Târgu-Mureș
Biblioteca județeană
C.C.P.E.
TÎRGU-MUREȘ

1
'73

FLACĂRA

ANUL XXII
NR. 917
1 IANUARIE 1973

la mulți ani!

«Anul 1973 este anul hotărîtor şi va trebui să ne concentrăm toată atenţia, toate forţele pentru pregătirea şi realizarea măsurilor necesare îndeplinirii planului în acest an».

NICOLAE CEAUŞESCU

1973 – ANÚL MARILOR DECIZII

REALIZĂRILE NOASTRE ÎNCHINATE REPUBLICII – PIATRĂ DE TEMELIE PENTRU IZBÎNZILE NOULUI AN

Să privim spre acest 1973 care abia începe! Să medităm asupra lui! Să medităm pentru că e vorba de propriul nostru viitor.

Aici, chiar aşa de la început, simt nevoia unei precizări. Dacă ţinem cont de regulile ştiinţei conducerii, — şi asta e obligatoriu — o bună decizie «pentru mîine» se dă «de azi», ba chiar «de ieri». Cu alte cuvinte, viitorul depinde de cum îl pregătim, de cum îl planificăm, de cum îi facem prognoza.

În această accepţiune a lucrurilor înseamnă că marile decizii care-l privesc pe 1973 — pe acest începător în ale istoriei devenirii în timp — au şi fost luate. Au fost luate în 1969 la Congresul al X-lea, au fost luate în iulie 1972 la Conferinţa Naţională, dar au fost luate, în special, la Plenara Comitetului Central al partidului nostru din noiembrie şi în sesiunea Marii Adunări Naţionale din aceeaşi lună a anului 1972. Şi au mai fost luate aceste decizii în fiecare clipă de muncă a fiecăruia dintre noi; în fiecare clipă de strădanie, de orice fel, închinată grăbirii dezvoltării producţiei materiale, şi aceasta spre binele nostru, spre sporirea neîntreruptă şi substanţială a bunăstării şi civilizaţiei naţiunii noastre.

Dar aşa cum 1973 va fi un an al realizării unor mari decizii, pe care naţiunea noastră inspirată şi condusă de partidul comuniştilor le-a şi adoptat, el va fi şi un an al marilor decizii ale propriului său timp, ale unor decizii care vor implica obligaţii şi perspective pentru al patrulea an al cincinalului, pentru 1974.

Să ne rezumăm azi la marile decizii sub ale căror semne debutează acum, în aceste zile, 1973. Şi vă propun să facem această recapitulare cu sentimentul omului care-i convins că înainte de a începe o zi de lucru e bine să revadă ce are de făcut şi să-şi pună la îndemînă în ordinea cea mai fericită uneltele.

Va fi **1973** *un an în care — ca urmare a masivei munci de identificare şi mobilizare a rezervelor reale ale economiei noastre; ca urmare a angajamentelor sporite pe care, cu crez patriotic, cu crez comunist, au înţeles să şi le asume toate colectivele de muncă ale ţării; ca urmare a adoptării unor noi măsuri politice, organizatorice şi legislative — creşterea noastră economică va înregistra un substanţial spor. Aşa de pildă, producţia suplimentară industrială s-a ridicat — în primii doi ani ai cincinalului — la 14,5 miliarde lei, iar ritmul mediu anual de creştere a fost de 11,5 la sută. În 1973, într-un singur an deci, va trebui obţinută aceeaşi producţie suplimentară.*

Va fi, cu alte cuvinte, 1973 un an al eficienţei economice, un an în care vom produce cu cheltuieli mai mici, cu randament mai mare, cu rezultate superioare în privinţa calităţii produselor. Va fi un an, în care vom gospodări mai raţional, spre o maximă eficienţă, fondurile de producţie; în care vom reduce costurile de producţie şi cheltuielile materiale pe unitatea de produs; în care vom valorifica superior materiile prime şi materialele; în care vom spori accentuat productivitatea muncii. Pe scurt, va fi un an în care va trebui să ne îndeplinim sarcinile la nivelul maxim prevăzut.

Însă tot 1973 va fi anul în care, tocmai ca urmare a realizării sarcinilor maximale ale planului economic, veniturile noastre reale vor spori în totalitatea lor cu 8 la sută; fondul de salarii va creşte cu 10,5 la sută; salariile, de asemeni vor creşte; numărul salariaţilor se va mări cu 235 000; cheltuielile social-culturale vor spori cu 12,9 la sută; faţă de cele 100 000 apartamente prevăzute iniţial se vor construi 11 000 în plus; se vor da în folosinţă încă 2 400 săli de clasă, 20 900 locuri în internate, 11 800 locuri în grădiniţe cu cămin, 12 800 locuri în creşe, 4 200 paturi de spital, 1 450 locuri în sanatorii şi complexe balneare.

În 1973, mai mult ca pînă acum, raportul dintre dezvoltarea generală a economiei, dintre creşterea venitului naţional, pe de o parte, şi nivelul de trai al poporului pe de altă parte, va fi marcat de adevărul subliniat de tovarăşul Nicolae Ceauşescu:

«Partidul şi statul subordonează întreaga dezvoltare a producţiei materiale ţelului suprem al societăţii socialiste pe care o făurim — ridicarea continuă a bunăstării şi civilizaţiei întregului popor. Realizarea sarcinilor maximale ale planului pe 1973 creează condiţii pentru o creştere a nivelului de trai mai mare decît s-a prevăzut iniţial în cincinal».

Fără îndoială, 1973 va fi un an-cheie, dar trebuie să ne fie cît se poate de limpede că aceasta depinde de noi. De conştiinţa noastră, de munca noastră, de competenţa noastră, de eforturile fiecăruia dintre noi în parte, de devotamentul nostru.

Sîntem proprietari şi producători, gospodari şi beneficiari ai puterii economice a ţării; de noi depinde prosperitatea ei, a noastră.

Nelu IONESCU

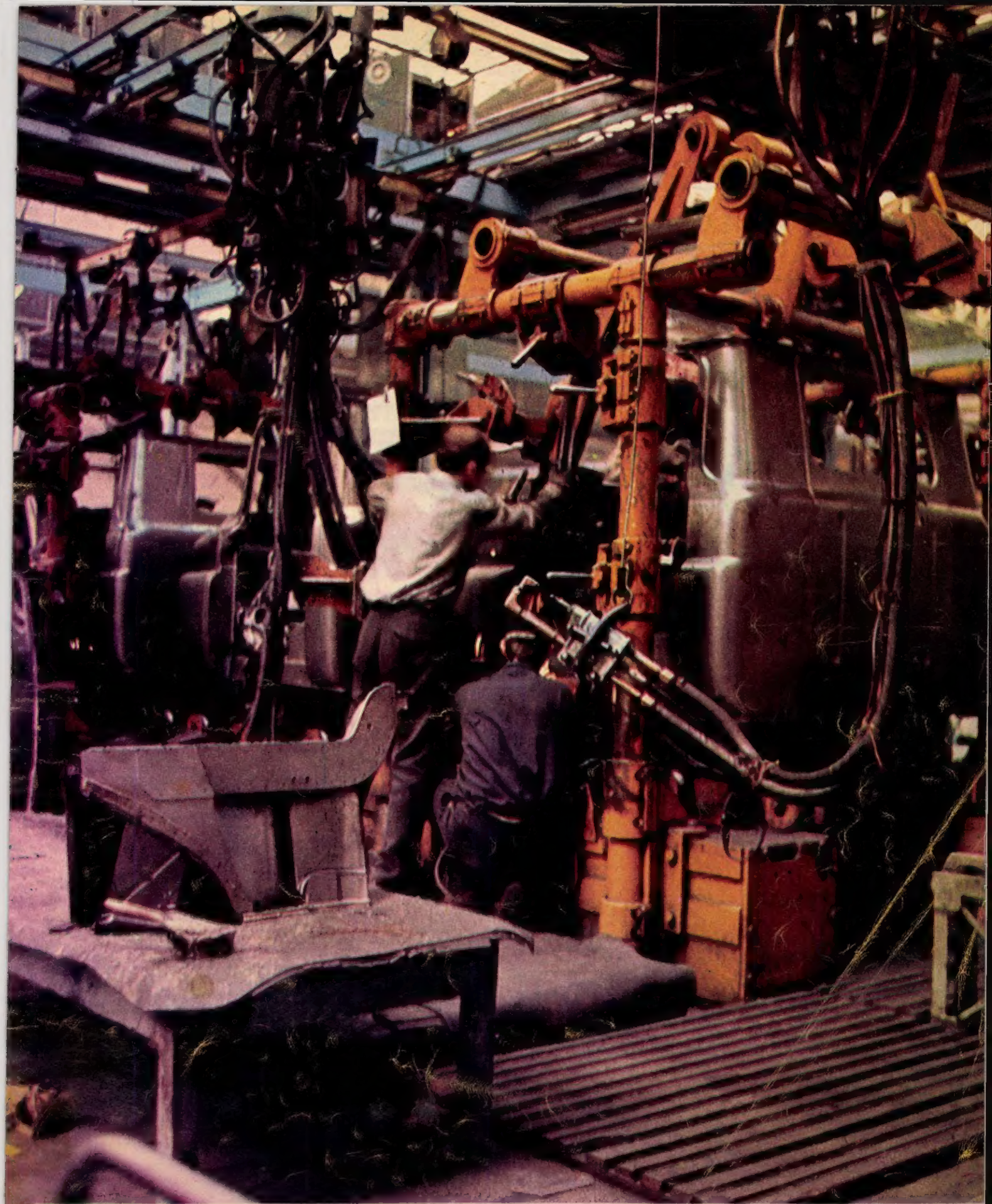

397839

Constructorii de autocamioane de la Uzina «Steagul roşu» din Braşov — cunoscuţi în ţară şi peste hotare pentru pecetea de bună calitate pe care o pun pe produsele realizate de ei — vor trebui, asemeni celorlalţi constructori de maşini, să-şi onoreze pe mai departe faima. Cu atît mai mult cu cît în această ramură se prevede realizarea unui spor de producţie cu 4,4 miliarde lei peste prevederile cincinalului.

1973 - ANUL MARILOR DECIZII

PRIN MĂSURI BINE GÎNDITE, LUATE DIN TIMP

Îndeplinirea cincinalului în patru ani și jumătate constituie o sarcină și un angajament ferm pentru colectivele tuturor întreprinderilor din țară. Industriei bucureștene îi revine în mod special sarcina de a contribui la acest angajament — a cărui inițiativă dealtfel a avut-o — prin realizări cu totul deosebite. Astfel, din sporul de producție față de prevederile cincinalului, spor care pentru anul 1973 totalizează pe țară 14,5 miliarde lei, întreprinderile din Capitală vor realiza circa 51% — mai precis: 7 460 milioane lei. Pentru îndeplinirea acestor prevederi și angajamente se iau măsuri cu totul speciale. Printre altele, echipe de specialiști studiază în cinci întreprinderi etalon o serie de măsuri tehnico-organizatorice menite a asigura îndeosebi înnoirea rapidă a producției.

Stînd de vorbă cu tov. Mihai Grigore, inginer-șef al Uzinei de mecanică fină—București — una din aceste cinci întreprinderi etalon — am putut lua cunoștință de cîteva dintre problemele cu care uzina este confruntată la începutul noului an.

Cea mai de seamă este, desigur, creșterea sarcinilor de plan. În 1973 U.M.F.B. va trebui să realizeze o producție globală cu circa 25% mai mare decît cea din 1972. Sarcinile sînt sporite nu numai sub aspectul creșterii fizice, ci și sub acela al asimilării de noi produse și al nominalizării întregii producții, pînă la ultimul reper și subansamblu. Unele sortimente, cum ar fi, de pildă, bucșele de reducții pentru scule, mult solicitate la export, vor trebui să fie produse în cantități de cinci ori mai mari decît în 1972. Portsculele, accesoriile speciale pentru frezele de sculărie, cele pentru mașinile de filetat ș.a. vor cunoaște de asemenea mari sporuri de producție, iar dintre noile sortimente pe care le va produce U.M.F.B., amintim antrenoarele unghiulare pentru autocamioanele românești cu motoare diesel, termostatele pentru autoturisme Dacia 1300, aparatele pentru controlul activității pe mașină pentru utilajele de prelucrare mecanică ș.a.

Aceste importante sarcini de plan — și multe altele încă, pe care nu le mai menționăm aci — trebuie îndeplinite în condițiile obținerii unor prețuri de cost reduse, asigurate prin creșterea productivității muncii, o mai bună folosire a capacității de producție a utilajelor cu care este înzestrată uzina, economii de materii prime și materiale, reducerea cheltuielilor de tot felul și în special a celor valutare etc., dar mai ales, așa cum am menționat mai sus, în condițiile nominalizării întregii producții.

Pentru a se ajunge la un indice mai înalt de utilizare a capacităților de producție, o atenție deosebită se acordă extinderii schimburilor II și III de lucru. În anul 1972, în schimbul II au lucrat, în medie, 50% din numărul muncitorilor și tehnicienilor folosiți în primul schimb, iar în schimbul III, doar 12%; în 1973 acțiunea de extindere va fi mult lărgită, astfel ca schimbul II să ajungă la 90%, iar schimbul III, la 50% din numărul cadrelor folosite în primul schimb. Pentru a se asigura cadrele necesare completării schimburilor la nivelul amintit, în 1972 au fost școlarizați 800 de tineri care și-au însușit diverse calificări; alți 200—300 tineri vor mai fi școlarizați în anul 1973.

În ceea ce privește economiile, uzina se preocupă în mod special de cele ce se pot face la fondurile valutare, acordînd o mare importanță autoutilării. S-a înființat un atelier special pentru autoutilare cu o mare capacitate de producție, care, dispunînd de cadre foarte pricepute și de utilaj adecvat, a și înregistrat o serie de succese. Maistrul Mihai Iancu, șeful acestui atelier, șeful de brigadă Dumitru Lazăr și alți tehnicieni și muncitori de aci mi-au arătat cu mîndrie o serie de aparate și mașini de înaltă tehnicitate făurite de ei, care pot rivaliza cu produsele similare realizate de cele mai moderne uzine de specialitate din țară și de peste hotare.

Grija pentru economii se manifestă sub cele mai variate aspecte. Vom mai da încă un exemplu.

Fiind vorba de o uzină de mecanică fină, o uzină care produce aparate, scule și dispozitive ca și repere pentru toate acestea, producția de aci nu presupune un consum specific ridicat de metal. Cu toate acestea, comuniștii din uzină au studiat căile reducerii și a acestui consum specific mic. Ei au ajuns la concluzia că, schimbînd tehnologia la unele produse și înlocuindu-se unele materiale laminate prin forjări — e vorba de unele repere cum ar fi carcasele pentru vîrfurile rotative, vîrfurile fixe pentru centrare și altele — se obțin, cu mai puțin consum de metal, produse de aceeași calitate. Numai datorită acestei inițiative se vor economisi 10 tone materiale feroase în anul 1973.

Anul 1973 va fi și la U.M.F.B. un an hotărîtor în îndeplinirea sarcinilor cincinalului, care, printre altele, prevăd ca pînă în 1975 circa 60% din produsele uzinei s-o constituie sortimentele noi. Nucleul de specialiști luptă să se reprofileze și să-și asimileze tehnologiile cerute de producerea acestor noi sortimente — și în primul rînd a aparatelor de control activ, a aparatelor de control sistem orologerie ș.a. — pregătind și specializînd în același timp sute și sute de muncitori calificați și tehnicieni — cei chemați să dea viață acestor mari sarcini.

V. SAVIN

Un colectiv inventiv din atelierul de autoutilare al Uzinei de mecanică fină-București realizează mașini și utilaje de înaltă tehnicitate, ca această «turbulă», utilaj utilizat pentru ajustarea pieselor de mecanică fină.

ARGUMENTE ÎN LUPTA CU TIMPUL

Uzinele «23 August» din Capitală nu mai au nevoie de vreo recomandare specială. Unitate de prim rang, ea și-a asigurat, datorită calității muncii numerosului său colectiv, un prestigiu binemeritat, martoră fiind vasta gamă a locomotivelor diesel hidraulice deosebit de apreciate atît în țară cît și peste hotare.

Capitala a hotărît să înfăptuiască cincinalul în patru ani și jumătate. Este un angajament ce poate fi adus la îndeplinire numai printr-o concentrare deosebită a tuturor forțelor, printr-o muncă de înaltă calitate și eficiență. Anul care începe, anul 1973, a fost pe bună dreptate definit ca hotărîtor în această patetică întrecere cu timpul. De felul în care vom reuși să-i îndeplinim prevederile va depinde în mare măsură realizarea întregului cincinal înainte de termen. Uzinele «23 August», ca întreprindere «cheie» nu numai a Capitalei, dar și a industriei constructoare de mașini, reprezintă unul din «atuurile» principale în această întrecere cu timpul în care este antrenată întreaga noastră economie. De felul cum se va munci aici în anul care vine, de rezultatele ce se vor obține depinde foarte mult aducerea la îndeplinire a angajamentului Capitalei de a realiza prevederile cincinalului în patru ani și jumătate.

Firesc, am vrut să aflăm ce-și propune să realizeze în această direcție, în anul care bate la ușă, colectivul marii uzine bucureștene. Ne-am adresat deci inginerului *Ion DUMITRACHE*, șeful serviciului dezvoltare.

— Aș vrea în primul rînd să remarc cîteva dintre acțiunile mai importante menite să dezvolte și să diversifice producția uzinei. Astfel, ne-am propus să sporim în anul care vine indicele de utilizare a mașinilor de la 71% cît este în prezent, la 84%. Vom realiza aceasta prin generalizarea schimbului II și extinderea schimbului III. De asemenea, ne-am propus să extindem o serie de secții, cum ar fi cele de fabricație a locomotivelor diesel hidraulice, echipamente de frînă pentru vagoane și locomotive, motoare diesel cu șase și doisprezece cilindri și de utilaje complexe. Vom spori apoi capacitatea secțiilor auxiliare. Toate aceste acțiuni, care sînt deja în curs, vor permite sporirea și diversificarea deosebită a producției uzinei.

— Cred că una dintre cele mai imperioase cerințe pasibile de a declanșa o emulație la scara întregii noastre economii o găsim exprimată în îndemnul secretarului general al partidului de a spori producția și îndeobște de a obține rezultate eficiente mai ales printr-o muncă inteligentă, creatoare, care să anime pe fiecare dintre salariați. O asemenea emulație bănuiesc că se face simțită și în uzina dv.

— Desigur. Și aș vrea să argumentez imediat. De pildă, la noi se pune acut problema reducerii importului de utilaje. Ne-am gîndit, am studiat problema, ne-am concentrat eforturile. După luni de muncă de proiectare și reproiectare, putem consemna cu satisfacție că vom reuși să realizăm prin forțe proprii un carusel cu diametrul de prelucrare de pînă la 7 m, mașini agregate pentru producția de serie, cuptoare de turnare prin inducție și pentru tratamente termice cu atmosferă, dispozitive cu acționare hidraulică, dispozitive multiax necesare la realizarea preselor etc., etc. Valoarea totală a acestor economii, obținute deci prin autoutilare, se va ridica la peste 45 milioane lei (80% din această sumă reprezentînd economii valutare).

— «Fabricat la Uzinele 23 August». Iată o carte de vizită de prestigiu. Cum va fi onorată în anul 1973?

— Prin introducerea în fabricația de serie a unor produse asimilate în anul 1972. Vom produce în 1973 locomotive diesel hidraulice cu motor de 6 cilindri în loc de 12 (și vă rog să rețineți că motorul acesta nou, realizat prin reproiectare, are aceeași putere, 700 CP, ca și cel de 12 cilindri), locomotive diesel cu inversare hidraulică, grupuri electrogene pentru nave, cilindri pneumatici pentru echipamentele cu frînă, cilindri de comandă pentru locomotive diesel, o presă hidraulică de 1975 tone, solicitată de industria forestieră, realizată, ca și grupurile electrogene mai sus-amintite, pentru prima oară la noi în țară. Ne propunem deci realizarea de produse fizice nominalizate care să reprezinte aportul efectiv al întreprinderii noastre la sporirea gamei de mașini unelte și agregate a ramurii în care activăm. Să mai adaug că, față de normele planificate, consumul de metal se va reduce în 1973 cu 1 000 tone (prin reproiectarea unor piese, mai ales).

— Cu alte cuvinte, aveți argumente serioase în lupta cu timpul...

— Și vom face totul pentru a le materializa.

H. MIHAI

Să ne mîndrim cu marca fabricii noastre! Nici un motor cu defecte de montaj.

TIMIȘOARA ÎNTRE TRADIȚIE ȘI MODERNITATE

Bucureștenii ar putea fi invidioși pe inventivitatea de care dau dovadă bănățenii cînd își alintă capitala județului — orașul parcurilor și al grădinilor, Viena sudului, orașul florilor... Timișoara însăși fiind diminutivul rîului de unde și-a luat numele: Timiș. Iar acestuia, rîului, locuitorii străvechii așezări românești îi spuneau Timișel. Oricum ar fi botezat și dezmierdat, orașul, cu înțelepciunea a șapte secole de existență atestată, nu respinge nimic și devine pe rînd, printr-o ciudată metamorfoză, asemenea ipostazelor în care e înfățișat, reușind totodată să rămînă el însuși: străveche vatră de istorie și cultură românească. Fiindcă ceea ce impresionează cu adevărat la orașul de pe Bega nu sînt cîteva obiective turistice, cutare sau cutare monument arhitectonic ori vestigiu istoric, ci forța de a asimila orice și a-l integra într-o unitate de armonii. Încercați să găsiți pentru Timișoara un turn Eiffel și nu veți reuși. Nimic din ce se vede ori se află nu șochează; totul pare firesc, organic implîntat în corpul orașului.

La margine de țară, cetate de hotar, orașul a trăit dintotdeauna nu cu orgoliul măririi sau al performanței abstracte, ci cu aspirația implicării utile în opera de construcție și așezare în vatra stabilă a țării; în nici un alt oraș poate ramurile productive nu sînt atît de total angajate în diviziunea națională a muncii. Practic nu există uzină, fabrică, unitate de orice fel, sector de activitate ori simplu cetățean care să nu beneficieze de unul dintre produsele industriei timișorene.

COPILUL RĂSFĂȚAT AL FAMILIEI INDUSTRIALE

În doisprezece ani de existență, Uzinele metalice și-au mărit volumul productiv de aproape treisprezece ori, însușindu-și prin inteligență tehnică proprie peste trei sute de noi produse. Utilajele de care dispun reprezintă expresia celei mai înalte productivități: strunguri, poduri rulante, mașini de rectificat, mașini de găurit radiale, mașini de planat tablă; cît despre corpul tehnic? Inginerul Rădulescu, șeful producției, are treizeci și doi de ani... Legitimația de muncitor la U.M.T. reprezintă certificatul de garanție pentru orice candidat la însurătoare, la fel cum emblema fabricii asigură competitivitatea produselor pe piețele din Iran, Cuba, Cehoslovacia, U.R.S.S., China și multe altele. Parametrii tehnico-funcționali egalează și întrec performanțele realizate de utilajele similare din Franța, Italia, R.F.G.

Sfîrșitul acestui cincinal, pe care familia muncitorilor uneltiști se pregătește să-l sărbătorească cu șase luni mai devreme, marchează momentul cînd întreprinderea va produce cu întreaga capacitate proiectată, adică de saptesprezece ori nivelul anului de debut. Anul '73 fiind pe calea spre acest obiectiv, anul examenului de maturitate, investițiile vor dobîndi integral înfățișarea productivă, hala cea nouă va intra în funcțiune, angaja-

(*Continuare în pag. 6*)

dialog cu cititorii

de **H. DONA**

Deși cînd scriem aceste rînduri mai sînt cîteva zile bune pînă la Anul nou, pe biroul nostru s-au și adunat un mare număr de felicitări din partea cititorilor «Flacării». Printre ele, ca de obicei, destule desene și versuri. (Românul e născut poet, doar!) Tuturor le mulțumim din inimă și le transmitem urările noastre de fericire și prosperitate.

Printre feluritele urări primite la redacție este și cea a cititorului *Marin Pădure* din București care ne propune ca în 1973 să nu mai avem nici o greșeală de tipar. Urarea este, în același timp, amabilă și mălițioasă. Amabilă pentru că sugerează că principala noastră deficiență sînt greșelile de tipar (ar fi foarte bine să fie așa, mai ales că — în comparație cu alte publicații — numărul acestor erori este relativ redus la noi) și mălițioasă pentru că se știe că de la Gutenberg încoace nici o tipăritură n-a scăpat de această pacoste, cu toate eforturile insistente ale prietenilor noștri tipografi. Făcînd haz de necaz, unii apreciază greșelile de tipar drept «sarea-n bucate» a oricărei cărți, iar alții, asemenea filateliștilor în căutare de timbre cu erori, colecționează ediții remarcabile prin cîteva boacăne de anvergură. Recent, în Franța a apărut o ediție jubiliară a teatrului lui Molière cu prilejul apropiatului tricentenar al morții marelui dramaturg. S-au făcut eforturi considerabile pentru ca actuala ediție să fie o reproducere absolut conformă a primei ediții a teatrului molieresc; s-a confecționat o hîrtie identică cu cea de acum trei sute de ani, s-au realizat litere identice, cerneală identică și așa mai departe. O grijă deosebită s-a acordat reproducerii celor două greșeli de tipar care au caracterizat ediția princeps. Strădaniile au fost recompensate: cele două greșeli au apărut și în ediția nouă. Dar pe lîngă ele și, desigur, involuntar, au înflorit și alte două care vor rămîne pentru bibliofili marca distinctivă a ediției 1972–1973.

Sărbătorile de iarnă sînt legate pentru fiecare familie (obrazul subțire cu cheltuială se ține!) de o intensificare a preocupărilor financiare. Probabil, pornind de la această stare de fapt și de spirit, cititorul *V. Lăzureanu* din Brăila a ajuns să ne întrebe tocmai acum, la sfîrșitul anului, cum se pune problema unei eventuale convertibilități a leului. După cum se știe, chestiunea a fost evocată de unele documente de partid unde s-a precizat că ea ține de o perspectivă mai îndepărtată, soluționarea ei fiind legată de atingerea unor parametri înalți ai producției materiale, de realizarea unei productivități de un nivel deosebit de ridicat, de o dezvoltare masivă și de îmbunătățire radicală a structurii comerțului exterior, ca și de alți factori, fie din domeniul economico-financiar, fie din cel al relațiilor internaționale. O asemenea operație nu se poate înfăptui decît atunci cînd vor exista toate condițiile pentru ca independența economică a țării, dezvoltarea planică ascendentă a economiei, stabilitatea prețurilor să nu poată fi cu nimic știrbite. Contrar părerii unor ageamii în ale economiei, convertibilitatea nu este pretutindeni și în toate cazurile un semn de tărie. Pentru o serie întreagă de țări insuficient dezvoltate și cu finanțele nesigure, convertibilitatea monedei naționale este încă o cale de pătrundere a capitalului străin, de dependență față de monedele marilor țări imperialiste (monede care și ele, după cum se știe, trec în ultimii ani prin dificultăți foarte serioase).

Îi mulțumim prof. *Avram Segal* din Tecuci pentru cuvintele frumoase la adresa Flacării, și-l asigurăm că avem concepții asemănătoare cu privire la egalitatea dintre bărbați și femei (inclusiv în ce privește treburile casnice). Dar cum se face că n-a observat autoironia care străbate interviul publicat în Almanah și care l-a nemulțumit?

Nota satirică «Meseria de a căuta serviciu» (despre un soi mai aparte de paraziți, mereu agitîndu-se în căutare de serviciu dar făcînd totul pentru ca să nu-l găsească și să nu fie nevoiți să muncească) pe care ne-a trimis-o cititorul *Ștefan Helman* din Bicaz, jud. Neamț, nu e lipsită nici de vervă, nici de spirit de observație. Am fi bucuroși să continuăm corespondența.

Cititorul *Grigorie Butariu* din Arad ridică din nou problema «aranjării» și «prelucrării» folclorului, pledînd pentru autenticitate. Despre aceste lucruri s-a scris și s-a vorbit foarte mult, dar probabil că situația nu se poate schimba de la o zi la alta. Faptul că la emisiunea «Floarea din grădină» apar și tineri care promovează un folclor nefalsificat este totuși încurajator. Nu sîntem însă de acord cu tov. Butariu atunci cînd se ridică împotriva scriitorilor care dețin rubrici sportive. Avem impresia că dumneasa uită un amănunt: aceste cronici sînt citite și savurate nu pentru competența lor sportivă, ci pentru talentul celor care le scriu, pentru imaginile și ideile pe care scriitorii respectivi le vehiculează.

Cititorul *Gh. Martin* din Babadag, jud. Tulcea, str. Stejarului nr. 13, ne roagă să-i informăm pe cei interesați că ține la dispoziție numere disparate și colecții anuale ale Flacării, începînd din 1955.

1973 - ANUL MARILOR DECIZII

(Urmare din pag. 5)

mentele suplimentare asumate devin obligație de plan și disciplină muncitorească, disciplină care în limbajul statistic se traduce cu o sarcină dublă față de cea inițială.

«Și ca orice gospodar în fața unui examen greu — mărturisește directorul general Ioniță Bagiu — și noi am început prin a ne îngriji în primul rînd de bătătura casei: profităm de intrarea în funcțiune înainte de termen a noii hale pentru a reorganiza spațiile productive în așa fel încît prin redimensionarea sectorului sculărie-prototipuri și a sectorului de autoutilare să ușurăm pregătirea fabricației pentru un spor corespunzător de producție; procedăm în paralel la tipizarea elementelor de la mașinile de ridicat, evitînd orice risipă de energie și de timp de muncă și aducînd un spor de eficiență într-unul dintre sectoarele de bază ale producției. Amintesc totodată măsurile privind stabilizarea forței de muncă, o condiție sine qua non a ritmicității oricărei producții. Teoretic, în fiecare an intră în uzină prin școala profesională, liceul industrial și cursurile de calificare la locul de muncă circa o mie de lucrători; în fapt însă, din cauza fluctuației mari, această cifră se reduce la numai trei sute. Începînd din acest an, liniile tehnologice, care nu solicită calități fizice deosebite, vor fi deservite, dacă se poate, în exclusivitate de femei, în care scop vom angaja cu prioritate soții, mame, fiice, rude apropiate ale muncitorilor uzinei: o mare familie umetistă. Am înființat deja un cămin pentru copii preșcolari, am construit trei cămine pentru navetiști, o cantină-restaurant. Vom continua lucrările prin muncă patriotică în vederea amenajării celor două bazine de înot, a terenurilor de tenis și a complexului sportiv de iarnă».

Sarcina trasată de Conferința Națională și subliniată stăruitor de secretarul general al partidului la Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie în vederea reducerii consumului de metal va fi îndeplinită de colectivul de muncitori ai uzinei în acest an printr-o economie la metal de o mie două sute de tone, obținute prin reproiectarea unor utilaje, îmbunătățirea tehnologiilor, reorganizarea sectorului de debitare și înlocuirea unor piese din oțel cu piese din fontă. Înlocuitorii dealtfel sînt la ordinea zilei; și nu numai cei ai oțelului. În primul rînd cei ai muncii manuale, ai muncii necalificate și ai forței brute și utilizarea disponibilului de forță de muncă astfel obținut în operațiuni de înaltă calificare. De aceea poate directorul general și-a început intervenția amintind de reorganizarea sectorului de autoutilare, căci acestuia îi revine responsabilitatea de a dota atelierele cu poduri rulante, motostivuitoare, electrocare, mașini de roluit profiluri, aparate cu șase arzătoare în vederea abordării debitării după șablon, standuri de rodaj, prese pneumatice, polizoare pendulare pentru turnătoriile de fontă și atîtea altele. Într-adevăr, dublarea sarcinii de plan n-ar fi cu putință fără ca știința și tehnica cea mai avansată să nu fi devenit în practică un factor de producție permanent și generalizat. Copilul minune al orașului pășește în acest an în perioada maturizării definitive.

CRITERIILE EFICIENȚEI MAXIME

Peste treizeci la sută din motoarele electrice fabricate în țară sînt opera colectivului de oameni ai muncii de la Uzina «Electromotor». Industria electrotehnică românească — creație a socialismului — încă din perioada de pionierat și-a legat nemijlocit numele de uzina timișoreană. Aici au fost asimilate, prin forțe proprii, pentru prima oară în țară echipamentul electric auto și tractor (generator și releu), aspiratoarele de praf, ventilatoarele de masă, uscătoarele de păr, motoarele electrice asincrone trifazate, servomotorul și ampliconul, medaliat cu medalia de aur la salonul de invenții din Viena. Aici își duce activitatea de cercetare multiplul inventator dr. ing. Dan Teodorescu. (Despre prestigioasa activitate a acestui inventator am aflat întîia oară nu la Timișoara, ci la Alba Iulia, într-o fabrică modernă de materiale refractare. Un alt multiplu inventator, foarte tînărul electrician Petre Constantinescu, și-a făurit din activitatea inginerului bănățean model de viață.) Pare firesc în asemenea condiții angajamentul uzinei de a tripla în următorii ani volumul fizic al motoarelor electrice și de a urca anual producția într-un ritm de 24,7 la sută: productivitatea muncii va crește într-un ritm de 12 la sută, ceea ce înseamnă că aproximativ 90 la sută din sporul de producție se va obține pe seama creșterii acestui indicator. Alăturăm acestor cifre cîteva dintre măsurile preconizate în acest scop de comitetul oamenilor muncii și de comitetul de partid: modernizarea unor produse din fabricația curentă, modernizarea tehnologiilor de fabricație, asimilarea de produse cu performanțe tehnice superioare, realizarea de utilaje de mecanizare și automatizare prin autodotare, îmbunătățirea utilizării capacităților de producție, punerea în funcțiune a noilor capacități la parametrii proiectați cu trei luni înainte de termen, introducerea unui regim sever de economii prin întărirea disciplinei de plan și financiare, înlăturarea pierderilor și a risipei, aprovizionarea cu materiale la dimensiunile prevăzute în documentația tehnică și altele.

Printre procedeele tehnologice noi ce vor fi introduse în acest an amintim consolidarea miezurilor magnetice prin sudură cu microplasmă. Instalația corespunzătoare este concepută și executată prin autoutilare în colaborare cu Centrul de sudură din Timișoara: se obține o creștere a productivității cu 50 la sută și se realizează o economie de metal de un kilogram pentru fiecare motor fabricat. Un salt spectaculos al productivității, de aproape 10 ori, va rezulta prin mecanizarea și semiautomatizarea bobinării statoarelor.

Prezența în comitetele oamenilor muncii a cadrelor didactice universitare, a cercetătorilor științifici și a oamenilor de știință garantează alierea factorilor indispensabili progresului tehnic, pătrunderii pe spații largi și în flux continuu a științei; face totodată posibilă concentrarea și coordonarea planurilor de cercetare științifică. Reținem atenția printre altele: îmbunătățirea verificării bobinajelor prin introducerea aparatului de control cu impulsuri repetate, definitivarea tratamentului termic pentru oțeluri de scule, utilizat la executarea ștanțelor pentru tole la motoarele electrice și instalația de sudat pachete statorice cu plasmă, procedeu la nivelul tehnicii mondiale, conținînd soluții brevetate și care se va realiza în colaborare cu Centrul de sudură și încercări la oboseală din Timișoara. Vor fi introduse începînd cu acest an tehnicile moderne folosite de știința conducerii, urmare a colaborării cu Centrul de calcul, în operațiunile de lansare a materialelor, de încărcare a utilajelor și a forței de muncă și de programare a producției.

Împreună cu noile capacități prevăzute să intre în funcțiune în acest an, toate aceste măsuri și multe altele pe care nu le-am amintit îi determină pe încercații muncitori ai industriei electrotehnice din Timișoara să privească cu încredere și optimism acest început de an, care poartă încă însemnele sărbătorilor prilejuite de succesele anului nu demult încheiat.

CALEA LUMINILOR

«Cincinalul trecut l-am încheiat, la indicatorii de bază, în trei ani și jumătate, ne spune tovarășul Matu, secretarul comitetului de partid de la Întreprinderea industrială de stat «Electrobanat». Și cu 11 luni mai devreme la absolut toate capitolele de plan. O adevărată revoluție tehnică. Sortimentul de produse urcă vertiginos la cinci sute. O treime din producție se exportă. 550 de milioane lei producție marfă peste plan. La mia de lei investită se obțin șase mii trei sute. Ritmul de creștere ajunge la 26 la sută. Sînt asimilate o serie de produse cu performante tehnice superioare: corpuri de iluminat fluorescente antiexploziv, corpurile de iluminat exterioare cu vapori de mercur tip PVB, corpurile de iluminat pentru autoturismul «Dacia 1300», autocamionul «Roman» și altele. Zestrea tehnică a uzinei se completează cu utilaje de înaltă productivitate: instalațiile de vopsire electroforetică și electrostatică, instalația de acoperire Cu-Ni-Cr, prese de injectat rapere de mase plastice etc.

De ce vă spun toate astea? Pe de o parte ca să înțelegeți mai bine ce înseamnă pentru întreprinderea noastră sarcina de a tripla cifrele de plan în acest cincinal, iar pe de altă parte, dorind să afirm că sîntem pregătiți în acest scop din toate punctele de vedere. Calculele de pînă acum au arătat că vom fi în măsură să raportăm îndeplinirea tuturor indicatorilor de plan cu patru luni mai devreme. Resurse există, rămîne să le descoperim în continuare. '73 este din acest punct de vedere un an de încercare. Nădăjduim din tot sufletul să putem raporta peste cîteva luni detaliat, cu nominalizări în produse și cu acoperire tehnică, îndeplinirea obiectivelor cincinalului cu șase luni mai devreme. Din păcate nu depinde numai de noi. Sîntem condiționați de Uzina de cinescoape din București, care produce tuburi fluorescente. Constructorul ICIM din Brașov ne-a anunțat de pe acum că va amîna darea în folosință a capacităților noi de producție. Motive obiective, spun ei. Noi vom miza pe forțele noastre».

Deloc neglijabile, adăugăm noi. Productivitatea muncii va crește cu 11,3 la sută față de nivelul atins anul trecut și, așa cum afirma secretarul comitetului de partid, cota atinsă este apreciabilă. Măsurile sînt concrete și cu termenele precizate: organizarea în linie a fabricației carcaselor și a reflectoarelor pentru corpurile de iluminat pentru autovehicule; mecanizarea operațiilor privind fabricarea elementelor galvanice; reorganizarea fabricației în hala de prese, mecanizarea lucrărilor cu manoperă preponderentă, eliminarea locurilor înguste, creșterea capacităților de producție; și toate astea prin acțiuni de autoutilare. Pentru diversificarea fabricației de corpuri de iluminat și fabricarea unor noi tipuri s-a prevăzut realizarea prin autodotare a unei linii de fabricat dispersoare vacuumate. Această linie, împreună cu o instalație pentru cromarea dură a materialelor, o linie de argintare și o linie pentru eloxare vor contribui nu numai la reducerea considerabilă a prețului de cost, ci și la introducerea unor tehnologii noi în fabrică. Vizînd aceleași obiective: reducerea cheltuielilor de producție și creșterea productivității muncii, în acest an vor mai fi date în folosință două agregate cu masă rotativă pentru executarea prin aschiere a diferitelor borne, organizarea execuției pe bandă a reflectoarelor farurilor auto, o instalație pentru rulat benzi de alamă, două mașini semiautomate pentru găurit simultan ramele corpurilor de iluminat în mină etc.

Acestea și un lung șir de măsuri privind organizarea locurilor de muncă, ridicarea calificării, reducerea cheltuielilor materiale pe unitate de produse. Întărirea disciplinei în muncă, eliminarea pierderilor neproductive sînt ceea ce tovarășul Matu numea «forțele noastre». Nu sînt puține.

O inscripție prinsă sub globul felinarului de la intrarea în castelul lui Iancu de Hunedoara atestă că: «În 1884, în orașul Timișoara, pentru prima oară în Europa, iluminatul cu gaz a fost înlocuit cu iluminatul electric». Nouă decenii de lumină industrială. Prima lampă se păstrează ca obiect muzeistic. Ea s-a adus din alte locuri. De atunci orașul a devenit el însuși furnizor de mecanisme de iluminat electric pe piețele lumii. «Calea luminilor» aș denumi eu acest drum de nouă decenii și, poate, timișorenii receptivi la apelative și diminutive vor adăuga pe frontispiciul cu toponimice al orașului și pe acela de oraș al luminilor.

Nicolae CRISTACHE

Munca fizică este redusă la minimum. Ceea ce contează pentru mînuirea acestei mașini de găurit în coordonate de înaltă precizie se numește înaltă calificare profesională.

DIN PRIMELE ZILE ALE ANULUI — MĂSURI EFICIENTE

Anul de producție 1973 a început la Fabrica «Stela» pe 30 noiembrie 1972. Pînă aici, plasîndu-ne în contextul marii întreceri socialiste, am putea spune că această realizare pentru îndeplinirea cincinalului în 4 ani și jumătate pare chiar firească. Numai că odată un an de producție terminat, trebuie să înceapă desfășurarea celuilalt, cu problemele lui specifice și în toată dimensiunea sa. Cum era și firesc, colectivul Fabricii «Stela» a pregătit cu aceeași hărnicie și minuțiozitate cu care a soluționat problemele zilnice ale anului trecut, și răspunsurile concrete la întrebările anului '73. Fără un hiat, fără delimitări, efortul început și marcat de primii doi ani ai acestui cincinal se continuă firesc, în acord cu rîvna mereu crescîndă a întregii țări pentru a realiza o cît mai bună eficiență economică.

Preocuparea pentru o mai bună utilizare a utilajelor, devansarea punerilor în funcțiune, ca și atenția acordată calității au dus la îndeplinirea planului la toți indicatorii. Dar această creștere cantitativă — valoarea planului realizat anul acesta se ridică la peste 19% față de prevederile inițiale — nu a avut loc în dauna calității. Astfel că, dacă pentru noi, publicul larg, marca fabricii este cunoscută și apreciată, la fel și nu mai puțin se petrece fenomenul pentru cumpărătorii de pe piața externă. Căci dacă anul trecut planul de export nu fusese asigurat pînă în ianuarie 1972, situația pentru 1973 este cu totul alta: planul pentru export a fost contractat în proporție de 94%! Și dacă avem în vedere că în comparație cu cel din anul anterior este mărit cu 59%, fără îndoială că aceste cifre ne pot da o idee despre creșterea prestigiului produselor românești pe piața externă.

— Avem în vedere o continuă lărgire a gamei de produse cerute de beneficiarul intern și extern, ne precizează Mihai Gheorghiu, directorul general al Grupului industrial de săpun și detergenți. Prin aceasta înțelegem nu o simplă diversificare, ci realizarea de noi produse cu caracteristici superioare. Astfel, vom înlocui treptat săpunul de rufe de 60% cu cel de 72% acizi grași, un produs superior din punct de vedere estetic și utilitar, realizat prin adaptarea unor tehnologii moderne. De asemenea, vom mai scoate cîteva sortimente noi de săpun de toaletă, pastă de dinți, detergenți cu spumare reglată pentru mașinile de spălat, spumante pentru baie. Tot din anul 1973 Fabrica «Apollo» din Galați va produce un detergent superior, cu putere de spălare mai mare și cu biodegradabilitate de 100%.

Deci în anul 1973 vom aștepta produse noi, mai bune și, fără îndoială, mai frumoase. Căci este important să nu se producă orice și oricum. Continua căutare de a realiza noi produse necesare pieței se leagă de hotărîrea colectivului de a oferi pe anul 1973 un plan nominalizat în întregime. Dar ca Fabrica «Stela» (și nu mai puțin celelalte 7 unități aparținînd grupului industrial mai sus-amintit) să-și poată onora promisiunea au fost gîndite — și sperăm că vor putea fi duse la bun sfîrșit — și măsurile organizatorice de rigoare. Astfel, pentru realizarea investițiilor s-au contractat utilaje și lucrările de construcții montaj, pentru ca anul acesta punerile în funcțiune să aibă loc la termen. Ca urmare, la sfîrșitul celui de-al treilea an al cincinalului capacitatea de producție a grupului va crește cu circa 20%. Nici problema aprovizionării tehnico-materiale nu a fost neglijată. Numai că poate ar fi în sfîrșit timpul să se producă o simplificare în metodologia de întocmire și de obținere a necesarului planificat. În repetate rînduri, conducerea superioară de partid a indicat utilitatea asigurării unei aprovizionări tehnico-materiale ritmice, degrevată de circuitul inutil al hîrtiilor.

Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în lucrările recentei plenare din noiembrie, pentru elaborarea planului pe anul 1973 o atenție deosebită s-a acordat corelării sarcinilor de producție cu resursele materiale. Și aceasta pentru a se asigura aprovizionarea ritmică a producției cu materii prime, materiale și semifabricate. Deoarece anul 1973 este anul de importanță majoră al actualului cincinal, și nimic din ceea ce este necesar bunului mers al producției nu trebuie neglijat. Și dacă ar fi să revenim la realitatea oferită de Fabrica «Stela», putem spune că în acest an se realizează peste 21,9 la sută din producția întregului cincinal.

Rodica POP

Deși tînăr, colectivul Fabricii de alumină din Oradea a ținut pasul în realizările sale cu ritmul anual mediu de creștere a producției, printr-o reducere a normelor specifice de consum și prin atenția deosebită acordată creării unui colectiv de muncitori harnici și competenți.

1972 UN AN AL RODNICIEI ȘI PROGRESULUI MULTILATERAL AL ABNEGAȚIEI ȘI FERMITĂȚII COMUNISTE

...La ușă mi-a bătut un copil cu miros de zăpadă. Are în mînă o creangă de brad împodobită cu flori de hîrtie, în glas clopoței și în priviri toate stelele adunate de pe cer pentru a împodobi pomul de iarnă.

«Să trăiți să înfloriți
Ca merii, ca perii
În mijlocul verii...»

...Am lăsat în urma noastră un an spre care ne vom întoarce cu gîndul încă multă vreme de acum înainte. Un an căruia partidul, conducerea sa, întregul nostru popor i-au dat o încărcătură de esențe care îl și proiectează de pe acum distinct în istoria României socialiste. Și am intrat într-un alt an de la care începe numărătoarea celor decisivi pentru a ne ridica țara, și odată cu ea a ne ridica cu toții, din rîndul celor «în curs de dezvoltare», și a ne așeza, statornic și definitiv, laolaltă cu țările ce se numesc astăzi «dezvoltate economic». Și vom realiza aceasta, noi, generațiile active care trăim astăzi.

«...Tare ca piatra...
Iute ca săgeata...»

Am pornit bărbătește la o treabă prin esența ei bărbătească. E o muncă superioară, în care destinul fiecăruia și devenirea sa se împletesc cu destinul și devenirea țării. Cu toții, indiferent de naționalitate, indiferent de sex sau vîrstă, pornim în această cursă cu șanse egale, biruința finală fiind a tuturor. Ni se cere tuturor și fiecăruia în parte efort, pentru că nimic nu se poate realiza fără efort. Dar nu numai, și nu în primul rînd efort fizic. În procesul întregii noastre producții de bunuri materiale și spirituale este obiectiv necesar să încorporăm o cantitate mai mare de inteligență umană. Este ceea ce dă dimensiuni calitativ noi anului în care am intrat, ca și celor care vor veni, obligîndu-ne să ne reconsiderăm în bună măsură felul în care ne privim propria noastră activitate.

Nu, acum nu mai visăm pur și simplu ce va fi în anul 1990. Acum calculăm. Fiecare an, fiecare lună capătă, în ceea ce va însemna ea pentru economia țării, contur pe planșe. Știm exact ce avem de făcut, de realizat — de pildă în anul în care am pășit — și avem tăria de a ne spune nouă că se poate mai mult. Și asta, pentru că astăzi sîntem mai puternici.

«...Tare ca fierul, iute ca oțelul...»

Sîntem mai puternici pentru că am luat hotărîrea de nestrămutat de a nu renunța la ritmurile noastre înalte de dezvoltare a economiei naționale, pentru că știm, simțim în fiecare zi, că tot ceea ce facem, tot ceea ce construim se întoarce spre binele și bunăstarea noastră a tuturor. Sîntem mai puternici pentru că și partidul care ne conduce este mai puternic. Și se cuvine ca lui, conducătorului, să-i închinăm în această clipă de cumpănă a anului, primul pahar. Pentru că acest prim pahar se închină întotdeauna pentru cei mai dragi dintre cei mai dragi.

«La anu' și la mulți ani!»

Petru ISPAS

planul de operații depășit cu un milion tone

Îndeplinind sarcinile de plan pe anul 1972 cu aproape o lună de zile înainte de termen, colectivele de muncă de la D.N.M. «Navrom» Constanța au avut posibilitatea să treacă la înfăptuirea sarcinilor de plan pe anul 1973. Printr-o mai bună organizare a muncii, prin folosirea la maximum a capacității utilajelor, muncitorii docheri, mecanizatorii și marinarii constănțeni, menținînd același ritm la operațiile de încărcare și descărcare a navelor aflate sub pavilion românesc și străin, raportează depășirea planului de operații cu circa un milion tone (fotografia dreapta sus).

au trecut pragul noului an

Prin efortul colectiv al inginerilor, tehnicienilor și muncitorilor de la Uzinele «Republica», planul pe întreaga uzină, la producția marfă vîndută și încasată, a fost îndeplinit la 15 XII. Astfel, pînă la sfîrșitul anului calendaristic 1972 au mai fost realizate suplimentar produse în valoare de 60 milioane lei, plus mărfuri de export în valoare de 4 milioane lei valută și încă 3 600 tone țeavă de diferite dimensiuni. Fotografia noastră vi-l prezintă pe laminatorul șef Ion Badea, șef de echipă la laminorul de 3 țoli, care a pășit pragul anului 1973 în primele zile ale lunii decembrie.

1973 O NOUĂ ETAPĂ PE DRUMUL ASCENDENT AL SOCIALISMULUI ȘI COMUNISMULUI

pentru siderurgiștii gălățeni, anul 1973 a început

Întrucît 1973 va trebui să fie anul cheie al cincinalului, al realizării lui înainte de termen, acțiunea de pregătire atentă și într-un spirit de înaltă răspundere a producției viitoare, prin asigurarea tuturor factorilor care conduc la aceasta, a dat harnicelor colective de muncitori de la Combinatul siderurgic-Galați posibilitatea de a trece de îndată la producția anului 1973.

După cum ne-a informat tov. Sînpetru Ion, secretarul comitetului de partid al combinatului, pregătirile au început imediat ce s-au cunoscut cifrele de producție pe 1973, prin stabilirea unor planuri de măsuri politice și tehnico-organizatorice care să reunească și să dirijeze activitatea din cadrul combinatului propriu-zis cît și cea din cadrul Întreprinderii electrocentrale și a Trustului de construcții montaje siderurgice Galați.

Realizarea planului de aprovizionare tehnico-materială, creșterea indicelui de folosire a mașinilor (care în 1973 va fi de 85%), folosirea mai judicioasă a spațiilor productive, reducerea printr-o mai bună raționalizare a consumurilor de metal, îmbunătățirea calității produselor, creșterea productivității, lărgirea gamei sortimentale a produselor (pînă acum s-au realizat deja peste 200 de mărci de oțeluri, dar acest număr este în creștere)—iată numai cîteva dintre punctele planului de măsuri întocmit de siderurgiștii gălățeni.

a început producția pe 1973

Realizîndu-și planul pe 1972 în ziua de 30 noiembrie, Filatura românească de bumbac din București a mai produs pînă la sfîrșitul acestui an încă 179 tone de fire. Dacă această cantitate ar fi folosită numai la țesutul de materiale de cămăși bărbătești, ea ar ajunge pentru confecționarea a circa 600 000 de cămăși.

Pe baza succeselor obținute în acest an s-a pregătit din timp planul de producție pentru anul 1973, an hotărîtor pentru realizarea cincinalului înainte de termen. Spicuim doar cîteva dintre prevederile programului de măsuri tehnico-organizatorice. Astfel, prin mărirea cu 0,3% a vitezelor mașinilor de filat cu inele, se va obține o creștere a producției cu 28 tone fire. În efortul de creștere a productivității muncii se vor scurta timpii de schimbare a levatelor și se va îmbunătăți cu 0,27% coeficientul timpului util de funcționare a mașinilor obținîndu-se prin aceasta o producție suplimentară de 25 tone fire. Valorificarea superioară a deșeurilor va duce la o economie de 682 000 lei.

La F.R.B. planul pe 1973 este lansat, s-au încheiat toate contractele cu beneficiarii și sarcinile de plan au fost repartizate pe secții și ateliere.

Iată în fotografie cîteva dintre harnicele muncitoare care de o lună produc fire în contul anului 1973: brigadiera Maria Cotoară, filatoarele Elvira Grigore și Marieta Dragomir și bobinatoarea Dumitra Soldan.

gata pentru noi succese

Întreprinderea de poduri metalice și prefabricate din beton-Pitești, unitate de bază a industriei argeșene, produce pentru întreaga țară, cît și pentru export, poduri metalice și din prefabricate din beton. În fiecare lună, în fiecare trimestru, colectivul acestei unități a raportat îndeplinirea și depășirea planului la toți indicatorii tehnici și economici. Ca urmare a unor intense preocupări, planul pe anul 1972 a fost realizat cu 17 zile mai devreme, în cinstea celei de-a 25-a aniversări a republicii realizîndu-se suplimentar o mare cantitate de produse. Dat fiind rezultatele bune obținute pînă acum, colectivul întreprinderii, angajat în acțiunea de a realiza sarcinile actualului cincinal înainte de termen, acordă mare atenție pregătirii producției anului 1973. Punînd în valoare toate rezervele interne de care dispune unitatea, sarcinile de plan pe 1973 vor crește cu 16 la sută față de 1972, cel mai important spor obținîndu-se la utilajele tehnologice, unde producția se va dubla. La ora actuală se poate afirma că întreaga producție este pregătită în toate compartimentele și sînt deci create condițiile ca indicatorii cantitativi și calitativi să fie realizați la prevederile lor maximale.

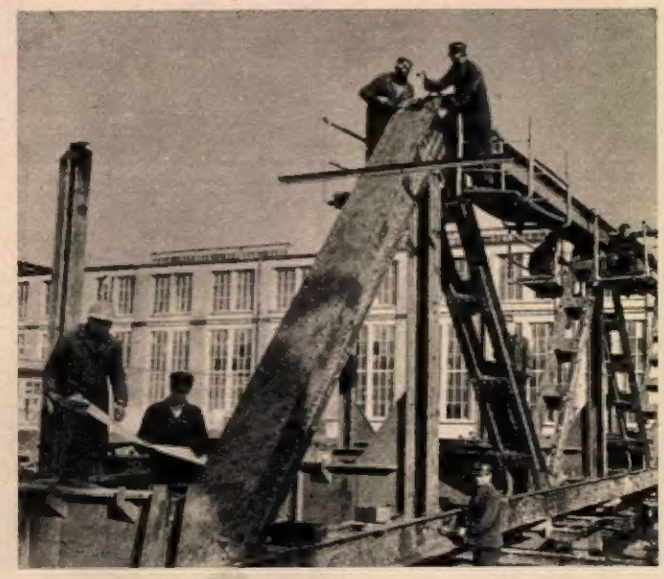

teze și paranteze

de Aurel BARANGA

tabletă festivă

Ne vom întîlni, foarte curînd, cu o cunoștință veche: Anul nou, singura întîlnire pe care n-o ratează nimeni, singura întîlnire la care sîntem toți punctuali și la care ne prezentăm într-o stare de spirit entuziastă, deși știm foarte bine că s-a mai consumat un fapt: a mai zburat un an dintr-un calendar ireversibil. Dar la întîlnirea asta de la miezul nopții sînt excluse înduioșările, nostalgiile și, astăzi, mai mult ca oricînd, poate, în trecut, regretele. Anul care a trecut a fost cumsecade cu noi, cel pe care îl așteptăm făgăduiește să fie bun. N-are rost să încerc o schiță de bilanț, mai ales că socotelile și le-a făcut fiecare: a fost un an de realizări fructuoase în toate domeniile și la nivelul tuturor îndeletnicirilor, ne așteaptă un an în care credem din toată inima, fiindcă vine la sfîrșitul unui pătrar de veac în care am învestit toate puterile noastre de muncă și de speranță. M-am dezobișnuit de mult să mai fac comparații și confruntări, evit să pronunț sentințe. Totuși să compare oricine sfîrșitul de decembrie al anului 1947 cu acest sfîrșit de decembrie de azi, spre o mai bună și deplină înțelegere a istoriei. Iată,am în față o fotografie de mare elocvență: mase de oameni ieșiți în stradă la auzul știrii: abdicarea regelui. Fotografia e cum nu se poate mai grăitoare, fiindcă împletește două realități pe care cine le-a trăit nu le poate uita: chipuri omenești sleite de lipsuri și nevoi, dar iluminate de o nesfîrșită nădejde. Speranța începerii unui nou curs al istoriei, cu repercusiuni directe și imediate în viața fiecăruia dintre noi. Iar această speranță, profundă și tenace, înscrisă în fiecare conștiință, n-a fost dezmințită. Între Anul nou 1948 și Anul nou 1973 nu se află doar douăzeci și cinci de ani, fie și spornici, se întinde o epocă de o nesfîrșită măreție, epocă în care, după expresia lui Nicolae Bălcescu, ne-am dobîndit, în sfîrșit, și la capătul unui calvar de lupte, *«majoratul politic»*.

Trăim într-o țară liberă, independentă și suverană, așa cum visa exilatul de la Palermo. Ne construim existența în conformitate exclusivă cu aspirațiile și visele noastre. Nu ne temem și n-avem de dat socoteală decît propriilor noastre conștiințe. Înălțăm pe toate piscurile construcției pășnice drapelele demnității omenești.

Te salut An nou 1973, cel dintîi din al doilea pătrar al republicii, și ridic în cinstea ta paharul bucuriilor și al fericirilor noastre comune, neștirbite și eterne.

reflector științific

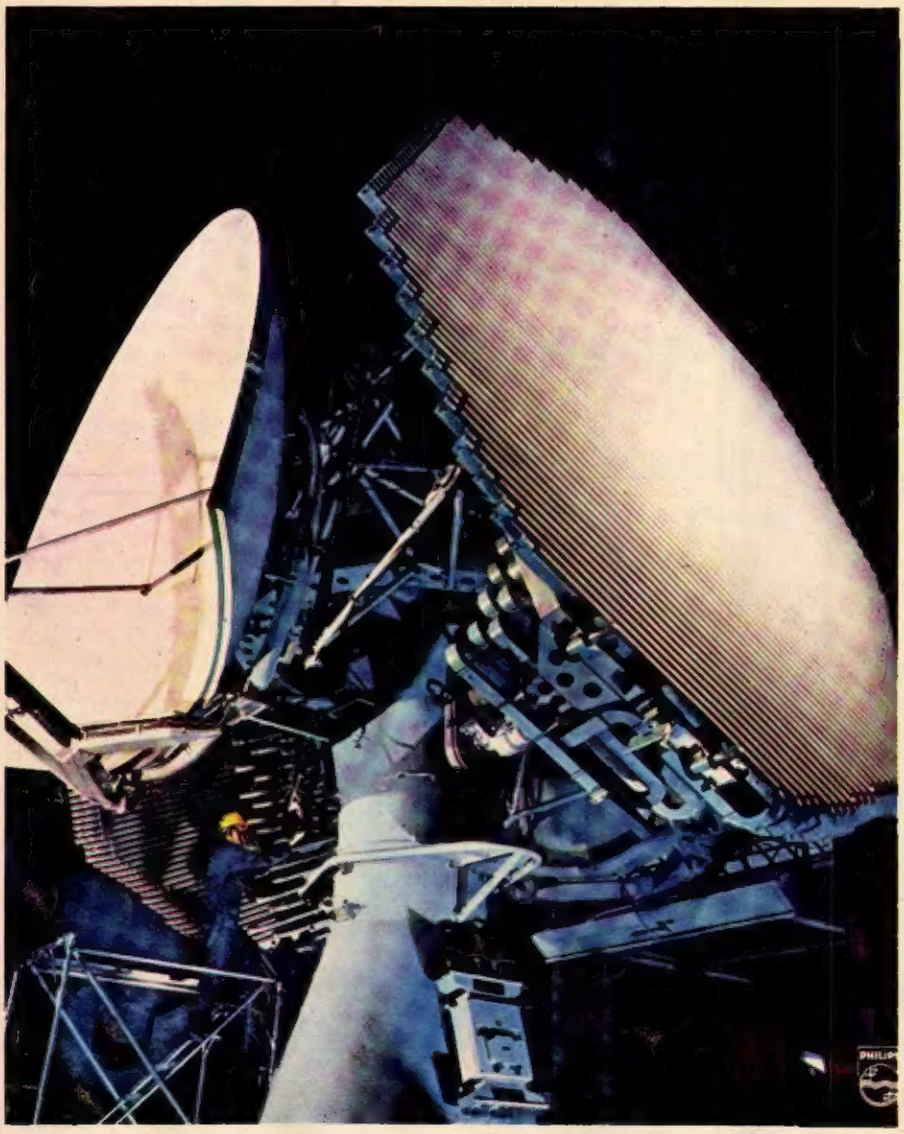

„PRIVIND“ SPRE MARELE UNIVERS

Radarul 3D, construit de firma Philips, are o particularitate care încîntă pe specialiști: este conceput ca «terminal» al unui calculator electronic. Rezultatele observațiilor sînt direct transmise computerului pentru prelucrare. Cum s-ar spune, datele se servesc pe tavă fizicianului.

DIALOG

Vizualizorul numeric de tip SPERAC, de construcție franceză, permite un dialog viu cu un calculator electronic. Era cît pe ce să spunem «de la om la om». Silueta elegantă și coloritul discret fac ca prezența calculatorului în mijlocul nostru să fie nu numai necesară din punct de vedere tehnic, dar și plăcută.

GRAFICĂ... ELECTRONICĂ

Acest desen, executat de un calculator electronic programat de fizicianul John Mott-Smith din Cambridge, statul Massachusetts, S.U.A., nu este o simplă distracție. «Este o activitate care — după cum declară specialistul american — servește unui scop tehnic. Învățăm astfel mai bine să comunicăm cu mașinile noastre electronice...».

PANĂ DE... CAUCIUC

Este un fel de a vorbi, căci cauciucul nu este prea des folosit pe magistralele cosmosului. Și totuși este vorba de o «banală» pană la un satelit meteorologic. Tehnicieni transportați de pe pămînt cu un «taxi cosmic» repară avaria. Accidentul a avut loc... peste cîțiva ani. Deși imaginea este, deocamdată, doar un desen, ea va deveni realitate. Specialiștii N.A.S.A. lucrează intens la punerea la punct a unor microrachete destinate să acorde asistență tehnică în cosmos.

FERESTRE SPRE VIITORUL ȘTIINȚEI

Omul zilelor noastre resimte nevoia inexorabilă de a scruta viitorul pentru a-și trasa drumul pe care trebuie să-l urmeze, căci este știut că «viitorul se clădește pe temeliile prezentului, că ziua de mîine își trage izvoarele din ziua de azi» (Nicolae Ceaușescu). Iată de ce a fost creată știința viitorului care, investigînd mai toate activitățile umane, încearcă să definească și viitorul științei.

Va reuși oare omul deceniilor următoare să înfrîngă cu mai mult succes forțele potrivnice pe care natura i le pune în cale? Iată întrebarea fundamentală la care încearcă să răspundă toți cei care se silesc să înțeleagă cum și cu ce preț lumea acestui pămînt va reuși să trăiască mai bine.

Și dacă va reuși, aceasta se va datora acțiunii tuturor forțelor decisive ale istoriei, între care știința se situează astăzi la loc de frunte. De aceea, nu puține sînt personalitățile de toate formațiile, institutiile specializate care fac astăzi eforturi pentru a desprinde din tabloul încă nebulos, pe care omul și-l face despre propriul său viitor, marile reușite ale științei.

O interesantă imagine ne-a oferit-o un grup de cercetători români — în frunte cu Gr. Diaconescu — la recenta Conferință mondială de cercetare a viitorului. Ei au vorbit despre interacțiа omului ca ființă biologică și socială cu diferite medii, și între ele mediu naturale pentru care el nu este adaptat biologic: mediul extraterestru, acvatic etc. Tot în acest an, savantul german originar din România, Hermann Oberth, pionier al zborurilor cosmice, a afirmat: «Cred că cercetările pentru stabilirea contactului cu inteligențe extraterestre vor fi încununate de succes».

«La sfîrșitul acestui secol, sateliții artificiali de telecomunicații vor fi suficient de dezvoltați pentru a permite fiecărui pămînțean să vorbească cu oricare alt locuitor al planetei». Această afirmație a fost făcută de Arthur C. Clarke, reputat viitorolog american.

Încercînd să enumere din coordonatele esențiale ale progresului științific pe cele considerate sigure, în temeiul unor rezultate deja existente, instituții specializate în previziunea științifică au numit, — nu fără să ne emoționeze — între altele, realizarea energiei termonucleare controlate, sinteza unor noi materiale cu însușiri superioare, crearea, în eprubetă, a unor forme primitive de viață, primele realizări de «chirurgie» genetică, interacția directă ordinator-creier, creșterea unor animale inteligente capabile să îndeplinească sarcini simple, folosirea telepatiei în comunicații și altele, și altele.

Pentru a atinge obiective de asemenea anvergură, știința trebuie să parcurgă un anumit drum, să urmeze — cum se spune — anumite direcții de cercetare.

Pe calea unor interviuri luate la trei personalități ale vieții noastre științifice am încercat să aducem în lumină direcții majore de «atac» în trei dintre disciplinele care și-au pus hotărît, fiecare în chipul ei propriu, amprenta asupra destinului omenirii: electronica, chimia, virusologia.

Avem, în acest larg tur de orizont, mîndria de a constata că în marile sinteze care se petrec acum în știința lumii, cercetarea românească — angajată ferm în edificarea unei societăți avansate, societatea socialistă multilateral dezvoltată — aduce și are încă de adus contribuții importante la patrimoniul universal.

«Realizarea obiectivelor pe care ni le-am propus în acest cincinal — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în anul 1972 la Conferința Națională a partidului — impune o preocupare deosebită pentru dezvoltarea cercetării științifice».

Intensificîndu-se, diversificîndu-se, orientîndu-se ferm către obiectivele cu adevărat majore, investigația creatoare pregătește, la noi ca și în alte țări, răspunsuri care vor înrîuri viața comunității umane, îi vor înlesni mersul ascendent către o civilizație superioară, către o lume mai bună și mai frumoasă.

Adrian COSTA

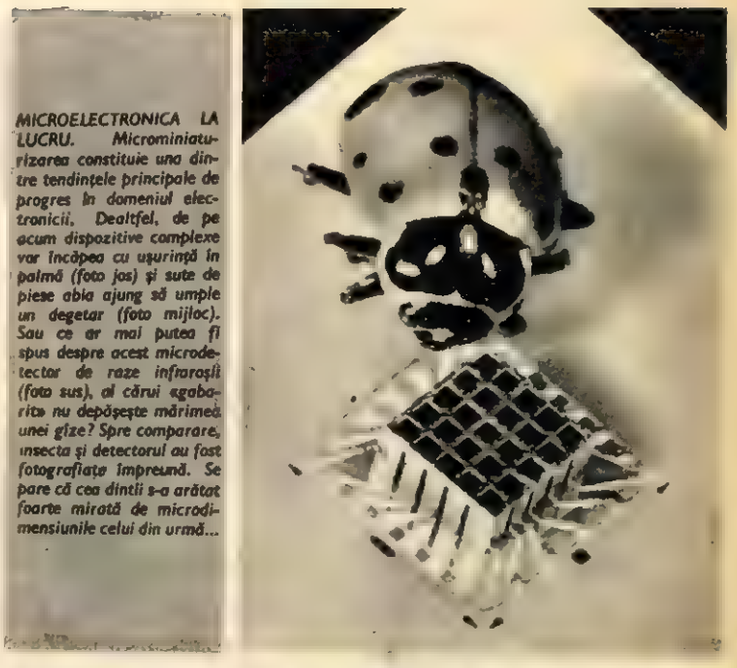

MICROELECTRONICA LA LUCRU. Microminiaturizarea constituie una dintre tendințele principale de progres în domeniul electronicii. Dealtfel, de pe acum dispozitive complexe vor încăpea cu ușurință în palmă (foto jos) și sute de piese abia ajung să umple un degetar (foto mijloc). Sau ce ar mai putea fi spus despre acest microdetector de raze infraroșii (foto sus), al cărui «gabarit» nu depășește mărimea unei gîze? Spre comparare, insecta și detectorul au fost fotografiate împreună. Se pare că cea dintîi s-a arătat foarte mirată de microdimensiunile celui din urmă...

Prof. dr. ing. VASILE CĂTUNEANU
decanul Facultății de electronică și telecomunicații a Institutului politehnic din București

ELECTRONICA, ȘTIINȚĂ-PILOT

Principalele direcții «de atac»: perfecționarea tehnologiei, o mai mare siguranță în funcționare, microminiaturizare... Cercetarea în domeniul electronicii, strîns legată de nevoile de creștere a economiei naționale... Pentru viitorii noștri specialiști — un nou mod de a gîndi.

Marile descoperiri în domeniul electronicii care s-au răsfrînt în chip fericit în comunicațiile prin radio și televiziune, în tehnica de calcul, în măsurarea, controlul și conducerea proceselor de producție, în laser și în totalitatea realizărilor înglobate în noțiunea de electronică industrială sînt atît de importante și, istoricește, atît de recente, încît nu cred că în următoarele decenii vor interveni alte elemente mai spectaculoase. Aceasta nu înseamnă că electronica va stagna. Dimpotrivă, ea va progresa foarte mult tocmai *pornind* de la bazele care i-au fost create în aceste ultime două decenii.

În ansamblu, electronica, în postura de știință și ramură a industriei, va continua să ocupe într-un mod și mai accentuat încă locul de indicator principal al puterii economice a unei țări, înlocuind în acest sens, simbolic, producția de oțel și pe cea de energie electrică. În știință, ea va deveni, în chip hotărît, știință-pilot, înlocuind în parte — lucru pe care a și început să-l facă — mecanica din această poziție.

Cercetările vor continua în trei mari direcții: *perfecționarea tehnologiei, siguranța în funcționare* și *microminiaturizarea*.

Tehnologia electronică nu se va mai mulțumi nici cu circuitele integrate — deși acum ele reprezintă o realizare «de vîrf»

(Continuare în pag. 13)

LA ÎNTRECERE CU NATURA. *Prin noile tipuri de materiale pe care le creează după dorință — ne-a declarat prof. dr. Alexandru Balaban — chimia va schimba mult viața de toate zilele. «Stofe realizate prin împâslire în loc de țesere, materiale rezistente dar ușoare, metale amorfe (răcite brusc la o stare sticloasă), materiale supraconductoare la temperaturi mai ridicate decît cele cunoscute azi, care vor revoluționa comunicațiile, sînt doar cîteva aplicații ce se întrevăd în viitorul previzibil».*

În fotografia din stînga sus, un nou sistem de polimerizare descoperit de Alan Hay, de la compania «General Electric», va permite fabricarea de substanțe plastice extrem de rezistente.

NU ESTE UN «SCAFANDRU COSMIC». *Chimioterapia va cunoaște în viitorii ani o dezvoltare extraordinară. Despre finețea pe care o reclamă și o presupune fabricarea anumitor medicamente, vorbește și această halucinantă fotografie. «Scafandrul cosmic» manipulează de fapt ingrediente care trebuie ferite — în timpul fabricației — de orice contact cu mediul exterior (fotografia din stînga jos).*

PE FRONTUL ANTICANCER. *Recent, la un mare spital din Londra, Royal Marsden, a avut loc un ceai cu totul ieșit din comun. Invitați copii bolnavi de leucemie care fuseseră internați în acea instituție și care, după un tratament intensiv și complex (nu este vorba de nici un medicament minune!), au fost declarați vindecați și trimiși acasă. După un timp, ei au revăzut spitalul în calitate de invitați la un «five o'clock tea» curat britanic.*

.. Este o informație cu iz senzațional dar care nu are nimic de-a face cu exagerările atribuite uneori gazetarilor. Ea figurează într-un articol scris de un savant englez de autoritate mondială, Sir David Smithers, și publicat în digestul britanic «Spectrum» (British Science News, nr. 95/1972), de asemenea reputat pentru probitatea sa științifică. În articolul «Cancerul azi», apărut în sus-menționata revistă, Sir David Smithers subliniază că o știre ca ceaiul de la «Royal Marsden» ar fi fost de neconceput acum cîțiva ani, dar azi ea este realitate.

Firește, și în cazul acestor vindecări nu sînt cu totul excluse «reșutele» într-un viitor oarecare, dar rezultate bune există și sînt încurajatoare în combaterea acestui flagel care este leucemia. Fotografia din pag. 13 prezintă o tulburătoare imagine, obținută la microscopul în relief Stereoscan, a unei celule leucemice, înconjurată de celule sanguine sănătoase.

Fotografia color de jos înfățișează o piesă a «artileriei grele» anticanceroase: un «tun» de raze penetrante.

FERESTRE SPRE VIITORUL ȘTIINȚEI

— ci va crea, pe baza unor noi cercetări de fizică a solidului, elemente funcționale omogene, cum sînt, de pildă, cristalele, extrem de minuscule și care să includă, *în însăși structura lor*, tot ceea ce este necesar unui dispozitiv electronic ca să funcționeze. Aceasta necesită studiul aprofundat al proprietăților diverselor materiale cunoscute, ceea ce ar putea duce la descoperirea sau crearea unor materiale noi care să corespundă necesităților.

Elementele amintite vor avea o siguranță în funcționare (termenul specializat este fiabilitate) incomparabilă cu cele mai bune performanțe de astăzi, cînd problema esențială a oricărui dispozitiv o constituie nu atît circuitele în sine, cît conexiunile pe care ele le conțin. *Noile elemente nu vor avea conexiuni!*

Pentru viitor, electronica pregătește, de asemenea, trecerea integrală a ordinatoarelor la cea de-a «patra generație», înzestrată cu circuite integrate. Ele au de pe acum performanțe net superioare care le fac apte să devină elemente active, «creatoare» în serviciul omului.

Printre formulele principial noi care se pregătesc ar trebui semnalată, spre exemplu, asocierea calculatoarelor cu televiziunea. Aceasta va da posibilitatea — deja demonstrată cu prilejul unor experiențe cosmice — de a folosi pe scară largă «traducerea» imaginilor în semnale electromagnetice, care pot fi cu ușurință transmise la distanță, înmagazinate ori «retradu*se» în imagini fotografice sau de televiziune.

Se pune, de asemenea, problema asocierii calculatoarelor cu laserul, asociere din care vor rezulta «memorii» de foarte mare capacitate și cu posibilitatea unei extrageri practic instantanee a datelor.

Pentru generațiile imediat următoare, cel mai important este, cred, ceea ce se va realiza prin *ameliorarea* continuă a rezultatelor obținute pînă acum și prin *extinderea* la maximum a utilizării electronicii în toate compartimentele activității omenești.

Perspectivele cercetărilor românești sînt determinate de faptul că industria noastră este chemată — așa cum o subliniază documentele de partid — să treacă hotărît la modernizarea producției, la introducerea tehnicii noi, la automatizare, la folosirea largă a mijloacelor electronice de comandă — singura cale de creștere masivă a productivității muncii. Încă în acest deceniu electronica va deveni și ea o ramură de bază într-o puternică industrie românească, situată la nivelul tehnicii și al științei celei mai moderne.

De pe acum își desfășoară activitatea la noi o industrie electronică în curs de diversificare, întemeiată în mare măsură pe cercetarea științifică românească.

Această cercetare își va îndrepta eforturile pe direcțiile generale caracteristice dezvoltării mondiale, ținînd însă seama de necesitățile *concrete* ale progresului economic și social al țării noastre. Astfel, în cadrul general al preocupărilor pentru mărirea fiabilității și miniaturizare, cercetările proprii urmează să se axeze pe realizarea de componente (rezistențe, condensatoare, dispozitive electronice etc.) avînd în vedere necesitățile pe planul aparaturii de larg consum (radioreceptoare, televizoare etc.), ca și cerințele în domeniul aparatelor profesionale (adică cele de măsură, control, comenzi automate etc.) cu caracteristici și performanțe corespunzătoare.

O a doua direcție privește aparatele electronice care se fabrică în țara noastră, și anume creșterea performanțelor lor.

Instalațiile electronice complexe, cum sînt sistemele de comunicație, calculatoarele, instalațiile informaționale pentru industrie vor concentra cea mai mare parte a eforturilor de cercetare în domeniul electronicii, pe măsura extinderii considerabile pe care urmează să o ia informatica aplicată la nevoile de creștere a economiei naționale.

E de la sine înțeles că atingerea unor obiective de o asemenea importanță nu poată fi înfăptuită fără o minuțioasă pregătire a substanței umane.

În facultatea noastră de electronică și telecomunicații a și fost creată o secție pe care noi o numim de avangardă, în care se studiază cele mai noi componente electronice, se aprofundează microelectronica și, ceea ce e mai important, se formează un mod de gîndire științifică corespunzător dezvoltării previzibile a electronicii. Este un mod de a gîndi potrivit căruia viitorul specialist trebuie oricînd să fie pregătit pentru a accepta să-și lase deoparte toate cunoștințele pe care le-a acumulat și să-și însușească altele, *fundamentul noi*. Poate că în aceasta rezidă marele «secret» al marilor cuceriri viitoare ale științei.

producătoare de energie electrică și a centralelor solare va asigura omenirii energia necesară, *transportul auto sau cel aerian va fi efectuat folosind drept combustibil hidrogenul sau hidrazina* (actualmente combustibil pentru rachete), care au și avantajul că nu pun probleme de poluare, dar cer multă energie pentru producerea lor. În viitor se va realiza obținerea hidrogenului nu prin arderea parțială a metanului, ci din apă. El ar urma să fie folosit pentru producerea controlată a energiei termonucleare.

Pilele de combustie, cu care sînt actualmente echipați sateliții artificiali, pentru că reprezintă forma cea mai compactă posibilă a unei surse de energie (cu excepția bateriilor solare), vor fi cele care vor pune în mișcare vehiculele viitorului și o vor face fără a crea probleme de poluare.

Hrana omenirii se va baza din ce în ce mai mult pe chimie, înainte de toate în sensul utilizării intensive a solurilor fertile sau mai puțin fertile. Îngrășămintele chimice, ierbicidele, antidăunătorii, proteinele de semisinteză, furajarea chimică, ameliorarea solurilor, împiedicarea evaporării apei din bazinele de irigație, iată doar unele dintre modurile în care chimia va contribui la hrana celor șase miliarde de oameni ai anului 2000. Actualmente sinteza amoniacului pentru îngrășăminte se realizează la temperaturi și presiuni ridicate, din azot și hidrogen, dar sînt în curs de experimentare procedee ce vor fi, poate, industriale în anul 2000, pentru a realiza aceeași reacție catalizată omogen, în soluție de complecși organometalici în condiții mult mai ușor de realizat.

Prin dezvoltarea viitoare a chimiei ca știință a sintezelor se conturează din ce în ce mai mult *tendința de a imita celula vie*, care folosește pentru complicatele ei reacții condiții mult mai «blînde» grație unor catalizatori extraordinar de activi și specifici: enzimele. *Folosirea industrială a enzimelor* (fie libere, fie ancorate pe un suport solid pentru a le face mai ușor manipulabile) va revoluționa multe procese chimice care azi se execută în condiții foarte dificile.

Chimia se întîlnește cu materia vie și pe un alt plan — acela al medicinei. În viitor se vor face *înlocuiri de organe cu materiale sintetice* la scară din ce în ce mai mare, industria medicamentelor va contribui la eradicarea majorității bolilor infecțioase și la reducerea masivă a afecțiunilor circulatorii, psihosomatice și a efectelor îmbătrînirii. Cele mai mari speranțe le generează însă cercetările privind *anticorpii*. Dacă succesele chimioterapiei au fost însemnate, dacă antibioticele au dus la vindecarea unor boli altădată fatale, cum vor sta lucrurile atunci cînd vom cunoaște și vom putea folosi chimic mijloacele de apărare pe care, deocamdată, numai organismele superioare știu să le fabrice: anticorpii?

Știința chimică românească este orientată, potrivit sarcinilor stabilite de Congresul al X-lea al P.C.R., către intensificarea cercetărilor privind elaborarea de noi produse pentru care dispunem de materii prime, realizarea de înlocuitori ai metalului și lemnului, de fire și fibre textile sintetice, de noi catalizatori, coloranți, materiale anticorosive și electroizolante. De asemenea, se vor amplifica cercetările privind prelucrarea complexă a hidrocarburilor.

Semnificativă pentru dezvoltarea cercetărilor chimice este *perspectiva chimiei fizice*, unul dintre domeniile importante ale chimiei, cu multiple implicații practice. Ea își va îndrepta eforturile către detectarea posibilităților de realizare a produselor chimice prin aplicarea legilor termodinamicii, către stabilirea condițiilor optime de desfășurare a acestor procese prin utilizarea legilor și relațiilor cinetice, către studierea mecanismului lor intim de desfășurare. De asemenea, se va stărui în cercetările consacrate *radiochimiei*, — un domeniu de mare viitor pentru știință și industrie — *fizico-chimiei polimerilor și elastomerilor*.

În mod concret, pe planul aplicațiilor practice, toate aceste cercetări își propun să ofere soluții de perfecționare și dezvoltare industriei chimice și a petrolului, industriei metalurgice și a construcțiilor de mașini, precum și industriei materialelor de construcții.

Aș vrea să fac o mențiune specială cu privire la modul în care chimia românească se încadrează în tendința, atît de pronunțată pe plan mondial, de aprofundare a cercetărilor în domeniul *catalizatorilor*, de care depinde în mare măsură progresul industriilor chimică și petrochimică.

Cercetările românești pe acest important plan privesc prepararea catalizatorilor, studiul condițiilor optime pentru exploatarea lor, elaborarea, în acest scop, a unor tehnologii originale, precum și studiul așa-numitelor sisteme catalitice — compuși complecși deosebit de importanți.

Folosind judicios forțele mari de care dispune, chimia românească va continua în ritm și mai susținut să creeze un puternic suport științific și tehnic industriei și agriculturii, sănătății și altor domenii de activitate, în tot mai bună concordanță cu nevoile generale ale progresului întregii țări.

Prof. dr. ALEXANDRU BALABAN
membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România

CHIMIA DE MÎINE: MAGIA MOLECULELOR EXECUTATE LA COMANDĂ

Chimiștii ne promit noi tipuri de materiale care vor schimba mult viața de toate zilele, pile de combustie pentru vehiculele viitorului, folosirea industrială a unui «patent al naturii»: enzimele... Știința chimică românească puternic angajată pe linia unei tot mai eficiente valorificări a bogățiilor naturale ale țării... Domenii de mare perspectivă: chimia fizică, radiochimia, cataliza...

Chimia s-a dovedit capabilă să influențeze puternic existența societății omenești. Pentru a o demonstra, nu e nevoie să mai recurgem la exemplele pe care le oferă istoria. Este de ajuns să privim în jurul nostru pentru a vedea cum chimia este pe cale de a deveni — potrivit definiției lui John Bernal — o știință a moleculelor executate la comandă. Este, în aceste cuvinte, o subtilă imagine a chimiei ca mare forță de sinteză. Ea a căpătat posibilitatea — pe care abia de-acum încolo urmează să o folosească pe deplin — *de a depăși produsele naturale sub aspectul calității și al prețului*. Prin noile tipuri de materiale pe care le creează după dorință, ea va schimba mult viața de toate zilele. Stofe realizate prin impislire în loc de țesere, materiale rezistente dar ușoare, metale amorfe (răcite brusc la o stare sticloasă), materiale supraconductoare la temperaturi mai ridicate decît cele cunoscute azi, care vor revoluționa transporturile și comunicațiile, sînt doar cîteva aplicații ce se întrevăd în viitorul previzibil. Aceasta înseamnă că, în viitor, activitatea laboratoarelor se va împleti într-un proces complex cu cea consacrată exploatării resurselor naturale și cu cea a industriei pentru a crea substanțe și materiale noi care să fie cît mai mult pe măsura necesităților în evoluție ale omului.

Problema resurselor naturale pentru chimie se pune în chip prioritar.

În prezent, puține țări mai folosesc lemnul pentru încălzire, dar petrolul, cărbunele și metanul sînt încă în cea mai mare parte arse, adică transformate în bioxid de carbon și extrăgînd din ele doar energia.

Actualmente, energia electrică, termică și mecanică este bazată în relativ mică măsură pe energia hidro (care nu poate crește decît puțin, dar are avantajul că se regenerează și că nu comportă decît investiția inițială), pe energia nucleară sau solară (care se vor dezvolta mult în viitor, fiind cele mai raționale); în schimb se bazează în cea mai mare parte pe arderea *ireversibilă* a stocurilor de carbon fosil, *care ar putea chiar azi să fie transformate mai degrabă în îmbrăcăminte, îngrășăminte, medicamente sau alimente și furaje*. Mileniul viitor (și nici trei decenii nu ne despart de el!) va aduce utilizarea prin chimizare totală a acestor stocuri.

Cînd generalizarea reactoarelor nucleare

FERESTRE SPRE VIITORUL ȘTIINȚEI

Prof. doctor docent NICOLAE CAJAL
membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România, directorul Institutului de virusologie «Ștefan S. Nicolau»

«SECOLUL DE AUR» AL VIRUSOLOGIEI

În perspectivă, imunizarea față de un mare număr de boli virale... Eforturi susținute pentru aflarea mijloacelor de prevenire și tratare a cancerului de origine virotică... «Marile speranțe» legate de interferon... Cercetarea științifică medicală românească îndreptată spre rezolvarea problemelor majore ale ocrotirii sănătății poporului nostru.

Sănătatea omenirii depinde — acest lucru nu mai trebuie demonstrat — și de succesul luptei împotriva virusurilor, agenți cauzali a peste 75% din bolile infecțioase. E ușor de înțeles de ce această luptă polarizează eforturi științifice și mijloace materiale din ce în ce mai mari, deși încă insuficiente.

Ca știință, virusologia reprezintă pentru științele medicale ceea ce fizica nucleară reprezintă pentru fizica clasică. Nu este locul să stărui asupra acestei paralele, totuși trebuie spus că cunoașterea microcosmosului în care acționează virusurile a impus și va impune mijloace și metode principial noi de investigație și, nu rareori, poziții conceptuale inedite.

Și pentru că cei 70 de ani care au trecut de la apariția virusologiei ca disciplină constituită, independentă reprezintă un răstimp istoric scurt, în care ritmul descoperirilor se accelerează, se afirmă cu îndreptățire că secolul de aur al virusologiei abia a început. În acest «secol» — care nu e obligatoriu să dureze chiar o sută de ani! — știința va ajunge să controleze ferm starea de sănătate a omului pe planul infecțiilor și al imunității virale.

Prin obținerea de noi *vaccinuri antivirale* sau prin perfecționarea celor existente, asemenea boli cum sînt poliomielita, turbarea, variola, pojarul, gripa, encefalitele, rubeola, febra galbenă, oreionul și altele urmează să devină simple amintiri. Sînt convins că prin desăvîrșirea cercetărilor de genetică virală sau prin alte metode vom reuși să obținem concomitent *imunizarea față de un mare număr de boli virale*, fie prin vaccinuri complexe, fie prin virusuri cu antigenicitate complexă — obținute prin metode genetice — cu acțiune de declanșare a mecanismelor de apărare specifice ale organismului.

În același timp, ținînd seama de marele număr de îmbolnăviri virale respiratorii diferite pentru care nu se pot prevedea tot atîtea vaccinuri, sînt convins că substanțe declanșatoare de interferon endogen — o interesantă combinație biologică ce apare în organismul omului și al animalelor, cu acțiune antivirală — sau substanțe chimice profilactice vor veni repede să îmbogățească armele antivirale.

Sînt sigur, de asemenea, că progresele chimioterapiei antivirale vor permite ca în anul 2000 nu numai să prevenim, dar să și vindecăm, *să tratăm specific unele viroze*. (Aceasta nu înseamnă că mi-am schimbat punctul de vedere prin care pun permanent pe prim plan profilaxia.)

În sfîrșit, sînt sigur că în anul 2000 virusurile vor apărea și într-o nouă postură, uimitoare, aceea de *instrumente biologice*. Ele vor fi folosite, de pildă, ca vehicule, ca elemente transportoare de gene chemate să intervină pentru rezolvarea anumitor corecții genetice sau pentru grefări de diferite proprietăți și caractere.

În acest ansamblu de preocupări pentru viitorul apropiat se situează și eforturile pentru cunoașterea deplină a mecanismului prin care anumite virusuri sau chiar fragmente de virusuri provoacă anumite forme ale *bolii canceroase*.

Trebuie să spun că eforturile care urmează a fi făcute în această direcție vor trebui să fie mai intense, colaborarea dintre diferiții specialiști fiind indispensabilă.

În primul rînd, pentru că *în spatele denumirii de cancer se ascunde un mare număr de forme clinice*, fiecare cu caracteristica ei, iar mecanismul îmbolnăvirii, așa cum a fost definit, poate să nu fie unic.

Este adevărat că tehnica actuală nu a permis încă izolarea din totalitatea cazurilor de tumori animale, și în special din cancerele umane, a unor virusuri ori a fragmentelor de virusuri. Aceasta este una dintre sarcinile virusologilor pentru perioada următoare. Însă, evident, problema găsirii agentului cauzal într-o tumoare, mai ales umană, nu este o simplă problemă de izolare și identificare a unui virus, cu atît mai mult cu cît uneori se constată că virusul izolat dintr-o tumoare poate să nu... aibă nici o vină, aflîndu-se acolo doar «în trecere». Din această cauză, așa cum nu se poate susține, în mod absolut, pentru moment, că toate virusurile au însușirea de a produce tumori, nu se poate exclude originea virotică a unor tumori pentru simplul motiv că agentul viral nu a fost izolat.

Este însă cert că *la originea transformării canceroase virusurile sau infravirusurile* — astfel a denumit savantul român Ștefan S. Nicolau unele fragmente de virusuri — *au un rol primordial*. Anii următori vor confirma cu siguranță acest punct de vedere.

Aflarea mijloacelor de prevenire și tratare a cancerului, considerat de noi ca cert de origine virotică, va impune deci eforturi științifice susținute. *Există premise să se creeze un produs eficace pentru blocarea acțiunii unor enzime care mijlocesc opera malefică a unor virusuri oncogene asupra celulei*. În același timp, mari speranțe se îndreaptă, și în această direcție, spre interferon. Evident, oamenii de știință nu renunță nici la perspectiva creării unor vaccinuri, dar despre acestea este, poate, prematur să vorbim.

În ceea ce privește cercetarea științifică medicală românească — pe care o coordonează Academia de științe medicale — ea se îndreaptă tot mai hotărît spre rezolvarea problemelor majore ale ocrotirii sănătății poporului nostru. Dat fiind că problemele de sănătate prezintă în fiecare țară și unele aspecte particulare, medicina românească este chemată să rezolve și aceste probleme. Ea are deplina capacitate s-o facă, aducînd în felul acesta o prețioasă contribuție la patrimoniul științific mondial.

Tematica cercetării noastre medicale se încadrează, cu particularitățile ei date, în problematica științei medicale din țările dezvoltate.

Un domeniu larg de preocupări îl constituie cercetările privind relațiile om-mediu, menite să ducă, în primul rînd, la elaborarea unor măsuri de profilaxie a acelor boli, în determinismul cărora factorii de mediu joacă un rol important. În acest sens este de subliniat orientarea către folosirea unor metode, tehnici și rezultate ale altor științe — precum *matematica, fizica, chimia* și altele — pentru a lămuri esența proceselor patologice. Atenția cercetătorilor este astfel concentrată tot mai mult spre domeniile care reprezintă linia cea mai înaintată a biologiei moderne — genetica și imunologia abordate la nivel molecular. În esență, aceasta reprezintă preocuparea de a cunoaște implicațiile posibile și probabile ale biologiei moleculare, ale structurii și funcțiilor acizilor nucleici asupra dezvoltării viitoare a medicinei.

Și, după cum am arătat, virusologia se situează, la rîndul ei, în centrul acestor preocupări care constituie, poate, terenul cel mai promițător al cercetărilor sale.

Aș vrea să ilustrez această afirmație prin cîteva dintre direcțiile cercetării Institutului de virusologie «Ștefan S. Nicolau». Astfel, pe planul cunoașterii mecanismului de formare a unor tumori de origine virotică, școala românească are o prioritate, prin teoria elaborată în ultimul deceniu de regretatul savant Ștefan S. Nicolau cu privire la *originea infravirală a cancerului*, teorie confirmată din ce în ce mai mult și potrivit căreia cancerul poate fi provocat nu numai de virusuri, ci și de părți ale virusurilor, și anume de acizii lor nucleici. Elevii savantului român fac în continuare mari eforturi pe această linie de cercetare.

De asemenea, virusologii români își concentrează atenția către obiective de mare subtilitate științifică, cum ar fi, de pildă, demonstrarea posibilității ca *unele virusuri banale să sufere modificări în mod spontan*, eventual prin hibridare, cu agenți tumorigeni, *căpătînd astfel unele proprietăți oncogene*.

Pe de altă parte, ei urmăresc crearea unor complecși în structura cărora să intre acizi nucleici virali și anumite sisteme disperse — complecși care ar putea să servească la realizarea unor *imunizări antivirale*, poate chiar împotriva unor cancere de origine

virotică. Este un obiectiv care merită și îndreptățește eforturile susținute ce i se consacră.

Se urmărește, de asemeni, crearea unor eficiente *vaccinuri antirujeoloase, antigripale, antiherpetice* etc., precum și aspecte privind mecanismul imunității antivirale, obținerea de substanțe antivirale etc., etc.

În tot cazul, școala română de virusologie creată de academicianul Ștefan Nicolau nu precupețește nici un efort pentru a-și aduce aportul ei la știința medicală românească, pentru a contribui la opera de apărare a sănătății omului în condițiile «optimiste» ale anului 2000.

Fabricarea semiconductoarelor necesită azi o precizie... farmaceutică. Puteți aprecia și după acest instantaneu realizat la I.P.R.S.-Băneasa.

O LUCRARE MONUMENTALĂ ÎN PREGĂTIRE: ATLASUL GEOGRAFIC NAȚIONAL AL REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

Se știe că încă din primele decenii ale secolului nostru au început să apară așa-numitele atlase geografice naționale, adică atlase în care o anumită țară este prezentată cît mai amănunțit, cît mai complet din punct de vedere geografic, dar în special după cel de-al doilea război mondial ele s-au impus și au căpătat o tot mai mare extindere.

În multe țări s-au și publicat astfel de «monografii cartografice» amănunțite, unele ajungînd chiar la reeditări și putînd fi luate ca modele ale genului; în alte țări ele sînt în curs de elaborare sau de tipărire.

Într-un recent articol apărut în publicația «Progresele științei», tovarășii Gheorghe Niculescu și Victor Dumitrescu, de la Institutul de geografie al Academiei R.S. România, dau o serie de interesante informații despre tematica și stadiul actual al elaborării monumentalei lucrări care va fi (în 1977) Atlasul geografic național al R.S.R și pe care le redăm în formă condensată.

O IDEE MAI VECHE PRINDE VIAȚĂ AZI

Ideea întocmirii unui atlas geografic al României datează de multă vreme și ea a fost formulată odată cu înființarea Institutului de cercetări geografice (1944), care a trecut această lucrare în planul său tematic de perspectivă. Cercetările întreprinse ulterior, la început mai puține, apoi din ce în ce mai numeroase, au făcut ca patrimoniul științific al geografiei românești să se îmbogățească cu nenumărate studii regionale. În acest mod, materialul acumulat într-un răstimp de mai bine de 25 de ani, în care se remarcă unele lucrări colective cu caracter complex, a putut servi la redactarea, în cadrul Institutului de geografie al Academiei R.S. România, a unor hărți tematice de sinteză, preliminare, destinate să fie incluse în seria hărților atlasului nostru național.

Premisele elaborării atlasului fiind conturate, au fost puse bazele organizării lucrărilor pentru editarea acestei opere de mare importanță, sarcina revenindu-i Academiei R.S. România, prin Institutul de geografie.

La elaborarea atlasului participă specialiști din Institutul de geografie al Academiei în colaborare cu geografi din centrele universitare ale țării și specialiști din diferite ministere, departamente și instituții centrale, din institute de cercetări etc.

Atlasul geografic național al R.S.R. își propune să prezinte în mod complex și unitar principalele aspecte ale cadrului natural al țării noastre și să consemneze prin limbajul cartografic multiplele fațete ale dezvoltării societății noastre și ale realizărilor ei în toate domeniile de activitate. Pe parcursul a 13 capitole, atlasul va cuprinde planșe destinate problemelor de geografie fizică și celor de geografie economică și socială. Cele 76 planșe vor însuma peste 350 hărți la scări diferite și numeroase vignete, grafice etc. Fiecare planșă va fi însoțită de un text în limba română și unul rezumativ în limbile franceză, engleză și rusă. Un index de denumiri geografice va înlesni identificarea localităților și a altor elemente geografice, consemnate în hărțile principale. Coperta va avea un sistem practic de prindere a planșelor și indexului, cu șină și șuruburi, ceea ce va permite utilizarea separată a fiecărei planșe.

În faza de început a elaborării acestei lucrări de mari proporții au fost necesare o serie de operații preliminare de mare importanță.

HARTA, O REALITATE DINAMICĂ

Una dintre primele sarcini însemnate a fost realizarea unor hărți baze de lucru, unitare, exacte, actuale, care să fie puse la dispoziția autorilor diferitelor hărți tematice ale atlasului. Sarcina a fost îndeplinită în bune condiții în cadrul Institutului de geografie al Academiei R.S. România.

Această hartă geografică nouă era absolut necesară, deoarece unele dintre hărțile generale ale țării, actualmente în circulație, chiar la scări mari, inclusiv cele murale la scările 1:500 000 și 1:400 000, nu corespund necesităților elaborării unui atlas național. De ce? În primul rînd, multe dintre ele nu sînt alcătuite direct pe baza hărților topografice noi care, întemeindu-se pe date topografice și aerofotogrametrice recente, oglindesc cel mai exact aspectul actual al țării. Avînd în vedere ritmul extraordinar de dezvoltare a României socialiste, precum și faptul că înfățișarea ei se schimbă necontenit, pentru elaborarea hărții de bază a atlasului au trebuit consultate documente și date la zi pentru reprezentarea situațiilor reale de pe teren, care depășeau în unele cazuri chiar și foile topografice publicate destul de recent. De pildă, noile lacuri de acumulare nu figurează încă pe unele foi topografice, pe care în schimb apar lacuri și bălți ce au fost secate! Hărțile geografice care circulă încă s-au bazat inițial pe hărțile topografice vechi de cîteva zeci de ani, întocmite adesea necorespunzător.

Multe dintre aceste hărți, la o analiză atentă, vădesc numeroase erori care rezultă din faptul că ele au fost întocmite pe baza altor hărți geografice greșite. Repetatele copieri, reproduceri și completări, făcute de multe ori fără precizie, explică alterarea conținutului hărților și de ce, bunăoară, unele localități ajung cu timpul să fie trecute de pe malul unui rîu pe celălalt...

Din motivele de mai sus, nici una dintre hărțile existente nu putea fi adoptată ca bază a atlasului. Chiar dacă ar fi fost adoptată vreuna, operațiile de verificare, rectificare și completare după hărțile noi topografice ar fi necesitat tot atît timp sau poate chiar mai mult decît ar fi necesitat întocmirea unei hărți geografice noi.

Formatul standard al planșelor atlasului, dictat de forma țării și de scara cea mai mare adoptată, este de 765 × 555 mm, la chenarul exterior.

DE LA ÎNĂLȚIMI COSMICE...

O serie de hărți ale țării vor avea reliefui reprezentat în umbre, care vor servi ca fond cartografic expresiv pentru multe dintre hărțile tematice ale atlasului. Vechea metodă de reprezentare a reliefului cu ajutorul umbrelor se impune din nou în ultimii ani în atenția geografilor și a cartografilor, mai ales de cînd poate beneficia de unele tehnici de întocmire, care-i sporesc precizia și expresivitatea. Multe atlase geografice naționale, și nu numai naționale, recurg iarăși la această metodă care oferă imaginea reliefului ca și cum ar fi privit de la înălțimi cosmice, cu care omenirea a început să se familiarizeze, dar totuși ca și cum observatorul s-ar afla atît de aproape încît să poată distinge detalii de relief.

O altă operație importantă a fost stabilirea toponimelor din cuprinsul țării noastre și din cuprinsul țărilor învecinate. În acest sens s-au analizat cîteva mii de denumiri care desemnează localități, rîuri, lacuri, vîrfuri și unități de relief, în vederea unificării tuturor denumirilor care apar în volum.

Tipărirea planșelor se face eșalonat în perioada 1972—1977, iar la stabilirea ordinii de imprimare s-a ținut seamă de gradul de stabilitate a hărților, dîndu-se prioritate celor cu un grad mai mare de stabilitate (cu precădere celor care tratează fenomene de geografie fizică). Hărțile care privesc problemele de populație, de geografie a industriei și agriculturii, vor fi elaborate și imprimate spre sfîrșitul perioadei și vor cuprinde date recente corespunzătoare etapei respective. Difuzarea planșelor atlasului se va efectua în loturi anuale, primul lot fiind însoțit de copertă.

Prin elaborarea Atlasului geografic național al R.S.R., activitatea geografică din țara noastră se înscrie pe linia indicațiilor Uniunii Geografice Internaționale, care prevede elaborarea de atlase naționale, și a recomandărilor Conferinței generale UNESCO din 1962, în vederea evaluării globale a resurselor naturale și umane de pe planeta noastră.

Informatica aplicată la nevoile de dezvoltare a economiei românești — iată o direcție prioritară de cercetare. În fotografie: sala calculatorului, «inima informațională» de la CEPECA.

anul lor

8 interviuri realizate de George STANCA și M. MIHAIL
Fotografii de Traian PROSAN, S. STEINER și Elena GHERA

Mihaela MIHAI

— Aș propune pentru început un dialog cu actrița de film Mihaela Mihai.

— «Bariera», cel de-al doilea film din scurta mea carieră cinematografică, mi-a oferit prilejul de a juca un rol dificil, complex. Și cu cît rolul este mai greu, cu atît plăcerea este mai mare, pentru că ai posibilitatea să creezi (cam pretențios cuvîntul ăsta pentru început de activitate, dar...).

— Te-ar fi tentat un rol mic, dar în care să poți cînta?

— Nu!

— Am aflat că ai realizat un film color pentru televiziunea belgiană.

— Da, încă din mai am terminat filmările la Bruxelles, iar pelicula va fi prezentată în cadrul programelor de Anul nou. Hai să-ți povestesc și despre excursia mea prin Europa.

— Cu mașina?

— Bineînțeles; a fost o călătorie de documentare prin Italia, Franța, Elveția, R.F.G., Austria și Ungaria. Am văzut multe muzee și locuri istorice.

— Numai atît, dar Mihaela cîntăreața n-a protestat?

— Era în vacanță. M-a înduioșat totuși și am fost nevoită să o duc pe la cîteva spectacole.

— Ce ai mai lucrat în ultima vreme?

— Show-ul TV pe care l-ai văzut probabil acum cîteva săptămîni după programul bunului meu prieten Mannix.

— Proiecte de viitor?

— Nu se știe ca pămîntul.

— Lucrezi foarte organizat, deci.

— Am cîteva propuneri încă neperfectate, că doar lucrăm cu ARIA.

— Apropo, știi ca portarul de la «Electrecord» nu te mai cunoaște?

—Sînt convinsă, nu l-am mai vizitat de doi ani.

— Poate anul acesta ne oferi totuși un disc.

— Numai dacă «Electrecordul» (minus portarul) se obligă să-mi editeze discul în maximum trei luni de la înregistrare.

— Văd eu că nu vrei să ne dai discul. Bine, atunci spune repede o dorință pentru '73.

— Să — mi — se — ofere — un — rol — de — film — cît — mai — greu — și — cît — mai — pretențios. Un rol în care să simt că trăiesc acum, în timpul meu, în țara mea, un rol în care să simt palpitul viu al actualității.

Dan Andrei ALDEA

— Anul acesta a fost, se pare, fructuos pentru formația «Sfinx».

— Parțial. Am avut șansa să colaborăm cu Teatrul «Bulandra» în cadrul spectacolului de «Muzică și poezie». Mai mult chiar, conducerea teatrului ne-a oferit posibilitatea de a avea un recital al nostru, lucru destul de rar întîlnit pînă acum.

— Unic chiar.

— Și ține cont, am primit girul unui teatru de prestigiu care nu are nimic comun cu această muzică.

— Și alte satisfacții, de data aceasta personale?

— Am semnat împreună cu Dorin Liviu Zaharia muzica filmului «Nunta de piatră», am experimentat cu succes formula de formație fără baterie, am învățat să cînt la muzicuță grație maestrului Cornel Ionescu. Tot anul acesta ne-a adus o prietenie scumpă, aceea a actorului Florian Pittiș, care ne-a ajutat în unele momente dificile.

— Ați avut deci și insuccese.

— Mici. Cel mai neplăcut cred că este apariția nepermis de tîrzie a discului formației.

— În ce stadiu crezi că se află muzica pop românească?

— Găsesc că muzica pop românească se află în declin.

— ?!

— ...pentru că formațiile, bune sau rele, au rămas puține la număr.

— De ce?

— O cauză ar fi aceea că din rîndul tinerilor creatori nu s-a ridicat nici unul în stare să egaleze nivelul atins în domeniul altor arte tinere. Mai sînt însă și alte cauze obiective.

— «Sfinxul» a marcat anul acesta o ascensiune evidentă, cum o veți continua?

— Prin apariții rare în public, prin mai multe emisiuni de radio și televiziune, unde vom prezenta, tot în formula de trei, lucrări orientate spre o muzică pop cultă (un pop de cameră dacă vreți), amputînd pe cît posibil elementul comercial.

Anda CĂLUGĂREANU

— Dis-de-dimineață, în prag de An nou, cred că putem face totuși un bilanț al anului care trece.

— Și după masa de prînz bilanțul meu ar fi fost același: ianuarie-februarie — emisiunea «Alo, București — aici Sofia», unde am lansat «Mammy Blue» și «Cirip-cirip»; martie — recital TV la Sofia; aprilie — show-ul de televiziune «Scara», împreună cu Florian Pittiș și Dan Tufaru, în regia lui Alexandru Bocănet; mai — turneu în R.D.G.; iunie-iulie — festivalurile de la Knokke și Mamaia; august — turneu în Bulgaria cu formația «Jam-Mondial»; septembrie — turneu în țară cu «Roșu și Negru»; octombrie — premiul de popularitate la Festivalul șlagărului de la Dresda; noiembrie — filmul «Strada» în regia aceluiași Alexandru Bocănet; decembrie — un recital TV la Dresda pentru programul de revelion.

— N-ai uitat nimic?

— Cred că nu.

— Atunci îmi dai voie să te întreb cum îți explici totala lipsă de eroziune a succesului în cazul Andei Călugăreanu?

— Muncă, preocupare continuă de a-ți înnoi repertoriul și de a oferi publicului mereu o altă fațetă a personalității tale artistice, fără însă a te schimba radical. Același lucru se întîmplă și cu Margareta, Mihaela, Aurelian.

— Fă-mi o împărțire afectivă a calendarului prezentat mai sus.

— Voi reduce totul la o singură mare satisfacție — filmele lui Bocănet.

— Ceva necazuri ai avut anul acesta?

— Mărunte, neînsemnate.

Mihai CONSTANTINESCU

— Ai avut un an al șlagărelor, Mihai Constantinescu. Publicul te cunoaște bine acum, te iubește chiar. Cum îți explici?

— Poate pentru că tot ce fac este dedicat cu strictețe publicului; poate pentru că doresc prea mult ca melodiile mele să fie directe și apropiate lui; poate pentru că vreau să fiu sincer. Să știi, chestiunea e verificată, numai cu sinceritate poți cîștiga marele public. Cînd oamenii te simt că ești fals, șansele de a le ajunge la inimă sînt mici. Mă bucur că vechea mea dorință «cîntecele mele să fie ale tuturor» s-a îndeplinit, și-mi place să constat că nu numai melodiile mele sînt cunoscute, dar și ceea ce voiam să exprim în ele: dragostea de frumos, de oameni, dragostea de pămîntul pe care ne-am născut, atașamentul față de contemporaneitate. Un cîntăreț de muzică ușoară, fie el și foarte tînăr, nu poate trăi navigînd doar pe apa sentimentelor ușoare.

— Ce piese noi vei mai dedica prietenului tău, publicul.

— În afara celor pe care le-am prezentat în ultimul recital TV (Un zîmbet, o floare, Statuia, Ceasul), am destule melodii cărora le lipsește deocamdată textul.

— Ai nevoie de un textier?

— Oh, nu, îmi vine greu să cînt un text străin pe o melodie pe care am scris-o din propria-mi simțire.

— Cum suporți calitatea de vedetă?

— Nu-mi place cuvîntul ăsta decît poate ca termen de conversație. Este greu să devii... ei, fie cum zici tu, «vedetă», dar este mult mai greu să-ți menții această condiție. Trebuie să dai mereu ceva nou publicului, pentru că el te cunoaște și tu ești al lui.

— Vreo întîmplare deosebită, anul acesta?

— Una fantastică: am descoperit copiii în joaca lor cu muzica. Iată, la Constanța m-am trezit pe scenă cu o fetiță de cinci ani (îți spun și cum o cheamă: Cringuța Pădure) care mi-a spus scurt: «vreau să cînt și eu». Ei bine, a cîntat «Păpușa» fără greșeală și cu o dezinvoltură demnă de vîrsta nevinovăției. Lucruri asemănătoare mi s-au întîmplat și la Tecuci, la Iași.

— Ți-ai asigurat deci publicul de mîine!

Dida DRĂGAN

După mai multe încercări eşuate de a o găsi, reuşim s-o «prindem» pe Dida Drăgan într-unul dintre atelierele noii case de mode din Bucureşti.

— Tot negru, Dida Drăgan? Nu-ţi schimbi deloc culoarea asta sumbră?

— *Orice altă culoare mă incomodează, nu pot cînta, şi-apoi negrul îmi oferă un refugiu cromatic, mă ascunde cînd sînt supărată.*

— Şi ai des asemenea ocazii?

— *Mai mereu, şi asta pentru că nu pot să studiez decît cinci ore din cele douăzeci şi patru ale zilei.*

— Frumos motiv de supărare.

— *Ştii, aş vrea să apar cu această rochie (executată de maestra Bucur) la concertul pe care noi, elevele profesoarei Orăscu, îl vom da pentru Aura Urziceanu în Bucureşti.*

— De fapt te-am căutat pentru a afla ce bucurii ai avut anul acesta.

— *'72 mi-a oferit o micuţă cupă intercontinentală la Knokke, trofeu care mi-a adus mari satisfacţii dar şi motive de supărare.*

— Am impresia că nu-ţi prea plac ziariştii.

— *Ba da, însă cei obiectivi (deci nu neapărat cei care mă laudă) şi mai ales competenţi. Îmi place să fiu apreciată la reala mea valoare şi asta pentru că pun totul într-un cîntec; eu nu cînt pentru a-mi etala nişte calităţi, ci pentru că aceasta este forma ideală de a mă exprima pe mine însămi. Şi nu numai pe mine însămi. Pentru că îmi doresc — şi caut — ca în cîntecele pe care le interpretez oamenii să se găsească cu tot ce fac şi năzuiesc, ca prin aceste cîntece să le înfrumuseţez viaţa, să se bucure din plin de ea. Un cîntec se poate învăţa în cinci minute, dar cînd îl înveţi în cîteva săptămîni, el ia forma unei adevărate creaţii. Iată raţiunea pentru care eu refuz să-mi compun un repertoriu pe bandă rulantă.*

— ...Şi la anu'?

— *Recent am primit o invitaţie din partea casei de discuri «Trilogy» din New York pentru a face cîteva înregistrări. În rest, ca şi pînă acum: turnee, spectacole, înregistrări şi multă muncă.*

Aurelian ANDREESCU

— Îmi pare rău, dragă Aurelian Andreescu, că nu am avut timp să caut în fototeca redacţiei o fotografie a ta făcută de Elena Ghera cu vreo 8–9 ani în urmă, cînd ai venit pentru prima dată în vizită la «Flacăra». Ar fi fost poate un îndemn pentru aduceri aminte, bilanţuri sentimentale peste ani, dacă tot ne-am hotărît să stăm de vorbă în aceste ultime zile ale lui '72.

— *Ţii neapărat să dăm acestei discuţii o coloratură sentimentală?*

— Nu cu orice preţ, dar nu pot uita — şi nu sînt singura — că în această vară, la Concursul de la Constanţa, a existat acel moment aprins în care, după ce ai cîntat «Un fluture şi o pasăre» — în seara acordării premiilor — publicul te-a aplaudat frenetic un sfert de oră. N-ai rezistat, ţi-au dat lacrimile...

— *Aici voiai să ajungi, deci... Da, nu m-am mai putut stăpîni, deşi o spun cu toată sinceritatea, nu-mi plac scenele dramatice de acest fel şi nici nu sînt omul căruia să i se întîmple astfel de gesturi. Dar tensiunea cumplită în care am trăit în acele zile şi-a spus cuvîntul. Şi a mai fost apoi publicul, reacţiile lui extraordinare, totala lui participare. Dacă m-ai întreba care a fost cea mai mare bucurie a mea în acest an, nu aş sta nici o clipă pe gînduri. Numele ei este «publicul». L-am simţit mai mult ca oricînd alături de mine. Este drept că şi piesa lui Florin Bogardo este formidabilă. Cred că de acolo «mi se trage» totul. Mi-a plăcut atît de mult, încît cred că o cîntam şi în vis. Unde mai pui că mi s-a îngăduit să-i şi schimb puţin finalul. Dar să ştii că la un festival, cum este cel de la Constanţa, atîta timp cît va fi organizat aşa cum a fost, nu-mi doresc să mai particip. Cineva trebuie să hotărască odată care este condiţia cîntăreţului invitat la un astfel de concurs.*

— Cu cele rele şi cele bune la un loc, aşa-zisa «Mamaie» din acest an a însemnat însă pentru tine confirmarea răspicată a unui adevăr: «publicului tău», considerat oarecum mai pretenţios, i se adaugă mereu noi categorii. Dintre maldărele de scrisori sosite la redacţie pentru a-ţi sprijini, ca să zic aşa, candidatura, unele sînt de-a dreptul emoţionante. Aleg numai una, semnată de Nina Preda din Rîmnicu Sărat: «În anul 1963 am ascultat şi admirat un tînăr cîntăreţ pe care l-am îndrăgit atît de mult, încît unele mici insuccese nu m-au făcut să-l îndepărtez din inima mea şi tot timpul am avut certitudinea că la un moment dat, mai devreme sau mai tîrziu, acest cîntăreţ va fi recunoscut drept un interpret de mare valoare. Este Aurelian Andreescu».

— *O coincidenţă, simbolică dacă vrei, face să mă despart de ascultătorii mei în noaptea de Anul nou, cu puţin înainte de ora 12, pentru o ne reîntîlni imediat după primele bătăi ale lui '73. Se înţelege, este vorba de apariţiile pe micul ecran. Fiindcă tot a venit vorba despre TV şi despre anul ce ne aşteaptă, ei bine, una dintre dorinţele la care ţin cu înverşunare este ca show-ul TV să iasă aşa cum vreau eu.*

— Cum adică?

— *Adică să nu fie doar «hai să cîntăm».*

— Presupun că nu ai încheiat capitolul dorinţelor.

— *Visez ca acei compozitori care făgăduiesc piese anume pentru un interpret să se ţină de cuvînt, să nu mai aud răspunsul «eh, dacă nu ai fost în Bucureşti, am dat-o altuia». Cum vine asta? Mai năzuiesc, şi ţin cu dinţii la asta, să nu-mi dezamăgesc ascultătorii, mai vechi sau mai noi, pe care, se ştie, i-am cucerit nu tocmai uşor, ci printr-o muncă încordată, fiind mereu de partea ideii că muzica uşoară poate şi trebuie să militeze pentru sentimente majore.*

Cornel CONSTANTINIU

— Cum se simte actorul Cornel Constantiniu, cînd pentru a doua oară, la un sfîrşit de an, reporterul se adresează cîntăreţului Cornel Constantiniu?

— *Întîmplarea nu mă supără. Am însă uneori senzaţia că trădez actoria de dragul cîntecului, deşi dacă mă gîndesc că am început paralel şi teatrul, şi muzica, nu ştiu despre ce fel de trădare poate fi vorba. Mai degrabă cred că realitatea este aceasta: teatrul a pierdut, să zicem, un oarecare teren pentru un moment. Aştept un rol, nu mai vorbesc de un rol într-un film, dar asta nu depinde de mine. Important este că le doresc.*

— Vom mai vedea. Deocamdată '72 a fost anul cîntăreţului.

— *N-aş putea spune că nu a fost un an bun. Plusul de experienţă pe care l-am cîştigat este considerabil. Mă gîndesc la participarea mea la ediţia Mamaia '72, unde am interpretat patru melodii şi am susţinut un microrecital, la Festivalul «Orfeul de aur», la Festivalul ostăşesc — care mi-a prilejuit prima colaborare cu Temistocle Popa. În legătură cu această manifestare care a fost Festivalul ostăşesc, ţin să subliniez în mod deosebit virtuţile artistice şi civice ale cîntecelor patriotice prezentate, calităţile melodice şi frumuseţea versurilor. Multe puteau să concureze foarte bine la Mamaia, ar fi adus un spor de substanţialitate tematică. Nu uit nici deselе turnee prin ţară. Cred că am bătut cam jumătate din oraşele noastre, ambiţia mea este să le colind pe toate. Cel mai puţin cunosc Moldova.*

— Tocmai Moldova? Dumneata care ai debutat la Iaşi...

— *Cu cîţiva dintre colegii de la Iaşi mă voi întîlni în show-ul TV pe care-l pregătesc. I-am rugat să-mi fie parteneri în scenele de teatru, pentru că în acest recital vreau să dau cîştig de cauză şi actorului. Voi interpreta două scene din «Ce înseamnă să fii onest» şi din «Bolnavul închipuit», piese în care am jucat la Iaşi. Poate am să şi recit ceva. Cum discuţia a alunecat către proiectele apropiate, v-aş mai informa că sper să închei anul cu musical-ul «Făt-Frumos» de H. Mălineanu şi H. Negrin, unde nu mă voi ocupa doar cu cîntatul.*

— Spuneai adineauri, poate din exagerată modestie, că ai dobîndit un plus de experienţă. Afirmaţia rămîne desigur valabilă pentru profesionalismul dumitale, dar cred că un cîştig deloc de neglijat rămîne simpatia crescîndă în rîndurile ascultătorilor, ascensiunea spre vîrfurile popularităţii. Îţi cunoşti admiratorii? Am impresia că eşti preferatul tinerelor fete.

— *Este adevărat, «de vină» sînt cîntecele pe care le interpretez, cele mai multe sînt piese lirice prin excelenţă. Îmi pare rău că nu pot răspunde tuturor scrisorilor pe care le primesc. Sper că anul viitor voi reuşi să-mi gospodăresc mai bine activitatea. În 1972 nu am lucrat chiar aşa cum aş fi vrut eu, adică liniştit, metodic. După doi ani şi jumătate de navetă, revenirea în Bucureşti m-a cam buimăcit.*

— Te numeri printre cîntăreţii cu un repertoriu foarte bogat la ora actuală, cred că acea înşiruire de compozitori preferaţi pe care o comunicai la sfîrşitul anului trecut trebuie extinsă serios.

— *În afară de Alexandru Mandy, Camelia Dăscălescu, Aurel Giroveanu, anul acesta s-au gîndit la mine Valenţiu Grigorescu, a cărui «Noapte de catifea» a devenit repede şlagăr, Edmond Deda, Gelu Solomonescu, Mişu Iancu.*

— Te întreb şi pe dumneata ceea ce i-am întrebat şi pe alţi colegi: nu refuzi niciodată un cîntec?

— *Nu ştiu să găsesc o formulă de a spune «nu». Şi apoi eu cred în continuare în compozitori.*

Margareta PÎSLARU

— Cîţi ani au trecut de cînd ţi-ai prezentat în public primele cîntece? Cît de departe sîntem de «A nimănui sînt», «Ceasul»? Te îndemn la această rememorare întrucît încercînd să stabilesc eu un bilanţ al activităţii tale din acest an am impresia că '72 a fost anul compozitoarei-interprete Margareta Pîslaru. «Timpul» a deţinut primul loc în topul televiziunii vreo 3 luni.

— *Sînt cinci ani buni de cînd am îndrăznit să ies în lume cu cîntecele mele. Am mai sbus-o şi altă dată, nu scriu din orgoliu, nici pentru că aş asculta de vreun imperativ al modei, ci pur şi simplu din nevoia de a spune pe nume unor sentimente, unor emoţii. Desigur, mi-am dorit ca aceste mesaje lirice — să le spunem aşa, dacă vrei — să nu treacă indiferente pe lîngă cei care mă cunosc, dar nu m-am aşteptat ca «Timpul» să devină şlagăr, este greu să prevezi destinul unui cîntec.*

— Ai ascultat emisiunea «Zece melodii preferate» de ieri seară?

— *Nu, de ce?*

— Ion Ţiriac a înclus «Timpul» printre piesele sale îndrăgite. Ce să mai vorbim! Spune-mi, ţi-ai propus cumva ca anul acesta să te consacri în mod special cîntecelor tale? Nu prea ai fost auzită interpretînd bucăţi noi ale compozitorilor cu care colaborezi de obicei.

— *Nici nu mi-a trecut prin cap să refuz cîntecele altora, dar nu ştiu din ce motive compozitorii m-au cam ocolit în '72.*

— Poate că au vrut să lase cîmp liber de acţiune compozitoarei Margareta Pîslaru.

— *Aştept în continuare creaţiile lor, de-altfel cu unii m-am «reîntîlnit». Pentru începutul lui '73 am în pregătire două piese de George Grigoriu şi Laurenţiu Profeta.*

— Iar dintre ale tale?

— *«Bunicii mei», «Alergător de cursă lungă» şi «Turneul».*

— Primul şi ultimul titlu ne spun direct şi «despre ce e vorba», dar «alergătorii de cursă lungă» cine sînt?

— *Noi toţi.*

— Văd că turneele au început să devină şi o sursă de inspiraţie. Ce a însemnat pentru tine recenta călătorie prin ţările nordice, împreună cu Ansamblul U.T.C.?

— *Bucuria de a duce cîntecul nostru popular, frumuseţea folclorului românesc în mijlocul unor oameni al căror entuziasm nu-l pot descrie. Eram frînţi de oboseală, am străbătut 24 de oraşe din Danemarca, Suedia, Finlanda şi Norvegia într-o lună de zile, dar odată ajunşi pe scenă nu puteam rezista insistenţelor de a repeta melodiile. Cred că pentru publicul acesta, nici pe departe lipsit de căldură, orice întîlnire cu muzica noastră populară, cu mesagerii poporului nostru, înseamnă o întîlnire de zile mari. Dealtfel, oamenii cu care ne-am întîlnit doreau să afle nu numai veşti despre arta noastră, ci despre viaţa de zi cu zi, despre munca, bucuriile şi realizările noastre. Am fost solicitaţi pentru două filme TV, la Helsinki (alb-negru) şi Stockholm (color). Pentru mine, turneul a mai însemnat ceva, rotunjirea unei statistici personale: numărul ţărilor străbătute s-a ridicat la 28.*

— Ai văzut vreo bobină din filmele Elisabetei Bostan, cu care ai lucrat în acest an?

— *Nu, nu ştiu la ora aceasta cum arată, finalmente, pe ecran educatoarea, zîna şi prinţesa furnicilor, dar am încredere în regizoare, în pasiunea şi migala cu care a lucrat. «Veronica» şi «Veronica se întoarce» se confundă cu o bună parte din activitatea mea pe acest an, în afară de asta ele înseamnă reluarea colaborării mele cu cinematografia.*

— Cum vei apărea în programul de Anul nou?

— *«Cîntînd în ploaie», la Timişoara.*

umor PE TEME DE CIRCULAȚIE

Adrian ANDRONIC

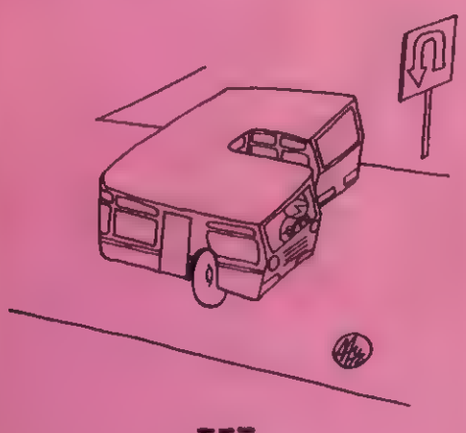

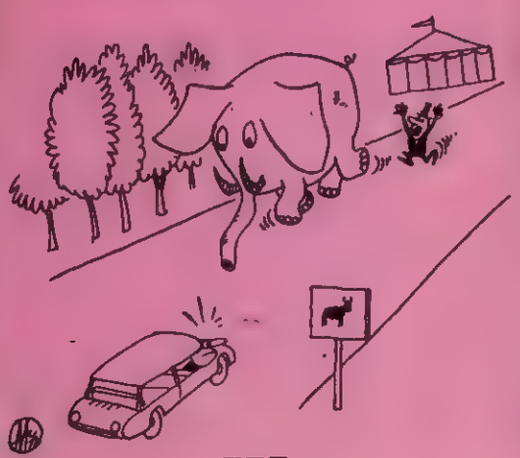

ANDO

V. OLAC

— Am să ridic o problemă în acest sens.

gospodine, nu uitați!

Cu minim de efort și maximă economie de timp puteți prepara o masă gustoasă și variată cumpărînd pui tăiați și preambalați de la toate unitățile și raioanele din București, care desfac carne și preparate din carne. Gustos, dietetic. Multiple posibilități de preparare.

PUBLICITATE

vă prezentăm azi:

FRUMOASELE NECUNOSCUTE

de Sanda FAUR — Fotografii de Elena GHERA

Chipurile din fotografiile alăturate vă sînt cunoscute, nu mă îndoiesc. Le-ați văzut pe zeci de pagini de revistă. V-au zîmbit din vitrine. V-au privit de pe copertele lucioase ale magazinelor de modă. Sînt femeile cel mai mult fotografiate. Cel mai atent măsurate din priviri. Și totuși, cel mai puțin cunoscute. Anonime ca și profesiunea pe care o practică: manechin de modă. O prejudecată poate, o nejustificată rezervă, o falsă alăturare a acestei meserii de noțiunea de frivolitate, ne-a făcut să ignorăm identitatea acestor profesioniste ale frumuseții feminine și ale frumosului vestimentar. Numele nu le e niciodată publicat: ca într-o vitregă conspirație a tăcerii. Ne-am gîndit că am repara întrucîtva această mică nedreptate — și am răspunde unei legitime curiozități a cititorilor — publicînd dialogurile de mai jos, pe care le-am avut cu cîteva dintre cele mai bune prezentatoare de modă ale Centrului de creație al UCECOM.

Maria Petrescu

Maria PETRESCU:

«Nu manechinul, ci rochia trebuie să se vadă bine»

— Puteți scrie liniștit despre mine că sînt printre manechinele cu cea mai îndelungată activitate din țară: am participat, în 1955, la primele noastre prezentări de modă...

— Îți înțeleg și liniștea, și orgoliul, Maria Petrescu: în modă, ca și în sport, «veteranii» sînt totdeauna tineri, iar dumneata îți porți vîrsta cu atîta splendoare, încît realmente calendarul nu are nici un cuvînt de spus. Dar cum îți explici longevitatea aceasta atît de rîvnită de noi toți — a tinereții și a frumuseții dumitale?

— Eu nu sînt deloc ceea ce se numește o frumoasă. Am doar proporții. Și poate expresivitate: condiții esențiale — totuși — ale meseriei noastre. Care pretinde nu manechinului, ci produsului prezentat să se vadă bine, să fie atrăgător, ispititor. Și totodată îți cere să convingi persoana care te privește că poate arăta la fel de bine îmbrăcînd rochia adusă de tine pe podium; că linia modei pe care vrei să o lansezi o poate avantaja.

— Asta e o mică minciună a meseriei, dragă Maria Petrescu, o știi bine: femeile cu proporții ideale rămîn pe podium, celelalte trebuie să ajungă la unele compromisuri — cu linia lor sau linia modei, n-au încotro.

— Problema proporțiilor e destul de relativă, deși s-ar părea că noi, manechinele, trebuie să corespundem unor tipare de fier, să intrăm perfect — de la umeri la gleznе — în niște matrițe. E adevărat, «se poartă», în întreaga lume, manechinul foarte înalt: eu fotogenic, cu cei 1,70 m ai mei, limita de jos. Dar noi, aici, de pildă, avem în medie între 6 și 10 kg mai mult decît manechinele franceze sau italiene.

— E incredibil să aveți 10 kg în plus la suplețea voastră! Dar, mă rog, în Occident prezentatoarele de modă fac oficiul de portmantou rafinat, ce e drept. Și poate acela de element de șoc: Twigy sau Veruşka, manechine care aveau circa 25–30 kg sub greutatea normală, au lansat tipul de femeie sofisticată, famelică, stranie, contorsionată, care avea prea puțin comun — să nu ne înșelăm — cu tipul de femeie obișnuită, de acasă sau de pe stradă.

— Noi însă prezentăm modă pentru aceste femei normale, obișnuite, noi prezentăm la contractări produse ale fabricilor noastre de confecții și sîntem obligate să păstrăm niște proporții normale. Mai ales că ținem foarte mult să înrîurim, să formăm gustul, să stabilim o legătură reală între creatori și public.

— Și ce înseamnă, ce presupune această meserie, în afară de calitățile de care-mi vorbeai, în afară de grație și stil?

— Presupune știința de a aștepta și răbdare: știți ce înseamnă să probezi rochii ore întregi pe zi? Și să te plimbi pe podium alte ore întregi? Am socotit odată că o singură rochie pe care o lansezi îți consumă — cu probele și prezentările — aproximativ 50 de ore din viață. Iar la o singură paradă de modă alergi pe podium, stați să stabilim exact: un podium are circa 30 de metri, îl faci dus și întors — cu reveniriile respective — la fiecare rochie, deci cam 80–100 de metri în total. Înmulțiți cu 15 — numărul produselor pe care le prezentăm fiecare manechin în parte — și veți vedea ce kilometraj facem. Și nu pentru a ne întreține silueta!

— Poate-mi răspunzi acum la prima mea întrebare: ce ai făcut totuși pentru a-ți păstra linia și tinerețea?

— Sincer? Nimic. Nimic special. Nici măcar restricții la mîncare. Cred că totul vine dintr-o bună dotare fizică. Și dintr-un echilibru interior: am o familie armonioasă, un soț exemplar, un copil reușit, iar eu am fost, de felul meu, o fire modestă: n-am cerut niciodată vieții mai mult decît mi-a putut da.

— Și nu-ți dorești chiar niciodată ceva greu realizabil?

— O, ba da: de pildă, o școală pentru manechinele de modă în care să pot instrui — am făcut și niște studii speciale în acest sens — pe viitoarele noastre prezentatoare.

Ioana Weber

Rodica Feher

Doina Trăilă

Mioara Nichita

Anca Tomescu

vă prezentăm azi:
FRUMOASELE NECUNOSCUTE

Rodica FEHER:

«Un manechin nu trebuie distribuit într-un singur fel de roluri»

— Dacă nu mă înșel, dumneata, Rodica Feher, ai prezentat mai întîi coafuri. De tot felul. De toate modele. Îți vad chipul pe copertele revistelor de mulți ani...

— Aveți o memorie bună, poate prea bună aș zice, cu voia dv... Eram proiectantă într-un institut cînd am fost solicitată să mă coafez și să pozez: cum s-ar spune, am fost trasă de păr spre meserie. Eram pe atunci șatenă, aveam plete lungi: mi le-au tuns, m-au vopsit blondă și mi-au făcut tot felul de buclișoare oribile în creștet.

— Nimic nu se demodează mai repede și mai dureros ca moda însăși, și parcă mai ales cea a coafurilor, nu-i așa? E oare preferabilă meseria de manechin?

— Fără doar și poate. Știți ce înseamnă să prezinți moda în coafură? Să-ți schimbi culoarea la două săptămîni, să te tunzi la trei (într-o parte mai lung, în alta—mai scurt), să stai la casă pînă ți se înfierbîntă creierii, iar cînd ieși de la coafor să te zărești într-o vitrină și să nu te recunoști? Cu rochiile, e mai plăcut: le îmbraci, le schimbi, sînt frumoase, te vezi și tu frumoasă — ce femeie poate rezista la o asemenea tentație?

— Cîte dintre rochiile pe care le-ai prezentat—și-mi spuneai, parcă, că ai atins cifra de 1 000—ți-au plăcut?

— Ca să fiu diplomată și să nu trezesc animozități, ar trebui să răspund: toate! Dar adevărul e că mie îmi place să prezint toate stilurile, toate genurile, că mă simt la fel de dezinvoltă și într-un costum de sport, și într-o rochie de seară. Cred că un manechin de modă, ca și un actor de film, nu trebuie «distribuit» într-un singur fel de roluri, de vești mente. Cu cît e mai largă paleta sa de exprimare, cu atît își face meseria mai bine, mai complet.

— Văzută din afară, de pe revistele cu hîrtie cretată, meseria voastră pare o vrajă continuă, un vis fără sfîrșit. Foarte multe fete tinere—mai mult sau mai puțin lucide—și-o doresc și vă invidiază pentru ea.

— Ca să le potolesc invidia le-aș spune că profesiunea noastră e departe de a fi o permanentă sărbătoare veselă, că nu e nici foarte bine plătită și că rochiile pe care le prezentăm intră rar — și contra preț substanțial—în garderoba noastră. Dar asta nu înseamnă că eu nu-mi iubesc mult meseria, fie și cu riscul de a ieși la pensie cu categoria de muncitor necalificat, cum se întîmplă acum...

— Și care e ziua unei prezentatoare?

— Întrebați-mă mai bine cum arată ziua mea, o cunosc cel mai bine. Scularea la șase fără un sfert: mă trezește urlînd de foame fiul meu, în vîrstă de cinci ani, foarte mîncăcios și foarte amator de dulciuri, ca și mama lui, dealtfel. După ce îl pregătesc și-l duc la grădiniță, oră de gimnastică. Oră la coafor. Și patru ore de probă. Sau de așteptare. După-amiază, din nou soțul și copilul. Cînd nu plecăm la prezentări—în țară sau în străinătate. Nu-i ușor, dar e plăcut, mai ales că la toate prezentările din Europa, manechinele din România au avut un deosebit succes.

Ioana WEBER:

«Nu e totuși ceea ce se cheamă o meserie de viitor»

— Pe dumneata, Ioana Weber, te recunosc cu greu de la o prezentare la alta, de la o poză la alta: îți schimbi mereu înfățișarea, machiajul, coafurile...

— Perucile, ca să spunem adevărului pe nume...

— Numai mersul dumitale rămîne totdeauna același: același de 7 ani de cînd te știu prezentînd moda.

— Mișcarea vine de la anii de balet. «Schimbarea la față» — din convingere, din principiu: consider că un manechin e obligat să se adapteze fiecărei mode, să-i respecte dictatul, să o împingă spre public. Dealtfel, cred că nu se poate lansa o modă vestimentară fără a-i oferi întregul context necesar, de la felul cum îți pensezi sprîncenele la nuanța rujului de buze. Pentru fiecare costum pe care îl aduc pe podium eu mă străduiesc să creez o mișcare, o expresie, un fel de a păși, un personaj aș spune. Deși ideea de manechin implică azi, în unele țări, doar rolul de umeraș, excluzînd astfel ființa vie, personalitatea ei. Din fericire, acesta nu este stilul nostru. Noi nu ținem să fascinăm prin ciudățenie, să șocăm prin urițenie, ci să oferim o modă pentru femei normale, adevărate. Drept care, ne putem și noi permite să fim femei normale și adevărate. Am văzut, la Roma, în cabină, pe cînd se îmbrăcau, cîteva manechine cunoscute: erau absolut scheletice, niște oscioare însăilate și ținute cu de-a sila înăuntrul unei epiderme delicate.

— Poate mă ajuți să înțeleg un lucru care continuă să rămînă un mister pentru mine: avem manechine frumoase și rasate—v-am văzut și v-am urmărit pe toate îndeaproape, de mult; am ajuns să avem și creatori talentați, și produse rafinate. Cum se explică atunci că în revistele noastre de modă persistă încă un aer provincial, ușor demodat, că înșeși manechinele au în poze un soi de mișcări și poziții nefirești, înțepenite?

— Nouă ni se spune—și cred că există un adevăr aici—că în tipografie fotografia pierde 30% din precizia nuanțelor, din finețea și expresia ei. Dar cred că multe se datorează și felului în care sîntem fotografiate: în mare goană, de la o rochie elegantă, rapid, la una sport, fără să ni se lase timp să intrăm în atmosferă, în pielea personajului, să ne credăm expresia, atitudinea, să ne schimbăm machiajul ori pieptănătura. Și mai cred că paza de modă e prea regizată: stai așa, stai altfel, nu mișca, zîmbește încă două clipe cu același zîmbet, ține mîna întinsă încă un minut etc., etc. Poate că există încă greutăți tehnice,—și noi trebuie să le înțelegem—dar pînă cînd nu ne vom putea mișca total libere în fața aparatului, pînă cînd nu vom putea face instantanee adevărate, vom arăta așa în poze, rigide, forțate, nenaturale.

— Cîtă vreme crezi că se poate practica meseria de manechin?

— Mulți ani, — dacă o începi de tînără — dar nu foarte mulți. Nu e ceea ce se cheamă o meserie de viitor. Cred că fiecare dintre noi trebuie să se gîndească și să se pregătească între timp și pentru altceva. Ideal este—dacă ai și ceva talent — să te faci creator sau măcar desenator de modă: să nu se piardă totuși în vînt experiența dobîndită de-a lungul unor ani.

Doina TRĂILĂ:

«Mai aproape de realitate...»

— Cu dumneata, Doina Trăilă, orice interlocutoare civilă se simte mai la îndemînă și răsuflă mai ușurată: manechinul care prezintă numărul 50 e parcă mai aproape de noi, muritoarele de rînd. Care e totuși, pe podium, condiția prezentatoarei «genului plin»?

— Exact aceea pe care ați menționat-o: e mai aproape de realitate. E cea care, în practică, prezintă modelele ce coboară cel mai frecvent de pe podium în stradă. Modelele cele mai copiate. Și nu o dată dintre cele mai reușite, chiar dacă nu cele mai extravagante. Puteți crede în spusele mele: eu am urcat încet-încet, în cei 12 ani de cînd sînt manechin, pe scara măsurilor, de la numărul 44 pînă la actualul 50.

— Cu drame interioare?

— Deloc. Pentru că m-am împlinit—ca să nu folosesc termenul hulit de îngrășat—în mod proporțional și armonios. Pentru că mi se pare că, la cei 32 de ani ai mei, formele ceva mai rotunde sînt mai feminine. Pentru că pot prezenta lucruri frumoase care interesează pe majoritatea femeilor.

— Crezi că o asemenea siluetă se poate adapta ușor la cerințele, la capriciile și sinuozitățile modei?

— Fără îndoială, dar e nevoie de mai mult spirit de discernămînt și de mai multă măsură. Trebuie ocolite cutezanțele și excesele, dar în egală măsură, culorile și croielile bătrînicioase, care apasă și îngreuiază silueta. Prejudecata că numai griurile, marourile și negrul avantajează o femeie opulentă a fost din fericire de mult spulberată. Se pot purta nuanțele pastelate, și bejurile aurii, și culorile luminoase. Cu o condiție: rochia să fie tăiată bine, să cadă bine, să aibă un model avantajos.

— Și ce crezi că îmbracă cel mai frumos o femeie plină?

— Parcă tot taioarele și deux-pièces-urile. Și rochiile, dacă sînt drepte, netăiate în talie și dacă ocolesc pliurile și evazeurile prea ample.

— Voi transcrie întocmai tot ce mi-ai spus, deși le-am repetat și eu de nenumărate ori. Dar faptul că dumneata îți porți cu atîta fală (și succes!) genul, va da curaj, cred, tuturor purtătoarelor măsurii 50...

Mioara NICHITA:

«Nu semăn deloc cu mine însămi...»

— Așadar, dumneata, Mioara Nichita, ești cea mai înaltă, cea mai subțire și cea mai tînără dintre manechinele noastre?

— Cea mai înaltă, da, și e o performanță care îmi ajunge: acești 1,75 m au fost sursa continuă de nefericire și complexe în adolescența mea, cauză probabilă a căderii mele la intrarea în Institutul de teatru și, se pare, explicația angajării mele ca manechin. Cea mai tînără însă nu: am 24 de ani și—cum vedeți—prezint modă pentru «femeia-la-30-de-ani».

— Este tipul cel mai «în vînt» la ora actuală, după ce a căzut în dizgrație stilul fată tînără—atîta vreme obsesie a creatorilor de modă. Da, cu chipul dumitale de actriță din filmele cinematecii poți prezenta perfect moda aceasta inspirată atît de brutal din revistele anilor '30–'40.

— Numai că eu nu am nimic comun pe dinăuntru cu acest tip feminin. În teatru aș fi vrut să joc roluri de ingenuă: Ofelia, Desdemona... Timiditatea mă paralizează adesea. Nu sînt în stare nici măcar de o mișcare cevă mai vie pe podium, deși am făcut șapte ani de balet. Uneori nu sînt capabilă nici să zîmbesc...

— Asta nu strică genului dumitale: îi subliniază sobrietatea și distincția. Dar spune-mi totuși, ajută fotografiilor de modă, ești fotogenică?

— Nu prea: depinde în primul rînd de fotograf. Adevărul e că eu nu trebuie să fiu analizată cu de-amănuntul, pe porțiuni, pe detalii, nu rezist prea tare în fața canoanelor prestabilite ale frumuseții clasice. Nici chiar ale celei moderne. Iar dacă un fotograf îmi cere să înțepenesc cîteva minute cu un zîmbet pe buze și într-o poziție forțată, în care rochiei să nu i se clinteaască nici o cută, zîmbetul mi se acrește iar poziția mea devine curată înțepeneală.

— Asta să fie cauza pentru care fotografiile noastre de modă arată uneori atît de lipsite de șic, de eleganță?

— Nu mă întrebați pe mine: sînt prea nouă în meserie și risc apoi să arăt tragic în viitoarele poze. Dar dacă vreți totuși să fac o declarație-șoc, care riscă să-mi atragă antipatia foarte multor femei, o fac cu curaj. Nu de alta, dar ca să nu ne asumăm noi, manechinele cu siluete zvelte, mai multe merite decît avem: ei bine, mănînc enorm. Cîte 5–6 feluri de pîine la o masă. Mîncăruri cu sos. Prăjituri fără socoteală. Ciocolată—poate să aibă și alune...

— Oprește-te, Mioara Nichita: să nu stîrnim mînia zeilor și invidia consorelor noastre.

Anca TOMESCU:

«Frumusețea feminină poate deveni o povară...»

— Cred că primul lucru pe care ar trebui să vi-l spun — dacă vreți să fiu total sinceră cu dv. — e că profesiunea de manechin nu a fost deloc marele vis al vieții mele; că o consider și acum o meserie de tranziție; că nu mi-am dorit niciodată să schimb toaletele și să mă plimb sub reflectoare (deși nu asta e partea cea mai dezagreabilă, firește, ci probele); și că sper—deși iată, sînt trei ani de cînd prezint modă—să-mi pot continua studiile de literatură și limbi străine...

— Dar de ce atîta ingratitudine, atîta nemulțumire față de profesiunea care nu te-a trădat, Anca Tomescu? Dumneata ești nu numai mezina manechinelor, dar și unul dintre tipurile cele mai moderne, mai spiritualizate, și faci totdeauna succes cînd apari pe podium.

— Modernă? Poate. Pentru că sînt foarte înaltă și foarte slabă: 1,74 m și 54 kg. Pentru că sînt foarte îngustă la bust și acum se poartă femeile uscate și fără sîni. Pentru că pe mine se pot pune lucrurile cele mai sofisticate, toate cloșurile, fronseurile și croielile complicate.

— Prea multă modestie strică, crede-mă. Chiar considerî că frumusețea feminină este un lucru de ignorat, că nu este un mare argument, o condiție a fericirii?

— Ba cred că este, dacă nu o condiție, cel puțin un mare atu. Dar frumusețea poate deveni o povară sau chiar o sursă de ratare feminină dacă nu este căpătuită—cît de cît—cu un dram de istețime. Cu bun-simț. Cu simțul măsurii. Trebuie să știi să nu pretinzi chiar totul de la viață, iar femeile frumoase cred adesea că li se cuvine totul. Cred că e mult mai important pentru o femeie să fie plăcută, vie, spirituală, să aibă farmec, decît să fie în posesia unei perfecțiuni fizice anoste.

— Ești foarte înțeleaptă pentru cei 22 de ani ai dumitale, Anca Tomescu, și nu-ți mai dau replica—descurajantă!—că și prea multă minte strică... Mai ales la o femeie frumoasă.

— Voiam să mai spun că și frumusețea are sinusoidele ei dramatice. De fapt, eu am mai fost manechin la viața mea: între 6 și 12 ani. Dar la pubertate m-am îngrășat foarte tare, devenisem atunci o lungană solidă care putea face sport de performanță—și am și făcut volei—dar nu mai era în măsură să prezinte modă. Am căpătat astfel de foarte tînără sentimentul relativității în materie de frumusețe feminină și de menținere a ei. Am înțeles de atunci că nu poți să-ți faci din frumusețe o bază pentru o profesiune de suflu lung. De aceea, prefer literatura. Prefer să studiez limbile. Ele nu te pot trăda într-adevăr niciodată...

...ȘI IARNA PUTEȚI FI OASPEȚII UNITĂȚILOR TURISTICE ALE COOPERAȚIEI DE CONSUM

Doriți să petreceți zile de adevărată recreere, departe de zgomotul citadin, dar beneficiind de toate avantajele confortului modern?

Și în sezonul rece, în locuri deosebit de pitorești, hanurile cooperației de consum vă asigură condiții ideale pentru un popas reconfortant: camere luminoase și elegante, încălzire centrală, restaurante cu o mare varietate de preparate gustoase și băuturi selecționate.

Pentru iubitorii de liniște și aer curat

Pentru iubitorii de excursii montane iată cîteva adrese:

COOP

— COMPLEXUL TURISTIC SLĂNIC PRAHOVA, la 45 km de Ploiești
— HANUL BRAN de lîngă cetatea Bran (jud. Brașov)
— HANUL VALEA URSULUI, lîngă Pitești
— HANUL RUCĂR pe D.N. 73 Pitești-Brașov, la km 76 (jud. Argeș)
— HANUL COVASNA — în stațiunea Covasna
— HANUL URSUL NEGRU-SOVATA, în stațiunea Sovata din jud. Mureș
— HANUL BUCURA-HAȚEG, în județul Hunedoara, pe D.N. 66, km 30
— HANUL GEOAGIU-BĂI, în stațiunea balneară cu același nume din jud. Hunedoara
— HANUL PIATRA CRAIULUI — județul Bihor
— HANUL AGAPIA — județul Neamț, lîngă renumita mănăstire
— MOTELUL ILIȘEȘTI, la 23 km de Suceava
— HANUL FĂGET, pe D.N. 68 A, km 97, jud. Timiș
— HANUL HOREZU, în județul Vîlcea

Toate aceste unități turistice ale cooperației de consum vă oferă o ospitalitate desăvîrșită. VIZITAȚI-LE și vă veți convinge!

«SE POATE SPUNE CĂ ASTĂZI TRĂIM MOMENTE DE CARE DEPINDE LOCUL PE CARE ÎL VA AVEA ROMÂNIA SOCIALISTĂ ÎN MAREA FAMILIE A ȚĂRILOR SOCIALISTE, A TUTUROR NAȚIUNILOR LUMII».

NICOLAE CEAUȘESCU

REPUBLICII, DE ZIUA EI

Țara întreagă a întîmpinat jubileul republicii într-o atmosferă de efervescență creatoare, de cutezanță, de mobilizare a tuturor energiilor pentru ridicarea patriei la cele mai înalte cote ale civilizației și progresului multilateral. Mobilizați de vastul program elaborat de Conferința Națională a partidului și de istoricele hotărîri ale recentei Plenare a Comitetului Central, într-o permanentă întrecere cu timpul și într-o continuă reevaluare a forțelor proprii — întregul nostru popor a închinat Zilei republicii un an al victoriilor și hărniciei, al abnegației și fermității comuniste.

pentru bunăstarea și fericirea fiecăruia

Creșterea venitului național a permis realizarea în acest an a unor importante acțiuni pentru îmbunătățirea condițiilor de viață ale oamenilor muncii de la orașe și sate. Veniturile bănești ale populației obținute din sectorul socialist sînt în acest an cu peste 17 la sută mai mari decît în 1970. Concomitent, volumul desfacerii de mărfuri prin comerțul socialist a crescut cu peste 16 la sută față de 1970.

anul celor 4 milioane și jumătate de elevi și studenți

Învățămîntul general obligatoriu cuprinde în prezent peste 2 800 000 de elevi; aproape întregul tineret de vîrstă școlară este cuprins într-o formă de învățămînt de minimum zece ani.

În 1972, 144 000 studenți au pășit pe porțile celor 47 instituții de învățămînt superior. Numărul studenților din acest an este de 5,4 ori mai mare decît în 1938, ceea ce înseamnă că revin aproape 70 de studenți la 10 000 de locuitori, față de 17 în anul de învățămînt 1938/1939.

pe toate meridianele globului: „fabricat în românia“

Succesele remarcabile obținute de economia noastră în ultimul timp sînt demonstrate și de caracterul competitiv al produselor. Pe baza progreselor înregistrate în economie, în creșterea producției industriale și agricole, volumul exportului a sporit în anii 1971 și 1972 într-un ritm mediu de 15,5 la sută. În acest an s-au lărgit și diversificat considerabil relațiile noastre economice externe, au fost inițiate o serie de acțiuni de cooperare economică și tehnico-științifică.

în întrecere cu timpul

Expresiile «producții record», «realizări de seamă», «premieră industrială» au intrat de mult în patrimoniul limbajului cotidian. Angajați într-o permanentă competiție cu timpul și într-o continuă luptă de autodepășire, constructorii socialismului au demonstrat uriașa lor capacitate creatoare, crezul și voința lor unică de a înfăptui cincinalul înainte de termen. Realizările dobîndite în 1972 demonstrează convingător atît realismul angajamentelor sporite cît și justețea și fundamentarea științifică a amplului program elaborat de partid. Sute de colective de oameni ai muncii au trecut pragul anului 1973 cu mult înainte de vreme. Numeroase județe au raportat îndeplinirea sarcinilor de plan înainte de termen. Din datele preliminare pe care le deținem la încheierea ediției se poate afirma că:

- Venitul național crește anul acesta cu 9,8 la sută față de anul precedent.
- Producția globală industrială sporește cu 12 la sută.
- Au fost obținute importante cantități peste plan la produsele de bază: oțel aliat, motoare electrice, tractoare, autoturisme, coloranți, cauciuc sintetic, încălțăminte, confecții.

an record pentru producția de cereale

Datorită muncii pline de abnegație a lucrătorilor de pe ogoare, anul 1972, ca și cel dinaintea sa, se înscrie ca an de vîrf în istoria agriculturii românești. În ultimii doi ani, recoltele de cereale au fost cele mai mari din istoria țării: 14,5 milioane tone în 1971 și aproape 16 milioane tone în 1972. Cea mai elocventă dovadă a hărniciei țărănimii noastre cooperatiste și a mecanizatorilor. Lor li s-a adăugat și sprijinul primit din partea industriei chimice, care a livrat anul acesta cu circa 10 la sută mai multe îngrășăminte chimice decît în 1970.

C.E.I.L.

SUCEAVA, CALEA UNIRII NR. 30, TELEFON: 1 18 84

Fabrica Fălticeni produce P.A.L. înnobilat prin spăcluire, emailare și texturare.
Din P.A.L. înnobilat se realizează mobilier modern, superior calitativ, mult solicitat pe piața internă și externă.
Dintre produsele realizate notăm:

SUFRAGERIA GABRIELA

BIBLIOTECA CREANGĂ

CUIER

umor

Anton DRAGOȘ

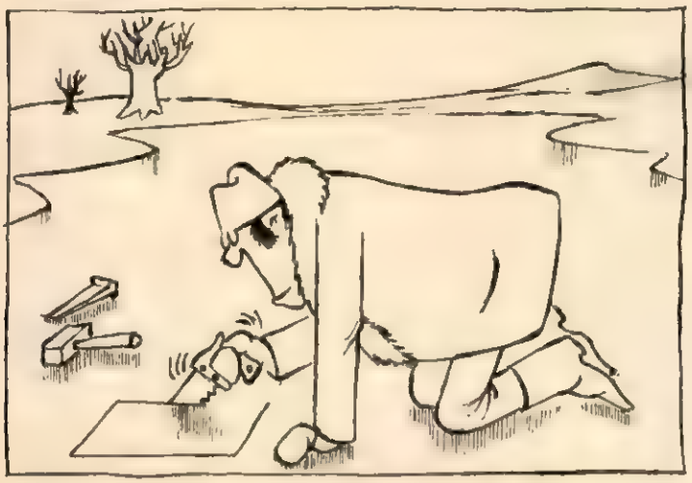

M. OPROIU

ANDO

DE PEȘTE HOTARE

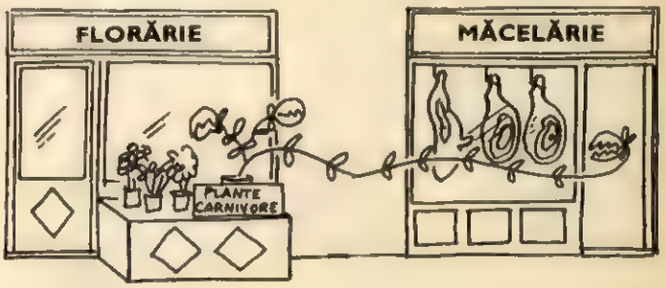

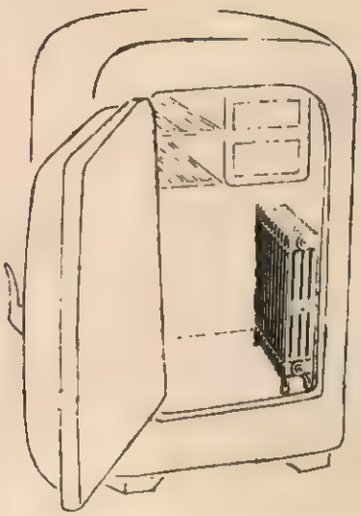

PE LOCUL I ÎN ÎNTRECERE

Pentru bărbați, băieți și fete, pijamalele produse de FABRICA DE CONFECȚII-BACĂU oferă garanția unor articole de calitate, în care modelul și culoarea, acordate armonios, confirmă ingeniozitatea creatorilor.

De asemenea, costumele uniformă — pentru elevii tuturor ciclurilor — realizate aici se bucură de o calitate a execuției unanim apreciată. Și acestor confecții, destinate elevilor, ca și celorlalte costume și paltoane cu caracter de uniformă, destinate lucrătorilor diverselor ramuri de producție, li se acordă, în continuare, o atenție sporită.

Specificînd că: «Primul trimestru al anului 1973 va fi marcat prin lansarea, în premieră, a altor două noi articole: pantaloni supraelastici pentru copii și adulți și costume din stofă tip lînă pentru toate grupele de adolescenți, fapt care va diversifica gama sortimentală a produselor noastre destinate fondului pieței și beneficiarilor externi», tovarășul ing. Pascal Berdilă, șeful serviciului creație al FABRICII DE CONFECȚII-BACĂU, schița, în fapt, noi «tipare» aflate în perspectiva colectivului unității.

FABRICA DE CONFECȚII-BACĂU s-a clasat în anul care a trecut pe locul I în întrecerea socialistă pe municipiu.

PUBLICITATE

de Ioan GRIGORESCU

nisa, strada panait istrati

Un pas, încă un pas, Mediterana a rămas în spate, Alpii se ghicesc undeva, înainte, spărgînd genune albastre într-un cer de sticlă, strada e scurtă și în ușoară pantă, numai asfalt, copii și case cochete, cu flori de veșnică primăvară, apoi mă întorc, Alpii respiră uriește, nevăzuți dar simțiți undeva spre nord, marea e în față, ascunsă de alte străzi, dar pieptul ei bombat se vede în depărtare, și pașii sînt puțini, vreo patru sute în sus, vreo patru sute în jos, pendulînd între două răspîntii de unde se naște o identitate: «Rue Panait Istrati». Am în memorie un instantaneu surprins pe placa fotografică pe Promenade des Anglais în iarna lui 1920. Panait, lîngă trepiedul unui aparat de fotograf ambulant, în picioare, citindu-l'Humanité». Poartă pălărie de fetru gri, o haină cuviincioasă, pantaloni bufanți și ghete cu jambiere. Jos, pe asfalt, geanta cu ustensilele de developat, iar în jurul aparatului de lemn — acea lădiță cu burduf și mînecuțe negre — sînt prinse în evantai cîteva fotografii făcute de el unor clienți care își continuă plimbarea pînă la uscarea fixativului pe cartonașele ude.

Numai peste cîteva zile acest om cu o aparență atît de calmă, vagabond de geniu rătăcitor nepotolit între porțile Orientului și scările de serviciu ale Occidentului, avea să-și apuce briciul de prăselele de os și să și-l apese într-o mișcare scurtă dar hotărîtă pe beregată. Era gestul renunțării, care dacă ar fi reușit pînă la ultima și funesta lui consecință această stradă din Nisa ar fi purtat astăzi alt nume și identitatea încă nenăscută a unuia, dintre cei mai mari scriitori europeni dintre cele două războaie mondiale s-ar fi pierdut într-o groapă comună pentru morții săraci și anonimi îngropați pe spezele primăriei.

Disperarea a avut însă țipătul îndelung și ascuțit, pe cît a fost de bont și de neîndeminatic tăișul briciului. Cu cîteva luni în urmă, hotărînd să se facă scriitor după ce cunoscuse prin Josué Johonda, într-un sanatoriu din Leysin, opera lui Romain Rolland, îi trimisese autorului «Inimii vrăjite» o lungă scrisoare și un pachet de manuscrise care însă se întoarse nedesfăcut la expeditor, cu mențiunea poștei: «Adresantul plecat fără adresă». Scrisese totul într-un îndelungat moment de exaltare, cînd pentru a învăța limba în care intenționa să dea viață Chiren Chiralina, Unchiului Anghel, lui Codin și Adrian Zografi se apucase să copieze pe bucăți mari de hîrtie dicționarul româno-francez cu care își tapițase pereții și tavanul scundei sale cămăruțe din Nisa. La fel făcuse cîndva cu dicționarul lui Șăineanu, de care nu s-a despărțit niciodată, căutînd să-l învețe pe de rost. Acum, lama unui brici tocit îi învăța agonia similitudinea cuvîntului «moarte» în cele două limbi care îi deveniseră instrument de gîndire. Zadarnic. Unul dintre prietenii lui Istrati, cunoscut pe numele de Basik, aflînd din rubrica de fapte diverse din «Nice-matin» despre tentativa de sinucidere a fotografului ambulant, a venit să-l caute în orașul de pe țărmul Mediteranei și, găsind în camera muribundului coletul poștal nedesfăcut destinat lui Romain Rolland, l-a expediat din nou celui căruia îi fusese adresat. Pe patul spitalului unde își revenea la viață, Istrati a primit o scrisoare de la singurul om în care își pusese toate speranțele: era o înflăcărată chemare la viață, la împlinirea unei opere și la plenitudinea unui destin din care scadența finală trebuia cît mai îndelung amînată. Unsprezece ani i-au trebuit pentru o operă ce nu va cunoaște moartea.

Cobor pe strada Panait Istrati din Nisa, către un crepuscul la fel de învăpăiat ca setea de viață din ultima lui carte «Mediterana: Apus de soare»

se stinge viața falnicei veneții?

de Virgil DĂNCIULESCU

se stinge viața falnicei veneții?

Undele apelor mării pătrund perfid pe sub porți, se preling prin ganguri, își fac drum și se strecoară în micile curți interioare. Urmările? Încăperile amenințate de la nivelul lagunei sînt abandonate.

Întrebarea nu-i nouă. Și-au pus-o romanticii și i-au răspuns. Eminescu cînd scria, după poetul german Cerri, vestitul său sonet, se integra aceleiași afectuoase melancolii cu care, de la Byron și Musset pînă mai aproape de vremea noastră, la D' Annunzio ori Thomas Mann, toți romanticii s-au apropiat de orașul crepuscular. «Desperarea acestei frumuseți în drum spre moarte» — cum o numea Barrès — a născut o literatură; în viziunea dannunziană Veneția e simbolul maturei și tristei frumuseți copleșite de culori, de sunet și miresme care-n triumful descoperirii de sine dorește măcar s-amîne — dacă nu-și poate birui — sfîrșitul; pentru Thomas Mann, superba-i trucurență naște forța unui catharsis în stare să convertească în cel mai crud adevăr falsele imagini ale iubirii; în lunga narațiune proustiană devine, asemeni unui somptuos cavou, oaza de pace în care se adăpostesc, liniștite și calme, amintirile intelectului chinuit de căutări.

Aceeași întrebare, pusă acum nu dintr-un joc al fanteziei ci din date dure ale realității, nu mai vizează, romantic, asfințitul unei epoci revolute ci însuși sfîrșitul făpturii fizice a Veneției. Apele mării, la ceasurile fluxului, — *acqua alta*, cum o numesc venețienii — inundă piața San Marco; gondolele abandonate se leagănă violentate de valuri; scările de marmură albă ale vechilor palate au treptele acoperite; la intrările mai joase ale caselor undele pătrund perfid pe sub porți, se preling prin ganguri, își fac drum și se strecoară în micile curți interioare. Urmările se văd. În piața inundată, unde porumbeii zboară, edilii, pregătiți pentru «acqua alta», așternd degrabă, spre a-i feri pe turiști de neplăcute surprize, podețe de scînduri anume făcute și păstrate în stive pentru asemenea împrejurări; în casele amenințate sînt abandonate încăperile de la nivelul lagunei bărcile cu motor — «motoscafi» — și vaporașele își reduc viteza pentru a împiedica — cît se poate împiedica — nașterea valurilor care rod, încet și sigur, îmbătrînitele ziduri...

«Se cufundă Veneția!» — e răspunsul și strigătul de alarmă care străbate azi lumea. După o mie de ani, temeliile cedează și orașul se lasă lin în mare.

«Nu, Veneția nu se cufundă, Veneția se inundă!» — clamează răspunsul în replică. Alte cauze, dar același sfîrșit.

Se stinge oare viața Veneției?

După toată agitația creată, — deloc artificial — după toate măsurile luate, cu rezervele de rigoare, de guvernul italian, după dimensiunile creditelor acordate, — e vorba de 250 de miliarde de lire — după actiunile întreprinse în diferite țări ale lumii, — colecte, proiecte etc. — se pare că alarma nu-i deloc falsă. Veneția e amenințată. Această realitate e obsedantă chiar și atunci cînd privești — sau vrei să privești degajat Veneția — cu ochi de turist. Drumul spre cauze devine de două ori obligatoriu — o dată pentru că vrei să înțelegi cum s-a schimbat marea din prieten în vrăjmașul Veneției și a doua oară pentru că vrei să știi dacă actiunile de salvare de care tot auzi sînt îndreptate asupra adevăratelor cauze ale primejdiei, deci dacă, prin ele sau datorită lor, Veneția va supraviețui. Tulburătoarele întrebări ies la lumină însă atunci cînd sufletul ți-e plin de frumusețe, cînd îți spui, și vrei să te convingi, că frumusețea nu va pieri pentru că nu trebuie — în numele omului, a tot ceea ce este el în stare să facă, nu trebuie să piară. Atunci, în clipa cînd te bucuri de atîta frumusețe, de atîta forță creatoare cîtă poate să-ți arate — între cer și ape — geniul omenesc, ajungi să te simți cumva stînjenit. Te simți vinovat de lipsa discreției cu care asculți, ca la căpătîiul unui bolnav care-și ignoră maladia, disputa medicilor asupra diagnosticului. Și frumusețea unică a Veneției capătă tragismul unei măști care ascunde, sub splendoarea ei inegalabilă, semnul sfîrșitului.

Se stinge oare viața Veneției?

Oameni foarte serioși par a rosti cu multă îngrijorare întrebarea. O rostesc împreună cu altă întrebare care exprimă contradicția cea mai acută a Veneției, indisolubil legată de cauzele primejdiei, de sensul însuși al actiunii de salvare: orașul este și se va păstra ca centru monumental trăind exclusiv de pe urma turismului ori se va integra în viața modernă — citește industrială — a Italiei și a lumii?

Orice răspuns s-ar da, nici unul nu poate ocoli și nu poate avea alt punct de plecare decît relația Veneției cu marea. Veneția, se știe, s-a născut din mare; a voit a fi și-a fost regină biruitoare peste mare; din mare și-a întemeiat puterea, gloria și măreția. Sărbătoarea de demult, cea mai mare sărbătoare a orașului era, în ziua de înălțare, cununia dogelui cu marea. Atunci, peste liniștea apelor sunau cu glas mare toate clopotele bisericilor. Sonul lor însoțea de la San Marc în larg, spre Murano și mai departe spre Torcello, unde întîi și-ntîi s-a întemeiat Veneția, un strălucit cortegiu împodobit cu purpură și aur — alaiul de nuntă al dogelui. Mire al mării, moștenitor a tot ceea ce Veneția dovedea lumii, — inteligență în afaceri, tenacitate în luptă, nesăbuită ambiție și nețărmurită dragoste de patrie — dogele arunca solemn în valuri verigheta. Prin taina cununiei, lega Veneția de mare. Alaiul se întorcea solemn și, odată ajuns în oraș, descătușa petrecerea...

Imaginile ne-au rămas; le privim cînd urmărim uimiți picturile înrămate în aur care împodobesc plafoanele și pereții palatului ducal, istoria Veneției văzută de artiștii ei ca un lung elogiu adus măreției, bogăției și dreptății orașului. Veneția e zeitate cinstită în cer și în Olimp; dogii ei sînt victorioși nu numai în bătălii, dar și în marile dispute ale minții. Veneția e însoțită de virtutile personajelor biblice. Veneția e triumfătoare și atotputernică; ea oferă spada învingătorului și pașnica ramură de măslin. O unică idee — însăși rațiunea de-a fi a acestui compendiu împlinit de cei mai vestiți pictori venețieni — străbate secole de-a rîndul prefigurarea istorică: ideea divinizării patriei. Și-n acest cîntec orgolios înălțat de Veneția gotică, de Veneția Renașterii, de Veneția barocă se rostește într-o autentică explozie de frumos un laitmotiv: Veneția regină a mării.

Marea a însemnat pentru Veneția ceea ce erau zidurile de piatră ale cetăților pentru alte orașe: a însemnat apărarea. Apărarea împotriva oricărui vrăjmaș. Și vrăjmaș era uscatul, căruia Veneția îi întorcea, sfidătoare, spatele. Porțile ei se deschideau larg spre mare. Și marea a însemnat pentru Veneția bogăție, schimb de idei, desfășurarea relațiilor politice, diplomatice, îndemnul spre stăpînirea necuprinsului.

Dar în volbura vremilor Veneția a început să se des-

În clipa cînd te bucuri de atîta frumusețe, de atîta forță creatoare cîtă poate să-ți arate — între cer și ape — geniul omenesc, îți pui tulburătoarea întrebare: se stinge cu adevărat viața falnicei Veneții?

parte treptat de mare. Timpurile moderne i-au consfințit divorțul, precum altădată, dogele, cununia.

Odată cu dezvoltarea industriei, a mijloacelor moderne de comunicație, cu pătrunderea în viața cotidiană a trenului și a automobilului, noi structuri operează mutații în conștiința venețianului: marea, din element vital, începe a fi considerată — conștient sau nu — frînă în dezvoltarea orașului. În mintea venețianului care a încetat să mai fie cetățeanul «cetății de pe ape», a venețianului care nu mai cunoaște domnia Veneției peste mări, hotarul natural al orașului îi apare ca un stînjenitor corset. De-aici dorința de expansiune spre pămîntul ferm, dorința unor legături la nivelul mijloacelor de transport contemporane. Orașul nu sare dincolo de ziduri ca vechile orașe cetate, și durează pod peste ape. Sensul vieții orașului se schimbă fără a sesiza că astfel se schimbă însăși esența, rațiunea de-a fi a Veneției. Cînd Veneția insulară se leagă cu marginile uscatului prin podul feroviar din 1848, apoi prin podul automobilistic. În 1930, orașul își consfințește definitiv intrările și ieșirile sale tot așa cum, în urmă cu un mileniu, considera esența vieții și rațiunea însăși a existenței sale marea; acum întoarce spatele mării privind spre uscat. Funcționalitatea echilibrată și organică a orașului s-a tulburat. Veneția s-a îndepărtat de sensul major al existenței sale și vrînd nevrînd, în căutarea altuia, a rămas o splendidă mărturie istorică.

Acest destin este obiectul unei ample și complexe discuții care pune în lumină contradicțiile majore ale orașului, ridicate acum la o tensiune dramatică. Pentru [illegible] pe drumul dezvoltării moderne, Veneția a [illegible] oraș al lumii, să plătească: primul [illegible] mării; al doilea a fost întoar[illegible]ea este cel de-acum: [illegible]marea sa indus[illegible]ul sfîrșitului. [illegible]ascundă [illegible]

își croiește drum: Veneția nu se cufundă, *ci se inundă*.

Sfîrșitul a început odată cu divorțul de mare. A continuat apoi cu noua cununie pentru care n-avea nici vocație, nici vigoare.

Dacă picturile secolelor trecute pe care le privești în palatul ducal apoteozau Veneția, cetatea biruitoare peste ape, expoziții moderne, cu grafice, cu fotografii și desene îți vorbesc, cu un limbaj lipsit de frumusețe dar dramatic prin puterea de convingere, despre Veneția care trebuie să trăiască. Între exaltarea celor dintîi și uscăciunea celui contemporan e cuprinsă toată drama. Dacă Florența s-a putut dezvolta armonios din nucleul cetății medievale, Veneția, odată apusă gloria cetății, a rămas neputincioasă pe uscat ca albatrosul baudelerian, prăbușit din înălțimi pe puntea corăbiei. Golit de suflet, orașul a rămas un strălucit, superb, unic în lume decor pe-o scenă unde nimeni nu mai vine — nu mai poate veni să joace un rol pe măsură. Turiști sosesc peste an, milioane; privesc și pleacă. Actori au mai rămas gondolierii și ghizii improvizați. O firmă pe-o casă desemnînd o profesie — medic, bunăoară — pare o ciudățenie. Și alte îndeletniciri devin bizare. De pildă, chinul constructorilor care au de mînuit materialele cu care restaurează vechile palate. Sînt grinzi pe care le pot transporta doar cu lungi și complicate manevre. Între chipul exterior și viața interioară a Veneției distanțele par de neatins. Frumusețea păstrată din vremi de odinioară ascultă greu sau deloc poruncile vieții de azi. Orașul pare uneori ireal pînă la artificialitate. Un splendid nufăr dezrădăcinat plutind peste ape.

Și totuși venețienii se întreabă, și-o lume întreagă se întreabă: se stinge oare viața Veneției?

Dar de care viață e vorba?

De faia pe care au plîns-o romanticii? E stinsă de mult. Ceea ce s-a păstrat de-atunci dă orașului frumusețea de vis.

De viața orașului modern care se voiește a fi altceva decît un mare muzeu invadat de turiști și care trăiește exclusiv de pe urma turismului? Da, viața Veneției contemporane, a Veneției care vrea să trăiască în lumea modernă e în joc. Căci orașul, cu toată frumusețea pe care i-au lăsat-o veacurile, s-a dovedit prea slab în înfruntarea cu lumea modernă. Și prea fragil.

Fundațiile sale sînt trainice. În ciuda a tot ce se spune, se pare că temeliile sale nu se cufundă. Pămîntul nu coboară. Podurile vechi ale orașului (Rialto, Paglia, Guglia) au și azi, după cinci sau chiar zece veacuri de cînd există, aceeași neschimbată înălțime deasupra apelor. O confirmă arhivele orașului și vechile planuri. De-ar fi adevărat ceea ce se spune despre cufundarea lentă a pămîntului, aceste punți ar fi trebuit să fie demult sub ape. La fel și vechile palate, puțurile cu apă de băut, vechile conducte. Adevărata amenințare a Veneției este — spun partizanii tezei inundării — *«iresponsabilitatea responsabililor»*.

Iată argumentele furnizate de un tînăr hidrolog entuziast și competent care a avut răbdarea să mă călăuzească, astă-toamnă, într-o expoziție cu schițe, desene și fotografii, deschisă în palatul Sceriman, menită să-i convingă pe toți cei ce iubesc Veneția «cît de falsă», «cît de eronată» este premisa oficială de la care pornește «acțiunea de salvare».

Veneția este astăzi expusă primejdiei de-a fi inundată. Apele vor crește doi metri, dacă nu și mai mult. Riscul amenință să se transforme în catastrofă. Cauzele nu-s fenomenele naturale așa cum apreciază partizanii tezei «cufundării», ci acțiuni nesăbuite care au modificat în diferite etape, și prin lucrări succesive, regimul lagunar. Ca exemplu macroscopic ni se arată proiectul, aprobarea și execuția «Canalului petrolului» în forma sa tehnică și-n realizarea sa actuală — a treia lucrare care a contribuit la dereglarea hidraulică prin dragări și prin tălerea unuia dintre pragurile naturale care reglementau pătrunderea și ieșirea apelor mării în timpul mareelor.

O explicație e poate necesară — și în primul rînd, în privința mareelor. Creșterea apelor — «acqua alta» — depinde de trei factori: mișcarea apelor mării, trecerea lor în lagună și expansiunea lor în bazinul lagunar. A modifica unul dintre acești factori înseamnă ruperea echilibrului și, prin aceasta, modificarea potențialității fluxului. Or, amintitele lucrări, făcute în scopul dezvoltării zonelor industriale de pe țărm, au lărgit și adîncit deschiderile portului, au închis altele, au micșorat volumul hidraulic al bazinului lagunar. Prin aceasta au favorizat propagarea cu mai multă forță a apelor în timpul mareelor și deci creșterea lor excesivă în momentele maxime.

Explicația, simplă și convingătoare, are de înfruntat, din păcate, forța miliardelor investite de zeci de consorții industriale care, nepăsătoare, și-au urmat interesele, nesocotind, ca în atîtea alte și alte împrejurări, echilibrul ecologic, dezlănțuind nestăpînite forțele poluante. Va interveni oare cineva pentru a determina restabilirea echilibrului distrus? Întrebarea, de-o gravitate extremă, definește în fapt punctul de plecare al planului de salvare a Veneției. Salvare însemnînd, în primul rînd, salvarea echilibrului natural al lagunei, al acelui echilibru pe care l-au cunoscut și l-au ales ca factor benefic cei care, în secolul al IX-lea, pornind de pe insule, din Torcello, din Eraclea sau din Malamocco au întemeiat la «Rivus Altus» (podul Rialto de azi) centrul așezării ce avea să devină, spre faima lor și-a geniului uman, Veneția.

Ce va fi Veneția de mîine — e marea răspundere a contemporanilor. O răspundere care începe cu salvarea orașului de pe ape înainte ca un vis de frumusețe să se transforme în coșmar.

obiectivitate

de Henri WALD

Adevărurile noastre sînt «obiective», dar nu «obiectuale». Ele nu sînt *obiecte*, ci cunoștințe subiective *despre* obiecte. Însă contribuția creatoare a subiectului la cunoașterea obiectului nu anulează obiectivitatea adevărurilor, ci dimpotrivă, o întemeiază. Respingerea obiectivismului nu înseamnă acceptarea subiectivismului.

Norbert Wiener spunea că «natura nu se lasă descifrată fără rezistență, însă ea nu pune o mare ingeniozitate pentru a împiedica orice comunicare între lumea exterioară și noi». Dar rezistența naturii obligă *omul* la un mare efort de ingeniozitate pentru a stabili o comunicare permanentă între el și lumea exterioară. Deși este mai mult indiferent decît ostil, obiectul silește subiectul la o inițiativă neîncetată de cunoaștere și de stăpînire.

Inventînd unealta și vorbirea, oamenii izbutesc să depășească adaptarea *naturală* la mișcarea fenomenelor și să înceapă adaptarea *culturală* a mișcării fenomenelor potrivit intențiilor umane. Omul își cucerește libertatea de a transforma lumea numai dacă se supune necesității ei. Unealta și vorbirea i-au permis omului să țină lucrurile la o oarecare distanță și să pornească, astfel, inventînd explicații din ce în ce mai profunde, pe drumul anevoios care duce la descoperirea unor esențe din ce în ce mai adînci.

Ceea ce i-a uimit întotdeauna pe gînditorii nedialecticieni este faptul incontestabil că lumea aceasta poate fi înțeleasă și dominată. «Se poate spune — scrie Albert Einstein — că eternul mister al lumii este comprehensibilitatea ei».

Faptul că lumea este comprehensibilă apare însă ca un «miracol» numai dacă se pierde din vedere că subiectul este un obiect care capătă încetul cu încetul conștiință de sine. Există nu numai un «metabolism biologic» între organism și mediu, ci și un «metabolism gnoseologic» între subiect și obiect. Adevărul științific este modalitatea omenească de a cunoaște legile lumii. Între subiect și obiect nu există numai o opoziție, ci și o unitate, obiectul trecînd în subiect în decursul unui proces continuu de întrepătrundere. Mai sînt totuși teoreticieni care contestă omului posibilitatea de a cunoaște *omenește* ceea ce este *independent de om*. Opoziția dintre om și natură li se pare mai reală decît unitatea lor.

Dacă între subiect și obiect nu se poate găsi nici o legătură, atunci orice «obiect» este, în mod firesc, o creație a subiectului. Adevărul se reduce, în consecință, la una dintre nenumăratele posibilități de coerență logică sau de eficiență experimentală. «Este clar — afirmă K. Tatarkiewicz — că nu se poate spune despre un model că este adevărat (se poate numai constata că e corect *construit* din punctul de vedere al exigențelor metodologice, prealabil admise; dacă este vorba de un sistem, se poate spune, în plus, că a fost verificat experimental în împrejurări date)».

Desigur că în realitate nu există nici forme logice și nici adevăruri științifice. Acestea sînt construcții omenești cu ajutorul cărora oamenii devin în stare să descopere lumea așa cum este ea, independent de omenire. Nimeni nu se mai îndoiește în zilele noastre că «fiecare din ideile noastre abstracte este, într-un anumit sens, antropomorfă». Însă «antropomorfă» înseamnă «sub formă omenească». Cu alte vorbe, omenească este «forma» prin care obiectul este reflectat de subiect; dar această «formă» nu e numai «antropomorfă», ci și «izomorfă», cu esențialul din realitate. Formele cognitive pe care le creează gîndirea omenească reflectă lumea așa cum *este* ea și nu așa cum *apare* ea diferitelor ființe. Negrul, de pildă, este o culoare numai din punct de vedere psihologic; din punct de vedere fiziologic, negrul nu este altceva decît un minimum de excitație, iar din punct de vedere fizic, o lipsă de iritație. Negînd dialectic sensibilitatea, rațiunea nu mai reflectă «lucruri», ci «proprietăți» și «raporturi» esențiale din realitate. Einstein exagerează cînd susține că «întreaga știință nu este nimic altceva decît epurarea gîndirii zilnice». De fapt, «epurarea» vizează nu însăși gîndirea, ci numai sensibilitatea — senzații și emoții — care deși contribuie la cristalizarea formelor logice ale cunoașterii, le și tulbură într-o măsură mai mare sau mai mică. Rațiunea nu înlătură subiectivitatea, ci dimpotrivă, folosește invențiile subiectului pentru a ajunge la descoperirea lumii așa cum este ea. Formele reflectării raționale, fiind ele însele subiective, fac abstracție nu de subiectivitate, ci de oglindirile senzoriale ale fenomenelor. Obiectivitatea nu se reduce la un acord intersubiectiv, după cum crede și Einstein, care subliniază mereu independența logică a conceptului față de experiența sensibilă. După el, raportul dintre experiența sensibilă și gîndirea logică «nu este asemănător aceluia dintre supă și carne, ci dintre numărul de la vestiar și pardesiu». Cu alte vorbe, teoria nu izvorăște din *practica* socială, ci este o *convenție* socială, iar funcția ei nu este deci cognitivă, ci doar organizatorică. Societatea nu este însă decît mediul necesar în care și prin care subiectul individual își formează cunoștințele sale, dar aceste cunoștințe reflectă însuși obiectul. Însă omogenitatea dintre natură și om nu anulează lupta dintre om și natură, nu poate suspenda duelul continuu pe care îl desfășoară omul cu natura. Și acest duel nu este altceva decît *practica*, adică procesul neîncetat prin care omul se apropie de natură și o domină, căci subiectul nu este numai oglinda obiectului, ci și făuritor de obiecte. Omul cunoaște realitatea pentru a stăpîni, pentru a o pune în slujba dezvoltării sale.

AUTOTURISME ROMÂNEȘTI

TOATE ACESTE P

PE ADRESA DV.

Producția românească de autoturisme se află în plin avînt. De pe banda de montaj a Uzinei de autoturisme-Pitești lese la fiecare 5 minute o elegantă limuzină DACIA 1300. Zilnic se montează aici cîte 120 de asemenea autoturisme, ale căror caracteristici și calități sînt din ce în ce mai cunoscute și mai apreciate pe piața mondială.

Aspectul elegant, puterea de tracțiune a mașinilor fabricate la Pitești au făcut ca marca «Dacia» a U.A.P. să se remarce la tîrgurile internaționale de la Paris, Pekin, Moscova, Leipzig etc. Numeroasele atestate de înaltă calitate obținute cu aceste prilejuri le-au consacrat pe scară mondială, iar laurii renumelui căpătat se traduc în creșterea de 10 ori față de anul trecut a solicitărilor la export.

Autoturismele pitești sînt cerute astăzi în Finlanda, Canada, R.S. Cehoslovacă, Algeria și alte țări. Ele recomandă cu cinste peste hotare inteligența tehnică a tînărului colectiv al UZINEI DE AUTOTURISME-PITEȘTI, consecvența cu care produsele sale urcă spre indici calitativi din ce în ce mai înalți.

Uzina mai produce piese de schimb, cutii viteză Estafette, punți față și spate Estafette, bujii, produse din materiale sinterizate, pistoane, bolțuri pentru pistoane, segmenți, supape, pompe de gresat auto, compresoare auto.

RODUSE PITEȘTENE SE EXPORTĂ PRIN:

Direcția de export-import a Grupului de uzine de autoturisme
PITEȘTI COLIBAȘI
Telefon: (976) 1 48 00, 1 48 01 . Telex: 018234.
Telegrame la Biroul comercial: București — ROMÂNIA, str. Lipscani nr 19
Telefon: 15 86 20, 15 05 92 . Telex: 395-396.

varietăţi

ÎN LUMEA FANTASMAGORIILOR LUI DISNEY

Iată un colţ de junglă din Disney World. Aici nu numai stîncile, cascadele şi vegetaţia sînt artificiale ci chiar şi elefanţii, care vi se par d-voastră atît de vioi în joaca lor cu apa, sînt confecţionaţi din material plastic.
Huzii în producţie industrială.

GABARIT DEPĂŞIT

Iată un amănunt trecut cu vederea în cursul interminabilelor tratative dintre Anglia şi Piaţa comună: gabaritul autocamioanelor comunitare în raport cu dimensiunile drumurilor publice din unele localităţi britanice. Acest gigant de 40 de tone, de pildă, fotografiat pe o uliţă a satului North Walsham din Norfolk, este considerat de guvernul englez ca «total inacceptabil».

VACANŢĂ LA ROMA

La Roma s-au cunoscut, în zilele lor de vacanţă: Inge Schlacht din Linz, Austria, 32 de ani, 1,75 m înălţime, dansatoare în ansamblul de patinaj «Wiener Eisrevue», şi Ettore Panipucci, clovn la Moira Orfei Circus din Italia.
S-au plăcut, s-au căsătorit. De ce? Ca să demonstreze încă o dată că în materie de dragoste orice «de ce» este de prisos.

cititori către cititori

Pentru a putea insera un număr mult mai mare de adrese la această rubrică, vom folosi prescurtări pentru anumite teme foarte solicitate. Astfel, teme diverse=D, automobilism = A, cinema = C; enigmistică = E; filatelie = Fi, literatură = L; limbi străine = Lb; muzică = M; prietenie = P; sport = S; teatru = Te, tehnică = Th; viaţa tineretului = T; schimb de foto actori = Fa; schimb de ilustrate = V.

Doresc să corespondeze următorii cititori:
Tolpalaru Alexandru, 24 ani, tehnician, Iaşi, str. Nicolae Bălcescu nr. 11: P, V; *Mardare Maria*, 17 ani, elevă, Brăila, cart. Hipodrom, bl. B2, sc. II, et. IV, ap 30· D: *Calustian Ion*, Constanţa, str. Fr. Engels nr. 4 et. II: P, V; *Grobănică Elena*, 19 ani, elevă, Bucureşti, sect. 6, str. Paltinilor nr. 31: D, V; *Lututovici Mariana*, 19 ani, Piatra-Neamţ, cart. Dărmăneşti, bl. B 15, sc. B, et. 1, ap. 27: M, P, Fa, V; *Chiţoiă Ion*, 26 ani, electromecanic, com. Căţune, sat Stoic, of. p. Motru, jud Gorj: D, V; *Ilie Mericica*, 16 ani, elevă, Bacău, Cornişa I, bl. 12, sc. A, et. II, ap. 10: pictură, V; *Puşcaşu Vasile*, 17 ani, elev, com. Bîrsăneşti, jud. Bacău: D, V; *Pîrvu Iulian*, 18 ani, lăcătuş, com. Fumureni, jud. Vîlcea: istorie, M, P, S, V; *Ionuţ Gabriela*, 17 ani, elevă, Chişinău-Criş, str. Gării nr. 25, jud. Arad: pictură, turism, C, L, M, V; *Boşog Zanobica*, 30 ani, muzeograf, com. Vinţu-Mare, jud. Mehedinţi: etnografie, folclor, P, V; *Bleen Jak*, 20 ani, Craiova, Calea Bucureşti, bl. B4, sc. 2, ap. 2: ştiinţă, P, S, V; *Moraru Cornel*, 19 ani, excavatorist, I.C.M. Someş, of. p. Beliş, jud. Cluj: V; *Stoncu Lăcrămioara*, 20 ani, elevă, Huşi, str. N.N. Cişman nr.18, jud.Vaslui: L, P, V; *Ioanu Ana*, elevă, Bucureşti, sect. 5, Şos. Viilor nr. 101, bl.1, sc. 2, et. II, ap. 44: L, M, Fa, V; *Croitoru Ştefania*, 20 ani, Băileşti, str Libertăţii nr. 70, jud. Dolj· D, V; *Ivanov Mariana*, 19 ani, elevă, Botoşani, str. Petru Rareş nr. 21: D; *Ramus Dan*, 23 ani, Făgăraş, str. 13 Decembrie, bl. 14, sc. A, et. IV, ap. 17. numismatică, P, V; *Castelecan Iulian*, 21 ani, Bucureşti-Chitila, sect. 8,str. Castanilor nr. 16: D; *Ştefănoaea Mariana*, 20 ani, Piteşti, bd R.S.R. nr. 56: ştiinţă, T, V; *Savu Rodica*, 25 ani, prof., com. Vişina Nouă, jud. Olt: pictură, artă populară, L, M, P; *Teslovan Ileana*, 17 ani, elevă, Brăila, str. Mihai Bravu nr. 302: P, V; *Dorobanţu Mioară*, 19 ani, strungar, Timişoara, str. Trubadur nr. 18, bl. A, sc. 2, et. III, ap. 5: P, T, Fa, V; *Negreo Ionel*, 18 ani, elev, Brăila, str. Hipodrom nr. 144: L, Lb, P, S; *Tomaşu Viorica*, 22 ani, asist. medicală, Tg. Mureş, str. Margaretelor, bl. 17 A, ap. 33: P; *Popescu Valerian*, 16 ani, elev, com. Cringuri, sat Piatroasa-Deal, jud. Dîmboviţa: L, S, Fa, V; *Moise Dan*, 24 ani, stud., Bucureşti, sect. 7, Calea Giuleşti nr. 105, sc. A, et. VII, ap. 30· Fiz, E, L, Lb, M, P, S, Fa, V; *Dumitrache Valeria*, 18 ani, elevă, Bucureşti, sect. 7, Calea Giuleşti nr. 85: P, Fa, V; *Puşcaşu Doina*, 19 ani, elevă, Botoşani 1, căsuţa poştală nr. 25· V; *Tudor Constantin*, 20 ani, stud., Bucureşti, sect. 5, post-restant, of. p. 53: C, P, V, *Vighecz Carmen*, Codlea, str. Trandafirilor nr. 8, jud. Braşov. L, P, V, *Bujdei Estera*, 17 ani, frezor, Timişoara, str. Vmei-Şandra nr. 147· P; *Preda Iulian*, 19 ani, elev, Moreni, str. Petrolului nr 15, bl C, sc. C, ap. 41, jud. Dîmboviţa· M, P, *Grosu Aurel*, Brăila, str Galaţi, bl. 9, sc. 2, et. II, ap. 29· D, V; *Tiberiu Faustina-Sofia*, 16 ani, elevă, Tecuci, str. Ciocîrliei nr 100, cart. N. Bălcescu· D; *Pavel Nela*, 21 ani, învăţătoare, com. Poiana Cristei, jud. Vrancea: medicină, L, P, T; *Boto Liliana*, 16 ani, elevă, Buzău, Aleea Castanilor nr. 2, bl. 5, sc. D, ap. 58: Lb, M, P, Fa, V; *Şimon Ion*, 24 ani, şofer, com. Birda, bl. 1. ap. 8, jud. Timiş: C, S, Fa, V; *Kurtsert Sukuron*, elevă, Medgidia, str. Avram Iancu nr. 9; P, Fa, V; *Buzatu Patricia*, 20 ani, contabilă, com. Topalu, jud. Constanţa: P, V; *Arhip Valerian*, elev, com. Costişa, jud. Neamţ: chimie, P, S, T, V; *Nanu Florin*, 24 ani, ing., Buzău, str. Stadionului, bl. 100, ap. 13: E; *Frîncu Dumitru*, 17 ani, elev, Reşiţa, Aleea Galaţi, bl, 2, sc. I, et. III, ap. 15: D, V; *Nevoe Raveica*, 20 ani, şi *Nevoe Elisabeta*, 22 ani, com. Borca, str. Borcut nr. 12, jud. Neamţ: D, V; *Dinescu Dana*, 20 ani, Bucureşti, sect. 7, str. Tîncani nr. 12, bl. Z23, ap. 50: D, V; *Istrate Viorica*, 23 ani, Iaşi, str. Bularga nr. 16, căm T.M.V., et. III, cam. 89: D,· V; *Ignat Ionel*, 19 ani, operator chimist, Iaşi, str. Mizil nr. 8, cămin tineret, et. IV, cam. 114: C, P, S, V, *Chiper Ana*, 30 ani, asist. medicală, Iaşi, str. Anastasie Panu nr. 20: D, V; *Irimescu Dănuţ*, Craiova, Aleea II Caracal nr. 3: Fa, V; *Şoltuz Doru*, 22 ani, maistru, Roman, str. Smirodava bl. D1, ap. 22: P, S, V; *Berneanu Veronica*, 19 ani, elevă, Galaţi, str. Mihai Bravu nr. 48: D, V; *Manea Giuliano*, 18 ani, elev, com. Stoeneşti, jud. Olt: filozofie, L, Lb, M, S; *Mustaţă Aura*, 16 ani, Craiova, str. 1 Mai nr. 85: Lb, V; *Grabănuţ Ioana*, 23 ani, prof., com. Miciegti, sat Chircegti, jud. Vaslui. L, T; *Ispas Alexandru*, 25 ani, tehnician, Bucureşti, sect. 4, str. Piuzei nr. 2, bl. 33 B, sc. C, ap. 131: turism, M, V; *Cojocaru Ion*, 22 ani, stud., com. Topolovăţul Mare nr. 152, jud. Timiş: D; *Onofreiesei Costel*, 25 ani, tehnician, şi *Dumitrescu Emil*, 24 ani, Bucureşti, sect. 7, str. Fînului nr. 3, of. p. 16: D, Fa, V: *Pricop Traian*, 22 ani, stud., Iaşi, complex stud. T. Vladimirescu, cîm. T 11, cam 414: A, C, P, Fa, V; *Boiangiu Reghina*, 18 ani, elevă, com. Teregova, str. Colonia I.F., jud. Caraş-Severin: M, S; *Stănescu Alexandru*, maistru, com. Potcoava, sat Sineşti, jud. Olt: P, V: *Andronic Rodica*, 18 ani, elevă, com. Borca, jud. Neamţ: C, Lb, M, P, V; *Paraschiv Marin*, 19 ani, electrician, Bucureşti, sect. 6, cart. Ferentari, str. Radu Constantin, bl. Z 25, sc. D, et. IV, ap. 78: D, Fa, V; *Tiliboşa Lia*, 21 ani, Podu-Turcului, str. Dăncani nr. 114, jud. Bacău· C, M, P, V; *Nistoroaea Nelu*, 20 ani, elev, com. Vînători, sat Mareea Neamţ, jud. Neamţ· L, P, V; *Circu Lenuţa*, Galaţi, str. Muzicii nr. 13: D, V; *Calea Elena*, 17 ani, elevă, Bucureşti, sect. 5, str. Ghimpaţi nr. 23, bl. 2, sc. B, et. V, ap. 249· D, Fa; *Cresnianec Vasile*, 17 ani, elev, Caransebeş, str. Valiacenku nr. 28: M, P, Th; *Velegcu Niculina*, 19 ani, elevă, Botoşani, str. Anastasie Panu nr. 11: D, V; *Cotos Florina*, Borşa, str. Neguiescu nr. 70, jud. Maramureş: geografie, P, Fa, V; *Floreo Miluţă*, 25 ani, asist. medical, Piatra-Neamţ, str. M. Kogălniceanu. bl. J2, sc. E, ap. 65: Lb, P, T, V; *Berbece Mariana* şi *Berbece Teodor*, Iaşi, str. N. Gane nr. 26· D, V; *Popa Lenuţa*, 22 ani, Rm. Sărat, str. Zorilor nr. 49 A· P, Fa, V; *Radu Costel*, Slatina, str. Caloianca nr. 11. P, S, V; *Bogdan Matei*, 19 ani, lăcătuş, com. Tîlvegu,

(Continuare în pag. 38)

anul lor

3 interviuri realizate de Magda MIHĂILESCU și Tita BOTEZ

Ilarion CIOBANU

— La puțin timp după premierea «Pădurii pierdute» te-am întîlnit cam abătut, Ilarion Ciobanu; îmi spuneai atunci că nu se arată nici un film nou la orizont, și iată că acum nu mai prididești cu treburile, cu premierele și post-sincroanele, abia ți-ai făcut o oră liberă pentru această întîlnire.

— Uite așa s-a hotărît într-o bună zi, să fiu distribuit în suita de filme polițiste realizate după scenariile lui Titus Popovici și Petre Sălcudeanu: «Cu mîinile curate», «Conspirația» și «Fuga». Trei filme înseamnă activitate, nu glumă, o activitate fără de care aș fi fost un om mort.

— Orice ai zice, să apari pe ecran în două filme, să ai gata încă două, nu este puțin lucru. Deși, dacă ne gîndim bine, cam acesta ar trebui să fie ritmul normal de lucru al unei vedete. Oricum, pînă la urmă, '72 nu a fost rău cu tine.

— Și,«coloc peste pupăză», m-am mai și însurat. Sigur că n-a fost un an rău. Mai pune la socoteală și casa asta frumoasă și liniștită. Și încă ceva. Eu zic că este o bucurie faptul că niște persoane, conducători de reviste, mi-au publicat cîteva povestiri, «Tomis», «Argeș»,«Cinema». Este o bucurie mică, adică nu, de ce mică? Este minunat să poți comunica cu oamenii.

— Mă înșel eu sau mi se pare că într-o vreme scriai poezii?

— Ei, lasă...

— Te mai gîndești la eroul tău din «Pădurea pierdută»?

— Continuă să-mi placă, nu știu dacă destinul lui a fost dus pînă la capăt, dar să nu mă întrebi cum ar fi trebuit să fie.

— Cum va arăta Mihai Roman în următoarele două filme, în «Conspirația» și «Fuga»?

— În «Mîinile curate» era un ucenic în profesia de polițist. În seriile următoare personalitatea lui se împlinește și, în afară de asta, există o mai mare participare la viața lui, la bucuriile și amărăciunile sale. Este un erou comunist care, sînt convins, se va întipări în conștiința spectatorilor, mesajul lui uman și politic îi conferă acest drept.

— Toată lumea ți-a remarcat abilitatea cu care ai mînuit pistolul pe ecran. Cum ai dobîndit-o?

— Am fost de cîteva ori la poligonul de tragere.

— Ce se întrezărește în 1973?

— Vom trăi și vom vedea.

Cornel COMAN

— Cîți ani ai, Cornel Coman?

— 36, nu sînt însurat, nu am copii

— Plusul de informații este binevenit,—deși se pare că indiscreția mea te-a supărat— dar trebuie să recunoști că spectatorii care te simpatizează nu știu prea multe despre tine. N-ai fost eroul nici unuia dintre acele reportaje intitulate «Actorii la ei acasă» (sau cam așa ceva), nu ți-a fost admirată fotografia cel puțin trimestrial pe copertele revistelor, nu tu televiziune—toată ziua bună-ziua.

— Găsesc că este normal să nu fi suscitat prea mult interesul, adevăratul meu debut ca actor de film s-a petrecut acum un an în «Serata».

— Un debut cam tardiv, deși ai mai jucat în vreo zece filme...

— ...ce trec la capitolul «colaborări».

— Spre deosebire de alți autori, regizoarea Malvina Urșianu te-a văzut într-un rol, nu într-o colaborare, într-un rol substanțial dintr-un autentic film politic. Iar filmul ți-a adus mai mult succes (binemeritat zic!) decît teatrul Crezi că esti mai bun actor de film decît de teatru?

— Sînt actor pur și simplu, nu un actor de «explozie» însă. Și dacă am făcut un lucru bun în film, asta se datorește meseriei pe care o fac în teatru. Ceea ce numești succes se explică mai degrabă prin condiția în sine a filmului. Oamenii se duc mai repede la cinema, oricum, mai mult decît la teatru. Și, evident, devii mai cunoscut, reții mai ușor atenția după un film decît după zece roluri în teatru. Desigur, esențial a fost că am avut norocul să debutez într-un film bun, într-un rol solid construit.

— S-a vorbit despre tine ca despre o apariție, să zicem, modernă, ca despre un actor cu personalitate, căruia «îi ies» scene memorabile. Dealtfel simpatia publicului a fost instantanee, deși nu faci nici un efort spre a-ți atrage publicitatea. Știi că la ancheta «Flacării» ai primit foarte multe scrisori prin care spectatorii te desemnează drept unul dintre actorii lor preferați pe anul 1972.

— Mă bucur, deși nu mă așteptam.

— Deci, pentru publicul tău și pentru cei pe care cred că-l vei mai cîștiga, cum ai defini anul 1972, ce a însemnat el pentru tine?

— Între anul de debut și anii viitori — un an de acumulare, un an în care i-am întîlnit pe Lucian Bratu și Margareta Pogonat în «Drum în penumbră», și am reîntîlnit-o pe Malvina Urșianu în filmul căreia,«Trecătoarele iubirii»,filmez alături de Silvia Popovici, George Motoi și Gina Patrichi

— Un an de acumulare înseamnă o mare promisiune.

Margareta POGONAT

— Știu că laudele și complimentele te stînjenesc, dar nu am încotro, trebuie să-ți reamintesc că anul acesta cronicile la filmul «Drum în penumbră» s-au întrecut în superlative la adresa izbînzii dumitale actoricești. Monica lui Petru Popescu și Lucian Bratu a justificat, mai bine-zis a împlinit presentimentul care plutește de mai multă vreme în aer, acela că ai fi cea mai bună actriță a noastră de film.

— Cum adică cea mai bună?

— Așa cum auzi, așa cum îi place lumii să spună, simplu, direct, fără explicații. Cum primește interpretul în cauză aceste semne de totală adeziune din partea publicului? Se poate intui locul exact al unui personaj în destinul profesional al unui actor?

— Sincer de tot, fără modestii disimulate cu cochetărie, trebuie să spun că atunci cînd m-am despărțit de Monica aveam conștiința că lăsasem în urmă un lucru făcut serios, cu pasiune și sudoare, că eroina mea, datorită calităților de om adevărat cu care au înzestrat-o autorii, nu va putea fi uitată imediat după ieșirea de la spectacol, dar nu am sperat, nu am sperat niciodată că totul se va termina cu atîtea cuvinte frumoase. Continui să mă gîndesc la ele cu sfială, într-un fel chiar mă stînjenesc. Nu știu cum vor fi luate cele ce spun eu acum, nu sînt însă convinsă că realizarea mea a fost una excepțională. Am văzut filmul de atîtea ori, știu cu ochii închiși fiecare mișcare, multe mi le-aș dori altfel acum. Dar eroina nu putea să nu placă, există atîta frumusețe umană, adevăr, cinste, simplitate și demnitate strînse acolo. Publicul a simțit autenticitatea și am verificat asta de-a lungul tuturor întîlnirilor noastre cu spectatorii din Cluj, Reșița, Petroșani, Hațeg, Ploiești, Brașov.

Mi-a fost teamă de atitudinea celor tineri, mă întrebam ce vor putea înțelege băieții și fetele de douăzeci de ani din neliniștea și frămîntările unor oameni de patruzeci? Studenții de la Cluj m-au uimit de-a dreptul prin judecata lor extrem de profundă și printr-o anume curiozitate față de un posibil destin al personajelor. Vai, cît am vorbit despre această Monică! Aproape nedrept de mult dacă ne gîndim la «Zestrea», filmul Letiției Popa,adică la activitatea mea propriu-zisă pe platouri din acest an.

— Din studiourile televiziunii spectacolul de mare succes «Zestrea» a trecut imediat pe «marile platouri», cu toate armele și bagajele. Cum ți s-a părut această experiență?

— Puțin curioasă la început, dar foarte profitabilă pentru un actor.

— Spectatorii care ar dori să te vadă mai des pe scenă se întreabă, cu un soi de invidie la adresa teatrului din Ploiești, dacă nu ai de gînd să te muți la București?

— Să fim realiști. Eu sînt o actriță din familia căreia fiecare teatru are două-trei, și încă foarte bune. Ce să fac în București, să joc Vulpea roșcată la Teatrul «Creangă»?

— Bine, sîntem realiști. Noroc că Ploieștiul este aproape de București.

anul lor

6 interviuri realizate de Sanda FAUR — Fotografii de S. STEINER

Mircea ALBULESCU

— Sper că n-ai nimic împotrivă dacă te provoc la această scurtă convorbire cu o frază pe care am mai scris-o cîndva aproximativ la fel: anul acesta, lui Mircea Albulescu i s-a oferit în sfîrșit prilejul de a ne convinge de «Puterea» și «Adevărul» talentului său.

— Anul '72, ca și '71, '70, ca și ultimii 25 de ani, de cînd mama mi-a legat cravata de gît și m-a împins în lume (dar nu-mi aduc bine aminte dacă a făcut-o sau nu pe ușa principală), a fost un an cîinesc, de frămîntare, de luptă încrîncenată, de speranță și iar de luptă. Dacă a fost ceva care să-l deosebească, aceasta se datorează nu mie, ci spectatorilor.

— Eu aș zice să fi început, mai diplomat, cu regizorii Cu regizorul care ți-a dat rolul și ocazia de a-ți sufleca mînecile și a ne arăta ce ești în stare: într-un film politic de: asemenea forță. Cu scenaristul: un erou comunist de anvergura, nuanțele, subtilitatea și dramatismul lui Pavel Stoian, un erou care să sintetizeze și să evoce o întreagă epocă, nu ne este oferit de filmul românesc chiar în toate zilele. Dumneata te-ai aflat față în față cu un titan și, n-am ce spune, i-ai ținut admirabil piept.

— Înțeleg că vrei să vorbim de toamna lui '70: atunci m-a abordat Manole Marcus pentru rolul lui Pavel Stoian. '72 a fost anul examenului cel mare, anul spectatorilor, cum am mai zis. Iar rostul fiecărui examen este, cum se știe, să iei după aceea munca de la capăt, cu pretenții și mai mari din partea examinatorilor.

— Am priceput și am notat: Albulescu rîvnește la un nou an cîinesc, de frămîntare, de luptă încrîncenată; adică la un nou rol mare. Poate chiar din nou la rolul unui erou comunist. Poate din nou la un film politic, genul de artă care preocupă la ora aceasta conștiințe dintre cele mai lucide și angajate ale lumii.

— Nu doresc aceasta numai pentru mine. '72 a fost anul în care s-a dovedit că problemele critice ale cinematografiei românești stau în spatele aparatului de filmat și nu în fața lui. '72 e un an foarte important pentru că actorii — și dă-mi voie să enumăr cîțiva dintre ei: pe Besoiu, Amza Pellea, Margareta Pogonat, Cornel Coman, Cotescu, Lazăr Vrabie — au pus mîna pe putere, aducînd și în film unul dintre atuurile care au făcut ca teatrul românesc să fie recunoscut ca o forță în întreaga lume: arta actorului. Este anul care a dat o măsură ce nu va putea fi ignorată și care creează responsabilități grave. Un asemenea grup valoros de actori — cum nu au multe cinematografii — obligă imens. Mai ales pentru că actorul e, fatalmente, un element perisabil: trebuie folosit bine azi, aici, acum. Factorul timp operează, cum se știe, ireversibil în viața unui actor.

— În viața oricui, Mircea Albulescu, consolează-te.

Lazăr VRABIE

— Anul acesta, stimate Lazăr Vrabie, ai reintrat cu forță în filmul românesc: prin ușile pe care ți le-au deschis larg «Puterea» și «Adevărul». Ne-ai făcut pe toți să regretăm niște ani care au trecut cam degeaba.

— Te referi la absența mea din cinematografie, cred, pentru că cu teatrul am avut relații mai strînse și mai continue, chiar dacă nu de prea mare strălucire. Da, am lipsit din film din 1966, de la «Castelanii». Într-un articol al lui Titus Popovici apărut în revista «Cinema», și în care făcea o strălucită analiză a problemelor cinematografiei noastre, autorul întreba și el — citez, firește, din memorie: «Cine răspunde de faptul că Lazăr Vrabie nu a mai avut, de la «Valurile Dunării» pînă la «Puterea» și «Adevărul», un rol pe măsura forțelor lui?» Eu aș răspunde că, din nefericire, nu răspunde nimeni. Și că din fericire răspundem noi toți. Adică și eu. Anul '71, în care am lucrat la filmul lui Titus Popovici și Manole Marcus, a compensat pentru mine, ca actor, anii de tăcere. De așteptare. De așteptare plină de răbdare și încredere: mai ales în Titus Popovici.

— De ce anume în Titus Popovici?

— Cunoșteam ideile lui Titus pentru acest film, am cunoscut prima variantă a scenariului, — scrisă cu trei ani înaintea ultimei — i-am urmărit căutările, frămîntările și exigențele lui imense, explicabile de vreme ce filmul încerca o sinteză dialectică a dezvoltării societății noastre din ultimele decenii. Știam că scrie rolul colonelului Olariu pentru mine și l-am așteptat, cum îți spuneam, cu neclintită încredere și răbdare.

— Iar așteptările s-au împlinit în '71. Dar ce a însemnat pentru dumneata anul pe care îl încheiem acum?

— Anul '72 a fost cel în care «Puterea» și «Adevărul» a ajuns în fața publicului: deci anul culegerii roadelor. Dar și anul artistic în care am semănat: regizorii au reînceput să mă vadă, să mă solicite. Primii au fost din nou, firește, scenaristul Titus Popovici și regizorul Manole Marcus, care mi-au încredințat în «Conspirația» (din serialul început cu filmul «Cu mîinile curate») un așa-zis rol mic, care cred că va fi mare pe peliculă. Teoria după care nu există roluri mari sau mici nu mă convinge deloc, dar consider totuși că valoarea nu e dată de întinderea partiturii ci de modul — pregnant, puternic ori dimpotrivă, insignifiant — în care e scrisă.

— După cîte știam, ai totuși și un rol de «mare întindere»: astă-vară ai filmat parcă în deltă, în «Ostrovul lupilor».

— Da, e un film pentru copii, un scenariu realizat după romanul lui Petre Luscalov de Geta Tarnavski și în regia lui Gh. Nagy. Sînt de astă dată maior de miliție.

— Se pare că dumneata ai vocația hainei militare: și în «Puterea» și «Adevărul», și în filmul de televiziune «Haina de piele», iar acum și în «Ostrovul...».

— Ca să te convingi cît sînt de dispus să-mi contrazic destinul artistic, — deși știi bine că nu sînt rolurile sub actor, ci actorul sub roluri! — te anunț că-l voi interpreta pe Ipsilanti în foarte interesanta piesă a lui Mihnea Gheorghiu, «Zodia taurului».

Florin PIERSIC

— Anul 1972? Stai să mă gîndesc cum a fost... Parcă la fel cu toți ceilalți... Adică prins pînă peste cap. Adică gonind cu sufletul la gură între Buftea, teatru și televiziune. Adică dormind uneori patru ore pe noapte. Sau nedormind deloc: cine poate aținti într-o mașină care gonește ca tu să ajungi la 7 dimineața la filmări și în alta ca să sosești la 7 seara la teatru?! Un an în care am murit adesea de oboseală și am fost fericit că mor de oboseală și că joc, într-o singură duminică, și în «Coana Chirița», și în «Oameni și șoareci», și în «Dulcea pasăre a tinereții»: adică piese una și una... Ah, să nu uit, era să mor chiar și de-a binelea: într-o scenă din filmul lui Mircea Drăgan — în care am un rolișor, un marinar străin (dar nu mi-a scris oare, în studenție, profesoara mea Dina Cocea pe o poză: «Dragă Piersic, în rolurile mici se cunoaște actorul mare»), un rol care l-am făcut cu mare plăcere și nu numai pentru că l-am lucrat cu Drăgan — într-o scenă din acest film era să mă asfixiez pe un vapor cuprins de flăcări...

— Ai scăpat, slavă Domnului, viu și nevătămat, cum se vede. Ca să-l poți crea în grai ardelenesc, ca la mama acasă, pe acest Tit-Liviu Hențiu — personaj colorat-amuzant și tragic totodată, din piesa lui Everac «Un fluture pe lampă»; ca să-ți poți continua repetițiile cu Esrig la «Furtuna» de Shakespeare...

— Și îți închipui cu cîtă voluptate: n-am mai lucrat cu Esrig din timpul studenției noastre comune, de la «Vicleniile lui Scapin». Am scăpat ca să pot interpreta la timp, și cu toată forța pe care o merită un asemenea erou cu aură de legendă, pe Tudor Vladimirescu din «Zodia taurului» de Mihnea Gheorghiu, pe care-l repetăm acum cu mare interes sub îndrumarea regizorului Mihai Berechet; și ca să pot da viață, pe micul ecran, unui personaj captivant (din piesa italiană «A cui e vina?»), Gino, un șomer neajutorat și cu sufletul plin de revoltă, un pur din familia de spirit a prințului Mîșkin.

— Sper că nu te-ai mulțumit anul acesta să ne sperii, în materie de film, cu pseudoasfixierea dumitale. Ori cu «Aventurile la Marea Neagră»...

— M-am străduit să urc în grad, liniștește-te. Dacă în «Tunelul» am fost simplu soldat iar în «Aventuri...» căpitan de contrainformație, te anunț că am reușit să ajung în «Paraștiștii» locotenent-colonel, tot cu ajutorul regizorului Dinu Cocea. Care mă urmărește în permanență cu un ochi plin de atenție și grijă.

— Și care-ți pregătește, desigur, un viitor rol de general...

— Nu am ambiții ierarhice atît de mari. «Paraștiștii» va fi un film de investigație psihologică, un rol alcătuit din tăceri, din priviri grele, din stări de spirit bine stăpînite. Ambițiile mele nu sînt, repet, de natură... ierarhică, ele se îndreaptă în altă direcție. Mi-aș dori ca eroii pe care-i interpretez să fie adevărați, puternici, umani, să fie realmente de azi, de aici, de la noi, să emane forță și încredere în viață. Mi-aș dori ca filmele și piesele în care joc să placă, să emoționeze, să plece omul din sală cu sufletul mai bun și cu cugetul mai pur, cu mai multă poftă de muncă, da, da, de muncă și de viață.

— Frumos tot ce-mi declari, Florin Piersic. Dar spune-mi, te rog, ce nu ți-a plăcut în '72?

— Faptul că l-am pierdut, definitiv, pe Ciprian Porumbescu. Asta nu înseamnă că nu-i doresc din toată inima lui Vitanidis să-i iasă bine filmul.

— Dar dumitale ce-ți dorești pentru noul an?

— Să-mi meargă bine. Am eu presimțirea că acest an '73, în care împlinesc 37 de ani, — deci în care cifrele se joacă în mod fast, sper, pentru mine — va fi anul meu cel mai bun.

Marcela RUSU

— Ce-a însemnat anul acesta pentru dumneata, tovarășă Marcela Rusu? Întrebarea e formulată, îți dai seama, pentru nevoile interviului, pentru că eu, și nu numai eu știm foarte bine ce lovituri artistice ai dat în acest an...

— Aș putea să-ți răspund: consider că a fost cel mai important an al carierei mele artistice. Și nu aș greși. Dar aș prefera să încep altfel: a fost un an în care am jucat seară de seară, iar duminica cîte două spectacole. A fost un an în care la nici unul dintre spectacolele în care am jucat nu a existat un scaun neocupat în sală. Mă întreb ce-și poate dori mai mult un actor...

— Roluri care să *merite* a fi jucate seară de seară. Și succese pe măsura lor.

— Cu riscul de a părea lipsită de modestie, trebuie să spun că le-am avut: și pe unele, și pe celelalte. Nu uita că în stagiunea trecută m-am întîlnit cu unul dintre cele mai importante roluri ale dramaturgiei universale, «Mutter Courage» al lui Brecht, și că mulți au zîmbit la început, nedumeriți, sceptic, speriați chiar, la ideea acestei distribuiri. Eu i-am înțeles: rolul a fost jucat pînă acum întotdeauna de actrițe mari, dar toate bine trecute de o anumită vîrstă, iar înfățișarea mea nu trimitea pe nimeni cu gîndul la această mamă a trei copii, căreia îi mor toți trei pe drumurile tragice ale războaielor secolului 17, iar ea trebuie să comunice toate aceste întîmplări sfîșietoare cîntînd... Rolul e o oșîndă pentru un actor, nu te lasă o clipă să respiri, să-l uiți, să ieși din pielea personajului; dar îți dă satisfacții imense. Publicul simte și îți recunoaște dăruirea, și e oare puțin lucru să faci un spectacol Brecht la care să se îmbulzească tineretul, la care să găsești cu greu un bilet?

— Și după serile de consumantă dramă brechtiană trebuia să treci, cu dezinvoltură, la serile de suculentă comedie satirică...

— Tocmai acest lucru voiam să ți-l spun: al doilea eveniment al anului artistic a fost, pentru mine, comedia lui Aurel Baranga, «Interesul general», în care rolul e savuros și în care jocul este o adevărată destindere, o bucurie, dublată în permanență de un rîs interior. Și în direcția dramei, și în cea a comediei, am circulat deci pe teritoriile unei dramaturgii angajate, militante, cu reale adîncimi ideologice și cu eficiență formativă.

— Și anul se încheie, dacă nu mă înșel, cu o altă premieră a lui Aurel Baranga, la Teatrul «Ion Vasilescu».

— Cu reluarea unui mai vechi succes, «Fii cuminte, Cristofor!», în care voi avea însă un alt partener, talentatul meu coleg Dem. Rădulescu, care folosește de astă dată — veți vedea — alte mijloace decît cele cunoscute dar, vă asigur, cu egală eficiență și cu egal farmec scenic.

— Ce îți dorești, ce să-ți dorim pentru noul an?

— Sănătate. Să-mi pot duce și anul acesta munca cu aceeași forță și prezență scenică.

Vasilica TASTAMAN

– Dumneata ne-ai rezervat anul acesta marea surpriză — sau, mă rog, ai oferit-o celor care nu se așteptau la ea, iar eu nu mă număr printre aceștia. Ai demonstrat, în «După căderea» de Arthur Miller, că Vasilica Tastaman nu e numai o actriță de comedie, fie ea și plină de nerv scenic, de haz și de cuceritoare naturalețe. Ci și o actriță a marilor partituri dramatice, cu adînci rezonanțe sociale. Ai demonstrat — cu un singur spectacol, de fapt cu un singur act dintr-un spectacol — că poți face infinit mai mult ca pînă acum, că poți atinge marile vibrații tragice.

— Pentru că eu știu să aștept: cu răbdare. Pentru că știu să înfrunt prejudecățile și modul rigid al oamenilor de a mă vedea: cu optimism. Pentru că știu să trec (cu seninătate!) peste ani — pot fi chiar șase! — în care să nu joc decît fleacuri. Pentru că aștept, cu încredere, să mi se ceară: nu știu să bat, nu am bătut în viața mea la ușa unui director pentru a cere un rol.

— Nu sînt convinsă că e tactica artistică cea mai fericită: anii trec totuși și ce se poate face astăzi pe scenă nu poate fi deloc lăsat pe mîine! Dar iată că pînă la urmă ți s-a cerut să joci acest mare rol.

— Din păcate, nu pe scena teatrului meu, Teatrul de comedie, și spun lucrul acesta cu amărăciune: aici aștept zadarnic de ani de zile să arăt ce pot, să mi se încredințeze o partitură mai importantă... Ideea de a juca în piesa lui Miller a fost a lui Ion Marinescu, iar curajul de a-mi încredința rolul, al conducerii Teatrului mic. Lor trebuie să le mulțumesc.

— Iar ei, dumitale... Să vorbim însă acum de anul dumitale cinematografic: și aici pregătești vreo mare lovitură?

— Nu-mi dau seama. E, în orice caz, un an foarte plin. Trei filme, trei roluri de mare întindere și extrem de deosebite între ele, care mă solicită fiecare în altă direcție. În «Păcală» — filmul lui Geo Saizescu — sînt nevasta pădurarului Mihăilescu Brăila, dar mă iubește grozav însuși Păcală...

— Care e Papaiani, firește...

— Sigur că da. În «Dragostea începe vineri», o comedie a lui Virgil Calotescu, în care îl am de parteneri și pe Liviu Ciulei, și pe Virgil Ogășanu, sînt o candidată la «Steaua fără nume» care nu izbutește să treacă, sărăcuța, la a treia etapă și tot filmul plînge, suferă și cîntă. Iar în «Veronica» Elisabetei Bostan sînt Vulpea, da, am o mască de vulpe, mișcări feline și sînt o cochetă cu umbreluță și reviste de modă în mînă, și trec prin vreo două fabule celebre, și cînt tot timpul, cu vocea mea adevărată... Rolul e grozav, îmi place cel mai tare din ce-am făcut pe ecran.

— Deci pășim cu încredere în '73?

— Pășim...

Mariana MIHUȚ

— Presupun că despărțirea n-a fost ușoară, Mariana Mihuț... N-a fost însă nici trădătoare, pentru că, vorba cunoscută: trădare-trădare, dar am știut-o și noi, spectatorii, și am consimțit cu toții, ca să zic așa.

— N-a fost ușoară, e adevărat: mi-a fost bine la Teatrul Giulești, acolo am învățat să joc și am și jucat mult în cei șapte ani. Dar gîndește-te: să fii angajată într-o trupă prestigioasă cum e cea a Teatrului «Bulandra», să te afli dintr-odată în mijlocul atîtor actori de primă mînă și să joci alături de ei, spune-mi, cine ar fi putut rezista la o asemenea înaltă tentație? Da, anul acesta înseamnă pentru mine în primul rînd pasul făcut pe scena Teatrului «Bulandra».

— Pas făcut cu dreptul, nu poți să mă contrazici. Parcă trei premiere din prima stagiune, dacă nu mă înșel?

— Două: «Mincinosul» de Goldoni și «Valentin și Valentina» de Roșcin. Și în ambele m-am reîntîlnit cu Florian Pittiș, un partener cu care se colaborează perfect, cu care mă simt admirabil pe scenă.

— El — juvenil, înflăcărat și plin de vioiciune comică; dumneata — ingenuă plină de alinturi și candori fragede.

— Dac-ai ști cît de puternic îmi displace categorisirea aceasta, cît de tare mă indispune. Chiar cînd e formulată cu atîta bunăvoință, cum o faci dumneata. Abia aștept să am 40 de ani și să trec la compoziție, să dovedesc că pot să fac și altceva.

— Din fericire, mai ai mult de așteptat pînă atunci. Iar noi, sincer vorbind, n-avem neapărat nevoie de alte dovezi: te credem pe cuvînt. Dar, te rog frumos, Mariana Mihuț, să nu uiți din bilanțul acestui an musical-ul «Bună seara, domnule Wilde», de pe scena Teatrului «Nottara»...

— Cum o să-l uit! L-am jucat cu imensă plăcere. Deși n-am nici voce, nici studii de balet, iar pe scenă a trebuit și să cînt, și să dansez. Mi-a plăcut de mine, zău, că am avut îndrăzneală să atac un gen nou, pe o scenă nouă, cu parteneri noi.

— Te asigur că dacă nu ai fi reușit nu te-ar mai fi încîntat atît de puternic cutezanțele: ale celor ce te-au distribuit, ale dumitale... În film, pași la fel de importanți?

— Din păcate, aici nu mă pot lăuda c-am realizat mare lucru: doar nevasta lui Cotescu, perceptorul din «Păcală». Dar aș vrea să-ți spun că tot ce am muncit în acest an — ca și în mulți din cei care au trecut — a fost, undeva, în adînc, căptușit de nemulțumirea surdă că n-am făcut tot ce puteam face, că rămîn de prea multe ori la suprafața mea, că nu mă cheltui încă în întregime, că nu fac atîta cît aș dori. În piese bogate, cutezătoare, puternice, angajate. Și dacă m-ai întreba ce mi-aș dori pentru '73 — e momentul, parcă, al unei asemenea întrebări — ți-aș spune: vreau să joc mult, să joc bine. Vreau să nu am timp liber și să mă plîng întruna că sînt obosită. Vreau să te conving și pe dumneata că sînt și altceva decît o ingenuă rotofeie plină de candori...

— Bine, Mariana Mihuț, s-a făcut: eu sînt gata să te văd pînă și în rolul unei Mata Hari... Îmi și pregătesc aplauzele, dacă asta îți dă curaj.

Primele tramvaie cu cai.

VINE TRAMVAIUL — DEJUGATUL INTERZIS

Bătrînul tramvai bucureștean împlinește o sută de ani. Se cuvine să-l întîmpinăm cu flori. Să uităm, măcar zilele acestea, blestemele cu care-l așteptăm adesea în stații și să-i urăm cu sinceritate: «La mulți ani!» și «La mai mare!», adică să-l vedem pe toate liniile numai sub forma celor șase garnituri lansate de curînd: silențios, articulat cu trei compartimente, capabil să facă chiar și o sută de kilometri pe oră și să ducă cîte 276 de călători.

Principalele etape de progres prin care a trecut bravul tramvai au fost următoarele:

În vara anului 1871, primăria Capitalei a încheiat un contract cu dumnealui, Mervée Slade, «**pentru facerea lucrărilor trebuitoare înființării drumului de fier american, de-i zice tramvai**». Contractul cerea ca «**trăsurile ce vor circula pe drumul de fier să aibă arcuri, să fie luminate noaptea, să stea închise cu sticlă pe timpul iernii și să fie trase de unul sau de doi cai**». La 28 decembrie 1872 s-a dat în exploatare prima linie, pe traseul: Podul Tîrgului din Afară (Moșilor) — Podul Tîrgoviștei (Griviței), deci de la Sf. Gheorghe la Gara de Nord. Circulau pe aceasta linie șapte vagoane «**cuprinzătoare de cîte zece locuri fiecare**». Ce eveniment! Cîtă emoție pe bucureșteni! Mai ales că înaintea inaugurării ziarele au publicat un anunț de mare spaimă, lipit sub formă de afiș și pe garduri! «**Pentru că în curînd se pune în mișcare tramvaiul, se face cunoscut tuturor că de pe acum dejugatul boilor pe linii este cu desăvîrșire oprit, că din contră, se pot întîmpla nenorociri... și chiar oamenii să se abată din calea tramvaiului cînd acesta merge pe șine...**».

La 9 decembrie 1894 și-a făcut apariția primul tramvai electric — pe linia Obor-Cotroceni. La data aceea, tramvaiul cu cai prezenta cu mîndrie bucureștenilor următorul bilanț: 1 302 vagoane în circulație; 345 cai de ham; 285 203 călători transportați anual. Tramvaiul electric a înlocuit treptat pe cel cu cai, dar schimbul n-a mers prea ușor. În 1928 mai erau în București 6 km linii neelectrificate (6 000 000 de călători anual), față de 58 km linii electrificate (95 000 000 de călători).

În 1925 s-au construit prima dată în țara tramvaie.

La începutul anului 1944 circulau în București 841 de vagoane de tramvai, pe 143 km de linii. Astăzi avem 300 km de linii. Tramvaiele, troleibuzele și autobuzele care circulă în prezent în Capitală (circa 4 000 de vehicule) transportă peste un miliard de călători pe an.

Primul tramvai electric.

Silențiosul, rapidul și articulatul tramvai tip 1972 (trei vagoane cuplate, 276 de locuri).

cititori către cititori

(Urmare din pag. 34)

jud. Gorj: L, P, S, Fa, V; *Mikianix Robert*, 20 ani, elev, com. Mănăstirea Neamț, jud. Neamț: L, M, P, S, T, Fa, V; *Kellerman Iuliana*, 20 ani, coafeză, și *Kellerman Any*, 18 ani, elevă, Vișeul de Sus, str. Țibleșului nr. 10, jud. Maramureș: D, V; *Ștefănescu Mariana*, 19 ani, elevă, București, sect. 5, Berceni-Sud, str. Someșul Cald nr. 4, bl. O2, sc. 2, ap. 61: D, Fa, V; *Bogdan Nicolae*, 18 ani, elev, Sibiu, str. Țiglarilor, bl. 86, sc. A, et. II, ap. 10: M, P, T; *Ghinea Ion George*, 21 ani, stud., com. Godeni, sat Cotești nr. 243, jud. Argeș: artă fotografică, A, L, M, V; *Creangă Mariana*, 17 ani, elevă, București, sect. IV, bd. Ion Șulea nr. 59–67, bl. H4, sc. III, et. IX, ap. 135: D; *Ghibănescu Paul*, 19 ani, Iași, str. Stejar nr. 58, bl. T1, sc. A, et. IV, ap. 17: D, Fa, V; *Petrin Iadranca*, 17 ani, elevă, Reșița, bd. 23 August, bl. 22, ap. 3: Lb, M, P, V; *Răschitor Marilena*, 17 ani, elevă, Iași, str. Valea Lupului nr. 48: M, S, V; *Urse Stanca*, 20 ani, S.M.A. Padina, jud. Buzău: geologie, V; *Țîrleo Maria*, 20 ani, învățătoare, com. Sîg, sat Tusa nr. 243, jud. Sălaj: D, Fa, V; *Kiss Rosemary*, 16 ani, elevă, Cluj, str. Petőfi nr. 44–46: Lb, P, T, V; *Hoiduc Valentin*, Dej, str. N. Iorga nr. 5, jud. Cluj: P; *Buta Nelu*, 20 ani, contabilă, Craiova, str. 13 Septembrie nr. 23: C, L, P, V; *Cosma Mariana*, 18 ani, elevă, com. Fildu de Jos nr. 99, jud. Sălaj: M, P, T, V; *Grebilă Eugenia*, 18 ani, elevă, com. Var nr. 22, jud. Sălaj: M, P, T, V; *Iorgu Georgeta*, 25 ani, prof., Constanța, str. Ion Adam nr. 26, of. p. 9: matematică, P, V; *Voica Elena*, elevă, com. Tătărani, sat Griboiu, jud. Dîmbovița: P, V; *Giura Emilia*, 16 ani, elevă, București, sect. 3, str. Cugir nr. 12: S, V; *Ștefan Florian*, Giurgiu, Șos. Alexandriei, bl. A3, et. III, ap. 14: D; *Ionescu Cătălina*, 19 ani, elevă, Constanța, str. Mărăști nr. 26. D. *Drăgan Ciprian*, Tg. Ocna, str. Măgura nr. 25, jud. Bacău: V; *Musoc Constantin*, Iași, str. Dr. Savini nr. 8, bl. H4, sc. A, et. II, ap. 1, micro III Tătărași: V; *Epuraș Marin*, 18 ani, elev, Brăila, str. Vidin nr. 256. D. *Bădărău Elena*, 20 ani, și *Chiriac Mariana*, 20 ani, profesoare, com. Pungești, jud. Vaslui: P, S, V; *Mihăeș Francesca*, 22 ani, Iași, str. Republicii nr. 30, sc. C, et. II, ap. 2: D, Fa, V; *Fiți Gheorghe*, 18 ani, com. Săvîrșin, sat Căprioara, jud. Arad: P, S; *Florescu Mariana*, 18 ani, elevă, Brănești, str. Republicii nr. 461, jud. Dîmbovița: P, V; *Deleliu Daniela*, 18 ani, Focșani, str. Lupeni, bl. B2, sc. I, et. III, ap. 20: V; *Mateescu Lucia Liliana*, 24 ani, desenator tehnic, Pitești, str. Brădet nr. 22: P, Th, V; *Panaite Mioara*, 18 ani, elevă, Tecuci, str. Puțului nr. 6 bis: P, V; *Moțan Ionel*, 21 ani, Giurgiu, bd. C.F.R. nr. 59: D, V; *Tastaman Vasilica*, 18 ani, Focșani, str. Pandurilor nr. 143: V; *Marian Marian*, 22 ani, stud., Brașov, cîm. stud 4, complex Memorandului: D; *Voicu Laurențiu*, 16 ani, elev, București, sect. 6, str. Jiului nr. 15 A: D, V; *Boca Virgil*, 18 ani, Brăila, str. Oituz nr. 14: P, V; *Donici Ionel*, 18 ani, Brăila, str. Albinei nr. 1: P, V, *Săbuță Viorica*, 20 ani, funcționară, com. Fîntînele, jud. Suceava: D, *Fănuță Ani*, 18 ani, Focșani, str. Birsei, bl. M6, sc. 2, et. IV, ap. 45: Fa, V; *Șușu Ana*, stud., Galați, str. Parcului nr. 4, cîm. stud. nr. 1: O, V; *Durlea Mariana*, 17 ani, elevă, Tîrgoviște, Aleea Trandafirilor, bl. P2, sc. A, et. IV, ap. 18: P, V; *Lungu Gheorghe*, electrician, com. Margine, str. Ceramicii nr. 520, jud. Suceava: P, T, V; *Bădilă George*, 19 ani, elev, Mangalia-Sud, str. Rozelor nr. 2, bl. 8, et. IV, ap. 25: Fa, V; *Cristea George Eduard*, 20 ani, pictor-grafician, Cluj, str. Hațeg, bl. Iamă G, sc. 1, et.I, ap. 6: M, P, T, *Cernat C. Maria*, 19 ani, elevă, com. Măgirești, sat Valea Arinilor, jud. Bacău: D, Fa, V; *Costea Marin*, 24 ani, contabil, Slatina, str. Streharetți nr. 88: C, M, V; *Petrilă Ando*, 17 ani, elevă, Iași, șos. Galata nr. 5 bis: P, Fa, V, *Ștefu Mirela*, 19 ani, *State Cerasela*, 20 ani, și *Florea Dănuța*, 20 ani, Focșani, str. Mare a Unirii nr. 333 P, Fa, V; *Munteanu Mariana*, 24 ani, București, sect. 7, str. Chilia Veche nr. 5, cart. Drumul Taberei, bl. TD 17, sc. 1, et. IV, ap. 25: C, L; *Dragomir Tincuța*, elevă, Galați, micro 17, bl. B5, sc. 3, ap. 52: M, S, Fa, V; *Simionescu Aurelia*, 30 ani, București, sect. 4, str. Traian nr. 102: P, V; *Savu Lucia*, 16 ani, elevă, Buzău, str. Dorobanți nr. 98. D, Fa, V, *Turda Radu Dumitru*, Sacu Mare, str. Uzinei nr. 21, bl. A, ap. 47: P, S, V; *Stan Tatiana*, 19 ani, elevă, București, Cal. Șerban Vodă nr. 280, sect. 5, of. 28. M, P, V; *Ignat Sorin*, 20 ani, planificator, Brașov, str. Săcelelor nr. 24: D, V; *Poamagu Nuți*, 16 ani, elevă, Buzău, str. Sabinelor nr. 8: Fiz, P, Fa, V; *Magda Magdalena*, 16 ani, elevă, Tg. Ocna, str. Măgura nr. 27, jud. Bacău: V; *Pogea Liviu*, Sibiu, str. M. Sebastian nr. 13: M, P, V; *Mohoci Didu*, 19 ani, Sibiu, Calea Dumbrăvii nr. 45: M, P, V; *Condrea Ligia*, 19 ani, elevă, com. Turcoaia, jud. Tulcea: D, Fa, V; *Ursu Mariana*, muncitoare, Iași, Șos. Tutora nr. 16, bl. D1, sc. B, et. I, ap. 7: P, V, *Tarcău Elena*, 50 ani, învățătoare, Ploiești, str. Partizani nr. 26: logică, psihologie, *Andrei Elena*, 20 ani, vînzătoare, com. Vișani, jud Brăila: P, Fa; *Calistru Mioara*, 17 ani, elevă, Fălticeni, str. I. Dragoslav nr. 22 C, Lb, M, T, Fa; *Paraschiv Chivuța*, 19 ani, elevă, Boldești-Scăeni, str. Perilor nr. 9, jud. Prahova: P; *Crintea Necolai*, 25 ani, oțelar, Brăila, str. Militară nr. 9: etică, matematică, E, Lb, P; *Glăvan Nicuța*, 20 ani, educatoare, Galați, Țiglina II, str. Constructorilor, bl. E1, sc. II, et. III, ap. 35: O; *Turcu Sabina*, 20 ani, operatoare, Buzău, str. Crinului nr. 4: T, V; *Ilisoi Gheorghe*, 18 ani, Lugoj, str. St.O. Iosif, nr. 4, bl. A, sc. C, et. III, ap. 16: D, V; *Băltoi Doina*, 17 ani, elevă, Fălticeni, str. 6 Martie nr. 30 D, V

F Nr. 1 (917)
CUPON DE PARTICIPARE «CITITORI CĂTRE CITITORI»

COTIDIAN

«COTIDIAN» este marca de fabrică şi în acelaşi timp cartea de vizită a Fabricii de pielărie şi încălţăminte «PARTIZANUL»-Bacău, care dispune de două tăbăcării moderne de prelucrare a pieilor şi o secţie de încălţăminte de pe benzile căreia ies modernii, rezistenţii şi eleganţii pantofi pentru bărbaţi şi adolescenţi, ghete şi bocanci, sandale şi încălţămintea tip «Baby», papucii pentru gimnastică şi cizmele de protecţie — din piele şi înlocuitori (pvc pe suport textil), cu talpă din cauciuc şi de bovine.

«Fibrotexul» — realizarea de ultimă oră a fabricii — reprezintă un înlocuitor al tălpii pe bază de fibre celulozice, obţinut în una dintre secţiile intrate recent în funcţiune, prima de acest gen din ţară şi printre puţinele din Europa.

Problema înlocuitorilor de talpă în industria încălţămintei este aici rezolvată cu seriozitate, fapt care a făcut ca două firme din R.F.G. şi Austria, pe lîngă comenzile pentru pantofi din piele, să se intereseze special de acest nou produs.

«COTIDIAN» înseamnă corelarea fericită a patru elemente — materie primă de calitate, creaţii ingenioase, automatizare şi conştiinciozitate profesională, factori indispensabili realizării unor produse de calitate.

«În orice pereche de pantofi, cumpărătorul trebuie să vadă, în primul rînd, munca de creaţie a 100 de oameni. E de ajuns ca unul singur dintre aceştia să nu se racordeze la intenţiile celorlalţi, ca rebutul să fie asigurat. Or, noi ne străduim zilnic să facem să dispară acest cuvînt din limbajul nostru» — e de părere inginerul Dan Pricop, directorul fabricii «PARTIZANUL»

PUBLICITATE

POLIȚIA ÎN PERSOANĂ...

— UN SCANDAL AL CĂRUI ECOU A RĂSUNAT MULT DINCOLO DE LYON —

Ar fi putut rămîne o banală afacere de proxenetism, ca multe altele înșiruite în coloanele «faptelor diverse» ale presei occidentale. Dar iată că ceea ce s-a dezvăluit la Lyon, în luna august, ține afișul presei franceze de atunci încoace, indignînd, «înfierbîntînd spiritele», revoltînd opinia publică — și nu numai în acest al doilea oraș, ca mărime, al Franței. Pentru că, prin implicațiile sale a devenit un veritabil scandal.

...Șuieratul unui glonț a precedat furtuna care avea să se abată asupra clădirii sobre din Rue de Vauban, zdruncinînd din temelii prestigiul instituției al cărui sediu se află aci și care pînă atunci inspirase respect. Într-un bar deocheat din Neville-sur-Ain — Fetich's Club — un tînăr traficant de țigări, Robert Hehlen, este împușcat de frații Sorba, care-l transportă apoi pînă la ușa serviciului de chirurgie din Bourg-en-Bresse, abandonîndu-l acolo. Jandarmii își încep ancheta, dar după ce află numele făptașilor — care le sînt dealtfel cunoscuți ca doi proxeneți notorii — încep să fie jenați de intervenția prea puțin delicată a comisarului Javilliey de la Siguranța din Lyon, care încearcă să impună adoptarea ipotezei unui accident. Mai mult chiar, Javilliey face să dispară arma cu care s-a tras. Ceccaldi, judecătorul de instrucție de la Bourg-en-Bresse căruia i-a fost supus cazul, descoperă însă că Javilliey și-a petrecut vacanțele în două rînduri la Hyères, într-o vilă aparținînd proprietarei lui «Fetich's Club», Mme Dulac. Și că, dealtfel, acest «club» nu este decît o «sucursală» dintr-un vast lanț de case de toleranță. Lucrurile se precipită însă, după ce judecătorul Ceccaldi, implicat la rîndu-i într-o «afacere» cu iz politic, este înlocuit cu judecătorul Simon, din Dijon. Iritată de imixtiune, magistratura din Lyon intervine, reținînd comisarului Javilliey dreptul de a ancheta și procedînd la o cercetare minuțioasă a tuturor documentelor de la sediul poliției lyoneze de pe Rue de Vauban lar tînărul judecător lyonez Hanoteau, care preia «ștafeta» de la judecătorul Simon, constată că frații Sorba sînt cointeresați în afacerile deloc curate ale «hotelului» Escuries du Roy din Lyon, care nu e altceva decît un stabiliment de lux. Sînt arestați proprietarii acestuia, ca și comisarul Javilliey. Și astfel, în plină vacanță, la începutul lui august, explodează «bomba» pe care ziarele au intitulat-o cu litere mari, pe mai multe coloane, «scandaloasa afacere de proxenetism de la Lyon». Scandaloasă nu doar pentru că scotea la iveală amploarea desfrîului în acest oraș, ci mai ales pentru că avea să releve că imoralitatea făcea casă bună tocmai cu cei puși s-o reprime — cu alte cuvinte, cu însăși... poliția în persoană. Și chiar cu unele personalități politice.

Arestările, ancheta, au făcut să se rostogolească o adevărată avalanșă de nume și fapte. S-a dezvăluit astfel că un polițist ieșit la pensie, Pierre Isnard— fost subșef al brigăzii de moravuri — și un altul, în funcție, din cadrul aceleiași brigăzi, Jean Simonnin, aveau o «colaborare extraprofesională» la exploatarea unui stabiliment și organizaseră chiar un veritabil racket al hotelurilor, creînd printr-un intermediar, un anume Colombani, o agenție (unde lucra un alt fost polițist, Pinelli), care acapara la prețuri convenabile hotelurile închise de... poliție pentru treburi nu prea curate, redeschizîndu-le apoi fără grija de a mai interveni poliția. «Am găsit nostim faptul — arăta nu fără ironie patroana unui astfel de stabiliment, în cadrul procesului polițiștilor-proxeneți— că cei care mi-au închis casa se interesează apoi atît de ea...».Cum și-au putut desfășura ei nestingheriți aceste activități «în care sordidul se amestecă cu mîrșavul»? — cum le definește presa franceză. Pentru că însuși mai marele lor, comisarul principal Louis Tonnot — fost șef al brigăzii de moravuri între iulie 1964 și ianuarie 1969, apoi subșef al Siguranței urbane pînă în decembrie 1971, cînd a preluat responsabilitatea districtului de poliție Roubaix — avea aceleași «slăbiciuni». «Noi știam că 15 hoteluri se aflau sub protecția d-lui Tonnot — a relevat la procesul celor trei polițiști amintiți, un fost subordonat al comisarului Tonnot, ofițerul Perrin — între care Escuries du Roy, de asemeni protejat de dl. Charret. Dealtfel, domnii Charret și Tonnot își telefonau foarte des și chiar eu însumi îi răspundeam d-lui Charret cînd dl. Tonnot lipsea». Dar cine este acest domn Charret? Nimeni altul decît Edouard Charret, deputat U.D.R.-ist (partidul guvernamental) pentru circumscripția lyoneză Croix-Rousse, și ale cărui legături cu lumea mai puțin bună din Lyon nu erau atît de discrete... Să fie oare aceasta cauza pentru care scandalul de la Lyon a răbufnit cu atîta greutate? Căci încă în ianuarie 1972 comisarul Bernard Grossi, — astăzi supranumit Saint Just — intrigat de prosperitatea superiorului său Tonnot (ce-și cumpărase un apartament de 270 000 franci la Ecully, în apropiere de Lyon, și o reședință de vacanță la Frèjus), ca și de răspunsul acestuia: «Ei bine, eu mă descurc în viață», a început să desfășoare o anchetă pe cont propriu. A fost sfătuit să «rămînă liniștit», dar în martie a sesizat procurorul general Davenas care, la rîndu-i, s-a adresat comisarului central. Două luni mai tîrziu răspunsul cădea ca o lovitură de măciucă: «Ancheta e negativă. Nu vă mai amestecați...»,

Desigur, scandalul odată declanșat și vîlva stîrnită, au trebuit luate și măsuri. Un inspector general a fost însărcinat să întreprindă o anchetă asupra activităților poliției din Lyon, Ministerul de Interne a hotărît reorganizarea acesteia în patru sîcțiuni teritoriale ca și desființarea «brigăzii de moravuri», precum și «primenirea» personalului prin aducerea de polițiști din alte locuri și mutarea celor din Lyon. Spre surprinderea multora, între cei mutați s-a aflat însă și «Saint Just», care nici măcar n-a fost avansat cum se așteptau colegii săi. «În noile sale funcții — scrie «Le Figaro» — dl. Grossi se va ocupa mai mult de menținerea ordinii decît de anchete judiciare, contrar vocației sale. S-a vrut să se dea un exemplu — continuă ziarul — și să se descurajeze pe viitor denunțarea faptelor delictuoase care n-ar fi fost descoperite altfel. Cel puțin acesta este dezagreabilul sentiment pe care-l încearcă funcționarii poliției din Lyon». Procesul lui Isnard, Simonnin și Pinelli s-a soldat cu condamnarea — nu deosebit de severă — a acestora. În ce-l privește pe comisarul Tonnot, acesta, suspendat, e drept, la 24 august, a fost arestat abia la 16 noiembrie și adus în aceste zile în fața justiției; lui i se mai impută între altele și sustragerea unor documente din dosarul lui Paul Touvier (fost șef al poliției fasciste din Lyon în perioada ocupației și condamnat în două

Cînd a fost arestat, la 16 noiembrie, comisarul principal Tonnot (iată-l adus la Palatul de Justiție din Lyon) a exclamat: «Nu-mi rămîne decît să mă omor». Cum rămîne cu răspunsul flegmatic dat cu luni în urmă comisarului Grossi: «Ei bine, eu mă descurc în viață»?...

Tînărul judecător Hanoteau, care s-a ambiționat să spargă «abcesul lyonez».

Multe hoteluri deocheate au trebuit să-și schimbe proprietarii și, cel puțin pentru moment..., «profilul».

Cînd însăși poliția le proteja...

I. CIOARĂ

CAII

Greu să mai spui ceva esențial despre ei după ce acel școlar francez a luat-o înaintea tuturor, găsind că la întrebarea «ce este un cal» există un singur răspuns: «Un cal este un animal cu care se fac westernurile». Concluzia răspicată, ieșită din gura unui copil care știe că visul tuturor cailor, sălbatici sau nesălbatici, este să joace într-un western. Să nu se supere jocheii, antrenorii, crescătorii, suporterii, să nu se supere pe copii și pe cei care cred în ei. Chiar așa, visînd tot timpul, caii își fac datoria. Nici un cal din lume nu va rata o cursă de dragul zilei în care îl va cunoaște pe John Ford. Nici un cal din lume nu-și doboară călărețul pentru că gîndurile i-ar zbura la Paul Newman. Morala lor este credința. Altele sînt cauzele pentru care aparatul de fotografiat surprinde adeseori astfel de scene superbe în care zburătorul se eliberează pentru o clipă de povara omului.

Libretul de economii nu este numai forma cea mai simplă și mai concretă a economiei, ci și actul care ajută la deprinderea cu toate celelalte forme ale ei. Este, în același timp, actul care ajută și la formarea caracterului.

Unitățile C.E.C. proprii și mandatare efectuează pentru populație operațiuni pe librete de economii, conturi curente personale, operațiuni de creditare a construcției de locuințe etc. Dacă aveți nevoie de unele amănunte în legătură cu aceste operațiuni sau cu instrumentele de economisire și avantajele păstrării banilor la C.E.C., oricare unitate a Casei de Economii și Consemnațiuni va fi bucuroasă să vă furnizeze datele de care aveți nevoie expediindu-vă, în mod gratuit, *la adresa pe care o veți indica în cuponul de mai jos materialul documentar necesar.*

CUPON

Către,

Unitatea C.E.C. din localitatea . . . . . .

județul . . . . . .

Expediați material documentar privind . . . . . .

. . . . . .

la adresa . . . . . .

(numele, strada, numărul, localitatea, județul etc.)

literare

de Valeriu CRISTEA

MIHAI BENIUC:

arderi

Lirica lui Mihai Beniuc — de temperament, de atitudine, de ton — atinge, nu de puține ori, atitudini de mare poezie. Savoarea versurilor sale și totodată fiorul lor suprem sînt date de acea caracteristică superbe beniuciană, de felul dîrz, ce exclude capitularea, de a privi viața și oamenii, de hotărîrea de a nu se da bătut și de a merge, în orice împrejurare, pe un drum propriu «Fug de drum nădăjduind să schimb/Țelul ce mi-l dăruiește veacul/Oferindu-mi simplu să mă plimb./ Dar eu vreau să merg de-a berbeleacul». Postură pe care Mihai Beniuc și-o păstrează (nu exclusiv, desigur) și într-un volum ca cel de față, dominat de tema extincției: chiar în moarte poetul se repede ca un lup *(De ce te-am ocolit...)*. Viața de dincolo (în care nu crede) nu îl va modifica temperamental: poetul rămîne impetuos în moarte, voluntar și exploziv în mormînt În clasa tăcută a mortilor el e predestinat a fi un «indisciplinat». Poezia caracteristică în acest sens e *Mi-au spus...*; somnul de veci devine aici o clipă de superficială *atipire;* poetul rămîne primejdios (pentru dușmanii săi) chiar și în mormînt; din sepulcru crește o vegetație enormă în care pulsează sevele trupului îngropat; în cele din urmă, mormîntul, în care poetul se frămîntă și se consumă, ia foc printr-un «hogeac de veșnicie»: «Mi-au spus: Învie dacă poți din morți!/ Și lăcăte și-au pus și străji la porți.// Iar pe mormîntu-n care-am atipit/'Nălțară o movilă de granit.// Vin galben, roșu-n cupe mari de aur, — /Cînta din guri, vreo șapte, un balaur.// Grăpa un crai cu degetele-n barbă — /Dar din mormînt porni să crească iarbă.// Crescură ierburi, arbori și păduri/Pe șes, pe ziduri, pe la cotituri.//Oricînd, oricine de-ncerca s-ajungă/ Pierea-nclicit în vîlvora din junglă.// Căci se iscase focul, nu se știe/ Din ce pierdut hogeac de veșnicie».

Tema sfîrșitului inevitabil nu conduce însă la o refractară închidere în sine; dimpotrivă, ea condiționează într-un chip foarte specific lui Mihai Beniuc tema patriei, potențează sentimentul de comuniune etnică. Poetul se apleacă asupra rădăcinilor sale, prospectează viitorul. Perdeaua timpului se desface cu o mișcare lină și, am spune, magică; apar străbunii: «Străbunii!/ Văd cum dîrjii în șa de lemn/Încalecă cu moartea-nscrisă-n ghioagă/ Și către stea privind așteaptă semn/ Să plece-acolo, unde-o să se-aleagă!», stînca vibrează de rezonanțe străvechi: «Aici de-mi pun urechea pe o stîncă/ Răzbat la mine voci din vremea-adîncă», sînt evocați marii eroi (Iancu, Tudor, Horia) «ce mi-ți făceau să salte-n joc Istoria». Patria, căreia autorul ar dori să-i consacre «cuvenitul vers», cel mai frumos: «Mereu îmi pare, de-o viață-ncoace,/Că pentru tine cuvenitul vers/Nu izbutesc cum trebuie a-l face —/De-aceea tot am scris și tot am șters»,este în poezia lui Mihai Beniuc o permanență. Nici moartea nu ne poate extrage dintr-un cadru specific. Lumea de dincolo e de fapt «aceeași» lume: «Din Miorița m-am deprins anume/Că și murind avem aceeași lume». Cu un gest tipic, poetul sfidează moartea, opunîndu-i zidul viu al celor ce rămîn în urma sa: «Eu unu-s doar, și ce-i de n-o să fiu? Rămîne-ntreg poporul ăsta viu,/ Cu morții săi, cu vii care vin, Sub cerul său de-o negru ori senin// Aici să-mi piară urma printre frați/La poalele bătrînilor Carpați», proclamă cu orgoliu dreptul său de a rămîne pînă la capăt un slujitor umil și devotat al poporului căruia îi aparține: «Mulțam, viață, că-mi dăduși din toate/ Hambarele-ți în suferinți bogate./Pe pîrul tău cercai altoi de grîu,/Trudii, ca balta să se facă rîu/Iar cînd era pămîntul prea uscat,/Cu lacrimi și cu sînge l-am udat./Să crească-n loc de buruiană floare/Și plantă-n loc de boz, folositoare//Nu ți-am lucrat în parte nici a doua/Și nici a treia, bine știi, deci noua/Recoltă-ntregime-ți aparține,/Ți-o ia te rog — nu te-ngrîji de mine.// Cu pălăria-n mînă nu voi sta/Să-arunce trecătorii-n ea ceva;/Și dacă ai de dres, de reparat,/Mai dă-mi, cît încă n-am plecat.//Iar în răgazuri lasă-mă să cînt, Așa-n surdină și mai bătrînește,/Ca frunza-n codru toamna cînd pălește,/Să nu mă simt prea singur pe pămînt».

tv.

de Liviu TIMBUS

întrebări fără răspunsuri

Ne-a plăcut foarte mult reportajul lui Vartam Arachelian (joi,21 decembrie) consacrat unor tineri bucureșteni intrați de curînd în marea familie a făuritorilor de bunuri materiale. O relatare directă, zgîrcită în comentarii dar bogată în exemple, o investigație sinceră, omenească, în lumea celor care, de bunăvoie sau de rușine, la îndemnul celor vîrstnici sau pur și simplu purtați de valurile hazardului, au sosit să lucreze în unitățile industriale ale Capitalei.

Interlocutorii noștri ne-au vorbit deschis,ca de la om la om, fără să se intimideze de prezența reporterului și de incendiul reflectoarelor. Tînăra de la «Confecții» a recunoscut de la bun început că dorește să urmeze o facultate și deci va rămîne în fabrică pînă în pragul examenului de admitere. O altă colegă de generație ne-a mărturisit că și-a ales o meserie «nefeminină» deoarece îi place să lucreze între bărbați... Iar un tînăr, presat de întrebările reporterului a refuzat pur și simplu să-și deruleze de-a-ndarata telea firul vieții, deoarece prezența lui în cîmpul muncii este suficientă și grăitoare chiar și pentru concluziile unui redactor TV.

Asta e viața și... e bine că e așa. E bine—meditează spectatorul—că sute de tineri bucureșteni, candidați virtuali ai examenelor de admitere, hoinari și irresponsabili prin anii vîrstei de aur, au declarat divorț leneviei și au hotărît să-și caute un loc sub soare. Un început de drum, cel adevărat, cel dorit de noi toți, dar încă plin de capcanele neprevăzutului, de surprize și decepții. Cîți dintre tinerii noștri ajunși absolut la întîmplare într-o meserie sau alta—zoriți de la spate, sfătuiți să lucreze și cam atît—vor izbuti să pună semnul egalității între opțiune și profesiunea recomandată? Pentru cîți dintre aceștia Oficiul de repartizare a forței de muncă reprezintă cel mai bun sfetnic, astăzi cînd meseriile se diversifică de la o zi la alta, iar stricta specializare reclamă opțiuni clare și aptitudini foarte precis delimitate? Și încă ceva: cum este posibil ca pentru una și aceeași profesiune (în cazul de față muncitoare la o fabrică de confecții) să fie îndrumați atît posesorii unei diplome de bacalaureat cît și absolvenții școlilor de cultură generală?

Iată cîteva întrebări la care autorul acestui izbutit reportaj ne-a rămas pînă la urmă dator. Le așteptăm în continuare din partea dumisale, rugîndu-l să-i invite în fața microfonului pe cei chemați să facă lumină în această situație ambiguă, capabilă de a aduce grave prejudicii activității de selecționare și promovare a tinerelor cadre.

Cu un an de zile în urmă felicitam emisiunea de varietăți și spectacole cu public pentru excelentul program din seara de Anul nou.

Selecționarea riguroasă a textelor, remarcam cu acel prilej, meticulozitatea regizorală ne-au demonstrat că umorul gîndit cu gravitate e singurul în stare să ne facă să rîdem cu lacrimi, că numai gimnastica minții și efortul creator e în stare să mături minutele de așteptare interpuse între două poante răsuflate, că în afară de calambururi și jocuri de cuvinte geneza rîsului cunoaște mijloace mult mai nuanțate.

Mîine seară, un nou program de zile mari. Îl așteptăm cu nerăbdare deoarece am aflat că-i vom avea din nou la noi acasă pe cei mai hărăziți actori de comedie și, sîntem siguri, în compania unor texte pe măsura așteptărilor.

Sperăm de asemenea (am spus-o și data trecută!) că multașteptatul program al redacției de varietăți și spectacole cu public nu va goli pînă la fund sacul poantelor umoristice, așa cum din păcate s-a întîmplat în cursul anului 1972, cînd spectacolele de satiră și umor au onorat extrem de rar micul ecran spre regretul unui public larg, atît de avid de «unde vesele» și de emisiunea revuistică a sfîrșitului de săptămînă.

Rezultatul pe luna NOIEMBRIE al concursului nostru

cea mai frumoasă FOTOGRAFIE

Acest impresionant peisaj hibernal realizat pe meleagurile Lotrului de unul dintre oamenii șantierului, Roland W. Zink, apărut sub legenda «Voinești» în «Flacăra» nr. 48, numărul de concurs 133, a întrunit majoritatea opțiunilor cititorilor în etapa lunii noiembrie. Pe locurile următoare s-au clasat în ordine fotografiile «Așteptare», un frumos portret realizat de Ștefan Korössy din Constanța (nr. de concurs 136), și «Zi de tîrg» de Gheorghe Dijmărescu — Craiova (nr. de concurs 135).

Publicăm numele cititorilor care au indicat fotografia cîștigătoare: BAD ELENA — Voinești; BARBAT TRAIAN — Odorhei; BENDAS DANA — București; BULIGA ROZALIA — București; COVACIU ELISABETA — comuna Cetan-Cluj; CRISTEA NICOLAE — Caracal; DIACONIONEL — București; FLIEGER GÜNTER — Sibiu; GELEP DAN NICU — Craiova; GICOVEANU EUGEN — Voinești; GUBICI NICA BOGDAN — Amara, Ialomița; HIHN ELENA — Sibiu; LOPĂTARU MARIA — Voinești; MICLE SILVIU — Sighet; OLMÜTZER BRIGITTE — Sibiu; OPREA PUȘA — Sibiu; PETRESCU NICOLAE — Cîmpulung Muscel; RUSSU ALEXANDRU — Brașov; ROZOREA ALEXANDRU — Sibiu; ROTH URSULA — Sibiu; SCHNEIDER REINHOLD — Sibiu; SERBAN TANȚA — Voinești; TUDOR VASILE — Voinești; TAȘCĂ IOAN — București.

Prin tragere la sorți a cîștigat un abonament la revista «Flacăra» pe trei luni HIHN ELENA din Sibiu, str. Turnului nr. 21.

CLASAMENTUL LA ZI

I.	SILVIU MICLE — Sighet	7 puncte
II.	ELISABETA CHERESDI — Ludus NICOLAE — CRISTEA—Caracal ALEXANDRU RUSSU — Brașov	6 puncte
III.	PETRU ORMENIȘAN — Brașov	4 puncte

ECRAN '73

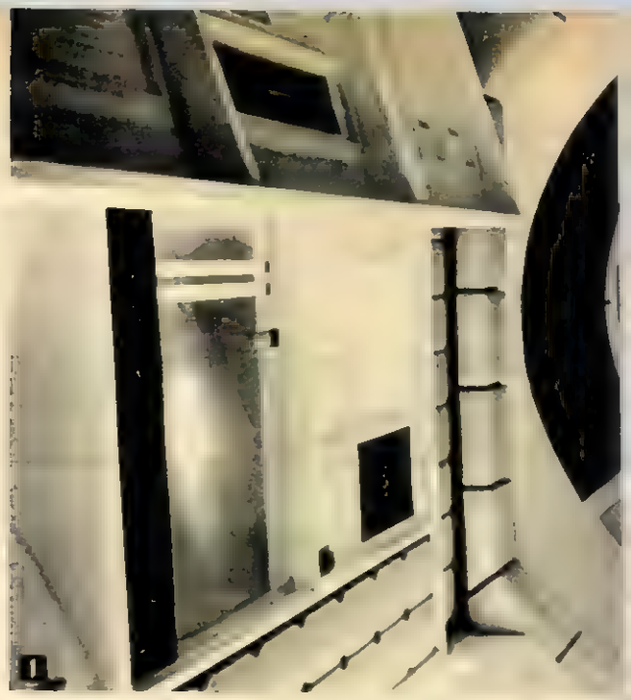

La începutul unui an nou este legitimă curiozitatea spectatorilor de a afla, fie și «pe scurt», cîteva din viitoarele centre de interes ale repertoriului cinematografic pe 1973. Drept care ne-am adresat tovarășului VALERIAN STAN, directorul Direcției import-export din Centrala România-film, cu rugămintea de a schița liniile generale ale viitoarei stagiuni.

Ceea ce vom vedea pe ecranele lui '73 este o continuare de principiu a politicii repertoriale din anul ce se încheie. Dar nu aș vrea să sărim imediat la ce va fi, fără să reamintim că, după părerea noastră, și nu numai a noastră, repertoriul lui 1972 a inclus o serie apreciabilă de creații reprezentative din cinematografiile majore ale lumii. Îmbunătățirea calitativă nu s-a realizat deci prin evitarea peliculelor insignifiante, ci prin importul de opere marcante. Ar fi de ajuns să trecem în revistă *Cazul Mattei* (premiat la Cannes), *Mesagerul* (de asemeni distins la Cannes), *Cornul de capră*, cîștigător la Karlovy Vary, *Incidentul*, *Mărturisirile unui comisar de poliție făcute procurorului republicii*, *Viață de familie*, *Poveste de dragoste* al lui Szabo, *A venit un soldat de pe front*. Sînt filme de valoare artistică recunoscută, bogate în idei, ale căror implicații politice, etico-educative, au găsit ecou în public. După cum știți, nu am neglijat nici sectorul de divertisment, grija noastră fiind aceea de a nu coborî nici aici ștacheta. *Trafic*, *Marea dragoste*, *Creierul*, *Marea hoinreală*, *Agentul nr. 1*, *Mary Poppins*, *Adio, domnule Chips* stau mărturie.

Pentru anul care ne așteaptă, eforturile noastre se îndreaptă spre continua creștere valorică a repertoriului, către structurarea lui ca o pîrghie importantă a complexului proces de educație ideologică și politică, așa cum a fost el definit de tezele din iulie 1972 și de lucrările Plenarei din 3—5 noiembrie a aceluiași an. Intenționăm să prezentăm în anul 1973 cam 170–175 de premiere în care sînt incluse și filmele românești. Dintre realizările cinematografiilor socialiste vor fi prezentate pe ecranele noastre seriile a IV-a și a V-a din vasta epopee *Eliberarea* realizată de Iuri Ozerov, ultimul film al atît de apreciatului Stanislas Rostoțki *Aici zările sînt liniștite*, *Căldura mîinilor tale* de Suliko Ygenti, premiat la San Sebastian, capodopera lui Tarkovski *Rubliov* în care condiția umană a artistului își găsește o expresie de reală densitate filozofică; spectatorii vor mai face cunoștință cu *Structura cristalului*, primul lung-metraj al lui K. Zanussi, cineast de primă mărime în filmul polonez de astăzi. Mai menționez un pamflet necruțător la adresa ignorantei, filmul cubanez *Zilele apei* ori filmul cehoslovac *Trenuri pentru stația Cerul* al lui Karel Kachyna. Desigur, am desprins doar cîteva titluri, unele filme sînt în curs de achiziționare, în total vor fi prezentate circa 90 de realizări din țările socialiste europene și asiatice.

În ceea ce privește producția occidentală, să începem cu ceea ce este mai apropiat în timp: chiar în prima lună a anului va fi proiectat filmul-monument *Pe aripile vîntului*. Cred că aici comentariile sînt de prisos. Împreună cu *Albă-ca-Zăpada și cei șapte pitici* și *Cartea junglei* va constitui un punct de vîrf.

Dar direcția principală a orientării noastre în selecția occidentală o reprezintă *filmul politic*, această zonă substanțială a cinematografului contemporan. *Clasa muncitoare merge în paradis* al lui Elio Petri, *Atentatul* de Yves Boisset, ambele cu Gian Maria Volonté, acest mare actor militant, în rolurile principale, *Poliția mulțumește*, vor constitui, fără îndoială, evenimente cinematografice. Categoria filmului istoric, genul apreciat, va fi susținută de cîteva pelicule de reală și recunoscută calitate artistică. Este vorba, în primul rînd, de *Maria Stuart* — cu Glenda Jackson și Vanessa Redgrave — care a deschis Festivalul filmului britanic, apoi de *Antoniu și Cleopatra* care va prilejui o dublă întîlnire cu Charlton Heston, în calitate de regizor și interpret. Pe Heston îl vom mai revedea și ca partener al Sophiei Loren în *Cidul* (regia Anthony Mann), film mai vechi dar merituos.

Mai evidențiez dintr-o lungă listă: *Anul carbonarilor* al lui Luigi Magni, nume nou în filmul italian (interpreți — Claudia Cardinale și Nino Manfredi), *Grăbiți apusul soarelui* semnat de Otto Preminger, cu Jane Fonda și Michael Caine, *Fata bătrînă*, cu Annie Girardot și Philippe Noiret, *Războiul lui Murphy*, avîndu-l drept protagonist pe Peter O'Toole, *Doi pe un balansoar*, cu Shirley McLaine și Robert Mitchum. Cîteva filme distractive, de aventuri: *Ce se întîmplă, doctore*, comedie engleză ce lansează un cuplu actoricesc interesant, Barbra Streisand și Ryan O'Neal, *Cowboii* cu John Wayne, *Drumul spre Vest*, cu Kirk Douglas și Robert Mitchum, *Raliul de la Monte Carlo* (regia — Ken Anakin), cu Tony Curtis, Susan Hampshire, Mireille Darc și alte nume răsunătoare. *Cucerirea planetei maimuțelor*, o nouă serie din ciclul știut.

Am păstrat pentru un colț special din aceste pagini programarea filmelor aparținînd unor cineaști de mare reputație, cum ar fi *Clovnii* lui Fellini, *Do-des-ca-den* de Kurosawa, *Odiseea spațială 2 001* a lui Stanley Kubrick, *Copilul sălbatic* de François Truffaut.

În afară de aceste premiere — cărora li se vor adăuga multe altele — în rețeaua cinematografică vor continua să circule filmele lansate anterior, aproximativ 500-600 de titluri. O mare parte dintre ele vor fi reunite în următoarele trei cicluri pe care le avem în pregătire: 1) Ecranizări celebre; 2) Filme românești și străine premiate la întîlnirile internaționale; 3) Momente cruciale din istoria omenirii. Pentru susținerea acestor cicluri vom folosi tot ce există valoros în depozitul nostru de filme și, în limita posibilităților, le vom îmbogăți cu producții mai vechi, necunoscute spectatorilor noștri sau proiectate cu foarte mulți ani în urmă. Aceste noi forme de difuzare a culturii cinematografice, care cu timpul vor fi sporite în ceea ce privește tematica și modalitățile de realizare, vor contribui, fără îndoială, nu numai la o mai bună orientare în lumea filmului, ci și la strîngerea directă a legăturilor dintre cinematograf și formele de învățămînt școlar și de partid.

1 Odiseea spațială 2001
2. Rubliov
3. Clovnii
4. Fata bătrînă
5. Susan Hampshire

de la A la Z

de Constantin POPESCU

HITCHCOCK Alfred

Regizor de film anglo-american născut la Londra, la 13 august 1899. Personalitate controversată, adulată și denigrată cu egală ardoare de fanaticii și detractorii săi, A.H. se afirmă, incontestabil, ca unul dintre marii maeștri ai cinematografului universal prin arta sa inegalabilă de narator, prin abilitatea sa de a crea o atmosferă și de a doza tensiunea dramatică până la acele culmi de suspense adesea insuportabil, prin originalitatea temelor propuse și felul special în care știe să presare umor peste secvențele cele mai sumbre mai palpitante, prin caligrafiile sale de subtil analist al sufletului omenesc. Poet al misterului, al groazei stârnite mai ales de necunoscut, A.H. a optat de la început pentru acest cinematograf în care genuri net delimitate ca: filmul polițist, drama psihologică de suspense, filmul de spionaj, drame de aventuri își pierd contururile precise pentru a-și găsi noi profiluri, în care vom descoperi un univers unde omul devine adesea jucăria unor forțe obscure, implacabile. Debutează astfel în 1921 la Londra (după un fructuos stagiu în studiourile germane, unde s-a se va inocula și morbul expresionismului), cu un film polițist: *Number Thirteen*, după care va cultiva cu precădere acest filon al dramei de aventuri cu implicații psihologice și suspense în: *The Lodger* (1926), *The Manxman* (1929), *Blackmail* (*Șantaj*, id.), primul său film vorbitor, *The Man Who Knew Too Much* (*Omul misterelor*, 1934), *39 de trepte* (1935), *Agentul secret* (1936), *Sabotaj* (id.), *A dispărut o femeie* (1938), *Hanul Jamaica* (1939), și din 1940 în S.U.A. cu: *Rebecca*, *Foreign Correspondent* (id.), *Suspiciune* (1941), *Coloana V-a* (1942), *Bănuiala* (1943), *Lifeboat* (1944), *Fascinație* (1945), *Notorious* (1946), *The Paradine Case* (1947), *The Rope* (1948), *Panică pe scenă* (1950) *Străini din tren* (1951), *I Confess* (1953), *Dial M for Murder* (1954), *Rear Window* (id.), *Goana după hoț* (1955), *The Trouble with Harry* (1956), *The Wrong Man* (1957), *Vertigo* (1958), *La Nord prin Nord-Vest* (1959), *Psycho* (1960), *Marnie* (1964). Experiențe singulare în cariera sa rămân comedia *Conflict conjugal* (1941), drama sentimentală *Under Capricorn* (1949) și mai ales *The Birds* (*Păsările*, 1963), capodoperă insolită în istoria cinematografului. Cineastul dirijează o adevărată rețea de seriale TV, de colecții de romane și nuvele polițiste, de culegeri din piesele de căpetenie ale genului etc., turnând în ultimii ani doar două filme, la rare intervale: *Torn Courtain* (1966) și *Topaz* (1970).

HITIAEVA Liudmila Ivanovna

Actriță sovietică de teatru și film, născută la 15 august 1930. Absolventă a Conservatorului din Gorki, va juca între 1952 și 1960 la teatrul din același oraș, afirmându-se ca o excelentă actriță de dramă. Debutează cu succes în film în *Ecaterina Voronina* (1957), după care cunoaște o consacrare internațională cu rolul Dariei din *Pe Donul liniștit* (1957-1958), interpretare ce-i va aduce un prim premiu pentru compoziție. Temperamentul ei tumultuos, omenesc pe care-l conferă personajelor sale vor fi apreciate și în alte filme: *Kocubei* (1958), *Pământ desțelenit* (1960-1961) după Șolohov, *Serile la cătunul Dikanka* (1961) după Gogol, *Totul a început pe drum* (id.), *Lunea e zi grea* (1964), *Mascova-Genova* (id.), *Secretarul comitetului regional* (id.), *Bucătăreasa* (1966), *Țiganul* (1967), *Doi ani pe marginea prăpastiei* (id.), *Carantina* (1969) etc. L.H. este din 1965 Artistă emerită a R.S.F.S.R.

HOBSON Valerie

Actriță britanică de film, născută la Larne (Irlanda), în 1917. Studiază la Royal Academy of Dramatic Art la Londra, după ce debutase deja în teatru la 14 ani. Carieră avea să facă însă nu pe scenă, ci în film, unde apare pentru prima oară la 17 ani în *Path of Glory* (1934). Pentru frumusețea ei aristocratică și eleganța-i specific britanică va fi solicitată de studiourile din Hollywood unde va apărea în filme ca: *Bestia din Londra* (1935), *Regele spionilor* (id.), *The Mystery of Edwin Drood* (id.), *Mireasa lui Frankenstein* (id.) etc. Turnează la Londra în *Alarmă în India* (1938), *Zbucium* (1939), *Spy in Black* (id.), *Contrabandă* (1940), *Unpublished Story* (1942), *Adventures of Tartu* (1943). După război se afirmă odată mai mult în rolul Estellei (adultă) din *Marile speranțe* (1946), în *The Years Between* (id.), *Blanche Fury* (1948), *Un bărbat solicitat* (1949), *The Interrupted Journey* (id.), *The Card* (1952), *Mr. Ripos* (1954) etc. Actriță cu multă personalitate, a întruchipat o vreme pe ecran, alături de o Madeleine Carroll sau Vivien Leigh, un ideal de frumusețe feminină britanică.

HOFFMAN Dustin

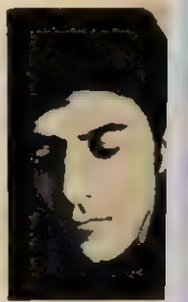

Actor american de film, născut la Los Angeles, la 8 august 1937. Este revelația filmului *The Graduate* (1967) de Mike Nichols, care va primi premiul Oscar, și protagonistul unui alt succes notoriu: *Midnight Cowboy* (1970) de John Schlesinger, și el deținător al premiului Oscar. Talentul prodigios al acestui tânăr cu fizic ingrat, dar cu o rară putere de aprofundare a unor personaje din cele mai contradictorii, trecând cu o deconcertantă facilitate de la comedia de moravuri la drama de acută analiză psihologică, personalitatea lui cu adevărat originală vor fi evidențiate într-o serie de filme greu de catalogat ca: *John and Mary* (1969), cu Mia Farrow, *Who is Harry Kellerman and Why is He Saying Those Terrible Things About Me?* (1970), *Micul om mare* (id.), cu Faye Dunaway, *The Straw Dogs* (1971) de Sam Peckinpah etc.

TESTE,
TESTE,
TESTE

... propuse de Adrian HITU

PARADISURI-PE SCARA DE SERVICIU

de Delia ȘTEFAN

I. ASTA-I ÎNTREBAREA...

1) **A corobora** înseamnă
   a) a trata cu bor?
   b) a suda cu ajutorul unei raze laser?
   c) a supune metalele acțiunii de erodare?
2) **Duplex** are semnificația
   a) copie efectuată la mașina de scris?
   b) element cu structură atomică nouă, de origine solenară?
   c) sistem de fotografiere cu ajutorul razelor infraroșii?
3) **Ecologia** desemnează
   a) știința care se ocupă cu studiul sunetelor?
   b) arta de a dialoga a școlii ateniene?
   c) meșteșugul prelucrării porțelanului?
4) **Primul atac al turcilor asupra Moldovei a** fost în
   a) anul 1392, sub domnia lui Roman?
   b) anul 1420, sub domnia lui Alexandru cel Bun?
   c) anul 1443, sub domnia lui Ilieș?
5) **Pe care dintre brațele Deltei Dunării se află orașul Măcin:**
   a) Chilia?
   b) Sulina?
   c) Sf. Gheorghe?
6) **Cine a fost eclipsatul Tunp** despre care Dugommier avea să spună, nu cu mult înainte de a-l vedea în culmea gloriei: «Dacă am fi ingrați, acest ofițer ar avansa singur».
   a) Bonaparte?
   b) Wellington?
   c) Blücher?
7) **Cezar Petrescu a scris un roman-rechizitoriu la adresa războiului intitulat**
   a) Pădurea spînzuraților?
   b) Ultima noapte de dragoste, întîia noapte de război?
   c) Întunecare?
8) **Cine a folosit, pentru prima dată în lume, cinematograful în medicină:**
   a) Pasteur?
   b) Gh. Marinescu?
   c) Charcot?
9) **Care dintre cele 3 sculpturi de mai jos aparțin marelui creator român Constantin Brâncuși:**
   a) Vitellius?
   d) Domnișoara Pogany?
   c) Cupa lui Socrate?

II. CARE SÎNT GREȘELILE CE S-AU STRECURAT ÎN TEXTUL DE MAI JOS?

Exploratorii au atins punctul Polul Nord și au fost nevoiți să-și întrerupă călătoria din cauza puternicului vînt de Nord-Vest. A doua zi, odată cu răsăritul soarelui, își continuară drumul pînă în amurg, cînd se văzură din nou obligați să înnopteze.

III. EXERCIȚII DE MEMORIE VIZUALĂ

a) **Cuvinte comune (păsări)**

Aveți la dispoziție 2 minute pentru a memora 40 de păsări și 3 minute pentru a trece pe o foaie de hîrtie cîte ați reținut dintre ele. Dacă ați scris 20 de păsări, ați obținut 20 de puncte, ceea ce denotă că aveți o memorie satisfăcătoare; în cazul că ați indicat 25 de păsări, aveți o memorie bună, iar dacă ați atins cifra de 30, memoria dv. este foarte bună. Peste această cifră... foarte bine cu felicitări

Indicarea unuia sau a mai multor păsări care nu figurează între cele 40 implică o penalizare: se scade din totalul celor reale numărul proporțional de egreșite» (m.: dacă din 30 păsări indicate numai 26 figurează în lista de mai jos, se aplică o penalizare de 4 puncte, deci se consideră ca indicate corect doar 22 păsări — adică se obțin 22 puncte).

b) **Cuvinte proprii (localități din R.S. România)**

Aceleași condiții și indicații ca în exercițiul anterior.

c) **Cifre**

Aceleași condiții și indicații ca în exercițiile a și b. Fiind vorba de o listă cu 32 cifre, se schimbă coeficientul calificativelor în felul următor: 16 cifre= satisfăcător, 20 cifre = bine, 24 cifre = f. bine.

a) LEBĂDĂ, PELICAN, ERETE, GÎSCĂ, MIERLĂ, PUPĂZĂ, RÎNDUNICĂ, GĂINĂ, TUCAN, SCATIU, CURCAN, COLIBRI, STÎRC, PRIVIGHETOARE, EGRETĂ, SITAR, FLAMINGO, BECATINĂ, CIOCĂNITOARE, ȘOIM, DROPIE, LIȘIȚĂ, CONDOR, FAZAN, PORUMBEL, BIBILICĂ, CUCUVEA, PRIGORIE, BOTGROS, PITPALAC, PĂUN, IERUNCĂ, STRUȚ, GRAUR, PREPELIȚĂ, CANAR, POTÎRNICHE, IBIS, BUFNIȚĂ, CIOCÎRLIE.

b) REȘIȚA, GALAȚI, ORADEA, BORSEC, FOCȘANI, IAȘI, CĂLĂRAȘI, CRAIOVA, COTNARI, TULCEA, HUNEDOARA, CALAFAT, GOVORA, MANGALIA, CLUJ, BRĂILA, BOTOȘANI, MEDGIDIA, TIMIȘOARA, CORABIA, SATU MARE, CĂLAN, ARAD, SOVATA, HAȚEG, BUZĂU, COVASNA, SUCEAVA, ODOBEȘTI, CHITILA, URICANI, RĂDĂUȚI, BEREȘTI, BALȘ, ZALĂU, CARANSEBEȘ, SLATINA, MOINEȘTI, TÎRNĂVENI, REGHIN

c) 21, 303, 1504, 44, 425, 34, 68, 74, 89, 1062, 203, 1313, 77, 3 , 23, 48, 555, 12, 8, 71, 100, 30, 98, 33, 1944, 6, 7089, 58, 13, 1453, 59, 7

RĂSPUNSURILE, ÎN NUMĂRUL VIITOR

Sînt locuri pe pămînt a căror simplă evocare te face să visezi. Locuri în care natura și-a propus parcă să se întreacă pe sine în farmec, a îmbrăcat haine de lumină, a adunat și concentrat tot ce poate oferi mai încîntător — decoruri de feerie, insule exotice, mări calde, foșnet de palmieri, golfuri superbe, plaje vaste și însorite.

De cînd imaginile acestor plaje, ale acestor golfuri și palmieri, ale acestor mări cu sclipiri de safir și smarald au devenit cadrul atîtor filme — de la «Răscoala de pe Bounty» la pelicule cu James Bond — de cînd au început să prolifereze în culori eclatante în sute și sute de pagini de reviste ilustrate, iar șlagăre de muzică ușoară le cîntă numele și vraja pe toate undele eterului, locurile acestea au fost investite cu aura unor colțuri de eden, refugiu ideal al unor vacanțe ideale.

În jurul acestor paradisuri terestre, pe rînd descoperite de exponenții industriei turistice, invadate de hoteluri de lux, cazinouri, cabarete, terenuri de golf, piscine și tot ce și-ar mai putea dori un turist pretențios, s-a țesut an după an întreaga mitologie turistico-cinematografică cunoscută azi. Poduri maritime, poduri aeriene ultrarapide le leagă de cele mai diverse puncte ale globului.

Tentați să definească atracția magnetică pe care o exercită insulele cu parfum exotic, psihologii americani au îmbogățit inventarul maniilor cu încă una — «insulomania». «Insulele de vis», cum le numesc prospectele agențiilor turistice, ca și multe alte locuri în jurul cărora s-au creat mituri turistice, au devenit punctul de întîlnire predilect al «insulomaniacilor» fericiți — o lume în care predomină reprezentanții aristocrației banului, vedetele ecranului sau ale muzicii ușoare.

Explozia turistică a adus în colțuri odinioară necunoscute construcții și șosele moderne, forfotă de limuzine, constelații de lumini și, fără îndoială, și oarecare avantaje economice pentru localnicii care și-au putut găsi un loc în angrenajele acestui mecanism. Ieșind însă din conul de strălucire al vieții marilor hoteluri, tabloul își schimbă culorile. Industria turistică nu este un panaceu, paradisurile terestre ascund multe dintre contradicțiile și inechitățile lumii din care vin puținăleși care beneficiază de farmecul și confortul lor. Am intenționat să prezentăm în aceste pagini și ce se întîmplă dincolo de limitele circumscrise de acele imagini stereotipe, de carte poștală ilustrată, atît de generos răspîndite azi prin toate canalele publicitare ale industriei turistice.

NAPOLI — singurul mare business

Pînă acum cîțiva ani, proverbul italian care spunea că după ce ai văzut Napoli poți muri liniștit se bucura de o circulație aproape universală. De la un timp, nu se mai aude. S-a stins faima legendarei frumuseți a orașului de la poalele Vezuviului? Nu s-ar putea spune — căci turiștii continuă să vină aici, atrași de amintirile unui trecut de mare tradiție artistică, de culoarea meridională a vechilor străduțe, de panorama colinelor care coboară spre golf. Ceva totuși s-a schimbat. Napoli nu mai este ce a fost acum cîteva decenii, nici măcar acum cîțiva ani. Se vorbește mult în ultimul timp de «invazia cimentului» în Napoli, de «lava de clădiri» care acoperă orașul, desfigurează peisajul, înecă verdeața, pune în pericol — prin suprasolicitarea unui subsol care nu suportă construcții masive — însăși viața locuitorilor. Specula edilitară este aici singurul mare business într-un context caracteristic sudului Italiei. La Napoli numărul șomerilor a trecut de 100 000. Sute de întreprinderi industriale și comerciale dau faliment în fiecare an, aducînd pe piața muncii noi oameni în căutare de lucru, noi disperați care iau drumul străinătății. În acel Napoli despre care se spunea odinioară că nu poți muri înainte de a-l vedea, proliferează, odată cu clădirile construite de speculanți, lipsa de mijloace a locuitorilor. Amănunt semnificativ: consumul de produse alimentare înregistrează o curbă continuu descendentă; comerțul de vechituri înflorește.

PARADISURI-PE SCARA DE SERVICIU

BAHAMAS — cei despre care nu se vorbea

Unii nu vin aici decît pentru o noapte — cîteva ore la un bar, la un cazinou, și înapoi cu avionul în S.U.A. Alții — am putea cita printre ei pe Niarchos sau pe Sean Connery care s-a îndrăgostit de aceste locuri în timpul turnării unui «Bond» — și-au instalat aici, pe cele cîteva dintre insulele urbanizate ale arhipelagului din Marea Caraibilor, reședințe secundare. Anul trecut insulele Bahamas au fost vizitate de 1,5 milioane turiști și, după cum se afirmă, sînt pe cale de a deveni cel mai mare club de vacanță al Americii. Ce s-a făcut pe mica Paradise Island — insula paradisului — e citat ca un bun exemplu de ce poate realiza industria turistică: 6 hoteluri de mare lux, un cazinou, cabarete, un teatru, un teren de golf, mai multe piscine, un parc reconstituit după grădinile de la Versailles, o mănăstire gotică franceză demontată de pe locul pe care a fost clădită și remontată aici, printre palmieri. Explozia turistică de pe Bahamas a izbucnit datorită investițiilor făcute de financiarii americani care obișnuiau să poposească aici pentru tranzacții, profitînd de regimul de libertăți fiscale și secretul bancar instituit în această colonie britanică. Insulele — bine amenajate — sînt considerate azi o sucursală a Floridei, și datorită numărului foarte mare de cazinouri, un viitor Las Vegas. Veniturile realizate de stat la jocurile de noroc se cifrează la milioane de dolari, dar oricare localnic care îndrăznește să vîre un cent într-un automat de joc este amendat cu 250 de dolari. Acești localnici, considerați mult timp niște «Vineri» filozofi, care se mulțumesc cu puținul pe care-l au, sînt negri, urmașii sclavilor aduși din Africa. Pînă de curînd nu se știa despre ei aproape nimic. Alegerile din toamna aceasta, cîștigate de Partidul liberal progresist, au adus însă la conducerea semiautonomă a coloniei un guvern format în exclusivitate din reprezentanții populației de culoare. Noul guvern și-a afirmat deschis hotărîrea de a obține în cursul acestui an independența completă de Marea Britanie, și a reușit să obțină din partea Londrei satisfacerea acestui deziderat.

ACAPULCO — kilometri egali cu ani-lumină

Descrierile se întrec în epitete superlative Mekka turiștilor, cea mai modernă stațiune a litoralului pacific al Americii Centrale perla turismului mexican, cel mai minunat golf, cea mai plăcută climă din lume, cele mai luxoase hoteluri și vile, cele mai extravagante baruri. Acapulco, loc vrăjit, plaje de aur, mare blîndă, coline cu decor de palmieri, fundal mirific al unor filme comerciale, punct de întîlnire al milionarilor, al vedetelor de cinema. O cameră de o persoană la unul dintre splendidele hoteluri construite cu largă contribuție americană costă cam cît venitul anual mediu al celor care, înaintea boom-ului turistic, trăiau pe aceste locuri, împinși acum, prin exproprieri și cumpărarea parcelelor lor de pămînt cu sume modice, pe colinele care înconjoară golful, dincolo de perimetrul devorat de febra speculației edilitare. Foștii stăpîni ai orbitorului Acapulco trăiesc de azi pe mîine din pescuit sau din vînzarea nucilor de cocos. La o distanță de numai cîțiva kilometri, egali cu ani-lumină, de faimosul centru turistic.

TAHITI —
contactul cu lumea civilizată

Componentă a Polineziei Franceze, Tahiti, insula care i-a fermecat pe Melville și Loti, refugiu departe de civilizație și sursă de generoasă inspirație a unui Gauguin, face parte din acele arhipelaguri «sclipitoare, nesfîrșite, necunoscute» ale Mărilor Sudului. Agențiile de specialitate recomandă călătoria spre Tahiti — scurtată azi ca durată de existența a numeroase legături aeriene — turiștilor «avizați, rafinați». Realitatea este că această recomandație țintește mai curînd să flateze, să relanseze interesul turistic pentru insulele Polineziei Franceze. Grupuri de localnici vin și azi în porturi sau la aeroportul de lîngă Papéete să întîmpine vizitatorii cu ghirlande de «tiaré» albe și parfumate în jurul gîtului, femeile sînt la fel cu cele ale căror trăsături sînt cunoscute azi în lumea întreagă grație lui Gauguin, peisajul și-a păstrat aproape nealterată frumusețea. Fluxul de turiști, apoi amplasarea pe una dintre insulele arhipelagului a Centrului francez de experimentări nucleare, cei 20 000 de europeni instalați aici în anii din urmă au determinat însă mutații esențiale în viața tahitienilor, care s-au pomenit dizlocați fără tranziție din vechile lor tipare de viață. Contactul cu instituțiile, moravurile și oamenii veniți de dincolo de Ocean, cu ceea ce se cheamă civilizația banului au distrus cultura tradițională, autentică, a acestor locuri. Pe Tahiti au pătruns, odată cu noii veniți, boli necunoscute, criminalitatea a crescut în proporții uriașe, și-a făcut apariția discriminarea rasială, ale cărei victime sînt, bineînțeles, polinezienii. Între populația europeană și cea autohtonă, renumită pentru blîndețea și ospitalitatea ei, se nasc stări de tensiune generate de faptul că polinezienii devin tot mai conștienți de povara grea pe care o reprezintă pentru ei invazia unui mod de viață străin lor și oprimant.

MALLORCA —
pluguri de lemn pe «insula de vis»

Dintre insulele cu parfum exotic — «insulele de vis», cum li se spune — Balearele, aproape de coasta spaniolă, aproape de cea franceză, ușor accesibile, sînt un loc de vilegiatură în mare vogă azi. Cea mai căutată dintre insulele arhipelagului este celebra Mallorca, pe care efortul pentru îmbogățirea echipamentului turistic — turismul fiind, cum se știe, una dintre principalele resurse economice ale Spaniei — a înzestrat-o cu peste 1 000 de hoteluri amplasate într-un cadru natural încîntător: golfuri romantice, plaje vaste, grote și cascade, vestigii istorice. Dintre locuitorii Mallorcăi, aceia care lucrează, fie și ca oameni de serviciu, portari, șoferi sau spălători de vase pe lîngă hoteluri și întreprinderile turistice pot fi considerați privilegiați. Mai întîi pentru că un mallorcan greu ar putea aspira la mai mult decît la un post de acest fel, pe urmă, pentru că situația lor este totuși incomparabil mai bună decît a celorlalți locuitori ai insulei. Viața acestora din urmă e în primul rînd legată de agricultură, singura activitate extraturistică a Mallorcăi. Turistul care se aventurează dincolo de perimetrele rezervate lui poate avea surpriza de a vedea oameni trudind din greu cu plugurile de lemn, după un ritual neschimbat de milenii — lucru care i-ar putea spune destul despre felul cum trăiesc cei pentru care Mallorca nu poate fi o «insulă de vis».

ADIO MÜNCHEN, LA REVEDERE LA MONTREAL

de **Nick POURLONG**

Metropola canadiană, confruntată cu aceleași probleme ca și capitala bavareză, se pregătește pentru Jocurile Olimpice de vară din 1976, încercînd să creeze o ambianță de simplitate. Va reuși primarul Jean Drapeau în intențiile sale?

Priviți, vă rugăm, din nou simbolul grafic de mai sus, splendid în simplitatea și puterea sa de sugestie. Cu compasul și cîteva linii de legătură, desenatorul a creat, cu o măiestrală ingeniozitate, o suită de embleme într-un singur tot; cele cinci inele înlănțuite ale olimpismului, treptele ierarhiei de pe podiumul de premiere, un *m* — inițiala orașului Montreal, apoi (schematic, figurat) frunza trifoliată de arțar de pe stindardul canadian și ovalul stadionului olimpic! Mai mult nici că se putea, din cinci cercuri și trei arcuri de cerc...

Azi, acest sumar de simboluri trasează și jaloanele articolului nostru, pentru că — potrivit prevederilor cartei olimpice — publicitatea unei Olimpiade nu poate fi începută înainte de încheierea precedentei ediții.

În amurgul zilei de 11 septembrie, cînd — într-un impresionant tablou final — falanga înfrățită de sportivi din toată lumea și-a luat rămas bun de la cea de-a 20-a ediție a Jocurilor Olimpice de la München, pe tabela electronică apăreau ultimele litere și cifre formate din mii de beculețe. Organizatorii s-au aflat în fața unei alternative care impunea tact diplomatic. Pentru a nu jigni nici pe canadienii anglofoni, nici pe cei francofoni, inscripția luminoasă a fost văduvită de tradiționala formulă «goodbye» sau «au revoir», lăsînd să se vadă doar anunțul «Montreal 1976». Tunete de urale au salutat discreta invitație la reîntîlnirea cvadrienală. Dincolo de bucuriile sau tristețile participanților, ale spectatorilor sau ale telespectatorilor, toată lumea se lăsa încălzită de o nouă speranță. Dincolo de credința că nimic esențial nu se va schimba, rămînea doar încrederea în perenitatea Jocurilor Olimpice, care-și mută sediul mereu în altă parte a globului, răspîndind idealuri de pace și prietenie prin cel mai sănătos dintre mijloace — întrecerile sportive.

Era Canada abilitată să obțină această nobilă sarcină? Prin tradiție sportivă — nu tocmai. Prin palmares, prin poziția în ierarhia clasamentelor olimpice neoficiale — și mai puțin. Și totuși, în mai 1970, la Amsterdam, cu prilejul sesiunii Comitetului Internațional Olimpic, cei 70 de membri au votat în majoritate pentru Montreal, aminînd pentru altă dată favoarea cuvenită mai curînd orașelor Moscova și Los Angeles. Ce a determinat atunci alegerea?

Este neîndoios faptul că Montreal a obținut investitura beneficiind de circumstanța de a fi candidat pentru a 5-a oară (după ce și-a mai încercat șansa pentru edițiile din 1940, 1944, 1956 și 1972). În plus, e vorba de o metropolă bilingvă, folosind tocmai cele două limbi oficiale ale C.I.O., engleza și franceza. Nu în ultimul rînd trebuie luată în considerație împrejurarea că, după München 1972, votanții au optat, în virtutea unei tradiții, pentru alt continent.

Dar la temelia acestei candidaturi reușite stă și un om extrem de întreprinzător, care domnește (cu o majoritate de 97% a electoratului) asupra primăriei din Montreal: Jean Drapeau. Omul acesta cu nume simbolic, cu ochelari și o mustață decentă, are o putere de convingere molipsitoare. El a fost cel care în 1967 a adus expoziția mondială la Montreal, bazîndu-se pe un deviz de cheltuieli de 47 milioane dolari, pentru ca la bilanțul final să constate costuri (în deficit) de aproape 300 de milioane! Și totuși ’sau poate tocmai de aceea — Jean Drapeau se lansează într-o nouă aventură economică, nădăjduind de astă dată un succes.

Presa locală nu-l menajează pe primar. «The Gazette» își pune chiar întrebarea dacă orașul are nevoie de o asemenea uriașă întreprindere care implică doar pierderi financiare. Curajosul primar a răspuns că organizarea Jocurilor Olimpice nu va costa cu nici un cent mai mult decît ar fi trebuit să cheltuiască municipalitatea pentru a avea aceleași instalații și fără Olimpiadă! Dacă ar fi să-l credem pe Jean Drapeau, orașul său — care nu are nevoie nici de metro, nici de bulevarde noi — nu va cunoaște explozia de costuri care a înveninat multă vreme atmosfera printre cetățenii Münchenului.

Cu patru ani înaintea Jocurilor, aprecierile asupra efortului financiar sînt încă vagi. Gerry Snyder, directorul financiar al Comitetului de organizare, estimează la 300 de milioane de dolari costurile pentru instalațiile necesare, fără a putea însă garanta că ele nu vor crește — așa cum s-a întîmplat și la München — și încă repede. Partea leului din acest consum bănesc va reveni Satului olimpic, care înghite el singur 200 de milioane de dolari. Argumentația electorală a primarului Drapeau se sprijină tocmai pe foloasele ulterioare ale acestui Sat olimpic.

Se știe că 20% din populația de peste 2 milioane și jumătate de locuitori ai acestei metropole canadiene trăiește în sărăcie. Peste 120 000 de oameni din oraș, lipsiți de mijloace de întreținere și în mare parte șomeri, se refugiază în slumsurile periferice, măcinați de subnutriție. Acestor cetățeni nefericiți ai orașului, primarul Jean Drapeau le promite locuințe onorabile după ce Jocurile se vor fi încheiat și cei 12 000 de oaspeți vor fi părăsit clădirile Satului olimpic.

Dincolo însă de locurile de găzduire, rămîne încă problema construcțiilor strict sportive. Cu prilejul unei recente vizite la Montreal, lordul Killanin, noul președinte al Comitetului Internațional Olimpic și înfocat adversar al gigantismului, a încercat să încurajeze pe organizatorii canadieni, arătîndu-se de acord cu tendințele de simplitate, pledînd pentru o atmosferă intimă pe care nu o poate crea decît un complex de stadioane «familiale».

Este însă oare realistă o asemenea speranță la Montreal? Din păcate, în acest domeniu, viitoarea gazdă a Jocurilor Olimpice va fi confruntată cu o problemă care nu s-a ivit pînă acum niciodată în istoria olimpică. Carta C.I.O. pre-

tinde un stadion olimpic în aer liber, deci descoperit. Dar ce să faci cu un stadion deschis, de mari proporții, într-un oraș care e supus anual rigorilor de climă ale unei ierni de multe luni? Nu există decît două soluții: fie prevederea unui acoperiș mobil, fie începerea operațiunii de acoperire a stadionului după 1976. Și încă nu s-au încheiat problemele arhitecților care se ocupă de noul stadion. Complexul acesta sportiv nu va putea deveni rentabil după Jocuri decît în măsura în care va permite desfășurarea, în incinta sa, a meciurilor de baseball sau fotbal american — cele mai populare sporturi în Canada, cu excepția hocheiului pe gheață. Dar tocmai aceste două discipline sportive s-ar pierde în uriașul oval al stadionului, întrucît acțiunile s-ar desfășura prea departe de spectatori. În consecință, arhitecții vor trebui să găsească soluția pentru ca, ulterior, părți din tribună să poată fi mutate mai aproape de incinta de joc.

Asemenea griji stîrnesc în opinia publică locală reacții sceptice. Cei cu simțul umorului opun alternativa: «Ori construim la Montreal un elefant alb, adică un monument care va înghiți inutil milioane, ori vom fi dotați cu cea de-a noua minune a lumii» În acest domeniu, a opta minune a lumii este considerată a fi instalația-mamut de la Houston (statul Texas), numită «Astrodom», care poate primi 66 000 de spectatori. Sub cupola uriașă a acestui stadion se pot ține pînă și curse de automobile. Anual intră aci 4 milioane de vizitatori plătitori.

«S-ar putea să fie nevoie de o minune pentru construirea stadionului — declară cu optimism primarul Drapeau și adaugă apoi zîmbind: dar în orașul nostru avem oameni care sînt în stare să facă minuni».

În proiectele organizatorilor mai figurează investiții pentru o piscină olimpică și un velodrom. Concursurile de yachting se vor desfășura probabil în orășelul Kingston de pe malul lacului Ontario. În rest — și aici trebuie căutată în primul rînd originea calculelor economice ale primarului Drapeau — vor fi exploatate toate instalațiile sportive «familiale» din parcul de amuzament al fostei Expo '67 de pe insulele fluviului Saint Lawrence, numit atît de sugestiv și de frumos «Terre des Hommes», după titlul operei lui Antoine de Saint-Exupéry. Aci vor reînvia pavilioanele dezafectate, iar de-a lungul lacurilor și canalelor vor înflori grădinile, restaurantele și magazinele exotice.

Lăsînd organizatorilor canadieni grijile preparativelor, totdeauna supuse amendamentelor, am rămas datori cititorilor noștri cu cîteva cuvinte despre viitoarea gazdă a Jocurilor Olimpice de vară din 1976.

Deși nu este capitala Canadei (onoare ce revine orașului Ottawa), Montreal se poate mîndri cu titlul de cea mai mare aglomerație urbană a țării dintre două oceane (care poartă pe stema sa inscripția «A Mari Usque Ad Mare» — de la mare la mare, cîci întinzîndu-se de la Atlantic pînă la Pacific, Canada este cea de-a doua țară din lume în privința suprafeței ocupate). Dacă facem abstracție de vikingi, primul european care a pus piciorul aici — spun anglofilii — a fost John Cabot, slujitor al regelui britanic Henric al VII-lea, în 1497, dacă nu cumva — spun francofilii — va fi fost,la 1534, Jacques Cartier, care a botezat dealul din coasta așezării indiene Hochelaga — Mont-Royal. Au trecut de atunci multe valuri ale istoriei peste Montreal și astăzi orașul se poate mîndri cu frumusețea poziției sale, a monumentelor și a clădirilor sale moderne.

Un diplomat, ambasadorul Canadei în Camerun, Roger Rousseau, a fost ales drept comisar general al viitoarelor Jocuri. Cu tact, el face bilanțul situației actuale: «Știu că multă lume e speriată de cheltuielile impuse de organizare. Dar sîntem ferm deciși să stăvilim escalada costurilor, pe două considerente. În primul rînd, pentru a nu ipoteca inutil pe contribuabili. În al doilea rînd, pentru că vrem să demonstrăm lumii că, după experiența noastră, Jocurile Olimpice vor fi financiarmente accesibile țărilor în curs de dezvoltare, fie ele din Africa sau din America Latină. Noi vizăm simplicitatea și nu strălucirea orbitoare. Dorim ca după cele 15 zile olimpice, Canada, Quebecul și Montrealul să devină un «pămînt al sportului», pentru a-l parafraza din nou pe Exupéry».

Montreal, decembrie 1972

gastronomică

pui, pui, pui...

De fapt ar trebui să intru direct în subiect. Dar, pentru că ne aflăm în pragul unui eveniment calendaristic pe care o mare parte a mapamondului obișnuiește a-l sărbători îmbuibîndu-se, nu pot să stau deoparte (mai ales cînd am promis o serie de argumente asupra modului de schingiuire concreto-suculente a bipedelor cotcodăcitoare)

Pornind de la ideea preconcepută că ceea ce caracterizează pe nefericiții care au făcut imprudența — din naivitate, spirit de sacrificiu, fudulie sau neavînd încotro — să invite musafiri de revelion este lipsa de idei în alcătuirea meniului, m-am hotărît să încep expunerea cu cîteva sugestii salvatoare.

Prima ar fi **salata de pui.**

Pentru a prepara o salată de pui, pui într-un castron cam șase linguri de maioneză, mai pui vreo 400 grame carne de pui fiartă și tăiată mărunt, pui și miezul de la 2 țelini frumoase, tăiate în bețișoare ca scobitorile, pui și 20 măsline, pui pe urmă o linguriță cu boia dulce, pui sare, pui piper după gust, amestecă totul bine și pui compoziția rezultată pe un platou pe care îl pui la frigider Înainte de a servi salata de pui, pui deasupra frumușel teliile rezultate din tăierea a 4 ouă fierte tari, pui și 4—5 roșii tăiate în felii sau sferturi și poți să mai pui și felioare de ridichi. Pui la sfîrșit platoul pe masă, apoi pui la fiecare comesean în farfurie, îți pui și dumitale,și tot pui, pui,pui pînă termini salata de pui.

A doua sugestie s-ar putea numi: **pui cinci stele.** Cît îi de grozavă ideea vă las să deduceți după încercarea rețetei. Se iau doi pui mai durduliu. Cam 1,200 kg de fiecare creastă. După curățire, spălare, uscare, se sărează și piperează în interior și exterior. Într-o cratiță se topesc 60 grame unt sau margarină. Apoi se așază puii, se lasă să se rumenească pe toate părțile. Spre sfîrșit se adaugă 250 grame slănină proaspătă tăiată în cubulețe, și pînă se termină de rumenit puii trebuie să se încheie și rumenitul slăninii. Se aruncă peste puii fierbinți 50 grame coniac cinci stele și se face flambarea. Între timp se pun 200 grame măsline verzi — ca cele ce s-au găsit săptămîna trecută — într-un vas cu apă rece, care se pune pe foc, pînă fierbe 1—2 minute. Se scurge apa. Se mai iau 100 grame de ciuperci. Se curăță și se spală repede. Se taie în lamele. Se curăță de coajă 10—12 roșii de seră și se taie în bucăți. Măslinele, ciupercile și roșiile astfel pregătite se pun într-o cratiță în care se mai adaugă doi căței de usturoi striviți, piper și foarte puțină sare. Se acoperă și se lasă pe foc să fiarbă, foarte încet, timp de o oră.

La sfîrșit se așază puii pe un platou și ciupercuțele cu măslinele într-o parte. Peste pui și ciupercuțe se varsă zeamă rămasă cu slănințuța prăjită. De partea cealaltă a platoului se pun cartofi prăjiți. Peste tot conținutul platoului se presară frunzulițe de pătrunjel și mărar tocate mărunt.

O a treia chestie — nu nouă, ci dimpotrivă — este banala dar mult apreciata **ciorbă de potroace.**

Nu prezint o rețetă inedită, ci numai o reamintesc. Se ia un kilogram de oase care se spală și se opăresc. Apoi fierb după toate regulile, spumîndu-se preț de două ore. Se strecoară zeama și se pune în ea tot cam un kilogram de aripi, pipote, gîturi de pasăre care fierb și ele încă o oră. Se adaugă apoi curățate, spălate și tăiate mărunt 200—250 grame morcovi, tot atîta rădăcină de pătrunjel și ceapă, o țelină. Se fierb separat 100 grame de orez care se adaugă la ciorbă împreună cu un litru jumătate de zeamă de varză. După 10 minute de clocot se mai adaugă 50 grame de untură și un borcan de roșii în bulion, după care se mai dă într-un clocot. Și gata. La servire se presară deasupra, conform tradiției, verdeață tocată mărunt

După cum prea bine știți — cu toate că nu sînt adept al zemurilor — ciorba de potroace are succes garantat în prima zi a fiecărui nou an, mai ales pe la 4—5 dimineața.

A patra rețetă, idee, sugestie sau cum s-o numim, v-o spun data viitoare. Acum sînt foarte grăbit: a început să-mi sfîrîie în cuptor niște material didactic de Crevedia și am uitat să «pui» cabernetul la șambrat.

P. P. NAȘU

GOSPODINE !

ECONOMISIȚI TIMP • SERVICII PROMPTE

CASA DE COMENZI

TITAN

TELEFON

22 · 49 · 28

CASA DE COMENZI TITAN

Casa de comenzi «T I T A N» desface un bogat sortiment de produse alimentare.
La telefonul: 22 49 28 se primesc zilnic (între orele 7 și 20) comenzi de produse alimentare, livrarea lor făcîndu-se a doua zi la domiciliu, la ora solicitată de client.

cronica satirică

de Teodor MAZILU

hărmălaie

Camera ta lasă impresia că a fost recent victima unui naufragiu, totul e surpat, aruncat la întîmplare de cruzimea uraganului distrugător. Igrasia și plictiseala se îmbrățișează cu o sumbră tandrețe. Lîngă o claie de rufe, o claie de rude din provincie; alături de un ceainic, o fată care încearcă zadarnic să fie misterioasă. Așa părăginită cum e, casa are veleități de han, oricine poate intra la orice oră, se învelește în paginile unui ziar și doarme foarte comod. În general, se bea și se țipă. Apoi se bea și se moțăie.

Toți au dorința de a petrece, și haosul mizer din jurul lor le dă o senzație de viață originală. Se face recensămîntul ultimelor anecdote trase de păr. Se laudă că n-au dormit trei zile și trei nopți. În timp ce morfolesc băutura au mereu planuri petrecărețe. Undeva e un vin grozav în altă parte se găsește un pește admirabil. La o oarecare distanță îi așteaptă o femeie enigmatică.

De atîta moțăit împreună au început să se cunoască între ei, au devenit «o bandă veselă». La un moment dat banda se trezește din paturi, ziare și intră în acțiune.

Haideți la Titi...

Propunerea e primită, în cinstea somnului, cu un mare entuziasm La Titi se bea bine. Titi are și umor. Titi are și duș. Titi are și muzică. Și haita pleacă să se îmbrățișeze cu altă haită. Din ce bani își cumpără băutura și țigările americane, e o taină de nepătruns. Ei vor să se distreze cu orice preț, pînă cad jos de atîta bună dispoziție.

Chiar cînd domnește cea mai pustie plictiseală, ei toți au impresia că s-au distrat. Punînd mînă de la mînă și-au făcut și o filozofie

—O viață are omul. Noi vrem să ne trăim viața.

Ei numesc viață această formație besmetică și monotonă. Viața s-a scurs de mult din ei. dar ei țin să trăiască din plin ceea ce nu mai au. Vai, săracii și somnoroșii impostori. Nici nu știu cît de mult se trisează

aho,aho,de ANUL NOU...

vă urează Toma MICHINICI

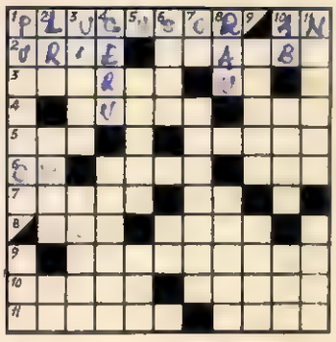

ORIZONTAL: 1) Mîine anul se-nnoiește... —...se-nnoiește... 2) ...plugușorul se pornește... —...și începe-a colinda 3)... pe la case... — ... și ... 4) ...-a ura... (inf. lung) — S-ar fi oprit pe munte (leg.). 5) Merge la o țuică — Biciul, înainte de a pocni... 6) Construcție copilărească de iarnă — Mai nimic — Ție... 7) Catrenul din plăcinta festivă — Dovadă de intimitate. 8) Fel — Sentiment... pe note. 9) Gratulat de Anul nou. 10) Veche datină de sărbători — Se schimbă odată cu anul. 11) Delicatese la tăierea porcului — Varză pentru sarmale.

VERTICAL: 1) Iarna la domiciliu — Veselie, ca la petrecere. 2) Mulți ani — Haină de iarnă — Prin troiene! 3) A lua bani (fig.) — Vînt de sezon. 4) Aerul înălțimilor — Decor hibernal (pl.). 5) Sătean de demult — Onomatopee. 6) Prefix... la mai mare — Note mari! 7) Ghiveci național — De dragoste (fem. pl.). 8) Nicolae în familie — Cadru pentru «iarna» lui Coșbuc. 9)... și cadru pitoresc pentru vacanța de iarnă — Înaintarea sportivilor. 10) Primele litere! — Poartă blană (dim.) — Anul trecut (abr.). 11) Munți de zăpadă — Altă datină populară din sărbătorile de iarnă.

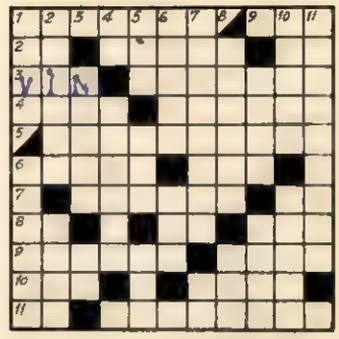

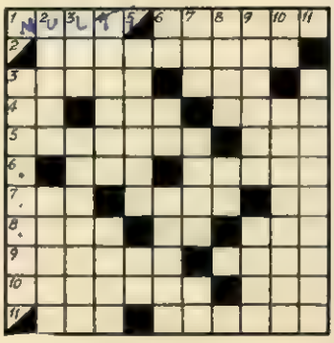

ORIZONTAL: 1) LA... — ... MULȚI ... 2) ... ANI! 3) Sarea și piperul plăcintelor — Prezent la cursuri. 4) Și ...așa mai departe! — Trag la plug — Erou al lui Jules Verne. 5) Tradiție populară în prag de An nou — Port. 6) În hoidă! — De tipar sau de autor. 7) Refren în colinde — Se cunoaște la o adică — Egee! 8) A da naștere — Stropit din plin — An! 9) Apreciat vin românesc — A pățit-o! 10) O «jumătate» pentru fiecare invitat — Mulți ani! 11) La mulți ani!... — Debut calendaristic al noului născut.

VERTICAL: 1) O petrecere de... 2 ani! 2) 1 ianuarie 1973! (2 cuv.) — Compus organic. 3) Cusături — E veselă de Anul nou. 4) Te servește cu plăcere — Zeități scandinave. 5) Perechea unuia Trist... an! — Se întoarce! 6) Pene!... — ... și pană — Atribut al anilor urați. 7) Băutură tare — Merge cu sifon — Una, alta! 8) Se aprinde ușor — La noroc! 9) A «aranja» un șurub — Nu crede. 10) Patru la romani — La Mulți ani... 11) La mulți ani...

Dicționar: ANAR.

ORIZONTAL: 1) SUS PAHARUL! — Proverbialul înfometat. 2) 1973 — «URARE» la plăcinte — Repere! 3) Roșu de... băut — NUMAI REALIZĂRI... 4) Muzică concretă — CU PACE... 5) SĂ VĂ FIE DE BINE. 6) VORBE BUNE — Acu' s-a întors! 7) Li se urează SUCCES ÎN VIAȚĂ... — PACE! (fig.). 8) De la început — În frig! — Îndemn cu NOROC. 9) SALVE — A clocni. 10) Treier! — Ploaia urătorilor. 11) FERICIRE PENTRU EL... — .. ȘI BELȘUG.

VERTICAL: 1) CIN... — ...CIN. 2) SUS PAHARUL... — ... PENTRU SĂNĂTATE. 3) URARE sentimentală în ceasul al 12-lea! — O spune redacția... 4) În vîrf! — Plantare. 5) Sacul întors... — Obraz subțire — Merge în compania micilor... 6) CU BELȘUG (fem.) — MULȚI ANI (pl.). 7) Se așază primele la masă — Gol-gol! 8) Altă URARE satirică — MEREU ÎNAINTE. 9) Oraș antic în Sicilia — Obișnuit cu URA. 10) Prezis în ani — URA!, VIVAT!, NOROC! etc 11) CE VĂ DORIȚI...

Dicționar: ENNA.

Dezlegarea jocului REPUBLICII CÎNTARE apărut în numărul trecut

ORIZONTAL: 1) BRATU — TULBURE. 2) ROMASCANU — ZAR. 3) AMAR — ARISTIDE. 4) DANGA — ACTE — AM. 5) NEAGU — ARMENI. 6) B — T — RSR — E — X — A. 7) AP — TITUS — APT. 8) COMISEL — ARRAS. 9) OPIS — RAM — VEST. 10) NUC — T — TIMIS — A. 11) SLUJIT — R — NEON. 12) KALAT — CERT — AC. 13) IRINA ODAGESCU.

COOP

CENTROCOOP – CENTRALA DE PRODUCȚIE, PRESTĂRI, APRO-VIZIONARE ȘI TRANSPORTURI

Unitățile de producție-prestări ale cooperației de consum realizează o gamă largă de bunuri de consum și articole de artizanat din ramurile: lemn, ceramică, sticlă metalizată, cusături, covoare românești, cojoace-piepteri, fier forjat, împletituri răchită, paie.

Toate aceste produse, realizate cu bun-gust și cu multă grijă, sînt deosebit de apreciate atît pe piața internă cît și la export.

În BUCUREȘTI și în întreaga TARĂ se găsesc de vînzare la magazinele «HERMES» și la alte magazine ale cooperației de consum.

a nu se confunda!

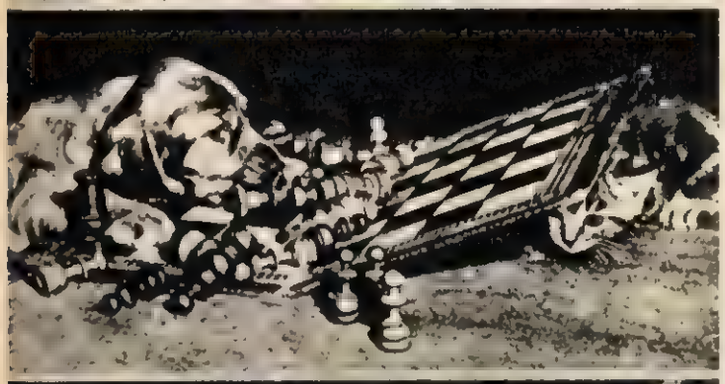

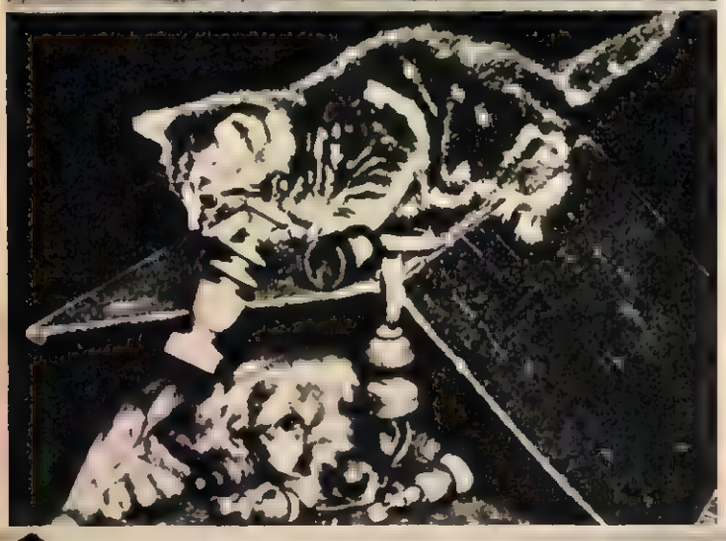

Mat în trei mutări!

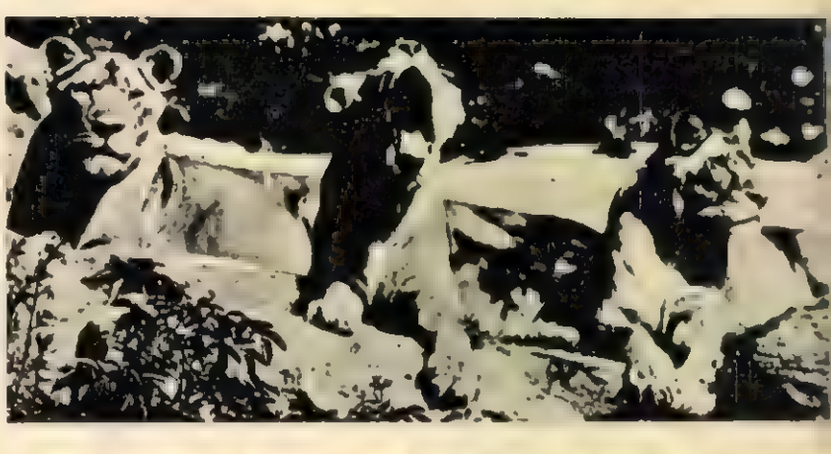

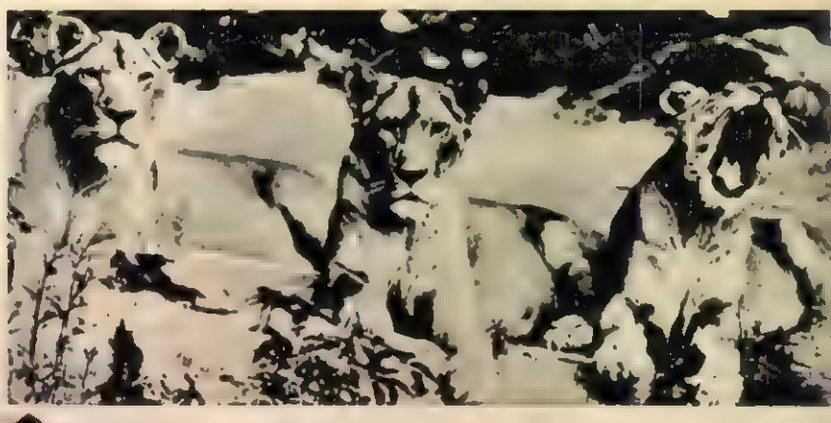

Reacție în lanț sau un adevăr de mult cunoscut: căscatul e molipsitor.

Două exemple de adaptare la situație a unor mame ce nu dispun deloc de... mîini: buldogul își «remorchează» progenitura cu ajutorul lesei, în timp ce broasca țestoasă și-a urcat-o pe cap.

«De la cap la coadă, 7 metri! De la coadă la cap...!» Imposibil de folosit vechea formulă de iarmaroc! Rinocerul din fotografie pare a avea două capete și nici o coadă. Pare, numai! Pentru că așa a «văzut» aparatul și mai ales unghiul năstrușnic preferat de un fotoreporter pus pe șotii.

Cînd cel ce a montat antena televizorului e amorezat...

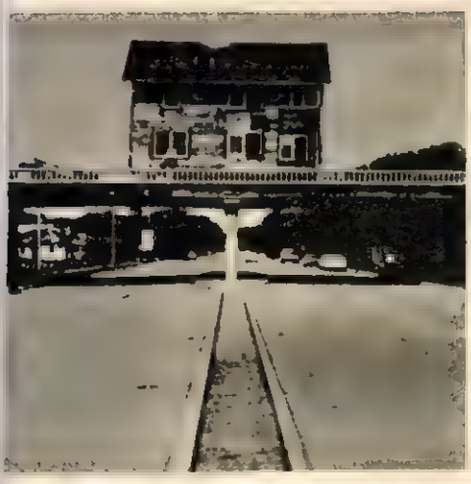

Nu-i un coș special pentru bebeluși, ci unul de hîrtii, adaptat la nevoile momentului unei mame ce n-are mai mult de două mîini!...

Casa de pe pasarelă să fie oare rodul fanteziei prea bogate a unui arhitect? Nu credem. Mai curînd cel al festei pe care a jucat-o utilizarea teleobiectivului.

Atenție! Excavatorul mușcă!

Dulce sau picant,
cu frișcă sau înghețată,
cu dulceață, smîntînă, iaurt sau în cremă de cacao.
întotdeauna cu adaos de substanțe nutritive

CORN FLAKES

NU STRICAȚI PLĂCEREA COPIILOR, EI VOR

CORN FLAKES

Comenzile se primesc direct la: COMBINATUL INDUSTRIAL DE MORĂRIT ȘI PANIFICAȚIE - București, Calea Plevnei nr. 145, sector 7, telefon: 49 41 00 — 49 37 70.

ANCHETA NOASTRĂ

OPINIA CITITORILOR

Cel mai bun actor român de film

1. CORNEL COMAN

2. FLORIN PIERSIC
3. AMZA PELLEA

Cea mai bună actriță româncă de film

1. MARGARETA POGONAT

2. IRINA GĂRDESCU
3. MARGA BARBU

Cel mai bun actor străin de film

1. ALAIN DELON

2. JEAN-PAUL BELMONDO
3. PETER O'TOOLE

Cea mai bună actriță străină de film

1. SOPHIA LOREN

2. ALI MCGRAW
3. JANE FONDA

Cel mai bun film românesc

1. PUTEREA ȘI ADEVĂRUL

2. DRUM ÎN PENUMBRĂ
3. FELIX ȘI OTILIA

Cel mai bun film străin

1. LOVE STORY

2. MESAGERUL
3.ex-aequo: INCIDENTUL și ANONIMUL VENEȚIAN

Cel mai bun actor român de teatru

1. GEORGE CONSTANTIN

2. RADU BELIGAN
3. VICTOR REBENGIUC

2. ION DOLĂNESCU
3. NELU BĂLĂȘOIU

Cea mai bună actriță româncă de teatru

1. MARIANA MIHUȚ

2. LEOPOLDINA BĂLĂNUTĂ
3. ILINCA TOMOROVEANU

Cel mai bun cîntăreț român de muzică ușoară

1. AURELIAN ANDREESCU

2. MIHAI CONSTANTINESCU
3. CORNEL CONSTANTINIU

Cea mai bună cîntăreață româncă de muzică ușoară

1. MARGARETA PÎSLARU

2. DIDA DRĂGAN
3. ANDA CĂLUGĂREANU

Cel mai bun cîntăreț de muzică populară

1. BENONE SINULESCU

Cea mai bună cîntăreață de muzică populară

1. IRINA LOGHIN

2. MARIA CIOBANU
Următoarele clasate au întrunit un număr de voturi cu totul nesemnificativ.

Cel mai bun serial de televiziune al anului

1. MANNIX

2. INVADATORII
3. RAȚIUNE ȘI SENSIBILITATE

Cel mai bun prezentator de televiziune

1. SANDA ȚĂRANU

2. CRISTIAN ȚOPESCU
3. MARIANA ZAHARESCU

glob comentar foto

caragiale pe o scenă pariziană

De un frumos succes se bucură în capitala franceză piesa «O scrisoare pierdută» — «capodoperă a teatrului românesc din secolul al XIX-lea», cum o definește ziarul «Le Figaro» — pusă în scenă la «Teatrul 347» de Marcel Lupovici. În fotografie: actorii Yves Vincent și Nicole Mèrouze, într-un moment din spectacol.

BIRMANIA

la ordinea zilei — știința de carte

În întreaga Birmanie, atît în localitățile rurale cît și în cele urbane, se desfășoară o vastă acțiune de lichidare a analfabetismului — procentul mare de neștiutori de carte care mai există constituind una dintre moștenirile nefaste ale dominației coloniale, ce a luat sfîrșit în urmă cu un sfert de veac, la 4 ianuarie 1948. În imagine: oră de curs, într-un sat, pentru cei care, deși au trecut de vîrsta școlară, vor să descifreze măcar acum tainele scrisului și cititului»

clasicii rămîn în actualitate

Index translationum 23

Ediția 1972 (dar cu date precise privind situația anului 1970) a lui «Index Translationum» — publicație de mare prestigiu internațional, apărută sub egida U.N.E.S.C.O — relevă că numărul traducerilor în lume este în necontenită creștere. Astfel, în anul 1970, în 75 de țări au fost traduse 41 325 titluri față de 38 175 titluri cîte au fost traduse în anul 1969, în 65 țări. Pe primul loc pe lista celor mai răspîndite lucrări continuă să se afle traducerile din operele lui V.I. Lenin: în 1970 au apărut 448 traduceri, față de 202 cît au fost efectuate în 1969. Urmează în ordine Shakespeare (141 traduceri), Jules Verne (126), Georges Simenon (119), Agatha Christie (95), Dostoievski (78), Dickens (77), Balzac (75), Mark Twain (71). Este interesant de constatat că marii clasici ai antichității continuă să se bucure de atenția caselor de editură și a cititorilor. Homer și Platon de pildă au fost traduși în 48 versiuni, Cicero în 35, Sofocle și Aristotel în cîte 30, fiecare. În ce privește «clasamentul», prin prisma traducerilor laureaților Premiului Nobel pentru literatură, pe primul loc se află Samuel Beckett, cu 53 de traduceri, urmat de Alberto Moravia (50), J.P. Sartre (42), Albert Camus (40). Printre țările în care se înregistrează cel mai mare număr de traduceri se numără U.R.S.S. (3 600 titluri), Spania (2 944), S.U.A. (2 570), Japonia (2 067), Franța (1 918). Cu cele 805 titluri traduse în anul 1970, România se situează pe locul al 15-lea în lume.

ca și cum c.e.e. n-ar avea destule probleme

Animație în fața sediului Pieței comune din Bruxelles. Mulțimea adunată aci nu este formată însă — cum s-ar putea crede — din ziariști atrași de dezbaterile vii ale tripleI reuniuni ministeriale a Pieței comune lărgite (a miniștrilor de externe, ai agriculturii și ai transporturilor). Imaginea înfățișează un grup numeros din cei 8 000 de salariați de la sediul Comunității economice europene, aflați în grevă pentru a-și afirma revendicările privind îmbunătățirea condițiilor de muncă. După mai bine de o săptămînă au reluat lucrul în urma hotărîrii președintelui în funcțiune al Consiliului ministerial al C.E.E. de a angaja convorbiri cu liderii sindicatului funcționarilor, privind revendicările acestora.

parisul mai puțin pitoresc

Un aspect de pe străzile capitalei franceze în timpul grevei celor aproximativ 4 000 de salariați ai întreprinderilor de salubritate. Greviștii revendică îmbunătățirea condițiilor de muncă și de viață și eliminarea discriminărilor la care sînt supuși muncitorii imigranți, care reprezintă un mare procent din totalul celor ce lucrează în acest sector. Pentru a degaja străzile de lăzile și sacii cu reziduuri menajere — care în unele locuri au împiedicat chiar circulația — autoritățile municipale s-au văzut nevoite să recurgă la ajutorul armatei.

la milano, după trei ani

Împlinirea a trei ani de la atentatul cu amprentă fascistă săvîrșit la Banca agricolă din Milano — soldat cu moartea a 16 persoane și rănirea altor 80 — a prilejuit organizarea, în diferite orașe italiene, a unor viguroase demonstrații în cadrul cărora s-a cerut să se acționeze cu fermitate împotriva elementelor de dreapta, neofasciste. Intervenția poliției la Roma și Milano (în fotografie) a dus la ciocniri cu demonstranții.

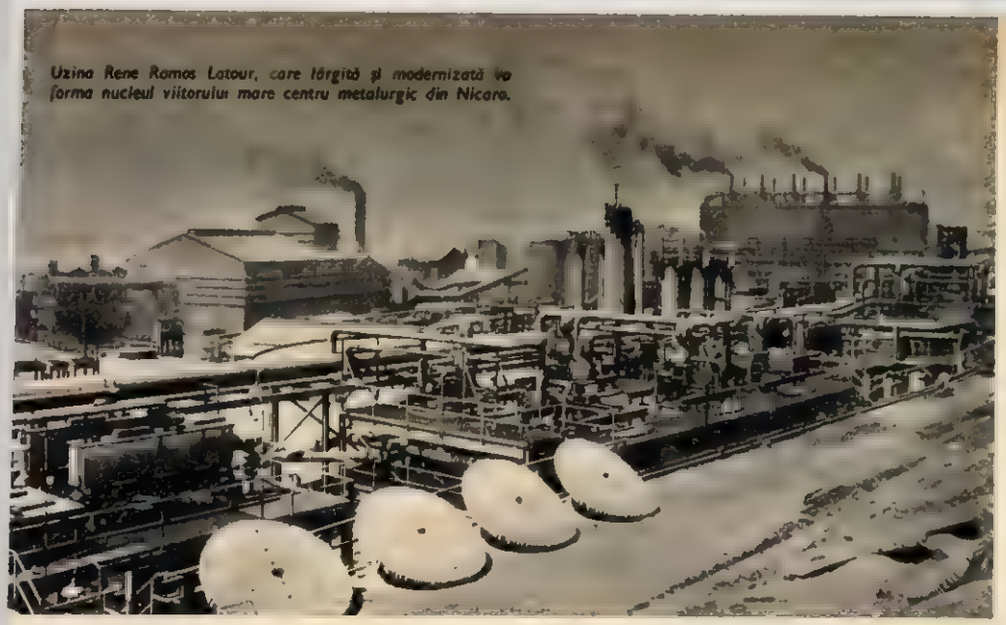

Uzina Rene Ramos Latour, care lărgită și modernizată va forma nucleul viitorului mare centru metalurgic din Nicaro.

HAVANA

coloana nichelului

Regiunea Nicaro din nordul provinciei Oriente este astăzi binecunoscută în Cuba nu doar pentru frumusețea incontestabilă a peisajului ei, mai ales, pentru faptul că aici la naștere cel mai important centru al producției cubane de nichel și oțel. În orășelele regiunii au apărut în ultimul timp sute de tineri care poartă pe buzunarele cămășilor niște inițiale: «CJN» — Coloana de tineret a nichelului. Sînt viitorii muncitori calificați, tehnicieni și ingineri care vor construi și dezvolta puternica industrie metalurgică din regiunea Nicaro. Patru ore pe zi învață și alte patru lucrează în uzina Rene Ramos Latour,— fosta Nicaro Nickel Company — întreprindere cu o capacitate de producție de 27 000 tone metrice de nichel pe an.

După părerea experților — a declarat unui corespondent al Agenției Prensa Latina tînărul director al uzinei, Higino Manjo, — subsolul acestei regiuni conține peste 16 milioane tone de minereu de nichel — una din cele mai mari rezerve de nichel pe plan mondial. Industria metalurgică existentă nu e pe măsura bogăției zăcămintelor. Cuba are nevoie de uzine de mare capacitate, de forță de muncă calificată, iar nichelul poate deveni una din pietrele unghiulare ale economiei țării. Dealtfel, după victoria revoluției Cuba și-a dezvoltat producția de nichel, care a devenit în prezent — după zahăr — cel mai important articol de export al țării.

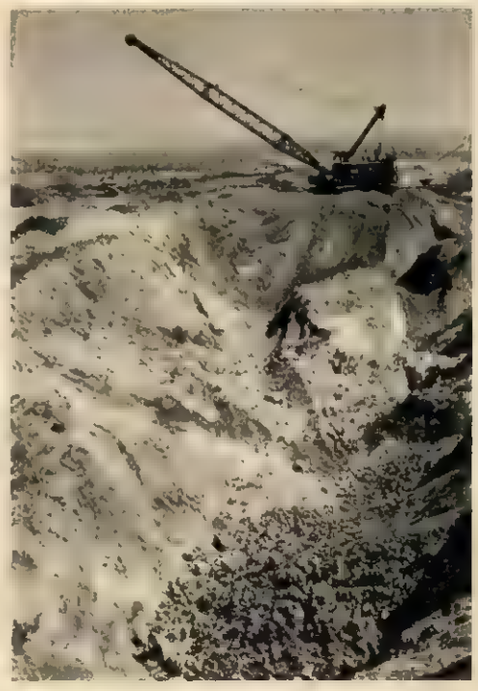

În curînd va fi dată în exploatare o a treia mină, pentru a furniza industriei surplusul necesar de materie primă. În fotografie, una dintre cele două exploatări miniere existente aici.

cronica de trei secunde

LUNA...

...Nimic nu mai e halucinant în faptul că drumul dintre Pămînt și Lună a devenit un zbor de rutină, urmărit printre melodii de muzică ușoară și catastrofe aeriene. Doar cîte un prost, cîte un om mare cu minte de copil, desuet de hipersensibil, educat la școala uimirii — școală cu totul anacronică — se mai întreabă cu vinovată rușine, pentru a nu-i fi deconspirată prostia, cum de nu mai e nimic halucinant în faptul că zborul de la Pămînt la Lună a devenit o operație de rutină a ființelor terestre. Bun, nu vom fi proști, nu vom fi julesvernieni, nu vom fi copii și vom spune ce spune toată lumea inteligentă, științifică și cinică: e foarte bine că am ajuns aici, că zborul de la Pămînt la Lună nu mai emoționează suflarea omenească. E o dovadă a puterii omenești, e o măsură a inteligenței umane capabile nu numai să stăpînească natura dar și propriile emoții în fața propriei forțe. Omul e o ființă gigantică, cu capul în cosmos și picioarele într-un lighean cu apă fierbinte (căci bîntuie o gripă sănătoasă...).

Dar trebuie spus — la fel de răspicat, la fel de cinic, la fel de lucid — că omul nu a reușit să umanizeze Luna. Iluzia aceasta trebuie destrămată, acum, cînd se constată că oamenii s-au plictisit de Lună și nimic nu-i mai uimește în privința ei și a zborurilor spre ea. S-a alunizat dar nu s-a umanizat nimic acolo, sus... S-au lăsat aparate, s-au înfipt steaguri, s-a adunat fierărie și metal, s-a cîntat, s-a mîncat, s-a strigat O.K., au rămas urme adînci de cizme în praful selenar, s-au aruncat de sus cutii, carcase, motoare, milioane de dolari, s-au înregistrat cutremurele ei. Fiecare gest al omului pe Lună a fost o izbîndă a genului biped — dar nici una dintre aceste izbînzi nu a umanizat Luna. Luna a fost transformată în magazie, în laborator, în șosea, în parc, în teren de golf, în sală pentru conferințe de presă, în studio de televiziune, dar ea nu a devenit a omului. Prin măsurile admirabile care s-au luat pentru securitatea cosmonauților, prin tehnica fantastică, mulțumită științei atotfăcătoare de minuni care neagă minunea, Luna a rămas și — sper — va rămîne străină omului.

Căci uitați-vă bine, priviți cu atenție: nu există morminte pe Lună. Și acolo unde nu există morminte, nimic nu e omenesc, nimic nu e al omului, în vecii vecilor, adio...

...ȘI DOI BANI JUMATE

Și pentru că așa stau lucrurile și nu mai e de bon ton ca să intri în Anul nou povestind povești, cîntînd cîntece de adormit copiii, pentru că e atîta suspiciune față de fiecare emoție, față de orice naivitate, ajungîndu-se chiar ca emoția să fie luată drept lipsă de emoție iar lipsa emoției să fie preamărită ca supremă cucerire a sensibilității noastre, pentru că nimeni nu mai crede în minune și vrajă dacă acestea n-au la bază un calcul precis, o cifră exactă, pentru că nici eu totuși nu pot fi altul decît sînt și nu mă pot preface că nu văd cum vine un An nou, nu-mi pot refuza voluptatea de a îmbătrîni fără să-mi ofer o poveste, o minunăție, o feerie: s-a calculat — și deci se poate zice că se zice — precum că Turnul din Pisa se va apleca din 1972 cu cîte cinci milimetri pe an. Altădată se înclina cu cîte 1 (un) milimetru. N-am nimic împotrivă să mi se dea mie acești patru milimetri, în loc de covrigi și nuci — e exact cît îmi trebuie pentru a tivi cu aur minijupa zinei mele.

Radu COSAȘU

agendă

Într-un interviu acordat presei vest-germane și a cărui inițiativă îi aparține, președintele concernului Krupp, BERTHOLD BEITZ, a ținut să dezmintă categoric zvonurile persistente cu privire la existența unei crize a acestui gigant al industriei siderurgice vest-germane. Respectivele zvonuri au apărut ca urmare a demisiei neașteptate a unuia dintre principalii conducători ai concernului, Juergen Krakow, la numai două luni după preluarea funcției.

Înființarea unei comisii aparținînd de Ministerul de Externe al Braziliei, menită să actualizeze, alături de Consiliul Național pentru Comerț Exterior, în vederea dezvoltării relațiilor comerciale cu țările socialiste, a fost hotărîtă de președintele brazilian EMILIO GARRASTAZU MEDICI — s-a anunțat din Rio de Janeiro. Știrea a fost primită cu interes de cercurile economice din Brazilia.

Cu prilejul întrunirii Consiliului ministerial al Pieței comune lărgite au fost aleși cei 13 membri ai noii Comisii executive a C.E.E. Pentru prima oară, între cei cinci vicepreședinți ai comisiei, aleși pe o perioadă de doi ani, se află și reprezentanți ai noilor țări membre ale Pieței comune, respectiv englezul CHRISTOPHER SOAMES și irlandezul Patrick Hillery. Președintele comisiei este François-Xavier Ortoli (Franța).

GEORGES MARCHAIS a fost ales secretar general al Partidului Comunist Francez de către cei 118 membri ai Comitetului Central al P.C.F., ales la încheierea lucrărilor celui de-al XX-lea Congres al partidului ce și-a desfășurat recent lucrările la Palatul sporturilor din suburbia pariziană St. Ouen. Cu același prilej, Waldeck Rochet a fost ales președinte de onoare al Partidului Comunist Francez.

Unul dintre pionierii cinematografiei americane, ADOLF ZUKOR, împlinește la 7 ianuarie 100 de ani. Fondator, în 1912, al studiourilor «Paramount», Zukor este în prezent președintele de onoare al acestei companii cinematografice. Potrivit afirmațiilor lui Frank Yablans, actualul președinte al lui «Paramount Pictures», mintea lui Zukor este, în ciuda vîrstei sale înaintate, «tot atît de vie ca a oricărui tînăr pe care-l întîlnesc».

THOR HEYERDAHL, navigatorul norvegian devenit celebru prin expedițiile întreprinse la bordul navelor «Kon-Tiki», «Ra I» și «Ra II», este preocupat în prezent de o serie de vestigii ale unor vechi civilizații de pe teritoriul Irakului de azi. Obiectul interesului său îl constituie în special regiunea Al Ahwar, ce se întinde pe mai multe mii de kilometri pătrați și este cunoscută ca o interesantă zonă arheologică.

UN PALTON MODERN ȘI ELEGANT

PE GUSTUL DV.

VĂ PUTEȚI ALEGE DIN BOGATA COLECȚIE A MODEI ACTUALE CE VĂ STĂ LA DISPOZIȚIE ÎN MAGAZINELE ȘI RAIOANELE DE CONFECȚII.

memento

prezentat de:

Traian STOICA (carte) • Magda MIHĂILESCU (cinema) • Vlad MUȘATESCU (disc)

Cornel BOZBICI (plastică) • Sanda FAUR (teatru)

CARTE

Noul an a fost întîmpinat de Editura Univers cu o seamă de apariții dintre cele mai substanțiale. Semnalăm cîteva titluri dintr-o susținută și frumoasă activitate editorială:

• În colecția «Eseuri»: **Maxime și reflecții** de Johann Wolfgang Goethe. Prilej pentru cititor de a urmări și pe această cale a aforismului condensat, evoluția gîndirii acestei mari personalități a culturii universale. În românește de Gheorghe Ciorogaru. Prefață de Sergiu Sălăjan.

• În aceeași colecție: **Intenționi** de Oscar Wilde. În românește de Mihai Rădulescu. Prefață de Mihai Miroiu.

• Vasta și complexa biografie **Prometeu sau Viața lui Balzac** de André Maurois, tipărită în excelente condiții grafice. Traducere de Marcel Aderca, întocmitorul și al unei utile cronologii a traducerilor din Balzac în limba română (1852-1972), ce se publică în paginile finale.

• În colecția «Thalia», feeria **Visul** de August Strindberg. Tălmăcire din suedeză de Maria și Petre Banuș.

• În colecția «Poesis»: **Versuri alese** din tulburătoarea lirică a poetului victorian Robert Browning. Traducere de Leon D. Levițchi. Prefață de Ștefan Stoenescu.

• Prima versiune integrală a **Fabulelor** lui Esop. Traducere din limba elină, prefață și note de Traian Diaconescu.

• În colecția Romanul secolului XX: **Primăverile lui Ivan Galeb** de Vladan Desnica (1905-1967), reprezentant de seamă al prozei croate moderne. În românește de Mircea Spiridonoanu și Voislava Stoianovici.

• **Imnurile** orfice pentru întîia oară în limba română. Traducere de Ion Acsan. Cuvînt înainte de Zoe Dumitrescu-Bușulenga.

• În colecția Clasici literaturii universale volumul de nuvele al lui Theodor Storm (1817-1888): **Cronica despre Grieshuus.** În românește de Frida Papadache și Laura Dragomirescu. Prefață de Val Panaitescu.

CINEMA

• **Explozia.** Producție 1972 a Studioului cinematografic «București». Cîteva motive de a primi cu încredere acest proaspăt film: semnătura scriitorului Ioan Grigorescu pe un scenariu inspirat din actualitate, reîntoarcerea lui Mircea Dragan pe un teritoriu care îi oferă materie primă adevăratei sale vocații regizorale, o distribuție puternică: Radu Beligan, Gheorghe Dinică, Toma Caragiu, Dem Rădulescu, Jean Constantin, George Motoi, Toma Dimitriu, Colea Răutu, Draga Olteanu, Florin Piersic, Mircea Basta, Aurel Cioranu. Imaginea — Nicolae Mărgineanu; muzica — Theodor Grigoriu; decoruri — Constantin Simionescu; costume — Horia Popescu.

• **Perla coroanei.** Solidaritatea și demnitatea muncitorească într-un film de o înaltă ținută artistică. Regia — Kazimierz Kutz, regizor polonez a cărui personalitate se impune tot mai mult în ultimii ani. Interpreți — Olgierd Lukaszewicz, Lucja Kowolik, Jan Englert, Franciszek Pieczka, Marian Opania, Tadeusz Soblewicz. Imaginea — Stanisław Loth.

• Consemnăm, în continuarea listei de premii anunțate în numărul trecut, alte filme documentare distinse în cadrul Concursului anual «Omul zilelor noastre — constructor al socialismului»: **Noaptea bărbaților** (Alexandru Boiangiu), **Trei peisaje** (Alexandru Sîrbu), **Africa centrală** (Pantelie Tuțu-

Vivien Leigh

leasa), **Să treacă vara** (Florica Holban), **La ce te-ai gîndit?** (Dumitru Done), **Se plînge la Love Story** (Ion Visu).

• «Zile de vacanță... zile de film» începute odată cu lăsarea vacanței școlare continuă pînă în ziua de 9 ianuarie. Programele concepute și organizate de **Întreprinderea cinematografică a municipiului București** împreună cu **Arhiva națională de filme** sînt judicioase și inspirate, instructive și atractive. Pot profita și cei mari de cicluri precum: **Ecranizări ale literaturii românești** (Moara cu noroc, Răscoala, Felix și Otilia etc.), **Retrospectivă I.L. Caragiale, Jules Verne readitat pe... peliculă,** filme distinse cu prestigioase premii internaționale (Unchiul Vania, Pădurea de mesteceni, Sacco și Vanzetti, Z etc.). Medalion Ilarion Ciobanu.

Florin Piersic

• În ianuarie, pe ecrane — **Pe aripile vîntului,** cu Vivien Leigh, Olivia de Havilland, Clark Gable și Leslie Howard.

PLASTICĂ

• **25 de ani de artă plastică românească.** O amplă retrospectivă de artă plastică dedicată aniversării republicii. Au fost selecționate opere din patrimoniul muzeelor bucureștene aparținînd artiștilor din toate generațiile. Expoziția este o grăitoare mărturie a evoluției artei românești în ultimii 25 de ani, a angajării sale în slujba idealurilor socialiste (Muzeul de artă).

• **«Slăvim republica».** Sub acest titlu, la Galeria mare de artă din Cluj s-a deschis o expoziție care reunește circa 100 de lucrări de grafică militantă. Expun peste 40 de graficieni.

• La Suceava s-a deschis expoziția anuală de pictură, sculptură și grafică a artiștilor plastici din Moldova de nord dedicată aniversării republicii.

• La Muzeul de artă, o amplă retrospectivă **Gh. Petrașcu** (1872—1949), care marchează aniversarea a 100 de ani de la nașterea pictorului. O operă fecundă care se întinde pe parcursul a mai multor decenii. Creația lui Petrașcu cuprinde peisaje din țară și străinătate, interioare și naturi statice, autoportrete și portrete, nuduri etc. Selecția însumează circa 200 de tablouri.

• **Monumente din Cuba.** 150 de fotografii prezintă creații ale arhitecturii cubaneze din cele mai vechi timpuri și pînă azi.

DISC

• **Gică Petrescu** — trubadur de viață lungă — care cîntă și ne încîntă de nu mai știm cîte decenii, ne dăruiește unul dintre cele mai dense discuri din cariera sa «electrecord»-istă. Prezentat de dramaturgul Aurel Baranga (cu osebită căldură), acompaniat de orchestrele «Electrecord» (dirijor Al. Imre) și Gerry Podgoreanu (cu frățească pricepere), îndrăgitul cîntăreț binevoiește să ne ofere un mănunchi de patruzprezece piese de mare popularitate, mai vechi și mai noi. Pomenim doar «Bucureștii, Bucureștii» (de Gică Petrescu chiar), «Costică, Costică», «Cît oi mai trăi pe lume» (de Temistocle Popa). Restul se prezintă la același nivel! (Stm-EDE-0753).

• **Nelu Bălășoiu,** interpret de muzică populară din cei mai... populari, făcînd parte din faimoasa galerie a soliștilor de mare răspîndire (Ioana Radu, Maria Lătărețu, Maria Ciobanu, Ion Dolănescu), realizează un autentic recital (12 piese, aproape patruzeci de minute) cu prilejul recentei sale înregistrări editate de casa noastră de discuri. «Cît oi fi, mamă, plecat», «M-a făcut maica gorjan», «Văzui frunza cît paraua», «Zice lumea că-i ferice», «Te văzui, dragă Mărie», rămîn adînc întipărite în memoria afectivă a ascultătorilor. Acompaniază orchestrele Victor Predescu și Constantin Busuioc (Stm-EPE-0748).

• **Kissfalussy Bálint, Zeitz Gabriella** și **Bányasz István** reușesc să ne convingă de plăcutele lor calități vocal-interpretative. «Șantaj», «Bossa Nova», «Floare de mac» și «N-aș vrea să fiu un cowboy» sună interesant. Două dintre ele aparțin chiar lui Kissfalussy Bálint, care se dovedește și un dăruit compozitor de muzică ușoară (45-EDC-10 266).

TEATRU

• **O noapte furtunoasă** și **Conu Leonida față cu reacțiunea** de I.L. Caragiale (Teatrul dramatic de stat-Ploiești): o nouă versiune scenică a celebrelor piese, semnată de actorul (și director al teatrului) Marcel Anghelescu, în care se fac bine simțite sănătoasele tradiții realiste ale interpretării caragialiene. Distribuția — Silviu Lambrino, Maria Lăzăreanu, Ion Moreni, Radu Dumitrescu, Eugenia Laza, Cornel Ciupercescu, Olga Dumitrescu și Silvia Năstase. Scenografia — Gh. Toma și Maria Lăzăreanu — servind întru totul concepția regiei.

• **Regele gol** de Evgheni Svarț (Teatrul de stat — Oradea); metaforă scenică împletind lirismul cu violente puseuri satirice, montată de regizorul Al. Colpacci cu evidente intenții de contemporaneizare a aluziilor basmului. O distribuție ce cuprinde mare parte din trupa teatrului și din care citîm pe Eugen Țugulea, Nicolae Barosan, Theo Cojocaru, Nicolae Toma, Dorina Păunescu, Simona Constantinescu, Ion Abrudan și alții. Scenografia — Tatiana Manolescu-Uleu.

• **O familie îndoliată** de B. Nușici (Teatrul de stat-Turda): satiră suculentă, tentînd regia (Const. Leoveanu) să construiască un spectacol de actori și bizuindu-se pe actorii trupei — Const. Miron, George Bossun, Gh. Boiangiu, Mihai Ionescu-Vrănești, Aurel Ștefănescu și alții. Scenografia — Gh Matei.

• **Tinerețea, bat-o vina** de Eugene O'Neill (Teatrul municipal «Maria Filotti» din Brăila): în versiunea românească și regia Zoei Anghel-Stanca, un spectacol de atmosferă, împingînd poate prea tare textul spre zonele comediei groase, în detrimentul substanței dramatice a personajelor. Cîteva creații bune, una — excelentă, cea a tînărului și talentatului actor Buior Macrin. Reținem numele actorilor Nae Nicolae, Virginia Weber, Ileana Radu, Petre Simionescu.

• **Bob de vișc** — excepțional recital de poezie cultă și folclorică (balade ceangăiești, cîntate în stilul horitoarelor din Moldova) prezentat și în București de sensibila actriță a Teatrului de stat din Tg. Mureș — Illyés Kinga.

PRONO

I. Cagliari-Napoli	1, x
II. Fiorentina-Ternana	1
III. Juventus-Atalanta	1
IV. Lanerossi-Roma	x, 1
V. Lazio-Bologna	1
VI. Milan-Torino	1, x, 2
VII. Palermo-Inter	x, 2
VIII. Sampdoria-Verona	1
IX. Bari-Genoa	x, 2
X. Catania-Arezzo	1
XI. Como-Catanzaro	1
XII. Mantova-Foggia	x
XIII. Reggina-Brescia	1

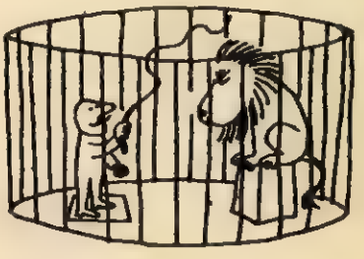

FLACĂRA. Redacția: București Piața Scînteii 1, Sectorul 1 Căsuța poștală 4112. Of. 33. Telefon 17.60.10—int. 1744 TIPARUL executat la Combinatul poligrafic «Casa Scînteii»

PREȚUL REVISTEI: 5 LEI

41 505

flacăra album

CATHERINE SPAAK, gata pentru revelion.

FLACARA

2
'73

ANUL XXII
NR. 918
6 IANUARIE 1973

în șapte zile

Așadar, la activ am trecut de pe acum primele rezultate obținute în acest hotărîtor an al cincinalului, 1973. Ideea de ritmicitate se impune ca o dominantă a întregii noastre activități economice. Mai mult ca oricînd, înțeleapta vorbă populară «ceea ce poți face astăzi, nu lăsa pe mîine» devine, trebuie să devină legea de fier a muncii fiecăruia dintre noi, expresia refuzului categoric de a amîna îndeplinirea sarcinilor; ne îndeamnă la a gîndi responsabil asupra tuturor cauzelor posibile — și cîte nu pot fi — care duc la aminare, ne îndeamnă a le evita, a lua din vreme toate măsurile pentru ca ele să nu apară, să nu-și producă efectele. Este aceasta o treabă care mobilizează nu numai persoanele investite direct cu responsabilități în organizarea producției, cît și pe fiecare dintre noi pentru tot ce se întîmplă sau se poate întîmpla la locul nostru de muncă.

Am spune că din acest punct de vedere, al angajării directe a fiecărui cetățean în marile treburi ale țării, recenta sesiune a Marii Adunări Naționale, prin legile votate, a creat un cadru legal fără precedent. Inspirate de partid, marile hotărîri ale deveniri noastre economice și sociale sînt însușite de întregul nostru popor, devenind propriile lui hotărîri. Este deci cît se poate de firească măsura de a încredința însuși poporului dreptul și obligația — în același timp — de a controla cum sînt ele îndeplinite. Prin lege, întreaga activitate economică și socială este supusă unui serios și autorizat control muncitoresc. Este aceasta dovada maturității politice a clasei noastre muncitoare, a întregului nostru popor, expresia largului democratism al orînduirii noastre socialiste. Legea cu privire la organizarea și funcționarea Consiliului Central de Control Muncitoresc al Activității Economice și Sociale răspunde necesității ca întreaga noastră societate să cunoască în permanență modul în care se realizează sarcinile planului național unic de dezvoltare economico-socială a țării, modul cum se desfășoară activitatea de producție, investiții, comerț exterior și interior, felul cum sînt gospodărite mijloacele materiale și financiare, cum își îndeplinesc sarcinile colectivele de oameni ai muncii și cadrele cu funcții de conducere în activitatea economică și socială. Așa cum se arată în preambulul legii, controlul, ca parte integrantă și obligatorie a muncii de conducere, trebuie să asigure cunoașterea temeinică și aplicarea riguroasă a hotărîrilor de partid și a legilor țării, să contribuie la realizarea exemplară a sarcinilor de dezvoltare economică și socială, la întărirea disciplinei de plan, a simțului de răspundere în gospodărirea fondurilor încredințate de societate, la apărarea și prevenirea încălcării integrității proprietății socialiste. Controlul trebuie să contribuie la perfecționarea activității organelor de stat și cooperatiste, la atragerea maselor de oameni ai muncii la conducerea societății, la dezvăluirea cauzelor lipsurilor și încălcărilor comise și la adoptarea măsurilor pentru eliminarea acestora și creșterea eficienței în toate sectoarele de activitate.

A participa direct la elaborarea hotărîrilor, a avea în mîinile tale pîrghia controlului îndeplinirii hotărîrilor și posibilitatea de a interveni direct, prin măsuri concrete, pentru a îndrepta ceea ce trebuie îndreptat — și toate acestea la nivelul unui întreg popor — iată substanța de cea mai pură esență a democratismului nostru socialist. Este firesc ca avînd asemenea drepturi să te simți angajat cu toată ființa ta față de țară, față de partid, să te simți pienar responsabil față de soarta și viitorul țării. Pe planeta noastră, «atît de fragilă», încă nu e pace. Forțe imperialiste, forțe reacționare promovează încă o politică agresivă, ostilă socialismului, progresului și civilizației. Sînt realități ce impun cu o necesitate vitală, izvorîtă din însuși sentimentul nostru de răspundere față de viitorul națiunii, luarea măsurilor care să asigure munca pașnică, creatoare, a poporului nostru, păstrarea neștirbită a independenței, suveranității și integrității Republicii Socialiste România, să contribuie la apărarea cauzei socialismului și păcii. Unor asemenea imperative le răspunde Legea privind organizarea apărării naționale a Republicii Socialiste România. Sîntem un popor pașnic. Stă mărturie istoria noastră milenară că atunci cînd am luptat, am fost nevoiți să o facem, pentru a ne apăra glia, neamul. Ne-am păstrat ființa noastră două milenii și vrem să ne-o păstrăm încă mult de acum înainte. Prin întreaga politică desfășurată de partidul și statul nostru respingem violența și amenințarea cu forța, îmbrățișăm ideea tratativelor, a înțelegerii reciproce, a soluționării pe cale pașnică a tuturor problemelor. Această rezultă și din faptul că însăși organizarea apărării noastre are la bază politica generală a Partidului Comunist Român de construire a socialismului și comunismului, de întărire a prieteniei, colaborării și alianței cu toate țările socialiste, în conformitate cu principiile internaționalismului proletar, de promovare a relațiilor de bună vecinătate și conviețuire pașnică cu toate statele, indiferent de orînduirea socială, bazate pe deplina egalitate în drepturi, pe respectarea independenței și suveranității naționale, pe neamestecul în treburile interne și pe avantaj reciproc, precum și pe renunțarea la folosirea forței sau la amenințarea cu forța în soluționarea problemelor litigioase.

Să le numim toate acestea mari și profunde angajări ale fiecărui dintre noi în tot ceea ce implică destinele patriei noastre.

În încheiere, un gînd bun și sincere felicitări celor 200 000 de tovarăși distinși cu medalia jubiliară «25 de ani de la proclamarea Republicii», celor 3 900 tovarăși care au primit ordine, ca și celor 2 000 tovarăși cărora li s-au înmînat medalii ale Republicii Socialiste România.

Petru ISPAS

marți, 2 ianuarie 1973

PRIMIREA DE CĂTRE TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU A ȘEFILOR MISIUNILOR DIPLOMATICE

Președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu alți conducători de partid și de stat, a primit simbătă la amiază, la Palatul Consiliului de Stat, pe șefii misiunilor diplomatice acreditați în România, care au prezentat felicitări cu prilejul Anului nou și aniversării unui sfert de veac de la proclamarea Republicii.

REVELIONUL TINERETULUI

Imensa încăpere a Complexului expozițional din București a fost, în noaptea revelionului, locul de întîlnire a tineretului Capitalei. Aproape 5 000 de persoane au întîmpinat aici Anul nou într-o atmosferă de autentic carnaval, într-o dezlănțuire de veselie și exuberanță. Totul marcat de optimismul ce caracterizează pe tinerii noștri și dorința lor de a-și pune în valoare energia și entuziasmul pentru realizarea de noi succese în anul ce începe în aceste zile.

TRADIȚIONALELE URĂRI DE ANUL NOU ADRESATE CONDUCERII DE PARTID ȘI DE STAT DE PIONIERI ȘI ȘCOLARI

În pragul Anului nou, păstrînd datina străbună, 240 de copii, reprezentanți ai pionierilor și școlarilor, au urat, cu sufletul plin de emoție, tovarășului Nicolae Ceaușescu, celorlalți conducători ai partidului și statului nostru, mulți ani, cu bucurie și sănătate, pentru fericirea întregului popor și prosperitatea României socialiste.

Cuvîntarea tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, secretarul general al partidului nostru, rostită, în prag de An nou, la posturile de radio și televiziune, a constituit un îndemn însuflețit pentru obținerea de către entuziaștii constructori ai socialismului din țara noastră a unor noi succese în muncă, totul pentru fericirea și prosperitatea națiunii noastre.

NOUL AN A ÎNCEPUT BINE!

Preluînd ştafeta unui an rodnic, oamenii muncii îşi intensifică eforturile pentru îndeplinirea ritmică, exemplară, a sarcinilor de plan, folosind din prima zi, cu maxim de eficienţă, fiecare ceas, minut şi secundă.

an nou, produse noi

La Fabrica de cabluri şi materiale electroizolante din Bucureşti, planul de producţie pe 1973 va înregistra o creştere cu peste 12% faţă de realizările anului trecut. Lansarea în producţie a încă 8 produse noi şi modernizarea a altor trei vor constitui o etapă importantă în planul de reînnoire al întregii game de sortimente prevăzute pînă la sfîrşitul lui 1975.

În primele zile ale acestui început de an mai notăm intrarea în producţia de serie a 17 maşini noi de trefilat. Acestea vor produce conductoare subţiri din cupru emailat, necesare fabricării motoarelor electrice (în fotografie).

Tot în prima lună a anului vor începe probe la seria zero a unui nou lac poliester imidic. Acesta va da posibilitatea ridicării gradului de izolaţie al conductoarelor emailate, astfel ca ele să poată fi utilizate în condiţii de temperaturi înalte.

Primele zile ale anului au însemnat pentru acest harnic şi priceput colectiv de muncă primele înfăptuiri pe calea ridicării calităţii produselor lor la o treaptă mai înaltă. Le urăm multe succese şi pe mai departe.

primele zile, primele succese

Instantaneul nostru a surprins un moment caracteristic pentru aceste zile de început de an la moderna Fabrică de încălţăminte «Progresul»: lansarea în producţie a unui nou model de pantof din velur. Tovarăşa Didina Ciu, tehnolog la serviciul tehnic, ia în primire modelul şi tiparele de la creatorul Ion Petrescu şi modelierul Ştefan Ferenţ şi îşi notează explicaţiile tehnice pentru realizarea sortimentului în producţia de serie.

După succesele repurtate anul trecut (o depăşire a planului la producţia-marfă care însumează 165 200 perechi de încălţăminte), zilele acestea se pregăteşte lansarea în producţie a noilor sortimente în pas cu moda anului 1973. Toate sortimentele produse anul trecut vor beneficia de îmbunătăţiri calitative, iar 56% din întreaga producţie va cuprinde modele noi. Astfel notăm intrarea în producţia de serie a unor sortimente noi de încălţăminte din pielea sintetică românească Clarom şi, în această lună, darea în folosinţă a unei linii tehnologice pentru încălţăminte cu talpă injectată.

calculatorul sprijină alegerea locului de muncă

În scopul unei selecţionări riguros ştiinţifice a viitorilor muncitori şi tehnicieni, Uzina de fire şi fibre sintetice din Piatra Neamţ a înfiinţat de curînd un laborator central de fiziopsihologie. Realizarea aparţine unui grup de ingineri şi tehnicieni din cadrul acestei întreprinderi. Aici, pe baza unor numeroase examinări, printre care cele în legătură cu emotivitatea, atenţia distributivă, viteza de reacţie, capacitatea de organizare, coordonarea vizuală etc., se poate determina o alegere mai bună a omului potrivit pentru locul potrivit. O soluţie eficientă pentru cunoaşterea şi îmbinarea armonioasă a intereselor personale cu cele ale uzinei.

la ordinea zilei

O imagine obişnuită a acestor zile, în care iarna a intrat în drepturile ei (surprinsă de fotoreporterul nostru la C.A.P.-Vadu Săpat, jud. Prahova): asigurarea hranei animalelor, garanţia sigură a producţiilor viitoare de carne şi lapte.

COPERTA NOASTRĂ

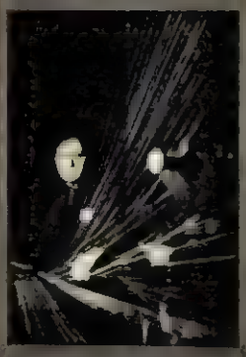

Instantaneu de la Fabrica de textile nețesute din Bistrița. (Citiți reportajul din pag. 8-9-10).

Fotografie de S. STEINER

Prezentarea artistică: V. OLAC

FLACĂRA. Redacția, București, Piața Scînteii 1, Sectorul 1, Căsuța poștală 4112, Of. 33, Telefon 17.60.10 — int. 1744. TIPARUL executat la Combinatul poligrafic «Casa Scînteii»

căutătorii de zăpadă

Zăpadă foarte puțină pe ambii versanți ai Carpaților (sau cel puțin așa se prezenta situația la închiderea ediției noastre). Amatorii sportului cu schiuri și săniuțe au fost nevoiți să caute covorul de nea la o mare altitudine.

agenți de circulație manechine

Din inițiativa inspectoratelor județene ale Ministerului de Interne din județele Cluj, Mureș, Vrancea, Suceava, Alba, Ilfov și altele a apărut pe străzile și șoselele publice «agentul de circulație manechin».

Folosirea de manechine în uniformă de agent de circulație s-a dovedit a fi o metodă inspirată. Instalarea lor în anumite zone și puncte periculoase pentru siguranța traficului atrage atenția șoferilor asupra responsabilității ce o au în calitate de conducători ai unor autovehicule pe drumurile cu intens trafic rutier.

«Agentul de circulație manechin» apare acolo unde nu te aștepți: în localități și în afara acestora, pe acostamentul șoselelor sau în cabinele postului de control, lîngă o mașină sau motoretă, la un loc de parcare, într-o intersecție sau în apropierea unei treceri de nivel peste calea ferată sau în preajma unor indicatoare de restricție a vitezei etc.

Și apoi să nu uităm un lucru: acești «agenți de circulație» nu sînt chiar singuri. Ei se interferează în «activitate» cu cei autentici.

cărbune, sub albia motrului

Geologii au descoperit sub albia rîului Motru, la circa 20 km de Rovinari, mari zăcăminte de cărbune. În viitorul nu prea îndepărtat, aici va lua ființă o importantă mină carboniferă de suprafață. În acest scop, în 1973 vor fi efectuate primele lucrări de deviere a rîului, urmînd să înceapă scoaterea la lumină a zăcămîntului și exploatarea. Motrul va fi deviat pe o portiune de circa un kilometru. Straturile în vechea albie se vor merge pînă la 30—40 metri sub prundiș — așa cum s-a întîmplat și cu mina de suprafață de la Rovinari, aflată sub vechea albie a Jiului.

un start bun

Măiestria bunilor pescari se cunoaște, mai ales, pe vreme rea. Pescarii de la ferma piscicolă din Oltina, județul Constanța, în ciuda vremii potrivnice au reușit să depășească sarcinile de plan cu zeci de tone de pește încă din primele zile ale anului 1973.

teze și paranteze

de Aurel BARANGA

«apollo»

Cu ultima expediție selenară, consumată acum cîteva săptămîni, complexul științific intrat în istorie sub un nume de glorie, «Apollo», și-a încheiat misiunea. Din clipa întoarcerii pe pămînt a ultimilor trei cosmonauți, «Apollo» a devenit o pagină a unei fascinante cronici, consemnînd curajul și ambițiile nobile ale OMULUI de a-și depăși condiția. Este fără îndoială că rezultatele științifice dobîndite sînt uriașe și că valorificarea lor ulterioară va însemna tot atîtea neprevăzute triumfuri, pline de speranță și de mîndrie, ale spiritului uman. Cele cîteva cuvinte rostite de primul cosmonaut care a pășit pe Lună: «un pas mic al OMULUI, un pas uriaș pentru UMANITATE» vor deveni o mărturie realitate, în perspectiva unor noi cercetări ce vor îmbogăți patrimoniul cunoașterii universale.

Dar, mă întreb, se poate solda o asemenea temerară expediție — cea mai riscantă din istoria omenirii — doar cu achiziții de ordin geologic? Putem fi satisfăcuți — oricît de importantă ar fi problema — cu faptul că «Apollo» a adus noi ipoteze în chestiunea palpitantă, recunoaștem, a originii și a felului cum s-a format Luna în ultimele zeci miliarde de ani? E adevărat că umanitatea nu dormea chinuită de întrebarea: în ce condiții s-a format Selena? — dar, oricum, faptul că ne aflăm, actualmente, în posesia unor noi date explicînd misterul satelitului nostru ne obligă la mulțumire și la o stare de spirit euforică? Nu de alta, dar pentru că sîntem siliți la consemnarea unor fenomene contradictorii, de o acută melancolie. În timp ce diversele expediții «Apollo» zburau spre Lună, în condiții de securitate, de o asemenea matematică precizie încît ultimul periplu n-a mai fost urmărit la televizoare decît de o treime din privitorii care au compătimit alături de primii cosmonauți — orice spectacol dat a doua oară pe micul ecran nu mai are nici un haz — în timp ce OMUL scruta secretele universului, aici, pe pămînt, gripa, această maladie numită odinioară «influență», făcea ravagii, soldate cu zeci de mii de victime pe iarnă, fără ca medicii să poată influența, decît într-o măsură infimă, mersul epidemiei.

Atunci? Atunci cred că e foarte bine ce-am făcut în Lună, complexul «Apollo» marchează un punct de ascensiune maximă pe curba dezvoltării spiritului omenesc, dar cred, tot atît de tare, c-a sosit momentul să coborîm și pe scoarța pămîntului nostru, pe scoarța plină de secrete a *Terrei*, ca să facem, în sfîrșit, un pas mic al OMULUI, dar și un pas însemnat al omenirii pe drumul eliberării sale de vechile și chinuitoarele ei păcate, suferințe și umilințe.

ÎN LOC DE METAL, ÎN LOC DE LEMN — inteligență materializată

Există în București, pe o stradă liniștită, într-o căsuță modestă — practic, cîteva odăițe — un așezămînt științific în care gestează multe dintre noile materiale chemate de înalte cerințe ale economiei naționale să înlocuiască lemnul, metalul, pielea și alte materiale de origine naturală. *Să le înlocuiască mai bine și cu mai mult folos economic.*

Am vizitat cele cîteva odăițe care, la București, găzduiesc Secția de procese de polimerizare și cinetica-coloizi din cadrul Institutului de chimie macromoleculară «Petru Poni» cu sediul la Iași. Am întrebat, mi s-a răspuns și astfel am putut pătrunde pentru cîteva clipe în «culisele» unei alchimii moderne, care înlocuiește materialele oferite acum de natură cu tot mai multă zgircenie: le înlocuiește cu inteligență materializată. Pentru nevoile actuale ale economiei naționale această substituire este esențială. Despre ea ne-au vorbit dr. docent Ion GAVĂT, conducătorul secției, ing. Victoria DIMONIE și ing. Ion V. IONESCU, cercetători principali.

ÎNSUȘIRI LA COMANDĂ

Materialele plastice sînt «la modă»: ele au pătruns în existența cotidiană a fiecăruia dintre noi. Coborînd de pe piedestalul rarităților, pe care se aflau cu două decenii în urmă (cine nu-și amintește de poșetele «de nailon» rîvnite cu patimă?), obiectele din materiale plastice au îmbrăcat haina utilului, într-o gamă de pe acum extrem de largă. Ele au început să înlocuiască obiectele confecționate din materiale tradiționale. Așadar, «vocația» de înlocuitor depășește cu mult orizontul periuței de dinți și al minerului de umbrelă. De fapt, în ce constă această «vocație»?

Întrebarea a fost adresată doctorului docent Ion GAVĂT, șeful secției mai sus-amintite. Iată răspunsul dumisale:

— Este vorba despre o mișcare de translație pe un front foarte larg, la capătul căreia materialele plastice se substituie lemnului, metalului, pielii, hîrtiei etc., care sînt scumpe și din ce în ce mai deficitare. Ele înlocuiesc — pe măsură ce se perfecționează — chiar și... materialele plastice depășite de tehnica actuală, astfel încît această mișcare — e de presupus — nu se va sfîrși niciodată.

Prin urmare sînt înlocuite materialele *deficitare*. Această tendință este dealtfel valabilă în întreaga lume, cauzele fiind generale. Dar această operațiune vizează nu numai economisirea a ceea ce nu mai e îndestulător, ci și obținerea a ceva *mai bun* decît ne oferă natura. Și atunci cînd zic «mai bun» nu mă gîndesc în mod expres la totalitatea calităților unui material sau altuia, ci am în vedere *diversitatea* extremă de mare a acestor calități. Or, acest lucru *natura nu l-a realizat!*

Nici omul nu l-a înfăptuit decît în foarte mică parte, dar ceea ce a obținut ne oferă imaginea schițată a unui viitor uimitor, în care el va fi stăpînul unei «alchimii» a materialelor noi, cu însușiri, practic, la comandă.

Deocamdată s-au sintetizat puține materiale plastice cu proprietăți fizico-mecanice apropiate de cele ale metalelor. Stadiul în care ne aflăm este acela al unui fel de compromis: o *alianță*, probabil trecătoare, *a metalului cu materialele sintetice, ambele completîndu-și reciproc însușirile.*

— Puteți fi obiectiv atunci cînd tratați acest subiect care reprezintă, în definitiv, rațiunea existenței d-voastre științifice: materialele sintetice?

— Cred că da. Dar să fiu mai precis. În industria chimico-farmaceutică și cea alimentară, cu medii puternic corosive, sînt folosite materialele plastice mai ales pentru a se evita impurificarea produselor cu săruri metalice, care conduc la închiderea culorii și, totodată, la o acțiune toxică neadmisă de către normele internaționale sanitare. Aparate și instalații confecționate *integral* din materiale plastice s-au realizat mai ales în cazurile cînd acestea funcționează la temperatura camerei sau la temperaturi ușor superioare.

Stabilitatea termică redusă a materialelor plastice, transferul mic de căldură și rezistența lor, în general, slabă la solvenți organici, sînt tot atîția factori limitatori. Unele dintre aceste dezavantaje pot fi în mare măsură limitate prin *șarjarea* sau «armarea» materialelor plastice, așa cum am arătat mai sus. Trebuie accentuat însă că proprietățile acestor materiale sînt excepțional valorificate la *protecția metalelor feroase și neferoase sau a aliajelor lor, împotriva mediilor corosive sau intemperiilor*, mărindu-se astfel mult durata de utilizare și, prin aceasta, obținîndu-se reducerea consumului de metal.

Toate aceste considerente, inclusiv penuria actuală sau potențială a materialelor «clasice», explică de ce producția industrială mondială de materiale plastice, care a început abia de aproximativ 40 de ani, a ajuns în perioada 1950—1968 să crească de *15 ori*. Un astfel de salt nu s-a constatat la nici un alt produs de mare consum, nici chiar la titei, a cărui producție a crescut numai de patru ori în aceeași perioadă.

În 1930 producția mondială de materiale plastice a fost de aproximativ 100 000 tone pe an, dar în 1970 ea a atins 30 de milioane urmînd ca în anul 2000 să se cifreze, potrivit estimărilor, la circa 1 700 000 000 tone pe an, ceea ce înseamnă că *producția mondială de materiale plastice va ajunge aproape de cea a fierului.*

— Țara noastră s-a angajat și ea pe acest drum care este cel al economiei moderne și care comportă, pe de o parte, *lărgirea resurselor naturale* de care dispune, iar pe de altă parte, *valorificarea lor rațională*, înlocuindu-se treptat tot ceea ce este limitat cantitativ și se poate înlocui. A fost citat în această ordine de idei faptul că între anii 1948 și 1971 producția națională de materiale plastice și rășini sintetice a trecut de la cîteva zeci de tone la 250 500 tone. Această producție are, evident, la temelie o cercetare științifică adecvată care și-a asumat sarcina de a sintetiza noile materiale de înlocuire. Ați vrea să numiți forul sau forurile care se ocupă de această acțiune și să vorbiți despre condițiile în care se desfășoară ea?

— Pentru realizarea producției și consumului de materiale plastice în țara noastră lucrează în prezent și vor lucra și în viitor cu intensitate deosebită mai multe institute de cercetări și unități industriale.

Cele două sectoare din București ale Institutului de chimie macromoleculară «P. Poni» s-au străduit să aducă o mică contribuție, prin cercetările de pînă acum și prin cele planificate pentru viitorii cîțiva ani, la mărirea și diversificarea producției de materiale plastice.

Astfel, împreună cu Combinatul chimic Craiova, am lucrat la cercetări teoretice și practice pentru ameliorarea calității poliacetatului de vinil, cu vaste aplicații ca adeziv și liant în industria ambalajelor, mobilei, încălțămintei, la finisarea construcțiilor etc.

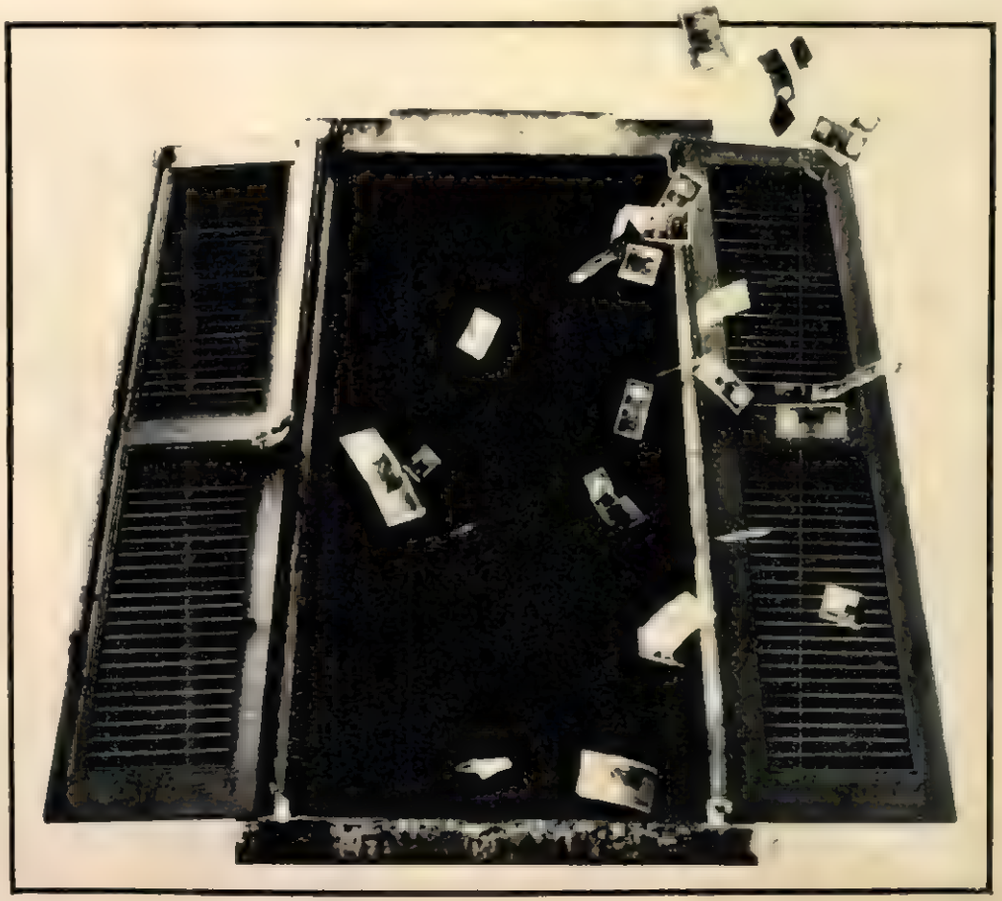

Alchimia modernă a polimerilor dă cheia înlocuirii metalului, lemnului, pielii — pe care natura le oferă cu tot mai multă zgircenie — cu materiale mai ieftine și cu însușiri superioare. Pentru nevoile actuale ale economiei naționale această substituire este esențială. Căci altfel... s-ar ivi situația surprinsă sugestiv de fotografia noastră.

Poliamida (policaproiactamă) fabricată în țară sub numele de relon, în special pentru fire și fibre sintetice, nu corespundea pentru aplicațiile ca material plastic, care reclamă proprietăți fizico-mecanice superioare. Din acest motiv am creat un nou procedeu de polimerizare a caprolactamei, care permite obținerea unei poliamide cu mare rezistență la șoc și abraziune. Studierea acestei teme s-a făcut în două direcții pentru a ajunge mai repede la rezultatele dorite: o cale a fost cercetată de un colectiv din ICECHIM, iar o alta de un colectiv al Institutului «P. Poni», din sectorul procese de polimerizare.

S-a ajuns astfel la *un material care va permite înlocuirea unei cantități importante de metal pentru fabricarea de roți dințate, bucșe, lagăre, diferite accesorii metalice, în toate ramurile industriale.* Pe acest drum am mers pînă la realizarea unor piese cu bună comportare în condiții industriale, în comparație cu piesele metalice utilizate pînă acum. Rămîne, în continuare, sarcina de a organiza producția lor industrială.

În legătură cu aceeași poliamidă am studiat realizarea unor obiecte confecționate pînă acum din lemn — consumat în cantități mari și care nu dădea completă satisfacție în utilizarea acestor obiecte în industrie. Același lucru se întîmplă și în alte țări, unde se fac cercetări în același sens.

Rezultatele sînt încurajatoare și, după omologarea produselor, se va trece la producția industrială. Deși prețul de cost inițial e încă mare, rentabilitatea se asigură

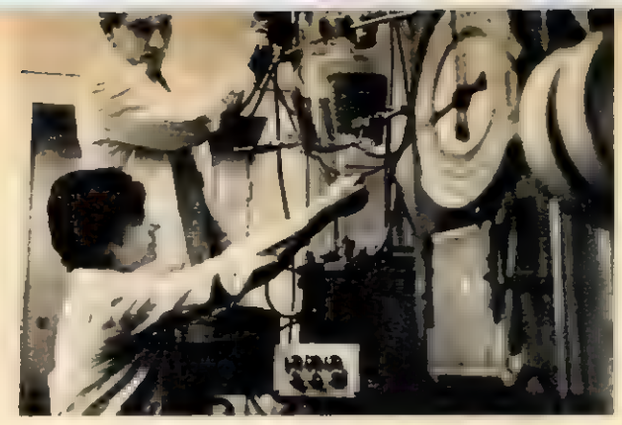

Această instalație prepară, deocamdată în condiții de laborator, blocuri compacte de materiale plastice cu caracteristicile reclamate de industrie. Din aceste blocuri se prelucrează apoi piese și obiecte despre care se credea, nu cu multă vreme în urmă, că nu se pot fabrica decît din lemn și metal.
În fotografie, fiziciana Floriana Guluță și ing. I.V. Ionescu, de la secția din București a Institutului «Petru Poni» din Iași.

Fotografie de Ion PREDOȘANU

cu prisosință prin durata de serviciu mai mare a acestor obiecte.

În afară de alte căi pe care le studiem în prezent, există și posibilitatea ca anumite sorturi din aceeași poliamidă să fie modificate chimic pentru a corespunde proprietăților cerute pentru unele tipuri de adezivi, folosiți mai ales în industria ușoară, respectiv în industria încălțămintei.

Se caută în continuare modalități de extindere a acestei poliamide mai cu seamă în industria constructoare de mașini, unde se pot înlocui cantități importante de metal. Pentru accelerarea studiilor și aplicațiilor ar trebui luate măsuri speciale de către cele două ministere răspunzătoare de construcția de mașini.

Noi am luat legătura cu cîteva unități industriale pentru introducerea acestei poliamide și a altor polimeri însă această acțiune nu are încă toate ușile deschise înaintea ei.

Aș vrea să amintesc, de asemenea, că am început un studiu pe mai mulți ani care va permite folosirea unor polimeri drept catalizatori în scopul *diminuării cantității metalelor scumpe (platină, aur, argint) sau metalelor deficitare (nichel, crom etc.), folosite în prezent drept catalizatori* în industria chimică sau chimico-farmaceutică.

Deși cantitățile de substanțe folosite drept catalizatori sînt relativ mici, valoarea acestora este extrem de mare. De aceea o reușită în această direcție ar fi profund semnificativă pentru întreaga noastră activitate viitoare.

O IDEE VENITĂ DIN UZINĂ ȘI O FAȚADĂ ÎN CULORI PASTEL

Inginerul Victoria **DIMONIE** este unul dintre oamenii care s-au consacrat integral, pe plan profesional, unei generoase întreceri cu natura: crearea de materiale noi, cu calități superioare, pornind de la materii prime existente în țară.

Unul dintre acestea este **DURAMID**-ul, rival de temut al lemnului și al metalului. (Denumirea e cu totul convențională și nu servește decît pentru a înlesni comunicarea între cei interesați în crearea și folosirea lui!) Am întrebat-o pe ing. Victoria Dimonie cum s-a născut DURAMID-ul.

— Propunerea de a studia un material nou, durabil, care să poată fi utilizat pentru confecționarea unor piese de mașini specifice industriei textile, a fost făcută de Institutul nostru uzinelor de la Săvinești. Noi am încheiat un contract de colaborare cu uzina, iar eu am avut satisfacția de a vedea încredințîndu-mi-se o temă de cercetare care mi se potrivea de minune. Toate acestea se petreceau cam cu patru ani în urmă. Acum, după experiențe cărora le-am consacrat aproximativ 4 000 ore, materialul studiat — și experimentat cu mare interes din partea uzinei la Săvinești — a devenit o realitate palpabilă.

Pentru noi, cei care am contribuit la nașterea DURAMID-ului, misiunea e încheiată. «Progenitura» noastră se află în stadiul de încercări preindustriale. Dar aceasta nu înseamnă că nu continuăm să-i urmărim evoluția, făcînd dese vizite în uzine. Între timp ne-am ocupat și ne ocupăm și de alți înlocuitori.

— Așadar, ați pornit la eliminarea treptată a creațiilor naturale...

— N-aș putea să afirm că totul poate fi înlocuit — așa cum se face astăzi, în mare măsură, pentru lemn, metal, și piele — dar de pe acum se realizează substituiri care pot părea unora uimitoare. În laboratorul nostru a fost sintetizat un material plastic care are «vocația» de a înlocui stratul de finisare exterior și interior al clădirilor. Grație lui, *finisajul devine o operație de tip industrial*, mîna omului fiind chemată doar să pună în mișcare o instalație care, în mod mecanizat, «preia» întreaga operație de finisaj. Urmarea: clădirile, a căror construcție poate fi încheiată mai repede, capătă în exterior un finisaj în culori pastel, cu nuanțe delicate, iar în interior se pot obține tapete lavabile pe care orice posesor de apartament ar trebui să și le dorească.

De la construcții la... încălțăminte distanța e destul de mare. Totuși, cele două planuri se intersectează în laboratorul nostru, în care se pregătește acum un nou adeziv sintetic pentru încălțăminte. Desigur, că o asemenea preocupare ar putea să pară un lucru lipsit de însemnătate și oarecum disproporționat față de prestigiul unui laborator de cercetări. Totuși, să examinăm valoarea noului adeziv. El va avea o rezistență mecanică foarte bună — ceea ce nu e puțin lucru. Esențial este însă că nu va fi toxic pentru muncitori, se va întări aproape instantaneu și — mai important ca orice — va face posibilă *eliminarea lucrului manual*. Altfel spus, *productivitatea muncii în industria încălțămintei poate crește într-o proporție foarte mare*.

Dacă v-am vorbit despre acești înlocuitori folosiți în construcții și în industria încălțămintei, am făcut-o ca să ilustrez diversitatea domeniilor de utilizare a înlocuitorilor. De fapt această diversitate e și mai mare. Am realizat un polimer — deci un material plastic — care înlocuiește substanțele «clasice» folosite ca materiale de finisaj în industria țesăturilor, un altul care se utilizează ca agent de flotație, adică pentru separarea cărbunelui de steril, în industria carboniferă și, în sfîrșit, studiem în colaborare cu specialiști din cadrul Ministerului Minelor, Petrolului și Geologiei un material folosit în extracția petrolului, la așa-numita recuperare secundară a zăcămintelor petroliere. Această operație, pentru executarea căreia se vor folosi soluții care sub pămînt nu își schimbă proprietățile, va duce la *«smulgerea» din zăcăminte a unor cantități, uneori foarte mari, de țiței care nu ies în cursul extracției obișnuite*. Sperăm că polimerul nostru, «nepăsător» la rigorile mediului subpămîntean, va pune în mișcare tot țițeiul ascuns în cele mai inabordabile unghere ale zăcămîntului.

— Care e dorința profesională cea mai arzătoare care vă animă acum?

— Să sintetizăm un polimer de tip poliamidă care să poată fi prelucrat prin injecție, adică prin mijloace industriale foarte eficiente, și să aibă însușiri fizico-mecanice valoroase. În sfîrșit, ceva care să încununeze tot ceea ce am lucrat noi pînă acum...

— Și v-ați gîndit la acest *ceva*?

— Nu numai că ne-am gîndit, dar am și început pregătirile. Vă spun doar atît, pentru moment...

SURPRIZA

— Ar putea să pară ciudat, dar DURAMID-ul a fost pentru noi o surpriză, deși, așa cum v-a spus colega mea Victoria Dimonie, a fost «comandat» de industrie. El a fost sintetizat, dar cînd a fost supus unor încercări în condiții similare cu cele din industrie... a apărut surpriza.

Astfel a început să ne vorbească inginerul Ion V. IONESCU abordînd — pare-se nu la întîmplare — tot chestiunea DURAMID-ului, care reprezintă o realizare de bază a secției. Pentru ea a fost cheltuită, cu tenacitate, multă muncă. De aceea cele ce avea să ni le spună inginerul Ionescu — membru al Colectivului pentru înlocuitori ai metalelor, din cadrul Ministerului Educației și Învățămîntului — ar putea să pară oarecum ciudate. Să vedem ce urmează.

— Surpriza noastră? Am constatat că ceea ce am creat era *mult mai bun și mai util decît ne așteptam!*

«Comanda» despre care am vorbit adineauri era formulată destul de vag: ni se ceruse un material cu bune calități fizico-mecanice căruia să i se găsească utilizare în industrie. Dar cînd l-am încercat am constatat că el poate înlocui lemnul și metalul la fabricarea unor piese extrem de solicitate în cursul funcționării *mașinilor textile*. Și le poate înlocui cu un succes cu atît mai mare cu cît piesele amintite sînt esențiale pentru mecanismul în care sînt integrate.

Se știe că valoarea unui produs ai cercetării științifice se cîntărește cu anumite unități de măsură, precise, fără echivoc, care vizează direct eficiența economică. De aceea am calculat și am constatat, potrivit acestui criteriu, calitățile DURAMID-ului, care s-a dovedit, în unele cazuri, *de zece ori mai rezistent decît piesele confecționate din materialele înlocuite*. Apoi, el asigură o creștere cu 3—5 la sută a productivității muncii în industria textilă. În plus, utilizarea sa determină o mare *reducere a zgomotului în țesătorii*. Acest din urmă avantaj a fost unul din cele mai neașteptate efecte și, totodată, din cele mai însemnate componente ale «surprizei» de care am vorbit mai înainte.

Mai important decît toate este însă și aspectul arătat mai sus, și anume *economia de materiale scumpe sau deficitare*, în cazul nostru lemnul și metalul. DURAMID-ul folosit în fabricarea de piese pentru mașinile textile asigură o economie de 400—500 tone de metal feros pe an și totalitatea materialului lemnos utilizat în scopul amintit.

— Ar fi interesant de știut și cum a decurs contactul nouului material cu industria.

— Trebuie să spun că acest contact a fost realizat pe mai multe planuri și la el au contribuit Grupul întreprinderilor industriei de accesorii pentru industria ușoară (Sibiu), Institutul politehnic din Iași și mai multe întreprinderi textile din București, Iași și din alte orașe. E de la sine înțeles că s-au făcut măsurători, încercări etc. Sînt lucruri care interesează pe specialiști. Pentru toți ceilalți însă este demn de aflat că noul venit — DURAMID-ul — a fost foarte bine primit în rîndul muncitorilor și maiștrilor, care au găsit în el un aliat în ridicarea producției și a productivității muncii, în realizarea unor *condiții mai bune de lucru*.

Dacă la scară de masă DURAMID-ul introdus în producție va atinge toți acești parametri la cotele cele mai înalte, înseamnă că munca noastră va fi avut cu adevărat eficiență practică. Și aceasta este, în fond, obiectivul de bază al cercetării noastre științifice.

Interviuri realizate de Adrian COSTA

dialog cu cititorii

de H. DONA

În cuvinte emoționante, cititorul **Ludovic Marian-Teiu** din Sibiu ne mărturisește impresia profundă pe care i-au făcut-o textele lui Nicolae Bălcescu cu privire la organizarea de stat a României, texte de care a luat cunoștință cu prilejul recentei aniversări a republicii. Bălcescu a fost, într-adevăr, nu numai unul dintre cei mai importanți gînditori politici pe care i-a avut poporul nostru, ci, în același timp, unul dintre cei mai pertinenți filozofi ai istoriei din Europa secolului al XIX-lea. Sperăm că dorința cititorului sibian de a avea la îndemînă o ediție corespunzătoare a operelor complete ale lui Bălcescu va putea fi realizată în viitorul apropiat. Să nu uităm că anul acesta se împlinesc 125 de ani de la revoluția din 1848 și, probabil, cu acest prilej eforturile în vederea editării lui Bălcescu se vor intensifica. În treacăt fie spus, alcătuirea unei ediții exhaustive de opere cere o muncă uriașă și extraordinar de dificilă (să nu uităm că Perpessicius și-a sacrificat anii cei mai rodnici ai vieții sale, vederea și sănătatea, pentru realizarea unei ediții a operelor complete ale lui Eminescu, fără a o putea duce la capăt). În ce-l privește pe Bălcescu, trebuie să ținem seama și de existența unor greutăți suplimentare; viața agitată și sfîrșitul tragic ale marelui revoluționar au contribuit la risipirea manuscriselor sale, necesitățile activității de militant au făcut ca unele texte să nu fie semnate sau să apară în limbi străine etc.

Intervenind într-o discuție, evocată în această rubrică, despre cultivarea folclorului autentic, cititorul **Gh. Mihai** din Ploiești ajunge la niște concluzii pesimiste: «Oricît ne-ar părea de rău, nu se poate să nu ținem seama de faptul că o viață modernă, intensă, concentrarea unei părți tot mai mari din populație în orașe, industrializarea masivă, dezvoltarea comunicațiilor între oameni au dat și dau lovituri grele, ireversibile, vechiului mod de viață, atașamentului față de tradiții și subminează astfel baza cultivării folclorului...» În ceea ce afirmă tov. Mihai sînt, fără îndoială, și cîteva constatări întemeiate dar — ne permitem să credem — și unele exagerări, unele concluzii pripite. În primul rînd, nu e deloc stabilit că folclorul, ca expresie a sensibilității și creativității populare, este neapărat legat de modurile învechite de viață. Oamenii care lucrează la centrale atomice și locuiesc în blocuri nu sînt mai puțin români decît cei care se încălțau cu opinci și păsteau mioarele, și anumite trăsături sufletești comune îl caracterizează și pe cei de ieri și pe cei de azi și, probabil, și pe cei de mîine. În orice caz, problema raportului între dezvoltarea civilizației și atașamentul la anumite valori tradiționale nu e atît de simplă, atît de liniară. Să ni se permită și un exemplu din afară: toată lumea știe că Japonia este astăzi una dintre marile puteri industriale ale globului, în care sînt în special dezvoltate ramurile cele mai moderne și mai rafinate ale tehnologiei și în care concentrarea urbană a atins proporții nemaiîntîlnite. Cu toate acestea, puține sînt țările în care vechile tradiții populare, un anume stil caracteristic de trai și comportare sînt păstrate cu atîta grijă și nu ca elemente muzeistice, ci ca viabile componente ale vieții de fiecare zi. Stilul amenajării locuințelor, ceremonialul pregătirii ceaiului sau al expunerii florilor, larga răspîndire (în viața de-acasă) a vestimentației tradiționale sînt aspecte fără de care Japonia contemporană, ultraelectronică, nu poate fi concepută.

Cerem scuze cititorilor care ni s-au plîns că în nr. 51/72 n-au putut descifra semnătura autorului documentarului despre construcția de mașini și precizăm că e vorba de tov. ing. Dan Văiteanu.

Cititoarea **Elisabeta Bălan** din București își exprimă bucuria pentru apropiata programare pe ecranele noastre a vestitului film «Pe aripile vîntului». Succesul acestei opere (vechi de 34 de ani) a cinematografiei americane se datorește nu atît calităților sale estetice excepționale (există multe filme — chiar americane — de o mai mare intensitate artistică) și nici vreunei deosebite încărcături de idei ci, mai ales, capacității sale de a răspunde gusturilor, nostalgiilor, iluziilor, prejudecăților unui public extraordinar de numeros. Dar, să nu ne lăsăm asupra domeniului cronicarilor cinematografici și, mai cu seamă, asupra judecății spectatorilor noștri de astăzi...

Un cititor din Dej, **Valeriu Crețu**, se interesează de eventualele rezultate pe care le-au determinat observațiile critice cu privire la organizarea turismului montan, observații publicate de-a lungul a mai multor luni în rubrica noastră de «drumeție». Cu mare părere de rău, trebuie să comunicăm că Ministerul Turismului, căruia i-am transmis la timp toate materialele pe această temă apărute în revistă (și care, dealtfel, ar fi putut să se sesizeze și singur, așa cum fac atîtea și atîtea alte instituții), n-a catadicsit pînă acum să ne onoreze cu un răspuns. E bine să precizăm că este singurul minister care a procedat în acest fel. Ne e greu să explicăm această atitudine. Se consideră poate că turismul n-are nimic de-a face cu opinia publică? Cine știe?

LA BISTRIȚA «SE ÎNTÎMPLĂ CEVA»

Reportaj de Mihai HETCO — Fotografii de S. STEINER

• Un cuvînt «magic» și efectele sale: platformă industrială

• Printre descălecători, trei tineri moldoveni cu soțiile lor. Orașul i-a primit și i-a adoptat

• «Exodul» tineretului din Bistrița a fost stopat

• O schiță de sistematizare sau motivele de orgoliu ale Bistriței de mîine

Călătoream spre nord urmărit de cuvintele unui prieten. «Bistrița? Pentru mine, numele său este sinonim cu liniștea, cu deplina imobilitate. Bistrița? Singurul zgomot de care-mi amintesc se producea sus, în jurul turlei bisericii, prin rotirea a nenumărați porumbei. Dar țipetele acelea de păsări din înalt nu făceau decît să accentueze marea, densa liniște din jur, un punct de exclamare dacă vrei, pe o imaculată foaie de hîrtie...»

Călătoream spre Bistrița urmărit de aceste cuvinte dar și de știrile după care acolo — în orășelul ascuns între dealuri greu de pătruns, prefigurare a munților aspri, a căror respirație enormă o simți de cum te apropii — este pe cale să se schimbe ceva, și încă într-un mod foarte hotărît și foarte rapid.

Cuvinte precum «industrie», «platformă industrială» erau din ce în ce mai des asociate numelui orașului Bistrița într-o atît de totală contradicție cu ceea ce știam sau îmi fusese comunicat sub forma unor impresii de acel prieten, de fel de pe meleaguri năsăudene, încît nerăbdarea mea de a confrunta cît mai repede la fața locului informații atît de diferite se accentua cu fiecare ceas.

Am ajuns într-o dimineață albă de început de iarnă. Liniștea Bistriței la acea oră, mai mult decît matinală, nu era coruptă, într-adevăr, de nici un zgomot neobișnuit. Rare și grăbite siluete, pe străzile largi și pustii, străjuite de clădiri viguroase, dintre care multe își numără cu orgoliu cîteva sute de ani de existență. Știuta rotire a păsărilor în jurul turlei bisericii ce domină feudal — din înălțimea celor 75 de metri — orășelul strîns supus la picioarele sale. Arcade și portaluri, acoperișuri țuguiate, întunecate curți, ziduri de grosimi impresionante printre care șerpuiesc stradele de nici un metru lărgime. Decor de ev de mijloc, splendid conservat. Și-atunci, informațiile mele, știrile după care aici, la Bistrița, este pe cale să se nască o industrie?

Am vrut să fac un test. Și am oprit pe primul om care mi-a ieșit în cale. L-am întrebat: «Unde-i șantierul platformei industriale?» Mi-a arătat fără șovăială direcția.

Dansuri năsăudene în decor și costume specifice sau una din dimensiunile vieții spirituale a Bistriței.

Bistrița, la ora 7 dimineața...

Am străbătut vreo trei kilometri, ieșind practic din perimetrul orașului. Și dintr-o dată m-am găsit în peisajul atît de familiar al șantierelor. Vreo zece hectare de pămînt răscolit, torturat în fel și chip, din care au răsărit cîteva corpuri masive de clădiri, viitoarele întreprinderi ale Bistriței.

Sigur, șantierul n-are anvergura altora de altădată, dar posedă toate atuurile care să-i permită să revendice titulatura de mai sus: autocamioane și autobasculante străbătînd într-un du-te-vino neîntrerupt terenul gloduros, încărcînd sau descărcînd materiale, pături de armături metalice, cofraje, siluete stinghere, încă descărnate de hale în construcție, și scăpărarea aparatelor de sudură ce sugerează că tot acest haos aparent se ordonează, încetul cu încetul, supunîndu-se unei inteligențe superioare.

Iată-mă vizitînd Fabrica de textile nețesute, obiectiv economic de anvergură, aflat în avansat stadiu de construcție. Încă de pe-acum secția de bază a întreprinderii produce importante cantități de suporți hidroizolanți — înlocuitori ai cartonului asfaltat. Cele cîteva sute de tineri care formează colectivul fabricii (media de vîrstă este de 25 de ani) și-au propus să atingă

(Continuare în pag. 10)

Platforma industrială a orașului Bistrița este cea mai recentă și cea mai dinamică realitate a orașului, îndreptățit motiv de orgoliu pentru locuitorii săi. Aici, pe o suprafață de cîteva hectare, se află în avansat stadiu de construcție Fabrica de textile nețesute, Complexul pentru prelucrarea lemnului, Uzina de utilaje pentru industria materialelor de construcții și refractare, Fabrica de sticlărie-menaj.

Prin efect, pe plan economic: față de 1968, în anul 1971, producția industrială a orașului a crescut cu 46%, iar la sfîrșitul anului 1973, producția industrială va fi dublă față de cea a anului 1968. La nivel de județ, investițiile din actualul cincinal depășesc de aproape 3 ori pe cele din cincinalul anterior. Doar orașului Bistrița i-au fost alocate în acest cincinal circa 100 milioane lei.

Cei circa 4 000 de salariați cît vor număra în final cele 4 întreprinderi (în perspectivă, numărul unităților industriale va ajunge la 8) sînt în mare majoritate recrutați dintre tinerii și tinerele din oraș și satele învecinate. Se rezolvă astfel o importantă problemă de ordin social — asigurarea cu locuri de muncă a unui număr destul de ridicat de tineri, în majoritate absolvenți de școală medie, care în alte condiții ar fi îngroșat numărul funcționarilor sau, pur și simplu, ar fi plecat spre alte orașe, mai dezvoltate.

Astfel, cu ajutorul industriei, Bistrița își crește și-și protejează propria tinerețe, schimbul de mîine — ba am putea spune chiar de azi! — care-i va asigura continua dezvoltare.

Industrializarea, înscrierea Bistriței pe orbita modernizării accelerate au efecte dintre cele mai binefăcătoare pentru dezvoltarea orașului. În prezent, Bistrița numără circa 25 000 locuitori. În 1985 acest număr, practic, se va dubla. Ritmul construcțiilor în acest cincinal este de circa 600 apartamente pe an. Se continuă construcția de locuințe din zona de vest, începută în 1968, prin înălțarea a două cartiere noi, «Andrei Mureșanu» și «Ispirescu», ce vor totaliza circa 2 000 apartamente. Pentru prima oară în peisajul urbanistic al Bistriței își vor face apariția blocurile cu 10 niveluri. Încă de pe acum avem prefigurarea a ceea ce va reprezenta Bistrița mîine. Palatul administrativ, terminat în 1970, a fost conceput într-un stil modern, utilizîndu-se elemente arhitectonice specific autohtone. În acest an se prevede a fi dat în exploatare un mare și modern hotel cu 10 niveluri, de asemenea, un spital cu 700 de paturi. Modernizarea străzilor, lucrările de canalizare se extind tot mai mult. Cartierele noi vor fi dotate cu școli și magazine moderne și funcționale, un prim exemplu fiind dat de supermagazinul amplasat în zona Viișoara, și care a început să funcționeze în cursul anului 1972. Am reținut cu satisfacție grija edililor pentru conservarea centrului istoric al orașului. În prezent, au loc ample lucrări de restaurare a bisericii calvine din piața centrală a orașului, precum și a «casei argintarului». Noul nu va înlătura, așadar, brutal vestigiile trecutului, ci le va pune mai bine în valoare.

LA BISTRIȚA «SE ÎNTÎMPLĂ CEVA»

(Urmare din pag. 8)

cu un trimestru mai devreme parametrii proiectați, încît întreprinderea să lucreze din plin nu în trimestrul doi, ci în primul trimestru al anului în curs. Este o hotărîre pe marginea căreia se poate reflecta. Într-un oraș lipsit totalmente de tradiție industrială (dacă excepțăm o fabrică de produse lactate și un siloz de fructe, cît reprezenta întreaga zestre industrială a Bistriței în urmă cu 2—3 ani), un asemenea angajament luat cu toată responsabilitatea este o adevărată provocare adresată nu numai timpului, dar și oricărui început, ce se presupune a fi marcat de greutăți inerente. Să adăugăm complexitatea proceselor de producție realizate cu ajutorul unor utilaje deosebit de pretențioase, a căror dirijare impune cunoașterea și, implicit, stăpînirea lor în cel mai înalt grad. I-am cunoscut pe acești tineri, — prima generație tehnică a Bistriței — i-am văzut muncind. Și mi-am dat seama că angajamentele lor nu sînt simple bravade juvenile.

Iată-mă străbătînd secție după secție. Într-un loc se montează utilaje, într-altul procesul de producție a și debutat.

— Și notați, încă de pe-acum ne-am propus să lucrăm integral în trei schimburi, să încercăm să facem totul pentru valorificarea cît mai completă a deșeurilor. Dealtfel, în secția de bază depășim lunar planul cu opt pînă la zece procente la majoritatea indicatorilor.

Cel ce-mi vorbește cu atîta convingere, servindu-se pentru argumentare de cifre și fapte expuse clar, aproape didactic, pentru ca orice profan să înțeleagă, este inginerul Vasile Singhel. Este șeful secției tehnologii de bază. Pînă aici nimic surprinzător. Să adaug însă imediat că are 24 de ani.

A sosit la Bistrița în urmă cu vreo doi ani, îndată după terminarea facultății. Îl însoțeau încă cinci colegi, toți ingineri, absolvenți ai facultății de specialitate din Iași. (Pe Vasile Crețu, șeful secției reparații mecanice, l-am cunoscut, dealtfel, tot atunci.)

Au venit cu soțiile, inginere și dînsele, la Bistrița. Trei familii de moldoveni, statornicindu-se în frumosul, curatul dar atît de izolatul orășel transilvan, trăind parcă din amintirea strălucită a nenumăratelor bresle care-i duseseră cîndva faima pînă departe.

— La repartizare puteam să aleg București sau Iași...

— Și ai venit la Bistrița.

— Bineînțeles. Aflasem că se construiește o întreprindere textilă ultramodernă, cu un profil unic în țară. Aveam prilejul de a participa la ridicarea sa «de la pămînt», cunoscînd-o deci în cele mai mici amănunte. Mie-mi place să muncesc, îmi place profesiunea mea, era o ocazie unică. Puteam s-o pierd?

Se stabilește în oraș cu soția, cu ceilalți colegi. În orașul care începe să privească uimit spre vastul spațiu din apropierea sa, unde oameni și mașini înalță febril secție după secție, întreprindere după întreprindere. N-a fost simplu deloc. Lipsea mîna de lucru calificată. Tinerii proaspăt angajați din oraș sau din comunele învecinate — Viișoara, Sărata, Sigmir, Ghinda — intrau, cei mai mulți, pentru prima oară într-o întreprindere. Trebuia să-i obișnuiești cu munca de fabrică, cu disciplina strictă, obligatorie în orice proces industrial, să-i omogenizezi, să faci din ei un adevărat colectiv muncitoresc. În acest efort amplu, dificil, tînărul inginer a fost pe rînd constructor, profesor, împărtășindu-le noilor veniți din cunoștințele sale, învățînd la rîndul său din acest aspru, direct, fără menajamente contact cu producția, cu oamenii, cu viața. «Puteam să fiu și eu la Iași ori la București, inginer într-o secție, a nu știu cîta roată la căruță...» A preferat să fie solist, învingînd nu puține greutăți. Și la 24 de ani, este un om cu multiple responsabilități, respectat, ascultat, șeful celei mai importante secții a fabricii. A făcut parte, împreună cu colegii săi, din grupul celor 41 de specialiști care în urmă cu doi ani au descins în Bistrița, cărora li s-au adăugat apoi alți 33 de maiștri și ajutori de maiștri. Împreună au dus munca de formare a viitorilor muncitori ai fabricii. Nici o sută, în urmă cu doi ani, 600, în prezent. Prim detașament de șoc al industriei, al adevăratei industrii, pornită să cucerească, pentru a înscrie în perimetrul civilizației socialiste orașul Bistrița și plaiurile năsăudene. Lor li se adaugă cele cîteva sute de muncitori de la Complexul pentru prelucrarea lemnului (a cărui secție de mobilă a și intrat în producție, cealaltă secție, fabrica de PAL, urmînd să producă în anul în curs). Vor primi «întăriri» din partea salariaților viitoarei Uzine de utilaj pentru industria materialelor de construcții și refractare, cel mai important obiectiv al platformei industriale (și, implicit, al orașului și județului), care va intra în producție la finele acestui an, și a celor ce vor urmări cu atenție funcționarea complexelor utilaje ale Fabricii de sticlărie menaj, aflată și ea în construcție, și prevăzută a intra în funcțiune în 1974.

Atunci, spre sfîrșitul cincinalului, platforma industrială a Bistriței va fi o realitate dinamică ce va transforma profund viața și destinul locuitorilor orașului.

Amploarea și profunzimea acestor prefaceri se pot detecta de pe acum. Am stat de vorbă cu factori de răspundere, cu dregători ai orașului. Toți sînt de acord că Bistrița se află în pragul unei veritabile transformări ce-i va modifica structura, felul de a fi.

Tovarășul Mihai Melnic, secretar cu propaganda la comitetul orășenesc, om tînăr, năsăudean get-beget, precizează cu acuitate în ce constă aceste iminente transformări, ce le-a provocat:

— De fapt, «schimbarea la față» a Bistriței a început în 1968, cînd a luat ființă județul nostru. Desigur, și pînă atunci am beneficiat de sprijinul statului, de toate binefacerile revoluției socialiste. Martor este orașul nostru, casele noi, viața locuitorilor. Formarea județului Bistrița-Năsăud a dat însă un nou impuls acestor prefaceri. S-a hotărît, încă de pe atunci, implantarea unor industrii pe teritoriul orașului și al județului nostru. Și, în prezent, aveți sub ochi dumneavoastră materializarea acestei hotărîri — platforma industrială. Ea se va extinde în viitorul cincinal, totalizînd probabil 8 întreprinderi. Astfel, săracul, izolatul ținut al Bistriței și Năsăudului se înscrie în rîndul județelor cu industrie dezvoltată, cu toate consecințele binefăcătoare ce implică o astfel de schimbare, pentru economia sa, pentru viața oamenilor de aici.

Plămîn tînăr, plin de vitalitate, platforma industrială crește, se dezvoltă asemenea voinicului din poveste. Acum cîteva luni — hale în construcție, în prezent — întreprinderi în care producția a și debutat sau este pe cale să debuteze cît de curînd. Cei 1 000 de muncitori vor deveni 4 000 spre sfîrșitul cincinalului. Toată această dinamică dezvoltare nu poate să nu influențeze viața orașului. Dimpotrivă. Îi mărește ritmul dezvoltării la indici nemaicunoscuți pînă acum. Miilor de muncitori, familiilor lor, vor trebui să li se asigure locuințe și tot ce este legat de noțiunea de viață modernă, civilizată. Căi de acces din și spre platformă vor impune lucrări masive de modernizare a străzilor Bistriței. Arhitectul șef al orașului, Ștefan Homner — timișorean «naturalizat» bistrițean, ca atîția alții în ultimii doi ani — îmi arată schița de sistematizare. Pentru prima oară Bistrița va beneficia de masive construcții de locuințe, cifrate numai în acest cincinal la circa 3 000 apartamente. Pentru un oraș de circa 25 000 de locuitori este cu adevărat un eveniment.

Două noi cartiere de locuit, «Andrei Mureșanu» și «Ispireacu», vor grupa majoritatea acestor construcții, printre care multe sînt prevăzute a fi cu 4 și 10 niveluri. Ceea ce va da o nouă dimensiune orașului, pe verticală.

* * *

Este seară. Mă plimb pe străzile largi ale Bistriței. Întîlnesc, mă salut cu tineri, vîrstnici, pe care în majoritate i-am cunoscut în aceeași zi, muncind în întreprinderile platformei industriale. Sînt mai ales tineri. De vreo doi ani procesul de «migrare» a acestora spre alte centre mai mari, spre Tg. Mureș, Cluj, mai ales, a fost stopat, grație hotărîrii, cu efecte atît de binefăcătoare, de a înălța întreprinderi industriale, aici, la Bistrița. Mai mult, în ultimul timp se face simțit un fenomen oarecum invers, de «întoarcere la matcă» a unor oameni, porniți cu ani în urmă să-și însușească profesiuni tehnice în alte locuri. Pentru toți, noua Bistriță ce se naște acum, sub ochii lor, ai noștri, a lansat o chemare irezistibilă. Pe străzile largi, prin piața noului centru civic, dar mai ales pe «Corso»-ul ce se sfîrșește în vechea piață, dominată de multiseculara biserică, la această oră de tihnă se plimbă lume multă. Pe aceleași străzi, odinioară străbătute de un Coșbuc sau Rebreanu, o nouă generație este pe punctul să preia ștafeta, să dea vechii lor urbe o nouă strălucire. Undeva, nu prea departe, se ghicesc luminile platformei, activitatea febrilă a întreprinderilor ei. Iar aici, știuta fîlfîire a zecilor și zecilor de porumbei, liniștita plimbare de seară, reflex al unei bune-cuviințe, pe aceste meleaguri tradiționale. În această intimă conviețuire de nou și tradiție, de dinamic și experiență, văd profunda originalitate a Bistriței, atuurile puternice pentru orașul de mîine ce se naște azi.

Bistrița înseamnă, bineînțeles, decor de epocă...

...tipuri umane oscilînd între rural și urban.

carnet teatral

de Sanda FAUR

TEATRUL NAȚIONAL DIN BUCUREȘTI

UN FLUTURE PE LAMPĂ

Pe prima scenă a țării, într-un spectacol de proporții monumentale, împletind — în viziunea barocă a regizorului Horea Popescu — scenele jucate cu secvențe de film, revărsînd pe scenă, ca o Niagară impetuoasă, forțe actoricești absolut impresionante — de la Emil Botta, Cella Dima și Fory Etterle la Victor Rebengiuc, Florin Piersic, Emanoil Petruț și Ioana Bulcă — și ne oprim aici, pentru că am nedreptăți ignorînd oricare dintre numele marilor actori implicați în acest fapt de artă; la Național deci, într-un spectacol cu caracter de amplă frescă socială, construit din interferența a nenumărate destine, caractere și situații, într-o țesătură dramatică care uimește prin rigoarea compoziției, deși la fiecare pas era pîndită de pericolul neclarității; în «Un fluture pe lampă», prin urmare, dramaturgul Paul Everac atacă cu cutezanță artistică, cu sete de adevăr și evidente simțăminte patriotice, o temă inedită în literatura noastră dramatică: cea a destinului transfugilor, a acestei jalnice omeniri expatriate, a emigrației «albe», a celor care «au rămas», atrași de mirajul societății de consum precum fluturii de noapte de lumina lămpilor cu petrol și arzîndu-și, ca și aceștia, aripile fragile. Întreprinderea dramaturgului este deosebit de ambițioasă pentru că ea nu se reduce, de fapt, la cazul lui Ovidiu Petrescu, cel mai proaspăt — în piesa sa — dintre căutătorii de «libertate absolută», cel descins la Paris cu o valiză de fugar în mînă și cu setea «realizării sale plenare» pitită prin toate buzunarele. Destinul acestui personaj croiește, ce e drept, un drum mai ușor de urmărit în această piesă plină de meandre; dar autorul a adus în scenă toate — sau foarte multe — din ipostazele fugarilor, a celor care își renegă țara și, într-un fel, și pe ei înșiși, foarte multe dintre destinele acestea eșuate lamentabil, fie că e vorba de artiști rătăciți, de foști boierași cu ifose, de profesori, negustori sau mărunți politicieni ai trecutelor regimuri. O omenire trăind undeva, la margine de lume, o existență falsă și umilitoare, o viață halucinantă, chinuită de mizeria materială și morală. Șocul trăit de Ovidiu Petrescu, care, oferindu-și cu exaltare forța de muncă, disponibilitățile, ambițiile, își dă seama că nimeni nu are nevoie de ele în această lume care trăiește în încordare și cinism, a fost suportat pe rînd și de celelalte personaje ale piesei, aruncate, treaptă cu treaptă, tot mai jos în ierarhia societății de consum: un fugar rămîne totuși, oricînd și oriunde, un paria, și singura ușă care i se deschide este cea din dos, a slugilor: a celor care slujesc masa stăpînilor, ori ideologia lor, ori interesele lor politice. Singurul gest de consum intelectual care i se pretinde — și i se plătește bine — economistului Ovidiu Petrescu este cel de a scrie un serial de articole despre... avantajele sistemului economic socialist, acestea servind intereselor de moment ale unui om de afaceri și de politică aflat în propagandă electorală. Firește, pînă la urmă, Ovidiu Petrescu se prăbușește și el, mizeriile sale se dizolvă unul cîte unul, libertățile visate se reduc la cea de a se învîrti amețit și deziluzionat într-o lume ostilă, în care lupta pentru viață duce foarte adesea la moarte. Sau la acuzația de omor: cum i se întîmplă lui Petrescu.

Demonstrația ne este făcută de dramaturg într-un crescendo convingător, situațiile se acumulează, se suprapun, se aglomerează, firele celorlalte destine se leagă tot mai strîns unele de celelalte, și tot sentimentul acesta de exasperare, de ratare iremediabilă, se sparge într-o scenă finală, în care doi nefericiți de actori fugari (și ce frumos interpretează Florin Piersic și Const. Diplan această scenă) își plîng pe o stradă pariziană viața lor eșuată lamentabil; moment sentimental care închide omenește și rotund o demonstrație făcută pe parcurs cu o argumentație aproape științifică.

Susținută de o echipă actoricească cum e cea a Naționalului (la care s-au adăugat și cîțiva invitați de prestigiu), de o mînă regizorală atît de sigură și de fină, totodată, cum e cea a lui Horea Popescu, piesa lui Paul Everac, puternică, amplă, angajată politic, s-a convertit într-un spectacol pe măsura sa: un spectacol cu care Naționalul se arată capabil de a iradia și fascina cu valorile sale de artă, de a convinge prin mesajul civic și patriotic al reprezentațiilor sale.

TEATRUL GIULESTI

CASA CARE A FUGIT PE UȘĂ

Tocmai cînd începusem să ne întrebăm cu neliniște cînd va demara, în sfîrșit, stagiunea teatrală, tocmai cînd începusem să ne pierdem răbdarea și cerneala începuse să se usuce prin stilourile cronicarilor — obosiți și ei, ca și spectatorii, de așteptarea noilor premiere — tocmai atunci pe două-trei scene bucureștene au explodat surprizele: bune, înviorătoare, dătătoare de încredere și arătînd ce treabă excelentă pot face trupele noastre cînd își suflecă mînecile și-și deschid porțile larg — și fără ezitări lașe — dramaturgiei originale. Așa s-a făcut că binecunoscutul și prolificul scriitor Petru Vintilă să intre triumfător în casa Taliei prin «Casa care a fugit pe ușă», și acești primi pași fermi ai săi pe nisipurile mișcătoare ale dramaturgiei să fie întîmpinați de voci la unison elogiative. Lucru rar, foarte rar, dar pe deplin meritat de piesa aceasta care arată că Petru Vintilă știe precis calea de a ajunge la inima publicului, știe să construiască cu sensibilitate o atmosferă și niște personaje autentice, să amestece cît trebuie umorul amar cu picătura de melo, explozia contestatară cu lirismul și să plaseze o mică dramă de familie într-un context cu rezonanțe sociale și politice care să o explice și să-i sporească semnificațiile. O fată care nu mai apucă să se mărite: frumoasă, cuminte, cu pian și maniere dar, vai, fără zestre. Un frate care se zbate să-i găsească un mire prin cafenele și mica publicitate: rău de gură, spart la mînă, zurbagiu, dar suflet cald și tandru. Familia unui profesor bănățean distins, dezarmat, rupt de viață, lovit printre primii de curbele de sacrificiu din 1933. O piesă de cameră, sufocată de tristețe, de lipsa de perspectivă, în care năvălește dintr-o dată, ca o pală de aer proaspăt, omul care aduce ploaia, care însămînțează speranța, care trezește iubirea. Nu contează cum e adus în scenă: qui-pro-quo-ul e un truc vechi și bine verificat al scrisului dramatic. Important e că în locul comisvoiajorului candidat — prin corespondență! — la însurătoare apare dintr-o dată un om care are niște criterii adevărate de existență. Care are un ideal. Care își riscă libertatea și viața în numele acestui ideal. Omul acesta e comunist. O trecere cometică prin casa cu sărăcie lustruită a profesorului Vanciu, dar care o determină «să fugă pe ușă», să iasă din propriile înțepeniri și prejudecăți, care dă așteptărilor Norei un sens, izbucnirilor contestatare ale lui Bubi o rațiune și o direcție. Petru Vintilă aproape reușește să ne convingă că eroul său — abia schițat, ce e drept, cu replici puține, dar cu tăceri grele și pline de miez — e în stare să scuture amorțirile. Că are forța unui catalizator în existența ternă a Norei, dar poate și în cea minioasă, protestatară, a fratelui ei. Ne convinge că pînă și dramaticul final al piesei — tînărul comunist este descoperit și arestat de poliție — poate fi convertit într-un happy-end dătător de speranță: «Am să te aștept», spune Nora noastră ibseniană cu destinul ei «à rebours»; «am să revin», spun, plini de încredere, ochii Necunoscutului; «am să te urmez», deslușești — cu oarecare bunăvoință din partea ta, a spectatorului — în atitudinea pe care junele furios Bubi o are față de oaspetele din faptul serii. Finalul e frumos, credibil, mișcător.

Omul care aduce speranțe Peter Paulhofer) și fata fără zestre Ileana Cernat) în frumosul spectacol de la Teatrul Giulești, «Casa care a fugit pe ușă».

Pe acest text scris cu mînă abilă și inimă caldă, Dinu Cernescu ne-a demonstrat negru pe alb ce regizor desăvîrșit poate fi — în modestia lui (falsă!) — cînd vrea să facă un spectacol de actori, cum le lasă acestora, magnanim, prim-planul, el retrăgîndu-se programatic în spatele textului, dar conducînd de fapt de acolo, cu puteri absolute, toate firele acțiunii, toate liniile personajelor, toate nuanțele situațiilor. Realist cu meticulozitate și credință, el nu se lasă de astă dată mușcat de ispita metaforei ori a grotescului decît pe ici, pe colo, și nu prin părțile esențiale, lucrînd cu actorii pe ce are fiecare din ei mai personal, mai subtil, mai puternic. Nervul acțiunii, personajul cel mai dinamic, mai trepidant e, desigur, Bubi, și Cornel Dumitraș îl aduce în scenă cu toate excesele sale de culoare, de temperament, de umor ascuțit — uneori chiar de umor gras, cu izbucnirile sale de mînie și de tandrețe; foarte interesant și aparte acest actor care nu imită pe nimeni decît, poate, pe sine însuși. Spectacolul se sprijină solid pe două excelente compoziții actoricești: cea a lui Corado Negreanu — bunicul paralitic, senil, răutăcios, zgîrcit, pe care actorul, imobilizat tot timpul într-un cărucior, îl lucrează în peniță fină, din tonuri de voce, din priviri și gesturi mărunte. Ion Vilcu semnează cealaltă apariție memorabilă a spectacolului, suculentă, plină de savoare și rafinamente de construcție actoricească — în rolul teologului candidat la însurătoare. Discreție, sobrietate, finețe — uneori poate chiar prea mult din toate acestea, stingînd pînă la cenușiu contururile personajelor — în jocul actorilor Marga Anghelescu (mama), Iulian Necșulescu (profesorul Vanciu) și chiar Ileana Cernat, de la care Nora ar fi pretins poate mai puțină sensiblerie și mai multă intensitate a trăirilor. Peter Paulhofer a pus la bătaie toate atuurile sale — și în primul rînd farmecul — ca să ne convingă de adevărul și forța Necunoscutului său, ca să aducă pe scenă mai mult decît schița din text. Și a reușit.

«Casa care a fugit pe ușă» se joacă la Teatrul Giulești cu casa închisă. Deci, se poate...

ȚARA DIN VALEA INDULUI

de Pavel SILARD

Republica Islamică Pakistan (suprafață: 794 000 km.p; populație: 55 milioane locuitori) este o țară tînără, care la 14 august 1972 a împlinit 25 de ani de existență independentă. Din punct de vedere istoric însă, Pakistanul este un pămînt străvechi, care a adăpostit, de-a lungul marelui fluviu Ind ce străbate teritoriul lui de la nord spre sud, una din cele mai vechi civilizații cunoscute în lume. Săpături recente au scos la iveală vestigiile orașelor Harappa și Mohenjodaro, care atestă existența unor centre urbane înfloritoare acum peste 4 500 de ani, deci cu mult timp înainte de construirea Babilonului.

O CIVILIZAȚIE STRĂVECHE

În apropierea orașului Rawalpindi, vizitatorii străini pot admira ruinele a trei orașe antice numite colectiv Taxila, care, deși mai recente decît cele amintite înainte, prezintă un interes deosebit atît pentru arheologi și cercetători, cît și pentru iubitorii de artă.

După o mie de ani de existență, civilizația din Valea Indului, care stîrnește și astăzi admirație prin gradul ei înalt de organizare a vieții colectivității și prin realizările artistice remarcabile, a dispărut. Cauzele exacte nu sînt cunoscute. Istoricii presupun că invadatori străini au distrus această civilizație, orientată spre viața pașnică care, în momente cruciale ale istoriei, n-a putut rezista asaltului cotropitorilor străini.

În decursul mileniilor, teritoriul Pakistanului de astăzi a fost cucerit temporar de arieni, greci, huni, perși, arabi, turci, tătari și, în cele din urmă, de englezi. Este un fapt istoric că Pakistanul a constituit limita extremă a expansiunii spre Orient a lui Alexandru Macedon care, după ce a cucerit aceste ținuturi, a hotărît să se întoarcă în Grecia — dorință pe care nu și-a mai putut-o realiza niciodată.

Popoarele care au trecut pe aceste meleaguri au adus obiceiurile, arta și credințele lor care, fără îndoială, au exercitat o influență mai mult sau mai puțin durabilă asupra populației băștinașe și a civilizației acesteia. În aceste condiții nu trebuie să surprindă părerea unor cercetători care afirmă că Pakistanul este un caleidoscop pitoresc al confluenței multor civilizații umane, care s-au influențat în mod reciproc. Orașul Peșavar, poartă de intrare în Pakistan dinspre Asia centrală, expune în mod vizibil amprentele acestei diversități de influențe.

Desigur, în ultimul mileniu, odată cu adoptarea religiei mahomedane, cultura islamică a devenit predominantă. Ea a atins culmi nebănuite în perioada regilor moguli.

Orașul Lahore, cel mai important centru cultural al țării, oferă minunate realizări ale arhitecturii islamice: mausoleul Jehangir, fortul regal al lui Akbar, sala oglinzilor și renumitele grădini Shalimar, așezate pe trei terase, expresie a talentului și simțului artistic al poporului pakistanez. Dar cel mai frumos monument arhitectonic al epocii mogule este considerat a fi moscheea Badshahi, una dintre cele mai mari moschei din lume. Simetria celor trei domuri gigantice din marmură este o minune a armoniei arhitecturale. În curtea moscheii se află mausoleul lui Iqbal, filozof-poet, primul care a conceput ideea formării Pakistanului, idee reluată mai tîrziu de Mohammad Ali Jinnah, «părintele națiunii».

SUFLUL NOULUI

Acest deziderat s-a concretizat în formarea, în 1947, a statului Pakistan care, scuturînd exploatarea colonială îndelungată, a pășit pe calea independenței, cu hotărîrea fermă de a lichida înapoierea în care a fost ținut de stăpînirea străină.

Industrializarea s-a impus ca o necesitate de prim ordin pentru Pakistan, care în trecut a fost aproape complet lipsit de o producție industrială importantă. Astăzi se poate consemna cu obiectivitate că eforturile depuse și rezultatele obținute pe acest tărîm sînt remarcabile. În prezent, țara dispune de o întreagă rețea de fabrici de textile de mare capacitate, fabrici de zahăr, ulei comestibil, hîrtie, piele și ciment. S-au construit uzine de produse chimice, de mașini-unelte, constructoare de mașini grele, șantiere navale și rafinării de petrol, pentru a aminti doar unitățile industriale cele mai importante. În apropierea orașului Karaci se află în curs de construcție o oțelărie cu o capacitate de 1,1 milioane tone, care va fi terminată în următorii ani.

S-a acordat atenție electrificării țării, prin construirea de mari termo și hidrocentrale, dintre care cele mai impresionante sînt hidrocentrala Warsak, care lucrează deja cu deplină capacitate, și cea de la Tarbela, în curs de construcție. Ca un semn al procesului de înnoire prin care trece această țară, recent s-a inaugurat la Karaci o centrală atomoelectrică de 134 MW, prin care Pakistanul a intrat în era folosirii energiei nucleare în scopuri pașnice.

Cu toate acestea, Pakistanul continuă să fie o țară predominant agrară, în care peste 70% din populație este angajată în agricultură. Fluviul Ind, care-și croiește drum cu forța prin masivele muntoase, conferind un farmec special peisajului, îndreptîndu-se apoi prin plaiuri mai liniștite spre mare, constituie o sursă de apă importantă

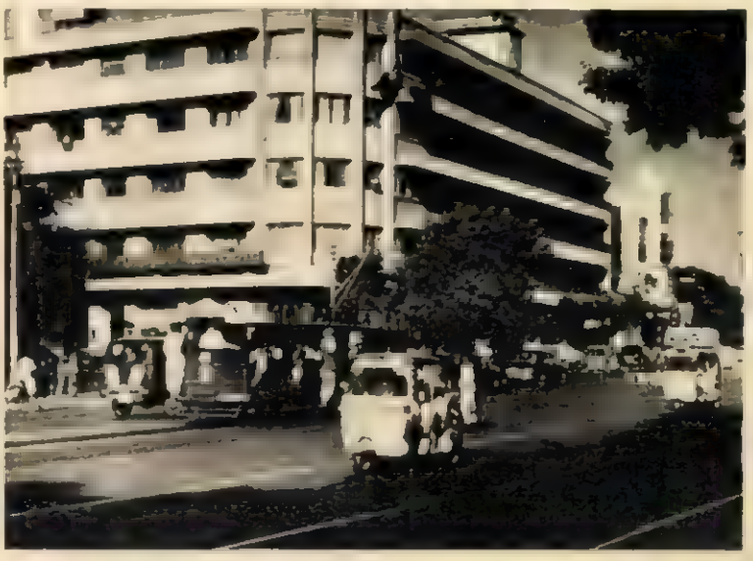

Islamabad — o capitală modernă.

Fosta capitală — marele port și oraș Karaci — a rămas cel mai important centru economic și industrial al țării.

Karaci. Mausoleul lui Mohammad Ali Jinnah, «părintele națiunii».

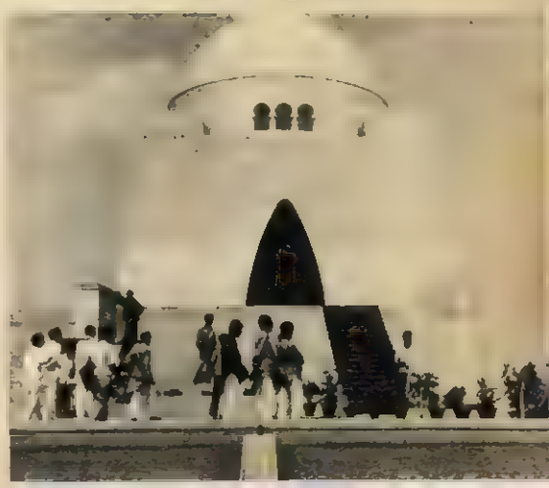

pentru agricultura țării. El ridică, în același timp, numeroase probleme cu implicații serioase, care au determinat elaborarea proiectului pentru sistematizarea bazinului Indului, menit să prevîntîmpine calamitățile naturale și să asigure folosirea resurselor de apă pentru irigații. Dorința de modernizare a agriculturii se manifestă și prin introducerea mecanizării, folosirea apelor freatice, a îngrășămintelor chimice și semințelor selecționate. Ansamblul de măsuri adoptate a dus la realizări incontestabile, producția de grîu crescînd, de pildă, de la 3,5 milioane tone în 1957/58 la aproape 7 milioane tone în 1970.

Semnele înnoirii și ale progresului sînt vizibile la tot pasul. Nouă este și capitala țării, Islamabadul, oraș în plină construcție. Arhitecți de renume, ca Le Corbusier, C. Doxialis, E.D. Stone, Gio Ponti, au conlucrat la elaborarea planurilor pentru a contopi într-un ansamblu armonios trăsăturile tradiționale islamice cu formele îndrăznețe ale arhitecturii moderne. Marele port și oraș Karaci, fosta capitală a țării, care în perioada postbelică a ajuns la o populație de 4 milioane de locuitori, a rămas cel mai important centru industrial și comercial al țării în care pulsează viguros viața economică.

OPȚIUNEA PĂCII

Cunoscutele evenimente petrecute în 1971, care au dus la izbucnirea ostilităților dintre India și Pakistan și la constituirea Republicii Populare Bangladesh, ca stat independent și suveran, au provocat profunde frămîntări în Pakistan.

Ca o consecință imediată a situației create, Zulfikar Ali Bhutto, liderul Partidului Popular Pakistanez, a fost instalat în funcția de președinte al Republicii Islamice Pakistan, ceea ce a însemnat abolirea administrației militare și revenirea la forma de guvernare civilă. Noua administrație a inițiat o serie de măsuri economice și sociale cu caracter democratic și progresist privitoare la punerea sub controlul statului a industriei de bază, naționalizarea societăților de asigurare, reforma agrară — limitînd suprafețele ce pot fi deținute de latifundiari — adoptarea unei legislații a muncii mai echitabile, reforma învățămîntului și a sănătății, măsuri care au contribuit la reluarea activității economice și normalizarea vieții sociale. A fost adoptată o constituție provizorie și ulterior s-a elaborat, de comun acord cu toate partidele politice, proiectul unei noi constituții, definitive, care urmează să fie supus parlamentului în martie 1973.

Concomitent, noua administrație a desfășurat o activitate susținută pe plan extern, marcată de vizitele președintelui Z.A. Bhutto în R.P. Chineză, U.R.S.S. și în 22 de state din Orientul Mijlociu și Africa.

Noul guvern pakistanez abordează problemele istorice și politice care stau la baza recentului conflict din subcontinent cu realism politic. Ca prim pas, în urma reuniunii la nivel înalt de la Simla, președintele Pakistanului, Z.A. Bhutto, și primul-ministru indian Indira Ghandi au semnat, în vara anului 1972, un acord prin care cele două țări s-au angajat să se abțină de la amenințarea cu forța sau folosirea forței și au convenit să soluționeze prin mijloace pașnice toate disputele, inclusiv cauzele și urmările recentului conflict indo-pakistanez. Documentul relevă că forțele militare ale celor două părți vor fi retrase în cadrul frontierelor lor naționale și comunicațiile vor fi restabilite, urmînd ca ulterior să se organizeze o nouă întîlnire la nivel înalt în vederea reglementării problemelor rămase în suspensie. Cu toate că acordul are un caracter limitat, el marchează o schimbare importantă în atitudinea părților, prin trecerea de la politica de confruntare la un început de reconciliere. Vorbind despre însemnătatea acordului de la Simla, președintele Bhutto a apreciat că acest document nu înseamnă victorie pentru nici una din părți, ci «...victoria judecății sănătoase, a principiilor și a dreptății».

Animat de sentimente de prietenie și stimă față de popoarele pakistanez și indian, poporul român a salutat acest acord ca un prim pas pozitiv în direcția normalizării raporturilor indo-pakistaneze, care corespunde intereselor celor două popoare, cauzei destinderii, înțelegerii și păcii în subcontinentul asiatic și în lume.

Între România și Pakistan s-au statornicit relații de prietenie și colaborare pe baza principiilor unanim recunoscute ale dreptului internațional, în spiritul coexistenței pașnice între state cu orînduiri sociale diferite. Vizitele reciproce ce au avut loc între factorii de răspundere ai celor două țări — printre care putem evoca vizita făcută în România în 1965 de Z.A. Bhutto, pe atunci ministru de externe — au netezit calea spre o cunoaștere și înțelegere reciprocă.

Politica externă principială și activitatea internațională multilaterală a Republicii Socialiste România este urmărită cu mult interes și se bucură de un mare prestigiu și stimă în Pakistan.

Pe fondul acestor relații prietenești se dezvoltă schimburile comerciale, colaborarea economică, tehnico-științifică și culturală reciproc avantajoasă care, prin eforturi comune, pot fi lărgite și intensificate în folosul ambelor țări și popoare.

mapamond '73

de Ioan GRIGORESCU

șișești

Numele acesta este al unui sat românesc din Mehedinți, dar el a devenit cunoscut în toponimia noastră mai mult datorită unui om: Gheorghe Ionescu-Șișești. Un om-școală, un om-instituție, un om-cetățean, cum atîția au dat omenirii sufletul și cultura poporului nostru.

Astfel de oameni apar o dată la cîteva generații. Marea lor șansă stă în a nu rămîne solitari ci, printr-un fericit joc al destinului, să-și capete pe parcursul vieții tovarăși de drum la scara personalității lor. El a avut norocul de a fi contemporan cu tot ce a dat mai valoros gîndirii românești prima jumătate de veac a secolului nostru. Poate că singur, într-o lume a nelumii, s-ar fi pierdut ori s-ar fi rătăcit pe meleaguri străine ca atîția care n-au știut să-și rodească acasă la ei predestinarea. Omul acesta era însă legat prin toate fibrele ființei sale de pămîntul strămoșesc, de satul său natal, de țara căreia îi consacra geniul și opera și, de aceea, tot ce a făcut cu nepotolita-i pasiune rămîne rezultatul acestei nedezmințite legături.

Cînd prin anii cincizeci, lucrînd la «Contemporanul», îl căutam spre a-i solicita semnătura în paginile gazetei, îmi apărea de fiecare dată ca un patriarh al ogoarelor și al fertilității, un luptător în consens cu natura pentru a mări rodnicia pămîntului, un inventator de noi plante și de noi oameni dintr-o plămadă deosebită. Avea în el ceva de demiurg telluric, mîinile-i cu degetele noduroase frămîntaseră îndelung țărîna scotocindu-i sursele germinatorii. Cînd scria despre natură, era un poet care cînta dragostea. Cînd vorbea despre păduri, parcă dezlega mituri. Nu-i plăcea să vorbească niciodată despre el, ci numai despre ceilalți: despre discipolii lui și despre țăranii de la care învățase să pătrundă tainele rodniciei de gînd și de faptă a gliei românești, despre cei care, pe meleaguri natale ori străine, îi fuseseră profesori. «Tot înainte — spunea. Aceasta-i unica mîngîiere, unicul întăritor al vieții mele. Să vezi că mergi mereu înainte e destul pentru ca să nu-ți pierzi nădejdea». Tinerilor li se adresa: «Fiți curajoși, fiți activi, fiți generoși, contribuiți cu munca și spiritul vostru la marea transformare care se săvîrșește în omenire sub ochii noștri... Bucurați-vă de a cutreiera munții, văile și cîmpiile patriei, bucurați-vă de răsăritul soarelui și de deprinderile sportive care dau omului veselie și putere. Învățați din tot ce a avut mai înaintat trecutul. Nu uitați lupta revoluționară a comuniștilor care au pus temeliile vieții noi, de care ne bucurăm cu toții. Stimați pe înaintașii voștri întru cultură și știință, care de la cronicari și pînă la scriitorii și oamenii de știință din vremea mai nouă, au pus bazele culturii românești, au închegat limba, au scos la lumină comorile poporului nostru și au adus contribuția lor la patrimoniul cultural al omenirii... Fiți deci oameni întregi, buni cetățeni, capabili să desfășurați o încordare excepțională și o jertfă dacă împrejurările o vor cere... În marea năzuință spre mai bine, veți avea succese, dar poate veți avea și deziluzii, căci viața nu este o potecă așternută cu petale de trandafiri, ci este o luptă continuă. Să aveți bucuria luptei și să priviți succesul și deziluzia cu aceeași cumpănită liniște și cu hotărîrea de a face în viitor mai bine. Într-un cuvînt, fiți oameni, și bucurați-vă de viață».

Ultima pagină de jurnal pe care a scris-o, la 23 septembrie 1966, se intitula «Bucuria muncii împlinite». «Noi sîntem privilegiați — scria el despre agronomi în articolul „Întorceți-vă la pămînt" — noi sîntem cei mai puțin nefericiți pentru că noi am rămas cei mai apropiați de natură, cei mai înțelegători și cei mai credincioși copii ai săi... Să respiri mirosul brazdei crude, să ți se încingă fruntea de primele zbucniri pe care soarele le trimite de la marginea zării, să-ți crească pieptul plin de aerul tare al dimineții, să ai în fiecare clipă înainte-ți unduirile în soare, să-ți simți mîna sigură și trupul falnic de muncă, să dormi fără visuri și fără frămîntări după o zi de încordare, să birui eroic ploaia și ninsoarea, acestea nu sînt jertfe, acesta-i cel mai mare bine pe care pămîntul și firea ni le dau în schimbul unui grăunte de iubire».

El a trăit răspunzînd firii și patriei sale printr-un munte de iubire. Din ea s-a născut un destin. Ultima dată a acestei existențe, acea zi de 4 iunie 1967, mi se pare relativă. Căci Șișești, ca toți cei ce au lăsat în urma lor o operă, n-a murit de tot.

...CA O FLOARE MÎNDRĂ-N ROUĂ

de **V. SAVIN** — Fotografii de **Ion PREDOȘANU**

Nu știm cum o fi sunat cuvîntul DÎMBOVIȚA în auzul spectatorilor din Franța, din Bulgaria, din Spania, care au asistat, în cadrul unor festivaluri de folclor, la spectacolele de cîntece și dansuri prezentate de ansamblul folcloric județean ce poartă acest nume. El răsună însă deosebit de gingaș și de viguros în aceiași timp în cîntecele barzilor populari, creatori ai noului folclor dîmbovițean. Ca, de pildă, în cel al lui Nicolae Pătru, autor de simțite versuri și autentic interpret de muzică populară, din satul Priboiu, comuna Tătărani, muncitor la mina Șotînga:

Frunzuliță flori mărunte,
Dîmboviță rîu de munte,
Poartă-n apa ta curată
Bucuria vieții toată,
Hăulirea voinicească
Și mîndria românească.

Bucuria vieții noi ce strălucește pe plaiurile dîmbovițene, vigoarea cu care oamenii muncii din satele și orașele acestui județ dau viață măreților planuri inițiate de partid, mîndria cu care ei privesc spre halele gigantului siderurgiei ce se înalță pe platforma dintre apele Dîmboviței și Ialomiței — toate acestea își găsesc puternic și rapid ecou în creațiile artistice populare.

Aceste surse ale noului folclor dîmbovițean nu sînt însă niște șuvoaie sălbatice ce curg întîmplător la vale. Ele pun în mișcare turbinele puternice ale creației populare trecînd prin largile canale și marile bazine de acumulare pe care le constituie activitatea, organizată, îndrumată și sprijinită de organele județene de partid și de stat în acest domeniu. Iar în lunile de iarnă, această activitate atinge vîrfurile maxime ale tensiunii.

Fie și numai parcurgînd prin lectură planul de activitate, din acest sezon, al Comitetului județean Dîmbovița pentru cultură și educație socialistă, și îți este suficient pentru a-ți da seama de acest lucru.

Activitatea culturală de masă eficientă — care înseamnă de fapt transmiterea creatoare a ideologiei și culturii prin manifestări de artă autentică, prin dezbateri cu caracter ideologic, social etc. — nu poate fi înțeleasă altfel decît privind și explicînd aceste mani-

Stația de radioficare este unul din centrele activității culturale și de informație a satului. Acest lucru este zi de zi confirmat și în comuna Răzvad...

...În aceeași comună, cămînul cultural ține la dispoziția iubitorilor cărții un mare număr de volume.

festări ideologice și culturale prin prisma realității concrete. În bună măsură, acest lucru pare a se fi înțeles de către cei ce îndrumă activitatea culturală din Dîmbovița.

«Mîndria românească» din poezia lui Nicolae Pătru răzbate din tematicile unor asemenea manifestări, precum aceea care a avut loc la căminul cultural din Răzvad la 12 decembrie 1972: «Călătorie pe hartă—geografia economică a republicii»; ori precum cea de la Tătărani, din ziua următoare, intitulată «Realizările județului nostru în 25 de ani»; ori ca și cealaltă manifestare din seria «Călătorie pe hartă», care a avut loc la 17 decembrie 1972 la căminul cultural Lunguleț, cu subiectul (și titlul): «Drumeție prin noul peisaj industrial al județului Dîmbovița».

Prilejuri de justificată mîndrie se nasc din mai toate acțiunile culturale cuprinse în planul de activitate al acestei ierni dîmbovițene. Astfel, luna aceasta de început de an găzduiește în toate cooperativele agricole de producție ale județului adunările generale în care se dezbat dările de seamă anuale și planurile viitoarei activități. Pornind de la adevărul că activitatea cultural-educativă de masă este menită a determina noi inițiative valoroase și realizări în lupta pentru desăvîrșirea orînduirii noastre socialiste multilateral dezvoltate, prilejul acestor adunări generale este folosit pentru inițierea unor acțiuni de cunoaștere a celor mai interesante și mai eficiente metode de muncă în agricultură; în mod special se acordă atenție cunoașterii fruntașilor muncii agricole și rezultatelor obținute de aceștia prin aplicarea acordului global. Încă din decembrie a fost dată tiparului o broșură de popularizare a celor mai frumoase realizări în acest sens, broșură care acum este dezbătută în cadrul manifestărilor culturale. Pe aceeași linie de îmbogățire a cunoștințelor celor ce muncesc la sate, dar și de stimulare a hotărîrii lor de luptă pentru triumful noului, s-au organizat concursuri la care participă, în proporție de masă, țărani cooperatori, tematica lor fiind planurile de producție pe 1973 ale C.A.P. Sub titlul «Cine știe, cîștigă», și cu mijloacele specifice acestui gen de concursuri, ele au loc, în aceste luni, în toate localitățile județului — ca și acțiunea «Lauri '72», menită a sărbători pe fruntașii muncii — și accentul se pune pe creșterea gradului de conștiinciozitate în activitatea productivă a țăranilor cooperatori, avînd drept rezultat final creșterea eficienței muncii lor și a propriei lor bunăstări.

Tot «Cine știe, cîștigă» se intitulează și concursul închinat cunoașterii legislației socialiste, pe care Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă l-a organizat în comunele și satele dîmbovițene în colaborare cu Frontul Unității Socialiste și Asociația județeană a juriștilor. Concursurile au loc pe sate, pe comune, intercomunale și, în sfîrșit, într-o etapă finală, județeană, bucurîndu-se de participarea celor mai buni juriști din județ. Ele au menirea nu numai de a răspîndi o serie de cunoștințe juridice în rîndurile țărănimii — foarte importantă și aceasta — dar mai ales de ridicare a nivelului conștiinței în mase, de creare a unui curent de opinie în slujba apărării avutului obștesc împotriva oricărei încălcări a legislației noastre socialiste.

În luna februarie vor avea loc alte manifestări culturale, în cadrul cărora se vor înmîna insigne cetățenilor evidențiați în munca de bună gospodărire și înfrumusețare a localităților și se vor face schimburi de experiență în acest sens. Și aceste manifestări au drept urmare, în ultimă analiză, creșterea eficienței acțiunilor duse pe linia gospodăririi satelor și orașelor noastre.

La 3 decembrie a început, în întregul județ, «Festivalul filmului la sate». El va continua luna aceasta, încheindu-se în februarie prin prezentarea a circa 800 de filme în cele 60 de cinematografe ale județului.

Cartea se bucură de adîncă prețuire în județul Dîmbovița. În timp ce media, pe țară, de atragere a locuitorilor la lectura cărților din bibliotecile sătești este de 11%, în Dîmbovița ea este de 17%! Tocmai de aceea iubitorii cărții din satele acestui județ așteaptă cu multă nerăbdare inaugurarea în februarie a manifestării intitulate «Luna cărții la sate», în cadrul căreia se vor putea întîlni cu mulți dintre autorii cărților pe care le-au îndrăgit.

Victor Udrea din Pucioasa, pasionat interpret de muzică populară, este un tot atît de pasionat constructor al instrumentelor din care cîntă: cimpoiul, fluierul, ocarina, dimba, cavalul, buciumul ș.a.

ACTIVITATEA CULTURALĂ DÎMBOVIȚEANĂ ÎN CÎTEVA CIFRE

Din bogatul bilanț cultural al județului Dîmbovița extragem cîteva cifre:

— 4 case de cultură

— 169 cămine culturale (dintre care 69 în comune și 100 în sate; în anii 1970—1972 s-au construit 23 de cămine culturale noi).

— 4 muzee sătești (Rîul Alb, Cojasca, Pietroșița, Vișinești).

— 400 formații artistice de amatori, dintre care:

— 121 brigăzi artistice

— 74 formații de teatru

— 24 coruri

— 119 formații de dansuri

— 43 grupuri vocale

— 9 tarafuri

— 9 orchestre populare

— 1 ansamblu folcloric județean

— Circa 160 brigăzi științifice, cuprinzînd peste 500 de oameni de cultură și artă, au vizitat satele și comunele județului în anul ce s-a încheiat, participînd la diferite manifestări.

— 17% din numărul total al locuitorilor din mediul rural au împrumutat în acest an cărți la bibliotecile comunale și sătești.

Un alt concurs, de mult mai largă respirație, va începe luna aceasta. El se intitulează «Căminul cultural cu cea mai bună activitate» și va avea două etape: prima se va încheia la 23 August 1973, a doua — cu un an mai tîrziu. Numărul de spectacole date la sediu și în deplasare, funcționalitatea cabinetelor de științe sociale, activitatea permanentă la sediu și în satele afectate, indicele mare la cititori și la circulația cărților din biblioteci, realizările în domeniul spectacolelor cinematografice și al vînzării cărții — iată criteriile ce vor duce la stabilirea unor importante premii, atît personale cît și colective, printre care și dotări pentru căminele culturale, excursii colective etc.

O serie de expoziții itinerante — ca: 10 ani de la încheierea cooperativizării agriculturii oglindiți în arta plastică; Tîrgoviște în pictura contemporană; Județul Dîmbovița, prezent și perspective etc. — vor completa vizual numeroasele simpozioane, mese rotunde, dezbateri de tot felul, cum sînt cele închinate umanismului socialist (căminul cultural Crovu a fost la 16 decembrie 1972 gazda consfătuirii «Omul sfințește locul» dintr-o serie intitulată «Sfatul oamenilor»), științei popularizate (iată cîteva dintre titlurile conferințelor și dezbaterilor din serile acestei ierni: «Rolul apei în viața plantelor»; «Fenomene cerești care au înspăimîntat lumea»; «Prestigiul medicinei românești peste hotare»; «De ce oamenii vorbesc diferite limbi» etc.); tehnicii agricole («Zestrea de oțel a agriculturii noastre»; «Ce determină gradul scăzut de folosire a utilajelor»; «Livezile nu se consolidează cu bune intenții, ci cu hîrletul» etc.). Toate aceste manifestări, adresîndu-se conștiinței oamenilor muncii de la sate, îi înarmează în același timp cu o serie de cunoștințe și îndrumări practice, a căror urmare va fi îmbogățirea lor sufletească — pe de o parte — iar pe de alta — creșterea eficienței muncii lor practice de zi cu zi.

* * *

Planul întreg al activității culturale a acestei ierni dîmbovițene ar cere, numai pentru o simplă înșiruire, încă multe pagini. Nu vom mai abuza de răbdarea cititorilor, dar încă două dintre acțiunile acestui județ trebuie să le menționăm, ecoul lor făcîndu-se auzit la scară republicană: prima la care ne referim este succesul obținut la concursul «Cîntare patriei» de mai multe formații corale dîmbovițene, printre care și cea sătească din Brănești. Pregătită și condusă de unul dintre cei mai inimoși activiști culturali ai județului, Dumitru Bendic, această formație, care are venerabila vîrstă de 84 ani, a trecut de faza I a concursului cu nota maximă, a depășit cu același succes și faza a II-a, iar la ora cînd culegeam aceste date se afla în faza a III-a, cu 97,50 puncte, în fruntea clasamentului.

Și al doilea fapt — o inițiativă dîmbovițeană: pe lîngă 62 din cele 169 cămine culturale existente în județ s-au creat săli anexe, în care se organizează nunțile. În acest fel nunțile, atît de multe iarna, nu mai stînjenesc activitatea culturală a căminelor.

Nu putem încheia aceste însemnări fără a aminti — măcar și în treacăt — de cîțiva dintre acei care prin munca și entuziasmul lor întreține vie această flacără a culturii populare. Ilie Bîrlică, directorul căminului cultural din Moroeni, Ion Țincu și Alexandrina Duță, director și, respectiv, metodistă la Casa de cultură din Pucioasa, metodistul coregraf Gh. Văduva de la centrul județean de îndrumare a creației populare, fluierașul Ion Ciobanu din Ghinești, rapsodul popular Petre Duia din Valea Lungă, frunzașii Nicolae Pătru (autorul versurilor mai sus-amintite) și Ion Huiu din Tătărani, profesorii și învățătorii Cornelia Olteanu din Șotînga, Dumitru Ion din Petrești, Ion Dragomir din Vîrfuri și mulți, mulți alții — iată doar o infimă parte dintre animatorii acestei intense activități.

Și chiar dacă mai sînt comune și sate dîmbovițene unde treburile s-au mai delăsat (la Lunguleț, la Branițe, la Ulierți ș.a.) unde acțiunile sînt mai rare, se desfășoară în salturi sau unde baza existentă nu e suficient utilizată (ca și la Gura Șuții, unde biblioteca e de prea multe ori cu lacăt la ușă), copleșitorul număr al localităților în care serile de iarnă sînt luminoase și bogate nu se poate ca pînă la urmă să nu «contamineze». Aceasta pentru că, la fel ca în alte județe ale țării, pe aceste plaiuri răsună, izvorîte din realitățile noastre noi, versuri ca acelea ale poetului popular Nicolae Pătru:

Dîmbovițăn apa ta
Nu mai pică lacrima
Pică stele-n promoroacă,
Apa aur să ți-o facă.
C-azi cu unda ta stropești
Stațiunea din Voinești,
Și sui cîntec peste ani,
Din Priboi la Tătărani
Despre viața noastră nouă
Ca o floare mîndră-n rouă.

literare

de Lucian RAICU

Maria BANUȘ:

oricine și ceva

Ultimul volum al Mariei Banuș (Editura Cartea Românească, 1972) arată în ce măsură un poet veritabil se poate înnoi fără a se trăda pe sine, fără a deveni un derutant și neconvingător **altcineva**. Instinctul artistic este în această materie cea mai sigură călăuză, izbutind să **semnaleze**, de fiecare dată, limita experiențai interioare, o certitudine de **stabilitate** în zone cît mai apropiate de centrul vital specific, singurul capabil să emită, să iradieze. Maria Banuș nu-și dezminte principala însușire, o excepțională atitudine de rămînere în concret chiar și atunci, sau mai ales atunci cînd «temelee» sînt de o generalitate riscantă; de aici senzația percepției lor ca pe un fapt «crud» biografic, biologic și existențial, o sănătoasă rezistență la clișeele de orice tip (mai puțin uneori cele proprii), o binevenită neputință de simulare și disimulare. Problematica de ordin moral în care staționează, de la o vreme, cu nobil devotament și cu dispreț pentru orice **altceva** (resimțit, fizic apropae, ca necesențial) ia la Maria Banuș — cum să spun? — forma unei **dureri** proprii și absolute, de un absolut al inerenței. Iar dacă noțiunea de «candoare» mai are vreun sens în timpurile noastre, Maria Banuș intuiește într-un fel fericit care este, care **mai** este acel sens, străm desigur de orice pozâ a inocenței, a grației trucate. La veritabila candoare nu au acces cei care ocolesc complicațiile adesea de nedepășit ale judecății și ale răspunderii. Mărturisindu-și dilemele, sau golul, sau sentimentul unei tragice diminuări a ființei, oboseala, destrămarea, Maria Banuș izbutește, în chip aparent paradoxal, să regăsească pentru sine, pentru poezia sa, un teritoriu al purității, al unei dificile și instabile purități, singura cu putință într-un context saturat de întrebări și neliniști: «Aș vrea să pot spăla/ timpul timpului mort,/ fără scîrbă și fără milă,/ pentru-mplinirea ritului/ și pentru cîțiva bănuți,/ ca bătrînele acelea/ cu broboade negre trase pe frunte,/ care spală mortul,/ întins pe masă/ în camera rece,/ pentru că sacul plin de viscere,/ care a fost alfa, omega,/ dor și privire,/ Unicul Timp,/ să reintre curat, spălat,/ ca argintul strecurat,/ în noaptea țărînei». **(Scaldă)**

Este una dintre poeziile care dau «cheia» volumului sau, dacă vrem, îi sugerează tonalitatea, într-un univers deplin constituit și totuși incert; din care lucrurile prea simple au dispărut și odată cu ele conturul afirmației categorice, sentențioase și în care singura aspirație de neînvins este a **omenescului**.

«Orice îi dau,/ orice îi apropii de buze,/ e un burete îmbibat cu oțet./ Să îi dau CEVA,/ să îi stingă setea, îmi spun,/ și întind mîna grăbită./ Capul lui e tot mai departe,/ și nu-l mai ajung./ Se lasă pe umăr/ Buzele albe, crăpate de sete,/ e afară din timp, tocmai sus,/ în vîrful colinei și despuiat,/ Penajul costumului meu de epocă/ tremură la picioarele crucii» **(Orice îi dau)**.

pe ecrane

FILIERA

PREMIUL OSCAR 1971

Nu este prima dată cînd din rîndurile unor cvasianonimi truditori ai televiziunii țîșnește un cineast de zile mari. Filmul american, cel puțin, ne-a obișnuit cu aceste descoperiri tîrzii. Se dovedește astfel, încă o dată, că cinematograful este, printre atîtea altele, și o școală a răbdării, a privitului cu ochii în patru, a conspectării conștiincioase a lecțiilor de pe peliculă și din viață. *William Friedkin*, autorul acestui «The French Connection» — adaptat la noi, mai pe scurt, «Filiera» — este unul dintre acești regizori ieșiți din umbră după vreo 2 000 de emisiuni TV, nu știu cîte filme tot TV și alte patru lung metraje. Candidatura sa la cele opt *Oscaruri* '71, dintre care pînă la urmă a cîștigat cinci (cel mai bun film al anului, regie, montaj, adaptare scenică, interpretare masculină), învestește filmul cu atributele unui eveniment ieșit din comun într-o lume — a cinematografului vreau să spun — care nu se poate plînge de monotonie. «Filiera» marchează strălucit filonul polemic din filmul american «de acțiune» al ultimilor cinci-șase ani, acea direcție neîndoielnic fertilă care, chiar dacă nu atinge angajarea răspicată a cinematografului politic, refuză să trăiască de pe urma miturilor mai vechi sau mai noi, încearcă să deslușească ce este realitatea și ce este doar semn al ei în societatea occidentală de azi. După atîtea pelicule pentru care ravagiile unor boli «ale secolului» nu erau decît o chestiune de spectaculoasă și rentabilă fotogenie, filme din familia «Filierei» atacă — e drept, uneori dintr-un unghi de vedere cu deschidere modestă — zone vulnerabile ale raporturilor sociale. Ce interese colcăie în umbra legii, pînă unde se pot instala corupția, formele ei mistificate, care este raportul dintre violență și lege — iată cîteva dintre întrebările acestui film palpitant, dar nu în sine și pentru sine, ci de dragul unor adevăruri. Anevoioasa depistare a «filierei franceze» a transportului de droguri cu destinația Statele Unite (fondul anecdotic este autentic, sursa de inspirație fiind cazul Angelvin, 1962) nu pare a procura chiar insomnii autorităților federale. O plictiseală suspicioasă, un fel de «mă duc după infractori, dă Doamne să nu-i găsesc» amînă acțiunea: «în fiecare an arestezi sute de indivizi și cu ce te alegi?», îi spune eroului un superior al său. Cu o astfel de batere pe umăr deloc încurajatoare, descoperirea încîlcitelor rețele subterane ale traficanților devine opera unui detectiv, un solitar Don Quijote de la «Narcotic Bureau», încăpățînat și posomorît, care nu se răzbună pe cărți, ci pe propria pălărie, un Don Quijote al datoriei. Nu este deloc lipsit de interes să reamintim aici bombardamentul pe care unele filme americane de calitate îl exercită de cîțiva ani asupra zglobiului mit al detectivului cu puteri de superman și grații de dandi. Jimmy Doyle zis Popeye, eroul filmului «Filiera», este departe de a cuceri prin ceea ce se numește farmec. Este un bărbat obosit, hărțuit și cătrănit (magistral acest Gene Hackman, mereu bombănind și sudуind), în criză de timp, mîncînd o plăcintă sau un măr pe apucate (ca și *Bullitt*; să ne amintim de acea tandră replică din filmul cu Steve McQueen «dumneavoastră sînteți polițistul căruia îi este foame?»), ducîndu-și viața mai mult pe străzi, de la o pîndă la alta. Nu este exclus ca balonzeidul său ponosit, pălăria turtită și mănușile de lînă să impună o modă cinematografică, precum hainele lui Humphrey Bogart sau ale lui Alain Delon. În sfîrșit, toate aceste amănunte exterioare pot fi copiate din plin, cu rezultate mai mult sau mai puțin fericite. Fantasticele urmăriri și curse, antologice și ele, vor deveni, probabil, motive de circulație în peliculele lumii. Cred însă că principala linie de forță a spectacolului cinematografic este alta, ritmul său interior îl dă respirația de ființă străvită, dar care se grăbește să trăiască, a orașului. Obrazul puhav al metropolei surprinse în lumina lăptoasă a dimineții, străzile cu gunoaiele neridicate, aburii uzinelor subpămîntene, curțile interioare ale Brooklynului, forfota bezmetică a trecătorilor, nopțile în micile baruri înțesate de drogați — ele dau realitatea atmosferei, o încarcă cu acei atomi atît de prețioși ai autenticității.

Tenacele detectiv își poartă încrîncenarea și necazurile de profesionist căruia nu-i ies treburile printre oamenii străzii, adulmecă soluții din mers. Soluții, acesta este cuvîntul potrivit, căci filmul întreg este construit ca o ecuație riguroasă, cu un joc savant al cunoscutelor și necunoscutelor.

Finalul — care amintește de «Z» prin concluziile sale hotărîte, amar-acuzatoare — întărește sentimentul de a fi cunoscut un cineast care dincolo de coaja aventurii a căutat sîmburele unor adevăruri dureroase; fotogramele transmit sentințe derizorii pentru cei prinși în capcană și știrea înlăturării eroului și a ajutorului său din serviciul respectiv. Să se învețe minte Fără comentarii, înțelege oricine — pare a spune William Friedkin.

Magda MIHĂILESCU

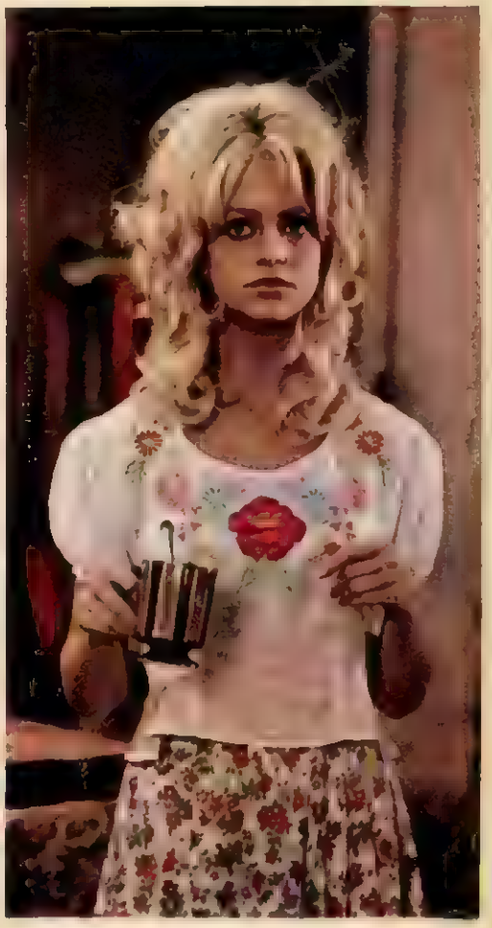

actori și roluri

Încîntătoarea actriță de comedie Goldie Hawn *(cunoscută din «Floarea de cactus»), pe care mulți o numesc «o nouă Judy Holliday», este protagonista filmului «Fluturii sînt liberi».*

pe platourile noastre

Echipa filmului «Dincolo de nisipuri» (scenariul — Fănuș Neagu, regia — Radu Gabrea) în drum spre bălțile Brăilei.

de la A la Z

de Constantin POPESCU

HOFFMAN Jerzy

Regizor polonez de film născut în 1932. Se remarcă de la început ca documentarist semnînd o serie de filme premiate la diverse festivaluri. Diplomat la Moscova în 1955, turnează în colaborare cu Edward Skorzewski o serie de filme documentare adînc ancorate în realitatea statului socialist polonez. Așa s-au născut filmele ca: *Ești dintre ei?* (1954), *Atenție, huligani!* (1955), *Amintiri din Calvar* (1958), *Caruselul din Lowicz* (id.), *Gaudeamus* (1959), *Linii ferate* (id.), *Cărți poștale din Zakopane* (1960), *Cele două fețe ale Domnului* (id.), *Vreți Zakopane!* (1963). În 1961 a realizat în Cuba două documentare, mărturii ale febrei revoluționare, ale adîncilor prefaceri din viața socială a țării: *S-au întîlnit la Havana* și *Patria o muerte*. În 1962 tot împreună cu colaboratorul său, J.H. realizează primul său lung metraj artistic: *Gangsteri și filantropi*, primit cu elogii de critică, urmat de filme ca: *Legea pumnului* (1964) *Trei pași pe pămînt* (1965), de documentarul *Tîrgul miracolelor* (1966), de filmul TV *Tatăl*, de superproducția istorică *Pan Wolodyjowski* (1968) și de *Potopul* (1971), ambele inspirate din romanele lui H Sienkiewicz.

HOFFMANN Kurt

Regizor german de film, născut la Freiburg, la 12 noiembrie 1910. Ca fiu al ilustrului operator Carl Hoffmann (1881–1944), renumit pentru aportul său la înflorirea școlii expresioniste, K.H. debutează tot ca operator, trecînd însă imediat către sectorul scenariu și cel al regiei, ca asistent al unor personalități ca: Robert Siodmak, Erich Charell și Reinhold Schunzel. Deprinde astfel întreg ABC-ul profesiei de cineast total înainte de a aborda direct regia de film, cu o vădită înclinație către comedie. A doua șansă a carierei sale va fi întîlnirea (providențială) cu renumitul comic Heinz Rühmann pentru care va semna succesiv patru comedii de o mare fantezie, în dublă calitate de scenarist și regizor: *Paradisul burlacilor* (1939), *Ura! Sînt tată!* (id.), *Pilotul ghinionist* (1941), *Ip încredințez nevasta* (1943). După război, în R.F.G., după o serie de filme de alte genuri, revine la vechea dragoste, comedia, mergînd de la satira amară, de ilustră sorginte literară, *Bekenntnisse der Hochstaplers Felix Krull* (1957) după romanul lui Thomas Mann, la vechile legende evocate de Wilhelm Hauff: trilogia *Hanul din Spessart* (1958–1966), de la șarja politică, virulent satirică, de manieră brechtiană: *Copiii minune* (de fapt, *Copiii miracolului*) (1959), la cinica poveste a lui Curt Götz: *Doctorul Prătorius* (1965) Regizorul știe să compună o atmosferă, să nuanțeze în tonuri delicate, evitînd stridențele, să facă un fericit racord între jocul interpreților, decor, muzică și să întrețină permanent buna dispoziție printr-un ritm susținut, prin gaguri de o nesecată fantezie. Pe lîngă o serie de comedii amabile, antrenante ca: *Ich denke oft an Piroschka* (1955), *Frumoasa aventură* (1959), *Albă-ca-Zăpada și cei șapte scamatori* (1962), K.H. a făcut loc, în abundența lui filmografie, ecranizărilor, din Erich Kästner: *Drei Männer im Schnee* (1955), din Dürrenmatt: *Die Ehe des Herrn Mississippi* (1961), din Kurt Tucholsky: *Schloss Gripsholm* (1963) și *Rhemsberg (Paradisul înșelătoriilor*, 1966), din Curt Götz: *Hokus-Pokus* (1965). Cineastul este laureat al Premiului de Stat, al Premiului criticilor germani și al Premiului Ernst Lubitsch pentru comedie.

HOFFMANN Robert

Actor de film internațional, născut la Salzburg (Austria), la 30 august 1939. Dotat cu un fizic armonios și o certă suplețe în joc, permițîndu-i să abordeze cu o surprinzătoare facilitate roluri diametral opuse, R.H. debutează în 1961 într-un rol minuscul în *Viața particulară*. Poliglot, el va evolua cu o surprinzătoare siguranță în studiourile franceze, în: *Angelica, marchiza îngerilor* (1964), *Trois chambres à Manhattan* (1965), *24 heures de la vie d'une femme* (1967), cu Danielle Darrieux, după Ștefan Zweig, în cele americane *Up from the Beach* (1965), *Assignment K.* (1967), în cele din R.F.G.: *Neues vom Hexer* (1965), *Der Lugner und die Nonne* (1967), în cele italiene: *Io la conoscevo bene* (1965), *Svegliati e uccidi* (1966), cu siguranță cel mai bun rol al carierei sale, *Come imparai ad amare le donne* (id.), *Damaru non siamo pai qui* (id.), *Mille e non più mille* (1967), *Ad ogni costo* (id.), *Exhibition* (1969), *La morte non ha sesso, Certo, certissimo, anzi probabile* (id.), *Avventure e amori di Don Giovanni* (1970), în Israel: *Turia Vesheva Benotar* (1968). A turnat și la noi în țară în 1968 în filmul *Bătălia pentru Roma*, realizat de Robert Siodmak, alături de Laurence Harvey și Orson Welles.

HÖGER Karel

Actor cehoslovac de teatru și film, născut la Brno, la 17 iunie 1909. Face parte, ca și Jan Werich sau Jaroslav Marvan, din vechiul grup al actorilor de film care, rămînînd poate cel mai profund și mai subtil interpret al studiourilor din Praga. Fost profesor de liceu, K.H. frecventează ca simplu amator cursurile Conservatoriului de artă dramatică din Brno, unde se dovedește un element făcut pentru teatru, un talent ce n-așteptă decît ocazia revelării sale. Din 1932 va face astfel parte din cadrele artistice ale teatrului regional morav, pînă în 1938 cînd va debuta pe ecran într-un rol de compoziție destul de insignifiant. Trei ani mai tîrziu revine însă ca protagonist, devenind iunele prim nr. 1 al filmului ceh, în filme ca: *Vălul albastru* (1941), *Turbina* (id.), *Gabriela* (1942), *Balerina* (1943), *Un mort printre vii* (1947). Primul rol dramatic de mare ampioare îl va deține după războj în *Krakatit* (1948) de Ottakar Vavra, după Karel Čapek, după care vor urma alte personaje conturate cu vigoare, profunzime psihologică și omenesc în filme ca: *Întoarcerea în patrie* (1948), *Opera unei vieți* (1950), *Mikolas Ales* (1951), *Anii tinereții* (1952), *Începutul* (id.), *Cafeneaua de pe bulevard* (1954), *Jan Hus* (id.), *Din viața mea* (1955), *Jocul de-a viața* (1956), *Bunicul automobil* (id.), *Jurassk* (1957), *Cetățeanul Brych* (1958), *Înapoi la tine* (id.), *Alibiul* (1959), *Duminică de august* (1960), *Baronul Münchhausen* (1961), *Chipul din fereastră* (1963), *Revoltă la oficiul stării civile* (1964), *Merele de aur* (1965), *Femeia albă* (1965), *Marathon* (1968) ș.a. K.H. este laureat al Premiului de Stat.

film

ACTORUL ZILEI –

GENE HACKMAN:

«Muncesc ca un cîine»

Un actor de incontestabil talent, dar pe care soarta nu părea dispusă pînă mai ieri să-l împingă în primele rînduri ale marilor interpreți recunoscuți, devine odată cu filmul «The French Connection» un nume cu rezonanță: **GENE HACKMAN.** «Lilith», «Bonnie și Clyde», «N-am cîntat niciodată pentru tata», «Jocul de-a moartea», toate aceste filme la care se mai pot adăuga numeroase roluri pe scenă au atras doar atenția asupra lui și atîta tot. Adevărata lansare are loc odată cu **Filiera,** după a cărei premieră vocile autorizate vedeau în Hackman cîștigătorul sigur al Oscarului. Ceea ce s-a și întîmplat. Întrebat de revista «Europeo» cum își explică acest succes relativ tîrziu, actorul a răspuns cu o remarcabilă putere de autocunoaștere:

«În film ca și în teatru am fost un anonim, ani la rînd. Întotdeauna, de-a lungul carierei m-am izbit de o problemă dificilă: aceea de a-mi pune de acord numele cu figura mea. Poftim, priviți acest chip: este comun, prea comun pentru un actor, banal ca o fotografie de pe o legitimație oarecare. Îmi spunea chiar și soția mea: Gene, tu ai o înfățișare de om mediu, iar cînd regizorii au nevoie de un astfel de tip îl iau de pe stradă, cum făceau neorealiștii italieni. Dealtfel și eu îmi spuneam adesea: Gene Hackman, trebuie să-ți găsești un cap care să poată fi pus de acord cu numele tău. În sfîrșit, a venit invenția asta cu **actorii duri** și s-a descoperit că fața mea normală, atașată unei siluete de bărbat urît, poate deveni neliniștitoare, halucinantă. Poate că este într-adevăr o descoperire..

...Cred însă că succesul se datorează și faptului că mi-a plăcut personajul, deși, trebuie să mărturisesc, interpretîndu-l a trebuit să învîng citeva probleme de conștiință. Au fost unele lucruri care — nu pot să nu declar asta — mi-au repugnat. Eu nu am spus în viața mea cuvintele «porc de negru» sau alte apelative disprețuitoare. În cele din urmă am convenit că este o chestiune de onestitate actoricească să joc eroul așa cum scrie în scenariu. Ceea ce mă apropia de personaj erau anumite coincidențe emoționante. În primul rînd — vîrsta. Egan (n.r. — detectivul care a condus cazul Angelvin) avea 40 de ani, eu — 42. El era la sfîrșitul carierei, amenințat de o concediere dezonorantă, eu mă aflam într-un moment critic al carierei mele, umilit de o serie de refuzuri și amărît de prea multele situații dificile întîlnite...

...Nu sînt nici acum o vedetă. Sînt un actor care interpretează anumite caractere. Mărturisesc că lucrez mult, cu cheltuială și eforturi enorme, îi invidiez pe colegii mei care nu se străduiesc atît. Eu muncesc ca un cîine, numai așa găsesc calea către personaj, îl compun ca pe un mozaic, bucățică cu bucățică».

tv

de Liviu TIMBUS

revelionul la televizor? și noi la fel...

Trei zile de veghe lîngă micul ecran. S-au sleit sarmalele în farfurie și s-a trezit vinul în pahare. A mai apărut din vreme și o gripă de import așa că nu puțini dintre noi (circa 20 000 în Capitală) și-au petrecut revelionul în vecinătatea omnadinului, piramidonului și, evident, în compania celui mai devotat prieten al casei: televizorul!

Semnalul de alarmă a fost tras, dealtminteri, chiar de către realizatorii programului de Anul nou, care, întorcînd armele satirei împotriva telemaniei, ne-au prezentat către ora 23 o scenetă în temă: Dem. Rădulescu și Jean Constantin se întrec în a pregăti musafirilor un chef strașnic și atunci hotărăsc să taie respirația celui mai temut adversar al petrecerilor colective: micul ecran. Rezultatul: oaspeții reclamă prezența televizorului și gazda e nevoită să degere pe acoperișul casei, trudindu-se să reinstaleze antena suprimată în prealabil.

Boala e veche, incurabilă, și s-a născut odată cu televiziunea. Cum să scăpăm de ea, ce să facem pentru a lăsa loc petrecerilor după datina strămoșească? Să închidem aparatele de recepție? Imposibil din moment ce programul anunțat ne promite o reîntîlnire cu cei mai populari și îndrăgiți actori și interpreți de muzică ușoară. Tentația e mare, patima veche, iar amîndouă victorioase ori de cîte ori ne trudim să le înfruntăm, enumerînd pe degete metehnele și șechelele civilizației electronice. O lume în care, grație televizorului, marile vedete la modă ne intră în casă de cîteva ori pe lună. Actori și cîntăreți pe care îi urmărim de la numai cîțiva pași (și o facem de ani de zile) și care ne-au devenit într-atît de cunoscuți încît îi simțim intimi și apropiați ca pe niște veritabili amici ai traiului nostru domestic. Așa s-a întîmplat și în noaptea Anului nou cînd, uitînd de nevastă, copii și invitați, ne-am distrat braț la braț cu stele de mărimea întîi.

...Sau cu ceea ce au prevăzut și au intuit cu tact realizatorii programului, creînd roluri exact pe măsura celor în cauză. I-am avut astfel în casă pe toți așii umorului revuistic, așa cum ne-am obișnuit să-i cunoaștem, aceiași, neschimbați, mimînd cu inteligență prostia omenească, fiecare în stilul său propriu și în numele unor personaje atestate în cadrul examenului public. Dem. Rădulescu se distrează cu un pneu, ștergînd cu bună-știință și o sensibilă intuiție a grotescului orice frontieră dintre inocență, aiureală și nerozie. Toma Caragiu amendează megalomania, purtîndu-și personajul olimpic prin absurdurile incultură și oratorie caragialescă. Jean Constantin vinde băuturi alcoolice în pielea unui soi de Mitică din era atomului. Nea Marin ne vorbește ca de la om la om, brodînd cu tîlc motive oltenești pe răbojul unei civilizații urbane galopante. Puiu Călinescu comite gafe ireparabile pe postul aceluiași zăpăcit nevrotic cu recepție întîrziată. Un același Nicu Constantin, meditativ și năuc, un soi de Harold Lloyd bucureștean, împovărat de drame citadine cu administratori de bloc și inspectori la loz în plic.

Și tot prin solicitudinea unor roluri «verificate»: o Mihaelă vaporoasă și o Andă iberică, o adolescentină precoce, alias Margareta, o junâ focoasă sau una și aceeași Marina.

Un titlu de glorie pentru momentele folclorice, realizate cu «țărani adevărați» și într-un pios respect pentru prospețimea și autenticitatea unor tradiții seculare.

N-am înțeles prea bine, însă, cum și cine va fi onorat cu titlul de «Doctor humoris causa» din moment ce minibancurile selecționate și prezentate drept noutăți s-au încurcat în bărbi matusalemice.

S-au întristat octogenarii ascultîndu-le. În schimb am rîs cu lacrimi, urmărind marți dimineața o cunoscută pelicula a cinematografiei cehoslovace: «Dirijabilul furat». Un film de anticipație dar alcătuit cu materialul mintal al vizionarilor de acum un secol, o poveste cu mașini zburătoare, aparate de imersiune și computere cu valțuri și combustibil clasic, o cochetărie dulce cu tehnica și știința veacului nostru, a unei lumi imaginate de către bravii contemporani ai epocii mașinismului și regelui abur.

...Și așa mai departe. Sau un program de zile mari cu de toate pentru toți dar care mai mult decît altădată ne-a tintuit în casă trei zile în șir. Mai puțin tămbălău, dar mai puține complicații gastrointestinale. Mai puține nopți albe și mai multe zile senine. În tot rău un bine și viceversa.

scrisori către un meloman

de George BĂLAN

inițierea muzicală

Înainte dar de a-ți evoca etapele adîncirii mele în muzică trebuie să te previn că mult mai importantă decît cunoașterea drumului meu, valabil în forma aceasta exclusiv pentru mine, este descoperirea propriului tău drum. Iar pe acesta nu ți-l poate indica nici cel mai experimentat și înțelept profesionist al muzicii, a cărui viziune va exprima doar drumul său, specific și individual. Fii extrem de atent la felul cum s-a inserat muzica în viața ta, la legătura ei cu evenimentele evoluției tale interioare, la ceea ce-ți spune ea în împrejurările grele, și — meditînd asupra tuturor acestor lucruri — vei vedea cum încep să ți se contureze treptele pe care urmează să le urci.

Dar ca să le poți vedea îți trebuie o perspectivă, iar aceasta presupune detașare, distanțare, înălțare. Este ceea ce-ți vine prin preocuparea constantă și profund conștientă de a nu lăsa aripile sufletului să cadă. Ele și numai ele te mențin la altitudinea de la care e posibil să întrezărești orizontul depărtat și calea spre el. Cînd ai izbutit să te statornicești cît de cît într-un asemenea echilibru planant, ai obținut o primă și mare victorie în apropierea ta de muzică. Poți să n-ai nici cea mai mică idee despre ce e contrapunctul sau tonalitatea, forma de sonată sau de fugă: ignoranța ta profesională nu va putea împiedica **Muzicalul** să se instaleze în tine. A avea sufletul pregătit pentru primirea muzicii înseamnă înainte de toate să fi cultivat în ei puterea de a zbura și a se menține la mari altitudini, **aceasta fiind însăși esența muzicii.** Am cunoscut, dragul meu, profesioniști cu «bagaj» strivitor de cunoștințe de specialitate, dar care totuși, prin aceasta, nu erau muzicieni în sensul spiritual al cuvîntului, căci nu muzicalul domnea în sufletul lor. În vreme ce un om foarte simplu, care n-a pășit în viața lui într-o sală de concert, poate să fie sufletește muzical fără s-o știe, adică să gîndească, să simtă, să năzuiască, să iubească, să sufere în spiritul muzicii. Așa înțelegînd lucrurile, putem spune că autorul «Mioriței» este personificarea Muzicii înseși, în ce are ea mai sublim, mai etern. Unui asemenea ins nu-i trebuie decît un foarte mic imbold pentru a se integra în lumea lui Mozart și a lui Bach, pentru a se regăsi în ea transfigurat. Nu pentru a discredita ceea ce se numește «inițiere muzicală» în sensul tehnic al cuvîntului îți scriu aceste rînduri, ci tocmai pentru a te ajuta să beneficiezi cu adevărat de pe urma cunoștințelor cu care te poate îmbogăți o asemenea inițiere. Noțiunile însușite devin vii și călăuzitoare numai dacă sînt hrănite de o stare de spirit adînc înrădăcinată în suflet și înrudită cu spiritualitatea proprie muzicii.

Vezi dar că introducerea în muzică trebuie să înceapă cu altceva decît cu informarea exterioară și împărtășirea din experiența altora. Cunoaște-ți înălțimile interioare și nu te lăsa tras în jos: ți se va descoperi, de acolo, drumul care-ți este hărăzit ție și numai ție. De-abia prin conturarea acestei perspective devin rodnice sugestiile culese din afară. Vei ști să alegi și să-ți însușești din ele ceea ce răspunde necesităților propriei tale evoluții interioare. În același timp efortul sufletesc care te menține la această altitudine deschizătoare de zări îți va da și puterile necesare urcușului, căutării, trecerii peste obstacole.

Îți dai acum seama, prietene, ce reprezintă acele «inițieri muzicale» care îți făgăduiesc intrarea în sublima împărăție, mult dorită de tine, prin parcurgerea unor concepte sau stiluri însușite într-o ordine cu pretenții logice, pedagogice, istorice etc. Nu cunosc un mod mai sigur de a compromite cuiva accesul la un contact viu și creator cu Muzica. Cea mai tristă și totodată mai spectaculoasă confirmare a consecințelor falimentare pe care le are o asemenea «inițiere muzicală» este felul cum evoluează «starea de muzicalitate» a studentului de conservator. De vreme foarte îndelungată am a face, aproape exclusiv, cu studenții ultimului an — aflați deci la capătul unui drum de instruire, prin excelență, metodică. Or, ce constatare mi se impune? Aceea că, în ciuda volumului mai mult sau mai puțin mare de cunoștințe pe care le-a înmagazinat, studentul părăsește conservatorul literalmente năuc, cu incomparabil mai puțin entuziasm pentru muzică decît cînd dăduse admiterea. Aceasta nu este o deficiență de ordin pur didactic, ci o realitate tragică: este ca și cum **din motive cu totul exterioare** s-ar nărui o prietenie sau o căsnicie pe care visai să-ți sprijini trecerea prin viață și care întrunea toate condițiile lăuntrice pentru a se realiza ca atare.

La asemenea dezastre în relația cu muzica duce încercarea de a înainta pe un drum standard, lipsit de orice legătură cu vocația ta, în loc de a te întreba pe tine însuți încotro s-o apuci. Răspunsurile cele mai competente la marile întrebări ale vieții în noi înșine se află; ne-am dezvățat însă să ne întrebăm și să așteptăm în tăcere răspunsul. Înțelegi acum de ce toi amîn relatarea propriei mele experiențe. N-aș vrea să crezi că, mărturisindu-mă, ți-as sugera: «acesta e drumul!»

drumeție

de Gh. EPURAN

un munte al schiorilor așteaptă să fie redescoperit

Orice am face, cel puțin cîțiva ani, Valea Prahovei și Poiana Brașov vor fi locurile preferate ale schiorilor. O tradiție cu începuturi în primele alunecări ale schiurilor pe tărîmurile noastre, o accesibilitate ușoară, grație unor artere de circulație cu trafic maxim și o serie de instalații mecanice de urcat panta, explică preferințele și afluența. Se întîmplă însă un fenomen firesc pentru cele trei mari centre ale schiului nostru, apărute pe harta turistică nu pentru sportul alb, ci ca stațiuni climaterice: **domeniul lor schiabil, suficient încă acum 5-6 ani, devine tot mai mult nesatisfăcător.** Dacă Sinaia nu este încă sufocată de năvala duminicală a amatorilor de schi și are ca rezervă imensul platou al Bucegilor și — dincolo de el — încîntătoarea Vale a Ialomiței, excelent loc pentru o «Super-Sinaie» (cum a numit-o la prima vedere un specialist francez), Predealul și Poiana Brașov nu mai fac față — în special duminica — afluenței schiorilor.

La Poiana Brașov densitatea schiorilor pe pîrtiile ușoare, accesibile tuturor, este aceeași ca la Predeal, cu diferența că planul de dezvoltare al stațiunii — gîndit puțin prea grandios — amenință s-o sporească peste limitele admisibile duminica și să o mențină la un nivel ridicat tot timpul săptămînii.

Există speranța ca forurile turistice, care nu s-au preocupat pînă acum de domeniul schiabil al stațiunilor (deși le-a dorit pline și iarna), luînd din toamnă în grija sa și pîrtiile de schi, să se gîndească și să ia măsuri pentru înmulțirea lor. Există speranța — și există într-o oarecare măsură și posibilități. Dar numai într-o oarecare măsură, căci atît munții care străjuiesc Predealul cît și Postăvarul Poienii Brașov au întinderi modeste și destul de limitat terenul favorabil practicării schiului. Cu ceva eforturi, cu căutări grijulii și competente, se vor mai găsi însă posibilități să se dubleze întinderea de azi a domeniului schiabil. Poate chiar să se tripleze. Ce se va întîmpla însă peste 4-5 ani, cînd și numărul schiorilor va fi — cu siguranță — triplu? Predealul mai are speranțele unor sateliți pe locuri fără temei ignorate acum (ne gîndim la zona Fitifoiu–Moraru din jurul cabanei Trei Brazi și la zona Diham–Pîriul Rece). Poiana unde va mai putea însă găsi pîrtii? Și unde vor mai schia brașovenii, tot mai sufocați în Poiana lor?

Ajungînd la acest critic punct al perspectivelor, îmi vine în gînd un munte drag cîndva schiorilor brașoveni, cercetat asiduu de ei și la începutul secolului și prin al treilea deceniu, dar pe care l-au uitat. **Muntele se cheamă Piatra Mare și pentru municipiul de azi, care și-a dublat întinderea spre Săcele, este chiar mai accesibil decît Postăvarul.** Domeniul schiabil al Pietrei Mari este fără îndoială mai întins decît al Postăvarului și mai ușor de amenajat. Așa se și explică faptul că într-o vreme, cînd nu se ajunsese la **construirea** de pîrtii, pe pantele de la Bunloc se organizau campionate naționale și exista o trambulină de 60 m, la ora aceea cea mai mare din țară. De ce a fost uitată Piatra Mare? De ce trebuie să fie acum redescoperită de schiori? Este greu de găsit o explicație. Dealtfel se pare că și există unele proiecte rămase din păcate să se prăfuiască în rafturi. Ele trebuie scuturate, reluate, eventual reconsiderate și realizate. Soluția se impune cu atît mai mult cu cît pentru realizarea unui centru de schi pe Bunloc (prima etapă a valorificării domeniului schiabil al Pietrei Mari), cu o capacitate superioară celei existente pentru schiorul mijlociu și începător pe Postăvarul, **nu este nevoie de crearea unei stațiuni.** Este suficient să se construiască 500 metri de șosea (de la campingul Dîrste) și o parcare; să se amenajeze o pîrtie de coborîre de clasa «turist» (defrișările necesare sînt neînsemnate); și să se întindă de-a lungul pîrtiei și prin poienile din jurul ei cablurile unor schilifturi. Cu alte cuvinte **să se facă strict ce este necesar schiorilor** din Brașov și din Săcele pentru care locul este atît de ușor accesibil. Timpul ne va arăta unde și în ce măsură va fi necesar să creăm și pe Piatra Mare o stațiune de sporturi de iarnă. Deocamdată schiorii să redescopere acest munte al lor...

gastronomică

zame (1)

Onorat auditoriu, — mi-am început eu, adresîndu-mă amicului, cea de-a doua dizertațiune asupra modalităților de metamorfizare culinară a antepomenitelor galinacee în scopul pregătirii sus-numitelor pentru îngurgitare de către circotașii ce-și zic cu modestie homo sapiens, homo faber, homo X (vezi Mann-x) et caetera.

După cum am afirmat, cu relativă sinceritate, și în precedenta expunere nu sînt un adept sau, mai exact spus, un entuziast al zamelor. Motivele mă privesc personal și nu sînt dispus să înghit bancuri nesărate nici referitoare la silueta mea, nici legate de preferința către alte lichide. Și cu asta am încheiat discuția!

Noi, adică eu, ne vom opri pe scurt — în cele de față — numai asupra cîtorva zame de pasăre (adicătelea de găină, cocoș, pui) care se mai numesc și supe, și zupe: consomme-uri și bouillon-uri — cînd sînt neacrite. zame, ciorbe, borșuri — cînd sînt acrite.

Deci să începem cu începutul. Ca să facem o supă «nec plus ultra» românească, clasică, avem nevoie de o găină potrivită în greutate, nici prea grasă, nici prea slabă. (Aici e valabilă și zicala populară care spune că «găina bătrînă face zeama bună» — numai că trebuie să fiarbă mult.) Pregătiți un morcov frumos, o rădăcină de pătrunjel, doi cartofi și o ceapă. Găina curățată cu grijă o frecați pe dinafară cu o felie de lămîie (ca să-și păstreze pielea albă) și o puneți la fiert într-o oală în care ați turnat înainte 2,1/2 litri apă rece. După ce fierbe vreo 30 de minute și spumuiți pe parcurs zeama, adăugați și legumele enumerate mai sus. După ce mai fierbe 20 de minute, scoateți ceapa și lăsați oala să fiarbă mai departe, la foc potrivit, pînă ce vedeți — încercînd cu o furculiță — că orătania a fiert bine și legumele idem. Strecurați supa rezultată, o serviți fie cu găluște de gris, fie cu tăiței, fie cu fidea, fie cu zdrențe, fie cu perișoare de ficat, fie cu profiterol etc.

Consommé-ul se pregătește la fel numai că în loc de o găină întreagă se pun la fiert mărunțaiele sau ceea ce numesc franțujii «abatiis» (adică aripile, picioarele gîtul, pipota, ficatul, inima — se poate adauga și spinarea păsării). Numai că aceste mărunțaie se iau de la două păsări — fie găini, fie pui.

Bouillon-ul, care face parte din aceeași categorie de zemuri ca cele de mai sus, se pregătește la fel ca consommé-ul dar nu pornind de la apă chioară, ci de la o apă în care s-au fiert în prealabil fie niște oase de vita sau un tăsoi de vita mai mic.

Acum s-o luăm de la capăt încă o dată pentru a obține produsul finit.

1. **Supă cu găluște de gris.** După ce ați pregătit zeama «nec plus ultra» sau cea de «abattis», puneți într-o farfurie adîncă circa 3-4 linguri de gris, un pic de sare și un ou întreg. Amestecați totul bine cu o lingură ca să rezulte o pastă. În timp ce zeama fierbe încet, luați cu o lingură de metal — pe care o umeziți în supă — din pasta de gris și introduceți încet, cu lingura cu tot, în supă. (În felul acesta pasta se desprinde ușor.) Apoi repetați pînă terminați. Lăsați supa să fiarbă încet zece minute, încercați dacă găluștele sînt fierte, și gata.

2. **Supa cu zdrențe**, sau zisă și poloneză, se face cu o pastă de aluat. La circa 2 linguri de făină de grîu se pune un ou întreg și sare după gust. Pasta trebuie să fie ca o smîntînă groasă. Se pune în supa care fierbe molcom. Tot cu o lingură, din care se lasă să curgă mai de sus. Unii folosesc în loc de lingură un poș cu tuș.

3. **Supa cu perișoare de ficat** se face pe aceeași bază zemoasă în care se pun mici perișoare de ficat făcute astfel: doi ficați de pasăre (sau chiar trei dacă este cazul), fierți bine, se dau prin mașina de tocat sau se pasează cu o lingură, se adaugă sare după gust (cine vrea și piper) apoi se amestecă cu albușul nefiert de la un ou. Din pasta groasă se fac mici perișoare, care se introduc în supa care fierbe. Atîta tot.

4. **Supa cu tăiței**. Fie că faceți tăiței în casă — aluat simplu din făină, sare, apă și un ou — fie că-i cumpărați gata făcuți, îi fierbeți separat în apă cu sare. După ce-au fiert îi strecurați bine, îi clătiți și-i introduceți în zeamă. La fel se procedează și cu fideaua sau alte paste făinoase.

5. **Supa cu profiterol**. Profiterolul pentru supă se prepară luînd un ibric în care se toarnă 25 g ulei, 40 g apă și puțină sare. Se pune pe foc și după ce dă în fierbere se adaugă puțin, cîte puțin 50 g făina de grîu mestecîndu-se mereu. Se ia apoi ibricul de pe foc și se adaugă două ouă, unul cîte unul, mestecîndu-se bine. Pasta rezultată se pune într-un poș cu tuș sau un cornet cu care se plasează compoziția sub forma și mărimea unei alune direct pe o tavă. Apoi se pune tava într-un cuptor încins și se lasă să se coacă în jur de 15 minute. Cînd profiterolurile sînt gata se scot și se servesc în zeama de supă pregătită dinainte.

La toate aceste supe se pot adauga, în momentul servirii, frunzulițe de pătrunjel tocate mărunt. Unii presară și piper.

Acum ne oprim aici, luăm o gustare și continuăm cu zamele data viitoare.

P.P. NASU

un DA solemn

Anchetă de E. DASCĂLU
Fotografii de Ion PREDOȘANU

O instituție cu caracter obștesc s-a născut recent, cu mici variante, în două orașe ale țării: la Brașov și la Cluj. Titlul ei îi definește și rosturile: «Sfatul pentru tinerii căsătoriți». Medici, juriști, reprezentanți ai autorității municipale, persoane cunoscute în oraș și demne de stima concetățenilor se întîlnesc într-o anume zi a săptămînii cu tinerele și tinerii aflați în preajma evenimentului de mare însemnătate în viața lor — **căsătoria** — și discută cu ei tocmai despre acest lucru, despre **căsătorie**. Investigațiile noastre s-au desfășurat la Cluj și dacă ele depășesc subiectul legat strict de numitul «Sfat pentru tinerii căsătoriți» încercînd să deslușească și alte înțelesuri ale unor mari probleme, vina nu este a investigatorului ci a terenului investigat. Fiindcă, paradoxal, înainte chiar de premisele problemei, se instalează convingător o concluzie: marele merit al inițiativei edililor din Brașov și din Cluj constă în aceea că ridică întrebări. Întrebări multe, felurite și importante. Iar odată puse, întrebările cer și răspunsuri. Și nu orice fel de răspuns. «Sfatul pentru tinerii căsătoriți» dezvăluie nevoia — acută nevoie — de completare a educației tineretului cu știința am îndrăzni s-o numim — **conviețuirii în familie**. S-a dus, și era firesc să se ducă vremea cînd căsătoria copiilor era pusă la cale și rezolvată de părinți, cînd aduși de mînă în fața ofițerului (corect **oficierului** — de la «a oficia») stării civile, mirele și mireasa confirmau cu un DA mai mult sau mai puțin mecanic voința părinților (nu întotdeauna și a lor). DA-ul rostit de tinerii noștri păstrează doar un caracter simbolic și de solemnitate fiindcă acordul celor două ființe s-a realizat, de fapt, de mult. E greu de presupus că după ce au trudit întru îndeplinirea tuturor formalităților pentru căsătorie (Doamne, și cîte mai sînt!) se va găsi un ginere sau o mireasă cărora să li se năzare exact în momentul oficierii să spună NU în loc de DA. Problema este însă alta: independența aceasta **totală** a tînărului sau a tinerei de a hotărî cînd și cu cine să se căsătorească este oare girată de capacitatea sa deplină de a lua o astfel de decizie de maximă însemnătate pentru viață? (În general, oamenii trăiesc de unul singur cam o treime doar din existența lor, iar circa două treimi ca soț sau soție) Este adică înarmat tineretul cu tot ceea ce trebuie să știe despre viața în doi și apoi în mai mulți, despre îndatoririle lor față de familie? Există lacune în această privință? Și dacă da, e grav? E grav fiindcă am acceptat cu toții un adevăr axiomatic: familia este o celulă a societății. Dar oricine are noțiuni cu totul elementare de biologie știe că degradarea unei singure celule poate reprezenta un pericol pentru întregul organism...

JURIDICUL ȘI AFECTIVUL ÎN PAȘNICĂ CONVIEȚUIRE

Ștefan Laza, judecător la Tribunalul județean Cluj, pare pentru o clipă încurcat de întrebarea noastră dacă consideră că «Sfatul pentru tinerii căsătoriți» este util sau nu. «Dacă nu drege, în orice caz nu strică», încearcă să glumească. «De fapt, ne explică domnia-sa, este oarecum prematur să ne fixăm o opinie într-o treabă atît de recentă și cu atîtea implicații. Avem însă convingerea că în cele două întîlniri ale noastre cu tinerii ce își încep viața de familie s-au aruncat niște semințe roditoare și nu se poate ca un grăunte măcar să nu găsească teren pentru a încolți. O formă nouă și interesantă de legătură de la om la om, întîlnirea cu tinerii candidați la căsnicie înlesnește informarea acestora în probleme juridice și de ordin practic legate de instituția familiei. Explicarea principiilor din codul familiei, interpretarea contractului de căsătorie, cu obligațiile lui reciproce de ajutorare sînt completate cu încercarea de a lămuri caracterul specios al acestui contract în care coexistă norma juridică și sentimentul profund uman, de afectiune. Dar căsătorna — se străduește juristul să explice tinerilor — nu este o sărbătoare continuă. Uneori intervine oboseala, conviețuirea de zi cu zi aduce obișnuința și aparenta indiferență. Contractul juridic de căsătorie trebuie ferit de destrămare, salvînd sentimentele, prin efortul de a-l înțelege pe celălalt, de a-i respecta personalitatea, prin renunțarea la orgolii. Dragostea trebuie întreținută, altfel se stinge.

În întîlnirile cu tinerii viitori căsătoriți se fac și referiri la chestiuni de ordin practic, cele mai multe stîrnind un viu interes printre tineri. Așa, de pildă, relatează judecătorul Laza, o tînără a întrebat, cu oarecare îngrijorare, dacă e adevărat că în codul familiei nu se mai stipulează, ca în vechea legislatură, că soția este datoare să-și urmeze soțul și dacă, în cazul acesta, soțul nu poate cînd vrea să părăsească domiciliul conjugal. I s-a explicat că, într-adevăr, înlăturînd urmele unei mentalități vechi, de situare a femeii într-o categorie socială inferioară, legislația noastră nu mai consfințește această obligație a femeii. Dar, interpretînd principiul legea, Curtea Supremă a stabilit că părăsirea domiciliului conjugal trebuie să fie **justificată** prin natura profesiei, de pildă, sau de alte cauze. Aceasta și multe alte întrebări ridicate de tineri (cu privire, de pildă, la rolul martorilor la contractarea căsătoriei — prevedere reinclusă în proiectul noului cod civil) dovedesc deopotrivă interesul viu al tinerilor de a ști și necesitatea de a-i informa. «Sfatul pentru tinerii căsătoriți» este un cadru potrivit pentru asta — conchide judecătorul Ștefan Laza.

SI VIS PACEM, PARA BELLUM

Elena Teodorescu, judecător la același tribunal, împărtășește, în general, părerile colegului ei. «Încerc în întîlnirile cu tinerii viitori soți să fiu nu numai jurist, ci și femeie și mamă, iar poveștile ce le dau se nasc din experiența mea pe toate aceste planuri».

— Despre ce vorbiți tinerilor?

— Vedeți, aceste întîlniri au loc în momente deosebite, de adevărată sărbătoare pentru viitorii familiști. N-aș vrea să le tulbur bucuria de a întemeia o căsnicie vorbindu-le tocmai despre ceea ce ruinează căsătoria, despre divorț. Dar nu se poate altfel. Credem că are dreptate interlocutoarea noastră. Dacă vrei pace, pregătește-te de război, pregătirea în cazul nostru semnificînd edificarea deplină asupra rezultatului dezastruos al războiului denumit divorț.

Ni se pare, în altă ordine de idei, că nevoia pe care o simte jurista de a ieși din cadrul rigid al problemelor strict juridice, abordînd ceea ce domnia-sa numește «probleme de viață» ridică întrebarea dacă nu cumva constituie o lacună organizatorică a «Sfatului» neincluderea în componența sa a unor psihologi. Departe de noi intenția de a subestima capacitatea membrilor «Sfatului» de a dezbate cu competență asemenea probleme. Aceasta însă nu împlinește lipsa **specialistului**, a psihologului profesionist, înarmat cu cunoștințe sistematizate de fond și de metodologie. Să nu uităm că există tineri candidați la însurătoare care confundă sentimentele trainice de dragoste, respect și stimă pentru personalitatea celuilalt — elemente hotărîtoare pentru trăinicia unei căsătorii — cu ceea ce numim atracție fizică. Dar dacă e vorba să ne alegem partenerul de viață pe criteriul atracției fizice sau **numai** pe acest criteriu, înseamnă să renunțăm tocmai la ceea ce ne deosebește pe noi, oamenii, de ființele fără conștiință în rezolvarea cerințelor de reproducere a speciei.

ENTUZIAȘTII...

Nici nu se putea altfel, cei mai fervenți apărători ai noii instituții i-am aflat printre inițiatorii ei, la primăria municipiului.

Cornel Gligor, șeful biroului de stare civilă, ne explică: «O dată la două săptămîni, marțea la ora 5 după-amiază, au loc întîlnirile cu tinerii care în zilele următoare vor trece pragul căsniciei. Membrii «Sfatului» se împart în două: o parte discută cu fetele, cealaltă cu băieții. Evident, așa e bine. Printre cei ce dau sfaturi, să nu uităm, se află și medici. Doar trei întîlniri s-au desfășurat pînă acum, suficiente totuși pentru a ne dovedi valoarea inițiativei».

Deopotrivă de convins este și secretarul primăriei, **Romulus Crăciun**: «E destul să-i priviți pe tinerii participanți la «Slat», să observați atenția încordată cu care ascultă poveștile. După întîlnire, mulți tineri mai zăbovesc, comentează, ne mulțumesc că i-am poftit. Unii ne întreabă chiar dacă nu li se îngăduie să mai vină la asemenea întîlniri și după căsătorie. Răspunsul este, desigur, afirmativ. Fără doar și poate — e de părere interlocutorul nostru — acțiunea aceasta inițiată de primarul Remus Bucșe, va da excelente rezultate.

...ȘI REZERVAȚII

Aceștia sînt medicii. Inclusiv cei din componența «Sfatului pentru tinerii căsătoriți». Rezervele nu se referă la instituție în genere, ci la latura activității pe linie medicală, iar argumentele lor sînt științifice, așadar greu de înlăturat. **Dr. Radu Negulescu** (vă amintiți de campionul de ping-pong cu acest nume? E una și aceeași persoană cu eminentul ginecolog, interlocutor în ancheta noastră): «Evident că nu acesta («Sfatul pentru tinerii căsătoriți») oferă un cadru cît de cît potrivit pentru **dialogul** pe care trebuie să-l purtăm cu cei în cauză. De unde să obținem noi informația absolut necesară pentru sfaturi **în obiect** și nu **în general?** E foarte posibil că pe alte planuri, «Sfatul pentru tinerii căsătoriți» să obțină rezultate bune dar pentru ceea ce medicul, pe baza unei atente cercetări documentare, are să comunice celor ce se căsătoresc și vor avea copii, este nevoie de altceva». Acest altceva există, de fapt și de drept. S-a împlinit un an de cînd, pe lîngă Clinica II ginecologie din Cluj, funcționează un **Cabinet pentru consultații prenupțiale** cu caracter obligatoriu ținînd seama că numai acest cabinet este autorizat să elibereze certificatele prenupțiale de sănătate. Experimental, autoritatea cabinetului se extinde asupra unei jumătăți din teritoriul și populația orașului cu perspectiva apropiată de a cuprinde întreg municipiul. Despre rosturile acestei noi instituții social-sanitare discutăm cu însuși inițiatorul ei, profesorul dr. **Ion Vinți**, șeful Clinicii II ginecologie. Dintre multiplele aspecte ale căsătoriei, pe medic în general, pe medicul ginecolog în special, îl interesează aspectul primordial: unirea bărbatului cu femeia pentru perpetuarea vieții. «Dar — spune profesorul Vinți — în legătură cu fenomenul reproducerii există încă și la noi multe necazuri. Și asta, în primul rînd, fiindcă problemele legate de reproducere sînt tratate de mulți oameni, tineri sau adulți, cu incertitudine, cu ignoranță, cu prejudecăți. Numai că, așa cum se întîmplă în orice alt proces de producție, și în reproducția umană, ignoranța, nepriceperea se soldează cu rebuturi. Și încă rebuturi dintre cele mai dureroase. Evident, problemele unei creșteri demografice echilibrate, armonioase, a societății interesează în cel mai înalt grad. Această creștere presupune nu numai cantitate, ci și calitate. Statisticile vorbesc însă despre procente de 1,5 pînă la 2 la sută copii morți încă înainte de a se naște din pricini nefavorabile dezvoltării lor intrauterine; 3 la sută dintre născuți mor în primele 10 zile de viață; un nou-născut din 200 este purtătorul unor maladii ireversibile (epilepsie) din cauze ereditare; pînă la 5% se numără nou-născuții cu dificultăți psihomotorii care fac din ei, de cele mai multe ori, niște dependenți sociali. Asemenea rebuturi transpuse în bani ar reprezenta 3—4 miliarde de lei pe an, pe fiecare contingent de nașteri. Găsirea celor mai eficiente căi și metode pentru igienizarea reproducției se impune, de aceea, ca problemă de prim ordin a dezvoltării noastre sociale». Experiența de un an a cabinetului clujean de consultații prenupțiale trebuie considerată pozitivă. Un minuțios examen clinic însoțit de întocmirea unor fișe speciale de sănătate precizează fondul biologic, starea de sănătate a viitorilor părinți ca și încărcătura ereditară, pe baza întocmirii unui arbore genealogic. Medicul consultant influențează educația viitorilor soți, orientîndu-i asupra proceselor psiho-afective și

Maria Hărăguș, 18 ani, muncitoare, Liviu Mureșan, 21 ani, muncitor: «Consultația prenupțială ne-a adus multe cunoștințe noi, prețioase, deosebit folositoare pentru viața noastră — pe care o începem — de căsătoriți și viitori părinți».

altor aspecte ale problemelor reproducției. «Este, desigur, doar un început — admite profesorul Vinți — dar un început promițător. Personal văd în generalizarea experienței noastre germenii unei largi și profunde activități terapeutice, preventive și de prognoză demografică, cu un cuvînt folosit frecvent de sociologia modernă, o acțiune de **family-planing**, planificare familială, dar într-o concepție principială, proprie societății socialiste».

Înseamnă oare aceasta că toate sarcinile educației tineretului în privința sănătății fizice și morale a familiei pe care sînt pe cale s-o întemeieze sînt preluate de cabinetul medical prenupțial? Nici vorbă de așa ceva. Profesorul Vinți crede, dimpotrivă, că numitele cabinete ar trebui să fie ajutate și de alți factori care deocamdată fac prea puțin sau nu fac nimic în acest sens. În familia în care crește viitorul tată sau viitoarea mamă problemele educației lor sexuale sînt ocolite dintr-o falsă pudoare sau din neștiință. Școala tace și ea — și școala medie și universitatea, cu excepția facultăților de medicină și biologie. De ce tace școala? Lucrurile sînt într-adevăr gingașe, dar cu comprehensiune, cu curaj și circumspecție se pot găsi metode pentru abordarea unui sistem organizat de instruire și educație. Nici organizațiile de tineret n-ar trebui să se depărteze de la această latură a instrucției, parte integrantă a procesului de educare psihomorală și civică a tineretului.

Iată de ce, revenind la cele expuse la începutul acestor rînduri, ne exprimăm părerea că întrebările, multe și fundamentale, ce se ridică în legătură cu armonia vieții noastre sociale însăși, abia așteaptă răspunsuri.

Profesor dr. Ion Vinți: **«Viața este cel mai minunat și mai complex proces al creației universale... Dacă sensul firesc al vieții este acela de a ne naște, a crește, a ne reproduce, lăsînd urmași, este bine să acordăm atenția pe care o merită problemelor ce se pun în legătură cu funcția de reproducere, cu scopul de a asigura descendenți de calitate, folositori familiei și colectivității.»**

sala pașilor pierduți

de Sergiu ANDON

rușinează-te întîi de tine
(DEMOCRIT)

Șt. I. a suferit o condamnare pentru un fapt pe care n-ai nici cum să-l critici, nici cum să-l aprobi.

Șt. I. este soțul unei moașe. Moașa a lucrat într-o comună de lîngă municipiul P. În ziua de 10 septembrie 1970, dînsa a fost arestată pentru provocări de avorturi; procesul s-a judecat în decembrie 1970, inculpata a primit trei ani de închisoare. I se imputau cîteva fapte comise în intervalul decembrie 1969— aprilie 1970.

Arestarea și condamnarea nevestei îl afectaseră grav pe Șt. I. Bombardat cu vești, amețit de zvonuri, înclicit în serpentinele de păreri pe care toți cei din jur se simt datori să le arunce în astfel de împrejurări, St. I. ajunsese să creadă că soția lui devenise infractoare prin... pile. Da, da, el bănuia și încă bănuiește că femeia lui, ca delincventă, s-a aflat sub protecția cuiva. A cuiva care era primul obligat să prevină infracțiunile în comuna aceea.

Bănuielile, însămînțate de cunoscuți, încolțite în căminul brusc răcit al familiei, au crescut sub frigul singurătății ca niște plante polare, pipernicite dar tenace. «Pentru ce nu mi-au înapoiat agendele confiscate?», se întreba Șt.I., amănunt insignifiant, pe care autoritățile îl neglijaseră, dar care răsuna în mintea lui ca într-o peșteră goală. «Procuratura locală i-a sesizat în scris la 23 februarie... Pentru ce ordinul a rămas fără răspuns și cercetările au început abia în septembrie?», continua el să scormonească, iar simplele indicii de ineficiență deveneau certitudini. Vecinii îl informau: «Vezi că a întrerupt sarcina și soției lui...» Iar el punea mîna pe hîrtie, creion și sesiza.

Făcătorii de dreptate au mulți dușmani în lumea răuvoitorilor. Anchetatorul care n-a fost pîrît niciodată e un semn de întrebare. Multe reclamații sînt atît de netrebnice încît autorii își merită cele mai severe pedepse. Însă de acționat se acționează rar. Rarisim. Există o noblețe interioară a procurorului sau ofițerului, care-l oprește de a pune la inimă toate calomniile, despre care el știe că n-au cum să-l mînjească pentru că este prea cinstit. Dar cazul lui Șt. I. era de altă natură. El avea bănuieli, bănuielile se potriveau cu cîteva prezumții... El nu urmărea dezonorarea cuiva, ci trăia obsedat de propria-i dezonorare, el nu urmărea triumful minciunii ci, în concepția sau în eroarea lui, adevăr pînă la capăt.

Sesizarea l-a fost fatală. S-a făcut un pospai de anchetă asupra celor denunțate, adică asupra favorizării interesate a moașei în perioada în care ea era utilă respectivului personaj. Nu vă faceți iluzii, omul din umbră n-a recunoscut. Principala «martoră» — inculpata de ieri — a fost ascultată și ea; a venit cineva și a întrebat-o: ai mai comis alte întreruperi de sarcină? Nefiresc pe legile cinstei absolute, dar firesc pe legile instinctului de conservare, hotărîtoare la locul unde se afla ea, femeia chestionată a răspuns pe tonul întrebării: nu, n-am mai comis! Nu s-a insistat.

Urmărirea începută pe baza denunțului lui Șt. I. a fost oprită. Nu existau probe. Soluție aproape firească sau chiar firească dacă s-ar fi depus toate diligențele. Oricum, mai bine un vinovat scăpat decît un nevinovat pedepsit pe nedrept, în special cînd el e dintre cei care își fac dușmani pentru că aplică legea.

Dar sfîrșitul era abia un început. Șt. I. se dovedise un personaj sîcîitor. I s-a întocmit dosar pentru denunțare calomnioasă! Probabil singurul din județ. A fost citată și soția lui, martoră din boxă, care, dumirindu-se despre ce e vorba, a completat prima declarație și lista pacientelor clandestine cu numele soției persoanei ofensate. Una și aceeași cu persoana de care a depins pedepsirea ei. Una și aceeași cu persoana presupus protectoare.

«Dar așa am crezut, așa cred, da, așa am reclamat și așa reclam», se îndîrjea mai departe Șt. I., sîcîitor și cam obraznic. În arătarea indiciilor lui, subțiri dar existente, fără să bănuiască primejdia, neconvins că se face vinovat de încălcarea codului penal prin denunțare calomnioasă. L-a readus la realitate un judecător cu nume de poet, potcovindu-l cu un an de închisoare.

«Înșelăciunea dezonorează, greșeala niciodată», scria în «Jurnalul» său G. Chr. Lichtenberg. Dar cugetătorii sînt niște particulari.

TREI SURORI

3 × 90 = 270. Este vîrsta domnișoarelor gemene Aagot, Anna și Ragnhild Anderson din Oslo. Trăiesc nedespărțite de cînd s-au născut, au refuzat — din această pricină — să se căsătorească și să se mute din casa părintească unde domnesc pacea și bunaînțelegere. La aniversarea a 90 de ani de viață, cei cîțiva intimi ai casei le-au urat sărbătoritelor să se fotografieze din nou împreună la 3 × 100 = 300. Ceea ce, judecînd după admirabila lor sănătate, n-ar fi deloc exclus.

PRIMUL ASALT

Mai întîi, ca sport preferat la noi a fost scrima; fotbalul și-a cucerit locul de onoare mult mai tîrziu. Molipsiți de obiceiurile din Occident, bărbații se băteau în dueluri, cu sabia ascuțită, și jocul trebuia învățat temeinic. Așa s-a ajuns ca țara noastră să fie gazda mai multor concursuri internaționale de scrimă. Primul dintre ele a avut loc la București, de la 19 pînă la 25 noiembrie 1912, cînd și-au disputat întîietatea cei mai renumiți floretiști și spadasini din Franța, Belgia, Italia, Germania și România. Marele «tournoi» s-a ținut în sala Majestic, avînd o asistență numeroasă, printre care și cîțiva ziariști străini, anume veniți la București. Pe lista laureaților și-au înscris atunci numele și doi români: Dinu Cesianu, campion la floretă amatori, și I. Nicolau, învingător la spadă. În fotografie: finala floretă profesori — Nedo Nadi (Italia) și Boerescu (România).

AU ȘI DELFINII UN GERILĂ AL LOR

Despre delfinii din Oceanariul de la Marineland — California — e vorba, în mijlocul cărora a poposit universal-valabilul Moș, încărcat cu un sac cu peștișori. Delfinii primesc darurile fără însă să mulțumească după tradiție cu o poezie. Rămîneau cu toții tăcuți precum peștii.

PASIUNEA NR. 1, PASIUNEA NR. 2

Ziarul vestitelor uzine de automobile Citroën din Franța a lansat recent printre cititorii săi un concurs pe cît de amuzant, pe atît de insolit. Concurenții erau invitați să prezinte în miniatură un model de autoturism de concepție proprie dar neapărat inspirat din «cea de-a doua pasiune» a lor, prima fiind, evident, automobilul. Iată două din modelele premiate: automobilul pescarului amator, realizat de dl. Bogenez din Reims și automobilul propus de d-na Christiane Fevrier din Caen, al cărei «violon d'Ingres» este, precum se vede, croșetatul.

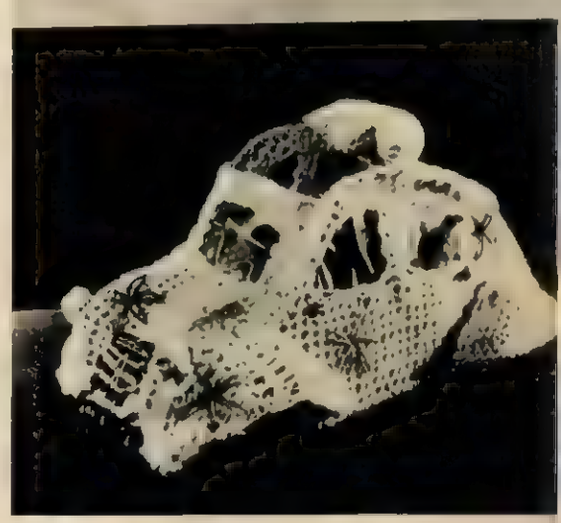

LLANFAIRPWLLGWYNGYLLGOGERYCHWYRNDROBWLLLLANTYSILIOGOGOGOCH, OPRIRE 2 MINUTE !

Evident, fără mărturia fotografică nu ne-ați fi dat crezare că denumirea unui orășel din North Wales — Anglia — poate fi formată din 58 de litere. Cinci stîlpi au fost folosiți pe peronul gării pentru a sprijini firma uriașă cu nomenclatura orașului a cărei traducere aproximativă este: Bisericasfîntamariadintr-oscorburădealundelîngăunvîrtejuțeșilîngăbisericasfîntuluitysilioînapropieredepeșteră. Nostim, nu?

CURATĂ PISĂLOGEALĂ

În rîndul colecționarilor de te miri ce va trebui negreșit inclusă și familia Ragos din Brno — Slatina, Cehoslovacia: Ctibor — tatăl, Ctibor — fiul, Jitka — soția, Renata — fiica. Cu toții se ocupă de cercetări serioase și colectări în domeniul pisăloagelor. Au strîns pînă acum 180 de asemenea obiecte datînd din secolul al XVII-lea și pînă azi, de la miniaturi destinate pisării de mirodenii rare și pînă la piese grosolane de peste 40 de kilograme. Pentru ca în fotografie să încapă cît mai multe exponate, fotoreporterul a fost nevoit să folosească obiectivul zis «ochi de pește».

cititori către cititori

Pentru a putea insera un număr mult mai mare de adrese la această rubrică, vom folosi prescurtări pentru anumite teme foarte solicitate. Astfel, teme diverse = D; automobilism = A; cinema = C, enigmistică = E; filatelie = Flt; literatură = L, limbi străine = Lb, muzică = M; prietenie = P sport = S; teatru = Te; tehnică = Th; viața tineretului = T; schimb de foto actori = Fa; schimb de ilustrate = V.

Următorii cititori doresc să corespondeze:
Fotea Marica, 21 ani, Iași, str. Ștefan cel Mare nr. 51: C, M, P, S.*Fa, V; *Todirică Corneliu și Macovei Petrică*,17 ani, elevi, Mangalia-Sud, str. Rozelor nr. 2, bl. 2, et. IV, ap 25–26: P, Fa, V; *Dimachi Adriana*, 17 ani, elevă, Galați str. Dobrogei nr. 12: M, T, V; *Șoncaliuc Mircea*, 23 ani rectificator, București, sect. 6, str. Uranus nr. 7: D, Fa, V. *Ionescu Ana*, 17 ani, București, sect. 3, str. Trandafirul Roșu nr. 46: P, S, V; *Bobea Emil*, 16 ani, elev, Brăila, str. A. Saligny nr. 16: D; *Spiridon Valentin*, 23 ani, tehn. geolog, Deva, str. Mărășu nr. 26, bl. T3, et. IV, ap 123: C, M, P, V, turism, *Trică Iuliana*, elevă, com. Țăndărei, jud Ialomița Flt., E, M, S, P; *Pitarsky Gheorghe*, 16 ani, elev, R.S. Cehoslovacă, Vsetin, str. Jasenka 1099: D (corespondență în limba română), *Popa Maria*, 24 ani, contabilă, Buzău, str. Războieni, nr 25. D, Fa, *Beleca Silvia*, elevă, București, sect. 1, bd. Mircurin nr. 9, bl. 5, sc. A, et. III, ap. 14: D; *Czira Margareta*, Dej, str. Dobrogeanu-Gherea nr. 30 și *Czira Vasile*, Dej, str Dealul Florilor, bl. A4, ap. 24, jud. Cluj: D; *Popa Ion*, 20 ani, com. Vișina Nouă, jud. Olt: C, M, P; *Radu Mariana*, 18 ani, elevă, Tîrnăveni, str. Horea nr. 64, jud. Mureș: D, V; *Crișan Gianni*, 25 ani, Lupeni, str. Fagului nr. 1, jud. Hunedoara: C, M, P; *Sîrbu Constantin*, 22 ani, elev, Curtea de Argeș, str. Groapa, nr. 46: D, V; *Alexandru Sandu*, 24 ani, strungar, Brăila, str. M. Kogălniceanu nr. 158: D, V; *Păscău Mircea*, 21 ani, stud., Iași, complex stud. Codrescu, bl. 61, cam. 51: C, M, P, T; *Guțu Adrian*, 18 ani, elev, Tg. Jiu, str. Grivița, bl. A3, sc. 5, et. I, ap. 5: M, P, V; *Vasile Florentina*, 18 ani, Focșani, str. 23 August nr. 7: D; *Istrate Maria*, 18 ani, elevă, Galați, micro 17, bl. B5, sc. 3, ap. 52: M, S, Fa, V; *Tanasiciuc Nicolae*, 45 ani, tehnician, Galați, micro 40, bl. C2, sc. 2, ap. 34 D, V; *Ancuța Elisabeta*, București, sect. 5, Aleea Someșului Mic, nr. 3, bl. F4, sc. 2, ap. 16: D, V; *Șerbănescu Maria*, 21 ani, contabilă, și *Popescu Olga*, 21 ani, Cîmpina, str. 1 Mai nr. 22–24, jud. Prahova: istorie, geografie, L, Fa, V; *Sava Corneliu*, 22 ani, stud., București, sect. 7, Spi. Independenței nr. 290, bl. A, ap. 305: D; *Stroe Norbet*, 17 ani, Oțelu Roșu, str. Gai nr. 12, jud. Caraș-Severin: D; *Dorogo Tatiana*, 16 ani, elevă, Rm. Sărat, str. Piața Halelor nr. 8, bl. 1, sc. C, et. III, ap. 42: arte plastice, C, M, S, Fa, V, *Barbu Vasilica*, elevă, sat Brătești, of. p. Nucet, jud. Dîmbovița: Flt, Fa, V; *Trandafir Anca*, 20 ani, stud., și *Tănăsache, Mariana*, București, sect. 7, Calea Giulești nr. 85: medicină, L, P, S, Fa, V; *Mereuță Mitică*, 24 ani,și *Constantinescu Ovidiu*, tehnicieni, București, sect. 7, str. Fînului nr. 3, of. p. 16: D, Fa, V; *Schiner Rita*, 20 ani, frizer, Vișeul de Sus, str. Țibleșului, nr. 16, jud. Maramureș: D, V; *Dima Iulius*, Craiova, str. Cenikovski nr. 3: C, M, P; *Stăvăruș Daniela*, elevă, Găești, str. N. Titulescu nr. 4 A, bl. 5, sc. B, et. II, ap. 10, jud. Dîmbovița: D; *Drăgan Lenuța*, 18 ani, elevă, com. Liești, jud. Galați: P, Fa, V; *Haram Nelu*, 21 ani, operator chimist, com. Spătaru, jud. Buzău: D, Fa; *Coțovanu Gheorghe*, elev, Brașov, str. Karl Marx nr. 52: C, M, S, P, V; *Bejenaru Margareta*, 19 ani, Iași, Șos. Țuțora nr. 16, bl. D1, sc. B, et. I, ap. 7. D, V; *Savin Ion*, 23 ani, tehnician, Voinessa, grup 3 exploatare, bl. A, ap. 2, jud. Vîlcea: D, V; *Tăutan Monica*, 18 ani, elevă, Timișoara, str. Pestalozzi nr. 10: D; *Nedrță Dorel*, 25 ani, prof., com. Ungureni, sat Zlătari, jud. Bacău: D, V; *Davidsohn Etty*, 23 ani, Piatra Neamț, Bd. Republicii nr. 10: P, V; *Moldovan Melania*, 28 ani, inspector, Brașov, str. Ciucaș nr. 13, et. I, gara. 3: artă fotografică, turism, T, V; *Dănilă Mioara*, 16 ani, elevă, Iași, str. Decebal, nr. 24 bl. B5, sc. A, et. I, ap. 5: D; *Szőke Andrei*, 18 ani, elev, Brăila, str. Galați, bl. 70, sc. A, et. IV, ap. 38: M, P, S; *Coroamă Gheorghe*, 19 ani, Rădăuți, str. Călărași, bl. 7, et. III, ap. 57: D, V, *Anghel Gelu*, 30 ani, zidar, Reșița, str. Văliugului, nr. 77: P, V; *Arghir Costel*, 18 ani, elev, Brăila, str. Galați, bl. 9, sc. 1, et. I, ap. 5: M, P, T; *Ștefan Chețuca*, 17 ani, elevă, com. Pogăceasa, str. 1 Mai nr. 106, jud. Mureș, of. p. Ricîu: Fa, V; *Ganz Ioan*, 19 ani, elev, Arad, str. Clujului nr. 147: artă, A, C, Flt, Lb, M, P, Th; *Grecu Olga și Panaite Iulia*, 17 ani, eleve, Adjud, str Eroilor, bl 5, et I, ap. 1, jud. Vrancea: P, Fa, V; *Toma Mariana*, Bacău, str. Traian Vuia, nr 4: P, V, *Ioncu Petrea*, elev, Brașov, str. Karl Marx nr. 52: C, M, P, S, V; *Berdei Constantin*, 22 ani, mecanic, Bălan, bl. 37, sc. 1, et. IV, ap. 103, jud. Harghita: geografie, P, Th; *Șolea Cornelia*, Craiova, str. Oltețu nr. 18: P, S, V; *Macovei Mary*, Fălticeni, str. Cotești nr. 18: V; *Antal Ileana*, 17 ani, elevă, Toplița, str. Lungă nr. 165, jud. Harghita: D, V; *Olaru Antoaneta*, 30 ani, Oriștie, str. Unirii nr. 46, jud. Hunedoara: D, V; *Vîlvoi Viorel*, 18 ani, Drăgășani, str. T. Vladimirescu nr. 444, bl. D1, sc. A, ap. 2, jud. Vîlcea: Lb, V; *Călin Nelu*, 26 ani, lăcătuș, Motru, bl. D1, sc. B, et. IV, ap. 89, jud. Gorj: D; *Păsărică Didina*, Poiana Cîmpina, bl. C.F.R. nr. 22, jud. Prahova: D, V; *Dan Marinela*, 17 ani, elevă, București, sect. 1, str. Stîlpeanu nr. 12: D; *Luca Vasile*, 18 ani, lăcătuș, și *Luca Ion*, 23 ani, agronom, com. Perieș, jud. Olt, of. p. Băltenî: A, C, M, P, S; *Aszalos Irina*, 17 ani, elevă, com. Aluniș, nr. 656, jud. Mureș: S, Fa; *Penescu Gabi*, 16 ani, elevă, Drăgănești, jud. Teleorman: D, Fa; *Petcu Nicolae*, 25 ani, lăcătuș, Motru, bl. C6, sc. 1, ap. 1, jud. Gorj: D; *Zamea Teodora*, 16 ani, elevă, Brăila, str. A. Saligny nr. 8: D, V; *Susanu Geni*, 18 ani, și *Filip Mariana*, 19 ani, Focșani, str. Siretului, nr. 10: V.

VENENA

Cu cine cochetează tînăra din fotografie? Cu un șarpe — asta se vede. Cu un șarpe extrem de veninos — asta nu se vede și nici nu s-ar spune după zîmbetul calm al fetei. Și totuși... Institutul de medicină veterinară din Budapesta — de acolo e imaginea aceasta — crește la sînul său sumedenie de asemenea șerpi veninoși de la care, cu multă pricepere și multă răbdare, se extrag excelente materii prime pentru industria farmaceutică.

HAI CU NUNTA LA BORCAN !

Locuitorii orașului Hamilton, capitala Bermudelor, fac tot ce pot (și uneori chiar mai mult) pentru a atrage turiști străini care să învioreze viața economică a orașului. Iată și ultima lor găselniță — o fotografie de nuntă, în mijlocul străzii, în lăcașul special al agentului de circulație. Un instantaneu de neuitat — promit inițiatorii. Și de un gust dubios — am adăuga noi.

RESTAURANTUL «LA ELEFANT»

Egretele care-și au cuibul în jurul cascadei Murchison din National Park (S.U.A.) au rezolvat într-un fel cît se poate de practic problema nr. 1 a existenței — hrana. Restaurantele la care ele iau masa zilnic, cu totul gratuit, sînt chiar pahidermele parcului, în pielea cărora găsesc bogate resurse parazite cu care se hrănesc și de care proprietarii lor sînt bucuroși să se dezbare.

UITE-AȘA UN PEȘTE MARE...

Ce-i drept, nu prea știm cum să lămurim exact lucrurile: peștele era mare cît un pescar sau pescarul — un eschimos din Pelly Bay — era mic cît un pește...

PE PLATFORMA INDUSTRIEI CHIMICE DIN TURNU MĂGURELE

În anul 1964 s-a pus în funcțiune la Turnu Măgurele prima linie tehnologică pentru fabricarea acidului sulfuric. De atunci, capacitatea Combinatului de îngrășăminte chimice a evoluat neîncetat, astfel că începînd din anul 1967 lucrează din plin nu mai puțin de cincisprezece fabrici înzestrate cu cele mai moderne utilaje.

Organizarea procesului tehnologic în trei schimburi chiar de la începutul activității combinatului și creșterea necontenită a eficienței economice în schimburile II și III se oglindesc în faptul că astăzi se realizează, doar în 90 de zile, toată producția anului 1966.

Directorul platformei industriei chimice Turnu Măgurele, inginer Costea Leonida, amintește, cu emoție, unele episoade grele din perioada începutului, mai cu seamă din lupta pentru formarea cadrelor de muncitori și specialiști chimiști recrutați, la vremea aceea, direct de la coarnele plugului.

La ora aceasta producția combinatului este de calitate superioară iar gama inițială de superfosfați pentru îngrășăminte, amoniac, acid azotic și uree se diversifică mereu în alte produse, printre care stimulatori pentru creșterea plantelor.

Colectivele de cercetători chimiști de la Turnu Măgurele au adus în faza de probe tehnologice producția de fluorură de aluminiu, sau criolit cum i se mai spune, materie primă pentru fabricarea aluminiului pur. Se studiază cu mult zel găsirea unor soluții și pudranți pentru buna condiționare a granulelor de îngrășăminte azotoase și fosforoase.

În dorința de a depăși limita parametrilor proiectați, a utilajelor s-a procedat la reorganizarea sectoarelor de muncă, la dinamizarea factorilor de creație și de execuție. S-au înființat școli profesionale de ucenici și se extinde o metodă care a dat bune rezultate în pregătirea unor cadre noi recrutate din liceele și școlile generale pe care le patronează combinatul. Se urmărește, de asemenea, însușirea fazelor înguste pentru a se asigura o continuă dezvoltare a capacităților de producție.

Influența unor măsuri de înnoire este resimțită peste tot, în sectoarele de lucru și concepție, în relațiile dintre oameni. A crescut gradul de responsabilitate personală la toate nivelurile. S-a dotat cu aparatură și personal calificat punctul de dispecerat care poate urmări, în orice moment, întregul angrenaj de funcționare al combinatului, iar computerul montat recent va prelucra datele procesului tehnologic. Pe linia autoutilării pot fi remarcate numeroase realizări între care: realizarea unor reactori pentru acidul fosforic, condensatoare de amoniac din oțel inoxidabil, serpentine pentru prelucrarea acidului fosforic și acidului sulfuric, pompe, piese de schimb care se cumpărau din alte țări etc. Valoarea acestor realizări din mijloace proprii trece de 20 milioane lei în anul 1972.

Inovațiile și invențiile brevetate constituie un alt titlu de onoare al colectivului de specialiști între care se numără inginerii Costea, Marin Ilie, Szabo Ferenz, Matache Dumitru, Rădescu Adrian, Chireacu, Nicula Pavel, Mnăstirlă Ioan și alții.

«Preocuparea noastră de fiecare clipă, arată directorul platformei chimice din cadrul Centralei de îngrășăminte chimice Turnu Măgurele, este lărgirea gamei de produse, perfecționarea tehnologiilor liniilor de fabricație, ridicarea nivelului profesional al tuturor categoriilor de salariați, crearea școlilor de învățământ profesional diversificat, colaborarea cu institutele de învățământ superior și implicit, dezvoltarea centrului propriu de cercetare și proiectare».

glob comentar foto

glasul opiniei publice

În numeroase țări ale lumii — inclusiv Statele Unite — opinia publică, personalități ale vieții politice și-au ridicat glasul pentru a cere încetarea acțiunilor militare ale S.U.A. în Vietnam și instaurarea păcii în această regiune a lumii. La Paris, răspunzînd apelului lansat de 52 de organizații democratice, zeci de mii de locuitori ai capitalei franceze au organizat o demonstrație pe străzile orașului în sprijinul restabilirii păcii în Vietnam (fotografia nr. 1). De asemeni, la Londra, pichete de demonstranți au cerut primului ministru să intervină pe lîngă președintele Nixon pentru semnarea imediată a acordului prin care să se pună capăt războiului din Vietnam (fotografia nr. 2). Fotografia nr. 3 înfățișează un aspect de la demonstrația ce a avut loc la Roma, în semn de protest împotriva noului val de bombardamente ale aviației americane asupra R.D. Vietnam.

În a doua zi a noului an au fost reluate, la Paris, convorbirile la nivel de experți dintre delegația R.D. Vietnam și delegația Statelor Unite și, precum s-a anunțat, acestea vor fi urmate, la 8 ianuarie, de o întîlnire între Le Duc Tho, consilier special al delegației R.D. Vietnam la conferința din capitala franceză în problemele Vietnamului, și Henry Kissinger, consilier special al președintelui S.U.A. pentru problemele securității naționale.

e.l.d.o.+ e.s.r.o.=?

Reuniunea comună a Organizației (vest)-europene de cercetări spațiale (E.S.R.O.) și a organizației (vest)europene pentru construirea și lansarea navelor spațiale (E.L.D.O.) — desfășurată la Bruxelles în prezența miniștrilor cercetării științifice din cele 12 state membre și avînd la ordinea de zi discutarea programului comun al industriei aeronautice și al cercetării spațiale care să asigure «autonomia» față de S.U.A. în domeniul explorărilor spațiale — s-a încheiat printr-un consens privind crearea... dacă va fi posibil, pînă la 1 ianuarie 1974, a unei noi organizații vest-europene pentru probleme spațiale, prin fuzionarea celor actuale. Totodată s-a ajuns la un acord — «de principiu», au ținut să sublinieze corespondenții de presă prezenți — asupra unui proiect de cooperare la programul spațial american «post-Apollo».

la lima, în plaza de san martin

Miting de protest în capitala peruană împotriva unei legi adoptate de S.U.A. prin care se impun sancțiuni economice împotriva țărilor care sechestrează sau amendează vasele nord-americane ce pescuiesc în limita celor două sute de mile instituită de respectivele state — îndeosebi latino-americane — în scopul apărării resurselor lor ihtiologice și altor bogății marine. Dealtfel, un comunicat comun, adoptat de guvernele republicilor Chile, Ecuador și Peru, dat publicității la Lima, respinge «aceste noi măsuri de presiune, menite să aducă profituri unui mic grup de companii nord-americane de pescuit, prin încălcarea drepturilor suverane, necesităților de dezvoltare și de progres ale altor națiuni».

«un oraș-fantomă»

O imagine care ilustrează, concentrat, descrierile apocaliptice transmise de puținii corespondenți de presă care au reușit să ajungă la Managua — capitala Nicaraguei — după catastrofalul cutremur care, în dimineața zilei de sîmbătă, 23 decembrie 1972, a transformat clădirile orașului într-un morman de ruine. Puternicul seism (de gradul 7), exploziile conductelor de gaze datorate acestuia, incendiile au provocat zeci și zeci de mii de victime — un bilanț exact al morților și răniților fiind cu atît mai dificil cu cît din cei aproape 400 000 locuitori, în Managua n-au mai rămas decît puțini oameni, îndeosebi din cartierele sărace mărginașe, care continuă să rătăcească printre dărîmături, în timp ce restul supraviețuitorilor au părăsit orașul fie în primele ore de după cutremur, fie după ordinul de evacuare dat de autorități. Trimișii speciali ai diverselor agenții de presă definesc Managua drept «capitala în agonie» a Nicaraguei, «pe cale de a deveni un oraș-fantomă». Și, totuși, în această tragedie, a cărei amploare o face să se numere printre cele mai mari catastrofe de acest fel cunoscute în lume în ultima jumătate de veac, se pare că a existat și un dram de noroc: operativitatea cu care, în pofida întreruperii legăturilor orașului cu restul țării, știrea dezastrului a putut fi transmisă — datorită unui agricultor radioamator — și recepționată, întîmplător, tot de un nicaraguaian aflat la Miami (S.U.A.), care a răspîndit-o imediat mai departe în eter, făcînd astfel posibilă începerea neîntîrziată a operațiunilor de salvare. Cît privește eventualitatea reconstruirii orașului, guvernul nicaraguaian a precizat că, deocamdată, nu s-a adoptat nici o hotărîre în acest sens.

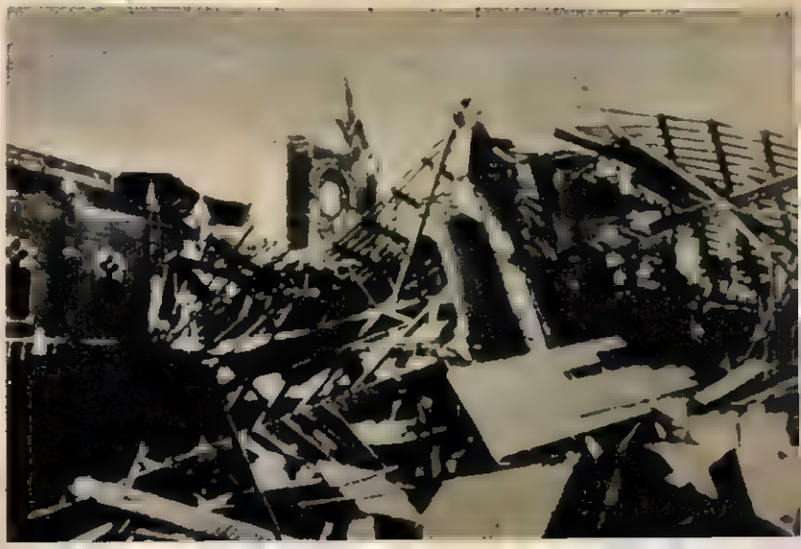

realități din lumea capitalului

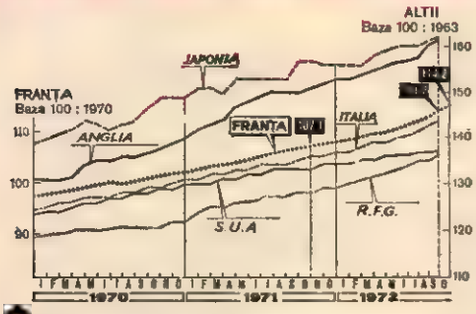

europa occidentală: explozia prețurilor

„Începînd din primăvară — transmitea înainte de Anul nou agenția «France Presse» — creșterea prețurilor se accelerează în Europa (occidentală — n.n.) într-un ritm nemaiîntîlnit de la războiul din Coreea. Fenomenul provoacă o îngrijorare atît de mare, încît O.E.C.D. s-a simțit obligată să lanseze un strigăt de alarmă, lucru neobișnuit din partea sa...» Graficul de mai sus, reprodus din ziarul parizian «Le Monde», prezintă, concret, această ascensiune vertiginoasă a prețurilor. În textul ce-l însoțește, ziarul menționează că, în Franța, creșterea costului vieții «va atinge sau chiar va depăși 7% în acest an (1972 — n.n.)... Creșterea prețurilor este în momentul de față la fel de puternică în Franța ca și în țările (vest) europene cele mai inflaționiste — Anglia (+7,9%), Olanda (+7,8%), Italia (+6,9%), R.F.G. (+6,4%), Belgia (+5,7%)... Produsele alimentare sînt cele care au hrănit cel mai mult inflația...».

actorii italieni și rai-tv

Cunoscuții artiști italieni, printre care Ugo Tognazzi, Gian Maria Volonté, Laura Betti ș.a., au organizat o grevă de mai multe zile pentru a-și susține revendicările legate de reînnoirea contractului de lucru pe anul viitor cu Radioteleviziunea italiană. În manifestele răspîndite de ei cu acest prilej se menționează că «40 la sută dintre actori sînt șomeri, iar 30 la sută nu lucrează mai mult de 50 de zile pe an». De asemenea, mulți dintre artiștii-greviști au demonstrat în fața intrării la «Teatro delle Vittorie» unde se înregistra programul «Canzonissima», pentru a protesta împotriva hotărîrii Lorettei Goggi, angajata ca prezentatoare-cîntăreață de RAI-TV, de a nu lua parte la grevă (în fotografie, în prim plan — Ugo Tognazzi).

AMSTERDAM

nu!—celor 1 000 guldeni

Majorarea taxelor în Olanda pentru studiile universitare, de la 200 la 1 000 guldeni, fapt care afectează accesul la învățămîntul superior îndeosebi al tinerilor provenind din păturile cu venituri mici și mijlocii, a stîrnit vii reacții de protest în rîndul studenților olandezi. Iată o demonstrație a studenților din Amsterdam care poartă în fruntea coloanei o pancartă pe care scrie: «1 000 de guldeni — niciodată».

TAMATAVE

neînțelegere soldată cu incidente

Fotografia înfățișează un grup din cei aproape 9 000 membri ai tribului Merinas, originari din regiunea platourilor înalte, părăsind în grabă orașul Tamatave după declanșarea incidentelor de aci — consecință a ostilității cu care au fost primite o serie de măsuri adoptate de autoritățile malgașe și vizînd schimbări în sistemul de învățămînt din Republica Malgașă. După reuniunea extraordinară a cabinetului de la Tananarive, care a adoptat hotărîrea privind instituirea stării de urgență în aceste zone, ministrul malgaș de interne a menționat că actualul conflict s-a născut dintr-o neînțelegere față de măsurile privind învățămîntul și «a degenerat foarte repede, creînd un climat de insecuritate și de individualism» — neînțelegere care, a precizat el, este pe cale de a fi depășită prin dialogul dintre autorități și părțile interesate

PUBLICOM

ELNETT – SATIN

Lac pentru fixarea părului, fabricat în R.P. Bulgaria după licența firmei «OREAL» — Paris:
— asigură coafurii durabilitate și o ferește de umezeală;
— dă părului o formă frumoasă și îi păstrează luciul și moliciunea naturală;
— se îndepărtează ușor și complet prin simpla periere a părului.

pharmachim
BULGARIA

glob comentar foto

cei 16 miraculoşi supravieţuitori

Medicii care i-au examinat au conchis că supravieţuirea lor timp de 70 de zile în condiţiile climei şi zăpezilor andine la 4 000 metri altitudine, cu o alimentaţie precară, este un adevărat miracol, depăşeşte limitele, cunoscute azi de ştiinţă, ale rezistenţei umane. Cei 16 uruguayeni supravieţuitori ai accidentului de avion (iată-i, în fotografia de sus adunaţi în jurul epavei avionului şi făcînd semne salvatorilor), care a avut loc la 13 octombrie 1972 în Anzi, la 180 kilometri sud de Santiago de Chile — unii răniţi, alţii cu membrele îngheţate — sînt în prezent nu numai obiectul unei deosebite atenţii medicale, ci şi al interesului foarte viu al ziariştilor (în fotografia de jos, o conferinţă de presă, la spital). Faptul, deloc simplu, că au reuşit să se salveze, după ce autorităţile renunţaseră la căutarea lor, să-şi apere şi să-şi organizeze viaţa într-o totală izolare, în condiţii mai mult decît vitrege, este în sine profund tonic, revelator asupra resurselor umane, nebănuite încă, ce pot ieşi la iveală în situaţii-limită.

cînd premierul heath dirijează...

Primul ministru britanic — Edward Heath — într-o postură mai puţin obişnuită: nu de «dirijor» al treburilor cabinetului, ci al unui concert organizat cu prilejul sărbătorilor de iarnă de o societate de binefacere din Broadstairs, comitatul Kent, pentru strîngerea de fonduri destinate copiilor săraci sau bolnavi. În timp ce unii ziarişti britanici menţionează că dirijatul constituie un «violon d'Ingres» al premierului Heath, alţii, mai maliţioşi, au folosit ocazia pentru a afirma că astfel de apariţii sînt destinate să mai redreseze poziţia conservatorilor — aflată în serios declin în ultimul timp, după cum au relevat o serie de alegeri parţiale şi sondaje de opinie.

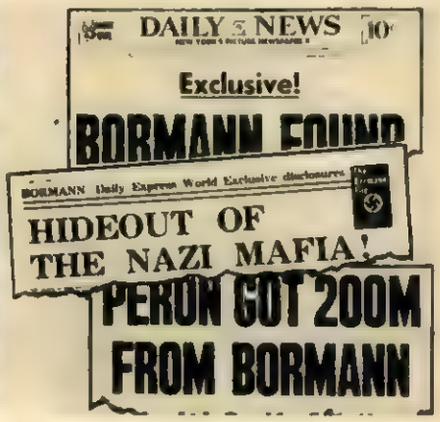

dezvăluirile senzaţionale ale lui I. farago

Autorul unei interesante cărţi despre operaţiunile de spionaj din cursul celui de-al doilea război mondial, Ladislas Farago (în stînga imaginii), a publicat recent o serie de reportaje senzaţionale în ziarele «Daily Express» (Londra) şi «New York Daily News» (facsimilele din dreapta imaginii), care readuc pe tapet «afacerea Bormann». Acestea dezvăluie că fostul adjunct al lui Hitler, criminalul de război nazist Martin Bormann — dispărut fără urmă în 1945 şi condamnat în contumacie la moarte, la procesul de la Nürnberg — ar fi în viaţă, ducînd o existenţă liniştită, ca om de afaceri, într-o ţară sud-americană — al cărei nume nu e precizat însă. Articolele urmează a fi reunite într-o carte ce va apărea într-o editură newyorkeză. De asemeni, Farago a anunţat că intenţionează să scrie un scenariu pentru film pe aceeaşi temă pentru studiourile «Paramount» dar care se va referi şi la alţi criminali nazişti ce au reuşit să se facă dispăruţi pentru a scăpa de pedeapsa justiţiei.

pe măgăruş sau cu bicicleta– acelaşi obiectiv

Campania prin care, în cele mai diferite părţi ale globului, se cer adoptate măsuri care să ducă la preîntîmpinarea primejdiei poluării, mai ales în marile metropole cu o circulaţie intensă, ia forme dintre cele mai variate şi originale. Astfel, pe străzile Romei, mii de oameni au ieşit cu bicicletele în locul automobilelor (fotografia nr. 1), iar la Tokyo, un doctor veterinar a pornit spre treburile sale călare pe un măgăruş, lăsîndu-şi maşina acasă (fotografia nr. 2) — ambele acţiuni avînd drept obiectiv explicit atragerea atenţiei asupra serioasei probleme pe care o constituie poluarea.

«queen elizabeth 2» într-o nouă postură

Glorie şi decadenţă?... Din transatlantic de lux, «Queen Elizabeth 2» urmează să devină «tîrg plutitor». Cel puţin aceasta este intenţia Asociaţiei industriaşilor din Texas care, profitînd de greutăţile companiilor maritime, vor să-l închirieze pentru a organiza pe toate cele şase punţi ale sale un tîrg industrial, cuprinzînd 500 standuri ale unor firme texane, o turlă de sondă petrolieră şi modelul marii hale sportive «Astrodome» din Houston. Acest tîrg sui-generis ar urma să pornească într-o călătorie prin cele mai importante porturi din Europa, Africa şi Orientul Mijlociu, în toamna anului 1974.

un furt și un bilanț

«Furtul lucrării lui Giorgione (fotografia 1) de la catedrala din Castelfranco Veneto echivalează, în linii mari, cu furtul Giocondei» — a declarat profesorul Francesco Valcanover, directorul galeriilor de artă din Veneto. Acest ultim și dureros atentat la adresa patrimoniului artistic al Italiei a stîrnit un val de revoltă și amărăciune în opinia publică — prilejuind totodată un trist bilanț al furturilor de lucrări de artă din Italia. Din 1957 pînă azi au fost furate 22 004 opere de artă. În ultimul timp furturile devin din ce în ce mai frecvente. Nu e vorba, în foarte multe cazuri, de lucrări de importanță medie, ci de opere ieșite de sub penelurile lui Tizian, Carpaccio, Antonello da Messina, Correggio, Caravaggio, Leonardo da Vinci, Rafael. Fapt paradoxal, în unii ani numărul lucrărilor recuperate îl depășește pe cel al lucrărilor furate. Explicația ar consta, se pare, în lipsa unor inventare ale patrimoniului artistic, în aceea că acest patrimoniu nu este concentrat în muzee și galerii, ci răspîndit în circa 30 000 biserici și 60 000 de alte instituții cu caracter religios și, de foarte multe ori, furturile nu sînt declarate. Și de data aceasta este pusă sub acuzație lipsa de grijă a autorităților față de comorile pe care trebuie să le apere, lipsa pazei, a sistemelor de alarmă (în fotografia 2,un caz fericit: o pînză de Rubens, obiectul unui furt ratat la Academia di S. Luca din Roma).

În legătură cu recentul furt al capodoperei din Castelfranco se fac deocamdată diverse ipoteze: lucrarea, deși greu vandabilă, ar putea lua drumul pieței clandestine internaționale sau ar putea fi restituită în schimbul unei răscumpărări. În orice caz, poliția e de părere că furtul e opera unei bande specializate, cu ample legături cu piața internațională clandestină de artă.

PARIS

a dispărut «medrano»

Clădirea faimosului circ «Medrano» din Montmartre nu mai este decît o grămadă de moloz (fotografia pe care v-o prezentăm a fost făcută după primele lovituri de tîrnăcop). Circul a fost condamnat la moarte atît din cauza vîrstei înaintate a clădirii, cît mai ales de o mutație survenită în gustul publicului, care nu mai gustă azi ca odinioară spectacolele cu clovni, acrobați și animale dresate. Singurii care vor fi aflat cu strîngere de inimă vestea sînt, probabil,bătrînii parizieni care își mai amintesc de timpurile trecutei glorii a lui «Medrano».

agendă

Într-o conferință de presă ce a urmat primei întruniri a noului cabinet japonez, în cadrul căruia deține funcția de ministru al finanțelor, KIICHI AICHI a prezentat — ca unul dintre obiectivele principale ale guvernului — necesitatea adoptării de măsuri energice destinate combaterii tendințelor inflaționiste ce se fac tot mai simțite în Japonia. Aichi s-a pronunțat de asemeni împotriva revaluării yenului ca mijloc de redresare al balanței de plăți.

Scandalul izbucnit în cadrul Comisiei antimafia în jurul «cazului Matta» amenință să ducă la paralizarea activității acesteia. S-au înregistrat proteste vehemente din partea membrilor comisiei, ca urmare a prezenței în cadrul acesteia a deputatului democrat-creștin din partea orașului Palermo,GIOVANNI MATTA, care, precum s-a dezvăluit, a fost implicat în afacerile desfășurate în anii 1960—1970 de «mafia edilitară» din capitala siciliană.

Binecunoscutul poet-militant de limbă spaniolă RAFAEL ALBERTI a împlinit 70 de ani. Născut la 16 decembrie 1902 în Andaluzia, la Puerto de Santa Maria, el s-a afirmat de tînăr ca un poet de mare talent, a cărui operă este închinată frămîntărilor și idealurilor omului simplu. În 1939 a trebuit să-și părăsească țara — printre ultimii apărători-eroi ai Republicii Spaniole. Revenit din Argentina în Europa, Alberti, membru al C.C. al P.C. din Spania, s-a stabilit de 10 ani în Italia.

Casa Albă a confirmat numirea în funcția de consilier al președintelui Nixon, cu rang de ministru, a doamnei ANNE ARMSTRONG. În vîrstă de 45 ani, Anne Armstrong este prima femeie care ocupă acest înalt post din administrația americană. Ea își va prelua funcția de consilier în probleme interne și în special în problemele promovării femeilor la 19 ianuarie, cînd îi expiră mandatul de vicepreședintă a Comitetului național al Partidului republican.

Întrucît autoritățile de la Buenos Aires n-au revenit asupra hotărîrii de a nu permite celor ce nu se aflau în țară la 25 august 1972 (cazul lui Peron) să candideze în vederea scrutinului de la 11 martie 1973, susținătorii fostului președinte au căzut de acord să prezinte pe HECTOR CAMPORA drept candidat prezidențial din partea Frontului Justițialist de Eliberare (Frejuli). Anterior revenirii lui Peron, Campora ținuse legătura între acesta și peroniștii din Argentina.

Exprimînd nemulțumirea Venezuelei față de faptul că principala sa bogăție — petrolul — este exploatată și comercializată de monopolurile străine, în dauna intereselor țării, președintele RAFAEL CALDERA s-a pronunțat recent pentru instituirea controlului de stat asupra zăcămintelor petroliere. La Caracas s-a făcut de asemeni cunoscut că Venezuela nu intenționează să concesioneze bogatul zăcămînt de bitum descoperit recent la Orinoco.

cronica de trei secunde

SCARA RICHTER

Imaginea — dacă așa se poate spune, în termeni de teorie literară, la ceea ce n-are legătură nici cu teoria, nici cu arta — imaginea jafului de după un cutremur ca acela din Nicaragua mi se pare îngrozitoare; un oraș e distrus în trei secunde, morții nu se pot număra și nu se vor număra niciodată, se spune oficial că ar fi 3 000, se știe precis și neoficial că sînt mult mai mulți, diferența dintre «mulți» și 3 000 se măsoară și se cîntărește în cadavre, nimic din toate aceste evidențe nu împiedică apariția unor oameni care se apucă să jefuiască printre ruine, cadavre și supraviețuitori; ce vor acești oameni — categorisiți atît de superficial drept hoți — ce caută printre zidurile distruse? Bijuterii? Mîncare? Bani? E în ei o vitalitate dezgustătoare, o poftă de a trăi mizerabilă, un optimism abject, o speranță prea ticăloasă pentru a putea fi măsurată pe vreo scară a valorilor. Într-un oraș devastat, poliția trage în borfași. Mai e timp după un cutremur catastrofal să te gîndești la a fura și să furi. Mă cutremur cît mister întunecat și grețos se mai ascunde în ființa omenească!

Poate că e totuși necesar un cutremur pentru a ne dezvălui — fără teorie, fără morală, fără Biblie, fără greș — cîtă ticăloșie, necoruptă de civilizație și progres, bolboroșește și clocotește în om. Poate că e necesar să se crape pămîntul sub picioarele noastre ca să ni se sugereze că mai avem de ce să intrăm în pămînt de rușine și dezgust, în pofida celor prea încîntați de măreția și minunăția ființei umane. Și poate că nici un cutremur nu e inutil pentru a dezvălui nu numai fragilitatea clădirilor ridicate de om, ci și vulnerabilitatea ființei lui, gradul său de neomenie și josnicie încă în vigoare.

Războaiele n-or fi spus îndeajuns...

Auschwitz-ul n-o fi fost suficient...

Bombardamentele oamenilor asupra altor oameni nu vor fi cutremurat pe măsură.

Aluatul, plămada acestui cozonac planetar încă «mai cuprinde» — cum ar spune gospodinele.

Poate natura, poate cutremurele ei să ne zguduie natura umană, pe măsura splendidei noastre inteligențe, a incontestabilei noastre măreții.

Dar ce mister se ascunde în mintea mea ca să mă pot încredința acestor adjective, acestei indignări? N-am învățat nimic? N-am învățat nimic din atîtea semne de întrebare inutil ridicate, din și mai numeroasele semne de exclamație zadarnic proiectate pe dinăuntru și pe dinafară, la matineu și seară. Retorica dezgustului și durerii încă nu mă dezgustă. Retorica tăcerii încă mă înfioară. N-am ajuns încă la discursurile imposibilității și indiferenței. Sînt încă proaspăt. Încă mă mai cutremură ceea ce e normal să mă cutremure. Am scara mea Richter la care nu pot renunța. O urc și o cobor zilnic, din minune în minune, din mister în mister, din furie în furie — sper să pot înregistra la stația mea seismografică tot ce se poate înregistra.

Radu COSAȘU

umor

DE PESTE HOTARE

de **M. OPROIU**

LIBRĂRIE

—Or fi avînd și dicționare de buzunar?

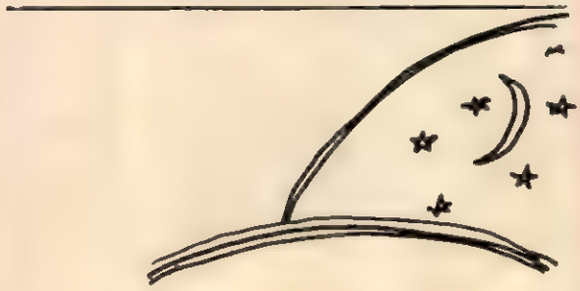

RĂSPUNSURI LA TESTELE PUBLICATE ÎN «FLACĂRA» NR. 1

ASTA-I ÎNTREBAREA:
1) A întări, a sprijini, a da putere.
2) Sistem de telegrafie care permite efectuarea mai multor transmisiuni pe aceeași linie.
3) Disciplină biologică ce se ocupă cu studiul interrelațiilor dintre organisme și mediul lor de viață.
4) În 1420 sub domnia lui Alexandru cel Bun.
5) Măcinul se află pe malul Dunării, înainte ca aceasta să formeze Delta.
6) Napoleon Bonaparte.
7) «Întunecare».
8) Gh. Marinescu.
9) Toate cele trei sculpturi.

CARE SINT GREȘELILE:
Două greșeli: în punctul «Polul Nord» toate vînturile bat de la... sud; aici soarele «răsare» și «apune» cîte o singură dată pe an.

PE GHEAȚĂ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
■				C			L	■	■		
				H			■	N	O		
H	E	I	■			■	H	U	N	T	I
			■	N	O	V	O	■	U		■
		U	I	■	A	R	C	T	I	C	
	■	I	I	A	■	A	L	A	■	A	
		I	I	K	O	V	A	■	U	D	
R	E	N	I	■	R	S	■	P	R	E	S
E	S	I	■	H	O	H	E	I	S	T	
■	T	I	T	A	N	I	C	■	U		

ORIZONTAL: 1) Autorul romanului «Chemarea ghețarilor» — Un tip... nu prea ninsi 2) Gheață (fig.) — Soarele ei. 3) Gheață (2 cuv.) — Prefix pentru nou. 4) E la înălțime — Înghețați (fig.) 5) Riu ce se varsă în lacul Balhaș — Recipient proverbial dar nerecomandabil pentru căratul apei — Unu cal... 6) ...de gheață — Ținutul gheților veșnice. 7) În răcitori — Cu inima de gheață (fem.) — Vînt puternic (olt.). 8) Cunoscută patinatoare sovietică, autoarea lucrării «Piste de gheață» — Dumneata după spartul gheții. 9) Elan... la sania nordicului (pl.) — Cursei — De șters picioarele de zăpadă la intrare. 10) Fluviu în Italia — Sportiv pe gheață. 11) S-a scufundat în urma ciocnirii cu un imens ghețar — Cîntec de leagăn

VERTICAL: 1) Un «Fram» autohton (pl.). 2) Referitor la ghețurile arctice (masc.) — Punct cardinal. 3) Bloc de gheață... hoinar — Apă amestecată cu gheață (pl.). 4) Lansată pe gheață — Albi la poi. 5) Colecționară de... tiare (abr.) — Polară — Sămînță de rîs! 6) Anotimpul înghețurilor (pl.) — Oraș în S.U.A. 7) Omul din... neal — ...și din gheață! — Popor antic. 8) Glaciară la începuti — Deprindere — Hic! 9) «Doi... pe un bloc de gheață», roman de Jules Verne — Albnegru la plan. 10) Oana cea aîntată — Patinoar rural ad-hoc. 11) A ieșit victorios în celebra «Bătălie de pe gheață» — Se rezolvă la rece 12) Bloc de gheață... — ...și strat de gheață.

Tema MICHINICI

Dicționar: **NOVO, ILI, ESI, AKRON**

Dezlegarea jocurilor AHO, AHO DE ANUL NOU, apărute în numărul trecut

Jocul nr. 1
ORIZONTAL: 1) REVELION — AN. 2) ARAT — PLIMBA. 3) CAMERE — CU — M. 4) I — URARE — NOE. 5) TOI — Z — ROTIT. 6) OM — ZERO — ITI. 7) RAVAS — TU — A. 8) TIP — MILA — S. 9) R — FELICITAT. 10) IROZI — ETATE. 11) SORICI — ACRA.

Jocul nr. 2
ORIZONTAL: 1) RIDICAT — LUP. 2) AN — RAVAS — RR 3) NAS — SUCCESE. 4) GLAS — TIHNIT. 5) TRATAMENTE. 6) LAUDE — LICA — N. 7) U — TINERI — ST. 8) NC — R — RI — HAI. 9) TUNETE — PALI. 10) RRR — A — GRIU. 11) EA — OPULENTA.

Jocul nr. 3
ORIZONTAL: 1) NOTA — PREFIX. 2) DIMINUTIV. 3) RAVAS — MAL — N. 4) ET — BOI — NEMO. 5) VASILCA — TIN. 6) E — OLD — COALA. 7) LER — AMIC — EG. 8) ISCA — UD — ANE. 9) OTONEL — STAN. 10) NEVASTA — ERA. 11) RAR — IANUAR

memento

prezentat de:

Traian STOICA (carte) • Magda MIHĂILESCU (cinema) • Vlad MUȘATESCU (disc)

Cornel BOZBICI (plastică) • Sanda FAUR (teatru) • E. DASCĂLU (muzică și televiziune)

CARTE

• Radu Boureanu: **Funia de nisip.** Cartea, care înmănunchează o parte a publicisticii politice și literare desfășurate de autor între anii 1933 și 1969, cuprinde următoarele cicluri: Bufnițele negre; Fețetele scrisului; Condiția de viață a scriitorului; Poezia și epocile negre ale omenirii; Semnalări; Siluete; Argumente; Meridiane. Se conturează pregnant din paginile volumului profilul luminos al unui scriitor-cetățean pe cît de pasionat pentru promovarea frumosului și eticului, pe atît de lucid în combaterea și demascarea «bufnițelor negre» ale forțelor retrograde ce subminează condiția umană. Observația atentă a mecanismului social, meditația responsabilă a omului de cultură, suflul generos al liricului conferă acestei cărți a poetului **Zborului alb** atributele unui înalt nivel publicistic (Editura Cartea Românească).

• Interesante, am spune captivante, dacă termenul n-ar stingheri cumva sobrietatea omului de știință, și cum nu se poate mai utile investigațiile, mai întîi, de ordin lingvistic, apoi istoric și geografic, aflate în recenta carte a lui Al. Graur: **Nume de locuri** (Editura științifică).

• Studiile regretatului bibliograf N. Georgescu-Tistu sînt publicate în volumul **Cartea și bibliotecile.** Ediție îngrijită și studiu introductiv de Dumitru Bălăeț.

• În timpul sărbătorilor și al vacanței de iarnă, publicista și scriitoarea Dorina Rădulescu a dăruit micilor cititori o frumoasă carte de povestiri: **Taina crăiesei.** În cele trei piese ale volumului tonul basmului e păstrat, dar fără afectare și fără acel balast mimetic care îngreunează lectura. Titlul povestirilor e receptat cu încîntare, nedidactic, datorită cursivității narațiunii, decantatei simplități a stilului, substanței poetice a întîmplărilor. Ilustrațiile semnate de Lena Constante, prin linia lor de tremurate frăgezimi, însă precise în sugestii, întregesc organic poezia conținută a textului (Editura Ion Creangă).

• Semnalăm apariția la Editura politică a lucrării autobiografice a eminentului om de știință englez Norbert Wiener: **Sînt matematician.** Cuvînt înainte de prof. M. Drăgănescu.

• Tot la aceeași editură în colecția Prelegeri de marxism-leninism a apărut: **Cointeresare și conștiință** de Vasile Popescu.

• În colecția «Orfeu» a Editurii Univers s-a tipărit o carte de **Versuri** de Stéphane Mallarmé. Traducerea culegerii din lirica marelui poet francez poartă girul semnăturii lui Ștefan Augustin Doinaș, care e autor și al Prefeței, de fapt un studiu de mare comprehensiune asupra poetului Irodiadei.

• În colecția «Thalia» a aceleiași edituri mai notăm apariția lucrării dramatice **Tragica istorie a doctorului Faust** de Christopher Marlowe. Traducere de Anca Bursan și Gheorghe Panco.

• Sub coordonarea lui Adrian Popescu, Centrul de informare și documentare în științele sociale și politice a editat o culegere (5/72) de studii: **Conducere, Decizie** în care se dezbat judicios și la zi unele probleme implicate în știința conducerii în economie.

CINEMA

• **Zestrea.** Producție a studioului cinematografic «București» 1972. Reîntîlnire cu eroii pasionantei dezbateri etice semnate de Paul Everac și Letiția Popa și cunoscute, într-o primă ediție, din spectacolul TV de binemeritat succes. Interpreții principali — aceiași excelenți actori care au dat viață și variantei pentru micul ecran: Margareta Pogonat, Victor Rebengiuc, Sanda Toma. Imaginea — Nicu Stan.

Margareta Pogonat

Victor Rebengiuc

• **Queimada.** Gillo Pontecorvo, autorul «Bătăliei pentru Alger», își dovedește încă odată vocația și atașamentul pentru filmul cu implicații politice. Cineastul a fost distins în 1970 cu premiul «David di Donatello» pentru această pledoarie vibrantă pentru libertate. Distribuția, dominată de Marlon Brando, reunește pe: Evaristo Marquez, Renato Salvatori, Tom Lyons, Norman Hill, Sam Gilmon, Joseph Persuad, Mauricio Rochquez. Imaginea — Marcello Gatti («Anonimul venețian»). Muzica — Ennio Morricone.

• **Chile '71.** Documentar monografic, amplă incursiune în istoria prezentă a unui popor hotărît să-și afirme voința de a trăi demn. Regia — Renzo Rosselini.

• **Grăsuna.** Adolescența văzută dintr-un unghi al didacticismului zglobiu. Producție a studiourilor cehoslovace. Regia — Josef Pinkava. Interpreți — Morkete Svetlikova, Lubomir Lipoky, Mila Myslikova, Helena Ruzickova, Jaromir Hanzlek, Jan Vostral.

• **Colier pentru iubita mea.** Producție a studioului Gruzia Film. Aventurile comice ale unui îndrăgostit incăpățînat. Regia — Tenghiz Abuladze. În distribuție — Ramoz Ghiorgobiani, Nani Bregvadze, Erosii Mandigaladze, Leonid Enghibarov, Gheorghii Gheghechkori.

• Regizorul Jack Clayton anunță că în luna mai a acestui an va începe, în mod sigur, filmările la «Marele Gatsby». Scenariul aparține lui Francis Ford Coppola, iar în rolurile principale vor apărea Robert Redford și Ali McGraw.

DISC

• «Republica în sărbătoare» — discul omagial editat de «Electrecord» cu prilejul celei de-a XXV-a aniversări a proclamării republicii — înmănunchează o inspirată selecție de cîntece patriotice. Închinate patriei, partidului, constructorilor și apărătorilor țării noastre, lucrările compozitorilor Ioan Chirescu, Laurențiu Profeta, Doru Popovici, Radu Paladi, Hilda Jerea, Gheorghe Dumitrescu și alții, se bucură de interpretarea unor formații de recunoscută valoare: corul și orchestra de studio ale RTV (dirijate de Carol Litvin), corul RTV (dirijat de Aurel Grigoraș), corul și orchestra Filarmonicii «Banatul»-Timișoara (dirijate de Ion Românu), corul și orchestra Ansamblului «Dorna» al Armatei (dirijate de general maior Dinu Stelian). Acuratețea imprimării asigură o audiție ireproșabilă (EXE-0755).

• Cel de-al doilea disc al talentatei soliste de muzică populară Ionela Prodan confirmă (cu brio) plasarea ei certă pe orbita stelelor cu nume. În afara glasului deosebit de frumos timbrat, Ionela Prodan mai știe și să-și selecteze repertoriul. Dovada cea mai grăitoare: «În pădure la Zăval», «Suii măgura verde», «La fereastra din obor» și «M-am gîndit, neicuță, bine». Acompaniază orchestra George Vancu (45-EPC-10 249).

• Simfonia nr. 16 în Sol major («Triumful păcii») — creație remarcabilă a lui Dimitrie Cuclin — **unul dintre cei mai fecunzi compozitori români** — este un tulburător imn dedicat imenselor forțe ale omului, optimismului său firesc și nemărginit, tensiunilor interioare ce-l îndeamnă să depășească biruitor complexele probleme ale secolului. Orchestra simfonică a RTV, avîndu-l la pupitru pe maestrul Elenescu, oferă o interpretare pe măsura grandorii operei (ECE-0736).

PLASTICĂ

• **Republica la un sfert de veac.** O expoziție jubiliară cu o desfășurare amplă, deschisă la Muzeul de istorie a R.S.R. Numeroase documente — extrase din presa timpului, facsimile de manifeste și broșuri etc. — evidențiază idealurile republicane ale înaintașilor și lupta dusă de-a lungul timpului pentru înfăptuirea acestui deziderat național, mai ales după instaurarea monarhiei în 1866. Documente fotografice evocă luptele revoluționare care au dus la abolirea monarhiei și la instaurarea republicii la 30 decembrie 1947. O secțiune importantă a expoziției prezintă imaginea României zilelor noastre.

• În numeroase centre județene, cu prilejul aniversării republicii, au fost inaugurate expoziții jubiliare. La Tulcea, Buzău, Pitești etc. lucrări de pictură, sculptură și grafică celebrează prefacerile înnoitoare ale ultimului sfert de veac.

• Sala I.R.R.C.S. (str. Mihail Eminescu 8) găzduiește o expoziție internațională de afișe, dedicată Anului internațional al cărții, organizată de Comisia națională română pentru UNESCO.

TEATRU

• **Noaptea nechemată** de Al. Popescu (studioul Teatrului «C. Nottara»): în sfîrșit, o versiune bucureșteană a uneia dintre cele mai jucate piese originale ale stagiunii, o versiune scenică de mare nobilețe și profunditate a gîndirii regizorale (Dan Nasta), sub a cărui baghetă actorii Elena Amaria Bog (în debut excelent pe această scenă), Al. Repan și Nucu Păunescu au dat eroilor comuniști ai piesei o trăire de înaltă poezie și un tragism autentic.

• **Țara mea, tu rizi cu riset de lumină** — coproducție a Naționalului din Timișoara, Filarmonicii «Banatul» și Radioteleviziunii, amplu spectacol de muzică și poezie închinat aniversării republicii. Aceleiași aniversări, teatrul timișorean i-a dedicat turneul din Iugoslavia, cu un repertoriu alcătuit exclusiv din piese românești: **«Gaițele»** de Al. Kirițescu, **«Camera de alături»** de Paul Everac și **«Șantajul»** de Ștefan Berciu.

• **Închinare republicii** — spectacol de poezie, dans și muzică realizat de Teatrul de stat din Arad, Filarmonica locală și formațiile de artiști amatori din Arad, care vine să se adauge premierei piesei **Baronul,** cu care a fost sărbătorit la Arad marele eveniment al sfertului de veac de republică.

• **E sărbătoarea țării** — montaj de poezie contemporană — și **A doua față a medaliei,** piesă de I.D. Sîrbu cărora li așteptăm pe curînd premiera și pe scena Naționalului bucureștean, sînt gesturile omagiale de artă ale Teatrului de stat din Galați.

• **Luna dramaturgiei originale la televiziune:** patru premiere: **Coroană pentru Doja,** de Aurel Gh. Ardeleanu, **Timp și adevăr** de Eugenia Busuioceanu, **Întîlnire peste ani** de Lucia Demetrius și **Cetatea sfărîmată** de Horia Lovinescu (într-o nouă versiune) — un adevărat tur de forță artistică închinat de TV marii aniversări naționale cu care am încheiat anul.

MUZICĂ

• Astă-seară, la Aceneu, concertul simfonic al Orchestrei simfonice a Filarmonicii, dirijat de **Ion Baciu:** Uvertura la «Directorul de scenă» de Mozart; Concertul pentru orgă de Andreas Porfetye, solist **Kozma Matei** din Tîrgu Mureș; Simfonia a IV-a de Beethoven.

• În Studioul din str. Nuferilor, la 11 ianuarie, concertul Orchestrei simfonice a RTV, sub bagheta dirijorului olandez **Carl van Garaguly,** solist — organistul francez **Pierre Cochereau.** În program: poemul simfonic «Luceafărul» de Pascal Bentoiu; Concertul pentru orgă, orchestră de coarde și timpani de Francis Poulenc; Concertino pentru orgă, coarde și percuție de Pierre Petit; Simfonia a IV-a de Beethoven.

• În același studio, la 8 ianuarie, concertul formației clujene «Ars Nova», dirijată de **Cornel Țăranu** — lucrări de Maxwell Davies, Vasile Herman, Tomasi Marco, Mihai Moldovan, Wolfgang Steffan, Cornel Țăranu, Bach-Webern.

TV

REPORTAJ. «Oameni buni în Valea rea» și-a intitulat Rodica Rarău reportajul ei din Apuseni (duminică, ora 20.00) • Emanuel Valeriu prezintă un «în direct» de la Uzinele «Semănătoarea» (joi, ora 19.00, pr. 2) • De peste hotare: Buhara fără mistere — U.R.S.S., și Lübeck, vechi oraș hanseatic — R.F.G. (simbătă, ora 17.10, pr. 2).

DEZBATERI. «Semnificații» — rubrică de dezbateri pe teme economice (miercuri, ora 18,15) • **Cărți și idei:** Nicolae Iorga — O viață de om așa cum a fost (miercuri, ora 21.30, pr. 2) • **Teleconferință de presă** pe teme de raționalizare a sistemului de evidență (vineri, ora 18.50).

ȘTIINȚĂ. În ciclul «Lumea de mîine» — Drumul spre planete miercuri, ora 22.00) • Realizări pe tărîmul științei în trei centre din țară — București, Cluj, Timișoara (vineri, ora 21.45) • La aniversarea nașterii lui Miron Costin (simbătă, ora 19.00).

LITERATURĂ. «Floare albastră» — un spectacol literar-muzical (joi, ora 18.50) • Ion Dodu Bălan, Radu Popescu și Ov.S. Crohmălniceanu, despre «Reviste socialiste și muncitorești în prima jumătate a secolului al XX-lea» (vineri, ora 20.30, pr. 2).

Jean Gabin

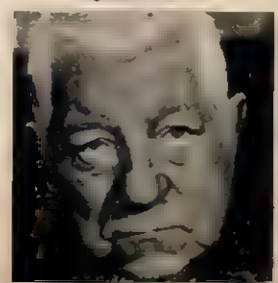

Anda Călugăreanu

TEATRU. «Hernani», clasica capodoperă a lui Victor Hugo, pe micul ecran în adaptarea lui Cornel Popa și Valentin Plătăreanu. Notăm din numeroasa și valoroasa distribuție: Ștefan Iordache, Ilinca Tomoroveanu, Gh. Cozorici, Ion Besoiu, Mircea Septilici, Ileana Stana Ionescu, Valentin Plătăreanu, Sfiviu Stănculescu (marți, ora 20.10) • Naționalul ieșean prezintă la **Teatru scurt** comedia «Duet» de Andi Andrieș (joi, ora 21.50, pr. 2).

FILM. Coproducția româno-franceză «Mirii anului II» cu Belmondo (duminică, ora 20.30). Ciclul dedicat de **Telecinemateca** marelui actor francez Jean Gabin continuă cu «Maigret și afacerea Saint Fiacre» (miercuri, ora 20.20) • «Decolarea» cu Liviu Ciulei, Emil Hossu, Monica Ghiuță (vineri, ora 20.15).

MUZICĂ. Un nou ciclu de duminică dimineață — **Artiști români pe scenele lumii** — Mircea Basarab la pupitrul Orchestrei simfonice din Tokyo (duminică, ora 11.10) • **Cîntare patriei** — marele concurs coral (duminică, ora 18.00) • Gheorghe Zamfir și Marcel Cellier interpretează un unic senzațional concert pentru nai și orgă (miercuri, ora 18 45) • Două capodopere de Schumann — Uvertura «Manfred» și Simfonia Renană (vineri, ora 21.15, pr. 2) • Simfonia 88 de Haydn cu dirijorul Willem van Otterlo (simbătă, ora 17.30, pr. 2).

FOLCLOR. Emisiunea-concurs **Steaua fără nume,** varianta «Floarea din grădină» (luni, ora 21.40) • Folclor arădenesc (marți, ora 18.20) • Ansamblul «Ciocîrlia» cu Angela Moldovan, Ion Cristoreanu, Simion Pop, Dumitru Zamfira, Toni Iordache, Nicolae Turcitu, Simion Stanciu (simbătă, ora 16,40, pr. 2).

VARIETĂȚI. Anda Călugăreanu, Dan Tufaru și Cornel Patrichi prezintă «Orășelul copiilor mai mari» (simbătă, ora 21.50).

SPORT. În sferturile de finală ale C.C.E. la baschet masculin: Dinamo–T.S.K.A.–Moscova (joi, ora 20.20).

PRONO

Pronosticul cronicarului sportiv EFTIMIE IONESCU la Concursul PRONOSPORT etapa din 7 ianuarie 1973

I	Atalanta–Fiorentina	1,x
II	Bologna–Milan	1,x
III	Inter–Juventus	1,x,2
IV	Napoli–Sampdoria	1
V	Roma–Palermo	1
VI	Ternana–Lanerossi	x
VII	Torino–Cagliari	1
VIII	Verona–Lazio	x,1
IX	Brescia–Bari	1
X	Catania–Varese	x,1
XI	Cesena–Perugia	x
XII	Lecco–Como	1
XIII	Taranto–Reggina	x

PREȚUL REVISTEI: 3 LEI

41 505

flacăra album

După un an de succese prestigioase,
AURA URZICEANU pregătește primele concerte ale lui 1973.

Fotografie de Elena GHERA

3
'73

FLACARA

ANUL XXII
NR. 919
13 IANUARIE 1973

VIZITA PREȘEDINTELUI NICOLAE CEAUȘESCU ÎN PAKISTAN

Vizita oficială făcută în cursul acestei săptămîni în Republica Islamică Pakistan de președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, la invitația președintelui Zulfikar Ali Bhutto, s-a desfășurat într-o ambianță cordială, de caldă prietenie. Pretutindeni, șefului statului român i s-a făcut o primire sărbătorească, plină de însuflețire, expresie a stimei și prețuirii de care se bucură conducătorul României socialiste. «Sperăm că vă veți întoarce în țara dumneavoastră convins de respectul sincer al poporului nostru față de dumneavoastră, față de rolul pe care dumneavoastră îl jucați în țara de unde veniți, în Europa și în lume — afirma președintele Zulfikar Ali Bhutto, la dineul oferit în onoarea înalților oaspeți români. Sîntem foarte fericiți că ați venit printre noi. Știm că vizita dumneavoastră va promova și consolida în continuare relațiile dintre țările noastre». Dînd glas aceleiași năzuințe, președintele Nicolae Ceaușescu sublinia: «Am venit în țara dumneavoastră animați de dorința sinceră de a extinde, atît în domeniile economic, științific, cultural, cît și în alte domenii, colaborarea fructuoasă de pînă acum». Totodată — menționa conducătorul statului român — «îmi exprim convingerea că și în viitor țările noastre vor acționa, împreună cu toate popoarele dornice de pace și colaborare, pentru respectul dreptului internațional, pentru creșterea rolului Națiunilor Unite în viața internațională, pentru o colaborare trainică între toate popoarele».

Evidențiind posibilități reale de a extinde mult relațiile de colaborare dintre România și Pakistan, convorbirile oficiale dintre conducătorii celor două țări, desfășurate într-o atmosferă cordială, prietenească, s-au soldat cu rezultate fructuoase, punînd o bază mai trainică colaborării și prieteniei dintre poporul român și poporul pakistanez. Înfăptuirii acestui obiectiv major îi este consacrată și Declarația solemnă comună a Republicii Socialiste România și a Republicii Islamice Pakistan, a cărei semnare de către președintele Consiliului de Stat Nicolae Ceaușescu și președintele Zulfikar Ali Bhutto — cum remarca șeful statului român — «deschide o eră nouă de colaborare trainică și îndelungată între popoarele noastre, care sînt animate de dorința de a-și asigura dezvoltarea economică și socială independentă, de a trăi în pace și colaborare cu toate popoarele lumii».

Pretutindeni, înalților oaspeți români li s-a făcut o primire plină de căldură, stimă și prețuire.

Șefii celor două state trec în revistă compania de onoare pe aeroportul internațional al Islamabadului.

Semnarea Declarației solemne comune.

In timpul vizitei la șantierul marelui baraj de la Tarbela.

în șapte zile

Adunările generale ale oamenilor muncii din unitățile socialiste de stat și cooperatiste — evenimentul politic pe care îl parcurg în momentul de față toate colectivele — au o semnificație deosebită rezultată din însăși importanța, în cadrul cincinalului, a acestui an. Ele sînt chemate, în unitățile socialiste de stat, să ia cunoștință de darea de seamă asupra activității unității și a organului de conducere colectivă pentru realizarea planului pe anul 1972; să dezbată și să adopte măsuri pentru asigurarea condițiilor de realizare ritmică a sarcinilor de plan la nivelul indicatorilor maximali pe anul 1973; să definitiveze angajamentele pentru depășirea indicatorilor de plan pe 1973 și să aprobe măsurile pentru realizarea acestor angajamente; să aprobe contractul colectiv de muncă. La baza acestor dezbateri stau — așa cum rezultă și din veștile sosite la redacție — hotărîrile Conferinței Naționale a partidului, sarcinile trasate de secretarul general al partidului la Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie 1972. Caracteristic acestor adunări este larga participare la dezbateri a muncitorilor, a tuturor celor care participă în mod direct la producția bunurilor materiale, spiritul critic și autocritic în care sînt analizate activitatea unităților, a comitetelor și consiliilor oamenilor muncii, modul în care acestea s-au preocupat de asigurarea condițiilor materiale, tehnice, organizatorice și sociale pentru realizarea planului de producție, investiții și puneri în funcțiune și de export pe anul 1972. Sînt evidențiate succesele, cu grijă reținute experiențele valoroase și care merită continuate și în acest an, sînt criticate fără menajamente neajunsurile, cauzele care le-au determinat, pentru ca ele să nu mai fie repetate. Și, în sfîrșit, cel mai mare loc în dezbateri — și e bine că este așa — îl ocupă stabilirea măsurilor concrete pentru a crește eficiența întregii activități economice printr-o folosire deplină a potențialului material și a resurselor forțelor de muncă existente în fiecare unitate, pentru îmbunătățirea laturilor colective ale activității economice. Avînd la bază documentele Conferinței Naționale și ale Plenarei din noiembrie 1972 a C.C. al P.C.R., măsurile elaborate în fiecare unitate și centrală economică vizează asigurarea folosirii depline a capacității de producție, specializarea producției, asimilarea de noi produse și tehnologii, reducerea consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibil, energie, recrutarea și pregătirea temeinică a forței de muncă, creșterea productivității muncii, mărirea substanțială a producției destinate exportului. Măsurile stabilite vizează în același timp reducerea cheltuielilor de producție și de circulație, concentrarea resurselor materiale și financiare pentru realizarea investițiilor productive și realizarea ritmică a lucrărilor de construcții-montaj, creșterea eficienței economice și a siguranței transporturilor. Se urmărește totodată asigurarea unei aprovizionări corespunzătoare cu mărfuri a populației, buna gospodărire a produselor, îmbunătățirea substanțială și diversificarea serviciilor prestate populației și turiștilor, combaterea oricăror manifestări de necinste, ridicarea nivelului general de deservire și de comportare a lucrătorilor din comerț. În agricultură, analiza atentă a rezultatelor obținute în anul care a trecut, a lipsurilor care au mai existat, va duce în final la stabilirea unor măsuri concrete care să asigure în toate cazurile o utilizare rațională a pămîntului, înlăturîndu-se orice risipă sau proastă gospodărire a terenurilor; mobilizarea tuturor forțelor și mijloacelor, organizarea unor acțiuni de masă în scopul executării lucrărilor de îmbunătățiri funciare, îndeosebi pentru desecări, îndiguiri, înlăturarea excesului de umiditate, a lucrărilor de irigații și combaterea eroziunii solului, folosirea judicioasă a bazei materiale și a forței de muncă, aplicarea riguroasă a regulilor agrozootehnice, a tehnologiilor adecvate pentru realizarea producției vegetale pe fiecare cultură, creșterea efectivelor de animale, îmbunătățirea calitativă a acestora și obținerea unor producții sporite de lapte, carne, lînă și ouă. După cum se vede, în toate sectoarele economice se stabilesc măsuri de maximă însemnătate pentru realizarea sarcinilor de plan pe acest an — 1973. Și a participa atît la elaborarea lor cît mai ales la realizarea practică a celor stabilite este o îndatorire de onoare, profund patriotică, a fiecărula dintre noi.

Petru ISPAS

Marți, 9 ianuarie 1973

flacăra actualitate

UN ÎNCEPUT DE BUN AUGUR

«Planul pe anul 1973 prevede un puternic avînt în industrie și agricultură, ridicarea calității și eficienței întregii activități economice, în vederea sporirii avuției naționale și creșterii bunăstării întregului popor.

Stă în puterea fiecăruia dintre noi de a realiza în cele mai bune condiții planul pe anul viitor. Convins că fiecare cetățean la locul său de muncă își va face pe deplin datoria, vă doresc din toată inima, dragi compatrioți, succese cît mai mari în activitatea consacrată prosperității patriei, traducerii în viață a mărețului program elaborat de Congresul al X-lea al partidului».

Din cuvîntarea tovarășului **NICOLAE CEAUȘESCU** *rostită la posturile de radio și televiziune cu prilejul Anului nou.*

în curînd, 47% din producția de oțel a țării

La Hunedoara, Reșița sau Galați — în triunghiul de foc al metalului românesc, siderurgiștii s-au angajat în marea întrecere a întregii țări de a realiza cincinalul înainte de termen. Planul anului în curs, hotărîtor pentru atingerea acestui țel major, prevede realizarea unei producții de oțel de 8 milioane tone. Un aport deosebit va avea la această importantă acțiune Combinatul siderurgic — Galați, cel mai tînăr centru siderurgic al țării, care va trebui să dea la sfîrșitul actualului cincinal 47% din producția de oțel a României. O contribuție de seamă își va aduce în acest context cel de-al treilea furnal de 1 700 mc, pe care vi-l prezentăm în fotografie — cel mai tînăr dintre cele mai tinere furnale ale țării.

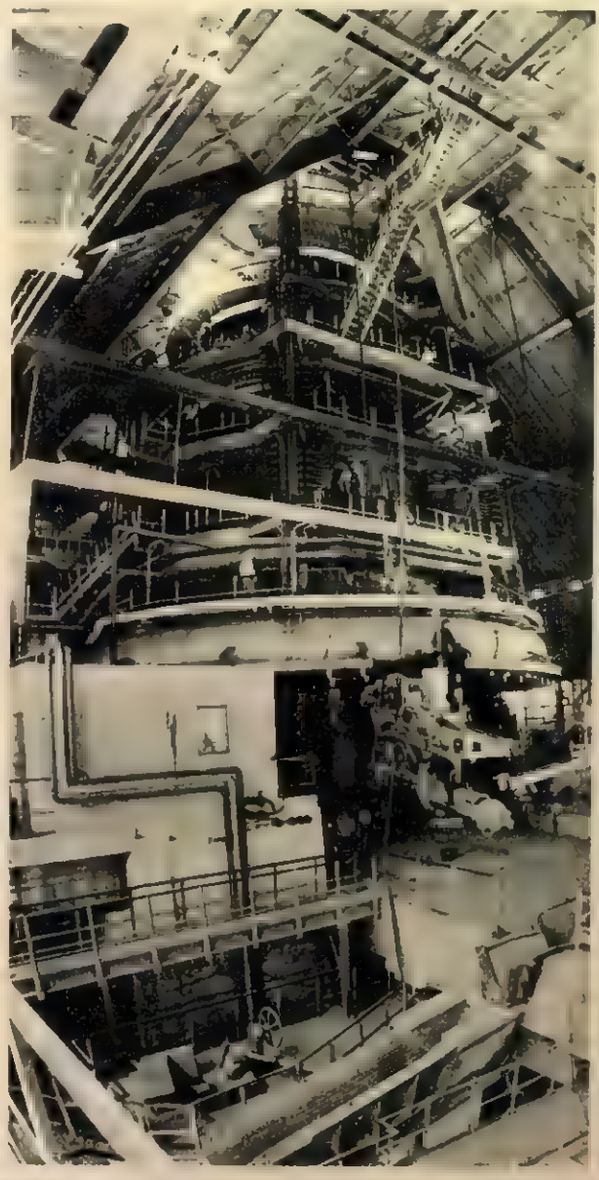

Continuarea rubricilor de actualitate în paginile 6-7; 18-19; 26-27; 28-29;31.

eșalonarea rațională a fondului de timp

Deși a trecut puțin timp de la începerea noului an, colectivele de muncă din fabrici și uzine, reluîndu-și activitatea, și-au exprimat prin fapte hotărîrea de a dezvolta pe mai departe succesele obținute în anul 1972. Planul maximal al actualului an, anul hotărîtor al cincinalului, prevede realizarea unei producții industriale cu peste 16 la sută mai mare decît cea planificată pe anul trecut. Condiția esențială pentru obținerea producției sporite o constituie îmbunătățirea continuă a indicilor de utilizare a mașinilor și instalațiilor din dotare, folosirea cu chibzuință a timpului de muncă, realizarea unei ritmicități corespunzătoare în producție încă de la începutul anului.

Dimensionarea planului în limita fondului de timp de care dispune fiecare unitate, eșalonarea ritmică pe decade și pe luni, stabilirea de sarcini concrete pentru fiecare zi, cu evitarea unor scăderi de ritm nejustificate, constituie căile eficiente de mobilizare și valorificare a întregului potențial tehnico-material și a forței de muncă. Analiza concretă din fiecare unitate economică, aplicarea măsurilor prevăzute pentru o mai bună organizare a proceselor de producție vor asigura de asemenea eșalonarea uniformă a realizării sarcinilor de plan.

Primele vești ale anului 1973 sînt o dovadă elocventă a fermității și hărniciei cu care oamenii muncii din fabrici și uzine, de pe șantierele de construcții, au pornit bătălia anului 1973 pentru îndeplinirea ritmică, încă din primele decade, a prevederilor planului. Această hotărîre marchează, de fapt, traducerea în viață a indicațiilor de partid, formulate de secretarul general al partidului, potrivit cărora în realizarea planului accentul principal trebuie pus pe primele luni, nu pe ultimele. De aceea, în lunile ianuarie, februarie, martie e necesar să fie realizate sarcinile mai grele, menținîndu-se un ritm înalt de muncă în fiecare unitate productivă, evitîndu-se practica dăunătoare a lucrului în asalt la sfîrșit de lună, trimestru sau an.

Drept urmare, încă din prima săptămînă, știrile sosite la redacție atestă succesele acestui început de an. Chimiștii de la Combinatul din Tîrnăveni, de exemplu, au produs peste prevederile de plan 100 tone carbit, zeci de tone oxid de zinc, însemnate cantități de bicromat de sodiu, sulfat de aluminiu și alte produse. Tot din primele zile ale anului, colectivul de specialiști ai Uzinei de accesorii metalice pentru mijloace de transport din Oradea a început fabricația de serie a unor noi repere necesare autoturismului românesc «Dacia-1300». La rîndul său, colectivul de oameni ai muncii de la Uzina de macanică navală-Galați, a cărei producție este prevăzută să crească în acest an cu 17 la sută față de cea realizată în anul 1972, va trece foarte curînd la asimilarea de noi utilaje și echipamente pentru dotarea navelor. La Întreprinderea de industrializare a peștelui-Tulcea a intrat deja în funcțiune o instalație originală pentru decongelarea peștelui oceanic, concepută și realizată de un colectiv de specialiști de aici. La «Electroceramica»-Turda (în fotografie), primele două săptămîni au însemnat totodată și primele succese în depășirea sarcinilor de plan din acest an.

Iată numai cîteva, din noianul de știri sosite la redacție, care atestă hotărîrea colectivelor de muncă din întreaga țară de a folosi timpul la parametrii maximali ai planului

și pentru agricultură anul are 365 de zile

Arăturile de toamnă continuă să rămînă, atît pentru întreprinderile agricole de stat, cît și pentru cooperativele agricole de producție, o urgență de sezon. Și aceasta cu atît mai mult cu cît vremea și terenurile neacoperite încă de zăpadă permit această activitate. Totuși, în unele unități, odată terminate lucrările urgente, de campanie, această acțiune, care constituie cheia sigură a bunelor recolte din acest an, consemnează serioase rămîneri în urmă. Spunem acestea deoarece, în ciuda faptului că majoritatea suprafețelor au fost arate, cele care au rămas trebuie de asemenea să fie pregătite pentru culturile de primăvară și nici un hectar să nu rămînă neogorît.

Încheierea în cel mai scurt timp a acestor acțiuni va permite lucrătorilor ogoarelor să-și îndrepte forțele spre alte activități, lucru pe care cei ce au încheiat la timp arăturile de toamnă îl fac cu prisosință. În județul Buzău, de exemplu, această acțiune aflîndu-se acum în plină desfășurare creează premisele ca pînă la sfîrșitul anului lucrările de îmbunătățiri funciare să totalizeze 2 860 000 mc pămînt dislocat iar buldozerele să sape și să niveleze peste trei milioane și jumătate metri cubi de pămînt, scoțînd astfel de sub influența apei importante terenuri. Canalele de scurgere, canalele colectoare săpate cu mijloace mecanizate și cu sprijinul cooperatorilor vor crea posibilitatea ca, numai în sistemul Padina, peste 22 000 hectare să poată fi cultivate în condiții optime.

Pe șantierul Trifești-Sculeni din județul Iași lucrările de îndiguiri și desecări vor pune mai bine în valoare potențialul agricol a peste 9 000 hectare de teren. Pînă acum au fost executate lucrările de la dig și de la canalele principale de evacuare a apei, lucrările din fond central însumînd pînă acum, 1,7 milioane lei. După cum se vede, lucrătorii ogoarelor pregătesc cu grijă recolta anului 1973, sînt preocupați din timp de sporirea continuă a bunelor rezultate obținute pînă acum.

Pentru același scop sînt organizate și cursurile învățămîntului agrozootehnic de masă, acțiune aflată acum în plină desfășurare, menită să contribuie la perfecționarea pregătirii politice și profesionale a cooperatorilor. Cei rămași «acasă», adică pe ogoare, mai au în plus, în aceste zile cînd pămîntul nu este încă acoperit de zăpadă, grija întreținerii culturilor. Preocuparea principală o constituie, așa cum se vede și în fotografia noastră, supravegherea culturilor de toamnă. O dovadă în plus că în agricultură se desfășoară o activitate intensă, că nu se poate lucra în salturi, că și aici anul are 365 zile.

premiere industriale

Odată cu primele zile ale noului an zestrea industrială a țării s-a îmbogățit cu noi capacități de producție, rod al gîndirii tehnice românești, al efortului creator, al hărniciei și abnegației milioanelor de constructori ai societății noastre socialiste.

Sîntem înștiințați astfel că la Uzina chimică din Valea Călugărească a început să producă a doua linie de acid sulfuric, proiectată pentru o capacitate de 200 000 tone pe an. De menționat că, odată cu acest debut pe anul 1973 uzina din Valea Călugărească devine cea mai mare unitate producătoare de acid sulfuric din țară.

Vă mai informăm apoi că la Combinatul siderurgic-Hunedoara a intrat în circuitul producției un nou obiectiv — cea de-a treia linie tehnologică de la Fabrica nr. 2 de aglomerare a minereurilor de fier.

La Zalău, noua și moderna uzină de armături metalice, cea mai mare unitate industrială a județului Sălaj, și-a întregit profilul cu o secție de forjă. Cele dintîi piese au fost forjate în prima zi de lucru a acestui an. În cursul anului 1973 aici vor fi asimilate 100 de tipodimensiuni de armături din fontă și oțel, cu largi utilizări în industrie și construcții.

La Sfîntu Gheorghe, în județul Covasna, pe noua platformă industrială a orașului a intrat în producție o fabrică de produse lactate, care poate prelucra zilnic 150 hl lapte.

În sfîrșit, vă mai semnalăm o realizare de prestigiu a constructorilor piteșteni: macaraua transconteiner de mare capacitate, destinată manevrării mărfurilor în marile complexe feroviare și în porturile fluviale și maritime. Potrivit prospectului tehnic, dirijarea acestei instalații este în mare parte automatizată, puterea sa maximă de ridicare fiind de 32 tone.

Și tot în aceste zile ale începutului de an au văzut «lumina zilei» un mare număr de produse noi, unicate, realizate pentru întîia oară în fabricile și uzinele industriei naționale. A avut loc, de asemenea, și asimilarea unui apreciabil număr de utilaje și echipamente. Pe primele locuri: constructorii de mașini care — conform angajamentelor asumate — au hotărît ca ponderea produselor noi să atingă în decursul acestui an 47 la sută din totalul producției. Astfel, la Tîrgoviște, în cadrul tinerei Uzine de strunguri (de unde vă prezentăm și fotografia alăturată) a început asimilarea strungurilor automate monoax. La Oradea, Uzina «Înfrățirea» a început să producă un nou tip de mașină de găurit cu coloană, care va putea fi transformată, după necesități, în circa 70 de variante. Tot în acest trimestru, uzina orădeană asimilează trei variante ale unei noi mașini universale de frezat pentru scule, prevăzută cu o masă mobilă care-i asigură o precizie sporită în procesul prelucrării metalului. La rîndul lor, Uzinele «7 Noiembrie» din Craiova au introdus în fabricație curentă un număr de 9 tipuri de mașini și utilaje pentru agricultură și viticultură, omologate în toamna trecută. Între acestea: mașina pentru săpat în sere, plugul cu discuri pentru terenuri nisipoase, echipamentul special pentru împrăștiat îngrășăminte în vii.

...Sau tot atîtea dovezi concludente că noul an a început bine, cu încredere și optimism, cu hotărîrea întregului popor de a înălța la noi cote edificiul socialismului.

flacăra actualitate

marile lucrări de pe rîul mureș

- **Va fi eliminată primejdia inundațiilor**
- **Fabricile din județul Mureș vor primi mai multă apă industrială**
- **Se va lărgi rețeaua de irigații**

Printre importantele lucrări hidrotehnice ale anului 1973 se află și cea a regularizării bazinului rîului Mureș. Este vorba de o lucrare vastă care are drept scop atît folosirea complexă a debitului acestui important curs de apă și a afluenților săi, Tîrnava Mare și Tîrnava Mică, cît și prevenirea inundațiilor, inundații care, după cum se știe, au făcut atît de mult rău acestor locuri în primăvara anului 1970.

Lucrările de regularizare a bazinului Mureșului, încredințate I.L.H.S. (Întreprinderea de lucrări hidrotehnice speciale), vor fi terminate pînă în 1976. Punctele importante în apropierea cărora se vor exercita amenajările hidrotehnice sînt Tg. Mureș, Mediaș, Sighișoara, Blaj, Copșa Mică, Dumbrăveni, Tîrnăveni etc.

Din acest context de lucrări face parte și un mare baraj peste pîrîul Ighiș (3 km de Mediaș), baraj înalt de 40 de metri și lung de 600 metri. În felul acesta se va crea un nou lac de acumulare menit să alimenteze cu apă industrială fabricile din Copșa Mică.

Alt baraj se va construi lîngă Tg. Mureș. Este vorba de un baraj «de priză», creat cu scopul de a furniza apa necesară Combinatului de produse chimice «Azomureș». Peste baraj va trece o șosea cu patru benzi care va asigura circulația traficului de tranzit. În afară de avantajele pe care le va avea industria din județul Mureș de pe urma regularizării bazinului rîului Mureș prin aprovizionarea cu apă industrială suficientă, cît și a eliminării primejdiei inundațiilor, se va extinde substanțial în întregul ținut rețeaua de irigații.

ne vizitează cvartetul „poarta de aur"

Fotografia noastră înfățișează pe membrii renumitei formații «The Golden Gate Quartet», aflați în turneu în țara noastră. Originari din Norfolk (Virginia), cei patru «The Gate» au repurtat strălucite succese în Franța, Belgia, R.F. a Germaniei, Elveția, Grecia, Austria, Anglia, Norvegia, Olanda, la Carnegie-Hall din New York, precum și în numeroase țări din Africa și Asia, interpretînd cu deosebită măiestrie piese de jaz, cîntece tradiționale ale negrilor și șlagăre internaționale.

Astăzi, 13 ianuarie, oaspeții vor prezenta un concert în Sala Palatului din Capitală, mîine se vor întîlni cu iubitorii muzicii din Galați, iar pe 15 ianuarie, cu cei din Ploiești.

Grupul vocal va fi acompaniat la pian de Dany Revel (Franța), iar la chitară de Alexandru Avramovici, la chitară bas de Dan Dumitru și la baterie de Ion Cristinoiu.

am aflat pentru dumneavoastră:

• **Putem învăța o limbă străină în 1 000 ore.** Acestea sînt concluziile la care au ajuns studiile de ultimă oră efectuate de lingviști, psihologii și pedagogii bucureșteni. Cantitatea maximă de informație ce trebuie acumulată într-o oră: 8 000-12 000 semne.

• **Colecțiile Bibliotecii «Astra» din Sibiu s-au îmbogățit** recent cu 300 de exemplare de ex-libris-uri, aparținînd unor personalități ale orașului de acum cîteva secole, în rîndul cărora figurează nume ca Samuel Brukenthal, Stephan Waldhütter de Adlershaufen, episcopul Friederich Müller și alții.

• **Muzeul Brukenthal** a fost vizitat în 1972 de 250 000 de persoane. Această cifră record se explică prin acțiunile întreprinse de specialiștii instituției sibiene pentru valorificarea și popularizarea tezaurului de colecții.

• **A fost împușcat cel mai mare rîs** înregistrat pînă acum în cataloagele vînătorești. Trofeul aparține Ocolului silvic Vașcău și este considerat un record mondial în materie. Vechiul record mondial aparținea unui exemplar din R.P. Mongolă, care întrunea 156 puncte, față de cele 161,60 puncte cît a primit rîsul din Munții Bihariei.

• **Calculatorul IRIS-50 a început să cînte.** Pentru aceasta, ing. Ioan Munteanu a conceput o metodă și un limbaj propriu de programare cu ajutorul cărora se pot interpreta, la imprimanta sistemului de calcul, melodii din toate genurile muzicii. Tînărul cercetător a și oferit un microrecital cu «Oda bucuriei» din Simfonia a IX-a de Beethoven, «Ana Lugojana», «Hora Unirii» și alte piese din fonoteca sa.

• **Mai bine de 100 soiuri de hibrizi** au fost omologați în primii doi ani ai actualului cincinal. Anul acesta au primit girul oficial de a fi extinse 5 soiuri noi de grîu — Lovrin 10, Turda 195, Olt, Aurora și Caucaz. O atenție aparte se acordă soiului Lovrin 10, apreciat drept unul dintre cele mai valoroase. În cîmpia de vest a țării el a furnizat producții de peste 6 000 kg la ha, iar în cultura irigată — circa 8 500 kg.

• **După navele de 4 500, 7 500, 12 000 și 15 000 tone,** industria construcțiilor navale din țara noastră a început pregătirile pentru o nouă premieră — cargoul maritim de 55 000 tone. Locul său natal va fi Șantierul naval Constanța, iar anul de naștere va fi 1978.

INTERVIUL SĂPTĂMÂNII

Interlocutorul nostru: dr.ing. TUDOR C. EMIL, şef de secţie la Institutul de cercetări şi proiectări pentru tehnica de calcul.

— Vă rugăm să comunicaţi cititorilor noştri ce probleme noi abordează în 1973 secţia pe care o conduceţi?

— Odată cu sfîrşitul anului 1972, colectivele de cercetători, ingineri şi tehnicieni din cadrul secţiei au trecut la elaborarea prototipului primului calculator electronic de concepţie proprie, care va fi lansat în producţia de serie.

— Care sînt caracteristicile prin care se recomandă?

— Calculatorul electronic Felix C 32 are o memorie operativă standard de 32 kiloocteţi (caractere-litere-cifre), cu posibilitatea de extensie la 64 ko. Calculatorul lucrează cu o viteză de aproape 300 000 operaţii simple pe secundă şi dispune de o unitate specializată pentru efectuarea schimburilor cu echipamente periferice şi de 2 unităţi de discuri magnetice, fiecare unitate avînd o capacitate de memorare de 7 200 000 octeţi.

— Ce utilizări poate avea un asemenea calculator?

— El poate lucra atît în regim autonom, cît şi ca satelit. În regim autonom el poate asigura lucrările de gestiune ale întreprinderilor mici şi mijlocii, poate fi folosit pentru rezolvarea problemelor tehnico-ştiinţifice şi pentru concentrarea şi prelucrarea primară a datelor. Ca satelit, calculatorul poate fi folosit pentru prelucrarea parţială a problemelor care se transmit calculatoarelor de capacitate medie. Felix C 32 poate rezolva problemele de gestiune a materialelor (aprovizionare, situaţia stocurilor etc.), el poate culege şi prelucra informaţiile asupra stadiului producţiei, el poate contribui la optimizarea planului de producţie, prelucrarea indicatorilor de plan, cunoaşterea operativă a oricărei situaţii care interesează conducerea întreprinderii, pentru a se putea lua în orice moment deciziile optime, şi alte multe operaţii tot atît de utile.

— O maşină de calcul care poate executa cu o viteză uimitoare o gamă atît de întinsă de operaţii trebuie desigur să pună probleme deosebit de complexe atunci cînd se realizează prototipul şi se pregăteşte lansarea lui în producţia de serie.

— Realizarea prototipului este o fază care urmează după ce am realizat un model care este în funcţiune. Se înţelege că soluţiile teoretice au fost deja verificate pe model. Gradul de complexitate al acestor soluţii poate fi ilustrat, menţionînd doar faptul că pentru model s-au folosit 5 000 de circuite integrate. Evident, prototipul industrial pune probleme şi mai dificile, deoarece va trebui să furnizăm întreaga documentaţie de cablaj pentru zeci de mii de legături, numai lungimea sîrmei de conexiuni însumînd peste zece kilometri. Trebuie să elaborăm documentaţii complete — tehnologice, de punere la punct, de utilizare — şi nenumărate amănunte care să permită lansarea produsului în fabricaţia de serie, pe baza utilajelor moderne, de mare productivitate. Ar cere mult prea mult timp ca să intrăm în amănuntele acestei munci foarte complexe pe care ne angajăm s-o terminăm în cele mai bune condiţii.

de la cap la coadă, 8 km de la coadă la cap, 9 km

Pe şoseaua ce leagă Braşovul de Sighişoara, la kilometrul 19, am întîlnit aceste originale indicatoare rutiere. Din acest punct, spre stînga, se desprinde drumul ce conduce spre comuna Hălchiu. Atît doar că, venind de la Braşov, acest drum numără 8 km, iar pentru cei sosiţi dinspre Sighişoara, acelaşi drum e apreciat la 9 km.

Ce să mai spunem, ce să mai credem?

O imagine surprinsă de un colaborator al revistei noastre în după-amiaza premergătoare revelionului.

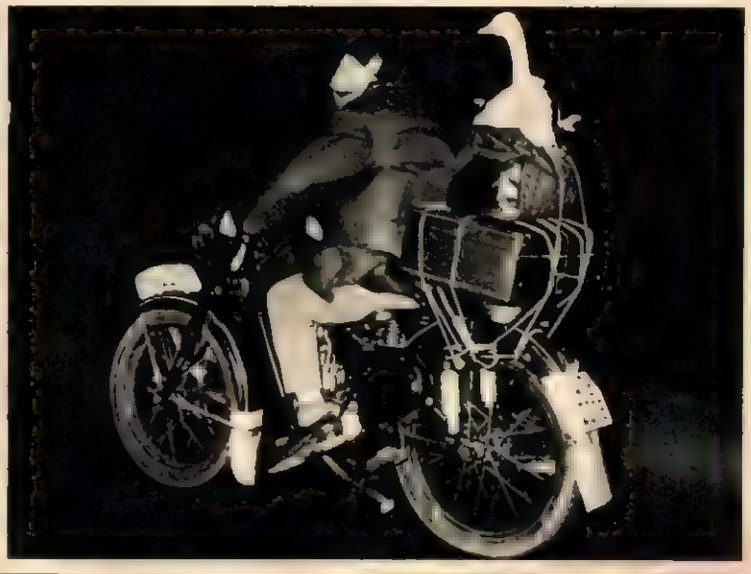

Acest cardiostimulator, în greutate de 177 grame şi avînd un gabarit de 54 mm/22 mm, realizat de tehnicienii români, a fost de curînd experimentat la spitalul Ascar — Bucureşti. Rezultatele excelente obţinute pînă în prezent ne îndeamnă să fim optimişti: utilizarea cardiostimulatorului va permite într-un viitor apropiat salvarea şi recuperarea unui mare număr de bolnavi cu grave tulburări cardiace.

„expediţiile cutezătorii"

Fotografia de mai jos reprezintă un moment de popas al unuia dintre cele 835 de echipaje (însumînd 9 000 de elevi) pornite cu cîteva luni în urmă în «expediţiile» de cercetare a florei, faunei, vestigiilor istorice, folclorului din diversele zone ale patriei noastre. De-abia acum roadele acestor căutări s-au concretizat, cu prilejul celei de-a IV-a expoziţii republicane «Expediţiile Cutezătorii» deschisă la Palatul pionierilor din Bucureşti.

Dintre cele mai importante descoperiri făcute reţin atenţia 2 plante noi, necunoscute de botanişti, care au fost găsite în Munţii Cozia de echipajul «Flora» din com. Budeşti-Vîlcea, condus de învăţătorul Ion Banu. O descoperire fitogeografică de importanţă excepţională a fost făcută de echipajul «Maris» de la Şcoala generală nr. 1 din Deva: în zona Zam, la o altitudine de numai 500 metri creşte «floarea-de-colţ». Echipajul «Sargedava» de la Şcoala generală din Orăştioara de Sus, Hunedoara, a mers pe urmele cavaleriei romane care a atacat Sarmizegetusa, amestecîndu-se indirect în disputa dintre istoricii din Bucureşti şi Cluj asupra traseului urmat de romani, demonstrînd că «dreptatea» e de partea bucureştenilor. Un vas din epoca prefeudală precum şi descoperirea în două puncte din nordul judeţului Hunedoara a culturii Coţofeni demonstrează predilecţia pentru studiul arheologiei a membrilor echipajului «Flăcări nestinse» de la Şcoala generală din Călan. După cum, descoperirea unei variante necunoscute a «Mioriţei» denotă aplecarea către studiile etnografice şi folclorice ale elevilor de la Şcoala generală nr. 9 din Hunedoara, grupaţi în echipajul «Ion Corvin».

Printre alte descoperiri remarcăm: o peşteră necunoscută de arheologi, în Cheile Nerii, botezată ad-hoc cu numele de «Cutezătorii» (echipajul «Zori noi» de la Casa pionierilor din Reşiţa), scheletul unui urs al peşterilor în Munţii Harghita, pe Valea Virghişului (echipajul «Ancora» de la Şcoala generală nr. 11 din Galaţi).

În expoziţie, pe lîngă elementele floristice şi faunistice ale ţării noastre, întîlnim de asemenea numeroase costume populare, o colecţie de batiste de nuntă, vase de ceramică, sculpturi, obiecte din lemn frumos încrustate, unele dintre ele cu o mare vechime.

FABRICA DE MAȘINI CASNICE EMAILATE „23 AUGUST"
SATU MARE, Calea Traian nr. 23-29

PRODUCE:

SOBĂ DE ÎNCĂLZIT «CONFORT 2»

— funcționează cu combustibil lichid (petrol lampant)
— dimensiuni de gabarit: — înălțime 803 milimetri
— lățime 630 milimetri
— adîncime 370 milimetri
— capacitatea termică maximă, 6 500 Kcal/h
— consum de combustibil, 0,22—0,64 kg/h

MAȘINA DE GĂTIT CU GAZE «MODERN»

— funcționează cu gaze naturale sau petrol lampant
— dimensiuni de gabarit: — înălțime 880 milimetri
— lățime 555 milimetri
— adîncime 570 milimetri
— plită de fiert cu 4 arzătoare
— cuptor cu arzător grătar și arzător cuptor termostat (150—360°C).

La cerere poate fi prevăzută cu iluminat electric în cuptor și dotată cu frigare rotativă.

ASIGURAREA DE ACCIDENTE

„TURIST“

DESPRE O FATĂ CU PROFIL ANTIC ȘI DESPRE ALTE MULTE PERSONAJE DE LA BARAJUL GORANU

Reportaj de Nicolae CRISTACHE

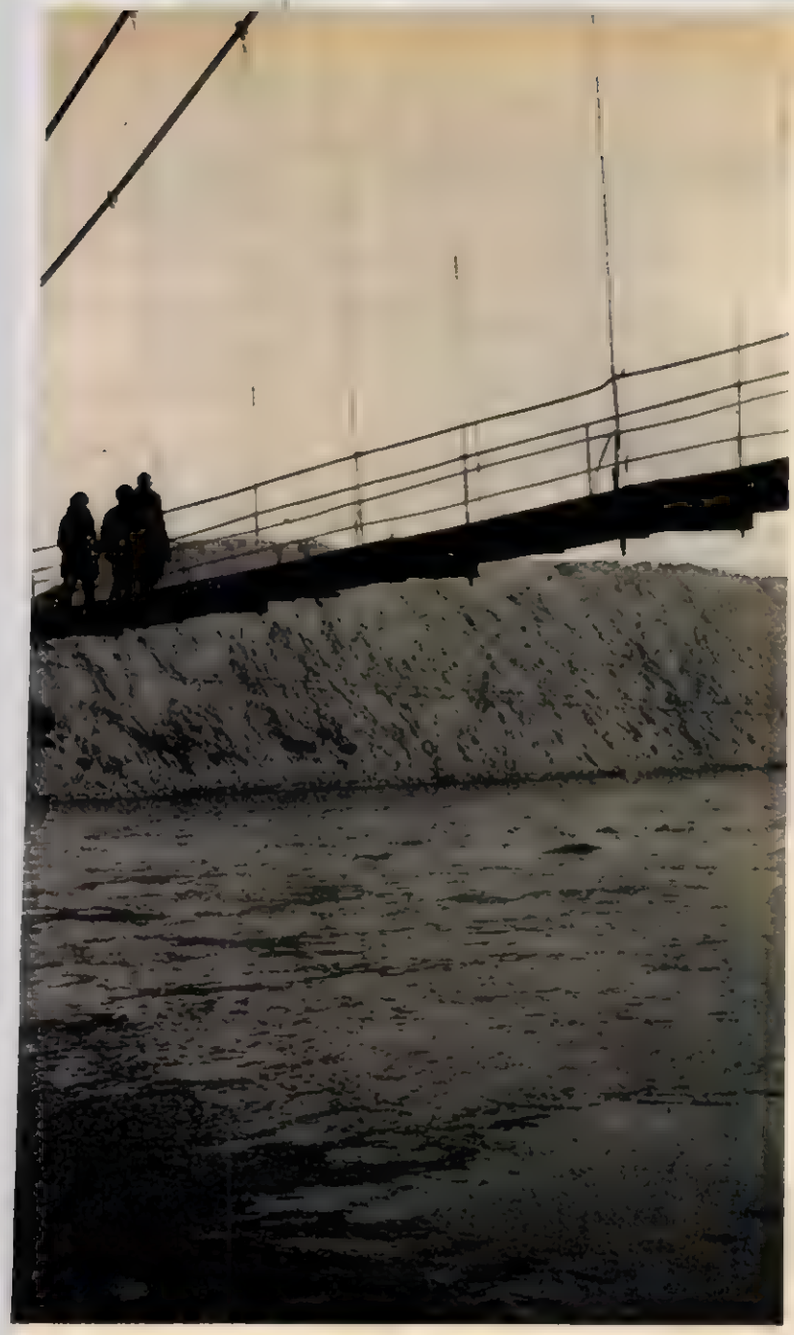

Pasarela de peste Olt măsoară ultimele clipe ale Oltului în vechea matcă. Din trimestrul doi al anului, apele sale vor fi deviate prin centrala de la Goranu.

•Oltul trăiește anii marilor mutații...
•Angajamentele constructorilor în 1973: o oră în 54 de minute; o zi în 22 de ore; o lună în 23 de zile...

INTRODUCERE ÎN PEISAJ...

Oltul: galben, năvalnic, rece ca dimineața de mijloc de decembrie, uriașă arteră prin care curge seva pămîntului. Pe malul dinspre Rîmnicu -Vîlcea, pilcuri de arbori despuiați ca o barbă rară. Deasupra, Șoseaua națională. O căruță se ferește din calea unui excavator galben pe care scrie «Progresul»-Brăila; autocamioane grele, mașini, oameni. Mai sus, albul de zahăr cubical blocurilor noi din cartierul Nord; coșuri de uzină din care fumul gros și negru se înalță vertical în aerul nemișcat, refugiu pe vîrf de munte, suișuri spre Lotru.

Sub sălcii pămîntul tremură sub sforțarea macaralelor, belazurilor, vibrocompactoarelor, buldozerelor, trailerelor; zvon de muncă. Aud în spate o voce de pitic: «Nene, prindeți pește?» «Nu». «De ce priviți, sînteți inginer?» «Cum adică, inginerii stau și privesc?» «?!» «Sînt ziarist», «Oleu, păi dumneavoastră scrieți niște compuneri mai bune ca ale profesorului de română». «Cum te cheamă?» «Petre Bănescu, zis Banană». «De ce nu ești la ore?» «Am întîrziat la compunere, dar la fizică și matematică sînt cel mai bun, n-am decît nouă și zece ».

Oltul și elevii au rămas la fel....

Inginerul stagiar George Ionescu mă conduce prin șantier. «Ce vedeți la margine de tot, partea cea mai înaltă a construcției, este blocul de montaj; a atins cota finală; de-acum, aici, intră energomontatorii».

Uriașul pupitru domină valea; cînd lucrarea se va termina, el nu va mai fi decît un balcon, un buzunar al podului peste care va trece drumul național. Ocolim blocul de montaj, călcăm peste suprastructura metalică, peste țevi și cofraje. «Toate astea nu se vor vedea; nu va fi decît apă...». Urmăresc mîna ca o aripă întinsă: «Ce vedeți în dreapta blocului de montaj e priza ». Eu văd două guri căscate de tunel, despărțite de un bloc masiv de piatră, rotund ca spinarea unui mamifer marin — «pila intermediară» — și o altă spinare mult mai impunătoare care sprijină peretele barajului — «pila centrală». (Sau invers.) Prin cele două guri intră apa din lacul de acumulare, cade pe paletele turbinelor și prin aspersiune este eliminată în bazinul de liniștire. Cînd apare acest reportaj, priza va fi fost terminată, turbinele aduse de la Reșița vor fi fost montate sau vor fi în curs de montare; peste două luni Oltul va fi deviat prin centrală, în timp ce în subterane vor continua lucrările de finisare, de montaj.

«Cîți ingineri sînt pe șantier?» «Trei: Lucian Barescu, șeful de lot — 34 de ani, Mucenic Miricescu — 23 de ani, inginer stagiar ca și mine, și eu». «Nu vă e teamă?» «De ce? Doar nu e prima hidrocentrală din țară... Și apoi oamenii care lucrează pe șantier au cel puțin experiența unei alte construcții de acest gen; mulți au lucrat pe toate șantierele: Bicaz, Argeș, Porțile de Fier, Lotru». «Și dumneata?» «Eu? O să mai lucrez o hidrocentrală, două și voi reveni în București; am casă, prieteni...». Fără ipocrizie, fără fals entuziasm, simplu, natural, uman... Trei hidrocentrale, trei șantiere, mulți, foarte mulți ani cînd într-un loc, cînd într-altul; numai că însoțitorul meu năzuiește spre București la fel cum un adolescent care n-a cunoscut decît asfaltul Capitalei gîndește că odată și odată tot va evada pe un șantier. Nici unul, nici celălalt, fiecare în felul lui, nu admite previziunea discursivă...George Ionescu a crescut pe șantier, împreună cu părinții, constructori de hidrocentrale. Ca muncitor la Argeș și-a terminat liceul la cursurile serale. De la Lotru a plecat la facultate. După examenul de stat a primit repartiția în București. La fel a spus și atunci: o hidrocentrală, două, dar e greu să te desparți dintr-o dată de obiceiurile copilăriei... Soția lucrează la Combinatul chimic, fiul, de patru ani, e la grădiniță tot aici, pe șantier...

UNDE SÎNT DEGETELE MELE VA FI ȘOSEAUA NAȚIONALĂ...

Urcăm o scară roșie, în spirală, prin baraj. Pe pereții laterali: nișa batardou provizoriu, nișa stăvilar batardou definitiv, nișa batardou segment, de fapt niște șanțuri adînci, în care montatorii vor fixa șinele stăvilarului din fața apelor. Planșeele poartă haină de lemn. Și din nou: pila unu, pila doi... ca niște spinări de mamifer marin.

Părea simplu de jos. Printre grătarele schelăriei, deschiderea ca un hău al viitorului lac de acumulare se înșurubează sub picioare, amețește, și dacă sus, pe pasarelă n-am fi urmăriți de cîțiva muncitori, i-aș propune ciceronelui meu să ne întoarcem. Eșafodajul se clatină ca o trestie ori numai mi se pare, cățărați ca și mine — dulgherii, scara nu se mai termină, balustrada de care mă țin e fragilă ca o macaroană, numai viață de dulgher să nu duci. Sus: «Ion Hurdubaia, șef de brigadă la baraj». «Tovarășul Hurdubaia a lucrat toate pilele barajului de la Porțile de Fier, unele lucrări speciale sînt unice în lume, de o foarte mare periculozitate, eu le-am studiat la proiectul de diplomă». «Ce executați acum?» «Știți probabil că barajul are patru deschideri și trei pile între ele. Pilele unu și doi sînt astea pe care le vedeți, a treia va fi terminată spre primăvară». «Mai precis?» «Mai precis: pînă la sfîrșitul lui ianuarie vor fi definitivate deschiderile unu și doi, la 15 februarie — deschiderea trei, și la 15 martie — deschiderea patru. Altfel nu va fi cu putință punerea în funcțiune a centralei pînă la sfîrșitul anului». «Și pe urmă?» «Pe urmă, alte hidrocentrale: Govora, Rîureni...».

Sărim peste un parapet și mai urcăm o scară. De la capătul ei, în sus, nu e decît cerul. Ridic mîna: peste numai cîteva luni, unde acum sînt degetele mele va fi Șoseaua națională. Jos, în partea cealaltă a barajului, în fundul ca de prăpastie, mișună oameni: comandă, gesticulează, aleargă de colocolo. Un belaz ca un hipopotam, prea greu pentru pămîntul înmuiat de ploi, zvîcnește în stînga, în dreapta, în față, excavatoare cu gîturi lungi mușcă ritmic pămîntul ca niște animale care se adapă. Repet cuvintele inginerului: pereul mal stîng de la canalul de fugă. Canalul de fugă are două pereuri, mai simplu: pereți sau maluri; primul e pe terminate, al doilea se va sfîrși după ce bazinul de liniștire și disipatorul vor fi pregătite să încapă în ele, îmblînzindu-le, apele ce vor cădea din centrală și din deschiderile barajului. Prin canalul de fugă, după un kilometru, Oltul va reintîlni matca inițială. Și din nou un termen: trimestrul I '73. De pe baraj coborîm în fundul lacului: șine de macarale, magazii, grinzi, ciment, noroi, mașini. Ocolim blocul de montaj, canale pline de noroi își holbează ochii seci (deocamdată) și negri, acolo în străfunduri e omul pe care îl căutăm: Ion Ionescu. «Nu e, anunță cineva. A plecat la Rîureni». Apoi, ca pentru sine: «Nu l-au găsit nici cei de la radio». «Trebuie să-l găsiți neapărat pe Puiuț». «E un om extraordinar, Puișor al nostru». Cei întrebați vorbesc despre șeful de brigadă ca despre un copil. Dar nu protector, nu cu aerul amuzat al părintelui care își amintește de cine știe ce șotie a odraslei, ci cu admirație afectivă, cu respect cald. «Dar cîți ani are?», întreb. «Cine știe? Cu brigada lui de moldoveni a plecat de la Bicaz și a cutreierat țara în lung și-n lat». «E adevărat că în brigada dumneavoastră toți sînt moldoveni?». îl întreb pe Gheorghe Bolocan, betonist în echipa «milionarului» (altă denumire a șefului de echipă). «Aproape toți. Majoritatea sînt din Mitoc, eu sînt din Ștefănești, din apropiere, județul Botoșani». Ciudat destin le-a fost hărăzit nepoților celor care în 1907 au început răscoala în Moldova: să dea țării lumină, să pompeze în arterele ei energia vitală existenței moderne.

POVEȘTI CU SUDORIȚE

În cabana constructorilor am rămas singur. Toată lumea a plecat la masă. Întind picioarele înghețate lîngă radiatorul electric și copiez o parte din notele luate în fugă: 1973 — anul intrării în funcțiune a primei centrale din seria de trei a cincinalului. De abnegația muncitorilor de la Goranu depinde realizarea angajamentului întregului șantier de a îndeplini cincinalul în patru ani și jumătate. Angajamentele constructorilor hidroenergeticieni pentru acest an: o oră în 54 de minute; o zi în 22 ore; o lună în 23 de zile. Astfel, anul are 10,8 luni. Inițiative: fiecare metru cub de beton — realizat cu cheltuieli minime. Măsuri: reducerea consumului de oțel-beton la ancorarea cofrajelor și a materialului lemnos prin folosirea cofrajelor metalice recuperate integral; încărcarea mașinilor și utilajelor la întreaga capacitate; folosirea cu maximum de randament a timpului de lucru...

Ușa se deschide și-n încăpere se strecoară o fată tînără, frumoasă, elegantă; mantou bleumarin, pantaloni în carouri, evazați, peste pantofii negri de lac, profil de statuie antică, brațe lungi, mîini cu degete fine. «Bună-ziua». Înseamnă că nu aparține cabanei. Îmi continui lucrul; reducînd anual cheltuielile materiale cu 1 la sută, șantierul va realiza o pro-

Ce nu se vede în această fotografie? La sfîrşitul anului, cam la înălţimea ciorchinelui de faruri de lîngă blocul de montaj, va trece noua şosea naţională spre Sibiu...

DESPRE O FATĂ CU PROFIL ANTIC

ducţie suplimentară în valoare de un milion de lei... Apare inginerul Barescu. Se bucură la vederea tinerei fete: «Vă prezint cea mai bună sudoriţă a şantierului». Ce se întîmplă astăzi cu constructorii de pe Olt? La I.C.H., după ce am prezentat legitimaţia la intrare unei foarte frumoase ofiţer de serviciu, în biroul secretarului de partid apare un tînăr ras în cap şi barba numai ţepi care-mi cere buletinul de identitate pe motiv că femeia s-a intimidat de legitimaţia de ziarist. Şeful de lot îmi prezintă o tinără încălţată cu pantofi de lac drept sudoriţă... «Fudulu Ştefania». «De ce nu scrieţi şi despre femei?, m-a repezit inginera de la controlul de calitate. Jumătate dintre sudorii şantierului sînt femei. Avem o fată care la 23 de ani a terminat două hidrocentrale. De la 16 ani e sudoriţă şi nu cred că în toată ţara se poate măsura vreun bărbat cu ea. Cel puţin ca lucru de calitate, e o artistă: Fudulu Ştefania». Numele corespundea. «De cînd lucraţi pe şantiere?» «De la 19 ani». Puteam să jur că inginera exagera. Cu trei ani era în culpă. «Aţi lucrat la Porţile de Fier?» «Da». «Este muncitoare fără rebut», strigă din uşă inginerul Barescu. La 19 ani a plecat de acasă, din Ciupercenii Vechi de lîngă Calafat. «Eu mă duc, tată, nu mai pot sta degeaba; mă duc. S-au dus atîtea fete. Cum s-au descurcat ele, m-oi descurca şi eu». «Poate nu eşti sănătoasă. Fată singură printre bărbaţi», a strigat părintele, dar i-a trecut. A locuit un timp la o verişoară. «Fănico, mie mi-ar plăcea sudor»... şi s-au făcut amîndouă sudoriţe. Aş vrea ca femeia elegantă şi frumoasă de lîngă mine să fie mai patetică, dar: «Nu. Nu cred că mi-ar plăcea să fac altceva. Toate meseriile sînt frumoase, depinde cum te obişnuieşti. Eu m-am obişnuit pe şantier, alţii dimpotrivă... Nu ştiu, dacă n-am încercat altceva, de ce să vă spun...». O lacrimă trădătoare şi ochii pînă atunci ca inul curat i se tulbură cum se tulbură Oltul cînd e neliniştit. O iubire neîmpărtăşită... un muncitor de pe şantier... Toate fetele au cîte o tristeţe d-asta, o să aibă şi ea... Trece, de ce să plece, e cu echipa ei, cu prietenii ei, betonişti, dulgheri, fierari, cu ei va fi atît timp cît în ţara asta se vor construi hidrocentrale. De unde o fi luat forţa de a ţine capul sus cînd altele în aceeaşi situaţie fug, disperează? Cine a învăţat-o pe fata din faţa mea meseria de a fi demn?

Ar mai fi fost de transcris din caietul meu de note măsurile prin care angajamentele asumate vor deveni fapte şi cifre concrete, dar cred că oamenii pe care i-am cunoscut pe şantier, despre care am scris numai în parte, fiindcă foarte mulţi n-au încăput în spaţiul restrîns al unui reportaj, sînt cea mai autentică chezăşie, zălog viu şi adevărat că şantierele de pe Olt îşi vor respecta cuvîntul dat partidului, şi 1973 va fi anul debutului primei centrale din salba de treizeci şi una ce se vor deschide pe rînd pînă în Cîmpia Dunării.

Cînd seara închide malurile şi galopul alb al Oltului nu mai e decît un suflu de larg bănuit, la Goranu, de partea cealaltă a Rîmnicului Vîlcea, în rîu se aprind luminile de veghe. Pe tabla neagră a cerului, lămpile sudorilor trasează în flacără albastră noua cale a Oltului.

Oameni şi ape, fapte şi oglinzi.

teze şi paranteze

de Aurel BARANGA

despre seriozitate

Poate că nici un concept al vieţii spirituale nu a cunoscut interpretări mai energic controversate ca ideea de **seriozitate**. A fost confundată, de multe ori, cu severitatea, încruntarea şi pedanteria. Am cunoscut, odinioară, un bărbat de o nemiloasă asprime. N-a zîmbit în viaţa lui. Împietrit într-o poză solemnă, debita, imperturbabil, cele mai deprimante banalităţi. A decedat fără să afle că a fost un om profund nesemnificativ, de o exorbitantă şi dureroasă frivolitate.

Alteori, seriozitatea a fost confundată cu spiritul tenace şi aplicat al unei munci îndîrjite şi netulburate. Acum patruzeci de ani, într-o casă de sănătate, am tratat un bolnav special. Se aşeza dimineaţa la lucru, şi, din trei cerneluri şi o bucată de hîrtie, după cîteva ceasuri de muncă fără preget, scotea o bancnotă de o sută de lei pe care n-o puteai deosebi de una autentică. Se poate afirma că falsificatorul era un om serios? Reiese în mod limpede din exemplele de mai sus că seriozitatea, reală şi fertilă, nu poate fi izolată din sfera morală. Iar prima treaptă pentru dobîndirea seriozităţii mi se pare a fi cunoaşterea exactă a posibilităţilor tale de muncă şi creaţie. Un copil care se iluzionează că urcat pe acoperişul casei va atinge luna cu mîna nu e serios, fiindcă nu a ajuns om. Un septuagenar care îşi închipuie că antrenîndu-se în fiecare zi va bate recordul mondial la haltere nu e nici el serios fiindcă a început să nu mai fie om, prin ultragiile fatale ale biologiei.

Cunoaşterea perfectă a hărţii tale psihologice şi fizice nu e însă decît prima treaptă pentru cucerirea seriozităţii. A doua o constituie recordul ideal pe care îl realizezi între posibilităţile tale şi necesităţile obiective ale lumii. Un inventator, fie el şi dotat, care şi-ar propune ca ţel suprem inventarea unui aparat care să asigure aruncarea zarurilor la table şi care şi-ar devota toată viaţa acestui scop ar fi, fără îndoială, un om neserios. După cum la fel de trivol şi demn de zîmbete descurajante ne-ar apărea un altul care şi-ar consacra întreaga sa existenţă edificării unor planuri măreţe de construire a unui paratrăsnet mondial, înalt de cîteva mii de kilometri, menit să anihileze toate fulgerele cerului. Neserios al doilea, ca şi primul, fiindcă în divorţ amîndoi cu legile inexorabile şi fatale ale realităţii.

Adevărata seriozitate e lucidă, cumpănită şi responsabilă. De aceea se şi confundă — confuzie admisibilă — cu frumuseţea, cu armonia, cu cele mai înalte culmi ale spiritului.

reflector științific

MULT ZGOMOT ... DAR NU PENTRU NIMIC

La INCERC a început să funcționeze cel mai mare laborator de cercetări acustice pentru construcții din sud-estul Europei

O atenție deosebită se acordă la Institutul de cercetări în construcții și în economia construcțiilor, INCERC, problemei izolării fonice. Astfel, a fost dată în exploatare clădirea unui laborator de cercetări acustice de mare capacitate, care formează o puternică bază materială pentru dezvoltarea studiilor în acest domeniu. Conceput după cele mai noi principii cunoscute în acustică, laboratorul oferă posibilitatea unor investigații, concomitent, pe șapte standuri de încercări, fiind, în prezent, cel mai mare și mai complet laborator de acest fel din sud-estul european.

În prezent, pe standuri se efectuează cercetări privind îmbunătățirea izolării fonice în clădirile de locuit, precum și diminuarea nivelului zgomotului în halele industriale din diferite ramuri de activitate (țesătorii, filaturi, fabrici de ciment etc.).

O altă temă de cercetare de mare interes:

Pardoselile tradiționale din halele industriale nu mai dau satisfacție. De ce? Pardoselile din plăci de oțel sau fontă, pentru că sînt mari consumatoare de metal, iar cele din beton obișnuit, turnat, datorită lipsei de rezistență și producerii de praf. Iată de ce specialiștii au creat o «îmbrăcăminte» de pardoseală alcătuită dintr-un mortar cu agregate metalice. Ea se dovedește foarte rezistentă la uzură și la șoc și nu degajă praf în exploatare. Mai mult, prin adăugarea de Aracet D-50, îmbrăcămintea devine rezistentă și la acțiunea uleiurilor minerale.

Acest gen de pardoseli au fost aplicate cu succes pe o suprafață de 45 000 mp la Combinatul siderurgic-Galați și la Uzina de aluminiu din Slatina, ceea ce a condus la importante economii de valută, punîndu-se astfel «stop» la importul de produse similare.

UN ORAȘ (POSIBIL) AL VIITORULUI

Cîți oameni, atîtea obiceiuri... Cîți arhitecți, atîtea «orașe ale viitorului»... În adevăr, care arhitect n-a trasat — măcar în minte dacă nu pe planșetă — contururile unui oraș al anului 2000, așa cum îl concepe el? Din noianul de asemenea planuri vă prezentăm aici pe cel al Grupului de proiectare urbană, condus de tînărul arhitect Richard J. Dietrich din München. Și aceasta pentru două motive.

În primul rînd, pentru că îndrăznețul său proiect este mai... «conservator» decît altele, asigurînd astfel o continuitate în timp indispensabilă. În concepția lui Dietrich centrul urban al viitorului nu se va dezvolta pe ruinele trecutului sau pornind de la zero, ci într-o continuă metamorfoză înnoitoare a vechii substanțe citadine. Sistemul de construcție preconizat permite, în adevăr, integrarea unor vaste zone de circulație «vechi», înserarea unor clădiri de valoare cultural-istorică în noul ansamblu.

În al doilea rînd, proiectul urmează să-și găsească o primă materializare în orașul nou de lîngă Wulfen (landul Renania de Nord — Vestfalia), unde în curînd vor fi livrate la cheie 60–70 blocuri realizate pe baza noii concepții. Or, un «oraș al viitorului» ale cărui contururi le poți vedea azi și ale cărui «plusuri»și «minusuri» pot fi deci judecate la rece de către specialiști în vederea unor formule viitoare mai perfecționate prezintă un mare avantaj: ne «sperie» mai puțin și în același timp ne «apropie» viitorul, fără ca pentru aceasta să fie nevoie să îmbătrînim.

Publicistul Gert Heim asemuiește structurile de grile și cuburile de imobile ale noului sistem de construcție cu un mare «oraș» construit de copii din cuburi și bețișoare. În adevăr, elementul de bază al «meta-orașului» este un cub gol fără fețe, format numai din muchii de oțel cu latura de 4,20 m. Prin stivuirea și înșurubarea acestor cuburi portante se realizează schelele de grile în care pot fi montate, după necesități, fațade, ferestre, plafoane și pereți, dar și elemente de terasă și spații verzi. Operațiile de zidire și tencuire au fost suprimate, fiind înlocuite cu înșurubarea și asamblarea (foto). «Movilele» de locuit realizate după acest procedeu ating solul numai cu unii dintre piloni portanți.

La nivelul solului se desfășoară circulația fără a fi stînjenită cîtuși de puțin de hățișele complexe urbane. La primul etaj se află un platou destinat parcajelor și zonelor de încărcare-descărcare. Deasupra se ridică cîteva etaje cu birouri, cofetării, magazine și instituții publice de tot felul. De la etajul șase în sus se «stivuiesc» locuințele. Sistemul de cuburi conceput de Dietrich prevede goluri de mărime variabilă în care pot fi integrate clădiri vechi valoroase din punct de vedere cultural-istoric, o îmbinare între nou și vechi care sporește efectul estetic al modernului complex arhitectonic.

Materialul de construcție utilizat — oțel, sticlă, aluminiu și materiale plastice — nu este tocmai ieftin. Posibilitățile pe care le oferă însă noul sistem în direcția unei planificări raționale și rapide, a folosirii de prefabricate și a unei eventuale producții de masă a tuturor elementelor — scrie Gert Heim — par să îndreptățească speranța că în orașul Jocurilor Olimpice s-a reușit să se pună la punct o tehnologie de construcții eficientă — în perspectivă — și din punct de vedere economic. Această speranță pare să fie împărtășită și de cele mai înalte foruri din R.F.G., care înțeleg să acorde proiectului, declarat «Proiect de construcții demonstrativ al guvernului federal», un substanțial ajutor financiar.

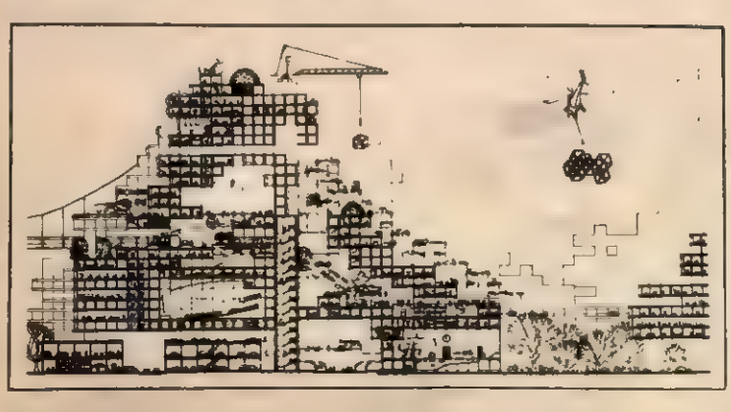

BLOCURI NOI ÎN ANDROMEDA

Iată o imagine care l-ar face să pălească de invidie pe un scriitor sau un ilustrator de romane științifico-fantastice. Un peisaj straniu, halucinant. S-ar părea, niște blocuri de locuit pentru ființe extraterestre. Undeva în nebuloasa Andromeda.

Riscăm să vă dezamăgim dacă vă vom spune că misteriosele construcții sînt banale cristale, mai precis, niște compuși de plumb și zinc. Efectele speciale s-au obținut cu un microscop stereoscan. Acesta are proprietatea unică de a reda reliefuI obiectelor cercetate — spre deosebire de microscoapele obișnuite care, indiferent de gradul de mărire, nu pot oferi asemenea imagini. Evident, efectele de relief sînt de neprețuit pentru cercetătorul științific, dar și pentru «laic», căruia îi oferă posibilitatea unei miracaloase... plimbări în microcosmos.

IARBĂ DE PĂȘUNE ÎN PLIN CENTRUL ORAȘULUI!

În centrul orașului Stuttgart (Republica Federală a Germaniei) trecătorii au putut face în ultimul timp o constatare interesantă. Din timp în timp, cîțiva oameni tineri aduceau găleți albe cu iarbă de pășune — care, precum bine se știe, în nici un caz nu poate fi considerată drept o plantă decorativă — și le așezau direct în Piața Charlotte, unde circulația este foarte intensă. Într-adevăr, această ciudată acțiune nu are scopul de a înfrumuseța aspectul orașului, ci constituie o experiență a Universității Hohenheim. Secția «alimentația plantelor» testează aici o soluție aerosolizată menită să imunizeze plantele comestibile împotriva absorbției de metale grele, nocive. Deoarece, bunăoară, plumbul din gazele de eșapament este în mod normal absorbit de legume, iar prin consum el trece în organismul omenesc, experimentul din centrul orașului Stuttgart este de mare importanță. La mijlocul anului 1973 se va ști dacă soluția aerosolizată face posibilă cultura de legume la marginea șoselelor cu circulație mare, fără a primejdui sănătatea oamenilor.

UNDE DAI ȘI UNDE CRAPĂ

Se știe că funcția digestivă a stomacului este reglată de factori psihologici și intestinali. Demling și colaboratorii, studiind cazul unei femei tinere care a făcut o perforație de stomac (după un ulcer recent) în cursul unei audiții de muzică sincopată, au studiat «efectele digestive» ale muzicii de jaz ca și ale muzicii lui Mozart și Beethoven. Ei au observat că muzica foarte zgomotoasă poate duce la ulcerații digestive; cea cu o intensitate medie, sub 90 foni, poate produce o diminuare a secreției gastrice.

ateismul

de Henri WALD

A fi religios înseamnă a crede în existența unor ființe superioare omului. «Religo» înseamnă pe latinește «a lega», a lega soarta omului de voința, bună sau rea, a unor ființe absolute și infinite, atotputernice și atotștiutoare.

Neputința, ignoranța și frica i-au împins pe primii oameni să se adreseze fenomenelor din natură așa cum se adresau semenilor din comunitate: *prin limbaj*. Uimiți de capacitatea de comunicare a limbajului, oamenii au încercat la început să se înțeleagă cu fenomenele așa cum începuseră să se înțeleagă între ei. Vorbirea cu natura a dus la animism și nu animismul a dus la vorbirea cu lucrurile și ființele din natură. Animismul își are originea în limbaj. Oamenii cereau ajutor fenomenelor naturale așa cum cereau ajutor celorlalți oameni. Concepția animistă despre lume a fost modelată de egalitatea dintre oameni din comuna primitivă. Că mintea oamenilor nu poate ajunge la explicarea fenomenelor naturale decît după ce străbate relațiile sociale o dovedește și faptul că scindarea societății în stăpîni și supuși a transformat «sufletele» fenomenelor în «zei» și «apelul» în «rugăciune». Oamenii și-au făurit zeii nu după chipul și asemănarea omului, ci după chipul și asemănarea *stăpînului*. Xenofan din Colofon spunea că «dacă boii, cai și lei ar avea mîini și ar putea cu mîinile lor să picteze și să producă opere ca oamenii, cai ar picta figuri de zei asemănătoare cu caii,și boi asemănătoare cu boii...». Dacă șoarecu ar avea religie, îngerii lor ar semăna cu liliecii...

Este adevărat, dar în lumea necuvîntătoare nu există sclavie. Stăpînii cred că dacă Dumnezeu n-ar exista, ar trebui inventat. Dar mințile înaintate susțin că dacă omul vrea să-și desăvîrșească umanitatea trebuie să renunțe la această invenție.

Ateismul reprezintă marea eliberare a omului de sub dominația propriilor sale creații, reîntîlnirea omului cu sine însuși, recunoașterea omului ca scop suprem al omului. Dacă religia înseamnă alienare și idolatrie, ateismul înseamnă dezalienare și iconoclastie. Ateismul este antropocentric. Din punctul de vedere al cosmologiei, heliocentrismul a învins geocentrismul, dar din punct de vedere antropologic, pămîntul rămîne încă în centrul acestei lumi, deoarece aici a apărut ființa prin care lumea devine conștientă de ea însăși. Locul central al omului în univers nu depinde de poziția pămîntului față de soare, ci de puterea crescîndă a omului asupra acestei lumi. Omul este cel mai bogat izvor de contraentropie: cu ajutorul uneltei, poate să producă un plus-produs, iar cu ajutorul vorbirii, poate să creeze o plus-informație. Omul este singura ființă care poate să dea mai mult decît a primit. Adevărul este o creație a omului confirmată de viață. De ce să ne mai închinăm diverselor mijloace pe care le-am creat de-a lungul veacurilor pentru a ne dezvolta și să nu ne închinăm nouă înșine, creatorii lor? E mai firesc să cinstim «creatorul» decît vremelnicile sale creații. Ateism nu înseamnă, așadar, numai «liberă cugetare», independență față de o biserică sau alta, ci înlocuirea lui «Dumnezeu» cu «Omul». Ateism înseamnă umanism consecvent. Ateismul depășește deci antiteismul, lupta împotriva diverselor religii, ajungînd la o nouă concepție despre lume, în care locul central îl ocupă omul.

Dar după atîtea milenii de religie, nu este ușoară trecerea de la credința în Dumnezeu la încrederea în om. Este necesară o revoluție spirituală care să restabilească echilibrul sfîșiat dintre puterea tehnică a omului asupra naturii și puterea sa morală asupra propriului destin. Numai că pentru a forma în mintea oamenilor o concepție ateistă despre lume, educația nu trebuie să se mulțumească să contrapună miturilor religioase cele mai recente teorii științifice. Nici o descoperire științifică nu poate zdruncina direct credința în Dumnezeu. Știința răspunde altor întrebări decît religia. Știința cercetează domeniile finitului, religia se ocupă de legătura finitului cu infinitul. Știința te pregătește pentru viață, religia te pregătește mai mult pentru moarte. Știința prelucrează din ce în ce mai matematic informația experimentală, religia prelucrează metaforic informația afectivă. Știința ne explică realitatea, religia ne propune o anumită atitudine față de ea. Enunțurile științei sînt verificabile experimental, preceptele religioase sînt porunci de comportament. Religiei i se poate opune filozofia, nu știința. Filozofia este mai aproape de religie decît știința. Spre deosebire de știință, filozofia se ocupă de relația omului cu lumea, de raportul dintre spirit și materie, dintre conștiință și existență. Ateismul este o concepție filozofică. Nu biologia este chemată să contrazică nașterea mitului dintr-o fecioară ci materialismul dialectic, care respinge teza spiritualistă potrivit căreia spiritul se poate materializa dar materia nu poate genera spiritul. Mitul este o macrometaforă. Trebuie combătut înțelesul ei, nu imaginea. Miturile nu sînt lipsite de logică, dar sensul lor trebuie, de obicei, răsturnat pentru a se apropia de adevăr. În preajma călătoriilor interplanetare a devenit mai limpede că omul, spre deosebire de Prometeu, nu a *coborît* focul din cer, ci l-a *ridicat* de pe pămînt... Educația ateistă nu se poate mulțumi cu răspîndirea cunoștințelor științifice. Ea trebuie completată cu învățarea filozofiei, cu depășirea informației printr-o gîndire proprie, eliberată de fetișuri, de superstiții, de prejudecăți.

un băiat pe care nu-l iubește mama...

de Mihai HETCO

Este vorba despre soarta unui copil. Un copil lipsit de copilărie. Un copil maltratat, mai mult, torturat zile în șir. Adus în stare de inconștiență, salvat poate în ultimul moment. Are cinci ani. Pare de-a dreptul incredibil. Și cu toate acestea, faptele, în toată cumplita lor nuditate, acuză. Dar ce ne-a făcut măcar o clipă să ne îndoim de autenticitatea lor a fost autoarea intîmplărilor regretabile pe care le vom relata mai departe și care nu-i alta decît mama acestui copil.

Sîntem la Cîmpina, la Spitalul unificat din localitate, secția chirurgie. Discutăm cu doctorul chirurg Constantin Răduță.

— Vreți să-l cunoașteți pe Cosma Constantin? Un moment. Soră, fii amabilă, vezi dacă și-a terminat baia.

Peste cîteva minute, în fața noastră se află un băiețel cam de vreo cinci ani, bine dezvoltat, vioi.

— Acum începe să arate mai bine, dar cînd a fost adus la noi, pur și simplu ne-am îngrozit, îmi spune chirurgul. Urme de arsuri, cicatrice, hematoame, răni în gură ce au trebuit să fie cusute, stare febrilă. Da, n-a fost simplu deloc. Acum însă, după o lună de spitalizare, este aproape vindecat.

Băiatul ne privește atent, cercetător. Cînd ne uităm la dînsul, lasă automat capul în jos.

— Cine te-a bătut?

— Mama...

— De ce?

— Voia să scape de mine.

— Poftim?

— Voia să scape de mine...

Vorbește încă greu, rănile din gură nu s-au vindecat complet. Îl lăsăm în pace, o zbughește pe ușă. Aici,în secția chirurgie, se simte bine. Bolnavii, străini care i-au auzit trista poveste, îl mîngîie, îi dau dulciuri. Personalul, doctori, asistente medicale, într-un fel l-au adoptat. Da, aici, pe sălile și-n încăperile albe ale spitalului se simte bine. Oricum, infinit mai bine decît acasă lîngă mama sa.

...La 38 de ani Viorica Cosma n-a reușit în nici un fel să-și statornicească existența. Schimbă șantier după șantier, poate în speranța că în alt loc totul se va rezolva, va lua altă întorsătură. O însoțește peste tot un băiețel, băiatul ei, Costel. Tatăl? În buletinul ei, la rubrica respectivă stă scris «părinte necunoscut»

Ajunge la Bușteni. Se angajează la întreprinderea de construcții din localitate. Începe să muncească. După cîtva timp face cunoștința unui bărbat, Vasile B. Închiriază o cameră în oraș unde locuiesc toți trei. Copilul însă deranja. Copilul acesta veșnic trist, veșnic speriat, pe care nici un vecin nu prea își aduce aminte să-l fi văzut pe-afară, prin curte, jucîndu-se cu alți băieți.

Cei doi plecau la muncă ori la vreo petrecere și închideau ușa cu cheia, lăsîndu-l pe băiat ore în șir singur.

Nu după mult timp însă «menajul» improvizat începe să scîrțîie. Izbucnesc tot mai des certuri, scandaluri, urmate de scurte împăcări. După multiple deliberări, cei doi ajung la o concluzie cel puțin stranie: vinovatul este Costel...

Băiatul începe să fie «pasat» ca o minge. Mai întîi este internat la leagănul pentru copii de la Strejnic, apoi la cel de la Băicoi (măcar de-ar fi rămas acolo, unde se bucura de o îngrijire atentă), pentru ca în cele din urmă să fie dat în grija unei mătuși ce locuiește în comuna Telega. Nu pentru mult timp însă, este adus din nou lîngă «părinți», la Bușteni. Hotărire nefastă ce avea să culmineze cu seara zilei de 24 octombrie 1972. Ce s-a întîmplat atunci?

Iată ce declară vecinii:

Ana Săracilă: «Am auzit țipete, țipete de copil. Știam că la nr. 8 (pe strada Mihai Eminescu–n.n.) locuiește o familie cu un copil care este veșnic bătut, veșnic închis în casă. N-am mai răbdat și m-am dus să văd ce se întîmplă».

Maria Avram și Gheorghe Avram: «Scandalul și țipetele din acea seară luaseră asemenea proporții încît am socotit de datoria noastră să mergem să vedem ce se întîmplă, să anunțăm miliția...».

Sesizate, organele de miliție descoperă într-o cameră sordidă un copil în stare de semiinconștiență. Cu întregul corp acoperit de vînătăi, cicatrice, abia putînd îngăima cîteva cuvinte, cu urme de arsuri. Este internat de urgență la Spitalul unificat din Cîmpina.

Cazul de față este,evident, singular. Iar Costel,salvat din mîinile «mamei» și ale concubinului ei, va cunoaște, după ce se va restabili complet, ajutorul și grija cu care statul nostru, societatea noastră înconjoară pe cei mai tineri cetățeni ai săi. Și se va bucura, în sfîrșit, de copilărie, de copilăria care pînă acum i-a fost refuzată tocmai de cea care l-a adus pe lume, de cea care ar fi trebuit să facă totul pentru a i-o asigura: mama.

Cazul de față este, firește, singular. Totuși, care a fost terenul, ambianța în care s-a născut? O mamă care rătăcește de pe un șantier pe altul fără a se putea fixa. Fără meserie, cu o instrucție minimă (4 clase elementare). Tîrînd după ea un copil pe care, probabil, nu și l-a dorit. Legături mai mult sau mai puțin stabile cu diverși bărbați. Din ultima, cea cu B.V.,se va naște nu peste mult timp un alt copil. Irresponsabilitate? Justiția își va spune în curînd cuvîntul.

Să constatăm doar că întîmplări ca cea relatată mai sus au șanse de proliferare pe un teren în care lipsa celei mai elementare instrucții își dă mîna cu lenea, necinstea și inconștiența.

Se mai pot pune cîteva întrebări. De ce, de pildă, vecinii care în seara zilei de 24 octombrie au intrat în alertă, sesizînd organele de miliție, n-au acționat mai devreme? Toți declară că știau cîte ceva despre felul cum era tratat, mai bine-zis maltratat, minorul Costel Cosma. A intervenit,probabil,acel fals sentiment de «jenă», de «pudoare», acel atît de nefast «ce-mi pasă mie, eu îmi văd de-ale mele», ce se traduce printr-o ridicare din umeri și-o indiferență totală față de ce se întîmplă în imediata ta vecinătate. Nu pledăm, de bună seamă, pentru imixtiunea brutală în viața particulară a cuiva, dar indiferența și apatia unora față de adevărate drame ce se consumă sub ochii lor ne stîrnesc o sfîntă indignare! Dacă unul dintre vecinii ori cunoscuții care cunoșteau infernul în care trăia acest copil și-ar fi luat inima-n dinți și ar fi discutat cu cei doi, încercînd să-i convingă să-și schimbe felul de viață, să se respecte și să-l respecte pe acest băiețel care nu este cu nimic vinovat că a apărut pe lume dintr-un «accident», iar la

nevoie să meargă la locul de muncă a celor doi, să reclame măsuri împotriva comportării lor abominabile, altfel ar fi decurs, poate, lucrurile.

Dacă sindicatul, comitetul de partid al Întreprinderii de construcții-Bușteni s-ar fi interesat mai îndeaproape de salariații săi, încercînd să le cunoască și, eventual, să le rezolve greutățile — și să nu motiveze că «fluctuația mare de cadre de pe un șantier de construcții și necesitatea strîngentă de mînă de lucru fac practic imposibilă cunoașterea mai aprofundată a celor angajați», așa cum dealtfel au și motivat — lucrurile ar fi luat o altă cale? Mai mult ca sigur. Dacă Viorica Cosma și V.B., după o conviețuire de doi ani, s-ar fi căsătorit, pregătind un cadru de liniște, echilibru și pace, atît de propice, dar și atît de obligatoriu venirii pe lume a unui alt copil, starea psihologică a acestui cuplu s-ar fi schimbat? Înclinăm să credem că da.

În ce ne privește, noi n-am făcut decît să propunem meditației dv. o întîmplare cu semnificații multiple, ce sună ca un adevărat avertisment la adresa celor, puțini la număr, care nu știu sau nu vor să știe că aducerea pe lume a unui copil este un act de maximă responsabilitate ce te obligă la revizuirea, dacă este cazul, a întregii tale existențe sau a ceea ce ai crezut că este existența ta la un moment dat.

mapamond '73

de Ioan GRIGORESCU

laleaua neagră

Există țări ale căror hărți au cunoscut de-a lungul istoriei modificări temporare sau durabile, numai prin mutarea hotarelor. Pămîntul a rămas însă același peste milenii. Harta Olandei, privită astăzi și comparată cu hărțile de acum 400 de ani, constituie probabil o unică excepție de la regulă. După cum atestă o hartă a epocii, în anul 1400 pămîntul Țării de Jos era cu o treime mai puțin. Trei secole mai tîrziu, fără nici un fel de cuceriri de teritorii pe seama altor state, Olanda recuperase din mare aproape zece mii de kilometri pătrați. Astăzi, adăugirile de pămînturi smulse mării prin înălțarea de diguri, prin secarea mlaștinilor și a smîrcurilor marine au extins suprafața țării la 40 000 kilometri pătrați, cam o șesime din întinderea României, pe care trăiesc prosper vreo treisprezece milioane de olandezi, atingînd una din cele mai mari densități a populației de pe glob. Se spune că este imposibil să produci spațiu. Dar procedeele polderizării au demonstrat cum se poate smulge mărilor, uscatul. În plus, știința utilizării cu maximum de randament a spațiului disponibil i-a făcut optimiști pe olandezii care socot că vor număra în anul 2000 aproape 20 000 000 de suflete. Situarea unei bune părți din teritoriul țării lor sub nivelul mării, ca și permanenta amenințare a năvălirii apelor, i-a deprins pe olandezi să învețe, de-a lungul secolelor, ce înseamnă o inteligentă gestiune a pămîntului.

Pentru olandezi, pămîntul este un bun prea prețios pentru a putea fi irosit. Pentru ei, a irosi pămîntul înseamnă a irosi posibilitățile de a întîmpina omenește viitorul. Din drămuiala cu care i-a preafericit dărnicia naturii ei au născut noțiunea de randament maxim al spațiului, și prin asta oferă o lecție de inteligență unei lumi terorizate de ideea «exploziei demografice». Cu 40 de ani în urmă Olanda nu număra decît vreo șapte milioane de locuitori. Previziunile de atunci pentru anul 2000 estimau cu neliniște o dublare a populației. Volumul acesta a fost deja atins. Iar lupta pentru pămîntul încă acoperit de apele mării, pe o platformă continentală de mică adîncime, continuă. Ea este însoțită de o ingenioasă aplicare a științei amenajării teritoriale prin extinderea zonelor urbane spre nord-est pe solurile care, cu două-trei decenii în urmă, nu erau altceva decît fund marin. Expansiunea urbană continuă. În anul 2000 densitatea populației va atinge 900 locuitori pe km pătrat în zonele sud-vestice ale țării și de peste 300 locuitori pe km pătrat în nord-est. Ponderea agriculturii în balanța economică a țării nu va continua să scadă, deși în 1980 se prevede că numai 5 la sută dintre olandezi vor cultiva în mod direct pămîntul (față de 14 la sută în 1950), sectorul terțiar dînd de lucru la 55 la sută din populație iar industria menținîndu-se la nivelul constant din ultimii 20 de ani, adică ocupînd aproximativ 40 la sută din mîna de lucru a țării. Aceasta va face ca, în mai puțin de un deceniu, două treimi din populația Olandei să locuiască în marile concentrări urbane. Va mai fi loc pentru laleaua neagră? Specialiștii olandezi sînt neliniștiți nu atît de creșterea densității în megalopolisuri, ci de extinderea pe orizontală a populației urbane, prin crearea de noi și noi orașe-dormitoare în vecinătatea marilor metropole. Circulația, care a devenit simbolul dinamicii într-o societate modernă, se trezește prin ea însăși paralizată — și numai crearea unei vaste rețele de transporturi publice mai poate păstra viața în centrele urbane. Două milioane de automobile circulă în momentul de față pe străzile și pe șoselele Olandei, și numărul lor va ajunge în 1980 la patru milioane. Experiența actuală demonstrează că intensitatea exploatării vehiculelor puse în circulație scade în raport cu creșterea numărului acestora. Cu alte cuvinte, kilometrii parcurși de fiecare automobil pus în circulație scad invers proporțional cu numărul mașinilor. Orașele create pentru om se trezesc prizonierele asaltului automobilistic, cu spațiul liber asediat de amorțirea parkingurilor și cu străzile flancate în lungul trotuarelor de mașinile care staționează.

Olandezii sînt neîntrecuți horticultori ai Europei. La orice stație de benzină din Occident se pot cumpăra pe prețul a doi litri de carburant zece cepe de lalea, care dețin în miezul lor tot ce a dăruit timp de secole de căutări arta forțării naturii pentru crearea de frumusețe. Laleaua este deprinsă încă din perioada ei de gestație în cepele arămu cu principalul ei rival: țeava de eșapament. Horticultura, care n-ar putea exista fără nevoia de flori a orașelor, este asasinată încetul cu încetul tocmai de expansiunea urbanistică exagerată.

Cu o sută de ani în urmă, populația Olandei nu era decît de trei milioane. Cincizeci de ani mai tîrziu, ea număra șase milioane de locuitori. Vor fi douăzeci de milioane peste 30 sau 40 de ani. Și vor fi milioane de automobile.

Mă opresc în grădina de flori a unui horticultor din împrejurimile Rotterdamului să privesc o lalea neagră: «Nu, domnule, îmi spune el, ceea ce vedeți nu este culoarea adevărată a lalelei mele, ci zgura și fumul care i s-ardepus pe petale de la forfota asta nebunească de mașini...».

SECVENȚE AFECTIVE DIN FILMELE ROMÂNEȘTI ALE ANULUI 1972

„PUTEREA" ȘI „ADEVĂRUL":

Dansul

Dansează bătrînul și visează lei. Acestea sînt cuvintele către care m-am dus gîlonț cînd l-am văzut pe Mircea Albulescu (alias Pavel Stoian) alunecînd ușor, cu Irina Gărdescu în brațe, în ritmul unui vechi tangou. Un întreg arsenal psihologic pregătește și justifică această secvență din familia celor care nu se uită, nu pentru că în ele ar fi concentrată întreaga virtuozitate profesională a realizatorilor, ci pentru că ele deschid o poartă către lumea de taină a personajului. După ce Stoian face haz de elanul colegilor săi, gata să o țină în cîntece mobilizatoare în plină nuntă, ordonă scurt, bărbătește și ca la el acasă, o melodie mai de suflet. Străbate salonul cu o neașteptată eleganță, invită mireasa, face cîțiva pași și acest moment,în care toți (convivi și spectatori) se așteptau și așteptam să se pună la cale o petrecere, devine începutul unei mărturisiri fără vorbe despre imensa nevoie de fericire, despre tristețea și neliniștea omului care nu a avut niciodată timp suficient să se gîndească la el. Pavel Stoian plutește, dincolo de umărul alb al femeii parcă se întind grădini fermecate, cu arome amețitoare, iar alunecarea către sărut nu are nimic îndrăznet, deplasat. Printre oamenii lui, eroul și-a îngăduit o clipă de visare, de uitare a istoriei, iar pentru astfel de «slăbiciuni» bărbații adevărați nu-și cer niciodată scuze. Bărbații adevărați se trezesc cu demnitate și, fără să se șteargă la ochi, fără să se întrebe inutil ce s-a întîmplat cu ei, se acoperă din nou cu platoșa de fiecare zi. Frumusețea scenei o dă și acest acord tacit, întîlnirea omenească a celor care mai tîrziu se vor despărți.

Întotdeauna am crezut că din fața unei femei care plînge trebuie să te retragi în vîrful picioarelor, trebuie să dispari, cel puțin cîteva secunde, pînă-și usucă lacrimile. Întotdeauna am crezut că cinematograful, printre multele și neîncetatele sale lecții, trebuie să ne învețe și acest lucru, desigur, un nimic în comparație cu, să zicem, o pildă de vitejie, dar foarte important pentru bunul mers al relațiilor de zi cu zi. Eu așa am citit și am conspectat secvența «Monica și soldatul» din filmul lui Lucian Bratu și Petru Popescu. Ca pe o mare discreție în fața durerii, ca pe o ocrotire a eroinei. Cînd s-a despărțit de Radu, în plină noapte, la margine de oraș, sînt convinsă că pentru ea, dincolo de șosea, nu putea începe atunci decît deșertul. A o arăta imediat lîngă o prietenă sau în familie ar fi însemnat, implicit, să-i scormonești în suflet. Și atunci se întîmplă ceea ce numai el, filmul, poate să surprindă: nimic nu este definitiv pierdut atîta timp cît mai ai puterea să observi un obiect, o piatră, un greier sau altă ființă. Toate acestea sînt, desigur, realități neutre, greierele era tot ce putea fi mai departe de preocupările Monicăi, soldatul cu permisia lui de o zi părea că vin din altă lume, dar toate, la un loc, erau o dovadă de viață, de speranță. Nu chipul băiatului, de o imensă candoare, sfiala și înduioșarea lui, cu alergătura prin iarbă după insecta cîntătoare, nu acestea dau secvenței alese un autentic fior poetic, ci însăși apariția recrutului, apariția cuiva care știe o poveste și este gata să ți-o spună cînd îți este greu.

Dacă totul s-ar fi terminat aici, dacă cineva ar fi avut puterea să spună «stop», ne-am fi aflat, cred, în fața unuia dintre cele mai inspirate finaluri din filmul nostru

„FELIX ȘI OTILIA":

Zeii negri

Dintre multele secvențe remarcabile ce te urmăresc după ce-ai văzut filmul, m-am oprit asupra «năvalei bivolilor» pentru că, mai mult ca oriunde, am avut senzația acută că peste porțiunea aceea de peliculă a coborît duhul călinescian, că **realismul său fantastic** a fost captat în însăși esența sa. Sentimentul spațiului grandios, împingerea gîndului către imaginea imensităților scitice, enorma disproporție a obiectelor, mugetul apocaliptic al animalelor, nimic nu lipsește din acest tablou în care picturalul și sonorul ating adevărate performanțe estetice: «Colbul crescu ca o furtună și înnegri totul. În inima lui se zăriseră întîi vite lungi, bituminoase, cu capul aplecat și adulmecător ca al unor rinoceri, mergînd ondulat, ca o barcă infernală pe Styx» . «aerul răsuna de niște răcnete neidentificabile»... Ecranul a fost lectura fidelă a acestor rînduri. Intuiția autorilor a operat nuanță cu nuanță: să ne amintim că în paginile romanului cei trei eroi, aflați în plimbare peste cîmpuri — Felix, Otilia, Pascalopol — nu coboară din brișcă, dar undeva există notația... «un bivol, indus în eroare de rochia ei albă, își apropiase fălcile lungi și păroase, mirosind-o cu înclinarea de a o rumega...» «...brișca fu înconjurată de acești zei negri care trăgeau din nări privind spre Otilia, confundînd-o poate cu o buruiană mai înaltă». În film, Otilia este prinsă de «turma ce se scurse încet, ca o lavă groasă», iar pentru cîteva secunde fata pare o floare ciudată răsărită în mijlocul acelor «zei negri»

M.MIHAIL

„DRUM ÎN PENUMBRĂ":

Monica și soldatul

PREMIERĂ ROMÂNEASCĂ:

EXPLOZIA

Ultima premieră românească a lui 1972 punea punct unei stagiuni, care ne-a dat cîteva momente de reală încredere și satisfacție,— ar fi de ajuns să amintim «Puterea» și «Adevărul», «Felix și Otilia», «Drum în penumbră», «Cu mîinile curate», «Atunci i-am condamnat pe toți la moarte» — o încheia într-un mod care să nu ne facă să ne luăm rămas bun încruntați de la anul nostru cinematografic. «Explozia» — film căruia, acum constat, i s-a făcut o foarte anemică publicitate în timpul turnării — se alătură acelor pelicule din ultima vreme care pot constitui nucleul de calitate al unei cinematografii, care pot da măsura demnității și a mișcărilor ei esențiale. Cu «Explozia» se dovedește încă o dată că în acest moment în care filmul nostru își încordează forțele pentru a declara război mediocrității atașamentul scriitorilor-scenariști (în cazul de față Ioan Grigorescu) care iubesc și înțeleg cinematograful, nu cochetează cu el, este o sursă de vitalitate. Ca unii care am privit cu părere de rău nefericitele cheltuieli ale cineastului Mircea Drăgan pe terenul milos al B.D.-urilor, consemnăm cu bucurie regăsirea adevăratelor sale uneite regizorale. Însăși opțiunea pentru o colaborare cu Ioan Grigorescu este un semn de întoarcere la matcă.

Sublinierea evidenței scenariului, a construcției sale dramatice solid armate, nu înseamnă minimalizarea meritelor regizorului, ci doar un gest de a da Cezarului ce-i al Cezarului, gest necesar, mi se pare, unei cinematografii care are datoria a se privi și pricepe pe sine însăși. Dealtfel, filmul degajă senzația unei *opere de autor* (folosim termenul în accepția lui știută, deocamdată nu avem alta mai bună la îndemînă), pare rezultatul unei singure voințe. Nu cunosc amănuntele colaborării de lucru a scenaristului și regizorului și, la urma urmei, pe spectator nu-l interesează decît, cel mult, *după;* importantă este supunerea la obiect a fiecărui autor. Împreună au izbutit acest emoționant portret contemporan al curajului, al sacrificiului și al asumării răspunderii care este filmul însuși.

O întîmplare reală notată în presă, înlăturarea unui mare pericol care amenința viața Galațiului, a Combinatului siderurgic, a constituit punctul de plecare al acestei povestiri cinematografice care și-a propus să lumineze resorturile unor atitudini umane, nu să consemneze doar fapte supradimensionate din actualitate. Pe un vas infernal, cotropit de flăcări și încărcat cu material explozibil, pe un fel de corabie a morții, bărbați care mai înainte de orice cunosc legea datoriei și a omeniei, își sufleacă mînecile, ca în fața oricărui lucru ce trebuie început și terminat. Filmul debutează sub semnul acestei angajări dintr-o răsuflare, fără a sta prea mult pe gînduri, a trecătorilor întîmplători, a celor doi nuntași, un stingător de incendii și un... lăutar, prieten credincios. Abnegația și dăruirea, a lor și a marinarilor aflați în apropiere, și-au spus primul cuvînt hotărîtor, și ei, acești anonimi, îl vor avea și pe ultimul. Realitatea emoționantă a filmului este dată de această neînfricare de pe care a fost scuturată orice urmă de grandiloc vență și măreție de paradă. Pe măsură ce primejdia capătă proporții, iar dincolo de vasul incendiat statul-major — format din cei care răspund de soarta oamenilor — stabilește cu luciditate un grabnic plan de acțiune, acolo, în inima focului, au rămas cei care nu cunosc chipul ezitării, cei care, de dragul semenilor din jur înfruntă moartea cu seninătate. Filmul are, neîndoielnic, un ritm al său, pe care i-l conferă nu numai abilitatea alternării planurilor, a schimbării unghiurilor ci, mai ales, pregnanța fiecărei participări omenești, contrapunctul lipsit de ostentație dintre reconstituirea documentaristică, severă, a unor întîmplări și afirmarea unui eroism vibrant, străin de baterea cu pumnii în piept. Din acest punct de vedere, «Explozia» ne dăruiește un personaj din familia celor care nu se uită ușor: Gică Salamandră, zis și Catastrofă, pentru noi zis și Gheorghe Dinică, omul care poate fi luat din curte, de la stropitul florilor, și trimis să mute un munte din loc. Cel puțin cîteva scene ne restituie un erou de film memorabil pentru crezul său înalt de viață, susținut cu acea liniște pe care și-o dau numai convingerea, înțelepciunea, conștiința autenticului rost printre oameni: pornit într-o întreprindere riscantă și așteptat cu înfrigurare de ai săi, nea Gică îi întîmpină în gura cuptorului cu un jovial «ce dați buzna», dincolo de care numai el știe ce se ascunde; după înlăturarea catastrofei, după ce a salvat și ultima ființă, eroul, murdar de noroi din cap pînă în picioare, cu floarea de nuntă ponosită, se întoarce agale acasă, singur, ca și cum ar veni din schimbul de noapte.

Rolul lui Salamandră i-a prilejuit și actorului Gheorghe Dinică o creație ce răstoarnă modelele malefice lansate de-a lungul unei cariere cinematografice, amintindu-ne din nou inepuizabilele sale rezerve. De la «Maiorul și moartea» al lui Bolangiu nu am mai întîlnit ochii unui Dinică bucurîndu-se că iarba e verde și cerul albastru. O eliberare de tipare marchează și partiturile comicilor Dem Rădulescu, om de duh dar și om al datoriei, Jean Constantin — scripcarul cam neajutorat dar devotat ca o umbră. În angrenajul dificil al unui film care solicită intens toți actorii, chiar și pe cei care dețin roluri nu prea întinse, contribuția lui Radu Beligan, Toma Caragiu, Toma Dimitriu, George Motoi, Draga Olteanu, aparițiile scurte ale lui Florin Piersic sau ale lui Mircea Diaconu capătă importanța unor momente deosebite. Cred că după această experiență operatorul Nicolae Mărgineanu și echipa sa pot filma și iadul. Cînd pe lîngă rezistență fizică ai și talentul de a evita spectacolele gratuite, oricît de fascinante ar fi ele, poți să pleci cu aparatul pe orice drum.

Magda MIHĂILESCU

de la A la Z

de Constantin POPESCU

HOLDEN William

Actor american de film, născut la O'Fallon, Illinois, S.U.A., la 17 aprilie 1918. În timpul studiilor sale la colegiul South Pasadena din California este descoperit de un «căutător de talente» de la Columbia în ansamblul dramatic de amatori al universității și adus la Hollywood, unde debutează ca protagonist în rolul boxerului violonist din piesa lui Clifford Odets: Golden Boy **(1939, r: R. Mamoulian), alături de Barbara Stanwyck. Prestanța lui, jocul său sincer, chipul său simpatic îl fac popular în scurtă vreme, iar filmele se succed într-un ritm amețitor. Printre ele opere de valoare ca:** Orașul nostru **(1940) după Thorton Wilder,** I Wanted Wings **(1941),** Texas **(id.),** The Remarkable Andrew **(1942),** Dear Ruth **(1947),** Secrets of Laredo **(1949),** Miss Grant Takes Richmond **(id.)» Anul 1950 aduce un moment decisiv în cariera lui W.H.: întîlnirea lui cu regizorul Billy Wilder și cu veterana Gloria Swanson în:** Sunset Boulevard, **istorie atroce din culisele Hollywoodului. Rolul jucat în această producție îl consacră drept unul dintre marii actori de dramă ai cetății filmului. Așa îl vom regăsi în** Gara centrală **(1950),** Născuți ieri **(id.),** Force of Arms **(1951),** Stalag 17 **(1953), pentru care primește Oscarul,** The Country Girl **(1954),** The Bridge at Toko-Ri **(id.),** Love is a Many Splendored Thing **(1955),** Picnic **(id.),** The Proud and the Profane **(1956),** The Bridge on the River Kwai **(1957),** Cheia **(1958),** The World of Suzie Wong **(1960),** Satan Never Sleeps **(1962),** The Counterfeit Traitor **(id.),** The Lion **(id.),** Alvarez Kelly **(1966),** The Wild Bunch **(1969),** The Christmas Tree **(Pomul de crăciun, 1970). A demonstrat că poate fi (mai rar) și un excelent actor de comedie în:** The Moon is Blue **(1953),** Forever Female **(id.),** Sabrina **(1954),** Paris When It Sizzles **(1964),** Casino Royale **(1967).**

HOLLIDAY Judy

Actriță americană de film, născută Judith Tuvim, la New York, la 21 iunie 1922. Debutează ca stea de revistă pe Broadway în minispectacolele de cabaret ale ansamblului Betty Comden-Arthur Green, care aveau să dea un nou avînt musicalului, atît pe scenă cît și la Hollywood. De aci J.H. trece la spectacolele de teatru de proză, debutînd cu succes în Kiss Them For Me. **Face între timp cîteva apariții în filmul** Greenwich Village, Something for the Boys **și** Winged Victory **(1944), și după o nouă perioadă de succese teatrale revine la Hollywood, de astă dată invitată special de George Cukor, care avea s-o lanseze ca mare comediană în patru comedii succesive:** Adam's Rib **(1949),** Născuți ieri **(1950),** The Marrying Kid **(1952) și** O femeie excentrică **(1954). Talentul ei neobișnuit, tipul ei singular de toantă fermecătoare, de eiscuiță sentimentală, dovedindu-se în anumite circumstanțe o femeie de o inteligență superioară, ironică și scăpărătoare de vervă vor fi perpetuate pe parcursul celorlalte filme următoare:** Phffft **(1954, r: Mark Robson),** The Solid Gold Cadillac **(1956, r: Richard Quine),** Full of Life **(id.) și** Bells Are Ringing **(1960, r: Vincente Minnelli), pînă la moartea ei tragică, neașteptată, care avea să îndolierze întreaga lume a filmului, la 7 iunie 1965.**

HOLMES Phillips

Actor american de film, născut la Grand Rapids (Michigan) în 1909, mort în 1942. Abandonează studiile universitare pentru a se dedica cinematografului, fiind remarcat într-o formație studențească de un impresar de la Paramount. Lansat de la debut ca star, P.H. aduce, în primii ani ai filmului vorbitor, un chip proaspăt, sensibil, cu un joc surprinzător de matur, de echilibrat, cu o rară discreție. După primul film: Varsity **(1928), face frumoase apariții în** Stolen Heaven **(1930), Ultima aventură a lui Sherlock Holmes (id.) și devine actorul favorit al unor cineaști de talia lui Tay Garnett, în «Tipul» (1930), lui Sternberg, în:** Tragedia americană **(1931), lui Lubitsch:** Am ucis! **(1932), lui Clarence Brown:** Looking Forward **(1933), lui R. Boleslawski:** Furtună în zori de zi **(id.), lui Dorothy Arzner:** Nana **(1934), lui Eric Charell:** Caravana **(id.). lui Gallone:** Casta Diva **etc. June-prim dramatic, deplin stăpîn pe mijloacele sale artistice deprinse și îmbogățite sub atenta îndrumare a unor maeștri, P.H. avea să strălucească și în alte filme ca:** Secretul doamnei Blanche **(1933), Farmecul dansului (id.), Casa cu o mie de luminări (1937),** The Dominant Sex **(id.),** Housemaster **(1938). Moare în plină tinerețe creatoare într-un accident de avion, pe lacul Ontario, în 1942.**

HOLT Hans

Actor austriac de teatru și film, născut la Viena, la 22 noiembrie 1909. După studii dramatice la Reinhardt-Seminar, debutează ca prim-amorez pe scenele vieneze și pe cele din Austria. Descoperit în curînd de căutătorii de talente ai studiourilor de film, devine în scurtă vreme popular ca actor de cinema pentru farmecul său, pentru chipul său simpatic, jovial, cu trăsături armonioase, pentru jocul său spontan, degajat. Debutează în 1935 ca partener al comedianei Franziska Gaal în Caterina și se afirmă cu fiecare nou film: Confetti **(1936),** Lumpacius vagabundus **(1937), 3 la 1 în dragoste (id.),** Surîs din Viena **(1938),** Regele valsului **(1939),** Trei și una **(id.),** Dragoste de mamă **(id.),** Căpitanul de poștă **(1940),** Un vals de odinioară **(id.),** Cînd iliacul înflorește **(id.),** Un vis vienez **(1941),** Schrammeln, cvartetul vienez **(1944). Cel mai puternic rol din cariera îl va interpreta în** Mozart **(1942), film biografic semnat de Karl Hartl, în care va evoca pe ecran figura luminoasă și tragică a celebrului compozitor. Dealtfel după război, în Austria și R.F.G., va alterna mai des comedia cu drama, cunoscînd mari succese personale în:** Singende Engel **(1947),** Engel mit der Posaune **(1948),** Primăvara pe gheață **(1951),** Kaiserwalzer **(1953),** Du bist die richtige **(1955),** Die Trapp-Familie **(1956), originalul după care americanii au realizat** Sunetul muzicii, Wien, Du Stadt meiner Träume **(1957) de Willi Forst,** Rendez-vous in Wien **(1959) etc. H.H. se consacră de asemenea picturii, poeziei și teatrului, ca dramaturg scriind numeroase comedii pe care le pune în scenă și le interpretează:** Es wird einmal, Der Zaun, Der Herzspezialist **etc..**

flacăra actualitate

ritmicitate și eficiență

Dezvoltarea în ritmuri înalte a industriei noastre chimice, punerea în funcțiune de noi obiective în cursul acestui an cere din partea principalului furnizor de utilaje și agregate, Uzinele «Grivița roșie», o muncă de o perfectă ritmicitate pentru a putea livra șantierelor, la termen, utilajele contractate, fără a produce nici un fel de întîrzieri. În condițiile devansării termenelor de dare în folosință a noilor obiective industriale și a măririi sarcinilor pe anul 1973, în cursul lunii decembrie s-a purtat la uzină o discuție comună cu toți beneficiarii, stabilindu-se în mod concret eșalonarea tuturor comenzilor pe decade și pe luni. Această eșalonare a avut în vedere noile sarcini sporite ale beneficiarilor, de aceea, toate termenele anterior stabilite prin contracte au fost corelate cu noile cerințe, stabilindu-se termene, în unele cazuri cu 3—5 luni mai devreme, ca în cazul utilajelor necesare platformelor industriale de la Pitești și Arad.

Pe baza acestor discuții, uzina, la rîndul ei, de data aceasta în calitate de beneficiar, a stabilit termene noi cu furnizorii de materii prime. Astfel, s-a putut nominaliza tonajul de utilaje produse pe fiecare lună, în conformitate cu necesitățile șantierelor de investiții ale principalilor beneficiari. Pentru primele termene de livrare sînt asigurate toate condițiile, planul fiind defalcat pe brigăzi și decade și cunoscut pînă la ultimul muncitor.

În instantaneul nostru, trei dintre cei care contribuie la evidențierea secției a 3-a în bătălia pentru ritmicitate: maistrul Aurel Georgescu și șefii de brigadă Vasile Tilev și Gh. Buftea.

la pupitrul orchestrei „pasdeloup" din paris

Un scurt interviu cu dirijorul Paul Popescu de la Opera română din București, înaintea plecării sale în capitala Franței:

— Cu ce ocazie această deplasare?

— Am fost invitat să dirijez din nou — prima oară am avut plăcerea să mă întîlnesc cu membrii formației în 1971 — celebra orchestră «Pasdeloup», una dintre cele mai vechi din Europa. Tocmai îmi puneam la punct programul concertului extraordinar din seara de 21 ianuarie, care va avea loc în sala Théatre des Champs Elysées, cu o capacitate de peste 2 000 de locuri.

— Spuneți-ne, ce va cuprinde programul acestui concert?...

— Lucrări de Berlioz, Schumann, Saint Saens, Wagner. Parizienii îndrăgesc mult muzica simfonică, și concertele orchestrei «Pasdeloup» reprezintă adevărate evenimente. Faptul că mă voi afla la pupitrul ei, este încă o dovadă a aprecierii deosebite de care se bucură în Franța artiștii români.

— Despre activitatea de la București?

— La înapoiere voi începe lucrul în vederea dirijării a patru spectacole ale primei noastre scene lirice cu opera «Tannhäuser» de Wagner.

arheologii la curtea de argeș

— S-au descoperit piese de artilerie din secolul al XV-lea și un admirabil sfeșnic din secolul al XIV-lea —

Se împlinesc șase ani de cînd cunoscutul arheolog bucureștean N. Constantinescu, cercetător principal la Institutul de arheologie din București, sapă pe locul pe care se afla Palatul domnesc al voievodului Seneslau. Ultimele sale investigații au condus la descoperiri deosebit de interesante.

Printre altele, într-o groapă s-au găsit un număr de ghiulele de piatră, piese de artilerie din secolul al XV-lea. Ghiulelele au fiecare un diametru de 40 centimetri. De asemenea s-a scos la lumină o deosebit de frumoasă piesă ceramică: un sfeșnic din lut ars cu pereții traforați, lucrat în secolul al XIV-lea după părerea specialiștilor, în maniera meșterilor din secolul al XIII-lea. Un asemenea exemplar s-a mai găsit la Corint, în Grecia.

S-a mai descoperit o monedă din vremea unui împărat bizantin, probabil Alexias al III-lea Anghelos (1195-1203) — monedă care confirmă prezența fostului Palat domnesc încă din secolul al XIII-lea.

Săpăturile arheologice de la Palatul domnesc de la Curtea de Argeș se găsesc în faza finală, cercetătorul N. Constantinescu urmînd să înceapă alcătuirea unei monografii a acestei importante așezări voievodale.

Ghiulelele descoperite la Curtea de Argeș.

un iepure pentru dumneavoastră

O noutate în stare să intereseze nu numai pe consumatorii obișnuiți ai localurilor, ci și pe ghinioniștii în ale vînatului. Recent, în Capitală s-a redeschis într-un cadru ambiant o unitate publică — restaurantul «Pui de urs», unic prin specificul preparatelor servite, în cea mai mare parte provenite din vînat. Unitatea, avînd o capacitate de 170 de locuri și o cramă proprie, oferă vizitatorilor preparate vînătorești adecvate fiecărui sezon de vînătoare. Nu vor lipsi specialitățile de mistreț, căprioară, iepure etc.

după exemplul maestrului...

De la o lună la alta, de la o zi la alta, o întreagă generație de tineri au hotărît cu pasiune și răbdare să devină tenismani. Spectacolul poate fi sesizat cu ochiul liber, în parcuri, pe maidane, în liniștea străzilor cu sens interzis, pretutindeni unde băieții noștri pot întinde o frînghie între doi stîlpi și au răgazul de a trimite mingi de toate calibrele și esențele cu ajutorul unor rachete autentice sau în lipsa acestora chiar cu palme de lemn confecționate ad-hoc din platouri de bucătărie

Cererea explozivă de rachete de tenis confirmă și ea voga acestui sport, aproape necunoscut în țara noastră pînă mai deunăzi. La cererea rețelei comerciale, producția de rachete de tenis a crescut după cum urmează: de la 6 857 bucăți în 1971, la 30 000 bucăți contractate pentru anul în curs.

Da, tenisul — reprezentat atît de strălucit pe plan mondial de către Ilie Năstase și Ion Țiriac — tinde să se transforme într-un veritabil sport de masă.

palestra

de Victor BĂNCIULESCU

patinaj în zori de zi?

Acum, cînd «luna e din nou a îndrăgostiților», iar bilanțurile au făcut loc speranțelor, ne lăsăm pradă vălmășagului de gînduri și vise, într-un domeniu pe care unii îl repudiază, în timp ce alții îl includ tot mai des în viața curentă. Inteligența, ca materie de studiu psihologic, e numită acum, chiar și de savanți, «gimnastica minții». Proaspătul laureat al Premiului Nobel pentru literatură Heinrich Böll, cînd vrea să sublimeze pericolul rutinei care amenință pe scriitorii cu «sigiliu de maestru», își alege alegoria din lumea pugilismului: «Pentru boxerul avansat... fiecare nouă luptă devine mai îndîrjită și mai primejdioasă decît cea precedentă — căci, o dată candoarea pierdută, în locul ei s-a instalat știința».

Anecdota cea mai nostimă care circulă zilele acestea pretinde că e fericită mișcarea sportivă care-și poate permite să aibă, într-un clasament al valorii și al popularității, trei oameni înaintea lui Ilie Năstase. Victoria pagaei asupra rachetei, victoria canoei și a luptelor greco-romane asupra tenisului puteau fi perfect normale și n-ar trebui să mire pe nimeni.

În schimb, e de mirare cum matematica a ajuns să tînjească după succesele tenisului. Într-un recent interviu, academicianul Grigore C. Moisil, caustic și amator de paradoxuri cum e, spunea: «Mă bucur că tenisul a început să fie înțeles. Pînă nu de mult erau înțelese doar fotbalul și boxul. Dacă continuăm pe același drum, prevăd că într-un număr mic de ani va fi înțeleasă și matematica... Trecerea de la box la tenis e o ridicare a nivelului cultural al țării. Sînt mulți care au urmărit meciurile lui Năstase fără să știe să joace tenis... A face matematică, fizică este o treabă tot atît de serioasă ca a juca tenis». De unde mai e un pas pînă la concluzia că oamenii au început să înțeleagă că a juca tenis nu e o joacă, ci un progres.

Dar dacă tenisul e pus alături de matematică, atunci patinajul artistic, de pildă, prezintă trăsături și ciudățenii care ar putea fi pilduitoare pentru cine știe ce disciplină. Iată cîteva mostre. La 11 ani și 5 luni, în 1968, la Grenoble, cea mai tînără participantă la Olimpiadele albe culegea aplauzele lumii întregi într-o fermecătoare evoluție pe luciul gheții. Copilul Beatrice Hustiu învingea atunci, la exercițiile liber alese, pe Sonja Morgenstern (R.D.G.), Rita Trapanese (Italia) și Charlotte Walter (Elveția); peste 4 ani, în 1972, la Sapporo, cele trei învinse se clasează în ierarhia olimpică pe locurile 6, 7 și 9. Nu e gratuit calculul probabilității după care Beatrice Hustiu ar fi putut ajunge în acest eșalon de frunte al patinajului mondial. Dar ea a fost ținută — din motive obscure — departe de patinoare, timp de aproape doi ani. Acum cînd, modestă, reîncepe patinajul, într-un cuplu nou, asociația studențească la care este de drept legitimată încearcă s-o izgonească, sugerîndu-i să-și caute alt club, fără vreo justificare, din motive la fel de obscure ca cele pomenite mai sus. Vorba anecdotei, fericit sportul care-și poate permite să lase talentele la voia întîmplării.

Pentru a completa tabloul patinajului artistic, să menționăm că sportul care s-a bucurat în ultimii ani de cele mai importante investiții (o sumă de patinoare artificiale, create tocmai pentru a spori contingentul de practicanți, precum și interesul publicului), își disputa campionatele naționale în București, în zile de lucru, de început de săptămînă (de ce?), la incredibilele ore: 6-7 în zori și 13-15 la prînz! Dacă e adevărat că, în Capitală, din cauza hocheiului, patinajul nu mai poate trăi, atunci de ce nu s-au transferat campionatele la Miercurea Ciuc sau în altă localitate, din multele care au fost înzestrate cu patinoare artificiale și unde beneficiul în domeniul popularizării ar fi fost asigurat? Slabă federație, căreia tradiția de 100 de ani nu i-a adus nici un spor...

dialog cu cititorii

de H. DONA

Deși au trecut aproape două săptămîni din anul care nu mai este — prin urmare — așa de nou și tot mai continuăm să primim scrisori de felicitare de la cititori (o fi și contribuția poștei la mijloc?). De aceea, încă o dată, mulțumim tuturor. Mulțumim de asemeni și cititorului bucureștean care ne-a atras atenția că 1973 este, potrivit calendarului extrem-oriental, «anul boului», în timp ce 1972 a fost anul șoarecelui. Precizarea nu poate decît să ne bucure; simpaticul animal cîntat de Carducci și pictat de Grigorescu s-a dovedit totdeauna — spre deosebire de alte rubedenii zoologice — pașnic, calm, muncitor, folositor. Din vremurile cele mai îndepărtate, oamenii s-au înțeles cu boii, iar eventualele conflicte trecătoare nu s-au datorat niciodată celor din urmă. Am luat notă și de informația comunicată de un cititor din Constanța, după care ordinea zilelor în 1973 e aceeași ca în 1962; nu știm ce importanță are acest lucru, dar nu ne îndoim că trebuie să fie un semn bun.

Inginerul *W. Mtess* din Brașov ne trimite o pledoarie pentru colectarea cutiilor de conserve uzate. După socoteala dumisale, într-un an s-ar putea recupera astfel o cantitate de 86 400 000 kg de fier care, la prețurile practicate de Întreprinderea de colectare a metalelor, ar valora 34 560 00 lei și care ar reprezenta echivalentul în metal a 28 800 tractoare sau a 43 000 strunguri mari etc. Cifrele par impresionante. Dincolo de dificultățile (semnalate și de autor) pe care le implică operațiile de colectare și de transportare a aproape 100 milioane de cutii se mai pune o întrebare: oare fiecare locuitor al țării noastre, de la sate și de la orașe, consumă pe lună 6 (șase) cutii de conserve, dintre care două de cîte un kilogram? În orice caz, vom trimite propunerea cititorului nostru celor care cunosc mai precis toate datele problemei, și în cazul în care se dovedește rezonabilă, vom căuta s-o sprijinim cît mai bine.

Doar un răspuns trist putem da cititorului *Andrei Pascu* din Sibiu care ne cere noi amănunte în legătură cu senzaționalul caz al supraviețuirii îndelungate a victimelor unei catastrofe aeriene din Anzii chilieni. Să rememorăm faptele: cu cîteva luni în urmă un avion uruguayan s-a prăbușit într-o regiune muntoasă și pustie din Chile. Cercetările pentru salvarea eventualilor supraviețuitori au fost abandonate după cîteva zile. Or, la începutul lunii decembrie din anul trecut, printr-o întîmplare, a fost găsit un grup destul de important dintre pasagerii considerați de mult ca pierduți. Medicii care i-au examinat au considerat supraviețuirea lor drept un adevărat miracol (singura hrană de care dispuneau era o iarbă săracă în proteine). Despre acest «miracol» au scris ziarele din lumea întreagă iar biologi și fiziologi au și început să construiască diferite ipoteze. Din păcate, «miracolul», ca și atîtea alte miracole, n-a avut viață prea lungă. Așa cum au mărturisit pînă la urmă chiar supraviețuitorii, rezistența lor îndelungată s-a datorat faptului că și-au mîncat colegii morți. Trist, dar asta e. Ce am mai putea adăuga? Doar un amănunt: după ce s-a lămurit misterul, o parte dintre mîncătorii de oameni s-au simțit tentați să dea și niscaiva explicații teoretice. Unii, catolici practicanți, au afirmat că prin consumarea semenilor lor au avut sentimentul că repetă misterul euharistiei, alții, mai «științifici», apreciază că au făcut în decurs de cîteva zile ceea ce natura realizează într-un proces lung de mii de ani, în sfîrșit, cîțiva consideră că au procedat cum au procedat animații de sentimente de milă și frăție față de colegi de nenorocire etc. De unde se vede încă o dată că — parafrazînd o vorbă celebră — canibalul fără preocupări etice și filozofice n-are nici un haz.

Printre alte propuneri, cititorul *Dumitru Asandi* din Suceava ne sugerează și publicarea unor documentare științifice pe teme de matematică. «Se spune pe bună dreptate, ne scrie cititorul sucevean, că astăzi nici o activitate științifică sau productivă nu este posibilă fără cunoștințe serioase de matematici. Din acest motiv se formează treptat un interes de masă pentru matematici: n-ar putea o revistă ca a dumneavoastră să încerce a face ceva în această privință, bineînțeles într-o formă cît mai accesibilă?...» Răspunsul nu poate fi decît afirmativ. Dealtfel «Flacăra» a mai publicat și în anii trecuți materiale pe această temă care au fost bine primite de către cititori. Vom căuta să continuăm. Sărbătorirea în acest an a unor personalități ca Gh. Lazăr, Gh. Țițeica și D. Pompeiu ne va ajuta să încadrăm asemenea preocupări în prezentarea unor momente semnificative din dezvoltarea culturii românești.

O industrie de vîrf a economiei moderne —

INDUSTRIA IDEILOR

de Ioan GEORGESCU, doctorand în economie

O analogie frecvent întîlnită în literatura economică este aceea între medicul chemat de pacient pentru a-i pune diagnosticul și consultantul în probleme de conducere, organizare, marketing, solicitat de întreprinderi, de regulă, cînd lucrurile merg prost, pentru a-i găsi cauza și, respectiv, remediul.

Ce-i drept, ei nu este întîmpinat întotdeauna de conducătorii sectoarelor pe care le analizează cu zîmbete și entuziasm, deoarece aceștia își spun: «Ce nevoie avem să ni se spună de la obraz că sîntem conducători slabi?». Dar în ciuda acestor «indispoziții» inerente, profesia de consultant s-a impus tocmai prin rezultatele economice remarcabile pe care le aduce în viața întreprinderii — și aceasta este lucrul cel mai important — *cu investiții relativ modeste*.

«LA PATUL BOLNAVULUI»

Și astfel ne-am apropiat în fapt de cauzele care au determinat apariția profesiunii de consultant: necesitatea de a obține o eficiență cît mai mare a producției și, respectiv, competitivitate; complexitatea conducerii producției moderne, care implică nu rareori coordonarea unor eforturi multidisciplinare; lupta împotriva soluțiilor de rutină care, implacabil, atrag pe unii conducători, dar care, în unele cazuri, pot fi mult mai bine apreciate critic de un specialist din afară.

În adevăr, pentru întreprindere nu este totdeauna eficient să dispună de *toate* categoriile de specialiști pe care le reclamă rezolvarea unor probleme deosebite de conducere, organizare, marketing, cu atît mai mult cu cît aceste probleme pot apărea sub o formă specifică *doar la anumite răstimpuri*. De pildă, o anumită evoluție conjuncturală imprevizibilă poate ridica la un moment dat probleme dificile de marketing unei întreprinderi.

Constatăm deci că dinamismul vieții economice moderne reclamă concentrarea în timp scurt a unui număr mare de specialiști, de diverse categorii, care să ofere în timp util un diagnostic întreprinderii interesate, consultantul «vînzîndu-și» direct rezultatul muncii sale: idei de îmbunătățire a activității sau chiar un proiect de organizare și eventual asistență tehnică pentru implementarea acestuia.

«MEDICI» SPECIALIȘTI, «MEDICI» GENERALIȘTI

Analiza experienței mondiale relevă că, de regulă, consultanții provin din personalul care a lucrat în prealabil în compartimente funcționale de conducere, organizare sau marketing, sau chiar în funcții de conducere. Mai puțin se practică recrutarea directă din rîndul absolvenților învățămîntului superior. Indiferent însă de proveniență, personalul este riguros selecționat: uneori viitorul consultant este ales din aproape o sută de persoane examinate! Exigență legitimă, deoarece consultanța se sprijină într-o măsură extrem de ridicată pe valoarea oamenilor, pe competența lor profesională, pe experiența lor practică.

Noii angajați urmează cursuri speciale pentru aprofundarea cunoștințelor și lărgirea ariei lor. Instruirea multidisciplinară (evident, în limitele științei conducerii și organizării) este determinată de necesitatea utilizării cît mai eficiente a personalului disponibil.

După o anumită experiență, pe baza rezultatelor obținute, consultanții se specializează în diferitele domenii în care acționează firma de «consulting» din care fac ei parte, pentru că uneori înșeși firmele sînt specializate pentru a se asigura un înalt grad de competență, de stăpînire a conceptelor, metodelor și tehnicilor cerute de rezolvarea diverselor probleme de conducere. În general, se evidențiază profilarea consultanților în generaliști — capabili să pună un «diagnostic» și să rezolve probleme de sinteză, de integrare la nivelul întreprinderii sau al funcțiunilor acesteia, și specialiști — foarte buni cunoscători ai *anumitor* metode și tehnici de intervenție în domenii limitate (studiul muncii, sisteme informaționale etc.).

CHEVROLEȚUL ANILOR '20: UN RATĂU EVITAT

Istoria de cîteva decenii a activității de consultanță cunoaște și... cîteva eșecuri celebre. Astfel, după primul război mondial, firmei «General Motors», care a consultat un grup de «ingineri industriali» asupra perspectivelor diferitelor sale produse, i s-a recomandat să lichideze tocmai automobilul «Chevrolet», recomandare care, din fericire, nu a fost reținută. Această întîmplare, larg difuzată de prospectele firmei, revine deseori în «reproșurile» aduse consultanței.

Cu ventilatorul Vernado s-a întîmplat un caz similar. Foarte cunoscuta firmă de consultanță «Booz, Allen & Hamilton», solicitată de inventator să întocmească un studiu de marketing pentru acest nou produs (ventilatorul circular) care avea să devină cel mai «glorios» ventilator... din istorie, a întocmit, în urma cercetărilor sale de piață, un raport *negativ*. Inventatorul a aruncat însă la coș raportul și a lansat produsul, care a infirmat previzările sumbre, creînd astfel un alt caz clasic de eșec pentru consultanță.

Faptul că activitatea de consultanță a continuat să existe și chiar să se dezvolte după astfel de ratéuri monumentale dovedește că a fost vorba, de fapt, despre greșeli inevitabile la orice început de drum.

Și în acest caz, analogia cu medicul este elocventă. Dacă pentru sutele de operații reușite medicului nu i se face o publicitate specială, este suficientă o singură alunecare a bisturiului pentru ca toată lumea să afle de greșeala respectivă și să și-o reamintească multă vreme.

Consultanții nu au posibilitatea practică de a-și face publicitate pe baza rezultatelor bune sau chiar spectaculoase obținute uneori, deoarece realizările efective sînt ale firmei care aplică recomandările, și ele apar de regulă după o perioadă relativ îndelungată de timp, în orice caz după ce ei au părăsit întreprinderea. Dealtfel, de multe ori aceștia ajung la un diagnostic pe care-l «suspectau» de fapt înșiși conducătorii, ceea ce creează acestora din urmă un sentiment de insatisfacție.

«Medicul întreprinderii». Dar este vorba de un doctor de tip deosebit: consultantul industrial. El tratează defecțiunile — sau să le spunem afecțiunile — de organizare, intervine în cazurile de tromboze birocratice, prescrie medicamente pentru activarea circulației comerciale. Economiștii i-au și împărțit pe consultanții industriali în două categorii, aidoma discipolilor lui Esculap: în generaliști și specialiști.

De exemplu, firma «Reynolds Tabacco Co», în urma dezvăluirilor privind corelația statistică dintre fumat și cancerul pulmonar a solicitat cot firmei «Booz, Allen & Hamilton» îndrumare în elaborarea strategiei de diversificare a produselor. «Diagnosticul» a fost ca firma să se orienteze spre bunuri de consum. Ulterior, vicepreședintele firmei «Reynolds» a declarat că de fapt compania intenționase de la bun început să achiziționeze o fabrică de băuturi «Hawaiian Punch».

Dacă într-adevăr consultanții păcătuiesc undeva, este că uneori ei încearcă să forțeze aplicarea unei metode care s-a dovedit adecvată pentru o întreprindere la o alta la care se pretează mai puțin.

În general, se apreciază însă că cei mai nemulțumiți de consultanți sînt conducătorii mijlocii care, pe lîngă faptul că nu se angajează totdeauna într-un dialog egal cu consultanții, își văd amenințate posturile de orice «idee novatoare».

PE CINE A CONSULTAT ULTIMA PROMOȚIE DE CONSULTANȚI?

Actul de naștere al profesiunii de consultant în țara noastră a fost semnat prin H.C.M. 1324 din septembrie 1970, care a așezat pe baze contractuale relațiile dintre cabinetele

SPAD(A) CONSULTANȚILOR BUCUREȘTENI

Cabinetul pentru probleme de organizare a producției și a muncii al municipiului București a desfășurat între anii 1971 și 1972, cu un larg colectiv de colaboratori, o acțiune amplă pentru introducerea prelucrării automate a datelor în cadrul Centralei industriei confecțiilor. Consultanții, în număr de aproape 50, proveneau din diferite întreprinderi bucureștene (F.M.U.A.B., 23 August, Policolor, I.I.S. Dacia, Fabrica de pompe) sau institute: Institutul central pentru sisteme de conducere cu mijloace de automatizare (ICSCMA) și Institutul central de perfecționare a cadrelor de conducere din economie și administrația de stat.

Buna cunoaștere de către conducerea cabinetului a colaboratorilor săi a permis ca pentru fiecare problemă abordată în cadrul proiectului (ex. analiza aprovizionării, gestiunea stocurilor, programarea producției, proiectarea bazei de date, organizarea centrului de calcul etc.) să fie cooptați specialiști cu experiență și realizări efective în domeniul respectiv, ceea ce a dus la adoptarea de la bun început a unor soluții verificate, la eliberarea de empirismul pionieratului.

Spiritul de echipă, absolut necesar pentru coordonarea unei lucrări de o asemenea amploare, a fost asigurat prin faptul că majoritatea consultanților au fost absolvenți ai cursului de analiză și programare de la fostul CEPECA, deci aveau o pregătire unitară.

Proiectul de ansamblu este eșalonat în cinci etape, care împreună se întind pe o perioadă de circa cinci ani.

După analiza generală de sistem, care a durat aproape un an, s-a trecut la analiza detaliată, pe subsisteme. Paralel se desfășoară lucrările pentru proiectarea sistemului informațional de conducere, lucrare preluată sub contract separat de specialiștii ICSCMA. Vor urma apoi etapele de elaborare a programelor pentru calculatorul electronic și implementarea sistemului.

Pregătirea cadrelor de informaticieni proprii ai centralei se desfășoară paralel cu realizarea proiectului. Se urmărește astfel ca pînă la sfîrșitul anului în curs, cînd se va primi calculatorul electronic, să se fi format și specialiștii centrului de calcul propriu. Interesant este că pregătirea nu s-a rezumat la informaticieni. Toate cadrele de conducere ale centralei urmează cursuri de inițiere în informatică, astfel încît, pe lîngă «sensibilizarea» absolut necesară ele pot aduce o contribuție efectivă la realizarea Sistemului de prelucrare automată a datelor (SPAD), dînd concursul analiștilor în culegerea datelor.

Așadar, una din primele «spade» încrucișate de consultanții bucureșteni este, se pare, bine ascuțită...

județene pentru probleme de organizare științifică a producției și a muncii și întreprinderile beneficiare ale serviciilor cabinetului.

În calitate de consultanți ai cabinetelor au fost atrase cadre cu experiență din întreprinderile și instituțiile județului, care și-au dovedit calitățile și aptitudinile necesare în primii doi ani de funcționare — fără contracte — a cabinetelor. De asemenea, din activul obștesc al cabinetelor mai fac parte membri ai comisiilor economice ale comitetelor județene P.C.R. și reprezentanți ai întreprinderilor beneficiare.

Bilanțul, după primul an de activitate pe baze contractuale a cabinetelor, înregistra rezultate pozitive. Peste 700 contracte încheiate, în valoare de peste 27 milioane lei. Eficiența economică estimată pentru cele 237 contracte executate, în valoare de opt milioane lei, indica sporuri anuale ale producției globale în unitățile beneficiare de 335 milioane lei, o creștere a productivității muncii între 10 și 50 la sută pentru locurile de muncă proiectate, precum și beneficii suplimentare în valoare de 172 milioane lei.

Cifra medie de peste 200 lei beneficiu la fiecare leu investit în contracte de consultanță dovedește că organizarea științifică a producției și a muncii reprezintă un domeniu de investiție fără egal în vederea creșterii eficienței producției.

Paralel se dezvoltă în țara noastră și un alt tip de consultanță — consultanța *internă* a grupurilor industriale și centralelor.

Institutul central de perfecționare a cadrelor de conducere din economie și administrația de stat din cadrul Academiei «Ștefan Gheorghiu» a pregătit pînă în prezent trei promoții de consultanți în organizare și conducere. Ei își desfășoară de regulă activitatea în marile unități economice, oferind consultații în probleme specifice diverselor întreprinderi componente ale centralei sau grupului respectiv.

Îngrijorător este faptul că după 18 luni de pregătire asiduă în problemele de vîrf ale conducerii și organizării, o mare parte dintre acești consultanți nu sînt utilizați potrivit pregătirii obținute, în întreprinderile care au plătit școlarizarea lor, ci sînt repuși în posturile deținute înainte de școlarizare. Este cazul promoției de 12 consultanți din anul trecut, care s-au întors *cu toții* la vechile lor locuri de muncă! Concluziile se impun de la sine.

Corpul de consultanță — după cum o dovedesc și cele cîteva date prezentate aci alăturat — poate avea o contribuție deosebită în ridicarea nivelului general al conducerii în întreprinderile subordonate unei centrale sau unui grup industrial, ca și în rezolvarea optimă a unor probleme privind amplasarea de noi capacități, reducerea costurilor de fabricație, îmbunătățirea calității, utilarea, perfecționarea sistemului de întreținere a utilajelor, controlului etc. O dovedesc bunele rezultate obținute pe plan mondial precum și în practica noastră economică. Firește, în acele cazuri în care «industriei ideilor» i s-au creat condițiile pentru a arăta «ce poate».

CONSULTANȚA — O INDUSTRIE ÎNFLORITOARE

Apărută în primele decenii ale acestui secol, «industria» de consultanță se dezvoltă rapid și continuu, în prezent numărul firmelor de acest gen în lume fiind de ordinul miilor. Efectele favorabile în activitatea beneficiarilor, cît și însești veniturile obținute de firmele de consultanți le-au asigurat ofirmarea și expansiunea continuă.

Cîteva cifre sînt concludente. În Statele Unite funcționează în prezent 3 700 firme de consultanți, precum și aproape 50 000 consultanți individuali; în Anglia, 20 de firme includ peste 2 900 specialiști; în Franța activează aproximativ 11 000 consultanți.

Ritmul de dezvoltare a acestor firme — 15-20% anual le situează printre «industriile» de vîrf ale economiei moderne.

UN PROFESOR DE SOCIOLOGIE CHESTIONEAZĂ PE PRESEDINTELE FIRMEI...

La sfîrșitul anului 1970, firma «British Petroleum Co» și-a propus să facă o analiză completă a utilizării forței de muncă.

În acest scop a fost format un grup mixt de 28 consultanți, 26 interni și 2 din exterior (un consultant în probleme de conducere și un sociolog).

Avantajele unei asemenea formule mixte sînt multiple. Consultanții interni (toți cu studii superioare și cu oarecare experiență în analiza de sistem) pot să realizeze o mai mare aprofundare a analizei problemelor specifice ale firmei, pe care cei din afară nu le-ar sesiza. Pe de altă parte, puțini consultanți externi ar fi dispuși să se angajeze sau ar fi capabili să desfășoare o acțiune de asemenea amploare ca cea implicată de chestionarea unui numeros personal: peste 4 000 interviuri!

Un alt aspect: personalul este mai puțin «afectat» de întrebările consultanților interni, proveniți din mijlocul lui, răspunzînd cu mai multă sinceritate la întrebări legate de locul de muncă, modul în care e organizată activitatea de producție în sectorul respectiv și în întreaga firmă, politica de personal, de salarii și promovare.

În aceste condiții, principala sarcină a consultanților externi a fost să definească modificările necesare pe baza datelor culese de consultanții interni. Astfel, consultantul în probleme de conducere (de la firma «Associated Industrial Consultants Ltd») avea sarcina de a verifica și aviza toate rapoartele și propunerile făcute de grupul de consultanți conducerii firmei, în timp ce sociologul, profesor de organizarea dezvoltării la Universitatea Edinburgh, a chestionat pe președintele firmei și pe directori pentru a defini poziția fiecăruia în organigrama companiei.

Pentru a studia utilizarea forței de muncă, grupul a fost divizat în cinci subgrupe, fiecare urmînd să analizeze un anumit număr de compartimente. Pentru a nu prejudicia obiectivitatea științifică, consultanților interni — care ar fi putut fi influențați prin rutina de la vechiul loc de muncă — li s-au încredințat domenii complet diferite spre investigație: un inginer în rafinării a analizat depozitele de petrol, un geolog a investigat compartimentul de livrări ș.a.m.d. La rîndul lor, compartimentele au fost studiate pe mici colective de lucru și apoi pe întreg compartimentul. Apoi grupul s-a reunit comparînd informațiile pentru a vedea înlănțuirea lor în fluxuri și avînd astfel o imagine a activității întregii firme. În acest context consultanții externi au jucat un rol foarte important, ei putînd să realizeze o critică «dezinteresată» a sistemului actual.

Ca urmare a studiilor întreprinse de grupul de consultanți s-a ajuns la soluția scindării firmei, datorită dezvoltării impetuoase a sectorului chimie, și astfel a apărut nouă firmă chimică «British Petroleum Chemicals International Ltd.». La vechea «B.P.Co.» reorganizarea diviziei de vînzări a urmărit ca în activitatea de conducere directorul respectiv să nu mai fie obligat să decidă personal asupra unor probleme de interes secundar, care îl imobilizau în mod nejustificat.

Important este faptul că salariații, în urma restructurărilor organizatorice, au constatat că, oarecum, prin răspunsurile date la chestionare au contribuit și ei la noua formulă, mai eficientă.

Nu totdeauna consultanții sînt primiți cu zîmbetul pe buze. «Ce am nevoie să mi se spună de la obraz că sînt un conducător prost?», gîndește — uneori — «șeful». Dar se pare că unele cadre medii se tem cel mai mult de «omul cu idei»...

literare

de G. DIMISIANU

ION CARAION: duelul cu crinii

Faptul că Ion Caraion n-a desfășurat o activitate sistematică și profesionalizată în domeniul criticii și eseului literar a făcut să nu se bănuiască amploarea manifestărilor sale în această sferă. Iată de ce, în privința aceasta, împunătoarea culegere publicată de Cartea românească va fi pentru mulți o revelație. Se va vedea acum că aproape toată lirica de azi a trecut pe sub privirile acestui lector avizat și tenace; se va vedea mai ales că noile promoții de scriitori au avut și au în Ion Caraion pe unul dintre cei mai atenți și mai nedescurajați prospectori: *planetele* sale (una din secțiunile cărții) întîmpină talente aflate la prima lor afirmare mai sublimată, asistă procesele de închegare a unor lumi poetice noi, îndeplinesc o acțiune valorificatoare care discerne cu tact însă cît se poate de răspicat între vocațiile adevărate și veleitățile ambițioase, între reușite și eșecuri, între soluții fecunde și tentative lipsite de șansă.

Titlul volumului e o metaforă, avertizînd semnificativ asupra accepției pe care o dă autorul ideii de înfruntare intelectuală: un duel cu crinii și nu cu spadele, așadar o dispută ce nu poate (sau nu ar trebui) să rănească ci numai să întrețină (între adversari reali și ipotetici) o emulație al cărei țel necorupt să fie promovarea frumosului.

Dincolo de ceea ce enunță, propriu-zis, metafora din titlu mai aduce o sugestie: aceea că în ipostaza de critic Caraion nu-și va înăbuși vocația scrisului artist, nu-și va preface stilul în alteceva decît este prin voită impersonalizare; dimpotrivă, convoacă îndrăznet mijloacele exprimării prin imagine și pagina sa critică e totdeauna plină de culoare, debordînd de adjectivări și comparații ce au calitatea să evoce o atmosferă care e a scrierii comentate. Remarcabilă e însă nu abundența imaginilor cît puterea de a le domina și constrînge să fie suporții unei *demonstrații* critice cu strictețe condusă. Ne mărginim să citâm o caracterizare a poeziei lui Voronca, ilustrativă pentru tehnica de care vorbim: «Ilarie Voronca n-are cărți, n-are cicluri și n-are poeme. Pentru că toată opera lui (niște mii de pagini) e un singur poem dilatat, enorm, o singură imagine uriașă, impresionantă, inegală, monstruoasă cînd îi observi milioanele de brațe, de ventuze, de cîrlige. Un polip».

Primejdiile acestui fel de critică îi sînt știute, desigur, lui Caraion. Tentația e de a cultiva excesiv un procedeu care se autonomizează devenind scop lui însuși. Nu este cazul criticii lui Caraion, a cărei plasticitate și pregnanță în expresie sînt mai mult decît o chestiune de limbaj; este adică răsfrîngerea unei coerențe interioare și a unei capacități de percepție critică ce-și găsește fericite și energice formulări, nu de puține ori memorabile. Cu toate acestea nu stilistic ne solicită în primul rînd aceste comentarii critice, ci prin ceea ce afirmă sau contestă, prin viziunea estetică și scara de valori pe care ne-o propun (mai mult sau mai puțin explicit desigur).

O acțiune binevenită a criticii lui Caraion e de a da mai mult relief contribuției literare a generației pe care o reprezintă («generația războiului») și a cărei afirmare a cunoscut un drum sinuos și dramatic. Meritele unor poeți ca Tonegaru, Mihai Crama, Alexandru Lungu sau ale altora din aceeași serie sînt puse în lumină cu sentimentul unei restituții necesare.

Noile serii, promoțiile ilustrate, printre altele, de numele unor Ion Alexandru, Ilie Constantin, Cezar Baltag, Gabriela Melinescu, Gheorghe Pituț, Dan Laurențiu ș.a., criticul le întîmpină fără crispare, acordîndu-le răgazul unor analize atente și comprehensive. În afara cîtorva receptări poate prea generoase (A. Bataiu, Nora Iuga, Emil Manu), Ion Caraion e preocupat să disocieze, în scrierile comentate, notele originale de ceea ce i se pare arid, impropriu, mimetic sau nesemnificativ, pronunțînd așadar judecăți de valoare. O face cu discreție și fără a răni, însă ferm, inezitant, nelăsînd dubii.

Volumul grupează și articole mai vechi, din anii războiului și imediat următori, texte despre Eugen Jebeleanu, Eusebiu Camilar, Ilarie Voronca, Bogdan Amaru, un amplu eseu închinat literaturii lui Marin Preda (dintre cele mai interesante din cîte s-au scris despre acest autor), apoi reflecții în jurul unor subiecte mai generale («Literatura viitorului», «Orașul în literatură» etc.), fragmente de memorii, evocări și, în fine, un amplu compartiment dedicat literaturilor străine. Reținem de aici studiul despre Saint-Exupéry, atît de substanțial și pasionant în dialectica sa, paginile despre Baudelaire și încă altele dintr-un sumar foarte bogat și atît de atrăgător.

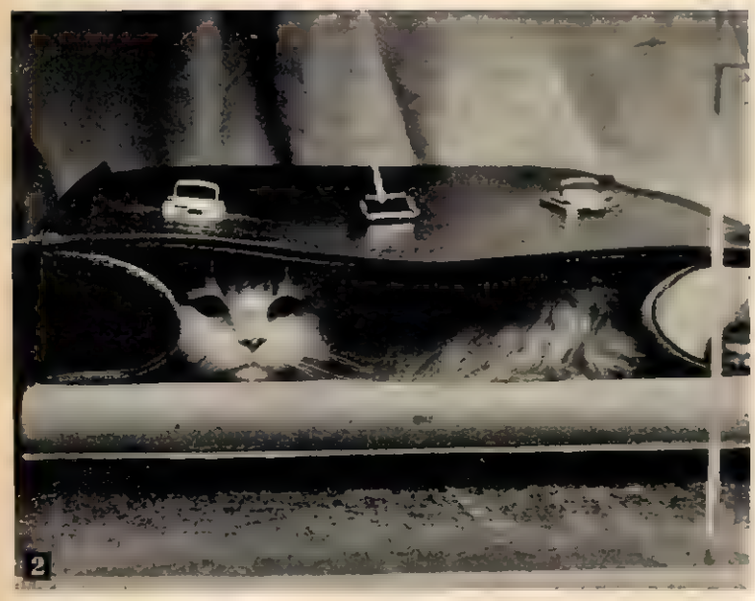

MISS PISS

La Stockholm s-a desfășurat cea de-a 29-a expoziție internațională a pisicilor de rasă. În foto1: pisica «Bonny», o persiană, declarată «Pisica anului» din Suedia. Foto 2: o altă pisică persiană, adusă la expoziție într-o servietă, refuză să-și părăsească... ambalajul.

A NIMERIT ORBUL LONDRA...

Elevii unei școli din orașul englez Leicester au realizat o hartă a orașului destinată orbilor, o aplicație a principiului «Braille». Harta este din plastic, tridimensională, străzile fiind marcate cu ajutorul unor sfori lipite pe hartă și clădirile importante folosite ca puncte de reper, realizate din mici piese de cauciuc. Matrița astfel făcută din material plastic poate fi multiplicată.

A LUAT-O LA SĂNĂTOASA

Un grup de scafandri bulgari a descoperit în apele Mării Negre din jurul Varnei o grămadă mare de ancore, care par să dateze din secolele 4–5 i.e.n. O asemenea cantitate de ancore plasate într-un singur loc constituie un caz bizar și oamenii de știință încă nu i-au găsit explicația. După unele opinii, ele ar fi fost ale unei escadre de nave care — dintr-un motiv sau altul — a trebuit să plece foarte repede și neavînd timp să desfacă ancorele, le-ar fi tăiat.

În fotografie, grupul de scafandri care a făcut descoperirea, condus de inginerul Anton Badjev, pregătește o emisiune cu acest subiect pentru TV.

AVEȚI PUȚINTICĂ RĂBDARE

Apele din jurul plajei Brunnsviken din Stockholm sînt foarte poluate, decolorate, urît mirositoare. Dragarea lor ar fi foarte dificilă, de aceea s-a recurs la un alt mijloc, experimental, de oxigenare a apelor. Cu acest sistem se speră ca în 4–5 ani apele să-și recapete prospețimea de altădată.

O ADEVĂRATĂ OPERĂ DE ARTĂ

La începutul secolului nostru, arhitectul Ion Berindei realizează una dintre cele mai impunătoare construcții ale Capitalei: Palatul Cantacuzino de pe Calea Victoriei. La 29 ianuarie 1906, cînd i se face inaugurarea, cronicarii ne descriu astfel această podoabă arhitectonică a Capitalei: «Un splendid imobil cu fațada în stil Ludovic al XIV-lea, cu plafoane pictate de artiști renumiți, cum sînt: Petrașcu, Vermont, Voinescu și Mirea; cu bronzuri și statuete realizate de sculptorul Storck; cu lemn sculptat și fier forjat ieșit din mîinile meșterilor bucureșteni; cu încălzire centrală prin calorifer cu vapori sub presiune; cu 600 de lămpi incandescente — o adevărată operă de artă în întregul ei...». Palatul era proprietatea lui G.G. Cantacuzino. De-a lungul timpului a avut mai mulți stăpîni și mai multe întrebuințări, iar după 1937 a devenit proprietatea lui George Enescu. Astăzi marile saloane ale palatului sînt ocupate de expozițiile MUZEULUI GEORGE ENESCU. Fotografia 1: lucrările de fundații. Fotografia 2: palatul în anul inaugurării, cînd nu avea instalați la intrare cei doi lei de piatră pe care-i vedem astăzi.

E CHESTIE DE CAP...

**«Aplecați capul!» —
Avertizează
o inscripție
pusă pe schela
de la intrarea
unui atelier
de sculptură londonez.
Una din ucenicele atelierului,
intuind precis
sensul avertismentului,
a aplecat nu capul,
ci capetele...**

MULȚUMESC, NU MI-E SOMN

Este știut faptul că, în general, oamenii dorm circa 5–10 ore pe noapte. Dar Svea Eklundh — 86 de ani — din Stockholm nu mai doarme din anul 1918... În timpul nopții, ea nu ațipește decît pentru cel mult 10—15 minute, în cioda tuturor tranchilizantelor, somniferelor pe care le ia după sfaturile nenumăraților medici pe care i-a consultat.

Interesant este faptul că Svea Eklundh nu pare alarmată de această stare care, după cîte afirmă, nu-i ridică nici o problemă, nici măcar în privința vederii, care nu i-a slăbit deși își petrece nopțile citind. Această ciudată tulburare a survenit în urma unui șoc pe care Svea Eklundh l-a suferit cînd mama sa a decedat.

cititori către cititori

Pentru a putea insera un număr mult mai mare de adrese la această rubrică, vom folosi prescurtări pentru anumite teme foarte solicitate. Astfel, teme diverse = D; automobilism = A; cinema = C enigmistică = E; filatelie = Flt; literatură = L; limbi străine = Lb; muzică = M; prietenie = P, sport = S; teatru = Te; tehnică = Th; viața timpului = T; schimb de foto acton = Fa; schimb de ilustrate = V.

Următorii cititori doresc să corespondeze:
Spinoche Marian, 25 ani, București, sect. 5, str. Olimpului nr. 74: D, V; *Oancă Iordache*, 23 ani, operator, Ciudanovița, bl. 120, et. I, ap. 19, jud. Caraș-Severin: D, V; *Nică Jan*, Craiova, cart. Craiovița, str. Bușteni nr. 11; M, P, S, V; *Ionescu Ștefano*, 20 ani, stud., București, sect. 6, str. Podoleni nr. 23: D; *Krausz Francisc*, 21 ani, Lăpuș nr. 381, jud. Maramureș: M, Fa, V; *Vorindan Angela*, 18 ani, elevă, Arad, cart. Grădiște, str. Ivrianu nr. 5 A: P, V; *Beldescu Rodica*, 23 ani, Pitești, str. Craiovei, bl. 16, sc. C, ap. 4: P, T, V; *Cărăvan Ionel*, 19 ani, mecanizator minar, Petroșani, str. Independenței, bl. 11/A, sc. I, et. III, ap. 51, jud. Hunedoara: C, Lb, M, P, S, Fa, V; *Karadsov Maria*, 21 ani, com. Dudeștii-Vechi nr. 1217/A jud. Timiș: D; *Văleanu Gabriela*, 18 ani, Timișoara, str. Venus nr. 2: D, Fa, V; *Bîtu Ion*, 18 ani, lăcătuș, Novaci, jud. Gorj: D, V; *Anghelescu Mihai*, 26 ani, Rm. Vîlcea, str. Procopiu, bl. G2, sc. B, et. IV, ap. 196, cart. Traian D, V; *Rusindilar Magdalena*, Rădăuți, str. 1 Mai nr. 114 P, V; *Climcenco Elena*, 17 ani, țesătoare, com. Horia, sat Cotu-Vameș, Fundătura Cringului nr. 157, jud. Neamț: P, Fa, V; *Gherasimov Viaceslav*, 32 ani, și *Gherasimova Galina*, 24 ani, U.R.S.S., Tuia-4, str. Kirova 161, ap. 4: D, Fa, V; *Dărăban Margareta*, 17 ani, elevă, Năsăud, bd. Republicii nr. 58: D, V; *Ionescu Ion Aron*, marinar, Constanța, str. Mercur nr. 17: D; *Fuli Silvia*, 16 ani, elevă, Cluj, str. Oașului nr. 178: P, V; *Cionțuțu Ladislau*, 20 ani, stud., Cluj, căm. stud. G. Coșbuc, str. Pacoli nr. 21: P, Th, T; *Gheorghiu Violeta*, elevă, București, sect. 5, str. Timiș Nicolae nr. 21: D, V; *Truică Costel*, stud., București, sect. 1, căm. stud. nr. 4, bd. Mărăști: D; *Vicol Zina*, 17 ani, elevă, Timișoara, str. Vasile Lucaci nr. 13, bl. B7, sc. A, et. IV, ap. 20: P,S; *Murărașu Nicolae*, 23 ani, și *Pascal Angel*, 22 ani, stud., Iași, complex stud. Tîrgușor Copou, bl. 2, cam. 9: C, M, P, S, V; *Friedman Francisc*, 26 ani, muncitor, Oradea, str. Pescărușului nr. 9: D; *Stoica Nicolae*, 28 ani, tehnician, Buzău, bd. Bălcescu, bl. 5, sc. C, ap. 53: D, *Ivanovici Florin*, București, sect. 7, of. p. 16, str. Fînului nr. 3: D, V; *Crețu Emilia*, elevă, com. Secuieni, jud Neamț: D, Fa, V; *Davițoiu Elena*, 20 ani, funcționară, București, sect. 7, bd. 1864 nr. 81: V; *Sbiera Ioan*, 18 ani, elev, Rădăuți, str. Călărași nr. 7, bl. 7, et. III, ap. 58: istorie, L, P, V; *Verde Livia*, 16 ani, elevă, Cluj, str Maramureșului nr. 170, bl. X, ap 3: D, V; *Ghebon Mărioara*, 35 ani, țesătoare, Roman, Fundătura Păcii, bl. G2, et. IV, ap. 21: P, V; *Rus Sanda*, 16 ani, elevă, Cluj, str. Sălăjului nr. 10: P; *Brînda Corneliu*, 24 ani, funcționar, com. Virfurile, jud. Arad: V; *Rusu Liviana*, 22 ani, Petroșani, str. Unirii, bl. 10, sc. II, ap. 4, jud. Hunedoara: D, V; *Constantinu Florina*, Timișoara, str. Glad nr. 48: C, L, M, P, V; *Alexandrescu Sorin*, Ploiești, bd. Republicii nr. 130, bl. C2, ap. 23: C, M, L, P; *Don Iulian*, 17 ani, elev, Brăila, cart. Hipodrom, bl. G16, sc. III, ap. 59: P, T, V; *Nagy Mihai*, 20 ani, strungar, Rîșnov, căm. F.S.R., cam. 20, jud. Brașov: M, P, V; *Crăciunel Tudor*, Năsăud, căsuța poștală 13; D, Fa, V; *Robin Edgar Daniel*, 27 ani, mecanic auto, Hunedoara, str. Ștefan cel Mare, bl. X2, et. II, ap. 66: P, S, V; *Crișan Maria*, 16 ani, elevă, Arad, str. Bușteni, bl. D, sc. A, ap. 3: D, V; *Chiru Lucia*, elevă, Codlea, str. 9 Mai, bl. 31, et. II, ap. 11, jud. Brașov: S, Fa, V; *Răileanu Lucica*, 18 ani, elevă, Botoșani, str. T. Vladimirescu nr. 44 bis: D, V; *Andone Cornelia*, 24 ani, pictor-vitrinier, Focșani, str. Tătulescu nr. 16: L, T; *Vitici Silvia*, Tg. Ocna, str. Trocuș nr. 3: V; *Ionescu George*, ing., București, sect. 4, str. Sold. Tudor Ion nr. 3, bl. 6, sc. X, ap. 101: C, M, P, Th; *Peter Veronica*, elevă, Codlea, str. 9 Mai nr. 31, bl. 1, ap. 10: M, P, V, *Dumitru Sandu*, 21 ani, turnător, Năvodari, str. Corbului nr 633, jud. Constanța: D, V; *Vrabie Liliana*, 17 ani, elevă, Sucoava, str. Mărășești nr. 7, bl. D1, sc. B, et. III, ap. 16: A, M, P; *Dumitru Cerasela*, 17 ani, dactilografă, Focșani, Strada Mare a Unirii nr. 333: P, Fa, V; *Florea Lenuța*, Timișoara, str. Gh. Doja nr. 33: Lb, M, P, Fa, V; *Drăghici Ștefan*, 25 ani, com. Slătioara, jud. Olt: P, V; *Bobîrnea Florentina*, 20 ani, com. Vitănești, jud. Teleorman: M, P, V; *Pîrvu Marieta*, 18 ani, elevă, Giurgiu, str. Avram Iancu nr. 45: D; *Rașu Gabriel*, 23 ani, Cîmpulung Moldovenesc, str. Sirenei nr. 10, bl. B 3, sc. C, ap. 58: D, V; *Gurriță Geta*, 17 ani, elevă, Mangalia, str. Rozelor nr. 2, bl. B, et. II, ap. 9: D; *Gligor Traian*, stud., Timișoara, căm. stud. nr. 1 M.V: M, P, S, V; *Blaj Constantin*, 24 ani, lăcătuș, Reșița, str Petru Maior, bl. 800, ap. 318: D; *Panțeru Dan*, 18 ani, elev, com. Valea Dunării nr. 175, jud. Argeș: V; *Cojocaru Ion*, Humulești, str. I. Creangă nr. 125, jud. Neamț: artă decorativă, C, M, S, V; *Gavrilă Ștefan*, 21 ani, com. Negoiu, jud. Dolj M, P, V; *Iacob Constantin*, 27 ani, operator chimist, Ploiești, str Tarcăului nr. 74, of. p. 3: P, V; *Elisie Mihaela*, eleva Galați, str. Gladiolelor nr. 9: V; *Țițu Tinel*, 21 ani stud., București, sect. 3, str. Matei Voievod nr. 77 D, V; *Izot Ivan*, 21 ani, strungar, București, sect. 4, str. Codrii Neamțului nr. 78, căm. 2 F.M.U.A: P, V. *Gogu Tereza*, 24 ani, prof., Iași, Șos. Naționali nr. 118 A arte plastice, arhitectură, schimb de reproduceri

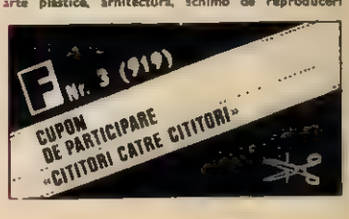

B. R. 406 — DRUM PRIN „INFERNUL VERDE“

«Locuința» unei familii de muncitori din zona de defrișare pentru șoseaua transamazonică.

Peste 5 000 km de șosea prin jungla amazonică .

Din loc în loc, de-a lungul șoselei, nucleele viitoarelor așezări ale coloniștilor.

Mașini pe măsura operațiunii-gigant.

Lumea de legendă a uriașei păduri virgine este, pentru cei peste 11 000 muncitori, o realitate dură.

Mașini gonind cu 100 km pe oră pe o șosea modernă trasată printr-o imensă junglă ce părea sortită să rămînă de nepătruns pentru veșnicie!.. Această veritabilă sfidare adusă de om naturii a fost prilejuită de inaugurarea primului tronson din ceea ce în Brazilia și dincolo de hotarele ei este denumit «Transamazonica», iar în limbajul prozaic al celor ce înfăptuiesc temerarul proiect — B.R. 406. Au devenit deci fapt primii 1 254 km (între Estreito, statul brazilian Goias, și Itaituba, statul Para) din cei peste 5 000 care urmează să deschidă drum prin «infernul verde» între porturile de la Atlantic, Joao Pessoa și Recife, și frontiera dintre Peru și Brazilia. Lumea de legendă a acestei uriașe păduri virgine — atît de puțin cunoscute pînă acum încît, cum afirma un explorator, poți spune orice despre ea fără a fi dezmințit — este pentru cei aproximativ 11 000 de oameni de pe «șantierul Transamazonicei» o realitate dură, o luptă titanică pentru a învinge — metru cu metru — cu machete, topoare, buldozere, excavatoare, pădurea și, totodată, o încercare de forță cu dușmani de felul climatului ucigător, ploilor torențiale, șerpilor, scorpionilor, păianjenilor otrăvitori, furnicilor roșii, muștelor, ale căror «pișcături» nu rareori sînt mortale. Pentru ce toate acestea? O ambiție mult mai puțin idilică decît aceea de a destrăma mitul uriașului adormit a declanșat întreaga operațiune-gigant. Este vorba de a pune în valoare o zonă de 5 milioane kmp din nordul Braziliei, ce reprezintă aproximativ 59% din suprafața țării, dar cu o densitate demografică de doar ceva mai mult de un locuitor pe kmp. Căci în urma urmei Transamazonica nu înseamnă numai șoseaua lată de 40 m, nu e un scop în sine, ci un mijloc. De-a lungul ei, din loc în loc, este prevăzut a se ridica așezări — unele rurale, altele urbane: primele — destinate lucrătorilor de pe șantier, celor cărora, veniți din diferite părți ale țării, li se oferă parcele pentru a le transforma în pămînt roditor (și a devenit celebru un anume Adao Morais care, lipsit de pămînt și mijloace, atras de acest miraj a mers pe jos cu familia 2 000 km pentru a ajunge aici!), iar celelalte — menite să adăpostească pe aducătorii la suprafață și prelucrătorii resurselor naturale concentrate în extrem de bogatele zăcăminte de minereuri de fier, staniu, bauxită, cupru, aur, diamante a căror existență a și fost dovedită prin prospectări din avion. Într-un cuvînt, — se afirmă în cercurile apropiate oficialităților braziliene — «operațiunea Transamazonica», ce se cifrează la circa o jumătate miliard dolari, ilustrează ambițioasa doctrină «desenvolvismento», — dezvoltarea cu orice preț — formulă interpretată în acest caz de observatorii de presă ca o încercare de «dezumflare» a presiunii sociale exercitate de «cea mai mare zonă de subdezvoltare din lumea occidentală » asupra întregii Brazilii. «Prioritatea amazoniană» nu se bucură însă de sufragii unanime. Se ridică argumente din cele mai variate puncte de vedere: **economico-politic:** mirajul loturilor pe care să le lucreze micii agricultori e pe cale să se destrame datorită intrării în acțiune a marilor latifundiari, iar cît privește exploatarea resurselor naturale ale subsolului în scopul dezvoltării țării, «concentrarea intereselor străine» pe acest tărîm a devenit atît de mare încît a determinat pînă și instituirea unei comisii parlamentare de anchetă; **etnografic:** pentru relativ puținii supraviețuitori ai triburilor indiene care au populat cîndva această uriașă întindere, ca și întreaga Brazilie dealtfel, «contactul» cu civilizația, — cu toate corolarele sale, inclusiv înmulțirea bordelurilor și în consecință a bolilor venerice — adusă odată cu Transamazonica, reprezintă pericolul unei dispariții totale; **ecologic:** «Atenție, — afirmă savanții — Amazonia produce actualmente 50% din întreg oxigenul planetei!» — iar Transamazonica înseamnă defrișarea pădurii, pe o bandă de 20 km de o parte și de alta a șoselei, de-a lungul întregului traseu, suprafață rezervată coloniștilor așteptați aici din nord-estul țării...

Tuturor acestor voci li se răspunde cu un argument ce face apel la orgoliul național: «Viitorul Braziliei e în junglă. Noi vom găsi aici tot ce ne trebuie pentru a deveni o mare națiune». Și lucrările continuă cu intensitate pe marele ax transversal — care va uni Atlanticul cu Pacificul peste Anzi, mergînd paralel la circa 300 km cu Amazonul — în pofida glasurilor critice, a climatului evasiinsuportabil, a miilor de dușmani văzuți și nevăzuți ai muncitorilor. Ba chiar s-a anunțat în aceste zile hotărîrea de a se construi o a doua șosea transamazonică, denumită «Perimetrul nord», ce va urma îndeaproape linia Ecuatorului, urmînd în viitor să fie legată la rețelele rutiere peruane, columbiene, venezuelene, căpătînd astfel o deosebită importanță economico-strategică. Iar dreptatea argumentelor pro și contra o va decide viitorul

I. CIOARĂ

flacăra actualitate

cu participarea premierului palme

Larga campanie de condamnare publică a acțiunilor agresive ale aviației americane împotriva R.D. Vietnam, desfășurată de organizații politice și sindicale din Suedia, a găsit un participant și susținător activ în persoana premierului suedez Olof Palme. Iată-l în imagine (în stînga) asistînd personal într-un mare magazin la culegerea de semnături pe Apelul Național care cerea încetarea bombardamentelor americane asupra teritoriului R.D. Vietnam.

JAPONIA–ecoul alegerilor

Importantul succes obținut de Partidul Comunist din Japonia în recentele alegeri continuă să rețină atenția opiniei publice și a observatorilor de presă. Dovadă — și prezența, în număr deosebit de mare, a ziariștilor la prima reuniune a grupului parlamentar comunist din Dieta japoneză.

DUPĂ DEZASTRU

LA MANAGUA

Zguduiturile tectonice din Nicaragua, care au transformat capitala Managua într-un tărîm al morții, se înscriu în bilanțuri, încă provizorii, cu cifre halucinante: 10 000 de morți, 80 000 de case distruse, centrul orașului scufundat cu 30 de centimetri, peste un miliard de dolari valoarea distrugerilor. Apariția în preajma ruinelor încă fumegînde a unor sacali și a păsărilor de pradă completează tabloul sinistru al molozului care a înghițit mii de vieți. Va mai fi vreodată un oraș Managua? Sau nu va mai fi? Sînt întrebări de viitor. Acum

în imensele tabere de sinistrați, salvarea fiecărei vieți contează. Organizațiile de Cruce Roșie și detașamente speciale de ajutor se află în acțiune. Este vorba de a se acorda asistență medicală, de a se distribui alimente zecilor de mii de năpăstuiți, de a împiedica izbucnirea epidemiilor. În imagine, aspect din orașul distrus.

LA RIO DE JANEIRO

De astă dată n-a fost vorba nici de cutremur și nici de altă calamitate. La numai două luni de la inaugurarea cu pompă publicitară, marele supermagazin «ideal» din Rio de Janeiro s-a prăbușit asemenea unui castel din cărți de joc. Catastrofa s-a produs la o oră de vîrf a vînzărilor, cînd magazinul era plin de cumpărători. În cîteva minute au fost îngropate sub dărîmături sute de persoane, numărul total al vic-

martor ocular: joan baez

După ce, împreună cu alți doi militanți pacifiști americani, s-a aflat, timp de aproape două săptămîni, la Hanoi, cunoscuta cîntăreață de folk Joan Baez a sosit la Hong Kong, în drum spre Statele Unite. Înainte de a se îmbarca a făcut declarații presei în legătură cu cele văzute și trăite în capitala R.D. Vietnam în toiul recentelor bombardamente ale aviației S.U.A. Joan Baez și însoțitorii ei au avut prilejul să vadă cu proprii lor ochi distrugerile provocate de bombele americane. «Era un masacru îngrozitor» — a declarat cuprinsă de emoție populara cîntăreață, adăugînd că s-a simțit «vinovată că a părăsit victimele distrugerilor americane».

Oricum, atît Joan Baez cît și juristul Tellford Taylor de la Columbia University și profesorul Michael Allen, prorector al Universității din Yale, au dezaprobat în termeni energici acțiunile aviației americane, arătînd că dezavuarea lor este cu atît mai întemeiată după convorbirile pe care ei le-au avut la Hanoi cu piloți americani căzuți prizonieri cu prilejul recentelor lor incursiuni aviatice asupra capitalei R.D. Vietnam.

În imagine, Joan Baez, fotografiată la Hong Kong îndată după sosirea de la Hanoi.

Iaolaltă— elevi, studenți și corp profesoral revendică

O politică democratică în materie de învățământ, de educație — iată o revendicare la ordinea zilei într-o serie de țări vest-europene. Fapt evidențiat de recente acțiuni de amploare ce au avut loc, de pildă, în Franța, Italia etc. Astfel, peste 100 000 de demonstranți, veniți din întreaga Franță,— incluzînd, alături de părinți ai elevilor, de studenți și de membri ai corpului profesoral, conducători ai partidelor de stînga semnatare ale programului comun, reprezentanți ai organizațiilor și asociațiilor laice, sindicale, democratice — au manifestat pe străzile Parisului (în fotografia alăturată un aspect din Place de la République) avînd drept revendicări: «O singură școală, școala laică!», «Democratizare — Credite pentru școli, nu pentru monopoluri — Gratuitatea învățămîntului», «Acces la științe și la meserii — Nu, selecției sociale!». La rîndul lor, studenții și corpul profesoral din instituțiile superioare de învățămînt italiene au ținut să-și exprime public nemulțumirea față de proiectele de legi privind învățămîntul superior, care dau mînă liberă arbitrarului. În fotografia din dreapta: reprezentanți ai corpului profesoral și ai altor salariați ai Universității din Roma, aflați în grevă, își afirmă revendicările printr-o demonstrație în fața Universității.

timelor neputînd fi stabilit decît după cîteva zile. Ancheta oficială inițiată pentru stabilirea cauzelor și răspunderilor a ajuns la o primă constatare de-a dreptul consternantă: clădirea care adăpostea supermagazinul «Ideal» a fost înălțată fără autorizația corespunzătoare de construcție și fără să fi fost supusă unor controale sau teste elementare de rezistență. Se pare că un grup de afaceriști voroși este implicat în această operațiune ilicită care s-a soldat cu o adevărată tragedie.

În fotografie, echipe de tineri participă la operațiunile de salvare a victimelor prinse sub dărîmături.

LA CHICAGO Iată ce a mai rămas din uriașul **DC-9 aparținînd companiei aviatice North Central Airlines, la cîteva minute după semnalul de decolare transmis din turnul de comandă al aeroportului din Chicago. Mașina care se avînta pe pista de beton s-a izbit, cu o secundă înainte de a se înălța, de un alt gigant aviatic aflat la sol: un Delta al Companiei Delta Airlines. Dezastrul n-a mai putut fi evitat. DC-9 s-a rupt pur și simplu în două, fiind cuprins de flăcări. În timp ce sirenele de alarmă sunau asurzitor, zeci de pasageri încercau să se salveze sărind de la înălțimea de cîțiva metri. Cînd ambele fragmente ale avionului au căzut pe pămînt, s-a constatat că din cei 45 de pasageri aflați la bord nouă au murit, iar 15 au fost grav răniți. În imagine, operațiunile de stingere a incendiului pe aeroportul din Chicago.**

„În sunet de fanfară"... cu note discordante

Intrarea în vigoare, odată cu începerea anului 1973, a tratatului de aderare la Piața comună a Marii Britanii, Irlandei și Danemarcei a fost marcată printr-o serie de manifestări deosebite în aceste țări — și mai ales în Anglia, unde a fost pus la punct un întreg program denumit «Spre Europa în sunet de fanfară». Printre altele, cu acest prilej a fost pusă în circulație o nouă monedă, în valoare de 50 pence (imaginea din dreapta) care prezintă pe una din fețe nouă mîini strînse — simbolizînd «Piața comună lărgită» — și menționează anul 1973. În pofida atmosferei festive care a însoțit evenimentul s-au făcut auzite și glasuri critice, care au ținut să scoată în evidență o serie de condiții dezavantajoase impuse Angliei, concurența acerbă căreia vor trebui să-i facă față produsele industriale britanice, din partea produselor similare ale «celor șase», imposibilitatea rezolvării acutei probleme a șomajului din Anglia pe seama celorlalte țări ale Pieței comune lărgite, care la rîndu-le cunosc probleme asemănătoare etc. Iată de ce «Financial Times» remarca: «Fanfara pentru Europa emite unele note discordante». Note discordante de același gen s-au făcut auzite și printre membrii «celor șase», chiar dacă pentru a marca momentul au împodobit feeric sediul Pieței comune din Bruxelles (imaginea de jos). Neascunzîndu-și lipsa de entuziasm față de lărgirea Pieței comune, ziarul vest-german «Die Welt», de pildă, sublinia că această grupare de state va reprezenta «o comunitate inflaționistă» și că mărirea numărului membrilor ei va duce la o sporire a cheltuielilor neproductive — respectiv pentru funcționarea aparatului comunitar de la Bruxelles, contribuabilii din cele nouă țări urmînd să suporte în 1973, potrivit ziarului citat, aproximativ 16 miliarde de mărci.

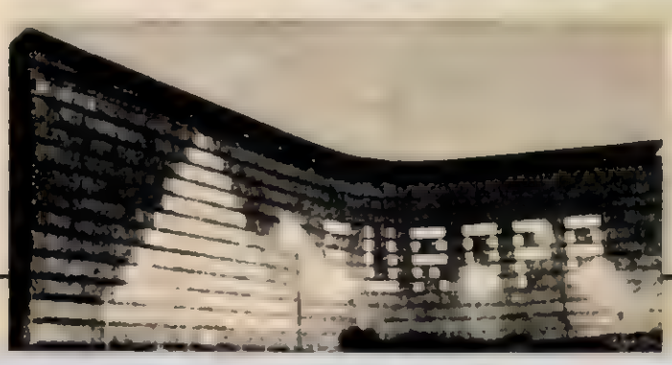

flacăra actualitate

laosul luptător în „sezonul uscat"

Paralel cu strădaniile susținute ale forțelor populare de eliberare de a se ajunge la un proiect de acord cu administrația de la Vientiane în vederea soluționării pe cale pașnică a problemei laoțiene, lupta armată pentru eliberarea țării se desfășoară cu intensitate pentru hărțuirea și zdrobirea forțelor inamice. În pădurile Laosului, puternice unități ale forțelor populare de eliberare obțin succese importante, profitînd mai ales de condițiile prielnice oferite de sezonul uscat. Un comunicat publicat zilele acestea la Sam Neua anunță că în primele 45 de zile ale acestui sezon patrioții laoțieni au scos din luptă aproape 5 000 de soldați și ofițeri inamici, capturînd mii de arme.

În aceeași perioadă, zonele eliberate ale Laosului s-au extins considerabil, cuprinzînd noi teritorii cu o populație de 60 000 locuitori. Deși obține asemenea succese militare, Frontul Patriotic din Laos își continuă eforturile pentru rezolvarea pașnică a problemei laoțiene și în acest spirit cere administrației din Vientiane să accepte proiectul de acord propus la 12 decembrie, menit să redea Laosului pacea atît de așteptată. O condiție obligatorie este însă ca S.U.A. să înceteze orice acțiune militară îndreptată direct sau indirect contra Laosului.

În fotografie, undeva în pădurile din zonele eliberate, o unitate a forțelor populare de eliberare gata de a pleca într-o nouă misiune.

la cîțiva kilometri de saigon...

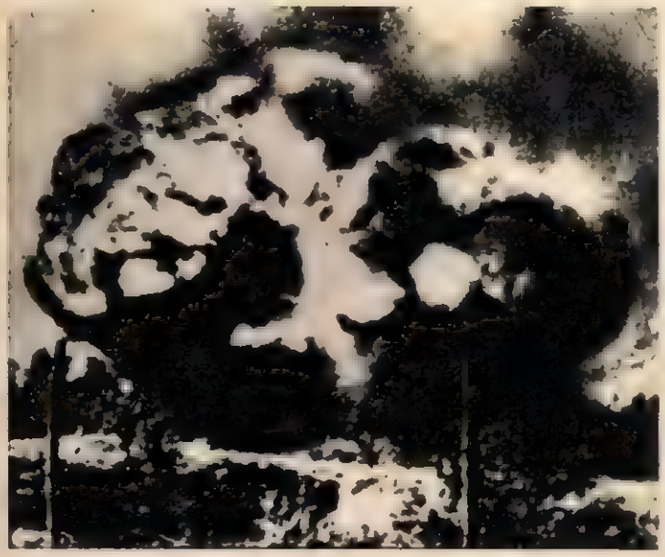

Orașul a fost trezit în zori de o detunătură infernală urmată de explozii succesive care au stîrnit panică în cercurile administrației saigoneze. Corespondenții A.F.P., A.P. și «Reuter» au relatat din Saigon că orașul a fost zguduit de bubuituri toată dimineața respectivă. Bucăți de plafon au căzut în camerele hotelului «Continental» în care locuiesc corespondenții străini. Abia cînd la cîțiva kilometri de Saigon s-au înălțat trombele de fum și de flăcări, populația și-a dat seama că este vorba de o nouă acțiune curajoasă a detașamentelor înaintate ale Frontului de eliberare națională în adevăr, după cum au anunțat apoi comunicatele militare, au fost aruncate în aer marile depozite de combustibil și de muniții ale trupelor saigoneze de la Cat Hai O acțiune reușită și un avertisment în plus la adresa administrației lui Van Thieu

pietà rediviva!

Marmura dăltuită genial de Michelangelo pentru a crea opera de artă nemuritoare **Pietà** și-a regăsit frumusețea pe care i-a insuflat-o cîndva marele artist. Imaginea distrugerii criminale apare încă alături de chipul restaurat cu migală, numai pentru a înlesni comparația și a nu se da uitării actul profanator. Acum, statuia, ferită de o armură din sticlă, ni se oferă din nou în splendoarea sa de altădată

R.S.A. — studenții și represiunile

Scenă obișnuită pe străzile orașului sud african Capetown, caracteristică climatului de represiune ce domnește în întreaga Republică Sud-Africană. Potrivit afirmațiilor corespondentului ziarului britanic «The Economist» se anunță un nou val de represiuni, ca urmare a iritării cu care regimul de la Pretoria a primit recenta hotărîre judecătorească de revocare a celor 500 de acuzații aduse studenților Universității de limba engleză, arestați după demonstrațiile antiapartheid din vară. S-a afirmat limpede, din surse oficiale, că la nevoie poliția va face uz de bastoane și alte mijloace împotriva studenților oponenți regimului de apartheid.

capricioasa iarnă

După o vară capricioasă, în care în diferite țări ale Europei și-a făcut apariția chiar zăpada, iată că în această iarnă, în locul fulgilor de nea, din înălțimi se revarsă în multe locuri șiroaie de apă. În imagine, aspect de pe străzile inundate ale localității Midsomer Nortore, de lîngă Bristol (Anglia). În schimb, s-a anunțat că în «Veneția nordului» — Stockholm — pompierii au avut destul de lucru cu incendiile declanșate ca urmare a aprinderii din cauza căldurii a ierburilor uscate.

chiar și licitațiile...

În contrast cu drumurile pe care capodoperele le parcurg pe filierele obscure ale pieței clandestine, sînt cele care au ca punct de plecare marile săli de licitație, în plină lumină, sub reflectoarele presei și publicității. Iată, de pildă, tabloul «Cearta muzicienilor» (în fotografie, în dreapta) de La Tour — primul La Tour scos pînă în prezent la licitație — este achiziționat, la «Christie's» din Londra, de muzeul din Malibu al faimosului magnat și miliardar american Paul Getty pentru 957 600 dolari. Pînza a fost «vedeta» lotului de 99 lucrări licitate la «Christie's» — uleiuri, acuarele, desene și sculpturi, printre care unele semnate de Bonnard, Braque, Cézanne, Degas, Dufy, Giacometti, Renoir, Pissarro. Alte lucrări de mare valoare aparținînd lui Rubens, Bruegel, Rafael, Greuze, Fra Angelico au fost vîndute, tot în iarna aceasta și tot la Londra, la o altă licitație de la Sotheby. Pe această cale mii de capodopere își schimbă în fiecare an stăpînii, părăsind de cele mai multe ori țara în care au fost create și din al cărei patrimoniu artistic fac parte. După cît se pare, nici aici lucrurile nu se desfășoară, ca să spunem așa, cinstit. O licitație desfășurată în Essex, Anglia, a dat alarma: lucrări prețioase au fost cumpărate prea discret și mai ales prea ieftin de un achizitor american și apoi revîndute unor muzee și galerii din Anglia și S.U.A. cu prețuri înzecite.

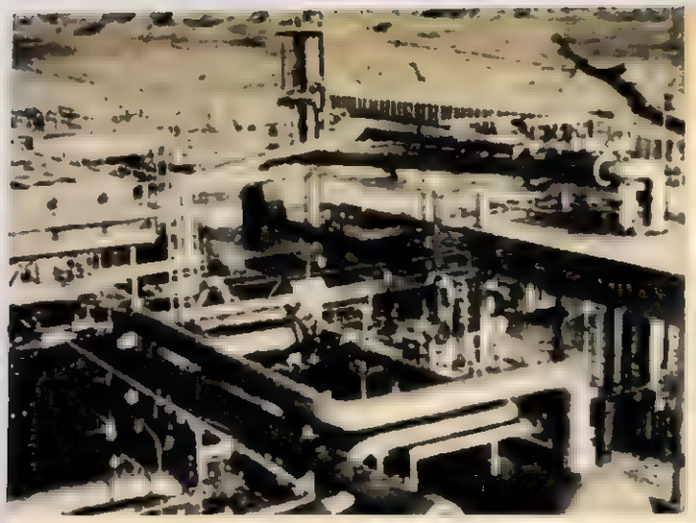

IRAN– valorificarea resurselor naturale

Gazele naturale constituie, alături de petrol, una dintre principalele bogății ale Iranului. Construită pe o suprafață de 84 ha, la o distanță de circa 40 km de Agha-Djari, rafinăria de gaze naturale de la Bidboland, dată în exploatare în cursul anului trecut, este alcătuită din cinci unități independente de distilare și filtrare, cu o capacitate de aproximativ 7 milioane mc fiecare. Întregul complex este deservit de 2 000 muncitori și 500 ingineri și cadre tehnice.

charlie chaplin: la 83 de ani din nou pe platou

Știrea a făcut senzație în cercurile artistice londoneze: Charlie Chaplin reapare pe platoul de filmare. La vîrsta venerabilă de 83 de ani, celebrul cineast a hotărît să turneze un nou film, care va purta — cum anunță agențiile de presă — titlul metaforic:«Capriciul» («The Freak»). Nu este vorba de un simplu capriciu al marelui răsfățat al publicului iubitor de film, ci de o nouă realizare cinematografică de ținută artistică în care vor evolua, ca interprete principale, două dintre fiicele lui Chaplin: Josèphine și Victoria, rezultate din căsătoria acestuia cu Oana O'Neill, și însuși Charlie Chaplin. În fotografie: Charlie Chaplin alături de fiica sa, Victoria, la Londra.

veșnic invizibilul howard hughes

Aflat la Managua — unde a trăit în ultimii doi ani fără a fi văzut de nimeni, ocupînd un întreg etaj, complet izolat, al hotelului «intercontinental» — misteriosul miliardar american Howard Hughes a plecat imediat după cutremur la Londra. După aterizarea avionului său personal la Gattwick, știrea prezenței sale în Anglia s-a răspîndit cu iuțeala fulgerului și ziariștii amatori să dea «o lovitură», imortalizîndu-i chipul pe peliculă, au ocupat «poziții strategice» în fața ambasadei S.U.A.—unde se presupunea că se va duce pentru viză—ca și a principalelor hoteluri în zadar însă.

agendă

Recent, la Vicari, lîngă Palermo, a început turnarea unui nou film al regizorului italian Francesco Rosi, în care va fi evocată figura celebrului gangster italo-american Lucky Luciano. Rolul principal va fi deținut de inegalabilul GIAN MARIA VOLONTÉ, care a putut fi admirat în ultimele săptămîni și pe ecranele noastre în filmul «Cazul Mattei». Filmul lui Rosi își propune să redea cît mai fidel imaginea lumii corupte în care a trăit și a acționat Luciano.

DOM MINTOFF, primul ministru al Maltei, a început o nouă rundă de acțiuni politice menite să apere drepturile legitime ale statului său. De astă dată el cere guvernului britanic să majoreze cu 10 la sută (deci în raport cu devalorizarea virtuală a lirei sterline) sumele pe care le datorează pentru menținerea bazelor militare engleze pe teritoriul maltez. În caz contrar, militarii britanici vor fi obligați să părăsească Malta.

Caracterizat în cercurile americane drept un «economist convertit la probleme de informații și contrainformații», JAMES SCHLESINGER, în vîrstă de 43 ani, a fost numit conducătorul agenției centrale de spionaj a Statelor Unite — C.I.A. El îl înlocuiește în această funcție pe sexagenarul Richard Helms, o cărui numire a fost semnată cînd va de președintele Johnson. Schlesinger este socotit drept unul dintre oamenii de încredere ai președintelui Nixon.

La Ottawa a încetat din viață, în vîrstă de 75 ani, fostul prim-ministru canadian LESTER PEARSON. După o carieră politică și diplomatică de patru decenii, el a părăsit în 1968 postul de premier și, în ultimii ani, a activat ca profesor la Universitatea din Ottawa. În 1957 a fost distins cu Premiul Nobel pentru pace, după ce adusese o contribuție activă la eforturile convergente pentru soluționarea crizei de la Canalul de Suez din 1956.

Vizita la Washington a ministrului vest-german al finanțelor HELMUT SCHMIDT a reținut în mod deosebit atenția observatorilor economici. Este prima vizită de acest fel după recentele alegeri din R.F.G., iar convorbirile purtate aci de Schmidt s-au referit, în principal, la eforturile țărilor occidentale de a realiza o mai mare stabilitate monetară și de a evita crizele ce se manifestă periodic pe piețele monetare occidentale.

După un «mariaj comercial» de patru ani, știrile despre un divorț între «Fiat» și «Citroën» devin mai insistente. La atacurile succesive lansate contra partenerului francez de către Giovanni Agnelli, președintele firmei «Citroën S.A.» FRANÇOIS MICHELIN răspunde acum cu replici ferme, lăsînd să se întrevadă perspectiva reală a unei despărțiri. Cu atît mai mult cu cît, din punct de vedere financiar, «Citroën» ar fi în curs de redresare bucurîndu-se și de unele oferte vest-germane.

cronica de trei secunde

SALONUL

Chiar și cu oarecare întîrziere — silită numai și numai de împrejurări, nu din alte rațiuni superioare de stat pe gînduri, căci împrejurările sînt de nenumărate ori mai puternice decît gîndurile — trebuie să recenzăm cu atenția cuvenită și gravitatea necesară percepere oricărui fenomen de artă «salonul» deschis la finele anului trecut într-o localitate din Franța, la Neuilly-sur-Seine, care reunea 84 de compoziții aparținînd membrilor asociației I.P.A. Pentru cei cărora aceste trei inițiale nu le spun prea multe — să precizăm că I.P.A. înseamnă din 1950 «International Police Association», asociație care și-a propus «să reunească toți polițiștii lumii într-un sentiment de comprehensiune reciprocă și de camaraderie mutuală»... I.P.A. grupează vreo sută de mii de membri, din 48 de țări, toți oameni ai ordinii, legi și a ce se mai cuvine în această meserie. I.P.A. favorizează — ca orice pașnică asociație — schimburile de idei ale polițiștilor, editează un ziar și organizează saloane de artă unde publicul poate vedea cu ochii lui ce trece prin mintea și sufletul poliției atunci cînd ea devine mutuală, comprehensivă, artistă, pansivă, tangentă la metafizică, lăsînd deoparte pistoalele, bîta de cauciuc și arsenalul ei rutinier pentru a pune mîna pe șevalet, penel și aparatul de fotografiat. Persoana oficială care a inaugurat salonul a afirmat foarte clar, foarte frumos, mult mai inteligent decît am putea comenta noi, aici, aflați departe și străini de epifenomen:

«Polițiștii sînt oameni ca toți ceilalți, și ei visează»... Polițiștii au uneori — deși evenimentele au grijă nu o dată să ne facă să uităm asta—suflet de artist, de poet.

Așa e.

Un juriu prezidat de un prefect (în timpul liber, textier al lui Gilbert Bécaud!) a premiat — se subliniază: cu competență și independență de spirit — cele mai bune lucrări ale salonului de la Neuilly-sur-Seine. Un funcționar al comisariatului din Proissy a fost distins pentru o «Marină» — pictură. O colecție de fluturi aparținînd unui excelent filator a primit de asemenea o înaltă apreciere.

Marea, fluturii, arta, poliția — cine nu aduce aici în această asociație de idei, comprehensiune mutuală și reciprocă nu face bine și pierde mult din dimensiunea filozofică a evenimentelor, care — așa cum spunea persoana — au de atîtea ori grijă să ne facă să uităm că poetul are și el sufletul lui de detectiv...

AVIONUL

Se precizează că între anii 1950 și 1971 securitatea aeriană s-a ameliorat pe planul și în aerul mondial.

Se calculează că numărul accidentelor aeriene nu a crescut deloc îngrijorător: 27 în 1950, 34 în '60, 33 în '71.

În schimb, numărul victimelor s-a mărit:

551 de morți în 1950, 873 în '60, 967 în 1971.

S-ar putea să nu fie tocmai rău ca accidentele să scadă, în pofida morților care urcă.

De asemenea, într-o judecată absolută se constată că numărul cadavrelor calculat pe 100 milioane kilometri-pasageri a descrescut în proporții considerabile:

0,97 victime în 1950, 0,80 victime în 1960, 0,17 victime în 1970, 0,20 victime în 1971.

S-ar putea să nu fie rău nici asta. S-ar putea ca totul să fie spre bine — în cerul absolutului și al relativului.

Cînd voi vedea însă cum arată la față 0,80 victime sau chiar 0,01 victime, vom discuta mai serios relativ la absolut.

Radu COSAȘU

CORESPONDENȚĂ

E. P., Cislău: *Precizați-mi adresa exactă, altfel poșta zice că nu merge.*

umor DE PESTE HOTARE

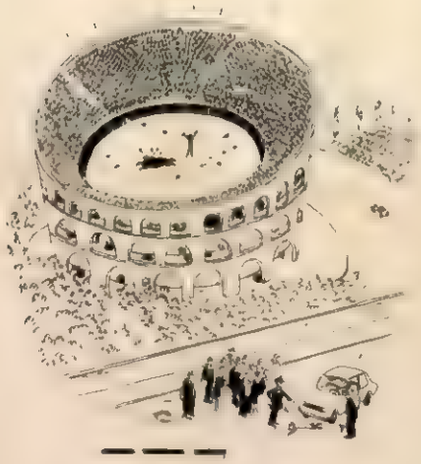

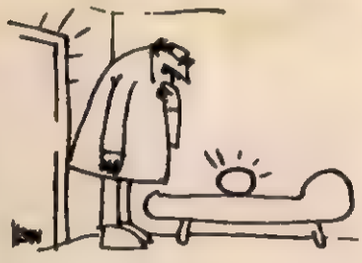

LA SFÎRȘIT, LA ÎNCEPUT...

1 S	2	3 O	4 R	5	6	7	8 D	9 E	10	11
2 F		R	E	■			·	I		
3 I		E	T				·	■	T	T
4 R	T	■	V							
5 S		A	R		■	L	I	T	■	
6 I	■	L	■		L		·		A	
7 T		F		■	E		·		N	
8		A		T	I			■	T	■
9		B		A	■		■	B	I	S
10 U	C	E	N	I	C	■	R	A	C	I
11		T	■	A	V	A	N	S	A	T

ORIZONTAL: 1) Început—Cap (fig.). 2) Sfîrșit — Începători. 3) Primii pași — Terminat la capete! 4) Start final! — Mai la urmă. 5) Final cotidian — «Capul» litoralului (abr.). 6) Îndreptat la urmă. 7) Cap... sec (fig.) — Îl termină pe Don Pasquale. 8) Start în viață (pl.). 9) Nu e la cap, ci la picioare — De la început. 10) Începător în meserie — S-ar părea că merg cu coada înainte. 11) Se termină la 6,la 15 sau la 21 — Fost începător.

VERTICAL: 1) Final — Final la lupte. 2) Scopuri finale (fig.) — Prima și ultima (pl.). 3) Sfîrșesc și încep la miezul nopții — De la A la Z. 4) Partea finală a campionatului — Primul la urechi. 5) Comic — A lua... capul. 6) Curat — Vine la sfîrșitul zilei — În fruntea cvintetului! 7) Dau ultima «perie». 8) Cap de operă (pl.) — Final etern! 9) Cap de gîscă! — Capul... moldovenilor — Vocea... ultimă. 10) Prefix... pe afară — Istoria începuturilor. 11) Cap... cu cap (fem.) — Sfîrșit la sfîrșit!

I. CARAIMAN

Dezlegarea jocului «PE GHEAȚĂ» apărut în numărul trecut

ORIZONTAL: 1) WEDDING — INS. 2) R — RACEALA — EL. 3) APATARE — NOVO. 4) COTA — N — NINSI. 5) ILI — SITA — UK. 6) TACUT — ARCTIC. 7) OR — REA — ALA — R. 8) A — ISAKOVA — TU. 9) RENI — RS — PRES. 10) ESI — HOCHEIST. 11) TITANIC — UTA.

la memento

Traian STOICA (carte) • Magda MIHĂILESCU (cinema) • Vlad MUȘATESCU (disc)

Cornel BOZBICI (plastică) • Sanda FAUR (teatru) • E. DASCĂLU (muzică și televiziune)

CARTE

• Al. Cerna-Rădulescu: **Arbori din țara promisă.** Sînt evocați și comentați: Liviu Rebreanu, Petre Pandrea, Nicolae Iorga, D. Tomescu, N. Ploșcor, Tudor Arghezi, Gala Galaction. Evocați, pentru că paginile cărții conțin semnificative date de ordin memorialistic, și comentați, pentru că autorul face, totodată, utile incursiuni în scrierile personalităților înfățișate. Dar nota predominantă a cărții ni se pare a fi cea confesivă, deoarece Al. Cerna-Rădulescu își mărturisește cu afecțiune crezul în înaltele virtuți ale frumosului și eticului, promovate de scrisul și persoana celor prezentați. O carte frumos scrisă și de nobil mesaj. Vom reveni (Editura Cartea românească).

• În seria Arcade a Editurii Minerva a apărut cartea **O sumă de cuvinte** de Ion Necuice. Antologie și prefață de Valeriu Cristea. Bibliografie de Ion Nistor.

• Poezia lui Menelaos Ludemis de generoasă vibrație umană și socială își află o expresivă transpunere în limba română semnată de Ioanichie Olteanu și Dorina Talaz în culegerea **Cîntece sugrumate** (Editura Eminescu).

• În Editura Kriterion a apărut romanul în limba maghiară **Lupi albaștri** de Király László.

• Tot în aceeași editură mai semnalăm apariția volumului de povestiri **Bateria albastră** de Aurel Mihale. Traducere în limba maghiară de Bálint István.

• Fără vervă, plate, de o precară anecdotică și un simplism ce nu o dată atinge treapta cea mai de jos a rudimentarului sînt «versurile satirice» cuprinse în **La propriu și la figurat** de Barbu Alexandru Emandi. Iată, de pildă, ce ne spune și, mai ales, cum ne spune autorul pățaniile lui Romeo Bălănică, un personaj al unei «satire»: «Fiind complet absent, nici n-ar idee/Ce boroboață face-ntr-o clipită,/ Încît nu-i de crezut ca o femeie/ Să-l poată suporta și să-l înghită». Dar astfel de «versuri» se pot desprinde din fiecare filă. Cuvînt înainte (mirare!) de Al. Piru. Editura (un alt prilej de mirare) Cartea românească.

• În colecția Lecturi școlare a Editurii «Ion Creangă» a apărut în limba maghiară cartea de reportaje **Călătorie pe harta țării** semnată de Marton Lili.

CINEMA

• **Pe aripile vîntului.** Cartea de inimă a cîtorva generații, transformată într-un film-mamut acum 34 de ani, după o întreagă istorie (printre altele, filmul a fost început de George Cukor pentru a fi apoi încredințat lui Victor Fleming). Marele spectacol (aproape patru ore), finanțat de David O. Selznick, este însă și un prilej de tristețe, căci trei dintre interpreții principali nu mai sînt: Vivien Leigh, Clark Gable, Leslie Howard. Imaginea — Ernest Haller. Muzica — Max Steiner.

• **Domnului profesor, cu dragoste.** Sidney Poitier, într-un film plin de bune intenții pedagogice, împănate cu unele aluzii de ordin social. Scenariul și regia — James Clavell. În alte roluri — Judy Geeson, Suzy Kendall, Lulu, Christian Roberts.

• **Eu nu văd, tu nu vorbești, el nu crede.** Comedie à l'italiano în care satira de moravuri se sperie uneori de ea însăși și atunci îmbracă hainele amabilității. Regia — Camerini. Muzica — Manuel de Sica. Interpreți — Alighiero Noschese, Enrico Montesano, Gastone Moschin, Isabella Biagini, Francesca-Romana Coluzzi, Gianrico Tedeschi, Vittorio de Sica.

• Asociația criticilor din New York a acordat, ca în fiecare an, premiile. Laurii au revenit creației lui Ingmar Bergman, «Strigăte și șoapte» (cel mai bun film al anului, premiile pentru regie și scenariu), lui Laurence Olivier pentru rolul din filmul «Sleuth» și Liv Ullman pentru rolurile din «Strigăte și șoapte» și «Emigranții».

• Gregory Peck a fost solicitat de Charles Jarrot pentru rolul principal din pelicula de aventuri «Porumbelul». Filmările vor avea loc în Pacificul de sud, în insulele Galapagos, Hawaii, în zona canalului Panama și în alte locuri de acest fel.

Clark Gable

DISC

• «Concerto grosso în Do minor, op. 6 nr. 3» și «Concerto grosso în Sol minor, op. 6 nr. 8», ambele creații a unuia dintre cei mai înzestrați predecesori ai lui Bach, Arcangelo Corelli, fac parte din ciclul «12 Concerti grossi op. 6», scrise în 1712. Gîndite pentru un grup solistic de două viori și un violoncel și un ansamblu de instrumente de coarde, majoritatea concertelor din celebrul ciclu apelează la unele melodii populare italiene pe care le tratează instrumental.

• «Sinfonia nr. 1 în Do major» și «Sinfonia nr. 2 în Sol major» de Antonio Vivaldi, compozitor de nemaipomenită fecunditate (554 de lucrări), nu trebuie considerate simfonii propriu-zise. În accepția lui Vivaldi, **sinfonia** reprezintă pentru epoca respectivă un soi de uvertură în trei părți.

• «Discoteca pentru toți», o colecție utilă pentru răspîndirea cunoștințelor muzicale, inițiativă mai veche a casei noastre de discuri, pare să se fi scufundat în negura uitării.

PLASTICĂ

• **Salonul de pictură și sculptură al municipiului București — 1972.** Dedicat celei de-a 25 aniversări a republicii, salonul grupează pe cei mai reprezentativi artiști din Capitală. Un registru stilistic fără restricții dă o adevărată senzație de diversitate, remarcîndu-se în același timp preocuparea unanimă pentru un sistem de comunicare în care mesajul umanist este dominant (Dalles și Ateneul român).

• Pictura lui **Octavian Vișan** poartă în ea nostalgiile peisajului natal. Imaginile sînt reverii — evocări sensibile ale unui spațiu care persistă în memorie — raționalizate de emoție. Sistemul de comunicare se bazează pe cîteva structuri morfologice care trec din tablou în tablou: dealul — care polarizează toate elementele vitale (organizat plastic ca un centru optic), apoi copacii — mesaje evocatoare ale naturii, în sfîrșit, norii, coborîți parcă din icoane, călătorind pe oceanul infinitului — simbolurи ale timpului. Concentrarea imaginii, stilizarea elementelor, în fine, o cromatică purificată de violențe, conferă lucrărilor o notă particulară (Apollo).

• Cu o admirabilă tenacitate **Ion Grigore** a creat în ultimii ani o monografie spirituală a satului. Restituirea în imagini al acestui peisaj natal se face printr-un sistem referențial cerebralizat. Forma directă, raționalizată, face apel la fascinațiile geometriei, dar transcrierea aceasta pură a elementelor poartă în ea germenii unei emoții autentice (Apollo).

• **Cornelia Ionescu Drăgușin** nu face apel la experimente tehnice. Artista își concentrează atenția asupra climpului figurativ și al mesajelor optice. Linii de forță, gradate cu ingeniozitate, imprimă imaginilor tapiseriilor o amplă dinamică, după cum armoniile cromatice le conferă euritmii care încîntă retina (Galeriile Orizont, bd. N. Bălcescu 23).

• **Alexie Lazăr Florian** face parte din generația mai nouă de ceramiști care au tentat o sinteză între elementele plastice tradiționale și aspirația spre sculptural a obiectelor ceramice. «Formele spațiale» pe care le expune poartă în ele nostalgia monumentalului, a obiectului care cere să fie integrat într-o ambianță unde să-și fructifice valorile decorative (Apollo).

TEATRU

• **Testamentul clinelui** de Ariano Suassuna (Teatrul mic): comedie burlescă, inspirată din epica populară braziliană și oferind posibilitatea unui spectacol de mare vervă comică, posibilitate ratată total — din păcate — pe scena Teatrului mic. Cu toată bunăvoința evidentă a actorilor, regia (Sorana Coroamă) a construit un spectacol chinuit, crispat, lipsit de savoare. Unul dintre puținele momente de artă ale spectacolului: apariția suculentă a lui Constantin Codrescu.

• **Culorile nemuririi** de Ștefan Tita (Teatrul evreiesc de stat): text cu inflexiuni patetic-romantice, schițînd cîteva momente din existența și lupta revoluționară a pictorului pașoptist Const. Daniel Rosenthal. Spectacol beneficiind de interpretarea sobră, gravă, lucidă a lui Carol Marcovici (în rolul pictorului), punînd în lumină unele virtuți și căutări ale tînărului regizor Adrian Lupu, dar văduind — prin excesul de «rafinamente» naive — și stîngăcile începutului. Foarte buni: actorii Seidy Glück și Mano Rippel.

• **Adio, Majestate!** de Al. Voitin (Teatrul de stat-Ploiești): spectacol-manifest realizat de regizorul Emil Mandric cu forță evocativă și agitatorică și servind textul în direcțiile sale cele mai bogate în sensuri. În distribuție, printre alții, actorii: Dumitru Palade, Eftimie Popovici, Corneliu Revent, Aristide Teică, Zephy Alșec, Andrei Burdaci și alții.

• **Femeia fericită** de Corneliu Leu (Teatrul de stat-Sibiu): piesă care își anunță o lungă și frumoasă carieră pe scenele țării, transpusă într-un spectacol solid de regizorul pitoștean Mihai Radoslovescu, realizat în colaborare cu Studioul cinematografic «Al. Sahia». În distribuție: Petre Lupu, Dana Bolintineanu, Livia Baba, Mircea Hîndoreanu, Ion Buleandră și alții.

• **Cei șase în cauză** de R. Hossein și Fr. Dard și **Soldățelul de plumb** de Sacha Lichy — piese intrate recent în repetiții la Teatrul Național din Cluj.

MUZICĂ

• Astă-seară la Ateneu, concertul săptămînal al Orchestrei simfonice a Filarmonicii dirijate de **Mircea Basarab**: Concerto grosso op. 6 nr. 1 de Haendel; Simfonia nr. 25 în Sol minor de Mozart; Nocturna pentru orchestră «Lumini la Boldești» de Ștefan Zorzor; «Pasărea de foc» de Stravinski.

• La 15 ianuarie, în studioul din strada Nuferilor, concertul Orchestrei de studio și Corului RTV, dirijor **Carol Litvin**. În program: poemul coregrafic (în primă audiție) «Nunta» de Doru Popovici; solistă, mezzo-soprana Martha Kessler; tot în primă audiție: opera «Viață scurtă» de Manuel de Falla; soliști: Teodora Lucaciu, Martha Kessler, Corneliu Stavru, Gh. Crăsnaru, Lucian Marinescu, Cristian Mihăilescu, Georgeta Dumitru.

• Concertul săptămînal al aceleiași formații simfonice (18 ianuarie) este condus de dirijorul francez **Serge Baudo**, solist fiind clarinetistul **Aurelian Octav Popa**. Iată și programul: poemul orchestral «Vis cosmic» de Theodor Grigoriu; Preludiu de dans pentru clarinet și orchestră de Witold Lutoslawsky, Rapsodia pentru clarinet și orchestră de Claude Debussy; Simfonia în Re minor de César Franck.

TV

LA ZI. **Reportajul vizitei tovarășului Nicolae Ceaușescu în Pakistan** (luni, ora 20.00).

NOUTĂȚI TV. După romanul «Necunoscuta de la Wildfell Hall» al scriitoarei engleze Anne (una dintre surorile) Brontë — un nou **serial de luni**: «Destăinuirea», pe care-l așteptăm cu justificată încredere (luni, ora 20.50).

REPORTAJ-ANCHETĂ. «Cronică contemporană» — un reportaj de Horia Vasiloni (duminică, ora 20.00) • Mihai Murgu semnează notele de drum «Repere islandeze» (miercuri, ora 22.10).

DEZBATERI. Emisiunea **Cărți și idei** dezbate colecția «Progrese, direcții, tendințe» editată de Centrul de informare și documentare în științele sociale și politice (miercuri, ora 21.45, pr. 2).

ȘTIINȚĂ. Un **Panoramic științific** pe tema valorificării superioare a lemnului (marți, ora 18.00) • Portretul savantului Petru Poni (miercuri, ora 20.00, pr. 2) • Tentante întrebări puse de **Mai aveți o întrebare?**: Ce facem cu apa din calotele polare? Sahara, o zonă cerealieră? Cînd plecăm în alte planete? (vineri, ora 21.55).

LITERATURĂ. Studioul de poezie — un spectacol literar-muzical-coregrafic (joi, ora 18.40).

TEATRU. O viziune dinamică și modernă a clasicului «Iași în carnaval» de Vasile Alecsandri, într-o excelentă interpretare: Aurel Giurumia, Jeana Gorea, Draga Olteanu, Vasilica Tastaman, Florian Pittiș, Cornel Vulpe, Ioana Manolescu, Mihai Mereuță ș.a. (marți, ora 20.00).

Nana Mouskouri

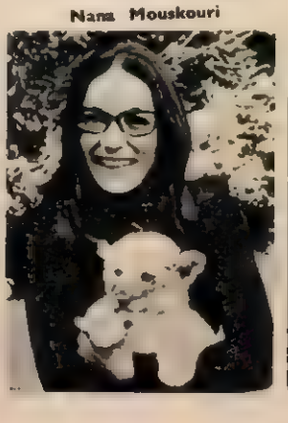

FILM. «Oliver», film inspirat din romanul lui Dickens, premiul «Oscar» 1968 (duminică, ora 20.20) • Periplul Jean Gabin continuă cu «Străbătînd Parisul» de Claude Autant Lara, film în care Maestrul este secondat de Bourvil și Louis de Funès (miercuri, ora 20.30) • «Nu plînge Peter» — producție a studiourilor iugoslave (vineri, ora 20.15).

MUZICĂ. Un mare dirijor: Ghenadi Rojdestvenski (duminică, ora 11.10) • Într-o bună interpretare, opera (în concert) «Regele Arthur» de H. Purcell (duminică, ora 20.25, pr. 2) • Se reia ciclul **Gala maeștrilor** — cu un autentic maestru: Arta Florescu (marți, ora 21.55) • Televiziunea cehoslovacă prezintă opera «Ursul» după Cehov (joi, ora 17.40, pr. 2) • Jaz, cu orchestra Dan Mîndrilă (joi, ora 22.10, pr. 2) • Promițător program coregrafic pe muzică din repertoriul neuitatei Maria Tănase (vineri, ora 20.25, pr. 2).

FOLCLOR. Spectacolul folcloric «Nunta în podgoriile Aradului» (duminică, ora 19.00) • Cîntece sălăjene cu Sava Negreanu (miercuri, ora 20.20).

VARIETĂȚI. • **Steaua fără nume** — muzică ușoară (luni, ora 21.35) • Cîntă Stela Enache (miercuri, ora 21.55) • Program de varietăți cu vedete mondiale. Rocky Roberts, Mina, Nana Mouskouri, Iordanka Hristova, Nadia Urbankova, Elvis Presley, Raquel Welch, Folk Studio Singers, Don Backy (simbătă, ora 21.50).

SPORT. Handbal masculin — gala celor mai bune echipe: Minaur-Dinamo (vineri, ora 22.45) • Dinamo-Universitatea (simbătă, ora 23.10).

PRONO

Pronosticul cronicarului sportiv EFTIMIE IONESCU la concursul Pronosport — etapa din 14 ianuarie 1973

I.	Bari-Arezzo (p)	1
II.	Bari-Arezzo (f)	1
III.	Genoa-Catania (p)	x
IV.	Genoa-Catania (f)	1
V.	Perugia-Catanzaro (p)	1, x
VI.	Perugia-Catanzaro (f)	x
VII.	Brindisi-Ascoli	1
VIII.	Como-Foggia	1,x,2
IX.	Mantova-Cesena	1,x
X.	Novara-Taranto	1
XI.	Reggiana-Monza	x,2
XII.	Varese-Brescia	1
XIII.	Reggina-Lecco	1,x

COPERTA NOASTRĂ

Bucurii de iarnă.

FLACĂRA. Redacția: București. Piața Scînteii 1, Sectorul 1 Căsuța poștală 4112. Of. 33 Telefon 17.60.10 — int. 1744 TIPARUL executat la Combinatul poligrafic «Casa Scînteii»

PREȚUL REVISTEI: 3 LEI

41 505

flacăra album

Tînăra actriță **NINA ZĂINESCU** –
un nume cunoscut din spectacolul **ALCOR ȘI MONA**,
din filmul **AȘTEPTAREA**.

Fotografie de **A. MIHAILOPOL**

4
'73

FLACARA

ANUL XXII
NR. 920
20 IANUARIE 1973

VIZITA DE LUCRU A TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU ÎN JUDEȚELE VASLUI ȘI IAȘI

În decursul acestei săptămîni, oamenii muncii din județele Vaslui și Iași au avut din nou marea bucurie de a-l avea în mijlocul lor pe secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care, însoțit de tovarășii Gheorghe Pană, Dumitru Popescu și Aurel Duca, a întreprins o nouă vizită de lucru în această zonă a țării.

Convorbirile purtate de către conducătorul partidului și statului nostru cu făuritorii bunurilor materiale, cu arhitecți și proiectanți, cu oameni de știință și cultură, cu activiști de partid și de stat au imprimat vizitei un pronunțat caracter de lucru. Amplul dialog dintre partid și popor, prețioasele îndrumări și indicații date de către secretarul general al partidului nostru, au deschis noi orizonturi în activitatea colectivelor de muncă vizitate, constituind, deopotrivă, un nou imbold în munca curentă și de perspectivă a întregului nostru popor. Ca pretutindeni, în acest început de an, hotărîtor pentru întregul cincinal, zecile de mii de participanți, însuflețiți de perspectivele deschise de Congresul al X-lea, de Conferința Națională, de recenta Plenară a C.C. al Partidului Comunist Român, și-au manifestat voința și dorința lor fierbinte de a-și concentra toate forțele pentru înfăptuirea cincinalului înainte de termen, de a traduce în fapte mărețul program de edificare a României socialiste multilateral dezvoltate.

Secretarul general al partidului examinează schița de sistematizare a orașului Vaslui.

Pretutindeni, oamenii muncii și-au exprimat marea lor bucurie de a-l avea din nou în mijlocul lor pe conducătorul partidului și statului nostru.

Amplu dialog despre sarcinile curente și de perspectivă ale marii Uzine de rulmenți din Birlad.

Pretutindeni, convorbirile fructuoase purtate cu colectivele de oameni ai muncii au imprimat vizitei un pronunțat caracter de lucru.

În mijlocul colectivului de muncitori, tehnicieni și ingineri de la noua filatură din orașul Vaslui.

Se vizitează Uzina mecanică de material rulant din Pașcani.

în șapte zile

Trăind în societate, între oameni, viața pune în permanență în fața fiecăruia dintre noi obligații dintre cele mai diverse cărora trebuie să le facem față. Sînt îndatoriri rezultate din calitatea de membru al unei familii, din relațiile de prietenie, de bună vecinătate etc. și sînt îndatoriri înscrise în statutul social al fiecăruia dintre noi, izvorîte din înalta calitate de om al muncii în societatea noastră socialistă. Toate îndatoririle rezultate din aceste relații trebuie îndeplinite cu atenția cuvenită, cu gradul cuvenit de responsabilitate. Spun «cu gradul cuvenit de responsabilitate» pentru că atenția trebuie îndreptată de fiecare dată, în primul rînd, spre ceea ce este esențial, spre ceea ce determină și influențează toate celelalte relații. Și acest esențial îl constituie suma tuturor obligațiilor de muncă. Este ceea ce a înțeles și a transpus în practică întregul nostru popor. Înalta responsabilitate a fiecărui om al muncii se manifestă plenar în viața de toate zilele în acțiunea sa concretă de a produce mai multe și mai bune bunuri de care societatea are nevoie, în a gîndi și participa la luarea deciziilor menite să mărească gradul de eficiență al fiecărei activități productive; se manifestă în amplă demonstrație făcută încă din prima decadă a acestui an, că se poate, că este posibil, ca planul să-l realizăm înainte de termen. Petroliștii din unitățile de foraj-extracție și-au depășit prevederile de plan; lucrătorii, și mai ales lucrătoarele, din numeroase întreprinderi ale industriei ușoare au asigurat producției, în această primă decadă a lunii ianuarie, un ritm care dă siguranța realizării planului la cotele sale maximale. Ceea ce merită totodată de reținut — și exprimă aceasta, aceeași înaltă responsabilitate a oamenilor muncii — este faptul că, fără excepție, producția suplimentară a primei decade se regăsește în produse fizice utile economiei naționale. Presa zilnică, radioul și televiziunea au adus în acest sens nenumărate exemple. Vom reaminti doar cîteva dintre ele: harnicii siderurgiști hunedoreni au produs peste prevederile primei decade 1 300 tone fontă, 750 tone oțel, 250 tone cocs; confrații lor gălățeni — 4 076 tone fontă, 5 007 tone oțel etc., etc. Ceea ce se impune atenției cu o forță excepțională, în această uriașă bătălie, este exemplul comuniștilor aflați întotdeauna acolo unde este mai greu. În fiecare colectiv, mic sau mare, pilda lor este urmată, cuvîntul lor sprijinit pe fapte eroice de muncă, ascultat, îndemnul lor receptat și tradus în alte fapte de muncă nu mai puțin eroice. Ei au fost aceia care au reușit să atragă capacitățile reale ale fiecărui colectiv, mase largi de oameni ai muncii ca, prin eforturi unite, să asigure înnoirea producției, ridicarea gradului ei de competitivitate, să creeze acel front comun puternic pentru a reduce cheltuielile materiale de producție și a asigura creșterea productivității muncii. Sînt idei și probleme în jurul cărora se poartă ample dezbateri și în actualele conferințe ale organizațiilor județene de partid. Cele care au avut loc pînă acum au demonstrat înalta responsabilitate partinică în care s-au desfășurat lucrările, analiza amplă, exigentă și aprofundată a activității care a avut loc de la trecutele conferințe pînă în prezent. Ele au prilejuit totodată o reevaluare a sarcinilor care revin comuniștilor, tuturor oamenilor muncii din județ, în vederea îndeplinirii marilor obiective stabilite de Congresul al X-lea și Conferința Națională a partidului, a sarcinilor trasate în Plenara din noiembrie 1972 de secretarul general al partidului. În fiecare județ avem o situație economică bună, sînt rezultate remarcabile care trebuie și sînt de fapt evidențiate. Mai sînt însă și rămîneri în urmă, deficiențe care trebuie remediate: utilaje care nu sînt folosite încă la întreaga lor capacitate, risipă de forță de muncă și de bunuri materiale etc. Toate acestea au fost judecate cu responsabilitate, stabilindu-se măsuri pentru a îndepărta lipsurile existente. Asemenea analize mature au făcut posibilă luarea unor angajamente suplimentare chiar și față de prevederile maximale ale planului. Conferința organizației de partid Hunedoara, în urma analizei făcute, a considerat că este posibil ca în anul 1973 unitățile economice din județ să realizeze o producție-marfă suplimentară față de prevederile maximale ale planului în valoare de 60 milioane lei, producție concretizată în 2 000 tone cocs metalurgic, 11 000 tone fontă, 10 000 tone oțel, 10 000 tone laminate etc. Sînt acestea manifestări elocvente ale înaltei responsabilități cu care comuniștii înțeleg să privească problemele economice — deci fundamentale — ale vieții noastre. Același sentiment îl exprimă și măsurile concrete stabilite pentru ridicarea eficienței activității economice a fiecărei întreprinderi, mai buna valorificare a resurselor interne existente, stăvilirea risipei și mai buna gospodărire a materiilor prime, materialelor și fondurilor bănești, pentru creșterea rolului de conducător politic al fiecărei organizații de partid, pentru a orienta întreaga muncă politico-educativă spre mobilizarea fiecărui cetățean la îndeplinirea exemplară a sarcinilor care îi revin la locul de muncă.

Petru ISPAS

Marți, 16 ianuarie 1973

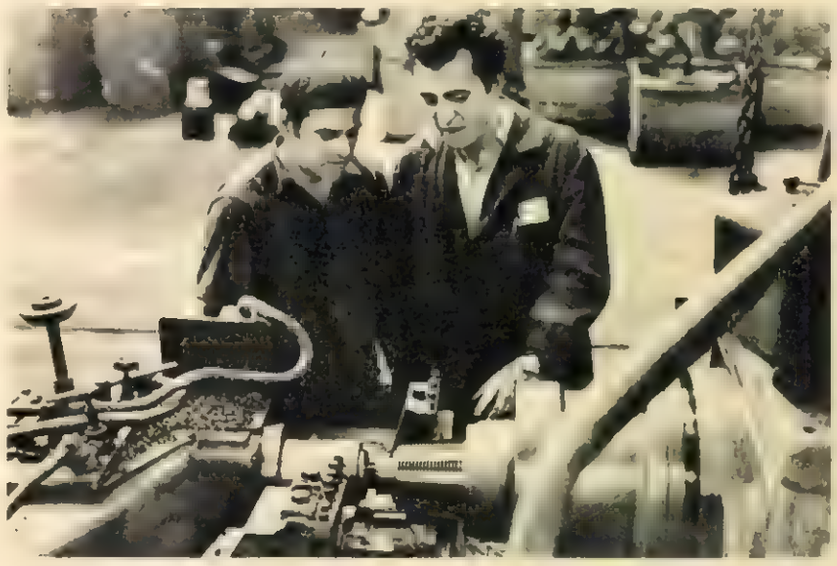

numărul 1 000 000

Colectivul de muncă de la secția sape foraj a Uzinei de utilaj petrolier — «1 Mai» din Ploiești a înregistrat, recent, un remarcabil succes prin fabricarea sapei de foraj cu numărul 1 000 000. Ca urmare a colaborării dintre specialiștii uzinei și cei de la Institutul de proiectări și cercetări utilaj petrolier din București, la Uzina «1 Mai» au fost asimilate și introduse în fabricație peste 160 tipodimensiuni de sape cu role pentru foraj, de diferite structuri geologice.

CU PAȘI SIGURI PE MAGISTRALELE NOULUI AN

De la începutul anului și pînă la ora cînd încredințăm tiparului aceste rînduri au trecut aproape trei săptămîni. Grupajul de fotografii prezentat în aceste pagini vă înfățișează cîteva momente caracteristice acestor zile fierbinți, imagini desprinse din marele efort creator al făuritorilor de bunuri materiale. Întreaga clasă muncitoare, pornită cu încredere și optimism pe drumul ascendent al noului an, hotărîtor în realizarea înainte de termen a actualului cincinal, și-a polarizat întreaga energie spre direcții decisive de activitate: eșalonarea ritmică a eforturilor, îmbunătățirea continuă a indicilor de utilizare a mașinilor și instalațiilor din dotare, raționalizare și eficiență în utilizarea materiilor prime, o atenție sporită în gospodărirea fondurilor materiale și bănești, realizarea la termenele stabilite a planului de investiții.

O preocupare de căpetenie: atingerea, chiar de la începutul anului, a nivelelor maxime stabilite, traducerea în viață a indicațiilor secretarului general al partidului nostru, care, referindu-se la sarcinile ce stau în acest an în fața poporului nostru, a arătat printre altele, în cuvîntarea rostită la ședința jubiliară a Marii Adunări Naționale: «...planul pe 1973 trebuie realizat la nivelul prevederilor sale maxi-

pui pe bandă rulantă

Necesarul de carne de pasăre pentru întreaga populație a județului Neamț va fi asigurat de acum înainte de ferma de pui dată de curînd în folosință în orașul Piatra Neamț (fotografia alăturată). În același timp la Complexul avicol din Galați a intrat în exploatare cel mai mare abator pentru păsări din țară. Întregul utilaj — tuneluri de refrigerare, instalații de frig etc. — este conceput și fabricat în întreprinderile specializate de la noi din țară. Gradul înalt de mecanizare și automatizare al proceselor tehnologice asigură o productivitate ridicată în condițiile realizării unor produse de calitate superioară.

un nou aparat telefonic

Prima lună a acestui an a însemnat pentru colectivul de muncă al Uzinei «Electromagnetica» din Capitală și primele succese. De curînd au fost asimilate două noi tipuri de centrale automate destinate atît telefoniei rurale cît și telefoniei urbane. Totodată, încă din primele zile ale anului a început realizarea unui nou aparat telefonic cu o schemă nouă și cu performanțe superioare.

Noul aparat telefonic realizează pe linii lungi o audiție de 2-3 ori mai bună decît la vechile telefoane, prezentînd totodată o mai mare siguranță în funcționare.

male, urmărindu-se ca prin îndeplinirea și depășirea acestora să se asigure economiei noastre produse fizice de care ea are realmente nevoie».

Încheierea primei decade a lunii ianuarie ne îndeamnă să scrutăm optimist orizonturile anului 1973. Numeroase centrale industriale, uzine, fabrici, unități economice de cele mai diverse profiluri au anunțat atingerea sau chiar depășirea cotelor superioare prevăzute. Sîntem înștiințați astfel că la Săvinești toate instalațiile uzinei de fire și fibre sintetice lucrează la parametrii maximali încă din primele ore ale lui '73.

Din Pitești sîntem anunțați că specialiștii Combinatului de articole tehnice din cauciuc au perfectat toată documentația necesară asimilării încă în decursul acestui an a peste 1 000 de repere noi printre care diferite tipuri de garnituri presate, profile și manșoane de cauciuc pentru autocamioane și autoturisme, o gamă variată de echipamente destinate industriilor chimică, constructoare de mașini și siderurgică.

Colectivele unităților siderurgice din județul Hunedoara au asigurat din prima decadă îndeplinirea ritmică a planului la parametrii maximali. Generalizînd experiența bună dobîndită în folosirea agregatelor cu randament sporit, furnaliștii de la Hunedoara și Călan au produs în prima decadă, peste sarcinile de plan, o cantitate de fontă echivalentă cu metalul necesar pentru fabricarea a peste 140 tractoare.

Din alt centru siderurgic al țării, Galați, sîntem anunțați că au început lucrările de construcție la cel de-al patrulea furnal de 1 700 mc. La noul agregat au fost prevăzute elemente de tehnică nouă, menite să sporească aerul necesar furnalului și să reducă consumul de cocs pe tona de fontă elaborată. Acestea vor conduce în final la îmbunătățirea indicilor tehnico-economici, în comparație cu primele trei furnale de aceeași capacitate ridicate pe platforma siderurgiei gălățene.

În cadrul exploatării miniere maramureșene de la Valea Chioarului s-au încheiat, înainte de termen, lucrările de pregătire a unei noi cariere din care s-au și extras primele cantități de bentonită. Exploatarea la suprafață, ca și deschiderea unor noi galerii, va face ca în acest an producția de bentonită să crească cu peste 30 la sută față de 1972.

Și o știre din județul Prahova. Asigurînd din primele zile realizarea ritmică, armonioasă, a tuturor sarcinilor cantitative și calitative ale planului, întreprinderile chimice din această zonă a țării au pus la dispoziția economiei naționale, în prima decadă a noului an, produse peste plan evaluate la circa 12 milioane lei.

...Sau numai cîteva exemple, între multe altele, care ne îndreptățesc să afirmăm că noul an a debutat sub cele mai bune auspicii, că harnica noastră clasă muncitoare este hotărîtă de a înălța la noi cote edificiul luminos al socialismului, prin realizarea cu succes a importantelor sarcini calitative și cantitative prevăzute în planurile anului 1973.

Un exemplu elocvent în acest sens îl constituie și recenta chemare la întrecere adresată de către Consiliul popular al județului Maramureș tuturor consiliilor populare județene ale țării. Largul ecou pe care l-a avut în cele mai diverse domenii de activitate, răspunsul prompt, decisiv, al sutelor de mii de constructori ai socialismului reprezintă cea mai concludentă dovadă că marea și larga întrecere socialistă va declanșa noi energii și inițiative valoroase, va constitui un veritabil examen al competenței, hărniciei și fermității comuniste.

La cunoscuta fabrică «Mătasea populară» din București anul 1973 va însemna, între altele, montarea unor noi războaie și utilaje care, în ansamblu, vor reutila întreprinderea în proporție de 10 la sută.

Mai notăm și preocuparea permanentă pentru diversificarea contexturilor. Va fi lărgită gama sortimentelor, iar paleta de culori și desene se va îmbogăți cu sute de poziții coloristice. Imaginea noastră vă prezintă un aspect de la secția imprimeuri.

importante acțiuni de hidroameliorații

La ordinea zilei, în agricultură, vaste lucrări de hidroameliorații. Mii de țărani cooperatori duc o muncă intensă pentru recuperarea unor terenuri acoperite de ape, realizează diguri și canale de scurgere, preîntîmpinînd eventualele revărsări de riuri, scot de sub domnia mlaștinilor zeci de hectare de teren, redîndu-le circuitului agricol. O activitate care va contribui la înfăptuirea aceluiași obiectiv central al anului: obținerea unor sporuri substanțiale și a unei economicități maxime, trăsături esențiale ale planului de stat pe 1973, plan ale cărui prevederi (față de realizările obținute în 1972) estimează, între altele, creșterea producției de cereale cu circa un milion tone, sporirea producției de legume cu 30%, creșterea efectivului de animale la toate speciile, creșterea producției de carne în viu cu 25%.

teze și paranteze

de **Aurel BARANGA**

doamna bulandra

Anul ăsta se va împlini un veac de la nașterea Doamnei Bulandra. Afirmație suficientă ca să situeze în legendă și istorie figura unui om pe care, pînă acum cîteva stagiuni, îl puteai întîlni pe scenă și pe stradă, uluitor în vigoarea lui fizică și morală, de o forță a spiritului menită, parcă, să învingă moartea. Și totuși intrarea în legendă și în istorie a Doamnei Bulandra e legitimă și obligatorie, fiindcă a fost un exemplu uman de o rară noblețe, o ființă vie și concretă, devenită încă din timpul vieții sale tumultuoase un personaj dramatic și patetic, de o cutremurătoare frumusețe.

N-a trăit decît pentru artă — iată o frază de o deprimantă banalitate. Și totuși Doamna Bulandra n-a trăit decît pentru teatru, pentru această îndeletnicire mistuitoare, rug seral, căreia i-a închinat toată puterea ființei sale. N-a cunoscut alte bucurii, n-a trăit alte speranțe, n-a suferit alte chinuri, decît cele date de scenă. Nu-și concepea existența în afara teatrului, altar slujit cu o credință fără ezitare. A jucat pînă aproape de ceasul morții, indiferentă la toate avertismentele biologiei, a condus o instituție de artă pînă în ajunul agoniei înfruntate cu vitejie. A știut — ca nimeni altcineva — că teatrul e o combustie permanentă, o dăruire absolută, că nimic nu-l contrazice mai tare ca spiritul de rutină, ca mediocritatea orgolioasă, ca ispita aventurii. A pus în serviciul acestui crez artistic șaptezeci de ani de viață și tot atîția de zbucium, de nopți fără odihnă și de zile în care n-a cunoscut răgazul. A lăsat în urma Ei un capitol de istorie artistică prin fața căruia trecem cu capul descoperit, intimidați de o lumină ce sporește odată cu trecerea vremii, a lăsat în urma ei o instituție care îi poartă Numele.

Fie ca urmașii ei, stimulați de un exemplu glorios, să-i poarte mai departe, cu cinste, flamura de abnegație în serviciul unei arte căreia Ea, Doamna Bulandra, i-a jertfit totul pînă la ultima respirație.

Dacă îi vom duce mai departe torța, îi vom sluji, cum se cuvine, memoria.

Memoria unui CTITOR al artei și al spiritualității românești.

BĂIEȚII TERIBILI DE LA UZINA DE STRUNGURI

Reportaj de Nicolae CRISTACHE • Fotografii de S. STEINER

Ce înseamnă «platforma industrială a Tîrgoviștei»? Înainte de toate ea este un contur neregulat, haşurat cu linii orizontale, verticale sau oblice, delimitînd perimetrele diferitelor uzine care acoperă întreaga parte sudică, dinspre Dîmbovița, a hărții municipiului reședință de județ. Este apoi o imensă suprafață de-a lungul căii ferate, cum vii dinspre București, unde direct din pămîntul răscolit de trecutele recolte se înalță suprastructura complicată, ireală în peisajul agricol din jur, a halelor de uzină abia căpătînd contur, înconjurate de păduri de macarale și de stîlpi metalici înfipți în temelii de beton. Înseamnă al patrulea centru siderurgic al țării prin Uzina de oțeluri înalt aliate, oțeluri speciale care nu se vor produce decît aici; înseamnă prima uzină de strunguri automate din țară și Fabrica de corpuri luminoase «Romlux». Întreaga producție a platformei este caracterizată de o tehnologie nepoluantă.

În cinstea Conferinței Naționale a Partidului constructorii au reușit să dea în folosință Uzina de strunguri și Fabrica «Romlux» înainte de termen. Ambele și-au început activitatea productivă la 30 iunie 1972. Prin măsurile care s-au luat în urma Plenarei C.C. al P.C.R. din noiembrie anul trecut, în vederea pregătirii producției pentru acest an, Uzina de oteluri înalt aliate va elabora prima șarjă în cinstea zilei de 23 August. În acest scop, încă din primele zile ale anului, colectivul de muncitori constructori de pe platformă — urmînd indicațiile secretarului general al partidului de a concentra în prima parte a anului măsurile de realizare a planului anual și de a nu lăsa greul pentru ultimul trimestru — și-au luat angajamentul de a înfăptui în primul trimestru peste 25 la sută din sporul de sarcini asumat ca urmare a hotărîrii de a îndeplini cincinalul înainte de termen. Au fost deschise fronturile de lucru; s-au închis halele oțelăriilor unu și doi în vederea abordării lucrului pe anotimp friguros, au fost pregătite noi tehnologii de lucru, se trece la generalizarea acordului global etc. O problemă aflată permanent în atenție o constituie calificarea forței de muncă, specializarea noilor cadre, perfecționarea pregătirii de specialitate, ridicarea calității muncii, sporirea eficienței energiei umane cheltuite.

Reportajul care urmează relevă preocuparea colectivului de oameni ai muncii de la Uzina de strunguri vizînd pregătirea cadrelor de muncitori cu înaltă calificare în condițiile asimilării pentru prima oară în țara noastră a unui tip de strunguri cu comenzi integral automate.

LA ÎNCEPUT AU FOST 40 DE BĂRBAȚI

Pe vremuri, cîrciuma se numea «La Pantazică». Dincolo de ea, spre Cîmpulung, la dreapta și la stînga, se întindeau lanuri de grîu și rapiță, maci și bălării.

Aici, la bariera orașului, se opreau țăranii să-și bea cinzeaca de rachiu și să mai schimbe o vorbă după zilele de tîrg, pe vremea cînd fosta cetate de scaun a Tîrgoviștei nu mai era altceva decît un orășel de tîrgoveți și negustori ca și conu Pantazi.

În urmă cu doi ani, nu departe de fosta cîrciumă, într-o odaie unde «cînd era cald apoi era cald și cînd era frig apoi era frig», au început să se adune diminețile vreo patruzeci de bărbați: după cuvintele și expresiile pe care le foloseau, oricine își putea da seama că oamenii aceia aparuți pe neașteptate în oraș nu aveau nici o contingență cu trecutul cetății domnești: în ședințele lor de lucru își ziceau: «colectivul tehnic al Uzinei de strunguri».

Cei doi ani au trecut ca gîndul. Tîrgoviștenii nu-și mai amintesc de cîrciuma lui Pantazică, ca să indice partea de sud a orașului. O nouă realitate i-a luat locul: platforma industrială.

Pe cuprinsul ei, de la orice depărtare se pot distinge hala, ca o cetate modernă, și centrala termică ale primei uzine de strunguri automate din țară.

«NIȘTE COPIL...»

— Ce înțelegeți prin «curaj profesional»?

Șeful de echipă Ion Chivu răspunde cuminte ca un școlar scos la tablă cînd se aștepta mai puțin: «Curaj profesional este atunci cînd... Cînd ucenicul nu ezită să aplice în practică ceea ce a învățat teoretic». În spatele lui, privindu-și mîinile mînjite de ulei, calm, ca și cum n-ar aparține generației despre care meșterul a afirmat că n-are suficient curaj profesional — tînărul Vasile Spoială.

— Întîmpinați greutăți? Vi se pare dificil începutul în meseria de frezor?

— Nu.

— N-ați vrea să faceți o demonstrație?

Două mișcări sigure, o rotiță acționată fără șovăire și colosul de metal se pune în funcțiune. Mă privește indiferent: «Asta-i tot». (Evident, mașina funcționa automat.) «M-a făcut pulbere, rîde pe înfundate însoțitorul meu, după ce ne îndepărtăm puțin. A fost extraordinar». Însoțitorul meu este inginer stagiar. S-a născut în unul dintre cele mai frumoase orașe din lume: Pucioasa. Eu n-am văzut orașul, dar n-am nici un motiv să nu-l cred. Nu e decît de patru luni în uzină, adică de la intrarea ei în probe tehnologice. Vorbește atît de mult și cu atîta elocvență, încît mi-e greu să-l urmăresc. Si-a propus să scoată din mine un specialist în materie de strunguri automate dar eu știu că nu va reuși. Cunoaște orice mașină. Cu mîna lui a montat sau a verificat majoritatea instalațiilor. Mă convinge ușurința cu care mînuiește orice mecanism pe care mi-l explică. Majoritatea covîrșitoare a celor care lucrează aici sînt, ca și el, stagiari. Indiferent dacă e vorba de ingineri, tehnicieni ori muncitori. «Verificați statele de plată, mi-a spus la sosire inginerul șef Gavrilă Mureșan, și să-mi spuneți după aceea ce ați observat». N-a fost greu. În puzderia de cifre o singură coloană de un alb virginal. Titlul rubricii: vechime în muncă. „Niște «copii» cărora statul le-a dat pe mînă jucării de milioane, înmagazinînd inteligență tehnică de cea mai rafinată expresie"...

Inginerul șef este de fel din Arad. Cînd am intrat în birou vorbea la telefon: «De revelion? Ce spui?... Mai vedem... De doi ani nu mi-am luat concediu...» Către noi: «Soră-mea. N-am apucat să-i văd copilul. O fi mare acum...»

Aparține cu siguranță genului: «Nu mi-e rușine să afirm că la 32 de ani literatura de specialitate mi se pare cel puțin la fel de captivantă ca un roman, o piesă de teatru sau un film bun, fără ca pentru atît să am impresia că sînt un ignorant».

Și ca să-și ascundă vîrsta poartă un costum de culoare închisă, de o croială sobră, dar elegantă. Biografie standard, previzibilă: școală, facultate, inginer stagiar, cîteva posturi intermediare de conducere și la 30 de ani inginer-șef la una din cele mai noi uzine din țară. Face parte dintre «bătrînii» uzinei. Ai Uzinei de strunguri automate și revolver (cu accentul pe silaba a doua) din Tîrgoviște. Fiindcă titlul cu rezonanțele lui de performanță tehnică românească a stîrnit sentimente de mîndrie îndreptățită nu numai în rîndurile lucrătorilor tîrgovișteni aflați pe alte șantiere ale țării ori printre tinerii dîmboviteni, ci și în imaginația înflăcărată a tinerelor cadre tehnice, absolvenți ai institu-

«După nopți și zile de chin, cînd am stat în uzină cu întreg efectivul, muncitori, tehnicieni, ingineri, montînd și demontînd, întrebîndu-ne de ce așa și nu altfel, căutînd în cărți, sfătuindu-ne cu cei mai în vîrstă, am reușit în cîteva luni ceea ce în mod obișnuit se învață în ani... În toate secțiile uzinei ne-am organizat pe schimburi și pe echipe, am rămas după program, am lucrat în pauze, am reluat mișcările și operațiunile mai grele... Noile cadre de muncitori care se pregătesc acum în școlile profesionale vor găsi un climat corespunzător unei integrări rapide la nivelul sarcinilor mari pe care le avem în față...»

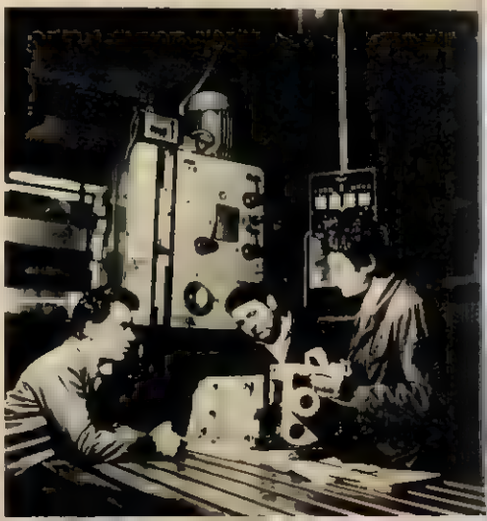

Platforma industrială a fostei cetăți de scaun nu rămîne circumscrisă în hașurul convențional al hărții, implicațiile ei sociale, economice, culturale, se resimt în viața întregului oraș, căruia îi conferă însemnele majore ale României moderne. În imagine: vechiul și noul centru al Tîrgoviștei.

Hala Uzinei de strunguri automate și revolver — o construcție modernă.

telor politehnice din București, Timișoara...

Valentin Negritu, Nicolae Ungureanu, Dumitru Tîrșoreanu, Gheorghe Tudorache, cu toții, prin media de absolvire, aveau repartițiile de București în buzunar. Tehnologul Iftode este din Galați: «Cu cele patru luni de stagiu, cînd am sosit aici acum doi ani, eram printre cei cu vechime... Să aștern negru pe alb, să știi că nimeni în afara ta nu va mai controla, că soluțiile pe care le dai se concretizează imediat în produse de milioane, că dincolo de tine formulele nu vor mai trece pe la asistent, conducător de proiect etc. nășteau un sentiment paralizant... În doi ani am învățat cît n-aș fi învățat în altă parte în cincisprezece și nu știu dacă acum ar trebui să o iau de la început, aș mai dori să merg într-o uzină nouă...» (De fapt știa, dar pentru acești minuitori de certitudini și formule de precizie nimic nu e mai captivant decît să se exprime în termeni relativi.) Ca și inginerul șef care afirma că nu știe de n-ar fi ieșit tot la fel de bine în cazul cînd ar fi acționat cu soluțiile contrarii... S-ar putea să aibă și dreptate, dar o zice nu ca să mă convingă ci, în acest fel ingineresc, îmi sugera rolul pe care entuziasmul tineretului îl jucase în punerea pe picioare a acestei uzine... Și entuziasmul, ca orice entuziasm...

NOI, COMUNIȘTII...

— Credeți că tinerii aceștia, proveniți în majoritate din școli profesionale, calificați la locul de muncă, reconvertiți din alte meserii, sînt apți chiar cu toții de a începe producția în serie mare a unor mașini atît de pretențioase sub raport tehnic?

— Nu.

— Și atunci?

— N-avem de ales. Tinerii au spart munții... Cu ei vom produce și strunguri automate.

— Poate era mai ușor de spart munții?

— Mai sîntem și noi, comuniștii...

L-am suspectat de desuetudine pe bătrînul meșter Teodor Cureatnicov. Am regretat însă imediat fiindcă așa cum a pronunțat după aceea «Noi, comuniștii» mi s-a părut că nicicînd și în nici o altă împrejurare aceste cuvinte nu au fost atît de concrete, atît de grele de conținut ca în acea împrejurare. «Grădinița de copii», cum botezasem în gînd cetele de adolescenți pe lîngă care treceam, polarizată în jurul nucleelor de comuniști, se despovăra dintr-o dată de aparențe, încărcîndu-se de valențele ei ascunse, adevărate, de școală de educație prin muncă și pentru muncă.

Cînd viața nu și se împotrivește deloc, spiritul nu are vreme să se înaripeze. Este o bună disciplină pentru voință să-ți aduni puterile între granițe strînse cît mai necruțător. Dar nevoia e o școală nu numai a voinței, ci și a gîndirii; ea deprinde spiritul și deopotrivă trupul cu o anumită măsură. Cînd timpul e măsurat nu faci nimic de prisos, te obișnuiești să gîndești numai ceea ce este esențial; trăiești astfel de două, de cinci ori mai intens, timpul se condensează, dobîndește alte ritmuri, măsurile obișnuite nu-l mai exprimă, nu-l mai controlează. Este cazul strungarilor, frezorilor, rectificatorilor, al tuturor muncitorilor de la Uzina de strunguri din Tîrgoviște care în decurs de un an, iar alții numai în cîteva luni au deprins tainele adînci ale artei de a fi meseriaș de înaltă calificare. Contingentele de început au fost calificate prin cursuri speciale la F.M.U.A.B. sau la Arad, dar majoritatea s-a format prin abnegație și pasiune. Alte înțelesuri are acum exclamația însoțitorului meu de lîngă mașina de frezat: «M-a făcut pulbere... A fost extraordinar». Într-un fel tînărul ucenic îl exprimase și pe el, inginerul stagiar. Nici el nu declarase vreodată că nu poate, că nu știe, că nu intră în atribuțiile lui, că e nou în muncă... Și poate întrucîtva pizmuia chiar îndărătnicia ucenicului care nu voise să se dea bătut, îndărătnicie care valorează tot atît de mult ca și cutezanța și perseverența.

COORDONATELE ANULUI 1973

Parcă altfel sunau acum cuvintele inginerului șef: «Niște copii!» Și ceea ce atunci mi se păruse doar o declarație de circumstanță, acum se lămurea în configurații reale: «Nici nu vă închipuiți ce mult putem, de ce sînt în stare copiii ăștia. Avem nevoie

BĂIEȚII TERIBILI DE LA UZINA DE STRUNGURI

de timp, asta trebuie să se înțeleagă în primul rînd din partea celor care acum ne privesc neîncrezători sau dimpotrivă se avîntă la întîmplare... Față de exigențele acestei uzine, un meseriaș bun, venit de la o altă uzină sau pregătit într-o școală profesională, nu posedă decît premisele calificării corespunzătoare. El are de învins nu numai barierele formației medii, ci și un șir întreg de mentalități. Concepții conform cărora sutimile de secundă și de milimetru pot fi neglijate, iar formula matematică poate fi înlocuită cu rutina, de ochiul liber...»

Uzina lucrează în probe tehnologice. Se muncește ritmic, desfășurat și simultan pe toate fronturile producției. Se rectifică tehnologii, se definitivează fișele de omologare, se experimentează modele de organizare științifică a producției, totul în vederea trecerii grabnice la producția de serie mare, la îndeplinirea planului. În anul 1973 două treimi din subansamblele strungului automat SARO vor fi produse în întregime în uzină, ceea ce înseamnă, de fapt, întreaga mașină de bază. Succesiv, pînă în 1975, strungul va fi integrat în producție în proporție de 95 la sută, restul de cinci la sută urmînd a fi importat, asimilarea pieselor respective nefiind rentabilă.

La fiecare doi ani producția de strunguri automate a uzinei se va dubla, va crește în mod corespunzător și numărul de muncitori. Baza de recrutare a acestora o reprezintă tineretul satelor învecinate. Calificarea lor va fi la înălțimea tehnicii celei mai avansate. Fiindcă platforma industrială a fostei cetăți de scaun nu rămîne circumscrisă în hașurul convențional al hărții, implicațiile ei sociale, economice, culturale, se vor resimți în viața întregului județ, căruia îi va conferi însemnele majore ale României moderne.

.. Cînd timpul e măsurat nu faci nimic de prisos, te obișnuiești să gîndești numai ceea ce este esențial

Risipă de dragul feeriei? Nu. Fotoreporterul a surprins o secvență din activitatea liniei de asamblare de la Fabrica de corpuri luminoase de pe platforma industrială a Tîrgoviștei.

AERUL CEL DE TOATE ZILELE

Cu cîtva timp în urmă revista noastră a publicat o serie de tulburătoare fotografii în culori, executate, cu o tehnică specială, de către faimosul fotograf suedez Lennart Nilsson. «Călătorie în corpul omenesc» — așa s-ar fi putut intitula acel «serial» fotografic amintind întrucîtva de filmul american «Călătorie fantastică», care a rulat și pe ecranele noastre. Cu singura diferență că Nilsson se «plimbase» în adevăr în corpul omenesc cu ajutorul aparatului său de fotografiat.

«Neliniștitul suedez» pleca atunci de la premisa că universul nostru interior este mai pasionant decît un peisaj lunar. Mai pasionant și, într-o bună măsură, mai necunoscut. Dovadă, noua serie de fotografii prezentate în pagina de față. Ele sînt datorate tot lui Nilsson, care și-a îndreptat obiectivul — așezat la capătul unui microscop electronic — asupra celui mai banal «obiect» imaginabil al realității cotidiene: aerul cel de toate zilele. Mai precis, aerul pe care-l respiră cetățenii Stockholmului, oraș «curat» în raport cu poluarea din alte mari aglomerări urbane. Și totuși rezultatul «anchetei prin imagine» întreprinse de confratele nostru scandinav a fost de-a dreptul senzațional.

V-ați pus vreodată întrebarea: cît de curat este «aerul curat»? Priviți aceste imagini.

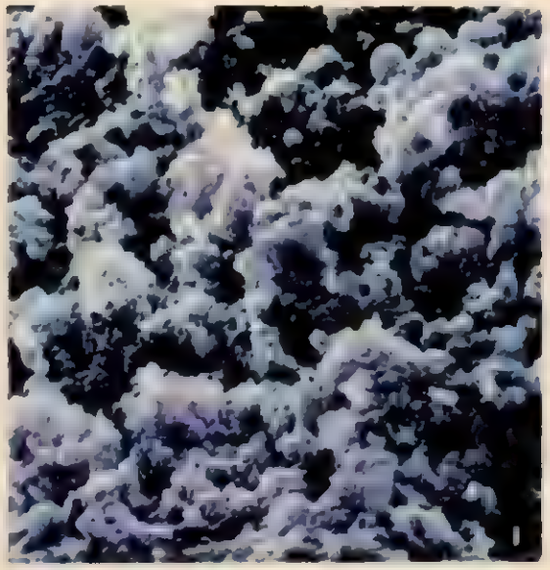
1

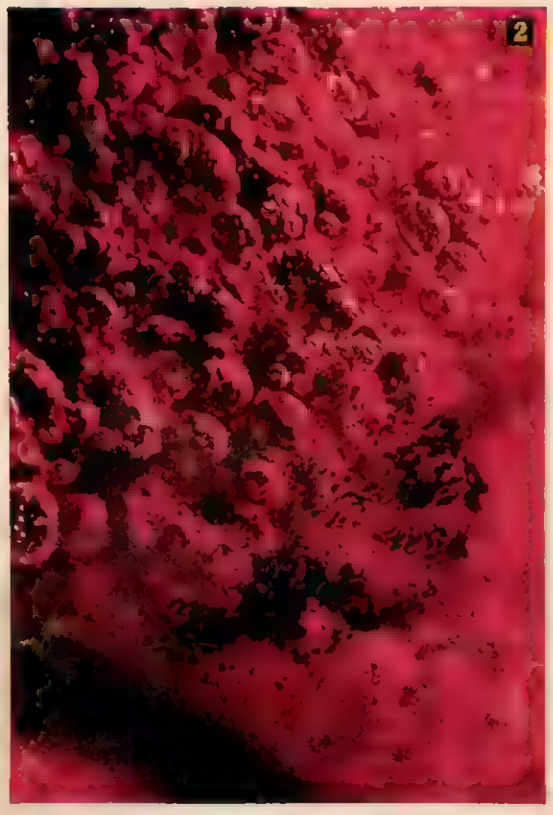
2

«Zăpada» din fotografia 1 nu este de fapt decît un conglomerat de aluminiu, sulf, potasiu și calciu — toate dăunătoare sănătății — inhalat zi de zi de cetățenii capitalei suedeze. Fotografia 2 este și ea halucinantă: în plămînii unui copil de trei ani, mort într-un accident de automobil, autopsia a revelat adevărate pete de funingine. Plămînii micuțului erau pur și simplu mînjiți. De ce publicăm o fotografie atît de «urîtă»? În adevăr, cireși în floare — mai ales acum în miez de iarnă! — ar fi mai fotogenici. Dar... Dealtfel există și substanțe poluante plăcute la vedere. Particulele roșcate conținute în fumul evacuat de coșul unei fabrici din Stockholm, așa cum apar ele la o mărire de 35 000 de ori (fotografia 3), nu au nimic înspăimîntător. Cu o singură condiție: ca o cantitate cît mai mică din aceste microsfere «discuit» colorate să pătrundă în plămînii oamenilor. Același lucru se poate spune și despre corpusculii de un albastru odihnitor din fotografia 4. Mărirea de 50 000 de ori le-a conferit valențe estetice, dar, în drept vorbind, nu e nimic frumos în acest ciment de construcție care, sub formă de particule invizibile, poluează aerul pe o rază de 50 km, și nici în cristalul de fier și aluminiu (mărit de 35 000 de ori în fotografia 5) pe care-l inhalează, vrînd-nevrînd, cetățenii capitalei suedeze.

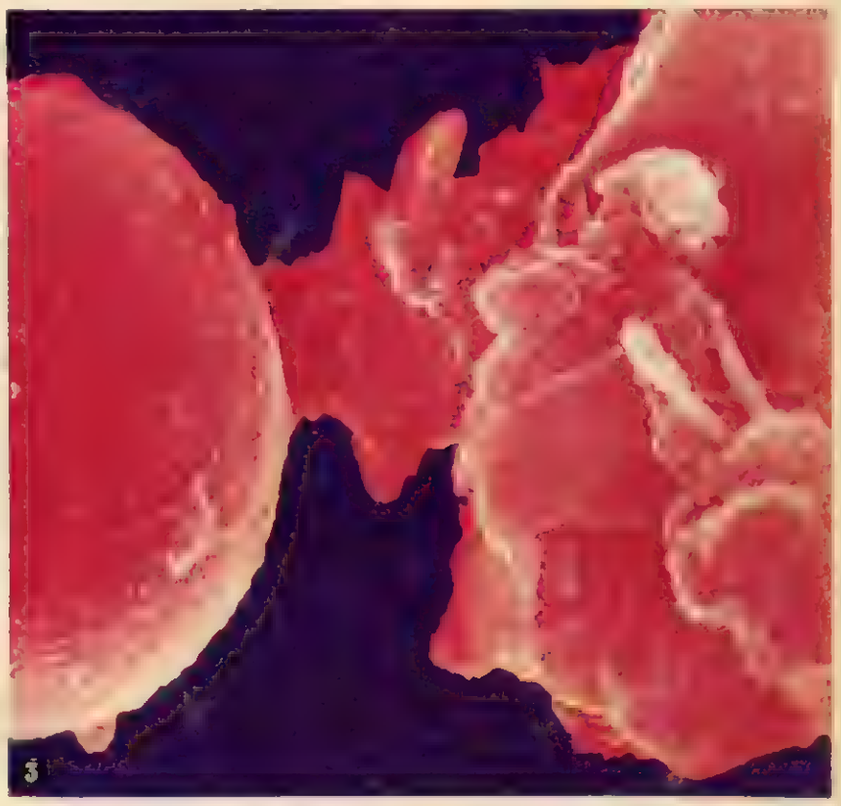
3

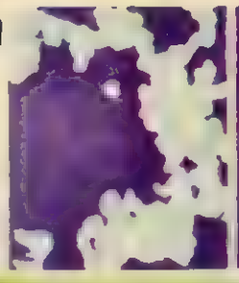
4

5

După cum s-a subliniat de nenumărate ori atunci cînd s-a vorbit despre poluare — și noi înșine am făcut-o în revista noastră — evidențierea acestui flagel nu se identifică cu nostalgia unui trecut patriarhal și cu dorința nemărturisită de a se reduce activitatea industrială. Nu exaltăm virtuțile civilizației carului cu boi — cu un aer mai curat decît cel al civilizației industriale, dar cu alte atribute, pe care omenirea le-a abandonat o dată pentru totdeauna. Nici Lennart Nilsson n-a căutat prin fotografiile sale să suscite adversități împotriva unei industrii care a adus Suediei atîtea binefaceri. Ceea ce a dorit el a fost să atragă atenția asupra «reversului medaliei» și să mobilizeze opinia publică în jurul revendicării ca factorii de răspîndere să vegheze ca activitatea de expansiune industrială să fie însoțită de o expansiune corespunzătoare a acelor mijloace antipoluare pe care știința contemporană ni le pune cu generozitate la dispoziție... Astfel încît să fim reduși doar la poluarea naturală, iritantă pentru organism dar... inevitabilă. Ea e surprinsă tot de Nilsson în cele trei insolite ipostaze ale polenului vegetal (fotografiile 6, 7, 8), de un colorit... suculent.

6

7

8

Lionel NITESCU

scrisori către un meloman

de George BĂLAN

despre competență

Te-ai arătat contrariat aflînd că adevărata orientare în lumea muzicii este nu cea care ți se indică dinafară, oricît de «competentă» s-ar înfățișa ea, ci aceea pe care ți-o șoptește propria-ți interioritate, oricît de nepriceput te-ai simți în raport cu așa-zisul «specialist». De unde să știi ce să asculți, în ce fel să selecționezi imensul material existent, asupra căror aspecte să-ți îndreptți atenția, cînd habar n-ai de disciplinele care permit profesionistului să păşească sigur pe sine?

Ei bine, dragul meu, află mai departe că profesionistul cu limpede și fermă orientare e un fenomen extrem de rar în lumea muzicii. Faptul de a fi absolvit un conservator nu conferă automat o asemenea capacitate. Studiul didactic și sistematic poate fi util (și departe de mine gîndul de a-i subaprecia utilitatea) numai în măsura în care se grefează pe o evoluție strict personală, cu autenticitate și dramatism trăită. În lipsa unui astfel de fond, pregătirea didactic-sistematică devine ceea ce Bergson ar fi numit «du mécanique plaqué sur la vivant». Dintr-o asemenea combinație a elementului mecanic, aplicat foarte activ dinafară, cu elementul lăuntric viu, rămas în stare de pasivitate, de inerție pot rezulta hibrizi monstruoși. Pentru profan ei sînt specialiștii, maeștrii, profesioniștii. Celui ce-i privește dinlăuntrul lucrurilor îi apar însă ca penibile caricaturi ale muzicianului adevărat, care nu poate fi decît explorator spiritual al artei sale. Dintre aceștia se recrutează cei care, știind bine ce înseamnă muzica, intelectualmente desigur, preferă să se servească de aparate electronice în loc să apeleze la propria individualitate melodică, dacă sînt compozitori; acceptă să cînte alături de Bach și Mozart o trivialitate de salon sau din contră — o elucubrație «experimentală», dacă sînt interpreți; în fine, elogiază, mimînd entuziasm, o «primă audiție» pe care numeni de fapt n-a înțeles-o, dar a cărei calificare cu amabile epitete profesionale, de care buzunarele criticilor sînt pline, creează opiniei publice iluzia competenței. Au aceștia sentimentul adevărat al muzicii, despre care știu — intelectual și profesional — atîtea lucruri? Reprezintă contradictoriile lor manifestări o integră slujire, născută dintr-un crez adînc și de nezdruncinat? Vezi, prietene, că a fi muzicalmente îndoctrinat, erudit și experimentat, nu este o garanție a adevăratei înțelegeri.

Ce să mai spun apoi despre cei ce trăind în intimitatea lui Bach, Mozart și Beethoven, pe care-i cîntă smulgînd ropote de aplauze, nu arată nici cea mai mică dorință ca modul de a-și concepe viața să fie transfigurat de lumina din care acești sfinți ai muzicii s-au împărtășit! Poate fi vorba în asemenea cazuri de o reală înțelegere a ceea ce spune muzica? O mult mai profundă și, **într-un anumit sens**, mai profesională înțelegere a ei arată țăranul care, nefredonînd decît doinele lui, **mai poate** să privească lumea cu acea sublimă, gravă seninătate ce-l face să fie, în principiu, foarte înrudit spiritual cu Bach sau Mozart. El știe instinctiv ceea ce mai nici un absolvent de conservator nu știe: că muzica există nu spre amuzare, relaxare, cultivare etc., ci ca model a ceea ce trebuie să fim, și nu numai ca model dar și ca poruncă. Dacă practicînd cea mai spirituală dintre arte, muzicianul nu reușește să devină el însuși un cetățean și slujitor al spiritualității, înseamnă că în el trăiesc notele și tehnica, iar nu sufletul viu al muzicii. Și cît de frecventă este această situație! Cît egoism pot ascunde unii sub faldurile celei mai nobile și mai generoase dintre arte!

Îți dezvălui toate acestea ca să te fac să-ți dai seama că pentru tine profesionalismul a devenit un fetiș. Iată că foarte adesea profesionistul însuși — în pofida palmaresului său de succese — e în afara muzicii pe care pretinde că o slujește (și de care, în fond, se slujește). Va să zică — va trebui să-ți spui tu — există în relația cu muzica ceva mai important decît ceea ce se cheamă «a te pricepe». Iar acest ceva nu se învață în conservatoare. Vine din tine însuți, din adîncurile unde ai avut puterea să cobori și unde — dacă știi să păstrezi o tăcere absolută — poți auzi susurul discret și neîntrerupt al unei muzici lăuntrice. Pe ea o avea în vedere Enescu atunci cînd spunea că el este necontenit afundat în visul său interior. Nu există om normal în care Muzica să nu-și depene cîntul și visul său. Sesizarea acestui cînt și acestui vis: iată cu ce începe adevărata «inițiere muzicală».

o știință în plină dezvoltare: BIONICA

APLICAREA CUNOȘTINȚELOR DESPRE SISTEMELE VII LA SOLUȚIONAREA UNOR PROBLEME TEHNICE A DUS LA REZULTATE SURPRINZĂTOARE. CARE SÎNT PREOCUPĂRILE ACTUALE, CARE SÎNT PROMISIUNILE ACESTEI ȘTIINȚE DE FRONTIERĂ?

Cuvîntul «bionică» a fost introdus în știință în anul 1958 de către medicul militar Jack E. Steele din Divizia medicală aerospațială a forțelor aeriene ale Statelor Unite ale Americii și reprezintă o combinare a cuvintelor «biologie» și «electronică». Dar obiectul său de studiu nu este rezultanta îmbinării acestor discipline, ci are în vedere apropierea biologiei de diferitele ramuri ale fizicii. Bionica poate fi definită ca știința sistemelor a căror funcționare este copiată, inspirată sau adaptată după sistemele naturale sau care prezintă caracteristicile specifice ale sistemelor naturale. Pe scurt, ea reprezintă «arta de a aplica cunoștințele despre sistemele vii la soluționarea unor probleme tehnice».

Într-un articol apărut în prestigioasa revistă franceză «La Presse Médicale» (articol recenzat de F. Cucu în publicația Academiei R.S. România — «Progresele științei»), Roger Veylon vorbește despre cele mai recente linii de cercetare în această știință cu mari promisiuni.

Dintre sistemele ființelor vii, *sistemul nervos* captează într-un mod deosebit atenția bionicienilor. Cel mai simplu dintre modelele complexe ale sistemului nervos este neuronul și, evident, asupra lui s-au efectuat studiile cele mai aprofundate. Interesul bionicienilor pentru neuron este determinat de constanța impulsului transmis prin acesta și de faptul că, în repaus, *consumul său de energie este practic nul*. Este adevărat, cunoștințele acumulate pînă în prezent în ceea ce privește fiziologia neuronului nu au permis înscrierea acesteia în ecuații matematice. Cu toate acestea, considerîndu-se că ceea ce se constată la nivelul neuronului se poate generaliza la *întregul* sistem nervos, H.D. Crane a realizat un *neuristor*, care, după autor, va sta la originea unei noi generații de ordinatoare, el putînd fi considerat ca un produs al bionicii, întrucît copiază un model natural.

PEȘTELE-PISICĂ NE VA AJUTA SĂ PREVEDEM CUTREMURELE?

Informația senzorială și organele naturale **specializate în recepția acestei informații stau de asemenea în atenția bionicienilor. De la simpla *amplificare* — adică transformarea în semnale electrice a unui fenomen fizic oarecare, proces care reprezintă o tentativă de copiere a ceea ce se realizează la nivelul celulei senzoriale, care transformă excitațiile în impulsuri nervoase — pînă la încercările de a obține *detectori artificiali* avînd ca modele de inspirație pe cei naturali, s-a desfășurat o gamă largă de cercetări în bionică. Îmbunătățirea unor sisteme artificiale de detectare ar putea fi realizată prin studiul analizatorilor naturali. Aceasta este o necesitate deoarece detectorul în infraroșu, de pildă, este încă departe de sensibilitatea «ochiului termic» al crotalului american... Și sistemele de prevedere a mișcărilor seismice vor beneficia probabil de pe urma studiilor (efectuate de Hatai și Abe) asupra peștelui-pisică, acesta putînd capta diferențe de potențial electric extrem de fine.**

Una dintre cele mai importante probleme ale bionicii este crearea unui *«ochi artificial»* după modele naturale. Dificultatea cea mai mare constă în faptul că retina umană cuprinde o sută milioane de detectori și un milion de celule nervoase care formează nervul optic. Lipsa de uniformitate a cîmpului vizual și mobilitatea sa permanentă fac imposibilă, pentru moment, alegerea ochiului omenesc ca model pentru obținerea unui detector vizual artificial. De aceea s-a recurs la modelarea ochiului de *Limulus polyphemus*, un artropod foarte primitiv. Ochiul acestuia are ca particularitate funcțională «inhibiția laterală», fenomen care permite o comunicare adaptivă între celulele senzoriale vecine (comparabilă cu acomodarea) și accentuează contraste. Studierea acestui ochi va contribui la elucidarea problemelor ridicate de lectura automată a documentelor. În fapt, Hildebrand a reușit să creeze un dispozitiv de detectare bazat tocmai pe ochiul de Limulus.

Delfinul posedă un sistem de detecție submarină foarte perfecționat. Iată de ce bionicienii se străduiesc să-i pătrundă taina.

Acest dispozitiv realizează corelația încrucișată între imaginea care îi este prezentată și o imagine definită *a priori*.

BROASCA... PERFECȚIONEAZĂ RADARUL

Extinderea studiilor privind inhibiția laterală a dus la ideea construirii unui *detector care să nu înregistreze decît mișcarea*, lucru foarte important în cazul sistemelor radar, care sînt deranjate de prezența paraziților pe ecran. Ochiul broaștei obișnuite, de rîu *(Rana esculenta)*, stă în atenția bionicienilor deoarece el are caracteristicile unui astfel de detector. La broască retina este uniform sensibilă, nu prezintă fovee și legătura sa cu creierul este mai simplificată ca la om — deși posedă nu mai puțin de un milion de celule fotosensibile, trei milioane de neuroni bipolari și 500 000 neuroni multipolari de ieșire. Un astfel de analizator transmite la creier informații sintetice, contrastul local semnalînd prezența discontinuităților *mobile*, ceea ce se poate traduce prin observarea imediată a unei insecte care zboară. Realizarea unui detector artificial cu aceste caracteristici va duce la perfecționarea sistemelor radar.

Liliacul, delfinul, chițcanul de pădure și alte animale dispun de sisteme de detecție aeriene sau submarine perfecționate. Astfel, detecția submarină prin perturbații produse într-un cîmp electric este studiată de bionicieni pe modelul peștelui-torpilă și țiparului care trăiește în Amazoane...

RECUNOAȘTERE ȘI MEMORIE

Fiziologia sistemului nervos central, în special a proceselor corticale, constituie preocupări actuale ale bionicii. **Acesta este domeniul în care se realizează apropierea dintre bionică și cibernetică, interferarea lor ducînd la rezultate spectaculoase.**

Studiul comenzii voluntare umane, cu cele două faze ale sale, analiza mediului și opțiunea (faza de decizie), a dus la constatarea că, datorită caracterului său automat, prima dintre aceste faze poate fi ușor reprodusă *fără suport neurologic*. Pe această bază a fost posibilă acum cîțiva ani, construirea perceptronului, o mașină capabilă să fie «educată». Această mașină este alcătuită dintr-o rețea senzorială de intrare formată din numeroase celule sensibile reprezentate de celulele fotoelectrice, din celule de asociație și dintr-o rețea de comparare a deciziei luate cu cea care *trebuie* luată în raport cu imaginea sesizată, procedîndu-se la corectarea în caz de eroare sau la amplifi-

«PATENT... RANA ESCULENTA»

Acest radar uriaș are multe... de învățat de la un ochi de broască. Și încă nu de la o broască mai neobișnuită, mai rară, ci de la banala broască de rîu, Rana esculenta. *De ce? Ochiul acestei viețuitoare are o legătură simplificată cu creierul, în comparație cu organul de văz al omului și de aceea poate fi mai ușor studiat de bionicieni. Dealtfel și această simplitate este intrucîtva înșelătoare: ochiul broaștei posedă un milion de celule fotosensibile, trei milioane de neuroni bipolari și 500 000 neuroni multipolari de ieșire!*

În ciuda dificultăților de a pătrunde tainele acestui hățiș de «legături» și «relee», specialiștii sînt unanimi: realizarea unui detector artificial cu caracteristici «împrumutate» de la Rana esculenta *va duce la perfecționarea sistemelor radar.*

PROFESORUL BUFNIȚĂ NE ÎNVAȚĂ...

Un detector alimentat de la trei pile standard, în greutate totală de 50 kg, și care permite amplificarea intensității luminoase de 20 000 de ori, a fost construit la uzina «Aerojet General» din S.U.A. «Ochiul de bufniță» («Owl Eyes») electronic permite detectarea vizuală în timpul nopții a obiectelor aflate la o distanță de aproximativ 100 metri de observator, iar pe cele care depășesc 30 cm lungime — la o distanță de aproximativ 1 km. În laboratoarele firmei se experimentează o variantă nouă care poate amplifica intensitatea luminoasă de 200 000 de ori.

Se pun mari speranțe în noua invenție în lupta împotriva criminalității.

care în caz de răspuns just. Perceptronul construit de o echipă de cercetători de la Laboratorul aeronautic Cornell, condusă de F. Rosenblatt, poate diferenția două litere, două figuri geometrice sau două cifre, dar prezintă inconvenientul că pentru fiecare nouă diferențiere trebuie distrusă «experiența» precedentă a mașinii. Dintre animale, o tendință de comportare similară o au peștii. Se poate afirma astfel că perceptronului i se pot doar crea «reflexe condiționate», lucru care se realizează curent cu peștii.

Cercetările care dovedesc *posibilitatea transmiterii pe cale chimică a memoriei* prezintă un interes deosebit pentru diferențierea memoriei naturale de cea artificială. Sînt cunoscute experiențele cu *planarii* cărora li s-au creat reflexe condiționate. Bucăți din acești viermi «educați», sau acizii nucleici prelevați de la aceștia, ingerați și, respectiv, injectați la planarii cărora *nu* li s-au creat astfel de reflexe, le transmit acestora din urmă reflexele condiționate. Injectarea unui omogenat de creier de la un șoarece «educat» la un șoarece «needucat» determină același rezultat ca în cazul planariilor. Experiențe suplimentare au sugerat posibilitatea existenței unei substanțe chimice, probabil *o proteină legată de acidul ribonucleic, ca suport material al memoriei.* Aceste fapte sînt de natură să demonstreze caracterul *specific* al memoriei naturale în general și al memoriei umane în special. În plus, capacitatea de stocaj a memoriei umane este mult mai mare decît cea a mașinilor.

Ocupîndu-se de sistemul nervos uman, Roger Veylon se referă și la importanța *celulelor gliale.* Numărul lor (de zece ori mai mare decît cel al neuronilor în sistemul nervos), lipsa spațiilor intercelulare între aceste celule și neuroni au stîrnit interesul cercetătorilor. O serie de experiențe efectuate de Svaetichin, Hyden și Herz sprijină ipoteza că celulele nevroglice conțin «programul» de funcționare a sistemului nervos, program pe care neuronii îl execută.

PRIMUL MUȘCHI ARTIFICIAL

În fine, trebuie subliniat interesul bionicii pentru problemele legate de energie. Astfel, emisiunea de lumină a licuriciului a fost studiată în vederea obținerii artificiale a luminii zise «reci». Cercetările efectuate de McLlory și Seliger asupra luciferinei au arătat rolul acesteia în procesul de apărare împotriva nocivității oxigenului la unele animale și au pus problema sintezei luciferinei pentru obținerea unei *lămpi chimice,* urmînd să fie rezolvată și problema rentabilității economice a unei astfel de soluții.

În același sens, atenția bionicienilor s-a îndreptat și spre *mușchiul striat.* S-au făcut încercări de a se obține, prin imitarea naturii, sisteme cu același randament; cel mai bun a fost realizat de Katchalsky: o «curea» de colagen este trecută alternativ prin două băi, una conținînd o soluție de bromură de litiu, alta apă. Colagenul se contractă în prima și se destinde în a doua. Randamentul energetic al acestei realizări este bun, dar punerea la punct a «mușchiului artificial» este dificilă datorită componenței nervoase a mușchiului natural care pune probleme greu de rezolvat J. Richalet a reușit totuși un montaj fizic cu caracteristici funcționale asemănătoare mușchiului striat, ilustrînd astfel posibilitățile bionicii.

În timp ce prin simplă copiere rezultatele pot fi considerate bune, mulțumitoare, prin *orientarea* pe care o dă cercetării științifice bionica a obținut rezultate extrem de interesante. Mașinile electronice capabile de autoeducare și de «inteligență» artificială reprezintă drumurile deschise în acest domeniu și pe aceste drumuri bionica poate acționa cu eficiență în viitor.

literare

de Traian STOICA

Horia PANAITESCU: amîndoi la stratford

Deși nu e scris la persoana întîi, noul roman al lui Horia Panaitescu are, în ansamblul său, atmosfera unui jurnal. Un jurnal al eroului său principal, Vip, un băiat de-abia ieșit din adolescență. Chiar cînd el nu e «în scenă», celelalte personaje ale cărții gravitează tot în jurul tînărului, reconstituindu-i gesturile, comentîndu-i comportările și gîndurile. Oricare ar fi episodul narațiunii, oricare ar fi eroul de prim-plan al momentului, Vip e mereu în centrul atenției cititorului prin referirile care se fac neîntrerupt la persoana sa

Intervenind deci numai prin prezența directă a eroului, autorul reface cu verosimilitate o etapă din procesul unei devenir biologice și sufletești. Vom mai spune că în ciuda acelei «obiectivări» spre care tind demersurile prozatorului nostru, el, pînă la urmă, nu-și poate ascunde simpatia față de tînărul erou, fapt care învăluie lucrarea într-o discretă undă de lirism, deloc stingheritoare însă epicului

Acțiunea romanului își trage firul dintr-o excursie la Londra prin Oficiul național de turism, pusă la cale de tatăl lui Vip, promisă fiului cu trei ani în urmă, dacă acesta își va menține pe tot intervalul de timp nota 10 la engleză. Cum Vip realizează condiția cerută, iată-i acum pe «amîndoi», tatăl și fiul, vizitînd, fiecare în felul său și prin optici diferite, capitala Angliei și, mai spre finalul excursiei, locul de baștină al marelui Will. Tatăl, care mai fusese, datorită serviciului, în Londra, e de astă dată mai atent la reacțiile fiului în contact cu o nouă stare de lucruri. Prilej pentru autor să evidențieze două atitudini diferite reieșite din comportamentul diferențiat a două generații. Diferențieri care însă nu ajung în faza acută a conflictelor. Ni se sugerează cu subtilitate stabilirea unei comuniuni de vederi, a unei punți de înțelegere dintre generații, datorită fondului de principii organic asimilat de fiecare cetățean al țării noastre, indiferent de vîrsta pe care acesta o are. Ajunși în punctul acesta ne vom exprima părerea că autorul, bineînțeles, fără tezism, ar fi putut să atace mai îndrăznet problematica sugerată. Mai slabă «opoziția» tatălui. **Amîndoi la Stratford** rămîne, prin excelență, romanul lui Vip. Al acestui tînăr de pe anii căruia nu s-a scuturat complet auriul praf al adolescenței și a cărui siluetă e conturată cu grație și viabil. Prezența lui Vip, în care fantezia mai face granță comună cu realitatea, infuzează cărții o delicată poezie parcă descinsă din filele acelei capodopere a reveriei adolescentine a lui Alain-Fournier, **Marele Meaulnes.** Episodul (provocat de o încurcătură de date calendaristice) cu căutarea de către Vip, pe străzile și prin casele Londrei, a Pamelei e grăitor în acest sens

Acest al doilea roman al lui Horia Panaitescu confirmă virtuțile unui prozator ce ne îndeamnă să-l urmărim cu interes și încredere.

DE PESTE HOTARE

— Numai așa pot să-l fac să mănînce...

expoziție columbofilă

De curînd, în pavilionul Z 2 din Complexul expozițional Piața Scînteii s-a deschis tradiționala expoziție națională columbofilă. Aici și-au «dat întîlnire» aproximativ 600 porumbei călători, standard și de performanță (viteză și fond), precum și porumbei de agrement și ornamentali.

siretul, furnizor de apă industrială și potabilă

Două vechi orașe din nordul țării, Botoșani și Dorohoi, ambele azi în plină dezvoltare, se găseau în situația de a nu avea apă suficientă. Dealtfel, apa este dintotdeauna o problemă spinoasă pentru orașele Moldovei. Dar într-un viitor nu prea îndepărtat, cele două centre din Moldova de nord vor primi apa necesară.

Viitoarea sursă de apă a orașelor Botoșani și Dorohoi va fi Siretul. Lucrările vor începe prin construirea, în apropiere de Bucecea, a unui baraj care va stăvili apele rîului. În acest fel se va naște un lac de acumulare. De la acest mare rezervor de apă va porni o conductă din beton precomprimat, lungă de 20 de km, care se va îndrepta spre Botoșani. La Leorda, viitoarea conductă se va bifurca spre Dorohoi. Orașul Botoșani, după cum ni s-a relatat, va căpăta primele «șarje» de apă industrială și potabilă din noua sursă în 1975. Debitul de apă va fi de trei metri cubi pe secundă.

interviul săptămînii

soiuri de floarea-soarelui imune la boli

De vorbă cu tovarășul dr. inginer Alexandru Vrînceanu, șeful Laboratorului ameliorarea plantelor oleaginoase — Fundulea.

— Am dori să aflăm care este preocuparea laboratorului pe care-l conduceți în vederea obținerii de soiuri superioare.

— Preocuparea principală a colectivului nostru de cercetători este crearea de hibrizi care să dea o producție cu cel puțin 15–20 la sută mai mare față de soiurile existente. Anul acesta, de pildă, s-au introdus în cultură pentru prima dată în țara noastră hibrizii H.S.-52 și H.S.-53. Aceștia dau, față de soiul record ce se cultivă, o producție sporită și fiind foarte uniformi ca înălțime ușurează recoltarea mecanizată. Totodată s-au dovedit foarte rezistenți la cădere, fapt ce prezintă un mare avantaj pentru culturile irigate. Hibrizii 52 și 53 au și un conținut de ulei mai mare în semințe cu 1,5 la sută deasupra soiului cultivat. Aceste calități vor determina cultivarea în acest an a hibrizilor respectivi pe o suprafață de peste 100 000 ha, ceea ce va duce la un spor, pe întreaga suprafață, de circa 12 tone ulei. Dealtfel, țara noastră e printre primele din lume care au produs sămînță hibridă pe scară industrială. Hibrizii aceștia au fost experimentați în numeroase țări din Europa și America de Nord și de Sud, unde au dat rezultate foarte bune. Drept urmare am primit numeroase cereri de livrare și au fost întocmite contracte.

— Care sînt perspectivele apropiate ale cercetărilor ?

— În prezent cercetătorii institutului nostru, ai sectorului pe care îl conduc, studiază posibilitatea creării unor hibrizi de floarea-soarelui rezistenți la boli și în special la mana florii-soarelui și a putregaiului acestei plante, boli deosebit de păgubitoare. Mana, de exemplu, produce uneori pagube de 15—20 la sută din întreaga recoltă a unui an și e cu atît mai dăunătoare cu cît toate soiurile cultivate în prezent sînt sensibile la această boală. Astfel de hibrizi rezistenți la mană au fost deja creați la noi și experimentați pentru prima dată în anul trecut, dovedindu-se corespunzători. În următorii ani ei vor fi introduși în producție pe o suprafață din ce în ce mai mare.

Petre ANGHEL

la înalta școală a madrigalului

Către sfîrșitul anului expirat, ediția 1972 a concursului internațional «Francesco Viniaș» — Barcelona a confirmat din nou valoarea școlii românești de bel-canto. Confirmarea este echivalentă cu o consacrare pe plan mondial date fiind condițiile dure ale concursului, ca și nivelul participanților, numeroși și selecți, din țări cu binecunoscută și valoroasă tradiție muzicală. Juriul concursului a distins anul acesta cu premiul II pe compatrioata noastră, mezzo-soprana *Rodica Mitrică*, cu un premiu special de «coloratură» pe soprana leșeră *Gerda Spireanu* și cu premiul III pe basul *Mihai Ponghe*. Potrivit regulamentului concursului, laureații au fost invitați la post-concurs, un fel de sesiune de perfecționare de 10 zile, dotat și el cu premii, iar Rodica Mitrică a primit distincția supremă, «Granados» și — ca o consecință firească — numeroase invitații de a apărea pe scene lirice de înalt prestigiu ca Palermo, Paris, Toulouse sau la alte impunătoare concursuri — Hertogenbosch (Olanda), Toulouse, Paris.

Interesant de subliniat este faptul că Rodica Mitrică (ca și Gerda Spireanu) s-a format la înalta școală de artă autentică, de cultură muzicală multilaterală și profundă care este corul Madrigal.

E.D.

aparate moderne în ajutorul agenților de circulație

Cu ajutorul acestor noi aparate (fotografia de sus) echipajele miliției vor putea stabili cu precizie dacă un autovehicul este apt sau nu să circule pe drumurile publice:

a) *Analizatorul de gaze* funcționează pe principiul unor reacții chimice. Dacă indicatorul arată o concentrație de peste 4,5%, înseamnă că motorul are carburația nereglată corespunzător, ceea ce are drept consecință fenomenul de poluare.

b) *Sonometrul* — un aparat dotat cu un microfon de mare sensibilitate. De la o distanță de 7,3 m, agentul de circulație poate urmări pe un cadran numerotat intensitatea zgomotului produs de frîna fiecărui autovehicul.

c) *Motometrul* — aparat pentru verificarea sistemului de frînare. El are forma unei cutii cu anexele respective, care se așază pe podeaua autovehiculului. Cu ajutorul unei diagrame se înregistrează starea de funcționare a frînei de serviciu sau de ajutor. Neregulile sînt imediat înregistrate pe diagramă.

Toate neajunsurile constatate din acest punct de vedere fac ca autovehiculele găsite «în culpă» să fie retrase din circulație pînă la remedierea deficiențelor semnalate.

mamutul, așa cum a fost descoperit

Muzeul «Grigore Antipa» din București s-a îmbogățit de curînd cu un exponat deosebit de interesant: scheletul unui mamut gigant, descoperit în județul Ilfov. Piesa este prezentată în muzeu, exact așa cum a fost găsită în pămînt. Este vorba de una din cele mai interesante descoperiri paleontologice făcute pe teritoriul țării noastre. Exemplarul expus acum este un schelet de «Mammuthus trogontherii», cum i se spune de către specialiști. O asemenea specie de mamut (elefant de stepă) a trăit prin locurile noastre la începutul pleistocenului superior.

Primele resturi ale mamutului au fost descoperite în 1962, iar scoaterea la lumină a întregului schelet a durat mai mulți ani. Operația a fost condusă în tot acest timp de către cunoscutul paleontolog Leonid Apostol. Scheletul mamutului despre care este vorba se afla în stratul de nisip de pe versantul drept al văii Corița, afluent al Mostiștei, în imediata apropiere a satului Codreni. După măsurătorile făcute scheletului s-a ajuns la concluzia că mamutul, atunci cînd era în viață, avea o lungime de cinci metri și jumătate și o înălțime de patru metri.

Pînă acum nu s-au găsit pe teritoriul țării noastre schelete de mamut din această specie. Resturile unor specii asemănătoare, mai evoluate, au mai fost descoperite de paleontologi ultima dată lîngă Feteşti, în albia Borcei, de către profesorul de științe naturale D. Balinte.

F. U.

dialog cu cititorii

de H. DONA

Discutînd despre conținutul revistei noastre și emițînd și unele propuneri de ameliorare, cititorul *Alexandru Marcuțiu* din Cluj constată că «unul dintre cele mai importante fenomene ale vieții contemporane scapă aproape cu desăvîrșire atenției presei și, respectiv, atenției «Flăcării». Este vorba chiar de... problema presei. «Într-o vreme, cînd setea de informații și de cunoaștere constituie una dintre trăsăturile definitorii ale omului și, în același timp, o caracteristică a maselor celor mai largi, într-o vreme cînd presa, sub diferitele ei forme, ne însoțește în toate împrejurările vieții noastre», într-o asemenea vreme, conchide cititorul clujean, «e de neconceput cît de puțin se ocupă presa de ea însăși». Reprosul e numai parțial întemeiat. Cu privire la unul dintre cele mai importante sectoare ale presei — televiziunea — majoritatea ziarelor și revistelor publică cu regularitate cronici, iar în «Flacăra» au apărut și vor mai apărea articole și reportaje despre activitatea studiourilor TV, despre raporturile dintre televiziune și public etc. În unele reviste au început să apară și cronici despre emisiunile de radio. Din cînd în cînd se publică și unele texte privind anumite fenomene din presa mondială. Deocamdată o anumită jenă de a vorbi despre propriile noastre probleme ne împiedică de a face mai mult. Dar poate nu e rău să mai meditățm asupra acestei chestiuni.

Un cititor din Galați, *Calistrat Alexescu*, care ne-a trimis de-a lungul anilor mai multe propuneri senzaționale menite să rezolve «dintr-un foc» și definitiv diferite greutăți economice, tehnice, urbanistice, sanitare etc., se plînge de faptul că aceste propuneri n-au găsit nici un ecou în rubrica noastră. Îi putem asigura pe corespondentul nostru gălățean, ca și pe alții în aceeași situație, că toate scrisorile au fost citite cu atenție și, cînd a fost cazul, ne-am sfătuit și cu alții mai competenți decît noi. Dar — de ce n-am recunoaște-o? — există și o anumită rezervă din partea noastră față de propuneri ca cele amintite mai sus. Nu avem încredere în soluții-miracol, bune oricînd și oriunde. Practica medicală, de pildă, ne arată că există cazuri (foarte rare, ce-i drept) în care oameni s-au îmbolnăvit grav sau chiar au murit în urma consumării vitaminelor, în timp ce în alte cazuri (și mai rare) unii bolnavi s-au însănătoșit datorită nicotinei. Bineînțeles, aceasta nu înseamnă că vitaminele sînt dăunătoare iar nicotina e un medicament recomandabil, ci doar că orice remediu trebuie să țină seama de condiții concrete (care, uneori, au un caracter de excepționalitate). Sau să luăm două exemple din viața economică. Toată lumea este convinsă de avantajele irigațiilor (nu e nevoie să fii specialist ca să înțelegi că plantele ca să trăiască și să se dezvolte au nevoie de apă administrată cu regularitate). Totuși, irigații făcute fără cap (de exemplu, pe terenuri în care apa freatică e la o adîncime foarte mică) pot duce la înmlăștinirea și salinizarea și deci la degradarea terenului respectiv. În același fel trebuie privită și valoarea inovațiilor. Că inovațiile contribuie, în general, la progresul tehnic, la economicitatea producției, la dezvoltarea spiritului de inițiativă e un lucru perfect adevărat. Dar, în unele cazuri, o inovație (sau o invenție) insuficient gîndită poate duce — dincolo de anumite mici avantaje trecătoare — la deteriorarea unui agregat foarte scump și foarte precis în funcționalitatea sa.

Din Brașov, cititorul *Gh. Beșchea* ne critică pentru că n-am publicat mare lucru în legătură cu misiunea navei «Apollo-17». E adevărat, dar procedînd așa am pornit de la considerentul că interesul opiniei publice pentru zborurile spațiale a scăzut mult (de ce se-ntîmplă așa e o altă poveste). Urmărirea la televizor (de preferință în transmisie directă) a unei călătorii cosmice mai prezintă interes, dar o relatare amplă în presă (mai ales după 8–10 zile, ca în cazul nostru) a pierdut aproape orice caracter insolit. Lucrurile cu adevărat noi și interesante privesc mai ales chestiuni de strictă specialitate științifică și dealtfel ele nu ies la iveală în mod cert decît după o perioadă mai îndelungată de cercetări și verificări. Imaginea celor două figuri trebăluind pe Lună e aproape aceeași la «Apollo-17» ca și la «Apollo-16» sau 15 (moda selenară evoluează foarte încet). Aceasta explică de ce presa de pretutindeni a acordat ultimei misiuni selenare un spațiu mai restrîns.

Cuvinte de apreciere cu privire la felul în care revista noastră a organizat ancheta printre cititori asupra celor mai populari actori ai anului 1972 ne sînt exprimate de studentul medicinist *Dorin Danciu* din Iași. Nu avem intenția de a organiza o gală cu cîștigătorii (nici nu i-am putea aduna pe toți — ce ne facem cu actorii străini sau cu cei care au jucat în filmele și serialele cele mai apreciate?); noi ne-am îndeplinit doar rolul de culegători și transmițători ai părerilor maselor de spectatori.

tv

de C. N. CONSTANTINIU

vocație tele

Există oameni cu un dar special al comunicabilității. Replica imediată, acuitatea răspunsurilor și, bineînțeles, substanța ideilor exprimate fac din interlocutor o prezență agreabilă și plină de interes.

Asemenea personaje sînt sarea și piperul emisiunilor tele. Pe micul ecran n-au ce căuta ursuzii, pedanții, cei lipsiți de mobilitate spirituală. Chiar dacă sînt oameni interesanți în planul profesiunii, știu multe lucruri, au ce să ne comunice. Pentru a apărea pe micul ecran îți trebuie însușiri speciale. În primul rînd însușirea de a crea intimitate între tine și cei care privesc. De a dialoga firesc, de a exprima idei clare — într-un spațiu de timp restrîns — de a transmite ideile atrăgător.

Ion Țiriac (pe care l-am revăzut duminică într-un spectacol original, organizat de ziarul «Scînteia tineretului») face parte din categoria celor cu vocație pentru micul ecran.

În fond, era vorba despre sport. Nu tuturora le place. Unii preferă concertele simfonice sau emisiunile despre știința în anii 2000. Țiriac a stîrnit un interes general chiar și pentru acei telespectatori care închid aparatele atunci cînd se transmit emisiuni sportive. De ce? Pentru că are farmec, pentru că răspunsurile sale la întrebările puse erau și interesante și pline de umor, pentru că ezita atît cît trebuie ca să ne facă să-l urmărim cu atenție încordată, ori replica fulgerător (ca la tenis) surprinzîndu-ne prin spontaneitate. Dealtfel, în ultimul timp pe micul ecran apar tot mai mulți protagoniști din categoria aceasta, a oamenilor cu vocație tele.

În cele mai diverse domenii. E un merit al redacției că îi descoperă și îi fac intermediari între noi și problematica emisiunilor.

Dispar ariditatea și convenționalismul, primejdiile de moarte ale TV-ului.

● Teleglobul și alte emisiuni ne prezintă imaginea vie a orașelor și țărilor lumii. Mărturisim că, uneori, lipsa de interes a redactorului și operatorului — în deplasare pe glob — reduce totul la o schemă seacă, la un șablon supărător, ca și cum peste tot (mai puțin arhitectura și vegetația) viața s-ar desfășura la fel, n-ar exista o notă de personalitate, de originalitate. Atunci cînd intervin însă imaginația și nervul reporterului autentic, al scriitorului, lucrurile se schimbă.

Parisul lui Ioan Grigorescu (și cîte filme despre Paris nu am văzut!) poartă girul ochiului expert și plin de sensibilitate al autorului în surprinderea farmecului orașului, a vieții cotidiene, a oamenilor.

Un Paris văzut și prin cunoscutele monumente, piețe, cartiere celebre, dar și prin pulsația lui intimă, ca într-o perfectă radiografie.

Un serial care, într-adevăr, te captivează și îl urmărești cu pasiune.

Și fără — cum mărturisește și scriitorul — o regie tehnică spectaculoasă. Doar un simplu aparat de filmat...

POVARA IMPOZITELOR — PENTRU CINE ?

de Irina VIANU

Pe zi ce trece omul de rînd, contribuabilul, din țările capitaliste este tot mai împovărat de impozite de tot felul, care îi sustrag o parte considerabilă din salariu, reducîndu-i puterea de cumpărare. Fie că este vorba de «apărarea țării», de «stimularea economiei», «îmbunătățirea transporturilor» sau «școlarizarea», contribuabilul este obligat să plătească statului capitalist sume din ce în ce mai mari. În schimb, acei care pot și ar trebui într-adevăr să suporte cheltuielile necesare colectivității găsesc tot felul de căi pentru a evita îndeplinirea acestei obligații sau a reduce la minimum contribuția lor.

«LES QUATRES VIEILLES»

De la pîinea pe care o cumpără în fiecare zi și pînă la televizorul sau mașina de spălat pe care le achiziționează pe credit o dată la cîțiva ani, o parte din prețul pe care îl achită cetățeanul reprezintă impozitul indirect. Acesta care furnizează suma cea mai importantă din veniturile bugetare ale țărilor capitaliste, lovește în primul rînd și în proporție incomparabil mai grea masele salariate decît celelalte categorii ale populației, căci masele cheltuiesc aproape tot ce cîștigă pentru bunurile de consum necesare existenței. În bugetul celor avuți partea cheltuielilor pentru viața de toate zilele este incomparabil mai redusă, majoritatea veniturilor fiind destinate cu totul altor scopuri.

Recunoscînd această stare de fapt, cu aproape 200 de ani în urmă, legiuitorii revoluției franceze hotăriseră să recurgă în mult mai mică măsură la impozitele indirecte și să obțină cea mai mare parte a fondurilor necesare statului din impozitele directe, pe venituri. Cunoscute sub numele de «les quatres vieilles» (patru contribuții principale), ansamblul de impozite înființate atunci de Adunarea constituantă franceză includea și unul asupra porților și ferestrelor, semne exterioare ale bogăției. La acea dată legile prevedeau că 64% din încasările fiscale să provină din impozitele directe. După trecerea perioadei de fervoare revoluționară, proporția impozitelor directe a fost redusă treptat din nou, crescînd aceea a impozitelor indirecte care au ajuns să reprezinte 76% din încasările bugetare în 1851 și 80% în 1900.

Dar dacă impozitele indirecte lovesc în primul rînd în cei sărmani, poate că impozitele directe, care se percep pe venituri și sînt adesea progresive, sînt cele care restabilesc echitatea socială? La o asemenea întrebare răspund uneori chiar legiuitorii burghezi

«A PLASA MOȘTENIREA MĂTUȘII ÎN OBLIGAȚII PINAY»

«Adesea se utilizează litera legii împotriva spiritului ei» afirma un deputat francez deplîngînd numeroasele portițe care înlesnesc evaziunea fiscală. Căci se întîmplă uneori și așa: la vestea pierderii suferite, prima reacție a moștenitorului unei mătuși bogate în Franța este de a alerga la bancă și, după falsificarea prealabilă a datei decesului, de a transforma averea negociabilă a mătușii — conturile curente, acțiuni etc — în obligații de stat «Pinay 1958». De ce? Deoarece aceste obligații sînt scutite de taxe de succesiune. De aici și vorba: «mettre la vieille tante en Pinay avant de la mettre en biere («a plasa bătrîna mătușă în Pinay înainte de a o plasa în sicriu»). Anecdotă? Nu, ci doar una din modalitățile — cu iz macabru, desigur — de a realiza evaziunea fiscală. Și, evident, acesta nu este unicul mod. Căci, dacă atunci cînd este vorba de veniturile unui salariat, acestea sînt declarate la fisc de patron și sumele ce se reține pentru impozite se stabilesc automat, celelalte categorii sociale declară ele însele veniturile lor — și deci căile de camuflare sînt cu mult mai accesibile.

Nu demult ziarul «Le Monde» amintea de o altă modalitate de evaziune fiscală: vînzările fără factură. Ziarul arăta, de pildă, că rețeaua hotelieră franceză a camuflat mai mult timp în acest fel 40% din cifra sa de afaceri. Numai că relatarea se făcea cu patru ani întîrziere...

Principalul mijloc legal utilizat de societăți pentru a se sustrage de la plata impozitelor este sistemul «amortizării degresive» adoptat în 1959. Acest sistem permite întreprinderilor să scadă o parte din investițiile lor din sumele impozabile. Evident, acest sistem avantajează în primul rînd marile societăți care investesc masiv, acelea din siderurgie, industria chimică, construcții de mașini etc. Alte dispozitive similare completează prevederile principale. De exemplu societăților-mamă li se permit să scadă din beneficiul lor impozabil deficitele — foarte adesea fictive — ale filialelor lor, altele permit să se scadă din sumele impozabile dublul sumelor care sînt distribuite salariaților în baza reglementărilor cu privire la așa-numita «participare»

Într-un articol publicat în ziarul «l'Humanité» J. Kahn estimează că «în prezent încasările din impozite s-ar dubla dacă societățile ar fi impuse pe baza profiturilor lor reale și nu a unor profituri fictive, disimulate în parte prin fraudă, dar în cea mai mare parte prin privilegii legale. Acest camuflaj tolerat al profiturilor costă anual statul în jur de 20 miliarde franci».

21 MULTIMILIONARI NU PLĂTESC IMPOZITE

În Statele Unite funcționează numeroase fundații caritabile care poartă numele unor mari magnați ai businessului. Acestea alocă într-adevăr anumite sume pentru dezvoltarea științei, combaterea anumitor boli, asistență socială etc. Dar în afara acestor activități utile publicului larg, fundațiile sînt menite mai ales să permită celor care le patronează să facă investiții în numele fundației și să obțină astfel venituri asupra cărora nu se percep impozite. Prevederea este larg folosită de oamenii de afaceri La sfîrșitul anului 1969, J.D. Rockefeller arăta, de exemplu, în fața Comitetului pentru mijloace financiare al Senatului Statelor Unite că din 1961 el nu a avut obligația să plătească nici un fel de impozite datorită prevederilor legale privitoare la fundații dar că el a contribuit totuși «benevol» la finanțele statului cu 5–10% din venitul său.

Prevederi similare celor aplicabile în cazul fundațiilor există în Statele Unite și în numeroase alte domenii: de exemplu, magnații industriei petroliere pot scădea 20% din venitul lor brut din calculul impozitelor (motivul oficial fiind de a încuraja dezvoltarea industriei naționale petroliere și de a reduce importurile). De asemenea, băncile au dreptul să scadă și ele din veniturile lor impozabile sume pe care le consideră rezerve necesare acoperirii unor credite pe care le-au acordat și a căror restituire

Presa franceză s-a ocupat mult, în ultimul timp, de ceea ce numește «Impozitele: adevăratul scandal». În articolul cu acest titlu publicat de săptămînalul francez «l'Express» se scria: «Starea jalnică a fiscalității apare mai clar ca niciodată. Salariile și pensiile nu reprezintă decît 60% din venituri în statisticile oficiale, dar 75% din veniturile impozabile. În ceea ce privește beneficiile industriale și comerciale situația e inversă; cele două cifre sînt respectiv 30% și numai 15%. Din statisticile oficiale reiese că beneficiul mediu este de două ori mai mare decît salariul mediu. Deci ar fi fost normală o impunere progresivă riguroasă».

este incertă. Mărimea acestor rezerve neimpozabile este hotărîtă de bănci.

Datorită unor asemenea prevederi și multor altora care înlesnesc evaziunea fiscală, deși în Statele Unite teoretic sistemul de impunere este drastic, cum arăta cu cîtva timp în urmă Joseph Barr, fost secretar al trezoreriei în timpul președintelui Johnson, 154 de persoane cu venituri de peste 200 000 dolari anual, din care 21 multimilionari, nu plăteau nici un fel de impozite.

PE MĂRI ȘI OCEANE

Sub pavilioanele Liberiei, ale republicilor centramericane Panama, Honduras, Costa Rica, ale Libanului, Somaliei, Bermudei, Bahamasului, Antilelor olandeze, peste 7 000 de vase navighează pe mările și oceanele lumii sub așa-numitele «pavilioane de complezență» ale statelor respective, dar aparțin de fapt unor proprietari englezi, americani, francezi, italieni etc. Flota navigînd sub pavilionul Ciprului, de exemplu, aparține în cvasitotalitatea ei armatorilor greci. Aceasta este încă o cale de a scăpa de sub jurisdicția fiscalității naționale. Formalitățile pentru obținerea unor astfel de pavilioane sînt extrem de simple: este suficientă prezentarea unei cereri în străinătate, în

Pentru a se sustrage impozării multe firme își stabilesc sediul în așa-numitele «paradisuri fiscale», la Vaduz (Liechtenstein) — foto stînga Nassau (Bahamas) — foto de sus.

țările care acordă «pavilioane de complezență» la un birou consular, unde vasul este înregistrat. Veniturile realizate din exploatarea lui nu sînt supuse nici unui impozit sau impozitele sînt extrem de mici: este vorba numai de o taxă de înregistrare și o taxă anuală de utilizare care depinde de tonajul vasului.

Din 1939 pînă în 1971 partea de tonaj mondial care revine vaselor navigînd sub «pavilioane de complezență» a trecut de la 1,2% la 19,3%, iar din 1962 încoace această flotă a crescut de două ori mai rapid decît ansamblul flotei mondiale.

O proporție deosebit de mare de vase care sînt înregistrate sub «pavilioane de complezență» sînt petrolierele: 29% din totalul flotei petroliere.

PARADISURILE FISCALE

În Oceanul Pacific, la 250 mile nord-est de Noua Caledonie și la 500 mile vest de Insulele Fiji se află arhipelagul Noilor Hebride — un «paradis fiscal». Cei 84 000 locuitori au, mai ales, ocupații agricole. În Noile Hebride nu se percep impozite asupra veniturilor, asupra societăților, nu există impozite funciare sau taxe de succesiune. Aici își au sediul 500 trusturi internaționale și sucursale a numeroase bănci ca Banque de l'Indochine, New Zeeland Banking Corporation, Bank of New South Wales, Barklays International etc.

Turistul care călătorește în Bermude sau Bahamas, sau în insulele Cayman va rămîne și el uimit de multitudinea băncilor pe care le întîlnește. În orașe de numai cîteva mii de locuitori clădiri cu mai multe etaje adăpostesc reprezentanțe ale unor bănci de renume mondial ca Barklays, Bank of Nova Scotia, First National City Bank of New York, Royal Bank of Canada și numeroase altele.

În Bermude, la sfîrșitul anului 1970 erau înregistrate 40 de «societăți de asigurare captive». Aceasta este o nouă invenție americană: societatea de asigurare respectivă, filială a unei societăți multinaționale cu sediul în Statele Unite, asigură societatea-mamă împotriva riscurilor. Primele de asigurări pe care le plătește societatea-mamă iau calea paradisului fiscal pe baza unor contracte negociate și semnate în afara Statelor Unite. Aceste resurse vor putea să ia forma unor venituri de origine străină și să permită societății-mamă să plătească mai puține impozite.

În afară de aceasta «societatea de asigurare captivă» va furniza asigurări altor filiale dinafara Statelor Unite ale societății multinaționale, iar primele de asigurare vor lua calea societății de asigurare captive. Asupra sumelor acumulate nu se vor plăti impozite. Astfel, societățile captive constituie un adevărat refugiu fiscal pentru beneficiile nerepatriate și nedistribuite ale filialelor respective. Se estimează că în prezent 80 mari societăți din Statele Unite și Canada utilizează în asemenea scopuri societăți de asigurare captive.

Chiar dacă este acoperit de ape în timpul fluxului, un recif de corali poate de asemenea să devină un «paradis fiscal». Minerva, un asemenea recif din Pacificul de Sud, situat între Tonga și Insulele Fiji, care pînă nu demult nu constituia decît un pericol pentru navigație, este primul paradis fiscal submarin. Căci cu cîtva timp în urmă un trust american, Ocean Life Research Foundation, a angajat drage pentru a crea o insulă de 400 acri care să servească atît ca paradis fiscal, cît și ca centru pentru cercetările maritime și ecologice.

Și în diverse alte colțuri ale lumii proliferează paradisuri fiscale asemănătoare: locuri în care populația locală se îndeletnicește cu munci umile și privește cu uimire cum pe pămîntul natal se ridică blocuri pe care apar nume sonore — dar care rămîn la fel de departe de viața lor ca și cînd s-ar afla la mii de kilometri distanță. «Un pămînt de nisipuri, de ruine și de aur», aceste cuvinte ale lui Swinburne se potrivesc de minune paradisurilor fiscale moderne.

...Iată deci cum prin fraude sau portițe în textele legilor, găsind refugiu sub pavilioane străine sau în colțuri uitate ale globului, cei avuți găsesc o cale sau alta de a evita să verse sume importante în vistieriile statelor. Rămîn cei mulți, oamenii de rînd cu mijloace modeste, asupra cărora apasă povara grea a impunerii...

mapamond '73

de Ioan GRIGORESCU

atena (I)

Mai trebuie oare să mărturisesc de ce atunci cînd mi-e sufletul pustiu mă întorc în Elada? De ce mi-e bine să păşesc cu tălpile gîndului pe dalele de piatră de pe altarul Acropolei şlefuite de paşii istoriei? De ce îmi regăsesc liniştea scotocind cu lăcomie şi nesaţ în tezaurul de înţelepciune al grecilor antici? Un dor nestins în amintirile mele încărcate de nostalgii poartă numele Atena, şi cuvîntul acesta nu înseamnă pentru mine un loc, un oraş, o neasemuită zidire de marmură albă ca miezul de pîine, o glorioasă ruină, ci o stare de spirit care, de două milenii şi jumătate, adapă cugetul unei civilizaţii dîndu-i necontenite prilejuri de reflecţie. Aici, Eternitatea a devenit Timp, Istorie, Nemurire. Atena putea rămîne pentru greci pretextul copleşitor al unei permanente întoarceri către trecutul paralizant prin fastul şi amploarea lui, insurmontabilă etapă în egalarea ei de către prezent. Există popoare atît de strivite de conştiinţa propriului lor trecut, cu memoria atît de îngreuiată de responsabilitatea faţă de opera predecesorilor, încît cu greu îşi găsesc resursele necesare unui dialog pe picior de egalitate între ceea ce au trăit cîndva şi ceea ce trăiesc acum sau vor trăi mîine. Cu grecii s-a petrecut alt fel. Fără ei, spiritul ar fi rămas îngreuiat de o sarcină dificilă şi poate s-ar fi îngropat în eternitatea lipsită de memorie. Cu ei a început pe continentul nostru acel miraculos amestec de creaţie şi joacă de nobilă amintire şi nepotolită cutezanţă care au făcut să danseze pe suprafaţa netedă şi luminoasă a eternităţii protuberanţele unor adevărate explozii solare ale gîndului omenesc dăltuit în piatră încît veşnicia a fost învăţată să devină timp, iar acesta obligat să-şi recunoască trecutul şi astfel să planteze în istorie bornele mersului către prezent şi viitor.

Atena e un imens amfiteatru. Aş vrea s-o povestesc celor ce nu au văzut-o, prin cuvinte, căci nu am alte mijloace la îndemînă. Se spune că tiparul a transformat vorba în cuvînt. Atunci dalta a transformat, cioplind cuvinte în piatră, timpul în istorie şi aici, în amfiteatrul din Atena, o neasemuită carte a omenirii stă deschisă cu filele împrăştiate în cele patru zări. Cînd spun că Atena este un imens amfiteatru nu fac decît să consemnez o metaforă creată de natură. Imaginaţi-vă un uriaş jilţ de piatră, cu deschiderea spre mare, a cărui spetează este formată din arcul a patru munţi: Parnasul — lăcaşul muzelor poeziei, Pentelicul — pintece de marmură în continuu dialog cu dălţile sculptorilor. Hymetul şi Aegaleosul — dătătorii de apă dulce unei aşezări ce ar fi trebuit închipuită dacă oamenii n-ar fi născut-o. Egeea desenează la poalele acestui amfiteatru un arc de cerc cu o deschidere de zeci de kilometri şi, pentru ca apele ei să nu copleşească cu senzaţia infinitului, cîteva insule răsărite la orizont ne fac să înţelegem că nemărginirea nu poate fi atinsă decît pe etape. Acest imens amfiteatru, prin care natura le-a sugerat arhitecţilor formula optimă marilor decoruri pentru tragediile antice, înalţă drept scenă platforma Acropolei care, deşi nu atinge decît o cotă de 156 metri, oferă avantajul unui acces sobru şi maiestuos ridicat la rangul sublimului de către splendidele Propilee, poartă de întîlniri între oameni şi zei la ceas de restrişte. Nicăieri în lume natura nu a croit pentru pămînteni, la proporţii atît de armonioase nevoilor ei de exprimare şi posibilităţilor oamenilor de a-i cuprinde dimensiunile, un amfiteatru în care să se joace unul dintre cele mai tulburătoare spectacole ale vieţii. O fi rămas milenii după milenii acest loc pustiu, sufocat de codrii virgini, pînă cînd omul a venit să defrişeze asaltul vegetaţiei şi să îl restituie menirii lui din geneză.

PE ECRANE

Un film de Kazimierz Kutz:

„PERLA COROANEI“

Kazimierz Kutz — un nume care a ajuns relativ tîrziu la cunoștința iubitorilor de film. Fostul asistent al lui Wajda și Kawalerowicz, aflat adeseori în polemică cu maeștrii recunoscuți ai cinematografului polonez, se află astăzi, după o carieră contradictorie, începută în 1959, în centrul atenției cinefile din țara sa și deopotrivă al interesului unor cercuri dinafară («Institutul britanic de film» l-a dedicat nu demult, la Londra, o gală). Explozia talentului lui Kutz, artist neliniștit, pasionat, preocupat de forțarea a ceea ce unii consideră limitele fatale ale cinematografului, s-a petrecut — deloc întîmplător — în ultimii trei ani, sub semnul emulației și al căutărilor înnoitoare cunoscute în vremea din urmă de filmul polonez. Fiu al Sileziei, al unei regiuni cu pregnantă personalitate, profund atașat de oamenii locului, de tradițiile de viață și de cultură ale acestora, Kazimierz Kutz găsește în istoria ținuturilor natale sursa binefăcătoare a operelor sale majore.

«Sarea pămîntului negru» (considerat cel mai bun film polonez al stagiunii 1969—1970) și acest recent «Perla coroanei» marchează consacrarea definitivă a unui cineast care nu a ademenit succesul, ci l-a așteptat tăcînd și lucrînd din greu. Amîndouă filmele omagiază omul dîrz și mîndru al Sileziei, miner din moși-strămoși, înfățișat în plină acțiune de afirmare a voinței și demnității sale de participant la destinul clasei muncitoare.

Personajele din «Sarea pămîntului negru» reapar în «Perla coroanei», după ce au lăsat în urmă 15 ani; tinerii au devenit maturi înțelepți, băieții de odinioară s-au așezat la casele lor. Împreună sînt angajați în lupta de apărare a drepturilor umane și sociale, în epoca agitată a anilor '30. Consemnînd cu meticulozitate jurnalul unei greve «poloneze» (refuzul de a părăsi locul de muncă), Kutz izbutește un exemplar tur de forță; plecînd de la un miez epic și hotărît apoi să acumuleze argumente pentru întreținerea lui, autorul transformă argumentul însuși într-o realitate de sine stătătoare. În adîncul pămîntului, gîndurile celor ce au decis să învingă sau să moară mistuiți de foame se îndreaptă către cei rămași afară, aparatul de filmat fixează reacții și tipuri cu coordonate riguros stabilite: bărbații, neclintiți ca stîncile, cei care luptă să-și înfrîngă slăbiciunea și ezitările, cei care se călesc, cei care cedează lașității, într-un cuvînt, ne aflăm în plin teren al realismului psihologic. «Sus», la lumină, se întinde un alt tărîm, în chip aparent paradoxal, lumea de afară, inundată în culori, pare a fi surprinsă într-o continuă sărbătoare. Gesturile cotidiene sînt uitate, piinea nu se mai coace sub ochii noștri, copiii nu sînt spălați la vedere, cetatea trăiește doar ritualul serbărilor populare, femeile își așteaptă bărbații în costume înfoiate, scoase din lăzile unde se țin hainele de preț. Această umanitate solară — femei cu obraz de magnolie, bătrîni care nu acceptă umilința vremii — este de fapt proiecția gîndului celor închiși de bunăvoie în măruntaiele pămîntului, a încrederii și robustеții lor morale.

În momentul în care cîștigăm această înțelegere a filmului pe care, dealtfel, Kutz ne-o pune la îndemînă cu generozitate cu picturalul insolit al «Perlei coroanei», stilizarea descinzînd din imagistica populară dobîndește un sens, permanența valorilor culturii populare se convertește în acea *realitate de sine stătătoare* amintită la început, o realitate care, în momentul evocat, trebuia apărată ca o mărturie a istoriei. Urcat pe aceste trepte, filmul lui Kazimierz Kutz ni se dezvăluie drept o cronică a unui timp și a oamenilor care l-au marcat. Doar un talent înzestrat cu forța de a se autocenzura poate acorda unei creații cu un învelîș estetic atît de izbitor, de ciudat (mai ales pentru spectatorii străini), un atît de ferm echilibru în planul implicațiilor politice și etice. Solicitat febril de frumusețea zugrăvelilor naive, autorul nu sacrifică filonul realist; mișcările sufletești ale oamenilor, sentimentul solidarității, al formării unui înalt spirit de grup muncitoresc sînt subliniate cu măiestrie: jocul cu mărul, ascuns printre cărbuni, ori cu foaia de ziar, singurele amintiri concrete aduse «de afară», motivul telefonului în pilnia căruia răsuna mereu același imn de înfrățire compus ad-hoc, sînt numai cîteva amănunte din drumul către reîntîlnirea cu soarele. La capătul lui, ecranul va cunoaște o nouă și semnificativă explozie de lumină. Trupurile înlănțuite ale minerilor vlăguiți de suferință și orbiți de sclipirea zilei par o magmă informă ce se luptă să capete un contur. Încet-încet se înalță capete, brațe, se deosebesc chipuri și siluete de bărbați ce vor fi cărați acasă de femeile lor. Un bărbat negru din cap pînă în picioare, lîngă un costum numai flori și panglici colorate. Viața poate să înceapă din nou.

Magda MIHĂILESCU

SIDNEY POITIER,
dascălul care face minuni de pedagogie
în filmul lui James Clavel
«Domnului profesor, cu dragoste»
(în fotografie,
alături de actrița Suzy Kendall).

În curînd — o nouă întîlnire cinematografică cu Margareta Pîslaru
în filmele Elisabetei Bostan, «Veronica» și «Veronica se întoarce».
Această feerie muzicală închinată copiilor
lansează și o mică stea
în vîrstă de patru ani, Lulu Mihăescu (Veronica).

Fotografie de S. STEINER

de la A la Z

de Constantin POPESCU

HOLT Jack

Actor american de film, născut la Winchester, S.U.A.; la 31 mai 1888, mort în 1951. Studiază la colegiul militar din Virginia, devenind apoi inginer feroviar, crescător de vite în Vest, miner în Alaska și actor de teatru. Face apoi pe cow-boy-ul la Hollywood în seriale western, fiind remarcat de Cecil B. de Mille care-l va utiliza între 1916 și 1918 în filmele sale. În 1920 este deja o vedetă, reprezentînd în filmul american al anilor '20 și '30 tipul bărbatului dur, al omului de acțiune energic, al militarului fanatic al datoriei, al omului de lege inflexibil. Turnează în filme de succes ca: *The Cheat* (1923), *The Border Legion* (1924), *The Sea Horses* (1926), *The Mysterious Rider* (1927) etc. și trece cu succes examenul vorbitorului, asigurîndu-și o nouă epocă de popularitate în filmele de lupte aeronavale, semnate de Frank Capra: *Submarinul* (1929), *Zburătorii* (id.), *Diriabilul* (1931) etc. și rămînînd asul filmelor de acțiune, polițiste, de aventuri, de război: *Donovan Affair* (1929), *Dragoste de scafandru* (1931), *Sporting Age* (1932), *Demonul galben* (id.), *Viltoarea* (1934), *Iadul verde* (1935), *Micul rebel* (id.), *Furtună în Maroc* (1937) etc. Joacă apoi roluri de compoziție în filme de anvergură ca: *San Francisco* (1937), *The Cat People* (1942), *Thunderbirds* (id.), *They Were Expendable* (1945), *Treasure of Sierra Madre* (1947), *Task Force*, (1949) etc. Fiul său, **Tim HOLT**, născut la Beverly Hills, la 5 februarie 1918, face și el carieră datul de onorabilă în film, afirmîndu-se în special în cîteva opere de prestigiu ca: *Diligența* (1939, J. Ford), *Furtuna* (1940), *Back Street* (1941), *Declinul familiei Amberson* (1942, Orson Welles), *Draga mea Clementine* (1946), *Comoara din Sierra Madre* (1948) etc.

HOLT Jany

Actriță franceză de teatru și film, regizoare și actriță TV, născută Ecaterina Ruxandra Vlădescu-Olt, în București, la 13 mai 1912. Își face studiile liceale în Franța, urmînd cursuri de artă dramatică la Gabrielle Fontan și Dullin. Debutul ei în rolul unei adolescente diabolice în piesa *Inocentele (Children's Hour)* de Lilian Hellman va constitui revelația sezonului teatral parizian în 1935. În același an Henri Decoin îi dă primul rol în film, în *Dominou verde*, alături de Danielle Darrieux, compoziție apreciată de critica vremii. Personalitate originală, J.H. aduce în filmul francez un tip nou, ce nu se poate integra în nici una din categoriile clasice de actrițe. Blondă, sofisticată, cu trăsături spiritualizate de icoană bizantină, ea trece cu ușurință de la tipul cerebral la creaturile mînate de instincte, de impulsuri, de la tipul mistico-fanatic la cel rebel, lipsit de prejudecăți, de la personaje sensibile, pasctice, la ființe monstruoase cu suflete înnegurate. Așa ne apare ea, pe parcursul a trei decenii de carieră, în filme ca: *Golem* (1936, J. Duviviar), *Azilul de noapte* (id., Jean Renoir), *Beethoven (Nemuritoarea iubire*, id. Abel Gance), *Curserul de sud* (1937, P. Billon), *Troika* (id., J. Dreville), *Alibiul* (id. P. Chenal), *Tragedia imperială* (1938, M. L'Herbier), *Le baron fantome* (1942, S. de Poligny), *Les anges du péché* (1943, R. Bresson), *La fiancée des tenebres* (1944, S. de Poligny), *O aventură fantastică* (1945, G. Lacombe), *Contre-enquete* (1946, J. Faurez), *Non coupable* (1947, H. Decoin), *Rumeurs* (id., J. Daroy), *Mademoiselle de la Ferté* (1949, R. Dallier), *The Green Glove* (1951, R. Maté) etc. În ultimii ani desfășoară o vie activitate la TV pariziană, ca regizoare și actriță în filme ca: *Le kiosque à musique*, *Chère petite madame* etc. și aranjeori pe marele ecran (*Le Grabuge*).

HOMOLKA Oskar

Actor de film cu activitate internațională, născut la Viena la 12 august 1898. Studiază la Academia regală dramatică din Viena și debutează în teatru la 20 de ani la Komödienhaus. După Viena, va juca în Graz, München și Berlin, unde va debuta și în film, în 1927, în *Moral und Liebe*. Se rezervă de la început rolurilor de compoziție, de regulă negative, unde masca sa demonică, tipul său brutal, violent, își găsesc o utilizare ideală, fără a trezi însă antipatie, datorită mai înclt căldelor accente umane, jocului său de o dezarmantă sinceritate, care atenuează datele fizionomice. Se impune la început în Germania în filme ca: *Tragedia străzii* (1928) alături de Asta Nielsen, *Schinderhannes* (id.), *Dreyfus* (1930), *1914* (1931), *Spionajul* (id.), *Aventurile detectivului Maxwell* (id.), *Drumul pierzării* (id.), *Copilul minune* (id.), *În umbra felinarului* (id.), *Femeia în flăcări* (1933), *Dușmanul invizibil* (id.). Emigrînd în Anglia, după instaurarea nazismului, turnează aci: *Cuceritorul Africii* (1935), *Drumul spre frontieră* (1936), *Sabotaj* (id., A. Hitchcock), după care se va stabili definitiv în S.U.A., unde din 1937 apare într-un număr impresionant de filme, din care vom reține: *Cicloul* (1937), *Șapte păcate* (1940), *Femeia invizibilă* (id.), *Rage in Heaven* (id.), *Ball of Fire* (id., Howard Hawks), *Mission to Moscow* (1943, M. Curtiz), *Hostages* (id.), *I Remember Mamma* (1948), *Anna Lucasta* (1949), *Prisoner of War* (1954), *Șapte ani de căsnicie* (id.), *Război și pace* (1955/56, King Vidor, rolul lui Kutuzov), *A Forewell to Arms* (1957), *Lumea minunată a Fraților Grimm* (1961), *Corăbiile lungi* (1963), *Joy in the Morning* (1965) etc.

HOPE Bob

Actor american de musical, film și TV, născut Leslie Towne Hope, la Etham, S.U.A., la 9 iulie 1903. Conservatorul său a fost scena de «vaudeville», unde a învățat să cînte, să danseze, să spună cuplete, să facă jonglerii, să devină un perfect clown muzical, ajungînd pînă la suprema consacrare: debutul în compania celebrului Ziegfeld de pe Broadway. În film, după cîteva scurt metraje comico-muzicale, se impune în două filme revistă: *The Big Broadcast* (1938) și *College Swing* (id.), unde-și va desfășura din plin calențele, cucerind publicul sălilor de cinema. Formula sa aparte o va preciza însă de-abia cu comediile *Pisica și canarul* (1939) și *Fantome* (1940), unde va doza după o formulă proprie un cocteil savuros, îmbinînd groaza cu burlescul. Showman capabil să entuziasmeze săli întregi, pe scenă sau la TV în faimoasele sale reviste, B.H. practică de fapt în film un umor cu o arie restrînsă la teritoriul S.U.A., un umor verbal impănat cu calambururi, poante și aluzii strict locale, intraductibile la noi, în Europa. Popularitatea lui imensă în patrie rămîne deci pentru noi, în mare parte, inexplicabilă. În sectorul film a avut totuși șansa unor scenarii agrementate cu gaguri vizuale inspirate, în care verva lui legendară și-a spus cuvîntul. Citîm dintre cele mai reușite: *My Favorite Blonde* (1942), *Jocul stelelor* (id.), *Princess and the Pirate* (1944), *Monsieur Beaucaire* (1946), *My Favorite Brunette* (1947), *Paleface* (1948), *Fancy Pants* (1950), *Casanova's Big Night* (1954), *Alias Jesse James* (1959), *Call Me Bwana* (1963), *Private Navy of Sgt. O'Farrell* (1968). A alcătuit împreună cu Bing Crosby și Dorothy Lamour un trio fantezist și antrenant într-un lung serial comico-muzical cu titlul generic de *Road to... (Drumul spre...)*, urmat de cele mai exotice colțuri de pe glob: Maroc, Zanzibar, Singapore și chiar Utopia, serial perpetuat de-a lungul a peste 20 de ani

film

JOE HILL

Bo WIDERBERG sub zodia filmului politic

Să fie oare același Widerberg? Să fie oare autorul *Elvirei Madigan*, realizatorul lui *Joe Hill?* Ne este mai proaspăt în memorie filmul de înăbușitoare caligrafie cu care debutase, în 1967, Bo Widerberg, film înghețat în propria sa frumusețe, pelicula de voluptate stilistică, învăluită într-o senzualitate delicată și pătrunzătoare, în care preocuparea pentru adevărul vieții rămînea undeva, în plan secund. Era însă un debut care impunea, răsunător, un autor cu certe calități profesionale și cu un stil puternic individualizat.

Și iată-l, după balada abstractă a *Elvirei Madigan*, ecranizînd biografia unui combatant revoluționar. Menestrelul imaginii caligrafice de odinioară s-a angajat cu convingere și decizie într-o artă de mesaj. Departe de a-l defavoriza, filmul politic pare să-l fi ajutat pe tînărul cineast suedez să se valorifice încă mai complet. Înainte de *Joe Hill*, Widerberg a mai realizat dealtfel două filme declarat politice, *Cartierul Corbului* și *Adalen '31*.

Ca și la debut, Widerberg își compune filmul din false rupturi, punînd în scenă o multitudine de fragmente din realitate care juxtapuse alcătuiesc un adevăr de ordin general. El filmează, de pildă, grotesca și inutila reuniune a unor filantroape, apoi furtul herminei de la gîtul uneia dintre ele, goana după micul hoț căreia nu-i lipsește prea mult din grotescul urmăririlor lui Sennet, pentru ca, brusc, climatul secvenței să se convertească în macabru, ecranul să fie dominat de chipurile devastate de promiscuitate ale periferiei și în finalul dramei să surprindem obrazul doamnei din înalta societate desfigurat de grimasa unui plîns neputincios. Dar nu vom ști niciodată dacă femeia își plînge blana pierdută sau incapacitatea de a ajuta această lume de dezmoșteniți. Ambiguitatea scenei vine și ea din *Elvira Madigan;* i s-a adăugat însă esențial demascarea fermă.

Aș putea defini pelicula lui Widerberg ca un «Bildungsfilm», ca romanul unei ucenicii. Protagonistul său, expresivul actor Tommy Bergren, nu face altceva de-a lungul narațiunii decît să traverseze diverse experiențe: cea a emigrantului care caută de lucru, a proletarului care învață să distingă formele perfide ale exploatării și, în sfîrșit, la capătul unor lungi rătăciri, a omului ridicat, cu demnitate, în apărarea semenilor săi. Hill, eroul de baladă cîntat cîndva de vocea gravă a lui Paul Robeson, nu este un mit, un bust de bronz, ci un om care își caută cu înverșunare drumul.

Nu moda l-a convertit pe autorul *Elvirei Madigan* la film politic. Dimpotrivă, abia pe terenul acesta îi simți adevărata vocație. Desigur că înalta profesionalitate a cineastului stîrnește admirație. O scenă de un umor reținut dar eficace, precum cea a dineului la restaurant, alături de acea neuitată ridicare la suprafață din purgatoriul minei, brutalitatea răfuielii poliției cu agitatorii sindicali alături de descrierea bizarei legături umane care se înfiripă între gardian și prizonierul evadînd în fiecare clipă dincolo de lespezile temniței, duritatea recruțătoare a descrierii execuției — cea mai puternică de la «Intoleranță» încoace — alăturată unor scene burlești, precum «pescuitul» de găini, te conving că disponibilitățile artistice ale lui Widerberg sînt, practic, nelimitate. Dar dincolo de încîntarea pe care o trezește diapazonul neobișnuit de larg al artistului, nu poți să nu remarci sinceritatea viguroasă a profesiei de credință, într-o secvență precum cea în care Hill, tribunul, are revelația cîntecului. Discursul fredonat de pe estrada improvizată te proiectează brusc undeva în trecutul învăluit în uitare al umanității, către clipa unică în care omul a simțit pentru prima oară vibrația irezistibilă a artei. Necesitatea imperioasă a mesajului și vocația transfigurării sale poetice au zămislit, în egală măsură, cîntecul lui Joe Hill și cinematograful lui Bo Widerberg.

T. CARANFIL

CARMEN STĂNESCU
sau
DULCELE CHIN AL MUNCII

de Sanda FAUR

— Am venit la dumneata pentru un interviu tonic, Carmen Stănescu. De, recunosc, am venit de acasă cu idei preconcepute și nu renunț în ruptul capului la ele. Critică-mă, cearță-mă, contrazice-mă, dar nu-mi refuza convorbirea optimistă și reconfortantă pe care visez s-o ofer cititorilor noștri în acest început de an nou.

— Glumești, nu-i așa? Sau ești sincer convinsă că o putem duce cu seninătate la capăt?

— De ce nu? Mă întreb ce argumente ai putea avea contra: dumneata ești însăși imaginea reușitei — și ce greu e să-ți păstrezi reușitele în lumea teatrului, de-a lungul a.. mă rog, n-are importanță de cîți ani joci pe scena Națională.

— Din primul meu an de conservator.. Sper că data aceasta te satisface!

— Pe deplin, iar alte cifre nu mai cer. Dumneata ești, ca să continui, însăși imaginea frumuseții triumfătoare — și ce greu e să sfidezi anii cu o frumusețe atît de imperturbabilă! Dumneata faci omul să plece din sală iradiat de veselia și vitalitatea risipite pe scenă.

— Și cînd colo eu sînt un om zbuciumat Nu-ți place, dar n-am ce-ți face: de cînd mă știu se ține scai după mine o nemulțumire surdă. Orice personaj nou a însemnat pentru mine o spaimă, o bătălie grea și a fost însoțit multă vreme de o agitație și o neliniște adîncă, de o căutare nesfîrșită, care nu se termina nici la premieră și uneori nici după zeci de spectacole. Orice personaj nou a fost pentru mine un soi de inamic cu care mă măsuram întîi din priviri, de departe, îi socoteam forțele, încercam să-l cunosc bine de tot și abia după aceea începeam să intru în posesia lui. Dacă l-aș fi considerat o pradă ușoară și m-aș fi aruncat de prima dată asupra lui, sînt convinsă că aș fi putut da greș adesea: munca actorului este dură, crede-mă, cere răbdare, cere sudoare, cere cunoaștere.

— Nu reușești, cu ce mi-ai spus, să contrazici deloc, ba dimpotrivă, imaginea strălucitoare — și încurajatoare pentru oricine! — a actriței care biruie întotdeauna pe scenă chiar dacă în spatele acestei victorii plutește mirosul prafului de pușcă și se înghesuie nopțile nedormite. Ce victorie ușoară mulțumește un adevărat luptător?!

— Stai, n-am terminat... După ce ți-ai creat personajul începe cumplita luptă pentru ținerea lui în viață, pentru întreținerea continuă a tinereții și prospețimii lui. Nu ai voie să-l prezinți niciodată obosit în fața publicului, trebuie să-i dai în fiecare seară, fiecărui spectator, senzația că acum îl creezi pentru prima oară, pentru el anume, spontan, autentic, sincer, neforțat. Chiar dacă tu ești plictisit de moarte de compania acelui personaj.

— Și s-a întîmplat să ajungi aici, la aceasta saturație față de o piesă?

— Păi să socotim o clipă împreună... În ciuda aparențelor, eu am jucat la viața mea puține roluri, în destul de puține spectacole, numai că fiecare din aceste spectacole a avut o viață foarte lungă. «Doamna nevăzută» — unul din primele mele succese, din 1955, s-a jucat de peste 300 de ori. «Femeia cu bani» am tîrît-o după mine vreo opt ani în vreo 600 de spectacole. «O scrisoare pierdută» trăiește de peste un deceniu. «Fiicele» Sidoniei Drăgușanu le-am jucat și rejucat. «Dulcea pasăre a tinereții» și «Bună seara, domnule Wilde» se anunță și ele alergători de cursă lungă.

— Dar această longevitate este dovada cea mai sigură a calității spectacolelor, a succesului dumitale personal, dacă vrei...

— Știi însă ce înseamnă să ții proaspăt un personaj care putea demult să se ofilească în tine? Trebuia de fiecare dată, la «Femeia cu bani» de pildă, să storc din mine, să-mi creez acea stare lăuntrică de nebunie, de vijelie, ca să pot ține în mînă spectatorii trei ore. Eu nu pot trișa publicul, nu pot să nu fiu cinstită cu el. Îmi trebuia o stare permanentă de surescitare și aveam întotdeauna grijă să nu intru în scenă bine odihnită. O relaxare înainte de spectacol este ucigătoare: ești moale și flască, nu mai faci nimic. Am aflat de la Mario del Monaco — a spus-o într-un interviu — că dacă vrea să cînte bine, să i se dezlege vocea, face gimnastică o oră înainte de spectacol. Eu fac o jumătate de oră. Iar după fiecare spectacol urmează o insomnie: pînă mă descarc de personaj și mă părăsește concentrarea rolului. Mă lepăd în fiecare noapte de rol ca de Satana: gîndește-te că trebuie să trec, de la o seară la alta, de la vioiciunea sclipitoare și ariile musicalului «Bună seara, domnule Wilde» la drama isterizantă a lui Tennessee Williams din «Dulcea pasăre a tinereții», iar apoi la grațiile șăgalnice de epocă din «Iubire pentru iubire».

Dacă ar ști publicul nostru ce viață ordonată și liniștită duc cei mai mulți dintre noi s-ar spulbera toată legenda existenței boeme a artiștilor, întreținută, ce e drept, de unii actori, de obicei dintre acei care stau pe tușă, care au timp și sănătate de risipit. Dar un actor bun — și mult folosit — trudește din greu, crede-mă: viața lui Florin Piersic, de pildă, e pur și simplu muncă silnică, făcută, e adevărat, cu patimă frenetică.

— La ce trudești dumneata, Carmen Stănescu, cu mai multă pasiune, la comedie sau la dramă? Publicul te iubește mai mult, mi se pare mie, pentru exploziile dumitale de vervă comică.

— Dar eu am fost folosită în anii de conservator, și am și debutat, în dramă: am dat replica, la examenul unei colege ale mele, în rolul Ecaterinei Ivanovna din «Frații Karamazov», m-au văzut cei de la Național și m-au angajat, după un concurs, pentru roluri de dramă. Am jucat în «Prometeu» al lui Victor Eftimiu, în «Despot Vodă», sufeream și eram fericită să sufăr. Îmi amintesc și acum de anii copilăriei și adolescenței mele cînd părinții îmi dădeau literalmente să mănînc teatru cu pîine, iar eu îi adoram pe Bălțățeanu, Marioara Voiculescu (care mi-a fost apoi și profesoară), pe Vraca, Marieta Anca ori Manolescu, și știam pe de rost aproape tot repertoriul Național ului Cînd mă întorceam de la teatru, mă închideam în camera mea, îmi cream singură niște subiecte și îmi jucam personajele preferate: erau de obicei niște fete îndrăgostite pe care le părăsea iubitul și erau profund nefericite. Muream de plăcere să pling cu lacrimi grele și să sufăr din iubire: mi se părea că deziluziile din amor sînt marea mea vocație artistică.

— Sper că nu ai transferat această vocație și în viața dumitale civilă.

— Slavă Domnului, nu. Cred că fără o existență sentimentală și matrimonială liniștită, echilibrată, îți poți găsi cu greu echilibrul și în profesie. Acești 17 ani ai căsniciei mele cu Damian Crișmaru au fost, mi se pare mie, cei mai prolifici pentru mine din punct de vedere artistic.

— Într-o familie de actori nu există primejdia unei competiții, a unei rivalități subterane?

— Nu-mi dau exact seama. În orice caz, noi avem eleganța și sinceritatea de a ne bucura unul de succesele celuilalt. Și contăm foarte mult unul pe sfaturile celuilalt.

— Dacă drama a constituit marea dumitale chemare, cum ai ajuns la comedie?

— Drumul nostru, al actorilor, se află în mîna regizorilor. Depindem total de ei: din păcate. Sau din fericire. Sică Alexandrescu m-a văzut în comedie și m-a trecut prin tot Caragiale, nu mi-a rămas decît Veta din «Noaptea furtunoasă»; dar nu sînt neliniștită, mai am timp s-o joc... Mița Baston a fost primul meu rol de comedie, eram foarte tînără și l-am jucat exploziv, cu o plăcere nebună, m-am aruncat în el ca într-o apă. Sînt unele roluri pe care trebuie să le joci la vîrsta personajului, altele însă le ratezi cu siguranță dacă ești prea crud și nu ai o anume știință scenică. Julieta, de pildă.

— Dar Zefirelli a folosit pentru acest rol o adolescentă.

— În film e altceva: nu trebuie să-ți stăpînești spectatorii continuu, ore întregi de-a rîndul, nu-ți trebuie forța și suflul lung de pe scenă. Și nu uita cît a muncit Zefirelli cu cei doi tineri. Mi-o amintesc însă pe Maria Botta în Julieta; a jucat-o cînd trecuse bine de 30 de ani: a fost magnifică.

— Așadar, comedia te-a cucerit definitiv?

— Nu chiar: ani de zile am făcut numai comedie, e drept — de la «Bădăranii» la «Mielul turbat», de la «Tartuffe» la «Schitele» lui Caragiale, dar sufeream tot timpul de dorul dramei. Nimeni nu mă mai voia însă altfel, nimeni nu mă mai lua în serios, ca să zic așa. Pînă cînd norocul a făcut ca Mihai Berechet, colegul meu, să-și schimbe vocația — din cea de actor în cea de regizor — și să începem seria rolurilor «grave»: în «Cid»-ul, «Oameni care tac», «Al patrulea anotimp», acum «Dulcea pasăre...» E drept însă că tot cu Berechet am lucrat și faimoasa «Femeie cu bani»...

— Dumitale, ca om al succesului, ți-a oferit totuși viața și vreo dezamăgire?

— Crezi că ar fi cu putință altfel? Da, m-a trădat filmul: după «Telegrame» am crezut cu tărie că voi face cinema. Dar în 13 ani am rămas cu «Bădăranii» și cu alte două roluri neînsemnate. Savel Stiopul m-a văzut zilele trecute, a suspinat sincer că n-are un rol pentru mine, Geo Saizescu mi-a mărturisit și el regretele sale profunde, dar anii trec și continuăm să trecem, eu și filmul, indiferenți unul pe lîngă celălalt. Mă consolez văzînd filme bune: e una din marile mele bucurii. Mă duc pentru actori, nu — să-mi fie cu iertare — pentru regie. Căci eu continui să cred că publicul aleargă la un spectacol pentru actorii săi preferați.

— Și o altă bucurie de-a dumitale?

— Marile competiții — și nu neapărat cele sportive, deși la întrecerile sportive mă consum enorm. Le văd de obicei la televizor, mă pasionează întotdeauna să-i urmăresc pe cei mai buni.

— Dacă-mi amintesc eu bine, dumneata ești maestră a sportului.

— Da, la tir, și am făcut și natație de performanță. Cred în sport: îți asigură și un echilibru psihic, nu numai condiția fizică — atît de necesară muncii actorului. Am avut și un fel de misie pe linie de educație fizică și sport în rîndul femeilor: să aflu dacă prinde și să propag ideea fotbalului feminin

— Sper din toată inima că nu ți-ai îndeplinit această obligație.

— Da, am refuzat pînă la urmă: e un sport defeminizant și prea aspru, dacă nu chiar periculos pentru femei, și în același timp, prea bărbătesc și vînjos ca să fie diluat prin prezențele feminine. Și tot printre plăcerile mele populare se numără și muzica ușoară...

— Nu te întreb de preferințe ca să nu stîrnim gelozii și animozități nedorite.

— Dar poate că notezi o veche durere a mea: avem cîntărețe bune dar care rostesc prost textul, care au o dicție insuportabilă. Una dintre cele mai talentate, cu o voce frumoasă și o mișcare bogată — deși cu o mimică excesivă și chinuită — bagă tot timpul un *h* foarte neplăcut între vocale: eu sună *eheu*, tu — *tuhu*; o altă solistă...

— ...iar nu spui cine? Iar persoană importantă?

— Mai mult sau mai puțin: la această tînără *a*-ul sună întotdeauna ca un fel de e deschis, un fel de prețiozitate de periferie în rostire. Nu, nu se mai poate: cred că regizorii trebuie să înceapă a se ocupa și de aceste vedete ale zilei. Poate cele mai iubite ale zilei.

— Sper că nu spui aceasta cu o fărîmă de amărăciune...

— O, nu: e loc pentru toți sub soare. Și pentru tot felul de stele, pe cer și pe pămînt.

— Iată un răspuns tonic pentru un interviu pe care l-am dorit tonic.

— Și ești foarte convinsă că a ieșit așa cum l-ai dorit?

justiția și poezia

Literatura română a făcut, se pare, în toate vremurile casă bună cu justiția. E de ajuns să ne gîndim la vestitul cenaclu maiorescian în care nu știai ce să admiri mai intîi: logica juristului sau principiile critice ale mentorului.

Cenaclul Asociației juriștilor din R.S.R., după 4 ani de la înființare, vine să confirme tradiția. Vă prezentăm în imaginea de mai jos cîțiva dintre membrii cenaclului literar al Asociației juriștilor din R.S.R., adunați în prima lor ședință de lucru pe anul 1973, prezidată de poetul-judecător Gabriel Iosif Chiuzbaian.

expoziție lucas cranach

La Casa de cultură «Fr. Schiller» din Capitală s-a deschis o interesantă expoziție cuprinzînd reproduceri după lucrări cunoscute ale lui Lucas Cranach (1472-1553), existente în muzeele din R.D Germană. Expoziția cuprinde numeroase picturi, miniaturi, desene și gravuri ale întemeietorului și maestrului cel mai de seamă al școlii saxone.

bunicii la școală

Cît trăiește, omul învață. Niciodată nu e prea tîrziu pentru ca, instruindu-te, să fii la rîndul tău de folos altora.

Pornind de la acest adevăr îndeobște cunoscut, medicul clujean Emil Florea a avut ideea originală de a înființa o «Școală a bunicilor». Această instituție de învățămînt sui-generis a luat ființă în cartierul «Iris» în urmă cu aproape trei ani, iar pînă în prezent numărul cursanților a trecut de o mie. Disciplinele de bază: noțiuni de igienă sanitară, anatomie descriptivă, psihologie, probleme privind supravegherea și îngrijirea sugarilor, utilizarea corectă a timpului liber, modalități de intervenție în caz de accidentare și îmbolnăvire etc. Autorii prelegerilor: medici, surori medicale, profesori și — ceea ce este mai interesant — distinși profesori universitari, pensionari sau bunici și ei.

Și rezultatele au fost pe măsura așteptărilor. Absolvenții s-au dovedit bunici cu o «calificare superioară», capabili de a-și educa și instrui nepoții după metodele pedagogiei moderne, de a se transforma ad-hoc în surori medicale, în sfătuitori competenți, în colaboratori de nădejde ai asistenței sociale, de a participa eficient la acțiunile de profilaxie socială (combaterea alcoolismului, ajutorarea familiilor dezorganizate, a orfanilor, a copiilor cu deficiențe psihice, recuperarea minorilor delincvenți). Sîntem informați de asemenea că inițiativa bunicilor din cartierul «Iris» din Cluj a fost preluată de numeroși colegi de generație din Tg. Mureș, Ploiești, Miercurea Ciuc, Florești, Arad. Trebuie să amintim că această școală originală și mai ales extrem de folositoare, de educație sanitară cuprinde în «secții» și reprezentanți ai generației de mijloc: mamele și tații.

ne vizitează

débria brown

Cîntăreață de renume mondial, Débria Brown (S.U.A.) va întreprinde un turneu în țara noastră.

Artista și-a luat, în 1959, doctoratul în muzică la New Orleans și tot în același an a debutat la City Opera din New York, în rolul titular din «Carmen».

Apărînd pe cele mai prestigioase scene ale lumii cîntăreața s-a făcut binecunoscută și apreciată datorită frumuseții vocii sale de altistă dramatică, a repertoriului bogat și variat pe care l-a abordat. Rolul său preferat este Carmen, rol în care și publicul nostru o va putea vedea.

Débria Brown își va da concursul în cadrul spectacolului cu «Carmen» al Operei române din București, în seara de 23 ianuarie, sub conducerea muzicală a lui Anatol Kisadji (distribuția mai cuprinde pe David Ohanesian, Cornel Stavru, Cornelia Pop și alții), apoi va apărea la 26 ianuarie la Opera din Timișoara și la 29 ianuarie la Opera din Cluj.

de la 15 la 45...

Cu 30 de ani în urmă, artistul emerit de astăzi, pianistul Valentin Gheorghiu își făcea debutul la Filarmonică pe podiumul Ateneului... Avea doar 15 ani... Acum, el a ținut ca evenimentul acesta să fie marcat printr-o serie de concerte de amploare. Primul din seria celor «6 concerte de concert» și «6 seri de muzică de cameră» a avut loc zilele trecute.

— Propunînd conducerii Filarmonicii «George Enescu» organizarea acestor manifestări — ne-a mărturisit Valentin Gheorghiu — m-am gîndit să aduc un omagiu publicului care m-a urmărit în decursul acestor ani de cînd trudesc pe altarul muzicii. Neîndoios, aceste concerte și seri muzicale care se vor desfășura pe o perioadă de șase luni, căci ele se vor încheia în luna iunie, și la care vor participa personalități de seamă, vor putea foarte bine avea totodată și un caracter de popularizare a capodoperelor muzicii concertante și camerale.

— Apropo de concerte... Puteți să ne spuneți, bineînțeles cu aproximație, cîte anume ați prezentat în aceste trei decenii de activitate?

— Cîte concerte?... Da, interesant, căci tot mă aflu la ora... bilanțurilor. Peste o mie, socotind cifra aceasta de la prima apariție a mea la Ateneu, cînd sub bagheta regretatului George Georgescu am interpretat Concertul de Beethoven...

— De cîte ori ați dus peste hotare faima artei interpretative românești?

— Am fost în 23 de țări, de 7 ori în S.U.A., de 4 ori în Canada, în Japonia, de asemenea în numeroase țări din Europa.

— Ce turnee veți întreprinde anul acesta?

— În luna aprilie în R.F. a Germaniei, apoi în Elveția, în S.U.A. și Grecia.

— Ce ne poate spune, în încheiere, *compozitorul* Valentin Gheorghiu.

— Lucrez la o suită pentru pian și vioară. Am în pregătire și o piesă simfonică.

Sandu NAUMESCU

drumeție

de Gh. EPURAN

complex turistic... de ce?

Presa cotidiană ne aduce — la intervale mai mici sau mai mari — vești despre inaugurarea unor noi baze menite să asigure o tot mai largă circulație turistică pe drumurile țării. Ceea ce ne surprinde însă în aceste vești — repet, primite altfel cu mare bucurie — este terminologia. Adeseori chiar din titlul știrii aflăm, de exemplu, că la Corabia a intrat în funcțiune «un nou complex turistic» și că de asemenea tot «un nou complex turistic» și-a deschis porțile la Alba Iulia. Citind mai departe veștile corespondenților locali aflăm că de fapt «complexul» de la Corabia constă dintr-un restaurant cu terasă, dar nu un restaurant oarecare, ci un «restaurant turistic»; că cel de la Alba Iulia este un «hotel turistic» cu restaurant, braserie, bar de zi și bar de noapte. Fiindcă din lectura unor ghiduri — mai noi sau mai vechi — știm că există și prin munți «complexe turistice» (la Borșa, la Muntele Mic, la Semenic etc.), te întrebi atunci: ce se înțelege sub acest termen tot mai la modă? M-am întrebat și eu și — mărturisesc — nu am găsit ușor răspunsul, deși am luat-o din... '48. Incursiunea în istorie mi-a reamintit că termenul a apărut chiar prin 1948-1949 *desemnînd cîteva baze de turism montan care erau mai mult decît o cabană, dar mai puțin decît o stațiune.* Nici atunci el nu apărea cu totul justificat căci — facem din nou apel la un exemplu — la Borșa existau — și există — doar două cabane și o trambulină pentru schiori dintr-o bază a unei proiectate stațiuni de sporturi de iarnă, iar pe Muntele Mic, mai multe cabane și un teren natural care permite practica schiului fără amenajări speciale. Totuși, în cazurile acestea mi se pare cît de cît justificat termenul de complex turistic. De ce se pun acum sub această etichetă niște baze hoteliere sau ale alimentației publice îmi este însă greu să înțeleg și concluzia mă duce către o modă tot atît de stranie și de neînțeles ca multe alte mode. Transformarea treptată a turismului nostru într-o industrie (încă nu pe deplin închegată) și angrenarea în acest domeniu a tuturor sectoarelor economiei naționale legate și interesate în dezvoltarea lui, face ca tot mai multe instituții și tot mai mulți oameni să se ocupe de turism. Cum însă o specializare a lor în acest pretențios domeniu cu legi precise, cu o terminologie bine fixată pe plan internațional, nu a fost posibilă, fiecare procedează după cum crede, sau — cum se mai spune — după ureche. Așa se explică de ce — așa cum am arătat în alte ocazii — apar cabane departe de munți; termenul de han începe să fie înlocuit cu cel de motel (deși construcțiile sînt în fond hanuri pe linia unei tradiții pe care ar trebui să o menținem); cel de camping este atribuit cîtorva căsuțe puse lîngă un bufet de la marginea drumului sau cel de complex turistic, unui restaurant.

Lucrurile, explicabile, nu mi se par totuși normale. Dacă vom lăsa la voia întîmplării terminologia turistică, nu este exclus ca mîine, poimîine orice nou muzeu să fie numit turistic și — mai știi — poate și cutare sau cutare mănăstire — prestigios monument de arhitectură — să devină și ea turistică. Și tot așa turistice pot deveni trenurile, autobuzele care fac curse regulate pe drumurile țării etc., etc., pentru a se întregi confuzia. Revenind la punctul de la care am plecat, fără îndoială că un hotel nou înseamnă o nouă bază a turismului nostru, mai ales atunci cînd el se înalță într-un centru mult vizitat cum este Alba Iulia. Cum însă turiștii vor fi oaspeții lui doar temporar (în sezonul de vară) are însă rost să-i spunem turistic? Și chiar dacă am face acest lucru de ce să-i adăugăm termenul de complex? Doar fiindcă are și un restaurant + braserie + bar? Credem că la stadiul de dezvoltare la care a ajuns turismul nostru și pentru a nu favoriza confuziile — neplăcute mai ales cînd este vorba de turiștii de peste hotare — este cazul ca și terminologia turistică să devină un obiect de studiu și concluzii. Să renunțăm la folosirea unor termeni după ureche.

în al 17-lea an pe insulă

De 17 ani o echipă de arheologi condusă de dr. Petre Diaconu, de la Institutul de arheologie din București, în colaborare cu specialiștii de la muzeele din Constanța și Călărași, cercetează fără întrerupere insula Păcuiul lui Soare. Insula — lungă de aproape 6 km — se află în mijlocul Dunării, între Călărași și Ostrov. Aici s-au scos la lumină urmele unei așezări din secolul al X-lea, o cetate și un port militar construite în timpul împăratului bizantin Timiskes.

Ce-au adus noi ultimele săpături de pe insulă? Iată ce ne spune arheologul Petre Diaconu: „Cercetările, care au durat pînă în toamnă, au făcut să intrăm în posesia unei importante recolte arheologice. Împreună cu cercetătorii Silvia Baraschi, D. Vîlceanu și N. Conovici am scos la lumină foarte multe unelte de fier ce au aparținut unor locuitori care au trăit pe aceste meleaguri între secolele X-XIV (seceri, cuțite, dălți etc.), precum și ceramică și podoabe. Surpriza a constituit-o însă descoperirea unui tezaur monetar. Deși mic (numai cinci piese), tezaurul are o deosebită importanță pentru noi cercetătorii. Este vorba de monede din bronz datînd din a doua jumătate a secolului al XIV-lea, bătute de Ivanco, ultimul din seria unor «despoți» care au condus formația statală independentă a Dobrogei. Dealtfel — ne spune în continuare interlocutorul nostru — numele de Dobrogea vine de la Dobrotici, tatăl lui Ivanco".

Este pentru prima oară cînd se descoperă la noi un asemenea tezaur monetar. A fost găsit într-o pungă, printre resturile unei locuințe străvechi.

Săpăturile de la Păcuiul lui Soare vor continua și în vara lui 1973.

F. URSEANU

Atît a mai rămas din cheiurile portului militar care a existat în urmă cu un mileniu la Păcuiul lui Soare.

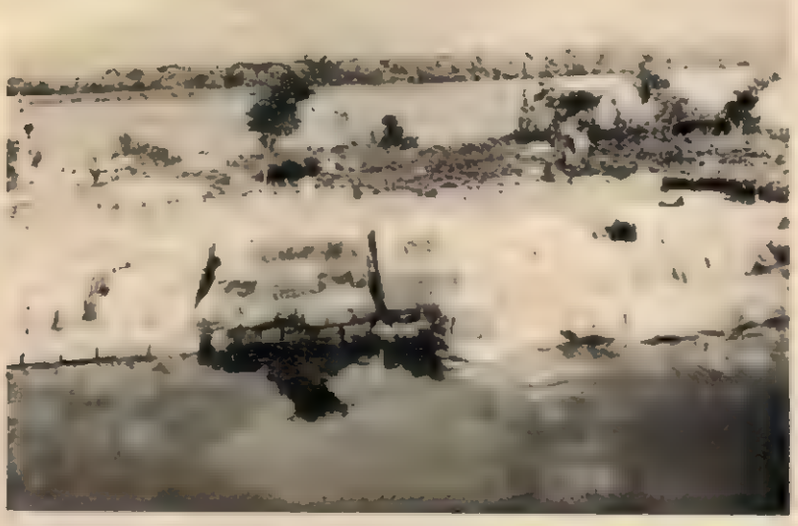

invenții medicale românești

În sectorul medical, ca și în alte domenii, numărul invențiilor brevetate crește de la an la an.

O expoziție deschisă la Clubul sindicatelor sanitare a permis publicului larg cît și cadrelor medicale să cunoască o parte a acestor invenții, precum și unele inovații și raționalizări.

Din expoziție ne-a reținut atenția aparatul de anestezie portativ «Romanest», aparat care oferă posibilitatea de a se face anestezie și reanimare în același timp, atît în condiții de spital cît și în condiții de teren (autosanitare, circumscripții medicale). În septembrie 1972, la Salonul de invenții de la Viena aparatul a obținut medalia de aur. Alte exponate: un aparat pentru determinarea modificărilor biologice în organismele normale și patologice realizat la Institutul oncologic din București și distins cu medalia de aur «Europa» în 1971 la Salonul de invenții de la Nürnberg; un aparat pentru masaj gingival (medalia de aur la Viena — 1969); numărătorul electronic transistorizat, aparat de mare utilitate în laboratoare, deoarece are calitatea de a număra automat elementele figurate ale sîngelui.

FRIZERIȚA ZBURĂTOARE

Dinah May este o fată drăguță, mereu veselă și înzestrată cu mult spirit practic. Cînd și-a luat cartea de calfă de frizer a hotărît să-și practice profesia în condiții mult mai plăcute (și mai rentabile!) decît colegii ei care lucrează 8 ore în același loc. Drept care s-a autoutilat cu un autoturism, cu un post telefonic și și-a făcut oleacă de reclamă. Frizer-ambulant, lucrează pe unde apucă, în fața stațiilor de benzină, pe șantiere, pe la ferme... oriunde se găsește cîte un bărbat care să vrea să-și încredințeze chica mîinilor dibace ale blondei frizerițe.

MARCO POLO AL II-LEA

**Cu acest echipaj, cel puțin bizar,
un grup de fotoreporteri italieni
a pornit din Veneția pentru a ajunge la... Pekin.
Intenția e limpede:
reconstituirea faimoasei călătorii
a lui Marco Polo de acum șapte veacuri.
Iată-i pe originalii călători
autofotografiați pe strada Rashid din Bagdad
pe unde — o atestă documentele —
a trecut și Marco Polo în anul 1271.**

OMAGIILE NOASTRE, MISS MABEL

**Miss Mabel Purefoy Fitzgerald va trebui să-și comande noi cărți de vizită pe care zețarul va imprima, plin de respect, două majuscule: M.A., adică magister în arte, a Universității din Oxford, specialitatea psihologie.
Mai emoționantă decît orice este imprejurarea că venerabila domnișoară și-a văzut meritele recunoscute de semenii ei abia în ziua în care împlinea frumoasa vîrstă de 100 de ani, dat fiind că atunci cînd a absolvit universitatea, acum circa 70 de ani, titlul M.A. nu se acorda femeilor.**

RETETE PRACTICE

Iată o rețetă practică, extrem de simplă și la îndemîna oricui.
pentru prins crocodili.
Ne ducem pe malul fluviului Niger.
înarmați cu o sfoară la capătul căreia legăm resturile unui pui de găină.
Aligatorul nu va întîrzia să se repeadă la momeală.
E timpul să intervină ajutorul nostru
— poate fi și un băiețaș de 8–10 ani care, apucînd crocodilul de coadă
îl va tîrî la mal.
Și cu asta, vînătoarea s-a terminat.

. O. S.

reșterea
grijorătoare
numărului
ctimelor
nfragiilor
mai ales
accidentelor
urmare
incendiilor
pe marile
ve petroliere
fășeamnat
cițiva
nstructori
nave
Norvegia
propună
est tip
ambarcații-
vatoare,
hipate
motor
cu pînze
ntru stabilitate),
evăzute
brancarde,
se
prim ajutor.
zerve de apă
naspătă
alimente etc.

OCHII DIN CAP...

La clinica oftalmologică a Universității din Würzburg (R.F. a Germaniei) a fost realizat, de curînd, un mijloc special pentru păstrarea corneelor necesare operațiilor de transplant. Acestea provin de la persoane decedate și, după ce în prealabil au fost preparate, sînt introduse în niște conteinere care le conservă prin frig menținîndu-le prospețimea pînă în clipa în care vor fi folosite. «Atenție! ochi omenesc!» este scris pe capacul prețiosului conteiner.

cititori către cititori

Pentru a putea insera un număr mult mai mare de adrese la această rubrică, vom folosi prescurtări pentru anumite teme foarte solicitate. Astfel, teme diverse=D; automobilism=A, cinema=C, muzică=E, filatelie=Flt, literatură=L, limbi străine=Lb, muzică=M, prietenie=P, sport=S, teatru=Te, tehnică=Th; viața tineretului=T, schimb de foto actori=Fa, schimb de ilustrate=V.

Următorii cititori doresc să corespondeze:
Bîju Ioan, 19 ani, Hunedoara, Aleea Oțelarilor nr. 1 A: Th, T, V; *Moruz Mihai*, 18 ani, elev, Iași, str. Mizil nr. 8, et. II, ap. 51: C, P, S, Fa, V; *Stănescu Doru*, 35 ani, tehnician, Craiova, str. Brazda lui Novac bl. G1, et. V, ap.83· D; *Butnaru Mioara*, 17 ani, elevă, Iași, cart. Alexandru cel Bun, bl. M 11, sc. B, et. III, ap. 15: P, V; *Olaru Sandel*, 18 ani, elev, Galați, micro 40, bl. G, sc. 4, et. I, ap. 47: D; *Trifon Vanessa*, 16 ani, com. Slobozia-Conachi, jud. Galați: Fa, V. *Cruceru Constantin*, 22 ani, Reșița, microraion II, str. Caransebeșului, bl. 36, sc. B, ap. 5: D, V; *Dascălu Elena*, 18 ani, elevă, Vatra Dornei, str. 7 Noiembrie nr. 46: V; *Negrea Andrei*, 27 ani, maistru miner, Moldova Veche, bl. turn, et. VII, ap. 709, jud. Caraș-Severin, P, V; *Vodă Aurelia*, 17 ani, elevă, Topliță, str. Lungă nr. 155, jud. Harghita: M, P, S, T, Fa, V; *Grigoriu Elena*, teh. veterinar și *Iona Elena*, elevă, Pitești, str. Craiovei, bl. C, sc. A, ap. 1: Fa, V; *Ionescu Petru*, 22 ani, București, sect. 1, str. Popa Savu nr. 27: A, P; *Sadovan Micșa*, 17 ani, elev, str. Căzărmii, bl. 7, sc. A, et. I, ap. 5: P, Fa, V; *Biber Petronela*, 20 ani, asist. medicală, Iași, str. Săulescu nr. 39: D,V; *Barcan Nuța*, 19 ani, țesătoare, com. Horia, str. 7 Noiembrie nr. 48, sect. Roman, jud. Neamț; P, Fa; *Rusu Jana*, 23 ani, prof., com. Scînteia, jud. Ialomița: Lb, T, V; *Numițeanu Cornelia*, elevă, Iași, str. Mișai nr. 23: pictură, V; *Mareș Liliana*, 25 ani, stud., Craiova, str. Libertății nr. 31, căm. stud. 4, cam. 22: D, V; *Ivan Claudia*, teh. proiectant, Iași, Splaiul Bahlui, bl. G2, sc. B, et. II, ap. 12: D; *Luca Lenuța*, 19 ani, elevă, com. Blăgești, sat Valea lui Ion, jud. Bacău: D, Fa, V; *Boancă Barbu* și *Anastasescu Ioan*, stud., București, sect. 7, Splaiul Independenței nr. 290, Complex Regie, bl. B, cam. 101: D; *Tănase Tamara*, 18 ani, elevă, Vaslui, str. Eternității nr. 6: P, S; *Ardeleanu Andrei*, 23 ani, stud., Timișoara, Calea Șagului, bl. 15/7, sc. A, ap. 4: D; *Opriș Alexandru*, 21 ani, stenodactilograf, Sînnicolaul Mare, str. Cuza Vodă nr. 1, jud. Timiș: D, V; *Pătrașcu Cornel*, 33 ani, stud., Rm. Sărat, str. Proletarilor nr. 20: D, V; *Bucpă Gabriela*, 18 ani, elevă, Bacău, str. V. Alecsandri, bl. 6/2, sc. F, et. II, ap. 6: D, V; *Codrescu Valerica*, 20 ani, Iași, Aleea Rozelor nr. 26 A, bl. A6, ap. 4 M, T, Fa, V; *Tama Olimpia* și *Marinică Mona*, 17 ani, eleve, Constanța, str. Răscoalei nr. 42· D, V; *Bibărău Romeo*, 26 ani, tehnician, Ploiești, str. Gh. Doja nr. 80: P, T, V; *Savin Olga*, 18 ani, elevă, Bacău, cart. Cornișa, bl. Z7, sc. C, ap. 14; D; *Berheci Lili*, Bîrlad, str. 23 August nr. 26: D, *Tomuță Viorica*, sat Vale, str. Morăreștu nr. 48, of. p. Sălișteș, jud. Sibiu· L, P, S, V; *Ileana Elena*, 21 ani, soră med., sanat. TBC Poiana Mare, jud. Dolj: medicină, M, P, V; *Hagiu Aurel*, 17 ani, elev, Brașov, cart. Noua, str. Brazilor nr 66 B, bl. 4· D, V; *Crorabea Gabriel*, 22 ani, asist. med. com. Brebu, jud. Prahova· Lb, M, P, Fa, V; *Bucur Mariana*, 19 ani, elevă, Bacău, locuințe muncit. «Letea», bl. 7, ap. 3: D, V; *Condrea Florian*, 23 ani, Hunedoara, bd. Dacia nr 17, ap. 59: D, Fa, V; *Bădîțoiu Lina* și *Zăvoianu Iulia*, 18 ani, eleve, Mizil, str. M. Bravu nr. 116: L, Lb, P, T; *Bălușă Alexandru*, 17 ani, elev, Craiova, str. I.P. Pavlov nr. 170: C, Lb, P, S, *Martin Horia*, 25 ani, prof., com. Ictar nr. 69, jud.Timiș. P,S; *Gîndoc Elena*, 18 ani, elevă, Măcin, str. Traian nr. 25, jud. Tulcea: D,V; *Glinschi Adela*, 23 ani, învățătoare, com. Răuseni, jud. Botoșani: D,V; *Tiron Veronica* și *Nigu Ioana*, 18 ani, eleve, Botoșani, str. Gh. Doja nr 10: P, V; *Vioreanu Geta*, 26 ani, prof., com. Periam nr. 911, jud. Timiș: biologie, P; *Crețu Mariana*, 17 ani, elevă, Timișoara, str. Darwin nr. 7: D; *Lungu Veronica*, 17 ani, elevă, Fălticeni, str. Piața 23 August, bl. 1, sc. A, et. II, ap. 7: C, Lb, M, T, Fa; *Pluteanu Ion*, 23 ani, Buzău, str. Profesorilor nr. 18: P, S, V; *Armașu Augustin*, elev, Galați, str. Brăilei nr. 5, Țiglina II, bl P1, ap. 10: D, Fa, V; *Rădeanu Zdenica*, 18 ani, funcționară, Roman, str. Islazului nr. 20: Lb, P, M, V; *Crăciun Doina*, 18 ani, elevă, Fălticeni, str. Sucevei nr. 91: matematică, P, T, Fa, V· *Marinescu Gabriela*, com. Seini, str. Cuza-Vodă nr 25, jud. Maramureș: P, V; *Petrescu Doina*, 17 ani, elevă. Timișoara, str. Brîncoveanu nr. 5, ap. 2: Lb, M, P, V, *Ciureo Ioan*, 20 ani, strungar, Sibiu, str. Sălcilor nr. 29· P, V. *Movanu Cornelia*, 21 ani, educatoare, com. Vorona, sat Chișcovata, jud. Botoșani: L, M, P, V; *Ozarchevici Niculai*, 21 ani, Lugoj, str. Ana Ipătescu nr. 5· D, V; *Pîrcălabu Constantin*, elev, Arad, bd. Armata Poporului, nr. 31 A· P, S, T, V; *Mosneag Liliana* și *Mosneag Ioana*, contabile, com. Bordei Verde, jud. Brăila: L, S, V; *Nicolescu Loredana*, 17 ani, Galați, str. M. Eminescu nr. 110: S, V; *Șerbănescu George*, 26 ani, economist, București, sect. 8, str. Marmura nr.3: D *Ciocnac Giorgio Mircea*, 22 ani, stud., București, sect. 4, str. Răsinari nr. 1, bl. N9, sc. A· D, *Botezatu Anișoara*, 17 ani elevă, com. Tutova, jud. Vaslui: D; *Zaharia Silvia*, 19 ani com. Garoaia, jud. Vrancea: Fa, V; *Grigoraș Adriana*, 22 ani învățătoare, com. Todirești, sat Drăgești, jud. Vaslui: P Fa, V; *Puiu Cecilia*, 18 ani, elevă, Bîrlad, str. Rozelor nr. 2 Lb, M, P, Fa, V; *Cosma Elena*, 22 ani, Curtea de Argeș, laboratorul de cofetărie: L, P, V; *Niculiță Elena*, 19 ani elevă, com. Berezeni, jud. Vaslui: D, Fa, V; *Florea Florica* 22 ani, chimistă, Timișoara, Calea Șagului, bl. 43/A, sc. C, ap. 11: D, V· *Hîj Gheorghe*, 18 ani, Lugoj, str. St. O. Iosif, bl IV, et. III, ap. 21: D, V; *Babaș Elena*, 16 ani, Lugoj, Spl. Gh. Coșbuc nr. 3, bl. U.M.T.F., et. IV, ap. 9: P, Fa; *Carablut Mariana*, 19 ani, elevă, Galați, str Unirii nr. 113, C, L, S, V, *Lungu Ionel*, 23 ani, rectificator, Brașov, cart. «Tractorului», Aleea Constructorilor, bl. 4, ap. 19 P, T, V; *Dioconescu Elena*, 17 ani, elevă, Fieni, str. Nucilor nr. 1, jud. Dîmbovița; P, V; *Blănaru Mihaela*, 22 ani, stud., București, sect. 8, of.p. 32, str. Dornei nr. 123 știință. Lb, L, M, S, P; *Budu Constanța*, 22 ani, București, sect. 4, str. Cultul Patriei nr. 34: D, V; *Petrescu Marin*, 21 ani, Timișoara, str. Brîncoveanu, nr. 5, ap. 2: Lb, P, V; *Voicea Ioan Mircea*, 23 ani, stud., București, sect. 1, bd. Mărăști, nr. 59, căm. stud. C2. A.S.E.: D; *Anghel Cristina Mariana*, 19 ani și *Chirocea Ileana*, 20 ani, București, sect. 1, Șos. Pipera nr 26: D, Fa, V.

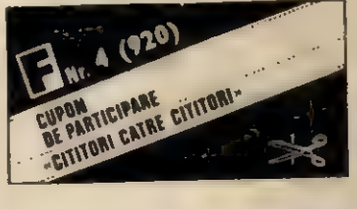

DACĂ NU-I AUR, MĂCAR CEVA BROAȘTE SĂ FIE...

Legendele despre comorile incașilor scufundate în apele lacului Titicaca continuă să exercite o irezistibilă atracție. În imagine — un membru al expediției vestitului oceanograf francez Yves Cousteau revine la suprafață cu o bogată pradă, nu de aur, ci de broaște.

CANGURI, FERIȚI-VĂ BUZUNARELE!

Pînă nu de multă vreme sperioși precum iepurii, cangurii australieni fugeau de rupeau pămîntul din calea omului. Se spune despre ființa supremă: se obișnuiește omul cu de toate; de ce nu s-ar obișnui și creaturile inferioare? Ba uite că se obișnuiesc! Ca să-și expedieze mingiile de golf conform regulilor jocului, jucătorii trebuie, în prealabil, să gonească cangurii care pasc pe terenul de sport, total indiferenți la ce se întîmplă în jurul lor.

Unitățile cooperativelor meșteșugărești din județul Satu Mare execută

o gamă variată de modele de îmbrăcăminte pentru copii și adulți, adecvate sezonului și ultimelor mode.

În cooperativele din Satu Mare, Carei și Negrești-Oaș.

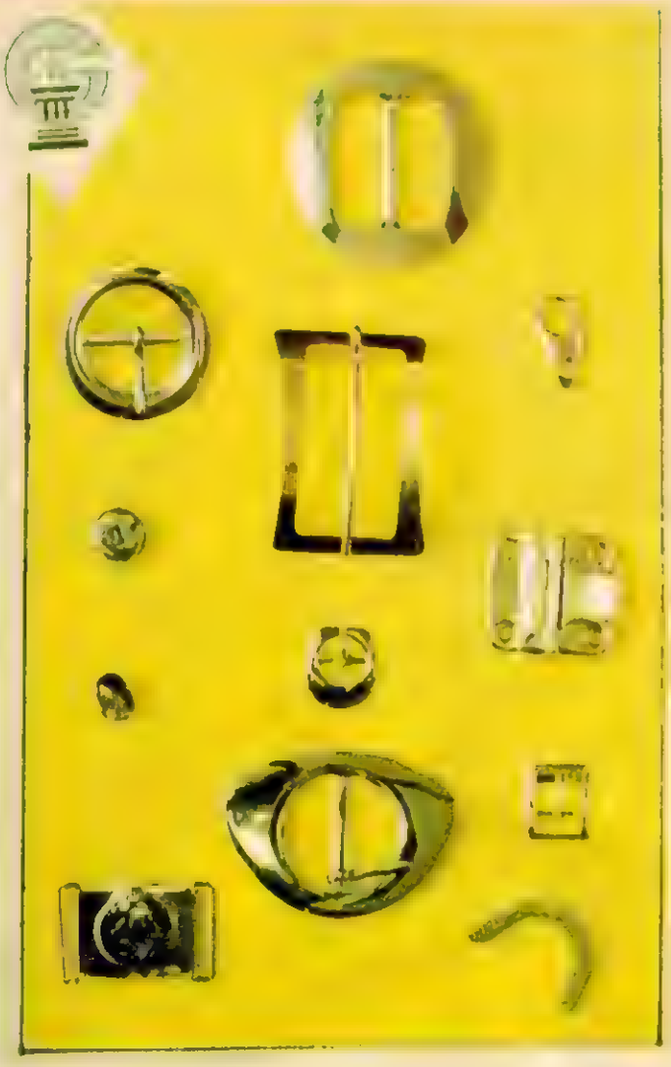

ÎNTREPRINDEREA „11 IUNIE“ – GALAȚI

Calea Prutului 50 A

Produce și livrează pe bază de comandă următoarele produse:

- **Accesorii metalice pentru industria de încălțăminte, marochinărie și confecții**
- **Mobilier industrial: bancuri de lucru, cărucioare de transport interfazic, conteinere metalice etc.**
- **Tîmplărie metalică–uși și ferestre.**

flacăra actualitate

o săptămînă în lume

Bogată în rezultate concrete, cu o încărcătură de idei și semnificații ce depășesc limitele unor simple raporturi bilaterale între țări prietene, vizitele întreprinse în Pakistan și Iran de către președintele Consiliului de Stat, Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, au consemnat, la acest început de an, o nouă și substanțială contribuție a țării noastre la stimularea unor evoluții pozitive în viața internațională. Salutînd cu deosebită satisfacție împlinirea acestei solii de pace și colaborare ca pe un aport prețios la cauza prieteniei reciproce, a păcii și cooperării internaționale, poporul român și-a exprimat încă o dată deplina sa adeziune față de politica externă principială și consecventă a partidului și statului nostru, conștient că această politică realistă, de amplă rezonanță internațională și de clară perspectivă, corespunde întru totul atît intereselor vitale ale României socialiste cît și, deopotrivă, cauzei păcii în lume.

Faptul că în tot timpul călătoriei sale, în Pakistan ca și în Iran, conducătorul statului român a fost înconjurat de profund respect și de înaltă prețuire, exprimate nu numai prin strălucirea primirii ce i s-a făcut, dar și prin elogii pline de conținut la adresa politicii și personalității sale, a demonstrat încă o dată înaltul prestigiu internațional de care se bucură tovarășul Nicolae Ceaușescu, în calitatea sa de conducător al României socialiste, de militant neobosit pentru statornicirea unor relații internaționale de tip nou pe fondul unui climat propice de înțelegere și colaborare pașnică între țări și popoare.

La Islamabad ca și la Teheran, ideea de a se conferi caracter *de lungă durată* relațiilor de prietenie și colaborare, bazate pe respect reciproc, a constituit un laitmotiv, reflectînd dorința fiecărei părți de a promova larg cooperarea reciprocă, pe temeiul unor principii fundamentale convergente.

Dincolo de cadrul propriu-zis al raporturilor reciproce, punctele de vedere exprimate s-au axat pe conceptul necesității de a se înrădăcina trainic, în relațiile dintre state, principiile dreptului și eticii internaționale. Pentru că numai prin respectarea de către *toate statele* a acestor principii, numai prin crearea unui climat de pace, destindere și securitate se poate concepe înaintarea fiecărei țări în parte pe drumul larg al progresului. Dreptul sfînt al popoarelor la libertate, independență și suveranitate deplină nu poate fi garantat decît prin renunțarea la forță și la amenințarea cu forța, prin promovarea categorică a neamestecului în treburile interne sau externe ale altor țări. În actualele condiții, cînd rolul țărilor mici și mijlocii este în continuă creștere, se impune ca o necesitate imperioasă participarea tuturor statelor la soluționarea principalelor probleme ale lumii contemporane — așa cum se precizează dealtfel și în Comunicatul comun româno-pakistanez. Cît de importantă este contribuția pe care o aduc și o pot aduce țările mici și mijlocii reiese din desfășurarea strădaniilor convergente pentru crearea atmosferei de destindere, securitate și cooperare în Europa.

Reluarea convorbirilor pregătitoare multilaterale privind Conferința general-europeană pentru securitate și cooperare marchează implicit manifestarea deschisă a acestui punct de vedere cu ecou profund în inimile și mințile oamenilor. Prima parte a lucrărilor reuniunii de la Helsinki a oferit dovada vie a posibilităților multiple de a se ajunge la rezultate pozitive prin consensuri generale. Esențial este că regulile de procedură să fie pătrunse de spiritul participării la consultări a fiecărei țări, pe baza deplinei egalități, ca stat suveran, independent. Adoptarea hotărîrilor pe temeiul consensului și respectarea principiului rotației la conducerea lucrărilor, sînt condiții legate de sarcina ajungerii la înțelegeri în ce privește problematica dezbaterilor, nivelul de participare și celelalte aspecte ale desfășurării viitoarei Conferințe. Acum, la Helsinki important este să se fructifice rezultatele obținute în prima parte a lucrărilor și să se meargă mai departe spre obiectivul urmărit. În ce privește România socialistă, punctul de vedere exprimat de tovarășul Nicolae Ceaușescu reflectă întocmai speranțele și convingerile poporului nostru. *«Considerăm că există toate premisele ca, prin eforturile conjugate ale tuturor statelor și tuturor popoarelor, anul 1973 să marcheze un nou și important pas înainte în îmbunătățirea climatului european, să se înscrie ca anul Conferinței general-europene...»*

Dic. BABOIAN

Marți, 16 ianuarie 1973

democrația chiliană se apără

Deși mai sînt aproape două luni pînă la alegerile parlamentare din Chile, atmosfera marilor confruntări politice între forțele populare progresiste, coalizate în jurul guvernului președintelui Allende, și reacțiunea care își regrupează forțele sediționse se face puternic simțită. «Soluția de forță» care s-a soldat în luna octombrie cu un eșec deplin n-a fost abandonată de adversarii democrației chiliene. Pe măsură ce se apropie scrutinul din martie ei pun la cale noi comploturi, intensificîndu-și manevrele obstrucționiste și actele de sabotaj, mai ales pe tărîm economic. Strategia este evidentă — scria un corespondent al ziarului «l'Humanité»; lupta se duce pe mai multe fronturi — specula, bursa neagră, sabotajul în producție, încercările de a submina poziția guvernului unității populare în parlament. În campania electorală actuală forțele populare chiliene desfășoară acțiuni dirze pentru zădărnicirea acțiunilor reacțiunii și poartă adevărate bătălii pentru producție, împotriva sabotajului. În același timp masele sînt mobilizate pentru cucerirea controlului deplin asupra parlamentului țării, astfel încît adversarii regimului popular să fie deposedați de majoritatea pe care o folosesc abuziv pentru anihilarea cuceririlor democratice ale poporului chilian. În fotografie: o secvență din campania electorală pe care o desfășoară forțele populare credincioase guvernului Allende.

„ÎN SERVICIUL PĂCII"

omagii editoriale aduse României și conducătorului ei

Cunoscuta casă «Editori Riuniti» din Roma a ținut să aducă un omagiu împlinirii unui sfert de veac de la proclamarea Republicii, publicînd în traducere italiană lucrarea «1944-1947 — România în anii revoluției democrat-populare». Elaborată de un colectiv de cercetători de la Institutul de studii istorice și social-politice de pe lîngă C.C. al P.C.R., sub redacția lui Gheorghe Zaharia, volumul înfățișează specialiștilor și cititorilor italieni, pe bază de documente aflate în muzee sau arhive, lupta maselor populare din România, sub conducerea Partidului Comunist Român, pentru victoria forțelor democratice, luptă care a culminat cu înlăturarea monarhiei și proclamarea Republicii. Lucrarea, tipărită într-o aleasă ținută grafică și ale cărei cinci capitole, însumînd 400 de pagini, înfățișează amplul proces revoluționar desfășurat în România după insurecția din august 1944, s-a bucurat de un deosebit interes în rîndul cititorilor.

*

Aceluiași eveniment, ultimul număr al revistei «Afrique-Asie», care apare la Paris, îi dedică un supliment de 45 pagini sub titlul edificator: «România — douăzeci și cinci de ani de progres, reconstrucție, dezvoltare economică și socială a unei țări libere și independente». Sumarul suplimentului este alcătuit în așa fel încît să ofere celor interesați o viziune de ansamblu asupra realizărilor remarcabile obținute de poporul român în toate sectoarele de activitate.

Editorialul «Rolul României pe scena internațională», semnat de Simon Malley, directorul general al revistei, citînd largi extrase din cuvîntările secretarului general al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu, scoate în evidență faptul că «raporturile României cu țările lumii a treia se caracterizează prin aceea că sînt relații de prietenie și cooperare, fondate pe adeziunea la țeluri comune».

În afara unei suite de articole — dintre care amintim: «1947-1972 — douăzeci și cinci de ani de republică», «De la vechea Dacie la Republica Socialistă», «O intensă viață culturală» etc., — un amplu material, elaborat de un colectiv de redacție și purtînd titlul «O politică externă dinamică în serviciul păcii», iar ca subtitlu «Cînd diplomația reflectă principiile și aspirațiile unui popor stăpîn pe destinele sale», trece în revistă contribuția pe care România o aduce la instaurarea unui climat de pace, la respectarea normelor dreptului internațional în relațiile dintre state.

UTRECHT: un apel pentru pace.

Una dintre cele mai mari manifestații care au avut loc vreodată în orașul olandez Utrecht a fost consacrată zilele trecute lansării unui apel în favoarea restaurării păcii pe pămîntul pîrjolit de bombe americane al Vietnamului. 80 000 de oameni au demonstrat ore în șir pe străzi pentru a-și manifesta adeziunea cu poporul greu încercat al Vietnamului și pentru a cere ca S.U.A. să înceteze orice operațiune militară în Indochina. Comuniști și socialiști, catolici și protestanți au luat parte la această acțiune care a marcat, nu numai un eveniment în viața orașului Utrecht, dar și în arena politică a Olandei în general. Unii dintre participanți și-au adus și copiii la demonstrație, agățîndu-le simbolic de gît inscripții de condamnare a agresiunii americane.

solidaritate cu eroicul popor vietnamez

BRUXELLES: «Să fie semnat imediat acordul!»

Opinia publică belgiană, ca și cea europeană în general, este puternic afectată de continuarea războiului din Vietnam. Recentele bombardamente ale aviației S.U.A au stîrnit reacții vehemente de protest, sute de mii de belgieni socotind de datoria lor să se alăture la campania de masă cerînd S.U.A. să pună capăt intervenției în Indochina.

La marea demonstrație de la Bruxelles în favoarea păcii în Vietnam pe pancartele purtate de tineri și vîrstnici se puteau citi lozinci ca: *«Opriți războiul!»*, *«Americanii să plece acasă!»*, *«Să fie semnat imediat acordul!»*

LONDRA: «Vietnamul este al vietnamezilor».

Sub această lozincă și sub multe altele asemănătoare, zeci de mii de londonezi și-au demonstrat în ultimele săptămîni ostilitatea deschisă față de acțiunile agresive ale aviației americane în Vietnam La mitinguri de stradă numeroși vorbitori au cerut guvernului de la Washington să dea dovadă de chibzuință și să-și retragă neîntîrziat trupele din Vietnam, lăsînd vietnamezilor libertatea de a decide ei înșiși destinele propriei lor țări.

ROMA: Și preoții semnează apelul.

Una dintre cele mai vaste campanii de masă în favoarea restabilirii păcii în Indochina este aceea întreprinsă în ultimele săptămîni pe întreg cuprinsul Italiei. Milioane de italieni care se pronunță împotriva continuării războiului dus de S.U.A. în Vietnam își pun semnătura pe apeluri de pace care circulă în diferite variante în marile orașe ca și în localități sătești. Fără deosebire de convingeri politice sau religioase, mulți italieni consideră de datoria lor să intervină pentru curmarea vărsărilor de sînge cu un ceas mai devreme. Printre semnatarii apelurilor se află numeroși prelați. În fotografie: un preot punîndu-și semnătura pe o petiție «Pentru Vietnam», răspunzînd apelului: «Semnează imediat».

realități din lumea capitalului

NEW YORK

«police connection»

«Cea mai bună modalitate de a obține heroină în mari cantități, la New York, nu constă în a o face să provină pe căi ocolite și complicate, cu avionul, vaporul sau mașini îmbarcate pe vapoare. Este mult mai simplu să te duci în Broome Street, la marginea Manhattanului, unde se află o anexă a cartierului general al poliției, mai precis un depozit pentru probe judiciare». Afirmația, făcută de un ziarist, pare malițioasă, dar este, la urma urmei, pe deplin justificată, ținînd seama de faptul care a determinat-o: dispariția din acest depozit (fotografia alăturată) a peste 40 kg de heroină, descoperită și confiscată în urmă cu un deceniu — într-o mașină debarcată în S.U.A. de pe un vapor — și aparținînd lui Jacques Angelvin, pe atunci prezentator la televiziunea franceză. Această veritabilă lovitură dată rețelei internaționale a traficanților de stupefiante a fost imortalizată pe peliculă în filmul «French connection». Drept care, acum cînd se vorbește despre «lovitura» de la depozitul poliției newyorkeze, este folosită expresia «The police connection». Se pare, dealtfel, pe bună dreptate. Însuși șeful poliției newyorkeze, Patrick Murphy, afirmă categoric: «Este, fără nici o îndoială, cea mai gravă dovadă a corupției poliției...»

Acest nou scandal în care e implicată poliția newyorkeză a stîrnit vii reacții în S.U.A. Cu atît mai mult cu cît există numeroase semne de întrebare. De ce, de pildă, deși descoperită în martie trecut — cînd un tribunal a cerut prezentarea de «corpuri delicte» — dispariția heroinei a fost anunțată abia de curînd? Care este adevărul în privința morții unui agent al brigăzii antidrog, Joseph Nunziatta (a cărui semnătură, probabil falsificată, se află pe două bonuri de ieșire a unei cantități de droguri din depozitul poliției), găsit «sinucis» într-un automobil al poliției? Sînt într-adevăr implicate în acest scandal — cum menționează săptămînalul «Time» — două «familii» mafiote, cea a lui Carlo Gambino și cea a lui Joe Bonanne? De ce, de regulă, nu sînt distruse stupefiantele confiscate? ș.a.m.d.

În orice caz, ceea ce e sigur — și anume că «misterul de pe strada Brooklyn» scoate la iveală mari neglijențe și evidente complicități — este suficient pentru a scandaliza opinia publică, cu atît mai mult cu cît se adaugă dezvăluirii recente a unui șir de alte afaceri de corupție — de mai mică sau mai mare amploare — în care e implicată poliția.

SPANIA

«nu e pace adevărată»...

Din nou semne ale accentuării tensiunii sociale în Spania. După frămîntările din universități, care au marcat începerea — cu multă întîrziere — a anului școlar în învățămîntul superior, se remarcă intensificarea acțiunilor greviste (după cum nota agenția France Presse, creșterea în amploare, în cursul anului 1972, a acțiunilor revendicative s-a concretizat în înregistrarea a peste 600 conflicte de muncă, cu aproximativ 100 mai multe ca în anul precedent). În plus — ceea ce a avut dealtfel un larg ecou în rîndul opiniei publice — se manifestă o tot mai mare ruptură între biserică și regimul franchist. Astfel, într-un document dat publicității de un grup de prelați spanioli se spune lucrurilor pe nume, menționîndu-se că «nu e pace adevărată cea impusă prin tiranie» (situație ilustrată și de imaginea alăturată, din timpul reprimării de către poliție a unei manifestații studențești) și că nu se poate renunța la lupta pentru drepturi civile și libertăți democratice, astăzi negate poporului spaniol.

NAPOLI

bumerangul «violenței dinamitarde»

Șirul de atentate înregistrate în ultimul timp la Napoli a stîrnit o vie indignare în rîndul cercurilor democratice și al opiniei publice napolitane ca și din întreaga Italie. Acest val de «violență dinamitardă» s-a concretizat în peste 20 de incidente în numai două luni — din care cele mai grave s-au înregistrat în cursul unei demonstrații antifasciste în piața San Vittale și cu prilejul exploziei de la redacția ziarului «Il Mattino» (în fotografie: polițiști și pompieri în fața clădirii, serios avariată după explozie). Astfel de acțiuni țintesc, potrivit cercurilor progresiste, să intimideze forțele democratice din acest oraș. Riposta hotărîtă dată în consiliul municipal unui consilier aparținînd mișcării neofasciste, numeroasele luări de atitudine împotriva acestui atentat, indică însă limpede, cum scria «Paese Sera», că «Napoli nu este de partea atentatorilor ci, dimpotrivă, e unit în a-i condamna».

«aussies» se întorc acasă...

Între primele măsuri adoptate după instaurarea la putere a noului guvern laburist de la Canberra s-a aflat aceea privind retragerea din Vietnamul de Sud, pînă la sfîrșitul lui 1972, a ultimilor consilieri și instructori militari australieni — punîndu-se astfel capăt atît de criticatei implicări australiene în războiul din Vietnam (în fotografie: «băieții» australieni — «aussies» — debarcînd la Sydney). Zilele acestea din Canberra s-a făcut cunoscut că Australia nu va mai continua să furnizeze nici ajutorul acordat regimului saigonez de către precedentul guvern, precum și faptul că a fost abandonat proiectul de instruire în Australia a unor trupe ale regimului de la Pnom Penh. Deasemeni, primul ministru Gough Whitlam a trimis o notă de protest președintelui Nixon, în care este condamnată politica de agresiune a S.U.A. în Indochina.

flacăra actualitate

FRANȚA

în perspectiva scrutinului din martie

După ce premierul francez Pierre Messmer a anunțat — spre sfîrșitul lunii decembrie — data viitoarelor alegeri legislative, primele semne ale febrei electorale au început să se manifeste mai intens decît se bănuia. Campania electorală propriu-zisă în vederea scrutinului din 4—11 martie trebuia să înceapă oficial la 12 februarie. Dar cîteva evenimente ce s-au produs între timp în viața politică a Franței au determinat precipitarea lucrărilor, cu atît mai mult cu cît perspectiva unei eventuale victorii a opoziției de stînga a început să fie luată în considerare și de unele cercuri influente, îndeobște legate de formația majoritară. Un sondaj efectuat între timp de I.F.O.P. oferă indicii în legătură cu eventuale opțiuni ale francezilor ce se vor prezenta în fața urnelor la primul tur de scrutin: 45 la sută pentru candidații stîngii, 40 la sută pentru majoritate și 15 la sută pentru reformatori.

Întrunirea națională de la Provins a grupării U.D.R. care a reunit, în afară de reprezentanții partidului gaullist, și o serie de personalități politice aflate pe poziții guvernamentale, a marcat, se pare, declanșarea virtuală a campaniei electorale, cu toate implicațiile ei politice. În acest context, un interes deosebit a fost atribuit conferinței de presă a președintelui Georges Pompidou care, după ce a expus pe larg intențiile guvernului în domeniul economic, s-a referit la apropiatul scrutin. Dl. Pompidou a declarat că în cazul unei victorii a opoziției de stînga va proceda în conformitate cu Constituția, fără a avansa însă alte precizări. Președintele s-a referit apoi la unele probleme legate de politica externă, de relațiile internaționale ale Franței.

În imagine, aspect de la conferința de presă de la Palais de l'Elysée. În dreapta președintelui Georges Pompidou, premierul Pierre Messmer.

în incinta congresului s.u.a

Dezbaterile din cadrul celui de-al 93-lea Congres al S.U.A., desfășurate în cele aproape trei săptămîni premergătoare instalării oficiale a președintelui Richard Nixon la 20 ianuarie, s-au caracterizat, după cum era de așteptat, prin dispute aprige între democrați și republicani. În centrul controverselor s-a aflat problema vietnameză ca și o serie de aspecte ale situației economice interne a S.U.A. Faptul că, prevalîndu-se de majoritatea pe care o deține, partidul democrat a devansat cu peste două săptămîni întrunirea Congresului al 93-lea (deși conform tradiției forul legislativ suprem trebuia să-și înceapă lucrările după inaugurarea noului mandat prezidențial), a constituit de la început un indiciu al încordării, pe fondul căruia aveau să aibă loc dezbaterile din Congres. Președintele Nixon, care în urma victoriei sale în alegerile din noiembrie 1972 a devenit cel de-al treilea președinte din istoria S.U.A. al cărui partid n-a izbutit să obțină majoritatea în forul legislativ, a trebuit să facă față, încă înainte de instalarea sa oficială, presiunii puternice a adversarilor săi. Acțiunea democraților s-a axat pe problema războiului din Vietnam — punctul vulnerabil al administrației Nixon. Încă înainte de prezentarea mesajului privitor la «Starea Uniunii», Comisia pentru afaceri externe a Senatului, prezidată de senatorul democrat William Fulbright, a ținut să avertizeze că, în cazul cînd negocierile de pace de la Paris nu vor fi încununate de succes pînă la data de 20 ianuarie, ziua instalării președintelui, Congresului îi revine responsabilitatea de a lua măsuri legislative pentru a se pune capăt războiului din Vietnam.

Acum se așteaptă reacția Casei Albe care, potrivit observatorilor politici, nu poate fi decît moderată într-o perioadă cînd opinia publică este și așa agitată de tergiversarea acțiunilor mereu promise de încetare a războiului din Indochina.

În fotografie: cel de-al 93-lea Congres al S.U.A. în timpul dezbaterilor.

«design și materialele plastice»

Acesta este titlul unei originale expoziții deschise la Praga cu participarea unor firme cehoslovace și străine. Proiectanții și specialiștii în produse din mase plastice au găsit soluții proprii pentru fiecare stand în parte. Un efect deosebit a produs asupra vizitatorilor mobila modernă din material plastic rezistent și în diferite culori. O serie de vitrine au fost realizate din folii de «Novoplast» avînd grosimea de numai 0,20 mm. Asemeni unor baloane, fiecare cadru, în format aparte, a fost pur și simplu «umflat» cu aer, devenind o mobilă ușor de manevrat și, la nevoie, de... dezumflat.

s-a întîmplat la new orleans

Un moment din ceea ce presa americană a denumit «acțiunea demențială de la New Orleans». De pe terasa de deasupra etajului al 18-lea al hotelului «Motor Lodge» aparținînd rețelei hoteliere Howard Johnson, în timp ce de la unele etaje de dedesubt au apărut semne de incendiu — flăcări și fum — focuri de armă trase de un individ (sau mai mulți?) au făcut numeroase victime — 6 morți și 21 răniți — din rîndul trecătorilor, polițiștilor și pompierilor sosiți la fața locului. După un îndelungat schimb de focuri între cei șase sute de polițiști, între care mulți trăgători de elită (în fotografie) cățărați pe imobilele învecinate sau acționînd din elicopter și respectivul sau respectivii barricadați pe terasa hotelului, a fost văzut acolo prăbușindu-se un individ, și s-a așternut liniștea

Cel găsit ucis pe terasă a fost identificat a fi un ex-pușcaș marin, Mark Essex, în vîrstă de 23 de ani, din Emporia, statul Texas... Dacă nu au existat complici sau pînă vor fi găsiți, mobilul acestui act rămîne inexplicabil.

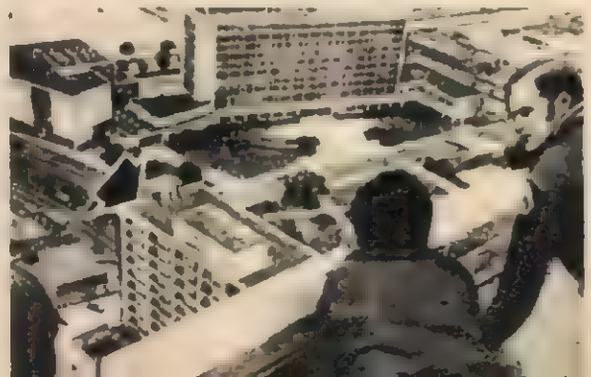

SICILIA

în ajutorul sinistraților

Inundațiile catastrofale au fost însoțite de furtuni succesive și mari alunecări de teren. Zeci de mii de familii de sicilieni au rămas fără acoperiș. S-au înregistrat morți și răniți, iar numărul celor dispăruți încă nu se cunoaște. În unele regiuni ale Siciliei, calamitățile naturale au șters de pe fața pămîntului mici localități, iar un mare număr de țărani, împreună cu familiile lor, au fost izolați de restul lumii, amenințați de șuvoiul apelor. Odată cu unitățile militare intrate în acțiune, la operațiunile de salvare au luat parte detașamente de voluntari. Fotografia redă o scenă dramatică din timpul intervențiilor pentru salvarea supraviețuitorilor dezastrului.

ANGLIA

salarii blocate – prețuri în urcare...

Hotărîrea guvernului englez de a menține decizia cu privire la înghețarea salariilor continuă să provoace agitație în rîndurile membrilor sindicatelor britanice. Mai multe sectoare economice se consideră direct lezate de această măsură și amenințarea cu greva persistă. În cursul întrevederii pe care premierul Edward Heath a avut-o cu liderii Congresului Sindicatelor Britanice a fost expusă pe larg poziția organizațiilor sindicale. După părerea acestora, politica de blocare a salariilor și a prețurilor s-a rezumat în realitate la înghețarea efectivă a salariilor, în timp ce prețurile la diverse produse se află în continuă urcare.

Solicitînd sprijin pentru programul antiinflaționist, guvernul londonez pare dispus să instituie la rîndul său organisme permanente de control asupra salariilor și prețurilor, după ce acestea vor fi deblocate. Rămîne de văzut în ce măsură sindicatele se vor lăsa înduplecate să accepte un compromis. Pînă una-alta, o serie de greve au și fost declanșate, iar acțiunile de stradă ale muncitorilor în sprijinul drepturilor lor se intensifică.

În imagine: una din demonstrațiile prin care muncitorii britanici își susțin revendicările în ajunul unei eventuale hotărîri a guvernului Heath de prelungire cu încă două luni a perioadei de înghețare a salariilor și prețurilor.

palatul descoperirilor s-a îmbogățit

Un nou exponat atrage atenția vizitatorilor la Palais de la Decouverte din capitala franceză. Este vorba de macheta «Lunohod»-ului — vehiculul spațial sovietic (echipat cu un reflector de proveniență franceză), care a aselenizat la 17 noiembrie 1970, transmițînd pe Pămînt date de un deosebit interes științific

cronica de trei secunde

SCRISOARE DE DOR

Draga mea,

Află despre mine că sînt bine și sănătos. Mă gîndesc mult la tine, la noi, nu e zi să nu te am în fața ochilor — așa cum ți-am promis la plecare. Mă trezesc și adorm cu imaginea cămăruței noastre de pe Nerva Traian — deși știu că de cînd nu ne-am văzut ai primit repartiția și te-ai mutat, în sfîrșit, la bloc. Nu mi-ai scris niciodată cum ai aranjat casa; aici totul e minunat și fascinant. De dimineața pînă seara privesc în dreapta și în stînga, sus și jos, în jurul meu și pînă departe. E amețitor. E o țară de basm. Din cînd în cînd ne întrebăm unde sîntem. Aproximativ sîntem în apele Mării Bariere australiene, dar noi am crezut că sîntem în rai, deși adîncimea la care ne aflăm ne-ar fi dat dreptul să credem că am coborît în iad. E atîta frumusețe, draga mea, încît nu mai știm ce-i aceea iadul, ce-i aceea raiul, chiar ideea de dimineață sau de noapte s-a estompat. Trăim în tăcere și în feerie. Aceasta nu înseamnă că nu observăm fenomene foarte grozave, care unora dintre noi le dau coșmaruri însoțite de vertijuri și chiar grețuri. E întotdeauna prețul cunoașterii — n-are rost să te sperii, eu am nervii tari.

Am cunoscut familia Labrizilor. Sînt de neuitat. I-am urmărit cu dragoste și abjecție, am trecut cu ei prin toate stările sufletești, fără a-i putea înțelege, desigur, ceea ce ne-a dat tuturor și o stare de nebunie. Femeile Labrizilor trăiesc încă în haremuri. Haremurile lor sînt organizate după legea străveche: multe femei dominate de un singur bărbat. Nici o obiecție, nici o rivalitate, nici o revoltă. Nimeni nu ucide pe nimeni, nici o femeie nu vrea să evadeze, nici una nu are conștiința prizonieratului ei, nostalgia dacă nu a libertății individuale măcar a altui harem, a altui stăpîn ...Într-o zi, bărbatul care guverna haremul a murit. Înmormîntarea a fost sobră, calmă. Labrizii nu cunosc disperarea, dar nici euforia. Numai că la cîteva ore — subliniez: la cîteva ore — una din femeile haremului a început să se comporte ca bărbatul decedat! Cu aceeași agresivitate, cu același instinct masculin; ea devenise bărbatul... Am urmărit-o timp de 14 zile — pînă s-a transformat într-un adevărat mascul dominator al haremului, sigur pe el însuși, cu toate femeile la picioare, de nimeni contestat, de toate venerat, capabil să fecundeze și să terorizeze.

Vei spune, parcă te aud, că halucinez, că aici — în adîncul mării — mi-am pierdut mințile. Liniștește-te. L-am întrebat pe Robertson, care urmărește de 25 de luni haremurile Labrizilor — omul mi-a confirmat observațiile, el a identificat pînă azi 48 de schimbări de sex în această familie urmărită de legi nu mai puțin blestemate decît cele ale Atrizilor... Halucinat nu sînt eu, ci ei, Labrizii. Căci Robertson e de părere încă ceva: că oricare dintre femeile haremului se poate metamorfoza în bărbat, oricare dintre ele e înarmată de la natură cu această putere. Și atunci ce te împiedică să devină, toate, fie și deodată — ar fi un spectacol, nu-i așa? — stăpîni peste grup? De ce nu pot da, toate, o lovitură de stat, de teatru sau numai de harem? Explicația e nemaipomenită, cred că merită să cobor aici, în adînc, pentru a o afla: ierarhiile sînt atît de rigide și de stricte în cadrul haremului că însăși producerea de hormoni pentru metamorfozare e inhibată și frînată. Ierarhiile la Labrizi — peștișori cu aspect într-adevăr respingător, cum zic dicționarele — au dus la planificarea hormonală, la controlul celor mai secrete secreții, la o nebunie — după părerea mea — mai profundă și totodată mai rezonabilă decît a oricăror nebuni bipezi.

...Mai trebuie să-ți spun, draga mea, cît te iubesc? Mai trebuie să-ți jur că mă trezesc și adorm gîndindu-mă la tine, la noi, la cămăruța noastră, care abia aici, pe acest batiscaf, capătă adevărata ei dimensiune de cuibușor de nebunii? Lasă-mă să-ți scrig, din adîncul oceanului, ceea ce pentru poet era o șoaptă: fii stăpîna mea, iubito!...

Radu COSASU

agendă

Solicitat de principalele partide politice finlandeze să rămînă în funcție pentru o nouă perioadă de patru ani, începînd din 1974, cînd expiră cel de-al treilea mandat al său, președintele Finlandei, URHO KEKKONEN, în vîrstă de 72 de ani, și-a dat consimțămîntul. Pentru a ocupa în continuare înalta funcție, fără organizarea de alegeri prezidențiale, Constituția finlandeză prevede necesitatea obținerii a cinci șesimi din voturile membrilor parlamentului.

Paralel cu măsurile pentru depistarea unor noi zăcăminte petroliere, guvernul libian este pe cale să-și intensifice controlul de stat asupra surselor de petrol existente, propunîndu-și să obțină o participare în proporție de 50 la sută la acțiunile companiilor care acționează pe teritoriul Libiei. O declarație în acest sens a fost făcută de premierul libian ABDEL SALAM JALLOUD.

Senatorul american WILLIAM PROXMIRE, care prin acțiunea sa din 1971 a reușit să obțină respingerea în Congresul S.U.A. a fondurilor pentru proiectul avionului supersonic SST, a anunțat ziariștilor hotărîrea sa fermă de a «relua ostilitățile» în cazul cînd guvernul și cercurile interesate vor încerca să repună pe tapet proiectul SST. Senatorul consideră avionul supersonic dăunător din punct de vedere financiar și primejdios de poluant.

Alegerea lui ARNOLD MILLER ca președinte al celui mai vechi sindicat american — United Mine Workers—este apreciată ca un eveniment în mișcarea sindicală din S.U.A. Aceasta deoarece aducerea lui Miller — vechi militant, fost muncitor în mină, bolnav de silicoză — în fruntea sindicatului semnifică înlăturarea pentru prima oară, de către o mișcare pornită de jos, a unei conduceri, fiind de mulți ani, corupte.

Refuzul S.U.A. de a-l primi pe noul ambasador al Suediei, YNGVE MÖLER, este pus de observatorii politici pe seama iritării cercurilor oficiale americane după criticarea de către guvernul suedez a acțiunilor agresive ale Statelor Unite în Vietnam. Pînă-și va lua în primire postul, Yngve Möler, membru al partidului social democrat, își continuă activitatea de redactor-șef al ziarului sindical «Arbetarbladet».

La dejunul oferit zilele acestea în onoarea sa de «Cercul republican», ministrul de externe francez, MAURICE SCHUMANN, a ținut să precizeze că țara sa dorește ca, în relațiile internaționale, înfruntarea dintre diferite blocuri să fie înlocuită printr-un dialog între popoare și această într-un cadru adecvat, care să le asigure și să le respecte independența.

umor

DE PESTE HOTARE

— Scumpule, mi-a spus oculistul că-mi merge mult mai bine...

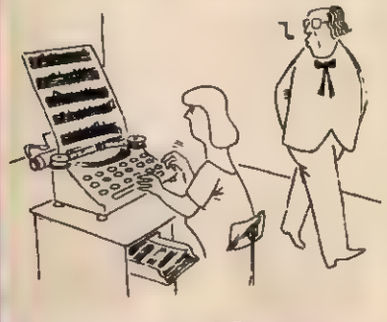

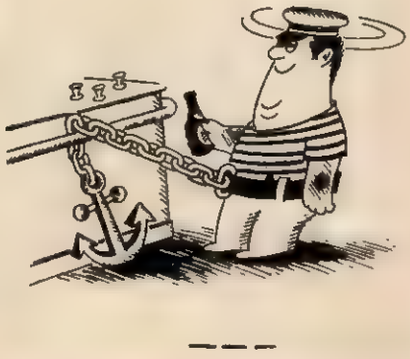

PEISAJ ÎN ALB

1 M	2 E	3 N	4 E	5 E	6 E	7 N	8 R	9 ■	10 ■	11	12
2 A	N	T	A	R	C	T	I	C	A	■	
3	E			■	R		D		E	T	
4	■				A	■	A	G	■	A	H
5 ■	F	■	T	O	H	I	T	Z	A	■	
6 P	O	R	T	R	E	T	■				
7 A	C	E	I	A	■	R				■	
8 P	A	L	■		H	I		■	B	A	T
9 A	■	S	L		I	■	B	C	■	L	O
10 D	V	■	A	■	C	R	E	H	N	G	A
11	A	R	H	A	■	A		N	■	E	Z
12	R	I	T	A	T	I	■	D		R	

ORIZONTAL: 1) Cusut cu ață albă — Pelicanolul cizmarului. 2) Ținut al nesfîrșitelor întinderi imaculate. 3) Face o noapte... albă — Se întrec în sportul alb (fig.). 4) Cunoscutul fluviu din zona unor feerice nopți albe — Ea e altfel! — Începe avalanșa! 5) Pictor român, autor al lucrării «Basmaua albă». 6) Un desen... cu cap — Rege antic. 7) Cei de colo — Albă, neagră, galbenă, roșie, de exemplu. 8) Alb la față — Kg — Accesoriu pentru schiori. 9) Interjecție, mirare — Bec! — Leo! 10) Dumneavoastră mai pe scurt — Marele nostru povestitor, autor al basmului «Harap Alb». 11) Simfonia albă — Troian dobrogean (pl.) — O notă pe dos. 12) Li s-au scos peri albi (fig.) — Alb-negre.

VERTICAL: 1) A scoate peri albi! — Alb-puioase înspre toamnă. 2) Moșul care vine pe la gene — Înoată în Marea Albă — Alb ca... peretele. 3) Slăbit, anemic — Negre în cerul gurii — Carie! 4) Poet satiric român din opera căruia desprindem bucata «Narcisele» — Antiderapant de sezon pentru automobiliști. 5) Cer! — Înghite tot — Una peste alta! 6) Pinzele albe... cu jocuri de umbre și lumini — Antract verbal cu nasul roșu. 7) De «însăilat» careul de față — Orășel în Italia — Ipotetică lume a îngerilor. 8) Mai, vechi — Cu părul aproape alb. 9) Un om de răspundere — Cu flori albe în primăvară. 10) Paie (Mold.) — Neînfricatul căpitan pornit pe urmele uriașei balene albe (Melville). 11) Cută! — Țară mediteraneană. 12) Strînge bani albi pentru zile negre (fem.).

Toma MICHINICI

Dicționar: AHAZ, ITRI, PAE.

Dezlegarea jocului «LA SFÎRȘIT, LA ÎNCEPUT...» apărut în numărul trecut

ORIZONTAL: 1) START — CUGET. 2) FINE — NOVICI. 3) INITIERE — TT. 4) RT — ULTERIOR. 5) SEARA — CTA — A. 6) I — L — RETUSAT. 7) TUFA — NORINA. 8) NASTERI — T. 9) TIBIA — I — BIS. 10) UCENICI — RACI. 11) SET — AVANSAT.

CARTE

• Eugen Barbu: **Cu o torță alergînd în fața nopții.** Cu accente lirice ori de factură epică, de meditație sau reportericești, de notație directă sau ceremonios elaborate, paginile cărții scrise prin timp, pe teme și subiecte diferite își păstrează nealterate prospețimea și interesul. O carte care atestă prezența vie și cu har a scriitorului în peisajul publicistici noastre (Editura Eminescu).

• Iv Martinovici: **Ochii și ploile.** Tendința spre muzicalizarea expresiei, vizibilă încă din celelalte două cărți anterioare de poezie, își află în recenta apariție o și mai manifestă împlinire. Poetul evocă paradisul pierdut al copilăriei, casa și locurile natale, «ochiul» lui scaldă în proaspete și fragede lumini apele și munții patriei, celebrată ca «vatră» unde «Poezia,/ tot aici s-a născut/ sub zodia/ fără sfîrșit și început» (Editura Cartea Românească).

• La Editura Eminescu s-a tipărit ediția a II-a, revăzută, a cărții **Bacovia, poezie sau destin** de Agatha Grigorescu-Bacovia.

• Cu subtitlul de «prieziuni și controverse» atît de definitoriu pentru structura scrisului său, Al. Piru adună între copertele volumului **Varia** o seamă de articole și foiletoane din mereu vie și interesanta sa activitate critică (Editura Eminescu).

• În colecția Biblioteca pentru toți a apărut, în două volume, romanul lui Emile Zola: **Germinal.** Lămuritoare și clară, prefața semnată de Georgeta Horodinca. Excelentă traducerea lui Vlad Mușatescu care rezolvă cu congruență dificultățile originalului (Editura Minerva).

• În colecția «Romanul de dragoste» a Editurii Eminescu a apărut **În fața oglinzii** de Veniamin Kaverin. Traducere din limba rusă de Tatiana Nicolescu.

• Criticul Cornel Regman și-a făcut la Editura Eminescu o parcimonioasă **Selecție din selecție.**

• În ultimul număr (9) al revistei **Secolul 20** se publică ultima parte a romanului «Portret al artistului la bătrînețe» de William Faulkner. Ca întotdeauna dens, substanțial, și sumarul acestui număr ne oferă și alte capitole demne de a suscita interesul cititorului. Menționăm: Ezra Pound; în universul expresionismului; Interferențe sud-americane; Orkeny Istvan — nuvele minut...

PLASTICĂ

• În anul 1972 s-au aniversat 500 de ani de la nașterea lui Lucas Cranach cel Bătrîn, personalitate marcantă a Renașterii germane. O expoziție de reproduceri din grafica și pictura artistului german, trimise de muzeul din Weimar (R.D Germană), este deschisă la Casa de cultură «Fr. Schiller» din București.

• La Ateneul Român, sub egida Consiliului Culturii și Educației Socialiste, expun trei artiști greci: Georges Yoannou, Yannis Papadakis și Paris Prekas.

• Renunțînd la personificare, sculptura lui **Florin Codre** trăiește, prin sensurile ei semiotice, sensuri care se realizează pe deplin în relația obiect-natură. Construcții monumentale în lemn, lucrate într-o tehnică artizanală, ele pot fi incluse în noile generații de «stabile», care au împrumutat sugestii de la arhitectura simbolică (Galeriile Simeza).

• **Sorin Dumitrescu** — desene. Cele 15 desene în tuș permit spectatorului să pătrundă în intimitatea atelierului unui artist, care practică un expresionism abstract cu toate neliniștile și obsesiile creației. (Galateea).

• Grupurile de prieteni care veneau cu regularitate în pădurea de la Fontainebleau, după ce Théodore Rousseau s-a instalat la Barbizon în 1837, au constituit un moment remarcabil în istoria picturii europene. «Școala de la Barbizon și peisajul francez în sec. XIX» de Jean Bouret (Editions Ides et Calendes, Neuchâtel) este prezentarea acestui episod și a reverberațiilor sale europene mai importante: Díaz, Andreescu, Sisley.

fa memento

Traian STOICA (carte) • Cornel BOZBICI (plastică)
Magda MIHĂILESCU (cinema) • Vlad MUȘATESCU (disc)
Sanda FAUR (teatru) • E. DASCĂLU (muzică și televiziune)

CINEMA

Peter O'Toole

• **Războiul lui Murphy.** Un lanatic al războaielor drepte, un justițiar pătimaș, magistral interpretat de Peter O'Toole. Dincolo de jocul său, ridicat pe înălțimile desăvîrșirii, nu mai există loc pentru nimic. Scenariul — Stirling Silliphant. Regia — Peter Yates (Bullitt). În alte roluri — Sian Phillips, Philippe Noiret, Horst Jansen, John Hallom, Ingo Mogendorf. Muzica — John Barry.

• **Arena aeriană.** Farmecul circului surprins de o echipă de cineaști coreeni. Regia — Kim Doc Ghin. Scenariul — Kim Se Rium. Interpreți — Cijen En Hi, Hvan Hac, Cijan Du En, Cijo Sek Sir, Kim Se En.

• **Vara bărbaților.** Studiourile lituaniene, care au realizat acum cîțva ani un film de spionaj profund emoționant, «Sezon mort», demonstrează din nou incontestabile virtuți pentru reliefarea valorilor morale și sociale ale unor așanumite pelicule de acțiune. Scenariul — Alexandr Jurovski și S. Șaltianis. Regia — Marianas Ghedris. În distribuție — Iuozas Budraitis, Antanos Surna, Bronius Babkasikas, Reghimantos Adomaitis, Vaiva Mainelite.

• La 27 ianuarie vor fi acordate, de către Asociația presei străine din Italia, premiile **Globul de aur** pentru cele mai bune creații cinematografice ale anului 1972. Iată cîștigătorii: filmele «Cazul Matteo» (Francesco Rosi) și «Acest fel de dragoste» (Alberto Bevilaqua). Vittorio Gassman pentru rolul din filmul «Fără familie și fără avere, căutăm afecțiune», actorii Gian-Maria Volonté și Anna Magnani.

DISC

• «Siciliana» — una din cele mai populare piese ale popularului dramaturg Aurel Baranga — și-a găsit în sfîrșit, locul de atîta vreme meritat în colecția de «Teatru pe disc» în regia artistică a lui Sică Alexandrescu și Mihai Zirra, îi veți putea asculta pe Gr. Vasiliu-Birlic, Natașa Alexandra, Al. Giugaru, Coca Andronescu, Dem Rădulescu, Mihai Fotino, Florin Vasiliu, Rodica Tapalagă, Eugenia Bamé și Armand Stambuliu. Prezentarea discului poartă semnătura autorului piesei, din care trebuie să desprindem, neapărat, cîteva cuvinte: «Risul e o armă de tir sigur: proștii se tem și fug...» (16-EXE-0759).

• Formația «Sfinx» — un ansamblu instrumental gravitînd într-un mediu de autentică și subțire poezie ne oferă o înregistrare care cuprinde două piese ilustrative pentru valoarea formației: «Șir de cocori» (de Dan-Andrei Aldea) și «Languir me fais» (o adaptare inteligentă a unuia din cele șapte cîntece scrise de George Enescu pe versurile poetului rinascentist Clément Marot). Spre lauda casei noastre de discuri avem la dispoziție și o prezentare pertinentă, semnată de George Stanca (45—EDC—10 265).

• Viorica Groza — un glas plăcut și frumos — vine să se adauge noii generații de soliști de muzică populară. Pentru convingere, ascultați «Vine-mi dorul mîndruluiș». Acompaniază Orchestra de specialitate a RTV (dirijor, George Vancu) (45 — EPC—10 255).

TEATRU

• **Femeia fericită** de Corneliu Leu (Teatrul «G. Bacovia» — Bacău): piesă cu caracter politic, ascunzînd, în spatele unui titlu sentimental, înfruntarea puternică între concepții și practici de viață diferite. Piesă curajos polemică presărată cu momente lirice și comice, transpusă cu acuratețe în spectacolul (regizor, I.G. Russu) evident dominat de creația memorabilă a actorului Ștefan Moisescu (secondat, cu finețe, de Cătălina Murgea). În alte roluri: Stelian Preda, Doina Iacob, Mircea Belu și alții.

• **Anunț la Mica Publicitate** de Natalia Ginsburg (Teatrul «Bulandra»): recital de înaltă virtuozitate actoricească oferit de Gina Patrichi pe textul de mare densitate psihologică al scriitoarei italiene, bună cunoscătoare a meandrelor sufletului feminin. În replică: Irina Petrescu (excelentă!) și Ion Besoiu. Decoruri — Dan Jitianu. Felicitări pentru calitatea publicistică și grafică a programului de sală.

• **Dănilă Prepeleac** de Constantin Paiu (Teatrul «Mihai Eminescu» — Botoșani): dramatizare după cunoscuta povestire a lui Ion Creangă, transpusă într-un spectacol ce se adresează tuturor vîrstelor, dar mai ales celor fragede, de regizorul Virgil Raiciu, scenografa Elena Buzdugan și actorii: Doru Buzea, Ludmila Petrov, Igor Haucă Silvia Brădescu, Ștefan Pană și alții.

• **Moldovence vesele** de Ion Istrati (Teatrul Național «Vasile Alecsandri» — Iași): comedie sucu lentă, în spiritul tradiționalului scris umoristic ieșean, pusă în scenă de Nic. Moldovanu (invitat poate și pentru coincidența numelui?!) și jucată cu evidentă plăcere de actorii Dionisie Vitcu, Virginica Bălănescu, Adrian Tuca, Lidia Nicolau, Virginia Raiciu, Const. Cadeschi și alții.

• **Somnul rațiunii** de Antonio Buero Vallejo (Teatrul de stat — Baia Mare): spectacol de autor (regie și scenografie), semnat de Liviu Ciulei și evocind personalitatea covîrșitoare a pictorului Goya — în interpretarea de bună calitate a actorului Cazimir Tănase. În distribuție, printre alții: Vasile Constantinescu, Tzenka Velceva Binder, Cornel Mititeiu, Vasile Prisăcaru.

Gina Patrichi

MUZICĂ

• Astă-seară la Ateneu, dirijorul **Isaac Karabtcevski** din Brazilia, la pupitrul Orchestrei simfonice a Filarmonicii prezintă: Uvertura Wilhelm Tell de Rossini; Concertul pentru vioară de Ceaikovski — solist **Ion Voicu;** «Prin țări și continente» muzică sud-americană de Villa Lobos și Cesar Guerra Peixe.

• La Casa de cultură a studenților «Gr. Preoteasa», la 21 ianuarie, un concert extraordinar în cadrul manifestărilor «Zilele Varșoviei». Formația **Fistulatores et Tubicinatores Varsovienses** sub conducerea lui **Kazimierz Piwkowski** prezintă muzică veche vocală și instrumentală (sec. XIII-XVI) iar cvartetul vocal **Novi Singers** cu acompaniament instrumental: lucrări de jaz și prelucrări după Moniuszko și Chopin.

• În concertul săptămînal din str. Nuferilor (25 ianuarie), dirijorul **Mircea Cristescu** și violoncelistul **Cătălin Ilea.** În program Fantezie pe o temă de Tallis de Vaugham Williams; Variațiuni pe o temă rococo pentru violoncel de Ceaikovski; Meditații de Wilhelm Berger; Variațiuni și Fugă pe o temă de Purcell de B. Britten.

• Sala Studio-Ateneu (21 ianuarie) în ciclul **Studio '72-'73:** Cvartetul de coarde **Vladimir Lakatos, Teodor Nicolau, Mihai Spinei** și **Teodor Pasol** (Debussy și Diamandi Gheciu) și Cvartetul «Contemporan»: **Virginia Manu** — soprană, **Maria Teciu-Nemțeanu** — harpă, **Ion Radovici** — oboi, **Ștefan Prailea-Blaga** — clarinet (Hindemith, Grete von Zieritz, Paul Rogoșină, Grigore Nica).

• În sala mică a Palatului (24 ianuarie) în ciclul «Schubert-Brahms, maeștri ai muzicii camerale», cvartetul **«Philarmonia».**

• Viitorul concert săptămînal al Filarmonicii (Ateneu, 26 și 27 ianuarie) este dirijat de **Mihai Brediceanu:** Compoziție pentru orchestră de coarde de Michel Philippot; Concertino în stil clasic pentru pian și orchestră de Dinu Lipatti, solist **Cornel Gheorghiu;** Suita simfonică «Șeherezada» de Rimski-Korsakov.

TV

REPORTAJ: Printre muncitorii forestieri din Munții Gurghiului — reportaj de Ion Sava (duminică ora 20.10) • **Teleglob** prezintă imagini din India (miercuri ora 22.20) • Iarna, pe meridianele globului (joi ora 17.40 pr. 2) • Rodica Rarău, Marin Stănescu, Constantin Voiticchi semnează nota de drum din Dresda (R.D.G.) și Bled (Iugoslavia) (simbătă ora 17.10, p. 2).

DEZBATERI: Apărută în traducere la Editura politică, cartea lui Norbert Wiener «Sînt matematician» este recenzată la rubrica **Cărți și idei** (miercuri ora 21.45, p.2). • **Teleconferință de presă** pe tema lărgirii competențelor organelor comunale de partid și de stat (vineri ora 18.50).

ȘTIINȚĂ: La **Universitatea TV** ciclul «Istoria civilizațiilor» — Roma republicană, cu acad. Emil Condurachi (vineri ora 21.45).

LITERATURĂ: Principalul subiect înscris în sumarul **Revistei literare TV:** Literatura și viața (luni ora 21.25) • Un spectacol literar muzical al **Studioului de poezie** pe versuri inspirate de actul Unirii (miercuri ora 20.00) • Ioan Al. Brătescu-Voinești văzut de emisiunea **Biblioteca pentru toți** (vineri ora 20, 25, pr. 2).

TEATRU: **Seară de teatru** reia «Don Juan» de Molière (marți ora 20.30) • **Teatru scurt:** «Unul dintre noi» de Radu Bădilă. În distribuție: Gina Patrichi, Ștefan Tapalagă ș.a. (joi ora 22,00, pr. 2).

FILM: Sophia Loren, Marcello Mastroianni și Liudmila Savelieva în coproducția italo-sovietică semnată de De Sica «Floarea soarelui» (duminică ora 20.30) • Alături de Jean Gabin, apar Arletty și Julles Berry în «Noaptea amintirilor» (miercuri ora 21.00) • Un film cubanez — «Amintirile lui Juan» (vineri ora 20.15).

MUZICĂ: Pianistul Valentin Gheorghiu, interpret de muzica beethoveniană (duminică ora 11.00) • **Cîntare Patriei** — în concurs, coruri din județele Buzău, Vîlcea, Ilfov (duminică ora 18.00) • Mozartiana — recital coregrafic (luni ora 22.15) • Baritonul Octav Enigărescu la **Gala maeștrilor** (marți ora 22.00) • **Interpretul săptămînii** — Vali Niculescu cu arii din operete celebre (joi ora 22.10) • «Daphnis și Chloe» de Ravel (vineri ora 21.25, pr. 2) • «Cîntecele și dansurile morții» de Musorgski (simbătă ora 17.30, pr. 2).

FOLCLOR: Cîntă Natalia Gliga (marți ora 21.30, pr. 2) • «Din cîntecele țării cu dor» — recital Elena Munteanu (joi ora 20.00)

VARIETĂȚI: Golden Gate Quartet poate fi ascultat la emisiunea **Portativ** (miercuri ora 21.05, pr. 2) • O nouă surpriză Bocăneț: emisiunea-fluviu **Gala lunilor.** Pe afișul lunii ianuarie: Aura Urziceanu, Lili Ivanova și mulți actori și interpreți de muzică ușoară dintre cei mai apreciați (simbătă ora 21.50).

SPORT: Handbal feminin: «U» Timișoara — F.L.F. Copenhaga în sferturile de finală ale C.C.E. (duminică ora 14.00) • Baschet masculin Steaua — Jugoplastika Split în sferturile de finală ale Cupei Cupelor (miercuri ora 22.45)

Vali Niculescu

PRONO

Pronosticul cronicarului sportiv EFTIMIE IONESCU la Concursul Pronosport nr. 3 etapa din 21 ianuarie 1973

I.	Cagliari–Bologna	1
II.	Fiorentina–Inter	1, x
III.	Juventus–Roma	1
IV.	Lanerossi–Atalanta	1, x
V.	Lazio–Napoli	1
VI.	Milan–Verona	1
VII.	Palermo–Ternana	1
VIII.	Sampdoria–Torino	1, x
IX.	Ascoli–Como	1, x, 2
X.	Catania–Brindisi	1
XI.	Foggia–Varese	1, x
XII.	Lecco–Genoa	2
XIII.	Taranto–Perugia	1

COPERTA NOASTRĂ

CARMEN STĂNESCU, actrița de inepuizabile resurse artistice a Naționalului bucureștean.

Fotografie de Elena GHERA

Prezentarea artistică: V. OLAC

FLACĂRA. Redacție: București Piața Scînteii 1, Sectorul 1 Căsuța poștală 4112. Of. 33. Telefon 17 60.10 — int. 1744 TIPARUL executat la Combinatul poligrafic «Casa Scînteii»

PREȚUL REVISTEI: 3 LEI

41 505

flacăra F album

ALAIN DELON, din nou pe primul loc în preferințele cititorilor noștri.

5
73

FLACARA

ANUL XXII
NR. 921
27 IANUARIE 1973

„SĂ TRĂIȚI MULȚI ANI ȘI BUNI, PENTRU NOI ȘI ROMÂNIA“

sale personale, să se sfătuiască cu noi toți ori de cîte or
s-au luat decizii ale mersului nostru înainte. Partidu
conducerea sa, tovarășul Ceaușescu personal, ne-au obiș
nuit astfel să ne simțim mult mai oameni, deci mult ma
puternici, mult mai stăpîni în casa noastră — țara noastră
Pentru toate acestea, acum, în acest moment aniversar
să ne îndreptăm un gînd de mulțumire pentru acea famili
din Scornicești, care a dat naștere unui asemenea om și l-
învățat primele litere din alfabetul curajului, bărbăției
dragostei fierbinți de țară, dorinței de progres, să mulțumim
partidului în mijlocul căruia a crescut, s-a călit ca luptăto
revoluționar, s-a afirmat ca un conducător politic cu c
viziune de largă anvergură, stăpîn pe rara artă a previziunii.
legat indestructibil de poporul său, fiu credincios al patrie
sale și în același timp devotat militant internaționalist
Spunea un delegat la Congresul al X-lea al partidului:
«Ceea ce merită relevat în mod deosebit este faptul că
puternica personalitate de conducător a tovarășului Nicolae
Ceaușescu a ieșit și iese în evidență în condițiile unei
efective munci colective în conducerea partidului». Și-i
mulțumim tovarășului Nicolae Ceaușescu pentru că este
așa cum este, și-i dorim din toată inima să ne trăiască mulți
ani spre binele patriei, al poporului, al nostru al tuturor.

Din cea mai fragedă tinerețe, pe baricadele luptei revoluționare, luptător neînfricat în slujba poporului nostru, trup din trupul clasei muncitoare, omul care întruchipează în permanență și atît de puternic crezul, vigoarea și înțelepciunea întregului nostru partid.

Pe Valea Plopcei Mici, în Scorniceștii Oltului, cu 55 de ani în urmă s-a născut într-o familie de țărani săraci cel de-al treilea copil, Nicolae, care avea să devină peste ani una dintre figurile cele mai luminoase și bărbătești care au stat vreodată la cîrma acestui mult prea încercat popor al nostru. Sărbătorind astăzi 55 de ani de viață și 40 de ani de luptă revoluționară desfășurată cu abnegație și totală dăruire în rîndurile partidului comunist de către secretarul general al partidului, sărbătorim totodată partidul care a știut să descopere asemenea diamant, să pună în evidență în toată strălucirea lor asemenea oameni cu o valoare de excepție cum este tovarășul Nicolae Ceaușescu. În personalitatea sa se întrunește cu atîta strălucire profilul comunistului uman, al comunistului de omenie, exigent dar drept și integru, receptiv la efervescența inteligenței umane, într-un permanent contact cu bogata, nesecata înțelepciune a poporului nostru, el însuși un mare creator de idei originale de esență revoluționară. Pentru generațiile prezente și viitoare, viața și lupta tovarășului Nicolae Ceaușescu este o înaltă pildă și un însuflețitor îndemn. O pildă de patriotism înflăcărat, de devotament fără limite pentru cauza partidului, a clasei muncitoare, pentru fericirea și prosperitatea întregului nostru popor, de dragoste față de om și spirit de dreptate, de intransigență revoluționară și adîncă umanitate, de gîndire creatoare, profund marxist-leninistă; un îndemn pentru acțiune revoluționară, pentru muncă, neobosită muncă pusă în slujba propășirii țării, pentru o permanentă stimulare a tot ceea ce este nou, înaintat și repudiere a vechiului, pentru triumful în relațiile dintre oameni a înaltelor principii ale eticii și echității socialiste. Am parcurs alături de el, sub conducerea partidului care l-a avut în frunte, anii cei mai roditori ai operei de edificare a socialismului în țara noastră. Ne-am obișnuit să-l aflăm, în toți acești ani, alături de ceilalți tovarăși din conducerea partidului și statului, acolo unde lupta pentru îndeplinirea sarcinilor era cea mai fierbinte. Ne-am obișnuit să-i urmărim mersul iute, gesturile largi ca și gîndurile lui atotcuprinzătoare, să ne bucurăm cînd îi vedem zîmbetul mulțumit, să ne întristăm cînd îi vedem ochii întunecați pentru că ceva nu merge așa cum ar trebui să meargă. Ne-am obișnuit și ne-a obișnuit să se întîlnească cu noi, oamenii simpli, lucrători cu brațele și cu mintea din toate sectoarele, să ne asculte gîndurile, propunerile, sugestiile, să-l știm părtaș la bucuriile și tristețile noastre și să ne împărtășească la rîndul său preocupările partidului, ale conducerii țării, gîndurile

Manifestări spontane de dragoste și atașament față de secretarul general al partidului, reîntors în țară dintr-una din călătoriile sale în străinătate desfășurate în numele nobilelor idei de pace, progres și colaborare între popoare.

Prezența conducătorului partidului și statului nostru în mijlocul maselor de cetățeni prilejuiește întotdeauna manifestări calde de dragoste și recunoștință în forme dintre cele mai simple și emoționante.

Înconjurat cu dragoste și devotament de locuitorii străbunului pământ românesc

Dialogul permanent, fertil, dintre partid și popor, prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu în mijlocul colectivelor de oameni ai muncii fac parte organică din politica profund democratică a partidului nostru, din stilul de muncă personal al secretarului său general.

Clipe de destindere. Împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu în mijlocul naturii dragi.

flacăra actualitate

CONTINUAREA RUBRICII DE ACTUALITATE ÎN PAG. 6-7-20-21-26-27-28-29 și 31.

în șapte zile

Așadar, omul de lîngă inimă, gîndul nostru bun și cald, cutezanța și înțelepciunea noastră, stindardul nostru de pace și înțelegere cu toate popoarele a intrat într-un nou an de viață, pe care îl dorim, ca pe toți cei mulți, foarte mulți care vor urma, plin, bogat și frumos ca toamnele podgoriilor noastre. Îmi spunea un om aflat în pragul pensionării, întors de la aeroport unde mersese să-l întîmpine: «Nu-l mai văzusem de multă vreme. A rămas atît de tînăr, de puternic, e atît de viu... Să ne trăiască întru mulți ani!» Și ca un ecou, urarea a răsunat zilele acestea în județele Vaslui și Iași puternică, caldă, pentru că era izvorîtă din inima miilor de oameni care l-au întîmpinat. Aici ca și în oricare alt loc din țară, secretarul general al partidului a fost primit cu nemăsurată dragoste, aclamat cu căldură, ovaționat îndelung. Spre el s-au întins mii și mii de mîini, din mii și mii de piepturi s-a scandat îndelung «Ceaușescu — P.C.R.!», «Ceaușescu și poporul!» Au fost manifestări care au exprimat încă o dată unitatea de nezdruncinat a întregului popor în jurul partidului, gigantica forță de progres a acestei coeziuni, atașamentul ferm al oamenilor muncii față de politica internă și externă a partidului, care întruchipează în cel mai înalt grad interesele vitale ale națiunii. Toate aceste manifestări au dat glas în același timp sentimentului de profundă prețuire și dragoste al oamenilor muncii față de cel care, la cîrma partidului și a țării, muncește cu adevărat eroic pentru binele națiunii noastre. Iată de ce cuvintele spuse în Conferința de partid a județului Iași de un vechi militant comunist, «Ceaușescu — eroism! România — comunism», s-au transformat pe loc într-o lozincă scandată minute în șir. Este meritul conducătorului nostru de a fi impus ca o trăsătură dominantă a vieții noastre politice dialogul permanent dintre conducere și popor, întîlnirile de lucru ale conducerii partidului cu cadrele și oamenii muncii din diferite domenii de activitate, caracterul permanent, sistematic al acestor întîlniri, cunoașterea nemijlocită a realităților, consultarea și antrenarea oamenilor muncii în luarea deciziilor. Un asemenea stil de conducere atrage în mod firesc ridicarea conștiinței socialiste a maselor, creșterea gradului lor de participare la înfăptuirea politicii partidului.

Revenind la vizita din județele Vaslui și Iași, eveniment politic care a dominat săptămîna pe care o comentăm, se impune consemnarea importanței ei deosebite atît pentru cetățenii județelor vizitate cît și pentru întreaga țară. Diversitatea de profil a centrelor și unităților vizitate a prilejuit desprinderea unor concluzii și învățăminte cu o largă sferă de aplicabilitate în bătălia care se dă în acest an-cheie pentru îndeplinirea cincinalului înainte de termen. În același timp, indicațiile, observațiile și recomandările date în fiecare din unitățile vizitate s-au înmănunchiat în adevărate programe de măsuri concrete, practice, de îmbunătățire a activității în ansamblul ei. Vizita a fost încununată, după cum se cunoaște, de participarea secretarului general al partidului la Conferința Organizației de partid a județului Iași. Ampla cuvîntare rostită cu acest prilej constituie un adevărat program de lucru pentru comuniști, pentru toți oamenii muncii din acest județ. Ea conține în același timp indicații de principiu, valabile pentru întreaga noastră activitate economică, politică și socială cum sînt: creșterea productivității muncii, îmbunătățirea calității produselor, reducerea consumurilor, a cheltuielilor materiale, modernizarea producției prin extinderea mecanizării și automatizării, dezvoltarea producției agricole și, în mod deosebit, îmbunătățirea radicală a activității în zootehnie, realizarea integrală a sarcinilor de export. Au reținut atenția indicațiile date pentru dezvoltarea în fiecare județ a noi centre industriale și orășenești, adîncirea integrării învățămîntului, cercetării și producției prin organizarea unor centre unice de pregătire a cadrelor și de cercetare. Expunerea a reflectat totodată preocuparea permanentă a tovarășului Nicolae Ceaușescu pentru îmbunătățirea continuă a condițiilor de trai ale celor ce muncesc. Ea conține importante idei privind perfecționarea activității economice și sociale, intensificarea activității politice-educative pentru dezvoltarea conștiinței socialiste a celor ce muncesc, «să putem înfățișa omenirii un nou tip de om, un nou tip de societate, fără precedent în istorie»— cum spunea secretarul general în expunerea sa. Este neîndoielnic că indicațiile date și cu acest prilej, traduse în viață, vor avea ca efect sigur înfăptuirea marilor obiective stabilite de Congresul al X-lea și Conferința Națională a partidului.

Petru ISPAS

Marți, 23 ianuarie 1973

«Trebuie să înțelegem că problema principală care stă acum în fața noastră, a fiecărui colectiv de întreprindere, a fiecărei organizații de partid este de a face în așa fel încît întreprinderile noastre să poată concura din toate punctele de vedere cu întreprinderile cele mai moderne existente pe plan mondial, ca produsele românești să nu fie cu nimic inferioare, din punct de vedere al calității, produselor similare pe plan mondial».

NICOLAE CEAUȘESCU

(Din cuvîntarea rostită la Conferința Organizației județene de partid Iași)

UN START VIGUROS

Prezenți în mai multe unități economice din țară, în institute de cercetări și pe ogoarele patriei, reporterii noștri vă prezintă — prin intermediul fotografiilor alăturate — imaginea unei noi săptămîni de lucru închinate dezvoltării multilaterale a patriei socialiste. O săptămînă a hărniciei, a activității creatoare, desfășurată într-o puternică efervescență politică, marcată de o suită de evenimente cu puternice înrîuriri în destinul colectiv al poporului nostru: lucrările conferințelor organizațiilor județene de partid, începerea în întreaga țară a adunărilor generale ale oamenilor muncii din unitățile socialiste de stat și cooperatiste și mai cu seamă de evenimentul dominant al acestor zile: vizita de lucru întreprinsă de conducătorul partidului și statului nostru în județele Vaslui și Iași, importanta cuvîntare rostită cu acest prilej, analiza lucidă,

frumos și practic

Modernizarea comerțului îmbunătățirea servirii populației pun celor angrenați în circuitul «producător-consumator» probleme dintre cele mai diverse. Dintre acestea, o însemnătate din ce în ce mai mare o capătă ambalajele, mai ales în sectorul produselor agroalimentare. În cadrul M.A.I.A.A., la Direcția generală de aprovizionare tehnică materială, există o preocupare continuă pentru îmbunătățirea ambalării și prezentării produselor pentru consumul populației.

Unele dintre aceste ambalaje noi au și apărut în comerț. Este vorba de procedeul de litografiere directă pe tablă a cutiilor de conserve. Se elimină astfel folosirea etichetelor, realizîndu-se economii de manoperă și de materiale. Pentru unele produse lactate proaspete au apărut și se vor extinde în 1973 ambalajele termoformate din material plastic, închise cu folii de aluminiu lăcuit. Este un ambalaj practic, modern, din materiale produse în țară care înlocuiesc pe cele clasice, mai scumpe. La mezeluri se va extinde preambalarea în folii închise sub vid, în pachete mici avînd marcate cantitatea și prețul. Produsul își păstrează calitățile timp mai îndelungat și ușurează deservirea. De asemenea, este în curs de elaborare un procedeu mai modern, prin care se vor înlocui pungile de polietilenă folosite acum la preambalarea cărnii cu folii termocontractibile din material plastic.

Pentru unele băuturi se vor introduce în semestrul I capsule filetate care ușurează păstrarea calității în procesul folosirii. Pentru acele sectoare în care se folosesc cutii de carton s-au elaborat sisteme mai simple și mai moderne care să ducă la ieftinirea ambalajelor. De asemeni, în mod treptat, se vor reproiecta acele ambalaje care nu mai corespund nici funcțional, nici estetic.

soiuri de orz cu o precocitate de 7-10 zile

Cele 200 000 de hectare cultivate anul acesta cu orz de toamnă au dovedit din plin calităţile superioare ale soiului intensiv-1. Acest lucru a creat perspective ca soiul intensiv-1 să se extindă pe întreaga ţară, pe toată suprafaţa ce urmează a fi cultivată cu orz de toamnă. După cum ne informează dr. ing. Lazăr Drăghici, şeful laboratorului de ameliorare a orzului din cadrul Institutului de cercetări pentru cereale şi plante tehnice-Fundulea, soiul intensiv-1 se caracterizează printr-o capacitate mare de producţie, bună rezistenţă la iernare şi printr-o rezistenţă mulţumitoare faţă de boli. Acest nou soi de orz, fiind mai precoce cu 6–7 zile decît vechile soiuri, creează posibilitatea ca după recoltarea sa să fie amplasată cea de-a doua cultură din anul respectiv, avantaj deosebit de important. Deşi superior celorlalte soiuri, în ceea ce priveşte rezistenţa la cădere, soiul intensiv-1 are încă o talie înaltă. În lucrările noastre curente s-au avut în vedere însuşirile de care v-am vorbit pînă acum şi am căutat să obţinem soiuri de orz propice agriculturii noastre, capabile să folosească optim îngrăşămintele şi să se comporte bine în terenurile irigate. În acest sens au fost create la institutul din Fundulea linii cu paiul scurt, de 80–85 cm, cu o capacitate ridicată de producţie şi cu o precocitate ce depăşeşte 7—10 zile faţă de soiul intensiv. Aceste linii se verifică la ora actuală în centrele de încercare a soiurilor ale Comisiei de Stat pentru încercarea şi verificarea soiurilor.

În acelaşi timp, lucrările de ameliorare la orzul de toamnă au fost îndreptate spre formele de orzoaică de toamnă (orz cu două rînduri de boabe) care să poată fi cultivate cu succes în regiunile de cîmpie din sud-vestul ţării şi care să formeze materia primă pentru fabricile de bere din aceste regiuni. Au fost create mai multe soiuri de orzoaică de toamnă caracterizate printr-o bună rezistenţă la iernare (ca şi orzul de toamnă), printr-o capacitate de producţie sporită, cu bobul mai mare şi mai plin, dînd un randament mai ridicat în producţia de malţ (necesară la fabricarea berii). La ora actuală, cea mai bună linie se află deja în procesul producerii de sămînţă în vederea introducerii în producţie.

în spiritul înaltei răspunderi muncitoreşti

Între 20 ianuarie şi 25 februarie au loc în toate unităţile socialiste de stat şi cooperatiste adunări generale ale oamenilor muncii. Ca în fiecare an, ele constituie un prilej de analiză exigentă a activităţii desfăşurate şi a rezultatelor obţinute, de participare în mod organizat la conducerea activităţii economico-sociale, de dezbatere în spirit critic şi autocritic a problemelor legate de îndeplinirea planului de producţie, de aplicare a măsurilor necesare pentru realizarea şi depăşirea sarcinilor curente şi de perspectivă.

Printre primele adunări care s-au ţinut la Bucureşti a fost şi cea de la secţia laminor 6 ţoli, din cadrul Uzinei «Republica». În darea de seamă prezentată de şeful secţiei, ing. Dumitru Mestecăneanu, s-a arătat că, alături de întregul nostru popor, colectivul de muncitori, ingineri, tehnicieni şi funcţionari a muncit cu pasiune şi devotament şi că în aproape toate compartimentele de activitate sarcinile de plan pe 1972 au fost îndeplinite sau chiar depăşite la principalii indici şi indicatori tehnico-economici.

Fără a se opri prea mult asupra succeselor, darea de seamă a analizat cu exigenţă activitatea din anul trecut, posibilităţile care au existat pentru obţinerea unor depăşiri şi mai mari, scoţîndu-se în evidenţă cauzele principale care au frînat producţia, motivele neîntemeiate care au provocat întîrzieri în punerea în circuitul economic a unor însemnate cantităţi de produse.

A fost subliniată de asemenea sarcina deosebită pentru valorificarea fiecărui minut de lucru, importanţa eşalonării ritmice a fondului de timp, a folosirii integrale a capacităţilor de producţie, acestea fiind apreciate drept importante rezerve ce trebuie folosite din plin, în scopul realizării dezideratului comun: înfăptuirea cincinalului în patru ani şi jumătate.

A fost prezentat apoi planul de măsuri tehnico-organizatorice şi angajamentul secţiei de a depăşi sarcinile maximale ale planului pe anul 1973. Luînd cuvîntul, membrii secţiei au abordat în mod deschis, concret şi competent principalele probleme ale activităţii curente şi de perspectivă. Vorbitorii au reliefat de asemenea însemnătatea creşterii spiritului de răspundere. Fiecare muncitor — au ţinut să arate numeroşi participanţi la discuţii — trebuie să fie un controlor al calităţii muncii sale, să participe permanent la reducerea cheltuielilor materiale şi de energie, la valorificarea superioară a materiilor prime. Mulţi vorbitori s-au declarat nemulţumiţi de rezultatele obţinute de către ei înşişi sau de către unii dintre tovarăşii lor. Ei au cerut măsuri mai energice împotriva acelora care nu se încadrează în ritmul de muncă al colectivului, care nu dau dovadă de simţ gospodăresc sau fac treabă de mîntuială.

Abordînd deschis şi concret problemele-cheie, în spirit critic şi autocritic, şi prin aplicarea creatoare, la condiţiile specifice de muncă ale uzinei, a complexului de măsuri şi indicaţii date de către conducerea de partid şi de stat, participanţii la discuţii au creat un cadru concret pentru activitatea secţiei în acest an hotărîtor pentru devansarea cincinalului.

profundă şi exigentă a sarcinilor ce ne stau în faţă, un puternic imbold pentru activitatea generală a constructorilor socialismului, în lupta pentru progres, prosperitate, pentru dezvoltarea armonioasă a personalităţii umane.

Rezultatele obţinute în primele două decade ale acestei luni dovedesc că stă în puterea noastră să îndeplinim în întregime, la toate produsele, la toate sortimentele, sarcinile maximale ale planului pe 1973. La baza acestor succese de prestigiu stă hotărîrea unanimă a clasei noastre muncitoare, a tuturor oamenilor muncii, de a-şi concentra eforturile pe direcţiile prioritare ale activităţii curente şi de perspectivă; ridicarea calitativă şi a eficienţei întregii noastre activităţi economice, prin eşalonarea ritmică a eforturilor, realizarea la timp a investiţiilor, fructificarea maximă a resurselor materiale, reducerea cheltuielilor neproductive.

balanţa numărul 85 000

O ştire îmbucurătoare: din atelierul de montaj al uzinei sibiene «Balanţa» a ieşit recent cel de-al 85 000-lea aparat de cîntărit, realizat de la începutul actualului cincinal. În aceeaşi perioadă, uzina «Balanţa» a produs peste 210 000 aparate de bord: vitezometre pentru autocamioane, contoare de tură pentru tractoare etc. Fiind singura unitate din ţară profilată în direcţia fabricării unor asemenea produse, uzina sibiană realizează în prezent peste 50 de tipuri de dispozitive de bord, aparate de cîntărit şi de măsurat

după expediţia oceanografică din atlantic

Exact în urmă cu doi ani, dr. docent Mihai Băcescu, membru corespondent al Academiei, director al Muzeului de istorie naturală «Grigore Antipa» din Bucureşti, a participat, împreună cu alţi oameni de ştiinţă din străinătate, la o expediţie oceanografică cu nava franceză de cercetări «Thalasse», zona de investigaţii fiind Atlanticul. Scopul expediţiei: stabilirea randamentului de pescuit în actuala etapă în zona respectivă, zonă în care, după cum se ştie, pescuiesc şi traulerele româneşti.

De curînd, o parte din materialul adus de dr. docent Mihai Băcescu a fost prezentat în cadrul unei expoziţii deschise într-una din încăperile Muzeului «Gr. Antipa». Printre exponate, peste două sute la număr, peşti abisali, cum sînt Chauliodus şi Euripharyns, cu gurile lor enorme şi cu trupul foarte mic, peşti care pot înghiţi o pradă mult mai mare decît corpul lor, rechini de adînc, peştele-şarpe etc. De asemenea, numeroase crustacee, mari şi mici, din cele mai variate feluri, printre acestea numărîndu-se exemplare deosebite de langustă, crevete etc.

flacăra actualitate

întîlnire cu muzica ușoară pariziană

La începutul lunii februarie, publicul bucureștean va avea posibilitatea de a se întîlni cu doi reprezentanți binecunoscuți ai muzicii ușoare pariziene. Este vorba de soliștii Eddy Mitchell și Georgette Lemaire. Apărînd împreună în cadrul a trei concerte, în Sala Palatului, la 1, 2 și 3 februarie, Eddy Mitchell și Georgette Lemaire vor fi acompaniați de formații instrumentale proprii.

1 000 de cititori pe zi

Anul trecut, la Biblioteca centrală de stat din București au fost eliberate 25 000 de permise de intrare. În prezent, acest prestigios lăcaș de cultură este vizitat zilnic de aproximativ 1 000 de cititori.

Printre cei ce-și cheltuiesc vremea cu folos în sălile instituției se află și 8 000 de melomani, — în marea lor majoritate tineri —, care vin să asculte la cască, în mod deosebit, muzică de operă și concerte simfonice. Biblioteca dispune de aproape 6 000 de volume și, totodată, de 125 de incunabule, 2 400 de cărți vechi românești, 2 500 de albume, 200 000 de manuscrise, 27 000 de stampe. Creșterea numărului de cititori din ultimul an se datorează, între altele, și introducerii accesului liber la rafturile în care sînt puse la dispoziție, nemijlocit, 8 000 de periodice — majoritatea primite de peste hotare. Mai notăm faptul că în exercitarea atribuțiilor sale de bibliotecă națională, B.C.S. a înzestrat Biblioteca română de la Roma cu 10 500 de volume, iar pe cea de curînd înființată la New York, cu 3 500 de volume.

tv-12

Colectivul uzinei bucureștene *Autobuzul* a pășit în noul an cu justificat optimism. La 4 ianuarie erau expediate în trei țări europene primele 45 de autoutilitare din planul de export al anului 1973. Pînă la sfîrșitul anului vor fi realizate peste plan 3 000 autobuze și autoutilitare. A început fabricarea în serie a noului tip TV–12 în diferite variante: furgonete, autosanitare, laboratoare mobile etc.

al cincilea turneu...

Emoții la Teatrul «Ion Creangă» din Capitală: surprindem colectivul chiar în preajma plecării sale într-un nou turneu în străinătate. Direcția: Paris. Locul întîlnirii cu publicul din capitala Franței: sala Teatrului «Carré Tharigny». Prima ridicare de cortină: 28 ianuarie.

— Aici vom prezenta un ciclu de 30 de reprezentații cu piesa «Snoave cu măști» de Ion Lucian și Virgil Puicea, în regia lui Ion Cojar. Personajul principal este eroul popular Păcală, precizează directorul Teatrului «Ion Creangă», Mircea Petru Sticiu.

Și tot dînsul ne anunță cine sînt interpreții: Ion Lucian Grigore Pogonat, Victor Radovici, Ion Gh. Arcudeanu, Genoveva Preda, Daniela Anencov, Anca Zamfirescu, Janine Stavarache, Aurora Andrițoiu, Monica Roman, Mihai Constantinescu, Natalia Arsene, Gh. Gimă.

Spectacolul se bucură de o prestigioasă biografie. El s-a jucat în țară de aproape 100 de ori, iar în prezent, «Snoave cu măști» este la cel de-al cincilea turneu peste hotare, cucerind pînă acum aplauzele publicului din Canada, S.U.A., Italia și Cuba.

Mesagerii noștri la Paris s-au pregătit și de astă dată cu multă seriozitate; cele 30 de spectacole vor fi prezentate în limba franceză.

tv

de Liviu TIMBUS

prietenii noștri de fiecare zi

Cu numai zece ani în urmă televizorul mai constituia încă o noutate în țara noastră, iar cei care avuseseră ideea de a-și instala un aparat de recepție s-au pomenit literalmente năpădiți de veritabile cohorte de rude, prieteni și vecini, «jenați» dar insistenți. Astăzi, totalul abonaților tinde să întrecă curînd cifra de 1 800 000. Milioane de cetățeni ai țării își pierd vremea, cu sau fără folos, urmărind zilnic programele de televiziune, primesc mură în gură și cu viteza gîndului imagini de pe întreg cuprinsul planetei. Ore în șir în fața micului ecran și — ce-i drept — mai puține în fața slovei imprimate. Filme agreabile, emisiuni distractive, informații utile, un întreg program de instrucție și educație cetățenească. În plus, ateroscleroză prezumtivă, posibilă sau declarată...

S-a scris o întreagă literatură despre toate acestea, iar cercetătorii au întemeiat chiar o disciplină distinctă: sociologia mass-media. Pentru prima dată însă la noi în țară micul ecran își întoarce armele criticii împotriva propriei sale existențe, amendînd greul tribut pe care-l plătim cu toții civilizației urbane: sedentarismul, maladie curentă, instalată în viața concetățenilor Terrei mulțumită progreselor științei și ale tehnicii, dar în primul rînd grație mediilor electrice. După îndemnuri și apeluri sporadice, difuzate prin solicitudinea unor specialiști în materie, micul ecran ne propune de data aceasta o rubrică permanentă: «Nevoia de mișcare». Prima, programată miercuri 17 ianuarie, a fost intitulată: «Avatarurile civilizației moderne și sportul». O salutăm cu recunoștință!

De fapt nu numai televizorul, ci chiar și personajul lui principal — reporterul — a devenit un adevărat om de casă, cunoscut de luni și ani de zile. Ne referim nu la aparița lui pe micul ecran, ci chiar la aparița lui fizică în mijlocul colectivelor de muncă, unde oamenii sosesc dezinvolți să-i întindă mîna, îi spun pe nume, îl întreabă de sănătate, așa cum îndeobște se întîmplă lucrurile cu prieteni sau cunoștințe vechi. Într-o emisiune în direct realizată de Emanuel Valeriu la întreprinderea «Electronica», interlocutorii reporterului au intrat și au ieșit din raza de acțiune a camerelor de luat vederi cu simplitatea și firescul omului ce-ți intră în casă ca orice vecin sau amic de nădejde. Nimănui nu i-au mai înghețat pe buze cuvintele și nimeni n-a mai răspuns întrebărilor prin lozinci și fraze preambalate.

Săptămîna trecută ne-a mai oferit și două seriale în premieră. Luni seară, o ecranizare după «Necunoscuta de la Wildfell Hall», roman de Anne Brontë apărut în traducere românească sub titlul «Destăinuire». Un film clădit cu aceeași migală regizorală și cu același respect pentru notațiile de amănunt, pentru firescul și acurateța dialogului. Sau tot atîtea virtuți prin care s-au recomandat pînă astăzi serialele televiziunii britanice, consacrate romanului clasic englez.

În sfîrșit, un serial cu desene animate, datorat studiourilor maghiare, în care totul este posibil ca în orice film de animație. Așadar, după aventurile lui Fred și Barney, unde au fost amestecate în aceeași oală date paleontologice din patru ere distincte, un film cu familia Mézga, care pătimește minut cu minut într-o lume cu fantezii electronice. Un serial pe care-l bănuim amuzant și deconectant, deoarece primul episod este încă departe de a-i justifica marea popularitate de care s-a bucurat — ne-a anunțat prezentatorul — în foarte multe țări ale lumii.

Un colț din muzeu, în care se află și cele două ceasuri ale familiei Hasdeu.

vreți să știți cît e ora ?

- **La Ploiești au fost expuse umbrelă cu... ceas, prima pendulă construită în acel oraș și ceasornicele familiei Hasdeu.**

Mulți nu știu, poate, că la Ploiești — la mai puțin de o oră cu trenul de Capitală — se află unul din cele mai originale muzee din lume: muzeul ceasului sau cum se numește oficial, «Ceasul de-a lungul vremii». Sînt expuse aproximativ 300 de rarități. Pot fi văzute aici ceasornicele ce au aparținut unor mari oameni de stat, personalități din toate domeniile de activitate și din toate vremurile, împărați, regi ș.a. Dintre ultimele achiziții, notăm: o pendulă mare construită la începutul secolului, cînd în România nu se fabrica încă nici un ceasornic, de către elevii primei școli de meserii din Ploiești. Apoi un ceas-pendulă din secolul al XIX-lea, înzestrat cu un mecanism de cîntat — un Eufoniu, cum se numește — care la punerea lui în mișcare prin introducerea unei monede face să fie auzite melodii din opere celebre în veacul trecut. Este vorba pur și simplu de un strămoș al tonomatului.

Un interes deosebit îl provoacă însă o umbrelă, o umbrelă cu... ceas. Așa era moda în Italia în secolul trecut. Ceasul se află fixat în mînerul de lemn al umbrelei. Funcționează și azi. Mai poate fi văzut tot «ca noutate» un ceas solar de... buzunar care, după părerea specialiștilor, ar data din secolul al XVII-lea. De asemenea, au fost aduse de la Cîmpina ceasul de perete al lui Bogdan Petriceicu Hasdeu, o piesă admirabilă din secolul al XVIII-lea, și un alt ceas, de masă, masiv, din marmură, tot din secolul al XVIII-lea, aparținînd tatălui lui Bogdan Petriceicu Hasdeu.

dialog cu cititorii

de H. DONA

În numărul trecut al revistei am răspuns unui cititor care se plîngea că niște propuneri «senzaționale» trimise de dumneasa nu au găsit ecou în coloanele noastre. Precizam atunci, de fapt, că nu putem considera «Dialogul» drept o ladă în care se îngrămădesc, fără nici o ordine și fără nici un criteriu de selecție, toate propunerile, observațiile, laudele, criticile, întrebările, sesizările, răspunsurile pe care ni le trimit cititorii. N-o putem face, în primul rînd, pentru că — chiar cu cea mai mare bunăvoință — spațiul rubricii de față nu permite citarea a mai mult de 3% din scrisorile sosite la redacție. Și n-o putem face, mai ales, pentru că ne străduim să selectăm acele lucruri care pot stîrni un interes mai larg sau care, cel puțin, se situează pe platforma unei atitudini realiste. Am făcut această introducere pentru a răspunde cititorului *Aurel Velican* din Ploiești, care și el e supărat pentru că nu i-am «popularizat» o propunere trimisă încă în luna noiembrie a anului trecut. Despre ce e vorba? Tov. Velican sugera ca «încă în 1973» în fiecare județ, în fiecare municipiu, «ba chiar și în alte orașe mai mici» să se înceapă construirea unor «impunătoare palate memoriale», mai impozante decît toate celelalte edificii din localitățile respective, și care să fie dedicate personalităților de seamă, originare din acele locuri.

Nu vrem să discutăm propunerea în sine, deși tare ne-am simțit tentați să mai revenim asupra ideii — la care ne-am mai referit în aceste pagini — că gigantismul este cu desăvîrșire străin autenticului spirit românesc. Dar e vorba deocamdată de altceva. Așa după cum cu toții știm, elaborînd strategia dezvoltării noastre economice și sociale, fundamentînd căile luptei pentru lichidarea rămînerii în urmă, partidul a indicat clar necesitatea ca în etapa actuală toate eforturile să fie îndreptate spre sarcinile realmente prioritare în acțiunea pentru îndeplinirea mai devreme și mai bine a obiectivelor cincinalului. Aceasta înseamnă că în acest an majoritatea covîrșitoare a investițiilor trebuie să meargă spre sectorul productiv și, în al doilea rînd, spre unele sarcini sociale de foarte mare și general interes: locuințe, școli, spitale. Nu e vorba de o opoziție de principiu împotriva construcțiilor de altă natură (deși, oricum, mai rămîne de discutat despre utilitatea palatelor memoriale), ci de o opțiune lucid asumată, în vederea atingerii rapide a unui nivel înalt de dezvoltare.

Și fiindcă tot vorbim despre ceea ce trebuie și nu trebuie să facă «Dialogul», să-i amintim cititorului *Ludovic Mineu-Paloș* din Luduș, jud. Mureș, că într-un dialog cei doi interlocutori trebuie să se asculte cu răbdare unul pe celălalt. Or, în scrisorile dumisale cititorul din Luduș pare să facă abstracție de ceea ce «Flacăra» a și publicat, ca și de răspunsurile pe care le-am dat unor cititori. Cum putem, în acest caz, să stăm de vorbă?

Un cititor din București, *Virgil Grigoriu*, ne cere unele lămuriri în legătură cu conceptul de «subcultură». Termenul acesta a intrat în circulație, în ultimii ani, în lucrările unor sociologi occidentali și nu există încă un consens general în ce privește definirea conținutului și a sferei sale de aplicabilitate. Dacă unii îi dau o accepție «elitistă», aristocratizantă, înglobînd în sfera «subculturii» tot ce nu corespunde unor norme de suprem rafinament, tot ce este accesibil maselor largi, alții, cu mai multă dreptate, văd în subcultură domeniul unor produse de la periferia culturii autentice, a unor produse derizorii, lipsite de idei și de gust, adesea vulgare, care mimează — superficial, bineînțeles — maniera de organizare și exprimare a actelor de cultură. În această sferă ar intra, să zicem, pictura de gang, literatura pornografică, muzica ușoară de duzină, romanele polițiste de trei parale, filmele de pură intenție comercială, «studiile» astrologice, istoria văzută prin gaura cheii de la dormitor sau de la camera de baie, ieftine «panseuri» filozofice etc., etc. Asemenea compuneri au o destul de mare circulație printre oameni lipsiți de o minimă pregătire culturală sistematică, dar și printre unii snobi care le apreciază valoarea «deconectantă». E clar că împotriva acestei subculturi trebuie luptat cu perseverență, atît prin demascarea inconsistenței produselor mai sus-amintite, cît mai ales prin cultivarea răbdătoare și inteligentă a valorilor culturale autentice. O asemenea luptă nu este însă defel ușoară. Pe măsură ce anumite domenii ale subculturii cad în desuetudine, altele pot căpăta o vogă, ce-i drept trecătoare, dar nu mai puțin nocivă. Fel de fel de cauze alimentează această renaștere: de la dezechilibrul spiritual (provizoriu) al unor grupuri dizlocate din universul lor tradițional (ca, de pildă, populațiile proaspăt urbanizate) pînă la o difuză nevoie de «frumos», de «visare», de «știință». Ar fi o mare greșeală să privim subcultura cu dispreț intelectualist. Dimpotrivă, ea trebuie tratată cu aceeași seriozitate ca orice fenomen social, real, chiar dacă nedorit. Ba mai mult, uneori acțiunea de formare culturală trebuie să pornească chiar de la unele forme ale subculturii, să le «dinamitheze» pe dinăuntrul, să folosească aspirațiile confuze ale oamenilor neorientați spre a-i atrage spre calitate, a le educa gustul și capacitatea de a opera cu idei.

REZULTATELE CONCURSULUI
cea mai frumoasă FOTOGRAFIE
pe luna decembrie

Fotografia «Promisiuni» a lui Nicu Dan GELEP din Craiova, publicată sub nr. 150 în «Flacăra» nr. 52 din 23 decembrie 1972, a obținut cele mai multe adeziuni ale cititorilor noștri. Au mai obținut, în ordine, un substanțial număr de aprecieri: fotografia «Sfîrșit de sezon» de Marin NĂSTASE, Galați (nr. 147, «Flacăra» nr. 51 din 16 decembrie 1972) și fotografia «E pur si muove» de Ferdinand MICHITOVICI, Cîmpulung Moldovenesc (nr. 149, «Flacăra» nr. 52 din 23 decembrie 1972).

Iată și numele celor ce au indicat fotografiile cîștigătoare: Rodica ANTON, Bacău; Minerva D. AURELIU, Craiova; Iuliuș BĂLAN, Botoșani; Sofia BOGATI, Cisnădie; Maria BOGDAN, Craiova; Rozalia BULIGĂ, București; David BURLACU, Craiova; Elisabeta CHEREȘDI, Luduș; Ady CHIABURU, Craiova; Bobi COJOCARU, București; Luminița CONSTANTINESCU, București; Vasile CONSTANTINESCU, Baia Mare; Elisabeta COVACIU, Cecan-Cluj; Nicolae F. CRISTEA, Caracal; Rozalia DOBRESCU, Arad; Mariela DUMITRESCU, Craiova; Jeni GELEP, Craiova; Constantin GHEORGHIU, Craiova; Nica-Bogdan GUBICI, Amara-Ialomița; Daniela IONAȘCU, Focșani; Teodora MARINCIU, Craiova; Silviu MICLE, Sighet; Petru ORMENIȘAN, Brașov; Jean PREDESCU, Craiova; Alex. RUSSU, Brașov; George ȘTEFĂNESCU, Drobeta Tr. Severin; Ioan TASCĂ, București; Aurel TOMESCU, Craiova; Georgeta TURCANU, Huși.

Prin tragere la sorți, a cîștigat un abonament pe trei luni la revista «Flacăra» Rozalia DOBRESCU din Arad.

PREMIILE CONCURSULUI

Conform regulamentului concursului, pentru 6 din cele 9 fotografii care au întrunit în etapele lunare cele mai multe cupoane trimise de cititori, juriul a stabilit următoarele premii și mențiuni:

PREMIUL I — în valoare de lei 3 000, lui **TUDOR MAURICIU**, student din București, Șos. Colentina nr. 276, sect. 2, pentru fotografia «Pe gînduri» publicată sub nr. de ordine 44 în «Flacăra» nr. 25 din 17 iunie 1972.

PREMIUL II — în valoare de lei 2 000, lui **LEONID BUZOIANU**, student din București, str. Șcirbei Vodă nr. 168, sect. 7, pentru fotografia «Tata Oancea» publicată sub nr. 2 în «Flacăra» nr. 15 din 8 aprilie 1972.

PREMIUL III — în valoare de lei 1 000, lui **GEORGE URSĂCESCU**, inginer din București, str. Pieței nr. 33—35, bl. A 7, sc. B, et. 9, ap. 84, sect. 8, pentru fotografia «Flori pentru mama» publicată sub nr. 104 în «Flacăra» nr. 40 din 30 septembrie 1972.

MENȚIUNEA I — un abonament pe termen de un an la revista «Flacăra», lui **CRISTIAN FRANGOPOL**, regizor din Arad, Piața Sîrbească nr. 7, pentru fotografia «Vîsătă» publicată sub nr. 18 în «Flacăra» nr. 19 din 6 mai 1972.

MENȚIUNEA II — un abonament pe 6 luni la revista «Flacăra», lui **ROLAND W. ZINK**, tehnician la I.C.H. — Lotru, atelierul de proiectare Voinești, jud. Vîlcea, pentru fotografia «Voinițe» publicată sub nr. 133 în revista «Flacăra» nr. 48 din 25 noiembrie 1972.

MENȚIUNEA III — un abonament pe trei luni la revista «Flacăra», lui **NICU DAN GELEP**, pictor scenograf din Craiova, str. Alex. Ioan Cuza nr. 9, sc. 7, et. 3, ap. 14, pentru fotografia «Toamnă tîrzie» publicată sub nr. 117 în revista «Flacăra» nr. 44 din 28 octombrie 1972.

PREMIUL CITITORILOR — în valoare de lei 1 000, lui **SILVIU MICLE** din Sighet, str. Pintea Viteazul nr. 38, pentru acumularea de 8 (opt) puncte din 9 posibile.

Valorificînd bogatul tezaur folcloric din județ, cooperativa «ARTA POPULARĂ» Satu Mare execută într-o gamă variată produse de artizanat cu specific local din localitățile: Negrești-Oaș, Vama și Carei.

PUBLICITATE

corn flakes
fulgi de Porumb
UN PRODUS
CU DEOSEBITE
CALITĂȚI NUTRITIVE
se consumă cu :
LAPTE
SMÎNTÎNĂ
IAURT
FRIȘCĂ
GEM
SIROP
poate fi folosit în :
SUPE
CIORBE
CEAIURI
RECOM

simțul realității

Un reportaj fotografic de Rodica POP (text) și Radu CONSTANTINESCU (fotografii)

Vă rugăm să ne însoțiți în vizita noastră în noul și impresionantul local al Institutului politehnic, unde funcționează un laborator-școală bine pus la punct, pentru a vă putea convinge, o dată în plus, cu argumente fotografice de roadele strădaniei colectivelor de profesori și studenți de a lega învățămîntul de practică.

Laboratorul-școală al Facultății de tehnologia construcțiilor de mașini, unde lucrează și ceilalți studenți din primii ani ai facultăților cu profil mecanic, se întinde ca o adevărată hală de uzină pe cîteva sute de metri pătrați. Ceea ce în uzină se numește atelier, aici poartă numele de laborator: laboratorul de prelucrarea tablelor, laboratorul de mașini-unelte (cuprinzînd pe cele de danturat, de mașini-unelte automate, de cinematica mașinilor-unelte, de scule), laboratorul de suduri, de procese tehnologice convenționale și neconvenționale. În aceste laboratoare, studenții, îndrumați de cadre didactice și de tehnicieni, învață în cadrul activităților didactice nu numai principiile de funcționare a mașinilor ci și probleme de producție cu care se vor întîlni la tot pasul în uzine. Aici, în aceste laboratoare se dezvoltă cu pricepere și armonie simțul realității.

Se preconizează ideea ca în cursul viitorului an universitar, după absolvirea primilor trei ani de învățămînt-producție, studenților astfel educați să li se elibereze atestate de calificare în meserii de bază ca frezor, strungar, rectificator, ajustor, matrițer.

Un factor la fel de reprezentativ pentru acest proces dinamic de integrare în circuitul real al necesităților sociale este și atelierul de proiectare. Conceput ca studenții să-și valorifice întreaga lor forță creatoare, aici se studiază, se proiectează obiective reale și necesare fie pentru autodotarea bazei de dezvoltare științifică a catedrelor, fie pentru contractele încheiate de catedre cu unitățile productive. Cei 120 de studenți din anul V ai catedrei de tehnologia construcțiilor de mașini au toți temele de proiecte de an din activitatea uzinelor: 50 de la uzinele «23 August», «Semănătoarea» și Uzina de mecanică fină — prin convenție — iar 70 lucrează la realizarea unui contract în valoare de circa 600 000 lei cu Centrala industriei utilajelor din industria ușoară. La fel, 60% dintre studenții anului I catedra de mașini-unelte și scule au temele proiectului mai ales axate pe problemele ridicate de producție la Uzinele de utilaj chimic «Grivița roșie». Uzina de mașini grele-București sau chiar la Institutul de chimie macromoleculară «Petru Poni» din Iași. Dealtfel,valoarea contractelor realizate pentru industrie de către prima catedră amintită va fi în decursul acestui an universitar de peste 1 000 000 lei, iar de cealaltă, de peste 350 000 lei. Realizarea acestor contracte se va face atît cu sprijinul și colaborarea studenților (în cazul proiectelor de an și de diplomă), cît și a cadrelor didactice (în cadrul activității de cercetare științifică).

După cum se poate constata, legăturile au sensuri multiple: dacă producția ajută învățămîntul prin oferirea unei arii mai largi și mai concrete de însușire a cunoștințelor, învățămîntul, la rîndul lui, poate ajuta producția prin valorificarea resurselor de inteligență și creativitate. Așa s-a putut naște o preocupare majoră extrem de interesantă. Este vorba de efortul colectiv de a elabora un nou sistem original de tipizare și standardizare, «Disrom», care să echivaleze în calități și operativitate sistemele existente la ora actuală în lume. De data aceasta colaborarea depășește circuitul facultate-uzină. În cadrul celei de-a XXV-a sesiuni științifice a Institutului politehnic din București, consacrate aniversării republicii, au participat în afara cadrelor didactice atît reprezentanți ai unor institute de proiectări și cercetări cît și cei ai unor mari centrale industriale. Pe aceeași idee de colaborare științifică sau schimb de experiență, cu directă eficiență economică, s-a desfășurat și masa rotundă privind transferul tehnologiilor de prelucrare a metalelor.

Dar aceștia sînt doar primii pași ai unui început care va îmbrățișa din ce în ce mai complex realitatea în anii viitori.

---

1) Explicațiile teoretice despre funcționarea mașinilor-unelte se desfășoară tot printr-o expunere pe binecunoscuta tablă neagră. Numai că s-a schimbat decorul. Sala de curs a fost înlocuită cu laboratorul-școală.

2) Aici realitatea are alte dimensiuni. Schițele și cotele desenate pe tablă, tot limbajul tehnic există tradus gata în însăși prezența masivă a mașinilor.

3—4—5) În momentul cînd ai început să te apropii de un strung, să înveți să-l minuiești, sau îl asculți pe tehnicianul Iulian Ionescu, sau îți notezi cum măsoară un tahometru turațiile mașinii-unelte, ești, fără îndoială, pe calea cea bună: ai învățat cîte ceva din tainele acestui limbaj al tehnicii.

6) Dealtfel, laboratorul poate constitui cadrul unor acțiuni și mai importante pentru viața unui student, ca această verificare a proiectului de sfîrșit de semestru, pentru anul V, M.U.S., pe care o efectuează asistenții Adrian Ghionea și Constantin Predincea.

7) În momentul cînd ai pășit în anii patru și cinci, atelierul de proiectare îți solicită toată îndemînarea și imaginația. Atît în cazul lucrărilor pentru cercul științific, cît și al celor din cadrul activității practice de producție.

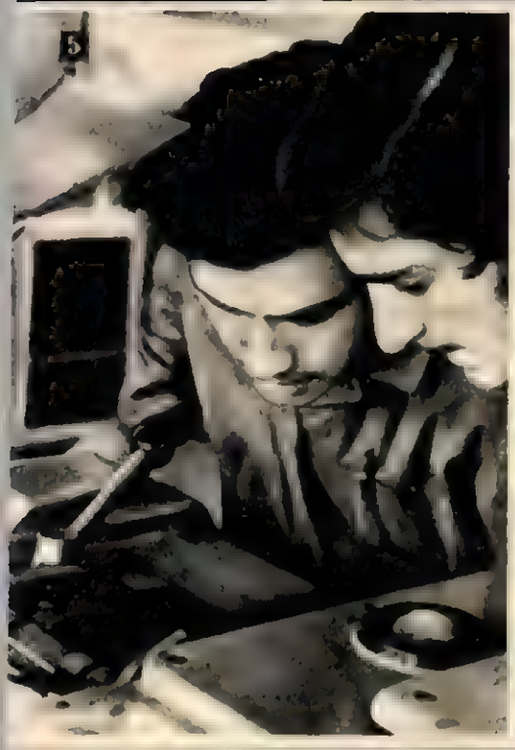

teze și paranteze

de Aurel BARANGA

despre tristețe

Dintre toate confesiunile patetice, publice, scrise sau orale, cea care a avut cea mai profundă rezonanță în spiritul meu a fost următoarea: «Sînt om și nimic din ce e omenesc nu mi-e străin». Mi s-a părut a constitui mai mult decît o mărturisire, mi s-a impus ca un statut moral derivat dintr-o definiție amplă și complexă a ființei umane. Nimic nu poate cădea în afara aferei de interes a omului, și mai ales tristețea. În primul rînd, suferința. Fără îndoială, omul nu e singura ființă care suferă, dar e singurul animal care știe că suferă, și acest mic amănunt îi dă lui și suferinței sale o aură de noblețe. Animalul suferă de foame, de frig sau de spaima lipsei unui adăpost. Omul este unica vietate care pătimește și din pricina faptului că nu se poate desăvîrși împlini, ridica deasupra limitelor sale provizorii. E o suferință augustă, privilegiul unei ființe auguste. De aceea și felul cum e chemat omul să-și poarte crucea obligă la decență, discreție, demnitate și pudoare. Durerea, tristețea, disperarea clamate public iau aspect de spectacol, dau senzația penibilă, uneori insuportabilă, a reprezentației de bilci.

Durerea trîmbițată e suspectată, iar efectul comunicării, într-o asemenea formă, a acestui sentiment, nul. Există în fiecare om o rezervă de sănătate, de vigoare morală, de optimism, care îl imunizează împotriva mistificărilor sentimentale. Ființa umană este dotată cu un aparat de respingere a intoxicațiilor etice, aparat ce funcționează la fel de prompt ca toate sistemele noastre de apărare biologică. Așa se face că asistăm zilnic la un test literar dintre cele mai tonice: producțiile lirice, epice sau dramatice, stînd sub semnul sfîșierilor existențiale și al disperării absolute, cad alături de interesul comun, într-o zonă a indiferenței declarate și a unei amnezii totale. Intră în joc un bun-simț omenesc nativ, rod al unei experiențe ancestrale transmise, care ne face rezistenți la droguri, oricît de răspîndite ar fi astăzi asemenea otrăvuri. Pesimismul de tarabă e ridicol, elegia de profesie, o caricatură. Omul de mijloc și de elementară decență știe că adevăratele mari dureri sînt mute, că durerile noi mistuie tainic și că cele vechi cîntă.

ORIZONTURI ALE MEDICINEI CONTEMPORANE

de dr. Arcadie PERCEK

Principiul de bază: un gram de profilaxie echivalează cu un kilogram de terapie. Dacă va continua să se dezvolte în același ritm ca pînă acum, medicina de azi va semăna cu cea de mîine doar în măsura în care supersonicul «Concorde» se aseamănă cu avionul lui Blériot...

Cercetătorii atenți ai evoluției fenomenului medical sînt nu numai surprinși, ci uneori de-a dreptul uimiți de frapantele și structuralele sale metamorfoze în decursul secolelor — metamorfoze care se concentrează în special în intervalul ultimilor 150 de ani. Se știe că medicina este o profesie de origine multimilenară — născută în umbra templelor și totalizînd, după unii istorici, mai mult de 4 000 de ani de existență — dar cu toate acestea numai ultimii 150 de ani îi formează vîrsta adultă; restul poate fi categorisit, fără teamă de exagerare, drept o sterilă și interminabilă copilărie.

Să ne oprim la un singur exemplu din miile care se pot da pe această temă. Nu numai bunicii, ci chiar și părinții tinerilor de astăzi își mai amintesc, desigur, de acele vitrine ale frizerilor de odinioară, încărcate cu borcane în care evoluau hidoase lipitori. Aceste reptile acvatice, față de care simțim repulsie, au reprezentat totuși, în acele vremuri deloc îndepărtate, un remediu de prim rang, echivalînd cu antibioticele de astăzi! Medic de reputație mondială, precum celebrul Broussais, al cărui nume îl poartă și astăzi un spital nu mai puțin celebru din capitala Franței, recomanda cu fervoare lipitori pacienților săi care sufereau de flebite, tromboze vasculare, afecțiuni respiratorii, cardiace, renale și chiar cerebrale. Paul Savy ne semnalează într-unul din tratatele sale faptul incredibil că numai în anul 1828 Franța — care a fost totdeauna o țară înaintașă într-ale medicinei — a folosit în jur de 80 000 000 lipitori, a căror valoare a depășit suma de 8 000 000 franci! Într-unul din numerele din anul 1955 ale revistei medicale «Moniteur des Hôpitaux» ni se semnalează faptul că sute de cai bolnavi, bătrîni sau extenuați erau adunați în vaste crescătorii de lipitori, cărora ei le serveau drept «bază nutritivă». În treacăt fie spus, lipitorile reprezentau în acele vremuri o sursă serioasă de venituri. Pînă și rafinatul Lamartine, într-o perioadă de jenă financiară din care nu se vedea ieșit cu ușurință, s-a gîndit foarte serios la amenajarea unei crescătorii de lipitori pe cele 20 000 hectare de pămînt pe care le primise undeva în Asia Mică drept «gratificație» din partea sultanului Turciei...

«SEXTETUL TRAGIC»

Așadar, spre deosebire de alte științe, progresele medicinei au fost inițial destul de lente. Din acest motiv omenirea a purtat secole de-a rîndul povara pustiitoare a atîtor boli cu extindere în masă. Ciuma, de exemplu, în repetate rînduri a depopulat pur și simplu planeta. Bolile infectocontagioase făceau în fiecare primăvară, în rîndul copiilor și al adolescenților în special, adevărate ravagii. Sifilisul și tuberculoza au reprezentat și ele — alături de multe alte boli — veritabile flageluri care au bîntuit nestingherit pe meridianele lumii. Ciuma bubonică, holera, febra galbenă, tifosul exantematic, febra recurentă și variola alcătuiau un veritabil sextet tragic, care secole de-a rîndul a acționat practic nestingherit. Aceste boli atît de agresive și de acaparatoare, transformate de viziunea neputincioasă a oamenilor într-un destin implacabil al planetei, păreau pînă nu demult literalmente de nelnvins. Și totuși astăzi, grație progreselor științei, din aceste temute spectre de odinioară, ca și din altele, n-a mai rămas decît un simplu vis urît, cel mult un capitol de istoriografie medicală.

Metode noi de **diagnostic** și **terapie**, alături de metode tot așa de perfecționate de **profilaxie**, au îngrădit considerabil — pe alocuri pînă la dispariție — boli dintre cele mai redutabile.

În acest context **ponderea medicilor în societatea modernă devine din ce în ce mai importantă**. Un singur exemplu extras din cartea lui David Rutstein, «The Coming Revolution in Medicine», este suficient: în anul 1900 abia 75 000 persoane, incluzînd atît pe medici cît și personalul auxiliar, se ocupau de sănătatea americanilor, pentru ca astăzi cifra respectivă să se urce la 900 000, deci de 12 ori mai mulți! Dacă se va continua în același ritm, medicina de astăzi — după cum foarte plastic se exprima un confrate francez — se va asemăna cu cea de mîine doar în măsura în care avionul supersonic «Concorde» se aseamănă cu avionul cu care Blériot a traversat Canalul Mînecii.

CÎND ÎNTREGUL PARIS AVEA ZECE BĂI PUBLICE...

Atît din cauza insuficienței cunoștințelor medicale cît și din pricina standardului economic precar, majoritatea oamenilor trăiau pînă nu demult în ceea ce am putea numi promiscuitate fiziologică chiar în țările cele mai civilizate ale lumii, fapt care, firește, a ușurat mult agresiunea diverselor flageluri sociale. În adevăr, este cu totul surprinzător și aproape incredibil că toate aceste lucruri se petreceau doar cu un secol în urmă... În anul 1870, de exemplu, baia la domiciliu era cu totul excepțională într-un mare oraș ca Parisul, unde numărul băilor publice se ridica doar la zece...

Și un cronicar englez ne-a lăsat o descriere foarte elocventă în această privință, referitoare la igiena corporală a concetățenilor săi: «Ne întrebăm — spunea el — cum de pot suporta oamenii crusta de jeg, de secreții și de murdărie în care sînt realmente înăbușiți. Este straniu a vedea cît este de neglijată această problemă de către marea majoritate a membrilor claselor mijlocii și chiar avute. Ei nu se spală decît cu totul aproximativ. Rar de tot corpul este curat. Oamenii își spală doar obrazul și mîinile».

În 1850 — susține Sydenstricker — a 30-a

parte din populația unei metropole ca New York trăia îngrămădită în 9 141 pivnițe. La Boston a 20-a parte a populației își ducea traiul în subsoluri, în încăperi umede și infestate de viermi. Străzile strîmte și sinuoase, — precizează autorul citat — lipsite de aerisire, absența de locuri descoperite servind pentru recreație, precum și a apei potabile, prezența în oraș a cimitirelor, a locurilor insalubre (abatoare, uzine etc.) făceau din diverse orașe ale Americii ca și ale Europei, veritabile focare pestilențiale...

Ridicarea standardului economic și al celui de cunoștințe medicale au remediat însă, pe o bună parte a globului, această situație.

MAJESTATEA SA PROFILAXIA

Dar să lăsăm trecutul, pe care l-am evocat în chip de contrast pentru a pune în valoare saltul realizat de medicină în ultimele decenii, și să considerăm unele **trăsături definitorii ale medicinei de azi.**

Principiul de bază care stă actualmente la baza marilor acțiuni sanitare și de fapt a întregii medicine contemporane, principiu verificat în decenii de eficient exercițiu medical, este profilaxia. Este incomparabil mai ușor să previi o boală decît să o vindeci. Din acest motiv un gram de profilaxie echivalează cu un kilogram de terapie!

Un exemplu. În 1945, într-o țară dezvoltată ca Italia, au fost semnalate în jur de 400 000 cazuri de **malarie.** Circa 300 000 bolnavi existau în acea perioadă și în țara noastră. Prin acțiuni profilactice, constînd din asanarea bălților, dezinsecțiile și chimioprofilaxie s-a ajuns la eradicarea acestui flagel în majoritatea țărilor europene — inclusiv, firește, în România — și chiar în multe țări tropicale. Deși problema paludismului este încă departe de soluționare — Organizația Mondială a Sănătății a trecut-o pe ordinea de zi a preocupărilor prioritare! — este de presupus că vom ajunge în curînd a vorbi și despre această boală în același fel în care pomenim acum despre ciumă, lepră, holeră sau variolă.

O mare pondere din morbiditatea generală ocupă, mai ales **în țările cu standard sanitar și economic scăzut,** diverse boli parazitare ca **bilharioza, filarioza și ankilostomioza.** Malaria, alături de aceste parazitoze, nu prejudiciază «fondul» mondial de sănătate publică în mod direct, ci indirect, prin debilitarea progresivă și îndelungată a organismului pe care o cauzează și prin diminuarea rezistenței în fața diverselor agresiuni microbiene sau virotice. Aceste boli, cu să spunem așa, «astern patul» altor afecțiuni, în majoritatea cazurilor mult mai periculoase, care se vor declanșa ulterior.

«RUGINA BIOLOGICĂ»

În țările dezvoltate, cele mai dificile probleme în materie de morbiditate le ridică ateroscleroza sau boala secolului, cum mai este definită. Se știe că acest «produs negativ al civilizației», care a ajuns prin a îmbrăca un profund caracter endemic, constă din depunerea pe pereții arterială a așa-numitei «rugini biologice», rugină care, îngustînd pereții arteriali, perturbează irigarea țesuturilor. Ateromatoza coronarelor, respectiv a vaselor care irigă mușchiul inimii, este în 90% din cazuri responsabilă de infarctul miocardic. O treime din cazurile de infarct sînt însoțite de hipertensiune — o altă boală a civilizației. Miasnikov susține chiar că **hipertensiunea, ateroscleroza și insuficiența coronariană** formează un «trio sinistru», responsabil în cea mai mare parte de faptul că astăzi bolile cardiovasculare ocupă primul loc, pe scara mortalității, în majoritatea țărilor dezvoltate. Aceasta este rațiunea care a determinat O.M.S. să aleagă pentru Ziua mondială a sănătății din 1972, deviza «Inima, în inima sănătății».

Pe locul doi pe scara mortalității din țările dezvoltate se află, la ora actuală, **cancerul.** Aceasta este situația și în țara noastră, deși în 1938 acest morb se afla pe locul opt.

Jertfa anuală a globului pe altarul funest al cancerului este de circa două milioane de oameni — populația unui oraș cam de talia Budapestei.

Este adevărat, pe de altă parte, că grație progreselor medicinei atingerea și depășirea vîrstei de 60 de ani — cel puțin în țările dezvoltate — a devenit un fapt relativ banal. Dar acest «succes» de **longevitate** în țările dezvoltate — și aceasta este o altă **trăsătură definitorie a stării de sănătate pe glob** — se încadrează deocamdată în limitele cantitativului și nu ale calitativului, el constînd dintr-o extensie a vieții pînă în pragul decrepitudinii.

În aprecierea lucidă a fenomenului sănătății publice din lumea contemporană mai trebuie să ținem cont și de menținerea în viață, grație tot progreselor medicinei, a indivizilor **malstructurați,** a celor **handicapați** sau **deficienți,** fapt care va duce, firește, la sporirea balastului genetic. Se consideră chiar că circa 20% dintre oamenii zilelor noastre sînt purtători ai unor mutații genetice defavorabile. Dintr-o perspectivă de ansamblu, unii specialiști de mare autoritate consideră că, de circa 20 de ani, anumite boli urmează o curbă complet ascendentă. Ei se referă la depresiuni, toxicomanii, nevroze de tot felul, maladii psihosomatice etc. Așadar, **pe măsură ce bolile tradiționale se împuținează sau chiar dispar, altele noi, nu mai puțin periculoase,** — și nu e vorba numai de boli propriu-zise — **„le ocupă de îndată locul.** Cercetări prospective subliniază faptul că în următoarele trei decenii un european din 60 va sucomba din cauza unui accident de automobil, în timp ce tot din această cauză unul din 12 (!) va rămîne definitiv mutilat. Traficul rutier riscă să se transforme într-o calamitate mondială. Apoi, 6 indivizi dintr-o sută vor deveni **diabetici,** iar 9 din 10, **ateroscleroticî** (dar aceasta în contextul creșterii medii de vîrstă, deci a ponderii celor vîrstnici în structura populației).

Este demonstrat apoi că în acest secol de tehnicizare excesivă **stresul psihic,** cu multitudinea sa proteică de aspecte, devine tot atît de nociv ca și o agresiune microbiană! Bayer susține că 10% dintre locuitorii țărilor dezvoltate prezintă deja o tulburare psihică care necesită în mod obligatoriu un tratament medical, în timp ce Marcuse — pe alt plan decît cel pur medical, dar cu incidențe și pe acest plan — vorbește de o alienare cvasitotală a omului civilizației occidentale.

UN NOU VENIT: MEDICINA SOCIALĂ

Toate cele ce preced conturează un tablou destul de sumbru care, în orice caz, justifică îndreptarea eforturilor medicale în special pe linia profilactică. Dealtfel însuși conceptul de profilaxie a fost remaniat în sensul lărgirii și aprofundării sale. Conceptul vechi se baza pe logica aristoteliană și pe metoda analitică, avîndu-se în vedere o singură cauză, un singur agent etiologic pentru fiecare boală. Dar s-a demonstrat că, de exemplu în cazul tuberculozei, în afară de bacilul Koch mai sînt și alte cauze care contribuie la apariția și dezvoltarea bolii: subalimentația, suprapopularea, viața epuizantă în marile centre urbane etc. Ca atare, atunci cînd vrem să prevenim apariția bolii trebuie să avem în vedere nu numai sursa microbiană propriu-zisă, ci și toți ceilalți factori. Și cu aceasta intrăm într-un **nou domeniu al medicinei contemporane, — practic necunoscut în trecut — și anume medicina socială.**

Noțiunea clasică de profilaxie a fost, așadar, ecologizată, integrată în vastul univers al interacțiunilor speciei umane cu celelalte specii biologice și cu mediul înconjurător. Și tocmai acest fapt reprezintă o garanție că orizonturile medicinei contemporane nu sînt chiar atît de înnegurate cît par la prima vedere și că această știință, potențată de mijloacele tehnice tot mai perfecționate pe care i le pune la dispoziție acest sfîrșit de veac, dispune de suficiente resurse — după cum vom arăta într-o serie de articole care vor apărea în numere viitoare — pentru a apăra și prezerva sănătatea, echilibrul fizic al speciei noastre, într-o lume schimbătoare.

CALCULATORUL ELECTRONIC NU A AJUNS LA ECUATOR. *Va părea stranie această alăturare de fotografii în pagini dedicate orizonturilor medicinei contemporane. Aparatul de radiografie craniană din fotografie, experimentat cu succes la un spital din Wimbledon, Marea Britanie, este conectat la un calculator electronic care grăbește la extrem și în același timp mărește considerabil precizia diagnosticului.*

Scenă agricolă pe o piatră funerară din Teba, anul 1298 î.e.n. Imaginea ilustrează un amplu articol apărut în publicația medicală «Abbottempo» — editată de laboratoarele Abbott, de formă internațională — și intitulat «Bilharioza: o problemă mondială». El este consacrat uneia dintre cele mai răspîndite boli — situîndu-se imediat după malarie și tuberculoză — în țările tropicale. Laconica legendă la scena de pe vremea faraonilor atinge o problemă centrală a apărării sănătății în țările în curs de dezvoltare: «Bilharioza este o boală străveche, dar condițiile de transmitere, în multe țări, s-au schimbat prea puțin de-a lungul veacurilor».

originalitate

de Henri WALD

Originalitate nu înseamnă extravaganță. Un ins care și-ar îmbrăca haina pe dos, și-ar pune ochelarii la ceafă și ar merge pe stradă în mîini n-ar fi original, ci bizar. Originalitatea nu rezidă în ceea ce nu s-a făcut și nu s-a spus încă niciodată. O casă fără uși și fără ferestre sau propoziția «unchiul termenului mediu al silogismului a băut o emisiune de televiziune» n-ar fi originale, ci doar stupide.

Originalitatea este un act de cunoaștere. Original este acela care a înțeles ceea ce contemporanii săi încă n-au înțeles. A fi original înseamnă să «vezi» că pămîntul se învîrtește în jurul soarelui, în vreme ce toți ceilalți văd că soarele răsare și apune, să descoperi legea gravitației acolo unde ceilalți nu văd decît căderea unui măr, să pricepi forța elastică a aburilor acolo unde ceilalți nu percep decît clănțănitul unui capac pe o oală în care fierbe apa, să dezvălui valoarea acolo unde ceilalți nu observă decît prețurile, să afli că «cine vorbește mai bine, gîndește mai bine», în vreme ce contemporani tăi mai cred că «cine gîndește bine, vorbește bine»...

Originalitatea implică un nou adevăr. O cunoștință este cu atît mai adevărată cu cît reflectă mai adecvat realitatea, dar ea este cu atît mai originală cu cît numărul acelora care au gîndit-o este mai mic, cu cît probabilitatea ivirii ei este mai mică.

Originalitatea este condiția principală a dezvoltării culturii. Dacă entropia este o măsură de dezorganizare și uniformizare, iar informația este o măsură de diferențiere și de organizare, atunci este evident că banalitatea favorizează entropia și originalitatea alimentează informația. Ceea ce scade prin banalizare nu este valoarea de adevăr, ci valoarea de informație. Dezvoltarea societății are neapărat nevoie de formarea unor indrvidualități originale. Entropia crescîndă a naturii nu poate fi îngrădită decît de forța contraentropică a originalității. Omenirea ar fi fost demult făcută una cu pămîntul dacă nu ar fi fost în stare să făurească personalități originale. Cîtă vreme vor exista minți originale, cultura nu va fi învinsă de natură și pămîntul va rămîne în centrul lumii. Numai prin originalitatea pămînteniior poate lumea să devină conștientă de ea însăși.

Originalitatea presupune diferențierea societății în individualități din ce în ce mai distincte, capabile să gîndească și să regîndească lumea dintr-un unghi de vedere propriu. Nu poate exista originalitate fără disponibilitate față de necunoscut, față de direcția în care se îndreaptă realitatea. Gîndirea originală nu reflectă numai realitatea, ci și posibilitățile. Nu se poate ajunge la originalitate fără depășirea fetișurilor, prejudecăților, platitudinilor. Originalitatea este iconoclastă. Dar spiritul critic este doar unul din cele două elemente constitutive ale originalității; celălalt este nădejdea.

Originalitatea se întemeiază nu numai pe insatisfacția față de trecut și prezent, dar și pe încrederea în viitor. Viitorul este accesibil numai celor care trăiesc deja în viitor. Descoperind mereu alte proprietăți și legi ale lucrurilor, mințile originale diminuează risipa de energie materială și spirituală din natură și societate și sporesc, astfel, ritmul de dezvoltare a culturii. Tocmai posibilitatea oamenilor de a fi originali face ca societatea să se deosebească fundamental de orice alt sistem de organizare. În toate celelalte sisteme, elementele componente sînt subordonate structurii. Dar cînd elementele componente sînt *oameni* — ființe capabile să producă mai mult decît consumă și să emită mai multă informație decît recepționează — raportul dintre sistem și elementele lui componente se schimbă: nu numai elementele depind de sistem, dar și sistemul începe să depindă din ce în ce mai mult de elementele care-l alcătuiesc. Spre deosebire de elementele unei structuri naturale, oamenii, prin originalitatea gîndirii lor, pot înțelege sistemul în care trăiesc și pot interveni pentru a-l îmbunătăți. Existența umană este o existență valorică. Orînduirea socialistă se autoreglează prin originalitatea membrilor ei. Unitate ideologică nu înseamnă uniformitatea ideilor, ci, dimpotrivă, diferențierea lor continuă. Cunoașterea nu poate înainta fără confruntarea mai multor idei.

Dezvoltarea nemaipomenită a mijloacelor de comunicare îngăduie omului contemporan să răspîndească imediat și pe întreaga planetă orice informație, dar, pe de altă parte, permite și victoria confortului asupra efortului, a informației asupra gîndirii, a științei asupra conștiinței, a mediocrității asupra originalității. De aceea, oamenii trebuie învățați nu numai să utilizeze informația, dar să și creeze informație. Principala sarcină a educației este să stimuleze originalitatea fiecăruia spre binele tuturor.

În artă, unde autorul nu se limitează la cunoașterea realității, ci, mai ales, la o anumită atitudine față de ea, informația creată nu e numai cognitivă, ci și emotivă. În consecință, originalitatea unei opere de artă nu rezidă nici în noutatea expresiei, nici în noutatea ideii, ci în *noutatea unității* dintre expresie și idee. Cine crede că, în artă, aceeași idee poate fi exprimată și altfel este victima prejudecății care pretinde că ideea apare «nudă» în mintea creatorului și abia după aceea este îmbrăcată în expresie pentru a fi prezentată lumii cum se cuvine. Niciodată o altă expresie nu exprimă aceeași idee, ci, cel mult, aceeași formă logică. Numai în matematică se poate exprima aceeași idee în mai multe feluri. Dar limbajul matematic exprimă cunoștințe precise despre realitate, nu atitudini diferite față de ea. În artă, mai mult decît în știință, expresia participă nemijlocit la însăși formarea ideii.

Originalitatea este cu atît mai mare cu cît este mai mare contribuția ei la cunoașterea și stăpînirea lumii, la cunoașterea de sine și stăpînirea de sine.

navetiștii (I)

O anchetă de Nelu IONESCU – Fotografii de Radu CONSTANTINESCU

Zilnic, o lavină umană.

Vi s-a întîmplat să fiți în gara unui oraș oarecare, dimineața, cam între cinci jumătate și șase jumătate? E ora cînd sosesc cursele locale. E ora cînd din vagoane se revarsă un val de oameni care pur și simplu încep să alerge ca să nu întîrzie fiecare la locul său de muncă. E ora cînd vin navetiștii...

COMENTARIU BANAL AL UNUI PERSONAJ EXTRAORDINAR

Navetistul, acest personaj insolit al zilelor noastre! Numai la I.T.B. — e drept, întreprinderea din București cu cel mai mare număr de salariați — 12 000 de oameni locuiesc în afara orașului și fac navetă. Și totuși, în pofida proliferării lui crescînde îmi place să-l socotesc în continuare — pe navetist — un personaj insolit.

Dar dacă vă tentează să ne străduim împreună să dăm de capătul personalității lui, atunci să procedăm sistematic. Adică să începem prin a vedea cam ce concluzii putem trage de pe urma cifrelor certe cu care l-au caracterizat ori statisticile, ori diferitele anchete sociologice.

•

Un prim «mare adevăr»: navetismul a preluat cea dintîi și-ntîi împărțire a oamenilor. Sau spus mai ca lumea, fac navetă și bărbații, și femeile.

Dar bărbații se dovedesc, măcar în această privință, mult mai dinamici decît femeile. Spun asta pentru că navetiștii din șapte sate din jurul Slatinei sînt în proporție de 94,83 la sută bărbați și doar în proporție de 5,17 la sută femei; iar potrivit unei alte anchete efectuate în rîndurile tineretului sătesc, din totalul celor investigați fac naveta sat-oraș (deci locuință-loc de muncă), aproape un sfert dintre băieți și doar o optime dintre fete. Dealtfel, această a doua anchetă dezvăluie și adevăratele intenții ale tinerilor de la țară cu privire la eventualitatea părăsirii satului. Jumătate vor să rămînă, jumătate vor să plece. Din cei tentați să abandoneze căciula pentru pălărie și fota pentru fusta mini ori maxi, 37,1 la sută sînt băieți, iar 62,9 la sută sînt fete; jumătatea celor decișii să nu plece se împarte, la rîndul ei, în 32,7 la sută băieți și 67,3 la sută fete. De unde se vede că sexul slab e mai stabil, dar și că atunci cînd își pune în minte să-și ia lumea în cap, o face mai abitir decît cel bărbătesc.

Și-acum să vedem cum stau lucrurile cu navetiștii familiști. Dintr-un lot investigat de tineri săteni căsătoriți, 19,8% sînt navetiști. Fac navetă în special soții, într-o mai mică măsură, soțiile, și într-o și mai mică proporție, ambii soți.

De aici decurg destul de multe situații vesele: soția lucrează în sat, soțul pleacă la oraș; soțul lucrează în sat, soția pleacă la oraș; și soția și soțul pleacă să lucreze la oraș, deci ambii fac navetă, dar adeseori în direcții diferite.

•

Un al doilea «mare adevăr» e acela că tot omul, indiferent de meseria lui, e... pasibil de navetism.

Fac navetă țăranii care sînt atrași de șantiere, cu toate că înainte de a fi dulgheri, zidari sau vopsitori sapă și fac salahorie în toată regula.

Fac navetă ex-țăranii, fascinați de acest formidabil personaj modern care-i muncitorul industrial, tinzînd să intre cît mai repede și cît mai bine în pielea status-ului său social.

Fac navetă tinerii țărani cu școală profesională și medie în proporție de 35%; în proporție de 18%: absolvenții școlii generale; în proporție de 12%: cei cu școală mai puțină

Fac răzbit navetă cadrele didactice (conform unei anchete sociologice, 37% din cadrele tinere numite la țară).

Fac navetă spre «țară» 38% din tinerii mecanizatori agricoli, maiștri și tehnicieni, ingineri și șefi de secție — din totalul celor care au răspuns la aceeași anchetă.

Fac navetă tehnicienii și inginerii, care în marea lor parte tot de la țară au pornit-o.

În fine, fac navetă medici și judecători, ingineri horticolii și contabili, moașe diplomate și milițieni etc., etc.

Și fiindcă «marilor adevăruri» le stă bine să fie, dacă nu șapte, măcar trei, am să mai adaug unul: navetismul nu face discriminări nici de vîrstă.

Cu mai mult sau mai puțin entuziasm, fac navetă: și tineri, și maturi în plenitudinea capacității lor de muncă, și vîrstnici, desigur într-o mai mică măsură, și... copii.

Dintre toți, cei mai mulți sînt foarte tineri. N-am date directe, dar e destul să notați că în foarte multe întreprinderi industriale vîrsta medie a salariaților este de 22 23 de ani; să mai notați că în cadrul țărănimii se face serios simțită o îmbătrînire demografică, și, în sfîrșit, per contrarium... ajungeți tot la ce-am spus eu: tinerii sînt cei care atacă în deplasare. Ceea ce, să recunoaștem, e bine pentru toți.

Și-atunci, dacă navetiștii sînt atît de numeroși și atît de larg-cuprinzători de tot felul de oameni, de ce să-i tratăm ca pe niște personaje insolite?

Poate fiindcă dincolo de toate categoriile generale le mai sus navetiștii se mai disting și după o dimensiune a lor, strict a lor, o dimensiune subiectivă, o dimensiune a personalității lor: acea putere interioară care îi face să accepte naveta; ba, uneori, chiar — știu că vă va surprinde! — s-o caute. Absența acestei dimensiuni sau pierderea ei îi face să le dispară aripile și să cadă în rîndul gros al celor obișnuiți.

Ori poate fiindcă — odată, la fereastra unui tren — l-am auzit pe un vechi navetist constatînd spontan și sincer: «Aștia care veșnic rămîn pe peroane au ceva insolit în ei, nu ți se pare?»

Chiar, nu vi se pare?

CETĂȚEAN AL LUMII

Și ca să-mi înalț personajul am să procedez perfid, banalizîndu-i și mai rău, concret, amintindu-vă că de fapt «navetiști de ăștia» găsești azi aproape peste tot în lume. Sau altfel spus, voiajul spre locul de muncă a devenit un atribut al societății moderne.

Se pare că pentru orice societate în curs de dezvoltare migrația «rural-urban» a forței de muncă e obligatorie.

Dacă avem în vedere actualii coeficienți care indică populația ocupată în agricultură în unele țări dezvoltate — Italia 25%, R.D.G. 19%, Franța 18%, R.F.G. 11%, S.U.A. 6% — atunci putem înțelege cam de ce proporții a fost exodul populației rurale către urban în perioada industrializării și a mecanizării agriculturii.

Și aici e locul unei mențiuni: în condițiile proprietății private concentrarea pămîntului în mari latifundii a determinat o profundă pauperizare a populației rurale, al cărei exod spre orașe a căpătat un caracter deosebit de dramatic.

Dar procesul și-a continuat cursul. Au apărut zonele urbane formate din orașele propriu-zise și din «hinterlands»-uri, arii cu care orașul are strînse legături reciproce. În aceste orașe-regiune (city-region, cité-region, città-regione) du-te-vino-ul oamenilor — naveta deci capătă o serioasă amploare.

Dealtfel, se pare că mai important decît acest spectaculos ping-pong uman e un alt proces cumva subteran, și anume acela care, începînd cu o reprofesionalizare, ajunge la o intensă restructurare, reclasare socială.

Fără îndoială, dezvoltarea tehnică a transporturilor a avut și ea un cuvînt greu de spus: a amplificat rolul orașelor în ansamblul civilizației și a extins modul dinamic de trai urban dincolo de barierele lui.

Dar cum orice progres are și reversul său, iată că după realizarea unei puternice dezvoltări industrial-urbane, în țările în care s-a petrecut lucrul ăsta, atracția populației rurale spre oraș se temperează. În Franța, de pildă, în cursul unei ample investigații sociologice (45 478 «subiecți») întreprinse în mediul rural, 87% din totalul celor anchetați (căsătoriți, în proporție de 95%, băieții, 85% și fetele, 67,5%) au răspuns că doresc să continue să-și ducă viața la țară.

Iar motivele, potrivit frecvenței lor, au fost:

1) Libertate, independență, liniște, viața în aer liber, contactul cu natura.
2) Atașamentul față de ocupația pe care o au.
3) Atașamentul față de locul natal.
4) Relațiile sociale mai strînse în sat.
5) Independența locuinței, casa cu curte, cu grădină.
6) Resemnare și obișnuință.

Naveta domiciliu-loc de muncă s-a făcut, se face și se va mai face încă. Doar navetistul va fi altul. Departe de ex-țăranul-muncitor necalificat, navetistul zilei de mîine va fi specialistul care va face o navetă locuință-loc de muncă, o navetă care va fi mobilă chiar față de ea însăși, față de cea «clasică», pentru că îl va purta pe specialist pretutindeni unde la un moment dat va fi nevoie de el, de bagajul lui de cunoștințe, de priceperea lui. Glumind, luni vom fi chemați la Borzești, iar marți, la «Privighetoarea Socolei-II», unul dintre laboratoarele noastre extraterestre. Programarea ne-o va face un computer; iar domiciliul îl vom avea pe marginea unui iaz cu pești aurii, dintr-o pădure cu foșnete de argint în frunze, într-o casă din panouri prefabricate din turtă dulce. Transportul îl vom face ca vai de noi, prin transferuri instantanee de materie, folosind declanșatoare psihice sau, cum le vor mai spune unii, «de voință».

UN FENOMEN SERIOS SAU DESPRE FONDUL PROBLEMEI

Dar să revenim la prezent. Pentru că pînă una-alta, navetismul e un lucru serios. Un fenomen care nu poate fi înțeles decît pe amplul fond al mișcărilor de populație. Un fenomen al unor rupturi sociale care — lăsate fără control, fără o dirijare — pot fi cumplit de dureroase.

Vreau să spun că du-te-vino-ul sat-oraș și oraș-sat, ca proces, are, pe lîngă caracterul tehnico-industrial, și un caracter social-politic.

De aceea nu ne este îngăduit să ne apropiem de el decît cu foarte multă seriozitate. Precizarea ar putea părea unora de prisos. Însă eu știu de ce am simțit nevoia s-o fac: pentru că mulți, foarte mulți din păcate, îl tratează pe navetist la modul «beștelist» (vine de la «beșteleală» și l-am inventat eu). Există obiceiul să faci harcea-parcea un om fără să vezi că adeseori vina o poartă un întreg fenomen.

Dar ca încheierea să nu fie sub semnul tristeții, îngăduiți-mi să transcriu, în loc de orice alte vorbe, sprințarul titlu-dialog al excelentei piese a lui Billedoux:

— Ce face lumea, dom-le?
— Se-nvîrte, dom-lel

1 2 3

Un fenomen
care nu face discriminări
nici de sex, nici de vîrstă,
nici de profesie.
Să nu uităm
nici o clipă
că navetismul
e un fenomen cu oameni.

pe ecrane

pe aripile vîntului

Celor care vor striga din nou — precum la «Love Story» — «critica să-şi ia concediu, să lase loc sociologilor», le vom aminti că ea, critica cinematografică, s-a dovedit de-a lungul anilor suficient de pregătită să înţeleagă sufletul şi nostalgiile oamenilor. În timp ce istoriile literaturii americane, chiar şi cele foarte minuţioase, nu acordă decît cîteva rînduri acestui fenomen de popularitate care a fost cartea Margaretei Mitchell, destule dicţionare cinematografice consemnează filmul la capitolul «operelor marcante» ale anului 1939. Iată, bunăoară, Jean Mitry îl inserează într-o listă de 21 de filme notabile, precedat de «Regula jocului» (Jean Renoir), de «Diligenţa» (John Ford), urmat de «Pacific Express» (Cecil B. de Mille) şi «Speranţa» (André Malraux). Desigur, prin această alăturare nu trebuie să înţelegem cîtuşi de puţin că valoarea intrinsecă a ecranizării ar sta pe picior de egalitate cu a «Diligenţei», ci doar să înregistrăm o reacţie de bun-simţ. Cred că am greşi sau ne-am opri la jumătatea drumului către adevăr dacă am spune că filmul se află astăzi într-o simplă confruntare cu sensibilitatea şi gustul unei alte epoci. Să nu judecăm «Pe aripile vîntului» cu criteriile statornicite, căci ele s-ar putea transforma pe loc într-un moft estetic şi nimeni nu ne-ar ierta ridicolul. O generaţie de bunici şi de mame au visat să-i vadă pe Vivien Leigh şi pe Clark Gable şi am nimeri-o ca nuca în perete dacă acum ne-am apuca să insistăm: «Vedeţi ce-au făcut Selznick şi Fleming, au subţiat substanţa epică a cărţii, au îngroşat idilismul deşi, slavă Domnului, şi în roman era destul, au lăsat la o parte asta şi asta etc.». Pe ecran există **ei**, Scarlett O'Hara, Rhett Butler, Ashley Wilkes, Melanie, Mammy şi tot alaiul, se poate trăi patru ore în preajma lor fără să simţi că-ţi dă tircoale demonul acela arhicunoscut care şopteşte la ureche: «Ah, dar nu aşa mi i-am închipuit». Aici nu este loc pentru un **altfel**, ci doar pentru realitatea unor mari actori aleşi cu o formidabilă intuiţie. Scarlett, Rhett, toţi ceilalţi s-au întruchipat pentru a doua oară din voinţa unor Vivien Leigh, Clark Gable, Leslie Howard, Olivia de Havilland, Hattie McDaniel. Cartea a avut interpreţii pe care îi merită şi aici se vede încă o dată că s-a născut sub semnul norocului.

În comparaţie cu toate acestea, patetismul facil al unor scene (filmările în contre-jour, proiectarea monumentală a personajelor pe cerul purpuriu), metaforele naive compuse uneori de Fleming (alergarea eroinei prin ceaţă) nu mai au nici o importanţă, vin şi se duc înghiţite de fluviul faptelor şi al sentimentelor. Cei mult **ne putem gîndi la ele mîine.** Astăzi, filmul înseamnă rochia verde ca mărul necopt şi ochii de pisică sălbatică ai lui Vivien Leigh, rîsul batjocoritor al lui Gable, nebănuitul înţelepţ, tristeţea lui Leslie Howard, cel conştient de sfîrşitul unei lumi, pămîntul roşu al Tarei, duduitul de tanc al bătrînei negrese, un bal şi un incendiu, multe despărţiri şi întîlniri.

M. MIHAIL

ODISEEA MARELUI SUCCES

În iunie 1936, un tom numărînd 1 037 de pagini, jumătate de milion de cuvinte şi cîntărind aproape 2 kg provoca o adevărată surprindere în librăriile americane. După ce îşi intitulase, succesiv, manuscrisul «Şi mîine este o nouă zi», «Pietre de hotar», «Oaia neagră», «Nimeni n-a fost atît de orb», scriitoarea debutantă Margaret Mitchell, de comun acord cu editorul ei din New York, Latham, se oprise la un vers al lui Ernest Dawson — «Gone with the Wind» (ceea ce, într-o traducere mai apropiată de spiritul cărţii, nu ar fi nicidecum romanţiosul titlu «Pe aripile vîntului», ci «S-a dus, odată cu vîntul»). Latham estima că dacă va vinde 5 000 de exemplare nu va ieşi în pierdere. Într-o singură zi, la 30 iunie, s-au vîndut însă 50 000 exemplare. În trei săptămîni: 176 000!

«Rog urgentaţi lectura acestei cărţi. Sînt convins că după aceea veţi achiziţiona drepturile de ecranizare...»— îi telegrafia lui David O. Selznick agentul său din New York. Cunoscutul producător — preşedinte al unei corporaţii independente de film — tocmai terminase bilanţul primului an de activitate a societăţii sale: deficit — un milion de dolari. Romanul lui Margaret Mitchell îi inspira încredere. Dar de unde mijloacele materiale necesare unei pelicule grandioase? Nici actorii potriviţi nu erau uşor de obţinut.

Cine altul decît Clark Gable l-ar fi putut interpreta, de pildă, pe cinicul seducător Rhett Butler? Or, Gable era legat de Casa «Metro-Goldwyn-Mayer» printr-un contract pe cinci ani. Dar unul din şefii lui «Metro», Louis B. Mayer, era legat, la rîndul său, de Selznick, fiindu-i socru. Şi tata-socru n-a refuzat să-şi ajute ginerele. Numai că a cerut — şi a obţinut — în schimbul acestui serviciu o participare de 50 la sută la investiţiile şi profiturile filmului. Gable era «împrumutat» lui Selznick pe o perioadă de doi ani.

Rămînea să se găsească o Scarlett. Dinamicul producător a expediat 110 colaboratori de încredere să colinde teatrele, universităţile, străzile, în căutarea unei interprete capabile s-o însufleţească pe frumoasa şi îndărătnica stăpînă de la Tara. Degeaba îşi depuneau candidatura şi dădeau probe — ca nişte începătoare — vedete de prim rang ca Joan Crawford, Miriam Hopkins, Bette Davis, Claudette Colbert, Katharine Hepburn. Selznick rămînea îndîrjit în decizia sa de a încredinţa rolul numai unei actriţe necunoscute.

În 1938, încă nu dăduse de Scarlett. Risipise 98 000 de dolari. Consultată, Margaret Mitchell a răspuns cu umor: «Nu văd o altă soluţie decît să aşteptăm să crească mare... Shirley Temple...» Producătorul n-avea însă timp. Contractul cu Gable ameninţa să expire. S-a hotărît să înceapă filmarea fără Scarlett.

Încredinţase direcţia regizorală unui maestru de primă mînă, George Cukor, realizatorul de mai tîrziu al lui «My Fair Lady». Şi-au propus să înceapă cu turnarea uneia dintre secvenţele cele mai spectaculoase — incendierea Atlantei. Selznick, dispus să investească oricît, a pus la îndemîna specialiştilor în protehnică nu numai decorul Atlantei proprii-zise, ci şi toate clădirile vechi ale studioului, pe care oricum avea intenţia să le înlocuiască. Incendiul putea fi realizat o singură dată, se înţelege, deci filmarea avea să fie făcută din mai multe părţi. Singura zi în care toate cele şapte camere-color ale studioului puteau fi libere a fost 11 decembrie 1938, şi aceasta a devenit şi prima zi de turnare.

Două săptămîni au durat pregătirile. 12 companii de pompieri din Los Angeles au fost mobilizate la faţa locului. Selznick ezita să dea semnalul: «motor!». Îl aştepta pe fratele său Myron, unul dintre cei mai buni agenţi teatrali ai Hollywoodului. Cum ora era înaintată, s-a înduplecat să înceapă, flăcările pustiitoare au izbucnit spre cer, iar Ţăkîma Canut, dublura lui Gable, străbătea ca o nălucă, în şaretă, străzile Atlantei în flăcări. Şi în timp ce, precum un nou Nero, producătorul îşi contempla satisfăcut opera, cineva l-a bătut pe umăr... La lumina flăcărilor şi-a văzut fratele însoţit de o frumoasă femeie cu părul negru.

— Dă-mi voie să ţi-o prezint pe Scarlett O'Hara — i-a spus Myron.

...Pentru americani, Vivien Leigh era un nume cu totul necunoscut. Apăruse în cîteva roluri episodice în filme engleze, şi unii şi-au exprimat chiar îngrijrea de a vedea o englezoaică în rolul lui Scarlett. Actriţa a depus eforturi mari pentru a dobîndi accentul Sudului. Îi mai lipseau doar ochii verzui ai lui Scarlett, dar operatorul Haller a plasat un fasciaul de lumină galbenă sub cameră, care-i dădeau ochilor albaştri ai interpretei o nuanţă apropiată de cea dorită.

Găsirea lui Scarlett nu a însemnat sfîrşitul necazurilor. După primele săptămîni de filmare, Clark Gable a dat semne de nervozitate. I se părea că regizorul se ocupă prea mult de colegele sale Vivien Leigh şi Olivia de Havilland, că prezenţa sa în film nu este suficient de preţuită. A refuzat să mai lucreze, iar Cukor a fost nevoit să-şi prezinte demisia. Triumfător, Gable l-a propus ca regizor pe bunul său prieten Victor Fleming. Dar ce importanţă mai avea numele regizorului în acest film pe care-l realiza de fapt producătorul, minat de ambiţie şi de instinctul său comercial. Contribuţia lui Cukor nici măcar n-a fost amintită pe generic, deşi lui i se datoresc cele mai convingătoare scene ale filmului, mai ales neuitata secvenţă a incendiului...

După montaj, filmul dura 4 ore, o lungime inadmisibilă, cum aprecia însuşi Selznick. A luat personal foarfeca în mînă dar nu s-a îndurat să taie decît 18 minute. Premiera a avut loc la 15 decembrie, la Atlanta. Guvernatorul statului Georgia a proclamat ziua premierei zi de odihnă, pentru a putea organiza o paradă în cinstea cineaştilor. Noaptea de triumf avea să vină la 24 februarie 1940, cînd «Pe aripile vîntului» era distins cu zece statuete Oscar.

Selznick nu se înşelase. «Afacerea» pe care o montase a «mers» strălucit la public, filmul a fost în repetate rînduri relansat, a şasea oară originalul negativ fiind transpus la dimensiunea peliculei de 70 mm. Şi totuşi nu Selznick avea să se bucure de realizările comerciale ale filmului său. Producătorul independent a fost nevoit să cedeze în totalitate drepturile de exploatare ale superproducţiei sale Casei «Metro». Încă o dată se manifestase legea de fier a industriei Hollywoodului; chiar în relaţiile dintre socru şi ginere, peştele cel mare înghiţea pe cel... «independent»!

Visul unor generații: să-i vadă pe Clark Gable și Vivien Leigh în filmul «Pe aripile vîntului».

Scarlett O'Hara — un nume devenit simbol.

actori și roluri

OCTAVIAN COTESCU, interpretul unui erou memorabil: comunistul Vițu din filmul «Bariera», realizat de Mircea Mureșan după cartea lui Teodor Mazilu.

de la A la Z

de Constantin POPESCU

HOPKINS Miriam

Actriță americană de film, născută la Bainbridge (Georgia), la 18 octombrie 1902; moartă în 1972. Renunță la studiile universitare pentru balet și teatru, unde debutează în chip strălucit în 1923. Dicțiunea ei perfectă, farmecul și senzual și spiritual în același timp, cu o notă de maliție, fac din ea adevărata revelație a primilor ani de film vorbitor american. Atacă de la debut rolurile cele mai variate cu putință, trecînd cu o deconcertantă degajare de la operetă: *Locotenentul surîzător* (1931, E. Lubitsch), la drama psihologică. *Ultima noapte* (id.), de la comedia polițistă: *Fast and Loose* (1930), la filmul fantastic: *Bestia (Dr. Jekyll and Mr Hyde*, 1932). Star la Paramount, M.H. triumfă în filme de genuri diferite ca: *Prada bărbaților* (1932), *Contesa Lily* (id.) și *Trei și una* (1933), capodopere ale comediei sofisticate semnate de E. Lubitsch, *Story of Temple Drake* (1933) după *Sanctuary* de W. Faulkner, *Căi greșite* (1934) etc. Realizează o mare creație în rolul lui Becky Sharp (1935), versiunea lui R. Mamoulian după romanul *Vanity Fair* de Thackeray, și pînă în 1943 trece cu eleganță de la comedii ca: *Nu mă iubește* (1934), *Ceo mai bogată fată din lume* (id.), *O căsnicie modernă* (1935), *Bărbații nu sînt zei* (1937), *Gentleman After Dark* (1942), la drame ca: *Orașul fără legi* (1935), *Infamia* (1936), *Echipa de onoare* (1937) după *Echipajul* de Kessel, *Fata bătrînă* (1939), *Virginia City* (1940), *Lady with Red Hair* (id.), *Old Acquaintance* (1943). De atunci, actrița revine la teatru și face la mari intervale reapariții pe ecran în roluri de compoziție în filme ca: *Mostenitoarea* (1949), *Sora Carrie* (1952), și *Children's Hour* (1962) de William Wyler, *The Matting Season* (1951), *Fanny Hill* (1965), *Urmăritorul* (1966) ș.a. A fost căsătorită cu regizorul Anatole Litvak.

HÖRBIGER Attila

Actor austriac de teatru și film, născut la Budapesta, la 21 aprilie 1896, ca fiu al savantului Thomas Hörbiger și frate mai mic al lui Paul H. Urmînd exemplul fratelui său se dedică teatrului (Josefstadt) și, ca și el, debutează relativ tîrziu în film (la 37 de ani), cultivînd un tip diametral opus celui al fratelui său, tipul omului frust, energic, cu caracter franc dar puțin sociabil, al omului aparent dur dar cu un suflet generos, adesea tandru, capabil de elanuri generoase, de nebănuite rezerve sentimentale. Așa ne-a apărut pe rînd în filme ca: *Tunelul* (1933), *Varieté* (1935), *Frați de singe* (id.), *Maria Bashkirtseff* (1936), *Jurnalul unei fete de pension* (id.), *Mosca iubirii (Julika*, id.), *Premiera* (1937), *Manej* (id.), *Oglinda vieții* (1938) *Quartetul Renatei* (1939), *Misterul unei crime* (id.), *Oameni de varietate* (id.), *Ultima rundă* (1940), *Străina* (1941), *Stînca diavolului* (id.), *Dragoste tîrzie* (1943), *Vă place soția mea?* (id.), *La capătul lumii* (1944). După război, în Austria, A.H. continuă, pe aceeași gamă interpretativă, o carieră a cărei desfășurare n-a cunoscut eclipse. Dintre filmele sale notorii reamintim: *Der Engel mit der Posaune* (1948), *Göttes Engel sind überall* (id.), *Vagabunden* (1949), *Maria Theresia* (1951), *Der Weg in die Vergangenheit* (1954), *Kronprinz Rudolfs letzte Liebe* (1956), *Der Edelweisskönig* (1957) ș.a.

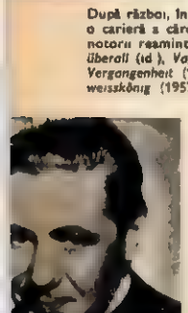

HÖRBIGER Paul

Actor austriac de film, născut la Budapesta, la 29 aprilie 1894. Fiu al savantului Thomas Hörbiger și frate mai mare al lui Attila H., P.H. își începe cariera artistică în cadrele Burgtheater-ului vienez, iar din 1928 debutează în film, în *Spioana* (Fritz Lang), într-un rol secundar comic. Cu greu se poate imagina popularitatea de care se va bucura ulterior acest brav fiu al Vienei în film și pe scenă, ca reprezentant tipic al unei epoci, al unei ambianțe, al unui spirit specific capitalei austriece pînă în zilele negre ale Anschluss-ului. P.H. a reprezentat astfel în epoca dintre cele două războaie bonomia, amabilitatea, umorul vienez, cu expresia lui inimitabilă, afectuoasă, veselă, melancolică. A interpretat zeci de personaje familiare, de la compoziții savuroase ca acelea din *Două inimi într-un vals* (1930) și *Congresul dansează* (1931), la roluri dramatice de talia celor din *Liebelei* (1933) sau *Magda* (1938). A interpretat roluri de muzicieni celebri (bineînțeles, vienezi), fiind pe rînd Schubert, Strauss, Lanner, Leopold Mozart, Schrammeln, a evocat figuri populare ca: *Der liebe Augustin* (1940) sau Canio din *Râzi paiață* (1943), a personificat cu aceeași autenticitate pe un Franz Joseph în *Valsul majestății sale* (1935) sau pe un simplu birjar vienez în *Fiakerlied* (1936) și a adus o notă de irezistibil amuzant în operete binecunoscute ca: *Sylvia* (1934), *Parada primăverii* (id.), *Balul operei* (1939), *Vagabonzii* (1937), *Povestiri vieneze* (1940) etc., în care cînta adesea cu accentul lui inimitabil melodiile familiare ale unui Kalman sau Robert Stolz. După război își continuă în Austria lungul șir de filme, bucurîndu-se de aceeași caldă afecțiune din partea unui public întotdeauna fidel. Desprindem dintre ele cîteva titluri: *Der Engel mit der Posaune* (1948), *Al treilea om* (1949, Orson Welles), *Schwarzwaldmädel* (1950), *Der fidele Bauer* (1951), *Die Frauen des Herrn S.* (id.), *Frühlingsstimmen* (1952), *Dansez cu tine* (id.), *1 April 2000* (id.), *Land des Lächelns* (id.), *Die Perle von Tokay* (1954), *Ober, zahlen!* (1957) ș.a.

HORN Camilla

Actriță germano-italiană de film cu activitate internațională, născută la Frankfurt pe Main, la 25 aprilie 1906. Debutează ca balerină, dar sortită unei cariere mediocre preferă să se angajeze ca desenatoare de costume în studiourile Ufa, unde șansa face să fie întîlnită de marele cineast Fr.W. Murnau, care tocmai căuta asiduu un chip pur, o neprofesionistă pentru Margareta din *Faust*-ul pe care-l pregătea. Debutanta face față cu o uimitoare sensibilitate și o fotogenie rară acestui rol copleșitor, devenind celebră peste noapte, acumulînd critici elogioase și făcîndu-și drum pe ecranele lumii, pînă în America, unde filmul lui Murnau cunoaște zile de glorie. Un an mai tîrziu, în 1927, tînăra celebrități cucerește favorurile Hollywoodului în două filme în care va avea ca partener pe idolul zilei, John Barrymore: *The Tempest* (1927) și *Eternal Love* (1928, E. Lubitsch). Apariția vorbitorului nu-i permite însă să facă aci cariera așteptată, și după ce mai turnează în S.U.A. cîteva versiuni germane ale unor filme americane (printre care *Loja regală*, 1930, cu Alexander Moissi) se reîntoarce în Europa, unde cunoaște o epocă de succese în filme ca: *Dorința cea mare* (1930), *O aventură nebună* (id.), *O noapte fără pauză* (1931), *Obrazarul* (1932), *Cinci oameni blestemați* (id.), *Numai o dată în viață* (1933), *Ultimul bal la Petersburg* (1934). Turnează în Anglia: *Matinee Idol* (1933); în Ungaria: *Fiica nababului* (id.) și *Modelul* (1937); în Italia: *Paura a amare* (1940), iar ultimele roluri le deține în coproducția franco-germană *Nomazii* (1938), de Jacques Feyder, în *Ultima rundă* (1940), *Inimă pribeagă* (id.) și în *Friedemann Bach* (1941).

film

premieră românească:

ZESTREA

Anul cinematografic debutează sub semnul filmului «de actualitate», adică al acelei categorii de creații față de care spectatorii nu ostenesc să-și dovedească atașamentul, de care și-au legat, pe bună dreptate, atîtea speranțe. «Zestrea» (scenariul — Paul Everac, regia — Letiția Popa) lărgește nucleul filmelor noastre «de azi», nucleu agonisit atît de anevoie, și nu mi se pare lipsit de interes să reamintim contribuția unor scriitori la dobîndirea unui spor de autenticitate umană și artistică: Petru Popescu, «Drum în penumbră», Ioan Grigorescu, «Explozia». Desigur, ideală este colaborarea *trup și suflet* i-aș spune, cea în care autorul-scenarist a plăsmuit subiectul cu gîndul la film, în primul rînd la el. «Drum în penumbră», «Explozia» certifică valabilitatea acestui fel de colaborare. Cinematograful este, printre nu știu cîte altele, și o artă orgolioasă, între noi fie vorba uneori nu se sfiește să fie chiar ranchiunoasă, nu se împacă totdeauna cu transplantul, mai ales dacă acesta vine din teatru. Cu «Zestrea» de acum s-a întîmplat un lucru curios: pe micul ecran, acolo unde avea statut de spectacol de teatru TV, părea mai mult *film*, dar odată adusă pe clasica pînză albă ne apare mai mult *teatru*. Sinceritatea «marelui ecran» merge chiar mai departe, el nu poate să ascundă ceea ce trebuie să uităm: îndepărtata origine de teatru radiofonic a *Zestrei*. Spectacolul de real succes al televiziunii izbutise să o înfrîngă, dezbaterea despre zestrea etică a omului contemporan se contura în termenii unor adevăruri de viață pasionante. Drama personajelor, înfruntarea caracterelor nu au pierdut pe drumul către film nici una din datele sale extraordinare; ceea ce nu se regăsește acum în întregime pe ecran este subsatanța umană a eroilor principali, a celor destinați să polarizeze interesul nostru sentimental și civic. Etalarea probelor juridice ale vinovății unei parvenite cu ifose și fără scrupule morale ocupă un spațiu exagerat. Culpa este evidentă, casa familiei Doru și Lola Șerban este înțesată de mobile scumpe ca o consignație supraîncărcată, spectacolul răsfățat al veniturilor ilicite devine inutil dilatat.

Filmului îi rămîne prea puțin timp pentru trezirea din iluzii și minciună a eroului, pentru confruntarea sa cu un trecut de care, spiritualicește, s-a îndepărtat fără să-și dea seama. Mai ales pentru această confruntare, pentru întoarcerea înapoi, regizoarea Letiția Popa a acordat prea mult credit modalităților specifice de întinerire a personajelor propuse în mod justificat de scenariul radiofonic: un limbaj zglobiu, plin de «mă» și «bă», neocolind deloc vorbele șmechерești de tipul «tu cu stelele, eu cu loveleie». Ciudată imagine a unui fost tractorist romantic plecat cu lădița la facultate! Nici lovitura de teatru, în cel mai strict înțeles al cuvîntului, sosirea fostei logodnice la procuratură pentru a depune mărturie despre onestitatea protagonistului, nu a fost ocolită de regie, ea răsună atît de limpede, încît Livia pare mai puțin o femeie care a învins o dramă, care a luat viața de la capăt, pentru că nu și-a întinat zestrea morală, și mai mult un argument în dezbatere. Nu cred că această corectitudine, această preasupusă aplecare în fața unui text vor fi marca distinctivă a regizoarei în viitoarele ei filme destinate marelui ecran. Dincolo de aceste observații, «Zestrea» prilejuiește celor care au apreciat spectacolul TV o reîntîlnire afectivă cu eroi desprinși din contemporaneitate, cu actori de mare forță ce pot duce în spate destinul complicat al unor personaje, mă gîndesc în primul rînd la Margareta Pogonat, Victor Rebengiuc. Inteligența cuceritoare a Sandei Toma marchează întreaga evoluție a eroinei sale. O prezență plină de distincție — Sebastian Radovici în rolul procurorului. Cîteva dintre momentele anchetei desfășurate de el sînt printre cele mai bune din film. Se reține cu plăcere două apariții scurte, marcate de naturalețea și farmecul actorilor Mircea Bașta și Ion Anghel.

Magda MIHĂILESCU

literare

de Valeriu CRISTEA

FLORIN MUGUR:

aproape noiembrie

Intitulată foarte poetic, și cu intenția vădită de a semnifica intens, *Aproape noiembrie*, ultima carte a lui Florin Mugur (Editura Albatros, 1972) se intercalează în interstițiile genurilor și speciilor literare ferme. Epica de ficțiune o exclude, cu toate că i se folosesc procedeele și convențiile; nu o revendică însă nici lirica, deși se încheie cu o suită de admirabile poeme în proză. *Aproape noiembrie* e un jurnal (prima parte) urmat de comentarii (partea a doua) sau mai exact, un jurnal suprapus. Aparținînd nu atît unor persoane diferite — cum ne sugerează autorul fără prea multă convingere — cît unor vîrste și unor perioade istorice deosebite.

Prima parte a volumului, cea mai întinsă, intitulată *Cum eram*, e un jurnal necronologic, evident refăcut, structurat, în principal, pe anecdotă. Autorul lui, un proaspăt absolvent al Facultății de limba și literatura română stabilit la țară (în comuna C.), ne împărtășește din experiența sa pedagogică (dar nu aceasta e latura cea mai interesantă a însemnărilor sale, cu toate că extrasele din lucrările scrise ale elevilor sînt, am spune, antologice), schițează portretele și urmărește biografiile unor oameni, înregistrează reacțiile și cuvintele altora și mai presus de orice consemnează întîmplări, momente și scene din viața satului. Pentru a demonstra scepticilor că nivelul de trai s-a ridicat în anii de după război, un deputat țăran folosește, ca să spunem astfel, metoda intuitivă. El invită pe neîncrezători să se ridice în picioare și să-și ducă mîna la spate.(«N-a spus «spate», ci altfel, mai precis».). «— Așa! a spus andidatul și i-a privit, să vadă dacă nu e vreunul care nu l-a ascultat. Așa! a repetat, după ce a văzut că s-au supus toți. Acum să ridice mîna cine a găsit pantaloni rupți. N-a ridicat mîna nimeni. Atunci candidatul i-a privit cum zîmbesc stînjeniți și a tras concluzia: — Păi!». O banală ceartă între vecini se încheie printr-o lovitură de... tun (vestigiu din primul război mondial, socotit în chip eronat de toată lumea drept o inofensivă piesă de muzeu). Un țăran se întoarce cu vaca de la cîmp. Pînă aici nimic deosebit. Numai că tradiționalului tablou i se adaugă o motocicletă: țăranul care mînă animalul lucrează motorizat. Nu lipsesc notațiile poetice, unele de o remarcabilă frumusețe: un sondor care intervenise salvator într-un incendiu ce amenința să aibă consecințe grave își amintește de «o flacără pe umărul drept și una pe umărul stîng»; o fetiță execută un dans spontan pe acoperișul de tablă nouă al casei, surescitată de reflexele orbitoare ale soarelui și de prezența oamenilor adunați s-o privească în ansamblu, materia acestui prim jurnal presupune ochiul unui excelent reporter, dar al unui reporter al anilor în care se situează «povestirea» (1960-1961). Ceva ni se pare datat în aceste pagini, asperitățile și dramele vieții oarecum ocolite, oamenii nu o dată idealizați (elevii de la liceul seral, cu precădere). Semnificativ e faptul că autorul omite în textul său episodul sinuciderii (despre care aflăm din comentarii). Sfîrșim de citit prima parte a volumului cu sentimentul că vom avea de făcut scriitorului unele obiecții.

Anticipîndu-ne, al doilea jurnal își asumă în locul nostru această sarcină; obiecțiile pe care le ținem în rezervă sînt astfel anihilate. Florin Mugur și-a construit cartea în chip ingenios: el ne interzice reproșurile pe care voiam să i le facem făcîndu-și-le singur. Al doilea jurnal e o completare critică a primului. Mai meditativ, mai intelectualizat, mai introspectiv decît autorul primului text, rezumîndu-se în genere la faptul nud, obiectiv, exterior, autorul comentariilor — altul decît cel al primului jurnal — ne asigură fără să insiste prea mult că Florin Mugur — același de fapt — se situează într-un orizont diferit, impune asupra trecutului o nouă optică. Și cel mai «modificat» în toată această rotire a perspectivei e chiar autorul lui *Cum eram*. Problema tocmai aceasta e: că el nu era (și nu putea fi) așa cum ni se prezintă. Activismului său juvenil și jubilativ de atunci, ușor forțat, i se pune acum o surdină de reflexivitate îngîndurată. Personajului i se descoperă incertitudini, o complexitate nebănuită, chiar o anumită panică în fața existenței. Cu sinceritate și entuziasm — aflăm acum el dusese o viață care nu-l exprima în întregime.

A treia parte a volumului — *Interludiu* — e o retranscriere rezumativă, într-o proză ce strălucește parcă mai puternic decît versul, a poeziei lui Florin Mugur în temele ei fundamentale. Cu totul excepționale piesele *Norii* și *Comentarii la Valter (I)* — superbă pagină dintr-o carte de zoologie fantastică.

Aparută cu prea puțin timp înainte de sfîrșitul anului, am omis să citez cartea lui Florin Mugur (răspunzînd unei anchete organizate de revista *Luceafărul*) printre cele mai interesante volume ale anului 1972. Facem acum cuvenita rectificare.

carnet teatral

de Sanda FAUR

Un cuplu de zile mari: Marcela Rusu și Dem. Rădulescu.

LA TEATRUL „ION VASILESCU":

FII CUMINTE, CRISTOFOR!

Într-o foarte recentă și geroasă duminică seară am văzut, credeți-mă, cu ochii proprii și am înfruntat, pe riscul propriu, în fața Teatrului «Ion Vasilescu» o avalanșă de spectatori îmbulziți pe la uși, făcînd coada nedisciplinată la casă, atacînd în dreapta și stînga cu solicitarea rîvnitului bilet în plus... Se juca în reluare la 10 ani de la premieră, «Fii cuminte, Cristofor!» de Aurel Baranga, și cine își închipuia că lunga serie a spectacolului de atunci, de la «Bulandra», ori repetata sa prezentare pe micul ecran a epuizat interesul pentru farsa aceasta suculentă, — și moralizatoare! —, pol teească la această nouă versiune scenică a piesei. Au întîlnit și autori fericiți, — dacă-mi îngăduiți parafra zarea —, iar acesta era, în acea seară, Aurel Baranga, care, orice s-ar spune, iese victorios de la fiecare întîlnire cu publicul, pentru că îl știe, îi cunoaște gusturile, adevărurile, nevoia de rîs și destindere și vine de fiecare dată, fără ezitări și cu abilitate, în întîmpinarea lui. De astă dată, dramaturgul a luat în propriile sale mîini și destinul regizoral al piesei și, avîndu-o de-a dreapta sa pe actrița Marcela Rusu iar de-a stînga, pe Dem Rădulescu (și ce aliați mai prețioși și-ar fi putut găsi!), a irupt pe scena Teatrului «Ion Vasilescu».

Spectacolul este jucat tot timpul în forță, pe explozii temperamentale, pe tonuri puternice, pe comedie impetuoasă, uneori deliberat grasă și apăsată, și ea țîșnește de pe scenă în sală, contaminînd publicul de o veselie irezistibilă. Regizorul-dramaturg a cerut tot timpul actorilor ritm, ritm lăuntric, ritm al trăirilor, al replicii, ritm al vervei comice, și cine crede că într-o comedie jocul actoricesc este o joacă, să stea în primul rînd la «Fii cuminte, Cristofor!» și să urmărească consumul de energie al actorilor. E drept că Marcela Rusu joacă cu acea binecunoscută dezinvoltură și siguranță scenică ce-i sînt proprii și care o extrag parcă de la rampă plasînd-o întotdeauna direct în viață. Numai că acest firesc este construit și aici cu multă știință, cu o virtuozitate, cu un rafinament al nuanțelor și detaliilor, cu atît mai necesare în acest spectacol, unde rolul dublu pe care îl joacă îi cere să diferențieze rapid și fundamental personajele de la o scenă la alta. Ema are o feminitate sobră și fină, o resemnare discretă, o expresie intelectualizată, un joc conținut. Anca e, în schimb, un clocot vital, are farmec picant, grație, fantezie, temperament, și nu-și descoperă nici o clipă jocul, farsa pe care o joacă egocentricului și răzgîiatului Cristofor. Iar Cristofor e, de astă dată, Dem Rădulescu, și asta spune mult, dacă nu totul. Bibanul are umorul pitit în toate fibrele sale, în tonurile vocii, în sprîncenele ridicate a uimire, în gesturile largi, patetic-seducătoare, ori în alinturile și plictisurile personajului, el știe — ca și Marcela Rusu, dealtfel — să joace onest cu partenerul, să-i lase replica, aplauzele, dar nu se zgîrcește defel nici cînd e să-și vîndă poantele proprii: și o face la o tensiune și un profesionalism de înaltă clasă. Iar Cristoforul său are, dincolo de tratarea sa în cheie umoristică, și o anume gravitate, o ușoară insatisfacție, o vagă melancolie care justifică, într-un fel, morala finală a fabulei. Cuplul central a fost foarte bine secondat, cu forță, cu vigoare comică, de Lucreția Racoviță (actriță care aștepta cam de mult prilejul să-și confirme unele știute calități artistice) și, din păcate, servit mai slab de jocul ezitant, confecționat, în falset, al lui Stelian Cremenciuc.

Frumoase, funcționale (permițînd lui Dem Rădulescu chiar să și taie la un moment dat cu ferăstrăul un pian!), decorurile lui Mihai Tofan. Și foarte frumoase costumele Gabrielei Nazarie.

LA TEATRUL „G. BACOVIA"-BACĂU:

FEMEIA FERICITĂ

Nu cred că intitulîndu-și piesa «Femeia fericită» Corneliu Leu a ținut neapărat să ne deruteze, dar, oricum, a scontat pe efectul neașteptat, pe surpriza pe care ne-o oferea, acoperind cu un titlu sentimental o piesă violent polemică, cu caracter politic, o piesă în care clocnirile de idei sînt aprinse, în care noțiunea de putere și felul în care ea este folosită sînt atacate cutezător, în care generațiile însești se confruntă și se înfruntă fără menajamente. Corneliu Leu a pătruns în dramaturgie, purtînd asupra sa urmele și experiența prozatorului, aglomerînd poate uneori firele acțiunii și sumedenia motivelor, apelînd cu nepotolită fervoare și la lirism, și la suspense-ul palpitant, și la umorul gras, dar descurcînd și limpezind pînă la urmă cu rigoare construcția piesei și a caracterelor. Amintind, într-un fel, à l'envers, de eroii filmului «Puterea» și «Adevărul» (deși autorul mărturisește în caietul de sală că problematica piesei constituie o mai veche obsesie tematică a sa, preluată dintr-un roman publicat în 1967, «Viața particulară a lui Constant Hagiu»), Gheorghe Gherasim și Andronic — conducătorii politici ai unui județ — reprezintă două concepții de viață, două modalități diferite de înțelegere a puterii, două atitudini contrarii în problemele de conducere. Lui Andronic, spiritul mărunt pragmatic și utilitarist, pledînd în favoarea concesiilor, a compromisurilor, a subterfugiilor, a «relațiilor utile», i se opune — poate fără prea multă vigoare în prima parte a piesei, dar tot mai hotărît pe măsură ce acțiunea înaintează — Gherasim, «tovarășul prim»; loial și hotărît, autoritar și principial, savurînd gustul puterii numai în măsura în care această putere îi îngăduie să acționeze, să creeze, să ducă la prosperitatea județului său; el tolerează totuși — o vreme — metodele lui Andronic. Intervenția, de o juvenilă ardoare, de o sfîntă și naivă necruțare, a fiului său — care își părăsește ostentativ familia, plecînd să muncească pe un șantier atunci cînd i se pare că tatăl său nu are puritatea și autoritatea morală în care crezuse — va zgudui niște mici amorțiri și inerții din spiritul lui Gheorghe Gherasim. Și, firește, în niște împrejurări-limită (Corneliu Leu apelînd, cu oarecare comoditate scriitoricească, la momentele dramatice ale inundațiilor) tatăl și fiul vor trece proba de foc a eticii socialiste, a forței lor lăuntrice, și vor învinge: vor înfrînge compromisurile, confortul spiritual, mentalitatea concesivă, nihilismele adolescentine. Și cum totul e bine cînd se termină cu bine, să arătăm că și «Femeia fericită» — firește, soția prea puțin fericită a lui Gheorghe Gherasim, condamnată o viață să-și aștepte bărbatul de la ședințe, să-i urmărească tratamentele medicale, să-i asigure acasă liniștea și echilibrul necesare, să-i facă pe tatăl și fiul să-și întindă mîna — deci și femeia fericită își merită pînă la urmă încurajatorul ei apelativ. Cu tot happy-end-ul său, piesa lui Corneliu Leu nu este deloc dulce-trandafirie, adevărurile spuse pe parcursul ei rămînînd o investiție de necontestat.

În mod paradoxal — și poate spre onoarea sa — regizorului băcăuan I.G. Russu îi reușesc cel mai puțin tocmai zonele mai accesibile, mai facile ale spectacolului, cele pe care se contează cînd e vorba de sedus publicul, cele la care se așteaptă hohotul, fiorul sentimental, aplauzele. Momentele comice sînt prea groase și stîngace, realizate pe o apăsare a provincialismului și accentului moldovenesc ale eroinei (poate și din cauza excesului de zel al Ginei Ionel-Cazan, nestrunit și necondus regizoral cum s-ar fi cuvenit). Scenele lirice ale tînărului cuplu Doina Iacob-Mircea Belu sînt, din păcate, făcute, mimate, jucate pe deasupra — poate și din pricină că dramaturgul a forțat excesiv tonul și metaforizarea acestor momente; ambii actori cîștigă însă în sinceritate și profunzime atunci cînd trec de la sensibleria romanțios-zglobie la trăirile unor stări grave și responsabile.

Spectacolul teatrului din Bacău cunoaște însă momentele sale cele mai fierbinți și mai înalte odată cu apariția lui Ștefan Moisescu în rolul lui Gheorghe Gherasim. Actorul acesta — care și-a demonstrat arta pe multe din scenele țării — are un joc de o modernitate, de o simplitate și un firesc, de o forță absolut impresionantă. Eroul său este monumental și uman totodată, grav fără morgă, sever fără uscăciune, autoritar fără asprime. Gesturi puține, economicoase, tonuri lipsite de orice emfază, privire caldă; pe scurt, o creație ce nu poate fi ușor uitată. Moisescu e foarte bine secondat de jocul fin și sensibil, reținut și elegant al Cătălinei Murgea, prea puțin fericita «Femeie fericită», și mai puțin bine de cel poate insuficient de precis, de limpede conturat, al lui Stelian Preda (Andronic).

În decorurile lui Mihai Tofan, — de la care am fi așteptat totuși niște rezolvări mai ingenioase, mai subtile —, spectacolul lui I.G. Russu se urmărește cu interes de la început pînă la sfîrșit. E ceva! Oricum, acest prim pas pe scenă al «Femeii fericite» a fost făcut cu dreptul Să așteptăm deci și următorii.

Cătălina Murgea și Stelian Preda într-un moment dramatic al «Femeii fericite» din Bacău.

flacăra actualitate

culorile lui '73

Deși se spune că nu se discută despre gusturi și culori, pe tovarășii de la Centrul de creație al UCECOM i-am găsit în focul discuțiilor tocmai pe aceste probleme. «Ne străduim — ne-a spus directoarea adjunctă a centrului, Elena Dulliu — ca modelele create de noi să fie cît mai funcționale și să se potrivească stilului nostru de viață modern».

Și deoarece moda, prin specificul ei, trebuie să vină în fiecare an cu noutăți, iată paleta coloristică preconizată pentru '73: nuanțe de gri, bej, roșu, bleumarin, albastru, alb — în desene mici, florale și geometrice, dungi de toate lățimile, ecosez combinații de diverse materiale și desene. Unii vor regreta movul, care nu mai apare în paleta de culori, alții desenele mari... dar moda este neiertătoare.

După succesele repurtate la contractările cu comerțul în anul trecut, majoritatea celor peste 2 000 de modele create pentru confecții, tricotaje, încălțăminte, pălării și marochinărie au intrat în producția de serie a atelierelor din cooperația meșteșugărească. În mod deosebit se va pune accentul în acest an pe armonizarea ținutei vestimentare cu accesoriile: încălțăminte, poșetă, pălărie.

succese peste hotare

Mai multe ansambluri artistice din țară au efectuat în ultimul timp turnee peste hotare. Un grup al ansamblului «Banatul» din Timișoara a dat o serie de reprezentații, timp de 53 de zile, în R.P. Mongolă, R.P.D. Coreeană, R.P. Chineză, la care au participat un număr impresionant de spectatori (30 000 în R.P. Chineză).

Ansamblul «Doina Gorjului» din Tg. Jiu a prezentat spectacole la Tirana și în mai multe orașe din Albania.

Peste 20 de concerte a susținut în Cuba formația de muzică ușoară a Teatrului de estradă din Pitești.

O excelentă impresie a făcut iubitorilor muzicii din U.R.S.S. ansamblul artistic «Ciprian Porumbescu» din Suceava.

— În turneul nostru la Moscova, Novosibirsk și Cernăuți ne-am bucurat pretutindeni de o excelentă primire atît din partea publicului cît și a presei și artiștilor sovietici, ne-a declarat la înapoierea în țară tov. Horia Curechianu, directorul ansamblului. Doresc să adaug că în afara membrilor ansamblului nostru și-au dat concursul în cadrul spectacolelor Vasile Martinoiu și Mariana Stoica de la Opera română din București.

În fotografia noastră: Sofia Vicoveanca, solistă a ansamblului artistic «Ciprian Porumbescu» din Suceava.

interviul săptămînii

„sîntem pentru chirurgia reparatorie"

Efortul pentru salvarea și păstrarea funcției organelor — ne-a declarat interlocutorul nostru, dr. Branco Ștefanovici, șef de catedră la Clinica de urologie din Timișoara — merită toată strădania din partea cercetătorilor și practicienilor. Tocmai de aceea consider că ne aliniem la o tendință dominantă a terapeuticii. Urologia are în momentul de față un aspect nou. Se caută să se restrîngă numărul de operații de îndepărtare a organelor, punîndu-se un accent deosebit pe chirurgia reparatorie. Această preocupare pe plan mondial permite atît menținerea funcției cît și a organului respectiv. Este un domeniu pasionant de cercetare, în care se obțin din ce în ce mai multe rezultate pozitive.

— Care este direcția principală a cercetărilor dumneavoastră?

— În primul rînd, perfecționarea metodelor de investigație. Aceasta înseamnă posibilitatea de a avea un raport cît mai detaliat și mai precis al leziunilor și al tulburărilor. În acest scop am realizat, în colaborare cu laboratorul clinic, vizualizarea sistemului arterial și venos prin metoda de scintigrafie renală. Rezultatele originale obținute în acest domeniu s-au bucurat de o unanimă apreciere în urma publicării lor și a comunicărilor făcute la congresele internaționale de urologie de la Londra, München, Brno, Budapesta și Skopje. Pe de altă parte, căutăm să abordăm într-un stil modern, la nivelul științei contemporane, metodele operatorii în chirurgia tumorilor renale și în plastica reparatorie. În același timp, împreună cu un colectiv, am obținut rezultate în chirurgia hipertensiunii arteriale de origine renovasculară și, abordînd din punct de vedere experimental transplantul de rinichi, căutăm să rezolvăm problema de bază, aceea a toleranței.

— Puteți să ne dați unele exemple de colaborare cu specialități înrudite?

— Urologia fiind o ramură cu multe implicații în ramurile înrudite, colaborăm strîns cu specialiștii din endocrinologie, radiologie, biochimie și alții, beneficiind de rezultatele cercetărilor din aceste domenii. De exemplu, datorită perfecționării metodelor de laborator, depistăm tulburarea metabolică care stă la baza litiazei urice și obținem rezultate în tratamentul neoreparator, medicamentos, al acesteia, precum și în litiaza condiționată de funcția glandei paratiroide.

liliacul multicolor — o realizare originală în botanică

A vorbi despre liliac în plină iarnă e poate nepotrivit. Facem totuși acest lucru fiindcă tema respectivă a constituit — acum cînd afară ninge — obiectul unei interesante dezbateri inițiate de către Universitatea populară din București. În fața unui numeros public, horticultorul Gheorghe Grosu Măcin a prezentat, în toate amănuntele, o realizare originală: liliacul multicolor. Horticultorul a reușit, după mulți ani de cercetări, să transforme prin altoire un arbust de liliac obișnuit, cu flori de un singur fel, într-un arbust pe care răsar pînă la 30 de flori toate de culori și parfumuri diferite. Nu numai atît, dar arbuștii de liliac altoiți de el dau flori după numai 30–40 de zile. În momentul de față — și aceasta e ultima noutate — horticultorul Gh. Grosu Măcin lucrează la crearea unui liliac multicolor, plantă ornamentală, care să crească și să înflorească și în casă, chiar iarna.

în cișmigiu, cu palton și căciulă...

«Oaza» din centrul Capitalei — Cișmigiul — nu-și pierde farmecul nici în zilele cînd temperatura coboară în jurul lui zero grade. Pentru vîrstnici, orele de plimbare pe aleile asfaltate, o partidă de țintar sau odihna pe bănci sînt reconfortante. Pentru copii, cură de aer proaspăt. Trei imagini grăitoare prinse în obiectiv de către colaboratoarea noastră Ileana Muncaciu.

omagiu

De jumătate de secol — ceea ce nici pentru istorie nu-i puțin — numele său stelar face, la propriu, cap de afiș în opisul marilor gazetari democrați ai României.

Într-o vreme cînd breasla ziariștilor nu se prea bucura de mare preț din pricina puzderiei de ignobili ale căror semnături efemere invadau coloanele sutelor de fițuici și gazete și cînd, în acest marasm al presei, cei animați de idealuri curate își făceau debutul răspîndind lumina cu lanternele genurilor publicistice ale epocii, s-a născut și impus strălucitor, polarizînd dintru început atenția celei mai largi opinii publice, reportajul lui F. Brunea-Fox. Pătrunzînd ca un laser în structurile unei societăți bolnave, reportajul său dezvăluia lumii întregi nu atît tragicul unor stări de lucruri, nu numai ineditul personajelor anonime sau senzaționalul faptului cotidian, cît mai ales semnificația lor socială. Oropsiții nu erau ai soartei, ci ai societății; mizeria, șomajul, grevele erau consecințele aceleiași structuri ale societății bazate pe injustiție.

Într-o epocă nouă, Brunea-Fox și-a continuat activitatea revenind de multe ori asupra oamenilor și locurilor pe care le întîlnise odinioară. Ochiul său atent, gîndirea sa analitică și imaginația asociativă au reliefat ineditul optimist, stenic, al noilor realități.

Nu puțini colegi de breaslă au căutat explicația fenomenului pe care îl prezintă reportajul lui F. Brunea-Fox: au urmărit consecvența mesajului progresist cu care a scris totdeauna; au cercetat metodica abordării subiectelor în reportajele sale; au analizat limba, stilul și sfera tematică; i-au fost luate interviuri despre tehnica documentării; s-au făcut aprecieri analitice asupra talentului său ieșit din comun. Ar fi timpul acum, cînd acest clasic al reportajului românesc împlinește trei sferturi de secol, să apară o culegere din remarcabilele sale reportaje: nu numai pentru valoarea lor publicistico-documentară, dar și ca model pentru cei ce sînt sau se formează ca viitori ziariști.

Emoționantele rînduri pe care i le-a închinat săptămîna trecută în «Contemporanul» Geo Bogza mă îndeamnă să mărturisesc credința mea că marele reporter care este F. Brunea-Fox a ajuns în inima acelora care l-au citit și prețuit nu numai datorită unei gîndiri lucide și unui har neobișnuit, dar mai ales datorită sensibilității cu care a vibrat și vibrează față de tot ce-l înconjoară, dragostei și încrederii nemărginite pe care o are față de om, față de sensurile majore ale umanității. Pentru reportajele sale și pentru Omul F. Brunea-Fox scriem aceste rînduri drept omagiu, cu prilejul tonicei sale aniversări.

M. MÎRZA

palestra

de Victor BĂNCIULESCU

decalogul condiției fizice

Nu este neapărat nevoie să-i fi citit pe Pestalozzi sau Makarenko pentru a afla că drăgălașii noștri copii nu sînt întotdeauna ascultători. Nu este nevoie de cine știe ce tratate de pedagogie pentru a descoperi trăsăturile bizare, inexplicabile pe cît de comune, la unii dintre copiii noștri, dacă nu chiar la majoritatea. Am numit negativismul, spiritul de contrazicere și alte boli ale copilăriei.

Dar toate astea le știu și alții, nu numai noi. Cu atît mai mult cu cît, adesea, înșiși oamenii mari trebuie tratați întocmai ca cei mici. Armele pregătite pentru a lecui maladiile infantile pot foarte bine sluji — după cum se va vedea — și la vindecarea năravurilor celor maturi. Iată raționamentul pe care cu siguranță l-au făcut autoritățile sportive suedeze, atunci cînd au lansat în public un decalog inventiv, intitulat: «Arta de a-ți distruge condiția fizică».

Cele zece sfaturi, formulate și propuse cu înțelepciune unui public larg, sună astfel:

1. Nu urca niciodată scările. Preferă de fiecare dată ascensorul, chiar dacă este vorba de un singur etaj.

2. Folosește întotdeauna automobilul. Nu umbla niciodată pe jos, chiar dacă e vorba de o distanță scurtă.

3. Fumează des și mult, în special atunci cînd bei și alcool.

4. Renunță categoric la tonifiantele și răcoritoarele plimbări duminicale.

5. Folosește timpul de prînz, pauzele de lucru și toate ocaziile similare pentru a sta nemișcat, pentru a fuma și pentru a pălăvrăgi.

6. Zaci și lenevește de-a binelea în timpul concediului — ia-ți rămas bun de la orice fel de activitate fizică.

7. Pregătește-ți pretexte bune, ca să le folosești cînd va veni cineva să te invite la un exercițiu de mișcare.

8. Dacă totuși te vor corupe, convingîndu-te de foloasele mișcării, fii atent ca aceasta să nu devină obicei.

9. Consumă zilnic mult mai multe calorii decît reușește corpul tău să rețină.

10. Tratează toate invitațiile la mișcare, la exercițiu fizic, drept plicticoase, dăunătoare, idioate, dacă nu chiar scandaloase.

Decalogul acesta seamănă cu testele din almanahurile de sfîrșit de an. Îl parcurgem cu oarecare blazare la început, convinși că de fapt nu ne privește, pentru ca mai apoi, încetul cu încetul, să ne dăm seama că în unele pasaje e vorba chiar de noi, că ni se fac portrete destul de asemănătoare. Și atunci rîdem de coincidență, ne amuzăm pentru moment și — DIN PĂCATE — trecem mai departe...

Antitezele alese de suedezi pentru a-i mustrului pe cetățeni sînt expresia unei vechi experiențe pedagogice. Identificarea cu capriciile celor mici, cu încăpățînarea celor ce s-au obișnuit să contrazică prompt fără a gîndi, s-ar putea să-i jignească pe maturi. Ei — tot ei — vor trebui să recunoască însă, într-o zi, că dacă se fac totuși atît de multe și de costisitoare eforturi pentru a-i convinge, probabil că în subtextul acestor obstinate eforturi trebuie să se găsească un țel nobil, o intenție aș zice rea.

Sănătatea, bunăstarea fizică sînt domenii pe care parcă nu le luăm în seamă, de care luăm aminte sau ne îngrijorăm abia cînd nu mai sînt sau atunci cînd stau sub semnul unei primejdii. De aceea, multora le pare ridicolă strădania celor ce cheamă la păstrarea, îngrijirea și ameliorarea unor stări pe care alții le consideră date imuabile ale naturii ce nu necesită nici un fel de atenție.

Respingînd senzația bătăliei cu morile de vînt, bunii pedagogi apelează din nou la rațiunea noastră, invitîndu-ne la mișcare, la exercițiu fizic, la sport, la tot ceea ce asigură omului o bună condiție fizică. Culmea ar fi ca, de data aceasta, înduioșați de rîndurile noastre, cititorii să dorească a-i satisface pe dascăli și să urmeze... preceptele decalogului suedez de mai sus!

MULȚI CHEMAȚI, PUȚINI ALEȘI

Într-o școală cu totul singulară din Venice (S.U.A.), 38 de bărbați și femei învață meseria de clovn. Printre ei, funcționari, comercianți, agenți de asigurare, brave gospodine. La concursul de intrare în școală se înscriu anual peste o mie de amatori, din care reușesc doar 35–40. Să rizi e ușor, să faci pe alții să ridă e ceva mai greu.

DUPĂ CE AM SĂ-I TRAG O BĂTAIE LUI BOBBY

Ăsta este visul lui Leigh Proudfoot, în vîrstă de 9 ani, elevă la o școală londoneză: să-l facă mat, în nu știu cîte mutări, pe Bobby Fischer și astfel să devină ea campioană lumii la șah. Pînă atunci însă mai e vreme și deocamdată i s-a făcut somn...

HAI CU PATUL LA PARIS...

Ultima năzdrăvănie în materie de mijloace de navigație pentru traversarea Canalului Mînecii: un pat, pur și simplu un pat prevăzut cu un baldachin din material impermeabil și gonflabil și dotat cu un motor de 25 CP. Cu un echipaj format din trei, să le spunem mateloți, — Tom Welsh, Mike Pilkington și David Speed —, nava-pat a pornit dintr-unul din docurile Tamisei (vezi fotografia) și a ajuns cu bine pe coasta franceză, la Calais.

VIAȚĂ DE VACĂ

Potrivit unor anticipări, prin anul 1980 mulsul manual al vacilor va fi un anacronism, o referință la trecut... Mulsul electric se va generaliza dar va implica tehnici noi, printre care unele se și află în stadiu de experimentare. Bunăoară, la Institutul de cercetări agrozootehnice din Braunschweig (R.F. a Germaniei) a intrat în funcțiune, experimental, grajdul cu boxe pe roate: de la tabloul de comandă, tehnicianul dispune deplasarea boxelor din grajd la aer liber și invers, hrănirea, adăpatul și mulsul animalelor, curățirea boxelor. Într-un răstimp de o oră, 60 de vaci sînt astfel ireproșabil îngrijite.

ARDE LUVRUL!

În primii ani ai secolului nostru, două incendii memorabile au produs pierderi grave, ireparabile, literaturii și artei românești. Primul a fost la 19 aprilie 1904, cînd a ars palatul Societății funcționarilor publici, aflat în piața Victoriei. Vinovați de provocarea acestui incendiu s-au dovedit a fi... un berbec și un cățel, pe care portarul imobilului îi ținea în locuința sa de la mansardă. Din joaca acestor animale s-a răsturnat o lampă cu petrol și focul a izbucnit, întinzîndu-se cu repeziciune. Au ars atunci, între altele, și 180 de pînze ale pictorului Verona, care își avea atelierul în imobil. Din avutul Societății funcționarilor publici n-au putut fi salvate decît registrele și o casă de bani în care se aflau cîteva sute de monede de cîte 5 lei — pensiile văduvelor societarilor. În stampa 1: în timpul operațiilor de stingere, un pompier se prăbușește de la etajul al doilea.

La 29 ianuarie 1911 a ars Palatul Luvru din Calea Victoriei, colț cu strada Sărindar — «cea mai măreață și mai modernă clădire, în care se afla cel mai mare magazin din București» — după spusele unui reporter al timpului. Și aici focul a izbucnit tot de la o joacă. Un băiat de prăvălie a provocat un scurtcircuit la instalația electrică a pomului de Crăciun, aflat într-o vitrină. Imobilul avea patru niveluri și mansardă. În cîteva ore a ars totul, neputînd fi evacuat nimic. Cu greu au putut fi salvate cele 60 de fete care lucrau în atelierul de croitorie de la subsol. La etajul III se afla sediul Societății scriitorilor români, abia instalat acolo. Scriitorii au pierdut atunci tot ce au avut la sediu: arhiva, tablourile primite în dar de la pictori, manuscrisele, biblioteca. Stampa 2: operațiunile de stingere a focului.

GARAJUL VESEL

Ușile garajelor moderne, cu dispozitivele lor automate de glisare, se înfățișează privirii în linii simple pînă la sumbru. Iată și o soluție propusă de constructorii din St. Petersburg, Florida (S.U.A.), pentru înlăturarea aspectului exterior neprietenos al garajului: două fante dreptunghiulare orizontale în chip de ochi, o fereastră, simulată, verticală în chip de nas și una orizontală în chip de gură și... Și asta-i cu totul altceva decît un perete trist.

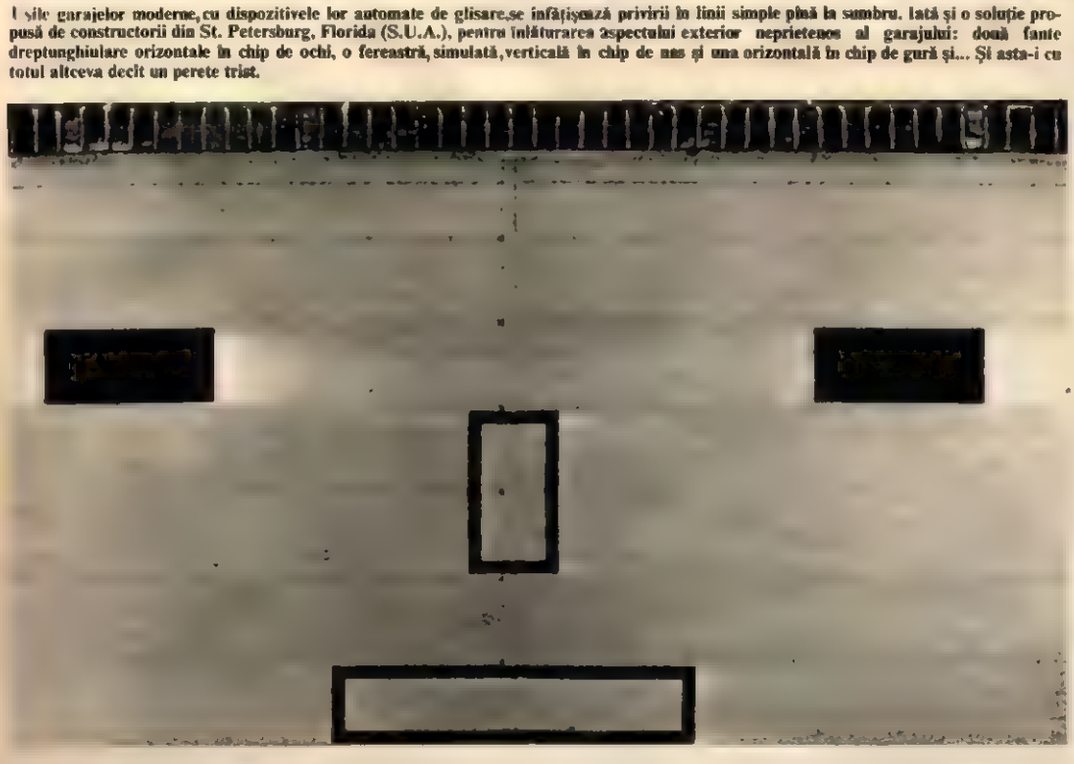

cititori către cititori

Pentru a putea insera un număr mult mai mare de adrese la această rubrică, vom folosi prescurtări pentru anumite teme foarte solicitate. Astfel, teme diverse=D; automobilism=A; cinema=C; enigmistică=E, filatelie=Fil; literatură=L; limbi străine=Lb, muzică=M, prietenie=P, sport=S, teatru=Te; tehnică=Th; viața tineretului=T; schimb de foto actori=Fa; schimb de ilustrate=V.

Următorii cititori doresc să corespondeze.

Stoica Vasilica, 23 ani, Focșani, str. Alexandru Vlahuță nr. 7: D; *Șerban Mia*, 19 ani, elevă, Buzias, str. M. Eminescu nr. 5, jud. Timiș: D, V; *Dumitrescu Petria*, 19 ani, și *Kadas Elena*, 23 ani, Arad, str. G. Alexandrescu nr. 20, ap. 2: P, V; *Ungureanu Veranel*, 19 ani, elev, Craiova, cart. Brazda lui Novac, bl. F8, sc. 1, et. II, ap. 9: P, S, V; *Gicu Iuliana*, Galați, str. Republicii nr. 69, bl. A, sc. 2, et. IV, ap. 57: D; *Crețu Liviu*, 18 ani, elev, Timișoara, bd. 6 Martie nr. 26: D, V; *Huiber Ioan*, 27 ani, maistru, Oradea, Aleea Cartierului Nou nr. 2, bl. L1, sc. B, et. II, ap. 46: D, Fa, V; *Gherasim Felicia*, 19 ani, elevă, Roman, str. Cuza Vodă nr. 60: D, V; *Lițu Ioan*, 17 ani, elev, Oradea, str. Borsecului, bl. X11, sc. B, et. I, ap. 28: M, P, S, T; *Drăghici Marcel*, 23 ani, funcționar, Iași, str. Cuza-Vodă nr. 62, et. II: pictură, A, M, P, S, V; *Orzetic Dorin*, 19 ani, Iași, Pav. C.F.R. Nicolina nr. M4: L, P, V; *Sandu Alexandru*, 24 ani, strungar, Brăila, str. M. Kogălniceanu nr. 158: P, T, V; *Stamate Monica Viorica*, 18 ani, elevă, Galați, str. Constructorilor nr. 15, bl. C7, ap. 4, Tiglina II: D, Fa, V; *Crețu Mihai*, 25 ani, mecanic, Constanța, Șos. Mangaliei nr. 96, bl. C5, sc. 1, et. I, ap. 13: L, P, Fa, V; *Rotaru Delia*, 18 ani, elevă, Iași, str. Păcurari nr. 24, bl. 1, sc. A, et. II, ap. 9: M, P, T, V; *Anghel Maria*, 20 ani, elevă, București, sect. 2, str. Parcu nr. 5: D; *Inescu Mixy*, 20 ani, mecanic, București, sect. 7, bd. Prezidai nr. 14, bl. P1, sc. A, ap. 18: L, M, P, V; *Popescu Ana-Gabriela*, 19 ani, stud., Iași, str. Ciurchi nr. 109 A, bl. S4, ap. 1: D; *Radu Felicia*, 19 ani, Pitești, Calea București, bl. 22, sc. C, et. I, ap. 4: matematică, Lb, M, S, schimb de discuri; *Bugor Zenu*, 23 ani, laborant, Oțelu-Roșu, str. Ștefan cel Mare nr. 16, jud. Caraș-Severin: D, Fa, V; *Cârleon Nuți*, 17 ani, elevă, Săcele, str Preventor-Brădet nr. 7, jud. Brașov: M, S; *Cristescu Delia*, 47 ani, funcționară, Ploiești, str. 23 August, bl. 11, ap. 23: D; *Haralambie Dorina*, 18 ani, elevă, Carei, Piața 1 Mai, bl. S, et. II, ap. 25, jud. Satu-Mare: L, M, S, Fa, V; *Anghelescu Doina*, 23 ani, stenodactilografă, Constanța, bd. Republicii nr. 108, bl. R4, sc. B, ap. 16: D, V; *Anghelescu Cornelia*, 18 ani, elevă, Tg. Jiu, bd. 1 Mai nr. 86, A, M, P, S, V; *Iliescu Irina-Camelia*, 21 ani, Roman, bd. 23 August, bl. 8, ap. 2: D, Fa, V; *Marca Gheorghiță*, 18 ani, elev, com. Valea Bistrei nr. 104, jud. Caraș-Severin, of. p. Oțelu-Roșu. L, Lb, P, S; *Veleniuc Ticu*, 35 ani, economist, of. p. Piatra-Neamț, căsuța poștală nr. 65: P; *Cristea Marcela*, elevă, Galați, Țighina II, bl. H2, ap. 5: astronomie, astronautică, S; *Pavel Maria*, com. Golăești, jud. Iași: V; *Golumbeanu Borza*, 18 ani, elev, Oradea, str. Orșovei nr. 5: D, V; *Grigoraș Nelu*, 19 ani, elev, Vaslui, str. Ponaș Curcanul nr. 18: P, Fa; *Grecu Luciana*, 18 ani, elevă, Drobeta Tr. Severin, str. Veteranei nr. 20: D, V; *Burcuș Ion*, 20 ani, și *Hij Nicolai*, 19 ani, Lugoj, str. Ș.O. Iosif nr. 4, bl. 4, et. III, ap. 16: D, V; *Șoiaru Constantin*, 18 ani, elev, Iași, str. Palat nr. 6: D; *Negrea Rodica*, 17 ani, elevă, Sighetul Marmației, str. Ștefan cel Mare nr. 4: P, S, V; *Fulga Ștefan*, 19 ani, Constanța, str. Ion Adam nr. 23: D, V; *Buzatu Georgeta*, 17 ani, elevă, Galați, str. Milcov nr. 22: P, Fa, V; *Dima Flory*, 17 ani, elevă, Brăila, str. Veche nr. 11: V; *Mitrofan Pina*, 16 ani, elevă, Galați, str. Muzicii nr. 36: P, S, V; *Mărmureanu Vali*, 21 ani, funcționară, C.A.P. «Unirea», com. Nicorești, jud. Galați: matematică, L, P, V; *Cerneschi Emilia*, 18 ani, elevă, Rădăuți, str. M. Viteazul nr. 35: filozofie, L, V; *Andronache Grigore*, 26 ani, electrician, com. Tudor Vladimirescu, jud. Galați: D, V; *Ghica Ileana*, 17 ani, elevă, București, sect. 1, str. Astrelor nr. 57: turism, C, M, S, Fa, V; *Pancu Carmen*, 19 ani, elevă, Rădăuți, str. 13 Septembrie nr. 4: V; *Tudor Adriana*, funcționară, com. Cordun nr. 294, jud. Neamț: M, V; *Croitoru Irina*, 17 ani, elevă, Bacău, str. Neagoe Vodă nr. 120: M, P, Fa, V; *Brașoveanu Tama*, 24 ani, tehnician, com. Ciulnița, sat Poiana, jud. Ialomița: D, V; *Dorca Elena*, Sibiu, str. G. Garibaldi nr. 16: L, P; *Ștefan Elena*, 22 ani, com. Lunca Cernii de Jos, sat Negoi, jud. Hunedoara: D, V; *Mazilu Mimi*, 18 ani, elevă, Pitești, str. Craiovei, bl. 20, sc. B, ap. 8: C, M, P, S, Te, Fa; *Popa Marina*, 19 ani, textilistă, com. Români, sat Silișcea II: P, V; *Chifu Mariana*, 18 ani, elevă, Săvinești, vila nr. 9, ap. 4, jud. Neamț: C, P, T; *Iordănescu Cornelia*, 24 ani, Pitești, cart. Trivale, bl. 18 bis, sc. D, ap. 43: M, P, T; *Niță Dorina*, 18 ani, elevă, com. Ludești, jud. Dîmbovița: D; *Dinca Gigi*, 21 ani, operator chimist, Galați, micro 40, bl. C5, et. III, ap. 68: L, M, S; *Colangiu Vasile*, 20 ani, București, sect. 2, str. Precupeții Vechi nr. 77: D; *Chivnici Iosif*, 45 ani, com. Cîineni, I.C.H. Lotru-Sebeș, locul Valea Urieș, jud. Vîlcea: D; *Munteanu Gina*, 16 ani, elevă, com. Șivița, jud. Galați: P, Fa, V; *Anton Ștefan*, proiectant, Iași, Aleea Gr. Ghica-Vodă nr. 2, et. I, ap. 9: V; *Lalus Georgică*, 26 ani, asist. med., Sebeș, str. Viilor nr. 2, jud. Alba: D, *Boșneac Cornelia*, com. Păuliș nr. 298, jud. Arad: D, V; *Nohai Ana*, 19 ani, elevă, com. Mărgineni, jud. Neamț: V; *Negrescu Mariana*, 19 ani, Pitești, str. Negru-Vodă, bl. P1, sc. A, ap. 2: D, V; *Butnaru Florin*, 22 ani, tehnician, Tecuci, str. A. Ipătescu nr. 11: D, Fa, V; *Bălteanu Georgeta*, 21 ani, stud., Craiova, str. Libertății nr. 31, căm. nr. 3: D, *Ghilas Mariana*, 18 ani, elevă, Vaslui, str. Crizantemelor nr. 15: P, Fa, V; *Ciucu Bianca* și *Klottich Magda*, eleve, Mangalia, str. Rozelor nr. 2, bl. B, et. II, ap. 11: Lb, P, Fa, V.

O așezare (fotografiată din avion) a tribului Masai în depresiunea Rift, din partea occidentală a Kenyei.

AFRICA – DE LA TRIB LA NAȚIUNE MODERNĂ (I)

de Silviu BRUCAN

Primul lucru care te izbește cînd privești harta politică a Africii este geometria perfectă a multora dintre granițele noilor state africane.

Ca și orișice fenomen ciudat, el are o explicație istorică: la Conferința de la Berlin din 1885, la care puterile coloniale ale vremii au statuat granițele posesiunilor lor africane, principalele instrumente diplomatice par să fi fost rigla și echerul. Populațiile teritoriilor respective constituiau cantități neglijabile, iar criteriul demarcării suprafețelor erau longitudinea, latitudinea și cursurile apelor. Așa s-a creat una dintre cele mai complexe probleme din istoria comunităților umane și totodată una dintre sarcinile cele mai formidabile cu care sînt confruntate noile state independente ale Africii în efortul de a făuri comunități politice și economice suficient de puternice pentru a-și consolida independența și a zădărnici contraatacul neocolonialist.

Istoricul francez Cournevin, specializat în Africa, arată că atunci cînd călătorești de-a lungul frontierei dintre Togo și Dahomey nu poți să nu recunoști similitudini etnice ale populației de ambele părți ale frontierei. Omogene înaintea sosirii europenilor, — scrie el —„aceste populații au fost ciopîrțite prin cea mai absurdă frontieră, ca semn al disprețului colonialist pentru logică și obiceiuri locale. Tot atît de nemiloasă a fost împărțirea populației Masai între englezi și germani, sub numele de Tanganyka și Kenya, sau a celei din Akan între Ghana și Coasta de Fildeș. Nu arareori membrii aceleași familii s-au trezit supuși ai unor posesiuni coloniale diferite, linia de demarcație trecînd prin aceeași așezare umană. Acolo unde înainte fuseseră regate mai vaste, cuceritorii coloniali au operat cu și mai mare strășnicie. Membri ai tribului Senufo s-au găsit izolați în Coasta de Fildeș, deși grosul acestuia se află în Mali.

Ideea că efectele jugului colonial se reduc la racila înapoierii economice a popoarelor oprimate se dovedește a fi o simplificare a realității sociale și istorice. În realitate, colonialismul a frînat întreaga dezvoltare istorică a popoarelor africane, iar efectele sclaviei impuse acestora se resimt tot atît de dureros pe plan cultural și politic. Un handicap extrem de serios în calea afirmării viguroase a noilor state africane pe scena vieții internaționale contemporane îl constituie faptul că dominația colonială multiseculară a împiedicat procesul firesc de închegare a națiunilor pe continentul african.

Desigur, fenomenul este prezent și pe celelalte continente subdezvoltate — Asia și America Latină. Nicăieri însă el nu apare atît de pregnant ca în Africa, datorită unor particularități istorice și sociale proprii acestui continent.

DE LA CIVILIZAȚII PRECOLONIALE LA «MISSION CIVILISATRICE»

Istoricul Frobenius, citînd drept sursă pe navigatorii din secolele XV—XVII, arăta încă în 1933 că mărturiile acestora «oferă dovada absolută că Africa neagră de la sud de zona de deșert a Saharei se afla în plină înflorire, în toată splendoarea unor civilizații armonioase și bine conturate, înflorire pe care cuceritorii europeni au distrus-o».

În prezent, numeroși savanți africanologi cercetează intens existența unor civilizații înfloritoare în Africa înaintea erei coloniale. Chiar dacă uneori afirmațiile sînt mai categorice decît dovezile, reacție tipică impulsului contestatar, elementele adunate sînt suficiente pentru a dispune de ceea ce a mai rămas din romanticele mituri coloniale: *mission civilisatrice* sau *white man's burden* — povara omului alb atît de dramatic prezentată în romanele lui Kipling.

Un lucru este clar, și anume, că cucerirea Africii de către colonialiștii europeni a dus la menținerea peste secole a fărîmițării tribale și în felul acesta a zădărnicit procesul de formare a unor state naționale. Ne referim în special la ceea ce se numește Africa neagră, deoarece Africa de Nord și în primul rînd Egiptul au avut o dezvoltare istorică pe cît de deosebită pe atît de binecunoscută. Chiar dacă dominația colonială a rămas numitorul comun, zona nord-africană a fost prinsă în dezvoltarea istorică a bazinului mediteranean, în timp ce subcontinentul african de la sud de Sahara a avut o evoluție distinctă de ceea ce se petrecea în nord.

Astfel, în timp ce în Europa ascensiunea la putere a burgheziei se împletea cu lupta pentru formarea națiunilor și a statelor naționale, Africa neagră rămînea din punct de vedere social o uriașă «pădure pietrificată». Pe acest fundal general s-au desfășurat de-a lungul secolelor două procese contradictorii. Pe de o parte, puterile coloniale au organizat administrații centralizate, au înlocuit schimbul în natură — *troc*ul — prin comerțul pe bani, au instituit impozite ce trebuiau plătite în monedă; africanii au început să lucreze ca salariați, păstrîndu-și satele și comunitățile, iar în agricultură sistemul arendării a făcut posibilă adunarea la un loc a recoltelor pentru export; mijloacele moderne de comunicație scurtau distanțele, legînd între ele regiuni îndepărtate; se înființau școli pentru a forma funcționari și specialiști, iar noile orașe deveneau centre de luminare și de făurire a unor comunități mai largi. Pe altă parte, stăpînitorii coloniali, în special englezii, și-au dat seama de efectele politice ale acestor transformări sociale, mai ales în urma răscoalelor de după primul război mondial, și au luat măsuri pentru restaurarea organizării și autorității tribale. Vechile teritorii tribale au fost restabilite, iar șefii de trib au devenit funcționari guvernamentali cu salarii și privilegii, cu puteri judecătorești și administrative. Funcția de șef de trib a devenit ereditară, formîndu-se astfel o clasă a aristocrației tribale ale cărei interese erau strîns legate

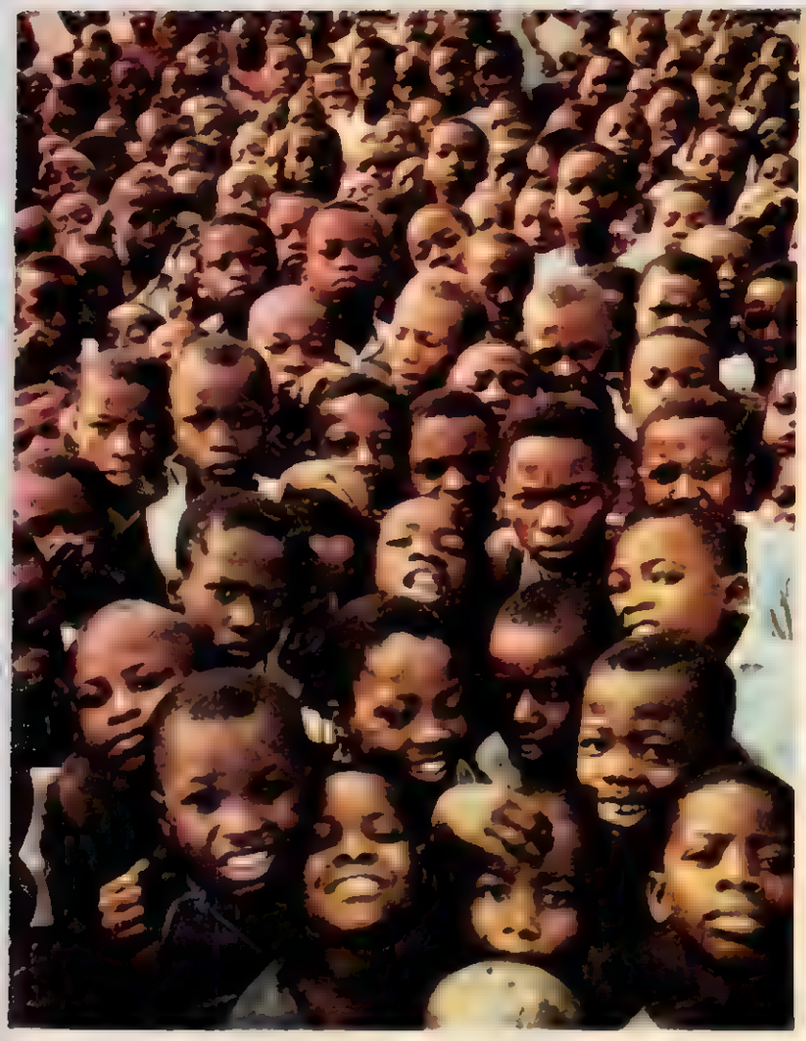

de cele ale stăpînilor coloniali. Mulți dintre fiii șefilor de trib erau trimiși pentru a se instrui la Oxford și Cambridge. În paralel erau aduși comercianți greci, sirieni, libanezi și indieni pentru a forma o burghezie compradoră.

Prima tendință, stimulată de centralizarea administrației, de noile relații de producție, comerț, comunicații, urbanizare, favoriza procesul de formare a națiunilor, chiar dacă era diferit în multe privințe de cel european. Această tendință era însă în mod deliberat frînată și contracarată de politica «retribalizării», de alimentarea fanatismului și prejudecăților tribale, de atițarea disensiunilor regionale, rasiale și religioase dintre triburi — potrivit formulei clasice *divide et impera*.

Fără să vrea însă, așa cum constată Emerson în cartea sa «From Empire to Nation», administrația colonială slujește cauza națională: prin ura pe care o generează împotriva sa, ea sudează diferitele segmente eterogene ale poporului aflat sub oprimarea ei. Tendința spre unificare s-a accentuat și a căpătat amploare; depășind frontierele tribale, intelectualii, muncitorii, țăranii, studenții, comercianții au stabilit, la diferite niveluri, alianțe în scopul eliberării de sub jugul colonial. În condițiile favorabile create după al doilea război mondial, prin schimbarea raportului de forțe pe plan mondial, mișcarea de eliberare națională a dărîmat puternicele imperii coloniale și a înființat pe ruinele lor zeci de state independente în Africa.

MITUL TERITORIULUI ȘI PROLIFERAREA LIMBILOR

După eliberare, noile state africane s-au găsit în fața unor sarcini colosale. Vestigiile colonialismului erau adînc înrădăcinate; ele acționează uneori ca o bombă cu explozie întîrziată, constituind terenul propice pentru mașinațiile neocolonialismului.

În epoca noastră, un stat nu se poate consolida fără a întări conținutul său național, iar fărîmițarea tribală constituie în această privință o imensă piedică. Comunitatea de teritoriu, comunitatea de limbă și de viață economică, factori esențiali în formarea unei comunități stabile de tip național, se lovesc, toate, de organizarea și structura instituțiilor tribale.

În ochii acestor copii nigerieni nu se mai citește moartea. Dar «episodul biafrez» — conflictul secesionist generat de cauze de ordin tribal și atițat din afară datorită importantelor resurse naturale (petrol) ale acestei regiuni din sudul Nigeriei — s-a soldat cu moartea multora din părinții sau frații mai mari ai acestora, a făcut mulți copii să cadă pradă cumplitului «kwashiorkor» — gravă boală provocată de foamete, de lipsa de proteine.

Cercetările arată că în societatea tribală, datorită sărăciei de mijloace tehnice și produse materiale, conflictele au în majoritatea cazurilor drept sursă diviziunile teritoriale sau genealogice. Chiar și cea mai primitivă ceată de vînători se consideră posesoare a unui anumit teritoriu, deși frontierele nu sînt totdeauna clar delimitate. Antropologul Shapern a constatat că la boșimani și bergdamani, fiecare ceată sau trib pretinde dreptul exclusiv asupra unui teritoriu dat, precum și dreptul de a-și conduce treburile fără un control din afară. Dacă un străin încalcă teritoriul, el este respins. Este semnificativ că, chiar dacă o ceată mai puternică invadează teritoriul uneia mai slabe, învingătorii nu le răpesc învinșilor pămîntul. De aici și concluzia unor cercetători că reprezentarea teritorială constituie miezul sistemului politic.

Mitul teritoriului își păstrează tăria la comunități mai largi, ca uniunile tribale, iar atunci cînd din cauza unor resurse naturale creează comunității respective o situație economică privilegiată poate genera conflicte sîngeroase și mișcări secesioniste, așa cum a fost cazul Katanga în Congo, Biafra în Nigeria ș.a. Se știe că în Katanga se găsesc mari bogății miniere, iar în Biafra exploatări petrolifere.

În primii ani ai decolonizării a luat naștere o puternică mișcare pentru revizuirea frontierelor potrivit criteriilor de populație. Conferința africană de la Accra din 1958 a denunțat frontierele artificiale trasate de puterile imperialiste pentru a diviza popoarele Africii, în special acelea care trec prin grupuri etnice și împart oameni cu aceeași origine; a cerut «abolirea sau ajustarea acestor frontiere în cel mai scurt timp».

N-a trecut mult și această revendicare a fost uitată, deoarece punerea ei în aplicare ar fi creat haos și noi surse de conflicte. Accentul conferințelor africane următoare a căzut pe respectarea independenței, suveranității și integrității teritoriale a statelor africane, iar acest din urmă principiu a determinat poziția multor guverne africane față de războiul fratricid din Nigeria.

Cu limba, situația se prezintă și mai complicată. Potrivit Enciclopediei britanice, numărul limbilor vorbite de africani este între 600 și 800. Aproape în fiecare stat african se vorbesc zeci de limbi distincte. Iar comunitatea de limbă este într-adevăr esențială în formarea națiunii. Aici statul poate juca un rol important prin alegerea unei limbi oficiale și difuzarea ei prin învățămînt și alte mijloace de comunicare de masă. Unele state aleg ca limbă oficială limba fostei metropole occidentale, dar aceasta ridică problema caracterului culturii naționale create pe o asemenea bază.

Nicăieri «modelul» politicii colonialiste de retribalizare nu apare într-o formă mai crudă și implicit mai elocventă ca în Republica Sud-Africană, unde rasiștii au rămas la putere și deci avem un teren pe care această politică poate fi studiată, ca să spunem așa, la microscop. Aici, izolarea geografică a triburilor constituie un mijloc principal de păstrare a vechilor relații sociale și politice. Deși dezvoltarea industrială puternică a republicii ar fi permis și reclamat de mult formarea unei clase proletare numeroase, rasiștii de la putere mențin în rezervații africane denumite *homeland* (textual, pămînt natal) milioane de africani organizați potrivit criteriilor etnice. Cele mai dispersate sînt teritoriile populate de zuluși, fiind separate între ele de suprafețe locuite exclusiv de albi. Rezervația *tswana* se compune din 19 părți separate, *ciskei xhosa*, din 17, *ndebele* de sud, din 8, *shangaan*, din 4, *sotho* de nord, *swasi* și *wenda*, din 3 părți fiecare, iar *trankei xhosa*, din 2 părți.

Datorită vertiginoasei dezvoltări industriale, peste 40% din populația masculină activă din homeland-uri este atrasă în diferite întreprinderi din afara lor, fără a avea dreptul să-și aducă familia. Circulația se face pe baza unor pașapoarte care, potrivit legilor draconice rasiste, se eliberează doar o dată pe an. Calificarea reclamată de industria modernă a cerut organizarea unui sistem de învățămînt, dar programele școlare sînt dominate de spiritul tribalismului. Ele idealizează organizarea tribală și infuzează concepțiile retrograde legate de aceasta, ceea ce arată cît de acut se preocupă guvernul rasist de prelucrarea ideologică a africanilor. Astfel, în timp ce albii în școlile lor sînt orientați spre societatea tehnologică a secolului XX, negrii sînt orientați spre societatea primitivă a mileniilor preistorice.

Aplicarea acestui «model» al retribalizării în Africa neagră timp de secole de jug colonial poate foarte bine să explice slaba dezvoltare a unui proletariat industrial chiar și în posesiunile cu vaste exploatări miniere.

În sfîrșit, spre deosebire de evoluția istorică europeană, unde închegării națiunilor i-a corespuns tendința formării unei economii naționale armonioase și oarecum de sine stătătoare, politica colonială a încurajat dezvoltarea în țările Africii a unor economii bazate pe monocultură și exploatări miniere al căror produs era exportat în schimbul importului de produse industriale din metropolă. Cu alte cuvinte, în loc să se dezvolte o piață națională s-au creat *subsisteme economice ale metropolei*. Aceeași politică a fost aplicată și în materie de căi de transport și comunicații — în loc ca acestea să unească diferite regiuni ale țării, ele erau menite să întărească dependențe față de firmele străine. Este caracteristic că în timpul conflictului din Congo, stimulat de interese colonialiste din afară, fostul secretar general al O.N.U., Hammarskjöld, era nevoit să transmită telegrame și să vorbească la telefon prin Bruxelles atunci cînd dădea dispoziții Comandamentului O.N.U. din Congo, în prezent Zair.

În pofida nefastelor vestigii ale colonialismului, noile state africane fac pași mari și repezi pe calea înlăturării fărîmițării tribale, pe calea procesului de închegare a națiunilor. Introducerea tehnicii moderne și îndeosebi a transporturilor rapide, a comunicațiilor de masă și a informației constituie un factor de accelerare a acestui proces. Popoarele africane și liderii lor înțeleg din propria experiență că în epoca contemporană statul național este instrumentul prin care își pot afirma întregul potențial și apăra și promova interesele. Dezvoltarea economică și în special industrializarea nu este ceva care să poată fi încredințat unei firme sau națiuni străine — numai statul propriu poate îndeplini această funcție istorică.

de Ioan GRIGORESCU

atena (II)

Am întrebat legendele de unde au apărut primii atici, căci litera scrisă s-a născut mult prea tîrziu pentru a ne lăsa izvoade, și n-am aflat nici măcar povești cu descălecători, ceea ce m-a dus la convingerea că ei s-au aflat dintotdeauna aici, trăindu-și lenta evoluție pînă au atins gradul de inteligență cînd l-au putut născoci pe Prometeu. Spre deosebire de alte plăsmuiri ale minții omenești, atunci cînd aceasta și-a închipuit dumnezeii, Prometeu nu este un sfînt martirizat, plin de răbdare și resemnare, cu ochii fixați în implorarea către cer, ci un neîngenuncheat, un captiv în perpetuă evadare, un neîmblînzit, un contestatar al divinității, un om în permanent conflict cu forțele oarbe și neînduplecate ale atotputernicilor.

Nimbul de poezie al unei legende ține loc de memorie preistoriei atenienilor. Se spune că tatăl lui Platon, Ariston, cobora din stirpea ultimului rege al Atenei, Codros. O stelă funerară poartă peste timp, în urma lui, numele altor regi atenieni, pînă la preelenicul Cranaos și ionianul Cecrops, care ar fi trăit cu vreo mie șase sute de ani înainte de era noastră. Să fi fost el, Cecrops, sau succesorul său, Erehteu, cel care o fi botezat pentru totdeauna locul cu numele de Atena, ori tot Teseu despre care Plutarh spune că ar fi declarat că atenienii formează totodată un popor unic și un oraș?

Asta ar însemna să recunoaștem o pată albă de un mileniu în identitatea orașului. Și nu putea fi așa, căci în momentul cînd eleusienii se uneau cu atenienii, prin veacul al șaptelea înaintea erei noastre, numele orașului exista consemnat ca atare, și nu numai numele, ci și spiritul său concentrat într-un singur cuvînt «demos» sau «adunarea cetățenilor» de care «Iliada» lui Homer ne vorbește ca despre o concepție civică asupra vieții cetății.

Despre acel Codros, ultimul rege al Atenei, strămoșul lui Platon, se spune că Pitia din Delfi i-ar fi prezis că orașul va cădea dacă suveranul lui se va încăpățîna să trăiască. Deghizat în țăran, acesta și-a căutat moartea și și-a găsit-o, salvînd astfel cetatea. Și atunci s-a petrecut un lucru de neconceput pentru acele vremuri. Drept omagiu adus salvatorului lor, atenienii au declarat că nici un alt rege nu va mai domni peste Atena după Codros. Și așa au creat republica. Democrația devenea un fenomen moral-politic și în același timp poetic. Marele amfiteatru rezemat pe piepții celor patru munți ridica de pe scena Acropolei cortina de început al unuia dintre cele mai tulburătoare spectacole pentru un singur interpret și spectator: Omul.

În amfiteatrul Atenei, în centrul căruia Acropole se înalță ca o scenă pentru cel mai grandios spectacol al lumii, s-au consumat toate dramele din procesul creșterii unei omeniri. Platon nu avea decît 29 de ani cînd Socrate, maestrul său, socotit «martirul filozofiei», și-a primit cu serenitate cupa cu zeamă de cucută și a băut-o. Mai amară decît otrava fusese ironia ucigătoare a celui care, deși nu ne-a lăsat nici o carte, făcuse din dialectică un instrument de cunoaștere — transmis posterității prin «Dialogurile» lui Platon. Ceruse călăilor săi exilul pentru a putea reflecta la «greșelile» comise, dar cei care fuseseră mușcați de necruțătoarea lui ironie s-au temut și de izolarea înțelepciunii și crezînd că astfel se vor simți în siguranță, l-au condamnat la moarte.

flacăra actualitate

o săptămînă în lume

O dată mai mult, în cursul acestor zile s-a reliefat pregnant unitatea dialectică dintre politica internă a partidului și statului nostru, consacrată edificării societății socialiste multilateral dezvoltate și politica externă, pusă în slujba idealurilor de pace și progres social ale omenirii. Jalonînd pirghiile și direcțiile de acțiune pentru realizarea cincinalului înainte de termen, cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Conferința Organizației județene de partid Iași a constituit totodată o reafirmare a liniilor fundamentale ale politicii externe a țării noastre, a punctului de vedere al României în probleme de stringentă actualitate pe arena mondială. Între acestea, înfăptuirea securității în Europa ocupă, fără îndoială, un loc de prim ordin. În momentul de față, la Helsinki se află în plină desfășurare convorbirile pregătitoare multilaterale privind conferința general-europeană pentru securitate și cooperare, reluate, precum se știe, la jumătatea lunii ianuarie. «România — menționa secretarul general al partidului, la Iași — și-a adus de la început contribuția la crearea condițiilor pentru începerea lucrărilor, la desfășurarea lucrărilor pregătitoare. Ea va acționa cu toată fermitatea pentru ca conferința general-europeană să poată duce la instaurarea unor relații noi în Europa, care să asigure pacea, independența, posibilitatea de dezvoltare liberă a fiecărei națiuni europene, contribuind totodată la cauza păcii și cooperării dintre toate țările lumii».

Profund preocupată de soarta popoarelor continentului nostru, România militează cu aceeași constantă fermitate și principialitate pentru dezvoltarea liberă, independentă, pașnică a tuturor popoarelor lumii, pentru lichidarea conflictelor existente. Iată de ce nouă rundă de convorbiri — ce au avut loc în ziua scrierii acestor rînduri la centrul de conferințe internaționale de pe Avenue Kleber din capitala franceză — dintre Le Duc Tho, consilierul special al delegației R.D. Vietnam la conferința cvadripartită, cu privire la Vietnam, și Henry Kissinger, consilierul special al președintelui S.U.A. pentru problemele securității naționale, tratative avînd drept scop, potrivit unui comunicat al delegației R.D. Vietnam, «definitivarea acordului privind încetarea războiului și restabilirea păcii în Vietnam», a fost așteptată de opinia publică cu deosebit interes. Iar anunțarea la sfîrșitul întrevederii a parafării acordului și a fixării datei semnării acestuia pentru 27 ianuarie a fost primită cu deosebită satisfacție, acest fapt constituind o confirmare a faptului că, așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — «calea pentru stingerea conflictului este calea tratativelor, găsirea unei soluții politice care să ducă la retragerea totală a trupelor americane, astfel ca popoarele din Indochina să-și poată rezolva problemele fără nici un amestec din afară». Se evidențiază astfel o dată în plus justețea politicii partidului și statului nostru, care preconizează rezolvarea problemelor litigioase nu prin forță, ci prin mijloace politice, pe calea tratativelor, cu luarea în considerare a intereselor părților, potrivit cerințelor cauzei păcii, independenței și suveranității popoarelor, ale destinderii și înțelegerii internaționale.

În aceste zile, cînd în lume se evidențiază tot mai puternic dorința popoarelor de a pune capăt politicii imperialiste de forță și dictat, de a instaura relații noi care să ofere fiecărei națiuni posibilități egale de dezvoltare, corespunzător năzuințelor sale, fapte petrecute pe continentul african ilustrează eforturile disperate ale forțelor reacționare, ale rasiștilor, colonialiștilor și neocolonialiștilor de a opri cursul firesc al istoriei. Astfel, la scurtă vreme după ce agențiile de presă au relatat despre ofensiva lansată de regimul de la Salisbury împotriva forțelor de eliberare și despre acțiunile provocatoare ale rasiștilor rhodesieni întreprinse împotriva Zambiei, a știre sosită din Conakry anunța asasinarea mișelească a secretarului general al Partidului African al Independenței din Guineea-Bissau și Insulele Capului Verde (P.A.I.G.C.) Amilcar Cabral. Acest act terorist a stîrnit o vie indignare, fiind înfierat cu vehemență de opinia publică. Așa cum remarca secretarul general al Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în telegrama adresată Comitetului Central al Partidului African al Independenței din Guineea-Bissau și Insulele Capului Verde, «asasinarea conducătorului P.A.I.G.C. subliniază cu toată forța necesitatea lichidării grabnice a colonialismului din Africa și din întreaga lume, evidențiază încă o dată necesitatea intensificării luptei unite a tuturor forțelor antiimperialiste pentru a pune capăt cît mai grabnic politicii colonialiste și neocolonialiste a imperialismului, pentru asigurarea dreptului tuturor popoarelor la o dezvoltare liberă, independentă, pe calea progresului economic și social».

I. CIOARĂ

Marți, 23 ianuarie 1973

HAVANA: manifestări consacrate României

În cadrul manifestărilor consacrate marcării peste hotare a celei de-a 25-a aniversări a proclamării republicii, în capitala Cubei a fost deschisă o expoziție de fotografii înfățișînd realizările obținute pe multiple planuri de poporul român în opera de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate. Cu același prilej, la mijlocul lunii ianuarie a început la Havana o retrospectivă a filmului românesc — spectatorilor cubanezi fiindu-le prezentate filmele «Mihai Viteazul», «Pădurea spînzuraților», «Răscoala» și «Cîntecele mării».

heidelberg— universitatea asediată

Imaginea ilustrează edificator răspunsul dat de guvernul creștin-democrat al landului Baden-Würtemberg, revendicărilor studenților vest-germani privind democratizarea învățămîntului superior: poliția a luat pur și simplu cu asalt Universitatea din Heidelberg, ocupînd-o și evacuîndu-i pe studenți.

realități din lumea capitalului

5 000 de familii fără adăpost

O tragedie colectivă de durată. Un calvar insuportabil. Mase de oameni din Calabria și Sicilia trăiesc coșmarul vieții de sinistrat, în urma repetatelor inundații soldate cu mari alunecări de pămînt. Dramaticul exod forțat din zeci de localități cuprinde — după cum scriu ziarele italiene — peste 5 000 de familii rămase fără acoperiș la Reggino, la Catanzaro și în alte locuri. La sate, sute de familii sînt condamnate la înfometare în zone asaltate de puhoiul apelor. Ploile torențiale din ultimele săptămîni n-au făcut decît să agraveze situația.

În fotografia din dreapta, aspect din localitatea Nicosia, după ce au trecut apele. În imaginea de sus, una din familiile sinistrate care au fost cazate în clădirea școlii elementare din Nicosia.

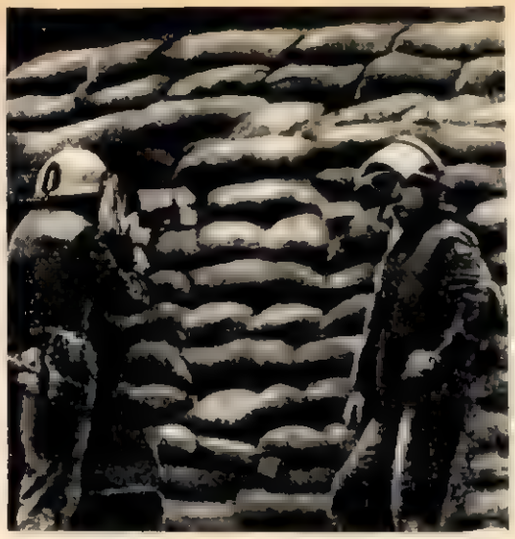

pe „frontul" nord-irlandez

Un veritabil aspect de război au căpătat străzile oraşelor nord-irlandeze (în fotografie, la Belfast), care cunosc din nou o recrudescenţă a stării de tensiune, concretizată în numeroase incidente. În urma acestui fapt, David Howell, ministru de stat britanic pentru problemele provinciilor, s-a înapoiat de urgenţă la Londra, pentru a informa asupra situaţiei, iar Secretariatul de stat pentru Irlanda de Nord a lansat un avertisment potrivit căruia, în cazul în care atacurile cu bombe şi asasinatele nu vor înceta, vor fi adoptate măsuri dintre cele mai drastice

sophia loren— prima fotografie cu cel de-al doilea copil

Spre deosebire de momentul venirii pe lume a primului copil (Cipi) al Sophiei Loren, care a fost prezentat marelui public prin presă, cu mult zgomot, de astă dată, la naşterea celui de-al doilea băieţel familia Ponti a ţinut ca evenimentul să fie marcat prin oarecare reţinere. Totuşi fotoreporterii, în goană după «premiere», n-au scăpat prilejul de a o surprinde pe Sophia Loren în cel de-al doilea ei rol de mamă. Iat-o deci ţinîndu-l în braţe pe micul Edoardo.

la închiderea ediţiei

VIETNAMUL ÎN PRAGUL PĂCII

După ultima rundă de convorbiri dintre Le Duc Tho, consilierul special al delegaţiei Republicii Democrate Vietnam la Conferinţa de la Paris în problema Vietnamului, şi Henry Kissinger, consilierul special al preşedintelui S.U.A. pentru problemele securităţii naţionale, telegramele marilor agenţii de presă au anunţat concomitent, marţi noapte, că la sfîrşitul ultimei întrevederi Le Duc Tho-H. Kissinger s-a parafat acordul de încetare a focului în Vietnam. Evenimentul a fost anunţat apoi, în mod oficial, la Hanoi şi Washington.

Ştirea despre iminenta încetare a ostilităţilor în Vietnam a fost salutată cu uriaşă satisfacţie în lumea întreagă, mai ales după Conferinţa de presă ţinută miercuri la Paris de Le Duc Tho şi după cuvîntarea radiotelevizată din aceeaşi zi a preşedintelui Nixon, ambele confirmînd parafarea acordului care pecetluieşte sfîrşitul războiului.

În imagine: clădirea centrului de conferinţe internaţionale de pe Avenue Kleber din capitala Franţei, unde s-au desfăşurat tratativele finale dintre Le Duc Tho şi H. Kissinger.

nu departe de plajele din miami beach

Miami Beach, unul din paradisurile însorite ale americanilor cu bani, oferă şi asemenea imagini, care contrastează — cei drept — cu spectacolul mirific al plajelor şi piscinelor moderne, al parcurilor şi al hotelurilor luxoase. La Miami Beach, ceea ce nu se poate vedea în afişe şi prospecte turistice se cheamă, în bună măsură, viaţa de negru la parametrii sărăciei. La asemenea parametri trăieşte şi această mamă de culoare, Hattie Lee Brown, împreună cu cei nouă copii ai ei; toţi într-o cameră. Restul apartamentului lor este... strada.

surpriză la kingston

Aşteptat cu sufletul la gură, cel de-al doilea «meci al secolului» dintre coloşii Joe Frazier şi George Foreman s-a terminat în doar 4 minute şi 35 de secunde prin senzaţionala victorie a lui George Foreman.

Din păcate, în puţinele minute cît a durat acest meci nu am putut vedea nimic din ceea ce se numeşte artă pugilistică, ambii boxeri preferind boxul în forţă, lipsit de frumuseţe şi atractivitate.

Majoritatea tehnicienilor prezenţi la Kingston (Jamaica) au pronosticat victoria lui Frazier, contînd probabil pe fantastica sa rezistenţă şi pe duritatea loviturilor. Foreman însă a ştiut să combine forţa lui colosală cu inteligentele sfaturi ale omului său de colţ, Sandy Saddler, care a intuit precis ce tactică trebuie aplicată împotriva lui Frazier.

Dacă Frazier va resimţi multă vreme loviturile lui Foreman, noi, cei ce am urmărit meciul la televizor, am rămas impresionaţi de privirea lui Foreman dinaintea începerii luptei. Ameninţătorii săi ochi — surprinşi de regizorii transmisiei cu inteligenţă — parcă aveau în ei certitudinea marii victorii asupra lui Frazier ce avea să aibă loc peste cîteva minute.

bombele care au distrus spitale, școli, biserici

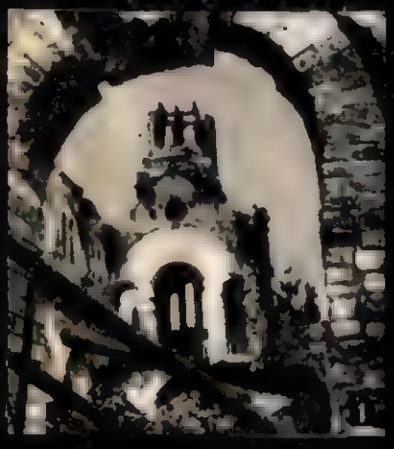

Agențiile de presă continuă să transmită imagini telefoto din zonele bombardate recent de aviația americană în R.D. Vietnam. Zeci de fotografii zguduitoare fac ocolul lumii, purtînd mărturia unor acte nesăbuite, soldate cu distrugeri imense și cu pierderi de vieți omenești, într-un moment cînd se depuneau intense eforturi pentru curmarea războiului din Vietnam.

În fotografia 1: ruinele unei biserici din *Boc Ciang*, localitate situată la mică distanță de Hanoi.

În fotografia 2: un grup de diplomați vizitează spitalul *Bach Mai*, din Hanoi, care a suferit mari distrugeri în urma raidurilor bombardierelor americane «B-52».

Zeci de școli și locuințe au fost de asemeni bombardate fără cruțare.

În fotografia 3: una din sălile expoziției de... bombe americane deschisă la Hanoi și vizitată recent de grupul militanților pacifiști din S.U.A., care au venit să constate la fața locului cît de cumplite sînt distrugerile produse de bombardierele B-52, cît de mare este prejudiciul pe care acțiunile lor l-au adus în primul rînd prestigiului, și așa grav știrbit, al S.U.A. din cauza intervenției militare în Indochina. Fotografia aceasta a fost distribuită în mii de exemplare de către militanții pacifiști în S.U.A., ca un act de condamnare a prelungirii războiului.

veneția fără porumbei

Cine și-ar fi închipuit că va veni o zi cînd vestita piață San Marco va rămîne fără podoaba ei vie, tradițională, porumbeii? Și totuși autoritățile venețiene n-au avut se pare altă cale pentru salvarea monumentelor celebre de distrugerile provocate de stratul de guano pe care îl depun păsările atît de dragi turiștilor. După ce a fost semnată ordonanța de «expulzare», zeci de mii de porumbei au fost prinși cu ajutorul unor plase din material plastic. Primele transporturi spre Sicilia, Sardinia, Lombardia, Verona și Salerno au și început. Se pare că operațiunea nu este atît de simplă, întrucît la Veneția aveau «spațiu locativ» peste 100 000 de porumbei. Înaintașii lor au avut aici «drept de cetate» încă de la începutul secolului al XIII-lea.

Cum va arăta piața San Marco fără porumbei? Cum se vor împăca turiștii cu dispariția stolurilor, care atribuiau un spor de farmec splendorilor venețiene?

În imagine, o secvență din trista vînătoare.

PARIS: adio hale!

Au mai apucat să trăiască încă o dată, dar pentru ultima oară, agitația deosebită specifică sărbătorilor de sfîrșit de an... Pentru ca apoi ultimele șase pavilioane Baltard, adăpostind măcelăriile — cele ce a mai rămas din «stomacul Parisului» — să primească lovitura de grație a tîmăcoapelor și buldozerelor. Se sfîrșește astfel agonia celebrelor Hale ale capitalei franceze, începută cu aproape patru ani în urmă, odată cu părăsirea lor, silită, de către vînzătorii de fructe și legume. Dispariția acestui cartier a afectat — chiar de la anunțarea hotărîrii — majoritatea parizienilor, întrucît dincolo de menirea lor de fiecare zi Halele reprezentau o parte integrantă a istoriei orașului — începînd din vremea lui Ludovic al VI-lea — și de existența cărora sînt legate numele unor personalități ca La Fontaine, Mirabeau și mai ales Molière sau episoade din timpul Frondei, diversele serbări populare organizate aici. Acum, pe locul lor este proiectat să se realizeze «primul test de urbanism subteran din Franța» — un for subteran cuprinzînd cinematografe, restaurante, piețe pitorești etc. Fotografia înfățișează aspectul dezolant al ultimelor momente de existență a pavilioanelor afectate măcelăriilor.

a început „procesul watergate"

La Washington a început zilele acestea așa-numitul «proces Watergate», care va prilejui — după toate datele — o nouă serie de dezvăluiri în jurul scandalului izbucnit anul trecut, în toiul campaniei pentru alegerile prezidențiale din S.U.A., cînd o serie de persoane legate de administrația republicană au fost surprinse asupra faptului într-o vastă acțiune de spionaj politic în dauna partidului democrat. Cei șase principali acuzați sînt învinuiți că au organizat incursiuni nocturne în sediul central al Partidului democrat din clădirea Watergate, unde au instalat aparate pentru interceptarea convorbirilor și au încercat să sustragă documente care ar fi putut servi republicanilor în campania electorală.

O serie de acuzații se referă la încercări de corupere a unor politicieni și la sume uriașe cheltuite pentru finanțarea operațiunii de spionaj politic. Instrucția judiciară a început cu audierea unui număr de 260 de persoane, între care 60 de martori. Amploarea afacerii și implicațiile ei presupun lovituri de teatru care ar putea stîrni senzație. Deocamdată, pe banca acuzaților se află, între alții, Jeb S. Magruder, unul dintre conducătorii campaniei pentru realegerea președintelui R. Nixon, Bruce Kehrli, șeful personalului de partid și în administrația republicană. În fotografie: cîțiva dintre acuzații în procesul Watergate, îndreptîndu-se spre tribunal.

serile de la „cricot 2"

Un teatru modern, în ambianța unei pivnițe medievale, oferă seară de seară, în inima splendorilor artistice ale Cracoviei, spectacole de înaltă ținută. Creatorul și animatorul acestui inimitabil «Cricot 2», Tadeusz Kantor, este un talentat pictor, dramaturg și regizor, a cărui fantezie creatoare reprezintă o sursă permanentă de realizări artistice valoroase. Pictura lui modernă se bucură de aprecieri și peste hotarele Poloniei, iar faimoasele sale «happening»-uri improvizate pe plajele de la Baltica au rămas memorabile. În fotografie, spectacol cu piesa «Kurka Wodna» de Witkacy, în regia lui Kantor, la Clubul subteran «Galeria Krzysztofory».

scuzați, răscoală la bord

Pe undele emise de postul de radio Carolina — de pe vasul «Mi Amigo» ancorat în dreptul coastelor olandeze, dar în afara limitelor apelor teritoriale — ascultătorii erau obișnuiți să recepționeze doar muzică, oprită din timp în timp pentru a face loc publicității, acesta fiind «businessul» postului-pirat. Într-una din zilele din urmă, emisiunea muzicală a fost oprită brusc, iar în locul reclamei s-au făcut auzite cuvintele: «Scuzați, scuzați, dar are loc o răscoală la bord»... Ce se întîmplase? Proprietarul navei-radio, irlandezul Ronan O'Rahilly, care își dirija afacerea de la Londra, n-a plătit în ultima vreme decît salariile celor trei persoane de la bord care asigurau emisiunea, «uitînd» de echipaj. O parte a acestuia a coborît de pe vas. Dar căpitanul lui «Mi Amigo» s-a baricadat în cabina sa cu o armă încărcată

(fotografia 1). Sosit de urgență de la Londra, O'Rahilly (fotografia 2) a reușit parcă să-l îmbuneze pentru moment pe căpitan. Dar odată reîntors în capitala britanică, proprietarul «Carolinei» a aflat că, împreună cu cei trei marinari care debarcaseră inițial, căpitanul Van der Kamp a îndreptat vasul spre portul Amsterdam, predîndu-l autorităților, care au stabilit că O'Rahilly trebuie să plătească 10 000 dolari căpitanului și echipajului. Ba chiar un inspector a declarat vasul inapt de a pluti. Pînă la urmă O'Rahilly a plătit ce era de plătit și radio Caroline a reînceput să emită. Dar acest episod se pare că a afectat și mai mult afacerile businessmanului irlandez — și așa nu prea înfloritoare din cauza celor două posturi pirat învecinate (radio Veronica și radio Northsea).

cronica de trei secunde

PAGINA ALBĂ

După ce am citit minunea aceea de articol închinat de Geo Bogza întru slava lui Brunea-Fox — nimeni nu știe ca Bogza să sărbătorească și să plîngă trecerea omului prin aer, prin timp și prin nori, cu acele uimiri și frăgezimi tragice la care a ajuns doar Chagall — am luat buna mea foarfecă, am tăiat «Contemporanul» și am pus minunea la locul ei în dosarul meu de minuni personale, la care nu permit nimănui accesul. După care m-am întrebat: ce facem?

Nu voi uita niciodată cît de transfigurată a fost realista mea bunică, în urmă cu zece ani, în ocea zi cînd Brunea-Fox mi-a dat un-telefon, acasă, să mă întrebe: dragă, de ce n-ai venit? Nu eram acasă. «Să-i spui că l-a căutat Ferdinand de Lesseps» — a glumit cosmonautul, căci de cînd vă tot știți, ședea la televizor, îndreptîndu-se spre rachetă, ea și mamor cu Brunea îi compar, ca statură și suveranitate. Peste 25 de ani, cosmonauții vor avea neîncovoierea și demnitatea lui Brunea. Așa ar trebui ei să arate la 75 de ani: Bunica-mea era în ziua aceea — dacă pot spune așa — nebună de fericire, și o spun cu multă grijă fiindcă ea nu a știut niciodată ce-i aceea nebunia, nici din durere, nici din fericire. Dar în ziua aceea vorbise cu Brunea-Fox, după cum i se divulgase damnia-sa în finalul convorbirii, idolul vieții ei de cititoare a ziarelor — și ea nu citea decît ziare, pentru că romanele erau poezie și neadevăr — a fost dintotdeauna Brunea. Primul mare scriitor de care eu am auzit de la ea a fost Brunea-Fox. În ziua aceea, bunica mea mi-a cusut ciorapii fredonînd un vals de Lehar.

Idolul vieții mele — pe vremea idolatrizărilor — a fost Bogza, pe care bunica — sincer vorbind — nu-l înțelegea. I-am explicat: «Cum a fost pentru tine Brunea, așa e pentru mine Bogza»... Mi-a replicat: «Nimeni n-ar spune la telefon că e Ferdinand de Lesseps, cît umor, cîtă imaginație»... Să-i fi spus că în literatura română Bogza e chiar Ferdinand de Lesseps, cel visat de Brunea? Bunicii nu-i spuneau nimic metaforele și istoria literară. Iar azi Bogza vine și ne spune — cu acea autoritate de imperator care civilizează o lume de atîtea ori pustie în sentimente fundamentale — că Brunea Fox, nimeni altul, este prințul reportajului românesc, întemeietorul acestui gen, peren ca atîtea din ierburile care cresc printre dalele templului.

Brunea la 75 de ani, Bogza la 65 (acum, în februarie!) — îi văd înalți, neîncovoiați, cosmonauți degeaba s-au dus pe Lună dacă nu vor arăta așa, la vîrsta lor, eu îmi bine-cuvintez timiditatea și ziua în care am jurat să nu mă apropii de idoli, să le dau doar tandru, perpetuu și angoasat ocol. Ce facem, deci? Plec la redacție. Mă surprind deodată vîrîndu-mi creioanele în buzunarul hainei. Nu pot pleca fără ele. Sînt creioane mici, cu gumă în vîrf. Cu cît sînt mai mici, cu atît sînt mai bune. Și nimic nu mi-e mai drag ca guma din vîrful lor. O, să ștergem, să scriem și să ștergem cît mai mult, să rămînă pe manuscris praful selenar al gumei peste pagina cu doar două-trei rînduri scrise. Brunea și Bogza sînt dintre acei superbi inițiați care știu să citească o pagină albă.

Radu COSAȘU

agendă

Victimă a unui mișelesc atentat, a încetat din viață AMILCAR CABRAL, secretar general al Partidului African al Independenței din Guineea-Bissau și Insulele Capului Verde. În mesajul adresat de către tovarășul Nicolae Ceaușescu Comitetului Central al P.A.I.G.C. a fost evocat rolul jucat de eminentul conducător african în lupta poporului său împotriva colonialismului și participarea sa la dezvoltarea relațiilor de prietenie și solidaritate militantă dintre P.C.R. și P.A.I.G.C

Una dintre cele mai proeminente figuri ale cinematografiei sovietice, regizorul GRIGORI ALEXANDROV, a împlinit zilele acestea 70 de ani. Printre realizările marelui cineast de-a lungul ultimelor patru decenii figurează filme de succes ca «Băieții veseli» (1934), «Circul» (1936), «Volga-Volga» (1938), «Întîlnire pe Elba» (1949), «Glinka» (1952), «Pasărea și lira» (1972).

Aducînd o contribuție personală la campania pentru pace, celebrul compozitor și dirijor american LEONARD BERNSTEIN s-a aflat la pupitrul unui mare concert public ce a avut loc în Catedrala din Washington, la aceeași oră cînd la Kennedy Center se desfășura inaugurarea stagiunii muzicale. Precizînd că la concertul de la catedrală intrarea era liberă, Bernstein a declarat că aceasta constituie modalitatea pe care o ales-o pentru a servi cauza păcii.

Reîntors la Washington din recenta călătorie întreprinsă cu un grup de pacifiști americani la Hanoi, generalul în retragere TELFORD TAYLOR, care a fost procuror șef american la procesul de la Nürnberg, a declarat că bombardamentele recente ale aviației S.U.A. asupra obiectivelor militare ale capitalei R.D. Vietnam pot fi asemuite, ca intensitate, cu cele întreprinse de aviația hitleristă asupra Londrei în cel de-al doilea război mondial.

YASSER ARAFAT a fost reales, în cadrul recentului Congres național palestinian, președinte al Comitetului executiv al Organizației pentru eliberarea Palestinei. După Congres, Arafat a început un turneu în diferite țări arabe pentru a discuta cu oficialitățile respective probleme legate de acțiunile organizației pe care o conduce. Aprecînd contactele avute în Maroc și Tunisia, Arafat s-a arătat satisfăcut de importanța pe care conducătorii acestor țări o acordă problemei palestiniene.

Stupefacție și indignare a produs, în opinia publică americană și internațională, declarația omului de afaceri texan WILLIAM CLEMENTS (numit între timp ministru adjunct al apărării al S.U.A.), potrivit căruia recurgerea limitată la arme nucleare împotriva Vietnamului, în cazul eșecului negocierilor de la Paris, n-ar fi exclusă. Sub titlul «Delirul și crima», ziarul parizian «Le Monde» condamnă vehement declarația lui W. Clements.

cronica satirică

de Teodor MAZILU

bîrfa

O bîrfă eficientă se face sub drapelul discreției... Sub faldurile acestui drapel bîrfa își poate atinge ușor scopul.

— Vreau să-ți spun ceva. Ai auzit de Y? Dar mormînt...

Și fără să aștepte ca tu să devii lespede de mormînt, el și începe să-ți povestească tot ce s-a întîmplat cu Y. Apelul la discreție e numai posibilitatea bîrfei de a-și lua avînt, de a-și face încălzirea. Discreția e doar semnalul că bîrfa a început.

Mormîntul povestește unui alt mormînt și pînă la urmă cimitirul discreției se umple de voie bună și de tot felul de bazaconii.

Există bîrfă care se face și sub drapelul respectului. Cu cît respectul e mai mare, cu atît bîrfa e mai aprinsă. Vedeți de cîte drapele are nevoie bîrfa ca să înainteze glorios?! Sub drapelul respectului se poate bîrfi cel mai comod... Căci odată ce respecți un om pînă în adîncul sufletului mai e oare bîrfa un păcat?

— Eu îl respect pe Y... dar uite ce a făcut... E un om de o mare sensibilitate... dar aseară...

Și uite așa, o apreciere, o bîrfă, o apreciere, altă bîrfă, pînă cînd se alege praful din bietul om. Calitățile se uită, bîrfa rămîne...

Se poate bîrfi și sub drapelul iubirii. Aici bîrfa e mai delicată, e făcută cu o anume durere, ai impresia că bîrfitorul și-a călcat pe inimă. Bîrfește, e drept, dar îi pare rău.

— L-am iubit ca pe copilul meu...

Ei, și odată ce l-a iubit ca pe copilul lui îl face albie de porci... În numele iubirii totul e posibil. Albia de porci devine absolut legitimă.

— Am avut încredere în el dar e un măgar...

Bîrfa se poate face și sub pretextul scîrbei față de bîrfă.

— Mie nu-mi place să bîrfesc, dar...

Și începe să spună tot felul de nerozii. Scîrba față de bîrfă îl ajută să bîrfească pînă la capăt. Bîrfa e însă una singură și nu trebuie să ne intimidăm de drapelele măreție sub care-și ascunde veninul.

umor DE PESTE HOTARE

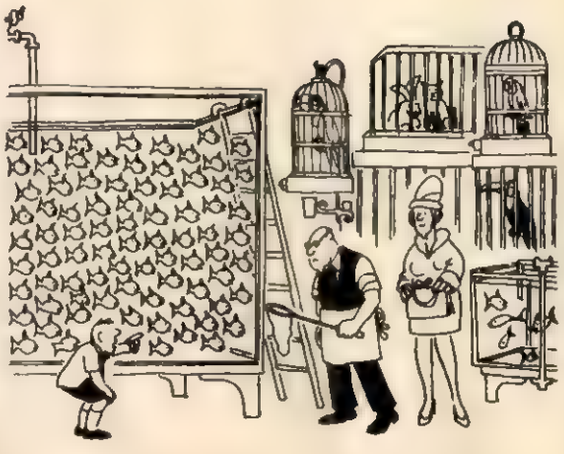

— P-ăsta-l vreau!

— Dacă a învățat atîtea limbi străine, de ce n-a învățat să și înoate?

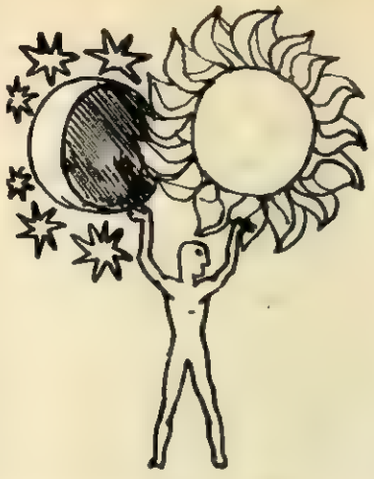

DARURI

ORIZONTAL: 1) Autorul schiței «Cadou». 2) Animalul dăruit de Aglaia prințului Mîșkin, în semn de împăcare (Dostoievski: «Idiotul») — Autoarea poeziei «Ceas cu daruri». 3) Dăruit — Cuvinte ce însoțesc transmiterea unui cadou. 4) «Este un copil, darul său cel mai înalt fiind darul creșterii» (Rabindranath Tagore) — Eroul nuvelei «Daruri» de Cehov — Tolba cu daruri. 5) Eroul piesei «Cum vă place» de Shakespeare — Constelație în emisfera australă. 6) Se dă cu măsură — De lungime mică (masc.). 7) Rău în Franța — Interior trei! — Îndemn pentru primirea darului oferit. 8) Mobil inavuabil al oferirii unui dar (pl.). 9) A privi — Cadouri ce se oferă la sfîrșitul unui an, pentru cel următor. 10) E o fată la mijloc! — Cursă — Pseudoveste. 11) Autorul afirmației «Timeo Danaos et dona ferentes», adică: «Mă tem de greci chiar cînd fac daruri» — Dăruit (fig.).

VERTICAL: 1) Daruri — Se spune că cel de dar nu se caută la dinți. 2) Prenumele compozitorului Haciaturian — Unică. 3) Rînduială (fig.) — Cel care nu scapă prilejul de a oferi un cadou la o anumită ocazie. 4) Prinde mărțișorul la piept — Port în Sumatra — Pudra halterofilului. 5) Daruri de preț — Acolo, pe margini! 6) Modestul dar, dintr-un alun, pe care-l cere Cenușăreasa de la tatăl ei, cînd acesta pleacă la iarmaroc — Muza poeziei lirice. 7) Orășel în U.R.S.S. — Insuliță în Noua Guinee. 8) Oraș în Iran — Desen de țesătură... scoțiană. 9) Autorul liedului «Dar alb» — Localitate în Peru. 10) A polei cu aur — Închide sticla. 11) Regretat stihuitor clujean, autorul poeziei «Dar» — Dar.

Adam STOICA

Dicționar: ECU, ILE, IDI, ABAN, EG, LAR, ENVA.

Dezlegarea jocului «PEISAJ ÎN ALB» apărut în numărul trecut

ORIZONTAL: 1) CEARCEAF — PAP. 2) ANTARCTICA — R. 3) NEON — RACHETE. 4) I — NEVA — AE — AV. 5) F — TONITZA — A. 6) PORTRET — AHAZ. 7) ACEIA — RASA — A. 8) PAL — CHIL — BAT. 9) A — ELEI — BC — LO. 10) DV — A — CREANGA. 11) IARNA — ATI — ER. 12) IRITATI — SURE.

CARTE

În această primă lună a noului an, Editura Univers a făcut să apară în vitrinele librăriilor o seamă de noi, diverse și interesante cărți. Notăm citeva apariții dintr-o susținută activitate editorială:

● **Urme celtice în spiritualitatea și cultura românească,** în care autoarea, Virginia Cartianu, face o sinteză clară, nelipsită de unele interpretări personale, a problematicii abordate.

● Într-o ediție somptuoasă, o traducere a **Tristelor** și **Ponticelor** de Publius Ovidius Naso. Teodor Naum, care semnează și prefața, s-a străduit, după propria mărturisire, să prezinte o traducere «care să redea caracterele esențiale ale poeziei ovidiene din cele două culegeri de elegii, o creare din nou, dacă s-ar fi putut, pentru publicul românesc a operei din exil a lui Ovidiu...». Ediția e ilustrată de Mircea Dumitrescu.

● Tot într-o ediție de zile mari ne e prezentat și celebrul roman **Manon Lescaut** de abatele Prévost (1697-1763). În românește de Alice Gabrielescu. Ilustrații de Octav Grigorescu.

● Irina Mavrodin: **Spațiu continuu.** Într-o seamă de substanțiale eseuri despre literatura franceză, autoarea demonstrează ideea «spațiului continuu» în literatură, în această carte a «dublei mișcări» de la moderni spre clasici și de la clasici spre moderni.

● În colecția Meridiane: ediția a doua (revăzută) a unuia din cele mai bune romane de război ale literaturii sovietice: **În tranșeele Stalingradului** de Viktor Nekrasov. Traducere de Al. Philippide și T. Berindei.

● În colecția Romanul secolului XX: **Iuncherii,** de marele prozator rus Alexandr Kuprin (1870–1938). În românește de Monica Bilan.

● În colecția Orfeu: **Versuri** de Ivan Bunin. În românește, din limba rusă, de Ștefan Aug. Doinaș și Igor Block.

● În colecția Thalia: **Malatesta,** piesă în patru acte de Henri de Montherlant. În românește de I. Igirosianu.

PLASTICĂ

● Obsesia lui **Marcel Chirnoagă** (n. 1930) este terifiantul și violența. Fie că e vorba de grafică sau de sculptură, spiritul groazei domină opera artistului. În gravură, realul se metamorfozează lent în viziuni fantastice, care nu sînt de fapt decît meditații pe marginea unor evenimente, transpuse optic prin modalități expresioniste. Constanta străinătate e transplantată și realizată cu alte mijloace și în sculpturile combinate — montaje originale cu subtile implicații simbolice (Apollo).

● **Valentin Th. Ionescu** (n. 1937) utilizează o transcriere raționalizată a realului, o structură discursivă în care demersul actului creator e dominat de apelul afectiv. Remarcabilă în aceste lucrări de grafică este realizarea tehnică a cîmpului reprezentațional prin incizii de mare rafinament (Apollo).

● Mai mult ca în precedentele expoziții, grafica lui **Iosif Teodorescu** (n. 1939) e conectată la rețeaua sensurilor umane. Decriptajul iconografic e facilitat de organizarea vizuală a imaginii care stochează mesaje dintr-un larg repertoriu aperceptiv — «Flori», «Orașul», «Vapor simplu» etc. (Apollo).

● Un studiu istoric care face o incursiune în evoluția stilurilor formelor artistice cu caracter monumental și în sistemele iconografice, apoi succinte note informative, în sfîrșit, 368 de ilustrații alb-negru prezintă cele mai reprezentative **Monumente istorice și de artă** din România. O călăuză folositoare pentru iubitorii comorilor de artă românești (Editura Meridiane).

● «Cimitirul vesel» din Săpînța (județul Maramureș) este creația artistului popular Ion Stan Pătraș. Crucile sale sculptate și pictate, ornate cu motive simbolice și adesea însoțite de versuri, au o inestimabilă valoare etnografică și artistică. Excelentele fotografii ale lui **Ion Miclea** și inspiratul comentariu al lui **Pop Simion** prezintă pentru prima oară în mod atractiv acest tezaur de cultură populară (Editura pentru turism).

● Un album (70 de ilustrații, dintre care 20 color) prezintă o selecție din opera lui **Raoul Dufy** (1877–1953), pictor și desenator francez a cărui operă a suferit succesiv influențele impresionismului, cubismului și fovismului. Albumul e precedat de o selecție de texte exegetice (Editura Meridiane).

● **Viorica Guy Marica: «Dürer — pictorul».** O excelentă lucrare despre marele artist german, în care autoarea întreprinde o competentă analiză a operei și a condițiilor care au generat-o (Editura Meridiane).

fa memento

Traian STOICA (carte) ● Cornel BOZBICI (plastică)
Magda MIHĂILESCU (cinema) ● Vlad MUȘATESCU (disc)
Sanda FAUR (teatru) ● E. DASCĂLU (muzică și televiziune)

CINEMA

● **Poliția mulțumește.** Încă o piesă de rezistență la dosarul contemporan al filmului politic italian. Realizator — Stefano Vanzina (Premiul «Concha de Plata» la Festivalul de la San Sebastiano 1972). Interpreți — Enrico Maria Salerno (autorul «Anonimului venețian»), Mariangela Melato, Mario Adorf, Franco Fabrizi.

● **Împlinirea focului.** Un destin eroic, o viață în slujba unei idei generoase, într-o frescă cinematografică de dimensiuni considerabile, al cărei autor este Danil Hrabroviți (scenaristul filmelor «Cer senin» și «Nouă zile dintr-un an»). În distribuție — Kirill Lavrov, Ada Rogovțeva, Igor Gorbacev, Andrei Popov, Igor Vladimirov, Innokenti Smoktunovski, Vsevolod Salonov.

● Trei documentare noi, producții ale Studioului «Alexandru Sahia»: **Orașul și oamenii săi** (Nina Behar), **Pădurea scufundată** (Ion Bostan), **Trei peisaje** (Alexandru Sîrbu).

● Louis Malle a realizat («aproape clandestin» — se spune în buletinele de presă) un «ciné-vérité» dedicat Parisului și oamenilor săi. Filmul, intitulat «Calitatea vieții», este de fapt o suită de interviuri cu unul și același subiect: omul de pe stradă.

● **Revista «Cinema» împlinește 10 ani!** Parcă mai ieri alergam după acel prim număr. Calde felicitări redacției pentru dîrzenia cu care duce la capăt ceea ce ar trebui să împlinească cel puțin două reviste de specialitate, pentru consecvența cu care scrutează fenomenul cinematografic național și străin, pentru fervoarea și culoarea stilului său! Urări de bine, urări de mai bine celor care gîndesc revista, celor care o fac și celor care o citesc.

Kirill Lavrov

MUZICĂ

● Astă-seară la Ateneu, concertul Orchestrei simfonice a Filarmonicii, dirijor, **Mihai Brediceanu,** solist, pianistul **Corneliu Gheorghiu:** Compoziție pentru orchestră de coarde (primă audiție) de Michel Philippot; Concertino în stil clasic pentru pian și orchestră de Dinu Lipatti; suita simfonică «Șeherezada» de Rimski-Korsakov.

● Al doilea «săptămânal» — joi, în Studioul din strada Nuferilor. Sub bagheta dirijorală a lui **Nicolae Boboc** ascultăm: Simfonia I în Fa major de Ion Dumitrescu; Împăratul concertelor de pian — «Imperialul» lui Beethoven (nr. 5 în Mi bemol), solist **Gheorghe Halmoș;** Simfonia a IV-a (Tragică) de Franz Schubert.

● Ciclul Studio '72–'73 al Filarmonicii (Debuturi, Afirmări, Confirmări) programează la 28 ianuarie în sala Studio-Ateneu recitalul de pian **Șerban Soreanu** (Bach, Beethoven, Webern, Adrian Rațiu) și recitalul de vioară **Radu Iancovici** (Bach, Suk, Grieg, Marcel Mihalovici).

● Un nou concert-dezbatere în Studioul din strada Nuferilor, pe tema unor creații contemporane de Mircea Istrate, Iancu Dumitrescu, Leib Nachman, Liviu Dandaru (30 ianuarie).

DISC

● Impusă atenției ascultătorilor într-un timp neobișnuit de scurt, compozitoarea, poeta și cîntăreața Renata Vasilescu ne oferă un al doilea disc, cuprinzînd trei melodii originale, de distinsă inspirație («Glasul muzicii», «Tu nu mai cînta» și «Doresc») și care, în afara interpretării oferite de autoare, se mai bucură și de colaborarea soliștilor Mihaela Mihai și Jean Păunescu. Acompaniază Orchestra de estradă a RTV (dirijor, Sile Dinicu) și Orchestra Ion Calistrache (EDC-10 263).

● «Capra cu trei iezi» și «Punguța cu doi bani» — cunoscutele povestiri ale marelui humuleștean Ion Creangă — sînt dăruite copiilor, într-o remarcabilă versiune maghiară, de către scriitorul Süto András. Casa noastră de discuri, preluînd o înregistrare a Studioului de radio din Tîrgu-Mureș, contribuie astfel, prin această valoroasă imprimare, la răspîndirea operei și numelui nemuritorului clasic moldovean (EXD-1 315).

● «Ți-aduci aminte, bădiță?», «S-o sculat măicuța-n zori», «Bade-al meu nu-i băiat rău» și «Mult mă ceartă măicuța» — strălucitoare bijuterii folclorice — ne fac să prețuim o gingașă reprezentantă a muzicii populare românești: Maria Enache-Pop. Cîntăreață înnăscută, interpretă cu deosebite calități, Maria Enache-Pop va trezi, fără îndoială, interesul nenumăraților iubitori ai cîntecului nostru popular. Acompaniază Orchestra George Vancu (34-EPC-10 251).

TEATRU

● **Valentin și Valentina** de Mihail Roscin (Teatrul tineretului din Piatra Neamț): din nou o versiune scenică a acestei piese lirice pentru tineret — care face atîta succes de public la Teatrul «Bulandra»! — de astă dată montată de regizorul Gabriel Negri, în decorurile lui Ștefan Hablinski și interpretată de Gelu Nițu, Ioana Pavelescu, Adria Pamfil-Almăjan, Marga Pavlidis, Sibylla Oarcea, Cătălina Murgea și alții.

● **Crizanteme muzicale** (Teatrul «Ion Vasilescu»): concert de muzică ușoară lipsit de pretenții, alcătuit din resursele locale ale trupei (trupă în care, desigur, strălucesc Cornel Constantiniu și Lucky Marinescu, dar în care mai există destule prezențe șterse și mediocre), spectacol pus în scenă cu acuratețe de regizorul Paul Mihail Ionescu și condus muzical — excelent! — de Valentin Grigorescu.

Lucky Marinescu

● **Aprindeți stelele** (Circul de stat—București): îmbrăcat în paiete, voaluri și pene de struț, agrementat de prezența revuistică a unui arătos corp de balet (dar nereușind prin aceasta din ordinea tradițională a spectacolelor de circ), «Aprindeți stelele» beneficiază de cîteva numere de bună calitate — zburători, mers pe sîrmă, dresură, acrobații la trapez etc. — dintre care cel puțin două de primă clasă: numărul de iluzionism, plin de umor și măiestrie, al lui Iosefini și dresura de cimpanzei a familiei Dermengi.

● **Sora cea mare** de A.M. Volodin (Teatrul dramatic «Bacovia»-Bacău): pornind în căutarea fericirii posibile — dar atît de greu de atins totuși — eroii piesei lui Volodin au ajuns pe scena teatrului băcăuan într-o transpunere scenică marcată în primul rînd prin sinceritate și prospețime. Regia: G. Teașcă. În distribuție, la premieră: Sanda Ghiculescu-Voica, Ioana Ene-Atanasiu, Sică Stănescu, Mihai Drăgoi, Liviu Rus și alții.

TV

NOUTĂȚI TV. În primul rînd — un program nou, cu o structură vădit îmbunătățită și ale cărui roade se vor evidenția treptat. Dialogul cu cititorii (ascultătorii, telespectatorii) necesar oricărui dintre mijloacele moderne de comunicare; televiziunii poate că cel mai mult. Salutăm deci reluarea — după o lungă și inexplicabilă absență — a emisiunii **Poșta TV** (marți, ora 21 45).

REPORTAJ. Micronul nu e «cantitate neglijabilă» — va încerca să demonstreze Galina Enișteanu în reportajul de la Uzina de mecanică fină-București (duminică, ora 20 10).

● Un **Prim-plan** cu Nicolai Ș.Nicolai, președintele C.A.P.-Însurățel (vineri, ora 20.00).

DEZBATERI. O Teleconferință de presă cu ministrul Gh. Boldur pe tema «Electrotehnica și electronica — ramuri prioritare ale cincinalului» (vineri, ora 18.50) ● Emisiunea **Cărți și idei** propune o discuție pe marginea volumului «Omul în lumea contemporană» (vineri, ora 22.30, pr. 2).

ȘTIINȚĂ. Emisiune-jubileu (100 de ediții) a populară rubrici **Mai aveți o întrebare?** (luni, ora 20 00) ● Sumar interesant al rubricii **Panoramic științific** (marți, ora 18.35).

LITERATURĂ. Într-o viziune radical și fericit revizuită, **Revista literară TV,** purtînd girul poetului și ziaristului Adrian Păunescu, ne propune un sumar bogat, divers, atractiv. Așteptăm multe, de pildă, de la «Cronica inepțiilor» (luni, ora 21.20).

TEATRU. La concursul de scenarii organizat de TV, «Accidentul» de Cristian Munteanu a obținut premiul I. Îl vom vedea în spectacol, într-o bună distribuție, în frunte cu Silviu Stănculescu (marți, ora 20.15) ● **Teatru scurt:** «La capătul nopții» de G.G. Rădulescu, cu Ilinca Tomoroveanu, Violeta Andrei, Matei Alexandru ș.a. (joi, ora 22.00, pr. 2).

FILM. «Aventurile lui Sherlock Holmes» cu Basil Rathbone, considerat de critica cinematografică ca cel mai bun interpret al celebrului detectiv (duminică, ora 20 30) ● «Strada Preerilor», în ciclul Jean Gabin al **Telecinematecii** (miercuri, ora 20.20) ● Fermecătorul film cu, despre, dar nu numai pentru copii, «Hugo și Josefina», producție a studiourilor suedeze (vineri, ora 20.20) ● Filmul bulgar «Drumuri» (sîmbătă, ora 18.00, pr. 2).

MUZICĂ. «Omul și muzica lui» este noul titlu al emisiunii muzicale de «duminică ora 11.10» ● «Cea mai bună Mme Butterfly» a anului 1972 a fost desemnată Wilma Vernocchi de la Scala din Milano, oaspete al studiourilor noastre (miercuri, ora 22.40).

FOLCLOR. Obiceiuri moldovene de iarnă (duminică, ora 19.00) ● Cîntă bihoreanca Florica Bodeuț (miercuri, ora 21.50) ● **Steaua fără nume** — Floarea din grădină și-a mutat emisiunea de luni pe joi (ora 21.10).

VARIETĂȚI. Printre selecțiunile de la Gala UNICEF: Frida Boccara, Lisbeth List, Marie Trini, grupul de copii «Les Jaksen» ș.a. (duminică, ora 21 50).

SPORT. Baschet masculin: Dinamo-Ignis Varese, în sferturile de finală C.C.E. (miercuri, ora 23.00) ● Cupa mondială la schi alpin Schruns — Austria (joi, ora 22.30, și sîmbătă, ora 22.40).

violeta Andrei

PRONO

Pronosticul cronicarului sportiv EFTIMIE IONESCU la Concursul Pronosport — etapa din 28 ianuarie 1973

I. Atalanta-Cagliari	(p)	1, x
II. Atalanta-Cagliari	(f)	1
III. Inter-Lazio	(p)	x
IV. Inter-Lazio	(f)	1
V. Juventus-Bologna	(p)	x
VI. Juventus-Bologna	(f)	x, 1
VII. Palermo-Milan	(p)	1
VIII. Palermo-Milan	(f)	x, 2
IX. Ternana-Napoli	(p)	1
X. Ternana-Napoli	(f)	x, 1
XI. Fiorentina-Sampdoria		1, x 2
XII. Lanerossi-Torino		x
XIII. Roma-Verona		1

COPERTA NOASTRĂ

Fotografie de Traian PROSAN

Prezentarea artistică Dan BÎRLĂDEANU

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Scînteii 1, Sectorul 1 Căsuța poștală 4112. Of. 33. Telefon 17 60.10—int. 1744 TIPARUL executat la Combinatul poligrafic «Casa Scînteii»

PREȚUL REVISTEI: 3 LEI

41 505

6
'73

FLACARA

ANUL XXII
NR. 922
3 FEBRUARIE 1973

SĂRBĂTORIREA CELUI MAI IUBIT ȘI PREȚUIT FIU AL POPORULUI ROMÂN

Am fost cu toții martori și participanți direcți la marea sărbătoare a poporului român, prilejuită de dubla aniversare a conducătorului partidului și statului nostru, cînd țara întreagă a ținut să aducă un călduros și vibrant omagiu eminentului militant revoluționar, tovarășul Nicolae Ceaușescu, omul și bărbatul care și-a consacrat 40 de ani, din cei 55 împliniți la 26 ianuarie, promovării intereselor fundamentale ale națiunii noastre, pentru triumful nobilelor idei ale socialismului și comunismului în România. Exprimînd sentimentele de fierbinte dragoste și recunoștință, de înaltă stimă și prețuire ale comuniștilor, ale oamenilor muncii din toate colțurile patriei — numeroși reprezentanți de frunte ai națiunii noastre, ai colectivelor de muncă, primi-secretari ai comitetelor județene de partid și Comitetului municipal București al P.C.R., militanți din ilegalitate, mesageri ai eroicei clase muncitoare, ai harnicei țărănimi, ai organizațiilor obștești, ai uniunilor de creație, oameni de toate vîrstele, români, maghiari, germani, femei și bărbați au ținut să adreseze un călduros «La mulți ani» celui mai iubit și devotat fiu al poporului român. În același timp, miile de telegrame sosite pe adresa Comitetului Central au adus de pe întreg pămîntul României dovada bucuriei, stimei și încrederii împărtășite de un întreg popor care vede în activitatea, gîndurile și aspirațiile secretarului general al partidului întruchiparea propriilor sale năzuințe de pace și progres, de dezvoltare neîntreruptă a României socialiste.

Sărbătorirea zilei de naștere a eminentului om de stat și de partid a constituit și un moment de prestigiu al învățămîntului românesc, o înflăcărată manifestare de stimă și dragoste a cadrelor universitare și a studenților față de conducătorul drag al partidului: conferirea titlului de Doctor Honoris Causa al Universității din București tovarășului Nicolae Ceaușescu.

Marea sărbătoare, prin care un întreg popor și-a exprimat înalta considerație și nețărmurita recunoștință față de conducătorul său iubit, pentru fermitatea și înțelepciunea cu care călăuzește opera de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, reprezintă totodată o nouă mărturie a atașamentului de nezdruncinat față de partid, a hotărîrii întregii noastre națiuni de a-și consacra întreaga putere de muncă pentru înfăptuirea generoaselor idealuri ale socialismului și comunismului pe pămîntul românesc.

Se înmînează diploma de Doctor Honoris Causa, conferită de Universitatea din București, secretarului general al Partidului Comunist Român, președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Prezentarea felicitărilor din partea corpului diplomatic.

«Alma mater» în sărbătoare. În curtea rectoratului, cadrele didactice universitare și studențimea bucureșteană întîmpină cu puternice ovații și aplauze sosirea secretarului general al partidului și a tovarășei Elena Ceaușescu.

Zeci de mii de locuitori ai Capitalei, prezenți în Piața Palatului, au urat «La mulți ani!» conducătorului iubit, exprimîndu-și din toată inima încrederea și recunoștința față de partid, față de cel mai bun fiu al poporului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

flacăra actualitate

CONTINUAREA RUBRICII DE ACTUALITATE ÎN PAG. 12-13; 20-21; 26-27-28-29 și 31

în șapte zile

Trăiește încă în noi, puternic, ecoul acelor momente de excepție, înălțătoare prin încărcătura lor de idei și emoții, care ne-au ajutat pe noi toți, indiferent de vîrstă, să ne înălțăm la rîndul nostru prin înțelegerea mai completă a personalității bărbatului aflat în fruntea țării și a partidului, a celui pe care l-am sărbătorit pentru 55 de ani de viață și 40 de ani de luptă în rîndurile de frunte ale partidului nostru comunist, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Odată cu chipul plin de lumină și dătător de încredere, cu întreaga sa făptură plină de energie și optimism, prezentă aproape zi de zi în casele noastre, știam că îi cunoaștem gîndurile și preocupările, activitățile zilnice, marile intenții ale partidului cărora cu atîta strălucire le-a dat contur, ni le-a făcut apropiate, transformîndu-le în propriile noastre gînduri, intenții și preocupări. Și cu toate acestea tot ce s-a scris și s-a spus în acele zile sărbătorești și mai ales tot ceea ce a spus în acele zile cu atîta profunzime, atît de omenește emoționat și atît de emoționant pentru noi toți, a avut darul să ne deschidă o carte care a relevat cu farmecul sincerității și adevărului marile dimensiuni ale acestei personalități unice în istoria neamului nostru. Nu vom relua aici datele biografiei sale — atît de strîns împletită cu cele mai importante momente ale luptei partidului în acești 40 de ani — marile evenimente politice la care am fost martori cu toții de la Congresul al IX-lea încoace și care poartă pregnant însemnele personalității sale. Despre toate acestea s-a vorbit și neîndoielnic că se va mai vorbi pentru că sînt pagini de o rară excepție în istoria noastră, a poporului român. Nu ne referim la ele numai pentru că în rîndurile de față ne-am propus să evocăm doar momentele acelor zile de iubire exprimate față de partid, față de minunatul om care este conducătorul tuturor celor ce trăim între granițele acestei țări — români, maghiari, germani și alte naționalități. Ne rememorăm astăzi cu bucurie vizitele de lucru făcute de tovarășul Nicolae Ceaușescu în județele Vaslui și Iași, apoi în întreprinderi, institute de cercetare și învățămînt din București, entuziasmul și dragostea cu care a fost întîmpinat pretutindeni de mii de oameni ai muncii, căldura cu care toți aceștia au urat românescul «La mulți ani» pentru binele țării, al partidului, al nostru, al tuturor Ședința comună a Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R., Consiliului de Stat și Consiliului de Miniștri, felicitările adresate de primii-secretari ai comitetelor județene de partid, de militanți din ilegalitate, reprezentanți ai oamenilor muncii, ai organizațiilor obștești, ai instituțiilor centrale, solemnitatea impresionantă pe care a prilejuit-o decernarea titlului de Doctor Honoris Causa al Universității din București, întîlnirile cu reprezentanții de frunte ai intelectualității și cu cadrele de conducere ale armatei au format toate, la un loc, un singur buchet al simțămintelor întregului popor de dragoste față de partid, de conducerea sa, de tovarășul Nicolae Ceaușescu. Ele au sintetizat prețuirea și admirația noastră a tuturor față de omul cu ziua de muncă cea mai lungă, față de strălucitele calități pe care le-a demonstrat ca conducător de partid și de stat, strîns legat de mase, caracterizat printr-un total devotament față de patrie, prin clarviziune, principialitate, dinamism și spirit novator, promotor ferm al principiilor umaniste, al eticii și echității socialiste. Toate manifestările care au avut loc au exprimat în același timp recunoștința întregului popor pentru marile realizări obținute sub conducerea partidului, unitatea de nezdruncinat în jurul partidului, a conducerii sale în frunte cu tovarășul Nicolae Ceaușescu. Numai un om care și-a contopit întreaga ființă în ființa poporului său poate face o asemenea nobilă confesiune de credință revoluționară, ca aceea făcută de tovarășul Nicolae Ceaușescu:

Sînt fiu credincios al poporului meu
Și-i știu și durerea și vrerea.
Dorința poporului este și-a mea:
Să fie mai puternic, mai fericit,
Liber, stăpîn pe-al său destin.
Mai mîndru, mai falnic, în comunism!

Petru ISPAS

Marți, 30 ianuarie 1973

O HOTĂRÎRE FERMĂ, PROBATĂ PRIN FAPTE

Prima lună a anului 1973 s-a încheiat cu succese remarcabile, colectivele de muncă din întreaga țară dovedind o dată în plus, prin fapte, hotărîrea fermă de a face totul pentru îndeplinirea cincinalului înainte de termen. Pretutindeni, comuniștii, oamenii muncii au arătat că stă în puterea lor ca, preluînd rezultatele anului precedent, să amplifice la scara întregii țări efectele de zi cu zi ale unei munci entuziaste și rodnice. Recentele vizite de lucru ale secretarului general al partidului au constituit, de asemenea, un prilej de afirmare a voinței ferme a întregului popor de a nu precupeți nici un efort în vederea îndeplinirii în bune condiții a sarcinilor de plan. Totodată, în mesajele adresate cu prilejul zilei de naștere a secretarului general al partidului, colectivele de muncă și-au exprimat hotărîrea unanimă de a-și concentra eforturile în direcțiile prioritare ale activității curente și de perspectivă: ridicarea calitativă și eficientă a întregii noastre activități. În paginile de față vă prezentăm cîteva aspecte din munca de zi cu zi desfășurată în mai multe colective de muncă.

grinzi de mari dimensiuni

Pentru prima dată în țara noastră au fost realizate, la Întreprinderea de prefabricate din Roman, grinzi de mari dimensiuni, cuprinse între 7 și 15 m și de 18 m lungime, destinate construcției marilor unități industriale. S-a asimilat totodată producția de serie a elementelor de planșeu din beton armat cu nervuri înclinate-marcante, sub care pot fi montate instalații termice de ventilație și de iluminat.

Editura didactică și pedagogică va pune la dispoziția învățămîntului de toate gradele, în anul de studii 1973-1974, circa 1 000 titluri de manuale într-un tiraj de circa 30 milioane exemplare.

Se acordă, de asemenea, atenție editării manualelor pentru școlile în care se predau limbile naționalităților conlocuitoare, fiind prevăzute în acest scop 210 titluri. În avansate stadii tipografice se găsesc unele dintre cele peste 100 tratate și cursuri universitare care vor fi puse la dispoziția studenților la începutul viitorului an de învățămînt.

milioane de lei prin autoutilare

Ferăstrăul alternativ de despicat carcase, cel cu disc, de despicat și tranșat, mașina de capsulat prin filetare, precum și trei noi tipuri de panouri de comandă și de alimentare la tensiuni nepericuloase sînt doar cîteva dintre produsele realizate de colectivul atelierului de prototipuri și piese de schimb din cadrul Întreprinderii de industrializare a cărnii din Sibiu. Caracteristica principală a acestor produse e noul.

Un calcul sumar demonstrează că prin realizarea acestor produse se obține o economie de circa patru milioane lei valută. Este suficient să amintim de asemenea că în cazul de față concepția românească este mult superioară celei străine, fapt ce conferă mașinilor caracteristici de funcționare ridicate.

Iată cîteva din multitudinea exemplelor ce se pot da: ferăstrăul realizat aici e singurul utilaj de acest gen existent astăzi pe piața internațională și e alimentat la o tensiune nepericuloasă — ceea ce înseamnă o bună măsură de protecția muncii. Consumul de energie este mai mic cu 35 la sută, iar greutatea mașinii e redusă cu 50 la sută față de produsele vechi, în timp ce productivitatea muncii crește, prin ușurința cu care este manipulat.

Tînărul colectiv al atelierului — format din nici o sută de salariați — și-a propus ca prin autodotare și producerea unei game variate de utilaje să reducă la maxim importul de mașini necesare abatoarelor, fabricilor de preparate și întreprinderilor din centrala viei și vinului.

Secretul succesului nu-l destăinuie ing. Viorel Trăușan, șeful acestui atelier. Este vorba de stilul de muncă existent aici. Drumul de la idee pînă la omologarea produsului nu depășește opt luni de zile, iar cel de la omologare pînă la producția de serie, 6 luni. Apoi, în cadrul atelierului, același om își urmărește produsele de la planșetă pînă la finalizare și mai departe, în exploatare. În felul acesta nu este numai scurtat timpul — adesea lung — al transformării ideii în practică, ci se și creează posibilitatea reliefării diferitelor aspecte legate de funcționarea mașinii, care pot fi imediat îmbunătățite.

sute de hectare redate circuitului agricol

În întreaga țară a fost declanșată o amplă acțiune menită să pună în valoare, chiar din această primăvară, mari suprafețe de teren supuse băltirilor sau cu exces de umiditate. Sîntem informați astfel că în județul Iași sînt prevăzute lucrări de desecare și de îndiguiri locale ce vor contribui la refolosirea unor mari suprafețe de teren arabil. Mari șantiere de îmbunătățiri funciare au fost organizate și în raza cooperativelor agricole de producție din Brăilești, Andrieșeni, Podu Iloaiei, Țibănești și Erbiceni. Pînă la începerea campaniei agricole de primăvară, în această zonă a țării vor fi redate agriculturii circa 10 300 hectare supuse în prezent excesului de umiditate, realizarea integrală a acestei acțiuni însumînd 352 000 metri cubi terasamente de canale.

Importante lucrări de hidroameliorații au loc și în zonele din sudul țării. În județul Teleorman, de unde vă prezentăm și fotografia de mai sus, cooperatorii și-au propus desecarea unei suprafețe de teren de circa 10 000 hectare.

exportul — preocupare centrală

Pe baza unor studii amănunțite ale cererilor pe piața mondială, la Uzina de mașini electrice din București s-au depus în ultimii ani eforturi susținute care au determinat schimbări substanțiale în construcția mașinilor electrice, alinierea la normele și standardele internaționale, obținerea unei calități la nivelul celor mai înalte exigențe. De exemplu, s-a trecut la ridicarea clasei de explozie la motoarele antiexplozive, la fabricarea de grupuri electrogene automate și la alte modificări constructive care ridică indicele de vandabilitate. Pe de altă parte, în produsele uzinei este încorporată din ce în ce mai multă inteligență românească, astfel că pe an ce trece se reduc sumele plătite pentru drepturile ce decurg din licențe străine. De exemplu, grupurile convertizoare de medie frecvență (2 500–8 000 Hz), care sînt mult solicitate la export, sînt o invenție a ing. Victor Bunea, laureat al Premiului de Stat. De remarcat de asemenea că în ultimii ani a crescut simțitor tehnicitatea multor produse, întrecîndu-se caracteristicile unor produse similare fabricate de firme cu o veche tradiție în ramura respectivă. Concludentă este relația dintre kilograme și kilowați la motoarele asincrone cu rotorul în scurtcircuit. La acest motor, produs de UMEB, relația corespunde cifrei de 7,65; la Siemens — 8,3; AEG — 8,4; ACEC și CEM — 9,1, ceea ce arată că motoarele românești sînt mai ușoare la aceeași putere, implicit cu un preț de cost mai redus. În anul 1972 o treime din producția totală a uzinei a luat calea exportului, iar în prezent, din cele 450 sortimente fabricate în uzină, se exportă 300 în 45 de țări de pe toate continentele. Pentru anul acesta s-au prevăzut creșteri cantitative și lărgirea gamei de produse exportate. Interesant de observat este faptul că datorită ridicării calității și a performanțelor superioare ale produselor fabricate de UMEB, ele se bucură de succes chiar în țări foarte dezvoltate din punct de vedere tehnic, cum sînt R.F.G., Italia și Franța — pentru a menționa numai cîteva. O pondere mare în exporturile uzinei o vor căpăta în 1973 țările în curs de dezvoltare din Asia și Africa.

OAMENI DE LA «CALD» ȘI «RECE»

de Nicolae CRISTACHE • Fotografii de S. STEINER

Să ne închipuim că bucureștenii s-ar înțelege între ei și, simultan, ar pune în funcțiune toate aparatele, instrumentele, utilajele, într-un cuvînt tot ce consumă energie electrică — de la aparatele de ras pînă la agregatele-gigant din uzine și fabrici; necesarul de energie care ar rezulta poate fi asigurat de două turbine a cîte 300 MW fiecare. Despre proporțiile unor asemenea turbine ne dăm seama amintind faptul că aburii necesari acționării lor sînt pregătiți într-un cazan înalt cît blocul «Intercontinental». Acești giganți sînt realizați la Uzina de mașini grele București, în cadrul unei adevărate platforme industriale care se întinde de-a lungul Șoselei Berceni, de la bulevardul Metalurgiei (dincolo de Spitalul nr. 9) pînă în apropierea liniei de centură. U.M.G.B. este, ceea ce se cheamă în termeni inginerești, o uzină integrată, adică la un capăt al fluxului tehnologic se găsesc minereurile și deșeurile de fier vechi. În timp ce la celălalt capăt apar turboagregatele de care am amintit. Titlul generic de «mașini grele» se datorește faptului că aici se produc nu numai turbine (ele au fost un exemplu), ci și piese turnate și forjate, piese unicat, de înaltă performanță tehnică, oțeluri electrice speciale pentru turbine, pentru osii și roți monobloc, pentru linii de ciment de 3 000 tone în 24 de ore etc. Tot ce se produce la U.M.G.B. sînt performanțe tehnice unice în țară, iar în lume nu există decît cîteva firme cu un profil asemănător. Prima turbină de 330 MW se află pe standul de probe. Cine sînt autorii acestei performanțe? Despre cîțiva dintre ei citiți reportajul care urmează.

DESPRE O STATUIE PE CARE UN SCULPTOR AR NUMI-O PATERNITATE

Dintr-o dată n-am mai fost sigur de alegerea pe care o făcusem. În fața mea secția de turbine își desfășura alcătuirea tehnică asemenea unui rachetodrom. Vizitez împreună cu adjunctul șefului de secție principalele ateliere, dar gîndurile mele se întorc cu o zi în urmă, în hala oțelarilor. Revăd ușa dinspre birouri. În dreptul ei se profilează statura unui bărbat neobișnuit de înalt. În fața lui, o femeie care, din unghiul meu, pare un copil. Stau de vorbă, dar din cauza depărtării amîndoi au ceva din aerul încremenit al unei statui; sculptorul și-ar fi intitulat cu siguranță opera Paternitate. Bărbatul pleacă de lîngă noi cu cîteva clipe mai devreme. S-a scuzat: «soția mea». Cineva a adăugat: «ingineră. Lucrează tot în uzină». Inginerul Moldovan revine lîngă noi. Urmăresc mîna care trasează o linie imaginară; pe alocuri, pielea este atît de întinsă și de transparentă încît pare de celofan. Linia imaginară a inginerului Vasile Moldovan trece acum prin dreptul cuptoarelor ca doi oameni de zăpadă în bureții cărora au loc explozii solare; limbi de foc izbucnesc ritmic în afară, oamenii se dau în lături. Un muncitor privește curios spre mîna întinsă; ceilalți se prefac indiferenți. Cuptoarele au fiecare cîte 50 de tone: ca cele de la Hunedoara. Umegebiștii spun că cele de la Hunedoara sînt mari ca ale lor. Oțelurile pe care le produc ei sînt oțeluri speciale, electrice sau — în limbajul lor — «înalt aliate». Numai în primele 8 zile ale anului au dat peste plan circa 200 tone de oțel înalt aliat. Arătătorul mîinii inginerului se oprește în dreptul scării pe unde am urcat. Platforma oțelăriei este un fel de scenă, un podium ridicat în mijlocul halei, pe care au fost instalate cuptoarele. Jos, de la înălțimea amfiteatrului, restul halei apare ca un șantier arheologic: vase, lingouri, retorte, țevi, praf, cazane, forme de o geometrie stranie, aparent fără nici o folosință, fum, foarte mult fum sau aburi; inginerul este transpirat, broboane mari alunecă pe obrajii stacojii în lumina cuptoarelor și parcă din nou disting petele de celofan pe care le surprinsesem pe mîna întinsă. Îmi spun că așa trebuie să arate probabil toate fețele și mîinile de oțelari. În fundal, acoperind deschiderea unei jumătăți de hală, presa de șase mii de tone forță, cea mai mare și singura din țară de această mărime și capacitate. Numai mastodontul ăsta ca un vinclu e în măsură să forjeze proiectilele (rotoare) din secția de turbine.

PASIUNEA UNUI TURNĂTOR ȘI DIN NOU DESPRE VASILE MOLDOVAN

Privesc de un timp indeterminant într-o groapă. Dealtfel, întreaga secție de turnătorie nu e altceva decît o alternare continuă de gropi și movile, de platforme și șanțuri. Privesc în groapa aceea carapacea de ciment sau lut a unui model, îmi figurez fantezia apropiată de artă a modelatorilor, marea lor îndemînare, și nu înțeleg pentru ce tinerii ocolesc o meserie atît de pasionantă. «Este o meserie dură, îmi spune inginerul Petre Oprea, pe cît e de frumoasă, pe atît e de dificilă». Sub traiectoria ca un segment de arc a mîinii, inginerul deschide o lume: de sub pămînt țîșnesc explozii de scîntei ale lămpilor de sudură, macarale galbene huruie sub bolta halei, tineri sfarmă roci de siliciu, fețele le sînt mînjite de praf, muncitori în salopete murdare se apleacă și împing mecanisme necunoscute mie, blocuri de piatră ori de oțel sînt împrăștiate peste tot... «Cînd am turnat prima lingotiera de 40 de tone au asistat cinci miniștri. Acum lingotierele de 200 de tone le toarnă nea Vasile și nu mai asistă nici directorul. Ce înseamnă asta? Oamenii au crescut odată cu uzina, de la inginerul șef la cel mai tînăr turnător. Cînd vin străinii pe aici, în vizită, se minunează, ne minunăm și noi cînd aflăm că japonezii au turnat o piesă de 400 de tone fără nici o fisură ori derogare tehnologică. Ne ambiționăm. Revedem tehnologiile, le perfecționăm, elaborăm altele. Știm că piesa aceea a japonezilor a fost un unicat, dar n-avem liniște. Nu stă nimeni pe loc. Nu stăm nici noi. Recent am elaborat, nu eu, ci un grup de ingineri și muncitori, tehnologia pentru o presă după un proiect ITCM. Este prima de acest fel din țară. În meseria noastră nu ajungi să te plictisești sau să te plafonezi. Mai degrabă fugi, te prefaci bolnav, dai orice să scapi, dar de plafonare nu se poate plînge nimeni. Fiindcă, trebuie să știți, la o uzină nouă, mai ales în București, dau mulți năvală: case, buletin, după aia o șterg prin minister, la institute de cercetări. La fel de frecvente sînt însă și cazurile inverse. Vine cîte un inginer stagiar. Ți-e nu știu cum să-l înhami de la început la greu. Îl iei cu binișorul, să nu se sperie: pe la investiții, într-un birou... Dar îl vezi cum adulmecă, cum își bagă nasul peste tot, cum n-are astîmpăr... Odată descoperită vocația de turnător, poți dormi liniștit, poți să-i dai orice, nu-l mai smulgi nici cu tancul din turnătorie. Este unul, Nicolae Olteanu, abia a venit, cred că de-aici iese la pensie... Nu-i mai trebuie altceva. La fel e și la oțelărie. Există oțelari. Atît. Cei care rămîn. E unul fantastic. Cred că nici viața nu o iubește cum iubește oțelul. Vasile Moldovan.

Am tresărit probabil, pentru că interlocutorul meu se întrerupe:

— Îl cunoașteți?

Mi-am amintit de silueta înaltă, de pielea întinsă și transparentă ca de celofan:

— Oarecum.

— Era să moară. A făcut explozie cuptorul. El a fost cel mai grav rănit. Și acum poartă urmele accidentului.

În urechi îmi revin cuvinte neînțelese, auzite pe platformă, sfîrșitul unei fraze. «mama lui a murit tot în fabrică». Și parcă omul acela adăugase: «arsă». Nu eram sigur. Aș fi vrut să cer o lămurire, dar Petre Oprea schimbase vorba. Oameni ca el și ca Vasile Moldovan nu insistă asupra unor astfel de lucruri. Îmi aminteam chiar că inginerul îmi vorbise el însuși despre accident, dar de el nu pomenise nimic. Nu mai ascultam. De ce se făcuse Vasile Moldovan oțelar? O sfidare a destinului? Sau dimpotrivă: chemarea lui implacabilă?

În primele zile ale anului, circa 200 tone de oțel înalt aliat peste plan

« secția de turbine își desfășura alcătuirea tehnică asemenea unui rachetodrom»

Ciudată pasiune mai este și asta de oțelar!

DIN NOU ÎN SECȚIA DE TURBINE

...Nu încăpea nici un dubiu. Inima îmi rămăsese la secția «cald» cum i se spune, alături de oamenii aceia pe la care am trecut fără nici un țel în legătură cu reportajul de față, ci doar așa,ca să cunosc uzina. Acum îmi părea rău că nu-i alesesem pe ei eroi ai reportajului meu.

Ocolisem de cîteva ori secția de turbine și trebuia să o iau de la capăt

Devin mai atent la cuvintele însoțitorului meu. Cunoșteam dintr-o discuție anterioară eforturile uneori de-a dreptul eroice ale muncitorilor și inginerilor care în urmă cu trei ani începuseră producția de turbine. Ca să-l asigur de înțelegerea mea sau numai așa fiindcă ne-am oprit îi spun, referindu-mă la zilele în care aproape nu părăsise uzina, că în fond în muncă trebuie să căutăm toate satisfacțiile sau așa ceva. «Nu», răspunde el și politețea îl obligă să zîmbească pentru a atenua asperitățile negației. «Să nu credeți că vrem să facem pe eroii, nu ne face plăcere să ne petrecem aici nopțile, nu spre asta tindem. Există familii, biblioteci, săli de sport... A fost nevoie, și dacă a fost nevoie nu ne-am tocmit»

Sînt de acord cu adjunctul șefului de secție. Observația lui este profundă și de conținut. Dar parcă totuși acel «a fost nevoie» aparține prea mult disciplinei, fiindcă eu, descumpănit de atîta precizie și automatizare, mă întreb în ce fel un strungar care introduce o bandă perforată în mașina cu comandă numerică și așteaptă ca să apară piesa pentru a o stivui lîngă

OAMENI DE LA «CALD» ȘI «RECE»

Prima turbină de 330 MW se află pe standul de probe, dar pe diferitele trepte ale procesului tehnologic sînt în fabricație reperele altor 10 turbine.

celelalte se poate îndrăgosti de meserie în aceeași măsură ca și acei pe care mi-ar plăcea să-i numesc Prietenii-mei-de-la-«cald».

Strungarul Emil Grosu deschide ușa unui frigider burdușit ca un tranzistor. Sute, mii, poate zeci de mii de fire, butoane, clapete... O microindustrie. «Eram printre cei mai buni strungari, douăzeci de ani vechime în meserie, oamenii aveau încredere în mine sau numai păreau să aibă, ce ar fi putut face altceva, nici ei nu știau mai mult ca mine, mașina ce-i drept era automată, cum ați văzut-o, dar o stringere de inimă tot am avut, știam că e bine reglată, că e nouă, dar una e să te uiți, cum făcusem prin locurile unde am fost la specializare, și alta e să vină macaraua să-ți așeze în strung proiectilul, cum îl ziceți dumneavoastră, și care nu costă decît cîteva milioane. Dă-i găuri! Nu-mi venea să mă apuc, de întrebat nu aveam pe cine. „Lasă, nea Emile, mi-a spus inginerul Ulmeanu, reușim noi". Băiat de treabă inginerul, el mi-a mai dat curaj, parcă nu mai eram singur, nu vedeam în față decît milioane și mașinile alea de control prin ultrasunete care nu admit o toleranță mai mare de 0,008 mm...» Palma grea, mînjită de ulei, mîngîie răceala oțelului, degetele caută asperități, metalul e neted ca foaia de magnet, cu ochi mă îmbie să fac și eu același lucru Nu mi-am putut stăpîni un zîmbet și

— De ce zîmbiți?

— Îmi povestea cineva, răspund, la fel ca dumneavoastră, cum în ziua cînd trebuia să înfigă pentru prima oară cuțitul de strung în «bivolul negru», cum îl zicea el, dispăruseră toți de prin apropiere, pentru ca pe urmă, la sfîrșit, cînd lucrarea a fost terminată să apară vreo treisprezece inși care se fotografiau lîngă piesa finisată, fără el bineînțeles; ei i-ar fi spus unui șef, acesta i-a zîmbit și l-ar fi admis în cercul lor

— Au fost și d-astea... Așa-i la început. Acum, noi, comuniștii din uzină, ne-am luat angajamentul să creștem fiecare un număr de tineri pe lîngă noi. Asta ne obligă și pe noi, și pe ei. Fiecare am dori ca tinerii de care răspundem să iasă cei mai buni și nu o dată ne trezim că ne lăudăm cu performanțele lor ca și cum ar fi propriii noștri copii

Trecem pe lîngă un șir de mașini de frezat și alezat orizontale, ale căror capete închid cu înălțimea lor perspectiva plafonului ca niște trambuline de concurs, în spate lăsăm arcurile de triumf ale mașinilor portale, în capătul din față al halei se ridică uriașa carcasă rotor alternativ de 120 de tone ca modulul unei rachete, mai la stînga, în fund, în fața unei cortine, standul de probe... Prima turbină a fost montată și așteaptă să intre în probe tehnologice. Pînă să ajungem acolo mă interesez despre un caz auzit în trecere, despre un muncitor căruia în zilele de execuție a primului rotor i-a albit pur și simplu părul

— Vedeți, ne spune muncitorul specialist George Popa, mașinile astea automate par să lucreze singure, în realitate prețuirea unui strungar, de exemplu, trebuie să fie nu numai de cîteva ori mai mare, dar și de altă calitate, mai fină, alte simțuri lucrează, creierul e mult mai solicitat; prin specificul muncii la noi în uzină fiecare muncitor e implicat în întregul proces tehnologic, la un colos de-ăsta de metal ca să-l prelucrezi nu e suficientă o singură meseric, el trece prin multe mîini, îți vine un strug de oțel care costă, să zicem, 800 000 de lei și cînd îl dai jos costă 2 000 000, de la tine trece la altul care mai adaugă și el alte sute de mii, n-ai voie să greșești pentru că nu greșești numai munca ta, ci a tuturor celor de pînă la tine... Eu sînt bătrîn în meserie dar abia acum pot spune că simt ceea ce înseamnă adevărata mîndrie de muncitor

«...îmi figurez fantezia apropiată de artă a modelatorilor, marea lor îndemînare și nu înțeleg pentru ce tinerii ocolesc o meserie atît de pasionantă».

După vizita pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu a efectuat-o la U.M.G.B., în urma indicațiilor primite, colectivul oamenilor muncii și-a luat angajamentul să realizeze acest cincinal în patru ani, șase luni și paisprezece zile. În legătură cu acest angajament, inginerul Lucian Georgescu a declarat: «Avem tot ce ne trebuie pentru a ne îndeplini obligațiile asumate. Mașini am avut de la început, de oameni mai avem nevoie... Și ei există acum...»

UN VIITOR LABORATOR AL OGOARELOR

Interviu cu ing. Axente TISAN directorul Combinatului de îngrășăminte chimice-Arad

— Tovarășe director, se cunoaște, mai mult sau mai puțin, faptul că în vatra comunei Vladimirescu de lîngă Arad se ridică un nou combinat de îngrășăminte chimice; care este profilul producției viitorului combinat?

— Combinatul de îngrășăminte chimice-Arad este o unitate care prin producția ce o va da în anul 1975 va adăuga o nouă verigă industriei chimice românești producătoare de îngrășăminte pentru culturile agricole din cîmpiile Mureșului, Crișurilor și Timișului. Acolo, lîngă comuna Vladimirescu, se înalță verticalele de beton ale viitorului combinat care va produce cinci sortimente de îngrășăminte complexe. Acestea conțin, în diferite proporții, cele trei principale elemente nutritive pentru plante: azot, fosfor și potasiu (N,P,K)

— Ce ne puteți spune despre organizarea și dotarea viitorului combinat?

— Combinatul cuprinde trei mari fabrici tehnologice: de amoniac, de acid azotic și de îngrășăminte complexe. În afară de acestea mai dispune de o termocentrală care va furniza energie termică și o parte din energia electrică necesară, de instalații pentru tratarea, demineralizarea și epurarea apelor industriale, de o instalație pentru obținerea azotului și a oxigenului, de un atelier mecanic modern și de alte instalații anexe. Acest combinat va fi una dintre marile unități ale industriei chimice la care s-au adoptat cele mai moderne tehnologii existente pe plan mondial, iar utilajele și instalațiile se vor realiza în țară în proporție de peste 75%. Va începe să producă la sfîrșitul anului 1974, după efectuarea probelor mecanice și tehnologice. Ca orice mare platformă industrială, și aceasta se va dezvolta în continuare, prevăzîndu-se de pe acum dublarea capacității de producție în cincinalul următor.

— Cum v-ați îngrijit de pregătirea cadrelor necesare?

— Recrutarea personalului căutăm să o facem.

(Continuare în pag. 10)

PUBLICITATE

UN VIITOR LABORATOR AL OGOARELOR

(Urmare din pag. 9)

în măsura posibilităților, pe plan local, iar pregătirea — prin diferite forme de școlarizare: școli profesionale, școli de maiștri, cursuri de calificare de scurtă durată și în cadrul liceului de chimie din Arad, înființat odată cu combinatul. Absolvenții vor efectua un stagiu de practică de 6—12 luni în cadrul altor unități cu profil similar din țară.

În viitor ne vom construi propriul nostru grup școlar, chiar în comuna suburbană Vladimirescu, format din liceu de chimie și școală profesională.

Pentru deservirea instalațiilor de înaltă tehnicitate, pe lîngă operatori chimiști avem nevoie de multe alte meserii ca: electricieni, lăcătuși, strungari, frezori, sudori, cazangii ș.a. pe care dorim să îi recrutăm din comunele imediat învecinate combinatului: Vladimirescu, Horia, Mîndruloc, Sîmbăteni, Ghioroc.

— *Ce înseamnă amplasarea combinatului aici, pentru locuitorii din Vladimirescu și pentru cei din împrejurimi? Dar pentru economia județului Arad?*

— Înseamnă, în primul rînd, noi locuri de muncă «acasă» ca să zic așa, precum și alte avan-

taje de interes obștesc ca: grup școlar de chimie, blocuri de locuințe, creșă și grădiniță, complex comercial, extinderea liniei de tramvai pînă în comună și dotarea ei cu tramvaie moderne, elegante, confortabile și cu viteză de circulație sporită. Pentru județ, combinatul chimic va însemna un important spor de producție și o creștere substanțială la îmbunătățirea nivelului productivității muncii pe județ. Datorită gradului avansat de mecanizare și automatizare, instalațiile vor fi deservite de un număr relativ mic de oameni, realizîndu-se o productivitate de peste, 500 000 lei pe salariat.

— *Există unele temeri în privința poluării mediului. Acestea sînt justificate?*

— Nicidecum! Noxele sînt neînsemnate și fără nici un efect asupra mediului înconjurător chiar și din imediata vecinătate. Apele chimic impure se neutralizează local în fiecare instalație și apoi se supun unei neutralizări fine într-o instalație în care se colectează toate aceste ape. Se va realiza o instalație pentru reținerea și eliminarea ionilor de amoniu.

PUBLICITATE

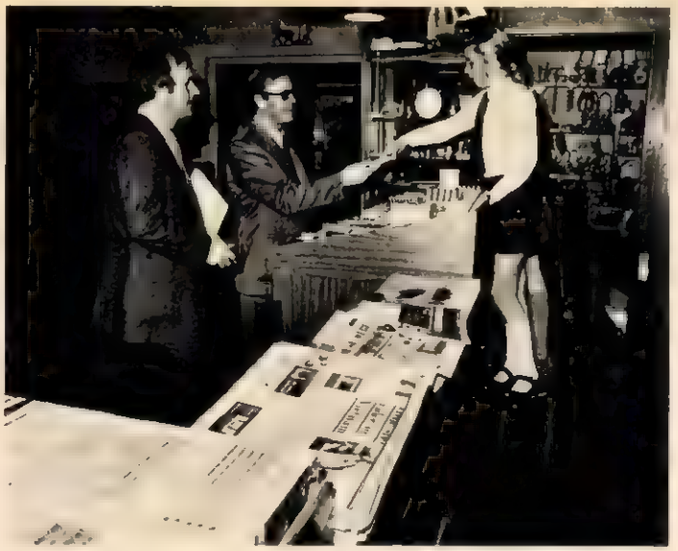

JOCUL DE-A MOTELUL...

O îndrăzneață inovație a proprietarului motelului «Postiljon» din Arnhem (Olanda): întregul personal de deservire — recepționeri, garderobieri, chelneri, picoli, barmani ș.a. — este ales dintre băieți și fete în vîrstă de 12 ani sau pe aproape. După o perioadă de pregătire de o săptămînă la locul de muncă, copiii au fost puși la treabă. Iar treaba merge! Motelierul a intuit perfect (sau poate chiar a făcut un studiu psihologic) trăsătura fundamentală a copiilor de pretutindeni și dintotdeauna: puși să facă treabă de oameni mari, ei fac din asta un joc, un joc nu numai entuziast ci și serios, cu rezultate optime. Inovatorul poate să se felicite: serviciul în motel merge strună, oaspeții sînt mulțumiți, afacerile prosperă. Și nici măcar de cheltuieli de reclamă n-a fost nevoie. Întrebarea e însă: o fi acest experiment și în interesul copiilor, al formării personalității lor? Nu prea ne vine să credem...

MINI MISS U. K. 1973

Nici n-a început bine anul cînd la Londra a fost aleasă prima Miss a lui 1973. Titlul întreg al concursului: Mini Miss U.K. (United Kingdom — Regatul Unit). Titlul suprem, după selecția celor 300 de candidate în vîrstă de la 3 la 6 ani, a revenit domnișoarei Elizabeth Seal, de 4 ani și jumătate, căreia însă puțin îi pasă de titluri, încoronări, fotografii festive și celelalte fleacuri.

BĂTRÎNEȚEA? NU EXISTĂ...

Leopold Stokowski, marele dirijor al veacului nostru, își ascunde cu cochetărie vîrsta. Se știe însă că el a împlinit 90 de ani, ceea ce nu-l împiedică deloc să-și continue munca, adeseori istovitoare, de conducător al celor mai ilustre formații simfonice din lume. Iată-l, plin de prospețime și mulțumit, pare-se, de niște efecte sonore obținute la o repetiție cu formația londoneză New Philarmonic Orchestra, în ajunul concertului de la Albert Hall din 11 ianuarie.

TE APUCĂ AMETEALA...

Lung de 500 de metri, înălțimea de la sol atingînd în unele puncte 200 de metri, noul pod de cale ferată de pe linia Belgrad-Bar, în construcție, este considerat ca o lucrare tehnică de artă și de mare îndrăzneală inginerească. Construcția întregii magistrale feroviare dealtfel, care străbate regiunea aspră a Muntenegrului, pe malul sting al văii stîncoase Mala Rijeka, este considerată o realizare de prim ordin sub raportul dificultăților naturale neobișnuite care au trebuit să fie învinse.

flacăra actualitate

clădiri rezistente la cutremur

• O invenție românească în domeniul construcțiilor aplicată în 27 de județe și înregistrată în mai multe țări din lume.

Diafragme (panouri plane) realizate din beton armat monolit prin folosirea noului procedeu în construcții.

Pot, oare, clădirile, în special blocurile cu multe etaje, să reziste seismelor, chiar dacă cutremurul este de gradul opt sau de gradul nouă? O recentă invenție românească în domeniul construcțiilor, brevetată în țară și înregistrată în mai multe țări străine, încearcă să dea întrebării de mai sus un răspuns pozitiv. Este vorba de folosirea unui procedeu nou și a unui utilaj, de asemenea nou, denumit în limbajul specialiștilor «Agregat de cofraje pentru executarea construcțiilor cu diafragme din beton, conformate antiseismic». Cu alte cuvinte, o metodă prin care se înlocuiește, în construcții, zidăria portantă (groasă) prin panouri plane, subțiri, dar foarte rezistente, elaborate din beton armat. Autorii ideii: ing. Ion Neacșu, ing. Nic. Găină, ing. Răzvan Georgescu, toți trei de la INCERC (Institutul de cercetări în construcții și economia construcțiilor). Din același grup de inventatori face parte și ing. Aurel Rusei, directorul unei întreprinderi de construcții din Bacău, primul dealtfel care a aplicat metoda.

— Datorită noului procedeu — ne declară ing. Ștefan Dinescu, șeful compartimentului invenții și inovații de la INCERC — se asigură nu numai rezistența clădirilor la seisme puternice, dar se obțin și importante economii la prețul de cost. Astfel, ritmul de execuție al blocurilor de locuințe crește pînă la realizarea a două apartamente în 24 ore (o clădire în 3 luni); cofrajele cu care se fabrică panourile se pot folosi pînă la peste 500 de ori, tencuiala pereților este eliminată; se face o economie totală de lemn.

Pînă acum — adaugă interlocutorul nostru — invenția a fost aplicată în 27 de județe și este în curs de generalizare în întreaga țară. În 1973 — după cum s-a planificat — aproape 37 la sută din totalul lucrărilor de construcții de locuințe va fi realizat prin folosirea agregatului inventat recent și a noii metode.

interviul săptămînii

cercetări folclorice

Institutul de etnografie și folclor lucrează de mai multă vreme la alcătuirea a două studii importante: Atlasul etnografic al Republicii Socialiste România și Colecția națională de folclor. În legătură cu aceste preocupări, tovarășul Mihai Pop, directorul institutului și președintele Societății internaționale de folclor, ne-a declarat: «Pentru Atlasul etnografic au fost definitivate chestionarele — absolut necesare în etapele ulterioare ale cercetărilor — și s-a trecut la sondajele de teren. Pentru Colecția națională de folclor au fost elaborate volume tematice de literatură, muzică și dansuri populare (în vederea alcătuirii unor tipologii ale fiecărei categorii de creație populară), precum și un amplu corpus de texte selectate însoțite de comentarii. Institutul a studiat, mai ales, caracteristicile cîntecelor epice și ale poeziei lirice populare. Dispunem de asemenea de studii interesante privind caracteristicile instrumentelor populare, tipologia dansurilor, muzica populară.

În colaborare cu Muzeul Brukenthal, institutul lucrează la realizarea în orașul Sibiu a unui muzeu de instrumente populare. Vă mai informăm de asemenea că investigațiile întreprinse anul trecut în județele Bihor, Brăila, Prahova, Sibiu vor fi urmate de cele efectuate în 1973 în localități din Hunedoara și Maramureș. Aici vor fi inițiate testări în teren după metode și tehnici noi de cercetare folclorică (în special metoda de analiză semiotică a faptelor populare). Se vor urmări, totodată, transformările care au intervenit în viața folclorică a satului. Institutul va acorda o atenție deosebită modului în care mediul rural asimilează bunurile culturii socialiste, consecințele acesteia asupra vieții folclorice locale.

Ca membru al Societății internaționale de folclor și al Consiliului internațional pentru muzică populară, Institutul colaborează la alcătuirea Tratatului internațional de instrumente muzicale, la sistematizarea pe tipuri a melodiilor folclorice și la elaborarea unei terminologii generale privind coregrafia.

reținеți: pînă la 25 februarie!

Odată cu venirea zăpezii și a frigului s-a inaugurat în toată țara «Tîrgul de iarnă». Tîrgurile sezoniere, răspîndite sub diferite forme în multe țări, reprezintă o metodă modernă folosită în comerț, în scopul creării unor avantaje cumpărătorilor.

În același timp, tîrgurile contribuie la mărirea vitezei de rotație a fondului de marfă, la eliberarea unor spații pentru mărfurile sezonului următor, fiind totodată un mijloc de reclamă a mărfurilor respective.

Reducerile substanțiale — 25% — au atras în ultimele zile un număr sporit de cumpărători în raioanele de paltoane pentru bărbați, femei și copii, pardesie pentru femei, mănuși căptușite cu tricot, cizme și ghete P.V.C. și alte mărfuri.

Fotografia noastră, surprinsă la Magazinul «Victoria» din București, înfățișează o clientă care ne arată mărfurile pe care le-a putut cumpăra din economia realizată la cumpărarea unui palton de 2 019 lei (reducerea de 25% a reprezentat 504 lei!).

atenție, motor!

Francisc Munteanu a părăsit — deocamdată — filmul de autor, de dragul unei colaborări cu regizorul Virgil Calotescu. Nădăjduim că din această cooperare artistică (dublată, bănuim, și de un schimb de experiență) principalul cîștigător va fi publicul. Filmul *Dragostea începe vineri* — realizat sub egida Casei producătoare nr. 5, condusă de Dumitru Fernoagă — repropune o întîlnire cu tineri eroi contemporani, întîlnire așteptată totdeauna cu interes. Din distribuție fac parte: Adina Popescu, Reka Nagy, Vasilica Tastaman, Peter Paulhofer, Virgil Ogășanu, Toma Caragiu, Cornel Coman, Sergiu Nicolaescu. Operator — Nicolae Girardi.

veşti dintr-o lume de mult dispărută

• La nord de Mizil s-au descoperit urmele unui mare centru meşteşugăresc din secolele V-VII şi necropolele unor populaţii străvechi.

De zece ani arheologul Victor Teodorescu, directorul Muzeului de istorie al judeţului Prahova, «sapă» într-o regiune deluroasă situată la nord de Mizil. Aici, într-un loc fermecător, înconjurat de păduri, numit Valea Budurească, pe un perimetru de patru-cinci kilometri pătraţi, sînt îngrămădite nenumărate vestigii ale unei lumi de mult dispărute. Cea mai importantă descoperire o constituie scoaterea la lumină în aceste locuri a urmelor unui număr de zece aşezări din perioada formării poporului român, (secolele V–VII), toate la un loc constituind la vremea lor un important centru meşteşugăresc. S-au găsit cuptoare de redus minereu, unelte de prelucrare a fierului şi chiar multe produse finite, marea majoritate necesare agriculturii (seceri, fiare de plug etc.). O mare surpriză a constituit-o însă descoperirea în Valea Budurească a urmelor unor ateliere de confecţionat podoabe (cercei, brăţări, pandantive, aplice etc.). S-au găsit în pămînt nu numai podoabe gata fabricate, ci chiar tiparele în care erau turnate. «Bijuteriile» pentru femeile de-acum aproximativ 1500 de ani erau confecţionate din fier sau din plumb amestecat cu bronz sau argint. Este interesant de relevat faptul că podoabele erau realizate cu un deosebit gust artistic.

Este, de asemenea, demn de amintit că pe aceleaşi locuri pe care s-a descoperit «Centrul meşteşugăresc» existent între secolele V şi VII a existat viaţă omenească încă cu multă vreme în urmă. Dovada: descoperirea aici a unei necropole din vremea dacilor liberi (secolul III), a unei necropole dintr-o epocă mai veche, aparţinînd tracodacilor şi, în sfîrşit, o necropolă şi mai veche, de la începutul epocii bronzului, aparţinînd unei populaţii indoeuropene din care au descins triburile tracice de mai tîrziu. Materialele arheologice descoperite urmează a fi cercetate. Cîteva dintre ele — deosebit de importante — se şi află la Muzeul de istorie a R.S.R. din Bucureşti.

Săpăturile vor continua şi în acest an.

F. URSEANU

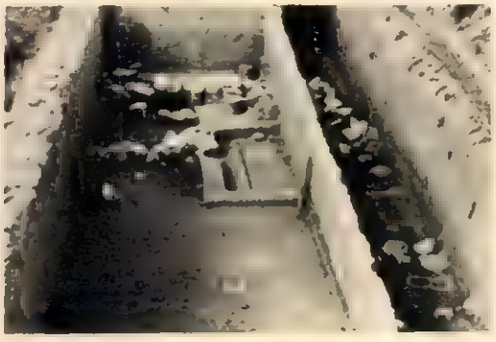

Arheologii au pătruns în străvechile locuinţe descoperite în Valea Budurească.

Un tipar în care se turnau «bijuteriile» (sec. VI).

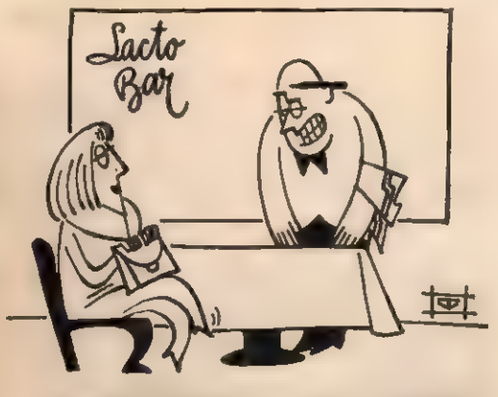

—Preparate din lapte nu ţinem, în schimb, din ouă vă pot servi un delicios lichior...

Desen de V. TIMOC

dialog cu cititorii

de H. DONA

Ca şi în alte săptămîni, temele abordate de corespondenţii noştri sînt cît se poate de variate. Astfel, cititorul *Marius Enache* din Tecuci — referindu-se la o serie de exemple (unele bune, altele — mai numeroase — rele), amintindu-şi de o ştire apărută în presă, după care Franţa a importat mai multe perechi de lupi (natura are nevoie şi de lupi!) — ne invită să ne ocupăm de ceea ce se cheamă astăzi «apărarea echilibrului biologic». Tema este, într-adevăr, de actualitate într-o vreme în care transformarea naturii prin gîndul şi munca oamenilor a căpătat proporţii. În diferite colţuri ale lumii, acţiuni pripite, urmărind avantaje imediate (şi trecătoare), au cauzat naturii pagube adesea ireversibile. Ar fi greşit însă să credem că o asemenea problemă este specifică doar vremii noastre. De cînd e omul om, a intervenit în mediul natural care-l înconjoară cu modificări nu totdeauna înţelepte, cu rezultate nu totdeauna bune. Desigur şi natura s-a apărat în felul ei, pedepsindu-i pe agresori (popoare întregi au trebuit să părăsească teritorii devenite deşerturi), afirmîndu-şi personalitatea. Întreaga istorie a raporturilor dintre om şi natură este istoria acestor oscilaţii între intervenţii (evoluînd de la raţional la intempestiv) şi reveniri la echilibru (bineînţeles, de fiecare dată altul). E adevărat că astăzi omul a acumulat atîta forţă încît, pentru prima oară, este capabil să distrugă întreaga omenire şi să pustiască întreaga natură. Iată destule argumente pentru ca să făgăduim cititorului că ne vom ocupa foarte curînd de tema pe care ne-a propus-o.

Cam în aceeaşi ordine de idei se situează şi scrisoarea cititorului *Alex. Dron* din Sibiu, care se interesează de felul în care se pune la noi în ţară problema apei (într-o vreme în care pe plan mondial se vorbeşte de o criză a resurselor de apă). Nu cunoaştem exact care este situaţia rezervelor noastre hidrologice; ne vom interesa şi vom aborda şi în paginile revistei această problemă. În orice caz, deşi în ultimii doi-trei ani am avut de suferit mai ales de pe urma excesului de apă (vezi, de exemplu, inundaţiile) datorită economisirii şi folosirii raţionale a resurselor de apă (în condiţiile creşterii considerabile a consumului de apă industrială şi apă potabilă) este evidentă.

Într-o pagină emoţionantă, în care evocă suferinţele poporului vietnamez de pe urma războiului care i-a fost impus, cititoarea *Maria Petrescu* din Bucureşti scrie: «Poate că pînă la primirea acestei scrisori, pacea să fi triumfat. Ar fi minunat. Dar, în acelaşi timp, mă gîndesc cu tristeţe că peste cîţiva ani amintirea urgiilor va începe să se şteargă şi, ca şi în atîtea şi atîtea alte cazuri, oamenii vor uita pur şi simplu ceea ce s-a petrecut în zilele noastre pe pămîntul indochinez». Despre blestematele şi miraculoasele virtuţi ale uitării s-au scris nenumărate pagini şi uitarea n-a încetat să însoţească viaţa fiecărui individ şi a fiecărei colectivităţi. E bine? E rău? Fenomenul este prea adînc înscris în natura omenească pentru a putea fi judecat după asemenea criterii. În ce priveşte Vietnamul, desigur se vor uita multe dintre amănuntele care astăzi sînt atît de vii în conştiinţa noastră. Dar esenţialul, fervoarea acestui popor mic şi lipsit de o bază materială puternică, apărîndu-se în faţa unor forţe distrugătoare cum n-a mai cunoscut lumea, nu va putea fi uitat pentru că el a şi operat în judecata şi în atitudinea oamenilor de pretutindeni mutaţii ireversibile. Evenimentele fundamentale ale istoriei nu pot fi uitate cu adevărat pentru că după ele nu se mai poate trăi ca înainte.

În unul din numerele viitoare vom răspunde mai pe larg numeroşilor cititori care s-au interesat de felul în care se va desfăşura anul acesta concursul celor mai bune fotografii. Am vrea aici să precizăm doar un singur aspect: ca şi anul trecut, cititorii vor fi cei chemaţi să selecteze fotografiile care li se par mai reuşite. Dar, spre deosebire de anul trecut, şi juriul (adică implicit redacţia) îşi va spune cuvîntul. Prea des ni s-a întîmplat cu prilejul diferitelor anchete organizate de noi să ni se atribuie păreri care erau doar cele ale majorităţii cititorilor pentru ca să nu simţim nevoia să ne exprimăm şi noi punctul de vedere (care — sperăm — va coincide de cele mai multe ori cu cel al cititorilor).

Pe marginea reportajului «Un băiat pe care nu-l iubeşte mama», din nr. 3, am primit numeroase scrisori în care cititorii îşi exprimă indignarea faţă de actele antiumane relatate acolo. Ne-au impresionat, în special, scrisorile cititoarelor *Maria Coconeţ* din Petroşani şi *Leţicia Vladislav-Stilla*, studentă din Bucureşti. Atitudinea cititorilor este o încurajare pentru publicarea în continuare a unor asemenea materiale.

tv

de C. N. CONSTANTINIU

înalta vibraţie

Micul ecran ne-a oferit săptămîna trecută momente de înaltă vibraţie, de multiplă reflecţie revoluţionară şi patriotică, prilejuite de aniversarea zilei de naştere a tovarăşului Nicolae Ceauşescu şi de împlinirea a 40 de ani de activitate în rîndurile mişcării comuniste. Televiziunea ne-a transmis, în direct, marile manifestări care au avut loc cu acest prilej, întreaga lor încărcătură emoţională, tensiunea marilor sentimente de dragoste şi preţuire pe care întregul popor le poartă conducătorului iubit. Adunată ca într-un focar incandescent, inima ţării — metaforic spunînd — a pulsat vie în imaginile istorice şi memorabile ce vor rămîne în deceniile care vin mărturie nestearsă a timpului pe care îl trăim.

Ni s-au dezvăluit — şi cu acest prilej — marile calităţi ale conducătorului stimat şi iubit, figura sa de proeminentă personalitate politică, însuşirile sale umane. Cine poate uita acea clipă cînd, vorbind la tribună şi amintindu-şi de părinţii care i-au iubit şi educat, lacrimile i-au înflorit în marginile ochilor. Cine poate uita pasiunea şi înflăcărarea care-l cuprind cînd vorbeşte de viitorul ţării, de bunăstarea şi fericirea poporului. Oricîte tomuri s-ar scrie, nimic nu poate înlocui clipa directă, imaginea spontană, sentimentul ţîşnit din declaraţia sinceră şi patetică. Cîteva zile în şir, în mijlocul celor mai diverse categorii de oameni, în cele mai diverse ipostaze, chipul secretarului general al partidului şi conducător al statului ni s-a înfăţişat cu şi mai multă pregnanţă în plenitudinea unei mari personalităţi istorice.

A contribuit la aceasta şi portretul cinematografic pe care l-a realizat şi prezentat în seara zilei de vineri, 26 ianuarie, Eugen Mandric: **«Conducătorul revoluţionar, bărbatul de stat, omul»**. Folosind jurnale cinematografice, documente şi fotografii, autorul a încercat şi a reuşit o sinteză concludentă şi revelatoare a drumului străbătut de tînărul muncitor, fiu de ţăran, Nicolae Ceauşescu de la frageda vîrstă de 15 ani — cînd a intrat în rîndurile mişcării muncitoreşti, ale Partidului Comunist — şi pînă astăzi, în anii răspunderii politice directe pentru soarta şi viitorul socialist al ţării.

Au fost puse în valoare consecvenţa sa revoluţionară, însuşirile organizatorice, complexitatea şi vastitatea preocupărilor, energia şi dinamismul în acţiune decisă şi directă, umanismul şi dragostea de ţară şi de popor, deosebitele calităţi sufleteşti. Un portret integral, construit pe documente reale, adică o fidelă expunere a ceea ce a reprezentat şi reprezintă tovarăşul Nicolae Ceauşescu pentru acest secol al României, secol de renaştere socială şi politică, de înflorire a culturii, de potenţare a virtuţilor şi creaţiei poporului.

• Viaţa politică a ţării, activitatea intensă în toate domeniile, starea de permanentă creaţie nu-şi găsesc încă, în cadrul emisiunilor televiziunii, elementul de sinteză săptămînală, semnificativ şi concluziv. Nu pledăm pentru reluarea rubricii susţinute, invariabil, de aceeaşi semnătură, mai ales ţinînd seama de varietatea subiectelor şi problemelor.

Ni s-ar părea însă interesantă calea discuţiei, a dialogului cu diverse personalităţi, cele mai proeminente, a căror competenţă şi forţă de sinteză ar pune în valoare semnificaţiile majore ale unui eveniment sau altul. Am propune deci: **Evenimentul săptămînii, personalitatea săptămînii.** Poate, în fiecare luni.

navetiștii (II)

IMPLACABILUL SUSUR LIN AL IZVOARELOR

Anchetă de Nelu IONESCU • Fotografii de Radu CONSTANTINESCU

Cînd orizontul a început să fie ocupat de uriașe platforme industriale, oamenii pămîntului au pornit spre el, atrași de ele.

Leucip a spus: «Nimic nu se întîmplă fără o cauză, ci totul dintr-un anumit motiv și sub povara necesității».

Tacit a zis: «Nu e fără folos să se cerceteze acele lucruri, la prima vedere neînsemnate, din care adesea se nasc (cauzele unor) evenimente mari».

Goethe a spus: «Oamenii sînt atît de copleșiți de condiționările infinite ale fenomenelor încît ei nu pot observa condiția (lor) unică și primordială».

France a zis: «Ceea ce-i minunat în treburile omenești este înlănțuirea efectelor și a cauzelor».

Iar eu, ca să nu mă las mai prejos, spun: «Haideți să începem apropierea de navetismul nostru autohton, încercînd să-i dibuim *cauzele!*»

INDUSTRIALIZAREA SAU NEVOILE URBANULUI

Lucrurile s-au petrecut și se petrec cam așa: într-un oraș sau orășel, tîrg sau tîrgușor ori chiar — mai rar — într-o comună apare o fabrică sau mai multe sau, dacă vreți să folosesc un cuvînt care s-a bucurat de o grabnică moipsire, o platformă industrială. Apoi, pe-o rază mai mare sau mai mică — după cît e de mare noutatea industrială cu pricina — parcă dă dihonia în tot omul. Bineînțeles, în limbajul specializat al catedrelor sociologice aceasta se cheamă: «industrializarea — element motor în transformarea structurilor teritoriale» sau «rolul industrializării în procesul polarizării populației rurale», dar în spatele vorbelor astea profunde se ascunde o nebunie de toată frumusețea: pe oameni începe să nu-i mai poată ține locul. De unde s-ar putea trage concluzia că industrializarea declanșează cu privire la oameni niște forțe într-un fel antigravitaționale. Țărani, să zicem, profund loiali față de țărănie, care neam din neamul lor nu s-ar fi lăsat desprinși de ogor, deodată își dau căciula pe frunte, se scarpină la ceafă, trag cu ochiul la noul uriaș productiv, care merge fie că-i secetă, fie că-i prea multă ploaie, mai poartă ceva colocvii mai mult sau mai puțin nocturne cu nevestele și-odată îi vezi că se hotărăsc să plece.

Și uite așa se naște *fluxul de forță de muncă din rural către urban.*

O așezare care se dezvoltă industrial, dar care nu are destule forțe omenești să facă față noilor locuri de muncă și nici să asigure, așa peste noapte, case pentru veneticii, împrumută de la așezările vecine, mai mici și cam neviabile, brațe și minți. Și uite așa apar oamenii care locuiesc într-o așezare și muncesc în alta—sau *navetiștii.*

Și tot așa apar ceea ce se cheamă *microregiunile industriale,* adică acele teritorii care cuprind orașele și satele a căror viață este înrîurită de apariția — să-i botezăm așa — miezului magnetic industrial și care, la rîndul lor, asigură bunul mers al acestuia. Regiunile astea, formîndu-se mai mult în jurul unui singur nucleu, sînt îndeobște *monopolare.* Cînd însă e vorba de apariția mai multor centre industriale atunci, firește, și ele devin *multipolare.* Fie «mono», fie «multi», cert e că între polii ăștia și comunele, satele și cătunele lor se încinge un du-te-vino cu nerv de sîrbă. Iar în zona *periurbană,* care-i cea mai receptivă la noutățile orașului, lucrurile ajung pe culme.

Și acum, după ce am văzut, în foarte mare, care-i tehnologia apariției navetei «oraș polarizator — așezări polarizate», închipuiți-vă, rogu-vă, cam ce proporții poate căpăta acest *transfer al forței de muncă* într-o țară în care *dezvoltarea industrială atinge ritmuri deosebit de accelerate,* într-o țară în care din *repartizarea rațională pe teritoriu a forțelor de producție s-a făcut o problemă de stat,* într-o țară în care au apărut și apar zeci și zeci de noi nuclee industriale noi sau se dublează și se triplează, se multiplică, cele existente. Fără îndoială, e vorba de un transfer cu proporții de *fenomen.*

Dar despre proporțiile lui concrete, într-un articol viitor. Deocamdată să ne mai învîrtim în cîmpul cauzelor. Totuși nu înainte de a aminti o cifră care spune multe: în fiecare an, în medie, intră în rîndurile clasei muncitoare mai bine de 100 000 de țărani.

MODERNIZAREA AGRICULTURII SAU NEVOILE RURALULUI

Curentul cel mare nu trebuie să ne fure într-atît încît să uităm de cel ceva mai mic. Pentru că este unul și ceva mai mic. Dar care are o importanță tot mare, dacă nu pentru altceva, atunci măcar pentru amănuntul că e de sens contrar: adică de la oraș spre sat.

La țară lucrurile s-au schimbat al naibii de mult. Un strămoș dacă ar învia s-ar bate peste gură și s-ar cruci; pentru noi însă asta nu mai face. Noi sîntem lucizi, blazați și luăm totul așa cum este: sîntem contemporani ai unui intens proces de urbanizare a ruralului. Agricultura folosește mereu mai mult descoperirile științei și tehnicii — e mecanizată, chimizată, electrificată, aeroplanoservită, într-un cuvînt modernizată; viața satului, pe de altă parte, e tot mai pretențioasă, tot mai plină de aspirații, mereu mai mari, spre cultură și civilizație, spre bunăstare contemporană (de la unelte de bucătărie pînă la mass-media); spre instruire generală, spre calificare profesională, spre servicii de tot felul (de la frizerie pînă la asistență medicală); spre... Dar să punem punct; pentru că inventarul e suficient pentru a trage concluzia: o asemenea viață are nevoie de profesii noi, de personaje noi. Popa și domnul învățător din satul de ieri nu mai fac față satului contemporan. E nevoie și de agronomi, și de zootehnicieni, și de medici generaliști, mamoși, dentiști, ma rog, de tot felul, ca și la oraș. Mai e nevoie de profesori pentru că învățămîntul e obligatoriu și zece clase e musai să le facă, de juriști, pentru că primăriile și interesele cooperatorilor nu mai pot suporta judecăți gospodărești după urechea bunului-simț mai mult sau mai puțin legal; de economiști și contabili nici nu mai vorbesc.

Și uite așa, mai din entuziasm, mai din repartizare, intelectualii și tehnicienii au început să modifice structura sociodemografică a mediului rural. Pentru unii dintre ei n-a însemnat decît o întoarcere, după «școlire», acolo de unde plecaseră; pentru alții însă, pentru tîrgoveții născuți ieri nu făcuți a însemnat o rupere de oraș. De orașul de care erau legați prin familie, casă de locuit, amintiri, amici, inamici, planuri, speranțe, obișnuințe, mentalități, buletine, comodități, conservatorisme și multe-multe alte interese de care doar cei superficiali

Un dar special pentru navetiști: trenul cu etaj.

După orele zilei de muncă, răscrucea de după-amiază: în drumul spre și de la gară, sătenii care se întorc la țară se întîlnesc cu orășeanca abia coborîtă din trenul care a adus-o iar în oraș. Cu alte cuvinte, fotoreporterii au citeodată șansa să surprindă și să «imortalizeze» simbolurile.

își pot îngădui să-și bată joc, în locul unei judecăți obiective și omenești. Pentru cei care — vinovați sau nevinovați față de interesele sociale, chestiunea o vom gîndi cu de-amănuntul în alt capitol al serialului — n-au făcut ruperea totală de oraș, deci mutarea completă la țară, unica soluție a fost tot naveta.

SPAȚIUL ȘI TIMPUL SAU ÎMBUNĂTĂȚIREA UNEI RELAȚII

Fără îndoială, și «apropierea» locurilor prin crearea de șosele și căi ferate dar și prin creșterea vitezei mijloacelor de transport a pus serios umărul la nașterea ideii de navetă ca și a nașterii realității navetei.

Transporturile feroviare au cunoscut în anii socialismului un intens proces de modernizare: căi ferate, absolut noi, începînd cu epopeicele Salva-Vișeu, Bumbești – Livezeni, și mii de kilometri de cale ferată refăcuți; numeroase stații sistematizate, centralizarea electrodinamică a peste 3 000 de ace; automatizarea trenurilor și triajelor de vagoane; liniile sudate, traversele de beton în locul celor de lemn; începînd cu electrificarea liniei București-Brașov, reducerea continuă a transportului cu aburi, excelente locomotive diesel produse la Craiova și vagoane mereu mai multe și mai perfecționate la Arad. Toate astea și încă altele au reușit, vizavi de interesele noastre, să facă din cărțulia aceea numită «Mersul trenurilor» un volum din ce în ce mai simpatic.

Pe de altă parte și în transporturile rutiere s-au petrecut serioase schimbări. A crescut masiv numărul drumurilor care leagă orașele de sate, satele de sate, satele de stațiile de căi ferate; s-a răspîndit masiv rețeaua de transporturi auto de călători, a crescut parcul de vehicule (în bună măsură mulțumită autobuzelor autohtone «TV»), au crescut rapiditatea și organizarea acestui fel de transport.

Ar fi cîte ceva de spus și despre vasele noastre fluviale și despre transportul aerian, dar cum navetele pe Dunăre și mai ales cele cu avionul — cu toate că există! — nu-s de amploarea celor feroviare sau rutiere (74,8% din toți navetiștii folosesc trenul sau autobuzul și restul alte mijloace de transport), mă mulțumesc cu menționarea lor și cu observația că și în aceste privințe lucrurile n-au stat pe loc, ba dimpotrivă.

LUMINILE ORAȘULUI SAU TENTAȚIA URBANULUI

Am amînat cît am putut, dar n-am mai avut ce face, la sfîrșit a trebuit să intru și în sufletul omului. Vorbesc așa, pentru că această ultimă cauză a navetismului e de ordin strict subiectiv. Dar chiar, v-ați gîndit cam ce se petrece în conștiința unui țăran care o pornește spre oraș?

Înainte de orice, precis trăiește delicile unui mirаj: cel al vieții de orășean, care, la prima vedere, ba chiar și la a doua, arată cu mult mai mîndră, mai bogată și mai plină de certitudini decît aceea de țăran. Aici am fi gata să facem o greșeală de apreciere, noroc însă de statistici și de anchetele sociologice care ne demonstrează că, împotriva aparențelor, urbanul atrage în primul rînd (și în proporție de peste trei pătrimi) prin condițiile sale de muncă, mai ales, în această formă superioară a producției sociale care este industria și, în al doilea rînd, prin comoditățile vieții orășenești și prin posibilitățile de satisfacere a foamei (aș spune a «foamelor») spirituale.

Apoi însă urmează un proces dramatic al schimbării de statusuri, de roluri și ierarhii sociale. Un proces în care trebuie să se dezbare de un model social deja însușit și să încerce să intre în pielea altuia pe care nu-l prea cunoaște, pe care-l dibuie. Un proces de transformare a personalității, de adaptare, de acceptare a unor noi reguli ale jocului pe care i le pretinde integrarea socială în viața orășenească. Sau cum s-ar spune, deloc îndulcit, urmează plata pentru împlinirea visului, dorinței, mirajului. O plată care la și forma teribil de concretă a trambalării pe navetă.

TRĂGÎND LINIA ȘI FĂCÎND TOTALUL

Isprăvind cu, să-i spun, evidența cauzelor care au făcut să apară și la noi navetismul, mi-e cu mult mai la îndemînă să-i găsesc și adevăratul lui loc. Și aici, pentru cei superficiali, iar își face loc o surpriză. Pentru că navetismul, cu toate păcatele lui, face parte dintr-un proces social mult mai amplu, însă categoric binevenit, fiindcă este specific doar societăților cu ritm viu de dezvoltare, și care implică: restructurarea populației și a forței de muncă pe ramuri de producție și în teritoriu, potrivit cerințelor făuririi unei societăți dezvoltate.

La noi în țară, dinamica aceasta socială intensă are o premisă și, corespunzător, un viitor care îi asigură, spre binele națiunii, o mare superioritate, un mare avantaj.

Ca premisă, e vorba de *desființarea proprietății private*, care fatal rupea societatea în clase antagoniste; iar ca perspective ale viitorului, e vorba de certa posibilitate, dealtfel în plin curs de realizare, a *omogenizării societății* noastre socialiste. Cu alte cuvinte, de înfăptuirea unei societăți alcătuite din forțe sociale omogene, cu aceleași interese esențiale, cu aceleași mentalități politice și morale, cu aceleași idealuri, cu aceeași loialitate și devotament în realizarea cauzei comune.

Vă dați seama ce importanță are pentru viitorul unei națiuni realizarea unui asemenea consens social?

CASETA CU CONFIDENȚE

Cu Jan Ionescu din satul Sulița, județul Botoșani, poți sta de vorbă zile și nopți de-a rîndul. Mai precis, îl poți asculta zile și nopți de-a rîndul. Pentru că-i întruparea spiritului moldavenesc, pe cît de blînd pe atît de caustic; pentru că-i pe cît de bun observator și exact judecător, pe atît de înțelept și iertător. Îi asculți și o veșnicie pentru că vorba lui e un susur molcom dar implacabil captivant.

«Veniți lîngă mine, la fereastră! De aici se vede satul ca din palmă. Am venit aici în '32. Notar. Douăzeci și doi de ani, armata făcută... Mi-am găsit femeie de aici, pe Elvira, și aici am rămas. Veneam de la oraș, ca dumneata, și aveam tot nume de-ai nostru, da scîrnăvit de tîrgoveți: «Jon»! («Dar»-ul fără «r» este specific îmbojului dumnealui.) În sat, fiindcă eram la primărie, oamenii mi-au spus «domnu'Jon». Și așa am rămas. Și comuniștii cînd au venit tot «domnu' Jon» mi-au spus. Doa, în '32 eram singurul care venise de la oraș. Iar de plecat de aici, din sat, acolo, nici atîta! Nimeni! Doar bătrînii cînd le venea rîndul la armată. Da, după aceea, se întorceau repede și degrabă. Și acum, poftim, nu-i zi în care să n-apară chipuri noi. Unii, cu școală multă ca dumneata, care înțeleg lucrurile mai bine, zic că-i efectul industrializării. Eu văd că mare parte din oameni nu mai au de lucru aici, la pămînt. Și văd că-și iau traista la spinare și se duc la oraș. Se întorc fără ea da cu servietă. Se întorc pentru că nu-și pot lăsa de tot gospodăria, că nici acolo nu-i așteaptă gata blocu'. Și atunci fac naveta Trei kilometri pe jos pînă la haltă, de acolo un ceas și patruzeci cu trenul. Acum, c-ai venit, știi și dumneata drumu'! La întors, la fel ca la dus. Pleacă dimineața și vin seara: să se spele, să mănînce, să se odihnească... Cam atît! Da, să știi de la mine, ca orice treabă, și asta are partea ei de haz: pleacă de aici proștii — că pînă prind altă meserie acolo, proști sînt! — și ne vin de la oraș deștepții. Profesori, ingineri, doctori... Cu alte cuvinte, se face o dreptate: să fie peste tot și de unii, și de alții!»

de la A la Z

de Constantin POPESCU

HOSSEIN Robert

Actor și regizor francez de film, născut R. Hosseinoff, la Paris, la 30 decembrie 1927, ca fiu unic al unui compozitor de origine rusă. Atras de teatru, urmează cursurile de artă dramatică ale lui René Simon și debutează ca actor în *La neige était sale*, interpretînd în continuare piese din repertoriul lui Sartre (*Huis Clos*, *La P... respectueuse*), punînd apoi în scenă la teatrul Grand-Guignol un întreg repertoriu fantastic (*Dr Jekyll*, *Le chair de l'orchidée*) și scrind el însuși două piese de mare succes: *Les voyeurs* și *Responsabilité limitée*. Abordează cinematograful în dublă calitate de actor și regizor în 1955 cu un film care stîrnește senzație, *Les salauds vont en enfer*, și confirmă creditul acordat în următoarele sale filme (sub același dublu aspect): *Pardonnez nos offenses* (1956), *Toi, le venin* (1956), *Le goût de la violence* (1960), *La nuit des espions* (id.), *Les scélérats* (id.), *Le jeu de la vérité* (1961), *La mort d'un tueur* (1963), *Les yeux cernés* (1964), *Le vampire de Dusseldorf* (id.), *J'ai tué Raspoutine* (1967), *Une corde... un colt* (1968). Personalitate puternică, R.H. se impune ca un actor de mari resurse dramatice și în filme semnate de alți regizori, ca: *Crimă și pedeapsă* (1956, G. Lampin), *Nu se știe niciodată* (1957), *Le répas du guerrier* (1962) și *La seconde vérité* (1966) de Christian-Jaque, *Marșul cel lung* (1965, A. Astruc), *La musica* (1966, Marg. Duras), *Le temps des loups* (1970, S. Gobbi) ș.a

HOWARD Leslie

Actor britanic de teatru și film și regizor de film), născut L. Steiner, la Londra, la 3 aprilie 1893, mort la 1 iunie 1943. Glorie autentică a scenei și ecranului britanic, L.H. își face studiile la Londra și Budapesta, iar în anii primului război mondial joacă în trupe de amatori, uneori chiar pe front. După 1918 devine o figură notorie a teatrului londonez în repertoriul clasic (Shakespeare la Drury Lane) și în cel modern. Pleacă în turneu în S.U.A. cu piesele *Pădurea împietrită* și *Berkeley Square*, cunoscînd pe Broadway un succes binemeritat și căpătînd primul contract de film cu unul din marile lui succese scenice: *Outward Bound* (1928). Până în 1932 cucerește la Hollywood în filme ca: *Daughter of Luxury* (1929), *Five and Ten* (1930), *Insula dragostei* (1931), *Emancipata* (id.), *Dragoste dincolo de mormînt* (1932), cu Norma Shearer și Fredric March. După o scurtă întoarcere în Anglia cu un film în 1932 *Reserved for Ladies* (A. Korda) și un altul în 1934 *Mocul roșu*, după romanul baronesei Orczy, revine la Hollywood unde va rămîne pînă la declararea războiului. Aci va cunoaște zile de glorie, interpretînd cu nonșalanță lui aristocratică, cu acel unic amestec de reverie și ironie, rolun de îndrăgostit romantic și caboxin încîntător, de «raisonneur» amer și erou vulnerabil, ca acelea din: *Secrets* (1932), cu Mary Pickford, *Devotion* (1933) cu Ann Harding, *The Animal Kingdom* (id.) cu Myrna Loy, *Prizonierul* (id.) cu Douglas Fairbanks jr., *Berkeley Square* (id.), *Agentul britanic* (1934) cu Kay Francis, *Sclavia umană* (id.) după *Robi* de Maugham, cu Bette Davis, *Pădurea împietrită* (1935), după Sherwood, cu Bette Davis, *Romeo și Julieta* (1936, G. Cukor), după Shakespeare, cu Norma Shearer, *Gentleman după miezul nopții* (1937), cu Bette Davis, *Om în lot* (id.) cu Joan Blondell ș.a. Bogart, *Intermezzo* (1939) cu Ingrid Bergman, *Pe aripile vîntului* (id., V. Fleming), după Marg. Mitchell cu Vivien Leigh, Clark Gable. Revine în Anglia în 1936 pentru a pune în scenă și a interpreta *Pygmalion* după Shaw, poate cel mai bun rol al carierei sale, și rămîne aci în anii războiului, jucînd și realizînd filme legate de evenimentele zilei, ca: *49th Parallel*, *The First of the Few*, *Pimpernel Smith*, *The Gentle Sex* etc. Moare în împrejurări tragice, doborît, de către aviația nazistă, în avionul care-l ducea spre patrie venind din Spania

HOWARD Trevor

Actor britanic de teatru și film născut la Cliftonville (Kent), Anglia la 29 septembrie 1916. Devine o figură apreciată în teatrul londonez înainte de a debuta în film în 1943 în *The Way Ahead* și cunoaște o popularitate încă mai mare pe ecran în filmele următoare: *The Way to the Stars* (1945), *I See a Dark Stranger* (1946), *Green for Danger* (id.), *They Made Me a Fugitive* (1947), dovedindu-se capabil de a reda caracterele cele mai diverse, la o înaltă tensiune dramatică. Rolul său de rezistență, personajul care a rămas în memoria spectatorilor din lumea întreaga este cel al medicului de suburbie londoneză, prins într-o poveste de dragoste tîrzie și amară din *Scurtă întîlnire* (1946, David Lean). Dar nu putem trece nici peste frumoasele lui creații din filme ca: *Al treilea om* (1949, Orson Welles, C. Reed), *Passionate Friends* (id.), *Golden Salamander* (1950), *An Outcast of the Islands* (1951, C. Reed), *Heart of the Matter* (1953), *Run for the Sun* (1956), *Ocolul pămîntului în 80 de zile* (id.), *Manuela* (1957), *The Roots of Heaven* (1958), *Chera* (id.), *Fii și îndrăgostiți* (1960), după D.H. Lawrence, *Mutiny on the Bounty* (1962), *Duelul lung* (1968), *Battle of Britain* (1969), *Ryan's Daughter* (1970, David Lean) ș.a.

HRUSINSKY Rudolf

Actor cehoslovac de teatru, film și TV, născut Rudolf Böhm, la Nový Etynk (Kamenice nad Lipou), Boemia, la 17 octombrie 1920. Provenit dintr-o familie de actori (de trei generații), se dedică la rîndu-i teatrului, din copilărie, activînd apoi ca prim amorez în compania Urania din Praga și mai tîrziu în Trupa tinerilor actori condusă de E.F Burian. Debutează pe ecran, într-un rol jucat deja pe scenă, în comedia *Vera Lukasova* (1939). Capătă de la început roluri de relief, complexe, ambigue uneori, chiar negative, afirmîndu-se ca un remarcabil actor, cu o indiscutabilă prezență, evoluînd cu o virtuozitate de acrobat de la bufoneria din *Soldatul Șveik* (1957) la cinismul din *Incineratorul* (1970). Din imensa listă de filme în care a apărut vom reține mai ales. *Humoresca* (1939), *Vă rog, profesore* (1940) *Turbina* (1941), *Alena* (1947), *Virsta primejdioasă* (id.), *Necazurile ofițeru lui Trișka* (1949), *Povesturi de Hasek* (1952), *Comedianții* (1954), *Jan Hus* (1955), *Jan Zizka* (1956), *Școala părinților* (1957), *Secretul pudrierei* (1959), *Principiul suprem* (1960), *Acuzatorul* (id.), *Reportaj cu streangul de gît* (1961), *Calea cea mare* (1963), *Frica* (id.), *Das Haus in der Karpfengasse* (1964, coproducție cu R.F.G.), *Vară capricioasă* (1967), *Crimă în stil personal* (1967), *Incineratorul* (1970) ș.a.

film

NUNTA DE PIATRĂ

(Urmare din pag. 16)

copiii și bărbatul. Ceea ce a realizat cu atîta austeritate — dar cu cîtă emoție! — Mircea Veroiu este însuși portretul durerii: un chip îmbătrînit înainte de vreme (innobilat de forța acestei tragediene moderne care este Leopoldina Bălănuță), ritualul gesturilor, — puține, mereu aceleași, pentru că viața nu îngăduie altele — speranța că ultimul copil va trăi, iarăși moartea, și încă o cruce în cimitirul de lîngă casă. Nu am întîlnit de mult o atît de deplină și lucidă încredere în forța de expresie a cinematografului. Plecînd de la literatură dar despărțindu-se total de ea, «Fefeleaga» a devenit în asemenea măsură film încît cuprinderea ei din nou în cuvinte nu se poate face decît cu o oarecare sfială.

Această povestire putea, într-o tratare obișnuită, să acopere chiar lungimea unei pelicule normale

Printr-un efort, nu de concentrare a faptelor ci de sublimare a imaginilor, s-a ajuns la schița de pe ecran, în care este greu să găsești o secvență neutră, fiecare solicită dreptul la o privire și o lectură specială. Valea fără cer, pe întinsul căreia oamenii — asemeni unor ocnași — își pierd contururile, casa albă care așteaptă un singur semn pentru a se transforma într-un cavou, chinul zilnic al femeii și al căluțului său alb în căutarea bobului strălucitor ce înseamnă pîine, viață, sînt pagini desprinse dintr-un cinematograf stăpîn pe sine. Constatare perfect valabilă și pentru cel de-al doilea episod, al cărui autor este Dan Pița. Apartenența ambelor schițe la același univers este anunțată de la bun început prin reîntîlnirea unor elemente din peisajul filmului anterior (leagănul cu clopoței, ca o imensă jucărie fantastică, calul hoinar, răsărit cînd nu te aștepți), a unor motive ce capătă acum o altă semnificație: bunăoară, dacă în schița de început fata Fefeleagăi își dorea o rochie de mireasă pentru o presimțită logodnă cu moartea, tînăra din «La o nuntă», măritată împotriva voinței ei cu un băiat bogat, urăște această rochie nedorită. Ceea ce unește cele două filme, din punct de vedere al mijloacelor de compoziție propriu-zise, mi se pare a fi, în primul rînd, strania baladă a comentatorului nevăzut, cuvintele acelea puține și tremurate, care uneori par a fi desferecate din strînsoarea pietrelor, iar alteori — țipăt de pasăre rănită. Dorin-Liviu Zaharia și Dan Andrei Aldea, tineri compozitori crescuți la școala folk-ului, au născocit sunete ciudate ce vin din pămînt și se întorc la el.

Ponderea muzicii în filmul lui Dan Pița este mult mai mare, ea devine un personaj în sine, la început timid, supus, apoi trufaș, insolent, amenințător, ce contribuie la definirea unei stări fundamentale, care în cazul de față este cea a așteptării. Mireasa așteaptă să se întîmple o minune, să scape, minunea se ivește, este frumosul ceteraș, nuntașii așteaptă doar să treacă timpul, pentru ei orele nu au importanță, de aceea perechile de dansatori devin grotești păpuși mecanice ce se învîrt în virtutea inerției. Ele nu înțeleg complicitatea ceterei, a tobei, a muzicii de care aminteam mai înainte, se mișcă hai-hui, în contratimp, și aici Dan Pița dovedește că virtuozitatea nu este o vorbă născută doar pentru consacrați, că o merită din plin și regizorii începători. Nu mai puțin operatorii, cum este cazul lui Iosif Demian, coleg de generație cu Veroiu și Pița, talent de excepție, ce ține la cheremul său lumina și întunericul, nu mai puțin compozitorii. Dealtfel, toată «Nunta de piatră» este într-o asemenea măsură rodul unei perfecte puneri de acord a cîtorva inteligențe și sensibilități artistice, încît practic filmul este imposibil de imaginat în afara cadrelor de o picturalitate trist-maiestuoasă compuse de Demian, în afara decorurilor de o savantă uscăciune ale lui Radu Boruzescu și Helmut Stürmer O asemenea aglomerare de talente care consimt să meargă pe același drum nu trebuie lăsată să se disloce. Este prea bine știută experiența multor cinematografii de prestigiu, impulsionate la vremea lor de entuziasmul și străduința unor tineri aparținînd aceleiași familii spirituale sudate de-a lungul anilor de muncă și de căutări, devotați artei autentice și oamenilor.

Fefeleaga — Leopoldina Bălănuță

teze și paranteze

de Aurel BARANGA

despre pace

A încetat focul în Vietnam. Benefică și dătătoare de speranțe, știrea a cuprins într-o clipă întreaga lume. E de observat că războaiele încep într-o atmosferă contradictorie, de incertitudine și confuzie, într-un climat intoxicat de știri opozite, în timp ce ideea de pace își croiește drumul, simplă și genuină, cu iuțeala fulgerului, într-un climat de claritate unanimă. Distanța dintre cele două concepte este atît de uriașă, încît te simți ispitit la o întrebare: cînd pacea este atît de bună, ce nevoie a mai fost de război? Încetarea ostilităților din Vietnam mai are un merit: validează un principiu dovedit, și cu acest prilej, infailibil: orice diferend, cît de grav, poate și trebuie vidat pe calea tratativelor politice. Exemplul războiului pustiitor din Vietnam, urmat de această amuțire a focului, atîta vreme așteptată, poate și trebuie să dea roade și în alte locuri ale planetei unde încă mai sună glasul tunurilor. Despre acest glas al tunurilor vreau să vorbesc. A fost o vreme, sînt de atunci multe veacuri, cînd un rege și-a inscris pe țeava tunurilor sale o lozincă — ultima ratio regum: ultimul argument al monarhilor. Sinceritate? Cinism? Nu știu. Fapt este că obuzele au constituit prea multe veacuri argumentele capetelor încoronate, pentru ca în aceste ultime decenii ale unui veac însingerat, oamenii să nu caute alte sisteme de convingere, mai puțin violente, care să nu lase în urma lor orașe rase de pe suprafața pămîntului și atîtea inutile morminte. Ultima ratio regum, iată o lozincă, un principiu ce se cuvine a fi radiat de pe țeava tunurilor. Asta după ce înseși tunurile vor fi topite. Întreaga umanitate, solidară în nefericirile și speranțele ei, așteaptă un alt argument. Înscris pe uneltele construcției și creației. Înscris în «toate conștințele ca un imperativ al lumii contemporane: izgonirea războaielor, aceste ultime argumente, blestemate, ale preistoriei umane.

Încetarea focului în Vietnam este un argument că omenirea se întoarce la rațiune, că — început în bubuitul tunurilor și al exploziilor nimicitoare — veacul nostru se va încheia în salvele biruitoare ale păcii.

film

PE ECRANE

PREMIERĂ ROMÂNEASCĂ

NUNTA DE PIATRĂ

Ceteroșul — Radu Boruzescu.

Cu aproape un an în urmă, revista noastră își dedica paginile sale de cinema cîtorva tineri regizori — «un capital prețios al filmului românesc», cum îi numeam atunci, cum continuăm să-i numim și acum. A fost cam lungă așteptarea unei reîntîlniri pe teritoriul faptelor, dar se pare că treburile încep să se urnească, cîțiva dintre oaspeții noștri de atunci lucrează din plin, alții au promisiuni ferme iar doi dintre ei au trăit de acum și ziua confruntării cu publicul a ultimului lor film: Dan Pița și Mircea Veroiu. Pentru iubitorii filmului, mai ales pentru cei tineri, numele acestea nu sînt nou sosite, Pița și Veroiu au făcut parte din echipa care a realizat impresionantul document social și uman «Apa ca un bivol negru», despre ei s-a vorbit ca despre două talente autentice ale filmului românesc. Cînd spunem că ei — și, bineînțeles, nu numai ei — sînt o speranță, nu le aducem omagiul unor metafore amabile, ci îi împovărăm cu încredere și răspundere. «Nunta de piatră» certifică un har artistic ieșit din comun, un orgoliu sănătos de a începe o carieră sub semnul exigenței și al demnității. Ne aflăm în fața unui cinematograf care ne dăruiește frumusețe, dar care refuză să se contemple pe sine însuși. Iată una dintre punțile care se arcuiesc peste cele două schițe inspirate de același scriitor, Agîrbiceanu («Fefeleaga», «La o nuntă»), și prelucrate de două temperamente deosebite: Mircea Veroiu («Fefeleaga»), neînduplecat, de o severitate colțuroasă — bressoniană vor fi tentați să spună unii — Dan Pița («La o nuntă»), observator răbdător, legat de tot ce este al pămîntului. A așeza episoadele «Nunții de piatră» pe talgerele comparațiilor, a insinua «care dintre ele...» mi se pare o simplă cazuistică. Filmul poate fi privit ca un tot, căci importantă este nu ordinea epică, ci unitatea spirituală, de atmosferă, de soartă. Deși pornesc de la Agîrbiceanu, amîndoi autorii îl visează pe Bogza, întîmplările părăsesc matca lor strîmtă, devin proiecția unor destine tragice, într-un timp dat, într-un spațiu copleșit de propria sa geografie — Munții Apuseni.

În țara aurului, a bogăției blestemate («metalul dracului», cum spune cîntecul), oamenilor nu le aparține în întregime decît piatra. Casele par aruncate într-o bolgie infernală căptușită cu piatră, lumina însăși se sperie de atîta cremene și stîncă și nu întîmplător aparatul prinde rareori o bucată de cer (mai ales în prima schiță), cuvintele au împietrit și ele, doar din cînd în cînd își aduc aminte că există. În acest decor trudește Fefeleaga, femeia care a scormonit toată viața bolovănișul pentru a avea cu ce să-și îngroape

Magda MIHĂILESCU

(Continuare în pag. 18)

actori și roluri

Liudmila Ciursina — *actriță înzestrată nu numai cu o frumusețe ieșită din comun, dar și cu o forță dramatică ce a impus-o în galeria personajelor de prim-plan ale filmului sovietic. Anul trecut am admirat-o în «Olesia», «Liubov Iarovaia».*

Foto A. MAKAROV (A.P.N.)

Parteneri în filmul «Cu mîinile curate» — George Constantin și Ilarion Ciobanu.

de la A la Z

de Constantin POPESCU

HOSSEIN Robert

Actor și regizor francez de film, născut R. Hosseinoff, la Paris, la 30 decembrie 1927, ca fiu unic al unui compozitor de origine rusă. Atras de teatru, urmează cursurile de artă dramatică ale lui René Simon și debutează ca actor în *La neige était sale*, interpretînd în continuare piese din repertoriul lui Sartre (*Huis Clos*, *Le P... respectueuse*), punînd apoi în scenă la teatrul Grand-Guignol un întreg repertoriu fantastic (*Dr. Jekyll*, *La chair de l'orchidée*) și scrumd ei însuși două piese de mare succes: *Les voyous* și *Responsabilité limitée*. Abordează cinematograful în dublă calitate de actor și regizor în 1955 cu un film care stîrnește senzație, *Les salauds vont en enfer*, și confirmă creditul acordat în următoarele sale filme (sub același dublu aspect): *Pardonnez nos offenses* (1956), *Toi, le venin* (1958), *Le goût de la violence* (1960), *La nuit des espions* (id.), *Les scélérats* (id.), *Le jeu de la vérité* (1961), *La mort d'un tueur* (1963), *Les yeux cernés* (1964), *Le vampire de Dusseldorf* (id.), *J'ai tué Raspoutine* (1967), *Une corde... un colt* (1968). Personalitate puternică, R.H. se impune ca un actor de mari resurse dramatice și în filme semnate de alți regizori, ca: *Crimă și pedeapsă* (1956, G. Lampin), *Nu se știe niciodată* (1957), *Le répos du guerrier* (1962) și *Le vice et la vertu* (id.), trei filme de Roger Vadim, *Sentința* (1959, J. Valère), *Canalule* (1960, M. Labro), *Madame Sans-Gêne* (1961) și *La seconde vérité* (1966) de Christian-Jaque, *Marșul cel lung* (1965, A. Astruc), *La musica* (1966, Marg. Duras), *Le temps des loups* (1970, S. Gobbi) ș.a.

HOWARD Leslie

Actor britanic de teatru și film (și regizor de film), născut L. Stainer, la Londra, la 3 aprilie 1893; mort la 1 iunie 1943. Glorie autentică a scenei și ecranului britanic, L.H își face studiile la Londra și Budapesta, iar în anii primului război mondial joacă în trupe de amatori, uneori chiar pe front. După 1918 devine o figură notorie a teatrului londonez în repertoriul clasic (Shakespeare la Drury Lane) și în cel modern. Pleacă în turneu în S.U.A. cu piesele *Pădurea împietrită* și *Berkeley Square*, cunoscînd pe Broadway un succes binemeritat și căpătînd primul contract de film cu unul din marile lui succese scenice: *Outward Bound* (1928). Pînă în 1932 turnează la Hollywood în filme ca: *Daughter of Luxury* (1929), *Five and Ten* (1930), *Insula dragostei* (1931), *Emancipata* (id.), *Dragoste dincolo de mormînt* (1932), cu Norma Shearer și Fredric March. După o scurtă întoarcere în Anglia cu un film în 1932, *Reserved for Ladies* (A. Korda) și un altul în 1934 *Mocul roșu*, după romanul baronesei Orczy, revine la Hollywood unde va rămîne pînă la declararea războiului. Aci va cunoaște zile de glorie, interpretînd cu nonșalanța lui aristocratică, cu acel unic amestec de reverie și ironie, roluri de îndrăgostit romantic și cabotin încîntător, de «raisonneur» amar și orgu vulnerabil, ca acelea din: *Secrets* (1932), cu Mary Pickford, *Devotion* (1933) cu Ann Harding, *The Animal Kingdom* (id.) cu Myrna Loy, *Prizonierul* (id.) cu Douglas Fairbanks jr., *Berkeley Square* (id.), *Agentul britanic* (1934) cu Kay Francis, *Sclavia umană* (id.), după *Robi* de Maugham, cu Bette Davis, *Pădurea împietrită* (1935), după Sherwood, cu Bette Davis, *Romeo și Julieta* (1936, G. Cukor), după Shakespeare, cu Norma Shearer, *Gentleman după miezul nopții* (1937), cu Bette Davis, *Om în lot* (id.) cu Joan Blondell și Bogart, *Intermezzo* (1939) cu Ingrid Bergman, *Pe aripile vîntului* (id., V. Fleming), după Marg. Mitchell cu Vivien Leigh, Clark Gable. Revine în Anglia în 1938 pentru a pune în scenă și a interpreta *Pygmalion* după Shaw, poate cel mai bun rol al carierei sale, și rămîne aci în anii războiului, jucînd și realizînd filme legate de evenimentele zilei, ca: *49th Parallel*, *The First of the Few*, *Pimpernel Smith*, *The Gentle Sax* etc. Moare în împrejurări tragice, doborît de către aviația nazistă, în avionul care-l ducea spre patrie venind din Spania.

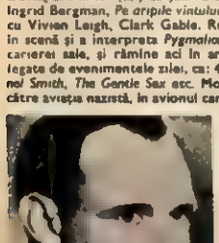

HOWARD Trevor

Actor britanic de teatru și film născut la Cliftonville (Kent), Anglia la 29 septembrie 1916. Devine o figură apreciată în teatrul londonez înainte de a debuta în film în 1943 în *The Way Ahead* și cunoaște o popularitate încă mai mare pe ecran în filmele următoare: *The Way to the Stars* (1945), *I See a Dark Stranger* (1946), *Green for Danger* (id.), *They Made Me a Fugitive* (1947), dovedindu-se capabil de a reda caracterele cele mai diverse, la o înaltă tensiune dramatică. Rolul său de rezistență, personajul care a rămas în memoria spectatorilor din lumea întreagă este cel al medicului de suburbie londoneză, prins într-o poveste de dragoste tîrzie și amară din *Scurtă întîlnire* (1946, David Lean). Dar nu putem trece nici peste frumoasele lui creații din filme ca: *Al treilea om* (1949, Orson Welles, C. Reed), *Passionate Friends* (id.), *Golden Salamander* (1950), *An Outcast of the Islands* (1951, C. Reed), *Heart of the Matter* (1953), *Run for the Sun* (1956), *Ocolul pămîntului în 80 de zile* (id.), *Manuela* (1957), *The Roots of Heaven* (1958), *Cheia* (id.), *Fii și îndrăgostiți* (1960), după D.H. Lawrence, *Mutiny on the Bounty* (1962), *Duelul lung* (1966), *Battle of Britain* (1969), *Ryan's Daughter* (1970, David Lean) ș.a.

HRUSINSKY Rudolf

Actor cehoslovac de teatru, film și TV, născut Rudolf Böhm, la Nový Etynk (Kamenice nad Lipou), Boemia, la 17 octombrie 1920. Provenit dintr-o familie de actori (de trei generații), se dedică la rîndu-i teatrului, din copilărie, activînd apoi ca prim amorez în compania Urania din Praga și mai tîrziu în Trupa tinerilor actori condusă de E.F. Burian. Debutează pe ecran, într-un rol jucat deja pe scenă, în comedia *Vera Lukasova* (1939). Capătă de la început roluri de relief, complexe, ambigue uneori, chiar negative, afirmîndu-se ca un remarcabil actor, ca o indiscutabilă prezență, evoluînd cu o virtuozitate de acrobat de la bufoneria din *Soldatul Șveik* (1957) la cinismul din *Incineratorul* (1970). Din imensa listă de filme în care a apărut vom reține mai ales: *Humoresca* (1939), *Vă rog, profesore* (1940) *Turbina* (1941), *Alana* (1947), *Virsta primejdioasă* (id.), *Necazurile ofițerului Teiska* (1949), *Povesturi de Hasek* (1952), *Comedianții* (1954), *Jan Hus* (1955), *Jan Zizka* (1956), *Școala părinților* (1957), *Secretul pudrierei* (1959), *Principiul suprem* (1960), *Acuzatorul* (id.), *Reportaj cu șireangul de gît* (1961), *Calea cea mare* (1963), *Frico* (id.), *Das Haus in der Karpfengasse* (1964, coproducție cu R.F.G.), *Vară capricioasă* (1967), *Crimă în stil personal* (1967), *Incineratorul* (1970) ș.a.

film

NUNTA DE PIATRĂ

(Urmare din pag. 16)

copiii și bărbatul. Ceea ce a realizat cu atîta austeritate — dar cu cîtă emoție! — Mircea Veroiu este însuși portretul durerii: un chip îmbătrînit înainte de vreme (înnobilat de forța acestei tragediene moderne care este Leopoldina Bălănuță), ritualul gesturilor, — puține, mereu aceleași, pentru că viața nu îngăduie altele — speranța că ultimul copil va trăi, iarăși moartea, și încă o cruce în cimitirul de lîngă casă. Nu am întîlnit de mult o atît de deplină și lucidă încredere în forța de expresie a cinematografului. Plecînd de la literatură dar despărțindu-se total de ea, «Fefeleaga» a devenit în asemenea măsură film încît cuprinderea ei din nou în cuvinte nu se poate face decît cu o oarecare sfială.

Această povestire putea, într-o tratare obișnuită, să acopere chiar lungimea unei pelicule normale.

Printr-un efort, nu de concentrare a faptelor ci de sublimare a imaginilor, s-a ajuns la schița de pe ecran, în care este greu să găsești o secvență neutră, fiecare solicită dreptul la o privire și o lectură specială. Valea fără cer, pe întinsul căreia oamenii — asemeni unor ocnași — își pierd contururile, casa albă care așteaptă un singur semn pentru a se transforma într-un cavou, chinul zilnic al femeii și al căluțului său alb în căutarea bobului strălucitor ce înseamnă pîine, viață, sînt pagini desprinse dintr-un cinematograf stăpîn pe sine. Constatare perfect valabilă și pentru cel de-al doilea episod, al cărui autor este Dan Pița. Apartenența ambelor schițe la același univers este anunțată de la bun început prin reîntîlnirea unor elemente din peisajul filmului anterior (leagănul cu clopoței, ca o imensă jucărie fantastică, calul hoinar, răsărit cînd nu te aștepți), a unor motive ce capătă acum o altă semnificație: bunăoară, dacă în schița de început fata Fefeleagăi își dorea o rochie de mireasă pentru o presimțită logodnă cu moartea, tînăra din «La o nuntă», măritată împotriva voinței ei cu un băiat bogat, urăște această rochie nedorită. Ceea ce unește cele două filme, din punct de vedere al mijloacelor de compoziție propriu-zise, mi se pare a fi, în primul rînd, strania baladă a comentatorului nevăzut, cuvintele acelea puține și tremurate, care uneori par a fi desferecate din strînsoarea pietrelor, iar alteori — țipăt de pasăre rănită. Dorin-Liviu Zaharia și Dan Andrei Aldea, tineri compozitori crescuți la școala folk-ului, au născocit sunete ciudate ce vin din pămînt și se întorc la el.

Ponderea muzicii în filmul lui Dan Pița este mult mai mare, ea devine un personaj în sine, la început timid, supus, apoi trufaș, insolent, amenințător, ce contribuie la definirea unei stări fundamentale, care în cazul de față este cea a așteptării. Mireasa așteaptă să se întîmple o minune, să scape, minunea se ivește, este frumosul ceteraș, nuntașii așteaptă doar să treacă timpul, pentru ei orele nu au importanță, de aceea perechile de dansatori devin grotești păpuși mecanice ce se învîrt în virtutea inerției. Ele nu înțeleg complicitatea ceterei, a tobei, a muzicii de care aminteam mai înainte, se mișcă hai-hui, în contratimp, și aici Dan Pița dovedește că virtuozitatea nu este o vorbă născută doar pentru consacrați, că o merită din plin și regizorii începători. Nu mai puțin operatorii, cum este cazul lui Iosif Demian, coleg de generație cu Veroiu și Pița, talent de excepție, ce ține la cheremul său lumina și întunericul, nu mai puțin compozitorii. Dealtfel, toată «Nunta de piatră» este într-o asemenea măsură rodul unei perfecte puneri de acord a cîtorva inteligențe și sensibilități artistice, încît practic filmul este imposibil de imaginat în afara cadrelor de o picturalitate trist-maiestuoasă compuse de Demian, în afara decorurilor de o savantă uscăciune ale lui Radu Boruzescu și Helmut Stürmer. O asemenea aglomerare de talente care consimt să meargă pe același drum nu trebuie lăsată să se disloce. Este prea bine știută experiența multor cinematografii de prestigiu, impulsionate la vremea lor de entuziasmul și străduința unor tineri aparținînd aceleiași familii spirituale sudate de-a lungul anilor de muncă și de căutări, devotați artei autentice și oamenilor.

Fefeleaga — Leopoldina Bălănuță.

AICI LOCUIA IORGA, AICI – VLAHUȚĂ...

Așa arăta cu patru decenii în urmă Piața Victoriei din București. În stînga: palatul Sturdza, construit în stil baroc, la sfîrșitul secolului trecut. Mulți ani a fost sediul Ministerului de Externe. Demolat în anul 1935, în locul său s-a înălțat actualul palat al Președinției Consiliului de Miniștri. În mijlocul fotografiei, a doua casă de pe bulevardul Ilie Pintilie: locuința profesorului Nicolae Iorga (imobil donat savantului de către un grup de admiratori ai săi). În fund, în spatele acestei case: coșul de fum al morii Assan — cea mai veche moară «de foc» din București (a fost înființată în anul 1857). În partea dreaptă (clădirea cu trei cupole): palatul Societății funcționarilor publici, clădit la sfîrșitul secolului trecut, distrus, parțial, de un incendiu în anul 1904, refăcut și apoi distrus integral de bombardamentele din 1944. În această clădire, la etajul doi, a locuit scriitorul Alexandru Vlahuță. «Prin 1910 — scria Victor Eftimiu în amintirile sale — ne întîlneam în această casă: Coșbuc, Dobrogeanu-Gherea, Octavian Goga, Șt.O. Iosif, Caragiale, eu și alți scriitori, ca invitați la mesele pe care le da Vlahuță». **Pe primul plan, în dreapta: stația de taximetre, în criză de clienți. Vagoanele de tramvai sînt ale liniei 20; circulau pe distanța Bufet-Filaret.**

NU TAM, TAM, TARAM, CI TATARAM, TARAM, TATAM...

Cei 22 de pionieri, membri ai Orchestrei de percuție a Școlii de muzică din districtul 20 al Budapestei, se pregătesc în prezent pentru festivalul național al orchestrelor de pionieri din Ungaria care va avea loc, în această primăvară, la Budapesta. În dotarea orchestrei: tobe, xilofoane, clopote, castaniete, gong și chiar tamburine chinezești.

cititori către cititori

Pentru a putea insera un număr mult mai mare de adrese la această rubrică, vom folosi prescurtări pentru anumite teme foarte solicitate. Astfel, teme diverse = D, automobilism = A; Cinema = C, enigmistică = E; filatelie = Flt; literatură = L, limbi străine = Lb; muzică = M; prietenie = P, sport = S; teatru = Te, tehnică = Th, Viața timpului = T; schimb de foto actori = Fa; schimb de ilustrate = V

Doresc să corespondeze următorii cititori:

Mathias Mariana-Karina, 21 ani, Tîrgu Mureș, cart. Ady Endre, bl 20, et. IV, ap. 63: C, M, Te, pictură; *Munteanu Stefania*, 19 ani, Timișoara, bd. Leontin Sălăjan nr. 25 ap. 2: științe sociale, L, P; *Gheorghe Ion*, 19 ani, elev, București, sect. 7, Drumul Taberei nr 105, bl. A 9, sc. B, et. II ap. 22: V; *Sintea Dumitru*, 18 ani, elev, com. Cernișoara of. p. Lădești: P, S, V; *Dunca Ioan*, 26 ani, învățător, sat Sieu nr. 104, jud. Maramureș: D, V; *Oblemenco Nelu*, 19 ani Petroșani, str. Independenței, bl. 11/A, sc. 1, jud. Hunedoara: M, E, P, S, V; *Călin Constantin*, stud., Iași, Șos. Țuțora nr. 2, sc. B, et. III, ap. 15: P, V; *Ionescu Dan*, 18 ani, elev, Pitești, str. Traian nr. 20, bl. 1, sc. III, et. II, ap. 6: D; *Cheloru Aurelia*, 22 ani, Botoșani str. Independenței nr. 111; V; *Condur Mariana*, 18 ani, muncitoare, com. Boroaia, sat Moișa, jud Suceava: P, V; *Aldea Dumitru*, stud , Iași, Aleea M. Sadoveanu nr. 46, căm. 4, cam. 30. Flt, Lb, P; *Devald Cornelia*, Turda, str. Constructorilor nr. 2, bl D 1, sc. A, ap. 2: S,V; *Onofrei Valeria*, 21 ani, învățătoare, și *Cotovanu Ligia*, 21 ani, funcționară, com. Lețcani, jud. Iași: P, T, V; *Loscu Lucia*, 22 ani, Slatina, str. N. Bălcescu nr. 17: Lb, P, Fa, V; *Vasilache Lenuța*, 20 ani, Roman, str. Mărului nr. 34: D, V; *Bălțătescu Mariana*, elevă, București, sect. 1, str Aștrilor nr. 57, of.p. 63: turism, M, Fa, V; *Efrosi Mariana*, 17 ani, elevă, Brăila, str. Cojocari nr. 7: P, V; *Halas Lucia*, 25 ani, Iași, str. Păcurari nr. 22, bl. 2, sc. A, et. 3, ap. 11 P, V; *Pavel Silviu*, 19 ani, stud., Birlad, str. Republicii nr. 65 filozofie, Lb, P, T; *Tiron Cornel*, 18 ani, elev, Galați, str Republicii nr. 169 Lb, P, V; *Breabăn Maria-Teodora*, 19 ani muncitoare, București, sect. 6, Calea Griviței nr. 108, bl. J, sc. A, et. IV, ap 13: D; *Horotan Lucian*, București, str Dealul Tugulea nr 32, bl 15, sc. A, ap 18, of.p. 16: D, V, *Dumitru Virgiliu*, 20 ani, com. Făgetul nr. 184, jud. Prahova P, S, T, V. *Făgaș Ilie*, 18 ani, elev, Petroșani, str. Independenței, bl. 11 A, jud. Hunedoara: Flt, P, S, Fa, V; *Moisa Ștefan*, 24 ani, Vaslui, str. Libertății nr. 74: C, S, T; *Abeaboeru Georgiana*, 22 ani, Focșani, str. Moldova nr. 9: D, *Manole Ion și Ghioc Virgil*, București, sect. 6, str. Presei, bl. 6, et. I, ap. 36: C, P, V; *Roland Henry*, 18 ani, com Stoenești, jud. Olt: istorie, C, L, M, S; *Carbulescu George*, 24 ani, stud., Craiova, str. Libertății nr. 31, căm. stud. 1: D; *Stan Vasile*, 18 ani, mecanic-auto, sat Lopadea-Veche, jud. Alba, of.p. Aiud: V; *Ungureanu Lili*, 18 ani, elevă, și *Ungureanu Lăcrămioara*, 20 ani, Roman, str Ștefan cel Mare nr. 42: medicină, P, Fa, V; *Rusu Elena*, com. Asuajul de Sus, jud. Maramureș: psihologie; *Gruescu Doina*, 21 ani, laborantă, Timișoara, str. Gh. Lazăr, bl. T 5, et. IX, ap. 39: D, *Cernesol Maricica*, 17 ani, elevă, Fălticeni, Aleea Trandafirilor, bl. A 2, sc. B, ap. 4: D, Fa, V, *Roman Dan*, 28 ani, tehnician, Bacău, Aleea Ghioceilor nr. 11, sc. C, ap. 8: D, V; *Vidovici Ștefan*, 17 ani, elev, Alexandria, str. Tr. Măgurele nr. 136: M, P. *Bolohan Doina*, 18 ani, elevă, Suceava, str Severin Procopovici nr. 5: M, S, V; *Hoțoiu Grigore*, maistru, com. Jupinești, jud Gorj, of.p. Bărbătești: D, V; *Luca Adina*, com. Agapia, jud. Neamț: M, Fa, V; *Popescu Constantin*, 18 ani, elev, Buzău, str. C. Brîncoveanu nr. 6: D, Fa, V; *Dobrogeanu Ion*, 25 ani, Bălcoi, str. Miron Costin nr. 12, jud Prahova: Flt, Fa, V; *Gafton Vasile*, 18 ani, elev, Tecuci, str Plevnei nr. 5: E, M, S; *Frențesco Valentin*, 22 ani, stud., Tr. Măgurele, str. Fîntînii nr. 5: A, E, S, V; *Cîju Zoia și Olteanu Cornelia*, 19 ani, Constanța, str. Tabla Buții nr 84: D; *Petrescu Mihai*, 17 ani, elev, Tg. Jiu, str. Tismana, stațiunea experimentală. Flt, P, S; *Ermina Mihaela*, 19 ani, contabilă, com. Broșteni, bl. A 4, sc. B, et. III, ap. 20, jud. Suceava: L, M, P, S, Te; *Onofrei Anișoara*, 17 ani, elevă, com. Vadu-Moldovei, sat Cotu-Băii, jud Suceava: P, Fa, V, *Bernacec Aurel*, 19 ani, elev, Gh. Gheorghiu-Dej, Calea Mărășești nr. 45, jud. Bacău: P, V; *Gheorma Puica*, com. Amaru, sat Cîmpeni, jud. Buzău: D, Fa, V, *Rusu Georgeta*, 17 ani, elevă, Galați, Țiglina I, str. Partizanilor nr. 42, bl C 31, sc. 1, et. III, ap. 16: D; *Copotă Tincuța*, 21 ani, funcționară, Vaslui, str. Crizantemelor nr. 15: P, V; *Petrariu Mihaela*, 18 ani, elevă, com. Bucecea, jud. Botoșani: C, L, M, V; *Lukașina Valentina*, 20 ani, U.R.S.S., Arsențievo 301 510, jud. Tula, str. Parfenova 24: D, Fa, V; *Lăutaru Angela*, Hunedoara, Aleea Topitorului nr. 5, bl. 5, sc. A, ap 1: D, V; *Bocioaga Nicolae*, 16 ani, elev, Constanța, bd Republicii nr. 61, bl. A 7, sc. B, et. II, ap. 47: astronomie, istorie, P; *Cocirlea Gina*, 18 ani, elevă, Dej, str. M. Kogălniceanu nr. 2, jud. Cluj: M, P, S, V, *Costea Jenică*, 24 ani, electronist, Galați, str. 1 Mai nr. 161–163, pav. 20, cam 7 A, V; *Dobrin Iliuță*, com. Corbu Mari, satul Nou, jud Dîmbovița electronică, V; *Vasile Ana*, 20 ani, calculatoare, Constanța, str. Marin Dincă nr 1: D; *Lepădatu Aneta*, 17 ani, elevă, Constanța, str. Grănicerii nr. 17: D; *Nicolae Cornelia*, 16 ani, elevă, com. Vidra, str. Sabarului nr. 8, jud. Ilfov: D, V; *Chiriță Elena*, 20 ani, elevă, Ploiești-Vest, str. Diana nr. 2, bl. 18, sc. A, ap. 5: M, P, T, V; *Fritsch Eugen*, elev, Rm. Vîlcea, str. Șurbei Vodă nr. 244: D; *Luca Mihai*, 23 ani, mecanic, Cugir, str. Constructorului nr. 13, bl. 8 2/9, sc. 3, et. III, ap. 15, jud. Alba M, S, Th P, Fa, V; *Piseru Genoveva*, 19 ani, elevă, Iași, șos. Națională nr 182, bl. A 2, sc. C, et. I, ap. 4: V; *Călin Silvia*, 17 ani elevă, com. Piscu, jud. Galați: M, P, S, *Olărescu Costinel* 23 ani, Rm. Vîlcea, cart. Traian, bl. 5, sc. D, ap. 15: Lb M, P, V, cibernetică, *Pascu Corina*, 18 ani, elevă, Pitești str. Traian nr. 20, bl. I, sc. III, ap. 6: L, Lb, M, S, Fa; *Stanciu Lucia*, 16 ani, elevă, Alba Iulia, str. Salcîmului nr. 15 Fa, V.

flacăra actualitate

în țară și peste hotare...

Zilele trecute, artista emerită Emilia Petrescu, solistă a Filarmonicii «George Enescu» din București, a poposit la Arad.

— Am cîntat cu Filarmonica din localitate, dirijată de Eliodor Rău, și e o mare bucurie pentru mine să constat de fiecare dată că viața muzicală din orașele țării pulsează din plin. Acum, după cum vedeți, mă pregătesc pentru întîlnirea cu publicul din sala Ateneului, a declarat cîntăreața redactorului nostru,Sandu Naumescu.

...Concertul dirijat de Mihai Brediceanu va avea loc astăzi, 3 februarie, cînd Emilia Petrescu va interpreta «arie de concert pentru soprană și orchestră» de Alban Berg.

— Apoi?

— Voi susține un concert împreună cu Filarmonica din Oradea la 6 și 7 februarie, iar la mijlocul lunii voi pleca într-un turneu peste hotare. Este vorba de patru concerte în Spania, la Madrid, cu orchestra Radioteleviziunii spaniole, dirijată de Igor Markevitch, în cadrul cărora îmi voi da concursul cu un program de muzică clasică și romantică.

Despre colaborarea sa cu Igor Markevitch, Emilia Petrescu ne vorbește cu multă căldură și admirație. Ne amintește că, în afara concertului din aprilie 1971 de la București, a mai cîntat sub bagheta acestuia la Monte Carlo cu orchestra simfonică din Nisa (de unde vă prezentăm și imaginea de mai sus). După Madrid va mai avea prilejul, în luna aprilie, de astă dată la Dresda, acompaniată de «Stadtkapelle», să fie prezentă tot alături de renumitul dirijor.

de ce a pierdut frazier?

Înaintea disputării mult așteptatului meci de box Frazier-Foreman, statisticile — alcătuite pe baza pronosticurilor specialiștilor — îl vedeau cîștigător net pe Joe Frazier.

Dar iată că înainte cu numai 24 de ore de bătaia gongului, cunoscutul boxer de altădată Joe Louis a declarat corespondentului agenției «France Presse» că «Foreman va cîștiga întîlnirea deoarece are de partea sa avantajul tinereții».

Cam în același timp, la o emisiune a televiziunii române, cronicarul Paul Ochialbi a declarat că, după părerea sa, Foreman va intra în posesia titlului mondial.

Lupta din ring le-a dat dreptate, motiv pentru care l-am căutat pe colegul Paul Ochialbi, solicitîndu-i — pentru cititorii revistei noastre — cîteva informații suplimentare.

— *Deci, ce te-a determinat, stimate Paul Ochialbi, să-l dai pe Foreman cîștigător?*

— Mai multe motive. Pe Foreman l-am văzut cu ocazia J.O. din Mexic. M-a impresionat în mod special meciul final pe care l-a cîștigat în fața sovieticului Chapulis, cînd și-a dominat adversarul, profitînd inteligent de lungimea brațelor. M-am gîndit desigur că în cei 4 ani de profesionism și după cele 38 de victorii obținute el și-a îmbogățit bagajul tehnic și, în mod firesc, se află în progres. Am analizat apoi lacunele lui Frazier, care este rudimentar în apărare. El intră de multe ori în pumni, riscînd totul. Eram convins că multe din «contrele» lui Foreman îl vor stopa. La toate acestea s-a mai adăugat și faptul că Frazier nu mai avea aceeași rezistență de fier demonstrată în cursul meciului cu Clay. După memorabilul meci, Frazier devenise un pugilist cu bărbia de sticlă. În pronosticul meu a contat și declarația celebrului Joe Louis. În sfîrșit, l-am preferat pe Foreman și pentru motivul că de la 8 martie 1971, după meciul cu Clay, Frazier nu s-a mai pregătit cu atenție, preferînd să fie șeful unei orchestre de jaz. El nu a dus o viață sportivă de adevărat boxer.

— *Pentru că ai avut «mînă bună» în privința pronosticurilor, mi-aș permite o întrebare frecventă azi pe buzele multor iubitori ai boxului. Admițînd că în curînd Foreman îl va întîlni pe inteligentul Clay, cine crezi că va învinge?*

— Dacă întîlnirea va avea loc anul acesta, Foreman nu va cîștiga. Pledez pentru Clay deoarece are o viteză mare în execuția loviturilor. Foreman este lent. Ex-campionul are un joc derutant de picioare, posedă o mare experiență a ringului, lovește puternic și chiar din toate pozițiile. În plus, eschivele sale îl pot deranja la capitolul nervi pe Foreman. Noul campion al lumii n-a fost silit încă în cariera sa să boxeze toate cele 15 reprize. Este un lucru foarte important. Cu toate acestea nu este imposibil să fie... «contrat» de Foreman. Nu cred însă că abilul manager al acestuia îl va arunca atît de repede în groapa cu lei unde îl așteaptă Clay. Oricum, confruntarea Foreman–Clay — dacă se va organiza — va dezlega enigma «Uriașului» din Marshall, care de la 22 ianuarie se află pe tronul de aur al coloșilor ringului.

Vă-l prezentăm în fotografia noastră pe cunoscutul ex-campion Joe Louis, într-un dialog amical cu campionul european, englezul Joe Bugner, care la 14 februarie îl va întîlni la Las Vegas pe Cassius Clay. Mai prudent de această dată, Joe Louis a declarat că Bugner îl va «contra» pe ambițiosul Clay fără să precizeze însă rezultatul final al meciului.

februarie, cea mai friguroasă lună a anului

...sau «una» dintre previziunile meteorologilor bucureșteni.Deocamdată știm ceea ce vedem cu toții: iarna a intrat în drepturile sale, iar în sudul țării, la data închiderii ediției noastre, stratul de zăpadă a atins o grosime între 2 și 23 cm. În sfîrșit, zile de iarnă adevărată.

un iepure și zece vulpi

Recent, o echipă de vînători din București, plecată la vînătoare de iepuri în Lunca Dunării, s-a pomenit în situația de a împușca un singur iepure și nu mai puțin de zece vulpi. O acțiune salutară, deoarece în această regiune unde vulpile au provocat adevărate ravagii în lumea rozătoarelor se va proceda, curînd, la o colonizare intensivă a fazanilor, al căror adversar este, în primul rînd, cumătra cu blana roșcată...

pantofii anului '73

Care-i moda pentru '73 în domeniul încălțămintei pentru femei? Întreprinderea «Victoria» din Timișoara, cunoscută în toată lumea pentru pantofii pe care-i produce sub marca «Guban», încearcă să dea răspunsul. Este vorba de un pantof de damă cu talpă groasă, confecționat dintr-o piele foarte fină (într-o singură culoare sau în mai multe culori) și — așa cum se vede în fotografia de mai sus — într-o gamă variată de modele. În curînd asemenea pantofi se vor găsi în magazine.

După cum aflăm de la Direcția generală tehnică a Ministerului Industriei Ușoare, producția de pantofi de damă «Guban» s-a dublat în ultimii trei ani.

drumeție

de Gh. EPURAN

automobilul și muntele

Cucerind lumea veacului nostru, automobilul nu a prea ocolit nici munții, după cum nu a ezitat în fața pustiitoarelor întinderi de nisip ale deșerturilor și a îndrăznit să se avînte în desișurile junglelor. Trebuie să remarcăm totuși că relația automobil-munte a rămas în general în limitele admisibilului; că, de regulă, panglicile de bitum s-au mulțumit să se avînte doar peste pasurile umblate de veacuri, făcînd apel la tuneluri pe sub munte acolo unde traficul a impus soluții la nivelul cerințelor actuale. Între automobil și munte există totuși o contradicție. Ea se face tot mai simțită în stațiunile climaterice montane, stațiuni care și-au cucerit faima tocmai prin puritatea atmosferei alterate acum de gazele țevilor de eșapament. Reacțiile sînt încă timide, dar după cum se studiază eliminarea automobilului din centrele supraaglomerate ale metropolelor, se fac planuri și pentru restrîngerea circulației auto în stațiunile de vacanță. Se creează chiar stațiuni noi care pun în fruntea sloganurilor publicitare un anunț tot mai apreciat: **inaccesibilă automobilelor.** Ideea nu este nouă. Elveția, țara de început a turismului montan, are o celebră stațiune, Wengen, care de la înființare a opus veto-ul său automobilului.

Munți mai umani și umanizați, Carpații se opun mai puțin decît Alpii automobilului. De aceea el a reușit să ajungă ușor în toate stațiunile și chiar la cabanele de pe platoul Bucegilor. Cu un mic efort am putea înlocui curînd toate potecile îndrăgite de drumeți cu drumuri asfaltate. Dar ar fi bine? Adevărații iubitori ai muntelui socotesc șoseaua Bucegilor o erezie — din punct de vedere turistic — deși ea întrunește adeziunea automobiliștilor. Odată creată, este desigur inutil să o mai discutăm. Pe această linie, pledăm chiar pentru modernizarea ei, după cum credem că reamenajarea drumului alpin Novaci–Obîrșia Lotrului–Oașe a devenit o necesitate turistică. Socotim însă că este neapărată nevoie să discutăm de pe acum perspectiva turismului nostru montan, aflat doar la primii pași de afirmare în arenă — cu crîncenă concurență — a turismului internațional. Să discutăm, dar și să îndemnăm spre o concepție pe linia căreia să acționăm. O concepție a noastră, **dar care să țină seama mai puțin de ceea ce ni se pare astăzi a fi în pas cu moda și mai mult de ceea ce va constitui atracția de mîine.** În acest sens credem că fiecare drum pentru automobil spre munte trebuie temeinic analizat, fără a uita că **un teleferic, o telecabină reprezintă adesea o cale de acces mai economică prin funcțiile sale multiple.**

Căutînd exemple, ne vin în minte Păltinișul Sibiului, Semenicul și Muntele Mic, adică cele trei așezări din munții noștri aflate pînă acum la mijlocul căii dintre cabană și stațiune, dar menite să devină în anii următori cu adevărat stațiuni climaterice.

Prin așezarea sa, Păltinișul avea nevoie de un drum auto și modernizarea lui — încheierea este promisă pentru începutul sezonului viitor — este binevenită. Sperăm însă că aleile stațiunii vor rămîne și în viitor alei.

Semenicul, accesibil de mulți ani printr-un teleferic, ar trebui să rămînă și în viitor la un mijloc de transport pe cablu. O telecabină care ar dubla actualul telescaun ni se pare soluția cea mai bună, lipsa «octanelor» din atmosfera muntelui putînd deveni una dintre marile atracții locale.

Muntele Mic, pentru care O.J.T. Caraș-Severin a croit planuri mult prea mari, nu-l putem vedea nici transformat într-o stațiune cu peste 3 000 de locuri, nici împodobit cu un drum auto. Telefericul în construcție dinspre Borlova (Caransebeș) și telecabina proiectată dinspre Poiana Mărului (unde se naște o stațiune de mare viitor) sînt mijloace de acces suficiente pentru ceea ce oferă — mai ales, schiorilor — acest munte (care rămîne totuși mic). De ce să facem un orășel cu blocuri turn pe vîrful lui și să urcăm și automobilul acolo? Mai ales această idee ne-a făcut să așternem rîndurile de mai sus și să invităm la o meditație mai adîncă asupra relației automobil-munte. Acum, cînd nu este încă prea tîrziu.

cîinele la...școală

Cîinele a fost întotdeauna prietenul omului. În zilele noastre însă prezența lui în mediul urban devine din ce în ce mai dificilă. Noile condiții de locuit reclamă și un nou «fel de a fi» al acestui credincios animal. El trebuie să se poarte mai civilizat, să fie mai docil, să latre mai puțin. La plimbare el nu mai are voie să-și arate colții. Iată deci numai cîteva motive care l-au determinat pe crescătorii de cîini din Arad să înființeze și în țara noastră o asociație chinologică.

Întemeiată de peste 2 ani, asociația a cîștigat treptat prozeliți și în alte centre: la Timișoara, Cluj, Tulcea, Sibiu, Tg. Mureș etc., unde s-au înființat asociații similare. Creșterea, ocrotirea și educarea cîinilor de rasă, precum și răspîndirea raselor românești de cîini la crescătorii din țară și chiar de peste hotare reprezintă principalele preocupări ale asociației. Mai notăm și faptul că specialiștii asociației se deplasează periodic la domiciliul membrilor unde îndrumă, supraveghează și ajută la crearea unor condiții optime, în conformitate cu normele științifice de creștere și îngrijire a cîinilor.

Un activ membru al asociației chinologice din Arad, doctorul Radu Ciobanu, ne informează că dincolo de «certificatele de bună purtare» pe care antrenorii se străduiesc să le acorde «elevilor», asociația mai are și alte scopuri, mai deosebite, cum ar fi de pildă: antrenarea cîinilor în conducerea nevăzătorilor, salvarea oamenilor de la înec, din foc, de sub avalanșă etc.

Și tot asociația chinologică este cea care sprijină participarea exemplarelor frumoase la expoziții interne și internaționale sau la diferite concursuri internaționale. Bunăoară, la prima confruntare de acest gen, în cadrul «Cupei prieteniei țărilor socialiste», desfășurată în localitatea Most din R.S. Cehoslovacă, «alergătorii» asociației s-au clasat pe locurile I și II la categoria «ogari ungurești».

Un cîine din rasa «ciobănesc german» își arată măiestria în trecerea peste obstacol. Putem spune, într-adevăr, că e la... înălțime.

Primii 2 clasați la Most: ogarii Bobby și Cibes alături de proprietarii lor, Doina Sasu și, respectiv, Mihai Labu.

muzeul arhitecturii populare gorjene

La numai 10 km de Tîrgu Jiu, la Curtișoara, într-un pitoresc peisaj, de o parte și de alta a unui mic curs de apă, se construiește un nou «muzeu al satului». Aici vor putea fi văzute case din toate zonele județului și instalații tehnice sătești folosite de oamenii de prin partea locului în decursul istoriei. Nucleul acestui muzeu îl va constitui vestita culă de la Curtișoara (fotografia de sus), monument istoric durat la începutul secolului al XVIII-lea, cu totul remarcabil prin originalitatea arhitecturii. În această culă funcționează din 1968 o secție de artă populară a muzeului județean, organizată pe cele trei niveluri ale clădirii și care cuprinde obiecte de ceramică, cresături în lemn, costume gorjenești etc. Pricoperea meșterilor populari în construcția de case poate fi admirată încă de pe acum la cele 10 case instalate (fotografiile din dreapta).

mapamond '73

de Ioan GRIGORESCU

atena (III)

Dialogul, ca tehnică a confruntării ideilor, apăruse înainte de Socrate — grecii, cu excepția spartanilor, fiind oameni ai disputei, adevărați scotocitori ai eului omenesc, nepotoliți scrutători ai destinului, analiști ai tuturor sentimentelor și rațiunilor, polemiști pătimași, dialogul avînd pentru ei o semnificație de principiu opusă staticului și oferită ca sursă de inspirație pentru poezie, politică și filozofie. În felul acesta dialogul dramatic a apărut ca o emanație a spiritului atenian și, așa cum constată scriitorul grec P. Kanelopoulos, omenirea a trebuit să aștepte încă două mii de ani pînă cînd arta unor Eschil, Sofocle și Euripide să fie dusă mai departe de un alt mare poet al lumii, William Shakespeare.

Herodot, atenian prin adopțiune, a știut să facă din dialog un instrument politic și alte mii de ani i-au trebuit omenirii pînă cînd să regăsească această metodă în actul de creație al politicii. Căci politica este un act de creație a cărui menire este să facă a triumfa rațiunea asupra forței. Tucidide, prin marele său Discurs adresat morților, pus în gura lui Pericle, a declarat, primul, că forța nu creează dreptul și că în orice act al puterii trebuie să existe responsabilitatea față de ziua de mîine. Adresîndu-se din forumul Atenei lacedemonienilor, el îi spunea lui Idamos: «Devenind, prin hotărîrile ce le veți lua, autori ai evenimentelor viitoare, bune sau rele, aveți dreptul la răgaz și judecată pentru a putea decide asupra consecințelor posibile»

Cum or fi arătat acele dimineți ale Atenei de acum 24 de secole, cînd Socrate aduna în jurul său pe cei mai dotați tineri ai cetății pentru a le da cea mai bună metodă de a se cunoaște pe ei înșiși, aceea a dialogului? Soarele răsărea, ca și acum, tot din spatele munților care susțin umerii amfiteatrului atenian și se culca la asfințit în același pat albastru al Mării Egee. Dar Atena era o școală a conștiinței omenirii într-o epocă în care aceasta se smulgea din stagnare și încerca voluptatea dinamismului, curajul creației menite să dăinuie, sfidarea tiraniei, instaurarea democrației. Epoca aceasta i-a dat pe Miltiade, Temistocle și Cimon, pe Aristide și Alcibiade; pe mari creatori de tragedie Eschil, Sofocle, Euripide și pe primul poet al artei comice, Aristofan; pe neîntrecuții arhitecți și ziditori de temple Ictinos, Callicrate și Mnesicles; pe omul cu cea mai măiastră dintre toate dălțile sculptorilor — Fidias; pe Herodot și Tucidide, pe Socrate și Platon. În centrul lor, un democrat prin excelență, Pericle, cel ce a făcut din Atena splendoarea lumii, om care, deși nu egala în arta militară nici pe Temistocle, nici pe Cimon, în poezie nici pe Eschil, nici pe Sofocle, în filozofie nici pe Socrate, nici pe Platon, a știut că, pentru a face un secol de aur și a se ridica deasupra tuturor, trebuia să se înconjoare cu cele mai mari valori umane ale timpului său, eliminînd din juru-i dulcea mediocritate.

Mai trebuie să mărturisesc de ce, uneori, cînd mi-e sufletul pustiu, mă întorc să calc cu umbletul gîndului dalele de piatră albă ale Acropolei șlefuite de pașii istoriei?

O revăd ca pe un gigantic osuar de marmură, scenă pustie în mijlocul amfiteatrului atenian în care numai decorul a rămas să dăinuie în veșnicie, tot mai degradat, tot mai ruinat, tot mai îndepărtat de splendoarea de altădată.

AFRICA — DE LA TRIB LA NAȚIUNE MODERNĂ (II)

CONTINENTUL NEGRU ÎN FAȚA SECOLULUI XX

de Silviu BRUCAN

Datorită unei stagnări de secole impuse de robia colonială, Africa eliberată trebuie să asimileze în aceste decenii de sfîrșit al secolului XX scrierea și moneda, plugul și automobilul, electronica și statul centralizat. Într-o lume în care mutațiile bruște, precipitate de revoluția în știință și tehnică, pun în fața națiunilor probleme de adaptare într-un ritm și la dimensiuni fără precedent, Africa este chemată să facă un adevărat salt peste istorie pentru a ajunge în rînd cu celelalte zone ale lumii. Într-un continent cu spații vaste, în care pe alocuri nu se cunoaște roata, trebuie introdusă rapid civilizația automobilului și a mijloacelor moderne de transport; munca, efectuată deseori în satele africane ca o activitate colectivă desfășurată în sunetele tam-tamului, trebuie să se transforme în efortul normal și organizat științific atît de caracteristic industriei moderne; trocul și celelalte forme ale economiei de subzistență, reglate doar de necesitatea de a produce pentru satisfacerea propriilor nevoi, se transformă rapid în schimbul de mărfuri pe baza monedei care cere imperios surplusul de produse pentru valorificarea pe piață, alfabetizarea devine o chestiune vitală — și toate aceste procese se împletesc cu lichidarea imperativă a fărîmițării tribale și unirea într-un singur stat centralizat, cerință politică organică a întregii dezvoltări. Pe scurt, etape pe care popoarele din țările industriale avansate le-au parcurs în multe secole de lupte și eforturi pe plan economic, social și politic, Africa trebuie să le realizeze în răstimpul a numai cîtorva generații. Există oare un drum mai scurt? — iată întrebarea.

INDUSTRIALIZAREA — CALEA CEA MAI SCURTĂ

Africa a ieșit din era colonială cu o economie dominată de agricultură și extracție minieră. Dintr-o populație totală de aproximativ 325 de milioane locuitori, continentul numără doar 20 de milioane salariați, între care mulți lucrează pe marile plantații. Analfabetismul atinge 80 la sută, iar în țările tropicale depășește 90 la sută. Într-o mare parte a continentului, venitul național pe cap de locuitor nu trece de 100 de dolari pe an. Nivelul de trai poate fi identificat în multe regiuni cu subnutriția, iar potrivit datelor Organizației Internaționale a Muncii, din salariul pentru o zi de muncă un miner din Dahomey poate cumpăra 1 kg brînză și 750 g pîine; un textilist din Madagascar — 1 kg de orez, 1 litru de lapte și 2 ouă. Asistența medicală constituie, în general, doar un deziderat. În lumina celor de mai sus este explicabil de ce calea pe care ar trebui să o urmeze Africa este un subiect viu controversat.

De la «personalitate africană» și *negritude* pînă la socialismul african, aceste noi noțiuni exprimă concepțiile diferite cu privire la calea continentului negru. În privința strategiei dezvoltării Africii, un studiu recent arată că la O.N.U. accentul a căzut la început pe investiții de *capital*, apoi pe *consilieri tehnici*, iar acum pe *educație*, formarea cadrelor și specialiștilor. Practica demonstrează că inelul de care trebuie tras pentru a accelera toate procesele dezvoltării — modernizarea economiei, asimilarea tehnologiei avansate, creșterea proletariatului, formarea cadrelor, inclusiv consolidarea națiunii și a statului centralizat — este *industrializarea*.

Primul deceniu de dezvoltare a înregistrat un oarecare progres pe această linie. Dacă în 1960, industriile extractive, prelucrătoare și construcțiile reprezentau mai puțin de 20 la sută din producție, spre sfîrșitul deceniului participarea lor a crescut la 26—27 la sută. În mod corespunzător, ponderea agriculturii a scăzut de la circa 40 la sută la 34 la sută.

Desigur, deosebirile de nivel dintre diferitele regiuni ale continentului sînt bine marcate. Africa de nord — arabă — cuprinzînd Algeria, Libia, Marocul, Tunisia, R.A. Egipt și Sudanul, este partea cea mai avansată, cu un sector industrial care reprezintă 35 la sută din producție, iar în privința petrolului Libia și Algeria cunosc o creștere spectaculoasă. Urmează Africa de est (Zambia, Malawi, Madagascar, Tanzania, Uganda, Kenya, Somalia, Etiopia, cu 24—25 la sută industrie din totalul producției. Africa de vest și Africa centrală cu numai 18—19 la sută. Bineînțeles, Republica Sud-Africană nu intră în nici una din aceste cifre statistice.

(Continuare în pag. 25)

VOM CIOCNI OARE CU ACESTE PAHARE?

de Sanda FAUR • Fotografii de Elena GHERA

Pe Calea Victoriei, într-un colț modest și greu de băgat în seamă din stradă (căruia decoratorii i-au sporit parcă dinadins și cu rafinament sadic discreția vitrinelor, deși discreția este exact lucrul cel mai nepotrivit cînd vrei să poftești lumea mare într-o sală de expoziție!), pe Calea Victoriei deci, la nr. 91–93, în proaspăt înființatele galerii Art'ind, am văzut o expoziție de artă industrială formidabilă. Nu mi-e frică de cuvînt și-l scriu apăsat, cu conștiința împăcată. Mai ales că, de obicei, intri într-o asemenea sală cu trac și urmărit de întrebări dramatic hamletiene: cîte din minunățiile cu care se fălesc acolo producătorii vor ajunge pe tejghele și, de acolo, la noi acasă... Cîte sînt de adevăratelea și cîte făcute numai pentru baterile cu pumnul în piept și pentru a trezi în noi dureri veșnic nestinse.

...De astă dată, în clarobscururi subtil gîndite, într-o scenografie care crea și mister, și vrajă, și ispite, ni se promiteau paharele, cețile, farfuriile și vazele noastre cele de toate zilele. Sună prozaic, dar era poetic. O lume de poezie modelată în sticlă, croită în ceramică, tăiată în porțelan. Transparențe. Irizări. Volume insolite. Forme inedite. Smalțuri neașteptate. Decoruri stilizate. Expuneau creatorii de la — hai să spun titlurile în complicata lor întregime — Centrala industriei sticlei și ceramicii fine și cei ai Institutului de creație industrială și estetică a producției. Ambele, patronate de Ministerul Industriei Ușoare. Adică tot acei care, cu cîteva sute de metri mai jos, tot pe Calea Victoriei, ori mai la stînga, ori mai la dreapta, în oricare din magazinele noastre de sticlărie, ne silesc să cumpărăm — prea de multe ori! — niște orori din sticlă dungată în fel și chip cu aur, împestrițate cu floricele și crenguțe, ori niște mici monstruozități în formă de cățel ori balerine, ori șerpi sacri, ori mai știu eu ce...

De astă dată, conducerea acestui puternic trust (18 fabrici) cu producție fragilă a spus hotărîtă: gata, s-a terminat cu serviciile de pe vremea bunicii, cu bibelourile de tarabă, cu paharele de cîrciumă. Gata cu vechiturile. S-a terminat cu gustul de duzină. Propunem comerțului alte sortimente. Le înlocuim pe cele desuete. Schimbăm contractele: dacă e nevoie, în proporție covîrșitoare. Deci: 292 sortimente noi. Tot ce-și poate dori gospodina în bucătărie, în materie de artă utilitar decorativă — de la castronul de supă la dozele pentru scorțișoară și piper, de la cețile de ceai la platourile pentru bunătăți. Tot ce-și poate dori mai rafinat viciosul băutor de cafea neagră ori cel — cumpătat! — de coniac. Tot ce-ți poate decora mai rafinat casa în materie de sticlă sculptată, ori porțelanuri, ori ceramică...

Peste cîteva zile, în aceeași sală, transformată în arenă, coridă între producători și comercianți.

— Cît v-a solicitat comerțul, tovarășe director comercial Gheorghe Dușescu?

— Aproape 2 200 000 de piese.

— Și cîte produceți dv. anual?

— Păi, circa 100 000 000...

Era deci prea frumos ca să fie adevărat! Doi la sută, doar doi la sută este proporția în care frumosul a ucis urîtul!! Vă las, pentru o pagină, și pe dv. în suspense, să vă întrebați ca și mine: De ce? De ce? De ce?

*

— Tovarășe director general Dumitru Stoian, expoziția dv. e adevărată?

— Adevărată!

— Cinstită?

— Cinstită!

— Puteți da comerțului tot ce-ați prezentat la noile contractări?

— Tot.

— În orice cantități ar cere?

— În orice!

— Ar costa mult frumusețile acelea expuse?

— Nu cu mult mai mult decît cele aflate la ora actuală în magazine!

— Adică decît urîțeniile din magazine...

— Dacă vă place cuvîntul...

— Și atunci? De ce? De ce?

Mai prelungim preț de un paragraf suspense-ul...

*

Să vedem mai întîi cum s-a produs «miracolul», cum s-a putut produce schimbarea la față a sticlei, ceramicii și porțelanului nostru. Pînă mai ieri, fabrica de porțelan din Cluj lucra — e drept, cu o tehnică perfectă — dar așa cum știa ea, tradițional, cuminte, bătrînește, producînd într-o minunată și desăvîrșită înțelegere cu comerțul ce știa că «place», că «se vinde». Din vară, directorul și-a luat inima în dinți, a deschis larg ferestrele spre nou și a zis creatorilor săi, ca și directorul fabricii din Alba Iulia: «liberă». Iar creatorii au arătat ce știu să facă cu libertatea: serviciile create de Eremia Hnat, de Komaromy Arpad, de Ioan Sabău ori de C. Drăniceanu — ca să citez doar cîteva din cele expuse — sînt demne de oricare expoziție republicană de artă decorativă. Și se pot produce la prețuri extrem de accesibile, pentru că nimic în afară de noutatea formei și a decorului nu le deosebesc — ca sistem de producere — de cele aflate în comerț la ora actuală. La Sighișoara, stagnarea intervenită în creația ultimilor ani a fost literalmente spulberată prin înființarea unui atelier de prototipuri — extrem de eficient și productiv — în care inginera Aurelia Pomarius și-a experimentat smalțurile ei grozave, premiate și la Faenza, iar creatorii au avut spațiul, libertatea, stimulentul de a-și sufleca mînecile și a se așterne pe treabă. Acel complex alcătuit din vreo 30 servicii și asamblînd (într-un spațiu foarte restrîns) circa 100 de piese, pe care Fekete Arpad l-a creat din buna, sănătoasa și ieftina noastră faianță, smălțuindu-l în culoarea răcoroasă a levănticii și realizîndu-l prin cel mai economicos procedeu, cel al strunjirii, este — ca să citez entuziasmul îndreptățit al colegei mele Ecaterina Oproiu — o capodoperă a genului. Dar mie nu mi-au plăcut mai puțin, mărturisesc, serviciile de cafea și ceai ale Rodicăi Mazilescu, cele ale lui Otto Kudelasz ori Ilie Beldeanu...

Fabrica de sticlă din Tomești n-avea creatori. Adică avea unul — excepțional, cum s-a dovedit pe urmă — dar se ocupa bietul, la serviciul tehnic, de norme, prețuri, calculații. Directorul l-a scos pe Acs Zoltan dintre dosare, l-a așezat pe masă diploma de absolvent al Institutului de arte plastice și l-a spus: creează. Apoi l-a și lăsat să creeze. În expoziție, standul semnat de Acs Zoltan (circa 60 de piese, din care vreo 26 de feluri de pahare superbe!) a luat în întregime marca «Frumosului industrial».

Pe scurt, minunea a fost cu putință atunci cînd artiștii au întins mîna industriei. Cînd tinerii absolvenți au fost angajați în fabrici (numai la București, centrala numără vreo 12 dintre cei mai talentați creatori ai tinerei generații: rețineți cîteva nume, poate vor ajunge — totuși! — într-o zi să-și iscălească, așa cum se și cuvine, produsele create: Eulalea Crișan, Eugenia Barac-Enescu, Maria Molnar, Anca Macovei, Radu Tănăsescu, Vasile Cercel). Atunci cînd artiștii au început să învețe ce înseamnă producția din fabrică și cînd inginerii au început să înțeleagă și să stimeze munca artiștilor. Mai greu a fost cu directorii (și se pare că cel al fabricii, al bătrînei fabrici de la Pădurea Neagră bate mai departe recordul în conservatorism!): prinși în tot felul de probleme de plan, de producție, de productivitate, ei nu prea erau dispuși să-și bată capul și să găsească soluții și pentru «alinturile» creației. Se cere ce produc ei? Se cere! Se vinde totul? Se vinde! Și atunci? Tovarășul director general Dumitru Stoian îmi spunea confidențial — iar eu, iată, nu păstrez deloc secretul și o fac deliberat! — că noul s-a impus în sectoarele de creație «cu parul».

(Continuare în pag. 24)

limba română nu se învață numai acasă

Există o anumită concepție falsă după care toți cei care vorbesc limba română sînt dacă nu specialiști, cel puțin buni cunoscători ai limbii române. Această confuzie stă în slaba pregătire teoretică pe care o primesc absolvenții școlilor noastre de toate gradele. Și asta nu numai din vina profesorilor poate, deși nu-i scoatem din discuție, ci din cauza regimului total insuficient de care se bucură limba și literatura în planurile de învățămînt. Iată un exemplu: dacă în clasa I se începe cu 10 ore, în clasele a IX-a și a X-a se ajunge la 3 ore dedicate unei discipline intitulate «Elemente de istoria literaturii române», deși pînă în clasa a VIII-a se predase nu atît gramatică, ci lecții de scris-citit, dezvoltarea vorbirii, lecturi literare cu elemente de teorie literară, compunere, cunoașterea mediului înconjurător (!?) etc. Aceasta, conform planului de învățămînt al școlii generale de 10 ani. Situația e cu mult mai precară în școlile de 10 ani cu predare în limbile naționalităților conlocuitoare, unde se începe cu 3 ore pe săptămînă și apoi tot cîte 3 ore în clasele a IX-a și a X-a. Dealtfel, gramatica, în toate formele de învățămînt, nu se mai predă cu începere din clasa a VIII-a, iar la școlile cu predare în limbile naționalităților conlocuitoare ea lipsește cu desăvîrșire în clasele I și a II-a.

Așa cum spunea un mare scriitor, orice limbă nou învățată e o nouă fereastră spre înțelegerea adevărată a lumii. Totuși, ținînd seama de sarcinile pe care le avem, de locul pe care trebuie să-l ocupe limba și literatura română îmi displace faptul că în liceul de cultură generală, literatura română beneficiază și la secția reală și la cea umanistă doar de 3 ore pe săptămînă, acordîndu-se în schimb limbii moderne un număr egal de ore la secția reală (excepție anul I — 4 ore limbă modernă) iar la secția umanistă — 4 ore, deci o oră în plus față de cele afectate limbii române.

Se pleacă poate de la premisa că limba română e o disciplină deja însușită, fără prea mare importanță, fiindcă se ia în considerație limba ca mijloc de comunicare și nu ca esențială formă de manifestare a spiritualității unei națiuni, fiindcă altfel nu-mi explic de ce la școlile profesionale, de pildă, prezența limbii române în planul de învățămînt e doar simbolică. Documentele de partid insistă în permanență asupra necesității pregătirii unor muncitori cu larg orizont de cultură.

Nu pledăm pentru sporirea numărului de ore și în facultăți, deoarece trebuie să reușim să asigurăm răspunderea fiecărui student pentru propria lui pregătire, nu să-l dădăcim. În ceea ce privește institutele de învățămînt superior constatăm următoarea deficiență: an de an la facultatea noastră se înscriu, la secția fără frecvență, circa 600 de absolvenți ai institutelor pedagogice, care vin cu o pregătire precară și fără bazele celei de-a doua specializări, la care participă încă din anul întîi studenții noștri.

Dealtfel, cred că institutele pedagogice, în condițiile transformării învățămîntului de toate gradele (prin trecerea la 10 clase și apoi la 12), nu-și justifică rațiunea inițială creării lor. Prin statutul lor de funcționare erau destinate să asigure necesarul de cadre didactice de moment pentru clasele V–VII, absolvenții nemaifiind pregătiți și pentru ciclul superior. Or, la ora actuală, absolvenții facultăților sînt repartizați tot în mediul rural, fără să se țină seama de ce formă de învățămînt au terminat, și de aici, o serie de inegalități, de la o comună la alta, de la o clasă la alta. Cred că tocmai de aceea institutele pedagogice ar putea deveni în perspectivă școli postliceale de institutori cu o pregătire pedagogică solidă, atît de necesară activității lor de la clasele I–IV.

Revenind la absolvenții institutelor de învățămînt pedagogic, ei măresc artificial cifrele de școlarizare ale universităților, obținînd chiar cu eforturi mari, la sfîrșitul studiului, rezultate submediocre — dovadă rezultatele de la examenul de definitivat (evident, există și excepții, așa cum nici absolvenților de la universitate nu le acordăm certificate de valoare absolută). Ar trebui deci să dăm o atenție sporită cultivării limbii române și însușirii ei în școlile noastre de toate gradele.

Al. HANȚĂ
prodecanul Facultății de limba și literatura română București

VOM CIOCNI OARE CU ACESTE PAHARE ?

(Urmare din pag.23)

Doar cîteva sute din aceste minunate boluri semnate de Acs Zoltan, doar cîteva sute s-au îndurat comercianții să comande în numele nostru, al cumpărătorilor.

Din bătrîna, sănătoasa și ieftina noastră faianță, Fekete Arpad a creat un splendid complex alcătuit din circa 30 de servicii, cu peste 100 de piese, care pot acoperi toate nevoile unei gospodării bine așezate.

Serviciul de ceai al Rodicăi Mazilescu poate transforma pînă și micul dejun într-un adevărat ritual de artă .

Serviciul Eugeniei Barac-Enescu, adevărata operă de expoziție: va rămîne oare numai în standurile expoziției ?

«bătînd cu pumnul în masă»!

E prima dată cînd am apreciat din toată inima procedeul

*

Și totuși acum acel biet, nevolnic, meschin 2% ne strică toată bucuria produsă de expoziție. Iar ni se pare că s-au chinuit niște munți ca să nască un șoricel. Cine va apuca să facă parte din acel fericit eșalon de 2%? Doar 300 de piese din paharele roz, minunatele pahare roz ale lui Acs! Doar 400 din cele arămii ale Eugeniei Barac-Enescu! E nimic! E infim! E descurajant. Directorul general Dumitru Stoian îmi împarte tristețea și indignarea. Directorul comercial al centralei, Gh. Duțescu, ne dezamăgește pentru că pare să «înțeleagă» totuși punctul de vedere al comerțului, să se apropie de el: «să se sondeze mai întîi piața și gustul publicului, să se vadă mai întîi dacă prind noutățile, să se creeze mai întîi serii mici, în exclusivitate pentru marile magazine, ca nu cumva să se «vulgarizeze» produsele...» Iar pînă atunci, avem ce vinde, slavă Domnului monștrii auriți, înfloriți și înfrunziți!

— Puteți produce, tovarăși din industrie, tot ce ați propus în expoziție? Cu mîna pe inimă?

— Putem. Fără nici un fel de rezervă!

Ei bine, dacă e așa, pînă cînd, tovarăși din comerț, zău pînă cînd veți tot sonda, investiga și proba gustul public? Pînă cînd veți denatura acest gust obligînd cetățeanul nevinovat să cumpere numai ce găsește? Pînă cînd veți fer de «vulgarizare» produsele noi și moderne? Pînă veți reuși să «vulgarizați» gustul public?

Și uite așa am reușit să plecăm amăriți și exasperați dintr-o minunată și promițătoare expoziție .

CONTINENTUL NEGRU

(Urmare din pag. 22)

Ce reprezintă însă industria africană putem aprecia abia atunci cînd o măsurăm în raport cu alte continente: 1,34% din industria mondială, în timp ce America de Nord (S.U.A. și Canada) reprezintă 34%, iar Europa occidentală 24%. Aici apare prăpastia dintre continente — dar raportul per locuitor decalajul este și mai strigător: în Europa occidentală de 20 de ori, iar în S.U.A. de 40 de ori mai înalt.

Comisia economică O.N.U. pentru Africa, analizînd cele trei sectoare caracteristice economiei africane (naturală de subzistență, autohtonă monetizată, străină) și constatînd că în regiuni vaste formele naturale de subzistență sînt dominante în proporție de 80%, conchide că sarcina primordială este *dezvoltarea schimbului de mărfuri monetizat* — premisă a formării unei piețe naționale. În plus, dat fiind că ramurile economice din agricultură și industria extractivă, dezvoltate în era colonială pentru export, s-au format ca niște subsisteme ale metropolei, se preconizează sporirea *comerțului interafrican* ca metodă de reducere a dependenței economice a țărilor africane de foștii stăpînitori coloniali. În zona francului francez de exemplu, doar 2,62% din comerțul total este destinat celorlalte țări africane, grosul exportului fiind dirijat spre Franța și alte țări dinafara continentului. Anii '70 au fost proclamați deceniu al comerțului interafrican; au fost create o serie de zone și uniuni vamale pe bază regională menite a facilita acest comerț. Între Kenya, Uganda și Tanzania funcționează un gen de piață comună cu dublul scop de a favoriza industrializarea fiecăreia dintre țările participante și de a spori comerțul între ele. Curînd a devenit însă clar că înlăturarea taxelor vamale nu este de ajuns — este nevoie și de o colaborare mai strînsă la dezvoltarea industrială a regiunii. A luat astfel naștere o bancă de investiții cu un capital inițial de 20 de milioane de lire.

AFIRMAREA INDEPENDENȚEI ECONOMICE

Deși majoritatea țărilor africane contează încă pe investițiile de capital străin, întreprinderile *naționale* dețin o pondere crescîndă în economia continentului. Experiența demonstrează că întreprinderile de stat sînt apte să se integreze cu succes planurilor de dezvoltare ale țărilor respective, în timp ce companiile străine urmăresc în primul rînd realizarea propriilor interese sub forma profitului maxim.

Republica Populară Congo (Brazaville) a proclamat că statul este singurul proprietar al solului și subsolului țării și în consecință a procedat la naționalizarea unui număr important de întreprinderi forestiere străine; ulterior, guvernul congolez a naționalizat și bunurile agenției transecuatoriale de comunicații și a creat agenția congoleză de comunicații. Dacă pînă în 1969, producția de cupru a Zambiei (al treilea producător din lume) era controlată de două companii britanice, în prezent întreaga activitate de extragere și comercializare a cuprului zambian se află sub controlul statului. În Algeria, cea mai mare parte a întreprinderilor naționale au luat forma societăților de stat. *Sonatrach*, societatea națională pentru cercetarea, producția, transportul și comercializarea hidrocarburilor, a devenit instrumentul politicii guvernului în domeniul energeticii. În Libia a luat naștere Corporația națională libiană a petrolului, care controlează întregul potențial petrolier al subsolului țării, iar *Linoco* deține monopolul comercializării produselor petroliere aflat în mîinile statului. Asemenea întreprinderi naționale funcționează în prezent în șase sectoare de activitate din numeroase țări africane: agricultură, comerț, industrie, bănci și credit, transporturi și resurse miniere.

O serie de state africane și-au asigurat participări sporite la acțiunile companiilor străine. Valorificarea rezervelor de bauxită de la Tongue se efectuează de către statul guineez în cooperare cu compania *Alu-Suisse*, primul obținînd 65 la sută din beneficii. În Maroc s-a hotărît *marocanizarea* a 51 la sută din capitalul unor societăți străine care operează în țară.

Efortul țărilor africane de a se industrializa și a-și asigura independența economică este puternic sprijinit de țările socialiste. În ultimii ani, țara noastră a extins cooperarea economică și tehnică reciproc avantajoasă cu o serie de țări africane: în R.A. Egipt au fost construite o fabrică de produse sodice, o mină și o uzină de aglomerare a fosfaților — după proiecte, cu asistență tehnică și utilaje românești; în Algeria s-a înființat o societate mixtă româno-algeriană pentru executarea de lucrări în domeniul exploatării petrolului; întreprinderi românești efectuează lucrări de explorare a minereurilor neferoase în Zambia și Tanzania, iar în Kenya se desfășoară cu succes exploatarea plumbului de către o societate româno-kenyană. Ș.a.m.d.

Procesele legate de industrializare și de formarea pieței naționale se ciocnesc de persistența formelor ancestrale de organizare socială și de manevrele neocolonialismului, dînd naștere deselor conflicte politice și răsturnărilor ale de caracteristice vieții africane postcoloniale. În lipsa unui proletariat care abia se înfiripă și a unor structuri sociale moderne, armata apare în multe țări africane ca forța socială cea mai integrată și, în orice caz, cea mai disciplinată. De aici și frecventele intervenții ale armatei în viața politică africană, intervenții ce nu reprezintă totdeauna alunecări spre dreapta așa cum sînt tentați să gîndească cei ce privesc fenomenele africane cu optica altor continente.

O particularitate evidentă a continentului o constituie țările cu climat de deșert sau semideșert (Niger, Ciad, Mauritania și Somalia) care, potrivit cunoștințelor tehnice actuale, sînt lipsite de condiții elementare pentru industrializare. Chiar și pentru o asemenea sporire a producției agricole care să furnizeze materii prime pentru prelucrarea lor industrială, condiția climatică pare un obstacol de netrecut. Iar în privința prelucrării zăcămintelor miniere, cazul Mauritaniei este elocvent: deși dispune de importante rezerve de fier, faptul că nu există piață, apă și energie, împiedică deocamdată făurirea unei industrii metalurgice.

Întreaga problematică a dezvoltării în Africa este dinamizată atît de existența unor poziții-arici ale colonialismului (Republica Sud-Africană, Rhodesia și posesiunile portugheze) cît și de decalajul față de țările capitaliste avansate care se exprimă în comerțul neechivalent, discriminările pe piața mondială, profiturile companiilor străine care se scurg în afara continentului, dobînzile crescînde la credite și împrumuturi și în întregul sistem de relații economice între țările africane și metropole care operează în favoarea celor din urmă. De aceea bătălia împotriva subdezvoltării este menită să capete tot mai mult un ascuțiș antiimperialist, tinzînd să schimbe radical acest sistem inechitabil de relații internaționale.

Africa '73 — dublă ipostază.

o săptămînă în lume

O biruință istorică a cauzei păcii și libertății popoarelor; O mare victorie a poporului vietnamez, obținută prin lupta sa eroică pentru apărarea independenței și suveranității patriei, a ființei sale naționale; O grandioasă izbîndă a păcii asupra războiului; Un triumf al rațiunii. *Iată aprecierile, convergente pînă la unanimitate, cu care opinia publică internațională a întîmpinat evenimentul memorabil, de însemnătate majoră pentru cauza păcii în lume, pe care l-a constituit semnarea, la 27 ianuarie a.c. ora 10 G.M.T., a Acordului privind încetarea războiului și restabilirea păcii în Vietnam. În fața poporului vietnamez și a celorlalte popoare din Indochina s-au deschis larg perspectivele păcii. Pentru lumea întreagă această deschidere spre pace în Asia de sud-est constituie un prilej de imensă și deplină satisfacție.*

Poporul nostru, care în tot cursul existenței sale a știut să lupte fără preget împotriva oricărei dominații străine, pentru independența și unitatea sa națională, a manifestat o permanentă și adîncă simpatie față de eroicul popor vietnamez, fiind continuu în solidaritate militantă cu acesta în toți anii care au precedat evenimentul memorabil din 27 ianuarie 1973. Din clipa cînd s-a aflat că s-a ajuns, în sfîrșit, la un acord cu privire la încheierea păcii în Vietnam, poporul român și-a manifestat dorința ca documentul semnat la Paris să netezească drumul unei dezvoltări pașnice, economice și sociale a tuturor popoarelor din Indochina. În cuvîntarea pe care a ținut-o la Conferința organizației municipale de partid București, tovarășul Nicolae Ceaușescu, drept glas sentimentelor poporului român, a declarat «Ne exprimăm speranța că acordul realizat va deschide calea pentru o pace trainică, creînd condițiile ca poporul vietnamez, popoarele din Indochina să-și poată consacra forțele dezvoltării lor economice și sociale, să-și poată soluționa problemele corespunzător voinței și hotărîrii lor, fără nici un amestec din afară».

Acordul de la Paris și protocoalele adiționale prevăd retragerea din Vietnamul de Sud a tuturor trupelor S.U.A. și ale altor țări străine aliate cu S.U.A. Importanța documentului este sporită semnificativ prin includerea principiului fundamental al respectării de către S.U.A. și toate celelalte țări a independenței, suveranității, unității și integrității teritoriale a Vietnamului, recunoscîndu-se totodată dreptul la autodeterminare a populației sud-vietnameze. Principiul unificării treptate a Vietnamului pe cale pașnică, pe baza unui dialog și a unor acorduri între Nord și Sud, reprezintă de asemenea un component vital al acordului semnat la Paris. Mai presus de orice însă recunoașterea drepturilor naționale fundamentale ale poporului vietnamez și angajamentul de a le respecta creează premise pentru instaurarea liniștii în întreaga peninsulă a Indochinei.

Timp de trei decenii Vietnamul luptător a așteptat marea zi a păcii. El a demonstrat în fața lumii întregi că nici o forță din lume nu este în stare să învingă un popor hotărît să-și apere dreptul sacru la o viață liberă, independentă, demnă, conformă cu propria sa voință. Acum, cînd după îndelungate tratative, pacea este un bun cîștigat, în fața poporului vietnamez se deschide o eră nouă, aceea a vindecării rănilor războiului, a reconstrucției întregii țări. Și de astă dată poporul român este alături de poporul vietnamez, hotărît să-i acorde sprijin deplin în lupta pentru dezvoltarea economico-socială. Victoria păcii asupra războiului în Vietnam arată cît de puternice sînt tendințele de a promova tratativele pașnice, în Asia de sud-est, în Europa, ca și în celelalte continente, calea tratativelor și nu cea a înfruntărilor militare este considerată tot mai mult ca metodă salutară menită să ducă la destindere internațională.

Vizita pe care a făcut-o zilele acestea în țara noastră ministrul de externe al Franței, Maurice Schumann, s-a desfășurat tocmai pe fondul larg generos al preocupărilor comune româno-franceze de a contribui, prin relații bilaterale fructuoase, la crearea unui climat general european și internațional de înțelegere și colaborare. Merită consemnat aici ca semnificativ omagiul pe care șeful diplomației franceze l-a adus politicii externe a României socialiste atunci cînd a declarat: «Diplomația română, sub înalta conducere a președintelui Ceaușescu, a căutat cu răbdare și perseverență să mențină sau să deschidă căi de comunicare, să găsească posibilități de înțelegere».

Ecoul larg al inițiativelor românești, prestigiul internațional de care se bucură România socialistă și președintele Nicolae Ceaușescu decurg tocmai din consecvența și principialitatea cu care politica externă a partidului și statului nostru se afirmă în arena mondială ca factor stimulator al proceselor pozitive de destindere, de înțelegere, colaborare și pace pe toate continentele.

Dic. BABOIAN

Marți, 30 ianuarie 1973

27 IANUARIE 1973 — ora 10 G.M.T

paris — avenue kléber

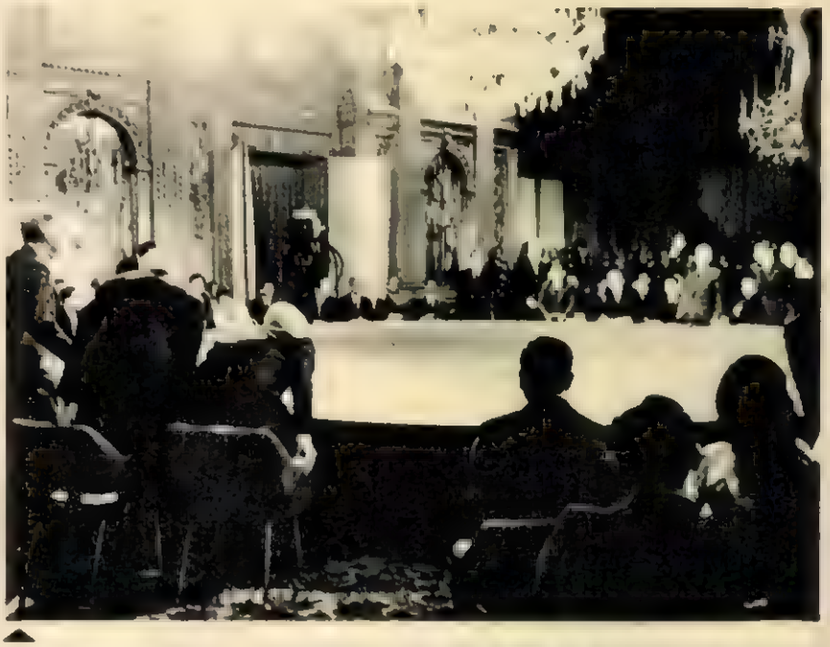

O imagine ce va rămîne să vorbească peste timp despre o victorie istorică a cauzei păcii și libertății popoarelor: un aspect din timpul ceremoniei semnării Acordului privind încetarea războiului și restabilirea păcii în Vietnam; în dreapta fotografiei, în planul al doilea, ministrul afacerilor externe al R.D. Vietnam, Nguyen Duy Trinh, salută asistența.

În afara extrem de numeroșilor reporteri, fotoreporteri, cameramani, o mare mulțime s-a aflat adunată în apropierea clădirii ce adăpostește Centrul de conferințe internaționale de pe Avenue Kléber, unde a avut loc semnarea acordului. În fotografie: Nguyen Thi Binh, ministrul afacerilor externe al Guvernului Revoluționar Provizoriu al Republicii Vietnamului de Sud, răspunde aclamațiilor călduroase ale mulțimii.

Opinia publică din întreaga lume a primit cu satisfacție vestea semnării acordului, considerîndu-l o încununare a luptei eroice a poporului vietnamez pentru libertate, o victorie a forțelor antiimperialiste de pretutindeni. Fotografia înfățișează un aspect de pe străzile Parisului în timpul manifestărilor de solidaritate cu poporul vietnamez, în ziua semnării acordului.

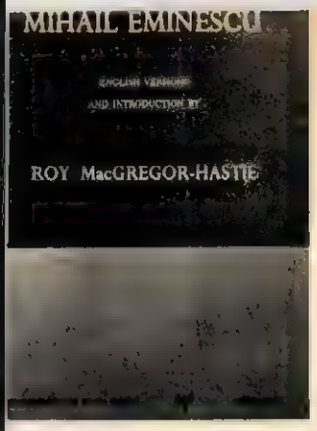

mihail eminescu în s.u.a.

În editura Universității din Iowa (S.U.A.) a apărut de curînd volumul «Ultimul romantic: Mihail Eminescu». Inclusă în seria europeană a colecției UNESCO de lucrări reprezentative, cartea cuprinde șapte poeme mai mari și alte zece mai mici, însoțite de o biografie, o bibliografie completă a traducerilor din Eminescu și o introducere aparținînd lui Roy MacGregor-Hastie, care semnează și traducerea versurilor eminesciene în limba engleză. MacGregor-Hastie este dealtfel autorul prezentării și traducerii în limba engleză a lucrărilor a peste 50 de poeți români; de asemeni, în 1969 a editat pentru UNESCO prima «Antologie a poeziei românești contemporane» în limba engleză. După cum se arată în nota editurii, MacGregor-Hastie, «în prezentarea acestor poeme ale Shakespeare-ului României, s-a străduit să le tălmăcească fără a le știrbi sensul, sunetul, sensibilitatea». Însuși autorul traducerii remarcă: «Fără poezia specific românească a lui Eminescu, o definiție a poeziei nu poate fi satisfăcătoare și nu-și poate găsi locul în nici un dicționar universal»...

pe traiectoria raporturilor economice

Schimburile economice dintre R.P. Chineză și Marea Britanie sînt în curs de intensificare. Zilele acestea a vizitat Londra ministrul comerțului exterior al R.P. Chineze, Pai Hsiang-Kuo. În imagine, oaspetele chinez este salutat de premierul englez Edward Heath.

realități din lumea capitalului

nemulțumiri și revendicări

la chicago...

«On strike». De astă dată cei ce poartă pancarte cu această inscripție sînt învățătorii și profesorii din Chicago. Își exprimă nemulțumirea față de scăderea nivelului lor de trai și cer majorarea salariilor cu același procent cu care a crescut costul vieții în ultimii doi ani. Concomitent cu această acțiune revendicativă, a declanșat grevă și personalul didactic al școlilor publice din St. Louis și din Philadelphia, frecventate de sute de mii de elevi.

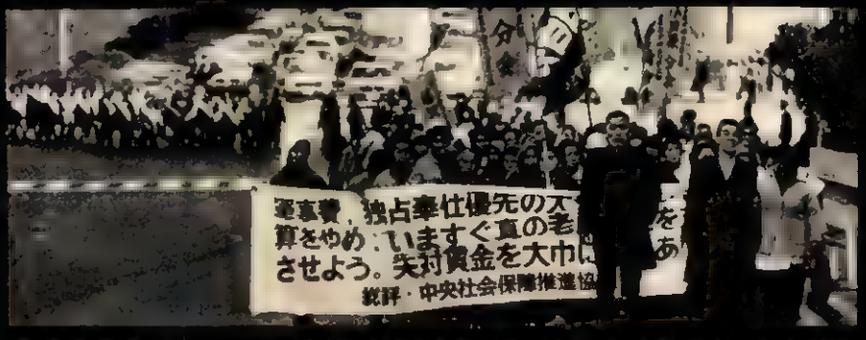

la tokyo...

Răspunzînd chemării lansate de Consiliul general al sindicatelor (Sohyo) și de alte organizații de masă, peste 4 500 de persoane au luat parte la un marș pe străzile capitalei nipone, cerînd să se acorde ajutoare mai mari din bugetul țării la capitolul cheltuielilor de ordin social. Demonstranții susțin majorarea pensiilor, asigurarea de consultații medicale gratuite pentru persoanele în vîrstă, construirea de cămine pentru bătrîni etc.

...și la londra

«Gulerele albe» — cum sînt denumiți funcționarii publici în Anglia — au reținut deunăzi atenția cracitorilor londonezi prin pancartele pe care le purtau pe lîngă umbrelele tradiționale în semn de protest față de hotărîrea guvernului Heath de a «îngheța» salariile pe o perioadă de 90 de zile. Pe multe pancarte era înscrisă revendicarea privind o «plată cinstită». La asemenea pichete de demonstranți — constată uimită presa britanică — au luat parte pînă și funcționari de pe lîngă cabinetul primului-ministru.

harlem– răspunsuri marxiste fenomenelor contemporane

Lecturii și dezbaterii în comun a operelor clasicilor socialismului științific, ca și discutării problemelor care preocupă populația de culoare din S.U.A., dar și restul cetățenilor americani, pe tineri dar și pe cei mai în vîrstă, îi este consacrat «Institutul pentru studii marxiste» ce a luat ființă de curînd în Harlem — cartierul negrilor din New York

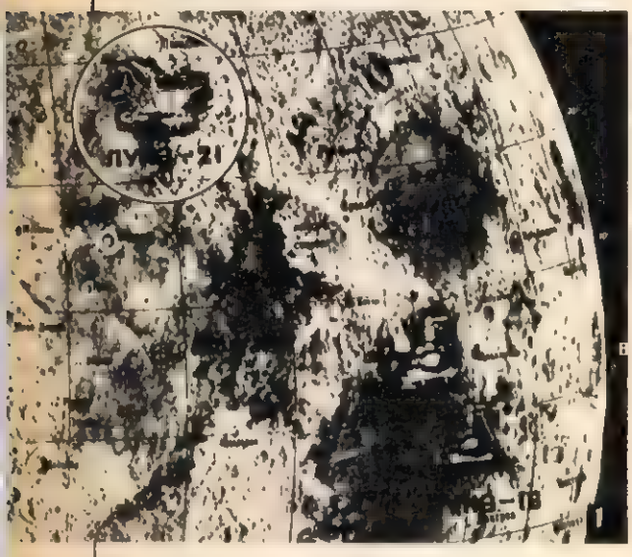

«lunohod-2» pe selena și «echipajul» său pe terra

Operațiunea cosmică «Lunohod-2», aflată în plină desfășurare pe suprafața Lunii și pe Terra, oferă multiple aspecte spectaculoase. Înnodînd firul experimentului inițiat în noiembrie 1970 de predecesorul său, cel de-al doilea vehicul lunar sovietic marchează în evoluția sa pe lava bazaltică selenară un nou pas înainte, studiind zonele de trecere de la regiunile continentale la mările selenare.

Înaintînd de la locul aselenizării spre sud-vest, laboratorul autopropulsat a reușit să înregistreze date importante pentru studierea legăturilor care au stat la baza formării reliefului lunar. Ceea ce este însă important, întreaga operațiune este dirijată de la *Centrul de pe pămînt de legături cosmice la mari distanțe*, situat pe teritoriul U.R.S.S.

La indicațiile și comenzile «echipajului» de la sol, care acționează ca un adevărat șofer privat de vizibilitate directă, dar precis în orientarea de la distanță, lunomobilul își îndeplinește cu succes misiunea.

Faptul că pentru prima oară de la explorarea Lunii, noul laborator autopropulsat sovietic se află la mai puțin de 200 kilometri de locul unde au coborît pe lună astronauții misiunii «Apollo-17» oferă probabilitatea completării și coroborării datelor obținute de fiecare dintre cele două operațiuni selenare.

În imaginea 1, locul aselenizării lunomobilului «Lunohod-2».

În imaginea 2, parte din «echipajul» de pe Terra în legătură directă și permanentă cu «Lunohod-2».

infernul din vestmanna

Un vuiet sinistru răzbătînd din adîncuri, un spectacol halucinant în miez de noapte, un adevărat infern dezlănțuit pe un petic de pămînt islandez care se cheamă Vestmanna. Iată ce a însemnat pentru cei 5 000 de locuitori ai insulei erupția bruscă a vulcanului «Helgafell». Șuvoiul de lavă incandescentă, care amenință să înghită întreaga viață a insulei, înaintează pe front larg, pe măsură ce vulcanul (care nu dăduse semne de activitate vreme de 6 000 de ani) îi asigură, prin craterul său larg deschis, debitul de materie dezlănțuită. În timp ce întreaga suprafață a insulei s-a și acoperit de un strat gros de cenușă, operațiunile de evacuare a locuitorilor continuă cu înfrigurare. Magma incandescentă a și îngropat o parte considerabilă a insulei, iar după opinia geologilor există riscul ca Vestmanna să fie înghițită de apele oceanului. Autoritățile islandeze consideră că aceasta reprezintă «cea mai mare catastrofă din istoria de 1 100 ani a Islandei».

Imaginea transmisă prin telefoto redă un aspect dezolant al dezlănțuirii oarbe a forțelor naturii în Vestmanna scufundată în bezna calamității.

PALERMO: încă o răfuială mafiotă

La distanță de numai cîteva ore de la asasinarea unui tînăr care a călcat legea tăcerii, «Omerta», alte două persoane implicate în legături dubioase au căzut victime răfuielii mafiote la Palermo. «Execuția» caracteristică a avut loc în parcul Favorita, și după ce rafalele au încetat toate încercările poliției de a-i captura pe ucigași s-au dovedit — ca de obicei — zadarnice. Nimeni nu știe nimic; nimeni n-a auzit nimic! Este semnificativ — scrie «l'Unità» — că asasinii nici n-au încercat să-și ascundă fapta. Lăsînd cadavrele «la vedere», ei au ținut să ofere încă o «lecție» celor care s-ar încumeta să calce legile oculte ale mafiei. Cum comisia oficială Antimafia n-a reușit să contribuie, măcar parțial, la jugularea activității criminale a acestei organizații, secretarul general al comisiei, senatorul Vincenzo Gatto, a demisionat, motivîndu-și plecarea prin faptul că *«antimafia doarme»*.

În fotografie, poliția la locul dublului asasinat mafiot.

de vînzare: gheață... nepoluată

Sensibilitatea deosebită a locuitorilor capitalei japoneze față de poluare — care înregistrează aci un grad înalt — a inspirat businessul unor comercianți întreprinzători. Iată,de pildă, această tînără vînzătoare dintr-un magazin din Tokyo, oferind spre vînzare cuburi din «cea mai curată gheață» adusă tocmai din Groenlanda și datînd de vreo cinci milenii, pe cînd nu exista primejdia poluării. Bineînțeles, că prețul gheții e pe măsura efortului de a o aduce...

R.D.G. sporește numărul navelor comerciale

Pentru ca tranzitul pe ruta Sassnitz (R.D.G.) — Trelleborg (Suedia) să se desfășoare în condiții din ce în ce mai bune, în ultimii cinci ani au fost date în folosință de către șantierele navale din R.D.G. patru noi vase-bac. Ultimul dintre acestea, «Rügen», de 6 465 tdw, intrat în exploatare recent, poate transporta 1 350 pasageri, 42 vagoane de cale ferată și pînă la 73 autobuze. În general, marina comercială a R.D.G. a cunoscut o puternică dezvoltare: capacitatea de transport maritim a sporit de la 1,4 milioane tone în 1960 la 9,5 milioane tone în 1971. În foto: la Sassnitz.

În Managua distrusă...

Ca și cum n-ar fi fost de ajuns cît a avut de suferit populația din Managua de pe urma cutremurului din decembrie, acum, cei ce au supraviețuit dezastrului trebuie să facă față unei noi calamități: lipsa acută de apă. Printre ruinele orașului pot fi întîlnite zilele acestea cozi nesfîrșite de oameni care își așteaptă rîndul pentru a primi apa cea de toate zilele, transportată aici cu autocisterne din alte localități. Cum criza de apă nu are șanse de a fi rezolvată curînd, există temeri ca aglomerările de sinistrați să nu cadă victime unor epidemii cumplite, care s-ar putea declanșa din pricina lipsei condițiilor elementare de igienă.

Fotografia trimisă de agenția «Keystone» redă imaginea dezolantă a cozilor la apă în Managua distrusă.

cronica de trei secunde

un punctaj ciudat

Sînt 16 puncte extrem de clare, e o sinteză de toată frumusețea avînd la bază o îndelungă observație științifică, e aproape un regulament la care chiar de mîine m-aș supune, dacă atîtea claritați nu mi-ar fi, de ani de zile, suspecte și n-aș ști prea bine din ce se naște nebunia.

Medici americani — după ce au analizat cu atenție pacienți ajunși la o longevitate excepțională — susțin că la baza acestei minuni de viață lungă stau următoarele verbe (la infinitiv):

1) A dormi mult.
2) A face mișcare.
3) A mînca încet.
4) A mînca multe proteine (carne, pește, lactate...).
5) A bea multă apă.
6) A călători în fiecare dimineață.
7) A bea și a fuma puțin.
8) A face o meserie care-ți place.
9) A fi mult în vacanță.
10) A avea un «violon d'Ingres».
11) A fi interesat de una din arte.
12) A avea un cerc de amici
13) A fi sincer și cinstit.
14) A-ți asuma toate răspunderile.
15) A avea bani economisiți
16) A crede în ceva

De cînd l-am citit, iau acest punctaj de sus în jos și de jos în sus, de la mijloc spre fine, de la final la luminal — căci de cînd l-am citit, primul fenomen secundar a fost o insomnie — și constat că dacă încep să conjug și să încrucișez aceste infinitive, nu ajung nicăieri, mă încurc, mă enervez. Ceea ce lor li se pare foarte clar, mie îmi apare imposibil: cum să-mi asum, de pildă, toate răspunderile și totodată să dorm mult? Punctul 14 nu merge deloc cu punctul 1, ca să nu spun cît de puțin se împacă cu punctul 8 sau chiar 9! Cum să fiu cinstit și sincer — sarcină enormă, care-mi mănîncă toată energia — și să mai am puterea de a avea un «violon d'Ingres», ba chiar să mai cred și în altceva decît în cinstea mea? Cum să călătoresc în fiecare dimineață și să mai pun și bani la CEC? Cum să ai un cerc de amici, să fii sincer și să bei puțin? Cum să faci o meserie care-ți place și să-ți iei — totodată — multe vacanțe? Ajung să asociez atît de brambura aceste puncte de viață lungă că mi se pare, deodată, posibil ca 10 să meargă cu 12, 16 cu 14, 15 cu 13, dar imposibil 12 cu 10, 14 cu 16 și 13 cu 15... Sînt zile în care mă leg să realizez primele 10 indicații și ce văd noaptea? Fac, de exemplu, gimnastică (punctul 2) și-mi dau seama că nu voi putea fi sincer într-o anumită problemă în care mă voi dovedi, totuși, cinstit (punctul 13); primele 10 anulează următoarele 6. O iau invers, mă hotărăsc să îndeplinesc porunca a 16-a, să cred în ceva, și constat că s-a dus punctul 1.

Într-un cuvînt: înnebunesc.

În trei secunde și patru cuvinte: mi se scurtează viața.

Ciudat.

Radu COSAȘU

agendă

În prezent au loc consultări americano-japoneze în legătură cu cererea guvernului din Tokyo ca bazele militare ale S.U.A. din regiunile dens populate ale arhipelagului nipon să fie reduse și transferate. O declarație în acest sens a fost făcută de ministrul de externe japonez, MASAYOSHI OHIRO. În ceea ce privește politica economică a țării sale, ministrul a precizat că pentru guvernul nipon prevalentă este «restabilirea unei economii japoneze sănătoase.

«Comunitățile greacă și turcă din Cipru au trăit în trecut în pace; acest lucru poate fi realizat și în viitor». Declarația făcută zilele acestea de președintele MAKARIOS este interpretată de observatorii politici ca o chemare la continuarea convorbirilor intercomunitare, în scopul de a se destinde atmosfera politică înaintea alegerilor prezidențiale ce urmează să aibă loc la 18 februarie în Cipru.

La Dublin au avut loc în ultimele săptămîni intense consultări între liderii partidelor politice și oficialități în scopul stabilirii succesorului fostului președinte Eamon de Valera — azi în vîrstă de 90 ani — care a anunțat anul trecut că se retrage de la conducerea statului. Primul ministru al Republicii Irlanda, JACK LINCH, a luat contact personal cu diferiți conducători de partide politice, pentru a evita o criză politică pe marginea acestei schimbări.

În urma unui sondaj în rîndurile spectatorilor, RACHEL ROBERTS a fost desemnată ca cea mai bună actriță britanică a anului 1972 pentru interpretarea, alături de Albert Finney, a unui rol într-o piesă cu două personaje intitulată «Alfa-Beta». În cadrul aceluiași sondaj, celebrul actor Laurence Olivier a fost desemnat drept cel mai bun actor britanic al anului trecut.

Între 22 ianuarie și 9 februarie se desfășoară la Geneva cea de-a 25-a sesiune a Comisiei O.N.U. pentru stupefiante. În cadrul ședinței inaugurale, cunoscutul expert american JOHN INGERSOLL a fost ales în funcția de președinte al comisiei. În cursul dezbaterilor a fost audiat un raport întocmit de experți, privitor la stadiul actual al traficului și consumului ilicit de stupefiante în lume.

LORDUL CARRINGTON, ministrul apărării al Marii Britanii, se află într-un turneu de o lună în cadrul căruia vizitează o serie de țări din Africa, Australia, Extremul Orient și Asia de sud-est. Comentatorii pun în legătură scopurile călătoriei cu îngrijorările Londrei față de perspectivele tot mai nesigure ale prezenței militare britanice în aceste zone. Mai ales în contextul agravării crizei din pactul S.E.A.T.O.

cronica satirică

de Teodor MAZILU

zdreanța

Există oameni care n-au capacitatea de a duce o treabă la bun sfîrșit, ci numai de a o ameți. Nici n-o rezolvă, nici n-o lasă în pace, ci numai o amețesc ca pe o muscă beată. Amețeala devine atît de puternică încît nimeni nu mai știe despre ce anume e vorba. Concretul se confundă cu abstractul, interesul cu dezinteresarea, soția cu o rudă din provincie. Un fenomen se transformă în alt fenomen. O problemă în altă problemă. Totul e într-o continuă mișcare, unchiul de la început devine spre sfîrșit o sacoșă, sau dracu' mai știe ce. Te uiți amețit la problemă ca la o morișcă ce se învîrte la nesfîrșit. De aici vine și cunoscuta expresie «Iarăși a amețit-o».

Amețeala se manifestă și pe plan moral. Din felul în care le încurcă, nu-ți dai seama dacă a făcut o porcărie sau un gest măreț. Totul se amestecă și se învîrte în jurul tău. Căci după ce le amețește mai are grijă să și le amestece. Din acest amestec amețit și împleticit ca un bețiv în zi de leafă nimeni nu mai înțelege nimic.

Dar individul nostru mai știe să și peticească. A pune un petic la locul potrivit nu e pentru el o problemă. De aceea viața lui morală seamănă cu zdrențele unui cerșetor. El nu se gîndește niciodată să-și pună o cămașă curată, să rezolve ceva radical, ci numai să aplice un petic. A pus petice peste viața lui sentimentală, peste viața lui socială. Mereu stă cu lipiciul la îndemînă. Viața lui morală se crapă încontinuu și el veghează numai să-și astupe cu bălegarul de rigoare fisurile apărute. O amețește, o amestecă, o lipește, o tencuiește, o peticește, o mai drege, o vopsește, o mai repară, numai să-și mai tirască puțin caracterul. De aici s-a născut și expresia «E o zdreanță». După cum se vede, această apreciere dură corespunde realității.

Zdreanța e mîndră ca o zdreanță, de aceea ea caută să adauge caracterului noi petice. Din pricina zdrențelor să nu credeți că i se vede goliciunea trupului, ci numai peticele mai vechi. Fiind zdreanță, e într-un fel ușoară, grațioasă, se poate deplasa ușor de la o groapă cu gunoi la altă groapă cu gunoi. Cînd se află într-o încurcătură, zdreanța devine și mai zdreanță. Atunci chiar se lasă călcată în picioare, mînjită, mototolită, astfel se simte în siguranță.

Așa cum tigrii în demnitatea lor visează mari pustiuri, zdreanța, în nimicnicia ei, visează petice și pete de noroi.

umor

DE PESTE HOTARE

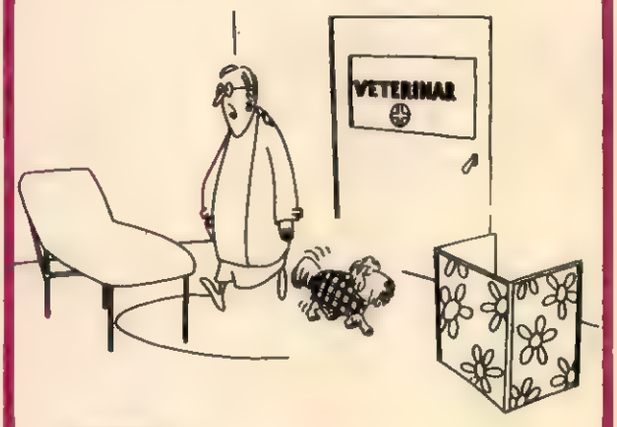

— Dezbrăcați-vă!...

— Să începem cu vederea...

— Tănicule, eu cînd am să fiu mare, vreau să fiu petec...

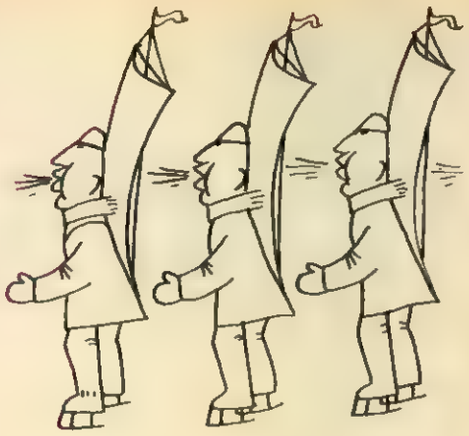

VÎNT

ORIZONTAL: 1) Vînt ușor — Furtună în Pacific. 2) Scurtă bătaie de vînt — Temperatura, vînturile și precipitațiile la un loc. 3) Stîlpenel — «Coș» purtat de vînt (pl.). 4) Vînt... în magazinul textil — Sezonul brizelor și al furtunilor cu descărcări electrice (pl.). 5) Aruncat în vînt (fig.) — Flutură-n vînt. 6) Vînturi tropicale — Pronume personal. 7) Mișcare în mers... — ... și mers «ca vîntul». 8) A-și lua vînt — Auleu! 9) Arhipelag în Oceania — Cost. 10) Începe uraganul! — A face «vînt». 11) Înnoire — Cadou. 12) Cămașa din vijelie! — Vîntul rece de la noi... — ... și direcția din care bate (abr.).

VERTICAL: 1) Adiere pe litoral — Cu aripile în vînt (pl.). 2) Întrebare — Odinioară, se deplasa cu ajutorul vîntului — Alizee dinspre est! 3) Le suflă vîntul în buzunare (fig.) — Vîntul fierbinte al Saharei. 4) Boarea pădurilor de brad — Vînt bun! (fig.) 5) Dînsul stă în vijelie! — E ca un vîrtej — Vifor sec! 6) Se schimbă în plin crivăț — Accesoriu la instalațiile electrice — Depresiuni. 7) Înștiințări — Avînt (fig.). 8) A-și lua vînt — Sora albă a crivățului. 9) Rudă cu vărsatul de vînt — Țară în zona simunului. 10) Furtuna i-a scufundat «Invincibila Armada» — Descendent al lui Atreu. 11) Apă în Finlanda — Deplasat de vînt — A... vînt! 12) Sfîrșit de furtună! — Dirijare după «roza vînturilor».

I. Gh. CARAIMAN

Dicționar: AFIFI, TILA, ILER, ATRID, UME.

Dezlegarea jocului «DARURI» apărut în numărul trecut

ORIZONTAL: 1) CARAGIALE — I. 2) ARICI — BANUS. 3) DAT — URARE — A. 4) OM — IVAN — SAC. 5) U — ADAM — ECU. 6) RATIE — SCURT. 7) ILE — RE — O — IA. 8) INTERESE — L. 9) CATA — AGENDE. 10) AT — LAT — ZVON. 11) LAOCOON — APT.

CARTE

În Editura politică a apărut:

NICOLAE CEAUȘESCU: **România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate.** Volumul 7. **Rapoarte, Cuvîntări, Articole.** Martie 1972 – decembrie 1972.

Dintre ultimele apariții la aceeași editură mai consemnăm:

• **Pentru colaborare și înțelegere reciprocă.** Momente semnificative ale relațiilor României cu state din Asia și cu Australia. Contacte la nivel înalt, Convorbiri bilaterale, Documente de stat, Cuvîntări, Interviuri. Iulie 1965–ianuarie 1973.

• **Pentru securitate și cooperare internațională** (2 volume) Legături prin contacte la nivel înalt ale României cu unele state europene și cu S.U.A. Vizite și întrevederi ale conducerii superioare de stat a Republicii Socialiste România la unele organizații internaționale. Cuvîntări și mesaje adresate unor congrese, conferințe și întîlniri cu caracter internațional. Iulie 1965–noiembrie 1972.

• Sub egida Institutului de studii istorice și social-politice de pe lîngă C.C. al P.C.R. și purtînd banderola «50 de ani de la crearea Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste», volumul de studii: **Tradiții de solidaritate internaționalistă româno-sovietice.** Autorii studiilor T. Caraciuc, A. Desc, Gh. Unc, C. Botoran, Gh. Surpat, A. Harșa, L. Gergely, O. Matichescu, Gh.I. Ioniță, Fl. Ionașcu, F. Nedelcu, M. Covaci, Gh. Zaharia, Gh. Roșu, R. Constantinescu, M. Roșianu.

• În colecția «Prelegeri de marxism-leninism»: **Rolul factorului uman în industria modernă a României** de Dumitru Ciucur, Ilie Gavrilă.

• În colecția «Făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate»: **Ridicarea nivelului de trai al întregului popor** de Ion Blaga.

• **Metodica studiului politic-ideologic,** în care autorul cărții, Alexandru Golianu, enunță nu ca pe niște rețete, ci cu caracter orientativ, criterii și modalități pentru desfășurarea învățămîntului de partid.

DISC

• Sergiu Ciobu — interpret de rară distincție — al cărui nume ne-am obișnuit să-l vedem alături de compozitorului Alexandru Mandy, ne apare acum în alte vecinătăți: «Pe un peron» (R. Flavian), «Gînduri mici» (I. Cristinoiu), «Ne-am certat» (Radu Șerban), «Dintr-un milion» (V. Veselovski), înzestrîndu-le cu nebănuite valențe emoționale (EDC – 10 264).

• Pe față se intitulează «N. Stroe — cuplete», iar pe verso — «Cuplete cu N. Stroe». Oricum am întoarce discul, avem de-a face cu trei remarcabile demonstrații de virtuozitate: «Cu un ac și-un fir de ață», «Cît de mult ne-am iubit» și «Cobzarul» (EDC – 10 273).

• Vida Viktor — o voce care nu se uită chiar atît de ușor — încîntă inimile iubitorilor de folclor maghiar. În tovărășia orchestrei lui Varga Lajos, solistul înregistrează «Freamătă pădurea», «Ochii negri ai iubitei», «Nu te frămînta din pricina mea» și «O sută de trandafiri» (45-EPC-10 259).

memento

Traian STOICA (carte) • Cornel BOZBICI (plastică)
Magda MIHĂILESCU (cinema) • Vlad MUSATESCU (disc)
Sanda FAUR (teatru) • E. DASCĂLU (muzică și televiziune)

PLASTICĂ

• **Mihai Cismaru** este, fără îndoială, numele cel mai cunoscut din «Expoziția bursierilor» de la galeriile «Orizont». Pictura sa își găsește prestigiul în travaliul asupra materiei picturale, în intensitățile tonale și tensiunile luminoase care dau o anumită fascinație optică tablourilor. Un proces catabolic temperat erodează structurile figurative, eliminînd amănuntul narativ sau strict biografic, preocuparea artistului îndreptîndu-se, mai degrabă, spre realizarea unei atmosfere.

• După recenta expoziție de desene în tuș, **Sorin Dumitrescu** e prezent în «Expoziția bursierilor» cu lucrări de șevalet. Cîmpul pictural este pentru el un spațiu al investigațiilor patetice. O recluziune voluntară în limitele monocromului îl face pe artist să caute momentele de realizare în infinitele variațiuni ale liniilor care pendulează neliniștite în căutarea unui imposibil finit.

• Spre deosebire de mulți colegi din generația sa, **Victor Feodorov** nu practică abstractismul gestual. Imaginile sale grafice (ciclul «Oameni și mașini») codifică și socializează mesaje descifrabile la lectură. Construcția imaginilor are la bază sincronia unor structuri tehnice care, asociate și ordonate în registre, se realizează în momente semnificative de comunicare a unor problematici ale umanului (Orizont).

• Tot la «Expoziția bursierilor». **Ștefania Grimalschi** expune cîteva lucrări de șevalet. Rigoarea compozițională, desenul, crearea ambianței, realizarea cromatică, în sfîrșit un oarecare hieratism al figurilor, trădează formația de «monumentalistă» al artistei.

• **Vlad Munteanu Rîmnic** e în felul său un designer. La galeriile «Orizont» ni expune proiecte sugestive de corpuri de iluminat și prototipuri de servicii din sticlă.

• **Paul Constantin** — «Arta 1900 în România». La interferența secolelor XIX și XX cultura europeană asistă la nașterea și proliferarea unui stil care cultivă imaginea simbolistă, ornamentul vegetal, arabescul decorativ etc., stil care poartă diverse denumiri de la o țară la alta (Jugend Stil, Modern Style, Art nouveau etc.). Minuțioasa lucrare a lui Paul Constantin urmărește proliferarea «stilului 1900» în România, autorul oprindu-se cu precădere la unele zone unde a avut o penetrare mai activă (Oradea, Tg. Mureș, Constanța și București) (Editura «Meridiane»).

CINEMA

• **Nunta de piatră.** Producție a Studioului cinematografic București. Afirmare impetuoasă a doi dintre cei mai talentați regizori ai tinerei generații — Mircea Veroiu și Dan Pița. (Scenariul — adaptare a nuvelelor lui Agîrbiceanu «Fefeleaga» și «La o nuntă»). Imaginea — Iosif Demian. Muzica — Dorin Liviu Zaharia, Dan-Andrei Aldea. Interpreți — Leopoldina Bălănuță, Radu Boruzescu, George Calboreanu-jr., Ursula Nussbächer, Mircea Diaconu, Elisa Petrăchescu, Petrică Gheorghiu (citiți cronica în paginile 16 și 18).

• **Anul carbonarilor.** Farsă tragică, pe fondul unor evenimente istorice din secolul XIX. Filmul recomandă numele unui cineast necunoscut spectatorilor noștri: Luigi Magni. În distribuție — Nino Manfredi (distins cu Premiul David di Donatello, 1970), Enrico Maria Salerno («Polița mulțumește»), Claudia Cardinale, Robert Hossein, Renaud Verley, Britt Ekland, Ugo Tognazzi, Alberto Sordi.

• **Căldura mlinilor tale.** Șota Managadze, prestigios cineast gruzin, alături de fiul său, Nadar Managadze, realizează un vibrant poem liric închinat frumuseții, statorniciei și curajului. Scenariul — Suliko Igenti («Tatăl soldatului»). Interpreți — Sofiko Ciaurelli, Grigol Titașvili, M. Servașidze, G. Cicinadze, V. Țuladze, N. Didia.

• **E o poveste veche.** Eroi simpatici, tineri inimoși, dar împinși de autori spre un exces de pilde moralizatoare. Scenariul — Hannes Hüttner, regia — Lothar Warneker (studiourile «Defa»-Berlin). În distribuție — Benjamin Besson, Christian Steyer, Katharina Thalback, Cox Habbema, Peter Aust, Uta Schorn, Claudia Ottman

TEATRU

Valeria Seciu

• **A doua față a medaliei** de I.D. Sîrbu (Teatrul Național din București): spectacol solid și echilibrat, construit de regizorul Ion Cojar cu știuta sa vocație a realismului scenic, pe un text care pledează împotriva izolării și a înstrăinării, pentru integrarea sufletească și socială în contextul uman al zilelor și realităților noastre. În distribuție, actori de mîna întîi ai primei scene a țării: Valeria Seciu, Costel Constantin, Victoria Mierlescu (în reprezentație), Rodica Popescu, Ileana Stana Ionescu, N.Gr. Bălănescu și alții.

• **Revista în balon** (Teatrul «Leonard»-Galați): o foarte bună mostră a genului, apelînd la toate atuurile, atracțiile, amuzamentele și argumentele speciei (muzică, balet, fast, umor, satiră), realizat de o excelentă echipă de specialiști (text — Mihai Maximilian; regia — Bițu Fălticineanu; muzica — Vasile Veselovschi — C. Barbatti; coregrafie — Adriana Dumitrescu; decoruri — Teodora Dinulescu) și sprijinit substanțial de echipa teatrului. Comici — Tr. Vasiliu, Jean Segal, G. Panaitopol; cîntăreți: Miron, Jula, T. Munteanu, Lidia Bîrcă ș.a.

• **Copilul și ciocîrlia** de Titel Constantinescu (Teatrul «Țăndărică»): găzduit în sala Studio a Teatrului Giulești, un spectacol plin de grație, farmec și spontaneitate realizat de regizorul-oaspete Nagy Shaker (R.A. Egipt) cu participarea micilor spectatori din sală.

• **Baronul** de Constantin Paraschivescu (Teatrul de stat din Arad): teatru în teatru, piesă evocînd un fapt real (cel al montării, în anii ilegalității, de către un grup de artiști amatori sindicaliști, îndrumați de comuniști, a «Azilului de noapte»); spectacolul e lucrat cu bun profesionalism de regizorul Aurel Cerbu și interpretat cu reală participare de actorii Dan Andrei, Sorin Postelnicu, Const. Adamovici, Gelu Bogdan Ivașcu, Gabi Daicu și alții.

• **Veciniada** de Ion Băieșu — cu Dem. Rădulescu, Marin Moraru, Gh. Dinică ș.a. — și **Don Gil cu ciorapii verzi** — cu Marcela Rusu, Ion Lucian și Fory Etterle — iată ispititoarele spectacole anunțate de teatrul radiofonic pentru duminică 4 februarie și, respectiv, marți 6 februarie.

MUZICĂ

• Reamintim programul concertului simfonic de astă-seară de la Ateneu: «Vinul» — arie de concert pentru soprană **(Emilia Petrescu)** și orchestră (Filarmonica dirijată de **Mihai Brediceanu**) de Alban Berg; Concertul pentru vioară **(George Hamza)** și orchestra de Dumitru Capoianu; Simfonia a V-a de Beethoven.

• Interesul pentru concertul săptămînal al Orchestrei simfonice a RTV (Studioul din strada Nuferilor, 8 februarie), dirijată de **Ovidiu Bălan,** este sporit de personalitatea solistei concertului — pianista franceză **Anne Queffelec.** În program: Simfonietta a X-a de Mihail Andricu (primă audiție); Concertul nr. 1 pentru pian de Fr. Chopin; Simfonia a II-a de Anton Bruckner.

• Tot în Studioul din strada Nuferilor, la 11 februarie, Concertul Corului de copii al RTV, dirijor — **Ion Vanica.** Valoroasa formație pionierească, cu tradiții bine fixate, prezintă un program bogat de lucrări corale din creațiile lui J.S. Bach, Mozart, Josef Strauss, Johann Strauss, J. Nakada, I. Dunaevski, I. Ivanovici, I. Brătianu, Ion Dumitrescu, D. Botez, M. Socor, L. Profeta, T. Bratu, Ion Vanica, E. Lerescu, S. Sarchizov, C. Trăilescu, Z. Popescu. La pian — **Marta Joja.**

TV

DOCUMENTAR. Conducătorul revoluționar, bărbatul de stat, omul. Film documentar, consacrat personalității tovarășului **Nicolae Ceaușescu,** realizat de Eugen Mandric (joi, ora 21.30).

PE TEME ECONOMICE. **Teleconferință de presă:** comerțul exterior — obiectiv prioritar (vineri, ora 18.50) • **52 de inițiative în 52 de săptămîni.** Azi — Fabrica de cabluri București (sîmbătă, ora 20.00).

REPORTAJ. «De opt ori Lotru» se intitulează **Reportajul săptămînii** semnat de Horia Vasiloni (duminică, ora 20.10).

DEZBATERI. «O jumă' de intermediaîă» — anchetă lingvistică a prof. dr. Sorin Stati în cadrul dezbaterii săptămînale **Cum vorbim?** (vineri, ora 18.15).

LUMEA TINERETULUI. **7 contra 7** — o nouă emisiune-concurs pentru școlari (duminică, ora 8.30) • Sumarul, ca de obicei, bogat și atractiv al emisiunii **Seară pentru tineret** cuprinde, printre altele, recitalurile tinerilor pianiști Carmen Frățilă și Sandu Sandrin (marți, ora 20.00, pr. 2).

ȘTIINȚĂ. **Universitatea TV** continuă interesantele investigații întreprinse de acad. Emil Condurachi în «Istoria civilizațiilor» (marți, ora 18.40) • «Chimia generală» de Linus Pauling recenzată de emisiunea **Cărți și idei** (vineri, ora 22.25, pr. 2).

LITERATURĂ. **Revista literară TV,** realizată de Adrian Păunescu, continuă pasionanta dezbatere pe marginea poeziei patriotice (luni, ora 21.30).

TEATRU. Din dramaturgia lui Luigi Pirandello — «Viața ce ți-am dat» (marți, ora 20.20).

FILM. «Stan și Bran oameni orchestră». Și încă în premieră pe țară (duminică, ora 20.30) • În ciclul **Jean Gabin** (nesatisfăcător pînă acum sub aspectul selecției), «Suflete în ceață» cu Michèle Morgan, Michel Simon, Pierre Brasseur (miercuri, ora 20.45).

MUZICĂ. Noua emisiune **Omul și muzica lui** propune un portret Serghei Prokofiev (duminică, ora 11.10) • **Cîntare Patriei** — în concurs, coruri din județele Ialomița, Constanța, Vîlcea, Dolj (duminică, ora 18.00) • **Gala maeștrilor** prezintă pe ilustrul bariton italian Giuseppe Taddei (marți, ora 22.30) • TV sprijină tineretul: soprana Mihaela Mija și mezzo-soprana Rodica Mitrică — lieduri și arii din opere (miercuri, ora 20.50, pr. 2).

FOLCLOR. Un excelent ansamblu sătesc — taraful Căminului cultural din Filiași (vineri, ora 20.10, pr. 2).

VARIETĂȚI. Vivat revista! — spectacol muzical umoristic (sîmbătă, ora 21.50)

SPORT. Europenele de patinaj artistic de la Köln: perechi (miercuri, ora 22.40), masculin (joi, ora 22.45), dans (vineri, ora 22.30), feminin (sîmbătă, ora 20.40) • Handbal masculin, sferturi de finală în C.C.E.: Steaua–MAI Moscova (miercuri, ora 20.18) • Baschet masculin, sferturi de finală în C.C.E.: Dinamo–Slavia Praga (joi, ora 20.45).

În curînd FLACĂRA într-o formulă înnoită

PRONO

Pronosticul cronicarului sportiv EFTIMIE IONESCU la Concursul Pronosport — etapa din 4 februarie 1973

I. Bologna-Inter	1, x, 2
II. Cagliari-Lanerossi	1
III. Lazio-Fiorentina	1, x
IV. Milan-Ternana	1
V. Napoli-Atalanta	x
VI. Sampdoria-Roma	1
VII. Torino-Palermo	1
VIII. Verona-Juventus	x, 1
IX. Lecco-Arezzo	x, 2
X. Mantova-Novara	1, x
XI. Perugia-Genoa	2
XII. Brindisi-Bari	1
XIII. Reggiana-Como	1

COPERTA NOASTRĂ

MARGARETA POGONAT, actrița anului, interpreta unor personaje memorabile în filmele «Drum în penumbră» și «Zestrea».

Fotografie de S. STEINER

Prezentarea artistică: V. OLAC

PREȚUL REVISTEI: 3 LEI

41 505

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Scînteii 1, Sectorul 1 Căsuța poștală 41 12. Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744 TIPARUL executat la Combinatul poligrafic «Casa Scînteii».

Redactor șef: ADRIAN PĂUNESCU

flacăra album

«Pe aripile vîntului» înseamnă — printre altele — și creația monumentală a lui CLARK GABLE, adică un Rhett Butler de neuitat

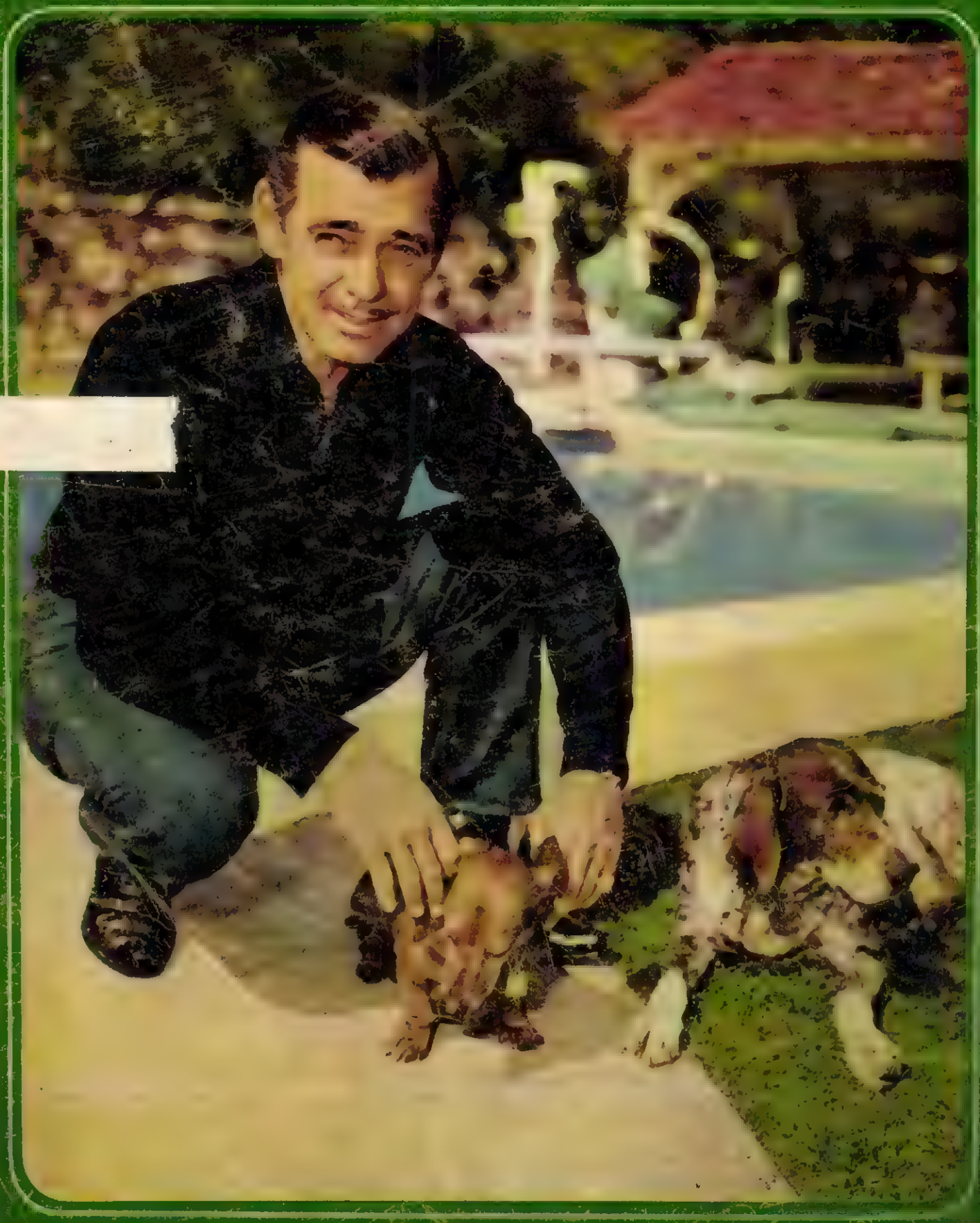

7
'73

FLACARA

ANUL XXII
NR. 923
10 FEBRUARIE 1973

flacăra actualitate

Continuarea rubricii de actualitate în pag. 4–5–6–7; 20–21; 26–27–28–29 și 31

Minele de la Rovinari au azi cele mai moderne instalații de minerit la suprafață.

ROVINARI—ORELE PREZENTULUI ȘI VIITORULUI

Mai mult decît altă localitate din țară, Rovinari a devenit astăzi un nume care sugerează comparații. Odinioară, un sat — și nimic altceva — înșirat de-a lungul șoselei ce leagă orașele Tg. Jiu și Filiași. Astăzi, unul dintre cele mai mari centre industriale ale României socialiste, care furnizează 30 la sută din producția de cărbune a țării (de 15 ori mai mare decît în 1965), și totodată locul unde va funcționa în curînd, la întreaga sa capacitate, marea termocentrală de la Rovinari, uriașa cetate de lumină ce va produce în viitor 25 la sută din întreaga energie electrică a patriei...

Anul de naștere: 1963-1964. Aproape un deceniu, în răstimpul căruia bazinul carbonifer Rovinari a căpătat o cu totul altă înfățișare; deosebită nu numai de peisajul cu care erau obișnuiți localnicii în deceniile trecute, ci chiar de geografia întipărită cu numai 10 ani în urmă în amintirea minerilor. Trei rîuri — «celebre» aici prin inundațiile catastrofale ce le produceau — și-au strămutat albia. Regularizarea lor, începută cu nouă ani în urmă, a fost încheiată. În prima etapă, Jiul s-a mutat într-o nouă albie pe o distanță de 5 kilometri, și ulterior, pentru a proteja cariera Roșia, în aval de prima deviere, apele sale au fost strămutate pe încă 7 km, lucrare încheiată în 1972. În carierele Gîrla, Cicani, Beterega ori Tismana, scoarța pămîntului — scormonită astăzi de excavatoare care dislocă între 800 și 1 800 mc cărbune pe oră — a fost pînă de curînd albia unui rîu sau teren inundabil.

Lucrările hidrotehnice efectuate în bazinul Rovinari nu se rezumă însă numai la strămutarea albiilor celor 3 rîuri. Pe Jiu, înainte ca acesta să ajungă în zona carierelor, a fost construit un baraj de atenuare care, în perioada viiturilor, oprește furia apei și, pe o distanță de cîțiva kilometri, un dig înalt de circa 15 metri. Tot peste Jiu a fost construit un viaduct atît pentru calea ferată și transportul rutier, cît și pentru benzile care transportă direct cărbunele din unele cariere în marea și tînăra termocentrală Rogojelu-Rovinari. Un păienjeniș de drumuri asfaltate și căi ferate (Tîrgu Jiu-Cîrbești-Rogojelu; Cîrbești-Rogojelu-Roșia) — unele terminate, altele în construcție sau abia în fază de proiect — au menirea să racordeze cît mai solid tînărul bazin carbonifer la pulsul economic al țării.

Și, desigur, o prezentare a Rovinarilor la aceste ore ale prezentului ar fi incompletă dacă n-am aminti, fie și în treacăt, de Uzina de reparații utilaj minier. Cărbunele și mineritul au impus aici și prezența acestei unități deservite deocamdată de circa 700 oameni, dar care în final — adică în perioada 1974-1975 — va avea peste 2 200 salariați.

Dincolo, peste albia Jiului își creionează conturul coșurile și turnurile de răcire ale termocentralei. Rațiunea amplasării sale aici este lesne de intuit: ea va fi — cel puțin pentru o perioadă de cîțiva ani — cel mai mare consumator al cărbunelui de Rovinari. Și chiar dacă locul întîi ca mărime îi va fi luat de o nouă termocentrală, ce va fi construită la circa 40 km de Tg. Jiu, ea va deține, întotdeauna, primul loc în ce privește apropierea de sursa de materie primă. După cum se știe, primul grup de 200 MW a intrat în funcțiune în primăvara anului trecut, cînd termocentrala Rovinari s-a racordat la circuitul energetic al țării. Un al doilea grup, de aceeași mărime, își așteaptă intrarea în funcțiune anul acesta, iar în 1977, în etapa finală, li se vor alătura acestora încă patru grupuri de cîte 330 MW fiecare

Viitorul poate fi și el prefigurat cu limpezime. Pe o hartă, înfățișînd dezvoltarea bazinelor miniere Motru-Jilț-Rovinari, zona Rovinari apare prefigurată pînă în cele mai mici amănunte. Astfel, cînd s-a construit digul de 15 m, s-a avut în vedere posibilitatea transformării lui în baraj și înălțarea lui cu încă 10 metri, ceea ce se va întîmpla cu certitudine după 1983. Atunci, circa 500 milioane mc apă, adunată în spatele actualului baraj de atenuare, inundînd o mare suprafață agricolă, va ajunge pînă aproape de Tg. Jiu. Prin crearea acestui lac artificial se are în vedere nu numai realizarea unui debit constant al rîului, pe baza căruia să se facă irigații, ci și construirea unei microhidrocentrale și, mai cu seamă, asigurarea apei industriale pentru întreaga zonă Rovinari.

În 1985, producția de cărbune obținută numai din carierele de la Rovinari va fi de aproape două ori mai mare decît toată producția de cărbune a țării în 1970. Noua termocentrală ce se va construi în apropiere de Tg. Jiu își va potoli «foamea» tot cu cărbunele de la Rovinari. Un nou păienjeniș de drumuri de căi fe-

Cărbunele este transportat direct de la locul de extracție la noua termocentrală de la Rogojelu, aflată chiar în inima bazinului carbonifer Rovinari.

Procesele tehnologice se conduc de aici, de la pupitrul de comandă.

Un aspect de la marea termocentrală de la Rogojelu.

rate, alți kilometri de benzi transportoare și un veritabil oraș aflat actualmente pe planșetele proiectanților, vor prinde viață sub ochii noștri.

Un viitor luminos la propriu și la figurat, anticipat în aceste săptămîni ale unui nou început de an prin mari și importante succese. Realizarea producției industriale prevăzută, atingerea chiar de la începutul anului a nivelelor maxime stabilite au implicat și aici dimensionarea planului în limita rezervelor potențiale, dozarea eforturilor pe trimestre, luni și decade în așa fel încît să se asigure desfășurarea ritmică a întregii producții. Aceste măsuri eficiente și raționale confirmă și justifică rezultatele meritorii înregistrate pînă la 29 ianuarie, cînd carierele de la Rovinari, împreună cu bazinul carbonifer Motru, aflat în aceeași zonă, au livrat, peste plan, termocentralei de la Işalnița o cantitate de 21 000 tone cărbune. Trebuie subliniat în încheiere că în cursul anului 1973 bazinul carbonifer Oltenia va livra aproape jumătate din producția națională de cărbuni, principalul furnizor fiind bazinul carbonifer Rovinari.

Livia BOB
Foto: Alexandrina RADU

DE SĂPTĂMÎNA VIITOARE PUTEȚI CITI ÎN

Flacăra

în noua ei formulă, următoarele rubrici:

- «Flacăra» la dispoziția dumneavoastră
- Lupta cu timpul
- Prezentul social
- Pagini de film, teatru, muzică ușoară și televiziune
- Realitatea
- Ultima oră științifică
- Reportaj senzațional
- Sub semnul urgenței
- Sport
- Universul
- Umor
- Varietăți

În următoarele săptămîni:

- Războiul sănătății
- Confidențial
- Condiția femeii
- Procese rejudecate
- Dosarul revistei «Flacăra»

flacăra actualitate

pentru cinstirea eroilor din '33

Se împlinesc patruzeci de ani de la glorioasele lupte din 1933 ale muncitorilor ceferiști și petroliști. O serie de manifestări din București și din țară vor avea menirea să evoce în diverse forme importanța istorică a acestei mari bătălii de clasă.

În numeroase orașe ale țării se organizează adunări comemorative în cadrul cărora vor lua cuvîntul participanți la luptele din anul 1933.

În cluburile și casele de cultură aparținînd sindicatelor din instituțiile și întreprinderile căilor ferate și industriei petroliere din întreaga țară au loc manifestări cultural-artistice cu această temă.

Parcul din fața Palatului Ministerului Transporturilor va fi îmbogățit prin ridicarea monumentului «Grivița 1933», opera sculptorului I. Irimescu.

Cititorilor le este pregătit un volum selectiv cu ecourile apărute în presa vremii. Totodată va fi publicat un volum de povestiri, evocări, reportaje despre eroismul în muncă și luptă al muncitorilor ceferiști și petroliști din întreaga țară, începînd din anul 1933 și pînă în zilele noastre. (Fotografia alăturată vă înfățișează o imagine a cetății petroliștilor de la Ploiești) Artiștii plastici vor omagia evenimentul în cadrul unei expoziții republicane de grafică.

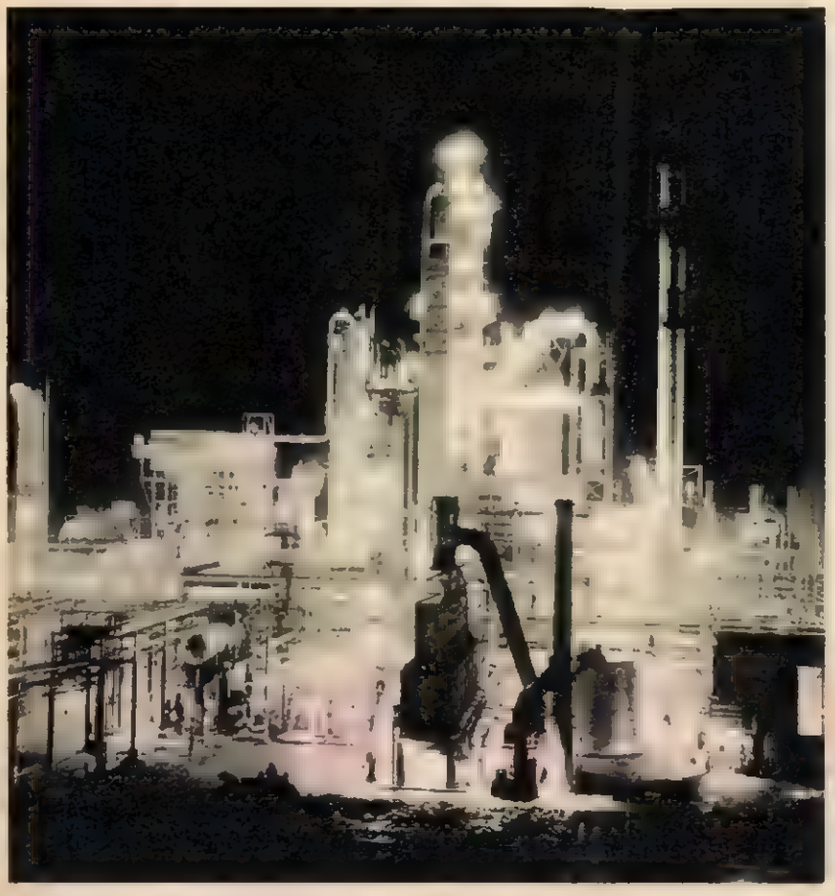

producția se va dubla

În prezent, la Fabrica de ciment-Fieni are loc o amplă acțiune de modernizare și dezvoltare, prin instalarea unei noi linii tehnologice de ciment și prin lărgirea spațiului de depozitare. Noua linie tehnologică va fi complet automatizată. Prin aceste acțiuni producția fabricii de ciment se va dubla față de nivelul anului 1972.

invenții, inovații, raționalizări...

— Acțiunea de masă pentru stimularea autorilor de invenții, inovații și raționalizări a cîștigat în ampioare în special după Conferința Națională a partidului, cînd oamenii muncii și-au propus înfăptuirea cincinalului înainte de termen.

— *Ce s-a întreprins în această direcție în municipiul dv.?*

— În primul rînd — ne-a declarat în continuare *Gheorghe Pop*, președintele Consiliului municipal al sindicatelor Tîrgu Jiu — noi ne-am ocupat de intensificarea propagandei tehnico-economice pentru atragerea unui număr sporit de muncitori, tehnicieni, maiștri, ingineri, economiști, la dezvoltarea mișcării de invenții, inovații și raționalizări, la promovarea progresului tehnic. În acest scop, spre sfîrșitul anului trecut am editat o foaie volantă pe care am difuzat-o în toate întreprinderile. Am organizat un album-ștafetă cu caracter de permanență care să treacă prin fiecare unitate prin rotație și în care autorii de inovații să-și înscrie rezultatele proprii obținute. Faptul că albumul-ștafetă nu se va opri, ci își va relua itinerarul stabilit, va da posibilitatea unui bilanț anual de realizări. S-au format comisii de ingineri și tehnicieni pe întreprinderi, care cu ajutorul comitetelor sindicale analizează o dată la trei luni invențiile, inovațiile și raționalizările propuse, precum și eficiența acestora, mai ales în economisirea de valută. La unitățile mai mari se organizează colocvii, unde participă și delegați ai altor întreprinderi, ocazii binevenite pentru ca inovatorii să-și prezinte inovațiile direct la locul de aplicare prin expunerea caracteristicilor tehnico-economice și a întregului proces de elaborare.

— *Ați putea să ne prezentați cîteva rezultate concrete în direcția mișcării de invenții, inovații și raționalizări în municipiul dv.?*

— Pe scurt, invențiile, inovațiile și raționalizările au ajuns la peste 100, iar al celor aplicate, la 78, ceea ce a determinat realizarea unor economii postcalculate în valoare de peste 10 milioane lei. Considerăm însă că economiile ce vor trebui să le obținem anul acesta de pe urma invențiilor, inovațiilor și raționalizărilor vor trebui să depășească cu mult pe cele de anul trecut, volumul acestora urmînd să-l stabilim în consfătuirea ce va avea loc în această lună.

INVENȚII, INOVAȚII, RAȚIONALIZĂRI = AUTOUTILARE, AUTODOTARE, ASIMILARE...

FOAIE VOLANTA

Invențiile, inovațiile, raționalizările — elemente de prim ordin în progresul tehnic

O VALOROASĂ CHEMARE LA ÎNTRECERE

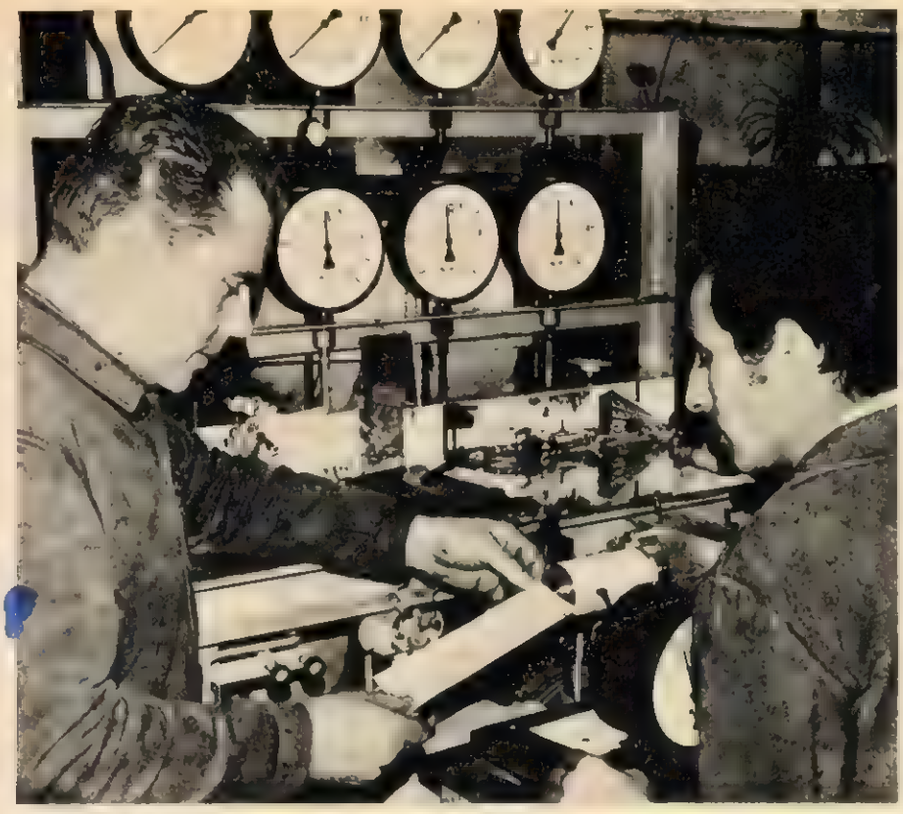

ofensiva pentru creşterea eficienţei economice

Anul 1973, an hotărîtor pentru înfăptuirea planului cincinal înainte de termen, cere eforturi deosebite — cantitative şi calitative — din partea tuturor celor angrenaţi în producţie.

Pentru a ilustra amploarea acestei ascensiuni spre progres şi prosperitate, prin ridicarea calitativă a activităţii curente apelăm la exemplul unei uzine care, cu ani în urmă, era deficitară la capitolul beneficii. Azi, Uzinele «23 August» realizează beneficii substanţiale şi nici un produs nu este nerentabil. În primii doi ani ai cincinalului s-au redus cu 4,5 % cheltuielile la mia de lei marfă fabricată Pentru a reflecta efortul pentru mărirea rentabilităţii notăm că în timp ce producţia de marfă fabricată creşte cu 12,1%, beneficiile cresc cu 35,8%, ceea ce înseamnă un spor de circa 76 milioane lei.

Principalele pîrghii care determină realizarea unor asemenea beneficii le-am găsit în planul de măsuri tehnico-organizatorice al uzinei Citãm cîteva: reducerea normelor de consum pe fiecare produs şi pe fiecare material în parte; reducerea cheltuielilor legate de aprovizionarea tehnico-materială şi desfacerea produselor; folosirea deplină a capacităţilor şi suprafeţelor de producţie şi reducerea pe această cale a amortizării şi a altor cheltuieli constante pe unitatea de produs; reducerea cheltuielilor cu retribuirea muncii vii pe seama creşterii productivităţii muncii şi a folosirii judicioase a forţei de muncă; raţionalizarea şi reducerea cheltuielilor administrative gospodăreşti.

Există însă în fiecare uzină, în fiecare întreprindere rezerve care nu se pot planifica sau include în vreun plan de măsuri. Ne referim la mişcarea de invenţii şi inovaţii, la introducerea unor tehnici noi, prin care se fac însemnate economii de materii prime, se înlocuiesc bunuri importate sau se măreşte indicele de utilizare sau randamentul unor maşini. În fotografia noastră îl prezentăm pe şeful unei brigăzi fruntaşe din secţia aparataj de frînă, Ion Borşa. L-am surprins în faţa standului de ridicat diagrame şi de probă funcţională a distribuitorului de aer, o inovaţie a sa cu o eficienţă economică de 250 000 lei anual.

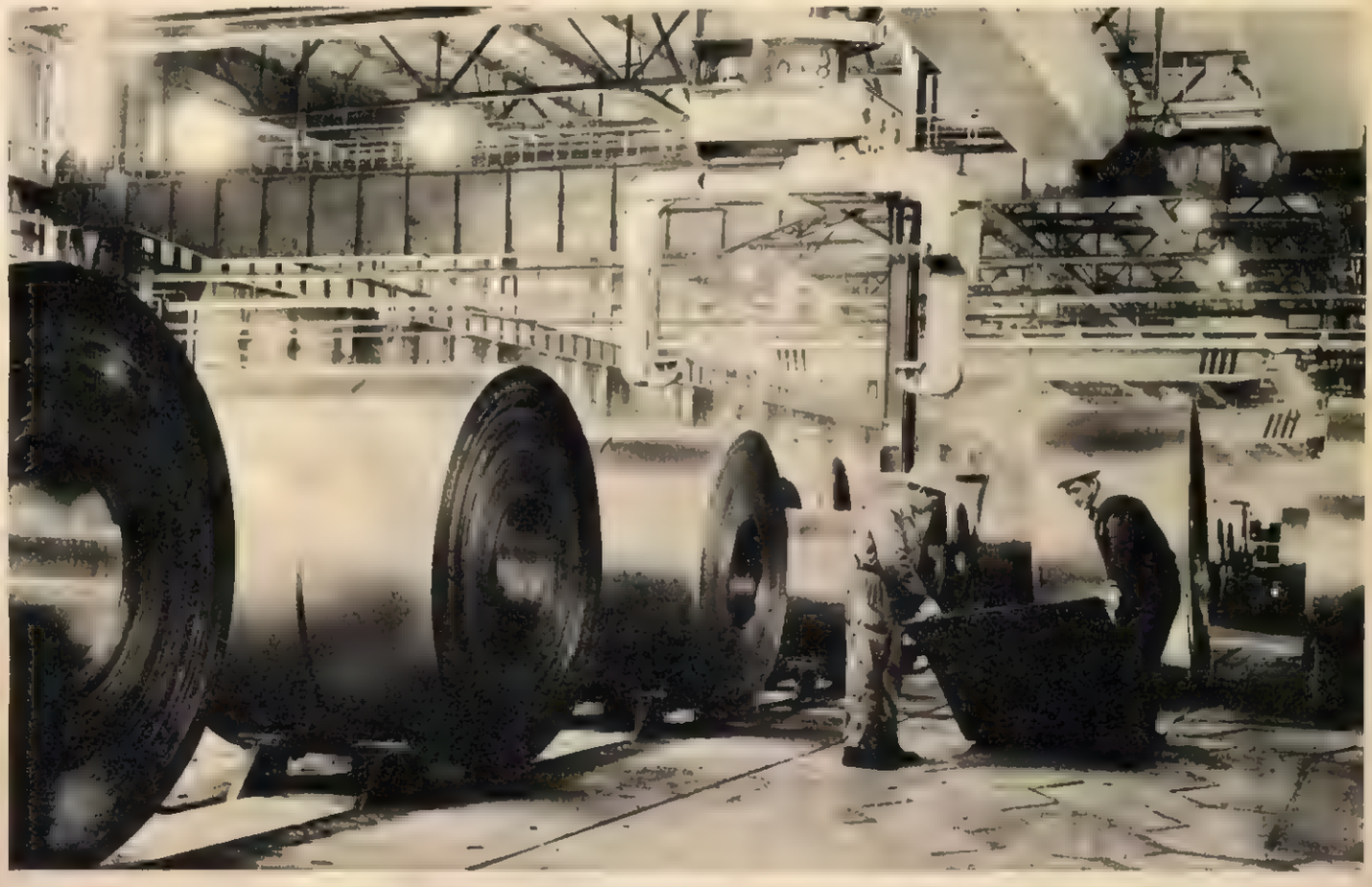

în cetăţile oţelului

Siderurgiştii au livrat peste sarcinile de plan ale primei luni a anului 16 000 tone oţel, aproape 14 000 tone fontă, 1 000 tone ţevi din oţel, 900 tone cocs metalurgic, sute de tone de tablă şi bandă la rece etc. Succesele lor au fost obţinute îndeosebi pe seama ridicării indicelui de utilizare a agregatelor şi scurtarea duratei de elaborare a şarjelor.

Realizările furnaliştilor, oţelarilor şi laminatorilor au asigurat îndeplinirea şi depăşirea planului producţiei globale şi marfă pe luna ianuarie pe ansamblul Ministerului Industriei Metalurgice. De remarcat este faptul că ei au realizat o producţie globală cu 16 la sută mai mare decît în aceeaşi perioadă a anului trecut.

Bilanţul încheiat consemnează încadrarea siderurgiei încă din primele zile ale anului în parametrii maximali de plan, hotărîrea acestui detaşament de frunte al industriei ţării de a înfăptui înainte de termen prevederile cincinalului, de a satisface cerinţele în continuă creştere ale economiei naţionale cu produse de calitate superioară.

În fotografie: de curînd, la Combinatul siderurgic din Galaţi a început să se producă tabla pentru caroseria autoturismului «Dacia».

flacăra actualitate

pe mările și oceanele lumii

În prezent, pe mările și oceanele lumii se află în cursă aproape 60 de nave sub pavilion românesc. Astfel, mineralierele «Anina», «Vulcan» și «Rovinari» efectuează curse pe traseele intercontinentale care leagă Constanța de porturile algeriene Annaba, Beni-Saf și Bedjaia, pentru aprovizionarea cu minereu de fier a combinatelor siderurgice de la Galați, Hunedoara și Reșița. Alte vase, între care «Predeal», «București», «Sălaj» și «Dolj» sînt așteptate să sosească în țară cu importante încărcături de materii prime și produse finite din R.P.D. Coreeană, R.P. Chineză, Malaezia, Singapore și Ceylon. Numeroase alte echipaje onorează contractele de export ale mai multor întreprinderi românești de comerț exterior. Astfel, spre porturile Rotterdam, Hamburg, Anvers, Fowley, Beirut, Latakia, Alexandria, Rijeka, Durrës, peste 20 de nave, de diferite capacități, transportă produse ale industriei constructoare de mașini, industriei chimice și ușoare, economiei forestiere și materialelor de construcții și din alte ramuri ale economiei noastre naționale. La rîndul lor, navele «Iași» și «Bradul», după ce au descărcat în porturile nord-americane Houston și Philadelphia produse ale industriei sticlei din țara noastră, urmează să se întoarcă la Constanța cu materii prime pentru fabricile de pielărie și încălțăminte.

Fotografia vă prezintă intrarea unui vas românesc în rada portului Fowley din sud-vestul Marii Britanii.

comoara din zidul cetății

În zidul vechii cetăți a Albei Iulii, în galerii ce se întind pe sute de metri, a fost amenajată una dintre cele mai spațioase pivnițe din țară. Aici, la o temperatură ideală, vinul din cunoscutele podgorii de la Alba, Aiud, Crăciunel se preschimbă în șampanie, a cărei calitate este confirmată de numeroasele premii și medalii obținute la diferite tîrguri din țară și de peste hotare. Prin amenajări succesive ce atestă spirit gospodăresc mereu treaz, capacitatea pivniței va ajunge de la 150 000 sticle, cît este în prezent, la un milion.

faimă meșteșugarilor români

12 000 produse realizate în 240 unități ale cooperației meșteșugărești sînt prezentate în cea de-a treia ediție a Expoziției realizărilor UCECOM, deschisă de curînd în Complexul expozițional din Piața Scînteii. Marea varietate de exponate, lucrate manual, de la confecții la mobilă și de la bunuri de uz casnic pînă la articole de artizanat, dovedește măiestria neîntrecută a meșteșugarilor din diferitele regiuni și bazine folclorice ale țării.

Mai notăm faptul că expoziția dispune de tot ce este necesar pentru încheierea contractelor în mod operativ. Dealtfel, în scurtul interval de cînd s-a deschis, ea a fost vizitată de reprezentanți a aproape 200 de firme de peste hotare, realizîndu-se vînzări care depășesc două milioane și jumătate lei valută

viitorii gastronomi ai restaurantelor noastre

Dezvoltarea formelor noi de servire în restaurante și bufete cu autoservire, restaurante-pensiune, bucătării de bloc, cantine-restaurant, unități «Gospodina» etc. reclamă un personal cu o înaltă pregătire profesională.

Acesta este și motivul pentru care rețeaua de școli de specialitate a M.C.I. este în plină dezvoltare. Vom folosi drept exemplu Grupul școlar comercial de alimentație publică din București, care și-a mărit în ultimii ani numărul de elevi de la 350 la 1 400. Pentru meseriile de bucătar, cofetar, ospătar, funcționează diverse forme de învățămînt: școală profesională, curs de zi și seral, liceu industrial și școală postliceală de alimentație publică, în afară de diferite cursuri fără frecvență pentru cei în producție. Pretutindeni, învățămîntul teoretic se îmbină cu practica zilnică din atelierele-școală. Aceste ateliere funcționează pe bază de gospodărire proprie, fără a fi finanțate din afară. Astfel, laboratorul de cofetărie produce mărfuri în valoare de 1 milion lei pe an, iar restaurantul-școală din Șos. Viilor desface produse în valoare de circa 4 milioane lei pe an. Se preconizează ca într-un viitor apropiat întreaga școală să funcționeze din venituri proprii. În ultimii doi ani, în sezonul turistic școala a preluat o unitate pe litoral și toate funcțiile, de la șef de unitate pînă la picolo, au fost îndeplinite de elevi și maiștri ai școlii.

Speologi români, cu prilejul primei expediții în Cuba, făcînd cercetări la Boca de Caballo, lîngă Sierra Maestra, asupra faunei.

speologi români în cuba

În aceste zile, o echipă de speologi români condusă de dr. docent Traian Orghidan, directorul Institutului de speologie «Emil Racoviță», pleacă în Cuba pentru a efectua, împreună cu specialiști din acea țară, studii asupra faunei subterane din insulă, în mod special, a faunei din peșteri. Din echipă fac parte biospeologii Lazăr Botășăneanu, Ștefan Negrea, Dan Coman și Vasile Decu. Este pentru a treia oară cînd specialiști de la Institutul de speologie din București fac cercetări în Cuba. Prima dată au fost în această țară în 1969, cînd, după cinci luni de studii și investigații, au descoperit în peșteri și în apele subterane peste o sută de noi viețuitoare.

Cu prima colaborare științifică româno-cubană în acest domeniu s-au pus acum aproape 4 ani bazele cercetării temeinice a faunei subterane a Cubei.

În felul acesta — ne declară dr. docent Traian Orghidan — cercetătorii de la Institutul «Emil Racoviță» demonstrează capacitatea școlii românești de speologie de a-și spune cuvîntul și în problema evoluției paleogeografice a insulei. Prin cercetarea integrală a faunei subterane și prin stabilirea înrudirii acesteia cu alte faune din zonă, se vor putea stabili originile insulei. Cu alte cuvinte, se va putea stabili cu care parte a coastei americane a fost legată Cuba în trecut.

Rezultatele cercetărilor biospeologice din Cuba vor fi publicate într-o serie de volume editate de Academia R.S.R. împreună cu Centrul național al cercetării științifice din Franța (tipărite la noi). Primul volum va apărea chiar în acest an.

iarna, la grădina zoologică

Deși sîntem în plină iarnă, porțile Grădinii zoologice din București sînt deschise pentru public. Zăpada sau temperatura sub zero grade nu deranjează de loc o serie de pensionari ai zoo-ului. Tigrii siberieni, urșii polari sau chiar cămilele originare din stepa asiatică sînt la ele acasă în acest sezon.

Alte noutăți la grădina zoologică? În curînd va fi prezentată vizitatorilor o pereche de antilope saiga, originare din Asia Centrală. Interesant de remarcat că asemenea animale au existat în număr mare, cu sute de ani în urmă, aici, la poalele Carpaților, și se numeau oi sălbatice. Despre ele pomenește și Dimitrie Cantemir. Perechea de antilope saiga are deja un moștenitor, și biologii speră că vor izbuti să înmulțească în continuare această specie iar apoi să o reintroducă în stepele și pădurile patriei.

dialog cu cititorii

de H. DONA

Mulțumit în general cu ceea ce găsește în «Flacăra», cititorul *Gabriel Pascu* din București se plînge totuși că uneori, anumite articole (ca, de pildă, unele rubrici fixe) nu sînt scrise suficient de simplu și de clar... Aluzii, referiri la cunoștințe de cultură generală sau specială, idei mai mult sugerate decît expuse direct, toate te obligă să-ți muncești bine capul pentru ca să înțelegi în întregime ceea ce a vrut să spună sau să sugereze autorul». Desigur, claritatea este o condiție obligatorie pentru un text de presă. Dacă în materie de literatură mai încap discuții, în ce privește publicistica toată lumea e de acord: accesibilitatea înainte de toate. Fiecare cititor trebuie să fie pus în condiția de a înțelege fără dificultăți ce vrem să-i comunicăm, ce punct de vedere susținem, la ce concluzie vrem să ajungem. Dacă nu reușim acest lucru, înseamnă că am greșit. Și totuși, claritatea și accesibilitatea nu înseamnă defel cultivarea lenei în gîndire. Prezentarea unor idei gata mestecate, fără nici un apel la inteligență, la experiența și la imaginația cititorilor poate avea chiar efecte contrare celor scontate, poate să încurajeze lectura superficială, evitarea aprofundării. Faptul că cititorul este pus uneori în situația «să-și muncească bine capul» nu ni se pare o nenorocire. În condițiile existenței unui public tot mai evoluat și mai cultivat, textele trebuie să cultive mai degrabă dialogul, să incite la reflecție și nu să aibă aerul unei lecții servite de-a gata.

E.N., cititor din Arad (care ne-a rugat să nu-i publicăm decît inițialele), ne relatează că la o ședință cu caracter tehnic-economic la care a fost invitat să participe, «în loc să ni se prezinte un proiect de hotărîre clar și precis ne-au fost înfățișate două variante, foarte deosebite între ele, și am fost chemați noi să decidem între ele». După cum se vede din acest scurt citat și cum reiese și din restul scrisorii, cititorul arădean nu e deloc de acord cu felul în care s-a procedat la ședința respectivă. Chiar fără a avea informații mai detaliate asupra conținutului problemei puse în discuție, trebuie să mărturisim că nu împărtășim nemulțumirea corespondentului nostru. Metoda folosită — și care se bucură astăzi de o largă răspîndire — prezintă avantajul de a crea premisele unei veritabile discuții, de a impulsiona examinarea atentă a tuturor laturilor pozitive și negative ale eventualelor soluții. În cazul prezentării unui singur proiect, care apare, evident, ca bucurîndu-se de favoarea factorilor de răspundere și pentru care au fost deja inventariate toate avantajele, participanții la discuție sînt înclinați să-l accepte ca singura bază posibilă, mulțumindu-se, cel mult, să propună unele îmbunătățiri. Dimpotrivă, discutarea mai multor variante stimulează imaginația și responsabilitatea participanților. Încă o dată, ca și în cazul scrisorii de care ne-am ocupat la începutul acestei rubrici, trebuie să ne asumăm curajul de a prefera soluțiilor «lenețe», gata preparate, cele care fac apel la inițiativa și gîndirea oamenilor.

La întrebarea cititorului *A. Mihail* din Cluj cu privire la existența raselor omenești, ne rezervăm dreptul de a răspunde mai pe larg într-un documentar care va fi publicat în revistă. În orice caz trebuie să notăm că vechea concepție despre rasele umane, concepție care, exagerată și absolutizată, a stat la baza feluritelor aberații rasiste, nu se mai bucură de aproape nici un credit în rîndul oamenilor de știință. A împărți oamenii după culoarea pielii nu mai apare astăzi nimănui drept un criteriu serios. Unii savanți contemporani încearcă, pentru a defini marile familii antropologice, să folosească alte criterii cum ar fi, de pildă, grupurile sanguine sau existența anumitor factori în sînge. Fapt este că în lumea contemporană, caracterizată printr-o tot mai strînsă interdependență între diferitele grupuri umane, prin extinderea civilizației și culturii, deosebirile dintre oameni în ce privește capacitățile, comportamentul, felul de a trăi sînt tot mai puțin determinate de factori anatomici.

Mai mulți cititori ni s-au adresat cu propunerea de a se introduce abonamente lunare. Din discuțiile avute cu cei care răspund de difuzarea presei, credem că se va putea ajunge, foarte curînd, la o rezolvare favorabilă a acestei sugestii. Bineînțeles, îi vom informa pe cititorii noștri asupra condițiilor care vor fi stabilite pentru acest tip de abonamente.

tv

de Liviu TIMBUS

la cea mai înaltă tensiune

O săptămînă a reporterului frenetic pornit să descopere și să facă publice evenimente de ultimă oră, să participe nemijlocit la marea încleștare dintre om și natură, să intervină cu promptitudine în lupta dintre bine și rău, dintre vechi și nou, în disputa ireconciliabilă dintre dreptate și injustiție.

Mai mult decît altădată și mai devreme decît alții, colegii noștri de la televiziune au sosit la timp pentru a deconspira minciuna și impostura, făcînd loc adevărului.

La Tangîru, în județul Ilfov, țăranii cooperatori și-au eternizat năduful și setea de dreptate pe zeci de metri de peliculă («Viața satului», duminică 4 februarie). În mijlocul cîmpiei troienite, de o parte și de alta a microfonului, oameni în toată firea, grupați în două tabere adverse, scăpărînd scîntei pe sub căciulile mițoase, și-au spus verde în față gînduri mocnite de luni de zile, cu patimă, cu curaj și, în sfîrșit, fără teamă și subterfugii tactice. De o parte, purtătorii mustei pe căciulă, mai marii dregători ai gospodăriei, prinși cu ocaua mică. De cealaltă, lucrătorii ogoarelor, neîndreptățiți și trași pe sfoară în ședințele fantomă cu situații măsluite și voturi cumpărate pe răchie. Și adevărul a ieșit la iveală, i-au spus pe nume chiar împricinații, recunoscîndu-și în cele din urmă faptele reprobabile. Cu mîna înghețată pe microfon, reporterul a adus cazul în fața țării întregi, în fața milioanelor de martori direcți ai unui complet de judecată aflat în plin cîmp, în inima Bărăganului.

Consemnăm la capitolul reușite și noua emisiune intitulată «Municipalitatea răspunde bucureșteanului». Un dialog activ — ne propun realizatorii — între factorii de răspundere ai municipalității și cetățeni, menit să faciliteze rezolvarea unor cerințe de interes general. O salutăm din toată inima în numele milioanelor de cetățeni, *dacă*, într-adevăr, noua confruntare desfășurată în numele legii se va bucura de girul marelui public, singura busolă exactă pentru toate punctele cardinale ale adevărului. Ne exprimăm această urmă de îndoială, deoarece deocamdată am asistat, în principal, doar la o dispută între trimișii televiziunii și hîrtiile primăriei sau o temă care a mai făcut obiectul și altor emisiuni specializate ale micului ecran. Or, cum doleanțele cetățenilor noștri sînt mult mai numeroase și mai diverse, considerăm și sperăm că aria de investigație a viitoarelor emisiuni se va extinde sensibil în următoarele săptămîni. Anticipăm reușita bizuindu-ne și pe calitățile principalului realizator, a cărui dezinvoltură, spontaneitate și pricepere în arta anchetei reporterești ne-a stîrnit cea mai optimistă invidie colegială.

Și un nou reportaj, consacrat hidrocentralei de pe Lotru (duminică, 4 februarie), o încercare temerară din moment ce despre acest colț de țară s-a vorbit pînă acum pe mii de metri de peliculă cinematografică. Cu toate acestea, scenaristul și operatorul Horia Vasiloni ne-a adus imagini proaspete și inedite, realizate într-un pios respect al adevărului. Oamenii Lotrului ni s-au înfățișat așa cum sînt, supuși unei munci eroice dar dificile, biciuiți de ploile de gheață din galeriile de piatră ale muntelui sau prinși în frînghii deasupra genunelor. Imagini fermecătoare prin cruzimea veridicității, exemple de eroism autentic lipsite de orice suliman regizoral, adevărate și proaspete ca natura însăși.

Cronicarii au salutat cu mare entuziasm primele trei numere ale «Revistei literare TV», relevînd în unanimitate caracterul robust al emisiunii, explozia de tinerețe, dezbaterile scăpărătoare, ideile clare, totul ordonat metodic, cu un pronunțat simț publicistic și spre folosul marelui public. Vom adăuga la toate acestea «inovațiile» de ordin regizoral, în fapt o reîntoarcere — prin mijlocirea camerelor de luat vederi — la bunele tradiții ale salonului literar. Meritul revine în principal tot omului de litere care, imprimînd emisiunii o pronunțată atmosferă de lucru, fluiditate, acuratețe și o permanentă geneză ideatică a făcut inutilă apariția «scriitorului-vedetă», a omului de cultură obligat, pînă mai deunăzi, să «joace» după preceptele regizorului de platou. În locul unghiulațiilor și a recursiurilor savante, un cadru liniștit, cu imagini limpezi, o veritabilă fereastră deschisă larg spre fenomenul literar contemporan.

cu cine

Cu acest februarie trecem — dacă socotim după datele calendaristice ale stagiunii — dincolo de jumătatea anului teatral, moment în care, de obicei, cronicarul bucureștean abia răzbește să consemneze toate premierele iar publicul să-și aleagă, într-o seară, spectacolul preferat printre atîtea chemări cîte emană rubricile de memento ale publicațiilor. Dar se pare că iarna aceasta nu-i pîndește pe critici pericolul asteniilor, iar pe spectatori nu-i chinuie prea tare dificultatea de a alege; din simplul motiv că ne lipsește materia primă: premierele. Mai ales în ce privește spectacolul de divertisment — căruia îi sînt rezervate 3 (trei) scene în București și care face, se știe, mai totdeauna săli pline, datorită tocmai forței tonifiante, accesibilității și lipsei de pretenții a genului — seceta e mare. Aș zice chiar totală, dacă nu aș nedreptăți astfel răzlețele eforturi existente totuși. Cum ar fi «Crizantemele muzicale» ale Teatrului «Ion Vasilescu». Sau «Varietățile '73», prezentate un șir de seri la Sala Palatului sub egida A.T.M. În timp ce prima — și consacrata! — noastră scenă de revistă, cea a Teatrului «Tănase», își continuă senină și imperturbabilă seria (aproape consumată) a «Trăsnitului meu drag», în timp ce premiera (primal) a stagiunii ne este anunțată odată cu venirea primăverii, în timp ce nu știu ce soi de greutăți insurmontabile barează calea spre rampă a noilor texte de revistă cu evident rost educativ, nu numai deconectant, dar și cu virtuți estetice (ca și cum e mai complicat, mai dificultuos, mai angajant să urci pe scenă niște cuplete satirice decît, să zicem, «Un fluture pe lampă»),Teatrul «Vasilescu» vine — în sfîrșit! — cu o premieră revuistică. Bravo lui, am spune, dacă nu ne-ar încolți imediat întrebarea: ce fel de premieră? Pentru că acest teatru ne-a învățat cu reviste laborios și inspirat realizate, cu concerte de muzică ușoară de reală ținută (ca să citez doar «De la Bach la Tom Jones»), pentru că ne-a deprins să avem pretenții de la producția sa artistică. Or, aceste «Crizanteme muzicale» sînt, fără doar și poate, rodul minimei rezistențe, alcătuite după rețeta cea mai confortabilă, mai fără bătaie de cap, dar și cel mai sigur condamnată la mediocritate. O orchestră, — e drept, bună și bine condusă de Valențiu Grigorescu —, cîteva șlagăre intrate de mult în circulație și două-trei nume cu priză la public (Cornel Constantiniu, Doina Spătaru-Olinescu, Lucky Mărinescu): puțin, mult prea puțin ca să te reții aproape 3 ore într-o sală de spectacol. În rest, o plictiseală prelungă, presărată cu momente de adîncă nemulțumire ori chiar de indignare: de ce o prezentare atît de searbădă, servită de două persoane sălcii (actori să fie?), atît de inadecvate — ca înfățișare și stil — comperajului unui spectacol? De ce atîția cîntăreți oarecare, lipsiți de personalitate și de modernitate, cu voci banale și insuficient lucrate? (precum Aureliu Comănescu, Rodica Paliu, Cheyke Basil, Norina Alexiu). De ce atîta lipsă de preocupare regizorală (Paul Mihail Ionescu) pentru felul în care se mișcă pe scenă unii din acești cîntăreți care fie că rămîn stingheri și înțepeniți lîngă microfon, fie că recurg la niște

La Galați, o revistă făcută după toate legile genului: cuplet satiric, fast, corp de balet arătos, muzică, decor și costumație elegantă. Alături de Miron și Jula, o nouă prezență în muzica ușoară gălățeană: Teodor Munteanu (sus).

Orchestra condusă de Valențiu Grigorescu — unul din atuurile artistice (atîtea cîte sînt!) ale «Crizantemelor muzicale» (jos).

rîdem astă-seară ?

de Sanda FAUR • Fotografii de Elena GHERA

Maria Butaciu în «Varietăți '73»: ca de obicei, voce bună, haz, temperament scenic.

Doi din bunii comici ai «Revistei în balon»: Traian Vasiliu și Jean Segal.

biete gesturi stereotipe, la niște zîmbete convenționale, la niște ocheade complice trimise — captatio benevolentiae! — publicului? De ce atîta neglijență în felul cum arată (costum, machiaj, dar mai ales coafură) cîntărețele cînd ies la rampă?

Văzute chiar a treia zi după «Crizanteme...», și tot la Sala Palatului, «Varietățile '73» — oferite de A.T.M. — se prezintă mai bogate, mai substanțiale, mai binevoitoare față de public. Deși scheletul lor muzical e, în mare, același cu al spectacolului anterior: tot trupa Teatrului «Vasilescu», tot orchestra Valențiu Grigorescu, tot Dorin Anastasiu, tot Lucky Marinescu, tot Doina Spătaru-Olinescu. În plus, un taraf condus de Ion Albești, cîțiva cîntăreți de muzică populară. Și poate intenția de a ridica ștacheta artistică a spectacolului: dansul balerinilor Valentina Massini—Ion Alexe, păpușile lui Zolla, versurile (din Shakespeare!) recitate de Dumitru Furdui, comperajul spiritual al lui Horia Șerbănescu. Firește, firele de «Crizanteme» metamorfozate în «Varietăți»... s-au mutat aici cu arme și bagaje, cu petalele lor ofilite și cu cele proaspete, cu păcatele lor primare și cu virtuțile lor: atîtea cîte sînt. În ce mă privește, am căutat să dezleg în acea seară, într-o sală cu toate cele 3 200 de locuri ocupate de publicul cel mai eteroclit cu putință, taina succesului celor două mituri ale muzicii populare «de scenă»: Maria Ciobanu și Ion Dolănescu. Am înțeles pe deplin de ce place Maria Ciobanu, cu vocea ei formidabilă, aptă la cele mai neașteptate salturi și modulații, cu picanteria ei rustică, cu zîmbetul ei puțin șiret. Triumful lui Ion Dolănescu rămîne însă pentru mine, mai departe, un mister: poate înfățișarea lui de prinț (desuet!) de operetă travestit în țăran, poate aerul suveran și indiferent cu care primește, pe scenă, felicitările, și borcanele cu flori, și pupăturile fetișcanelor moarte de emoție, poate repertoriul lui bine ales sau chiar și vocea lui caldă, care e totuși departe de a fi excepțională! În sfîrșit, inima publicului are rațiuni pe care rațiunea cronicarului nu le cunoaște.

•

Și ca pentru a arăta Capitalei că noțiunea de provincialism artistic nu are nimic de-a face cu piasarea geografică a orașului, că s-a putut face în această stagiune și o revistă vie, colorată, amuzantă, legată de actualitate, ca pentru a demonstra că unele trupe din țară au forțe artistice egale cu ale Bucureștiului, Teatrul muzical «Leonard» din Galați a venit aici, la noi acasă, și și-a învins confrații pe terenul lor propriu: cu ajutorul «Revistei în balon». Noi am plecat s-o vedem totuși la ea acasă, la Galați, în «veșmintele» ei de peste săptămînă, în fața publicului său obișnuit, căruia revista aceasta, foarte legată de atmosfera, preocupările, biruințele și păcatele locale, i se adresează cu rezonanțe afective speciale. Aici sau acolo, la Sala Palatului sau în atît de ex-centricul său sediu, la care gălățeanul ajunge după o adevărată excursie, «Revista în balon» este la fel de elegant prezentată, jucată cu aceeași plăcere, cu toate decorurile sale din oglinzi strălucitoare, cu toate nenumăratele sale rînduri de mini-costume sclipicioase, paietate, nailonizate, cu întregul său corp de balet, tînăr și bine sincronizat, cu toate numerele muzicale anunțate (și-i avem, desigur, pe Miron și pe Jula, dar și pe talentații tineri cîntăreți Lidia Bîrcă și Teodor Munteanu) și, mai ales, cu excelenții săi comici: trioul Traian Vasiliu — G. Panaitopol—Jean Segal, care sînt demni de oricare bună scenă de revistă din Capitală. Spectacolul este rotund și logic gîndit, are o idee de bază din care pornesc, ca niște raze, toate numerele sale, iar această idee-matcă este cu adevărat frumoasă și patriotică: aici, în Galațiul siderurgiei, al Dunării și al vapoarelor, localnicul găsește concentrată toată lumea — Dealul Buiorului ține loc de Hawaii, plaja Cocuței are nisipuri ca ale Mediteranei, portul gălățean amintește Amsterdamul etc., etc., astfel încît o călătorie în Galați echivalează cu o călătorie în jurul globului. Pe textul acesta s-a putut insera deci tot ce pretinde genul: balet, muzică, umor, lirism, fast. Dar acum să ne oprim o clipă și să spunem, cinstit (era timpul!), că revista aceasta gălățeană a fost lucrată de poate cea mai bună echipă de revuiști... bucureșteni: textele sînt semnate de Mihai Maximilian, coregrafia, de Adriana Dumitrescu, scenografia, de Teodora Dinulescu, muzica, de Vasile Veselovschi (în colaborare cu compozitorul gălățean Cristofor Barbatti). Și dacă adăugăm că cel care a pus laolaltă toate componentele revistei (și care a gîndit-o și lucrat-o cu excelentul și bineverificatul său meșteșug) este regizorul Bițu Fălticineanu, atunci înțelegem mai ușor succesul gălățean. Dar pricepem mai greu penuria de spectacole bucureștene: adică se poate face treabă bună, dar la vecini, nu acasă; adică este înțeles și susținut frumosul patriotism local al gălățenilor, dar este nesocotit și dat uitării, pe scenă, cel al bucureștenilor. E cu putință totuși ca ambițiile nobile ale noii conduceri a Teatrului «Leonard» (director, Barbu Dumitrescu), ca și sprijinul substanțial al forurilor locale să îi impulsioneze demarajul bun al stagiunii gălățene, dar asta nu-i scutește, cred, pe directorii mai vechi și mai cu experiență să nu fie încercați de aceleași ambiții binevenite. Oricum, sperăm să putem rosti și noi, măcar în fața viitoarei premiere a Teatrului «Tănase», așa cum anunță și titlul ei: «Jos pălăria!»

literare

de G. DIMISIANU

MARIA LUIZA CRISTESCU:

castelul vrăjitoarelor

Volumul acesta de nuvele și povestiri (Editura Cartea românească, 1972) afirmă disponibilitățile variate ale unei vocații epice în expansiune. După cîteva romane, a căror materie era scoasă din contactul cu realitățile cotidianului nemijlocit, ale vieții în desfășurările ei curente, reclamînd capacități de reconstituire obiectivă a unei lumi și a unui cadru de existență, autoarea dă curs liber, în ultima sa carte, imaginarului și fanteziei picturale.

Castelul vrăjitoarelor e o colecție de povestiri destul de insolite, la urma-urmei, în contextul contemporan al prozei, reluînd motive și situații ale narațiunii romantice, rescriind îndrăzneț o literatură pe care-și pusese sigiliul o mare epocă de creație; povestirile ne reîntorc într-un ev mediu legendar, de atmosferă germanică, reînviind o ambianță, personaje și întîmplări caracteristice: curți princiare, castele, hanuri și temnițe, o desfășurare de tablouri contrastante care compun imaginea unei lumi evocate în ipostazele ei de măreție și umilință, de noblețe și decădere, de generozitate și cruzime. Nu trebuie să se înțeleagă că autoarea procedează prin reconstituiri epice de tip arheologic, prin refacerea pînă în detalii a epocii în pitorescul formelor de existență concretă: vestimentație, limbaj ș.a.m.d., mai mult decît acestea preocupînd-o reliefarea unor probleme morale și a unor semnificații care transcend cadrul strict al evenimentelor povestite. Aspectul de parabolă al celor mai multe povestiri ni se pare îndeajuns de vizibil (și uneori poate prea subliniat, ca în *Baltazar*, de pildă), textul deschizîndu-se unei receptări care trebuie mereu să țină seama de ceea ce este exprimat indirect, deci prin sugestie și simbol.

Prozatoarea nu e intimidată de incidența cu marile teme literare, le abordează fără crispări sau genuflexii și această semeție a sa are șansa unei materializări căreia nu-i putem contesta prospețimea viziunii. În *Statuia comandorului* reia povestea lui Don Juan în ipostaza unui erou sufocat de adorația victimelor sale, adus la disperarea acelui strigăt din final: «Nu e drept!» interpretare dacă nu cu totul nouă a mitului, cuceritoare însă prin ascunsa ironie și subtila gradare a elementelor epice; în *Prințul* tot în manieră simbolică, desigur, sînt înfățișate raporturile complicate, de complinire dar și de respingere, dintre principiul autorității și forței (întruchipat de prinț) și acela al spiritualității (prietenul acestuia filozoful cerșetor), iar în *Regele Franki*, altă narațiune, e vorba despre relația temnicer-captiv, tot din perspectiva unei meditații asupra condiției omului însetat de idealitate dar supus unor ultragieri ce-i stîngheresc propensiunea spre asemenea zone.

Refugiate în trecut sau în fantastic (mai ales a doua secțiune: *Nunta fetei hangiului*, *Tînăra doamnă*, *Prevestirea* etc.), nuvelele medievale ale Mariei Luiza Cristescu nu-și refuză, așadar, accesul la o ideație contemporană. E un criteriu al interesului pe care îl suscită, însă nu singurul. Autoarea e dăruită pentru *povestire*, cucerește prin epica sa antrenantă, vivace, plină de culoare, în fecunda tradiție a nuvelisticii românești.

Ceea ce se remarcă de îndată în scrisul acestei prozatoare este plăcerea narațiunii, voluptatea de a ne captiva prin poveste, înclinații slujite de o încercată tehnică a punerii în scenă. În *Prințul*, în *Viața la țară*, înlănțuirea episoadelor e corelată unor acumulări de tensiuni interioare ce dau textului, dincolo de evenimentele imediate pe care le înfățișează, valori simbolice și potențatoare. Cartea se impune fără îndoială printre succesele anului literar încheiat.

ACUM 40 DE ANI, SIRENELE...

Se împlinesc patru decenii de la eroicele lupte ale muncitorilor ceferiști și petroliști din ianuarie-februarie 1933, moment de o deosebită însemnătate în istoria mișcării noastre muncitorești. Deși înăbușite în sînge, marile bătălii de clasă din anii crizei economice și mai ales acțiunile viguroase ale ceferiștilor și petroliștilor de la începutul anului 1933 au constituit — atît prin rezultatele practice imediate, cît și prin înrîurirea lor asupra desfășurării ulterioare a evenimentelor — o victorie politică a clasei muncitoare. Această clasă s-a afirmat cu putere ca cea mai înaintată forță a societății românești, avangarda întregului popor în lupta pentru drepturi economice și politice, pentru democrație, pentru independență și suveranitate națională.

Acțiunile ceferiștilor și petroliștilor au avut o deosebită însemnătate pentru dezvoltarea și maturizarea Partidului Comunist, care și-a întărit considerabil legăturile cu masele, și-a ridicat prestigiul politic și și-a îmbogățit experiența revoluționară. P.C.R. a cunoscut în acel timp o adevărată infuzie de energie proletară: au intrat în rîndurile sale numeroase elemente ridicate din mijlocul clasei muncitoare, strîns legate de interesele și aspirațiile acesteia. Atunci s-au format și călit numeroși activiști și militanți revoluționari, care au jucat un rol important în luptele de clasă din anii următori, în înfăptuirea insurecției naționale antifasciste din august 1944, în edificarea societății socialiste.

Eroicele lupte ale ceferiștilor și petroliștilor au cunoscut un larg ecou peste hotare, mișcarea muncitorească și progresistă internațională acordînd o înaltă apreciere gradului deosebit de organizare și de combativitate manifestat de proletariatul român, sub conducerea partidului său comunist, formelor și metodelor de luptă novatoare, ca și unității de acțiune muncitorești realizate în focul marilor bătălii revoluționare.

În pagina de față redăm cîteva imagini, poate mai puțin cunoscute, care evocă încandescența luptelor de clasă de acum patru decenii.

Elisabeta SIMION

Muzeul de istorie a Partidului Comunist, a mișcării revoluționare și democratice din România

OFICIUL DE PLASARE... NU PLASEAZĂ

Politica antipopulară a guvernanților români din anii 1929–1933 — aruncarea greutăților economice provocate de criză pe umerii oamenilor muncii, intensificarea exploatării, reducerea salariilor prin aplicarea așa-zișelor «curbe de sacrificiu», concedierile masive și pensionările forțate, instituirea a diferite taxe asupra articolelor de primă necesitate, sporirea impozitelor etc. — a determinat o înrăutățire bruscă și nemaiîntîlnită a condițiilor de muncă și de viață ale marii majorități a populației țării. S-au ascuțit la maximum toate contradicțiile proprii orînduirii burgheze și în mod deosebit cele dintre proletariat și burghezie, dintre țărănime și moșierime. În întreaga țară s-au produs mișcări de masă, au avut loc un șir de greve ale proletariatului din București, Valea Prahovei, Valea Jiului, Reșița, Buhuși, Cluj, Brașov, Anina, Constanța, Brăila, Timișoara ș.a., răzvrătiri locale ale țăranilor, acțiuni de protest ale învățătorilor, studenților, pensionarilor, meșteșugarilor, funcționarilor, ale tuturor celor care simțeau pe pielea lor urmările crizei.

În fotografie, muncitori șomeri se înghesuie zadarnic în fața unui oficiu de plasare.

PLOIEȘTI, 1 FEBRUARIE 1933

În cursul luptelor revoluționare din anii marii crize economice au fost aplicate forme de acțiune noi în țara noastră: ocuparea întreprinderilor de către greviști, crearea comitetelor de grevă, organizarea gărzilor de autoapărare, demonstrații de stradă în semn de solidaritate cu greviștii. Ele au imprimat bătăliilor de clasă de la începutul anului 1933 un spirit combativ ascuțit, mergînd pînă la manifestări de un anumit caracter insurecțional: refuzul evacuării întreprinderilor și organizarea rezistenței față de atacurile forțelor represive, marșuri asupra localurilor poliției și impunerea eliberării unor militanți revoluționari arestați, unele semne de solidarizare a militarilor cu masele în luptă.

În fotografie, manifestația populației din Ploiești în fața prefecturii, pentru eliberarea muncitorilor arestați în timpul grevei de la rafinăria «Româno-Americană», la 1 februarie 1933 (reproducere după un desen de Vlădescu).

REPRESIUNEA

Cuprinse de panică și furie, clasele dominante, sprijinindu-se pe forțele represive, au înăbușit cu cruzime greva ceferiștilor din București. În zorii zilei de 16 februarie 1933, la ordinul regelui și al guvernului național-țărănesc, forțe armate polițienești și jandarmerești au dezlănțuit masacrul, deschizînd focul asupra greviștilor. Sîngele muncitorilor de la Atelierele «Grivița» a înroșit caldarîmul din curtea atelierelor...

Din rîndurile greviștilor au căzut secerați de gloanțe Dumitru Popa, Vasile Roaită, Gheorghe Popescu, Dumitru Maier și alții. Bilanțul represiunii sîngeroase din 16 februarie mai cuprinde un mare număr de răniți și peste două mii de arestați. În fotografie, muncitori greviști după arestare, în curtea prefecturii poliției Capitalei, și cetățeni în fața prefecturii, protestînd împotriva acțiunilor represive.

DUPĂ 40 DE ANI

Jertfele din 1933 și din anii ce au urmat nu au fost zadarnice. Astăzi, după patru decenii de la memorabilele bătălii de clasă din 1933, fiii și nepoții celor ce au luptat pe Valea Prahovei și la Grivița culeg din plin roadele sacrificiilor făcute de părinții și bunicii lor. Cu amintirea lor în memorie, sub conducerea aceluiași încercat stegar, Partidul Comunist Român, ei luptă neabătuți pentru desăvîrșirea construcției socialiste multilateral dezvoltate, conștienți că în felul acesta își îndeplinesc datoria față de propriul lor popor, față de cauza celor ce muncesc în întreaga lume.

CÎND ACARII SÎNT TEHNICIENI, IAR IMPIEGAȚII DE MIȘCARE — INGINERI

Nu e destul să formezi trenurile în cît mai scurt timp; înainte de a le da «verde» spre destinație, e necesară și o revizie a stării tehnice a vagoanelor.

Profesiunea de acar tinde să devină un anacronism. Cel puțin în marile triaje. Aceasta pentru că, într-un triaj modern un manipulant la masa de manevră — specialist cu pregătire tehnică medie — realizează numai prin apăsarea cîtorva butoane ceea ce pe vremuri realizau 10 acari care răsuceau cu mîinile lor macazurile.

De acest lucru m-am convins din nou vizitînd stația C.F.R. Ploiești-Triaj, unul dintre cele mai importante noduri feroviare ale țării, în care vin și din care pleacă garnituri cu vagoane de marfă din și spre 9 mari linii principale și zeci de altele secundare.

Pentru a înțelege mai bine ce însemnează un asemenea triaj, poate că e cazul să amintim că gara de care vorbim posedă 60 de linii totalizînd 70 km cale ferată, pe care se «lucrează» (acesta e termenul folosit în «argoul» ceferiștilor) 95—100 trenuri zilnic. Vin, adică, trenuri de marfă din cele mai diferite direcții,— Socola (Iași) sau Arad, Videle sau Brașov, Palas (Constanța) sau Galați —, garniturile sînt descompuse, vagoanele destinate uneia și aceleiași direcții fiind decuplate din trenurile cu care au sosit și recuplate între ele, constituind astfel noi garnituri. Și totul trebuie să se realizeze cu cea mai mare viteză și cu cea mai mare precizie posibilă. Și se realizează.

Utilarea modernă a stației, înfăptuită în anii noștri, este, desigur, un element esențial în slujba acestui scop. Macazurile electrodinamice care au desființat munca manuală a acarilor; modelarea vagoanelor (reducerea vitezei lor în timpul operației de triere), realizată prin frînele de cale-instalații care, montate direct pe linie, reduc automat viteza vagoanelor, desființînd «clasica» operație de frînare cu frîna de mînă (desființînd deci încă o veche profesiune ceferistă: cea de frînar); apoi dotarea stației cu mijloace de manevră modernizate, printre altele cu locomotive diesel-electrice — iată doar cîteva din mijloacele tehnice noi ce stau la dispoziția feroviarilor de la Ploiești-Triaj. Dar dacă astăzi un tren cu 65 de vagoane este descompus doar în 10 minute (înainte dura chiar și ore întregi!) iar compunerea lui se realizează într-un timp redus în aceeași proporție — acest lucru, fără a acorda prea puțină importanță înzestrării tehnice, se realizează în primul rînd datorită muncii, pregătirii, priceperii celor ce muncesc aici. Șeful de gară nu este doar un impiegat de mișcare cu o experiență mai bogată, ca pe vremuri, ci un inginer, absolvent al Institutului de căi ferate. Ca dealtfel și cei trei adjuncți ai săi, ca și încă trei alți ingineri cu funcții de specialitate în această stație. Alți 50–60 dintre lucrătorii stației sînt tehnicieni cu studii medii tehnice post-liceale, iar cele cîteva sute de oameni pe care-i îndrumă și controlează, absolvenți a diferite cursuri de calificare C.F.R.

Pregătirea tehnică a acestui colectiv dar mai ales entuziasmul și abnegația cu care muncește i-au permis să-și realizeze cu succes cele mai multe sarcini de plan din anul ce s-a încheiat de curînd. În 1972 s-au realizat cu 29% mai multe tone expediate, s-au redus cu 4,3% față de plan staționările la încărcări-descărcări, s-au atins cifrele planificate la ceilalți indicatori. Fără nici un fel de noi investiții, dispunînd de aceleași capacități ca în anul trecut, feroviarii din Ploiești-Triaj vor realiza în anul în curs un plan sporit cu 45% în ce privește tonele expediate, cu 11% în ce privește încărcătura statică, cu 2% în ce privește tonajul/tren. În același timp, ei vor reduce cu 5% timpul de staționare în tranzit cu manevră cît și pe acela de staționare la încărcări-descărcări.

Colectivul acesta este conștient de faptul că de felul în care-și îndeplinește sarcinile, de rapiditatea și precizia cu care vagoanele cu materii prime, fabricate, mărfuri de tot felul ajung la destinațiile lor depinde în bună măsură înfăptuirea în foarte multe întreprinderi din țară a angajamentului devenit atît de scump întregului nostru popor: îndeplinirea cincinalului în patru ani și jumătate. Ei sînt însuflețiți de ideile expuse de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferința Națională a P.C.R. din iulie 1972, care arăta atunci că: «*Dezvoltarea industriei și agriculturii, a celorlalte ramuri ale economiei naționale impune extinderea și îmbunătățirea transportului*».

De aici, din cabina-turn, de la panoul de comandă electrodinamică, se execută, pe zecile de kilometri ale gării de triaj, descompunerea și recompunerea trenurilor...

PATRIEI SOCIALISTE — TOT MAI MULT ȚIȚEI !

Într-un vechi carnet de notițe al reporterului am găsit reprodusă o notă dintr-un ziar apărut cîndva prin anii '30. Un «fapt divers»: un muncitor sondor din schela petrolieră Tețcani (jud. Bacău), șomer de mai multă vreme,— lucrurile se petreceau în perioada marii crize economice —, a plecat de acasă, părăsind plaiurile Văii Tazlăului, cu speranța că va găsi de lucru în acel Eldorado al petrolului românesc pe care-l constituia pe atunci Valea Prahovei. Șoma de prea multă vreme pentru a avea bani de drum, așa că a pornit-o pe jos, deși era iarnă: decembrie... Nu a găsit angajament

Presiunea separatoarelor și rezervoarelor este menținută constantă spre a se asigura debitul de gaze prevăzut de caracteristicile tehnice ale instalațiilor...

nici la Ploiești, nici la Băicoi, nici la Cîmpina.. A ajuns în cele din urmă pe meleagurile dîmbovițene. Dar nici aici lucrurile nu stăteau mai bine. Nici «Steaua Română», nici «Astra Română», nici «Româno-Americana», nici «Sirius», nici celelalte societăți cu nume mai mult sau mai puțin cosmice și «românești» nu angajau în acea perioadă sondori. Rătăcind din schelă în schelă, flămînd și fără adăpost, el a fost găsit, în cele din urmă, mort lîngă turla unei sonde din Moreni. Murise răpus de ger și foame, lîngă instalația care sugea din pămîntul dîmbovițean aurul negru ce încălzea și îngrășa pe patronii societăților ce nu făceau angajamente...

Mi-am amintit de aceste fapte vizitînd recent cîteva puncte de exploatare din Schela Tîrgoviște, una dintre cele patru întreprinderi producătoare de petrol din județul Dîmbovița. Mi-am amintit văzîndu-i pe sondorii de la sonda 351 din Drăgănești, care grăbesc clipă de clipă forajul pentru a atinge cota de 1 800 m, de unde stratul petrolifer, aflat sub presiunea imensă a gazelor, stă gata să erupă. Mi-am amintit văzîndu-i pe cei din brigada de intervenții, condusă de Gh. Piciorung, care lucrau la sonda 312 spre a înlătura nisipul de pe conducte și a permite instalației să-și reia cît mai urgent producția. Mi-am amintit privindu-i pe acești scormonitori ai adîncurilor, îmbrăcați în pufoaice călduroase, cu căști de protecție deasupra căciulilor lor cu clape de blană, feriți de ger, de pericolul accidentelor, de grija șomajului care i-a adus pieirea, acum 40 de ani, sondorului din Teișani, pornit să găsească de lucru la Moreni... Și dragostea, entuziasmul, abnegația cu care muncesc petroliștii zilelor noastre mi-au fost pe deplin explicate prin faptul că, pe de o parte, statul și partidul le acordă — lor ca și tuturor celor ce muncesc — toată grija, pe de alta, prin aceea că petroliștii sînt conștienți de sarcinile importante ce le au.

Planul de dezvoltare economico-socială pe anul 1973 prevede, printre altele, extragerea a 14,2 milioane tone țiței. Conștienți de sarcinile ce le au în realizarea și depășirea părții ce le revine lor din această cifră de plan, petroliștii din Dîmbovița s-au angajat, în cadrul recentei Conferințe a organizației județene de partid, să dea în 1973 o cantitate de 5 000 tone țiței peste plan.

Inginerul Toma Pantu, directorul Schelei Tîrgoviște, cu care am stat de vorbă cu privire la perspectivele îndeplinirii acestui angajament, ne-a arătat că premisele sînt favorabile. În anul 1972 schela și-a îndeplinit cu cinste sarcinile de plan, înregistrînd depășiri la toți principalii indicatori. În raport cu anul precedent, schela a dat patriei cu 20,7% mai mult țiței producție fizică, cu 16,9%, producție globală și cu 17,5%, producție marfă. Răspunzînd chemării partidului de a realiza cît mai multe economii, schela a îndeplinit planul de reducere a prețului de cost în proporție de 101,1%, realizînd un preț de cost pe tona de țiței cu 10,6% mai scăzut decît în anul 1971. Productivitatea muncii a fost, în același timp, cu 16,7% mai mare.

În anul 1973 schela va trebui să realizeze o producție fizică cu 12% mai mare decît anul trecut și să ridice tot cu atita productivitatea muncii. În cea de-a treia decadă a lunii ianuarie, cînd am vizitat întreprinderea, se și înregistrau primele succese. În fruntea întrecerii se afla secția a III-a Vest-Mănești (șef de secție: ing. Petre Samoilă), secție fruntașă pe schelă și în anul 1972. Directorul schelei a ținut să menționeze în mod deosebit munca brigăzilor de intervenții, care, ziua ca și noaptea, pe timp frumos sau pe cel mai năprasnic viscol, ca niște veritabile echipe de «salvare» răspund cu promptitudine la prima chemare, mătărîndu-se pe turlele sondelor, schimbînd — pe un ger care face metalul să «frigă» — garniturile de zeci de tuburi ale sondelor, reparînd cu rapiditate orice avarii, înlăturînd orice piedici care ar sista producția.

Toate acestea dovedesc că, oameni de nădejde, petroliștii din Dîmbovița își vor îndeplini cu cinste angajamentele.

V. VIȘAN

PE DRUM DE FIER SPRE '75

În anii construcției socialiste, baza tehnică-materială a căilor ferate s-a dezvoltat continuu și într-un ritm intens. Astăzi, rețeaua C.F.R. depășește 11 000 km, iar dintre aceștia au fost dublate tronsoane ce însumează aproape 1 500 km. Comparativ cu 1950, acum se transportă pe drumul de fier de 279 ori mai multe mărfuri. Iată doar cîteva cifre referitoare la intensitatea traficului de la noi, care este una dintre cele mai ridicate din Europa.

ÎN PAS CU TIMPUL

Cam «obosit» după o domnie absolută de un veac și neputincios să mai facă față impresionantelor creșteri ale traficului actual, aburul începe să cedeze. Nu mulți ani ne mai despart de vremea cînd masivele «Pacificuri» vor deveni o prezență aliniată în muzeul căilor ferate, lîngă bunicuța din 1869. Le vom gara, nu fără ușoară nostalgie, pe linia de depou a amintirilor. Pînă atunci, ochii noștri, deprinși cu minunile tehnicii contemporane, sînt martori la o adevărată revoluție în peisajul tradițional al căilor ferate. În 1960, aceiași oameni care prin 1950 erau «specializați» în producerea de roabe, vagonete, paturi metalice și alte cîteva produse de mică importanță, ofereau drumului de fier prima locomotivă diesel-electrică de 2 100 CP. Era produsă de «Electroputere»-Craiova după licența elvețiană Sulzer-Brown-Boveri. Dar zece ani mai tîrziu, locomotiva diesel-electrică de 2 100 CP avea tot atîtea piese de import cîte avea la început de proveniență românească: trei la sută! Cea realizată după licență lucra cu utilizarea puterii totale a motorului diesel pînă la o viteză de 65 km/oră, la 100 km/oră puterea motorului scădea la aproximativ 75 la sută din puterea totală. Dar cum imensa uzină craioveană e de fapt un mare laborator de creație tehnică, odată cu introducerea trenurilor rapide de mare viteză, calea ferată primea primele locomotive capabile să dezvolte 120 km/oră. Realizare a celor aflați în permanentă competiție cu timpul, modernul și utilul. A oamenilor deprinși cu finețea și precizia. Și pentru a nu crede cineva că apelăm la comparații gratuite, un argument îl considerăm suficient. Pe cei 17 metri, cît măsoară locomotiva, agregatele se montează cu o toleranță ce reprezintă a douăzecea parte din milimetru.

Dar activitatea creatoare a constructorilor români de locomotive nu s-a oprit aici. În 1967, Căile Ferate Române erau dotate — datorită aceleiași uzine — cu prima locomotivă electrică de 5 100 kW (6 950 CP) executată după licența firmei suedeze ASEA. Odată cu aceasta, în peisajul magistralelor de oțel ale țării apărea o a treia dimensiune, pe verticală: linia aeriană de contact care a deschis drumul tracțiunii electrice și, implicit, al unei modernizări cu vaste rezonanțe în toate compartimentele transportului feroviar, care au multiple avantaje. Ele s-ar putea înfățișa sub forma unui triunghi, în care două dintre unghiuri — mai mult și mai repede — îl determină, prin adunare, pe al treilea: mai ieftin. Iată și un exemplu. Pînă la apariția locomotivei electrice în peisajul montan, Predealul era socotit un punct extrem de greu de atins: 1 040 metri deasupra nivelului mării. O rampă care urcă 28 de metri la fiecare kilometru. Cîte patru-cinci locomotive cu aburi se opinteau din greu să remorcheze trenurile de mare tonaj, fără să reușească, în unele porțiuni, să atingă o viteză mai mare de 15 kilometri pe oră. Un tren de circa 50 de vagoane, tras de patru locomotive cu aburi, parcurgea distanța Brașov — Predeal în 80 de minute. Remorcat de trei locomotive diesel-electrice, același tren străbate aceeași distanță în 63 de minute. Și, în sfîrșit, în condiții identice, două locomotive electrice scurtează timpul la 40 de minute.

Concomitent cu dezvoltarea industriei de locomotive s-a înregistrat și o creștere importantă a construcțiilor de vagoane. Mai bine de 90 de tipuri de vagoane construite,— din care peste 35 pentru export —, locomotive, aparate de cale, echipamente de frînă, osiile cu roți monobloc etc. — iată o imagine generală a dezvoltării sectorului de material rulant. În numai un deceniu, producția de vagoane de călători a crescut de două ori, iar cea a vagoanelor marfă, de circa trei ori.

O PRIVIRE ÎN VIITORUL APROPIAT

Anii următori vor înscrie noi realizări, vor conferi noi dimensiuni transporturilor feroviare românești. Pînă la sfîrșitul cincinalului, cu ajutorul tracțiunii diesel și electrice vor fi remorcate circa 95 la sută din numărul trenurilor. În 1975, liniile electrice vor deține o pondere de 12,5 la sută în lungimea totală a rețelei de ecartament normal. Schimbări care presupun o activitate intensă și în domeniul modernizării materialului rulant. Cu cîteva zile în urmă, de pe banda de montaj a uzinelor «Electroputere» a ieșit locomotiva electrică de 1 250 CP cu seria de fabricație nr. 1. Este un nou tip de locomotivă, fabricat pentru prima dată în țară, un utilaj proiectat în întregime de specialiștii uzinelor constructoare. Față de cea de 2 100 CP, noua locomotivă are un consum de energie mai mic cu circa 50 la sută. Apoi, pentru fabricarea ei se face o economie de metal de aproape 40 de tone.

Pe planșetele proiectanților de la «Electroputere» se află în prezent cea mai puternică locomotivă electrică românească, locomotiva de 4 000 CP. În diferite faze de asimilare se află la Uzinele «23 August» locomotiva de 180 și 900 CP, ca și realizarea locomotivei diesel-electrice de 1 000 și 1 500 CP. În același timp, constructorii de vagoane vor pune la dispoziția căilor ferate tipuri net superioare cu caracteristici și performanțe din cele mai înalte. După generalizarea — la nivelul anului 1972 — pe cîteva magistrale a vitezei de 140 km/h se va trece la experimentarea vitezelor de 180 și 200 km/h. Dincolo de aceste ultime cifre se ascund însă multiple măsuri menite să dea cale liberă circulației cu viteze sporite. Trebuie ameliorate curbele, centralizate electrodinamic stațiile, introduse alte semnalizări și, mai ales, adaptat parcul de vagoane la noile cerințe.

Vom asista însă și la alte înnoiri pe magistrale. Întrebați cu ce vom călători, specialiștii în transporturi feroviare nu s-ar teme de lipsa unor răspunsuri interesante. Una din problemele cele mai importante pentru transportul de călători este, fără îndoială, legată de posibilitatea deplasării rapide a salariaților în jurul marilor centre industriale. Un pas înainte în acest sens îl va reprezenta trecerea de la «Poftiți în vagoane!» la «Poftiți în rame!». De fapt, denumirea exactă a noului mijloc de transport va fi «ramă automotoare electrică». Aceasta va consta din patru vagoane de călători, echipate la extremitățile garniturii cu cîte un post de conducere. Deocamdată preocuparea principală constă în a se folosi numai elemente existente: motoare de tracțiune, redresoare, elemente de comandă etc., pentru a nu se recurge la import. «Rama» va utiliza la început tracțiunea electrică, dar în viitor va putea fi adaptată și pentru acționare diesel. Vagoanele, prevăzute cu un sistem de uși care să asigure un acces rapid, vor permite crearea unui sistem suburban de transport, mai ales că se tinde spre obținerea de accelerări și decelerări mari în scopul reducerii timpului de mers.

Referitor la ultima caracteristică a «ramelor» — lipsa nevoii de a întoarce garnitura — trebuie să amintim și de o altă preocupare a cercetătorilor și proiectanților în materie, anume, conducerea trenului de la coada garniturii. Lucrul va deveni posibil prin dotarea unor vagoane cu o cabină de comandă ca și prin dispunerea pe un număr mai mare de vagoane a utilităților necesare transmiterii comenzilor la locomotive (conducte, cabluri etc.). Rezolvarea acestei probleme va permite reducerea timpilor de staționare în stații a trenului pentru schimbarea locomotivei de la un capăt la celălalt, eliminarea blocării liniilor pentru manevra de schimbare a locomotivei (timp în care alte trenuri așteaptă la semnalul de intrare în stație) etc.

Acestea sînt doar cîteva din ceea ce numim perspectiva transporturilor feroviare, a dezvoltării producției de material rulant. Perspective ce se vor schimba necontenit, făcîndu-ne să ne apropiem de ceea ce se cheamă maximum de eficiență, de util, de modern, de confortabil.

Ing. Dan VOICU și
Ing. Dan VĂITEANU

După captură — prada (McVicar) poartă glugă. Inspectorul W. Pickles și detectivul Tod Fuller (în prim plan) — în clipe de tensiune nervoasă.

John McVicar în triplă ipostază. În imaginea din stînga, încarnînd rolul de onorabil și distins cetățean londonez. Cu nume de împrumut și cu barbă.

744 DE ZILE PE URMELE EVADATULUI DE LA DURHAM

Operațiunea cu suspense și decepții a Scotland Yard-ului și aventura fără happy-end a gangsterului McVicar

«C.S.» — caz special

Pe schemele operaționale ale poliției londoneze, cazul McVicar a figurat mult timp cu indicativul «CS» — caz special. După ce o brigadă formată din cei mai versați detectivi ai Scotland Yard-ului a dat de urma gangsterului specializat în «hold-up-uri de forță», reușind să-l trimită dincolo de gratii, nu mai rămînea decît ca justiția să-și facă datoria. Zidurile vestitei închisori Durham din nord-estul Angliei erau prea groase și prea bine păzite (în ultimii 40 de ani nici o încercare de evadare nu a reușit) pentru ca cineva să-și poată imagina că McVicar va tenta «imposibila evadare». Și totuși .

Trei umbre dispar în aburi

La Durham paza fusese întărită substanțial după încarcerarea faimosului gangster, ale cărui «lovituri» erau socotite în lumea interlopă și în rîndurile experților Yard-ului mai tehnice și mai rafinate decît cele folosite de autorii celebrului furt din trenul poștal Glasgow-Londra. McVicar se găsea el însuși sub regim sever de supraveghere, fiind considerat drept «cel mai periculos deținut». Programul său zilnic era respectat cu strictețe sub privirile atente a doi detectivi purtînd uniformă de paznici. Deșteptarea, micul dejun, ieșirea «la aer», masa de prînz, «odihna» în celulă, stingerea — iată activitatea zilnică stereotipă, invariabilă, a deținutului. Și o dată pe săptămînă, baia. Singurul loc unde McVicar se putea întîlni cu alți ocnași, singurul loc unde putea să viseze la șansa unei evadări.

Pierduți în norul dens de aburi, gangsterul și doi proaspeți complici ai săi, Martin și Probyn, au conceput planul lor de acțiune.

În dimineața cînd sirenele de alarmă de la Durham au pornit să sune strident și cînd la Scotland Yard s-au înregistrat succesiv dactilograme telefonice și mesaje radiofonice anunțînd evadarea, cele trei umbre, care dispăruseră în aburii din sauna, se aflau de mult dincolo de zidurile penitenciarului. În urma lor rămăsese un «ochi» gol în zidul baii

Cei trei evadați în stil Monte Cristo au parcurs primele sute de metri escaladînd ziduri și traversînd acoperișurile clădirilor din vecinătate. Pe urmele lor, cei doi detectivi-paznici și întreaga poliție din Durham.

McVicar–El fugitivo

Și de astă dată McVicar a ținut să-și demonstreze infailibilitatea; el a fost singurul dintre «cei trei» care a reușit să scape, acceptînd în schimb urmărirea de cursă lungă, lupta inegală cu brigăzile de polițiști și detectivi. Nu era o simplă urmărire polițienească, ci o adevărată vînătoare pentru capturarea gangsterului primejdios. Rareori Scotland Yard-ul a mobilizat asemenea forțe. McVicar în ipostază de «El fugitivo» a reușit să-și țină în șah adversarii, trăgîndu-i pe sfoară cum a putut și cînd a putut. Timp de 744 zile în șir. 744 zile în care cei mai buni oameni ai Yard-ului au depus eforturi disperate pentru a da de urmele lui. În diferite localități din Anglia, cartiere întregi au fost «trecute prin sită», zeci de mii de oameni au fost bănuiți, interogați, unii chiar arestați provizoriu. Cel mai mult a avut de suferit însă directorul unui supermarket londonez domnul Derek Brinson, care a fost arestat în patru rînduri numai pentru că... semăna pur și simplu cu evadatul de la Durham.

În cîteva rînduri, cînd investigațiile poliției londoneze s-au aflat în impas, au apărut indicii că omul care a trecut prin zid ar fi părăsit Anglia și că s-ar găsi în Australia, în Alaska sau în Canada. Urmărirea s-a extins pe plan intercontinental. Inspectorii Yard-ului erau dezorientați și stupefiați în fața analogiei dintre această dispariție și fuga misterioasă (încă neîncheiată) a lui Ronald Biggs, unul din creierii bandei care a atacat trenul poștal. Cum nici «Interpol»-ul nu a fost în măsură să furnizeze date care să înlesnească prinderea lui McVicar, șansele urmăritorilor păreau definitiv pierdute. Un fapt neprevăzut a răsturnat totuși situația.

Un indiciu care costă 10 000 lire sterline

În seara cînd vocea răgușită a unui necunoscut oferea telefonic inspectorului de poliție W. Pickles «capul lui John», soarta lui McVicar putea fi socotită ca pecetluită. Omul de la capătul firului rostise o singură frază *«Vă dau adresa evadatului contra 10 000 lire sterline și nu mă tocmesc»*. Era mesajul mult așteptat care avea să salveze, în ultimă instanță, prestigiul în plină eroziune al celebrei poliții londoneze. Așa încît tocmeala nu avea obiect: indiciul își merita din plin prețul.

Operațiunea de urmărire a fost reluată pe pista nouă, de astă dată, sigură. N-au trecut nici două ore de la primirea — contra cost — a adresei și întregul cartier Blackheath a fost încercuit și împînzit de agenți civili și în uniformă. În clipa cînd cercul în jurul locului indicat telefonic de vocea răgușită s-a închis, inspectorul Pickles și colegul său detectivul Tod Fuller au bătut la ușa apartamentului în care se afla ascuns McVicar. Le-a deschis un domn distins, purtînd barbă și ochelari: Mr. Allan Squires. Care nu era altul decît John McVicar în persoană. O simplă somație, cătușele, o glugă și un flanconaj cu pistoale. McVicar n-a opus rezistență. A trăit aici în ultimele 14 luni — sub ochii poliției — ca cetățean onorabil, înalt funcționar, undeva într-o instituție, despre care vecinii nu știau prea multe. În timp ce agenții Yard-ului îl căutau zadarnic în Canada sau Australia, gangsterul locuia în acest apartament luxos din Blackheath împreună cu soția, iar de la un moment dat și cu una din amantele sale.

Cine l-a denunțat? Cine a avut interes să-l piardă? Cine a fost individul care a încasat cele 10 000 de lire sterline? Sînt doar cîteva din întrebările care vor rămîne poate fără răspuns. Un fapt este însă cert: aventura plină de suspense a gangsterului englez s-a încheiat ca-n filme, dar fără happy-end. John McVicar s-a întors la Durham, unde are asigurat spațiul locativ, dincolo de gratii, pentru viitorii 22 de ani.

8. DIC

navetiștii (III)

E LUNG PĂMÎNTUL... BA E LAT!...

O anchetă de Nelu IONESCU • Fotografii de R. CONSTANTINESCU

La fereastră, cu mîna spre cer, profesorul Miroiu, printre altele, i-a spus și următoarea frază Monei:

— Aici sînt coordonatele orizontale, azimutul și distanța zenitală...

Pentru un început — lung de cîteva ceasuri, deci rușinos de lung — nu am priceput de ce subconștientul meu m-a obligat să încep acest capitol al *coordonatelor navetismului* sub semnul scenei lirico-tandro-științifice din piesa lui Sebastian.

Răspunsul mi-a venit din intimitățile scoarței, tot pe nepusă masă: dacă-ți propui să-l judeci omenește, atunci nu poți privi navetismul decît tot așa: lirico-tandro-științific. Pentru că-i un fenomen *cu oameni*. Pentru că ale sale coordonate privesc spațiul, timpul, proporțiile cantitative, dar mai ales pe oameni.

CÎTE PIETRE FAC O GRĂMADĂ?

Din păcate, cifre ferme cu referire strictă la fenomenul navetismului în sine nu prea există. Și aceasta pentru că navetismul a fost socotit, și dealtfel și este, subsidiar altor fenomene sociale, cum sînt: modificările de structură pe categorii sociale și noile raporturi dintre clasele și forțele sociale; deplasarea lucrătorilor din agricultură spre profesii neagricole etc. De aceea statistica și anchetele sociologice nu oferă decît date din care se pot trage implicit concluzii privitoare și la fenomenul de navetă; ori pur și simplu date directe, precise, numeroase, dar limitate la anumite centre, la anumite zone teritoriale.

Fără îndoială, nu tocmai peste multă vreme, lucrurile se vor prezenta cu totul altfel, pentru că forțe sociologice respectabile au și început să-și concentreze atenția spre acest fenomen.

Dar pînă una, alta, să vedem ce concluzii putem trage, ce păreri ne putem face de pe urma datelor existente.

Cu 22 de ani în urmă, adică în 1950, clasa muncitoare alcătuia mai puțin de 20 la sută din întreaga populație activă a țării. Dar coeficienții, după cum bine știm, n-au rămas așa. Mai precis, numărul muncitorilor care lucrau în întreaga economie națională se cifra, în 1950, la 1 223 mii, iar în 1970, la 3 836 mii.

Pe de altă parte, populația ocupată în agricultură, care în 1950 reprezenta cam 3/4 din întregul populației ocupate, azi reprezintă mai puțin de 2/4 din acest întreg. Deci indiscutabil, scăderea populației rurale constituie un proces general și intens.

Cei doi mari poli sociali ai mișcării populației fiind stabiliți, mai trebuie adăugat încă un coeficient care arată și tempoul transferului: în fiecare an, în medie, intră în rîndurile clasei muncitoare mai mult de 100 000 de țărani, iar mulți dintre aceștia — voi adăuga și alte cifre care vor mai concretiza proporțiile — păstrîndu-și domiciliul, adică făcînd naveta.

În acest mare flux social, grăitoare pentru navetism mai sînt trei constatări: aceea că trei zecimi din gospodăriile aflate în comune au capi de gospodărie muncitori; aceea că în comunele suburbane acest fel de gospodării se ridică la șase zecimi; și — mai ales — aceea că mai mult de patru zecimi din totalul gospodăriilor de muncitori — deci mai mult de un milion de gospodării de muncitori — își au domiciliul în comune.

Desigur, nu trebuie uitat că în condițiile urbanizării satului au pătruns în populația acestuia și reprezentanți ai categoriei sociale a muncitorilor, reprezentanți care locuiesc dar și lucrează în sat. Și totuși, marea lor majoritate locuiesc în sat și lucrează în oraș, deci fac navetă.

Și-acum, de la general să trecem la particular, la cazul

navetismul a fost socotit, și dealtfel și este, subsidiar altor fenomene sociale, cum sînt: modificările de structură pe categorii sociale și noile raporturi dintre clasele și forțele sociale; deplasarea lucrătorilor din agricultură spre profesii neagricole etc. De aceea statistica și anchetele sociologice nu oferă decît date din care se pot trage implicit concluzii privitoare și la fenomenul de navetă; ori pur și simplu date directe, precise, numeroase, dar limitate la anumite centre, la anumite zone teritoriale.

Fără îndoială, nu tocmai peste multă vreme, lucrurile se vor prezenta cu totul altfel, pentru că forțe sociologice respectabile au și început să-și concentreze atenția spre acest fenomen.

Dar pînă una, alta, să vedem ce concluzii putem trage, ce păreri ne putem face de pe urma datelor existente.

Cu 22 de ani în urmă, adică în 1950, clasa muncitoare alcătuia mai puțin de 20 la sută din întreaga populație activă a țării. Dar coeficienții, după cum bine știm, n-au rămas așa. Mai precis, numărul muncitorilor care lucrau în întreaga economie națională se cifra, în 1950, la 1 223 mii, iar în 1970, la 3 836 mii.

Pe de altă parte, populația ocupată în agricultură, care în 1950 reprezenta cam 3/4 din întregul populației ocupate, azi reprezintă mai puțin de 2/4 din acest întreg. Deci indiscutabil, scăderea populației rurale constituie un proces general și intens.

Cei doi mari poli sociali ai mișcării populației fiind stabiliți, mai trebuie adăugat încă un coeficient care arată și tempoul transferului: în fiecare an, în medie, intră în rîndurile clasei muncitoare mai mult de 100 000 de țărani, iar mulți dintre aceștia — voi adăuga și alte cifre care vor mai concretiza proporțiile — păstrîndu-și domiciliul, adică făcînd naveta.

În acest mare flux social, grăitoare pentru navetism mai sînt trei constatări: aceea că trei zecimi din gospodăriile aflate în comune au capi de gospodărie muncitori; aceea că în comunele suburbane acest fel de gospodării se ridică la șase zecimi; și — mai ales — aceea că mai mult de patru zecimi din totalul gospodăriilor de muncitori — deci mai mult de un milion de gospodării de muncitori — își au domiciliul în comune.

Desigur, nu trebuie uitat că în condițiile urbanizării satului au pătruns în populația acestuia și reprezentanți ai categoriei sociale a muncitorilor, reprezentanți care locuiesc dar și lucrează în sat. Și totuși, marea lor majoritate locuiesc în sat și lucrează în oraș, deci fac navetă.

Și-acum, de la general să trecem la particular, la cazul C.A.P.-Fundulea, situată la vreo 40 km de București. Această cooperativă cuprinde 4 500 membri de familie din care 2 500 apți de muncă. Din aceștia doar o cincime, deci numai 500 de membri, lucrează zilnic în cooperativă, ceilalți plecînd în fiecare dimineață la lucru în unitățile productive industriale ale Capitalei și întorcîndu-se seara. E adevărat că unii, «după serviciu», mai fac și ceva ore de muncă în agricultură.

În privința membrilor cooperativelor agricole de producție, care cu toate că locuiesc în sate nu muncesc în cadrul cooperativelor ci, permanent, în alte localități, am găsit un coeficient și general, și precis: 23 la sută, în medie, pe țară. Deci implicit 23 la sută din cooperatorii agricoli apți de muncă, pentru că la ei se referă statistica, fac zilnic sau la perioade mai mari naveta.

*

Dar să abandonăm deocamdată fluxul sat-oraș și să vedem care-s proporțiile contrariului său: al fluxului oraș-sat.

Și aici, lucrurile, sub raportul datelor informative, se încurcă și mai rău. Însă neavînd ce face altceva, să încercăm și de data asta să «pipăim» fenomenul pornind de la constatările pe care, de bine de rău, le avem.

Iată de pildă un termen de comparație general: în mediul rural, proporția muncitorilor, intelectualilor, funcționarilor și meșteșugarilor — deci a celor din categoriile sociale care conform unei clasificări tradiționale aparțineau de specificul mediului urban — era în 1956 de numai 20,5%,

aceasta privește doar o parte a populației, cea alcătuită din cei tineri; dar rezultatele ei sînt de o importanță deosebită, de o semnificație chiar generală, pentru că

tineretul constituie partea cea mai neașezată, mai mobilă a populației.

*

Nu pot părăsi tărîmul proporțiilor navetismului fără să recunosc că dacă pentru cele două mari curente sat-oraș și oraș-sat am găsit, de bine de rău, ceva date, e mult mai greu să le găsești — pentru că și fluxul e mai mic, mai fluxișor și mai necercetat — pentru naveta sat-sat.

Dar într-o altă anchetă sociologică privind tot tineretul rural, dar efectuată în '68, se precizează că din totalul tinerilor din mediul rural care și-au părăsit satul lor ca loc de muncă, 21,3% au rămas tot în agricultură, muncind însă în alte C.A.P.-uri I.A.S.-uri ori I.M.A.-uri.

*

Chiar dacă datele adunate aici sînt parțiale, trag nădejde că prin coroborarea lor veți reuși să vă faceți totuși o imagine despre proporțiile navetismului.

Și dacă operația vă reușește, atunci, la total, mai adăugați încă o informație privind tempoul evoluției navetismului în cutare sau cutare parte a țării: în principal el depinde, aș putea chiar spune că «bate pasul», cu tempoul dezvoltării fiecărui nou centru industrial. La Galați, unde lucrurile erau «relativ pașnice», după darea în funcțiune a noului combinat siderurgic creșterea absolută a numărului de salariați a fost nici mai mult, nici mai puțin decît de 32,2 mii, din care 29,2 mii erau muncitori. Iar la Slatina, la jumătatea lui 1965 s-a dat în folosință Uzina de aluminiu, și o statistică județeană făcută în 1969 constată că spre Slatina se îndreaptă cu regularitate 3 256 de navetiști.

În legătură cu acest tempo trebuie recunoscut că el cunoaște o furie de început, dar că apoi, în timp, lucrurile se mai calmează. Noile întreprinderi intră în normal, iar parte din navetiști se stabilizează. Asta însă pînă cînd se pornește o nouă investiție ori se extind cele vechi.

METRI, KILOMETRI ȘI ALȚI MULTIPLI

Socotesc că pentru spațiul navetismului două coordonate sînt definitorii: pe de o parte, sensurile, pe de altă parte, distanțele. Dar să ne apropiem de ele pe rînd, gospodărește.

*

De fapt, implicit, despre sensurile navetismului am mai vorbit: se face navetă sat-oraș, oraș-sat, sat-sat și oraș-oraș.

Criteriul numărul unu al sensului navetismului îl constituie tendința de deplasare de la localități modest dezvoltate economicește și social, spre localități superior dezvoltate; de la sate spre orașe; din zone agrare spre zone industriale. Dar această tendință trebuie apreciată potrivit adevăratelor ei proporții. Căci, oarecum surprinzător, din tinerii care, în cadrul anchetei «Tineretul rural», și-au manifestat intenția să-și părăsească satul, doar 35,8% au optat pentru oraș ca viitor loc de domiciliere.

Sensurile navetismului mai sînt determinate și de amplasarea localităților în rețeaua de transporturi, de modalitățile prin care unitățile industriale din diferite centre își atrag forța de muncă (poate fi vorba chiar de o concurență între centrele gravitaționale) sau pur și simplu de fel de fel de criterii care pentru fiecare persoană în parte sînt justificate, dar care în ansamblu par iraționale. Sînt numeroase cazuri de navetiști care par că nu observă centrele din propriile lor județe, făcînd naveta în afara județului în care își au locuința.

Dealtfel, se poate spune că, în timp, fenomenul navetismului se ordonează singur. Cei plecați inițial ca încărcători, săpători ș.a.m.d., se califică și se leagă de o anume întreprindere, de un anume centru.

Pe de altă parte, treptat, pe măsura apariției unor noi unități industriale, a unor noi locuri de muncă mai aproape de casă, navetiștii «se retrag», optînd pentru acestea. Fenomenul e vizibil în județele Buzău, Vaslui, Covasna și altele. Dar, în general, se poate spune că reapropierea de casă face parte din sensurile navetismului.

*

Pentru distanța de-a lungul căreia se face naveta, preiau date tot din ancheta sociologică «Tineretul rural» (publicată în '72):

Rezultă că din numărul total al navetiștilor anchetați, 6% se deplasează la distanțe sub 5 km; 38%, la distanțe între 5 și 10 km; 21%, între 10 și 20 km; 32%, între 20 și 50 km; 3%, la distanțe mai mari de 50 de km.

După cum am mai spus, oamenii tind să-și scurteze aceste distanțe. O soartă specială o au însă cei care au început să lucreze pe șantierele din apropierea localităților în care locuiau. Pentru că odată terminate lucrările acolo, șantierele se depărtează antrenînd în general și pe noii muncitori calificați și integrați, în privința intereselor dar și afectiv, în aceste întreprinderi nestatornice prin definiție.

CEI DOI TIMPI EGALI AI CEASULUI CU NISIP

Asemenea spațiului și timpul navetismului are tot două coordonate care-l delimitează: perioadele și timpul de deplasare.

Din ancheta sociologică făcută în zona Slatina rezultă că din totalul navetiștilor anchetați, 84,9% suportă fericirea navetei zilnic, 8% săptămînal, și 6,1% la durate mai mari.

Iar prin ancheta privind tineretul rural rezultă că regula o reprezintă tot naveta zilnică, iar o excepție de 2% o reprezintă naveta făcută la intervale între două și șapte zile.

În fine, de remarcat situația specială a celor din satele izolate de căile de comunicație care sînt obligați la naveta săptămînală și la rezidență peste săptămînă în barăcile șantierelor sau întreprinderilor.

*

Pentru durata timpului de deplasare reapelez la rezultatele anchetei privind tineretul rural.

Pentru 40% din cei anchetați drumul dus-întors însumează cel puțin două ceasuri pe zi.

Îndeobște, se socotește că o navetă de 30 de minute este favorabilă; una de 30–60 minute favorabilă, pe jumătate; iar una de 60–120 de minute, defavorabilă rău de tot.

Judecînd lucrurile potrivit criteriului cheltuielii de timp, înseamnă că și pentru un bucureștean, care locuind în Titan și fiind salariat undeva pe la Pipera, drumul său de 45 minute dus și 45 întors înseamnă o adevărată navetă. Dar despre naveta, s-o botezăm așa, intraurbană, promit să mă ocup special.

ÎNCHEIERE SIMETRICĂ

În acest al treilea articol despre navetism m-am tot plîns dacă nu mă înșel de vreo patru ori că n-am date. Iar acum, la sfîrșit, bag de seamă că paginile astea au mai multe cifre decît litere.

De aceea am să vă adresez o rugăminte, pe care mi-am cam pregătit-o din capul locului.

Dincolo de coordonate cantitative, spațiale, temporale, dincolo de cifre și coeficienți, vă rog să nu uitați de dimensiunea umană a fenomenului. Dincolo de proporția de 22,2% sau mai știu eu de cît, căutați să întrezăriți oamenii. Fiți de data aceasta tandri și în fața cifrelor!

Să nu ne facem iluzii, un întreg fenomen nu poate încăpea într-un biet autobuz, oricît de bine intenționat ar fi el.

«Cale lungă, drum de fier» sau elemente din definiția spațiului navetismului.

Bătălia pentru zecimile de secundă sau timpul navetismului.

NAVETA ÎN LUME

În primul articol al serialului despre navetiști am arătat că fenomenul nu-i doar al nostru, autohton, ci că apare și în țările bătrînei Europe, și în cele ale junei Americi, și în general în toate țările care au un ritm intens de dezvoltare. Dar pentru că afirmația aceasta era — atunci — însoțită de prea puține date, însoțită de prea puține informații-argumente, m-am socotit obligat să întocmesc de-a lungul serialului cîteva casete despre navetismul din alte țări. Încep cu «Caseta slovacă» și o pregătesc pe cea americană. Va urma, se pare, una nipond; dar deocamdată altceva vă rog să rețineți: de conținutul celei de mai jos ne putem apropia mulțumită colegului de breaslă și preocupări Ivan Szabó, autorul articolului «Naveta începe luni», apărut în revista «Život».

Aproape 800 000 de oameni din Slovacia pun duminică seara deșteptătorul să-i scoale luni dimineața pentru o călătorie spre locul de muncă mai puțin sau mai mult îndepărtat.

*

Este greu de ghicit cît timp petrec acești «nomazi» moderni în mijloacele de transport. Nu toți pleacă zilnic la lucru. Mulți pleacă la începutul săptămînii și se întorc numai sîmbăta și duminica.

*

Transportul la locul de muncă este o problemă universală. Noi urmărim însă ca acest transport să fie comod, rapid și cu un anumit grad de cultură.

*

Stomacul vagoanelor nu poate fi saturat. La fiecare stație se urcă noi și noi călători. Gențile lor au miros de mezeluri, slănină și ceapă. Mai miroase a somn întrerupt și a griji cotidiene.

*

Berzele stau într-un picior. Pentru ele faptul e firesc; dar pentru călători? Cine întîrzie poate fi mulțumit că stă pe amîndouă picioarele. Nu este de mirare. Vagoanele sînt supraîncărcate. Omul nostru călătorește de patru ori mai des decît oamenii din alte țări. De fiecare călător revin cîte 40 călătorii pe an; în străinătate numai cîte 10.

*

Cei fericiți stau jos, citesc ziarele de luni. Sportivi fanatici, însuflețiți de patriotism local, se informează asupra rezultatelor întîlnirilor echipei lor. Alții destupă o sticlă de vin... Lîngă fereastră stă un alt grup care joacă cărți.

*

Cineva deschide ușa la toaletă și W.C. în ambele încăperi se îngrămădesc patru călători și imediat se face mai mult loc pe culoar.

*

Călătorii se plîng de viteza redusă a trenurilor. Pe traseul Břeclav-Šturovo vor circula, începînd din anul viitor, cîteva trenuri cu o viteză medie de 120 km/oră. Aceasta va însemna o economie de timp de 20–24 minute.

*

O armată de cîteva sute de mii de persoane sosește în fiecare zi la muncă de la o distanță mai mare sau mai mică. Este o problemă a epocii, o problemă a dezvoltării societății. Guvernul și instituțiile competente se ocupă sistematic de rezolvarea ei. Efortul lor tinde într-acolo ca lîngă mașină să stea un lucrător proaspăt, neobosit de chinurile navetei.

*

În anul 1948 erau în Slovacia 200 linii de autobuze. Numărul lor a crescut în 1972 la 1 819. Autobuzele au halțele lor în 3 098 comune din numărul total de 3 131 comune din Slovacia. Autobuzele duc oameni în și din 1 121 așezări; 959 așezări au legături regulate de autobuze cu centrele administrative și industriale din împrejurimi. Numărul vehiculelor ce circulă pe linii regulate crește anual în medie cu 30 de autobuze.

teze și paranteze

de Aurel BARANGA

nume de locuri

Lectura oricărei scrieri aparținînd savantului lingvist Alexandru Graur este un prilej de încîntare. Ultima, intitulată **Nume de locuri**, este o carte de **toponomie**, înțelegîndu-se prin termen o ramură a lingvisticii ce se ocupă cu nume de continente, țări, mări, oceane, orașe, popoare, stabilind originea cuvintelor care le desemnează, felul cum s-au răspîndit în lume, generînd cuvinte sau expresii în alte graiuri. Un exemplu elementar: tribul celtic al **Volcilor** a dat în germană numele prin care erau vizați celții. Același cuvînt transformat în **Welsch** a devenit termenul prin care erau numiți toți romanicii, inclusiv românii. De aici vine cuvîntul **valah** de aceeași obîrșie cu **wallon**, din care s-au tras nume proprii ca Vlahu, Vlahuță, Blaga sau Olah. Înrudită cu istoria, toponomia este o știință pasionantă, în stare să lumineze multe mistere ale trecutului. Mă tem însă că exemplul dat ar putea sugera impresia că lectura cărții lui Al. Graur e dificilă, impunînd lectorilor profani serioase greutăți. Despre această, doar aparentă, dificultate vreau să vorbesc fiindcă se leagă de calitatea fundamentală a scrisului lui Al. Graur. Savantul citat nu face știință popularizată. Dealtminteri (în s-o declar, știința popularizată nu m-a sedus niciodată. Scrierile respective pun în circulație aproximații științifice, cînd nu vehiculează erezii, iar stilul lor populist mediocru m-a iritat de cînd l-am citit, în copilărie, pe Flammarion. Nu, profesorul Graur nu face știință popularizată, ci știință riguroasă, deopotrivă dedicată și specialiștilor, și laicilor. Dar expunerile lui sînt atît de clare, formulările atît de concise, exemplele alese atît de convingătoare, modul de a povesti un fapt, fie el și de specialitate absolută, atît de fluent și de atrăgător, încît orice pagină de știință se transformă în artă spre voluptatea intelectuală a lectorilor cuceriți.

Citind **Nume de locuri** m-am gîndit: dacă unele din cărțile noastre de beletristică ar beneficia de asemenea daruri stilistice, le-am citi cu bucuria pe care o comunică scrierile lui Al. Graur, atingînd, poate, acea culme la care năzuie astăzi toată arta lumii: să devină știință.

film

OFENSIVA FILMULUI SOCIAL-POLITIC

Într-un interval de timp scurt, pe ecranele noastre au trecut filme precum «Cazul Matteï», «Balada lui Joe Hill», «Filiera», «Queimada», «Poliția mulțumește», cu un cuvînt, creații reprezentative pentru direcția angajată a cinematografului occidental contemporan. Trebuie să recunoaștem că sîntem departe de vremea în care repertoriul nostru se repezea cu brațele deschise la tot ce era aventură cu cîini verzi și melodramă cu femei necunoscute. Încet-încet, spectatorul nostru are posibilitatea de a capta pulsul real al cinematografiei actuale, de a nu mai fi informat după ureche sau, și mai rău, dezinformat. De cîțiva ani buni, filmul trăiește un moment al conștiinței de sine, își afirmă deschis voința de a fi un factor dinamic de activizare a opiniei publice, de a reflecta mișcările esențiale ale istoriei pe care o trăim, de a surprinde sensurile majore ale agitatei noastre epoci.

Cineaști ca Elio Petri, Francesco Rosi, Bo Widerberg, Gillo Pontecorvo, Arthur Penn, Dalton Trumbo, Giuliano Montaldo reprezintă astăzi nume de mare prestigiu social; activitatea lor — și nu numai a lor — este sinonimă în ceasul de față cu însăși ofensiva filmului social-politic.

Atașamentul față de zbuciumatul destin al celor care duc greul societății devine, într-un anumit fel, piatra de încercare a trăiniciei și menirii cinematografului. În strădania lor lucidă de a scruta contemporaneitatea, cineaștii zilei nu se mulțumesc cu punerea în discuție a unor teme generale, nu aruncă săgeți la întîmplare, realitatea vizată are o adresă precisă.

Francesco Rosi radiografiază «Cazul Matteï», propune un punct de vedere ferm asupra «misteriosului» dispariții a unei personalități politice nedorite de oficialități. Gillo Pontecorvo («Bătălia pentru Alger», «Queimada») adaugă cu fiecare film o nouă piesă la dosarul demascării colonialismului. William Friedkin, în «Filiera», nu sacrifică adevărul de dragul spectaculosului, pentru el important fiind, în primul rînd, răspunsul la întrebarea «ce se ascunde în umbra legii?»

Mi se pare semnificativă, pentru această etapă cu rezonanțe majore a cinematografului, forța cu care înaintează valul filmului declarat politic, puterea lui de a determina noi opțiuni în rîndurile unor cineaști care păreau că și-au pecetluit de acum destinul artistic. Merită o atenție specială exemplul celui care semnează un film recent proiectat pe ecranele noastre, «Poliția mulțumește». Poate mulți spectatori își închipuie că Stefano Vanzina este cine știe ce tînăr furios, care a deschis ochii într-un moment de plină ascensiune a artei militante. Nu. În spatele acestui pseudonim se ascunde venerabilul meșter Steno, care în viața lui nu s-a dat în lături să arunce pe piață destule pelicule de strict interes comercial. Pasiunea filmului politic l-a molipsit și l-a făcut să renască. Priceperea sa nu se mai exercită în gol. «Poliția mulțumește» este un rechizitoriu viguros îndreptat împotriva unui mecanism judiciar corupt, incompatibil cu normele etice ale unei societăți ce-și spune civilizată. Exemplul nu este singular!

Același Friedkin amintit mai sus, pe care, după succesul obținut cu «The French Connection», unii producători l-au asaltat cu propuneri ce vizau doar rentabilitatea financiară (printre altele i s-a sugerat un nou «James Bond»!), a definit cum nu se poate mai bine datoria cineastului contemporan: «Cred că filmele trebuie să fie destinate celor ce fac istoria, omului care trudește. Nu disprețuiesc experimentele estetice, — atunci cînd ele nu se transformă într-o glumă —, nu pierd din vedere nici imperativele încasărilor, dar sînt convins că răscolirea conștiințelor unor mase largi de spectatori merită întreaga noastră dăruire».

Magda MIHĂILESCU

«Poliția mulțumește» — un titlu ironic pentru un film amar.

«Queimada» — istoria mai veche sau mai nouă a colonialismului.

«Cazul Matteï» — un caz de conștiință.

«Filiera» — campania antidrog.

actori si roluri

Studenta CEZARA DAFINESCU debutează într-un rol de mică întindere din filmul «Explozia». Chiar dacă apariția sa a fost scurtă și... fără vorbe, e bine să reținem numele tinerei actrițe.

de la A la Z

de Constantin POPESCU

HUDSON Rock

Actor american de film, născut Roy Fitzgerald, la Winnetka (Illinois), S.U.A., la 17 noiembrie 1924. Lansat de Raoul Walsh în filme de aventuri, unde fizicul său agreabil, statura lui atletică și surîsul său cuceritor făceau minuni, R.H. dovedește ulterior că, dincolo de aceste calități secundare, poate fi un remarcabil actor de comedie și dramă. Așa a apărut în *One Way Street* (1950), *The Desert Hawk* (id.), în filmele lui Anthony Mann, *Bend of the River* (1952) și *Winchester 73* (1953), în cele ale lui Raoul Walsh, *Sea Devils* (1953) și *Gun Fury (Nu va rămîne nepedepsit*, id), dar mai ales în cele ale lui Douglas Sirk, cineastul care și l-a ales ca actor de predilecție: *The Magnificent Obsession* (1953), *Taza, Son of Cochise* (1954), *Captain Lightfoot* (id.), *All That Heaven Allows* (1955), *Written on the Wind* (1956), *Tarnished Angels* (1957). Cariera sa urmează o strălucitoare cale ascendentă marcată de filme ca: *Giant* (1955, G. Stevens), *Battle Hymn* (1956), *Something of Value* (1957, R Brooks), *A Farewell to Arms* (id., J. Huston, Ch Vidor), *Twilight for the Gods* (1958, J. Pevney), *This Earth is Mine* (1959), *Confidențe pe pernă* (id., M. Gordon), *Ultimul apus de soare* (1960, R. Aldrich), *Lover, Come Back* (1961, Delbert Mann), *Man's Favorite Sport* (1963, Howard Hawks), *Strange Bedfellows* (1964), *Blindfold* (1965), *Seconds* (1966, J. Frankenheimer), *Tobrouk* (id., A. Hiller), *Ice Zebra Station* (1967), *Cu ochii legați* (1968), *Darling Lili* (1969), *Il vespaio* (1970, Italia), *Pretty Maids All in a Row* (1971, Roger Vadim). Se bucură în S.U.A. de o popularitate comparabilă doar cu aceea a unui Gary Cooper sau Clark Gable, pe lîngă cărora merge dealtfel ca tip și stil de joc.

HUGHES Howard

Producător și regizor american de film, născut la Houston (Texas), S.U.A., la 24 decembrie 1904. Nepot al romancierului și scenaristului Rupert Hughes, proprietar al unor vaste terenuri (în mare parte petrolifere) din Texas și multimilionar, optează pentru industria filmului, devenind din 1927 producător independent, fondator al societății «Caddo», unde își va permite să dirijeze realizarea unor opere îndrăznețe, șocante, precedate de o aură de scandal, realizate de regizori nonconformiști ca: Lewis Milestone: *Frați de arme* (1927), *The Racket* (1928), *Îngerii infernului* (1930), un film în care Hughes va prelua la un moment dat regia pentru a acorda un loc mai mare recentei sale descoperiri, blonda platinată Jean Harlow, *Front Page* (1931); Howard Hawks: *Scarface* (1932); Ed. Sutherland: *Sky Devils* (id.) ș.a. Pasionat de aviație, H.H. deține o mulțime de recorduri de viteză în anii '30 și (pe alt plan, mai puțin sportiv) vinde pe piața mondială o cantitate alarmantă de brevete aeronautice, neliniștind serios guvernul S.U.A. în preajma războiului prin «independența» sa în acest soi de afaceri. Mare descoperitor de vedete, a dat posibilitatea să se afirme unor actrițe ca: Billie Dove, Katharine Hepburn, Jean Harlow, Jane Russell, Ava Gardner și Jean Peters, care avea să-i devină soție. În 1943 își dizolvă societatea «Caddo», lansează cu un tapaj publicitar neobișnuit chiar în S.U.A. filmul realizat de el *The Outlaw* (ținut în carantină timp de patru ani de cenzură), desfășurînd în jurul vedetei Jane Russell o reclamă într-o oarecare măsură dăunătoare, și preia conducerea studiourilor RKO (pe care ulterior avea să le vîndă, cu întreaga producție, TV-ului). În această perioadă produce: *Vendetta* (1946), în regie proprie, *His Kind of Woman* (1951, J. Farrow), *Jet Pilot* (id., J. von Sternberg), film montat ulterior de el, *Double Dynamite* (id.), *Los Vegas Story* (1952), *Macao* (id., J. v. Sternberg), *Montana Belle* (1953, A. Dwan), *The Big Sky* (id., H. Hawks), *The French Line* (id., L. Bacon), *Underwater* (1955, J. Sturges), *The Conquerors* (1956, Dick Powell). După falimentul casei sale de producție, după sfîrșitul performanțelor sale aviatice și al furtunoaselor sale idile cu «descoperirile» sale, hăituit de agenții fiscului și urmărit de poliția federală pentru evaziuni fiscale, H.H. n-a mai putut fi practic văzut de nimeni (decît de intermediarii săi), intrînd într-o legendă amintind prin anvergură și strălucitoarea-i deșertăciune de cea a *Cetățeanului Kane*.

HUNEBELLE André

Regizor francez de film, născut la 1 septembrie 1896 la Meudon (Seine et Oise), Franța. Renunță pe rînd la politehnică și arte frumoase pentru a se dedica cinematografului, optînd pentru formula deconectantă. La început producător, în anii războiului (1942—1945) apoi din 1948 regizor, debutînd cu o comedie, *Mă-ri de fou*, și un film de aventuri, *Mission à Tanger*. A H devine un as al acestor foarte populare genuri, alarmîndu-se în primul cu. *Millionnaire d'un jour* (1949) *Ma femme est formidable* (1951), *Massacre en dentelles* (id.), *Monsieur Taxi* (1952), *Mon mari est merveilleux* (id.), *Mannequins de Paris* (1957), *Taxi, rulotă și corida*, (1958), iar în cel de-al doilea, cucerind mase încă mai largi de spectatori înscenînd cu brio și panaș atît clasicele repertoriului de capă și spadă: *Cei trei mușchetari* (1953), *Cadet Roussel* (1954), *Cocoșatul* (1959), *Le capitan* (1960), *Miracolul lupilor* (1961), *Misterele Parisului* (1962), cît și vechile seriale: *Fantômas* (1964—1967). A «eșuat» în ultimii ani, conform modei, în filme cu superagenți secreți, avînd ca erou pe James Bond-ul francez, *O.S.S. 117*

HUNT Martita

Actriță britanică de teatru și film, născută la 30 ianuarie 1900 în Argentina; moartă în 1969. A fost marea doamnă a scenei și ecranului britanic, impunînd cu prestanță, rafinament, uneori cu sclipiri de geniu, personaje pitorești, bizare, autoritare și generoase, de o mare profunzime umană. Cine ar putea uita astfel halucinanta ei compoziție în rolul bătrînei Miss Havisham, claustrată voluntar în palatul ei solemn și decrepit ca un cavou din *Marile speranțe* (1946, David Lean). I se datorează și alte creații de mare subtilitate artistică în filme variate ca: *Omul în gri* (1943), *Evantaiul* (1950), *Melba* (1953), *Anastasia* (1956), *Golful paradisului* (1957), *Les espions* (id.), *Cîntecul s-a sfîrșit* id.), *Lumea minunată a Fraților Grimm* (1961), *The Unsinkable Molly Brown* (1964), *Becket* (id.), *Bunny Lake is Missing* (1965) ș.a. Memorabile au rămas și interpretările ei în repertoriul shakespearian la compania Old Vic.

mapamond '73

de Ioan GRIGORESCU

waterloo

Rezonanța unor nume devenite celebre este adeseori dezmințită de banala înfățișare a locurilor și, în fața lor, nu poți să nu te miri de jocul soartei și, adeseori, al întîmplării, care le-au scos în avanscena istoriei. Sinonim cu penultimul act din drama napoleoniană, Waterloo este și astăzi o simplă și pașnică cîmpie din apropierea orașului Bruxelles, spartă ici-colo de pîlcuri de pădure, cu ogoare și izlazuri peste care cresc pîinea și iarba, indiferente la geamătul osemintelor de sub stratul de pămînt de unde își trag seva. Singurul element de relief demn de atenție rămas de pe urma cumplitei bătălii desfășurate aici între armatele lui Napoleon și ale lui Wellington este un uriaș gorgan de pămînt dominat de un leu de bronz sub ale cărui labe zac, într-o cutremurătoare dar mută piramidă, osemintele celor 50 000 de ostași ce au înscris cu sîngele lor numele acestui banal loc de pe pămînt în istorie.

Restul nu este decît turism, brelocuri, pliante și literatură. Pe locul unde Napoleon și-a ținut bivuacul din ajunul luptei, trecîndu-și în revistă armatele ce urmau să-i fie a doua zi decimate, — era 18 iunie 1815 —, se înalță înjghebările unei afaceri prospere pe tarabele căreia se vinde o singură marfă: amintirea. Punctul cel mai atrăgător printre tavernele cu halbe gulerate de bere marca «Waterloo» este un circ al morții, în arena căruia se perindă cu bilet de intrare cei vii, pentru a privi panorama circulară a reconstituirii din pînză, culoare și mucava a scenelor de luptă, așa cum și le-a închipuit din relatările documentelor pictorul marinei franceze Louis Doumoulin. Un tablou continuu de 110 metri în circumferință și 12 metri în înălțime, în cel mai curat stil pompierist, cu elemente de butaforie în prim plan, cai de carton, manechine surprinse în încremenirea morții, sînge de vopsea, numai tunurile și puștile sînt adevărate — căci «carnea de tun» este perisabilă, din rămășițele ei se pot, cel mult, înălța gorgane și piramide străjuite de lei de bronz, dar gurile prin care a scuipat moartea rămîn fără să-și piardă autenticitatea.

Waterloo a însemnat 50 000 de morți și crepusculul apoteotic al unui tiran de geniu intrat în legendă. I-am văzut patul de campanie din timpul expediției în Rusia, — cînd o cîmpie la fel de banală, cu numele Borodino, stabilise în istorie preludiul la simfonia morții din Waterloo —, un pat ostășesc, pliant, din fier, cu balamale, păstrat în muzeul de istorie din Moscova, și i-am văzut superbul sarcofag de porfir de sub cupola Domului Invalizilor din Paris. Acolo, într-un punct din labirintul ordonat al marelui muzeu militar al Franței, printre cîteva obiecte care i-au aparținut cîndva, se află o șuviță de păr de culoarea fînului învechit, tăiată de pe tîmpla celui ce murea înconjurat de enigme în golașa insulă Sfînta Elena.

Atît. Au trecut 157 de ani după Waterloo și cultul marelui învins n-a pălit cîtuși de puțin. După atîta vreme continuă să i se vîndă prin licitații deschise sau tranzacții consumate în umbră chipiurile în bicorn, redingotele, mănușile, nasturii, tresele, decorațiile, dar mai ales șuvițele de păr, la fel de scumpe și de numeroase ca bucățile de lemn din crucea lui Cristos. Judecînd după numărul lor trebuie să fi avut o chică enormă, adevărată hălăciugă, dar să nu ne mirăm dacă s-a acceptat ca un singur sfînt să fi fost răstignit pe o pădure de cruci. Idolatrii n-au scăzut în număr, ci au tot continuat să se înmulțească. Zeul lor a fost adoptat pînă și de nebuni în cea mai sublimă dintre ipostazele lor. Asociații peste asociații, colecționari specializați în stringerea de figurine istorice de grenadieri și cuirasieri napoleonieni, pelerini neobosiți refăcînd drumul celor o sută de zile de la Golfe-Juan la Paris, scriitori și istorici, în ale căror călimări cerneala se pare că nu se va usca niciodată, renasc fără istov cultul acestei personalități ale cărei fețe ascunse sînt la fel de binecunoscute de cei ce l-au studiat, dar tot așa de bine ascunse celor cărora nu trebuie să li se înfățișeze decît profilul gloriei și al sacramentalității.

La Waterloo, apoteoza micului «Napo» — așa cum îl numea în intimitate mama sa, apriga corsicană căreia cel mai edificator portret i l-a creat Elvira Popescu — se îneacă în spuma halbelor de bere. Sub leul de bronz zac 50 000 de morți, exact numărul celor uciși timp de doi ani în accidentele de automobil de pe șoselele Franței.

BUZĂU — HERALDICA NOUĂ

de V. SAVIN • Fotografii de R. CONSTANTINESCU

Păstrez încă în memorie stema județului Buzău din urmă cu cîteva decenii: pe obișnuitul scut, doar două elemente — o veche construcție medievală, avînd pe coama acoperișului un vultur cu aripile întinse. O compar apoi cu noua stemă. Construcția medievală și vulturul de pe acoperișul ei, simbolizînd vechimea așezărilor și lupta vitejească a strămoșilor de prin aceste locuri, sînt prezente și în noua heraldică. Astăzi însă, zidirea de piatră și acvila nu mai ocupă decît o treime a scutului; celelalte două reproduc simbolic bogățiile acestui județ: roadele livezilor, ale podgoriilor și ogoarelor, iar alături de ele, învîrtindu-se printre spicele de grîu și strugurii aurii, stimulîndu-le parcă creșterea, simbolul industriei moderne: roata dințată.

Aceste elemente ale noii heraldici buzoiene sînt, de fapt, și cele mai caracteristice pentru transformările pe care municipiul Buzău, orașul Rîmnicu Sărat și cele 85 comune ale județului le-au cunoscut în ultimii ani.

...Și ajungînd la aceste transformări, mă simt din nou îndemnat să cercetez prin sertărașele scrinului cu amintiri...

Au trecut trei decenii și jumătate de cînd am cunoscut prima dată Buzăul. Eram în pragul adolescenței cînd o birjă scîrțîind din toate încheieturile, trasă de doi cai costelivi, m-a purtat, pe atunci, cale de o oră, din centrul orașului pînă undeva în afara urbei, dincolo de periferia ei sud-estică, pe un drum pe care roțile trăsurii se înfundau în noroi pînă la butuci. În plină cîmpie, orizontul nu era întrerupt decît de zidurile sumbre ale cimitirului spre care mă îndreptam. Dincolo, ca și dincoace de el, pînă la linia ferată — pîrloagă, sărătură.

...Am vizitat în aceste zile, din nou, aceleași locuri. Autobuzul orășenesc m-a dus, în 10 minute, pe drum asfaltat, trecînd pe un arc de beton întins deasupra liniilor ferate, în același punct unde se întindea odinioară pîrloaga tristă. Negrele ziduri și vechile monumente funerare ale cimitirului — ocrotite de fireasca pioșenie a oamenilor ce au transformat aceste locuri — mai există și astăzi. Dar dincolo de ele, în locul orizontului pustiu de altădată, o întreagă cetate industrială! Fabrici și uzine ce ar face cinste oricărei țări aflate pe cea mai înaltă treaptă a industrializării — Uzina de sîrmă și produse de sîrmă, Fabrica de geamuri, Fabrica de zahăr, Uzina de utilaj terasier — toate aceste întreprinderi, dintre care nici cea mai «bătrînă» n-a împlinit încă un deceniu de activitate, reprezintă ceea ce s-a realizat prin eforturile de investiții ale statului socialist, doar pe o singură platformă industrială a Buzăului. Pentru că, în afară de acestea, în alte părți ale orașului s-au construit și dezvoltat: o uzină de prelucrare a maselor plastice, o uzină mecanică, o topitorie de cînepă, mai multe fabrici ale industriei locale (materiale de construcții, mașini și aparate de precizie, turnătorie de fontă etc.). Precum se vede deci, Buzăul este astăzi un oraș puternic industrializat.

Am căutat să mă documentez asupra forței economice a orașului și a județului în trecut. Cele mai vechi documente ce le-am consultat au venerabila vîrstă de 8 decenii. Ele consemnează, ca «industrii», două tipografii, o «fabrică» de ape gazoase, nouă bragagerii și două duzini de brutării. Aceasta în oraș. Județul avea în schimb 11 căsării, o povarnă (la Simileasca), 328 cazane de țuică și 34 «făcăieș» (mori mici de apă) în satele de munte, plus alte mori mai mari, acționate de cai, de amenajări de ape sau chiar — culmea tehnicii — cu aburi!

Cifrele acestea au continuat să fie valabile — cu foarte mici variațiuni — de-a lungul unei întregi jumătăți de secol. Excepție au făcut doar două întreprinderi ce au funcționat în perioada antebelică la Rîmnicu Sărat: manufactura de tutun și o rafinărie nu cu mult mai înaintată în tehnică decît cazanele în care se fierbea țuica — vestita țuică de Buzău...

Am înșirat mai înainte principalele întreprinderi noi din capitala județului. Ele nu sînt însă singurele care reflectă rezultatele politicii de industrializare, de dezvoltare armonioasă pe întreg teritoriul țării a forțelor de producție, promovată de partidul nostru, cu prețul unor importante eforturi de investiții. În județul ce număra cîndva 34 de «făcăieș» s-au mai construit: o modernă întreprindere de produse ceramice pentru construcții la Sătuc, o fabrică de mobilă la Nehoiu, mai multe întreprinderi mari — o fabrică de confecții, Uzina de garnituri de frînă și etanșare, Uzina de recondiționare a uleiurilor arse ș.a. — la Rîmnicu Sărat etc.

În același timp cu construcțiile noilor întreprinderi, industriei din municipiul și din județul Buzău i se alocă fonduri importante pentru dezvoltarea capacităților de producție existente, ca și, dealtfel, construcțiilor de locuințe și altor obiective cu caracter social (un spital modern cu 700 paturi va fi gata în 1974).

În anul 1972, în județ s-au realizat investițiile planificate la 10 noi capacități de producție, — pentru a folosi un termen de specialitate —, în total planul de investiții fiind îndeplinit în proporție de 108,3% (113,5% la construcții-montaj). Fabrica de mobilă din Nehoiu — prima fabrică de mobilă din țară în care fluxul tehnologic se desfășoară pe verticală — a fost dată în funcțiune în termenul planificat, 30 noiembrie, avînd o capacitate de 13 000 garnituri de mobilă anual. La Uzina de prelucrare a maselor plastice, ca și la cea de sîrmă și produse de sîrmă, au fost

Stația de dedurizare a apei de la Fabrica de geamuri (stinga).

La Întreprinderea de produse ceramice-Sătuc, secția de fabricație a granulitului, care trebuia să înceapă a produce de la 31 decembrie, se află încă în faza de montaj pe care o vedeți în fotografiile din dreapta și de jos.

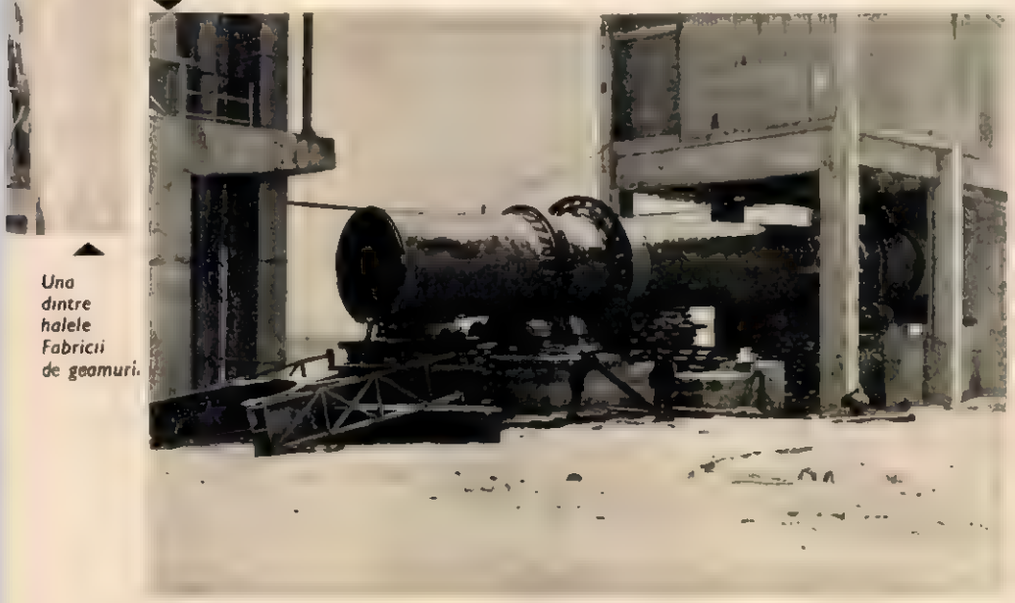

Una dintre halele Fabricii de geamuri.

date în producție cu două pînă la șase luni înainte de termen o serie de mari instalații (pentru 4 800 tone/an produse din polietilenă și, respectiv, pentru 30 000 tone/an sîrmă trasă și 15 mii tone/an plase din sîrmă). Alte depășiri importante ale planului la o serie de lucrări de construcții-montaj s-au mai realizat la Uzina de utilaj terasier (35%), la Fabrica de geamuri (39%), la Uzina de garnituri de frînă și etanșare din Rîmnicu Sărat (97%) etc.

Meritul principal în aceste realizări revine în special Antreprizei generale a întreprinderilor aparținînd Ministerului Construcțiilor Industriale (șantierul 04 instalații-montaj Buzău și șantierul 6 construcții) și, bineînțeles, acelora dintre beneficiari — în special uzinelor de sîrmă și de prelucrare a maselor plastice — care au asigurat din timp documentațiile și utilajele tehnice necesare.

Colectivul șantierului 6 construcții s-a distins prin buna organizare a muncii, prin numeroase inițiative, prin stimularea spiritului de economii. Sînt suficiente, credem, să amintim cîteva dintre realizările obținute pe șantierul Uzinei de utilaj terasier. Din inițiativa unor fruntași în întrecere, ca șeful de brigadă Gh. Țăruș, maiștrii Ion Vasile, Toader Tiroiu ș.a., acest șantier a devenit unul dintre șantierele-model pe întregul minister. Lucrările de calitate superioară executate, încadrarea întregii activități în toți indicatorii de plan, — și chiar depășirea lor —, generalizarea acordului global la toate lucrările, iată doar cîteva dintre rezultatele obținute aci. Amintim două exemple dintre numeroasele inițiative care au concurat în acest sens: folosindu-se de deșeurile rezultate de la fasonarea armăturilor, numai pe acest șantier s-au economisit 40 tone de metal, iar prin introducerea unor mijloace de mică mecanizare la săpături s-a redus manopera cu 40%.

Șantierul 04 instalații-montaj a prezentat la rîndul său un bilanț bun, înregistrînd, față de totalul devizelor lucrărilor executate, economii de 18% la fondul de salarii, de 11% la consumul de materiale, de 50% la manoperă; în același timp, productivitatea muncii pe salariat a fost de 124% față de plan, cîștigul mediu al tuturor salariaților depășind la rîndu-i cu circa 7% cifra planificată.

Sarcini importante stau în fața realizatorilor planului de investiții din anul ce a început în urmă cu cîteva săptămîni.

Conform planului, Uzina de utilaj terasier din Buzău va trebui să înceapă a produce încă în acest an. În perioada 1973–1975 ea va trebui să furnizeze economiei naționale o cantitate de 18 000 bucăți utilaje; există toate posibilitățile și perspectivele ca producția lor să înceapă în cel de-al doilea semestru al anului în curs. Uzina mecanică-Buzău urmează să se îmbogățească în trimestrul IV cu noi capacități de producție de 20 mii seturi echipament de frînă/an, și în trimestrul II, cu altele pentru 500 tone/an aparate de cale; perspectivele sînt de realizare în termen sau chiar înainte de termen și a acestor obiective. Mai prost stau lucrurile la Uzina de prelucrare a maselor plastice unde, în pofida experienței pozitive și a frumoaselor realizări din 1972, sînt de pe acum întîrziate lucrările unor noi capacități de 14 400 tone/an mase plastice, pentru care încă nu există documentația tehnică necesară.

Există însă și o serie de alte restanțe care trebuie lichidate. La Fabrica de geamuri, de pildă, nu au fost date în funcțiune nici pînă acum capacitățile de 5 000 tone/an produse sticlă pentru construcții și de 120 mii mp efectiv geam securizat/an ce trebuiau să producă de la 31 decembrie 1972 — nefiind livrate unele documentații și utilaje tehnologice. În general, pe acest șantier lucrările de instalații au fost executate numai în proporție de 70%, valoarea utilajelor tehnice nelivrate fiind de aproape 1,5 milioane lei la prima instalație menționată și de 5 milioane lei la a doua. La fel stau lucrurile cu dezvoltarea Fabricii de produse ceramice din Sătuc, unde la 31 decembrie trebuiau să înceapă a produce noi capacități cu o producție anuală de 110 mii mc granulit, ca și cu secția ferodouri (30 000 tone/an garnituri de fricțiune), a Uzinei de garnituri de frînă și etanșare din Rîmnicu Sărat.

În același timp însă se semnalează și unele întîrzieri ce trebuie să fie imputate în primul rînd unor întreprinderi de construcții. Astfel, secția de ambalaje de sticlă, cu o capacitate de 3 600 tone/an masă sticloasă, a Întreprinderii de industrie locală «Flacăra» din Buzău, care ar fi trebuit să producă începînd de la 30 noiembrie, este încă și astăzi departe de data cînd va fi dată în funcțiune, datorită constructorului — I.C.M.I.A.-București — care în numeroase rînduri a abandonat lucrările, provocînd greutăți și celorlalți subantreprenori.

Prin eforturi bine dirijate, prin bună organizare, aceste întîrzieri pot fi lichidate. Discuțiile purtate și angajamentele luate în recenta Conferință a organizației județene P.C.R. ne permit să fim optimiști. Constructorii, montorii și beneficiarii noilor investiții s-au angajat să lichideze restanțele și să realizeze cu 1–6 luni mai devreme decît termenele planificate toate capacitățile de producție aflate în construcție. Buzoienii, care au obținut în ultimii cinci ani o creștere medie anuală de 16,5% a producției globale industriale, vor obține în anul 1973 o nouă creștere de 33,2% față de anul 1972. În felul acesta se va putea ajunge la realizarea angajamentului de depășire a planului producției industriale cu 4 miliarde lei față de prevederile actuale ale cincinalului.

Nu încape îndoială că acest angajament de onoare va fi respectat. Blazonul județului o impune!

formă și formalism

de Henri WALD

Numărarea este mai spornică dacă se îndeplinește cu ajutorul cifrelor decît dacă se realizează cu ajutorul unor obiecte concrete. Cu atît mai spornică este activitatea de organizare a realității dacă se desfășoară nu pe baza unor reprezentări intuitive, nu totdeauna posibile, ci cu sprijinul unor simboluri. Cum altfel s-ar mai putea dezvolta astăzi fizica pentru care microobiectele sînt deocamdată niște ecuații?

A formaliza înseamnă deci a renunța la reprezentările intuitive ale obiectelor, a le desemna prin simboluri și a defini aceste simboluri prin relațiile dintre ele în cadrul unor sisteme coerente ipotetico-deductive, cu axiome și reguli de deducție riguros stabilite

Speculînd incontestabilele succese ale formalizării, neopozitivismul încearcă să reducă și formele logice ale gîndirii la aspectele sensibile ale diferitelor sisteme de semne, îndeosebi grafice, programabile în mașini automate.

Însă formele sînt esențe, nu fenomene Spre deosebire de «figuri», formele nu sînt sensibile, ci doar inteligibile. Accesibile simțurilor sînt numai diversele feluri în care se înfățișează o anumită formă de existență. Forma este modul în care sînt organizate elementele componente ale unui gen de lucruri. *Molecula* este o anumită formă de organizare a materiei, *celula*, o alta. Cu atît mai inaccesibile simțurilor sînt formele logice în care se structurează reflectarea tuturor celorlalte forme. Formele logice nu sînt accesibile nici unei mașini

Nu mașinile gîndesc *în locul* oamenilor, ci oamenii gîndesc *cu ajutorul* mașinilor. După cum microscopul ajută vederea, tot așa mașinile «de gîndit» ajută desfășurarea gîndirii umane. Mașinile nu pot modela decît combinarea dimensiunilor sensibile cu ajutorul cărora funcționează gîndirea omenească: sunete, litere, cifre, figuri. Formele logice rămîn specifice și inerente gîndirii înșăși. Semnele nu au semnificație decît pentru oamenii care le introduc în mașină și așteaptă ieșirea rezultatelor.

Prin *formă* logică se înțelege structura muntală în care se cristalizează cunoașterea însușirilor și raporturilor universale din realitate, prin *formal*, punctul de vedere care privește forma logică a conținutului cognitiv și nu conținutul cognitiv al formei logice, prin *formalizare*, ridicarea procesului de abstractizare pînă la nivelul suprem al conținutului cognitiv de extremă generalitate pe care îl păstrează forma logică «pură», iar prin *formalism*, izolarea formei logice de conținutul ei de cunoaștere și, prin aceasta, de realitate. Logica dialectică nu neglijează importanța formei, formalului și formalizării, dar respinge formalismul.

Logica formalistă contemporană reduce forma logică la un simbol operațional, formalul la operațiile cu aceste simboluri, iar formalizarea la stabilirea *convențională* a unui sistem coerent de simboluri. Neopozitivismul contestă axiomelor care sînt așezate la baza acestor sisteme orice conținut de cunoaștere; el le acordă doar o funcție organizatorică. Logica dialectică nu contestă valoarea tehnică și teoretică a logicii simbolice, dar respinge interpretarea ei neopozitivistă, reducerea logicii la calcul. Eficiența dovedește că axiomele nu mai pot fi infirmate de practică nu din pricină că ar fi aprioriice, ci deoarece sînt adevăruri universale. Valoarea organizatorică a axiomelor este determinată de valoarea lor cognitivă.

Empirismul logic renunță cu totul la problema raportului dintre forma logică și esența lucrurilor. El reduce lucrurile la operațiile exercitate asupra lor și formele logice la grafiile care le simbolizează. Grafiile nu pot fi nici adevărate și nici false, ci doar corect sau incorect întrebuințate. Experiența nici nu le poate confirma și nici nu le poate infirma, deoarece ele sînt stabilite aprioric, prin convenție. Deci nu se mai pune problema dacă formele logice reflectă esența lucrurilor, ci cum pot anumite sisteme să organizeze mai comod anumite operații. În empirismul logic, forma logică încetează să mai fie o formă spirituală și devine o *figură grafică*.

În calculele simbolice, demonstrația logică este redusă astfel la o indicație sensibilă.

Sistemele formale nu mai reflectă, în concepția despre lume a empirismului logic, însușiri și raporturi universale, ci și-au cîștigat o autonomie deplină atît față de realitatea obiectivă, cît și față de logica etichetată «tradițională».

În știința contemporană, formalismul a dus deci la răsturnarea *abstractismului* în contrariul său: *concretism*; forma nu mai e o «idee pură», ci o «figură grafică».

În artă, formalismul a dus la aceeași convertire: despărțită de conținut, forma s-a degradat, devenind în cele din urmă lucru: un papuc uzat, o pălărie ruptă, o bucată de ziar. Însă cît vreme mai e artă, mai exprimă încă o anumită semnificație, fie și confuză.

Neopozitivismul are pretenția că analizează structura unui discurs care nu spune nimic despre realitate, ci doar coordonează anumite operații. De fapt, formele și legile logice corespund celor mai generale însușiri și raporturi din lumea lucrurilor tocmai pentru că primele, prin conținutul lor de cunoaștere, le reflectă pe acestea din urmă. Așa se și explică de ce a acționa în mod rațional înseamnă a acționa conform celor mai generale însușiri și raporturi din realitate.

Fără un conținut cognitiv universal, forma logică se reduce la un caracter grafic, iar fără un conținut spiritual, forma artistică se reduce la un produs material

flacăra actualitate

elevi români premiați la tokyo

Zilele trecute a avut loc la Palatul pionierilor din București înmînarea diplomelor și medaliilor decernate minitehnicienilor români premiați la ediția de anul trecut a «Tîrgului internațional de invenții ale elevilor» de la Tokyo.

Laureat cu marele premiu în ediția 1970 a concursului «Minitehnicus» inițiat de revista «Cutezătorii», concurs național de creație tehnică al pionierilor și școlarilor, Radu Papazian din București a fost distins pentru lucrarea «Semnalizator al scurgerilor de gaze din conducte» și la Tokyo. Fost elev al Școlii generale nr. 70, el este acum elev în anul II al Liceului industrial energetic.

Ceilalți premiați și lucrările lor sînt: Călin Rădulescu, elev în clasa a XII-a a Liceului nr. 1 din Roșiori de Vede («profesorul automat», o mașină de verificat cunoștințele elevilor; «evaliză cu sistem de alarmă»), Dorel Ștefan Găină, fost elev al Liceului nr. 1 din Oradea, actualmente student în anul I la Institutul de arte plastice din Cluj («bocanci cu sursă luminoasă pentru mersul de noapte»), Nicolae Bledea, elev la Liceul industrial de construcții nr. 1 din Baia Mare («zar electronic», un analizator cifric), Adrian Toader, elev la Liceul industrial de construcții din Constanța, și Virgil Călărășanu, elev la Liceul «Nicolae Bălcescu» din Medgidia, foști minitehnicieni la Casa pionierilor din Medgidia (lucrarea în comun «pompă electromagnetică»).

Bilanțul participării tinerilor noștri inventatori în Japonia, soldat cu 5 diplome și respectiv 6 medalii de argint, nu reflectă numai resursele creative ale tineretului nostru ci și importantul rol al concursurilor «Minitehnicus» în stimularea și crearea condițiilor favorabile dezvoltării unui climat tehnic în țara noastră încă de pe băncile școlii.

interviul săptămînii

domenii noi pentru proiectare

La I.P.I.U., pe lîngă proiectarea tradițională de obiective fizice s-a găsit necesar să se abordeze, în ultima vreme, un nou domeniu de activitate: proiectarea organizării întreprinderilor. Redactorul nostru Eugen Iarovici i-a solicitat inginerului Mircea Suțelescu, șeful atelierului de proiectare a organizării întreprinderilor, cîteva amănunte privind această nouă preocupare.

— Să ne imaginăm două întreprinderi la fel concepute și dotate. În aceleași condiții de start, rezultatele pot fi diferite în ceea ce privește eficiența economică. Această ipoteză de lucru ne-a determinat să ne punem următoarele întrebări: se poate face ceva mai mult pe linie de proiectare pentru ridicarea eficienței economice a noilor obiective industriale și pentru scurtarea duratei reale de atingere a parametrilor proiectați? Poate servi proiectarea ca procedeu de organizare pentru sporirea eficienței economice a întreprinderilor aflate în funcțiune?

Este știut că un obiectiv industrial, pentru a fi capabil să funcționeze, trebuie conceput și organizat ca un ansamblu închegat a două principale componente. Pe de o parte, un sistem fizic operațional care înglobează tehnologia, modul de organizare a muncii și ansamblul mijloacelor tehnice de producție. Pe de altă parte, o modalitate de a planifica, a organiza, a mobiliza, a supraveghea și a controla elementele sistemului fizic operațional. Pînă acum, proiectarea se ocupa numai de prima componentă (tehnologie, clădiri, utilaje, instalații etc.). Noua noastră preocupare este includerea și a celei de-a doua componente în domeniul proiectării, adică elaborarea unui sistem de conducere și administrare a întreprinderii.

— Puteți să ne enumerați cîteva dintre principalele sectoare de activitate în care s-au cristalizat preocupările dv. de proiectare?

— Am căutat să punem la dispoziția întreprinderilor instrumente matematice cu ajutorul cărora să-și amelioreze metodele de previziune a vînzărilor (marketing), să poată calcula parametrii optimi de producție, să-și elaboreze sisteme informaționale de conducere a activităților comerciale și să găsească cele mai eficace metode de selecție profesională, de calificare programată la locul de muncă etc. Pentru obținerea rezultatelor optime, noi colaborăm strîns cu colective de specialiști de la Academia «Ștefan Gheorghiu», Academia de studii economice, cu matematicieni, ciberneticieni, psihologi, sociologi, pedagogi și alții.

De exemplu, anul trecut, prin aplicarea experimentală a unui model matematic de optimizare s-a obținut, fără vreo investiție suplimentară, o economie de materie primă de circa 12% printr-o mai bună utilizare a tricotului într-o întreprindere de tricotaje de bumbac. Tot în 1972, atelierul nostru a răspuns la o sarcină deosebit de importantă, executînd o lucrare cu privire la raționalizarea sistemului informațional al unui ansamblu format din administrația M.I.U., o centrală industrială și o întreprindere reprezentativă subordonată. În acest proces de raționalizare, pe lîngă o serie de importante rezultate calitative s-a obținut o simplificare a structurii organizatorice care, numai la întreprinderea luată în studiu, totalizează o economie de 27 000 om/oră/an, ceea ce corespunde cu o ieftinire a procesului de administrație cu aproape 500 000 lei anual. Un ultim exemplu: datorită unor lucrări de organizare a proceselor de producție și a muncii, îmbinate cu elemente de psihologia muncii, o întreprindere de tricotaje a realizat o producție suplimentară de circa 17 milioane lei într-un an.

O intensă activitate desfășoară formația de muzică veche a Radioteleviziunii române (dirijor: Ludovic Baci) pentru popularizarea capodoperelor muzicii universale din secolele XV–XVIII.

Turneele acestei formații întreprinse în orașele țării sînt primite cu un viu interes. De curînd, la 21 și 22 ianuarie, orchestra de muzică veche a Radioteleviziunii a prezentat trei concerte, la Deva, Petroșani și Hunedoara, la care au participat peste 1 000 de iubitori ai muzicii. Programul formației a cuprins «Arta fugii» de J.S. Bach

zilele filmului american

Ieri au fost inaugurate în Capitală «Zilele filmului american», eveniment cinematografic ce va mobiliza timp de 6 zile interesul iubitorilor de film. Pe ecranul «Capitolului», cinefilii vor putea face cunoștință cu cîteva din producțiile mai noi ale studiourilor americane, se vor întîlni cu nume de curînd intrate în atenția spectatorilor de pe mapamond, cu debuturi surprinzătoare și, bineînțeles, vor revedea cunoștințe mai vechi.

Sidney Poitier va putea fi admirat în dublă calitate: de regizor și interpret, în *Buck și predicatorul* (partener — Harry Belafonte); un alt mare actor, Cliff Robertson, este de asemeni realizatorul și protagonistul peliculei *J.W. Coop*, în care apare alături de Geraldine Page. Distinsa actriță deține un rol important și în *Trilogia*, semnată de Frank Perry după povestirile lui Truman Capote. Mai notăm filmul lui Bob Rafelson *Cinci piese ușoare* și spumoasa comedie *Ce se întîmplă, doctore?* (regia — Peter Bogdanovitch), care lansează un cuplu insolit: Barbra Streisand (în fotografie) și Ryan O'Neal, nefericitul îndrăgostit din *Love Story*.

azi, la curtea veche

În sfîrșit, bucureștenii pot vedea cum arăta Curtea Veche. Arhitecți talentați și specialiști în restaurări de monumente istorice și de artă au reușit, după o muncă neîntreruptă de cinci ani, să readucă la lumină o bună parte din străvechiul palat domnesc. El se găsește în inima celui mai vechi cartier al Capitalei, pe malul stîng al Dîmboviței, la doi pași de Lipscani, de Hanul lui Manuc sau de fosta Piață a Florilor. De curînd, reședința voievodală de altădată a devenit unul dintre cele mai tinere muzee ale Bucureștiului. Ce se poate vedea aici? După cum ne informează arheologii Panait I. Panait și Aristide Ștefănescu de la Muzeul de istorie a Capitalei, care au efectuat mulți ani la rînd cercetări între zidurile palatului, complexul arheologic este alcătuit din zidurile unei vechi cetăți din secolul al XIV-lea peste care, un secol mai tîrziu, Vlad Țepeș construiește cetatea Bucureștilor. (Aici a semnat voievodul, la 20 septembrie 1459, faimosul hrisov care atestă pentru prima oară existența la acea dată a orașului.) În secolul al XVI-lea, Mircea Ciobanu amplifică construcția și o transformă în palat. Aici își au reședința mai tîrziu Matei Basarab, Constantin Brîncoveanu, după care palatul cade în paragină. În anii 1798–1799, Constantin Hangerliu, domn fanariot, parcelează teritoriul Curții Vechi și-l vinde negustorilor dornici de a-și deschide prăvălii. Așa s-au născut străzile Soarelui, Covaci, Șepcari ș.a.

Între zidurile restaurate ale fostului palat domnesc — devenit muzeu — se găsesc expuse o parte din cele aproape 10 000 de obiecte descoperite aici cu prilejul săpăturilor arheologice, toate aceste piese ilustrînd viața la curte de-a lungul unei jumătăți de mileniu. Amintim cîteva din exponate: farfuriile din faianță de Persia (din secolul XVII), admirabil decorate cu motive florale, aparținînd lui Matei Basarab, sfeșnice din ceramică executate cu multă măiestrie, ceramică ornamentală de o înaltă finețe, bombarde, resturi de conducte din lut ars prin care era adusă apa la palat de la mulți kilometri. Deși foarte tînăr, muzeul a fost deja vizitat de un număr de peste 20 000 de persoane.

am aflat pentru dumneavoastră:

● **Lungimea celor 124 de trasee destinate transportului în comun,** care străbat Capitala patriei noastre, depășește distanța București–Viena. Zilnic, pe aceste artere circulă 5 300 de autovehicule ITB, transportînd 4 milioane de călători. Nu ne întrebați însă în ce condiții de confort. Știți dv. mai bine!...

● **Dacă marea Londră se află situată pe Tamisa,** mica Londră a fost «descoperită» pe Someșul Mic, în cartierul sudic al Clujului. Potrivit observațiilor efectuate timp de 17 ani, poleiul și chiciura apar în această parte a orașului transilvan o singură zi pe iarnă, viscolul o dată la 5–6 ani, în schimb ceața este un fenomen tot atît de frecvent ca și în capitala britanică.

● **Mai mulți climatologi clujeni** au sesizat existența unor corelații între variațiile cîmpului geomagnetic și trei importante elemente meteorologice: nebulozitatea, presiunea atmosferică și componenta nord-sud a vîntului. Această precizare va permite specialiștilor din diferite zone terestre să prevadă sosirea cicloanelor și apariția păturilor noroase întinse.

● **Patru viței gemeni!** Recordul aparține unei vaci din cadrul Întreprinderii agricole de stat Zau de Cîmpie. Specialiștii se străduiesc să dea răspuns unei întrebări firești: păstrează oare noii născuți calitățile biologice ale mamei lor?

● **«Parcometrul» — un nou termen în vocabularul automobiliștilor.** Sub această denumire identificăm aparatul recent montat în zona de parcaj a Hotelului «Athénée Palace» și care taxează după o aritmetică foarte precisă și mai ales... convenabilă: 25 de bani pentru 15 minute, 1 leu pentru o oră. Monedele se introduc în aparat în momentul parcării. După scurgerea timpului programat, un dispozitiv optic de avertizare semnalează depășirea.

● **O metodă complexă,** cu ajutorul căreia se obține material săditor sănătos, a fost stabilită, la capătul unor îndelungate experiențe, de dr. ing. Nicolae Minoiu de la Stațiunea pomicolă-Bistrița. El a aplicat pomilor și altoilor un tratament cu heteroauxină, giberelină, ceață artificială și termoterapie, făcînd astfel inofensive virozele și bolile și pentru perioada ulterioară a primilor ani de rod.

Pădurile din imediata apropiere a Capitalei sînt departe de a fi pustii, așa cum, poate, cred unii dintre vizitatorii lor... Aici, alături de numeroase specii ale faunei de cîmpie pot fi întîlnite astăzi și un număr mare de cervicide, pentru care pădurile de stejar s-au dovedit, contrar așteptărilor, un excelent biotop natural. Este vorba în primul rînd de cerbul lopătar și de perechea sa, «lopătărița». (Talia lor este intermediară între aceea a căprioarului și a falnicului cerb carpatin — iar numele le vine de la forma coarnelor care se lățesc spre extreme asemenea unor lopeți.) Colonizat intens în ultimii ani, el s-a statornicit în aproape toate pădurile de șes ale țării și, în mod deosebit, în cele din județul Ilfov, unde s-au numărat, în 1968, 510 exemplare.

pentru 46 000 de meseriași cooperatori

Cooperația meșteșugărească din Capitală cuprinde nu mai puțin de 46 000 meseriași cooperatori și salariați. Pentru asistența medicală gratuită a acestora au luat ființă o serie de servicii medico-sanitare, organizate pe aceleași baze ca cele din întreprinderile de stat și făcînd parte din rețeaua Direcției sanitare a municipiului. În anul 1970, aceste servicii s-au unit într-o singură unitate — de fapt trei policlinici comasate sub o singură direcție. Asistența în domeniul medicinei generale se realizează prin 17 dispensare ce deservesc cooperativele după principiul teritorialității. În afara lor, într-o serie de unități mai mari — complexul cooperatist al orbilor din Vatra Luminoasă, cooperativele «Drum nou», «Străduința», «Chimica», «Electrobobinajul», ca și platforma industrială a cooperației meșteșugărești din Militari și complexul școlar UCECOM din Grozăvești — funcționează «puncte de sănătate» și «cabinete înaintate».

Precum se vede, o rețea complexă, în care meseriașii cooperatori se bucură de serviciile competente ale unor specialiști experimentați din toate domeniile medicinei.

palestra

de **Victor BĂNCIULESCU**

ochi în ochi

Minte cine pretinde că a putut distinge între tehnică și forță în vînzoleala aceea — unidirecțională — de pumni care a durat doar 4 minute și 35 de secunde. Abia ne-am dezmeticit, nici nu ne fixasem bine poziția în fotolii, și întruchiparea brutei dusese de vreo șase ori genunchii la podea. Iată de ce ne vom aduce aminte destul de greu de croșeele noului campion mondial. În schimb, tot atît de greu vom uita fascinantele secvențe din preliminariile meciului, care ni i-au adus pe oponenți mai aproape ca oricînd, nas în nas, ochi în ochi, studiindu-se, hipnotizîndu-se, dominînd și abandonînd.

În acele momente, în afara prietenilor lui Foreman, doar psihologii ar fi putut probabil ghici deznodămîntul luptei ce urma. Privirea sigură, neînfricată, dreaptă și stăpînă a uriașului era un indiciu infailibil. Frazier, mai scund, a încercat să răspundă căutăturii, s-a încordat — n-avea seninătatea celuilalt — dar n-a reușit să țină piept acestui duel magnetic, plecînd capul sau abătînd privirea. Încă în acele clipe, Foreman era un învingător moral, care și-a surclasat adversarul cu o uluitoare stăpînire de sine.

Nu știm cine îi va fi sugerat importanța acestui moment de cumpănă. Poate actrița Barbra Streisand (cea din «Hello Dolly»), care-i va fi pus la dispoziție nu numai mijloace financiare (fiind acționară la societatea care-l sprijină pe Foreman), ci și cunoștințele ei artistice în subjugarea publicului. Poate bătrînul Archie Moore, care la 47 de ani era campion al lumii la categoria semigrea și a cărui experiență a crescut în filmele turnate între timp (Jim în «Aventurile lui Huckleberry Finn»). Dar mult mai sigur este că sorgintea acelor tentative de seducție trebuie căutată în tradiția tertipurilor care au caracterizat întotdeauna boxul profesionist.

Cine nu crede că metodele de intimidare a adversarului sînt vechi de cînd lumea, să reia cîntul 23 din Iliada și să vadă cum își provoca adversarul Epeos, «un gigan de bărbat»: «Eu pe potrivnic îl rup cu ghiontul și oasele-i zdrumec./ De-asta să steie peaici prietenii lui laolaltă,/ Trupul să-i care strivit de pumnii și brațele mele». Cine s-ar mai fi încumetat să-l înfrunte cu inima senină? Dar — veți zice — asta-i legendă. Atunci să trecem la istorie.

«Meciul secolului» nu-i o invenție nouă. În 1908, tot așa-i spunea. Protagoniști erau Jack Johnson și Tommy Burns. Imediat după ce a sunat gongul primei reprize, Johnson a înaintat spre mijlocul ringului zicînd în auzul lumii: «Hei, băiete, ia să te văd ce ești în stare». Burns n-a rămas dator și i-a răspuns: «Vezi-ți mai bine de mutra ta de maimu...». Dar n-a apucat să termine propoziținea, pentru că faimosul pugilist negru l-a pedepsit pe loc, trimițînd un teribil upercut de dreapta care l-a doborît pe Burns la podea. Mult mai priceput în «tactica» de a-și enerva adversarii era celebrul John L. Sullivan, unul dintre primii campioni ai lumii. Odată — se spune — Sullivan avea de înfruntat un marinar, a cărui profesie era marcată printr-un vapor de toată frumusețea tatuat pe plex. De cum a început meciul, Sullivan a recurs la «tactica» sa obișnuită: «Îmi pare rău, băiete, de vaporul tău. Am să ți-l zdrobesc cu o singură lovitură». În fiecare repriză au continuat avertismentele privind trista soartă rezervată vaporului de pe plexul adversarului: «Marinare, mi-e milă de vaporul tău. Am să ți-l pocesc de tot!», «Asigură-i pe pasageri, fiindcă îndată îți voi scufunda vaporul cu un upercut care nu iartă!», «Încă puțin și nici ancora n-o să rămînă din mîndretea de vapor!». Așa s-au scurs 9 reprize. Într-a zecea, înaintînd spre mijlocul ringului, Sullivan tună: «Marinare, a sosit momentul! Atenție la vapor!». Instinctiv, marinarul lăsă brațele jos, pentru a-și proteja plexul. Sullivan, care pregătise minuțios momentul, aplică o puternică lovitură la... bărbia adversarului, care se prăbuși, învins iremediabil, la podea.

Era vremea boxului romantic, veți zice. E adevărat. Vicleșugul înfricoșării adversarului a trecut apoi în culise. Nu-i departe ziua cînd Cassius Clay ne delecta cu coloratele sale imprecații și șeșirile de megalomanie: «Eu sînt cel mai mare!» Dar cuvintele acestea se spuneau în dreptul basculei, în prezența reprezentanților presei, pentru că totul făcea parte din arsenalul publicității. Și iată, acum, șmecheria mută s-a întors din nou în ring. Nas în nas. Ochi în ochi.

ARCUL STRĂBUN ȘI TEHNICA MODERNĂ

Liniorul englez Geoffrey Bennett a adaptat arcul medieval la necesitățile profesiunii sale moderne. La trecerea peste autostrăzi, cursuri de apă sau alte obstacole, cablul electric aerian este propulsat pur și simplu cu ajutorul arcului, realizîndu-se considerabile sporuri de productivitate față de metodele cunoscute pînă acum.

ÎNCĂ O REDUTĂ CUCERITĂ

Britannia Royal Naval College-Dartmouth — unul dintre ultimele bastioane ale orgoliului masculin — a căzut și el, iar fotografia de față consemnează, documentar, evenimentul. Iată două dintre cele opt tinere femei care au aruncat în aer interdicția adresată femeilor în distinsa școală navală britanică.

ÎN STOMAC, LA ETAJUL II

La Palm Springs s-a deschis de curînd magazinul de modă și cadouri cu emblema «Monstrul de la Loch Ness în California». Fiara apocaliptică, hidă și înfricoșătoare, în care sîntem poftiți să cumpărăm daruri delicate pentru iubitele noastre, măsoară 45 de metri în lungime și 15 în lățime. În stomacul ei, mărfurile sînt expuse în două încăperi suprapetajate și unite între ele printr-o somptuoasă scară interioară. Pînă mai deunăzi exemplu de prost-gust în materie de publicistică de senzație, monstrul de la Loch Ness se dovedește la fel de neinspirat și în materie de reclamă comercială.

PLOUĂ CU MUZICĂ...

Umbrela-radio este o invenție
a parizianului Alain Dham.
În mînerul
frumos finisat al umbrelei,
un mic radioreceptor cu tranzistoare
oferă purtătorului muzică
sau buletine de știri, după dorință.
Și cu uitucii
care-și abandonează cu predilecție umbrela
ce ne facem?

cititori către cititori

Pentru a putea insera un număr mult mai mare de adrese la această rubrică, vom folosi prescurtări pentru anumite teme foarte solicitate. Astfel, teme diverse = D, automobilism = A; cinema = C; enigmistică = E, filatelie = Flt; literatură = L; limbi străine = Lb, muzică = M; prietenie = P; sport = S; teatru = Te, tehnică = Th; viața tineretului = T, schimb de foto actori = Fa; schimb de ilustrate = V.

Următorii cititori doresc să corespondeze.

Grigorean Ady, 20 ani, tehnician, Rm. Vîlcea, cart. Traian, bl. 5, sc. D, ap. 15: D, V; *Nicolăescu Mircea*, 19 ani, stud., Craiova, Calea București nr. 165, căm 8: chimie, A, P, Fa; *Truță Ioan*, 18 ani, fotograf, Arad, str. Grivița nr. 39: M, P, T; *Smărăndou Mioara*, elevă, București, sect. 6, str. Șindrilei nr 85 P, Fa, V, *Tudoroche Mia*, 23 ani, educatoare, com. Independența, sat Potcoava, jud. Ialomița: D, V; *Corocăescu Mircea*, 20 ani, elev, Suceava, str. M. Viteazul, bl. 9, sc. B, ap 9: P, V; *Samoilă Emilia*, 24 ani, stud., Iași, complex stud. Pușkin, căm. 5, cam 108. D: *Amarandei Rica*, 16 ani, elevă, Mangalia, str. Rozelor nr. 2, bl. B, et. II, ap. 14. D; *Crețu Mariana*, 19 ani, tehniciană, Făurei, str. Florilor nr. 274, jud. Brăila: D, V; *Miulescu Tomara*, 18 ani, elevă, Carei, Piața 1 Mai nr. 27, jud. Satu Mare: L, M, S, V; *Ursachi Maricel*, Brașov, colonia «Metrom», bl. 2A, sc. A, et. II, ap. 229· D; *Manolache Daniela*, 17 ani, elevă, Tg. Neamț, str. Vînătorul nr. 66: L, P, V; *Lopatea Petru Emil*, 18 ani, elev, Alexandria, Șos Tr. Măgurele nr. 136. Flt, M, V; *Lupu Gelu*, 19 ani, Drobeta Tr. Severin, str. Crihala, bl. H2, sc. 2, et. IV, ap. 28: D, V; *Raicu Mira*, 17 ani, elevă, Pitești, str. Craiovei, bl. 6, sc. C, et. I, ap. 6: M, P, Fa, V; *Lurcă Emil*, 19 ani, Hunedoara, str. Traian Vuia nr. 1, bl. X 2–2, sc. B, ap. 23· filozofie, L; *Ioniță Vasilica*, 17 ani, elevă, București, sect. 4, str. Liviu Rebreanu nr. 2, bl. 6, ap. 138 P, V; *Zahiu Gigi*, 18 ani, elev, Buzău, str. Stadionului, bl. 93, et. I, ap. 6: L, M, P, S, V; *Mihu Felicia*, 20 ani, com. Bucerdea-Grînoasă nr. 335, jud. Alba, of. p. Blaj: P, V; *Chiricu Aurel*, 17 ani, elev, București, sect. 7, Alesa Alex. Moghioroș nr. 11, bl. E13, et. VI, ap. 32: A, Lb, M. P, S, T; *Florea Silvia*, 17 ani, elevă, Buzău, str. Primăverii nr. 157. M, P, Fa; *Bogdan Rică*, elev, com. Grecești, jud. Dolj: L, M, S, Fa; *Radu Irinia*, elev, com. Borlești, sat Sovoaia, jud. Neamț: Lb; *Ardeleon Zamfira*, 18 ani, soră pediatră, Circumscripția sanitară Petriș, jud. Arad: P, V; *Duma Victor*, 26 ani, prof., com. Girișta nr. 147, jud. Caraș-Severin: P, S; *Șchiopu Ecaterina*, 17 ani, elevă, București, sect. 4, str. Liviu Rebreanu nr. 12, bl. A3, sc. S, et. III, ap. 62: P, T, Fa, V, *Iordache Rodica*, 30 ani, Piatra Neamț, bd. Dacia, bl. 9, et. IV, ap. 18: V; *Dumitrescu Nicoleta*, 32 ani, teh. proiectant, București, str. Valea Roșie nr. 3, bl. Z8, et. IX, ap. 56, of. p. 66: D, V; *Dinu Daniela*, 18 ani, elevă, București, sect. 7, Drumul Taberei nr. 16, bl. A1, sc. A, ap. 2: D, *Alecu Aurel*, 21 ani, și *Dumitrache Gheorghe*, 23 ani, controlori de calitate, Ploiești, str. Alexandru Odobescu nr. 41 B: D, V; *Popa Gheorghe*, 26 ani, prof., Lugoj, post-restant: P; *Popovici Maria Andreia*, Roman, str. Suceava nr. 156: Flt, M, T, Fa, V; *Pînzaru Mihai*, 21 ani, stud , Iași 1, căsuța poștală nr. 89: D; *Diaconu Andrei*, 18 ani, Suceava, str. 6 Noiembrie, bl. T6, ap. 40: D; *Tudor Gheorghe*, 19 ani, mecanic, și *Paroschiv Eugen*, 25 ani, strungar, Ploiești–Vest, str. Înfrățirii nr. 1, bl. 24, sc. A, ap. 11: D, V; *Olteanu Marin*, 17 ani, elev, com. Turcoaia, jud. Tulcea: D; *Negescu Veronica*, 21 ani, Pitești, str. Baloteşti nr. 28: D, V; *Constantinescu Carmen-Cristina*, 19 ani, Buzău, str Obor, bl. 8, sc. A, et. IV, ap. 18: Lb, M, V, turism, *Mihaițan Maria Mămăruța*, 30 ani, impiegat, Alba Iulia, Platoul Romanilor, bl. gara. 1, ap. 108. P, V; *Arfire Ioniță*, 24 ani, și *Buruga Adrian*, 18 ani, elev, Constanța, bd. Aurel Vlaicu nr. 123, bl. 2: P, S, V; *Lazăr Andy* și *Martinovici Iulian*, 21 ani, Sibiu, Calea Dumbrăvii nr. 12: turism, M, P, Fa, V; *Păduraru Nicu*, 22 ani, Botoșani, str. Marchian nr. 66, bl. A7,sc.' B, ap. 26: D; *Ion Dumitru*, 21 ani, tehnician, București, sect. 4, Șos. Căței nr. 42, bl. B2, sc. B, et. IX, ap. 80; P, T, Fa; *Costici Mihai*, 23 ani, Hunedoara, str. 30 Decembrie, bl. 3, et. IV, ap. 41: M, P, V; *Olarean Ilie*, elev, com Margineа nr. 951, jud. Suceava: C, M, S, Fa; *Roată Ecaterina*, 19 ani, croitoreasă, com. Breznița-Ocol, sat Șușita, jud. Mehedinți. P, Fa, V, *Molanca Emilia*, 18 ani, elevă, com. Todirești, jud. Vaslui· știință, P, V; *Berechet Luci*, 23 ani, Buzău, str. Saturn nr. 14: D, V; *Ioan Dorinca*, 17 ani, *Sîrb Olimpia*, 16 ani, și *Sîrb Ovidiu Cosmin*, 19 ani, elevi, Timișoara, str. V. Babeș nr. 3, et. II, ap 9 D, *Rusu Maria*, 24 ani, prof., com Săcășeni, sat Chegea nr. 201, jud. Satu-Mare: D, *Neagu Valentin*, 19 ani, elev, Călărași, str Bărăgan nr. 321. P, Fa; *Neculcea Enea*, 23 ani, subofițer, București, sect. 6, str. Toiberi nr. 14, of. p. 66: M, P, S, V; *Moer Ionel*, 18 ani, și *Marinică Gigi*, 23 ani, Pitești, str. Teilor nr. 6: S, P, C, Fa; *Don Ioan*, 22 ani, Oradea, str. Pescărușului nr. 9: D; *Vasiluță Ionel*, 17 ani, elev, Craiova, str. Putnei nr. 23: P, V; *Arsinoaie Ion*, 18 ani, electrician, com. Holboca, I.A.S., Ferma vegetală Cristești, jud. Iași: P, Fa, V; *Grigore Nicoleta*, 17 ani, elevă, Buzău, str. Penteleu nr. 22: P, Fa, V; *Olteanu Marian*, 27 ani, București, sect. 6, bd. Gh. Gheorghiu-Dej nr. 61, et. V, ap. 15: P, V; *Rusu Nicolae*, Brașov, str. Înfrățirii nr. 2, bl. 2, ap. 13: D, V; *Cristache Mia*, com. Plătărești, sat Cucueți, jud. Ilfov, of. p. Gălbinași: P, T, V; *Diaconu Ionel*, stud., București, bd. Mărăști nr. 59, bl. C3, A. S. E.: P; *Mihăilesteanu Ștefan*, elev, Titu, str. Crîngului nr. 1, jud. Dîmbovița: D; *Transilvănescu Dixie*, stud., Cluj, complex stud. I, căm. III, cam. B2: istorie, C, T; *Zorcan Ion*, ing., com. Vrancea, of. p. Burila Mare, jud. Mehedinți: P, V; *Sima Ștefan*, 22 ani, electromecanic, București, sect. 4, str Ilioara nr. 54: C, M, P, Th, *Moșescu Marioara*, 16 ani, elevă, com. Valea Cînepii, jud. Brăila: C, M, Fa, V; *Ciceu Ștefan*, București, sect. 7, str. Bistra nr. 6, et. VII, ap. 37, of. p. 66: D; *Paponi Nineta*, 20 ani, Galați, str. Movilei nr. 33: M, P, V; *Dăscălescu Mariana*, 19 ani, elevă, Vaslui, str. Avîntului, bl. I3, sc. A, ap. 3: P, V, *Țarălungă Mioara*, 23 ani, prof., com. Vultureni, sat Ghilăvești, jud. Bacău: L, T; *Popa George*, București, sect. 7, Calea Giulești nr 129, bl. D1, sc. C, et. II, ap. 51 D; *Mortu Costel*, 17 ani, elev, com Rușețu, jud, Buzău: P, V; *Isăcescu Cecilia*, 23 ani, Iași, str. Splai Bahlui nr. 371, bl. B1, et. IX, ap. 37: P, Fa, V

PREMIERĂ PE ȚARĂ

Reporterul își cere scuze; prin burdufui, mare cît un acordeon, al aparatului său de fotografiat a pătruns o rază de lumină care a voalat puțin clișeul. Dar fotografia și-a păstrat calitatea sa de document: este prima imagine a unui antrenament «la noul joc de Foot-ball-Rugby, de curînd introdus la noi». Era în vara anului 1913. Antrenamentele se făceau «pe terenul de la Șosea, aproape de Școala de agricultură, teren care are să devină Stadiuni-ul sporturilor de la noi». În imagine ni se arată «forțarea domnului T. Săvulescu pentru apucarea mingii». S-au format atunci două echipe: Sporting-Club-Român **și** Tenis-Club-Român, **care au dat lupte înverșunate, în primăvara anului 1914, pentru cîștigarea primului campionat al țării. A ieșit învingătoare echipa** Tenis-Club-Român, **echipa fraților Iconomu, Titi Săvulescu (cel din primul plan, din fotografie), Diamandescu, Moțoi, Rășcanu și Crețeanu. Pe tabela de marcaj — adică pe gardul scris cu tibișir — s-a putut citi atunci rezultatul final al luptei supreme: 6 la 3.**

UN TEST PENTRU OMUL CU FLUIER ȘI CARNET DE AMENZI

Pe Esplanade des Invalides din Paris s-a desfășurat faza finală a concursului pentru cucerirea titlului de «cel mai bun agent de circulație», la care participă 65 de finaliști, împărțiți în două categorii: agenți pedeștri și agenți motocicliști.

SALVAMONT

Peste o sută de persoane din opt țări, bărbați curajoși și întreprinzători, iubitori deopotrivă ai naturii și ai semenilor lor, au participat la un mare concurs alpin de salvare a accidentaților. Desfășurat la Davos, în Elveția, concursul a permis experimentarea unor metode noi și științifice pentru salvarea oamenilor în condiții specifice ca și testarea unor mijloace tehnice foarte avansate în depistarea, acordarea de prim-ajutor și transportul accidentaților.

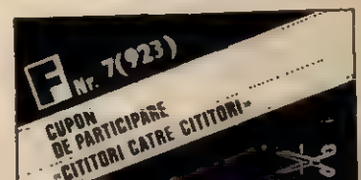

PAL
ÎNNOBILAT
un reviriment în industria lemnului

PUBLICITATE

Preocupați de găsirea unor soluții în măsură să satisfacă cererile în continuă evoluție ale marelui public ca și necesitățile crescînde ale unor importante sectoare economice, specialiștii Ministerului Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții au lansat în fabricație un nou produs cu calități excepționale: PLĂCILE AGLOMERATE DIN LEMN ÎNNOBILATE PRIN ȘPACLUIRE ȘI EMAILARE-TEXTURARE, denumite pe scurt: PAL ÎNNOBILAT

Pentru realizarea acestora pe scară industrială a fost construită în orașul Fălticeni o fabrică ultramodernă, integrată marelui COMBINAT DE EXPLOATARE ȘI INDUSTRIALIZARE A LEMNULUI-SUCEAVA. În secțiile acestei fabrici, complet automatizate, muncitori și specialiști de înaltă calificare acționează prin comenzi electronice întregul proces de transformare a așchiilor de lemn în plăci cu dimensiuni și formate din cele mai diferite, realizate într-un larg evantai de culori și modele

Cu greu ar putea fi explicate complexele operații de șpăcluire și emailare-texturare, dar în esență ele constau în aplicarea pe plăcile de **PAL** brut a unei mase de șpaclu poliesteric fotoreactiv, șlefuirea suprafețelor, aplicarea unui strat de email nitro-combinat care asigură culoarea de fond, imprimarea texturii cu aspect de furnire indigene sau exotice și aplicarea unui strat de lac de protecție. Pretutindeni, comenzi automate, tuneluri cu raze infraroșii, cuptoare cu radiații ultraviolete, mașini de tăiat plăci sub controlul calculatorului electronic, într-un cuvînt ultima expresie a tehnicii în acest domeniu.

De pe benzile transportoare își fac neîncetat apariția *plăcile șpăcluite*, ca *produs semifabricat* destinat liniei de emailare-texturare sau ca *produs finit* cu utilizări din cele mai largi.

Astfel, PAL-ul ȘPACLUIT constituie un material ideal pentru fabricarea *mobilierului modern cu finisaj opac*, în culori diferite și cu efecte deosebit de atrăgătoare. De asemenea, este foarte indicat pentru *pereți despărțitori, lambrisări și placări interioare, în locuințe, întreprinderi, hoteluri, vagoane de dormit, cabine de pasageri pe navele fluviale și maritime, avioane de transport public, autobuze*, precum și la construcția *caselor prefabricate*.

Avînd o mare rezistență la variații de temperatură și umiditate, PAL-ul ȘPACLUIT poate fi utilizat cu succes ca *suport* pentru aplicarea de *folii din material plastic, folii decorative din policlorură de vinil, hîrtii-tapet, lamele de parchet sau în construcții agrozootehnice*.

Un alt avantaj pe care-l oferă acest nou produs este și posibilitatea aplicării de vopsele, prin turnare, pulverizare, pensulare, pe una sau pe ambele fețe. Prin aplicarea de *tencuieli sintetice, de materiale textile sau pe bază de cauciuc ori prin electroplușare*, PAL-ul înnobilat prin șpăcluire oferă nenumărate posibilități de utilizare, care-l fac deosebit de interesant pentru multe sectoare economice.

Cît despre *mobilierul comercial, standurile de expunere în magazine și expoziții, împrejmuirile estetice ale spațiilor de depozitare*, acestea își găsesc o excelentă rezolvare prin folosirea PAL-ului înnobilat.

Ca *produs semifinit*, plăcile șpăcluite sînt transformate, cu ajutorul unor instalații speciale, *în plăci emailate și texturate*, tăiate la formatul nominal de 2 500 × 1 250 mm sau direct în panouri de mobilă la dimensiunea minimă de 600 × 300 mm, grundul de fond reprezentînd culoarea finală. Prin imprimare la mașini de tip ofset se obțin *plăcile texturate* cu efecte remarcabile de furnir de nuc, teak stejar, palisandru etc. sau desene fantezi, gen țesătură «inișor» etc. și protejate cu un strat de lac nitro-combinat sau carbamidic.

Fie în culori uni pastelate, fie texturate sau imprimate fantezi, acestea reprezintă prin excelență materialul pentru fabricarea *mobilierului de bucătărie*, a *mobilierului comercial*, garniturilor pentru *camere de hotel*, a *casetelor pentru aparate de radio și videoreceptoare, etalajelor* comerciale etc., etc., fiind extrem de rezistente la zgîrieturi, lovituri, variații termice, agenți chimici.

Cum se poate intra în posesia acestui nou produs cu calități excepționale? Foarte simplu. Adresați comenzile dumneavoastră COMBINATULUI DE EXPLOATARE ȘI INDUSTRIALIZARE A LEMNULUI-SUCEAVA. Telefon 1 07 93, interior 110 sau 152. Pentru București: IPD MOBILA — Magazinul nr. 1, str. Gării Herăstrău nr. 2, sector II (tramvaiul 5, autobuzele 72, 106, 110, 112).

TÎRGUL de IARNĂ!

15 IANUARIE – 25 FEBRUARIE

VĂ DĂ POSIBILITATEA SĂ CUMPĂRAȚI CU REDUCERI DE PREȚURI ÎNTRE 10% și 25%

— Paltoane din stofă pentru bărbați, adolescenți și copii (băieți și fete)
— Paltoane din stofă pentru femei și adolescente
— Pardesie din stofă pentru femei, adolescente și băieți
— Fuste din stofă pentru femei și adolescente
— Fulare țesute din lînă și tip lînă
— Baticuri și basmale țesute din lînă și tip lînă
— Șepci de iarnă din țesături de lînă și tip lînă
— Mănuși de piele căptușite cu tricot
— Cizme și ghete p.v.c. pentru femei

MULTE DIN ACESTE MĂRFURI SE VÎND ȘI CU PLATA ÎN RATE

flacăra actualitate

pe locul unde manifestanții au scandat „pace"

«Pace», cuvîntul care a constituit o fierbinte năzuință a cercurilor largi ale opiniei publice americane, iată-l, la orele semnării Acordului pentru încetarea războiului și restabilirea păcii în Vietnam, strălucind victorios, de la înălțimea unui bloc din Times Square, din New York, acolo unde de atîtea ori s-a făcut auzit, rostit cu hotărîre din piepturile a mii și mii de demonstranți.

VIETNAM: după semnarea acordului

Potrivit relatărilor agențiilor internaționale de presă, mecanismele create prin acordurile de la Paris în vederea instaurării păcii în Vietnam se pun în mișcare. Și-au început activitatea în Vietnamul de Sud Comisia internațională de control și supraveghere și Comisia mixtă militară cvadripartită, la Paris au avut loc primele întrevederi ale reprezentanților competenți ai celor două părți sud-vietnameze etc... În fotografie (de la stînga la dreapta): reprezentanții Ungariei (Ferenc Esztergalyos), Canadei (Michel Gauvin), Indoneziei (Imrad Idris) și Poloniei (Bogdan Wasilewski) în C.I.C.S. la o conferință de presă la Saigon.

PARIS: stînga polarizează atenția

După anunțarea oficială a datelor celor două tururi de scrutin ale alegerilor legislative: 4 și 11 martie, campania electorală din Franța a intrat într-o nouă fază, concretizată în intensificarea manifestărilor și luărilor de poziție ale diferitelor partide. În acest context, atenția observatorilor și a opiniei publice franceze se află în mod deosebit îndreptată spre partidele ce alcătuiesc alianța forțelor de stînga. Subliniind, în cadrul unei conferințe de presă, că apropiatele alegeri legislative constituie o etapă hotărîtoare în lupta pentru triumful programului guvernamental comun al forțelor de stînga, Georges Marchais, secretarul general al Partidului Comunist Francez, a menționat că, împlinind aspirațiile poporului, programul comun răspunde în același timp nevoilor dezvoltării economice, ținînd seama de independența națională și de cooperarea internațională. În fotografie: un aspect de la conferința de presă de la hotel Intercontinental din Paris, la care au luat parte (de la stînga la dreapta imaginii) Georges Marchais, secretar general al P.C.F., François Mitterand, primul secretar al Partidului socialist, și Robert Fabre, președintele Mișcării stîngii radical-socialiste.

münchen — 22 000 studenți demonstrează

«Cea mai mare demonstrație pe care a cunoscut-o Münchenul după cel de-al doilea război mondial» — astfel a fost caracterizată de presa vest-germană și corespondenții străini manifestația pe străzile orașului a celor aproximativ 22 000 studenți sosiți aici din întreaga Bavarie. Amploarea acestei demonstrații — se remarcă — reflectă gradul profund de nemulțumire pe care l-au stîrnit o serie de măsuri adoptate de ministerul bavarez al educației și care afectează timpul de studiu și alcătuirea în mod democratic a Senatului universitar etc.

grevă în triplă ipostază

Convulsiile economico-sociale din țările capitaliste dau loc deseori unor vehemente acțiuni revendicative. Zeci de mii, sute de mii și uneori milioane de muncitori, tehnicieni, funcționari și intelectuali ies în stradă pentru a protesta împotriva inechităților sociale și pentru a cere, în cadrul unor puternice demonstrații de masă, satisfacerea revendicărilor lor legitime. În asemenea împrejurări, instantaneele fotografice transmise de agențiile de presă redau sugestiv forfota vie a mulțimilor agitate.

Diversitatea formelor luptei de clasă oferă însă și alte imagini nu mai puțin sugestive, demonstrînd aceeași forță a mișcărilor revendicative. Este vorba de acele masive acțiuni greviste care reușesc să paralizeze întreaga activitate în domeniile pe care le afectează, obligîndu-i pe patroni să cedeze pînă la urmă în fața rezistenței celor ce muncesc.

Iată cîteva momente concludente, înregistrate zilele acestea de fotoreporteri:

LA PARIS. Pe o întreagă porțiune, Sena a fost blocată. Nu din pricina unor sloiuri de gheață și nici ca urmare a vreunui «carambol»... pe apă, ci pur și simplu pentru că personalul navigant a hotărît să declare grevă și să ceară salarii corespunzătoare pentru munca grea pe care o depune.

creangă în librăriile daneze

Titlurilor din literatura română traduse pînă în prezent în Danemarca li s-a adăugat recent încă unul: «Povești» de Ion Creangă. Versiunea daneză este datorată lui Erling Scholler, iar ilustrațiile, originale și sugestive, lui Sjef Nix. Volumul — însoțit de o prezentare a lui Creangă semnată de Alexandra Roceric — a văzut lumina tiparului la «Borgens Verlag» din Copenhaga — aceeași editură care cu cîțiva ani în urmă a pus la dispoziția cititorilor danezi romanul «Desculț» de Zaharia Stancu, în traducerea lui H. Georgjedde. Într-o scurtă notă pe ultima copertă, editura îl compară pe Ion Creangă cu marele scriitor danez H.S. Andersen și îl recomandă cu căldură cititorilor.

înfruntare între oțelari și poliție

Profund afectați de recentul «program de raționalizare» care le prejudiciază serios veniturile, aproape șapte mii de muncitori și tehnicieni englezi de la Shotton Steelworks și alte oțelării din Țara Galilor au venit la Londra pentru a-și exprima protestul viguros în fața clădirii Camerei Comunelor

Aici au fost opriți de cordoanele polițienești, masiv întărite. Imaginea redă un aspect al înfruntării dintre oțelari și polițiști.

AFRICA DE SUD: după modelul „beretelor verzi"

Imaginile de jos, reproduse din ziarul sud-african «Sunday Times» din Johannesburg, prezintă pe membrii unor brigăzi de comando — Skietkomandos — create recent de regimul rasist de la Pretoria și destinate luptei cu «rebelii», adică cu negrii care își revendică dreptul de a fi tratați ca oameni. Pregătite la «Danie Theron Krygskool» de lîngă Kimberley, aceste brigăzi sînt instruite după modelul «beretelor verzi» americane, ce au acționat împotriva forțelor patriotice în Vietnamul de Sud

LA ROMA. Din clipa cînd muncitorii de la transporturile publice au declanșat acțiunea lor revendicativă, ore în șir mii de autobuze au rămas încremenite în depouri. Pînă cînd, în urma unor tratative ce s-au soldat cu satisfacerea principalelor revendicări ale personalului, autobuzele au pornit din nou în cursele lor obișnuite.

LA BRUXELLES. Multe străzi din capitala belgiană erau pur și simplu pustii în zilele grevei muncitorilor de la rafinăriile de petrol. Întrucît negocierile purtate între reprezentanții sindicatelor și ai organizațiilor patronale nu au dus la o înțelegere, greva a blocat mii de autobuze și limuzine în garaje și parking-uri. Din lipsă de combustibil...

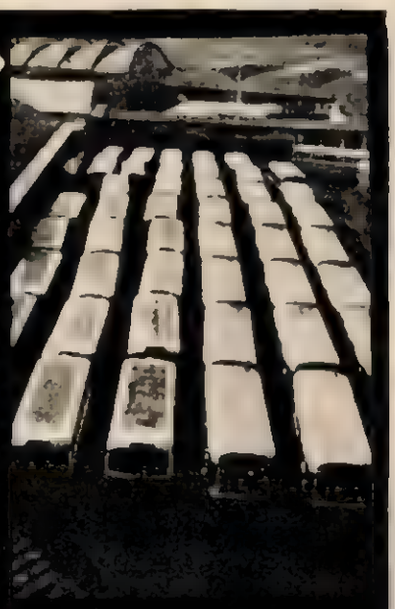

R.D. VIETNAM – la ora reconstrucției

Într-o atmosferă entuziastă, pe care și-a pus vizibil amprenta victoria obținută de poporul vietnamez prin semnarea Acordului privind încetarea războiului și restabilirea păcii, în orașele și satele Republicii Democrate Vietnam, pe întreg teritoriul țării se desfășoară o intensă muncă de înlăturare a urmărilor bombardamentelor, de reconstrucție. Iată-i, de pildă, în plină activitate pe lucrătorii uzinei electrice Pen Fu din Hanoi — decorată recent cu Ordinul Rezistenței clasa întîi pentru a fi asigurat fără întrerupere energie electrică — care refac rețeaua iluminatului public din capitala R.D. Vietnam (fotografia 1). În imaginea 2: un aspect de pe strada Quang Tung din Haifong, ai cărui locuitori depun o vie activitate pentru reconstrucția clădirilor distruse. În același timp, spre R.D. Vietnam au început să se îndrepte din diferite părți ale lumii ajutoare menite să contribuie la activitatea de refacere. Fotografia 3 îl înfățișează pe directorul depozitului Crucii Roșii din Bonn (R.F.G.) în fața unui prim transport de colete cu ajutoare destinate R.D. Vietnam.

flacăra actualitate

măști „antigaz" la porto marghera

O recentă ordonanță a Inspectoratului muncii din provincia Veneția dispune ca în toate cele 205 întreprinderi industriale din Porto Marghera muncitorii, în număr de 40 000, să poarte, în mod obligatoriu, măști individuale «antigaz» în timpul lucrului. Măsura, determinată de creșterea îngrijorătoare a procentului de poluare a aerului, a stîrnit o vie neliniște și puternice acțiuni de protest atît în rîndurile muncitorilor cît și în cele ale populației. Cu atît mai mult cu cît măsurile prevăzute în ordonanță sînt considerate simple paleative care nu contribuie în nici un caz la rezolvarea propriu-zisă a problemei atît de acute a poluării atmosferei. Situații similare sînt semnalate și în alte zone industriale, insistîndu-se mai ales asupra pericolului grav pe care-l reprezintă uriașele cantități de deșeuri chimice, nocive, care sînt aruncate zilnic în mare. (Numai întreprinderile Montedison otrăvesc apa mării, în fiecare zi, cu cîte 3 000 tone de bioxid de titaniu.)

În imaginea 1: unul din muncitorii din Porto Marghera lucrînd cu masca «antigaz». *În imaginea 2:* aspect de la o masivă demonstrație de stradă la Porto Marghera, organizată de sindicate pentru a impune luarea unor reale măsuri de protecție împotriva poluării aerului.

bobby seale — primar ?

Pentru prima dată în istoria de șase ani a organizației populației de culoare din S.U.A., «Panterele negre», un cunoscut lider al acesteia — Bobby Seale — candidează la o funcție oficială în S.U.A., și anume la postul de primar al orașului Oakland. După cum a afirmat, el speră să întrunească adeziunea a 90 la sută din cei 156 000 alegători înregistrați — dintre care 40 la sută sînt negri și 10 la sută chicano. Observatorii remarcă cu interes atitudinea favorabilă lui Seale din partea populației albe. Șeful poliției din Oakland, Charles Gain, își exprima dealtfel deschis admirația față de candidatul de culoare: «Nu știu dacă el va putea întruni toate voturile în aceste alegeri, dar el este capabil să ofere o bază politică care să poată duce la o schimbare»

un instantaneu cu... suspense

Totul se putea solda cu o tragedie. În timpul turnării unui film publicitar la Perth, în Australia, un tigru folosit ca «interpret patruped» și-a «ieșit» din rol și s-a repezit, pe neașteptate, asupra unui băiat în vîrstă de 14 ani, care urmărea fascinat filmarea. Din fericire, îmblînzitorul și unul dintre operatori au reușit să intervină prompt și să-l salveze pe băiat, care s-a ales astfel doar cu cîteva răni ușoare.

autostrada sub apă

Ploile torențiale ce s-au abătut în cursul ultimelor săptămîni asupra unor vaste regiuni din California au pricinuit dezastre, paralizînd traficul pe numeroase șosele și autostrăzi.

În această imagine, transmisă de agențiile fotografice, este cuprinsă o porțiune a autostrăzii 101 — una dintre cele mai solicitate căi rutiere din California — acoperită literalmente de apă în zona Corte Madera. În aceeași zonă, tăvălugul apelor a distrus terenuri cultivate pe mii de hectare, provocînd pagube însemnate.

valizele misterioase

De trei luni, poliția din Roma urmărea două valize. Două valize misterioase depuse într-unul din seifurile metalice de bagaje din gara Termini, nu se știa de cine și nu se știa de ce. Un «post fix» funcționa silențios de la 20 octombrie, în așteptarea celui care se va prezenta să ridice valizele. Existau unele bănuieli că ar fi vorba de o acțiune a traficanților de stupefiante. Dar în ciuda așteptărilor poliției nimeni nu s-a apropiat de seiful în cauză, ceea ce a dus la concluzia că «marfa» a fost părăsită de traficanții avertizați prin legăturile lor.

Atunci s-a hotărît deschiderea seifului. Rezultatul? Cea mai mare captură de stupefiante efectuată în ultimii ani în Italia: 57 kilograme de haşiş, în valoare de peste 100 de milioane lire italiene. În imagine, agenții poliției făcînd «inventarul» celor două valize părăsite.

„o femeie după măsură"

La «Berliner Metropol-Theater» din capitala R.D. Germane a avut loc de curînd premiera unui original musical intitulat «Eine Frau nach Mass» (O femeie după măsură). Compozitorul Siegfried Schaefer a realizat musicalul după o piesă a lui Nils Werner. Locul acțiunii: viitorul. Dragostea unei tinere cercetătoare pentru colegul ei de laborator este amenințată de apariția unei «femei după măsură», adusă la... viață în urma unor experiențe științifice, pe cale de laborator. În imagine, o scenă din spectacolul care se bucură de o bună primire din partea publicului.

panică la las vegas

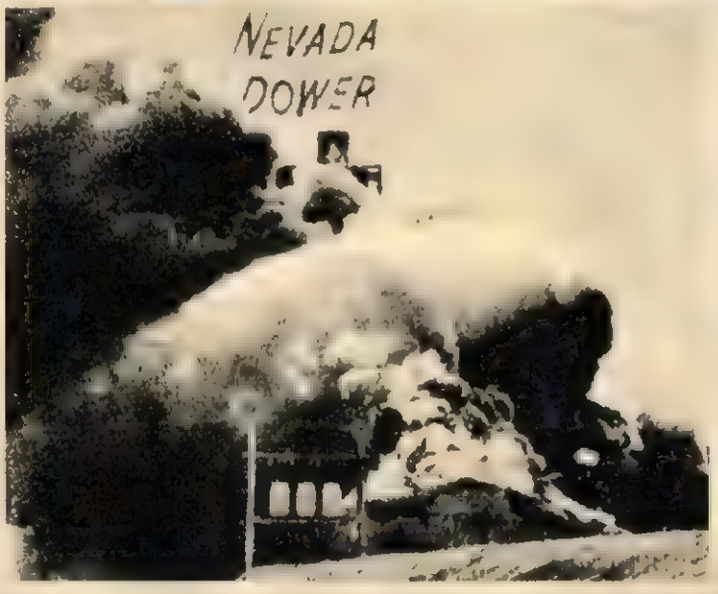

O puternică explozie urmată de o tromba uriașă de flăcări și fum a zguduit din temelii orașul cazinourilor — Las Vegas. Cuprinși de panică, amatorii pătimași ai jocurilor de noroc, turiștii și membrii personalului hotelier au ieșit în stradă crezînd, inițial, că este vorba de o mișcare seismică.

Curînd s-a aflat că incendiul uriaș a izbucnit la uzina electrică a orașului și nu a putut fi localizat cu mijloacele locale. Nu se cunoaște încă exact numărul victimelor — morți, răniți sau dispăruți.

cronica de trei secunde

în timp ce erupe vulcanul

Trebuia să ne așteptăm și la asta. Prea reci la minune, noi ne țineam deștepți și aveam de mult convingerea că serenadele au fost, sînt și vor fi inutile. Un pesimism larvar ne ținea departe de adevăr. Și adevărul e că dacă toate serenadele sînt inutile, unele serenade au un rezultat fericit. Trebuie să ne obișnuim cu ideea că totul nu exclude unicul, iar unicul poate să nu aibă nici o legătură cu totul.

Toți oamenii sînt muritori.
Socrate este om.
Socrate este nemuritor.
De ce nu?
Toți bărbații trăiesc fericiți cu nevestele lor.
Leslie Smith este bărbat.
Leslie Smith are o nevastă, Roberta.
Leslie Smith s-a certat cu nevasta sa, Roberta.
Nici un bărbat nu mai crede în serenade.
Leslie Smith este bărbat.
Leslie Smith crede în serenade.
Nici un bărbat nu mai cîntă, noaptea, sub balconul casei sale: «Te iubesc».
Leslie Smith este bărbat.
Leslie Smith a cîntat sub balconul casei sale, noaptea: «Roberta, te iubesc».
Nici o femeie nu mai ascultă serenadele soțului ei.
Roberta Smith e femeie.
Roberta Smith a ascultat serenada soțului ei.
Toți vecinii așteaptă cu înfrigurare să fie deranjați noaptea, din somn.
Leslie Smith avea vecini.

Vecinii l-au deferit justiției pentru scandal nocturn.
Nici o femeie nu-și iartă în două zile bărbatul cu care s-a certat.
Roberta Smith e femeie.
Roberta Smith și-a iertat bărbatul în două zile.
Toți oamenii sînt judecători.
Unii judecători sînt oameni.
Tribunalul l-a achitat pe Leslie Smith.
Nu toate serenadele sînt scandal nocturn.
Nu toate scandalurile nocturne sînt serenade.
Toți bărbații zic că-s nefericiți.
Leslie Smith e bărbat.
Leslie Smith zice că e fericit

Trebuia să ne așteptăm și la asta — ergo cogito: există nenorociri și mai mari, să bombardăm deci vulcanii — quod erat demonstrandum, ergo sum.

Radu COSAȘU

agendă

Între 31 ianuarie și 17 februarie, secretarul general al O.N.U. KURT WALDHEIM întreprinde un amplu turneu în mai multe țări ale Asiei — India, Bangladesh, Thailanda și Japonia. Cu acest prilej, secretarul general al O.N.U. discută cu exponenții țărilor respective în legătură cu aplicarea unor programe O.N.U. Înainte de a începe turneul său, Kurt Waldheim a făcut un scurt popas la Londra.

În cadrul alegerilor prezidențiale din Senegal, LEOPOLD SEDAR SENGHOR, care în urma hotărîrii Uniunii progresiste senegaleze (partidul de guvernămînt) a fost unicul candidat la postul de șef al statului, a fost reales președinte al acestei țări pentru o perioadă de încă cinci ani. Cu prilejul alegerilor generale, care au avut de asemeni loc, au fost declarați aleși un număr de 100 deputați.

«Mă voi căsători cu un militant pentru pace», a declarat recent JANE FONDA, după divorțul ei de regizorul francez Roger Vadim. Zilele acestea, la Los Angeles, în prezența lui Henry Fonda și a unui cerc restrins de prieteni, a avut loc ceremonia neformală, agrementată cu dansuri vietnameze și cîntece irlandeze, a căsătoriei dintre celebra actriță americană și militantul pacifist Tom Hayden.

În cercurile politice vest-europene este viu comentată vizita ministrului de externe spaniol LOPEZ BRAVO la Vatican. Se exprimă părerea că scopurile acestei misiuni cu caracter special ar fi, pe de o parte, încercarea de a reduce tensiunea existentă în prezent între stat și biserică în Spania, iar pe de altă parte, găsirea unei căi de compromis în vederea reconsiderării atît de controversatului Concordat din 1953

DOMENICO MODUGNO, cîntărețul italian atît de popular în rîndurile iubitorilor de muzică ușoară, a acceptat să interpreteze rolul lui Mackie Messer din «Opera de trei parale» a lui Brecht. El îl va înlocui în acest rol pe actorul Gianni Santuoccio, care a devenit indisponibil datorită unei afecțiuni cardiace. Se pare că «premiera cu Modugno» va avea loc la jumătatea lunii februarie la «Piccolo Teatro» din Milano.

ALEXANDER ONASSIS, în vîrstă de 24 ani, unicul fiu al celebrului miliardar grec Aristotel Onassis, a murit în urma unui accident de avion. Puțin după decolarea de pe aeroportul din Atena, avionul bimotor «Piaggio» s-a precipitat pe neașteptate spre sol, nemaiputînd fi redresat. Au fost dezmințite știrile după care avionul ar fi fost pilotat de fiul armatorului.

cronica satirică

de Teodor MAZILU

a bate pe umăr...

Sînt oameni, foarte puțini, ce e drept, înzestrați cu puterea magică de a bate pe umăr. Ei bat protector pe umăr atît vecinii, colegii de birou, clasicii literaturii universale cît și legile implacabile ale științei. Chiar și față de tainele încă nedezlegate ale naturii au un aer protector...

Nu o dată am văzut cum Shakespeare era bătut protector pe umăr, ca și cum fără această prietenească bătaie pe umăr bietul englez s-ar fi prăbușit în anonimat.

— Nu e chiar așa rău Shakespeare cum se spune..

Einstein a fost și el încurajat să nu se lase bătut, s-o țină morțiș înainte, că pînă la urmă...

— O fi ceva și cu teoria relativității, că prea se vorbește mult de ea...

Am văzut cu ochii mei cum a fost bătut voinicește pe umăr și principiul lui Arhimede.

— Eu cred că grecul are dreptate. Am avut și eu aceeași impresie

El chiar crede că fără această bătaie pe umăr principiul lui Arhimede s-ar fi infirmat.

Dar desigur că individul bate pe umăr în primul rînd contemporanii, colegii de birou, vecinii de bloc, prietenii. El e un fel de arbitru care omologhează atît recordurile cît și căsătoriile, succesele prietenilor.

Dă-i înainte. Merge!

Am citit... Mi-a plăcut. Dă-i bătaie!...

Și-ți dă un ghiont menit să te arunce în prăpastia progresului. Te bucură încontinuu, dornic ca tu să obții noi și noi succese

— Așa. Nu te lăsa.

Dacă obții un succes cu consecințe materiale, protectorul binevoitor îți cere energic partea lui

— Fă și tu cinste. Eu am crezut în steaua ta...

Interesant e cum și-a luat el rolul acesta de protector, rolul măreț de a se simți egal principiului lui Arhimede și, în general, cu tot ce-i cade în mînă. El crede că dacă bate protector pe umăr și-a făcut datoria, a devenit egalul tuturor titanilor, tuturor legilor naturii și altceva n-are de făcut

De aceea cred că a sosit timpul să fie și el bătut pe umăr. Nu de Arhimede, bineînțeles, ci de cineva din preajma lui.

Mă băiete, vezi-ți mă de treaba ta... Mă băiete, mă...

umor

de M. OPROIU

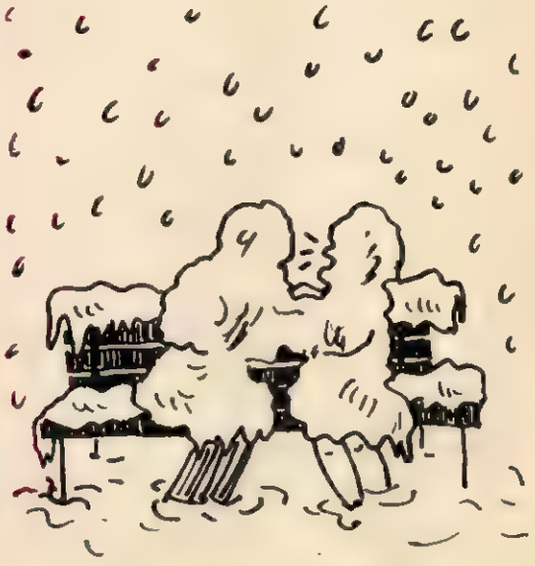

— Ești sigură că nu-ți plac filmele?

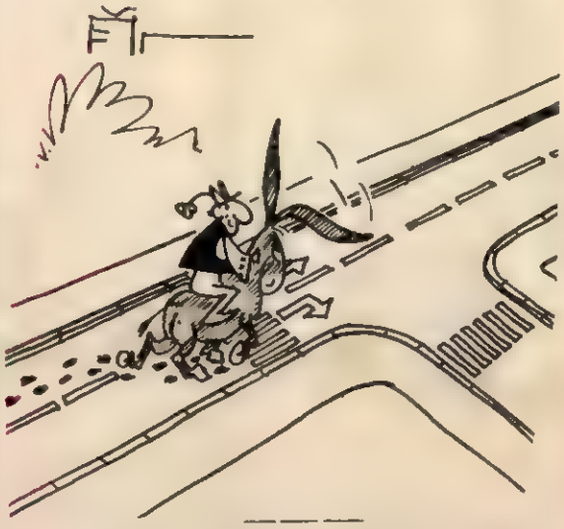

DE PESTE HOTARE

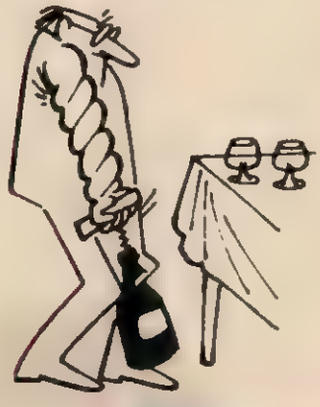

DESPRE CARTE

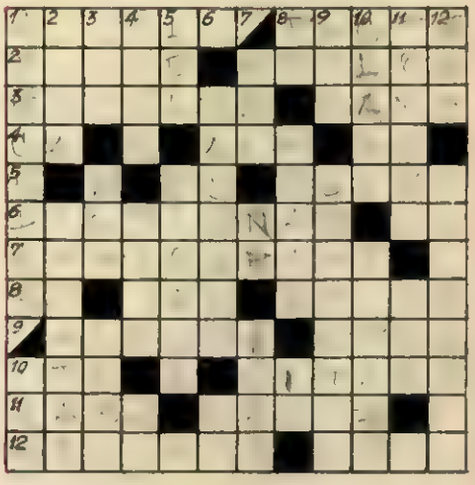

ORIZONTAL: 1) Oameni cu carte — Tratate. 2) A lega o carte — Cuvînt înainte. 3) Face cărțile — «Mai multe cuvinte» din opera lui Ion Neculce. 4) Primele la carte! — Localitate în S.U.A. — Trecute în sumar! 5) Zece! — Cîini de vînătoare. 6) Cartea cu... cuvinte (nu-i pleonasm!) — Cuvînt introductiv. 7) Ne oferă cărți... gata citite. 8) Cursive! — Accesoriu la o tablă — Scoase pe piață. 9) Exclamație din baladele haiducești. — Se face după catalog. 10) Veșnic în încurcătură — Motourile, de exemplu. 11) Verbul povestitorului — Stare de frenezie. 12) Carte la figurat — Poem.

VERTICAL: 1) Carte de căpătîi — «Un om între oameni». 2) Un fel de brînză bună — Alt om cu carte. 3) Culme — Un capitol dramatic — Zei ai casei la romani. 4) Fost-au cită frunză și iarbă... — Se lovesc în... nume (fem.) — Nu duci lipsă. 5) Poet român contemporan — «Dacă ai carte, ai parte». 6) Erou al lui Labiș din ciclul sadovenian (Cozma) — Cadet! 7) Galben la față — Nota redacției — În acest loc (olt.). 8) Pere! — Filă de carte — tele! 9) Haos (reg.) — Scriitor din cronici. 10) Una dintre fiicele școlii — A scoate o carte. 11) Cărți, cărți, cărți... — O serie. 12) Aproape egal! — Și încă un om cu carte.

Toma MICHINICI

Dicționar: ALF, LARI, AOS.

Dezlegarea jocului VÎNT apărut în numărul trecut

ORIZONTAL: 1) BOARE — TAIFUN. 2) RAFALA — CLIMA. 3) IRIS — NACELE. 4) ZEFIR — VERI — O. 5) A — INUTIL — PAR. 6) N — ALIZEE — EI. 7) PAS — ALERGARE. 8) AVINTA — AIT — N. 9) SAMOA — N — PRET. 10) A — UR — VENTILA. 11) RENOVARE — DAR. 12) IE — CRIVAT — NE.

CARTE

● **Ore de dimineață** e titlul unui bun roman al publicistului, poetului și prozatorului Platon Pardău. O proză de acută actualitate, de majoră dezbatere etică și ideologică, bine și antrenant condusă (Editura Cartea românească).

● Semnalăm apariția cărții de **Poezii și poeme** de Petőfi Sandor în colecția Biblioteca pentru toți. Traducerea poartă girul lui Eugen Jebeleanu. Prefață de Aurel Martin (Editura Minerva).

● În seria «Studii și documente» a apărut **Corespondență** de C. Dobrogeanu-Gherea. Ediție, studiu introductiv și note de Ion Ardeleanu și Nicolae Sorin (Editura Minerva).

Dintre ultimele apariții la Editura științifică, semnalăm:

● Sumarul volumului V din seria celor XV volume ale colecției Sociologia militans cuprinde studii de **Sociologie geografică.**

● **Analiză și interpretare** (orientări în critica literară contemporană). Semnatarul studiului liminar, Silvian Iosifescu, definește rostul acestei culegeri, spunînd: «Culegerea de față își propune să înfățișeze cîteva dintre principalele metode moderne de analiză, cu afinități lingvistice, psihologice sau direct matematice».

● Sub coordonarea dr. Ilie Rădulescu, lucrarea **Dinamica structurii de clasă în etapa construirii societății socialiste multilateral dezvoltate** prin studiile cuprinse în paginile ei face o clară monografie a problematicii anunțate.

● **Fundamentarea completă a procesului decizional economic** de Gheorghe Boldur. Întocmită laborios, cartea aduce date utile și la zi în problema luării deciziilor.

CINEMA

Robert Mitchum

● **Drumul spre Vest.** Andrew V. McLaglen, reprezentant al noului val westernist, reface un drum de mult intrat în mitologia cinematografului. Interpreți—Kirk Douglas, Richard Widmark, Robert Mitchum, Lola Allbright. Imaginea—William H.Clothier.

● **Maria Stuart.** Două vedete ale istoriei (Elisabeta — regina Angliei, Maria Stuart—regina Scoției), două vedete ale ecranului contemporan —Glenda Jackson și Vanessa Redgrave, într-un film de Charles Jarrott, specialist în descifrarea meandrelor sentimentale ale istoriei. Scenariul — John Hals. Imaginea—Cristopher Challis. Muzica—John Barry.

● **Grozavul dintr-a V-a B.** Se dovedește încă o dată că a face filme pentru copii este o meserie grea. Producție a studioului «Maxim Gorki». Regia,Ilia Frez. În distribuție—Andrei Voinovski, Roza Aghișeva, T. Pelșer.

● **Călătorie pentru un șurlș.** Cu autostopul de la Cracovia pe țărmul Mării Baltice. Mai puțin film, mai mult itinerar turistic. Regia—Stanislaw Jedryka. Imaginea—Stanislaw Loth (operator de mare clasă). Interpreți—Henryk Golebiowski, Filip Lobodzinski, Alina Janowski, Lidia Korsak, Jan Makulski.

● Nu pierdeți aceste scurt-metraje: **Ritmuri românești, România, țara mea, Bizanț după Bizanț, Pădurea scufundată.**

fa

memento

Traian STOICA (carte) ● Cornel BOZBICI (plastică)
Magda MIHĂILESCU (cinema) ● Vlad MUȘATESCU (disc)
Sanda FAUR (teatru) ● E. DASCĂLU (muzică și televiziune)

PLASTICĂ

● **Constantin Mihalcea** (n 1903) este un pictor cu o îndelungată activitate expozițională. Elev al lui Camil Ressu, el practică și azi acea manieră postimpresionistă la modă în pictura românească în deceniile trei și patru. Desenul participă activ la construcția formelor alături de cromatica sonoră, propunînd privitorului o imagine în care realitatea este descrisă fără echivoc (Galeriile «Simeza»).

● **Mircea Dumitrescu** este la a 8-a expoziție personală. Pornind de la farmecul realității, pictorul abdică de la normele imitației, acordînd culorii funcția ei de comunicare a unei impresii vizuale. Cu abilitatea unui alchimist, el așterne pe pînză o multitudine de tonuri, le suprapune, le obligă să coexiste. Imaginea se constituie feeric din acest context cromatic, promovind un climat vizual plin de lirism (Galeriile «Simeza»).

● **Dimitrie Voicu** este o apariție insolită, azi cînd invazia volumelor sculpturale bîntuie ceramica Preocuparea artistului nu se îndreaptă spre extinderea repertoriului de forme, o spre adîncirea meșteșugului, prin aplicarea unor procedee de tehnologie ceramică îndelung experimentate. Obiectele de ceramică neagră pe care le expune D. Voicu își implinesc farmecul în echilibru și sobrietate (Galeria «Galateea»).

● **Codex aureus,** celebrul manuscris lucrat în atelierele scribilor și miniaturiștilor din școala palatină, vechi de mai bine de o mie de ani, a avut un destin aventuros. Fragmentat în două, el a ajuns pînă la urmă, o parte în biblioteca Vaticanului și o altă parte la Alba Iulia. Codicele impresionează prin miniaturile multicolore, chenarele ornamentate și literele de o rară frumusețe. Manuscrisul de la Alba Iulia, cu întreg tezaurul iconografic, este prezentat în volumul apărut la Editura «Meridiane».

MUZICĂ

● Dirijorul francez **Roberto Benzi** (a cărui faimă de copil-minune n-a fost dezmințită de anii maturității), din nou printre noi. La pupitrul Filarmonicii, va interpreta: «Variațiuni pe o temă de Schumann» de Brahms; «Trei nocturne» de Debussy (cu grupul feminin coral) și «Mathis, pictorul» de Paul Hindemith (9 și 10 februarie, Ateneu).

● În ciclul «Concert de concerte» susținut de pianistul **Valentin Gheorghiu:** Concertul pentru două piane de Bach (Do minor); Concertul nr. 1 de Mendelssohn-Bartholdy și Concertul pentru pian de Paul Constantinescu. Dirijează **Nicolae Boboc.** Își dă concursul pianistul **Dan Grigore** (13 februarie, Ateneu).

● Tot **Nicolae Boboc** conduce și următorul «săptămînal» al Filarmonicii: Șapte cîntece din «Ulița noastră» de Paul Constantinescu (solist, basul **Gh. Crăsnaru**); Concertul pentru pian nr. 3 (mai rar cîntat) de Rahmaninov (solist, **Sequiera Costa** din Portugalia); În primă audiție—Simfonia a II-a de Sibelius (16 și 17 februarie, Ateneu).

O serie de Concerte pentru clavecin și orchestră de J.S.Bach (solist, **Colin Tilney** din Anglia) în studioul din strada Nuferilor, precum urmează:

● La 12 februarie, concertele nr. 3 și nr. 4 Dirijor, **Ludovic Baci.** Mai ascultăm Suita simfonică «Prin Munții Apusenii» de Marțian Negrea.

● La 14 februarie, concertele nr. 2 și nr. 7 precum și Simfonia «Oxford» de Haydn. Dirijor, **Liviu Ionescu.**

● La 16 februarie, concertele nr. 1 și nr. 5. În program și: Uvertura «Coriolan» de Beethoven și Simfonia concertantă pentru două piane de Dinu Lipatti (soliști, **Sofia Cosma** și **Cornel Gheorghiu**). Dirijează **Carol Litvin.**

● Concertul săptămînal al Orchestrei simfonice a RTV, dirijat de **Emil Simon,** cuprinde creații inspirate din lumea copiilor: Basmul simfonic «Petrică și lupul» de Serghei Prokofiev—povestitor, **Silviu Stănculescu;** Suita pentru cor de copii (dirijor, **Elena Vicică**), suflători și percuție de Liviu Godeanu; Suita«Colțul copiilor» de Debussy; Ciclul de lieduri «Camera copiilor» de Musorgski. Solistă, **Eugenia Moldoveanu** (15 februarie, str. Nuferilor).

● În aceeași sală, la 13 februarie, concert-dezbatere pe marginea a două lucrări contemporane originale: «Cvintet pentru suflători de alamă» de Tudor Ciortea și «Concentric» de Octavian Nemescu.

● Recital de vioară **Varujan Cozighian** (la pian, **Florina Cozighian**): Tartini, J.S.Bach, Debussy, Chausson, Constantin Silvestri (14 februarie, Sala mică a palatului).

TEATRU

● **O, Memphis!** (Teatrul «C. Nottara»). Spectacol «coupé», alăturînd piesele americane într-un act «T.V.» de Jean-Claude Van Itallie și «Bessie Smith» de Edward Albee, sub un titlu care vrea să precizeze nu numai locul geografic în care se petrec ambele acțiuni ci să sugereze și atmosfera, atitudinea comună — să-i zicem protestatară — a celor două texte. Din păcate, textele — mai ales «T.V.» — sînt firave, cu personaje abia schițate. Spectacolul regizorului Emil Mandric salvează tot ce se putea salva, beneficiind, în această, și de colaborarea bună cu actorii Melania Cîrje, Alex. Repan, Anda Caropol, Sandu Ticlaru, Ioana Manolescu, Emil Hossu și alții. Scenografia: arh. Teodora Dinulescu.

● **Premiera** de John Cromwell (Teatrul Mic): spectacolul de excepție scos în stagiunea trecută(pe scena mică a Ateneului), sub egida A.T.M., dar viețuind atît de puțin, reluat de astă dată la Teatrul Mic, într-un ciclu de spectacole de ora 17. Din nou deci, recitalul de virtuozicate actoricească al Olgăi Tudorache, secondată admirabil de Ica Matache, în regia lui Laurențiu Azimioară și scenografia Domei Levința.

● Turnee peste hotare: **Snoave cu măști** — spectacolul mult călătorit al Teatrului «Ion Creangă», din nou în turneu — de astă dată cu textul snoavelor rostit în limba lui Voltaire! **Aligru și Ninigra** — creat de păpușarii de la Țăndărică — a trecut Oceanul, urmînd să dea reprezentații, de-a lungul unei luni, în orașe din Canada și S.U.A.

DISC

● Cele patru sonate pentru pian — creații durabile și impresionante ale unuia dintre părinții muzicii, Joseph Haydn—reușesc să înfățișeze iubitorilor clasicilor patru trepte, distincte și ascendente, din opera instrumentală a marelui compozitor. Interpretă ideală a partiturilor clasice, pianista **Maria Fotino** ne demonstrează, în înregistrarea oferită de «Electrecord», remarcabile calități (ECE–0740/ST–ECE–0741).

● **Ion Copil**—violonist de excepție—ne prilejuiește audierea a douăsprezece piese folclorice ardelenești de rară și originală frumusețe, dintre care: «Mănînțăl din Socodor», «P-alungu de la Chișineu-Criș», «Pe picior de la Semlac», «Fecioresc de la Nădab», «La toată lumea-i cîntă cucu» (EPD–1 309).

● Deoarece se evită recomandarea lor, barem prin cîteva rînduri, nu-i putem considera pe «Shirley and Johnny» decît ca pe niște iluștri necunoscuți din marea lume a soliștilor de muzică ușoară. Cine sînt și ce vor ei, rămîne să aflăm prin mijloace proprii. Nu-i suficient să ascultăm în tovărășia unor orchestre cu nume franco-anglo-saxone. Ca o culme, nici o piesă nu poartă numele compozitorilor. Trăim în plin folclor (britanic)?... (EDE–0618)

TV

ÎN ACTUALITATE. Subtitlul, plin de semnificație, al **Telejurnalului:** «Cincinalul înainte de termen — cauză a întregului popor» (zilnic, ora 19.30) ● **Melodia săptămînii:** «Frumușeții tale» de George Grigoriu, versuri de Angel Grigoriu, Romeo Iorgulescu (zilnic, ora 20.00)

REPORTAJ. «Drum critic» — un reportaj la I.C.F.-Buzău (duminică, ora 20.15) ● **Anchetă TV** — «Sistematizarea orașelor» (luni, ora 20.05) ● Ciclul **Bucureștiul necunoscut** (miercuri, ora 21.30, pr. 2).

ECONOMICE. **Teleconferință de presă:** Necesitatea diversificării serviciilor oferite populației (vineri, ora 18.50) ● Procesul milimetrilor (sîmbătă, ora 20.05).

DEZBATERI. Volumul de studii de estetică «Ce se va întîmpla mîine?» de Gheorghe Achiței în dezbaterea emisiunii **Cărți și idei** (vineri, ora 22.30).

ȘTIINȚĂ. Primele imagini filmate ale evoluției unei celule canceroase, unul dintre subiectele interesante ale emisiunii **Panoramic științific** (marți, ora 18.40).

LITERATURĂ. «Nu mărturisa publicul ci— pur și simplu—cititorul» tema emisiunii **Revista literară TV,** realizată de Adrian Păunescu (luni, ora 21.30) ● Ion Agîrbiceanu —investigațiile **Bibliotecii pentru toți** în viața și opera scriitorului transilvan (joi, ora 21.45, pr. 2) ● O emisiune de versuri dedicată ceferiștilor și petroliștilor (vineri, ora 20.05).

TEATRU. Televersiunea piesei «Sfîntul» de Eugen Barbu într-o distribuție bună: Mihai Fotino, Marga Barbu, Rodica Tapalagă, Nicolae Brancomir și alții (marți, ora 20.05).

FILM. «Se mai aude nechezatul cailor» — un film polonez în premieră pe țară (duminică, ora 20.35) ● Ciclul Jean Gabin la **Telecinematecă:** «Vîrsta ingrată» cu Fernandel și Marie Dubois (miercuri, ora 20.30) ● Două filme românești: «Frații» (vineri, ora 20.45) și «Vremea zăpezilor» (sîmbătă, ora 17.55, pr. 2).

SERIALUL. Un nou roman foileton — «Piatra lunii», după romanul unui scriitor — ați ghicit — englez, Wilkie Collins, precursor al romanului polițist (luni, ora 20.45).

MUZICĂ. Franz Liszt — **Omul și muzica lui** (duminică, ora 11.10) ● Clujul și teatrul liric (marți, ora 22.30) ● Muzica și scena — un nou ciclu de istoriografie muzicală (miercuri, ora 22.40)

FOLCLOR. **Vetre folclorice** — Băbeni Vîlcii (duminică, ora 19.00) ● **Barzi și rapsozi:** Mihai Lăcătiș din Cîmpulungul Moldovenesc (joi, ora 19.10).

VARIETĂȚI. **Steaua fără nume** — muzică ușoară (joi, ora 21.15) ● Cuplul Nicu Constantin – Alexandru Lulescu și invitații lor: Vasilica Tastaman, Dem Savu, Angela Similea, Aurel Giurumia și Fărîmiță Lambru într-un program vesel (sîmbătă, ora 21.50).

SPORT. Europenele de patinaj artistic de la Köln se încheie, tradițional, cu demonstrația laureaților (duminică, ora 16.00 și 22.10).

ÎN CURÎND, «TOP MUZICAL FLACĂRA»

Revista noastră va găzdui în curînd o nouă rubrică alcătuită în exclusivitate din preferințele cititorilor — «TOP MUZICAL FLACĂRA». Topul va constitui o ilustrare ierarhizată săptămînal a primelor zece melodii românești de muzică ușoară, pop și folk difuzate prin rețelele noastre de radio, televiziune, spectacole. Așteptăm deci scrisorile d-voastră, cu mențiunea pentru «Top muzical Flacăra», însoțite obligatoriu de talonul anexat.

PRONO

Pronosticul cronicarului sportiv EFTIMIE IONESCU la concursul Pronosport— etapa din 11 februarie 1973

I. Atalanta–Milan	x,2
II. Fiorentina–Verona	1
III. Inter–Sampdoria	1
IV. Juventus–Lazio	1,x
V. Lanerossi–Napoli	1
VI. Palermo–Cagliari	x,1
VII. Roma–Bologna	1
VIII. Ternana–Torino	x,1
IX. Arezzo–Varese	1
X. Ascoli–Catanzaro	x
XI. Brescia–Catania	1,x,2
XII. Como–Perugia	1
XIII. Genoa–Cesena	x

COPERTA NOASTRĂ

O nouă stea pe scena Operei Române, în rolul principal din «Lacul lebedelor», CRISTINA SARU.

Fotografie de S. STEINER

PREȚUL REVISTEI: 3 LEI

41 505

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Scînteii 1, Sectorul 1 Căsuța poștală 41 12. Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744 TIPARUL executat la Combinatul poligrafic «Casa Scînteii».

Redactor șef: ADRIAN PĂUNESCU

flacăra album

O reîntîlnire mult așteptată: marea actriță ANNIE GIRARDOT în filmul „Fata străină", anunțat pentru 1973.

flacăra

• „FLACĂRA“ LA DISPOZIȚIA DUMNEAVOASTRĂ

• STAREA COMERȚULUI

• TRAFICANȚII DE ICOANE

• „INVIT“ – PRIMUL COPIL „CREAT“ ÎN EPRUBETĂ

• TINERII ȘI MUZICA LOR

• ULTIMUL INTERVIU CU GEORGE CĂLINESCU

• MODA – ÎN CRIZĂ ?

flacăra la dispoziția dumneavoastră

În aceste două pagini și, uneori, cînd va fi cazul, și în spațiul altor pagini, înțelegem să dăm cuvîntul cititorilor noștri, pentru a-și spune punctele de vedere, pentru a-și mărturisi necazurile și bucuriile, pentru a cere drepturile lor, pentru a primi drepturile lor, pentru a-și manifesta gîndirea și pentru a-și citi viața, scrisă de ei înșiși. Nu vom putea face mai mult decît limita puterilor noastre și nu vom înțelege mai mult decît înțelegem. Nu vom încerca să rezolvăm totul, pentru că știm că pe această cale nu se rezolvă nimic. Vom sluji omul concret din România socialistă a timpului nostru, vom încuraja ideile noi, pe care partidul le care constructorilor acestei lumi noi și vom intra în conflict cu ceea ce este vechi și vrea să ne țină în loc. Rubrica aceasta, cu care se deschide noua formă a revistei «Flacăra», se dorește acel «mijloc de transport în comun» a ideilor, a problemelor, a necazurilor și a rezolvărilor, a sentimentelor celor ce ni se vor adresa. Cititorii trebuie să înțeleagă, de la început, că noi nu sîntem obligați să găzduim toate scrisorile pe care le primim, ci să facem o selecție riguroasă, acordînd prioritățile din punctul de vedere al importanței, al gravității și al urgenței problemelor ce ni se vor pune. Avertizîndu-vă, dintru început, că noi sîntem gazda iar dv. oaspeții acestor pagini și, că deci — acceptînd, de bunăvoie, datoriile de gazdă, cerem respectarea de către dv. a datoriilor de oaspeți, — vă invităm, stimați cititori, în paginile revistei «Flacăra».

Adrian PĂUNESCU

O CERERE DE REABILITARE MORALĂ

Susțin în fața dv., stimați cititori, cererea de reabilitare a corespondentei noastre din Cluj D.C. Dealtfel, după ce o să citiți scrisoarea, veți înțelege că o asemenea cerere e de nerespins. Deși această femeie și-a dat numele, parcă n-am avut curajul să-l fac public, încît inițialele sînt inițiativa mea. Dacă D.C. va considera necesar, îi voi da în vileag numele, într-un număr viitor.

Mă numesc D.C., sînt profesoară de limba rusă și studentă în ultimul an la germană-română. Pînă nu demult am fost traducătoare de rusă și germană la Institutul agronomic din Cluj. Sînt căsătorită de 13 ani, am o fetiță D.M., elevă în clasa a VI-a la Liceul nr. 15 din Cluj. Am fost întotdeauna un am harnic, sîrguincios, conștiincios, studios dar foarte laș. De la acest defect de caracter mi se trage tot necazul. Doresc să vă povestesc totul așa cum s-a petrecut. La locul meu de muncă am fost sîrguincioasă, corectă dar poate prea rezervată. Aceasta nu se datorează «infumurării», «trufiei» sau «purtării nasului în vînt», ci unei timidități excesive și urmăririi unor complexe fizice pe care le am și pe care le-am expus și medicului meu psihiatru, dr. conf. Sîrbu, șefa clinicii de neuropsihiatrie din Cluj.

Iar atunci cînd unul din colegii mei a început să nutrească sentimente mai adînci față de mine, cînd l-am văzut cît suferă din această cauză, n-am avut atîta curaj să-i răspund așa cum era omenește necesar, pentru că lașitatea din mine m-a reținut. Mi-a fost frică de soțul meu (care este un om dur), de urmările posibile, de un divorț, de frica de-a fi aruncată în stradă în acest oraș unde n-am părinți și nici rude. Totodată mi-a fost frică de colegele mele care în repetate rînduri m-au amenințat să am grijă ce fac că ele vor ști cum să-mi distrugă familia și pe mine. Iar atunci cînd totuși am început să mă apropii de acest om, colegele au început campania de defăimare și distrugere. M-au învinuit de cele mai josnice trăsături de caracter. Nervii îmi sînt la limită, nu-mi rămîne decît să mă sinucid!

Dar vă rog în numele ultimului articol al d-voastră despre «Om de omenie» încercați să veniți și în ajutorul meu și salvați-mi viața. Am crescut și am învățat în condițiile Republicii socialiste, am fost pionier, U.T.C.-istă, acum cîteva luni mi-am exprimat dorința de a intra în partid. Am muncit întotdeauna cu dăruire, nu m-am plîns niciodată de greutăți.

Sînt o soție devotată, poate prea devotată, o mamă bună. Tot ce s-a scornit și s-a zvonit nu este adevărat și aș dori să se cerceteze de la cine au pornit toate. De aceea vă rog să-mi oferiți o șansă cît de mică de a supraviețui. Doresc din tot sufletul să dovedesc oamenilor, țării care mi-a dat puține și posibilitate să studiez, familiei mele, copilului meu că și eu sînt un om al zilelor noastre și că și eu pot fi «om de omenie». Doresc să mă vindec de lașitate prin luptă zilnică de reabilitare în ochii oamenilor... Or sinuciderea ar fi încununarea supremei lașități, fuga de răspundere, confirmarea acuzațiilor aduse. Doresc ca din omenie să mi se acorde această șansă. Mi-e dragă țara mea, orașul în care trăiesc, munca mea, familia mea și doresc să trăiesc ca s-o dovedesc.

Vă rog, tovarășe Păunescu, să încercați să mă ajutați și veți dovedi încă o dată ce am de omenie sînteți. Vă asigur că n-o să vă fie niciodată rușine de faptul că m-ați salvat și vă voi rămîne datoare o viață întreagă. Zilele trecute am citit în presă că nu există oameni irecuperabili pentru societate. Faceți d-voastră această dovadă și nu o să regretați!

D.C

DREPTUL LA RĂSPLATĂ

De ce este obligat un inginer, autor al unei invenții de o largă audiență și aplicare, să ajungă la tribunal, în loc de a fi lăsat să-și continue munca de descoperitor? Nu ne-ar fi, oare el mai util în postura de in[illegible]tor? Ce părere aveți, tovarășe directo[illegible] «30 Decembrie»-Cugir, Gheor[illegible] Are sau n-are Aurel Ghile d[illegible] ?

Trebuie să vă rei[illegible]
duce în eroare or[illegible]
tății și pe om[illegible]
corectă a lor[illegible]
de profesie [illegible]
Mă trap[illegible]
Apusen[illegible]
prie[illegible]

ascunse taine.

Am dorit întotdeauna să mă confrunt cu realitatea și chiar din ultimul an de facultate am cerut să execut ca lucrare de diplomă un proiect cu execuție. A fost prima mea lucrare practică reușită și primul aparat de măsură combinat executat în țară.

Au urmat apoi zeci de inovații iar în ultimii cinci ani, cinci invenții aplicate și două care nu se aplică. Dintre cele care se aplică vă informez că invenția nr. 51254 «Motor monofazat cu poli ecromați» așa cum scria presa vremii (Informația nr. 4791 din 11.01.1969 «Invenții românești brevetate în peste 40 de țări») este una dintre cele mai mari invenții românești aplicate din punct de vedere economic. Acest motor a înlocuit 2 motoare pentru care s-a cumpărat o licență de la C.E.M. Franța.

Economiile postcalculate depășesc 10 000 000 lei anual. Invenția se aplică din anul 1968 și s-au executat pînă în prezent cca. 800 000 buc.

Din economiile de mai sus ponderea o constituie tabla silicioasă care se importă din Japonia și care la 800 000 buc. motoare este de 3 040 000 kg sau 304 vagoane a 10 tone (economia de tablă pe un motor este de 3,8 kg a 6,8 lei/kg. Pînă aici relația este minovacă perfectă. Am scos din tainele ascunse ale fenomenelor electromagnetice ceea ce nu se cunoștea nici pe plan național și nici mondial. După realizarea prototipului s-a trecut la serie. Am dat invenția statului conform legilor în vigoare care o aplică pe scară mare industrială. Cinismul constă în faptul că statul vrea să mă plătească, dar directorul Uzinei 30 Decembrie-Cugir, ing. Prodan Gh., deși personal el a refuzat motoarele sub licența C.E.M. și a acceptat motorul făcut de mine, tot el este acela care de cinci ani de zile refuză să mă plătească invocînd ulterior 1 001 motive, toate bazate pe un cinism rușinas rezultat din necunoștință de cauză, reavoință și altele. De cinci ani mă lupt cu acest colos fiind tîrît în tribunal cu comisii și paracomisii în loc să fiu lăsat să muncesc cu aceleași elan la alte realizări. Acest cinic proces am dorit să vi-l fac cunoscut cerîndu-vă ajutorul. Spațiul este prea puțin pentru a vă reda mai mult din cele circa 700 pagini de dosar în care toate organele de partid și stat dau dispoziție să-mi achite neîntîrziat drepturile pe care încă nu le-am abținut.

Aurel GHILE,
str. Remus nr. 1 — Timișoara

PROBLEME

Deși mă deranjează profund felul cum corespondentul Bubulac din Oradea mă bate pe umăr, la persoana a doua singular, dau tipărului cîteva din problemele pe care le-a așezat una după alta, cu pasiune și cu un har uneori gazetăresc.

Îți scriu fără să te cunosc altfel decît din cele ce ai scris și am citit, pentru că eu cred că ești un militant curajos, fapt pentru care te stimez mult.

Eu sînt moldovean și îți mărturisesc că în afară de Mihai și Tudor nu voiam s-aud de alți oltenți pînă ce ai apărut dumneata pe pagina a doua a «Contemporanului» unde credeam că ți s-a rezervat o tribună permanentă.

De ce nu mai scrii acolo?

Au devenit conformist? Dumneata care ai atîtea de spus, rămîi pe spirala perspectivei! — nu te lăsa! Conformiștii dintotdeauna n-au avut nimic spus și nici n-au lăsat pe alții să spună!

În ultimul timp, de cîte ori văd ceva strîmb fume, mă gîndesc la pana dumitale și simt ta de a-ți scrie ce mi s-a părut mai deosebit ere de «strîmbătate».

ere, faptele cu pricina, puse una lîngă într-un film documentar, formează o egre contrastează strident cu o țară mărșăluiește în viitor!

ita:» — să aștepți la barieră la Băile Felix nu pentru trecerea trenului, ci pentru vopsitul barierei!

— 16 sept. '72 ora 9,30, pe șoseaua de pe malul lacului Bicâz, la Potoci, camionul 21 HR 335 autobaza Tg. Mureș descarcă beton într-un loc îngust unde blochează circulația, la un punct de lucru prevăzut cu betonieră!

Betonul adus de la 30 de km (de la Poiana Teiului) a făcut deja priză! și este sfărîmat anevoie cu tîmăcoapele! El va servi pentru lucrări de consolidarea șoselei!

— Pe malul lacului Murighiol peștele prăjit costă 48 de lei kilogramul! (ciortan nu altceva!) și nu numai acolo. Dar acolo e cel mai greu de înțeles fiindcă locul e atît de aproape, că peștele ar putea sări din lac direct în tigaie! Cum au făcut socoteala?

— Ca să te distrezi la o sală de jocuri mecanice introduci în mașină 1 leu sau chiar 3! și nu numai o dată! Ca să vizitezi mausoleul de la Mărășești costă 0,50 lei. Te rog să citești un roman modest intitulat «Pe frontul Mărășești» invie morții», precum și cărțulia intitulată «Întru slava Eroilor Neamului» (de Zefira Voiculescu) ca să vezi cu cîte dificultăți s-au luptat cei care au ridicat acest monument, și cît de repede după război au fost uitați morții și neglijați invalizii de către guvernanții din jurul anului 1930! S-ar putea astăzi să se mai facă ceva pentru întregirea frumuseții acestui Mausoleu.

— Nu crezi că în sport, ar fi mai constr și cu consecințe practice pozitive să se recunoască și să se pornească de la realitate? De ce să-l facem pe fotbalist maior dacă n-a fost nici căpitan, nici locotenent; de ce să-l facem maestru dacă n-a fost uceaic, de ce să-l băgăm în facultate și să-i dăm și diplome dacă el nu e altceva decît fotbalist!

De ce să-l plătim pentru altceva ce nu știe și nu face și nu pentru ceea ce știe și ceea ce face și mai ales pentru cît face și cum face, singurul lucru de care e capabil, adică pentru cum joacă fotbal!

Citez pe unul Minorcsik Francisc, 22 de ani, Oradea, str. Cozieș 3, cu diplomă de lăcătușmontator minier făcută cadou de «Jiul» Petroșani spre ilaritatea însuși a sus-numitului care mi-a mărturisit că n-a fost niciodată într-o mină! Zice că el ar fi fost curios dar nu a fost lăsat — să nu i se întîmple ceva — să i se facă rău.

— În urmă cu vreo 8-9 ani, am ocupat prin concurs un post într-un oraș, capitală de regiune, și m-am prezentat în audiență la președintele Sfatului popular regional pentru a-mi susține nerelul cererea de a primi o locuință. Tovarășul mi-a zis că nu sînt perspective, că doar nu m-a adus el acolo! Tot acolo însă, dînsul, sau alții aduseseră un fotbalist care avea două locuințe, una pentru familie și una pentru petreceri!

Mai recent, o dată cu instituirea sporului de salariu pentru vechimea neîntreruptă, am aflat — tot pe pielea mea — că dacă un spital scoate la concurs un post vacant, cîștigătorul... pierde vechimea neîntreruptă deoarece este considerat că s-a mutat în interes personal... Cum rămîne cu interesul instituției care publicînd postul vacant, determină concursul și implicit mutarea celui care a cîștigat concursul?!

În ce fel își mai păstrează acest concurs caracterul stimulator?

Și mai recent se răpește încă o latură acestei forme: se limitează participarea în funcție de domiciliu. Cum s-ar zice dacă te-a făcut mama în București noroc să ai!

O altă noțiune care se cere reconsiderată (restabilită) și repusă în drepturi este aceea de medic primar, prin care trebuie să se înțeleagă singura calitate care dă dreptul la practica pe propria răspundere a unei specialități! Și pentru a cîștiga acest drept nu vechimea neîntreruptă și examenul de atestare, ci valoarea dovedită prin concurs să fie măsura!

Cine nu înțelege să se gîndească dacă i-ar conveni să ajungă prin împrejurări de urgență pacient într-un serviciu chirurgical unde toți membrii unui colectiv sau însuși șeful ar fi proveniți prin atestare!

Și în perspectivă ce stimulent ar mai fi pentru dezvoltarea profesională dacă singura condiție de promovare ar fi vechimea și un examen fără emoții?

Eu, personal, văd în perspectivă necesitatea imperioasă — dacă vrem calitate — de a înțelege foarte bine etica și echitatea!

Așa să le înțelegem încît să nu dăunăm caracterului stimulativ pe care trebuie să-l reprezinte o situație socială față de alta!

Dacă distingem atît de bine o căruță de 2 000 lei de o mașină de 70 000 de lei, precum și orice alte obiecte pe care le folosim sau consumăm pentru a trăi și care se situează într-o gamă atît de largă, la fel de bine putem deosebi o calificare ce se obține în 6 luni de una ce se obține în 20 de ani!

Așa că eu cred că este foarte echitabil și uman să măsurăm valoarea socială a muncii la fel de exact ca și (la fel ca toate valorile materiale) și să dăm celui care are puterea științei și puterea dreptului!

Și lista rămîne deschisă... putînd fi zilnic adăugată.

Eu îți doresc dragă scriitor și poet și arhitect al minții, mulți ani, sănătate și strălucire de diamant!

Cu sinceritate,

Dr. Vasile BUBULAC,
Oradea, Splaiul Crișanei 6, ap. 10

ȘI DACĂ...?

M-a vizitat la redacție un om necăjit care mi-a spus, în cîteva vorbe, de ce e necăjit. L-am ascultat și, desigur, am înțeles încă o dată cît de complicat e adevărul. Vreau să zic cît de complicat devine adevărul. Firește, orice om vrea să fie nevinovat. Unii oameni susțin cîteodată că sînt nevinovați în contra oricărei evidențe. Dar mai ales cînd e vorba de «vinovății care se pedepsesc», eu mă alătur acelora care cred că judecata trebuie să fie obiectivă și dreaptă, dreaptă de tot, și că a condamna pe un om pentru o faptă de care nu-i direct răspunzător, înseamnă a te face tu însuți vinovat. Și dacă Siriopol Telemac are el dreptate?

Subsemnatul Siriopol Telemac, domiciliat în orașul Galați, str. Partizanilor nr. 45, ap. 172, fiind într-o situație disperată mă adresez dv., cu încredere și speranță, pentru a vă relata o întîmplare cu grave implicații și consecințe de ordin — în primul rînd — moral.

În anul 1971 mi s-a încredințat conducerea lucrărilor de execuție a pasajului pietonal din Galați, funcționînd ca tehnician constructor în cadrul Trustului județean-Șantierul 1 Galați. Menționez că în aceeași perioadă răspundeam și de alte puncte de lucru. La data de 10 iulie 1972, din mai multe cauze (pe care le voi menționa mai jos), s-a produs surparea unui mal de pămînt din care cauză a murit un lucrător iar altul a fost rănit și apoi, salvat. Ancheta accidentului a fost efectuată de procurorul Tănăsescu de la procuratura municipiului Galați. Trebuie să adaug că, din cauza atitudinii sale răuvoitoare, am avut încă de la început un mic incident deoarece îl rugasem să adopte o atitudine — în discuții — mai civilizată. Probabil, acest lucru l-a deranjat și în consecință a încercat să escamoteze niște adevăruri evidente legate de producerea accidentului. S-a ordonat efectuarea unei expertize tehnice cu a cărei concluzie procurorul Tănăsescu nu a fost de acord — fiindcă a arătat multe din adevăratele cauze ale accidentului — ordonînd o altă expertiză efectuată de această dată de un cadru care nu avea specialitatea necesară. Probele administrate fiind contradictorii, ancheta a fost întreruptă pînă în luna martie 1972 cînd am fost trimis în judecată. **Eram, după părerea tov. procuror, singurul vinovat de producerea accidentului.** *Pentru a ajunge aici au fost induse în eroare organele locale al căror reprezentanți de seamă cunoșteau de fapt situația adevărată, fiind asigurat că nefiind vinovat nu mi se va întîmpla nimic. Și totuși, am fost trimis în judecată. Expertizele tehnice (încă trei) au relevat — exprimate sintetic — următoarele aspecte de care în nici un caz nu mă făceam vinovat:*

— Conform normelor de tehnica securității muncii, proiectantul trebuia să întocmească un proiect special de sprijiniri (la concilierea proiectului ing. șef al șantierului, Șanta Emilian, a solicitat proiectantului executarea lucrării prin taluzare, dar cererea a fost respinsă).

— Surparea malului a constituit un fenomen

Anunțăm pe cititorii noștri că revista «Flacăra», redactorii și colaboratorii ei nu primesc scrisori anonime.

imprevizibil datorită infiltrațiilor de apă, a numeroaselor conducte și accidente subterane care erau în spatele peretelui de pământ surpat.

— Nu au fost făcute în prealabil sondaje și studii geo, știindu-se că în acea zonă structura terenului era eterogenă.

— Măsurile de consolidare luate de subsemnatul — cele prevăzute în proiect — nu au putut rezista, nefiind eficiente.

— Fiind la cota prevăzută, am fost obligat să scot sprijinirile pentru a putea efectua turnarea betonului (distanța de la peretele de pământ și fundația de beton era doar de 70 cm).

— Pe parcursul executării lucrării am semnalat deficiențele de proiectare și organizare atît șefilor mei ierarhici cît și proiectantului.

— Nu cădea în sarcina mea să opresc continuarea lucrărilor, ci din contra termenul de predare a fost devansat cu două luni la cererea organelor de partid. Pasajul urma să fie pus în funcțiune în cinstea zilei de 23 August 1972.

— Lucrarea fiind urgentă era în fiecare zi urmărită îndeaproape de inginerii șantierului, de directorul trustului și chiar de tovarășul prim-secretar C. Dăscălescu.

— Martorii citați au declarat că în timpul controalelor efectuate nu au găsit nici o deficiență în organizarea punctului de lucru sau nerespectarea procesului tehnologic.

— La producerea accidentului au concurat și alți factori de care nu puteam fi făcut eu răspunzător.

— Ei bine, instanța de judecată — dintr-un motiv suspect de ciudat — nu a ținut seama de probele evidente care pledau în favoarea mea și, spre surprinderea generală, în baza sentinței penale nr. 2 970 din 6 oct. 1972 mă condamnă după cum urmează; doi ani pentru ucidere din culpă: un an pentru vătămare; zece luni pentru neglijență.

Este, cred, semnificativ faptul că procurorul a cerut instanței de judecată aplicarea art. 81 c.p. (pedeapsă cu suspendare), dat fiind reputația și conduita care mă caracterizau. Cererea nu a fost luată în seamă!

Firește, am fost obligat să declar recurs împotriva sentinței.

La ședința din 7 februarie a.c. s-a admis recursul, dar sentința primei instanțe a rămas valabilă, evident scăzîndu-se o parte din pedeapsă în baza decretului de grațiere nr. 521/72. Astfel, a rămas să execut o pedeapsă de un an și patru luni închisoare. Am amis să spun că la ședința de recurs, procurorul șef adjunct al procuraturii județene, tov. Bălan, a respins toate cîrtelele de acuzare ale reclamatorului și primei instanțe de judecată, cerînd anularea sentinței ca nefondată!

Am 38 de ani și pînă acum am desfășurat o prodigioasă activitate profesională, obștească și politică.

Anul acesta, existau toate premisele să pot participa la examenul de admitere al facultății de ziaristică (am o îndelungată experiență, iar în prezent lucrez la două cărți cu profil sportiv). Se pare însă că datorită situației actuale precum și a faptului că arestarea este imminentă, dezideratele mele vor fi definitiv compromise. Cine va mai acorda credit unui pușcăriaș? Știu că nu veți interpreta altfel șirurile mele; departe de mine gîndul de a epata, de a face pe eroul neînțeles, dar simt că nu mai pot rezista!

În subsidiar vă mai aduc la cunoștință că am depus memorii la Procuratura Generală (sub nr. de înregistrare 8317 din 10 febr.), la Ministerul de Justiție (nr. 12039 din 10 febr.) și primului secretar al județului, tov. C. Dăscălescu. La toate aștept răspuns, depinde unde mă vor găsi, acasă sau într-un loc pe care nu îndrăznesc să-l numesc...

Telemac SIRIOPOL

«INTERVENIM LOCULUI ÎN DREPT...»

Cu cîtă durere și cu cîtă umilință ne-a scris văduva Alexa Elionora și cu cîtă simțire a schimbat ea ordinea obișnuită a cuvintelor, încălcînd — de dragul sincerității — regulă gramaticale și comunicîndu-ne adevărul dureros al singurătății sale. O femeie măreață, din cele ce trebuie să fi purtat destinul Victoriei Lipan! Numai de-ar auzi și cei de care depinde direct această femeie!

Subsemnata Alexa C. Elionora de ani 57 născută și domiciliată în satul Dămideni, jud. Botoșani, cu respect vin a vă ruga să binevoiți de a interveni locului în drept.

Subsemnata sînt văduvă din anul 1971, defunctul meu soț și anume Alexa Const. pînă la decesul lui a fost angajat lucrînd în funcție de tractorist, defunctul meu soț a decedat de boală canceroasă și TBC, după decedarea lui am rămas cu o pensie de la stat; ca urmare la cele petrecute în anul 1972 nu mi-a mai respectat dreptul de lotul ajutător nu mi-a mai dat nimic, spunîndu-mi-se că nu mai am dreptul, asupra celor de mai sus aduc la cunoștință că subsemnata sînt mamă a șase copii pe care i-am crescut, în momentul de față am un copil care este militar, iar eu sînt o femeie bolnavă (suferindă) iar soțul meu a decedat din cauza serviciului pe care l-a îndeplinit la stat și în timpul serviciului pe care îl îndeplinea și pînă la urmă nu mi se respectă dreptul la lot ajutător (complet) cum îl primeam; Asupra celor de mai sus pentru rezolvare am intervenit la județ, am intervenit la Uniunea Națională a Cooperativelor de Producție București, prin care am cerut de a mi se comunica dacă soțul meu decedat pensionar pe care a prestat ani de zile servici la stat în urma decesului lui, eu mai am dreptul la lotul ajutător complet sau nu, cu toate cererile făcute precum și cu toată intervenția mea pînă în momentul de față nu am primit nici un fel de rezultat rog să binevoiți de a interveni locului în drept și a mi se comunica dacă soțul meu a decedat din cauza serviciului îndeplinit după cum am menționat în prezenta cerere eu ca urmaș mai am dreptul la lotul ajutător ca înainte de decesul soțului meu Aceasta îmi este cererea pe care o trimit pentru rezolvarea celor de mai sus și o semnez propriu

Elionora C. ALEXA

POFTITI PE SCHIURI DE APĂ ÎNDEPENDENTE

Le puteți vedea și în fotografie și am impresia că, dacă vom pune umărul, le puteți vedea și în realitate: *schiurile independente*, o invenție a corespondentului Rădulescu Ion. Numai să nu dureze mult și asta, și să ne trezim că avem nevoie de valută ca să cumpărăm schiurile respective din străinătate.

Vă propun o noutate sportivă și de agrement. Schiuri pneumatice pe apă, invenție românească preluată de către Complexul de prelucrare a lemnului Reghin, str. Salcîmilor nr. 3, jud. Mureș.

Varianta de vară a schiurilor de zăpadă, accesibilă, fără pericol, tinerilor ca și vîrstnicilor de ambe sexe, care știu înotul — cît și celor ce nu știu încă înotul, dar se asigură cu centură sau colac de salvare bine verificat.

Experimentate cu succes pe lacurile Capitalei, pe lacurile de la Mangalia și chiar pe mare, conduse independent de către schior, ca și remorcate de șalupe în viteză, oferă o delectare rară, atît sportivilor încercați, cît și amatorilor de jocuri pe apă, în tot timpul verii.

Înaintări, întoarceri, săriturî în apă și urcări din apă pe schiuri, pot alcătui spectaculoase întreceri, concursuri, care se organizează pe litoral — pe lacul Siutghiol, Belona, în stațiunea turistică Neptun — ca și la orice bază sportivă care își va putea comanda, din timp, schiurile de experimentare proprie.

Se pot face și comenzi individuale, pentru schiuri plante, de cîte 2,35 m pentru copii, de 2,55 m pentru schiori pînă la 70 kg greutate și de 2,85 pentru cei ce depășesc 70 kg.

Ion RĂDULESCU
str. Jules Michelet nr. 15
București

Să ne meritățm numele!

O nouă serie a revistei «Flacăra» se deschide astăzi. Trăind prea mult în obișnuința unui nume, ajungem citeodată să-i uităm semnificația. Auzim «Flacăra» și uităm ce înseamnă Flacăra. Respectînd toate ierarhiile pe care necesitatea le-a impus și le va impune în presa română de astăzi, trebuie să spun de la început că «Flacăra» va tinde la mai mult decît a fost, va încerca, mai mult decît a făcut-o pînă acum, să-și merite numele. De fapt, noi va trebui să fim cea mai fierbinte dintre revistele care apar azi în România. Acesta-i regimul «Flacării» pentru că acesta-i regimul flăcării. De la ideea că fotografia se adresează privirii s-a trecut prea repede, în mințile unor cititori, la ideea că o revistă cu fotografii trebuie să fie o revistă pur contemplativă. Ca om care va răspunde de azi înainte de destinul revistei «Flacăra» — pe perioada mandatului meu de redactor-șef, perioadă ce nu poate fi stabilită, firește, de pe acum — înțeleg să fac totul, dar absolut totul, pentru ca «Flacăra» să-și merite numele și pentru ca paginile ei să fie identități velme ale focului interior și ale focului lumii în care trăim. Numeni nu respectă pe contemplativi, nimeni nu ține seama de ei. A contempla, cînd e nevoie de intervenție, de acțiune, de faptă, e o lașitate. Firește, contemplația e preferabilă acțiunii rele, faptei detestabile, intervenției răufăcătoare. Nu contemplația în sine va fi obiectul polemicii noastre, săptămînă de săptămînă, ci acea contemplație care se substituie în mod fricos nevoii de acțiune pozitivă, capacității de interogație și obligație la răspuns, din sufletele noastre, din societatea noastră.

Autorului acestor rînduri nu-i e străină ideea că uneori contemplația e traductibilă în acțiune. A contempla, în loc să participi la o acțiune rea, însemnă a acționa (pînă într-un punct) în favoarea binelui. Dar autorul acestor rînduri știe pe dinafară legile luptei, de sublim adevăr ale Partidului Comunist Român, în lumea de azi, pentru acțiune pozitivă, pentru faptă și nu poate rămîne străin de ele — la nivelul celulei sale morale de scriitor-gazetar — nu poate abdica de la acțiune, cîtă ți stă în putere și cîtă are nevoie societatea al cărei membru este. «Flacăra» va fi o revistă de luptă. O revistă de luptă și de acțiune, așa cum totdeauna cu o mare sau o mai mică intensitate au știut să tipărească fiii cei mai buni ai acestei națiuni. «Flacăra» dorește să se facă expresia militantismului celui mai acut, pentru ideile revoluționare ale timpului, pentru programul de propășire a României, înfăptuit poporului de Partidul Comunist Român după al IX-lea Congres al său. «Flacăra» va fi o revistă de luptă, dar nu va fi o revistă țeapănă. Vom fi militanți, dar nu vom îmbrăca în nici un caz cămașa sordidă a formalismului așa-zis militant. Știu foarte bine că azi nu se poate concepe nici un fel de acțiune umană în afara consecințelor ei. Ceea ce facem, facem cu un scop precis. E cazul să ne întrebăm: de ce tipărim «Flacăra»? E cazul să răspundem: tipărim «Flacăra» pentru a da cuvînt unei flăcări și pentru a milita, dacă și corect, în favoarea ideilor de înnoire și progres ale societății noastre socialiste, ce constituie programul Partidului Comunist Român. Vom milita pentru nou, pentru progres. Sînt convins că pentru slujirea acestor idei nu e deloc suficient, ba e chiar rău să deschidem «Flacăra» unui ilustrativism stupid, să publicăm fotografii de agregate și instalații, în loc de a face cunoscute frămîntările din conștiința celor ce produc, mai mult și mai bine, cu aceste agregate și instalații. Da, semnul epocii se va putea vedea în revista noastră. Este obligația noastră de onoare și fericirea noastră de gazetari comuniști de a descoperi semnul sacru al epocii. Dar vreau să promit, încă de la începutul acestei noi serii, că prin «semn al epocii» nu vom înțelege reportajul plat, așa-zis industrial și așa-zis agricol, fotografia stearpă, vorba vine industrială, vorba vine agricolă. Agregate și instalații au și altîi în lume și, trebuie să recunoaștem, unele din ele sînt mai bune decît ale noastre. Nu că avem rafinării și cîmpuri cu grîu va încerca «Flacăra» să dovedească. Asta ar fi mult prea ușor! Și chiar e prea ușor. Vrem să dovedim ce rost au aceste lucruri și vrem să demonstrăm că tot ce se face în România se face pentru om, despre care nu în zadar partidul nostru a spus de atîtea ori că este producătorul și beneficiarul bunurilor materiale și spirituale. Bi da, însă aceasta nu trebuie să rămînă o frază sub care noi gazetarii să ascundem lenea noastră de gîndire și să fotografiem nelnspirat exterioare, nu conștiințele fierbinți, devotate, ale constructorilor socialismului din România deceniului opt. Sigur, drumul spre descoperirea sufletelor e mai greu și mai riscant. Instalațiile și agregatele conștiința nu se lasă așa de ușor fotografiate. Spre suflete nu se merge nici cu vagon de dormit, nici cu alte mijloace de locomoție simplă, pentru accesul la conștiințe îți trebuie har, și curaj, și caracter. Realitatea este cum este! Și noi trebuie s-o vedem. Slujim cu toții aceleași mari idei. Dar asta nu ne scutește, ba dimpotrivă ne obligă să vedem și micile realități în care se zbate omul. Nu-i destul să fim buni la suflet și miloși în general, nu-i destul să ne placă romanele în care eroii literari fac de toate. Trebuie să practicăm omenia. Trebuie să ne fie drag de fața omului chinuit din orașul nostru, nu numai de — și nu atît de! — fața expresiv îndurerată a unui erou literar. *Gazetarii nu se ocupă cu transcrierea unor idei generale, ci cu cercetarea gradului de realitate a acelor idei, precum și cu cercetarea felului în care acele idei mari ajung realitate. Nu iubim ideea de iubire, ci iubim oameni vii, concreți, muritori, muncitori, veseli sau triști, uneori inexpresivi. Așa văd eu gazetăria și văd, în continuare, pe gazetar ducînd pînă în ultima consecință ideile sale, descoperirile sale. Urăsc imaginea fotografului care, de dragul autenticului, de dragul unei poze reușite, lasă pe un semen al său să fie zdrobit în încleștarea cu o fiară, în loc să-i sară în ajutor și să-i smulgă fiara din spate. Aceasta e gazetăria de intervenție. Aceasta, cred eu, trebuie să fie gazetăria comunistă. Nu un act cinic de fotografiere a realității, ci o luptă ce ia forme scrise, pentru binele colectivității, pentru binele omului. Trebuie știut, de la început, un adevăr simplu: critica este aerul în care trăiește gazetarul. Ne vom strădui să fim rațional-critici, cu privire la acele aspecte ce ne vor reține atenția, avînd mereu grija de a critica, din interiorul cauzei noastre, în scopul înlăturării situațiilor incriminate. Cine nu știe să spună «nu!» nu știe să spună «da!». Vom fi o revistă a adevărului.*

La sărbătoarea ziarului «România liberă», fusesem proaspăt numit redactor-șef al acestei reviste. În momentele pe care presa noastră le-a cuprins sub formula «tovarășul Ceaușescu s-a întreținut cu cei prezenți», secretarul general al partidului, după un drum printre gazetarii aflați la Consiliul de Stat, oprindu-se în fața mea, mi-a adresat o frază pe care consider necesar s-o fac publică: «Sper ca «Flacăra» să fie o adevărată flacără». Sînt, în genere, un om norocos și iată că și de această dată, mai mult decît alți colegi ai mei, am avut privilegiul ca, la începutul muncii mele ca redactor-șef al acestei reviste, să primesc din partea secretarului general al partidului, a președintelui țării, un îndemn deschis și o sarcină concretă: «Flacăra» să fie o adevărată flacără.

Așa va fi! Ne vom merita numele!

Adrian PĂUNESCU

DISCURS DESPRE CARTE*)

de Mircea MALIȚA

Cartea a intrat în anul ei internațional ca într-un proces. Concurată în școală de mijloacele audiovizuale, substituită în orele de seară de către micul ecran, alungată de mobilierul funcțional al noilor apartamente de bloc, contestată de filozofii care reabilitează imaginea și proclamă ieșirea din galaxia Gutenberg, cartea a invocat ca martori, în vederea reabilitării, oameni de cultură și chiar a organizat manifestații populare. Unii au apărat-o în așa fel încît i-au împovărat situația, încercînd să reînvie un stil floral al culturii care a apus de un secol. Dar în favoarea ei au pledat statisticile. Actele internaționale ale cărții demonstrează o relativă prosperitate. Producția de carte crește în lume, cărțile bune circulă cu viteză foarte mare și se traduc repede. Prețurile s-au ieftinit, formatele s-au modernizat, estetica a cîștigat, s-a demonstrat că educația omului nu se poate face fără carte, oricît de dezvoltată ar fi tehnica auxiliară, vizuală sau sonoră. Masele mari de oameni ce urmează a fi alfabetizați în omenire reclamă cărți și hîrtie scrisă. Iată un bilanț favorabil. Cartea a putut să demonstreze că se modernizează mai repede decît alte instituții sociale și de cultură. Stilul a devenit mai concis și mai atrăgător în cazul tratatelor serioase. Capitolele celor mai autoritare cărți de știință încep cu un moto poetic. Cărțile cele mai ușoare țin să dea informație actuală, să instruiască în materie de idei și fapte științifice. Frontierele dintre genuri sînt din ce în ce mai șterse și mîndria cea mai mare a autorilor este să nu poată fi clasificați într-un gen literar trecut în dicționar sau într-o disciplină constituită.

În momentul în care toată tehnica contemporană s-a coalizat împotriva ei, cartea și-a crescut intimitatea cu omul, strecurîndu-i-se în buzunar, oferindu-se pe parcursul zilei, deschizîndu-se în autobuz și în tramvai mai ușor decît revista sau ziarul. Ca martor a depus și o nouă ramură a științei, sociologia lecturii, care a invocat în favoarea cărții tabele statistice, rezultate de sondaje, colecție de opinii.

Mi se pare că în această dezbatere, frumoasă și folositoare pentru omenire, au rămas cîteva puncte în suspensie. Unul din ele privește chiar faptul lecturii și de aceea șirul nesfîrșit de întrebări. *«Există o lectură rapidă?»* se întreabă cititorii, într-un moment de mare accelerare a tuturor ritmurilor vieții. Nu se poate grăbi și viteza lecturii? A doua întrebare care se ridică din sală se referă la *«rețeta posibilă, optimală și igienică»* a unei lecturi în zilele noastre. Mai sînt valabile staturile lui Emile Faguet din *«Arta de a citi»?* A treia întrebare frecventă, venită din partea cititorilor tineri și adulți, este: *«Cum trebuie organizată munca intelectuală în jurul cărții; dacă mai trebuie formată o bibliotecă și, dacă da, în ce fel?»* Lectura rapidă nu și-a găsit drept de cetate, fiind combătută de puriști. Cu toate acestea, o consider pe deplin îndreptățită. Așa cum lectura normală a dat naștere lecturii rapide, din ea s-a mai desăcut o componentă, și anume lectura lentă.

Consider că sînt trei feluri de a citi. Metoda lentă sau aprofundată constă în a parcurge o carte avînd alături hîrtie, creion, dicționar și enciclopedie. Nici un cuvînt nu este lăsat fără clarificarea sensului. Tot ce este remarcabil se notează într-un caiet sau într-un fișier. Trimiterile bibliografice sînt considerate valoroase și devin sursă de referință viitoare. Propozițiile cheie sînt transcrise cuvînt de cuvînt. Ritmul unei astfel de lecturi ar putea să fie de cinci pagini la oră.

Al doilea fel de a citi o carte este cel normal. Nu avem în jur cărți de referință, în mod obișnuit nu ne oprim pentru a descifra termeni sau trimiteri, ridicăm din cînd în cînd ochii de pe carte pentru a putea medita cîteva minute, lectura nu este incompatibilă cu muzica transmisă de un aparat de radio, colegii sau familia intră și ies din cameră fără să producă perturbări mari acestei lecturi senine și obișnuite. Ritmul: 25 de pagini pe oră.

A treia metodă este lectura rapidă, care își are multe rețete: parcurgerea paginii în diagonală, oprirea periodică la anumite pasaje și parcurgerea lor ceva mai atentă, străbaterea unei cărți într-o singură ședință rapidă și altele. Mi se pare esențială constatarea că lectura rapidă nu funcționează decît în domeniul cel mai familiar cititorului. Orice lectură rapidă presupune că o carte de același fel, de același gen, înrudită, asemănătoare a fost parcursă atent[*]. Lectura rapidă presupune o comparație mintală rapidă cu un text cunoscut. Dar atunci de ce mai este necesară? Ea se impune din cauza volumului mare de publicații care ne confruntă. În lume apar anual peste 500 000 de titluri. În țara noastră — circa 7 000. Nici o ramură nu este apanajul unui singur autor. Zeci de nume sînt considerate autorități în subiectul cel mai limitat. Lectura rapidă înseamnă a da o raită prin vecini. Ritmul: 125 de pagini pe oră.

Ritmurile prevăzute spun, cu alte cuvinte, că o carte convențională de 200 de pagini se citește în manieră lentă în 40 de ore, în manieră normală în 8 ore și în maniera rapidă într-o oră și jumătate.

Dacă aș fi profesor responsabil cu biblioteca liceului și aș da consultații elevilor în privința organizării lecturii lor, aș recomanda unui tînăr să citească pentru fiecare carte în maniera aprofundată, 5 cărți în maniera normală și 25 în maniera rapidă. Ce ar da această formulă pentru un lector obișnuit? O rețetă medie: pentru tinerii în perioada studiilor, începînd cu 14 ani, pentru adulții cu profesiuni intelectuale, fie că lucrează în domeniul tehnic, medical, economic, învățămînt sau altele, formula de mai sus ar putea să fie aplicată în felul următor: 5 cărți fundamentale în lectură lentă, 25 în lectură normală și 125 în lectură rapidă. Ca ore de lectură, acest program reprezintă de 3 ori cîte 200 de ore pe an, cu alte cuvinte mai puțin de 2 ore pe zi. Nu este mult. Ceea ce cartea impune înainte de toate este disciplina lecturii care se formează, ca toate deprinderile, devreme. De fapt, fiecare cititor își formează ritmul și regimul propriu de lectură, așa cum își formează mersul. Formula de mai sus n-are pretenții de exclusivitate.

Absorbția culturii are efect cumulativ. Rezultatul este impresionant pentru intervalul a 10 ani: înseamnă că în ritmul recomandat ajungem să parcurgem, într-o formă sau alta, 1 550 titluri. Diferența de tratament de la o categorie de cărți la alta este justificată. Toate cărțile, spunea un gînditor, se împart în două clase: cărțile orei și cărțile eternității. Trei sferturi din cărțile literare își pierd actualitatea în cursul unui an, dispar de pe afiș și se uită. Lectura trebuie precedată de o selecție riguroasă. Nu trebuie să consumăm aceeași energie intelectuală în fața oricărui titlu. Diferența de tratament este corolar al principiului selecției, al orientării într-o imensă masă de informație care curge înspre noi fără stavile.

Am încercat să răspund la două din întrebările puse. A treia chestiune este relativ simplă și decurge din programul lecturii în epoca modernă. Păstrăm cu grijă cărțile din categoria întîi și căutăm să intrăm în posesia lor. Nu păstrăm neapărat cărțile din categoria a doua decît într-o anumită proporție. Nu trebuie să dăm atenție celor din categoria a treia. O bibliotecă trebuie constituită în jurul principiului de referință. Biblioteca personală pierde din importanță în raport cu bibliotecile publice sau de specialitate. În biblioteca omului modern sînt mai multe dosare de extrase decît cărți; pasaje interesante sau capitole întregi din cărțile de bază întîlnite pot fi xerografiate și păstrate în asemenea dosare sau cutii. Aproape obligatorii devin în fiece nucleu bibliotecăresc dicționarul limbii române, un dicționar enciclopedic și alte cărți de referință cum ar fi o istorie a lumii, eventual în date, o istorie a României, un atlas, cărțile de căpătîi ale formației profesionale, cărți politice fundamentale, identificarea și cunoașterea unui autor în modul cel mai complet cu putință. Nu este nimic grav ca o bibliotecă personală să fie unilaterală. Actul gratuit al colecționării se stinge în favoarea utilului. În cartea sa *«La revolution du livre»*, publicată de UNESCO, scrisă de Robert Escarpit, se scoate în relief tendința cărții contemporane de a fi funcțională, de a susține o activitate profesională și un orizont social.

Cartea de poezie a devenit și ea carte de referință. Poetul de căpătîi trebuie să stea undeva la îndemînă. Am fost bucuros să văd într-o grupă de tineri cum subiectul obișnuit al întrunirilor lor, audiție de muzică ușoară, a cedat, în cîteva rînduri, lecturilor de poeme. A devenit foarte la modă să se citească versuri pe melodia improvizată a unei chitare.

Cartea se acomodează la viața modernă, nedezlipindu-se de rolul său de companion credincios. Ea nu e asocială, cum a fost acuzată. Conține dialoguri, conversații, relații umane. Prin ea stăm de vorbă cu oamenii cinstiți din toate vremurile, cum zicea Descartes. Nu poate fi opusă experienței, căci este ea însăși experiență condensată. Nu acceptă să fie contrară vieții, cenușie în raport cu verdele auriu al acesteia, odată ce este secțiune pătrunzătoare a vieții. Ea poate să rezerve cel puțin atîtea surprize, cîte ascunde mersul evenimentelor reale, satisfăcînd curiozitatea imensă și gustul ascuțit al noutății. Nici un elogiu nu este mai presus de meritele cărții, cu condiția ca ea să fie bună.

*) Din «Aurul cenușiu», vol. III, în curs de tipărire la Editura «Dacia», Cluj.

**) N. Iorga citea în librării cărți fără să le taie, aruncînd o privire prin paginile întredeschise.

cronica instituțiilor

de Aurel Dragoș MUNTEANU

să participăm cu toții

Trăim anii unei emulații politice, economice și sociale fără precedent. Aflat într-un moment crucial al existenței sale, definit cu luciditate și cu mare stringență de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferința Națională, poporul român este mobilizat cu toată energia, capacitatea și talentul său în realizarea obiectivelor economice care îi vor situa pe locul ce i se cuvine în civilizația contemporană. Știm cu toții că nu este ușor, avem de înfruntat dificultăți numeroase, am pornit de la o situație de înapoiere, uneori fără încredere în noi înșine. România socialistă este astăzi o țară cu performanțe economice, iar angajamentele cele mai îndrăznețe se întemeiază pe convingerea că putem realiza orice, că politica partidului comunist este cea justă și că singura cale de a realiza un progres real este de a urma litera hotărîrilor sale.

Problema guvernării în țara noastră a fost rezolvată pe calea unui legitimism absolut. România este statul socialist al oamenilor muncii, poporul este cel care conduce. Pentru prima oară în istorie a fost consfințită unitatea deplină între guvernanți și guvernați. Nu există nici o deosebire, conducătorii partidului și statului sînt fiii poporului, ei sînt indestructibil legați de interesele sale, și nu reprezintă nimic în afara lui, așa cum spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu, adresîndu-se primilor secretari ai comitetelor județene de partid: *«Este adevărat că partidul nostru asigură poporului o conducere conștientă. Dar fără popor, partidul nostru nu ar reprezenta nimic. Fără a înțelege dorințele poporului, năzuințele lui, fără a fi permanent exponentul poporului, nici un partid — deci nici partidul nostru — nu ar reprezenta nimic. Vom fi puternici — și fiecare activist de partid și conducător al partidului va reprezenta ceva în societate — numai în măsura în care va înțelege năzuințele poporului, va fi strîns legat de popor, va lupta pentru realizarea dorințelor și năzuințelor poporului».* Activitatea secretarului general al partidului este ea însăși oglinda vie a trăsăturilor poporului român, caracterizat printr-un cult al justiției sociale și al instituțiilor naționale, prin respectul legilor, punînd mai presus de orice independența și suveranitatea patriei, binele și unirea fiilor săi. A trecut la noi timpul guvernării prin hotărîri luate ad-hoc. România este o țară socialistă care și-a creat o legislație proprie, reflectînd stadiul de evoluție al relațiilor sociale.

Identitatea țelurilor între partid și popor, caracterul popular al legilor, emanație a voinței colective, consultarea directă a maselor și dialogul permanent dintre conducerea supremă și țară ne îndreptățesc să spunem că niciodată, de la voievozi și eroii din vechime, România nu a fost atît de drept guvernată. Este o realitate care aparține deja istoriei și constituie blazonul acestor ani. Dar oamenii trăiesc în instituții, într-un sistem administrativ riguros, în raporturi cotidiene, cu realitatea lor, de la eliberarea certificatului de naștere al unui copil pînă la problemele legate de colaborarea unor mari uzine și a centralelor industriale. Un întreg sistem de foruri administrative bat ca niște inimi pe întreg cuprinsul țării, și de ritmicitatea lor depinde viața noastră, orice dereglare ne sufocă, întocmai cum se petrece cu un organism adevărat. Capul este limpede și bun, picioarele înfipte în pămînt și brațele zdravene, plămînii au ample și primesc aerul curat al dimineților românești. Rămîne să observăm cum circulă sîngele în corpul țării, cum funcționează mecanismele care reglează această circulație, inima și nervii săi.

Este semnificativă, în anii de după Congresul al IX-lea, o preocupare insistentă a partidului și statului nostru de a crea acele instituții economice, sociale și strict administrative care să permită expansiunea trăsăturilor celor mai frești ale poporului și realizarea omului socialist din patria noastră, în ceea ce are mai armonios și mai minunat ca om, împlinindu-și datoriile față de societate și răspunzînd aspirațiilor sale intime. Au fost înființate ansambluri mobile, destul de suple și de riguroase, în același timp, pentru a permite viața cea mai firească a tuturor compartimentelor societății. De funcționarea lor ne propunem să ne ocupăm în colțul de pagină pus la dispoziție cu generozitate de «Flacăra». Animați de conștiința clară a responsabilității noastre comuniste, ne-am gîndit la îndemnurile repetate ale conducerii de partid cu privire la rolul opiniei publice și la funcția ei de regulator al vieții sociale, așa cum se manifestă în echipele de control obștesc și în alte forme de același fel. Cu atît mai mult, presa este chemată să-și spună cuvîntul, supunînd manifestările concrete și activitatea diferitelor instituții unei analize de principiu, confruntîndu-le cu spiritul ce ar trebui să le guverneze și cu legea care le statuează existența. Interesul nostru este propășirea țării, evoluția firească spre marile scopuri ale istoriei sale.

Așteptăm de prea multe ori să ne rezolve altcineva problemele. Ne bucură cînd secretarul general al partidului, conducerea de stat, exponenții noștri legitimi în organismele supreme iau măsuri, intervin în aspectele de zi cu zi ale vieții și hotărăsc soluții unanim acceptate. Uităm însă că treburile ar merge mai bine dacă fiecare cetățean ar acționa cu un ceas mai devreme, dacă în fiecare dintre noi ar exista resortul care să inițieze găsirea unor soluții mai bune. Organele administrative trebuie să înțeleagă că dialogul cu masele este în România un fenomen legic, o trăsătură a orînduirii socialiste și că eludarea lui înseamnă o eroare de neiertat. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a spus odată, cu prilejul unei vizite în județul Cluj: primirea într-o zi a cinci sute de scrisori cu probleme nerezolvate înseamnă un vot de blam pentru instituțiile locale, acestea neexistînd în sine, ci fiind o emanație a poporului, pentru popor. Cine nu înțelege asta înseamnă că nu înțelege esența socialismului, lumea căreia ne-am dăruit și care este idealul nostru. Nu ezit să o afirm în for: în timpul vizitelor tovarășului Nicolae Ceaușescu există cîteodată probleme mai importante pe care acest mare bărbat și conducător al țării trebuie să le discute cu poporul, există aspecte mai însemnate decît aprovizionarea cu cartofi, de competența unui organism al primăriei, iar cei ce îl obligă să facă munca unui șef cu aprovizionarea îl sabotează activitatea și îi consumă timpul prețios. Toți sînt responsabili față de popor și exemplul secretarului general este pilduitor pentru toată lumea. Să facem mai bine! Instituțiile românești să aibă o viață normală, să nu piardă nici o fărîmă de energie în bătălia istorică a progresului și bunăstării poporului. Iată semnul sub care pornim la drum, înscris în numele revistei, o *Flacără* comunistă în care arde și semnatarul acestor rînduri.

eveniment

de Dorina RĂDULESCU

de ce?

Pentru copii cifrele concrete sînt cele pe care le pot cuprinde în obiectele din jur: 10 degete, 5 bile, 3 mingi; milionul este o cifră abstractă, o vorbă.

Dar uite că UNICEF numără, socotește, calculează după încetarea luptelor din Vietnam: douăzeci și unu de milioane de copii au fost mutilați în timpul războiului.

Cifra e de necrezut, eu spun că poate sînt numai zece milioane de copii vietnamezi rămași ologi pe viață în urma acestui măcel inutil.

Cîte cîrje? Cîte proteze-mîini și cîte proteze-picioare vor căpăta acești mici martiri? Acești nevinovați care au cunoscut aproape din față tristețea infirmului și care pînă acum n-au cunoscut, în schimb, gustul laptelui. Milioane! Nu abstracte, milioane de copii — pe care «oamenii mari» i-au mutilat — au primit pacea zîmbindu-i și aplaudînd-o.

Îmi vine să strig tare, atît de tare încît să acopăr cu strigătul meu toate motoarele civilizației de pe glob: dați-le înapoi picioarele și mîinile.

Nu puteți???

Atunci de ce ați mutilat atîtea trupuri și suflete?

De ce??

lumea în care trăim

de Cornel BOZBICI

un infern numit poluare...

«Ajutor! — afiș împotriva poluării

de V. OLAC

În cadrul studiilor și proiectelor de sistematizare se va urmări protejarea mediului ambiant, a pămîntului, apelor, aerului, a pădurilor, a tuturor zonelor verzi, aceasta reprezentînd o problemă de stat de importanță deosebită — condiție vitală pentru om.

Ținînd seama că în condițiile dezvoltării industriale s-au amplificat foarte mult sursele de poluare a aerului, apei și solului, se impune să se ia toate măsurile pentru prevenirea și înlăturarea efectelor dăunătoare asupra mediului ambiant, asupra condițiilor de viață.

(Din Directivele Conferinței Naționale a Partidului Comunist Român cu privire la sistematizarea teritoriului, a orașelor și satelor, la dezvoltarea lor economico-socială)

Totdeauna atentatul la echilibrul mediului înconjurător a copleșit cu spaime omenirea și adeseori natura, această mamă a tot ceea ce se mișcă, respiră și crește, a avut momentele ei de nebunie ecologică pe care istoria le-a consemnat ca pe niște evenimente ce n-ar trebui uitate, dar pe care posteritatea le-a relegat totuși în închisorile de aur ale memoriei cronicilor. Cîndva, lăcustele călătoreau pe vînturi în migrațiile lor planetare, purtînd cu ele cîntecul amenințător al aripilor, tot atît de puternic ca al avioanelor supersonice de azi, nori vii ai morții care pîrjoleau pămîntul, se așezau, ducînd în burțile lor fertilitatea și lăsînd în urmă foametea și consecințele ei. Citiți-l pe Miron Costin și veți afla că și strămoșii au avut neliniștile și dezastrele lor ecologice. Dar veneau mai pe urmă necesarele ploi, cu o înțeleaptă măsură a balanței, să șteargă lacrimile foamei, să dea ierburilor și grîului taina puterea a germinației și față verde pămîntului. Alte timpuri, altă lume!

În laboratoarele secolului trecut, dar mai ales în cele ale secolului în care trăim omul a creat tehnologii formidabile și a dobîndit puterea de a transforma natura; a devenit în același timp creație și creator al mediului său înconjurător. Dar, dacă generațiile precedente aveau puterea să răstoarne doar locul echilibrul, azi folosirea abuzivă și nechibzuită a acestei puteri poate provoca, prin poluare, daune incalculabile. Semnele de avertizare se înmulțesc. Iată: se estimează că 1 - 10 milioane de tone de păcură infestează oceanul planetar anual; D. D. T.-ul, insecticid pentru combaterea dăunătorilor, se menține în sol timp de 12 ani și se poate depozita în organism ajungînd la o concentrație mortală; centralele care sînt alimentate cu materiale energetice fosile degajă anual în atmosferă 500 de milioane tone de bioxid de sulf, producînd un gen de poluare care nu apare de obicei în natură; conținutul global de bioxid de carbon al atmosferei a crescut în ultimii ani cu 10 la sută, nivel care modifică permeabilitatea aerului față de radiația de căldură. Avînd în vedere sporirea și în continuare a cantității de bioxid de carbon, este de temut o creștere globală a temperaturii cu 1°C pînă în anul 2000, ceea ce ar avea drept consecință modificări esențiale de climă... etc., etc.

Parcă niciodată lumea n-a trăit sub imperiul unui asemenea val de pesimism. Sau poate își dă seama că totuși ceva nu este în regulă? «Străzile s-au transformat în camere de gazare, rîurile în soluții otrăvitoare... proclamă un manifest. Soarele a devenit un bec de 40 de wați și curînd această planetă nu se va mai deosebi de alte planete. De un mediu înconjurător infestat nu se moare atît de rapid ca de bomba cu hidrogen, dar la fel de temeinic». Asemenea proclamații sînt evident exagerate și subminează încrederea în om și în știință.

Să ne atenuăm ritmurile dezvoltării? Acceptînd ideea, am impune omului o eresie, o soluție contrară firii și aspirațiilor sale. Defetismul acestui *colorat și retoric*, aproape literar, prin metaforele apocaliptice pe care le cultivă, ne propune renunțarea, și un timp care să bată mai încet ca pulsul inimii. Dar e posibil?... Omul e dator să continue descoperirile sale, să inventeze și să creeze; lui nu i se poate cere să renunțe la capodoperele gîndirii, la dezvoltarea tehnicii grea, ci doar să le subordoneze unor scopuri mai exact omenești... Pentru că, prin ansamblul acțiunilor lor, oamenii pot determina calitatea mediului înconjurător de azi și de mîine.

Oricît de amenințător ar fi sumarul păcatelor poluării, el *nu* e egal pentru toate continentele, după cum nu e egal pentru toate statele. Factori decisivi, de ordin istoric, plasează țări, regiuni sau orașe, mai aproape sau mai departe de iminențele poluării. Ne putem considera printre acele state care, în plină dezvoltare economică, odată cu progresul social și cu evoluția producției, a științei și tehnicii, acționează cu fermitate pentru prezervarea mediului înconjurător. Nu vom spune nici o clipă că orașele sau apele noastre nu sînt supuse unor presiuni poluante. Casele de la Copșa Mică sînt un exemplu dezolant. La fel Dîmbovnicul în aval de combinatul chimic de la Pitești sau Ialomița în aval de Slobozia. Dar toate aceste rele nu pot constitui premisa unei încetiniri a ritmului de dezvoltare a industriei chimice, de exemplu. Nu vom insista asupra soluțiilor tehnice și nici asupra resurselor financiare. Nici asupra legilor și hotărîrilor din ultimii ani care protejează mediul înconjurător. Am vrea să amintim de o a patra constantă a acestei acțiuni: participarea. Prezervarea naturii este nu numai una dintre sarcinile statului și a instituțiilor sale specializate, dar — așa cum a subliniat Conferința Națională a partidului — și o sarcină a întregii colectivități și mai ales a fiecărui cetățean. Protejarea naturii e o datorie solemnă. Ea începe odată cu proiectarea unui obiectiv și continuă cu exploatarea lui rațională și curată. Ea este deci înainte de toate dragoste și răspundere pentru generațiile prezente și cele viitoare.

drumuri prin memorie

de Octavian PALER

fata morgana

În fond, sînt un anticălător. E un adevăr pe care l-am verificat de prea multe ori ca să-l mai pun la îndoială, deși pare anacronic într-o vreme căreia i se potrivește foarte bine muzica Orient Expressului dintr-un poem al lui Valery Larbaud

Prête-moi ton grand bruit, tu grande allure si douce,
Ton glissement nocturne à travers l'Europe illuminée...

Pentru mine, aproape orice călătorie e o boală a memoriei de care mă vindecă numai întoarcerea. În gările unde am sosit plutea, de obicei, fumul gării din care plecasem. N-am plăcerea curată și liberă a călătoriilor concrete, cum aud că o au alții. Busola mea interioară arată îndărătnică, în asemenea ocazii, locurile lăsate în urmă, intră în conflict cu itinerarul impus de împrejurări, mințindu-mi pe ascuns bucuria de a vedea lucruri noi. Călătoria efectivă nu mai reprezintă decît o întrerupere a condiției normale, o așteptare a revenirii în ceea ce îmi e familiar, și-l cred pe Camus, chiar dacă sună paradoxal afirmația lui, că adevăratul preț al unui voiaj este frica; frica de tot ce contrariază vechile obișnuințe și certitudini, imposibil de înlocuit cu altele. N-am suflet de explorator. Nici de aventurier. Un pas al meu e luminat de soare, altul de lună. Îndepărtarea de punctul de echilibru afectiv îmi dă o stare de alarmă și de angoasă așa cum pe măsură ce înaintez în vîrstă mă doare tot mai mult distanța ce mă separă de vechea mea umbră, *non sum qualis eram*... Mi-am transformat dragostea pentru locurile natale într-o religie personală și, totuși, și acolo, la poalele Făgărașilor, mă duc destul de rar; satul în care mai locuiesc sentimental nu mai există decît în memoria mea, cel real mă întîmpină cu bărbați și arbori pe care nu-i mai știu, făcîndu-mă cîteodată să-mi simt maturitatea ca un fel de străinătate pentru copilăria rămasă acasă. Cu atît mai mult n-ar trebui să mă mir că nu am o fire de *globe-trotter*. Vorba aceluiași Camus, călătoria e mai degrabă o asceză, ea ne readuce în noi înșine.

Poate că totul înseamnă o teamă de gol, de friabil, de necunoscut, o Fata Morgana care aleargă într-un sens invers decît al meu, și de aceea din destinul lui Ulysse reținem numai Ithaca. De-abia după ce am consumat o călătorie o fac cu adevărat, rememorind-o între pereții domiciliului meu bucureștean, devenită trecut, teritoriu nostalgic, liber de panica implicată în cea dintîi. Și rămîn astfel doar cu duplicatele retroactive ale drumurilor mele, cu umbra lor, prin care revin uneori să rătăcesc ca acum cînd mă reașez la fereastra unui tren de noapte ce alerga prin Calabria, pe ruta Roma—Palermo.

Sicilia e polul sudic al Italiei, după cum Veneția reprezintă polul nordic. Atracția lor magnetică nu e nici pe departe egală. Turiștii se aglomerează în vechea cetate a dogilor, ajunsă capitală a romanticilor de la Byron încoace, coboară apoi la Florența și Roma, în sfîrșit își acordă o aventură de soare meridional la Napoli și pe insula Capri, dar mai departe puțini se încumetă. Majoritatea acuză lipsa de confort, dezolarea peisajului, economia de timp. Se profesează chiar prejudecata sumară că, în afara decorurilor naturale pentru singurătățile filmelor neorealiste, Calabria n-are ce arăta, sancționată de prea multa ei lumină și de vacuitate, iar Sicilia rămîne un loc fericit de exil pentru cine mai poate crede în miturile în acest veac ros de scepticism și de obsesii pragmatice. Și astfel, mulți dintre cei ce spun că au văzut sau vor să vadă Italia se mulțumesc să cunoască Sicilia din *Ghepardul* lui Lampedusa, o Sicilie din care singele se scurge ineluctabil, cu oglinzi de cristal obosite și grădini bolnave îmbibînd aerul de mirosuri dulcege, sau să-și închipuie umbra mafiei, ascunsă de soare, vindicativă, prelinsă printre portocali copilărești... un univers bizar, exotic, din care drumurile știu doar să plece și niciodată să se întoarcă... Cît de ușor și autoritar se tranșează uneori azi cele mai complicate adevăruri, ignorîndu-le. Și totuși, cine îmi garantează că n-au dreptate cei ce preferă o Sicilie *posibilă*, construită subiectiv? De fapt, cunosc mai bine luna poeții sau astronauții?

Legendele din vechile povestiri italienești despre Fata Morgana își au originea în sudul Calabriei. Se pare că fantoma deșerturilor e fiica unui straniu miraj atmosferic produs aici la răsăritul soarelui cînd, datorită unui fenomen de refracție în care marea joacă rol de oglindă, se proiectează în aer, spre Messina, imagini fantaste de pe coastă. Ca și cum duhul speranțelor și nebuniilor sudului ar ieși matinal în calea trenurilor pline de emigranți ce se îndreaptă către localitățile salubre din nord. Apoi păsările ce tresar din somn și din timp spulberă minciuna optică.

Dacă aș fi trecut dimineața spre Sicilia, puteam nădăjdui să mi se arate și mie o Fata Morgana, albă de praf, nălucită din ploi moarte și din enigme arheologice... O Fata Morgana e însă în principiu cu neputință de ajuns. Ea nu semnifică silueta unui ideal. E doar iluzia prin care singurătatea încearcă să-și învingă frica de vid. A o ajunge echivalează cu a o ucide prin decepție după cum blazarea ce batjocorește efortul de a o urmări o ucide prin scepticism. Renunțarea la această minciună nu înseamnă opțiune pentru adevăr, ci pentru o dezamăgire definitivă, pustiitoare, incapabilă să se depășească pe sine și să mai privească un orizont fie și ca să creadă într-o altă himeră

Nu-mi refuz gîndul că între Scylla și Charibda am urmărit, poate, mai vechi umbre interioare. Sau totuși o Fata Morgana?

în matematica muncii și aspirației 5=4,6

CONTEMPORANI CU NEVOILE ȚĂRII

«Înfăptuirea acestui program cere, fără îndoială, eforturi serioase, dar măsurile pe care le preconizăm nu se pot înfăptui și nu dorim să fie înfăptuite prin eforturi fizice, ci prin stimularea gîndirii, a spiritului novator, prin dezvoltarea mișcării de inovații și a cercetării științifice, prin lupta hotărîtă împotriva a tot ce este vechi și perimat, pentru triumful nouului în toate domeniile de activitate».

NICOLAE CEAUȘESCU

Îmi place să cred că la sfîrșitul cincinalului, practic după patru ani și jumătate de la stabilirea sarcinilor sale, vom sublinia nu numai abnegația de care am dat dovadă cu toții, eroismul cotidian al unei întregi națiuni, ci și un alt adevăr: *oamenii acestui pămînt au reușit să comprime timpul.* Pentru că altfel nu se pot explica succesele noastre de zi cu zi, activitatea rodnică de care dăm dovadă.

Să nu uităm un amănunt esențial: la Conferința Națională a partidului, secretarul general al partidului nostru a precizat cu claritate: îndeplinirea înainte de termen a cincinalului trebuie înfăptuită nu prin intensificarea eforturilor, prin «încărcarea» oamenilor, ci prin valorificarea întregului potențial material și uman de care dispunem. Asta înseamnă, într-o traducere simplă, o producție sporită la toate nivelurile de activitate, într-un timp redus, cu sprijinul ideilor creatoare ale celor implicați direct în procesul de producție.

Nimic mai firesc, vrem să ne dovedim (și poate nu numai nouă) că dacă nu sîntem deasupra timpului nostru, sîntem, în mod sigur, contemporani... cu vremea pe care o trăim și pornind tocmai de la această premisă încercăm (și vom reuși) să învingem timpul. Cu mult înaintea noastră, cineva se obișnuise cu ideea că sîntem la «porțile Orientului», și deci timpul ne-ar fi indiferent. Nimic mai greșit. Fals nu pentru că nu vrem să acceptăm această premisă, ci fiindcă istoria noastră a dovedit contrariul. Să privim numai o clipă înapoi. În nici 3 decenii un popor și-a schimbat destinul, devenind egalul său, comprimînd timpul și construind sub toate formele (verbul definindu-ne mai mult decît sensul său restrîns, devenind simbolul continuei noastre înălțări) ceea ce nu era posibil în alte vremuri, decît de-a lungul sutelor de ani. Nu e nevoie să dăm exemple; cititorului îi sînt la fel de familiare schimbările ca și nouă. Se cade să subliniem că aceste esențiale transformări au fost posibile numai prin ideile proprii care și-au găsit cale liberă.

...Profesia noastră intră prin însuși sensul ei într-o continuă relație cu oamenii, cu făuritorii istoriei, ai istoriei de azi și de mîine. Putem afirma în cunoștință de cauză că nu există domeniu de activitate în care oamenii să nu încerce, și nu fără succes, să se depășească, să-și dovedească rostul și locul într-o istorie care, în mod fatal, se grăbește.

Așadar, căutării dorinței de afirmare a spiritualității românești, hotărîrii oamenilor de a-și achita cu dărnicie sarcinile — în fapt coordonatele majore ale actualului plan cincinal — închinăm aceste rînduri. Ne facem o nobilă datorie din a sublinia tot ceea ce înfăptuiesc făuritorii acestei țări, în lupta lor cu timpul, în vederea împlinirii cincinalului în 4 ani și jumătate. Consemnăm, iată, pentru început, punerea la punct a unui procedeu și a instalației pentru regenerarea uleiurilor uzate la locul de colectare semnalată de cotidianul «România liberă». Autorul, ing. Adalbert Stoica, vine parcă exact în sprijinul ideii noastre: ne convinge prin fapte că timpul nu e învingător în lupta cu noi. Dovadă, ultimul său procedeu brevetat la doi ani de la pensionarea inginerului.

Să lăsăm deci realitatea să vorbească: țara noastră, țară cu o industrie modernă, este în mod firesc mare consumatoare de uleiuri. O imensă cantitate, o dată folosită, este aruncată. Cea colectată ar trebui să fie sortată și trimisă astfel rafinăriei de regenerare de la Rm. Sărat. Practic, nu se întîmplă tocmai așa. Dar cauze obiective și mai ales subiective — neglijența, graba, lipsa recipientelor — fac ca uleiurile, o dată folosite, să fie amestecate, și cînd ajung la destinație sînt supuse unei tratări, ca și cînd n-ar fi fost niciodată uleiuri, ca și cînd acum ar fi scoase din adîncurile pămîntului!

Aproximativ 20 de ani din activitatea inginerului Adalbert Stoica au fost îndreptați în direcția regenerării uleiurilor la locul de muncă. Succesele n-au întîrziat să se arate. După cum ne spune inginerul Stoica, primele brevete au fost obținute cu 10 ani în urmă. Cu timpul însă, inginerul nemulțumit de rezultatele sale și-a confruntat cercetările cu tot ceea ce știința și tehnica mondială puseseră la dispoziție. Performanța cea mai grăitoare a fost obținută de curînd și s-a concretizat în moderna instalație de care am amintit. Calitățile ei sînt de necontestat: prețul de cost al uleiurilor astfel obținute este cu 80% mai redus. Inutil să mai subliniem acum importantele economii realizate pe această cale. În plus, față de tipurile mai vechi, noua instalație se recomandă printr-o completă mecanizare și prin posibilitatea de a regenera uleiurile cu orice grad de uzură. (O cifră vorbește de la sine: peste 200 de tipuri de uleiuri pot fi recondiționate.)

Pentru o întreprindere care consumă zeci de tone de litri de ulei, folosirea acestui procedeu înseamnă economii în valoare de milioane de lei, milioane de lei care, de ce să nu spunem lucrurilor pe nume, pînă acum luau drumul canalului de scurgere.

Procesul de recuperare poate fi supravegheat de un singur muncitor calificat, ajutat de un altul fără o pregătire prealabilă. Spațiul restrîns pe care îl ocupă oferă condiții ca instalația să poată fi folosită în imediata apropiere a bazelor, exact lîngă locurile de eliminare a uleiului. Avem de-a face, și prin acești 12 metri pătrați necesari pentru funcționarea acestui microutilaj, tot cu o performanță. Inginerul Stoica ne vorbea deja despre avantajele pe care le prezintă volumul redus al instalației prin putința de a fi utilizată de unitățile situate la înălțime sau pe drumuri greu accesibile.

Să ne oprim o clipă. Fiecare întreprindere consumatoare de ulei își poate procura o asemenea instalație care asigură regenerarea unui vagon de ulei într-o singură lună prin ocuparea a numai doi oameni. Drept care au fost primite deja comenzi masive, atît din țară cît și de peste hotare. În sfîrșit, un ultim amănunt pe care ni-l precizează inginerul Adalbert Stoica: în caz de defecțiune, filtrele pot fi schimbate individual, fără să fie nevoie de încetarea producției, avantaj pe care nu-l prezintă nici cel puțin rafinăria de la Rm. Sărat. La ora actuală, invenția este în curs de brevetare în 25 de țări de pe toate continentele lumii, ceea ce ne poate crea o imagine asupra competitivității ei.

E lesne de închipuit cît de mari avantaje oferă aceste instalații care, odată intrate în funcțiune, vor crea întreprinderilor posibilitatea de a-și recupera la fața locului uleiurile în cantitățile trebuincioase și la un preț cît mai redus.

Despre calitatea instalației vorbesc, de asemenea, rezultatele obținute în practica la care a fost supus pînă acum procedeul: uleiurile capătă, în urma regenerării, calitățile inițiale, putînd fi folosite în aceleași condiții ca și uleiurile proaspete. În acest sens, cuvîntul beneficiarilor direcți poate fi cel mai bun argument. Din întreaga țară au sosit aprecieri, din cele mai elogioase, referitoare la calitatea uleiurilor recondiționate.

O elocventă dovadă, după cum se vede, a inteligenței românești, a gîndirii eficiente, legate de necesitățile producției.

Un fapt, unul singur din noianul cu care sîntem contemporani și prin care muncitorii, inginerii, specialiștii din țară încearcă să depășească timpul: să sprijine prin munca lor înfăptuirea înainte de termen a cincinalului. Semn că sîntem, dacă nu deasupra timpului, cel puțin contemporanii lui. Contemporani cu aspirația noastră, cu nevoile țării.

Petre ANGHEL

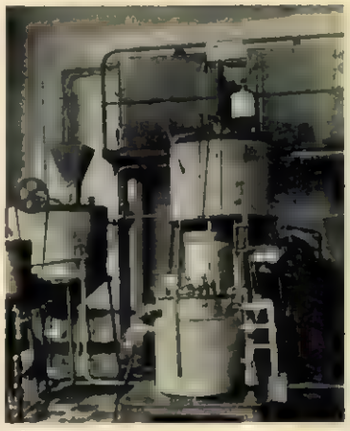

Instalația mecanizată pentru recondiționarea sau regenerarea uleiurilor, realizată pe baza invenției inginerului A. Stoica, asigură importante economii. Uleiul obținut cu ajutorul ei este cu 80 la sută mai ieftin decît uleiul proaspăt.

Într-o singură lună, o întreprindere poate regenera, cu ajutorul noii instalații, un vagon de ulei!

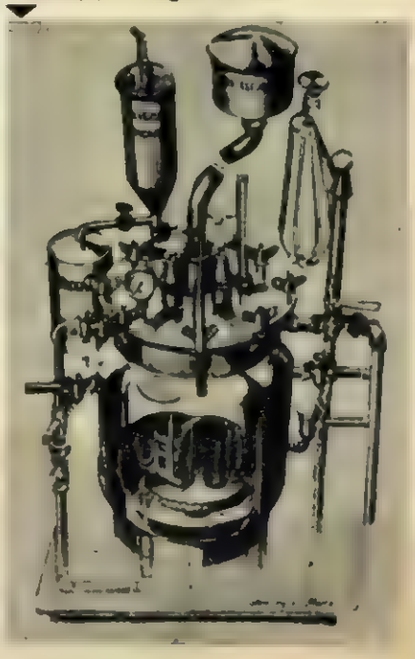

istoria în ciorne

O «istorie în ciorne» nu poate fi altceva decît — totuşi! — o istorie în ciorne. Sau trunchiată, sau segmentată, sau schematizată. Şi totuşi...

O mare civilizaţie, realizată prin energia şi munca unui întreg popor, poate fi înţeleasă şi pe fragmente. E suficient, în atare circumstanţe, să desprinzi din întreg numai un element, iar cu el să evoci şi să sugerezi ansamblul. O coapsă de marmură atinsă de dalta lui Fidias îţi desemnează întreagă nu numai statuia, ci şi Elada. E, cum spuneam, apanajul civilizaţiilor autentice, armonioase în structura lor, care îşi păstrează intactă puterea de sugestie impunînd pînă şi fragmentul ca marcă şi ca simbol.

Şi totuşi — ciorne... Ciorne de probleme, ciorne de fapte, ciorne — să fim iertaţi — de personaje... (Nu toţi dintre cei pe care-i vom aborda în cadrul suitei noastre de interviuri aparţin sau vor aparţine istoriei şi, oricum, nu noi sîntem cei în măsură să dăm certificate pentru eternitate).

O singură ambiţie: să definim săptămînal, în acest spaţiu dedicat interviului, o problemă la ordinea zilei, fixată la o unitate de timp: ziua şi ceasul cînd ne citiţi.

ULTIMUL INTERVIU CU GEORGE CĂLINESCU

de Ilie PURCARU

Martie, început de primăvară, acum zece ani. (Acum opt ani în martie, a murit...) Împreună cu un tînăr prieten, prozator şi poet, bat la poarta profesorului. «De ce n-aţi venit pînă acum?» Ne anunţasem de o săptămînă, dar ezitasem să ne apropiem.

Discuţie lungă, de cîteva ore, în camera de lucru de la mansardă, mobilată sumar, neutru (un birou în marchetărie, un raft de cărţi cu cotoare vechi, cu culorile stinse, un divan, o berjerie, două scaune), fără nimic de prisos în golul adînc al pereţilor, golul prin care profesorul, vorbind, se poate plimba, şi în care timbrul special al vocii lui îşi găseşte acustica. Dar paşii par astăzi greoi, vocea şovăie. E poate ora de vină, am venit prea devreme, faţa lui G. Călinescu acuză încă trăsăturile nopţii, trăsăturile pe care noaptea le-a imprimat pe carnea bătrînă şi obosită. Aveam să fie ultimul interviu pe care-l va da. «A vorbi eu despre mine e greu»... Dar umoarea neagră a oboselii dispare repede.

— De fapt, ce voiţi să mă întrebaţi? Întrebările noastre sînt stîngace, caduce, confuze, ţin de epocă, de palpitul clipei, le simţim cum cad în gol, perisabilitatea lor jurnalistică le va face chiar mîine de neînţeles. Profesorul le ascultă privind drept înaintea lui, pufnind pe nări şi încruntîndu-se, dar răspunsurile nu le evită, nu ne evită. Clare, decise, ele vin totuşi după mai multe clipe de pauză, ca şi cum gîndul, încă împiedicat de oboselile şi visele nopţii, îşi defrişează un drum prin propria sa vegetaţie — dar cît de luminoasă e aceasta! («Sînt tînăr sau bătrîn? — se va întreba într-una din tabletele sale. Iată o întrebare care m-a tulburat cînd mi-a fost pusă întîia oară. Nu am socotit niciodată că mă îndepărtez de cea mai tînără generaţie, am mers împreună cu ea. Cînd un copac se ridică în sus şi dă frunze în fiecare an îşi închipuie că e de aceeaşi vîrstă cu păsările care se adună în crengile sale».)

La 19 iunie anul acesta, G. Călinescu ar fi avut 74 de ani.

Întrebările noastre au şi pierit. Răspunsurile ţin de eternitate. Răspunsurile lui G. Călinescu nu pot ţine decît de eternitate. Reproducem deci numai din ele.

DESPRE DUMNEAVOASTRĂ, DOMNULE PROFESOR

— A vorbi eu despre mine este greu. Un scriitor nu îşi cunoaşte singur despre sine decît prin reacţia contemporanilor şi a posterităţii, precum n-am şti cum arătăm la faţă dacă nu ne-am privi în oglindă. Şi încă imaginea cu oglinda este insuficientă, pentru că judecata asupra figurii noastre o dăm tot noi. Iar noi sîntem foarte părtiali cu noi înşine.

Se întrerupe, îşi suspendă parcă gîndul. Aşteptăm.

(«Două sentimente aparent contrare — notează în acel jurnal al său care se va chema «Cronica optimistului» — şi pot să zic dialectice, stăpînesc viaţa mea intimă şi, cred, a fiecăruia. Aş dori ca în spaţiul meu fizic să nu se schimbe nimic, orice deplasare, orice semn de decrepitudine părîndu-mi dureros... Gîndesc viaţa ca un interior de piramidă hermetic sigilat şi chipurile scumpe din jurul meu împietrite ca simulacrele de pe sarcofage. Uneori însă mă agită sentimentul contrar al schimbării. Chipul meu nou, acuzînd vîrsta, mi se pare interesant şi cer, ca să zic aşa, de la ani o brăzdare şi mai caracteristică. Privind vechile mele portrete nu le regret, găsindu-le chiar inexpresive. Plopile, furtunile, vînturile însă pe stînci profiluri enigmatice».)

Reacţionez fără să vreau:

— N-ar fi mai bine să nu ne uităm în oglindă?

— Unii scriitori, stîrnind la contemporani reacţii violente şi contradictorii, trebuie să stea mult timp în faţa oglinzii, pînă ce aburul se usucă şi privirea apare mai clară. Afară de asta, ei, scriitorul, nu-şi va vedea niciodată chipul său în viitorul care-l depăşeşte presupunînd că nu se va destrăma ca un nor. Aşadar, a vorbi despre felul cum am ajuns la «izbînzile grele ale maturităţii», cum spuneţi dv., este, pentru o conştiinţă adîncă, o problemă gravă. «Izbînzile» înseşi, dacă le luăm cu sensul de «succese», pot fi înşelătoare. Ar trebui deci esteticeşte să definim ce înseamnă în artă «izbîndă», ceea ce ne-ar duce prea departe.

(O destăinuire, notată în acelaşi jurnal: «Dacă sînt unii care îşi închipuie că scriu pentru glorie, îi voi dezamăgi. Aş vrea numai să fiu iubit»...)

— Nu am nici o idee, nici infatuat bună, nici demoralizant rea despre mine, ci doar o prezumţie autorizată de contemporani că pot lua parte la competiţia artistică. Înţeleg prea bine că întrebarea dv., prin care mă invitaţi la autodefinire, a fost pusă spre a se obţine, în vederea tinerilor, o mărturisire utilă asupra traiectoriei de la dibuiri la ceea ce, fiind vorba de alţii, s-ar numi opere de măiestrie. Calitatea principală a artistului socotesc a fi ingenuitatea, capacitatea de a rămîne mereu uimit de univers şi a-l redescoperi mereu alt fel. Măiestria constă în a nu distruge sau stînjeni această ingenuitate, într-o foarte studiată simplitate.

JOCUL

(Dintr-o altă destăinuire făcută cu alt prilej:

«... Îmi plac oamenii care ştiu să se joace, eu însumi pun o răbdare şi o frenezie extraordinară, ce mişcă pe cei din jurul meu, în jocuri. Le pregătesc, le repet, le umplu de semnificaţie, atrag pe toţi în hora mea exuberantă. Aptitudinea jocului destăinuie la om copilăria lui funciară, ingenuitatea care-l pune în măsură să se ferească de blazare şi să-şi întărească forţele pentru luptele şi construcţiile de mîine. Broasca ţestoasă nu se joacă niciodată, de aceea pare, probabil, mai mult decît este, bătrînă».)

Se joacă. Nu mai vrea să discutăm şi, răsturnîndu-se pe divan, se culcă pe spate, privindu-ne printre gene care se umplu de rîs.

— Ascultaţi!

Întinde mîna, culege din raftul de-alături o carte şi, tot culcat, ne citeşte:

— «Aceasta-i tristeţea cea mare a spicelor,/ că nu sînt tăiate de lună»...

Citeşte din Blaga. Discutăm despre Blaga.

— Gînditorul abstract a inculcat atitudini riscate. Poetul este însă mare, nota lui fundamentală fiind un acut simţ al materiei în vibraţia ei cosmică. Ascultaţi: «De cîte ori prin vîi un trăznet mai lovea,/ neştiutor de bezne crinul alb pocnea». Sau această extraordinară senzaţie de voluptate în prezenţa seminţelor germinatoare: «Copil, îmi plăcea, despoiat de veşminte,/ să intru-n picioare în cada de grîu,/ cufundat pîn-la gură în boabe de aur./ Pe umeri simţeam o povară de rîu».

Declamă cu vocea aceea a lui, numai a lui, care te smulge de oriunde-ai fi şi te conduce cu de-a sila în labirinturi imprevizibile şi fermecătoare de efecte şi de nuanţe, regizor şi spectator al propriilor înscenări, pe care le aplaudă discret cu pleoapele. Se joacă. E totuşi, pentru «joc», un inadaptabil, «de plus mauvais des sujets», de fapt nu s-a jucat niciodată cu-adevărat, jocul însemnă abandon (...«Aproape dezbrăcaţi/ Te-ntorci şi te întinzi,/ De tine încîntată/ Zîmbeşti între oglinzi»), dar el a rămas un solemn. «Teatralitatea, patetismul se înaoţesc cîteodată, gesturile mele sînt departe de a fi teatru şi poză: ele sînt exact corelate fizice ale sufletului meu avîntat şi solemn». El este unul dintre cei cinci sau şase bărbaţi, ca Heliade, ca Hasdeu, ca Iorga, ca Pârvan, ca Mircea Eliade, care au revoluţionat o cultură, înhămîndu-se la carul unor teribile proiecte totalitare şi împăcînd, pentru prima oară la noi, ca în monumentala «Istorie a literaturii», ambiţia exhaustivă cu posibilitatea realizării. Între astfel de monumente-gigant, care cuprind în umbra lor o epocă, jocul s-a strîns. Sau s-a schimbat. «Jocul, departe de a fi o distracţie, e o concentraţie a sufletului, un moment de zvîcnire a forţelor».

Cînd spune: «Mă joc», G. Călinescu ne dă o lecţie de călinescianism.

EMOŢII ŞI COMOŢII

Să discutăm despre «contemporan» în literatură. Să discutăm despre «actual».

Se pare că am nimerit. Orice discuţie pe teme ale prezentului, indiferent de termeni, îl prinde:

— Sînt om al prezentului! — ne spune, şi face cu braţele gestul unui arcaş care întinde coarda ca să ţîşnească săgeata. Din nou un «joc» serios de-a cuvintele, din nou o lecţie de călinescianism:

— Între «contemporan» şi «actual» este de făcut o distincţie calitativă. «Contemporan» este ceea ce trăim sub ochii noştri în acest minut, «actual» ceea ce, pornind din contemporan, rămîne multă vreme în actualitate. În literatură (fie poezie, fie proză) ne interesează actualul din contemporan, adică umanul, universalul, fără ca prin asta să fie nevoie de a şterge urmele contemporanului. A îndemna pe poet şi romancier să descrie mereu şi amănunţit evenimentul zilei este a pune în primejdie creaţia socială însăşi. Cînd poetul, de pildă, se limitează la o tablă de materii jurnalistică, este imposibil să nu cadă într-o anume ariditate fără veritabilă «actualitate» sau într-o preţiozitate şi o delirantă fantezie cu care încearcă să vindece inaderenţa artistică la temă. Ceea ce ne interesează pe noi este ca poetul să ne entuziasmeze, să iubească, să aibă sănătoase tristeţi, să vibreze, în fine, cu toată gama sentimentelor, ca om nou în faţa unei lumi noi. Nu-l sfătuiesc să şteargă, deliberat, urmele contemporanului şi ocazionalului. Trăim evenimente care stîrnesc comoţii şi emoţii. Fără «contemporan» nu există «actual». A nu face din accidental un program, a nu te academiza în ocazional, aceasta e regulă artistică. Ingenuitatea scoate singură esenţa prezentului.

ŞUN SE ODIHNEŞTE

Acum nu se mai joacă, acum e obosit. Cînd se întinde din nou pe divan, pe faţă i-au reapărut trăsăturile nopţii. Dar nu se predă. A scos din raft un caiet de versuri — poeziile lui, scrise cu mîna lui, un caiet de «lirici tăinuită», pe care ni-l va dărui la sfîrşit. Ne citeşte.

«Şun se odihneşte de treburile împărăteşti cîntînd»...

„Trăim vremuri mari, să ne silim a fi pe măsura lor."

George CĂLINESCU

«INVIT» va avea un arbore genealogic fără precedent în întreaga istorie biologică a speciei noastre.

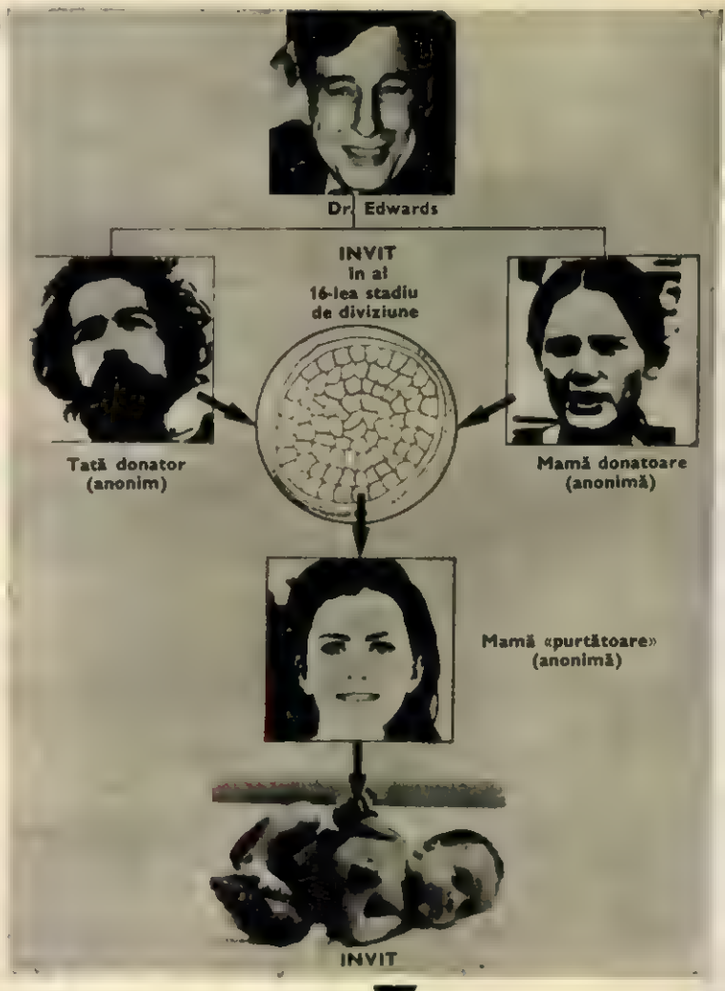

LA MANCHESTER SE VA NAȘTE (PROBABIL...)

„invit"-PRIMUL COPIL „CREAT" ÎN EPRUBETĂ

de dr. Micu RADOVICI

Fecundarea «in vitro», transplantarea într-o mamă-gazdă, o naștere normală — iată etape ale unei tehnici care deschide uluitoare perspective în domeniul combaterii sterilității, al «ingineriei» și terapeuticii genetice

Imaginația omului nu cunoaște hotare. Pînă nu demult plimbarea pe Lună părea un vis, și dacă el s-a implinit aceasta a fost posibil doar pe temeiul unor minuțioase calcule matematice. Pe baza unor calcule intrucitva similare se încearcă în prezent a se reproduce «geneza» omului. De mulți ani această problemă îl preocupă și pe profesorul dr. Edwards din Manchester. În prezent, savantul britanic urmărește dezvoltarea vieții într-o eprubetă, pentru ca apoi întregul proces să fie transpus... într-un pîntece de femeie, unde să-și continue cursul natural.

Motivul? A feri omenirea de pericolul maladiilor ereditare, care se înmulțesc într-un ritm îngrijorător și amenință să facă ravagii în rîndul populației globului, în viitoarele decenii.

Nou-născutul va vedea — probabil — lumina zilei într-o maternitate din Manchester. Mama lui nu va fi... mama lui. Totul pare desprins dintr-un roman științifico-fantastic, dar de fapt este vorba de un interesant experiment științific — ale cărui date esențiale le împrumutăm dintr-un amplu articol apărut recent în cunoscuta revistă franceză «Science et Vie» sub semnătura lui Alexandre Dorozynski — și care suscită de pe acum aprinse controverse.

Inițiatorul experimentului a numit viitorul «copil» INVIT (desigur, copilul va avea și un alt nume, mai... obișnuit), de la expresia latină «in vitro», utilizată pentru reacții biologice în condiții artificiale — spre deosebire de experimentele pe organismul viu, «in vivo».

NEOBIȘNUITA MISIUNE A DOCTORULUI STEPTOE

...Așadar, nou-născutul, deși «experimental», nu va vedea lumina zilei într-o complicată aparatură scăldată în soluții nutritive artificiale înlocuitoare ale lichidului amniotic matern, ci se va naște — ca orice om normal — într-o frumoasă maternitate din Manchester. Nașterea va fi asistată de un binecunoscut obstetrician-ginecolog, dr. Patrick Steptoe.

INVIT va avea mai mulți părinți. Numele mamei adevărate, «genetice», nu se cunoaște; ea va fi o infirmieră, o doctoriță sau orice altă femeie, chiar sterilă. De la aceasta se vor colecta ovulele respective, în condiții speciale, și apoi vor fi introduse și ținute într-un mediu *artificial* nutritiv «în eprubetă», unde se vor dezvolta.

Tatăl va fi, la fel, un anonim; el va «livra» sperma care va fecunda ovulul, firește tot «în eprubetă», sub control științific. Se va preleva material probabil de la mai mulți bărbați, așa că nu se va ști niciodată numele tatălui adevărat: poate el va fi chiar soțul donatoarei de ovule...

Ovulul fecundat, «oul», va fi apoi implantat în mucoasa uterină a unei femei, care va hrăni și purta fetusul pînă la naștere.

Dacă părinții adevărați ai lui INVIT își păstrează anonimatul, cei spirituali sînt binecunoscuți: mai sus-menționatul profesor Edwards, care a predat la Universitatea din Cambridge și care de peste zece ani se ocupă cu teoria acestor experiențe, și soția sa, geneticiana Ruth Fowler. În paranteză fie spus, cei doi soți au de pe acum cinci copii normali... «in vivo».

Profesorul de la Cambridge a studiat problema fecundației și evoluția oului «in vitro» și «in vivo» și a trecut la ultima etapă, pe care a denumit-o «inginerie genetică».

PENTRU CE ESTE NEVOIE DE «INGINERIE GENETICĂ»

Să analizăm trei mari probleme generate de conceperea în eprubetă și de «ingineria genetică» de care, după cum vom vedea, cea dintîi este legată.

I) Este necesară oare «ingineria genetică»? Se pare că da. Înmulțirea considerabilă a maladiilor genetice umane a devenit deosebit de îngrijorătoare.

Dacă un singur bărbat (sau femeie) cu tare genetice are doar doi copii, în timp de 400 ani el va avea circa 16 000 urmași *cu defecte genetice*.

II) Este «morală» această experiență? Răspunsul nu poate fi decît relativ. Orice acțiune pentru întreținerea vieții și a sănătății omului apare, apriori, morală.

III) Experimentul poate avea succes? «Inginerul genetic» ar răspunde cam în termenii următori:

Apărarea capitalului genetic uman este de resortul unei științe care urmează abia să se nască, *terapia genetică*, vizînd *eradicarea* maladiilor transmisibile.

Un pediatru de renume mondial, Virginia Apgar, a stabilit o listă a defectelor genetice. Și dr. Victor McKusick a publicat un catalog de maladii și defecte genetice. Catalogul este deja perimat, dar el conține 800 caractere genetice dominante, *majoritatea nocive*, 600 caractere recesive și 120 asociate cu cromozomii care determină sexul: X și Y. În nici un caz *aceste maladii nu pot fi vindecate;* cel mult, în unele cazuri, se pot preveni unele efecte. Iată cîteva exemple:

Fenilcetonuria provoacă acumularea de fenilalanină în sistemul nervos, ceea ce determină debilitate mintală, idioție. Un regim sărac în fenilalanină poate aduce o ameliorare. Dar încă înainte de actul concepției, părinții prezumați pot fi preveniți despre risc: purtătorul unei gene dominante va transmite defectul la 50% din urmașii săi direcți — așadar, un procentaj impresionant. Dar, din nou subliniem, medicul nu poate interveni după naștere asupra genei deficiente.

Alt caz. Persoana operată la ochiul atins de retinoblastom ereditar va avea un copil care va suferi de aceeași afecțiune.

Unele boli sau defecte pot fi remediate sau ameliorate pe cale terapeutică: diabetul cu ajutorul insulinei, miopia, evident, cu ajutorul lentilelor etc., etc., dar copiii bolnavilor vor moșteni, probabil, aceleași deficiențe.

O soluție radicală ar implica *eliminarea* genelor anormale. Toți geneticienii și biologii sînt de acord că aceasta se poate face doar *înainte sau puțin timp după actul concepției*. Altă soluție: avortul. Și, în adevăr, puține persoane vor refuza avortul terapeutic dacă au certitudinea că nou-născutul va fi expus la demență precoce, la debilitate mintală, la miastenie gravă.

O tehnică recentă, oarecum riscantă pentru sarcină, permite depistarea a 25 anomalii genetice și determinarea sexului puțin timp după concepție. Este vorba de așa-numita amniocenteză. O puncție în peretele abdominal al femeii însărcinate: acul pătrunde pînă în lichidul amniotic, unde se dezvoltă fătul și unde se află celule de descuamare al căror cromozomi trebuie examinați. Cum se execută amniocenteza? Se face o puncție în abdomen cu un ac de 5-10 cm lungime, cu mare precauție din partea medicului. El trebuie *să simtă* pătrunderea acului în uter, de unde urmează să prelevеze 10-30 cmc de lichid. Operațiunea se execută după a 10-a săptămînă de sarcină și se obține un diagnostic just în 90% din cazuri. Dar — și acesta este elementul principal — diagnosticul unei maladii congenitale grave obținut prin amniocenteză nu mai permite vindecarea maladiei. Este prea tîrziu! Singura soluție care se impune este, din nou, avortul terapeutic.

UNICA SPERANȚĂ

În aceste condiții, unica speranță rămîne depistarea *în primele ore* după fecundație și tratarea anomaliei cromozomiale — atunci cînd ea se pretează la o asemenea «manipulare» — printr-o tehnică elaborată și pusă la punct, în ultimii 20 de ani, între alții de către cercetători de la Institutul Pasteur, dintre care trei au primit premii Nobel.

Iată de ce — în acest context — «ingineria genetică» ar oferi speranța efectivă a «redresării genetice» în cazuri grave.

Ce se întîmplă cu ovulul fecundat? Dezvoltarea lui începe cu prima diviziune, după 18-36 de ore de la fecundație. A doua diviziune urmează după 36-48 de ore, iar a treia între 51 și 62 de ore, cînd se obțin opt celule. La diviziunea următoare numă-

rul celulelor se dublează și în acel moment oul uman se fixează,adică se implantează în mucoasa uterină, prin intermediul căreia începe să primească hrana necesară.

Meritul profesorului Edwards este că a reușit să păstreze, într-un mediu de cultură artificială, un embrion pînă la a 50-a diviziune, dar nu în scopul de a-l lăsa să se dezvolte mai departe «în eprubetă», ci în scopul de a salva «capitalul genetic», printr-o intervenție făcută *la timp*, folosind răgazul în scopul identificării și modificării genelor purtătoare de maladii.

Metoda are și un alt aspect: ea poate fi utilizată și pentru combaterea sterilității.

În ce mod? O ființă omenească de sex feminin posedă la naștere 300 000 pînă la 400 000 foliculi ovarieni, dar numai o parte din ei, după pubertate, ajung la maturitate. Aceștia vor produce succesiv, în fiecare lună, un ovul, care poate fi fecundat. La unele femei sterile aceasta nu se întîmplă fie din cauză că ovulele nu ajung la maturitate, fie pentru că drumul care duce spre trompe este blocat. În acest caz, prin puncție directă în ovar se pot preleva foliculi primari; aceștia pot fi apoi cultivați pînă la maturitate, fecundați și implantați apoi în uter.

Fecundarea «in vitro», cu numeroasele ei probleme tehnice, a fost de mult rezolvată, dar cercetările doctorului Edwards au ajuns la o etapă superioară. În adevăr, el nu s-a limitat la problemele legate de combaterea sterilității, ci s-a preocupat și de genetică, de maladiile metabolice, de malformațiile congenitale, considerînd că puținul timp pe care embrionul îl petrece «in vitro» oferă geneticianului o ocazie extraordinară de a interveni. Prin examinarea cromozomilor și printr-un control efectuat cu multe precauțiuni, s-ar constata prezența anomaliilor genetice care după naștere ar provoca accidente grave. De asemenea s-ar determina sexul prin observarea unei simple pete de culoare prezente în anumite celule. În funcție de gravitatea maladiilor și de posibilitățile terapeutice se va lua apoi o hotărîre în consecință: fie de a nu se reimplanta embrionul în uter, fie de a se «înlocui» genele defecte cu altele sănătoase.

A ÎNRÎURI CELE MAI DELICATE PROCESE ALE DEZVOLTĂRII VIEȚII

Dar să ne reîntoarcem la punctul nostru de plecare. Din punct de vedere tehnic, INVIT nu implică probleme de nerezolvat. De peste 20 de ani o echipă condusă inițial de dr. Gregory Pincus, decedat acum cîțiva ani, a izbutit să creeze INVIT la iepuri. Anil B. Mukherjee, de la departamentul de genetică umană al Universității New York, a obținut INVIT la șoareci; puii născuți pe această cale au trăit normal și s-au reprodus în continuare.

Acum se trece de la iepuri și șoareci la oameni. Fraza șochează, poate, dar să nu rămînem la prima impresie. Ar fi inutil să aducem aci exemple din istoria medicinei — fără îndoială, cititorii înșiși cunosc destule — care învederează eficiența unei asemenea abordări pentru apărarea sănătății... propriei noastre specii.

Firește, atît timp cît experimentul de la Manchester nu va fi desăvîrșit, nu se pot trage nici concluzii în toată anvergura lor. Dar indiferent de reușita sau nereușita *acestui* experiment, este sigur că, într-un viitor nu prea îndepărtat, altele îi vor urma. Se pășește astfel pe o cale nouă, plină de speranțe, dar și de necunoscute. Chiar dacă noua tehnică nu-și va găsi o aplicare generalizată decît peste mulți ani, aceasta — după toate probabilitățile — va mări puterea de înrîurire a omului asupra celor mai delicate și mai intime procese ale dezvoltării vieții.

specialiști români comentează „invit"

O HARTĂ ÎNCĂ „ALBĂ": HARTA GENETICĂ UMANĂ

Dr. IOANA MOȚOIU, cercetător principal la Institutul de medicină internă «Nicolae Gh. Lupu», laboratorul de culturi și țesuturi:

Controlul *complet* al vieții «in vitro» nu este încă cunoscut în etapa actuală.

Însăși harta genetică umană nu este descifrată în prezent.

E foarte greu să eliminăm o anumită genă mutandă responsabilă de o malformație sau alta. Totodată ar fi dificil să «găsim» genele respective corespondente într-un virus sau un embrion uman.

Consider experimentul de la Manchester drept o curiozitate științifică în care imaginația joacă un rol pozitiv, dar cu aplicabilitate într-un viitor foarte-foarte îndepărtat.

genetică umană nu este binecunoscută. Presupunem însă că se vor realiza «colonizări» prin celule sănătoase și că se vor putea astfel introduce gene absente sau înlocui gene defecte în scopul dezvoltării optime a fătului.

PERSPECTIVE INCALCULABILE

Doctor în științe medicale VIORICA MATEȘ, medic primar ginecolog-obstetrician al maternității «Steaua», București:

Obstetrica este o știință practică ce pășește înainte ajutată de progresele obținute în laboratoarele de medicină experimentală, de biochimie sau genetică.

Rezolvarea problemei sterilității femeii prin fecundarea «in vitro» și implantarea oului în uterul mamei adoptive, ca și selecționarea în laborator a produsului de concepție prin distrugerea oului purtător de tare transmisibile și purificarea materialului genetic prin înlocuirea A.D.N.-ului cu potențial cunoscut, deschid perspective de o incalculabilă valoare medico-socială.

Posibilitatea ca produsul de concepție să fie învestit cu un potențial ereditar controlat a fost un deziderat al femeii gravide a tuturor timpurilor. Alegerea sexului și determinarea psihosomatică prin mutații genetice de laborator reprezintă pentru mama de mîine un dar neprețuit, materializarea tuturor dorințelor ei, răspunsul la teama ei ancestrală față de valoarea biologică a noului său născut. «Este sănătos, tovarășă doctor?», întreabă toate mamele, cînd copilul nici nu și-a încărcat plămînii cu prima «gură» de aer și înainte ca să fi izbucnit în cel dintîi strigăt de victorie.

Nu știu cît de rapid vor progresa aceste experimente care vor culmina prin cunoașterea *întregului* sistem informațional al aparatului genetic și prin corectarea *tuturor* erorilor enzimatice, dar sînt sigură că ele vor fi tot atît de bogate în consecințe pentru era care vine cum a fost pentru epoca noastră descoperirea energiei nucleare.

EXISTĂ ȘI EREDITATE „ORIZONTALĂ"!

Doctor în științe medicale PAUL VAN SANEN, de la Institutul de medicină internă «Nicolae Gh. Lupu»:

În legătură cu viitoare experimente de tipul celui întreprins la Manchester se ridică probleme științifice interesante. Mă voi referi doar la cîteva dintre ele.

În alegerea donorilor trebuie evitată consanguinitatea, respectiv endogamia în populație, cunoscînd că aceasta favorizează «întîlnirea», pe cromozomi omologi, a genelor care determină boli ereditare.

Se pune întrebarea: informația genetică se transmite numai «vertical» de la donori sau embrionul este influențat și de organismul în care se dezvoltă? Există și un mod «orizontal» de transmitere a ereditații, în care celulele își schimbă informațiile cu cele ale organismului primitor. Informația metabolică de la acesta este încorporată în calitatea și concentrația moleculelor ce participă la procesele chimice prin care celulele se dezvoltă și se mențin viabile.

Poate oare embrionul să fie modificat în sensul introducerii în genomul său, în «stocul cromozomic», a unui material extern? Cred că este prematur să discutăm această problemă atît timp cît harta

SE POATE!

Dr. VLAD BIANU, asistent universitar. Clinica I de obstetrică-ginecologie Filantropia a Institutului medico-farmaceutic din București:

Geneticianul canadian D.N. Carr spunea undeva: «Ținînd cont de hazardul vieții intrauterine, nașterea unui copil viu și sănătos este o reușită de care trebuie să fim mîndri».

Într-adevăr, cunoscînd toate pericolele care îl pîndesc pe viitorul om, te minunezi, la un moment dat, de faptul că «normalul» există și mai ales că apare în majoritatea cazurilor.

Extrem de interesante au fost primele rezultate obținute «in vitro» cu ovulul uman de italianul Perucci. Și experimentul cercetătorilor de la Manchester are un fundament științific, o justificare medicală și, sperăm, va fi încununat și de un rezultat pozitiv.

Incontestabil că din punct de vedere medical procedeul reprezintă o achiziție de o reală valoare, el putînd rezolva cazuri de sterilitate feminină imposibil de tratat pe alte căi, precum și unele cazuri de sterilitate masculină. Și, mai ales, se poate astfel aborda frontal, cu șanse de succes, problema malformațiilor datorate tarelor genetice.

Firește, considerînd implicațiile pe termen lung, te duce gîndul, fără să vrei, și la posibilitatea unor «manipulări» eugenice, în scopuri care nu au nimic de-a face cu medicina. Dar în fond orice tehnică nouă, în medicină ca și în alte domenii ale științei, poate fi o sabie cu două tăișuri...

Revenind însă la aspectul pur medical, aș dori să precizez un aspect de importanță capitală al experimentului. Din momentul cînd ovulul a fost fecundat și s-a produs implantarea în mucoasa uterină începe așa-numita perioadă de embriogeneză, adică de formare a diferitelor țesuturi. Acest proces se continuă, în mare, cu organogeneza, adică cu formarea diferitelor organe, aparate și sisteme ale fătului. Cum și cînd se poate interveni atunci cînd cunoaștem posibilitatea apariției unei malformații? Evident, despre o «intervenție» eficientă nu se poate vorbi decît înainte de definitivarea sau, și mai bine, de începerea formării organelor, deci *în perioada de embriogeneză*. Or, acest lucru este realmente posibil! Există tehnici foarte recente care ne permit să acționăm în scop corectiv în această perioadă. Firește, ele sînt extrem de delicate și comportă mari dificultăți practice. Principalul rămîne însă faptul că intervenția este posibilă, că ea poate fi perfecționată și — cuplată cu tehnica experimentată la Manchester — promite să devină o armă terapeutică valoroasă.

Interviuri realizate de dr. M. RADOVICI și Lionel NIȚESCU

sub semnul urgenței

de Romulus BALABAN

vom întreba în numele dumneavoastră

Drumul țării arată în prezent ca o pantă din ce în ce mai verticalizată. Noi l-am vrut și l-am hotărît astfel, din considerente pe care istoria le impune, le justifică și le va justifica. Într-o asemenea perioadă, avem datoria să devenim fiecare o pîrghie de energie. Una dintre milioanele de pîrghii de energie, care, prin însumare, transformă ziua într-o treaptă. O astfel de bătălie se cîștigă folosind un arsenal nelimitat. Se cîștigă cu eforturi. Cu instituții și cu strategii mereu ameliorate. Cu înnoiri de tot felul, deci cu instrumente din ce în ce mai adecvate. Cu atitudini de partizanat în mereu crîncena înfruntare dintre vechi și nou. Se cîștigă manifestînd receptivitate și grijă față de ideile și de necesitățile oamenilor. Gîndind și demascîndu-i pe cei ce nu vor să gîndească. Cercetînd și captînd fiecare șansă. Dinamitînd factorii de încetinire. Distrugînd paravanele după care se ascunde responsabilitatea pitică. Demonstrînd nocivitatea pasivității și impostorii îmbrăcate corect. Scoțînd din rînd pe cei de profesie oratori și dansatori în jurul problemelor. Vitalizînd toate posibilitățile. Apreciind doar concretul și fapta. Activizînd fiecare segment social. Fortificînd etica societății noastre. Adîncind democrația ei.

Am cucerit mult din aceste dimensiuni, dar ele rămîn în continuare cîmpuri de luptă. Le-au declarat cîmpuri de luptă marile evenimente de partid care au pus în stare de acută vibrație, în ultimii ani, întregul popor. Cîmpuri în care luptă, cu energii limită, gîndind și făptuind, tovarășul Nicolae Ceaușescu, omul de care țara are cea mai mare nevoie și pe care are șansa de a-l fi avut la timpul cuvenit. Cîmpuri în care trebuie să luptăm, fiecare pe linia activității lui, în numele unui sacru pact de conștiință pe care l-am încheiat cu țara, cu drumul ei.

Rubrica pe care o inaugurăm azi vrea să fie și ea un cîmp de luptă. În numele tuturor ideilor de progres și înnoire ale României socialiste. Pentru accelerarea înfăptuirilor ei. Pentru majorarea dimensiunii lor. Pentru reducerea umbrelor care mai există. Pentru propulsarea noului. În numele cetățenilor ne vom adresa deschis unor conducători de departamente, de instituții și de ministere. Ne vom adresa în numele opiniei publice, ridicînd probleme de interes general, recomandate de stringenta lor actualitate. Vrem să facem din această rubrică un «**instrument care ascultă**», în atmosfera țării. Ascultă, captează, emite semnale și, firește, răspunsurile la aceste semnale. Vrem să facem din ea o dovadă că instituțiile sînt ale tuturor cetățenilor, conduse în numele nostru și menite să ne servească pe toți. Un loc de întîlnire între opinia publică și reprezentanții structurilor sociale.

Săptămînal, vom adresa unor conducători de departamente și de ministere întrebări care-l preocupă pe cetățeanul român, publicînd imediat și răspunsurile celor cărora ne-am adresat. Rugăm cititorii revistei «Flacăra» să participe la existența acestei rubrici. Să ne trimită opinii, propuneri, sugestii, reprezentînd materia primă vie din care să fie extrasă substanța dezbaterilor noastre viitoare.

ARTA CERAMICII ȘI A STICLĂRIEI LA EA ACASĂ

Complexul de sticlărie și faianță din Sighișoara produce pentru consumul intern și export

OBIECTE DE UZ CASNIC ȘI ORNAMENTALE DIN FAIANȚĂ:

— servicii de masă pentru 6 persoane, executate artistic;
— farfurii întinse, farfurii adînci, castroane, platouri.

CĂNI, VAZE ȘI BIBELOURI

CĂNI ORNAMENTALE PENTRU BERE ȘI VIN.

Măiestria specialiștilor de la Sighișoara o constituie însă bibelourile, statuetele și serviciile de ceai și cafea aurite, executate cu mare sensibilitate artistică.

COMPLEXUL DE STICLĂRIE ȘI FAIANȚĂ DIN SIGHIȘOARA
str. Mihai Viteazul nr. 99, jud. Mureș

UZINA MECANICĂ PENTRU AGRICULTURĂ ȘI INDUSTRIA ALIMENTARĂ

(UMAIA) GALAȚI, Bd. G. Coșbuc nr. 256,

produce:

1) RIDICĂTOR HIDRAULIC MONOBLOC

a) la reglajul de forță

În același tip de sol, adîncimea brazdei rămîne uniformă indiferent de denivelările solului. La sol mai greu, adîncimea brazdei se micșorează, forța de tracțiune rămîne constantă.

CARACTERISTICI TEHNICE

Presiunea uleiului în sistem	*130 kgf/cm²*
Diametrul cilindrului în forță	*120 mm*
Cursa	*125 mm*
Cilindreea	*1 410 cm³*

b) la reglajul de poziție

Adîncimea brazdei pe teren plan și în sol diferit rămîne aceeași, iar efortul de tracțiune variază cu rezistența solului.

2) HIDROSFERE 60mc-100mc-150mc

DATE COMPARATIVE

Specificația	*U/M*	*Castel de apă*	
		metalic	*din beton armat*
Consum de metal	*t*	*7,4*	*9,7*
Consum de beton	*m³*	*27*	*114*
Consum de cherestea	*m³*	*—*	*6*
Greutate totală	*t*	*72*	*284*
Ciclul de fabricație	*zile*	*15*	*180*
Timp de montare sau demontare	*„*	*2*	*—*
Timp de îngheț fără circulația apei la –37°C	*„*	*29*	*5*
Consum specific de materiale	*t/m³ apă*	*1—2*	*4,7*
Preț de cost	*mii lei/m³ apă*	*2,5*	*4,6*

PUBLICITATE

3) MAȘINA DE ALEZAT PALIERE PENTRU CUZINEȚI GLACIER

Două trepte de turație 250 și 600 rot/min.
Avans 0,03 rot/min.

4) GRANULATOR G. M. 500

destinat brichetării furajelor verzi necesare combinatelor pentru creșterea industrială a animalelor și întreprinderilor avicole

CARACTERISTICI TEHNICE

Diametrul orificiilor: 2,5 4 6 8 18 24 30 35
Motor electric 132 kW 1 500 rot./min.

reportaj senzațional

traficanții de icoane

de Vasile BĂRAN

Ne dă relații șeful biroului de urmărire penală al Procuraturii Municipiului București, procurorul ION UNGUREANU.

Anul acela s-a crezut să fi fost un an norocos. Începuse o vară frumoasă, cu multă lumină. Pe mai toate drumurile mișunau turiștii. Cine avea chef putea să urce cocoașa unui munte ca să privească dincolo de ea, într-o văioagă, turnurile sclipitoare ale mănăstirii, să se abată pe la străvechi biserici și chilii, să facă poze lîngă izvoare netulburate.

În aceeași vreme cei de la cîmpie puteau să se afunde într-un sat să-i vadă, într-o clipă nemișcată, pe cei care pun în pămînt grîu și porumb. Să le vadă casele cu arhitectura lor nouă, cu noul lor mobilier, să le cunoască viața, obiceiurile, noile preocupări. Dar asta s-a mai văzut. Ceea ce stîrnește curiozitatea nu e atît modul lor modern de a trăi, cît misterul care-i împresoară de îndată ce încerci să le privești trecutul, felul lor de a fi existat din vechime — oameni foarte ciudați dacă te gîndești că în loc să lase locuinței zidurile drepte, ei l-au scos în afară, într-un chip neobișnuit prin alte părți ale lumii, cerdacul, pridvorul, tinda susținute de stîlpi impetuoși, de la care, cum spunea Iorga, «și-a pornit îndrăznețele sale încercări în ireal Brâncuși pentru a prinde o realitate pe care încă n-a prins-o delicata vigoare a mîinilor creatoare de oriunde»; oameni ciudați care în loc să pună pe mormintele fondatorilor o simplă piatră plată, înaltă la capătul lor troițe din lemn pe care marile intemperii le-au făcut și mai strălucitoare pe retina ochiului viu al privitorului; oameni destul de ciudați care au făcut din fiecare casă, din fiecare fîntînă, din fiecare biserică, dar mai ales din fiecare obiect pentru trebuința zilnică un lucru tulburător, o operă de artă unicat, ceva pe jumătate ascuns, pe jumătate la lumină — frînturi de linii pe boiți desenate cu flori și cu stele, arbori de neîntîlnit în altă parte a lumii închipuite, cocoși care acoperă cu trupurile lor pînă și copacii în care au dormit; oameni ciudați care și-au făcut din propria cămașă cusută cu arnici un fel de expoziție volantă, purtată cu o mîndrie formidabil de sinceră, așa cum păsările își poartă aripile multicolore.

Dar nimic parcă nu întrecea marea vrajă a icoanelor. Lucru straniu: icoanele din vechile biserici și mănăstiri ale României le găseai deodată și prin case, una ici, alta colo, cu vîrste de sute de ani, provenind, adesea, de la același meșter de demult dar niciodată semănînd între ele; erau ca un fel de sunete care nu se repetă.

Sunetul acesta copleșitor ar fi putut fi auzit și mai înainte, chiar cu o sută și două sute de ani mai înainte și, într-adevăr, el a fost auzit. Cercetători celebri, cărturari, artiști, oameni luminați, pasionați de arta populară și istorică a românilor, de arhitectură, de mobilier, de țesături, de port, de broderii, de podoabe și bijuterii, de ceramică, de sculptură și pictură populară au făcut cunoscute valoarea și farmecul lor uimitor. Într-un fel de «presă închisă» se știa încă din acele timpuri că «sub domnia magnificului prinț Constantin Brîncoveanu, urmîndu-se vechile meșteșuguri din vremea lui Basarab, meșterii zidari, argintarii și iconarii dau la iveală un stil nou». Se știa încă de mult că din această artă populară și din natura acestor ținuturi cu un caracter atît de particular avea să izvorască faza modernă a dezvoltării artistice în România. Exista și se descoperise încă de mult «Miorița» pe care trebuia să înveți s-o reciți și s-o cînți, existau încă de mult cronicile despre picturile și sculpturile țărănești, despre cîntece și balade, «arta-rădăcină»

Dar în sezonul de care vorbim, cu un început de vară atît de îmbietor la drumeție, la călătorii prin satele țării, părea să se fi descoperit, deodată, totul. Bogății străvechi, inestimabile, zăceau pe te miri unde, prin lăzi, prin dulapuri sau agățate pe cîte-un cuîc de perete: țesături, marame, vechi broderii, obiecte casnice străvechi, dar, în primul rînd, icoanele! Sunetul acela depărtat al artelor seculare s-a prefăcut, deodată, într-un zgomot. Vioara nu mai cîntă: țipă! Ce s-a întîmplat? Păi tocmai asta: se caută icoanel icoane vechi, chiar foarte vechi, dacă se poate cît mai vechi! Nu ne interesează cum arată, pot fi și șterse pe jumătate, haideți acum, în acest sezon norocos, pînă nu s-au «deșteptat», să-i luăm acum repede, pe nesimțite, pe nerăsuflate; cît s-or scărpina în cap să și încheiem tîrgul!

Și astfel, oamenii de la sate, de pe cîmpii, de la malul mării și de prin munții Moldovei și ai Transilvaniei s-au pomenit, pentru cîțiva gologani, că le dispar icoanele de pe pereți. Merge vorba că odată cu ele mai dispăreau și alte lucruri — în Dobrogea, de pildă, se spune că a fost cumpărat pe nimic aproape întreg tezaurul tătăresc — bijuterii și vechi podoabe — că în nordul Olteniei se duc de ripă costumele ciobănești din ițari și cojoace înflorate — port străvechi cu o mare valoare artistică și documentară. Desigur, cumpărătorii pot fi de oriunde, tîrgul e tîrg, pasiunea de colecționar e chiar dintre cele mai nobile, dar în această «goană după arta populară» s-a dovedit a funcționa, în multe dintre cazuri, cu totul alte resorturi decît cele care ar fi fost de bănuit. Adevărul e că fascinația străinilor pentru arta populară românească străveche a trezit interesul unor aventurieri și afaceriști autohtoni într-un asemenea grad încît și-au stins pe loc orice sclipire de responsabilitate cetățenească.

La Procuratura Municipiului București, procurorul **Ion Ungureanu,** șeful biroului de urmărire penală, ne povestește acest caz, aproape incredibil, dacă ne gîndim la ce poate însemna pentru unii mirajul vechilor arte: o ceată de afaceriști a achiziționat de prin satele țării cîteva sute de icoane estimate la o valoare de peste 2 000 000 lei. Jumătate dintre ele au fost deja vîndute. Celelalte se află într-un depozit al Miliției Capitalei. Mergem să le vedem. Te cuprinde amețeala: sînt acolo icoane din secolele XVII și XVIII pe care s-au plătit cîte 25 și 30 de lei. Am întrebat: cum or arăta țăranii aceia și cum de s-au putut lăsa ei atît de crunt înșelați? Ce li s-a spus, cum li s-a spus? Și m-am gîndit că nu-i greu să-ți bați joc de un pescar sau de un cioban dacă te duci la el și-i spui că vii din Capitală anume pentru obiectul acela de pe peretele casei sale. Că nu ești unul dintre cei care și-au părăsit meseria de șofer ca să devasteze satele de bunurile lor străvechi, ci *achizitor* de obiecte de artă. Că n-ai venit de capul tău aici, în casa pescarului sau a muncitorului de cîmp, ci ai fost trimis de cei mai mare muzeu al țării. Că icoana domniei-sale va fi pusă pe pereții acelui măreț edificiu. De ce s-o ținî închisă în colțul acela, pe jumătate acoperită cu o maramă, cînd ar putea să strălucească în văzul mulțimii?

Și atunci pescarul, țăranul, omul din satul acela îndepărtat, care nu vede Capitala în fiecare zi, se simte profund emoționat și-i dă prețiosul obiect, de care sînt legate trecerile attor generații care au locuit pe-acolo, în contra sumei de 25 de lei. Iar atunci cînd i se oferă una nouă (făcută repede pe carton de unul din ceată și înrămată foarte frumos) omul nu mai ia nici un ban.

Și au mai fost și acele împrejurări neașteptate — marile inundații — de care ei, «achizitorul» (care între timp și-a cumpărat autoturism și și-a mărit și numărul de asociați), nu s-a sfiit să profite. Acum chiar că poți să răscolești cum vrei sufletul omului: «S-au înecat sate întregi, bisericile au fost luate de apă, noi sîntem trimiși ai bisericii. Cît să-ți dăm pe icoana asta? Trebuie

Căpitanul de miliție VASILE TONCIU, originar din celebra Tismană, ne povestește un caz inimaginabil.

Tamara Lupușor, *profesoară de desen, pictor restaurator.*

— Eu puteam să cumpăr într-o zi și o sută de icoane; orice pictor **cumpără și vinde** *(s.n.). Și Goethe a scris poezii și nu i-a făcut nimeni nici un rău; dacă eu am 10 costume, fie cumpărate, fie primite cadou, nu pot să vînd ce-mi place? Era o destindere, o plăcere a mea care m-a interesat; cînd le primeam, icoanele n-aveau viață; am lucrat de dragul artei.*

Radu Neacșu, *figurant la teatru, pictor amator:*

— Am făcut o colecție de 100 de icoane. Pe urmă am început să le vînd. N-aveam de ce să le păstrez. Pe parcurs îmi dădeam seama de valoare. Mie mi-a plăcut arta de mic copil!

Joița Apostolescu, *casnică:*

— Eu nu sînt pictoriță Eu nu sînt colecționară Eu recunosc că am cumpărat icoane ca să cîștig. Pe mine m-a distrus faptul că am luat legătura cu Consignația. Cum am intrat acolo, n-am mai ieșit.

Ion Manolache, *șofer:*

— Se cunoaște din dosar. Se cunoaște foarte bine din dosar ce vreți să știți dumneavoastră. Citiți dosarul. Sîntem prea supărați ca să mai discutăm. Am văzut oameni care au spart 50 de biserici și au luat pedepse mai mici decît mine care cu 8 icoane... adică cu 14. . adică cu 28, poftiți, mai multe nu mai trec. Atîtea au fost, atîtea sînt. Da nu le-am furat. Să avem noi bani cîte icoane am văzut aruncate sau puse pe cotețe de găini! Și acuma, dumneavoastră ziceți că-i tezaur!

Emil Grancea, *șofer:*

— Eu n-am de zis nimic. Am mers cu ei să cumpărăm icoane de la Tulcea, să facem juma'-juma'. Dar pe acolo ne-am certat, unii au fugit, s-au bătut și eu m-am ales cu pușcăria. Am făcut un drum cu mașina lui Manolache și la al doilea, gata, ne-au prins!

să restaurăm bisericile cu icoane vechi; uite, îți dăm în loc una nouă». Și omul i-o dona cu mărnă cu tot.

Reîntorși în Capitală, «achizitorii» — unii dintre ei având într-adevăr autorizații dar pentru zdrențe și cratițe sparte — trăgeau la omul de meserie, la pictorul restaurator: «Faci cu ele ce vrei, noi le-am adus — 500 de lei bucata!»Bineînțeles că începea tocmeala: «Asta-i ceva mai bună, cu cealaltă însă v-ați chinuit degeaba, nu face nici două parale, dar lăsați-o aici, o să desenez pe ea ceva nou!»

În cazul relatat sînt implicați doi asemenea «pictori restauratori». O profesoară de desen — femeie la 50 de ani, cu bărbat, cu copii — *Tamara Lupușor*, și un figurant la teatru — *Radu Neacșu*, om de asemenea în vîrstă, cu destulă experiență de viață și cu destule cunoștințe ca să fi avut puterea să se fi opus tentației afacerii. Ei au numit-o însă «pasiune pentru artă» și,«drogîndu-se» cu izul unui astfel de termen ce ar fi putut servi și la o posibilă justificare în fața autorităților,și-au deschis acasă adevărate ateliere, lucrînd zi și noapte fără ostenire la repunerea icoanelor degradate în lumina imaginilor de altădată. Și, pe urmă, repede la Consignația unde, dealtminteri, mergeau ca acasă fiindcă nici prețuitorii, nici vînzătorii, nici casierii n-aveau ce pierde dacă evaluau marfa la un preț mai bun și o vindeau cu prioritate. Dar fiindcă nu puteai depune icoane mereu pe același nume, prea ar fi fost cusută cu ață albă — «Avem și noi inspecții, controale!», «Ce-i la ăștia acasă, muzeu?» — cercul s-a lărgit, în afacere intervin «depunătorii»: «Dumneata vii la mine, îți dau icoana, te duci la Consignația, o depui pe numele dumitale și mi-aduci mie chitanța. Cînd s-a vîndut, vii iarăși la mine, îți dau chitanța, mi-aduci banii și-ți iei dreptul de 10%».Citeodată Consignația putea fi și ocolită: unele icoane se vindeau direct străinilor, altele înapoi «achizitorilor» care erau mulțumiți să-și încerce norocul de două ori. Și iată cum sunetul acela depărtat trezește acum o pasiune nu pentru artă, ci pentru afaceri oneroase pe seama artei, Stimata profesoară ajunge să-i amestece în astfel de treburi pînă și pe proprii săi elevi. N-a fost prea inspirată. Unul dintre ei, prinzînd țesătura lucrurilor, a fugit cu banii încasați în calitate de «depunător de bunuri spre vînzare». Doamne, prin ce fiori a mai trecut: spăla icoane și tremura! Bănuiala s-a adeverit: băiatul a spus și astfel s-a deșirat unul din firele care duceau la acea împletitură a afacerii, la acel «păienjeniș», cum îi place să-i spună tînărul căpitan de miliție *Vasile Tonciu*, originar din Tismana, foarte îndrăgostit de arta străveche, de folclor și etnografie care, împreună cu un alt căpitan, la fel de tînăr, *Gheorghe Kalana* (probabil transilvănean), s-au ocupat de depistarea «vandalilor», cum îi numește pe «capii» acuzării. Dar nu era singurul fir; se mai arătaseră și altele, și încă mult mai înainte de fuga acelui elev. Mai întîi că nu putea trece neobservabil faptul că «de la o vreme, magazinele de consignație au început să primească de la diverse persoane tot mai multe icoane și alte obiecte de artă»,că «achizitorii» ori nu erau achizitori ori își depășeau «atribuțiile», încît acest zgomot a început să tulbure tot mai mult urechile satelor țării: cine are icoane vechi?

Nu haine vechi, nu oale de smălțuit și de spoit, ci *icoane vechi!* Icoanele ca niște cratițe, icoanele ca niște zdrențe!

E o mare tulburare să-i vezi pe acei «achizitori» amestecînd în sacii lor obiectele de străveche artă românească — la care, într-adevăr, trebuie să te închini — cu fulgi de gîscă și damigene goale și murdare!

Noi nu facem aici nici un rechizitoriu. Justiția își are misiunea ei. Mai curînd am vrea să atragem atenția nu celor puși pe fapte infracționale (care, la urma urmei, vorba procurorului Ion Ungureanu, «nu-și aleg obiectul crimei»), cît acelor oameni de la sate care se lasă induși în eroare de fițecine, înstrăinînd bunuri artistice de o inestimabilă valoare pentru configurarea spiritului artistic românesc din cele mai vechi timpuri.

Se aud și acum zvonuri că prin sate, printre oamenii cîmpului, ai mării și ai munților se arată, din cînd în cînd, aceste «păsări de pradă», ca să folosesc o altă expresie auzită în timpul relatării cazului, și tot ce am dori noi e să punem sub atenția satului românesc — locuitori și autorități — acest:

APEL PENTRU APĂRAREA ARTEI POPULARE

Născută odată cu formarea poporului și a limbii române, arta noastră populară a înregistrat și a cuprins, în variatele ei domenii și forme, fapte ale căror semne au rămas să îmbogățească manifestările artistice ale poporului, dar al căror înțeles și origine adeseori s-au pierdut. Pentru istoricul de artă pătrunderea acestor profunde sensuri și descifrarea infinitelor semne este o îndeletnicire pasionantă, arta aceasta oferind un vast cîmp de investigație cu cele mai atractive perspective pentru studiile de artă comparată pe plan universal. Agricultori și crescători de vite în șesuri, păstori la munte, viticultori și pomicultori în ținuturi deluroase, vînători, pescari pe malurile rîurilor și pe țărmul Mării Negre, iată îndeletniciri străvechi care, alături de meșteșuguri desprinse pe calea diviziunii sociale a muncii și a specializării au determinat moduri de viață specifice care s-au reflectat cum nu se poate mai profund în arta noastră populară.

Avem, așadar, în față un imens material faptic consemnat dealtfel în literatura acumulată în ultima sută de ani și, într-o măsură, strîns în muzee și colecții. Dar, în cea mai mare parte, arta populară românească este reprezentată prin cele mai diferite obiecte străvechi, vechi și noi, existente în case și așezămintele culturale de la țară. Ele se află deci în grija celor care le-au moștenit. Socotim că e de datoria moștenitorilor — datorie sfîntă — să păstreze și să apere ceea ce ne-au lăsat strămoșii! Să nu facem confuzie (și există feluri care pot vegheal) între reprezentantul muzeului, între cercetătorul și artistul pasionat și cel care cumpără și vinde laolaltă, tot ce are, la un moment dat, «trecere» în comerțul diurn: fulgi și icoane, zdrențe și zeghi halducești!

Fotografii de Elena GHERA

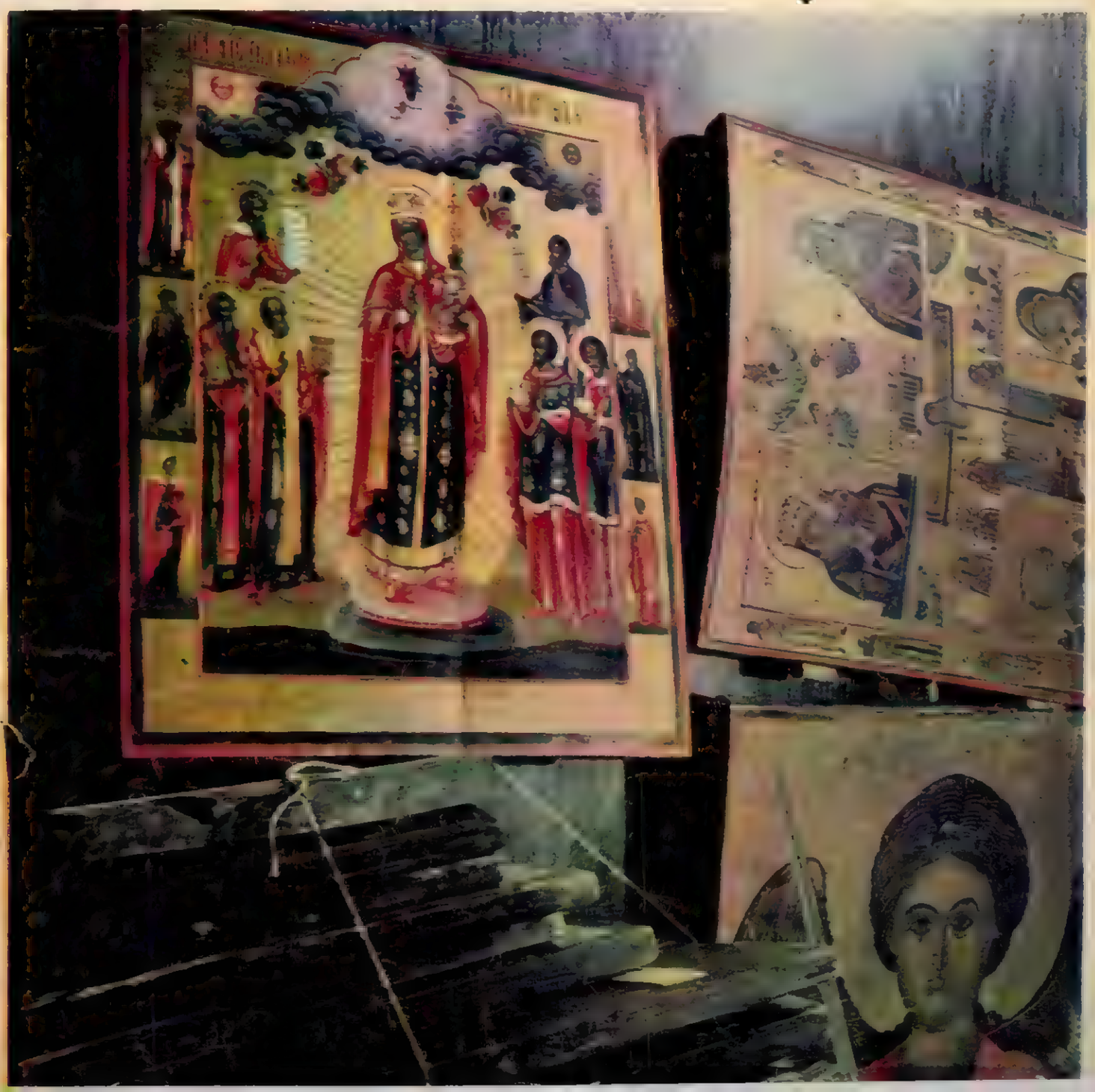

Înșelînd țăranii, sute de icoane cu o valoare de peste 2 000 000 lei au fost aduse din satele țării spre a fi puse în vînzare prin magazinele Consignația din București. Fotografia noastră este făcută la depozitul de obiecte al Inspectoratului Municipiului București al Ministerului de Interne.

chile:

BĂTĂLIA NU SE ÎNCHEIE LA URNE...

de Eugeniu OBREA

Chile se află în sezonul exuberanței solare. Februarie nu are la Valparaiso aceeași semnificație ca în Europa: lîngă Pacific, în calendarul tradițional, a doua lună a anului este împodobită cu culorile calde ale vacanței, în timp ce pe continentul nostru înseamnă nămeți și geruri. Vara domnește peste Chile, deși nu s-ar putea spune că în această țară cu o lungime de peste 4 200 kilometri, în care coexistă deșerturi aride, cu dezolante privelişti saharienе şi gheţari ce evocă încremenitele împărății albe, clima ar fi uniformă. Oricum, Pacificul trebuie să fie acum mai domolit decît în dimineața de septembrie cînd am ajuns în vecinătatea lui. O cortină deasă de ceață îl ascundea atunci privirilor noastre, iar un vînt rece, agresiv, tulbura palmierii.

Allende —
președintele lor —
al celor ce muncesc...

«Țara de la capătul pămîntului» — fișia de uscat dintre zidul de piatră al Anzilor și imensitatea oceanică — trăiește la temperatura înaltă a unei confruntări electorale de extremă importanță. Avenida Alameda, artera lungă ce despică Santiago, este un barometru politic al orașului. Clipa aparține tensiunii. O tensiune devenită cronică, ce se menține chiar dacă momentele dramatice au fost depășite. Titlurile gazetelor, discursurile de la adunările publice și afișele care inundă străzile dezvăluie dimensiunile mizei aflate în joc. Scrutinul din prima duminică a lui martie, pentru reînnoirea mandatelor parlamentare, nu reprezintă o bătălie electorală de rutină, o reeditare a competițiilor trecute. Fizionomia viitorului Congres este esențială pentru procesul revoluționar chilian.

MECANISMUL PUTERII ȘI ARITMETICA PARLAMENTARĂ

Instalarea lui Salvador Allende în palatul «La Moneda» a însemnat o biruință populară istorică. I-am văzut pe chilieni aniversînd ziua acestei izbînzi a «Unității Populare». Sute de mii de locuitori ai capitalei — un fluviu omenesc ce părea nesfîrșit — se adunaseră lîngă palatul cu ziduri masive, cenușii. Oamenii acestui pămînt sînt fără îndoială mai reținuți, mai puțin explozivi decît alți latino-americani. Dar la orele acelui înserat i-am văzut dîrjii, pasionați, convertind speranța în fermitate. Am înțeles că mulțimea venită din cartierele în care existența înseamnă o perpetuă înfruntare cu dificultățile, mulțimea aceasta, învestită cu sentimentul tonic al demnității și conștiința forței ei, este gata să consimtă la orice sacrificii pentru a duce pînă la capăt opera începută. «*Ahora trabajamos por Chile*» — lozinca de largă răspîndire — transcrie cu fidelitate gîndurile celor ce muncesc. Președintele aflat în palatul «La Moneda» este *al lor*. Dar mecanismul puterii este extrem de complicat. «La Moneda» reprezintă doar un element din acest mecanism — puterea executivă. Celălalt — Congresul — adică puterea legislativă, și o serie de instituții judecătorești, constituționale sînt controlate de dreapta. S-a ajuns, astfel, la o evoluție în care ritmul înnoirilor a fost mai rapid pe plan social și economic în timp ce structurile instituționale au fost afectate doar într-o mică măsură de transformările care au urmat instaurării guvernului popular. Dar dacă reînnoirea structurilor economice constituie partea cea mai dinamică a procesului revoluționar chilian, imobilismul instituțional riscă să devină o frînă. Aritmetica parlamentară creează o situație în care «Unitatea Populară» nu dispune de o majoritate de voturi pentru a obține aprobarea unor legi esențiale în actuala etapă. Dacă naționalizarea cuprului s-a realizat prin consens național, dreapta fiind pusă în imposibilitate de a se opune unui act cu adînci rezonanțe în conștiința poporului, în schimb, măsurile de combatere a speculei s-au lovit de obstrucționismul opoziției. În perioada de început a guvernării populare, democrația creștină încerca să dețină în Congres un rol de arbitru. Stînga din interiorul partidului lui Frei avea o oarecare influență — ceea ce explica atitudinile relativ moderate. Desprinderea acestei fracțiuni de democrația creștină — și ralierea ei la «Unitatea Populară» a accentuat deplasarea spre dreapta a partidului clerical. «Vom practica o opoziție constructivă» — îmi spunea un deputat democrat-creștin aflat în Europa, în ziua victoriei lui Allende. «Opoziția constructivă» s-a transformat însă într-o alianță cu dreapta ultrareacționară, reprezentată de conservatorii din partidul național. «Alianța mumiilor» — se comentează cu mușcătoare ironie în cartierele proletare din Santiago. «Momios» — se strigă cu dispreț în cursul demonstrațiilor populare.

ESCALADA DREPTEI

«Unitatea Populară» a respectat cu rigurozitate normele constituționale, s-a situat în cadrul legalității. N-a fost simplu: dreapta încerca să provoace guvernul pentru a păși pe un drum periculos. N-au lipsit nici extremiștii de o altă factură, cei care doreau să grăbească procesul revoluționar fără a ține seama de realități, cei care considerau revoluția drept o «fiesta». Comuniștii, socialiștii și celelalte forțe ce compun «Unitatea Populară» au făcut dovada maturității lor în momentele grele. Nu s-au adoptat măsuri sub impulsul nervozității, nu s-a procedat la copierea unor formule străine. S-a înțeles necesitatea de a se aprofunda particularitățile procesului revoluționar chilian, de a se măsura atent fiecare pas înainte. Prudența nu înseamna lipsă de curaj, ci un înalt simț de responsabilitate față de destinele revoluției. Președintele Allende declara unui ziarist mexican: «Guvernul meu nu este un guvern socialist, ci un guvern care se deschide socialismului».

Dreapta se pretindea «garanta» legalității. Dar înfrîngerile au exasperat-o. Politicienii ei, după ce au impus revocarea unor miniștri prin folosirea mașinii de vot din

parlament, au început să facă apel la metodele subversiunii, au încercat să dezorganizeze economia, să producă haos, împingînd lucrurile spre război civil. Atacurile teroriste cu caracter individual, organizate, mai ales la adăpostul nopții, în cartierele mărginașe, de bătăușii din gruparea extremistă «Patrie și libertate», au fost urmate de acțiuni și mai grave: linii de înaltă tensiune și căi ferate aruncate în aer, atentate cu bombe etc. Între timp, cucoanele din «înalta societate» au ieșit în stradă agitînd niște oale și scandînd lozinci despre «foamete». Firește, limuzinele le așteptau la capătul bulevardului. Femeile din cartierele sărace au ripostat pregătind o «supă populară» pentru flămîndele din vilele luxoase. Proprietarii de camioane au fost împinși la o grevă prelungită care — în calculele autorilor ei — trebuia să blocheze economia. Pe șosele, camioanele s-au oprit brusc. Convoaiele de produse (de la materii prime la bunurile de consum vitale) n-au mai ajuns la destinatari. Care erau motivele acestei greve patronale? Revendicări profesionale, scriau ziarele dreptei. Dar aceste revendicări (stabilirea unor noi tarife) fuseseră satisfăcute la timp. Atunci?

În scenă au intrat și o serie de negustori care au tras obloanele. Erau nemulțumiți că mărfurile dosite le-au fost descoperite. Lucrurile se clarificau. Se urmărea subminarea politicii economice a guvernului. Pentru că greva patronală a costat economia 150 000 000 dolari. Cînd mii de voluntari — tineri și vîrstnici, care au răspuns apelului autorităților — s-au urcat la volanul camioanelor pentru a le pune în mișcare, pe șosele au fost presărate «miguelitos» — un fel de cuie care provoacă pene de cauciuc.

Dar fabricile continuau să lucreze. Oamenii muncii au dobîndit sentimentul de stăpîni ai destinului lor și acționau astfel. În uzina Yarur din Santiago, pe care am vizitat-o, am văzut la intrare o uriașă pancartă care proclama: *«Teritoriu eliberat de exploatare»*. Bătălia producției se desfășura cu eroism. Muncitorilor li s-a cerut să evite ciocnirile de stradă. Îndemnul a fost ascultat. Pentru a potoli pe provocatori s-a introdus starea de urgență în mai multe provincii. Ordinea a fost, astfel, restabilită. În ceasurile de dramatică înfruntare dreapta miza fățiș pe un *pronunciamento* militar. Armata a rămas însă credincioasă tradițiilor ei democratice și legalității.

TREI FRONTURI

Chiar în primele zile după instalarea lui Allende s-a petrecut un fenomen neliniștitor: o parte a șeptelului a fost transferată peste granițe. Latifundiarii își puneau la adăpost «valuta». Apoi s-au golit magazinele. Marii comercianți nu i-au mai aprovizionat pe cei mai mici. Perturbările s-au înmulțit. S-a creat, astfel, o situație paradoxală semnalată de ziarul «La Nacion»: masa fizică a bunurilor de consum pentru populație a crescut simțitor și crește, dar dificultățile create artificial se agravează. Corespondentul agenției «France Presse» relata: «Inspectorii fiscali și polițiștii au descoperit stocuri de mărfuri care lipseau pe piață. Proprietarii acestora așteptau ridicarea prețurilor care ar fi provocat raritatea acestor produse pe piață, cu scopul de a le revinde la bursa neagră». Specula a luat proporții deosebite, stimulată fiind de forțele dreptei care dispun de un potențial economic considerabil și care încearcă să provoace o psihoză de haos. Pentru a frîna specula s-au luat măsuri de control în privința distribuirii produselor de primă necesitate. S-a creat un secretariat național a cărui conducere a fost încredințată armatei.

Pe bună dreptate, un ministru afirma că «bursa neagră este sinteza principalei acțiuni antipatriotice a dreptei». Opoziția — observa tot «La Nacion» — «ataca guvernul pentru existența pieței negre și pentru specula pe care ea însăși le stimulează». Guvernul a propus măsuri energice pentru stăvilirea speculei dar dreapta a blocat proiectul de lege.

Temele principale ale bătăliei electorale sînt la ora aceasta mai ales economice. Rafturile magazinelor au devenit elementul central al dezbaterii care precede alegerile. Destinul economic al țării nu este un subiect abstract, de prelegere academică, ci o preocupare esențială pentru fiecare chilian. Opoziția încearcă să divizeze pe oamenii muncii, să cultive nemulțumirea. Greva de la Chuquicamata — cea mai mare mină de cupru din Chile — a avut un caracter politic. La Chuquicamata, unde nivelul salarizării a fost totdeauna superior celui din alte zone, democrat-creștinii au avut și au adepți mai ales printre tehnicieni și specialiști. Ei n-au ezitat să provoace o grevă, aducînd vistieriei țării o pagubă de 2 000 000 dolari. Deci, dreapta acționează pe trei fronturi: obstrucționism parlamentar, sabotarea producției și favorizarea «bursei negre». Unii încearcă să facă uitat faptul că în momentul instaurării guvernului popular, datoriile externe se ridicau la patru miliarde dolari, că în Chile se numărau peste 300 000 șomeri (potrivit statisticii oficiale), că lipseau 600 000 locuințe, iar aproape 600 000 copii erau victime ale subalimentației cronice. Era «moștenirea» lăsată de democrația creștină. Adică de aceeași grupare care în prezent acuză un guvern care a redus șomajul și lipsa de locuințe și a ameliorat situația copiilor. Un document al CEPAL (Comisia economică a O.N.U. pentru America Latină) constata că dacă în perioada administrației precedente ritmul creșterii economice reprezenta 3,1%, în prezent nivelul atins este de 8,5%. Bilanțul «Unității Populare» este pozitiv: sporurile producției industriale sînt fără precedent. Dar — semnificativ — parlamentarii dreptei au redus creditele guvernamentale pentru agricultură, industrie, educație, construcția de locuințe. Răzbunarea celor ce reprezintă trecutul...

Atacul n-a fost declanșat doar din interior. Naționalizările au lezat importante monopoluri nord-americane. Beneficiile companiilor nord-americane obținute în ultimele șase decenii egalează valoarea a tot ceea ce s-a creat în Chile (întreprinderi industriale, artere de comunicații, instalații portuare etc.) timp de 400 de ani! Interesele acestor monopoluri și-au găsit avocați la... C.I.A. Afirmarea independenței economice chiliene a fost socotită drept o «primejdie de contagiune». Documentele au scos la iveală fapte tulburătoare. «Afacerea I.T.T.» și altele au dezvăluit un complot al conchistadorilor financiari, menit să coreleze subversiunea internă cu presiunea externă. Nu s-a mai recurs la modalități clasice. S-a utilizat ceea ce Allende a denumit tentativă de «asfixiere economică». Creditele au fost refuzate și cuprul chilian a devenit obiectul unui embargo judiciar în Franța și R.F.G. la cererea monopolului «Kennecott Coper Corporation». Iar embargoul s-a produs în plină escaladare a atacurilor dreptei chiliene. Coincidență?

RIPOSTA «UNITĂȚII POPULARE»

«Revocările» impuse de dreapta parlamentară tindeau să paralizeze guvernul. Allende a replicat printr-o abilă mișcare: formarea unui guvern în care, împreună cu exponenții «Unității Populare», au intrat și reprezentanții a două forțe — muncitorimea organizată în C.U.T. (Centrala Sindicală Unită) și armata. Prezența miniștrilor în uniformă militară a descumpănit opoziția. Comandantul șef al forțelor armate a devenit ministru de interne. Un reporter al postului de televiziune al Universității Catolice — legat de opoziție — l-a întrebat pe generalul Carlos Prats: „Forțele armate chezășuiesc oare programul «Unității Populare»? Sînt ele de acord cu implantarea socialismului?" Generalul a răspuns categoric: «Țara a fost aceea care a acceptat acest program și, ca militar, trebuie să sper că țara va realiza acest program». Oare vîrfurile armatei chiliene au ambiții de viitor care ar putea să le conducă la preluarea puterii? Tot generalul Prats a explicat: «Noi, militarii, nu nutrim ideea de a înlocui puterea civilă și nici nu este misiunea noastră».

Oficialitățile de la Santiago sînt convinse că alegerile se vor desfășura sub auspiciile calmului. Calmul nu exclude încercările, — mai mult sau mai puțin subtile — ale dreptei de a semăna confuzia. Opoziția dispune de mijloace imense — de la posturi de radio și televiziune pînă la ziare de mare tiraj. Fiecare informație este răstălmăcită, fiecare rînd este impregnat cu venin. Se mizează mai ales pe păturile mijlocii — indecise, ușor influențabile — și care au o pondere mare în electoratul chilian. Este punctul cel mai slab al «Unității Populare» — rezultat al faptului că unele grupări legate de păturile mijlocii au cunoscut o radicalizare care le-a îndepărtat de starea de spirit a acestui sector al populației. În schimb, în masele muncitoare — chiar printre cei care votau cu democrația creștină, mai ales la sate — se observă o tendință clară, fermă, de sprijinire a «Unității Populare».

Perspectivele scrutinului? Pronosticurile sînt riscante, nu se pot face supoziții cifrice. Cert este faptul că biruințele revoluției chiliene sînt ireversibile, că masa principală a chilienilor a optat definitiv pentru prefaceri sociale.

În vitrinele librăriilor din Santiago și-a făcut apariția o carte purtînd un sugestiv titlu: «Corvalan — 27 de ore». Este un cuprinzător dialog între conducătorul comuniștilor chilieni și ziaristul Guido Vicario. Ziaristul a pus, printre altele, o întrebare formulată în acest mod: „Chiar dacă «Unitatea Populară» nu va obține în apropiatele alegeri din martie decît ceva mai mult de o treime din voturi, guvernul Allende își va duce la capăt mandatul?" Corvalan a răspuns clar: «Faptul că nu deține majoritatea în parlament nu este un motiv, în această țară, pentru ca un guvern să nu-și poată încheia perioada sa constituțională. Cred că și-o poate încheia nu numai pentru că a obținut cel puțin numărul de voturi necesare pentru a-i permite să legifereze diferite proiecte — adică votul unei treimi dintre parlamentari — ci și pentru că majoritatea chilienilor consideră că acest guvern, constituit în mod legal, trebuie să-și ducă pînă la capăt mandatul».

La întoarcerea din Chile scriam în «Flacăra» despre anotimpul revoluției. Au trecut lunile și Chile a cunoscut înfruntări dure, destule momente acute. N-au lipsit falși profeți, obișnuiți ai prezicerilor sumbre. Poporul chilian a mers însă mai departe. Orîcît de contradictorii pot fi la un moment dat evenimentele, este în afară de orice îndoială un fapt: cei ce muncesc sînt hotărîți ca «țara de la capătul pămîntului» să nu mai cunoască decît un anotimp — cel al revoluției. Bătălia din Chile nu se încheie la urne...

Masele muncitoare sprijină ferm «Unitatea Populară».

mapamond '73

de Ioan GRIGORESCU

operațiunea „surîs"

De vreo cîțiva ani, în Franța, una dintre cele mai populare acțiuni pentru însușirea dificilului alfabet al amabilității este deprinderea oamenilor cu zîmbetul. Au apărut teoreticieni ai artei surîsului, manuale de risologie, culegeri de anecdote celebre, cursuri și coduri ale convețuirii prin zîmbet. «Puneți un surîs în motorul dumneavoastră!» — sună o indicație pentru șoferi, iar industriașii turismului, făcînd inventarul celor mai stringente necesități pentru reatragerea fluxului turistic către Franța, declară ritos: «Nu mai avem timp de pierdut: Franța trebuie să construiască hoteluri noi și să surîdă, să taie autostrăzi și să surîdă, să stabilească prețuri fixe la restaurante, fără surprizele dezagreabile cu plata tacîmului și a feței de masă, și să surîdă, să pună becuri mai puternice în camere, pentru ca oaspeții să poată citi în pat, și să surîdă, să instaleze telefoane și prize pentru razoarele electrice și să surîdă, să înțeleagă nevoia de a-și întîmpina turiștii cu curtoazie și amabilitate și să surîdă, să înceteze a mai spune la toate, din principiu, «nu se poate» și să surîdă, să învețe că onoarea nu are nimic de pierdut prin serviabilitate și să surîdă, să surîdă și iarăși să surîdă...»

Cu pasiunea lor pentru statistică, francezii demonstrează în mod științific că «sejour»-ul mediu al unui turist străin la Paris nu depășește 4,35 zile sau, mai precis, de nopți, căci pentru ei șederea unui turist nu se calculează în zile ci în nopți, iar un astfel de calcul arată că, anul trecut, 1 100 000 belgieni au petrecut în Franța 4 000 000 de nopți; 860 000 de americani — aproximativ 5 000 000 de nopți; cam tot atîta cît cei 850 000 de vecini de peste Rin sau cei 860 000 de vecini de peste Canalul Mînecii. Autocarele i-au condus de la mormîntul lui Napoleon la spectacolul străzilor «calde» din Pigalle, cu trotuarele lor care cunosc cele mai invitative surîsuri, la mica înțelegere, de la Arcul de Triumf la Catacombe, de la Luvru la turul cabaretelor în circuit, și de la Notre Dame la Madame Arthur din Montmartre...

Dar dacă este așa cum spunea generalul De Gaulle, că o țară care produce 274 feluri de brînză este greu guvernabilă, nu mai puțin ușor este s-o înveți surîsul stewardeselor în 50 de milioane de exemplare. În «Fiziologia gustului», celebrul gastronom Brillat-Savarin scrie că «un desert fără brînzeturi este ca o femeie frumoasă căreia îi lipsește un ochi», iar scriitorul François Nourissier, comentînd psihologia surîsului, spunea că fără zîmbet la desert, și nu numai la desertul cu cele mai apetisante brînzeturi franceze, frumoasa tot chioară rămîne. Amabilitatea rentează, surîsul devine o marfă de export. Morocănoșenia, tonul ridicat, răstitul, excesul de autoimportanță, infatuarea, disprețul megalomanic, ștaiful, rigiditatea și neglijența nu fac casă bună cu ospitalitatea tarifată și, în ciuda rabatului la prețuri în afara vîrfurilor de sezon, lipsa surîsului face turismul scump și neademenitor.

Operațiunea «Surîs» a căpătat proporțiile unei adevărate campanii naționale și, pentru a deprinde mușchii feței cu dificila gimnastică a zîmbetului, francezii tot brînză spun dar pe englezește — «cheese»! Chestiunea nu este deloc lipsită de importanță. Cei ce au născocit codurile manierelor elegante și au făcut din stilul de viață un adevărat «savoir-vivre» înțeleg că surîsul intră în armamentul greu al atracției turistice. Ca industrie eminamente a păcii, atestînd siguranța epocilor, și ca fenomen al deplasărilor în masă pentru cunoașterea reciprocă, în turism, alături de promptitudinea serviciilor, de respectarea promisiului confort în acord cu anunțurile publicitare, amabilitatea și zîmbetul dau conținut contactelor, transformînd lista de bucate într-o stare de spirit. Sadoveanu, în notele lui de călătorie din Olanda, spunea că, plecînd peste hotare, trebuie să știm a duce străinilor tot ce are mai bun sufletul poporului nostru dar că tot așa de bine trebuie să știm să luăm și să aducem la noi ceea ce vedem mai bun pe la alții. Aș vrea ca surîsul să fie mai contagios decît virusul gripei care trece peste hotare fără pașaport și să înțelegem că operațiunea care poartă acest zîmbăreț nume nu este o simplă bizarerie a unor tipi care nu mai știu ce să facă pentru a părea interesanți. «Poți să surîzi și iarăși să surîzi, și totuși să fii un scelerat» — spune Shakespeare în «Hamlet», dar cînd surîsul este plin de conținut, venind să împodobească cu o floare albastră un contact uman, atunci nebuni sînt cei ce nu știu sau nu vor a învăța să surîdă.

prezentul social

arhiva socială

de Paul ANGHEL

bursa ideilor

Societatea noastră este profund serioasă și profund optimistă. O scriu negru pe alb, cred în ceea ce scriu și iată o probă, deloc excentrică:

De cîteva luni, aproape zilnic, ziarul *România liberă* publică, într-un colț numit *Bursa ideilor*, dialoguri fascinante cu zeci și zeci de inovatori, inventatori, descoperitori. Atît de mulți să fie? De ce nu?... De ce să ne mire că o seamă de oameni iau în serios nevoile, exigențele, responsabilitățile acestei societăți, încercînd să le rezolve pe cont propriu și punînd la bătaie, pentru aceasta, cea mai scumpă (dar și cea mai disprețuită) materie din cîte există pe lume, materia lor cenușie? De ce să ne mire că acești oameni se zbat, pe cont propriu, să aducă țării economii de metal, să reducă importurile în varii domenii, să ne scutească de cumpărarea unor licențe, să ne vindece de risipă, de boli, de eforturi inutile, să ne propulseze mai rapid în cultură și civilizație?

Da, acești oameni — mi se pare mie — au luat în serios — și pe cont propriu! — programul de progres accelerat inițiat de partidul și statul nostru, acționînd în numele acestui program. Acești oameni cred în Nicolae Ceaușescu, în îndemnurile lui, în exemplul lui, iar adesea ei strigă cu disperare: noi facem exact ceea ce ne cere El!

Și atunci? Și atunci de ce nu sînt luați în seamă? De ce birocratul preferă să arunce pe fereastră sute de mii de lei valută decît să aplice o inovație simplă, care i se oferă aproape gratuit? De ce directorul se alarmează cînd apare pe ușă inovatorul, de ce cabinetul tehnic dă din umeri cu sensul *ce să facem?*, de ce uneori chiar tovarășul ministru îi refuză audiență, cînd acesta — inovatorul, inventatorul, descoperitorul — nu-i cere în fond nimic pentru sine, nu pretinde nimic pentru familia sa, nu face în fond altceva decît să avanseze o idee care, dacă ar fi aplicată, nu s-ar întîmpla nimic altceva decît că țara ar înainta mai repede, mai bine?

Și atunci? *România liberă*, ca să se scutească de prea multe necazuri, refuză să asculte dificultățile acestor oameni, odiseea poticnirilor și strangulărilor, menținînd rubrica la un statut obiectiv, foarte precis definit prin titlu: *bursa ideilor*. Dar toate mărturisirile de la această rubrică, mărturisirile tangente, sînt adevărate romane, unele tragice, unele triste, unele tragicomice, toate însă pline de optimism. Optimism, desigur, de vreme ce la noi se gîndește, se caută, se descoperă, probă chiar acest jurnal al gîndirii, căutărilor, descoperirilor, prezentat regulat la rubrica cu titlul *Bursa ideilor*.

Mă gîndesc cu plăcere la clipa cînd redactorul șef al acestui ziar, Octavian Paler, va înfățișa conducerii de partid și de stat dosarul acestor inovații, invenții, descoperiri, cu un calcul care va trebui întocmit atent. Probabil că redactorul șef va spune: iată, tovarășe Ceaușescu, acești oameni cuprinși în acest dosar au vrut să aducă țării economii și beneficii în valoare de atîtea și atîtea miliarde de lei. Ce oră e? (Ora 8 sau 10, sau 15, i se va spune.) Ei bine, va continua redactorul șef, dacă aceste descoperiri erau aplicate, am fi ajuns la ținta pe care ne-ați propus-o cu cîteva ceasuri mai devreme. Iar audiența pe care mi-ați acordat-o azi n-ar mai fi avut nici un obiect. Dar, stimate tovarășe Ceaușescu, va spune redactorul șef, niciodată nu-i prea tîrziu. Vă mulțumesc că m-ați primit, că ați deschis ușa acestei *burse a ideilor* specifică României acestor ani. Trăim o epocă de mare efervescență creatoare, pe toate planurile.

Iată proba!

cronica serviciilor către populație

de Liviu TIMBUS

Întreprinderea de Transport-București ne promite o grabnică reevaluare a forțelor proprii și o urgentă lichidare a carențelor existente.

Se va pune capăt, astfel, unui prejudiciu cronic adus economiei bucureștene și unei ofense zilnice la adresa publicului călător?

Iată întrebări la care directorul general al I.T.B. ne-a promis un răspuns ferm pentru numărul viitor al revistei noastre.

Am pășit pragul Întreprinderii de Transport-București înarmat cu douăzeci și cinci de mii de petiții și tot atîtea întrebări înecate de năduf. Am preluat acest «of» colectiv din partea celor 25 000 de salariați din zona industrială a Uzinelor «23 August» — un eșantion desprins din cei peste patru milioane de pasageri ai Capitalei, ai tuturor celor care, răpuși de oboseală sau cocîrjați de frig, irosesc săptămînal ore prețioase, așteptînd în stații autobuze și tramvaie scumpe la vedere.

Dar iată și situația de fapt, așa cum ne-a fost ea prezentată de către conducerea întreprinderilor «Republica» și «23 August»: în una și aceeași zi, din pricina traficului rutier defectuos, 10 la sută din totalul salariaților sosesc la lucru cu mult peste ora de începere a programului. Absența unui singur om (obligat de cu dimineață să facă gimnastică la aparate și triplu-salt mortal pe scările tramvaiului) poate paraliza activitatea unui întreg sector de muncă. De aici, pierderi incalculabile pentru economia Uzinelor «23 August» și «Republica». Sînt tot atîtea motive pentru care aici se aplică zilnic amenzi în valoare de zeci de mii lei. Un procedeu valid (și în concordanță strictă cu legile în vigoare) prin care întreprinderea este nevoită să-și răscumpere pierderile, ciupind din lefurile angajaților.

Sau ceea ce se întîmplă îndeobște în toate întreprinderile și instituțiile din Capi-

cu și fără... cazier

Scriem rîndurile de mai jos cu o crîncenă strîngere de inimă.

Elisabeta Nicolaescu, din comuna Sinești, jud. Vîlcea, după ce a făcut focul în sobă a plecat prin comună. A lăsat închiși în casă pe cei trei copii ai săi: Minodora de 11 ani, Victor de 5 ani și Costel de 2 ani.

În lipsa ei, s-a declanșat un incendiu. Cînd s-a întors era prea tîrziu...

Am notat tragicul fapt ca pe un avertisment pentru cei ce-și pot uita copiii, fie și numai pentru o clipă. Și o clipă de uitare poate fi fatală!

simple coincidențe

La Giurgiu, Ion Ion, responsabilul unei croitorii, a delapidat exact 142 000 lei.

La Botoșani, Toader Havîrneanu, gestionarul magaziei de materiale a șantierului Fabricii de piese de schimb, a delapidat exact 142 000 lei.

La Giurgiu și Botoșani doi delapidatori au fost deferiți justiției.

La Giurgiu și Botoșani unor salariați care au obligația să facă inventare și revizii serioase le-au «*scăpat din vedere*» nereguli de cîte — exact — 142 000 lei. Indiferență perfect simetrică!

victima propriei sale personalități

Ștefan Vîldokocs, gestionarul unei unități comerciale din Tîrgoviște, nu-și poate explica plusul de 71 000 lei pe care i l-au descoperit miliției.

Unii studiază îndelung cum devine cazul cu rentabilitatea comercială și totuși în practică nu fac două parale; iar alții, fiindcă au știința asta în sînge, obțin niște rezultate de se miră și ei.

Valoarea talentului...

replică

În cîteva dintre comunele județului Sibiu (Alțîna, Roșia ș.a.) au fost găsite 83 vagoane porumb-știuleți depozitate în condiții care le... garantează deprecierea.

Tot în județul Sibiu, porumbul de pe o suprafață de 48 ha n-a fost recoltat, iar cel de pe alte 84 ha a fost cules dar lăsat în grămezi pe cîmp.

În fine, la C.A.P. Roșiori-Bacău, 30 tone de cartofi — care urmau să fie distribuiți membrilor cooperatori — s-au alterat din pricina înghețului.

Ce-ar fi dacă vinovaților li s-ar da o replică de felul ăsta:

— Bani chenzinei dv. au fost ținuți într-un sertar dintr-un dulap vechi și-acolo i-au cam ros șoarecii. Reveniți la anul!

scadență peste ani

Radu Cristea din Buzoiești-Argeș a sustras, în perioada exproprierilor, de la fostul moșier P. Stambuliu 13 monede de aur și mai multe bijuterii cu monturi de pietre prețioase — evaluate în total, azi, la vreo 200 000 lei — și le-a păstrat bine și cu discreție.

Miliția însă a descoperit tărășenia și a procedat tot bine dar fără discreție.

Nu se-nvechește el, aurul.

frați de buzunare

Vreo 80 de păgubași de prin Timișoara, Sibiu, Tg. Mureș, Cluj, Cîmpia Turzii, Aiud, Turda și Sebeș își puneau cam aceleași întrebări: «I-oi fi pierdut?», «Mi-au dispărut, așa ca prin minune?», «Cum naiba de n-am simțit?» ș.a.

Miliția municipiului Alba Iulia le-a dat tuturor același răspuns prinzîndu-i pe cei doi hoți de buzunare: Gh. Miclea din Timișoara și Todor Miclea din comuna Luncani, Cluj. Primul are 20 de ani, al doilea 19; numele lor seamănă. Sînt frați de buzunare

„răzbunătorii"

Floarea Popa s-a certat cu concubinul său, Petre Olaru. Și a socotit că lucrurile nu se pot opri la atît. Drept care, împreună cu fratele său, Gh. Bodoc, și cu mama sa, Floarea Bodoc, s-au dus acasă la Petre Olaru.

Iar într-una din zilele următoare, niște oameni au descoperit în marginea comunei lor (Vinga-Arad) un cadavru.

O istorie scurtă, crîncenă, stupidă.

și totuși cain...

Întîi a dispărut un om: Valentin Varga, 37 de ani, muncitor forestier în comuna Zăvoi-Suceava.

Apoi s-a găsit cadavrul său în apele Bistrei.

Firește, au urmat ipotezele — imprudență? sinucidere? crimă? — și o anchetă dificilă dar condusă de oameni care-și știau meseria.

În cele din urmă s-a descoperit adevărul: Varga a fost otrăvit și apoi aruncat în Bistra.

Valentin Varga a fost ucis de un coleg de muncă de-al său: Dezideriu Szabo-Portik.

tală. Nu dispunem de date centralizate, dar după calculele estimative ale specialistului, în Capitală, de-a lungul celor 124 trasee, care însumează în kilometri distanța București–Viena, I.T.B.-ul înghite zilnic zeci de mii de ore din activitatea productivă, evaluate la sute de mii de lei, bani recuperați doar parțial prin amenzile aplicate celor întîrziați.

Ei bine, care este răspunsul pe care l-am primit din partea conducerii Întreprinderii de Transport-București? Deocamdată, nici unul. Păzit de portari și secretari severi, directorul general, ing. Horia Iacob Teiușan, m-a informat la telefon că, deocamdată, nu poate fi liber pentru nimeni, deoarece în aceste zile se perfectează un proiect de plan, capabil «în sfîrșit» de a pune de acord bugetul de timp al cetățeanului cu ritmul de lucru și posibilitățile reale ale parcului de autovehicule al I.T.B. Ne-a promis și o întrevedere pe care, îl asigurăm, o vom onora cu cel mai mare interes.

La insistențele noastre, deloc puține, am izbutit să smulgem totuși cîteva informații prealabile, capabile să prefigureze larga gamă de măsuri preconizate de edilii Capitalei. Vom fi deci — ni s-a promis — martorii și beneficiarii unui plan de măsuri operative, întocmit cu severitate matematică cu ajutorul Primăriei, Miliției Capitalei și al I.T.B., și la a cărui definitivare vor fi chemați să-și spună cuvîntul reprezentanți din toate instituțiile și întreprinderile Bucureștiului. Dintre măsurile preconizate reținem: mărirea vitezei comerciale la autobuze (19 km/h în prezent) și la tramvaie (11 km/h astăzi, sau viteza orară a unei căruțe cu doi cai buni!): decalarea programului pe grupe de instituții și întreprinderi (în clipa de față, ca să folosim un singur exemplu, la Uzinele «23 August», tramvaiele sînt solicitate să transporte exact pentru aceeași oră 7 000 de salariați răspîndiți în toate colțurile Capitalei); asigurarea pieselor de schimb; lărgirea distanței dintre stații; construcția în continuare a tramvaielor silențioase cu o capacitate de 350 de pasageri; reconsiderarea unor anumite trasee și completarea posturilor vacante pentru șoferi și încasatori.

Datorăm totuși un răspuns cititorilor noștri, deoarece sîntem nevoiți să încredințăm spațiul nostru acestor rînduri tocmai la ora cînd la I.T.B. se pun bazele unui transport civilizat. Pînă una, alta rămînem la convingerea că, în afara condițiilor obiective (despre care, sîntem siguri, directorul general ne va vorbi pe larg și în primul rînd), lichidarea urgentă a carențelor de ordin organizatoric ar contribui într-o măsură hotărîtoare la îmbunătățirea activității acestui sector, pe măsura și în concordanță cu cerințele unei dezvoltări urbane galopante. Vom reveni cu amănunte în numărul viitor.

starea comerțului

de Eugen IAROVICI

bună idee, dar scumpă

Are și negotul legile lui. Unii le cunosc doar pe cele scrise, alții pe cele nescrise, dar există și negustori buni. Așa se explică (în parte!) de ce magazine cu profiluri aproape identice depășesc cu regularitate planul și altele nu.

Nimic de spus, Alexandru Telegescu, șeful «Alimentarei» din Bd. 1848 nr. 44, este un om integru, harnic, priceput — pe scurt, un om cu multe calități. — De ce la 8 februarie erați cu 100 000 lei sub plan? — Nu primesc toate mărfurile pe care le comand. *— Cum faceți comenzile? —* Vine de două ori pe săptămînă merceologul-voiajor de la ICRA cu lista de stocuri existente și... *— Ați vizitat vreodată depozitele? —* Nu, dar mă știu ei că îl pistonez la telefon. *— Ați avut vreo inițiativă? —* Inițiativă? A, da, cînd ne vin măsline, le vindem în spatele magazinului ca să nu creăm aglomerație... *Întrerupem convorbirea aici ca să ne deplasăm la alt magazin. — Care este «secretul» că măriți lună de lună și an de an vînzările? De astă dată interlocutorul nostru este Nicolae Pistalu, șeful de unitate de la complexul «Triumf» (cine n-a auzit de acest magazin?!) —* N-ai voie să rămîi în gol de marfă! Trebuie să-ți cunoști bine și furnizorii și cumpărătorii. Trebuie să fii bine cu ambii. Să vizitezi cu regularitate depozitele, să vezi mărfurile și să ochești ce le trebuie cumpărătorilor tăi. Cunoscînd pe șefii fiecărui depozit, să nu ai pretenții numai la anumite mărfuri, să lei și din cele mai greu vandabile. Dacă îl ajuți pe furnizor, te ajută și el la nevoie. Mai e un «secret» *— intervine șeful de sală Gheorghe Stoica —* lupta pentru marfă de bună calitate. *Sigur, asta în condițiile existente. Despre inițiative n-am discutat. Le cunoaște tot cartierul.*

Se poate face comerț oricum, oriunde? Bineînțeles că nu! Ne-o dovedește supermagazinul Hala Unirii. Toată lumea aplaudă eforturile făcute de M.C.I. pentru un comerț civilizat, modern, eficient. În palmaresul ministerului sînt trecute victorii de seamă împotriva aspectului inestetic al magazinelor, pierderii de timp a cumpărătorilor, obiceiurilor reprobabile ale unor vînzători, pentru lărgirea rețelei comerciale, introducerea cu curaj a noutăți în comerț sub multe aspecte etc., etc. Dar pe fundalul trandafiriu al succeselor începe să se profileze umbra Halei Unirii. De îndată ce s-a terminat luna de miere a răsfățului cumpărătorilor și s-a stopat tirul greu al mărfurilor «de bătaie», vînzările au căzut sub plan. Azi, supermagazinul a devenit o autoservire obișnuită, însă supradimensionată. S-a pierdut acel element personal care încălzește, de exemplu, la «Triumf» circuitul furnizor–magazin–cumpărător. Ești dispus să pierzi ceva cînd te desparți de vechi, însă noul trebuie să-ți aducă anumite avantaje certe.

Îmi spunea un cumpărător: — Desigur, ideea de supermagazin e bună; e bine să găsești la un loc tot ce ți trebuie unei gospodării. Dar nu cumpăr în fiecare zi de toate. Dacă trebuie să cumpăr doar zahăr, mezeluri și brînză, se întîmplă să găsesc primele două și să nu găsesc brînză. În schimb, ocolesc tot magazinul, trec prin aglomerații și busculade și pe urmă stau la rînd la casă de mi se urăște... și mai trebuie să trec apoi și pe la un magazin de lactate să-mi cumpăr brînza.

Șeful de unitate Nicolae Popa îmi explică: — E drept, mai sînt lipsuri. Vedeți, aprovizionarea se face neritmic și la ore nepotrivite. Lumea se îmbulzește și așteaptă să vină ba una, ba alta. Nu avem efectiv complet de casiere, doar 70% *(încercam să scurtez rîndurile celor care așteptau la casă cu 30%, însă tot lungi mi se păreau!).* Avem greutăți cu...

Repetăm cu convingere ceea ce spunea cumpărătorul de odineauri: e bună ideea de supermagazin. Să nu rezumăm însă ideea de modern la zeci de șiruri de rafturi și cîteva casiere. Trebuie respectat un întreg complex de exigențe, începînd cu studiul locului de amplasare (unii, pe bună dreptate, susțin că «vodul» este greșit ales) și terminînd cu respectarea strictă a graficelor de aprovizionare.

Ni se spune că acest supermagazin ar fi doar un «experiment», că pe parcurs... Or fi ele bune experimentele însă nu la nesfîrșit. Sîntem siguri că azi avem și oamenii pricepuți și mijloacele necesare ca să «mergem la sigur».

dialog cu cititorii

de H. DONA

Pasionat după dezbateri «pe teme de etică și psihologie», cititorul *Marin Cărbunescu* din Craiova ne sugerează publicarea unei discuții despre fericire. De ce nu? Deși, probabil, o asemenea discuție se va axa mai presus de toate pe definirea a însăși noțiunii de fericire. Sînt aproape două sute de ani de cînd cei mai pur dintre eroii marii revoluții franceze, Saint-Just, constata că «fericirea este o idee nouă în Europa» (de alte continente nici nu putea fi vorba!). Două secole n-au fost suficiente — după cît se pare — pentru a-i răpi fericirii juvenilitatea și noutatea. Și aceasta pentru că simpla abordare a problemei fericirii presupune depășirea prealabilă a celor mai grosolane servituți legate de mizeria fiziologică, de foame, de reducerea existenței la satisfacerea nevoilor elementare. Fericirea continuă și astăzi — în preajma celui de-al treilea mileniu — să fie o idee nouă în Europa și în restul lumii, chiar dacă ea îmbracă, în funcție de anumite condiții concrete și de acuitatea unor cerințe, și alte denumiri: libertate, existență de sine stătătoare, afirmare a personalității, dezalienare, demnitate. În fond, pentru omul zilelor noastre, fericirea înseamnă regăsirea existenței umane, bucuria de a trăi între oameni, bucuria de *a face* (termenul de «creație» e poate prea pretențios). De aceea, oamenii găsesc momente de fericire în dragoste, în prietenia lucidă și afectuoasă, în sentimentele de exaltare și de fraternitate pe care ți le dau identificarea cu poporul căruia îi aparții, participarea la o cauză mare și nobilă, în bucuria muncii bine făcute. Să discutăm deci despre fericire.

Împărtășim interesul cititorului *Octav Furlea* din Tecuci pentru anchetele sociale și, bineînțeles, vom continua (sperăm că la un nivel superior) să publicăm asemenea materiale în revista noastră. E necesar însă să evităm confuzia pe care, ca și tov. O. Furlea, o fac și mulți alți cititori între genul publicistic denumit «anchetă socială» și ancheta sociologică. Ancheta socială urmărește să investigheze prin mijloace gazetărești (elemente de interviu, convorbire, reportaj etc.) diferitele compartimente în care se manifestă un anume fenomen, să discearnă trăsăturile comune și nuanțele specifice și să tragă concluzii, aplicabile în acțiune. În selectarea sectoarelor cercetate și a interlocutorilor intervine, fără îndoială, și subiectivitatea gazetarului, atent la arhitectonica întregului pe care-l realizează, la ritmul relatării și argumentării, la efectele pe care vrea să le obțină asupra psihicului și intelectului cititorului. Ancheta sociologică este o cercetare cu caracter strict științific și trebuie deci să se supună unor rigori constrîngătoare, să respecte, fără nici o abatere, anumite norme și tehnici. Publicarea ca atare a rezultatelor unei anchete sociologice prezintă interes, în primul rînd, pentru oamenii de meserie; numai prelucrate și comentate (și însoțite de un număr de exemple concrete), aceste rezultate pot interesa publicul larg.

Un cititor malițios, *F. Vermorel* (o fi vreun pseudonim?) din București, amintindu-și de o mai veche însemnare a noastră în care afirmam că Stan și Bran au o valoare artistică incomparabil mai mare decît numeroase producții cinematografice pretențioase, ne întreabă: «Dar după filmul transmis la televizor în seara de 4 februarie, ce ziceți?» Nu zicem nimic; cînd am scris ce am scris, ne refeream — și toți criticii cinematografici fac același lucru — la perioada încheiată în 1940 cu «Saps at Sea» («Stan și Bran în croazieră») și care și-a avut punctul culminant în jurul anilor 1930-1933, perioadă în care s-au manifestat pe deplin originalitatea și specificul vestitului cuplu. Buna-cuviință ar trebui să ne îndemne să uităm ultimele — și adesea penibilele — încercări ale unor mari artiști care-și terminaseră, de fapt, cariera. Și în existența altor importanți creatori — și nu numai în cinematografie — se observă fenomene asemănătoare. De aceea, ne-a mirat și pe noi cinismul colegilor de la televiziune care au dezgropat acel «Jitterburgs» («Stan și Bran, oameni orchestră»), de care nimeni n-ar mai fi trebuit să-și amintească. Procedeul seamănă oarecum cu cel la care este supus Jean Gabin, pe același mic ecran. Gabin a fost un mare actor, în el s-a întruchipat un moment esențial din istoria filmului francez, în el și-au găsit materializarea aspirațiile generoase, deși nu lipsite de naivitate din anii Frontului Popular. A venit războiul și Jean Gabin a murit. Sub același nume, începînd din anii'50 joacă în filme comerciale un actor îmbătrînit și corpolent, un bun meșteșugar, perfect adaptat mașinii cinematografice de făcut bani. În mod inexplicabil și spre derutarea totală a spectatorilor neavizați, televiziunea noastră îi amestecă pe cei doi Jean Gabin într-o retrospectivă lipsită de orice idee conducătoare. Dar să nu fim negativiști; televiziunea a făcut destule lucruri bune în ultima vreme ca să n-aibă dreptul să se despăgubească prin programarea încă deficitară a filmelor.

tipuri și tertipuri

de Aurel BARANGA

o metafizică a lașității

În «Spovedania lui Stavroghin» se află un verset din Apocalipsa lui Ioan, nu întîmplător folosit de părintele Tihon: «Fiindcă nu ești nici rece, nici fierbinte, fiindcă ești căldicel, o să te vărs din gura mea». Într-o scriere metaforică de un acuzat sens criptic, imprecația surprinde prin claritate. Condamnarea «căldicelilor», a ființelor de o temperatură medie a pasiunilor, ni se impune cu necruțare: mai ticăloși decît toți ticăloșii sînt indiferenții. «Căldicelii» contemporani, ghidați de filozofie: «nu pun cap sănătos sub evanghelie seacă», se definesc printr-o situare confortabilă pe orbita excentrică a activității sociale. Nu participă, nu se pronunță, nu se bagă, nu se amestecă, nu iau parte, n-au păreri, preferind să prospere din leafă și espectativă. Nici măcar la vot nu se angajează. Nu sînt «pentru», nu sînt «contra», nu se «abțin», abținerea fiind, prin ea însăși, o poziție. Nu ridică mîna. E mai simplu, mai comod, mai prudent și, în conformitate cu psihologia lor ductilă, mai înțelept. Poți să știi ce iese? Am experiență. Am mai trăit asemenea situații, în consecință: stai în banca ta! Această metafizică a lașității e cu atît mai condamnabilă, cu cît vorbește, de multe ori, în numele bunului-simț și al «onestității», demonstrînd că, nu o dată, vocabularul a luat-o razna, pînă la acel punct de derută în care albul devine negru și invers. «Onestitatea» indiferenților, sinonimă cu egoismul feroce și carnasier, e mai rea ca orice necinste. Iar inteligența lor, mai penibilă, mai deplorabilă, ca orice formă a prostiei. Experiența, adevărata experiență a vieții a arătat, pînă la evidență, valabilitatea unei expresii care, deși de aparență trivială, conține un mare adevăr: «toți șmecherii mor de fraieri». Pînă la sfîrșit «căldicelii» se ard. Și asta din pricina unei legi biologice binecunoscute: în mediul călduț nu se dezvoltă decît microbii. Iar temperaturile extreme, întocmai pasiunilor înalte din viața socială, sînt fără iertare.

navetiștii-IV

«Viața în înalta societate»

O anchetă de Nelu IONESCU

Am mai spus-o, naveta se poate face în fel și chip: cu autobuzul, cu trenul, cu avionul, cu vaporașul fluvial, cu bicicleta, cu sareta dispensarului ori a ceapeului, cu picioarele personale și — complementar la toate astea, în caz de întîrziere — cu autostopul. Bineînțeles, pe una și aceeași rută se pot face și combinații de aceste mijloace. Dar despre altceva vreau să aduc vorba acum: despre cum e viața «pe navetă». Apropo, ca să nu am discuții cu profanii în materie, declar din capul locului și sub prestare de jurămînt că expresia e de acum încetățenită.

Și cum naveta cu trenul e cea mai complexă dintre toate, la ea am să mă opresc. Dealtfel, multe lucruri pe care le voi spune vor fi perfect valabile și pentru celelalte încrengături, genuri, specii și subspecii de navetă, pentru că naveta cu trenul nu-i numai complexă ci, cumva, și tipică.

INTERVIU C-UN AMIC NAVETIST

— Apelez la tine să-mi vorbești despre navetă — eu limitîndu-mă la rolul celui care iscodește — pentru că mi se pare și mai eficient, și mai cinstit să privești lucrurile dinlăuntrul lor.

— După o asemenea introducere sînt gata să mărturisesc tot.

— Cum a fost începutul?

— Cum e la toți: brusc ești trezit dintr-un somn bun de un ceas rău. Sari ca ars în haine, te speli, arunci pachetul cu mîncare pregătit de cu seară în geanta obligatorie pentru orice navetist, și-o ștergi pe ușă Ai impresia că ai fost extraordinar de operativ dar abia cu vremea reușești să elimini într-adevăr toate gesturile de prisos și implicit să reduci timpul dintre ora trezirii și cea a plecării trenului. Eu unul, mulțumită preciziei și automatizării mișcărilor, am ajuns să dorm dimineața cu vreo 15—20 de minute în plus. Naveta te face să devii foarte respectuos cu timpul tău, cu dimensiunea-timp în general.

— Ai folosit cuvîntul automatizare. Prea — să spun așa — rimează cu tehnicizare, electronizare, ciberneticizare, computerizare... Nu ți se pare prea tare cuvîntul, cînd e vorba de oameni?

— Un adevărat navetist, deci cu oarecare vechime, nu-și mai pune ceasul să sune. Se trezește singur exact la ora și în minutul care trebuie. Automatizarea, care văd că te deranjează cînd o aplic oamenilor, nu înseamnă decît o adaptare, o disciplinare dacă vrei, folositoare însuși omului; un răspuns la imperativul de rezistență, la obligativitatea de a face față în chipul cel mai avantajos... situației create.

— Destul, m-ai convins.

— Pentru că-s navetist. Și navetiștii prea-s legați de realitate ca să nu convingă. ca să nu aibă dreptate. Dar dacă spiritul tău, formația ta clasico-umanistă, au nevoie, alături de asprimea realității, și de o imagine de vis, atunci te invit la un miracol...

— Dacă înțeleg eu bine, mă iei peste picior!

— Dimpotrivă, invitația mea e foarte serioasă. Închipuie-ți că mă însoțești într-unul din drumurile mele zilnice. Ba nu, nu într-unul oarecare, ci în cel dintîi. Rămăsesem, pare-mi-se, la ieșirea din casă. Deci s-o luăm spre gară. A nu, nu, pasul trebuie să fie cu mult mai viu Cam așa. Și acum din mers, dar fără să încetinești, uite-te în jurul tău E iarnă, cinci dimineața, lumea toată — aer, case, străzi, tramvaie și celelalte — e halucinant de albastră, spre bleumarin, halucinant de tăcută și halucinant de pustie de oameni. Pe acest fond, apariția unor siluete solitare, imprecise, mute și grăbite, e cu atît mai șocantă. Numărul lor se înmulțește, ele devin grăitoare, murmurîndu-și binețe, și devin sociale, formînd mici grupuri. Treptat, pachetele de mărșăluitori cresc astfel încît pe strada gării ajung să înmănuncheze un adevărat șuvoi de siluete albastre, care alearcă în tăcere, speriate parcă de același gînd ca soarele ar putea țîșni mai repede decît ele, decît înverșunarea lor. Abia în gară, pe peroane, sub lumina sintetică a lămpilor și în preajma concreteței brutale a traverselor, a șinelor, a trenurilor, miracolul se destramă și toată omenirea asta redevine pămîntească, banală, chinuită.

— Halal miracol, halal imagine metafizică! Visul tău are viciul ascuns al realității.

— Al uneia dintre cele mai aspre. În toate diminețile navetei mele, pe același fond sinistru și surd, exact la aceeași oră, exact în același loc al unei străzi încă pustii, m-am întîlnit cu aceeași femeie care-și ducea, înainte de a se îndrepta spre serviciul ei, copilul la o creșă.

— Nu te-ai îndepărtat de subiect?

— De ce? N-are ce strica să compari realitatea navetei cu alte realități ale vieții oamenilor. Și apoi, întrebări de felul ăstora fac parte din gîndurile mele de navetist obsedat de drămuirea timpului: «La ce oră se scoală ea, ca să aibă timp să-și împacheteze pustiul?»; «Cum îl domolește, după ce-i strică somnul, și cît timp îi ia operația asta?» «La sfîrșitul zilei cu cît e mai obosită decît mine?»

— Trebuie să înțeleg că naveta te face mai grav, ba chiar mai trist?

— Îmi pare rău pentru tine, nu sesizezi nuanțele! Te face mai înțelegător față de

oameni. Și mai generos. Chiar din prima zi am cunoscut un grup de navetiști, între care dealtfel am și rămas. Trenul era al dracului de aglomerat și stăteam în picioare pe culoar. N-au avut de unde să-mi dea, dar au pus problema și asta spune totul, că dacă prinde careva un loc să mi-l dea mie că-s începător neobișnuit. De fapt acesta e și adevărul: timp de vreo cîteva zile, ba pentru unii chiar săptămîni, cum ajungi în tren îți vine să dormi. Apoi obișnuința își spune cuvîntul. Un cuvînt binefăcător; pentru că, paradoxal, cu timpul naveta pare mai puțin obositoare. Dar numai pare, căci la intervale mai lungi îl vezi pe unul ori pe altul cum pică. Ori de somn, ori de nervi. Dar atunci iar intervine înțelegerea celorlalți care îi acceptă toanele, ieșirile, uneori înjurăturile, fără să le ia în serios. Îl așteaptă să-și depășească criza, giumind ori făcîndu-i loc să se culce. De crize de acest fel nu scapă nimeni. Le fac toți prin rotație.

— Și chiar sînt depășite toate cu înțelegere, blajin, fără certuri?

— Sînt și certuri, ca în orice familie.

— A spune «familie» nu înseamnă a spune prea mult? Colegi de navetă poate ar fi mai exact.

— Ascultă, cînd vezi o fată, care abia și-a terminat școala, că sare din tren într-o haltă pierdută în cîmp și o ia de una singură peste un iaz înghețat și peste două dealuri acoperite de zăpadă — ca să ajungă la o școală dintr-un sătuleț — să știi că îi porți grija ca unei adevărate surioare. Iar la întoarcere, îi ții loc și-i faci semne de la fereastră în care vagon să se urce. Dealtfel și cu ținutul ăsta al locurilor, zilnic e o întreagă poveste! Regulile noastre de bază sînt două: prima — cine vine primul ține locul și pentru ceilalți (de dorit un întreg compartiment); și a doua — căutatul începe cu ultimul vagon, socotit reper principal de găsire și adunare. Dacă stai în ușa unui compartiment gol și spui altor navetiști că e reținut tot pentru navetiști, în general ești înțeles fără nici o vorbă în plus; s-a creat o cutumă. Cu călătorii întîmplători, care fac și ei o dată în viață drumul pe care tu îl faci zilnic și îi se pare asta o grozăvie de efort, se iscă niște scandaluri de toată frumusețea. Oricum, cei care forțează lucrurile și intră în compartiment plătesc salon... Comparațiile poate ți se par prea exagerate dar, pentru mine, Iulia, Costache, Gabi, Gigi, Sanda, Lila, Claudia, Ionel, Felicia, Lulu, Costel, cu toate că acum s-au împrăștiat, lăsînd locul altora, cu toate că acum sînt departe de mine, îi socotesc și-i simt aceiași prieteni de nădejde, dragi sufletului meu. Rapidului spre Timișoara i s-a spus «Traian»; celui spre Iași, «Moldova». Evident, sînt denumiri afective. Dacă ar fi să-mi botez drumul navetei mele, aș alege unul dintre numele lor. Ori chiar pe toate. Condițiile dificile au un avantaj: oferă posibilitatea verificării calității oamenilor.

— M-ai convins, cu toate că am văzut și navetiști solitari.

— Poate la clasa întîi. Dar asta nu știu dacă e o adevărată regulă; trece-o ca pe o observație a mea.

— Și totuși, care e viața pe navetă? Ce fac navetiștii de-a lungul răstimpului petrecut în tren?

— În principal, «ei» joacă șeptic, iar «ele» împletesc, poate nu-i tocmai lăudabil dar așa este. În secundar, se fac cam din toate cele omenești: se citește, se pălăvrăgește, se fumează, se face curte, se bîrfește, se spun bancuri, se fac cunoștințe, se vînd ponturi, se mănîncă (de unul singur ori în colectiv, punînd la bătaie fiecare ce are), se fac confidențe, se spun cu reciprocitate vorbe de încurajare, se doarme, se bea (după chenzine la bufetul trenului; înainte de sărbători, cînd se face aprovizionarea cu vin, din damigene trecute din mînă în mînă, din ardei grași destupați, ba chiar și din globurile de la becurile compartimentelor — la sfîrșit prinse cuminte la loc), se împletesc ațe de mărțișoare, se fac farse, se cîntă, se oftează și, peste toate, se speră la «repatriere». Asta, în limbajul navetiștilor, înseamnă găsirea unui post care să-i scape de navetă

— Și totuși timpul acesta nu poate fi mai bine folosit?

— Începătorii vin în general cu propuneri, cu încercări novatoare, de felul «să învățăm o limbă străină». Uneori se găsesc adepți care și trec la treabă. Însă după cîteva zile afacerea se dezumflă. Pentru că de fapt oamenii sînt foarte obosiți; pentru că în trenuri e înghesuială; pentru că tre-

O CASETĂ CU O OPINIE SEPARATĂ

În general sînt socotiți navetiști cei care locuiesc într-o localitate, muncesc într-alta și, bineînțeles, pendulează între aceste două locuri ale existenței lor cu o anumită frecvență și trebuind să folosească anume mijloace de transport.

Așa, de pildă, într-un studiu sociologic foarte serios am găsit această definiție — premisă de lucru a investigației făcute de autori:

«Localnic este considerat acel salariat care locuiește în București (cu domiciliul stabil sau flotant) sau într-o comună subordonată și care efectuează drumul casă-uzină și uzină-casă cu un mijloc de transport interorășenesc. Navetist este considerat acel salariat care locuiește într-o comună ce nu aparține municipiului București și care face drumul uzină-casă și casă-uzină de minimum trei ori pe săptămînă»

Nu vreau să contest valabilitatea acestor păreri; dar țin să pledez pentru un punct de vedere al meu. Și anume, acela că prin frecvență, prin timpul pe care-l consumă, prin oboseala de care-i urmat, prin distanțe și prin condițiile în care se face — și un drum domiciliu-loc de muncă și apoi loc de muncă-domiciliu, pe un traseu limitat la teritoriul aceluiași oraș poate fi socotit ca o veritabilă navetă. O navetă pe care aș boteza-o «intraurbană». Dacă ne ducem viața domestică în Titan și dacă meseria ne este aceea de a face nasturi la fabrica din Drumul Taberei, atunci facem vreo trei sferturi de ceas cu 84, simplonul acela agățat de fir; deci, tot cam atît cît face trenul de la București la Ploiești ori de la Iași la Tîrgu Frumos.

O navetă care o datorăm orașelor noastre mai mult lungi și late decît înalte (firește, nu mă refer și la «metropolele» care au sub 10 000 de locuitori); parcului nu prea grozav de autobuze și tramvaie; «penelor» de piese de schimb, de cauciucuri, de lubrifianți și de.. organizare; repartizărilor de locuințe fără să se fi ținut seama de locul unde muncesc noii locatari și încă altor multor indiferențe și neglijențe care adunate...

La fel ca naveta «extraurbană», și cea «intraurbană» ne obosește, ne omoară nervii, ne face praf hainele. La fel ca prima, și a doua s-a instalat în viața noastră ca o apăsătoare servitute zilnică. Și atunci de ce s-o menajăm, să o dezmierdăm dulce: «drumul la serviciu», ori «cotidiana rută profesională», ori mai știu eu cum, și să nu-i spunem pe nume: navetă!

66? Șeptic? Ce contează, timpul să fie amăgit!

Un ochi pe față, unul pe dos... Șapte rînduri pînă la prima stație, alte șapte pînă la a doua. Policalificarea e la modă.

Fotografii de Radu CONSTANTINESCU

greu lipsa lor de înțelegere. Pentru că în scurt timp se adună toți membrii grupului, stau claie peste grămadă, unul în brațele celuilalt, fac bancuri și ironii, încît intrusul ori face, cu fălcile încleștate, un drum de coșmar, ori are umor, pricepe lucrurile, și poate deveni spontan amicul grupului. Nu i se pretinde decît înțelepciunea să zîmbească. Și ca să termin capitolul rezervării locurilor, aducînd totodată încă un argument despre frățietatea dintre navetiști, am să-ți mai spun doar cîteva vorbe despre o convenție tacită care de fapt nu știu cînd anume s-a realizat. Ne-am trezit că o respectăm și totodată îi culegem avantajele. Naveta noastră e pe linia Iași—Pașcani, dar trenul vine dimineața de la Galați, aducînd în Iași și navetiști culeși din direcția aceea. Același tren se întoarce cu noi după-amiaza, îi lasă deci în Iași pe navetiștii dinspre Pașcani, și-i ia să-i ducă acasă pe cei dinspre Galați. Dimineața, niște muncitori care lucrau prin Iași ne păstrau compartimentul lor, pînă cînd apărea unul din grupul nostru; iar după-amiaza le păstram noi compartimentul nostru pînă cînd apărea unul de-al lor. Pe navetă legi prietenii adevărate și puternice, dintr-acelea ce nu-s posibile decît între oamenii de calitate care un timp duc același greu. camarazii de armată, bolnavii din același salon... Comparațiile poate ți se par prea exagerate dar, pentru mine, Iulia, Costache, Gabi, Gigi, Sanda, Lila, Claudia, Ionel, Felicia, Lulu, Costel, cu toate că acum s-au împrăștiat, lăsînd locul altora, cu toate că acum sînt departe de mine, îi socotesc și-i simt aceiași prieteni de nădejde, dragi sufletului meu. Rapidului spre Timișoara i s-a spus «Traian»; celui spre Iași, «Moldova». Evident, sînt denumiri afective. Dacă ar fi să-mi botez drumul navetei mele, aș alege unul dintre numele lor. Ori chiar pe toate. Condițiile dificile au un avantaj: oferă posibilitatea verificării calității oamenilor.

— M-ai convins, cu toate că am văzut și navetiști solitari.

— Poate la clasa întîi. Dar asta nu știu dacă e o adevărată regulă; trece-o ca pe o observație a mea.

— Și totuși, care e viața pe navetă? Ce fac navetiștii de-a lungul răstimpului petrecut în tren?

— În principal, «ei» joacă șeptic, iar «ele» împletesc, poate nu-i tocmai lăudabil dar așa este. În secundar, se fac cam din toate cele omenești: se citește, se pălăvrăgește, se fumează, se face curte, se bîrfește, se spun bancuri, se fac cunoștințe, se vînd ponturi, se mănîncă (de unul singur ori în colectiv, punînd la bătaie fiecare ce are), se fac confidențe, se spun cu reciprocitate vorbe de încurajare, se doarme, se bea (după chenzine la bufetul trenului; înainte de sărbători, cînd se face aprovizionarea cu vin, din damigene trecute din mînă în mînă, din ardei grași destupați, ba chiar și din globurile de la becurile compartimentelor — la sfîrșit prinse cuminte la loc), se împletesc ațe de mărțișoare, se fac farse, se cîntă, se oftează și, peste toate, se speră la «repatriere». Asta, în limbajul navetiștilor, înseamnă găsirea unui post care să-i scape de navetă

— Și totuși timpul acesta nu poate fi mai bine folosit?

— Începătorii vin în general cu propuneri, cu încercări novatoare, de felul «să învățăm o limbă străină». Uneori se găsesc adepți care și trec la treabă. Însă după cîteva zile afacerea se dezumflă. Pentru că de fapt oamenii sînt foarte obosiți; pentru că în trenuri e înghesuială; pentru că trenurile întîrzie și asta irită cumplit; în sfîrșit, pentru că tot ce fac ei, navetiștii, pare o hahaleală, o irosire de timp, reprezintă de fapt o supapă necesară pentru nervii acestor oameni care, pe lîngă efortul orelor de muncă, mai poartă și povara timpului și condițiilor navetei.

— Te-aș întreba ce crezi că ar trebui făcut pentru îndreptarea lucrurilor în această privință, dar acesta-i subiectul unui alt capitol al anchetei. Încît, cu acordul tău, amîn întrebarea.

— Amîn-o, dar să nu-ți îngădui să renunți la ea! E vorba de o durere.

— Spondeo facere!

MĂREAȚA DESCONSPIRARE A UNUI SĂRMAN TRUC

Ajuns la capitolul «vieții pe navetă», tehnic vorbind, ancheta s-ar fi transformat obligatoriu în descriere, în reportaj. Și atunci îmi biblia toată unitatea serialului. De aceea m-am dedublat, și eu cel de azi — sedentarul deci — l-am chestionat pe eu cel de ieri — navetistul deci

Problema de meșteșug gazetăresc a fost cît de cît rezolvată dar soluția folosită mi-a născut o altă problemă: făcîndu-mi publice atîtea gînduri și amintiri, oare n-am ajuns să-i iau interviul unui inamic?

de la a la z

de Constantin POPESCU

HUSSEY Olivia

Actriță de film cu activitate internațională, născută Olivia Osuna, la Buenos Aires, Argentina, în 1952. Cunoaște celebritatea mondială datorită rolului Julietei jucat în versiunea din 1967 a tragediei shakespeariene *Romeo și Julieta* regizată de Franco Zeffirelli. A impresionat mult datorită vîrstei sale, admirația cu a nefericitei eroine, datorită elanului său, emoției sincere de care a dat dovadă, decît artei de a rosti versurile marelui Will. De fapt, în același an ea debutase și pe scena londoneză, după ce își făcuse o primă (și aplaudată) apariție pe ecran în *The Battle of the Villa Fiorita* (1965), după romanul lui Rummer Godden, în rolul fiicei lui Maureen O'Hara. Solicitată în urma triumfului obținut în *Romeo și Julieta*, tînăra interpretă va turna succesiv în studiourile britanice: *All the Right Noises*, în cele italiene: *Colpo rovente* și în cele franceze *Vengeance de femme*. Activitatea ei intensă lasă să se prevadă o carieră din cele mai interesante, mai fructuoase

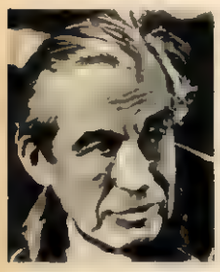

HUSTON John

Regizor american de film, născut la Nevada, Montana, S.U.A., la 5 august 1906, ca fiu al actorului Walter HUSTON (W. Houghston, n. Toronto, 1884; mort 1950), binecunoscut din filmele *Abraham Lincoln*, *Ploaie*, *Ann Vickers*, *Dodsworth*, *The Outlaw*, *Steaua nordului* ș.a., și al scriitoarei Rhea Gore. La 16 ani abandonează studiile pentru a deveni boxer; în 1926 se înrolează în cavaleria mexicană, iar în 1927 pleacă în Franța să studieze pictura, descoperindu-și însă o fundamentală înclinație către literatură. Scrie romane, o piesă pentru teatrul de marionete și după o perioadă de ziaristică începe să scrie scenarii pentru film (1930), semnînd succesiv *House Divided* (*Lupta pentru dragoste*, 1931), *Law and Order* (1932), *Crima din strada morgii* (id.), *Juarez* (1939) *Sergentul York* (1941), *High Sierra* (id.). Din 1939 face și regie centrală pe Broadway, iar în 1941 trece la regia de film cu *Șoimul maltez*, după Dashiell Hammett, cu Humphrey Bogart și Mary Astor. Succesul extraordinar al acestui film va fi reeditat în 1948 cu al doilea mare triumf artistic, *Comoara din Sierra Madre* (Premiul Oscar), interpretat tot de Bogart și de tatăl său, Walter Huston. Fiece nou film al său va însemna de acum un succes de public și de critică, numele său fiind de aci înainte o garanție pentru nivelul artistic superior al filmelor realizate (și produse) de el. Cineast profund original, cultivă temele insolite, destinele tragice, confruntările de caractere, interferențele dramatice, în filme ca: *Key Largo* (1948), *We Were Strangers* (1949), *The Asphalt Jungle* (1950), *The Red Badge of Courage* (1951), *Regina africană* (1952), *Moulin Rouge* (1953), *Beat the Devil* (1954), *Moby Dick* (1956), *Heaven Knows, Mr. Allison* (1957), *The Barbarian and the Geisha* (1958), *Roots of Heaven* (id.), *The Unforgiven* (1960), *Inadaptații* (1961) *Freud* (1962), *The List of Adrian Messenger* (1963), *Noaptea Iguanei* 1964), *The Bible* (1966), *Casino Royale* (1967), *Reflections in a Golden Eye* (id.), *Sinful Davey* (1969), *A Walk with Love and Death* (id.). A interpretat ca actor un număr apreciabil de filme dintre care reținem: *Candy*, *De Sade*, *Myra Breckinridge*, *A Man in the Wilderness* etc.

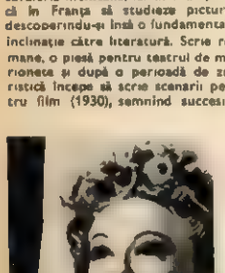

HUTTON Betty

Actriță americană de film, născută Elizabeth June Thornburg, la Battle Creek, Michigan, S.U.A., la 26 februarie 1921. Actriță de comedie (burlescă), de musical și filme de aventuri de un dinamism exploziv. Debutează ca «pin-up girl» în anii războiului, desfășurînd însă o fantezie și un temperament comic nemaiîntîlnite de la o Lupe Velez sau o Martha Raye. Pusă în valoare de regizorii de prestigiu de la Paramount, B.H cunoaște o popularitate imensă datorită unor filme ca: *Jocul stelelor* (1942), *Miracle of Morgan Creek* (1943, Preston Sturges), *Incendiary Blonde* (1944, George Marshall), *The Storck Club* (1945), *Duffy's Tavern* (1946), *Cross my Heart* (id.), *The Perils of Pauline* (1947), unde reeditează vechile seriale ale lui Pearl White, *Dream Girl* (1948, Mitch, Leisen), *Red Hot and Blue* (1949), *Annie Get Your Gun* (1950), musical de Irving Berlin, avînd ca eroină pe celebra Annie Oakley, fiica Vestului sălbatic, *Let's Dance* (1951), *Cel mai mare spectacol din lume* (1953, Cecil B. de Mille), *Spring Reunion* (1957). S-a retras de pe ecran în plină glorie, dovedindu-se de neînlocuit în genul ei atît de special.

HUTIEV Marlen Martinovici

Regizor sovietic de film, născut la 4 octombrie 1925. A terminat Institutul unional de cinematografie în 1952, studiind sub îndrumarea regizorului Igor Savcenko. În lucrarea sa de diplomă, *Constructorii de orașe*, își expune profesiunea de credință în domeniul artei: realizarea autenticului, poezia faptelor. El a știut să îmbine într-un tot organic documentarul și pateticul, cotidianul și convenționalul, fără delimitări între «poezie» și «proză», artă și lucidă și veridică, plină de încredere în dreptatea socială, pătrunsă de simț cetățenesc dar și de lirism. Filmele sale: *Primăvara pe strada Zarecinaia* (1956), *Am douăzeci de ani* (1961–1965), *Ploaie de iulie* (1967) sînt filmele unui cineast îndrăzneț, căutînd forme noi de exprimare și abordînd frontal probleme actuale. Ultimul său film se intitulează *Steagul roșu al Parisului* (1971) Pregătește intens un film despre viața lui Pușkin. M.H. este artist emerit al R.S.F.S.R. din 1965

folclor

de Hari BRAUNER

poluarea folclorului

Au trecut aproape 3 ani de la articolul «*Poluarea folclorului*», publicat în «*România liberă*» la rubrica «*puncte de vedere*». În acest articol vorbeam despre o seamă de moravuri înscăunate zi de zi, an de an și care încetul cu încetul pericolau soarta folclorului. Nu am întrebuințat termenul «*poluare*» în folclor, nici de dragul senzaționalului, nici pentru a introduce cu orice chip o expresie mult răspîndită în lumea de azi. Nu am socotit fenomenul lunecării folclorului pe o pantă nedorită drept o destrămare, o dezagregare profundă ce s-ar produce în mod inevitabil odată cu transformarea societății noastre, deci ca o consecință a industrializării, a schimbării condițiilor de trai ale satului ș.a.m.d. Tocmai din această pricină am considerat că termenul «*poluare*» este mai sugestiv, mai potrivit pentru a arăta că tendința spre stricarea, vulgarizarea, șablonizarea cîntecului nostru popular se datora unui proces nefiresc, artificial, impus — în cea mai mare măsură — de la oraș spre sat. De aci optimismul meu, încrederea în rezultatele pozitive ale unor măsuri salutare luate, conștient și rapid, împotriva maltratării folclorului de către unii dintre cei în sarcina cărora cădea tocmai promovarea lui, menținerea valorilor neîntrecute caracteristice geniului creator al poporului român, cei care aveau datoria să vegheze asupra purității acestui patrimoniu, să deschidă și orășenilor gustul acestor comori artistice.

Deși cu strîngere de inimă, am socotit că am datoria să înfățișez public tendințele de generalizare, de perpetuare, pericolul deci pentru folclor de a cădea sub presiunea unor practici nedorite, chiar dacă ele porneau de la cele mai bune intenții.

Nu îmi dau seama, nu știu în ce măsură semnalul de alarmă tras de mine a avut vreun ecou. Constat însă — cu nespusă bucurie — că forurile conducătoare au luat în mînă, cu cea mai mare seriozitate, problema soartei folclorului creînd obligația — aș zice sarcina de onoare — pentru specialiștii încadrați în munca respectivă de a activa cu responsabilitate întru ferirea artei noastre populare de capriciile și bunul plac al celor care, pînă mai ieri, credeau că trebuie să o «înfrumusețeze».

Cît trebuie să se fi închipuit ei de geniali dacă își simțeau obligația, datoria, menirea chiar de a înfrumuseța și «îndrepta» o artă ajunsă la cea mai înaltă desăvîrșire?!

Poluării i s-a opus termenul de «*autentic*». Cu o cameleonică repeziciune el a fost preluat de către tot natul; iar cei care — pînă mai ieri — comiteau cele mai grosolane greșeli, în numele nefastei «*stilizări*», au cooptat «autenticul» peste noapte, cu părelnică satisfacție. Din păcate însă, nu ajunge să-ți însușești doar termenul... Promovarea, punerea în valoare a mult doritei «*autenticități*» prezintă încă serioase deficiențe. Ne propunem să le analizăm la această rubrică. Deschis. Cu toată sinceritatea. Nu de dragul polemicii. Cu convingerea că arătînd greșeli ce se comit astăzi încă — de dată asta sub acoperirea termenului de autentic — ele pot fi înlăturate.

Mulțumită măsurilor hotărîte, energice, luate de către Consiliul Culturii și Educației Socialiste, lucrurile sînt îndrumate pe un făgaș mai sănătos. Trebuie vegheat însă ca «*autenticitatea*» ce flutură pe nenumărate buze, stîrnind multe discuții, la multe mese mai mult sau mai puțin rotunde să care se trimbițează prin și mai multe articole, să nu se transforme, prin practică, într-o formulă goală, momîie la adăpostul cărora lupii să-și continue năravurile.

Să nu mai păzească lupii... mioriețele.

film

Sofiko Ciaurelli — *descendenta unei cunoscute familii de cineaști gruzini.*

cronica tv

de Coman ȘOVA

emisiuni pentru nimeni. cui folosesc ele?

Nu există emisiune, oricît de nerealizată, pe care să n-o vizioneze un mare număr de oameni, avizi de a se informa, de a vedea, de a cunoaște. Televizorul a devenit un personaj, a devenit, ca să zicem așa, un membru al familiei care știe (sau ar trebui să știe) tot. Este ochiul magic prin care telespectatorii privesc lumea și o văd așa cum o prezintă redactorii ei. Cînd pe micul ecran apare crainicul, care spune «bună seara», sînt și oameni care răspund la salut: «Să trăiești, dragă». Dialogul dintre cei care apar pe micul ecran și cei care privesc și ascultă este permanent, întrebările care se pun acolo primesc răspuns imediat, cu condiția ca lucrurile aduse în discuție să-i intereseze. Micul ecran e deci o fereastră deschisă prin care fiecare poate să comunice cu fiecare, faptele și gîndurile fiecăruia se pot întîlni cu faptele și gîndurile fiecăruia.

Nu așa se petrec lucrurile în emisiunile pentru tineret, care încă plutesc într-o atmosferă de confuzie, formalism și vag. Ni se prezintă deseori un tineret inexpresiv, căruia i se dau sfaturi de toată mîna, uleioase și țipător-didactice. Emisiuni care nu au fizionomie și se pot confunda cu oricare altă emisiune, ca de exemplu «Teleșcoala» sau «Viața satelor» (unde se rostește o poștă excelentă) sau cu reportajele de serviciu. O emisiune care se uită a doua zi, dar vai! corectă, este o emisiune a nimănui, pentru nimeni. Avem un tineret minunat... care lipsește, din păcate, de pe micul ecran. Ca un argument în plus la cele ce spun este faptul că «Seara pentru tineret» a fost trecută pe programul II (program cu bătaie scurtă), preferîndu-se în același timp și pe aceeași durată pe programul I un Pirandello. Evident, că Luigi Pirandello la concurență cu «Seara pentru tineret» ar fi cîștigat detașat chiar de pe programul II.

Aceste *emisiuni pentru nimeni* ne răpesc timpul, zîmbindu-ne anost. Cenușiul de pe micul ecran (nu cel datorat scăderii tensiunii electrice dintre orele 20 și 23) este un defect de imagine, o pană de inspirație, așa cum se întîmplă pînă nu demult cu emisiunile literare. A fost de ajuns ca Dinu Săraru, cu flerul și vivacitatea de care a dat dovadă și în alte ocazii, să-și propună și *să găsească* o soluție pentru schimbarea opticii, a unghiului din care era privită dezbaterea literară, pentru ca publicul, marele public să recepteze cu promptitudine emisiunea, să o caute, să o discute. N-am înțeles de ce luni 5 feb. «Revista literară TV» a fost pur și simplu bruiată de excelentul film semnat de Roșal. Contează și ce e pe programul II. Cine face programările în acest chip?

O emisiune, oricît de bine întocmită ar fi, oricît de savant dozată ar fi, oricît ar cuprinde ea de toate, dacă nu profesează cu pasiune adevărul, nu poate fi decît o emisiune inutilă. Timpul, în acest an decisiv pentru îndeplinirea angajamentelor noastre, este aur. Să nu-l investim decît în efortul unanim de făurire materială și spirituală a țării.

•

Evenimentul săptămînii trecute a fost filmul de colaj, consacrat personalității tovarășului Nicolae Ceaușescu, intitulat «Conducătorul revoluționar, bărbatul de stat, omul», film realizat de Eugen Mandric. Cadrul istoric, figura comunistului tînăr și imaginile care se succed ritmic, însoțite de un bun comentariu, redau într-o suită emoționantă scene din viața conducătorului nostru. Expresivitatea peliculei a fost obținută atît prin montajul inspirat, cît și prin ineditul unor cadre, menite să impresioneze spectatorul prin simplitatea și umanismul lor. Comentariul bun a dat glas secvențelor, reușind să sintetizeze în 45 de minute un destin unic.

film

pe ecrane

MARIA STUART

Parcă istoria însăși a scris povestea rivalității acestor regine ca să se poată cîndva înfrunta pe un ecran panoramic, în culori cînd suave, cînd dure, două mari personalități ale artei actoricești moderne Glenda Jackson și Vanessa Redgrave. Cu cîțiva ani în urmă, «dublul» nu era posibil: exista Vanessa Stuart, dar nu apăruse la orizont «atacanta» Glenda N-avea nimeni curajul să clatine panteonul clădit o dată pentru totdeauna (se părea) de către Bette Davis. Dar iată că televiziunea a îndrăznit, Glenda Jackson i-a uzurpat tronul (generație mai fermă, fără complexe) și a reușit ce nu reușise în 30 de ani glorioasa Davis. Să-și transforme porecla în renume. Să fie supranumită Glenda R, adică regina.

Povestea este «comprimată» acum la o serie cinemascopică (de peste 2 ore) pentru cinematograful curent obișnuit, ecranizare onestă a istoriei, fără grave licențe (poate doar vîrsta eroilor). Dar pentru regizorul Charles Jarrott importante erau nu atît amănuntele biografice, cît atmosfera de la curtea engleză ori scoțiană, sunetul dulce-galant-perfid de flaut, de convenție și stil francez, pe care e nevoită să le părăsească Mary pentru o Scoție dură, cu ambasadori mirosind a grajd și cu grăjdari înălțați la rangul de lorzi. Atenția e îndreptată, în special, spre cele două scene de înfruntare feminin monarhică dintre rivale. Prima scenă — întîlnirea din pădure, amestec de grație și cumetrie, de grandoare și meschinărie, de forță și slăbiciune, imposibil de separat. «Nu ești demnă, nu te porți ca o regină» tună Elisabeta a Angliei, inamicei ei. Și apoi — ultima lor confruntare: după ani de suferință, Maria Stuart refuză clemența reginei-tirane, preferînd să înfrunte eșafodul decît să-și facă «mea culpa» scrisă. Acum, cea care pierde de fapt partida și se simte umilită de rivala ei e marea Elisabeta. Exact asta dorise să evite mintea ei perspicace: să-și transforme rivala în victimă, ca apoi istoria să facă din ea o eroină post-mortem și popoarele să-i confere slăbiciunii aureola nobilă a martirajului, în timp ce ei, luminatei regine, să i se umbrească faima printr-un act de singeroasă răzbunare Raportul de forțe se inversează. Victima devine călău, călăul — victimă. Elisabeta e victima inteligenței fără acoperire sufletească. Filmul — oarecare ca meserie, rezistent ca recital actoricesc — se deschide și se închide cu un vechi cîntec francez, inocent și tandru, grațios și poetic, trăgînd o cortină asupra rivalității care a alimentat secole de-a rîndul fantezia atîtor generații.

Alice MĂNOIU

Vanessa Redgrave — *Maria, regina Scoției*

actori și roluri

Adina Popescu, Virgil Ogășanu și Peter Paulhofer — *trei nume din distribuția noului film românesc «Dragostea începe vineri» (scenariul — Francisc Munteanu, regia — Virgil Calotescu).*
Fotografie de S. STEINER

CĂLDURA MÎINILOR TALE

S-ar putea afirma că Șota și Nodar Managadze au sintetizat admirabil ideea filmului lor într-un simplu schimb de replici: «Du-te la oraș să vezi ce se mai întîmplă prin lume...» — îi spune Iason, bătrîn țăran, soției sale. Iar femeia răspunde cu o resemnare nu lipsită de mîndrie: «*Nimic* din ceea ce se întîmplă prin lumea largă n-a ocolit curtea noastră!...»

«Curtea» este universul unui sat izolat în crelerii munților, în care, pînă ajung, vestile par că s-au și învechit. Peste această așezare sufiă însă năprasnic toate viscolele istoriei, bîntuie războaiele pustiesc războaie, se înalță, cu flăcări înnoitoare, revoluții.

Spațiul satului e redat în tuse de contrast brueghelian. După ce se adună și comentează *morometic* politica la scară mondială, țăranii înglnă în cor străvechile cîntece caucaziene de pahar. O răzmerită a izbucnit în sat. Sidonia, eroina filmului, e decisă să-și apere, cu orice preț, fiul urmărit de răsculați. Aceștia s-au adunat în jurul casei și amenință să spargă ușa. Încolțită, cu chipul răvășit de deznădejde, femeia începe să-și arunce straiele de pe ea: știe că muntenii cruzi, care n-au ezitat să spargă ușa bisericii, se vor opri în pragul casei, neavînd curajul să sfideze străvechea lege care interzice intrarea într-o încăpere în care se află o femeie despuiată. Răzvrătiții se vor retrage, mai tîrziu, în munți, acolo unde armata nu-i poate urmări. Părăsite, femeile suspină solitare, prin grădini. Soluția nu întîrzie să vină, sugerată parcă de Aristofan: într-o veselă conspirație, femeile urcă în ascunzișurile munților și își lasă, în tabăra celor fugiți, copiii. Cu piozii de gît, înspăimîntătorii războinici se metamorfozează în dădace!

Întreagă această frescă insolită este construită în jurul personajului Sidoniei. Sofiko Ciaureli, actriță de rafinată grație, frumusețe enigmatică și triumfătoare (cu care machiorul a luptat zadarnic, neizbutind s-o îmbătrînească veridic), redă cu o expresivitate fremătînd de viață și de farmec aventura unei existențe. Bătrînă, eroina își revede viața prin ceața anilor, și această luptă cu alterările memoriei justifică hiatusurile epice, salturile nemotivate prin timp și chiar prezența mai palidă a unor personaje. Întreg filmul unei vieți este revăzut printre picotelile bătrîneții, din somnolența căreia existența însăși nu mai pare decît o simplă nălucire Dar ceea ce rămîne statornic este «căldura mîinilor sale», senzația stăruitoare a dragostei.

Avem, astfel, în față un imn înălțat iubirii ce mocnește sub cenușa ultimei vîrste. Iason, bătrînul, e înconjurat de crengile unui pom rotat în care s-a urcat să culeagă poame. El nu vede cum jos, în curte, au pătruns mesagerii cerniți, cu vestea cumplită că fiul său a căzut pe front. Frîntă de durere, Sidonia, care a realizat totul numai din priviri, îi izgonește pe vestitori. «Dacă vă vede bătrînul, cade!» — șoptește ea. Mai puternică decît sfîșierea mamei este, de astă dată, dragostea pentru omul ei. Însăși moartea, în viziunea autorilor filmului, pare o vremelnică despărțire, tandră, orchestrată ca în «Pămîntul» ucraineanului Dovjenko, în mijlocul naturii generoase, proteice și nemuritoare. Filmul lui Șota și Nodar Managadze, care a reprezentat cu succes, anul trecut, culorile cinematografiei sovietice la Festivalul internațional de la San Sebastian, își trage sevele originalității din solul bogat al spiritului popular gruzin, dar și din sentimentul unic al universalității condiției umane.

T. CARANFIL

telegrame

1

• *Casa de filme «Corona» a început în această lună ecranizarea best-seller-ului «Papillon» al lui Henri Charrière. Primele turnări au avut loc în Jamaica și Spania, sub conducerea regizorului Franklin Schaffner. În rolul lui Papillon — Steve McQueen (foto 1).*

• *Annie Girardot și Jacques Brel sînt capetele de afiș ale unei comedii (titlul nu este încă fixat) realizate de Serge Korber după un scenariu scris în colaborare cu Michel Cournot.*

2

• *Cineastul sovietic Gheorghi Daneliа lucrează din plin la noua adaptare după Mark Twain «Aventurile lui Huckleberry Finn». Protagonist va fi elevul moscovit Roman Madianov, iar partenerii săi se anunță Irina Skobțeva, Evgheni Leonov, Vahtang Kikabidze, Oleg Golubițki.*

• *Florestano Vancini — un alt cineast italian pentru care istoria contemporană devine o sursă de inspirație. În curînd, regizorul va porni la realizarea unui film ce-și propune să releve adevărul în «Cazul Matteotti» (uciderea deputatului socialist Giacomo Matteotti în 1924). Pentru rolul lui Mussolini a fost solicitat actorul german Mario Adorf («Poliția mulțumește»).*

• *Destul de greu de recunoscut în tînărul cu mustață din fotografia nr. 2 pe Ryan O'Neal, cel care și-a legat numele de «Love Story». Partenera din imagine este fiica sa, Tatum O'Neal, alături de care va apărea în filmul «Luna de hîrtie».*

• *Actorul polonez Olgierd Lukaszewicz («Pădurea de mesteceni», «Perla coroanei»), solicitat pînă acum doar pentru roluri dramatice, a fost convins de Jerzy Gruza să accepte o apariție comică în filmul «Mutatul».*

culise

de Victor PARHON

Cine și-ar putea imagina teatrul fără culise? Fără tot ceea ce se discută la repetiții, în antracte, înainte și mai ales după vizionare, la afișarea distribuției și la schimbările în distribuție, la anunțarea repertoriului și la schimbarea lui, care nu întîrzie niciodată, cînd vine și cînd pleacă un director sau numai cînd își dă demisia pentru a doua sau a treia oară, ori el ori regizorul, pentru că nu degeaba se transferă actorii din teatru, cînd se pune piesa unui debutant sau a unui prieten ori dușman cu directorul, cînd jucăm traduceri în premieră pe țară sau în premieră mondială, cînd pentru piesa cutare nu putem da lovitura decît cu regizorul din București, care a promis sigur o-o să vină, dar dacă teatrul nu-l invită, cum o să vină numai scenograful, cînd e obișnuit să nu lucreze cu altcineva, așa că degeaba mai sperăm noi că o să luăm tineri de la institut, că dacă jucăm numai acasă și ne comentează doar presa locală, cînd să mai apuce să ne vadă omul ca să ne distribuie într-un film sau la televiziune, că, orice s-ar spune, dacă n-am fredona «A venit furnica / Și-a adus păpica» n-ar mai avea Bibanul hazul pe care-l are de cînd știm care stîlp e al lui Bănică și care-i al lui Furdui, prin ce trece Toma cînd face haz de necaz și ne invită să rîdem de Margareta, cîte preinfarcte strategice s-au produs în ultima lună și cîte ne mai așteaptă, pentru că nimeni nu-și poate imagina teatrul fără culise și pentru că tot ceea ce se întîmplă cu adevărat în teatru se întîmplă nu pe scenă ci, mai întîi, în culise!

Să le dăm voie deci să ne spună, cu cinci minute mai devreme, ce s-a întîmplat sau ce se va întîmpla, într-un teatru sau altul, să se întrebe de ce, într-un litigiu al actorului cu direcția sau al direcției cu regizorul, nu s-a procedat conform normelor eticii și echității noastre socialiste, care e soarta unui spectacol care se repetă de 7 luni și a altuia care e obligat să iasă numai în 7 zile, cu rămășițele de la 7 piese, sau, mă rog, să-și apere și ele dreptul la existență, cînd le este periclitat.

Pentru că, iată ce spun culisele:

• Amza Pellea, noul director (neinstalat încă) al noului Teatru Național din Craiova e hotărît să nu ducă o politică de culise: «Sigur că vor fi schimbări în colectiv, pentru că e un fenomen dialectic. Cele mai mari trupe de teatru din omenire au decăzut în momentul în care s-au închis în carapacea autoadmirației».

• Ion Băieșu a terminat de curînd o nouă piesă, după mai vechea nuvelă «Chițimia». Succesul pe care l-a avut «Iertarea», pornind tot de la o nuvelă, «Accelleratorul» (din volumul «Sufereau împreună»), ne face să fim optimiști, așa încît dorim s-o putem aplauda cît de curînd și pe scenele teatrelor. (Poate va prinde viață și proiectul regizorului Al. Tatos, de a realiza un spectacol de teatru TV cu această piesă, pe care el o așteptă.)

• După repetițiile de rigoare, la Teatrul «Bulandra» s-a reluat «Transplantarea inimii necunoscute» de Al. Mirodan. În rolul principal: artistul poporului Radu Beligan.

• La Constanța, fostul director al teatrului, Jean Ionescu, care fusese înlocuit de cîțiva ani cu regizorul Ion Maximilian, a revenit ca director în locul acestuia. Ne întrebăm cînd a fost vorba de o schimbare în bine, pentru că, bineînțeles, urmînd aceeași logică, ar fi de așteptat ca, peste alți cîțiva ani, Ion Maximilian să revină în locul lui Jean Ionescu!

• Al. Mirodan lucrează în prezent la o dramatizare, pentru Teatrul «Ion Creangă», «Alice în Țara Minunilor», iar pentru Teatrul de Comedie, la o piesă al cărei titlu ni se pare mai mult decît promițător: «Tovarășul meu feudal».

• Firma Teatrului «A. Davila» din Pitești patronează din nou, la Sala Palatului, spectacole de varietăți: «Pe după piersic... de-ale noastre oltenești». Ar mai fi ceva de adăugat?

• La Teatrul de Comedie se repetă intens «Bufallo Bill și indienii» de Kopit: «Drama exterminării indienilor, pe de o parte, și lumea paietată a reprezentației de circ care o mistifică, pe de altă parte, dau o alură pirandelliană spectacolului, deci și scenografiei, pînă la costum» — ne-a declarat semnatarul scenografiei, Dan Nemțeanu. Regia aparține, după cum se știe, lui Lucian Giurchescu.

• Am încercat să aflăm ceva din enigma lui «Hamlet» pe care știm că-l repetă Dinu Cernescu la Teatrul «Nottara». Dar nu vă putem reproduce decît conversația telefonică: «Despre Hamlet nu discut nimic!» «De ce?» «Domnule, nu spun nimic, nimănui!» Așadar, pînă acum, atmosfera de mister a unei piese polițiste... Nu cumva chiar viziunea asupra spectacolului propriu-zis e una polițistă?

de la a la z

de Constantin POPESCU

HUSSEY Olivia

Actriță de film cu activitate internațională, născută Olivia Osuna, la Buenos Aires, Argentina, în 1952. Cunoaște celebritatea mondială datorită rolului Julietei jucat în versiunea din 1967 a tragediei shakespeariene *Romeo și Julieta* regizată de Franco Zeffirelli. A impresionat mai mult datorită vîrstei sale, aidoma cu a nefericitei eroine, datorită elanului său, emoției sincere de care a dat dovadă, decît artei de a rosti versurile marelui Will. De fapt, în același an ea debutase și pe scena londoneză, după ce își făcuse o primă (și aplaudată) apariție pe ecran în *The Battle of the Villa Fiorita* (1965), după romanul lui Rummer Godden, în rolul fiicei lui Maureen O'Hara. Solicitată în urma triumfului obținut în *Romeo și Julieta*, tînăra interpretă va turna succesiv în studiourile britanice: *All the Right Noises*, în cele italiene: *Colpo rovente* și în cele franceze: *Vengeance de femme*. Activitatea ei intensă lasă să se prevadă o carieră din cele mai interesante, mai fructuoase.

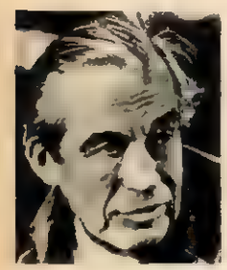

HUSTON John

Regizor american de film, născut la Nevada, Montana, S.U.A., la 5 august 1906, ca fiu al actorului Walter HUSTON (W. Houghston, n. Toronto, 1884; mort 1950), binecunoscut din filmele *Abraham Lincoln*, *Ploaie*, *Ann Vickers*, *Dodsworth*, *The Outlaw*, *Steaua nordului* ș.a., și al scriitoarei Rhea Gore. La 18 ani abandonează studiile pentru a deveni boxer; în 1926 se înrolează în cavaleria mexicană, iar în 1927 pleacă în Franța să studieze pictura descoperindu-și însă o fundamentală înclinație către literatură. Scrie romane, o piesă pentru teatrul de marionete și după o perioadă de ziaristică începe să scrie scenarii pentru film (1930), semnînd succesiv: *House Divided* (*Lupta pentru dragoste*, 1931), *Law and Order* (1932), *Crima din strada morgii* (id.), *Juarez* (1939), *Sergentul York* (1941), *High Sierra* (id.). Din 1939 face și regie teatrală pe Broadway, iar în 1941 trece la regia de film cu *Șoimul maltez*, după Dashiell Hammett, cu Humphrey Bogart și Mary Astor. Succesul extraordinar al acestui film va fi reeditat în 1948 cu al doilea mare triumf artistic *Comoara din Sierra Madre* (Premiul Oscar), interpretat tot de Bogart și de tatăl său, Walter Huston. Fiece nou film al său va însemna de acum un succes de public și de critică, numele său fiind de aci înainte o garanție pentru nivelul artistic superior al filmelor realizate (și produse) de el. Cineast profund original, cultivă temele insolite, destinele tragice, confruntările de caractere, interferențele dramatice, în filme ca: *Key Largo* (1948), *We Were Strangers* (1949), *The Asphalt Jungle* (1950), *The Red Badge of Courage* (1951), *Regina africană* (1952), *Moulin Rouge* (1953), *Beat the Devil* (1954), *Moby Dick* (1956), *Heaven Knows, Mr. Allison* (1957), *The Barbarian and the Geisha* (1958), *Roots of Heaven* (id.), *The Unforgiven* (1960), *Inodoptații* (1961), *Freud* (1962), *The List of Adrian Messenger* (1963), *Neaptea Iguanei* 1964), *The Bible* (1966), *Casino Royale* (1967), *Reflections in a Golden Eye* (id.), *Sinful Davey* (1969), *A Walk with Love and Death* (id.). A interpretat ca actor un număr apreciabil de filme dintre care reținem: *Candy*, *De Sade*, *Myra Breckinridge*, *A Man in the Wilderness* etc.

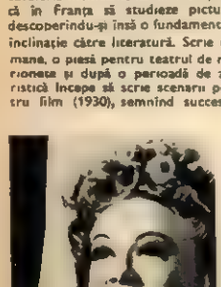

HUTTON Betty

Actriță americană de film, născută Elizabeth June Thornburg, la Battle Creek, Michigan, S.U.A., la 26 februarie 1921. Actriță de comedie (burlescă), de musical și filme de aventuri, de un dinamism exploziv. Debutează ca «pin-up girl» în anii războiului, desfășurînd însă o fantezie și un temperament comic nemaiîntîlnite de la o Lupe Velez sau o Martha Raye. Pusă în valoare de regizorii de prestigiu de la Paramount, B.H cunoaște o popularitate imensă datorită unor filme ca: *Jocul stelelor* (1942), *Miracle of Morgan Creek* (1943, Preston Sturges), *Incendiary Blonde* (1944, George Marshall), *The Storck Club* (1945), *Duffy's Tavern* (1946), *Cross my Heart* (id.), *The Perils of Pauline* (1947), unde reeditează vechile serale ale lui Pearl White, *Dream Girl* (1948, Mitch. Leisen), *Red Hot and Blue* (1949), *Annie Get Your Gun* (1950), musical de Irving Berlin, avînd ca eroină pe celebra Annie Oakley, fiica Vestului sălbatic, *Let's Dance* (1951), *Cel mai mare spectacol din lume* (1953, Cecil B. de Mille), *Spring Reunion* (1957). S-a retras de pe ecran în plină glorie, dovedindu-se de neînlocuit în genul în atît de special.

HUTIEV Marlen Martinovici

Regizor sovietic de film, născut la 4 octombrie 1925. A terminat Institutul unional de cinematografie în 1952, studiind sub îndrumarea regizorului Igor Savcenko. În lucrarea sa de diplomă, *Constructorii de orașe*, își expune profesiunea de credință în domeniul artei realizarea autenticului, poezia faptelor. El a știut să îmbine într-un tot organic documentarul și pateticul, cotidianul și convenționalul, fără delimitări între «poezie» și «proză», arta sa e lucidă și veridică, plină de încredere în dreptatea socială, pătrunsă de simț cetățenesc dar și de lirism. Filmele sale: *Primăvara pe strada Zarecinaia* (1956), *Am douăzeci de ani* (1961–1965), *Ploaie de iulie* (1967) sînt filmele unui cineast îndrăznet, căutînd forme noi de exprimare și abordînd frontal probleme actuale. Ultimul său film se intitulează *Steagul roșu al Parisului* (1971). Pregătește intens un film despre viața lui Pușkin. M.H. este artist emerit al R.S.F.S.R. din 1965.

folclor

de Hari BRAUNER

poluarea folclorului

Au trecut aproape 3 ani de la articolul «*Poluarea folclorului*», publicat în «*România liberă*» la rubrica «*puncte de vedere*».

În acest articol vorbeam despre o seamă de moravuri înscăunate zi de zi, an de an și care încetul cu încetul pericolau soarta folclorului. Nu am întrebuințat termenul «*poluare*» în folclor, nici de dragul senzaționalului, nici pentru a introduce cu orice chip o expresie mult răspîndită în lumea de azi. Nu am socotit fenomenul lunecării folclorului pe o pantă nedorită drept o destrămare, o dezagregare profundă ce s-ar produce în mod inevitabil odată cu transformarea societății noastre, deci ca o consecință a industrializării, a schimbării condițiilor de trai ale satului ș.a.m.d. Tocmai din această pricină am considerat că termenul «*poluare*» este mai sugestiv, mai potrivit pentru a arăta că tendința spre stricarea, vulgarizarea, șablonizarea cîntecului nostru popular se datora unui proces nefiresc, artificial, impus — în cea mai mare măsură — de la oraș spre sat. De aci optimismul meu, încrederea în rezultatele pozitive ale unor măsuri salutare luate, conștient și rapid, împotriva maltratării folclorului de către unii dintre cei în sarcina cărora cădea tocmai promovarea lui, menținerea valorilor neîntrecute caracteristice geniului creator al poporului român, cei care aveau datoria să vegheze asupra purității acestui patrimoniu, să deschidă și orășenilor gustul acestor comori artistice.

Deși cu strîngere de inimă, am socotit că am datoria să înfățișez public tendințele de generalizare, de perpetuare, periculoși deci pentru folclor de a cădea sub presiunea unor practici nedorite, chiar dacă ele porneau de la cele mai bune intenții.

Nu îmi dau seama, nu știu în ce măsură semnalul de alarmă tras de mine a avut vreun ecou. Constat însă — cu nespusă bucurie — că forurile conducătoare au luat în mînă, cu cea mai mare seriozitate, problema soartei folclorului creînd obligația — aș zice sarcina de onoare — pentru specialiștii încadrați în munca respectivă de a activa cu responsabilitate întru ferirea artei noastre populare de capriciile și bunul plac al celor care, pînă mai ieri, credeau că trebuie să o «înfrumusețeze».

Cît trebuie să se fi închipuit ei de geniali dacă își simțeau obligația, datoria, menirea chiar de a înfrumuseța și «îndrepta» o artă ajunsă la cea mai înaltă desăvîrșire?!

Poluării i s-a opus termenul de «*autentic*». Cu o cameleonică repeziciune el a fost preluat de către tot natul; iar cei care — pînă mai ieri — comiteau cele mai grosolane greșeli, în numele nefastei «*stilizări*», au cooptat «autenticul» peste noapte, cu părelnică satisfacție. Din păcate însă, nu ajunge să-ți însușești doar termenul... Promovarea, punerea în valoare a mult doritei «*autenticități*» prezintă încă serioase deficiențe. Ne propunem să le analizăm la această rubrică. Deschis. Cu toată sinceritatea. Nu de dragul polemicii. Cu convingerea că arătînd greșelile ce se comit astăzi încă — de data asta sub acoperirea termenului de autentic — ele pot fi înlăturate.

Mulțumită măsurilor hotărîte, energice, luate de către Consiliul Culturii și Educației Socialiste, lucrurile sînt îndrumate pe un făgaș mai sănătos. Trebuie vegheat însă ca «*autenticitatea*» ce flutură pe nenumărate buze, stîrnind multe discuții, la multe mese mai mult sau mai puțin rotunde și care se trîmbițează prin și mai multe articole, să nu se transforme, prin practică, într-o formulă goală, momîie la adăpostul cărora lupii să-și continue năravurile.

Să nu mai păzească lupii... miorițele.

film

Sofiko Ciaurelli — descendenta unei cunoscute familii de cineaști gruzini.

cronica tv

de Coman ȘOVA

emisiuni pentru nimeni. cui folosesc ele?

Nu există emisiune, oricît de nerealizată, pe care să n-o vizioneze un mare număr de oameni, avizi de a se informa, de a vedea, de a cunoaște. Televizorul a devenit un personaj, a devenit, ca să zicem așa, un membru al familiei care știe (sau ar trebui să știe) tot. Este ochiul magic prin care telespectatorii privesc lumea și o văd așa cum o prezintă redactorii ei. Cînd pe micul ecran apare crainicul, care spune «bună seara», sînt și oameni care răspund la salut: «Să trăiești, dragă». Dialogul dintre cei care apar pe micul ecran și cei care privesc și ascultă este permanent, întrebările care se pun acolo primesc răspuns imediat, cu condiția ca lucrurile aduse în discuție să-i intereseze. Micul ecran e deci o fereastră deschisă prin care fiecare poate să comunice cu fiecare, faptele și gîndurile fiecăruia se pot întîlni cu faptele și gîndurile fiecăruia.

Nu așa se petrec lucrurile în emisiunile pentru tineret, care încă plutesc într-o atmosferă de confuzie, formalism și vag. Ni se prezintă deseori un tineret inexpresiv, căruia i se dau sfaturi de toată mîna, uleioase și țipător-didactice. Emisiuni care nu au fizionomie și se pot confunda cu oricare altă emisiune, ca de exemplu «Teleșcoala» sau «Viața satelor» (unde se rostește o poștă excelentă) sau cu reportajele de serviciu. O emisiune care se uită a doua zi, dar vai corectă, este o emisiune a nimănui, pentru nimeni. Avem un tineret minunat... care lipsește, din păcate, de pe micul ecran. Ca un argument în plus la cele ce spun este faptul că «Seara pentru tineret» a fost trecută pe programul II (program cu bătaie scurtă), preferîndu-se în același timp și pe aceeași durată pe programul I un Pirandello. Evident, că Luigi Pirandello la concurență cu «Seara pentru tineret» ar fi cîștigat detașat chiar de pe programul II.

Aceste *emisiuni pentru nimeni* ne răpesc timpul, zîmbindu-ne anost. Cenușiul de pe micul ecran (nu cel datorat scăderii tensiunii electrice dintre orele 20 și 23) este un defect de imagine, o pană de inspirație, așa cum se întîmpla pînă nu demult cu emisiunile literare. A fost de ajuns ca Dinu Săraru, cu fler și vivacitate de care a dat dovadă și în alte ocazii, să-și propună și *să găsească* o soluție pentru schimbarea opticii, a unghiului din care era privită dezbaterea literară, pentru ca publicul, marele public să recepteze cu promptitudine emisiunea, să o caute, să o discute. N-am înțeles de ce luni 5 feb. «Revista literară TV» a fost pur și simplu bruiată de excelentul film semnat de Roșal. Contează și ce e pe programul II. Cine face programările în acest chip?

O emisiune, oricît de bine întocmită ar fi, oricît de savant dozată ar fi, oricît ar cuprinde ea de toate, dacă nu profesează cu pasiune adevărul, nu poate fi decît o emisiune inutilă. Timpul, în acest an decisiv pentru îndeplinirea angajamentelor noastre, este aur. Să nu-l investim decît în efortul unanim de făurire materială și spirituală a țării.

•

Evenimentul săptămînii trecute a fost filmul de colaj, consacrat personalității tovarășului Nicolae Ceaușescu, intitulat «Conducătorul revoluționar, bărbatul de stat, omul», film realizat de Eugen Mandric. Cadrul istoric, figura comunistului tînăr și imaginile care se succed ritmic, însoțite de un bun comentariu, redau într-o suită emoționantă scene din viața conducătorului nostru. Expresivitatea peliculei a fost obținută atît prin montajul inspirat, cît și prin ineditul unor cadre, menite să impresioneze spectatorul prin simplitatea și umanismul lor. Comentariul bun a dat glas secvențelor, reușind să sintetizeze în 45 de minute un destin unic.

o viață începută cu stîngul

de Nicolae CRISTACHE

Alba Iulia. 30 000 de locuitori. Februarie. Timp mohorît etc.... Locuința lui Petre Constantinescu nu prezintă, cel puțin la început, nici unul dintre semnele proprii unei case mobilate de un om care «aleargă după bani cu orice preț». Petre Constantinescu este electrician la Fabrica de produse refractare, are 33 de ani și trei copii; este multiplu inventator și elev în clasa a XII-a la fără frecvență. Una din cele două camere ale apartamentului de bloc nou, camera de trecere, este dominată de un șifonier vechi, masiv și scorojit, de o masă și un pat. Încă de la intrare, mănușile și căciula îmi sînt preluate de Cristina; în schimb mi se oferă o carte mare cu poze. În cazul unei fetițe de doi ani și jumătate schimbul este fără îndoială neechivalent, fapt de care avea să-și dea și ea seama mai tîrziu. Cristinei nu i se pare deloc obositor să se trezească în fiecare dimineață la cinci și jumătate pentru a fi dusă la creșă; s-a obișnuit cu programul, la fel cum surioara ei mai mare, din clasa a II-a, nu se neliniștește să plece și să vină singură acasă de la școală și tot singură să-și pregătească lecțiile. Băiatul, de patru ani, își petrece diminețile la bunici.

După acest intermezzo, tatăl stinge televizorul, care oricum fila din cauza tensiunii slabe de pe circuit, și lăsîndu-și fiicele în voia lor se apropie de masa încărcată cu proiecte și desene tehnice. Mic de stat, rotofei, cu părul perie, pare mai degrabă fratele mai mare stîrjenit de surioare în pregătirea lecțiilor pentru a doua zi.

DIN CARNETUL DE REPORTER

Secretarul de partid: Aleargă prea mult după avantaje materiale...

Valeriu Miglan (maistru): Excepțional meseriaș. Copilăros însă; cînd a auzit că din nu știu ce motive a fost șters de pe lista propunerilor pentru decorații a zis că de-acum înainte după program să vină cutare și cutare, adică decorații, că el nu mai vine. (Nu s-a ținut de cuvînt: **Valeriu Volonciu — inginer.**) Iar după ce mai tîrziu a primit Ordinul Muncii clasa a III-a a început să alerge prin secție, să facă tumbe de bucurie...

Șeful secției: Minte sclipitoare, febrilă, un artist în meserie; multe din inovațiile sale, deosebit de utile, întrec gîndirea multor ingineri; dealtfel, cea mai importantă inovație a sa modifică proiectele inginerilor de la IPROMET-București... Pentru un simplu muncitor asta presupune și altceva...

Herman Tonsch (maistru): Iubește fabrica și-și cunoaște meseria ca nimeni altul. Dar e orgolios, se bate prea mult cu pumnul în piept, urmărește în primul rînd cîștigul...

Traian Cîmpan (inginer): După inundații a renunțat la concediu și a muncit ziua și noaptea ca să repare instalațiile de pompare a apei potabile. Nu e zi să nu vină la mine cu un maldăr de cărți, cu mult deasupra pregătirii lui, și să nu-mi spună că s-a mai gîndit la ceva, o îmbunătățire, un retuș, creează zilnic...

Magda Ion (ucenic): Ca să-l urmăm face orice muncă, chiar muncă brută; a instalat o tablă, după orele de lucru ne arată ce defecțiuni a remediat, ca noi să nu repetăm greșelile; nu se supără niciodată că-l chemăm să ne ajute, chiar și peste program, sîmbăta ori duminica...

Un fost maistru: Ca om, am rezerve; e foarte carierist...

O LUME POPULATĂ CU EROI

Copiii se joacă, se încurcă sub masă, gata s-o răstoarne, a sosit și soția electricianului, o femeie uscățivă, timidă, suferința unei boli incomplet vindecate i s-a întipărit în cutele timpurii de pe frunte, Petre Constantinescu explică noua inovație la care lucrează de mai mulți ani, mare lucru nu poate înțelege un profan ca mine, reține în schimb tonul, melodia, convingerea tînărului muncitor că totul e posibil: la televizor a văzut un inginer din Timișoara, Dan Teodorescu, peste 30 de invenții și inovații; e fascinat de ideea că un român se bate pe planul inteligenței tehnice cu marile somități ale lumii. Dar, la fel de entuziasmat se dovedește a fi și față de exemplele din cercul apropiat: soția inginerului șef, directoarea grupului școlar, care a modificat din temelii organizarea instituției școlare în urma unor eforturi uriașe și care totodată reușește să-și dea «doctoratul» și să ia toate examenele cu nota maximă; se bucură ca și cum ar fi vorba de o ispravă personală cînd povestește telul în care prietenul lui, secretarul de partid, a reușit să salveze opt milioane de lei cu o inovație care a relansat în producție presele 23 August; se minunează de memoria tehnică a prietenului lui Herman Tonsch, capabil să înlăture o defecțiune oricît de complicată, chiar fără să fie de față și plin de admirație își propune să ia exemplul maistrului Valeriu Miglan, un muncitor sobru, scrupulos care pentru adevăr și disciplină ar merge pînă-n pînzele albe. Tot ce dovedește forța omului face să tresară în el noi speranțe... Urmează o serie de exemple care încep toate cu Eu, Eu, Eu... Dar ceea ce la prima vedere pare a fi un orgoliu exacerbat, în cele din urmă se vădește a fi un complex dobîndit.

BIOGRAFIE PĂTATĂ

Lăsarea la vatră, un tren spre Alba, aglomerație, o femeie în vîrstă (așa i s-a părut atunci) cu un copil și mai multe geamantane, bine «instruit» cedează locul și urcă valizele în plasa compartimentului. Femeia nu-l slăbește din ochi, el se fîstîcește, și tocmai acest lucru îi place și i se destăinuie: în echipă are o fată cuminte, o iubește ca pe propria ei fiică; s-ar bucura dacă în drum prin Sebeș, de unde e fata, i-ar face o vizită; e bună muncitoare... Petre Constantinescu povestește cu umor cum, după o scurtă vacanță la părinți, a pornit din nou spre Hunedoara unde și-a reluat munca de electrician de întreținere. Căminul muncitoresc, prietenii regăsiți, serviciul la șmotru, libertatea cu care nu avea ce face, amintirea scenei din tren, un telefon, o voce îndepărtată, întîlnirea, un balonsekde pe mină, neliniștea surprizei, fata întîrzie, se regăsesc în sfîrșit, o prăjitură, un film, un flacon cu parfum, aranjarea garderobei, week-end-urile la Sebeș, însurătoarea... Se mută la Sebeș. Lanuri de porumb, o cărare lîngă linia de cale ferată, beznă, teama de cîinii paznicilor și de șuierul locomotivelor, sculatul la unu și jumătate în fiecare noapte, drumul pe jos de la Sebeș la Vînt, plasa compartimentului din vagonul cu navetiști, la șase seara înapoi acasă, cîteodată și mai tîrziu, și din nou unu și jumătate, vînturi, ploi, gropi, cărarea de lîngă linia de cale ferată, beznă, farurile neașteptate ale unei locomotive, o groapă... Spre prînz abia a fost găsit acolo de niște muncitori; spitalul, convalescența, reluarea slujbei, dar simte că nu mai poate nu mai are curaj... Cererea de transfer și, ca ori de cîte ori e vorba de un muncitor destoinic, i se refuză solicitarea; trece la represalii, lipsește mai multe zile și în consecință i se desface contractul de muncă. Petre Constantinescu afirmă că atunci a înțeles că a pornit în viață cu stîngul.

Caută de lucru. Rușinea de a mărturisi că i s-a desfăcut contractul de muncă îl determină să ocolească specialitatea de electrician. Acceptă un serviciu într-un birou la o întreprindere de drumuri și poduri. Cînd oamenii au început să-l aprecieze și să-l considere unul de-al lor prinde curaj și cere să fie transferat «afară»; așa ajunge să taie bușteni, ceea ce, oricum, era de preferat muncii din birou. Ziua, noua muncă îi plăcea și se simțea bine printre oamenii pădurii; noaptea însă visa fiare.

RITMURILE ORGOLIULUI

Pînă la Alba a plecat pe jos. Se deschisese șantierul pentru construcția Fabricii de produse refractare. Conform legii a fost angajat la o categorie inferioară. A dat un examen în fața unor ingineri de la București și l-a reușit strălucit. Pierdea la salariu, el susține că nici nu și-a dat seama, într-un fel era o ispășire și la Sebeș a plecat într-un picior. A strîns ultimii bani din casă, a cumpărat o sticlă de lichior, a așezat masa, a mai luat și niște flori, a așteptat-o pe Florica lui, căreia de rușine pentru ceea ce păție uitase de multă vreme să-i spună că o iubește, iar de-a doua zi, practic, s-a mutat pe șantier. I se părea continuu că nu face destul, că nu se dovedește suficient de recunoscător pentru fericirea de a fi iarăși în meseria lui; făcea alergie la cea mai mică neregulă ori neglijență și, într-adevăr, se bătea cu pumnul în piept, dar nu așa: că el face, iar alții nu, ci chemîndu-i, încurajîndu-i, cîteodată chiar strigîndu-le că nu-și dau seama ce reprezintă cărămida refractară, calitatea ei pentru industria românească. Tot avea impresia că se poate și mai mult, iar de unul singur parcă nu știe cum îi era jenă... Cînd a primit locuința de acum, a plîns în biroul directorului. El, Petre Constantinescu, își vedea numele trecut pe o listă, numele lui cu un contract de muncă reziliat... Parcă atunci s-a gîndit întîia oară că datoria unui muncitor nu e să muncească mecanic, ci să creeze, fiindcă nimeni nu trebuie să cunoască mai bine ca muncitorul unealta, scula, instalația; și s-a așezat pe treabă. La școală lucrurile mergeau prea încet și a început să studieze singur cărțile de care avea nevoie, iar cînd și-a dat seama că avea nevoie de foarte multe, nu s-a speriat, cum nu s-a speriat cînd a rămas într-un singur salariu. Florica îmbolnăvindu-se grav, lui îi revenea datoria să crească singur trei copii. La prima inovație s-a întîmplat să realizeze automatizarea unei instalații proiectate tocmai de inginerii de la IPROMET, dar a fost sprijinit de directorul fabricii și de inginerul șef și nu s-a ales decît cu supărarea formală a proiectantului șef; a urmat a doua și a treia inovație. Acum, însă avea mult mai puțin timp la dispoziție; solicitările se adunau din toate părțile; n-a refuzat nici una; alerga de la un loc la altul, la o școală, la o organizație U.T.C., la prieteni, la noile șantiere; foarte puține erau remunerate; în fabrică numărul inovațiilor a crescut atît de mult, unele mici și aparent neînsemnate dar eficace, rezolvînd necesități imediate, încît nimeni nu le mai știe numărul. Dorința lui e ca toți muncitorii să înțeleagă că ceea ce face el poate să facă oricine altcineva, și nu doar așa de amorul artei, ci fiindcă automatizarea fabricii a devenit o necesitate vitală, spune el, fără ea fabrica, raportată la nivelul exigențelor moderne, se va dărîma, se va autodistruge. Și dacă pentru orice altceva ar mai găsi un motiv de refuz, pentru ucenicii fabricii e capabil să nu doarmă un

DIN CARNETUL DE REPORTER:

Secretarul de partid: Este unul dintre cei mai buni prieteni ai mei. Ca secretar de partid însă nu pot să nu-i observ slăbiciunile.

Ion Moise (lăcătuș, șef de echipă): Îi place să zică: «Vreau să muncesc, să-mi cresc copiii» și dacă pentru munca lui vrea să cîștige mulți bani eu nu văd nimic rău în asta. Poate vrea să fie cel mai bun, dar un muncitor care nu vrea asta, înseamnă că nu e muncitor.

Șeful secției: E adevărat că e copilăros. Acum cîteva zile fugea prin toată secția, arătînd în stînga și în dreapta niște utilaje sosite din străinătate, mirîndu-se cum de nu le trecuse lor prin cap să gîndească ceva atît de simplu...

Magda Ion (ucenic): Zice că stă cu noi fiindcă de aceea primește salariu. Dar el stă tot timpul...

Inginerul șef: E un muncitor de excepție și dacă ar fi să-l judec după ce spune în ședințe nu e deloc mîndru de asta. Poate dorește să fie cel mai bun muncitor, dar nu unul de excepție (declarație dedusă, nota autorului).

Reporterul: Am scris tot ce am ascultat de la oameni, fără să adaug nimic de la mine. Petre Constantinescu mi-a povestit cum la sfîrșitul anului trecut s-a văzut obligat să joace într-o piesă de teatru. Cum s-a văzut obligat n-o mai spun. Maiorul pe care-l interpreta trebuia să strige la un moment dat «los monarhia!» El era în fruntea maselor. Cînd s-a auzit strigînd și, după el, toată sufiarea figurației, i-au dat lacrimile. Unora le-a plăcut, altora nu. «Ori faci pe actorul pînă la sfîrșit, ori la loc comandă». El a fost sincer. Și, la fel ca în viață, unora le place, altora ba.

TOT COPII

La examenul de admitere în cursul superior la liceul seral, tema sosită în plic de la minister pentru proba la limba română a fost: «Descrieți chipul unui comunist pe care-l cunoașteți». Fără să știe unul de celălalt, mulți elevi l-au ales ca erou al temei lor de examen pe comunistul Petre Constantinescu.

Alba Iulia. 30 000 de locuitori. Februarie. Timp mohorît etc...

STERIAN GHEORGHIU

sîmbătă seara

Nu-mi amintesc să mai fi întîlnit pe undeva numele lui Sterian Gheorghiu, cu atît mai bine, pot vorbi despre volumul de versuri tipărit la «Cartea Românească» cu impresii proaspete, dezlegate de o imagine preexistentă, care de multe ori deformează. Îmi îngădui să semnalez cititorilor de literatură actuală și colegilor de breaslă, prea adesea blazați din pricina marelui număr de apariții editoriale neconcludente, ivirea unui nou poet de reală vocație, pe deplin «format», sigur pe mijloacele sale și pe ce are de spus — încă de la prima sa carte, lipsită de ezitările începutului. Versurile din «*Sîmbătă seara*» configurează o mică lume distinctă, receptată fin printr-un filtru de ajuns de bine pus la punct pentru a bara calea obișnuitelor impurități. Unitatea de structură o asigură un anume tip de *reconstituire* lirică a existenței «provinciale», a imaginilor dintr-o copilărie îndepărtată, dintr-o adolescență frămîntată de mari avînturi, repunere în discuție a «trecutului». Un trecut obsedant care continuă să dețină centrul de greutate și să guverneze de la distanță: «Mi se pare în zare au fost toate casele acelea;/ parcă acolo la stînga sau dreapta e biserica fumurie;/ Fruntea albă și netedă a bunicului calm, în zare mi se pare,/ fermecată de deznădejde, privește încoace./ viața lui înapoi să semene cu a mea înainte,/ faptele lui să treacă răstignite-n ale mele/ să se împartă între ele,/ să se opună unele altora,/ pentru bătrînețea satisfăcută/ sau mi se pare pentru tinerețea căutată/ îndelung, îndelung.» (*«Mi se pare în zare»*).

Se vede îndată că Sterian Gheorghiu stăpînește fără dificultate secretul unei bune articulări, tonul convenabil, liber, firesc, ce-i îngăduie să-și «rostească» impecabil intenția. Sentimentalitatea, care e structurală, se salvează de platitudine prin întorsătura incisivă a cuvîntului la vreme găsit și prin frecvente apeluri la binefacerile unei cenzuri critice izbutind să funcționeze ireproșabil. Dacă asta are vreo importanță în poezie (personal sînt convins că are), autorul plachetei este un om cultivat și inteligent, capabil de fervori *lucide* și înțelegînd să dea «spiritului» ce i se cuvine. Nu știm ce vîrstă are, dar judecînd după o anume retorică inteligentă, comună unei generații, l-aș vedea atașat într-un fel cum nu se poate mai onorabil categoriei de poeți ilustrată la noi de numele unui Geo Dumitrescu, Tonegaru, Ben Corlaciu, Iordan Chimet. Egalitatea de ton, putința menținerii pe largi spații la un «nivel» niciodată dezmințit, este însușirea izbitoare a liricii acestui nou venit în poezie; dar și riscul ei. Riscul unei frazări egale cu sine pînă la monotonie și pînă la previzibilitate.

Pentru calitatea remarcabilă și autenticitatea plină de gravitate a temelor obsedante, pentru consistența substanței morale a poeziei lui Sterian Gheorghiu, foarte caracteristic mi s-a părut al treilea ciclu dedicat: «Generației mele, a cărei adolescență a fost însemnată de apăsarea anilor patruzeci». Sterian Gheorghiu este un nume de care sper că vom mai auzi.

Lucian RAICU

VALENTIN SILVESTRU

1 000 de ore în spania

«Nu poți cunoaște o țară din autobuz și din hoteluri, din treceri fugare prin orașe și podișuri. Trebuie să stai mult într-un singur loc. Cu treabă. Să te familiarizezi cu obiceiurile locului. Turismul te îndepărtează de peisajul real, e un mediu rău conducător de cunoaștere veritabilă. Îți dă impresii multe și epidermice, care ades însală asupra a ceea ce e în adîncuri». Aceste cuvinte, menite mai degrabă să descurajeze decît să îndemne pe memorialist, nu sînt luate totuși prea în serios de vreme ce le aflăm la pagina 112 a unei cărți gata scrise și tipărite. Poate și pentru că «unele din aceste impresii se grevează în memorie pe veci...». O inconsecvență, am spune, fericită, deoarece autorul celor *1 000 de ore în Spania* reușește să ne transmită, din ele, clipe, momente, fracțiuni de durată impregnate de o specificitate a concretului pe care, printr-un instinct special, o simte autentică chiar și cititorul ce nu a avut șansa unei asemenea călătorii. Genul e dintre cele mai dificile prin refuzul emoției de a se propaga. Drama celor care se încearcă în el e de a nu-și putea comunica impresiile care-i sugrumă. Consemnînd-o, ineditul experienței se pulverizează. Capătă consistență în schimb clișeele genului.

Valentin Silvestru izbutește să ne implice, să ne transforme în complicii impresiilor sale de călătorie în primul rînd, credem, prin calitatea observației, trădînd ochiul exersat al unui reporter, privirea orientată, avizată a unui prozator. Sigur că trecînd prin localități cu nume de rezonanță istorică și culturală (autorul însoțește un reputat ansamblu românesc de cîntece și dansuri populare), Valentin Silvestru nu va omite să facă ample, citeodată, referiri livrești (sînt singurele locuri în care uneori lectura trenează puțin). Sigur că străbătînd Spania în lung și în lat (la propriu), el nu va putea evita să se oprească asupra unor aspecte legate dintotdeauna de această țară. Va participa deci (ca spectator!) la o coridă, va lua un (foarte interesant) interviu unui celebru toreador, va asista la executarea unui flamenco, va gusta din vinurile de Xeres și Malaga. Dar mai mult decît fișele de dicționar informîndu-ne asupra faptului că în cutare oraș «s-a ivit pe lume, a visat și s-a sfîrșit» un ilustru artist, mai mult chiar decît micul și frumosul poem în proză consacrat de autor celei mai pasionale dintre interjecții *(Ay!)* ne solicită atenția secvențele, tablourile, scenele, «momentele» surprinse oarecum în afara programului. Dincolo de Spania turistică, Valentin Silvestru o caută pe cea adevărată. Am reținut în chip special, dintre altele, episodul «agresării» autorului de către ceata micilor cerșetori țigani, care îi volatilizează pur și simplu mîncarea din farfurie într-un torent de volubilitate și de gesturi mărunte și iuți, spectacolul grevei «subterane» declanșate de personalul metrourilor, evocarea legilor ce protejează transhumanța pînă la a da prioritate turmelor de oi chiar în capitală, chiar pe marile bulevarde, tulburătoarea poveste de dragoste a fetei hipnotizate parcă de bărbatul cu tors enorm ce iese din mare ca o forță a naturii, istorie a unei iubiri ce se decide literalmente în cîteva secunde, redusă la simplitatea și candoarea cu care în natură femela răspunde la chemarea perechii. În alte cîteva pasaje — *Patroni și chelneri*, în primul rînd — umorul scriitorului se ilustrează într-un chip fericit.

Dintre toate călătoriile posibile, cea în Spania este, probabil, cea mai anticipată pe o linie de convenționalism livresc. În chip numai paradoxal, de aceea, meritul principal al cărții lui Valentin Silvestru este de a fi transformat o călătorie «fabuloasă» într-una obișnuită. Caracteristică pentru concepția scriitorului și pentru stilul cărții e atitudinea sa față de subiectul numărul 1 al Spaniei: Don Quijote. Acesta este evitat, eludat, neglijat, «uitat», în favoarea observării cotidianului. Dar tocmai de aici, din toate straturile lui răsare, obsesiv, Cavalerul Tristei Figuri: «Multiplicat în milioane de bibelouri de fier, lemn brun sau teracotă policromă, aur masiv sau porțelan translucid, prezent în marile muzee, în pînze ilustre, împrumutînd numele său unor străzi, piețe, întreprinderi, așezăminte», turnat impunător în bronz sau desenat stîngaci pe pereții umilelor case țărănești, într-o imagine generalizată și adoptată de bunăvoie ca o icoană sau ca portretul unui erou național.

Valeriu CRISTEA

VICTOR NISTEA

«poeme»

Nu s-ar putea spune că autorul acestei cărți — să-i spunem, deocamdată, de poezie — nu e în posesia unei oarecare recuzite lirice, dar insuficientă, pentru simularea actului poetic. Nu știm dacă Victor Nistea e tînăr de tot sau mai vîrstnic, dar lucrarea lui, editată de «Cartea Românească», concentrează poncifele unei anumite lirici devitalizate, nestructurate, lipsite de idei și emoții, uniformizatoare. În cazul autorului de față, mimarea poeziei își are sorgintea în cultivarea vocabulei «poetice» (piesele abundă în cuvinte precum: coral, lebădă, petală, nufăr, exod etc.), în asociația, chipurile, insolită a termenilor imaginii sau metaforei (omoplații «cu auz de lumină», «o lebădă se scufundă în oceanul genunchiului», «lupi de neant», «femei tinere au acoperit cu părul capului/ vulturul nopții: din sînul lor izvora/ oaspetele intim» etc., etc....), în arborarea unei «profunzimi superficiale», cum fericit se exprima criticul Pompiliu Constantinescu în altă epocă, dar într-un fel similară cu a noastră în privința unor păcate lirice, «profunzime» ce ni se relevează în atîtea înșiruiri de versuri ca, de pildă, în piesa (observ cum penița refuză de a scrie cuvîntul «poem» sau «poezie») de nefericită calchiere stănesciană intitulată: «*Alter ego*» și care debutează cu astfel de enormități: «genunchiul meu drept e învăluit în genunchiul sting/ și genunchiul sting este genunchiul drept:/ și nici acesta și nici acela nu este genunchiul meu/ și sîngerî rana ce se prelinge pînă la ierburi/ de noapte/ în corala nimănui/ sub rotula miriștii cît o lespede de ocean».

Dar pentru ca lectorul să aibă cît mai fidel reprezentată imaginea a ceea ce înțelege prin poezie autorul nos-

despre cărți

de Dorin TUDORAN

A.E. Baconsky, «*Panorama poeziei universale contemporane*», *Editura Albatros*. Apărută la hotarul dintre 1972 și 1973, antologia întocmită de remarcabilul poet și om de cultură A.E. Baconsky este unul dintre cele mai frumoase daruri pe care le-au primit iubitorii de poezie în ultimii ani. Antologia include, după mărturisirea autorului, poeții și nu teoreticienii curentelor poetice ale epocii (1900-1950). Deci nu Valéry și Breton, ci Apollinaire și Char. Cîștigul de cauză dat poeților în fața «profesorilor de poezie» dă nota personală majoră a acestei antologii. Totuși, dacă absența lui Pablo Neruda trece neobservată, cea a lui Saint-John Perse plutește ca un doliu pe deasupra paginilor acestui florilegiu. Este unul din tributurile plătite subiectivității extreme. Înalta ținută a traducerilor, prezentarea poeților printr-o discretă echilibrare a datelor biografice esențiale și a considerațiilor asupra operelor poetice dau antologiei statutul unui act de cultură.

M. Ivănescu, «*Alte versuri*», *Editura Eminescu*. Simplitatea orgolioasă a titlurilor (Versuri, Poezii, Poeme) revine și de această dată. Actualul volum e în măsură să demonstreze că M. Ivănescu reprezintă una dintre puținele prezențe lirice contemporane bine definite. Poezia sa se desfășoară în același spațiu liric, pe care poetul l-a inventat și pe care-l va epuiza, cu siguranță, în solitudine. Lipsit de concurență în această feudă lirică, M. Ivănescu își poate începe oricum, oriunde și oricînd meditațiile sale rafinate. Este șansa și riscul poeziei care ne-a dăruit solilocviile lui Mopete.

Dușan Petrovici, «*Lebede ale puterii*», *Editura Albatros*. Un debut întîrziat în raport cu forța și autenticitatea vocației poetice a lui Dușan Petrovici. «Lebede ale puterii» dovedește că o nejustificată prelungire a stării de «predebut editorial» poate duce uneori la pierderea prospețimii și personalității tonului. Regăsindu-și uneltele propriului său teritoriu liric, Dușan Petrovici poate deveni curînd un poet pe măsura vocației sale, parțial (dar convingător!) afirmată în acest volum.

Negoiță Irimie, «*Ramură solară*», *Editura Dacia, Cluj*. Parafrazînd titlul celui mai recent volum al lui Marin Sorescu, putem spune că volumul lui Negoiță Irimie cuprinde o poezie bună la toate. Ceva versuri patriotice — mediocre — așezate la începutul și sfîrșitul volumului, puțină cochetărie cu geometria: «Crucișătoarele desfid/ Tangentele — reci iceberguri —/ Tăind-o de-a dreptul/ Prin Euclid/», o «nostalgie a jocului»: «/Vezi, obosește marmora-n statuj/ De călăreți gonind pe cai de lemn —/ Pînă cînd Ștefan îmi va face semn/ Pe-aprodul Purice ca să mă sui». Autorul nu uită să fie și meditativ: «În definitiv, cum zboară peștii?»/, și nici să ne reamintească buna sa informație culturală: Heraclid, Euclid, Greenwich, Luvru, Caragiale, Icar, Dedal, Gutenberg, Hefaistos, Scila, Caribda, Botticelli. După acest autoportret liric: «Ah, fuga de cuvinte țipate-n gura mare,/ Îmi înflorește-n suflet frînturi de axiome,/ Și-n loc de poleiala cocîlitelor arome/ Ridic din nou paharul palavrelor sôlare», nu ne rămîne decît să-i dăm dreptate autorului: «Căci nimeni nu va înțelege/ Acest sinistru joc de unu», deși poezia sa este «accesibilă», ba mai mult, o poezie bună la toate.

Traian Dorgoșan, «*Cellalt geamăn*», *Editura Facla, Timișoara*. Nimic mai nepotrivit pentru poezia acestui debutant decît prezentarea pe care i-o face Al. Jebeleanu «Un neoromantic cerebral, stăruitor în forme fixe, cu vibrații de factură superioară, nu străină unui eticism plenar, tăind cu siguranță versul și insuflețind «statuia de ivoriu»... Neoromanticul Traian Dorgoșan scrie: «imanent și transcendent,/ aposteri-aprioric,/ sînt țărînă și lopată/ groapă și gropar deodată/ și în hîrca mea de Yoric/ intră universu-toată». Nici cerebralitatea nu e în cazul de față un pericol real: «Un astru stins planează pe afundeîntării, în miez de zbatere confuză/ și umbra lui cu aripe de spuză/ iscă-n oglinzi agonice neunde». Ticul folosirii majusculei în cazul unor cuvinte ce ar putea căpăta astfel o «încărcătură poetică» deosebită — Stăpîno, Umbra, Altul, Sine, Mare Întrebare, Tot, Nimic, Punctul, Evadarea, Atotputernicia etc. — trădează stadiul unei naivități estetice la care se află autorul. Se pare că poetul chiar bănuiește cam pe unde bîjbîie: «Iar sufletul, trezit, din vis, îmi spune:/ — Sfîrșește cu povestea ta, Stăpîne!»

tru, să mai transcriem încă o bucată antologică prin incongruența și ilogicul expresiei cu titlul: «*Te strig*»: «tocite sînt buzele mele/ ca o apă *(nici că se putea ceva mai sugestiv)* ce curge spumegînd *(deși «tocită»)* printre stînci și prăpăstii negre/ tocite sînt buzele mele/ ca o mușcătură de tigru turbat (să recunoaștem raritatea enormității de involuntar efect parodistic) tocite sînt buzele mele/ ca marginile unui clopot al morții/ ori ca umărul tău rotunjit sub mantie/ și ca lespedea aceea înaltă/ pe care am spălat-o cu lacrimi și sînge./ Tocite sînt buzele tale/ ca solzii peștilor înecați în uleiul măslinilor/ (observ că începe să-și «revină» autorul) tocite sînt buzele tale/ ca sulița ce-a străpuns coasta iubitei («revenirea» e deplină) tocite capetele unei flori/ peste care a căzut numai roua și/ luceafărul dimineții/ tocite sînt ca prăpăstiile/ luminii».

Și astfel — cînd prețios, cînd confuz, prozaic și inutil alambicat — curg «versurile» lui Victor Nistea, fără nici un ecou în mintea și sufletul cititorului. Am putea totuși ca o speranță în evoluția lui Victor Nistea să citățm «*Fluturele*» și alte cîteva versuri (prea puțin însă pentru o carte) în care aflăm tentativa de închegare a unei idei printr-o exprimare mai adecvată. Nedebarasată de unele expresii greoaie, iată bucata «*Fluturele*»: «e ciugulit în noapte de marea neliniște-a stîngelui/ și e ucis la ceasul fecundării florilor de clonțul lunii/ în aur i-aș săpa inimii mele urna/ ori în picăturile de rouă ori de/ cer/ de-ar vieții o secundă mai mult iubirea/ dincolo de cenușa invadată de aripi/ dincolo de cenușa unui fluture orb, plutitor/ prin odăile neantului».

Nu știm dacă Victor Nistea e tînăr sau vîrstnic. Și prin poezia pe care intenționează s-o facă, nu ne putem da seama nici de timpul și locul în care trăiește. Or, fără această identitate temporală și spațială nimeni nu poate exista ca poet. Îi sugerăm și-i dorim căpătarea acestei identități.

Traian STOICA

o carte de excepție

● *Elena Bălan-Osiac: Sentimentul dorului în poezia română, spaniolă și portugheză.* Editura «Minerva». Colecția «Confluențe». O cercetare riguroasă și nuanțată, totodată, a prezenței acestui motiv în poezia celor trei popoare romanice. Deși, după cum spune însăși autoarea, lucrarea nu cuprinde «*analiza critică pînă la abordarea tuturor ipostazelor în care sentimentul solitudinii nostalgice apare în creația lirică a celor trei popoare*», putem însă enunța, dată fiind complexitatea tratării materialului pus în discuție, caracterul monografic al studiului. Dar asupra acestei remarcabile lucrări, fiind și prima de acest fel în care asemănările și deosebirile probează structura latină a motivului, vom reveni mai pe larg într-un număr viitor al revistei.

S. TRAIAN

eșalonul doi?

Ce carte am mai citit în ultimul timp? Desigur nu adresez întrebarea cititorului specializat, criticul. Acesta citește în principiu tot ce apare. Dar celălalt cititor, cel nespecializat, cititorul relativ simplu, pentru că există totuși și aici în această atît de largă categorie atîtea feluri de cititori, ce mai citește? Acestuia îi place să se lase influențat de opinia autorizată. El citește scriitorii asupra căruia i s-a atras insistent și ostentativ atenția, vrea să cunoască și să verifice. O adevărată campanie de impunere în fața marelui public s-a dus nu demult în favoarea romanelor lui Fănuș Neagu, N. Breban, Al. Ivasiuc ori Zaharia Stancu, comentarii multiple au semnalat în imposibila întoarcere o carte de excepție. Efortul n-a rămas fără ecou. Se operase o selecție, se propuneau niște valori și publicul a reacționat în modul cel mai firesc: a citit aceste cărți și și-a împărțit opiniile. Unii au fost entuziasmați de romanul lui Fănuș Neagu, alții i-au contestat forța romanescă, unii au găsit captivant romanul lui N. Breban, alții au pretins că întîlnesc lucruri deja știute. Și așa mai departe. Cititorul simplu, categorie mai nuanțată decît pare să arate epitetul, a fost ajutat să-și formeze o părere, să se delimiteze. Din păcate acest fel de a solicita atenția și inteligența publicului, spiritul său de justețe a încetat. Cauza să fi fost absența cărților remarcabile? Nu înclinăm către această opinie. Cărți care să intereseze în mod deosebit publicul s-au scris și după aceea. Să amintim doar «F» de D.R. Popescu. Și se scriu mereu. Tentativa reîmprospătării literare este necontenită. Totul este să nu credem că istoria se încheie cu o anume carte, ci că literatură se scrie și după aceea, că noutatea își va căuta întotdeauna vad.

Dacă eșalonul unu tace, vorbește cel de-al doilea. În proză, în locul vocilor pomenite se aud altele. Iată, de pildă, cartea unui poet care face proză, Florin Mugur, a unui alt poet care se încearcă în roman, Platon Pardău, a unui prozator descurajat de literatura de factură modernă și de propria sa abundență gazetărească și care încearcă să revină din plin la uneltele prozatorului, Petru Vintilă. Dialectica literaturii e la fel de vie ca orice dialectică. Ceea ce scriu ei are o notă comună. Ei pun preț pe «document» în sensul unei încăpățînări de a nu se desprinde de împrejurările prin care au trecut. Florin Mugur scrie în Aproape noiembrie *un jurnal al experienței lui de învățător sătesc care păstrează pulsul autentic al faptului trăit. Orele de dimineață pe care le descrie Platon Pardău într-un roman bine conceput, și aproape la fel de bine scris pe alocuri, sînt orele de dimineață din munca unui fost raion de partid cu toată imprevizibila încrengătură de relații și probleme umane adesea foarte complicate și surprinzătoare. Iar în* Numărătoarea inversă *a lui Petru Vintilă întîlnim una din cele mai tulburătoare și dramatice situații din viața României de după război: o prințesă cu vederi și gesturi democratice (își împarte din proprie inițiativă pămîntul țăranilor) este tratată fără nici o diferențiere de ceilalți membri ai clasei ei. Meritul acestor cărți, cărora se mai pot adăuga și altele, este de a ne restitui vieții, de a ne apropia din nou de ea, de a ne reaminti timpul și locul și problemele pe care le trăim și pe care uneori în fața unor pagini mai detașate le uităm. Prioritatea literară a fiecăruia este desigur alta, măiestria inegală. Dar efortul de a realiza autenticitatea, de a face să circule în paginile cărților lor un suflu de viață necontrafăcută este indiscutabil.*

Eșalonul doi își spune cuvîntul. El își asumă o sarcină care altfel nu părea de rangul său. Dar îndrăzneala și oportunitatea nu sînt întotdeauna ale virtuoșilor. De ce?

M. UNGHEANU

bolile presei

frazeologie

Încă mai stăruie, într-o bună parte a periodicelor noastre, cultivarea *editorialului* de vagi generalități și sforăitor, peste care atenția cititorului, oricît ar fi el de binevoitor, alunecă fără nici o aderență. Specia aceasta publicistică pare (din păcate) iremediabil compromisă de niște condeie care se încăpățînează să tîrască după ele platitudinea și locurile comune.

Ieftin retoric, gol și pompos, de o perfectă imponderabilitate a ideilor, articolul din stînga unora din publicațiile noastre mestecă la nesfîrșit banalitatea și rudimentele unei gîndiri comode, leneșe. Pînă la urmă, pura frazeologie definește practica acestei forme publicistice. Am fi nedrepți însă dacă nu am recunoaște «*evoluția*» stilistică a genului. Limbajul cată a fi la pas cu, pasă-mi-te, exigențele vremii. Din vocabule ce flatează snob și, chipurile, intelectual, articlerii ponositelor editoriale, vocabule precum «*valențe*», «*coordonate*», «*parametri*», «*dimensiuni*», «*potențare*» se încropește cu pretenții orientative și de manifest un articolaș ale cărui rînduri sînt lipite, copios, cu pap. Iată cîteva mostre: «*Noi și noi generații de scriitori — ca, dealtfel, în toate domeniile activității intelectuale — s-au adăugat în vastul front al creației românești sub semnul socialist, al transformării omului, al potențării continue a noilor valențe de conștiință și de energie constructivă*». Sau, din alt editorial al aceluiași autor: «*Și totuși, din acest loc geometric al unei veritabile opțiuni de destin uman, putem afirma, în deplinătatea coordonatelor sale, că realitatea literaturii noastre contemporane oferă multiple fațete ale unui nou relief artistic, înnobilînd cultura națională cu noi valori de un pregnant adevăr ideologic-estetic, cu valențe de durată, de prelungire în perenitate, de tangențe universaliste*». Exemplele ar putea fi substanțial «multiplicate» și toate desprinse «pregnant» din editorialele semnate de George *Ivașcu* în ultimele numere ale revistei «*România literară*»

Nu astfel trebuie să fie prezente editorialele în publicistica noastră, mai ales că genul are o bogată tradiție în presa românească. El trebuie și astăzi să-și ocupe locul cuvenit, dat fiind rolul său orientativ și militant. Editorialul nu trebuie practicat ca un articol «de serviciu», plutitor la suprafața lucrurilor. Rostul lui e să trateze principial și profund problematica majoră, specifică publicației respective, problematică rezultată din vasta politică a partidului nostru. Editorialul trebuie să însemne prima ușă prin care cititorul să intre în spațiul publicației, unde să găsească aplicate consecvent principiile expuse în formele strict cerute de practica ziaristică și creația scriitoricească.

B. IOANID

«vorbiți și scrieți românește»

de Emanuel VASILIU

între gramatică și sociologie

Orice vorbitor al unei limbi se simte îndreptățit să facă observații și recomandări în legătură cu comportamentul lingvistic al semenilor săi. Oricine se simte îndreptățit să facă observații de tipul: «de ce spui îmi pun *pălăria* în *cap*, cînd pălăria o pui pe *cap* și nu în *cap*»; sau: «de ce spui *dă-mi un pahar de apă* și nu *dă-mi un pahar cu apă*, cînd paharul este de *sticlă* și nu de *apă*». Concluzia firească (implicită sau explicită) este recomandarea: «*spune: îmi pun pălăria pe cap, dă-mi un pahar cu apă*». Trebuie observat că, de multe ori, asemenea observații, repetate cu insistență și venite din mai multe direcții, ajung să determine, cel puțin în parte, apariția unui nou uz lingvistic: au apărut vorbitori (și numărul lor se pare că este în continuă creștere) care nu poartă pălăria decît pe *cap* (și în nici un caz în *cap*) și care nu beau decît un *pahar cu apă* (și niciodată un *pahar de apă*). Mai mult: cei care continuă să poarte pălăria în *cap* și să bea cîte un *pahar de apă* ajung să fie priviți ca exemplare dubioase din punct de vedere cultural, fiindcă nu cunosc regulile de corectă folosire a limbii.

Pe ce se bazează acest gen de observații și prescripții? De cele mai multe ori pe nimic altceva decît pe o anumită «idee» pe care vorbitorul obișnuit și-o face despre limba pe care o vorbește. În ce constă această «idee»? În primul rînd în aceea că modul său individual de a folosi limba reprezintă «Limba»; în al doilea rînd, în aceea că anumite deprinderi de vorbire achiziționate prin contactul cu anumite persoane sau colectivități, care se bucură de un anumit prestigiu, reprezintă «adevăratele norme» de bună folosire a limbii. În aceste condiții, observațiile și recomandările despre care vorbeam nu pot avea decît caracterul unor *verdicte*.

Uneori se așteaptă de la lingviști soluții oarecum definitive ale unor litigii de tipul: «să spunem *merg cu pălăria pe cap* sau *merg cu pălăria în cap*?» Se așteaptă deci ca lingvistul să dea și el tot un verdict, de data aceasta, probabil, un verdict «de ultimă instanță».

Realitatea este însă că nimeni mai mult decît lingvistul nu este conștient de faptul că în «litigii» de acest gen nu se pot da verdicte sau, mai exact, că asemenea verdicte nu pot avea o justificare reală și nici eficiență. Aceasta, deoarece lingvistul se află într-o poziție diferită de aceea a vorbitorului obișnuit: el știe că o formă perfect normală (deci «corectă») într-o anumită regiune geografică poate fi privită ca aberantă (deci «incorectă») într-o altă regiune; că o expresie perfect normală (deci «corectă») într-o anumită împrejurare poate fi aberantă (deci «incorectă») în altă împrejurare; și, mai mult ca orice, că ceea ce a fost aberant (deci «incorect») într-un anumit stadiu de evoluție a limbii a devenit perfect normal (deci «corect») într-un stadiu ulterior de evoluție (să ne gîndim că în urmă cu mai bine de jumătate de secol *a rămîne* era «incorect», forma corectă fiind *a rămînea*, și că, azi, cineva care ar spune *a rămînea* ar fi suspectat de necunoașterea normelor gramaticii). În cazul vorbitorului obișnuit, «verdictul lingvistic» se justifică prin convingerea acestui vorbitor că el este cunoscătorul *Limbii* și deținătorul *Normelor ei de folosire*. Lingvistul știe însă: ceea ce, în mod curent, este considerat «Limba» sau «Norma a limbii» sînt de fapt entități care variază în spațiu și timp. În aceste condiții, evident, un «verdict» nu se mai poate justifica.

De aceea, lingvistul preferă să nu spună că este «incorect» să se spună *activitate diurnă* cu sensul de «activitate zilnică» (bazat pe faptul că *diurn* înseamnă «în timpul zilei», așa cum *nocturn* înseamnă «în timpul nopții»). Va prefera să facă așa, în primul rînd pentru că știe că a declara «incorect» un anumit uz este un act fără prea mare eficiență. Oricînd i se va putea replica: «eu știu că *diurn* înseamnă (și) «zilnic»; unii scriitori, ziariști și critici îl întrebuințează și ei cu acest sens». Mai mult, lingvistul știe că nimic nu-l asigură că peste cîteva zeci de ani *diurn* nu va ajunge să însemne «zilnic» și că nimeni nu-și va mai aminti că, «prin 1970», *diurn* mai însemna și «în timpul zilei».

De aceea cred că, în asemenea situații, lingvistul nu trebuie și nu poate să aducă argumente *lingvistice* pentru susținerea unei forme sau construcții în defavoarea alteia, ci trebuie să recurgă la argumente care țin de ceea ce am putea numi «sociologia limbajului». El va trebui să arate doar că acela care spune *activitate diurnă* cu sensul de «activitate zilnică» dovedește că nu cunoaște sensul cuvîntului *diurnus* din latină. E o sancțiune foarte gravă pentru cel care se vrea scriitor, care cultivă cuvîntul savant.

cronica ringului

de Petre HENȚ

cine va fi viitorul adversar al lui foreman?

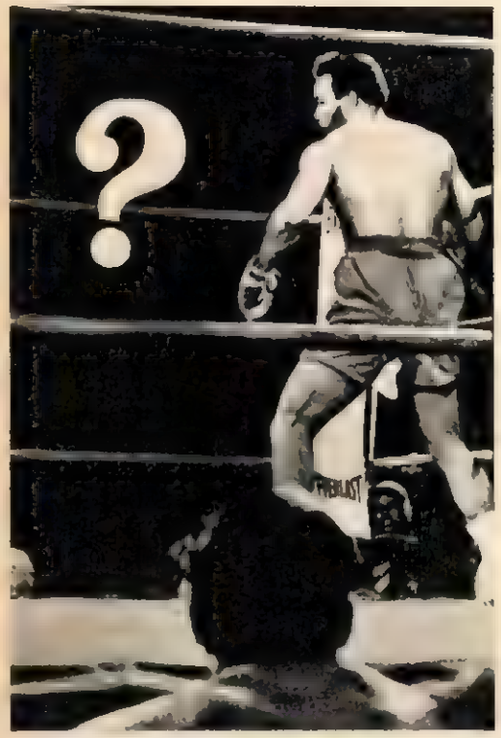

Doi ani au așteptat iubitorii boxului din întreaga lume o revanșă Clay-Frazier, meci a cărui rețetă ar fi fost cu siguranță astronomică. Dar iată că tînărul George Foreman a spulberat perspectiva acestei întîlniri, ridiculizîndu-l pe fostul campion mondial Joe Frazier, pe ringul de la Kingston. Acum, o dispută Clay-Frazier nu ar mai însemna mare lucru. Frazier fără centura cu diamante a devenit un boxer oarecare și este greu de crezut că el va mai ajunge să participe la vreun meci al secolului. În orice caz, George Foreman, noul campion al lumii, nu se arată dornic să-i acorde revanșa. Cînd avocații lui Frazier au pledat pentru un nou meci, invocînd o clauză din contract, consilierul juridic al lui Foreman, Harry Barnet, a spus că *«hîrtiile lui Frazier nu au nici o valabilitate»*.

Întrebat, la cîteva zile după ce a devenit campion mondial, cu cine va avea următorul meci, Foreman a răspuns: *«Publicul va fi cel care îmi va desemna viitorul adversar. Dacă admiratorii mei vor dori un meci cu Cassius Clay, eu voi boxa cu acesta...»* La prima vedere, lucrurile par destul de simple. Dar un meci pentru titlul mondial este în primul rînd o mare afacere care trebuie bine pregătită. Nu întîmplător, Cassius, marele maestru al ringului dar și al reclamei, a luat recent o hotărîre care a atras atenția tuturor iubitorilor boxului: l-a concediat pe consilierul său, Budini Brown, pentru simplul motiv că acesta i-ar fi cerut lui Foreman să accepte un meci cu Clay, fără a avea aprobarea acestuia. *«A fost o jignire* — a explicat Clay. *Cine este Foreman? Un amator care a învins un Frazier terminat de mine»*.

În aceste condiții, ne întrebăm cu cine se va bate Foreman? Iscusiții săi manageri, care au știut să-l ferească de meciuri grele, s-au gîndit la... Jimmy Ellis, fostul sparring-partener al lui Cassius Clay, campion mondial (versiunea W.B.A.) în 1968-1970. Ellis și-a pierdut titlul la 16 februarie 1970, fiind cnocautat în rundul 5 de către celălalt campion mondial (versiunea W.B.C.), Joe Frazier. Meciul Foreman-Ellis, programat pentru 19 martie la Miami Beach, nu se va bucura, probabil, de o asistență prea numeroasă. Cărțile de vizită ale ambilor pugiliști sînt destul de modeste. Mai mult, Jimmy Ellis, care împlinește 33 de ani la 24 februarie, este un boxer care trebuia să-și pună, onorabil, mănușile în cui de multă vreme...

cum putem progresa

RĂSPUNDE CONSTANTIN

Tema dorităului progres în fotbalul românesc se discută felurit și se cîntă pe diverse strune. Mai fantezist sau mai realist, mai optimist sau mai pesimist, mai dulce sau mai amar, mai dinăuntru sau mai dinafara fotbalului. Firește, poți să fii — fizic — înăuntrul fotbalului, iar cu duhul să fii foarte exterior (scuzați-mi expresia — să fii «în aut», cum spun jucătorii). După cum, departe fiind de condiția imediată a fotbalistului, să-l înțelegi foarte bine, cu sufletul și cu mintea, să intuiești problemele lui și ale fotbalului nostru.

Aflîndu-mă în interiorul fotbalului românesc de peste 30 de ani, îndrăznesc astăzi să spun că progresul său depinde în primul rînd de JUCĂTORI. Numai cu jucători care înțeleg să semneze — în numele fotbalului — un contract foarte sever, de 10-15 ani, cu propria lor viață se poate realiza progresul. Citim și zîmbim uneori: «Pele se culcă seara la ora 10, Pele bea lapte, Pele se antrenează zilnic, Pele renunță la atîtea tentații». Nu-s de fel povești. Sînt marile secrete, atît de omenești, ale marii performanțe. Alt factor hotărîtor, ANTRENORII. Pe măsură ce locul antrenorilor-funcționari va fi luat de oameni care nu uită fotbalul nici noaptea în somn, de oameni care «ard» pentru acest joc (procesul se află în plină desfășurare la noi), pe aceeași măsură vor veni și pașii progresului.

Un ultim element de «politică fotbalistică». Să jucăm cît mai multe meciuri internaționale. Din comparații, din înfrîngeri, din bunele exemple ale altora putem cîștiga mult. Generația mea, pe care o socotesc valoroasă, juca două partide internaționale pe an. Spre a fi ferită de eșecuri!?! Mintea românului cea de pe urmă...

fotbal

de Marius POPESCU

inexplicabila „lăsare la vatră" a foarte necesarului marcu

Avertisment. Începem aceste rînduri ale consemnărilor fotbalistice săptămînale, găzduite de revista «Flacăra», cu o profesie de credință. Sîntem ferm hotărîți să nu confundăm fotbalul — încîntător joc cu o minge — nici cu războaiele punice, nici cu taifunul Baby. Îl vom privi — iertați-ne banala simplitate — ca pe un JOC. *Al meu, al tău, al nostru.* Al nostru, pentru că, deși nu-l jucăm toți, *îl trăim* (firește, cei care l-am descoperit) într-un colț de tribună sau chiar în fața micului ecran.

Deci rubrica aceasta se adresează *celor care trăiesc fotbalul*, în incinta terenului gazonat ca și în afara lui.

PRIMA PROBLEMĂ. Am fost și noi, ca și alții, sedusi de frumoasele idei-principii emise de noua conducere tehnică instalată la cîrma echipei naționale. *«Vom juca mult mai ofensiv, centrul terenului va fi străbătut mult mai rapid etc...»*

Romantici, am văzut de pe acum, cu incurabila imaginație a visătorului de fotbal, spectacolul promis. Șarje ofensive fulgerătoare, șuturi, multe șuturi la poartă, voleuri magnifice, goluri din plonjon, goluri cinematografice...

Spre decepția noastră, acest dulce serial al fanteziei a fost brusc curmat de o *măsură împotriva spiritului declarat* al antrenorilor Stănescu-Cosmoc. Despre ce este vorba? Despre «lăsarea la vatră» (după convocarea lui la stagiul de la Snagov) a unuia dintre cei mai reprezentativi și mai eficienți jucători de ofensivă care există în România: craioveanul *Marcu*. Extremă clasică foarte rapidă, cu un dribling excelent și un joc orientat direct spre poartă. Pe scurt, exact genul de atacant de care ar avea în primul rînd nevoie — corespunzător înflăcăratelor idei emise — antrenorii lotului național.

Nu demult, un binecunoscut tehnician român afirma că în altă țară un jucător cu calitățile lui Marcu «ar fi aur». Nu știm ce valoare ar avea aripa olteană pe alte meleaguri, dar îndrăznim să credem că Marcu este la ora actuală cel mai dotat atacant «de breșă» dintre înaintașii noștri, viteza și forța sa percutantă însemnînd mult, în orice echipă ar evolua. (Nu întîmplător, «Steaua» îl regretă atît de mult.) Din păcate, acest valoros jucător n-a avut șansa să fie încercat și rodat în «11»-le reprezentativ, în cadrul turneului de pregătire și omogenizare franco-spaniol.

Nu știm cum să interpretăm măsura «lăsării la vatră» a lui Marcu. O «dialectică» contradicție în unitate!?!

Nu, nicidecum. E doar o primă abdicare de la principiile anunțate de antrenorii Stănescu și Cosmoc.

Ar fi bine să fie și ultima abdicare.

confidențial

...CA PISICA PE ROGOJINĂ

Se cunosc din presa de specialitate greutățile pe care le are echipa de fotbal «Rapid» — singura «supraviețuitoare» într-o competiție europeană de club — în a-și perfecta un turneu favorabil în perioada de iarnă (favorabil însemnînd climă mai dulce și terenuri cu iarbă), în vederea dublei întîlniri pe care o va susține cu Leeds United, una dintre cele mai puternice reprezentante ale fotbalului britanic. «Ajutată» de federație în contractarea cîtorva meciuri în Algeria, unde terenurile de fotbal sînt... tari ca piatra, echipa giulești eană a înghițit cu noduri acest aranjament cu totul nesatisfăcător. Se spune că antrenorul secund giulești ean, Gh. Nuțescu, ar fi declarat amar: «după o asemenea acomodare pregătitoare, în meciurile cu englezii o să stăm pe teren ca pisica pe rogojină».

Declarație de antologie!

RADU VOINA LA STEAUA?!

Simpatizanți ai Stelei — ne referim la echipa de handbal masculin — susțin că degringolada campioanei noastre va fi stopată de o viitoare achiziție de marcă. Este vorba de Radu Voina — cea mai recentă stea descoperită în handbalul românesc — actualmente jucător la Universitatea București.

CU HALAGIAN SAU FĂRĂ...

Deși Fl. Halagian este antrenorul cu care F.C. Argeș a cîștigat — anul trecut — unicul său titlu de campioană, înlocuirea sa posibilă la cîrma echipei piteștene a fost în ultima vreme deseori amintită în cercurile iubitorilor de fotbal.

N-ar fi prima oară în fotbalul nostru cînd, în locul recunoașterii unor merite, am avea de-a face cu o «recunoștință» sui-generis.

Vrem să credem totuși că zvonurile vor rămîne simple zvonuri.

sport și sociologie

de conf. dr. Nicu ALEXE

doar 6 minute dăruite exercițiului fizic!

Contemporană generației noastre, sociologia a inventariat și studiat fenomenul sportiv pentru că a constatat că el reprezintă, prin universalitatea sa, un autentic fenomen social, care-i creează individului raporturi noi de gîndire, de comportament, de motivație, care-i amplifică și-i intensifică sfera afectivă și cointeresează pe cea cognitivă. O temă nu numai bogată dar ducînd la concluzii-semnal s-a dovedit aceea care a constatat locul și durata exercițiului fizic. Concluziile au impresionat negativ, dezvăluind că *acest om grăbit al vremurilor noastre dăruiește, în medie, 6 minute pe zi exercițiului fizic, timp care tinde, secundă cu secundă, să scadă.*

Spre uimirea și părerea noastră de rău, ancheta sociologică a evidențiat că acest fapt, care strică cumpăna regimului diurn static și dinamic, *nu se datorește doar omului de pe stradă, care nu are încă formată o concepție puternică, inexorabilă, pentru practicarea sportului, ci și condițiilor precare oferite în acest scop.* Omul nostru nu are încă la îndemînă spațiul verde, bazinul de înot, terenul de tenis sau hala de popice, pentru a se duce, periodic, să-și întîlnească grupul său creat și întărit prin relațiile pe care le poate determina, cu o tărie și o durată nebănuite, motivul sportiv. Pe de altă parte — și aici trebuie să fim sinceri pînă la severitate cu noi înșine! — studiul sociologic și chiar observația simplă arată că *edilii au izgonit copilul aproape de pretutindeni, traficul tot mai intens nelăsîndu-i pentru joc nici strada cea mai îngustă.* La rîndul ei, școala nu-i oferă, deocamdată, decît în puține situații, condițiile medii, pentru ca această parte componentă a procesului de dezvoltare multilaterală să-și aducă real aportul său.

În schimb, sociologia ne arată că *evenimentul sportiv este VIZIONAT și DISCUTAT de o imensă populație*, că stîrnește admirație pînă la pasiune, că fluxul de informație cu acest conținut este tot mai mare. Cu alte cuvinte, fenomenul sportiv are — pe destule planuri — o pondere mare în contextul vieții noastre sociale. Și tematica studiului sociologic nu se oprește aici. În ultima vreme, s-a discutat mult despre integrarea socială a sportului de înaltă performanță, despre modul cum evenimentul politic poate fi influențat și ajutat de evenimentul sportiv, ca și despre alte aspecte la fel de interesante pe care sociologia poate să le explice, să le prevină, să le modeleze către finaluri pe care o lume înțeleaptă le poate ușor stabili.

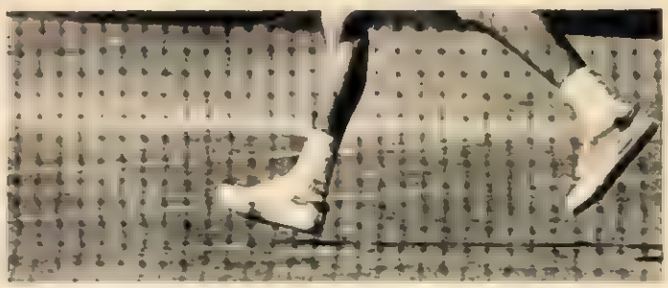

școli de tenis năstase...

Însoțind în ultimii ani echipa de tenis a României în lume, am putut lesne să-mi dau seama că marele nostru jucător Ilie Năstase exercită o pe cît de puternică pe atît de variată influență și asupra slujitorilor «sportului alb» — antrenori și sportivi —, nu numai asupra publicului.

Faptul că Ilie cucerește orice public, din orice țară, nu mai trebuie desigur explicat, farmecul său natural adăugat tenismanului de excepție stîrnind cunoscute valuri de simpatie.

Cînd însă Năstase ajunge unul dintre cele mai cercetate și mai apreciate modele în lumea tehnică tenisistică, cînd, mai mult, stilul său, splendidă conjugare de spectaculos și eficient, ajunge să facă școală, așa cum este cazul în unele țări, te întrebi dacă nu ar fi foarte firesc ca în România, țara lui Ilie, să apară cît mai multe «școli de tenis Năstase»?

E frumos, e și firesc să-l admirăm și să-l aplaudăm pe Năstase. Toată lumea îl admiră și-i aplaudă!

Ce-ar fi însă să ne gîndim să-i învățăm pe tineri să joace tenis la școala acestui virtuos care este român, este al nostru?

Școli de tenis Năstase!

Ștefan GEORGESCU
antrenor

între lake placid și chamonix a fost ales... innsbruck

«Habemus papam», avem un papă — respirau ușurați cardinalii electori, după zile și nopți în șir de epuizante balotaje, la alegerea suveranului pontif. La fel de ușurați vor fi respirat și membrii Comitetului internațional Olimpic, întruniți la Lausanne pentru a fixa sediul Olimpiadei albe — 1974, pentru care candidau: Lake Placid — S.U.A., Tampere — Finlanda, Chamonix — Franța și Innsbruck — Austria. În ciuda preferințelor, nedisimulate, ale președintelui C.I.O., lordul Killanin (x) pentru oferta americană, comitetul s-a oprit la candidatura orașului Innsbruck care, precum se știe, și-a făcut onorabil datoria de gazdă a J.O. de iarnă și în anul 1964.

fotbal, educație, viață...

În istoria lui zbuciumată, fotbalul a oferit nenumărate constatări ce s-au generalizat treptat. Fiecare s-a străduit, la timpul respectiv, să promoveze nou. Numai că observatorii de specialitate s-au înmulțit ca ciupercile după ploaie și opiniile celor mai mulți — deși nu întotdeauna la obiect — au fost însușite cu ușurință, tocmai pentru că erau la vogă.

Printre aceștia ne mai numărăm și noi. Și iată de ce.

Nu-mi amintesc să se fi enunțat un program precis de lucru, pe care priceperea și seriozitatea specialiștilor noștri să-l desfășoare, să-l execute pînă în cele mai mici amănunte, un program care să-i ducă pe necunoscuți la a fi cunoscuți, pe obscuri la celebritate. Or, pentru aceasta se pretindea, de exemplu, un maximum de tehnică, tehnică ce nu se poate dobîndi în cîteva antrenamente ocazionale. Tehnica se învață din fragedă copilărie, dar mai cu seamă în antrenamente zilnice, folosind instalații și aparatură specială. Se cerea însușit și perfecționat sistemul informațional în joc, spre a nu mai asista cum jucătorii întîi opresc balonul și apoi se uită să vadă plasamentul coechipierilor, al adversarilor. Și așa mai departe... Cu alte cuvinte, este vorba de artă. A cere fotbalului asta, înseamnă a avea actori, nu niște dilettanți. Actori care să-și exprime liber valoarea tuturor calităților. Cu atît mai mult cu cît *fotbalul este singura disciplină sportivă care se înfruntă* — mai bine-zis este obligată să lupte — *cu echipe profesioniste.* Deci cu actori adevărați! Căci puzderia de competiții europene și mondiale solicită permanent competitori, care să aducă prin pregătire și talent la opera de păstrare intactă a interesului pentru fotbalul eficient, spectacular.

Statele Unite ale Americii au un campionat profesionist la baschet, la care participă doar 10 echipe!! Paralel cu acesta, mai activează sub diferite forme: 3 000 de echipe studențești, 5 000 de echipe de elevi, 10 000 de alte echipe de amatori.

Ținînd cont de adversarii cu care se întîlnesc fotbaliștii noștri, oare de ce nu s-ar îmbunătăți statutul elitei noastre fotbalistice? Sînt 16 echipe a 20 de jucători, plus încă cîte 5 echipe a 20 de jucători din cele două serii ale diviziei B. De ce să nu introducem un contract care să facă legătura de etică între muncă și răspundere? De ce să ne prevalăm de legi și regulamente sportive cu stipulații ce vizează alte activități, tranzitoriu uneori în viața omului (armată, universitate), cînd vrem să facem performanță românească și nu pentru un club X sau Y? De ce «producția» cluburilor mici (și mai mari) să fie luată gratuit, printr-o carantină ce uneori ajunge la numai 6 luni, de «beneficiarii» regulamentari, gîndind că pentru unu dintre jucătorii racolați s-a investit timp de 10-15 ani tot și toate? De ce anumite cluburi să obțină rezultate, primind valori și talente deosebite prin «manevre de serviciu», iar altora să le fie luat pînă și dreptul la... perspectivă (vezi cazul «Progresul» și al altora în decursul anilor) cînd n-au alt obiectiv decît de a-și culege roadele propriei perioade, ale propriei competențe?

Cheia succesului, obținerea superiorității se impune să vină de la ceea ce viața ne oferă cotidian. Valorile ca atare nu trebuie apreciate ca la bursă, ci prin modul cum restituie fotbalului, celor ce veghează la creșterea și maturizarea lor, milioanelor de pasionați, investițiile făcute. Echitatea, dreptatea, pasiunea, răspunderea sînt direcțiile oneste care concretizează societatea noastră. Astăzi, în România socialistă, mai mult ca oricînd, viața înseamnă educație prin muncă. Iar fotbalul a ajuns să fie un mijloc ideal pentru toți acei ce-i practică (și pentru foarte mulți care-l privesc) de a se exprima. El este un sport dominat de inteligență și nicidecum el nu trebuie să facă proba trecerii unor oarecare norme pentru a se defini ca sport. Neprocedînd așa, vom asista în continuare la acte împotriva moralei.

La viciile de exprimare ale jucătorilor noștri, la penuria de idei din jocul echipelor noastre, penurie ce vine de la tehnicieni puțin familiarizați cu fotbalul modern, putem adăuga fără tăgadă, că suferim de lipsa unor animatori, conducători care să se confunde (la nevoie!) chiar cu data de naștere a clubului. Este de neînțeles cum toți, dar absolut toți «responsabilii» au rămas în fruntea colectivelor pînă a apărut un rezultat negativ — considerat dramă la momentul respectiv.

Sîntem foarte mulți ingi care ne-am născut în fotbal și care ne confundăm, pînă la urmă, cu el. Și n-am putea spune că sîntem prea tineri. Uraganele și taifunurile ce s-au abătut asupra noastră, de zeci de ani de zile, ne-au apropiat și nu ne-au îndepărtat, ba dimpotrivă ne-au întărit și mai mult încrederea în farmecul fotbalului. Așa mi s-a format caracterul. Ne-au educat. În același timp, în fotbalul nostru, mi, ca să nu zic zeci de mii de «conducători», așa cum au fost puși, așa au și plecat după puțin timp. Ei au primit funcția ca pe o sarcină exterioară și tot ca o sarcină exterioară au părăsit-o, lăsînd mereu și mereu aceleași aprecieri la care ne-a obligat lipsa lor de pasiune. Și nu exagerez cu nimic dacă afirm că mulți dintre aceștia, cînd se joacă astăzi fotbal, merg la... pescuit. Nefiind produsul «obștii» fotbalistice, ei nici n-au putut să o reprezinte, nici nu i s-au atașat. Era un fel de dragoste forțată.

Toate acestea mă obligă, acum, să pledez pentru a se lăsa fotbalului dreptul de a se democratiza. Să-și aleagă în sus și în jos promotorii, animatorii, conducătorii și forul său legislativ. Să-și elaboreze deci legea de creștere și progres rapid. Aceasta nu poate fi decît aceea care compară fotbalul și fotbaliștii noștri cu fotbalul și fotbaliștii mondiali. La parametri industriali care să ne facă să ne gîndim că a sosit timpul «Biletului la control».

Vehemența cu care am scris aceste opinii se leagă și de structura revistei «Flacăra» pusă să ridice problemele de viață și de educație în lumina celor spuse de la cea mai înaltă tribună a țării. Și cum fotbalul — pasiunea mea dintotdeauna — este viața, am încercat și voi mai încerca, în acest colț de pagină, să mă alătur acestor nobile năzuințe...

Constantin TEAȘCĂ

TINERII ȘI MUZICA LOR

Marcela SAFTIUC

CÎNTĂREȚUL FOLK– UN TÎNĂR CARE ARE CEVA DE SPUS

— Cititorii trebuie să știe din capul locului că un interviu, mă rog, o discuție cu tine, Marcela Saftiuc, este o treabă foarte dificilă. Se pare că ești o timidă, cu toate că pe scenă nu se prea bagă de seamă.

— Toate interviurile mă fac să devin rigidă și asta pentru că seamănă între ele. Întrebările sînt mereu de aceeași natură: «ce ai mai făcut», «ce planuri ai» etc., ori eu cred că asta se mai știe. Nu sînt o timidă, nu-mi place însă să vorbesc prea mult.

— Nici mie nu-mi plac interviurile șablonarde și ca să nu cad în păcat, îți las ție inițiativa alegerii unui subiect de discuție.

— Aici la Cluj avem un admirabil club al arhitecturii, recent deschis cu un program de folk și poezie. Faptul că am cîntat la acest club mi se pare cea mai deosebită realizare a mea de pînă acum. Mai nou, am început să cînt cu Traian Cosma, alături de care aș vrea să realizez unele lucruri mai complexe.

— Care este rostul acestui folk, prin ce crezi tu că se remarcă față de celelalte genuri?

— În folk nu trebuie să arăți că ai voce frumoasă sau că ești un instrumentist nemaipomenit. Aici cînți pentru că TU ai ceva de spus. Mereu mi s-a spus «cînți ca Joan Baez». Comparația asta m-a deranjat; poate că vocile noastre sînt asemănătoare, dar eu cînt și spun *altceva* decît ea. Din păcate, propria-mi voce a devenit o armă împotriva mea. Cred că am frapat prin glas și asta este un impediment pentru mine fiindcă eu vreau ca omul care mă ascultă să se izbească mai întîi de text.

— Pentru cine cînți tu, Marcela Saftiuc?

— Pentru mine publicul ideal se reduce la un grup de prieteni sau la un club; televiziunea cu toate reflectoarele, microfoanele și camerele de luat vederi nu-mi creează atmosfera firească. Apoi o bandă care să înregistreze fidel cîntecele mele, în absența unor oameni care să mă asculte, mă face să mă detașez involuntar de mesaj. Oricît de mult m-aș interioriza în fața unei săli, nu-mi ascund sentimentul că deși pot ajunge pînă la cei care mă ascultă, nu pot să-i privesc.

— De ce?

— Sînt prea mulți și nu-i pot cuprinde pe toți cu privirea, așa cum aș vrea.

— Apropo, în gîndurile mele mai fredonez și acum «Fiii lacrimilor tale», auzită cîndva la un festival.

— E un cîntec pe care eu îl consider foarte reușit, din păcate este extrem de puțin difuzat. L-am scris într-o singură după-amiază, nu aș mai putea modifica nimic, niciodată.

Mircea FLORIAN

FOLK-UL — UN SPOR DE FRUMUSEȚE

— Spune-mi pe scurt, Mircea Florian, cum stau lucrurile cu muzica folk românească la ora de față?

— E o chestiune complicată. La noi există două tipuri de cîntăreți folk. În primul rînd m-aș referi la muzica folk de o vagă inspirație folclorică. Cei care practică acest fel de muzică se bazează, după părerea mea, pe frumusețea exagerată a unor linii melodice și — eventual — a unor texte pe care încearcă să le compună.

— Exemple?

— Marcela Saftiuc, Nicu Vladimir, Gabi Căciulă, Doru Stănculescu, poate și alții. Ceea ce fac, fac bine. Există apoi o a doua categorie, în care l-aș include pe Tudor Gheorghe, care este strîns legat de un folclor de foarte bună calitate, însă trecînd prin filiera acestui cîntăreț motivele devin nejustificat de altele, nedorit de altele.

— Dar Mircea Florian?

— Personal, nu mă socotesc un cîntăreț folk; eu țin foarte mult la folclorul românesc, însă pentru mine el este, în primul rînd mediul ideal în care, *trăind* cu multă dragoste, încerc să exprim problemele fundamentale ce mă preocupă, ce ne preocupă. Este extrem de importantă fuziunea perfectă dintre muzică și text, ca și cea a echilibrului, a evitării redondanței informaționale. De aceea nu am folosit niciodată un grup orchestral mare. Realizările mele pot fi însă îmbunătățite. Asta este o îndeletnicire de seamă în care nu mă sfiesc să folosesc calculatorul.

— Mea culpa, am omis să spun cititorilor că interlocutorul nostru face parte din prima generație de ciberneticieni.

— Este bine să se știe că tinerii cîntăreți de muzică folk practică acest gen din dorința de a se exprima cît mai personal, și fiindcă exprimarea liberă a personalității este un lucru firesc, capacitatea de creație nu se risipește în van. Valoarea lor, și am vorbit adineauri doar de cîțiva dintre ei, este excepțională.

— În fond, ce crezi că îi distinge pe acești, din păcate prea puțin cunoscuți, cîntăreți folk din țara noastră?

— Cred că ei încearcă să dea răspunsuri — ori să formuleze întrebări — marilor probleme ale tineretului. Munca, dragostea, valorile eticii, destinul umanității sînt nespus de apropiate unui cîntăreț de muzică folk. Prin faptul că poeziile acestor creatori sînt susținute, sînt subliniate de o muzică penetrantă, creațiile lor capătă o forță deosebită, ajungînd ca în situațiile ideale să devină manifeste directe în slujba idealurilor umane ale societății noastre. Legătura indestructibilă cu folclorul aduce un spor de frumusețe, acțiune și însuflețire. Îmi pare rău însă că pe canalele de transmisie către marele public apar mereu inexplicabile perturbații.

Nancy BRANDES

NE CONTINUĂM DRUMUL

— De cîteva luni, noapte de noapte, «Roșu și Negru» cîntă la barul «Atlantic»; nu crezi că acest exercițiu vă poate distruge substanța artistică, proiectîndu-vă într-o zonă comercială pe care ai condamnat-o dintotdeauna?

— Terminînd facultatea, majoritatea membrilor formației și-au pus problema existenței în continuare a grupului. Am cîntărit bine toate variantele și cu toții am ajuns la concluzia că barul «Atlantic» este singura instituție de profil care încadrează nouă persoane, asigurîndu-le condiții de cazare și, mai ales, un loc pentru repetiții. Deși programul de bar este foarte comercial, prin cîteva apariții — sporadice, e adevărat — la radio, TV sau la «Festivalul tenisului», am demonstrat că stilul nostru n-a fost alterat și că ne continuăm drumul. În plus, pregătim un eveniment de excepție căruia îi dorim să aibă ecoun ce vor depăși granițele țării.

— Anume?

— Un concert de natură semisimfonică și jaz-pop cu prestigioasa formație corală «*Madrigal*». Sărbătorim astfel, printr-un ciclu de spectacole, a X-a aniversare a înființării corului.

— Nu mă surprinde. Îmi amintesc că ați mai avut un concert asemănător împreună cu filarmonica din Iași...

...dirijat de Sabin Păutza care, alături de Laurențiu Profeta, ne ajută la realizarea acestui spectacol inedit.

— Spune-mi, te rog, ce se aude cu discul mult promis? Iată, «Sfinx» și «Phoenix» v-au luat-o înainte.

— Cu bunăvoința «Electrecord»-ului s-ar putea ca discul să apară în cursul acestei luni. Deocamdată este vorba de un Single care va cuprinde succesele noastre mai vechi, «Cadranele» și «Cîntecul pădurii». Spun *deocamdată* pentru că intenția noastră este de a realiza un disc mare.

— Dan-Andrei Aldea îmi spunea deunăzi, într-un interviu, că muzica pop românească este în declin. Ești de acord cu această afirmație?

— Actualmente eu nu văd o formație care să se ridice din punct de vedere muzical, stilistic, orchestral la nivelul pretențiosului termen de «pop românesc».

— Nici «Roșu și Negru»?

— Tot ce am reușit deocamdată este să deosebim muzica noastră de creațiile altor formații de acest gen, fără a afirma însă că tot ceea ce facem este neapărat valoros. Din punct de vedere strict profesional, apreciez eforturile formației «Sfinx» care în laboratorul său muzical întreprinde experiențe interesante. Este cu atît mai lăudabilă truda lor cu cît, pe plan mondial, formații care altădată abordau un stil elevat, au căzut în cîmpul lipsit de griji artistice al comercialului.

— Se pare că perspectivele de conservare a creațiilor autentice din muzica pop românească sînt destul de sumbre. De ce crezi că s-a ajuns aici?

— Pentru că trupele noastre au renunțat la educarea în continuare a gustului publicului în sensul constructiv și mai ales angajat. Formații care după primele două festivaluri pop dovediseră o creștere în rafinament și deveniseră valori recunoscute s-au conformat dorințelor unui public iubitor doar de șlagăre. Astfel, grupuri muzicale de valoare au fost abătute cu timpul de pe drumul unei creații mai elaborate.

— Ce face Ovidiu Lipan, explozivul «Țăndărică»?

— Explodează în continuare și se bucură că presa nu încetează să-l socotească primul baterist al țării chiar și acum cînd a trecut de la faza entuziasmului la una de maturitate artistică.

— Aveți și un solist nou, Gil Dobrică. Cum se integrează în stilul vostru?

— Dobrică este puntea de legătură dintre noi și public.

Poți să alcătuiești, pe loc, un top al personalităților muzicii pop românești?

— Îmi este imposibil să ierarhizez niște valori ca Dan Aldea, Ioszef Kappl, Liviu Tudan, Iuliu Merca sau... Laurențiu Profeta.

— ?!

— Cunosc ultimele sale creații în domeniul muzicii ușoare și sînt convins că nu greșesc situîndu-l într-o zonă apropiată muzicii pop. L-am omis intenționat pe Richard Oschanitzky a cărui personalitate nu poate fi ierarhizată sau integrată într-un clasament.

Trei interviuri realizate de George STANCA
Fotografii de Elena GHERA și I. PREDOȘANU

concertele săptămînii

• *Witold Lutoslawski* (născut la Varșovia în anul 1913), personalitate marcantă a muzicii contemporane poloneze, este oaspetele Filarmonicii «George Enescu» și se înfățișează publicului bucureștean în dubla sa ipostază artistică de dirijor și compozitor. Concertul (23 și 24 februarie, Ateneu) integrat ciclului «Prin țări și continente» — Polonia, cuprinde 3 din lucrările compozitorului: Simfonia I și Concertul pentru violoncel, ambele în primă audiție, și «Muzică funebră». Solistul concertului — violoncelistul austriac *Heinrich Schiff*.

• Sub titlul «Două Eroice» este programat concertul săptămînal al Orchestrei simfonice a RTV (22 februarie, studioul din strada Nufărului) sub bagheta dirijorală a lui *Emil Simon*. Iată cele două Eroice: Simfonia I în Mi bemol major de George Enescu și cea de-a treia simfonie beethoveniană, scrisă tot în Mi bemol major.

• Din programul de activitate al *Corului Filarmonicii* notăm concertul a cappella (19 februarie, Ateneu) cu lucrări de Vidu și Drăgoi. Dirijează timișoreanul *Ion Romașcu*.

• Ciclul cameral «Schubert-Brahms» continuă cu concertul prezentat de *Trio Iliescu* (19 februarie, Sala mică a Palatului). În program: Trio nr. 2 de Schubert și Trio nr. 3 de Brahms.

• Mezzo-soprana *Martha Kessler*, acompaniată la pian de *Ferdinand Weiss*, ne propune un recital de lieduri și arii de concert din creația lui Erlebach, Krieger, Haydn, Schumann, Nicolae Coman (21 februarie, Sala mică a Palatului).

scrisori către un meloman

de George BĂLAN

fidel ție însuți!

Ultima mea scrisoare te-a cam speriat prin felul cum vorbeam despre așa-zișii specialiști care vor să te învețe cum să asculți și să înțelegi muzica. O experiență de cunoaștere — îmi răspundeai tu — este oricînd binevenită și nu poate decît să fie folositoare celui care nu a dobîndit încă simțul orientării estetice. De n-ar fi decît informațiile de ordin tehnic, și tot am avea de ce să căutăm un ajutor în afară, la cei ce se pricep mai mult decît noi.

Se vede că nu m-am exprimat suficient de explicit sau poate că tu ai fost cel care nu ți-ai dat osteneala să-mi adîncești spusele.

Cînd te-am prevenit în legătură cu rolul nociv pe care-l poate avea o educație muzicală subordonată sugestiilor și imperativelor din afară, aveam în vedere posibilitatea ca o asemenea educație să ignoreze și să sufoce *datul personal* de la care *totul* trebuie să pornească, dacă vrei ca procesul ulterior să fie organic și temeinic.

Iată, să zicem, că atracția cuiva spre muzică începe să se manifeste prin plăcerea pe care o simte ascultînd concerte și simfonii de Ceaikovski. Contactul cu o asemenea muzică îl transpune într-o stare în care se simte, sufletește, bine. Ar fi din partea lui cea mai mare greșeală să se lase influențat de vreun «specialist» care i-ar vorbi disprețuitor despre stilul lui Ceaikovski, ca despre o formă dulceagă, epigonică, minoră a muzicii (părere dealtfel extrem de răspîndită în mediile profesionale). Nu interesează aici dacă o astfel de opinie este fundată sau nu. Chiar așa stînd lucrurile, nu e mai puțin primejdios să accepți a te lăsa smuls unei înclinări în care simțeai că se concentrează cerințe adînci, intime ale sufletului. «Mai presus de orice, fii credincios ție însuți» — această deviză a lui Hamlet este aplicabilă nu numai crezurilor cu caracter filozofico-moral, dar și aspirațiilor muzicale, dacă nu chiar mai ales acestora, dată fiind apartenența lor la o artă care, după Beethoven, «este o revelație mai înaltă decît înțelepciunea și filozofia». Dacă este să ți se ceară ceva — și pentru formularea unei asemenea cerințe nu e deloc nevoie de prezența specialistului — ar fi necesitatea de a face *cu intensitate*, pe cît posibil exhaustiv, această «experiență» Ceaikovski. Aici, într-adevăr, poți recurge la sfatul cunoscătorului. Dar nu pentru ca să afli de la el dacă merită sau nu să-l asculți mai departe pe Ceaikovski (în această chestiune ești suveran absolut), ci numai ca *să te informezi* în privința «trăseelor» lumii ceaikovskiene: așa cum faci, de pildă, cînd vrei să întreprinzi o călătorie în Munții Retezat, unde n-ai mai fost, și unde ții *morțiș* să te duci, deși ești prevenit asupra incomodităților, primejdiilor și a altor aspecte de natură să te îngrijoreze. Cu aceeași încăpățînare trebuie să ții a face *integral* experiența fenomenului muzical spre care te mînă primele imbolduri interioare. Profesionistul sau cartea scrisă de el îți pot da indicațiile necesare acestei excursii muzicale: ce genuri a abordat Ceaikovski, ce etape a străbătut, din ce surse literare s-a inspirat ș.a.m.d. Aceste indicații nu trebuie să însemne însă pentru tine mai mult decît informațiile primite de la biroul turistic. O educație muzicală în care ar precumpăni prezența, orientările și explicațiile îndrumătorului ar echivala cu înlocuirea excursiei în Retezat prin expuneri ample însoțite de proiecții sau eventual printr-un voiaj în automobil în locurile de unde poți avea o panoramă de ansamblu. Or, esențial și decisiv într-o înaintare spre tainele muzicii este să faci experiența directă, intens trăită, a realităților muzicale, cu tot ce poate fi derutant sau chiar primejdios în ele, iar experiența aceasta să aibă ca punct de pornire fenomenul spre care ființa ta se simte mai mult sau mai puțin enigmatic atrasă.

Așa începe să se contureze din interior, adică din însuși miezul destinului tău, direcția unui drum *autentic* spre muzică. Cea dintîi precizare a acestei direcții are loc atunci cînd încerci sentimentul că setea ceaikovskiană (reamintesc că acesta e doar un exemplu și că nu există două evoluții identice), că, așadar, această sete ți-a fost potolită. Momentul este de o extremă importanță. De fapt, acum se decide, totul. Merge în sens ascendent doar cel conștient că experiențele trebuie să se înlănțuie fără întrerupere: sentiment pentru a cărui trezire, de asemenea, nu este nevoie de prezența specialistului (cel mai adeseori acesta constituindu-și profilul tocmai prin ceea ce e de evitat, adică prin curmarea, șirului de experiențe și înghețarea în stadiul în care a ajuns). Cultura profesionistului te poate însă ajuta — atunci cînd n-ai suficiente mijloace personale de investigație și detectare — să precizezi ceea ce este bine să continui. Iar această continuare a experiențelor va depinde de starea interioară în care te-a dus trăirea fenomenului Ceaikovski pînă la capăt, adică pînă la împlinirea necesităților sufletești personale. Or, epuizarea unei asemenea experiențe se poate solda cu efecte dintre cele mai diferite. Să ne oprim asupra situației în care se află cel ce a ajuns să se dezguste de o asemenea muzică, și n-o mai poate suporta. O asemenea situație este întru totul posibilă. Ia spune-mi acum ce-ar trebui melomanul să facă pentru ca evoluția sa să fie mai departe cea proprie lui, cea organică și adevărată? Iată o problemă de rezolvat. Dacă nu vei reuși, am să încerc să-ți vin eu în ajutor.

Ca ruptă din serialele englezești TV: ehei, unde sînt zăpezile — și moda — de-anțărț...

Moda — în criză?

Puțin mister nu strică deloc chiar și cînd il porți cu o rochie chemisier, inspirată din cămașa bărbătească.

Lumea modei pariziene pare să fie bîntuită de angoase la ora aceasta. Teoreticienii ei sînt roși de îndoieli, cugetul le e chinuit de întrebări fundamentale în asemenea măsură încît Bruno du Roselle — nume mare în business-ul prêt-à-porter-ului francez! — exclamă pe coperta cărții sale, cald apărută de sub tipar: «Moda e în criză» (sau, mă rog, după voia traducătorului: «Criza modei»). Exact acum, cînd în saloanele marilor case de modă dă colțul ierbii și apar umerii goi (primul semn al primăverii îl dau, se știe, tot colecțiile de modă), acum cînd se hotărăște ce tip de feminitate vom aborda, dacă vom arăta ca niște țărăncuțe rumene și sănătoase sau ca niște vampire sofisticate descinzînd din filmele cu «Dracula», tocmai acum, dumnealor, savanții croiului și ai volanelor, ne spun în față, fără să ne cruțe: moda e isprăvită. S-a împiedicat în propriile-i picioare. Nu prea mai știe încotro s-o ia. A fost mini. A fost geometrică. A fost maxi. A fost țigănească. A fost Kitsch, marinar, romantică. Gata, a spus tot ce avea de spus în acești ultimi 10 ani. Și acum, cînd tineretul, cel la care prindeau toate nazurile modei, a optat plictisit pentru antimoda confortabilă, acum criza e sigură. Creația e în recreație: în «pauză clasică», ni se spune. Adio, extravaganțe. Adio, șocuri. Adio, oscilațiile barometrice ale tivului. Moda e a doamnelor trecute binișor de 30 de ani, așezate, discrete, finuțe. Cu doar jumătate de genunchi la vedere. Ne place ori nu, trebuie să ne păstrăm feminitatea anunțată încă de anul trecut. Feminitatea fluidă: cu pliuri, pliseuri, cloșuri, bluzeuri, voaluri și mătăsuri de China. Feminitatea gracilă: cu talie de viespe, corsclete și spatele gol. Feminitatea misterioasă: cu sprîncene smulse, guri imense sîngerînde și pălării cu boruri uriașe (ori invers, cu boruri total absente!). De fapt, e vorba de feminitatea aceea postbelică, a anilor 1950, în care înfruntam viața cu umeri ascuțiți și pantofi ortopedici. La încălțările acelea elefantine s-a renunțat, ce e drept: ni se recomandă în schimb pantofii cu tălpi late de două degete și tocuri cilindrice de 10 cm (deși bietele manechine, vajnici piloți de încercare ai oricărei mode, au fost gata să ceară măsuri de protecție a muncii împotriva acestor instrumente de tortură, care au și provocat, se pare, pe podium niște accidente de muncă!)

Pe scurt, s-au răscolit lăzile cu vechituri, s-a scos de-acolo tot ce părea uitat, liniile au fost ușor modificate, adaptate, combinate, iar «noua» modă botezată cu acea noțiune labilă care a însoțit pe rînd, cu o senină și imperturbabilă ipocrizie, toate modele: feminitatea. Toate cele 25 de mari case de modă pariziene — și numărul lor rămîne invariabil de decenii, păstrînd în continuare «marca de garanție» și numele creatorilor ei, chiar dacă unii dintre aceștia sînt de mult trecuți în lumea cealaltă (să-i amintim doar pe Coco Chanel, Jean Patou, Jeanne Lanvin ori Nina Ricci) — toate aceste mari afaceri ale modei, în spatele cărora se află capitalurile unor financiari binecunoscuți, ajung pînă la urmă, cu toate «punctele de vedere» personale, să creeze cam același gen de modă. Cîtă vreme nici o idee nouă nu ne înfierbîntă mințile și nu reușește să zguduie din temelii dulapul de haine, ne întindem frățește mîna. Moda din Roma pîndește pe de o parte. Cea din Londra încolțește din cealaltă. Scăparea a fost totuși intuită: bărbații. Ne va salva cochetăria bărbătească. Dorința lor de a fi chipeși. De prea multă vreme refulatul lor impuls de a se purta cu coadă de păun. Cardin prezintă o colecție exclusiv masculină. Ungaro și Scherrer se gîndesc și ei la treaba asta. Courrèges vrea o modă în același timp «virilă și poetică»: îi îmbracă pe bărbați în roz tandru, bleu azuriu, galben pur, nailon argintat. Unsprezece dintre marii creatori francezi, care n-au dat pînă acum nici o para pe moda masculină, s-au repezit cu arme, bagaje și fantezie în tabăra adversă și s-au pus acolo pe treabă. Femeile încep a fi urîte. Frivolitatea masculină însoțește îndeaproape emanciparea feminină. În definitiv, noi am vrut-o, ne merităm soarta.

Așa că, nu uitați, ne-au rămas pliurile, taiiile la locul lor, rochiile stil cămașă bărbătească și taioarele lunguțe, bulinele, ceva dungulițe și funde, un pantalon, doi și gata, restul a intrat în patrimoniul vestimentar al domnilor. Ca mîine îi vom vedea cu pantalonași din satin prinși la genunchi cu o jartieră înflorată. Vom fi răzbunate!

*

La noi, sigur, treburile sînt făcute mai cu măsură. Mai cu gravitate. Moda rămîne o chestiune funcțională și nu un joc al cifrei de afaceri și al capriciilor. La noi, n-ar strica chiar ca moda să-și spună un cuvînt mai ferm în confecția de serie. Să-i învioreze ritmul de înnoire. Să fie mai generoasă cu varietatea sortimentelor — cum se spune. Centrul de creație al UCECOM se străduiește să-i învețe pe croitori cam ce și cum se produce ceea ce vrea moda. A pregătit pentru primăvara aceasta o colecție (din care reproducem alăturatele poze color) care se anunță echilibrată: și feminin suplă — plisată — fluidă — vaporoasă, dar și practic-sportivă, comodă, mai de toate zilele de muncă.

de Sanda FAUR
Foto-color de Elena GHERA

Nu am văzut-o în întregime pînă la ora asta, dar avem tot felul de promisiuni: simpozion de modă, festival de modă, parade de modă. Ce putem face altceva decît să aşteptăm să se ţină de cuvînt?

Fiţi fără grijă: oricît ne-ar vrea de romantic-neajutorate moda '73, tot noi vom purta pantalonii.

În căutarea feminităţii pierdute... Aliaţi: voalurile, candoarea, fronseurile şi pozele de balet.

Jean Patou: romantism cu orice preţ. Ba chiar şi cu funde, volane şi mărgele.

Limbajul lui Jacques Esterel este mult mai eliptic: foloseşte... alfabetul Morse (pe imprimeuri) şi manechinele pînă în 20 de ani.

Cine oare poate descifra mesajul, transmis de hieroglifele urcate de Pierre Balmain pe rochia aceasta vestind, printre pliuri, primăvara?

Modele realizate de Centrul de creaţie al UCECOM

DRUM BUN SPRE CRAIOVA, TOVARĂȘE DIRECTOR

AMZA PELLEA!

de Sanda FAUR

•Nu puteam refuza: e vorba de Craiova, de oltenii mei.
•Sala este elegantă, modernă, fără zorzoane baroce, e îmbrăcată în lemn de nuc, are o acustică excelentă.
•În teatrul în care am fost numit director nu voi urca niciodată pe scenă ca actor.
•Dorim să avem, la Craiova, în fiecare an, un festival al Teatrelor Naționale.
•E bine ca teatrul să fie încredințat comuniștilor din teatru, așa cum siderurgia este încredințată comuniștilor din siderurgie.
•Asta-i pîinea curajului nostru.

— Începem interviul politicos, cu felicitări pentru noua dumitale învestitură, sau atac direct, la problemă: cum se explică numirea dumitale ca director al Teatrului Național din Craiova? Dar faptul că ai acceptat această funcție?

— Optăm pentru a doua formulă: felicitările se dau, de obicei, după spectacol (cînd le meriți!). Și, de fapt, încă nu sînt directorul teatrului.

— Un dialog în avanpremieră — și în exclusivitate! — nu mă supără. Dar sper că nu vei da înapoi, cum se spune?

— Nu: oscilările au avut loc înainte de a mă hotărî. Au fost destule, fii sigură. Dar instaurarea mea ca director se va petrece odată cu inaugurarea noii clădiri a teatrului, la sfîrșitul lui martie, așa că, poate, convorbirea noastră e prematură.

— Nu cred.

— Cum s-au petrecut lucrurile? Am fost chemat la județeana de partid-Dolj; acolo, primul-secretar mi-a vorbit despre dorința oltenilor de a avea la conducerea teatrului un om de meserie, cunoscut spectatorilor, legat de ei.

— Îți vezi directoratul ca o funcție onorifică pe care să o îmbraci, frumos, cu numele dumitale consacrat? Și cu aura populară a savurosului «nea Mărin»?

— Nu. După părerea mea, într-o instituție directorul e acela care trebuie să muncească cel mai mult. Nu poți să pretinzi fără să dai, e o chestie de etică profesională.

— Să înțeleg deci că ți-ai descoperit o tîrzie vocație de animator teatral... Ai primit cu plăcere propunerea ce ți-a fost făcută?

— Am primit-o greu. Cu temeri. Cu îndoieli. Lucrez de 16 ani în teatru și știu că a fi director nu e deloc o treabă ușoară și comodă. Știu ce răspunderi grele implică. Și nu mi-am descoperit nici un soi de talente directoriale speciale. Dar nu puteam refuza: e vorba de Craiova, de oltenii mei, de un teatru care să reprezinte cum se cuvine Oltenia. De vreme ce mi s-a cerut, înseamnă că se crede în mine și se așteaptă ceva de la mine.

— Oare un argument sentimental poate fi garanția unei activități eficiente?

— Nu-l consider deloc un argument sentimental. Ci o datorie. Datoria pe care o are fiecare de a da locurilor natale tot ce are mai bun, mai puternic, de a pune mîna la înflorirea acestor locuri. E pînă la urmă vorba, ai dreptate, de un sentiment: sentimentul patriotic. Dar care nu are nimic de-a face cu sentimentalismul.

— Ce aptitudini sînt necesare, după dumneata, unui director de teatru?

— Toate aptitudinile trebuincioase, în general, oricărui director. Adică inițiativă. Idei. Curaj. Capacitatea de a vedea lucrurile în ansamblu, dar și cea de a nu neglija amănuntul semnificativ, posibilitatea de a simți locul exact al respectivei instituții în contextul general.

— Eu aș zice să nu uităm tenacitatea. Și forța de a-ți dinamiza, de a-ți valorifica și revitaliza colectivul. Bun, astea sînt însușiri «în general». Dar cele «în special»?

— Acestea cer cunoașterea și pătrunderea cu delicatețe în zona (minată!) a sensibilității artistice. Aici, în teatru, orgoliile sînt mai aprinse, vanitățile mai active, susceptibilitățile mai ușor de rănit, subiectivismul mai puternic. Nu poți ignora această materie primă a creatorilor de frumos — sensibilitatea — fără a cădea adînc în greșeală. Mai ales că produsul finit al muncii noastre — spectacolul — nu poate fi nici cîntărit, nici măsurat în cifre exacte, pentru că criteriile total obiective de apreciere lipsesc și doar adeziunea spectatorilor, și ea foarte nuanțată, dealtfel, te poate confirma sau infirma.

— Pornești la drum, stimate Amza Pellea, cu convingerea că dumneata ai aceste însușiri de conducător artistic?

— Mi-ar fi greu să-ți răspund sincer, pentru că nu m-am gîndit niciodată pînă acum să fac o asemenea muncă. Și n-aș fi acceptat, repet, dacă nu ar fi fost vorba de Teatrul Național din Craiova. De care mă leagă și amintirea primilor mei ani de actorie, niște ani strașnici, în care am făcut niște spectacole strașnice, alături de Silvia Popovici, Sanda Toma, Cozorici, Rautki, Rucăreanu...

— De ce a fost necesară acum numirea unui nou director?

— Pentru că nu exista un vechi director. De cîțiva ani, teatrul avea doar un director administrativ, tovarășul Dincă; el a ținut loc — cu succes, dealtfel — și directorului artistic.

— Ce situație găsești la Teatrul Național din Craiova?

— Cred că găsesc o trupă bună. Poate nu întotdeauna judicios folosită. Care va trebui să-și dea acum, odată cu intrarea în nou și frumosul său lăcaș, adevărata sa măsură. O asemenea investiție, un asemenea dar, făcut de partid artei, ne obligă în primul rînd pe noi, artiștii. Sala este elegantă, modernă, fără zorzoane baroce, intimă, — cu circa 500 de locuri — e îmbrăcată în lemn de nuc, are o acustică excelentă și, ceea ce e foarte important pentru reușita spectacolului, are o scenă perfect utilată.

— A costat mult?

— Nici măcar. În artă investiția este plătită — nu se îndoiește nimeni de asta — de eficiența educativă a faptului de artă, de forța sa de revigorare a sensibilității și gîndirii spectatorului. Cred că în multe teatre se acordă o importanță exacerbată aspectelor administrativ-financiare, în detrimentul actului de creație propriu-zis. Mă voi feri de asta. Mă voi feri să fiu obsedat de cifre.

— Vine lumea la spectacolele teatrului craiovean?

— Mi se pare mai important cu ce pleacă lumea de la teatru.

— Ca să plece, trebuie mai întîi să vină...

— Iar ca să vină, trebuie să aibă mai întîi la ce. Deci problema nr. 1 este cea a repertoriului.

— Cu aceasta vei purcede în munca dumitale de director?

— Da. Și cînd zic repertoriu mă gîndesc imediat la un program realist, dimensionat pe posibilitățile colectivului și, firește, gîndit inițial pe misiunea teatrului, pe obligațiile sale specifice de teatru național.

— Care ar fi, după dumneata, aceste îndatoriri?

— Scopul primordial al oricărui teatru rămîne cel formativ, educativ. Teatrul trebuie să înalțe omul. Nu mă interesează un alt fel de teatru. Drept care, gîndesc că ne vom axa repertoriul pe tot ce a dat mai înalt gîndirea dramaturgică. Pe clasici. Români și universali.

— Nu va exista riscul unui teatru academic? Nu vă va prinde pe la colțuri primejdia desuetudinii?

— Forma spectacolelor va trebui să fie modernă. Un Shakespeare, un Molière, un Caragiale nu pot fi niciodată vetuști. Pot fi doar compromiși printr-o montare învechită. Dar nu vom ocoli nici teatrul contemporan, fii sigură.

— Cu privirile întoarse mai ales spre dramaturgia originală, presupun.

— Fără îndoială. Consider că teatrul românesc a făcut mult pentru dramaturgia originală, dar că această dramaturgie a făcut mai puțin pentru teatrul nostru. Subscriem din toată inima la încurajarea pieselor actuale, dar aceasta nu le scutește deloc de obligația valorii artistice. Mai circulă și acum ideea falsă după care e suficient ca un text dramatic să aibă o temă, un conținut just, ca să fie automat valoros și reprezentabil. Se uită că un asemenea text, netranșigurat artistic, se întoarce ca un bumerang împotriva bunelor sale intenții, a ideilor sale juste, pe care le minimalizează și le discreditează pînă la urmă.

— Știu că veți deschide teatrul cu un «Vlaicu Vodă» în regia lui Gheorghe Jora și decorurile lui Liviu Ciulei. Semnezi cu conștiința împăcată acest prim spectacol al carierei dumitale directoriale?

— Sînt, desigur, solidar cu ei, deși nu-mi pot atribui nici un merit. Eu preiau teatrul din mers, cu trupa sa, cu unele programări repertoriale, cu virtuțile și păcatele sale. Sigur, i-a fost mult mai ușor maestrului Beligan atunci cînd a început construcția Teatrului de Comedie de la A. Libertatea să dea acțiune a fost totală.

— Între timp i-a trecut și domniei-sale. A preluat, tot din mers, un monument național mai impozant și mai greoi ca al dumitale... Teatrele noastre sînt conduse, la ora actuală, de regizori, de dramaturgi, de actori, de directori pur și simplu. Se spune totuși că un actor-director este fatalmente subiectiv. Că rezistă cu greu la tentația de a nu-și zidi repertoriul pe preferințele sale personale.

— Ai dreptate, așa e. Sînt actor, sînt subiectiv și nu voi renunța niciodată la acest subiectivism, pentru că el face parte din însăși personalitatea mea. Din acest motiv, în teatrul în care am fost numit director, nu voi urca niciodată pe scenă ca actor.

— Dar îi vei face pe craioveni să sufere...

— Voi juca la Craiova, dar în spectacolele Teatrului de Comedie.

— Rămîi deci actor bucureștean?

— Da.

— Dar asta înseamnă să te condamni la o existență de cîrcnen navetism!

— Două ore și un sfert cu rapidul «Traian», fără oprire între București-Craiova, nu e mult. Toată viața, meseria m-a purtat pe drumuri. Cînd fac film, plec din București spre orașele țării. Acum, cu să joc, voi face drumul invers, din țară spre București. Sigur, atunci cînd am acceptat funcția de director nu mi-am imaginat nici o clipă că mă așteaptă o viață ușoară.

— Vei renunța la cinematografie? În condițiile actuale, sistemul nostru de filmare este un cronofag dintre cei mai lacomi.

— Cred mai curînd că îmi voi alege acum rolurile, și în film, și în teatru, cu mai mult discernămînt. Nu voi mai avea timp pentru fleacuri.

— De astă dată nu pot să nu spun că e în avantajul dumitale Văd însă că obțin foarte greu niște mărturisiri cu privire la planurile dumitale craiovene...

— Din decență: încă nu le am perfect rotunjite în minte. Pot să-ți spun totuși că vreau să aduc patru-cinci actori tineri — trupa simte nevoia acestei regenerări; că voi invita aici să joace, în reprezentație, mari actori ai noștri — m-am și gîndit la o colaborare cu Olga Tudorache și Toma Caragiu; că aș spera să pot oferi unor actori de primă mînă posibilitatea de a juca la noi «rolul vieții» lor; că dorim să avem, la Craiova, în fiecare an, un festival al Teatrelor Naționale — de felul celui ce va însoți curînd inaugurarea clădirii noastre; că vom reînființa matineele școlare, cele cărora le datorez faptul că m-am îmbolnăvit pe viață de teatru...

— Dar regizorii? Se pare că aceasta este una dintre verigile slabe ale trupei craiovene. Veți angaja niște nume răsunătoare?

— Voi *invita* niște nume răsunătoare să colaboreze cu noi. Continui să cred că personalitatea unui teatru o dă repertoriul său și nu prezența dominatoare a vreunui regizor.

— Iată un punct de vedere cît se poate de actoricesc... Deci, cred că m-am lămurit asupra *ideilor*. A inițiativelor. A viziunii dumitale directoriale. Dar curajul? Cum se va manifesta el?

— Curajul își are rădăcinile în faptul că sînt actor și că am pretenția a cunoaște bine munca noastră, misiunea noastră, oamenii noștri. Ei bine, cunoscîndu-i, pot să afirm că ei sînt profund atașați politicii statului, că știu perfect ce au de făcut și că nu mai este cazul, cum s-a întîmplat prea adesea, să fie dădăciți de pomană. Dacă în atitea domenii de activitate, afirmarea personalității umane își găsește la noi un climat corespunzător și de înțelegere din partea celor care răspund de respectivele domenii, această înțelegere și acest climat ne sînt cu atît mai necesare nouă, artiștilor. Cred că e bine ca teatrul să fie încredințat comuniștilor din teatru, așa cum siderurgia este încredințată comuniștilor din siderurgie. Această încredere și această libertate de acțiune reprezintă pîinea curajului nostru.

— Și în afară de această pîine de toate zilele, de ce mai ai nevoie la acest început de drum?

— De răbdare. De înțelegere. De putere de muncă. De rezistență fizică și nervoasă Și iar de răbdare.

— Bine. Atunci îți dorim să le ai pe toate, din plin. Drum bun spre Craiova, tovarășe director Amza Pellea!

semnal extern

de Cristian POPIȘTEANU

dezarmare

Săptămîna care începe luni coincide cu o nouă sesiune a Comitetului pentru dezarmare al O.N.U. la Geneva. Într-un context internațional dominat de angajarea multiplelor convorbiri și contacte între statele interesate care să asigure pe temelii mai trainice o pace, o securitate, o cooperare reală între țări și națiuni, problematica dezarmării își reliefează preponderența.

Există argumente istorice: acumularea crescîndă a armamentelor — cele de azi de proporții apocaliptice față de cele de ieri — conține — fie și potențial — primejdia războiului.

Există argumente politice: cursa înarmărilor ridică un obstacol principal în calea încrederii între state; ea generează premeditat și în flux suspiciuni, încordare, pericolul «cîhîrtitului aprins» de la care poate izbucni, fie și printr-o eroare, scînteia cataclismului nuclear.

Există argumente economico-sociale. Voi aduce doar pe cele mai recente: ultimele date indică pentru bugetele militare din întreaga lume pe anul 1972 o cifră în jurul a 180 000 000 000 de dolari. În ultimul deceniu s-au cheltuit în lume pentru cercetări medicale 4 000 000 000 de dolari, iar în scopuri de inventivitate științifică militară peste 15 000 000 000 dolari. În sfîrșit, aproximativ 5-7% din producția mondială a fost utilizată în ultimii ani în scopuri militare.

Un comitet ale cărui lucrări se apropie de cea de-a 600 ședință și a cărui activitate a depășit un deceniu este chemat să răspundă mandatului și menirii sale; să abordeze eficient dosarele ce-i stau în față. Numeroase state prezente la dezbaterile Comitetului de la Geneva — între care România — și-au exprimat în mai multe rînduri ferma poziție cerînd să se treacă la acțiuni efective în direcția dezarmării generale și întîi de toate a celei nucleare. Nu este cazul să reluăm aici pe larg conceptul românesc al dezarmării, evidențiat cu atîta claritate chiar la Conferința Națională a P.C.R. din vara trecută, dar putem repeta că România susține elaborarea unui program concret de măsuri care să cuprindă, în principal: oprirea cursei înarmărilor; înghețarea și reducerea treptată a bugetelor militare, începînd cu reducerea bugetelor țărilor mari; interzicerea folosirii armelor termonucleare și a altor arme de distrugere în masă; crearea de zone denuclearizate; lichidarea bazelor militare străine și retragerea trupelor de pe teritoriile altor state; reducerea treptată a efectivelor forțelor armate naționale; desființarea blocurilor militare; măsuri împotriva propagandei de război, a învrăjbirii între popoare.

Oricît de dificilă, de complexă și de complicată, problematica dezarmării poate fi abordată cu respectarea egalității suverane a tuturor statelor. Mai ales în acest moment al evoluției internaționale, întrucît departe de a fi o exclusivă chestiune de strategie sau teorie militară, dezarmarea este un nod gordian al relațiilor internaționale contemporane. Nu numai războaiele aduc suferințe grele de calculat popoarelor, dar la actualele proporții și pe termenele lungi pe care se desfășoară, cursa înarmărilor lovește și lezează grav viața națiunilor. A tuturor națiunilor. Iată de ce necesitatea democratizării convorbirilor de dezarmare se întîlnește cu necesitatea ca voința generală a popoarelor să-și spună cît mai răspicat cuvîntul. Argumentelor citate la început le-aș adăuga unul de ordin moral. Implicînd ziua de azi și cea de mîine, dezarmarea pune statele în fața unui examen; căci așa cum spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu în fața Adunării Generale a O.N.U.: «Să nu uităm că istoria va judeca felul în care noi, oamenii politici de astăzi, am pregătit viitorul generațiilor de mîine, am înțeles aspirațiile și voința popoarelor, am slujit progresul, civilizația și pacea».

Într-un secol cu precădere al progresului social, al celei mai complexe revoluții tehnico-științifice, al prezenței active extraterestre a omului, nu se poate, cîndva, să nu începă capitolul de istorie intitulat: Adio, arme!

stokowski — london symphony orchestra: o colaborare de șase decenii

Un pahar de șampanie la o aniversare deosebită, sărbătorită într-un cadru deosebit: pe podiumul de concert de la Royal Albert Hall, primul ministru britanic Edward Heath îl felicită pe renumitul dirijor Leopold Stokowski, la împlinirea a 60 de ani de la prima înregistrare cu London Symphony Orchestra — colaborare care continuă și în prezent.

un turn eiffel la kiev

Cel mai înalt edificiu al orașului Kiev (U.R.S.S.) este noua construcție a Centrului de televiziune, cu impunătorul său

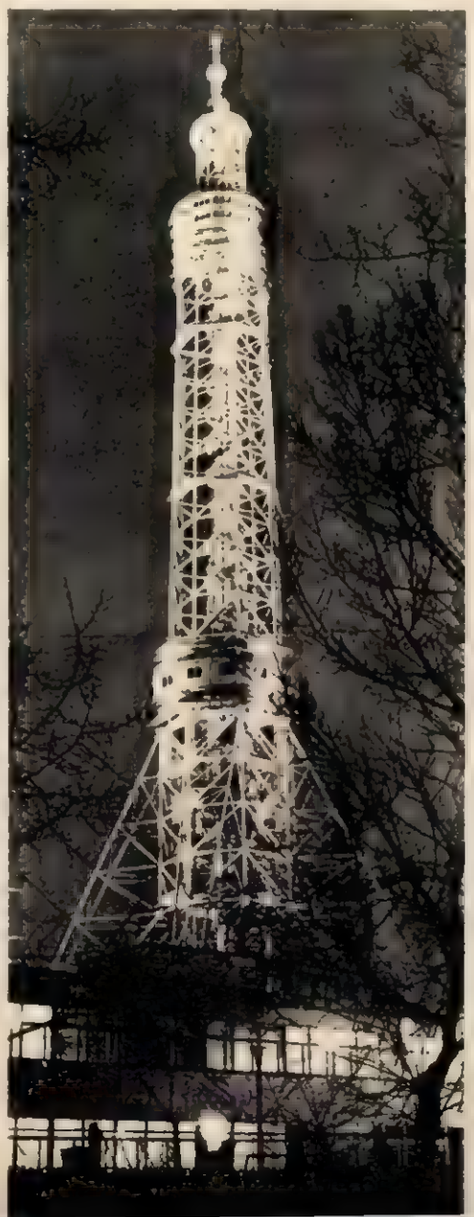

campania electorală franceză — două săptămîni pînă la decizie

O imagine ce redă atmosfera specifică campaniei electorale, în plină desfășurare în Franța, în vederea alegerilor legislative: pe străzile Parisului (în fotografie) și-au făcut apariția afișele electorale.

160 milioane de americani se tem să iasă seara din case

Niciodată americanii n-au fost atît de îngrijorați că pot fi victima unei agresiuni, a unui furt, ca în zilele noastre — iată concluzia unui studiu de 750 pagini, dat publicității de o Comisie federală, instituită în urmă cu un an pentru a studia problema criminalității crescînde și pentru a recomanda remedii. 80% dintre americani — se precizează în raport — se tem să iasă seara pe jos, pe stradă. Dar poliția, poliția care e totuși nelipsită de pe străzile orașelor americane (în fotografie), ce face? — întreabă comentatorii amintitului raport.

...Cam în aceleași zile, șeful poliției newyorkeze, Patrick V. Murphy era nevoit să recunoască declanșarea unui nou scandal, în care era implicată o bună parte a poliției din marea metropolă — dispariția a circa jumătate din cantitatea de cocaină și heroină confiscate de poliție după 1960. Și nu este decît unul din numeroasele cazuri de corupție a poliției, relevate în ultimii ani...

cronica de trei secunde

de Radu COSAȘU

oul uman

Comisia olandeză a oului și a găinii a luat o hotărîre pe care n-avem dreptul s-o trecem sub tăcere. Începînd din acest an, ouăle puse în vînzare pe piață vor trebui să poarte semnele lor naturale că-s ouă proaspăt venite pe lume; adică vor fi mînjite cu noroi, cu gunoi, cu fulgi, așa cum au fost ele născute în coteț. Pînă acum, oul era vîndut alb ca un crin, curat ca lacrima, ambalat ca o bijuterie — nu, nu era bine. Oul trebuie să fie — pentru a fi mîncat cu plăcere — murdar, așa cum l-a adus pe lume mama sa. Comisia specializată susține că oul va avea astfel *«un aer mai adevărat»* și *«un aspect mai natural»*.

Se combate astfel artificialitatea oului din comerț. Se preconizează o autenticitate mai mare a produsului, văzîndu-se de bună seamă o autenticitate sporită a omletelor, o realitate mai puțin trucată a jumărilor și a ochiurilor la capac. Se combate și aici falsul, nefirescul, manierismul: oul prea curat e suspect de prețiozitate și nesinceritate. Oul prea curat e un ou dogmatic. Se proclamă și aici necesitatea naturaleții și a simplității, conform atîtor chemări lirice și filozofice de întoarcere la sursă, la natură. Oul să fie ou, precum omul—om, nealterat de cerințele moderne ale facerii și desfacerii. Oul să fie uman, oul să fie adevărat — marca indiscutabilă a adevărului și a omeniei sale fiind, ca de atîtea ori în viață, tocmai găinațul mamei sale, semn de neșters, pecete adîncă a firii.

Febrilitatea cu care comisia olandeză a oului și a găinii caută autenticul mă subjugă. O voce îmi șoptește că în sînul ei lucrează cîțiva critici literari și plastici. Atîta patimă și atîtea argumente pentru instaurarea adevărului și în lumea cotețelor mă fac să sper că în curînd și oul va deveni o problemă literaro-artistică.

Ce nobil vom mînca atunci ochiuri la capac!

aleea popa nan

Noapte de noapte sînt tot mai torturat de un gînd ciudat. Dimineața am ameteli — după-amiază nu prea știu ce fac și mă trezesc punîndu-mi «Appassionata» cu Richter. Noaptea, cum vă spun — am ajuns, iată, să mă repet —, fac insomnii și văd evidența: mă tem că știu cine e acela, acela care e căutat, insistent și patetic, de un milanez din Milano, om căruia i s-a furat din hangar un balon, un balon de zburat peste case și femei frumoase, un balon care se umflă și se dezumflă, un balon ca în Jules Verne, un balon cu care nu ai ce face decît să te joci «de-a cinci săptămîni în balon». Omul a mers cu ridicolul pînă la a da anunțuri în ziare: mi s-a furat balonul, ofer recompensă 12 lecții gratuite de conducere aerostatică...

Ce pot să-i spun? Nu așa îmi va înmuia sufletul. 12 lecții gratuite nu sînt un preț pentru mine — căci, da, eu sînt acela, eu sînt hoțul, făptașul unui furt gratuit, dovadă că am pus balonul în pod, să nu-l găsesc, căci mă tem de orice zboruri, eu merg doar cu taxiul, dar cu ce se poate plăti plăcerea mea nebună de a fi regăsit gesturile copilărici cînd pentru un nimic spărgeam baloanele băieților și furam coarda cu care o fetiță iubită sărea în aleea Popa Nan?

Eu i-am furat balonul milanezului. Am fost cîndva hoț gratuit. Nu pot renunța — și asta mă chinuie, și mă doare, și mă perpelesc inutil într-o fertilă fandacsie.

LOS ICONOS SOBRE VIDRIO EN RUMANIA

CARLOS AREAN

MADRID: „bellas artes" despre icoanele pe sticlă din românia

Ultimul număr al revistei «Bellas Artes» — cea mai importantă publicație spaniolă, dedicată artelor plastice — consacră un amplu articol picturii populare din țara noastră. Semnat de criticul de artă Carlos Arean, care în anul 1972 a fost oaspetele țării noastre și a vizitat principalele centre și colecții românești care conțin icoane pe sticlă, articolul trece în revistă evoluția picturii populare pe sticlă, în special a celei cu caracter religios, în toate regiunile țării și a influenței pe care arta populară a manifestat-o asupra picturii românești din epoca modernă. Articolul este bogat ilustrat cu reproduceri după icoanele pe sticlă cuprinse în volumul pe această temă, apărut în Editura «Meridiane».

ce n-a găsit geologul-cosmonaut h. schmitt pe lună

Ceea ce privește această fetiță în Muzeul de istorie naturală din Londra este un mic fragment din meteoritul căzut în 1969 în nordul Mexicului, într-o zonă de platou din apropierea satului Pueblito de Allende. Potrivit afirmațiilor făcute zilele acestea de profesorul dr. Gerald Wasserburg de la Institutul tehnologic din California, meteoritul — în greutate de peste două tone — este cel mai vechi obiect din cosmos căzut pe pămînt. El are respectabila vîrstă de 4,6 miliarde ani — cu aproximativ 600 milioane ani mai mult decît cele mai vechi mostre de rocă lunară adunate de expedițiile «Apollo». Precum se vede, Luna ne-a trimis mesaje înainte de a-i trimite noi ei.

VIETNAM: primii pași spre pace

O femeie saigoneză pe al cărei chip se reflectă elocvent aflarea știrii privind intrarea în vigoare a Acordului de încetare a războiului și restabilirea păcii în Vietnam (1); soldați americani părăsind baza de la Da Nang (2); prezența, laolaltă, la Saigon a generalilor (de la stînga la dreapta) Ngo Dzu, șeful delegației Saigonului, Tran Van Tra, șeful delegației Guvernului Revoluționar Provizoriu din Vietnamul de Sud, și Le Quang Hoa, șeful delegației R.D. Vietnam — «unul din miracolele păcii», cum nota un ziarist francez (3); ajutoare trimise spre Vietnam din diferite țări ale lumii (în fotografia 4, un avion este încărcat pe aeroportul din Helsinki) — iată doar cîteva secvențe, dar care ilustrează în mod semnificativ — fără pretenția însă de a fi exhaustive — evoluția situației din Vietnam după intrarea în vigoare a acordului de pace.

3

1

2

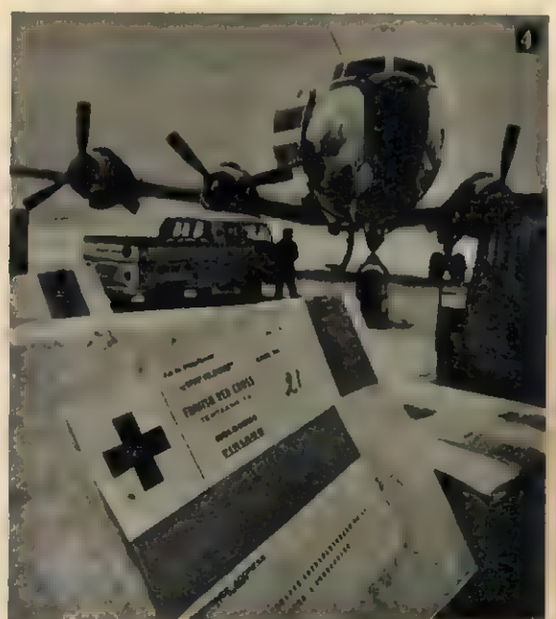
4

sub cupola gonflabilă

Primul patinoar artificial cu acoperiș gonflabil a fost inaugurat, de curînd, la Budapesta. Aici urmează să se desfășoare campionatul național al R.P. Ungare de patinaj și dansuri pe gheață.

la desert: înghețată de ananas și cnocaut

Originala idee aparține proprietarilor hotelului parizian «*Méridien*» care au vrut să reînnoiască o veche tradiție londoneză. La orele serii, în salonul Renoir, lumea bună, «în ținută», așezată în jurul meselor, servește specialități, băuturi fine și-și încurajează boxerii favoriți. Pentru inaugurare au fost invitate cunoscute personalități din viața artistică: Aznavour, Belmondo, Delon, Mireille Darc — nelipsite de la galele de zile mari. De astă dată n-au venit. Dealtfel, din cele patru sute de locuri la mese ale sălii, jumătate au rămas neocupate. «O premieră tristă...», comenta un ziarist prezent. Trist a apărut în sală, după meci, unul dintre boxeri, Fakyh. Redăm dialogul reporterului Roland Passevant cu el: «*Ce simțiți cînd boxați în fața unui public așezat la mese?*» «*Oh, sînt obișnuit. Boxez adesea în aceste condiții în Anglia, în Spania*». «*Rentează?*» O ridicare din umeri, în loc de răspuns și apoi: «*Cîștig puțin, sînt străin*». «*Ce meserie aveți în afară de cea de boxer?*» «*Lucrez la ambalaje... dar nu mai am serviciu de două luni...*» «*Ești senegalez?*» «*Da*». «*Și nu găsești de lucru?*». «*Nu, nicăieri*».

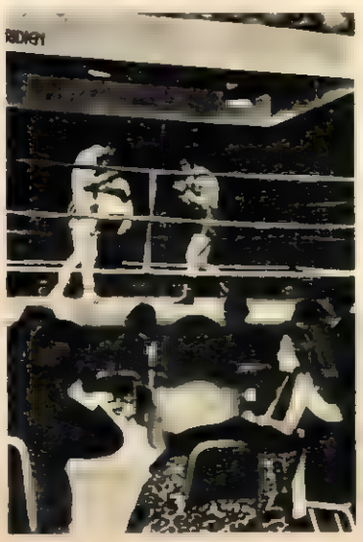

35 la sută din milanezi — bolnavi de afecțiuni respiratorii. cauza ? 1 000 000 de automobile

Locuitorii orașului italian Milano
au început să denumească automobilele «camere mobile de gazare».
Pe bună dreptate, la urma urmei.
Dovadă — imaginea de față,
surprinsă pe o stradă din centru de un fotoreporter.
Dovadă — o petiție adresată primarului orașului
de 1 000 de medici din oraș,
în care — menționîndu-se că 35 la sută dintre milanezi,
mai ales copii, suferă de afecțiuni respiratorii —
se cere interzicerea circulației autovehiculelor
prin centrul orașului.
Această ținînd cont de faptul că în oraș
se pornă zilnic circa 1 000 000 de automobile,
dintre care majoritatea prin arterele principale.

telegrame

● Înainte chiar de încheierea înfierbîntatei campanii electorale, în vederea scrutinului de la 4 martie din Franța — cînd aproximativ 2 800 candidați își vor disputa cele 490 locuri ale Adunării Naționale — există de pe acuma învingători și, firește, învinși. Trei din cele 18 întreprinderi care au depus oferte pentru livrarea de mașini de votare au primit primele 620 comenzi din partea Ministerului de Interne. Apriga concurență dintre cele 18 întreprinderi a fost pe măsura mizei: o «piață» de 165 milioane franci.

● În timp ce o puternică furtună de zăpadă, dezlănțuită pe insula Heimaey, a determinat autoritățile islandeze să întrerupă pînă și legătura cu cele 250 persoane din echipele de salvare de pe insulă, spre această zonă s-a îndreptat, din însărcinarea UNESCO, o echipă de vulcanologi condusă de binecunoscutul Haroun Tazieff. Cu ajutorul unei aparaturi complexe și deosebit de sensibile pentru măsurarea temperaturii și analizarea probelor de gaz și lavă, emanate de vulcanul Helgafjell, se va realiza un studiu special asupra erupției acestuia, soldată cu distrugerea centrului piscicol islandez Vestmannaeyjar.

● În 12 biserici din provincia spaniolă Navarra — relatează ziarul «El Pensamiento Navarro», ce apare la Pamplona — a fost citită o predică mai puțin obișnuită. Criticînd deschis, ferm, structurile politice și sociale din Spania, respectiva predică afirmă: «Trăim într-o stare permanentă de violență, care are aparența legalității și a legitimității... Poporul nu mai trebuie să fie oprimat prin teroare... Tribunalele de excepție, tribunalul ordinii publice, precum și jurisdicțiile militare trebuie să dispară. Este necesar, de asemenea, să fie revizuite procesele și să se acorde amnistie tuturor deținuților politici».

● Criza de energie, în jurul căreia în ultimii ani, în S.U.A., s-au purtat tot mai aprinse discuții teoretice, a devenit fapt. Dovadă — nu numai închiderea școlilor din lipsă de încălzire, folosirea cu zgîrcenie a kerosenului pe aeroportul din New York etc., ci și un fapt calificat de presa americană ca fără precedent în istoria petrolieră în S.U.A.: președintele Nixon a hotărît liberalizarea importurilor de petrol. Pînă la 30 aprilie importul de carburanți va fi complet liber, iar cotele de import la petrol brut pentru statele din estul S.U.A. vor fi majorate cu 50%.

oameni despre care se vorbește

HALFDAN MAHLER, medic danez, în vîrstă de 50 de ani, director general adjunct al Organizației Mondiale a Sănătății. La recenta sesiune a Consiliului Executiv al O.M.S., dr. Mahler a fost desemnat să-i succeadă actualului director general — doctorul brazilian Marcelino Candau, aflat în această funcție de două decenii. Medicul danez va prelua conducerea O.M.S. după ratificarea numirii sale de către Adunarea Mondială a Sănătății, în luna mai a.c.

DOM HELDER CAMARA, arhiepiscop de Recife (Brazilia), militant cunoscut pentru afirmarea drepturilor omului, a cauzei dreptății sociale, în Brazilia și dincolo de hotarele sale. Activitatea sa deosebită pe acest tărîm — și datorită căreia este supus persecuțiilor autorităților — a determinat un membru al Congresului din Guatemala să înainteze oficial autorităților norvegiene propunerea de a-i înscrie candidatura pentru ediția 1973 a Premiului Nobel pentru pace.

GIORGIO ALMIRANTE, președintele așa-numitei Mișcări sociale italiene, de factură neofascistă. Observatorii scenei politice italiene afirmă că peroratiile sale în legătură cu intenția de a transforma respectivul partid într-o mișcare de dreapta «respectabilă», s-au dezumflat ca un balon înțepat, odată cu chemarea adresată de Almirante tinerilor din batalioanele «de șoc» de a folosi «limbajul viril care le convine și chiar șocul direct».

WILLIAM EBERLE, reprezentant special comercial al președintelui Nixon. Vizita sa în capitala niponă a polarizat în mod deosebit atenția observatorilor, cu atît mai mult cu cît a survenit în plină criză monetară interoccidentală. Convorbirile sale s-au axat în primul rînd asupra deficitului balanței comerciale americane în schimburile bilaterale - excedentul comercial japonez constituind, spre nemulțumirea S.U.A., două treimi din deficitul comerțului exterior american.

HAILE SELASSIE, împăratul Etiopiei. La venerabila vîrstă de 81 de ani a considerat că poate da publicității memoriile sale. Astfel, a apărut prima parte a acestora, care se referă la perioada de la urcarea sa pe tron, în 13 ani, pînă la ocuparea țării, în 1937, de către fascismul mussolinian — textul respectiv fiind scris în cea mai mare parte între anii 1936 și 1941, timp în care împăratul s-a aflat în exil în Marea Britanie.

GEORGES SIMENON, binecunoscutul autor a peste 200 de romane polițiste, de origine belgiană, stabilit în Elveția. În preajma împlinirii, la 13 februarie, a șapte decenii de viață, într-un interviu acordat cotidianului «24 de ore» din Lausanne, afirmă: «De-acum încolo, pe actul meu de identitate voi figura — fără ocupație», adăugînd că își dorește să se așeze într-un fotoliu, fără să privească la ceva și să-și povestească sieși istorioare pe care să le uite de îndată. Cu alte cuvinte, renunță la scris.

DO,RE,MI,FA,SOL,LA,SI,DO

Concert policriptativ pentru soprane de coloratură fără acompaniament de orchestră, pe un cablu aerian traversînd Rinul, în centrul orașului Basel.

LOLLOBRIGIDA ÎN VIZITĂ LA VIDA GEZA...

...nu la Baia Mare, ci la Belgrad, unde frumoasa actriță italiană se află ca invitată la Festivalul internațional al filmului. Cu acest prilej a vizitat și expoziția românească de sculptură, ceramică și tapiserie deschisă acum cîteva zile la Muzeul de artă contemporană din capitala țării prietene. Aici s-a lăsat, cu plăcere, fotografiată în mijlocul grupului statuar al lui Vida Geza reprezentînd cinci tipuri (în fotografie se văd doar două) de țărani maramureșeni.

PIROSCAFA

Pînă în anul 1834 navigația pe Dunăre s-a făcut numai cu «plinzare», «caice» și corăbii obișnuite cu vele. Despre apariția primului vapor în porturile noastre aflăm din «Albina românească» de la Iași: «La 10 aprilie 1834 a sosit la Giurgiu piroscafa austriacă Argos, venită de la Viena în șase zile. La Porțile de Fier această întîie corabie cu vapori, sub steag împărătesc, a fost pilotată de pescari români». Tot din același ziar aflăm că la 20 aprilie nava ajunsese la Sulina, iar trei ani mai tîrziu — la 30 aprilie 1837 — domnitorul Mihai Sturza, care se întorcea în Moldova de la Silistra, unde se întîlnise cu sultanul: «a coborît pe Dunăre cu Argosul și a ajuns cu bine la Galați, fiind, totuși, furtună rea». Bravul Argos avea o mașină de 50 CP și făcea curse regulat, o dată pe lună, de la Viena la Galați și înapoi. Al doilea vapor intrat în serviciu pe Dunăre a fost Panonia (36 CP). Pe Marea Neagră primul vapor a apărut în anul 1884, toamna, și era exploatat de aceeași companie, de la Viena, care lansase și «piroscafa» Argos.

DUNĂREA ALBASTRĂ ȘI ÎNGHEȚATĂ

Copiii Europei centrale —
ca orice copii,
mari beneficiari
ai frumuseților iernii —
încearcă să smulgă compensații
sezonului rece al acestui an
care n-a fost în stare să le ofere
destulă zăpadă
pentru derdeluș.
Pe un braț al Dunării vieneze,
înghețat bocnă,
copiii au pornit să patineze,
după care se vor putea lăuda:
azi am traversat Dunărea
în picioare.

APĂRĂ-MĂ DOAMNE DE PRIETENI, CĂ DE DUȘMANI...

Pașnica stradă britanică nu mai e nici ea pașnică. Violența, atacul bandelor înarmate, violul terorizează viața orașelor și pun probleme noi poliției engleze. Printre alte măsuri luate în ultima vreme este și aceea a obligației femeilor polițiste — al căror număr este în continuă creștere — de a-și însuși metodele moderne (judo, karaté etc.) de autoapărare.

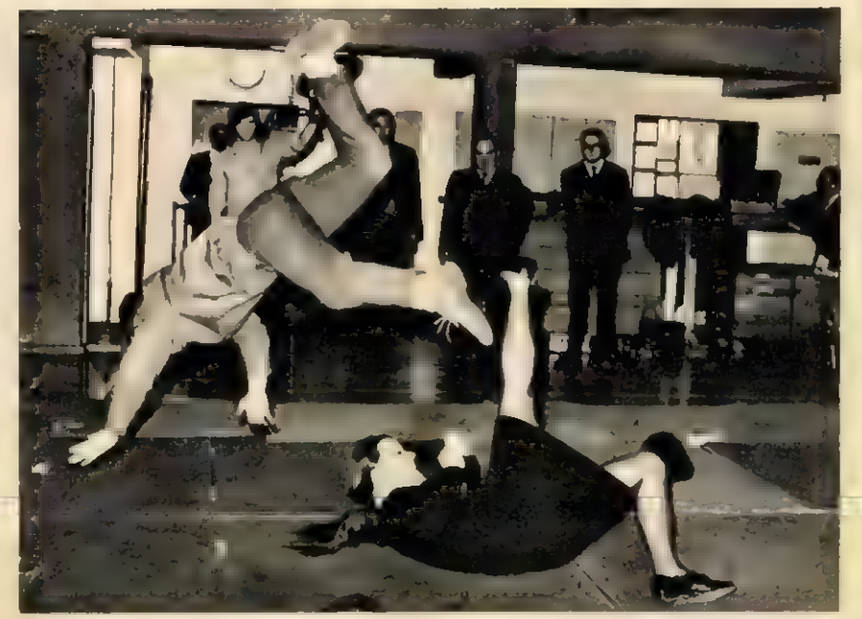

COLUMNA SAXONĂ

De curînd, în Sachsenplatz din Leipzig a fost înălțată o columnă din ceramică — operă a sculptorului Herbert Viecenz — care rezumă, într-o suită de imagini, istoria de opt veacuri a frumosului oraș și tîrg vestit.

AL DRACULUI BOLOVAN

Chiar așa se cheamă — «Bolovanul dracului» — și potrivit legendei a fost... uitat de un drac distrat în apropiere de intrarea în tunelul St. Gothard din Alpii elvețieni. În ciuda proveniență sale diavolești și a dimensiunilor gigantice, bolovanul n-a deranjat pînă acum pe nimeni. Dar iată că proiectul unei noi autostrăzi, orientată de la nord la sud, este stînjenit de colosul de piatră. Mutarea lui cu vreo 60 de metri mai încolo nu va costa decît 250 000 franci elvețieni. Cînd își bagă dracu coada...

prezentate de E. DASCĂLU

cititori către cititori

Pentru a putea insera un număr mult mai mare de adrese la această rubrică, vom folosi prescurtări pentru anumite teme foarte solicitate. Astfel, teme diverse = D; automobilism = A; cinema = C, enigmistică = E; filatelie = Flt; literatură = L, limbi străine = Lb; muzică = M; prietenie = P, sport = S; teatru = Te, tehnică = Th, viața tineretului = T; schimb de foto actori = Fa; schimb de vederi = V

Doresc să corespondeze următorii cititori:

Ianiță Aurelia, Boldești-Scăeni, cart. Seciu, jud. Prahova: M, P, Fa; *Savu Veturia*, 16 ani, elevă, Caransebeș, str. Salcîei nr. 2: D, V; *Siegler Edit Ibolya*, 28 ani, Cluj, str. Donath nr 238, ap. 7: D, V; *Dinu Nelu*, 19 ani, Galați, micro 19 bl M 2, sc. 2, ap. 39: D; *Broniște Angelica*, 19 ani, elevă Galați, str. Brăilei nr. 4, bl. H, sc. 5, ap. 3: M, P, V; *Lupu Rodica*, 16 ani, elevă, Azuga, str. Cerbului nr. 30. M, P; *Zavatony Isai*, sudor, Constanța, str. Palas, bl. II IPMC, sc. A et. IV, ap. 68: D, V; *Bontaș Georgeta*, 16 ani, elevă, Bușteni str. Victoriei nr. 10, bl. A 5, et. III, ap. 16: M, P; *Ioja Partenie*, 35 ani, maistru, Galați, cart. Dunărea, micro 19, bl G 5, ap. 217: D, V; *Ștefănache Miluță*, 22 ani, marinar, com. Chiscani, post-restant, jud. Brăila: D, Fa, V; *Ivașcu Ghiță*, Sighetul Marmației, str. T. Vladimirescu nr. 71: P, V; *Vilcu Gheorghe*, 17 ani, elev, Pitești, str. M. Eminescu nr. 2, bl. C 1, et. III, ap. 90. D; *Dorcu Vasile*, 18 ani, Suceava, str. M. Viteazul nr. 12, sc. A, ap. 14: P, V; *Voinea Violeta*, 16 ani, București, sect. 4, Aleea Barajul Dunării nr. 8, bl. M 21, sc. 2, et. IV, ap. 37: C, Lb, M, P, T, Fa, V; *Klein Rodica*, 19 ani, elevă, și *Klein Dan-Viacen*, 24 ani, inginer, Turnu Măgurele, str. Investiților nr. 7: D, Fa, V; *Nechita Monica*, 20 ani, Fălticeni, str. 7 Noiembrie nr. 72: D, V; *Bercaru Viorica*, 19 ani, contabilă, Brăila, str. Plevnei nr. 40: Fa, V, *Cobianu Iulia*, 18 ani, elevă, Tr. Măgurele, str. Căp. Stănculescu, bl. C 22, sc. B 2, et. III, ap. 42: D, *Birzăneanu Lucica*, 21 ani, țesătoare, și *Troceanu Daniel*, 21 ani, tipograf, Craiova, Aleea I Mesteacănului nr 8. D, V; *Cremenciug Doina*, 17 ani, elevă, București, sect. 7, str Bujoreni nr. 19, bl. C 6, sc. II, ap. 50: Lb, Fa, V; *Calrop Carmen*, Murfatlar, bl. «Cuta» nr 211, ap. 2: P, V; *Dimache Maria*, 17 ani, elevă, Mangalia, str. Rozelor nr. 2, bl B, et. II, ap. 9: D, Fa; *Hreharek Ioana*, 22 ani, Sibiu, post-restant: L, P, V; *Corbeanu Ștefania*, 19 ani, elevă, Arad, bd. Karl Marx nr. 204: A, C, Flt, Lb, P, S, Fa, V; *Nocu Steliana*, 26 ani, contabilă, com. Balaciu, sat Crăsani, jud. Ialomița: D, V; *Voinaiu Mioara*, 17 ani, elevă, Buzău, str. Independenței nr. 66: D, V; *Ciupercă Gafița*, 19 ani, contabilă, com Stănceuța, sat Cuza-Vodă, jud. Brăila P, Fa, V; *Șovan Dorica*, elevă, com. Bucecea, jud. Botoșani, știință, C, Fa, V; *Ștefan Marilena*, com. Berevoești, str. Valea Butului nr. 153, jud. Arges: Lb, P, Fa, V; *Iușcă Doinița*, 16 ani, elevă, Roman, str. Sucidava nr 38. M, Fa, V; *Mihuțescu Nicolae*, 17 ani, elev, com. Baia de Fier, jud. Gorj D; *Dăhulet Viorel*, 18 ani, electrician, Pitești, str. Craiovei nr. 66: P, T; *Crocitlan Dumbrăvioara*, 17 ani, elevă, Fălticeni, str. N. Gane nr. 5, bl. B, sc. A, et. II, ap. 8: D; *Băcanu Luminița*, 21 ani, Moreni, str T. Vladimirescu nr. 8, jud Dîmbovița D, V; *Gheorghe Mariana*, 17 ani, elevă, București, sect. 7, Aleea Valea Călugărească nr. 3, bl. A 10, sc. C, et. III, ap. 41, cart. Dr. Taberei: C, M, P, Te, Fa, V; *Popa Constantin*, 22 ani, lăcătuș-mecanic, com. Tanacu, jud. Vaslui: P, S, V; *Iliești Elisabeta*, 16 ani, elevă, București, sect. 2, str. Silvia nr. 83: P, V; *Iordache Angela*, 20 ani, [illegible], str. Republicii nr. 15: P, V; *Chiriță Georgeta*, 18 ani, elevă, Fălticeni, str Brosteni nr 31 numismatică, P, V. *Ilie Ovi...*, 25 ani, prof., com Vrtomirești, sat Donești nr. 71, jud. Olt: istorie, P; *Manțoc Mihai*, 18 ani, elev, Piatra Neamț, str Mureș nr. 4: A, P, V; *Balaj Margareta*, 18 ani, Reșița, str. Dealul Mare nr. 12: D, V, *Roman Teodor Flavius*, com. Bobîlna, sat Suarăș, jud. Cluj: geologie, T, V; *Urricaru Stelian*, 18 ani, elev, Bacău, cart. Cornișa-Bistrița, bl. 8 turn, sc. A, et. V, ap. 21 C, S, Th, Fa; *Bărbulescu Mioara*, Craiova, str. Cîmpia Islaz nr. 74: L, Lb; *Horwath Gertrude*, 23 ani, prof., Oțelu Roșu, str. Hațegului nr. 79, jud. Caraș-Severin: istorie, L, Lb; *Băjeanu Marcela*, 18 ani, elevă, București, sect. 3, str. V Manu nr. 81, bl. H 1, sc. B, et. III, ap. 11: M, P; *Vaidea Mariana*, 18 ani, și *Vaidea Ileana*, 17 ani, Miercurea-Ciuc, str. Petőfi nr. 49: P, Fa, V, *Niculescu Anca*, elevă, București, sect. 4, str. Caporal Ruică nr. 14, bl. B 9, sc. 4, et. IV, ap. 135: D; *Comănescu Doru*, 30 ani, tehnician, Slatina, str. Progresul II, bl. D 12, sc. B, ap. 1: P, S, Te, V; *Mustățea Mihai*, 18 ani, elev, com. Avrig, str. 6 Martie nr. 30, jud. Sibiu: D, V; *Boboc Luiza*, Birlad, str Vărăriei nr. 92: V; *Damian Ionel*, 19 ani, Galați, str. Democrației nr. 29: M, P, V; *Turcu Milică*, 16 ani, elev, Brăila, str. Ștefan cel Mare nr. 394: P, Fa, V; *Buneo Tomara*, 22 ani, și *Catrinoiu Ica*, 18 ani, Codlea, str. Constituției nr 105, jud. Brașov: P, Fa, V; *Cialac Nicu*, 19 ani, elev, Timișoara, str. Iris nr. 30, ap. 1: M, P, V; *Mater Veronica*, 20 ani, București, sect. 5, str. Mitropolit Dosoftei nr. 59: D, V; *Bălan Gheorghiță*, elev, Brăila, str. D. Bolintineanu nr. 17: D; *Bătrînețu Xenia*, 18 ani, elevă, com. Frăsești, sat Remuș, jud. Ilfov: filozofie, istorie, Lb, P, V; *Mocanu Cristina*, 16 ani, Mangalia, str. Rozelor nr. 2, bl. B, et. II, ap. 11: P, V; *Dascălu Vasile*, 19 ani, stud., Craiova, Calea București nr. 165, căm. 8: D; *Malairas Radu*, 17 ani, și *Vasile Vasile*, 17 ani, elevi, Alexandria, șos. Tr. Măgurele nr. 136: M, P, S, T; *Petrescu Paul*, Constanța, Tomis III, bd. Al. Lăpușneanu, Aleea Mangaliei nr. 2, bl. L 4, sc. B, et. IV, ap. 98: P, V; *Fejes Elisabeta*, 17 ani, elevă, Arad, bd. Republicii nr. 100, ap. 3: V; *Stăvaru Puiu*, 21 ani, tehnician, Craiova, str. Ogorului nr. 26, cart. Craiovița III: M, P, T, V; *Avrigean Violeta*, 19 ani, Sibiu, str. Hipodrom, bl. 19, ap. 21. filozofie, artă, P; *Mihai Petrișor*, 20 ani, funcționar, București, sect. 4, Calea Victoriei nr. 2, sc. A, et. V, ap. 42: S, *Mureșanu Marian*, stud., București, sect. 7, Spl. Independenței nr. 204, complex stud. Grozăvești, bl. F L, P; *Preoteasa Doru*, București, str. Covasna nr. 17, cart. Berceni Sud II, bl. F 3, sc. 2, et. II, ap. 15: D, V; *Hăisim Mihai*, Drobeta-Tr. Severin, cart. Crihala, bl. H 1, sc. 3, ap 3: M, S, T, Fa.

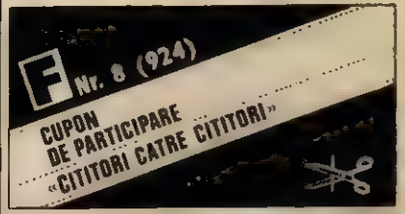

TÎRGUL de IARNĂ!

15 IANUARIE – 25 FEBRUARIE

VĂ DĂ POSIBILITATEA SĂ CUMPĂRAȚI CU REDUCERI DE PREȚURI ÎNTRE 10% și 25%

— Paltoane din stofă pentru bărbați, adolescenți și copii (băieți și fete)
— Paltoane din stofă pentru femei și adolescente
— Pardesie din stofă pentru femei, adolescente și băieți
— Fuste din stofă pentru femei și adolescente
— Fulare țesute din lînă și tip lînă
— Baticuri și basmale țesute din lînă și tip lînă
— Șepci de iarnă din țesături de lînă și tip lînă
— Mănuși de piele căptușite cu tricot
— Cizme și ghete p.v.c. pentru femei

MULTE DIN ACESTE MĂRFURI SE VÎND ȘI CU PLATA ÎN RATE

NIMIC DESPRE MITOLOGIE

ORIZONTAL: 1) A lua în considerație la superlativ — În cazul că... 2) Limba greacă veche — Port la Marea Egee. 3) Plantă erbacee — Rîu în Banat. 4) Cel mai bun dezlegător (fig.) — Ablativ (presc.). 5) Cast! — Mii de draci — Dînsa. 6) Pe lîngă casa omului — Localitate în Elveția. 7) Prenume masculin — Centimetru. 8) Mai mult decît fripte — Cînd răsare soarele... 9) Livada transilvanului — Planeta nr. 103, descoperită de Watson. 10) Nămete mare — Eu, din cronici. 11) Capitala vechii Irlande — Nu mai este întreagă.

VERTICAL: 1) Formație feminină de muzică ușoară — O planetă vecină cu Terra. 2) Diminutiv feminin — Eta! — Din cînd în cînd (pl.). 3) Un celebru nebun — Animal de apă. 4) Creieri — Cămașa leliței. 5) Curse scurte — Rea! 6) Semnalizatoare pe mări și oceane — Nota scriitorului. 7) Pițigoi (reg.) — Sînt în văzduh! 8) Dinăuntru — E mereu la tablă. 9) Care «au fost aruncate» — Mare iubire, mare... 10) Cîine rău! — S-a făcut al dracului. 11) Echipă de fotbal italiană — Primul nostru cuvînt...

Toma MICHINICI

Dicționar: ARN, RAT, PIT.

Dezlegarea jocului DESPRE CARTE, apărut în numărul trecut

ORIZONTAL: 1) AUTORI — PACTE. 2) BROȘA — PROLOG. 3) EDITURA — SAMA. 4) CA — I — ALF — SU. 5) E — A — ZC — OGARI. 6) DICTIONAR — IN 7) ANTICARIAT — T. 8) RV — ZAR — EMISE. 9) ALELEI — APEL. 10) ITA — A — CITATE. 11) NARA — DELIR — P. 12) STIINTA — CINT.

umor

M. OPROIU

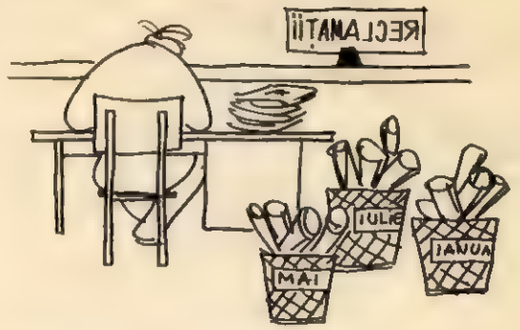

— PRINCIPALUL E SĂ ORGANIZEZI BINE TREABA...

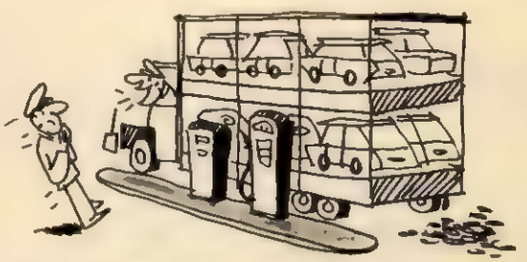

—PLINUL, TE ROG!

ANDO

ADRIAN ANDRONIC

— CUM, N-AI MAI GĂSIT ȘVAIȚER? ȘI CU DOCUMENTAREA MEA CUM RĂMÎNE?

cronica satirică

de Teodor MAZILU

spaima și moda

Sînt indivizi care au o adevărată spaimă să nu rămînă în urma modei culturale, vestimentare sau gastronomice... De aceea ei gîfîie în mod permanent în dorința de a ține pasul, ba cu moda, ba cu arta... Gîfîie dar sînt fericiți... Ar fi și mai fericiți dacă n-ar trăi veșnic spaima că nu știu unde a apărut un nou mod de a face cravata, mod de care ei încă nu știu.

— Ce-i cu haina asta pe tine? N-ai auzit că acuma se poartă maroul?

Se uită la tine ca la un inconștient, te zgîlțîie, îți atrage atenția că te afli pe marginea prăpastiei.

— Maroul se poartă acuma... Cum poți să ieși din casă cu costumul ăsta albastru?!... Albastrul s-a purtat acum un an...

El gîfîie însă și cultural. Abia își mai ține răsuflarea de atîta bombardament informațional.

— N-ai citit ultima carte a lui X?

— N-ai auzit că Ibsen e depășit?

— N-ai auzit că «stilul strigăt» e în regres?

Nu. Tu n-ai auzit de toate astea și nici nu simți nevoia de a auzi de ele. Te trage atunci de reverul hainei și-ți spune cu un aer misterios de contrabandist:

— Ascultă-mă pe mine. Se zvonește că Ibsen e depășit. Am citit un articol în care era praf făcut...

Toată cultura lui se organizează din zvonurile și șușotelile pe care le-a colecționat, în dreapta și în stînga.

— Se aude că arta contemporană merge la simbol...

El gîfîie și pe teme gastronomice.

— Am auzit că salata verde e foarte primejdioasă.

— Ardeii grași nu mai sînt la modă...

Imaginea pe care ți-o prezintă gîfîitul multilateral e o imagine de apocalips. Totul se duce de rîpă. Se duc ardeii grași, se duce salata verde, teatrul clasic își trăiește ultimele zile. El caută să supraviețuiască dezastrului descoperind mereu ceva nou.

— Bea din sticluța asta. E ceva nou, fenomenal...

Dar noul nu durează multă vreme și iar gîfîie spre ceva și mai nou. Se odihnește puțin, trage aer în piept și cu o tîmpă energie o pornește voinicește la drum... Căci gîfîie și pe teme sentimentale și morale. El știe cînd se poartă frivolitatea și cînd... «se merge pe etern, pe durabil»... El știe cînd se poartă violența și cînd «se merge pe tăria de caracter». De aceea își schimbă principiile cu aceeași dezinvoltură ca și nodurile de la cravate.

El vrea să fie în pas cu moda și de aceea de atîta dorință de progres gîfîie de mi se face milă. mi-e teamă să nu se îmbolnăvească tocmai în pragul desăvîrșirii... Măcar să nu mai gîfîie atîta....

coperta noastră

Sever Frențiu:
„Primăvara Republicii" (detaliu)

PREȚUL REVISTEI: 3 LEI

41 505

Prezentarea artistică:

V. OLAC

flacăra album

**«ROȘU ȘI NEGRU» —
o orchestră, un stil, o personalitate.
Conducătorul formației — Nancy Brandes.**

Fotografie de Elena GHERA

*FLACĂRA. Redacția: București, Piața Scînteii 1, Sectorul 1
Căsuța poștală 41 12. Of. 33. Telefon 17 60.10 — int. 1744
TIPĂRIT la Combinatul poligrafic «Casa Scînteii».*

Redactor șef: ADRIAN PĂUNESCU

ANUL XXII – NR. 9 (925) – 24 FEBRUARIE 1973

flacăra

ABANDON VINOVAT LA CÎȚIVA PAȘI DE VIAȚĂ

ÎNTÎMPLĂRI DIN VIAȚA FEMEII

DE CE NU PUTEM ORGANIZA (ÎNCĂ) OLIMPIADA LA BUCUREȘTI

POLUAREA FOLCLORULUI

Crima din expresul Bâle-Paris

cronica instituțiilor

statul și economia

Etatismul în economie nu este un fenomen nou, cum s-ar putea crede la o cunoaștere superficială a istoriei acestei probleme. Un autor francez citează primul caz de monopol statal din *Biblie*, în parabola celor șapte vaci grase și a celor șapte vaci slabe. Faraonul cu pricina găsise un foarte bun consilier economic, pe Iosif, care a avut ideea de a acumula în magaziile statului provizii pentru anii de lipsuri și a domina astfel relațiile cu contribuabilul. Mai apoi, romanii au cunoscut și ei monopolul asupra exploatărilor de metale prețioase, iar în Bizanț producția de bunuri aparținea în mare măsură statului, în timp ce în evul mediu târziu regii europeni se considerau cei mai în drept să reglementeze viața economică a supușilor.

Intrarea burgheziei pe scena istoriei a însemnat abolirea principiului, incriminat pentru că ar favoriza incuria administratorilor. Lumea izvorîtă din filozofia lui Locke, din economia politică a lui Adam Smith și din doctrinele generoase ale secolului al XVIII-lea francez punea mai presus de toate liber-schimbismul, mobilitatea raporturilor și raționalitatea lor. Intervenția statului a continuat să fie pînă astăzi privită cu oroare în lumea capitalistă, să fie considerată o limitare a posibilităților de expansiune individuală. Valorile morale burgheze au pus accentul pe succesul și realizarea de ordin personal sau cel mult familial. De aici, lipsa de scrupule și salturile spectaculoase ale unor mari financiari și industriași, înzestrați cu instincte puternice și capacitate de previziune. Piața devine singura limită naturală a organizațiilor economice. Dinamismul economic este asigurat de burghezi întrepizi, văzuți de noi în romanele epocii. Încă în 1774, Turgot scria într-un edict faimos: «Prin economia cu care își conduc operațiile și obișnuința de a trata problemele comerciale, negustorii au posibilități și resurse care lipsesc celor mai activi și luminați administratori. Agenții întrebuințați de guvern n-au nici un interes pentru economie, cumpără prea scump, transportă costisitor și păstrează cu mai puține precauții». Iată deci esența economică a capitalismului, cu individul situat în centrul lumii, iar statul reprezentat de juriști impotenți și alți clerici de același fel!

Cursul economiei moderne a fost însă altul. Kahn și Wiener, celebrii viitorologi americani, afirmă că una dintre trăsăturile fundamentale de evoluție socială, pînă în anul 2 000, va fi instituționalizarea tot mai accentuată, corelată cu dezvoltarea economică neîntreruptă. Lucrările *Comisiei anului 2000*, publicate în *Work in Progress*, conchid asupra centralizării și etatizării economiei în Statele Unite, ca expresie legică a dezvoltării forțelor de producție, estimînd că fenomenul va atinge 50%, ceea ce este imens, aproape incredibil într-o țară atît de individualistă. Societatea va lua forme tot mai *comunale*, tinzînd spre omogenizare. În sfîrșit, Zbigniew Brzezinski afirmă că tipul de reprezentare în stat se va modifica, accentul, mutîndu-se de pe juriști și «generaliști», oameni cu profesii «umaniste», le-am spune noi, în sensul cultural tradițional, va fi pus pe specialiști, cadre tehnice și administrative.

De unde vine de fapt reticența burghezului față de activitatea statului? Din aceea că îl consideră o formă a naturii, că este *parte* în afacere, dar o parte cu resurse infinite, bazate pe impozite și, în general, pe spinarea contribuabilului. Poți să tot iei, ca dintr-un pom, anul viitor fructul se face din nou, impozitele se percep. Interesul este ca întreprinderea individuală să cîștige, iar în clipa cînd statul, reprezentat printr-un grup advers, se amestecă în treburile noastre, unitatea economică respectivă se transformă într-o redută a libertății cetățeanului. Nu e mai puțin adevărat că patronul rapace, capitalistul dezlănțuit și bancherul avid de cîștig sînt fenomene economice foarte dinamice, capabile să ducă la înflorirea de industrii și chiar la bunăstare aparentă, în mod indirect, așa cum se constată în societățile de consum contemporane. Implicațiile sociale sînt însă dezastruoase și pe ele se bazează legitatea revoluției socialiste. În alte părți se constată, dimpotrivă, abulia investitorului și tocirea instinctelor, ceea ce impune schimbarea structurii statului pentru a impulsiona evoluția economică.

Un lucru e cert: etatismul înseamnă direcția de evoluție a economiei. La noi este consfințit ca *fapt*, ca formă a vieții, poate însă că nu îndeajuns de bine demonstrat teoretic, pentru a convinge în legătură cu legitatea fenomenului impusă de realitatea economiei moderne. Se întîmplă așa nu pentru că vrem noi, comuniștii, ci pentru că voința noastră se bazează pe știință. Amploarea investițiilor și necesitatea diversificării producției, a repartiției teritoriale, ca și mulțimea aspectelor sociale ce decurg de aici presupun o economie riguros planificată, centralizată. Problema este să găsim forme de a aduce mișcarea în cadrele noastre, uneori rigide, de a le împrospăta printr-un minimum de suplețe și operativitate. Din punct de vedere organizatoric, înființarea centralelor industriale poate însemna începutul unei adevărate restructurări economice cu condiția ca, așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, ele să-și asume toate răspunderile care le revin prin lege.

În «*Expunerea la deschiderea colocviului privind problemele științei conducerii societății*», secretarul general al partidului spunea: **«în analizarea problemelor conducerii este necesar, de asemenea, să pornim de la faptul că în actuala etapă a evoluției țării noastre — și pentru o perioadă încă îndelungată de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de trecere la construirea comunismului — *statul* păstrează un rol important în organizarea vieții economico-sociale, a activității cultural-educative, în administrarea avuției naționale. (...) Obiectivul fundamental pus de partidul nostru în fața întregului popor este în prezent făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate. De aceea, se impune să ne preocupăm de perfecționarea și îmbunătățirea continuă a activității statului, care trebuie să asigure permanent unirea tuturor eforturilor materiale și umane pentru înfăptuirea programului elaborat de partid».** Statul nostru este expresia unor raporturi firești între cetățeni și a implicării tuturor în destinul colectiv. Etatizarea înseamnă în România de azi socializare, iar noi toți aparținem uneia sau alteia din formele sale de activitate. Interesul tuturor ar trebui să corespundă cu interesele statului și este bine ca nici cetățeanul și nici funcționarul care reprezintă statul să nu uite această ultimă realitate. Alienarea ei duce de multe ori la fetișizarea unei abstracții, în dauna vieții adevărate. De asemenea, nu fiecare întreprindere sau unitate economică este însuși statul. Are uneori omul nostru o sete de inducții false! Dacă nu merge bine un atelier sau o fabrică, pune totul pe seama gestiunii deficitare a statului. Or, nu este adevărat și ar fi bine să spunem cu toată seriozitatea și tăria care sînt lipsurile în diferite locuri, tocmai pentru a întări substanța statului nostru și a ne feri de confundarea părții cu întregul.

Aurel Dragoș MUNTEANU

ei sînt copiii noștri

«Posturile de personal medical mediu și auxiliar, repartizate pentru o unitate ambulatorie de specialitate (policlinica), vor asigura toate activitățile respective: cabinete de consultații, laboratoare, tratamente în unitate și la domiciliu...» (subl. n.) *citat din «Norme de aplicare a H.C.M. 2024 din 1969».*

O hotărîre bine gîndită și binevenită pentru copiii bolnavi, ale căror afecțiuni nu necesită internarea într-un spital, ci pot fi tratați ambulatoriu.

De la un timp, mai precis de 2 ani, în practică, această lege nu se mai aplică.

De ce? Pentru că nu sînt suficiente mașini care să se deplaseze la domiciliul copilului bolnav.

Și atunci, ce se întîmplă cu un copil în stare febrilă, căruia medicul, după o judicioasă examinare, i-a prescris un tratament injectabil cu antibiotice? Să zicem, din municipiul București.

Mama nu are altceva de făcut decît să-și ia copilul, care are 39 grade, în brațe și să meargă la dispensarul teritorial, care funcționează însă numai între 8 și 20. Dacă aici este închis, mai are o șansă: să meargă la camera de gardă a celui mai apropiat spital și «să roage frumos» să i se facă copilului injecția. Să zicem că ar fi o soluție, numai că, de exemplu, din Drumul Taberei și pînă la cel mai apropiat spital (Colțea) este o cale atît de lungă... și mașinile circulă numai pînă la orele 24.

Că tratamentul copiilor, mai ales al celor sub 2 ani, este o chestiune foarte serioasă nu mai trebuie demonstrat; că medicii pediatri consideră absolut urgentă rezolvarea ei și aceasta este clar. Dar dacă toate aceste lucruri sînt atît de clare, de ce Ministerul Sănătății, direcțiile sanitare nu găsesc o soluție?

«Dacă am avea mai multe mașini, treaba ar fi aranjată» au fost răspunsurile unor persoane avizate, ca de pildă tov. dr. N. Georgescu, directorul direcției sanitare a municipiului București

«Scump la tărîțe și ieftin la mălai», cam așa ceva! Pentru că un tratament incomplet aduce uneori mai multe daune copilului: prelungirea bolii copilului, alte complicații: prelungirea concediului medical al mamei etc. Deci, alte medicamente care costă destui bani, alte concedii plătite pentru mamă; și asta numai pentru că o hotărîre, bine luată odată, a fost dată uitării pentru niște rațiuni minore, dar și pentru că nu s-au luat din timp măsurile tehnico-materiale necesare aplicării ei.

Dar nimic nu trebuie considerat minor atunci cînd e vorba de grija pentru copiii noștri. Totul, de la felul și locurile jocului pînă la sănătatea lor, să fie tratat cu maximă solicitudine și responsabilitate. Să ne amintim, în acest sens, cuvintele tovarășului *Nicolae Ceaușescu*, cu prilejul recentei vizite la Institutul Proiect-București, cuvinte care atestă, pe lîngă nemărginita dragoste a secretarului general al partidului nostru pentru cele mai tinere vlăstare ale țării, și faptul că totul e important pentru veghea copiilor. De fapt, pentru viitorul țării. Cu aceeași gravitate pe care conducătorul țării o acordă majorelor cerințe ale dezvoltării societății noastre e tratată și problema «minoră» a organizării unui oraș al copiilor.

Nu ne spune oare nimic grija aceasta — celor ce au decis ca bolnavii-copii să fie trambalați ore în șir după medic?

Și cum am putea accepta — pornind tocmai de la exigențele impuse de conducătorul nostru — imaginea mamelor care umblă cu copii în brațe, bolnavi și oferiți primejdiei, după cele mai elementare îngrijiri medicale?

Ei sînt copiii noștri.

Silvia CONSTANTINESCU
fotografie de Traian PROSAN

Din numărul viitor —
„Carnet politic" de Eugen MANDRIC

Am văzut un om fericit: doctorul Vasile Boici

Miercuri m-a vizitat la redacție un om pe care nu-l văzusem fericit și am apucat să-l văd fericit: doctorul Vasile Boici. El este omul de care se leagă, îndreptățit, speranțele atitor suferinzi de nevralgii, sciatică, lumbago, dorsalgii, mialgii, dureri provocate de artroze, dureri care însoțesc spondilozele cervicotoracale, dureri de cap (dureri esențiale), dureri ale aparatului de mișcare etc.

După 18 ani de cercetări și succese anonime, astăzi doctorul Vasile Boici intră în perfectă legalitate.

— E adevărat?

— Începînd de luni, 26 februarie 1973, în urma hotăririi Ministerului Sănătății mi-au fost repartizate 20 de paturi, la Timișoara, în str. Văcărescu, la Spitalul nr. 3 (în localul fostului spital O.R.L. pentru copii). S-a înființat un centru de cercetare, sub conducerea profesorului Ion Cotăescu, și două cabinete care lucrează cu patru medici.

— Cîți oameni sperați să tratați zilnic?

— Cred că în jurul a 40. Dar metoda se va răspîndi în toată țara și sper ca oamenii, suferinzii, să fie mulțumiți de rezultatele ei. M-am bucurat să văd, în fine, solicitudinea cu care sînt primit. Directorul Direcției sanitare de pe litoral, de exemplu, s-a arătat interesat de posibilitatea folosirii «tratamentului Boici» și acolo. Îi rog pe suferinzi să mai aibă răbdare și să nu ne sufoce la Timișoara, pentru că nu s-a creat, deocamdată, decît un nucleu pentru tratament și cercetare. Mulțumesc, în această clipă, în care sînt fericit, tuturor acelora care au avut încredere în mine și celor care îmi îngăduie acum să-i ajut pe oameni.

...Peste oboseala atitor ani de căutări, peste tot ce l-a ținut departe de visul său, am văzut un om fericit: doctorul Vasile Boici. Era în februarie 1973.

Adrian PĂUNESCU

cu și fără cazier

PLĂȚI FICTIVE

Salariații întreprinderii de produse lemn-mobilă din București se întreabă.

— Cum a putut Ilie Chidu, șef serviciu mecanic, să falsifice devize și să înscrie în statele de plată sume fictive care i-au adus un «cîștig» de peste 100 000 lei?

— Cum s-a putut ca în perioada 1969-1972 șapte gestionari de la magazia centrală și secțiile de producție să sustragă materiale în valoare de peste 15 000 lei?

«Simplu!», răspund organele de miliție care au descoperit cazul. Simplu, pentru că, le rîndu-le, directorul Victor Bădulescu, directorul adjunct Constantin Beffa și ingînerul șef Ion Bistriceanu au dat dispoziție să fie premiați 7 șefi de serviciu cu sume mai mari decît li se cuveneau. Din această «dispoziție» cei numiți s-au ales cu 20 000 lei pe care i-au împărțit frățește.

«INGENIOZITATEA» SEXULUI «SLAB»

Elena Stan, 37 ani, gestionară la Cooperativa de consum Costești, județul Argeș, n-a vrut să dezmintă, în felul ei, ingeniozitatea sexului «slab». Pentru asta, timp de 5 ani, a «jonglat» cu actele scriptice ale cooperativei, însușindu-și ilegal suma de 70 000 lei.

Pe aceeași cale, Emilia Mustață, 35 ani, casieră la o unitate «binevoitoare» din Bucovăț, județul Dolj, a reușit să «pună deoparte» cam jumătate din suma «realizată» de E.S. O socoteală «rotundă» rămîne să facă și justiția, care — aviz amatoarelor — nu consideră drept circumstanță atenuantă ingeniozitatea sexului «slab».

RAVAGIILE ALCOOLULUI

Ioan Barcsa, 25 ani, și Petru Vitan, 18 ani, ambii din comuna Ioseni, județul Harghita, nu vor mai bea niciodată împreună. Ultima oară cînd au făcut-o nu s-au mulțumit numai cu atît, ci s-au luat și la bătaie. Încăierarea a fost atît de crîncenă, încît P.V. nu va mai putea ciocni niciodată «un pahărel» cu «amicul» său I.B.

*

Alexandru Stoica, 19 ani, Nistor Gheza, 27 ani, și Bela Palos, 17 ani, toți din Sînsimion-Harghita, toți fără ocupație și... toți aflați în stare de ebrietate, l-au acostat pe Bela Borș, 31 ani, muncitor la Trustul de construcții și montaje Miercurea Ciuc, în timp ce acesta se îndrepta spre casă. În urma loviturilor primite B.B. a decedat în spital.

*

Tot sub influența nefastă a alcoolului, Iulian Matiaș din Cetariu, județul Bihor, și-a ucis tatăl. Un corp dur, o lovitură «bine gîndită» și Martin Matiaș n-a mai apucat să-și renege fiul.

«PĂGUBAȘII» SÎNT AȘTEPTAȚI!

Gara Curtici. Trenul accelerat 202 e supus controlului vamal. Se pare că totul este în regulă. Se pare numai, fiindcă în spătarul băncii unui compartiment se descoperă 150 de ceasuri «Atlantic» și 7 inele de aur. Din alt ascunziș sînt scoase la iveală 248 cămăși bărbătești și 39 ceasuri brățară. «Păgubașii» sînt așteptați!

LOCUINȚĂ SUI-GENERIS

«Dorim să vă mutați în Timișoara? Vă aranjez eu». E nevoie și de ceva bani, nu uita să adauge Elisabeta Simu, 36 de ani, salariată la Fabrica «Moldova» din Timișoara. N-au fost puțini cei care s-au lăsat tentați de ofertă. E.S. a fost «onorată» cu sume între 1 000 și 5 000 lei. Nu? Da și nu. Da, pentru că s-au lăsat înșelați de E.S. Nu, fiindcă fraudau legea cu bună-știință. În ceea ce o privește pe E.S., miliția i-a aferat o locuință... sui-generis.

ERA NEVOIE DE MAIGRET?

Iei de aici, duci dincolo și... vinzi. Așa și-a zis Gheorghe Triuleț, 25 ani, din Vitomirești — Teleorman, șofer la Autobaza Rm. Vîlcea, cînd autocamionul său a fost încărcat cu 6 500 kilograme grîu pentru a fi transportat la moară «Olt» din Drăgășani. Ca să nu mai descarce, «en-gros», a mers acasă și a început să vîndă «en-detail». Simplu. Fără tarabă. Dar nu fără tărăboi. Apucase să comercializeze doar 2 000 kilograme...

Cam la fel a procedat și Ion Butuc, 38 ani, profesor din satul Ghenetea — Bihor. «Prilejul» i l-a oferit Cooperativa agricolă de producție Izvoarele, care a depozitat la școala din Ghenetea o parte din grîul recoltat. «Domnul profesor» n-a deschis tarabă ocasă, dar a reușit să sustragă 3 000 kilograme grîu și le-a comercializat în mod «discret». Ne întrebăm cum de au fost posibile asemenea procedee, fiindcă, oricum, descoperirea faptelor celor doi nu presupunea perspicacitatea comisarului Maigret.

URMĂRI TRAGICE

În spitalul din Tg. Bujor, județul Galați, au fost internați în stare gravă patru frați: Dumitru, de 11 ani, Marioara, de 4 ani, Constantin, de 8 ani, și Osmina Miron, de 2 ani. Toți erau intoxicați cu substanță toxică folosită de tatăl lor pentru deratizarea locuinței. Cu toate eforturile făcute de medici, Dumitru și Marioara n-au mai putut fi salvați.

drumuri prin memorie

mitul lui dedal

Vizibilitatea drumurilor grecești putea ucide miturile. În plus, grecii n-aveau posibilitatea să-și ascundă zeii în cetate. Ei nu învățaseră încă să trăiască în orașe-nebuloasă unde oamenii se întîlnesc fără a se cunoaște. Acesta e un privilegiu discutabil al metropolelor moderne în care un Socrate descult ar atrage probabil atenția trecătorilor doar prin ereziile vestimentare. Olimpul reprezenta pentru contemporanii lui Homer o soluție firească. Dar ca să le redea totuși o relativă libertate zeilor, să nu-i oblige să stea tot timpul pe un munte-carceră, Grecia a căutat o insulă, atît de aproape de ea încît să fie accesibilă și atît de departe încît să fie misterioasă. A găsit Sicilia. Și și-a trimis divinitățile în vilegiatură, să urce pe Etna, Grecia neavînd vulcani, și să culeagă flori ca Persefona, Greciei lipsindu-i grădinile. Trebuie remarcat apoi că natura sicilhană are o clasicitate de tip elin astfel că, emigrînd în ea, mitologia nu risca vicisitudinile exilului. Pe tărmul oriental, scăldat de Marea Ionică, munții roșcați, măslinii răbdători, clima, au puternice afinități cu arhipelagul grec. Zeii din Olimp și alte ficțiuni ale grecilor au luat aici în posesiune mitologică un peisaj familiar în care drumurile de la o așezare la alta sînt lungi, trebuiau populate cu ceva iar nevoia de fabulos, de complicitate cu lumina prea albă și obositoare, face parte din firea sicilianului.

Se zice că Dedal, meșterul mitic fugit din insula Creta unde regele Minos l-a închis în Labirint, a ridicat în Sicilia nenumărate temple. El a devenit metafora unui fenomen istoric și artistic real. Căci Sicilia n-a cunoscut un Eldorado de genul celui ce va înnebuni visele marinarilor spanioli, dar o aventură tot au trăit succesorii lui Ulysse în setea de a reedifica decorul cetăților natale; dovadă că în Grecia, cu excepția Atenei, există azi mai puține mărturii ale arhitecturii clasice grecești decît la Segesta, Selinunte, Agrigento și Siracuza. Pindar cînta Hymera din anticul Tyndaris și, 23 de secole mai tîrziu, Renan era plin de tervoare la Selinunte ca în fața Propileelor de pe Acropole...

Stația de cale ferată de la Segesta servește numai ruinele unui templu. Călătorii coboară, văd crinii de pădure crescuți printre dale, ciorile cenușii așezate pe arhitrave, și cu trenul următor pleacă. M-am numărat printre ei într-una din acele zile favorabile aventurilor optice care l-au făcut pe Goethe să noteze în insulă *după* ce stătuse la Roma și Napoli: *«Italia fără Sicilia nu lasă în suflet nici o urmă. De-abia aici e cheia universală»*. Disponibilitățile reveriei se năsteau, practic, din puține elemente, lumină, vînt, piatră; efectul rezulta din *combinarea* lor. Ruinele se desenau în aer exacte, raționale, dar dincolo de ele începeau ipotezele din care fiecare construia ce vroia, simpla plăcere de a sta la soare, bucuria de a privi marmura sau plictiseala așteptării orei de plecare... Mai lipsea o moară de vînt. M-au atras totdeauna aceste păsări crucificate. Morile de vînt macină himere, operație sufletească foarte apropiată Siciliei. Zborul lor e lent, iluzoriu și captiv. Iată singurele aripi care nu mor în captivitate... La Selinunte, *lu fusu di la vecchia*, cum numesc în glumă localnicii coloana reînălțată în secolul trecut deasupra celor prăbușite de cutremure, sugerează ce va fi fost templul lui Apollo, unul din cele mai mari în lumea helenică. Umbra ei măsoară, calm și zadarnic, zilele ce trec fără să mai schimbe ceva în această ambianță în afară de faptul că nisipul sporește pe nesimțite. Timp ireversibil cu care nu mai poți face nimic decît să-ți prăfuiești mîinile cu el.

Îmbrăcînd haine grecești, coloanele acestor temple au rămas, neîndoios, fiice legitime ale insulei. Stilul s-a păstrat pur în esență. Doricul, mai ales, a găsit constructori care i-au slujit cu devoțiune perfecțiunea. Dar proporțiile se modifică. Pînă din Atena rîvnesc în pămîntul sicilian trup de stejar. Piatra n-a rezistat tentației de a se hrăni cu miraje, a renunțat la albul imperturbabil. Corpolența nu-i înlătură eleganța clasică. Îi dă însă un orgoliu al volumelor necunoscut în riguroasa Grecie antică unde niciodată nu s-ar fi aglomerat, ca la Agrigento, atîtea temple într-o singură vale. Vanitoasa stratagemă a segestinilor care, dorind să-i impresioneze pe ambasadorii atenieni, au făcut să circule la un ospăț de mai multe ori aceleași vase de aur și argint împrumutate, prezentîndu-le ca noi de fiecare dată, depășește semnificația unui simplu episod amuzant. Mi se pare de aceea profund fals ca Sicilia să fie considerată o *colonie* a artei grecești, populată cu duplicate ale originalelor din metropolă. Sicilia e un al doilea sediu al marii arte elene. Ceea ce refuza solul socratic al Atenei putea crește în ea. Beția proporțiilor nu i-a venit din altă parte. Aceeași sămînță care pe Acropole a rodit idei, aici a rodit pasiuni. Dealtfel, nu întîmplător insula a preferat dintre stilurile arhitecturii grecești tocmai doricul, masiv și viril. Acest pămînt cu nume matern, feminin, e foarte bărbătesc în rătăcirile, ambițiile, păcatele și nostalgiile lui... cortegiile de emigranți, umbrele mafiei prin sate cu clopote bigote, poeții, pescarii, docherii evocați de Pirandello, lucrătorii din minele de sulf, personajul lui Elio Vittorini care mînca o portocală cu disperare, înghițind și parcă blestemînd, cu degetele ude de suc de portocale, și zicînd *«un sicilian nu mănîncă niciodată dimineața»*... Sicilia arată aproape numai chipuri de bărbați. Pînă și doamna Concezione, din paginile aceluiași Vittorini, poartă bocancii mari, greoi, ai soțului ei...

În amurg mai ales, cînd cerul e de un roșu sanguin și coloanele templelor par bîntuite de aceleași patimi ca Etna, se vede limpede că inima Siciliei a rămas fierbinte, pasională, și atunci cînd locuiește în piatra ascetică din care s-a născut Parthenonul.

Octavian PALER

flacăra — martor ocular

Care e situația pîinii din Valea Jiului la 162 de zile de la indicațiile tovarășului CEAUȘESCU pentru îmbunătățirea calității pîinii minerilor?

În toamna lui 1972, cu prilejul vizitei de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu în Valea Jiului, în discuții apropiate, de la om la om, așa cum poartă oamenii muncii din toată țara cu secretarul general al partidului, minerii i-au spus oaspetelui că pîinea nu e așa cum ar trebui să fie; nici gustoasă, nici proaspătă. Tovarășul Ceaușescu a cerut organelor locale măsuri hotărîte de remediere a situației. Clar, concret, fără drept de apel. S-au scurs de atunci 162 de zile de muncă, de multe ori rodnică, 162 de zile ale angajării tuturor pentru îndeplinirea planului de producție. Timp suficient pentru nivelarea asperităților din calea pîinii cea de toate zilele, de la valțurile morii pînă la mîinile celor așezați în jurul mesei, care vor s-o frîngă rumenă și proaspătă, coaptă, ademenitoare. Dar a ajuns oare timpul pentru cei puși să vegheze drumul pîinii din Valea Jiului?

S-a îmbunătățit pîinea?

DEGUSTĂM LA GURA VETREI, CU GÎNDUL LA MISTERELE BILANȚULUI

La ceasurile 7,05 ne aflăm în biroul tovarășului Constantin Guran, directorul Întreprinderii municipale de morărit și panificație. Fiindcă ținem neapărat să aflăm, mai întîi de la dumnealui, dacă s-a petrecut sau nu revirimentul așteptat. Să-l ascultăm:

— Da, pîinea e foarte bună. Gustați-o și o să vă convingeți. Între noi fie vorba, nici înainte n-a fost rea. Totuși, din septembrie și pînă acum, am luat o serie de măsuri, atît la fabricație, cît și la distribuirea pe rețea...

Înainte de a continua raidul, ne simțim obligați, stimați cititori, să vă atragem atenția asupra cerinței directorului: *să rămînă între noi*. Așa că vă rugăm să nu mai spuneți la nimeni că produsele întreprinderii conduse de dumnealui au fost bune de la facerea lumii. Nu de alta, dar riscați să nu fiți crezuți; în primul rînd de mineri, care știu cît era de necoaptă și sfărîmicioasă pita. Însă, abstracție făcînd de elocința *cum laudae* a tovarășului Guran, trebuie să recunoastem că, în fapt, s-a zbătut, a făcut multe din cele ce i-au stat în putință, din toamnă încoace, pentru îmbunătățirea pîinii. În privința celor ce i-au stat sau nu în putere, o să discutăm mai departe. Deocamdată, e bine să precizăm că atît franzela cît și dubla cu cartofi de patru ocale sînt pufoase și neacide. Adică, nu se fărîmițează și nu lasă acru în gură.

Facem degustarea la gura vetrei, direct de pe lopata cocătorului. Dar dincolo de aprecierea organoleptică (pozitivă, nimic de zis), ne chinuie o cifră pe care am văzut-o, cu puțin înainte, în bilanțul economic al anului 1972. De unde or fi rezultat 879 000 lei economii la prețul de cost?! Am zice să judecați și dumneavoastră premisele unei aritmetici care aduce mai degrabă cu un silogism sofistic. Însă nu înainte de a o asculta pe Elena Damian, inginer-șef al întreprinderii:

— Începînd din a doua jumătate a lunii septembrie, după îndreptățită critică ce ni s-a făcut, am acordat o deosebită grijă glutenului. Adesea, am micșorat procesul de minerale în făină chiar și sub limitele normativului. Ca să mulțumim consumatorii...

Așa este. S-a acordat mare atenție determinării chimico-fizice de laborator. Cu sprijinul Consiliului municipal al sindicatelor, brutăria a intrat în posesia unui aparat determinant. Că n-avea (!). Foarte adevărat, se depășesc admisiunile STAS (în favoarea calității produselor), mai ales la sortimentul «pîine neagră». Atunci, de unde economia? Zău dacă pricepem! Mai ales că, în exercițiul anului cu minuni în bilanț, întreprinderea a plătit și 226 000 lei majorare la prețul cu ridicata al făinii, sumă pe care forul tutelar n-a corectat-o în plan. Sigur, în structura economisirilor intră și 94 000 lei economisiți din fondul de salarii (minus care, așa cum se va vedea mai departe, nu avantajează deloc calitatea producției), vreo 300 000 de lei care au rămas în bancă, deși erau destinați întreținerii secțiilor (de unde rezultă și indulgența Inspectoratului sanitar local), s-au mai redus cu ceva capitolele cheltuielilor generale, de aprovizionare și de circulație. Dar, ciudat, suma aritmetică a reducerilor nu corespunde cu totalul economiilor. Decît dacă... Ei bine, numai dacă adăugăm și economiile la materia primă.

În ceea ce ne privește, am mai semnalat «economii» la materia primă în cîteva fabrici de conserve (unde ponderea morcovului crește în dauna pătlăgelelor vinete) și chiar la unele de confecții (care livrează o imensitate de piese «talia a III-a», cu ale căror mînecuțe abia își acoperi coatele), așa că nu o să mai intrăm și în detalii de panificație. Mai ales că «secretul» de fabricație se destăinuie în primul magazin «Pîine».

UNDE ARE LOC O «MASĂ ROTUNDĂ» ÎN JURUL TEJGHELEI ȘI PARTICIPANȚII ALEARGĂ DUPĂ GREUTĂȚI DE BALANȚĂ

Unitatea 133 «Pîinea» se află în Petroșani, pe Corso, și este cea mai reprezentativă dintre toate unitățile de pîine. Adică, e specializată în produse de panificație. Îi pășim pragul la orele 10,30, în toiul vînzării. Cu întrebarea noastră, laitmotivul raidului, ne adresăm mai întîi lui Aurel David, de la preparația Petrilei. Minerul se uită cînd la noi, cînd la franzela pe care o ține în mînă, și zice:

— Păi să scrieți că e mai bună decît a fost. Ăsta-i adevărul.

— E mai gustoasă, intervine un tînăr îmbrăcat în uniforma Institutului de mine, dar tot urîtă a rămas.

— N-ați vrea să fiți mai explicit? — ne adresăm studentului, care ni s-a recomandat «Constantin Cioată — din anul întîi».

— Nu trebuie nici o explicație. Nu se vede cît de turtită și de fără față este?

— N-are aspect comercial, precizează vînzătoarea Gizela Cristaly, fiindcă e transportată necorespunzător.

— Așa se aduce, claie peste grămadă, ca lemnele. Să propuneți mai multă grijă pentru ceea ce se cheamă comerț civilizat.

— Propunerea vine de la dumneavoastră. Vă rugăm să vă prezentați.

— Olga Ciornei mă cheamă. Stau în Dealul Mare nr. 3. Omul meu e mecanic de locomotivă. Și mai ziceți că, din cînd în cînd, brutăria trimite pîinea crudă. Ca să tragă la cîntar.

— Eu nu cred, zice careva, că o cruzește ca să înșele. Brutarii noștri nu sînt mari meșteri. Asta e.

— De ce să umblăm cu presupuneri? — își dă altcineva cu părerea. Mai bine să cîntărim.

Toată lumea e de acord. Însă Petruța Sandru, responsabila magazinului, ne spune că ține terezia într-o magazie, de unde nicîodată n-a scos-o (în viitoarele opt ceasuri ne vom convinge că nici o unitate de desfacere a pîinii, din toate așezările miniere, n-are cîntarul de control la vedere, conform regulilor comerțului). Unii sînt grăbiți și pleacă, alții așteaptă cîntarul. Dar cînd sosește, constatăm că n-are... greutăți. Un puștan aleargă la băcănia din vecinătate, o bătrînică promite să aducă de-acasă, iar responsabila se duce să împrumute de la măcelar. În sfîrșit, avem greutățile. Se ia o pîine, la întîmplare, și...

Și tovarășa Damian, inginerul șef al fabricii de pîine, roșește. Trebuie să vă spunem că dînsa, foarte amabilă, a acceptat invitația de a participa trei ceasuri la raidul nostru. Și chiar ne-a îngăduit s-o prezentăm drept gazetar; ca să afle părerea deschisă a consumatorilor celor 60 de tone de producție zilnică. Da, roșește. Fiindcă, așezată pe platan, o «specială» de 2 lei, care ar fi trebuit să cîntărească 400 de grame, se încăpățînează să rămînă la 375 grame-neto.

Raportul fraudulos este destul de înrăitor, întrucît reprezintă a 16-a parte din valoarea mărfii. Cum însă ancheta noastră este pur reportericească, ne ferim de orice considerațiuni proprii penaliștilor. Dacă reflectăm totuși la misterioasele economii din capitolul bilanțier al materiilor prime, o facem doar în virtutea eticii. Deoarece sondajul din unitatea nr. 133, mai bine-zis surpriza ce ne-a oferit-o, nu este un caz izolat. Următoarele cîntăriri le facem cu cîte 5 pîini (la sugestia inginerei șefe), însă rezultatul e același: **minus.** Uneori, toate cinci sînt «ușurate», fiecare de cîte 30-70 de grame. Alteori, numai una dintre cele cinci cîntărește exact. Excepție face secția de fabricație de la Lupeni, unde sondajul ne dă un rezultat pozitiv. E drept că aici cîntărim pîini calde, abia scoase din cuptor, este și mai adevărat că excepția confirmă regula, însă nu putem să nu-i zîmbim unei flori; chiar dacă-i una singură. Fiindcă-i o zi primăvăratică.

DESPRE ALTE JUMĂTĂȚI DE MĂSURĂ, ÎNTRE CARE NUMAI UNELE SÎNT LOCAL-SUBIECTIVE

Lucru cert: pîinea s-a îmbunătățit calitativ. Ne-o confirmă și minerii care iau masa la cantina din Bărbăteni, Dumitru Amariței, din sectorul IV-Lupeni, tovarășii lui de abataj Gavriliă Riti și Andrei Valeriu. La cantina minei Aninoasa, ca și la cea din Dîlja, ni se face cunoscut că și meniul a făcut o «radicală cotitură înspre bine». Dar, cum nu întreaga gamă culinară constituie obiectul testării de față, o să ne rezumăm la cele brutăricești. Ca atare, să-i dăm cuvîntul inginerului Ioan Cherecheș, de la exploatarea Petrila:

— Vă interesați de pîine? Da, este o problemă. În mare, s-a făcut cîte ceva.

— De ce «în mare»?

— Fiindcă într-un municipiu ca al nostru, care cuprinde așezări miniere împrăștiate, problema pîinii nu se rezumă la copaie și la lopată, la fabricația propriu-zis. Cum se distribuie pîinea, cum ajunge proaspătă la consumator?

— Aveți în vedere mijloacele de transport?

— E un aspect. Nu știu cum o fi în alte municipii, dacă peste tot consumatorii sînt obligați să și-o aducă cu mijloace proprii de la brutărie, dar noi sîntem nevoiți s-o facem. Altfel, cantina noastră n-ar avea decît pîine veche.

— După cît înțelegem, fabrica de pîine n-are mașini.

— N-are. După justificata critică din toamnă, Întreprinderea județeană de industrie locală a repartizat la Petroșani 6 autocamioane «Bucegi».

— Autocamioane pentru pîine?!

— Culmea e că nici alea nu pot fi folosite. N-au șoferi, adică nu există fond de salarii pentru angajarea șoferilor...

Calitatea pîinii s-a îmbunătățit. O atestă șaptezeci de declarații consemnate în car

netele noastre. O să mai subliniem doar cîteva aprecieri, cum este aceea a medicului Roma Popovici, de la Spitalul municipal («Diversificarea sortimentelor lasă de dorit. Încercați să cumpărați undeva o pîine dietetică. N-o să reușiți»), a tehnicienilor Olga Weohl de la mina Vulcan și Aurel Manițiu de la Termocentrala Paroșeni, ale căror păreri coincid («Pîinea ajunge în prăvălie chinuită ca vai de ea»), a maistrului Ion Kernacs, de la Paroșeni («Niște schimburi de experiență pe la brutăriile din Sibiu sau București nu le-ar strica pitarilor locali-nici»)...

Așa stînd lucrurile, edificați într-o anumită măsură, întrebarea, pe care i-o adresăm tovarășului Clement Negruț, primarul municipiului, este următoarea:

— Ce credeți, tovarășe Negruț, că s-ar mai putea face pentru deplina satisfacere a cumpărătorului de pîine?

— A cumpărătorului de pîine este binezis, ne răspunde domnia-sa, întrucît, prin tradiție, o parte din vechile familii minerești n-o cumpără. Și-o plămădesc acasă. Din cauza asta, în condițiile dezvoltării blocurilor de locuințe, care nu pot fi proiectate cu țest de copt, la noi s-au înființat cuptoare pentru servicii către populație. Însă marea majoritate a cetățenilor consumă pîine de fabrică. Și ne străduim, în continuare, să-i mulțumim.

— Despre străduințele municipalității am mai fost informați. Știm că s-a întărit controlul obștesc, că dumneavoastră, personal, vă duceți adesea la brutării și chiar prin magazine. V-am ruga să vă referiți la unele măsuri care se impun, dar nu pot fi luate pe plan local.

— În principal, ar fi de dorit sprijinul Ministerului Muncii, ca să putem completa schema forței de muncă a fabricii de pîine. N-avem maiștri brutari pe schimburi și nici muncitori destui. Valea Jiului se încadrează în zonele cu forță de muncă greu recrutabilă. Iar Ministerul Muncii, deși a fost solicitat, întîrzie să acorde acel spor de zece la sută la salariul brutarilor, conform H.C.M.-914-68.

— Nu se găsesc brutari?

— Cu greu. Și după scurt timp de la angajare, își dau demisia, se duc vagonetari în abataj. Pentru că salariul în industria extractivă este mai mare, pentru că minerii se bucură de unele avantaje sociale

Intervinirile cu colegi nu prea intră în uzanță, însă noi cerem și opinia lui Viorel Teodorescu, semnatarul rubricii «Probleme cetățenești» de la ziarul local «Steagul roșu». Fiindcă părerile noastre sînt formate într-un raid ocazional, în timp ce dumnealui cunoaște realitățile de zi cu zi. Să-i dăm cuvîntul:

— Pîinea, așa cum ajunge la cumpărător, depinde mult și de rețeaua de desfacere. Unde există mult spirit «de suficiență» Organizația comercială locală «Alimentara» manevrează pîinea în condiții pe care cu indulgență le-aș numi «neglijente». N-are navete de schimb, iar în rafturi «o aruncă» La vînzare se dă prioritate pîinii sosite în ajun, cea proaspătă fiind «păstrată».

— Controlul obștesc, după cîte am aflat, e foarte activ.

— Este. Însă, în bună măsură, e ignorat de conducerea organizației comerciale. Dacă inspectoratul comercial n-ar mai aplica și amenzi prompte, vînzătorii contravenienți ar aștepta mult și bine măsuri administrative serioase din partea direcțiunii.

— Ne dați un exemplu?

— Și mai multe. Dar rețineți că vînzătorilor de la unitatea nr. 22-aeroport li s-a aplicat simbolica sancțiune de «avertisment». Deoarece, într-un raid întreprins de noi, i-am surprins chefuind cu țuică, cu ușa încuiată, în timpul programului. Și cetățenii făceau coadă afară...

Este limpede. Țuica se bea și cu obloanele trase. Motiv pentru care nici noi nu mai consemnăm opinia tovarășului Wilhelm Neag, primarul de la Lupeni. L-am căutat, am vrut să aflăm ce întreprinde pentru îmbunătățirea pîinii, dar ni s-a spus (la primărie) că e plecat «în control». L-am descoperit într-un magazin care urma să se redeschidă după renovare (cu ușa încuiată), unde domnia-sa, în compania directorului organizației comerciale locale, Dumitru Poenaru, se ocupa de o masă inaugurală «udată» din belșug.

În timpul programului.

În timp ce pîinea din Valea Jiului se îmbunătățește la gust, dar scade uneori în greutate. Ciudată compensație!

Gheorghe FILIMON

lupta cu timpul

DE CE OPRIȚI IDEILE NOI, PREA SCEPTICI TOVARĂȘI DE LA CENTRALA CONSTRUCȚII ȘI MONTAJ DIN BUCUREȘTI?

o idee în sprijinul cincinalului: poate fi cunoscută calitatea betonului!

Există o categorie de oameni care nu uită, mai înainte de a se apuca de treabă, să se întrebe: «de ce să fac eu, dacă nu face Popescu?», uitînd că sînt cazuri în care nu mai trebuie să zici *eu* sau *tu*, *eu* sau *el*. Mai trebuie, așadar, să învățăm încă să spunem înainte de toate *noi*, să înțelegem, și nu neapărat în vorbe, că scopul nostru, al tuturor, este *devenirea noastră*, *autodepășirea continuă*. E poate mai ușor să-ți spui că nu e datoria ta, că în sarcina cutărui sau cutărui coleg cade acea acțiune, și astfel conștiința îți este liniștică, ai acoperire în fața ta și a altora (mai ales cînd ai avut grijă să scoți respectiva activitate în afara obligațiilor tale statutare, prevăzute expres prin legi și instrucțiuni). Te obișnuiești astfel să conjugi verbul începînd cu persoana a III-a, trăgînd apoi învățămintele ce ți se par logice, și de la *el nu muncește* spui firesc: *eu nu muncesc*...

Nu este însă în intenția rîndurilor de față să stabilească o statistică a celor ce spun la început nu. Ne ajunge convingerea că ei sînt cei puțini, că toți ceilalți, semenii noștri, cei cu care ne întîlnim zi de zi, în uzină, în sala de cinematograf sau pe stradă, au învățat, poate mai înainte de a-și propune, să spună «*noi*» atunci cînd știu că trebuie să hotărască soarta lor, să zică *acum*, dacă au nevoie să înceapă sau să pună capăt unui lucru. Și dacă mă gîndesc bine nu greșesc, cred, afirmînd că cel dintîi cîștig al națiunii noastre, în drumul spre progres, n-a fost doar înălțarea unui baraj sau a unui bloc, ci și sentimentul că *eu* a fost înlocuit cu *noi*, și nehotăritul «poate facem mîine!», schimbat prin imperativul *acum*.

Aici se înscrie deci unanima decizie de a ne achita obligațiile asumate pentru actualul cincinal, mai înainte, în 4 ani și jumătate, exact în timpul calculat util în urma estimării puterii și voinței noastre.

În sprijinul acestei idei vin doi ingineri, oameni necunoscuți publicului larg, care propun, nici mai mult, nici mai puțin decît o minune. Ca să nu fim acuzați că ne jucăm cu vorbele, expunem cazul în forma sa obiectivă: în întreaga lume, calitatea betonului folosit în construcție nu se poate stabili decît după 28 de zile de la folosire (în construcțiile hidrotehnice, după 60 de zile). Dacă după această perioadă probele de laborator stabilesc că betonul este sub marca sa, sub certificatul pe care-l eliberase fabricantul, se recurge și la alte probe (cu ajutorul ultrasunetelor). Urmează, dacă e posibil, cămășuieli sau rebetonări Dacă nici acum constructorul nu e convins de rezistența betonului turnat, lucrarea respectivă, fie ea hală industrială sau bloc de locuințe, este demolată. Practica de zi cu zi dovedește că în 20-25 din probele efectuate marca betonului este sub normă, iar 30 la sută din probele de laborator necesită și o altă probă. Din această cauză proiectantul își rezervă o clauză, așa-zisul coeficient de siguranță, fixînd o marcă superioară celei necesare, ceea ce duce la supradimensionări inutile și la o mare risipă de materiale

«Noi, — zice inginerul Ovidiu Izbășescu —, eu și inginerul Florin Teodorescu, am descoperit o metodă care permite să stabilim marca betonului înainte de folosire.

— Nu-mi vine să cred, ar fi un miracol...

— Nu sînteți singurul care nu crede. La început nu ne-a dat nimeni nici o atenție. Cu timpul... am mai făcut cîte ceva și am reușit, după mari eforturi, să brevetăm invenția: «Aparat portabil pentru determinarea rapidă a mărcii betonului, pe betonul proaspăt», invenție ce se situează deasupra a tot ce a realizat tehnica mondială la această oră

— Și mai departe?...

— Un mai departe nu există, din păcate. Din luna ianuarie 1972 și pînă acum nu prea s-a mai făcut nici un pas, pentru simplul motiv că nu ni se dă crezare.

...Încercăm să ne convingem. Nu ne obișnuim încă cu gîndul, dar ăsta e adevărul: de mai bine de un an de zile, invenția celor doi ingineri așteaptă. Așteaptă pentru că unora, de fapt celor plătiți să se intereseze de soarta acestor idei, serviciilor de invenții și inovații din centrală, le e greu să accepte că a trecut cuiva prin minte o idee pe care un american, de pildă, n-a avut-o mai înainte. Dacă e să fim drepți, cu asta s-ar mai împăca ei, sceptici, dar cum să se împace cu gîndul că invenția e a altuia și nu a lor (nu are importanță dacă cei doi lucrează de ani de zile «în betoane», cum spun ei). Să lăsăm hîrtiile ștampilate să vorbească: în 1970, Institutul politehnic din București avizează favorabil posibilitatea realizării unui asemenea aparat.

Martie 1970: Institutul pentru metrologie avizează, de asemenea, favorabil și trimite contractul pentru semnat Direcției generale de construcții și montaj din cadrul Consiliului popular al municipiului București.

Ianuarie 1972: invenția e brevetată.

30 iulie 1972: același institut de metrologie se arată dispus să preia execuția prototipului.

Ce credeți că zice Centrala construcții și montaj din București, sub semnătura inginerului Dragomirescu, director pentru problemele de cercetare și dezvoltare: invenția nu demonstrează eficiență economică, prototipul costă prea mult, nu se oferă certitudini. Și uită că aceste fonduri pentru realizarea prototipului: 600 000 (aparatul costînd, odată cu fabricarea lui în serie, 500 de lei), pot fi asigurate de orice întreprindere interesată de soarta activității sale și că Institutul de metrologie își asumă, prin adrese semnate, răspunderea realizării.

Argumentul suprem e: nu se poate, din moment ce n-au făcut-o alții. Eu nu văd cum or fi posibil asta! Nimic mai normal: văd alții și fac, pentru ce să nu le creăm posibilitatea?

Lăsăm forurilor competente posibilitatea unei explicații.

În ceea ce ne privește, consemnăm eficiența invenției inginerilor Izbășescu și Teodorescu. Cu ajutorul noului aparat se poate stabili calitatea betonului fiecărei basculante și se pot lua măsuri imediate de remediere, astfel încît laboratorul să-și corecteze rețeta. *Se verifică de asemenea întreaga cantitate de beton și nu o parte din 300, cum se întîmplă acum. Prin recîștigarea betonului pierdut la ora actuală pentru probe se realizează, în întreaga țară, o economie de 2 500 000 lei, iar prin renunțarea la utilaje, piese și manoperă, o economie de circa 38 milioane lei anual.*

Nu mai continuăm lungul șir al avantajelor, considerînd că ne-am convins cititorii. E adevărat (și paradoxal!) că trebuie convinși mai întîi chiar cei desemnați să asigure drum liber ideilor, acelor idei ce vin în sprijinul hotărîrii noastre generale — participarea tuturor oamenilor muncii, cu ajutorul minții și al faptelor, printr-o cît mai bună organizare, la triumful cauzei noastre, la îndeplinirea înainte de termen a cincinalului.

Pentru că totuși ce altceva cer interlocutorii noștri? Ei solicită posibilitatea participării integrale la elanul general al națiunii. Și în calea lor, e limpede, nu pot sta scepticismul și neîncrederea și nici cel puțin întrebări de tipul: «cum de le-a dat în gînd, din moment ce alții n-au făcut-o?» Și de ce-au făcut-o tocmai ei?!! E prea tîrziu să ne mai îndoim, trebuie să acționăm.

Petre ANGHEL

sub semnul urgenței

Pentru traducerea în viață a hotărîrilor Conferinței Naționale a Partidului Comunist Român

Stimate tovarășe Ioan Ursu

Dezvoltarea economică și socială a țării noastre în etapa actuală reclamă, în cel mai înalt grad, sprijin consistent din partea întregului front național al cercetării științifice. Omenirea trăiește în era celei mai mari revoluții care s-a desfășurat vreodată, intre hotarele științei, aceasta fiind rațiunea generală a necesității la care ne referim. Dar România socialistă, țară în curs de dezvoltare, țară care și-a propus să anihileze handicapuri venite din istorie și să se apropie, într-un interval de numai 10-15 ani, de nivelul națiunilor cu cel mai înalt grad de civilizație, are temeiuri suplimentare să ceară și să primească de la oamenii ei de știință un flux viguros de inteligență, convertit în soluții moderne și în tehnologii avansate. Un suport fundamental pentru accelerarea progresului, pentru scurtarea drumului, un echivalent autohton, cu valori multiple și greu de măsurat, pentru reducerea importului de gîndire străină. Desigur, nici o țară din lume nu se poate limita, în prezent, doar la fondul, la capacitatea și la rezultatele gîndirii științifice naționale, date fiind imensitatea și complexitatea problematicii, precum și legile, pe de o parte obiective, pe de altă parte inefabile, ale activității de cercetare. Dar fiecare țară e preocupată, acum mai mult decît oricînd, să-și dezvolte intens arsenalul științei naționale, să-l facă eficace și rentabil, strălucitor pe anumite planuri, sensibil la necesități în ansamblu, activ și prompt, în dialog cu industria.

În România de azi, țară hotărîtă să lupte cu toate prelungirile trecutului, hotărîtă să lupte, de asemeni, cu ritmurile îndrăcite ale altora și chiar să le depășească, pentru a realiza apropierea, responsabilitatea oamenilor de știință capătă din premise adîncimi excepționale.

Conferința Națională a partidului, din iulie trecut, și-a concentrat atenția și asupra domeniului cercetării științifice. În raportul prezentat conferinței de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului spunea: *«Realizarea obiectivelor pe care ni le-am propus în acest cincinal impune o preocupare deosebită pentru dezvoltarea cercetării științifice»*. În continuare, cu excepționala putere de cuprindere și de sinteză a domniei-sale, tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a referit, în fața forului comunist al țării, la realizările și la neajunsurile manifeste încă în cîmpul activității de cercetare științifică, indicînd totodată măsuri menite să vitalizeze forțele de cercetare, să le racordeze la necesitățile multiple ale economiei naționale, în vederea modernizării rapide a producției.

În timpul lucrărilor conferinței, o serie de participanți, reprezentînd diverse domenii de activitate, au discutat despre problemele cercetării științifice românești, în raport cu rezultatele obținute pînă la acea dată și, mai ales, în corespondență cu febra și cu noul echilibru caracteristice pentru dezvoltarea economică și socială a țării, după Conferința Națională a partidului.

Sînt convins că în acele zile, precum și de atunci încoace, fiecare om de știință, tînăr sau vîrstnic, «general» ori «soldat», de pe cuprinsul acestui nobil cîmp de luptă pe întinderea căruia nu explodează decît idei și nu sînt învinse decît... necunoscutul și necesitatea, s-a simțit vizat, chemat, înregimentat, animat.

Cu ocazia Conferinței Naționale ați vorbit și dv., stimate tovarășe Ioan Ursu în calitate de președinte al Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie. V-ați referit, atunci, la situația cercetării științifice din țara noastră, la încurajările de ordin moral și material pe care le primește cercetarea din partea partidului și statului, la preocupările forului de coordonare, în fruntea căruia vă aflați, pentru dinamizarea științei românești, în vederea realizării unui echilibru între forța și misiunea ei. După un timp, autorul acestei scrisori a făcut pentru ziarul «România liberă» o serie de interviuri cu cercetători din cîteva domenii ale științei. Am înțeles cu prilejul acelor dialoguri că oamenii implicați direct în activitatea de cercetare și-au recunoscut frămîntările, aspirațiile și datoriile de conștiință în ideile cu mare deschidere ale tovarășului Nicolae Ceaușescu. Am înțeles, de asemeni, că ei așteaptă să se înfăptuiască ameliorările de concepție și de organizare pe care le-ați promis în intervenția dumneavoastră la Conferința Națională a partidului.

Pentru că toți avem încredere în știința românească, în prezentul și viitorul ei, — susținute generos și cu luciditate de către o conducere de partid și de stat identificate cu nevoile țării —, în prezentul și viitorul ei, luminate de galeria minților excepționale prin care poporul român s-a remarcat în spațiul științei mondiale, pentru că toți înțelegem rosturile și obligațiile oamenilor noștri de știință în etapa actuală, ne-am gîndit să vă adresăm, public, cîteva întrebări, vizînd aspecte de primă importanță pentru existența și evoluția cercetării științifice. Sperăm să polarizăm, în acest fel, atenția tuturor cercetătorilor asupra problemelor cardinale ale activității lor, precum și să contribuim, cu mijloacele ziaristului, la îndepărtarea mai rapidă a barierelor care jenează ideile, energiile și truda atîtor oameni. În așteptarea răspunsurilor dv., vă asigurăm de respectul nostru deosebit.

Romulus BALABAN

«Avem un program de lucru marxist-leninist care se bucură de aprobarea unanimă a partidului și poporului. Ceea ce se cere acum din partea noastră, a tuturor, este să trecem la activitatea organizatorică practică pentru înfăptuirea lui. Este de datoria noastră, a tuturor, a dumneavoastră, delegații, ca, întorși în organizațiile de partid respective, să vă aduceți contribuția activă, împreună cu organele și organizațiile de partid, cu conducerile întreprinderilor și ministerelor, ale tuturor unităților de stat, la stabilirea măsurilor practice de înfăptuire în viață a hotărîrilor Conferinței. Vreau și aici, tovarăși, să fie foarte precis. Nimeni nu trebuie să-și închipuie că am adoptat hotărîri pentru a le așeza în sertar. Ele constituie programul de lucru al tuturor; fiecare, la locul său, în conformitate cu răspunderea pe care o are în partid și în stat, este chemat să acționeze pentru îndeplinirea lor — și va fi judecat după felul cum muncește pentru realizarea lor».

NICOLAE CEAUȘESCU

• În ce măsură cercetarea științifică românească este orientată spre rezolvarea marilor probleme care confruntă economia națională?

• Programul cercetării științifice pe perioada 1971-1980 conține toate temele esențiale? Are acest program vreo lacună importantă? Are el elasticitatea cerută (în sensul introducerii sau eliminării unor teme) de surprizele care pot surveni în știința mondială și națională?

• S-a cerut concentrarea cercetătorilor în jurul unor programe unice, indiferent de apartenența lor administrativă (producție, învățămînt, institute departamentale). În ce măsură chestiunea s-a rezolvat?

• Programele prioritare din cercetare sînt onorate cum se cuvine?

• Baza materială este optim utilizată? Mai există unități de cercetare cu randament precar? La ce vă gîndiți, în vederea unei remedieri urgente și totale?

• Durata etapelor de cercetare a devenit mai scurtă decît înainte? Ce factori subiectivi o prelungesc încă?

• Ce criterii obiective funcționează în prezent pentru scurtarea ciclului cercetare-proiectare-producție?

• Au fost decimate barierele administrative și birocratice care, recunoșteați, mai îngreunează activitatea de cercetare și dezvoltare tehnologică?

• S-a ameliorat receptivitatea uneori scăzută a industriei față de rezultatele cercetărilor științifice și față de noile tehnologii? Dacă nu, ce elemente sînt necesare pentru dispariția anomaliei?

• În sistemul de contracte e loc pentru mai bine? Cum și cînd va fi realizat?

• Cînd și cum vom ajunge în situația ca nici o invenție importantă pentru economia națională să nu mai fie ignorată sau să vegeteze?

• În ce climat se desfășoară cercetarea științifică în fabrici?

• Ați anunțat la Conferința Națională a partidului o serie de măsuri și de acte normative — în curs de elaborare — menite să reglementeze activitatea de cercetare științifică într-un mod adecvat etapei actuale de dezvoltare a societății noastre. Vă referiți, printre altele, la defalcarea separată a cuantumului din venitul național afectat cercetării științifice și dezvoltării tehnologice. În ce stadiu se află ideea?

• Există indicatori de plan speciali pentru ramura știință?

• Specialiștii afirmă că promovarea pe criteriul vechimii, în domeniul cercetării științifice, este dăunătoare, afectînd grav elementele valuroase. În prezent funcționează criterii adecvate de promovare a cercetătorilor talentați?

• A fost legiferată testarea periodică a cercetătorilor, măsură necesară pentru îndepărtarea din cîmpul activității științifice a celor fără vocație?

• Citez din cuvîntul dumneavoastră la Conferința Națională a partidului: «Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie, în colaborare cu Ministerul Educației și Învățămîntului, cu academiile de știință, cu institutele centrale de ramură, cu ministerele economice, trebuie să stabilească urgent atribuțiile, încît să se ocupe mai mult de problemele majore ale orientării, coordonării și valorificării cercetării științifice și dezvoltării tehnologice. Înlăturînd paralelismele din cercetare, suprapunerile de atribuții și sarcini ale diverselor ministere, organe centrale și academii de știință». Această operațiune, pe care o considerați atunci urgentă, s-a încheiat?

• Ce climat moral există între oamenii care se ocupă de cercetarea științifică?

Prof. Mihai POP
directorul Institutului de etnografie și folclor

CIVILIZAȚIA NU UCIDE: UCIDE DOAR NEPĂSAREA

— Sînteți de 24 de ani — aproape un sfert de veac! — directorul Institutului de folclor. Ați putea să ne spuneți ce este folclorul?

— Ca disciplină sau ca esență?

— *Ca disciplină și ca esență.*

— Discuțiile în legătură cu definirea folclorului ca disciplină n-au ajuns încă la o încheiere... În Dicționarul american de folclor și mitologie, apărut acum cîțiva ani, se dau cîteva zeci de definiții ale folclorului. Pînă la urmă se optează pentru o definiție operațională: o descriere categorială sau pe domenii a faptelor care trebuie să constituie obiectul de cercetare a folclorului (literatura orală, muzicală, dansul, riturile, miturile, obiceiurile etc.). Pentru mine, folclorul, în accepțiunea largă a cuvîntului, în sensul de știință a culturii populare, de etnologie, cuprinde toate acele producții culturale prin care omul se adresează semenilor lui înăuntrul grupurilor sociale în care trăiește sau în afara lor, prin care grupurile comunică între ele sau cu reprezentările forțelor naturii, deci cu reprezentările mitologice. Comunică, deci emite mesaje. Și pentru a emite mesaje, are coduri: coduri prin care cel ce emite își poate incifra mesajul, iar cel ce recepteză îl poate descifra. Dar el, acest om, nu a ajuns niciodată să teoretizeze aceste coduri. Le cunoaște gramatica, fără a o fi scris vreodată. Deci, folclorul cuprinde cultura negramaticalizată a omului, iar cercetarea științifică folcloristică e, de fapt, elaborarea gramaticii diferitelor limbaje prin care se face comunicarea (verbal, muzical, coregrafic, gestual, de comportamente etc.). Cele ce vă spun reprezintă un punct de vedere personal. L-am pus în discuție la Congresul de etnologie europeană de la Paris, stîrnind — cred — oarecare interes.

— *Ne-ați putea da și o definiție a folclorului românesc?*

— La noi, la români, mă obligați să repet un lucru bine-știut —, folclorul e o parte foarte importantă a patrimoniului cultural. Și nu numai a celui vechi, ci și a celui contemporan. Și nu numai a ceea ce se înțelege în general prin «popular», prin «cultură populară», ci, de cele mai multe ori, a ceea ce constituie creația cultă. Aceasta fiindcă analizînd culmile creației noastre culte (poezia lui Eminescu sau Arghezi, a lui Barbu și Blaga, creația lui Enescu sau opera lui Brâncuși), ne dăm seama că în adîncurile ei stau soluții arhetipale date marilor probleme ale omului, soluții pe care le găsim de veacuri în ceea ce numim creația folclorică.

— *Deci ca să revenim — în esență...*

— Deci, în esență, cred că orice act de cultură folclorică, în ceea ce are el mai profund uman, este un act de mediere prin care omul găsește soluții în marile lui confruntări. Aceste soluții mediatoare care îl fac pe om să se ridice peste confruntările cotidiene, soluții de natură catharctică, apar fie la nivelul mitului (ca în cîntecele noastre ceremoniale funebre), fie la nivelul jocului, ca în obiceiurile de Anul nou și în toate jocurile noastre cu măști.

— *Folclorul se conservă — spun unii cercetători ai domeniului, mume adesea ilustre — doar în țările ocolite de marea civilizație, capabile să exporte doar dansuri, cîntece și măști. Ca România, ca țările africane, ca Insula Paștelui*

— Am mai spus-o și cu alte prilejuri asistăm azi la un paradox (da, cazul României, dar și al altor țări, și nu numai din Africa, ci și din «lumea civilizată»): folclorul renvie chiar în zone supraindustrializate. Nu dezvoltarea ucide folclorul, ci nepăsarea cu care este tratat.

— *Cum îl tratează institutul dv.?*

Îl cercetăm în formele lui vii și-l adunăm în colecții pentru a constitui tezaurul culturii noastre populare tradiționale. Îl studiem în evoluția lui de azi ca fenomen al culturii contemporane. Colecțiile noastre cuprind aproape 100 000 de «fapte» folclorice, înregistrate, catalogate și studiate... Rezultatul? Ni se întîmplă din ce în ce mai rar la ora de față, să întîlnim fapte folclorice necunoscute. Întîlnim doar variante ale «faptelor» deja înregistrate de noi.

Apreciind cum se cuvine această activitate impresionantă nu socotiți că a sosit vremea unor cercetări de sinteză, din perspectiva filozofiei culturii, să zicem, grație cărora să căpătăm și o viziune a semnificațiilor cuprinse în inventarul — gigantic — al celor o sută de mii de fapte folclorice?

— Pregătim în prezent lucrări de mari proporții. Una consacrată folclorului, corpusul folclorului românesc. Aceasta va cuprinde două serii de lucrări. O serie o vor alcătui *cataloagele tipologice* pentru diferitele categorii ale literaturii, muzicii și dansului popular. Din această serie au apărut pînă acum *Catalogul snoavelor populare* și *Catalogul cîntecelor epice*, pe care-l vom retipări într-o nouă ediție. E sub tipar *Catalogul legendelor*, sînt în pregătire un *Catalog al poeziei colindelor* și unul al *muzicilor*, un *Catalog al basmelor* etc. O a doua serie va cuprinde *Corpusul de texte al folclorului românesc*. Este vorba de o lucrare monumentală, ale cărei prime 20 de volume, însumînd zeci de mii de pagini, sînt deja pregătite pentru tipar. Volumele vor fi grupate categorial, cu ample studii introductive pentru fiecare categorie și cu publicarea tuturor textelor semnificative.

Corpusul folclorului românesc va fi încununarea întregii noastre activități — o veritabilă enciclopedie a gîndirii și sumpții populare la români, cuprinzînd aproape un mileniu de cultură tradițională.

— *Și totuși, stimate tovarășe profesor... Civilizația industrială — cum ați numit-o — nu afectează chiar deloc folclorul? Nu mă refer la transformările pe care le operează aceasta în — s-o numim — celula creatoare a folclorului, ci pur și simplu la destinul lui. Altfel spus: nu vă temeți că sediul dv., această veche și frumoasă clădire cu pereți striviți sub rafturi de cărți și fișe (lipsă de cea a Automobil-clubului român!), va rămîne într-o bună zi izolată ca și o insulă?*

— Sincer: nu, nu mă tem.

— *Pentru că nu civilizația ucide, ci nepăsarea...*

— Și pentru că — poate că ar fi trebuit să începem cu asta, de fapt am spus-o cînd m-am referit la Eminescu și Arghezi și Blaga — caracteristica folclorului, la români, este că el se încadrează strălucit în marea cultură a națiunii, pe toate dimensiunile celei așa-numite «culte». Poetul «Mioriței» este la fel de mare ca și Eminescu. Vom renunța la unul doar cînd vom renunța și la celălalt.

— *Adică niciodată!*

— Folclorul face parte din marea cultură a națiunii.

— *În ultimul număr al «Flăcării», Hari Brauner vorbește despre poluarea folclorului. Ce părere aveți, există acest fenomen?*

— Cred că e așa cum a arătat prietenul Hari Brauner în revista dumneavoastră. Putem vorbi și la noi — și, probabil, și în alte țări — despre o poluare a folclorului, adică despre denaturări pe care le suferă folclorul autentic, nativ, atunci cînd intră în piața consumului cultural contemporan, deci cînd devine «folclor — bun de consum». Despre aceste denaturări s-a vorbit și s-a scris mult în ultimii ani și cred, ca toți oamenii de bună-credință care iubesc folclorul, că trebuie să ne opunem hotărît acestei «poluări». Nu-i o luptă ușoară, fiindcă există o categorie de profesioniști ai «folclorului — bun de consum», care au produs și mai produc aceste denaturări. Cum nu pot să se debaraseze de ele fiindcă nu știu să producă folclor autentic...

— *Nu pot sau nu vor?*

— Nici nu vor, fiindcă trăiesc ușor și bine de pe urma «producției» lor de proastă calitate. Fenomenul nu apare numai în domeniul folclorului, apare și în alte domenii ale culturii, în muzica ușoară, în producția artizanală și, din păcate, și în multe domenii ale producției de bunuri materiale, pe care presa le relevă zilnic. Apare — o știți și dumneavoastră — și în comportamentul oamenilor.

— *Stimate tovarășe profesor, iertați-mă că vă pun această întrebare tocmai dumneavoastră: nu vi se pare că e prea mult folclor pe piață?*

— Este tot un fenomen de poluare. Trebuie să combatem nu numai poluarea folclorului, ci și **poluarea cu folclor**, cu acest «folclor — bun de consum» de calitate dubioasă, cel mai adesea pus pe piață de unii profesioniști, de unele formații profesioniste și chiar amatoare, fără rosturi precise, dacă nu acelea de a realiza cîștiguri sau de a înscrie în planul realizărilor «acțiuni» de dragul acțiunilor. Această poluare trebuie și ea înlăturată. Și se poate înlătura, dacă la radio, la televiziune, în concerte, spectacole etc., vom avea mai multă grijă să promovăm numai ceea ce răspunde unor rosturi socio-culturale bine gîndite și determinate. Numai ceea ce are, într-adevăr, calități artistice — și prin aceasta pledează pentru ceva — are rost pe piața valorilor. De acord?

Interviu de Ilie PURCARU

Poluarea folclorului (II)

de Hari BRAUNER

Grozavă expresie!
Ce rău îmi pare că nu am născocit-o eu.
Îi aparține lui Apostol Gurău.

A spus-o anul trecut în comuna Podenii Noi din județul Prahova. Erau adunați acolo inspectori ai comitetelor județene pentru cultură și educație socialistă precum și directori ai căminelor culturale din județul Prahova, în scopul însușirii metodelor moderne pe care urmau să le aplice în acțiunile socio-culturale din mediul rural.

Le expusesem unele păreri cu privire la problemele actuale ale folclorului: autenticitate-poluare. M-a mișcat interesul manifestat de ascultători și priceperea pe care au dovedit-o prin observațiile făcute de ei din propria lor experiență de teren. Am înregistrat aceste intervenții pe bandă de magnetofon.

Iată ce spune printre altele tovarășul Apostol Gurău, inspector la Comitetul pentru cultură și educație socialistă din Galați:

«Eu cred că a valorifica folclorul local scenic, a-l păstra, a nu-l altera, a face ca cei ce se produc pe scenă să intre în ritmul trăirii lor interioare, ca dansul, balada cîntată să fie o expresie adevărată a unor oameni care au trăit, au jucat și au cîntat într-un fel specific românesc, este o sarcină foarte însemnată a fiecărui activist cultural.

Din păcate însă, de foarte multe ori oameni necultivați în mod suficient care nu înțeleg o iotă din ceea ce este folclorul românesc și care prin urmare nu au capacitatea de a pricepe faptul folcloric autentic, sosesc și intervin, obligîndu-ne să le urmăm «sfaturile». Toți aceștia vor parcă cu tot dinadinsul să-i împingă pe artiștii amatori să se cabotinizeze în fața lor, îi obligă să renunțe la felul în care simt ei folclorul, acest folclor ce le aparține, la modul în care ei, sătenii, înțeleg să-i dea expresie pe scenă. Am remarcat la o parte din aceste persoane, activiști culturali sau instructori improvizați care și-au impus violent punctul lor de vedere, un orgoliu dubios, întunecat. De pildă, după ce se stabilește repertoriul coregrafic al unui sat, ei își închipuie că dacă nu vin cu o contribuție personală, lumea se dărîmă. Nu vor pentru nimic în lume să admită că cei 12 dansatori vor să-și joace dansurile lor. Nu vor să înțeleagă că nu trebuie și nici nu au voie să-i brusheze pe acești oameni, scoțîndu-i din ritmul lor; că nu au dreptul să-i oblige să renunțe la însuși modul lor de expresie (în speță cel coregrafic). Ei vor cu tot dinadinsul să-i «antreneze», vor să facă «veselie», vor să facă «tămbălău popular» de un gust ce mi se pare cel puțin dubios.

Cîtă dreptate ai, tovarășe Gurău!

De cîte ori nu-mi vine să urlu de indignare, cînd pe cîte o scenă se năpustește sălbatic cîte o echipă, zbierînd făcînd o gălăgie drăcească, își holbează ochii, aruncă din picioare și trupurile tremură de parcă toți dansatorii ar fi apucați de streche. Toate aceste echipe sînt «instruite» de cîte un pretins instructor, în căutare de așa-numite «efecte scenice». De către acei instructori care uită că sătenii și-au jucat jocurile așa cum au apucat de cînd lumea, așa cum le-au moștenit de la bătrîni. Uneori, cîte un jucător mai priceput din sat le reamintea vreo mișcare uitată, vreun joc pe cale de dispariție, îi îndruma păstrînd cu sfințenie «stilul» caracteristic regiunii, sobrietatea, decența.

Ai dat aceste exemple, tovarășe Gurău, pentru a ne dovedi că fenomenul de poluare este un fapt real provocat de cei care «vor să ne împiedice să ne desfășurăm activitatea, pe noi, cei care dorim să păstrăm frumusețea și autenticitatea acestui folclor».

Și mai spui «cred că orașul ar trebui să fie cel puțin înțelegător față de lumea aceasta veche a cărei expresie artistică este folclorul românesc care din fericire se mai păstrează. Trebuie să fim recunoscători acestei lumi care ne-a dat o spiritualitate și o specificitate particulară în rîndul popoarelor europene».

Socotesc că, pe bună dreptate, «tocmai din această pricină trebuie să păstrăm cu grijă cîntecul și jocul popular»

«Folclorul, evident, s-a creat, se creează, se va mai crea, ne mai spune tov. Gurău, depinde cît de ascuțite și de receptive vor fi instrumentele noastre pentru a fi în stare să detectăm aceste noi creații eliminînd pseudocreațiile din folclor».

Destul cu pseudocreațiile «folclorice»!
De ajuns cu «tămbălăul popular»!

P.S. Tovarășe Gurău, te rog să nu-mi iei în nume de rău indiscreția comisă, dînd publicității gîndurile dumitale. Socot că e bine să se știe că există o serioasă reacție împotriva celor care, terorizînd, au silit pe cîntăreții și jucătorii populari să-și schimbe felul firesc de a-și cînta cîntecele, de a-și juca jocurile.

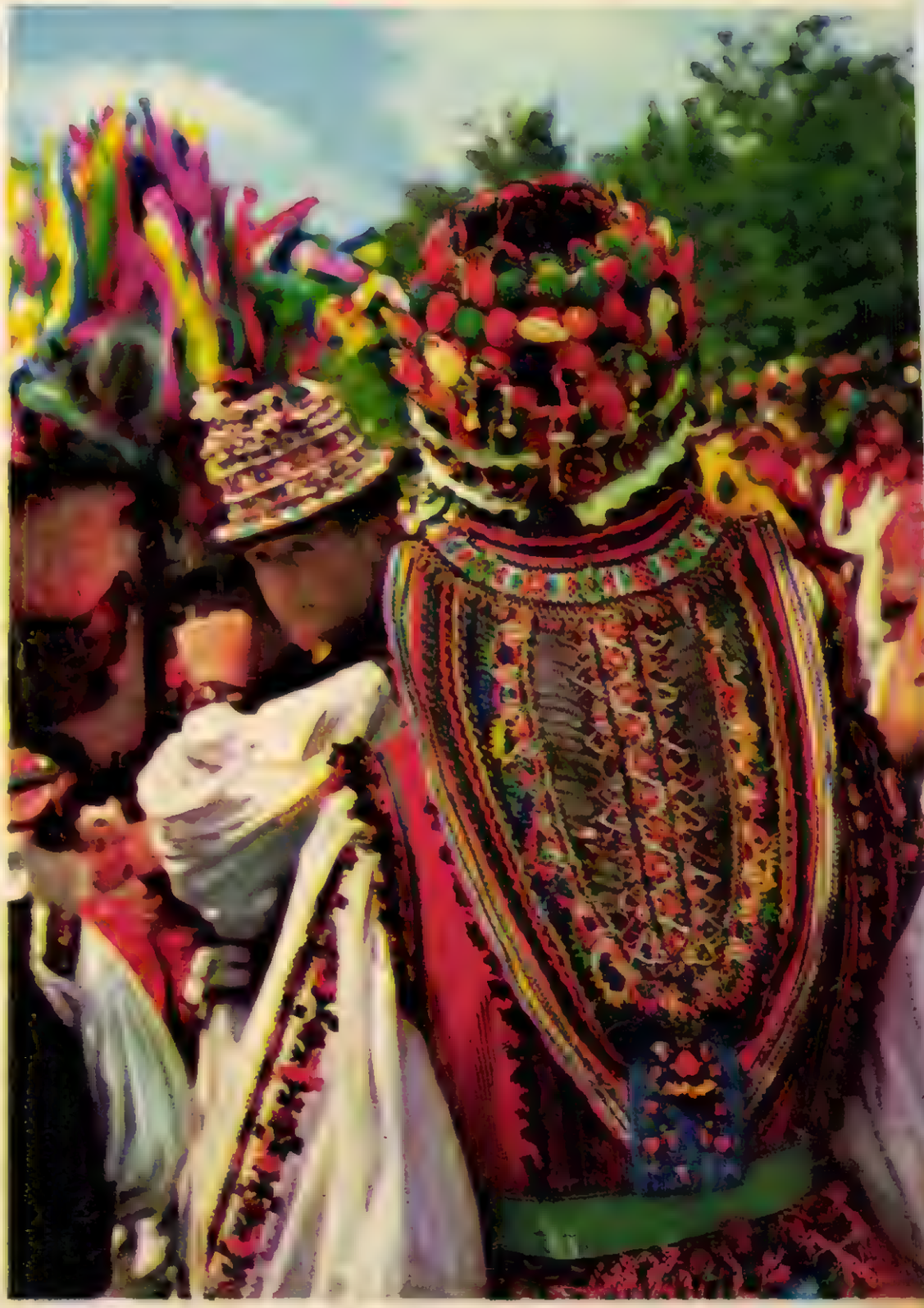

Fotografie de Elena GHERA

IATĂ CE A RĂSPUNS COLABORATORUL NOSTRU, SEMNATARUL RUBRICII «ARHIVA SOCIALĂ», PAUL ANGHEL LA RUGĂMINTEA REDACȚIEI DE A NE SCRIE UN ARTICOL LA RUBRICA «ROMÂNIA PITOREASCĂ».

De ce o Românie pitorească?

Un poet tînăr mi-a trimis o frumoasă plachetă de versuri, din care am reținut o memorabilă definiție a patriei:

«Cea dintîi formă a patriei, bunătatea
Cea dintîi formă a patriei, demnitatea
Cea dintîi formă a patriei, libertatea».

Cel ce semnează aceste versuri este Ovidiu Alexandru, un poet care a reușit să spună limpede, în atîtea rînduri, lucruri simple și adînci.

Dar oare este *bunătatea* prima formă a patriei? Maternă, generoasă, răbdătoare, mai răbdătoare decît se poate închipui, patria e într-adevăr bună ca pîinea și, de aceea, poate, în vreme, foarte mulți flămînzi s-au năpustit asupra ei. Foarte mulți lacomi, foarte mulți hulpavi, foarte mulți răi. Chiar față de aceștia patria a rămas bună, răbdătoare, fie și pentru faptul că pămîntul ei rabdă multe, rabdă mult, rabdă adînc. I-a răbdat deci și pe aceștia, pe lacomi, pe răi, pe cotropitori, pînă i-a înghițit pămîntul.

Dar poate n-ar trebui să ne împăcăm cu bunătatea, ar trebui, poate, și... propunem patriei o însușire masculină, ofensivă și dreaptă. Ce-ar fi să-i propunem asprimea?

În acest caz versurile ar suna așa:
Cea dintîi formă a patriei, asprimea
Și mai departe:
Cea dintîi formă a patriei, întregimea
Cea dintîi formă a patriei, vechimea.

Un alt portret al patriei? De ce nu? Eu o văd aspră, necruțătoare cu toți cei ce atentează la țărîna sau demnitatea ei, și aceasta ca să rămînă întreagă, deci demnă, deci liberă, măsurîndu-și aceste însușiri cu mileniile, ceea ce înseamnă *vechime*. O patrie care are ca primă formă vechimea este paradoxal, dar aceasta este patria noastră, însăși vechimea.

Dar întregimea înseamnă și totul patriei, mișcătoarele și nemișcătoarele, dimensiunea complexă în spațiu și timp, patria ca realitate integrală. Aceasta înseamnă să trăiești patria în întregimea ei, cu abisurile și piscurile ei de durere și sublim, cu disperarea și nădejdea, cu temeinicia și fragilitatea, cu binele și răul din ea. E a ta, toate sînt ale tale, patria e a ta așa cum e în această clipă. Și numai înțelegîndu-i întregimea îi poți vedea durerile, îi poți evalua însușirile, îi poți citi viitorul, îi poți angaja destinul în lupta pentru prefacerea ei neîntreruptă. Patria nu poate fi judecată pe felii, pe bucăți, patria e tot acest ansamblu în care ești cuprins.

Și atunci, și atunci de ce o *Românie pitorească*? Pitoresc înseamnă neprihănirea Naturii, dar noi — iată! — prihănim Natura. O prihănim modificînd-o, transformînd-o, industrializînd-o. E bine aceasta? Da, fiindcă astfel ne întemeiem o civilizație prosperă, în schimb lupta pentru edificarea acestei civilizații e aspră, frumoasă, dar fără pitoresc. Și atunci, de ce o Românie pitorească?

PRIMA FORMĂ A PATRIEI, ASPRIMEA

Asprimea intră în întregimea patriei, în ideea de luptă și biruință. Biruința presupune înfrîngerea cuiva, a ceva. Pe cine înfrîngem, de vreme ce luptăm și biruim?... Înfrîngerea Naturii, o prihănim, iar acum, de cîtăva vreme, ne propunem s-o ocrotim, s-o apărăm, după ce un timp am detronat-o de pe soclul de mamă transformînd-o în soră minoră. Și trebuie să facem asta cu grijă, cu dragoste, cu chelcuială, fiindcă Maica Natură ține sau se confundă cu Maica Țară.

Pe cine mai înfrîngem? Ne înfrîngem pe noi înșine, lupta însăși presupune înfrîngerea fricii, a îndoielilor, a neîncrederii, martori ai lașității de a nu acționa. După o victorie, nu numai învinsul dar și învingătorul arată altfel. Lașitatea arată mai palidă, îndrăzneala mai înțeleaptă.

Dar ce au a face aceste toate cu pitorescul?... Pitoresc, printre altele, mai înseamnă și nemișcare. O cascadă nu e pitorească, un vulcan în erupție nu e pitoresc, o furtună e la antipodul noțiunii de pitoresc. Înaintarea noastră în civilizație, înaintarea accelerată, desfide pitorescul, îl contrariază, îl anulează.

Și totuși pitorescul e asociat, la noi, cu noțiunea de frumos. Turiștii caută pitorescul, agențiile de turism îl cultivă și îl oferă contracost. Cum să ne dispensăm de un bun atît de comercial? Și în fond de ce-am întoarce spatele unor peisaje pitorești?

N-o vom face. Fără asemenea sublime priveliști nu e de conceput o întregime a patriei, care este, de cînd se știe, «o gură de raiu». Dar dacă așa stau lucrurile, va trebui să modificăm, poate, conceptul nostru de frumos.

Paul ANGHEL

sub semnul omeniei

«Este necesar să înțelegem că preocupîndu-ne de problemele mari trebuie să ne îngrijim și de problemele așa-zis mărunte. În fond nu există probleme mari și mici — iar conduita în viața personală, în viața de familie constituie o condiție de bază a bunului mers al întregii vieți sociale».

NICOLAE CEAUȘESCU

Adriana are zece ani și poartă ochelari. Cînd nu-i întoarce maică-sii vorba, citește sau își pregătește lecțiile. Pentru Adriana nu există pe lume plăcere mai mare ca temele bine făcute; poate și pentru că are atît de rar parte de ea. Carnetul de note al Adrianei este plin de scăunele, cum spune tatăl ei; adică, în termeni didactici: patru.

Dacă ochelarii n-ar fi existat deja, s-ar fi inventat cu siguranță pentru ea, într-atît fruntea înaltă și nasu-i fin de pisicuță la pîndă au nevoie de un sprijin care să confere gravitate hotărîrilor ei lezate de spontaneitatea de copil: «Eu nu mai plec nicăieri, rămîn cu Mariana», a zis, ocupînd cu sfîrîciune locul rămas liber de lîngă bolnavă, după ce acasă se alintase în fel și chip ca să-și convingă mama că nu dorește decît o întrevedere de cîteva minute cu sora cea mai mare.

Adriana este o timidă, și această trăsătură a caracterului ei o apropie cel mai mult de Mariana care, practic, a crescut-o. Cînd Adriana s-a născut, ca a șasea fată a familiei Arcaș, Mariana avea vîrsta ei de azi, poate ceva mai mare, dar nu cu mult.

Tatăl, Simion Arcaș, sudor la «Independența» Sibiu, a fost pensionat de boală cînd Adriana avea patru ani. Mama, Georgeta Arcaș, suferindă de o boală cronică, ședea mai mult prin spitale. La primul ei salariu de muncitoare la «13 Decembrie», Mariana și-a invitat numeroasa ei familie la restaurant, unde au mîncat mici și au băut vin spumos, consfințind atît încheierea perioadei de suferință cît și încoronarea Marianei drept cel de-al doilea cap de familie.

Adriana are deci motive întemeiate de recunoștință față de sora cea mai mare, tiranica ei dragoste pentru Mariana nu este egalată decît de neinduplecata pasiune cu care își iubește mama, obligîndu-le în egală măsură: pe prima la gravitatea și severitatea din perioada cînd avea grija celor cinci surori mai mici; pe a doua, la exuberanța și vioiciunea cu ajutorul cărora reușește să restabilească atmosfera de pace în urma certurilor și neînțelegerilor dintre fete și tată. Așa e Adriana... Dacă o întrebi ce știe despre Mariana, mai întîi te fixează cu lentilele cu tot, nările subțiri de pisicuță la pîndă tremură ușor, apoi răspunde automat: «Mariana este muncitoare fruntașă și a fost dată și la ziar». Nici un cuvînt despre scărmăneala luată pe nedrept din cauza surorii mai mari, care și-a găsit să se certe cu prietenul ei exact în ziua cînd, plictisindu-se să-i mai însoțească, s-a dus la cinema, uitînd apoi să mai treacă pe la locul unde își dăduseră întîlnire. Simțindu-se vinovată, Adriana are tăria de caracter de a nu se amesteca. Atît părinții cît și celelalte surori au condamnat-o pe Mariana pentru gestul ei cu toții îi îndrăgeau prietenul.

Mariana s-a resemnat cu mulțumirea pe care i-o dă preatimpurie ei maturitate și o hotărît să nu se mărite pînă ce nu-și va fi văzut toate surorile aranjate și cu visele astfel împlinite. Mai ales pe micuța Adriana slăbiciunea ei, care, de cînd s-a schimbat învățătorul, deși îi place atît de mult să învețe, primește numai note proaste.

Sau poate fiindcă acum regretă că s-a grăbit să celebreze ieșirea din nevoi printr-o agapă de familie, iar după un an, Minerva s-a văzut la rîndul ei nevoită a renunța la școală pentru a se angaja alături de sora mai mare.

Dar dacă Minerva, cu firea ei retrasă și de o sinceritate dezarmantă, a recunoscut că oricum liceul nu o atrăgea, Aneta a considerat să intre în producție ducînd după ea nostalgia pasiunii pentru chimie, pasiune la care nu va renunța, și anul acesta se va înscrie la seral. Va reuși ea ca atîția ani, cei mai frumoși și mai plini de promisiuni să accepte sacrificiul muncii neîntrerupte? Pentru un băiat e altceva, deși cu nimic mai ușor. Va trebui să vegheze. Mai ales că Minerva e pe punctul de a se mărita. Ea declară că nici în ruptul capului nu-și va abandona familia, pentru simplul motiv că nu poate trăi despărțită de ai săi, și Mariana o crede, întrucît fetele s-au crescut unele pe altele, suferind și bucurîndu-se împreună, legăturile astfel sudate fiind trainice, dar nu se știe. La urma urmelor e vorba de fericirea ei.

Tatăl lucrează din nou, dar ar putea fi ori cînd repensionat și devine pe zi ce trece mai nervos, mai intolerant, cusurgiu, certurile se succed, interminabile, din orice; bătrînul refuză orice înțelegere, și mai ales cele mici, ca Angela, Adriana judecă altfel, altele le sînt gusturile, preferințele, obiceiurile și chiar nevoile. Fiindcă altele sînt judecățile tinerilor de seama lor și ele nu vor să se mai compare cu trecutul părinților, ci cu realitatea mare din jur.

Mariana nu se întreabă dacă e firesc ca unul singur să se sacrifice pentru ceilalți, fiindcă asta e însăși fericirea la care visează și mai e mama. A suferit destul. Să ai șase fete la 28 de ani și să le crești cu un salariu de simplu muncitor... Ce să mai vorbim...

Cina

La colțul mesei neîncăpătoare, cu mîinile sprijinindu-se de scaun, ca să pară dreaptă, bineînțeles: Adriana, prislea. Și-a fixat privirea în gol, pregătită s-o mute la nevoie pe punctul de maxim interes. Masa a fost mutată în camera mare, în care dorm în afară de părinți, Mariana, Adriana și Aneta. Mobilier devenit clasic: studio, masă, șifonier-bibliotecă, canapea, televizor. Prin ușa întredeschisă, dincolo de antreul-bucatarie, un colț dintr-o altă cameră, a doua, teritoriul exclusiv al fetelor, cel puțin așa lasă să se înțeleagă cantitatea impresionantă de bibelouri, păpuși, flori artificiale, lucruri de mînă, fotografii de actori, reclame, desene, mărunțișuri. În fiecare seară familia se adună în plen pentru cină. Lîngă mine — Minerva, absentă, fericită în singurătatea ei, expresie a uneia dintre contrarietățile acestei familii care atribuie Minervei, celei mai bizare prezente, rolul de «băiatul tatii»; urmează Ica («nu mai rîde, tu, Ica» — o avertizează tatăl, fără s-o privească, știind că Ica trebuie să rîdă, fiindcă Ica rîde mereu, chiar cînd se întîmplă să ia o chelfăneală), Aneta, înaltă, slabă, gata «să răspundă», chiar dacă n-o privește întrebarea, dar la fel de promptă să ajute, să aranjeze, să pregătească, să șteargă, să dea sfaturi. Mariana lipsește, lucrează în schimbul de noapte. Pe locul ei stau eu. Angela se dezmiardă, fără o responsabilitate precisă, convinsă de viitorul ei de balerină. Deocamdată e doar în clasa a VII-a, dar urmează școala de balet de trei ani, în cadrul Casei pionierului. Doamna Arcaș se ivește cu un platou și ne roagă să ne servim singuri. Imposibil ca această tînără femeie (38 de ani) să fie mama a șase copii și să sufere de o boală îngrozitoare. «Tu Geta, păi dacă nu te iubeam ca nebunul nu făceam eu șase copii, ce crezi tu?» Femeia rîde cu dinți mici și glas iubitor de cîntece. Crede, dar nu iartă. Cel puțin așa îi place să afirme. Bărbatul își cunoaște păcatele: «Anturajul, deh... Așa erau vremurile». Ea știe că așa erau vremurile în colțul lor de lume, altfel nu se întorcea cînd l-a părăsit întîia și ultima oară, așa erau vremurile, așa erau obiceiurile, femeia să sufere și să crească copii... Dar are nevoie de o răzbunare pentru faptul că n-a mers la cinema și la teatru, că n-a apucat nici pînă la această vîrstă să vadă marea, că n-a avut o zi de odihnă... Vrea copiii numai pentru ea, fiindcă ei, copiii, știu să aprecieze cinci lei dați pe ascuns, o vorbă bună cînd sînt vinovați, o pavăză împotriva supărării tatălui. «Da, Geta are nevoie de iubire. Odată am crezut că și-a găsit pe cineva. Puțin timp după asta, a intrat în spital. Apucase să lucreze cîteva luni la poștă. Neștiutoare, făcuse încurcături de cîteva mii de lei. M-am înfuriat. Vedeți, mă gîndeam și la chestia pe care v-am spus-o. Dacă cheltuiesc banii... Mă rog. Cinstit, m-am gîndit să termin. Mi-am dat seama, abia odată cu acest gînd, cît de mult o iubeam. Am plătit totul, cîteva salarii, deși rămîneam singur cu șase copii și fără nici un ban în casă...»

Angela și Adriana sfîrșesc primele de mîncat și se retrag. Le interesează mai puțin discuțiile oamenilor mari. «Mama e bună, ne dă bani de buzunar, tata ne ceartă, cîteodată ne bate, ne e milă de ei cînd e bolnav...» Adriana citește «Colț alb». Angela face piruete, o hîrjonește pe sora mai mică, o îndeamnă să cînte, probabil cîntă fals. Pentru amîndouă, viitorul e ceva îndepărtat și nu numai din cauza asta lipsit de incertitudini. Replica vine fără îndoială de la Aneta, chimista și atotștiutoarea familiei: «Vai tată, iar te lingușești, ori ești prea aspru, ori blînd ca un miel...» N-am reținut ce o rugase tatăl. Doamna Arcaș fredonează pentru ea.

Se pare că așa s-au cunoscut. Un nuc în curtea bunicilor adoptivi. Ei o crescuseră pe mama ei, dar aceasta reușise să scape și să ajungă la București. A rămas singură. Bunicii o băteau la sînge, de fapt aveau nevoie de o slugă. Ca să le poată munci pămîntul au retras-o de la școală. În nuc își plîngea nefericirea și își cînta singurătatea. La 15 ani au măritat-o cu de-a sila: aveau nevoie de încă o slugă. Dar bărbatul a refuzat rolul ce i s-a oferit. Bunicii s-au răzbunat pe ea. Au bătut-o pînă a avortat primul copil. Soții fug în alt oraș. În opt ani — șase copii, șase fete.

Bărbatul urmează o veche lege a mahalalei: muncă pe spetite, petreceri prelungite; femeia, acasă, drămuind salariul, cîrpind, peticind, spălînd, gătind și din nou: peticit, spălat... Indiferența și egoismul soțului o alungă la mamă, cînd nu avea decît doi copii. «Te duci după bărbatul tău, tatăl copiilor, așa e viața...» S-a resemnat mai întîi ea, mai tîrziu și el. Au schimbat locuințele, ca și orașele, de mai multe ori au pierdut totul, au luat-o de la capăt, la copii n-au renunțat, «cît mai mulți, poate vine și un băiat, și apoi pînă la urmă toate se vor așeza». La a șasea fetiță, ea s-a speriat: «Nu mă mai duc acasă». «Lasă, draga mea, noi să fim sănătoși», ce putea să mai facă? A urmat boala ei, pe urmă a lui, greutățile financiare, i-a mai ajutat și statul, copiii au fost înțelegători, s-au ajutat unii pe alții. Dar de cîte ori totuși nu era să moară cu toții: singuri acasă, gaze, chibrit, totdeauna mama a intervenit în ultimă instanță... A fost dragoste, n-a fost? Cînd să te mai gîndești și la asta?... Sînt atîtea cazuri cînd neînțelegerile dintre părinți, chiar și de scurtă durată, au modificat irecuperabil drumurile copiilor. Astfel încît, la fiecare nemulțumire, la fiecare gînd, au stat să se întrebe, și pe urmă, mai tîrziu, după aceea, atunci, departe, ce va fi?

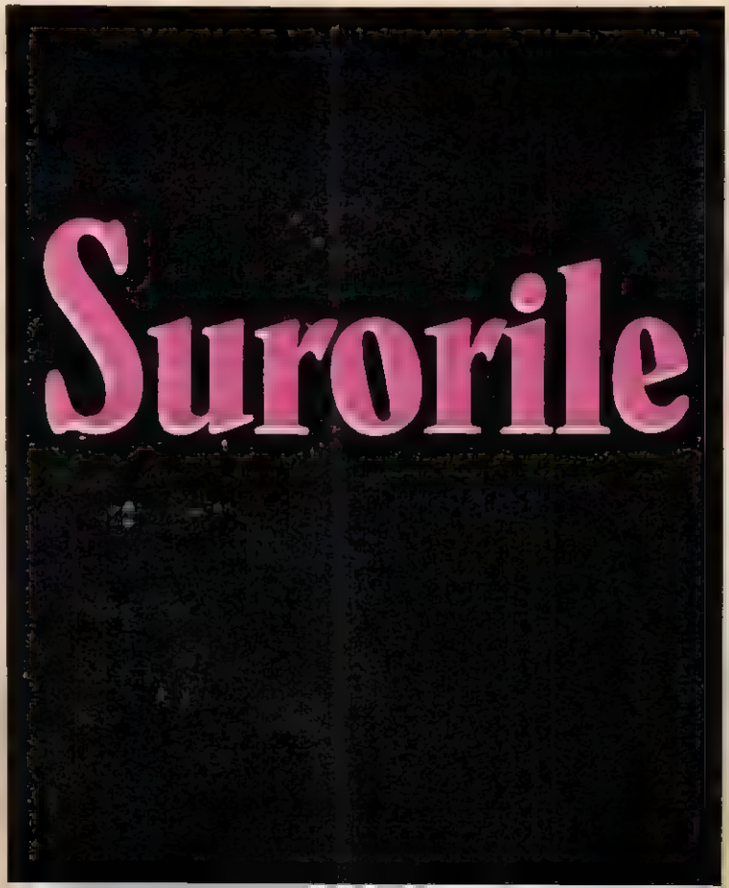

Tatăl

Știu că sînt nervos și de multe ori n-am dreptate. Și nu numai din cauza bolii. E drept, suferința, o știe toată lumea, te ajută foarte puțin să-i înțelegi pe cei din jur. Geta, soția mea, are nevoie de iubire, de iubirea copiilor. Ea n-a avut parte nici de iubirea mamei, nici de iubirea bunicilor, nici de-a mea, adică nu i-am dovedit-o cînd trebuia. Îmi cunosc păcatele tinerești, ca și cele de mai tîrziu. Nevoie de iubire, cu toate astea, am și eu. Copiii mai zic cîteodată că nu-i înțeleg. Poate au și ei dreptate. Nu zic ba. Dar fetele mele sînt toate harnice, cuviincioase, cuminți, muncesc, învață, nu ies din cuvîntul meu. Poate dacă aș fi mai înțelegător, cum zic ele, cine știe... Eu le iubesc în felul meu, adică n-aș suporta să le știu bolnave sau că duc lipsă de ceva; ele, sînt sigur, mă compătimesc cînd sufăr și nu e una care să spună că ar dori să trăiască fără mine; o familie mai trebuie judecată și prin prisma sentimentelor reciproce, cine nu se mai ceartă uneori?

*

În general, fetele din familia Arcaș nu au prietene. Își sînt suficiente lor înseși. La cinema merg împreună, ca și la cofetărie sau la plimbare. De cele mai multe ori însă nu ies nicăieri. Rămîn acasă unde citesc, privesc la televizor ori cîntă împreună cu mama. Ca și astă-seară, cînd aproape că au uitat de prezența străină. Aneta face teste de inteligență, Minerva s-a retras în amintiri, cele mici se amuză povestind întîmplări din școală, mama rîde din orice (poate Adriana nu este singura care o iubește fiindcă știe să rîdă și să cînte), în timp ce eu mă simt literalmente în plus.

Nicolae CRISTACHE

arta meșterilor populari chinezi

Substanța artei chineze, cu rafinamentele ei formale și simbolurile ei atît de pline de semnificații, trebuie să o căutăm într-o experiență milenară. Ne vom afla în fața unei descoperiri surprinzătoare: nici o reprezentare nu e gratuită, totul are un sens, totul are, cum am spune azi, într-un limbaj modern, o funcție referențială, un mesaj care se adresează unui univers ce se află dincolo de cenzura ochilor, sufletului. Pictura sau obiectul sculptat, avînd virtuțile exactitudinii, are și menirea primordială de a stabili o comuniune. Cînd înțelegem la ce se referă figura, totul capătă o semnificație emoțională profundă.

Arta meșterilor populari chinezi este și ea de cîteva ori milenară. Izvoarele ei urcă pînă departe, în epoca vaselor pictate din neolitic. Încă de prin anii 476–221 î.e.n. chinezii erau faimoși prin utilizarea lacurilor strălucitoare, iar broderiile din timpul dinastiei Han (206 î.e.n. — 220 e.n.) ajunseseră la un înalt nivel artistic. Sculptura în lemn de Tongyang are și ea o vîrstă milenară. Prin tradiție, ea servea la ornamentarea clădirilor ori a mobilei, dar și la crearea unor obiecte decorative (bibelouri, paravane etc.). În orice epocă însă forma trebuia să exprime concretul. Această identificare cu realul este una dintre rațiunile imensei necesități de adevăr și vitalitate ale artei populare chineze. Tradiția se perpetuează cu distincție și azi, ca o continuitate a unei spiritualități ancestrale. Păsările, florile, peisajele, delicatele opere sculptate în lemn de merișor, în jad ori agată și modelate în finul porțelan sînt și azi cultivate. Porțelanul de Fukien, așa-zisul «alb de osînză» mult prețuit în timpul dinastiei Ming (1368-1661), dispărut între timp, a fost reînviat în ultimii ani. Dar universul creatorilor, al artei folclorice în general, s-a îmbogățit cu noi și emoționante motive ale vieții contemporane chineze, care poartă în ele farmecul, vitalitatea și spiritualitatea unui mare popor.

ultima oră științifică

o pasionantă „aventură biologică" și un substanțial rezultat economic

«ROMSUN»

Doi hibrizi de floarea-soarelui cu această denumire, realizați la Institutul de cercetări de la Fundulea în premieră mondială, dau o producție medie la hectar cu 15-20% mai mare decît cele mai bune soiuri aflate azi în producție

Institutul de cercetări pentru cereale și plante tehnice Fundulea se află la 35 km est de capitala României. În jur se întinde marele grînar al țării — Bărăganul. O cîmpie ce-și desfășoară orizonturile plane pînă la confundarea cu cerul.

Directorul institutului, prof. dr. ing. TIBERIU MUREȘAN, ne vorbește despre intervenția directă a oamenilor de știință asupra naturii, asupra *mecanismelor intime* de creștere și dezvoltare a plantelor.

— În fond — subliniază tovarășul Mureșan — menirea institutului nostru constă, între altele, tocmai în crearea unor soiuri și hibrizi mai valoroși decît soiurile actuale de cultură și producerea unor semințe de bază pentru *întreaga* agricultură a țării.

Odată obținute soiurile și hibrizii respectivi, urmează stabilirea tehnologiilor de cultivare pentru fiecare în parte, în condiții pedoclimatice variate. Se realizează astfel o strînsă legătură cu producția propriu-zisă, căreia îi sînt puse la dispoziție semințe cu valoare biologică superioară și tehnologia specifică, prin aplicarea căreia se pot obține producții mari și de calitate ridicată.

— În ultimii ani — continuă interlocutorul nostru — în România au fost obținute producții medii de porumb de pînă la 3 000 kg la ha, ceea ce reprezintă mai mult decît dublu față de anul 1956 Mai adaug că timp de un secol (din 1856 pînă în 1956) producțiile medii nu au depășit în țara noastră, la această cultură, 1 200 kg la ha...

Sporurile se datorează, între altele, înlocuirii populațiilor vechi de plante cu hibrizi superiori, precum și organizării unui sistem național de producere a semințelor ameliorate și distribuirii lor cultivatorilor în cantitatea necesară.

PRIN REDUCEREA VITALITĂȚII, LA VIGOARE

Cine nu a intrat vreodată într-un lan de floarea-soarelui? O explozie vitală de galben și verde care amintește de paleta lui Van Gogh. Ni se arată cîteva fotografii de lanuri cu o geometrie perfectă. Plantele sînt parcă ieșite de sub creion — aceeași înălțime, aceeași dimensiune a florii, aceeași aliniere, fără cusur, de coloane în marș, legănate de adiere. Să fi fost natura atît de perfectă? Nu, un migălos și îndelungat proces de selecție a ajutat-o. Acestui proces își consacră munca lor de 365 de zile pe an specialiștii institutului de la Fundulea.

Este o interesantă aventură biologică, o premieră pe plan mondial (despre care am mai vorbit pe scurt, recent, în revista noastră), ale cărei rezultate se exprimă laconic prin cei doi hibrizi de floarea-soarelui, HS 52 și 53, creați la Fundulea: ei au «reușit» în concursul la care au participat mulți alți hibrizi din prima serie. Producția medie la hectar este cu 15-20% mai mare decît la cele mai bune soiuri aflate azi în producție.

Hibrizii sînt cunoscuți azi în lume sub numele de ROMSUN (Romania Sun Flower), au fost realizați după *doisprezece ani* de concentrare, experimentări, emoții. În mod paradoxal, un hibrid viguros și productiv își trage spița dintr-o... «degenerescență dirijată». Ani în șir a fost executată consangvinizarea și selecția, doar indivizii cei mai buni fiind păstrați. Și așa s-a procedat pînă cînd în cele din urmă, după peste un deceniu, s-a obținut o uniformizare biologică.

Liniile androsterile (plante care nu produc polen) nu existau în natură. Așa că ele au trebuit să fie realizate prin metode speciale de selecție. S-au «creat» plante cu potențial oarecum mai redus ca productivitate, dar perfect egale ca talie, vigoare, caractere. După încrucișare a rezultat un hibrid cu vitalitate sporită față de materialul din care au fost «create» liniile consangvinizate, foarte productiv și rezistent, cu însușiri valoroase pentru o cultură în masă.

În condiții experimentale hibrizii au dat o producție de 3 600 kg la ha, mai mare decît cifrele record de pînă acum. Experiențele efectuate în S.U.A., Franța, Italia, Spania și în alte țări confirmă valoarea acestor hibrizi.

Procentul lor în ulei ajunge pînă la 52%. (Aici trebuie să menționăm că România este *a treia mare cultivatoare de floarea-soarelui din lume.*) Statura plantelor e mai scundă ca de obicei, dar toate sînt *absolut egale ca înălțime și dimensiuni*. Aceasta ușurează recoltarea mecanică, iar pierderile prin scuturare sînt neinsemnate. Hibrizii se dovedesc foarte rezistenți la boli. Mana atît de periculoasă, care poate reduce uneori cu 30-40% producția la ha, este contracarată pe baza unei gene de imunitate.

ROMSUN evidențiază cu tărie cît de bogate sînt roadele (la figurat, dar și la propriu, căci în acest articol ne-am referit la agricultură) pe care le dă încurajarea noului în gîndirea științifică și tehnică din România socialistă, în sensul în care a cerut-o Conferința Națională a partidului. Sînt de așteptat noi roade

Dorin IANCU

tunul de ceață

Pentru ca titlul de mai sus să prindă viață este nevoie — după cum prea bine se știe — de un fleac: «să nu se lase cu accidente». Și pentru ca, la rîndul său, acest «fleac» să nu lipsească, este nevoie de atenție, de respectarea regulilor circulației, de evitarea băuturilor spirtoase etc., etc. Aceasta însă nu înseamnă că dispozitive tehnice «sofisticate» nu pot juca și ele un rol însemnat în asigurarea securității rutiere. Prezentăm aici două asemenea inovații.

În fotografia 1, tunul de ceață. O armă pașnică, deoarece este vorba, în fond, de o armă în ajutorul șoferilor, mai precis, un instrument de măsură a densității ceții. Două asemenea tunuri au fost instalate experimental lîngă localitatea Eching, pe autostrada München-Nürnberg, într-un punct unde ceața manifestă tendința de a se instala pe neașteptate, într-un perimetru foarte limitat. Tunurile îi «pîpăie» grosimea, și de îndată ce este depășit pragul critic pun automat în funcțiune un sistem de alarmă sonor pe o distanță de 26 km, avertizînd pe șoferi că vor intra brusc într-o zonă cu ceață.

Dispozitivul din fotografia 2 face apel la radar. Dacă mașina din spate se apropie prea mult de automobilul din față, aparatul declanșează automat alarma, indicînd totodată viteza și distanța dintre cele două vehicule în momentul critic (vedeți cele două cadrane).

Radarul este astfel conceput încît să distingă între obiecte statice (de pildă stîlpi indicatori) și cele în mișcare. Singurul lucru pe care nu-l face este să-l apuce de mînă pe șoferul prea grăbit...

1

2

scurtcircuit

computerul îndrăgostit

Unul dintre calculatoarele electronice gigant de la Akademgorod — puternică bază siberiană de cercetări a Academiei de Științe a U.R.S.S. — s-a defectat. Aceasta se întîmplă, cum se spune, în cele mai bune familii. Partea stranie erau însă circumstanțele defecțiunii: s-a constatat cu stupoare că ordinatorul o lua razna ori de cîte ori se apropia de el o reprezentantă a sexului frumos! Atunci și doar atunci mașina dădea răspunsuri abracadabrante sau pur și simplu tăcea chitic, de parcă ar fi fost un adolescent la prima întîlnire cu iubita.

La început totul a fost privit ca o glumă a unui tehnician, dar pînă și cei mai neîncrezători, aduși la fața locului, au fost nevoiți să admită trista realitate: ori computerul se îndrăgostise lulea, ori electronica trebuia completată cu un capitol sau măcar cu un paragraf, care să explice straniul fenomen.

Ca orice «suspense» care se respectă, și acest «suspense» tehnico-electronic a căpătat, în cele din urmă, dezlegarea: s-a dovedit că ordinatorul nu se amorezase de vreo laborantă, ci se deregla ori de cîte ori se apropiau de el femei (indiferent de vîrstă și de culoarea ochilor) în rochii făcute dintr-un anumit material plastic. Stofa înmagazina o mare cantitate de electricitate statică și tocmai aceasta cauza perturbarea. Cînd purtătoarea de electricitate statică se îndepărta, ordinatorul își revenea «în simțiri».

Tehnicienii au răsuflat ușurați. Deși unii dintre ei — și poate unii dintre dv. — vor fi exclamat în sinea lor: și ce-ar fi fost dacă

ceașca... lui newton

Greu de crezut dar adevărat. Ceaiul din fotografie are toate șansele să-și ocupe locul său în istoria științei. Ceaiul este obișnuit, ceașca e obișnuită, privitoarea este și ea o femeie obișnuită. Cu totul ieșit din comun este însă faptul că aparatul din fotografie — construit de laboratorul Hughes Aircraft din California — este atît de sensibil încît măsoară efectele gravitaționale ale Lunii pînă și asupra ceaiului dintr-o ceașcă.

Pentru această performanță — pe care specialiștii o consideră drept o reușită remarcabilă în tehnica măsurărilor — a fost necesar să se detecteze o deviere de o miliardime dintr-un grad!

V-ați putea întreba: pe cine interesează influența exercitată de Lună asupra unor cești de ceai? Firește, în toată această istorie nu băutura este vioara întîi, ci posibilitatea de a determina cele mai fine efecte gravitaționale — problemă care preocupă în cea mai mare măsură pe specialiștii în zboruri cosmice Căci, după cum azi știu și copiii de școală, la scară interplanetară neglijarea celor mai neînsemnate efecte gravitaționale riscă să ducă la rezultate dezagreabile, ca să nu spunem mai mult. Se poate întîmpla, de pildă, ca în loc de Venus să ajungi pe Neptun. Și cine ar schimba Venus cu Neptun?

L.N.

telegrame străine

● Francis Perrin, cel mai tînăr actor al Comediei Franceze (25 ani), primit în «templul» teatrului francez datorită talentului său neobișnuit de mim și imitator, face senzație la Paris cu un «show» de 80 de minute, prezentat într-o sală de periferie (Firmin-Gémier din Antony-Hauts-de-Seine). Spectacolul său începe zilnic... la miezul nopții, iar — potrivit săptăminalului francez «L'Express» — «*sala geme de lume și de afară se aud rafale repetate de ris homeric*».

● «Valentin și Valentina» de Mihail Roscin, arzătoare dezbatere contemporană despre iubire, piesă care se joacă și pe scena Teatrului «Lucia Sturdza Bulandra», se bucură de o largă audiență și din partea publicului din R.D. Germană. Astfel, nu mai puțin de șase teatre din orașele Leipzig, Dresda, Karl-Marx-Stadt, Senftenberg și Rostock o au înscrisă în repertoriul lor permanent.

● Norman Mailer, «*cel mai virstnic copil teribil al literaturii universale contemporane*» — după propria sa caracterizare — a împlinit recent vîrsta de 50 de ani. Cu acest prilej, renumitul prozator american, autor, printre altele, al romanului «*Cei morți și cei goi*», tradus și la noi, a preconizat crearea unei autoapărări cetățenești și a unei poliții democratice cu scopul de a exercita un control asupra F.B.I. și C.I.A. «*Trăim într-o țară subminată de absurdități morale*» a declarat scriitorul.

● Unul din cele mai recente numere ale săptăminalului francez «Nouvel Observateur» publică un fragment din cartea de curînd apărută a lui Jacques Thibau, fostul director adjunct al televiziunii franceze între mai 1965 și ianuarie 1968. Cartea, al cărei titlu este «*Televiziunea, puterea și banii*», constituie o sinteză a principalelor probleme care frămîntă televiziunea franceză în aspectele ei esențiale. Potrivit aprecierii revistei sus-citate, emisiuni politice ca «*Față în față*», «*Camera*», «*Întocmai*» și «*16 milioane de tineri*» impuse de Thibau și desființate odată cu plecarea sa, continuă să rămînă cele mai bune emisiuni ale TV-ului francez.

● Marguerite C. Oswald, în vîrstă de 65 de ani, mama lui Lee Harvey Oswald, presupusul asasin al președintelui Kennedy, a deschis în propria casă din Fort Worth (Texas) «*Biblioteca memorială Lee Harvey Oswald*», cuprinzînd circa 500 de cărți, tăieturi de presă, benzi de magnetofon, fotografii, mii de scrisori etc., toate menite să dovedească nevinovăția fiului ei. «*Am făcut tot ce se putea face pentru mine și pentru memoria fiului meu*», a declarat presei în legătură cu aceasta doamna Oswald.

● Bertolt Brecht... învinge la puncte pe Shakespeare. Într-adevăr, în stagiunea teatrală 1971–1972, pe scenele de limbă germană (cele două Germanii, Austria și Elveția) au avut loc 1 458 de spectacole și 76 puneri în scenă cu piese de Brecht, în timp ce, în aceleași țări, marele Will era jucat numai în 1 311 spectacole și 73 puneri în scenă.

● Potrivit unor păreri autorizate, la ediția din acest an a Premiului Oscar pentru cea mai bună interpretare feminină, cu șanse mari de izbîndă, pornesc două actrițe de culoare: Diana Ross și Cicely Tyson (ar fi pentru prima oară în istoria acestui premiu cînd ei ar fi acordat unei actrițe negre). Drept candidate se mai înscriu, printre altele, cunoscutele actrițe Liza Minelli, Tuesday Weld, Susannah York, Joanne Woodward.

culise

● *A fost numit noul director al Teatrului Național din Timișoara, conf. univ. dr. Traian Bunescu: «Sînt multe probleme de rezolvat în teatrul românesc în general și în teatrul nostru din Timișoara în mod special. Socotesc că în momentul de față, în cazul nostru, se impune cu necesitate maximă crearea unei atmosfere de lucru, de creație artistică. Mai avem cîteva luni pînă la încheierea stagiunii și în momentul de față nu putem fi mulțumiți cu producția realizată pînă acum. Avem numai trei premiere și ne mai așteaptă trei sau patru: «Micii burghezi» de Gorki, în regia lui Ion Taub, «Fetele Dridiee» de Victor Eftimiu, în regia artistului emerit Ștefan Iordănescu, și, pînă la sfîrșitul lunii mai, vrem să scoatem premiera tînărului dramaturg local Sergiu Lovin cu piesa al cărui titlu provizoriu este «Știi cum taie un fir de iarbă?», în regia lui Emil Reus».*

● *Așteaptă să intre pe post un nou spectacol TV, realizat în regia lui Petre Sava Băleanu. Este vorba de piesa «Crimă în sat» de Pierre Rouchet. Deocamdată nu i s-a găsit încă un titlu... corespunzător!*

● *Tot la TV este gata și spectacolul «Ospățul scafandrilor» de Ilie Păunescu, în regia lui George Teodorescu, iar în lucru se află «Descoperirea familiei» de Ion Brad, într-o dramatizare semnată de Virgil Stoenescu, regia urmînd să aparțină probabil lui Cornel Popa.*

● *La Biblioteca italiană din București, regizorul Paolo Magelli, de la Teatrul Național din Belgrad, a susținut conferința «De ce Brecht?», prilej de a-ți aduce aminte și de unii critici ai săi din România.*

La Teatrul Mic, actorul Constantin Codrescu a realizat regia spectacolului «Dragostea noastră moare odată cu noi» de Silvia Andreescu și Theodor Mănescu.

La Teatrul Național «I.L. Caragiale», actorul Victor Moldovan va începe repetițiile la «Dona Diana» de Camil Petrescu.

La Teatrul «Bulandra», regia spectacolului «Valentin și Valentina» de M. Roscin a fost realizată de actorul Adrian Georgescu, iar acum regia spectacolului «A douăsprezecea noapte» de Shakespeare a fost preluată de actorul Petre Gheorghiu.

La Teatrul «Giulești» (după cinci luni de repetiții, cu patru schimbări în distribuție, refaceri de scenografie și mizanscenă) a avut loc premiera piesei «Răzbunarea sufleurului» de Victor Ion Popa, în regia actorului Constantin Gheorghiu.

La TV actorul Matei Alexandru a realizat nu demult regia spectacolului «A cui e vina?» de Paolo di Vincenzo (unde deținea și rolul principal) și repetă acum piesa «Nud cu vioară» de Noel Coward.

Desigur, lista actorilor care semnează la această oră regia unor spectacole, în București și în țară, ar putea continua. Nici nu sîntem dealtfel împotriva încercării forțelor actoricești în regie — există exemple strălucite și la noi și aiurea și chiar unii dintre cei amintiți au realizat spectacole onorabile. Dar pe de altă parte nu e firesc să ne întrebăm unde vom ajunge dacă toți actorii vor vrea să facă regie? Sau numai dacă se vor crede automat regizori toți cei care au montat cîndva o piesă la amatori, cu care poate au avut și succes, diplome, insigne și medalii, sau cei care au avut succes chiar pe scena unui teatru profesionist, datorită unui actor ca Bănică, să zicem, pe care lumea vine oricum să-l vadă, mai ales dacă și el a văzut moartea? Deci, pentru profesiunea de regizor nu se cere nici un fel de atestat? Nu există nici un fel de criteriu? Știam că numai în cinematografie sînt și au devenit regizori oameni care au semnat regia la peste zece filme, unul mai prost decît altul!

● *Sub direcția Artistului poporului Marcel Anghelescu, Teatrul de stat din Ploiești se bucură în ultimele două stagiuni de prezența regizorală a lui Marcel Anghelescu la 6 spectacole: «Albert și cerșitoarea» («De seară pînă la miezul zilei» de Victor Rozov) și «Unchiul nostru din Jamaica» de Dan Tărchilă (în stagiunea trecută); «Despot Vodă» de Vasile Alecsandri, «Conu Leonida față cu reacțiunea» și «O noapte furtunoasă» de I.L. Caragiale (în actuala stagiune), cărora le vor urma «Tache, Ianke și Cadîr» de Victor Ion Popa (în lucru) și «Bălcescu» de Camil Petrescu (neintrată încă în repetiții).*

● *La televiziune, un nou director al Direcției film, în locul lui Cornel Todea. E vorba de GEO SAIZESCU. Îi urăm succes!*

● *Pînă la premiera noului musical de la Oradea, după «Prețul» de Ion Băieșu (pe care-l repetă Magda Bordeianu și în care se lasă în continuare așteptată Corina Chiriac), Băieșu ne-a mai dus odată cu «Prețul» la Galați, unde a avut loc o nouă premieră a piesei sale, în regia lui Ion Maximilian, care ar fi revenit la vechile lui sentimente pentru colectivul gălățean.*

Victor PARHON

ispravă mică

O, MEMPHIS! spectacol de piese scurte americane

(Teatrul „Nottara")

Să mergem la Teatrul «Nottara» să vedem piesele a doi autori americani moderni? Cred că merită osteneala; ne facem o idee și despre alții, ne punem la curent, cum se zice, cu ce mai e nou pe lume (una din piese a fost scrisă acum doisprezece ani, cealaltă are opt ani vechime), ne și comparăm — în acest caz observînd, de pildă, că avem dramaturgi, mai mult sau mai puțin cunoscuți de public, ale căror lucrări scurte depășesc sensibil respectivele producții străine — și, în sfîrșit, ne reîntîlnim cu actori foarte buni de generație junĕ și mijlocie — acum, aici, doar bunicei și cam bătrîniciogi — a căror revedere provoacă oricînd și oricum plăcere.

Piesele sînt în premieră pe țară, iar unul dintre autori e chiar pentru prima oară pe un afiș românesc. Pseudonimul literar Jean-Claude van Itallie (și nu Von Ittallie — cum a apărut în unele ziare) e al unui american de origine belgiană (și nu franceză, cum s-a scris), acum în vîrstă de 36 de ani (și nu de 40 — cum e notat în caietul-program), al cărui spectacol, compus din trei piese într-un act (*Motel, TV* și *Interviu*), numit *America, ural*, a avut succes într-un teatru din afara Broadway-ului în 1967. Succesul a fost nu atît al piesei *TV* (cea mai pauperă din trei), — cum eronat informează caietul-program, citînd ziarul «New York Times», revista «Time» și unele personalități —, ci al celei mai acide și mai bine lucrate, *Motel*. Totuși și în *TV*, unde americanul mijlociu e ridiculizat cu duioșie pentru că se lasă modelat de subcultura televiziunii, tot astfel cum el însuși își creează o telemitologie mediocră după chipul și asemănarea sa, există un contrapunct uneori spiritual, cîteodată chiar satiric-protestatar, pe care reprezentația noastră (reducînd parte din text) nu l-a reușit atît de sprințar cum e la lectură, derulînd dialogurile constîncios-lustruit într-o narație netedliniară. Dacă o excepțăm pe Camelia Zorlescu, care aduce mereu impresia unei automobiliste rătăcite la un parastas sătesc, și pe Emil Hossu, blazîndu-se totdeauna un minut după ce nu mai era necesar, putem spune că actorii Dorin Varga, Ioana Manolescu și Ștefan Radof au făcut ce trebuia, ba chiar și ceva mai puțin decît atît.

Moartea Bessiei Smith, a doua parte a programului, e o piesă într-un act a lui Edward Albee, autor reprezentat pînă acum la noi cu trei lucrări (nu cu două — cum era notat într-o cronică) *Povestire din arădina zoologică*, *Echilibru delicat* și *Cui i-e frică de Virginia Woolf?* Dramaturgia sa e violentă și crudă, oamenii măcinîndu-se unii pe alții într-o ambianță de semiisterie explicată și prin motivări subtile de ordin social, și prin cauze psihologice ținînd de tensiunea conflictuală perpetuă caracteristică realităților americane actuale. Puțin din acest context s-a văzut pe scenă, unde Ion Punea, Melania Cîrje, Alexandru Repan, Anda Caropol, Sandu Sticiaru (greoi) și Emil Hossu (incert), jucînd la temperatură mijlocie și în vorbire curentă, au descris întîmplările în aspectul lor imediat și banal. Sub coaja aceasta era un miez viermănos care n-a fost *dezvăluit* ci doar *relatat*. Efectul general obținut de regizorul Emil Mandric e de lucru curățel însă fără vlagă.

Sub raport politic, un atare teatru, agitînd problemele discriminării rasiale și ale pericolului uniformizării umane în societatea de consum, ar putea avea rezonanță dorită și la noi, în măsura în care strălucirea cu care ar fi realizat ar impune problematica prin caractere inedite (unde se află) și situații complexe de viață (cîte sînt). Altminteri, percepem încă o dată ideile nude, — pe care le cunoaștem —, apreciem efortul, strîngem amicał mîna realizatorilor și ne culcăm liniștiți.

Valentin SILVESTRU

moda

mai în glumă, mai în serios...

Fără simțul umorului, moda e amenințată să moară în zilele noastre. Fără practicarea nostalgiilor trecutului se stinge de inaniție. Fără tomurile de istoria modei, fantezia i se dovedește stearpă. În primăvara aceasta, din ecuația haz-melancolie-crupeală s-a născut o modă nouă, de-a gata patinată. Cu aluzii la junețea — din anii 1920 — a mamei: basma legată pe cap ca la scuturatul casei înainte de Paști; mărgele cu boabe mari, grele, care pun la încercare tăria cefei; rochii dungate în fel și chip și bine de tot lărgute să se poată juca charlestonul liniștit în ele. Giuma aceasta în alb-negru aparține colecției prezentate recent, la Paris, de casa Lanvin (foto 1).

Din anii 1940, cînd omenirea începuse să-și privească cu nepăsare propriul chip, ne vine coafura à la Veronika Lake, cu un ochi total suspendat din funcțiune — era mai comod să-l închizi în fața istoriei... În locul peteculuí de piele neagră al piratului, o undulă din resursele locale. În locul gulerului de blană, propriul păr. Anecdota aceasta capilară (foto 2) e semnată, cu trufie, în 1973, de Jean-Louis Saint Roch. Tot originar din Paris. Și tot om dotat cu «l'ésprit gaulois».

Mai cultă, mai livrescă, moda englezească se uită, chiar și cînd glumește, prin marea literatură. Pe cele trei «Femei vesele din Windsor» (foto 3) le-a îmbrăcat fie à la «Visul (din 1973) al unei nopți de vară», primul model, cu fustă dublă și spinare goală, fiind botezat... «Titania»; fie à la surorile Brontë (al doilea model, rochie de guvernantă irlandeză, se numește «Timothy»); al treilea are doar pretenția de a fi o «Laiea neagră», precum romanul lui Dumas. O întreagă literatură tradusă în cît înflorat ori cadrilat.

Cea mai bună glumă ar fi să vezi totuși coborînd această modă din poze în viața cea de toate zilele.

S.

navetiștii V

urmări faste

O anchetă de Nelu IONESCU

Săptămîna trecută, în mintea mea s-a dus o aprigă luptă: să scriu întîi despre urmările fericite ale navetismului și apoi despre cele nenorocite sau invers? A plouat cu argumente și pentru o variantă, și pentru cealaltă.

Mi-au venit însă în ajutor vorbele înțelepte ale cuiva. Nu, nu-i vorba nici de Leucip, nici de Tacit, nici de Goethe, nici de France (vezi «Flacăra» nr. 6/73, pag. 14, col. 1, sus), ci pur și simplu de maică-mea:

— Pune tu înainte binele, că răul vine el singur!

«PRIVESC TRECÎND MULȚIME DE VASE CĂLĂTOARE... ȘI GÎNDU-MI LE URMEAZĂ SUB CERUL FĂRĂ NORI»

Firesc și cu respect este să încep cu urmările cu care-i fericește naveta pe cei care alcătuiesc grosul pașnicei armate productive a navetiștilor: țăranii care s-au apucat de o meserie industrială, părăsind-o de tot sau în parte pe cea moștenită din moși-strămoși.

Cîștigul lor începe cu o chenzină certă, adică cu un venit bănesc, în general mai mare și oricum neinfluențat de anii buni sau răi de a căror fatalitate încă tremură agricultura; continuă cu avantajele de carnet CEC ale cărții de muncă și cu perspectiva odihnitoare a unei pensii sigure; mai continuă eventual cu veniturile pe care reușesc să le dobîndească făcînd ceva zile-muncă în cooperativa agricolă de producție în care tot figurează ca membri; dar nu se limitează la atît.

Un mare cîștig — nelimitat doar la sensul pecuniar al noțiunii — pentru acești oameni îl constituie reprofesionalizarea. Cu alte cuvinte, calificarea treptată în meserii industriale, în meserii care prețind un bagaj sporit de cunoștințe, în meserii de o mai mare productivitate, în meserii mai moderne.

N-aș putea spune că am găsit undeva exprimată direct ideea pe care am de gînd s-o contrazic aici, însă — din contexte, din tonuri folosite — eu unul am înțeles că mulți sociologi înclină să-i socotească pe acest «re» pus înaintea profesionalizării, mai mult ca pe un semn de politețe; ei socotind că, de fapt, față de cunoștințele de agricultură modeste ale multora dintre

O puternică legătură umană între sat și oraș.

Cu fața spre oraș sau cărăușii — cu căciulă — de elemente urbane în rural.

acești ex-țărani ar fi vorba doar de o profesionalizare. Dealtfel, acesta și este cuvîntul masiv folosit, deci fără prefixul cu pricina, în numeroase tomuri de sociologie. De fapt, pe mine nu mă deranjează folosirea în sine a noțiunii; dacă aș merge pe panta asta aș risca o polemică teoretică, cu iz de catedră, care, mărturisesc, nu mă interesează. În schimb mă interesează ca nu cumva să se facă o greșeală, ca nu cumva să fie subprețuită munca celor din talpa țării, care — pînă la industrializare — au ținut țara pe umeri și au hrănit-o, profesînd profesia lor de țărani. De această concluzie implicită, de această urmare mi-e frică; și de aceea, eu unul am să folosesc întotdeauna și cu toată convingerea cuvîntul «reprofesionalizare». Dar să lesim din această paranteză de care sufletul meu românesc a avut nevoie și să păsim mai departe pe firul urmărilor navetismului.

Navetismul mai înseamnă pentru fostul țăran și o baie psihică binefăcătoare. Pentru că naveta oferindu-i acestuia contacte sociale multiple și de tot felul, ei are posibilitatea să se compare pe sine și mentalitățile sale cu indivizi și mentalități din alte grupe sociale. Are deci prilejul să se elibereze de complexul acela de inferioritate manifestat prin «rușinăria», prin respect nediferențiat, în bloc, pentru mai toți cei din categoria orășenilor, prin stîngăcii, prin suspiciuni și prudențe. Făcînd naveta, are în fapt prilejul unei mari și continue experiențe de viață care, treptat, îl eliberează de sentimentul de înstrăinare moștenit din generație în generație și-l ajută să facă pași mari spre adaptarea, spre integrarea personalității sale în urban.

Contactul cu organizarea industrială a procesului muncii, contactul cu civilizația urbană materială, contactul intens cu oameni din afara satului său, contactul cu noi mentalități, contactul cu noi comportamente, îi lărgesc, de-a dreptul revoluționar, orizontul cunoștințelor și-i șlefuiesc personalitatea. Valul de informații și de experiențe îi alungă spaima de oraș, ba chiar îl călesc vizavi de stress-urile urbane; îi dau stăpînire de sine și libertate.

Iar noile orizonturi profesionale, posibilitatea de a face — în sensul bun al cuvîntului — carieră, alături de eventuale succese profesionale, și alături de sentimentul tonic al apartenenței de clasa muncitoare, dau pur și simplu aripi personalității fostului țăran, azi muncitor navetist.

El se autoreevaluează, dobîndește prestanță în propriii săi ochi, capătă îndrăzneală și — îngăduită să-mi fie folosirea unei preafrumoase formulări ce nu-mi aparține — *din creație* pasivă a socialului ajunge *creator* activ al acestuia.

Scoțîndu-l din birlogul lui social-tradițional, navetismul pune umărul foarte serios la procesul de perfecționare a individului și, totodată, de descătușare, de punere în lucru a adevăratelor sale posibilități.

•

Și-acum navetiștii de... sens opus. Adică intelectualii care — plecînd din orașe, deci de la «mai bine» — se îndreaptă spre sate. O știu, a spune că și pentru ei, ca indivizi, naveta are urmări ferice pare — pentru mulți — o afirmație ori demagogică, ori cel puțin rizibilă. Și totuși mă încumet s-o fac.

Pentru că, orice s-ar spune, oamenii aceștia își fac — în condiții mai bune sau mai rele — meseria pentru care s-au pregătit; ori asta-i, indiscutabil, o sursă de satisfacție.

Pentru că orice s-ar spune, oamenii aceștia au acolo, la țară, — dacă nu din alt motiv, măcar din lipsă de concurenți — șansa unei rapide promovări, a unei rapide ascensiuni. (Vezi în acest sens și proverbul, mai vechi decît navetismul: «Mai bine fruntea la sat, decît coada la oraș».)

Pentru că orice s-ar spune, eforturile lor le atrag stima și respectul oamenilor colectivității pe care o slujesc.

Pentru că orice s-ar spune, trăiesc experiența cunoașterii vieții reale, care le aduce un mare plus de echilibru în gîndire și judecată.

Pentru că orice s-ar spune, chiar dacă fac sacrificii, le fac în slujba poporului lor și asta — oricît de indiferenți ar vrea să pară unii — cam căptușește oricui sufletul cu amestecul acela minunat de sentiment al datoriei împlinite, de bucurie și de mîndrie.

«IAR ROȘUL SOARE ÎI URMEAZĂ ÎNCET PE EI»

Am încercat să fac fel de fel de împărțiri ale urmărilor navetismului. În parte am reușit, însă nu-i mai puțin adevărat că unele urmări pot intra la fel de bine și într-o categorie, și în altele. Așa, de pildă, faptul că navetismul le facilitează unora să creeze relații afective, ba chiar să se însoare cu parteneri din altă localitate decît comuna ori orașul lor de baștină, e o urmare rea sau bună? Dacă te gîndești că, mulțumită navetismului, paleta viitorilor posibili — cum se exprimă viitorologii — este pentru candidații la verighete cu mult mai bogată, atunci e o urmare fastă. Dar dacă-ți amintești proverbul formidabil de românesc: «Vacă și nevastă să-ți iei din satul tău», înseamnă că urmarea asta e dintre cele nefaste.

Am vorbit mai sus despre urmările faste ale navetei asupra indivizilor, țărani și orășeni. Mai jos voi vorbi despre urmările tot faste dar asupra colectivităților, cea urbană și cea rurală. Însă multe lucruri spuse despre colectivitate au valabilitate și pentru indivizii ei; și invers, multe din urmările care-i privesc pe indivizi privesc și colectivitatea căreia îi aparțin. O delimitare în categorii riguroase a urmărilor navetismului nu-i posibilă, de fapt aceasta țineam, hai să spun așa, să vă notific.

•

Mulțumită navetismului, *orașul* își rezolvă o mare problemă: face rost de brațele de muncă — necesitate de noile investiții industriale — și pe care el, orașul, nu le are decît în parte. Mai frumos spus, orașul cîștigă un asociat în strădania de a înfăptui niște mari realizări: satul. Se petrece deci o polarizare, necesară și eficientă, a forțelor de muncă ale societății, iar în povestea asta, navetismului îi revine rolul de cărăuș. Un rol fără îndoială important.

•

Mulțumită navetismului și *satul* are cîștigurile lui.

Înainte de orice scapă, și pe această cale, de izolarea sa tradițională. Participînd și el la circuitul de valori — umane, materiale, morale — ai vieții țării.

Și tot satul mai are un mare cîștig: navetismul intensifică procesul urbanizării lui.

Navetiștii creează o legătură umană permanentă între cele două categorii de așezări. Și, vrînd-nevrînd, sînt cărăuși de informații, idei, mentalități, comportamente și aspirații; de profesii și modele umane urbane; de forme organizatorice și de structuri urbane.

Navetiștilor le datorează în bună măsură satul, pe de o parte apariția în sînul lui a gospodăriilor de muncitori și a forțelor active intelectuale, iar pe de altă parte proliferarea profesiunilor urbane. Navetiștilor le datorează în bună măsură satul dizolvarea structurilor tradiționale, împrumutul de atribuții specifice orașului și, în general, modificarea profilului său social-economic.

Navetiștii sînt cei care contribuie serios la schimbarea satului. Prin pretențiile lor de a locui în case cu altă arhitectură și altă funcționalitate a încăperilor; prin pretențiile lor de a trăi într-o localitate înzestrată cu servicii sociale, echipată edilitar și dotată tehnic; prin pretențiile lor la alt fel de haine, la alt fel de mîncare, la alt fel de distracții.

Dar nu numai prin pretenții, ci și prin investiții: pentru că, față de concetățenii lor nesalariați, ei au venituri mai mari.

Prin dublul lor statut, navetiștii reprezintă o forță motrice novatoare. Dar poate cel mai bun lucru pe care îl fac este acela de a importa în sat mentalitatea de muncitor industrial, începînd cu disciplina și terminînd cu solidaritatea de grup; sau, dacă vreți, începînd cu spiritul de inițiativă și terminînd cu cel democratic.

•

Mulțumită navetiștilor, continuumul urban-rural este — înainte de a prinde și serioase contururi materiale — o stare de spirit, o omogenizare socială. Sociologii discută dacă acest continuum e o stare spațială sau una temporală; eu, profanul, îmi îngădui să spun că în socialismul nostru el e o stare umană. O ardere. O flacără a muncitorilor, țăranilor și intelectualilor pentru realizarea unui continuum național al bunăstării și prosperității, al dezvoltării multilaterale pe întreg pămîntul României.

Pentru că, mai presus de colectivitatea urbană sau de obștea sătească, navetismul are urmări faste pentru întreaga noastră colectivitate națională.

Chiar dacă nu-i întotdeauna cauza unică, chiar dacă nu-i întotdeauna cauza principală, navetismul contribuie la sporirea numerică a clasei muncitoare; contribuie deci la transferul unei însemnate părți a populației într-o categorie de muncă cu mult mai productivă; contribuie deci la o creștere a venitului național și a venitului populației.

Navetismul mai contribuie la armonizarea relațiilor sat-oraș și țărănime-clasă muncitoare; la urbanizarea vieții sătești și la omogenizarea vieții societății în întregul ei.

În sfîrșit, după cum am văzut, navetismul mai contribuie la îmbunătățirea calității oamenilor.

PLANIFICAREA UNUI PAS

Deci și sociologii și economiștii spun că naveta «face bine». Și, fără îndoială, au dreptate.

Mai rămîne să vedem ce spun și cei care o fac.

Of Doamne, întotdeauna a fost un mare pas între punctul de vedere obiectiv și cel subiectiv! Dacă acceptați, la fel ca între teorie și practică.

Totuși să-l facem! Dacă nu acum, că s-a terminat hîrtia, măcar «la prochăinel» — cum ar spune Pierre Avădănii, care-i și navetist și profesor de franceză la țară.

Fotografii de Radu CONSTANTINESCU

AMERICANUL NELINIȘTIT

Scriindu-și reportajul său despre suburbia americană, Mary Simons începe nostim, vesel, sprințar, comentînd, la persoana întîi, programul unui navetist:

6.40: «Naveta este ca viața într-un yo-yo... Este doar un dus și un întors cu o mică oprire între ele...»

6.55: «Să găsești doi ciorapi de aceeași culoare este într-adevăr foarte greu».

6.58:«Odată am plecat la birou încălțat cu un pantof negru și cu unul maro».

7.03: «Folosesc o lingură mare. Cele mici sînt prea... lente».

7.19: «Numele jocului este să prinzi trenul de New Haven».

9.03: «Am făcut-o și pe asta!»

•

Mai apoi însă se dovedește că Mary Simons a făcut haz de necaz, pentru că vorbele sale, ca și informațiile, devin grave: «Între 1950 și 1960 populația suburbană din Phoenix (Arizona) a crescut de la 100 000 la 400 000 de locuitori — mare parte dintre aceștia fiind navetiști.

Din Connecticut pînă la gara Grand Central navetiștii vin ca lăcustele: 12 000 într-o dimineață.

Pentru suferințele lor ei plătesc cu 250% mai mult decît în 1899. Ceea ce s-a accelerat din 1899 pînă astăzi sînt trenurile de navetiști spre Manhattan».

prezentul social

cronica pretențiilor

de ce nu putem organiza (încă) olimpiada la București?

Îmi spune D. Nicolau, profesor de educație fizică la o școală din București, referindu-se la activitatea sa: «*Condițiile de desfășurare a orei de sport sînt destul de vitrege. Noi n-avem sală de gimnastică, așa că adunăm copiii pe culoare sau în cîte o clasă mai spațioasă, după ce în prealabil am îngrămădit la perete băncile. Executăm cîteva mișcări de încălzire și exerciții mai puțin pretențioase. Cînd afară e vreme bună, problema se rezolvă. Avem o curte spațioasă, asfaltată. Oricum, între realitate și ceea ce visam eu în institut este o distanță*».

Situația relevată nu este singulară. Sînt multe școli noi, moderne, atît în Capitală cît și în provincie, care nu posedă săli de gimnastică. Bineînțeles că, din punctul său de vedere, profesorul D. Nicolau are dreptate. După cinci ani de institut, după ce te-ai specializat într-o disciplină sportivă și ai dat o mulțime de examene pe care doar profanu le-ar putea considera lipsite de dificultate, nu-i ușor să constați că, volens-nolens, pretențiile și ambițiile tale de tînăr profesor se reduc simțitor. În loc de sală de gimnastică spațioasă — culoare sau o sală de clasă cu băncile împinse la ușteală la perete. În locul «*materialului didactic*» bogat și variat — cîteva mingi, un cal și o saltea. Și asta în București, nu în cine știe ce comună ori sat de munte.

De fapt, cine n-ar vrea ca fiecare școală a României să fie dotată cu sală de gimnastică spațioasă și bogat utilată? Cine n-ar dori să afle că într-o mie de școli se construiesc simultan o mie de săli de gimnastică, ceea ce, să recunoaștem, ar fi superb. Numai că, un calcul mai mult decît superficial demonstrează că o asemenea acțiune ar necesita alocarea unor fonduri de zeci și poate sute de milioane. Or, în condițiile actuale, un asemenea efort financiar nu este posibil. Altele sînt prioritățile în materie de investiții, aceasta este situația. Sigur, cine n-ar vrea ca fiecare oraș al țării, chiar și cel mai mic, să aibă bazinul său acoperit de înot și patinoar artificial, ca să nu mai vorbim de terenuri de volei, tenis ori baschet? Și cine nu și-ar dori — suprasolicitînd puțin — ca Bucureștiul să fie gazda unei viitoare Olimpiade? Numai că între dorință și posibilități se interpune, implacabilă, realitatea. Înainte de săli de gimnastică și bazine de înot acoperite, construim școli și locuințe. Aceasta este situația.

Ceva însă se poate face, și încă foarte mult. Mă gîndesc la acei pasionați profesori de educație fizică, pe care-i găsești mai ales în provincie, și care, împreună cu elevii lor, organizează excursii, amenajează iarna în curtea școlii patinoare, e drept, nu artificiale, dar capabile să găzduiască cele mai pasionante meciuri de hochei, și nu șovăie să pună mîna și-n vîrful unui par să lege un rotogol de sîrmă, în chip de coș de baschet.

Cred că în această pasiune pentru sport, care să antreneze atît profesori cît și elevi, stă rezolvarea în bună parte a problemei. Pînă în momentul cînd vom dispune de mijloacele necesare dotării cu baze sportive adecvate a marii majorități a școlilor noastre să căutăm să gospodărim cu cît mai multă pricepere zestrea actuală, care nu-i puțină.

În această direcție, un profesor pasionat poate face minuni.

Există în primul rînd curțile școlilor care, amenajate așa cum trebuie, pot să asigure desfășurarea în bune condiții a orelor de educație fizică în lunile de primăvară și de început ale toamnei. Mă gîndesc că în sezonul rece se poate apela la sălile de sport ale unor cluburi, evident, ținîndu-se seama de orarul copiilor, că în locul unei ore de educație fizică formaliste, ținută într-o sală de clasă supraîncălzită, mai bine i-am scoate pe copii în curte să-i învățăm să joace hochei sau pur și simplu să-i ducem într-o plimbare, că o acțiune de identificare a unor spații locative nefolosite sau rar folosite în perimetrul școlii respective ar duce, sînt convins, la rezolvarea mulțumitoare a problemei, în multe cazuri.

Totul este ca fiecare profesor de educație fizică să refacă destinul exemplar al Popii Tanda și să nu aștepte neapărat acțiuni spectaculoase de la «*centru*».

Mihai HETCO

De vorbă cu GHEORGHE BARBĂRASĂ, șeful serviciului pentru administrația locală al Consiliului popular al Municipiului Iași despre

obligațiile față de copii

— Știu că sfera preocupărilor dumneavoastră de serviciu este mult mai cuprinzătoare, dar vă propun să ne oprim la un domeniu asupra căruia — mi-au spus-o mai mulți — vă aplecați cu o deosebită stăruință. E vorba de activitatea comisiei pentru ocrotirea minorilor, care funcționează pe lîngă Comitetul executiv al Consiliului popular. Știu că vă dor problemele acestui domeniu, însă înainte de a ajunge la capitolul veșnic interesant al «problemelor», cred că ar fi necesară o sumară punere în temă asupra rosturilor comisiei.

— În loc de o formulare teoretico-abstractă, prefer să pornesc de la cîteva cazuri. Trei copii, le spun doar numele mici — Corneliu, de 12 ani; Viorel, de 13; Mihai, de 16 — sînt pur și simplu ignorați de cei care le-au dat viață, fără ca să înțeleagă că aceasta le atrage lor, părinților, anumite responsabilități. Copiii, cu toate că depășiseră vîrsta de începere a școlii, nu fuseseră dați să învețe. Comisia noastră s-a sesizat, a judecat lucrurile sub toate aspectele și i-a încredințat pe cei trei băieți, spre creștere și educare, unor oameni care le oferă copiilor ceea ce ar fi trebuit să aibă de la părinții lor. Azi, ei învață și sînt bine îngrijiți. Este locul să-mi spun o părere: ar trebui mai mult vorbit despre tutorii aceștia, pe cît de generoși, pe atît de anonimi.

— Ca ziarist, să știți că mi-am notat observația și socotiți, vă rog, că ați mai mobilizat un om pentru cauza dumneavoastră.

— Mai precis, ar fi spus, pentru cauza Margaretei, fetița născută în afara căsătoriei și a cărei mamă suferă o condamnare penală; pentru cauza Rodicăi, cea care încă nu a împlinit 9 ani și care e orfană de ambii părinți; pentru cauza lui Edica, al cărei tată a murit și a cărei mamă este în tratament pentru alcoolism; pentru cauza tuturor copiilor năpăstuiți, într-un fel sau altul, de neșansele inevitabile dar și — într-o mare măsură — evitabile ale vieții. Noi încercăm să suplinim absența — fizică sau morală — a părinților, a familiilor. Legea pentru înființarea acestor comisii are una dintre cele mai umane rațiuni; iar munca concretă de aplicare a ei cere, — dincolo de cunoștințele juridice, sociologice, psihologice —, cel puțin, un dram de suflet.

— Dar în afară de această condiție morală ar mai fi nevoie, bănui, și de alte condiții pentru ca bunele intenții să fie împlinite și în această privință?

— Fără îndoială. E vorba de condiția materială. S-au făcut multe lucruri în această privință; de pildă, capacitatea căminului de la Bucium a fost majorată la 200 de locuri. Dar nevoile încă sînt neacoperite. În esență, mai trebuie înmulțite locurile în diferitele forme de cămine pentru acești copii.

— Ați făcut vreun demers?

— Pledoarii argumentate și răsargumentate pentru delegatul Ministerului Muncii.

— Și?

— Deocamdată promisiuni; însă nimic palpabil. Am fost astă-vară pe litoral cu fetița mea. Am văzut explozia construcțiilor de acolo. Splendidă, și totuși vacanța nu mi-a priit. Aș vrea să se treacă pe primplan și cauza celor cîtorva zeci de copii care au nevoie de acoperiș și nu li-l putem oferi, rezumîndu-ne la soluții paleative.

I. NICOLAE

Starea comerțului

de ce n-are ursul coadă și merceria da?

Răspunsul la prima parte a întrebării îl cunosc și copiii de grădiniță: la cea de-a doua parte, se pare că răspunsul este greu de dat. Dovadă și fotografia alăturată, făcută la 10,15 dimineața la «Bumbăcelul», în bd. Magheru (unica mercerie între Buzești și Sf. Gheorghe). Rîndul ba se scurta la 10–12 persoane, ba se lungea la peste 20. Am cronometrat timpul pierdut de fiecare cumpărător: între 15 și 20 minute. Săraca vînzătoare, făcea tot ce putea: alerga de la un raft la altul, număra nasturi și ibrișine, potrivea culorile, măsura metri de elastic sau rejanse, făcea înmulțiri, aduna, lua banii, dădea rest (n-aveți 15 bani, să vă dau...) și împacheta marfa..., dumneavoastră ce doriți?...

— Sînt cozile o fatalitate? Întrebarea am adresat-o tovarășului conf. dr. Vasile Mericioiu, prodecan la Facultatea de comerț interior de la Academia de studii economice.

— Nicidecum! Cozile nu constituie o fatalitate sau o problemă de nerezolvat. Conducerea științifică a activității comerciale dă posibilitatea găsirii unor soluții, prin care timpul de așteptare al populației pentru efectuarea cumpărăturilor să fie cît mai scurt.

În dorința de a confrunta teoria cu practica, am bătut la ușa directorului coordonator al O.C.L. Textila 1, Traian Sîrbu, al cărui «imperiu comercial» se întinde pe jumătate din București, dar pe acest teritoriu nu se află decît 12 mercerii și 17 mercerii-parfumerii, în total 29!

— E o problemă arhicunoscută de toți! — mi-a spus cu un ton de finalitate.

— Dar nu v-ați bătut să remediați această situație, n-ați făcut vreo propunere, studiu, memoriu...?

— N-am făcut nici un studiu; nu avem timp să facem așa ceva!

Într-adevăr, dînsul și un mare număr de oameni sînt foarte ocupați cu ședințe, cu întocmirea de situații și tabele, cu vînturatul hîrtiilor «în sus» și «în jos», cu munca de teren etc.

— Loto-Pronosport are mai multe spații decît noi — a remarcat, în sfîrșit, tovarășul Sîrbu pe bună dreptate. Ar trebui redistribuite mai judicios spațiile comerciale, în ordinea importanței și a necesităților. Dar chiar în actualele spații — continuă tov. Sîrbu — s-ar putea reduce cozile, dacă toate articolele de mercerie ar fi preambalate.

Mi-a arătat adresa nr. 1 981 din 8 februarie 1973 a Direcției generale comerciale a municipiului București prin care se interzice contractarea de nasturi în vrac. Mi-a mai arătat propunerile de a se preambala pe diferite lungimi panglici de diferite lățimi, elastic, dantele, rejanse și alte sortimente. A vorbit despre necesitatea de a se rotunji unele prețuri. Chiar! Ce calcule extrem de precise au determinat ca o pensetă să coste tocmai 8,5 lei și nu 8,3 sau 8,7 lei?! Nu s-ar putea oare revedea calculele ca ea să coste pur și simplu 8 lei, pentru ca să nu se mai producă pierderea de timp cu restul?! Același lucru e valabil pentru sute de alte articole.

— Dacă situația este «arhicunoscută», de ce nu s-a făcut nimic pînă acum?

Urmează obișnuitul moment de tăcere gravă, de suspense. Interlocutorul se uită mai întîi în jos și pe urmă mă fixează. Privirea dînsului spune multe,— cam de felul: ehei, ce n-aș face dacă aș fi lăsat, dar sînt probleme, greutăți obiective, neicușorule... — însă tăcerea continuă și, în ciuda încercărilor mele, n-am reușit să-l determin să-mi spună ofui.

În peregrinările mele pe la Direcția generală comercială a municipiului București și pe la M.C.I., m-am convins că într-adevăr problema e cunoscută, binecunoscută, arhicunoscută, dar că taurul nu e luat decît de un singur corn. Unii așteaptă inițiative de la alții, sînt divergențe în ce privește introducerea autoservirii, de exemplu, și răspunderea se pasează, ca o minge, de la unul la altul, ușor, cu măiestrie, să treacă timpul, ca mingea (răspunderea) doar-doar o rămîne pe umerii industriei, «care nu vrea să preambalezeze», sau a vreunui constructor care a întîrziat cu predarea unor spații sau...

Însă în timpul acestor pase savante, Tușa Veta, cu secoșa grea de cartofi, uleiși lapte, a așteptat 18 minute ca să cumpere un capăt de ață. Ce-ar fi dacă s-ar apuca neîntîrziat taurul de ambele coarne?

Eugen IAROVICI

cronica serviciilor către populație

Ing. **HORIA IACOB TEIUSAN**

«Consider că a sosit momentul să stingem disputa cronică dintre I. T. B. și publicul călător».

RĂSPUNSUL NOSTRU: «De acord, cu o condiție: să nu mai întîlnim pe traseele Capitalei autobuze cu orar romantic, tramvaie somnolente și troleibuze ajunse la vîrsta concluziilor».

— S-au împlinit nu demult 100 de ani de la introducerea în peisajul citadin al Capitalei noastre a primului tramvai cu tracțiune animală. Un veac deci de la înființarea transportului urban în București și... cam tot atîția ani de cînd municipalitatea se află într-un permanent și, aparent, ireconciliabil conflict cu publicul călător.

— Ne luați tare chiar de la început... Vă dau dreptate, dar aș dori să suprimăm termenul de conflict. L-aș înlocui prin **disproporție** sau o **ineficientă corelare** între cerere și ofertă. Dar, oricum: dreptatea este de partea cetățeanului căruia întreprinderea noastră îi datorează un transport civilizat, disciplină, comportare urbană, autovehicule rapide, moderne, perfect întreținute. Nu e mai puțin adevărat însă că pentru o bună desfășurare a transportului în comun se fac responsabile, în mare măsură, toate întreprinderile și instituțiile din Capitală și toți cei patru milioane de călători care folosesc zilnic parcul nostru de autobuze, troleibuze și tramvaie. După cum, desigur, ați aflat, întreprinderea noastră și-a propus un întreg plan de măsuri în această privință. De data aceasta însă apelăm în mod deosebit și la concursul cetățenilor, de aceea vă rugăm și pe dumneavoastră, ziariști, să ne dați o mînă de ajutor. Aș dori deci ca și în cadrul prezentului interviu să inserați chemarea noastră cu litere cît mai vizibile.

— Să zicem, aldine de rînd...

— Nu mă pricep; să fie negre, cursive, mari de-o șchioapă, dar să sară în ochi cititorilor. Deci, **dorim ca toate instituțiile și întreprinderile din Capitală să ne trimită în cel mai scurt timp propuneri și sugestii privind decalarea programului, mărirea distanțelor dintre stații și tot ce consideră că ar putea contribui la ameliorarea traficului rutier urban. Apelăm de asemenea la întreprinderile de specialitate să ne livreze de urgență piesele de schimb solicitate și subansamblurile necesare fabricării în continuare a tramvaiului de mare capacitate.**

— În numărul trecut al revistei noastre ne-am permis să facem publice doleanțele și criticile adresate Întreprinderii de transport București de către salariații uzinelor «Republica» și «23 August». Ce le răspundeți?

— Că n-au dreptate. O spun cu franchețe, deoarece această parte a orașului beneficiază de un număr sporit de linii de tramvaie, autobuze și troleibuze. În această direcție circulă tramvaiele 24, 23, 27, 26. Alte mijloace: autobuzele 100, 100 barat, 101, 102, 79, 65 și troleibuzul 84.

— Apropo de troleibuze, considerați în continuare că aceste frigidere ambulante, mizere, obosite, cu stop cardiac la prima zăpadă sau pală de vînt, își mai justifică existența în cadrul unui transport urban modern?

— Troleibuzul constituie singurul mijloc de transport antipoluant. Din păcate acest vehicul, fabricat la întreprinderea «Autobuzul», a înregistrat foarte puține îmbunătățiri în ultimii zece ani. Nici un efort, nici o soluție novatoare din partea uzinei furnizoare. Mutarea rezistențelor pe acoperiș (pentru evitarea curentărilor) a fost făcută în atelierele proprii, deoarece repetatele noastre cereri adresate celor de la «Autobuzul» au rămas fără răspuns. Dar să revenim la discuția noastră anterioară. Salariații uzinelor «23 August» și «Republica» nu vor beneficia de un transport civilizat pînă nu vor onora cererile noastre repetate pentru decalarea programului de lucru. Sau ceea ce, repet, o cerem tuturor colectivelor de muncă. În orele de vîrf, vehiculele noastre sînt suprasolicitate, procentual vorbind, cu 22% la tramvaie, 30% la troleibuze și 50% la autobuze. Și tot aici e locul să amintesc o altă anomalie: modul de repartizare a locuințelor. În urma unui sondaj efectuat pe 3 000 de subiecți (salariați ai uzinelor «Republica» și «23 August») s-a constatat că, dintre aceștia, 1 300 locuiesc în Drumul Taberei și 800 în Bucureștii-Noi. Or, în această privință, municipalitatea ne-ar putea ajuta substanțial, facilitînd schimbările de domiciliu solicitate, deci apropierea salariaților de locurile lor de muncă.

— Și o întrebare de culise: este adevărat — sînt de părere unii cetățeni — că șoferii dv. vă amenință cu cererea de transfer sau cu demisia, de îndată ce încercați să-i sancționați, deoarece în alte locuri de muncă beneficiază de salarii sporite?

— Complet inexact. Avem într-adevăr multe locuri vacante, dar explicația este alta: șoferii noștri lucrează în ture de cîte 8 ore; cei de dimineață se scoală la două noaptea pentru a ajunge la timp pe traseu, iar cei de după-amiază se întorc tîrziu acasă, după miezul nopții. În plus: încordare nervoasă (un șofer efectuează în medie 13 000 de schimbări de viteză pe zi), o mare răspundere civică și activitate continuă fără pauze, pentru refacerea potențialului fizic și nervos. Dar despre salarii să nu vorbim cu păcat... La noi se cîștigă bani frumoși, mult mai mulți decît în altă parte.

— Totul este bine cînd se sfîrșește cu bine. Credeți, așadar, că prin respectarea judicioasă a planului de măsuri întocmit vom asista la o îmbunătățire radicală a transportului în comun?

— Nu cred, sînt sigur.

Liviu TIMBUS

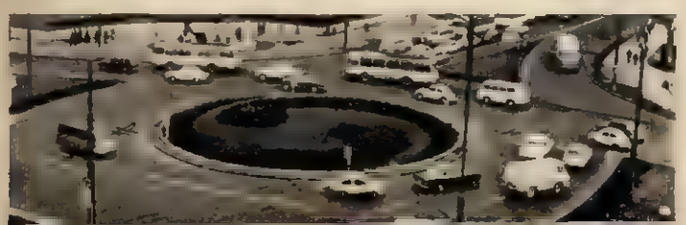

tipuri și tertipuri

despre copernic și alții

Un amic, trecut, la începutul deceniului al șaselea, prin școală primară, liceu facultate, licență, doctorat și docență în patru ani și opt luni, viteză care l-a marcat pentru tot restul vieții, obligîndu-l să ia multe curbe ale dialecticii pe două roți, îmi demonstra, deunăzi, că Biblia e o lectură desuetă, confundînd, între altele, eterna carte cu una de rugăciuni și liturghie. Nu m-a surprins lipsa lui de informație, cît siguranța unei judecăți din care nu putea fi urnit, prietenul meu, analfabetul, asociindu-și neștiința cu un zîmbet izvorît dintr-o liniște morală absolută. Și oricît ar părea de curios, de straniu și de inexplicabil la prima vedere, acest zîmbet satisfăcut, grav, august și definitiv, înscris pe figura lui ca în masca unei statui, m-a obligat să mă gîndesc la Copernic. Da, la Copernic, și nu fiindcă anul pe care îl trăim îi poartă numele, spre slavă, ci la Copernic și la alte nume de aceeași divină rezonanță, unite între ele printr-un destin omenesc asemănător.

Cred că cea mai grea osîndă la care a fost condamnat Copernic a fost cea de a suporta, stoic și resemnat, zîmbetele contemporanilor săi, încredințați că sînt centrul universului, de vreme ce locuiesc pe o planetă care e buricul cosmosului.

Să înfrunți rigorile inchiziției, să sfidezi flăcările unor ruguri eventuale, poate să fie, pînă la urmă, dovada unui eroism facil.

Să fii însă obligat să suporți zîmbetele de o sacră indulgență ale prostiei, ale neștiinței sau ale semiștiinței, mai rea, mai agresivă decît orice ignoranță, iată marea probă la care au rezistat de-a lungul vremurilor puține vitejii. Să ai curajul să sfidezi conjurația zîmbetelor universale și să le spui adevărul tău simplu și riguros ca o ecuație, cu toate riscurile și impotriva tuturor primejdiilor, ce soartă mai măreață își poate dori un om în scurta lui trecere pe această planetă, care nu e totuși decît o sumară și anonimă periferie a nemărginirii. M-am gîndit o noapte întreagă la Copernic, la eternul nostru contemporan Copernic, stîrnit la meditație, spre dezonorarea mea, de un amic savant în zero care ținea să-mi demonstreze, infailibil în concluziile lui, că Biblia e o lectură desuetă, confundînd senin Cîntarea cîntărilor și evangheliile cu o carte de rugăciuni și liturghie, în timp ce zîmbea fericit, cu neputință să fie clintit din liniștea lui olimpiană.

Aurel BARANGA

dialog cu cititorii

Pledoaria cititorului *C. Marcu* din Ploiești pentru «reportajul de senzație» ne-a găsit gata convinși. Nu există presă de masă care să nu cultive, într-un fel sau altul, senzaționalul, insolitul, ca metodă tipic gazetărească de a capta și a face să vibreze sentimentele cititorilor. Dificultățile încep de la circumscrierea exactă a sferei senzaționalului. Și aceasta deoarece, dincolo de valoarea sa ziaristică și emoțională, senzaționalul are și o deosebit de pregnantă, deși indirectă, semnificație sociologică, constituie un fel de foaie de temperatură a societății în întregul ei sau a unui sector oarecare de activitate. Să ne explicăm. A găsi drept demn de semnalat (și deci drept «deosebit», «aparte») faptul că un cetățean și-a încheiat o activitate de 25 de ani în calitate de gestionar, fără să i se fi găsit vreodată măcar un ban lipsă, înseamnă a porni de la premisa că majoritatea gestionarilor adoptă îndeobște o atitudine să-i zicem mai nonșalantă față de bunurile pe care le au în primire. A consemna ca un fapt senzațional ajutorul pe care, în împrejurări dificile, un om îl acordă unui semen de-al său, a cărui viață e în pericol, înseamnă a considera că cel puțin pentru o anumită categorie indiferența, egoismul sau chiar lașitatea sînt atitudini obișnuite, oarecum «normale». Am ales special niște exemple excesive pentru a scoate mai bine în evidență ideea că aplicarea calificativului de senzațional unui fenomen are adesea scopul, mărturisit sau nu, de a sublinia prin contrast existența unei stări de lucruri nesatisfăcătoare. Exemplele noastre țin de domeniul a ceea ce se cheamă «senzaționalul pozitiv». În ce privește senzaționalul «negativ» (aceasta e, dealtfel, înțelesul curent), prezentarea unor cazuri limită, cu totul și cu totul ieșite din comun, urmărește să sublinieze cu forță că ele se opun radical la ceea ce noi înțelegem prin firesc, prin normal, să ne delimiteze cît mai categoric de ceea ce se abate de la normele modului nostru de viață. Și într-un caz, și în celălalt, folosirea senzaționalului are — pentru presa comunistă — o semnificație educativă și ne angajează la fel ca și susținerea liniară a unui punct de vedere.

Aprecierile cititorului *Mihail Volbură* din Piatra Neamț cu privire la documentarul despre evoluția social-istorică a Africii, documentar apărut nu demult în revista noastră, ne-au bucurat și ne-au interesat. Fenomenele la care se referă cititorul nostru exprimă încă o dată complexitatea și responsabilitatea opțiunilor cu care sînt confruntate noțiunile contemporane. Faptul că «omul nu trăiește numai cu pîine», că — așa cum arătam altădată cu privire la rațiunile unor greve din țările occidentale — nevoile de ordin politic, social, etic, sînt cîteodată tot atît de imperioase ca și cele de ordin economic, iar alteori, și mai imperioase, este confirmat și de evoluția din așa-zisa lume a treia. Privind lucrurile în față, trebuie să recunoaștem că nivelul de dezvoltare economică a puținelor țări care au reușit să-și păstreze de-a lungul vremurilor independența, în mijlocul oceanului colonialismului, nu este sensibil mai ridicat decît cel al țărilor care au suferit timp de veacuri exploatarea colonială. Mai mult, nivelul de trai *material* al populației negre băștinașe din Africa de Sud, dominată de cel mai sinistru regim rasist, este mai înalt decît cel din unele țări africane independente. Înseamnă oare aceasta că sistemul colonialist nu e chiar atît de rău pe cît se spune? Categoric, nu. Asuprirea colonială a fost resimțită de popoarele înrobite din Africa și Asia drept o crimă odioasă împotriva ființei lor naționale, împotriva demnității lor umane și a determinat revolta justificată, implacabilă, a acestor popoare. Ideile de libertate, de independență, de dezvoltare neatîrnată sînt pentru aceste popoare (ca și pentru toate popoarele lumii) infinit mai prețioase decît cîțiva dolari în plus adăugați venitului personal. Numai în condiții de independență dezvoltarea economică capătă sens, se poate realiza pe deplin, folosește într-adevăr celor care muncesc pentru dînsa. Opțiunile care determină destinul popoarelor nu pot fi reduse la derizorii calcule de moment.

În nr. 3/73 al revistei noastre am publicat, sub titlul «De la cap la coadă 8 km, de la coadă la cap 9 km», o fotografie care arăta că în același loc de pe șoseaua Brașov-Sighișoara, două tăblițe indicau diferit distanța pînă la comuna Hălchiu. Potrivit uzanțelor, am trimis sesizarea Consiliului popular al județului Brașov. După mai bine de trei săptămîni, am primit din partea Direcției de drumuri și poduri a consiliului un răspuns pentru a cărui descifrare sîntem gata să oferim premii cititorilor noștri. Iată-l: «...Vă comunicăm că tabelele indicatoare de orientare, care fac obiectul fotocomentariului... se găsesc pe drumul național nr. 13, drum care este în administrația Direcției regionale de drumuri și poduri Brașov». Și? Nimic. Nici o clipă nu le-a trecut prin minte birocraților respectivi că ar putea să remedieze deficiența semnalată (după date antecalculate: forță de muncă — 1 om, eventual minor, durata lucrării — maximum 5 minute, cost — maxim 1 leu). Principalul era să ne înștiințeze de cine ține administrativ tăblița. După care au semnat, au pus ștampila și au bifat încă o «sarcină îndeplinită».

H. DONA

cronica filmului

DRUMUL SPRE VEST

Îmi spuneam, după ce am ieșit de la acel tulburător «Cable Hogue» al lui Sam Peckinpah, — cu cîteva luni în urmă —, că o bucată de vreme s-ar cuveni să avem tăria de a nu ne mai duce la nici un western. Ar trebui să ocrotim filmele mari, — ca și iubirile mari —, să nu le înșelăm cu primul sosit. Odată ce am văzut cum se moare de inimă rea în vestul mitologic, cum n-are nici un rost să supraviețuiești din moment ce calul nu te mai ascultă iar prima mașină este gata să te sfîrtece, după ce am cunoscut chipul renunțării demne, se mai poate lua iar istoria de la capăt? Nesfîrșită este grădina cinematografului! Totul, absolut totul este posibil și iată-ne din nou, tiriș-grăpiș, pe «Drumul spre Vest». Dacă este adevărat că unii scriitori se trag din «Mantaua» lui Gogol, este tot atît de sigur că numeroși westerniști descind din «Diligența» lui Ford. În privința lui Andrew V. McLaglen (fiul celebrului actor Victor McLaglen) nu există nici o îndoială. În căruțele cu coviltir ale noului cineast s-a strîns o umanitate ce se dorește simbolică, precum personajele-mit aureolate de geniul maestrului: cow-boy-ul rătăcitor, femeia onorabilă, bătrînul, preotul, copilul etc. Dar în timp ce mîna de oameni ai lui Ford prefigurau însuși destinul unei comunități, iar întîmplările căpătau dimensiunile unor evenimente fundamentale ale existenței, convoiul lui McLaglen se îneacă într-o anecdotică de prisos; amorul extraconjugal, răzbunarea unei femei isterice, moartea unui copil nevinovat și a unui harpagon, o răfuială prelungită cu indienii încarcă inutil o povestire care și fără aceste cîrpituri ar fi avut din ce să trăiască. Un film cu doi bărbați care așteaptă să ia viața de la început pe un pămînt al făgăduinței, cu un al treilea care s-a săturat deja să tot mute frontiera de ici-colo, un film care are la dispoziție trei vointe (și, respectiv, trei actori, pe nume Kirk Douglas, Robert Mitchum, Richard Widmark) se putea elibera de întîmplări colaterale. McLaglen a preferat spectaculosul loviturilor de teatru. Dacă închidem un ochi în fața nimicurilor, — cinematograful ne-a învățat și acest exercițiu —, cu cîtălalt vom avea de văzut cîte ceva: o cîmpie filmată cu voluptate (un comentator se repezea cu gîndul chiar la Rilke, acolo unde spune: «cîmpia — acest sentiment ce te înalță»), un om care știe că nici în Oregon, nici în California, nicăieri în lume aurul nu cade din cer și o armată de destoinici care scriu istoria din mers.

Magda MIHĂILESCU

«Drumul spre Vest» *sau istoria din mers.*

actori și roluri

1957 a fost un an fericit pentru ROCK HUDSON, anul în care și-a legat numele de un erou hemingwayan, Frederic Henry din «Adio, arme».

gros-plan

CLIFF ROBERTSON:

«Importantă nu este întîmplarea că am ochi albaștri, ci mîndria de a fi un om foarte muncitor»

Odată și odată publicistica cinematografică va trebui să dea socoteală pentru multele ei păcate, dintre care nu chiar cel mai firav ar fi acela de a se încăpățîna să suprapună clișeul unui personaj, mitul unui personaj, peste personalitatea umană a actorului. Iată, bunăoară, CLIFF ROBERTSON, oaspetele nostru de acum cîteva zile, — conducătorul delegației de cineaști americani —, a fost clasat în categoria «tough guys», adică a indivizilor duri. Dar autorul lui «J. W. Coop» este un american cît se poate de liniștit, pe care nu-l cred în stare să omoare nici o muscă. M-am întrebat întotdeauna cum se poate împăca o persoană

«Flăcăruia» și criticilor ei — cele mai bune urări.

DUPĂ TREI CONCERTE EXTRAORDINARE ÎN ȚARĂ, UN STIL NOU ȘI CINCI ANI CU DUCELE JAZULUI

De vorbă cu Aura URZICEANU

— De ce apari atît de rar printre noi?

— Sînt iarăși bolnavă. Am un ghinion fantastic, îți mărturisesc ce-am pățit și anul trecut cu pareza aceea. Prea multe motive de îngrijorare nu am însă, atîta timp cît sînt sub supravegherea unui medic ca Gabriel Popescu. Îmi pare numai rău că din cauza unei boli păcătoase nu m-am putut desfășura nici de data aceasta așa cum aș fi dorit-o.

— Vorbești ca un om intrat în criză de timp.

— Chiar așa este; în martie trebuie să plec în America.

Contractul acela cu Duke Ellington?

— Da... și am făcut doar atît de puține lucruri.

— Este adevărat, ești legată pe cinci ani de big-band-ul lui Duke?

— Adevărat.

— Și în tot acest timp n-o să te vedem, n-o să te mai auzim?

— Nici vorbă, voi veni cît se poate de des acasă unde sper să aduc cîteva lucruri inedite, pentru că, știu, Duke vrea să lanseze cu mine un nou stil în muzica de jaz.

— Adică?

— Mai mult nu știu nici eu, mi-a spus doar că vrea să devin «first in America».

— Și tu ce crezi?

— Poate... sper... nu știu. Viața de vedetă e o muncă non-stop plină de piedici, mai este apoi concurența, care dublată de publicitate devine tare incomodă.

— Apropo, am văzut că dansezi formidabil, ai luat cumva lecții de dans în ultima vreme?

— Pentru mine dansul a devenit o chestiune de simțire, îl fac precum improvizația vocală. De lecții nici vorbă, acolo nu prea te învață nimeni, în schimb trebuie să dai tu cît mai mult.

— Cum te-ai reintegrat în viața muzicală românească?

— Am fost dornică să obțin noi piese românești pe care să le includ în repertoriu. Laurențiu Profeta și Gioni Răducanu au scris pentru mine cîteva piese bune. Mă bucur să colaborez cu vechii mei prieteni din cvintetul de jaz «București» și cu compozitorul și aranjorul Richard Oschanitzky.

— Acum, înainte de primul tău concert extraordinar în țară, ai vreo dorință specială?

— Îmi doresc o sală plină, o atmosferă care să-mi permită o comunicare perfectă cu publicul și mult, foarte mult noroc.

— Noroc? Mai ai nevoie de așa ceva, Aura Urziceanu?

— Oriunde am cîntat pînă acum, am făcut-o, cred, cu destulă dezinvoltură. Concertele din țară îmi produc însă niște emoții inimaginabile.

Justificate, aș zice.

Nici nu-ți dai seama ce înseamnă să cînți în fața publicului TĂU. Tu știi că în America intrările mele în scenă sînt anunțate de o bandă sonoră cu «Rapsodia» lui Enescu? Ce poate fi mai frumos cînd ești acolo, departe, decît să te identifici cu «Rapsodia română»? Sau cînd Duke anunță «Aura din România» crezi că nu simt povara sfîntă a Carpaților? Sînt teribil de fericită ori de cîte ori ziariștii sau muzicienii cu care stau de vorbă se interesează de România și de muzica țării mele. Iată, la celelalte două concerte de săptămîna viitoare am invitat doi prieteni, virtuoși instrumentiști ai jazului Art Farmer și Slide Hampton, care au ținut să cunoască România. Alături de ei va apărea și soțul meu, Ron Rully, cunoștință mai veche a publicului.

— Deci încă două recitaluri.

— ...Și apoi plecarea. Nu mă întrebi ce-i urez publicului meu la despărțire?

— Te întreb.

— Să audă multă muzică bună, să descopere soliști noi și talentați pe care să-i susțină cu toată sinceritatea de care are nevoie un talent autentic la vremea debutului.

— Și cum va afla «publicul tău» despre ceea ce faci tu acolo?

— Voi trimite periodic file din jurnalul meu, fotografii, note din presă.

— Nu ocoli revista care găzduiește acest dialog!

George STANCA

inteligentă cu acest soi de transfer și nu ezit să transform nedumerirea într-o întrebare de lucru ori de cîte ori se ivește prilejul.

— Această identificare, uneori ridicolă, face parte din legile ruginite ale Hollywoodului. Nu îți dă mîna mereu să refuzi rolurile ce ți se propun. Eu am jucat odată într-un film rolul unui ofițer de marină, treaba a ieșit bine și pe urmă am fost nevoit să devin de cîteva ori tot ofițer, ce-i drept, și de aviație. După succesul lui «Charly» curgeau ofertele cu alienați mintali. Noroc că acest film mi-a adus un Oscar. Cînd ai un Oscar poți să spui «nu» mai repede.

— Bănuiesc că năvala actorilor contemporani spre îndeletnicirea de regizor și producător nu este străină de această realitate

Chiar voiam să aflu și de la dv., domnule Robertson, unde începe moda — întrucît unii cred că se poartă «actorul regizor» — și unde începe orgoliul sănătos? Și dv. sînteți unul dintre cei care v-ați luat soarta în propriile mîini. «J. W. Coop» vă aparține în întregime.

— Moda este, iertați-mă, o concluzie gazetărească. Un actor nu-și aruncă banii într-o întreprindere de dragul modei, ci pentru că vrea să simtă gustul libertății depline. Ați observat că mai ales noi americanii, am hotărît să ne regizăm singuri propriul nostru destin actoricesc, pentru că noi avem cel mai mult de-a face cu mofturile calculate ale producătorilor. Pentru «Charly» a trebuit să mă zbat și să alerg 7 ani, «J. W. Coop» l-am urnit în 7 zile.

— Vă supărați dacă am să vă rog să evocați unul dintre ofițerii întruchipați în cariera dv., și anume pe cel din «T.P.109» — adică nimeni altul decît John F. Kennedy în timpul celui de-al doilea război mondial? Concret, care a fost drumul către această onoare? Se spune că însuși președintele Kennedy v-a ales.

— Fostul președinte a impus trei condiții înainte de a încuviința realizarea unui film-omagiu: 1) să se respecte riguros adevărul istoric; 2) banii să fie transferați echipajului pe care l-a condus în acei ani; 3) să i se acorde dreptul de a alege singur protagonistul. Nouă luni a durat selecționarea actorilor, au fost chemați interpreți excelenți. Într-o zi mi s-a propus să dau și eu o probă, iar după cîtva timp un prieten m-a anunțat la telefon că fotografia mea a apărut alături de cea a președintelui într-un ziar.

— Care a fost prima reacție?

— Am crezut că este vorba de o greșeală. Filmul, din păcate, n-a fost grozav, scenariul era mediocru, pe parcursul lucrului producătorul s-a certat cu regizorul Milestone.

— Iar producătorii?

— Tot ei.

— Într-una dintre biografiile dv. puse în circulație de către agențiile de presă, la capitolul «date importante» am dat peste aceste puncte: ochi albaștri, păr castaniu, înălțimea... îi place tenisul etc. Dv., personal, ce ați mai adăuga?

— Esențialul: faptul că sînt un muncitor înverșunat.

M. MIHAIL

Fotografie de Traian PROSAN

de la a la z

IACOB Mihai

Regizor român de film născut la Oraștie, la 11 mai 1933 făcînd parte din promoția de studenți care au absolvit Institutul de artă teatrală și cinematografică în anul 1955 (secția regie de film), an în care debutează realizînd: *Bianca*, ecranizare după poemul lui Eminescu *Povestea teiului*. În anii următori, M.I. abordează filmul de lung metraj, mai întîi ca asistent de regie. *Pasărea furtunii* (1957), apoi coregizor, *Dincolo de brazi* (1958—coregizor Mircea Drăgan), și, în sfîrșit, din 1960, regizor independent cu *Darclée*, film muzical biografic vădind certe calități de scriere cinematografică și revelînd talentul unei tinere interprete Silvia Popovici. Cineastul se impune ulterior cu alte cîteva filme, variate ca temă și stil dovedind un serios profesionalism: comedia satirică *Celebrul 702* (1961) după piesa lui Al. Mirodan, cu Radu Beligan, Ion Finteșteanu; filmul dramatic *Străinul* (1963) după romanul lui Titus Popovici, distins cu premiul special al juriului la Mamaia 1964, schecul *Întoarcerea* din filmul realizat în colectiv: *De trei ori București* (1967); filmul de aventuri în două serii, inspirat din scrierile lui Mark Twain *Aventurile lui Tom Sawyer* (1968) coproducție cu R.F.G. (colaborator regie: Wolfgang Liebeneiner); filmul de război cu implicații psihologice: *Castelul condamnaților* (1970), pe un scenariu propriu scris în colaborare cu N. Țic și Mircea Drăgan, o dramă sentimentală de factură modernă. *Pentru că se iubesc* (1972). Din activitatea regizorului vom reține și munca sa desfășurată în calitate de conferențiar (catedra de artă dramatică) la Institutul de artă teatrală și cinematografică

IAKOVLEV Iurii Vasilievici

Actor sovietic de teatru și film, născut în 1928. Termină studiul artei dramatice la Institutul teatral de pe lîngă teatrul Vahtangov, unde va juca în primii ani. Debutează pe ecran în 1956 în filmul *Pe scînduri le scenei*, după care va face parte din genericul producției *O vară neobișnuită* (1957). Adevărata sa revelație o va prilejui însă în 1958 filmul lui I. Pîriev: *Idiotul* după Dostoievski, în care realizează cea mai desăvîrșită creație din carieră: rolul prințului Mîșkin. Filmele în care va apărea ulterior: *Vîntul* (1959), *În întîmpinarea zorilor* (1960), *Omul de neăncărcat* (1961), *Balada husarilor* (1962), *Drumul cel mare* (1963) *Judecata nebunilor* (id.), *Viață usoară* (1964), *Moscova-Genova* (id.), *Pădurea rusă* (id.), *Prietenii din 1965*, *Împușcătura* (1967) *Anna Karenina* (1968), *Subiect pentru o schiță* (1969), *Prăbușirea* (1970), nu-i vor mai oferi, din păcate, posibilitatea de a mai atinge memorabila sa performanță din *Idiotul*, fiind, pare-se mai favorizat în sectorul creației teatrale. Pentru marile sale merite artistice, lui I.J.i s-a acordat din 1968 titlul de Artist al Poporului

IGIROȘANU Horia

Regizor român de film născut la Azuga, la 4 august 1896; mort la București în 10 iulie 1960. Întemeietor al unei prime școli de film autohtone, Academia de mimodramă, pentru pregătirea de elemente apte de a deveni actori de cinema, H.I., unul dintre cineaștii noștri cei mai cunoscuți din perioada mută, a desfășurat o meritorie activitate, semnînd o serie de producții de amplă rezonanță populară ca: *Iadeș* (1926), *Neo Ghiță Cocoșilă la Moș* (1927), trilogia istorică *Ioniță Sfrijanu* (1927/28), *Haiducii* (1929) și *Crucea* (1931), filme care aveau să cunoască la vremea lor un deosebit succes de public, realizate după scenarii proprii, și *Insula șerpilor* (1934), unicul său film vorbitor. H.I. a fost de asemenea redactor șef al revistei de film «Clipa cinematografică». Aportul său la propășirea cinematografiei românești rămîne în perspectiva timpului important.

ILIEȘU Mirel

Regizor român de filme documentare, de artă, reportaje scurt metraje pe teme diverse, născut în București, la 17 octombrie 1923. La început ziarist la *Scînteia tineretului* (1945-1951), realizează începînd din 1952 (primul film: *Vacanțe fericite*) în cadrul unui grup de creație în Studioul «Alexandru Sahia», un număr apreciabil de filme documentare și de artă, cucerind un număr la fel de apreciabil de premii internaționale la diverse le festivaluri din lume. Iată cîteva dintre cele mai semnificative: *Viscolul* (1951), premiat la Karlovy Vary în 1955, *Pagini din lupta partidului* (1954), *20 de minute în lumea păpușilor* (1960) premiat la Vancouver, *Lumină și piatră* (id.), premiat la Teheran, *Tăbăcarii* (1963), premiul pentru cel mai bun reportaj cinematografic la Mamaia, *Un Jupiter al timpului nostru* (1961), *Rădăcini* (id.), *Drumuri* (1964) *Rromii potrivire* (id.), premiat la Geneva, *Concerto grosso* (1965), *Tensiune înaltă la Bechet* (1967), premiat la Bilbao, *Furnalul nr. 1* (1968), premiat la Phnom-Penh, *Cîntecele Renașterii* (1969), premiul 1 pentru scurt metraje la Cannes, *O nuntă cum n-a mai fost*, cuprinzînd filmele realizate pentru TV: *Instrumente populare*, *În virtejul dansului*, *Kilometri de dans*, *Meșteșuguri populare*, *Parada cîntecului popular*, *Ritm și culoare*, *Vechi obiceiuri românești* (1970), *Al V-lea festival și concurs internațional George Enescu* (id.), *Patru zile dintr-un an* (id.), *În marea trecere* (1971), *Întîlnire cu vechii mei prieteni* (id.) etc., filme vădind o sensibilă cunoaștere a mijloacelor filmice, o perpetuă căutare a unor forme noi, originale, de exprimare, o temeinică aprofundare a temelor printr-o adîncă sondare a realităților noastre sociale și o competentă abordare a domeniului artelor

Constantin POPESCU

cronica tv

umor scuzabil

Avem, avem mulți, avem destui avem peste tot, în toate emisiunile de sîmbătă de la ora 21,50, aceiași umoriști. Ei trag cu gloanțe oarbe parcă, într-o înțelegere tacită cu cel prins în obiectiv, ca nu care cumva să se supere cineva. Ei n-au ce face, asta le este meseria, trebuie să facă o glumă acolo. Umorul lor se scuză mereu, își pune cîteva perechi de mănuși albe din vată sterilizată și murcheză apoi un pugilat. Ochii umoristului în cauză nu văd decît la nivelul gazetei satirice dintr-o întreprindere neproductivă! Știm teoretic că rîsul este o armă necruțătoare numai că o încărcăm cu focuri de artificii și săgeți din pană de înger. Uneori rîsul emisiunilor de umor este salvat grație mijloacelor interpretative ale excelenților noștri actori de comedie. Textul își permite să nu existe. Ca dovadă că nici nu mai este semnat în programul Radio–TV. (Vezi «1+1=1».) Texte semnate de o echipă cu personalități care se confundă, umoriști omniprezenți care mestecă de mult aceleași poante reconditionate, verificate, fără probleme. Cei «satirizați» îi bate a doua zi pe umeri și le spune «mi-a plăcut»! Aveți dreptate, n-o să mai semnez cu flow master, voi întrebuința stilourile noastre Flaro; chiar dacă nu le merge pompa cum trebuie și mă murdărește pe degete, m-ați convins! De ce să vă faceți dv. singe rău și să vă legați la cap satirizînd de exemplu pe cei care au livrat portului Constanța șaisprezece macarale defecte? Șaisprezece macarale, care costă o avere, stau de un an de zile și încurcă locul ocupînd o suprafață de peste 250 mp de cheu. Ce, ăsta-i umor? E satiră! Și satira... cui ar folosi? Să afle cei de la Bocșa că au lucrat rău? Să le la plinea celor care din nepricepere aruncă pe apa simbetei milioane de lei? Nu! De ce să ne ocupăm noi de ei, cînd avem «Nufărul» colea? Cînd avem coafezele, frizerii și ospătarii? (subiecte grase). Pe cei care pun ștampile peste ștampile (ca și cum ar pune ștampile de capul lor!). Dar doctorii? Ce dacă ne-au salvat de la un ulcer duodenal? Dacă nu s-ar fi înființat «Nufărul» sînt sigur că o parte dintre combatanți ar fi cedat locul aiurea cu probleme mai demne de stors decît rufele «Nufărului». Sînt subiecte fără probleme, subiectele «cu o mie de fețe». Umoristul nostru se intitulează textier și n-are pretenție la glorie, ci la fond. El vrea să doarmă liniștit și să facă vocalize gargarisind aceleași fraze.

De ce e nevoie ca talentatul caricaturist Eugen Taru să vorbească, să teoretizeze mai mult decît să deseneze? De ce Ion Dogar Marinescu, Ando, Andronic și alții alții nu au mai multe emisiuni? În locul unor vorbe fără duh, am avea convingătoare desene și atitudini! A îndrepta, a milita în slujba ideilor noastre socialiste, de neîngăduință pentru inerție, neîngăduință pentru abuz, incompetență, tene, risipă! Stop celor care folosesc vorba ca să nu facă nimic și celor care cred că avutul nostru le stă la dispoziție. Stop celor care tărăgănează inițiativele valoroase! Cum să se critice inerția cînd umorul însuși este înțepenit în variante pe aceeași temă? «Mielul turbat» al lui Baranga în viziunea textierilor de la radio, televiziune, estradă, reviste, brigăzi artistice de agitație și alte piețe de desfacere ar fi rămas un miel șugubăț și sacrificat. Avem actori de comedie excelenți. Avem subiecte la nivelul actorilor. Avem de apărat cu toate mijloacele etica și echitatea socialistă dar nu avem umorul care să își facă pe deplin datoria, care să treacă peste calamburi cătățate și perimate. Zîmbete s-au produs în cîteva programe umoristice, dar pe cînd rîsul sănătos, rîsul care să îndrepte, conform devizei «Ridendo castigat mores»? (Rizînd îndreptăm moravurile.)

Coman ȘOVA

scrisori către un meloman

prima iubire

Au început, așadar, a întrezări ce înseamnă să-ți cronești drumul propriu în apropierea de muzică? E vorba înainte de toate de temerarica estarcuire: pornirea să se facă dintr-un punct adînc înrădăcinat în ființa ta, numai așa asigurîndu-se o bază sigură și o desfășurare organică virtoarei evoluții. Îți aduceam ca exemplu înclinarea sau pasiunea posibilă pentru Ceaikovski, cu care au debutat nu puține călătorii în lumea muzicii. Îți închipui că e o simplă întîmplare sau un fenomen pur artistic faptul că simți dintr-o dată atracție spre cutare sau cutare compozitor? Crezînd așa, ar însemna să te mulțumești cu o înțelegere foarte superficială a rostului muzicii în viața noastră. Orice atracție, și în mod cu totul deosebit *prima iubire muzicală*, este semnul unei necesități resimțite de ființa noastră cea mai intimă. Pe calea îndrăgirii unei anumite muzici, lăuntrul nostru cel mai ascuns semnalizează o trebuință sufletească fundamentală. De aceea este atît de important ca acestui apel — cu înfățișare adesea naivă — să i se acorde toată importanța.

Există bineînțelese apeluri și apeluri, și în privința aceasta este imperios necesar să funcționeze un discernămînt limpede și mereu treaz. Pop simți o puternică, posedantă atracție spre muzica sentimentalismului lasciv, a dezlănțuirilor violente, a ritmurilor obscene și fascinătoare — predilecții mai mult decît frecvente la unii amatori de așa-zisă muzică ușoară. Nu pot să nu-ți spun răspicat și din capul locului, asemenea înclinări nu numai că nu pot inaugura o inițiere muzicală», dar sînt tot ce-i poate fi mai opus. De ce? Pentru că ele pornesc dintr-o realitate interioară care n-are nimic comun cu esența muzicii, realitate întunecată și degradantă, cărora din nefericire acița și atîția pretinși muzicieni au silit sunetul muzical să i se supună. Cînd acestea sînt producțiile sonore care-și capătă interesul muzical, este semn că te afli sub stăpînirea unor apeluri venite din zone foarte tulburi. Inițiere muzicală veritabilă nu poate fi decît aceea care începe prin a răspunde unei chemări spre o muzică pe care o simțim limpede ca fiind spiritualmente ascendent orientată, ck ar fi ea de simplă și accesibilă. De n-ar fi decît nivelul Paganini sau Sarasate, Kreisler sau Johann Strauss, și tot se poate spune că esti aproape în afara pericolului de a deveni captivul pseudomuzicii de obîrșie tenebros-instinctuală și cu țel inferior-divertisant care face imposibilă familiarizarea cu marea Muzică. Așa cum spunea Enescu, nu poți iubi simultan Muzica și ocestă muzică.

Îți propuneam deci să-ți imaginezi o «melomanie» care ar avea ca punct de pornire pasiunea resimțită pentru muzica lui Ceaikovski. O asemenea atracție poate avea justificări interioare infinit de felurite. M-aș opri asupra celei mai curente necesitate căldurii afective. Sînt deosebit de sensibil la apelul lui Ceaikovski cu cărora, dintr-un motiv sau altul, viața, destinul, semenii le-au refuzat posibilitatea de a se manifesta intens și amplu pe planul sentimentelor. Este semnificativ că — după compatrioții compozitorului — cei mai fervenți ceaikovskieni au fost, și poate mai sînt, englezii, al căror mod nesentimental de a fi cerea tocmai un asemenea complement care să aducă viața interioare plenitudine și armonie. Și cum îți spuneam în scrisoarea precedentă, se prea poate întîmpla ca experiența Ceaikovski — dacă este dusă de meloman pînă la capăt, dacă este adesea trăită cu intensitate incandescentă ca orice veritabilă iubire — să culmineze printr-o saturație cu caracter negativ. Nu poți concepe un asemenea proces? Gîndește-te la o iubire care moare înecată în propriul ei sentimentalism, revărsat fără măsură. Este întru totul posibil ca epuizarea experienței Ceaikovski să fie de o asemenea natură. Muzica lui este într-adevăr impregnată într-un asemenea grad de efuziunile sufletului său ardent, încît — mai ales consumată în doze mari — o simți ca avînd efect molestor pentru viața sufletească. Ei bine, conștientizarea unui astfel de proces interior — proces foarte subtil și delicat — este de o extremă importanță pentru direcționarea educației muzicale în ce fel? Am să-ți spun în scrisoarea următoare

George BĂLAN

9 CRONICARI—9 FILME

FILMUL	Călin Căliman	Dorian Costin	Ioana Creangă	Florica Ichim	Gelu Ionescu	Magda Mihăilescu	Valerian Sava	Tudor Stănescu	D.I Suchianu
Nunta de piatră	****	***	***	***	****	***	***	***	***
Explozia	*	**	**	**	0	**	*	**	**
Cu mîinile curate	**	***	**	**	*	**	**	**	**
Andrei Rubliov	****	***	****		***	****	****	****	****
În umbra violenței			**	*		**	**	**	
Poliția mulțumește	**	***		**	***	***	**	***	***
Maria Stuart	*	**	**	*	*	**	*	**	0
Pe aripile vîntului	*		**	**	***	**	*	**	****
Războiul lui Murphy	**	*	**		*	**	*	**	0

0 — *mult a vă deranja* · *** — *de văzut neapărat*
* — *de văzut eventual* · **** — *capodoperă*

Clasament alcătuit de Nicoleta GHERGHEL

telegrame străine

● Lumea teatrului parizian asistă la o interesantă dispută între două mari personalități ale scenei franceze: Marie Bell, directoarea teatrului «Gymnase», și ilustra noastră compatrioată Elvira Popescu, care conduce teatrul «Marigny». Obiectul disputei, montarea comediei muzicale «Valentino», inspirată din viața celebrului «seducător» Rudolf Valentino. Potrivit ultimelor știri, în rolul titular va apărea cunoscutul actor de teatru și cinema Jean-Claude Brialy, secondat de Marie Laforêt, care va da viață «mortalei» actrițe Pola Negri, contemporană cu Rudolf Valentino.

● În cursul acestui an vor fi organizate la Budapesta, sub auspiciile Institutului ungar pentru relațiile culturale, circa 100 expoziții de artă din diferite țări (U.R.S.S., Italia, Cehoslovacia, Iugoslavia, R.D. Germană, Austria etc.). Țara noastră va fi și ea prezentă cu o retrospectivă a pictorului maghiar din România I. Nagy (gazdă va fi Muzeul Ernst, între 2 și 25 noiembrie), iar Galeria națională din Budapesta va adăposti o colecție a Muzeului de artă din Cluj.

● Spicuim din agenda muzicală internațională a Austriei pe anul 1973:

— 15-23 aprilie: Festivalul pascal de la Salzburg. În program, «Aurul Rinului» și «Tristan și Isolda» de Wagner, concerte simfonice etc.

— 19 mai—17 iunie: Viena, festivalul operei bufe, cu concursul «Scalei» din Milano, al Teatrului «Colon» și al Operei de stat din Berlinul răsăritean.

— 21 iulie—22 august: Festivalul de la Bregenz («Vasul fantomă» de Wagner, «Lacul lebedelor» de Ceaikovski, «Armida» de Rossini etc.).

— 16-27 august: Oberschützen — Zilele internaționale ale muzicii de cameră.

TOP MUZICAL

Săptămîna trecută	Săptămîna în curs	TITLUL	INTERPRET	Săptămîni în top
	1	Prinsi care jocul vîntului din drum?	Marcela Saftiuc	1
	2	Jumătatea asta	Mircea Florian	1
—	3	Oameni de zăpadă	Roșu și Negru	1
—	4	Jocul țambalelor	Aura Urziceanu	1
—	5	Negru Vodă	Phoenix	1
—	6	Un zîmbet și o floare	Mihai Constantinescu	1
—	7	Crăiasa din povești	Romanticii	1
—	8	Toamna	Phoenix	1
—	—	Cîntec de iarnă	Cornel Constantiniu	1
—	10	Vacanța	Cronos	1

COMPOZITORI 1) M. Saftiuc. 2) M. Florian. 3) Nancy Brandes. 4) Gheorghe Răducanu 5) Nicolae Covaci 6) M. Constantinescu. 7) Doru Tufiș 8) N. Covaci; Gelu Solomonescu. 10) Robert Flavian.

Clasament alcătuit de George STANCA

TOP MUZICAL «FLACĂRA»
TALON Nr. 2

întîmplări din viața femeii

Primii pași au fost făcuți. În atenția tuturor, cu mult succes, cu un curaj depășind prejudecățile tradiționale și moderne. O dezbatere inteligentă, sinceră, aplaudată pentru performanța publicistică, lăudată sau criticată pentru invitația lucidă la meditație. Nu ați uitat, desigur, scurtul, prea scurtul serial al Ecaterinei Oproiu despre Condiția femeii din revista Contemporanul.

Redeschidem deci acest proces contemporan al cărui martori și participanți sîntem. Dezbaterea despre destinul contemporan al femeii va cuprinde nu atît discuții teoretice despre necesitatea și modurile de manifestare a egalității în drepturi a femeilor cu bărbații — discuții amintind de cele despre primatul autor-regizor în teatru sau actor-regizor-scenarist în film. Femeia societății noastre, în diverse ipostaze, din cele mai diverse categorii sociale, va avea cuvîntul pentru o-și spune necazurile și bucuriile condiției ei. Ca să vedem care este raportul exact dintre ceea ce credem că este, ceea ce ne-ar plăcea să fie și ceea ce este ea în realitate. Ce știe ea despre ea. Cum poate ea fi utilă societății, rămînînd în același timp și «dulcea mamă», și «eterna femeie». Iată o viață, cu toate particularitățile ei, în care desigur sînt multe femei de aceeași «meserie» care nu se pot recunoaște.

E o meserie grea, aceasta de gospodină

Nu vă uitați cum arăt acum, că fiind așa... par sănătoasă, dar pînă s-o am pe fata cea mare, deși eram altfel, mai slăbuță, am fost extrem de bolnăvicioasă. De asta a și trebuit să mă las de facultate.

— Ce studiați atunci, Lucia Socec?

— Filologia — franceza și româna. S-a întîmplat ca în anul I să fiu invitată la o masă. Am simțit că peștele miroase, dar mi-a fost jenă să-l refuz și m-am intoxicat în așa hal, încît doi ani a trebuit să mă tratez ca să-mi revin...

— Și după asta nu v-ați mai angajat, chiar așa, cu liceul?

— Ba da, dar a venit Sanda, fetița cea mare. Era și este de o sensibilitate extremă. Puteam s-o dau la o creșă așa cum era ea, veșnic bolnavă? Nu am putut. Poate am fost eu o mamă exagerată, dar a trebuit să am grijă de ea. Dealtfel am remarcat că există o diferență între copilul crescut acasă și cel crescut la creșă sau la cămin.

Da?

Din 33 de elevi, cîți sînt în clasa Sandei, doar 12 sînt crescuți în familie. Ceilalți, nu. Aceștia sînt insensibili, judecatori...

— Cum adică?

— Ei sînt cei care sînt foarte aspri cu colegii și cu profesorii, nu le iartă nimic, ei dau tonul în clasă la orice observație critică la adresa profesorilor. Judecă totul. În plus, n-au nici simțul familiei...

— Se pare că în unele cazuri simțul familiei e bun, în altele din contră. Poate genera un climat de tihnă și înțelegere, dar și unul de egoism și tensiune. Ce înțelegeți dv. prin simțul familiei?

— O mamă nu poate trăi în afara familiei. Tot timpul respiră pentru fiecare. Mă gîndesc la soț, sau ce face Sanda la ora de fizică, sau ce să-i mai dau Corinei să mănînce. Încît cînd îi văd la prînz, de bucurie că totul s-a sfîrșit cu bine, că sînt cu toții în jurul mesei, nu știu dacă mă credeți, dar uneori nu ajung să iau o lingură de mîncare...

— Și alteori?

— Am și stări depresive, mă uit că nu reușesc să-mi găsesc ritmul, că lucrez așa fără să se vadă ceva, încît cu toate grijile pe care le am vreau cîteodată altceva... să ies din cercul acesta, mereu același... Să știți că unei femei, cît de mulțumită să fie acasă, nu-i este suficient să se limiteze la gospodărie. Vine cîteodată un moment cînd vrea altceva, așa, să știți!

— Ce v-ar plăcea, de fapt, să faceți?

— Mi-ar plăcea mult de tot să călătoresc sau să scriu, măcar așa cum a scris Margaret Mitchell, un singur roman în viață... Dar mă gîndesc că pentru asta îți trebuie liniște... și sufletească... E destul de greu să scrii, nu? E nevoie de calm sufletesc?

— Așa se pare, e nevoie de calm sau dimpotrivă. Dar d-voastră nu aveți liniște sufletească?

— Cum să nu! Doar cîteodată, probabil din cauza oboselii, am stări depresive. Îmi vine să plîng, așa, fără rost.

— Dar mai ieșiți în lume, vă mai distrați?

— Dragă duduie, nu prea mai am timp să mă duc așa la spectacole! Deși pentru Sanda ar fi bine să mai vedem un teatru... Mă agăț de televizorul ăsta ca de un copilaș... seara după ce-i culc pe toți, cît de obosită să fiu, trebuie să mai citesc măcar o oră și atunci cînd totul s-a liniștit în casă e mai bine... Mai merg și cu fetele la cinema.

— Corina e cea mică? Cîți ani are?

— Cinci ani, la anul merge la școală. Alte griji, alte frămîntări...

— Și suportă să stea la film?

— O, de cîte ori nu se plimbă pe intervalul dintre scaune! Acum, de curînd, am fost la «Bulevardul romuluiș» — nici n-a suflat, a încremenit în scaun. Știu eu ce i-a plăcut!? Brigitte Bardot? Acțiunea? Drept să vă spun, mie filmul mi-a lăsat o mare amărăciune sufletească, așa, o stare neplăcută, că trei zile n-am fost om...

— Păi de ce?

— Eu nu zic că B.B. nu are corp frumos, toalete superbe, că nu știe să se miște, dar mi-a făcut impresia că e o proastă!! Și m-am gîndit că uite, dom'le, cine a întors lumea pe dos, cine să aducă atîtea beneficii Franței — o gîscă fără pene...

— Se pare că în aprecierea celorlalți, a bărbaților în primul rînd, o femeie se impune prin această aparență plăcută, încît celelalte calități trec pe planul doi.

— Așa e! Ce să vă spun!! Am o cumnată... Și-mi spune că a fost cu soțul la o întîlnire între prieteni. Și toți — profesori universitari, oameni serioși — peste 50 de ani. Și cînd a apărut o fiță cu cercei de ăștia rotunzi și lungi pînă la umăr, cu rochie lungă, cu un trandafir roșu, toți și-au întors capu' și le-au lucit ochii după ea, așa profesori universitari serioși cum erau!!

— Și cu toate acestea, femeilor mai puțin spectaculoase poate, dar atente și devotate familiei, le revine sarcina să păstreze focul sacru al căminului...

— Da!! O femeie trebuie să știe să creeze soților o atmosferă plăcută în cămin, să fie drăguță, atentă, feminină... E o meserie grea și aceasta de gospodină.

— Și destul de prost răsplătită.

— Dar trebuie făcută! Căsnicia este așa cum ți-o creezi! Vedeți, soțul meu a fost sportiv, și cînd era tînăr avea obligații — se ducea în cantonament sau cu băieții la Athénée-Palace. Credeți că m-am dus vreodată după el pînă nu am primit un telefon? Sau că l-am controlat?

— Și e bine așa?

— Eu m-am ghidat după principiul că nu se învîrtește lumea în jurul unui singur bărbat! Și apoi dacă sînt mîndră și demnă, ce, trebuie să știe el, tot, prin ce trec din cauza lui? Vă spun că eram la un an după căsătorie și l-am întîlnit întîmplător în stație la tramvai cu altă femeie. Se purtau pe atunci buzunare mari. Și el cu mîna lîngă buzunarul ei, știu eu, să i-l aranjeze sau, să mă iertați, s-o giugiulească! I-am cerut cheile foarte calmă, că pe atunci mă duceam la serviciu, i-am spus că le las sub preș. Și m-am dus întîi la slujbă și am plîns... colegelor le-am spus că mi-au ieșit prost niște analize... Cînd m-am întors acasă — nimic! O lună de zile ajungeam seara la unsprezece de la teatru.

— Vă duceați singură?

— Nu, cu o prietenă. Dar și-a dat seama el că eu sînt cinstită. După o lună de zile n-a mai rezistat, a capitulat, *«că hai dragă să stăm de vorbă, să vedem de ce am ajuns aici, ce s-a întîmplat»*. Eh! Sportivi! Ce să-i faci. Sînt oameni în vîrstă acum și tot după aventuri se țin! Și cu toate astea, cu toate aventurile lor, nu sînt oameni care să-și iubească mai mult familia! Tot la familia lor se întorc.

— Să nu fie aproape o obligație aceste aventuri, pentru a arăta celorlalți trecerea de care se bucură!

— Dar totuși ne-am înțeles. Cu timpul lucrurile s-au liniștit, am trăit împreună, ne-am mai ajutat, ne-am împăcat pînă la urmă — că așa e viața. Dar, credeți-mă, poate vă vine greu, de cînd au apărut fetele, el nu mă mai interesează! Și am încercat să nu trăiesc prin prezența lui. Sînt unele femei care trăiesc numai și numai prin bărbații lor — dacă întîrzie, vai, unde o fi? Ce-o fi făcînd? Eu, dacă vine la masă, bine, dacă nu — încerc să nu mă gîndesc la el, iau o carte, citesc și sînt la Viena sau la Veneția...

Și apoi, fetele astea mă solicită tot timpul! Cu Sanda am de tras! E așa de sensibilă, de reținută... un copil tare ciudat... poate din cauza asta oamenii nici n-o apreciază la valoarea ei. Mă uit eu la ea, — e de-o mare bogăție sufletească —, e foarte corectă, foarte cinstită, nu ar jigni ea pe nimeni, dar cu toate astea îi este greu... Se izolează prin tăcere, și cînd îi faci cîte o observație devine albă la față... Mă gîndesc cu groază că și cu băieții o să fie la fel!

— Se pune problema?

— Să vedeți! La cîteva zile după ce am fost la «Love Story» mă trezesc cu ea că îmi cere să mai vadă o dată filmul. I-am spus: *«Bine Sanda, sînt de acord, dar spune-mi și mie de ce». «Păi, mamă, m-am uitat tot timpul numai la el»*, la actor, — cum îl cheamă? Ryan O'Neal, nu? —, *și nici nu știu despre ce a fost vorba în film»*.

— Și Corina?

— O, m-am trezit cu ea pe la sfîrșitul filmului că-și sprijinea picioarele de capul domnului din față! Am fost îngrozită! Noroc că el a fost atît de absorbit de acțiune că nu a zis nimic. Dar nici cu ea nu mi-e rușine! E o strengăriță. Ce credeți că-mi spune într-o zi? Că cam certasem eu cu soțul și am ieșit împreună cu Corina la plimbare. Și știau ele, fetele, că îmi place mie cum cîntă Dichiseanu. Și ce mă trezesc cu ea că-mi spune? Dar să nu credeți că vă exagerez cu ceva sau că adaug vreun cuvînt! Zice. *«mamă, rezolvă situația cu Ticu*, cum îi zice ea lui taică-său, *și ia-l pe Dichiseanu, mărită-te cu el... în plus are și mașină!!»*

— E un copil foarte reușit!

— Și cînd vă gîndiți că eu n-am vrut s-o am! Am rămas gravidă, la vîrsta mea, cu copil de 14 ani — deși mă uit în jur și zic Doamne ferește de mai rău, că o vecină cu fată studentă a născut doi gemeni. Doi gemeni!!! Dar mă rog, i-a fost ei dat să vină pe lume! Ce să mai zic! Chiar îmi place că este așa expansivă și comunicativă cu toată lumea, mă mai distrează și pe mine! Într-un fel a fost bine și pentru Sanda. Că pînă la venirea ei o sufocam pe biata fată cu grija. Mă duceam la școală cu ea, chiar măricică, că rîdeau colegii de ea; toată ziua stăteam cu ea cînd își făcea lecțiile, nu mai spun ce a fost cînd era mică!

— A fost bolnăvicioasă?

— Bolnăvicioasă!! Dar și noi! Tot timpul, ce temperatură a avut Sanda, eu nu-l mai întrebam pe soțul meu ce mai face sau dacă e obosit, — cred că de asta am pierdut puțin din atenția lui —, ci *«vai, Sanda a avut azi 38° cu 5!»*

— Oricum, destul de greu. Și pentru ea și pentru dv.

— Și gîndiți-vă că m-am descurcat singură. Nu am absolut pe nimeni să mă ajute. Și nu-i numai soțul și doi copii, mai sînt și părinții mei. E greu! Să faci mîncare la toată lumea, să-i speli, să-i calci, să te duci după alimente toată ziua.

— Și nu vă poate ajuta nimeni? La tensiunea dv. nu-i prea indicat să cărați cu kilogramele!

— Ce pot să fac? Practic nu are cine să mă ajute. Soțul vine de la antrenament mort de oboseală, mănîncă, se lungește puțin și pleacă din nou. Sanda dă admiterea anul ăsta și nu e zi să-mi vină mai devreme de trei jumătate de la școală! Ba ședințe, ba meditații. Vine frîntă, ce să-i mai spun! Corina știe care-i mașina de carne, îi cunoaște pe brutari, pe vînzători, știe unde vine pîine proaspătă, dar e prea mică. Tot eu trebuie să fac piața, să stau la coadă.

— Ați încercat să folosiți casele de comenzi la domiciliu?

— Nu prea, trebuie să fac o comandă de 100 de lei ca să-mi dea un chil de carne. E prea puțin. Noi mîncăm 4 kg de carne în 2-3 zile. Gîndiți-vă că mai sînt și părinții mei — copiii sînt în creștere, trebuie hrăniți. Ce să vă mai spun, muncesc cîteodată de parcă sînt pe șantier! Se și spune că în fiecare casă e o cruce pe care trebuie s-o poarte cineva; aici, în casa asta, o port eu! Deși mă gîndesc cîteodată că dacă aș fi avut și eu serviciu ar fi fost obligați să se descurce singuri! Și nu s-ar fi descurcat? Ba da! Și atunci poate Sanda nu ar mai fi fost așa de sensibilă, și atunci toți ar fi contribuit cu ceva la mersul gospodăriei — dar așa, dacă vin la de-a gata!!...

— Văd că idei aveți, — și orice mi-ați spune, sînteți încă tînără —, de ce nu încercați să le puneți și în practică ca să vă eliberați puțin?

— E greu duduie, e greu. Poate unde sînt și eu lasă-mă să te las. E adevărat, pe mine m-am cam neglijat. Credeți că nu-mi spun în fiecare dimineață: astăzi am să mă pieptăn sau o să-mi cumpăr și eu o apă de față... dar mă iau treburile... și gata. Și așa, de la franceză am ajuns la cratiță, la albie și la mătură! E o muncă titanică! Poate n-o să vă vină să credeți, dar așa este! Pînă la urmă însă da, să știți, sînt fericită că le fac pe toate.

Rodica POP
Fotografie de Elena GHERA

întrebări pentru un critic

Răspunde Al. PALEOLOGU

Întrebare: *Ce trăsături noi au intervenit în structura literaturii noastre actuale, în comparație cu literatura ce se scria în România interbelică?*

Răspuns: Nu știu dacă am înțeles bine întrebarea. Cred, sigur că da, că există o structură a literaturii ca fenomen global și că această structură poate acuza, în timp, mutații interne însemnate. Dar, de pildă, dispariția epopeii și preluarea rolului ei de către roman nu-mi pare a modifica structura literaturii ca generalitate, ci numai structura genului epic. De asemeni, se pot constata modificări de structură în evoluția romanului însuși (unele mergînd pînă la dizolvarea oricărei structuri și eșuarea în total nonsens, cum vedem azi la pretinsul «nou» roman). Un critic de mare inteligență și lărgimede orizont, George Steiner, a studiat într-o pasionantă carte mutațiile de structură ale genului dramatic. Există de asemeni, cu aceeași preocupare, notabile studii cu privire la genul liric. Dar nu știu dacă putem la această oră (și cu referire la un perimetru național) vorbi de mutații structurale, relativ recente, într-o literatură. Cred că ele nu se pot constata decît cu un recul pe care încă nu-l putem avea.

De aceea, mai ales că nici nu sînt un «structuralist», aș reformula, dacă îmi permiteți, întrebarea dumneavoastră în termenii următori, mult mai simpli: «Față de perioada interbelică, ce aspecte noi se pot releva în literatura noastră actuală?» Greu de răspuns satisfăcător pe un spațiu așa de restrîns la o întrebare care comportă explicații plurale și nuanțate, cu multiple exemplificări. Nu voi putea răspunde decît foarte sumar, aproape telegrafic și deci cu multe riscuri, din care cel mai mic e de a fi incomplet.

1) O superioritate covîrșitoare a poeziei asupra prozei, dacă lăsăm deoparte marele număr al «făcătorilor de cuvinte» și al alcătuitorilor de poezie aparentă, care mimează ermetismul, obscuritatea, simbolul etc., într-un mod dacă nu convingător, cel puțin derutant, încă ne rămîne un mare număr de poeți mai mult decît remarcabili, dintre care probabil că unii vor străluci în posteritate cu o aură sporită. Notabil e faptul că unii dintre cei «bătrîni» au dat în ultimii ani opere excepționale, profund reprezentative pentru epoca noastră. Sonetele shakespeariene ale lui Voiculescu, ultimele poeme ale lui Arghezi («*Monolog în Babilon*» de Philippide, «*Elegii pentru floarea secerată*» și «*Hanibal*» de Eugen Jebeleanu, apoi Emil Botta, Șt. Aug. Doinaș, Leonid Dimov, pentru a ajunge la cei mai tineri (fără a-l uita pe Labiș): Ion Gheorghe (ale cărui «*Megalitice*» sînt o capodoperă, dar care e excepțional aproape în tot ce a scris), Cezar Ivănescu, Mircea Ivănescu, pînă la cel mai recent debut, al lui Dan Verona cu splendida lui carte «*Nopțile migratoare*» — iată o listă care, departe de a fi completă, arată totuși solidaritatea în măreție a poeziei noastre actuale; dar dacă închei această listă fără să includ și alți poeți pe care-i admir e fiindcă nu vreau să le fac recensămîntul. Deliberat l-am omis însă pe Nichita Stănescu, care îmi pare foarte supralicitat. Nu-i neg valoarea și am intenția să-i recitesc cele mai bune volume, după părerea mea «*Oul și sfera*» și «*Laus Ptolemaei*», pentru a-mi verifica (și confirma, sper) buna impresie de la prima lectură. Cred însă că e în folosul lui să fie puțin scuturat (cordialmente) și trezit, pînă nu e prea tîrziu, din euforia toxică a inhalării fumului de tămîie. Dealtfel, nu cred deloc ceea ce se spune de amicii săi din grupul admirației mutuale, că el a reformat, încă dată, limbajul lirismului nostru actual. Adevărul e că a avut norocul să debuteze într-un moment de dezghеț cultural ce corespundea unei noi etape a societății noastre. Breșa nu a făcut-o el: ea tocmai se deschisese și el a trecut printre primii, favorizat și de critici comprehensivi și influenți, dintre care nu trebuie uitat Paul Georgescu.

Un fenomen cu totul deosebit al timpului nostru la noi, în materie de poezie,e marele aport feminin. Față de perioada interbelică, din care memoria nu-mi furnizează pe moment decît numele Otiliei Cazimir, Claudiei Millian, Elenei Farago, Raymondei Han, poetele noastre de azi sînt nu numai în mai mare număr, dar incomparabil superioare și reușesc realmente să distrugă prejudecata «poeziei feminine» ca sector separat beneficînd de un regim special, curtenitor, dar, ca să zic așa, «tutelat». Firește, poezia femeilor ca și proza lor aduc filonul unui tip de experiență și sensibilitate specifice, dar gravitatea de timbru, profunzimea explorării lirice, inteligența, puterea și siguranța expresiei sînt la Ileana Mălăncioiu, Constanța Buzea, Nina Cassian, Maria Banuș (e adevărat că memorabilul ei debut se plasează în deceniul al IV-lea), Ana Blandiana, Gabriela Melinescu, de o impunătoare excelență. Aș mai adăuga aici două nume de care cred că în viitor se va mai vorbi: Veronica Galiș și Ștefania Plopeanu.

Cele de mai sus nu reprezintă decît, succint, punctul prim al unui răspuns pe care-mi rezerv să-l continui în numărul viitor. Cum vedeți, nu am atins decît niște «aspecte» noi, nu și o «structură» nouă. Ar mai fi de spus ceva despre ciția factori determinanți ai acestui fenomen liric, și bineînțeles destule despre proză și critică. Poate și despre teatru, deși

AL. CĂLINESCU

complexul luciditățiii

Un tînăr critic bine pregătit și talentat debutează la Editura Albatros, nu se poate mai concludent, cu un volum de comentarii avînd ca obiect opera, încă rezistentă sub unele aspecte, a lui Anton Holban. Alegerea nu pare a fi întîmplătoare. Alexandru Călinescu este un spirit analitic și disociativ, cu vocația distincțiilor subtile, iar scrierile lui Holban (unul dintre «tinerii» cei mai interesanți ai epocii interbelice) asigură din plin, cum se știe, valorificarea unor astfel de însușiri; ele se «deschid», se oferă — fără rezerve — receptivității nuanțate, fin analitice, în care se regăsește luciditatea torturată de probleme (nu totdeauna de mare amplitudine) a autorului «*Ioanei*», aflînd în Alexandru Călinescu un martor binevoitor, un interpret ascuțit, capabil să o prețuiască așa cum se cuvine. Criticul este el însuși un lucid explorator, lipsit de iluzii, ca și scriitorul de care se ocupă. Pe lîngă asta, se remarcă de pe acum prin fraza corect tăiată, limpede și exactă, știind să exprime clar lucruri complicate, să lasă la suprafață, cu o anume seninătate filozofică, din zonele mai tulburi ale operei. Calitate rară în ziua de azi (cînd criticii, ei înșiși, se lasă nu o dată fascinați de expresia obscură) și pe care, de ce n-am spune, am dori ca Al. Călinescu — învingînd oarecare apatie cărturărească, totuși prematură — să o valorifice și în cadrul unui mai susținut exercițiu critic al actualității literare. Cîteva semne bune în această direcție s-au și ivit. Nici o îndoială că o perseverentă aplicare pe viu l-ar «prinde» la fel de bine.

Dacă avem vreo obiecție de formulat la adresa atît de temeinicului său studiu despre Holban, aceasta se referă (nu fără legătură cu sugestia de mai înainte!) la o anumită incertitudine în surprinderea aspectelor fade, demodate, ale operei pe care o cercetează. Anton Holban, nici vorbă, este un scriitor incitant, cu o excelentă aplicație de analist, — mai ales al propriei conștiințe —, dar o parte a textelor sale par azi serios perclitate, scoase din uz. Iată, de pildă, romanul «*Jocurile Daniei*», pe care criticul îl analizează cu finețe și îl privește cu un exces de seriozitate, dacă ne putem permite să spunem așa. Un psihologism prăfuit și cam meschin riscă să împingă romanul acesta de un intimism febril spre derizoriu. Eroul se întreabă și din nou se întreabă dacă iubita sau presupusa iubită, capricioasă Dania, îi va da telefon și suferă caricatural (după gustul nostru *de azi*) din pricini lipsite de gravitate: «Mă doare dacă iubita mea vorbind cu mine nu mă ascultă atent, dacă mă întrerupe cu o preocupare străină, dacă privește mai multă vreme pe un al treilea care vorbește cu noi» etc. Intuind că investigațiile frămîntatului erou ne par limitate — și de destule ori, trebuie să o declarăm, nu tocmai *inteligente* — criticul vrea să le distanțeze de punctul de vedere al autorului. Dar nu ne convinge pentru că el însuși (asta se simte) nu credem a fi prea convins. Holban nu se detașează de personajul său, dimpotrivă, se oglindește, se răsfață și «se explică» prin el. I-ar trebui — ca lucrurile să se petreacă așa cum spune criticul, de fapt, cum *ar dori* criticul — o mare putere de creație. Și nu dispune de ea. «*Încercăm să facem mai evidentă preocuparea noastră de a evita greșeala identificării personajului cu autorul, prin urmare a lui Sandu cu Holban, și greșeala de a atribui lui Holban «sinceritatea» și «luciditatea» personajului, împovărindu-l astfel pe autor și cu toate păcatele eroului*» (p. 176). Regretabil, dar ceea ce autorul studiului numește «greșeală», pentru noi este adevăr, adevărul jenant. Scriitorul se identifică *pe deplin* cu personajul, iar personajul este deseori derizoriu. Un simț mai «actual» al marilor probleme (de existență) l-ar fi scutit pe critic de asemenea ezitări.

Lucian RAICU

despre cărți

ION IANOȘI, «Romanul unui oraș», Editura Univers, colecția «Eseuri». *Una din puținele cărți de azi care se pot subintitula «istorie și literatură». Este vorba de istoria și literatura orașului care s-a numit între 1703 și 1917 Petersburg, între 1917 și 1924, Petrograd, iar din 1924 poartă numele lui Lenin. Istoria Petersburgului o constituie cititoria înfăptuită de Petru cel Mare la 16 mai 1703 și lanțul crimelor de care s-a făcut vinovat, direct ori «indirect», țarul Nicolae, printre victimele acestuia din urmă numărîndu-se poeții Pușkin, Rileev, Lermontov ș.a. Literatura Petersburgului înseamnă, în primul rînd, Pușkin și Gogol, Nekrasov și Dostoievski, Bielii și Blok. Istoria Petrogradului înseamnă Marea Revoluție din Octombrie; literatura Petrogradului, Maiakovski, Gorki, Babel ș.a. Istoria Leningradului înseamnă, înainte de toate, cele 29 de luni ale blocadei hitleriste; literatura Leningradului eroic o reprezintă, mai presus de orice, «Jurnalul anilor de război» ținut de Vsevolod Vișnevski între 2 noiembrie 1941 și 10 decembrie 1943. Dacă Algarotti credea că «Petersburgul este fereastra prin care Rusia privește în Europa», după «Călărețul de Aramă» al lui Pușkin Petersburgul a devenit fereastra prin care Europa a început să privească în Rusia. Cu bună dreptate scrie Ion Ianoși: «Primii care au încercat să schimbe cursul istoriei ruseți au fost poeții». În fascinanta rivalitate dintre Moscova și Petersburg, poate mai mult decît istoria, literatura «noii capitale» a jucat un rol decisiv.*

I.D. PIETRARI, «Scrisori de primăvară», Editura Minerva, colecția «Retrospective lirice». *Generoasă în intenții, Editura Minerva pare a nu fi găsit rostul adevărat al colecției «Retrospective lirice». Restituirile cuprinse în volumele publicate pînă acum sînt, în mare parte, nesemnificative. Este și cazul acestui volum, în care modestia realizărilor poetului este concurată de rudimentara și, pe alocuri, ilara «prezentare» semnată de G.G. Ursu. Citățm: «Este un poet (I.D. Pietrari, n.n.) pentru toți, mărturisind o comuniune totală cu poporul care l-a născut («Ce gîndesc știu cum să spui/ Tot poporul să-nțeleagă —/ Că-s din rădăcina lui/ Și mi-e dragă»). Versurile «O să-i mai scot în piață, ca să-și vîndă/ Și marfa lor, lui domnul pițigoi,/ Într-o secundă./ Iar Omul, Caraimanul și Negoi/ Cred c-o să-i tundă » sînt comentate astfel de prezentator: «Cum vedem, poetul solidarizează munții noștri în contra poeților ce sînt departe de asemenea înălțimi». Referitor la versuri precum: «De-acuma sînt învățător de sat,/ Și-s îngăduitor ca o bunică,/ dar stările pe loc m-au întristat:/ Marin tot Marinică,/ și Ion mereu îngîndurat », prezentatorul scrie: «A plecat (I.D. Pietrari, n.n.), ca un «Pestalozzi blînd», din Școala Normală din București, începîndu-și cariera didactică în mediul sătesc, care-l întristează prin «stările pe loc». Dacă un poet se poate simți «îngăduitor ca o bunică», o editură de prestigiu este obligată să-și refuze asemenea «stări pe loc».*

N. CARATANĂ, «Lampadoforie», Editura Cartea românească. *Un debut care ne propune un poet al «cuvintelor potrivite». Poezia care ni se pare a exprima semnificativ arta poetică a lui N. Caratană este «Cuvinte». Citățm: «Caut și chem./ Cuvîntul orbit Polifem?/ Cuvîntul Iona înghițit de chit/ rămas neprorocit?» N. Caratană este un poet care-și invită, deseori, cititorul să consulte dicționarul. Uneori cu cîștig (tumul, simun, sfor), alteori pe degeaba (idumeu, pierom, peleg). Distingîndu-se de seria debuturilor ultimului an printr-o autentică vigoare a suflului poetic și mai ales printr-o îndrăzneală — de bun augur — a limbajului, N. Caratană nu scapă fără a plăti tribut uneia sau alteia din modele poetice ale zilei. Astfel, poezia sa este invadată de: nemeșterit, nefință, nedeplin, netrăite, nestrigate, nedestin, nehotar, nerostit, negrăit, nedevenit, nerelevat etc.*

Dorin TUDORAN

În curînd, săptămînal, în „Flacăra" — „Memoriile" lui Şerban Cioculescu

tribuna României

Revista bilunară «Tribuna României», *editată de Asociația* «România», *și-a conturat, cu fiecare număr al ei, tot mai distinct profilul unei prestigioase publicații. Destinată românilor de peste hotare, revista, în cele 16 pagini ale ei, chibzuit gospodărite, de o elegantă ținută grafică, aduce informații și prezintă comentarii asupra evenimentelor importante din varii domenii de activitate ale realității noastre.*

Ultimul număr (7), care confirmă în continuare calitățile publicistice ale revistei, capătă un deosebit spor de substanță și frumusețe, ei răsfrîngînd în coloanele sale o parte din căldura și entuziasmul unanim al poporului nostru, prilejuite de aniversarea a 55 de ani de viață ai tovarășului Nicolae Ceaușescu. *Paginile care marchează sărbătorescul eveniment conțin, printre altele, articole omagiale, emoționantele cuvinte prin care Eugen Barbu relevă cîteva din trăsăturile adînc omenești ale secretarului general al partidului nostru, precum și «În satul președintelui», un grupaj de amintiri, mărturii, destăinuiri de la consătenii, rudele, cunoscuții tovarășului* Nicolae Ceaușescu.

Paginile sau rubricile: Corespondență, Curier, Construim pe glob, Ultima oră etc. *completează sumarul acestui, ca de obicei, interesant număr al revistei «Tribuna României» care, credem noi, și-ar întări și mai mult nota de autenticitate și capacitatea de convingere, dacă ar releva atitudinea nu numai a publicației, dar și a cetățenilor patriei, împotriva a tot ceea ce pătează puritatea morală pe care o vrem definitorie pentru toate actele noastre.*

Remarcăm ca foarte utilă tipărirea și a unei ediții cu texte în limba germană, fapt care e menit să contribuie la o mai mare răspîndire a acestei frumoase reviste în cercuri largi de cititori interesați să cunoască realitățile dintre fruntariile țării noastre.

S. TRAIAN

bolile presei

despre obscuritatea limbajului critic

Chiar dacă recenzia la care ne referim începe astfel: «Volumul de debut al lui Dușan Petrovici este în măsură să deruteze la o primă lectură sau chiar la o reluată lectură», faptul nu ne-a descurajat și am mers cu cititul mai departe, încredințați că autorul, pînă la urmă, datorită reluării lecturii, va reuși să iasă din «derută», lămurindu-ne și pe noi cum stau lucrurile cu debutul în cauză. Răbdurii, mărturisim că nu așteptam ca, imediat, din fraza care urma celei de început să se desăvîrșească procesul de lămurire al criticului. Aflăm astfel că «Modernitatea tonului *(în ce constă această modernitate a tonului noi n-am aflat-o)*, prospețimea și noutatea imaginilor sînt subminate, pe alocuri, de palori și inconsecvențe cu atît mai surprinzătoare, cu cît, în ansamblu, cartea se impune ca o deplină reușită». Neprealuînd în seama afirmația că, deși «subminată» de «palori și inconsecvențe», cartea e totuși o *deplină* reușită, am trecut cu lectura mai departe, doritori să aflăm aprecierile recenzentului, criteriile care l-au făcut să considere debutul respectiv ca o reușită. Ajunși însă în acest loc, trebuie să declarăm, fără a ști prea bine dacă însuși autorul recenziei a izbutit să iasă din derută, că, de aici încolo, am intrat noi în perplexitate. De unde așteptam enunțul unor argumente clare, criticul ne abandonează, fără milă, într-o nebuloasă fără sorți de ieșire. Constatăm totuși că exegetul nostru tot nu a izbutit să evadeze din faza inițială a derutei. El încă se găsește într-o zonă incertă: «Rezerva *posibilă* (s.n.) a demersului critic se sprijină, credem, pe fixarea anevoioasă a datelor unei viziuni». Noi și mai mult, deoarece dăm peste această înșiruire de propoziții în care cu toată strădania unei «lecturi reluate», nu prididim a ne lămuri. Citățm, respectînd punctuația autorului: «Aidoma multora poeți contemporani (dintre care cel dintîi este Nichita Stănescu), Dușan Petrovici desface blocul realității, încercînd o reorganizare, potrivit cerințelor propriei intuiții. Transferul metaforic se realizează, mai întîi la nivelul substanței: poetul se mișcă aici dezinvolt, punctînd textul cu sugestive metafore, chiar dacă acestea ating anevoie pragul simbolului». Mărturisim iarăși că treaba asta cu «substanța» ne-a încurcat rău de tot. Dar, parcă, presimțind brusc uluirea cititorului, autorul revine asupra chestiunii. «Însă în timp ce în poeziile lui Nichita Stănescu, de pildă, o viziune puternic integratoare asociază imediat substanței acțiunea și calitatea, relevîndu-ne un univers original și seducător, Dușan Petrovici conferă acestora o neadecvare respinsă de logica discursului poetic. Poezia sa nu este atunci forma unei stări poetice constituite, ci a uneia care abia germinează. De aceea, lectura nu conduce la-sesizarea unui peisaj interior articulat, ci doar la senzația destrămării universului propriu (nefigurat); alături de pivoul puternic al numelui, verbele metaforă și epitetele plutesc încă liber, ca într-o suspensie fără a-și fi găsit cu certitudine locul». Sistăm exemplificările. Asigurăm cititorul că oricît de mult am cita din articol, atenția ar rămîne pe tot parcursul «ca într-o suspensie».

De la o astfel de critică, niciodată la obiect, care consideră opera doar ca un simplu pretext pentru o continuă divagație de formule sibilinice și cu idei deprinse «după ureche», nu ne putem aștepta la nimic bun. Trăiesc autorii unei asemenea critici izolați într-o zonă de absurdă neutralitate, amețiți de o iluzorie intelectualitate, rupți de rosturile unei adevărate critici literare de clară și militantă atitudine. O critică de sigură competență, atentă, deopotrivă, la ce și *cum* se spune.

Recenzia pusă aici în discuție aparține lui Eugen Dorcescu și a apărut în revista timișoreană *Orizont* nr. 3 din acest an. Ea e caracteristică pentru acei recenzenți și cronicari care practică un scris obscur, de prezumțioasă intelectualitate și atemporal.

B. IOANID

Cu prilejul apariției volumului său **«MARIN PREDA, vocație și aspirație»**, criticul literar M. Ungheanu a participat luni 19 februarie la o întîlnire cu cititorii organizată la librăria «Mihail Sadoveanu» din Capitală. Volumul a fost prezentat de Alexandru Paleologu și Petru Popescu. Fotografia noastră îl prezintă pe M. Ungheanu în timpul acordării autografelor.

«vorbiți și scrieți românește»

epitet și vogă

Pînă în urmă cu cîțiva ani, adjectivul *plenar* era folosit ca determinativ al unor cuvinte ca *ședință*, *adunare* etc. (în orice caz, numărul acestor cuvinte era foarte redus). În «Dicționarul limbii române moderne» găsim următoarea explicație a sensului acestui adjectiv: (Despre ședințe, adunări) «care se ține cu participarea tuturor membrilor». Sensul menționat corespunde perfect structurii cuvîntului, care este un derivat de la substantivul *plen* cu sufixul *-ar* (nu interesează aici dacă derivatul a apărut în românește sau a fost împrumutat dintr-o altă limbă). După cum se știe, *plen* înseamnă «totalitatea membrilor unei organizații sau ai unei asociații constituite»; *—ar* este un sufix care, printre alte funcții, o are și pe aceea de a deriva adjective de la substantive (ca în *bancar*, *complementar*, *disciplinar*, *justițiar*, *parlamentar* etc.). Din punctul de vedere al structurii cuvîntului, *plenar* înseamnă deci «care are caracter de *plen*». O *ședință plenară* este, prin urmare, o «ședință care are caracter de *plen*».

În ultimul timp, adjectivul *plenar* a ajuns să fie întrebuințat și ca determinativ al unor cuvinte care nu aparțin acelei clase foarte restrînse, despre care am vorbit la început; se vorbește și se scrie cu o frecvență din ce în ce mai mare despre *conștiință plenară*, *adeziune plenară*, *răspundere* (sau *responsabilitate*) *plenară* etc. Ce poate să însemne în asemenea construcții adjectivul *plenar*? Este evident că o *conștiință plenară* nu este o «conștiință care are caracter de *plen*». Deci, în acest context, sensul cuvîntului *plenar* nu se integrează în seria de sensuri ale adjectivelor derivate de la substantive cu sufixul *-ar* și, în consecință, cel care nu este familiarizat cu acest înțeles al derivatului nu poate să-l «reconstituie» pornind de la schema generală a sensului derivatelor adjectivale în *-ar*. Sîntem în prezența unei schimbări a structurii sensului: pe lîngă înțelesul vechi, cel consemnat în dicționare, cuvîntul aici în discuție achiziționează un înțeles nou, identic cu cel al adjectivelor *deplin* sau *total*. *(Adeziune plenară* nu poate însemna altceva decît *adeziune totală* sau *deplină*, tot așa cum *conștiință plenară* nu poate însemna altceva decît *conștiință deplină*.)

Nu ne interesează aici dacă și în ce măsură cuvîntul latinesc *plenarius*, care, printre altele, înseamnă și «total» a avut vreun rol în această evoluție semantică. Cu alte cuvinte, nu ne interesează dacă cel care a folosit pentru prima oară cuvîntul *plenar* cu sensul «deplin» a cunoscut într-adevăr sensul lui *plenarius* sau dacă această suprapunere de sensuri a fost o simplă coincidență datorită unei inexacte cunoașteri a sensului cuvîntului românesc. Ne interesează doar faptul că cel care a întrebuințat pentru prima oară (probabil în scris) adjectivul *plenar* în funcție de epitet în locul mai vechiului *deplin* (sau a mai puțin vechiului *total)* a urmărit obținerea unui anumit efect stilistic. E vorba de «surpriza» pe care o produce apariția unui cuvînt obișnuit într-un context neobișnuit sau folosirea unui cuvînt cunoscut cu un sens neobișnuit. Pe acest gen de «surprize» se bazează multe dintre așa-numitele «efecte stilistice». Trebuie observat, de asemenea, faptul că acest gen de efect stilistic este corelat cu o punere în relief a cuvîntului a cărui întrebuințare neobișnuită produce surpriza; se atrage atenția asupra cuvîntului. În cazul aici în discuție, cuvîntul reliefat este un neologism «savant», iar evoluția de sens constă în actualizarea unui înțeles pe care îl avea latinescul *plenarius*.

Cam în aceeași termeni se poate descrie mecanismul schimbării de sens «în sine» și nici «mecanismul», nici rezultatul funcționării lui nu este cazul să fie evaluat în vreun fel; ambele *există* independent de faptul dacă ne impresionează plăcut sau neplăcut și nu este cazul să ne întrebăm dacă «e bine» sau «nu e bine» că *plenar* a devenit parțial sinonim cu *deplin* și cu *total*. Putem face însă unele observații în legătură cu unele implicații de ordin mai puțin lingvistic ale acestui fenomen. După cum se știe, limbajul nu este numai limbaj, ci este și o formă de comportament social. În consecință, o serie de factori care caracterizează comportamentul social caracterizează și aspectul lingvistic al acestui comportament. Printre acești factori figurează și «imitația»: ceea ce «place» și, în același timp, se bucură de un anumit «prestigiu» se *imită*. Din acest punct de vedere, noul sens al adjectivului *plenar* se pare că a făcut o... «carieră plenară» (sic!): tot ceea ce «pe vremuri» era *deplin* sau *total* a devenit, nesmințit, *plenar*. E mai frumos! E mai savant! Nu oricine știe că *plenar* mai înseamnă și altceva decît știe toată lumea! Și așa a apărut o «modă» a lui *plenar*... Voga lui *plenar* este atît de mare, încît, la lectura unui text publicistic, poți «prezice» apariția acestui cuvînt pe baza unei reguli care se aplică aproape fără posibilitate de greșeală: acolo unde este previzibilă apariția lui *total* sau *deplin*, fă substituția *total*, *deplin*/*plenar*. Mi se pare că sîntem în fața unui caz de «devalorizare» stilistică a unui cuvînt prin modă. Într-adevăr, dacă apariția lui *plenar* în contextele în care pot figura *total* sau *deplin* a devenit aproape predictabilă, «surpriza stilistică» despre care am vorbit este exclusă. A spune acum *conștiință plenară* nu este mai puțin «cenușiu» decît a spune *conștiință deplină*. Ba poate chiar dimpotrivă: *deplin* mi se pare mai puțin «uzat» de modă. Și atunci, dacă *plenar* s-a devalorizat prin imitație, ce sens mai are obstinația cu care este folosit în locul lui *deplin* sau *total*? Numai pentru a mai adăuga încă un șablon la cele multe scrisului publicistic? Îmi aparе, nu știu de ce, în minte o replică foarte frecventă în discuțiile feminine despre modă: «Vezi modelul ăsta? Nu e urît deloc, îmi place, dar prea îl vezi la toată lumea». Asocierea nu mi se pare frivolă. Și moda vestimentară este tot o formă de comportament social.

Emanuel VASILIU

reportaj senzațional

abandon vinovat la cîțiva pași de viață

ACUZAT: CONȘTIINȚA UNUI OM CARE A ALES EGOISMUL ȘI LAȘITATEA

POST-SCRIPTUM LA TRAGEDIA DIN VALEA CIORAC SAU CE SE POATE ADĂUGA DUPĂ „ÎNCETAREA PROCESULUI PENAL"

UN CĂLĂTOR CIUDAT CA O FANTOMĂ

În această iarnă, o poveste e spusă, mai des ca oricare alta, în cabanele din Munții Țării Bîrsei și Făgărașului — și e spusă în ceasurile de început de înnoptare, cînd focul din sobele cabanelor arde mocnit, cu umbre aruncate, tot mai lenețe.

Se spune că în fiecare iarnă un călător tînăr, întotdeauna singur, echipat pentru excursie pe munte, și pornind pe cele mai temerare urcușuri, cînd poposește în cabane este mereu retras, timid, tăcut. Uneori tresare brusc, se zgribulește ca și cum ar fi atins de o pală de gheață, își strînge hainele pe corp și încovoiat se retrage în cameră, întotdeauna de unul singur. Se mai spune că înainte de a se încolăci de frig și de a tremura din tot corpul aude vuietul vîntului dezlănțuit, fîșîitul bocancilor înfundați în zăpadă viscolită. Ghemuit, convulsionat, șoptește mereu numele unui prieten, Dragoș. Și îl întreabă de ce a venit, de ce îl caută mereu. Vorbește în neștire despre o cordelină tăiată, își cere iertare. În momentele culminante ale crizei are impresia că acel vizitator imaginar aruncă asupra lui o cordelină și atunci se rotește pe podea, ca un covor făcut sul. Iese apoi din cabană și, în puterea nopții, spune ceva muntelui. Un fel de rugă de iertare.

Se mai povestește că acest ciudat excursionist a urcat la cabana Curmătura. După ce s-a oprit îndelung în fața ușii, a îndrăznit să intre. Apoi, rotindu-și privirile prin sală, temător, ca și cum ar fi reîntîlnit o imagine de coșmar, s-a așezat la o masă și a cerut fetei un ceai. Cabanierul, care tocmai ștergea o masă, a început să frece nervos cu cîrpa în același loc, privindu-l fix, și apoi cînd fata a adus ceaiul, s-a proptit în fața ei.

— Pe domnul nu îl servești!— i-a strigat ca să audă toți cei din cabană.

— Dar.....a încercat să protesteze fata.

— Să nu-l servești! Pe acest domn să nu-l servești niciodată! Niciodată! Am spus! Niciodată!

Călătorul s-a ridicat și a plecat, încovoiat, parcă lovit în creștet de cuvintele cabanierului.

Se mai spune că pe ușa unei cabane ar fi apărut o tăbliță de lemn cu numele excursionistului, cu precizarea că îi este oprită intrarea.

100 DE LEI SI... VIAȚA

Între filele unui dosar penal, păstrat în arhiva procuraturii brașovene, finalizat prin «încetarea procesului penal», este consemnată povestea tragică și ciudată a doi tineri, Ionescu Dragoș și C.V. Erau prieteni și colegi, în anul trei al facultății bucureștene de fizică. Aflați în vacanța de iarnă, au pornit să facă excursii în Munții Piatra Craiului și Bucegi. În ziua de 9 februarie, după ce au așteptat în zadar un coleg la cabana Gura Riului, au urcat spre cabana Curmătura, unde au înnoptat. Dimineața au început ascensiunea pe Piatra Craiului, și, cum se obișnuiește, s-au legat unul de altul cu o cordelină. Declarațiile a trei martori, plecați și ei în ascensiune, ne atestă că în jurul orei patru după masă au fost văzuți în dreptul vîrfului Turnu. Primele semne ale înserării le-au amintit celor doi tineri studenți că întoarcerea pe întuneric la cabana Curmătura ar fi fost riscantă; au hotărît deci să continue ascensiunea spre refugiul «Lehman».

Ce s-a întîmplat de acum înainte nu putem ști decît din declarația dată în fața procurorului de către C.V. Au ajuns la refugiu abia spre dimineață, istoviți, Ionescu fiind obligat să-și schimbe pantalonii de trening sfîrtecați de colții stîncilor și să-și bandajeze rănile sîngerînde. Un picior nu l-a mai putut încălța și a fost nevoit să-și lege bocancul cu o fringhie.

S-au îndreptat apoi, pe drumul cel mai scurt, spre cabană.

Ionescu mergea tot mai greu. La coborîrea unei pante abrupte au abandonat un piolet și și-au dat drumul pe spate. Ionescu s-a lovit de cîteva stînci. Lîngă un stîlp, care indica «trei sferturi de oră de drum pînă la cabană», s-au despărțit.

Ce s-a întîmplat în acel loc? Să reținem deocamdată ceea ce a scris C.V. în declarația ce i-a fost solicitată cam la o lună după întîmplare. S-au odihnit vreo zece minute în acel loc și C.V. i-a spus prietenului său că dorește să plece mai repede fiindcă se temea că o să îi degere un picior.

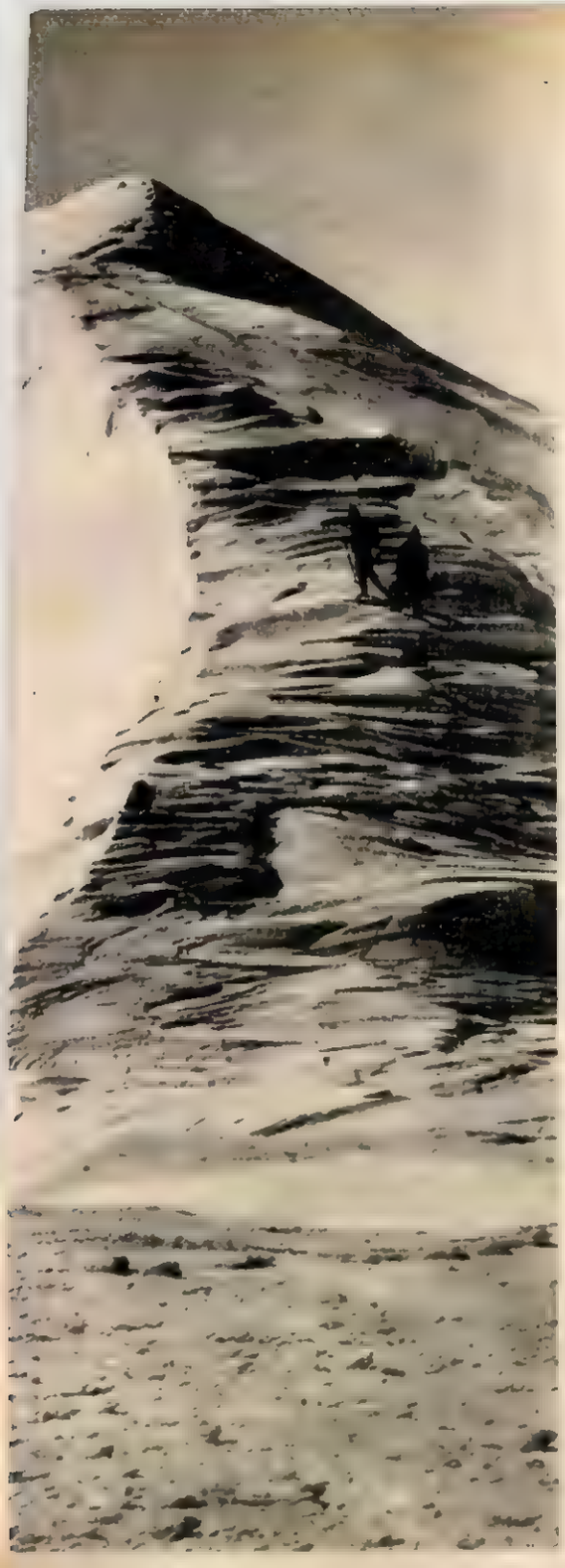

Dragoș a fost de acord cu propunerea, i-a dat o sută de lei (singurii bani pe care îi avea asupra lui), i-a întins mîna și l-a rugat să anunțe pe cei din cabană despre situația în care se află, pentru a putea fi eventual salvat.

ABANDONUL ÎN ALB ȘI MĂRTURIA MUTĂ

C.V. a trecut însă pe la cabana Curmătura fără a spune nimic despre situația în care l-a părăsit pe prietenul său, cu toate că a schimbat cîteva cuvinte cu frații Voicu, care l-au întrebat cum a fost coborîrea și unde a rămas tovarășul său de drum. La cabana Riului, unde și-a tratat degetele de la picior aflate în pericol de degerare, nu a amintit nimic despre colegul abandonat, deși a discutat multe altele cu Eftimie Mircea, cabanierul. Apoi, a plecat direct la București, unde de asemeni nu a anunțat pe nimeni; n-a pomenit nimic despre cele întîmplate nici rudelor lui Ionescu (deși vizitase pînă atunci deseori familia acestuia), nici colegilor de facultate.

În seara în care C.V. a trecut pe la Curmătura, cabanierul a început să fie neliniștit, văzînd că unul din cei doi tineri nu se întoarce. Bănuind că s-a întîmplat o nenorocire, a început a striga spre munte pînă la căderea nopții. Dimineața a improvizat o echipă de căutare, formată din cei aflați la cabană, și apoi, după ce a anunțat miliția, o alta, de alpiniști încercați, dar zadarnic.

Cadavrul lui Ionescu Dragoș a fost găsit abia primăvara, mai exact la 13 mai, în locul numit Valea Ciorac. La aproximativ 500 metri de poteca ce ducea spre cabana Curmătura, la mai puțin de o oră de drum de cabană. Lîngă cadavrul tînărului, un brad monumental îl ocrotea, răsturnat. Rădăcinile bradului prăbușit păreau degetele muntelui, chircite, convulsionate, ieșite din pămînt pentru a depune o tristă mărturie asupra celor ce s-au petrecut între doi prieteni, atunci cînd totul era învăluit în alb. Mărturie mută a pămîntului, a stîncilor, a cerului.

Un bocanc era legat cu sfoară, se vedeau cîteva răni provocate de colții stîncilor, iar în buzunarele hainei nu s-a găsit nici un leu. Anumite pete specifice au fost interpretate de către medicii judiciari drept dovezi că procesul de degerare treptată a intervenit în timp ce Dragoș era încă în viață. Deci, a trăit! Deci, a mai rămas multe ceasuri în viață, și dacă oamenii de la cabană ar fi fost alertați, tînărul ar mai fi putut fi salvat!

RECHIZITORIUL TARDIV

Nu vom ști niciodată ce s-a întîmplat între cei doi colegi și prieteni în momentul în care s-au despărțit atît de aproape de cabană. Să luăm de bune cele spuse de C.V., în sensul că Dragoș a fost de acord să-i dea pînă și banii ca să poată ajunge mai repede pentru a se salva de degerare, dar să citim cu atenție precizarea făcută în declarația scrisă cu mîna lui, în sensul că l-a rugat să-i anunțe pe cei de la cabană spre *a putea fi eventual salvat*.

Organele de cercetare penală care au anchetat cazul l-au exonerat pe C.V. de răspundere, reținînd, în esență, că a fost legitimat să-l părăsească pe Dragoș, fiindcă el însuși se afla în primejdie de a degera.

În adevăr, faptul că, între posibilitatea de a-și respecta pînă la capăt legămîntul de ajutor prietenesc și tentația de a se grăbi singur spre a evita o posibilă degerare a degetelor de la un picior, a ales calea interesului personal e o chestiune de conștiință.

Pe terenul vinovăției juridice ne plasăm însă în clipa în care C.V. era în afară de orice pericol, ajuns la cabana Curmătura, și cînd la întrebarea fraților Voicu despre soarta prietenului a răspuns că acesta vine din urmă, liniștindu-i. Apoi, sporovăind cu cabanierul Bertalin Alexandru, de asemenea nu l-a alarmat, pentru ca acesta să vină în ajutorul celui rămas în pericol. Aici, prin comportarea avută (motivată de o rațiune pe care poate numai vinovatul o știe), C.V. se plasa sub incidența articolului 498 cod penal (pe atunci în vigoare), care sancționează infracțiunea de părăsire a unui om în pericol de moarte, articol la care actul încheiat de organele penale nici nu face măcar referire *(Astra, nr. 1 (32), ianuarie, 1969)*. Am formulat în presă această acuzație cerînd redeschiderea anchetei, dar fără succes.

SETEA DE DREPTATE, DE IERTARE ȘI LEGEA NESCRISĂ A OMENIEI

Lașitatea, egoismul, lipsa de omenie și-au găsit un mod ciudat de sancționare în opinia unor excursioniști. Nimeni nu știe dacă finalul poveștii tragice a celor doi prieteni este așa cum l-am expus la început, dacă, *în adevăr*, vinovatul cutreieră munții, iarna, pradă unor cumplite remușcări, sau dacă toate acestea nu sînt decît născocirea celor care vor ca pedeapsa să aibă rolul unui act justițiar. Se vorbește despre o tînără și frumoasă fată, rudă a lui Dragoș, care l-ar fi înfruntat pe cel vinovat, în fața colegilor săi, acuzîndu-l.

Se mai spune că mama studentului mort l-ar fi iertat pe cel vinovat pentru lașitatea sa, în numele fiului ei.

Să lăsăm deci sfîrșitul acestei triste povești așa cum l-au vrut cei care o spun în serile lungi, în fața focurilor din cabane...

Mai sugestiv în această poveste este episodul în care se amintește că Dragoș a fost găsit cu mijlocul legat de cordelină, dar că această cordelină a fost tăiată. Un fior străbate ascultătorii. E momentul în care se înțelege că a fost tăiat legămîntul de ajutor frățesc. Căci, toți știu că una dintre legile nescrise pe care le respectă cei ce urcă munții în căutarea frumosului, purității și monumentalului, este aceea a prieteniei și solidarității simbolizată și prin legarea între ei cu cordelina...

Se știe povestea adevărată a celor patru studenți bucureșteni care au fost surprinși de o avalanșă în Munții Făgăraș. Echipele de salvare trimise cu maximă grabă au ajuns totuși prea tîrziu. Tinerii ostași, vînători de munte, i-au găsit înghețați. Cînd au dat la o parte zăpada, au rămas împietriți de emoție; moartea încremenise trupurile legate de cordelină, fixînd gesturi ce vădeau intenția fiecăruia de a-i acoperi, de a-i ocroti pe ceilalți. Un moment de tragică și nespusă frumusețe a sufletului omenesc... Se spune că, uneori, mormanele de zăpadă viscolită iau forma acestui neasemuit monument.

Dr. Emil POENARU

orice dar
atrăgător,
poate fi
un mărțișor!
°°°
vă recomandăm:
bijuterii
cosmetice
tricotaje
confecții
galanterie
încălțăminte
°°°
MĂRȚIȘOR 1973
27/I-8/III
RECOM

cititori către cititori

Pentru a putea insera un număr mult mai mare de adrese la această rubrică, vom folosi prescurtări pentru anumite teme foarte solicitate. Astfel, teme diverse = D; automobilism = A; cinema = C; enigmistică = E; filatelie = Flt; literatură = L; limbi străine = Lb; muzică = M; prietenie = P; sport = S, teatru = Te; tehnică = Th; viața [illegible] = T, schimb de foto actori = Fa, schimb de ilustrate = V.

Doresc să corespondeze următorii cititori:

Bararu Gică, 19 ani, operator turbine, Brăila, Viziru I, bl. 9, sc. 4, et. IV, ap. 78: D, Fa, V; *Păduraru Petre*, 22 ani, șofer, Constanța, bd. 1 Mai, cart. Farul Nou, bl. 2C, ap. 50: P, V; *Popescu Alice*, 20 ani, Timișoara, str. Vulturilor nr. 52, sect. IV: Fa, V, schimb de discuri; *Borzuc Maricica*, 18 ani, elevă, Mangalia, str. Rozelor nr. 2, bl. 8, et. II, ap. 6: chimie, P, T, Fa, V; *Ciolacu Ada*, 24 ani, Focșani, str. Lupeni, bl. A1, sc. II, ap. 24: D, V; *Pau Mioara*, 20 ani, învățătoare, Brașov, str. Avram Iancu nr. 153 A, bl. 8, sc. A, ap. 9: P, T, V; *Popescu Eugenia și Ignat Veronica*, contabile, Ploiești Nord, bl. 50, ap. 11: D, V; *Nicola Mariana*, 17 ani, elevă, Cluj, str. Răsinari nr. 4, et. VII, ap. 31, cart. Gheorgheni III: M, P, V; *Soare D. Marian*, 19 ani, tehnician, com. Greaca, sat Puțu Grecii, jud. Ilfov: D, Fa, V; *Hogaș Liviu*, elev, și *Șerbu Mitică*, 24 ani, termotehnician, Galați, Țiglina III, bl. F3, sc. III, et. IV, ap. 58: V; *Boțoagă Daniel*, 21 ani, stud., Târgoviște, str. Iancu Jianu nr. 23: picturi, turism, M, P, S; *Enache Constantin*, 23 ani, tehnician, Vînju Mare, Calea Rahovei, bl. 57, cam. 33, jud. Mehedinți: P; *Nicolae Miki*, 30 ani, floricultor, Cluj, str. Răsinari nr. 2, et. V, ap. 65: D, Fa; *Marcov Venia*, 20 ani, funcționară, Timișoara, bd. Lenin nr. 5: V; *Antonu Doina*, 19 ani, laborantă, și *Antonu Săndel*, 21 ani, contabil, Fălticeni, str. Republicii nr. 117: P, V; *Grosu Remus*, Brăila, str. Galați, bl. 9, sc. 2, et. II, ap. 29: L, Lb, M, P, V; *Manoiu Constantin*, 21 ani, Botoșani, str. D. Gherea nr. 88: D, V; *Cambera Viorica*, 18 ani, elevă, Giurgiu, str. Dunării nr. 30: L, P, S, Fa; *Radu Costel*, 24 ani, Brașov, str. Mircea cel Bătrîn, bl. 54, sc. A, ap. 20: D, Fa, V; *Mihoi Mariana*, 17 ani, elevă, com. Tulucești, jud. Galați: P, Fa, V; *Mircea Edward*, 22 ani, marinar, Mangalia Sud, bd. 30 Decembrie nr. 20, bl. B13, sc. B, et. II, ap. 8: D; *Moldovan Pavel*, 18 ani, și *Moldovan Vasile*, 20 ani, elevi, com. Băcia, sat Timpa nr. 117, jud. Hunedoara: M, Fa, V; *Despou Jon*, 19 ani, Tg. Jiu, bd. 1 Mai, bl. cinerat nr. 31, et. I, ap. 27: M, Fa, V; *Pană Aristița*, Bucureșt, sect. 8, str. T. Vladimirescu nr. 150: M, P, T; *Carneluță Camelia*, 18 ani, și *Carneluță Claudia*, 19 ani, eleve, Craiova, str. Brestei nr. 165: V; *Constantin Katu*, 22 ani, asist. medicală, București, sect. 6, str. Eternității nr. 14: Fa, V; *Lang F. Viorel*, 20 ani, elev, com. Boboc, jud. Buzău: D, Fa, V; *Șerbănescu Evelina*, 26 ani, tehniciană, și *Dumitrescu Aneta*, 26 ani, ingineră, Timișoara, cart. Circumvalațiunii II, bl. C3, sc. A, ap. 15: D, V; *Dobre Nistor*, 16 ani, elev, com. Hălchiu, str. Bisericii nr. 258: M, P, S, Fa, V; *Cherșan Valentin*, 19 ani, Constanța, str. Palas nr. 8, bl. 2, sc. A, et. I, ap. 18: D, V; *Crăciun Ana*, 19 ani, elevă, Botoșani, str. N. Iorga nr. 24: D, V; *Luca Antoni*, 20 ani, elev, București, sect. 1, str. Biserica Amzei nr. 20: istorie, M, P; *Nakul Prasad Parazuli*, stud., București, Spl. Independenței nr. 290, bl. K, cam. 306: S, V; *Fekete Elena*, 17 ani, elevă, București, sect. 4, str. Cășalu nr. 40, bl. B1, sc. A, et. I, ap. 6: P, V; *Ristea Ștefan*, 22 ani, mecanic, com. Cornetu, jud. Ilfov: D, V; *Sebe Marian*, București, sect. 4, str. Baraj Cucuteni nr. 2, bl. M4A, et. II, ap. 12: D; *Miron Marilena*, 18 ani, com. Puiești, sat Ruși, jud. Vaslui: chimie, turism, P, V; *Crăciun Janeta*, 18 ani, elevă, Galați, bd. Republicii nr. 169: M, P, S, V; *Wollman Gunter*, 22 ani, Sibiu, str. Dr. Bagdazar nr. 14: D; *Ionescu Marina*, 28 ani, prof., com. Pogoanele, jud. Buzău: C, L, Lb, M, P, S, T; *Micu Constantina*, 17 ani, elevă, com. Vînători nr. 127, jud. Galați: P, V; *Onega Gheorghe*, 21 ani, și *Onega Ion*, 21 ani, București, sect. 4, str. Cap. Rulică nr. 10, bl. B7, sc. D, et. V, ap. 139: M, P; *Chioibaș Gina*, 18 ani, elevă, București, sect. 6, str. Lespezi nr. 4: P; *Neculau Elena*, 18 ani, elevă, Galați, Țiglina I, str. Partizanilor nr. 38, bl. C29, ap. 18: V; *Petcu Marieta*, contabilă, Pitești, str. Mircea cel Bătrîn nr. 107: turism, P; *Răsină Puiu*, 19 ani, elev, Rîșnov, bl F.S.R. nr. 2, sc. B, ap. 4, jud. Brașov: D, V; *Vîlceanu Costel*, Tg. Jiu, bd. Libertății, bl. H5, ap. 1: L, Lb, M, P, T, V; *Urmeș Elena*, elevă, com. Cazasu, jud. Brăila: D, V; *Ciochină Cristina Laura*, 17 ani, elevă, Galați, str. T. Vladimirescu nr. 64: C, M, P; *Krousz Gabriel*, 19 ani, normator, Constanța, str. Traian nr. 20: L, M, P; *Haic Eugenia*, 17 ani, elev, Galați, str. Secerei nr. 8: D, Fa, V; *Bejenaru Angela*, 19 ani, elevă, com. Răușeni, jud. Botoșani: L, P, T, V; *Monea Elena*, 20 ani, stenodactilografă, Brăila, str. M. Bravu nr. 339: P, S, V; *Radu Mircea*, elev, com. Ceplenița, of.p. Cotnari, jud. Iași: C, S, V; *Dogaru Florea*, 28 ani, controlor de calitate, Slatina, str. Progresul II, bl. D12, sc. A, ap. 6: D; *Neamțu Costel*, 18 ani, elev, com. Țepeș-Vodă, jud. Constanța: P, S, Fa, V; *Ciobanu Maria*, 17 ani, Galați, Țiglina I, str. Partizanilor nr. 35, ap. 27: C, M, P; *Mareș Mirela*, 18 ani, elevă, Giurgiu, str. M. Sadoveanu nr. 18 A: P, Fa, V; *Vicol Nicu*, 26 ani, Galați, str. Dobrogei nr. 14: C, P, S, Fa, V; *Călin Viorel*, 18 ani, elev, Craiova, Calea Brestei nr. 156 A: P, S, V; *Zgîmbău Romică*, Sibiu, str. Porumbaculu nr. 53: arte plastice, V; *Palade Liliana*, 17 ani, Săcele, str. Preventor Brădet nr. 5, jud. Brașov: M, P, S, Fa, V; *Prodan Diana*, 16 ani, elevă, com. Sălciuța, sat Mircea Vodă, jud. Dîmbovița: D, Fa; *Olteanu Nina*, 20 ani, elevă, București, sect. 2, str. Banul Niculae nr. 103: L, M, P; *Constantinescu Carmen-Cristina*, 19 ani, Buzău, str. Obor nr. 1, bl. 8, sc. A, et. IV, ap. 18: Lb, M, V, turism; *Radu Florin*, Mangalia, str. Țepeș Vodă nr. 21: D, V; *Roman Marius Petre*, Oțelu-Roșu, str. Ștefan cel Mare nr. 16: V; *Papuc Mariana*, 19 ani, elevă, Vaslui, str. Andrei Mureșanu nr. 26: V; *Norița Traian*, 17 ani, Titu, str. Fusea nr. 136, jud. Dîmbovița: D, V; *Hanganu Mirela*, 23 ani, Iași, str. Republicii nr. 30, bl. U F.S., sc. C, et. II, ap. 8: D, Fa, V; *Ignat Geiu și Ciobanu Remus*, 18 ani, elevi, Rîșnov, str. M. Eminescu nr. 152, jud. Brașov: P, Fa, V; *Faustini Niki*, 27 ani, Pitești, cart. Trivale, bl. 87, et. VI, ap. 26: D, Fa, V; *Bîgu Nelu*, elev, com. Oncești, jud. Neamț, medicină, Lb, M, P; *Culcer Maria*, 19 ani, crotoreasă, Motru, bl. D1, sc. B, et. II, ap. 56: P, V; *Gelea Florentina*, 17 ani, București, sect. 6, str. Persicani nr. 3: L, M, P; *Varlam Lucia*, 29 ani, Galați, str. Română nr. 151: D; *Foitaș Doina*, 17 ani, elevă, Timișoara, cart. Circumvalațiunii III, bl. 13, sc. B, et. II, ap. 11: P, V.

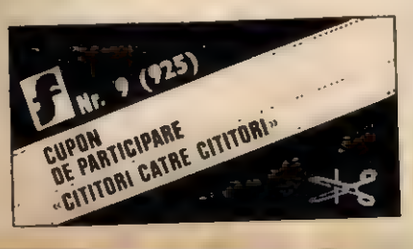

varietăți

MEDICAMENTUL SECOLULUI: LAPTELE DE CAPRĂ ROȘIE

În vara anului 1880, cînd au fost inaugurate băile Bughia din județul Muscel, antreprenorul stațiunii a publicat în ziare următorul anunț (inclusiv aberațiile gramaticale): «Subînsemnatul aduc la cunoștința Onor. Public, că, cu începere a lunei Maiu, s-a deschis Băile din Cîmpu-Lung (Bughia)... Se găsească la dispoziția Onor. Vizitatorii, încăperi cu cele necesare: medic, LAPTE DE CAPRĂ ROȘIE, zăr, mîncări gustoase, beuturi, dans, lăutari, biliard; toate cu prețiuri avantajoase. Cu stimă, George Sfratz». Laptele de capră roșie era una dintre atracții, pentru că, mai înainte cu cîteva decenii, fusese declarat — nu se știe de ce și de cine — medicament universal, bun adică împotriva tuturor bolilor. Bucureștenii îl și uitaseră, dar cei care au fost în vara aceea la Bughia s-au reîntors acasă cu gustul miraculoasei băuturi. Și uite așa, vechiul comerț cu lapte de capră muls în fața casei cumpărătorului a renăscut pe malurile Dîmboviței. Venea țărancа la ușă cu caprele după ea; își alegea clientul capra preferată — desigur, pe cea roșie — și comanda: mulge-mi o juma' de oca. Genul acesta de aprovizionare nemijlocită, direct de la sursă, s-a menținut pînă prin anul 1925, cînd mai putea fi văzut în Capitală spectacolul de stradă pe care îl prezentăm în fotografie.

LUI MARCUS ULPIUS TRAIANUS

În anul 1906, cînd se împlineau optsprezece veacuri de la cucerirea Daciei de către romani, brăilenii ridicau în mijlocul urbei lor un frumos monument comemorativ dedicat împăratului Traian. Lucrarea fusese executată de sculptorul T. Pavelescu. Acesta a folosit ca model pentru chipul împăratului două statui vechi — una aflată la muzeul de la Florența și alta găsită în Serbia, printre ruinele unei vechi așezări romane. Ca mai toate vechile monumente din țara noastră, și acesta a fost realizat numai cu fondurile strînse prin subscripții publice. Au existat și multe liste cu donațiile școlarilor — cîte 30 de bani de fiecare. În actul care consemnează inaugurarea — aflat înzidit în fundație — se spune: «În anul 1906, împlinindu-se 18 veacuri de cînd împăratul Traian a cucerit Dacia și a sădit în aceste locuri neamul românesc; pentru a serba al 18-lea centenar al acestui mare fapt din istoria neamului nostru, noi, românii, am ridicat la Brăila, prin subscripție publică, acest monument, a cărui inaugurare se face astăzi, 8 noiembrie 1906».

TOTUL DESPRE CAL

La Izvin, localitate situată la 17 km de Timișoara, unde se află o herghelie, medicul epidemiolog Vladimir Iavorovschi, pasionat călăreț și sufletul secției hipice a Asociației sportive «Sănătatea», a amenajat o cameră minimuzeu. Putem vedea pe lîngă numeroase tipuri de harnașamente, cizme, cravașe, tot felul de monede, aplice, plachete, tapiserii, în exclusivitate cu tematică ecvestră. Dealtfel, această exclusivitate se reflectă și în mobilierul camerei: masa este realizată prin asamblarea unor vechi capre ale birjelor și șaretelor de odinioară, iar scaunele sînt alcătuite din șei. O oglindă este înrămată într-un jug de cal. O vitrină găzduiește numeroase trofee sportive obținute de diferiți călăreți: cupe, statuete, ceasuri etc., iar biblioteca vă poate pune la dispoziție mai toate publicațiile hipice din lume.

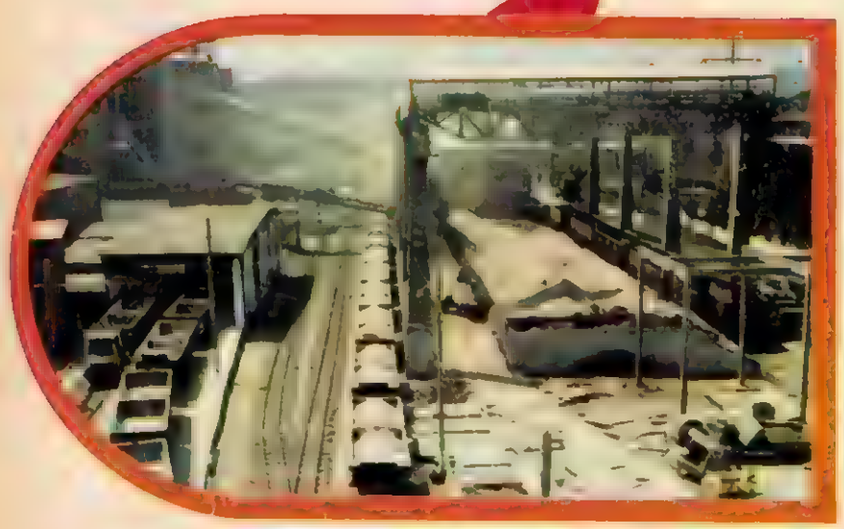

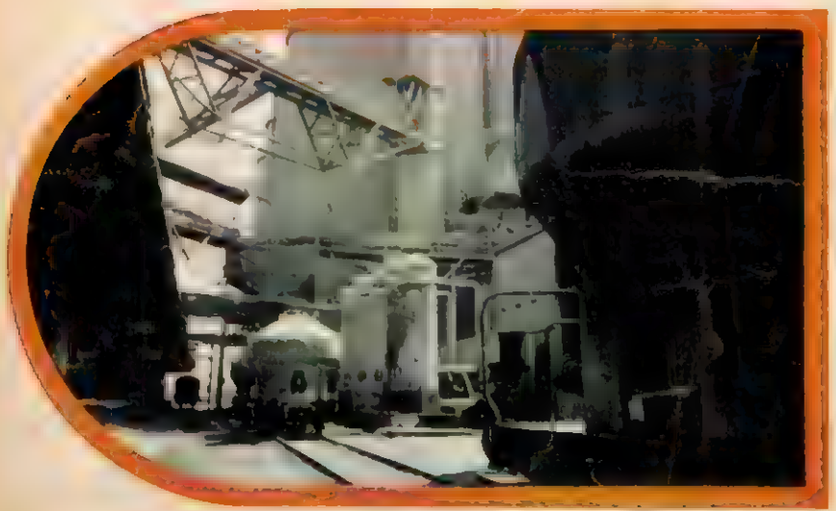

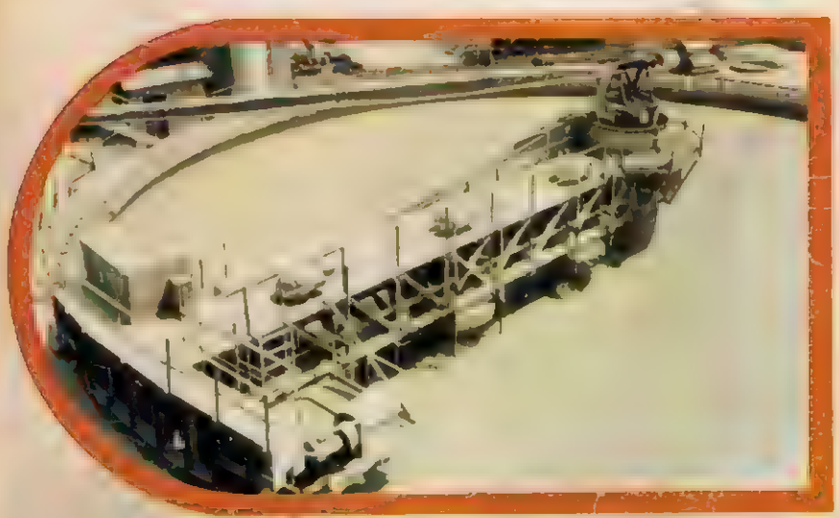

FABRICA DE CIMENT
TURDA

str. Bihorului nr. 4

produce și livrează, atît pentru export cît și pentru consumul intern, următoarele produse: • Ciment cu rezistențe inițiale mari (R.I.M.) • Ciment B.S.S. • Ciment Pz 400 • Ciment M 400 • Var industrial și de construcții • Ipsos pentru modelat și pentru construcții • Cărămizi refractare de șamotă și bazice • Calcar pentru industria chimică și metalurgică.

Fabrica de ciment-Turda aniversează 60 de ani de existență, 60 de ani de experiență în industria românească a cimentului.

CIMENT
CT
TURDA

sport

cronica ringului

toți vor gale, cine le organizează?

Mulți dintre cunoscătorii sportului cu mănuși rămîn descumpăniți în fața acestei întrebări. Prin minte le trec nume de organizatori celebri, cum au fost Tex Rickard ori Mike Jakobs în Statele Unite sau, păstrînd proporțiile, tatăl multiplului campion european Lucian Popescu, în țara noastră. Oamenii aceștia au știut să adune în jurul «careului magic» spectatori cu zecile de mii, oferindu-le meciuri rămase în legendă. La noi, organizatorul de gale pugilistice a dispărut odată cu desființarea boxului profesionist. Această dispariție e greu de înțeles, dacă ne gîndim la faptul că noile condiții create mișcării sportive au determinat, printre altele, dezvoltarea vertiginoasă a «nobilei arte», atît calitativ, cît și cantitativ. *În ciuda acestui fapt, spectacolele pugilistice sînt destul de rare. Nu se ocupă nimeni de organizarea lor. Nimeni nu are această atribuție! Paradoxal, organizatorul de gale nu există, deși avem mai mulți boxeri decît aveam cu 25 de ani în urmă.* Federația de specialitate rezolvă problemele legate de competițiile oficiale interne și internaționale, dar nu se poate ocupa și de inițierea întrecerilor pugilistice amicale, atît de dorite și așteptate în foarte multe dintre orașele țării. Să organizeze cluburile gale de box — s-a spus cu mulți ani în urmă. Cluburile, la rîndul lor, au pasat sarcina antrenorilor. Aceștia nu au rezolvat și nici nu vor rezolva vreodată această problemă, din cel puțin trei motive: 1) nu au timp să se ocupe de așa ceva în mod serios; 2) nu sînt sprijiniți de colegii lor de la celelalte cluburi; 3) nu sînt cointeresați material în această activitate.

Frații Simion și Calistrat Cuțov, doi dintre pugiliștii care pot furniza oricărei gale un «cap de afiș».

Foto: Jaqueline ZVONESKI

Așa se explică faptul că avem gale puține și de regulă neinteresante. Organizatorul de spectacole pugilistice, omul priceput, cu spirit de inițiativă, omul care să cunoască bine secțiile de box din țară, este singurul în măsură să rezolve această problemă vitală a boxului care este gala amicală. Pentru «capetele de afiș» ale acestor reuniuni ar putea fi invitați și pugiliști de peste hotare, care să-i întîlnească pe reprezentanții noștri. Și dacă se va găsi cineva să întrebe pe banii cui vom face asemenea invitații, îi putem răspunde fără ezitare: «*Pe banii noștri, ai spectatorilor. Faceți gale interesante și sălile vor fi mereu arhipline*».

Petre HENT

cum putem progresa în volei?

RĂSPUNDE HORAȚIU NICOLAU

— Am să intru, fără menajamente și fără false scrupule, direct în miezul problemei. Pentru a progresa în volei, mai bine-zis pentru a ne reînscrie pe traiectoria unui proces ascendent, de pe care ne-am desprins în ultimii ani, este necesar să cultivăm — cu toată pasiunea, cu toată energia — voleiul de masă (în școli în primul rînd), renunțînd la voleiul-laborator. Asta este, după părerea mea, problema problemelor.

Referindu-mă apoi la echipa națională, aș pleca de la o evocare. În 1954, viitoarea «garnitură de aur» a voleiului românesc a suferit nu mai puțin de 13 înfrîngeri! Un adevărat record. Ei bine, noi am considerat acel an drept foarte util, pentru că în cele 13 bătăi am învățat foarte mult, mai ales de la sovietici și de la cehoslovaci, maeștrii voleiului mondial. Luînd de la fiecare ce ni s-a părut mai valoros,— dar și mai potrivit temperamentului nostru —, ne-am format un «stil românesc» (ulterior, unanim apreciat), axat pe o mare precizie, pe forță, pe «explozie».

Aceste virtuți tehnice ar trebui, cred eu, cultivate cu precădere și acum.

Aș încheia subliniind necesitatea unei excelente pregătiri specifice, dezvoltînd calitatea primordială a voleibalistului (trăgător, ridicător), metodă de lucru confirmată drept eficientă atît pe plan individual, cît și pe planul echipei, unde ajung să se conjuge șase valori cu randament sigur, în loc de șase hibrizi incompleți și ca trăgători, și ca ridicători.

fotbal

acum e ora semănatului, nu ora culesului

De curînd am avut ocazia să reverificăm o realitate uneori contestată: aderența, pînă la copilărie, a iubitorilor de fotbal la *scorul* partidelor, indiferent de caracterul lor, indiferent de adversar etc. Fascinația scorului, a golurilor, ne robește într-atît, încît sîntem în stare să facem o dramă din înfrîngerea — nesemnificativă — de la Nîmes (0—1), pentru ca, după numai o săptămînă, să ne regăsim cu capul într-un nor dens de optimism, «motivat» de victoria — destul de nesemnificativă și ea — de la Barcelona (2—0).

Antrenorii susțin — probabil, nu fără un oarecare temei — că au nevoie morală de victorii chiar și în partidele-test. Este de acceptat ideea că victoriile, chiar și cele de verificare, de pregătire, călesc moralul jucătorilor și al antrenorilor.

Aceleași victorii însă *nu trebuie* să călească moralul opiniei publice. Pentru că două-trei goluri — în acest stadiu de viață al echipei reprezentative — au (exclusiv) valoarea unor semne și în nici un caz semnificația unor realități profunde.

În virtutea unui asemenea rationament, să trecem peste turneul franco-spaniol o punte pe care să așternem cît mai puține vorbe, reținînd esența acestei acțiuni — a fost un turneu de pregătire. Cît de util? Vom vedea.

Judecat de la distanță, cu implicite posibilități de eroare, avem impresia că introducerea în formație a tinerilor și talentaților Beldeanu și Troi reprezintă un prim bun cîștigat al naționalei.

Demn de subliniat — și de reamintit antrenorilor Valentin Stănescu și Robert Cosmoc — este adevărul că rezultatele care vor interesa, cu siguranță, pe toată lumea sînt cele ale partidei cu Albania, ale meciurilor (tur-retur) cu R.D. Germană, cînd echipa României își va juca soarta în preliminariile C.M.

Atunci vom vorbi de rezultate, pentru că atunci vor conta numai rezultatele. Atunci, la ora culesului, nu acum, la ora semănatului.

Marius POPESCU

P.S. O veste sosită de la Sofia ne impune toată considerația. Una dintre marile vedete ale fotbalului bulgar, portarul echipei reprezentative, Filipov, a fost scos din lotul național (ca și din lotul echipei sale de club, Ț.S.K.A.) pentru culpa de a fi plecat într-o seară de la cantonament, unde s-a reîntors abia a doua zi.

Măsura n-a ținut seama — ca să vezi!! — de «persoana» vinovatului.

Să ne mai uităm la cele ce s-au întîmplat — și se mai întîmplă încă — în curtea noastră și să luăm aminte.

m.p.

confidențial

TEAȘCĂ ÎȘI ÎNTĂREȘTE TRUPA...

Dacă n-a reușit (încă) să accelereze cursul Dunării la Galați, Teașcă a izbutit să aducă mult mai des cuvîntul fotbal pe buzele locuitorilor bătrînului port.

Binecunoscuta ambiție a acestui binecunoscut antrenor — revenirea pe prima scenă a fotbalului românesc — s-a exprimat, în ultima vreme, și prin două achiziții cu destulă rezonanță. Ploieștenii Grozea și Moraru au fost legitimați la F.C. Galați. Se zvonește că nu este deloc exclus ca exemplul celor doi să fie urmat de stelistul Voinea și de un alt ploieștean, Crîngașu.

RAPID = DRĂGAN! ȘI NU E SUFICIENT

Învinsă în toate cele trei partide susținute în cadrul turneului semifinal al «Cupei cupelor», turneu găzduit de orașul Florența, echipa masculină de volei Rapid a dovedit, din nou, că «stă» într-un singur jucător, — care ani de zile a fost prim solist în voleiul românesc —, prezența sa neacoperind însă lipsurile celorlalți coechipieri. S-a zbătut el, Drăgan, la Florența, dar în «singurătatea sa valorică» n-a putut evita înfrîngerile — unele penibile — suferite de echipa sa.

IERI, MORȚI DUPĂ U.T.A. AZI, MORȚI DUPĂ DINAMO

Băieți simpatici Popovici și Kun II de la U.T.A. Și buni fotbaliști. Ceea ce place însă mai puțin la acești tineri jucători este concepția lor de viață. Prea aleargă după avantaje materiale! Acum cîțiva ani, au plecat de la Crișul-Oradea (cu mare tărăboi) la U.T.A. «Erau morți după echipa arădeană, echipă mare etc.». Rezolvate cu destule eforturi (de toate felurile!), transferurile celor doi jucători la Arad n-au apucat să fie nici pe departe uitate și iată-i pe cei doi «protagoniști ai ciupelii» în căutarea unei alte echipe, în speță Dinamo-București. Cică «sînt morți (și după ea».

DE LA FOTBAL LA PICTURĂ...

...acesta este «saltul» pe care l-a făcut unul dintre apreciații noștri antrenori, Gil Mărdărescu, dispărut — total — din lumea fotbalului în ultimele cinci luni și apărut în lumea picturii (lucrează cu Fondul plastic).

brazilia are un nou pelé:
EMERSON FITTIPALDI

Un «jet» al companiei Lufthansa decola, acum cîteva zile, de pe aeroportul din Sao Paulo. O plecare obișnuită, fără fast. Deși în cvadrimotorul Boeing 707 urcase marea (sau fosta mare) Santos și Pelé, Pelé, pentru care o Brazilie întreagă respira, suferea și se extazia; sînt doar doi ani de-atunci. Plecarea lui «o rey» spre Europa, pentru un turneu, devenise o plecare oarecare cum sînt zeci pe zi de pe pista aerodromului din Sao Paulo.

...Trei ore mai tîrziu, imensul spațiu de beton devenea o mare de oameni. Din Buenos Aires aterizaseră, cu puțin înainte, șase avioane cu suporteri. Din oraș, alte mii și mii de oameni alergaseră spre aeroport cu automobile, cu autocare, ba s-au văzut și grupuri cu fanfare în frunte mărșăluind voios spre gara aeriană. Nici o greșeală de orar, nici o confuzie. Fastul, sărbătoarea treceau asupra noului Pelé al Braziliei, — Emerson Fittipaldi —, invincibilul campion al volanului. O să vă spunem că «nebunia Fittipaldi» a cuprins Brazilia într-un ritm de două ori mai rapid decît a contaminat-o idolatria pentru «regele gazonului». Cursele de automobilism au egalat, într-un singur an, numărul spectatorilor de fotbal dintr-un campionat întreg. Țara Amazoanelor are peste o mie de asociații de suporteri ai asului volanului. America de Sud numără peste zece mii de asemenea cluburi, în care fotografia campionului mondial al bolizilor nebuni e prinsă în pioneze pe pereți în zeci de exemplare. Care au steaguri cu chipul lui Fittipaldi; și cîntece dedicate lui. Și fanfare speciale. Ca acelea care mărșăluiau spre aeroportul din Sao Paulo.

Emerson Fittipaldi știe foarte bine cît e de admirat și vrea să facă ceva pentru Brazilia, peste reclama aceasta zgomotoasă dar așa de efemeră. Acest băiat delicat și timid, pe care gloria nu l-a infatuat, a obținut ca statul să construiască patru autodromuri, de perfecțiunea celui de la Interlagos, acolo unde a avut loc — cu puțin timp în urmă — «Marele premiu al Braziliei». Și mai speră ceva Fittipaldi: ca țara lui să reușească fabricarea unor mașini de formula 1. Atunci îl va abandona pe Mr. Chapmann, directorul său atotputernic de la Lotus. Băncile și producătorii de cafea și-au dat mîna spre a realiza acest proiect orgolios.

Pînă atunci Fittipaldi gonește la volanul teribilelor mîncătoare de kilometri. După marile curse din Argentina și din țara lui, brazilianul se va urca la volanul unui Lotus 75, lăsîndu-l uitării pe bolidul cu însemnul 72 care l-a dus la primele victorii ale anului '73. În cursa asta fără răgaz de pe autodromuri dictează cursa nevăzută, cinică care nu își alege mijloacele, din sălile de proiecte și din halele de montaj ale marilor uzine de automobile. Lotus Ford... Ferrari, iată echipe care se bat, în adevăr, pe viață și pe moarte pentru victoria culorilor proprii și a reclamei lor.

Născîndu-l pe Fittipaldi, Brazilia a trecut de la faimoasa schemă a lui 1-4-3-3 la complicata viață a curselor de automobile. E mult mai greu. Și mai riscant... Dar cine poate garanta că 1974 și marea bătălie de la München nu-i va readuce pe brazilieni spre fotbal? Deși Lotusul lor pleacă la «Weltmeisterschaft» fără Fittipaldi la volan, primul și adevăratul Pelé va fi un celebru comentator de televiziune. Doar atît.

Eftimie IONESCU

tenis

6 zile, bune, pot aduce salatiera la BUCUREȘTI

F.I.L.T. și Lamar Hunt au căzut la învoială. Federația Internațională a concesionat patronului dreptul de a organiza concursuri pentru elita tenisului mondial patru luni pe an. Ultimele contracte profesioniste expiră și marii campioni revin la echipele lor naționale. Cupa Davis recapătă strălucirea maximă, iar numeroase celebre rîvnesc o inscripție pe Salatieră. Australienii, englezii, iugoslavii, olandezii, apar mult întăriți.

Pentru echipa noastră — tragere la sorți normală. Sîntem plasați pe locul primului favorit european și calificați direct în sferturile de finală ale grupei A. Tot în sferturile de finală ale grupei A mai sînt calificate echipele U.R.S.S., Franței și Iugoslaviei, ele făcînd parte din categoria formațiilor puternice. Debutăm în compania olandezilor care, cu Tom Okker, au cele mai multe șanse să ajungă să joace cu noi. Meciul se va disputa în Olanda, pentru că acum doi ani s-a jucat la București. Pierdem un punct, cel mult două, dar în nici un caz calificarea. Urmează două meciuri echilibrate. Mai întîi, unul cheie, în Iugoslavia, contra lui Pilici și Franulovici. Năstase poate cîștiga, chiar în deplasare, la amîndoi, iar Țiriac la unul dintre ei. Printre punctele sigure — dublul! Finala grupei, dacă nu intervin surprize, o jucăm la București, fie cu echipa Uniunii Sovietice, fie cu cea a Franței. În fața oricăreia dintre cele două formații păstrăm prima șansă. Argumentele? Aceleași ca și în întîlnirea cu Iugoslavia. «Din plecare», 2—1 pentru noi și două partide deschise. Va trebui să cîștigăm măcar una dintre ele.

În semifinala și în... finala Cupei Davis putem avea aceiași adversari (meciurile avînd loc pe terenurile lor) ca și în anul trecut: Australia, mult întărită (!), și S.U.A. Ajunși aici, — în penultima și în ultima etapă —, orice rezultat este posibil. Ne *trebuie 6 (șase) zile pentru a aduce Salatiera în România și trebuie să credem în ele! Trebuie să credem în ele, pentru că Ilie, în zi bună, poate bate oriunde și pe oricine. Pentru că oriunde și oricînd, nimeni nu poate spune că l-a bătut dinainte pe Ion.* Trebuie să credem în ele, pentru că Ilie Năstase este cîștigătorul Grand-Prix-ului 1972, iar Ion Țiriac este ceea ce se numește un jucător de Cupă Davis, adică se recomandă prin experiență, luciditate, voință, dăruire.

Eu cred în cele 6 zile pentru că am fost la New Delhi, la Sao Paulo și la Tbilisi.

Ștefan GEORGESCU

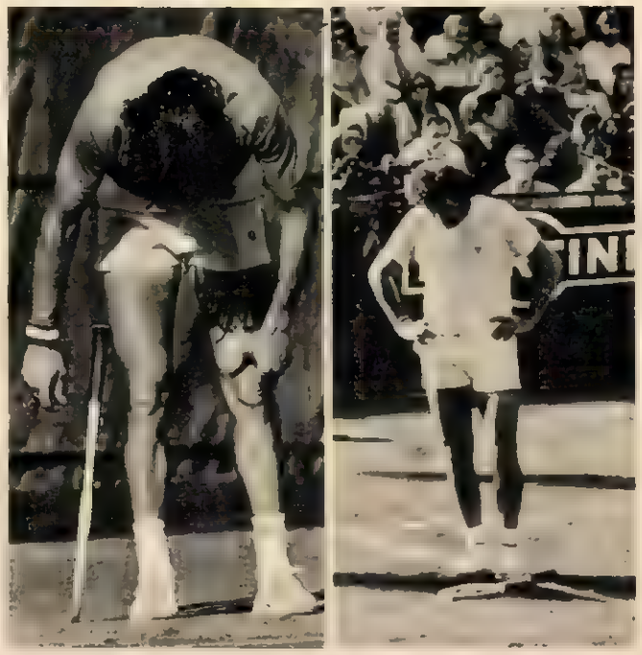

Așa a fost într-o zi proastă... Nădejdile noastre se îndreaptă însă spre ȘASE zile bune.

Concursul nostru de «Cititori-comentatori»

În ideea ca revista «Flacăra» să exprime cît mai fidel opiniile dumneavoastră, stimați cititori, cu privire la viața sportivă din țara noastră, din localitățile de unde domiciliați, vă invităm să ne trimiteți scurte articole pe probleme de sport, urmînd ca, în fiecare săptămînă, să tipărim în revistă acel articol pe care-l vom considera cel mai interesant.

Condițiile de participare la concursul nostru de cititori-comentatori sînt următoarele: articolul să aibă maximum 30 de rînduri dactilografiate, să fie însoțit de cuponul de participare publicat în numărul anterior și să poarte data fiecărei duminici premergătoare apariției revistei noastre. **Concursul va fi dotat cu un important premiu anual.**

Adresăm dintru început cititorilor noștri rugămintea de a nu se substitui celor ce vor aprecia calitatea și oportunitatea articolelor trimise de domniile-lor. Pornind de bunăvoie această inițiativă, menită să dea glas opiniei publice sportive, exprimată prin cei mai talentați dintre anonimi, înțelegem să ne asumăm în întregime răspunderea selecției materialelor pe care le vom primi. Pe săptămîna viitoare deci, stimați cititori-comentatori.

Cupon de participare la concursul nostru de CITITORI-COMENTATORI Nr. 1

cum vede astăzi ANGELO NICULESCU problemele echipei naționale de fotbal

Ca unul care m-am aflat cinci ani și jumătate la «timona» (cum le place cronicarilor sportivi să spună) a reprezentativei A de fotbal a țării, îmi dau seama, mai bine ca oricare altul, de obligațiile care apasă pe umerii unui asemenea personaj, în egală măsură invidiat și hulit în timpul exercitării mandatului său. De aceea aș dori să fac aici nu o pledoarie «pro domo», ci o mărturisire de credință smulsă din inima celui ce nu se mai află nici în obiectivul polemiștilor, nici în prim-planul criticilor.

În această mărturisire voi cuteza să formulez și unele păreri, fundamentate pe experiența dintre anii 1967 și 1973, păreri ce-ar putea fi utile antrenorilor reprezentativelor țării și binevenite pentru toți cei ce iubesc fotbalul și care, sînt sigur, nutresc, și unii, și alții, o singură mare dorință: ca echipele noastre naționale să obțină rezultate de prestigiu în toate confruntările — europene, olimpice și mondiale.

Se știe că prima obligație a antrenorilor «naționalei» este aceea de a construi o *adevărată echipă*, deci de-a selecționa pe cei mai buni dintre cei buni și, în același timp, pe cei mai potriviți pentru concepția de joc preconizată.

Cum se realizează o asemenea selecție? Antrenorul poate să aducă la îndeplinire această grea sarcină ținînd seamă numai de glasul conștiinței sale (competența fiindu-i inclusă prin însăși desemnarea lui în acest post). Desigur, se vor face auzite și alte multe voci care, chiar dacă sînt bine intenționate, vor sfîrși numai prin a-l deruta pe bietul antrenor, datorită «ideilor» care se bat cap în cap. Unele sugestii «binevoitoare» exprimă anumite interese de club, altele pornesc dintr-un lăudabil patriotism local sau chiar din simpatiile personale ale unor înflăcărați suporteri. «De ce să n-aibă și clubul din regiunea cutare jucători în națională»? Sau: «De ce să nu introduci în reprezentativă pe X, care este asul driblingului?» Nici o clipă «sfătuitorii dezinteresați» nu se gîndesc că interesele fotbalului românesc primează asupra celor ale clubului respectiv sau că vedeta slalomului, cu jocul plin de artificii, se încadrează mai greu sau chiar deloc în disciplina tactică a echipei naționale. Dar pentru că n-ai vrut să ții seamă de «recomandările amicale», ți-au semnat singur «panegiricul» pe care rubrica sportivă a unei cunoscute reviste literare ți-l pregătise de multă vreme...

Deci, succesorii mei la conducerea echipei naționale să aplece cît mai puțin urechea la sugestiile, lipsite de acoperirea-aur a responsabilității (în caz de eșec, numai antrenorii plătesc oalele sparte!). Ei să cîntărească bine valoarea intrinsecă a fiecărui jucător în parte și, mai ales, posibilitatea selecționaților de a se integra în jocul de echipă, pentru a face din mozaicul inițial un singur bloc de energii și voințe, care să impună fotbalul românesc în stima lumii întregi.

Nu pot să nu amintesc că ani de-a rîndul, după Lausanne, Atena și, mai ales, după Guadalajara, s-a spus că prima echipă a țării se află cu mult deasupra oricărei formații de club, un superetalon al fotbalului românesc, afirmație ce a constituit cel mai frumos atestat conferit fostului antrenor național...

Orice urmaș al meu trebuie să aibă ca obiectiv numai dorința fierbinte de-a face cinste breslei lui și fotbalului nostru. Pentru aceasta, ei să nu se lase sedus de glasul de sirenă al unor «atotștiutori» și «monopolizatori» de formule magice, chiar dacă aceștia îl vor ridica în slăvi sau, dimpotrivă, îl vor acoperi cu cele mai năstrușnice invective.

Sarcinile antrenorilor echipelor reprezentative se împletesc — *trebuie să se împletească* — în modul cel mai armonios posibil cu înseși năzuințele adevăraților iubitori ai sportului nostru, care urmăresc numai afirmarea, la o cotă cît mai înaltă, a fotbalului românesc.

Toți sîntem deci datori să-i sprijinim pe actualii și viitorii antrenori ai «tricolorilor», pentru că, sprijinindu-i pe ei, sprijinim sportul țării noastre, într-o ramură care, la scară mondială, constituie însuși mirajul epocii contemporane.

Înlăturînd spiritul de aventură, preferințele de ordin personal, legăturile sentimentale cu un club sau cu altul, antrenorii reprezentativelor vor putea, cu mult discernămînt, să edifice *o echipă bine sudată*, care să constituie cea mai frumoasă «carte de vizită» a fotbalului românesc.

Bineînțeles (și aici intervine rolul F.R.F., al presei, al Radioteleviziunii și al masei de iubitori ai fotbalului nostru), antrenorii reprezentativelor țării, oricine ar fi ei, au nevoie și de un *climat propice* care să constituie *suportul moral* pentru greaua, împovărătoarea sarcină ce le-a fost încredințată. Climat și suport pe care, din nefericire, semnatarul acestor rînduri nu le-a avut, tocmai în perioada cea mai dificilă parcursă de echipa ce o pregătea... Or, această perioadă este departe de-a fi depășită. De aceea, acum este nevoie, mai mult ca oricînd, să creăm o atmosferă de încredere totală în jurul celor ce-au pornit din nou lupta pentru calificarea în campionatul mondial, luptă care trebuie să reediteze cel puțin isprava din 1970, dacă nu și ceva pe deasupra.

semnal extern

vietnam

Sîntem la aproape o lună de la încheierea păcii în Vietnam. Cu o cadență parcă mai presantă decît în situații analoage s-a intrat în etapele executorii ale acordurilor semnate la 27 ianuarie în Avenue Kleber. Nu numai în sensul încetării focului (deși aici s-au semnalat Comisiei internaționale care veghează la aplicarea acordurilor o serie de încălcări saigoneze mai mult decît regretabile), ci în mod cu totul special în domeniul reglementărilor politice decurgînd din acordul de pace. S-au pus în mișcare (sau se fac pregătirile de rigoare) mecanismele prevăzute: lucrează efectiv — pe lîngă Comisia internațională ce-i are ca membri pe delegații militari din Canada, Ungaria, Indonezia, Polonia — comisiile cvadripartite de la Paris (R.D.V., G.R.P., guvernul Thieu, S.U.A.), au loc contacte preliminare în vederea constituirii Comisiei de reconciliere din Vietnamul de Sud. Henry Kissinger a avut lungi întrevederi cu conducătorii R.D. Vietnam la Hanoi. În sfîrșit, în capitala Franței începe luni Conferința internațională pentru Vietnam (în componența prevăzută: R.D.V., G.R.P., guvernul de la Saigon, U.R.S.S., S.U.A., R.P. Chineză, Polonia, Ungaria, Canada, Indonezia, Marea Britanie, Franța).

Cît de concludent este pentru climatul de constructivă și serioasă acțiune politică urmînd ostilităților acordul subliniat la sfîrșitul vizitei de la Hanoi al consilierului special al Casei Albe; R.D. Vietnam și Statele Unite vor depune eforturi pentru instaurarea unor relații de tip nou bazate pe respectarea reciprocă a principiilor independenței, suveranității, neamestecului în treburile interne, egalității în drepturi, avantajului reciproc *(fără a mai vorbi de evoluția benefică a situației din Laos unde, de asemenea, un acord privind încetarea focului a fost semnat zilele acestea).*

Așadar, nu putem să nu medităm o clipă asupra semnificației urgenței cu care se acționează în ceea ce privește construcția politico-diplomatică a păcii. A păcii care urmează unui atît de lung război. Important este că la Conferința internațională programată pentru 26 ianuarie (exact la opt ani de la ordinul președintelui L.B. Johnson de escaladare a bombardamentelor asupra R.D. Vietnam) sînt incluse pe ordinea de zi sarcinile de a garanta încetarea războiului, menținerea păcii în Vietnam, respectarea drepturilor naționale fundamentale ale poporului vietnamez și a dreptului de autodeterminare al populației sud-vietnameze, menținerea și garantarea păcii în Indochina. *Și nu mă pot împiedica să nu insist asupra ideii că lecția războiului din Vietnam (despre care în analele diplomatice se va scrie mult odată, nu numai la capitolul solidarității cu eroismul poporului vietnamez, ci și la acela al intensității efortului celor care au militat pentru o soluție politică a conflictului), ține în primul rînd de forța istoriei. Pentru că privind — după sutele și sutele de imagini ale suferinței și distrugerii cu care mă obișnuiseră raidurile nord-americane — la aviatorii americani care se întorceau acasă (eliberați cu recunoscută bunăvoință înainte de termen de R.D.V.), forța istoriei stă în puterea mult mai profundă, mai constituită și mai implacabilă a legăturii vietnamezilor cu pămîntul vietnamez, a îndrăznelii lor adevărate de a ține la patrie, la independență, la neatîrnare. E ceea ce nouă ne sună atît de familiar în «Scrisoarea III» a lui Eminescu: Rîul, Ramul.*

Cristian POPIȘTEANU

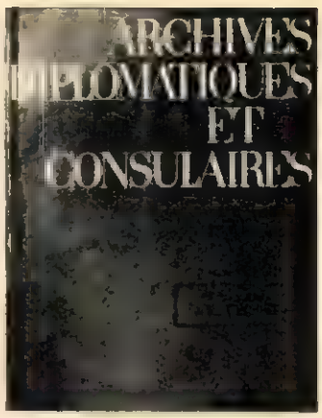

din nou și pe larg despre românia

Primul număr pe anul 1973 al prestigioasei reviste «Archives Diplomatiques et Consulaires», publicată de cunoscuta casă editorială «Nagel» din Geneva, este dedicat în întregime aniversării a 25 de ani de la proclamarea republicii în România.

Într-o notă din partea redacției se menționează: «De la proclamarea republicii, prezența României pe scena internațională n-a încetat să se afirme, iar astăzi se poate vorbi despre «fenomenul românesc» în pragul vîrstei sale mature, tînăra Republică socialistă face bilanțul, trasează jaloanele viitorilor ani «Archives Diplomatiques et Consulaires» sînt fericite să prezinte cititorilor lor un supliment bogat în conținut și diversitate, pentru a-i face să reflecteze asupra tuturor subiectelor, de la politică la religie, de la economie la cultură».

Pe primele pagini ale revistei, un amplu articol semnat de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al P.C.R., președintele Consiliului de Stat al R.S. România, articol intitulat «România și securitatea europeană», prezintă contribuția României, inițiativele sale în vederea instaurării în Europa a unui climat de destindere și colaborare. Dintre celelalte articole ce se referă la diferite aspecte ale politicii interne și externe a țării noastre, citățm: «Un sfert de veac de la proclamarea republicii», «Primii 25 de ani de republică în România», «Sensul dinamismului economiei românești», «Elemente specifice în dezvoltarea comerțului exterior al României», «Aspecte ale dezvoltării învățămîntului în România», «Diplomația culturală a României», «Cultura română contemporană», «Noile dimensiuni ale cercetării științifice în România».

din zilele panicii dolarului

Surprinsă la Bursa din Frankfurt (R.F.G.), imaginea de față poartă pecetea panicii care a pus stăpînire pe bursele occidentale în zilele în care s-a consumat cea de-a doua dramă a dolarului, în răstimp de numai 14 luni. Panică de pe urma căreia unii au avut de beneficiat, alții de pierdut. În timp ce trezoreria vest-germană, de pildă, a pierdut cu acest prilej șapte milioane de mărci, speculatorii — cum transmitea deunăzi agenția «Reuter» — s-au ales în urma devalorizării dolarului, numai la Bursa din Frankfurt, cu cîștiguri de 330 milioane dolari.

ULSTER: militari, străzi aproape pustii, sute de morți și aceste cîteva femei

O descriere a climatului de tensiune ce domnește în orașele nordirlandeze? Imaginea de față, de pe o străduță din Londonderry, o înlocuiește cu prisosință. Cîteva persoane s-au aventurat în stradă, — trebuie făcute, desigur, și cumpărături! —, «în timp ce soldații se află în stare de alarmă, în eventualitatea unor tulburări», cum relatează agenția londoneză «Keystone», care a transmis fotografia. Tulburări care, din 1969 și pînă în prezent, au făcut peste 700 de victime. Iar prezența militarilor britanici în Ulster n-a avut darul de a stăvili valul de violență, ci, s-ar putea spune, dimpotrivă.

valori românești în univers

eugen costin

Din cînd în cînd apare prin București, înnegrit de soarele sudului, cu ochii plini de o lumină ciudată. N-a făcut medicină, dar toți s-au obișnuit să-i spună Doctorul. Poate nu numai pentru că și-ar fi luat odată doctoratul în științe silvice. Ci oamenii deșerturilor, căci de la ei se trage porecla, au început să creadă într-adevăr în el, în bărbatul slab, venit de undeva din nord, de sub munți înalți și dintre fluvii puternice, ca într-un vraci, ca într-un magician, ca într-un doctor al nisipurilor. Ca într-unul care vindecă nisipurile. Care le transformă în grădini și păduri. Neîncrezători, ascunși în sine la început («așa a dat de Allah, deșertul să fie deșert și unde nu e apă să nu fie nici oaze») beduinii au început să creadă în Doctor, în lupta lui cu nisipurile, cînd, sub propriii lor ochi, în mijlocul dunelor s-au apucat să foșnească tinerele păduri. L-am cunoscut în Sahara sădind printre dune păduri fixînd nisipurile și redîndu-le circuitului vital. L-am întîlnit printre dunele de la Marsa Matruh, cu cortul său și cei cîțiva ucenici urmîndu-l, măsurînd și cîntărind nisipul cu unelte bizare și apoi înviindu-l. Beduinii s-au obișnuit ca acolo unde apare Doctorul să se ivească și pădurile. Deșerturile îl cheamă, zeci de țări toride, înecate în nisipul fierbinte, îl așteaptă, îl revendică. Despre minunea doctorului Eugen Costin, director al Institutului de cercetări silvice din București, expert FAO, scriu în pagina întîi ziarele, emit programe speciale posturile de televiziune și îl încorporează marile planuri ale dezvoltării...

Cînd, rar, apare acasă, negru de soarele sudului, cu ochii luminoși, fericit că a smuls morții cenușii noi terenuri, că a tăiat aripile nisipurilor zburătoare, că le-a «împămîntenit» pe ele și pe oamenii rătăcitori de pe ele, geamantanele îi sînt ticsite cu fotografii, diapozitive, tăieturi din ziare și filme pe 16 mm făcute despre oameni de aramă ai nisipurilor, despre dunele deșertului și pădurile sale foșnitoare. Comori. (Poate se va găsi, odată, cineva de la TV să le programeze?!) Numai să-l găsească pe Doctor la București.

Deocamdată e undeva prin deșerturile Yemenului...!

Toma George MAIORESCU

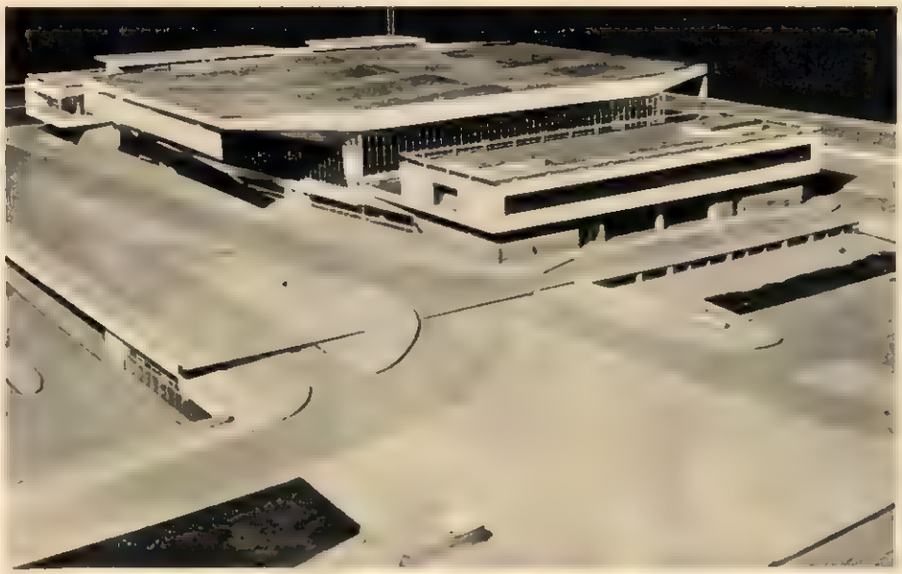

frumuseți varșoviene

În capitala poloncă se află în curs de construcție o nouă gară centrală (în fotografie — macheta), care constituie de altfel și cel mai mare proiect în curs de realizare în actualul cincinal, la Varșovia. Modernă și funcțională, noua gară va asigura, în condiții optime, un trafic zilnic de aproximativ 90 000 călători, sosiți sau plecați cu circa 170 garnituri de tren. Pe un alt șantier, al cineaștilor, se desfășoară de asemeni o intensă activitate: se turnează un nou serial de televiziune, consacrat vieții legendarului Ianosik, apărător, în prima jumătate a secolului 19, al celor sărmani și asupriți. Frumoasa — sînteți de acord, nu? — actriță Ewa Lemanska (fotografia din dreapta) interpretează rolul Marynei, logodnica lui Ianosik.

mapamond '73

«concorde» pe cerul discordiei

La un moment dat, orice mișcare s-a oprit. Nu numai trecătorii au stat în loc, ci și mașinile care umpleau străzile Parisului. Toate. Și ele vroiau să privească. Trecea «Concorde». Era primul lui zbor deasupra capitalei Franței și avionul, ca o uriașă pasăre argintie, cu ciocul îndreptat spre pămînt ca și cînd și el ar fi vrut să privească Parisul—,zbura spre Bourget, unde trebuia să constituie «senzația» Salonului aeronautic al anului. Era mîndria și orgoliul Franței aeronautice. Erau șapte decenii de știință a zborului, condensată într-un aparat de constructorii de avioane ai unei țări care găzduise cîndva genial lui Traian Vuia sau al lui Henri Coandă. Erau francul francez și lira engleză scoase — cu argumentul rațiunii de stat — din buzunarul a o sută de milioane de contribuabili din cele două țări, pentru o sfidare adresată, de la viteza supersonică, «giganților» aerului. Și inimile băteau mai repede, iar aprига dispută dintre cei ce considerau necesară o astfel de «sfidare» sau o contestau părea încheiată. Aventura numită «Concorde 001» exista și zbura. Căpătase aripi. Născuse speranțe. Se pregătea de certitudini. După șapte ani de muncă, cel mai rapid avion de pasageri al Occidentului străbătea cerul unei înduite armonii. Nu bănuia încă, n-avea cum să știe, că cerul dinaintea viitorului său era cel al discordiei. Se chema «Concorde».

Au trecut trei ani de atunci și celebrul avion rămîne cu unicul «record» — acela de a fi stîrnit în jurul lui cea mai vie polemică tehnică și financiară de după ultimul război. Căci aparatul, construit pentru a străbate distanța dintre Paris și New York în mai puțin de 200 de minute, la viteza de 2 500 kilometri pe oră și la o înălțime de 20 000 de metri, rămîne, după ce a «înghițit» cîteva bune miliarde de franci, țintuit la sol. Și totuși, performanțele lui tehnice sînt indiscutabile. Și totuși, zborurile de cursă lungă efectuate pînă acum îi demonstrează utilitatea și eficiența. Și totuși, patima și pasiunea pline de ardoare care i-au susținut nașterea s-au dovedit rționale. Și totuși, și totuși, și totuși... S-a spus despre proiectul «Concorde» că ar fi un angajament de prestigiu la scară națională și, totodată, o absurditate socială. Că întregul efort al unei gigantice întreprinderi franco-engleze n-ar avea alt scop decît să permită acelor eventuali o sută de mii de pasageri care ar zbura de la Paris la New York într-un an, la bordul lui «Concorde», să economisească două ore, timp care, oricum, se pierde la sol pe parcursul, în automobil, al distanței centru-aeroport. Dar aceste contraargumente se izbeau de acel încăpățînat «și totuși» care de atîtea ori a reușit să facă din imposibil, posibil, atunci cînd în silabele lui se ascundeau electrizantele argumente ale mîndriei naționale.

În materie de tehnică însă, mîndria nu este suficientă. Uneori, nici cutezanța realizării nu ajunge pentru ca o nouă performanță să se poată impune. Mai există și concurența, iar cerul acesteia nu a fost niciodată un cer al concordiei. Este o certitudine faptul că, în 1975, avioanele supersonice de pasageri vor intra pe liniile intercontinentale ale lumii. «Giganții» — Boeing, Lockheed etc. — știu bine asta. Dar nu vor să mai suporte, prin «Concorde», reeditarea sfidării pe care, acum zece ani, le-o lansa «Caravelle». Și dacă pînă la urmă cerul discordiei va reuși să doboare supersonicul «Concorde», însăși Franța ar putea fi obligată să cumpere, peste doi-trei ani, supersonice americane. Înainte de a «sparge» zidul sunetului, «Concorde» a reușit să spargă «zidul» indiferenței, dar nu și pe cel al «antisfidării». Căci sfidarea de a oferi, la un moment dat, ceva mai bun și mai rentabil decît pot oferi «giganții» se plătește scump. Și comenzile se retrag una după alta, iar la «Sud-Aviation», lîngă Toulouse, unde 35 000 de oameni își cîștigă pîinea, se strecoară, vinețe, panica. Opt miliarde de franci s-au dus în vînt, deși «Concorde» s-a născut să zboare dincolo de zonele furtunilor și ale contracurenților, în spațiile calme ale stratosferei. Pasiunea perfecționismului tehnic a mai primit o lovitură, dar n-a capitulat.

...O machetă a avionului «Concorde» la scară naturală se află la Orly, dincolo de pistele de zbor, și în vecinătatea ei s-a deschis o cofetărie pentru vizitatori. Avionul e marea pasiune a copiilor Parisului, singurii convinși și singurii care știu că au dreptate, în înflăcărata lor convingere, că uriașa pasăre de argint va zbura într-o zi pe căile de aer ale lumii... Căci ei sînt marea sfidare de mîine.

Ioan GRIGORESCU

cronica de trei secunde

două minute între două pagini

De două săptămîni am extins timpul la două minute: începusem cu jumătate de minut, împărțit în două — dacă primul sfert era 18, așteptam să ajung la 36, și dacă era 36, nu mai insistam. Mi s-a părut insuficient și am trecut la un minut. Adică închideam ochii după 36—să zicem că eram calm, fiindcă 36 la jumătate minut e un puls de mare frumusețe — și număram pînă la 72. 72 trebuia să fie suprapus peste a 60-a secundă, orice nepotrivire mă neliniștea, mă întărîta, mă silea să reîncep operația. Pe dreapta, apoi pe stînga. Pe mîna dreaptă, pe mîna stîngă, pe dreapta cronometrului, pe stînga secundarului.

Nemaipomenit este că aici n-ai ce judeca. Nu există decît o numărătoare abstractă și o bătaie precisă,— cum nu se poate mai precisă, mai concretă mai certă —, bătaia singelui tău în vine. E o drogare, o drogare lipsită de orice caracter fantastic, pesimist, oniric, artificial, ireal. E o drogare rece, matematică, vitală, la interferența abstractului cu concretul, a realului cu vitalul, infinit superioară oricăror fascinații cu opiu sau morfină. Ești intoxicat cu tine, cu timpul tău, cu singele tău. Acestea nu otrăvesc, nu ucid. Te aduc doar în transa supremă—de a te număra, de a te fixa la singura granță gravă și importantă pentru o inteligență fără imaginație sau care hăituiește imaginația pe oriunde o găsește, dîndu-i tîrcoale.

Am extins deci limita de un minut la două, așa cum foarte multe state decid să pescuiască nu la 12 mile de țărmul lor, ci la 24. E o drogare, dar și o pescuire, și o vînătoare, și o călătorie nu de-a lungul, și nici de-a latul, ci pe latitudini simultane cu longitudinile propriului tău continent Polul Sud și Polul Nord străbătute dintr-o singură sufocație.

Pentru al doilea minut—nu mai număr sfertul și jumătatea. Lucrez enorm, pe spații fantastice, adică aștept dublarea exactă a cifrei cu care s-a încheiat primul minut. Număr, fără a mă mai uita la ceas, la trecerea timpului meu. Îl sfidez. Îl ignor, ca și cum sticla unei clepsidre ar dispreția nisipul care curge prin ea (și din care e compusă, ca orice sticlă)

Primul minut s-a încheiat, prin urmare, cu 72 de pulsații. Atunci număr mai departe, pînă la 144. Cînd ajung la 135, mă uit la cronometru și văd din ochi dacă 144 se va suprapune peste locul unde se va sfîrși al doilea minut. Am un ochi de explorator divin. Am un ochi de căpitan al marilor baleniere. Văd imediat—cam de la 130, deci cu multe mile înaintę de a se zări țărmul —dacă voi intra triumfal sau întunecat la chip și la suflet în port.

După care reiau «Moby Dick».

Radu COSAȘU

TESTAMENTUL POLITIC AL LUI AMILCAR CABRAL

«La 1 ianuarie 1973, ca în fiecare început de an, Amilcar Cabral, secretar general al Partidului African al Independenței din Guineea-Bissau și Insulele Capului Verde — scrie revista «Jeune Afrique», în caseta introductivă ce precede publicarea, sub titlul de mai sus, a unor ample extrase din ultimul document elaborat de Cabral înainte de asasinarea sa — a întocmit pentru membrii P.A.I.G.C. bilanțul activității depuse în 1972, schițînd de asemenea și perspectivele de viitor». Reproducem, în rîndurile ce urmează, cîteva dintre cele mai importante pasaje ale acestui adevărat testament politic.

«În această zi, în care sărbătorim un nou an de viață și de luptă, în care lupta pentru independență a poporului nostru african împlinește zece ani, trebuie să amintesc tuturor — militanți, luptători și conducători ai partidului nostru — că ne aflăm nu la ceasul vorbelor, ci al acțiunii... După cum se știe, în cursul anului trecut am organizat alegeri generale în regiunile eliberate, prin vot universal și secret, pentru crearea consiliilor regionale și a primei Adunări naționale din istoria poporului nostru (...). Alegătorii și-au dat masiv votul listelor electorale, întocmite după opt luni de dezbateri publice și democratice, în cursul cărora au fost desemnați reprezentanții fiecărui sector. Odată reunite, consiliile regionale au ales, la rîndul lor, dintre membrii lor, reprezentanții în Adunarea națională populară. Aceasta este alcătuită din 120 de membri, dintre care 80 au fost aleși de masele populare, iar 40 din rîndul cadrelor politice, militare, tehnice, profesionale ale partidului. După cum se știe, reprezentanții sectoarelor aflate temporar sub control colonialist, au fost aleși cu titlu provizoriu. Astăzi, poporul nostru african din Guineea (Bissau — n. tr.) dispune deci de un nou organism al suveranității sale, Adunarea națională. Aceasta va fi, potrivit Constituției, a cărei elaborare este încă în curs, organul suprem al suveranității poporului nostru. În viitor, odată cu dezvoltarea luptei de eliberare, noi vom crea, de asemeni, prima Adunare națională populară în Insulele Capului Verde. Întrunirea comună a membrilor acestor două organisme va crea Adunarea supremă a poporului din Guineea și Insulele Capului Verde. Crearea primei Adunări naționale populare în Guineea reprezintă o victorie de cea mai mare însemnătate a luptei dificile dar glorioase a poporului nostru pentru independență. Ea deschide perspective noi pentru progresul acțiunii noastre politico-militare. Ea este rezultatul eforturilor și sacrificiilor conștiente ale poporului nostru în cursul a zece ani de luptă armată, o dovadă concretă a suveranității poporului nostru și a gradului înalt al conștiinței sale naționale și patriotice (...). În cursul acestui an, de îndată ce vom considera posibil și oportun, vom întruni Adunarea națională populară pentru ca ea să-și îndeplinească prima sa misiune istorică: proclamarea statului nostru, crearea organului său executiv și promulgarea unei legi fundamentale — prima Constituție din istoria noastră — care va constitui baza existenței națiunii noastre africane (...). Nimic, nici o acțiune criminală, nici o manevră a colonialiștilor portughezi nu va putea împiedica poporul nostru, stăpîn al destinului său și conștient de drepturile și datoriile sale, să facă acest pas decisiv spre realizarea obiectivului fundamental al luptei noastre: cucerirea independenței naționale și făurirea, în condițiile păcii și demnității redobîndite, a adevăratului său progres, sub conducerea exclusivă a fiilor poporului nostru, sub steagul glorios al partidului nostru (...). Este adevărat că, în 1972, am provocat mari înfrîngeri și pierderi importante agresorilor colonialiști (...). Dar trebuie să recunoaștem că inamicul, dispunînd de un număr crescînd de avioane și elicoptere furnizate de aliații săi din NATO, a sporit într-o măsură sensibilă bombardamentele și atacurile teroriste împotriva regiunilor eliberate, a încercat și încearcă să ne pună în dificultate prin planurile sale de reocupare a unui anumit număr de localități din aceste regiuni. Dar trebuie, de asemenea, să recunoaștem că prin potențialul uman și militar, prin experiența de care dispunem, noi putem și trebuie să acționăm mai bine. Aceasta este linia noastră de conduită, aceasta va fi obiectivul nostru în 1973 (...). În Insulele Capului Verde, evenimentele din septembrie 1972, care au constituit prima ciocnire între populația arhipelagului și forțele de represiune colonialistă, au demonstrat o dată mai mult la ce grad de tensiune a ajuns situația politică (...). Ținînd cont de progresele realizate pînă acum și de complexitatea problemelor specifice, devine necesar și urgent, după părerea mea, să se procedeze la o modificare realistă a structurii conducerii partidului, cu scopul de a da unor tovarăși posibilitatea de a se consacra în întregime dezvoltării luptei în Insulele Capului Verde (...).

Preocuparea noastră față de problemele războiului și munca politică nu trebuie să ne facă totuși să uităm și nici să subestimăm importanța activităților noastre în domeniile economic, social, cultural, fundamente ale vieții noi pe care sîntem în curs s-o creăm în regiunile eliberate. Sîntem datori toți, dar în mod special cadrele specializate în aceste domenii, să acordăm cea mai mare atenție problemelor economiei, sănătății, asistenței sociale, educației și culturii, pentru a face ca munca noastră să fie și mai eficace, pentru a fi capabili să rezolvăm marile probleme cărora trebuie să le facem față, în noua situație pe care lupta este pe cale s-o creeze (...). Disperarea guvernului colonial fascist din Portugalia este de înțeles, pentru că el știe că «politica unei Guinee mai bune» a eșuat complet și pentru că simte că minciuna politicii unui «mai bun Cap Verde» va eșua de asemeni (...). Însuși guvernul colonial fascist de la Lisabona, prin vocea șefului criminalilor agresori fasciști, recunoaște acest eșec, afirmînd că ceea ce vrea omul african este să dobîndească «propria sa expresie politică și socială». Într-adevăr, aceasta dorește poporul african din Guineea (Bissau — n. tr.) și Insulele Capului Verde. Dar noi numim aceasta independență, cu alte cuvinte suveranitatea totală a poporului nostru pe plan național și internațional, pentru a construi el însuși, în pace și demnitate, cu prețul eforturilor și sacrificiilor sale, cu propriile sale forțe și condus de propria sa gîndire, progresul la care are dreptul, asemeni tuturor popoarelor lumii».

oameni despre care se vorbește

PABLO NERUDA,

ambasador al Republicii Chile la Paris, binecunoscut poet, laureat al Premiului Nobel pentru literatură. Pentru a se putea consacra, ca membru al Partidului Comunist, campaniei electorale, victoriei forțelor de stînga asupra opoziției conservatoare, reacționare, în alegerile parlamentare de la începutul lui martie a.c., Neruda a cerut să fie eliberat din funcția sa diplomatică — a anunțat președintele Allende, cu prilejul marii adunări populare de pe «Estadio Nacional» din Santiago de Chile

ABDUL RAHMAN IRIANI,

președintele Consiliului republican al R.A. Yemen. Acordul de unitate realizat de cele două Yemenuri a constituit tema unui recent interviu acordat de șeful statului nord-yemenit presei din Sanaa «Unitatea interyemenită — a afirmat el cu acest prilej — diferă de o uniune obișnuită între două țări, pentru că yemeniții au trăit întotdeauna uniți, iar divizarea lor a constituit o consecință a dominației coloniale». Acordul, a precizat președintele Iriani, va fi aplicat înainte de data fixată inițial, noiembrie 1973

RENÉ MAHEU

director general al UNESCO Fundația F.V.S. din Hamburg (R.F.G.) i-a decernat premiul «Montaigne» — juriul internațional care a făcut această alegere vrînd astfel «nu numai să aducă omagiu talentelor de organizator ale celui care conduce de atîția ani destinele unei instituții consacrate cooperării dintre popoare» ci, mai ales, «să onoreze filozoful, umanistul european de la care UNESCO n-a încetat să primească impulsuri concepute în spiritul universalist, lucid, suplu și ferm al lui Montaigne».

RAINER BARZEL,

președintele Uniunii Creștin-Democrate, partid de opoziție în Bundestagul vest-german. Analizînd înfrîngerea suferită de U.C.D. în alegerile din noiembrie trecut, — eșec datorat, în special, poziției nerealiste pe planul politicii externe preconizate —, comitetul director al partidului a evidențiat necesitatea elaborării unui nou program, adaptat stării actuale de spirit a electoratului vest-german. Și odată cu aceasta, necesitatea găsirii unui conducător de prestigiu care să-l înlocuiască pe Barzel.

CLAUDE HANNOUN,

profesor francez de la Institutul Pasteur din Paris. În cursul unei conferințe de presă, ținută zilele acestea, dr. Hannoun a anunțat că, împreună cu un grup de cercetători, a pus la punct un vaccin în vederea combaterii gripei «în perspectivă», vaccin care provoacă producerea de anticorpi «nu numai contra «gripei engleze» actuale, ci și împotriva variantelor care vor apărea în viitorii ani»... Deci, un veritabil vaccin cu eficacitate preventivă

ALFREDO STROESSNER,

general, șeful statului paraguayan din mai 1954, cînd s-a instalat la putere în urma unui puci militar. În urma mascaradei electorale pe care a constituit-o scrutinul de la 11 februarie, generalul Stroessner, candidat din partea partidului «Colorado», a fost declarat reales în funcția de președinte al Republicii Paraguay, prin voturile a 80 la sută din cei ce s-au prezentat la urne (potrivit afirmațiilor ministrului de interne, aceștia au reprezentat doar 70% dintr-un milion de înscriși).

ENIGMATICUL JUD

Sub acest titlu, aparent de fapt divers, se ascunde una dintre cele mai pasionante afaceri criminale ale secolului trecut, cu implicații asupra Curții lui Napoleon al III-lea și asupra «înaltei societăți» a timpului. Și totuși misterul rămîne azi la fel de nepătruns ca acum un veac.

CRIMA DIN EXPRESUL BÂLE-PARIS

Începem, cu articolul de față, un serial relatînd o afacere tenebroasă care a pasionat Franța anilor '60 din secolul trecut. Totul a pornit de la ceea ce părea un banal asasinat în expresul Bâle-Paris. Apoi afacerea a luat o turnură neașteptată: victima era un înalt magistrat al curții imperiale din Paris. Știa, oare, prea multe despre scandalurile de la curte? Sau a fost vorba doar de jaf?

Itele s-au încurcat din ce în ce mai mult, culminînd cu răpirea... șefului siguranței generale, care ancheta cazul.

Misterul nu a fost dezvăluit nici pînă astăzi.

Această afacere a avut un răsunet atît de larg la vremea ei (ecourile îndepărtate au fost evocate, între alții, și de Anatole France), încît a fost reluată recent, sub semnătura lui Léon Treich, de revista franceză «Historia», pe care se bazează și articolul care urmează.

Credem că «enigmaticul Jud» prezintă un interes deosebit din mai multe motive.

În primul rînd, această afacere ne aduce în față o serie de detalii de epocă nu lipsite de pitoresc istoric.

În al doilea rînd, este vorba, după cum am spus, de o afacere rămasă pînă azi nedezlegată. Ipoteze se pot face multe — și nici cititorilor noștri nu le este interzis acest drept. Or, tocmai acest fapt îi conferă, parcă, un anumit «parfum».

În fine, trebuie subliniat că și în cazul de față faptul real rămîne — vă veți convinge singuri, sperăm — mai «tare» decît fantezia scriitorilor de romane polițiste. Nepreväzutul și, ca să folosim un termen foarte la modă, «suspense»-ul se află la loc de cinste.

Ar mai fi și un P.S. Crima din expresul Bâle-Paris și vilva stîrnită de ea au avut un efect de care, fără să fi bănuit vreodată, beneficiați și dumneavoastră și noi, beneficiem cu toții. În adevăr, pentru a calma opinia publică a vremii, alertată de circumstanțele asasinatului, ministrul de interne Rouher a dispus ca în toate vagoanele de cale ferată să se instaleze cîte un semnal de alarmă. Cine ar fi bănuit că la originea acestui util accesoriu feroviar se află o crimă?!

Lionel NIȚESCU

Joi, 6 decembrie 1860, expresul Bâle-Paris sosea în capitala Franței, în Gara de Est, la ora 4 dimineața, cu cîteva minute întîrziere, deoarece trebuise să micșoreze viteza lîngă Troyes din pricina unor lucrări de terasament.

Puținii călători care se aflau în tren au coborît. După aceea, cîțiva îngrijitori au început să măture în compartimente. Iată însă că într-un vagon de clasa I, care se afla imediat după locomotivă, au descoperit pe o banchetă un om care părea că doarme. Nu se făcuse încă zi și era greu de distins ce se întîmplase în realitate cu necunoscutul. La lumina slabă a felinarelor, îngrijitorii au încercat să-l scoale din somn pe necunoscutul îmbrăcat într-o luxoasă haină îmblănită. Nu au reușit însă pentru simplul motiv că acesta era mort.

Spre oroarea lor, îngrijitorii au constatat că mîinile îi se mînjiseră de sînge. În adevăr, tîmpla necunoscutului era despicată. Un examen mai atent a revelat o îngrozitoare rană produsă de un glonț de revolver. Proiectilul pătrunsese în craniu și creierul «țîșnise» afară. Moartea, bineînțeles, a fost instantanee. În compartiment, nici o armă, iar asupra bărbatului nu se afla nici un document.

Identificarea nu a durat prea mult. Cum s-a procedat? Toți călătorii din tren și-au scos valizele de la vagonul de bagaje. N-a mai rămas acolo decît un geamantan aparținînd, după cum releva cîntr-o etichetă, domnului M. Poinsot domiciliat la Paris, strada Isly nr. 12. Anchetatorii sosiți la fața locului au recunoscut imediat în persoana victimei pe unul din președinții Camerei imperiale din Paris, magistrat renumit.

JAF SAU FURT DE DOCUMENTE SECRETE?

Președintele Poinsot nu împlinise încă 60 de ani. Se trăgea din Champagne, dintr-o familie înstărită, și poseda în departamentul Aube, la Chaource, lîngă Troyes, o moșie destul de întinsă. Tocmai de acolo se întorcea la Paris în noaptea de 5 spre 6 decembrie. Luase trenul la Troyes la miezul nopții și se grăbea să ajungă în capitală, unde trebuia să prezideze, în dimineața zilei, o importantă ședință.

Autopsia a stabilit în mod indiscutabil că se comisese o crimă. Moartea fusese provocată de oribila rană de la cap, însă s-a descoperit că asupra președintelui se trăsese și un alt glonț de revolver, care traversase hainele victimei și intrase în corp în regiunea inimii, dar fără să înainteze prea adînc. Este posibil ca proiectilul să fi traversat buzunarul paltonului sau al hainei și șocul să fi fost amortizat de un portofel plin de hîrtii. În adevăr, glonțul a fost găsit înfipt în stratul superficial de piele din dreptul pieptului.

Partea cea mai ciudată: criminalul nu se mulțumise să tragă cu arma, ci a lovit în mod sălbatic victima cu un ciocan greu — după cum se presupunea — zdrobindu-i astfel craniul.

Mobilul crimei? Două puteau fi luate în considerație. Președintele Poinsot aparținea din punct de vedere politic extremei drepte; el era foarte devotat împăratului Napoleon al III-lea și întreținea legături strînse cu cercurile de la palatul Tuileries.

Aci este cazul să dăm mai multe amănunte despre trecutul președintelui asasinat. El și-a început cariera la parchetul din Troyes, cu 30 de ani în urmă, însă foarte repede a fost transferat în capitală, unde a urcat treptele magistraturii pentru a deveni, în preajma revoluției din februarie 1848, procuror general. După izbucnirea revoluției Poinsot a fost demis, dar la 2 mai, în același an, a fost reintegrat în magistratură și numit consilier. Din 1857 el funcționa ca președinte al Camerei.

Dușmanii săi pretindeau că înaltul magistrat făcuse anumite servicii delicate regimului și că deținea un număr de documente secrete privind scandaluri de curte, pe care s-a străduit din toate puterile să le mușamalizeze. Se afirma că aceste documente au fost ascunse de Poinsot în castelul său din Chaource. Nu părea deci imposibil că, dintr-un motiv sau altul, victima s-ar fi dus la moșie pentru a scoate documentele din ascunzătoare și a le duce cu sine înapoi la Paris. Or, se știa că în Franța mai multe poliții rivale acționau... în concurență pentru supravegherea politică a teritoriului. Era deci posibil ca una dintre aceste organizații să fi încercat să intre în posesiunea documentelor pentru a-și asigura un mijloc de șantaj eficace. Grija cu care fuseseră scotocite buzunarele președintelui după asasinat și faptul că asupra lui nu s-a găsit nici cea mai neînsemnată hîrtie sau document păreau să pledeze pentru o «crimă politică».

Dar la fel de bine se putea imagina și o altă posibilitate. La urma urmei, de ce scopul n-ar fi fost pur și simplu jaful? În fond, nu se știa motivul pentru care Poinsot plecase la Chaource. De ce ar fi luat de acolo documente care se aflau în siguranță deplină? Oare nu s-a deplasat acolo pur și simplu pentru a încasa sumele foarte importante pe care i le datorau arendașii săi? Banii puteau foarte bine să atragă destui bandiți și era foarte ușor ca un tîlhar să-l ucidă pe președinte în timp ce dormea pe banca din compartiment.

CAZUL DOCTORULUI HEPPI

Anchetatorii și-au îndreptat din ce în ce mai mult atenția asupra ipotezei jaf-ului, deoarece au făcut o asociație de idei care se impunea: doar cu trei luni înainte un medic militar rus, Heppi, a fost atacat în condiții oarecum similare într-un vagon care circula pe aceeași cale ferată.

În noaptea de 11 spre 12 septembrie 1860, doctorul Heppi a fost găsit în comă pe calea ferată, cu capul ciuruit de gloanțe. Victima fusese rănită în trenul care circula de la Illfurth la Zillesheim, în regiunea Rinului, și fusese zvîrlită din tren după ce a fost deposedată de tot ce avea asupra sa — vreo 40 de monede de aur rusești și cîteva monede franceze.

În mod surprinzător, Heppi nu a decedat și după ce s-a însănătoșit a putut furniza explicații utile asupra împrejurărilor în care s-a comis atacul banditesc. Agresorul nu era necunoscut. Mai exact, acesta fusese arestat cu cîtva timp înainte, dar nu a rămas multă vreme în închisoare. Tîlharul era un anume Charles Jud. În legătură cu acest individ, la data de 10 decembrie 1860, parchetul departamentului Sena a lansat un semnal de alarmă la toate brigăzile de jandarmi, cărora le-a adus la cunoștință și semnalmentele celui urmărit:

JUD (Charles), vîrsta: 27 de ani, înălțimea: 1.68 metri.

Părul șaten; fruntea înaltă, obrazul lung și slab; cicatrice deasupra ochiului stîng, mai mulți dinți lipsă; barba roșcată.

Folosește uneori numele de Jacques Jud, Montaldi sau Matricon.

Împotriva lui s-a lansat un mandat de arestare. Se ordonă tuturor ofițerilor de poliție să întreprindă cercetări urgente.

Procurorul imperial Cordoen, care a semnat acest ordin către brigăzile de jandarmi, ar fi putut să adauge un detaliu curios: ca și alți asasini celebri ai timpului, — de pildă Troppmann sau măcelarul Avinain —, Jud avea degetul arătător mai lung decît celelalte degete.

JUD — MONTALDI — MATRICON INTRĂ ÎN SCENĂ

Rămîne să menționăm cum a fost arestat Jud după afacerea Heppi. Ați ghicit, probabil, că totul nu s-a datorat decît hazardului. După ce făcuse o scurtă călătorie în Algeria, Jud, cu o îndrăzneală de necrezut și fără să se teamă cîtuși de puțin că va fi recunoscut, a revenit, ca să spunem așa, la locul crimei. S-a întors în Franța însoțit de un tînăr inginer cu care făcuse cunoștință pe pachebotul Alger — Marsilia. Inginerul se numea Montaldi. La Dijon, Jud l-a buzunărît pe companionul său, i-a furat actele de identitate și a fugit.

Fără să se teamă de nimeni el a circulat apoi în zona Rinului și a fost văzut în împrejurimile localității Ferrette. Culmea: hoțul a avut neobrăzarea să intenteze un proces companiei feroviare Est, sub pretextul că aceasta i-a transmis bagajele cu o întîrziere de două zile.

La 27 noiembrie Jud a avut o altercație în pădurea Harth în timp ce vîna într-un teritoriu rezervat; proprietarii l-au luat la rost deoarece intrusul împușca acolo potîrnichi fără nici un drept. Jud a dat din umeri și... i-a luat la bătaie pe cei care-i cereau socoteală. A urmat un schimb de lovituri care au făcut necesară intervenția jandarmilor.

În timp ce bătăușul era legitimat (Jud afirma sus și tare că se numește Matricon), unuia din jandarmi i s-a părut că recunoaște în «Matricon» pe un muncitor forestier din regiune, care fusese condamnat în contumacie, cu cîteva luni înainte, la mai multe luni de închisoare, acuzat fiind de atac cu mînă armată.

Jud-Matricon a protestat vehement, însă în zadar: a fost percheziționat și s-au descoperit asupra lui monedele de aur rusești, «amintire» de la atacul din trenul de Illfurth.

Acestea au fost împrejurările în care a fost arestat Jud.

În toiul nopții, auzind un zgomot suspect în celula arestatului, gardienii au aruncat o privire prin ferăstrăul ușii și au observat că deținutul încerca să se spînzure. Firește, ei au pătruns repede în celulă spre a împiedica acest act, pentru ca să descopere puțin după aceea că totul nu fusese decît o stratagemă. În clipa în care gardienii au intrat, Jud i-a doborît cu doi pumni în cap și a ieșit liniștit pe poartă. Apoi s-a întors, a luat cheile gardienilor, a încuiat de două ori ușa celulei pentru ca să prevină orice urmărire, și «în treacăt» a ucis un jandarm care căuta să-i bareze drumul și a dispărut în noapte. Nimeni nu l-a mai revăzut de atunci.

(Va urma)

MĂRȚIȘOR '73

cadouri utile, surprize plăcute,
pentru toate vîrstele!

- ROCHII
- PANTOFI
- PARDESIE
- LENIERIE FINĂ

- PĂLĂRII
- POSETE
- BLUZE
- MĂNUȘI DE PIELE

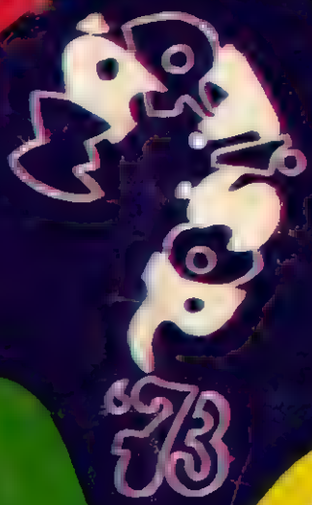

- BĂRCURI
- FULARE
- CORDOANE

- BĂTICURI
- TAIOARE
- PORTFARDURI

cuvinte încrucișate

alfa

ORIZONTAL: 1) Expresie latină pentru punctul de plecare, nașterea, începutul (2 cuv.) — Istoric englez (1737—1794), autor al unei vaste «Istorii a decăderii și prăbușirii Imperiului roman» în care apare fraza, devenită maximă: «Nu e decît primul pas care costă» 2) Pe primul loc în clasament (pl.) — Dintr-un neam, strămoș al poporului român (fem.) 3) Ele sînt în primele rînduri — Tîrg în R.P. Ungară. 4) Unu și unul! — Începe de obicei de la 1. 5) Început... de la început! — Ins dintr-un popor sud-african — Dorit de la bun început. 6) Tînăr și apreciat poet român contemporan, autor al volumului «Alfa» (1968) 7) Clasamentul preferințelor — Alfa, de exemplu (pl.). 8) Plin cut mirositoare — Campioana la fotbal pe anii 1970/1971 9) Pe o parte — Cei dinții — Edmond (abr.). 10) Pseudonim pentru o numărătoare prelungită (abr.) — Cel de colo — Unu și încă unul! 11) Titlu pentru fruntași în întrecerea socialistă — El e... Alfa (fig.) 12) Fluviu european — Mare sculptor român, autor al lu[cr]ării «Începutul lumii»

VERTICAL: 1) Începutul — Dă... fuga (de la început, se înțelege). 2) Cei dinții în luptă (fig.) — De la prima... a doua și a treia! 3) Orășel în India — La adresa sa, cinicul Talleyrand ar fi rostit, după dezastrul campaniei din 1812, celebrul aforism «Acesta e începutul sfîrșitului». 4) În legătură cu inima — Opaci. 5) Pui de leu (od.) — Vine după alfa. 6) Una dintre primele divinități din mitologia romană, înfățișată cu două fețe opuse — Eta! — Perse! 7) Trecută pe locul al doilea. 8) Localitate în Norvegia — A vui — Istoric sovietic. 9) Bere! — Primele din alfabet — Persoana a doua, singular — «Ab urbe condita», un început roman (abr.). 10) Alături de tinerețe în titlul unui minunat basm românesc — Teu! 11) E considerat de către majoritatea savanților ca fiind mediul optim pentru apariția primelor forme de viață pe Terra — Bucuros. 12) Început (fig.) — Un duo în prag de viață nouă — Dictionar [illegible] IIN

Toma MICHINICI

Dezlegarea jocului NIMIC DESPRE MITOLOGIE apărut în numărul trecut

ORIZONTAL: 1) VENERA — DACA. 2) ELENA — MILET 3) NARCIS — NERA. 4) U — OEDIP — ABL. 5) ST — FURII — EA. 6) ACARET — ARN. 7) M — ALIN — CM — T. 8) ARSE — AURORA. 9) RAT — R — HERA. 10) TROIAN — T — IO 11) EIRE — SPARTA.

umor

DUREREA SECOLULUI

Un om precaut.

Tandrețe parțială.

ANDO

cronica satirică

pleașca

Pleașca ar fi o baftă nebună care ar veni de undeva nu se știe de unde, și care te stropește cu binefacerile ei din creștet pînă în tălpi. În așteptarea acestei rumenite, dolofane și grase binefaceri, mulți oameni nu mai fac nimic, vegetează, hibernează, se uită pe fereastră, tresar la fiecare zgomot în așteptarea ei... Ei nu mai fac nimic, stau și așteaptă o pleașcă. Odată o să-i pocnească și pe ei... Ei socot că destinul le e dator cu o asemenea pleașcă.

Pleașca vine de undeva de sus, din eter, de aceea e firesc să-l lovească pe norocos drept în creștetul capului.

— Ai văzut ce pleașcă a căzut pe capul bietului cutare?

Din pricina înălțimii de la care căzuse teribila pleașcă, bineînțeles, capul i se turtise puțin, dar faptul că era turtit nu însemna că nu era și fericit. Poți să fii și fericit și turtit — nu există nici o contradicție. E un adevăr istoric că peste cine cade o asemenea pleașcă are capul turtit. Dar tocmai faptul că sînt turtiți îi ajută să tragă toate folosele pe care le ascunde divina și rotofeia pleașcă.

Dar pleașca nu este numai un dar al naturii, o pleașcă poate fi foarte bine să fie făcută cu mîna ta, muncită amar de vreme... Individul se zbate în acest scop, se cațără pentru ea, latră pentru ea, se minjește pentru ea, dar o ridică în sus și lasă să-i cadă în cap. Pleașca fără viteza înălțimii n-are nici un haz. Căci acesta e specificul ei, să fie o pricopseală de care tu să n-ai nici o vină... Ea trebuie să vină din senin, de aurea, chiar dacă zboară de sub fereastra ta.

De aceea nu prea cred cînd cineva îmi spune:

— Ai văzut ce pleașcă mi-a căzut, așa, din senin?!

Da de unde. Numai el săracul, știe cît a trebăluit cît a mîrîit și a dîrdîit ca pleașca asta să poposească peste creștetul capului

Teodor MAZILU

COPERTA NOASTRĂ
Țara Oașului — un colț de lume românească, vechi ca și istoria noastră, purtător de tezaure străbune, de frumuseți inestimabile.
Fotografie de Elena GHERA

Spre deosebire de numărul trecut, tipărit într-un tiraj de 114 500 exemplare, actualul număr s-a tipărit într-un tiraj de 120 000 exemplare.

PREȚUL REVISTEI: 3 LEI

41 505

Prezentarea artistică
V. OLAC

flacăra album

BRIGITTE BARDOT, cîndva «greierele lenes de la Madrague», se străduia astăzi să devină «o harnică albină». Iată o frază care circulă tot mai insistent pe seama vedetei.

FLACĂRA Redacția București, Piața Scînteii 1, sectorul 1, Cod poștal 41 12 Of. 33 Telefon 17 60 10 — int. 1741
TIPARUL executat la Combinatul poligrafic «Casa Scînteii»

Redactor șef: ADRIAN PĂUNESCU

ANUL XXII–NR 10

flacăra

Colonizări în Antarctica

de astăzi:
memoriile
lui șerban
cioculescu

Am fost într-un avion cu oameni, în avionul lovit de un trăsnet deasupra orașului Amsterdam

flacăra la dispoziția dumneavoastră

PENTRU FAPTE!

Sînt un om zilnic încurcat, ba chiar aș spune lovit de virtejul hîrtiilor iscate de vîntul neprielnic dar și puternic al birocratismului.

Cele opt ore de muncă ale fiecăruia dintre noi ar trebui să fie absolut productive. Din păcate trebuie să ne mai ținem uneori și de dublarea faptelor noastre cu vorbe scrise, ștampilate și răsconfirmate de diferiți șefi și șefișori.

Iată de ce am citit pur și simplu cu recunoștință comunicatul prin care se anunță că partidul nostru, conducerea sa, a stabilit să ia noi măsuri categorice împotriva fenomenului de birocratism.

Am scris aceste rînduri pentru că simțeam nevoia s-o spun public că oamenilor din unitățile productive, pe de o parte, le e de-a dreptul lehamite de hîrtii inutile, iar pe de altă parte, le e silă de fuga de răspundere care se ascunde îndărătul excesului de hîrtii.

Zubcu Vladimir
str. Chindia nr. 16 — București

Așteptăm și aici cuvintele de adeziune deschisă și concretă ale celor ce muncesc, ale oamenilor faptei. E dreptul inalienabil al faptei să se scuture de tot ce e inutil, de tot ce — să folosim un cuvînt la modă! — poluează spațiul muncii efective.

DEMOLĂRI NEMOTIVATE

Locuim în Șos. Ianculuí care este prevăzută pentru sistematizare și deci clădirile rău amplasate, insalubre urmează să fie demolate. Dar cum pe această șosea există și clădiri foarte solide, cu cîte 1-2 niveluri, în stiluri frumoase, ba cîteva reprezintă o arhitectură unică pe această arteră, încît se pot încadra foarte judicios și estetic într-un ansamblu edilitar nou, se impune deci a nu fi demolate, conform directivelor tovarășului secretar general al partidului, Nicolae Ceaușescu, care cu spiritul domniei-sale de bun gospodar a găsit că este mare greșeală să se dărîme și să se irosească ceea ce poate folosi încă foarte mult timp.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, făcînd o vizită de lucru la Institutul Proiect-București, a fost foarte categoric în această privință.

Dar vedeți dumneavoastră, la noi au început să vină diverse persoane la locatarii de pe Șoseaua Ianculuí pentru a face numărătoarea membrilor familiilor ce locuiesc în imobilele de pe șosea și au anunțat că se vor demola absolut toate clădirile de pe partea cu număr fără soț.

Or, această parte are circa 10 clădiri proprietăți personale și de stat, foarte solide și în stare foarte bună, atît exterior cît și interior.

Făcînd apel la directivele ce se primiseră de la tovarășul Nicolae Ceaușescu ni s-a răspuns că rețelele de canalizare, apă, lumină vor fi trase pe sub aceste imobile și deci ele trebuie dărîmate. De ce asta, cînd toate aceste clădiri sînt retrase de la șosea cu cîte 6 m, să nu se poată face aceste lucrări de canalizare etc., etc. pe această porțiune retrasă și să se dărîme case bune?

Este o mare nedreptate ce ni se face nouă și o mare greșeală ce se va face executînd aceste lucrări, cînd sînt atît de clare directivele ce au primit de la Omul dreptății și bunul gospodar chibzuit care este tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Vă rugăm să faceți în așa fel ca doleanțele noastre să fie luate în seamă de către cei în drept pentru a nu fi prea tîrziu; căci Proiect București, pentru a nu se dezice, va accepta lucrările de pe vechiul proiect.

Ion Istrătescu, Florica Istrătescu, Alexandru Pelimon, Margareta Pelimon, Eugeniu Istrătescu, Georgeta Istrătescu, Nicolae Stănescu, Camelia Stănescu. Proprietarii imobilului din Șos. Ianculuí nr. 85.

COZILE POZITIVE

Nimănui nu-i sînt agreabile cozile. În bătălia pentru timp, minutele — uneori adunate cam multe la un loc — de așteptare «la rînd» ne sîcîie, ne strică buna dispoziție. Există totuși o «coadă» care mie, cel puțin (sînt convins că nu numai mie), îmi dă un sentiment tonic, de optimism. Este vorba de îngrămădeala — cu caracter permanent — din jurul acelor librării volante, instalate pe trotuare și «deschise» de dimineață pînă seara și pe care nici rigorile iernii nu le împiedică să funcționeze. Bărbați și femei de toate vîrstele sînt atrași ca de un magnet de masa acoperită cu teancuri de volume, se opresc răsfoiesc, cumpără și pleacă, degustînd cumpărătura în mers, pe strada aglomerată.

Am văzut numeroși turiști străini sosiți la noi din acea lume a unor vechi civilizații, privind uimiți semnul acesta incontestabil al unei noi civilizații — setea de carte, de cultură. Mi-aș îngădui să vă sugerez o anchetă pe la aceste librării sui-generis, născute dintr-o reală și obiectivă necesitate a acestor vremi, o anchetă care să furnizeze date extrem de interesante despre oamenii care iubesc și cumpără cărți: cine sînt ei, ce preocupări profesionale au, ce gusturi literare, cît din bugetul lor destină cărții și altele, și altele. Nu credeți că rezultatele unei asemenea anchete ar interesa obștea? Și odată cu obștea și pe factorii de decizie în materie de tipărire și difuzare a cărții?

Liviu Mocanu
student, Iași

De acord. Să numim aceste cozi «Cortegiile fericite ale celor ce vor să se lumineze». Vedem, ca și dumneavoastră, în aceste «cozi» un semn de noblețe a timpului!

TRAMVAIELE, DUMINICILE, BUFETELE

De la bun început aș vrea să vă asigur că nu sînt de felul meu un om «circotaș», ci din contra, apreciez enormele eforturi care se fac, sub înțeleapta îndrumare a partidului, spre a ridica țara și cetățenii ei pe culmi pe care nici nu le-am putut bănui, acum mai bine de un sfert de secol. De aceea, atunci cînd văd că «treburile scîrției» prin unele locuri, mi se umple sufletul de amărăciune și-mi zic că dacă fiecare și-ar face datoria la locul unde se găsește, numai c-un dram de conștiinciozitate, am putea fi scutiți de unele «dureri de cap».

Păi, cum să nu te doară capul, cînd în orașul Timișoara — cu peste 200 000 de locuitori — în zi de duminică, nu stă la dispoziția lor decît un singur funcționar la poșta centrală, care le efectuează atît operațiuni C.E.C. cît și mandate poștale? (Nici un oficiu C.E.C. nu este deschis duminica.) Ori de cîte sentimente de toleranță ești animat, nu poți să zici «bravo» celor care — după spusele respectivului salariat P.T.T. — de peste 20 de ani, se complac în această intolerabilă organizare. Nu s-a găsit nimeni să ia măsuri, de exemplu, de a transfera posturile unui bufet — toate fiind larg deschise și în zile de duminică — la C.E.C. sau P.T.T. pentru a le ajuta» schemele, în vederea îmbunătățirii a ceea ce se cheamă bună și civilizată servire.

Municipiul Timișoara are fericirea de a fi situat geograficeste numai la 68 km de Lipova, respectiv 37 km de Buziaș. Se poate să nu le doară numai capul, ci și picioarele, cînd «colinzi» prin nenumărate alimentare, unde ești servit notoriu, cu «n-avem» apă minerală, atît de solicitată pentru efectele ei binefăcătoare?!?

Avem fabrică de tramvaie în localitate. E suficient însă să citiți doar ziarul local, fără a vă mai osteni să întrebați, pe cei mulți, foarte mulți, care zilnic au «dureri de cap» din cauza modului cum le pot folosi, în special în orele cînd se deplasează la și de la locurile de muncă. Multe speranțe au încolțit în sufletele oamenilor, atunci cînd un unic complex de tramvaie nou a început să circule de la un cap la altul al Timișoarei. Acum nici acesta nu se mai vede. În loc să «atragă» după ei și altele, parcă «l-a înghițit pămîntul și pe el» și pe multe din vagoanele vechi care foarte adesea se văd circulînd cu indicativul «se retrage în depou».

Iată numai cîteva «locuri care scîrțîie» în Timișoara, aducîndu-vă totodată la cunoștință că Timișoara e în multe privințe dar nu chiar în toate «fruncea».

Victor Frăușan
str. L. Filipescu 2, ap. 1
Timișoara I

Scrisoarea se mai referea și la absența berei, la difuzarea presei etc. De acord să așteptăm împreună rezolvarea măcar a acestor neajunsuri? După aceea, cred, va fi mai lesne de vorbit despre bere.

CINCI FAMILII CER LUMINĂ

Mă numesc Costel Andrei și sînt născut în comuna Davidești, județul Arges, comună unde locuiesc și în prezent împreună cu părinții mei.

Locuim pe o ulită la circa 400 m de șoseaua principală. Sînt în total 10 case, dintre care primele 5 case, cele de lîngă șosea, au curent electric, iar următoarele 5, nu. Distanță de 7 stîlpi ce stau neîngropați, deoarece conducerea Consiliului popular, tovarășul primar nu vor (așa credem noi) să ne ajute pentru a duce rețeaua pînă la ultimele case. Am plătit și noi, la fel ca toată lumea, atunci cînd s-a adus rețeaua în sat, am așteptat destui ani pentru aceasta (sătui de promisiuni), citind la lampa cu petrol, dar vrem acum să beneficiem și noi de această forță a progresului omenirii. Ne tocmim pur și simplu: dați și voi cîte 2 000 lei și punem și noi restul — noi, Consiliul popular.

Dați măcar cîte 1 000 lei că altfel așteptați mult și bine!

Trebuie să vă spun că din cele 5 familii, 3 sînt nevoiașe, bătrîni lipsiți de posibilități bănești, dar care și-au achitat totuși sumele stabilite atunci cînd a fost adusă rețeaua în sat.

De un an de zile avem și instalația făcuta în case, de către echipe ale I.R.E.-Pitești (chestie de ornament).

O a doua problemă, la fel de importantă și la fel de neluată în seamă, e aceea a apei potabile. Avem izvorul în pădure, la circa 200 m de cătun, iar țevile prin care vine apa ios sînt vechi de mai mult de 20 ani.

Am cerut să ne ajute și pe noi să procurăm țeavă corespunzătoare, dar tov. primar ne-a recomandat să mergem la o altă fîntînă, părăsită, la fel de veche, și să scoatem țevi de acolo. Cu avizul Consiliului popular s-au folosit circa 1 500-2 000 m țeavă inox pentru aducerea unor izvoare acolo unde mai există și alte fîntîni — puțuri — chipurile pentru înfrumusețarea comunei.

Altfel zis, unele nefiind îngropate, au înghețat și nu le mai folosesc. Ce ziceți? Cel mai apropiat puț de noi se găsește la circa 400-500 m.

În numele celor 5 familii: Pandelea C. Mihai, Pandelea C. Petre, Gheorghe Ștefan, Floroiu Lina, Andrei S. Ion, semnează fiul, Andrei I. Constantin. Davidești, 23 februarie 1973.

Se știe, în genere, că nu trăim un moment de lansare a unor investiții cu utilitate discutabilă. Dar aici e vorba de drepturile unor oameni care și-au făcut datoria, ca și cei ce se bucură de aceste drepturi.

Pentru unii mumă? De acord! Dar pentru ceilalți?

PENTRU CASE DE CULTURĂ CU SPECIFIC TINERESC

Cu cîțiva ani în urmă am citit în revista «Flacăra» un reportaj dedicat entuziaștilor studenți ai Universității populare. Îmi aduc aminte că printre eroii descoperiți atunci de reporter se aflau o balerină, o pensionară, o laborantă și un ucenic strungar, coleg cu mine (acum veți înțelege și motivele pentru care nu am uitat nici un amănunt). Nu vreau să ironizez compoziția aleasă atunci de autorul anchetei (balerină, pensionară etc.) dar cred că ar fi cum nu se poate mai nimerit să reveniți în băncile Universității populare. Nu veți regreta. Veți întîlni numeroși muncitori, mai ales tineri, ca și mine, care vor să cunoască din ce în ce mai mult, din ce în ce mai bine. Să nu credeți cumva că dăm năvală la cursurile urmate de filme artistice, nu spunem că asta nu ne-ar plăcea, doar sîntem tineri; dar, în primul rînd, profităm de întîlnirile cu cunoscuți oameni de știință, cercetători, prin intermediul cărora aflăm răspunsuri sistematice la multe din întrebările noastre. Presa se ocupă pe îndelete de casele de cultură ale tineretului, de cluburile noastre, dar nu cred că ar strica dacă s-ar apleca și asupra participării noastre la unele activități care nu au un «specific tineresc» — cum zic unii — dar care ne arată așa cum sîntem, adică serioși și maturi, dornici să știm astăzi mai multe decît ieri.

Mihai Stancu
strungar București

Ar fi în plus orice acord al nostru. Adevărurile spuse de dumneavoastră ne par evidente.

Anunțăm pe cititorii noștri că revista «Flacăra», redactorii și colaboratorii ei nu primesc scrisori anonime.

SCULPTURI ÎN DISCUȚIE

Am vrea să știm dacă și alți locuitori ai orașului Mangalia cred același lucru. Eventual ni se pot adresa chiar «locuitorii» care au hotărît existența acestor sculpturi. *Intru în subiect, rugindu-vă să faceți public, dacă considerați că este cazul, o așa-zisă operă sculpturală care a fost așezată în centrul falezei orașului Mangalia, stîrnind nedumerirea tuturor localnicilor și vizitatorilor (între ei, mulți străini).*

Este vorba de patru pietre (cele din fotografie) cioplite rudimentar, așezate două cîte două și puse una peste alta; privitorii uluiți se întreabă ce ar putea reprezenta.

Cert este că locuitorii acestui oraș sînt tare mîhniți că o asemenea lucrare a fost așezată în orașul lor, deformînd frumoasa perspectivă a împrejurimii și provocînd zîmbete ironice trecătorilor cu simț artistic.

(Avem de gînd ca, împreună cu un număr mare de iubitori de artă și frumos, să înaintez un protest Comitetului de cultură și educație socialistă Constanța, în urma felului evaziv în care acesta arată valoarea lucrării și calitatea slabă a privitorilor.)

Vă rog să întreprindeți ceva care să atenționeze pe cei în măsură să schimbe destinația acestei lucrări.

Inginer Valeriu Avramescu
Mangalia
bd. 30 Decembrie, bl. 18
sc. A, et. 2, ap. 8

CU VEHEMENȚĂ NI SE SCRIE DIN CARACAL

Ca tînăr comunist și inginer, cred sincer în puterea presei noastre comuniste atunci cînd cele semnalate sînt juste. Deși lipsurile mai jos enunțate sînt cu o vechime mai mică sau mai mare, nu m-am hotărît să vă scriu decît atunci cînd am văzut că din aceste neglijențe nu vom putea să întreținem igiena personală a noastră și ceea ce este mai grav a circa 600-800 copii ai locatarilor din cvartalul nostru de blocuri.

Iată despre ce este vorba:

I.G.O.-Caracal are în zona gării construit un cvartal cu circa 600 apartamente confort I, foarte frumos construite și foarte judicios amplasate. Aceste blocuri sînt deservite de o centrală termică proprietate I.G.O. la care după lege este obligat să asigure întreținerea unei funcționări corecte. Deși avem suficient de multe probleme cu procurarea combustibilului, acum în plin sezon rece s-a defectat schimbătorul de căldură pentru asigurarea apei calde și în consecință aceasta a fost sistată. Deși despre acest schimbător de căldură împreună cu cazanul său se știa din vară că au unele defecțiuni, conducerea I.G.O. a tratat cu cea mai crasă nepăsare problema și acum sîntem în situația ce v-am anunțat-o mai sus.

Discuții s-au purtat de ni s-a «albit părul în cap», dar absolut nimic nu s-a făcut. Reparațiile asigurate în vară, atunci cînd centrala a fost oprită 45 zile, au fost sub orice critică și făcute numai de dragul de a se raporta că s-au făcut aceste reparații.

Conducerea I.G.O. nu a organizat niciodată în 8 ani de cînd locuiesc în acest cvartal controlul instalațiilor sanitare din blocuri. Pentru a vă da seama și mai bine de ce înseamnă «preocupare» din partea I.G.O.-Caracal pentru întreținerea blocurilor pe care statul, întregul nostru popor, le-a construit cu eforturi și despre care sîntem conștienți cu toții, vă comunic că pentru a înlocui sistemul de acoperire la blocurile A1 și A2 la care proiectantul dăduse soluții necorespunzătoare, s-a lucrat timp de peste 3 ani. Și cum să nu fie așa cînd s-a lucrat cu circa 3-4, maxim 5 muncitori efectivi și aceia nu în fiecare zi. Culmea nepăsării o constituie faptul că acel praf care a fost pe blocuri și care a fost aruncat jos stă și acuma într-o grămadă lîngă blocul A2. Iar cînd bate vîntul nu se poate scoate nimic pe balcon, ferestrele trebuie blindate, iar copiii să fie ținuți numai în casă.

În felul acesta înțelege I.G.O.-Caracal să se achite de obligațiile pe care le are, în felul acesta înțelege să fure pur și simplu copilăria copiilor noștri.

Și pentru că am scris la începutul scrisorii că ceea ce m-a îndemnat totuși să scriu a fost umplerea paharului, vă voi înfățișa și o serie de alte probe ale activității acestei întreprinderi. Transportul în comun a suferit în ultimele săptămîni o metamorfoză cred nemaipomenită: de la gară în centru costul autobuzului a devenit 1 leu față de 0,50 lei, iar din centru la gară costul este de 0,50 lei. Probabil că veți zîmbi și dv., dar acesta este adevărul. Este foarte adevărat că între cele două pcte. care se numesc centru este o distanță în linie dreaptă de circa 300 metri, dar problema pentru mine este complet de nedezlegat. Comparînd cu Craiova, unde cu suma de 0,50 lei se circulă de la gară la parc (circa 6 kilometri), problema este și mai interesantă.

Să analizez sumar și o altă problemă, de care I.G.O. nu este străin. Din contribuția voluntară în bani calculată anul trecut s-au făcut unele construcții «edilitar-gospodărești» și în Caracal:

1) O porțiune de autostradă de circa 800 metri între gară și Liceul nr. 1, al cărei rost nu pot să-l înțeleg pentru nimic în lume, pentru că este o zonă care nu reclamă o circulație intensă rutieră. Pur și simplu ca să fie ceva făcut și pe care să se cheltuie suficienți bani.

2) O popicărie care a fost amplasată în parcul orașului, pe un loc unde creșteau pomi și care au fost tăiați, și care a rămas de circa 6 luni pe roșu și fără perspective de a se termina.

3) O groapă pentru un viitor strand olimpic, pentru care s-au depozitat cărămizile de circa 8 luni și care nu s-a mai făcut, deși la circa 300 metri există un lac de acumulare care se poate amenaja cu minim de efort financiar. De fapt, acest lac a fost amenajat, dar acea amenajare foarte frumoasă a fost lăsată pur și simplu în părăsire și nimeni nu se mai interesează despre acest frumos loc de agrement pentru care alții cheltuiesc bani mulți pentru a-l pune la dispoziția oamenilor muncii în alte orașe. Numai dacă se socotește valoarea betonului turnat în «dana» de acostare a bărcilor de pe un alt lac din parc și tot cred că se putea face ceva mai mult decît s-a făcut.

Și cum să nu fie așa dacă în decurs de circa 12 luni a fost schimbată de 3 ori conducerea acestei întreprinderi, care numai gospodărească nu se poate numi.

Oare nu cumva această întreprindere a devenit un loc unde trebuie mutate anumite persoane pentru a sta numai un timp și apoi să treacă în altă parte?

Cred că cele expuse mai sus nu se mai pot comenta și rămîn în așteptare pentru rezolvarea măcar a problemei spălatului copiilor din cvartalul de blocuri de la gară în orașul Caracal.

Ing. Corneliu Nedelciuc
bd. Republicii, bloc A2, ap. 12, sc. 3
Caracal — jud. Olt

Au cuvîntul cei despre care e vorba, ca și cei care poartă răspunderea.

DESPRE CONDIȚIA PROVINCIEI

Nu v-am înțeles decît în parte articolul din «Magazin» referitor la admiterea la facultate. Sînt alături de dumneavoastră și de cei pe care-i apărați. Am fost și eu dintre aceia care veneau din provincie plini de visuri și nemeditat. Am terminat facultatea și mă aflu într-un oraș mare, care adună și cîțiva oameni bine pregătiți și cu suflet mare.

Că în București rămîn cei mai capabili nu încape îndoială, dar se nasc și în provincie dintre aceștia.

Știți că o clasă specială de matematică a avut admitere absolută mai departe fără intervenția «cenușie» a profesorilor bucureșteni? Dar nu lucrul acesta voiam să vi-l spun.

La repartiție am asistat la scene care numai rememorate îmi reînvie rănile. Bucureștiul își apără absolvenții cu ghearele și cu dinții, de vreun intrus de la facultățile din provincie. Cădea chiar criteriul mediei. Apăreau apoi veterani ai studiului cu fișe de student la Iași, Cluj sau Timișoara și care în ultimul an se retrăgeau către București pentru pregătirea diplomei și a repartiției căci posedau cîțiva metri pătrați de Capitală centrală sau periferică. Și ca să fie siguri de succes se mai ajutau și de certificate medicale, care zdrobeau inimile comisiei. Nu știu dacă aceste personaje erau ingineri sau medici. Doresc ca măcar ei să nu fie așa; măcar ei să construiască sigur și să vindece omul. Dar erau profesori, cadre didactice.

Și-mi mai amintesc de un coleg talentat, care scrisese după multe opinii o lucrare de diplomă solidă, multe articole, ba chiar prima cronică studențească la «Principele» lui Eugen Barbu. Cu o medie care se apropia de 10, aștepta la ușă să fie strigat în ordinea acestora. A obținut un post de limba română la o școală generală din țară și este convins că așa trebuia să fie. Venea de la țară, făcuse modest și trainic o facultate, nu dorea să se laude cu buletinul.

Și nu este singurul caz. Veți mai spune, oare fără nuanțarea de rigoare, că numai în București sînt cei mai capabili profesori?

Dacă apărați provincialii fără posibilitate de a se medita și-i doriți la facultate, apărați-i și după ce au terminat-o. Cînd presa a criticat meditația incompetentă și avară, a dat exemple bucureștene.

În așteptarea tăcerii dumneavoastră care să-mi confirme că mă încuviințați.

Ioan Mihai
Brăila, str. Galați 72, bloc H, ap. 19

De tăcut, n-am de ce să tac. Vă mulțumesc pentru contribuția dumneavoastră onestă și înflăcărată la relansarea unei discuții despre «condiția provinciei». Așteptăm, în continuare, contribuții ale cititorilor noștri, la acest colocviu public, din care sperăm să reiasă idei clare și utile.

forța exemplului

Ceea ce scriu, scriu înainte ca Plenara Partidului din acest început de primăvară, să se fi terminat. Vom reveni, mai pe larg, săptămîna viitoare, asupra semnificațiilor și consecințelor directe ale acestei Plenare. De această dată aș vrea să reținăm atenția cititorului cu cîteva idei ce m-au urmărit în prima zi a Plenarei. Va să zică, în noiembrie 1972, s-a hotărît ca, peste cîteva luni, să se analizeze de către următoarea Plenară a Comitetului Central felul cum a început acest an, despre care trebuie să spunem că este un an hotărîtor pentru destinul însuși al României. Alt fapt: la Conferința Națională a Partidului, desfășurată acum mai bine de jumătate de an, s-au luat decizii importante, cu privire la simplificarea vieții economice și sociale, la reducerea verigilor intermediare fără rost, care consumă inutil energii, birocratizînd elanuri. La Plenara din aceste zile hotărîrile au trecut sub zodia faptei. Societatea socialistă românească, prin Partidul său Comunist, știe să acționeze la timp, pentru ca toate circuitele sociale să meargă bine, pentru ca nici o urmă de scleroză să nu afecteze drumul inițiativelor, sensul profund înnoitor al politicii noastre de azi. Societatea știe să acționeze. Dar noi trebuie să acționăm, fiecare la locurile noastre de muncă, pentru că numai astfel putem avea garanția că marile hotărîri ale momentului politic devin mari fapte ale prezentului social. Patriotismul începe de la buna gospodărire a locului de muncă și de la servirea fără preget a cauzei concrete, pentru care te-ai născut și pentru care te-ai pregătit. Iată, acum, ca și de alte dăți, partidul nostru, și în primul rînd secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, ne oferă un tulburător exemplu. De cîți ani de zile plenarele partidului foc numai muncă reală, concretă? De atîția și atîția ani. Nimic nu scapă atenției celor ce și-au asumat destinul țării din cele ce sînt importante și urgente. (Iar dacă ne facem bine meseria, noi, gazetarii comuniști, puși în slujba acestui popor, putem descoperi priorități ale urgenței și ale importanței.) Mă aflu în sala Plenarei. De cîteva ori pe an, în această sală, Comitetul Central al Partidului se strînge pentru a lua în discuție și pentru a decide asupra unor chestiuni vitale, asupra unor probleme majore dar care totdeauna sînt concrete. Dealtfel, e falsă ideea că problemele mari sînt abstracte, fără atingere cu necazurile oamenilor. După opinia mea, tot ce e important e concret — omenesc, adînc și real — omenesc. Partidul nostru ia în discuție prezentul social și decide asupra lui pentru că acest partid promovează, la nivelul întregii țări, democrația socialistă, adică singura cale de descoperire, în realitate, a problemelor arzătoare, concrete, uneori dureroase, totdeauna majore. E bine să subliniem caracterul democratic al plenarelor partidului nostru, pentru că democrația este un spațiu bun conducător de idei, de simțăminte, de adevăr. O largă participare, atît în secții, cît și în plenul întîlnirii, a dovedit încă o dată că rolul conducător al partidului este el însuși un fapt concret, exercitat concret și asupra căruia, prin toate instrumentele sale, partidul acționează spre perfecționare.

Iată, dar, cum forța exemplului acționează nu numai de la persoană la persoană, ci și la scara întregii patrii. Prin concretețea și acuitatea problemelor discutate și rezolvate principial de Plenară, partidul ne oferă tuturor forța unui mobilizator, tulburător, exemplu: muncă reală, efort concret, gîndire înnoitoare.

Adrian PĂUNESCU

realitatea

cronica politică

istorica și necesara unitate

Miercuri, 28 februarie, de la tribuna Plenarei C.C. al P.C.R. secretarul general al partidului nostru ne-a vorbit nu numai despre o aniversare — împlinirea a 25 de ani de la crearea partidului unic al clasei muncitoare, prin unificarea, la 21 februarie 1948, a partidelor comunist și social-democrat — nu numai despre un mare gest de conștiință muncitorească, ci, mai mult, despre un lucru dintotdeauna esențial pentru poporul nostru, pentru națiunea noastră, pentru noi: *unitatea sa*.

De multe, nenumărate ori, în deloc liniștita lui istorie, poporul acesta al nostru, iubitor de dreptate, de libertate și independență, a reușit să facă față clipelor sale de răscruce, anilor săi grei, într-un singur chip: strîngîndu-se în rînduri de oameni, umăr la umăr. Poate uneori în mod dramatic, dar greutățile ne-au făcut să înțelegem și să trăim unitatea.

La fel a fost și în aprilie 1944, cînd, într-un timp grăitor de scurt, lîngă Partidul Comunist Român și Partidul Social-Democrat s-au alăturat — într-un Front Unic Muncitoresc — toate forțele democratice, patriotice, antifasciste ale întregului popor, pentru a-i salva ființa națională.

La fel — tot sub semnul unității — am împlinit eliberarea țării; am dus marile bătălii politice pentru înfrîngerea împotrivirii claselor exploatatoare, pentru cucerirea puterii în stat și transformarea, pe cale revoluționară, a societății românești.

La fel — prin constituirea și realizarea unor organizații politice unice ale clasei muncitoare, cu conducere unică și prin elaborarea unei platforme comune — la 21 februarie 1948, am creat partidul unic al clasei muncitoare, căruia i-a revenit sarcina minunată de a conduce bătălia poporului nostru pentru transformarea socialistă a țării.

Au trecut de atunci 25 de ani și nu noi, ci faptele noastre spun că partidul comunist și-a îndeplinit menirea; și mai spun deci că partidul comunist a știut să ne unească în jurul lui și să se întărească.

De o bună bucată de vreme avem serioase motive să trăim clipe de mulțumire. Pentru că, împreună, în unirea aceasta, care a devenit un mediu de viață al tuturor românilor, al tuturor cetățenilor României, români, maghiari, germani, de alte naționalități, am reușit să ajungem noi înșine o țară socialistă cu un înalt ritm de dezvoltare și cu un mare prestigiu internațional. Știm azi mai bine ca oricînd, să ne strîngem rîndurile pentru cauza noastră națională.

Pentru că, așa cum spunea tovarășul *Nicolae Ceaușescu*, «*...marile aspirații de libertate și fericire ale poporului se pot realiza numai în condițiile în care clasa muncitoare — clasa cea mai avansată a societății — își strînge rîndurile, acționează unită în lupta revoluționară și în fruntea ei se găsește un partid puternic, înarmat cu concepția științifică a materialismului dialectic și istoric, strîns legat de mase, de popor, exponent fidel al intereselor fundamentale ale celor ce muncesc, ale întregii națiuni*».

Miercuri, 28 februarie, de la tribuna Plenarei, secretarul general al partidului nostru ne-a demonstrat, încă o dată, că șansa națiunii române, viitorul României, depinde de unitate. De fermitatea cu care vom face corp comun — noi, un întreg popor — cu partidul comuniștilor.

Spunea tovarășul *Nicolae Ceaușescu*: «*Făurirea partidului revoluționar unic al clasei muncitoare din România a reprezentat, putem spune, și un eveniment important în mișcarea muncitorească internațională. România a fost prima țară în care s-a realizat fuziunea organizatorică și politică a partidelor politice ale clasei muncitoare într-un partid unic, ca rezultat al unui proces istoric obiectiv, al evoluției luptei politice de clasă, al dezvoltării sociale, al trecerii la transformarea revoluționară a societății românești pe calea socialismului. Prin originalitatea căii pe care s-a produs și a formelor pe care le-a îmbrăcat acest proces de unificare, experiența clasei muncitoare din România constituie o contribuție însemnată la îmbogățirea tezaurului teoretic și practic al mișcării comuniste și muncitorești internaționale.*

Istoria noastră revoluționară a demonstrat cu puterea faptelor că lichidarea sciziunii și realizarea unității politico-organizatorice a clasei muncitoare, crearea unui partid unic — stat major politic de luptă al celor ce muncesc — este o necesitate obiectivă pentru asigurarea victoriei, atît în revoluția socialistă, cît și în opera de edificare a noii orînduiri».

În lumea contemporană, cuvintele conducătorului partidului nostru sună profund semnificativ.

La scara prezentului planetar, tovarășul *Nicolae Ceaușescu* a pronunțat un cuvînt plin de greutate, necesar și reconfortant: unitate!

I. IONESCU

cronica instituțiilor

circulația valorilor

Formula care închide în simbolurile sale însăși viața unei societăți se referă la mișcare. Totul într-o lume vie este circulație de valori materiale sau spirituale. De la răspîndirea unei invenții brevetate și întrebuințarea ei în cîteva zile, după ce a fost făcută publică, pînă la informația cea mai curentă, la mobilitatea banilor și la circulația oamenilor, același principiu dinamic se realizează permanent. Eludarea lui înseamnă îmbătrînire și moarte. În condițiile actuale, o societate nu trăiește și nu participă la competiția civilizației mondiale decît prin iuțeala capacității de adaptare la condițiile schimbătoare ale tehnologiilor moderne, prin mișcarea banilor și a valorilor, cît mai rapidă, în cadrul sistemului său de relații. De ce credeți că prosperă negustorul și capitalistul priceput, în lumea lui, acolo? Fiindcă stă tot timpul la dispoziția clienților. O prăvălie oblonită și o fabrică inertă, incapabile să răspundă unei comenzi avantajoase, nu produc nici un ban, sînt conduse prost. Am văzut undeva o librărie care era deschisă de la ora nouă seara, pînă la miezul nopții. Ei drăcie, ce program o fi și ăsta, mi-am zis. Discutînd cu responsabilul, mi-a explicat că studenții din cartierul respectiv intră mai mult la acele ore să răsfoiască și să cumpere cărți, ceea ce a dus la o creștere a vînzării cu 20%. Omul s-a adaptat și a cîștigat. Planul lui era să facă bani și să prospere. Pentru asta se conforma pieței, cum face orice negustor priceput. Activitatea lui era reglată de vînzare, iar în prăvălia lui banii veneau cu repeziciune, mai mult decît la alții. Reglementările mari nu trebuie să excludă niciodată posibilitatea unor hotărîri dictate de raportul direct cu consumatorii. Tinerii din librăria omului citat mai sus preferau să stea o oră între cărțile lui și să mai cumpere una, decît să se ducă la multele baruri din jur. La noi, ne plîngem că tineretul frecventează cafenele și baruri; ar trebui să vedem însă de ce. Ce se mai află deschis în București, după ora nouă seara, decît localurile? Cinematografe arhipline, unde nu găsești un bilet cu o săptămînă înainte, și teatre fără premiere timp de luni de zile? Dacă există afluență de public la filme, foarte bine! De ce să nu înființăm imediat o sală alături? Nu rentează? Statul nostru socialist are nevoie de bani, să nu ne înșelăm, are o viață economică a lui, condusă de legi asemănătoare. Mai bine să desființăm un bar de alături și să proiectăm în spațioasa lui sală tocmai filmul de succes. Unde mai pui că este și educativ. Cînd nu mai rentează, trebuie regîndită utilizarea spațiului respectiv. În fond astea sînt bagateluri, dar modelul funcționează pînă la scara macrosistemelor industriale. Este nevoie să găsim stimulentele materiale și morale pentru încurajarea mobilității și a învîrtirii pieței, ca și un cadru legal socialist adecvat. Beneficiarul nu ar fi decît statul și societatea, în ultimă instanță, noi înșine.

Se vorbește mult de stimulente și sînt de acord în legătură cu absoluta lor necesitate. Există însă o anumită neînțelegere față de cele morale, ca și cum toată bogăția lumii s-ar fi făcut numai din rapacitatea și setea de cîștig sădită, în mod natural, în ființa noastră cea mai ascunsă. Nu este adevărat! Din evul mediu pînă astăzi au fost elogiate marile energii consfințite prin reușita economică. Și ce altceva înseamnă portretul lui Arnolfini și al soției sale, făcut de Jan van Eyck, sau celebrul tablou al lui Dürer, reprezentîndu-l pe Jacob Fugger, bancherul din Augsburg, cel cu cap de «conchistador al comerțului», cum îi spune un istoric al băncilor? Fugger este negustorul care, împreună cu Velser și cu Hochstetter, și-a trimis vasele pînă în India, la începutul secolului al XVI-lea, forțînd piețele Europei cu mărfuri în valoare de 175 000 de ducați, se zice. Principalele activități ale casei sale constau în minerit și operațiuni bancare, iar rezultatul lor a fost între altele ...o lucrare a lui Dürer. Să nu neglijăm faptul că semnul reușitei personale nu a fost și nu este doar performanța economică, ci prestigiul social. Rothschild-ii și Rockefeller-ii s-au străduit tot timpul să gireze cu autoritatea lor organizații de promovare a artelor și științelor.

Talentele economice trebuie încurajate, oferind posibilitatea realizării lor majore. Nu văd de ce un director general de centrală industrială, organizator de producție și concurent pe piața mondială a unor companii și firme reputate, un om ce contribuie la întărirea și prosperitatea țării, la bunăstarea întregului popor, fiindcă nu se străduie pentru lărgirea resurselor de capital ale familiei, ci ale statului socialist, un fiu al clasei muncitoare el însuși, de ce nu și-ar găsi locul în operele noastre și de ce nu l-am putea convinge să sprijine inițiative culturale? Iată alt exemplu de circulație a valorilor! Știți dumneavoastră care sînt posibilitățile de patronaj în probleme de educație și cultură ale unei întreprinderi ca *Uzina de autocamioane?* Credeți că inginerul Trică este un om lipsit de complexitate pentru monografistul cel mai exigent? Sau inginerul Badea, directorul *Rulmentului?*

Revenind la dinamismul producției, scoaterea din circuitul normal a unor valori înseamnă nici mai mult, nici mai puțin decît asasinat economic. Văd uneori la televizor sau citesc în ziare despre vagoane rătăcite, păstrate luni de zile pe linii secundare, despre autocamioane pierdute, cantități uriașe de materiale. La un *Reflector*, în urmă cu cîțiva ani, s-a proiectat cazul incredibil al unui depozit plin de utilaje nefolosite, în valoare de peste zece milioane. Altă dată au apărut instalații proiectate greșit, cu banii aruncați. Dacă se întîmpla cu un capitalist, ar fi dat faliment! Cine își închipuie însă că averea statului socialist, banii adunați din munca poporului sînt fără sfîrșit? Ar fi o mare greșeală să gîndim așa. Orice leu scos din sistemul economic sau risipit înseamnă o mică hemoragie, o scădere de forță a nației și o cantitate de unt furată de pe masa copiilor noștri. Responsabilitatea trebuie să fie de o strictețe foarte mare, comparabilă cu interesele puse în joc. Societatea socialistă înseamnă o formă normală de viață economică, în care se dă seama, față de interesele tale și ale celorlalți, de fiecare leu cheltuit. Cine nu e în stare de o gestiune riguroasă și de răspundere completă, să nu se amestece, să-și caute o altă meserie. Afacerile sînt afaceri, ele necesită o formă specială de energie umană și vocație la fel de mare ca și artele, cariera militară sau cea politică, impun o anumită austeritate a persoanei și un triumf al trăsăturii aceleia numite de latini *ingenio*, cu sferă foarte largă. Mă gîndesc la faptul că în competența comisiilor de control muncitoresc ar trebui să stea și analiza posibilităților de rulaj al valorilor. Un conducător de unitate economică este dator să folosească toate resursele sale. O invenție neglijată sau mulțimea de materiale risipite, blocarea capitalului sau scăderea vitezei lui de reproducere sînt semne că și-a atins de mult plafonul incompetenței.

Aurel Dragoș MUNTEANU

arhiva socială

factori poluanți

Doctorul Alexandru Incze — medic la Spitalul «Steagul roșu din Brașov» — a inventat un aparat de ozonare a aerului, oricît de viciat, utilizabil la domiciliu. Respiri văzduhul de pe Negoiul, stînd la masa de lucru, cu fereastra închisă. Apeși un buton și te trezești pe cununa munților. Ce minune, ce dar!...

Un act de mare generozitate, trebuie s-o spunem, mai ales pentru centrele cu aglomerări industriale, unde concentrarea factorilor poluanți devine extrem de nocivă. Iată deci un remediu, un remediu care se propune intimității umane: ai acasă ozonul care îți trebuie, nu-ți mai pasă de lume, poți s-o ignori măcar pînă deschizi ușa, poți s-o uiți!...

...Mai greu e însă cu uitarea. O gazetă franțuzească ne avertizează că șocurile de tot ordinul, la care ne supune ambianța modernă, acționează nefast asupra memoriei, provocînd stări suspecte și stupide de amnezie. Gospodina se întoarce de la piață cu sacoșa goală — a uitat ce voia să cumpere, vînzătorul uită să-ți dea rest, șeful uită să-ți răspundă la bună ziua, primarul uită să-și țină promisiunile din preziua alegerilor.

În sfîrșit, tot datorită poluării apare — ca factor divergent la cel de mai sus — nervozitatea. Datorită aglomerării și dificultății de a te mișca în aglomerații, cum și datorită factorilor dinamici, apare brusc nerăbdarea, iritarea, scînteile de obrăznicie sau violență. Pacienta, toleranța, civilitatea pier ca din senin. La o coadă, disciplinată altminteri, e de ajuns ca un ins afectat de iritare să sară peste rînd și vîlvătaia e gata.

Unii pretind că uitarea cum și iritarea sînt mai vechi decît poluarea chimică, fizică, sonoră. Că remediile unor asemenea stări cad mai puțin sub incidența savanților preocupați de protejarea mediului, cît a factorilor răspunzători de mediul social ca atare. Sociologii ar trebui să studieze mai atent aceste mecanisme, propunînd soluțiile derigoare.

Desigur, printre acestea intră și soluțiile menite a diminua poluarea propriu-zisă. Cu cît mai repede se găsesc, cu atît mai bine. Iar pînă una alta aparatul de ionizare a aerului, propus de medicul din Brașov, nu-i de lepădat. Ar trebui produs în serie mare.

Merită toată recunoștința această gură de aer pur.

Paul ANGHEL

lumea în care trăim

civilizația și satul

Omul ca *număr* a fost totdeauna un subiect discutat. Platon în «*Republica*» visa un stat-cetate ideal cu o populație echilibrată, care să nu fie nici prea numeroasă — ca să nu tulbure prin frămîntările ei ordinea socială — nici prea puțină numeric — ca să nu fie lipsită de putere. *Numărul* demografic a interesat și pe strămoșii noștri romani, dar lumea lor era mai complexă. În fața lor se aflau în același timp două constante: una de ordin politic și alta de ordin administrativ. Prima era cucerirea planetei pînă la limitele acelei granițe a necunoscutului care le teroriza imaginația, exprimată atît de sugestiv prin «*hinc sunt leones*», iar a doua nu era decît invadarea Romei de către țărani sau cum am spune azi: exodul de la sat spre oraș. Dacă prima era o aspirație imperialistă, care impunea ca numărul populației să fie cît mai mare ca să susțină puterea militară, a doua constituia o primejdie: distrugerea agriculturii prin părăsirea așezărilor rurale. Senatul a reacționat încurajînd căsătoriile, dezavuînd celibatul și luînd măsuri împotriva exodului rural.

Totdeauna, conștient sau inconștient, raportul dintre factorul populație și cel economic și politic a guvernat doctrinele societății. Cînd factorul număr a fost decodificat, politica economică s-a aflat în fața altuia, mai complex, mai puțin controlabil statistic, mai «misterios»: factorul *calitate*. Dacă lumea, cum se exprima economistul Jean Bodin, nu trebuie să se teamă niciodată de prea mulți oameni, deoarece nu există nici putere și nici bogăție mai mare decît oamenii («*Republica*», 1576), alt economist, Victor Mirabeau, avertizează despre eventualul pericol pentru stat în cazul scăderii populației, aflînd cauza acestei diminuări, în principal, în declinul agriculturii: «*Cel dintîi bine este să avem oameni, iar în al doilea rînd să avem pămînt*».

Sigur, lumea în care trăim e cu totul alta și aceste teorii suportă consecința desuetudinii. Totuși, clasicii au intuit, într-un fel sau altul, principalii indicatori ai statisticii demografice.

În competiția economică în care contemporaneitatea este angajată au intrat în joc alți factori, calitativ noi, implacabili și decisivi ca: expansiunea tehnologică, producția industrială și ritmurile ei, decalajul dintre creșterea demografică și cea a produsului pe cap de locuitor, decalajul dintre tehnică și nivelul de trai al unor categorii ale populației etc. Una dintre cele mai importante ni se pare însă aceea pe care am putea s-o numim «*competiția pentru oraș*».

Se înțelege că radicala schimbare a economiei românești, în care agricultura deține încă o pondere excesivă, în totalul populației ocupate (47 la sută, față de 10-15 la sută în țările avansate), va duce la remodelarea proporțiilor. Dar esențial în aplicarea acestor idei, pe cît de adevărate, pe atît de juste, este să ne ferim de fetișizarea lor. Una dintre numeroasele întrebări pe care le ridică exodul natural, necesar și istoric, este și aceasta: cine pleacă și cine rămîne în sat? Sociologii ne spun că deseori părăsesc satul personalitățile individuale cele mai active dar, am adăuga, nu neapărat cele mai dotate. La exod participă nu numai generația cea mai tînără, care printr-o instrucție prelungită are șanse de a se integra mai rapid în sistemele industriale, dar și mari grupuri cu o bună calificare agricolă, care în fața «*sistemului industrial*» reprezintă doar simple brațe de muncă, necalificate, pe cînd tehnologiile moderne solicită imperativ specialiști.

Reducerea absolută a țărănimii în societățile industriale sau în curs de industrializare impune cu tot dinadinsul un exod masiv spre oraș? Problema este, într-adevăr, spinoasă. În jocul aprecierilor și soluțiilor intră factori decisivi ca: mecanizarea, urbanizarea rurală, socializarea agriculturii. Dar trebuie să afirmăm cu toată îndrăzneala că lumea rurală nu se cuvine să fie tratată ca o rudă săracă, în această exuberanță tehnologică. Ea trebuie să devină «*competitivă*» în cadrul ramurilor economice în plină afirmare, să își dobîndească valoarea reprezentativă, să nu se «*feminizeze*» ca în atîtea gospodării unde în ponderea muncilor agricole femeile — și bătrînii — dețin un procent prea mare.

«*Continuînd politica de dezvoltare în ritm susținut a industriei, vom acorda, în același timp, o mai mare atenție progresului agriculturii*, spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu în «Cuvîntarea la consfătuirea pe țară a lucrătorilor din întreprinderile agricole de stat» din februarie 1971. *Noi pornim de la faptul că, în condițiile României socialiste, agricultura reprezintă, alături de industrie, o ramură de bază a economiei noastre, că numai dezvoltarea armonioasă — atît a industriei, cît și a agriculturii — poate asigura progresul întregii noastre societăți socialiste, ridicarea bunăstării poporului nostru*».

Modernizarea agriculturii este, fără îndoială, în primul rînd un proces tehnologic și științific în care este interesată întreaga națiune, dar în același timp și un proces social în care sînt implicate colectivități. Eliberarea excedentului de populație nu trebuie să se facă în dauna «*calității*» pe care o reprezintă tezaurul uman rural.

«*De aceea, una din preocupările principale care trebuie să stea în fața comitetelor județene, consiliilor populare județene, comitetelor de partid comunale și, mai cu seamă, în fața consiliilor populare, este luarea măsurilor de pregătire a cadrelor necesare pentru minuirea mașinilor și instalațiilor*, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în «Cuvîntarea la prima Conferință pe țară a secretarilor comitetelor de partid și a președinților Consiliilor populare comunale» din decembrie 1971. *În fond, în următorii 5-6-7 ani, muncile agricole vor fi executate cu mijloace mecanice. Deci cooperatorul de mîine va fi un mecanizator și trebuie să-l pregătim pentru aceasta în mod serios! În această privință trebuie să luăm măsuri pentru a pregăti și femeile în vederea conducerii mijloacelor mecanice și a instalațiilor*».

Satul românesc înmagazinează harnici și talentați creatori de recolte, care abia acum pot dobîndi măsura capacității lor și, implicit, o mare valoare economică în funcție de zona de producție. Confortul urban și viața civilizată cucerește treptat și satul românesc. Și totuși momentul strategic ridică această simplă întrebare: cine pleacă și cine rămîne în satul nostru românesc?

Cornel BOZBICI

drumuri prin memorie

erice și venus

Marea de culoarea unui vin somnoros; pereți stîncoși de sute de metri înălțime, albi la bază ca burta peștilor, apoi cenușii, apoi ruginiți, continuați cu ziduri de burg medieval; un orășel pe acoperișul stîncilor, cu 13 000 de locuitori, amenințat să se depopuleze; pini mohoriți, vîntul zbîrlind iedera în care dispar pisici speriate de un șofer agresiv, străzi aproape goale, toamna și iarna, și iarăși vîntul, și iarăși măslini bîrzi prin curțile caselor retrase într-o liniște de munte; un castel cu ecusoon aragonez, *castello Venere;* un templu antic inchinat celei mai frumoase zeițe, Venus; de fapt numai amintirea templului pentru că din el s-au conservat exact două trepte, cele care marcau intrarea, și o fîntînă sacră; un gardian pe jumătate orb păzind (ce altceva dacă nu cele două trepte?) și nimeni nu-l tulbură pe bătrîn decît vara cînd sînt vizitatori; cam acesta e Erice, vechiul Eryx. Un tîrg sicilian de pescari și, în subsidiar, viticultori, cu fortificații atribuite ciclopilor și lui Dedal și cu ruine vegheate de paznici orbi. Orășelul încearcă să tragă foloase turistice din situația sa de balcon deasupra mării. Pe vreme frumoasă, de aici se distinge țărmul Tunisiei. Certitudinea tradițională continuă să fie însă tonul, peste migrator, a cărui carne e foarte apreciată, prins primăvara și mai ales în ultimele zile ale lunii mai cînd părăsește adîncurile, mînat de nevoia de dragoste, și apare în cete în apropierea coastei pentru a-și depune icrele în nisipul acoperit de apă mai caldă. Pîlcurile de toni sînt încolțite atunci din toate părțile. În final intră în acțiune harpoanele, în timp ce pescarii cîntă, spun rugăciuni după un ritual barbar; ceremonie sîngeroasă și extatică, *mattanza*, tăierea tonului, are ceva straniu de vînătoare de vrăjitoare. O biserică, *chiesa Madre*, a fost ridicată în secolul al XV-lea cu marmura de la templul lui Venus dar nu e deloc sigur că pescarii nu invocă și azi o ficțiune protectoare a mărilor cerîndu-i auspicii favorabile pentru pescuit. Căci Venus a fost adorată la Eryx de o manieră mai puțin obișnuită. Păstrîndu-și prerogativele de zeiță a dragostei, căreia dintre arbori i se consacra mirtul, dintre păsări lebăda și porumbelul iar dintre fructe mărul și rodia, suverană galantă a grațiilor frumuseții, făcînd victime și printre colegii săi divini, ea avea, aici, în primul rînd, atribuția să determine relații prielnice între mare și om. Și cum marea a constituit teatrul luptelor de apărare a cetății, sursă de hrană și confident sentimental, spuma valurilor nu s-a uscat niciodată după nașterea pe trupul zeiței.

Vara, *viale Pinete* și *viale dei Cappuccini*, principalele străzi, se animă. Pe aleile din *Giardino del Balio*, parcul situat pe acropolea cetății antice, perechi de îndrăgostiți trec sub semnul divinității păgîne a Eryxului. Religia lor înseamnă să fie doi și să-și închipuie că ora prin care trec va fi eternă ca marea... convinși că aici și nu în altă parte, cum crede Peyrefitte, i-ar fi convenit cel mai mult gîndului lui Horațiu de a trăi «uitat și uitînd», *oblitus... oblivisendus...*

Tot vara are loc un carnaval în cadrul căruia se alege o «miss Venus». Sicilienii nu scapă nici un prilej pentru a organiza o procesiune-spectacol. Și dacă nu-l au, sînt gata să-l inventeze. La ferestre apar covoare și lampioane, în stradă se dezlănțuie focuri de artificii, se agită torțe, cortegiul devine neverosimil; căruțe pictate și garnisite cu flori abia se mai văd din mulțime, răsună tobe, cimpoaie, bucuria se naște natural din simpla participare la această petrecere euforizantă, face parte din temperamentul insular pregătit oricînd de elanuri gratuite și de iluzionări taumaturgice. Dimineața, străzile sînt din nou goale, presărate cu confetti strivite. Imaginația, zicea un francez, se dezbată în Sicilia cu aceeași promptitudine cu care s-a îmbătat. S-a deprins să se consoleze repede, ferindu-se de ratare. Poate. Deși termenul e cam nepotrivit pentru spiritul sicilian. În plus, în ideea de ratare există în principiu un echivoc. Ratarea înseamnă idealuri rămase inaccesibile, eșuate. Everesturi diverse pe care le-am gîndit fără să avem nici curajul, nici nebunia lui Hillary de a le urca. Pe de altă parte, ambițiile de săpun ce-și iau în serios pretențiile păstrează, dacă sînt nepedepsite, iluzia că ar fi putut comite gesturi mari. Baloanele nu se sparg singure la sol, dar se sparg dacă iau o altitudine nepotrivită pentru ele. Atunci se consumă o alt fel de ratare, utilă celorlalți oameni, deoarece demitizează impostura și o sancționează. În cazul procesiunilor siciliene, temperamentul meridional nu aspiră însă decît la plăcerea de a fi el însuși. Iar Erice, la surîsul lui Venus.

Octavian PALER

AM FOST ÎNTR-UN AVION CU OAMENI, ÎN AVIONUL LOVIT DE UN TRĂSNET DEASUPRA ORAȘULUI AMSTERDAM

De la stînga la dreapta: Petrariu Vasile — copilot, Chirulescu Daniel — pilot comandant, Mogoș George — mecanic navigator și Marinescu Constantin — navigator.

Un reportaj de Dinu SĂRARU

În urmă cu o săptămînă — la ora la care de obicei dumneavoastră vă cumpărați această revistă — traversam vertiginos hexagonul francez, instalat destul de comod într-un rapid Paris — St. Etienne — Bruxelles, convins fiind că peste 12 ore mă voi afla la București, grație biletului Air-France și O.K.-ului pe care îl aveam pentru cursa RO—206. Nimic din felul cum începuse acea dimineață pentru mine la Paris, nici măcar norii vineți, sfîșiați atît de bizar deasupra Senei și a podurilor ei spălate de ploile primăverii pretimpurii, — și care aveau în zvîrcolirea lor ceva din șerpuirea zațului rău prevestitor al unei cești de cafea —, nimic nu m-ar fi putut face să bănuiesc aventura ce mi se pregătea.

Părăsisem de două zile soarele de miere care făcea concurență, pe Coasta de Azur, mimozelor explodate în jerbe portocalii pe cornișa superioară a Nisei sufocate sub lampioanele carnavalului și trăiam încă reveria albastrului mediteranean cînd, la ieșirea dintr-un tunel, în apropierea capitalei belgiene, privirile mi-au fost brusc violentate de imaculatarea hibernală a unui peisaj răsărit parcă din basmele scandinave. Bruxellesul rămăsese încă prizonierul iernii și aceasta dansa răutăcioasă în celebra Grand Place — unic și tulburător decor de teatru, produs de fantezia dezlănțuită a barocului.

La 17,30 megafoanele instalate sub bolțile de sticlă ale aeroportului din Bruxelles invitau pasagerii aeronavei RO—206, cu destinația București, la poarta 36. Eroii aventurii, care încă nu începuse, făceau peste cîteva minute cunoștință, fără să se recomande, stabilind printr-o tacită înțelegere sentimentul de comuniune pe care numai o navă îl poate determina cu atîta intensitate. Dar invitației crainicei aeroportului, repetată insistent în cîteva limbi, nu i-a urmat decît... o lungă și misterioasă așteptare, căci acel RO—206 *nu venea de la Londra*, pentru că *nici nu plecase la Londra*, cum aveam să aflăm mai tîrziu, și după 3 ore de așteptare încordată, cineva, care părea să fie reprezentantul TAROM-ului, ne-a invitat la un IL—18 cu destinația imediată *nu București, ci Amsterdam*, de unde, după altă oră de așteptare, aveam să decolăm, în sfîrșit, spre București, împreună cu un grup fericit de olandezi (predestinați, probabil, a fi zburători). Nutream speranța că nu mai rămăseseră decît 3 ore și 10 minute pînă la București, zîmbind amuzat năstrușnicei întîmplări care se jucase în acea zi cu mine, îndepărtîndu-mă din ce în ce mai mult, spre Vest, de ținta călătoriei mele. Jos, Amsterdamul sclipea mirific sub amenințarea unei furtuni furioase, iar deasupra noastră nori negri și răi păreau să coboare spre noi cu o viteză mult mai mare decît viteza navei ținînd să-i străpungă, ca o săgeată, pentru a pluti apoi, liniștită, la 7 000 de metri, sub stele. Moleșeala plăcută a siguranței pusese stăpînire pe noi și intervenția într-o românească aproximativă dar ambițioasă a unui tînăr cu o înfățișare de băcan în week-end, nu făcuse decît să ne restabilească umorul, reflex al distanțării de teamă.

— Eu vreau București, să mănînc un tona de mămăligă, cu doi tona de sarmale. Da? — ne cerea el consimțămîntul fericit. Asta-seara eu vreau mănînc doi tone.

21, ora Bucureștiului.

Amsterdamul fusese înghițit de nori, ca și noi dealtfel, luminile în navă reduse, dar anunțul privind legarea centurilor de siguranță continua să rămînă aprins. Zgomotul rotund și egal al motoarelor, vibrația navei care încă nu atinsese plafonul maxim.

Și explozia.

Ca un trăsnet, zguduind din toate încheieturile uriașa navă, aruncîndu-ne din scaune spre tavan și inundînd salonul cu o lumină, de o clipă, orbitoare. Apoi liniștea aceea pe care nimeni nu o poate descrie, cînd simți că sub tine sînt 6 000 de metri de neant, cînd știi că între cer și pămînt nu ești decît tu, *cînd știi că peste..., cînd știi să numeri o secundă, cînd poți să stabilești durata unei secunde de așteptare.* Și zgomotul rotund și calm al motoarelor, și scaunul care continuă să se afle sub tine și hublourile prin care acum, uimitor, se văd stelele și prima încercare de a întoarce capul unul spre celălalt. În sfîrșit, liniștea dictată, voită, a acelui ofițer tînăr, tată a doi copii, al cărui *serviciu* este de a ne apăra nouă, pasagerilor, securitatea de zbor:

— Bănuiesc că ne-a trăsnit. Se întîmplă, atunci cînd trecem prin nori prea compacți, cînd plouă sau ninge.

Doar ochii ficși, sticloși, în care cineva ar fi putut privi ca într-o oglindă neliniștea...

Și fata aceea înaltă, frumoasă ca o actriță de film, cu ochii negri, mari și rotunzi, intrînd în salon cu un zîmbet stins și făcînd efortul să nu-i tremure mîna într-un gest tandru, de invitație: Doriți să mîncați?!

Iată în această pagină fotografiile echipajului care, în noaptea de 25 februarie 1973 a făcut să aterizeze la Otopeni, cu calm, după 4 ore de zbor, o navă cu 70 de pasageri, *trăsnită la numai cîteva minute de a decolarea de pe uriașul aerodrom al Amsterdamului.* Nu vă descriu acum defecțiunile produse de trăsnet sistemului de radiolocație, nu vă descriu nici spărtura din botul aeronavei, nu vreau să fac altceva decît să vă rog să priviți fotografiile acestor oameni tineri. Pentru ca apoi să vă rog să vă imaginați stăpînirea de sine din cabina pilotilor, consumul nervos din această cabină cu sute de manometre indicînd blocajul radiolocației și să *vă rog să vă gîndiți că fiecare din acești tineri aviatori avea, în acele clipe interminabile, alături de grija noastră, a celor 70 de călători, grija propriei sale familii,* și să vă gîndiți cît cîntărea această grijă, apăsînd să rupă arcul de oțel al stăpînirii de sine. Vreau să vă rog să vă gîndiți la aceste fete care, atunci cînd treceau de la un fotoliu la altul, zîmbind și turnînd în paharele de celuloid alb muscat cu gust fermecat de soc, se gîndeau, evident, la cît de departe erau, din acea clipă a trăsnetului, de familia lor, de casa lor, de soțul lor, de logodnicul lor, de părinții lor. Cît de departe *începeau să fie* de acea oră 14,00 a zilei de sîmbătă, 24 februarie, cînd pline de grație se îndreptau spre nava ce urma să le ducă la Amsterdam.

Și să vă imaginați că aceste fete care se îmbarcă dimineața la 9,00 pentru Roma își dau întîlnire la Cinema Patria, la 5 după-amiază, pentru că și-au reținut bilet la film, deși de această oră 5, de după-amiază, le desparte în fiecare zi riscul altitudinii de 12 000 de metri și al vitezei de 1 000 kilometri pe oră. Să vă imaginați că aceste fete, a căror activitate pare atît de nespectaculoasă față de cea a piloților — pe care nu voi înceta dealtfel niciodată să-i admir — trăiesc cu o dublă intensitate emoția noastră, a celor care călătorim. *Pentru că ele nu mai călătoresc de mult...* Ele sînt *în serviciu* și serviciul lor este *și* de a ne inspira nouă calmul și liniștea, atunci cînd nici ele nu știu dacă destinația noastră nu este...

Fotografii de Radu CONSTANTINESCU

Totul e bine cînd se sfîrșește cu bine ne spuneo însoțitoarea de bord Maria Constantin.

În curînd, în «Flacăra», rubrica «Opinia unui alegător» de Dinu Săraru.

PER OLOF EKSTRÖM, autorul romanului „N-a dansat decît o vară“:

«CE-MI PLACE ŞI CE NU-MI PLACE LA BUCUREŞTI»

Hotelul «*Lido*», în tăcerea oglinzilor şi a covoarelor grele. Dimineaţă, dincolo de cortinele ferestrelor se topeşte zăpada, lipăie pe trotuare paşi desculţi de ţigăncuşe cu ghiocei. Per Olof Ekström. 46 de ani, suedez, glacial, gripat, îmbrăcat în gri, ca în suprairnpresiune pe ultimele zăpezi care ne evocă Nordul, înghiţind nori de fum de ţigară (ca să alunge gripa, îmi spune), dar cu neaşteptate accente calde, hohote meridionale de rîs, francheţe latină. Primăvara bucureşteană l-a îmbolnăvit de gripă şi de francheţe.

— *Stimate Per Olof Ekström, sînteţi un om — cum se spune la noi — colindat. Ştiu că aţi călătorit foarte mult, ca să nu mai vorbesc de cărţile dumneavoastră: «N-a dansat decît o vară» a circulat, mi se pare, prin vreo 30 de ţări.*

— 35.

— *Iar filmul cu acelaşi titlu — în peste 100.*

— 120. Da, astea sînt cifrele.

— *Ei bine, iată-vă, după aceste lungi şi fascinante voiaguri, la Bucureşti. Ce v-a adus pe meridianul nostru?*

— Scriu aici, la dumneavoastră, o carte, al 23-lea roman al meu.

— *V-am întrebat: ce v-a adus la noi?*

— V-am răspuns: cartea mea. Acţiunea ei se petrece într-un castel din Carpaţi. (Norul de fum care alungă miasmele, clipa frigidă de ezitare, topirea gheţii.) Este vorba de un director de muzeu, care, gelos pentru interesul vizitatorilor faţă de obiectele *lui*, se zideşte, se fortifică între zidurile castelului-muzeu din Carpaţi.

— *Daţi-mi voie: care castel?...*

— A, e o combinaţie între cetatea Branului (din care am luat exterioarele, ambianţa, privelişiea) şi Peleşul, care mi-a oferit sugestii pentru interioare.

— *Combinaţie cu totul insolită, care-i va face pe arhitecţi şi pe istorici să turbeze. cetatea Branului are vreo şase sute de ani, Peleşul nici o sută... Dar, în sfîrşit, un scriitor nu se împiedică în astfel de amănunte. Spuneţi-mi, vă rog: dacă v-am înţeles bine, scrieţi această carte aici, la noi, ca să fiţi mai aproape de sursa de inspiraţie?*

— Exact. Şi fiindcă Bucureştii, un anume aer al locului, mă inspiră.

— *Aţi avut răgazul să aruncaţi — peste zidurile Peleşului şi ale Branului — o privire spre România de azi?*

— Cunosc ţara dumneavoastră — îmi place să cred — mai bine decît mulţi compatrioţi ai mei. Prima oară am venit în România în 1970; am văzut multe, dar n-am prea înţeles mare lucru. Eram — cum se cheamă asta? — un «*musafir de protocol*», alintat, răsfăţat, cu maşină la scară, dar cu o perspectivă asupra dumneavoastră limitată la fereastra hotelurilor de clasa I. Am revenit în 1972, ca simplu turist, şi am stat în România... cît credeţi?

— *Trei săptămini.*

— Nouă luni. Am locuit la o familie românească, într-un bloc nou, pe Şoseaua Giurgiului; am stat în picioare în trenuri, şi în autobuze, şi în tramvaie; m-am certat cu proprietarul (prilej ca să învăţ că limba română, atît de bogată în expresii de politeţe, e la fel de bogată — cum să vă spun? — şi în excesele ei de verdeaţă). A fost pasionant! Fructul acestei experienţe a fost o carte, pe care am scris-o în colaborare cu colega şi prietena mea, scriitoarea şi ziarista suedeză Anna Lorentz. Cartea se cheamă «*Drumuri spre Voroneţ*». E un roman «*non fiction*», cu personaje inventate, dar cu privelişti, date şi întîmplări reale. Va apărea la editura «*L.T. Förlag*» din Stockholm.

— *Domnule Ekström, credeţi că experienţa dumneavoastră românească vă poate îngădui să vă angajaţi într-o discuţie despre România?*

— Să încercăm. Ce doriţi să aflaţi?

— *Nu politeţuri şi nu impresii de circumstanţă. Presa noastră publică destule. V-aş ruga să răspundeţi foarte exact: ce vă place în România? (Şi, eventual: ce nu vă place?) Pentru lectorii noştri, sau, în sfîrşit, pentru interlocutorul dumneavoastră, a cărui piele e sensibilizată pînă la iritare de îndelunga atingere cu declaraţii catifelate şi dulci, de genul:* «Aveţi o ţară minunată şi un popor minunat», *un plus de precizie în aproximarea realităţilor noastre ar fi mai mult decît binevenit.*

— Întrebările dumneavoastră sună cam somativ, nu ştiu dacă am să vă pot răspunde — cum vreţi dumneavoastră — «*exact*» În ciuda temperamentului dumneavoastra deschis, meridional, România se dezvăluie celui ce o interoghează cu discreţie, după mai multe insistenţe. Poate că pentru omul de pe meridiane latine factorul tradiţie prelungeşte, oricum, niste rezonanţe, vreau să spun că «*Romania*» deşteaptă măcar o rezonanţă melodică, atît de familiară încît e anexată lesne, dacă nu unei geografii apropiate, cel puţin unei comuniuni de spirit: şi prin asta, simpatia faţă de dumneavoastră e asigurată.

— *Tocmai. Şi tocmai de aceea ne interesează punctul de vedere al unui ne-latin. Sînteţi sigur că n-aveţi nici un procent de sînge latin în vinele dumneavoastră?*

— Absolut sigur. Sînt neam de ţărani (şi eu sînt ţăran, am fost fermier), neam de neamul meu n-a avut de-a face decît cu Suedia şi cu suedezii.

— *Atunci, cu atît mai mult!*

— Spuneam că România se dezvăluie, celui ce-o cercetează treptat, cu discreţie. Poate de vină e verdeaţa care vă scaldă, faptul că sînteţi o ţară-grădină, nu ştiu; dar acest mare parc al lumii, care e România, îşi păstrează intacte niste mistere şi niste naturaleţi pe care nu le mai găseşti în alte părţi Citesc în ziare (domnul Ekström se strîmbă cînd spune «*ziare*» dar ia de pe masă «*Informaţia Bucureştiului*» din 16 februarie) că veţi construi un metro, mari artere de circulaţie, edificii cu peste 20 de etaje. Nimeni nu scapă de asta; important e însă ca misterul şi «*l'état naturel*» să nu se spulbere. Da, cel puţin deocamdată, trebuie multă insistenţă ca să vă putem descifra... Mie, ca om al unei alte civilizaţii decît cea latină, mi-au trebuit nouă luni ca să descopăr, de pildă, niste tulburătoare similitudini între arta populară românească şi arta poporului din ţara mea. Dar cum şi de unde provin aceste similitudini încă n-am izbutit să realizez.

— *Adică?*

— Adică multe motive de pe ţesături, de pe broderii, de pe obiectele artizanale din lemn sînt, la popoarele noastre, aproape identice. La fel, modelele scoarţelor româneşti sînt specifice şi suedici. În ce direcţie s-a difuzat influenţa, şi cum? Mi-am propus de mai multă vreme să discut aceste lucruri cu domnul Petre Diaconu, eminentul dumneavoastră arheolog, care are, cred, un punct de vedere ca unul care a studiat influenţa vikingilor la Marea Neagră şi pe pămîntul românesc.

— *Ce altceva v-a plăcut — sau v-a tulburat — la noi?*

— Mi-a plăcut şi m-a tulburat ploaia de primăvară de ieri, din Bucureşti. Mi-a plăcut albastrul de Voroneţ. (Eroii cărţii mele «*Drumuri spre Voroneţ*», doi tineri suedezi, un băiat şi o fată, rămîn, pe ultima pagină, zidiţi în azur, cu ochii plini de acest albastru.) Mi-a plăcut viaţa dumneavoastră agitată, febrilă, care animă străzile pînă la ore tîrzii din noapte, cînd în Suedia a dispărut şi ultimul trecător. Mi-au plăcut construcţiile dumneavoastră, în special hotelurile litoralului, care sînt foarte moderne, dar care nu strivesc şi nu acoperă marea, misterul ei. Mi-au plăcut iernile în Bucegi, fiindcă au un cer pal-albastru, la fel ca şi iernile din Suedia. Mi-au plăcut femeile şi fetele care ştiu să se-mbrace atît de frumos, chiar şi din cea mai ieftină stambă.

— *Ce nu v-a plăcut?*

— Dacă o să vă spun că nu-mi plac tramvaiele şi autobuzele arhipline — o să vă mire? Sau că aşteptatul în staţii mi-a stricat niste zile şi mi-a ucis niste pagini de carte? Să fim serioşi, stimate domn... Ca scriitor, prefer să n-am nici o atingere cu laboratoarele. Prefer aerul liber al străzii, al ţării. Altceva însă aş vrea să vă spun. De data aceasta, lucrul e serios. În Suedia — şi dacă în Suedia e aşa, nimic nu mă împiedică să cred că şi în alte ţări — România e foarte puţin cunoscută. Anna Lorentz, care v-a vizitat de cîteva ori ca ziaristă şi ca ghid, însoţind grupuri de turişti din ţara mea, mi-a povestit cît de miraţi sînt aceştia intrînd într-o ţară atît de frumoasă, cu oraşe adesea monumentale, cu industrii moderne, cu, în sfîrşit, atribute de autentică şi surprinzătoare civilizaţie. «*De ce n-am ştiut nimic despre toate astea?*», se întreabă ei. Există un singur răspuns: lipsa de informaţii.

— *E vina noastră?*

— Sînteţi ziarist... Ştiţi la fel de bine ca şi mine că totuşi cei mai interesaţi în a face propaganda unei ţări sînt cetăţenii acelei ţări. În Suedia s-au tipărit niste ghiduri despre ţara dumneavoastră, dar, dacă e să te iei după ele singurele puncte de civilizaţie şi de viaţă modernă din România sînt cele cîteva mari hoteluri din Bucureşti. Bucegi şi Constanţa: în rest, neantul: «*hic sunt leones*» («*aici sînt lei*»). La fel, cultura, cărţile româneşti: singurii scriitori români cunoscuţi la noi sînt Sadoveanu şi Zaharia Stancu. La Bibliioteca regală din Stockholm nu veţi găsi (le-am numărat) decît şase cărţi româneşti traduse în suedeză. La Biblioteca Academiei există vreo 40 de volume ale lui Nicolae Iorgă dar toate în româneşte. Nici măcar Iorga, care a scris (şi se pare că foarte interesant!) despre Carol al XII-lea al Suediei, nu e tradus la noi. Cercul celor ce studiază limba română la Universitatea din Stockholm ca şi la cea din Lund, unde profesează marele romanist şi prieten al limbii române, profesorul Alf Lombard, s-ar lărgi sensibil dacă s-ar şti mai multe despre ţara dumneavoastră

— *Domnule Ekström, putem conta, oricum, şi pe dumneavoastră...*

— Primesc investitura!

...Per Olof Ekström rîde — gros, meridional — înecîndu-se în fumul ţigării, care luptă cu gripa. Primăvara bucureşteană l-a contaminat, se pare, definitiv.

Ilie PURCARU

sub semnul urgenței

Pentru traducerea în viață a hotărîrilor Conferinței Naționale a Partidului Comunist Român

«Ținînd seama de ritmul înalt în care se dezvoltă industria, de introducerea tot mai accentuată în viața societății a elementelor civilizației moderne, o problemă de importanță vitală pentru națiunea noastră este protejarea mediului înconjurător. Este necesar să luăm măsuri riguroase pentru combaterea noxelor industriale, preîntîmpinarea poluării apei și aerului, protecția pădurilor, lacurilor, rîurilor, munților, a locurilor considerate monumente ale naturii. Este o datorie de onoare a partidului, a întregului nostru popor să facă totul pentru asigurarea cadrului ambiant propice ocrotirii sănătății oamenilor, pentru păstrarea nealterată a frumuseților patriei, pentru a transmite generațiilor viitoare toate darurile cu care natura a hărăzit România».

NICOLAE CEAUȘESCU

poluarea și electricitatea

În țara noastră, lupta împotriva poluării a început, probabil, mai devreme, într-un stadiu de ușoară gravitate în comparație cu alte țări. Avansul trebuie consolidat și menținut, deoarece fenomenul poluării are uneori faze de evoluție extrem de accelerată, măsurile pentru stăpînirea și combaterea lui devenind, în asemenea stadii, foarte dificile și costisitoare. Eforturile pentru prevenirea poluării trebuie să intre într-o relație de proporționalitate cu eforturile pentru industrializarea și modernizarea economiei românești. O asemenea atitudine reprezintă, așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferința Națională «o datorie de onoare a partidului, a întregului nostru popor», o problemă care interesează, în cea mai mare măsură, conștiința opiniei publice, sub comanda căreia funcționează rubrica de față. Întîrzierile, nesincronizarea, fiind astfel, de două ori dăunătoare. O dată prin agresiunea agenților poluanți împotriva stării de sănătate a unor mari colectivități. Iar în al doilea rînd, prin mai marile investiții, necesare în vederea corectării situației. România se confruntă în prezent cu primele faze ale fenomenului de poluare, iar intervențiile, într-un astfel de moment, au, de regulă, șansa să se desfășoare sub zodia maximei eficacități.

Fotografie de V. OLAC

Unul dintre aspectele care se cuvin atacate prompt și cu vigoare este reprezentat de către consecințele secundare apărute în jurul termocentralelor ce folosesc, drept combustibil, cărbunele de speță inferioară, cu redusă energie calorică, bogat în sulf și în substanțe care nu ard. Efectele utilizării acestei materii prime au creat și creează dificultăți tuturor statelor, pretutindeni acționîndu-se și urmărindu-se punerea la punct a unei strategii din ce în ce mai eficace. În ultima vreme, Organizația Mondială a Sănătății a inițiat felurite manifestări științifice pe tema desulfurizării, bioxidul de sulf fiind produsul cel mai nociv rezultat din arderea cărbunelui în termocentrale. Toxic pentru organismele vii, corosiv pentru instalațiile sistemului energetic, propriu-zis.

După cîte știm, e prevăzut ca pînă în 1980, termocentralele noastre să ardă aproximativ 40 milioane tone de cărbune, cantitate de natură să producă o poluare masivă, răspîndită pe suprafețe întinse, în situația că nu se va apela la tehnologii adecvate, coroborate cu întreținerea într-o perfectă stare a instalațiilor utilizate. Coșurile înalte de 300 și chiar 500 de metri, adoptate, prin alte părți, drept unic remediu al chestiunii, s-au dovedit insuficiente, cunoscut fiind, în acest sens, exemplul Angliei, care a mizat pe împrăștierea substanțelor poluante la altitudinile menționate, acțiune soldată însă cu mari daune survenite prin deplasarea pulberilor tocmai în Peninsula Scandinavă. Experiența internațională este edificatoare. Sînt necesare deci o serie de mijloace insumate, iar, deocamdată, Ministerul Energiei Electrice preconizează să construiască un număr însemnat de termocentrale bazate pe arderea cărbunelui, care vor începe să funcționeze în următorii ani, fără să menționeze, pînă la această dată, și mijloacele defensive antipoluante pentru care a optat, în afara coșurilor de mare altitudine. Menționăm, în aceeași ordine de idei, că pentru unitatea de la Turceni, departamentului tutelar i-a fost refuzată autorizația sanitară de funcționare din partea Ministerului Sănătății.

Un alt aspect nefast al consumului masiv de cărbune este reprezentat de către cenușa care rămîne după ardere, ca fracțiune necombustibilă. S-a estimat că prin arderea cărbunelui, cu valoare calorică inferioară, din Valea Jiului vor rezulta, în timp, 10 milioane tone de cenușă. Pe de o parte, fracțiunea care se va difuza în aer, va polua nu numai atmosfera, ci și apele și solul (ai căror pori vor fi obstruați). Iar pe de altă parte, trebuie avută în vedere chestiunea depozitării acestui volum imens de cenușă, ținînd cont de faptul că, în prezent, operațiunea înghite anual, scoțînd-o din circuitul altor utilizări, o suprafață care depășește 100 de hectare.

Aflăm că, văzîndu-se confruntat cu dificultățile de anvergura menționată, Ministerul Energiei Electrice intenționează să întreprindă studii pentru stabilirea soluțiilor. Adoptîndu-se această linie, înseamnă că vor fi de așteptat pînă în 1975 concluziile unor cercetări pe marginea combustibililor lichizi care conțin sulf. Iar pînă în 1976, date similare pentru combustibili solizi. Prin alte țări însă, mai devreme forțate de împrejurări, a fost investigat serios acest cîmp de probleme. Esența chestiunii e, bineînțeles, aceeași. Ce rost ar mai avea atunci să întreprindem studii proprii pentru dileme, în fond, rezolvate, intrate, încă de pe acum, în patrimoniul literaturii științifice internaționale? De ce să fie cheltuiți bani, de ce să se piardă încă 2—3 ani?

Pornind de la hotărîrile Conferinței Naționale a Partidului, în numele opiniei publice, rugăm pe cei responsabili, să răspundă la întrebările cuprinse în acest articol, într-unul din numerele viitoare ale revistei noastre.

Romulus BALABAN

memoriile lui Șerban Cioculescu

Născut la București, 25 august/7 septembrie 1902. Studiile medii la liceul Traian din Turnu Severin, universitatea la București, specializare la Paris (Sorbona și École Pratique des Hautes Études). Doctor docent în științe filologice. Fost profesor șef de catedră (literatură română contemporană) la Facultatea de limbă și literatură din București. Director general al Bibliotecii Academiei R.S. România. Membru al Uniunii Scriitorilor și al consiliului ei. Critic și istoric literar. Lucrări principale: «Viața lui I.L. Caragiale», **ed. III,** «Introducere în poezia lui Tudor Arghezi», **ed. II,** «Dimitrie Anghel, viața și opera», «Medalioane franceze», «Aspecte literare contemporane».

ÎNTRE AMINTIRE ȘI AMNEZIE

«Ah, amintirile-s ca fulgii rămași uitați în cuiburi goale!»

Așa își încheie Dimitrie Anghel întîia poezie din ciclul «În grădini». Poezia poate răspunde mai frumos decît psihologia ce este amintirea, dar nu și mai exact, iar această disciplină, una dintre cele mai noi, are nevoie să se sprijine pe anchete, pe formulare zise «teste», ca să se încumete a elucida procesul nelămurit al resorturilor memoriei. Se vede că știința viitorului, lucrînd pe fundamentul statisticii matematice, va încerca să facă oarecum cale întoarsă, de la cantitate la calitate, spre a elucida mai întîi natura, iar apoi modul de funcționare a memoriei.

Omul este un animal care-și aduce aminte. Pe măsura structurii sale somatice, își amintește mai ales ceea ce-i convine sau, dimpotrivă, e chinuit de conștiința sa cea rea, care-i aduce stăruitor la suprafață un trecut de neizbutiri și de greșeli, avivîndu-i mereu regretele. Așadar, memoria însumează, la naturile omenești fericite, un imens capital de uitări involuntare, dar salubre ca nesimțita primenire, de pildă, a epidermei. Nu există, desigur, memorie totală, în al cărei orizont să se păstreze tot ce am trăit, am văzut am citit.

Sînt oameni care trec pe stradă și nu recepteză nici elementele ei arhitecturale, nici fizionomiile semenilor cu care-și încrucișează pașii, nici vegetația care le dăruiește cu generozitate oxigenul și ozonul, părînd a fi făcută să bucure ochiul și să ne insufle tocmai voia bună ce ne lipsește prea adesea. Alături de amnezia totală, din domeniul psihopatologiei, fie-mi îngăduit să pun accentul pe un anume fel de a nu ne aminti mucile «trăiri» cotidiene, cam în modul în care nu putem reproduce adeseori cîte un vis care ne-a tulburat în timpul somnului. Dealtfel, planul vieții se întretaie cu acela al visului, de aceea doar a spus poetul spaniol: «la vida esta sueño» Așa cum variază felul de a fi și de a trăi de la om la om, se deosebește și memoria individuală, cu reacțiunile ei cele mai neașteptate. Imprevizibilul e nu numai legea vieții, el domină și placa sensibilă care înregistrează faptele, de cele mai adeseori ca să le îngroape în generosul humus al uitării. Poetul florentin, exilat prin decret, iar apoi de bunăvoie, credea că nu e pe lume mai mare durere decît aceea de a-și aminti, în timpul nefericirii, de vremurile fericite. Așa ar fi, dacă memoria s-ar înverșuna să ne bată la cap ca un pedel pedant, mereu nu cu aceleași noțiuni neasimilabile, ci cu păținile noastre care ne-au făcut să suferim și pe care le-am retrăi aidoma, de cîte ori ne-am aduce aminte de ele. Nu cumva însă aceasta-i aproape de neconceput?

Cîte-n lume sînt firile omenești înzestrate cu o atît de monstruoasă memorie afectivă, ca să trăiască cu aceeași intensitate suferințele, ori de cîte ori își aduc aminte? Spun «monstruoasă» pentru că numai astfel memoria ar fi un îngrozitor instrument de tortură, o facultate de coșmar, care ne-ar face viața de nesuferit și ne-ar împuna ca singură soluție de scăpare, sinuciderea. Nu tăgăduiesc că n-ar fi pe lume și acest soi de bolnavi, care ar reacționa în felul unei benzi de magnetofon, în reproducere exactă, dar sînt că nu e justă comparația, deoarece aceste împrimări, cu timpul, slăbesc și ele în intensitate, pînă ce tes cu totul din uz. Sau, dimpotrivă, comparația e justă tocmai prin facultatea memoriei noastre de a atenua treptat valorile memoriale negative, ba chiar, de la o vreme încoace, mai ales în privința ființelor dragi pierdute, de a le șterge cu totul, ori de a le transfigura, preschimbîndu-le în reprezentări benefice, în imagini de puritate ideală.

Se vorbește mult, de la Proust încoace, de memoria involuntară, ca de o mare descoperire psihologică, învestită cu inedite virtuți estetice. N-aș vrea s-o minimizez. Dimpotrivă, cred că ea este un fenomen dintre cele mai frecvente, că fiecare dintre noi ar putea cita din viața lui mai multe exemple, dintre cele mai semnificative, chiar dacă talentul nu ne-ar ajuta să le punem în valoare, așa cum a făcut autorul lui «Swann» cu faimoasa lui «madeleine» (prăjitură uscată, pe care o muia în ceai).

Îmi propun să mărturisesc acum unul dintre cazurile cele mai curioase de amnezie din cîte s-ar putea întîmpla unui om normal ca mine, care nu-mi revendic nici una din particularitățile caracteristice amului de geniu. Lucrul s-a întîmplat în cursul anului 1917, probabil la începutul lui, după o iarnă dintre cele mai grele. Familia mea era stabilită la Turnu Severin, în casa bunicului matern, doctorul Mihail Milloteanu, pensionar, în vîrstă de 73 de ani. Ea se compunea din soția lui, Maria, cu unsprezece ani mai tînără decît el, din fiica lor, Ecaterina, văduvă prin divorț, în vîrstă de 35–36 de ani, din fiul acesteia, Mircea, copil de 11 ani și din cel ce scrie aste amintiri, cu doi ani și jumătate mai mare decît vărul său primar. Declarația de război, de la 15 august 1916, ne găsise pe aceștia toți, dimpreună cu fratele meu Radu, în frumosul orășel dunărean. În aceeași noapte, un vas austriac înarmat, — pe cît mi-amintesc, așa i s-a spus atunci —, a bombardat portul și șantierul naval, producînd stricăciuni și cîteva victime omenești. Eram cercetaș. În zorii zilei, m-am simțit dator să-mi pun uniforma, să mă echipez complet și să alerg în port, chipurile, să dau ajutor. Un soldat mort zăcea pe chei, neridicat. În jurul lui se strîngeau mereu curioșii. Aceasta a fost prima și singura victimă a războiului pentru de reîntregire ce mă-a fost dat s-o văd de aproape. Mătușa mea s-a grăbit să facă bagajele și luînd cu ea pe Mircea și pe mine, ne-am dus undeva în județ, la Iablanița, unde o familie de prieteni ținea în arendă una din moșiile vistorului guvernator al Băncii Naționale, Dimitrie Burillianu, proprietarul celui dintîi automobil cu motor electric de la noi și al unei superbe bărbi argintii, prima și ea pe țară. Am petrecut în liniștitul conac de la Iablanița poate șase luni, după care ne-am întors la Turnu Severin, să ne reîntegrăm domiciliul. Orașul era ocupat militărește de germani și de austro-ungari. Cînd am ajuns acasă, am găsit casa vraiște și pustie. Servitoarea, o bănățeancă tînără, voinică și simpatică, își luase tălpășița și tot ce-i plăcuse. O parte din mobilă era distrusă. În biblioteca de medicină a bunicului, cărților franțuzești legate în piele «chagrin» li se smulseseră coperțile, deși ele nu puteau fi de nici un folos. Acest act de vandalism m-a îndurerat și revoltat mai mult decît celelalte stricăciuni și pierderi. Printre alte obiecte, lipsea și casa de bani. Bunicul, aflat la Strehaia, s-a întors și el acasă, peste cîtva timp, cînd s-a pus oarecare regulă în gospodăria numai pe jumătate distrusă. Bunica, refugiată la București, pe lîngă fiul și preferatul ei, avocatul Mițu Milloteanu, a venit și ea acasă, aducîndu-ne la cunoștință că fratele meu, Radu, plecase în Moldova, însoțindu-l pe fratele tatii, tînărul medic Constantin Cioc, mobilizat pe lîngă ambulanța unității sale militare. Pe mine avea să cadă sarcina de «fată la toate». Eram un băiat plăpînd, de 14 ani și jumătate, expus răcelilor, dar duceam la tăvăleală, în lipsa unei servitoare, greu de găsit în acel moment. Nu voi spune acum ce treburi îndeplineam. Printre cele mai ușoare erau alergăturile în oraș după tot felul de nevoi. Într-un rînd, mi s-a stricat broasca de la o ușă. Fuga la fierărie, să chem un «șlosăr» (germ. Schlosser)! M-am executat. Pînă să fac comanda, mi-am aruncat o privire prin atelier, unde se lucra de zor la tot felul de unelte și cu mare zgomot. Lîngă un perete, ce să-mi vadă ochii? Casa noastră de bani, de culoare verde, marca Wertheim. Nu era posibil nici un dubiu. Pe ea lipsem, unul dintre copii, o mărcuță rotundă, roșie, de la cofetăria Capșa, de unde ne adusese unchiul Mițu o cutie de bomboane, nu mult înainte de intrarea noastră în război. Mărcuța era la locul ei. Mi-am reprimat uimirea, rezervîndu-le alor mei surpriza la comunicarea senzaționalei mele descoperiri. Eram vesel și mîndru. Mi-am făcut comisionul, plecînd însoțit de un ucenic lăcătuș să dreagă broasca. Ajungînd acasă, mi-am văzut de alte treburi. Uitasem complet de isprava mea și de rezultatele ei, care aveau să-mi sporească prestigiul, dintre cele mai scăzute. Amnezia mea a durat mulți ani de zile în privința casei de bani, regăsită și pierdută atunci pentru totdeauna. Cînd mi-am adus aminte, eram om în toată firea, dar mintea nu mă ajută nici acum să-mi explic cum am putut uita, vorba aceea, «de la mînă pînă la gură», un lucru atît de însemnat. Nu cred să mai fi fost bani în casa de fier. Nu se putea însă, desigur, să nu fi rămas în ea unele acte și scrisori, de oarecare însemnătate. Noul ei proprietar, poate chiar hoțul, s-a bucurat în liniște de prada lui de război, iar alor mei nu le-am divulgat niciodată această fantastică eclipsă mintală a unui adolescent normal, înzestrat cu o memorie destul de bună și cu o oarecare deșteptăciune. «Cazul» meu, poate, este de domeniul psihiatrilor freudiști, dar m-am ferit totdeauna ca de foc de asemenea savanți care scotocesc cu indecență în mărunțaiele nu prea curate, totdeauna, ale subconștientului. Aș avea și eu, poate, «cheia» acestui caz, dacă m-aș deda la aplicații psihanalitice.

Cercetaș la vîrsta de 13 ani.

Poluarea folclorului (III)

Spuneam că de cînd am ridicat problema curăţirii folclorului de anumite impurităţi ce s-au infiltrat, am găsit alături de mine foarte mulţi dintre intelectualii ce îşi duc viaţa mai mult la sate, în mijlocul sătenilor.

Rămîn impresionat cunoscînd aceşti oameni de suflet, devotaţi, legaţi de sat, care cu mîhnire, cu revoltă, se ridică împotriva «violentării faptului folcloric», ca să întrebuinţez o formulă auzită de la unul dintre ei. Cunoscînd mai bine ca oricine realitatea vie a zilelor noastre, ei sînt hotărîţi să militeze întru descoperirea, păstrarea şi promovarea folclorului autentic, să lupte împotriva acelor factori ce-i împiedică evoluţia firească.

Întîlnind în peregrinările mele mulţi dintre aceşti oameni de bine, optimismul meu manifestat de mine în privinţa perpetuării folclorului în ţara noastră mi-a fost întărit.

Ţin să precizez că pe mulţi din aceşti oameni i-am găsit angrenaţi în acţiunile iniţiate de cîtăva vreme de către Consiliul Culturii şi Educaţiei Socialiste. Lucru foarte îmbucurător.

În curtea Căminului cultural din Podenii Noi, unde funcţionează o staţie-pilot la care se desfăşoară munca de cercetare socio-culturală de care am mai vorbit, stăteam pe iarbă împreună cu mai mulţi cursanţi dornici să continue discuţiile după prelegere. Inspector la Comitetul judeţean de cultură şi educaţie socialistă - Vaslui, tovarăşul Baban Ioan *critica violent felul în care anumite ansambluri continuă să-şi desfăşoare activitatea:*

«În privinţa autenticităţii folclorului am convingerea că prin influenţele negative pe care le au aceste ansambluri, de nu se vor lua măsuri drastice se va ajunge la un adevărat haos folcloric, din care nu ne vom mai descurca, **datorită uniformizării şi şablonizării creaţiei folclorice** pe care ele o practică cu încăpăţînare. Din comoditate, aceste ansambluri se îndreaptă mai uşor către «izvoarele» servite de mijloacele audiovizuale (televiziune, radio, disc şi aşa mai departe), decît spre acei ce sînt purtătorii valoroşi, autentici, ai creaţiilor folclorice locale. Nu sînt valorificate suficient potenţele locale de care mai dispune folclorul autentic în ţara noastră. Eu mă refer la ceea ce cunosc bine. Adică problemele judeţului meu Vaslui. Din păcate, oamenii care pot, care mai sînt în stare să prindă, să priceapă, să sesizeze un specific local se împuţinează din ce în ce, dar atîţia cîţi sînt, ei trebuie lăsaţi să activeze, trebuie feriţi de această permanentă momeală, de această ispită servită pe tavă de către ansamblurile prin repertoriile lor de prea multe ori necorespunzătoare şi peste măsură de dăunătoare».

Tovarăşul Baban susţine că de multe ori ansamblurile «pervertesc conştiinţa celor din zona respectivă» şi dă exemplul dansatorilor care prezintă pe scenele satelor diferite combinaţii sub denumirea de «suite» ce nu au nimic comun cu jocul popular din regiune. Ne vorbeşte despre celebrele «scenizări», cu dansuri aşa-zise «oşăneşti» şi altele, incluse în repertoriile acestor ansambluri. Dă un exemplu:

«La noi, unde am funcţionat la început ca profesor, există o minunată horă specific locală, aşa-numita **Horă de la Laza**, pe care nu am mai întîlnit-o în nici o altă parte. Moştenită din vechime, sătenii o joacă şi o vor juca pentru că le aparţine. Dar nici unul din ansamblurile noastre, care ne servesc, aşa-zise «**someşene**», «**oşăneşti**» şi mai cîte altele, nu s-au învrednicit să o studieze pentru a o include în repertoriul lor.

Şi acesta este un exemplu dintr-o mie...»

Dau şi eu un alt exemplu.

A fost odată un anume mult discutat Festival internaţional folcloric, *inaugurat cu multă vîlvă, acum cîtăva vreme, la noi în ţară. Începea cu o năbădăioasă cavalcadă deschisă de către o nureşă amazoană galopînd cu pletele fluturînde pe un armăsar «autentic». În urma ei, o întreagă herghelie de 10—14—18—20 (nu am reuşit să-i număr pe toţi) «căluşei» bucovineni (?), foarte realist executaţi din hîrtie presată (papier maché). Galopau şi ei nărăvaş pe cele două picioare de om, singurele «autentice». Mă mai întreb şi azi: era oare reproducerea «înfrumuseţată», «stilizată», la «Decorativa», a fermecătorului obicei de iarnă? Sau... mai ştiu eu ce?*

Prin urmare, tovarăşul Baban susţine că poluarea folclorului se datoreşte şi unor ansambluri populare care dau exemple dăunătoare. Domnia-sa este foarte categoric, mergînd pînă la a cere desfiinţarea acelor ansambluri care persistă în greşeală. Repet că ideea aceasta nu-mi aparţine. Mi-ar părea rău să mi se întîmple aşa cum mi s-a mai întîmplat, adică să mi se pună în circă ideile altora. Chiar pe cele bune...

Cred însă că e bine ca aceste gînduri să fie cunoscute. Dealtcum, socotesc o obligaţie pentru mine de a atrage atenţia că din iniţiativa Consiliului Culturii şi Educaţiei Socialiste s-a pornit la o triere a acestor ansambluri, ba, mai mult, specialiştii «Institutului de etnografie şi folclor», *în aşa-numitele* «deplasări fulger», *caută să influenţeze, să îndrumeze activitatea sus-numiţilor formaţii.*

În ceea ce mă priveşte, am unele rezerve: cu o floare nu se face primăvară, după cum un fulger nu înseamnă întotdeauna furtună.

Hari BRAUNER

CETĂȚI DE SCAUN PENTRU AMINTIREA LUI BOGDAN

Muntele înalt nu a fost niciodată un prag prea înalt înaintea viteților. Ridicați sub steag voievodal, s-au trezit deodată sub steagul mare al cerului fără altă chemare decît a pămîntului, a vegetației, a vieţuitoarelor ce-şi aşteptau la răsărit întocmeală deplină şi ocîrmuire. Din zbuciumul gloatelor, din statornicia vetrelor, îndelunga genează a unui popor tînăr îşi căuta parcă — pe măsura naturii măreţe şi învăluitoare din preajmă — zarea unui destin.

Vînătoare de zimbru a fost, spun legendele, goana nebună a întîilor descălecători.

Cu spuză de stele, rătăcită pe umeri şi-n bărbi, păstori coboriţi parcă din icoane povestesc aşezat despre Dragoş, voievod al Maramureşului, şi despre Sas, fiul lui, şi despre Balc — nepotul lui Dragoş. Fii ageri ai pămîntului, neam vrednic şi iscusit în războaie ca şi în grijurile agriculturii şi vînatului, pescuitului şi păstoritului.

A venit un alt bărbat, cu numele de Bogdan, întemeietorul de fapt, la 1359, al statului feudal independent, Moldova. Spune limpede marele istoric Nicolae Iorga: «**Într-o bună zi — cu adevărat o zi bună şi pentru el, şi pentru noi — pe la 1360, Bogdan porni din moşia sa spre răsărit, cu familia şi cîţiva căpitani şi ostaşi, credincioşi ai săi, o ceată de vreo sută de oameni, sub steagul, menit să aducă noroc, care purta bourul cu steaua în frunte, între roata soarelui şi secera lunii nouă. O vale il duse în altă vale, şi el se găsi, plin de o mirare bucuroasă, că toţi cei ce au trecut pe acolo, în ţara de vechi păduri frumoase, de culmi rotunzite, de văzduh limpede, care se desface, după trecerea pasurilor, în Bucovina de astăzi. De aici pornea zburdalnică, spre locurile cu tot mai mult soare, o apă ca lacrima, Moldova. Voinicul asculta de îndemnul apelor, care vorbeau de lupte, de pradă, de o cîrmuire strălucitoare asupra largilor plaiuri**». (Nicolae Iorga — «Istoria lui Ştefan cel Mare»,1966. p. 18)

Începe astfel o istorie coerentă, miruită adînc de zorii unei spiritualităţi unitare. Prin reaflarea vechii neatîrnări s-au putut naşte cetăţile, mănăstirile, destinul, oboida şi gloria ţării de mai tîrziu.

•

Ridicîndu-se din Maramureş, într-o succesiune de serpentine molatice, drumul ajunge pe neobservate pe «şeaua» munţilor, de unde privirea cuprinde pînă departe jocul luminii şi al culorilor — pe dealuri, pe codri, pe ziduri de mănăstire ori sub streaşina caselor — avînd în orice anotimp o modelare aparte

În urmă, Iza şi Mara, Tisa şi Vişeul îşi trăiesc vibranta inginare în imn. În faţă — vechea «**piatră de hotar**» a Cîrlibabei, apoi Vatra Dornei şi Cîmpulung, Ţara de Sus cu mănăstirile, livezile şi ruinele sale Şi mai departe Ţara dintotdeauna a Moldovei, unde sufletul vitejiei respiră din fiece grindă de casă, unde vechi toponimii voievodale oferă astăzi poate cea mai tulburătoare răsfrîngere, în oglinzi mirifice, a puterii de întemeiere şi crez a descendenţilor întîilor Muşatini. Suceava şi Iaşii, Vasluiul şi Bîrladul, Galaţii şi Neamţul prefigurează o constelaţie de valori contemporane ce aureolează solar, socialist, temeiuri neumbrite.

Sufiul istoriei, atît de omogen pretutindeni în ţară, deştăinuie un tonus aparte pe pămînturile Rodnei, Cîmpulungului şi Sucevei. Înfrunzind în preajmă un secret magnetism, ne stîrneşte sub ochi derulări vertiginoase de chipuri, de expresii şi anotimpuri, de vietăţi ale pădurii şi volburi ale apelor, de trunchiuri descojite ale molizilor, de pereţi monahali din care culoarea seculară nu s-a cojit niciodată..

Munţii, de zbuciumată origine geologică, dar de molcomă împînzire vegetală, cu imensele lor şei pastorale, cu adînci catedrale forestiere, se pot lăuda şi acum cu tezaurul lor viu, cu nestematele ochilor de jivină — fascinaţia dintotdeauna a cinegeticii. Vara sau iarna, toamna sau primăvara, cabanele de vînătoare gem de mirosuri ademenitoare, provenind din hălcile de mistreţ ori ţap întoarse haiduceşte în ţepuşă deasupra jarului. Blănile de urs, lup, vulpe sau jder, laolaltă cu păstrăvii-curcubeu ori lostriţele argintii, alunecoase, ameţesc aerul cu unduiri şi reflexe ale voluptăţii unei naturi darnice, bogate în subtile virtejuri ale culorii, între surul-viforos, brunul-roşcat ori galbenul-incendiar.

Dar iată... Dintr-o dată, toate aceste animale suple şi taciturne s-au zvîrcolit în propria muţenie şi longevitate. Răsturnate în aerul vibrînd de enigme şi incertitudini cromatice, frumoasele vietăţi ale obcinelor şi ale pădurii au devenit dintr-o dată martorii — temuţi, scorojiţi, dar imperturbabili — ai judecăţii de apoi. Şacali ai păcatelor, lei şi lupii, inorogii şi paserile cu chip de om, tîrîtoarele cu aripi, balaurii, draconii neiertării şi ai tuturor suferinţelor, continuă în frescele de la mănăstirea Voroneţ, de veacuri şi veacuri, în scena verdictului de pe urmă, aceeaşi împietrită vînătoare de suflete...

Ochii îţi mai vibrează încă de minuni şi spaime ale culorii, cînd prin verdele ritmat al codrilor nesfîrşiţi, la cîteva ore de drum, lăsînd în urmă geometria oraşelor Vatra Dornei, Iacobeni şi Cîmpulung Moldovenesc, te întîmpină deodată, pe o şosea lăturalnică, acest perete dramatic al uneia dintre cele mai frumoase biserici româneşti ale evului mediu. Ctitorie nestemată datorată celuia care — pe piatra de mormînt a întîiului voievod neatîrnat al Moldovei–avea să înscrie: «...**Drept măritorul şi de Hristos iubitorul Io Ştefan Voievod, domnul ţării Moldovei, a înfrumuseţat acest mormînt bunicului său Io Bogdan Voievod, în anul 6988,1480, luna ianuarie, 25 zile, spre veşnica pomenire...**»

Mihai NEGULESCU

Ceilalți Brâncuși

Doar unul lipsește

Se așteaptă sosirea primăverii și la Hobița, unde mai toți sînt neamuri cu sculptorul. Tunetele din cer s-au unit cu altele, din munți, unde se face o hidrocentrală.

Cam mulți Brâncuși în Hobița! Doar unul lipsește. Și oamenii, și pămîntul îl așteaptă. Îi păstrează loc în cimitir. Loc de mare cinste.

Drumul trebuia să fie asfaltat dar s-au gîndit gorjenii că-i mai bine să-l pietruiască. Și s-au gîndit bine pentru că nu-i vine nimănui la îndemînă să-și bage mașina pe bolovanii albi și ascuțiți. Trebuie deci să mergi pe jos și să vezi, și să simți cum stă gata să vină primăvara, și asta-i încă o dată bine, pentru că atunci ne dăm seama că așa ar trebui să mergem pretutindeni unde avem cîte un Brâncuși, care, chiar dacă n-a venit încă. .

Ioan NEGREA

Grigore Brâncuși.

Victoria Brâncuși, 21 ani, ghid la Casa memorială Constantin Brâncuși».
— N-am de gînd să rămîn toată viața la casa moșului.
— Dar ce vrei să faci?
— Să urmez o școală tehnică sanitară.

O imagine celebră:
Brâncuși în atelierul său din Paris
Din păcate,
nu se păstrează
o imagine a lui din Hobița.

Vasile N. Brâncuși
— Și eu sculptez
Casa asta, a mea,
eu am făcut-o toată.
— Și ce-ați mai făcut?
— Și roți de căruță,
și vreri care cîntă...

Dumitru Brâncuși, 38 ani, învățător în Hobița.
— Cîți copii aveți
în toată școala?
— 14!
— Și cîți dintre ei sînt Brâncuși?
— 7!

Marina I. Brînzan (Brâncuși

mărțișor '73

Vă recomandăm: pășete, pârtiărăcie, cordoane, mănuși, papuci de casă, pălării, bascuri, bucuri, pulovere din lână și P.N.A., setul jachete și scampole, corapi eșarfe.

reportaj senzațional

moartea paznicului de cîmp

—DUPĂ PATRU ANI—

de Vasile BĂRAN

Revedem, împreună cu procurorul șef al județului Dîmbovița, Mihai Ilicea, și adjunctul său, Constantin Dogaru, dosarul crimei de-acum patru ani.

Crima a avut loc acum patru ani, la sfîrșit de vară, într-o cîmpie la marginea pădurii Vultureanca, pe malul Neajlovului, la stîna lui Neagu, ciobanul din Vișina, județul Dîmbovița.

Era spre amurg și era liniște. Nu prea departe, într-o viroagă, doi oameni coseau rogozul, iar mai încolo lucra un tractorist și se auzeau și coasele, și tractorul. Era o liniște de cîmpie și de pădure. Se auzea chiar și sunetul acela de pasăre căzută în mlaștină, odată cu soarele. Și în liniștea aceasta, în care totul se auzea doar ca niște șoapte, paznicul fermei din Morteni, Alexandru Păun, își făcea ultimul rond. Plecînd de acasă, din Morteni, el avea să treacă, mai întîi, prin pădure, ca apoi să iasă în cîmpia deschisă, înverzită de fîn și de costreie — a doua recoltă furajeră a fermei și pe care el trebuia s-o ocrotească de năvala turmelor de oi din satele vecine.

Cu o săptămînă în urmă paznicul avusese un conflict cu ciobanul Stanca Neagu, om trecut de 60 de ani, dar care se jurase să nu moară pînă nu-i va despica fruntea în două, pentru că el, paznicul Păun, se ține mereu de capul lui și i-a luat și ciopotele de la oi, în loc să cadă la învoială, să-l lase cu oile prin fînul fermei, că oile cîtă pagubă pot aduce? Dar paznicul nu putea să cadă la nici o învoială cu nimeni cînd era vorba de avutul statului. Păun trecea prin pădure și se uita la copaci și se simțea sănătos și puternic, fiindcă — așa cum se povestește — el era din fire un om sănătos și puternic, și nu-i chinuia nici un gînd rău, amenințarea aceea nici n-o luase în seamă; ciobanul Neagu îi spusese că o să-l bată pînă o să-l omoare, dar pe Păun gîndul morții nu-l preocupase niciodată, așa cum nu te preocupă ceva care-ți este absolut străin și care nu are nimic comun cu tine. Și chiar dacă se înfiorase o clipă de amenințarea ciobanului Neagu, sentimentul acela rău îi dispăruse repede, fără să lase urme. Paznicul Păun pleca adesea de-acasă prin pădure, avînd în picioare doar niște sandale, și fugind îi scrîșneau mărăcinii căzuți tot peste față îi loveau crengile întortocheate de măceși, dar cum orice tăietură sau înțepătură se vindeca cu repeziciune pe trupul lui, tot așa se spulbera și ce era apăsător, rănindu-i sufletul. El avea datoria să păzească întinderile și orice lucru îi ieșea bine: grîul și porumbul crești din primăvară în tihnă, iar în pădure lăstării erau feriți de coarnele vitelor; cum de nu înțelege el, Neagu, această datorie a lui?

Cînd a ieșit în largul cîmpiei, Păun a văzut oile tăvălind costreia. Erau ale lui Stanca Neagu, ciobanul pornit să nu-l lase-n pace. Strigă de două ori să și le ia de-acolo, dar ciobanul nu se vedea pe nicăieri.

În schimb, din pădure, ieșiră doi vlăjgani, copiii lui (unul, Costică Stanca, de 26 de ani, venit în concediu de la Sibiu, iar celălalt, Marin, de 17 ani, elev la o școală profesională, aflat în vacanță), cu ciomege grele din lemn de corn și se repeziră și-l izbiră-n frunte. Bătrînul își chemase copiii să-l ajute să-l învețe minte pe paznicul atît de îndărătnic din Morteni. Era, cum vă spuneam, o seară de sfîrșit de vară, păstrînd în ea tot farmecul știut, și nimeni n-ar fi putut bănui că, în cîmpia aceea atît de liniștită, un om avea să fie scos din lume.

S-ar putea totuși crede că, în clipele acelea, nici bătăușii n-ar fi vrut mai mult decît să-i sperie pe paznic, să bage frica-n el, să nu se mai arate niciodată pe-acolo, să-i lase-n bunăvoie pe bătrînul lor și s-ar putea chiar, lovindu-i cu măciucile în frunte, să-i fi și avertizat:

— Dacă te mai ții de capul părintelui care ne-a făcut, te omorîm!

Fiindcă nu e înafara firii acel sentiment de dreptate pe care-l au copiii atunci cînd părinții le-o cer, mai ales dacă s-au despărțit de mult: *«Noi sîntem plecați, am fost zece frați și am plecat cu toții, ce-ai tu cu tata, de ce îl amenință mereu, de ce nu-l lași în pace?»*

Se povestește chiar că și el, Păun, paznicul de cîmp, și-ar fi dat seama și s-a rugat de ei (cuvinte auzite de-o femeie, Ecaterina Filea, care de frică însă a fugit de-acolo!). *«Măi, băieți, lăsați-mă, dați-mi drumul așa cum sînt: cu capul spart și piciorul rupt și vă rămîn dator! N-am să vă spui la nimeni».*

Și poate că întîmplarea aceea s-ar fi încheiat așa, cu un om lovit, cu un om bătut cu parii la marginea pădurii, nu se știe de către cine, dacă loviturile care au urmat n-ar fi fost prea tari, prea amețitoare și paznicul s-a clătinat în ei, dar n-a vrut să cadă. Și s-a lăsat în genunchi și s-a clătinat iarăși, și a holbat ochii, și a deschis gura. Și a încremenit așa, ca un copac trăsnit în mijlocul cîmpiei, dar care nu vrea să se prăvălească, nu vrea să se rupă din rădăcini și nici nu poate să-i mai roage, și să-i implore, și să se jure că n-o să spună nimănui nimic pentru că, în clipele acelea, el, paznicul, nu mai avea cuvinte și nici timpul dispăruse, se preschimbase în spațiu, un spațiu fără aer, într-o cîmpie unde un loc unde se găsea totul, și pămîntul, și viața, și oamenii, un loc unde puteai cuprinde totul dintr-o singură privire, totul pînă la capăt, pînă la acel hotar misterios care se numește moarte. Moartea trebuie să fi încetat atunci de a mai fi fost o taină, dar mintea lui omenească nu mai avea noțiuni, limba lui de om nu mai putea să exprime cele trăite în acel moment nemaiîntîlnit. Așa s-ar fi simțit, probabil, un om care, rămînind în limitele experienței umane, și ale sentimentelor omenești, ar fi zărit, deodată, pămîntul ieșind de sub el și zburînd asupra lui și nu ar fi înțeles ce vede și s-ar fi cutremurat de chinul nemaipomenit al neputinței sale de a înțelege.

Fotografie de reconstituire din 1969, reprodusă din dosarul procuraturii.

Suferința paznicului trebuie să fi țîșnit nu atît din pricină că vedea moartea, ci din faptul că vedea în același timp și viața, și moartea: acolo, pădurea și cîmpia cu care el crescuse și trăise anotimpurile — primăvara, vara, toamna și iarna, și iarăși primăvara — și cu care se crezuse totuna, veșnic ca și ele, și mai încolo, satul în care se născuse și în care își avea casa, nevasta și copiii pentru care alerga și îngrijea de pădure și de cîmpie, iar aici, la un pas de el, aici, în fața lui, măciucile acelea ridicate gata să-l izbească în cap a doua oară.

Nu voia să cadă, nu voia să dispară, așa, pe negîndite și, cum se povestește, s-a rugat de ei:

— Măi, băieți, nu dați! Am și eu copii — s-a rugat el de ei. N-am să vă spun la nimeni, vă jur — și poate dacă nu se ruga dacă nu și-ar fi întins mîinile spre ei, amuțit, rugîndu-i să nu-l mai lovească în cap cu măciucile acelea, l-ar fi lăsat în cîmp, însingerat, dar viu. Dar el și-a întins mîinile rugător spre ei și ei, vlăjganii, porniți să-și verifice puterea de a omorî un om și încrezători că, într-adevăr, îl pot omorî, uluiți ei înșiși de această putere a lor de a omorî un om, s-au mai domolit și s-au gîndit să-l omoare încet, pe îndelete, s-au gîndit să-și bată întîi joc de el și l-au silit, amețit de lovituri cum era, să se dezbrace, să se dezbrace singur, pînă la piele, și să se plimbe, așa gol, pe cîmpie. Cutremurat, paznicul s-a opus, umilința asta n-a vrut s-o suporte niciodată, firea lui de țăran nu i-ar fi îngăduit o asemenea umilință și, atunci, vlăjganii, făcîndu-și cu ochiul, l-au dezbrăcat ei și l-au împins peste mlaștină, cu ciomegele ridicate deasupra capului, pînă la stînă — era o boală, o plăcere a lor să-l vadă pe paznic dezbrăcat în fața lor, un fel de demență dinaintea crimei propriu-zise — și l-au trîntit cu fața în bălegar. Acolo i-au legat mîinile și picioarele cu sîrmă, și i-au legat și gîtul și l-au întrebat dacă mai are vreodată de gînd să-i mai șicaneze pe tatăl lor, adică dacă îi va mai împiedica vreodată pe tatăl lor să bage oile în ovăzul, și în grîul, și în fînul fermei pe care el, Păun, o păzește.

Dar paznicul n-a mai scos de data asta nici un cuvînt pentru că, de data asta, murise.

Constantin Stanca, *deținutul...*
— Să nu facă nimeni ce-am făcut eu!

II.

În sunetele acelorași tălăngi de oi și în murmurul acelorași izvoare și în aceeași lumină de seară, bătrînul cioban Stanca Neagu se întorcea cu oile la stînă și oricine l-ar fi văzut, cu fața lui de piatră sub pălăria mică, printre dulăi leneși și măgari obosiți, l-ar fi luat drept simbolul omului de trudă, frate cu natura atît de frumoasă a acelor locuri de pe malurile Neajlovului.

Se apropia bătrînul de stînă cu pași lui domoli și nimeni n-ar fi bănuit, nimeni nu și-ar fi închipuit că omul acesta ar fi purtat cu el, în străfundurile sufletului său, imaginea unei crime puse la cale de el.

Ajuns la stînă, băieții-l așteptau cu paznicul mort. Pentru ei asta însemna că feciorii lui, ascultîndu-l, își făcuseră datoria de copii față de cuvîntul părintelui. Liniștit deci s-a apucat, ajutat de fiul mai mic, să mulgă oile.

Odată cu asfințitul treaba s-a terminat, oile erau mulse, și dulăii sătui. Mai rămînea acum să-l ducă pe paznic undeva, departe, la capătul celălalt al cîmpiei, lîngă drumul mare, să se creadă că alții l-au omorît; paznicul luase leafa și l-au omorît hoții, ca pe vremuri, fiindcă bătrînul știa, așa se petrecea pe vremuri: la drumul mare erau hoți și cei care luau leafa erau atacați și prădați. Acest Stanca Neagu știa multe povești cu hoți de drumul mare și voia ca una din ele să se creadă a se fi petrecut acum, în zilele noastre, și l-a luat pe fiul cel mare să-l ducă pe mort acolo, la drumul mare, repede și cu grijă să nu lase urme. Fiului cel mic i-a spus să se culce. *«Tata mi-a spus să mă culc* — a declarat fiul cel mic, Marin Stanca — *iar eu, Stanca Marin, m-am culcat. Ei n-au vrut să se culce. Au plecat cu mortul pe mîriște. Eu m-am culcat dar n-am putut să dorm. Pe la miezul nopții tata și cu nenea s-au întors și au strîns hainele paznicului de pe cîmp. Dimineața ne-am mutat cu oile în altă parte. Atîta declar».*

III.

Nici a doua zi și nici în a treia nu s-a știut exact ce s-a întîmplat cu paznicul fermei din Morteni. În cea de-a patra, soția lui a anunțat procuratura din Tîrgoviște: se zvonea că, la marginea pădurii din Vultureanca, soțul ei ar fi fost prins și dus, nu se știe unde, de copiii ciobanului Neagu. Și a început ancheta și s-au cercetat faptele și s-a văzut că nu era numai un zvon: paznicul a fost prins, și bătut, și schingiuit pînă la moarte. La moarte l-au dus copiii ciobanului Neagu.

După reconstituirea crimei am stat de vorbă cu procurorul șef adjunct al procuraturii județene, *Constantin Dogaru*, și cu procurorul *Emilian Buzică* (actualmente procuror-șef al procuraturii din orașul Titu), doi dintre oamenii legii care s-au ocupat în mod direct de cazul acesta atît de tragic și atît de ieșit din comun. În timpul anchetei (ni s-a spus, și ni s-a arătat declarația) bătrînul asasin a încercat să pună săvîrșirea omorului numai pe seama copiilor săi: *«Ei l-au omorît. Eu l-am găsit mort».* Copiii însă l-au trădat. Ei au declarat, la rîndu-le, că tatăl lor e acela care a dat ideea și a organizat întreaga crimă. Cei doi procurori s-au arătat, ca și noi, la fel de zguduiți:

— Cînd se ajunge la asemenea fărădelegi săvîrșite de o familie, relațiile firești trebuie să se fi degradat pînă la dispariție. Nimic nu mai poate aminti de ceea ce se numește tată sau fiu.

Floarea A. Păun, *soția victimei.*

Vecini din Morteni
Așa ceva nu s-a mai întîmplat pe la noi

Am văzut apoi mirîștea aceea, și stîna, și pădurea parcă strînse în ele și chircite sub lumina palidă a soarelui de toamnă. Și am văzut și satul cu oamenii lui cărînd din cîmp porumbul și cartofii. Și totul păstra, în frunze și în ochi, tristețea aceleiînfiorătoare întîmplări. Și am stat de vorbă și cu băiatul paznicului, Păun A. Gheorghe, în vîrstă atunci de 17 ani, și cu mama lui, Floarea A. Păun, dar ce puteau să ne spună ei? Plîngeau. Mama plîngea, iar băiatul își răsucea tăcut și pierdut căciula-n mîini, în mîinile acelea care trebuie să fi semănat, sau trebuiau să semene, cu cele ale tatălui său, fiindcă tată nu mai avea și el rămăsese singurul bărbat în casă și în casă mai avea trei surori.

Treceau pe șosea oameni, alții ieșeau la poartă și, discutînd întîmplarea, vorbeau puțin, uneori nu scoteau mai mult de două-trei cuvinte, se simțeau ei înșiși parcă vinovați că s-a putut petrece așa ceva, atunci, în satul lor. Fiecare își arăta într-alt fel amărăciunea și ura față de asasini, unii prin cuvinte, alții numai prin cîteva gesturi, dar sentimentul era același, uriaș, imperios, atotcuprinzător — un sentiment care domnea solemn și crunt în fiecare: legea îi va pedepsi!

Pe vremuri, la începuturile lumii, cum povestesc bătrînii, asemenea fapte se răsplăteau prin schimb; criminalii erau duși pe-un munte și doborîți de-acolo în prăpastie, loviți cu pietre sau îngropați de vii în mușuroaie cu furnici.

Oamenii din Morteni și din Vișina nu voiau decît o judecată dreaptă făcută de lege dar, mai ales, să-i vadă pe făptuitori în fața lor, să le privească ochii și mîinile și inima cu care au făcut să înceteze alta. Și așa a și fost.

Procesul a avut loc în primăvara următoare la căminul cultural din Morteni, proces zguduitor fiindcă niciodată pe aceste locuri nu se mai petrecuse o faptă atît de cumplită.

Ciobanul Stanca Neagu și cel mai mare dintre fiii săi, Stanca Constantin, în vîrstă de 26 de ani, au fost condamnați la cîte douăzeci de ani de închisoare; cel mic, minorul, Stanca Marin, în vîrstă de 17 ani, a fost condamnat la 12 ani închisoare.

IV.

Au trecut de atunci patru ani. Gîndul nostru a fost să facem o călătorie într-acolo. Să-i vedem pe cei din Vișina și pe cei din Morteni, să vedem ce mai face acea Vitoria Lipan, pe numele ei Floarea A. Păun, s-o vedem pe mama acelor copii care au omorît un om, dar mai înainte să-i vedem pe ei, pe cei care au săvîrșit acest omor.

Și iată că, ajutați de procurorul șef al județului Dîmbovița, *Mihai Ilicea* (cercetător și publicist pasionat), și de procurorul șef adjunct, *Constantin Dogaru*, cel care s-a ocupat atunci de acest caz dramatic, reușim să luăm legătura cu unul dintre făptuitori, deținutul Stanca Constantin.

E scund, cu o față rotundă, cumva nedumerit și din această pricină foarte-foarte crispat. Ce căutăm noi acolo? Ce mai vrem noi de la el? E arestat de patru ani, cine ce mai are cu el? Ne face un calcul: în anul 1989, adică cu 11 ani înainte de anul 2000 își va ispăși pedeapsa. Va avea atunci vîrsta de 46 de ani. «*Și ce mai fac eu atunci? De ce mai trăiesc?*» Își frînge degetele și se hotărăște să se destăinuie:

Din prima zi după arestare, viața și oamenii se preschimbaseră pentru el într-o lume macabră. Înnebunit de groază căuta să-și închipuie că nu mai trăiește, dar nu izbutea. Căuta să-și amintească cum vorbesc oamenii, dar gurile din fața lui scoteau, deschizîndu-se, doar niște sunete; pe urmă totul se stingea.

Ca să înțeleg, mă gîndeam că așa s-ar fi simțit un om care, fiind singur în casă, în toiul nopții, s-ar fi pomenit că obiectele prind a se mișca, capătă viață și au o putere nelimitată asupra lui.

Fiindcă în cele din urmă ne-a spus: totul mă judecă. Pînă și pietrele! Cuvintele însă erau așa: «*Regret, atunci mi-am pierdut mințile, dar dacă aș putea să mai fiu o dată cum am fost, aș fi cel mai bun om de pe pămînt! Că eu am fost păsnic, aveam o meserie, n-aș putea să explic cum s-a întîmplat! Nu văd pe nimeni, nu mă vede nimeni, toți mă judecă, și pietrele*».

— Te gîndești? Încerci să te gîndești? îl întreb.

— Nu pot să dorm

— Ești sănătos?

— Nu de asta mă plîng. Nimeni să nu facă ce-am făcut eu. Un singur lucru vă rog: dacă o vedeți pe mama să-i spuneți...

— Ce să-i spunem?

— Mama a mai venit pe la mine. Vine după cum e legea. Dar dacă... Știți ce vă rog să-i spuneți?

— Ce să-i spunem?

— Că dacă n-o să mă mai caute, am să mor.

V.

În aceeași zi, ne-am dus în comuna Vișina, la mama lui, o femeie bătrînă, cu fața plină de riduri. E singură. Zîmbește jalnic și așteaptă.

— Ați fost la Costică?

Chipul trist, copleșit de durere, nu se mai înapoiază. Se așază la gura sobei curățind porumb pentru păsările de curte. Și, deodată, focul pe care-l aprinde se preface într-o oglindă fantastică: pe lumina aceea a flăcărilor îi văd fața. Fotoreporterul, Ion Cucu, scoate aparatul:

— Nu, nu, așteaptă — îi spun. Las-o în pace!

Se întoarce curînd, năpădită de amintiri, atunci parcă fără rost:

— Soba asta, odată, s-a dărîmat de tot... Toate cărămizile sărîseră din ea...

Pe urmă ne povestește, cumva eliberată:

— I-am văzut pe toți trei, am avut dreptul la vorbitor. Pe bărbat și pe copii. Toți trei în pușcărie.

Și îi pare rău că nu s-a repezit, și n-a țipat, și n-a plîns, că n-a făcut nimic, că a rămas înghețată cînd i-a văzut, pentru că ea nu s-a așteptat niciodată la așa ceva, are 60 de ani, și cineva i-a spus odată: «*La bătrînețe ai să ai ochii înlăcrimați*». Dar ea n-a luat în seamă vorbele astea — era o țigancă ghicitoare — și uite ce-a putut să se întîmple... Și n-a vrut să plîngă — i-ar fi omorît pe toți trei dacă ar fi plîns. Și s-a încurcat, și a uitat ce-a vrut să spună și mîinile au început să-i tremure. Și abia tîrziu ne-a spus tot adevărul din sufletul ei:

— Maică, bărbatu-meu e vinovatul. El i-a pus pe copii să-l omoare pe paznic. Că bărbatu-meu a fost un om rău. Eu nu mai am ce zice. Da mi se stinge sufletul de copii... Că și omul ăla își avea viața lui, și copiii lui.

Constantina Stanca, *femeia cu trei oameni în pușcărie — bărbatul și doi copii.*
— Mai bine-aș fi murit decît să fi fost atît de blestemată.

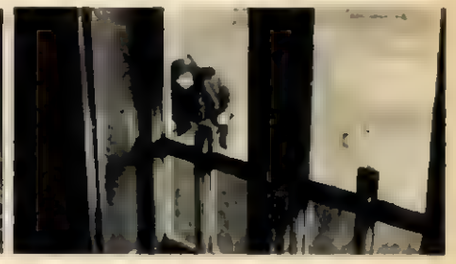

La cimitir. Numai crucea se pare că vorbește.

VI.

Din Vișina pînă la Morteni, sate de cîmpie pădureană, sînt zece kilometri. Cu patru ani în urmă, eu și fotoreporterul Ion Cucu trecurăm pe-aici. Ne aminteam aproape toate locurile pe unde umblaserăm cu procurorii, pentru reconstituirea acelei crime, acum destul de depărtată — se simțea pe tot cîmpul venirea primăverii — dar noi nu ne puteam desprinde încă de întîmplare, clipa era copleșitoare, memoria reținea încă acea rugăminte a omului pe moarte: «*Lăsați-mă așa, n-am să vă spui la nimeni*»; era pe acolo un drum neumblat, un drum de pămînt umed, moale, cu aer proaspăt de pădure, și noi mergeam de-a lungul lui spre satul din fața noastră și spre casa Floarei A. Păun, soția victimei și a fiului său Gheorghe.

Am recunoscut-o de cum am ieșit în drum. Am întrebat-o ce mai face ea și ce-i mai fac copiii? Ce să facă? Sînt la muncă, muncesc, au treburi. Și am mers și la cimitir și luminile amurgului au încremenit dintr-o dată, și s-a făcut tăcere și pustiu, și femeia paznicului ucis s-a rezemat de cruce și crucea aceea părea ea însăși să vorbească.

Și ne-am gîndit la «*Miorița*» și ne-am dat seama că adevărata dramă, adevărata tragedie se petrec, de fapt, în cei care rămîn, în cei nevinovați.

Fotografii de Ion CUCU

prezentul social

cronica pretenţiilor

de şapte lei umilinţă

Intr-un restaurant, la o masă mai retrasă, la loc un băiat. Poartă uniformă, matricolă, servietă. Elev, fără-ndoială. Aşteaptă cuviincios să fie servit. Un carton aşezat la vedere anunţă cu litere de-o şchioapă: rezervat. Pentru cine? Pentru elevi, evident. Trec vreo douăzeci de minute. Băiatului îi este foame. Poate se şi grăbeşte, poate mîine îl aşteaptă cîteva *«materii»* dificile. Şi-a scos abonamentul şi l-a aşezat pe colţul mesei. Priveşte intimidat spre ospătarul care, aferat, se mişcă printre clienţi *«serioşi»*. Care comandă coniac, vin ori bere. Care *«se simte»* şi, la sfîrşit, lasă, acolo, cîţiva lei în plus. Băiatul încearcă prima interpelare, făcută pe un ton aproape rugător. Nici un răspuns. Priorităţi au — se înţelege, nu? — cei ce comandă *«specialităţi»* ori vreun antreu mai subţire, şi nu un puşti amărît ce-şi agită abonamentul de 7×6=42 lei, prinzul pe săptămînă.

Băiatului îi este evident foame. Eu am văzut acest spectacol deprimant în felul lui: un elev, aproape un copil, aşteptînd de mai bine de-o jumătate de oră să i se servească prînzul, forţîndu-se să nu privească la mesele vecine, ocupate de clienţi ce nu mai prididesc cu *«consumaţia»*.

În sfîrşit, ospătarul concede plictisit să-l întrebe ce poftеşte. Pentru a-i răspunde, de data aceasta, surprinzător de prompt: *«N-avem!»*.

Şi băiatul se grăbeşte să accepte ce s-o mai fi găsind prin bucătăria restaurantului, înghiţind repede, cu ochii în farfurie, cu un sentiment de umilinţă şi înfrîngere, ca şi cum ar fi primit de pomană, acolo, la masa săracului, aşezată mai retras, să nu tulbure veselia adevăraţilor clienţi.

Scena de mai sus am surprins-o la braseria *«Circului»* de pe Şos. Ştefan cel Mare. Băiatul se numeşte M. Dumitru, este elev în clasa a VII-a la o şcoală din apropiere. Părinţii, amîndoi salariaţi. Iată cum o iniţiativă, demnă de toată lauda, e compromisă de oameni fără suflet.

Mai multe restaurante şi braserii au hotărît să servească, pe bază de abonament, un prînz unor elevi ai căror părinţi, din diverse motive — cel mai puternic fiind, desigur, legat de locul de muncă şi de neconcordanţa orarelor diferiţilor membri ai familiei respective — se găsesc în imposibilitatea de a lua această masă, împreună, la ore convenabile pentru toţi. Excelent!

Numai că această iniţiativă trebuie cu rigurozitate pusă în aplicare. Aceşti copii să nu aibă sentimentul că li se face un hatîr, fiindcă nici nu li se face. Şi nimănui nu-i este permis să-i umilească, nici măcar cu o privire. Iar mesele ce le sînt rezervate să nu fie dosite, undeva, prin apropierea punctelor sanitare, şi meniurile ce li se oferă să nu lase impresia că sînt alcătuite din feluri de bucate ce n-au căutare la clientela obişnuită.

Să-i cinstim şi să-i ocrotim pe aceşti copii aşa cum se cuvine. Să-i punem la locuri normale şi să le dăm bucate bune.

Să cerem responsabililor de restaurante şi ospătarilor să-i servească pe aceşti copii, ca pe propriii lor copii. Este exagerat? Nu, elementar, obligatoriu.

Aştept momentul cînd un copil, după ce a luat prînzul, să-i spună, spontan, celui ce l-a servit: *«Mulţumesc pentru masă!»*

Mihai HETCO

cronica serviciilor către populaţie

comerţul vă propune soluţii simple

Cineva, cîndva, a hotărît să coreleze bugetul de timp al cetăţeanului cu emblemele unităţilor comerciale. De ce să-i obosim ochii şi să-i încurcăm mintea cu denumiri dubioase, sofisticate, superflue, din moment ce omul e grăbit şi vrea să afle într-o clipă pe ce dă banii păşind pragul magazinului. De aceea, în locul tradiţionalelor «Brutărie», «Măcelărie», «Manufactură», «Mercerie», explicaţii fulger: «Pîine», «Carne», «Ciorapi», «Nasturi». Pentru vechile şi ilarele: «Gustări calde şi reci», «La văduva veselă» (vizavi de Cimitirul Bellu), «Pîrjoala ideală», o denumire scurtă, la obiect: «Bufet»; iar acolo unde se vînd şi se cumpără cam de toate: «Autoservire».

S-au orînduit pe Lipscani, unul lîngă altul, trei magazine de pantofi, toate trei vor purta aceeaşi inscripţie explicită: «Încălţăminte», «Încălţăminte», «Încălţăminte».

Sînt invitat la o bere în Piaţa Buzeşti; ei bine, pot face dovada că sînt o persoană descurcăreaţă şi ageră la minte din moment ce toate firmele localurilor publice de aici se cheamă «Bufet». Doresc să-mi testez amicul la capitolul «cerveau brillant» («minte trăsnet»), îl trimit să cumpere pastă de dinţi de la o parfumerie de lîngă cinematograful «Scala», deci într-un loc unde toate unităţile cu acest profil se cheamă simplu şi direct «Parfumerie».

Într-o asemenea amplă competiţie de perspicacitate, cei mai slabi la minte sau tributari tradiţiei, au fost nevoiţi să-şi ia toate măsurile de apărare. Această categorie de consumatori cumpără brînză de 21 şi tobă de casă de la «Leonida» (adică de la magazinul alimentar instalat în blocul cu fostele garaje ale fostului patron Leonida). Pentru stofe şi mătăsuri te trimit la «Radu» (sau cum s-a numit odinioară magazinul instalat — cum să vă explic dumneavoastră? — la începutul străzii Nuferilor, fost Popov, fost Berthelot, vizavi de «Arta modei», în apropiere de o prăvălie cu dulciuri şi cafea, dar care s-a reprofilat între timp).

Pentru toţi aceştia, o adevărată fericire dacă s-a nimerit să se nască lîngă magazine, cooperative şi restaurante cu denumiri concepute pe stil vechi. Nici un efort deci, pentru cei aflaţi cu domiciliu sau cu treburi prin apropiere de «Polar», «Delta Dunării», Frizeria «Ciufulici» sau abatorul de vite. Am auzit, de pildă, că pe Calea Griviţei, magazinul pentru copii, numit «Aşchiuţă» — şi plasat în vecinătatea unor unităţi comerciale şi de alimentaţie publică extrem de diferite — şi-a împrumutat numele tuturor unităţilor limitrofe. Se cumpără mezeluri, ciorapi, piese auto, se bea bere şi se ascultă cîntece de ocnă la... «Aşchiuţă». Zeci de mii de cetăţeni neadaptaţi rîd, plătesc rate, se căsătoresc şi mor cu zîmbetul pe buze avînd ca punct de referinţă magazinul «Aşchiuţă».

Totuşi, cineva dintre cei în drept va trebui să se hotărască să modernizeze şi aceste firme. N-ar fi deloc rău — ne gîndim noi — dacă s-ar proceda la o nouă abreviere chiar şi acolo unde au mai trecut odată foarfecele inovatorilor. De ce să menţinem inscripţii greoaie, încifrate, compuse din două şi trei cuvinte cînd putem informa masele publice prin metode rapide şi sugestive. Aşadar, în loc de Restaurant, Casa de cultură a tineretului, Spitalul de copii, Berăria «Gambrinus», Tutungerie, Întreprinderea de transport-Bucureşti, Ofiţerul stării civile şi Cimitirul Sfînta Vineri — propunem inscripţii telegrafice: Mîncăm, Dansăm, Tratăm, Bem, Fumăm, Mergem, (suferim adică), Iubim şi Murim.

Liviu TIMBUS

cu şi fără cazier

«MASĂ BOGATĂ»

La Braşov este cercetat în stare de arest Iosif Cosma, 53 de ani, fost gestionar la depozitul de produse de menaj şi sticlărie al Întreprinderii judeţene economice a cooperativelor de consum Braşov. Între 1966 şi 1972, I.C. a reuşit să delapideze 266 500 lei. E drept că din această sumă nu s-a ales cu nimic, pierzînd-o la diferite jocuri de cărţi, dar asta e altă poveste. Altă poveste în care mai sînt implicate Eugenia Stavru, 65 ani, şi Cornelia Bucsan, 41 de ani, care au «reuşit» să piardă cu aceleaşi «prilejuri» 100 000 lei şi, respectiv, 90 000 lei. Organele de miliţie au reuşit să-l depisteze şi pe ceilalţi opt membri ai «clubului», urmînd să stabilească sursele de unde aceştia îşi procurau banii pentru participare la aceste crîncene partide. Nu ne rămîne decît să spunem: «curat masă bogată».

CE AU «CONSTATAT» ORGANELE DE CONTROL?

La D.C.A.-Arad, căpitanul de miliţie Gheorghe Borş a constatat plusuri la lînă în valoare de 284 265 lei. Rămîne să aflăm ce au «constatat» organele de control care trecuseră în numeroase rînduri pe la D.C.A. înaintea căpitanului.

CE MARCĂ DORIŢI?

Se află sub urmărire penală Constantin Cheju din Hunedoara, care a înşelat numeroşi cetăţeni, asigurîndu-i că le poate facilita cumpărarea de autoturisme din străinătate. Numai de la Ion Ceanu, din Bucureşti, «întreprinzătorul» Constantin C. a primit un «aconto» de 28 550 lei. Se pare că, pentru un anumit timp, Constantin C. şi-a asigurat un loc fără a-l «aconta».

«NU ORICE CÎŞTIG ADUCE FERICIREA»

Au luat sfîrşit cercetările privind cazul Anetei Donici, 30 de ani, din Vaslui. S-a stabilit că A.D. făcea trafic cu metale preţioase şi comerţ ilicit cu mărfuri de contrabandă. Rutele preferate erau Vaslui–Constanţa şi Vaslui-Arad. Reuşind să cumpere de la persoane de origine străină ceasuri, inele de aur etc. în valoare de 50 000 lei, A.D. le vindea, cu preţ de speculă, în Vaslui. Dar, ca şi în alte cazuri similare, s-a dovedit că astfel de cîştiguri n-aduc fericirea.

NU I-AU AJUNS 10 LUNI

Organele de miliţie din judeţul Ialomiţa şi Direcţia sanitară judeţeană au efectuat un control pentru a stabili cum sînt respectate dispoziţiile legale cu privire la regimul de stupefiante. Controlul a scos la iveală cazuri grave de necunoaştere şi nerespectare a actelor normative. Astfel, dr. Cristian Rădulescu, de la circa sanitară Cocora, a ţinut timp de zece luni 24 fiole de hidromorfon restituite de un cetăţean. Cît timp i-ar mai fi trebuit doctorului C.R. pentru a se hotărî să predea fiolele la farmacie?

«DOMNII» DE KENT

Sînt cercetaţi sub stare de arest Sabin Clim, fost recepţioner şi gestionar al tonetei cu marfă (plată în valută) din cadrul complexului hoteliер «Traian» din Brăila, şi Alexandru Teodoridis. Prin intermediul celui din urmă, S.C. procura valută, cu care cumpăra ţigări de import şi pe care le introducea în gestiune. În felul acesta S.C. îşi «rotunjea» frumuşel cîştigul lunar. Cu prilejul percheziţiei la domiciliul lui S.C., organele de miliţie au descoperit 1 680 pachete de ţigări «Kent» în valoare de 35 280 lei.

ÎNCĂ O FUGĂ DE LA LOCUL ACCIDENTULUI

Într-o seară, pe drumul naţional 68 B, între Deva şi Hunedoara a avut loc un accident de circulaţie soldat cu moartea unui om. Victima: un biciclist. Autorul accidentului dispare şi ofiţerii Smarand Truşcă, Constantin David şi Emeric Orban, de la miliţia Hunedoara, nu găsesc la locul accidentului decît nişte cioburi provenite prin spargerea unui far. Acţiunea de verificare descoperă la Autobaza 6 Hunedoara basculanta 31-HD-831 cu bara de protecţie avariată şi un far spart. Şoferul Alexandru Burlacu susţine că n-a părăsit, în seara accidentului, locul de muncă, adică incinta Combinatului siderurgic-Hunedoara. Avariile constatate la maşină le explică însă prin faptul că într-o altă seară a adormit la volan şi a intrat cu maşina într-o grămadă de zgură aflată la marginea şoselei cu pricina. Acolo, a adăugat A.B., se pot găsi şi cioburile de la farul spart. Într-adevăr, numai că ele erau o parte din cioburile care lipseau de la locul accidentului.

starea comerțului

pericol de alcool!

Ce expresii blînde sînt în limba noastră — «*a trage pe dreapta*», «*a trage la măsea*», «*darul beției*» și cîte altele — cu care, de fapt, se răsfață niște bețivani sadea! Însă viața este mai neiertătoare. Multe din «*libațiile*» care par nevinovate se termină cu scandaluri și bătăi (uneori cu urmări grave), cu accidente de muncă și accidente de circulație, care dau de lucru miliției, spitalelor de urgență și morgii. (Numai în ianuarie serviciul circulației din București a depistat 62 cazuri de conducere sub influența alcoolului, ca să nu mai vorbim de accidente!).

Iată ce ne-a declarat prof. dr. Alexandru Ciplea de la Institutul de fiziologie normală și patologică: «*Efectele consumului zilnic al alcoolului, chiar în doze moderate, se exercită în mod defavorabil atît asupra sistemului nervos central și periferic (o scădere a simțului autocritic și a autocontrolului), cît și asupra organelor interne, în primul rînd asupra laboratorului central al organismului, ficatul, producînd degenerarea celulelor nobile. La examenul histologic, întregul ficat apare ciuruit (ca în fotografia alăturată). Prin consumul cronic de alcool se ajunge la o modificare a capacității psihice a individului, ceea ce antrenează conflicte grave în familie, la locul de muncă, în comportamentul social*».

Poate că unii se întreabă ce legătură ar putea fi între cele de mai sus și «*starea comerțului*». Din păcate, la această situație, alimentația publică are o «*contribuție*» dintre cele mai nefaste. Dacă un om dorește un ceai, o cafea cu lapte (firește, de calitate bună!), sau măcar un pahar cu lapte fierbinte, trebuie să colinde mult și bine. În schimb, din zori pînă noaptea tîrziu, alimentația publică are grijă să presare la tot pasul o gamă largă de restaurante, bodegi, braserii, baruri de zi, crame și cîte și mai cîte, unde poți consuma, cu cea mai mare ușurință și în orice cantitate, tot felul de băuturi tari. Există localuri la care 70% din încasări se realizează doar din băuturi — mîncarea e «*fudulie*». Dacă un restaurant nu realiza planul i se dădea autorizația (era chiar îndemnat) să-și deschidă o «*anexă*», un bufețel, o bodeguță, și, ca prin minune, apăreau depășirile de plan. Simplu, comod și profitabil (mai ales pentru unii responsabili, barmani și alții!). Mai puțin pentru ficat!

Însă concepția despre realizări de plan și beneficii ÎN DAUNA OMULUI, nu are ce căuta în societatea noastră. Și, într-adevăr, la Consiliul Popular al Municipiului București au venit reclamații și sesizări în legătură cu o serie de cazuri care contravin normelor de conviețuire într-o societate civilizată, bunelor moravuri. Comitetul Executiv a luat măsuri pentru stăvilirea consumului de băuturi alcoolice. S-au desființat 32 de localuri, mai ales din imediata apropiere a instituțiilor de învățămînt, a unor mari întreprinderi și din incinta piețelor agroalimentare. S-a interzis vînzarea de băuturi alcoolice înainte de ora 8 dimineața etc. Apreciind totuși că aceste măsuri nu sînt destul de eficiente, Comitetul Executiv al C.P.M.B. a pus această problemă în discuția deputaților la cea de-a 16-a sesiune din 9 februarie, care a hotărît noi măsuri restrictive (spre pildă, interzicerea consumului de băuturi alcoolice în incinta bazelor sportive, în cantine-restaurant, mijloace de transport în comun, holuri de teatre și cinematografe, săli de așteptare din gări, autogări și aerogări, căi publice etc.).

Ca urmare, se vor mai închide un număr de «*bombe*», altele vor fi reprofilate și se va modifica structura desfacerilor.

Sînt suficiente aceste măsuri? N-ar trebui oare «*asanate*» și anumite năravuri ale unor ospătari? Mulți sînt prea grijulii cu setea consumatorilor. Unii aduc mai întîi băutura și apoi mîncarea. Alții stau cu ochii la paharul consumatorului și cum văd că începe să se golească, îl umplu ochi, fără să întrebe nimica. Unii nu prea știu (naivii!) ce înseamnă «*stare de ebrietate*» și continuă să servească sticlă după sticlă. Mai sînt barmani și ospătari care nu se pricep să judece vîrsta consumatorilor și, contrar articolului 21 din legea 3/72, servesc băuturi alcoolice minorilor.

Ficat provenit de la un om sănătos.

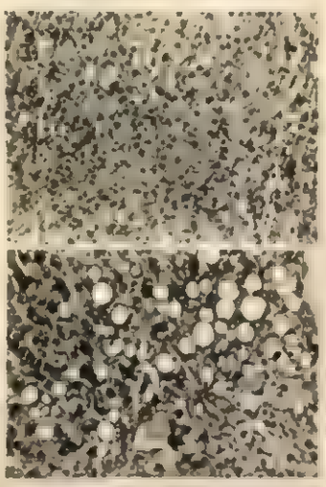

Ficatul unui alcoolic. Majoritatea celulelor hepatice sînt transformate în picături de grăsime (spațiile goale).

Ar mai trebui încurajați cei care produc băuturi nealcoolice, răcoritoare. De ani de zile ei tot promit noi sortimente! Măcar cele existente să se găsească în cantități suficiente, mai ales în sezonul de vară. Și, fiindcă veni vorba de răcoritoare: de ce Pepsi-Cola se vinde în unele restaurante cu majorări de preț pînă la 75% pe cînd prețul țuicii la aceleași restaurante nu se majorează decît cu circa 50% față de prețul de Alimentară? N-ar trebui să fie invers?

E bine că, în sfîrșit, a început să se pună stavilă consumului de băuturi alcoolice. Măsurile trebuie însă duse pînă la capăt și nu numai la București.

Eugen IAROVICI

dialog cu cititorii

Doi cititori, din colțuri deosebite ale țării — *Marin Călărașu* din Brăila și *Alexandru Demetrian* din Oradea — ridică în această săptămînă o aceeași problemă. E vorba de locul meseriilor și al meseriașilor în viața economică a țării. Nemulțumirile sînt cunoscute: numărul adesea redus al meseriașilor (mai ales în anumite domenii), o insuficientă preocupare pentru munca de calitate, pentru finisajul atent, pentru amprenta personală în execuție, pe alocuri — nu vrem să generalizăm — o atitudine uneori distantă (ca să nu spunem ostilă) față de public, față de cerințele concrete, individualizate ale consumatorului, neglijarea în multe centre a pregătirii schimbului de mîine al generațiilor mai vechi de meșteșugari, purtătoare ale unor tradiții care au făcut faima ingeniozității, dragostei de frumos și hărniciei românești. Cum spuneam, despre toate acestea s-a mai scris (nu prea des) și uneori de către publiciști de talent și de curaj. S-a scris și — în ce ne privește — intenționăm să mai scriem, cu mai accentuată vigoare și cu mai multă îndrăzneală decît pînă acum. Dar pînă una, alta, e nevoie să lămurim o neînțelegere la care se referă amîndoi cititorii noștri. Mulți își închipuie că în condițiile unei industrializări intensive (și aceasta înseamnă nu numai construirea de uzine și fabrici, mutarea centrului întregii vieți economice pe industrie, ci și introducerea tehnologiilor industriale în mereu alte și alte sectoare, de la construcții și pînă la circulație), meseriile nu mai au un rol important de jucat, că ele reprezintă, doar, ziua de ieri, pentru care nu mai există nici un mîine. Obiect (eventual) de nostalgie, ele nu mai pot constitui și obiect de perspectivă economică.

Nimic mai greșit. Studierea tendințelor actuale, inclusiv din țările cele mai dezvoltate din punct de vedere economic, demonstrează cu evidență că o economie cu cît este la un nivel mai înalt, cu atît este mai complexă, cu atît are mai mare nevoie de existența — alături de giganții industriali — a unor întreprinderi mici și a unor ateliere artizanale (sub diferite forme). Producerea unor serii mici este mai rentabilă în întreprinderi modeste decît în uzine de mari dimensiuni, realizarea unor produse de deosebită calitate este, de asemeni, mai comodă, ca să nu vorbim de necesitatea degrevării marilor unități industriale de o parte din producția în care e încorporat un procent foarte ridicat de manoperă, de impulsul pe care asemenea activități îl dau vieții economice și sociale din localitățile mici, de facilitarea experimentării prototipurilor de bunuri de consum, de posibilitatea folosirii unor materii prime mai greu încadrabile în circuitul industrial, de satisfacerea unor cerințe de ordin estetic, și cîte și mai cîte. Extinderea considerabilă a sferei serviciilor (care, să nu uităm, ocupă în țările dezvoltate mai mulți oameni decît sectorul industrial), stimulează, de asemeni, reînviorarea meșteșugurilor. A ne ocupa de soarta meseriilor și meseriașilor nu înseamnă deci a plăti tribut unor nostalgii ineficiente, ci a pregăti, serios și științific, răspuns la stringente necesități ale zilei de mîine.

Interesat de marile probleme ale omenirii (ceea ce nu e deloc rău, mai ales dacă o asemenea preocupare este întovărășită și de grija pentru înlăturarea neajunsurilor mai prozaice și mai imediate), cititorul *P. Tonea* din Alexandria ne sugerează publicarea unor anchete sau documentare despre ceea ce dumneasa numește cele trei calamități ale vremii noastre: foametea, poluarea și maladiile ucigătoare, în special cancerul și bolile cardiovasculare. C-or fi trei calamități, c-or fi mai multe, se mai poate discuta. Nu e greu de observat că din «cele trei» ultimele două sînt în special caracteristice zonelor celor mai dezvoltate (Europa, America de Nord, Japonia). Dar două treimi din omenire nu trăiește în aceste zone și pentru peste două miliarde de oameni mai sînt și alte probleme grele. Fără a avea deloc intenția de a completa lista marilor necazuri, am putea aminti, de pildă, că una din rușinile secolului nostru este și persistența masivă a neștiinței de carte. După ultimele statistici oficiale (de obicei, lustruite), 3,5 la sută dintre locuitorii adulți ai Pămîntului sînt analfabeți și numărul lor (chiar dacă nu procentul) crește an de an. 50 la sută din populația Asiei și 76 la sută din populația Africii sînt formate din analfabeți. În unele țări africane, cota femeilor analfabete depășește (acum, în 1973!) 99 procente. Hotărît, mai este mult de făcut pe Pămîntul nostru.

Un tînăr cititor din Oradea, *Ioan Liția*, se plînge într-o scrisoare de calitatea adesea necorespunzătoare a «play-back»-urilor de la televiziune: între imagine și sunet, înregistrate fiecare separat, nu există o suprapunere perfectă. Observații asemănătoare s-au mai făcut și — de ce n-am recunoaște? — s-au și realizat unele îmbunătățiri. După părerea noastră, metoda ca atare nu trebuie condamnată. Înregistrarea separată a sunetului, în condiții fonice superioare și cu posibilitatea alegerii pentru fiecare frază muzicală a performanței celei mai reușite, este doar în avantajul telespectatorilor. Ca și în alte împrejurări, artificiul e binevenit, cu condiția să nu se vadă. Dar, aceasta e altă poveste.

H. DONA

tipuri și tertipuri

apa și piua

Propunem o nouă metodă, economică, pentru bătutul apei în piuă. Noua metodă preconizată are avantajul că scurtează timpul de fabricație și face economie de materie primă. Se practică, îndeosebi, în ședințe, în felul următor. Cel decis să bată apa în piuă simulează, în prealabil, că ascultă, atent și concentrat, raportul prezentat. Eventual ia și note, după ce a avut grijă ca în timpul prezentării raportului să spună de cîteva ori, destul de tare ca să fie auzit, și îndeajuns de discret ca să nu tulbure adunarea, cuvîntul: «just!» Urmează, în pauză, înscrierea pe lista vorbitorilor. Operația nu e deloc simplă și comportă oarecare abilitate. Dacă ești printre primii cinci, riști să fii urmărit cu prea mare atenție. Dacă ești printre ultimii opt, poți avea ghinionul să intri în lotul celor la care se renunță. Deci, toată arta e să te plasezi pe la mijloc, în zona de oboseală și de indiferență, cînd scîrțîie scaunele și toată lumea așteaptă, nerăbdătoare, să se anunțe pauza. În acest climat de bunăvoință și indulgență unanimă se bate apa în piuă cu cel mai mare spor. Tot secretul e în fizionomie. Trebuie să fii suficient de încruntat, ca să pari serios, și îndeajuns de liniștit ca să lași impresia că ești bine pregătit. După aceea, n-are nici o importanță ce spui, cu o condiție: să te folosești de aprecieri generale, fără nici o referire la concret, în fraze neutre, de o principialitate eternă și verificată. Nu dai cifre, ca să nu obosești adunarea, și nici exemple precise, fiindcă se cunosc. În schimb, strecori cîteva aluzii, subtile, din care să reiasă clar capacitatea directorului — dacă stă bine — sau incapacitatea lui evidentă — dacă ai presentimentul că e curățat. Dar nu te angajezi prea tare, fiindcă toate surprizele sînt posibile, și nu se cade să uităm vorba din bătrîni: «*Nu știi de unde sare iepurele*».

Deci, alt secret e să spui de toate, fără să afirmi nimic — mai ales dacă se stenografiază — avînd grijă să insinuezi cît e necesar, ca să poți demonstra la momentul oportun: «*am avertizat*».

După aceea strecori cîteva fraze autocritice, cu un ton pătruns și convingător, și angajamentele de rigoare, luate și în ultimele trei ședințe, în aceeași atmosferă constructivă și înălțătoare.

După care — mai ales dacă au fost aplauze — treci frumos în banca ta, disciplinat și modest. Această metodă, verificată, de bătut apa în piuă are avantajul că elimină riscurile și accidentele de muncă. Singurul impediment: a început să fie prea cunoscută. Și, deși e vorba de apă, a început să se taie ca maioneza. Iar uneori să se brînzească. Deci, bătători de apă în piuă, atenție!

Aurel BARANGA

navetiștii VI

urmări nefaste

O anchetă de Nelu IONESCU

Vă invit să fiți judecători obiectivi!

În articolul trecut am făcut inventarul urmărilor roz și dulci ale navetismului. Acum îl voi face pe cel al urmărilor negre și amare.

De partea cărora dintre ele atîrnă mai greu talgerul? Sub semnul cărora dintre ele curge fenomenul navetismului?

Rectific, nu vă invit să fiți judecători. V-o pretind!

O CUMPLITĂ OBOSEALĂ

O cumplită oboseală trupească îi însoțește pe sătenii care fac naveta la oraș. Pentru că se scoală mai cu noaptea în cap decît atunci cînd erau lucrători ai pămîntului. Pentru că de acasă pînă la gară (uneori, dar mai rar, chiar și pînă la stația de autobuze) sînt cîțiva kilometri de mers pe jos, fie că-i noroi ori zăpadă, fie că plouă ori viscolește. Pentru că mijloacele de transport în comun nu-s punctuale și-i lasă să aștepte, să piardă timpul. Pentru că naveta se face mai mult în condiții incomode, în condiții de înghesuială. Pentru că adeseori naveta se face cu autobuze sau cu vagoane hîrbuite și care încă nu știu ce-i viteza. Pentru că uneori se face pe platforma unor autocamioane, în cel mai bun caz acoperită cu o prelată. Pentru că de la bariera orașului, sau de la gara lui, sau de la autogara lui, îndeobște, iar trebuie de făcut un drum pe jos. Și, în sfîrșit, pentru că la întoarcere lucrurile se repetă. Și-n sfîrșitul sfîrșitului, pentru că timpul navetistului fiind mai mic, iar nevoia lui de odihnă mai mare, el ori își face plinul de somn, renunțînd la mai toate îndeletnicirile extraprofesionale, ori încearcă *«să le facă pe toate»* și atunci intră într-un deficit de somn și, implicit, într-o oboseală în continuă creștere.

Îl mai însoțește pe săteanul care face naveta la oraș și o cumplită oboseală psihică. Pentru că ruperea de structura socială sătească, ale cărei reguli de joc le cunoștea și în cadrul căreia își cucerise un loc, o poziție, un prestigiu recunoscut, îl desprinde, implicit, și în mare măsură, de rădăcinile sale, de punctele sale de sprijin, de izvoa-

O pendulare zilnică între interesul social și cel personal

rele unor certitudini. Pentru că intrarea în structura socială urbană îi pretinde eforturi de cunoaștere, înțelegere, adaptare, participare și integrare; eforturi de rejudecare a valorilor și de selecționare din mers a contradicțiilor cu care — mai ales la început — îl invadează conștiința noul său sistem perceptiv pe care l-aș numi *«de două antene»*; eforturi de selectare a valorilor urbane de nonvalorile urbane; eforturi de a depăși umilința slujbelor de început, adică a celor necalificate, mărunte, de corvoadă; eforturi de afirmare profesională și personală; eforturi de a accepta un mod de viață care îi pretinde o mare plată — în consum de energie, în timp și în renunțări; eforturi de a impune mentalitatea producătorului industrial care se naște în el, în personalitatea lui, mentalității, moștenite, de mic proprietar funciar; eforturi de a ieși din inhibiția acțională provocată de stress-urile vieții urbane; eforturi de a dobîndi prestigiu social și încredere în sine; și, peste toate, eforturi de a face față incertitudinilor, așteptărilor și eventualității eșecului pe care o implică această — pînă la urmă urmei — aventură personală. Fiindcă unii, cei mulți, reușesc să se integreze; unii, cei puțini, nu reușesc; iar tu, individ față-n față cu necunoscutul spre care te duce un autobuz sau un tren, n-ai de unde ști din care categorie ai să sfîrșești a face parte.

În fine, îi mai însoțește pe sătenii care fac naveta la oraș o cumplită lipsă de timp. Folosesc și de data aceasta cuvîntul *«cumplită»* pentru că oamenii aceștia nu-și mai pot vedea de treburile gospodărești decît în foarte mică măsură (de aceea, adeseori, și pierd o parte din lotul individual care-l aveau inițial de membri activi ai C.A.P.-urilor); pentru că oamenii aceștia nu-și mai îngăduie puțină viață intelectuală, sportivă ori puțină distracție; pentru că oamenii aceștia nu numai că și-au rărit zdravăn vizitele la rude și prieteni, dar stau puțin și cu părinții, copiii și nevestele; în schimb,se culcă odată cu găinile, ba chiar înaintea lor, pentru că-s frînți de oboseală și pentru că altfel a doua zi n-ar mai fi în stare s-o pornească de la început.

O categorie specială a navetiștilor — cei care se întorc acasă o dată pe săptămînă, sîmbăta seara, pentru a sta cu ai lor doar duminica, iar de-a lungul celorlalte șase zile ale săptămînii trăiesc în căminele șantierelor ori întreprinderilor industriale — au parte și de urmări nefaste speciale. Pe de o parte, legate de absența îndelungată de-acasă, știut fiind că nu-i de sfătuit să-ți lași, nici nevasta, nici copiii prea mult singuri, nu de alta dar le vin idei năstrușnice. Iar pe de altă parte, legate de viața în căminele muncitorești. Fără îndoială, există cămine bune: vreau să spun construcții serioase, bine dotate și bine organizate. Dar mai există și barăci nenorocite, cu dotări de apă, canalizare și încălzire proaste, în care sînt înghesuiți prea mulți oameni și în care viața nu-i tocmai veselă.

E adevărat, muncitorilor cu vechime, pe a căror stabilitate șantierul ori întreprinderea contează, li se creează pe parcurs condiții de trai mai bune; dar noilor veniți — oameni cu slabă calificare sau fără calificare și cu o nestatornicie la locul de muncă în bună măsură justificată — nu li se prea repartizează loturi din rai. Despre viața în barăci a celor care fac naveta săptămînal s-ar putea scrie cel puțin un articol special, despre care — ca să nu folosesc alte cuvinte — spun doar că ar ieși al naibii de pitoresc. Acum, aici, firul principal fiind altul, mă limitez doar să spun că șantierele și întreprinderile ar mai avea *«cîte ceva»* de făcut în privința barăcilor-dormitoare și a barăcilor-cantine.

Și pentru a sintetiza ce am vrut să spun în acest subcapitolaș, pentru a sublinia ce mi se pare mai important, vă cer îngăduința să vă povestesc o mică amintire. Eram elev în clasa I de liceu și m-am împrietenit cu un coleg de-al meu venit atunci, pentru prima dată, de la țară. A simțit nevoia să-mi spună impresiile lui despre viața de la oraș. Și copilul acela a făcut-o doar cu cîteva vorbe

— Aici toți sînt nepăsători. Pe stradă oamenii nu se salută și nici măcar nu se observă. Trec pe lîngă tine și nu te văd. E foarte greu așa.

Îmi asumasem sarcina să vorbesc despre cusururile navetismului și iată că am ajuns la cele ale orășenilor. Măcar de n-aș fi făcut-o degeaba, măcar de-ar avea — dumneaior orășenii — urechi să audă!

PERICOLUL PAȘILOR ÎNAPOI

Multe din cele spuse mai sus sînt valabile și pentru intelectualii orășeni care fac naveta la țară. Și ei sînt obosiți; și ei trăiesc nemulțumiri și dileme; și lor le lipsește timpul.

Oboseala lor psihică se datorează însă unor alte gînduri care le macină nervii de pildă, acela că în condițiile satului posibilitățile lor de realizare profesională sînt cu mult mai mici față de cele ale colegilor lor (uneori mai modești profesional decît ei) rămași la oraș; ori acela că, din pricina navetei, nu-și îndeplinesc îndatoririle pînă la capăt și asta — se știe — atrage și nemulțumirea de sine, și nemulțumirea satului, și nemulțumirea șefilor; ori acela că li se dau și sarcini extraprofesionale; ori acela că, din pricina oboselii și a lipsei de timp, sînt frustrați de posibilitatea participării la viața culturală și artistică a orașului în care locuiesc; ori acela că venitul le este afectat de costul abonamentului pentru navetă, de costul hainelor stricate rapid pe navetă, de costul mîncării din pachete, ori al me-

Pîine pentru foștii producători de pîine.

selor luate pe la cantine, care, oricum, reprezintă un plus de cheltuială față de mesele de acasă, din familie; ori acela al posibilităților — examene, rocade, transferuri în posturi libere dar secrete — de revenire și cu serviciul în oraș. Și încă altor multor gînduri, după situația, după speranțele, după firea fiecăruia dintre ei în parte.

Dar și de data asta țin să pun accent — un accent grav — pe o anume urmare a navetismului orășenilor la țară. Și iar vă voi povesti o amintire tot cu un coleg de liceu. Fiu al unui profesor universitar, era pentru noi toți din clasă un exemplu de rafinament, de politețe, de cumpătare, de ultraurbanism. L-am reîntîlnit după mai mulți ani de la terminarea nu numai a liceului, ci și a facultății. Era de nerecunoscut: neglijent și stîngaci; vorbea lăbărțat și obscen; era vădit satisfăcut că fusese ales în nu știu ce comitet inutil și fără haz. Un alt prieten de-al meu — chirurgul Mihai Constantin, care, în ciuda navetei pe care o face de mulți ani, își dă și doctoratul — a găsit o formulă-titlu pentru acest fenomen de involuție: ruralizarea intelectualilor.

Lucrurile-s lesne explicabile: de influența unui mediu în care-i scufundat, individul nu se poate feri total. Și totuși, care-i formula magică, care-s căile concrete, prin care s-ar putea limita împrumuturile reciproce de elemente dintre urban și rural, doar la părțile bune ale celor două medii sociale, doar la valorile lor?

NOPȚILE ALBE ALE PRIMARULUI POPULAȚIEI DE ZI

Știați că orașele au o populație de zi care se retrage noaptea în suburbii, la țară, pentru a năvăli a doua zi dimineața iar? O populație care nu-i înregistrată în scriptele orașului, dar care pune primarilor de orașe multe probleme?

Fiindcă intră în magazine și cumpără mii de pîini, mii de kilograme de salam și enorm de multe mii cutii de conserve. Fiindcă folosește, alături de populația propriu-zisă a orașului, tramvaiele, autobuzele, robinetele de apă și canalizarea, energia electrică și cea termică — într-un cuvînt mai toate serviciile urbane. Și mai ales fiindcă e o populație care crește numeric și căreia îi cresc și i se diversifică pretențiile. Vreau să spun că navetiștii sînt o serioasă sursă de probleme pentru administrațiile orașelor. E un fel de plată pentru brațele de muncă pe care orașele le primesc de la sate.

Probleme au — cu acești oameni — și conducătorii întreprinderilor și șantierelor. Pentru că trebuie să-i formeze profesional; pentru că trebuie să facă rost de răbdări ingerești care să-i ajute să reziste pînă ce navetiștii se integrează disciplinei industriale; pentru că trebuie să facă pe dracu-n patru să le rezolve fel de fel de cereri, și — așa — să-i conteresze și să le înfrîngă tendința de a se plimba de la o întreprindere la alta; dar, mai ales, pentru că trebuie să reușească împlinirea sarcinilor de plan cu niște oameni cronic bolnavi de oboseală.

Studii științifice — făcute de sociologi, psihologi și economiști — au demonstrat negru pe alb că randamentul activității muncitorilor navetiști e mult mai scăzut decît al celor localnici. Și e cu atît mai scăzut cu cît distanța navetei pe care o fac e mai mare. Practic, oamenii aceștia n-au cînd să-și refacă total forța de muncă.

Așa se explică și lipsa de preocupare a lor pentru informare și pentru activitățile de inovație. Așa se explică, parțial, absențele lor repetate; și, tot parțial, instabilitatea lor în cadrul aceleiași întreprinderi: aleargă după locuri de muncă ce li se par mai convenabile, mai comode.

În fine, ar mai trebui amintite și grijile pe care le provoacă unii navetiști — mai ales cei tineri și nedomesticiți — miliției orașelor. Senzația de libertate și anonimat pe care le-o dă orașul, sentimentul de putere și autonomie pe care îi-l dau primii bani ai lor, depărtarea de autoritatea părintească și de cea a comunității rurale, greșita apreciere a unor comportamente urbane nefericite, ca și contactul cu elemente sociale urbane degradate, îi împing spre săvîrșirea unor acte infracționale, mai ales de felul huliganismului și furtului.

În această privință am găsit, într-un studiu sociologic deosebit de serios făcut, un exemplu care are și partea lui de haz:

La Uzina de aluminiu din Slatina sînt mulți muncitori care fac naveta cu bicicleta. Ei bine, tot aici, într-o anume perioadă, furturile de biciclete erau foarte numeroase.

Dar e adevărat că — din această informație — nu se poate trage concluzia că navetiștii erau hoții de biciclete. Ba chiar putem înțelege că ei erau păgubașii. Eu, unul, ca fost membru al corpului navetiștilor, subscriu și pledez pentru a doua interpretare.

ZILELE NEGRE ALE PRIMARULUI POPULAȚIEI DE NOAPTE

Populația de zi a orașelor poate fi foarte bine socotită o populație de noapte a satelor care — de data asta — face griji și autorităților *«de acasă»*.

Pentru că prin plecările lor, navetiștii perturbează buna mers și buna structură a obștei sătești.

De plecat, mai mult pleacă bărbații. Iar agricultura rămîne să o facă femeile și bătrînii. Cu alte cuvinte, forța de muncă din agricultură se feminizează și îmbătrînește. E adevărat, uneori mai pun și navetiștii mîna să facă ceva în gospodăria lor ori a cooperativei, însă munca lor de oameni obosiți e de o eficiență cam dubioasă.

Navetiștii nu participă, și deci o afectează, nici la viața social-culturală a satului.

Dincolo de toate aceste urmări imediate ale navetismului, satul mai este pîndit și de pericolul unor decalaje viitoare și de naturi greu de prevăzut. Cert e că un dezechilibru poate provoca altele dacă fenomenul-cauză, de data aceasta navetismul, nu este trecut sub control.

Pe de altă parte, satul are de înfruntat și dificultățile implicate de naveta intelectualilor care vin să-i slujească dar care nu acceptă să-i devină cetățeni.

Or, în general, intelectualilor satelor — fie medici, fie ingineri, fie profesori — le revin sarcini care nu se isprăvesc odată cu cele opt ore ale zilei de lucru. Plecînd, ei nu reușesc întotdeauna să-și termine obligațiile strict profesionale și cu atît mai mult să participe, să pună umărul activ, la viața socială și culturală a satului.

Sarcina forurilor de conducere rurale de a-i capta definitiv pentru sat pe acești intelectuali nu-i deloc simplă și nici într-un caz nu poate fi limitată la aplicarea constrîngerilor și nici la folosirea stilului *«micilor mizerii»*. Frontul de lucru trebuie deschis într-un abataj numit sufletul omului, conștiința lui.

CERTITUDINI ȘI ÎNDOIELI

De cumplita oboseală a navetistului de la țară sînt convins.

De pericolul pașilor înapoi care îl *«pasc»* pe navetistul de la oraș sînt convins.

Dar de faptul că toți primarii — fie ei ai populațiilor de zi, fie ei ai populațiilor de noapte — își albesc nopțile sau își înnegresc zilele în măsura în care ar trebui s-o facă, dați-mi voie, ca om care umblă mult și cu ochii deschiși, să mă îndoiesc.

Însă peste toate îndoielile mai mici sau mai mari, peste toate cazurile particulare care mă nemulțumesc, dați-mi voie — tot ca om care umblă mult și cu ochii deschiși — să am o mare certitudine: și acest fenomen social este în mîinile noastre, sub controlul nostru; și acest fenomen social este îndreptat, canalizat, spre împlinirea intereselor noastre, spre binele nostru. La urma urmei, navetismul e un mijloc, dacă acceptați, o unealtă pe care o folosim din ce în ce mai bine.

Fotografii de Radu CONSTANTINESCU

FLUX ȘI REFLUX

În unele locuri ale lumii, să le spunem «ierbivnțiv» din punct de vedere demografic, zonele periurbane cunosc o dezvoltare de-a dreptul demențială. Așa, de pildă, zona urbanizată dintre Washington și Boston, multumită celor 37 de milioane de locuitori ai săi, realiza — în 1960 — performanța de a aduna doar pe 1,8% din teritoriul S.U.A., 20% din populația lor. Vă închipuiți ce proporții capătă naveta domiciliu–loc de muncă în aceste condiții.

Vechile orașe precis limitate s-au transformat în zone cu hotare imprecise. Cum să-i mai spui unui ciudat oraș ca Los Angeles care îngrămădește 3 milioane de locuitori pe un teritoriu de 20 de ori mai mare decît regiunea pariziană? Nebuloasă urbană — metafora nu-mi aparține — poate i se potrivește mai bine.

Dar, pornind de la exemplele de mai sus ar fi o greșeală să socotim fenomenul doar american. Asemenea zone pot fi găsite în numeroase puncte ale globului. Zonele Parisului, Londrei, Stockholmului, Ruhrului ori cea Milano–Torino au corespondențe în Canada, Japonia, Australia ș.a.m.d.

Interesant este — dacă privim în timp lucrurile — că după procesul inițial de concentrare în nuclee urbane, urmează o tendință de împrăștiere a populației — ba chiar de fugă — în zonele periurbane care, implicit, cresc.

Așa, de pildă, mulți dintre locuitorii Statelor Unite ale Americii preferă azi marilor așezări urbane — suburbiile. Un test de acum cîțiva ani efectuat de «Gallup» relevă că doar 22% din cetățenii S.U.A. doresc să trăiască în orașe. Vizavi de exodul faptic care a concretizat această dorință, suburbiile au fost sortite să-și îndepărteze «granițele» de la 50 la 60 de kilometri depărtare de miezul urban propriu-zis.

Cu alte cuvinte, fiecare flux cu refluxul său.

MODA DE LA CAP SE STRICĂ

1

2

3

Nu, domnilor, nu există nici o scăpare:
și pantalonul, și cămașa bărbătească,
și expresia autoritară au intrat
în deplina posesiune a fostului sex slab.

Iar ingenuitatea,
gesturile grațioase
și pliseurile cu pete de culoare,
nu vor trăi decît o vară...

Nu, orice s-ar spune, grandoare și decadență mai spectaculoasă ca, de pildă, aceea a pălăriei nu a cunoscut istoria modei din veacul nostru. Ridicată în slăvi sau hulită, scoasă din cap doar seara, la culcare, sau refuzată, vehement, chiar și pe ger, pălăria trăia sau murea după bunul plac al cochetelor vremii. Nu mai departe de ieri, bunicile considerau impudic să iasă pe stradă cu creștetul descoperit, nu mai tîrziu de azi, nepoatele se acoperă, precum Genoveva de Brabant, doar cu pletele proprii (măsurate de preferință cu metrul!). Nimic nu e atacat mai rapid de rugina uzurii morale ca pălăria, nimic nu pare mai ridicol ca pălăria de acum trei ani. Drept care, pentru a nu mai aștepta atîta, modistele au hotărît, în această primăvară '73 să o lanseze pe piață gata ridicolă. Scriu modiste, dar tare mi-e teamă că pălăriile din poza de sus (1) au fost create de vreun pălărier misogin, hotărît să dovedească negru pe alb că femeile au capul plin de atîtea păsărele încît au început să dea și pe dinafară... Pe scurt, porumbei împăiați, cu aripile gata de zbor, filfiind printre buclele blonde — ori pletele brune — aie (eram să scriu frumoaselor dar, sigur, nu e deloc cazul) manechinelor londoneze: cui îi place...

Alături de femeia-porumbiță, femeia-vulpe (foto 2). Alături de gînguritul dulce și zîmbetul deschis, privirea șireată mimînd candoarea. În loc de păsărele, coada vulpii încolăcită deasupra frunții. Turbanul (parizian) cu garnitură de blană protejează urechile de oreion, fruntea de prea multă lumină și figura purtătoarei lui de o expresie excesiv de spiritualizată. Dar cine spune că, pe lumea asta, femeile intelectuale sînt și cele mai fericite?

Din cinstite și netunse resurse locale, o autopălărie, încercînd nu atît să ne apere de soare ori ploaie, ci să trezească ispite pentru viitoarea olimpiadă (foto 3). Se pare însă că nu atît coafura-pălărie a binemeritat o răsplată pentru fantezie, ci frumoasa manechină, pentru... răbdarea ei: șase ore a durat împletirea cosițelor apretate care repetă simbolul olimpic. (Mă întreb cît va dura despletirea lor!)

Cum s-ar spune, moda de la cap se strică!

S.

actori și roluri

MARIE DUBOIS — *actriță căreia i s-ar putea acorda oricînd un premiu al statorniciei. De ani de zile rămîne una dintre cele mai serioase vedete ale filmului francez. Publicul nu a idolatrizat-o niciodată, dar nici n-a uitat-o vreodată.*

cronica filmului

de Magda MIHĂILESCU

6 FILME ÎN 6 ZILE*)

Nu este prima — și, probabil, nici ultima — gală ale cărei criterii de selecție rămîn pentru noi învăluite în ceață. Minunea de a alege acele filme reprezentative pentru orele fierbinți, orele prezente ale unei cinematografii naționale, nu s-a mai întîmplat de mult. Să fim bine înțeleși: cînd spunem «*reprezentative*» nu ne gîndim la ultimul best-seller, căci nu oftăm deloc după vreo sagă înduioșătoare cu mafioți (*«Nașul»*); avem în vedere creațiile ce aparțin răspicat direcției angajate a filmului contemporan, filmele unei Americi care, cum spunea Toynbee, *«ani întregi a trăit cu un fals sentiment al siguranței, s-a amăgit cu o falsă euforie, dar care astăzi se îndoiește de sine și se clatină»*. Astfel de pelicule au onorat în ultimii ani festivalurile internaționale (*«Abatorul numărul 5»*, *«Johnny pleacă la război»*, *«Fragi și sînge»*) și s-ar fi cuvenit să vedem cum arată măcar un exemplar. Am întîlnit, ce-i drept, o rudă mai îndepărtată a lor, pe nume *«Cinci piese ușoare»* (regia — Bob Rafelson), actualizare nu lipsită de un anumit fior al unui mai vechi motiv: *«Rebelul fără cauză»*. Aceeași silă de toți și de toate, același *«lăsați-mă în pace cu societatea voastră conformistă și prea burdușită»*, același dor de ducă fără nume și — culmea! — un interpret care, precum odinioară James Dean, simte că-i fuge pămîntul de sub picioare. Este vorba de Jack Nicholson pentru care, dealtfel, a și fost scris filmul.

Știa el Cliff Robertson ce știa, cînd, cu o săptămînă în urmă, ne povestea cum le vine actorilor americani să-și ia lumea în cap numai să scape de producători. Trei din filmele galei ce a trecut aparțin unor regizori-actori; cel pomenit mai sus, căruia i se adaugă Sidney Poitier și Peter Fonda. Chiar cînd își aruncă în joc propriile lor finanțe, actorii tot copii mari rămîn: să fie oare o simplă întîmplare că debutul lor ca *«autori totali»* se petrece sub semnul western-ului, deci al unei nostalgii tîrîte peste ani, că au îngrămădit pe ecran tot ce le-a plăcut din exemplarele genului? Eu una văd aici tresărirea secretă a oamenilor maturi, la amintirea jucăriilor din vremea de demult. Desigur, asta nu înseamnă că nu iau filmele, ca atare, în serios, cu atît mai mult cu cît am descifrat în *«J.W. Coop»* durerea de a asista la terfelirea unui mit național, cowboy-ul. Căci ce altceva înseamnă existența unui jucător de rodeo decît însăși umilirea bărbatului care a părăsit vesta

*) *Zilele filmului american.*

(Continuare în pag. 22)

cineaștii la lucru

NICOLAE GIRARDI: n-am răbdare să stau cu ochii pe cer

— Nicolae Girardi, vi se pare curios faptul că deschidem acest colț cu un operator?

— Cinematografia n-a început cu un operator?

— Sînteți cunoscut ca un om extrem de iute, care lucrează două filme de lung metraj pe an, multe documentare, nu știu cîte comenzi...

— Acesta este ritmul meu și nu renunț la el, nu vreau să-mi ies din mînă. De aceea am acceptat, după ce am fost operator-șef al mai multor filme, să redevin cameraman sau simplu asistent.

— Excelenta imagine pe care o realizați și ritmul acesta înfrigurat v-au impus drept unul dintre cei mai solicitați operatori. Cum reușiți să faceți față?

— Pur și simplu n-am răbdare să stau cu ochii pe cer. Dacă n-a răsărit soarele, sînt pregătit să filmez interioare. Și-apoi lucrez cu aceeași echipă *«drăsnet»*, ai cărei oameni — cameramani, mecanici, electricieni, mașiniști — mi-i cresc singur. De pildă, cu cameramanul Dumitru Costache am lucrat șase filme, cu Vasile Drăgan — cinci. Și anul ăsta băieții termină secția de operatorie de la I.A.T.C.

— După cîte știu, le faceți o educație spartană.

— Le place și le prieste. Mă bucur că nu fug de filmările care pun probleme, adică filmările de noapte, răsăriturile și asfințiturile de soare, multe trageri *«pe viu»*, cum a fost cazul, mai ales, cu ultimele trei filme: *«Drum în penumbră»*, *«Sfînta Tereza și diavolii»*, și cel pe care-l termin zilele astea, *«Dragostea începe vineri»*.

— Lucrați pentru prima dată cu regizorul Virgil Calotescu. De obicei vă întîlnim numele pe genericele filmelor, alături de cel al lui Lucian Bratu, al Malvinei Urșianu, al lui Vitanidis, și Francisc Munteanu.

— Cinstit vorbind, îmi place să lucrez cu oamenii cărora le nutresc prietenie.

— Sînteți mulțumit de imaginea ultimului dumneavoastră film?

— Foarte. Am filmat mult la Uzinele «Electronica», am o îndelungată experiență în privința filmărilor în fabrică și cred că de data asta am realizat cel mai bun material, cel mai autentic.

— Cît timp filmați propriu-zis la un lung metraj?

— 35–40 de zile.

— Bănuiesc că norma de două filme pe an este asigurată. Cu care dintre prieteni veți colabora?

— Vitanidis și Bratu.

— Dacă ar trebui să vă caracterizați, cu sau fără modestie, ce ați spune despre dumneavoastră?

— Lucrez cu pasiune și, cred eu, cu talent, cînd am pentru cine, mă refer la scenariu, regie și foarte mult la distribuție, țin la actori, ei sînt cei ce ne finalizează toate strădaniile. Cînd nu... Niciodată însă nu cobor sub nivelul unui bun meseriaș. Că e cu modestie sau fără, s-o spună spectatorii.

Tita BOTEZ

de la a la z

ILINSKI Igor Vladimirovici

Actor sovietic de teatru și film, născut la Moscova, la 24 iulie 1901; Artist al Poporului din 1949, ilustru actor de teatru și poate cel mai popular actor de film al U.R.S.S., I.I. își începe cariera artistică în timpul primului război mondial, debutînd în 1918, în *Lysistrata* de Aristofan, la Studioul de teatru al lui Komisarjevski, dovedind un real talent pentru comedie. În 1920 trece la teatrul lui Mayerhold unde va activa pînă în 1935. Gloria ecranului o cucerește încă de pe vremea filmului mut, realizînd creații memorabile în comedii cu caracter satiric. După ce debutează în *Aelita* (1924), după A. Tolstoi deține roluri principale în: *Tunguska de la Mosselprom* (id.) *Crotorul din Torjok* (1925), *Miss Mend* (1926), *Procesul celor trei milioane* (id.), *Păpușa milionară* (1928), *Sărbătoarea Sf. Iorgen* (1930). Se specializează în roluri de funcționari maniaci și retrograzi, cum este cel din excelenta comedie a lui Alexandrov: *Volga-Volga* (1938), virulentă satiră la adresa birocratismului, sau cel al lui Ogurțov din *O noapte de carnaval* (1957) de E. Riazanov, portret ideal al dogmaticului. În 1936 face o (unică) incursiune în regia de film cu *O zi de vară* și participă la o serie de filme-spectacol, imortalizînd pe peliculă inscenări memorabile ca aceleea cu *Revizorul*, *Lupii și oile* etc. Apare, din păcate, rar pe ecran. *Chirurgie* (1939), *O zi de odihnă* (1956). *Balada husarilor* (1962), și-și consacră întreaga forță de creație teatrului.

ILIU Victor

Regizor român de film, născut la Sibiu în 1912, mort în 1960. Cineast sensibil, profund atașat peisajului rural, legăturilor indisolubile dintre om și pămîntul său, observator atent a marilor prefaceri sociale din țara noastră, de după 23 August 1944, V.I. realizează din 1948 o serie de filme ce pot fi socotite ca o reală contribuție la profilul unei adevărate școli românești de film. Astfel, după un debut cu un documentar, *1848* realizat în 1948 în colaborare cu Jean Mihail, semnează scurtmetrajul *Scrisoarea lui Ion Marin către Scînteia* (1949) filmele artistice, *În sat la noi* (1951) în colaborare cu Jean Georgescu, *Mitreo Cocor* (1952), în colaborare cu Marietta Sadova, după romanul lui Sadoveanu, film distins cu «premiul luptei pentru progres social» la Karlovy-Vary. *O scrisoare pierdută* (1953) film-spectacol după Caragiale (colaborator, Sică Alexandrescu). *Moara cu noroc* (1956), ecranizare după Slavici, opera sa de rezistență, film de o facturăclasică, și *Comoara din Vadu Vechi* (1964), distins cu premiu pentru regie la Mamaia. V. este fondatorul Asociației cineaștilor din România, al cărei președinte a fost. Pentru meritele sale artistice i s-a decernat titlul de artist emerit al Republicii Socialiste România.

ILLERY Pola

Actriță română de film, cu carieră internațională, născută Paula Iliescu, la Corabia, în 1906. Premiată a unui concurs de fotogenie, organizat de revista Cinema în 1927, P.I. își încearcă norocul mai întîi într-o comedioară românească, realizată cu mijloace sumare, sugestiv intitulată *Apașa Paulette*, apoi, plecînd la Paris, parvine într-un timp record să treacă de obișnuitul stadiu al figurației în trei filme de oarecare notorietate ca: *Le désir* (1927), *Cagoinne Frocasse* (1928 — A. Cavalcanti) și *Le petit Chaperon rouge* (id. — J. Renoir). Ci noaște gloria ca protagonistă a unuia din primele filme vorbitoare franceze, memorabilul *Sub acoperișurile Parisului* (1930), realizat de René Clair, regizor care o va utiliza și într-un al doilea film vorbitor al său *14 iulie* (1933). Jocul ei sincer, plin de temperament i-ar fi putut asigura o carieră strălucită, dar nici versiunile românești ale filmelor americane *Parada Paramount* (1930) și *Televiziune* (1931), turnate la Joinville, unde apărea alături de Iancovescu, Vraca și Storin, nici filmele turnate mai tîrziu în Franța *Strada fără nume* (1934), *L'ange gardien* (id.), sau în Germania *Le tigre de Bengale* (1937) și *Le tombeau hindou* (1938) nu-i asigurară decît o carieră mediocră și de scurtă durată. 5 distins în schimb în anii războiului (în Franța ocupată) pentru activitatea plină de curaj în cadrul Rezistenței, pentru care a fost decorată cu o înaltă distincție franceză.

IMAI Tadashi

Regizor japonez de film, născut la Tokyo, la 8 ianuarie 1912. Situîndu-se pe o poziție net progresistă, T.I. face parte din grupul cineaștilor care promovează realismul, după decenii de povești cu samurai și propagandă fascistă, evitînd exotismul de circumstanță. Își întrerupe studiile universitare pentru a se consacra filmului, mai întîi ca scenarist (1934), apoi ca regizor (1939), debutînd cu filme documentare și trecînd după război la filmul artistic, cu *Dușman al poporului* (1946), o operă polemică, profund umanistă socotit de critica japoneză «cel mai bun film al anului» și premiat de cotidianul Mainichi din Tokyo. După marea grevă din 1948, care zguduie din temelii industria de film niponă, se angajează la o societate independentă, realizînd filme combative, pe teme sociale, la antipodul filmelor folclorice pentru uzul străinătății: *Pînă ne vom revedea* (1950), *Trăim încă* (1951), *Fetele din Okinawa* (1953). *Acesta este izvorul* (1954). *Umbre în plină zi* (1956), capodopera sa, adevărat model de film politico-social, *Orez* (1957), primul său film în culori, *Povestea unei dragoste curate* (id.), *Tobă în noapte* (1958), *Luminile porții* (1961), *Jurămîntul de credință* (1963), *Echigo* (1964) etc.

Constantin POPESCU

film

(Urmare din pag. 2)

cu franjuri lungi și calul credincios de dragul unui spectacol degradant? «*Western-ul este modalitatea noastră, a americanilor, de a spune basme*», declara Peter Fonda, și un fel de parabolă despre zădărnicia așteptării a încercat și el în «*Zilierul*». Rezultatele celor doi — Robertson și Fonda — merită toată stima, spre deosebire de «*Buck și predicatorul*» al lui Sidney Poitier, copie chinuită și leneșă după un film pe urmele căruia ar fi trebuit să nu se încumete nimeni să plece, cel puțin deocamdată. «*Butch Cassidy și Sundance Kid*»

O comedie ce s-a dorit «*crazy*» dar nu a izbutit decît pe alocuri («*Ce se întîmplă, doctore?*»), o trăsnaie cu valize buclucașe, cu o Barbra Streisand care face prăpăd în jur și un Ryan O'Neal (nefericitul îndrăgostit din «*Love Story*») pe post de nevinovat june comic, ne-a readus într-un decor mai «*al zilei*». Autor — Peter Bogdanowich.

În sfîrșit, a existat în această gală și o seară cu regim special, patronată de Truman Capote. «*Trilogia*», ecranizare datorată lui Frank Perry (un excelent tălmăcitor de literatură) după schițele «*Miriam*», «*Potecile care duc spre rai*» și «*O amintire de Crăciun*». Norocos mai este domnul Capote în calitatea sa de colaborator cu cinematografia! Mi-am adus aminte de o destăinuire mai veche: «*Am știut toată viața că puteam să iau un pumn de cuvinte și să le arunc în aer, ele aveau să cadă exact așa cum trebuie*», și m-am întrebat cum ar fi privit prozatorul zborul vorbelor sale dacă, în loc să cadă acolo unde trebuie, ar fi nimerit ceva mai încolo, pe solul cine știe cărui cineast specializat în schingiuirea literaturii. Frank Perry a montat schițele cu o delicatețe de bijutier, a păstrat intact miezul lor amar de metafore ale unei boli cu leac tot mai rar, singurătatea. Cel puțin ultima, «*O amintire de Crăciun*», este o capodoperă în miniatură, la a cărei întrupare a contribuit, neîndoielnic, Geraldine Page, actrița-miracol, al cărei ochi făgăduiesc mereu o poveste nesfîrșită, întreruptă din cînd în cînd de replica partenerului. Să-i mulțumim pentru acel moment de puritate, în care ne-a adus aminte un adevăr fundamental, uitat în graba noastră zilnică: «*nu există două lucruri la fel*», nici măcar două zmeie colorate nu pot semăna unul cu altul.

9 CRONICARI-9 FILME

filmul	Călin Călimar	Dorian Costin	Ioana Creangă	Florica Ichim	Gelu Ionescu	Magda Mihăilescu	Valerian Sava	Tudor Stănescu	D. I. Suchianu
Nunta de piatră	***	***	***	***	***	***	***	***	***
Explozia	*	**	**	**	●	**	*	**	**
Cu mîinile curate	**	***	**	**	*	**	**	**	**
Eu nu văd, tu nu vorbești, el nu aude	*	*	**	*	●	*			
Moartea regelui negru				**	●	*		*	
Grăsuna	*		●		*	●	*		
Adio, arme!	*	*	●	*	●	●	*	*	
Andrei Rubliov	****	****	****		***	****	****	****	****
În umbra violenței	*	**	**	*	**	**	**		

● *inutil a vă deranja*
* *de văzut eventual*
** *de văzut*
*** *de văzut neapărat*
**** *capodoperă*

Clasament alcătuit de Nicoleta GHERGHEL

Dinu Săraru, vicepreședintele juriului, Amedeo Nazzari, Robert Stack (Eliot Ness), președintele juriului, și Horst Bucholz

cine, ce unde, cînd?

● *Ce alegem din «Afișul săptămînii»? 1)* «Dodes'kaden», «primul film color» *al lui Akira Kurosawa, colosul cinematografiei japoneze, 2)* «Salvarea» — *debutul unui tînăr regizor polonez, Edward Zebrowski, fost coscenarist al lui Zanussi. Protagonistă — Maja Komorowska, vedeta zilei.*

● *Filmul lui Bertolucci* «Ultimul tango la Paris», *interzis cu cîteva luni în urmă în Italia, a convins. Azi filmul rulează.* «Este un moment măreț — *a declarat cu vădită modestie cineastul* — această sentință fiind importantă nu numai pentru mine ci pentru toți cei care iubesc libertatea exprimării». *Depinde la ce folosește această libertate. Dacă folosește la nașterea și lansarea unor filme urît mirositoare, mai bine lipsă!*

● *Primul film — prima lovitură. Fiul lui Luis Buñuel, Juan, molipsit «în familie», și-a petrecut tinerețea pe lîngă Orson Welles, Louis Malle și bineînțeles, în preajma propriului său tată.*

De la asistența de regie la filmul independent nu a avut de făcut decît un pas. Rezultatul — comedia fantastică «Întîlnirea cu moartea veselă», care a dobîndit de curînd rivnitul premiu «Georges Sadoul».

● *Romanul lui Félicien Marceau* «Creezy», *deținător al unui* «Goncourt», *nu scapă nici el de riscul ecranizării. Cel care și-a propus această aventură este cineastul Pierre Granier-Deferre. Prima grijă — să găsească o protagonistă talentată și necunoscută.*

● «*incoruptibilului*» *Robert Stack, cît este el de incoruptibil, i-a plăcut spectacolul de teatru TV* «Zestrea», *realizat de Letiția Popa după un scenariu de Paul Everac și prezentat recent de Festivalul de televiziune de la Monte Carlo. Juriul, prezidat de cunoscutul «untouchable» și avînd în componență sa pe scriitorul francez André Chanier și criticul Dinu Săraru, a acordat reprezentanților noștri* «Mențiunea specială».

cronica tv

publicul în acțiune

Vocația publicului modern este aceea de participant activ la acțiune. El nu se mai mulțumește în rolul de contemplator, ci vrea să fie martor și participant. Publicul modern știe cum sună adevărul și-i vrea exprimat de pe scenă în așa fel încît să-l recunoască. Refuză să fie iluzionat cu lumini, cu vorbe și culori care nu-i comunică nimic. Cînd marele public nu este receptiv, cînd nu participă, cînd rămîne placid, cu toate eforturile noastre de a-l încălzi, trebuie să fim convinși că nu pregătirea lui este de vină, ci asonanțele, falsul și netemeinicia ideilor care stau la baza spectacolului. Toate emisiunile unde publicul are un rol funcțional, unde publicul nu este decor, ci personaj în replică sînt reușite.

O emisiune inspirată a fost aceea în care operatorul a ieșit cu aparatul de filmat în stațiile aglomerate ale tramvaielor și autobuzelor, invitînd municipalitatea să răspundă cetățenilor de ce se așteaptă cite 20 de minute venirea tramvaiului. Dialogul direct, sincer, fără intermediari, dintre municipalitate și bucureșteni a însemnat o adevărată lecție pentru toți acei ce nu-și părăsesc fotoliile ca să ia contact cu realitățile terenului. Replica publicului, cel puțin pe micul ecran, a avut cîștig de cauză.

Dar, ca să nu ne depărtăm prea mult de publicul participant al spectacolelor noastre, vreau să remarc aici intenția bună a realizatorilor spectacolului muzical-distractiv intitulat «Varietăți... fără mănuși» (transmis duminică 25.II, ora 20,30, pe programul 1 din Sala Palatului). Încercarea de a sugera publicului autenticitatea fiecărui moment vesel prin căutarea eroului strict autentic cu buletin de identitate nr..., în sală, nu onorează arta. Onoarea artei este a găsi în sală ideile, sentimentele și adevărul cuprins în scenetă! Dovadă că aranjamentele care s-au făcut, invitîndu-se din fotolii spectatori deghizați, nu au prins la public, intervențiile lor fiind mediocre și absurde. Participarea publicului a fost reală atunci cînd inventatorul a găsit soluția de a învinge inerția birocratului înecat în telefoane și formule stereotipe, atunci cînd Ion Finteșteanu a devenit incisiv prin gura lui Anton Pann și chiar atunci cînd Stela Popescu și-a spus cupletul împotriva insolenței unor bărbați. E foarte greu, imposibil chiar, să determini publicul să joace cum vrei tu. El are rigori pe care, dacă nu le cunoști, ratezi. Replica publicului, chiar și într-un spectacol de estradă, nu vine decît spontan.

Am văzut la un festival internațional al teatrului studențesc un spectacol în care, în sală fiind, te trezeai la un moment dat strigînd: *nu!* Era un *nu* al întregii săli, care venea atît de firesc, atît de emoționat, încît actorii reacționau conform intervenției salutare a publicului. Tensiunea scenică era astfel condusă de regizor, încît numai și numai publicul (opinia publică) putea să spună acel *nu* salvator. Dacă publicul nu spunea acel *nu* se întîmpla inevitabilul. Am văzut spectacolul de mai multe ori și de fiecare dată, în toate limbile pămîntului, se striga *nu!* (Nu, războiului, nu, violenței!).

Asemenea intensități, asemenea trăiri colective sînt o tendință a teatrului modern. Ele dau sens spectacolelor care ridică probleme, spectacolelor adevărate și spectacolelor de televiziune, bineînțeles.

Coman ȘOVA

culise

• O formă cu totul inedită a teatrului sătesc, cultivînd improvizația (gen commedia dell'arte, dar în tonalitate tragică), poate fi încă întîlnită în comuna Șanț, județul Bistrița-Năsăud (comună de care se leagă cercetările sociologice ale echipei conduse de Dimitrie Gusti). Numele lui Constantin Jugan, originalul creator al acestei forme de teatru, azi în vîrstă de 76 ani, este binecunoscut în comuna sa și în cele învecinate încă din 1912.

Spectacolele sale se joacă fără text scris, artistul popular alegîndu-și temele din viața de zi cu zi a satului, partenerii săi (căci a făcut o adevărată școală a acestui gen de teatrul) improvizează replicile. Interesant, nu? Poate chiar și pentru televiziune!

Cel mai recent spectacol al lui Const. Jugan — prezentat în cadrul Festivalului de teatru scurt «Zaharia Bârsan» de la Cluj (ediția a II-a) — se intitulează «Bătrînul își împarte averea» și amintește surprinzător de «Regele Lear» al lui Shakespeare.

• Sînt gata și au sedus pe toată lumea schițele de decor și costume ale lui Dimitrie Sbiera la piesa lui Romeo Müller «Marea expediție», una dintre viitoarele premiere ale Teatrului Giulești, în regia lui Dinu Cernescu.

• Nu demult, conducerea I.A.T.C. a făcut apel la înțelegerea cronicarilor rugîndu-i să treacă peste spectacolul «Cymbeline» de Shakespeare, de la Studioul institutului, care era încă nefinisat, un spectacol de studiu (sau în studiu!) ș.a.m.d. A fost de ajuns să apară însă o singură cronică, favorabilă, în «Luceafărul», pentru ca optica asupra spectacolului să se schimbe și cronicarii să fie invitați să scrie, ceea ce dealtfel au și făcut. De unde se vede că de atîtea ori incriminata cronică teatrală nu este chiar așa de neglijată, cum le mai place multora s-o afirme...

• Între proiectele teatrului TV: «Pescărușul» de Cehov în regia lui Petre Sava Bălcanu și «Micii burghezi» de Gorki în regia Soranei Coroamă.

• A.T.M. (Asociația oamenilor de artă din instituțiile teatrale și muzicale) desfășoară în continuare o laborioasă activitate pentru transformarea asociației în uniune de creație și lărgirea membrilor săi. O nouă filială A.T.M. urmează să se constituie, zilele viitoare, la Timișoara.

• Știți cît de «odihniți» ajung uneori actorii în seara premierei? Două exemple: la «Răzbunarea sufleurului» de Victor Ion Popa (Teatrul Giulești), unul din actori susținuse în aceeași zi două recitaluri de poezie, iar alți actori din distribuția spectacolului ajunseseră la ora 6 dimineața în București, după o deplasare — cu pana de autobuz de rigoare — la Cîmpulung; la o altă premieră, cu «Valentin și Valentina» de M. Roscin, la Piatra Neamț, dimineața avusese loc un alt spectacol, la prînz și după-amiaza repetiția la o altă piesă, iar după premieră, în continuare, repetiția tehnică la... decorul de turneu. «C-așa-i viața de artist/ Ziua vesel noaptea trist».

• Compozitorul și dirijorul Mihai Brediceanu își dă doctoratul în... matematică. Deși «matematizarea» muzicii nu este, de la pitagoreici încoace, o invenție chiar atît de nouă, dificultățile înscrierii la doctorat n-au fost totuși puține, întrucît nu exista un asemenea precedent, iar studiile în matematică ale doctorandului nu erau «legalizate». Consemnăm deci faptul ca pe un pas înainte și în acest domeniu.

Victor PARHON

muzică

TOPUL—o rubrică a cititorilor

Iată TOP MUZICAL «FLACĂRA» ajuns la a doua sa ediție. Ne facem — e drept, cu oarecare întîrziere — datoria de a oferi cititorilor noștri cîteva amănunte în legătură cu principiile, foarte simple dealtfel, care stau la baza alcătuirii clasamentului săptămînal al celor mai bune zece melodii românești. *Top muzical «Flacăra»* este o rubrică întocmită în exclusivitate de către cititori, o oglindă a preferințelor lor muzicale, expuse într-o manieră grafică mai «aerisită» și însoțită de un minimum de date statistice care permit o urmărire mai ușoară a evoluției melodiilor pe treptele clasamentului. Revistei nu-i revine astfel decît rolul de a consemna ierarhizarea gusturilor publicului. Asta, evident, și după influențarea lui cu mijloacele specifice presei. Scrisorile, cuprinzînd opțiunile dumneavoastră, trebuie însoțite în mod obligatoriu de talonul anexat rubricii. Este vorba deci despre o clasificare a creațiilor românești (și nu a interpreților) pe care dumneavoastră, stimați cititori, le ascultați, sîntem siguri, în cadrul emisiunilor de radio, TV sau al unor spectacole.

În speranța că precizările noastre au fost clare, iată și primele răspunsuri la scrisorile dumneavoastră:

NUȚA MARIAN — Brașov. Sînteți primul participant la topul nostru. Așteptam în continuare scrisorile dumneavoastră.

ICONARU COCA — Ploiești. Trimiteți nu una, ci zece melodii, în ordinea preferințelor.

PAULA POPESCU — Cîmpina. «*La numărul trei*» (Anda Călugăreanu) este versiunea românească a melodiei «Singin' in the Band», lansată de David Clyton Thomas. Nu intră deci în top.

GEORGE CALEHARI și BENE NICOLAE — București. Mulțumiri pentru topuri, pentru urări și sugestii.

PAUL CILIANU — București. 1) Și noi sîntem încîntați. 2) Nici nu se poate fără talon. 3), 4) — Mulțumim.

George STANCA

TOP MUZICAL

SĂPTĂMÎNA TRECUTĂ	SĂPTĂMÎNA ÎN CURS	TITLUL	INTERPRET	SĂPTĂMÎNI ÎN TOP
4	1	Jocul țambalelor	Aura Urziceanu	2
5	2	Negru Vodă	Phoenix	2
1	—	Prinzi oare jocul vîntului din drum	Marcela Saftiuc	2
2	4	Jumătatea asta	Mircea Florian	2
10	5	Vacanța	Cronos	2
7	6	Crăiasa din povești	Romanticii	2
3	7	Oameni de zăpadă	Roșu și Negru	2
—	8	Eternitate	George Nicolescu	1
6	9	Un zîmbet și o floare	Mihai Constantinescu	2
—	10	Iubire	Olimpia Panciu și Marius Țeicu	1

Compozitori: 1. Gioni Răducanu. 2. Nicolae Covaci; Marcela Saftiuc. 4. Mircea Florian. 5. Robert Flavian. 6. Doru Tufiș. 7. Nancy Brandes. 8. George Grigoriu. 9. Mihai Constantinescu. 10. Marius Țeicu.

TOP MUZICAL „FLACĂRA"
TALON Nr. 3

cinemateca

amărăciunea falsului profet

Los olvidados (Cei uitați)

Între anii 1920 și 1940 omenirea a fost foarte harnică. S-a grăbit să descopere, să facă ceva: ba fisiunea nucleară, ba prohibirea alcoolului, ba criza economică... Și cum se părea că la ceea ce făceau savanții, artiștii, automobiliștii, filozofii, era foarte atentă și entuziastă — deși nu se știe cui a servit nici atenția, nici entuziasmul — n-au trecut neobservați, la vremea lor, nici suprarealiștii. Ceea ce nu prea s-a luat în seamă a fost descoperirea pe care au făcut-o unii dintre teribilii pionieri ai cosmopoliței avangărzi a filmului francez — Germaine Dulac, Luis Buñuel. Anume că viața, privită în realitatea ei socială, în problemele ei acute este mai îngrozitoare decît orice coșmar contestatar, paradoxal, suprarealist sau nu. Aerul rarefiat al înălțimilor și cu cel sordid al bidonvilurilor se întîlneau mai ușor decît «*o umbrelă și o mașină de cusut pe o masă de disecție*». Așa s-au născut jurnalele de actualități ale Germainei Dulac. Așa a apărut seria neagră a lui Buñuel (*«Cei uitați»*, *«Pămînt fără pîine»*). Neagră, pentru anii aceia. Căci, pentru noi, cei călîți prin filmele timpului, sau la strigătul de jale al statisticilor criminalității și ale violenței în marile metropole, *«Los Olvidados»* (*«Cei uitați»*), privit doar ca poveste, ne apasă ca orice film despre mizerie. Și atît.

Această poveste cu accente de răutate pentru rău și de lumină prea puternică pentru bine, privită astăzi, este departe de a fi teribilă. E adevărat, este trist, și suferim în omenia noastră — o crimă este o crimă, chiar dacă se face cu pietrele, cu ciomegele sau, cel mult, cu cuțitele. E trist că mamelor sau fetelor nu li se arată altă perspectivă decît aceea de a deveni pradă viciului. Dar ce contează toate acestea pe lîngă pistoladele zilnice relatate de ziarele occidentale, de jaful — nu asupra unui orb pe un maidan pustiu, ci asupra unor cetățeni văzători, zdraveni, celebri chiar în viața publică — în plin oraș, în plină civilizație? Ce contează pe lîngă industria porno sau streap-tease-ul profesionist niște piciorușe uscătive de femeie văzute de la genunchi în jos, mai ales că se dezgolesc din greșeală?

Ce ne întristează foarte tare nu este atît această istorie a sordidului, a mizeriei și a crimei, cu unele accente binecunoscute din Makarenko, dar și cu unele șocuri de școală suprarealistă — un porumbel pe un spate scheletic, un coșmar cu o mamă madonică și cu un mort înviat revendicativ de sub pat. Nu. Ceea ce ne întristează foarte tare este constatarea că profeția filmului s-a dovedit a fi mincinoasă. Acest autor caută, odată cu generația lui de creatori, dimensiunea universului lor — farmecul orașului, misterul și nebunia lui — și vrea să-i înțeleagă mersul și sensul. Dar descoperind problema socială a tineretului—needucat—pericol—pentru—societate o aruncă în spinarea viitorului. «*E o problemă pe care numai viitorul o poate rezolva*» — spune comentatorul din off la începutul filmului.

Mă gîndesc cu tandrețe la celebrul și premiatul Don Luis, cît trebuie să fie de trist cînd deschizînd, probabil, ziarul său din Madrid, New York sau Paris își vede profeția negată. Negată, nu de mai bine, ci de mai rău. Negată cu toată forța neașteptată și variată a răului, pe care nu și-o poate imagina nici măcar un tînăr furios, contestatar, puternic și sever, care tăind în carne vie vrea binele omenirii. Unei omeniri care ca și cea din anii 1920—1940 este foarte harnică și foarte grăbită să facă și să descopere cîte ceva.

Iată de ce îmi vine să închei cu o morală: să ne privim și să ascultăm cu atenție, dacă nu cu ce ne amenință profeții, dacă nu ce spun artiștii, măcar ceea ce înseamnă, ceea ce este propria noastră față. Așa cum apare ea. Din mijlocul statisticilor. Dintre zidurile orașului. Sau pur și simplu, — și cît este de greu! —, așa cum este ea în realitate. Într-o realitate sau alta.

Rodica POP

jurnal de critic

un frenetic al construcției

Publicistica reprezintă degajarea cea mai liberă a *temperamentului* lui G. Călinescu, nu în latura sardonică, dar în cea senină. Critica sa e a unui petulant ce se strunește prin erudiție, iar gazetăria e defularea entuziasmului pur din acest spirit îndrăcit. Tonul e ardent, cerînd ardență:

«Cultura noastră are însă a răspunde la atîtea și atîtea probleme, avem materie pentru a delibera un mileniu. Nimeni nu se mișcă și publicațiile noastre sunt de o inerție exasperantă. Se pune de cîtăva vreme la noi problema coborîrii artistului din «turnul de fildeș», problemă veche și eternă, căci nimic nu e nou sub soare. Totul însă se înnoiește. Admit ca unii să fie contra turnului și alții pentru turn. Aș vrea totuși să văd curgînd valuri de cerneală, să văd cheltuindu-se erudiție și spirit în discutarea temei. Dimpotrivă, nu. Unii combat turnul cu apatie și alții stau în el adormiți. N-avem pathos intelectual» (*Contemporanul*, 25 oct. 1946, subl. G.P.).

Gîndirea călinesciană, frenetic intelectuală, frenetic sensibilă, e și frenetic practică. *«Ideea fixă»* din publicistica sa este CONSTRUCȚIA. Vorbele lui Ioanide *«A pune piatră peste piatră și a întemeia ceva solid»* sînt egida sub care stă ziaristica Profesorului. Îl interesa, pînă la obsesie, construcția, în toate formele: construcția morală, construcția spirituală, construcția editară.

«Creația... e o funcție socială, civică. Nu poți visa cetăți grandioase, mari monumente, piețe publice, fîntîni, fără un simț al colectivului. ...Am scris multe articole cu conținut constructivist și nu mă voi mai repeta. Hotărît, cîtă vreme nu vom avea aspirația marilor construcții, vom fi într-un stadiu de cultură inferioară» (subl. G.P.).

E limpede că azi nu mai sîntem în acel stadiu (oct. '46), și totuși edilii noștri ar trebui să plece urechea la strigătul călinescian:

«MONUMENTUL. N-AVEM MONUMENTUL»

Rinascentist prin fire și prin multiplu ingeniu, Călinescu vibra la *tot ce mișcă-n țara asta*. A scris despre alegeri, democrație, împroprietărirea țăranilor, despre diplomatică, alfabetizare, educație și învățămînt, despre război, despre economia noastră, despre partid și oamenii săi.

Claustrat cînd trăia viața ideilor (și sînt celebre prelungile sale izolări), Călinescu descindea, focos și curios, din turn cînd era vorba de viața țării. Pe fondul energicei nostalgii spre elevarea Omului și a Mediului său de civilizație, îl preocupau două chestiuni, la care revine insistent: starea intelectualului și căile sociale ale culturii.

Ilustrîndu-și firea impetuoasă, pe Călinescu îl scot din sărite apatia intelectualilor:

«Cu profesori universitari care dorm pe catedră nu vom pretinde să facem din studenți niște Aristoți» (*Contemporanul*, 6 oct. 1946),

indiferența politică, pospăiala de idei, demagogia. Ca și-n critică, în articolele de ziar Călinescu face alergie la rutină, pedestritate, cliseu.

Publicistica e singurul spațiu în care Călinescu pășește mai puțin învesmîntat în Absolut. Clasic categoric în celelalte texte ale sale*) el se ascundea cu totul în operă. Își anihila eul sub taifasurile ideii sau ficțiunii. Nu-și permitea cuvinte despre sine. În publicistică, G. Călinescu își eliberează pornirile de romantism aspru, constructivist, și își îngăduie puseuri confesive:

«Ceea ce pare dezordine în mine este zburdălnicie, ceea ce pare scandal este avînt, ceea ce pare agitație este de fapt viață. (...) Sunt unii care cred că sunt solitar (...). Solitarul e un bolnav, pe care îl detest», sau:

«Mlaștinile nu-mi plac, lacurile, riurile și marea da, nu contemplu luna, regimul meu este soarele». (*Contemporanul*, 3 iulie 1959).

Călinescu și scrisul său sînt o perfectă dovadă a ideii că clasicismul e un romantism îmblînzit.

Nu lipsește din ziaristica sa întoarcerea spre critică, «această îndeletnicire dintre cele mai critice». Iată un citat grăitor pentru *senzualitatea* cerebrală a acestui spirit tentacular:

«...Am întors opera și pe față și pe dos, pipăindu-i țesătura...»

Dar firește, cu constanță e sensibil în fiece rînd, fie el de chemare a *«partidelor istorice»*, fie de jubiliară mărturisire, e sensibil, zic *«moralismul»* funcțiar, de structură, al lui G. Călinescu, savant într-un caractere, virtuos al aforismelor, Diogene căutînd mereu Omul între coperte. *«Limbajul meu excesiv apoftegmatic»* se ironiza singur cu grație. Cîteva mostre din această posibilă *«carte de înțelepciune»* care e (și) publicistica lui Călinescu:

*«Perfectul idealism**) e formula adevăratului cetățean»* • *«Spiritul e un fenomen adăugat»* • *«Istoria merge cu pași muți, poporul se mișcă cu valuri grandioase»* • *Nu semănăm decît odată cu noi înșine»* • *«E bătrîn cine e prea încovoiat de amintiri»* • *«Simularea indiferenței de sine e cea mai dezagreabilă dintre înfumurări»* • *«Visele adevăraților poeți spun întotdeauna direcția în care merge omenirea»*.

Călinescu gazetar e un vizionar vehement înrudit cu Heliade și Iorga, un raționalist jovial, idealurile sale monumentale își trag marmura din Eminescu, cu care consună și-n cultul muncii sau setea de grandios, gînditorul coboară avid în cotidian aflînd în el eternul, e solicitat de Hecuba dar și de... Cuba, stilul e învolburat și sclipitor ca șuvoaiele unei cascade.

*) Dacă anagramăm literele numelui **CĂLINESCU**, obținem **E UN CLASIC!**

**) În sensul dezinteresării.

George PRUTEANU

EMIL GIURGIUCA

semne pe scut

De atenția mai susținută a criticii actuale s-ar fi cuvenit să se bucure poezia lui Emil Giurgiuca, prezență neostentativă dar afirmată decis, devotată unui spațiu liric pe care multă vreme îl populează cu valori caracteristice. Poetul este din generația lui Mihai Beniuc, Ion Th. Ilea, Vlaicu Bârna (am citat dinadins numele unor confrați de primă manifestare literară, în publicațiile ardelene ale deceniului IV), poate mai puțin productiv decît ei (decît primul în orice caz!), dar avînd de partea sa meritul constanței. Însuflețit de o pulsație liniștită și egală, lirismul său nu a căzut în dezechilibrări șocante, ci s-a configurat, prin acumulări progresive, sub semnul organicității; volumele apărute de-a lungul anilor înregistrează o îmbogățire în nuanțe a profilului liric, în timp ce viziunea, temele, atmosfera generală rămîn constante.

Cartea pe care o discutăm (Editura Eminescu, 1972) a suscitat cîteva comentarii care au dezvoltat ideea ascendenței lui Blaga asupra liricii poetului. Asocierile nu sînt fără temei (s-au făcut și cu alte prilejuri), dar trebuiau subliniate mai ferm diferențierile. Există motive comune în poezia celor doi lirici: acest panism, acest sentiment al contopirii, al comuniunii cu natura (în orizont carpatic), dar perspectiva e diferită. La Blaga, din totul se face simțită o tensiune spre spiritual și o deschidere avidă spre «zaristea cosmică». Dincoace, la Emil Giurgiuca, rămînem în teluric, în senzație, dominant fiind senzualismul unei lirici de celebrare a proceselor naturale, a germinației și înfloririi, a sevelor ce urcă în vegetație, apoi a pămîntului ce poartă simțămintele, a cimpurilor, «fumegînd de roade».

Reținem deci ca trăsătură deosebitoare a poeziei lui Giurgiuca acest naturism a cărui principală formă de manifestare este perpetua năzuință spre contopirea cu elementele, tînjirea după o risipire în natură (gest căruia i se asociază și o încărcătură erotică): **«Nu te uita îndărăt să nu mă pierzi/ Împrăștiat prin lanurile verzi/ În floarea grîului, arzînd,/ Pe care le întinzi din ochi trecînd// Așa-ți spuneam. În gînd, te implor am/ să mă prefaci în piatră sau în ram»** (**«Mustrare»**). *În acest cadru de sensibilitate, Esenin, Zaharia Stancu îi devin poetului spirite confraterne cu deosebirea că la el apar o sumă de filtre care temperează violența și asperitățile din lirica celor doi, făcînd loc miniaturalului și gingășiei:* **«Umbra verde razimă un vișin,/ Firul ierbii, astru-nlăcrimat/ Micul sunet de cristal e sprijin/ Unui silf din rază scăpătat»** (**«Simpatie»**).

În ciclul **«Steme și nimburi»**, *elementelor de cadru și viziune poetică evocate mai înainte (între care natura este cel cu funcție structuratoare) li se adaugă dimensiunea istorică.* **«Coresi»**, **«Permanențe»**, **«Cantilena»** *și alte cîteva poeme din acest ciclu se înscriu în sfera liricii de vibrație patriotică, și o fac fără gesticulație extensivă și fără înflamările retorice care, de la un timp, vedem că redobîndesc în poezia geniului poziții ce păreau pentru totdeauna pierdute. În nota discretă, dar încărcată de tensiuni subtextuale ce-l caracterizează pe Emil Giurgiuca, dă o poezie de un întăritor lirism, evocînd trecutul, rezistența în istorie, continuitatea prin generații. Se impune din acestepoeme, ca sentiment dominator, conștiința înrădăcinării, a faptului că aparținem unei albii comune și că sîntem totodată, ca realitate spirituală, rezultatul unor depuneri seculare, al stratificărilor petrecute în timp. Ceva din testamentul arghezian răzbate în aceste versuri:* **«O, munte viu, noi stăm între vulturi/ Sub noi e vremea adîncă strat de strat,/ Pluguri de lemn, pășuni, semănături/ Și rînduri de vieți s-au așezat»** (**«Muntele»**).

Alte poezii din suita patriotică sînt însă exterioare și reci (**«Țara»**, **«La o cetate dacică»**, **«Identitate»**, **«Mumele»**) *după cum și în alte cicluri apar cîteva piese care nu concentrează o emoție densă și activizatoare, rămînînd în descriere sau anecdotică simplă* (**«Motiv folcloric»**, **«Întîlniri»** *etc.). Cartea e totuși armonios construită, fără denivelări accentuate, expresia unei vocații mature și a unei conștiințe artistice de mult timp structurată. O frumoasă elegie finală dă sugestia acestei împliniri, cu toate că e un cîntec trist, de renunțare, senin totuși prin lucida, împăcata acceptare a destinului:* **«Doar o statuie-n ceață a mîhnirii/ Nimica alt nu va rămîne-n urmă/ În pulbere se va preface raza/ Nici diminețile cu mîini de rouă,/ Nici glorioasele amiezi din cîmpuri/ Nu vor roti deasupra-mi crugul zilei./ Din semeție, din împotrivire/ Din umilință, din iubire/ Nimic nu va rămîne, nici măcar părere./ Doar o statuie-n ceață a mîhnirii»**.

G. DIMISIANU

despre cărți

M. Ungheanu, «Marin Preda — vocație și aspirație», Editura Eminescu. *Valoarea cărții lui M. Ungheanu este dată, în mare măsură, de intuiția exactă pe care a avut-o criticul: era nevoie de o carte care să fie, nu atît o biografie a lui Marin Preda, nici o pură exegeză critică a operei acestuia, ci de o carte care să urmărească* **«aventura conștiinței»** *unuia dintre marii scriitori români contemporani. În* **«Moromețiana sau aventura conștiinței»**, *capitol programatic, M. Ungheanu nu alcătuiește numai un tablou cronologic format din date biografice ori din elemente exterioare biografiei care se constituie în evenimente ale vieții intelectuale a scriitorului, ci lansează și ideea cărții. M. Ungheanu își asumă riscurile îmbinării comentariului operei cu interpretarea unei biografii, mai ales morale, scriind o carte incitantă. În demonstrațiile sale, criticul se folosește în bună măsură de materialul generos și orientativ al* **«Imposibilei întoarceri»**, *carte de referință pentru întreprinderea critică propusă. Cartea lui M. Ungheanu scoate la iveală legăturile* **«nevăzute»** *care apropie* **«Moromeții»** *de* **«Risipitorii»**, **«Intrusul»** *de* **«Marele singuratic»**. *Deși* **«Moromeții»** *reprezintă vocația, iar* **«Risipitorii»** *aspirația scriitoricească a lui Marin Preda, M. Ungheanu descoperă în Ilie Moromete pe primul* **«risipitor»** *al operei lui Marin Preda. Dezvoltînd aceeași idee, criticul explică eșecul personajului principal din* **«Intrusul»** *prin* **«nemărginita încredere în ficțiune a eroului moromețian»**, *care-l caracterizează și pe Călin Surupăceanu. Valoarea vocației lui Marin Preda este dată, după M. Ungheanu, și de faptul că eroul de tip moromețian* **«nu expune fapte ci probleme»**. *Valoarea aspirației este cuprinsă mai ales în gestul moral, de tentă bovarică, prin care Marin Preda încearcă să se detașeze de vocația sa. M. Ungheanu pune în lumină o conștiință artistică exemplară, Marin Preda reprezentînd un caz izolat în literatura română de azi bîntuită de manierism. Așadar, Marin Preda încearcă să-și refuze vocația — care îi aduce o mai lesnicioasă elaborare a cărților și o recunoaștere deplină din partea criticii — pentru a realiza o aspirație, care i-a adus, pînă acum, numeroase reproșuri din partea aceleiași critici, și frămîntări pe care alți scriitori nu știu cum să le mai ocolească. De fapt, tensiunea la care se desfășoară confruntarea între vocație și aspirație îi solicită lui Marin Preda o combustie interioară egală cu aceea necesitată de realizarea unui mare act de creație. Aici se află drama și noblețea conștiinței scriitorești a lui Marin Preda. Este meritul lui M. Ungheanu de a scrie o carte controversabilă, pentru a sublinia valoarea instanței morale pe care o reprezintă azi conștiința artistică a lui Marin Preda.*

Valeria Boiculesi, «Ora singură», Editura Cartea Românească. *Autoarea scrie o poezie atît de plăpîndă, încît exercitarea actului critic — oricît de precaut și condescendent ar fi — o destramă înainte de a se fi împlinit. Volumul nu este decît un cîntec murmurat ce nu lasă în urmă-i nici un ecou. Nu există în toată cartea o singură poezie care să te rețină. Valeria Boiculesi rimează fără noimă, își pune false întrebări, iar din cînd în cînd bravează:* **«Doamne, sînt așa de-a dracului/ că trec prin gaura acului»**. *Singura notă distinctivă a volumului o dă ușoara melancolie. Dar ce poate fi mai facil de* **«inscenat»** *în poezia de azi decît o ușoară melancolie. Numai că și aici, autoarea gafează scriind:* **«Mi-i ora tot mai singură/ mai singură/ mai singură/ melancolia lingură,/ o lingură,/ o lingură!»**

Dorin TUDORAN

ELENA BĂLAN-OSIAC

despre sentimentul dorului

Iată o carte de care cultura noastră avea de mult nevoie. *Dorul* face parte dintre cele cîteva sentimente esențiale, definitorii pentru structura psihică a poporului nostru. Un sentiment complex care determină anumite atitudini existențiale, ba chiar și o anume viziune despre lume. Eram de mult conștienți de particularitățile românești ale sentimentului denumit prin termenul acesta atît de specific. Dar cu toate cercetările unor ilustre figuri ale culturii noastre, Dorul rămînea într-un fel de nebuloasă a trăirii imediate sau în aceea a conștiinței lirice.

Elena Bălan-Osiac a ales, pentru a analiza și a circumscrie Dorul, o cale care permitea, în același timp, accesul intuiției și al rațiunii exploratoare la acest sentiment. Astfel, a căutat formele de manifestare ale Dorului în poezie, iar metoda pe care a practicat-o a fost aceea a comparatismului modern. Într-adevăr, încă nimeni n-a încercat o analiză a acestui afect, prezent din timpuri imemoriale în poezia noastră populară și mai apoi în cea cultă, comparînd modurile sale de exprimare literară cu cele ale sentimentului similar întîlnit în lumea iberică, în literaturile spaniolă și portugheză.

Inițiativă temerară și rodnică: a crea un arc peste spațiu și timp, a uni extremitățile României, ale latinității orientale și occidentale. Căci apropierile pe care le descoperă Elena Bălan-Osiac între sentimente, între conținutul unor cuvinte care denumesc un sentiment, avînd un fond comun, și, în sfîrșit, între modalitățile de exprimare lirică a sentimentului în țara noastră, respectiv în Spania și Portugalia, sînt izbitoare. Animată de o evidentă pasiune a cercetării riguroase, ea apelează la concursul unor discipline diverse — istorie și filozofie a culturii, filologie, teorie și istorie literară, literatură comparată, estetică, etnologie și folclor etc. — pentru a desluși tainele Dorului.

Căci se poate vorbi, cu adevărat, despre tainele acestui sentiment ale cărui rădăcini — istorice, psihologice sau, pe planul exprimării sale, lingvistice — erau pînă acum extrem de obscure. Or, autoarea studiului despre *«Sentimentul dorului în poezia română, spaniolă și portugheză»* întreprinde, înainte de toate o cercetare a surselor, a genezei sentimentului de *«Soledat»* — *«Saudade»* — *«Dor»* (ca să folosim termenii ce corespund, în limba spaniolă și portugheză, Dorului din limba noastră). Contactele destul de sporadice, în trecut, între lumea iberică și cea românească nu permit explicarea apropierilor între expresii, a asemănărilor de viziune și atitudine existențială în legătură cu Dorul, doar pe baza unor influențe reciproce. Deci nici motivele lirice comune nu se justifică prin relații istorice, prin contaminări de un fel oarecare.

Trebuie căutat mult mai adînc, în însăși geneza viziunii despre lume, a spiritualității specifice celor trei popoare. Folosind date ale istoriei, etnografiei și mai ales ale filologiei, Elena Bălan-Osiac pune în evidență acele condiții care, în țările acestea apărute la limitele latinității, au putut să determine o structură psihică, un complex afectiv.

O deosebită importanță are, în economia acestui studiu, analiza termenilor desemnînd sentimentul însingurării, al nostalgiei, în cele trei limbi. Cu o mare finețe a disocierilor sînt urmărite vastele încrengături de sinonime, nuanțe particulare, ceea ce am putea numi proliferările semantice ale acestor termeni. Similitudinile și distincțiile sînt și mai complexe atunci cînd autoarea trece de la analiza filologică la cea literară. Ferindu-se de o definiție inevitabil simplificatoare, ea pune în lumină polivalența afectivă a Dorului. Reiese foarte clar că: *«...eforturile de a circumscrie conceptual sentimentul de solitudine nostalgică se izbesc de o tendință centrifugală care plasează termenii respectivi pe orbita categoriei, topindu-i astfel (prin sinonimie) într-un adevăr uman, etern și general, definibil doar prin el însuși»*. De aceea, sentimentul apare mereu în această cercetare sub dublul său aspect, peren și istoric determinat. De asemenea, analizele comparate evidențiază totodată structurile comune, pe care autoarea studiului le numește latine întrucît aparțin celor două arii naționale — române și iberice — precum și structurile particulare revelînd substanța sufletului național și modificările istorice ale acesteia.

Elena Bălan-Osiac a găsit atît metoda cît și punctele de aplicare ale acestei metode pentru ca, după ce a descris geneza sentimentului în cauză, să urmărească ipostazierea și metamorfozarea sa. Ea nu scapă nici o clipă din vedere faptele, fenomenul însuși al Dorului, considerat prin contextul în care se manifestă dar și, oarecum, în intimitatea esenței sale. O mică antologie a sentimentului Dor-Saudade-Soledat, adunată cu gust și pricepere, îi servește drept material de studiu și exemplificare. Găsim astfel analiza unor admirabile versuri din mari poeți — mai vechi ori mai noi — spanioli, portughezi și români.

Deși e o analiză fenomenologică, dublată de o cercetare istorică și sprijinită pe o serioasă erudiție, *«Sentimentul dorului în poezia română, spaniolă și portugheză»* se citește cu interesul mereu treaz pe care îl stîrnesc argumentele și faptele, dar și cu satisfacția de a descoperi — cum ar spune Arghezi — *«frumusești și prețuri noi»* unor trăiri pe care cu toții le-am împărtășit.

Spre mai temeinica pătrundere pe diversele tărîmuri ale sufletului românesc, pentru o mai bună cunoaștere a unor planuri ale poeziei, pentru stabilirea unor coordonate comune, ca și a unui mare număr de nuanțe prețioase în studiul comparat al literaturilor, cartea Elenei Bălan-Osiac, *«Sentimentul dorului în poezia română, spaniolă și portugheză»* (a cărei versiune franceză a constituit teza de doctorat a autoarei la Universitatea din Toulouse) este o importantă contribuție.

Nicolae BALOTĂ

bolile presei

scrisul „artist" al criticilor

Nu sîntem, nicidecum, împotriva scrisului frumos în critică. Ar fi absurd să se interzică peniței criticului să nu deseneze și ea pe albul hîrtiei conturul floral al unei metafore sau al unei imagini.

Despărțirea noțiunii de critic de aceea a scriitorului ni s-a părut, întotdeauna, arbitrară. Ceea ce concură în conturarea personalității unui critic e, fără îndoială, și folosirea distinctivă a cuvîntului, stăpînirea unui stil propriu. Și criticul, ca orice minuitor al condeiului, caută să-și comunice ideile cît mai expresiv. Numai că uneori ambiția din partea criticului a unui scris «artist» duce la efecte nedorite de umor involuntar și prolixități. Iată, de pildă, cum începe un articol de critică literară: «Există opere literare care te ademenesc, pentru a te sili apoi, încetul cu încetul, să te rătăcești — și totuși, fără să-ți displacă — printre frazele și cuvintele lor. Împerecherea de imagini LATRĂ SIMPATIC (**s.n. Trebuie să recunoaștem insolitul «împerecherii» de cuvinte**) fără să muște (**s.n. De unde deducem că autorul, în cariera sa de criticor, a suferit, ca să spunem așa, și inversul situației**) sau te provoacă sofisticat, ca într-o joacă. Întortocherile lor (**ale împerecherilor, desigur, dar cam întortocheată exprimare pentru un critic**) sînt sprintene (**cam greu aflăturăm noțiunea de sprinten unui lucru întortocheat, dar fie!**) de oarecare rafinament, palpitînd ca niște năframe fragile...».

Fragmentul citat e desprins dintr-un articol semnat de un om de litere, dealtfel avizat, Grigore Smeu, în «România literară» nr. 7 din 15 februarie a.c.

Dar asupra scrisului «artist» al unor critici vom mai reveni și cu alte exemple.

Traian STOICA

vorbiți și scrieți românește

nu reformăm ortografia?

Din ce în ce mai des aud ecouri ale unor voci care cer o nouă reformă ortografică. Dacă nu e posibilă o **«adevărată reformă»**, măcar una mai mică: să reintroducem litera **â**! (Și, probabil, dacă tot am admis pe **â**, să admitem și forma **sunt** în locul actualei **sînt**. În definitiv, de ce nu?)

Personal, nu simt nevoia de **«reformă»** tot așa cum nu simțeam o astfel de nevoie cu vreo 20 de ani în urmă. Dar, evident, nu dispoziția mea subiectivă contează. Mai utilă mi se pare o analiză a argumentelor care se pot invoca (și se invocă) în favoarea unei eventuale reforme ortografice.

O primă categorie de argumente are la bază un criteriu pe care l-am putea numi **«estetic»**: e mai **«frumos»** să scrii **â** decît **î**; e mai **«frumos»** să scrii **vînt** decît **vînt**. Să ne gîndim însă serios: ce poate să însemne aici **«frumos»**? Sau mai exact: în funcție de ce criterii se poate califica o reprezentare grafică a unui cuvînt ca **«mai frumoasă»** decît alta? La o reflexie atentă, constatăm că aprecierea unei grafii ca **«frumoasă»** sau ca **«urîtă»** este dependentă de un număr foarte mare de parametri, parte din ei cunoscuți, parte din ei, poate cea mai mare, necunoscuți: posibilitatea celui care face astfel de aprecieri de a avea acces la alte sisteme de grafie, gradul de cunoaștere al acestor sisteme, capacitatea lui de a face anumite comparații și asocieri în acest domeniu, gradul de **«cultură lingvistică»**, în special, și gradul de cultură, în general, tipul de formație culturală etc., etc., pentru a nu mai aminti de calitatea **«gustului»** individual, care este atît de greu de măsurat. Identificarea **tuturor** acestor **«parametri»**, precum și cunoașterea exactă a modului în care ei determină sau pot determina o anumită evaluare **«estetică»** sînt stadii care trebuie parcurse în mod necesar **înainte** de a lua aprecieri ca **«urît»**, **«frumos»** „drept criteriu de stabilire a unei norme ortografice. Or, mi se pare clar că stadiul actual al cunoștințelor noastre asupra acestui gen de fapte nu ne permite să parcurgem aceste stadii cu speranța de a ajunge la un rezultat utilizabil într-un viitor nu numaidecît apropiat, dar măcar previzibil. Dacă lucrurile stau așa, dacă, în momentul de față, relevanța criteriului estetic nu poate fi în mod științific evaluată, înseamnă că a baza o normă ortografică pe un astfel de criteriu echivalează cu a face concesii subiectivității. Am menționat mai sus două alternative ortografice în scrierea aceluiași cuvînt: **vînt** și **vînt**, arătînd că, pentru unii, prima reprezintă forma **«mai frumoasă»**. Dacă ar fi să-mi spun părerea, mai exact, dacă mi s-ar cere să-mi fac publică impresia (subliniez: **impresia**, nu părerea și cu atît mai puțin opinia) aș spune că și **vînt** și **vînt** sînt la fel de... **urîte**» și că singura formă **«frumoasă»** este **vînt**! Ce s-ar întîmpla dacă aș scrie și un articol pe tema asta, încercînd să arăt că, într-adevăr, **vînt** este **«cea mai frumoasă formă»**? Ce ar fi dacă și alții, citind articolul, **«ar intra la o idee»** și ar zice: **«nu m-am gîndit pînă acum, dar parcă are dreptate; s-ar putea ca vînt să fie mai frumos chiar și decît vînt... și, dacă mă gîndesc bine, chiar așa e!»**. Ce s-ar întîmpla? Am cere să se scrie **cuvînt, fîn, vînt**?

O a doua categorie de argumente are la bază un criteriu pe care l-aș numi **«tradiționalist»**: să se scrie **în**, dar **cînta**, pentru că așa s-a scris și, mai ales, pentru că așa au scris foarte mulți oameni de prestigiu ai culturii românești. Deși, spre deosebire de prima categorie de argumente, seriozitatea criteriului tradiționalist nu cred că poate fi pusă la îndoială, cred că sînt utile totuși cîteva precizări. Mi se pare că argumentul **«tradiționalist»** are un sens clar în momentul în care, pe baza lui, vrem să respingem ideea unei revizuiri a ortografiei; de exemplu, în momentul în care s-a cerut generalizarea scrierii cu **î**, se putea invoca (și s-a invocat) tradiția de scriere a limbii române: nu putem generaliza pe **î**, fiindcă aceasta înseamnă să renunțăm la tradiția care este reprezentată de felul de a scrie al unui mare număr de personalități ale culturii noastre. În cazul de față însă **«tradiția»** nu mai reprezintă un argument împotriva unei posibile reforme a ortografiei, ci însăși **motivarea** ei; se spune, de fapt: să nu mai scriem în conformitate cu tradiția constituită în ultimii 20 de ani, ci cu tradiția de acum 40 de ani. Și, în acest moment, am introdus o cantitate de arbitrar și de subiectivism. Pentru că oricînd se poate naște întrebarea: care este justificarea pe care o avem pentru a considera numai o **anumită** perioadă de evoluție a culturii românești ca reprezentînd **«tradiția»** de scriere, în dauna altei perioade? Cu alte cuvinte: de ce să reintroducem numai scrierea **în, cînta** etc. pentru că **«așa s-a scris pînă acum 20 de ani»** și să nu reintroducem și scrierea **cuvînt, fontînă** pentru că **«așa s-a scris cîndva de către mulți dintre cei care au pus bazele culturii românești moderne»**? Greu de răspuns la asemenea întrebare.

În sfîrșit, o ultimă categorie de argumente care se pot invoca atunci cînd se cere o reformă ortografică: cele bazate pe criteriul simplității (deci și al funcționalității); se poate cere o schimbare a normelor ortografice pentru a simplifica scrierea (eventual, pentru a realiza un acord între scriere și pronunțare). Dar, în momentul de față, nimeni nu invocă argumente din această categorie. Și nici n-ar fi posibil (căci reintroducerea lui **â** complică scrierea, nu o simplifică).

O ultimă observație: o ortografie este un gen de act normativ. Este un fel de **«lege»**. În consecință, o ortografie trebuie să aibă **puterea** și **prestigiul** unei legi. Dar și puterea și prestigiul se capătă și se conservă prin **stabilitate**. Dacă o ortografie nu este stabilă, oricine își poate permite să **«inoveze»**, cu speranța și justificarea că, în scurt timp, **«inovația»** sa va fi acceptată de apropiata, mereu **«iminenta»** reformă ortografică. Or, cum putem spera să ajungem la stabilitatea de care vorbeam, cînd ne lăsăm bîntuiți, tot cam la douăzeci de ani de **«stihia»** reformelor ortografice?

Emanuel VASILIU

O AVENTURĂ ÎN ANTARCTICA

DOI GEOLOGI ROMÂNI ABIA ÎNTORȘI DINTR-O EXPEDIȚIE ȘTIINȚIFICĂ ÎN ANTARCTICA, VORBESC REVISTEI «FLACĂRA» ȘI CITITORILOR EI

Oricît ar părea de ciudat, întîmplarea, pura coincidență poate căpăta și ea uneori o semnificație la fel de profundă ca aceea a unei acțiuni premeditate, temeinic gîndite. Pentru că, în fond, a fost doar o coincidență faptul că plecarea a doi tineri cercetători români, geologi, către ținuturile gheților veșnice ale Antarcticii a avut loc în anul cînd se împlineau trei sferturi de veac de cînd a pornit către aceleași meleaguri îndepărtate alt tînăr cercetător român: Emil Racoviță.

*

Cu puține zile în urmă, bucureștenii care întîrziaseră pe Aeroportul internațional-Otopeni, în așteptarea sosirii de la Paris a cursei TAROM, aveau să zărească, printre călătorii care coborau scara avionului, doi tineri cu o înfățișare «*exotică*». Fețele puternic bronzate, încadrate de bărbi, evocau un cunoscut vers din Baudelaire*):

«MUȘCAȚI DE GHEȚURI, ARĂMIȚI DE SOARE...»

Ceea ce corespundea purului adevăr. Tinerii pasageri ai TAROM-ului, geologii Gheorghe ISTRATE și Ioan TEODORU, se întorceau acasă, după o peregrinare de trei luni, tocmai de la capătul pămîntului, la sfîrșitul unui voiaj care însuma aproape 40 000 kilometri, în Antarctica. Hotărîtoare fusese ziua de august a anului trecut, în care — pe baza unei invitații sosite din partea guvernului argentinian prin Direcția națională a Antarcticii din Buenos Aires — Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei din țara noastră cerea unor unități ale sale să desemneze doi vulcanologi experimentați pentru a participa la «*Campania argentiniană de cercetări geologice în Antarctica, din vara australă 1972-1973*».

PRESTIGIUL GEOLOGIEI ROMÂNEȘTI

O invitație evidențiind încă o dată prestigiul de care se bucură peste hotare știința românească, prețuirea aportului ei la îmbogățirea patrimoniului științific universal — în cazul de față, în domeniul vulcanologiei. Era vorba, așadar, de o colaborare la cercetări de specialitate pe una din insulele Antarcticii, unde-și desfășoară activitatea o bază științifică argentiniană.

La scurt timp după aceea, vulcanologii Gheorghe Istrate, de la Institutul geologic, și Ioan Teodoru, din Întreprinderea geologică de prospecțiuni, își începeau pregătirile pentru marea călătorie.

În ciuda tinereții lor, ambii întruneau condițiile impuse de temerara călătorie: o solidă pregătire profesională, științifică, experiență bogată, evidențiată în o serie de lucrări de specialitate, spirit întreprinzător, îmbinate cu o condiție fizică excelentă, corespunzătoare încercărilor cu totul ieșite din comun pe care le presupunea, le prevestea importanta misiune de explorare la care erau solicitați.

— Invitația depășea cele mai cutezătoare așteptări ale unui geolog; era o misiune de onoare care ar fi stimulat la maxim mîndria profesională și patriotică a oricărui cercetător român — aveau să-mi mărturisească la înapoierea în București cei doi cercetători.

Pregătirile au cuprins documentarea aprofundată asupra geologiei Antarcticii, cu deosebire în domeniul problemelor specifice de vulcanologie, pregătirea echipamentului științific și a restului echipamentului necesar. De pe acum, inițiativa și spiritul întreprinzător trebuiau să se facă simțite.

— Știam că vom avea de trăit destule încercări dificile, în condițiile specifice ale Antarcticii, povestește Gheorghe Istrate. De aceea, paralel cu recitirea însemnărilor ilustrului precursor care a fost Emil Racoviță, făcute acum mai bine de șapte decenii, pe acele meleaguri, ne-am sfătuit îndelung și cu colegul Gheorghe Neamu, cercetător la Institutul de geografie din București, care s-a deplasat în 1971 în partea de est a Antarcticii, ca invitat al unei misiuni științifice sovietice. Relatările sale ne-au fost de asemenea prețioase.

INAUGURÎND JURNALUL DE BORD

28 noiembrie 1972: Prima filă a jurnalului de călătorie consemnează decolarea de la Otopeni, pe ruta Paris-Rio de Janeiro-Buenos Aires. Un popas de trei zile în capitala Argentinei, inaugurat printr-o caldă, însuflețită întîlnire cu colegi de la Institutul antarctic argentinian, de care nu aveau să se mai despartă pînă la încheierea misiunii științifice comune. Au fost trei zile care, pentru compatrioții noștri, au cîntărit deosebit de greu în activitatea de culegere a ultimelor informații.

3 decembrie... Avionul poartă grupul argentiniano-român de vulcanologi spre Ushaia, așezarea cea mai îndepărtată către sud a Argentinei, localitatea care, împreună cu Capul Horn, de pe teritoriul statului Chile, marchează hotarul continentului sud-american cu Antarctica.

...Prin rotundul ferestruicilor avionului se conturează ultimele dîre de pămînt și primele limbi de gheață care se preling spre albastrul voalat al apelor, marcînd întîlnirea în cutremurătoare, năprasnice învolburări ale Atlanticului cu Pacificul.

PE CALEA VÎNĂTORILOR DE FOCI ȘI DE BALENE

Popasul în portul Ushaia, capitală a Tierrei del Fuego (Țara de Foc) și gazdă — acum patru secole și jumătate — a corăbierilor lui Magellan, de fapt un tîrgușor liniștit, cu o modestă populație indiană, prilejuiește călătorilor români un început de familiarizare cu imaginea țărmurilor alb-albăstrui, încețoșate, și cu aceea a zăpezilor vesnice care — întîmpinîndu-i aici, pe ultimele culmi ale Cordilierilor ce străjuiesc un întins podiș — n-aveau să-i mai părăsească vreme de mai bine de două luni.

Din Ushaia se aventurau odinioară spre întinderile nesfîrșite vînătorii de foci și de balene. De aici sau din vecinătate, de la Punta Arenas chiliană, au pornit și continuă să pornească majoritatea misiunilor științifice oceanografice cu destinația Antarctica.

SPRE INSULA DECEPTION

— De aici, povestește Ioan Teodoru, ne-am îmbarcat spre seară pe «*Bahia Aguerre*», care avea să ne poarte, vreme de alte trei zile, pe o mare, în majoritatea timpului, extrem de agitată, însoțiți fără încetare de vîntul care urla înfiorător. O cale de mai bine de 1 000 de kilometri către insula Deception — cea mai sudică din arhipelagul Shetland de Sud. Acolo urma să ne desfășurăm activitatea. Am avut astfel, în călătoria aceasta, senzația deplină a Polului Sud pe care o evocă povestirile atîtor călători dinaintea noastră.

De aici încolo, relatarea consemnează impresiile puternice produse de întîlnirea, pe la mijlocul călătoriei, cu primele aisberguri și, la aproape 19 000 de kilometri de țară, cu primii giganți albi, aureolați în fumuri albăstrui: ghețarii de pe Deception, contrastînd cu munții negri ai insulei — prelungiri ale Anzilor Cordilieri reveniți din adîncurile oceanului — și cu marea intens albastră. Totul, după expresia călătorilor noștri, de un spectaculos greu de descris.

O DELEGAȚIE DE OMULEȚI ÎN FRAC...

— De cine și cum ați fost întîmpinați?

Ioan Teodoru: Din depărtare, de o delegație destul de numeroasă a unor omuleți în frac... ceea ce ar fi fost firesc să ne creeze complexe, nouă, călătorilor îmbrăcați «*practic*», iar nu elegant.

Gheorghe Istrate: Erau solii unor gazde pașnice — singurii locuitori permanenți ai insulei.

Deloc surprinși, ori speriați — aș îndrăzni să spun, chiar încîntați de venirea călătorilor —, scunzii pinguini «*barbero*» sau «*antarctico*», cu mersul lor molcom, legănat, bătrînesc, ne-au rămas prieteni

*) Ch. Baudelaire — «Călătoria» (din «Florile răului»).

Evocînd întîmplări antarctice (în stînga, Ioan Teodoru, în dreapta, Gh. Istrate).

pînă la plecare. În mod vădit erau extrem de curioși să vadă cum va decurge acostarea...

Ioan Teodoru: Și au continuat să ne privească, pe noi, cei șapte călători (cinci argentinieni și doi români) coborîți aici Căram în spate—călcînd cu grijă pe podeaua sticloasă a insulei pustii și în zăpada în care ne afundam pînă la genunchi, într-un adevărat slalom printre ghețuri — cele aproape 80 de lăzi cu aparatură de telecomunicații, motoare electrice, instrumente geologice, alimente și o barcă pneumatică cu motor. Refugiul în care urma să locuim era o baracă părăsită cu cîteva luni în urmă și pe care am găsit-o complet înzăpezită. Am degajat-o, firește, cu mîinile noastre

Fără să ne lăudăm, cred că am realizat atunci, împreună, colegi argentinieni și români, adevărate performanțe! Transportul lăzilor a durat două zile. Nu era deloc atît de simplu! Nu pentru că acestea ar fi fost din cale-afară de grele — cîntăreau cel mult cîte 30-40 de kilograme — ci din pricina distanței, a drumului accidentat, a crevaselor care te pîndeau la tot pasul. Colegul Istrate a simțit-o pe propria-i piele! A alunecat într-o crevasă și numai prezența de spirit l-a salvat.

Gheorghe Istrate: ...Eu aș spune că numai funia cu care eram legat de Teodoru...

— Mergeați tot timpul legați unul de celălalt?

— Nici nu se putea altfel. Ne aflam pe unul din cei patru ghețari de pe Deception. Și în afară de funie, numai minunații bocanci fabricați în țară ne dădeau siguranță.

OAMENI POTRIVIȚI LA LOCUL POTRIVIT

— Și-acum, cîte ceva despre activitatea dumneavoastră științifică.

Ioan Teodoru: Nu vreți să știți, înainte de toate, de ce insula se cheamă «*Deception*»? Se pare că descoperitorii ei au fost pe bună dreptate dezamăgiți: asprimea vînturilor care viscolesc aproape fără întrerupere zăpada, temperatura foarte scăzută fac de-a dreptul imposibilă viețuirea acolo Trebuie să fii focă sau pinguin ca să suporți la infinit toate astea! Zgura neagră acoperă cea mai mare parte a suprafeței teritoriului, accentuîndu-i aspectul dezolant. Căci Deception este o insulă în întregime *vulcanică*. Așa că ne-am găsit acolo «*oameni potriviți la locul potrivit*»... O insulă cu aproape 30 de cratere care au fost active în timpuri foarte apropiate

— Adică, la scară geologică...

— Acum cîteva mii sau cîteva zeci de mii de ani. În nici un caz mai mult de 100 000.

Gheorghe Istrate: În sfîrșit, Deception oferă posibilitatea unor studii vulcanologice deosebit de interesante. Este un imens laborator natural. Mai există și acum, aici, vulcani activi — dacă nu cu erupții de lavă, cel puțin cu activitate «*fumarolianâ*», adică cu emisie de gaze vulcanice. Un fenomen spectaculos: la un metru sub stratul de gheață țîșnesc gaze avînd temperaturi de peste 400 grade! Un asemenea fenomen a constituit de fapt unul din obiectivele de studiu ale expediției științifice argentiniano-române.

MARTORI LA REEDITAREA TRECUTULUI GEOLOGIC

Ioan Teodoru: Deosebit de interesante cele văzute pe insulă și pentru noi, ca români, întrucît clarifică anumite probleme geologice, anumite aspecte ale transformărilor care s-au petrecut pe însuși teritoriul țării noastre în terțiar și în cuaternar, din punctul de vedere al activității vulcanice.

Gheorghe Istrate: Am avut dealtfel șansa deosebită să asistăm, la un moment dat, la formarea, timp de patru ore, a unor depozite fluvio-glaciale, ceea ce ne-a permis să elaborăm — pentru multe zone din regiune — o interpretare nouă, mai convingătoare, față de ipotezele anterioare.

— Deci o contribuție originală.

— De fapt, da. Puncte de vedere noi.

Ioan Teodoru: Și care vor face, spun asta cu rugămintea de a nu se interpreta drept lipsă de modestie, ca participarea noastră, ca români, la programul recent de studiu al Antarcticii să constituie un element de prestigiu științific pentru țară

— Ce înseamnă, practic, această experiență pentru știința românească?

— România deține cel mai impozant lanț vulcanic din Europa. Importante zăcăminte de substanțe minerale, deosebit de utile, sînt legate de activitatea vulcanică. Or, propria noastră experiență, îmbogățită, împărtășită celor din țară, va putea constitui premise care să înlesnească punerea în valoare a noi zone susceptibile a conține substanțe minerale utile

VIAȚA PE INSULĂ

Gheorghe Istrate: Vă interesează cumva modul nostru de viață pe insulă?

— Mai e vorbă!

— La cîteva zile după noi a acostat în imediata vecinătate o navă de cercetări oceanografice și glaciologice aducînd colegi de profesie, nord-americani, de la Universitatea «Columbus» din Ohio. Și iată-ne, cercetători din trei țări, formînd un colectiv închegat. Căruia i s-au adăugat, la un moment dat, cei de pe un al treilea vas sosit aici, vestitul «Calypso» al comandantului Cousteau.

De la stadiul informărilor științifice reciproce și permanente la cel al prieteniei n-a fost decît un pas. Pot să vă spun cu certitudine că în curînd cu toții regretam apropierea momentului cînd va trebui să ne despărțim. Ne vizitam, ne consultam Am sărbătorit împreună revelionul — argentinieni, români, nord-americani și francezi

— Limba nu constituia un impediment?

Ioan Teodoru: Cred că se crease între noi un limbaj universal: colegul Istrate stăpînește bine engleza, eu cunosc franceza, el, ceva italiană, eu, puțin spaniola... Și, pînă la urmă i-am învățat pe ceilalți cîte puțin românește, așa că...

— Și a mers?

— Ori că! Dacă v-am spune că despărțirea noastră a însemnat puternice îmbrățișări și chiar lacrimi?! Că activitatea pe insulă a marcat momente de intensă verificare umană și nu rareori dramatice chiar?! Așa ne apar acum. Dar acolo, în mijlocul imensității albe, ele păstrau dimensiunile întîmplărilor comune, de fiecare zi. Au fost împrejurări cînd colegi americani, de pildă, au sosit pe neașteptate de pe teren, în refugiu, uzi pînă la piele sau pe jumătate înghețați Eram și noi zdrobiți de oboseală,se muncea 16-20 ore pe zi. În intensitatea zilei

Au sosit oaspeți de pe nava comandantului Cousteau.

Rare clipe de destindere în imensa zi polară a Sudului.

polare organismul se dereglase, se reacomodase, dacă vreți, dimensiunile timpului deveniseră cu totul altele. Dar nimeni nu pregeta. Săream din pat, îi frictionam pe colegii noștri cu alcool, le preparam ceaiuri, cafele, ba și cîte-o friptură,și curînd se ridea în hohote... Un coleg american și altul argentinian n-au dormit o clipă, timp de mai bine de 30 de ore, cît am întîrziat noi, într-una din zile, pe teren Și cînd s-a auzit, în dreptul refugiului motorul bărcutei noastre pneumatice (îngăduiți-mi o parantează: să ne fi văzut plutind în coaja galbenă ca de portocală pe întinsul mării de un albastru intens pe care o închidea insula noastră care avea de fapt forma unei potcoave!), «fidînd viscolul, oamenii s-au năpustit... în cămașă să ne întîmpine. Și-a trebuit să-i gonim noi în casă!

*

— Ați pomenit de revelion...

— A fost una din biruințele artei culinare românești. Căci am pregătit oaspeților, în condițiile locale atît de reduse și la capătul unei zile de bogată activitate pe teren, ciorbă și chifteluțe — așa ca la noi acasă. (Am încercat să preparăm, infructuos însă, și mititei.) Ciorba și chifteluțele au făcut furori. Au urmat cîntece tradiționale argentiniene, americane, franțuzești și în cele din urmă le-am cîntat un «Mulți ani trăiască!» ca la noi în țară, «Trandafir de la Moldova», «Aseară ți-am luat cercel», «Oltean sînt, oltean îmi zice!» și «Pe Mureș și pe Tîrnave». Așa, cu vocile noastre de afoni, cum eram!

La 2 000 de kilometri de Polul Sud, la 65 de grade latitudine sudică, melodiosul folclor românesc a încălzit inimile, a sudat prietenia noastră. Oaspeții au imprimat bucuroși cîntecele pe magnetofoane.

FRAGMENT DE EPILOG

(Dintr-o confesiune) — Deși locuim amîndoi în București, ne cunoscusem înainte doar din auzite și din lucrările publicate în reviste de specialitate. Acolo însă, la capătul pămîntului, am reușit să ne cunoaștem. Am colaborat strîns. Am ajuns să ne iubim. Acum știu că oricînd mi-aș da sîngele pentru tovarășul meu. Și sînt convins că și el ar face același lucru pentru mine. Antarctica e formidabilă! Acolo, doi oameni înseamnă, în fapt, un singur om.

*

Înainte de despărțirea de colegii argentinieni au fost împărtășite reciproc concluziile observațiilor de grup, s-a căutat punctul de vedere comun. Colaborarea a fost la înălțime. S-au făcut promisiuni ferme de revedere

Două zile după sosirea acasă, cercetătorii români și-au reluat activitatea. Deocamdată, o muncă de «*arhivar*»: selecționarea probelor aduse, revizuirea, sistematizarea și transcrierea observațiilor, a notațiilor științifice care însumează sute și sute de pagini, schițarea concluziilor care vor trebui concretizate, la rîndul lor, în referate și comunicări. Deocamdată, eroii povestirii noastre adevărate se află în perioada de readaptare biologică: la diferența de orar, de climă, de ritm de viață. Optimiști, fericiți, în mijlocul celor dragi, acasă, la muncă.

*

...Notez din relatarea făcută de savantul Emil Racoviță asupra călătoriei sale în Antarctica, într-o conferință ținută la București, la Ateneul român, în 8 decembrie 1900: «*În vîrtejul ce ne stăpînea auzul, în viltoarea urgiei înghețate ce ne mușca trupul, în alba întunecime ce ne lua vederile... ne susținea un singur simțămînt: simțămîntul datoriei*»...

Și reproduc, de pe banda de magnetofon, confidența unuia din cei doi tineri geologi români, Ioan Teodoru: «*Nu e simplu, nu e ușor să stai să te biciuiască vîntul pe un ghețar, să știi că sînt acolo numai doi oameni și că dacă unul nu-l ține puternic cu frînghia pe celălalt, viața s-a dus... Dar uiți la un moment dat și de asta, cînd îți amintești pentru ce te afli acolo, ce semnificație are prezența în acel loc a echipei din care faci parte, ce semnificație pot avea adevărurile pe care le vei descoperi*»...

. . . . . .

Minunată, trainică punte peste timp a nedezmințitei perseverențe a științei românești, a puterii de abnegație a slujitorilor ei, a credinței în victorie!

Marius RALIAN

Nota redacției

Într-unul din numerele viitoare ale revistei noastre vom încerca să publicăm — în funcție de condițiile tehnice — fotografii color ale călătoriei celor doi geologi români în Antarctica.

cronica ringului

a fost odată un campion! și ar putea să mai fie...

A apărut în 1969 ca un seism. A năruit tot edificiul ierarhic al boxerilor de categorie cocoș din întreaga Europă, demonstrîndu-le tuturor că el, anonimul de pînă atunci, e cel mai priceput în scrima cu pumnii. Băiatul acesta teribil nu s-a născut nici pe malurile Tamisei, acolo unde James Figg relansa acum 250 de ani moda luptelor cu pumnii, nici pe malurile Senei, unde Georges Carpentier cîștiga cu cinci decenii în urmă faima de cel mai «*științific*» boxer al secolului, ci aici, la noi, pe malurile Dîmboviței. Pugilistul acesta, adevărată explozie de talent, se numește Aurel Dumitrescu. El a cucerit atunci, în 1969, titlul de campion al Europei, nu mulțumită forței sale, ci datorită măiestriei tehnice, virtute prețuită în mod deosebit de adevărații gentlemani ai ringului. Am scris mult despre Dumitrescu. Și noi, și străinii. Îi prevedeam un viitor de aur...

Cu puțin timp în urmă, într-o gală la Dinamo, a boxat și fostul campion european Aurel Dumitrescu. Ce decepție! A fost învins, ca un începător, de un tînăr, Mihai Ploieșteanu, care abia a depășit vîrsta junioratului. Priveam la cel care a fost marea vedetă a anului 1969 și nu ne venea să ne credem ochilor. Părea lipsit de curaj, de hotărîrea de a acționa, picioarele nu-l mai ascultau ca altădată, iar loviturile sale își atingeau rar ținta, deși adversarul nu era un maestru al eschivei. Se vedea cît de colo că Dumitrescu nu se mai pregătește ca în trecut. Gloria i-a... furat, oare, modestia și hărnicia? Se știe de cînd lumea că talentul fără muncă nu face doi bani. Credeți, poate, că vîrsta e de vină? Nu. Aurică e tînăr. S-a născut la 10 august 1949. Privind evoluția sa submediocră, ne-am amintit una dintre cugetările scriitorului francez La Rochefoucauld: «*Lenea mistuie pe nesimțite toate virtuțile*». Dar dacă nu o fi numai asta și antrenorii săi, Ion Chiriac și Marcu Spacov, cunosc și alte cauze? Ne-ar bucura. Dacă le cunosc, le pot înlătura. Și atunci am putea avea din nou un mare campion!

Petre HENȚ

Aurel Dumitrescu în 1969. Explozia de bucurie a învingătorului.

Foto: Aurel D. NEAGU

cum putem progresa

în polo?

Răspunde:
Nicolae FIROIU

Se spune — de regulă, cu îndreptățire — că progresul tău depinde în primul rînd de tine. Poloul nostru se înscrie, oarecum, în excepție, în sensul că oricît ne-am zbate, oricît am munci noi, cei care activăm în această disciplină, pentru a realiza un progres, el va fi în prea mare măsură tributar «condițiilor tehnice» pe care, deocamdată, acest joc nu le are.

Sînt un am tînăr, sînt optimist de felul meu, dar nu pot să nu-mi dau seama că la un mare oraș cum este Bucureștiul, un singur bazin, — cel de la Floreasca —,și el folosit doar parțial de către poloiști, nu poate ajuta mersul înainte al acestui joc olimpic

Progresul poloului românesc, ca și al altor sporturi, depinde direct de baza sa de masă, de numărul copiilor atrași să-l practice. Faceți însă o mică socoteală. Pentru elevul care locuiește în Drumul Taberei, în Berceni sau în Baba Novac, deplasarea (cu autobuze, cu tramvaie) pentru un antrenament la bazinul Floreasca înseamnă o «excursie» de aproximativ 4 ore! Fireste, elevul, părinții lui renunță la un asemenea sacrificiu.

Soluția? Una singură: să se construiască bazine în marile cartiere ale Capitalei. Și în cît mai multe orașe ale țării.

Înotul, poloul înseamnă în primul rînd sănătate

În privința performanței propriu-zise, îndrăznesc să afirm că în ultimii ani, poloul nostru s-a menținut la nivelul valoric atins cîndva. Această menținere este însă sinonimă cu un regres pe plan mondial, *echipe pe care înainte le depășeam — Cuba, Olanda, R.F.G. — ajungînd astăzi să lupte cu noi de la egal la egal și chiar să ne întrecă.*

fotbal

fotbal cu sau fără fete?...

Printre surprizele acestui deceniu, al optulea, musai este să consemnăm și apariția pe gazonul dreptunghiului magic — am numit terenul de fotbal — a fetelor. Surprizele, se știe, sînt plăcute sau neplăcute. În ce categorie trebuie să includem evenimentul? Greu de răspuns. Părerile *pro* (superspectacol sportiv, sport și grație, balet pe stadion etc., etc.) și părerile *contra* (un scandal, grav proces de defeminizare etc., etc.) s-au înfruntat de la bun început și continuă să se înfrunte, fără un învingător aparent. Dar, faptele sînt fapte. Încăpățînate. Fotbalul feminin există. În Europa, pe continentul sud-american și treptat-treptat cucerește și alte poziții. În Anglia, Ungaria, Italia, Spania, Iugoslavia, Scoția, Danemarca, Cehoslovacia și în alte țări s-au organizat campionate naționale, recomandate chiar de U.E.F.A. Fotbalul feminin a fost recunoscut, nu fără aprige controverse, și de F.I.F.A.

Dar la noi? La noi lucrurile sînt cam ambigue. Forul de resort încă nu s-a pronunțat. Echipe există însă, și se pare că nu dintre cele mai neajutorate, ținînd seama de unele rezultate obținute în confruntări internaționale. Susținători, slavă Domnului, nu lipsesc. Și atunci?

Atunci vă înfățișăm aceste două imagini cu fete fotbaliste. Poate să ajute și ele cu ceva la clarificarea lucrurilor

E.D.

confidențial

GERD MÜLLER LA FARUL?

Frumoasă glumă, nu? Trebuie să știți însă că ea ascunde — după părerea antrenorului Costică Toma (binecunoscutul ex-internațional) — un mic grăunte de adevăr. Fostul portar al echipei noastre reprezentative îl caracterizează astfel pe tînărul atacant Negoescu, ultima achiziție a echipei constănțene: «Șutează foarte bine cu ambele picioare, are pătrundere, are explozie, este un real pericol pentru orice apărare, fiind o copie «la scară» a lui Müller»

MIRCEA LUCESCU, FAIR-PLAY

Oropsit de accidentări succesive în turneul franco-spaniol, Mircea Lucescu a găsit forța morală să afirme că atacanții cei mai potriviți noului spirit de joc al echipei naționale sînt tinerii Troi și Marcu. Atitudinea este bărbătească și de un desăvîrșit fair-play, știut fiind că ambii fotbaliști recomandați de căpitanul reprezentativei joacă pe postul lui, cu alte cuvinte îl vor moșteni.

POMMERENKE, JUNIORUL TERIBIL DE ACUM PATRU ANI

Este cunoscută seria de rezultate bune obținute de echipa R.D. Germane în turneul său sud-american. Mai puțin știut este însă faptul că noul lider al atacului acestei reprezentative este tînărul Pommerenke, cel care acum vreo patru ani era spaima tuturor echipelor adverse în turneele internaționale de juniori. Urmărit cu grijă, acest tînăr talent a urcat toate treptele consacrării. Să nu ne facem iluzii, Dinu va avea un adversar foarte dificil în tînărul Pommerenke.

FOTBAL CLUB PETROLUL, UN EXEMPLU BUN

Un activ de antrenori alcătuit exclusiv din foști jucători petroliști de reală valoare, un președinte (Gh. Urich) devotat și foarte priceput — iată exemplul bun pe care tînărul club ploieștean îl oferă unităților fotbalistice din țara noastră.

Succes, F.C. Petrolul!

sport și sociologie

între spital și stadion

Cîndva, *«scriitorul personajelor chinuite, păcătoase, pradă luptei dintre suflet și trup»*, care a fost François Mauriac califica epoca noastră drept *«strannul secol al sportului»*. Dar veacul nostru a fost desemnat și ca *«secol al vitezei»*, *«secol al stăpînirii puterii atomice»*, *«secol al cuceririi spațiului cosmic»*, expresii care vizează un aspect sau altul al exploziei pe care o cunoaște civilizația noastră. Și, ca orice proces contradictoriu, cotitura pe care o încearcă istoria noastră implică, pe lîngă efectele pozitive binecunoscute pentru om, o suită întreagă de efecte negative, potrivnice ființei umane, care constituie suficiente motive, pentru mari personalități, să tragă semnalul de alarmă.

Una din problemele majore ale vremurilor pe care le trăim, devenită temă permanentă de frămîntări teoretice și preocupări practice, este aceea a **raportului dintre progresele civilizației și starea de sănătate a oamenilor.** Nu vom începe aici un bilanț al acestui raport. Vom aminti însă că totuși *civilizația înaintează odată cu sacrificiile care afectează tot mai mult valoarea cea mai de preț a omului — sănătatea.*

Societatea — cu posibilitățile ei în funcție de progresul științei, bogăția națiunii și mai ales natura orînduirii sociale — reacționează pentru a se apăra, creînd un subsistem a cărui funcție principală este recuperarea sănătății. Omenirea investește tot mai multe fonduri pentru ca rețeaua medico-sanitară să răspundă cu eficiență sporită menirii sale. Sînt binecunoscute eforturile pe care le face statul nostru în această privință. Față de 1955, cînd sectorul *sănătate* primea de la bugetul de stat 1 795 500 lei, în 1971 aceste fonduri au atins cifra de 7 386 100 lei. Așadar, o creștere de 411%. Rezultatele unei asemenea politici se văd la tot pasul: spitale noi, moderne, sanatorii, case de nașteri, stațiuni de circumscripție, dispensare de întreprindere, policlinici etc. Dar, în mod firesc, se pune întrebarea: în ce raport se găsește ritmul de dezvoltare a rețelei sanitare cu cel de deteriorare a sănătății? Nu cumva acesta din urmă este în permanență cu un pas înainte datorită efectelor negative progresive ale civilizației, caz în care trebuie să depunem eforturi necontenite și proporțional sporite pentru a ne ține măcar la o anumită distanță? Dacă asta este situația, atunci datele problemei trebuie judecate dintr-o altă perspectivă. *Atenția trebuie concentrată nu asupra efectului (ceea ce nu înseamnă neglijarea lui), ci asupra cauzelor.* Să facem tot posibilul ca omul să nu ajungă pe patul spitalului. *Frontul profilactic are un aliat de nădejde* (sau poate chiar mai mult): *cultura fizică, în special sportul de masă.* Dar care este situația aici? Așa cum bine se spunea într-un articol publicat în paginile acestei reviste, copilului nu i-a rămas *«pentru joc nici strada cea mai îngustă»*.

De ce o atare situație? Între altele, credem noi, pentru că sportul de masă este o rudă prea săracă în raport cu sportul de performanță. Pentru acesta s-a construit și se va mai construi. De ce? Performanțele sportive se văd mai repede decît cele privind sănătatea. Sportul de masă poate să trăiască și cu firimiturile rămase de la ospățul celuilalt. Da! «Straniu *secol al sportului*».

Oare cîți oameni nu ar mai trece prin paturile spitalelor dacă ar practica sportul, cultura fizică? Evident, dacă ar avea unde! Atunci, și din punct de vedere economic, ar fi mai avantajos să amenajăm parcuri sportive într-o asemenea proporție încît să nu mai fie nevoie să înmulțim paturile de spital, dar, mai ales din punct de vedere etic, axiologic, este mai important ca sănătatea să fie, între altele, produs al exercițiului fizic — prilej de satisfacții și rod al satisfacției — decît cîștigată prin intervenții chirurgicale, chimioterapie...

Titlul intervenției noastre nu s-a vrut ironic — așa cum ni s-au părut a se privi două lozinci plasate pe unele stadioane *«Sănătate prin sport»*, *«Sportivi asigurați-vă la ADAS»* — ci o invitație la meditație pe o temă majoră și, chiar mai mult, inițierea unor cercetări sociologice multidisciplinare și profunde care să afle cheia echilibrului dintre cele două instituții atît de necesare omului contemporan: stadionul și spitalul.

Conf. dr. Fl. GEORGESCU

8 ZILE PÎNĂ LA REÎNCEPEREA CAMPIONATULUI

meciurile cedate «din simpatie» să se rejoace!

Au mai rămas doar 8 zile pînă la reînceperea campionatului. Cei care trăiesc fotbalul — și cărora, repetăm, le este consacrată această rubrică — își simt conectată inima la vesnic tulburătoarea numărătoare inversă. Reîncepe fotbalul! Se nasc (noi) sperante, se reînnoiesc jurăminte, se clădesc (sau se reclădesc) planuri. Deși nu ne ascundem emoția reîntîlnirii, vom trece peste *momentul sentimental* și vom ancora aceste rînduri în rada unei probleme grave a multor reîncepuri. Tema pe care o dezbatem a fost trăită *«pe viu»*, nu o dată, în finalurile de campionat.

Echipe amenințate de retrogradare, sau echipe vizînd titlul de campioană s-au văzut ajutate, *«din simpatie»*, de colege care nu aveau nimic de pierdut în privința situației lor divizionare (aflîndu-se în zona liniștită, lipsită de griji, a clasamentului), prejudiciul lor atingînd exclusiv prestigiul moral. Că acest prestigiu nu înseamnă întotdeauna o statuie de bronz, ci are forța unei figurine de plastilină ne-a dovedit-o, fără dubii, cucerirea cîtorva titluri *«vizate»* nesportiv (în ultima sau în ultimele etape) la Ploiești sau la Cluj, ca să dăm doar cîteva exemple *«clasice»* și foarte proaspete în memorie. Cazurile sînt binecunoscute nu numai de publicul fotbalului, — jenat, adeseori, de mimarea stîngace a angajamentului, a luptei pentru victorie —, ci și de federația de specialitate, care a și luat, *a posteriori*, unele măsuri disciplinare. Măsuri a căror virtute a fost urmărirea laturii educative. Pentru cazurile în sine, aceste măsuri ulterioare *(«simple injecții la mort»* — după expresia sugestivă a unui antrenor) n-au avut însă nici un efect direct, scorurile partidelor viciate *«din simpatie»* rămînînd definitive.

Această experiență (sublniem, repetată) ne face să propunem federației de specialitate o soluție extremă, absolut necesară însă creării celui mai favorabil climat pentru desfășurarea campionatului. Meciurile *cu puncte oferite* să se rejoace!

La întrebarea — cine să stabilească *«diagnosticul»* în cauză? — răspundem fără echivoc: observatorul federal, arbitrul jocului, cronicarii de specialitate prezenți la meci. La aceste mărturii de ce alte probe ai mai avea nevoie atunci cînd, de pildă — citățm un exemplu absolut real, dintr-un meci de pomină, disputat nu cu mulți ani în urmă la Iași — un atacant de recunoscută valoare ajunge în mijlocul careului de 16 metri de unde, în loc să tragă la poartă, se hotărăște să suteze în aut, în tribuna a doua?!

Marius POPESCU

înlocuitorul lui țiriac are acum 16 ani

Cine îl va înlocui mîine pe Ion Țiriac? Avem un prestigiu de cîștigat, e firesc să pretindem noului venit rezultate, dacă nu egale, cel puțin apropiate de cele ale predecesorului său. Cine îl va înlocui pe Țiriac? Ne îndreptăm mai întîi atenția asupra celui de-al doilea eșalon, compus din Toma Ovici, Ion Santei, Viorel Marcu, Sever Mureșan, Viorel Sotiriu. Furați de strălucirea lui **Năstase** și Țiriac, am uitat că *«speranțele»* noastre au acum 24–25–26 ani. Încercăm să ni-i imaginăm pe unul dintre ei alături de Năstase — soluție tranzitorie. Ne amintim că în 1967–1968, I. Santei și V. Marcu cîștigau, surprinzător, la Mărmureanu, pentru ca în 1972 să piardă *«firesc»* la același jucător! Ne punem, logic, întrebarea: așteptăm debutul lor la 27–28 ani, pentru ca la 30 de ani să-i socotim bătrîni? Fără să vrem, facem comparația: *Țiriac și Năstase au debutat în Cupa Davis la 20 de ani, iar P. Gonzales, L. Hoad, K. Roswall, J. Newcombe și foarte mulți alții au jucat challenge-round-uri înainte de această vîrstă.*

Nu trebuie să fim înțeleși greșit, nu sîntem împotriva participării acestor jucători la concursurile internaționale. Dar a investi — azi — iluzii în jucători de vîrsta lor, înseamnă a te înșela — mîine — cu bună-știință.

Foarte aproape de acest grup, Dumitru Hărădău (22 ani), despre care se spune că nu a fost încercat în suficientă măsură, apoi o prezență solitară, Traian Marcu (19 ani), care de cîtiva ani *«exersează»* fără milă juniori de vîrsta lui. I se cuvine credit un an sau doi. Urmează lotul pentru Cupa Galeea, în evidentă criză de valoare. Apoi, cîteva liste care cuprind juniori între 14 și 16 ani, acolo unde credem că trebuie căutat *«viitorul»* Țiriac.

O incursiune sumară prin biografiile marilor jucători de tenis contemporani arată că în evoluția lor există trei etape bine conturate. Prima, pînă la 16—17 ani, de însușire a tehnicii și de afirmare pe plan național, este urmată de o perioadă de participare intense la concursuri interne și internaționale, între 17 și 20 de ani. După care, în scurt timp, apare consacrarea.

Oare nu după această schemă trebuie *«creat»* înlocuitorul lui Țiriac? *Ar fi bine să înțelegem că acela care are ceva de spus în tenis CERE cuvîntul pînă la 20 de ani.*

Stefan GEORGESCU — antrenor

în numele moralei

În numărul trecut al revistei noastre vă anunțam că energicul Țiu Teașcă a reușit să-și întărească lotul cu ex-petroliștii Grozea și Moraru. Marți, 27 februarie, «Piticul» ne-a făcut o vizită la redacție, prilej cu care ne-a relatat următoarele: «Hotărît să renunț la serviciile portarului de rezervă, Gheorghiu, a cărui etică sportivă lăsa mult de dorit, cu prilejul perfectării transferului «Grozea-Moraru» am obținut și acordul clubului «Petrolul» în privința transferării portarului Căunei, despre care nu auzisem decît lucruri bune. În primul joc al turneului, efectuat de curînd în R.P. Bulgaria, Căunei s-a achitat onorabil de sarcina încredințată. După al doilea meci, 1–0 cu Lokomotiv-Russe, în care n-a jucat, Căunei a ocupat «duritatea» antrenamentului. Gîndindu-mă la lunga lui perioadă de semiactivitate, i-am satisfăcut cererea de a nu mai participa la restul antrenamentului. Seara, după controlul camerelor (ora 22), lucrurile păreau că sînt în deplină ordine. Dar la ora 24 sînt căutat de un reprezentant al hotelului, pentru a mi se atrage atenția că un jucător de-al nostru se află la bar în brațele unei grațioase «sirene». Pentru prima oară în viața mea eram obligat să intru într-un bar. Aici l-am găsit pe Căunei în compania amintită. Proaspătul meu elev nici n-a catadicsit să se ridice de pe scaun, să mă salute sau să-mi spună indiferent ce. Întors în hotel, am bătut la ușa camerei 22. Băieții dinăuntru mi-au spus că nu-mi pot deschide pentru că erau închiși pe dinafară... de Căunei. Prin antrenorul secund, profesor Făiniță, i-am comunicat lui Căunei că nu are de ce să se mai întoarcă la hotel și că îl aștept dimineață în gară. Aici i-am dat biletul de drum, l-am condus pînă la frontieră și i-am urat drum bun. Pentru cele întîmplate cer Federației române de fotbal scoaterea din viața sportivă a fotbalistului Căunei»

Deși severă, cererea lui Teașcă mi se pare îndreptățită. Lui Căunei, care nu reprezenta mai nimic în fotbalul nostru, antrenorul Teașcă i-a oferit o șansă de a se realiza ca sportiv. Cazul Căunei trebuie analizat și rezolvat cu maximă severitate, fiindcă el reprezintă o mentalitate care a adus multe prejudicii fotbalului românesc. Lipsa unei elementare etici sportive, încercarea de a face din sport doar o posibilitate de cîștig, iluzia că poți să nu dai nimic dar să ți se ofere totul, țin de o morală incompatibilă cu cerințele societății noastre. Iată că Teașcă, antrenorul care țintește promovarea echipei sale în divizia A, renunță în pragul returului la portarul Căunei; rămînînd numai cu un singur portar, el își diminuează în bună măsură șansele de a obține dorita promovare. Teașcă renunță în numele moralei la un jucător care i-ar fi putut fi util pe parcurs. Așadar, «Piticul» dă — pentru a cîta oară? — dovada intransigenței sale morale, chiar în situații dificile pentru echipa pe care o conduce. Cazul Căunei trebuie rezolvat în perspectiva influziei de responsabilitate de care fotbalul românesc are atîta nevoie. O sancțiune oarecare — cum au fost atîtea altele — nu poate ajuta nimănui, nu poate sprijini fotbalul românesc să se descotorosească de metehnele care i-au adus atîtea necazuri.

Dorin T.

cititori-comentatori

să refacem cuplul năstase-țiriac

În ultimii ani, tenisul a adus mari, poate chiar cele mai mari satisfacții iubitorilor de sport din țara noastră. Noi nu am abandonat speranța că tenismenii români vor cuceri Cupa Davis, în pofida faptului că deschiderea porților competiției și pentru profesioniști face și mai dificilă ascensiunea spre vîrful piramidei. Oricum, avem de apărat o poziție în ierarhia tenisului mondial.

Se apropie ora startului în ediția 1973 a Cupei Davis.

Constatăm cu surprindere și justificată îngrijorare că așii noștri în ale rachetei, Ilie și Ion — despre care cotidianul SPORTUL a încercat inutil să ne convingă că sînt și în prezent «buni prieteni» — continuă în circuitul de turnee la care participă să se evite reciproc (pentru a nu folosi un termen mai dureros) sau, cu alte cuvinte spus, preferă să facă pereche la dublu cu Gisbert, cu Grabner, cu Connors, cu Fassbender, în loc să ne fi oferit — fie și în ceasul al doisprezecelea — bucuria și speranța refacerii celebrului cuplu Țiriac-Năstase, cuplu considerat de cei mai competenți specialiști ca unul dintre cele mai redutabile din lume.

Zilele trec. Nu mai este timp de pierdut. Nu este cazul să analizăm originea discordiei. Nu aceasta contează acum. Imperativul orei de față este să refacem cuplul Țiriac-Năstase.

Cine ar putea duce la împlinire această nobilă dar dificilă misiune? Cine, dacă nu opinia sportivă românească? Iată de ce propun redacției FLACĂRA ca să dezbată prin paginile revistei cu prioritate preocupările noastre — propun deci să inițieze și să organizeze trimiterea unui mesaj colectiv, semnat de milioane de iubitori români ai sportului, chemare care, adresată lui Ion și Ilie, poate și trebuie să conducă la refacerea cuplului lor de aur.

Marius PANDREA
Magistrala Nord-Sud nr. 17
București

Cupon de participare la concursul nostru de CITITORI-COMENTATORI Nr. 2

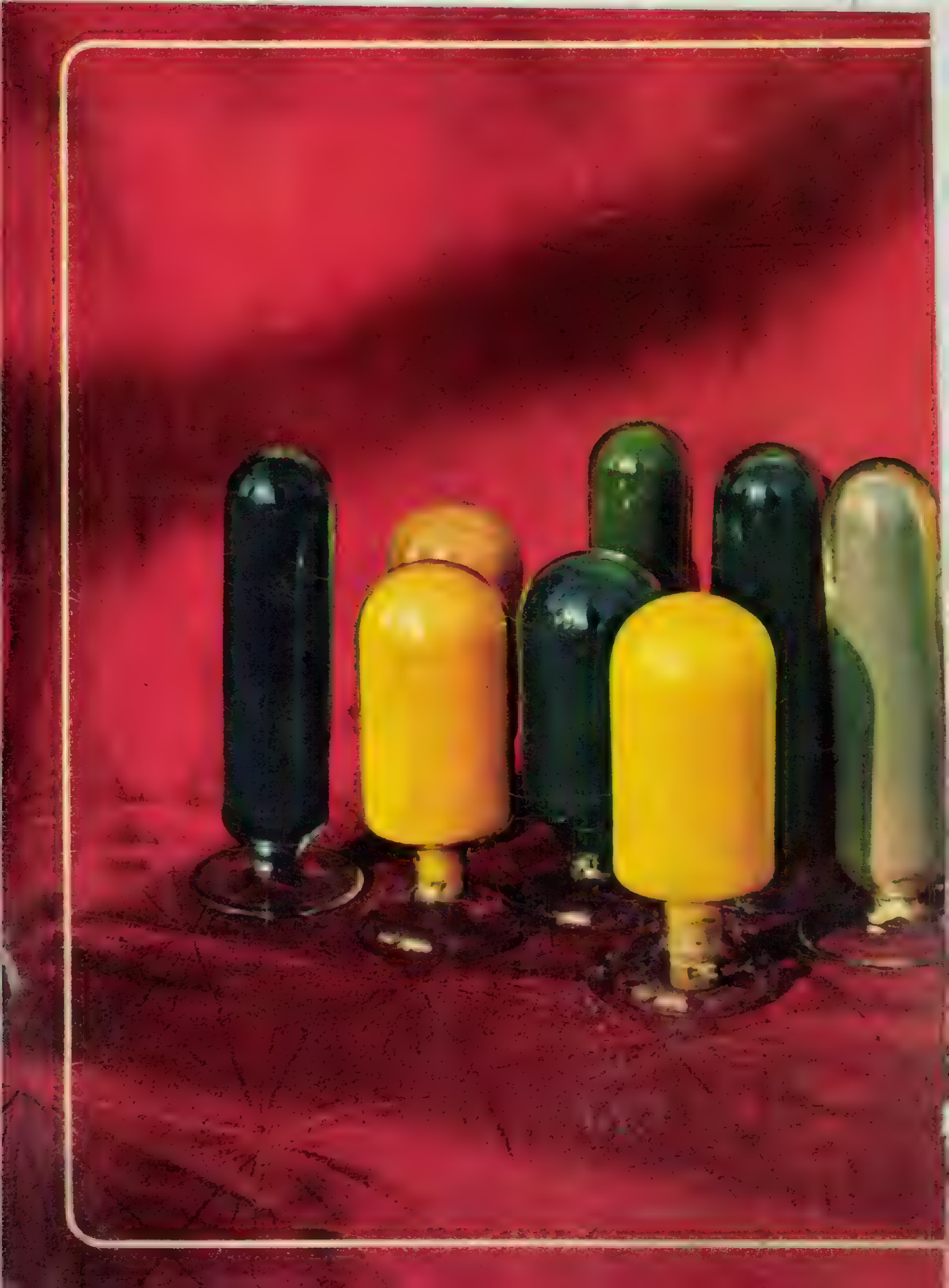

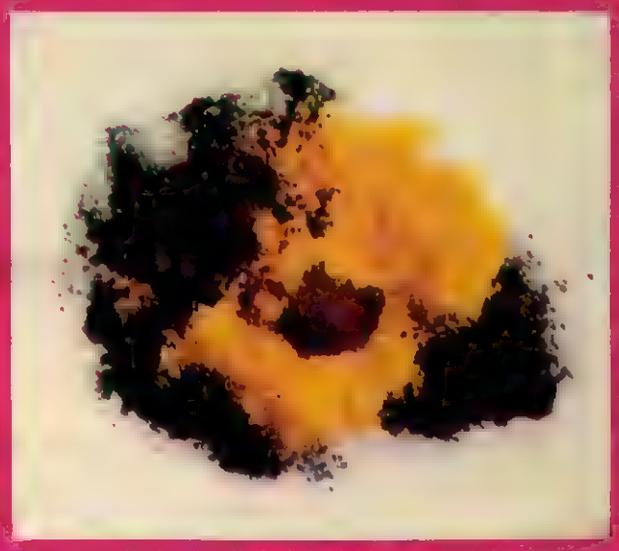

ETALON DE CALITATE

De vecuri, Oradea, așezată la răscruce de drumuri, a îndemnat călătorul la popas și meditare. Vraja orașului poartă pașii vizitatorului pe urmele zidurilor cu veche întocmire și îl opresc în fața strălucitei tinereți a noilor clădiri înălțate.

Despre Oradea cea veche ne vorbesc colțăitele și galbenele file. Despre Oradea cea tînără, a construcțiilor avîntate și viguroase, tinere și entuziaste, care se ridică în zilele noastre, aflăm trecînd dealurile cu pante line ce servesc drept fundal orașului de pe Crișș. Și cu mirare privim geometria inedită a marilor instalații industriale ce aparțin Uzinei chimice SINTEZA, a cărei situare pe strada Chimiei nr. 3—7, stradă care poartă numele acestei științe și ramuri industriale aflate azi în plină ascensiune, nu credem că este întîmplătoare.

Semețele coloane, grădină cu arbori zvelți, sînt rezultatul muncii și gîndirii oamenilor care au lucrat și lucrează aici. Colectivul uzinei e preocupat de lărgirea aplicabilității produselor sale și de ridicarea pe trepte superioare a caracteristicilor tehnice ale fabricatelor ce ies pe porțile uzinei, de lansarea lor pe piață la un nivel calitativ ireproșabil.

Faima produselor de sinteză organică ale uzinei orădene a depășit de mult hotarele țării. La fel și a pesticidelor organo-fosforice. Dacă an de an agricultura noastră obține producții din ce în ce mai mari, aceasta se datorește și folosirii pe scară largă a insecticidelor organo-fosforice (produse aici) pentru tratamente în pomicultură, legumicultură, în cultura plantelor industriale și ornamentale, în zootehnie și în depozitele alimentare.

Foarte căutate sînt vopselele și emailurile pe bază de uleiuri care după aplicare dau pelicule lucioase, elastice și rezistente, pentru protejarea suprafețelor de metal și lemn ale diferitelor obiecte utilizate în interior sau în exterior.

Se mai produc șervețele parfumate FELIX și ambalaje de hîrtie și carton destinate produselor farmaceutice și diverselor produse chimice.

Uzina chimică SINTEZA este astăzi o unitate economică puternică, marca de fabrică fiind apreciată atît pe piața internă, cît și pe cea externă. În acest sens este concludent faptul că peste 80% din produsele sale farmaceutice sînt exportate în patru continente.

Dintre țările care utilizează produsele Uzinei chimice SINTEZA pot fi citate: Austria, Anglia, Belgia, Elveția, Franța, Italia, Republica Democrată Germană, Republica Federală a Germaniei, Suedia, Republica Populară Chineză etc.

Dar mîine? Cum va arăta uzina mîine? Ce și cum va produce ea? Acolo unde azi se mai întinde un teren viran, mîine se vor înălța în soare siluetele zvelte ale noilor instalații de acid salicilic, acid acetilsalicilic, halogenuri de alchil, sinoratox etc.

Indicele de creștere a producției globale în 1975, comparativ cu 1972, este de 144%, iar cel de creștere a producției marfă, 142%, și produsele uzinei să fie în continuare etalon de calitate!

Acesta-i țelul, și e foarte aproape. Ajută-ți — minunații oameni care muncesc aici.

CRIMA DIN EXPRESUL BÂLE-PARIS

REZUMATUL CAPITOLULUI PRECEDENT

În noaptea de 5 spre 6 decembrie 1860, într-unul din vagoanele de clasa întîi ale expresului Bâle-Paris este descoperit cadavrul unui înalt magistrat parizian, Poinsot. Ceea ce părea la început un simplu fapt divers a căpătat dimensiunile unei «mari afaceri», care a pasionat opinia publică a timpului. Deși ipoteza jafului nu era exclusă, a fost considerată și posibilitatea unui asasinat politic. Victima întreținuse strînse legături cu cercurile de extremă dreaptă și cu Palatul Tuileries. Se afirma că Poinsot deținea importante documente secrete asupra unor scandaluri de la Curte, la a căror mușamalizare a contribuit. Cineva avea interes să le sustragă...

Suspiciunile gravitează împotriva unui anume Jud. Cine era acest individ?

*

Jud se născuse în departamentul Haut-Rhin la vreo zece kilometri de Belfort, la 7 februarie 1834. Se trăgea dintr-o familie înstărită, care se bucura de prețuire în ținutul său de baștină. Încă de copil, Jud a manifestat instincte deplorabile: la școală se îndeletnicea cu furtișaguri și nu împlinise 18 ani cînd a făcut pentru prima dată cunoștință cu închisoarea, «încasînd» o condamnare de șase luni pentru furt.

Apoi, îndeplinind serviciul militar, a ajuns la Alger, unde a făcut de asemenea diferite matrapazlîcuri. Acestea nu au părut însă prea grave deoarece a fost înrolat și trimis să lupte în războiul din Crimeea. Dealtfel, nu a stat decît puțină vreme pe malurile Mării Negre, întrucît războiul s-a terminat imediat după sosirea sa la destinație. Atunci Jud, continuînd să poarte uniforma militară, s-a apucat din nou de vechile îndeletniciri: spargeri și furturi. Prins în flagrant delict, a fost arestat și încarcerat la Alger, dar a reușit să scape din închisoare cu o zi înainte de a fi chemat în fața tribunalului militar. Acuzatul a fost deci condamnat în contumacie la degradare militară și 20 de ani muncă silnică.

O BIOGRAFIE... AGITATĂ

Pentru a cunoaște mai bine personajul nostru, iată cum îl descrie foarte sobra «Gazette des Tribunaux» după descoperirea afaceriî Heppi (despre care am relatat în numărul trecut):

— Am obținut o serie de noi detalii, a căror autenticitate o garantăm, asupra antecedentelor lui Charles Jud, asasinul prezumtiv al președintelui Poinsot și atacantul medicului rus Heppi.

Jud s-a născut la 7 februarie 1834 la Bourogne, departamentul Altkirch. A fost recrutat în 1855, dar nu și-a putut începe atunci «cariera militară» fiind întemnițat pentru șase luni, sub acuzația de furt.

Ordinul de chemare a fost trimis totuși la domiciliul părinților și, puțină vreme după ce a ieșit din închisoare, a fost încorporat în al treilea escadron de transporturi, care se afla în Africa.

El a ajuns la cazarma de destinație la 18 august 1855 și a fost înmatriculat în registrul de evidență al acestei unități militare, cu următoarele semnalmente: Charles Jud, fiu al lui Jacques și al lui Françoise Grillon, domiciliați la Ferrette, departamentul Altkirch; înălțime 1,68 metri, părul și sprîncenele castanii, ochii verzi, fruntea înaltă, nas și gură mijlocii, bărbia lată, obrazul lunguieț. Semne particulare: n-are.

Imediat după încorporare, Jud s-a dedat la acte de indisciplină. Escadronul său primind ordinul să plece în Crimeea, Jud s-a îmbarcat la 3 februarie 1856, dar în luna august îl regăsim în Franța, la Marsilia. De aci a fost trimis din nou în Africa.

Deși, după cum am arătat, activitatea sa în timpul cînd a purtat haina militară a avut destule aspecte reprobabile, totuși nu i s-au aplicat pedepse penale. Cîteva furtișaguri constatate în escadronul său au făcut să se îndrepte bănuielile asupra sa, dar din lipsă de probe concludente nu a fost chemat în fața judecății. Singura măsură a fost aceea de a se întări supravegherea.

În noaptea de 15 spre 16 iunie 1859 Charles Jud a fost surprins în atelierul de croitorie al unității militare încercînd să sustragă mai multe baloturi de stofă. Pătrunsese în local cu ajutorul unei chei false. A fost dată alarma și făptașul a fost prins.

Comandantul escadronului l-a trimis în judecată, iar în timp ce se întocmeau actele, Jud a fost deținut în închisoarea detașamentului. Era îmbrăcat doar în cămașă și în pantaloni de lucru.

La 18 iunie dimineața s-a primit ordinul de a-l transfera la tribunalul militar al diviziei, dar gardienii n-au găsit pe nimeni în celulă. Evadase!

În timpul nopții, deținutul reușise să facă o gaură în zidul care separa închisoarea de una din sălile cazărmii și a fugit fără să atragă atenția nimănui. A fost declarat dezertor și semnalmentele sale au fost trimise prefecturii departamentului Haut-Rhin, precum și tuturor posturilor de jandarmi.

Generalul comandant al diviziei cu sediul la Oran a ordonat comisarului imperial să continue procesul intentat împotriva lui Jud pentru delictul de furt calificat.

La 3 septembrie 1859 toate formalitățile fiind îndeplinite, tribunalul militar l-a condamnat pe Charles Jud, în contumacie, la 20 de ani muncă silnică și la degradare militară.

Un an mai tîrziu periculosul răufăcător și dezertor a fost semnalat călătorind cu trenul în zona Mulhouse. Lui i se impută două oribile crime și instrucția în această problemă continuă cu pași energici — scria în concluzie «Gazette des Tribunaux».

ANUNȚ LA MICA PUBLICITATE

Jud apare la Paris la sfîrșitul anului 1859. El făcea uz de un procedeu ingenios pentru a-și procura acte false: dădea anunțuri la mica publicitate prin care oferea slujbe la muncitori croitori. Candidații erau rugați să vină la domiciliul său. Dacă Jud constata că aceștia aveau un fizic asemănător cu al său, cerea respectivului să-i lase actele peste noapte pentru a întocmi documentele de angajare. A doua zi, bineînțeles, dispărea de la domiciliu, pentru totdeauna, cu acte cu tot.

Ulterior, s-a aflat că Jud a propus mai multor prieteni din copilărie, alsacieni ca și el, să refuiască pe călătorii din trenuri. El spunea:

— Este așa de ușor ca să-i ucizi în timpul mersului! Intri în compartiment cu o piatră învelită într-o cîrpă. Îi omori și apoi îi arunci pe geam. Rănile făcute cu o piatră astfel protejată nu sîngerează și nu rămîn urme în compartiment. Apoi nu ai decît să cobori la prima stație și să te faci nevăzut.

Așadar, Jud încercase să asasineze pe medicul militar Heppi? El a ucis pe președintele Poinsot? Faptele pledau împotriva sa. Pur și simplu, schimbase metoda și înlocuise piatra cu revolverul.

În ceea ce privește pe medicul militar rus, nu există nici un dubiu. La urma urmei în posesiunea lui Jud s-au găsit monedele de aur care aparținuseră lui Heppi. O probă zdrobitoare. În cazul președintelui Poinsot nu existau probe atît de concludente, însă bănuielile erau puternice.

Servitorii președintelui au putut reconstitui inventarul obiectelor pe care victima le purta asupra sa în timpul asasinatului și care apoi au dispărut: un pled de voiaj din stofă englezească, cu dungi albe și negre, o valiză de piele conținînd cărți de grădinărit, un cuțit cu mîner din corn de cerb, un ceas de aur cumpărat de la ceasornicăria Soirain, Rue de la Paix 10, Paris, un lanț de aur încrustat cu rubine și o cheie cu inițiala P, un portofel pătrat de piele neagră, cu fermoar de oțel și un portofel de piele roșie cu o zgîrietură pe colțul din stînga sus. Cum am spus, totul dispăruse.

Ancheta a infirmat ipoteza inițială și a stabilit că asasinatul nu a fost comis după plecarea trenului din Troyes, deoarece nimeni nu a sărit din vagoane în timp ce trenul traversa zona în care se efectuau reparații la terasament. Crima a fost deci comisă cu puțină vreme înainte de sosirea trenului la Paris.

UN CĂLĂTOR SE PIERDE ÎN NOAPTE

Cîteva sute de metri înainte de localitatea Nogent-sur-Marne, un călător din clasa a III-a a observat pe scara vagonului un om care se pregătea să sară. Călătorul își spuse că, fără îndoială, individul nu avea bilet și vroia să sară din tren înainte de sosireo la Paris pentru a scăpa de control. Călătorul i-a strigat să aibă grijă deoarece în acel loc era foarte periculos să sari din tren, dar necunoscutul abia a întors capul; apoi, cu mare repiditate, a aruncat la pămînt un pachet și a sărit și el în noapte.

Călătorul l-a văzut cum s-a sculat de jos, s-a curățat de nisip, a înhățat pachetul și a luat-o la fugă prin cîmp. Puțin mai tîrziu, un lucrător feroviar a confirmat această mărturie importantă.

În noaptea de 5 decembrie, la Troyes, nu au fost vîndute în gară decît două bilete: unul de clasa întîi — președintelui, cu destinația Paris, și unul de clasa a treia — unui necunoscut, cu destinația Mesgrigny, o mică gară în apropiere de orașul Troyes. Or, nici un călător nu a coborît la Mesgrigny. După toate probabilitățile, asasinul era tocmai necunoscutul care cumpărase biletul pentru Mesgrigny.

O ciudată împrejurare era cît pe ce să-l piardă pe criminal a doua zi după drama din expresul Bâle-Paris. Un călător a coborît la Troyes și a prezentat controlorului de la ieșire un bilet Troyes-Mesgrigny — biletul cumpărat în ajun! Controlorul i-a atras atenția că tichetul nu mai era bun. Necunoscutul a bolborosit o scuză, s-a căutat în buzunare și a găsit biletul valabil: Mesgrigny-Troyes.

Anchetatorii se gîndeau că dacă necunoscutul ar fi fost reținut în acel moment, misterul Poinsot ar fi fost rezolvat. Asasinul președintelui a revenit, în ziua de 6, de la Nogent la Mesgrigny, de unde, în ziua de 7, a luat din nou trenul spre Troyes în modul cel mai normal cu putință.

Între timp la Troyes s-au descoperit urmele unui anume Matricon (unul din numeroasele nume de care se folosea Jud). Acesta, cu cîteva ore înainte de crimă, a fost văzut luînd masa la hotelul Mulets în tovărășia... președintelui Poinsot. Cei doi au discutat prietenește mai multă vreme!

Acest Matricon a reținut o cameră la hotelul sus-menționat dar în nopțile de 5 spre 6 și 6 spre 7 nu a folosit-o. La 7 decembrie și-a făcut din nou apariția achitînd nota de plată și anunțînd că va pleca spre Marsilia în aceeași zi.

După plecarea lui Matricon un client al hotelului s-a plîns direcțiunii că un necunoscut i-a furat paltonul, lăsîndu-i «în schimb» o redingotă zdrențuită. Redingota a fost examinată cu atenție și pe ea au fost descoperite urme proaspete de sînge!

D. MATRICON DISPARE, APARE D. DULLIN

A fost chemată poliția care, de îndată ce a luat cunoștință de cele întîmplate, a avertizat autoritățile din Marsilia să caute în toate hotelurile pe un anume Matricon. Căutarea a fost infructuoasă, însă s-a aflat, pe altă cale, că un anume Matricon (nu se știa dacă era aceeași persoană cu suspectul) a fost văzut la Lyon, în ziua de 8, unde a declarat că se îndreaptă spre Paris.

Cinci zile mai tîrziu, o nouă importantă descoperire: pledul de voiaj al președintelui Poinsot a fost găsit la Geneva, în hotelul Posten, în camera ocupată în noaptea de 11 spre 12 de un anume Dullin, ale cărui semnalmente corespundeau perfect cu cele ale lui Matricon, respectiv ale lui Jud. Nu existau probe concludente că acest Dullin era una și aceeași persoană cu Jud, dar s-a primit un denunț în sensul că Dullin a fost văzut în ziua de 14 într-un local din Geneva în tovărășia unei femei de moravuri ușoare, Klein. El și-a achitat acolo consumația cu monede de aur rusești!

Klein a fost de îndată interogată și a declarat că «prietenul» ei îi arătase un revolver, explicîndu-i că voiaja mult și că purta totdeauna o armă asupra sa.

În fine, o percheziție efectuată în camera ocupată de Matricon la 5 decembrie în hotelul Mulets, la Troyes, a dat la iveală, ascunse în spatele unui dulap ... cătușele pe care jandarmii din Harth i le puseseră lui Jud cu cîteva zile în urmă și de care reușise să se debaraseze în mod misterios înainte de a evada. Așadar, cercul părea închis: Jud era Matricon, iar Matricon — Dullin. Dar omul care se ascundea în spatele acestor denumiri nu putea fi prins.

Și, în special, stăruia întrebarea: jaful a constituit mobilul crimei, sau altceva?

(Va urma)

semnal extern

alegeri

Nu trebuie să fii neapărat francez și nu trebuie neapărat să trăiești în Franța pentru a sesiza că actuala campanie electorală, desfășurată în mai puțin de o lună, dă loc celei mai ample și profunde confruntări a forțelor politice din întreaga perioadă postbelică. Nu spectacolul electoral de înaltă concentrare a tuturor mijloacelor de influențare (prin mass-media sau prin străvechea — dar nu mai puțin eficienta metodă — de la om la om) dă această dimensiune specială luptei electorale. Și nici cerbicia înfruntărilor sau duritatea argumentelor (deși i-am văzut coborînd în arenă pe toți protagoniștii scenei politice franceze — inclusiv pe președintele Pompidou — care nu au făcut economie de muniții și nici nu și-au menajat adversarii). Și nici măcar cascada candidaturilor (s-a calculat că pentru fiecare loc de deputat există aproximativ 7 candidați)

Deși fiecare dintre atributele amintite are ponderea sa nu lipsită de însemnătate, ceea ce dă adevărata măsură a mizei electorale este *faptul că stînga franceză se prezintă, în fața celor 31 200 000 de alegători, unită.* Uniunea stîngii, — comuniștii, socialiștii, radicalii —, programul său comun, nu numai electoral, ci și de guvernare constituie dominanta actualelor alegeri.

Deși am citit sute de sondaje și pronosticuri (inclusiv modele de simulare matematică), prognozele cifrice rămîn relative.

Cele mai interesante de reținut mi s-au părut concluziile degajate — anticipativ — de cei mai autorizați observatori parizieni.

1. Pentru prima oară de la Frontul Popular (deci la o distanță de aproape patru decenii) a fost luată în considerare perspectiva unei eventuale victorii a forțelor de stînga ai căror lideri au repetat atașamentul lor față de menținerea și dezvoltarea instituțiilor democratice, republicane, a respectării integrale a voinței populare.

2. Oricare ar fi rezultatele alegerilor celor două tururi de scrutin — de mîine și din 11 martie tabloul politic nu va mai fi același ca înainte. Urmare a dinamizării forțelor — nu numai ale stîngii, ci și ale coaliției guvernamentale (U.D.R. — republicani independenți, centrul pentru democrație și progres) și mișcării reformatorilor (centriștii și o parte a radicalilor) — această adevărată relansare a vieții politice franceze va opera noi deschideri înspre orizontul alegerilor prezidențiale din 1976 iar pe parcurs asupra celor municipale.

3. Preocupările electoratului francez s-au vădit a fi centrate pe răspunsurile la cele mai acute întrebări ale vieții cotidiene: prețuri, salarii, servicii, utilizarea forței de muncă, folosirea timpului de lucru și de odihnă, vicierea mediului ambiant, multele fețe ale problemelor sănătății, bătrînețe, accidentelor etc., etc., etc. Și el a tras doar cu ochiul la acele estimări din surse americane (raportul Institutului Hudson care clasează — prin sporul de producție, de productivitate și de nivel de trai — Franța pe primul loc în Europa occidentală în deceniul 1980–1990. Ceea ce făcea pe un ziarist american să-i considere pe francezi, nici mai mult nici mai puțin decît cinici. Ca și cum alegătorul american ar fi fost vreodată atras spre urne de un model al anului 2000.

Cristian POPIȘTEANU

pompeiul de pe insula heimaey

Un oraș pustiu, întroienit de sinistre zăpezi cenușii. Acesta e Vestmannaeyjar-ul, asupra căruia s-au abătut, pustiitoare, cenușa și lava vulcanului islandez Helgafjell — un oraș pe cale de a deveni un Pompei al zilelor noastre. După o scurtă acalmie, erupția vulcanului, declanșată în urmă cu peste o lună, s-a accentuat în ultimele zile, iar infiltrațiile de gaze naturale au fost semnalate în numeroase case — ceea ce a determinat hotărîrea ministerului apărării civile de a evacua și pe puținii membri ai echipelor de salvare, rămași în insulă și ale căror vieți puteau fi în primejdie.

mai mult decît valoare filatelică

Îndeobște, un timbru păstrează, peste vreme, o valoare filatelică. Marca reprodusă alăturat, emisă de poșta austriacă, va avea, în plus, și o valoare de document. Sugestivul montaj pe care-l constituie îmbinarea jumătății chipului unei fete drăguțe cu jumătatea unui craniu, însoțit de cuvintele-avertisment: «Stop! Consumul de drog înseamnă sinucidere», ilustrează vasta campanie desfășurată în numeroase țări ale lumii împotriva acestui veritabil flagel al vremii noastre. Campanie ce se impune cu atît mai multă acuitate cu cît — cum se releva în raportul anual al Organizației internaționale pentru controlul stupefiantelor, dat publicității zilele acestea la Geneva — toxicomania s-a agravat «în volum, în răspîndirea geografică și pe număr de persoane atinse...»

telegrame

● *În cadrul unei reuniuni interoccidentale, pe teme de apărare și politică externă, ale cărei lucrări s-au desfășurat în aceste zile la Munchen, ministrul vest-german al apărării, Georg Leber, a afirmat că Europa occidentală «suportă în alianță (N.A.T.O.— n.n.) o participare financiară și militară mai mare decît S.U.A.— fapt pe care opinia publică de ambele părți ale Atlanticului îl ignorează adesea».*

Denunțînd «paternalismul, risipa și exploatarea socială» care au caracterizat programele anterioare ale administrației americane vizînd combaterea sărăciei, foametei, bolilor, discriminării și ignoranței, președintele Nixon a menționat, în cel de-al patrulea discurs radiodifuzat, rostit după raportul asupra Stării Uniunii: «Prea mulți bani au fost deturnați de către aceia care au fost în măsură să vină în ajutorul celor în nevoie și prea puțini s-au îndreptat spre nevoiași».

● *După tragicul incendiu care a mistuit clădirea unui liceu parizian de pe strada Edouard Pailleron și, odată cu ea, 23 vieți fragede, multe ziare și publicații franceze critică faptul că n-au fost luate în seamă semnalele de alarmă privind șubrezirea construcțiilor școlare și lipsa unor măsuri elementare de siguranță. În acest context, a produs o profundă emoție citarea unui fragment dintr-o lucrare, scrisă cu puține zile înainte de tragedia de la respectivul liceu, de eleva Brigitte Masson, care avertiza. «Fiecare își riscă pielea zilnic în al nostru C.E.S.» (Collège d'enseignement secondaire — colegiu de învățămînt secundar).*

● *Cu cei 10 820 000 locuitori ai săi, Șanhaiul a trecut pe primul loc în «clasamentul» celor mai populate orașe ale lumii, depășind Tokyoul (8 841 000) și New Yorkul (7 895 000), menționează anuarul demografic al ONU, recent apărut. Pe locurile următoare se situează Pekinul — 7 570 000 locuitori, Londra — 7 379 000, Moscova — 7 050 000, Bombay — 5 969 000, Seul — 5 536 000, Sao Paulo — 5 187 000 și Cairo — 4 961 000 locuitori.*

● *În răstimp de numai cîteva zile, doi deputați portughezi au renunțat la mandatele lor: Sa Carneiro, deputat de Porto și profesorul Miller Guerra, deputat de Lisabona. Caracterul vădit protestatar al acestor demisii a avut un larg ecou în cercurile politice portugheze. Dealtfel, la ultima ședință a parlamentului, la care a participat, Miller Guerra și-a încheiat cuvîntarea cu cuvintele: «Spiritul liberal este deocamdată subjugat, dar într-o zi el va renaște».*

● *Anunțarea de către ministrul canadian al energiei, Donald Macdonald, a hotărîrii guvernului de la Ottawa de a institui imediat controlul asupra exportului de produse petroliere către Statele Unite a stîrnit nervozitate la Washington, în contextul crizei de produse petroliere pe piața S.U.A. Observatorii consideră această decizie a Canadei ca fiind de natură să ducă la înrăutățirea raporturilor cu vecinul de la sud de marile locuri — cu atît mai mult cu cît sînt cunoscute eforturile depuse de S.U.A., de mai multă vreme, pentru o «piață comună energetică» în America de Nord.*

cronica de trei secunde

strania dispariție a comisarului maigret

Într-una din nopțile lunii februarie a anului 1973, a dispărut undeva, cumva, comisarul Maigret. Dacă a fost asasinat, nu se știe cine a fost asasinul. Nu se știe dacă a decedat dintr-o boală. Nu se știa să fi fost bolnav. Pînă anul trecut, încă lucra, la o vîrstă respectabilă. Nu se știe dacă a murit în patul său, sau pe stradă, sau în zbor — deși nu prea călătorea cu avionul. Vehiculul său preferat era trenul și aveam o plăcere morbidă să-l văd coborînd într-o gară mică, a unui orășel în trei cuvinte, umplîndu-și pipa, pe peron, înainte de a descinde la locul crimei; cobora și descindea...

Nu se știe mai nimic despre dispariția sa. Moartea lui e extrem de misterioasă, cu mult mai misterioasă decît toate enigmele pe care a avut să le dezlege de-a lungul vieții sale. Nici una din victimele crimelor pentru care era trezit în dimineți cenușii acasă, pentru care era căutat în comisariatul său cenușiu, noaptea — nici una din acele victime nu a avut parte de o moarte mai complicată ca aceea a anchetatorului lor. Niciodată Maigret însuși nu ar fi avut de anchetat o enigmă mai adîncă decît aceea a propriei sale dispariții. Niciodată pe la comisariatul său n-a trecut un asemenea caz: un om dispare din cauză că acel care l-a creat e obosit și nu mai are putere de lucru.

Căci Maigret — e una din puținele precizări care se pot face — a dispărut în ziua cînd scriitorul Georges Simenon a anunțat, cu ocazia împlinirii a 70 de ani, că nu mai poate scrie, că renunță la scris, din oboseală, din bătrînețe, din lipsă de chef, din dorința de a trăi senin, fără romane. S-ar putea spune, imediat, că această informație dezleagă misterul dispariției lui Maigret. E mult prea simplu, prea sumar, prea banal — mai ales că nu văd legătura dintre comisar și scriitor. Fiecare avea viața lui, din cînd în cînd se întîlneau dar fiecare stătea pe picioarele lui, s-ar putea chiar spune că Maigret era mai celebru decît Simenon, că în timp ce în meseria și în domeniul său comisarul se bucura de un prestigiu fără pată, scriitorul — în literatură, în istoria și critica literară — avea de întîmpinat multe obiecții pe care se prefăcea că nu le ia în serios, că nu le pune la inimă, metodă sigură de a-ți face inimă rea. Oricum, nu s-a mai auzit și nu s-a mai întîmplat ca un comisar să dispară din cauză că un scriitor nu se mai simte capabil să creeze. Mult mai frecvent e cazul invers: scriitori dispăruți din cauza unor comisari...

Încît ipoteza mea de lucru e următoarea: citind în cîteva nopți cele două sute și ceva de cărți ale scriitorului, Maigret — cu acea sensibilitate morocănoasă și profundă, cu acea intuiție gravă, trează la tot ce e disperare, deșertăciune și orgoliu omenesc, el însuși obosit de atîtea anchete, atîtea succese și atîtea telefoane — a fost deodată cutremurat de un amănunt obscur, de o frază tainică, de un gînd al altei lumi, și el, om al acestei lumi, omul terre-a-terre, realistul, a făcut în sfîrșit gestul unui erou tragic, gen care i-a fost dintotdeauna străin. I-a lăsat doar soției sale o scrisoare.

Cum sună acel gînd care a zguduit un om inebranlabil, e bine, e frumos și «polițist» să nu anchetăm niciodată.

Radu COSAȘU

victima: maigret acuzat: simenon

Ce l-a determinat pe Georges Simenon, autorul a 214 romane, traduse în 45 de limbi, pe creatorul acelui personaj, devenit tot atît de celebru ca și cel ce l-a plăsmuit, — comisarul Maigret, eroul a 76 dintre romanele sale polițiste (la care se referă cronica colaboratorului nostru, Radu Cosașu) —, să-și vîndă faimoasa vilă de la Epalinges și să abandoneze scrisul? «Este *pentru mine o eliberare* — explică însuși Simenon, într-un interviu acordat ziaristului Henri-Charles Tauxe. *Mi-am dat seama că de cincizeci și cinci de ani încoace trăiesc în pielea personajelor mele. La fiecare două luni, sau mai puțin, noi personaje voiau să se nască... acum, dintr-o dată vreau să-mi trăiesc propria viață, mă simt eliberat, fericit, pe deplin liniștit... Nici un regret. Mi-am consacrat toată viața romanului, am publicat 214 cărți, încerc nevoia de a respira. Mi-au fost necesare eforturi tot mai mari pentru a-mi scrie romanele: între tensiunea creatoare cerută de primele mele cărți și cea cerută de ultimele este o diferență enormă. Înaintea fiecărui capitol eram silit să iau un sedativ foarte puternic. Dacă aș fi continuat, m-aș fi omorît în doi-trei ani...*» Și atunci Simenon a luat hotărîrea de a-l omorî pe Maigret. Dar, spune renumitul foiletonist Robert Escarpit în «*Le Monde*» — *«nu omori ușor un om ca el. El a împiedicat atîtea crime în cariera sa, încît este capabil s-o împiedice și pe a sa...»*

acolo unde s-a băut prima bere de pizen

Statistica nu ne spune cîte milioane de butoaie sau cîte miliarde de sticle de bere de Pizen au plecat de aici spre toate colțurile lumii. În schimb, în orașul de baștină al băuturii vestite, ni se oferă prilejul de a vizita casa în care a venit pe lume primul Pizen gulerat. Este un muzeu original în care, pe lîngă exponatele prezentînd sculele medievale ale dogarilor și instalațiile primitive care au marcat cîndva începutul producției de bere cehă, turiștii pot vizita vechea circiumă în care halbele «*circulau*» ca pe banda rulantă. În imagine, aspect al secțiunii în aer liber a muzeului din Pizen.

oameni despre care se vorbește

FAM VAN DONG, *premierul Consiliului de Miniștri al R.D. Vietnam. În raportul prezentat la sesiunea Adunării Naționale a R.D. Vietnam și consacrat bilanțului luptei victorioase a poporului vietnamez, s-a referit la legătura indisolubilă dintre această luptă și solidaritatea militantă a popoarelor Indochinei. Totodată, premierul Fam Van Dong a exprimat mulțumirile poporului său pentru întregul sprijin acordat cauzei sale de țările socialiste și forțele progresiste din lume.*

COSTA-GAVRAS, *celebrul regizor grec, realizatorul filmului «Z». Premiera mondială a noului său film, «Stare de asediu», a avut loc zilele acestea la Paris. Solicitat de ziariști, a declarat că și-a propus și a realizat «în sensul cel mai direct» un film politic care denunță tendințele de dominație colonialistă ale S.U.A. în America Latină. Pentru a culege materialul necesar de documentare în vederea realizării filmului a întreprins călătorii succesive în Uruguay, Brazilia și Chile.*

TAKASHI HOSOMI, *consilier special la ministerul de finanțe al Japoniei. În calitate de reprezentant al guvernului din Tokyo la tratativele de la Bonn în legătură cu efectele devalorizării dolarului, a avut de înfruntat presiunile directe exercitate de Paul A. Volcker, subsecretar de stat la ministerul de finanțe al S.U.A. în scopul de a determina Japonia să-și reducă barierele în calea importurilor americane și, în general, a investițiilor de capital străin.*

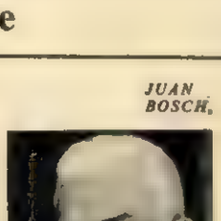

JUAN BOSCH, *fost președinte al Republicii Dominicane. O încercare de debarcare pe coasta dominicană, efectuată zilele acestea de un grup de guerilă a fost folosită de autoritățile militare din Santo Domingo drept pretext pentru emiterea unui mandat de arestare împotriva lui Juan Bosch, liderul partidului revoluționar. Reușind să se sustragă arestării, acesta a transmis un mesaj prin care dezminte categoric orice participare a sa la un complot pentru răsturnarea regimului președintelui Balaguer.*

VICTOR FEATHER, *secretarul general al Confederației sindicatelor britanice (T.U.C.). A fost ales, recent, în funcția de președinte al noii Confederații sindicale ce grupează organizațiile sindicale ale țărilor ce fac parte din Piața comună lărgită. Faptul că, în ciuda ostilității îndelungate manifestate de T.U.C. față de aderarea Angliei la Piața comună, un lider sindical englez se află acum în fruntea Confederației sindicale comunitare, a dat loc la numeroase comentarii în diferite capitale vest-europene.*

HANS HERMANN MATTHÖFER, *noul secretar de stat al ministerului pentru colaborare economică din R.F.G. Fost președinte al Fundației Germane pentru relațiile cu țările în curs de dezvoltare, el consideră că, în anii ce vor urma, politica de colaborare cu țările ce se pronunță pentru «comerț» și nu pentru «ajutor», va căpăta o largă extindere. Deschiderea piețelor țărilor cu înalt nivel industrial și înlăturarea barierelor comerciale existente încă în Europa reprezintă condiții pentru schimburi economice echitabile*

valori românești în univers

Matei G. Nicolau

Un nume care, desigur, nu spune nimic multora dintre compatrioții noștri mai tineri, dar care este prezent, și va rămîne încă multă vreme, în bibliografiile științifice din țară și din străinătate. La vîrsta cînd alții sînt încă pe băncile școlii, Matei Nicolau absolvise două facultăți la București (dreptul și literele) și pleca la Paris pentru specializare, ceea ce pentru el însemna o lărgire, nu o îngustare a sferei de interese.

S-a impus de la primul contact cu mediul universitar francez și-a trecut doctoratul în drept, fiind imediat cotat ca unul dintre cei mai buni specialiști în dreptul roman, apoi și-a redactat teza de doctorat în litere.

Între timp, la Școala de înalte studii din Paris a expus în cîteva ședințe o teorie care a renovat studiul structurii limbii latine: în antichitate, ritmul se baza pe alternanța silabelor lungi și scurte, iar în vremea mai nouă se bazează pe opoziția între silabele accentuate și neaccentuate. Nicolau a dovedit că modul de accentuare se schimbase încă din antichitate și aceasta a dus la reorganizarea versificației. Lucrarea a fost imediat publicată de Societatea franceză de studii latine și premiată de Academia de inscripții. Timp de trei ani apoi Nicolau a ținut cursuri acolo unde fusese student, adică la Școala de înalte studii, după care s-a întors în țară.

Nu e cazul să vorbesc aici de lucrările care au urmat. Avînd o competență recunoscută în drept, filologie clasică, lingvistică indo-europeană și altele, Nicolau ar fi fost la cea mai înaltă prețuire astăzi, cînd se pune accentul pe cercetările multidisciplinare. A murit, la numai 33 de ani, în 1938, lăsînd în urma sa o moștenire științifică pentru care mulți bătrîni îl pot invidia.

Acad. Al. GRAUR

FREIBURG: „DACOROMANIA" despre latinitatea poporului român

Primul număr pe acest an al revistei «DACOROMANIA» — publicație de înaltă ținută științifică, editată la Freiburg, în R.F. a Germaniei — structurat pe patru mari capitole: istorie, arheologie, limbă și folclor, care însumează peste 280 pagini, prezintă cititorului de limbă germană (dar nu numai lui, pentru că revista conține și materiale în limbile engleză și franceză) aspecte semnificative care atestă latinitatea poporului și a limbii române, continuitatea poporului român pe meleagurile țării noastre. Dintre semnatarii articolelor menționăm pe Al. Rosetti, Dumitru Tudor, Radu Vulpe, S. Papacostea, Ștefan Ștefănescu, M. Petrescu-Dîmbovița, care au adus o prețioasă contribuție la reușita celui de-al IX-lea Colocviu al societății «*Mihai Eminescu*», ale cărui lucrări s-au desfășurat la Freiburg.

premiile nobel– se depun candidaturile

69 de personalități au fost propuse în vederea decernării Premiului Nobel pentru pace pe 1973 — a anunțat zilele trecute, la expirarea termenului de depunere a candidaturilor, directorul Institutului Nobel din Stockholm, August Schou. Între numele candidaților figurează cele ale președinților Iosip Broz Tito și Richard Nixon, precum și al arhiepiscopului brazilian Dom Helder Camara. Așadar, deși a trecut doar puțină vreme de la solemnitatea înmînării lor, la 10 decembrie 1972, iată Premiile Nobel intrînd din nou în focarul interesului opiniei publice.

În acest an, Premiile Nobel vor fi decernate pentru a 73-a oară — prima dată fiind acordate în 1901, cînd printre laureați s-au aflat Wilhelm Röntgen, descoperitorul razelor X, poetul Sully Prudhomme și fondatorul Crucii Roșii, elvețianul Jean Henri Dunant. Premiile Nobel au fost instituite prin testamentul inginerului Alfred Nobel — act datat 27 noiembrie 1895, depus la banca Eskilda din Stockholm, și deschis la 30 decembrie 1896, la 20 de zile după moartea inventatorului dinamitei. Constituit din dobînda la cele peste 33 milioane coroane suedeze — cît a reprezentat averea lăsată de Nobel spre administrarea Fundației ce-i poartă numele — premiul, a cărui valoare variază în funcție de amintita dobîndă (în ultimii ani între 55 000 dolari și 100 000 dolari) e împărțit în cinci părți egale. Premiile sînt destinate să răsplătească pe cei care în fizică, în chimie, în fiziologie sau medicină vor face descoperiri sau invenții de cea mai mare importanță, pe cei care, în domeniul literelor, vor realiza o operă inspirată de cele mai sincere și nobile idealuri, și, în sfîrșit, pe cei care vor acționa cel mai intens pentru înfrățirea popoarelor, pentru suprimarea sau reducerea armatelor permanente, pentru organizarea sau promovarea congreselor păcii. Pentru fizică și chimie, laureații sînt desemnați de Academia regală de Științe a Suediei; pentru medicină sau fiziologie — de Institutul Carolin din Stockholm; pentru literatură — de Academia Suedeză; pentru pace — de Comitetul Nobel al Stortingului (parlamentul norvegian). Începînd din 1969 se acordă și un Premiu Nobel pentru economie, acordat de Banca Suediei.

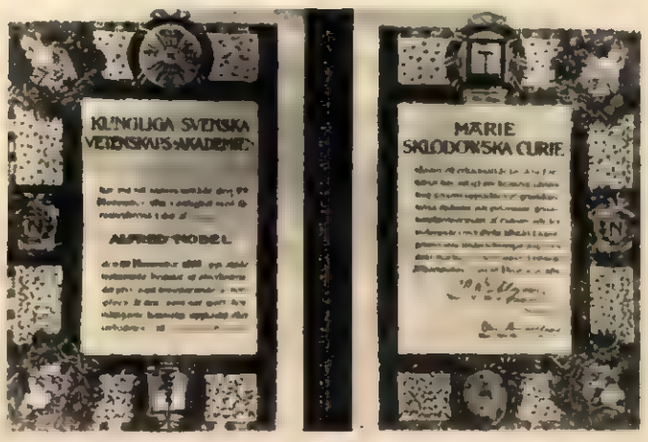

Diploma Premiului Nobel pentru chimie acordat Mariei Sklodowska Curie în 1911; în 1903 primise, împreună cu Pierre Curie, premiul pentru fizică.

Festivitatea înmînării Premiilor Nobel are loc în fiecare an, la 10 decembrie și cunoaște o desfășurare aparte, respectată cu strictețe. Un element inedit îl constituie faptul că, spre deosebire de alte ocazii, participanții la o festivitate, inclusiv familia regală, stau în picioare, în timp ce laureații stau jos. Un academician suedez prezintă importanța lucrărilor laureatului. Apoi, laureatul coboară treptele și regele îi înmînează diploma. Împreună cu aceasta se acordă laureatului și o medalie de aur. Ceremonia se termină cu imnul suedez. În aceeași seară, în «*Sala de aur*» a primăriei orașului, se organizează un mare banchet pentru cîteva sute de persoane. În timpul șederii la Stockholm, fiecare laureat al Premiului Nobel trebuie să țină o conferință în legătură cu opera sa.

mapamond '73

cu vată în urechi

Liniștea în care se desfășura judecarea acelui dosar pus pe masa primei Camere a tribunalului civil din Paris, mi se părea cel puțin paradoxală. Ca și cînd deliberările s-ar fi făcut în absența acuzatului și a acuzatorilor, iar curtea, în lungile și sacramentalele ei togi negre, n-ar fi procedat decît la un act de pură formalitate. Dar acuzatul era acolo, omniprezent, agresiv, năvălind prin pereți, făcînd să vibreze geamurile ferestrelor, impunînd eforturi pentru ca oamenii să se poată auzi, obligînd din cînd în cînd ochii juraților să se ridice de pe filele voluminosului dosar și să privească agasați spre locul de unde nevăzutul acuzat asalta liniștea judecății. Cel cărora i se pregătea o simbolică și ineficientă condamnare era zgomotul. Enervantul, iritantul, tot mai insuportabilul «*fundal sonor*» al vieții și activităților omenești citadine dintr-un secol care este, înainte de toate celelalte atribute ale orgoliului tehnic, un secol al... zgomotului. Procesul era intentat de locuitorii a unsprezece comune din vecinătatea aeroportului parizian Orly, societăților aeronautice «*Air France*», «*Pan Am*» și «*T.W.A.*» Se revendica imposibilul — insonorizarea tuturor locuințelor din comunele respective, ceea ce ar fi impus cheltuieli astronomice, sau, pur și simplu, închiderea aeroportului.

Tribunalul n-a avut ce face. «*Părțile*» aveau deopotrivă dreptate. Avioanele trebuiau să zboare și zburau pe baza unui certificat de navigabilitate, situarea aeroporturilor era o chestiune de stat, cele două societăți americane — Pan Am și T.W.A. — amenințau că dacă aparatele lor sînt împiedicate să aterizeze la Paris vor ateriza la Frankfurt pe Main sau la Köln, dar oamenii vroiau să trăiască altfel decît elefanții din Bangkok. Căci, în voluminosul dosar se adăugaseră piese care, în aparență, n-aveau nici o legătură cu cauza pusă în discuție. Printre ele, o stranie fotografie înfățișînd doi elefanți din Thailanda, care purtau peste urechi căști insonorizatoare, uriașe ca niște capace de cazan. Era singura măsură pentru ca pahidermele puse la muncă în vecinătatea aeroportului Bangkok să nu mai fie cuprinse de furiile apocalipsului și să nu mai fugă ca apucate de streche sau mușcate de turbare din cauza zgomotului de nesuportat provocat de aterizările și decolările jet-urilor americane.

Se spune că liniștea absolută este un insuportabil supliciu. Dar nu mai puțin adevărat este că zgomotul excesiv poate ucide. Nu dintr-o dată, ci treptat, încetul cu încetul, prin deteriorări succesive ale sistemului nervos, incapabil să suporte vreme prea îndelungată asaltul din ce în ce mai agresiv al decibelilor. Zgomotul a însoțit pretutindeni și dintotdeauna activitățile omului. Marile aglomerări citadine n-au făcut decît să concentreze și să amplifice la scara lumii moderne producția de zgomote. Circulația automobilistică și aeriană, sirenele uzinelor, forfota străzilor, mecanizarea îndeletnicirilor casnice, radioul, televiziunea, pickhamerele, W.C.-urile supraetajate, ascensoarele, larma piețelor, coșurile de gunoi metalice, roțile tramvaielor, gările, tot ceea ce constituie «*pulsația*» unui mare oraș se află în continuă luptă cu cel mai sensibil dintre simțurile omului — auzul.

Dacă nocivitatea aerului poluat, a tutunului și a alcoolului poate fi calculată statistic prin urmărirea evoluției bolilor respiratorii, a accidentelor cardiace, a cancerului și a cirozei, rău provocat de agresiunea sonoră — deprimarea, leziunile nevrotice — este mai greu de calculat și de pus pe seama zgomotului, deși psihiatrii, orelîștii și doctorii de boli nervoase știu că acestuia îi revine partea sa de responsabilitate. Înainte de lansarea oricărei lupte se cere identificarea inamicului. Dușmanul zgomot e printre noi, e în noi, în tumultul activităților noastre și lupta cu el nu are șanse de izbîndă decît prin acțiunile omului modern. 60 la sută din numărul plîngerilor adresate Tribunalului noxelor din Paris se referă la același dușman, nevăzut dar omniprezent, care este zgomotul. Aflu din presă că pronunțarea sentinței în procesul intentat acum aproape trei ani de locuitorii celor unsprezece comune din apropierea aeroportului Orly a fost din nou amînată. Ironie a soartei, ca într-un sinistru proces-fundătură scris de un Kafka al decibelilor, judecătorul chemat să facă pace între dobitoace avea un atu de supremă imparțialitate. Era surd.

Ioan GRIGORESCU

varietăți

CEI PATRU BRAVI UITAȚI

Sîntem încă în sezonul sporturilor de iarnă și e bine să ne aducem aminte de unii dintre bravii noștri sportivi care în trecut, în lipsa oricărui sprijin oficial, au reușit să aducă glorie sportului românesc la prestigioase întruntări internaționale. Iată patru dintre aceștia (foto 1): Theodor Popescu, Ion Gribincea, Emil Anghelescu și Dumitru Gheorghiu; *toți, ofițeri de artilerie, deținători ai titlului de campioni naționali de bob — 4 februarie în anul 1932. Cu fondurile strînse de la suporterii lor (în majoritate camarazi din regimentele 2 Artilerie grea și 2 Artilerie cimp), aceștia se prezintă, în februarie 1933, la întrecerile internaționale de la Chamonix din Franța. Concurînd atunci alături de ilustri sportivi de specialitate din lume, bravii noștri compatrioți cîștigă premiul întîi, clasîndu-se înaintea echipajelor Franței, Germaniei și Elveției. Data performanței: 5 februarie 1933. Un an mai tîrziu — în ianuarie 1934 — aceeași echipă (foto 2) participă la întrecerile internaționale de bob de la Garmisch-Partenkirchen și se plasează pe locul doi, devenind deci vicecampioană mondială.*

Cupele cîștigate la aceste întreceri au fost donate, de către unul dintre coechipieri (Dumitru Gheorghiu, azi în vîrstă de 68 de ani), Muzeului sportului, de la Stadionul 23 August.

1

2

UN PROIECT DE MONUMENT?

Nu avem încă monumentul cuvenit marelui dascăl și savant Nicolae Iorga. Sînt în țară cîteva busturi ale sale dar un monument, în adevăratul înțeles al cuvîntului — un Iorga întreg, măreț, în ținuta sa obișnuită de înălțător al cuvîntului bun, de sfătuitor, de părinte, de iubitor de neam — ne lipsește. Printre fotografiile rămase de pe urma strălucitului savant se află și aceasta: Iorga vorbind de pe o tribună improvizată, la Sighișoara, în anul 1931. Ține în mîna stîngă un buchet de flori, primit de la ascultători, iar cu mîna dreaptă face gestul, atît de familiar, de dascăl propovăduitor. Ce frumos ar întregi ansamblul de monumente din fața Universității, o statuie care s-ar inspira eventual din această fotografie!

SPECIALITATEA CASEI — IAHTING

Pe țărmul francez al Mediteranei, de la frontiera cu Spania și pînă la Marsilia, se înșiră, una după alta, mici stațiuni maritime, puncte de atracție pentru turiști. Anul acesta s-a inaugurat un nou centru turistic chiar în apropiere de Marsilia, «La Grande Motte». Specialitatea noii așezări: sutele de iahturi de agrement pentru vizitatori. În așteptarea primăverii, micile ambarcații se află la parcaj.

E APT, E INAPT?...

Să mîni locomotiva, sau să ridici un disculeț verde la care trenul să se urnească de la peron, sau măcar să găurești biletele călătorilor... Visuri primordiale ale anilor copilăriei... Visătorii, sau măcar o parte dintre ei, se vor numi mai tîrziu mecanic, sau impiegat, sau șef de tren, sau acar și vor alcătui marea familie a personalului de circulație feroviară. Nu înainte însă de a se stabili, cu ajutorul unei moderne aparaturi electronice cu program, dacă aspirantul este apt sau ba pentru aceste profesii de mare responsabilitate. Cu asemenea treburi importante se ocupă laboratoarele psihotehnice ale direcțiilor regionale C.F.R. Ele fac ample investigații asupra complexului psihic al candidatului (atenție, percepție, memorie, gîndire, capacitatea de a lua decizii, calm, reacții ș.a.m.d.), iar rezultatele prelucrate constituie un admirabil și eficient material de selectare și orientare profesională. Fotografia înfățișează momentul unui test — așa-numita probă de 6 linii — la care este supus, la laboratorul psihotehnic din Brașov, un viitor impiegat de mișcare.

DUPĂ ÎNTREBUINȚARE SE AGAȚĂ PE PERETE...

Poate că
cea mai potrivită
denumire,
pentru acest
obiect straniu,
ar fi totuși
fotoliu.
În orice caz,
dintre toate
destinațiile lui:
covor, păretar,
obiect decorativ etc.
cea de fotoliu
pare și cea mai
profitabilă...

TELEGRAME STRĂINE

● *Săptămînalul britanic «Observer» readuce în memoria cititorilor interesanta figură a scriitoarei franceze Colette, de la a cărei naștere s-au împlinit recent 100 de ani (scriitoarea, decorată cu Legiunea de Onoare, a murit în 1954 la vîrsta de 81 de ani), publicînd un fragment din cartea intitulată «Colette, imposibilitatea de a iubi», aparținînd scriitoarei engleze Margaret Crosland. Volumul, apărut în editura britanică «Peter Owen», descrie o frîntură din viața și aspirația către fericire a Colettei.*

● *La Londra a început să apară o revistă lunară intitulată «Interview», care, după cum o arată și titlul, se ocupă cu luarea de... interviuri. Potrivit publicației britanice de specialitate «Films and filming», revista sus-citată publică interviuri cu «staruri», în primul rînd de film, dar și de teatru, TV, muzică, artă, modă etc. Cîteva nume grăitoare de intervievați: Ryan O'Neal, Mick Jagger, Bernardo Bertolucci, Ingrid Bergman, Elia Kazan, Yves Montand, ș.a.*

● *În capitala Franței a apărut în limba franceză o «Antologie a prozei bulgare», făcînd parte din seria de ediții ale unor lucrări contemporane sub egida UNESCO. Volumul cuprinde povestiri aparținînd celor mai cunoscuți prozatori bulgari ca Ivan Vazov, Elin Pelin, Gheorghi Stamatov, Iordan Iofkov, Anghel Karalicev, Emilian Stanev, Pavel Vejinov și alții.*

● *Televiziunea italiană a încheiat recent prezentarea unui reușit serial dedicat vieții și creației marelui compozitor Giacomo Puccini. Timp de 400 de minute (cinci episoade a cîte 80 minute) telespectatorii italieni au urmărit cu emoție evoluția actorului Alberto Lionello, în rolul lui Puccini, alături de alți interpreți cunoscuți (Ilaria Occhini, Ingrid Thulin) dirijați de regizorul Sandro Bolchi. Partea muzicală a fost susținută de cîntăreți de renume ca Tito Gobbi, Gianfranco Cecchele și Gabriella Tucci.*

● *Cîteva din numele notabile ale participanților la cea de-a XXIII-a ediție a Festivalului de muzică ușoară de la Sanremo (8—10 martie): Gianni Morandi, Johnny Dorelli, Gigliola Cinquetti, Massimo Ranieri, Loretta Goggi, Adriano Celentano, Nada, Caterina Caselli etc.*

● *Săptămînalul francez de specialitate «Cinérevue» relatează în ultimul său număr despre impresia penibilă produsă asupra organizatorilor marelui bal, ce are loc anual în palatul Hofburg din Viena, de către Marlene Dietrich care, pentru un «show» de 30 de minute, ce trebuia prezentat la balul de mai sus, a pretins exorbitanta sumă de 35 000 de dolari. Iată motivul pentru care vienezii au fost privați de prezența «mult prea scumpei» Marlene.*

● *La Gala internațională de operă, manifestare muzicală ce va avea loc la Mannheim (R.F. a Germaniei) între 28 aprilie și 3 iunie, a.c. au fost invitați 22 de soliști ai celor mai prestigioase teatre de operă din Europa.*

LA URMA URMEI, E CALD SAU E FRIG?

Din pămînturile înghețate ale Islandei izvorăsc, Dumnezeu știe cum, ape fierbinți (pînă la 60°C). Ciudățenia aceasta este perfect exploatată din punct de vedere turistico-medical de către edilii insulei. Nu departe de capitala Reykjavik, au fost amenajate bazine circulare cu diametrul de 3 metri, săpate în pămînt. Prin pereții bazinelor, construiți dintr-un anume material, străbat aburii fierbinți ai gheizerelor, îngăduind amatorilor să facă băi calde în aer liber. Liber și rece uneori de — 20°C.

prezentate de E. DASCĂLU

cititori către cititori

Pentru a putea insera un număr mult mai mare de adrese la această rubrică, vom folosi prescurtări pentru anumite teme foarte solicitate. Astfel, teme diverse = D; automobilism = A, cinema = C, filatelie = Flt, literatură = L, limbi străine = Lb; muzică = M, prietenie = P, sport = S; teatru = Te, tehnică = Th, viața tineretului = T; schimb de foto actori = Fa, schimb de ilustrate = V

Următorii cititori doresc să corespondeze:
Andrei Nicoleta, Galați, bd. Republicii nr. 169 C, M, P; *Iuga Bebi*, ing., Buzău, str. Democrației nr. 101, bl. 65, sc. A, ap. 18, Th, T; *Horvath Mihaela*, 16 ani, București sect. 4, str. Tărăncuța nr. 9: L, S; *Pitigoi Nelu*, Drobeta-Tr. Severin, str. Topolniței, bl. L 2, sc. 2, ap. 126: P, V; *Rădulescu Ioana*, 17 ani, elevă, Galați, Țiglina II, bl. E 7 sc. III, ap. 51: P, V; *Idriceanu Carmen*, 23 ani, Cristian str. Vasile Alecsandri nr. 5, jud. Brașov D, V; *Pistriță Cornelia*, 17 ani, elevă, Galați, str. T. Vladimirescu nr. 330 P, V; *Hotăran Alexandru*, 18 ani, elev, Brașov, Zona gării vechi, bl. 27, sc. C, et. II, ap. 49: D; *Istrate Nicolae*, 22 ani, Galați, micro 19, bl. C 1, sc. II, et. II, ap. 31: P, S, V; *Pintilie Ioniță*, 18 ani, Galați, str. Căp. Cristea Nicolae nr. 74: P, V; *Dones Petrică*, 18 ani, Galați, Țiglina I, str. Partizanilor, bl. C 35, sc. II, et. II, ap. 29 radioamatorism, M, P, V; *Schintee Valeriu*, 21 ani, lăcătuș-metrolog, Telești nr. 369, jud. Gorj, o.p. Climcu: D, V; *Avram Mariana*, 18 ani, elevă, Vaslui, str. Vidin, bl. S 2, sc. E, ap. 14: V; *Roșianu Eva*, 24 ani, asist. farmacie, Sibiu, str. V. Corarov nr. 18: filozofie, arte plastice; *Călin Constantin*, 21 ani, stud., Iași, Șos. Tuțora nr. 2, bl. B 2, sc. B, ap. 15: P, V; *Vlad Anița*, elevă, Borșa, str. Libertății nr. 163, jud. Maramureș: D, V; *Pîrvulescu Valentina*, 19 ani, Craiova, cart. Valea Roșie, bl. 31, sc. D, ap. 19: P, Fa, V; *Grigoriță Mariana*, 17 ani, elevă, com. Șendreni nr. 222, jud. Galați: D, Fa, V; *Nițu Iulian*, 22 ani, Deva, str. Minerului nr. 4, cămin. nr. V; *Ștefan Ionel*, 25 ani, Murfatlar, bl. nr. 11, ap. 4, jud. Constanța: A, L, T, V, fizică, *Albu Costel*, 18 ani, cimpliar, com. Pomîrla, jud. Botoșani: P, S, T, V; *Chirilă Vasile*, 20 ani, operator, Iași, str. Roznița nr. 4 bis: D, V; *Iliescu Mariana și Ionescu Roxana*, 16 ani, eleve, București, sect. 3, Șos. Mihai Bravu nr. 258: D; *Ionescu Liliana*, 18 ani, laborantă, București, sect. 3, str. Victor Manu nr. 44, bl. G 1, sc. B, et. III, ap. 9: M, P; *Suciu Mihail*, 20 ani, București, sect. 6, str. Bateriilor nr. 18: medicină, A, L, P, S, *Stănescu Mirel*, 31 ani, Constanța, str. C. Hurmuzache nr. 1 bis: D, V; *Nosescu Mihai*, 17 ani, elev, Pitești, str. Războieni, bl. C 1, sc. A, et. III, ap. 16: geografie, S, V; *Bucur Liviu*, 35 ani, ing., Constanța, of. p. nr. 1, căsuța poștală nr. 102: D, *Prepeliță Gheorghe*, 18 ani, elev, București, sect. 5, Calea Văcărești nr. 468: P, S, T, V; *Atanasov Mircea*, 20 ani, strungar, Galați, cart. Mazepa, str. Petru Rareș nr. 16, bl. C 6, ap. 43: M, P; *Cezar Laurian Mihai*, 23 ani, stud., Brașov, cămin stud. nr. 8, str. Memorandului nr. 32: istoria artelor, A, Lb, P, V; *Petu Ștefan*, 22 ani, șofer, com. Spanțov-Stancea, jud. Ilfov: A, P, Fa, V; *Mitrănescu Ecaterina*, 18 ani, elevă, Timișoara, Zona tipografilor, bl. B 1, sc. C, et. III, ap. 16: Lb, P, V; *Goga Doina Ileana*, 19 ani, contabilă, Tg. Jiu, str. Grivița, bl. A 3, sc. 5, ap. 2: P; *Voiculescu Ela și Voiculescu Eugen*, 19 ani, eleni, București, sect. 4, str. Dristor nr. 144: D; *Schuller Gabriela*, 20 ani, electronistă, București, sect. 5, str. Pisculuș, intr. Tîrului nr. 6: P, Fa; *Uplea Luana*, 18 ani, elevă, București, sect. 3, Șos. Mihai Bravu nr. 139—145, bl. D 10, sc. C, et. IV, ap. 79, D; *Ioncu Costel*, 19 ani, București, sect. 8, Calea Grivița nr. 399, bl. O, sc. 1 et. VII, ap. 26: D; *Constantinescu Leontina*, 17 ani, elevă, București, sect. 5, str. Dorohoi nr. 22, bl. F 12, sc. 3, ap. 28, istorie, L, M, Te; *Stan Didina*, 21 ani, stud., Iași, complex stud. Codrescu, bl. E 3, cam. 77: D; *Pîrgău Ion și Argatu Mihai*, 23 ani, tehnicieni, Bacău, str. Stadionului nr. 18, bl. E 3/1, et. II, ap. 60 P, V; *Botezatu Adina*, 18 ani, elevă, Iași, str. Socola nr. 8, sc. A, et. II, ap. 10: D; *Toma Adi*, elevă, Eforie-Nord, str. Tisei nr. 19: D; *Zamfirescu Lenuța*, 21 ani, tehniciană, Iași, str. Piața Unirii, bl. 11, et. VII, ap. 45. Lb, M, S, T, V; *Dudea Mariana*, 17 ani, elevă, București, sect. 4, str. Barajul Sadului, bl. Z 11, sc. 1, et. III, ap. 10. P, T, V; *Hotegan Marcela*, 16 ani, elevă, Alba Iulia, str. Ghiocelor nr. 11: D, V; *Drăgoi Ion*, 20 ani, stud., București, sect. 7, str. Ștefan Furtună nr. 140, cămin stud. nr. 1, bl. M nr. 107: P, T, V; *Vasilescu Liliana*, Focșani, str. Lupeni nr. 46, bl. Bahne A 1, sc. 1, ap. 1: V; *Herling Donel*, 18 ani, elev, București, sect. 2, Șos. Colentina nr. 20, bl. 9 B, sc. A, ap. 9: D; *Mandiș Veronica*, 21 ani, *Mandiș Vasilica*, 18 ani și *Mandiș Elena*, 16 ani, Hărman, jud. Brașov V, *Șerban Lucia*, 16 ani, elevă, Brăila, bd. Karl Marx nr. 124, bl. Expres, sc. B, et. III, ap. 34: V; *Mihăilă Costică*, 19 ani, strungar, Săcele, bd. Lenin nr. 158, jud. Brașov: M, P, V; *Boț Virgiliu*, 16 ani, Galați, str. Vadul Cărăbuș nr. 18: P, V, *Țîru Viorica*, 17 ani, elevă, Galați, str. G. Coșbuc nr. 157 D, V; *Lazăr Mariana*, com. Greabănu, jud. Buzău: P, Fa, V, *Boldureanu Olga*, 18 ani, elevă, Lugoj, str. Buziașului nr. 3 D, *Mocanu Gabriela*, elevă, Galați, bd. Republicii nr. 169 chimie, științe sociale, *Ionescu Liliana*, 18 ani, elevă, Feteștigară, str. Independenței nr. 16, jud. Ialomița: D, V; *Ionel Maricica*, 20 ani, educatoare, Focșani, str. Republicii nr. 22: C, L, M, P, V; *Roată Mărioara*, elevă, Buzaș, str. Gojdu nr. 3, jud. Timiș: P, Fa, V; *Roman Mihai*, 18 ani, elev, Craiova, str. Constantin Brâncuși nr. 9: M, P, Th, V; *Toma Traian*, 19 ani, electrofrigotehnist, Oltenița, str. 6 Martie nr. 41, jud. Ilfov: D, V; *Tudor Nicolina*, 17 ani, elevă, București, sect. 2, str. Mihai Spătaru nr. 39, of. p. 10: P, T, V; *Pricope Costel*, 24 ani, operator chimist, Iași, str. Uzinei nr. 52: D, V; *Uram Marian*, 20 ani, elev, București, căsuța poștală 2506, of. p. 17: L, M, Th, arte plastice, numismatică, turism *Tulpan Ion*, 17 ani, elev, com. Berlești, jud. Gorj: L, T, V; *Turdă Radu Dumitru*, Satu Mare, str. Uzinei nr. 21, bl. A, ap. 47: P, S, V; *Apostol Daniela*, 18 ani, elevă, București, sect. 4, Aleea Baraj Bicaz nr. 1 A, bl. M 1 (A+B), sc. 3, et. III ap. 54: D, V; *Georgescu Aurică*, 21 ani, București, sect. 1, str. Moieciu nr. 16: D, V, *Ioan Doina Viorela*, 16 ani, București, sect. 8, str. Marmurei nr. 16 D, V; *Dima Cornel*, 26 ani, Constanța, str. Busuioc nr. 12, of. p. 9: P, S, V; *Viorica Ecaterina*, 17 ani, elevă, Galați, str. Focșani nr. 13 M, P; *Vlădăreanu Simona*, 16 ani, elevă, Azuga, str. Independenței nr. 31: D, Fa, V; *Săpălucă Cornelia*, 19 ani, Galați, str. Mărului nr. 1, Țiglina I: V; *Popescu Valentin*, 29 ani, com. Spanțov-Stancea, jud. Ilfov: matematică, Lb, M, P, S, Fa; *Popescu Robert*, 19 ani, elev, Pitești, str. Mărășești nr. 40: M, S, T, V.

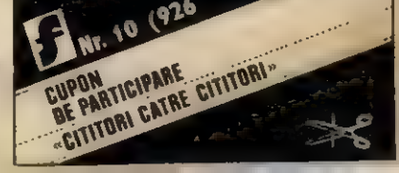

Orice dar atrăgător, poate fi un mărțișor!

Vă recomandăm: broșe din metal cu ștrasuri și cu pietre colorate, cercei, clipsuri, coliere, inele, brățări, apă de colonie EVA 1001, EVA 1002, EVA SUBLIM, EVA INTIM, EVA PERFECT, parfumul de toaletă MIRAJ, lacurile fixative pentru păr EVA, MONA LISA, SANDA ș.a.

mărțișor '73

RECOM

cuvinte încrucișate

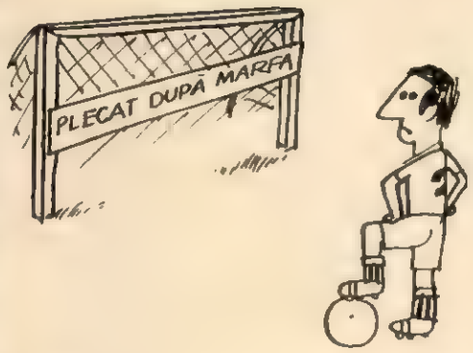

penalti

ORIZONTAL: 1) Aperitiv într-un cuplaj cu meci-vedetă. 2) Omul activ... de pe tușă (pl.) — Bucătăria unui gol. 3) Ecran panoramic cu 25 de personaje — O trimitere mai puțin amicală spre poartă. 4) Pe teren propriu — Un apărător de pe stînga! — Hei, alo! 5) Calificativ pentru învingător — Tur, retur fotbalistic. 6) Avantaj la joc — Referitor la unul... răsărit — Este... peste! 7) Victimă a trăgătorilor — Plantă ornamentală. 8) Meciuri fără învins și învingător — A șuta. 9) Cei mai buni (fig.) — Obișnuit cu infernul. 10) Campania fotbalistică de toamnă — Fără valoare la un scor alb — Zi în curs. 11) Îmblînzitori ai șerpilor de foc — Numai fibră. 12) O pasă scurtă! Temple moderne cu luminări și clopote...

VERTICAL: 1) Bătaie fără drept de apel (masc.) — Semafor utilizat în fotbal. 2) Cică poate fi și tehnică... — Echipa... de pe Mureș. 3) Trecere (prin zid!). 4) Un fel de cluburi pentru *«piticii»* — Specialist în adunat... date (od.) — Cules! 5) Hends... dar nu des! — Un punct înscris. 6) Timp nelimitat! — *«Pe stînga»* unor trăgători — Plasă (reg.). 7) Nu sînt deloc buni — Un teren cu rezultate proaspete. 8) Lovitură cu exteriorul ghetei. 9) A trage... în gol — Bate mai degrabă în deplasare — Începutul și sfîrșitul. 10) O duminică fotbalistică — Apărată. 11) În centrul stadioanelor (pl.) — ...și pe teren. 12) El, de colo — Mingi trimise cu adresă.

Toma MICHINICI

Dicționar: ETERA.

Dezlegarea jocului ALFA, apărut în numărul trecut

ORIZONTAL: 1) ABOVO — GIBBON. 2) LIDERI — TRACA 3) FRUNTASE — TES. 4) AU — A — NUMARAT. 5) IN BUR — BINE. 6) STANESCU — N — R. 7) TOP — T — LITERE. 8) AROMATA — UTA. 9) RILA — ASI — EDM 10) T — ETC — ALA — II. 11) EROI — STIUTOR. 12) RIN — BRANCUSI.

umor

- MĂ MIR CĂ NU ALUNECĂ .. DOAR SÎNT DIN IMPORT

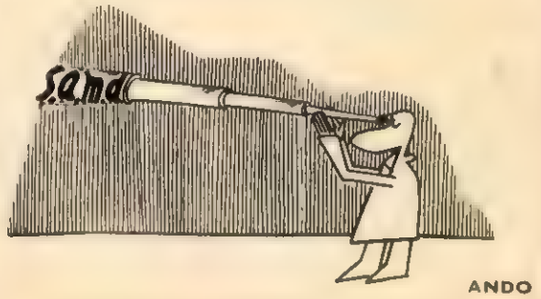

ANDO

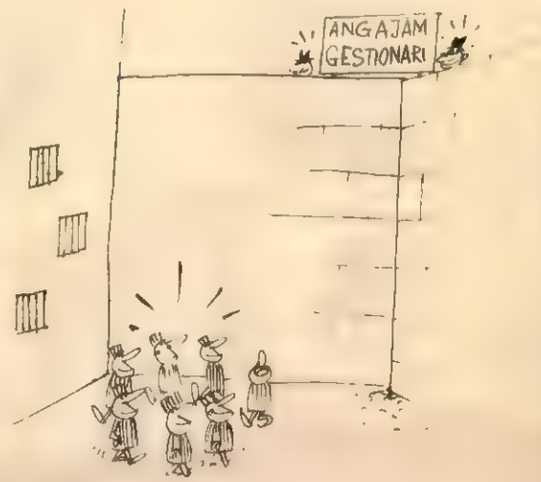

Adrian ANDRONIC

cronica satirică

ai încredere în mine...

Există un cîntec — altfel destul de acceptabil ca intenție muzicală — care are acest refren-jalbă: *«Ai încredere în mine...»* Bărbatul melodios cu pricina s-a cam dat în stambă, dar pocăit cere iubitei să aibă încredere în el în continuare. Nu știu ce răspunde doamna, dar bărbatul o ține mortiș cu asigurările de fidelitate și cu petițiile de iertare.

Cîntecul cu pricina nu este desigur motivul acestor însemnări... Față de muzica ușoară sîntem înțelegători, nu venim spre ea cu exigențe absurde... Ne interesează însă tipul uman asupra căruia cîntecul ne atrage languros atenția. E vorba de individul care veșnic calcă în străchini și care, prăfuit, mototolit, scorojit, cere cu multă dezinvoltură încredere

— Ai să vezi că de-acum înainte am să fiu un om de treabă...

Desigur că încredere i se acordă, apoi individul calcă din nou în străchini avînd la butonieră încrederea cu atîta generozitate dăruită. Trezit din șanț, își scutură iarăși hainele ponosite și întinde mîna spre înțelegere.

— De-acum înainte o să-mi vină mintea la cap...

I se întinde iarăși mîna salvatoare, o înhață și se prăbușește, bineînțeles, în prima groapă bine aprovizionată pe care o întîlnește în drum.

Încrederea nu e numai cerută pe un ton olog, ci și impusă cu o anumită hotărîre.

— Cum, n-ai încredere în mine? N-ai încredere în dorința mea de a trăi frumos? Trebuie să mă ajuți să devin un om de caracter...

El așteaptă ca să-i fie făcut în dar un caracter de bronz și se miră că prietenii nu pun mînă de la mînă să-i satisfacă hatîrul.

E interesant că deși cere încredere, tocmai el n-are încredere în el însuși. El știe mai bine decît toți cîte parale face, știe că n-are de gînd să trădeze groapa comodă în care huzurește

Teodor MAZILU

COPERTA NOASTRĂ

Din fermecătoarea lume a florei ne vin aceste «Dalii», expuse de pictorul naiv I. Popec din R.S.F. Iugoslavia, cu puțin timp în urmă, în sala de expoziții a Ateneului Român.

Acest număr al revistei noastre s-a tipărit într-un tiraj de 120 000 exemplare

PREȚUL REVISTEI: 3 LEI

41 505

Prezentarea artistică: V. OLAC

flacăra album

GERALDINE CHAPLIN, o dublă moștenitoare: un nume glorios, un talent în stare să asigure o carieră serioasă.

FLACĂRA Redacția București, Piața Scînteii 1, Sectorul 1
Căsuța poștală 41 12 Of 33 Telefon 17 60 0 — int 1744
TIPARUL executat la Combinatul poligrafic «Casa Scînteii»

Redactor șef: ADRIAN PĂUNESCU

ANUL XXII — NR. 11 (927) — 10 MARTIE 1973

flacăra

PLENARA PARTIDULUI – ÎN ACȚIUNE!

Ora noastră costă 70 milioane lei!...

Memoriile lui Șerban Cioculescu continuă

flacăra la dispoziția dumneavoastră

TOTUL PENTRU O MUNCĂ UTILĂ

Plenara din martie ridică probleme de importanță vitală pentru întreaga noastră activitate economică și socială, pentru întregul nostru popor.

Pentru noi, constructorii, analiza și indicațiile date de tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea sa la Plenară sînt un îndreptar prețios care trebuie folosit cu deosebită atenție și pus în viață cît mai repede cu putință. Pregătirea cu toate detaliile de execuție a proiectelor elaborate de proiectanți este utilă a se face și la nivel de șantier, unde printr-o strînsă colaborare cu ceilalți executanți va contribui la respectarea termenelor și deci la nereducerea timpului necesar efectuării probelor tehnologice. Recuperarea eventualelor întîrzieri este o datorie a fiecăruia și pentru aceasta este nevoie de eforturile tuturor factorilor care concură la realizarea investiției.

Aș propune ca eforturile ce se fac pentru îmbunătățirea activității în sectorul construcții să aibă în vedere și un alt aspect. Proiectantul, odată cu supunerea proiectului spre aprobare forurilor superioare, ar fi bine să prezinte și necesarul de materiale dirijate, cu eșalonarea respectivă pe ani, în funcție de graficul coordonator al lucrării. Astfel, în momentul introducerii în plan a lucrării respective, acest necesar ar constitui elementul care va sta la baza emiterii repartițiilor de materiale, și aceasta ar fi o modalitate binevenită pentru a ritmiciza aprovizionarea tehnico-materială. Este foarte important ca tot ceea ce face fiecare dintre noi să fie o muncă utilă societății în care trăim, pentru că o muncă inutilă, așa cum spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu, este «lipsită de orice urmare, în dauna muncii concrete, a rezolvării practice a problemelor impuse de viață, de buna desfășurare a producției».

Nicu Boncota
inginer șef adjunct, Șantier nr. 1 București, Trustul de instalații pentru industria chimică

UN PANTEON AUTOHTON

Vă scriu îndemnat în mare parte de cuvintele tovarășului Nicolae Ceaușescu rostite cu prilejul vizitei de lucru pe care a făcut-o la Institutul Proiect-București, în legătură cu înfrumusețarea Capitalei noastre.

Iată despre ce este vorba. În numeroase rînduri presa a dezbătut soarta tristă pe care au avut-o, ba chiar o mai au, unele case în care au locuit oameni care au cinstit istoria sau cultura țării noastre. Aceste case sau au fost dărîmate pentru a se face loc unor construcții în planurile urbanistice, sau se ruinează tocite de vreme. Nu demult, dacă nu greșesc, așa s-a întîmplat cu casa în care a locuit poetul Al. Macedonski, pe Calea Dorobanților, casă care a fost dărîmată pentru a se construi un mare hotel. Ultimul este foarte valoros, dar prima este de neînlocuit.

Eu am o idee: ce-ar fi dacă pentru toate aceste rămășițe valoroase ale trecutului s-ar găsi o rezolvare asemănătoare cu «Muzeul satului»? Undeva, într-un mare parc, într-un perimetru vast, la marginea Capitalei, ar putea fi reconstruite aceste case, care, acolo unde se află acum, «încurcă locul». Astfel grupate, ele ar putea constitui un adevărat muzeu sub cerul liber, un fel de panteon de factură deosebită al culturii și istoriei noastre. Adunate după un plan gîndit, de specialiști, ar putea fi mai ușor îngrijite și ușor arătate oamenilor. Ele ar putea avea și o utilitate practică. Diferite lecții sau cursuri de istorie a culturii românești vor putea fi ținute în aceste case memoriale, în plină atmosferă evocatoare. Muzeul acesta ar putea adăposti «exponate» din întreaga țară dacă ar fi cazul.

Eu nu-mi dau seama de cheltuielile necesare pentru realizarea unui asemenea proiect, dar dacă ar intra pe mîna unor oameni cu experiență poate că investițiile n-ar fi zadarnice. Ar fi o mîndrie pentru Capitala țării și ar contribui din plin la înfrumusețarea ei.

Emil Toescu
elev, anul I E, Liceul nr. 43 București

MORALITATEA UNUI POPOR HARNIC

Plenara C.C. al P.C.R. din 28 februarie–2 martie 1973 a constituit un eveniment de maximă importanță pentru întreaga țară, pentru fiecare dintre noi cei angajați în îndeplinirea cincinalului în patru ani și jumătate. În ceea ce mă privește, țin să subliniez că am desprins cu exactitate sarcinile ce ne revin nouă, celor care apărăm legalitatea socialistă, avutul obștesc, cuceririle revoluționare. Trebuie să veghem, neprecupețind nici un efort, să demascăm pe toți cei care atentează la avutul obștesc și care prin activitățile lor infracționale aduc mari prejudicii țării. Totodată trebuie să apărăm drepturile cîștigate de oamenii muncii, avutul lor personal, să asigurăm liniștea și ordinea politică. Trebuie să fim conștienți că, într-un fel, de-geaba unii produc dacă alții fură. În sprijinul activității noastre se află opinia publică a cărei acțiune s-a concretizat, în ultimul timp, prin activitatea echipelor de control obștesc, care ne sînt de un real folos. Preîntîmpinarea infracțiunilor, împiedicarea obținerii cîștigurilor ilicite sînt în strînsă legătură cu creșterea nivelului de trai a fiecăruia dintre noi. Împotriva hoției trebuie să se îndrepte toată asprimea de care putem da dovadă. Asprimea noastră reprezintă moralitatea unui popor harnic.

Dumitru Florea
plutonier M.A.I.

UNDE E TREABA

Mi-a reținut în mod deosebit atenția capitolul al doilea al cuvîntării, referitor la «Noi măsuri pentru perfecționarea conducerii și organizării vieții economico-sociale», întrucît din acest capitol se poate vedea cu cîtă seriozitate este abordată această problemă de către conducerea noastră de partid și în mod deosebit de către secretarul său general.

Așa cum sublinia și tovarășul Nicolae Ceaușescu, viața a dovedit că modul de organizare al ministerelor și al celorlalte instituții cu un aparat administrativ greoi și ineficient este depășit și că trebuie luate măsuri urgente, menite să ducă la degrevarea din munci administrative a specialiștilor. Pe de altă parte, este nevoie de o mai justă repartizare a specialiștilor în întreprinderi, acolo unde se simte cel mai mult lipsa de inteligență creatoare. Acolo e treaba.

Aurel Popa
muncitor C.T.C. la Fabrica de mașini unelte și agregate București

Oamenii își scriu rar cînd sînt bucuroși. Poate că e și firesc să fie așa, dacă ne gîndim că bucuria nu are nevoie de părtași. Ea e mai suportabilă. Bucuria consideră că e destul un suflet pentru a o trăi. Cu tristețile, omul se împacă mai greu în singurătate. De aceea nu e de mirare că oamenii își scriu mai rar în momentele de bucurie. Și totuși, cînd bucuria nu e o simplă tresărire biologică, o ușoară tendință de delăsare a sufletului, cînd bucuria înseamnă și dinamism, angajare, și dorință de mai bine, oamenii încep să-și scrie unii altora. În România de azi, bucuria înseamnă și dinamism, și poftă de muncă, și angajare în realizarea unui înalt ideal. Este idealul nostru să construim o lume fericită pentru noi și mai ales pentru copiii noștri, și de aceea, oricît de grele ar fi eforturile, pînă la urmă nu ne e greu: e țara noastră, e drumul nostru, sînt eforturile noastre. Plenara partidului din primele zile ale acestei primăveri nu reprezintă o simplă bucurie, ci un prilej grav de retrageri, de renaștere a spiritului muncii și a sensului angajării. Societatea socialistă multilateral dezvoltată este acea societate în care toți muncesc. Oamenii ne-au scris despre acestea toate cîte li s-au întîmplat în constituire în aceste zile, iar cînd nu ne-au scris ei — pentru că au considerat inutil să mai povestească bucuria lor — i-am solicitat noi și ei ne-au răspuns cu cordialitatea celui ce simte că are ceva de făcut și că rezultatul faptelor lui îi va aparține. E neclintită încrederea acestor oameni că politica mare a țării determină amănuntele vieții lor și că între muncă și nivelul de trai este, trebuie să fie, o relație directă de determinare. Sînt zilele imediat următoare Plenarei primăverii noastre. Nu sînt zile dulci, pentru că efortul de a construi o lume nouă, un om nou, o conștiință nouă, nu e un efort idilic. Sînt zilele înalte ale unei severe primăveri a spiritului. Nici o victorie cu adevărat importantă nu se poate realiza fără renunțări. Nici un pas înainte nu înseamnă un metru ușor de înaintare, ci rezultatul unei lupte cu toate inerțiile și cu toate iluziile drumului. Severă primăvară, anotimp care anunță roade durabile! Pentru că trebuie să ne obișnuim să judecăm primăverile în perspectiva toamnei ce va număra roadele promise în momentele de înflorire. Așa văd oamenii această primăvară, ca pe un anotimp serios, grav, cu înfloriri ce se justifică în anotimpurile următoare.

Și dovada cea mai convingătoare a încrederii lor este felul cum gîndesc dimensiunile acestei înfloriri și cum își pun problemele legate de realizarea ei. Viața nu e un spectacol de petale, ci o primăvară care-și așteaptă, și — într-un anumit fel — își determină toamna meritată. Ca să realizăm acest cincinal, așa cum ne-o cer nevoile țării, am înțeles și mai profund, în aceste zile, că trebuie să gîndim și să muncim din toate puterile.

Plenara partidului — în acțiune! Noi înșine în această acțiune națională. Munca noastră, gîndirea noastră, reprezintă prezentul. Prezentul în acțiune.

ÎN ACEEAȘI DIRECȚIE

Am reținut din cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, rostită cu prilejul recentei Plenare, reafirmarea ideii că «pînă și consumul luminii la un bec de 25 W trebuie să constituie o preocupare a conducerii întreprinderilor». Această idee mi-a fost mai aproape de suflet, fiindcă în anul 1972 am terminat, împreună cu cîțiva colegi, un studiu intitulat «Noi tipuri de ventilatoare cu randament îmbunătățit». Eficiența potențială, calculată de noi pe un număr de 10 000 de ventilatoare pe un termen de 5 ani, este de 1 800 000 lei economie, adică echivalat în energie electrică, 3 000 000 kWh. Cu toate acestea, aplicarea în practică a lucrurilor propuse de noi întîmpină dificultăți nejustificate după opinia mea. Poziția Fabricii de ventilatoare, căreia i-am oferit propunerea noastră, este, în acest moment, de înțeles. Iată de ce. Aplicarea lucrurilor propuse de noi ar necesita schimbarea unor linii tehnologice, iar pe de altă parte ar duce la neîndeplinirea actualilor indici de plan. Așadar, în prezent, producerea unor ventilatoare mai bune și care ar reduce considerabil consumul de energie electrică nu este posibilă din cauza rigidității cu care sînt stabiliți și anumiți indici de plan! Este nevoie ca, pentru aplicarea mai rapidă a rezultatelor cercetărilor științifice în producție, să se stabilească o politică economică unică, atît pentru cercetare, cît și pentru știință. Este nevoie de instaurarea unei depline identități de interese între cercetarea științifică și producție.

Dr. ing. Petre Terzi
Centrul de cercetări și proiectări pentru produse de construcție București

SĂ ÎMBINĂM NECESITĂȚILE ECONOMIEI NAȚIONALE CU APTITUDINILE FIECĂRUI TÎNĂR

Atîta timp cît economia socialistă este organizată în mod planificat, științific, nu poți să te ocupi de pregătirea și recrutarea forței de muncă decît în mod științific. Ceea ce presupune că și selecționarea și pregătirea școlară și profesională trebuie făcute dirijat, în mod eficient.

Cu aceeași grijă și atenție cu care analizează problemele dezvoltării țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu se ocupă și în lucrările recentei Plenare de problema pregătirii forței de muncă, necesară economiei țării. Pentru a realiza acest deziderat al omului potrivit la locul potrivit, Ministerul Muncii, Comitetul Central al Uniunii Tineretului Comunist, Ministerul Educației și Învățămîntului și Comitetul Central al Uniunii Generale a Sindicatelor din România au participat la elaborarea unor acte normative privind organizarea unui sistem național de orientare și selecție profesională. Acestea analizează, după criterii științifice, cum se poate selecționa, pregăti și dirija forța de muncă necesară economiei naționale, obiectiv propus și de documentele Congresului al X-lea. Important este că acest proiect ține seama și de interesele și aptitudinile individuale ale fiecărui tînăr.

Trebuie să amintesc totuși că una dintre importantele surse de recrutare a forței de muncă — mediul rural — nu este întotdeauna urmărită în mod realist. Orientarea școlară

Anunțăm pe cititorii noștri că revista «Flacăra», redactorii și colaboratorii ei nu primesc scrisori anonime.

ÎN ACȚIUNE!

este foarte deficitară la sate, căci atelierele-școală existente nu rezolvă în întregime problema tinerilor cuprinși în învățământul rural. Aceștia, deși sînt mai obișnuiți cu problemele agriculturii, nu pot — și e firesc să fie așa — să rămînă în totalitatea lor la sate. Poate ar trebui ca factorii locali — școala, consiliile populare, organizațiile de tineret — să acorde o mai mare atenție orientării lor spre profesiuni de care are nevoie orașul, județul sau zona respectivă, după cum urmează să se dezvolte în anii cincinalului și în perspectivă. Și reciproca este valabilă. Întreprinderile din oraș pot ajuta mai mult școlile rurale în dezvoltarea și orientarea activității practice de la școli. În plus, se simte nevoia să avem mai multă grijă de tinerele fete, care reprezintă în multe județe o forță de muncă importantă. Să le orientăm, să le pregătim nu numai pentru profesiuni tradiționai feminine, ca cele din industria ușoară, ci și spre alte profesiuni din industria modernă (electronică, mecanică fină etc.).

Ar fi de dorit ca factorii responsabili, menționați și în lucrările Plenarei, să urgenteze elaborarea actelor normative amintite pentru a se pune ordine în acest sector deosebit de important și pentru a lichida unele anomalii și fenomene negative (fluctuații, schimbări de profesiuni, insatisfacții) care decurg și din lipsa de orientare școlară și profesională a tinerilor.

Elvira Cincă
profesor, București

O POLITICĂ EXTERNĂ ÎN DEPLIN ACORD CU INTERESELE ȚĂRII

Am urmărit, ca de obicei, cu interes lucrările acestei Plenare. Îmi să-mi exprim și pe această cale toată încrederea față de P.C.R., în frunte cu tovarășul Nicolae Ceaușescu. Consider că politica externă promovată de conducerea noastră de partid corespunde pe deplin intereselor țării. Îmi pare bine că s-a reafirmat poziția României, stat suveran care promovează o politică de cooperare, de prietenie și de neamestec în treburile interne ale altor țări, respectă principiile care stau la baza relațiilor dintre state și duce o politică de pace cu toate țările, indiferent de orînduirea lor socială.

În ceea ce privește politica internă, consider absolut justificată reducerea ieșirilor toată ziua bună-ziua în străinătate, ieșiri care necesită valută. Orice plecare care nu se justifică prin rezultate avantajoase pentru economia noastră națională este o piedică în realizarea cincinalului în patru ani și jumătate.

Emil Varvara
electrician la
Fabrica de mașini unelte și agregate
București

SĂ ȘTIM ȘI NOI CU CINE FACEM CONTRACT LA O.C.L.P.P.

Vă sesizez o situație cu totul nefirească. Aceasta se referă la felul cum este organizată activitatea la O.C.L.P.P.-București, și vă spun că Plenara îmi dă mult curaj.

Dacă este de înțeles că O.C.L.P.P. nu poate oferi locuințe «peste noapte», dacă se poate trece cu vederea faptul că O.C.L.P.P. nu acționează cu fermitate, în toate cazurile, pentru a-i reprezenta cu simț de răspundere și competență pe cei cu care a încheiat contracte, dacă se pot accepta zeci și zeci de... explicații, în nici un caz nu se poate înțelege cum proliferează la organizația respectivă practici pe care întreaga noastră societate le condamnă.

Cum este oare posibil ca la sediul O.C.L.P.P să nu existe nici un birou de informații? De ce funcționarii acestei organizații nu poartă — la fel ca salariații din fabrici, uzine, institute etc. — plăcuțe indicînd numele și funcția? Anonimatul lor nu este oare o sfidare la adresa opiniei publice? Știm cine ne vinde biletul la tramvai, cunoaștem numele vînzătorului care ne împachetează un kilogram de brînză, dar nu putem ști cine sînt cei cărora le încredințăm speranțele noastre în legătură cu una dintre cele mai vitale probleme: locuința. Și se cuvine menționat faptul că aceasta nu constituie un «dar», nu reprezintă un «favor», ci este plătită cu zeci și zeci de mii de lei. În ostfel de condiții, de ce își permite O.C.L.P.P. să trateze cetățenii care își construiesc apartamente pe bază de credite primite de la stat ca pe niște favorizați ai organizației respective, ca să nu mă exprim altfel?

Problema pe care o aduc în discuție nu poate fi epuizată în cadrul acestei rubrici, deși apariția rîndurilor de față poate reliefa o dată în plus necesitatea unei analize serioase, făcute de foruri competente, pe baza discuției cu cetățenii, care pierd zeci de zile prin fața ghișeelor, care citesc și recitesc niște texte pe panouri ce nu spun nimic, care privesc o hartă așa-zis informativă pe care nu apar nici măcar blocurile pentru care ei se hotărăsc să opteze, cărora li se vorbește «de sus», lipsit de solicitudine și bunăvoință atunci cînd «prind» vreun funcționar trecînd spre birou și îi adresează vreo întrebare.

Cînd oare — și cum — și cine va reuși să determine colectivul O.C.L.P.P., conducerea acestei organizații, să înțeleagă că deși solicitările sînt mari, nimeni și nimic nu poate justifica nerespectarea obligativității de a se lucra cu publicul, cu solicitanții de locuințe, cel puțin tot atît de civilizat, de amabil și competent cum se lucrează în alte sectoare: la CEC, la poștă, la diferite ministere etc., etc., deși și acolo este încă loc de mai bine. La O.C.L.P.P. este vorba însă de cumpărarea unei locuințe, de investirea unei sume considerabile. Atenția acordată cumpărătorului ar trebui să fie pe măsura investiției pe care o face și a valorii bunului ce dorește să cumpere. Și nu mă refer doar la valoarea concretă, ci și la valoarea morală, socială — o locuință cumpărîndu-se o dată pentru toată viața, ba chiar și pentru urmași!

Mă gîndesc serios la astea toate, acum după Plenară.

Aurel Crișan
str. Popa Savu nr. 39
sectorul 1 — București

VINE PRIMĂVARA, SĂ DECLARĂM RĂZBOI MAIDANELOR..

Știm cu toții grija mai mult decît părintească pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu o dovedește pentru asigurarea unui trai mai bun tuturor cetățenilor patriei noastre socialiste. Chiar în vizita de lucru pe care secretarul general al partidului a făcut-o la Institutul Proiect-București am avut o nouă dovadă că nu-i scapă nici cel mai mic amănunt din vastul angrenaj al vieții sociale.

Vorbind în fața edililor, arhitecților și inginerilor care se ingrijesc de gospodăria primului oraș al țării, tovarășul secretar general al partidului a insistat și «asupra necesității amenajării centrelor civice din noile cartiere, a zonelor de agrement, cît și a parcurilor și spațiilor de joacă și sport pentru copii și tineret». Pentru a întări și mai mult afirmațiile domniei-sale, tovarășul Nicolae Ceaușescu a adăugat (citez din ziarul «Informația Bucureștiului» nr. 6055 din 16 februarie 1973):

«Am trecut și azi prin cartierul Berceni și am văzut că nu sînt rezolvate aceste deziderate ale cetățenilor, deși ele au fost discutate

→

Conștiințele epocii

E cazul să ne întoarcem privirile din cînd în cînd către conștiințele epocii noastre, către acele spirite care constituie, în România de azi, temeiul progresului general și care vor constitui, în România de mîine, cazurile normale de existență omenească. Luați cu mărunțele, desele observații pe care avem să le facem, în fiecare zi, cu privire la una sau alta dintre zonele sociale, uităm că totuși înaintarea noastră e un fenomen de toată evidența și că în 1973, în țara al cărei fii sîntem, prezentul social este un spațiu al tuturor șanselor, al tuturor înnoirilor, al tuturor posibilităților. Uităm cîteodată să spunem chiar esențialul: ne aflăm pe cel mai înalt vîrf al spiralei noastre istorice și avem în față un drum de o bărbătească și fascinantă frumusețe. Niciodată în România nu s-a gîndit mai mult și niciodată lupta cu inerția n-a cunoscut, ca în acești ani, forme mai accentuate și mai fertile. Spunem ce spunem, mai ales cînd criticăm, pentru că ne situăm în interiorul celei mai drepte cauze cu putință, cauza binelui celor ce muncesc. A celor care într-adevăr muncesc, nu a celor care se fac că muncesc și sporovăiesc în numele muncii. Existența noastră nu e ușoară, momentul pe care-l trăim este un moment de acumulări, care vor determina saltul necesar. Trăim un moment mare, un moment marcat, într-un chip foarte semnificativ, de Conferința Națională a partidului de anul trecut. Trebuie să regăsim prospețimea de a spune adevărul nu numai despre umbrele, ci și despre luminile acestui moment. Binele se lasă mai greu cuprins în cuvinte, dar el trebuie cuprins în cuvinte. Și avem despre ce fel de bine să vorbim. Firește, niciodată nu vom pune punct, spunînd «mai bine de așa nu se poate, gata cu eforturile de mai bine». Binele e în dezvoltare, tindem mereu la mai bine, sîntem nemulțumiți de ceea ce avem, de ceea ce realizăm, și ni se pare că putem realiza mai mult. Sufletul Meșterului Manole, care nu s-a putut abține, după ce a terminat construcția mănăstirii, așa obosit cum era, și a mai avut puterea și orgoliul să spună că ar fi în stare de o altă construcție, mai frumoasă decît aceea încă umedă și vie de jertfa încorporată, se află cîte puțin și în noi. Vrem mai mult și, într-adevăr, putem mai mult. Cînd zicem că trebuie să realizăm cincinalul la nivelul maximal nu ne supraestimăm, ci sîntem conformi cu permanenta aspirație de mai bine. Dar noi știm că a realiza cincinalul la nivelul maximal înseamnă, pentru noi toți, și a trăi mai bine. Gustul plinii mai bune cîntărește el însuși destul în balanțele noastre de conștiință. Desigur că în noi sălășluiește și pura nădejde de mai bine, precum viața noastră este și expresia unei voințe curate de adevăr, ce nu ține seama în toate etapele luptei pentru adevăr de dimensiunea plinii. Rezultatele muncii noastre nu se vor vedea în întregime mîine dimineață, dar noi vom ști, mîine dimineață, că plinea pe care o avem, aceasta, cîtă e, depinde cu hotărîre de munca noastră și că împărțirea ei e fidelă cu munca noastră. Vom trăi mai bine, dacă vom munci mai bine. Deci trebuie să muncim mai bine. La Plenara din noiembrie 1971 s-a spus răspicat că echitatea nu are bariere, că ea acționează la toate nivelurile. Și iată, la un an și jumătate de la acea plenară, cuvintele devin realitate. Munca efectivă înseamnă pîine efectivă. Cine dorește muncă formală poate primi pîine abstractă. Și nu știu dacă plinea abstractă satură destul.

Ne gîndim azi la conștiințele epocii, la acei oameni care, în toate domeniile de activitate, indiferent de funcția pe care o ocupă, își fac datoria. Un grănicer care apără într-o noapte a vieții lui, țara de o primejdie are grad de general. Un muncitor care-și face datoria la locul de muncă poate avea gloria celui ce-a scris Hora Unirii. Un inginer care descoperă o cale de prosperitate economică are prestigiul unui conducător de departament. Prima noastră funcție este aceea de cetățeni. Idealul nostru e să fim conștiințe ale epocii, să realizăm o lume mai bună pe acest pămînt zbuciumat locuit de români, și alături de ei și de maghiari, și de germani, și de ceilalți care trăiesc aici, pămînt care se numește astăzi, în numele întregii sale istorii și în virtutea dreptului ultimilor douăzeci și cinci de ani, România socialistă.

Ne gîndim la conștiințele epocii pentru că avem destule conștiințe ale epocii. Și întîia conștiință a acestei epoci se numește — așa cum știu și copiii, așa cum știm cu toții, așa cum ne-a intrat în sînge să o spunem — Nicolae Ceaușescu. El este acela care face posibilă orientarea epocii după conștiințele epocii, iar nu după leneși, după apatrizi, după belferi. Conștiințele epocii sînt cei ce muncesc. În aceste zile de primăvară ne aducem aminte de ele pentru că aceste zile de primăvară sînt zile-conștiință.

Adrian PĂUNESCU

flacăra la dispoziția dumneavoastră

o dată cu schițele de sistematizare. Situații asemănătoare sînt și în alte cartiere».

Cîtă dreptate are tovarășul Nicolae Ceaușescu!

S-au ridicat în cartierul Berceni sute de blocuri noi și semețe, care adăpostesc circa 50 000 de locuitori, cu familii închegate și cu puzderie de copii.

Dar acest cartier sudic, care ar trebui să fie cel mai sănătos și cel mai frumos din București, are peisajul urîțit de lipsa de finalizare a locurilor dintre blocuri, rămase toate în stare de maidane, cu băltoace, grămezi de moloz și depozite de gunoaie, fără nici o vegetație, fără un pom plantat.

Pe aceste maidane se joacă toți copiii noștri mai mici, iar adolescenții — fete și băieți — își dispută partidele de fotbal, de tenis și de volei! Barăci dezafectate, pe jumătate dărîmate, constituie, tot pe aceste maidane, focare de infecție pentru cei ce au nenorocul să locuiască în preajmă. Ba, o alimentară din strada Covasna a transformat un vast maidan într-un veritabil crematoriu în aer liber pentru deșeurile aruncate de salariații ei, umplînd, prin ardere, toată atmosfera de un fum fetid, inecăcios...

Pe deasupra, datorită tractoarelor și autocamioanelor conduse de șoferii care vor «să curteze drumul», toate străzile și aleile, proaspăt pavate, sînt nu numai pline de pămînt și de resturi de murdărie, dar și deteriorate, cu pietre scoase din bordură, ca și cum ar fi trecut pe-aici o turmă de elefanți... Pînă și micile grădini, ce le-am făcut noi, locatarii, pe lîngă blocuri, plantînd pomi și gard viu, sînt distruse de șenilele și de anvelopele acestor mijloace grele de transportat materiale, care circulă după bunul plac al conducătorilor lor...

Vine primăvara. Este momentul cînd trebuie să declarăm război maidanelor care poluează și ele atmosfera.

Prin crearea de parcuri, — plantate nu numai cu iarbă, dar și cu cît mai mulți pomi —, de terenuri de joacă sănătoase și civilizate, de bazine de înot etc., putem transforma nu numai fața cartierului, dar și întreaga sa structură materială și spirituală. Edilii să fie siguri că vor avea în noi, cetățenii, cei mai buni aliați în ofensiva dusă pentru înfrumusețarea acestei părți a Bucureștiului. Și să se înceapă în viitor, nu azi, și construirea lăcașurilor de cultură, cu săli de conferințe și de spectacole, cu biblioteci care să creeze un mediu de înălțare sufletească și intelectuală pentru toți locuitorii din Berceni-Sud I și Sud II.

Sîntem încredințați că ne veți da o mînă de ajutor pentru a dobîndi plusul de sănătate și de frumusețe într-o însemnată zonă din noul București.

Petre Ciochină
președintele Comitetului asociației de locatari a blocului A-7 str. Covasna nr. 27, ap. 10, Berceni Sud II, București

SPECIALIȘTII MUNCII

Mi se pare binevenită măsura «de reducere cu cel puțin o treime a personalului de conducere», măsură preconizată de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la recenta Plenară.

Se mai întîmplă și s-a mai întîmplat ca tovarăși care nu au nici o legătură cu problemele imediate ale producției să fie trimiși la specializare și apoi, după ce o termină, să se cuibărească frumos în ministere, unde, uneori, nu fac decît să îngreuieze procesul funcționăresc, și așa destul de complicat. Dar dacă tot s-au specializat, atunci de ce nu își confruntă cunoștințele acumulate direct cu producția? De ce în loc să-și trimită adrese de la întreprinderi la centrale, la ministere și invers, circulare care nouă în producție ne folosesc prea puțin, nu trec să rezolve problemele în modul cel mai concret și eficient? Și nu ar fi rău ca atunci cînd se are în vedere formarea de specialiști, aceștia să fie recrutați dintre oamenii care lucrează direct în mijlocul producției, îi știu necesitățile și, evident, știu să-și valorifice resursele de inteligență în modul cel mai adecvat problemelor curente. Nu să încurce buhul mers al lucrurilor cu prea multă formularistică. Buhul mers al producției să fie — și văd că acum e — criteriul după care să se aprecieze randamentul tuturor.

Nicolae Tăbăcuțu
maistru mecanic, Uzinele «Timpuri noi», București

MEDITAȚII DE EPOCĂ

Consider că progresul tehnic atins de industria noastră în etapa actuală impune ca muncitorii să stăpînească o calificare superioară în raport cu cea actuală. Aceasta datorită faptului că mașinile actuale sînt semiautomatizate, automatizate sau cu comandă electronică, iar conținutul activității muncitorilor suferă schimbări caracterizate prin înlocuirea efortului fizic cu aptitudini și cunoștințe tehnice superioare.

Toate aceste cerințe trebuie să fie înțelese ca necesare pentru a putea înlesni înțelegerea legilor și principiilor de funcționare a mașinilor, utilajelor, precum și a întregului proces de fabricație.

Avînd în vedere documentele Conferinței Naționale a P.C.R. precum și ale Plenarei din martie 1973, se prevede ca în viitor încadrarea și promovarea muncitorilor în categorii superioare de salarizare să se facă pe baza cunoștințelor teoretice și practice precum și a contribuției proprii în realizarea unor indicatori calitativi, deci se impune și îmbunătățirea formelor actuale de însușire a meseriei. Pentru aceasta, consider că actuala formă de selecționare a cadrelor în vederea calificării prin învățămîntul profesional și mai ales prin pregătirea la locul de muncă nu este corespunzătoare, deoarece nu se asigură o pregătire teoretică și practică corespunzătoare viitorului muncitor.

Propun ca această selecție să se facă pe baza unui examen psihotehnic, urmînd ca rezultatele acestuia să constituie adevărații indici ai repartizării pe meserii, aptitudini și reacții ale candidatului. Acestea sînt singurele elemente ce pot indica corespondența cu cerințele viitoarei meserii.

Instruirea teoretică și practică să se facă de-a lungul a 3 ani de studii, adică 16 ore de învățămînt profesional pe săptămînă și 32 ore de atelier. Primele 2-3 luni ale anului I eu aș propune ca elevul (ucenicul) să fie instruit în tainele meseriei de un lucrător cu o calificare înaltă și cu o metodă pedagogică de instruire, pentru a insufla celui instruit dragostea și mai ales pasiunea pentru meseria aleasă.

După aceste 2-3 luni de instruire practică, elevului i se va încredința o mașină cu care să lucreze singur, însă sub supraveghere (lucrător, instructor de practică etc.). Proporțional cu timpul i se va da și un plan de producție, și în raport cu producția elevului i se va plăti și un salariu.

Deci cu aceasta propun ca elevii școlilor profesionale să fie salariați chiar din anul I de meserie, iar salariul să difere între un elev și altul pe circa 3-4 trepte de salarizare, în raport cu planul de producție ce-l realizează lunar.

La terminarea școlii profesionale, elevul, mai întîi, va susține un examen de absolvire a școlii la meseriile învățate pe parcursul celor trei ani de curs profesional, după care absolvenții vor fi repartizați în producție. După un an de producție, împreună cu un certificat eliberat de șeful secției unde a lucrat, și contrasemnat de organizația de bază U.T.C. și sindicat, se va prezenta pentru susținerea examenului de calificare, și în funcție de rezultatele examenului de absolvire al școlii și al probei practice de lucru (în fața unei comisii) candidatul va obține categoria de încadrare de la 1 la 3, categorie tarifară de muncitor calificat, precum și carnetul de lucrător calificat.

Consider că, în acest fel, elevii-ucenici vor putea fi stimulați în obținerea unor rezultate bune în însușirea meseriei și a unei pregătiri temeinice în timpul școlarizării, spre deosebire de situația actuală, unde elevii ucenici, indiferent de rezultatele lor la învățătură și îndemînare practică, primesc aceleași drepturi la sfîrșitul școlarizării.

Atelierele-școală, dacă există, să fie dotate corespunzător cu mașinile meseriei respective, iar mașinile respective să fie repartizate atelierelor sau secțiilor din întreprinderea respectivă.

Propun ca aceste mașini să fie procurate prin serviciul investiții al întreprinderii respective. Aceste mașini sînt strict necesare viitorilor meseriași, pentru a-i ține la curent și a le forma îndemînarea și reflexele, prin comparație cu ultimele noutăți tehnice în meseria respectivă.

În felul acesta, atelierele-școală — secțiile întreprinderii — pot realiza un plan lunar în cadrul căruia să fie cuprinse (plan producție piese) organe de mașini de complexitate medie necesare producției întreprinderii tutelare.

Acest fel de lucru ar familiariza pe viitorii meseriași cu drepturile și obligațiile impuse de regimul producției. Iată la ce mă gîndesc eu după Plenara din această primăvară.

Gheorghe Alexandrescu
maistru, Uzinele «23 August»

ȘTIINȚĂ PENTRU OM, NU NUMAI PENTRU AFIRMARE PERSONALĂ

Mai multe motive mă fac să vă scriu. Și le voi expune așa cum îmi vin în minte.

În ultimul timp, cîmpul cercetării științifice s-a lărgit imens. Marea majoritate a oamenilor «fac știință». Și aici e hiba! Marea majoritate a oamenilor doresc să ofirme adevărul sau să se afirme prin știință? În acest fel, eu cred că scopul activității științifice schimbîndu-se în dorință de afirmare a personalității respective, revine foarte puțin științei ca beneficiu din această afirmare. Lupta pentru un număr cît mai mare de lucrări pentru competiție nu mai are nimic de-a face cu munca serioasă a cercetătorului cu vocație.

Cercetarea este o activitate superbă pe care de fapt omul o face de cînd se ridică din leagăn și apoi o continuă toată viața, pînă la moarte. Unii cercetează mai mult, alții mai puțin, de aici, unii știu mai multe, alții mai puține. E și firesc, dar nu aici este necazul, ci necazul constă în aceea că unii au impresia că știu mai multe, dar știu foarte puține (după cum au fost și încă mai sînt unii care spun: «știu că nu știu nimic»).

Pentru cei ce au impresia că știu multe, aceasta le dă un sentiment de satisfacție, de împlinire și devin «pretențioși». Dacă știu multe, li se și cuvin multe... Și aici este miezul problemei!

Cred că se vor aduce multe îmbunătățiri activității de cercetare dacă aceia care cercetează vor schimba pe «mi se cuvine» în «se cuvine să dau cît mai mult pentru om». Și nici mai mult, nici mai puțin mă gîndeam cu multă curiozitate ce-ar fi dacă lucrările științifice nu ar mai fi semnate de autori individuali, ci de «un colectiv» fără nume de la instituția respectivă. Mă întreb, cîți ar mai rămîne în activitatea de cercetare? Sînt aproape sigură că s-ar alege foarte puțini, dar aceia într-adevăr ar face activitate de cercetare. În cercetarea medicală spre exemplu, teafa este mai mică decît în practica medicală (dealtfel, pe drept cuvînt că cercetarea în medicină, de cele mai multe ori, servește drept «decor științific»). Dar să revin: în aceste condiții, cine rămîne să cerceteze? Acela care cu adevărat se dedică științei și caută adevărul, nu afirmarea personalității sale și profitul unui titlu de conferențiar sau de profesor universitar. Aceasta este convingerea mea. Sînt convinsă că omul are nevoie de stimulare, stimulenți. Este firesc, dar sînt tot așa de convinsă că adevăratul cercetător a depășit «îmi dă — dau», și dacă se întîmplă de se găsește-n gînd cu cine știe cine de la capul lumii, și chiar dacă ăla a luat premiul Nobel și el nu, tot e fericit pentru că s-a apropiat de adevăr.

Carmen Stroilă
cercetător principal la Clinica chirurgie I IMF—Cluj

UN CART CARE NU MAI VINE

De la început vă cer scuze pentru deranjul pe care vi-l face scrisoarea mea, dar vă rog să mă credeți că nici eu nu mai înțeleg nimic.

La sfîrșitul lunii iunie 1972, comitetul de părinți din școala noastră (Școala generală Măiag, com. Crușeț, jud. Gorj) a cumpărat pentru noi, copiii școlii, un cart de la întreprinderea «Klement» din Tîrgoviște. La ridicare, întreprinderea ni l-a dat fără anvelope pentru roți. Ziceau că nu au în acel moment în magazie, dar se obligă să le trimită în cel mai scurt timp. (Au scris acest lucru și pe avizul de expediție a cartului, dar... dar n-a fost așa, nu le-au trimis nici azi.)

Cît de bucuroși eram cînd a sosit cartul!... De ne-ați vedea acum... Și de-ați ști ce soare e pe aici... Cred că la Tîrgoviște nu e soare, e-ntuneric, și vînturi, și ploi, zăpadă sau nori... Cine știe? Ce s-a fi întîmplat nu știu, dar știu că plătik am plătit destul: 4 813 lei; bani, nu glumă. Într-un timp m-am gîndit că poate «13» acesta de la sfîrșit e cu ghinionul. Dumneavoastră ce credeți, ni le-or mai trimite? A trecut cam mult de atunci: opt luni. N-aș vrea să treacă și vara asta...

P.S. Conducerea școlii noastre a trimis adrese, o dat telegrame, o vorbit chiar la telefon au întreprinderea respectivă dar...

Vă rog în numele tuturor elevilor din școala noastră să ne ajutați. Poate că, pînă nu se-mplinește anul, le primim.

Gheorghe Parpală
elev, Școala generală Măiag comuna Crușeț, județul Gorj

Venind în întîmpinarea cititorilor, care ni s-au plîns că nu găsesc la chioșcuri revista «Flacăra» — epuizată în doar două ore de la apariție —

ANUNȚĂM CĂ,
pînă la 16 martie se pot face abonamente individuale la toți factorii poștali și toate oficiile P.T.T.R. din țară.

Veți avea, astfel, acasă la dumneavoastră, în fiecare sîmbătă,

«FLACĂRA»

PLENARA PARTIDULUI—ÎN ACȚIUNE!

ASPRA MESERIE DE PRIMAR

VALERIU NICOLESCU
vicepreședinte al Consiliului municipal al orașului Pitești

39 de ani. Absolvent al Academiei de studii economice din București. De fel din Argeș, din Mihăilești. Poate fi găsit la primărie de la 7 dimineața la 8-9 seara. (Program oficial de lucru 7-15.) Hobby: plimbările, excursiile. (Poate și pentru că Pitești, mai ales zona centrală, e ca un gol înconjurat cu piatră, o chelie de piatră, cu spații verzi rarisime și minime. Noroc de pădurea de la Trivale... O întrebare referitoare la spațiile verzi ale orașului, în interviul de mai jos, n-o să găsiți. Sînt întrebări care se pun și întrebări care nu se pun. Un conducător edil de vîrstă medie, într-un oraș al marilor spectacole industriale și urbanistice dar încă tînăr sau, mai exact, de vîrsta celor care-l conduc: medie. O vîrstă care încă nu și-a spus cuvîntul ultim.

Interviu telegrafic, planificat pentru o oră și jumătate. Scurtă excursie prin niște gînduri, prin niște preocupări aparținînd unui om investit cu o mare răspundere. O zi obișnuită din viața acestui om, din viața orașului său: în ziua asta nu s-a întîmplat nimic deosebit la Pitești.

Deci:

Sînteți vicepreședintele — viceprimarul — unui mare și interesant oraș. Nu v-ar plăcea să-i fiți chiar primar?

La întrebarea asta nu se poate răspunde.

— În termenii legii — vă rog să mă corectați dacă greșesc — vicepreședintele este reprezentantul legal al primarului. Altfel spus, el îl înlocuiește (sau îl reprezintă) cu echivalență de puteri pe primar în toate condițiile, în toate împrejurările. Dar dacă face o greșeală, cine răspunde? Poate fi un «înlocuitor» responsabil?

— ! (Interlocutorul suride. Nici prea vesel, dar nici prea trist.)

— Deci, nu v-ar plăcea să fiți primar?

— Pitești-ul e într-adevăr și mare, și interesant, și frumos, dar și — cum să vă spun? — complicat. O să rideți: «Complicat ca Pitești-ul!» Da, complicat ca Pitești-ul!

— Așa zic șoferii: complicat ca Pitești-ul.

— Șoferii și oamenii de la primărie cam știu cîte ceva despre oraș.

— Pitești-ul e mai complicat ca alte orașe?

— Judecați singur: în zece ani, un tîrg cu 10 000 de locuitori s-a transformat într-un mare centru industrial, cu peste 100 000 de oameni. Sîntem astăzi în rîndul primelor zece orașe din România. (Asta, după numai zece ani. În urmă cu un deceniu, cînd era vorba de orașele importante, locul nostru era, știți, cam acolo unde vine de obicei cuvîntul «etcetera».) Peste numai doi ani, în '75, vom fi al treilea oraș industrial, după București și Brașov. Iar peste șapte ani, în 1980, al doilea, imediat după Capitală!... Asta înseamnă că în cîțva ani acest oraș, care acum ne sperie și ni se pare mamut (cel puțin în raport cu imaginea lui nu tocmai veche), își va dubla din nou populația! Luați aceste cifre și împărțiți-le, ca să zic așa, pe felii, în felii de viață. Veți obține un șir de «explozii», ca o reacție în lanț: explozie industrială, explozie demografică, explozie a construcțiilor...

— Toate spărgîndu-se în capul primăriei...

— Da, unul din capete e primăria.

— Dar meseria asta de cap de hidră vă place...

— Îmi place.

— Știu că răspundeți de întreținerea, administrarea și repartiția fondului locativ, deci de «problema problemelor» unui oraș.

— «Problema problemelor» sînt mai multe. Intră aici și locuințele — în primul rînd locuințele! — dar și altele. Și e, peste toate, o problemă mai largă, care decurge din acea bruscă «schimbare la față» a tîrgului, care s-a trezit, cum vă spuneam, peste noapte, fără tranziție, fără să fie pregătit pentru asta, un foarte mare și important oraș. Uzina de automobile, combinatul chimic (unul dintre cele mai mari ale țării) și celelalte industrii noi sînt de nivelul unui mare oraș european. Tîrgul însă, cum vă spuneam, nu era pregătit să înghită un astfel de pește gras; cu atît mai puțin să-l asimileze. Și cînd spun asta mă gîndesc nu atît la datele fizice, la perimetrul orașului, croit cîndva pentru o altă dimensiune de viață, ci la mentalitatea oamenilor.

— Dar cea a conducătorilor orașului? Era pregătită?

— Vedeți, aceasta-i problema problemelor! Aici am vrut să ajung, cînd v-am spus povestea cu tîrgul, cu peștele, cu marile combinate industriale. Problema problemelor într-un oraș supus unor transformări atît de accelerate și pe planuri atît de multe, încît granița haosului se află adesea, fără s-o știm, chiar sub tălpile noastre — ei bine, această problemă este cea a conducerii.

— De fapt, în ce constă greutatea?

— În trecerea de la un sistem de conducere specific orășelului cu 10 000 de locuitori la un altul, nou, adaptat unor cu totul alte cerințe și la o scară neobișnuit de mare. Simplu, nu?... Dacă în trecut eram asaltați de o seamă de «probleme mărunte», acum importanța problemelor a crescut; edilul are în obligație rezolvarea problemelor mari, a urgențelor, deci evitarea pe cît posibil a amănuntelor.

— Dar viața e compusă mai ales din amănunte. Îmi închipui că pentru cetățeanul busculat în autobuz (fiindcă populația a crescut, fiindcă autobuzele sînt puține...) sau pentru cel ce s-a înscris în audiență, ca să reclame că-i plouă-n casă, astfel de amănunte sînt mai importante decît explozia demografică a Piteștiului în anul 2000. Ce faceți cu el, cu acest cetățean?

— Într-adevăr, asta-i problema!

— Încă o «problemă a problemelor»!

— Da, încă una. Conducătorul edilitar de azi este prins tot timpul între ciocan și nicovală: între nevoile curente și solicitările perspectivei. Să rezolvi direct problemele de execuție (sau, mă rog, de reparare a acoperișurilor...) a unui cartier ca Trivale sau să te preocupi de dezvoltarea viitoare a acestei zone? Să fii la dispoziția solicitanților pentru chestiunile lor personale sau să te preocupe găsirea elementelor mari, generale, comune unei arii largi de probleme, deci rezolvarea în grup a acestora? N-aș putea spune că am găsit răspunsul, linia cea mai bună de conduită. Deocamdată sîntem «între» și «între»: între ciocan și nicovală.

— Poate că asta este linia de conduită cea mai bună

— Da, poate, cel puțin pentru actuala etapă. Dar e greu să ții echilibrul între cele două solicitări. Trebuie să faci acrobație ca să te poți menține pe firul (atît de subțire!) dintre extreme. Problemele mărunte, prin mulțimea lor, te copleșesc, te trag în jos.

— Primiți mulți vizitatori în audiență?

— Practic, ziua de joi — rezervată audiențelor — e plină, de dimineață și pînă seara.

— Primiți și în afara zilelor de audiență?

— «A primi» e un fel de a spune. De fapt, în fiecare zi, de dimineață, de cînd ies din casă, încep «audiențele». Unii mă abordează pe stradă sau la chioșcul de ziare... Li se pare mai puțin «solemn» așa, asta le dă mai mult curaj decît o oficială întrevedere într-un birou cu staif, dar uită (și-mi cer iertare că trebuie să le-o amintesc) că am și eu, ca și ei, un program de lucru, legat cu strictețe de niște ore, de niște sarcini..., nu mă plîng, dimpotrivă: sînt în slujba orașului, a cetățenilor, suprema mea datorie este să fiu totdeauna și efectiv în mijlocul lor.

— Faptul că atîția oameni vă asaltează pe dv., pe primar, pe ceilalți — e un lucru bun sau rău? Nu vi se pare că e ceva care nu merge dacă oamenii sînt obligați să bată și să răsbată drumul spre dumneavoastră?

— E și asta: dar e și faptul celălalt, «explozia pitești eană», multitudinea de probleme (edilitare, urbanistice, sociale, culturale, comerciale etc., etc.) care se nasc în fiecare zi.

— Să revenim la solicitanți. Care sînt problemele lor?

— În primul rînd — ca pretutindeni — problema spațiilor de locuit, a locuințelor.

— Cît rezolvați din această problemă?

— Depinde din ce unghi privim lucrurile. Dacă gîndim, ca să zic așa, pur statistic, în cele 16 000 de apartamente construite în ultimii zece ani și-au găsit adăpost toți noii locuitori ai Piteștiului. Ritmul înalt de construcție se menține: încă 2 600 de apartamente în 1973, 2 500 în '74, 2 700 în '75. În 1980-1985 problema locuințelor va fi, cred, rezolvată, deoarece pînă atunci explozia industrială se va calma. În general chiar și la ora de față, nu procurarea unei locuințe este lucrul cel mai greu; cel mai greu este să satisfaci exigențele de confort ale oamenilor. Din păcate, și la noi, ca peste tot, ritmul construcțiilor îl depășește pe cel al instalațiilor, decalaj care dăunează confortului.

— Dar de fondul de locuințe răspundeți — după cîte am înțeles — personal. De ce deci «din păcate»? Cine comite aceste păcate?

— O să fiți mulțumit dacă o să vă spun că, printre alții, și eu? Nu mă ocup îndeajuns de aceste lucruri: n-am timp s-o fac. Mă soarbe apa aceea, fluxul acela zilnic, copleșitor, al chestiunilor mici, dar multe...

— Și totuși, oamenii vor locuințe. Și încă — dumneavoastră o spuneați — locuințe bune. Ce facem cu ei?

— Pentru asta am fost puși aici, ca să-i ajutăm. Dar, vedeți, iarăși se nasc niște probleme — nu mai scăpăm odată de cuvîntul ăsta? Populația Piteștiului de azi e foarte tînără, nu numai ca dată a așezării ei în oraș, ci și ca vîrstă, ca vîrstă medie. Îmi pare rău că n-am făcut o statistică, ar fi elocventă — dar știți cîți tineri proaspăt căsătoriți vin zilnic să ne ceară locuințe? V-am spus că am fost puși aici ca să-i ajutăm: v-am mai spus că lucrul cel mai greu nu este să asigur o locuință, ci una de nivel corespunzător. Dar un cuplu de proaspăt căsătoriți, ingineri, să zicem, sau tehnicieni, care lucrează într-una din noile fabrici, și care au venit aici din București sau din alte orașe (sau de la țară, în cazul muncitorilor), mutați peste noapte, în urma unei decizii a ministerului sau a lecturii unui anunț de angajări, veniți deci singuri, fără mamă și fără bunică, doar cu o valijoară în mînă, vor considera locuința pe care le-o dai ca pe un fel de «tabără provizorie». Vor deveni pitești eni, vor pleca în alte locuri? Nici ei n-o știu, iar noi cu atît mai puțin. Locuința însă o «sumte».

Nu se vor îngriji cum se cuvine de ea, poate că nici n-au timpul necesar s-o facă, oricum rezultatul e dezastruos. O casă nouă, chiar echipată cu tot confortul, devine într-un timp record nelocuibilă. Asta — cînd e vorba de tineri căsătoriți. Ca să nu mai vorbim de burlaci. Și atunci trebuie s-o luăm, cum s-ar zice, de la-nceput. Dealtfel, această chestiune a bunei gospodăriri și întreținere a fondului locativ, ca și altele, extrem de acute, privind reglementarea spațiului de locuit și a chiriilor, au fost obiect de dezbatere la recenta Plenară a C.C. al P.C.R. Îmbunătățirea legii referitoare la construcția de locuințe și a legii chiriilor, decisă în Plenară, reașază activitatea noastră pe alte baze, ne obligă s-o privim, de fapt, cu alți ochi. Mai clar deschiși și spre interesele statului și ale oamenilor, mai exigenți. Revenind, aș spune că și numărul sancțiunilor e, în ultimul timp, mai mare decît în perioadele precedente (firesc, fiindcă și numărul de locuitori e mai mare); dar ritmul de creștere a sancțiunilor e mai mic. Culpe? Nerespectarea normelor uzuale ale construcțiilor de locuințe, nerespectarea curățeniei orașului, degradările de care vorbeam...

— Orașul și județul dumneavoastră au inițiat niște acțiuni și campanii educative de anvergură: «Argeșul, județ al hărniciei, cinstei, onoarei și demnității socialiste», «Argeș — în anul autoperfecționării» etc. Cum se desfășoară aceste campanii? Ce rezultate ați obținut?

— Un avînt spre perfecționare: da, e o realitate. Chiar și diminuarea ritmului de sancțiuni o probează.

— Spuneți-mi, vă rog, pînă unde se întind atribuțiile unui conducător edil în România anului 1973? De pildă: au existat inițiative ale dumneavoastră, ale primăriei, respinse arbitrar de forurile superioare? Ce se întîmplă atunci cînd vi se infirmă o cerere, o propunere, despre care dumneavoastră, ca oameni ai locului, știți precis că sînt bune și necesare?

Întîi, au existat o serie de inițiative ale noastre care au fost aprobate și însușite ca, de exemplu, înființarea unui sistem informațional centralizat al activității zilnice operative a unităților de gospodărie comunală, de comerț, de transport în comun; grație acestui sistem, știm cu precizie de ore tot ceea ce se întîmplă azi în oraș. (Lucru extrem de important, pentru un loc atît de agitat și de complex!) Mai pot cita, tot aici, o metodologie de urmărire și realizare operativă a activității beneficiarilor de investiții, care a influențat cu promptitudine construcțiile orășenești. Inițiativele neaprobate se referă, cele mai multe, tot la construcții, mai precis, la o serie de proiectări. Ne-au fost respinse, ca să fiu exact, nu fiindcă n-ar fi fost bune, ci pentru că cei ce au rolul să le avizeze au văzut că nu ne batem pentru ele. «Probabil că nici cei din Pitești nu prea sînt siguri pe ei», și-au spus. Și ca să nu greșească, le-au dat la o parte.

— Și de ce nu v-ați bătut pentru ele?

— Din același motiv pentru care nu realizăm atîtea proiecte bune: n-avem timp.

— Grea meseria asta de conducător la primărie....

— Grea...

— De ce zîmbiți?

— Mă gîndesc că dumneavoastră, cînd ați spus că meseria asta e grea (și eu știu mai bine decît dumneavoastră cît e de grea, dar și cît e de frumoasă!) ați vrut să faceți o ironie. Ei bine, să vă văd cum o să vă descurcați cînd o să ieșiți de la mine, după ce m-ați făcut prizonierul dumneavoastră exact o oră și treizeci și cinci de minute. Să vă văd cînd o să treceți printre funcționarii și solicitanții care s-au adunat în anticameră!....

Interviu de Ilie PURCARU

«Judecați singur: în zece ani, un tîrg cu 10 000 de locuitori s-a transformat într-un mare centru industrial cu peste 100 000 de oameni. Sîntem astăzi în rîndul primelor zece orașe din România. În urmă cu un deceniu, cînd era vorba de orașele importante, locul nostru era, știți, cam acolo unde vine de obicei cuvîntul etcetera».

PLENARA PARTIDULUI — ÎN ACȚIUNE!

carnet politic

pe prima pagină

Deși contrară tentației și voluptăților modestiei și discreției, pe care autorul acestor rînduri le prețuiește, — dacă nu din vocație, cel puțin din experiență —, există obiceiul ca prima pagină a unui carnet făcut public să definească sfera preocupărilor sale. Cînd însemnările tind să se refere la politică, obiceiul devine obligație.

Așadar, ce-și dorește acest carnet politic, căruia redacția «Flacăra» (în colectivul căruia am avut cinstea să lucrez) îi oferă șansa de a deveni public? Carnetul de față vrea să consemneze fapte și reflecții, să propună întrebări și răspunsuri, pornind de la preocupările opiniei noastre publice. El nu poate fi o oglindă a evenimentelor, aceasta este o sarcină a revistei care-l găzduiește în ansamblul ei, dar poate încerca să dialogheze, pornind de la evenimente.

Iar a dialoga în această țară, înseamnă, în perspectiva calitativ nouă deschisă revoluției noastre socialiste de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Congresul al IX-lea al partidului, înseamnă a urmări determinarea concordanței dintre idealul comunist și realitatea sau realitățile societății românești.

Aceasta fiind preocuparea de conținut a carnetului politic, sînt fericit să comentez, pe prima sa pagină, lucrările Plenarei din 28 februarie—2 martie a Comitetului Central al partidului.

Ordinea de zi, luările la cuvînt, rezoluțiile adoptate și, mai ales, cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, strălucita analiză a modului în care se realizează obiectivele adoptate de Conferința Națională pentru accelerarea dezvoltării noastre economico-sociale, sînt amplu cunoscute opiniei publice, fac parte, acum, din dinamica, direcționată către eficiență, a eforturilor noastre.

Am vrea să desprindem din analizele evidențiate de Plenară, doar două probleme.

Prima se referă la ritmurile economiei. Cei doi ani ai actualului cincinal, a subliniat Plenara, au realizat nu numai creșteri impetuoase (se poate cita darea în exploatare a 800 capacități de producție industriale și agrozootehnice), dar și mutații pozitive de ordin structural: creșterea venitului național a devansat ritmul produsului social; producția industrială a crescut într-un ritm de 11,7 la sută, față de 10,5 la sută inițial planificat; sectoarele de vîrf, de care depinde în mod hotărîtor progresul, au atins ritmuri de creștere în jurul a 16 la sută față de 1970 și, față de același an, ponderea produselor cu totul noi sau reproiectate a fost de peste 22 la sută.

Cît privește consumul, numai diferența dintre mărfurile oferite populației în 1973 față de 1970 este echivalentă cu întregul volum de desfacere realizat în 1950, în timp ce totalul veniturilor reale ale populației, la sfîrșitul lui 1972, era cu 20,6 la sută mai mare decît în 1970.

Referindu-se la informările și luările de cuvînt din Plenară, tovarășul Nicolae Ceaușescu remarca la adresa spiritului autocritic *«că el a fost destul de timid și... greu de observat»*.

Ne-am îngădui să extindem această remarcă a secretarului general al partidului la adresa stării de spirit a multora dintre noi, cei care sîntem și producători, și proprietari, și opinie publică. Confruntați cu eforturi și succese, iar uneori amestecînd iluzii cu judecăți sumare, reproșăm o lipsă sau alta cui se poate și cui nu, magazinului de peste drum sau fabricii din alt oraș, dar foarte rar nouă înșine.

Și totuși, nivelul productivității muncii pe cap de salariat, atins în 1972, este cu 1 200 lei sub prevederile cincinalului. Și totuși, într-un sector cheie — investițiile — se calculează că, dacă mai puțin de jumătate din utilajele existente ar fi fost montate la timp, s-ar fi obținut depășirea programului de investiții.

Ne putem ascunde, cine vrea, după lipsa de tradiție industrială, putem revendica lipsă de experiență tehnico-organizatorică într-un sector sau altul și mii de alte chestii, parțial sau deloc explicative. Dar nu putem ocoli faptul că depindem unul de celălalt și că ansamblul economiei depinde, în primul rînd, de fiecare dintre noi.

Dispunem de instrumente organizatorice, instituționale, pentru participare la analiză și decizie. De la înălțimea succeselor noastre, realmente uriașe, este necesar să impunem deciziilor la care participăm ceva mai multă autocritică.

A doua problemă asupra căreia am fi vrut să vă reținem atenția este importanța deosebită a măsurilor luate de Plenară pentru reducerea numărului cadrelor de conducere și îmbunătățirea structurii organizatorice la ministere, centrale și organizații economice. Nu numai pentru că, pe această cale, va spori numărul celor ce lucrează direct în producție, al celor implicați direct în creșterea venitului național, dar și pentru că reducerea substanțială a treptelor ierarhice este un atac frontal la dispersarea răspunderilor și la birocratism.

Dar nu putem saluta *eficient* aceste măsuri fără a atrage atenția opiniei publice asupra capacității aproape infinite a aparatelor de a se reproduce sau, în lipsa condițiilor favorabile, de a se reprofila.

În aplicarea măsurilor de simplificare și raționalizare a aparatului economic-administrativ, credem că este util să reamintim un termen din tinerețele noastre, nu totdeauna fericite, dar care-și au părțile lor bune: vigilență!

Eugen MANDRIC

cronica instituțiilor

un clasicism socialist

Problema cea mai importantă a unei democrații moderne se află în caracterul reprezentării. Cine și cum primește mandatul de a vorbi și de a lua hotărîri în numele celorlalți? Cît de reală este opinia reflectată în documentele adoptate de forurile constituționale, ce proporție a intereselor sociale exprimă ele? Iată cîteva întrebări-cheie! Efortul instituțional cel mai susținut al Partidului Comunist Român, de la Congresul IX pînă astăzi, a constat în găsirea formelor de atragere în viața mecanismelor de decizie economică, politică și socială a tuturor factorilor responsabili ai țării. Nu este vorba doar de o consultare propagandistică și întîmplătoare, cu caracter fictiv, ci de statutarea unor organisme cu atribuții precise, bazate pe cea mai largă participare a maselor. Între acestea, un loc tot mai important ocupă conferințele secretarilor de partid și ale președinților de consilii populare comunale, pe drept cuvînt dealtfel, exprimînd punctul de vedere al unor mase ajunse la deplina conștiință a rolului lor în stat. În cuvîntarea la prima conferință pe țară, tovarășul Nicolae Ceaușescu spunea: «Această Conferință se înscrie pe linia generală a conducerii partidului și statului nostru de a se consulta cu cadrele de bază de partid și de stat, cu masele largi populare în vederea găsirii celor mai adecvate căi pentru soluționarea multiplelor probleme ce privesc dezvoltarea societății noastre socialiste. Ea constituie în același timp o expresie a democratismului orînduirii noastre, a preocupării partidului și statului de a crea cadrul organizatoric cel mai corespunzător pentru participarea cadrelor de partid și de stat, a maselor largi populare la conducerea tuturor domeniilor de activitate, a întregii vieți economice și sociale». În urma hotărîrilor luate în decembrie 1971, recent au avut loc reuniunile conferințelor județene ale secretarilor comitetelor de partid și ale președinților consiliilor populare comunale, dezbătînd sarcinile curente și modalitățile concrete de realizare a politicii sociale și economice a partidului și statului. Conferințele județene au fost ședințe de lucru ale gospodarilor din sate, desfășurate sub semnul eficienței maxime și al treburilor care nu se pot amîna. Oamenii aceștia sînt cei mai ocupați. În mîna lor se află pîinea noastră și sînt sigur că nu se întîlnesc decît atunci cînd au ce-și spune. Au palmele mari și trudite, în care țin acum și creionul, iar vorba li-i cumpătată și rară. Adunarea lor este însă un mare creuzet al ideilor de omenie și de conducere cumpătată a țării. Nimeni nu știe mai bine cum arată dificultățile producției pe ogoare și cum gîndesc cei 47% din populația țării care sînt țărani. Creșterea atribuțiilor consiliilor comunale a fost un act rațional, pe linia politicii generale a partidului nostru, de descentralizare a organizării administrativ teritoriale și economice a țării. Rezultatele sînt evidente pentru oricine intră într-un sat, în județele apropiate sau mai îndepărtate ale țării. Tovarășul Gheorghe Constantin, secretar al Comitetului județean de partid Olt și cunoscut mai vechi al nostru, îmi spunea mai săptămînile trecute că a apărut un fenomen ciudat la țară. Oamenii își refac casele, în raport cu noile materiale de construcție și chiar cu ceea ce s-ar putea numi o modă a arhitecturii sătești.

În Plenara Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste, din 28 februarie 1973, s-a hotărît constituirea la sate a organizațiilor frontului. Instituția cea mai larg reprezentativă din România, înglobînd toate organizațiile politice și de masă, în mod practic pe fiecare cetățean conștient al țării, este chemată să participe la mobilizarea tuturor energiilor pentru îndeplinirea programului economic și al celui cultural educativ. Secretarul general al partidului aprecia, în cuvîntarea ținută cu acest prilej: «Aceasta va trebui să ducă la o mai bună organizare și unire a eforturilor țărănimii noastre în activitatea de dezvoltare a agriculturii, în activitatea politică, în ridicarea nivelului de cunoștințe agricole, politice și științifice ale țărănimii noastre». Avem acum de-a face cu un alt tip de țăran decît cel popularizat prin romanele interbelice și cunoscut de noi în prima copilărie. Este vorba de un om al muncii care face agricultură științifică, are bibliotecă de specialitate, știe să conducă tractorul și să folosească celelalte mașini și utilaje, citește ziarele și are opțiuni bine argumentate. Mai sînt desigur multe de făcut pentru reducerea unor handicapuri în ceea ce privește nivelul său general de cultură și de participare la viața instituțiilor culturale de masă. S-au adoptat și hotărîri în acest sens, urmărindu-se cu consecvență litera și spiritul Conferinței Naționale și a plenarelor partidului consacrate muncii ideologice.

De nenumărate ori, în cadrul recentei Plenare a partidului, ca și în ședința Consiliului Național al Frontului, s-au făcut referiri la *Proiectul de norme ale vieții și muncii comunistilor, ale eticii și echității socialiste*. Este un fapt remarcabil că discuția lui a avut loc în toate organizațiile partidului și că pentru prima oară în istoria noastră probleme de conduită a individului au fost dezbătute cu atîta aplicație în organisme obștești. Nu este vorba de vreo imixtiune în viața intimă a nimănui și nici de metode coercitive, ci de interesul pentru sănătatea morală a membrilor cetății. Momentele glorioase din viața popoarelor mari ale lumii au coincis cu asemenea preocupări. Ele corespund în general perioadelor clasice în istoria diferitelor țări, momentelor de împlinire a celor mai profunde virtualități. Ca să nu mai vorbim de Grecia antică sau de Roma. Franța ieșită din războaiele civile, în secolul al XVII-lea, cunoaște o răspîndire fără precedent a tratatelor de civilitate, impuse de condițiile epocii, ca «expresie necesară a unei societăți în căutarea mijloacelor care să-i permită maximum de înfiorire și de perfecțiune în toate domeniile», cum spunea un istoric literar, avînd omul în centrul său. Atunci au apărut calificativele «spirit ales» și «om de treabă», rămase ca moștenire de preț în conformația morală a omului european.

Există toate condițiile să afirmăm că am intrat într-o epocă a clasicismului socialist, a cultului faptei creatoare, realizată de un «om în societate», raționalist și încrezător în știință. Va fi epoca unor succese materiale, desigur, cea a socialismului multilateral dezvoltat, dar în același timp epoca unui om mai puțin temător de semenul său și de tenebrele din conștiința sa, mai armonios și mai echilibrat.

Aurel Dragoș MUNTEANU

arhiva socială

ora noastră costă 70 milioane lei!...

Excepțional de scump, îngrozitor de scump: o oră pierdută pe ansamblul economiei naționale costă 70 000 000 lei!

Am aflat această cifră cu greutate de oțel, fier, aur din expunerea secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la recenta Plenară a C.C. al P.C.R., în care s-au dezbătut, printre altele probleme de interes vital, și problemele legate de risipă. Risipa de timp, alături de risipa de materiale, pare a fi una dintre cele mai periculoase fisuri prin care se scurge la noi, în chip nefiresc, energia creației. Dar iată chiar cuvintele secretarului general: «Pentru a se înțelege cît se pierde prin utilizarea nesatisfăcătoare a timpului de lucru, voi menționa că în prezent în economia noastră se realizează într-o oră o producție industrială de 70 milioane lei. Ținînd seama de pierderile de cîteva zeci de milioane zilecom muncă, vă închipuiți cîte miliarde se irosesc prin nefolosirea întregului potențial al uzinelor noastre, prin faptul că nu se utilizează tot timpul de lucru».

Atenție deci, atenție mărită, atenție la cronometru. Secunda de absență, minutul de taifas, ora de taclale, orele negre de luni, orele albastre de simbătă, orele galbene de marți și vineri (zile de post!) costă milioane și miliarde. Și mai costă și acele acțiuni colective nerentabile, ședințele sterile, simularea muncii voluntare, sîrbătorile ad-hoc, simbriile locale cu participări mai mult sau mai puțin masive, dar masive în privința costurilor. Toate aceste acțiuni, mai mult sau mai puțin întîmplătoare, ar putea fi stăvilite fie și cu acest ecrito ridicat în fața tuturor ca un parapet: Ora noastră de creație socială costă 70 milioane!

De ce reținem spațiul «arhivei sociale» cu un asemenea subiect atît de ascuțit, perisabil cum este timpul? Timpul trece, iată o banalitate. Dar timpul costă, iată un adevăr greu.

Oricum, fotografia acestei ore la noi — cu greutate în oțel, fier, aur — este un document al capacităților românești la această oră. Putem spune, cu toate consecințele de răspundere care decurg, ce mîndră oră!

Paul ANGHEL

mecanisme

nu, hasdeu n-a scris „ciocoii vechi și noi“

Acum, după ce s-a încheiat cea de-a XIII-a ediție a «Lunii cărții la sate», această amplă manifestare culturală concepută astfel încît să pună în lumină cu mijloace proprii ideea că o societate ca a noastră nu se poate edifica decît, cu necesitate, pe temelia unei bune culturi, a unei acțiuni neobosite de a învăța, de a cunoaște, este cît se poate de firesc să luăm în discuție și faptul că — dincolo de reușitele incontestabile ale acestei acțiuni — s-au făcut simțite uneori moduri destul de superficiale de a o privi. Aceasta a dus de fapt în unele cazuri la deformarea semnificațiilor ei inițiale atît de nobile și de generoase — a face din carte un prieten de nădejde al iubitorilor de frumos din mediul rural — într-o obligație oarecare de serviciu, și anume aceea de a alcătui un plan de muncă, un plan al unei munci citeodată de-a dreptul fictive.

În județul Mehedinți, nu puține au fost comunele în care «Luna cărții» a fost organizată și s-a desfășurat într-adevăr «ca la carte». Dar aceasta nu face decît să pună în evidență cu atît mai mult unele lipsuri și să demonstreze că aceste lipsuri puteau... lipsi. În urma unei vizite pe care am făcut-o în două comune mai îndepărtate de «centru», nu a fost dificil să întrezărim două moduri ale superficialității și simplificării de care vorbeam mai sus: pe unul l-am numi mediocritate, pe celălalt — formalism, apatie și poate chiar destul de gravă lipsă de competență. Primul popas l-am făcut în comuna Balta, unde am stat de vorbă cu bibliotecara Veronica Dascălu:

— Am reținut că ediția '73 a «Lunii cărții» a avut loc conform unui cadru organizatoric mai bine ales, mai reușit. Deși termenii cam prea generali în care e făcut planul de muncă n-aș spune că reflectă acest cadru organizatoric. Văd că la primul punct spuneți: vom folosi toate metodele pentru pătrunderea în rîndul maselor a cărților existente în bibliotecă și a cărților nou apărute.

— Da, s-au folosit toate aceste metode: liste de recomandare, recenzii, seri literare etc.

— Cîte seri literare s-au ținut?

— Două seri literare.

— Și oamenii au venit într-adevăr?

— Da, au venit, și încă într-un număr foarte mare.

— Dar unde s-au ținut aceste seri literare, aici, la sediul bibliotecii?

— Da.

— Numai că, sincer vorbind, nu știu cum ar fi putut ei să vină într-un număr foarte mare din moment ce biblioteca văd că dispune de un spațiu destul de restrîns...

— 10-12 tot au venit.

— Ce cărți ați prezentat și au stîrnit mai mult interesul sătenilor?

— «Vicontele de Bragelonne», «Cei trei mușchetari», «Viața lui M. Eminescu», «Roșu și negru», «Ion» ș.a.

Concluzia, poate insuficient subliniată de fragmentul de discuție pe care l-am redat mai sus, este totuși aceea că în comuna respectivă ceva-ceva s-a făcut, că s-a depus o muncă ale cărei rezultate stau însă, din păcate, și vorba poetului, undeva «la mijloc de rău și bun». Ne-am referi în special la tematica abordată, și anume la faptul că ea a purtat poate prea mult însemnele unei anume generalități, ceea ce a dus la relativa lipsă de originalitate, de specificitate și, în ultimă instanță, de eficiență a manifestării de care vorbim. Faptul că munca de difuzare a cărții nu a înregistrat aici în februarie vreun element spectaculos care să-i dea strălucire, să fie marca «Lunii cărții la sate», a avut drept urmare inițierea unor acțiuni lipsite de calitatea — care trebuia să fie esențială — a actualității și a unei mai bune cunoașteri a preferințelor de lectură ale sătenilor.

De tot hazul ne-au apărut însă cele ce am aflat în comuna alăturată, Isverna, unde întîmplarea făcînd ca ziua vizitei noastre să coincidă cu ziua liberă a bibliotecarei Eugenia Drăghicescu, am vorbit cu directorul Căminului cultural, Vasile Căpăstraru. Iată, cuvînt cu cuvînt, un fragment din această discuție:

— Cred că văd bine: pe 25 februarie v-ați propus recenzia cărții «Ciocoii vechi și noi», o carte — după cum văd că scrie aici, în acest plan de muncă — «a scriitorului român Bogdan Petriceicu Hasdeu»! Ce aveți de spus despre această acțiune, despre o asemenea alăturare între acest titlu de carte și acest nume de autor?

— Cred că această carte a fost făcută, adică a fost concepută — acest roman! — ca să ilustreze... două etape de viață.

— Nu, eu nu v-am cerut să discutăm despre carte propriu-zis, ci numai să vedem legătura dintre titlul acestei cărți și autorul, trecut aici.

— Cred că tovarășa n-a fost bine orientată cînd a ales această carte pentru a i se face recenzia și trebuia să fie mai atentă.

— Dar de ce credeți dv. că n-a fost bine orientată, pentru că eu tot n-am înțeles?

— Cred că era bine să găsească pentru această lună a cărții, mai ales că era în luna februarie, ceva în legătură tot cu evenimentele care s-au petrecut în cursul lunii februarie.

— Iată într-adevăr o accepție originală, numai că «Luna cărții la sate» nu e în luna februarie pentru a se discuta cărți în care se vorbește despre luna februarie. Atunci ar trebui să existe în fiecare lună cîte o «Lună a cărții la sate». Dar răspunsul la întrebarea mea era că nu B.P. Hasdeu a scris «Ciocoii vechi și noi». Eroare totuși gravă, mai ales cînd vine din partea unei bibliotecare. Sînteți de acord?

— Sînt, că prea a privit fără simț de răspundere acest plan de muncă pe care l-a făcut.

Acestea sînt faptele. Necontrafăcute nici măcar cu o singură nuanță. Fapte care, sîntem convinși, nu ar mai necesita nici un comentariu. Ele pot chiar să și amuze pînă la un punct, dar nu este sigur că de la acel punct încolo nu ar putea să și întristeze. Dacă nu pentru altceva, atunci măcar pentru faptul că unii nu se sfiesc ca în schimbul salarizării lor de către stat să producă asemenea «perle».

Și am mai reține o singură idee: aceea a unei transferări — nelegitime și nefirești — a responsabilităților, în jos, cînd este știut că aceste responsabilități pot urca din nou, subliniind insistent lipsa unui control și a unei îndrumări. În eventualitatea că acest control, prin puțină bunăvoință și printr-o mai multă obligativitate, ar avea totuși de unde să vină; vrem să spunem: din partea cuiva care SĂ POATĂ să-l exercite cu competență.

Aceasta ar fi o cale sigură care ar duce la eliminarea confuziei în care mai plutesc uneori semnificațiile unor acțiuni și în general ar duce la eliminarea mostrelor de lipsă de fantezie și de sărăcie de inițiative, a simplismului, formalismului și — de ce să n-o spunem? — a lipsei de seriozitate, moduri de lucru inaderente domeniului muncii culturale.

Dumitru ELIADE

Lumea e mică, și întîlnirile neașteptate chiar și într-un oraș ca Bucureștiul.

drumuri prin memorie

oglinzile și ghepardul

Piazza Croce dei Vespri din Palermo evocă tragicele *Vecerni siciliene*. Prinții de Anjou deveniseră impopulari și, în 1282, într-o zi de april, la vecernie, cînd în fața bisericii San Spirito un soldat francez a insultat o tînără palermitană, a izbucnit revolta. Francezii au fost masacrați și guvernatorul Jean de Saint-Remy asediat în palatul său. Din această piață am intrat, aproape fără tranziție, într-un Settecento cu lumina secată în candelabre și prefăcută în pulbere ușoară care moare pe oglinzi, unde cineaștii n-au trebuit decît să disimuleze actuala instalație electrică pentru a filma scene din *Ghepardul*: Palazzo Gangi.

Palatul, construit după proiectele și desenele arhitectului Filippo Juvarra în prima jumătate a secolului al XVIII-lea, are în istoria sa un singur episod insolit. La un moment dat beciurile lui au devenit închisoare și se povestește că o faimoasă vrăjitoare ce utiliza filtre veninoase, *la vecchia dell'aceto*, a fost încarcerată aici. În rest, e o insulă părăsită a vechii Sicilii baronale, populată doar de fantome ce patronează din tablourile înșirate pe pereți tăcerea așternută peste utopiile lor de sînge albastru. Un muzeu, mai ales de atmosferă. Masca mortuară a prințului Salina are la Palazzo Gangi forma oglinzilor de Murano.

Scara reprezintă unul din cele mai frumoase exemple de baroc sicilian. E flancată de o rampă de fier forjat și de pilaștri din marmură roșie, urcă în spirală ușoară, apoi începe saloanele... salonul oval, pe unde sînt desenate fluviile Siciliei... salonul verde, deasupra intrării sînt reproduse imaginile marilor sinucideri din istorie... salonul roșu, numele m-a șocat amintindu-mi de *Salonul roșu* al lui August Strindberg, idealismul înfrînt de convenții ipocrite și de experiențe amare, dar nici un Arvid Falk sicilian n-a pătruns vreodată aici să tulbure calmul colecțiilor de cristaluri din vitrine... salonul albastru, cu amfore de Sèvres, faianță de Veneția, vase de porțelan milanez, bibelouri de fildeș și abanos, casete din carapace de broască țestoasă în care doamnele din Settecento își păstrau cele mai prețioase podoabe... și, în sfîrșit, salonul oglinzilor care are ambiții versailleze... Lămpile fixate în sfeșnice de Murano vechi au aspect de candele. Reflectate în oglinzi, dau senzația bizară că salonul e luminat cu ceară. Dealtfel, lambriurile aurite au fost concepute pentru flacăra luminărilor de seu palid; cînd s-au filmat interioarele din *Ghepardul*, întreg palatul era luminat cu candele, lumina electrică nu convine oglinzilor, e prea tare pentru pupila lor obosită care, noaptea, dacă totul e stins, se dilată, cred, ca la pisici în întuneric; atunci fantomele îndrăznesc să coboare din tablouri, prinți și prințese cu peruci albe, pudrate, vin la baluri dispărute, iar afară se aud trăsurile eroilor lui Lampedusa reîntoarse într-un Palermo golit de timp, arhetip al orașelor senioriale; totul durează doar pînă trece pe stradă prima mașină, cu motorul ambalat la maximum după obiceiul sicilian... Candelabre arborescente de cristaluri înghețate atîrnă sub tavanul pictat cu îngeri naivi, dar sînt aprinse numai la orele de vizită în palat. Embleme heraldice s-au prăfuit pe mobile în care barocul n-a rezistat la tentațiile rococoului, prin ferestrele deschise nu intră nici o pală de vînt, întreaga atmosferă e profund deosebită de a fastuoasei Capella Palatina de la Palazzo dei Normanni, unde zidurile negre cer o lumină virulentă și pașii sună suspect ca în coridoarele castelelor scoțiene. Oglinzile din Palazzo Gangi suferă de o rugină ascunsă, s-ar cutremura dacă ar fi scoase la soare, ar semăna cu ochii de sticlă, morți, ai lui Bendicò. Martore la disoluția Siciliei lui Lampedusa, ele i-au urmat destinul. Sînt ca o apă imobilă după ce umbrele înecate s-au scufundat. Dacă în locul ceasului de pe consolă, cu limbile încremenite, ar exista o clepsidră în care să curgă lumina prefăcută în nisip, oglinzile ar rămîne pînă la urmă goale ca niște racle de cristal. Așa, uitîndu-mă în ele, îmi restituiau o imagine, dar străină de mine însumi... Cînd am ieșit afară, în amiaza fierbinte, m-am așteptat să zăresc plutind în aer blana mîncată de molii a unui patruped, recompus himeric o clipă, dansînd și cu o labă ridicată a blestem, înainte de a se risipi în pulbere lividă.

Stafiile gheparzilor dau tîrcoale prin aceste palate siciliene vechi, adulmecă oglinzile inutile și se lasă devorate de pustiul din ele. Un deșert sui-generis și sfincși sui-generis, bolnavi, decăzuți din indiferența metafizică, nefericiți și incapabili să suporte golul din jurul lor. În definitiv, un astfel de animal e mai aproape însă de înțelegerea trecătorilor, mai credincios și mai apt să reînvie într-o tristețe ce n-are nimic comun cu stemele în care el a murit, cu zoologia heraldică, animal bolnav de timp și de ireversibil, pe cînd sfincșii clasici îmi apar, iată, pentru întîia oară absurzi. Masca lor surizătoare, împietrită spre neant, nu face decît să răzbune iluzoriu dispariția celor ce i-au cioplit. Cobor, parcă, din nou în clipa aceasta treptele palatului Gangi, fără altă armă de apărare împotriva singurătății în afară de obosealâ.

Octavian PALER

ORIZONTURI ALE MEDICINEI

Ce a intervenit nou în ultimii ani pe plan mondial?

Ce probleme actuale se pun practicii și cercetării medicale românești?

Ce progrese spectaculoase se întrevăd... pentru anul 2000?

STOP CARDIAC? NU! „LUMINĂ VERDE" PENTRU INIMĂ

«UN MOD DE A MURI CA URMARE A UNUI MOD DE A TRĂI»

Cînd marele William Harvey, în 1628, pe baza unor observații asupra contracțiilor cordului la reptile a intuit circulația sanguină, medicina a obținut o adevărată cheie pentru înțelegerea misterelor legate de funcționalitatea motorului uman. Cartea sa «Exercitatio anatomica de motu cordis et sanguinis in animalibus» marchează, concret, acest eveniment epocal. De atunci, cunoștințele acumulate în acest domeniu s-au îmbogățit an de an.

Astăzi știm că inima reprezintă un adevărat miracol biologic. Acest organ cu volum ceva mai mare decît al pumnului nu se odihnește absolut niciodată, contractîndu-se mereu, din momentul stabilirii circulației în cursul vieții embrionare și pînă la moarte, trimițînd întruna, în sistemul circulator, cîte 60–70 ml de sînge la fiecare contracție, numărul însuși al acestor contracții oscilînd, după cum se știe, în jur de 70 pe minut. Din acest motiv, noțiunea de inimă se identifică cu aceea de viață.

Toate elementele componente ale cordului se află într-o perfectă continuitate anatomică și în armonie funcțională, dezvoltînd energii incredibile, dacă le raportăm la un organ de volum atît de mic. Pentru fiecare contracție inima desfășoară un lucru mecanic de aproximativ 290-300 g/m, ceea ce, pentru cele circa 100 000 pulsații pe zi, înseamnă un lucru mecanic de 29 000 kg/m. Posibilitățile sale de adaptare sînt de-a dreptul uimitoare: experiențe au demonstrat că inima unui cîine de numai 8 kg poate prezenta, în condiții de efort, variații adaptative ale debitului ce se situează între 200 și 3 000 ml pe minut fără apariția nici unui semn de insuficiență. Acest lucru este întru totul valabil și la om.

Ei bine, acest organ extrem de perfecționat, de elastic și de robust se încadrează din ce în ce mai greu la ritmul alert și angoasant, și în general la modurile existențiale pe care le impune civilizația ultratehnicistă a lumii moderne. Din acest motiv am ajuns la situația paradoxală că bolile cardiovasculare — ateroscleroza, infarctul miocardic, cardiopatia ischemică, hipertensiunea arterială, hemoragia și tromboza cerebrală — depășesc astăzi ravagiile pe care, în trecutul îndepărtat, le făceau ciuma și holera la un loc!

Numai în S.U.A. — țară care se află totuși pe locul II pe plan mondial în ceea ce privește mortalitatea prin infarct — aceste boli seceră anual aproape un milion de vieți. Ne aflăm, indiscutabil, în plină desfășurare a pandemiei (adică a «epidemiei globale») a bolilor cardiovasculare, ele situîndu-se pe primul loc al mortalității în enorma majoritate a țărilor civilizate. Oamenii de știință le încadrează, pe bună dreptate, în categoria așa-numitelor boli ale civilizației, pentru că s-au constatat paralelisme frapante între gradul de civilizație al unei țări, între standardul său economic și mortalitatea prin aceste boli. Mai mult chiar: cînd acest standard a regresat pentru o perioadă — așa cum s-a întîmplat, de pildă, în țările scandinave în cursul ultimului război mondial — a coborît în același timp și curba mortalității!

Din acest motiv cardiologul suedez Gunar Boeck, referindu-se la infarct, se întreabă pe bună dreptate „dacă în acest caz este vorba despre o boală sau mai bine-zis despre «un mod de a muri, ca urmare a unui mod de a trăi»[1].

Un simplu extras dintr-un document al comitetului executiv al Organizației Mondiale a Sănătății ne va edifica asupra importanței acordate bolilor de inimă și în special prevenirii lor, operațiune care trebuie începută în plină tinerețe, fapt în general complet ignorat. «Cea mai mare epidemie a omenirii: boala de inimă — cardiopatia ischemică (prin aceasta înțelegîndu-se dificultățile de irigare a inimii — n.r.) sau cardiopatia coronariană — a atins proporții enorme, lovind tot mai mulți oameni tineri. Ea va avea ca rezultat, în anii următori, cea mai mare epidemie cu care a fost confruntată vreodată umanitatea, dacă noi nu vom fi capabili să răsturnăm această tendință prin cercetări concentrate asupra cauzelor și prevenirii ei». Cîteva din aceste aspecte sînt prezentate în articolul alăturat.

Deviza Zilei mondiale a sănătății din anul trecut: «Inima, în inima sănătății», concretizează pregnant importanța care se acordă acestei probleme în lumea contemporană. Cercetări epidemiologice de dată recentă au dovedit clar că lupta fermă și susținută împotriva așa-numiților factori de risc (supraalimentația, sedentarismul, surmenajul, hipertensiunea arterială, diabetul zaharat, fumatul, stările conflictuale și tensionale durabile, stress-ul etc.) creează premise certe de ordin psihofiziologic pentru prelntîmpinarea și jugularea bolilor de inimă.

Infarctul de miocard, care alături de alte afecțiuni cardiovasculare răpune aidoma unui fulger oameni în plină vigoare fizică și creativitate intelectuală, reprezintă de fapt o sinistră ironie la adresa condiției umane și a acelor inimi încă viguroase care «capotează» și care, exact cum spune Stamler, sînt încă prea bune pentru a muri («too good to die»).

Pentru a face un succint dar totuși cuprinzător tur de orizont în problematica complexă a bolilor cardiovasculare ne-am adresat cu cîteva întrebări academicianului *AUREL MOGA*, președintele Academiei de științe medicale și reputat cardiolog atît în țară cît și peste hotare.

— Care sînt, tovarășe academician, după părerea dumneavoastră achizițiile de ordin teoretic și în special practic din ultimul timp, privind bolile de inimă?

— Cînd se pun asemenea întrebări mulți se așteaptă la prezentarea unor descoperiri cu caracter spectaculos, așa cum s-a întîmplat în urmă cu cîțiva ani cu transplantul de inimă. Cum asemenea evenimente se întîmplă foarte rar în medicină în raport cu alte domenii ale științei, se afirmă, și nu fără temei, că progresele profesiunii noastre sînt cu mult prea lente și relativ puțin însemnate.

«SENZAȚIONALUL NU POATE FI UN CRITERIU DE APRECIERE»

Iată de ce — a continuat interlocutorul nostru — socotesc necesar, înainte de a da răspunsuri concrete, să fac unele precizări de ordin general. Senzaționalul nu poate fi un criteriu de apreciere a valorii unor realizări. Noi încă *nu știm care ar putea fi beneficiul real al transplantului de inimă* pentru marele număr de cardiaci existenți astăzi în țările civilizate, după cum nu putem aprecia foarte exact beneficiul pe care-l va aduce omenirii, de pildă, descinderea pe Lună.

Comparația dintre ceea ce se realizează în domenii esențial diferite este în principiu greșită; ea nu ține seama de interdependența dintre diversele discipline. Actul chirurgical al transplantului de organ nu ar fi putut fi întreprins înainte de rezolvarea unor probleme tehnice (de exemplu, realizarea aparatului cord-pulmon artificial) și biologice, după cum nici zborul în cosmos nu ar fi fost posibil fără soluționarea unor probleme de adaptare a organismului uman la condițiile existente în mediul extraterestru.

Se poate conchide deci că progresele recente ale medicinei nu pot fi comparate decît cu cele obținute în perioada anterioară și nu pot fi apreciate decît prin aportul pe care noile achiziții le-au adus la rezolvarea problemelor *actuale* ale sănătății omului. În ultimă analiză trebuie să căutăm eficiența socială a oricărei cuceriri științifice sau tehnice. Judecînd astfel, cred că au dreptate cei ce afirmă că în ultimele decenii medicina a înregistrat progrese mult superioare întregii sale existențe anterioare.

O REALIZARE FASCINANTĂ: «CONTROLUL» BOLILOR REUMATICE ALE INIMII

— Puteți să ne dați un exemplu de progres semnificativ recent din domeniul bolilor de inimă?

— Desigur. Cardiologia oferă numeroase exemple de acest fel, cu atît mai grăitoare cu cît în centrul problemelor se situează cîteva boli despre care se presupunea înainte că nu pot fi prevenite și nici vindecate bolile reumatice ale inimii, hipertensiunea arterială și ateroscleroza. Unul dintre pionierii încă în viață ai cardiologiei, prof. P.D. White, scria într-una din lucrările sale: «Una dintre cele mai fascinante realizări ale întregului domeniu al științelor medicale este reprezentată prin faptul că astăzi bolile reumatice ale inimii pot fi în mare măsură controlate. Prin preparate cortizonice se salvează viața copiilor care suferă de cardiopatii reumatismale acute grave și se previn, într-o anumită măsură, defecte valvulare serioase. O dată constatate, acestea pot fi corectate, și funcțiile inimii pot fi îmbunătățite pe o durată lungă, prin intervenții chirurgicale din ce în ce mai perfecționate. Dar progresul cel mai dramatic realizat constă în introducerea și aplicarea pe o scară largă a antibioticelor, în special a penicilinei, în tratamentul infecțiunilor streptococice (angine, sinuzite, cataruri ale căilor respiratorii superioare, scarlatină). Prin acestea se pot *preveni* reumatismul acut și sechelele cardiace ale acestuia. Iar la cei cu cardiopatii constituite, *incidența recidivelor cunoaște o scădere de aproximativ 90%*».

Datorită acestor realizări, în țările cu un standard de viață ridicat și cu o bună organizare sanitară bolile reumatice ale inimii nu mai constituie principala problemă de sănătate publică, după cum generațiile actuale de medici rareori mai au prilejul să observe complicații cardiovasculare ale sifilisului, difteriei sau febrei tifoide.

HIPERTENSIUNEA ARTERIALĂ ÎN REGRES, INFARCTUL ȘI ANGINA PECTORALĂ «ÎN ATAC»

— Care sînt, după dumneavoastră, bolile cardiovasculare care prezintă cea mai mare gravitate în momentul de față și ce s-a realizat pentru tratamentul lor?

— Pe primul plan se situează așa-numitele boli ale civilizației, și între ele în special *hipertensiunea arterială* și *boala coronariană de natură aterosclerotică*. Prima poate fi stăpînită astăzi prin medicamente apărute în ultimii 10—15 ani și uneori prin tratamentul chirurgical al bolilor ce o pot cauza. Se constată în timpul din urmă *scăderea accentuată sau întîrzierea apariției complicațiilor* acestei boli: accidentele cerebrovasculare, insuficiența cardiacă și cea renală. Se prelungește astfel durata vieții și se păstrează multă vreme capacitatea de muncă.

Numărul din ce în ce mai mare de îmbolnăviri și decese prin infarct miocardic sau angină pectorală (manifestările tipice ale bolii coronariene de natură aterosclerotică) a determinat intensificarea studiului acestei probleme de către cercetători și acordarea sprijinului material necesar din partea forurilor conducătoare de stat. Obiectivul principal: elaborarea unor metode din ce în ce mai eficiente de tratament și mai ales elaborarea măsurilor de *profilaxie*. S-au făcut reale progrese în diagnosticul precoce al bolii, iar cercetări aprofundate farmaceutice și tehnice, în special din domeniul electronicii, pun la dispoziția medicului posibilități noi de supraveghere și tratament al bolii coronariene.

Astăzi reușim *să stăpînim tulburări grave ale ritmului bătăilor cardiace* ce apar în legătură cu infarctul miocardic sau angina pectorală. În serviciile special amenajate pentru tratamentul coronarienilor s-a redus substanțial mortalitatea prin asemenea tulburări.

S-a dezvoltat în ultimul timp tratamentul chirurgical al coronarelor bolnave. Tehnici chirurgicale noi permit abordarea cu succes a cazurilor de angină pectorală care nu mai răspund la medicamente, prin diverse procedee de *revascularizare* a mușchiului inimii sau prin *extirparea* unor porțiuni afectate caracteristic.

TRANSPLANTUL DE INIMĂ — O PROBLEMĂ DESCHISĂ

Am lăsat intenționat la urmă cea mai spectaculoasă realizare: transplantul de inimă — a continuat academicianul Moga.

Este o operație care sintetizează, în fond, progresele realizate recent pe diverse linii

— tehnica intervenției, inclusiv măiestria chirurgicală;

— posibilitățile extraordinare ale anesteziei și reanimării;

— contribuția fiziologiei și biologiei la succesul actului chirurgical;

— contribuția tehnologiei medicale moderne prin utilizarea cord-pulmonului artificial, a aparatelor de cardiostimulare și de defibrilare pe cale electrică.

Totuși, cîți pacienți vor putea beneficia de asemenea intervenții extrem de costisitoare? Ce probleme va rezolva și va pune în viitor construirea inimii artificiale? Sînt întrebări care își așteaptă răspunsul. Personal consider că nici unul dintre mijloacele de tratament, fie medical, fie chirurgical, nu poate aduce o rezolvare satisfăcătoare a problemei.

Să ne gîndim la faptul că, după datele oficiale din S.U.A., 15-20% din populația acestei țări suferă de hipertensiune, 4-5 milioane de oameni — de angină pectorală. Decesele prin infarct miocardic și accidentele cerebrovasculare se cifrează anual la aproape un milion. Este cît se poate de evident că numai în măsura în care se vor preveni aceste boli ale civilizației se va schimba această situație deosebit de gravă. S-au făcut și se fac în această privință cercetări asidue și s-au obținut anumite rezultate etichetate ca încurajatoare. S-a spus, pe bună dreptate, că ne aflăm la jumătatea drumului, dar pînă la atingerea scopului urmărit trebuie să parcurgem încă o cale destul de lungă.

VALOAREA CARDIOSTIMULATORULUI ROMÂNESC VERIFICATĂ ÎN PRACTICĂ

— Cum și în ce măsură achizițiile de care ați pomenit au fost fructificate în țara noastră?

— O modalitate este aceea pe care am putea-o denumi clasică. Ceea ce apare ca nou, interesant și util se verifică, se filtrează prin experiența proprie în clinicile universitare și în institutele de cercetări, se transmite în practică prin presa medicală, conferințe, simpozioane și prin specialiștii pe care îi formăm. În acest proces — nu trebuie să citățm nume — se aduc și contribuții proprii, originale. În fond este vorba aici despre legătura strînsă dintre cercetare, învățămînt și practică, obiectiv primordial al preocupărilor noastre.

Poate nu este inutil să reamintim aici și activitatea *Comisiei de cardiologie* instituită de Ministerul Sănătății, care a elaborat un plan pentru studiul și combaterea bolilor cardiovasculare. În acest sens numeroase catedre din Iași, Timișoara și București s-au ocupat de problema infecțiilor streptococice și a reumatismului. ASCAR a elaborat un îndreptar privind diagnosticul și tratamentul modern al hipertensiunii arteriale. Clinica medicală I din Cluj și Institutul de medicină internă al Academiei de științe medicale au studiat timp îndelungat ateroscleroza. La ASCAR funcționează o stație pilot a O.M.S. pentru studiul infarctului miocardic și pentru reabilitarea cardiacilor.

Dintre rezultatele practice aș putea cita înființarea, tot la ASCAR, a serviciului de supraveghere intensivă a bolnavilor de infarct miocardic, dotat cu aparatură modernă necesară monitorizării. Tot aici cardiologii și tehnicienii noștri au construit un cardiostimulator autohton («pace-maker») a cărui valoare a fost verificată în colaborare cu clinica chirurgicală din Tg. Mureș. Se stăpînesc în acest fel cele mai grave tulburări ale ritmului cardiac, obținîndu-se o *reducere substanțială a mortalității*.

Cercetările făcute la București, Cluj și Tg. Mureș au adus contribuții interesante privind cunoașterea unor factori de risc în cardiopatia ischemică și sînt în curs de elaborare și verificare în practică măsuri de profilaxie a acestei boli.

LA SFÎRȘITUL MILENIULUI...

— Cum vedeți viitorul bolilor de inimă și al cardiologiei la sfîrșitul acestui mileniu?

— Noi, medicii, știm că este mult mai dificil de a formula prognosticul decît de a stabili diagnosticul. Ținînd seama de riscurile inerente, voi încerca totuși să răspund și la această întrebare.

Să luăm în discuție *problema cea mai gravă în momentul actual și în viitorul apropiat: cardiopatia ischemică*. Este foarte probabil că în următorii ani vor apărea preparate cu acțiune prelungită, mult mai eficiente decît cele actuale, putînd preveni crizele de angină pectorală și mai ales pericolele la care acestea expun. Poate că mai tîrziu vor fi elaborate mijloace de intensificare. a *depistării persoanelor care riscă să facă în decurs de cîteva zile infarctul de miocard*, și vom dispune de mijloace de profilaxie a acestuia. Ne așteptăm, de asemeni, să apară mijloace noi de *protecție împotriva tulburărilor periculoase ale ritmului cardiac care apar în primele ore și zile ale crizei de infarct*.

Dar problema cea mai importantă ni se pare a fi cea a *prevenirii hipertensiunii arteriale și aterosclerozei*. Ce se poate spera? Pînă în prezent au fost identificați o serie de «factori de risc», adică de factori ce predispun la aceste boli, cum ar fi supraalimentația și obezitatea, sedentarismul, stress-urile cotidiene, fumatul etc. În perioada actuală se studiază, pe colectivități, eficiența unor măsuri complexe de profilaxie. Este nevoie de progrese substanțiale în această privință, pentru a se cunoaște mai precis *cauzele* acestor boli, și desigur astfel de progrese vor fi făcute în viitor.

Problema grea va fi aceea ca persoanele care se simt încă sănătoase, dar care au asemenea factori de risc, să respecte anumite reguli — am putea spune elementare — de alimentație, de igienă de muncă, de menținere în stare bună a condiției fizice și mentale. Multe aspecte depind de *rezolvarea unor probleme de ordin social*. Evoluția societății noastre socialiste ne permite să sperăm că vor fi create condițiile necesare pentru atingerea acestui important obiectiv de sănătate publică.

Dr. Arcadie PERCEK

ALO! SALVAREA!

În zilele noastre, tehnica cea mai rafinată și, totodată, cea mai complexă vine în ajutorul cardiologului. Aparate în curs de experimentare — care vor cunoaște o răspîndire tot mai largă mîine — înglobează cele mai noi cuceriri ale electronicii microminiaturizate și, bineînțeles, ale medicinei.

Astfel, o companie din Cambridge a construit un aparat care, din ambulanță, transmite la spitalul spre care este îndreptat bolnavul ritmul bătăilor inimii sale (foto 1).

Medicul specialist poate da astfel îndrumări de înaltă calificare personalului din ambulanță; în același timp, la spital se fac pregătiri pentru primirea bolnavului în deplină cunoștință de cauză despre starea sa și genul de intervenție necesară. Fiecare secundă contează...

În fotografia 2 prezentăm un electrocardiograf de buzunar, pus la punct în California. El supraveghează 24 de ore pe zi condiția inimii pacientului, fără ca acesta să fie cu nimic incomodat. Dacă intervine o iregularitate, electrocardiograful îl avertizează pe purtător printr-un semnal sonor. Atunci pacientul cheamă la telefon cabinetul doctorului, atașînd receptorul la electrocardiograf. Activitatea inimii este înregistrată automat de un receptor din biroul medicului, care este astfel în măsură — în minimum de timp — să dea bolnavului, tot telefonic, sfaturi perfect adaptate situației.

1

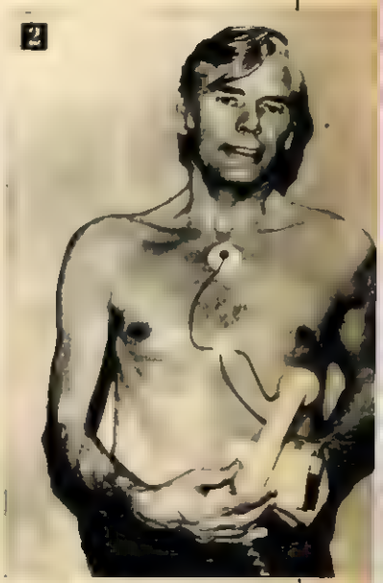

2

DE LA „JOC" LA O IMPORTANTĂ INOVAȚIE MEDICALĂ

Medicul Hans-Jürgen Wanjura, în vîrstă de 29 de ani, care lucrează la o clinică medicală din Berlinul de vest, este pasionat în timpul liber de construcția de planoare teleghidate. Acest «hobby» l-a obligat să se familiarizeze cu miniaturizarea motoarelor, și datorită acestui fapt medicul vest-berlinez a făcut o importantă descoperire: el a pus la punct un stimulator cardiac de mărimea unei cutii de chibrituri, în greutate de numai 65 de grame (în fotografie). Aparatul poate fi reîncărcat în corpul omenesc, cu ajutorul unui curent de înaltă frecvență, *fără intervenție chirurgicală*. Stimulatoarele obișnuite, implantate pînă acum la circa 30 000 pacienți bolnavi de inimă, trebuiau să fie aprovizionate la anumite intervale cu noi surse de energie, deci necesitau operații chirurgicale.

Aparatul dezvoltat de doctorul Wanjura a fost prezentat publicului la cel de-al 20-lea congres pentru perfecționarea medicală. Un pacient al cunoscutului chirurg cardiolog din Berlinul occidental, profesor Bücherl, căruia au trebuit să-i fie implantate din 1963 pînă azi cinci stimulatoare obișnuite, va fi probabil primul care va primi noul aparat, nemaiavînd astfel nevoie să se supună unor noi operații.

Poluarea folclorului (IV)

Pe mine unul mă bucură, dar nu mă impresionează, cînd aud că o echipă folclorică românească a reușit iar prima la încă unul din concursurile internaționale.

Marcel Cellier, nelipsit din juriul însemnatului festival concurs folcloric din Dijon, unde în permanență România bate — la mare distanță — celelalte țări participante, obținînd mereu cele mai înalte distincții, îmi spunea cîndva: «*România este atît de bogată în folclor, încît chiar dacă se prezintă la cîte un concurs cu o echipă mai slabă noi știm dinainte că tot ea va obține premiul*» O spune un specialist, foarte bun cunoscător ai folclorului nostru, care își dă seama, ca și noi, de deosebirile de calitate pe care nu le poate distinge cel ce nu cunoaște în adîncime realitățile noastre

Tocmai pentru că lucrurile se petrec așa, avem datoria să privim cu multă exigență activitatea artistică a ansamblurilor sau a diferitelor formații folclorice. Sîntem obligați să fim neîngăduitori atunci cînd este cazul, să atragem atenția asupra unor greșeli, chiar dacă este vorba de vreo echipă care a cucerit laurii victoriei peste hotare. Cei criticați să nu murmure că sînt nedreptățiți, pornind de la gîndul că nimeni nu e profet în țara lui sau că din cine știe ce motive «se procedează la scoaterea bîrnei din ochi». Să înțeleagă că o cunună într-o anumită împrejurare nu înseamnă consacrare definitivă, intangibilitate. Nu trebuie să acordăm avantajul chiorului într-o țară care, har Domnului, este departe de a fi țara orbilor.

Cît de prudenți trebuie să fie îndrumătorii ansamblurilor spre a rezista ispitei de a copia pe unul sau pe altul, numai datorită faptului că respectivul, într-o anumită împrejurare, a dobîndit o victorie!

Duminicalele 360 de grade din 25 februarie mi-au rezervat o surpriză. Neanunțat în programul de radio, pe micul ecran a apărut ansamblul «Doina» al armatei de sub privegherea priceputului maestru coregraf Gheorghe Baciu. Foarte priceputului maestru. Precum se știe, membrii ansamblului sînt profesioniști de înaltă calificare, prin urmare, din capul locului, nu este permisă o ierarhizare sau măcar discutarea comparativă a acestui ansamblu cu alte formații. Una este chemarea grupurilor de pe lîngă căminele culturale sau formațiile sindicale, alta cea a grandiosului ansamblu «Doina» al armatei.

Mărturisesc cu toată sinceritatea că am fost cucerit fără rezervă de realizările artistice ale ansamblului «Doina». Privindu-l, admirîndu-l pe micul ecran, am rămas mai mult decît impresionat.

Dar... Căci există și un «dar». Realizarea la cel mai înalt nivel artistic (dobîndită printr-o perfectă contopire a dansatorilor, o identificare desăvîrșită a acestora cu viziunea artistică a maestrului Gh. Baciu), această realizare ingenioasă îmi apare *drept tratarea folclorului «la alt nivel»*. Înzestrat cu un talent ce întrece cu mult obișnuitul, conducătorul ansamblului *nu ne propune o formulă, ci se prezintă cu o formulă originală ce poartă amprenta personalității sale artistice*. Ca spectatori specialiști avem datoria să atragem atenția că reușita, foarte marea reușită a ansamblului «Doina» pe care o aplaudăm cu satisfacție, cu toată căldura, trebuie socotită ca atare, dar *în nici un caz drept exemplu de urmat pentru alții*. Aci intervine problema delicată, foarte gingașă, a felului în care trebuie să-și desfășoare munca celelalte ansambluri. Un unicat rămîne un unicat, cultivarea pe scară largă a moștenirii folclorice înseamnă altceva. Ceea ce maestrul Gheorghe Baciu a realizat, după părerea noastră în modul cel mai fericit, rămîne o realizare «dincolo de folclor». Ar fi ridicol, întrebuințînd formule convenționale intrate supărător în uzul limbajului obișnuit, să susținem că «linia pe care a pășit ansamblul respectiv este nesănătoasă». Ea devine însă nocivă exact în clipa în care alții încearcă să o imite. Nesănătoasă este mentalitatea care îndeamnă pe unii să preia pe loc, fără pic de discernămînt, realizările majore ale altora, lăsînd impresia că le aparțin.

Regizorul care copiază o punere în scenă originală rămîne un simplu plagiator. Faptul delicat al păstrării tradiției folclorice, al minuirii acestei moșteniri urmează alte făgașuri, se conduce după alte legi, a căror practică devine anevoioasă din clipa în care violentînd, forțînd, ne străduim să introducem o notă de «originalitate» în preluarea fenomenului folcloric. Este și aceasta o boală: să transformi simplul în complicat, să împiedici evoluția normală a fenomenelor numai pentru ca tu să apari neapărat «deștept»

Căminelor culturale, prin diferitele lor echipe artistice, le revine o cu totul altă sarcină: păstrarea curată a obiceiurilor, tradițiilor cîntecului și jocului popular. Dealtminteri, preluînd indirect de la alte formații sau căutînd să fim neapărat «originali», lunecăm, fără să băgăm de seamă, încetul cu încetul pe panta «poluării» (of! cît îmi e de lehamite de acest termen).

Cea mai grea sarcină revine fără îndoială celor care trebuie să-i învețe pe metodiști care le este rostul. Pe lîngă temeinice cunoștințe folclorice, oricine își desfășoară munca pe tărîmul socio-cultural trebuie, mai înainte de toate, să fie însuflețit de o nobilă pasiune, o dragoste desăvîrșită pentru bunurile sufletești ale poporului, dragoste care să-i impună o totală dăruire. Numai în felul acesta va fi în stare să înțeleagă, să îndrumeze, va lucra cu tact și discernămînt.

Să se înțeleagă o dată pentru totdeauna că nu este permis să se facă comparații între două lumi diferite. Cum ai putea oare asemui un covor oltenesc, o icoană pe sticlă cu pictura lui Țuculescu, cea care își are obîrșia tocmai în aceste izvoare? Care-i nepriceputul ce caută să stabilească între ele judecăți de valoare, ierarhizări? Poate că este bine ca artistul să se inspire din moștenirea artistică a poporului, dar confundarea creației culte cu cea populară este un nonsens de evitat categoric.

Revenind la cele spuse mai sus, susținem că trebuie să fim cei mai hotărîți dușmani ai «prelucrărilor scenice» ale folclorului. Nu-i poate fi permis celui cărula îi revine sarcina îndrumării, introducerea unor năstrușnice «inovații». Un exemplu. Pe scena unui cămin cultural se desfășura un mare concurs folcloric. În sală, printre alții, Paul Anghel, îmi povestește cu mîhnire un fragment de spectacol. În timp ce un cîntăreț cînta un autentic cîntec popular, îl ținea hangul în modul cel mai original «corul antic» (expresia îmi aparține), traducînd printr-o mimică infantilă și o gestică stîngace textul adînc al cîntecului. Și-a exprimat nedumerirea. Metodistul îi dă un răspuns ce mi s-a dat și mie de multe ori. Pasămite țăranul de azi, mult mai evoluat, nu mai este satisfăcut de felul cum cîntau bătrînii, mai puțin cultivați. Prin urmare, mai puțin pretențioși. Prin urmare... Inițiativa acestor penibile apariții «scenice» ale unor țărani, puși în situații de-a dreptul ridicole, evoluînd stîngaci pe scenă cu atitudini vulgare, lipsite de gust, le-ar aparține lor, țăranilor. Iartă-mă, tovarășe metodist, cu asemenea argumente am impresia că faci eroarea de a vinde grădinarilor castraveți. «Ei» (adică sătenii) au evoluat. «Ei» (noi și ei?!!?) ne impun așa... Sînt argumente prea puțin convingătoare. Oare «pe undeva» nu-ți place chiar mătăluță ceea ce i-ai învățat să le placă și lor? Tare mi-e teamă că aceste ifose de parvenit nu sînt decît simple maimuțăreli ce-ți aparțin.

Pentru că dacă ai dreptate... tot nu ai dreptate. Dacă cumva sătenii dumitale, dezorientați de ceea ce, de mai mulți ani, le-a servit orașul, au început să prefere aceste exhibiții, mată, tovarășe metodist, îndrăgostit de tezaurul folcloric *care le aparține*, ai datoria să le deschizi ochii, să-i înveți ce e bun, ce este rău, ce este sănătos și frumos. Barem încearcă. În ceea ce mă privește, te asigur dinainte că «ei», sătenii, te vor înțelege, te vor urma, ba chiar îți vor fi recunoscători și... te vor iubi.

Hari BRAUNER

Cimentul și mediul ambiant

Sîntem și devenim, din ce în ce mai mult, o țară mare producătoare și consumatoare de ciment. Se prevede că pînă în 1990 România va ajunge la o producție de 35 000 000—40 000 000 tone pe an. Nevoia masivă de ciment, implicată în tot ce durăm pentru edificarea civilizației socialiste, este și ea un semn al patosului nostru constructiv. O producție gigantică de ciment, avînd în vedere dimensiunea țării, este în sine, un fapt excelent. Cu mențiunea că trebuie acompaniată de măsuri care să împiedice poluarea spațiilor limitrofe.

Peste tot în lume, producătorii se confruntă cu aceleași probleme. În zonele poluate cu praf de ciment au fost observate și studiate o serie de urmări: creșterea numărului de afecțiuni acute și cronice ale aparatului respirator, creșterea bolilor inflamatorii ale ochilor, precum și o frecventă sporită a rahitismului, datorită faptului că pulberile absorb cea mai mare parte a razelor solare. S-a stabilit, de asemeni, că ajunge în mare suferință și vegetația locului, deoarece depunerea prafului de ciment pe suprafața frunzelor afectează procesul de respirație intimă și împiedică fotosinteza. În sfîrșit, urîțirea peisajului și o inconfortabilă situație pentru oameni se adaugă datelor de mai sus.

Desigur, nimeni nu înțelege să prevină poluarea cu pulbere de ciment prin renunțarea la producția de ciment. Sau prin scăderea acesteia. Producția de ciment nu este, fatalmente, o activitate poluantă. Asemenea efecte sînt doar consecința lipsei mijloacelor de prevenire sau a precarității mijloacelor. Asemenea efecte sînt secundare și tratabile. Acolo unde sînt utilizate asemenea mecanisme de calitate, și unde ele sînt întreținute cu neobosită exigență, rezultatele au fost și rămîn excelente, procentul de praf ajuns în atmosferă fiind practic neglijabil.

Și în țara noastră au fost întreprinse eforturi considerabile, în sensul prevenirii poluării cu pulbere de ciment. Dar cum în astfel de situații rezultatele parțiale nu pot fi acceptabile multă vreme, este necesară o nouă sumă de acțiuni.

Se estimează că, în prezent, fabricile noastre de ciment aruncă anual în atmosferă aproximativ 1,2 milioane tone pulbere. Pe de o parte, cifra reprezintă o fracțiune care se pierde, se risipește. Și este vorba de fracțiunea cea mai fină, cea mai de calitate, din întregul care se fabrică. Dacă vom mai adăuga la paguba astfel înțeleasă pierderile pe care țara le înregistrează prin afectarea sănătății oamenilor, precum și prin distrugerea vegetației, atunci vom ajunge la dimensiunea reală a daunelor. Vom înțelege de ce este atît de necesar și cu mult mai ieftin să investești pentru prevenirea poluării cu praf de ciment.

Lupta împotriva pulberii se poartă cu ajutorul electrofiltrelor. Este necesar ca acestea să fie de foarte bună calitate, rezistente, ușor de întreținut și îngrijite cu permanentă responsabilitate. La noi, dificultatea constă în faptul că electrofiltrele pe care le producem se dovedesc încă vulnerabile. Proiectanții garantează eficacitatea lor mergînd pînă la 99,1 la sută, dar, în realitate, ele reține mult mai puțin, se defectează ușor etc.

Avem zone în care poluarea cu praf de ciment trebuie combătută mai riguros decît pînă acum: Medgidia, Birsești (Gorj), Bicaz, Doicești, Turda, Brăila, Aleșd (Oradea), Comarnic, Brașov, Cernavoda. Grija conjugată a celor care tutelează sectorul materialelor de construcții și a celor care conduc întreprinderile proiectante și realizatoare de electrofiltre ar putea ridica mult calitatea și eficacitatea armelor de luptă împotriva pulberilor de ciment risipite în atmosferă.

Pornind de la ideile Conferinței Naționale a partidului, ne îngăduim, în numele opiniei publice, să adresăm forurilor responsabile întrebările care se degajă din prezentarea problemei. Ce anume intenționează să întreprindă departamentele care pot coopera pentru ca, dezvoltînd în continuare — după necesități — producția de ciment poluarea cu ciment să înceteze?

Romulus BALABAN

Pentru traducerea în viață a hotărîrilor Conferinței Naționale a Partidului Comunist Român

«Este o datorie de onoare a partidului, a întregului nostru popor să facă totul pentru asigurarea cadrului ambiant propice ocrotirii sănătății oamenilor, pentru păstrarea nealterată a frumuseților patriei, pentru a transmite generațiilor viitoare toate darurile cu care natura a hărăzit România».

NICOLAE CEAUȘESCU

... și statuile suferă din cauza poluării.
Fotografie de Radu CONSTANTINESCU

sînt doar una din multele femei ale acestei epoci...(I)

— Maria Flucșă, am impresia că în ochii multora ați devenit simbolul femeii moderne, atrăgătoare și inteligente, care a reușit să se afirme profesional, rămînînd în același timp și mamă, și soție.

— Ei, nu-i chiar așa. Nu sînt nici una, nici alta.

— De ce? Nu mai sînteți căsătorită?

— Ba da. Dar nu prea mai am timp să fiu nici soție, nici mamă. Adevărul e că sînt doar una din multele femei ale acestei epoci și nu sînt foarte deosebită de ele. Asta, fără falsă modestie.

— Haideți să încercăm să găsim împreună — deși nu știu cît de eficient poate fi un asemenea gînd — cam ce ar trebui făcut ca femeia să poată exista armonios și ca om al muncii, și ca mamă, și ca soție.

— Risc să spun numai banalități. În primul rînd, femeia trebuie degrevată de multe, prea multe îndatoriri — sînt lucruri arhicunoscute... Apoi mai e ceva. Noi păcătuim și prin prea multa pasiune pe care o aruncăm fie asupra profesiei, fie asupra copilului sau asupra soțului. Ne îngrămădim, repet, pasiunea, așa cu totul, asupra unuia dintre aceste «domenii». Nu e distribuită în mod rațional. Chiar dacă e paradoxal, mă rog, pasiunea nu se poate împăca cu rațiunea... dar un control trebuie să existe. Trebuie să existe un mod de gîndire ordonat. O preocupare pentru a duce o viață intelectuală.

— Asta nu se poate obține decît prin educație. Și atunci — care sînt criteriile după care să educăm?

— Evident, munca! În primul rînd munca! Nu e alt secret pentru a fi echilibrat...

— Totuși, ce fel de muncă să facă femeia?

— Asta e! Ce să muncească? Dacă vrem s-o facem roaba cratiței și a sacoșei... Dar noi nu vrem o asemenea femeie. Nu știu pe care o doresc bărbații, deși cred că nu e prea greu de imaginat... Trebuie deci s-o degrevăm de anumite greutăți ale muncii casnice... Oricît aș fi eu de modernă, nu mi-ar plăcea să-mi văd bărbatul făcînd omletă și eu să citesc ziarul... Ideal ar fi ca gospodăria să-i răpească cît mai puțin timp — ca să poată să citească ziarul. Adică de ce un bărbat să citească, să aibă în obiceiurile lui ziarul, și o femeie nu?

— Bine, dar pentru asta ar trebui ca anumite servicii publice să vină în ajutorul femeii. Am constatat, să-i zicem, un conservatorism la femei. Există casele acestea de comenzi care nu sînt prea folosite... poate unde sînt guvernate de niște «criterii» economice cam ridicate.

— A, asta e altceva! Cînd nu te ține buzunarul, nu ai altceva de făcut decît să fii conservator! Drept să-ți spun, am fost și eu la «Gospodina» să văd cum ar putea să se descurce una dintre salariatele mele... și m-am uitat la prețuri și m-am gîndit.. și hai să-ți spun că nu prea mi-a ieșit aritmetica acolo!

— Atunci?

— Atunci ar trebui să existe asemenea semipreparate la prețuri mai accesibile, iar nu pe lîngă localuri teribile, cu cheltuieli ridicate, care grevează, într-adevăr, prețul de cost al produselor alimentare. De ce să nu se facă pe lîngă cantine? Dacă nu o să începem niciodată, sigur că n-o să realizăm niciodată și o să spunem că femeile sînt conservatoare. Că le «place» lor să stea la coadă și apoi să fiarbă în oală cinci ore o mîncare, care dispare într-o jumătate de oră.

— Iertați-mă, dar dumneavoastră, ca director general al Centralei industriei bumbacului, ați încercat să aplicați cîteva din aceste idei?

— Cînd cantinele depindeau de întreprinderi — da! Începusem timid, ce-i drept, dar se făcuse un început cu semipreparatele. Apoi se aducea gustarea la 10 dimineața, și nu sandvișuri, ci ceva cald. Se ducea și în secții și la 5 după-masă. Nu suferea nici producția, — nu rămîneau utilajele nesupravegheate —, nu sufereau nici oamenii.

— Și acum?

— De cînd cantinele au trecut la T.A.P.L. lucrurile s-au schimbat. Eu am fost unul dintre puținii directori generali care au fost de părere să nu se treacă la T.A.P.L. ...Am fost și criticată și într-un ziar din cauza asta. Dar eu cred că așta e adevărul. T.A.P.L. a scumpit prețul și a scăzut calitatea. Asta e! Iar în fabricile unde există tineret mult — și unde nu există tineret la ora actuală? — este o problemă. O femeie mai în vîrstă e gospodină, vine cu ceva de acasă. Nu știu de ce fetele astea tinere nu-și aduc nimic, nici un pachețel, nici o gustare, nimic!

— Le e rușine. Nu e elegant. Nu e modern.

— Oare? În orice caz, nu e prea bine. Gîndește-te la salariul lor de tinere angajate — ce să facă mai întîi? Să plătească gazda? Să se îmbrace? Sau să mănînce? Evident că economiile, mai ales cînd se cheltuiește prea mult pentru garderobă și nu întotdeauna pe ce e strict necesar, se fac de la mîncare. Și atunci unele din ele se îmbolnăvesc, se anemiază. Aproape, aș spune, că ar trebui luate măsuri de ordin mai general. Și, în nici un caz, nu numai așa cum a început în presă campania împotriva speculei chiriilor. Eu zic că se face speculă, dar că și aici trebuie văzut mai departe, care sînt cauzele reale — și tăiat răul de la rădăcină.

— Adică?

— Ideal ar fi să se rezolve problema prin cămine speciale pentru tineret. Și atunci ar putea să ceară speculanții și 1 000 de lei pentru o cameră, și nu s-ar mai duce nimeni să-i tragă de mînecă! Am și început să facem ceva în direcția asta, dar nu-i destul. Așa am putea să-i orientăm în timpul liber. S-ar putea face și programe comune culturale — mai atractive, mai plăcute. Că formele actuale de educație — ce mai, de ce să ne mințim? — nu dau întotdeauna rezultate! Nici conferințele, nici ședințele! Sigur, nu ar trebui să renunțăm la ele, dar nu în astea să conste principalele forme de educație.

— Eu vreau, exact ca la ședințe, să veniți cu propuneri concrete. Asta, pentru că — totuși — ne mișcăm între limitele date, reale

— Să pui la dispoziția femeii, și nu numai a ei, cluburi diversificate, pe preferințe. Poate că nu ar trebui să li se spună cluburi, ci altfel. Să fie un loc unde să se poată asculta muzică, dacă le place asta, sau să danseze Ne mirăm că tineretul se duce în baruri, unde trebuie să consume băuturi sau să fumeze... ne indignăm! Dar uităm că discotecile sînt aproape numai în baruri. Și astea numai pentru o anumită categorie de tineret... Dar nu ar fi necesar să existe aceeași posibilitate și pentru cei mulți?

— Dar pentru asta e nevoie de o bază materială. Eu nu prea văd cum s-ar putea face în mod concret.

— Nu vezi, pentru că ți se pare că ar costa foarte mult. Dar eu pot să-ți demonstrez că se poate face foarte ușor într-o sală, cu un picup, cu un magnetofon și cu niște discuri.

— Atunci, întreb din nou: dar dumneavoastră...?

— Da. Noi avem un mare păcat. Considerăm accidentul caz general, regulă. Și ne speriem teribil. Și, de fapt, de aici ne vin toate necazurile. Aveam și noi joile tineretului, cînd eram în fabrică. Veneau tinerii, dansau, se zbenguiau, rideau, că de aia sînt tineri, și nu o să poarte din copilărie barbă, ochelari și cocuri — decît dacă sînt moderne!

— Și?

— Și, mă rog, au făcut prea mult zgomot, tărăboi... știi cum e... și s-au interzis. A fost și o slăbiciune de-a mea că am cedat prea ușor. Dar am fost furată de alte probleme. Și din păcate cam așa se întîmplă: sîntem furați de alte probleme, nimic de zis, importante și ele, dar uităm uneori cea mai importantă problemă — *ce trebuie «să facem pentru om!»*

Uite, de pildă, ședințele inutile... te obosesc, te solicită de cele mai multe ori fără folos! Cînd, probabil, în același timp ai putea rezolva ceva cu adevărat necesar.

— Am întîlnit la Arad o tînără, secretara Comitetului U.T.C. de la U.T.A., o fată foarte atentă și responsabilă cu ce se petrece în jurul ei. Îmi spunea același lucru.

— Utile ar fi dialogurile scurte, concrete. Dacă ar fi după mine, nu aș da voie ca o ședință să țină mai mult de o jumătate de oră, o oră. Atunci toți cei prezenți ar fi obligați să spună ce-i doare. Nu așa — peltea, și discuții de cînd a fost lupu' cățel, și să auzi de la fiecare același lucru, de zeci de ori. Cei care conduc ședințele ar trebui să fie și buni psihologi, să vadă cînd oamenii s-au plictisit și să facă totul ca să încheie onorabil. Și util. Există un grad de saturație... cînd oricît am da noi cu creionul în masă și am striga «sst!», tot nu mai poți solicita atenția auditoriului! Am încercat și eu să schimb modul de desfășurare a ședințelor Consiliului oamenilor muncii la mine, la centrală... De ce să mă vadă numai pe-mine, de ce să se obișnuiască cu prezența mea la conducerea ședinței? Nu! Să conducă și alt director de întreprindere, un om cu experiență, să nu aștepte «să se» rezolve situațiile, să spună că «i» s-au dat sarcini? Nu Ci că este membru activ al Consiliului oamenilor muncii. În definitiv, asta înseamnă democrație, asta înseamnă responsabilitate—ca fiecare să gîndească și să aplice ceea ce gîndește bine. Dealtfel, așa mă pot verifica și eu. Să văd cum gîndesc cînd sînt în sală. Cînd sînt de partea cealaltă. Pentru toți este bine să facem din cînd în cînd schimb de locuri. Cred că legătura permanentă cu producția e una dintre formele cele mai eficiente de reciclare.

Rodica POP
Fotografii de Elena GHERA

(Continuare în numărul viitor)

memoriile lui șerban cioculescu (II)

Fotografie de Traian PROSAN

bunica

Cernăteasca cu moț de «bobolină» din Florești Doljului, ea fusese frumoasă în tinerețe. La șaizeci de ani tot mai arbora părul negru închis, toți dinții intacți și o energie de haiducă. Pierdutul portret în ulei din tinerețe, destul de convențional, nu-i putuse surprinde caracterul dominant, de stăpînă absolută a casei. În fața ei, doctorul, bunicul meu, n-avea cuvînt. O suporta ca pe o stihie, așteptînd să-i treacă toanele. Avea o singură slăbiciune, ca și teribilul colonel Grigore Lăcusteanu: Mișu al ei (nu soțul, ci fiul unic, avocatul!). În băutul ei, ochelul ca și dînsa, lovit din copilărie de un ușor strabism, pe care și l-a corectat mai tîrziu cu monoclul, Maria Mulloteanu îl vedea pe Dumnezeu: era religia ei, singurul altar înaintea căruia îngenunchea! Băiatul se vădea inteligent, îndrăzneț și epicureu. Deprinsese din copilărie să i se facă toate chefurile, iar la vîrsta mijiu mustăților, cînd în liceu domnea o disciplină de fier pînă la absolvire, el obținuse de la buna lui mămică duplicatul cheii din dos, ca să se întoarcă acasă la orice oră din noapte. Dintre nepoții ei, numai fratele meu, Radu, care i se părea că este un fel de-a doua ediție a scumpului ei Mișu, beneficia de îndulgențele ei, greu acordate. Se vede că-i plăcea la el aceeași adolescență precoce, isteață, golunea de băiat zburdalnic. În fața acestei calități, dîrzeniu ei dezarma și capitula fără condiții. Pe verișorul meu, Mircea, viitorul magistrat, îl tolera pentru că «mama Tity», fiica ei de-a doua, contribuia substanțial la întreținere și declarase ritos că se va muta din casa părinților ei dacă băiețelul ei ar primi o singură palmă (care nu era pentru apriga stăpînă a casei decît floare la ureche!). Rămăsesem eu, mingea de antrenament a pumnilor ei, punching-ball-ul bunei bunici! Se vede că o agasam prin simpla prezență: eram pirpiriu, palid, închis în mine după ce-mi pierduseni ambii părinți, nu participam la jocurile băieților, aveam pasiunea cititului și nu-mi puteam stăpîni, ocazional, cîte un răspuns obraznic. Am să dau o singură mostră. La masă, legea impusă era tăcerea. Bunica supraveghea meniul, stătea pe capul bucătăresei toată dimineața, era vestita ca un «cordon bleu» pentru ghiveciurile, sarmalele, vinetele umplute (imambaialdi) și plăcintele ei și nimeni nu se putea ridica de la masă pînă nu da ea semnalul. Într-o zi am simțit nevoia să mă scol și să trec discret, vorba neamțului, «wo der Kaiser zu Fuss geht» (unde se duce împăratul pe jos). Cînd m-am întors, ea m-a fulgerat cu mustrarea: «Pe o gură bagi și pe alta scoți». Lucrul fusese, din nefericire, strict exact. Eu însă, care agonisisem de curînd, la zoologie, unele cunoștințe elementare de anatomie și fiziologie, i-am replicat: «Numai amîndouă funțe inferioare, au un singur orificiu pentru ambele funcțiuni». Și asta era strict exact, dar bunica mi-a sancționat orificiul superior cu dosul palmei aplicat în viteză, ca racheta imparabilă a lui Ilie Năstase. Cred că nefericita mea replică n-a îndemnat-o pe bunica să-și completeze noțiunile ei de științe naturale. Dovadă această întîmplare, care a umplut de haz toată casa noastră, de la mic la mare.

Sora bunică-mii, măritată la Craiova, i-a scris într-un rînd că suferise un accident căzuse și se lovise la... coada coccigiana. Bunica descifra scrisoarea și nu se dumirea. Atunci a chemat-o pe fata ei, pe Tity, și a întrebat-o: «Ia citește, și vezi și tu la ce dracu de coadă s-a lovit soru-mea?» I s-a explicat unde era locul cu pricina, iar ea a exclamat satisfăcută: «Noado, soro!»

Bunică-mea avea vorbele ei, stereotipe. Cînd unul din ai casei săvîrșea o greșeală și-și cerea scuze, ea le primea cu reflecția:

— Pardon cu capul spart!

Cînd un om nu-i plăcea — și asta se întîmpla destul de des — ea ridica glasul:

— Cine-a mai văzut cal verde și sîrb cuminte?!

Ce e drept, bunica nu era la curent cu pictura modernă.

Cînd fata din casă era neatentă și executa o poruncă pe dos, ea spunea cu dispreț:

— Nebună din amor!

Nu-l putea suferi pe cuscrul ei, pe celalt bunic al meu, mazilul Ștefan Cioc din Băltații de Jos (astăzi comuna Dumbrava, județul Mehedinți), un om colțos, ca și dînsa de dîrz și de intolerant. Cum îi căsunase pe mine că ar moșteni în pricăjitul ei nepot duhul neascultării și al răzmeriței, îmi spunea cu adînc dispreț:

— Cioc ăl bătrîn pus pe picioare.

Sintagma «pus pe picioare» pentru adoma, identic, a fost poate primul deliciu filologic pe care l-am culeș de pe gura rea a scumpei mele bunici. Să nu se mire nimeni că m-am folosit de epitetul scumpă cu privire la bunica mea care mi-a terorizat copilăria și adolescența. Ei îi datorez puterea de rezistență, voința înceată și dîrză, într-un cuvînt, caracterul. Ea m-a făcut om. Fericirea nu are virtuți educative.

În anii aceia grei (1914—1918), în acel cincinal de pomină, cînd făcuse din mine hamalul casei, n-aș putea spune că-i plăteam creștinește cu iubire ura. Nu! O detestam în petto și cred că ea nu-și făcea nici o iluzie despre cel pe care-l numea ipocritul. *Asta mi s-a tras din copilărie, cînd părinții mei trăiau și ea nu-și dăduse arama pe față, deși mă urmărea pas cu pas. După-amaza trebuia să mă culc pe o canapea și să dorm preț măcar de o oră. Prostul de mine, cînd ea trecea să mă controleze, în loc să țin ochi închiși normal stringeam din pleoape, crezînd că numai așa o puteam amăgi că dorm. Bunica îmi dibuise nasul subterfugiu și-mi ardea o palmă usturătoare la părțile moi.*

Nu tolera în casă vocea mea, pe atunci în schimbare, între sopran și tenor secund, și-mi țipa:

— Ia mai ca tacă-ți a gură!

Eu eram un exemplu negativ pe toată linia sau pe limba ei:

— Ca nimeni pe lume și ca dracul în sînepă!

În genere, avea urechea de o mare exigență muzicală.

La auzul unor vocalizări de soprană dramatică, la gramofon (instrumentul de senzație al timpului), ea protesta:

— Ce se sparge aia așa?

Nu-i plăcea cînd o fixam, exercitîndu-mi spiritul de observație, și mă repezea astfel:

— Ce te uiți așa, gură-căscată, ochi beliți?

Cînd îi cerea cineva vreo socoteală, ea răspundea invariabil:

— Fac ce vroi, fac ce-mi place și nu dau socoteală numărui!

Garantez rotacismul ca absolut autentic!

Autorul la 10 luni. Radu, fratele lui, la 2 ani și 4 luni.

Șerban Cioculescu la 11 ani și fratele lui, Radu, la 12 ani și 6 luni.

reportaj

mai multe naivități și o imensă deturnare de încredere omenească

Cine l-a ajutat pe asasinul de la Brașov și Sibiu. Procesul unui escroc care fură, ucide cu sînge rece, și rechizitoriul nescris al credulității de «gură-cască».

Cei care ajută cu bună-știință, în orice fel, un criminal sînt numiți de legea penală complici (sau tăinuitori, favorizatori) și pedepsiți cu aceeași asprime ca și autorii infracțiunii. Nu despre aceștia este vorba, ci despre oamenii creduli, naivi, care se vor «inimoși», «de treabă», chiar atunci cînd nu este cazul, săvîrșind în folosul unor solicitanți, mai mult sau mai puțin dubioși, «acte de amabilitate», neglijînd diverse și «mărunte» prevederi legale. Este vorba deci de cei care ajută un infractor fără luciditatea de a intui ceea ce fac, fără știință. Lor voiam să le așezăm în față o oglindă, povestind aici un caz pe cît de trist, pe atît de edificator.

FILATELIE CU PETE DE SÎNGE

Locuitorii imobilului de pe strada Școala de Înot nr. 10 au început să discute cu îngrijorare despre situația ciudată a apartamentului ocupat de bătrînii Iakotz, unul de 80, iar celălalt de 78 de ani. De aproape trei săptămîni seara nu se mai vedea lumina aprinsă. Unii au încercat ușa, constatînd că e încuiată. Au sunat din cînd în cînd și nu le-a răspuns nimeni. Atunci și-au adus aminte de faptul că soții Iakotz obișnuiau să spună vizitatorilor mai intimi, la o ceașcă cu cafea pregătită excelent întotdeauna de către bătrîn, că ei «vor pleca împreună». Domol, privind unul spre altul cu o duioșie tinerească, depănînd amintirile vieții petrecute unul alături de altul într-o uimitoare înțelegere, soții Iakotz țineau să pomenească nu o dată de hotărîrea lor: dacă unul va «pleca», celălalt îl va urma. Hotăriseră și cum vor proceda; totul, în amănunt. Da, va fi totul mult mai simplu, spuneau ei, întrucît cel rămas nu va putea suporta durerea singurătății. Dacă unul dintre ei... atunci și celălalt... spuneau vecinii, îngrijorați. În fine, au anunțat miliția.

Cînd au pătruns în apartament s-au cutremurat. Bătrînul Gheza era întins pe un covor de sînge închegat, în cămară. Pe spate, urmele unor lovituri de cuțit. Soția lui, strangulată în pat. După opinia medicului judiciar, crima a avut loc în urmă cu aproape trei săptămîni, ceea ce reprezenta o perioadă destul de lungă, în care criminalul, nebănuit, neurmărit, a avut timp să-și ia toate măsurile pentru a se ascunde și pentru a-și încropi un eventual alibi. Întreg apartamentul fusese scotocit sistematic, ceea ce denota atît scopul crimei, cît și sîngele rece al criminalului care, nestingherit de prezența cadavrelor, a operat liniștit, metodic. Deși scotocise peste tot, nu se găseau amprente. Era deci un cunoscător care a lucrat cu mănuși. Dar cum de obicei orice infractor trebuie să săvîrșească o greșeală, și de astă dată criminalul a lăsat o urmă, una singură, o amprentă pe sticla de vin. Se putea deduce că s-a servit singur în timp ce opera. Și-a însușit o colecție valoroasă de timbre, argintărie, ceasuri și tot ce a putut înghesui în cele două geamantane, care de asemenea lipseau din apartament.

Cine îi putea ucide pe cei doi bătrîni simpatici, care își tratau musafirii cu vin «curat», adus de bătrîn «din regat», și cu excelenta lui cafea? Singura lor pasiune era filatelia, singurul lor dușman posibil era un vecin cu care se judecaseră pentru un acces la niște dependințe, dar după cîști-

În Sibiu, la ora străzilor pustii.

garea procesului au știut să se impace și cu el. Unicul mobil probabil al crimei rămînea jaful, cu principalul obiectiv colecția de timbre, despre care știa tot Sibiul că este foarte valoroasă, pentru că bătrînul o arăta cu mîndrie oricui. Unii dintre vecini sau prieteni au început să vorbească anchetatorilor despre un tînăr brunet, înalt, elegant, școlit și manierat, care a venit, înainte de data crimei, de mai multe ori la bătrîni, interesat îndeosebi de colecția de timbre. Cine era tînărul acela? De unde venea? Unde s-a dus? Nimeni nu știa.

Timpul trecea, investigațiile băteau pasul pe loc. Anchetatorii începeau să vorbească temător despre pericolul pe care îl prezenta rămînerea în libertate a unui asemenea criminal. Cine ucide două persoane cu atîta sînge rece este capabil și de alte crime. O amprentă, o descriere vagă a vecinilor și, în sfîrșit, un buton de manșetă găsit la locul crimei (chiar dacă s-a stabilit exact data și locul fabricației butonului) nu ofereau puncte de sprijin suficiente pentru descoperirea lui. Și teama s-a dovedit întemeiată.

VIZITA LA BĂTRÎNA DOAMNĂ

O crimă asemănătoare la Brașov! Procurorii, ofițerii de miliție, specialiștii laboratoarelor de criminalistică au primit vestea cu sentimentul unei tragice înfringeri. O întrebare revenea pe buzele tuturor: «Cine a ucis?»

Eram în mașina care gonea de la Sibiu la Brașov. Ilkey-baci, șoferul procuraturii, de obicei vesel și vorbăreț, conducea tăcut, aplecat pe volan, furînd avans la fiecare curbă, scrîșnind din dinți la bariere. Ofițerul din stînga mea, aprindea țigară de la țigară, le aprindea uneori de la filtru sau arunca țigara aprinsă și păstra chibritul. Atunci am înțeles, încă o dată, cît de adînc, de cutremurător poate fi sentimentul înfrîngerii profesionale și omenești pentru cei care au examinat cu minuțiozitate profesională două cadavre și, acum, știau că urmează să-l examineze pe al treilea, în timp ce, poate, criminalul punea la cale noi planuri. Dincolo de tot ceea ce constituie sentimentul datoriei, mîndria profesională, dorința de afirmare, copleșitor era acel film reconstitutiv al modului în care a fost săvîrșită crima, atît de viu ilustrat de către urme, și care nu trebuia să se mai repete. Era un strigăt interior, un strigăt bărbătesc, drept, chinuit, răzvrătit împotriva propriei neputințe: «Să nu se mai repete!»

Criminalul era, evident, același.

O bătrînă singură, care anunțase în ziar că vinde cristaluri și arginturi, o femeie credulă și bolnavă. Vecinii au văzut un tip brunet, tînăr, elegant, manierat, care o vizita și se interesa de obiectele de valoare. A fost găsită strangulată pe pragul ușii ce dă spre baie. Aceeași minuțioasă și calmă inspectare a tuturor sertarelor și dulapurilor în prezența cadavrului și sfidînd primejdia unei posibile surprinderi la fața locului. Apoi plecarea cu lucrurile de valoare în valize.

Dacă individul depune geamantanele deocamdată la gară? De această dată alarma se dăduse imediat după crimă și ipoteza era posibilă. Astfel că, în fața ghișeului de depozitare a valizelor, un ofițer de miliție în civil, pîndind, a învățat pe de rost toate titlurile ziarului pe care se prefăcea că îl citește. A așteptat mult, neverosimil de mult pentru rezistența unui om, dar nu în zadar. Criminalul alesese, în adevăr, soluția de a depune, pe un anume timp, bagajele la gară.

UN BULETIN DE... ÎMPRUMUT PENTRU «DOMNUL INGINER»

Cum a reușit să se ascundă criminalul în perioada dintre crimele de la Sibiu și cea de la Brașov?

Ajuns la Predeal, este cazat de către cabanierul Stoenescu Constantin la cabana schiorilor, deși nu poseda buletin de identitate. A doua zi, face cunoștință la barul Cioplea cu Cleja Viorel din Hunedoara, care era însoțit de două fete. Se oferă să plătească întreaga consumație și apoi obține de la noua sa cunoștință buletinul de identitate, înregistrîndu-se la cabană sub numele acestuia. Astfel, și-a asigurat cu multă ușurință cazarea sub un nume de împrumut, fapt ce l-a pus, într-un fel, la adăpost. Se prezintă drept inginer din Hunedoara, venit la odihnă și ca să cheltuiască o însemnată primă, obținută în urma depășirii planului de producție. La aceeași cabană face cunoștință cu Adelaide Manole din București și cu nepoata acesteia, Anca Ionescu, căreia criminalul începe să-i facă o curte asiduă. După cîteva zile le invită cu un taxi la Brașov și le face cadouri în valoare de aproape 500 lei. Cele două femei primesc cadourile.

După plecarea bucureștencelor, criminalul face cunoștință și, relativ repede, întreține relații cu laboranta de la atelierul fotografic, Nyarady Hermina, fată simplă, epatată de ușurința cu care «domnul inginer» plătea prin localuri consumații de cîte 300-400 lei. «Tînărul galant, curtenitor, cu maniere elegante», cum este descris de cei cu care vine în contact în această perioadă, are nevoie de bani, și după ce vinde unor străini o parte din colecția de timbre începe să tot vină la Brașov pentru a valorifica parte din obiectele de preț, îndeosebi arginturi, ce aparțineau victimelor sale. «Ajutoarele» lui vor fi și de astă dată femeile care se lasă flatate de frazele lui pompoase, de complimentele și poveștile despre unchiul din America la care este chemat. Îndeosebi Kiss Mina, responsabila unei unități: «Sîrguința», Șerbu Alexandrina și Barbos Catrina îi ajută să valorifice cercei smulși de la urechile bătrînei Iakotz, tacîmurile «de sărbătoare», verigheta de pe degetul celui ucis și altele. Face cunoștință chiar cu respectate familii de ingineri brașoveni, în compania cărora apare la restaurant. Escrocîndu-și partenerele în afacerea de valorificare a obiectelor obținute prin crimă, se deplasează la Tîrgu Secuiesc. Nu înainte de a obține o sumă de bani de la preotul Albu Dezideriu din Brașov, pe care l-a înduioșat cu povestea unui accident de circulație. Cum fratele său era președintele cooperativei din Tîrgu Secuiesc, profită de această situație pentru a cere bani de la mai multe cooperative, în contul fratelui. De la medicul Kepiro Pall din Sfîntu Gheorghe ridică un aparat de radio, în «calitate» de reparator.

Anunțul din ziar despre vînzarea de cristaluri și obiecte de valoare îi readuce în Brașov, unde studiază terenul loviturii ce o va da și a cărei victimă va fi femeia bolnavă Lichn Katarina. După această lovitură este ajutat, în valorificarea obiectelor sustrase, de către Hermeniuc Elisabeta și Grigore Ana de la rotiseria restaurantului «Postăvarul». Acestea cumpără rame și capacele ceasurilor de aur, care abia cu o zi înainte erau ale victimei. Își amintește de «credincioasa» Nyarady Hermina din Predeal, căreia îi duce cadou o serie de obiecte ce aparțineau victimei, chiar și ciorapii acesteia.

PALMARESUL IMPOSTURII, ÎNTRE GĂINĂRIILE DE ÎNCEPUT ȘI ORORILE FINALE

Kissantal Ion a fost un copil isteț; dovadă mediile obținute la școală, cu toate că nu prea învăța și era mereu exmatriculat pentru diverse înșelăciuni sau furturi. Primul său furt: dinții de aur ai mamei. Apoi o bicicletă. La vîrsta de 19 ani se află în închisoare pentru tentativa de trecere frauduloasă a frontierei. După trei ani, eliberat, recurge la un sistem de înșelătorii pe care îl va practica intens: se prezintă la familiile celor pe care i-a cunoscut în penitenciar, le dă vești despre cei internați, adăugînd diverse mînciuni pentru a pune mîna pe diferite sume de bani (de pildă, de la soția deținutului Vajna obține 2 000 lei pentru ușurarea regimului de detenție al acestuia). Este surprins de către organele de miliție furînd o motocicletă în Tg. Mureș și condamnat din nou. La eliberare, pentru a stoarce bani de la familiile celor pe care i-a cunoscut în penitenciar, practică alt truc: se prezintă drept felcer la colonia Periprava, susținînd că acolo s-ar afla și deținutul cu mîna anchilozată sau altfel, așteptînd ca el să-i ducă medicamente foarte scumpe. Așa a primit bani de la familia Ursu din Făgăraș și (cu o mînciună similară) de la familiile Szebestien Gheza din Căpeni, Bodi Ana din Miclășoara și Boița Alexandrina din Făgăraș.

La Sibiu, prezentîndu-se drept ofițer de securitate, se instalează și locuiește nestingherit în casa lui David Mihai, promițînd că se va căsători cu fiica acestuia. Fata, mai prudentă, află adresa părinților lui Kissantal, le scrie și primește un răspuns sincer, adevărat, foarte trist pentru niște părinți, care își calcă pe inimă și scriu tot adevărul despre fiul lor, sfătuind fata să-și caute un alt soț. Este unul dintre puținele cazuri în care actul de prudență al unei fete îl demască. Poate tocmai de aceea, dezorientat și surprins, Kissantal este prins și condamnat pentru actele de înșelăciune.

«Eliberarea» îl readuce din nou la vechile sale îndeletniciri, dar cu un plus de «stil», de prudență și rafinament. Prima victimă a fost bătrîna Balasz Rozalia, îngrijitoarea unei biserici, femeie miloasă, de la care a stors prin diverse mînciuni toate micile ei agoniseli pentru bătrînețe. Într-o cofetărie din Turda o cunoaște pe profesoara Bara Maria, căreia i se recomandă ofițer M.A.I. din București, aflat în inspecție la Turda. O invită la un restaurant, femeia acceptă prompt, iar în prealabil are grijă să fie galant, să-i ducă cele două geamantane pline și să le depună spre păstrare. O părăsește spre finalul mesei copioase, și în timp ce credula trebuie să plătească consumația el dispare cu geamantanele ei îndreptîndu-se spre Cluj, unde vinde toate obiectele. S-a întîmplat însă că aici a dat peste o femeie mai puțin credulă, Szas Suzana, de la care voia să se aleagă cu un portmoneu cu 815 lei, dar s-a ales în schimb cu predarea lui la organele de miliție. Din nou închisoare, din nou eliberare și din nou revenire la același mod de a trăi viața. În prima zi de libertate îl invită la restaurant pe inginerul Vaida, șeful șantierului unde lucrase ca deținut, comandă un prînz festiv și spre final dispare. Noaptea și-o petrece la hotelul «Dacia» împreună cu K. Magdalena, cunoscută pe același șantier, care va suporta toate cheltuielile. A doua zi o înșală pe F. I. de la care obține, cu o mînciună, bani și pleacă la Sibiu. În timp ce pe Soița Dorotheia o încîntă cu promisiuni de căsătorie (și ea crede în dragostea fulgerătoare), vizitează pe bătrînii Iakotz, pozînd în amator de colecții de timbre și obiecte de artă. Încrezători, bătrînii îi arată tot ce au mai valoros, îi povestesc trecutul lor, îl servesc cu ce au mai bun. Dintre toate deturnările de încredere omenească, dintre toate acele crime morale de înșelare a bunătății și sincerității oamenilor pe care le-a săvîrșit, aceasta este cea mai odioasă. Cînd bătrînul se duce în cămară spre a-i aduce țuică tare, fiindcă musafirul s-a plîns de dureri de stomac, îl lovește cu cuțitul în spate de mai multe ori și apoi, poate fiindcă bătrînul se dovedea mai vital decît părea, îl calcă în picioare, fracturîndu-i mai multe coaste. Se întoarce la bătrîna care zăcea bolnavă în pat — ce va fi simțit ființa aceea cînd a auzit ce se petrece la ușa cămării? — și o strînge de gît. Și nu ar fi putut să scape de urmărirea miliției, dacă nu ar fi beneficiat de tot felul de acte ilegale de «amabilitate», începînd cu înscrierea la cabană fără buletin și cu buletinul de... împrumut. În orice caz, cu siguranță nu ar fi putut valorifica lucrurile obținute prin crimă, dacă totuși cei ce le primeau cadou sau le cumpărau ar fi cerut o explicație plauzibilă asupra proveniență lor și l-ar fi legitimat pe vînzător.

Kissantal: finiș!

LA CAPĂTUL LANȚULUI SLĂBICIUNILOR

Lanțul slăbiciunilor, atît de abil speculate de criminali, îi permite lui Kissantal să trăiască o viață de lux, plină de aventuri amoroase și, apoi, să cîștige încrederea femeii Lichn Katarina, bolnavă de inimă, căreia i s-a prezentat medic. Într-o seară, cînd erau numai ei doi, i-a cerut un pahar cu apă, și cînd femeia a intrat în baie să-i servească a simțit la gît strînsoarea unui batic.

...Procesul a durat mult. Numai interogatoriul inculpatului a durat șase ore. Rînd pe rînd, apărînd ca martori, cei amintiți și mulți alții începeau să înțeleagă, fiecare în parte, ce urmări a avut faptul că prin credulitatea lor nesăbuită acest criminal a putut trăi, mai mulți ani, numai din înșelarea încrederii oamenilor.

Am reținut pentru final cuvintele unui ofițer de miliție care l-a urmărit pe infractor în zile de grea tensiune: «Kissantal este de două ori criminal odios. Întîi pentru că a suprimat trei vieți omenești, și în al doilea rînd pentru că a răstălmăcit în instrument de crimă încrederea, omenia victimelor sale. A ucis și bunătatea omenească...»

Emil POENARU

prezentul social

cronica serviciilor către populație

despre dejunul, prînzul și cina orășeanului

Despre consecințele bune sau rele ale nutriției s-au scris tomuri întregi. De la Hipocrat și Claudius Galenos și pînă în zilele noastre, medicii igieniști au fost însă în unanimitate de acord că necesitățile nutritive ale omului reclamă respectarea criteriului științific în alcătuirea dietei alimentare zilnice. Atît doar că astăzi, în condițiile trecerii la o producție industrială a produselor alimentare, prescripțiile noastre devin practic nule dacă industria și comerțul nu realizează o convergență fericită în cadrul formelor de manifestare a relației om-aliment. Hrana «fabricată», părăsind sacoșa cumpărătorului, trece în atelierele lui digestive și de aici pe «piața metabolică» a organismului. **Ei bine, cîți dintre concetățenii noștri cunosc și onorează prescripțiile dietei științifice și mai cu seamă în ce măsură rețeaua comercială își adaptează rețetarul gastronomic în funcție de criteriile unei alimentații raționale?**

Adresăm această întrebare tovarășei conf. dr. **Paraschiva Șutescu**, de la Institutul de igienă din București:

— Considerînd că avem de-a face cu oameni sănătoși și că necesarul de alimente pentru o persoană însumează zilnic 3 000-3 200 calorii, atunci dietă rațională se cheamă alcătuirea unui meniu variat care să cuprindă principalele produse bogate în substanțe nutritive. Le voi enumera în ordinea importanței: lapte și brînzeturi, carne și pește, ouă, legume și fructe, cereale și leguminoase uscate, produse zaharoase, grăsimi, băuturi. O recomandare importantă: necesarul zilnic al celor 3 000 de calorii trebuie să fie distribuit în mod echilibrat: 30 la sută la micul dejun, 50 la sută la prînz și 20 la sută seara. Din păcate, o știm cu toții, foarte puțini dintre noi se conformează acestor prescripții științifice... «Breakfast»-ul englezului și «Frühstück»-ul germanului — deprinderi extinse dealtfel în tot nordul Europei — nu s-au împămîntenit și în țara noastră, cu toate că eficiența lor a fost dovedită științific.

— *Așador, în general, un dejun frugal și în «compensație» o cină abundentă. Îmi permit totuși să vă amintesc că marea majoritate a cetățenilor noștri își încep programul de lucru între orele 6 și 7. Omul se scoală cu noaptea-n cap, deci la ore cînd stomacul refuză orice fel de aliment.*

— Cu bunăvoință și perseverență deprinderile alimentare pot fi însușite în orice situații. De fapt problema e ceva mai complicată. Organizarea celor trei mese după principiile gastrotehniei (știința nutriției) reclamă și existența unor condiții obiective. Or, în această privință, rețeaua de alimentație publică și bufetele organizate în cadrul întreprinderilor și instituțiilor nu numai că nu contribuie la instituirea unei nutriții echilibrate ci, dimpotrivă, susțin un adevărat program pentru apariția maladiilor gastrointestinale. Fenomenul poate fi, dealtfel, sesizat cu ochiul liber. Plecînd de acasă, omului i se face foame pe drum și atunci asaltează, împreună cu mii de confrați, brutăriile, chioșcurile cu dulciuri și răcoritoare, gogoșeriile și nu rareori unitățile cu băuturi alcoolice.

— *Să le luăm pe rînd. De pildă, chioșcurile cu răcoritoare.*

— Aceste unități, care ar trebui să fie un soi de mini-ospătării, cu sandvișuri, produse lactate, preparate din carne și sucuri de fructe, sînt în fapt niște veritabile anticamere ale bolilor de nutriție. Grăbit și cu stomacul gol, cetățeanul cumpără de aici biscuiți, cartofi prăjiți și, în special, dulciuri: prăjituri, napolitane, ciocolată etc. Toate acestea sînt preparate cu zahăr rafinat, produs lipsit de vitamina B_1. Consumarea exagerată a dulciurilor (și mai cu seamă pe stomacul gol) determină apariția unor grave defecțiuni umorale în sînge și în ultimă instanță un pronunțat dezechilibru tiaminoglucidic. Cu alte cuvinte: tulburări ale sistemului nervos, irascibilitate accentuată, diminuarea capacității de muncă, slăbirea memoriei.

— *Gogoșeriile?*

— Altă pacoste! Aici elementul nociv îl constituie grăsimea supraîncălzită, din care, prin fierbere îndelungată, se separă o suită întreagă de polimeri și izomeri ai acizilor grași, substanțe care acționează defavorabil asupra ficatului. În sfîrșit, circiumile, aceste «terenuri minate», frecventate «în fugă» în orele dimineții și după sfîrșitul programului de adevărate cohorte de bărbați. Și, evident, alcoolul, aruncat pe stomacul gol, provoacă după un timp leziuni interne și o acută incidență a fenomenelor de scleroză hepatică. Asta e situația. În necunoștință de cauză omul mănîncă și bea ceea ce găsește în drum. Atitudinea consumatorului față de hrană este determinată de obiceiurile lui alimentare. Acestea nu sînt altceva decît reflexe condiționate dobîndite, și tocmai de aceea mult mai slabe decît cele moștenite. Ele pot fi însă ușor modificate prin așezarea alimentației pe baze științifice. Dar cum, cînd și în ce fel, din moment ce pe străzi, în fabrici, uzine și instituții, consumatorul e nevoit să cumpere exact ceea ce contravine unei diete raționale.

— *Vom înfățișa aceste observații și mai marilor dregători ai comerțului bucureștean. Îmi permit să anticipez mintal și răspunsul acestora și deci, pe baza lui, să vă adresez o ultimă întrebare: promovarea criteriului nutrițional pe baze raționale poate prejudicia rentabilitatea economică?*

— Aprovizionarea populației cu un volum mai mare de produse agroalimentare — s-a precizat în recentele documente ale Plenarei C.C. al P.C.R. — trebuie să se facă și prin studierea mai atentă a cererii populației, prin lărgirea gamei sortimentale. Or, în cadrul acestei largi acțiuni — considerăm noi — va trebui să se țină seamă și de normele de igienă și de modul în care aceste produse vor fi livrate consumatorilor. Cu alte cuvinte, comerțul și alimentația publică pot influența în mod eficient deprinderile alimentare ale publicului larg. Dacă admitem că alimentația rațională înseamnă menținerea sănătății, reducerea îmbolnăvirilor și sporirea capacității de muncă, atunci vom fi de acord că, pe întreaga economie, respectarea criteriului științific este mult mai importantă.

Liviu TIMBUS

lumea în care trăim

lupta pentru energie

Oricît ar părea de paradoxal, oricîte argumente contra s-ar putea invoca, două sînt materiile prime pe care contează viitorul: inteligența creatoare a omului și energia. Sigur că în fața lor nu vom pune semnul egalității, nici al priorității, nu vom ignora nici aportul altor constante ale materiei la dezvoltarea și destinul civilizației noastre, dar pornind de la simpla și elementara învățătură a înțeleptei naturi, vom relansa observația milenară potrivit căreia orice organism are nevoie de energie pentru menținerea funcțiilor sale.

Cert este că lumea în care trăim, grăbită (sau poate în întîrziere!...), are o imensă nevoie de energie.

Statisticile ultimelor decenii ne arată că în balanța materiilor prime energetice au loc mutații spectaculoase, cu implicații pentru destinul lumii tehnologice și al colectivității umane. Dacă în 1955 energia consumată pe plan mondial provenea 54,5 la sută din combustibilii solizi (cărbune și lignit), 33,2 la sută din petrolul brut, 10,5 la sută din gazele naturale și 1,8 la sută din electricitate, cincisprezece ani mai tîrziu (1970), într-un timp extrem de scurt, asistăm la o mutație spectaculoasă a proporțiilor: combustibilii solizi scad la 34 la sută, hidrocarburile urcă la 45,8 la sută, iar gazele naturale la 18 la sută. Specialiștii estimează creșterea anuală a consumului mondial de energie la 5,2 la sută (între 1955 și 1970), urmînd ca ea să se accentueze în deceniile următoare, competiție la care va participa și energia nucleară.

Încă de la Conferința Națională a Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu, vorbind de strategia dezvoltării României în deceniile următoare, atrăgea atenția asupra necesității de a privi cu luciditate științifică viitorul economiei noastre, insistînd asupra soluțiilor celor mai eficiente.

Sîntem o țară care, spre deosebire de multe altele din lumea de azi n-am epuizat nici resursele apelor și nici nu considerăm că era cărbunelui, în producerea de energie, s-a încheiat. Dinamismul economic constant, creșterea rapidă a producției în condițiile industrializării, lărgirea continuă și consolidarea bazei tehnico-materiale a țării, apoi urbanizarea și, nu în ultimul rînd, ridicarea nivelului de civilizație a națiunii, ne impun un efort considerabil pentru punerea în valoare a surselor energetice. Vom remarca însă că la acest splendid efort e necesar să participe fiecare dintre noi, cu inteligența sa, cu priceperea sa, dar și cu un spirit gospodăresc mai accentuat. În cuvîntarea rostită la recenta Plenară a C.C. al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu, abordînd problemele depășirii unor cheltuieli de producție planificate, remarca: *«Pentru aceasta trebuie dusă o luptă intransigentă împotriva consumurilor exagerate de materii prime și materiale, împotriva risipitorilor, a oricăror forme de risipă care măresc prețul de cost, diminuează venitul național, dăunînd prin aceasta însăși bunăstării poporului. Așa cum am menționat și la Plenara din noiembrie, pînă și consumul luminii la un bec de 25 W trebuie să constituie o preocupare a conducerii întreprinderilor; fiecare kilowatt consumat inutil ridică prețul de cost, aduce daune economiei naționale, bunăstării întregului popor».*

Pe măsură ce ne apropiem de sfîrșitul secolului și civilizația se instaurează în viața noastră, cu întregul cortegiu al binefacerilor sale, energia consumată sub formă de electricitate va spori. Avem nevoie de această energie pentru producerea luminii ori a electrolizei, pentru crearea forței motrice ori a transmiterii informațiilor. E singura energie intru totul curată. Dacă e adevărat că toate lucrurile se învață, e necesar să învățăm, și nu în ultimul rînd, să nu fim risipitori cu bunurile naturii care nu sînt totuși inepuizabile, nici cu produsele inteligenței și nici cu munca responsabilă a atîtor oameni de aici, de la noi.

Cornel BOZBICI

starea comerțului

jumătate de secol „închis pentru inventar"

În ciuda îmbunătățirilor aduse comerțului, mai ales în ultimii ani, cumpărăturile tot mai mușcă o porție prea mare din bugetul de timp al cetățeanului. Ele devin uneori un fel de cursă cu obstacole — multe obstacole fiind ridicate în mod artificial sau uitate în calea cumpărătorului dintr-o veche obișnuință.

Iată, de pildă, inventarele! Cînd ai mai mare nevoie și te duci cu sacul la magazinul lăudat, îl găsești cu zăvorul pus! Știți cîte zile au fost «închise pentru inventar» în anul 1972 numai unitățile din sistemul Direcției generale comerciale a municipiului București? Vă spun eu: 18 736 zile! Aceasta înseamnă că într-un singur an timpul răpit comerțului din cauza inventarelor s-a ridicat la jumătate de secol! Nu vi se pare prea mult?

Tovarășul Mihai Mureșan, șeful serviciului control-financiar din Direcția generală comercială a municipiului București, a subliniat, în convorbirea pe care am avut-o cu dînsul, că «inventarele sînt o necesitate și ele sînt reglementate prin dispoziții legale», totuși, a continuat dînsul, «se simte nevoia unor noi reglementări care să ducă la scurtarea operațiilor de inventariere. Acest aspect a stat în atenția Direcției generale comerciale și s-au făcut în repetate rînduri propuneri concrete».

În condițiile în care rețeaua comercială nu este încă suficient dezvoltată, se cer măsuri mai eficiente și hotărîte pentru a curma cît mai grabnic orice irosire a timpului cetățeanului precum și perturbările care se produc din cauza inventarelor în desfășurarea normală a circuitului economic.

Am stat de vorbă cu gospodine din diferite cartiere: Maria Cristea din Bd. Miciurin se plîngea că atunci cînd «Textila» din cartier este închisă pentru inventar, trebuie să se ducă în centru să cumpere. Margareta Răuteanu din Piața Chibrit ne-a relatat că se întîmplă să găsească și al doilea magazin tot în inventar și, pentru te miri ce, să-și piardă timpul mergînd la un al treilea magazin. «Chiar dacă se indică pe anunțul «închis pentru inventar» unitatea cea mai apropiată, ne-a spus Maria Niculescu din strada Silfidelor, acel magazin este atît de aglomerat, că pierdem o groază de timp».

Din consultările cu diverși factori de răspundere, cu gestionari și cu specialiști din comerț, reiese că există posibilități multiple de scurtare a operațiunilor de inventariere, chiar în cadrul legal existent. În general, recomandările și propunerile făcute vizează o mai bună organizare, intensificarea ritmului de lucru, comisii care să lucreze paralel în aceeași unitate. Alte propuneri se referă la industrie, care trebuie să rezolve mai grabnic cerințele comerțului privind în primul rînd preambalarea, ștanțarea prețurilor și indicațiile de metraj.

Trebuie să mărturisesc că am fost plăcut surprins de marele număr de propuneri care ar putea fi aplicate cu cea mai mare ușurință și, în același timp, mirat că ele n-au fost încă puse în practică.

Ar mai fi bine să se procedeze ca în toate marile orașe civilizate, adunînd la un loc stocurile greu vandabile, care lungesc inutil și complică de fiecare dată timpul de inventariere. Aceste mărfuri se pot desface cu mai mare ușurință în magazine speciale. De asemenea, ar fi util ca echipele de inventariere să fie dotate cu mașini simple de calculat portabile care, dealtfel, se fabrică la noi în țară.

După cum se vede, propuneri de remediere există. Dar mai există și inerție și, de ce să nu spunem, o atitudine de cocoloșeală față de «bieții lucrători din comerț». Nu vrem să susținem că munca lor este ușoară sau lipsită de răspundere; totuși, e bine ca ea să fie comparată și cu alte munci — din uzine, de pe marile șantiere, din transporturi — unde domnește un spirit de abnegație și de răspundere față de societate, unde cea mai mică greșeală se poate solda cu mari pagube.

În cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la recenta Plenară a Comitetului Central al Partidului Comunist Român se subliniază: **«Trebuie simplificate în mod radical raporturile, la nivel central, între ministere și diferite organe de sinteză, precum și pe verticală, între ministere, centrală și întreprindere».**

Deoarece responsabilitatea pentru marea frecvență a inventarelor și pentru procedura greoaie și complicată cade pe umerii a două ministere, cel al finanțelor și cel al comerțului interior, ne permitem o sugestie: ce ar fi ca într-una din zilele următoare, reprezentanți ai ambelor ministere să se așeze în jurul unei mese, să analizeze

cronica pretențiilor

profesorul de istorie

De ce mi-am adus aminte de profesorul Lucăcel? Poate fiindcă afară începe să se simtă primăvara și poate pentru că, din cînd în cînd, orele noastre au un ritm istoric. Pe o asemenea vreme l-am însoțit sus, pe crestele Mezeșului. «Vino, mi-a spus, am să-ți arăt un castru roman, unul dintre numeroasele castre romane din regiune». Ore întregi, apoi, i-am ascultat prelegerea pasionată și — ceea ce este mai important — documentată despre caracteristicile castrului cu pricina, despre rolul acestuia și al altora din același perimetru geografic în mai vastul sistem de apărare roman al regiunii. Priveam dreptunghiul acela săpat nu prea adînc, vagile reliefuri care cîndva fuseseră ziduri, palisade, creneluri, luam în mînă fragmente de vase și amfore, de cărămizi arse acum aproape două mii de ani. Profesorul Lucăcel perora, mă trăgea de mînă, mă silea să cobor în șanț, să pun mîna, pentru a mă convinge. Ne însoțeau cîțiva copii de la liceul din Zalău familiarizați cu locul, cu «șantierul arheologic», cum, cu simpatică importanță și gravitate, numeau acel dreptunghi abia marcat de brazde și șanțuri puțin adînci. I-am urmărit cu interes. Aveau gesturi aproape profesionale, trădînd în orice caz o îndelungată deprindere în felul cum culegeau cu atenție resturile de ceramică și îndepărtau cu migală pămîntul. Vin aici, de mai multe ori pe săptămînă, conduși de micul, rubicondul lor profesor, și cunosc mai multe fapte de istorie de pe urma unor asemenea periple pline de farmec, decît dacă ar fi stat zile întregi «cu burta pe carte», cum se spune. Nimeni nu-i obligă să bată muntele, după cum nimeni nu-l obligă pe profesor ca în timpul său liber să investigheze depozitul arheologic atît de bogat din jurul orașului Zalău. Și cu toate acestea, de cum se desprimăvărează, siluete mici și agitate urcă — îi vezi din oraș — largile serpentine ale Mezeșului.

În Zalăul pe atunci proaspăt declarat reședință de județ, nu exista, sau încă nu se gîndise nimeni la o clădire adecvată care să adăpostească bogata colecție de vestigii istorice strînse de profesor și de alții. Asta era marea sa mîhnire. Dar imediat după ce treburile județului s-au statornicit, insistențelor sale li s-a răspuns favorabil și eficient. Edili cu dragoste de prestigiosul trecut istoric al locurilor s-au făcut luntre și punte și au găsit în chiar centrul orașului o clădire care să merite într-adevăr numele de «muzeu». Profesorului Lucăcel i s-a dat tot concursul, și de mai bine de trei ani Zalăul are un muzeu de istorie cum nu posedă orașe mari. Iar director a fost numit — după cum era și normal — înimosul profesor de istorie.

Pasiunea sa, care, la un moment dat, a putut să pară unora ușor donchișotească, a prins roade. I-a cucerit pe copii, mai apoi, pe dregătorii orașului. Mă gîndesc că oriunde există asemenea oameni, activitatea lor merită încurajată și susținută de forurile în drept, chiar dacă aparent ea nu se înscrie între cele «productive». Ei caută și dovedesc dramatismul, noblețea, durata și înflorirea fiecărui colț de pămînt românesc, și nu există sentiment mai tonic decît acela de a ști că tăria unor permanențe și continuități în timp sprijină ceea ce construim azi în România socialistă.

Mihai HETCO

aceste propuneri precum și altele studiate, desigur, de multă vreme de domniile lor și să dispună neîntîrziata lor punere în aplicare? Ar fi atît de simplu și foarte necesar!

Eugen IAROVICI

Textila din Calea Rahovei 444.
Perioadă de inventariere: 12. II. — 2. III.
Nu s-a acordat cu prea multă larghețe un termen atît de lung?

dialog cu cititorii

De data aceasta vom răspunde foarte pe scurt la mai multe scrisori care s-au adunat pe masa noastră de lucru.

Mai e nevoie să subliniem că sîntem întru totul de acord cu părerile cititoarei **Angela Pădureanu** din Botoșani cu privire la agresiunea mitocăniei? Nu știm însă dacă ieșirile de bună-cuviință și sfaturile moralizatoare constituie într-adevăr soluția cea mai bună împotriva unui fenomen a cărui nocivitate nu mai trebuie demonstrată. Mai degrabă sîntem de părere că mijlocul cel mai eficient de luptă este formarea și extinderea unei opinii publice care să nu tolereze și să nu lase fără replică ieșirile grosolane. Și aceasta pentru că lupta împotriva mitocăniei este, în fond, o chestiune politică. Lipsa de respect față de semenii tăi, plăcerea sadică a umilirii și terorizării celor mai slabi (sau considerați ca atare), lipsa de răbdare și de interes pentru părerile altora, propulsarea zgomotoasă spre «locurile din față» și atîtea și atîtea alte manifestări asemănătoare constituie expresii ale unei filozofii a vieții (termenul nu trebuie să ne sperie!) apărute în mlaștina morală din care s-au ridicat atîtea concepții retrograde (culminînd cu fascismul). Nu există mitocan progresist, mitocan iubitor de dreptate, mitocan umanist. Termenii unor asemenea formule se exclud reciproc.

Cititorului **Valentin Saftu** din Ploiești, care ne întreabă (în vederea aderării?) despre «o asociație a celor mai inteligenți oameni din lume» îi reamintim că despre această asociație numită «Mensa» am mai scris chiar în această rubrică. Se știe că după standardele admise de majoritatea psihologilor, coeficientul normal de inteligență (determinat prin teste) este de 100. În «Mensa» sînt admiși cei care au un coeficient superior lui 150; în momentul de față există peste 20 000 membri, în special din țările vest-europene și din America de Nord. Nu rezultă însă de nicăieri că această masă de supradestepți ar exercita vreo influență oarecare asupra mersului treburilor în lume. Trebuie precizat de asemenea că sînt extrem de rare cazurile în care cineva realizează un coeficient de peste 170 (Einstein avea 172). Acum vreun an și jumătate s-a anunțat că o tînără dansatoare de varieteu din New York a obținut fantasticul coeficient de inteligență de 186, cel mai înalt cunoscut pînă acum. Ce e mai interesant pentru noi e faptul că e vorba de o tînără de origine *română*, pe nume Carolina Dinicu (nume care nu mai are nevoie de nici o recomandare!). De unde se vede că, vorba cronicarului, «nasc și-n Moldova oameni!»

Cititorul **Simion Barbu** din Iași se declară de acord cu cele cîteva considerații expuse în această coloană cu privire la funcția de revelator social al senzaționalului. În aceeași ordine de idei, dumneasa ar vrea să afle care este — după părerea noastră — cel mai senzațional fapt apărut în presă în ultimul timp. Greu de răspuns. La întîmplare, aleg din ziarele americane o știre din săptămîna trecută. Nu știu dacă e senzațional, dar în tot cazul e deosebit de revelator pentru o anumită lume, pentru o anumită mentalitate. Iată știrea: «David Huffstetler din Salt Lake City, în vîrstă de 25 de ani, s-a sinucis, după ce a așteptat în ger 11 ore ca cineva să-i ajute să-și repare mașina. Incidentul s-a produs pe o șosea circulată și nici unul dintre sutele de conducători auto care au trecut pe lîngă locul în care mașina lui D.H. stătea imobilizată de o pană de motor n-a vrut să oprească». Orice comentariu ar fi inutil.

Un cititor din Mediaș, **Toma Sabău**, se arată mirat de știrea apărută în presă, după care cel mai mare oraș din lume este nu Tokyo sau New York, după cum se credea, ci Șanhai. «Dar Londra, Paris, Chicago, Los Angeles, ce loc ocupă?» — întreabă corespondentul nostru. Față de situația de acum 15—20 ani, lucrurile s-au schimbat mult. Mutațiile intervenite în structura socială și demografică a globului au avut repercusiuni însemnate și asupra clasamentului principalelor metropole. Iată cum se prezintă acest clasament după ultimul anuar demografic O.N.U.: 1. Șanhai, 2. Tokyo, 3. New York, 4. Pekin, 5. Londra, 6. Moscova, 7. Bombay, 8. Seul, 9. Sao Paulo, 10. Cairo (toate cu peste 5 milioane locuitori). Paris, Los Angeles, Chicago, Calcutta etc. intră în categoria a 2-a, a orașelor între 3 și 5 milioane de locuitori.

Despre năstrușnica idee de a schimba numele vestitei Ozane, pe malurile căreia a copilărit Ion Creangă, s-a mai scris. La întrebarea cititorului **Matei Aldiu** din Constanța «Ce o fi în capul celor care au avut o asemenea inițiativă?», nu putem răspunde. Capacitatea noastră de investigație zoologică are și ea limite. Nici cu propunerea de a li se citi cu glas tare respectivilor «Amintirile din copilărie» nu putem fi de acord. Nu putem admite ca operele clasicilor noștri să servească la asemenea exerciții inutile și dezonorante.

H. DONA

tipuri și tertipuri

arta denunțului

Anonima căzînd în ultima vreme în desuetudine, se observă o recrudescență a denunțului semnat. De unde se poate deduce și o definiție: denunțul e o anonimă iscălită. Dar, mai întîi, cum se fabrică un denunț. Se ia un tovarăș, de cele mai multe ori un om serios, muncitor și onest, care a avut naivitatea să demonstreze într-o ședință că ai «oarecare lipsuri în muncă», — observație însușită autocritic și pentru care ai mulțumit emoționat —, se ia deci acest tovarăș la o analiză profundă și principială, așternută pe hîrtie. Și ce se demonstrează? Că respectivul — pe care nici nu mai poți să-l numești «tovarăș» — e în viața lui publică, obștească și privată, ultimul individ descompus, o lepră și o lepădătură care «te miri ce mai caută în mijlocul nostru». Dacă ai timp și răbdare, poți să-l iei de la naștere, demonstrînd că, atît prin trecutul său pătat, cît și prin antecedentele sale de ordin familial, acest impostor — fiindcă altfel nu-l poți socoti — anunța din pruncie ce corp străin și dăunător va constitui, ulterior, în sînul familiei noastre socialiste, bazată pe muncă.

Te ocupi de pregătirea lui profesională, nulă, și faci dovada, peremptorie, că «pe oriunde a trecut a fost dat afară pentru incapacitate crasă și incorectitudine». Ești gata să arăți că s-a folosit de certificate și diplome false, «singura explicație a incapacității lui». Te referi, în continuare, la nenumărate anchete «mușamalizate însă cu ajutorul unor tovarăși la fel de vinovați». Îți exprimi indignarea și mînia pentru pagubele aduse avutului obștesc și te întrebi «împreună cu alți colegi de muncă» de unde și cum poate «acest om» sau, mai bine, acest «așa-zis om» să justifice veniturile sale exorbitante și scandaloase, «atunci cînd atîți oameni cinstiți trăiesc din leafă». Faci apel la mărturia celor care îl cunosc și care vor declara toți, «dacă mai păstrează o urmă de demnitate cetățenească și umană», că individul în speță e un bețiv înrăit, scandalagiu și trivial, că și-a părăsit soția și familia ca să trăiască «înhățat cu fel de fel de persoane de aceeași morală cu el». Îți exprimi convingerea că această situație nu mai poate dura, îți mărturisești încrederea, nestrămutată, în spiritul de justiție al celor «chemați să facă lumină» și iscălești senin, dîndu-ți adresa, locul de muncă și numărul de telefon la care poți fi găsit, «dacă sînt necesare lămuriri suplimentare». Iar după ce trimiți scrisoarea recomandată, te culci liniștit. Și dormi ca un înger, fiindcă știi cîteva lucruri. Că oricum, orice s-ar întîmpla, «tovarășul» în chestiune nu mai are somn cîteva luni. Și că oricum s-ar termina ancheta, chiar dacă se dovedește că toate învinuirile au fost false, ție tot nu ți se întîmplă nimic «fiindcă, să ne înțelegem, tovarăși, eu am fost de cea mai perfectă bună-credință și am vrut să ajut».

Lăsînd la o parte faptul că, eventual, poți s-o iei de la capăt și să denunți mai sus. Totul e să fii un om întreg și de curaj.

Aurel BARANGA

„FUGIT IRREPARABILE TEMPUS“...

— De fapt, aș vrea să știu ce am de făcut de acum înainte, pentru că ce am făcut — și mai ales ce nu am făcut pînă acum — știu pe de rost. Există energii, elanuri, credințe care se cam irosesc printre degete și, cum să vă spun, noi actorii nu prea avem timp de pierdut. Viețile noastre vin și se duc, trecînd fără a lăsa urme, prin stagiuni și teatre. Ei bine, eu nu vreau să mor înainte de vreme! M-am hotărît să lupt, să nu mă las ingropată într-o diluție de mediocritate, de «nimeni» și «nimic».

Rîndurile acestea îi aparțin Olgăi Tudorache. Marii noastre artiste Olga Tudorache. Firește, tonalitatea vehementă și tonul aprins sînt proprii acestui temperament vulcanic, atît de înalt profitabil pe scenă dar, sigur, mai incomod în, cum se zice, viața de toate zilele. Dincolo de stilul bătăios și dincolo de sinceritatea aceasta care nu acceptă să îmbrace haine protocolare deslușești o amărăciune reală. Olga Tudorache este profund nemulțumită. De ani de zile, această actriță mare (repet cu convingere epitetul) joacă numai roluri mici. De ani de zile, stagiunile trec pentru ea și pe lîngă ea amorțe și cenușii, fără a-i oferi prilejul unui mare rol, unei mari creații.

De ani de zile așteaptă. *«Ca să nu fiu uitată de public, ca să nu mor de tot, am jucat ce mi s-a oferit: mama «fetei cu mînunea», mama «Antigonei», mama lui Ion Marinescu în «După căderea», mama lui Rebengiuc în «Tango», mama lui Dan Nuțu și a altor flăcăi în «Maria 114» și alte mame și mătuși de trei vorbe care îmi asigurau norma, salariul și rușinea și mă făceau ca la întrebarea «Ce mai jucați, tovarășă Olga?», răspunsul meu să fie invariabil: «Nimic, tovarășel» De zece ani — două roluri: în «Vulpile» și «Baltagul». De ce? De ce au trecut și trec pe lîngă mine Hecube, Medei, Lady Macbeth, Virginii Woolf, Mutter Courage?... De ce?»*

Olga Tudorache știe bine că acestui «de ce?» nu i se poate răspunde cu un singur și simplu *«pentru că»*, știe bine — sînt absolut convinsă — că nimeni nu o urmărește cu o specială și diabolică antipatie, că nimeni nu vrea să o distrugă sistematic, printr-o sistematică și perfidă ignorare, că nimeni, și mai ales propriul ei Teatru Mic, nu este interesat să se piardă, prin nefolosință, un asemenea talent. Publicul o așteaptă. Directorul teatrului e încîntat — sînt din nou convinsă — că are o asemenea valoare actoricească în trupa sa. Și totuși, acesta este adevărul: Olga Tudorache și-a risipit în ultimii ani harul pe fleacuri. Pe rolișoare. Ne plîngem că trec unele stagiuni fără prea mari evenimente teatrale și cînd colo aici, lîngă noi, în însăși inima teatrului, zac forțe formidabile care ar putea duce la fenomene artistice formidabile: actorii. Teatrul românesc are, se știe, actori care sînt realmente competitivi pe oricare mare scenă a lumii. Teatrul românesc are un potențial actoricesc și regizoral de-a dreptul exploziv. Dar forțele acestea nu sînt totdeauna gospodărite cum trebuie: de două ori grav, dacă ne gîndim ce misie are scena — de la începuturile ei văzută în țara noastră ca o tribună a adevărului, a înălțării și înnobilării gîndirii omenești; și dacă nu uităm că acest nobil material omenesc are tristul destin al perisabilității. O stagiune fără un rol bun înseamnă pentru un actor bun un an pierdut de tinerețe ireversibilă, înseamnă eventual un rid în plus, o șuviță căruntă și, cu vremea, poate însemna o întreagă suită de roluri ce nu mai pot fi jucate de vreme ce nu au fost jucate la timpul lor. Olga Tudorache nu este, firește, singura actriță în această situație. Trece un an teatral, mai trece încă unul, vezi spectacole mai așa sau mai altfel, le consemnezi, tu spectator profesionalizat, cu bucurie ori amărăciune, și dintr-o dată observi că în goana acestei munci mărunțite ai scăpat din vedere faptul că un actor de primă mînă nu a fost distribuit mai deloc. Cum e cu putință ca Ileana Predescu să fi dispărut aproape cu desăvîrșire din orizontul teatral al ultimilor trei ani? De la *«Leonce și Lena»* — unde a avut un rol secundar, de la *«Transplantarea inimii necunoscute»* — unde a trebuit să anime o schiță de personaj — nimic. Nici un rol mai acătării. Nici o piesă montată anume pentru ea. Dintr-o dată, acești trei ani — prețioși pentru oricine, dar mai ales pentru o actriță care nu a ieșit chiar ieri de pe băncile institutului! — apasă greu parcă pe umerii tuturor celor care iubesc teatrul și răspund de destinele sale. Ileana Predescu a jucat, se știe, totul, absolut totul, cu egală fervoare și dăruire, cu egală strălucire: imensa suferință a cunoașterii și a neputinței, a inutilității acestei cunoașteri în Casandra antică; voluptatea euforică de a trăi a Celiei shakespeariene; capriciile malițioase și inteligente ale Cleopatrei lui Shaw; răutatea în stare pură a Alicei lui Strindberg; puritatea, nevoia de ideal comunist a Adei lui Titus Popovici..

Olga Tudorache: «Am tot jucat mame și mătuși de trei vorbe care îmi asigurau norma, salariul și rușinea...»

Ileana Predescu: «Mă interesează orice rol, numai să fie făcut «la fierbinte», cu un regizor care are de spus ceva».

Orice regizor știe că un rol dat pe mîna Ilenei Predescu îi este redat în aur curat. Fie și un rol mic: *«Nu mă interesează numărul replicilor*, îmi spune actrița. *Mă interesează ca personajul să spună ceva. Și mai ales să fie făcut la fierbinte, cu un regizor care are și el de spus ceva. De un regizor alături de care să pot arde. Nu pot arde de una singură. Un regizor neutru mă anihilează. Munca mea cu el nu-mi poate oferi experiența, trăirea specială pe care o doresc. Și pentru care fac teatru».*

Ileana Predescu reacționează altfel decît Olga Tudorache în fața acestei insule de tăcere din existența ei artistică. Fiind și suferindă o vreme, ea a reacționat, la rîndul ei, prin tăcere. Și așteptare. Firește, pasivitatea nu este formula cea mai eficientă de a ieși dintr-un con de umbră. Olga Tudorache, altă fire, se zbate, se agită, caută, încearcă: joacă sub egida A.T.M. acea *«Premieră»* într-un act — excepțional recital de virtuozitate actoricească, care însă moare rapid din lipsa sediului și trebuie să aștepte vreo doi ani ca să poată fi pusă pe afișul de matinee ale Teatrului Mic. Pleacă la Brăila și își încearcă acolo mîna de regizoare, punînd în scenă (și jucînd totodată) *«Ospățul scafandrilor»* de Ilie Păunescu. Olga Tudorache se înfurie, vrea să plece din teatrul său, face memorii și conchide: *«Consider că după 21 de ani de teatru, care mi-au adus nu numai o platformă de presă dar și suficientă maturitate artistică, am dreptul să doresc, să cer și să obțin a juca, pe lîngă rolurile de serviciu pe care le-am făcut pînă acum fără să crîcnesc, măcar un rol pe an pe măsura posibilităților mele, care, sînt convinsă, ar servi și teatrului, nu numai mie»*

Ileana Predescu tace. Tace, așteaptă, și nici măcar nu mai rîde cu acel luminos, ciudat și deconcertant rîs al ei, cu care cîndva se salva politicos de la orice interviu incomod. Acum preferă să refuze dialogurile profesionale ducîndu-și conversația spre terenuri mai puțin minate. Ileana Predescu tace și acceptă, disciplinat, un rol în acea *«A douăsprezecea noapte»* care își tot schimbă, la «Bulandra», regizorii și viziunile regizorale. Simțul disciplinei este o însușire valoroasă, ce e drept, dar nu poate ține loc de pasiune...

Rîndurile acestea, care se ridică în apărarea a două din marile noastre actrițe, capătă totuși o rezonanță specială prin faptul că ele nu pun în discuție doar două cazuri izolate. Folosirea judicioasă — sau mai bine-zis nefolosirea judicioasă — a actorilor noștri este o problemă mai largă, exemplele pot fi servite în continuare, și o vom face poate într-un număr viitor al revistei. A da verdicte, a împărți vinovății, a arăta cu degetul pe cel anume răspunzător de aceste rele, ar fi o ușurință prea mare din partea noastră. Actorul, se știe, are condiția artistică cea mai spectaculoasă dar și cea mai ingrată: el este cel cunoscut și iubit de public, el trăiește în vitrina spectacolului, prin el ajunge piesa la public; dar acest creator este poate cel mai puțin independent dintre toți artiștii. Actorul depinde de text și de regizor, de programul repertorial și de director, de conjuncturi favorabile sau de subiectivisme nefavorabile. Ca să-ți poți conduce în linie dreaptă destinul artistic prin asemenea hățișuri, e nevoie de o forță, de o abilitate și chiar de un noroc cu totul aparte. Oricum, un director care are în trupa sa mari talente nu poate dormi liniștit noaptea: le poartă răspunderea mai mult chiar decît își poartă actorii înșiși răspunderea propriului har. Încep aproape să înțeleg situația paradoxală (care circulă sub formă de anecdotă în teatru!) cînd un director plin de umor a replicat unui actor: *«Cum să angajez un talent ca dumneata? Cum pot să-mi iau o asemenea răspundere?»*

Sanda FAUR

culise

■ *Pauză muzicală.*

Ne mai despărte foarte puțină vreme de sfîrșitul stagiunii și totuși la Opera română din București n-au fost decît două reluări («Ion Vodă cel Cumplit» de Gheorghe Dumitrescu — e drept, într-o nouă versiune scenică — și «O noapte furtunoasă» de Paul Constantinescu) și nici o premieră absolută! (Ingeniosul nu e oare prea bine temperat?)

Cît despre Teatrul satiric muzical «C. Tănase», unde, iarăși, de la începutul stagiunii pînă acum n-a avut loc încă nici o premieră, ce să mai spunem? Poate că au descoperit dinșii vreo nouă metodă de conservare a revistei, deși, sincer vorbind, preferam ritmul premierelor de la revista de altădată.

■ *Un cuvînt de laudă se cuvine în schimb redacțiilor de muzică ușoară și varietăți de la radio (Daniela Caraman-Fotea și Maria Ioina) și televiziune (Tudor Vornicu și Radu Gheciu), care promovează cu consecvență și curaj — e și aici nevoie de curaj! — compozițiile unora dintre cei mai tineri (și mai îndrăgiți) compozitori ai noștri de muzică ușoară.*

În acest sens apreciem și prezentarea făcută remarcabilei compozitoare Ileana Toader, despre care am aflat că a debutat în urmă cu aproape 2 ani, are pînă acum 90 de piese, dintre care 17 imprimate în studiourile de radio și televiziune, cu unii dintre șlagării de frunte ai muzicii ușoare.

N-ar fi oare cazul să se întrebe cineva cum sînt promovați tinerii compozitori de muzică ușoară — larg apreciați de public și bine primiți de presă, chiar dacă n-au absolvit Conservatorul — în Uniunea compozitorilor? Sau trebuie să mai aștepte să se «maturizeze» generația care-i numără astăzi, între alții, pe nemembrii Mihai Constantinescu, Marcel Dragomir, Petre Magdin, Ileana Toader, Marius Țeicu și Romeo Vanica?

■ *Secretarii literari în ofensivă: după turul de forță al lui I.D. Sîrbu, au prins curaj și au predat piese Lia Crișan, sub pseudonimul Matei Mușat — «Între noi doi n-a fost decît tăcere», intrată în repetiții la Constanța, Andrei Băleanu, care a oferit spre lectură Teatrului «Bulandra» piesa «Cai albaștri», și B. Elvin, care a predat Teatrului Mic piesa «Totul de la început».*

■ *În cu totul altă ordine de idei, semnalăm secretariatelor literare din București și din țară, în calitatea lor de apărători ai autorilor români sau străini, în viață sau decedați, faptul că piesele care urmează să fie puse în scenă au, în general, un singur titlu și acesta trebuie să fie respectat. De ce adică, la Ploiești, «Albert și ceilalți» și nu «De seara pînă la amiază»? Sau la Teatrul Mic, de ce «Dragostea noastră», dacă piesa se cheamă «Dragostea noastră moare o dată cu noi», titlu cu care o joacă Piteștiul? Nu dorim să dăm și alte exemple, să zicem de la Giulești, dorim să nu ni se mai ofere asemenea exemple de titluri arbitrare și derutante, care numai scuză comercialității lor n-o mai au!*

■ *Avalanșa de turnee ale teatrelor din provincie în București nu se dezminte nici în această stagiune.*

Nu mai întrebăm cine și cum le programează, — are și candoarea noastră o limită! —, nu ne mai mirăm că vin de la Galați și de la Sibiu, ca să-și facă în aceeași seară «concurență» la public și la critică sau că, uneori, alegerea spectacolelor este departe de ceea ce ar trebui să fie o selecție reprezentativă pentru valoarea teatrului. Pentru a nu mai aminti de situațiile — e drept, mai vechi, dar repetabile — în care se venea cu orice preț în București și cu spectacolul X, numai ca să tacă din gură actorul Y și actrița Z, adică să se facă și ei de rîs și să vadă că nai (adică direcția) am avut dreptate, chiar dacă pentru a ne face ambiția ajungem să nesocotim firma teatrului care ni s-a încredințat și reputația lui în fața publicului.

Toate astea nu se vor putea rezolva, credem, decît prin înființarea Teatrului Teatrelor și numai dacă acesta va fi sub patronajul direct al A.T.M., singurul for de competență profesională, apt să transforme haotica mișcare a turneelor făcute de teatrele din provincie într-o prezență activă și reprezentativă, în București, a mișcării teatrale din întreaga țară. Subscriem deci — și aici — acestui punct de vedere, exprimat de tot mai mulți colegi de breaslă

Victor PARHON

moda

Cum se vede, «noutățile» modei din acest an nu strălucesc defel prin noutate. Cu puțintică răbdare, cu ceva calm și bunăvoință, traversăm noi pînă la urmă și această zonă pustie a modei...

noutăți fără noutate

Nu, nu mai e nimic de făcut. Doar să învățăm a aștepta cu calm și răbdare: să treacă. Să treacă seceta de idei a modei. Asemenea vînt uscat, asemenea sărăcie, asemenea pustietate n-a bîntuit de multă vreme prin împărăția șifoanelor. Ne mai făcusem, pînă zilele trecute, niște iluzii: să vedem, ziceam, cum ne descurcăm noi, moda românească, în acest moment de criză, noi, care nu ne-am aruncat niciodată cu ochii legați spre vîrfurile de șoc ale modei, care nu ne-am lăsat niciodată mințiți de extravaganțe, care am știut să-i ocolim și zonele de mohorîtă astenie. Am așteptat prezentarea de la «Intercontinental» a Centrului de creație al U C E C O M. Manechine frumoase, ca de obicei. Mai rasate chiar ca de obicei. Gazde amabile. O prezentatoare cu finețe de spirit (și doar puține bîlbîieli!). Jocuri de lumină. Niște copilași care luau ablauze la podiumul deschis, nu atît pentru hăinuțele prezentate cît pentru hazul și aplombul aduse de acasă. Și vreo 150 de «creații» — dacă am reținut bine cifra. Dar toate acestea scăldate într-un plictis imens. Cred că ne ajung bineînțeles degetele celor două mîini ca să numărăm modelele care au rămas înfipte undeva, pe retină sau în memorie. În rest, niște biete idei — cele care circulă acum în toată moda lumii — întoarse pe o parte și pe alta și stoarse pînă la epuizare. Obsesia actuală a modei se numește cămășier. Adică rochia pornită de la cămașa bărbătească (precum Eva din coasta lui Adam!) și încercînd să consfințească, în stambă, emancipărea femininâ. Adică — în principiu — rochia cu guler și revere, mînecă lungă prinsă în manșetă și aer sport. Asta era odată, acum cămășier-ul are și eșarfă cu fundă ca un fluture uriaș, și

severe tigheluri ostășești, e și din voal vaporos și din coton ieftin, e și sofisticată pentru seară și simplă pentru bucătărie, e tot, peste tot, aceeași, exasperantă, unică. Parcă moda s-ar roti numai și numai în jurul ei, amețită, fascinată, nereușind să iasă din cercul acesta magic, precum o gîză orbită de lumina felinarului. Oricît ar înălța-o moda cu epitetele de clasic, de discret, de etern valabil, cămășier-ul nu-și poate depăși propria condiție, nu poate fi mai mult decît e. Adică o soluție, o idee vestimentară, iar cu o idee nu se face primăvară, se știe, nici măcar în garderoba noastră.

De fapt, mai există o obsesie în actualul moment critic al modei: amploarea. Trasată în creturi. În pliuri. În cloșuri. În bluzeuri. În tot ce poate încărca hainele și silueta. Mantourile au o platcă din care pornesc niște falduri. Jachetele se înmulțesc pornind de la umeri. Mînecile se amplifică în diverse puncte ale parcursului lor: sînt mînecă-balon, mînecă-pelerină, mînecă-fluturi. Uneori e amuzant. Alteori confortabil. Dar de cele mai multe ori, urît. Da, acesta e cuvîntul: moda nu e numai puțintică în idei și fapte, ci urîtă. Calică și urîtă. Ici-colo, o rochie romantic-vaporoasă, de seară, un practic compleu bluzon-pantalon, o rochie de dimineață care mai are cît de cît o garnitură. Materialele, — imprimeuri, stofe, mătăsuri —, sărăcute și ele. Și fără prea multă personalitate. Ce-o să purtăm la vară, habar n-am: în afara cîtorva rochii scurtute și cu nădragi, care vor neapărat să travestească femei în toată firea în niște școlărițe repetente, nici un model ca lumea. Un decolteu, acolo, și un cordon în talie. Atîta tot. E drept că nu ne așteptam nici o clipă ca UCECOM-ul nostru să scoată moda internațională din impas. Nu speram să găsim acolo, în Sala rondă a «Intercontinentalului», ideea salvatoare. Dar parcă mai nutream ceva iluzii. S-au dus și ele. Nu ne rămîne decît să învățăm a aștepta, cu calm și răbdare, să treacă seceta. Să vină ploile...

S.

Fotografii de Elena GHERA

eveniment cinematografic

ANDREI RUBLIOV

«Cartea va ucide catedrala» — striga un erou al lui Victor Hugo. *«Filmul va ucide cartea»* — iată o profeție preluată și tîrîtă peste ani. Dar, printr-una din acele răsuciri dialectice de care numai timpul este în stare, se pare că cinematograful,care omoară uneori, ce-i drept, cartea, tinjește în sinea lui după frumusețea catedralei. Există ceasuri în care filmul — el, cel obligat de atîta amar de ori să zgîrie pămîntul — se usucă de dorul marilor temple închinate omului și atunci se naște un Dreyer, un Eisenstein, un Bresson, un Jancso. Să nu ezităm a-l alătura acum pe Tarkovski, să nu așteptăm istoria, să i-o luăm înainte. Cinematograful lumii nu ne-a mai dăruit de mult o asemenea operă de proporții copleșitoare cum este acest *«Andrei Rubliov»*. Știu că într-un exercițiu critic exclamațiile nu fac două parale, dar o artă care — mai mult decît oricare alta — transportă cu egală mărinimie valorile și nonvalorile trebuie să suporte din cînd în cînd și arătatul cu degetul. *«Andrei Rubliov»* nu este doar o operă, este *ún* moment al conștiinței de sine a cinematografului, hotărît să se smulgă din propriile sale cîngi, să-și asume noi riscuri.

Filmul lui Tarkovski, scris în colaborare cu Andrei Mihalkov-Koncealovski, — îl amintim aici, de la bun început, pe coscenarist, nimeni altul decît autorul *«Primului învățător»* și al *«Unchiului Vanea»* —, filmul acesta nu contemplă riscul altora, ci și-l transferă, nu se mulțumește să refacă experiența umană și artistică a unui geniu, o convertește pe loc într-o tulburătoare meditație despre condiția creației și a creatorului.

Rubliov, contemporan cu hieraticii Fra Angelico și Piero della Francesca, a trăit într-un timp istoric crîncen, situat la limita convulsiilor sociale. Rusia începutului de secol al XV-lea, năpăstuită de sfîșierile interne și de năvălirile tătarilor. Materia primă a filmului este însăși această istorie care, privită prea de aproape, transformată într-un destin personal, ajunge să te doară cu acea intensitate căreia, peste ,cîteva veacuri, într-o altă vreme de restriște, pe un alt meridian, marele gînditor Unamuno avea să-i găsească o expresie definitivă: *«Mă doare Spania»*. Ochii adînciți în orbite ai lui Rubliov (actorul Anatoli Solonițin) sînt ochii omului pe care *«îl doare Rusia»*. Participarea la zvîrcolirea acelui timp a fost însuși prețul cunoașterii. *«Experiența individuală se cucerește cu trudă, cu efort, cu o anumită suferință»* — spune Tarkovski comentîndu-și creația; eroul său îmbătrînește străbătînd din treaptă în treaptă adevărate cercuri infernale pentru a ajunge la lumină. Filmul însuși este construit din secțiuni independente, la început de mică întindere, apoi din ce în ce mai largi, pe măsură ce evenimentele încetează de a mai însemna doar *«atunci»* și *«acolo»*, devenind spectacolul total al vieții mereu amenințate de moarte, mereu gata să o sfideze.

În peregrinările sale Rubliov întîlnește măscărici, *«păcătoși»* pedepsiți pentru vorbele lor slobode, oameni hăituiți pentru că se închină zeului păgîn al iubirii, artiști schingiuiți, cărora li s-au scos ochii după ce au înălțat un palat pentru a nu face posibilă repetarea lui în altă parte, pentru alți semeni, și această *«lectură paralelă»*, cu Dante în mîna stîngă, poate continua. Eroul își strivește genunchii, își zdrențuiește hainele străbătînd bolgie după bolgie, dar refuză să sporească suferința și spaima celor din jur, printr-o artă căreia i se cerea să fie terifiantă. *«Nu pot picta sfinți înfricoșători și balauri care scot foc pe nări»* — îi spune Rubliov lui Teofan Grecul într-un dialog-cheie. Conștiința că arta nu trebuie să lase omenirii imaginea hidoșeniei, a vremelnicei stăpîniri a răului, îl determină pe Rubliov să se izoleze în mutenie, să-și interzică dreptul la comunicare. Să fie oare aici indemnul de a feri pînă și cuvintele de umilință? Poate. Dar mai cred că tăcerea artistului înseamnă și cazna de a te descurca singur în magma realității, de a da la o parte orice nume ajutătoare pentru a ajunge la esențe, la dobîndirea unor adevăruri interioare demne de a fi transmise celorlalți. Întîlnirea cu copilul care ridică un clopot, fără ca nimeni să-i fi lăsat vreodată drept moștenire secretul făuririi lui trudnice, este de fapt întîlnirea lui Rubliov cu un alter ego al său, cu artistul care, la capătul tuturor experiențelor, știe că arta înseamnă răspundere totală sau nimic. Finalul arcuiește acum o punte către secvența de început — zborul, nesăbuit dar măreț, al unui mujic cu un balon meșterit din zdrențe și cojoace.

Ca orice creație cinematografică ce se încumetă să propună interogații fundamentale, *«Rubliov»* pune în mișcare o masă de semne vizuale de care spectatorul nu rămîne agățat neputincios, pe care le descifrează ca pe tot atîtea mesaje purtătoare de idei; răstignirea țăranului (un *«citat»* din plastica brueghelliană) semnifică însăși convingerea că suferința nu este un privilegiu al sfinților, ci tributul plătit istoriilor nedrepte. Ochii iconarului de geniu nu caută niciodată cerul, arta nu este inspirație transcendentală, ea aparține pămîntului și oamenilor. Glodul, clisa, pămîntul mustind sub ploile binefăcătoare, pregătit parcă pentru o continuă germinație, apele viscoase, grele de mîl fecund — toate acestea revin ca un adevărat laitmotiv. O prezență obsesivă sînt și caii — *«simbol al vieții»*, mărturisește autorul. Ca și în cazul lui Wajda sau Jancso, se poate scrie un eseu întreg despre cai — singurii neatinși de nici o umilință. Acolo unde sînt ei — se află speranța și încrederea.

Tarkovski spune undeva că pentru a-și sili spectatorul să nu uite imediat filmul i-a adăugat o prelungire în culori, alunecare domoală peste icoanele maestrului, martori ai biruinței timpului. N-am înțeles. Cum adică *«să-l uiți»*? Își închipuie cineastul că după ce-am văzut *«Rubliov»* ne putem arunca în primul troleibuz, grăbiți să ajungem mai repede la ale noastre? Nu știe că vom căuta drumul cel mai ocolit către casă?

Magda MIHĂILESCU

armonii

care armonii?

...«**În marea lui trecere, timpul ordonează natura... Chemat de strigătul mut al vieții în primejdie, a apărut omul... Suflarea se naște într-o geneză nouă... Timpul se consumă în clipe fecunde, desăvîrșind lucrul început... Și poate existența noastră vibrează în clipa rară în care putem fi față în față cu creația...**» Amestecați printre aceste rînduri desprinse parcă dintr-o nesăbuită caricaturizare a unor texte de Blaga, amestecați — dacă vă lasă inima — vreo două-trei fraze zdravene despre poluare, despre necesitatea repopulării apelor cu pești și despre înmulțirea păstrăvilor. Ce obțineți? Texte bune pentru emisiunea de satiră și umor? Nu. Vă spunem noi, ca să nu mai pierdeți vremea. Ceea ce ați citit mai sus este «un fragment» din comentariul unui film de scurt-metraj, «**ARMONII**»,care de fapt trebuia să ne aducă aminte, într-o sănătoasă limbă de toată ziua, că simpaticele și gustoasele viețuitoare pe nume păstrăvi sînt cam pe ducă și că omul — aliat cu știința — face tot ce poate pentru a le înmulți neamul. Autorii documentarului cu pricina (Maria Săpătoru și Francisc Toth) au clădit însă, cu trudă zadarnică, un comentariu pretențios ce se sufocă în vorbe despre «misterul creației», «marea aventură a existenței», «misterul devenirii», în timp ce ecranul, neavînd încotro, își vede de ale lui și înfățișează pești zburdalnici, mici și mari, ori nefotogenice operații de stoarcere a icrelor.

Nu sîntem cîtuși de puțin împotriva filmelor de inițiere științifică ori împotriva celor care ne dezvăluie taine la care ochiul nostru omenesc nu poate ajunge. Este loc destul și pentru poezie, și pentru meditație în astfel de pelicule (vezi filmele Donei Barta), dar elucubrațiile intelectualiste sînt mai ridicole decît oriunde. Ecranul nu iartă. Să ocrotim și să iubim păstrăvii, nimeni nu zice nu (și Schubert le-a dedicat un lied). Dar să ocrotim și cuvintele.

M. MIHAIL

ULTIMA ORĂ
În cadrul noilor emisiuni ale programelor III, veți putea asculta în curînd TOP MUZICAL «FLACĂRA» LA RADIO BUCUREȘTI!

actori și roluri

SCURTĂ PRELEGERE DESPRE GENURI SAU RISCUL NEÎNCADRĂRII

de vorbă cu Richard OSCHANITZKY

— Ești o mare problemă pentru mine, Richard Oschanitzky, oricum aș suci genurile astea muzicale nu reușesc să-ți găsesc un loc. Ce zici, mă ajuți?

— Eu nu prea mă încadrez într-un gen anume și îmi pare bine că ai observat acest lucru pe care mulți nu-l sesizează. Inițial am studiat muzica simfonică; reușind să mă impun în muzica ușoară și de jazz, am acreditat ideea că aș aparține acestor genuri. Deruta a început atunci cînd am scris din nou muzică simfonică.

— Deruta a început, deruta continuă! Să recapitulăm puțin, deci: jazz, ușoară, simfonică

Cred că și fără mine genurile încep să se confunde. Ar fi bine ca ele să trăiască în simbioză în cazul tuturor compozitorilor, nu numai al meu. Cel mai bun exemplu este Leonard Bernstein.

— Și cum ar vedea un compozitor multilateral al tine genurile de care aminteam?

— După mine, muzica simfonică atinge în prezent un asemenea abstracționism încît un individ needucat special o urmărește foarte greu. Pe de altă parte, muzica ușoară se banalizează.

— Parcă spuneam că se confundă!

— Cînd este bine scrisă.

— Bun, deci cînd nu e bine scrisă se banalizează. De ce?

— Din cauza unor criterii comerciale impuse, în special, de producători (în cazul nostru radio, televiziune, «Electrecord») și, mai puțin, de publicul influențat de aceștia. Pierzînd o parte din valoarea ei intrinsecă, muzica ușoară se lipsește deliberat de aclamațiile unei categorii mai educate a publicului.

— Dar jazz-ul?

— Jazz-ul mai are nevoie de mult timp și mai ales de multă rațiune pentru a nu eșua din cauza unei abstractizări totale (vezi free-jazz).

— Dar pop-ul?

— Muzica beat, soul, pop, care se bazează din ce în ce mai mult pe cuceririle electronicii, riscă să piardă din substanța muzicală pe care pionierii săi, Beatles-ii, i-au dat-o din plin. Asta nu înseamnă că genul începe să devină nociv.

— Unii spun că ar începe..

— Amintește-le de formația «*Blood, Sweat and Tears*», de superclasa lor muzicală și de faptul că sînt «acasă» în orice gen.

— Dar folk-ul?

— Eu îl consider o formă simplă, dar care beneficiază de un element important — actualitatea. Și cînd spun asta îl revăd pe acel solitar Mircea Florian, care la puțină vreme după inundații, la festivalul pop, a cîntat «Podul de piatră» zguduind literalmente o sală de peste trei mii de suflete.

— După această scurtă prelegere provocată de întrebări, uneori cam școlărești, să trecem la o întrebare de «lucru». La ce lucrezi deci, Richard Oschanitzky?

— La un nou disc cu Aura Urziceanu (pop, jazz, Bach, Paganini) și la pregătirea ultimelor ei concerte în țară. În cursul acestei luni trebuie să predau Radiodifuziunii din Berlin (R.D.G.) ultima parte a unei lucrări, de mari proporții, pentru pian, orchestră simfonică și big-band intitulată «Antifonii». Apropo, pot să spun și cîteva vorbe despre Uniunea compozitorilor?

— De ce nu?

— Este o reală problemă pentru mine să-mi prezint lucrările în fața vreunei comisii a uniunii noastre; nimeni nu se poate hotărî unde să mă încadreze, așa că mă plimb de la «ușor» la «simfonică» și invers, fără nici un rezultat. Practic nu știu ce să mai fac!

George STANCA

22 februarie 1973

de la a la z

INCE
Thomas Harper

Regizor și producător american de film, născut la Newport (New York) la 6 noiembrie 1882, mort la Hollywood la 19 noiembrie 1924. Pionier al filmului american, T.I. debutează în 1906 ca actor la compania Edison, devenind pe rînd scenarist la Griffith, regizor la Carl Laemmle și director al casei *Bison 101*, unde produce și realizează în serie western-uri și filme de război, supervizînd întreaga producție a companiei. Întemeiază în 1914 cu Griffith și Mack Sennett casa Triangle, în cadrul căreia va realiza opera sa capitală *Civilization* (1915), frescă de proporții gigantice, al cărei uriaș cost de producție va duce la falimentul companiei. După închiderea ei, T.I. continuă să producă pentru diverse case ca Paramount, First National, unde va semna din cînd în cînd și ca regizor filme precum: *The Sea Lion*, *Cup of Life* ș.a. A contribuit la faima unor actori populari ca: Charles Ray, William Hart, Sessue Hayakawa, legîndu-și numele de o serie de filme devenite opere clasice ale erei mute americane: *The Battle of Gettysburg* (1914), *The Coward* (1915), *The Deserter* (1916), *The Aryan* (id.), *The Captive God* (id.), *Apostle of Vengeance* (id.), *Carmen of the Klondyke* (1918), *Blue Blazes Rawden* (id.) ș.a., toate purtînd amprenta puternicei sale personalități artistice.

INGRAM
Rex

Regizor american de film, actor scenarist și producător, de origine irlandeză, născut Reginald Ingram montgomery Hitchcock, la Dublin, la 15 ianuarie 1893, mort la Hollywood la 21 iulie 1950. În 1916 debutează în regia de film, turnînd drame sentimentale și povești de aventuri în stilul vremii. Se dovedește un neîntrecut descoperitor de vedete, ducînd pe calea gloriei actori ca: Alice Terry, care-i va deveni soție, Rudolph Valentino în *Cei patru cavaleri ai Apocalipsului* (1921) și Eugene Grondet (id.), Ramon Novarro în *Prizonierul din Zenda* (1922), *Scaramouche* (1923) și *Arabul* (1924), Antonio Moreno în *Mare nostrum* etc. Lansează un cuplu armonios: Alice Terry-Ivan Petrovich în trei filme remarcabile: *Magicianul* (1926), pentru care va importa special din Germania pe asul filmelor de groază — Paul Wegener, *Grădina lui Allah* (1927) și *Trei pasiuni* (1929), încheindu-și cariera de cineast cu filmul vorbitor *Baroud* (1931), pe un scenariu propriu, turnat în Franța și Maroc, după ce închidase studiourile create de el la Nisa. Stilul său baroc, sompctuos, nu s-a putut acomoda exigențelor vorbitorului, realismului care invadase Hollywoodul. Pînă în anul morții sale refuză astfel orice contact cu lumea filmului. Numele său se confundă adesea cu cel al actorului de culoare *Rex INGRAM* (1895–1969), provenit din teatrul muzical de pe Broadway, cunoscut prin creațiile sale din filme ca: *Green Pastures* (1936), *Hoțul din Bagdad* (1940), *Orașul în fier-bere* (1942), *Cabin in the Sky* (id.), *Hell on Devil's Island* (1958) ș.a.

INKIJINOFF
Valery

Actor de film cu activitate internațională, de origine rusă, născut la 25 martie 1895, la Irkutsk (Siberia). Studiază politehnica și urmează, în paralel, cursurile de artă dramatică ale lui Meyerhold la Petrograd, debutînd în 1917 ca actor de compoziție la teatrul maestrului său. Apare și pe ecran în roluri minore, pînă în 1929, cînd V. Pudovkin, alegîndu-l ca protagonist al filmului său: *Urmașul lui Gengis-Han* (*Vulpea orientului*), îl face celebru în lumea întreagă. Debutează și în regia de film cu *Kometa* (id.), după care, invitat în Franța și Germania, cople-șit de oferte în urma memorabilei sale performanțe din filmul lui Pudovkin, va turna succesiv: *Le capitaine jaune* (1930), *Noaptea voluptății* (1932–J. Duvivier), *Bătălia* (1933–N. Farkas), *Taifun* (id.–Robert Wiene), *Amok* (1934–Fedor Ozep), *Volga în flăcări* (id.–V Tourjansky), *Fresennot* (1935), *Luntrașii de pe Volga* (1936–V. Strnjewsky), *Insula pinguinilor* (id.), *Orientul în flăcări* (1937–Christian-Jaque), *Ulița durerii* (1938), *Drama din Shanghai* (id.–G.W. Pabst) ș.a. După război va turna din nou, în Franța, în: *La renégate* (1947), *Mayo* (1949), în Italia. *La figlia di Mata-Hari* (1954), *Michele Strogoff* (1956), în R.F.G.: *Der Arzt von Stalingrad* (1957), *Geliebte Corinna* (id.), *Das indische Grabmal* și *Der Tiger von Eschnapur* (1959–Fritz Lang) ș.a. De o surprinzătoare vitalitate, acest mare actor continuă să activeze în roluri de compoziție (din păcate nu totdeauna la nivelul posibilităților sale) în filme inegale ca: *Mon oncle de Texas* (1962), *Les tribulations d'un chinois en Chine* (1965), după Jules Verne, *Les pétroleuses* (1971). Tot în 1971-1972 el va fi vedeta serialului francez TV: *Tang.*

INTERLENGHI
Franco

Actor italian de film și teatru, născut la Roma, la 29 octombrie 1931. Descoperit de Vittorio de Sica, debutează la 14 ani ca protagonist al filmului *Sciuscià* (1946), dovedind o surprinzătoare sensibilitate, o inteligență neobișnuită și uimitoare aptitudini dramatice înnăscute, calități confirmate mai tîrziu în filme ca: *Fabiola* (1949), *Domenica d'agosto* (1950), *Processo alla città* (1952), *La provinciale* (1953). Cunoaște o a doua consacrare în filmele lui Fellini: *I Vitelloni* (1953) și Antonioni: *Il Vinto* (id.), dar din păcate cariera sa ulterioară devine oscilantă, în ciuda unui număr apreciabil de filme: *Manon Lescaut* (1955), *Cele două orfeline* (id.), *Îndrăgostiții* (1956), *Părinți și copii* (1957), *Giovani mariti* (1958), *La notte brava* (1959), și cu toată activitatea sa internațională în studiourile americane: *Teresa* (1951), *The Barefoot Contessa* (1954), *Adio, arme!* (1957), franceze: *Roșu și negru* (1954), *En cas de malheur* (1958), *Délit de fuite* (1959), vest-germane: *Polikuschka* (1959), nu va mai reuși să recucerească o celebritate pierdută, risipindu-și talentul în filme inegale, acceptînd adesea roluri de minimă importanță. Este căsătorit cu actrița Antonella Lualdi.

Constantin POPESCU

cronica tv

olteni și femei

Dacă doi olteni, care sînt și actori, își dau întîlnire pe micul ecran, chemă și pe ceilalți olteni și fac un spectacol. Simbătă 3 martie am putut urmări la TV un mănunchi de artiști olteni unul și unul, și toți pentru *unul* care a fost Amza Pellea. Olteanul este ager la minte, întreprinzător și curios. Forța lui stă în spontaneitate și acțiune. El trebuie să știe tot, să afle tot, să comenteze tot și să se implice în toate. Amza Pellea face din nea Mărin un personaj excesiv de telegenic, care poate improviza despre orice. El poate vorbi și despre turnul din Pisa, dacă vreți, tot în stilul său oltenesc: «Auziși mă, adicătelea nu stă drept, stă într-o rînă, așa, uita așa stă, parcă-i amețit. Stă așa și nu cade, nu cade mă, auzi, nu cade. Nu cade nici dacă stă pe-o parte așa... Mă oi le merse capu ălora de-l făcu și cînd trăi ăia... cînd trăi... că nu trăii degeaba, le merse capu, ca oltenilor le merse capu'». Personajul este o cheie universală care deschide toate ușile. Nea Mărin se miră și mirîndu-se nu iartă nimic. Este tot timpul în mișcare, el vine sau pleacă. Cînd stă, stă la poartă, pe șanț, să mai vadă lumea. Lui nu-i place să asculte, ci să fie ascultat. Raționamentele lui sînt rapide și repetate, pentru ca interlocutorul să le recepteze. El nu acceptă să vorbească în vînt, de asta repetă mereu *auziși mă*. Procedeul face ca partenerul să fie tot timpul în priză.

Amza Pellea reușește în teatrul de improvizație, care are adînci rădăcini în eposul popular. Stăpînirea perfectă a mijloacelor, simplitatea și inteligența actorilor, lipsa de trac în fața aparatelor creează acel flux emotiv care te face părtaș la tot ce se întîmplă pe scenă. Mai demult am văzut un spectacol de poezie contemporană la Teatrul «Bulandra», susținut de Ion Caramitru și Florian Pittiș. Deși știam că spectacolul este pus la punct la milimetru, cei doi actori au găsit posibilitatea ca totul să pară spontan, familial. Începînd de la intrare, unde spectatorii erau întîmpinați de actorii înșiși, și pînă la invitarea publicului din sală să se producă pe scenă, totul dădea iluzia unui teatru-gazdă. Nu te aflai în sanctuarul Taliei, ci în vizită la actorii din slujba ei. La cererea publicului, ei recitau sau făceau pantomime în afara programului. În fiecare seară spectacolul era altul, dar impresia de proaspăt, de spontan, de improvizat pe loc era aceeași. Un asemenea spectacol în care arta vine aproape de noi am putut urmări și simbătă seara, cînd Amza Pellea și Dem Rădulescu ne-au invitat pe teritoriul lor și ne-au oferit glume, cîntece și dansuri oltenești. Pe cînd replica moldovenilor sau a ardelenilor? Ar fi necesar!

Duminică 4 martie, în cadrul rubricii 360 de grade, femeile s-au impus printr-o replică fără drept de apel. Zoe Dumitrescu-Bușulenga a vorbit cu franchețe despre condiția femeii, observînd că unele mentalități bărbătești nu sînt la înălțimea drepturilor cîștigate de femei în epoca noastră. În continuare, Ecaterina Oproiu a făcut o demonstrație pe viu de ceea ce înseamnă aportul neprecupețit al femeii în conturarea personalității bărbatului. Faptul că nu există domeniu în care femeia să nu-și fi spus cuvîntul dovedește deosebitele ei calități; rezervă încă nefolosită la adevărata ei valoare.

Filmul «Marea expediție a femeilor» încununează seara dedicată zilei de 8 Martie, demonstrînd că în condiții practic imposibile femeile găsesc resurse de a ieși învingătoare. Rezistența, sacrificiul și devotamentul lor pentru o cauză sînt forțe pe care filmul le demonstrează, elogiind în subtext bogatele daruri morale și sufletești cu care este înzestrată femeia.

Coman ȘOVA

scrisori către un meloman

elogiul operei

Mă întrebi dacă referirea la Ceaikovski, ca punct de pornire într-o educație muzicală, era autobiografică. Nu, nu era cîtuși de puțin un mod indirect de a vorbi despre propriile mele experiențe. Era o ipoteză bazată pe multele lucruri știute despre rolul — cînd mai bun, cînd mai rău — jucat în genere de Ceaikovski în diferite etape ale educației muzicale și evoluției gustului pentru muzică. Dacă și însă neapărat să știi cu ce am început eu, ei bine, află că predilecția mea inițială s-a îndreptat nu spre un compozitor, ci spre un gen. Prima mea pasiune de meloman a fost opera — și mai ales sub forma ei italiană, acîc de strălucitoare și melodică. Iubeam, cu toată exaltarea de care e capabil un adolescent, ariile lui Verdi și Puccini, Donizetti și Bellini, Mascagni și Leoncavallo, Bizet și Gounod. Prin intermediul lor am auzit eu prima oară chemarea muzicii, ei au fost cei dintîi care m-au făcut să simt că destinul meu adevărat trebuie să se contureze altfel decît mi-l prefiguram sub imperiul cunoscutelor calcule care preced majoratul. Ce eveniment realmente zguduitor a fost cînd am putut să și văd o operă și să o ascult de la un capăt la celălalt! Era în plin război, la Craiova, unde, într-o primăvară de neuitat, Opera din București venise în turneu. De-abia acum, după trei decenii, îmi dau seama de semnificația fiorului care m-a trecut ca un curent electric, cînd orchestra a atacat uvertura operei «Carmen», cu acea exaltantă temă a salutării toreadorului. Simțeam cu toată ființa că atunci se petrecea ceva de o enormă gravitate și importanță, dar depășind puterea mea de înțelegere.

A fost un excepțional de puternic stimulent al entuziasmului meu pentru operă. Simfonia, Beethoven, muzica de cameră erau ca și inexistente pentru mine. Opera mă acaparase integral și devenisem nu numai închinătorul dar și infocatul ei propagator printre colegi. Treptat, desigur, se adăugau și noi atracții muzicale — despre care poate am să-ți vorbesc cîndva — dar nici una nu avea asupră-mi puterea magnetică a operei. Amintirea bombardamentelor e legată de aceea a arilor pe care le fredonam în timp ce luam calea cimpului după darea alarmei. Iar imaginea celor petrecute în ultimele clase de liceu e dominată tot de această pasiune cu care nici una din preocupările mele culturale și didactice de atunci nu era comparabilă. Și ce fericire de a fi avut ca profesor de muzică nu un pedagog blazat de felul celor care absolvă azi secția «profesori de muzică» a conservatorului, ci un tenor care nu putea să ajungă la operă. Învestea în activitatea sa pedagogică toata energia și elanul pe care era în imposibilitate de a le consacra propriei sale realizări.

Și mai puțin mă interesau studiile cu caracter nemuzical, odată intrat — la București — în facultatea unde trebuia să pun bazele «cariereI». Ce atracție mai puteau avea pentru mine lecțiile de filozofie, estetică sau istorie literară, cînd la doi pași, pe cheiul Dîmboviței, era Opera cu desfătările promise de o «Tosca», o «Boemă», un «Trubadur», cîntate pe atunci cu o splendoare individuală, o armonie a ansamblului, o dăruire pe care, la un sfert de secol, am mereu sentimentul că nu le mai pot regăsi. S-au realizat, desigur, tot felul de progrese: Opera are un local monumental, cîntăreți și instrumentiști ei sînt absolvenți de conservator și laureați internaționali, repertoriul s-a lărgit enorm, decorurile sînt grandioase — și totuși, parcă în ciuda acestor îmbunătățiri exterioare și profesionale (sau poate cumva tocmai din cauza lor?), spectacolele și spectatorii nu mai cunosc acea *transfigurare* ca pe vremea cînd, într-un local cît se poate de impropriu, urmăream cu sufletul la gură o «Boemă» cu Valentina Crețoiu, Mihail Știrbey, Șerban Tassian, Dora Massini, Nicolae Secăreanu. Ce sărbătoare era pe atunci aproape fiecare spectacol de operă! Sau să fie oare numai efectul trecerii anilor, care așterne un văl idilizant peste trecut?

Îți evoc toate acestea nu de dragul depănării amintirilor. Scrisorile mele către tine nu sînt pretext pentru memorii. Vreau numai să-ți ilustrez, printr-un exemplu trăit, însemnătatea decisivă a unei experiențe muzicale duse *«pînă-n pînzele albe»*. Dacă e să se dea o îndrumare *«competentă»* dorinței tale de instruire muzicală, ea poate consta numai din îndemnul de a te lăsa mînat de impulsul lăuntric spre acea formă de muzică (bineînțeles, dacă e autentică muzică) pe care o simți ca răspunzînd celei mai intime necesități a ființei, de a i te abandona cu toată fervoarea de care ești capabil. Uneori o asemenea dăruire poate influența într-un mod neașteptat întregul curs al vieții. Am început să intuiesc această misterioasă acțiune după ce, la începutul lui 1949, cînd nu împlinisem încă 20 de ani, am trimis unei reviste o scrisoare despre o interpretare de operă, foarte ardent disputată pe atunci de melomani. Era vorba despre opera «*Carmen*», cea a cărei întîlnire, cu vreo șapte ani în urmă, îmi dăduse acea teribilă senzație de curentare. Poate fi rolul Carmencitei cîntat și de o soprană? — aceasta era problema căreia încercam să-i răspund, în mod pozitiv, în scrisoarea mea, entuziasmat de acea fascinantă apariție scenico-muzicală care era Dora Massini. Redactorul revistei parcurse binevoitor scrisoarea sfiosului student care eram și, după ce mi-o publică, îmi făcu și mie îndemnul pe care-l adresa numeroșilor săi colaboratori imberbi: «Mai scrie, tinere!» I-am ascultat sfatul.

George BĂLAN

CINECOTA SĂPTĂMÎNII - 9 cronicari-9 filme

FILMUL	Călin Călinman	Dorian Costin	Ioana Creangă	Florica Ichim	Gelu Ionescu	Magda Mihăilescu	Valerian Sava	Tudor Stănescu	D.I Suchianu
Nunta de piatră	***	***	***	***	***	***	***	***	***
Explozia	*	**	**	**	●	**	*	**	**
Cu mîinile curate	**	***	**	**	*	**	**	**	**
Clovnii	***		****	****	****	****	***	***	
Organizația	*		**	**	*		*	**	
Egor Buliciov și alții	*	**	**			**	*	**	***
Eu nu văd, tu nu vorbești, el nu aude	*	*	**	*		●	*	*	***
Adio, arme	*	*	●	*		●	●	*	*
Andrei Rubliov	****	***	****	****	***	****	****	****	****

● — *merită a vă deranja*
* — *de văzut eventual*
** — *de văzut*
*** — *de văzut neapărat*
**** — *capodoperă*

Nicoleta GHERGHEL

TOP MUZICAL

Săptămîna trecută	Săptămîna în curs	Titlul	Interpret	Săptămîni în top
2	1	Negru Vodă	Phoenix	3
1	2	Jocul țambalelor	Aura Urziceanu	3
2	3	Prinzi oare jocul vîntului din drum?	Marcela Saftiuc	3
7	4	Oameni de zăpadă	Roșu și Negru	3
4	5	Jumătatea asta	Mircea Florian	3
6	6	Crăiasa din povești	Romanticii	3
9	—	Un zîmbet și o floare	Mihai Constantinescu	3
—	8	De cînd te-am întîlnit	Mirabella Dauer	1
—	9	Toamna	Phoenix	2
—	10	Cine te-a adus în calea mea	Margareta Pîslaru	1

Compozitori: 1. Nicolae Covaci; 2. Gioni Răducanu; 3. Marcela Saftiuc; 4. Nancy Brandes; 5. Mircea Florian; 6. Doru Tufiș; Mihai Constantinescu; 8. Marius Țeicu; 9. Nicolae Covaci, 10. George Grigoriu.

Clasament alcătuit de George STANCA

TOP MUZICAL «FLACĂRA»
TALON NR. 4

TARE CA... PULBEREA

Pe «traiectoria» catedră — centru de cercetări — stație pilot — uzină, specialiști clujeni obțin importante rezultate într-un domeniu nou și plin de promisiuni al metalurgiei: metalurgia pulberilor

O tehnologie nouă «*a făcut irupție*» în străvechea îndeletnicire a omului: metalurgia. Este vorba de metalurgia pulberilor. O alăturare de termeni, s-ar părea, ciudată: metalul sugerează ideea de rezistență, de duritate, iar pulberea... exact contrariul. Și totuși, dacă anumite pulberi metalice sînt presate și aglomerate la temperaturi înalte prin procedeul denumit sinterizare, ele se transformă în piese și materiale pe care un specialist nici nu le-ar putea deosebi de cele «*adevărate*». Judecați și dumneavoastră după fotografiile alăturate. În medalion, prof. dr. ing. Horia COLAN, șeful catedrei de tehnologia metalelor de la Politehnica din Cluj (stînga), și (dreapta) prof. univ. emerit ing. Alexandru DOMȘA, directorul științific al Centrului de cercetări pentru metalurgia pulberilor.

Sînt astăzi binecunoscute în țară și chiar peste hotare realizările școlii din Cluj, strădaniile îndelungate și entuziasmul pentru introducerea tot mai largă la noi în țară a noului procedeu de fabricație. Ne-am adresat, așadar, tovarășului profesor dr. ing. Colan, rugîndu-l să ne vorbească despre stadiul actual al acestor cercetări de mare eficiență economică.

— Marea majoritate a cercetărilor — a declarat domnia-sa — s-au efectuat pe baza unor contracte cu industria și cu Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie, concretizîndu-se prin aplicarea procedeelor în producție, dezvoltarea cercetărilor în stații-pilot și semiindustriale, prin deplasarea cadrelor didactice și de cercetare în uzine ca «Industria Sîrmei» — Cîmpia Turzii (Fabrica de pulberi de fier), «SINTEROM» — Cluj (asimilarea acestor pulberi pentru piese sinterizate), «Electroaparataj»-București (linie pentru contacte electrice), Uzina metalurgică de metale neferoase Zlatna (stații pentru pulberi de aluminiu) etc.

Concomitent cu aceste cercetări aplicative s-a ajuns la rezultate importante în investigațiile cu caracter fundamental privind procesele metalurgiei pulberilor și studiul metalelor (difuzia în metale și aliaje, reducerea directă cu gaz metan a oxizilor etc.). «*Nouă*» aplicat în producție este evidențiat de cele aproape 20 de brevete de invenție ale colectivului, vizînd noi procese tehnologice, obținerea de înlocuitori, reducerea sau eliminarea importului de materiale și produse cu proprietăți speciale.

Din 1969, prin înființarea pe lîngă catedra noastră a Centrului de cercetări pentru metalurgia pulberilor, activitatea de cercetare și finalizare în producție a cercetării s-a intensificat, fapt marcat de valoarea contractelor realizate și economiile valutare corespunzătoare.

Întreaga activitate a catedrei se situează pe linia *legării organice a învățămîntului și cercetării cu producția*. Direcție care ar putea fi definită: catedră—centru de cercetări—stație pilot — uzină.

Tehnologia prelucrării pieselor din pulberi metalice reprezintă azi *unul din procedeele cele mai moderne de fabricație* atît a pieselor feroase cît și a pieselor neferoase, caracteristica lor principală constînd în faptul că prezintă proprietăți mecanice apropiate de cele ale oțelurilor și sînt *autolubrifiante* — a subliniat în încheiere tovarășul profesor Colan.

Iată deci cum tehnologia modernă — însușită și dezvoltată de cercetătorii clujeni — va îmbogăți, poate, limba noastră cu o nouă metaforă: «*tare ca pulberea*»...

Lionel NIȚESCU
Fotografii de S. STEINER

noi fibre artificiale românești

Cercetătorii de la Combinatul de fibre artificiale — Brăila, în colaborare cu Institutul de cercetări chimice din București au realizat un nou tip de celofibră, denumit celofibră supraondulată. În urma încercărilor fizico-mecanice la care a fost supusă, la Institutul de cercetări textile, ea s-a dovedit că posedă calități deosebite față de celofibra normală: o capacitate mărită de prelucrare textilă și o comportare superioară la operația de vopsire, în urma căreia se obține un colorit uniform.

Dacă celelalte celofibre prezintă dese neregularități și o sarcină de rupere ridicată, prelucrarea textilă a noului produs, după cum a reieșit și din experimentările făcute la fabrica de postav «*Prejmer*» din Brașov, conduce la substanțiale economii de material și la productivități înalte ale mașinilor prelucrătoare. În plus, tușeul mărfii finite este mai «*plin*», mai apropiat de cel al țesăturilor din lînă, ceea ce face ca țesăturile din celofibră supraondulată să le înlocuiască cu succes pe cele dintîi. Și încă un fapt deosebit de important din punct de vedere economic: pentru producerea noii celofibre modificați sînt doar parametrii chimici care condiționează formarea fibrei, în timp ce «*materiile prime*» rămîn aceleași ca la orice celofibră normală.

Dacă celofibra supraondulată va înlocui — în anumite limite — lîna, cercetările care se duc în momentul de față la combinatul din Brăila au în vedere și obținerea unei fibre celulozice care să înlocuiască bumbacul. Este vorba de așa-numita fibră cu modul umed ridicat, pe care multe țări cu industrie dezvoltată încearcă s-o producă. Fabricarea ei, în timp, nu va implica lărgirea actualelor capacități de producție, care urmează să fie puse la punct pentru noua tehnologie. În felul acesta se va putea renunța la cumpărarea de licență și deci se vor realiza importante economii de valută. O dovadă în plus (a cîta?) că dispunem de importante resurse creatoare în domeniul tehnicii și tehnologiilor moderne — cu condiția ca ele să fie în mod just valorificate.

Fotografii de Elena GHERA

DE CE SÎNT DOBORÎȚI COPACII DIN JUDEȚUL DÎMBOVIȚA?

Oricîtă strîngere de inimă ne-ar produce o jertfă, o acceptăm totuşi în resemnare dacă din cenuşa obiectului jertfit se naşte, într-un tîrziu, un altul, înnoit sau nou, sau o idee, sau dacă putem întrezări în mecanismul acelei jertfe semnul de noblețe şi de austeritate al necesității. Ceea ce nu putem accepta este jertfa inutilă, jertfa involuntară, inconştientă.

Dacă pe vechea şosea Bucureşti–Piteşti aş fi întîlnit copacii aceştia, pe care îi vedeți şi dumneavoastră, doborîți în numele ideii de sistematizare, să zicem, nu mi-ar fi plăcut, dar n-aş fi avut ce zice. Mi s-ar fi părut că doborîrea lor are un sens şi, cu melancolie, ar fi trebuit să cad de acord că raţiuni mai înalte decît civilizaţia ochiului (cum îi plăcea lui Miron Paraschivescu să spună) au dictat acea jertfă. Dacă nişte case de oameni simpli şi cu venituri modeste ar fi avut nevoie de o mobilă făcută din aceşti copaci, aş fi căutat în capul meu o altă soluţie şi, negăsind-o, aş fi primit resemnat, şi în acest caz, incalificabilul masacru de copaci de pe o largă porţiune a şoselei Bucureşti–Piteşti, porţiune situată, mai cu seamă, în judeţul Dîmboviţa. Ei bine, dar nimic din toate astea nu intră în şirul de cauze care au determinat priveliştea de trist relief la care nimeni n-a fost obligat de nici o necesitate. Aceşti copaci au fost tăiaţi, şi sînt tăiaţi în continuare, din indiferenţă. Nişte indivizi îi cumpără şi fac din ei albii sau linguri de lemn. Ce s-ar putea face altceva din plute? Bătrînele plute ale bătrînei şosele îngenunchează nemotivat şi nemeritat în faţa trufiei unor oameni indiferenţi. Sînt obligat să mă repet: dacă ar avea un sens, oricare sens, tăierea copacilor în judeţul Dîmboviţa ar fi o acţiune umană. În fond, în locul oricărui copac bătrîn poate creşte unul tînăr. Dar problema e: *la ce foloseşte această tăiere a bătrînilor copaci?* Aceste plute nu sînt bune decît vii. Singura lor raţiune e să împodobească viaţa noastră, ca să se audă zăngănitul de sabie inoperantă al frunzelor lor atunci cînd bate vîntul. A tăia copacii, bătrîni de zeci şi zeci de ani, de pe o şosea al cărei unic farmec erau copacii, înseamnă a crede, din indiferenţă, în iluzia periculoasă că soba din casa fiecăruia dintre noi s-ar încălzi mai repede şi-ar da o căldură mai durabilă dacă am pune pe foc viori.

A. P.

varietăți

LA FIECARE 330 SECUNDE — UN AUTOTURISM DACIA 1 300

Eram obișnuiți ca asemenea imagini fotografice să poarte precizarea: făcută la Detroit sau la Torino, sau la Boulogne-Billancourt. E timpul să nu ne mai mirăm dacă sub această fotografie scrie: făcută pe Argeș în jos, la Colibași...

La fiecare 330 de secunde (acum patru ani cifra era 630 de secunde) de pe rampa de montaj a uzinei argeșene coboară — gata să plece în rodaj — un autoturism Dacia 1 300

PROTESTEZ!

În cămașă de noapte, călare pe un pursinge englezesc, actrița Michele Lisiard (25 de ani) s-a oprit în fața clădirii Camerei Comunelor din Londra pentru a protesta împotriva insuportabilelor zboruri de noapte de pe aerodromul Kingsbury care-i răpesc (o, Doamne, nu numai ei!) liniștea și dreptul de a dormi măcar cîteva ore din douăzeci și patru...

ALARMĂ, SCUMPE DOAMNE!

În ciuda sfaturilor insistente ale igienei alimentare moderne, obezitatea este în continuă și alarmantă creștere în lume și îndeosebi în Europa. În Suedia, de pildă, se numără pînă la 10 000 de cazuri de supraobezitate (125-150 de kilograme), iar aproape 700 000 de persoane, de ambele sexe, din această țară au un plus de 20% față de greutatea normală. Soluțiile pe care le oferă medicina în cazurile limită sînt, uneori, de-a dreptul dramatice. La spitalul Karolinska din Stockholm, bunăoară, s-au efectuat pînă în prezent 300 de intervenții chirurgicale constînd în scurtarea intestinului obezului pentru a se obține astfel o reducere a suprafeței de absorbție a elementelor nutritive. Intervenția este dificilă și chiar riscantă (6 dintre cele 300 de operații s-au terminat tragic), dar unele rezultate sînt spectaculoase. Iată și argumentul fotografic: doamna Solveig Dölerud înainte de operație (februarie 1972), cînd avea 194 de kilograme și după un an, cînd a slăbit 105,2 kilograme ajungînd la 88,8 kilograme. Odată cu greutatea s-a dus însă, din păcate, și buna dispoziție a pacientei...

Morala: ia măsuri să nu te îngrași și nu ca să slăbești.

SĂ FACEM APELUL!

— Wright Jimmy!
— Prezent!
— Wright John!
— Prezent!
— Peacock James!
— Prezent!

...și cu aceasta s-a terminat apelul tuturor elevilor școlii din Perigius Beach, St. Agnes, de pe coasta insulei britanice Scilly. Mica așezare, vestită pentru culturile ei de narcișI și cartofi, numără în total 70 de suflete, are o prăvăliioară, o circiumioară, o școală cu o clasă, o învățătoare și trei elevi. Cînd vremea permite, școlarii scot întregul mobilier pe plajă și-și continuă acolo, voioși, lecțiile.

PIETÀ

Dintre toate operele de artă celebre care călătoresc prin lume, «Pietà» a făcut doar un singur drum, în 1964, la New York. Cu acest prilej, de teama unui prezumtiv naufragiu, grupului statuar i s-a făcut un mulaj de o mare exactitate în ghips. Momentul n-ar fi demn de memorat dacă tocmai această copie fidelă n-ar fi fost «portretul robot», care a permis celor 28 de experți să reconstituie opera după deteriorările provocate de acțiunea demențială a unui exaltat. Dacă în «David» Michelangelo creează esențele forței și descrie frumusețea corpului omenesc, în această operă de tinerețe care este «Pietà» (1498) el dăltuiește în marmură, cu profundă delicatețe, tumultuoase sentimente care-i tulbură sufletul. Peste patru sute de ani ea a înfruntat timpul ca o expresie a purității și ca un omagiu adus frumuseții. Se spune că «Pietà» era creația preferată a lui Michelangelo, dovadă că este singura lucrare semnată. Cînd ciocanul a lovit statuia, marmura a plîns, oamenii au vărsat lacrimi și papa îndurerat a depus la piedestalul ei o jerbă de flori. Restauratorii au reușit pînă la urmă să redea posterității din nou chipul plin de adîncile liniști ale Fecioarei. În panteonul artelor, «Pietà» și-a reluat locul printre capodoperele umanității.

PE O PLAIĂ DIN SUEDIA

Pe această plajă de pe coasta Făreădin Sundersand (Suedia) veneau pînă mai deunăzi turiști cu mile și se bucurau, așa cum se bucură oamenii cînd dau de Sfînta Treime denumită soare — apă — nisip

Priviți acum această fotografie, chiar dacă vă este greu. În apropierea locurilor unde se zbenguiau copiii și se copălăreau vîrstnicii a stopat de curînd un petrolier gigant, și-a lepădat reziduurile din tancuri și a plecat, lăsînd în urmă pustiu și moarte. Ce fel de petrolier era? Nu se știe. Răufăcătorii nu obișnuiesc să-și lase semnătura la locul crimei.

telegrame străine

■ *B.B.C. la dispoziția telespectatorilor. Începînd de la 2 aprilie o.c., televiziunea britanică va fi la îndemîna oricui dorește să prezinte un program în direct. Emisiunea respectivă va avea loc în fiecare luni seara pe canalul 2 și va avea o durată de 40 de minute. B.B.C. se obligă să furnizeze studiourile, camerele de luat vederi, să suporte costul emisiunii, în timp ce telespectatorii amatori vor trebui să se obțină de la o face publicitate și de a prezenta subiecte obscene. Amatorii s-au și mit*

■ *Unul dintre veteranii dramaturgiei franceze, Marcel Achard, în vîrstă de 74 ani, sărbătorește 50 de ani de slujire a teatrului francez cu noua sa piesă intitulată «Desfriul», pusă în scenă la Théâtre de l'Oeuvre. De remarcat că piesele autorului celebre «Jean de la Lune» nu s-au bucurat în ultima vreme de o primire prea favorabilă din partea criticii. Poate de aceea 1968 este anul în care i s-a jucat ultima piesă*

■ *După 40 de ani de «exil» în Anglia, Isa Miranda, vestita actriță italiană a anilor '30 va turna din nou un film în patrie. Pelicula realizată de regizoarea Liliana Cavani se numește «Portarul de noapte» și oferă lui Miranda rolul unei contese în vîrstă, dar încă atrăgătoare, dominată de amintirile unui trecut pasionat. «Nu trebuie să trăiești cu virsta» — a declarat actrița unui reporter al cotidianului italian «Paese Sera»*

■ *Recent s-a sărbătorit în Iugoslavia jubileul de 360 de ani al celui mai vechi teatru din Balcani, cel de pe insula Hvar din Marea Adriatică. Înființat în 1613, la cererea populației, teatrul din Hvar a oferit spectatorilor săi, de-a lungul celor peste trei secole și jumătate de activitate, diferite genuri de spectacole, printre care piese religioase din evul mediu, comedii, piese pastorale și chiar opere.*

■ *Compozitorul american Leo Smit și eminentul astronom britanic Fred Hoyle pregătesc o operă muzicală dedicată marelui savant polonez Nicolaus Copernic, de la a cărui naștere se împlinesc în acest an 500 de ani. Opera este comandată de Academia de științe a S.U.A. și finanțată de «Copernicus Society of America», al cărei președinte este americanul de origine polonezâ Edward J. Piszek. Premiera va avea loc în aprilie 1973*

■ *Centenarul orașului Budapesta va prilejui desfășurarea în capitala Ungariei a unor importante manifestări reunite în cadrul așa-numitelor Săptămîni artistice, care vor avea loc între 24 septembrie și 25 octombrie a.c. Cele mai notabile nu se par manifestările muzicale din care spicuim: concerte din muzica maeștrilor secolului XX, — Schönberg, Webern, Berg, Stravinski —, premiera mondială a operei «Samsona» de compozitorul maghiar Sándor Szokolay, concertele orchestrelor simfonice din New York și Copenhaga, ale cvartetului Smetana etc.*

■ *TV franceză, o adevărată mașină de seriale, va prezenta în curînd a nouă producție a telespectatorilor francezi Jean Pierre Desagnat și Marcel Cravenne. 13 episoade de aventuri inedite ale lui Arsène Lupin, celebrul erou creat de Maurice Leblanc. Distribuția: Arsène Lupin — Georges Descrières, strălucit actor al Comediei Franceze; Grognard, valetul său — Yvon Bouchard Mme Imbert — pascale Roberts*

prezentate de E. DASCĂLU

cititori către cititori

Pentru a putea insera un număr mult mai mare de adrese la această rubrică, vom folosi prescurtări pentru anumite teme foarte solicitate. Astfel, teme diverse = D; automobilism = A, cinema = C; enigmistică = E, filatelie = Fil literatură = L, limbi străine = Lb; muzică = M; prietenie = P; sport = S; teatru = Te; tehnică = Th; viața tineretului = T, schimb de foto octeri = Fo, schimb de ilustrate = V.

Doresc să corespondeze următorii cititori:

Staleru Constantin, 25 ani, Galați, str. Culturii nr. 13: istorie, geografie, Fa, V; *Tudor Petre*, 22 ani, București, sect. 2, str. Cosaci nr. 7: D, Fa; *Ionescu Nicolae*, 17 ani, elev, București, sect. 5, Șos Giurgiului nr. 261, of. p. Jilava: D; *Predo Adina*, 18 ani, Focșani, str. Dr. Petru Groza nr. 15: Fa, V; *Șarpe Lidia*, 18 ani, elevă, Bacău str. Ismomiei nr. 7: S, Fa, V; *Ozarchievici Dorin*, 19 ani, tehnician, Rădăuți, str. V.I. Lenin nr. 34: P, S, Th, Fa, V; *Suminiciuc Luiza*, 18 ani, elevă, Rădăuți, str. Manejului nr. 1, bl. B2, sc. A, ap. 7· Lb, V, *Krämer Iacob*, Timișoara, zona tipografilor, bl. B4, sc. A, et. III, ap. 14: M, P, Th, *Simion Cezarina*, 18 ani, elevă, Craiova, str. Nanterre nr 84, bl. 3, et. I, ap. 3: D, V; *Popescu Nicu*, 20 ani, stud., Craiova, cart. Valea Roșie, bl. J5, sc. 3, ap. 15: D, Fa, V; *Beuca Mariana*, 16 ani, elevă, Sighetul Marmației, cart. C.E.I.L., str. Unirii, bl. 16, ap. 6, jud. Maramureș: P, Ta, Fa; *Mărăcine Marian*, 23 ani, Mizil, str. Tohani nr. 24: P, Fa, V; *Roșu Mariana*, 18 ani, elevă, Bacău, str. Licurici nr 20: S, V; *Stuparu Lidia*, 20 ani, București, sect. 7, str. Drumul Taberei nr. 37, bl. F7, sc. 2, ap. 28: D, V; *Gheorghe T. Marin*, 18 ani, elev, com. Cobia, sat Frasin Deal, jud. Dîmbovița· M, P, S, V; *Ignat Aurel*, 17 ani, elev, Alexandria, str. Tr. Măgurele nr. 136. M, P, S; *Gheorghiescu Mariana*, 18 ani, elevă, Galați, str. 13 Iunie nr. 47: D; *Stoian Gheorghe*, 25 ani, lt. dr., București, post-restant, of. . nr. 12: D, V; *Arhip Adriana*, 19 ani, elevă, Bacău, str. Spiru Haret nr. 6: D, V; *Stuparu Gigi*, elev, Sighișoara, str. 1 Mai nr. 2: D; *Marcu Ileana*, 18 ani, elevă, Moreni, str. Porumbelor nr. 18, jud Dîmbovița O.Z.N., P, T; *Crețu Ion*, 18 ani, sat Țepeș-Vodă, jud. Constanța O.Z.N., P, Th, Fa, V; *Solabar Lucia*, 20 ani, stațiunea «Păltiniș», vila 18, cam. 19, jud. Sibiu: P; *Marin Mioara*, 18 ani, București, sect. 4, intr. Arenei nr. 22, bl. 3, sc. C, ap. 26: turism, Lb, P, *Niculiță Gheorghe*, 24 ani, București, sect. 4, str. Codrii Neamțului nr. 78: P, V; *Luminița Stoian*, 18 ani, București, sect. 8, Bd. Bucureștii-Noi, bl. 58, sc. A, ap. 7: P, T, V; *Moisa Mariana*, 18 ani, operatoare, Iași, str. Gh. Dimitrov nr. 14: P, V; *Pöppel Gabriela*, 19 ani, elevă, Brăila, str Galați, bl. H72, sc. 2, et. IV, ap. 39: D, V; *Manea Vasile*, funcționar, Vatra Dornei, str. Popani nr. 56: D, V; *Iacobeț Mariana*, 16 ani, elevă, Buzău, str. Karl Marx, bl. 12 O, sc. A, et. IV, ap. 18 P, Fa, V, *Gheorghe Ion*, 19 ani, operator chimist, Codlea, str. Chimiștilor nr. 1, jud. Brașov: Lb, P, T, Fa, V; *Andreescu Medo*, 16 ani, Sighetul Marmației, str. Lazu-Șesului nr. 31/A: P, Fa; *Ciurezu Clara*, 18 ani, elevă, Cîmpulung, str. 1 Mai nr. 4, jud. Argeș: L, M, S; *Dugdiașu Octavian*, 32 ani, proiectant, Craiova, str. Pictor Negulici nr. 9: D. *Mircea Geta*,19 ani, elevă, com. Măicănești, jud. Vrancea: D, V, *Burtuină Laura*, 18 ani, Brașov, str. Saturn nr. 39, bl. 27, sc. F, ap. 4· D, *Gholțon Gheorghe*, 22 ani, Cluj, cart. Gheorgheni, Aleea Rășinari nr. 2, sc. II, et. VIII, ap. 77: M, P, V; *Păduraru Lenuța*, 20 ani, elevă, Bocșani, str. Cărămidari nr. 9: D, Fa, V; *Ionc C. Yiorel*, 20 ani, electrician, com. Runcu, sat Bîlta nr. 192, jud. Gorj: P, S, V; *Anton Mircea*, 18 ani, elev, Reșița, Bd. Republicii, bl. 9, sc. 1, et. IX, ap. 38 D: *Ion Liliana*, 29 ani, învățătoare, Rm. Vîlcea, zona 1 Mai, bl. 18, sc. A, ap. 19: D, V; *Serescu Paul*, 20 ani, elev, Constanța, str. Aleea Lăpușneanu nr. 106, ap. 58· D; *Popa Dumitru*, 22 ani, lăcătuș mecanic, Motru, bl. D1, sc. B, et. II, ap. 53, jud. Gorj· D; *Retezanu Nicolița*, 16 ani, elevă, Drobeta Tr. Severin, str. V. Mărăcineanu nr 50 schimb de discuri, V; *Marinescu Gheorghe*, București, sect. 5, Aleea Ornamentului nr. 1, bl. D7, sc. 2, ap. 21: D, V; *Vulpe Elena*, 17 ani, elevă, Pitești, str. Craiovei, bl. 13, sc. B, et. III, ap. 14: P, S, Fa, V; *Ciupercă Gofița*, 19 ani, contabilă, com. Stăncuța, sat Cuza-Vodă, jud Brăila. D, V; *Portase Paula*, 17 ani, elevă, Galați, str. Dorobanț nr. 27: D, V; *Budur Castel*, 19 ani, electronist, Iași, str. Ciric nr. 32, bl. X2, sc. B, et. VI, ap. 40: C, Lb, M, P, S, V; *Velescu Vasilică*, elev, Galați, str. M. Eminescu nr. 134, cam. 4: D, V; *Pantilie Cristea*, Brașov, cart. Noua, str. Brazilor nr. 66/B, bl. 4, ap. 325· D, V; *Juracovschi Daniela*, 18 ani, elevă, com. Milcovul, sat Răstoaca, pepiniera Dumbrăvița, jud. Vrancea: Lb, P; *Sabău Sanda*, 19 ani, stud , Cluj, str. Oașului nr. 41: arheologie, P; *Socol Sanda*, 17 ani, elevă, Tîrnăveni, str. Șoimilor nr. 102/A, sc. A, ap. 3, jud. Mureș: D; *Mașneagu Dorian*, Galați, str. Culturii nr. 13: M, P, Te, V; *Gorabet Lorry*, 18 ani, elev, Galați, str. Călugăreni nr. 22: M, P, Fa, V; *Dobrescu Florian*, tapițer, și *Dobrescu George*, elev, Oltenița, str. Mihai Bravu nr. 158, jud. Ilfov: P, Fa, V, *Ionescu Gheorghe*, elev, Oradea, Calea 1 Mai nr. 11: P, Fa, V; *Petre Eugen*, 21 ani, mecanic, Mangalia-Sud, str. 30 Decembrie, bl. 18, sc. B, ap. 1: D; *Gogoanță Cornelia*, 18 ani, elevă, Pitești, str. Schitului nr. 25: P, T, Fa, V; *Proca Nicuța*, 19 ani, tipografă, Galați, micro 40, bl. T3, sc. III, ap. 74: V; *Cărămîdău Alexandrina*, elevă, Oțelu-Roșu, str. 1 Mai nr. 25, cart. Cireșa, jud. Caraș-Severin: D, V; *Dogaru Gigi*, funcționar, Giurgiu, str. Cuza Vodă nr 14, arte plastice, P, V; *Spătaru Elena*, 18 ani, elevă, com. Albești, jud Botoșani: L, P, V; *Avram Viorica*, Roman, str. Smirodava, bl. 7, ap. 1: D, Fa, V; *Timiș Violeta*, 16 ani, elevă, Năsăud, str Republicii nr. 56: L, M, P, S, Fa, V; *Puișcaș Lenuța*, sat Cerneteaz nr. 198, jud. Timiș: D, Fa; *Chitu Marilena*, 16 ani, elevă, com. Călinești, jud. Prahova: L, M, P; *Ionc Victorița*, 23 ani, muncitoare, Galați, str. Posta Veche nr. 107: D, Fa, V; *Ionei Otilia*, elevă, Medgidia, str. Avram Iancu, bl. A1, sc. A, et. III, ap. 12: C, P; *Chiriac Lucia*, 19 ani, Bacău, cart. Cremenea, str. Stadionului nr. 33, bl. B5/2, sc. A, et. IV, ap. 18: M, P, S, T, V; *Andreescu Elena*, 17 ani, elevă, Constanța, str. Ștefan cel Mare nr. 67, bl. 36, sc. C, et. I, ap. 25: D; *Pîțu Magda*, 19 ani, țesătoare, Fălticeni, str. 13 Decembrie nr. 11: P, V; *Lazăr Romulus*, 22 ani, com. Barnar, jud. Suceava. D, Fa, V; *Girban Zoia*, 19 ani, Rm. Vîlcea, zona Nord, bl. M1, sc. A, ap. 12: D, V; *Tănase Aurelia*, 19 ani,și *Radu Aurelia*, 18 ani, Fetești, str. Bucegi nr. 13, jud. Ialomița. D, V; *Soos Gheorghe*, com. Ghiorac nr. 489, jud. Bihor: P, S; *Utică Florinel*, București, sect. 4, str. Mămulari nr. 7. M, P, schimb de discuri; *Teodor Mirela*, 17 ani, Constanța, str Mercur nr. 9: D; *Radu Luciana*, Brăila, Șos. Vizirului nr. 17: O.Z.N., P, Fa; *Cazacu Valentina*, elevă, com. Beregsău Mic nr. 229 jud. Timiș: V.

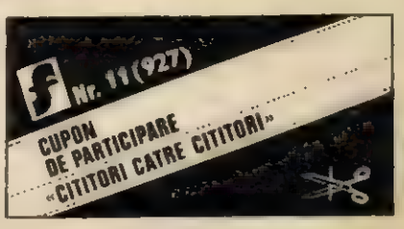

POP SIMION: *cimitirul vesel*

Monografia sentimentală a scriitorului Pop Simion, «cu 116 fotografii de Ion Miclea-Mihale», ne pune în față imaginea subiectivă a unui document tulburător de mitologie românească. Documentul este opera meșterului Ion Stan Pătraș, cioplitor, zugrav, rapsod din Săpința Marmației.

«Cimitirul» din Săpința nu este un «memento» înfricoșător. Cei care trăiesc și mor aici n-au deșarta ambiție de a învinge Timpul, ci pe aceea, mult mai umană, de a-și cuceri fiecare un timp al lui, un adevăr al lui, o moarte a lui. S-ar putea ca un asemenea monument funerar să le apară unora, în special strămoților, — ceea ce se și întîmplă după cum rezultă din cîteva impresii reproduse de Pop Simion , ca o încercare de eludare a morții prin transfigurare artistică sau prin joc. În orice caz, o judecată neautorizată ori doar neprevenită ar putea acredita ideea îmblînzirii morții, a luării ei în deridere, ceea ce n-ar face decît să traducă printr-o primă impresie, falsă, un adevăr mai profund și mai specific. Cînd G. Călinescu nota undeva că *Amintirile* lui Creangă, în ciuda aparențelor, nu sînt «gustate» de cititorii nerafinați, criticul semnala prioritatea valorii de artă a unei opere inspirate dintr-un fond de viață popular. În același timp, el surprindea, în treacăt, faptul esențial că aceia care se confundă cu acest fond, trăindu-l, nu mai percep arta cît *adevărul* vieții. *Amintirile*, așadar, nici nu pun problema accesibilității, ca operă de artă aceasta fiind surclasată de la început de aspectul ei *adevărat*. La fel trebuie înțelese lucrurile cu opera lui Sadoveanu. Și în același chip arta folclorică este pentru cel ce o creează *adevărată* și nimic mai mult. Numai pentru cineva obișnuit să nu mai poată judeca lumea ca lume ci doar prin prisma categoriilor întemeiate de artă și literatură, un monument cum este acela de la Săpința reprezintă o «transfigurare» artistică și, pe această bază, o eludare sau îmblînzire a morții prin rîs. În adevăr însă, «transfigurarea» este numai în mintea noastră obișnuită să cunoască și să clasifice realitatea prin categorii consacrate de operele de artă. Fenomenul identificării în lumea cea de toate zilele a personajelor ori a situațiilor cunoscute din marile opere de artă se explică numai în acest fel. Cîți inși care se numesc Mitică sau Lache sau Pristanda ș.a.m.d. nu cunoaștem? Și pe cîți constructori nu-i încadrăm în *categoria* Manole? Dacă și în ce măsură această percepere a lumii prin categoriile morale ale marilor opere artistice nu tinde să devină o subtilă detormare, rămîne de văzut. Ceea ce voiam să subliniez este însă că a atribui excesiv creației populare o valoare de transfigurare este o eroare ce poate duce la interpretări contradictorii. Iată, de exemplu, chiar în legătură cu această admirabilă monografie lirică a lui Pop Simion: se observă limpede o tendință de a accentua caracterul de operă artistică prin insistența cu care în anumite locuri ni se vorbește despre transfigurare, joc, absurd, funambulesc, grotesc ș.a.m.d. Această tendință pare îngroșată și confirmată de unele impresii transcrise de reporterul Pop Simion: «Românul moare glumind», scrie un vizitator, iar altul, din Geneva, adaugă: «Viața este foarte frumoasă. Moartea este, iată, de asemeni frumoasă în acest loc. Grație dumneavoastră, meștere. Mulțumesc pentru acest moment al adevărului». Desigur, omagiul trebuie privit cum se cuvine, dar el nu poate fi considerat și o interpretare valabilă. În *Miorița*, document fundamental pentru înțelegerea atitudinii față de moarte, «românul nu moare glumind». Risul, dacă este, reprezintă nu atît o sfidare, minoră și în fond fricoasă, aruncată morții, ci exprimă un plîns de dincolo de moarte, un plîns eroic, bărbătesc. În privința dacilor («Dacii întîmpinau moartea cu rîsul lor nebun», «batjocorind astfel moartea posibilă, care-i pîndea»), ei mureau rizînd exact în spiritul eminescian din «Rugăciunea unui dac» sau din fragmentele din «mitul românesc». Într-un caz, dacul își atribuie moartea ca supremă formă de sustragere de sub tutela divinității, gest eretic în esența lui; în ce lălalt, rîsul din moartea lui Decebal (de la care Sadoveanu va prelua și «prelucra» zîmbetul păstorului din veac», «rîsul interior»al lui Kesarion Breb) este un rîs al conștiinței învinsului asupra destinului precar, neglorios, al învingătorului. Murind, dacul *știa* că în mărirea romanilor stă pieirea lor, și, homeric sau nu, a rîs. El nu rîdea pentru că nu se temea de moarte, ci pentru că *știa* ceva mai tare și mai presus de moarte. Ce știu cei ce mor? Ce știa Decebal, ce știa dacul eminescian, ce știe omul de la Săpința? Atitudinea lor în fața morții este una din care iluziile au dispărut și în special iluzia fundamentală: aceea că timpul ar putea fi oprit conform dorinței și voinței noastre. Ei au învățat «viclenia istoriei» care a pedepsit întotdeauna pe cei care s-au încredințat, naivi, acestei iluzii. Nu te poți sustrage — de aceea e fără importanță să-ți măsori vîrsta cu numărul anilor.

Ceea ce vedem în cimitirul de la Săpința nu-i artă ci, așa cum scrie foarte frumos în multe pagini Pop Simion, mult mai mult adevărul «gol-goluț». Cuvîntul lămuritor asupra «transfigurării artistice a morții» îl aduce însă meșterul însuși: «Oamenilor le place cînd moartea e judecată, vin să asiste. Pe alții îi aduce dorința de a vedea o moarte reușită, mai pe gustul lor. Sincer să fiu, vizitatorii mă cam ostenesc. Mereu întreabă (deși aici nu-i nimic de întrebat), arată cu degetul, aleargă de ici-colo, sînt flecari, rîd mult și necuviincios». Și iată mobilul operei atît de departe de orice idee de «transfigurare», de joc sau de «cimitir vesel»: «Poate vor să aibă o amintire (cei care comandă «lemne de căpătîi» — n.n.) nu atît de la mine cît de la cel ce vede această față a morții. Ei nu știu, bieții, că eu nu născocesc, eu arăt ceea ce ei n-au văzut întru totul». Judecînd așa, vom înțelege mai ușor de ce fiecare om are o moarte a sa ori nu o are deloc, de ce moartea însăși este o problemă de adevăr, de atitudine radicală și nu de transfigurare artistică. Ce atitudine mai clară și mai sacră decît asumarea riscului de a spune adevărul despre viața și moartea unui om, de a nu schimba, sub nici o amenințare, adevărul? «N-ai avut greutăți?» — întreabă scriitorul pe meșter în fața cruci unui om descăpățînat. «Cum de nu?! — zice meșterul. Mi s-a promis aceeași moarte, apoi mi s-au promis bani; au venit doi inși zicînd că îmi dau zece mii de pengo dacă schimb textul de pe lemnul cu blestem. Nu l-am schimbat; din contra, l-am înnoit ori de cîte ori a trebuit, să se vadă clar». Clar și definitiv. Ne mișcăm într-un spațiu moral a cărui lege scrisă este respectarea adevărului. Cum să mai înțelegem rîsul în cimitir sau că «românul moare glumind»?! Ipoteze ce presupun, într-adevăr, transfigurare sau chiar mistificare, dar într-un ținut moral aspru, ce nu suportă nici un fel de mîncinună și nici măcar pe aceea frumoasă. Cultura lemnului, perisabilă, e susținută aici de coloana morală a adevărului viu peste moarte. «Ucenicul și cuiele», «Marșul alb» — capodopere ale interesantului eseu «sentimental» — ne vorbesc, în cel mai convingător mod, despre valoarea de inițiere morală a cimitirului de la Săpința. Să ne mai oprim, cu autorul acestei monografii, asupra «perisabilei» culturi a lemnului, «dulgheria de vis». Obsesia durabilului și monumentalului nu traduce neapărat și întotdeauna sentimentul plenitudinu gloriioase și invincibile. Ea lasă destul loc și presupunerii asupra unei neliniști oarbe în fața timpului, o spaimă de distrugere care se cere tocmai înfrîntă de monumentalul de tip ciclopic (faraonic), cu dimensiuni inumane, întreținînd iluzia că dă omului siguranța dăinuirii. Însă acest tip de monumental interzice spiritului uman tocmai ceea ce caută cu mai multă înfrigurare: regăsirea, recunoașterea de sine în cei ce au fost. Cine se poate regăsi în piramide, în mausoleele ciclopice făcute nu să conserve amintirea omului, ci să o facă de neînțeles? Cultura lemnului creează un spațiu memorial accesibil și revelator, un spațiu profund uman. Pietrele piramidelor au fost aduse de nu se știe unde și nu se știe cum. Crucea de lemn de la Săpința este copacul ce a străjuit casa și drumurile omului în acest loc. Ritmul și felul vieții își spun cuvîntul și asupra morții, transformînd-o în confruntare perpetuă, cu ecou nesters. «Crucea devine, astfel, un laic remember: stîlp de intrare în somn, în repaus, în vis». Cimitirul, operă umană, vorbește despre om. Acest om nu se teme de Timp, dar simțindu-i presiunea îl convertește în timp interior, îl aduce la ritmul său: el cunoaște valoarea morală a timpului, nu-l măsoară înspăimîntat cu anii care fug și îl învestește cu adevărul vieții lui. Nu «cît voi trăi» dar «cît adevăr în ceea ce trăiesc» este dificila întrebare pe care, ca atîtea opere ale spiritului românesc, nc-o pune și acest monument funerar.

C. STĂNESCU

În curînd, în «Flacăra», serialul PE UN PICIOR DE PLAI — o rubrică semnată de Pop SIMION

întrebări pentru un critic

Răspunde Al. PALEOLOGU (II)

Întrebare: *Ce trăsături noi au intervenit în structura literaturii noastre actuale, în comparație cu literatura ce se scria în România interbelică?*

Răspuns: Un fenomen notabil al deceniului al VII-lea în materie de poezie, la noi, a fost receptarea de către generația în plină formare a operei unor mari poeți ce fuseseră pînă atunci ignorați: Lucian Blaga și Ion Barbu. Prin absența lor din circulația publică a valorilor se produsese cu opera lor un fenomen de ocultare. Revenirea la lumină a operei acestor poeți a produs un adevărat impact asupra generației ce urma să se manifeste. (La aceasta trebuie să adăugăm și extraordinara urcare a cotei lui Bacovia.) Impactul acesta a avut un efect însemnat nu ca influență, ci *ca etalon*. Influența lui Barbu, Blaga sau Bacovia nu a putut produce, cum de altfel era și firesc, decît un fenomen de epigonism. Influența lor nu se vădește, în tot cazul nu în mod direct și nici precumpănitor, la nici unul dintre poeții actuali de prima mărime (care, așa cum arătam data trecută, nu sînt deloc puțini). Cele mai frumoase poeme ale lui Ioan Alexandru, de exemplu, nu prea seamănă cu ale lui Blaga. Dar etalonul, cum spuneam, al marilor poeți restaurați în aura lor reprezintă repere de *nivel* pentru situarea celor care, mergînd pe cu totul alte căi, ilustrează epoca noastră. Există o tradiție «de stînga» a poeziei noastre, care de la Ion Vinea și apoi Geo Dumitrescu și C. Tonegaru pînă la Ion Gheorghe, neavînd nimic sau prea puțin cu Ion Barbu, Blaga sau Bacovia, corespunde cu ei pe un plan superior de confruntare. Cei mai buni poeți ai noștri de azi nu sînt descendenții celor restaurați, dar sînt confirmați prin raportare la ei. Editarea în «Biblioteca pentru toți» și în tiraj de masă a operei lui Ion Barbu (fapt care l-ar fi uluit pur și simplu pe poet) este una dintre cele mai exemplare manifestări ale socialismului în cultură.

2) Oricît ar părea de ciudat, tot ce am spus rîndul trecut despre superioritatea poeziei nu mi se pare un fapt atît de îmbucurător dacă îl considerăm în contextul general al literaturii noastre actuale. O mare literatură se face cu o mare proză. Oricît de uscat ar părea tabloul unei epoci literare în care poezia nu ar avea culmi, dacă în acea epocă există mare proză, nivelul superior al literaturii e asigurat (iar reciproca nu e tot atît de adevărată). Deși avem cîteva prozatori remarcabili și poate mai mult decît un singur mare prozator, în total proza noastră de acum găsesc că suportă totuși destul de greu comparația cu cea interbelică (Iorga, Sadoveanu, Rebreanu, Papadat-Bengescu, Matei Caragiale ș.a.) și cu cea a lui I.L. Caragiale, Creangă, Ion Ghica. Proza ca artă literară nu e numai cea de ficțiune. În epocile clasice, marea proză o găsim și în operele de istorie, în jurisprudență, memorii, oratorie, tratate de economie politică, opere filozofice etc. De la Tacit la Montaigne, Saint-Simon, Bossuet, Montesquieu, Buffon, Michelet, Macaulay, P.L. Courier, Schopenhauer, Nietzsche, Bergson, Iorga (unul dintre cei mai formidabili artiști pe care i-a avut omenirea), prozatorii aceștia stau, *ca literatură*, alături de Balzac, Tolstoi, Dostoievski, Caragiale.

Marea proză, ca fenomen dominant, o vom avea, putem fi siguri de asta, dar e necesar să se risipească anumite confuzii și false criterii nu numai în aprecierea, dar și în producerea ei.

De pildă: unul dintre fenomenele de confuzie este supralicitarea poeticului și invazia lui în proză. «Proză poetică» sau, și mai rău, «poematică» — iată niște formule pe care le întîlnim foarte des și prin care se recomandă, de obicei cu un soi de euforie ce obnubilează inteligența și gustul, niște produse literare bastarde și fastidioase. Proza mare e *prozaică*, iar sublimul în proză nu se obține niciodată cu sublimități ci numai cu cel mai acut și radical realism (vezi Balzac, Tolstoi, Dostoievski). Despre *Crai de Curteo-veche* am citit undeva că ar fi un «poem în proză». Ce idee! Doar dacă dăm termenului de «poem» accepția sa etimologică de «creație», așa cum opera lui Sadoveanu constituie ca totalitate un vast poem cosmologic, iar *Comedia umană* de asemenea un vast poem vizionar. Dar *Crai de Curteo-veche* sînt un roman, oricît s-a contestat aceasta, un roman în esență social și realist, iar acest caracter nu-i este deloc diminuat nici prin somptuozitatea stilului, nici prin visarea și melancolia romantică (și bovarică).

Mai există și tendința către o literatură parabolică, de mituri și simboluri. Sînt exemple ilustre de felul acesta, și vechi și recente. Ele ating grandoarea numai dacă sînt adînc impregnate de realitate, cum e cazul la Rabelais, Cervantes, Melville sau Kafka.

Realitatea empirică nu este adevărul, dar îl conține; privirea artistului trebuie să pătrundă pînă la el. Fuga de realitate e totuna cu fuga de adevăr. Forța marii proze constă în încărcătura ei de adevăr, în aptitudinea ei de a cuprinde și pătrunde realitatea. Prin definiție nu poate exista realism hagiografic, idilic și jubiliar. Anevoie înțeleg aceasta cei care în principiu recomandă realismul, dar în fapt se sperie de el. Acești au o teribilă spaimă față de anumite cuvinte sau anumite teme și situații funciar-umane și sociale. Spaima de cuvinte și de subiecte însemnă în fond credință în magie și încă într-o formă a ei degradată pînă la superstiție. Nimic nu e mai incompatibil cu gîndirea marxistă.

Criticul Adrian Marino dînd autografe, la librăria Mihai Eminescu, pe recentul său volum «Dicționar de idei literare».

AL. CERNA-RĂDULESCU:

arbori din țara promisă

Vechi gazetar și încăpățînat «satahor» al muncii de redacție (cum însuși se definește nu fără o secretă voluptate), Al. Cerna-Rădulescu ne-a dat, de curînd, o carte de reale calități scriitoricești și, surprinzător, cel puțin, pentru noi, de pătrunzătoare investigații critice.

Liviu Rebreanu, Petre Pandrea, Nicolae Iorga, D. Tomescu, N. Ploopșor, Tudor Arghezi, Gala Galaction — numele sînt citate în ordinea stabilită în sumarul cărții — sînt scriitorii asupra cărora se oprește autorul, evocîndu-le personalitatea și analizîndu-le scrisul în *Arbori din țara promisă* (Ed. Cartea românească).

La prima vedere, opțiunea aceasta pentru structuri scriitoricești diferite și, desigur, inegal reprezentative ar părea oarecum arbitrară. Ne sugerează această impresie chiar *tonul* cărții. Al. Cerna-Rădulescu nu se limitează la un rece exercițiu critic, ci toată cartea se constituie într-o declarată pledoarie. Fiecare subiect se bucură de adeziunea puternic afectivă a autorului. Chiar dacă în anumite cazuri ochiul critic dezvăluie lisuri în atitudinea spirituală și civică a celui prezentat, aceasta nu știrbește, nicidecum, patetismul caracteristic volumului. Afecțiunea autorului e mărturisită cu *aceeași* intensitate pentru *toate* personalitățile evocate. Observăm însă că tocmai acest fapt salvează de la arbitrar *Arbori din țara promisă*. Mai mult chiar: *justifică* opțiunea autorului. Spune, la un moment dat, Al. Cerna-Rădulescu: «N. Iorga, Arghezi, Gala Galaction, alături de Panait Istrati și alții, au fost călăuze cugetului meu în epoci de seisme ideologice și sociale prin care mi-am purtat timerețea». E aici criteriul exclusiv al elaborării cărții, punctul de vedere care a decis structura ei. Subiecții sînt aleși datorită *participării* lor la formarea spirituală a autorului, fie pe calea livrescă a asimilării creației acestora, fie prin contactul direct cu ei.

Într-o vreme, precum acea a războiului, impropriu unei firești dezvoltări morale a tineretului, în acea durată cînd generația căreia îi aparținea Al. Cerna-Rădulescu intra în viață «încă efervescentă și nelimpezită sub tunetul apocaliptic al masacrelor... și al marilor seisme istorice doboritoare de trunchiuri și distrugătoare de state, în atmosfera infectată de fumul irespirabil al cuptoarelor morții și al lagărelor de concentrare», tînărul, de atunci, afla în scrierile și comportamentul celor pe care ni-i înfățișează astăzi modele de existență spre care căutau să se îndrepte aspirațiile nobile, dar încă nebuloase, ale unui caracter în formare. Se obține astfel acel amintit ton de pledoarie și confesie, care sudează inextricabil componentele eterogene ale cărții, care-i dă o unitate organică. Factura de ordin memorialistic a cărții se îmbină astfel armonios, fără hiaturi stînjenitoare sau treceri bruște, cu aceea de eseistică și exegeză critică. Emoția confesiei unifică, armonizează părțile disparate. Fără a fi deloc lirico-idă, cartea e scrisă sub tensiunea unei irepresibile mărturisiri, a unei nedisimulate afecțiuni. Nu o dată, autorul ne avertizează că el nu relatează, ci «face depoziție».

E de relevat că modelele alese își exercită acțiunea de influențare prin laturile morale și civice ale operei și ale atitudinii creatorilor. Nu se neglijează factorul estetic al scrierilor, dar tînărul e mai atent la cel moral, necesar fazei de cristalizare a caracterului său. La Rebreanu se observă «o supunere totală față de legea morală, pe care scriitorul știe s-o convertească în lege estetică»; la Petre Pandrea, virtuțile morale ale omului și gînditorului «erau semnele de nobițe ale stirpei oltene, căreia îi aparținea cu mîndrie întotdeauna declarată, căci Petre Pandrea împreună cu marele său prieten Brâncuși n-au ostenit niciodată a spune că ei țin de «pravila de la Craiova», ceea ce vrea să însemne că amîndoi aparțineau energiilor umane din Carpați și de la Dunăre, energii în a căror posibilitate de afirmare ca factori de civilizație și de cultură nutreau o încredere nezdruncinată». La Nicolae Iorga se desprinde ca unificatoare a complexei sale personalități «o singură iubire puternică, mistuitoare», care «încendiase odată pentru totdeauna inima acestui om excepțional, topind pînă la incandescență toate celelalte facultăți spirituale și generînd în cugetul său o forță de gîndire, de expresie și de acțiune similară marilor iluminați: era iubirea fanatică pentru țară și pentru neam, era iubirea covîrșitoare față de pămîntul românesc și față de oamenii dintotdeauna ai acestui pămînt». La Tudor Arghezi găsește fundamentale aceste gînduri ale autorului *Cuvintelor potrivite:* «Omul sentimental e un degenerat dacă nu știe, iubind frumos, să urască admirabilul», care explică pamfletul și psihologia arghezian.

Și acum, destul de sumar, despre amintitele, liminar acestei prezentări, daruri scriitoricești și ascuțite observații critice. Primele ni se relevă în reconstituirea, printr-un montaj ingenios de referințe și date, a personalităților cercetate, în frazarea clară și suplă, de o deosebită plasticitate în portretizarea spirituală a autorilor. În momentele pur memorialistice de puternice accente epice și dramatice (vezi, mai ales, scenele evocatoare ale odiosului asasinat al lui Nicolae Iorga).

Cît privește investigațiile critice, vom spune că de pertinența unora va trebui să țină seama orice istoric și cercetător literar. Mărturisim că ni s-au părut de-a dreptul revelatoare subtilele și inedite considerații asupra acelui «cronicar și crainic al sensibilității populare» care a fost mai puțin comentatul, de către critici și istorici literari, N. Ploopșor și a cărui literatură își trage sevele, într-un mod destul de original, tot din creația populară. Interesante și surprinzătoare sînt interpretările lui Al. Cerna-Rădulescu asupra acestei literaturi ca sorginte autohtonă a absurdului în peisajul literar contemporan. E de luat în seamă demonstrația care ajunge la concluzia că «Romanul lui Ploopșor (Tivisoc și Tivisnoc — n.n.) invită pe critici la reconsiderarea rolului pe care folclorul românesc l-a putut avea în apariția lui Urmuz și, mai recent, a lui Eugen Ionescu, cu alte cuvinte în apariția literaturii absurde, ale cărei izvoare au fost permanent căutate numai în zone străine».

Arbori din țara promisă e, deopotrivă, cartea unui experimentat meșter al cuvîntului și a unor nobile și tinerești întreținute simțăminte.

Traian STOICA

vorbiți și scrieți românește

convenție și opțiune (I)

Vorbitorul este pus aproape în permanență în fața unor opțiuni privitoare la modul în care urmează să comunice ceea ce are de comunicat. Posibilitatea de opțiune se bazează pe faptul că, în limbă, există un număr destul de mare de cuvinte sau construcții care spun același lucru sau «cam» același lucru; *a hotărî* și *a decide* spun același lucru în *am hotărît să plec din București* și *am decis să plec din București;* propoziția *vreau să plec* spune «cam» același lucru cu propoziția *doresc să plec*, tot așa cum propoziția *acum temperatura la București este de 4°* spune «cam» același lucru cu propoziția *mercurul termometrelor indică acum la București* . Dintr-un punct de vedere pe care l-aș numi «intern» sau «intralingvistic» posibilitățile de opțiune ale vorbitorului sînt nelimitate dacă este satisfăcută condiția identității — fie chiar și numai aproximative — de conținut cognitiv al expresiilor sau al elementelor lor constitutive. Există însă o serie de restricții care limitează posibilitățile de opțiune și care derivă dintr-un număr de *convenții* sociale. Sînt convenții de aceeași natură cu acelea care guvernează diversele aspecte ale comportamentului social. Faptul este perfect explicabil, dacă ne gîndim că folosirea unui limbaj este un fapt de comportament social.

Există cuvinte, formule, expresii, moduri de exprimare care sînt acceptabile sau acceptate în anumite împrejurări, după cum există cuvinte, expresii, formule și moduri de exprimare care sînt categoric excluse din aceleași împrejurări. Tot așa cum o anumită ținută vestimentară este acceptabilă și acceptată în anumite împrejurări, în timp ce o altă ținută vestimentară este categoric exclusă din aceleași împrejurări. Nu mă pot duce la o recepție oficială în costumul cu care mă duc dimineața la plajă și, invers, nu mă pot duce dimineața la plajă în costumul cu care m-aș duce la o recepție oficială. Există un număr de «sancțiuni» pentru cei care încalcă într-un fel oarecare convențiile vestimentare: cu caracter material (se poate să nu fiu primit la recepție, dacă nu sînt în ținuta de rigoare) sau moral (nu mă pot duce dimineața la plajă îmbrăcat ca pentru o recepție oficială fără certitudinea ridicolului). Același gen de «sancțiuni» se aplică și în cazul încălcării convențiilor care guvernează opțiunile lingvistice. Să ne imaginăm ce s-ar întîmpla dacă într-o cerere adresată unei autorități administrative în loc de *vă rog să binevoiți a dispune să mi se elibereze adeverința solicitată* am scrie *vă rog să binevoiți a porunci* etc., etc. sau: *vă rog să fiți atît de amabil încît să dispuneți* etc., etc.

Ansamblul de convenții lingvistice care sînt legate de o anumită «împrejurare» extralingvistică sau de o anumită clasă de astfel de împrejurări determină ceea ce se numește un anumit «stil funcțional» al limbii. Se poate spune că libertatea de opțiune (lingvistică) a unui vorbitor se poate exercita, în general, numai în limitele convențiilor care caracterizează un anumit stil funcțional și că, atunci cînd această libertate depășește limitele impuse de convenții, vorbitorul devine pasibil de sancțiune. Există stiluri mai «liberale» și stiluri mai puțin «liberale»; stilul administrativ, se pare, este cel mai puțin «liberal». Trebuie însă observat că, chiar și în limitele unui stil destul de «liberal», cum este stilul vorbirii «de toată ziua», există convenții care trebuie respectate; sînt convenții care caracterizează acest stil în general sau convenții ale «substilurilor» acestui stil.

Emanuel VASILIU

terom elegant practic
terom modern ieftin

terom®

—MEZINUL FIBRELOR SINTETICE—ÎN COMPETIȚIE CU CEI MAI BUNI POLIESTERI CUNOSCUȚI PE MERIDIANELE GLOBULUI!

«terom» înlocuiește cu succes lîna, bumbacul, inul;

Cum se explică marele și rapidul succes al «terom»-ului, atît pe piața internă, cît și pe cea mondială?

Prin înalții săi indici calitativi;

Prin paleta largă a utilizării lui;

- «terom» — excelentă *lînă sintetică* de 3 și 4 den
- «terom» — excelent *bumbac sintetic* de 1,3 și 1,5 den
- «terom» — excelent *in sintetic* de 6 den
- «terom» — *fire textile* de 45 și 68 den pentru țesături subțiri, cu aspect mătăsos, luciu plăcut, folosite la confecționarea lenjeriei, perdelelor, cămășilor bărbătești etc.
- «terom» — *fire texturate* de 150 den, vopsite în culori moderne, pentru producția de tricotaje cu tușeu plin; linos, cu aspect frumos, care pot fi spălate mai ușor și uscate rapid, fără a-și pierde dimensiunile inițiale.
- «terom» — *fire tehnice groșiere* de 250 den și 1 000 den simple sau multiplicate, cu remarcabilă stabilitate, mare elasticitate și alungire mică, excelente pentru producția curelelor de transmisie, confecționarea plaselor pescărești etc., iar cele tratate special pentru aderență la cauciuc, indispensabile în industria cordului pentru anvelope.
- «terom» — un produs românesc ideal, de prima calitate, cu multiple caracteristici și întrebuințări.

De curînd, noi mărci de fabrică: «Moldalen», «Dacilen», «Dunatex p.p.», și-au semnat certificatele de înmatriculare, depășind cu rezultate excelente fazele de cercetare și laborator, înscriind noi succese, alături de fibrele și firele poliesterice «terom», în palmaresul uzinei și definind producția de rășini poliesterice și fibre polipropilenice românești.

Adresați comenzi, solicitați asistență tehnică pe adresa:

UZINA DE FIBRE SINTETICE
ȘOSEAUA ȚUȚORA Nr. 27
IAȘI — ROMÂNIA
Exportator al produselor cu marca de prestigiu «terom».
CENTRALA INDUSTRIALĂ DE FIBRE CHIMICE SĂVINEȘTI — ROMÂNIA —

AUTOMO-BILIȘTI!

pentru avarii.

În timp ce asigurarea prin efectul legii de răspundere civilă auto acoperă pagubele pe care dumneavoastră le produceți altor persoane din culpă proprie, prin accidente auto, asigurarea auto pentru avarii acoperă pagubele din accidente suferite la propriul dumneavoastră autoturism.

Vreți să știți care este volumul primelor de asigurare pe care le veți plăti pentru asigurarea de avarii a autoturismului dumneavoastră? Nimic mai simplu, le puteți calcula singuri consultînd schema de mai jos, luînd ca bază capacitatea cilindrică a autoturismului dv.:

La primele de asigurare arătate în schema de mai sus, puteți obține următoarele reduceri:

— 10%, dacă prima de asigurare se plătește anticipat, pe un an întreg, direct la unitățile teritoriale ADAS sau prin lucrătorii scriptici;

— 15%, dacă asigurarea — încheiată pe un an — se reînnoiește pe încă un an, iar pentru anul de asigurare anterior nu s-au plătit și nu se datorează despăgubiri.

La aceste avantaje se mai adaugă încă unul:

— puteți plăti prima de asigurare în trei, patru și șapte rate; de exemplu, la asigurările cu plata primelor în 3 rate: rata I — 40% din prima anuală, iar ratele a II-a și a III-a de cîte 30% din prima anuală de plată la 1 lună și, respectiv, 4 luni de la începutul asigurării. În acest caz, reducerea de primă se acordă la ultima rată de plată a primei.

În ce privește suma asigurată, autoturismul se asigură la valoarea lui. Despăgubirea se acordă în limita cuantumului pagubei, fără a putea depăși valoarea autoturismului la data producerii accidentului (adică valoarea din nou calculată la prețul practicat în comerțul de stat, mai puțin uzura) și nici 80% din valoarea din nou a acestuia.

Asigurarea de avarii auto este doar una dintre multiplele forme de asigurări facultative puse la dispoziție de ADAS, special pentru dumneavoastră. Iată însă și alte asigurări interesante, demne de a fi în atenția dv.:

— asigurarea facultativă suplimentară a autovehiculelor pentru furt;

— asigurarea facultativă de accidente a conducătorilor de autoturisme și a altor persoane aflate în autoturisme;

— asigurarea facultativă suplimentară pentru cazurile cînd autovehiculul este condus de alte persoane decît asiguratul;

— asigurarea facultativă a autoturismelor pentru pagubele produse de incendiu și alte calamități;

— asigurarea facultativă a conducătorilor amatori care conduc autoturismele altor persoane fizice și altele.

Nu rămîne decît să alegeți pe cea care corespunde cel mai bine intereselor dumneavoastră!

sport

cronica ringului

trișorii pierd totuși

Doi oameni au urcat pe ring. Un timp au devenit prizonierii celor 12 corzi care împrejmuiesc careul magic. La primul sunet de gong pentru public începe spectacolul, pentru cei doi — marea aventură sportivă. Întrecerea dintre boxeri oferă o reprezentație fascinantă și unică, deoarece niciodată «artiștii» nu vor mai putea repeta piesa jucată. Pe ring începe lupta. Dacă vă închipuiți că acest conflict rezolvat cu ajutorul pumnilor înmănușați este doar ciocnirea dintre două forțe fizice înseamnă că nu ați înțeles nimic din ce se petrece în careul magic. Încrîncenarea pugiliștilor aduce în joc măiestria, curajul, loialitatea, inteligența, prietenia — calități profund umane, cultivate excelent de «nobila artă». Chiar și prietenia? — vor întreba cei care confundă boxul cu o simplă încăierare. Da. Pe ring, cei mai buni prieteni vor lupta fără menajamente, bărbătește, așa cum cer regulile scrimei cu pumnii. Dar odată cu ultimul sunet de gong, ostilitățile vor înceta, iar adevărații sportivi se vor îmbrățișa, fără a-și păstra unul altuia vreun gînd rău. Ion Monea a ratat cîștigarea titlului de campion european din... cauza lui Dan Pozniak, dar asta nu l-a împiedicat pe cei doi ași ai ringului să devină și să rămînă buni prieteni.

Un adevărat gentleman al ringului primește victoria cu modestie și acceptă înfringerea cu demnitate. A rămas în legendă finalul meciului dintre negrii Sam Mac Vea și Joe Jeannette, disputat la 17 aprilie 1909, la «Cirque de Paris», partidă la care a asistat și Tristan Bernard, cunoscutul romancier și autor dramatic francez. După 48 de reprize de luptă înverșunată, cu două runduri înainte de final, Sam Mac Vea s-a îndreptat spre partenerul său de întrecere spunîndu-i: «Cred că nu mai pot continua... Ai cîștigat, Joe!...»

Cine ar putea uita, oare, demonstrația de curaj și dîrzenie pe care a făcut-o Nicolae Linca la J.O. de la Melbourne, unde a luptat pentru medalia sa de aur, suportînd teribilele dureri pe care i le provoca degetul fracturat de la mîna dreaptă?

«Nobila artă» cunoaște numeroase exemple de sportivi care și-au apărat șansele loial, cucerind victoria cu armele cavalerești ale scrimei pugilistice, oferind publicului spectacole de neuitat. Dar boxul poate deveni o reprezentație penibilă, atunci cînd unul dintre sportivi nu respectă legile «fair-play»-ului. Un exemplu l-a oferit de curînd brăileanul Costel Gutui, care în meciul cu Paul Dobrescu a simulat recepționarea unei lovituri nepermise și s-a tăvălit pe fetrul ringului în speranța că va obține decizia. Spectatorii și arbitrul nu s-au lăsat înșelați. Victoria a revenit pe drept lui Dobrescu. În careul magic, ca și în viață, trișorii pierd întotdeauna. Așa cum a pierdut și Costel Gutui. Prin descalificare...

Petre HENȚ

Un meci de box este un spectacol fascinant și unic. Cine ar putea repeta o asemenea... scend?

Foto: Paul ROMOȘAN

cum putem progresa în scrimă?

Răspunde Maria VICOL

Nu e ușor, firește, să expui în cîteva rînduri soluția progresului într-o ramură de sport. Cu atît mai mult într-o ramură foarte pretențioasă cum este scrima. Cîteva idei însă, cîteva «chei» ale acestei vitale probleme, poți să le întîlnești.

Vom progresa în scrimă — după părerea mea — atunci cînd vom reuși următoarele:

— să ne asigurăm un mult mai bogat echipament tehnic — din import, dar mai ales prin eforturi proprii (polonezii și maghiarii au reușit să fabrice, de pildă, lame proprii; noi de ce n-am izbuti?);

— să facem din scrima românească un organism viu, care să trăiască 12 luni pe an, prin concursuri — de toate gradele (concursuri de propagandă, dar și concursuri de înaltă ținută sportivă) — programate pe tot cuprinsul țării;

— să dăm lotului (reprezentativ) ceea ce este al lotului, dar să nu uităm — noi, federația de specialitate — marile nevoi ale cluburilor;

— să polarizăm în jurul scrimei un interes infinit mai mare din partea copiilor, «mușchetarii de mîine».

tenis

virginia ruzici, cîștigătoare la forest hills?

Federația română de tenis a hotărît înscrierea echipei feminine în Cupa Federației Internaționale. Așadar, vom juca pentru prima oară în competiția care le-a consacrat pe Margaret Court, Billie Jean King, iar mai recent, pe Evonne Goolagong și Chris. Evert. Decizie cam tîrzie, dacă ne gîndim că în 1966-1967 echipe egale nouă sau chiar inferioare se aflau printre participantele la această Cupă Davis a fetelor.

În spatele acestei hotăriri, un grup de autentice speranțe, Virginia Ruzici, Mariana Simionescu, Florența Mihai, Simona Nunweiller, Mariana Hagiu (și un inimos antrenor — profesorul A. Segărceanu), bate de mai mult timp la porțile atenției forurilor de specialitate. Cartea de vizită — mai multe succese individuale și un prim succes de răsunet: cîștigarea «Cupei Prințesa Sofia», în 1972, organizată de federația spaniolă.

Virginia Ruzici și Mariana Simionescu domină grupul și, de ce n-am spune-o, chiar tenisul nostru feminin.

Mariana Simionescu este ultima învingătoare a campioanei Iudith Dibar-Gohn. Jucătoare tenace, caracterizată de lovituri puternice, regulate, plasate în colțurile terenului advers, cu o mare capacitate de concentrare, intuiește valoarea fiecărui punct, neiertînd nici una din greșelile adversarului.

Virginia Ruzici, o fire timidă și rezervată, pe care tenisul o metamorfozează complet. Acolo, în fața fileului, obrajii i se îmbujorează, ochii aruncă scîntei, trădînd marea pasiune a jocului. Mișcările-i suple și armonioase te introduc în lumea dansului, a grației și fanteziei, unde racheta e prelungirea firească a mîinii, iar adversarul, uneori colaborator, alteori simplu spectator la un recital de virtuozitate. O surprinzi zîmbind la mingi pierdute și o vezi gravă la mingi prea ușor cîștigate. Încerci să-i înțelegi reacțiile paradoxale și găsești o singură explicație: poate că cei care depășesc limitele strîmte ale regulamentului sînt chemații de excepție ai tenisului. Numai așa pot să înțeleg de ce, de fiecare dată cînd o văd jucînd, îmi amintesc de Ilie Năstase. Și dacă într-o zi voi auzi că Virginia Ruzici este cîștigătoare la Forest Hills sau finalistă la Wimbledon, voi avea pe deplin satisfacția acestor rînduri scrise azi.

Pînă atunci, cred că e bine să le dăm acestor tinere speranțe posibilitatea contactului cu viața tenisului internațional, singurul pămînt în care aceste răsaduri încolțite pot da roade.

Ștefan GEORGESCU
antrenor

confidențial

VALENTIN STĂNESCU: Îmi pare foarte rău că nu l-am luat pe Marcu în turneul franco-spaniol!

În fotbal, ca și în viața noastră de toate zilele, se găsesc destui tehnicieni care — pînă să-ți spună o vorbă, o problemă — ocolesc cireșul, ocolesc prunul, ocolesc grădini de cireși și de pruni. Stilul misterios-echivoc se cultivă și pe teritoriul sportului-rege, mai cu seamă atunci cînd este vorba de o răspundere.

Spre reala noastră mulțumire, antrenorul Valentin Stănescu nu este (și n-a fost niciodată) omul care să-și bălmăjească vorbele — și atitudinea — în declarații «mixte», «și așa, și așa», care să împace toate caprele și toate verzele...

«Da, au fost mai buni ca noi!», «Au meritat să cîștige», «Nu arbitrul, ci noi am fost de vină, noi am pierdut meciul» — iată genul de declarații de o bărbătească francheță cu care ne-a obișnuit V. Stănescu și pe vremea cînd conducea «Rapidul», și-atunci cînd a fost la cîrma «Steagului roșu» sau a «Stelei».

O ultimă mostră de recunoaștere demnă — care-i face cinste tehnicianului aflat la conducerea echipei naționale — am primit-o de la el după turneul întreprins în Franța și Spania. *«Îmi pare foarte rău — ne-a spus Valentin Stănescu — că nu l-am luat pe Marcu în acest turneu. Aveam nevoie de el. Am greșit. Voi căuta să repar această greșeală. Eu cred în acest jucător».*

Și noi credem în asemenea antrenori.

Gh. OLA: Pierduți fiind la ora asta, avem totul de cîștigat.

Curioși să vedem cum abordează returul antrenorul «lanternei» (Sportul studențesc), i-am solicitat lui Gheorghe Ola o declarație de start. Iat-o:

— Preluînd o echipă gata... scufundată — pe care destui o consideră de mult victimă sigură a acestui campionat — am reușit, cu timpul, să mă desprind de neagra stare de spirit pe care am avut-o la un moment dat, și pe care cred că ar fi avut-o orice antrenor în locul meu. Împreună cu băieții, judecăm acest retur de pe poziția celui care are totul de cîștigat, tocmai pentru că la această oră totul este ca și pierdut!

În ce mă privește, am reușit în această iarnă să-mi fac o adevărată echipă — cu o structură nouă, surprinzătoare pentru mulți iubitori ai fotbalului (Sandu Mircea, de exemplu, va juca fundaș central, iar aripa Manea va evolua pe post de fundaș stînga) — care este ferm hotărîtă «să moară pe teren» pentru a supraviețui în Divizia A.

sport și sociologie

sportivul nu se joacă, el joacă...

Un joc de cuvinte? Nu. Rîndurile de mai jos se vor tot atît de serioase, pe cît de serios abordează orice sportiv autentic partida care-i stă în față. Dealtminteri, în treacăt fie spus, titlul articolului ne-a fost sugerat de un bun crainic al nostru, care, referindu-se la un sportiv în adevăratul sens al cuvîntului, spunea că acesta «nu se joacă, ci joacă... tenis». (Era vorba de Țiriac.) Nu știu dacă în comentariul său crainicul a scăpat o expresie împinsă de avalanșa de cuvinte care caracterizează o transmisie sportivă, a vrut să facă o figură de stil sau a gîndit anticipat cele spuse? Fapt este că a spus un adevăr. Și nu un adevăr oarecare, produs și acceptat de bunul-simț, ci un adevăr profund, ce se cere întemeiat și mai ales apărat împotriva prejudecăților și aparențelor. Întemeiat, pentru că știința ezită încă să-și spună cuvîntul cu consecvență, apărat, pentru că, din conformism, dar și dintr-o conjunctură obiectivă, unora li se pare periculos să te bați pentru un asemenea punct de vedere.

Sportul este un produs al epocii noastre. El se clădește însă pe gama largă a jocurilor practicate de omenire de-a lungul istoriei. La prima vedere ei este divertisment, plăcere, reacție. Este, spun cei mai mulți, o formă a loisir-ului. Nu trebuie uitat însă că principala particularitate a sportului este competiția, care, generalizată, determină restructurări profunde în natura intimă a acestuia.

Competiția nu se limitează numai la cadrele jocului, nu se manifestă numai în limitele unei partide, ci, dimpotrivă, își subordonează partidele. Întrecerea nu se desfășoară de dragul jocului, ci jocul este mijlocul prin care întrecerea triază valorile, ierarhizează.

Iar ierarhia impune celui antrenat în vîrtejul jocului eforturi fizice și morale deosebite, maxime, în raport cu specia umană. Sportul este *bucurie*, dar este și *durere*, *suferință*. Sportul este *joc*, dar mai ales *muncă*, *epuizare*, *creație*. Și cît de greu este să joci, dar să nu uiți că n-ai voie să te joci. Este sacrificiul suprem pe care sportivul îl aduce ca omagiu omului contemporan, care nu poate trăi fără lumea sportului.

...Și cu toate acestea, sau poate că tocmai de aceea, sportul rămîne la noi un bun al tuturor.

Conf. dr. Fl. GEORGESCU

fotbal

primăvara speranțelor noastre

O nouă primăvară fotbalistică începe mîine pentru sute de jucători. Pentru unii dintre ei va fi penultima sau poate chiar ultima. Alții nici nu mai apucă acest martie pe dreptunghiul de iarbă. Cursa lor după minge s-a încheiat astă-toamnă. Să ne gîndim la un Lereter sau la un Codreanu. Ne mai gîndim însă nu numai la asemenea fotbaliști, care au ieșit demni, cu fruntea sus, din arenă, ci și la cei care au eșuat ca niște jalnice epave, în pofida vîrstei lor tinere înscrise pe buletinul de identitate.

Rebuturile fotbalistice sînt foarte triste. Nu o dată, ele semnalează adevărate rebuturi sociale. Jucătorul bețiv, de pildă, se elimină treptat din fotbal, dar nu sînt puține cazurile în care «stația» următoare a acestui individ este tot la marginea societății, condiția sa de «inadaptabil» rămînînd o permanență pe care oamenii din jur se luptă în zadar s-o schimbe. Și mai sînt altfel de pieze rele în hățișul așa-zisei «vieți invizibile» a fotbalistului.

Acum cîțiva ani, la Budapesta, Bodola, celebrul nostru jucător de acum patru decenii (48 de meciuri în echipa României), îmi vorbea despre capcanele pe care trebuie să le evite tînărul sportiv de performanță. Spunea, printre altele, Bodola: «*Pe vremea aceea* (n.n. — cînd era tînăr jucător), *femeile fugeau după mine, iar eu fugeam de ele! Alcool? 10 pahare pe an. Poate nici atît. Așa am rămas, mulți ani, puternic, în fotbal, în vreme ce foști coechipieri de-ai mei aveau de multă vreme locul lor rezervat în tribună*».

S-a vorbit și s-a scris adeseori despre anturajul de «fluturi» — de ambe sexe, de zi și de noapte — care roiesc în jurul fotbaliștilor. Nocivitatea acestui anturaj este incontestabilă. Dar primii care trebuie să fie pătrunși de acest adevăr sînt înșiși fotbaliștii.

Mîine începe o nouă primăvară a fotbalului românesc.

O primăvară ca multe altele, dar pe care noi am dori-o mai fertilă pe multiple planuri. Printre ele ar fi și aceea ai înțelegerii fotbalului ca o primăvară a vieții, o primăvară pe care o dorim cît mai rodnică și cît mai lungă.

Marius POPESCU

cititori-comentatori

...și voleiul?

Nimic mai deprimant decît involuția, indiferent de planul pe care se manifestă — biologic, cultural, sentimental, sportiv.

Preocupați de fotbal, sportul cel mai iubit, — la noi ca și aiurea —, aproape că n-am mai băgat de seamă cum penumbra se așterne încet, dar amenințător, peste voleiul românesc, altă de eclatant și orgolios acum zece-douăsprezece ani. Sport care se mulează perfect pe temperamentul, elanul și agilitatea specifice tinereții, voleiul se retrage acum discret din scenă și nu ne rămîn decît amintirile nostalgice ale «bombelor» expediate cîndva de Roman, Plocon și Nicolau ori ale săriturilor incredibile ale lui Drăgan și Fieraru.

E adevărat, se fac anchete, se trag semnale de alarmă, se pornesc dezbateri în presă, dar voleiul mare, voleiul «total», ca cel din anii euforicelor noastre victorii internaționale, nu se face.

Nu am pretenția unor noutăți cînd spun că trebuie să se redea voleiului caracterul de masă care generează emulația, selecția și, implicit, performanța. Prin caracter de masă nu înțeleg însă ca flăcăii din satul X să se întîlnească într-o duminică dimineață și să-i ardă un volei de mama focului pînă la nămiezi în mai știu eu ce «duminică sportivă», organizată de ochii oficialităților sportive de la centru. Dacă nu se reînființează acele echipe cu antrenamente organizate și competiții stimulative, dacă nu se relau atît de disputatele și interesantele meciuri dintre clase la indiferent ce școală *de pe cuprinsul țării, dacă nu intră, în fine, mîza în joc, caracterul de întrecere continuă, atunci redresarea voleiului va fi ceva dinainte compromis, un ecou într-o găleată cu apă.*

Prof. Radu IRIMESCU

CONCURSUL NOSTRU DE «CITITORI-COMENTATORI»

În ideea ca revista «Flacăra» să exprime cît mai fidel opiniile dumneavoastră, stimați cititori, cu privire la viața sportivă din țara noastră, din localitățile unde domiciliați, vă invităm să ne trimiteți scurte articole pe probleme de sport, urmînd ca, în fiecare săptămînă, să tipărim în revistă acel articol pe care-l vom considera cel mai interesant.

Condițiile de participare la Concursul nostru de «Cititori-comentatori» sînt următoarele: **articolul să aibă maximum 30 de rînduri dactilografiate, să fie însoțit de cuponul de participare publicat în numărul anterior și să poarte data fiecărei duminici premergătoare apariției revistei noastre.** Concursul va fi dotat cu un important premiu anual.

Adresăm din nou cititorilor noștri rugămintea de a nu se substitui celor ce vor aprecia calitatea și oportunitatea articolelor trimise de domniile-lor. Pornind de bunăvoie această inițiativă, menită să dea glas opiniei publice sportive, exprimată prin cei mai talentați dintre anonimi, înțelegem să ne asumăm **în întregime** răspunderea selecției materialelor pe care le vom primi. Pe săptămînile viitoare deci, stimați cititori-comentatori.

Notă: La întrebarea pusă de un cititor, precizăm: numărul articolelor trimise de unul și același comentator nu este limitat.

Cupon de participare la Concursul nostru de «CITITORI-COMENTATORI» Nr. 1

ION NUNWEILLER despre unele probleme, mereu actuale, ale fotbalului nostru

Pașii înainte făcuți de fotbalul românesc în ultimii ani, creșterea prestigiului lui pe plan mondial sînt fapte pe care nimeni nu le mai poate contesta, dacă ne referim, mai ales, la echipa națională. Afirmarea echipei reprezentative de fotbal a României a avut loc în contextul competiției supreme fotbalistice: campionatul mondial — Mexic 1970, iar în competiția imediat următoare ca prestigiu — campionatul european — noi nu ne-am spus încă ultimul cuvînt. Cea mai simplă concluzie care se poate deduce din această situație este că în România există jucători de fotbal cu o pregătire fizică, tehnică, morală, în măsură să le dea acel sentiment de siguranță atît de necesar în întîlniri hotărîtoare cu adversari de mare faimă. Va să zică meciurile noastre cu reprezentativa Angliei sau Braziliei sau Italiei nu mai sînt întîlniri «dinainte jucate», și asta nu e puțin lucru. Sîntem însă siliți să observăm, cu o amară nedumerire, că aceste adevăruri privesc doar echipa națională nu și echipele noastre de club. Neavînd explicații satisfăcătoare pentru această situație, cel puțin ciudată, mă mulțumesc s-o constat doar: aceiași jucători de fotbal ai echipei naționale care și-au dobîndit dreptul de a se considera egali cu vedetele fotbalului mondial își pierd acest *drept* de îndată ce redevin componenți ai echipei lor de club. Poate că acum, în preajma reînceperii campionatului republican, ar fi bine să privim cu un ochi cît mai lucid critic această discrepanță, să prelucrăm și să aducem la nivel de club unele constante ale echipei naționale (concepție de joc aplicată diferențiat în funcție de momentul tactic și de personalitatea și temperamentul jucătorilor, omogenitatea, disciplina, stimularea angajării totale a jucătorului, pregătirea fizică ș.a.m.d.). Sînt probleme care privesc nemijlocit federația, cluburile, pe antrenori, jucători. Bineînțeles că referirea la preluarea experienței echipelor valoroase din străinătate nu trebuie înțeleasă în sensul copierii de tipare și sisteme aplicate pe alte stadioane, ci ca o adaptare critică a unor mijloace ale fotbalului modern, modelate în funcție de realitățile fotbalului și fotbaliștilor din România.

Dintre lucrurile multe care trebuie îndreptate în fotbalul nostru, de cea mai mare însemnătate mi se pare schimbarea punctului de vedere al multor tehnicieni cu privire la echilibrul tuturor componentelor antrenamentului. Prea de multe ori, din păcate, ponderea antrenamentelor cade — după curentul modei — fie pe pregătirea fizică, fie pe cea tehnică individuală, fie pe cea tactică de echipă. Se ignoră că esențialul în antrenament este includerea echilibrată a tuturor acelor laturi. Deopotrivă mi se pare hotărîtor pentru soarta fotbalului nostru să combatem acea mentalitate a jucătorilor de performanță potrivit căreia talentul este totul și că acolo unde este talent nu mai este nevoie de mari eforturi pentru a obține rezultate bune. Fals. Talentul și munca de pregătire — se știe prea bine — sînt reciproc condiționate. Lor li se adaugă, la același grad de necesitate, pasiunea, conduita ireproșabilă pe terenul de antrenament, pe cel de competiție, în întreaga viață de sportiv și de cetățean. Cine consideră antrenamentul o povară, cine ignoră necesitatea vitală a unui program de viață chibzuit, care să asigure odihna după efort și refacerea totală a forțelor, acela nu va obține niciodată — sau numai cu totul întîmplător — performanță.

Un cuvînt despre arbitri și arbitraje: uneori, din incompetență (sau mai rău), unii arbitri viciază rezultatele unor întreceri și — deopotrivă de grav — contribuie la proliferarea indisciplinei și la poluarea atmosferei de sportivitate de pe terenul de joc și din tribune. Există, evident, căi pentru prevenirea sau, în orice caz, pentru reducerea cazurilor de arbitraje necorespunzătoare: selecționarea mai riguroasă a arbitrilor și delegarea lor eventual *după* consultarea conducerilor echipelor în competiție, aplicarea de sancțiuni drastice arbitrilor subiectivi, lipsiți de curajul de a fluiera etc., etc.

Un ultim cuvînt despre propaganda pentru fotbal în presă, la radio, la televiziune și care, uneori, se transformă — din păcate — în contrapropagandă. Datorită subiectivismului cu care unii gazetari tratează problemele fotbalului, datorită unor adevărate imixtiuni în problemele delicate ale cluburilor și ale relațiilor lor cu jucătorii, datorită — în fine — unor verdicte, adesea grăbite, cu privire la valoarea sau nonvaloarea unor jucători, se ajunge la rezultate opuse celor pe care — nu mă îndoiesc — respectivii gazetari le doresc fierbinte, la un loc cu noi toți.

semnal extern

război fără gloanțe

Cînd la începutul lunii martie 1967 eminentul specialist financiar Jacques Rueff — pe atunci președintele Institutului Franței — îmi profetiza un nu prea îndepărtat «război fără gloanțe» în sfera monetară occidentală (generat, după opinia sa, de inechitabila discrepanță dintre cursul dolarului și prețul aurului), afirmația — cu toată autoritatea celui ce o făcea — părea excesiv de temerară. Iată însă că primele două luni ale anului 1973 au oferit ilustrări vii tezelor economistului francez. Întîi a avut loc celebra escaladă — cu punct de pornire masiv nord-american — a renunțărilor la comenzile pentru avionul franco-britanic Concorde. Lucrurile au ajuns pînă acolo încît dacă nu ar fi existat suportul guvernelor britanic și francez (iar pe piața internațională opțiunile societăților de transporturi aeriene din Iran și R.P. Chineză) s-ar fi putut scrie «a fost odată un avion numit Concorde». A urmat febra dolarului din februarie, soldată cu anunțul faptului împlinit: devalorizarea sa cu 10%. În sfîrșit, acum se vorbește intens de deficitul record al bugetului american din acest an, 12 000 000 000 dolari, și de deficitul comercial cu Japonia, cifrat la 4 miliarde dolari anul trecut.

Nu numai din pudoare față de cavalcada cifrelor, ci și din dorința de a ofer cititorilor cîteva surse originale voi lăsa descrierea acestui prolog pe seama comentatorilor presei de la fața locului.

Iată, așadar, ce transmitea *Agenția France Presse* acum cîteva zile din Paris:

«În ansamblu, apreciază observatorii, călătoria lui Peterson — consilierul special al Casei Albe în materie financiară — se înscrie în ofensiva lansată de S.U.A. în vederea amplei negocieri comerciale care va începe în toamna acestui an între S.U.A., Europa și Japonia și care va constitui o adevărată încercare de forțe. Se pare că în cursul acestei înfruntări S.U.A. doresc să folosească toate armele de care dispun».

Din Bruxelles, tot *Agenția France Presse* relata: «Statele comunității europene, în relațiile cu America, devin practic — și acest lucru se constată după fiecare criză a dolarului — mai conștiente de faptul că sînt mai degrabă concurenți decît parteneri uniți de interese și concepții comune. Această concurență atinge acum o etapă critică».

Cotidianul american *Washington Post*, comentînd o declarație a premierului danez, este de părere că șeful guvernului din Copenhaga «a dat glas în mod public unei opinii exprimate și în alte părți în Piața comună, în special în Belgia, Olanda și Luxemburg. Împreună cu Irlanda, aceste țări nu au luat parte în nici un fel la agitatele negocieri care au afectat nu numai economiile țărilor lor dar și structura Pieței comune».

Iar săptămînalul francez *L'Express* concluziona: «La 31 ianuarie, o anumită lume atlantică a încetat din viață. Se pune problema de a defini din nou regulile comerțului mondial într-un moment în care deficitul S.U.A. atinge proporții necunoscute pînă în prezent. Ar fi absurd ca Europa și S.U.A. să uite interesele lor comune și să se lase să alunece pe panta unui război comercial și monetar de pe urma căruia fiecare ar avea de suferit. Totuși, orice întărire a solidarității atlantice prezintă riscul ca Europa să se dizolve într-un ansamblu în care S.U.A., potrivit expresiei lui Bernard Shaw, ar fi „ceva mai egale decît ceilalți"».

Așadar, Jacques Rueff avea dreptate. Și adaug aici ceea ce atunci îmi spunea în taină: «Prețul aurului trebuie să fie de 64 de dolari uncia (față de 32 cît era fixat atunci). Numai astfel se va putea vorbi de readaptarea sistemului monetar occidental». Deocamdată uncia de aur a ajuns să fie cotată oficial 42 de dolari, iar ultimele oscilații de bursă au săltat prețul neoficial pînă la 90 de dolari uncia! Ceea ce era de demonstrat, s-a demonstrat.

Cristian POPIȘTEANU

CHILE: scrutinul n-a făcut decît să confirme

Inscripții pe zidurile clădirilor din cartierele muncitorești ale localității chiliene Cocuimbo. Inscripții care afirmă sprijinul pentru guvernul Unității Populare, pentru politica acestuia de trecere în stăpînirea poporului a principalelor bogății ale țării. Rezultatul scrutinului de la 4 martie a constituit o confirmare a stării de spirit ce animă mase largi ale poporului chilian — acelea interesate în continuarea transformărilor înnoitoare economice și sociale ale țării, preconizate în programul Frontului Unității Populare. Procentajul voturilor obținute de candidații acestuia (43,39 la sută) este chiar superior obiectivului ce și l-a propus înainte de alegeri Frontul Unității Populare (40 la sută), în timp ce partidele din opoziție, care sperau să obțină două treimi din voturile alegătorilor, n-au realizat decît 54,7 la sută.

o primă strîngere de mînă și un prim acord

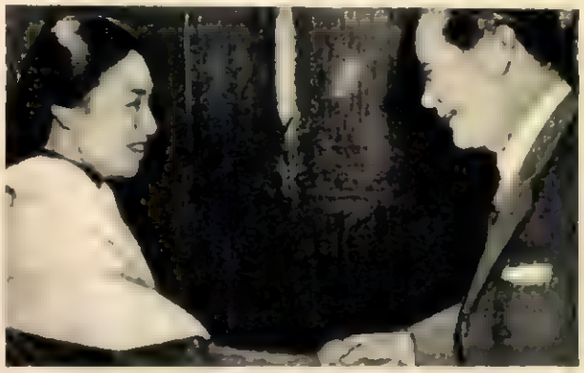

Din toate părțile flash-urile fotoreporterilor au scînteiat, imortalizînd pe peliculă această primă strîngere de mînă (în stînga: Nguyen Thi Binh, ministrul afacerilor externe al G.R.P.; în dreapta: Tran Van Lam, ministrul de externe al administrației saigoneze) ce ilustrează «un moment important» — cum au caracterizat agențiile internaționale de presă — din timpul întîlnirilor prilejuite de Conferința internațională de la Paris asupra Vietnamului. După cum s-a anunțat, în urma întîlnirii dintre Nguyen Thi Binh și Tran Van Lam s-a căzut de acord ca reprezentanții Guvernului Revoluționar Provizoriu al Republicii Vietnamului de Sud și ai administrației saigoneze să țină consultări oficiale cu scopul de a decide viitorul politic al Vietnamului de Sud.

FRANȚA: ce au înregistrat mașinile electronice

Iată una dintre mașinile electronice de înregistrare a voturilor care, pentru prima oară în acest an, au înlocuit într-o serie de centre — cu prilejul alegerilor legislative — tradiționalele urne. Ele au confirmat, în bună măsură, ceea ce alte mașini electronice — computerele — sintetizînd rezultatele unor sondaje de opinie, au prevăzut încă în timpul campaniei electorale: o importantă afirmare pe scena politică franceză a partidelor de stînga și un recul al partidelor din cadrul majorității guvernamentale. Asta indiferent de ce se va întîmpla la cel de-al doilea tur de scrutin, de mîine.

valori românești în univers

edward g. robinson

Fabuloasă întruchipare a mitului duritățiî totale, sub pojghița căreia se ascunde o neliniște existențială la fel de totală, acest uriaș artist al cinematografiei mondiale s-a născut acum 80 de ani pe malurile Dîmboviței, în mahalaua Compoduci, pe niște străzi mizere dintre Podul Mărășești și Calea Dudești. Pînă în clipa cînd a închis ochii pentru totdeauna, — acum cîteva săptămîni, la Hollywood, interpretînd cel de-al 100-lea rol de film —, Edward G. Robinson și-a proclamat întotdeauna cu mîndrie obîrșia românească, iar atunci cînd a fost solicitat de televiziune să transmită un mesaj publicului din România, a făcut-o în românește

Întîmplarea a făcut ca, în mai 1966, cînd a revenit, după peste șase decenii, să-și revadă meleagurile natale, să-l întîlnesc la Iași, orașul de baștină al părinților săi. Deși era obosit, după o zi de nostalgice promenade printre umbrele trecutului, mi-a acordat o convorbire de o oră. Mi-a povestit atunci o sumedenie de întîmplări ce luminau dintr-un unghi inedit trudnica sa ascensiune spre culmile gloriei cinematografice. Mi-a vorbit cu pasiune, dar și cu erudiție de specialist, despre celebra sa colecție de tablouri ale impresioniștilor, despre relațiile profunde, statornicite încă de la începuturi, dintre arta ecranului și cea a penelului.

Printre întrebările pe care i le-am pus atunci, una se referea la măsura în care experiența sa, de copil al mahalalei bucureștene de la începutul secolului, s-a reflectat în creațiile sale cinematografice de mai tîrziu. A tăcut cîteva clipe, apoi mi-a spus: «Nu știu, mi-e greu să discern acum, sînt încă prea mult sub imperiul emoțiilor acestei neașteptate reîntîlniri cu locurile de baștină, dar cred totuși că doza de omenie — și o pronunțat cuvîntul acesta cheie în limba română — prezentă în mai toate rolurile mele nu este deloc străină de tradițiile pămîntului pe care m-am născut...» În momentul acela mi-a fulgerat prin fața privirilor chipul șomerului în frac din «Tales of Manhattan», mi-a sunat în urechi strigătul lui de revoltă împotriva unor rînduieli întocmite spre a sufoca umanitatea în ființa umană, și mi-am dat seama că, într-adevăr, ca actor și ca om, Edward G. Robinson, în pofida rolurilor de «duri» aduse pe dreptunghiul ecranului, va rămîne totdeauna inseparabil legat în amintirea noastră de ideea de omenie.

Victor BÎRLĂDEANU

trecutul pămîntului românesc în atenția cititorilor italieni

Sub auspiciile Institutului italian de preistorie și protoistorie, editura «Sansoni» din Florența a publicat în limba italiană albumul *«Arta preistorică în România pînă la începutul epocii fierului»* de Vladimir Dumitrescu. Apărut într-o excepțională ținută grafică, volumul este — alături de numărul dedicat României de către colecția «Archaeologia Mundi» a editurii Nagel din Elveția — una dintre cele mai reușite lucrări dedicate arheologiei românești.

Într-o expunere unitară, textul și cele 98 ilustrații alb-negru și color prezintă specialiștilor și celor interesați nivelul înalt atins de triburile de pe teritoriul României în privința organizării sociale, arhitecturii etc.

mapamond '73

zgomotosul coș de zinc

Obiect de metaforă în care însăși istoria poate fi angajată, — ea fiind pusă să primească în aceste răbdătoare și încăpătoare cazane cu tot ce omul are de aruncat pe apa sîmbetei și cîte ceva din ceea ce, ducîndu-se, ne face să rîdem —, coșul metalic de gunoaie a devenit un adevărat instrument de tortură pentru cetățini. Scriam săptămîna trecută la această rubrică despre efectele nocive ale agresiunii sonore și mă simțeam tentat să întocmesc din nominalizarea noxelor sonore un adevărat inventar demn de un Prévert. N-am făcut-o, din motive lesne de înțeles. Era perfect inutil, deoarece perceperea răului provocat de zgomot este totdeauna subiectivă. Ceea ce pentru unul este o durere, pentru altul poate fi o plăcere. Pot exista însă plăceri subiective și dureri colective. Sirena locomotivei care străbate periferiile orașului, afundîndu-se adînc în trupul urbei, provoacă plăcerea mecanicului năting, tentat să-și facă simțită impetuoasa-i trecere nocturnă prin defileurile de blocuri adormite, dar traumatizează somnul celor care au alte orare de odihnă decît cel al gureșelor pahiderme cu aburi.

Coșurile metalice de gunoaie nu sînt însă expresia vreunei plăceri subiective, ci indolența, lipsa spiritului gospodăresc, iresponsabilitatea și urechea toacă a unor edili care, cel puțin în această materie, sînt departe de a descoperi America, orbecăind încă cu malaxoarele lor instalate pe camioane pe continentul nepăsării și al contestării străbunei zicale «ce ție nu-ți place, altuia nu-i face». Mai este nevoie să vă descriu acest instrument de tortură? Înalt, în forma unui trunchi de con, mai greu decît conținutul care veșnic îi debordează marginile, coșul metalic de gunoaie este un lux la care au renunțat de mult alții, dacă nu întotdeauna din considerente estetice sau ecologice, atunci din simplul și sănătosul spirit de economie. Căci acest necesar obiect de colectare a reziduurilor menajere, produs la noi pe scară industrială, și-a trăit de mult traiul și și-a mîncat mălaiul. El este făcut din metal inoxidabil sau galvanizat, deci este scump. Nu știu cît cîștigă din comercializarea lui întreprinderile producătoare, și nu pot calcula ce s-ar fi putut face din atîta metal aruncat la gunoi, dar, prin alte părți, el a fost de mult înlocuit cu coșul de mase plastice. Gunoierii-halterofili de la salubritatea publică au de depus mai puțină trudă, iar caldarîmul străzilor nu se mai face ecoul chinuitor al trîntei pe care aceștia sînt puși s-o joace de la un bloc la altul cu zgomotoasele și costisitoarele recipiente din a căror manevrare își cîștigă pîinea.

Cu vreo cîțiva ani în urmă, cînd am început să scriu despre multiplu poluare a mediului înconjurător, unii confrați de breaslă m-au întrebat cu o nedumerire, izvorîtă numai din ignoranță, de unde mi-a venit această pasiune pentru lături? Oare nu mai găseam altceva mai demn pentru preocupările mele publicistice? Ba, mai mult, citindu-mi unele intervenții în direcția apărării mediului înconjurător, îi condamnam nepăsarea celor responsabili față de atentatul public comis de ei prin infestarea aerului, otrăvirea apelor și deteriorarea solului, cîțiva s-au grăbit să mă acuze de neînțelegerea unor rațiuni economice «vitale» procesului de dezvoltare. Pasămite, voiau să mă convingă cu orice preț că fabricile noastre de ciment nu scot pe coșurile lor decît pudră de talc, că uriașele combinate de porcine miros a levănțică, că Oltul colcăie de pește, că Dunărea n-a devenit closetul Europei și că poluarea sonoră nu este decît un moft de nevropat. Acum mă vor întreba: ce am cu coșurile de gunoaie? Și ce caută această diatribă la «Mapamond»? Am, și are ce căuta. Poate că dacă nu mi-ar fi fost dat să-mi arunc atîta ochii prin ograzile altora, m-aș fi minunat și eu de uluitorul salt de civilizație făcut de la maldărul de gunoaie pestilențiale, fetide, hidoase, adevărate focare de infecție, coșmar al edililor de altădată, la pomposul și luxosul coș de zinc sau de tablă scumpă, inoxidabilă. La ceasul cînd trec gunoierii ei devine însă teroarea străzilor. Un bombardament nemilos de fiare hodorogite ne dă orgoliul de a ne cunoaște: «Spune-mi cît arunci, ca să-ți spun cine ești» — glăsuiește o vorbă din popor. Deocamdată, să ne întrebăm: în ce aruncăm? Și să începem reprofilarea producției. Măcar în acest domeniu masele plastice s-au dovedit a fi mai potrivite și mai economice decît metalul, iar ele, deși nedegradabile biologic, au meritul de a nu ne mai traumatiza auzul. Căci o civilizație, cu atît este mai inteligentă cu cît randamentul ei economic este mai mare, iar forța decibelilor ei mai scăzută.

Ioan GRIGORESCU

idei contra idei

1976 nu 1776

Apropierea aniversării bicentenarului Statelor Unite (1976) este de pe acum întîmpinată cu o efloreșcentă de studii, care de care mai contradictorii și controversate, asupra caracterului actului de naștere al S.U.A. (revoluție sau rebeliune conservatoare, democrație sau republică?), care confirmă o dată mai mult dictonul devenit familiar că istoricilor le vine mai greu să prezică trecutul decît viitorul. Filozofic vorbind, nu este vorba de un paradox, deoarece atît rescrierea trecutului cît și prospectarea viitorului sînt menite în ultimă analiză să servească *prezentul*, mai precis, sînt arme politice ale confruntării actuale. Diferența specifică derivă doar dintr-o anumită diviziune a muncii — istoricul rescrie evenimentele trecute pentru a demonstra că actuala politică își are temeiuri solide în descoperirile arheologice, viitorologul prospectează anul 2000 pentru a evidenția ca actuala politică este nu numai judicioasă, ci și clarvăzătoare.

Marii istorici americani Carl Becker și Charles Beard, cunoscuți ca *progressive historians* (istorici progresiști), au înfățișat nașterea Statelor Unite ca rezultat al unei lupte dintre forțele sociale opuse în care miza era nu numai cucerirea independenței de la colonialiștii britanici, ci și orînduirea politică ce avea să fie instaurată după aceea. America cunoaște însă în ultimul deceniu puternice convulsiuni sociale; mișcările de protest ale negrilor și demonstrațiile studenților alternează cu grevele muncitorilor, funcționarilor și chiar polițiștilor, iar replica cercurilor conservatoare este *Law and Order*, adică asigurarea legii și ordinii sociale prin înăsprirea represiunii. În sprijinul acestei lozinci, copios finanțate, au sărit istoricii, care susțin că întreaga istorie americană a fost produsul *consensului* și nu al *conflictelor* societății, că 1776 n-a fost o revoluție decît cu numele; unii întind coarda pînă la a afirma că America colonială încă sub englezi era «o societate a clasei mijlocii» și deci nici nu avea loc pentru conflicte sociale, documentînd că pînă și meseriașii urbani erau antreprenori deținători de proprietate și drept de vot, iar cît privește sclavii negri, aceștia erau în afara vieții politice. Este transparentă aici intenția de a reliefa că principalul mit ideologic american *Middle America*, potrivit căruia în America toată lumea se află în clasa mijlocie, își are temeiurile înfipte încă în epoca colonială. În două cărți recente, una privind istoria anilor 1765–1776 și alta a anilor 1772–1774, autorii — P. Mayer și, respectiv, R.D. Brown — îl zugrăvesc pe revoluționarii americani ca pe un grup conservator; acțiunea acestora apare ca rezultat al consensului, efectuată fără violență civilă și sancționată prin chemări la respectarea legii și ordinii. Asemănarea cu unele manifeste electorale din septembrie 1972 este flagrantă chiar și în ce privește noțiunile folosite.

Pentru ca mesajul să nu lase nici un echivoc, R.D. Brown arată că în Massachusetts conducătorii luptei pentru independență erau oameni cu stare care descurajau orice acțiune de masă, orice demonstrație de stradă. Succesul lor — afirmă Brown — s-a datorat faptului că în loc să ridice o clasă împotriva alteia, ei au făcut apel la «obiceiuri și idei politice comune».

O optică diferită relevă cartea lui Bernard Bailyn «Originile ideologice ale revoluției americane», socotită a fi cea mai remarcabilă lucrare istorică apărută în ultima vreme în S.U.A. Ea proiectează viziunea istorică a revoluționarilor din 1776 ca o luptă constantă între libertate și putere. Într-o țară în care conflictul ideologic, ca expresie a contradicțiilor de clasă, a fost continuu negat sau minimalizat, în care cele două partide ce se rotesc la putere s-au mîndrit mereu de a nu fi organizate pe linii ideologice și în care a fost proclamat cu pompă, dar vădit prematur, «sfîrșitul ideologiei», Bailyn afirmă că atît cauzele cît și consecințele revoluției din 1776 au fost ideologice. Și este semnificativ pentru deplasările din lumea universitară americană că autorul este profesor la Harvard, simbol al elitei americane. Pe scurt, 1776 se anunță a deveni terenul unei mari bătălii ideologice a anului 1976.

Silviu BRUCAN

cronica de trei secunde

bipezii și patrupezii

Doamna Gonzales de Andia, născută Felicia de Talleyrand-Périgord, împreună cu fiul ei, Manuel, au dat în judecată la un tribunal din Paris pe doamna Wertheimer proprietara uneia dintre cele mai celebre herghelii de cai de curse francezi, pentru că unul dintre exemplarele grajdului poartă faimosul nume al celui ce a fost Charles-Maurice de Talleyrand-Périgord, prinț de Bénévent. Tribunalul a găsit că, într-adevăr, urmașii celebrului diplomat sînt lezați și prejudiciați de faptul că un patruped e botezat cu numele acelui om «ambițios, cinic și inteligent, care a slujit și trădat toate regimurile» (cum se exprimă Larousse-ul) Proprietara neatentă la istorie a fost condamnată să plătească 10 000 de franci daune și interese, ca reparație a prejudiciilor aduse de armăsarul ei nobilei familii de bipezi. Armăsarului va trebui să i se găsească un alt nume. Legea e lege, faptul rămîne nu mai puțin ciudat pentru mintea mea, care s-a străduit, din copilărie, să găsească nume cît mai frumoase și mai sunătoare de cai.

Jucîndu-ne «de-a hipodromul», de dimineață pînă seara, pe străzi, noi ne băteam să fim cai celebri cu nume celebre. De-a lungul activității mele de copil și strengar, am fost Joppa Hanover, am fost Clifford Hanover și alți superbi trăpași, iar cînd treceam la galop m-am numit Boer Bibi, Periș și chiar Scîrbă Mică. Erau exercițiile noastre de metempsihoză care ne-au dat multe clipe de fericire. E adevărat că niciodată nu ne-am luat numele de Talleyrand, de Metternich, de Caligula sau Iuliu Cezar. Nu doar din considerente istorice — fiindcă la acea vîrstă nu ne pricepeam prea bine în această știință fascinantă, la urma urmei, ca un hipodrom — ci pentru bunul motiv că n-au existat cai grozavi cu aceste nume teribile. Îmi aduc aminte că alerga pe atunci, nu știu dacă la trap sau la galop, unul Nero. Cui i-ar fi venit în minte să alerge pînă în colțul străzii și înapoi sub acest nume? Nero nu inspira nimic, nu-ți dădea avînt. Nero era un nume bun pentru motani sau cinematografele insalubre. Nero era o gloabă.

Dar Talleyrand al doamnei Wertheimer era un armăsar minunat, un campion, un exemplar strălucit al rasei cabaline. Numele lui avea un mare prestigiu pe turful francez. Talleyrand era favorit în cursele pe care le disputa, cronicarii îi ridicau ode, publicul îl iubea ca pe un personaj cu totul pozitiv și luminos. Cine-și mai aducea aminte de bipedul care se numise cîndva Talleyrand, de trădările, de cinismul, de păcatele aceluia — în clipa cînd patrupedul trecea triumfător linia de sosire, în ovațiile publicului? Cu un dram în plus de minte, nobila familie ar fi trebuit să admită că animalul nu numai că n-a adus vreun prejudiciu numelui de Talleyrand, dar l-a reabilitat și l-a înălțat. Calul acela nu și-a schimbat opiniile, nu a mințit, nu a fost oportunist, nu a fost un măgar, ca să ne exprimăm mai puțin nobil... Calul acela a fost curat, demn, și-a apărat cinstit șansele, nu a trișat. Calul acela a fost — cum s-ar spune — un domn

Stau noaptea la măsuța mea de brad și caut în Larousse un nume pentru cel ce a fost Talleyrand. Îmi răzbun copilăria, cînd căutam oamenilor nume de cai.

Radu COSAȘU

pe urmele lui darius

Acolo unde, cu două milenii și jumătate în urmă, Darius cel Mare a construit un pod de pontoane pentru a-și trece trupele din Asia în Europa, peste Bosfor, se ridică deasupra apei unul dintre cele mai lungi poduri suspendate din lume (în fapt, cel mai lung în afara altor trei de pe teritoriul S.U.A.). Deși inaugurarea sa oficială va avea loc către sfîrșitul lunii octombrie a acestui an, în preajma semicentenarului constituirii Republicii Turcia, podul, în lungime de peste 1 600 metri, va deveni accesibil pietonilor încă din iulie, iar cele șase benzi destinate circulației autovehiculelor, în august sau septembrie.

la înălțime

Hărnicia și priceperea specialiștilor și muncitorilor români le aduc acestora un binemeritat prestigiu și în Cehoslovacia — ca și în multe alte țări ale lumii, unde li s-a solicitat aportul la înfăptuirea unor importante obiective. Este grăitoare în acest sens declarația făcută Agenției «Pragopress» (care ne-a transmis-o, împreună cu imaginea alăturată) de directorul întreprinderii de termoficare din Praga, pentru care firma românească «Arcom» construiește centrala de la Treboradice: «Partenerii români ne-au acordat un ajutor prețios. Au luat asupra lor toată partea de construcție a centralei de termoficare și își respectă obligațiile asumate. Se efectuează aici o muncă de calitate... Modul în care s-au desfășurat lucrările pînă în prezent ne dă garanția că întreaga construcție va fi terminată la timp, adică în 1974 ».

oameni despre care se vorbește

MITCHELL SHARP,

ministrul de externe al Canadei Convorbirile pe care le-a purtat zilele acestea la Ottawa cu omologul său luxemburghez, Gaston Thorn, au confirmat aprecierile observatorilor politici în legătură cu tendința guvernului canadian de a intensifica și lărgi relațiile comerciale cu Piața comună vest-europeană Această orientare este, se pare, rezultatul dezavantajelor evidente ale dependenței unilaterale a exporturilor canadiene față de piața S U A

GEORGE MEANY

președintele centralei sindicale americane AFL-CIO. A intervenit pe lîngă guvernul S.U.A., cerînd să adopte măsuri energice pentru combaterea valului de scumpete și, în primul rînd, instituirea unui control sever asupra prețurilor alimentelor și produselor agricole. Potrivit datelor oficiale, noua majorare a prețurilor la produsele de larg consum reprezintă un record în raport cu scumpirile succesive din ultimii 20 de ani.

OTTO KERNER,

ex-guvernator al statului Illinois și fost membru al Curții de apel federale. Pus sub acuzare pentru sperjur, mită și fraude fiscale, săvîrșite pe timpul cît a funcționat ca guvernator, este pasibil de o condamnare ce totalizează 83 de ani de închisoare. Dosarul acuzării numără peste 6 000 de pagini, iar pînă în prezent 40 de persoane sînt înscrise pe lista martorilor. Odată cu Otto Kerner va fi judecat și Theodore Isaac, fost director al Oficiului fiscal din statul Illinois.

ALEJANDRO LANUSSE,

președintele Argentinei. În plină desfășurare a campaniei electorale, șeful statului argentinian a întreprins o vizită la Madrid, unde a avut convorbiri cu generalul Franco și ministrul de externe spaniol Lopez Bravo.
Dincolo de perfectarea acordurilor ce urmează să fie semnate între cele două țări, în domeniul construcțiilor navale și al colaborării turistice, culturale, vizita la Madrid a prilejuit abordarea unor probleme politice de interes comun

CLAUDE LEVI-STRAUSS,

profesor de antropologie socială și morfologia culturii la Collège de France. A fost distins zilele acestea cu premiul pe 1973 al Fundației de cultură «Erasmus» din Rotterdam. În valoare de 157 000 de franci francezi. La ceremonia înmînării premiului au asistat, între alte personalități, pictorul Marc Chagall, compozitorul Messiaen și alții. Claude Levi-Strauss este în prezent candidat la fotoliul rămas vacant, la Academia Franceză, după moartea lui Henry de Montherlant

ALEXEI POKROVSKI,

membru al Academiei de științe medicale a U.R.S.S. Într-un amplu interviu pe tema: «Alimentația și problemele secolului», savantul sovietic arată că pînă în prezent știința n-a reușit să descopere toate vitaminele și celelalte resurse nutritive de neînlocuit din alimente În schimb a fost depistat un grup important de antivitamine și de materii toxice de origine microbiană în diferite produse alimentare, între care «aflatoxina», care poate provoca și cancerul ficatului.

CRIMA DIN EXPRESUL BÂLE-PARIS

REZUMATUL CAPITOLELOR PRECEDENTE

În noaptea de 5 spre 6 decembrie 1860, într-unul din vagoanele de clasa întîi ale expresului Bâle-Paris este descoperit cadavrul unui înalt magistrat parizian, Poinsot. Ceea ce părea la început un simplu fapt divers a căpătat dimensiunile unei «mari afaceri», care a pasionat opinia publică a timpului. Deși ipoteza jafului nu era exclusă, a fost considerată și posibilitatea unui asasinat politic: victima întreținuse legături cu cercurile de extremă dreaptă și cu Palatul Tuileries. Se afirma că Poinsot deținea importante documente secrete asupra unor scandaluri de la curte, la a căror mușamalizare a contribuit. Cineva avea interes să le sustragă...

Suspiciunile gravitează împotriva unui anume jud. Dar acesta nu poate fi prins...

Cazul Jud a suscitat un enorm interes în Franța. Ar fi desigur inexact să afirmăm că Jud și-ar fi cîștigat anumite simpatii în opinia publică, însă nu este mai puțin adevărat că se găseau destui care să rîdă de polițiștii care lăsau să le scape printre degete fugarul. De douăzeci de ori s-a anunțat arestarea sa și de douăzeci de ori s-a dovedit că de fapt reușise să scape. Era semnalat în zece locuri la aceeași oră. Mai mult, i se imputau tot felul de crime, de care fără îndoială nici n-avea habar. Pentru a reda «atmosfera», iată și trista pățanie a poetului Glatigny.

Bunul poet hoinărea prin munții Corsicii, cu o bocceluță în spinare, după obiceiul său boem. Un jandarm îl zărește, îl interpelează și-i cere actele. Este dus la postul din Bocognano, unde «păzitorii legii» îl brutalizează pentru a-l face să mărturisească că el este... Jud. Apoi nenorocosul scriitor este trimis din post în post pînă în orașul Bastia, unde este în cele din urmă eliberat. Folosind un eufemism, vom spune că în acel moment starea sănătății sale nu era prea înfloritoare.

Pățania este atît de semnificativă pentru starea de spirit generată de cazul Jud, încît merită să ne oprim mai mult asupra ei.

Faptele s-au întîmplat în prima zi a anului 1869, deci nouă ani după crima din expresul Bâle-Paris. Glatigny, poet și actor de talent, prețuit la vremea sa, a ajuns în Corsica într-un turneu. Între două reprezentații, el s-a decis să dea o raită prin munți. La sfîrșitul lui decembrie a părăsit Bastia în diligență, dar apoi a renunțat la acest mijloc de transport, preferînd să meargă pe jos. Și așa, fără să se grăbească, s-a îndreptat spre Ajaccio, însoțit de cățeaua lui, Cosette.

ANUL NOU PENTRU UN VAGABOND

Ziua de 1 ianuarie l-a găsit în excelentă dispoziție, pe drumul care ducea la Bocognano. A mers toată ziua, fluierînd și cîntînd, cînd deodată un jandarm, pe nume Thessein, s-a apropiat de el, adresîndu-i-se cu o voce groasă, cu un puternic accent alsacian:

— Pașaportul dumneavoastră!

Să lăsăm acum cuvîntul lui Glatigny, care, mai tîrziu, cu mult umor, a povestit despre pățania sa într-un mic volum intitulat «Anul nou pentru un vagabond»:

Odată cu interpelarea am simțit în față o puternică duhoare alcoolică. O! Thessein, demn jandarm din «Robert Macaire» (faimoasă melodramă a timpului — n.t.), maiestuos și beat, superb la vedere, aspru la simțire! Încîntare a amintirilor mele! Consolare pentru anii care îmi mai rămîn de trăit!

— De ce aveți nevoie de pașaport? — l-am întrebat pe interlocutorul meu neașteptat. Oare nu știți că pașaportul pentru Corsica este desființat de zece ani?

— O fi! Dar nu la Bocognano.

L-am rugat pe mareșalul jandarm să remarce că deși nu posedam un pașaport inutil, puteam să-i arăt alte acte, între altele angajamentul la teatrul din Bastia. Dealtfel am adăugat eu — în Corsica era deplină liniște și nu era nici un motiv ca să nu-mi văd calm de drum.

— Oricum — am spus în concluzie — dacă aveți îndoieli asupra mea puteți să mă puneți sub urmărire. Vă anunț de pe acum că mîine dimineață nu mă voi scula înainte de ora 11. Dar, mai simplu, trimiteți această telegramă la Bastia domnului Bécot, primul președinte al tribunalului, care mă cunoaște foarte bine. Așa o să terminăm cu toată tîmpenia asta.

— Tîmpenie? Tîmpenie va să zică? Insulți justiția? La zdup cu el!

«EL FUGITIVO» EDIȚIE SECOLUL XIX

La un semnal — scrie în continuare Glatigny — m-am trezit înconjurat de nu mai puțin de 15 jandarmi, care, în doi timpi și trei mișcări, m-au transportat la închisoare. Dar nici acolo n-am avut liniște. Într-o clipită am fost înlănțuit de patul unei celule, în imposibilitate de a face cea mai mică mișcare. Și cîinele meu fusese «arestat»! El s-a ascuns într-un colț și scîncea mereu.

Deodată a răsunat un strigăt de triumf. Ce se întîmplase? Unul din jandarmi mi-a găsit bastonul care se termina cu un cui ascuțit. Obiectul mă costase 40 de centime, la Bastia.

— Aha! El e criminalul.

Jandarmii nu mai puteau de bucurie. Au părăsit celula jubilînd, iar pe mine m-au lăsat în întuneric. A doua zi, interogatoriu.

— Cum te numești?

— V-am mai spus: numele meu este Glatigny și joc la teatrul din Bastia.

— Minți. Vreau să știu numele adevărat.

— Mi-ar face plăcere să-l aflu și eu.

— Jud.

Cînd am auzit aceste cuvinte m-am simțit deodată foarte liniștit. Mi-am spus că șefului de post i-au trecut fumurile beției și că vrea să scape din încurcătură printr-o glumă proastă. Așadar, voi putea să-mi văd de treburile mele... Am izbucnit într-un hohot de rîs.

— Ce glumă bună!

— Nu e nimic de rîs. Mai spune-mi ceva: cine ți-a rupt cei doi dinți din față?

— Nu doi, cinci.

— Jandarmeria nu are nimic de-a face cu asta.

Spre stupoarea mea anchetatorul etalează apoi «probele».

— În portofel nu aveai decît 20 de franci. Ce-ai făcut cu mia pe care ai primit-o acum trei zile?

— *O mie de franci?*

— Bancnota care se afla în acest plic.

— Dar acolo nu erau decît 20 de franci.

— Cum poți să afirmi o asemenea gogomănie? Un plic cu cinci sigilii nu putea să conțină o sumă mai mică de o mie de franci.

Am rămas înmărmurit. Totdeauna mă înmărmurește prostia satisfăcută de ea însăși.

După mai mulți ani, însuși Anatole France și-a aruncat ochii asupra uluitorului raport al jandarmului Thessein. El a adnotat cu mîna lui raportul — de care făcea haz pînă la adînci bătrînețe — și a subliniat această frază memorabilă: «Am arestat pe acest individ al cărui aspect mi s-a părut *fugitiv*».

Post-scriptum la aventura lui Glatigny. Eliberat din închisoare, a refuzat să facă reclamație împotriva lui Thessein. Îl considera prea imbecil.

PREȚUL

Și astfel, an după an, «faima» lui Jud creștea neîncetat. Mame amenințătoare speriau pe copiii neascultători cu numele lui. Scandalagii și bețivani au fost condamnați pentru ultragiu adus autorităților, deoarece strigaseră unor agenți de poliție:

— Mai bine l-ați căuta pe Jud.

Între timp procedura penală își urma cursul: la 15 octombrie 1861 afacerea Poinsot-Jud a fost trimisă spre judecare tribunalului departamentului Sena. După citirea dosarului, acuzatul a fost condamnat la moarte în contumacie, ceea ce nu l-a deranjat prea mult, se pare.

Dar teza crimei politice a fost oare abandonată? Nu. Dimpotrivă. Și aceasta cu atît mai mult cu cît la instrucție au ieșit la iveală fapte ciudate.

În primul rînd, s-a observat că luna decembrie, cînd s-a comis asasinatul, nu era epoca în care fermierii plăteau arenda proprietarilor. De ce, așadar, președintele Poinsot ar fi purtat o importantă sumă de bani asupra sa în ultimul său drum spre Paris? Este adevărat că exista și o contraafirmație la dosar: un servitor de la conacul din Chaource a declarat că Poinsot încasase sume importante de la unii fermieri, și aceștia, la rîndul lor, au confirmat faptul.

Un alt semn de întrebare. La percheziția efectuată la Chaource, casa de fier a președintelui a fost găsită complet goală. Nici urmă de bani, nici urmă de hîrtii și documente. Victima avea deci asupra ei, în momentul crimei, și documente confidențiale?

Apoi a ieșit la iveală un fapt și mai curios. Servitorii președintelui au declarat că în seara zilei de 5 decembrie, cu puțină vreme înainte de plecarea magistratului la Troyes, un individ care a refuzat să-și dea numele a sunat la ușa casei, mulțumindu-se să afirme că era așteptat. În adevăr, Poinsot s-a întreținut multă vreme cu necunoscutul în camera sa, după ce în prealabil a avut grijă să zăvorască ușa. Apoi vizitatorul a părăsit Chaource *împreună cu magistratul*, luînd tot *împreună* trenul spre Paris.

Toate aceste fapte curioase l-au făcut pe Jules Favre, viitorul ministru de externe al Franței, să-i spună procurorului general Chaix-d'Est-Ange, pe cînd urmau amîndoi carul mortuar în care zăcea Poinsot:

— Iată prețul pe care trebuie să-l plătești cînd cochetezi prea mult cu Puterea.

CE S-A ÎNTÎMPLAT ÎN CAVERNA DE LÎNGĂ MULHOUSE?

Adevărata lovitură de teatru în cazul Jud-Poinsot abia urma să vină.

Șeful Siguranței generale, Claude, însărcinat să ancheteze crima din expresul Bâle-Paris, s-a deplasat în Alsacia pe urmele lui Jud. Era însoțit de unul dintre cei mai buni agenți ai săi, fost subofițer, alsacian de origine.

De îndată ce au sosit la Mulhouse, Claude și însoțitorul său sînt antrenați într-o ceartă provocată de trei germani. Cei trei se reped cu pumnalul asupra francezilor, ucid pe agent și îl răpesc pe Claude.

Șeful Siguranței este legat fedeleș, i se pune un căluș și este transportat într-o cavernă în afara orașului. Acolo — cel puțin așa a afirmat mai tîrziu Claude în Memoriile sale — s-a trezit în fața a zece ofițeri prusaci... în uniformă de gală. Ei i-au spus:

— Nu-l mai căutați pe Jud. Domnul Poinsot a murit fiindcă a fost prea curios. Jud a executat un ordin. Dacă nu vă băgați mințile în cap o să vi se întîmple și dumneavoastră o nenorocire. Și să știți de la noi că Alsacia a fost și va redeveni germană.

Nimeni nu a putut verifica afirmația lui Claude.

În orice caz acestea sînt faptele la «dosarul Jud».

Mai rămîne de adăugat un «element» al dosarului, pe cît de neașteptat pe atît de... util. Impresionat de valul de emoție stîrnit în opinia publică de crima din expresul Bâle-Paris, ministrul de interne, Rouher, a impus companiilor de căi ferate să instaleze în fiecare compartiment un semnal de alarmă. Desenul nostru înfățișează momentul cînd modelul primului semnal de alarmă în trenuri este prezentat împăratului Napoleon III. Straniu epilog la o crimă celebră.

SFÎRȘIT

MOBEX

COMBINATUL DE EXPLOATARE ȘI INDUSTRIALIZARE A LEMNULUI TÎRGU MUREȘ
PROFIL „23 AUGUST"
str. Căprioarei nr. 2

Produce mobilier de toate tipurile, piese separate, garnituri complexe moderne sau stil.

■ **GARNITURA CAMERĂ COMPLEXĂ TIP 623—11**
este compusă din 16 piese cu o linie modernă și utilizări multiple.
Corpurile sînt confecționate din panouri de plăci aglomerate (PAL) furnirate pe ambele fețe cu diferite specii de furnire estetice.
Forma și execuția tapițeriei asigură maximum de confort.
Finisajul realizat cu lacuri superioare, pe bază de nitrocelulază sau rășini poliesterice, conferă pieselor un luciu oglindă.
Cu o singură garnitură se poate mobila în mod plăcut și intim un apartament de 2 camere.

■ **CAMERĂ DE LUCRU BAROC TIP E 340—2**
este concepută în stil neobaroc și se compune din 7 piese.
Finisajul este realizat cu lacuri nitrocelulozice cu luciu oglindă sau cu lacuri mate.
Tapițeria este executată în sistem clasic, cu brocart de mătase sau cu plus.

■ **ALTE PRODUSE ÎN DIFERITE STILURI, PRECUM ȘI MOBILIER PENTRU COPII.**

cuvinte încrucișate

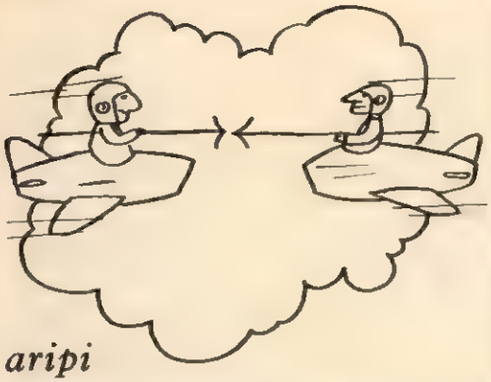

aripi

ORIZONTAL: 1) Dramaturg norvegian, autor al piesei «Rața sălbatică» — Atribut pentru aripile lui TU-154 (masc. sing.). 2) Papagali autohtoni — Cîțel 3) Un demon (pop.) — Pasăre care va deveni supranumele lui Napoleon odată cu fulgerătoarea sa întoarcere din insula Elba pe tronul Franței. 4) Comună în Italia — Actor român, interpretul unuia dintre cei trei prieteni de arme din pelicula «Neamul Șoimărești1or». 5) Cursivel — ...West, stea a filmului american din anii '30. 6) Grăunțele morții (sing.) — Dă din capul... temei. 7) Pornit în zbor — Roabă pe șantierul rîndunelelor. 8) Cu umerii la pămînt — Aripă metaforică din lumea pescărușilor — Îndemn cabalin. 9) Cail — Zboară de pe strune de chitară — Orășel în Finlanda. 10) Verbul unui papagal — Pui (fig.). 11) Soarele la vechii egipteni — Mare sculptor român care, după propria-i declarație, n-a modelat niciodată păsări, ci... doar zborul însuși.

VERTICAL: 1) Un fel de barză tropicală — Principala stea din constelația «Vulturul». 2) Pasăre cu... ferăstrău — Meal 3) Compozitor de origine rusă, autor al renumitului balet «Pasărea de foc». 4) Rege legendar al Argosului — Cocoș inițial și final! — Întreprinderea de transport București. 5) Număr abreviat — A dobîndit aripi la propriu și la figurat — Aviator (abr.) — Aer! 6) Ovidiu cel mic! — Fără aripi. 7) Ca pana (dim.) — Material pentru una din păsările lui Brâncuși («Le Coq gaulois»). 8) Pe o parte — Coadă de rîndunică! — Pană. 9) Aranjați cu foarfecele — Singur cuci 10) Un sunet la înălțime — Pasăre cu coada roșie. 11) Zburător... pe nisip — L-a inspirat pe G. Topîrceanu în crearea a nu mai puțin de 43 de metafore într-un singur poem (pl.).

Toma MICHINICI

Dicționar: IDRO, SIANO, URO, EGON.

Dezlegarea jocului «PENALTI» apărut în nr. trecut

ORIZONTAL: 1) DESCHIDERE — A. 2) EXTREME — ATAC. 3) TEREN — SUTARE. 4) ACAS — AP — APEL. 5) SUPERIOR — AN. 6) ATU — ESTIC — EP. 7) TINTA — ISOP — R. 8) EGALE — TRAGE. 9) S — ELITA — DRAC. 10) TUR — ZERO — AZI. 11) OTELARI — ATOS. 12) PA — STADIOANE.

umor

ANDO

SORIN POSTOLACHE

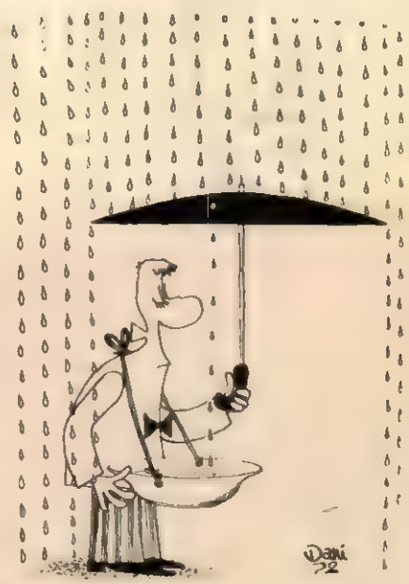

Ghinionistul

IONIȚĂ DAN

cronica satirică

victima suspectă

E aproape uimitor să vezi ce lesne pot fi trași pe sfoară anumiți oameni. Ai impresia că de-abia așteaptă să fie trași pe sfoară. Sînt gata să creadă, cu voioșie, în toate prăpăstiile posibile și imposibile... Logodnicii de profesie au încă un vast teren de manifestare. Se mai găsesc destule fete dornice să-și ofere sufletul și trusoul, iubirea și banii agoniși1i primului venit. Victima e de o naivitate și superficialitate la fel de condamnabilă ca și ticăloșia delincventului. Alții aruncă sume mari de bani ca să obțină tot felul de avantaje ilegale, mașini ultramoderne, case bine situate, undeva în centru. Existînd atîta ignoranță și atîta dorință de a ocoli legea, e limpede că escrocii se înmulțesc. Așa s-a născut tipul escrocului total, care «e în stare de orice», să facă rost de un bărbat cu situație, să grațieze de la o pedeapsă, escrocul total căruia «toate ușile» îi sînt deschise. Și naivii dau buzna și i se adresează derbedeului ca unui Dumnezeu. Cu escrocii lucrurile sînt clare. Derbedeul tot derbedeu rămîne. Dar victimele astea prăpădite să fie ele chiar așa nevinovate? Numai din naivitate să creadă ele că prin cîteva mii de lei strecurați în palma unui hîndrălău o sentință judecătorească poate fi schimbată? De unde atîta încredere în puterea banului la ființe atît de neajutorate? Prostia ca prostia, asta să zicem că s-ar mai găsi, Dar la urma urmei, și de unde atîția bani? Pentru a deveni o victimă ideală nu sînt suficiente ignoranța și prostia. Mai trebuie să ai și ceva bănișori puși deoparte. Că dacă n-ai bani nu te caută nimeni la naivitatea ta. Poți să fii tu naiv mult și bine...

Victimele astea prăpădite ne stîrnesc desigur mila, dar parcă și cu ele e ceva suspect. Ignoranța lor deșănțată are ceva comun cu viclenia derbedeilor.

Teodor MAZILU

COPERTA NOASTRĂ

«Natură statică cu pîine» (detaliu) de Vecenaj Ivan, pictor naiv iugoslav.

Acest număr al revistei noastre s-a tipărit într-un tiraj de 120 000 exemplare.

PREȚUL REVISTEI: 3 LEI

41 505

Prezentarea artistică: V. OLAC

flacăra album

MONICA VITTI a părăsit deșerturile roșii ale lui Antonioni, de dragul comediilor trăsnite.

FLACĂRA. Redacția București, Piața Scînteii 1, Sectorul 1. Casuța poștală 41 12. Of. 33. Telefon 17 60 00 — int. 1744
TIPARUL executat la Combinatul poligrafic «Casa Scînteii»

Redactor șef: ADRIAN PĂUNESCU

ANUL XXII — NR. 12 (928) — 17 MARTIE 1973

flacăra

IN NUMĂRUL VIITOR
ÎNTOARCEREA LA ROSTURILE FUNDAMENTALE

Ancheta noastră socială:
DE CE NU FACEȚI SPORT?

O premieră mondială:
FILMELE MARINESCU

SURÎSUL HIROSHIMEI

flacăra la dispoziția dumneavoastră

CEI CE ȘTIU

În ziua de 15 februarie 1973 a apărut în ziarul «Informația Bucureștiului» un articol intitulat «Adunarea generală — for de înaltă exigență față de activitatea fiecărui salariat», în care se explică de ce reprezentanții oamenilor muncii de la Întreprinderea «Izolatorul» au cerut destituirea inginerului șef.

Cum este și firesc, vă puneți întrebarea ce legătură aveți dumneavoastră cu această problemă, cine sîntem noi și ce dorim?

Sîntem un grup de muncitori, maiștri, tehniceni și ingineri, salariați ai Uzinei de mașini electrice-București, care nu ne putem împăca cu gîndul că cele arătate în articolul amintit despre inginerul-șef Eparu Nicolae sînt reale.

Cu mulți ani în urmă, acest tovarăș a fost foarte apreciat pentru activitatea profesională depusă. Rezultatele muncii lui și ale brigăzii pe care o conducea fiind oglindite în unele articole apărute în perioada 1951–1956.

În 1956 a fost trimis să lucreze ca activist de partid la sectorul VII, iar mai tîrziu, în anul 1964, absolvind politehnica s-a reîntors ca inginer, unde a desfășurat o activitate deosebită în special pe linie profesională.

Ca șef de secție la serviciul mecanic șef a avut o serie de inițiative și sub conducerea lui directă în uzină s-au executat o serie de reparații la utilaje complexe, care pînă atunci nu se executau în uzină, aducînd importante economii uzinei.

Fire întreprinzătoare, bun meseriaș și inginer bine pregătit teoretic, a putut demonstra prin fapte posibilitatea de a se executa lucrări de bună calitate cu posibilitățile de atunci.

A depus o muncă susținută în organizarea colectivului de salariați ai secției, răsplătind pe cei merituoși și sancționînd pe cei ce nu își făceau datoria, fără nici o părtinire.

S-a ocupat de înzestrarea secției cu mașini și instrumente de măsurat și control pentru a putea executa lucrări la nivel calitativ superior.

Fire energică și activă, cu spirit novator, căuta să-și mobilizeze oamenii prin exemplul personal.

Preocuparea, exigența, dăruirea cu care a muncit în mijlocul nostru, precum și măsurile hotărîte și clare pe care le lua ne-au deranjat pe vremea aceea chiar și pe unii semnatari ai acestor rînduri, dar pentru că a fost bine intenționat, dînd dovadă de pregătire practică, teoretică și politică, considerăm astăzi că era normal să procedeze așa.

Noi am putea vorbi mult despre activitatea și comportarea acestui tovarăș în perioada cît a muncit în mijlocul nostru.

Fiind un dușman declarat al celor ce muncesc în mod superficial, al celor ce nu pun suflet în ceea ce fac, al celor ce manifestă slăbiciuni în pregătirea profesională, a incomodat probabil pe mulți din subalternii săi.

Observăm din cele relatate în ziarul «Informația Bucureștiului» că atît tovarășul director, cît și secretarul organizației de partid de la Întreprinderea «Izolatorul» nu l-au pus în discuția comuniștilor, cum ar fi fost normal, pentru a-i analiza comportarea și activitatea sa.

Semnatarii prezentei scrisori ne-am consultat îndelung și ne vine foarte greu să ne obișnuim cu gîndul că imaginea pe care ne-am format-o despre un am după mulți ani de colaborare nu este cea reală. Ba mai mult, sînt o parte dintre noi care am urmărit evoluția tovarășului Eparu Nicolae și după plecarea din uzina noastră și cu care chiar am colaborat în cadrul unor lucrări inițiate de el la «Izolatorul», lucrări pe care noi le-am apreciat ca foarte utile respectivei întreprinderi și concepute la un înalt grad de tehnicitate.

Noi sîntem afectați de cele petrecute cu inginerul Eparu Nicolae, și pentru că nu cunoaștem mai în amănunt situația reală vă rugăm să lămuriți pe cît se poate acest caz. Dacă se dovedește că cele arătate în presă sînt reale, noi vom lua o poziție critică corespunzătoare în presă, întrucît nu putem fi de acord cu fapta unui conducător, membru al Partidului Comunist, care devenit inginer din mijlocul muncitorilor să ajungă să jignească și să-și insulte subalternii care vin cu soluții tehnice pentru bunul mers al producției sau să respingă și să sfideze dorința unor oameni care în mod cinstit vor să participe efectiv la îndeplinirea angajamentelor și sarcinilor de plan.

Orice am al muncii și mai ales un cadru de conducere trebuie să depună toate eforturile pentru bunul mers al întreprinderii sau instituției unde lucrează, pentru bunul mers al întregii societăți.

Semnează: Țugurlan D-tru, tehnician principal; Mihai Vasile, rectificator; Radu B. Mihai, strungar; Zaharia Petre, șef echipă serv. mecanic șef; Alexandru Gh. maistru; Jiroveanu Dan, inginer, șef secție; Ciolac Corneliu, inginer; Cojocaru Gh., maistru; Ștefănescu Marin, șef de echipă, mecanic specialist; Toloi Mircea, maistru.

M-a impresionat seriozitatea cu care acest grup de muncitori încearcă să afle adevărul despre un om pe care-l apreciază și care se află într-un moment dificil. Mă gîndesc dacă nu cumva acești oameni sînt cei ce știu. Mă fac interpretul dorinței lor de a ști și mai mult despre lucrurile care-i interesează.

CE-I TREBUIE TURISTULUI

Înainte de a vă scrie ceea ce doresc să exprim, vreau să mă prezint: mă numesc **Radu Dan**, domiciliat în București, sectorul 7, Calea Plevnei nr. 15, ap. 11. Sînt mare amator de turism și alpinism, sporturi pe care le practic de peste 15 ani. Iubesc mult de tot natura, fapt pentru care mă ocup de organizarea turismului la locul meu de muncă, fiind responsabil al cercului de turism pentru tineret. Îmi permit a mă adresa dumneavoastră cu rugămintea de a folosi coloanele revistei «Flacăra», prin a scrie despre cum este organizat turismul, cum se ocupă de această activitate organele numite s-o facă.

Încep prin a vă sesiza faptul că în comerț nu se găsesc cele trebuincioase turismului și în special de mai multe luni se face simțită lipsa hanoracelor din foaie de cort ieftine, care să fie la îndemîna oricui care dorește să plece în munți; aceeași situație este și cu pantaloni de schi. În prezent m-am adresat M.C.I. care mi-a comunicat că hanorace din foaie de cort se vor găsi în comerț dar în trimestrul IV. De ce trebuie să treacă atîtea luni pentru a fi soluționată o problemă atît de simplă? În comerț se găsesc hanorace numai din material plastic care nu sînt practice, — nu poate respira organismul —, care la orice căzătură se pot rupe imediat. La fel spuneam și cu pantalonii de schi. De asemeni am propus ca articolele strict necesare unui turist să poată fi procurate și cu plata în rate, practică existentă deja pentru alte mărfuri. Sînt bucuros că M.C.I. a reținut sugestia mea dar aceasta este «reținută» de mai multe luni cînd am mai făcut o sesizare și am primit același răspuns.

Poate că intervenția presei va soluționa mai grabnic această problemă care prezintă o deosebită importanță deoarece cele mai multe accidente se datoresc faptului că cei plecați în munți nu sînt corect echipați, iar închirierea unui echipament este destul de greoaie.

Tot pe această cale doresc să sesizez și alt aspect și anume acela în care sînt respectate hotărîrile și legile legate de activitatea de turism. Cu circa 3–4 ani în urmă a apărut o hotărîre prin care se stabilea obligativitatea de a se monta sisteme de alarmare optică și vizuală pe fiecare cabană de altitudine care să fie folosite în caz de viscol sau ceață deoarece au fost destule cazurile cînd grupuri s-au rătăcit din cauza ceții cu toate că erau la 5–10 minute de cabană. De asemeni s-a stabilit ca fiecare cabană să aibă telefon, dar ambele dispoziții nu au fost respectate. Aceeași situație este și cu marcajele în unele zone din Bucegi sau din Valea Ialomiței.

Legate de turism ar fi multe de spus, asupra igienei din cabane, a consumului în exces a băuturilor alcoolice, a lipsei unui regulament al cabanelor, a modului în care se face primirea grupurilor de către cabanier etc. De asemeni, nu înțeleg de ce la cabane nu se introduce sistemul bonului în dublu exemplar sau al caserei pentru a se marca fiecare vînzare în parte.

Doresc și cred că este cazul a se scrie mai mult în toată presa noastră despre echipele de Salvamont a căror activitate este mult apreciată de turiștii care din anumite motive au apelat la serviciile acestor echipe. Acestea fac tot efortul pentru a fi cît mai operative și personal am constatat acest lucru, dar trebuie menționat că nu în toate ocaziile cabanele sînt dotate cu echipamentul și medicamentația pentru primul ajutor, iar echipele Salvamont nu au aparate de radio emisie-recepție astfel că în cazul în care la o intervenție pleacă mai multe echipe, acestea nu au posibilitatea de a comunica între ele decît cînd ajung la o cabană mai apropiată și atunci numai prin intermediul telefonului de la cabana respectivă. Am dorit să vă împărtășesc aceste impresii deoarece consider că ele constituie subiecte suficiente de discuție pentru presa noastră și cu convingerea că intervenția dumneavoastră va duce la rezolvarea unor situații anormale existente pînă în prezent în activitatea de turism.

De acord cu bunele dumneavoastră sentimente față de turism.

ALTĂ INOVAȚIE OBSTRUCȚIONATĂ?

Pînă în prezent am realizat mai multe inovații a căror aplicare au adus economiei naționale zeci de milioane de lei economii.

În anul 1964 am depus la C.I.L.-Suceava dosarul nr. 99 «FEREASTRE DUBLE CU DESCHIDEREA INTERIOARĂ ȘI UȘI FEREASTRE DE BALCON». Pe atunci, eu, inovatorul, am întîmpinat rezistență din partea Institutului de cercetări forestiere, mai concret, din partea tovarășului inginer Platon.

Toate aceste greutăți au fost generate de faptul că INCF importase din Suedia utilaje costisitoare în vederea producerii ferestrelor cu tocuri lamelate. Aceste utilaje, plătite cu sume ce depășesc un milion bucata, nu numai că nu dădeau rezultate, dar erau păgubitoare pentru economia națională. Dar fiind aduse trebuiau folosite, și pentru aceasta se forța introducerea lor în producție. Din dorința de a opri această farsă tehnologică am propus un nou sistem constructiv și o tehnologie simplificată pentru binale prin inovația cuprinsă în dosarul nr. 99/64, dar acest sistem presupunea eliminarea utilajelor despre care am relatat mai sus (prese cu curenți de înaltă frecvență).

De aici toată rezistența opusă inovației mele, sub semnătura unor oameni care apărau niște așa-zise interese (onoarea institutului).

Continuă să se aducă prejudicii la uși, unde tocul continuă să se realizeze lamelar, deci cu pierderi însemnate pentru economie, numai din dorința de a se folosi aceste utilaje, deși există soluții mult mai economice.

După trei ani de la depunerea dosarului meu de inovație s-a modificat STAS-ul de ferestre, iar noul STAS are la bază sistemul constructiv propus de mine prin inovația din dosarul 99/64.

Dar cei vizați de mine atunci se răzbună, încercînd sub diferite forme și variante nerecunoașterea drepturilor de autor ce mi se cuvin.

În prezent dețin două inovații extrem de valoroase, cu aplicarea imediată în cadrul M.E.F.M.C., aproximate la cîteva zeci de milioane de lei economii anuale.

Așa stînd lucrurile, vă solicit sprijinul în soluționarea inovației depuse de mine în anul 1964 la C.I.L.-Suceava, eventual cu concursul unui examinator din partea C.S.I., singurul în măsură să decidă asupra nedreptății care mi se face.

Cu adresa nr. 30 851 din 11 august 1972 C.E.I.L.-Suceava mă invită pentru reconstituirea dosarului în vederea soluționării. Dar între timp optica se schimbă ca urmare a intervenției Institutului de cercetări și nu mai procedează la reconstituire ci la respingerea dosarului întrucît susțin că în prezent C.E.I.L.-Suceava aplică STAS-ul și nu inovația subsemnatului neluînd în seamă faptul că STAS-ul a fost modificat potrivit inovației depuse de mine cu 8 ani în urmă.

Mai mult, cu adresa nr. 16 811 din 18 aprilie 1972 C.E.I.L.-Suceava recunoaște faptul că inovația s-a introdus în STAS, dar aplică prescripția drepturilor de autor pe motiv că ar fi trecut 3 ani de la aplicare. Această hotărîre fiind combătută de O.S.I.M., au schimbat tactica, respingînd inovația.

Menționez că în acest sens am înaintat o plîngere și la O.S.I.M.

Savu Constantin, domiciliat în București, str. Sabinelor nr. 44, sectorul 6

E adevărat? Cerem părerea celeilalte părți și, bineînțeles, și părerea forului tutelar.

«FETELE CARE REDAU VIAȚĂ»

Nu, nu e o metaforă poetică, e purul adevăr. Astfel de fete sînt și la Spitalul unificat de adulți din orașul Caransebeș, undeva, la etajul șapte al impunătoarei clădiri din acest oraș. Acolo se află secția de reanimare a acestui spital, unde fetele despre care vorbesc în rîndurile de față, sub denumirea sanitară de asistente medicale, cu o surprinzător de sigură conștiință profesională, pentru care meseria lor este mai mult decît o pasiune, este un crez, o profesiune de credință, își desfășoară activitatea în trei schimburi, «redînd viață» bolnavilor care sînt internați aci.

La această secție de reanimare, bolnavilor li se fac transfuzii de sînge, diferite perfuzii cu tot felul de medicamente, injecții și alte diferite ajutoare medicale. Deși grupa sanguină este trecută în buletinul de identitate, înainte de a se face transfuzia de sînge, asistentele medicale verifică din nou grupa sanguină, căci «noi nu ne jucăm cu viața bolnavilor», așa cum este o lozincă a lor. Dar iată și numele «fetelor care redau viață» la secția de reanimare a spitalului de adulți din Caransebeș: Viorica Fărcădeanu, Rodica Mihăiescu, Mariana Enache, Ana Grama, Maria Gorcinschi, Ioana Boldea, Elena Dobre, Teodora Prai (luate absolut la întîmplare), căci toate își fac datoria cu prisosință, așa cum ne declară tov. doctor Dimitrie Cuzma, șeful acestei secții de reanimare.

Avînd o calificare specială, asistentele medicale de la acest spital nu precupețesc nici un efort pentru salvarea unui om.

Am scris rîndurile de față, ca un bătrîn pensionar, fiind salvat în două rînduri la secția de reanimare a Spitalului de adulți din Caransebeș de către «fetele care redau viață» și care m-au tratat ca pe un părinte al lor.

Gh. Lică Olt
pensionar C.F.R.
str. Crișan nr. 16, Caransebeș

Pentru că unii uită, cîteodată, să fie recunoscători și după ce o faptă bună le-a fost utilă, publicăm scrisoarea acestui pensionar, care nu și-a uitat una din obligațiile morale.

O SCRISOARE DE LA UN GRUP DE MUNCITORI

Rugăm de la început să ni se permită și nouă, la acest număr de muncitori care lucrăm la SMA Berheci, județul Galați, și locuim la o distanță de 20 km, adică în comuna Tutova, jud. Vaslui. Vă enumerăm: Armeanu Dumitru, Hîncu Ion, Oiță Neculai, Armean Costică, Cîrjă Ștefan, aceștia sîntem, tractoriști și mecanici și facem naveta cu un autobuz de la ITA Bîrlad, care circulă Bîrlad-Răchitoasa și retur. Nu s-au mai dat abonamente la această mașină spunînd că vor să o modifice la orar sau s-o suspende. Vă informăm că acest traseu este cel mai vechi traseu de la ITA Bîrlad, are peste 20 de ani de cînd circulă, și altă mașină pe acest traseu Tutova-Berheci și retur nu mai este. Noi solicităm să rămînă la același orar de mers care l-a avut pînă acum dacă nu mai tîrziu, ținînd cont că lucrăm în agricultură și toată lumea vrea produse agricole.

Și cu ce credeți dumneavoastră ca să putem și noi să mergem cu această mașină că muncim pentru dreptate și pace. Rugăm să ne iertați că

Anunțăm pe cititorii noștri că revista «Flacăra», redactorii și colaboratorii ei nu primesc scrisori anonime.

îndrăznim cu asemenea treburi că noi ne-am mai adresat și Ministerului Transporturilor. Așteptăm să vedem ce măsuri o să se ia, că fiecare avem necazuri și treburi multe de făcut. Vă rugăm să ne iertați și la scris, că nu am putut întrebuința un vocabular mai frumos.

Vă mulțumim frumos
4 martie 1973

E de presupus că există rațiuni formale pentru care autobuzul respectiv nu mai circulă. Dar ce fac, practic, oamenii aceștia cu scrisul lor atît de stîngaci-adevărat și, mai ales, cu munca lor atît de necesară?

DE DATA ACEASTA, «PRO»!

Răspund și eu apelului adresat de rubrica «Flacăra la dispoziția dumneavoastră» *de a ne expune opiniile în legătură cu scrisoarea și fotografia inserate în revistă sub titlul «Sculpturi în discuție». Iubesc foarte mult artele plastice, deși nu le practic și cu toate că nu sînt din Mangalia, concediile petrecute acolo ne dau dreptul, mie și altor sute de mii de cetățeni, să ne spunem și noi părerea, dacă ne dă brînci inima.*

Fără altă pretenție decît aceea de a vă împărtăși judecata unei amatoare, dați-mi voie să aplic în glumă la aprecierea statuilor sistemul de notare pe care îl folosește «Flacăra» în aprecierea filmelor: cu zero — notarea sculpturilor urîte; cu o stea («eventual de văzut»!) — sculpturile modeste în manieră tradiționalistă, care nu contribuie prea mult la dezvoltarea simțului estetic al privitorilor, dar nici nu-l jignesc (de pildă, statuia lui Ovidiu de la Constanța); cu două stele («de văzut»!) — sculpturile decorative și instructive (acelea care, fără să se ridice la o valoare ieșită din comun, familiarizează publicul cu atmosfera artei contemporane și a căutărilor ei, ajutîndu-l, dacă nu s-o înțeleagă, măcar să se obișnuiască cu ea); cu trei stele — statuile frumoase, cum mi se pare o fi, ca să dau un exemplu foarte recent, cea a lui Mircea cel Bătrîn de la Tulcea (dovedind prin reușita ei că modernitate și tradiție în artă nu sînt noțiuni contradictorii), în fine, cu patru stele — statuile foarte frumoase, cum este cea a lui Eminescu de Anghel, așezată în fața Ateneului. Cît privește capodoperele (de pildă, ansamblul de la Tîrgu Jiu de Brâncuși), le-aș lăsa în afara acestei notări, ele fiind prin însăși natura lor excepții de la regulă, din păcate, foarte rare.

Grupul sculptural de la Mangalia face parte (evident — tot după opinia mea subiectivă de nespecialistă) din categoria cu două stele. Acum cîteva luni am auzit o mulțime de comentarii ridicole despre această lucrare plastică, însă vina nu e a oamenilor, fiindcă ei încercau sincer să înțeleagă și nimeni nu-i ajuta; nu știau nici măcar cum se numește lucrarea (și nici eu nu știu!).

Grupul sculptural de la Mangalia, aflat în discuție, ilustrează în mod onorabil maniere și tehnici caracteristice artei contemporane, fiind, în fond, o sculptură foarte «cuminte», deoarece folosește efecte plastice bine verificate și nu poate speria decît pe cei care nu cunosc căutările cu adevărat îndrăznețe și noi, de multe ori — e drept — eșuate, însă fără de care n-ar putea dăinui procesul creației artistice. Prin caracterul său ilustrativ, lucrarea în discuție ar putea fi folosită în educarea estetică a iubitorilor de frumos cu condiția ca ei să fie îndrumați. Comitetul de cultură și educație socialistă-Constanța ar fi putut în colaborare cu Casa de cultură Mangalia să organizeze dezvelirea statuii într-un cadru adecvat, cu invitarea autorului și a unui critic care să-l prezinte și eventual cu acordare de autografe — de ce nu? De fiecare dată cînd o lucrare nouă ar fi expusă pe litoral (și mai ales cînd ar fi vorba de una mai greu accesibilă înțelegerii publicului), ziarul local «Dobrogea nouă» *ar putea publica o scurtă cronică plastică despre artist și creațiile sale, la același nivel intelectual cu cronicile din presa culturală centrală, fiindcă sînt destui intelectuali pe teritoriul municipiului Constanța.*

Pentru ca lucrarea în discuție să-și îndeplinească menirea poate că ar trebui rezolvată într-un mod mai corespunzător și problema amplasamentului. Cei doi pilaștri sculptați, care sugerează un cuplu, pot sugera în același timp și o poartă. Acesta, cred, e motivul pentru care au fost așezați cam la capătul dinspre fațeză al unui scurt pasaj situat între restaurantul «Scala» *și restaurantul* «Cazino» *și prin care se face trecerea spre Piața* «V.I. Lenin». *Din păcate, efectul scontat nu pare să fi fost obținut, lucrarea asfixiind frumoasa priveliște a pieței văzute dinspre fațeză, cu urîtul mozaic al Casei de cultură în fundal, imagine des fotografiată de turiști mai înainte. Văzut dinspre piață, grupul sculptural astupă vederea spre fațeză și spre mare, neputînd fi admirat din această poziție, deoarece stă cu fața spre fațeză. La rîndul ei, lucrarea e asfixiată de mediul ambiant, deoarece văzută dinspre fațeză e înghesuită și nu are suficientă perspectivă, iar văzută dinspre Casa de cultură oferă privitorului spatele.*

Fotografia pe care ați publicat-o a încadrat imaginea dintr-unul din cele mai favorabile unghiuri, însă celor care nu cunosc locul le dă o falsă idee favorabilă despre amplasament: un colț liniștit cu fundal de verdeață și de arhitectură modernă. În jurul sculpturilor, chiar foarte aproape de ele, sînt montate în sezon chioșcuri și tarabe pentru cărți, sirop, înghețată, fructe suveniruri (un asemenea chioșc se vede și în fotografie). O mulțime de oameni foiesc continuu, împiedicîndu-se pur și simplu de nefericitele sculpturi. Aș dori să le văd într-un colț cu verdeață și arhitectură modernă (minus toneta), dar care să fie cu adevărat pașnic și să fie pe acolo și niște bănci, iar sculpturile să aibă în față o perspectivă de vreo 50 m, ca să le poți privi din unghiuri și de la depărtări diferite.

Mutarea se impune și dintr-un considerent de pură psihologie socială: o artă a cărei înțelegere necesită o oarecare pregătire trebuie introdusă în circuit cu tact pedagogic. Locuitorii orașului se simt iritați și provocați cînd ceva ce nu înțeleg li se «bagă pe gît» pe nepusă masă într-un punct atît de central. În trecut era un act revoluționar să-l înfurii pe burghez cu asemenea gesturi, dar azi nu mai avem burghezi de înfuriat, iar ca să-l epatezi pe turistul occidental ar trebui ceva mai mult decît grupul sculptural de la Mangalia. Numai și din acest considerent sculpturile ar fi trebuit așezate de la început într-un loc mai retras.

Parmena Maiorescu
comuna Valea Mare, oficiul poștal Cîmpulung, județul Argeș

P.S. Am auzit și un grup de intelectuali (în nici un caz nu părea «de specialitate») care comentau cu simpatie, la fața locului, lucrarea în discuție, ba chiar, neștiind ce nume are, încercau s-o boteze. Am reținut trei sugestii foarte poetice: «bărbat și femeie», «cerul și pămîntul», «soarele și luna». Aș fi curioasă să știu numele la care s-a gîndit autorul, deși se spune că în muzică și arte plastice titlul lucrării de artă nu prea contează, el fiind «literatură»!

Așteptăm alte puncte de vedere. Chiar dacă nu, așa zicînd, autorizate.

CE PĂRERE ARE MARCELA SAFTIUC?

În numărul 8 din 17 februarie 1973 al revistei «Flacăra» *la pagina 28 în cadrul rubricii* «Muzică», *la solicitarea lui George Stanca, interpreta și compozitoarea studentă Marcela Saftiuc afirmă că piesa muzicală* «folk» *intitulată* «Fiii lacrimilor tale»: «E un cîntec pe care eu îl consider foarte reușit, din păcate extrem de puțin difuzat. L-am scris într-o singură după-amiază, nu aș mai putea modifica nimic, niciodată».

La această afirmație am avea ceva de menționat și anume că textul și muzica aparțin prof. dr. Gavril Sălăjeanu și Gheorghe Marina de la Bixad, județul Satu Mare, iar cîntecul se cîntă începînd cu data de 15 august 1939 în împrejurimi.

Nu reproșăm nimic revistei, nici nu am avea ce. Dar e bine de reținut că Marcela Saftiuc și-a mai atribuit «Maternitatea» *acestei piese și în* «Viața studențească» *în articolul* «Spre izvoarele melosului popular».

Vasile Belbe
București

O rugăm pe Marcela Saftiuc să răspundă la întrebarea pe care i-o adresează ascultătorul ei atent, Vasile Belbe.

Însemnări pe o pagină de alb vinovat

1.

Într-adevăr, la asta nu ne așteptam. Și totuși neașteptatul s-a petrecut. Un gînd ne însoțește, parcurgînd etapele acestei lupte cu iarna: să fim pregătiți mereu. Starea de trezie, starea de veghe constituie soluția duratei. Desigur că normal ar fi fost să nu se întîmple ce s-a întîmplat. Normal era să trăim un martie turbat de senin, de frumos și de viu. Dar iată că iarna a sfărîmat orice iluzie ușoară. De aceea, e bine să fim mereu pregătiți. Starea de somnolență e doar aparent odihnitoare. În fond, ne odihnim numai dacă știm să veghem. Și chiar dacă nu era de prevăzut o asemenea încălzire cu viscolul, și-mi amintesc că ori de cîte ori, în ultimii ani, s-a întîmplat ceva mai special — inundații ori secetă — noi am zis, cîteodată, pe bună dreptate, că nu ne așteptam. Dar trebuie să ne așteptăm. Trebuie să cultivăm la fiii noștri și la noi înșine ideea că omului treaz, permanent pregătit să-și trăiască destinul iar nu să și-l contemple,i se întîmplă lucruri excepționale în mod normal. Nu vreau să scuz iarna, o urăsc — dacă nu e cumva prea omenesc zis să urăști un anotimp! — pentru că a consumat multe din energiile noastre destinate inițial unor altor țeluri. O urăsc, dar mi-o explic. Și cred că trebuie să învățăm și din această iarnă ceea ce e de învățat: să fim treji, să fim gata să ne trăim viața!

2.

Ceva despre înfloriri! Ce părere au despre săptămîna zăpezii cei care se grăbesc să ceară pomilor să înflorească repede, oricît de repede? Încă o dată se verifică ideea că singurele înfloriri frumoase sînt cele durabile. Bine că n-au înflorit pomii, zic eu acum, cînd văd ce li s-ar fi putut întîmpla. Orice mugur dezvoltat primăvăratic, la pragul unei ierni ce s-ar putea întoarce oricînd, e un fruct strivit înainte de naștere, o iluzie bolnavă de ea însăși. Florile nu sînt o țintă, înfloririle nu sînt o finalitate. Iubim înfloririle și pentru că sperăm ca din exercițiul lor să dureze specia întreagă a pomilor înfloritori. Nici nu sîntem atît de mercantili încît să iubim în fragilitatea florii cei cîțiva lei, cu care piața prețuiește fructul viitor, dar nici nu putem fi atît de aerieni, de absurzi, de cinici, încît să ne bucurăm că un pom înflorește înainte de a cădea ultima zăpadă și de a se dezlănțui ultimul prăpăd, care-și zice viscol. Despre înfloriri vorbesc și nu numai despre cele pe care, printr-un miracol, pomii noștri nu le-au etalat în aceste zile. Avem pomi înțelepți, avem pomi care știu cînd să înflorească. Fără să eliminăm înflorirea din viața copacilor, de teama revenirii iernii. Să ascultăm ritmul lor și să parcurgem etapele cu toată grija, pentru că înfloririle noastre nu sînt un spectacol în sine, ci felul de a se manifesta, într-un timp dat, al unei rădăcini care nu-și poate permite să rateze sezonier. Viscolul, care a zgîlțîit țițînile privelиștii noastre, la mijlocul primei luni a primăverii, ne-a readus în suflete senzația că una din primele calități ale unei înfloriri serioase este adecvarea. Să nu înflorească adică la nevreme.

3.

În noaptea de 12 spre 13 martie 1973, la kilometrul 48 al Magistralei București-Pitești, zeci și zeci de mașini care veneau spre București au fost blocate datorită, în primul rînd, unor condiții obiective, asupra cărora nu mai insist și, la un moment dat, datorită unei împrejurări pe care vreau s-o comentez. Un imens autocamion, aflat în fruntea coloanei de circa 100 de mașini, între care și cea purtîndu-l pe subsemnatul, a avut o pană. I s-a spart conducta de apă de la radiator. În loc să tragă pe dreapta și să lase șirul de mașini, ai căror posesori nu erau cu nimic vinovați că lui i s-a stricat mașina, șoferul de pe acest autocamion (cu nr. 21 SM 1327) a oprit în mijlocul șoselei și, timp de trei ore, a blocat întregul flux rutier, răspunzînd cinic la rugămințile noastre de a ne lăsa să trecem: «Nu vă las, pentru că dacă vă las rămîn singur și nu mă mai ajută nimeni să-mi repar radiatorul». Obligați de situație, oamenii l-au ajutat. Și el și-a reparat mașina și a plecat. Întîmplarea a făcut ca acest șofer să fie singurul care a ajuns la București în următoarele două ore, pentru că întreaga coloană, în afară de norocosul 21 SM 1327, s-a împotmolit, încercînd să traverseze fîșia de pămînt dintre cele două benzi de circulație (pe dreapta nu se mai putea circula). La două ore după acest șofer, am ajuns la București eu. M-am dus la primii milițieni pe care i-am văzut și le-am spus: «Cred că v-a comunicat șoferul de pe autocamionul 21 SM 1327 ce necaz s-a întîmplat. O întreagă coloană de mașini e blocată la kilometrul 47...» Milițienii mi-au răspuns că șoferul acela atît de grijuliu cu sine, nu le-a comunicat nimic. Dacă am înțeles pînă într-un punct obstrucția pe care ne-a făcut-o tuturor, de teama de a nu rămîne singur, n-am înțeles și n-aș putea înțelege indiferența cu care acest om, salvat de o întreagă coloană, n-a avut măcar obrazul să le dea altora un semn pentru salvarea ei.

4.

Am văzut, din nou, solidaritatea. Oamenii, uneori, se mai iau în rîs unii pe alții și se mai odihnesc rîzînd, dar, hotărît este că, în clipe de cumpănă ei sînt împreună. Lăsînd la o parte egoismul unora, care golesc magazinele sau ocupă străzile lenevos, lăsînd la o parte cîteva întîmplări triste și considerînd, la adevărata ei adîncime, încordarea plină de eforturi și de abnegație pe care a făcut-o națiunea în aceste zile, trebuie să nu uităm un adevăr: forța noastră stă în solidaritatea noastră. Iar această solidaritate — după cum Decretul cu privire la instituirea stării de necesitate și Hotărîrea Comandamentului Central o subliniază — se bazează pe participarea tuturor. Nu există solidaritate reală acolo unde unul din termeni trișează. Solidaritatea este o expresie nu doar a disponibilităților noastre sufletești, de caracter, nu doar a puterii noastre de a ne regăsi, ci și un semn al climatului politic;solidaritatea e un rezultat direct al democrației. Sîntem solidari, pentru că sîntem egali. Sîntem solidari, pentru a ne exercita puterea și pentru a învinge. Și oricît de grave ar fi împrejurările, din punctul de vedere al primei realități, observăm, iată, că, din punctul de vedere al realității istorice, acestea atît de dezavantajoase împrejurări devin avantaj. Avantajul de a ști, oricînd, să fim și să luptăm împreună. Învinsă acum, iarna-recidivă care a spart ritmul primăverii trece — datorită luptei noastre și efortului nostru — din domeniul meteorologiei în domeniul istoriei.

Adrian PĂUNESCU

realitatea

carnet politic

treptele intermediare

Probabil că e greu de găsit, la indiferent care din nivelurile organizatorice ale instituțiilor noastre (și cu atît mai puțin după apariția documentelor Plenarei din 28 februarie — 2 martie a Comitetului Central), personaje care să nu recunoască, uneori zgomotos, dar de cele mai multe ori cu sinceritate, necesitatea absolută și urgentă a adîncirii și perfecționării democrației economice. Într-o societate parcurgînd mutații fundamentale, într-o țară decisă să lichideze decalajele față de statele puternic dezvoltate, într-o economie complexă, tot mai diversificată și realizînd eforturi pentru amploarea cărora adjectivele ni se par sărace, democrația este o condiție determinantă a eficienței. Nu numai pentru că fără democrație nu este de conceput sincera aderare a consensului național necesar mobilizării, la tensiuni deloc comode, a energiilor, ci și pentru că fără democrație economică pur și simplu nu poate exista conducere economică. Sîntem, aici, în fața unei realități recunoscute în practică pînă și în țările capitaliste puternic dezvoltate. Unul din pilonii fundamentali ai științei și practicii conducerii în chiar America monopolurilor este luarea deciziei la cel mai jos nivel cu putință, cît se poate mai apropiat de zona executării ei.

Structural deosebită în raporturile, obiectivele și criteriile ei, de economia capitalistă, România constructoare a socialismului multilateral dezvoltat a căutat și instituționalizat, adîncindu-le, soluții care să garanteze participarea la decizie a producătorilor și proprietarilor, a maselor largi. Democrația economică are, la noi, fundamentări ideologice, este un mijloc al politicii de desăvîrșire a unui nou tip de societate și a unui nou umanism, dar rămîne și o NECESITATE a TEHNICII CONDUCERII.

Ceea ce ar fi vrut să fie o scurtă introducere s-a lungit puțin, dar, în fine, ajungem la obiectul notațiilor noastre de azi: instituționalizarea, adîncirea și perfecționarea democrației noastre economice nu s-a petrecut și nu se desfășoară fără anumite rezistențe. Au trecut, de pildă, ani de zile de la crearea centralelor industriale și economice ca organisme cheie de conducere. Ce s-a observat de la bun început și s-a perpetuat, partial, pînă azi? Le-a fost mult mai ușor centralelor să PREIA atribuții ale întreprinderilor subordonate și mult mai greu să determine organismele superioare să le CEDEZE competențele prevăzute de lege.

Firește, nu era de presupus ca reorganizarea structurilor de conducere ale economiei să se desfășoare neted, dar nu experimentele și unele din nereușitele lor, nu lipsa de experiență și unele din efectele ei au rezistat cel mai tenace procesului democratic de apropiere a deciziei de execuție, fără de care nu există o realitate a participării maselor la conducere.

Tenacitatea în a îngreuna perfecționarea democrației noastre economice a fost și rămîne, în principal, opera — ca să nu-i zicem altfel — a treptelor intermediare.

Să luăm, iarăși, un exemplu din istoricul constituirii centralelor. Indicațiile și legislația care le-au dat viață prevedeau grefarea centralelor pe cea mai importantă din întreprinderile din raza lor; dar, inițial, tendința manifestă, din fericire eficient combătută, a fost înființarea lor în afara, pe deasupra, oricărei întreprinderi, ceea ce însemna un aparat în plus, de preferință vast și încadrat cu personal scos din sectorul direct productiv.

Să luăm un exemplu din ministere și organe centrale. De ani de zile se cere și se indică, de la nivelul cel mai înalt, lichidarea paralelismelor, ceea ce ar fi urmat să se traducă prin comasări sau pur și simplu reduceri de direcții, dar comasările s-au tot tărăgănat și există cazuri în care, odată cu înființarea unor centrale, s-au creat și direcții de minister care să le coordoneze.

Dacă ne-ar arde să facem satiră și umor, am divaga pe tema destinului demonic al «treptelor intermediare», menite să semene copii din flori. Acești copii din flori, rezultați din iubire vinovată de hirtoage multilaterale avizate, dispersează răspunderile, întîrzie și viciază decizia. (Caracteristica principală a treptei intermediare fiindcă nu decide, nu concepe și nu controlează de fapt nimic, dar «avizează» tot ce-i cade la îndemînă. Iar cînd nu-i cade nimic, caută cu luminarea și țipete principiale ceva de «avizat».)

Birocrația nu-i o invenție recentă, dar, într-o societate care a înfăptuit socializarea mijloacelor de producție, birocrația tinde să se impună forțelor de producție. Lăsînd la o parte interesele personale, ambițiile meschine și salariile comode, cauze secundare totuși, «treptele intermediare» sînt produsul unor evoluții dogmatice în organizarea societății noastre, expresie a lipsei de încredere în mase, a încălcării normelor democratice ale vieții partidului și statului, cărora Congresul al IX-lea și tot ce a urmat de-atunci încoace le-au pus capăt, teoretic și practic. Privite în esența lor, treptele intermediare sînt sechele ale unor greșeli și denaturări mai vechi, dar sechele foarte bine dotate pentru supraviețuire.

Și totuși, nu propria lor forță le împiedică să dispară total și definitiv, ci, mai curînd, unele din slăbiciunile noastre.

Credem că o astfel de instituție esențială a democrației noastre socialiste cum sînt consiliile oamenilor muncii își exercită prea puțin puterea (vrem să subliniem termenul, pentru că este vorba de putere politică în domeniul organizării societății și economiei), își exercită, zicem, prea puțin puterea, pentru a simplifica ierarhiile, a atribui mai exact răspunderile și a combate, astfel, treptele intermediare.

Iată de ce salutăm prevederile, spiritul și esența Decretului Consiliului de Stat privind stabilirea normelor unitare de organizare a ministerelor și celorlalte organe centrale de stat.

Eugen MANDRIC

cronica instituțiilor

mai binele țării

Plenara Comitetului Central al partidului a propus o serie de legi și a adoptat hotărîri care privesc domenii fundamentale. Dezvoltarea economică sau controlul financiar, reglementarea unor probleme ale spațiului locativ, ale educației fizice și sportului sau retribuirea muncii în agricultură au prilejuit dezbateri fructuoase și pline de consecințe, materializate în documentele publicate săptămîna trecută. Ele atestă încă o dată preocuparea esențială a partidului în etapa actuală, căutarea unor forme organizate, cu atribuții determinate prin lege, adevărate pîrghii instituționale ale progresului. În măsura în care avem de-a face numai cu proiecte, urmînd a fi supuse votului Marii Adunări Naționale, vom încerca să evidențiem unele aspecte care ni s-au părut mai importante. Întreaga opinie publică a fost dealtfel invitată să-și spună cuvîntul în spiritul practicilor democratice instaurate de conducerea partidului nostru.

Problema socializării agriculturii a constituit timp de un deceniu și jumătate principalul teren al confruntării politice și sociale din țara noastră. Imensul potențial uman al țărănimii reprezenta în conștiința întregului popor o garanție a identității naționale și resursa principală de forță morală și de integritate a României. Pe umerii lor a trăit timp de secole «țara» și de la ea s-a tras și numele lor. Substanța le era dată de legătura cu pămîntul. Se spune că în mileniul de migrații și de vîntoase, pînă în secolul al X-lea, sătenii s-au fost retras în munți, pe strămoșeștile vetre de apărare, și că au rămas acolo, uneori, timp de generații întregi, păstrînd însă neștearsă amintirea satului lor și a «hotarului», a terenurilor obștii. De multe ori se întîmpla că veneau noaptea, pe căi lor iuți, și coseau fînețele, iar înainte de a muri își aduceau feciorii să le arate pietrele și însemnele locurilor. Copiii rămîneau cu visul holdelor și al cîmpurilor întinse, pămîntul lor... Se întorceau cu toții după trecerea urgiei, nu încăpea nici o rătăcire, fiind vorba de țarina lor și a strămoșilor. Rezistența mare a poporului român, statornicia miraculoasă și respectul legilor, umanitatea și patriotismul, trăsăturile noastre inalienabile s-au bizuit mai ales pe sfînta legătură cu pămîntul țării. Orice s-ar fi întîmplat, ne-am lipit de țarină și ne-a fost bine. Mai tîrziu, cînd a fost de luptat cu pseudoștiința înregimentată politic a unor istorici care susțineau că poporul ar fi părăsit Transilvania împreună cu administrația romană, argumentul de bun-simț a fost: cum își poate închipui cineva un neam de oameni atît de iubitori de pămînt să plece cu niște funcționari? Nu mai încăpea discuție de partea cui e dreptatea!

La începuturile socializării agriculturii a fost de luptat tocmai cu deformările sentimentului profund, ale atașamentului firesc și demn de admirație față de glie. Cooperativizarea era impusă de evoluția legilor economice și sociale din patria noastră și urma să ia forma unei proprietăți de grup, capabilă să reunească interesele tuturor membrilor și să permită expansiunea obștii. Nu era vorba de o alterare, ci de ridicarea pe o altă treaptă a conștiinței și a practicilor economice. De ce să nu recunoaștem, drumul a fost lung și presărat de nenumărate dificultăți. În documentele partidului au fost incriminate multe tendințe de intimidare a țăranilor. Este meritul partidului nostru comunist că a curmat asemenea alunecări în spiritul de justiție și că a urmat o politică înțeleaptă, de atragere treptată a țărănimii pe calea socialistă. Existența cooperativelor nu înseamnă totuși, prin ea însăși, asigurarea succesului economic. Urma să se creeze un sistem de relații bazate pe noua formă de dezvoltare a agriculturii, un cadru economic și social îndeajuns de dinamic și de strict în același timp pentru a asigura concordanța cu celelalte compartimente ale economiei naționale. După Congresul al IX-lea a urmat o perioadă de acute prefaceri și în acest domeniu. S-a inițiat o participare mai largă a maselor de cooperatori și a factorilor de conducere din unitățile agricole la luarea deciziilor majore. Comitetele județene de partid au efectuat o muncă intensă de cercetare a posibilităților existente, corectînd erori mai vechi și propunînd soluții noi. O parte din ele și-au găsit reflectarea în *Hotărîrea Plenarei Comitetului Central al Partidului Comunist Român din 28 februarie — 2 martie 1973 cu privire la îmbunătățirea organizării și retribuirii muncii în agricultură*, un moment pe care nu ne sfiim a-l considera esențial în noua așezare a lucrurilor la țară. Este vorba de un întreg program, conceput de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, un ansamblu de acțiuni bazate pe adoptarea și experimentarea acordului global în retribuirea cooperatorilor. Am discutat în anii 1971 și 1972 cu nenumărați cooperatori și am consemnat părerea lor unanimă: aplicarea acordului global constituie o adevărată revoluție în sistemul relațiilor economice din cooperative, corespunzător actualului stadiu al conștiinței țăranilor. Hotărîrea Plenarei subliniază: «*Adoptarea de către marea majoritate a cooperativelor agricole a unor forme variate ale acordului global, în funcție de particularitățile procesului de producție și condițiile economice, a condus la o participare mai activă la muncă a cooperatorilor. Ca urmare, lucrările agricole au fost executate la timp și mai bine, drept care, în comparație cu anii anteriori, au sporit producția și livrările la fondul de stat*». Din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu și sub directa sa îndrumare, Comitetul Central și activiștii de partid au găsit din nou forma cea mai bună pentru a crea o adevărată emulație a muncii în rîndul membrilor cooperatori. M-a impresionat mai ales caracterul ferm al prevederilor *Hotărîrii* Plenarei. Elementul cel mai dizolvant din punct de vedere psihologic era nerespectarea obligațiilor reciproce. Punîndu-se mai presus interesul imediat decît atașamentul oamenilor și cointeresarea lor, s-a greșit uneori prin alienarea unor promisiuni făcute la începutul anului și neținute la sfîrșit. Desigur, pot apărea situații cînd cooperativa se află în imposibilitatea de a plăti membrilor săi toate sumele prevăzute. Se preconizează acum ajutorul statului, încît oamenii să nu mai fie privați de veniturile lor. Este o nouă dovadă a legăturii indestructibile dintre statul socialist și mase, a respectării intereselor tuturor oamenilor muncii. Sînt sigur că reglementările prevăzute în *Hotărîre* vor găsi pe mai departe ecou în rîndul membrilor cooperatori și vor contribui la întărirea unității lor în jurul partidului și al secretarului general, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Aurel Dragoș MUNTEANU

arhiva socială

un țurțure

ȚUR-țur-țur... și s-a făcut țurțure. A devenit tare ca piatra, rece ca gheața, ce mai, cineva dintr-o bucată, care nu admitea replică. Un poet i-a numit «fulger de gheață al ceruluș». Un moralist i-a zis, nici mai mult, nici mai puțin, «sabia lui februarie». Un sculptor a propus să fie turnat din cristal și expus la răspîntiile publice. Numai coregraful a ieșit mai prost, fiindcă țurțurele nu se poate dansa...

Dar cei de sub streașină i-au luat spaima. Treceau pe sub fildeșul lui incisiv, suspendat ca o amenințare, în vîrful degetelor și cu pălăria în mînă. A ieșit vorba că are puteri discreționare. S-a mai spus că nu-l poate clinti nimic. Cîțiva, mai împăcați cu soarta, se consolau, îndulcindu-și condiția: «bine că e numai la etajul trei, ce ne-am fi făcut dacă avea capriciul să se cațere la etajul nouă!»... Cum să spun, groază mare-n cartier și, la drept vorbind, un pericol obiectiv. Ca să scurtez povestea, au început să se practice forme discrete, iar pînă la urmă zgomotoase și chiar deșănțate de lichelism față de țurțure.

Pînă cînd, într-o zi, ca alaltăieri, a ieșit soarele. Și țur-țur, țurțurele s-a topit.

Țurțurele e o formă de oportunism meteorologic. El începe să cînte, țur-țur... Și isprăvește tot așa, cîntînd, țur-țur, cînd nu cade făcîndu-se zob.

Altfel spus, țurțurele este o formă solidă, conjuncturală de apă chioară, care, din cînd în cînd, devine groaza lumii. Desigur, țurțurii apar uneori și vara, mai rar! Dar anotimpul lor predilect e acela cînd toată lumea e bocnă.

P.S.

Problema capitală pentru țurțurii mai mici, atunci cînd se clatină un țurțure mai mare, e următoarea: ne topim sau ne facem țăndări?

Paul ANGHEL

primăvară amînată

— Melc, melc, codobelc
Scoate coarne boureşti...
— Zău? Pe viscolul ăsta?!...

Fotografie de Traian PROSAN

sportul sănătate fizică + sănătate morală

Conducerea partidului a vădit o permanentă grijă pentru dezvoltarea mişcării de educaţie fizică şi sport din primele zile ale preluării puterii. Au fost create organisme şi statuate norme menite să formeze un tineret sănătos — factor activ, puternic, în opera de edificare a noii societăţi socialiste. O sinteză de mare anvergură a fost stabilită prin «Legea de organizare a mişcării de educaţie fizică» din 1968, care a ridicat sportul la rangul unei activităţi de interes naţional. Dar ceea ce aşteptam cu toţii să reprezinte un «salt calitativ» al acestei activităţi a fost ţinut totuşi la «foc mic», deoarece organismele create prin efectul legii au acţionat cu o inexplicabilă timiditate.

Asociaţiile şi cluburile dovedeau o mare lipsă de curaj, iar obiectivele activităţilor erau de la început obturate prin caracterul dilematic ce se imprima unor acţiuni, considerate, pe nedrept, antinomice: sport de masă sau sport de performanţă? Ba, am auzit voci de-a dreptul stupefiante, care predicau de la tribuna conferinţelor judeţene C.N.E.F.S.: «Asociaţiile şi cluburile nu trebuie să încurajeze discipline sportive care nu dau imediat performeri».

Iată că Hotărîrea Plenarei Comitetului Central al P.C.R. din 10 martie a.c. lămureşte acum definitiv lucrurile:

1) Sportul de masă este un mijloc de bază pentru fortificarea organismului şi dezvoltarea capacităţii fizice a tuturor cetăţenilor patriei;

2) Sportul de performanţă trebuie să deţină un loc important în acţiunea de afirmare pe o scară tot mai largă a talentelor, de îmbunătăţire continuă a rezultatelor şi reprezentării cu demnitate a sportului românesc în competiţiile internaţionale.

Aşadar, în locul unor noţiuni diametral opuse, sportul de masă şi cel de performanţă devin complimentare, fiind destinate să trăiască într-o interdependenţă desăvîrşită, unul condiţionînd strict pe celălalt. Fără sport de masă — s-a spus mereu, dar s-a auzit mai puţin — sportul nostru de performanţă este o simplă floare de seră, care poate fi doborîtă de cel dintîi vînt mai aspru, iscat acum, în mod obişnuit, de orice confruntare internaţională la care sportivii români participă prin însăşi natura relaţiilor noastre prieteneşti cu toate ţările lumii. (Exemplul oferit în tenis de perechea Năstase-Ţiriac reprezintă — adică a reprezentat — un fenomen de unicitate, deoarece de un an, doi el proliferează o adevărată acţiune de masă în rîndurile copiilor şi adolescenţilor noştri.)

De aceea, cu cît vom avea o arie mai largă de practicare a unor discipline sportive, cu atît vom putea să recrutăm elemente de valoare, chemate să atingă nivelul cerinţelor mondiale, aşa cum ne fixează, cu claritate şi termene precise, recenta Hotărîre a Plenarei C.C. al P.C.R. Înfiinţarea cluburilor pe ramuri de sport îşi dobîndeşte şi ea, prin această Hotărîre, un impuls nou care nu mai trebuie stăvilit cum s-a făcut după 1968. O serie de indicaţii privind selecţia tinerilor apţi pentru performanţă, adîncirea cercetării ştiinţifice, îmbunătăţirea asistenţei medicale, dar mai ales întărirea disciplinei prin crearea climatului sănătos care să nu mai favorizeze creşterea bunurienilor vedetismului şi dorinţei de cîştig uşor — iată cadrul de elevată moralitate şi ţinută cetăţenească pe care conducerea partidului şi ţării îl făureşte sportului.

Pe această ultimă latură, care totuşi trebuie să stea în centrul atenţiei tuturor celor ce îndeplinesc un rol cît de mic în angrenajul mişcării sportive, este obligatoriu să înscriem ca deviză: fermitate, seriozitate, muncă, dăruire. Să nu mai fie tolerate — cum, din nefericire, s-a făcut în trecut — acte de genul «evadărilor» din cantonament, sau chiar din sînul familiei, pentru a gusta din plăcerile efemere. Să nu se mai închidă ochii asupra păcatelor unor jucători, fie ei chiar din naţională, sau din echipele de club, numai pentru că ar fi «piese de neînlocuit». Iar cînd o măsură disciplinară este luată împotriva «vasului», clubul să nu sară în apărarea lui, dezmierdîndu-l ca pe un ultrarăsfăţat «băiat al mamei», iar antrenorii care dovedesc intransigenţă să nu mai fie expuşi oprobriului public pentru că au avut curajul să ţină pe tuşă — cum s-a întîmplat în Mexic — anumite elemente care nu se încadrau nici în disciplina pregătirii, nici în disciplina de joc...

De-acum înainte, puternica bază ce se asigură sportului de masă va putea constitui o bună, reală platformă de lansare pentru toţi tinerii capabili să ia locul refractarilor ce se dovedesc a fi în afara oricărei norme de etică sportivă şi conduită socială.

Prof. Angelo NICULESCU

sub semnul urgenţei

am putea avea electromobile româneşti pe străzile bucureştiului!

Astăzi scriu despre o maşinărie. Despre un motor. Are un nume complicat şi criptic pentru un profan ca mine. Se cheamă **motor cu întrefier axial.** Dar povestea lui este interesantă. Din motoarele clasice, oamenii storseseră tot ce se putea stoarce. Automatizarea, cu exigenţele ei, cerea altceva. Cerea o specie superioară, iar sub puternica ei presiune s-a născut el. Are înalte performanţe. Paradoxal, e mai simplu decît fratele său clasic. E făcut din piese mai puţine care se pot prefabrica. E mai uşor de produs, mîna omului nu mai intervine la naşterea sa, se pot obţine serii enorme pe bandă rulantă. Are dimensiuni şi greutate mică. E un mecanism fără inerţie, aşa cum ar trebui să fie toţi oamenii, dă un mare randament. Înghite cupru mai puţin, iar oţel electrotehnic deloc, substanţe scumpe şi de care întreaga planetă duce lipsă. Pe scurt, numai avantaje.

Prima oară a apărut în Franţa, dar se baza pe o tehnică prea puţin economică. Americanii şi japonezii l-au perfecţionat întrucîtva. Recent, românii, care n-au avut tradiţie în acest domeniu, împinşi sub semnul urgenţei de către necesităţile economiei naţionale, au realizat un tip cu viaţă mai lungă şi randament mult mai mare. Pe baza unor teorii şi tehnologii proprii. Francezii au decernat realizării româneşti, anul trecut, la Tîrgul internaţional pentru invenţii de la Caen, Medalia de aur. Onorînd un fapt de creaţie petrecut pe terenul în care erau întemeietori.

Ce i-a îndemnat pe cercetătorii români să realizeze motorul? Nevoile multe şi mari impuse de dezvoltarea ţării. Este necesar instalaţiilor de automatizare, maşinilor-unelte cu program, este necesar pentru antrenarea benzilor magnetice de memorie la calculatoarele electronice şi, în general, este necesar în toate angrenajele care cer precizie şi viteză de răspuns.

Sînt scumpe. Pentru că au performanţe deosebite. 1 500 de mărci vest-germane sau 2 000 de franci francezi, bucata. O deosebită realizare pentru ţară, dacă vom fi, pe lîngă excelenţii inventatori, şi foarte buni comercianţi. Firma **Guldi,** de la care cumpăram acest motor înainte de a fi realizat în ţară, vrea acum să-l cumpere de la noi. Şi ştiţi de ce? Fiindcă e superior produselor ei. Îi plătisem mulţi bani, în ultimii ani, pentru ce ne dădea, avem ocazia să ne revanşăm. Unul dintre inventatori mi-a spus că am putea fabrica multe asemenea motoare. Cîte vrea industria. Ei, cercetătorii, sînt dispuşi să se mute în fabrică pentru supraveghere şi asistenţă tehnică. Dar cu o condiţie. Ca şi fabricile să vrea. Dar fabricile cer inventatorilor asigurări că nu vor avea greutăţi la export. Mi se pare cam mult. Inventatorul să inventeze, să dezvolte totul pînă în faza producţiei industriale, şi tot el să asigure şi desfacerea peste hotare.

Iată cuvîntul inventatorului: **«Partea mai grea într-o invenţie nu e ideea, nici prototipul. Ci realizarea industrială. Noi am creat o jucărie, iar acum factorii responsabili au datoria să facă un milion de exemplare pe an. Cu noi alături. Cu orice sacrificii din partea noastră. Am găsit ceva, trebuie exploatat. Bani mulţi nu se cîştigă decît aşa. Din puţine lucruri, dar excepţionale, transformate în adevărate lovituri. Sigur, ar trebui o mică investiţie. Ca să aduci ţării un milion de dolari nu poţi cheltui cinci lei, ci zece sau cîteva zeci de mii de dolari. Ar trebui un comandament care să iniţieze şi să conducă: «Acţiunea motorului cu întrefier axial». Să se stabilească şi cine răspunde din partea ministerului, centralei, fabricilor desemnate să-l producă sau să ofere componente. În vreme ce «Electronum» şi «Maşinimportul» să prospecteze piaţa. Am putea intra în legături, cu intenţia de a le deveni furnizori, cu Volkswagen-ul, cu Fiat-ul cu Renault-ul şi cu alţi mari producători de automobile. Fiindcă în variante mici, acest motor e necesar pentru instalaţiile de încălzire a maşinilor, pentru coborîrea geamurilor, a scaunelor, pentru umflarea automată a pneurilor etc.»**

Inventatorul ne-a vorbit despre alte priorităţi pe care le-am putea cîştiga. Aţi auzit despre **Electromoped?** Poate da, poate nu. E un vehicul care acum începe să apară, ici, colo, în lume. Dar echipat cu motor clasic, nu cu acest motor făcut de români, despre care vorbim aici şi care îi este net superior. Electromopedul e o bicicletă cu pedale, dar acţionată şi electric. E în varianta lui cea mai bună, tot o invenţie românească. Vrei să faci mişcare, dai din pedale, ai obosit, te duce motorul electric. Nu face zgomot, nu poluează. 75 de kilometri n-ai probleme cu bateria. Cam a treia zi, seara cînd te culci, pui bateria în priză, iar dimineaţa o găseşti încărcată. Realizînd acum electromopedul, am luat-o înaintea tuturor. S-ar putea cîştiga piaţa Europei. În vreme ce s-ar vinde şi în ţară cu vreo 4 000 lei bucata. Fabrica din Zărneşti, care scoate motoreta **«Mobra»,** s-a declarat interesată. Cine aranjează restul, încît să fructificăm această şansă? Dar repede.

Inventatorul acesta mai are o obsesie. Automobilul electric, zice el, e încă o chestie de mare lux în toată lumea. De mare lux, dar şi de mare viitor. Şi de aceea, susţine că noi ar trebui să întreprindem ceva pentru realizarea unui electromobil. Tot fiindcă avem acest motor, căruia nu vreau să-i mai pomenesc numele acela criptic. De pildă, o serie de instituţii, care efectuează diverse transporturi pentru populaţie, ar putea accepta o colaborare. Şi aşa ar apărea pe străzile Bucureştiului nişte electrofurgonete şi electrotaxiuri. Un asemenea vehicul i-ar costa, spre pildă, 10 000 lei în plus peste preţul obişnuit. Dar o instituţie poate suporta, pentru un experiment extrem de util economiei naţionale, o atare diferenţă de preţ. În schimb, am învăţa, printre primii din lume, lecţia automobilului electric, iar peste cîţiva ani operaţiunea ar căpăta amploare şi o imensă rentabilitate. Institutul de cercetări şi proiectări pentru industria electrotehnică caută parteneri în vederea unui contract care să marcheze naşterea electromobilului românesc. Cine se oferă?

Astăzi am scris despre o maşinărie. Despre un motor. Despre un fel de faţă bună la toate în casa industriei moderne. Povestea ei ne-a spus-o **Sigismund Slaiher. Felician Lăzăroiu** şi el sînt părinţii motorului românesc cu întrefier axial. Nu vreau să uit două lucruri. Mai întîi că directorul institutului, inginerul **Florin Tănăsescu,** m-a invitat să stau de vorbă cu un inventator despre o invenţie excepţională, la care nu este nici măcar coautor. Această atitudine de adevărat om de ştiinţă, de adevărat director de institut de cercetări este în sine emoţionantă. În al doilea rînd, vreau să menţionez că „motorul zilei are şi va avea valoarea pe care-am încercat s-o sugerez, şase luni, poate un an sau doi. După aceea, va începe uzura lui morală. Fiindcă poate între timp vor reuşi să-l realizeze şi alţii. Cred în promptitudinea şi în capacitatea de acţiune a factorilor responsabili investiţi să obţină pentru ţară maximum de profit din asemenea fapte de creaţie.

Romulus BALABAN

PREMIERĂ MONDIALĂ... DUPĂ TREI SFERTURI DE VEAC

Recenta descoperire a unor filme ştiinţifice de excepţională valoare realizate de profesorul Gheorghe Marinescu.

În 1897 revenea în patrie, după o absenţă de peste opt ani, un tînăr medic român pentru a prelua conducerea primei clinici de neurologie şi electroterapie de la Spitaiul Pantelimon şi o catedră universitară la Facultatea de medicină din Bucureşti. GHEORGHE MARINESCU: numele său era tot mai des rostit în cercurile ştiinţifice internaţionale. Realizase, între altele, primul în lume, un Atlas histologic al sistemului nervos, făcuse prima radiografie în boala denumită acromegalie, — în anul imediat următor descoperirii razelor X! —, descrisese boli noi, prezentase numeroase comunicări la congrese şi societăţi ştiinţifice din întreaga Europă.

În ţară, el aducea cu sine tot felul de instrumente moderne de studiu, dorind mai presus de orice *«să cerceteze adevărul spre binele omenirii»* (Abderhalden, celebru medic elveţian despre Marinescu). Astfel, cînd va deschide cursurile, el va completa lecţiile cu *«demonstraţii practice şi proiecţii de planşe»*. Printre studenţi, viitorul savant C.I. Parhon, primul intern al tînărului profesor la Spitaiul Pantelimon.

LA SFÎRŞIT DE VEAC ÎN BUCUREŞTI, O «VARĂ FIERBINTE»

...Era vară, o vară toridă, aşa cum a cunoscut Bucureştiul în fiecare din anii sfîrşitului de veac. În curtea spitalului se amenajează o scenă neobişnuită: profesorul pune să se confecţioneze un mare panou, învelit în pînză neagră, pe care, apoi, îl aşază vertical, sprijinit de zid. În faţa panoului, pe trepied, apare o cutie misterioasă în mijlocul căreia se găseşte o lentilă — *«un ochi de sticlă»* — prin care savantul priveşte cu nemăsurată curiozitate. Sînt mobilizaţi toţi asistenţii: Parhon, Goldstein, Vineş, Popescu, Minea, Strominger, Makelarie... Toţi tineri, toţi curioşi... Cînd pregătirile se termină şi soarele străluceşte mai puternic, sînt aduşi bolnavi suferinzi de tabes, paralizii, hemiplegii, Parkinson, paralizii parţiale, feluriie tulburări de mers. La un semn aparatul este pus în funcţiune de Constantin Popescu prin învîrtirea unei manivele şi în acel moment, rînd pe rînd, bolnavii trec prin faţa panoului negru prins în obiectiv. Asistenţii profesorului îi susţin pe unii; alţii se mişcă greoi sprijinindu-se în bastoane şi astfel cazuri după cazuri sînt *«imprimate»* pe peliculă.

Va trece un timp pînă ce se vor putea proiecta imaginile înregistrate: pelicula, închisă în cutii metalice, va fi trimisă la Lyon, în laboratoarele Lumière, pentru a fi developată şi transpusă în *«pozitiv»*. Între timp, Marinescu are de-a face cu un caz deosebit: este internată o femeie de 28 de ani, care, în urma unor certuri în familie, prezintă o paralizie la picior şi la mîna dreaptă. Ca să facă o demonstraţie că aici nu este vorba de o leziune organică, ci doar de o hemiplegie isterică, profesorul instalează din nou aparatul de filmat şi înregistrează pe peliculă tulburările de mers ale femeii. Apoi procedează la o sugestie hipnotică. După ce se trezeşte, femeia îşi reia mersul normal şi nu mai prezintă nici un semn de boală, fiind astfel filmată din nou în perfectă stare de sănătate!

În acel moment, probabil, s-a născut filmul ştiinţific, în sensul că profesorul Gh. Marinescu a avut, primul în lume, ideea să folosească cinematograful ca instrument de cercetare.

Nu ştim cu precizie în care vară — a anului 1897 sau 1898 — s-au petrecut toate acestea. Un lucru însă este cert: Marinescu pune temelia unei importante ramuri a cinematografiei, ajunsă în zilele noastre la apogeu.

În 1898, tot vara, chirurgul francez Eugène Doyen înregistra pe peliculă noi tehnici operatorii pentru a demonstra că cinematograful poate interesa şi pe oamenii de ştiinţă. *«Încercările celor doi oameni de ştiinţă* — arată dr. Ion Cantacuzino, istoric al artei cinematografice — *se plasează, aşadar, în două categorii diferite ale filmului ştiinţific în care fiecare dintre ei are dreptul de a fi recunoscut ca inovator»*. Istoria celei de-a 7-a arte menţionează numai numele lui Doyen pentru că de la el ne-au rămas cîţiva metri de peliculă, în timp ce Marinescu nici nu a fost pomenit din lipsă de dovezi materiale. Pînă cînd, într-o zi...

O ZI (NU) CA TOATE CELELALTE

Un redactor al Televiziunii române* pregăteşte un documentar, consacrat vieţii şi activităţii lui Gheorghe Marinescu, cu sprijinul fiicei savantului, Marioara G. Marinescu. Documentarea se făcuse mai înainte, scenariul fusese scris şi totul decurgea în mod firesc, ca în atîtea alte împrejurări asemănătoare. O zi de lucru ca toate celelalte pentru reporter. Pentru filmare a fost invitată în laboratorul de la clinica de neurologie a Spitalului Colentina o veche colaboratoare a savantului, laboranta Maria Stoica, azi în vîrstă de 81 de ani.

Filmarea a început... Reporterul se apropie de Maria Stoica, o prezintă telespectatorilor şi o roagă să spună cîteva cuvinte despre marele om de ştiinţă în preajma căruia a lucrat începînd din 1919. În cuvinte puţine, Maria Stoica vorbeşte despre Marinescu *«omul de omenie»*, despre amintirea veşnic vie a savantului în inimile celor care l-au cunoscut. Ca să dovedească cele spuse cu atîta simţire, bătrînica îl roagă pe laborantul actual, M. Gheorghiu, să deschidă uşa unui dulap în care se găseau depozitate diferite materiale şi... cîteva amintiri. Pentru că, în stima deosebită ce o nutrea pentru marele om de ştiinţă, ea, simplă laborantă, a păstrat cîte ceva din vremea cînd lucrau împreună: un aparat fotografic, două microscoape, numeroase lame conţinînd secţiuni histologice prelevate de la bolnavi, precum şi nişte cutii metalice în care se află peliculă filmată.

În acel moment, reporterul este nevoit să se abată de la scenariu şi aproape uită că filmează. De emoţie îi cade din mînă o *«damă»* de sticlă, care, din fericire, nu se sparge lovindu-se de ciment. În adevăr, spre uimirea întregii echipe, cutiile ruginite de trecerea anilor au înscrise pe ele marca «CINÉMATOGRAPHE AUGUSTE ET LOUIS LUMIÈRE».

Secvenţa se sfîrşeşte cu deschiderea cutiei: în interiorul ei se află un film cinematografic de culoare galben-portocalie, din loc în loc cu marginile scorojite de vreme, avînd doar cîte o pereche de perforaţii pentru fiecare fotogramă.

— Sînt 13 cutii — spune Maria Stoica — toate însemnate probabil chiar de mîna profesorului cu tuş. El scrie în franţuzeşte *«Paraplégie»*, *«Hémiplégie»*, *«Parkinson»*... şi-şi caligrafiază iscălitura *«Marinesco»*...

**Corneliu Rusu, unul dintre primii scenarişti de profesie din ţară, absolvent al secţiei de scenarii a Institutului de artă teatrală şi cinematografică — Nota redacţiei.*

Erau multe cutii asemănătoare care însă s-au pierdut prin 1935—1936, cînd ne-am mutat în această clădire — încheie Maria Stoica.

O primă observaţie: peliculele se află în excelentă stare — ţinîndu-se seama că au o vechime de peste 75 de ani — desigur datorită faptului că în laboratorul în care au stat se păstrează o temperatură şi umiditate strict constante. Cifrele semnifică numărul de metri ce se găsesc în fiecare cutie — aproximativ 300 metri de peliculă. O adevărată comoară!

GHEORGHE MARINESCU ŞI C.I. PARHON APAR ŞI EI ÎN FAŢA «PANOULUI»?

Acum, filmele doctorului Marinescu se găsesc în mîna unuia dintre cei mai pricepuţi specialişti în prelucrarea, recondiţionarea şi transpunerea filmelor de arhivă: inginerul şi regizorul Alexandru Gaşpar, şeful laboratorului de filmări combinate al Studioului «Alexandru Sahia».

Firesc, n-a fost deloc simplu să se găsească soluţia transpunerii pe peliculă normală cu toate că, în general, aşa cum am arătat, filmul se găsea într-o stare ulimitor de bună. Totuşi trecerea anilor a lăsat urme — contracţie ridicată, unele dezlipiri ale emulsiei de pe suport, fragilitate a suportului de celuloid.

Inginerul Gaşpar a găsit repede soluţia transpunerii pe bandă normală *fără a pierde nici măcar o fotogramă:* el a realizat, sprijinit de tehnicienii Adelina Mosoia şi Leonora Leţu, un dispozitiv special, unic în felul său, cu ajutorul căruia să se poată copia, fotogramă cu fotogramă, preţiosul material documentar arhivistic. În plus, materialul fiind puternic inflamabil, iluminarea a trebuit să fie realizată cu surse prevăzute cu filtre calorice. Ceea ce s-a reuşit pe deplin, în mai puţin de o lună. O adevărată performanţă.

Privim fascinaţi imagini de mult uitate ale unor oameni de mult dispăruţi — peste 70, bărbaţi, femei, copii. Ni se pare că recunoaştem printre asistenţii profesorului pe internul C.I. Parhon, pe Goldstein şi — surpriză! — chiar pe Gh. Marinescu, trecînd prin faţa panoului negru şi sprijinind bolnavii.

Meritã scos în evidenţă filmul consacrat cazului femeii cu hemiplegie isterică, despre care am vorbit la început.

Este, fără îndoială, *primul film ştiinţific din lume avînd un subiect unitar şi înfăţişînd o experienţă ştiinţifică completă.* Mai trebuie să notăm un lucru important: majoritatea filmelor descoperite în clinica de neurologie de la Colentina sînt negative, deci originale, nealterate de tăieturi şi prelucrări de montaj ulterioare. Un bogat material de studiu pentru specialişti, afirmînd, o dată mai mult, contribuţia creatoare a poporului nostru — de data aceasta prin mijlocirea cinematografiei — la tezaurul culturii universale.

Corneliu RUSU

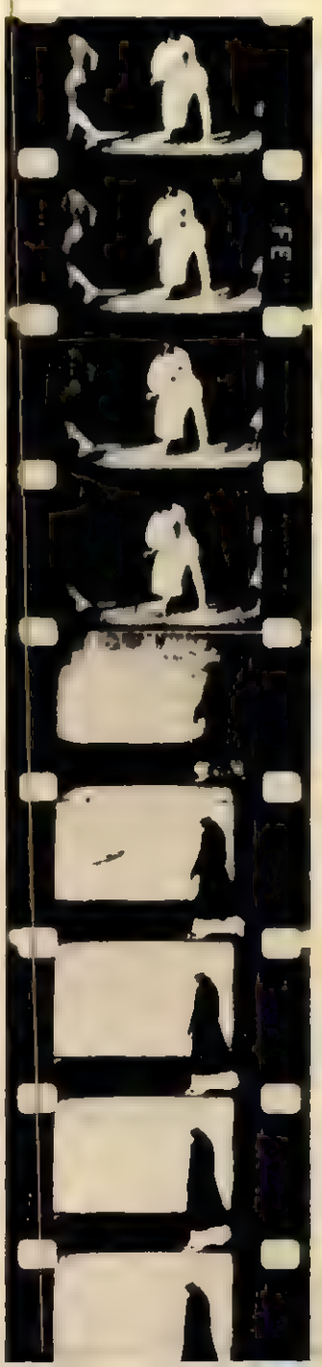

...Un film cinematografic de culoare galben portocalie, din loc în loc cu marginile scorojite de vreme, avînd doar cîte o pereche de perforaţii pentru fiecare fotogramă... «Filmele Marinescu» îşi au asigurat locul în istoria cinematografiei mondiale. Iată-le transpuse pe peliculă normală.

CINEMATOGRAFUL «... PE DRUMUL UNOR FAPTE PUŢIN CUNOSCUTE SAU CHIAR ABSOLUT NOI»

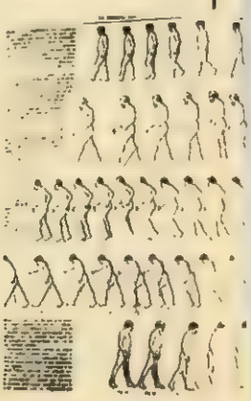

(Gh. MARINESCU)

În numărul din 5 iulie 1899 al revistei «La Semaine medicale» se putea citi, la rubrica «lucrări originale», un studiu intitulat «Tulburările mersului în hemiplegia organică, studiate cu ajutorul cinematografiei», în care autorul ei, dr. Gh. Marinescu, scria între altele. (cinematograful) «trebuie să fie considerat ca una dintre cele mai frumoase invenţii ale secolului nostru. El ne permite nu numai să surprindem fenomene care ar putea să scape ochiului nostru, dar ne dă şi posibilitatea de a le evoca cu mare uşurinţă, după dorinţă».

Articolul era ilustrat cu 72 figuri — cîteva sînt reproduse alăturat — desenate de Jean Neyries, pictor francez care a lucrat alături de profesor aproape 40 de ani. Pictorul a luat filmul realizat în curtea Spitalului Pantelimon şi, sub lupă, a desenat pe hîrtie fotogramele indicate de profesor drept «cheie» în defecţiunile de mişcare. Pînă în 1902 Gh. Marinescu va mai publica încă cinci lucrări ştiinţifice consacrate studierii unor boli cu ajutorul cinematografiei.

În anii din urmă, regizorul Ion Bostan, de la Studioul «Alexandru Sahia», a avut fericita idee de a încerca să anime cu mijloacele tehnicii actuale desenele mai sus-menţionate, reuşind pe deplin acest lucru.

Marinescu a folosit aparatul de filmat ca pe un instrument de cercetare care i-a permis să descopere «nu numai detalii noi în tulburările mersului, dar de a vedea şi o formă specială de paralizie». Într-un alt articol se subliniază că «aceste cercetări au confirmat, pe de o parte, datele bine stabilite ale patologiei ataxiei, iar pe de altă parte, ne-au pus pe drumul unor fapte puţin cunoscute sau chiar absolut noi». Marinescu a creat şi un cuvînt nou: «cinematograme», foarte apropiat de cel folosit azi: «fotograme». El considera imaginile cinematografice ca documente vii, autentice şi de necontestat ale unor fapte sau fenomene unice. Ceea ce şi sînt în realitate.

Şi cînd toate acestea? În vremea cînd parizienii se mai amuzau vizionînd de-a-ndoaselea «Dărîmarea unui zid», iar Meliès încă nu făcuse din cinematografie o artă!

coltucul babei

La ce dată exactă a început să-i căşuneze bunicii împotriva singurului firav dintre nepoţii ei, n-aş putea spune. Mi-aduc însă aminte că l-am auzit pe tata spunîndu-i mamii, după ce «petrecusem» o vară la Turnu Severin, sub oblăduirea mamii-mari (aşa-i spuneam), că nu mă va mai trimite niciodată la ea. Se petrecuse, aşadar, ceva ce nu mi se precizează în amintire. Cu norocoasa mea dispoziţie, de a uita multe, dacă nu toate dintre neplăceri, nu ştiu bine ce-mi făcuse: probabil mă bătuse şi tata a prins de veste. Am cunoscut un «relâche» de trei-patru veri, pînă ce, murind şi mama, la mai puţin de doi ani după tata, în 1914, am fost luat la Turnu Severin şi a urmat fericea de care nu mi-a fost dat să scap aşa uşor.

Spuneam că după întoarcerea la Turnu Severin, din refugiul de la Iablaniţa, am fost promovat fată la toate. Să nu exagerez însă! La toate, minus bucătăria, unde nu eram folosit decît la trebile mărunte, cum ar fi curăţatul cartofilor, alegerea orezului, căratul apei şi al gunoaielor etc. Programul meu matinal era următorul: deşteptarea la orele 4, pornirea, cu două vase goale, către barieră, în întîmpinarea ţăranilor cu garniţele ce se goleau înainte de sosirea lor în oraş; după aceasta, coadă la pîine, cu bătaia picioarelor pe loc, ca să nu îngheţe, şi coşniţa; în fine, înainte de plecarea la şcoală, de trei ori pe săptămînă, frecatul parchetelor în antreu! O nimica toată!

La ora 8 eram la liceu, bine antrenat, deşi fără nici o vocaţie pentru «educaţia fizică», la care se distingeau mai toţi colegii mei, în mare formă. Am învăţat astfel disciplina în muncă şi condiţia ei primordială: să nu cîrcneşti! La aceasta m-a ajutat un fel de mîndrie, constînd în a nu mă văita de nimic şi a nu cere niciodată nimic.

Eram salvat de la programul cu care mă deprinsesem, de frecventele mele răceli, cînd bunicul mă lua la el în birou-dormitor în care se retrăsese şi unde, iarna, făcea o dulce căldură de cuptor. Boala era pentru mine unica soluţie mîntuitoare, din păcate totdeauna cam prea scurtă şi mai ales provizorie.

Zorile zilelor mai bune s-au arătat prin martie-aprilie 1918, în ajunul păcii de la Bucureşti, cînd s-a înapoiat din Moldova fratele meu, Radu, voinic, vesel şi optimist, aducînd în locuinţa mohorîtă de pe strada Decebal numărul 27, un proaspăt vînt de primăvară şi siguranţa în victoria finală. Zile întregi ne-a povestit cîte în lună şi-n stele, despre grozăviile războiului şi ale refugiului, făcînd haz de toate. Mama-mare era bucuroasă că l-a văzut bărbat în toată firea la vîrsta de 17 ani şi că primea, de cînd cu regularizarea poştei, ştiri bune de la Mişu al ei, confortabil instalat la Bucureşti, după ce scăpase de bombardamentul din toamna anului 1916, cînd un dirijabil Zeppelin îi perforase în lipsă tavanul şi-i răvăşise mica gospodărie.

Într-o zi a avut însă a face cunoştinţă cu voinicia lui Radu. Nu ştiu ce poznă mai făcusem în sufragerie, cînd am scos-o din pepeni şi a zvîrlit cu cuţitul în mine... fără a mă nimeri. În acel moment intrase Radu, care a văzut gestul de violenţă al scumpei sale bunici. Dintr-o săritură s-a aruncat asupra ei, a răsucit-o pe loc, înşfăcîndu-i braţul cărnos şi răcnind la ea:

— Să nu te mai atingi de Şerban, că vei avea a face cu mine!

Asta n-a împiedicat-o pe mama-mare să încerce a se răzbuna a doua zi, în lipsa lui Radu. Înfuriindu-se iarăşi pe mine, a vrut să-mi aplice o corecţie. Simţind primejdia, am rupt-o la fugă în curte, ea după mine, iar cînd am cotit spre grădină, ea a căzut grămadă pe pietriş şi şi-a julit genunchii, cu toată protecţia rochiei lungi şi a numeroaselor dedesubturi izolatoare. Atunci a început să urle ca o apucată şi l-a scos din birou pe tata-mare să i se plîngă de nebuniile mele. Bunicul, nu prea convins, m-a chemat să mă judece:

— Ce-ai mai făcut?

I-am răspuns, plîngînd şi spovedindu-mă lui întîiaşi dată după patru ani, că ea şi-a făcut un obicei să-şi descarce furiile asupra mea şi că din nimic îi sare ţandăra.

Atunci s-a petrecut o scenă duioasă. Bunicul a pornit şi el a plînge şi mi-a spus, printre suspine:

— Dragul meu, mai rabd-o şi tu pînă te faci student, că eu o rabd de patruzeci şi mai bine de ani!

Răbdarea noastră n-a mai fost pusă la aşa de grea încercare. Peste cîteva luni, bunica a căzut la pat şi a murit de cancer. Am plătit un bir special cu acel prilej. Pe mine mă chema, ca mamă-sa pe roabele de altădată, să-i fac masaj la tălpi şi la picioare ca să adoarmă. Se vede că această mai uşoară gimnastică mi-a revelat un talent nebănuit, recompensat cu primul şi ultimul elogiu din gura bunicii «in extremis», de care m-am despărţit astfel împăcat. Odihneasă-se în pace!

Pentru plăcerea cititorilor mei filologi, închei cu o vorbă memorabilă a bunicii. Cînd nepoţii ei o înghesuiau cu cereri prea insistente, pe care ea nu putea sau nu vrea să le satisfacă, ea le arăta cu mîna dreaptă cotul de la mîna stîngă şi le spunea:

— «Na coltucul babei!»

«Coltucul babei» era etimologia populară a dictonului «coltuc de la Babic», celebrul franzelar armean din Bărăţia Bucureştilor, la începutul veacului trecut. Produsele lui, de cea mai fină calitate, se vindeau în zorii zilei şi cine se trezea mai tîrziu se întorcea acasă cu mîinile goale şi cu răspunsul stereotip:

— Ce-am luat? Coltuc de la Babic! (= nimic!).

Cuvintele, devenite proverbiale, au fost culese şi tălmăcite de G.I. Ionnescu-Gion, în Istoria Bucurescilor (1899). «Locuţiunea bucuresceană», cum o numeşte într-o notă, a făcut apoi ocolul ţării, în varianta de viaţă lungă, pe care tinerii zilelor noastre n-au mai apucat-o.

În 1902, anul naşterii mele, Tiktin o traducea just, dar redusă la formele: a arăta cuiva coltucul şi na coltucul (cu un exemplu din P. Ispirescu: «Băiatul le arăta coltucul»!).

Încă din 1893, Damé dăduse acelaşi citat, cu traducerea «le gamin leur faisait la nique», dar tălmăceşte greşit cu «à d'autres» (în traducerea noastră liberă: s-o spui lui mutu), loc. pop. Na coltuc! — Coltuc de la Babic. Damé mai exagerează calificînd gestul însoţitor, ca pe unul «injurieux de refus». Era o simplă glumă, între familiari şi rude.

De curînd circulă cu acelaşi gest şi înţeles, dictonul «cotul şi pişcotul». Nici acesta n-are nimic injurios.

flacăra-martor ocular

LUPTA CU IARNA

Aceasta este situația.

Duminică, 11 martie, existau destule motive pentru a crede că venise primăvara! Rapid-«U» Craiova 4-6, ghioceii se vindeau la prețuri rezonabile, la Tîrgu Mureș era o vreme minunată. Seara, terminam de citit o foarte frumoasă carte. Iată ce scria în ultimele ei pagini: *«Iarna era atît de departe, încît Prietenii Prietenilor Tuturor Prietenilor spuneau că această neserioasă întîmplare, care se numește iarnă, a rămas ascunsă într-un tablou celebru»*. Personajele principale ale cărții, Sir și Mariove, s-au înscris în clubul *«Prietenii Prietenilor Celor Care Sînt Prieteni și Vor Să Vină Iarna»*. Mai întreprinzători decît adulții, copiii descoperă tabloul cu pricina și: *«La apus sosiră-n capitală și coborîră în curtea clubului. Sir scoase dintre rame iarna și iarna începu să se întindă strălucitoare în curte, peste oraș, peste dealuri, peste păduri»*. Închizînd cartea, am zîmbit, amintindu-mi că în toată această *«iarnă»* copiii din blocul meu n-apucau să scoată sania afară, că zăpada se și topea. Resemnați, toată iarna au lustruit cu paltoanele lor toboganul de beton, înlocuitor al visatelor derdelușuri.

Luni, 12 martie, ora 6, descopeream cu uimire că eram înconjurați de o iarnă atît de adevărată și energică, încît părea o plăsmuire venită de pe altă planetă. Sir și Mariove nu glumiseră, deși noi ne culcaserăm liniștiți de legănătoarele preciziuni meteorologice difuzate: *...«București, temporar se vor mai semnala precipitații slabe. Vînt moderat din est»*. Deși ningea cu seriozitate, luni, mai toată lumea a crezut — mai ales I.S.B.-ul și I.T.B.-ul — că e vorba de un *«la revedere»* mai morocănos pe care ni-l spunea iarna. De aici și intervenția tardivă a cunoscutelor întreprinderi bucureștene. Nu e lipsit de interes să amintim că I.S.B.-ul dezafectase de mult agregatele necesare unei intervenții în caz de ninsoare neprevăzută, iar I.T.B.-ul nici nu mai știa, parcă, de existența clasicelor pluguri triunghiulare, care dădeau, în alți ani, tramvaielor, o alură de spărgătoare de gheață. Și pînă una alta, ziua de luni a trecut, oamenii nu știau dacă trebuie să se amuze sau dacă să năvălească, unii, asupra rafturilor magazinelor alimentare. În noaptea de luni spre marți, cînd mulți dintre noi dormeam bucuroși de reîntoarcerea zăpezilor de-altădată, 90 de lucrători de la Atelierele I.T.B., din proprie inițiativă, efectuau lucrări de desfundare a liniilor de tramvai. În aceeași noapte, 94 de tractoare, 36 de cisterne, 15 sărărițe, 17 încărcătoare de zăpadă, 109 basculante ale comandamentului de deszăpezire încercau să ne ajute ca a doua zi dimineața să fim prezenți la locurile noastre de muncă. I.T.B.-ul și-a amintit de utilajele de care dispune și a trimis pe principalele artere ale Capitalei 26 buldozere, 24 camioane, 3 sărărițe, 33 de platforme, 8 tramvaie cu plug. (În această primă noapte de înfruntare a nămeților, gheții și viscolului, șeful garajului *«Fîntînica»*, solicitat de Serviciul circulației Capitalei să sprijine această acțiune de mare însemnătate civică, găsea de cuviință să joace o farsă oamenilor care așteptau sprijinul celor 26 utilaje, pe care anunțase că le pune la dispoziția acțiunii de deszăpezire. Cîteva din aceste utilaje părăseau garajul cu rezervorul de benzină gol, pretext ca, după cîteva sute de metri, șoferii să poată *«trage pe dreapta»*, să se întoarcă în garaj. Au mai fost și alții, care ajunși la rampele de descărcare, s-au pus pe somn; dar nu pentru ei scriu aceste rînduri, ci pentru acei care zeci de ore în șir au înfruntat frigul, viscolul și umezeala.)

Marți, 13 martie, am însoțit trei echipaje ale Serviciului de circulație al Miliției Capitalei. Mantaua colonelului Ștefăneasa scoate aburi. *«Pe mine s-a udat, pe mine se usucă»*. La punctul de descărcare de la podul Șerban Vodă, căpitanul Carol Florea dirijează montarea furtunului cu apă sub presiune. *«Cu lopețile nu mai facem față la descărcare. Ce-or fi crezut oamenii aceștia de la I.S.B., cînd au hotărît să amenajeze doar trei rampe de descărcare pe toată Dîmbovița?»* De-a lungul malurilor așteaptă să fie descărcate sute de basculante. La rampa de la podul Mărășești, controlorul Dumitru Jucănariu a condus, pînă la ora 13, descărcarea a 500 de mașini. Pînă seara, însoțim echipajul condus de locotenentul major Stavarache. Peste tot, în Piața Unirii, pe Splaiul Inde-

Țara arde în zăpadă și un febril se mută.

Prime și singulare inițiative.

Cîteva secunde de deconcertare.

pendenței, în Panduri, Berceni, Pantelimon, oamenii abia ieșiți de la lucru pun mîna pe lopeți. Nici unul dintre ei nu se gîndește că vîntul atinge o viteză de 70 kilometri pe oră. (Din cînd în cînd, cîte o cisternă dotată cu perii lustruiește, absurd, stratul de gheață de 10 centimetri. Oamenii rîd și le stă bine.) A început să viscolească din nou și cineva îmi citește dintr-un ziar: *«Apreciem că fenomenul produs azi se va stinge treptat în cursul acestei nopți. Vîntul va slăbi...»*

Sigur, celor patru pagini ale teoriei relativității, Einstein a uitat să le adauge una dedicată meteorologiei. Tîrziu, oamenii pleacă spre casele lor. Rămîn grupurile speciale ale comandamentului de deszăpezire. Printre cei care rămîn, sînt, ca și în noaptea trecută, numeroși militari ai Ministerului Apărării Naționale.

Miercuri, 14 martie. Decretul cu privire la instituirea stării de necesitate, semnat de tovarășul Nicolae Ceaușescu, consfințește starea de maximă conștiință civică, pe care oamenii Capitalei și ai țării au reprezentat-o în aceste momente.

Veștile primite din toate colțurile țării stau mărturie hotărîrii cu care toți oamenii muncii înfruntă această iarnă tîrzie și înverșunată. Căci nimeni nu uită că avem de îndeplinit niște sarcini, pe care singuri ni le-am propus și pe care numai noi le putem realiza. Iată, de pildă, la Combinatul chimic din Slobozia, luni, 12 martie, oamenii se aflau de 30 de ore în uzină, pentru a asigura funcționarea instalațiilor la parametrii normali, în timp ce afară utilaje grele lucrau la deblocarea căilor de acces. La «Semănătoarea», muncitorii secției de montaj au rămas după terminarea schimbului pentru a recupera restanțele din prima zi a viforniței. Centrocoopul anunță că aprovizionarea comunelor și satelor este asigurată, iar Fabrica de mezeluri și preparate de carne a livrat numai luni, 12 martie, rețelei comerciale peste 165 tone preparate de carne.

Pretutindeni, la locurile lor de muncă, oamenii țării au format și de această dată un front al bărbăției. Dar în aceste zile care ne-au supus la încercări neașteptate, însăși strada a devenit un veritabil loc de muncă unde am dat încă o dată măsura tăriei noastre.

Tudor DORIN

Imagine dintr-o luptă la care am participat cu toții.

Ducă-se!

Fotografii de Traian PROSAN și Radu CONSTANTINESCU

Fotografie de Elena GHERA

Poluarea folclorului (V)

Nu mai înțeleg nimic.

Odată cu mine văd că și mulți alții sînt la fel de nedumeriți. Cunoscuți și mai puțin cunoscuți mă întreabă:

— Ați văzut «*Floarea din grădină*»?

— Ce spuneți despre emisiunea de aseară?

— De ce oare juriul procedează așa?

Sau uneori mai vehement, în chip de reproș, ca și cînd aș fi amestecat în treaba asta:

— Poate ți-o fi plăcut dumitale..

Nu, domnule. Nu-mi place. Nu-mi place, dar poate asta nu are importanță, după cum, deopotrivă, n-ar prezenta interes dacă mi-a plăcut. Poate greșesc în aprecieri. Și dacă unora le place în timp ce altora le displace, nici asta nu are prea mare însemnătate. De foarte multe ori preferințele sînt dictate de bunul-simț, de multe ori de aprecieri subiective care nu-și au locul în critica științifică, «*nu-i frumos ce e frumos, e frumos ce-mi place mie*» e poziția prielnică către domnia binelui plac. Socotesc că nu e nici posibil, nici de dorit ca același lucru să fie pe placul tuturor. Ar rămîne puzderie de fețe nemărginate și cîte alte năstrușnicii s-ar mai petrece în lume.

Cînd însă e vorba de o problemă care mă preocupă de cînd mă știu, căreia i-am dedicat întreaga viață, nu pot să nu-mi exprim hai să zic — nedumerirea ca să nu spun nemulțumirea. Nu pretind că părerile mele sînt întotdeauna cele mai juste. Părerile mele, firește, nu pot fi lege. Aș dori însă ca bazate pe cercetări și analize de o viață — ele să fie dacă nu luate în seamă, cel puțin discutate, să dea de gîndit.

Cînd cineva mă întreabă, de pildă, dacă o emisiune de pe micul ecran sau de la radio mi-a plăcut, sînt dator să nu răspund printr-un vag «*da*» sau «*nu*» ci să argumentez *de ce da* și *de ce nu*. Mă ridic împotriva acelor practici care îmi par a acoperi o neînțelegere flagrantă a realității noastre folclorice și care — cum am mai arătat — influențează nefast desfășurarea normală a evoluției, a transformării artei populare din țara noastră.

Cu atît mai mult cu cît părerile mele nu sînt numai ale mele. Și în legătură cu aceasta sînt obligat să comit o indiscreție. Încă una. Ori de cîte ori vorbesc cu cîte un specialist, el îmi dă — fără nici o rezervă — dreptate deplină.

— «*Bine că se pune în fine degetul pe rană, că se poate spune deschis adevărul!*» Nu! — Nu e bine că «*se spune*» doar adevărul. În nici un caz nu e destul. Pentru că nu trec nici două-trei zile și specialistul îmi dovedește prin felul în care acționează că pînă la urmă totul a fost vorbă de clacă, fie că a vrut să fie doar curtenitor cu mine, sau că nu a înțeles, sau că e timorat. Întrucît mă privește, dacă am refuzat cîndva să fac parte din juriul «*Florii din grădină*» nu am făcut-o din lipsă de combativitate, ci din teama că se va trece cu ușurință peste părerile mele, că nu-mi voi putea impune punctul de vedere, că voi fi obligat să accept ca lucrurile să rămînă așa cum sînt. Că, prin urmare, prezența mea e inutilă. Rolul de simplu figurant nu-mi stă în fire.

Desigur, recunosc, critica scrisă pe hîrtie e mai simplă decît acțiunea hotărîtă în care ai de-a face cu oameni, cu obiceiuri înscăunate, cu rutina, cu iluzii și, mai cu seamă, cu deziluzii.

Dar nici rolul meu nu e atît de comod pe cît pare.

Nu-mi ajung numai tocul, hîrtia și bunăvoința unei gazete. Munca mea e legată de oboseală, de drumuri lungi și anevoioase, pe care, departe de a le face într-un elegant turism, trebuie să le fac cu trenul, cu «*mucăniță*», cu autobuze înghesuite, ba chiar pe jos cu sacul în spinare. Ajuns în satul îndepărtat sînt nevoit să-mi găsesc o gazdă, să cîștig de la prima vedere încrederea unor oameni care deși nu mă cunoșteau pînă atunci, să accepte cu bunăvoință, după o lungă zi de trudă, să stea de vorbă cu mine, să-și spună păsurile, căci există și «*păsurile folclorice*» ale celor a căror părere nu prea știu a fi fost cerută. Oamenii își deschid sincer sufletul pentru că simt că nu au de ce să fie întrebați de o «*prezență protocolară*». Poate și pentru că ei găsesc căldura omenească la care răspund cu aceeași căldură omenească.

Cît de departe de mine, de tot ce gîndesc și vorbesc sînt părerile unui folclorist care deunăzi căuta să-mi demonstreze că pentru a obține rezultate optime «*pe teren*», folcloristul trebuie să fie înarmat cu o doză masivă de cinism și obrăznicie. Eu unul cred că acel ce e cinic și obraznic pe teren înseamnă că e așa din născare. Cu asemenea mentalitate (ce a avut darul să mă mihnească profund) este de neconceput ca respectivul folclorist cu patalama la mînă să poată duce cu folos o activitate la baza căreia se cere în primul rînd omenia. Dar problema aceasta este mai depărtată. Pentru moment să privim micul ecran, să ascultăm emisiunile de radio. Din felul în care sînt realizate emisiunile nu ne va fi greu să înțelegem «*mentalitatea folclorică*» ce stă la baza acestor producții. Trecînd peste mai sus-pomenitele «*obiceiuri înscăunate, rutine, iluzii și deziluzii*» mă voi incumeta poate în viitor să analizez una din emisiunile «*Floarea din grădină*» și să explic de ce un prieten, coleg de breaslă, era îndreptățit să spună răutăcios: «*Floarea... din grădina Bucureștiului*»...

Hari BRAUNER

«podoaba cea mai aleasă şi mai mîndră-ntre podoabele ţării»

Gîndind şi trăind cu toată fiinţa mea această ţară fără de pereche, în care am avut inegalabila fericire de a ne naşte, peregrinînd înfiorat de frumuseţe pe meleagurile ei sau amintindu-mi-o cu nostalgie de departe, în drumurile străbătute dincolo de fruntarii, m-am pomenit nu o dată repetînd în forul meu lăuntric adevărul, sfînt pentru noi toţi, înscris cu sînge şi lacrimi în acea nemuritoare «*Cîntare a Românieiu*: neîndoielnic, nu e alta mai mîndră între ţările semănate pe pămînt!

Ca într-o abia perceptibilă mişcare de ciuleandră, concentric şi armonios, se înlănţuie cîmpiile, dealurile, munţii, sunîndu-şi fiecare salbele de bogăţii văzute sau numai ştiute undeva în tezaurele subpămîntene, oprindu-ne răsuflarea de emoţie şi orbindu-ne ochii de strălucire la vederea lor.

Ogor fertilizat de sîngele strămoşesc vărsat în bătăliile pentru neatîrnarea vetrei, criptă în care se odihnesc oasele istovite ale vitejilor oşteni sau fortificaţie de lupta predestinată de la natură, peste meterezele căreia n-au călcat niciodată paşii vrăjmaşilor, acest pămînt a crescut şi el în frumuseţe în anii izbînditori ai socialismului, marile prefaceri revoluţionare adăugîndu-i podoabe la care de multă vreme visau cu bărbătească încredere aleşii săi fii.

Fascinaţi de frumuseţile cu care a fost înzestrată dintru începuturi această ţară şi pe care, cu preţul atîtor jertfe, n-am pregetat a ni le păstra prin vremi, entuziasmaţi de amploarea şi desăvîrşita ştiinţă a construcţiilor care conferă fiecărui colţ de pămînt alura unui vast şantier, niciodată însă nu trebuie să uităm acel adevăr, mai viabil decît oricînd astăzi, din care Vlahuţă a făcut crezul minunatei sale «*Românii pitoreşti*»:

«*Podoaba cea mai aleasă şi mai mîndră-ntre podoabele ţării este poporul românesc. În sufletu-i larg, nespus de duios, lămurit în focul atîtor suferinţi, am găsit înţelesul istoric al trăiniciei şi suferinţei noastre pe acest pămînt... În marea lui putere de muncă, de luptă şi de răbdare, în mintea lui treză şi-n inima lui caldă am găsit sprijinul speranţelor noastre în dezlegarea înaltei chemări a neamului nostru*».

Nemuritoare şi incandescente cuvinte, al căror cuceritor patriotism îl regăsim, îmbogăţit cu noi înţelesuri, în abnegaţia şi clarviziunea cu care partidul comuniştilor — întruchipare a tot ce are acest popor mai durabil şi mai măreţ în fiinţa sa — conduce către împlinirea comunistă destinele naţiunii noastre socialiste, stăpînă suverană pe libertatea sa dinlăuntru şi din afară, egală şi prietenă cu popoarele lumii.

Cunosc astfel, eliberate de orice vicisitudine, cea mai strălucitoare înflorire calităţi înnăscute ale poporului nostru, precum conştiinţa demnităţii şi capacităţii sale de a se conduce, virtuţile de inteligenţă şi sensibilitate materializate în durabile creaţii materiale şi spirituale, proverbiala hărnicie şi setea milenară de dreptate, năzuinţa permanentă de a-şi face «*ziduri de pace şi turnuri de frăţie*», alesele însuşiri morale care toate la un loc poartă numele de omenie, cultul frumosului şi al măsurii.

Un vechi proverb al nostru spune «*uită-te la faţă şi întreabă-mă de viaţă*», ceea ce ar trebui să se traducă, mai ales pentru oamenii scrisului, prin îndemnul de a privi şi a înfăţişa viaţa patriei stăruind mai mult asupra zugrăvirii chipului oamenilor, de a ne strădui să-i aducem mai mult în prim plan cu trăsăturile lor aureolate de zilnicul crez al muncii. Ne trebuie pentru aceasta harul bătrînilor maeştri care întotdeauna n-ar fi lăsat pe seama ucenicilor zugrăvirea chipului şi mîinilor personajelor ale căror portrete le realizau, fiindcă, într-adevăr, însuşiri de maestru îţi trebuie pentru a surprinde figura concentrată, dar dominînd gravitatea momentului, a lui Ştefan Tripşa în faţa cuptoarelor Hunedoarei; sau ochii deopotrivă visători şi scrutători ai pilduitorului Gheorghe Dîndere, activistul de partid care de peste un sfert de veac nu are altă viaţă decît cea a satului din cîmpia Olteniei; sau mîinile modelate pe sunetele cele mai inefabile ale lui Marin Constantin, dirijorul corului, celebru în toată lumea, «*Madrigal*», muzician care abia la 19 ani atingea clapele miraculoase ale pianului.

Ca să nu mai vorbim de prezenţa atît de distinsă în forum a cetăţenilor de azi ai ţării, care, indiferent de locul de unde vin, urcînd la tribuna unui congres sau apărînd pe micul ecran, degajă în cuvînt şi în gest o mare siguranţă, o înţelegere şi o trăire a lucrurilor proprie cu adevărat oamenilor liberi. Savantul sau creatorul de frumos, cel mai adesea ei înşişi fii ai poporului de rînd, rămîn uluiţi de cîtă ştiinţă şi aleasă simţire sălăşluiesc în personalitatea fiecărui om al muncii, lucrător al metalului sau al pămîntului. «*Izvorul curat ca lumina*» al artei noastre populare, sub multiplele ei manifestări, a ţîşnit mai impetuos ca oricînd în această epocă, laurii oricărui concurs folcloric din străinătate încununînd frunţile românilor, ori de cîte ori «*dansul fetelor de la Căpîlna*» îşi va cadenţa solemn paşii distinşi de domniţe sau Gheorghe Zamfir va ofta abia auzit în tuburile vrăjite ale naiului său.

Nimic poate nu exprimă mai deplin această nouă înfăţişare a poporului ca tînăra sa generaţie, pe chipul căreia se pot desluşi contururile luminoase ale fiinţei sale sociale şi naţionale, întreaga bogăţie spirituală datorată înfloririi aleselor sale virtuţi umane, descătuşarea tuturor energiilor creatoare. Oricît de mirifice peisaje ţi-ar oferi un cîmp în floare sau un deal cu pădurea înfocată de culorile toamnei, niciodată nu vei exalta de încîntare ca în faţa unei clase de copii cu ochii scînteind de inteligenţă şi chipurile luminate de frumuseţe sau vei fi asaltat de întrebările enciclopedice ale unei adunări de tineri în care s-a concentrat parcă toată ştiinţa unei academii.

Tocmai de aceea, întotdeauna am considerat că înfăţişarea României socialiste de azi, cea mai durabilă şi mai grandioasă ctitorie din cîte a durat poporul nostru de veacuri şi peste veacuri, nu poate fi decît un tablou votiv ca acela de la Curtea de Argeş. Ba mai mult decît acela, căci cei ce poartă ctitoria pe palme sînt înşişi Meşterii Manole care au făurit-o după chipul şi asemănarea lor.

Nicolae STOIAN

sînt doar una din multele femei ale acestei epoci... (II)

— Văd că, așa cum mă așteptam, încercăm să rezolvăm împreună probleme de producție, ca dealtfel, probleme sociale — problemele epocii. Asta e bine. Îmi aduc aminte că atunci cînd v-am cunoscut, în urmă cu cîțiva ani, mi-am notat în agendă — *«pentru Maria Flucsă economia națională este un personaj cît se poate de real»*.

— Deformație profesională... nu o lua chiar așa.

— Haideți atunci să ducem discuția pe alte cărări, mai laice... Mă gîndesc, de pildă, să vă întreb care a fost primul dumneavoastră conflict cu bărbații? Deoarece e de imaginat că nu se poate să nu vă fi izbit de prejudecățile curente atunci... poate, inerente, față de o tînără absolventă de facultate — ce facultate ați terminat?

— Chimia industrială. Da — cînd am terminat eu facultatea erau doar două inginere în fabrică. Și nici una în secție, că nu au rezistat. Așa că, atunci cînd am avut de lucru în secție, m-am trezit față în față cu niște maiștri bătrîni și foarte pricepuți. Dar se uitau la mine chioriș, în primul rînd, din cauza vîrstei, și a concepției lor despre femei și apoi pentru că eram ingineră! Atunci am avut primul meu conflict cu bărbații. Ce se întîmpla: cu toate că în industria textilă lucrează mai mult femei, la secția finisaj sînt mai mulți bărbați. Trebuia să facem rețetele pentru culori. Ei le lucrau empiric și le ieșeau perfect. Eu le calculam în laborator, le determinam în așa fel încît nu aveau nici un motiv să nu iasă, dar nu-mi ieșeau.

— Vă boicotau?

— Exact. Cum întorceam capul, cum îmi schimbau compoziția culorilor. Pînă i-am prins!

— Și ce le-ați făcut?

— Nimic. Nu i-am certat deloc. Au rîs ei. Eu am rîs mai tare ca ei, de așa-zisa prostie a mea.

— I-ați cucerit?

— Nu. I-am derutat. Nu se cuceresc așa ușor, sînt oameni aspri! În cele din urmă, dacă au văzut că nu mă supăr, au început să renunțe. Între timp m-am mai apropiat și eu de oameni. Și am știut asta, cînd am avut o avarie și a trebuit să stau 48 de ore în fabrică. Și n-a fost nevoie să spun prea multe cuvinte ca să-i lămuresc să rămînă. Am ieșit din fabrică într-o duminică dimineața. Și ce crezi că am făcut? I-am dus în Obor — acolo unde se servesc mici și țuică. Și le-am comandat la toți o gustare și 2 kilograme de țuică. Nu știu dacă realizezi ce înseamnă asta? O fată tînără, obosită, neobișnuită, singură cu atîția bărbați în Obor, într-o cîrciumă nenorocită! Se uitau și ei, ca la minunea secolului! Am stat pînă am ciocnit primul pahar de țuică și l-am și băut cu ei — deși nu pot să sufăr țuica, e mai rea decît orice doctorie rea. E, de atunci oamenii ăia ar fi trecut și prin foc pentru mine!

— Sînt tentată să vă întreb de unde vă vine siguranța asta, deși s-ar putea să-mi răspundeți că e pur și simplu o calitate înnăscută.

— S-ar putea să fie și asta. Dar mai e ceva. Dacă ești cinstit, dacă nu ai nimic de ascuns, dacă n-ai un plan de cățărare din treaptă în treaptă, n-ai intenții obscure, nu poți să fii decît cum ești.

— Totuși e destul de complicat să fii așa cum ești. Trebuie să existe un echilibru între tact, bun-simț și ceea ce ești tu însuți.

— Cred că lucrurile stau invers. Mai întîi să fii tu însuți și apoi vine și bunul-simț și tactul. Totul este să nu-ți faci o mască. Oricît de bine ți-ai confecționa-o, vine un moment cînd cade și e penibil. Eu nu mi-am impus niciodată să fiu altfel decît sînt. Nici să nu spun o glumă, dacă îmi vine să spun o glumă și niciodată n-am abordat o ținută bățoasă fiindcă așa ar trebui conform *«inaltei funcții»* ce o dețin. Totul este să fii așa cum îți este firea. Și atunci, dacă nu te ții de scaun, nu se poate să nu ai bun-simț, fără a friza nici obrăznicia, nici timiditatea. Dacă ești tu însuți, există în fiecare această doză de bun-simț pe care tactul îți dictează să n-o calci. Asta în cazurile cînd oamenii sînt echilibrați.

— Asta-i valabil, așa cum spuneați, pentru persoanele echilibrate. Trebuie să ținem cont însă de o categorie, deloc neglijabilă, de persoane inhibate, complexate... și nu exclusiv din vina lor.

— Da. Pentru că la fiecare dintre aceștia e astupat un anumit canal de receptivitate în fața vieții. Și nu e voie. În viață e vorba despre un tren.

— Și trebuie să știi să aștepți trenul ăsta?

— Trenul ăsta trebuie să știi să-l prinzi, nu să-l aștepți! Dintre cei care așteaptă trenul apar nedreptățiții, complexații, inhibații...

— ?!

— După cum trebuie să știi că trenul ăsta are locuri limitate. În el încap, să zicem, doar 20 de persoane, deși ar putea avea dreptul să meargă cu el 100, sau 1 000... Și atunci nu trebuie să suferi, ci eventual să-ți zici: *„Eu am meritele mele și asta independent de orice «mers al trenurilor»."* În definitiv, cînd simți pe pielea ta anumite răutăți, observații lipsite poate de temei, e foarte înțelept să-ți furnizezi singur contraargumente cu condiția să fie reale. Să te poți ridica să nu te mai atingă nici o răutate. Adică, simt înțepătura dar refuz să simt durerea.

— Dar de unde forța asta?

— Să nu gîndești rău. Cînd gîndești rău despre un om, tu ești în primul rînd rău și de aici vin toate... relele.

— Dar dumneavoastră nu ați devenit rea pentru că v-a mers din plin?

— Să nu crezi că pentru mine viața a fost lapte și miere. Am trecut și eu prin multe greutăți, am fost și eu trîntită, lovită... dar nu m-am descurajat. Dealtfel, cu cît te izbești de oameni, devii mai înțelept.

— Devii mai înțelept, dacă ai stofă de înțelept, dacă nu... Totuși, de ce n-ați devenit rea?

— S-ar putea, să zicem, și pentru că am putut să devin mai înțeleaptă. Dar meritul meu începe de cînd mi-am putut găsi un echilibru. Dealtfel, doar complexele duc la răutate. Și să știi că nu întotdeauna am reacționat așa... Am plîns și eu, m-au durut răutățile...

— Atunci cum poate să rămînă o femeie sensibilă, fără ca această sensibilitate să fie considerată slăbiciune?

— Fără să se spună *«las-o că-i femeie»*? E periculos, dacă îți lași sensibilitatea să se manifeste, e o defecțiune gravă și poate fi într-adevăr considerată drept slăbiciune. Dar, nici să treci de partea cealaltă *«că uite, ca să nu spună că sînt femeie, am să-i pun eu cu botu pe labe»* — nu-i bine. Te poți transforma pe nesimțite, îți poți pierde feminitatea, gingășia și nu-i în ordine. Există un prag și trebuie să nu-l depășești, nici într-o parte, nici într-alta.

— Dacă ar fi s-o luați de la început v-ați alege tot drumul acesta?

— M-aș face cîntăreață de muzică ușoară!

— ?!

— Glumesc, evident. Sînt prea ambițioasă cu mine ca să-mi aleg un drum prea ușor... Pentru mine, natural.

— Este foarte la modă să întrebi, în asemenea interviuri, *«dacă nu ați fi dumneavoastră, cine ați vrea să fiți?»* sau *«cu cine din marile personalități contemporane feminine ați vrea să semănați?»* Vreți să-mi răspundeți la o asemenea întrebare?

— Aș vrea întotdeauna să semăn cu mine. Ca să vrei să semeni cu altcineva trebuie, mai întîi, să știi cine e acel altcineva. Or, ce informații poți avea despre altul în așa grad de autenticitate ca să vrei să-i semeni? Cînd de multe ori nu știi despre tine totul? Sau despre membrii familiei tale? Există un grad de intimitate al fiecăruia unde nu poți pătrunde. Îmi place de multe ori, seara, să sting lumina și, oricît ar fi de tîrziu, să rămîn cu mine cîteva clipe. Este teritoriul meu, unde nu poate veni nimeni nechemat. De asta spun că nu poți deține o asemenea informație despre altul ca să vrei să-i semeni. Iar dacă vreodată s-ar inventa vreun aparat care să poată furniza informații de asemenea profunzime, nu aș vrea să mai exist atunci.

— Nici o grijă. Nu sîntem chiar în pericol...

— Nu are nici o importanță! Totul în lume se poate comercializa — vulgar sau subtil, dar se comercializează! Încît, adesea, se uită de unde s-a plecat, se uită ce e util cu adevărat. Am eu nevoie neapărat de douăzeci de rochii? Nu...

— Totuși, bunăstarea însoțește un anumit nivel de trai.

— Da, dar să nu se uite *de unde* vine nivelul ăsta de trai. Ce muncă efectivă e cuprinsă în posibilitatea de a cumpăra o pereche de schiuri... Trebuie să explici lucrurile astea tineretului, ca să nu creadă că i se cuvin, pur și simplu. Eu am un fiu, are 16 ani, și nu caut să-i fie ușor, tocmai pentru că îl iubesc. Nu în sensul că vreau să-i fie greu, adică să umble cu hainele rupte sau flămînd, cum poate am umblat eu la vîrsta lui, nu! Dar să vadă cum se cîștigă banii, cum se trăiește. Ca să devină om! Nimic nu poate marca mai teribil insuccesul unei femei decît să constate, ca mamă, că fiul ei nu a devenit om!

— Ce înseamnă să devină om? Se întîmplă de multe ori ca în discuțiile părinți-copii, părinții să se lamenteze că odraslele lor nu au devenit oameni pentru că nu au făcut o anumită profesie. Și atunci?

— Pentru că uneori se comercializează și ideea asta! Mai sînt cazuri cînd părinții se gîndesc la fericirea copiilor, măsurînd-o după rapiditatea cu care-și pot face mașină sau apartament, după puterea de cumpărare a salariului... Și mult mai puțin au în vedere calități care înnobilează sufletul. A fi om înseamnă în primul rînd să-ți faci datoria, atît cît trebuie, acolo unde ești pus. Ar fi bine să ne învățăm copiii să-și facă datoria cu pasiune, pentru că din cauza unora care nu înțeleg să lucreze cinstit, atît cît trebuie, alții muncesc pe rupte. Și nu-i normal și nici moral.

Rodica POP

PÎNĂ LA BUENOS AIRES

Este în firea lucrurilor ca geologul să primească tot felul de sarcini care implică frecvente și uneori îndelungate deplasări pe teren. Dar există și surprize..

— Tovarășe Teodoru — s-a adresat directorul Întreprinderii geologice de prospecțiuni unuia dintre semnatarii articolului de față — trebuie să trimitem un vulcanolog în Antarctica pentru a participa la o expediție pe care o organizează Argentina. Ne-am gîndit să te propunem pe dumneata. Ești de acord?

— Da.

— Institutul geologic l-a propus pe tovarășul Gheorghe Istrate. Îl cunoști?

— Personal nu, dar îl cunosc ca autor al unor lucrări geologice.

— Bine, ia legătura cu dînsul și mergeți la minister, la serviciul relații externe unde vi se vor da toate lămuririle.

Așa a început totul. Simplu!

Pregătirile de plecare înseamnă răscolirea bibliotecilor pentru a găsi tot felul de informații despre Antarctica, goana prin magazine pentru a face tot felul de cumpărături care (aceasta avea să se dovedească mai tîrziu) ne-au fost de mare trebuință: îmbrăcăminte și medicamente.

PENTRU PRIMA OARĂ, GEOLOGI ROMÂNI PARTICIPĂ LA O EXPEDIȚIE ANTARCTICĂ

În fine, a sosit ziua plecării: 28 noiembrie 1972. La aeroport lume multă: rude, prieteni, colegi. Facem pe grozavii dar sîntem emoționați. *Pentru prima oară, geologi români participă la o expediție antarctică!* Toți ne dau sfaturi, dar degeaba, nu reținem nimic. Îmbrățișăm pe toată lumea și urcăm în avion.

Cer senin, vizibilitate bună. Obișnuitul anunț: vă rugăm nu fumați, legați centurile de siguranță, vom zbura la altitudinea...

Avionul se desprinde de pămînt țîșnind spre înălțimi. Abia am lăsat în urmă Bucureștiul și iată noastră apar Carpații, care cu crestele lor acoperite de zăpadă par niște mușnegi cu pliete cărunte, viguroși și mîndri. Splendida creastă a Făgărașului, lacul de la Vidraru, văile Oltului și Mureșului, toate ne trezesc amintiri... profesionale. Nu avem prea mult timp pentru comentarii deoarece ultimele creste de munți și coline rămîn în urmă: trecem pe deasupra unei cîmpii ce pare nesfîrșită și, ne dăm seama că nu mai sîntem în țara noastră. România a rămas undeva departe, de acum încolo vom străbate numai țări străine, nu vom mai fi în mijlocul celor dragi, vom lipsi din țară mai multe luni... Românul e sentimental. Ne uităm unul la altul, nu scoatem o vorbă și ochii ni se umezesc. Tușim, strănutăm, *«motiv»* pentru a scoate batistele.

Identificăm fără dificultate Alpii Orientali, vizibilitatea permițîndu-ne să *«descifrăm»* orizontul îndepărtat pînă la zeci de kilometri. Piscurile conice și zăpadă abundentă sugerează înălțimile mari și venirea iernii. Pe alocuri, munții sînt străbătuți de șosele care *«intră»* în ei de parcă ar fi înghițite de balauri. Scăpînd apoi din adîncuri șoselele duc pe splendide viaducte mai departe, tot mai departe în sus și în jos, peste ape și prăpăstii.

Trecem deasupra orașului Zürich, apoi ne îndepărtăm de Alpi și străbatem regiuni colinare, parțial acoperite de zăpadă. La un moment dat motoarele își încetinesc parcă ritmul, avionul începe să coboare. Paris!

În cîteva minute aterizăm pe aeroportul *«Le Bourget»*, de unde un autobuz *«Air France»* ne duce în trei sferturi de oră în centrul Orașului-Lumină.

Parisul ne întîmpină cam cenușiu, cu un aer umed și rece. Se anunță temperatura la sol: minus 1 grad C. Brrr! Lume grăbită, preocupată. Lăsăm bagajele la hotel și facem rapid un *«plan de acțiune»*. Mai întîi, o scurtă vizită la Facultatea de științe, unde avem cunoștințe, colegul Liviu Anton efectuează aici un stagiu de specializare în probleme de mineralogie, iar profesorul Jean Lameyre, care ne-a vizitat țara nu de mult, păstrează frumoase amintiri despre Munții Apuseni, unde am fost împreună spre a examina masivele eruptive.

Mai răsfoim la bibliotecă niște lucrări recent apărute, dar nu poți veni la Paris fără a vedea Notre Dame, Sacré-Cœur, Champs Élysées și, bineînțeles, Luvrul — totul într-o zi și jumătate...

Miercuri, 29 noiembrie, la ora 21.30 ne prezentăm la aeroportul Orly de unde cu un Boeing 707 al companiei braziliene *«Varig»* vom pleca la Rio de Janeiro. Este prima noastră traversare a Oceanului Atlantic și a Ecuatorului.

Ne ocupăm locurile într-o ambianță intimă; se aude în surdină muzică sud americană. Momente de relaxare, urmate de altele, parcă de *suspense*. Însoțitoare de bord ne fac demonstrația despre utilizarea centurilor de salvare și a măștii de oxigen.

Pentru lunga călătorie pe timpul nopții ni se oferă pături călduroase, perniță și ochelari de pînză neagră, pentru ca lumina artificială să nu ne deranjeze în timpul somnului. În beznă nu vedem decît stele, dar nici un metru pătrat de ocean!

FAIMOASA «TERRA ROSA»

Dormim vreo două ore și ne trezim: încet, încet se face ziuă. Sub noi se aștern apele Atlanticului și apoi pămîntul Braziliei. Știam de faimoasa *«Terra rosa»*, de suprafețele imense colorate în roșu. Spectacolul însă este greu de descris: dealuri, ripe, drumuri, apele rîurilor, toate roșii!

După 12 ore de zbor aterizăm la Rio de Janeiro. Este ora 6, ora locală. Temperatura: plus 26 de grade C, umiditatea 70%! La coborîrea din avion ne izbește un val de aer cald, umed, cu un miros dulceag, care-i aduce aminte colegului Teodoru de călătoria de acum doi ani la Pekin.

Sîntem invitați în salonul rezervat pasagerilor în tranzit, lipsit de aer condiționat, clădirea fiind în reparație. Un ventilator se face simțit doar pe un spațiu foarte restrîns. Într-un colț, la un chioșc, se oferă pasagerilor, gratuit, cafea filtru, subliniindu-se parcă și pe această cale că Brazilia este o mare producătoare de cafea. Pe pereți putem admira pozele celebrului rege Pelé și ale noului rege... Emerson Fittipaldi.

Sîntem cam obosiți, iar *«vara braziliană»* ne-a înmuiat și mai mult. După trei ore ne urcăm în avionul care ne va duce la Buenos Aires, mai avînd deci de parcurs peste 3 000 kilometri.

În capitala Argentinei ne înviorăm. Într-adevăr orașul își merită numele. Deși sînt 30 de grade C, nu suferim de căldură. Adie un vînt plăcut și aerul este curat, iar iarba și arborii înverziți dau senzația de prospețime.

Formalitățile vamale sînt simplificate de îndată ce vameșul vede viza de pașaportul nostru, unde la rubrica *«motivul venirii în Argentina»* scrie: *«participare la expediția antarctică 1972—1973»*.

PRIMA ETAPĂ... ȘI CEA MAI LINIȘTITĂ

Ieșim din vamă și auzim pe cineva strigînd: señor Istrate!

Un bărbat jovial, cu părul puțin argintiu și mustață neagră se întoarce spre noi. Este domnul Lissignoli, reprezentant al Direcției Naționale Antarctice, care ne prezintă apoi pe dr. José Viramonte, șeful grupului de vulcanologi argentinieni. Înalt, spătos, cu părul lung, ondulat, și o barbă impozantă, este o persoană foarte simpatică.

— Ce limbi vorbiți?

— Franceza, engleza, rusa, italiana.

— Perfect.

Cu un Mercedes străbatem distanța de la aeroportul internațional Ezeiza pînă în centrul orașului. Locuim într-un hotel pe strada care are faima de a fi cea mai largă din lume. Pe traseu gazdele noastre aud prima oară vorbindu-se românește și sînt uimiți de asemănarea cu limba spaniolă. La despărțire sîntem invitați pentru ziua următoare la Institutul de cercetări antarctice, spre a ne întîlni cu restul grupului de vulcanologi ce va participa la expediția 1972—1973.

Astfel s-a încheiat prima etapă a călătoriei noastre. Etapa cea mai liniștită...

Ioan TEODORU
Gheorghe ISTRATE
Fotografii de Gh. ISTRATE

(Va urma)

Parcul Palermo din capitala Argentinei: loc de repaus, la umbra palmierilor, eucaliptilor sau a unor plante atît de specifice cum sînt palo borracho, seibo și ombú.

Avenida Florida: lume multă, multe culori, flori și vitrine superbe în centrul marii metropole Buenos Aires.

prezentul social

cronica pretențiilor

deci, să continuăm!

Veneam, ca în fiecare vară, în vacanță, la bunici. Încă din tren aruncam o privire posesivă, de boier, dealurilor încununate cu viță-de-vie, Tîrnavei, satului. Parcă voiam să mă conving că totul este la locul său, că nici o schimbare nu survenise în topografia locului în ultimul an. Cel mai atent observam rîul curgînd leneș și sinuos, ca și cum nu s-ar fi simțit la îndemînă în albia-i uriașă, aproape de fluviu. Îi evaluam adîncimea, reperam locurile în care se putea înota și pescui și, la puține ore, mă întîlnișam înarmat cu o undiță rudimentară — «șpargă», dop cu plută și bumbușcă în vîrful căreia înfigeam un gogoloi de mămăligă — și acolo mă apuca seara, privind hipnotizat dopul ce sărea ori se răsucea în cerc pe apa adîncă. Liniștită, de sub cîte o salcie, spre disperarea alor mei care nu-și puteau imagina cum un băiat de la oraș, venit în «*vacanție*», se poate atît de repede descotorosi de pantofi, ore fixe de somn și mîncare, și-n general de niște precepte pedant servite în decursul a nu mai puțin de nouă luni consecutive.

Țin minte că într-o asemenea vară s-a pus la cale o partidă de pescuit de anvergură. Ne-am trezit în zori — băieți și cîțiva oameni în toată firea, reputați pescari ai locului — și am luat-o în susul Tîrnavei, cale de kilometri, unde nu știu cine prinsese, nu știu cînd, cleni și mrene, «*uite, așa de mari*». Am ajuns la locul cu pricina, ne-am răsfirat pe mal și-am început să pescuim. Nutream secret dorința de a prinde măcar cu un pește mai mult decît ceilalți băieți. Și-atunci, în momentele acelea de supremă beatitudine, pe care desigur că și dumneavoastră le-ați încercat cîndva — sentiment al libertății absolute, al lipsei de constrîngere, certitudine că vacanța e mare și de-abia a început etc., etc. — s-a produs catastrofa. Au început să apară, pîlcuri pe rîu în jos, sute, mii de pești. Priveam încremeniți dezastrul. Rîul fusese violat, otrăvit, misterele lui — acei cleni, mrene și somni care ne urmăreau obsedant pînă și-n vis — profanate. «*Iar au aruncat cei de la Copșa Mică, de la uzină, în Tîrnavă, chimicale*» a fost explicația, după care ne-am strîns undițele și ne-am reîntors tăcuți acasă.

Iată imaginea cea mai pregnantă, fiindcă este personală, deși poate puțin naivă, pe care o am despre poluare.

În urmă cu mai mult timp am scris, tot în această revistă, despre otrăvirea, pînă dincolo de orice limite admise, a Tîrnavelor. Fusesem la Mediaș, la Copșa Mică, la Tîrnăveni. Directorii de întreprinderi ridicau din umeri, invocau argumente de ordin economic, în cele din urmă promiteau.

Nu existau stații de epurare suficient de puternice, în unele locuri nu existau deloc, și reziduurile se deversau direct în rîurile mai sus-amintite. Acizi, concentrații de plumb, amoniac și cîte altele, distrugeau, an după an, pe mulți kilometri în aval, orice viață, dar aflasem cu aceste ocazii, se omorau nu numai tone de pește, ci se pierdeau și cantități considerabile de produse care, reținute în stații de epurare și readuse în circuitul de producție, ar fi fost recuperate în bună parte.

Iată însă că au început să fie luate măsuri în vederea întîmpinării unei poluări și mai accentuate a unor cursuri de ape. În momentul de față toată lumea este de acord că ocrotirea apei și aerului este o problemă de importanță națională. Și aflu că la Mediaș, la Emailul Roșu, la Copșa Mică, la întreprinderea chimică din localitate sînt pe cale să se instaleze stații de epurare foarte puternice și eficiente precum și filtre (în cazul întreprinderii de negru de fum de la Copșa Mică). Ni se promite ferm că, în următorii doi ani, Tîrnavele și cerul Copșei Mici își vor recîștiga transparența. Așadar, se poate!

Pe cînd asemenea știri de pe Olt, Jiu sau Mureș?

Apele noastre au nume de cîntec și nimeni n-are voie să le maculeze, invocînd cine știe ce argumente economice pînă la urmă dovedite a fi neîntemeiate. Există la ora actuală o stare de spirit și, ceea ce este mai important, dispoziții ferme, legale, care tind să ocrotească mediul înconjurător. Ceea ce se face acum pe Tîrnave, să se continue oriunde apa, aerul sînt amenințate. Doar așa copiii noștri vor putea visa în continuare la fabuloșii pești de aur.

Mihai HETCO

oamenii — așa cum sînt

Jurnal de uzină (I)

În 1964 s-a cules pe aceste locuri ultima recoltă de porumb. Construcția a durat doi ani, după care, prima secție — oțelăria — a și început să producă. Și din aproape în aproape: un an mai tîrziu — secția forjă, după încă un an, o nouă secție — turnătoria. Apoi un gînd: oare nu e păcat să se facă numai lucruri brute? Din moment ce aici se pot turna piese pînă la 200 tone bucata, piese care nu pot fi așezate la orice strung, de ce să nu fie ele prelucrate tot aici? Și construcția a continuat, continuă și va continua. Fiecare secție e acum o treaptă a unui ciclu complet, de la topirea fierului vechi la piesa finită. Și este vreunul să nu se simtă mîndru că aici, la ei, ia naștere produsul care înseamnă o mare premieră a industriei românești? Un asemenea produs, adică o turbină de 330 megawați, va fi materializarea angajamentului oamenilor de a înfăptui cincinalul înainte de termen. Un profan ar putea să se mire: numai una? Da, dar aceasta necesită aproximativ 1 400 000 ore de muncă.

Mulți, auzind de Uzina de mașini grele, au impresia că aici se face treaba cu umărul sau cu barosul, iar asta, trebuie spus, e complet eronat. Uzina e dotată cu echipament de cea mai înaltă tehnicitate, ceea ce duce la realizarea unor produse — să nu ne referim de cuvinte — de nivel mondial. Asemenea piese de 330 megawați produc numai cîteva țări din lume. Oamenii de la U.M.G.B. știu asta. Și mai știu că succesele lor trebuie să se datorească, în mare parte, științei de a folosi timpul.

Timpul? Iată un cuvînt pe care-l pronunțăm foarte des. Înseamnă că ne preocupă, și e firesc să fie așa. Trăim în timp, într-un anumit timp. El este un alt fel de aer al nostru. Și spre deosebire de respirația naturală, care nu presupune de fiecare dată gîndul că respirăm, această «respirație a timpului» este una mereu conștientă. Iar faptul că acest cuvînt conștient și cuvîntul conștiință au aceeași rădăcină, spune și el ceva. Spune mult.

Necazuri? Sînt și din astea, că dacă n-ar fi, oamenii ar pune mașinile să meargă singure și-ar pleca la iarbă verde, că tot e cîmpul aproape. Un exemplu: prima turbină de 330 megawați pe care o produce uzina se află în stadiu de finalizare. Dar I.C.S.I.M. nu a construit încă standul de probe. Or fi având și ei greutăți, dar și cei de la U.M.G.B. au nevoie de acest stand ca să-și verifice munca. Contractual încă nu s-a întîrziat și nici n-ar fi bine să se întîrzie. Nu de alteeva, dar dacă turbina nu va ajunge la Rogojelu la timpul potrivit, o zi de întîrziere ar fi o pagubă de mai multe milioane lei adusă economiei țării.

Oamenii — așa cum sînt.

Se muncește, dar se și vorbește foarte mult despre muncă. Este bine? — Îl întreb pe inginerul Mihai Gheorghe. Este foarte bine! Din două motive: primul, că mai sînt unii care nu muncesc, și al doilea — că discuția nu e abstractă — «prolegomene la o filozofie a muncii» — ci e legată de munca practică a oamenilor, și asta înseamnă că-i poate ajuta. Nu există om care să muncească fără a vorbi — tare sau în gînd — despre munca lui. Este starea aceea în care te întrebi ce e bine și ce e rău în lucrul tău. Dar dacă un om nu muncește nu poate să-și pună o asemenea întrebare.

Mergeam prin secția turbine și căutam un «interlocutor». Și deodată, ridicînd ochii, l-am văzut. Era undeva «la înălțime», ședea nemișcat și privea imperturbabil într-un același punct, către mîinile lui, nu știu cum mi s-a părut, parcă ar fi căzut în extaz admirîndu-și mîinile. Ședea acolo, sus, liniștit ca o statuie pe un soclu, ședea acolo, sus, pe acel strung de performanță, de parcă el însuși era o formă care aștepta să fie adusă la perfecțiune. Și piesa așezată pe acel strung? Piesa aceea care se rotea încet în jurul propriei axe? Închipuiți-vă un trunchi de copac cam de vreo 10 metri lungime și gros atît cît să nu-l poată cuprinde un om. Și, bineînțeles, de metal, nu de lemn.

Am urcat scările pînă la platformă și abia atunci mi-am dat seama că omul fluiera încet, ca pentru sine, și nu pot să spun că fluiera un cîntec, erau mai mult niște frînturi care apăreau și dispăreau, și omul le relua, puțin, pentru a uita încă o dată, concentrat cum era, să le mai continue. S-a destins, dintr-o dată, cînd i-am vorbit.

— Ce piesă e aceasta?

— Un rotor de joasă presiune. Acum lucrez la canalele pentru palete.

— Cunoașteți locul acestei piese în cadrul agregatului?

— Îl cunosc, pot să vă spun chiar că eu am fost solicitat la montaj, dar am preferat să rămîn aici că strungăria e mese-

cu și fără cazier

8 COPII FĂRĂ 4 TAȚI

La 29.1.1973 ora 6, un șofer descoperă la circa 700 de metri de comuna Coroisînmartin, jud. Mureș, un cadavru. Organele de miliție care se deplasează la fața locului mai descoperă, la 150 de metri de primul cadavru, încă unul. Era vorba despre Mihai Valea, 36 de ani, țăran cooperator, căsătorit, 1 copil, și Ion Popovici, 32 de ani, pădurar, căsătorit, 3 copii. Recent, organele de miliție au stabilit împrejurările în care au fost amorțiți M.V. și I.P. La 28.1.1973, Constantin Rus, 37 de ani, din comuna Coroisînmartin, muncitor C.F.R., 2 copii, și Nicolae Scrob, 28 de ani, 2 copii din aceeași localitate, șofer la Trustul de montaj-București, activînd pe șantierul din Tîrnăveni, au intrat în bufetul din Coroisînmartin la ora 14. Au băut pînă la ora 21, cînd M.V. și I.P. s-au întors de la pădure și au intrat în bufet pentru cîteva minute. C.R. și N.S. au părăsit bufetul înaintea acestora din urmă, le-au ațintit calea pe drumul dintre , Coroisînmartin și satul Snereuș, unde i-au ucis. Cercetările organelor de miliție au fost mult îngreunate de lipsa, la locul crimei, a vreunui corp delict și de vremea ploioasă care a șters toate urmele. După această dublă crimă, patru copii nu-și vor mai vedea niciodată tați, iar alții patru și-i vor întîlni, cu strîngere de inimă, peste foarte mulți ani.

UNDE-I UNUL, NU-I PUTERE...

Miliția județului Teleorman a stabilit că în perioada 1970-1972 un grup format din Laurențiu Sorici, președinte al C.A.P. din comuna Gălățeni, Nicolae Boernașu, șef contabil al C.A.P., merceologul Ion Bulibașa, casierul Gheorghe Tătărăscu, șefa de fermă Ioana Păun, magazionerul Anghel Iancu a delapidat suma de 100 000 de lei. Mijloacele folosite: însușirea și vînzarea unor bunuri ale cooperativei, întocmirea de forme false pentru «transporturi», plata unor «prestări de servicii», invocarea unor «neglijențe».

«UN SINGUR FIR DE BUMBAC»

În noaptea de 16 spre 17 ianuarie 1973, la depozitul de butelii pentru aragaz din Odobești se produce o spargere. Surprinși de către paznic în timp ce transportau opt butelii, făptașii le abandonează și dispar. Singura «mărturie» uitată de hoți este... un fir de bumbac de culoare bleumarin.

În aceeași noapte are loc o spargere asemănătoare la Mărășești. De aici, hoții reușesc să fure 30 de butelii. Organele de anchetă stabilesc că modul în care s-a operat este identic cu cel de la Odobești.

La 21 ianuarie, plutonierul major Nicolae Geabana, șef de post la Miliția din Balotești, pe baza sesizărilor unor localnici îl surprinde pe Stan Chelu, din comuna Gorbafa, în timp ce trata vînzarea unei butelii. S.C. recunoaște că butelia o are de la Ion Cherciu, șofer cu antecedente penale. Acesta atrăsese deja atenția asupra sa prin chefurile repetate pe care le organiza și care-l costau sume considerabile. Se stabilește că firul de bumbac bleumarin, găsit la Odobești pe inelul unuia din belciugele tăiate, îi aparține lui I.C.

Din bandă mai făceau parte: Dane Grigore, șofer, cu domiciliul în satul Răstoaca, comuna Milcovul, Alecu David, șofer, și Nicolae Jitea, paznic contractual (!).

Una din hotărîrile bandei era următoarea: «În caz că sîntem urmăriți de mașina miliției, aruncăm cu butelii în parbriz pentru a provoca explozie».

Din fericire, hoții n-au apucat să-și pună în practică și această «hotărîre». Pentru aceasta, îi pot mulțumi maiorului Ion Iacob.

starea comerțului

lansări greșite

Mi-aduc aminte de acele subiecte de jurnal de actualități în care, de pe un podium înălțat ad-hoc, o femeie frumoasă spărgea o sticlă de șampanie de prora unui vapor. Era ceremonia de lansare menită să asigure vasului o viață lungă, ferită de pericole. De fapt, orice lansare își are dichisul ei, fie că e vorba de sticlă de șampanie, de numărătoare inversă sau de alte operații. Chiar orice lansare trebuie să aibă un dichis?

Trecînd din lumea cosmosului și a mărilor la «*starea comerțului*», iată ce am pățit: «*Știți ce este Detrii*»? — întrebarea am adresat-o, într-un magazin cu autoservire, tovarășei Elena Bran (str. Căprioarelor, Băneasa). Aceeași întrebare a fost repetată și lui Paul Manolache și altora. Nimeni nu știa ce este «Detrii», deși treceau chiar pe lîngă raftul în care se aflau expuse cutiile respective. Cunoșteau un produs similar (detergent pastă) importat din R.P.U., cu un leu mai scump.

Am stat mai mult timp lîngă raftul cu pungi de fulgi de porumb. Lumea trecea fără măcar să se uite. Am oprit-o pe cumpărătoarea Vasilica Nicolae, contabil din Borcănești. «*Ați luat vreodată fulgi de porumb?*» «*Nu, niciodată. Dar ce sînt, la ce se folosesc?*» După ce i-am explicat despre ce este vorba, a luat două pungi. «*Am să încerc!*»

Teste de felul celor de mai sus se pot face cu zeci de produse care au devenit, spre mirarea unora, «*mărfuri greu vandabile*» sau, pur și simplu, în cazul unor produse ca laurt cu arome de fructe, chefir și altele, zilnic se duc pe apa Sîmbetei cantități mari de «*mărfuri degradate*».

Este oare suficient ca undeva,cineva să vadă (să spunem, de exemplu, în Patagonia) un produs cu mare căutare (să spunem, tot de exemplu, salam cu cașcaval, sticsuri, panetone) și să se întoarcă cu ideea «*și noi trebuie să facem așa ceva*»? Oare lansarea unui nou produs pe piața comercială nu trebuie să țină seama de un anumit dichis, de reguli bine stabilite?

Cu aceste întrebări mi-am îndreptat pașii spre Academia de studii economice, la șeful catedrei de merceologie, prof. dr. Dumitru Dima. «*Orice produs trebuie să fie corespondentul material al unei nevoi* — a început domnia-sa. *De aceea se impune în*

Viscole, omături grele, boltă cernită... Iarnă tîrzie, iarnă nedorită de nimeni. Iarnă grea în luna mugurilor... Cine va fi mai tare? Mugurii, firește! Nimeni și nimic nu pot opri mugurii să răzbată... Aceasta este părerea din 7 martie 1973 a elevei din fotografie la serbarea organizată de Școala generală nr. 99 din București.

ria mea. De 26 de ani tot pe-asta o fac. Și 17 ani am lucrat numai în turbine.

— Dar ce vîrstă aveți?

— 42 de ani. Am luat-o de timpuriu, ca ucenic. Acum, că lucrez pe strungul ăsta special, că despre asta cred că vreți să vorbim...

— Despre strung, despre dumneavoastră...

— Pe acest strung nici nu e rentabil să pui o piesă sub 500 000 lei. Vă dați seama...

— Îmi dau, și cred că la acest strung nu e rentabil nici să pui orice fel de om.

— Despre asta, de ce să fim modești, pot să vă spun că am fost în străinătate la specializare și pe cinstea mea dacă nu lucrez mai bine decît cei care m-au învățat. Dacă e adevărat, nu-i așa că pot să o spun?

— Eu cred că da. Văd aici o inscripție «Fragil»?!

— Asta e o mașină de citire numerică a cotelor. Acolo e panoul cu comenzile electrice. Are inimă fină uriașul!

Vă spun că de multe ori trece ziua de muncă și nici nu știu cînd se duce. Asta pesemne pentru că lucrez atent; nici nu se poate altfel, pentru că e vorba de microni. Nu se lucrează crispat, pentru că atunci cele opt ore ar părea un veac. Trebuie să fii stăpîn pe reflexe și să ai un echilibru al nervilor. Dar de obosit tot mai obosești cîteodată.

— Dacă dv. considerați că aceasta nu-i o muncă monotonă, spuneți-ne care ar fi cauza oboselii?

— Cauza e de obicei din afară, că omul nu vine totdeauna odihnit la lucru. Dacă mă iau pe mine, pot să spun că am niște vecini cu care nu prea mă înțeleg, că mă cam supără cîteodată cînd fac gălăgie și eu nu pot să mă odihnesc așa cum trebuie. Și, vedeți cum e problema, dacă nu ești bine odihnit, nu munceșți cum trebuie.

— Dacă n-ar lucra această mașină o oră..

— S-ar pierde 3 700 lei.

— Să vă las, să nu rămîn dator prea mult. Numele?

— Popa George

În capătul halei de turboagregate se vede generatorul de 330 megawați.

Dumitru ELIADE

(VA URMA)

primul rînd un studiu al necesității. În al doilea rînd, după ce s-a creat un prototip de produs, acesta trebuie confruntat cu un panel de consumatori potențiali pentru a se determina modul în care el va fi primit. Odată cu lansarea, consumatorul trebuie să fie bine informat, prin mijloace corespunzătoare, asupra virtuților produsului și trebuie bine alese canalele de distribuție, pentru ca produsul să se întîlnească cu consumatorul potențial. Un produs, odată lansat pe piață, trebuie ca nivelul lui să fie menținut pe tot parcursul la calitatea prototipului».

Răspunsurile tovarășului profesor explică în mare parte de ce «*Supco*» a «*murit*» pe drum, de ce nimeni nu se atinge de piureul de spanac și de ce sărmăluțele în foi de viță sînt cumpărate doar o singură dată. La magazinele «*Tehnometal*» zac sobele de încălzit apartamente cu petrol lampant «*Confort 20*». Îi întrebăm pe tovarășii care au realizat aceste sobe, ce metode au folosit pentru prospectarea pieței și pentru lansarea sobelor? Poate că răspunsurile vor fi de folos celor ce nu doresc să greșească.

Se discută mult despre modernizare, marketing, organizare științifică etc. Ce ar fi să se treacă la fapte pentru a se evita irosirea de energii, bani și materii prime care pot fi mai bine folosite în altă parte.

Pentru diversificarea sortimentelor se simte o nevoie acută de noi produse. Să fie lansate chiar și fără sticle de șampanie, însă în conformitate cu cerințele științei actuale despre comerț.

Eugen IAROVICI

dialog cu cititorii

Dornic să se inițieze în tainele artei, «*deoarece, ca să fiu sincer, n-am înțeles mare lucru din tablourile pe care le-am văzut, nu numai moderne, dar chiar și unele mai vechi*», cititorul *C. Suditu* din Brăila, ține, în același timp, să facă și unele recomandări: «*Totul e chestie de bun-simț. Bunul-simț îți spune singur dacă tabloul valorează sau nu ceva*». (Cele două atitudini par contradictorii, dar n-are a face; practica ne-a demonstrat doar că pentru unii, cu cît cunosc mai puțin o chestiune, cu atît se simt mai autorizați în a emite păreri și a distribui sfaturi și îndrumări) Revenind la problema în discuție nu vom contesta, bineînțeles, bunului-simț rolul care i se cuvine în înțelegerea operelor de artă. Dar de aici și pînă la a reduce la bun-simț întregul proces spiritual prin care ne apropiem de artă și ajungem s-o iubim, este cale lungă. Între altele, și pentru că bunul-simț nu e o noțiune imuabilă, constituită odată pentru totdeauna. Bunul-simț cunoaște și el o evoluție, e susceptibil de a suferi mutații în raport cu schimbarea raporturilor dintre oameni, cu dezvoltarea gusturilor și a cerințelor intelectuale. Cînd în secolul al XIII-lea, pe vremea lui Cimabue și Giotto, pictorii au introdus, într-o tot mai mare măsură, perspectiva în tablourile și frescele lor, oameni de bine și de bun-simț s-au arătat indignați: «*Cum e posibil ca un cîine să pară mai mare decît un castel?*», «*Cum e posibil ca oamenii să apară mai mari sau mai mici, nu în raport cu dimensiunile lor reale, nu în raport cu funcțiile lor sociale (căci, era «firesc» ca un rege să fie mai mare decît un țăran!), ci în raport cu situarea lor într-un plan mai apropiat sau mai depărtat?*» Iar cînd Copernic a elaborat teoria sa heliocentrică, alți oameni de bun-simț i-au replicat că-și bate joc de cele mai elementare evidențe: oricine vede că soarele se mișcă zilnic de la răsărit la apus, oricine simte cu propriile sale picioare că pămîntul e stabil și nemișcat.

Astăzi, perspectiva sau rotația pămîntului au devenit ele elemente ale bunului-simț, ceea ce nu împiedică, desigur, ca în numele acelorași referințe inatacabile să fie contestate de către unii orice viziune artistică modernă, neobișnuită sau vreo concepție științifică în stare să tulbure vechile certitudini. Din păcate, așa precum știm, inerția, lenea de gîndire, cramponarea de soluții învechite și simpliste nu au provocat numai controverse abstracte ci, adesea, și multă suferință concretă.

Cine vrea să înțeleagă cu adevărat arta, trebuie să muncească, să învețe, să facă eforturi de depășire a unei condiții inerte și pasive. Iar primul și, poate, cel mai important pas în această direcție îl constituie familiarizarea treptată cu universurile noi ale expresiei artistice (și care, artist autentic nu propune un univers nou?).

Cu mare întîrziere, cititoarea *Elisabeta Tonea* din Timișoara, ne trimite o scrisoare pe marginea unui material apărut acum cîteva luni în revista noastră și în care erau înfățișate performanțele diferitelor specii de animale comparativ cu cele realizate în întrecerile sportive dintre oameni. Cititoarea noastră ar vrea să știe dacă, potrivit datelor științifice, există perspectiva ca, într-un viitor mai apropiat sau mai îndepărtat, omul să poată depăși realizările (în materie de alergări, sărituri, înot etc.) animalelor. Că actualele recorduri sportive pot fi depășite un încape nici o îndoială; experiența ultimelor decenii este grăitoare și diversele «*praguri maxime*» au trebuit să fie mereu reajustate. Dar — de ce să n-o recunoaștem? — nu în acest domeniu, al performanțelor fizice, omul își poate afirma convingător superioritatea asupra celorlalte ființe ci numai și numai în sfera gîndirii și creației. Toate «*recordurile animale*» apar pur și simplu ridicole, raportate la realizările curente ale instrumentelor și aparatelor create de mintea omenească.

Scrisoarea tînărului nostru cititor *Vladimir Fedot* din Cernavodă (jud. Constanța) ne demonstrează — fără voie — ce ravagii poate să determine într-o conștiință încă neconsolidată produsele acelei subculturi de care ne-am ocupat într-o cronică trecută. Chiar dacă politețea ne obligă să credem tot ce ne povestesc cititorii noștri, amintirea anumitor cărți și filme de duzină ne permite să identificăm sursele mirobolantelor aventuri pe care le mărturisește junele cernavodean: dragoste năprasnică la 6 ani (sic!), vicii mortale la 8 ani, fugă de acasă, jurăminte patetice, moarte, mister etc., etc. și, bineînțeles, concluzii filozofice: «*Orice urmă de incredere în oameni mi-a fugit din suflet*» (la 17 ani!). În final, autorul ne cere ajutorul, anunțîndu-se că «*sufletul meu are nevoie de umplutură*». În materie de suflet, nu ne prea pricepem, dar în ce privește intelectul, i-am putea recomanda o «*umplutură*»: studierea gramaticii elementare. Dat fiind nivelul relevat de scrisoare, acesta ar fi un studiu de durată. Îi urăm succes și o binemeritată pauză în frecventarea unor capodopere ca «*Vagabondul*» și «*O floare și doi grădinari*».

H. DONA

tipuri și tertipuri

avantajul de a fi victimă

A fi victimă nu e întotdeauna punctul de coincidență al unor ghinioane funeste, poate deveni și o profesiune lucrativă, o stare de conștiință și un cumul de avantaje. Fiindcă victima de meserie are fericirea secretă, cultivată și păzită cu zgîrcenie, a unei superiorități spirituale evidente. Victima e, înainte de orice, un persecutat. Un persecutat al destinului, al umanității răzbunătoare și al șefului său de birou care îl urmărește, persistent și tenace cu ura lui oarbă și nedisimulată. În schimb, victimei îi rămîn intacte toate satisfacțiile morale. Dacă se demonstrează, într-o ședință, că Ionescu a fost «*o pramatie*», victima exaltă, într-un colț, în pauză: «*Eu am știut, am avertizat, dar cine stă să te asculte?*» Dacă, peste o lună, se arată, într-o altă ședință, că de fapt, a fost o eroare și că Ionescu este un om cumsecade, capabil și profund stimabil, victima nu trăiește nici o surpriză: «*Sper că vă amintiți; n-am fost de acord, am protestat și am prevenit dar cine e dispus să te la în considerație?*» Dacă se propune în minister o reformă salutară și îndelung așteptată, victima face zîmbre: «*Întrebați pe oricine, am propus același lucru de acum trei ani, am înaintat și un memoriu, dar mi-a răspuns cineva? La coș tovarășe, la coș!*» Dacă peste șase luni se observă că reforma n-a dat roade, victima iradiază de o bucurie suverană: «*N-am făcut obiecții din primul moment? Nu m-am opus?*» Și astfel, victima devine, prin rutină și persecuție, marele beneficiar al fericirilor și al împlinirilor, al unor recunoașteri tardive, dar sigure. A știut, din vreme, totul și încă ceva, dar răutatea și invidia oamenilor l-au împiedicat să se realizeze. Ar fi fost în stare de fapte sublime, dar micimea contemporanilor, conjugată cu măreția sufletului său generos și ascetic, i-au fost o stavilă de netrecut.

— Și ce ai fi putut face, tovarășe?

La această întrebare provocatoare victima răspunde dezabuzat și sulfuros: «*nimic!*», fără să-și dea seama că a fost pentru prima dată cînd a spus adevărul.

Aurel BARANGA

un infractor de nădejde

Paul S. ezită...

CUVIOASELE GENȚI

Ora 19. În biserica Boteanu, drept-credincioșii își murmură obișnuitele rugăciuni. Nimeni nu are ochi decît pentru a contempla îndelung bătrînele icoane. Din cînd în cînd ușa se deschide și pentru cîteva momente în biserică pătrunde ceva din larma Capitalei. Echilibrul orgii de lumini a luminărilor e tulburat. De data aceasta, cel care a intrat e un bărbat între două vîrste, bine îngrijit. Urmează ruta obișnuită: cumpără o luminare, o aprinde, se-nchină în fața cîtorva icoane. Apoi se retrage într-un colț mai puțin aglomerat al bisericii. După ce-și așază cu discreție geanta «diplomat» lîngă picioare, se cufundă într-o atentă audiție a muzicii interpretate de corul bisericii.

19 și zece minute. Se aude din nou gălăgia străzii. A intrat un bărbat prezentabil care, după ce se închină de cîteva ori, se îndreaptă spre același colț, mai puțin aglomerat, al bisericii. Cu gesturi liniștite își așază geanta «diplomat» lîngă picioare. Apoi, în timp ce ascultă corul, chipul său pare a se destinde. Cele două genți care stau alături sînt identice. Peste cinci minute una dintre ele va părăsi biserica, purtată de primul bărbat care se retrăsese în acel colț al bisericii. Peste alte cinci minute și cea de-a doua geantă «diplomat» se va afla în stradă cu noul său stăpîn. Căci, ceea ce n-au putut observa drept-credincioșii aflați în biserica Boteanu în acea seară, a deslușit bine căpitanul C. Panait din strana în care se afla: cele două genți au fost schimbate, iar primul dintre bărbații care părăseau biserica purtînd geanta «geamănă» celei cu care intrase în biserică își făcea semnul crucii conform canoanelor bisericii catolice. În acel moment, căpitanul C. Panait avea dreptate să-și spună că scrisoarea pe care o citise de cîteva ori în timpul din urmă părea să semnaleze o situație reală. Dar iată cuprinsul acelei scrisori: *«N-ar fi rău să verificați de unde poate A. Bob, cu un salariu mediu, să-și cumpere mașină și să-și construiască o casă confortabilă. N-ar fi rău să verificați sursa din care provin numeroasele lucruri străine pe care A. Bob le are în casă».*

«HAI, RAPID! HAI, RAPIDULEȚULE!»

Stadionul «23 August». Un meci de tradiție: Rapid-Dinamo. Din cînd în cînd, căpitanul Panait se ridică în picioare și strigă: *«Hai, Rapid! Hai, Rapidulețule!»* Omul de lîngă el pare mai mult decît mulțumit. Se ridică și el: *«Hai, Rapid! Hai, Rapidulețule!»*

— Cheferist, cheferist? — întreabă C. Panait.

— Păi dar cum? Tata, acar, frati-mio, impiegat. Băieții, niște fachiri. Uite ce le face caralilor. Panait își mușcă limba, apoi se ridică și din nou: *«Hai, Rapid! Hai, Rapidulețule!»* Omul de lîngă el își privește ceasul și apoi își freacă palmele cu satisfacție.

— Mai e un sfert de oră. Dacă le-nfige Liță o bobiță acu', n-au timp să se mai scoale de jos. Ceasul ăsta nu m-a păcălit niciodată. De cîte ori mă uit la el, băieții parcă mă simt. Nu m-a costat nici o mie și e un «Atlantic» pe cinste.

— Ce vorbești, dom'le? «Atlantic»? De unde l-ai cumpărat?

— Chilipir neică, chilipir. Am un prieten, trăi-l-ar Dumnezeu. El ne-a umplut pe toți cu *«Atlantica»*, *«Tellus»*, *«Omega»*, *«Doxa»*. Aproape pe de pomană.

— Mai are, dom'le, vreunul? M-ar interesa și pe mine că mi-au furat ceasul la mare.

— Nu știu dac-o mai avea, dar pentru că ești de-al nostru, rapidist, mă interesez și dacă are, te servește. N-are telefon acasă, că ți l-aș da și l-ai căuta dumneata. Da-l caut eu la serviciu și dacă mai are, se face treaba. Bob e un băiat de aur. N-a lăsat pe nimeni în viața lui, dar pe mine.

— *«Hai, Rapid! Hai, Rapidulețule!»*

— *«Hai, Rapid! Hai, Chefereule!»*

Deși C. Panait nu savurase toate fazele meciului, plecă totuși satisfăcut.

ALIBIUL ABSOLUT: OM BUN LA TOATE

— Bob, tovarășe? E un om nemaipomenit. Fără el nu știu dacă ne-am descurca așa bine. E vechi în meserie. Vechi și sufletist. Dacă-i dai lui o problemă pe mînă, n-ai griji.

— Și cam ce probleme i se dau pe mînă?

— De toate, răspunde directorul adjunct al întreprinderii de comerț exterior unde lucrează ca tehnician A. Bob. În afară de sectorul de care răspunde, e util în alte o mie și una de situații.

Încet-încet, căpitanul C. Panait află că A. Bob este sufletul întreprinderii. E nevoie de o cameră la hotel? Rezolvă Bob. E nevoie de o aprobare mai urgentă din partea ministerului? Rezolvă Bob. Nu se găsesc anvelope pentru mașina directorului? Găsește Bob. Lui C. Panait îi vine în minte un refren. *«Bob, Bob cel mai bun...»* Dar la urma urmei, de ce n-ar fi A. Bob un om deosebit? Primele anuale, excepționale nu le-o fi primind numai așa pe ochi frumoși. Poate scrisoarea nu era decît rodul invidiei unui răuvoitor. Dar «Atlanticele» cu care-i «pricopsise» pe prieteni? Dar valizele gemene din biserica Boteanu? De-abia apucă ofițerul să-și termine ultimul gînd și auzi vocea secretarei:

— Tovarășe director, a sosit domnul Paul S.

— Bun. Roagă-l să aștepte cîteva minute. Tovarășe Panait, oricînd la dispoziția dumneavoastră, dar acum v-aș ruga să mă

Paul S. sosește la aeroport.

păsuiți pentru o jumătate de oră. A sosit unul dintre clienții noștri, reprezentant al firmei...

— Bun-bun. Dealtfel, și eu am o treabă în oraș. Dacă nu vă deranjez, aș putea să revin peste cîteva zile?

— Desigur. În ceea ce privește chestiunea Bob, vă faceți probleme inutil. E un om deosebit și știți cum sînt oamenii. Dacă te văd mai răsărit, strîmbă din nas. Omul cîștigă frumos, e premiat. Cumpătat cum e, și-a strîns bani de mașină. Cît privește casa pe care și-o face, a avut noroc de o mătușă, care a vîndut un teren de casă în provincie și i-a împrumutat. Ea e în vîrstă și n-are nevoie de bani. Dealtfel, mi se pare că biata femeie a și murit acum cîtva timp.

Căpitanul Panait iese.

— La revedere și oricînd la dispoziția dumneavoastră, îl aude din nou pe directorul adjunct. Trece prin biroul secretarei, unde așteaptă domnul Paul S., reprezentant al firmei...

— Poftiți, domnule Paul. Punctual ca întotdeauna.

— Afacerile-s afaceri, sau cum spuneți dumneavoastră, românii, munca înainte de toate.

Nu, căpitanul Panait nu se înșală. Domnul Paul este ciudatul catolic din biserica Boteanu. Oare ce geantă poartă astăzi, după «încurcătura» de acum două luni?

O MÎNĂ CARE NU SE TEME DE FOC

— Și totuși, tovarășe director, n-ar strica o verificare a actelor, continuă căpitanul Panait. V-am ruga să ne ajutați. E și interesul dumneavoastră.

— Bineînțeles, cu plăcere, dar vă repet că în privința lui Bob, vă înșelați. Se întîmplă și în meseria dumneavoastră. Nu?

— Sigur, dar mă tem că de data asta nu e cazul.

— Cum vreți. Pot să vă fac o mărturisire?

— De ce nu?

— În afară de mine, Bob este singurul om din întreprindere pentru care bag mîna în foc. N-am îmbătrînit nici eu pe degeaba în privința actelor, nu există nici o problemă. Chiar acum o s-o rog pe secretară să bată la mașină un anunț.

A doua zi dimineața, salariații întreprinderii erau anunțați: «Tovarășii care au la dosare numai copii după certificatele de studii și adeverința de vechime sînt rugați să aducă pentru cîteva zile originalele, pentru completarea noilor cărți de muncă». După 10 zile un singur salariat nu prezentase originalul diplomei de bacalaureat: A. Bob.

— Dumnezeu știe unde-o fi, explică Bob. Poate o fi rupt-o copilul; ori nevastă-mea. Într-o săptămînă o găsesc eu, că doar n-o fi înghițit-o pămîntul.

Va să zică a avut dreptate «Pușțiul», își spuse căpitanul Panait. «Pușțiul» nu era altul decît locotenentul Cornel Frîncu. Într-una din zile venise la căpitanul Panait și-i spusese:

— E ceva în neregulă cu diploma de bacalaureat a lui Bob. Ar trebui să vedem originalul. Am impresia că lipsește ceva din ea, că e incompletă. Nu-mi dau seama ce, dar ceva nu e în ordine.

A. Bob n-a reușit să găsească originalul diplomei.

— Nu zic că e plăcut, spune directorul adjunct, dar nu e o probă. În fond, i se poate întîmpla oricui să piardă un act.

Bineînțeles, numai că lui A. Bob începuse să i se întîmple, de la o vreme, numai lucruri «ciudate».

SPAIMA DE AUR

Preocupat de construcția noii case, A. Bob îi dedica tot timpul său liber. Ligia Bob însă părea mai puțin dispusă să-și piardă tot timpul alergînd cu soțul ei după materiale, lucrători și toate celelalte, mai ales că în ultima vreme în viața ei apăruse «marea dragoste». Mai tînăr decît Ligia Bob cu 15 ani, tehnicianul auto Viorel Dumitrescu trăia euforia unei legături comode. Ligia îi făcea curat în garsonieră, îi spăla și-i răpea destul de puțin timp. Cu vremea au început să apară și micile «atenții»: un cartuș de «Kenta», o sticlă de whisky, un pantalon etc. V.D. începuse să se simtă stînjenit, bănuind că Ligia face niște eforturi deosebite pentru a procura aceste «mici cadouri».

— Nu-ți face probleme, îl liniști Ligia, pentru Bob astea-s niște fleacuri. Nici nu observă că lipsesc. V.D. se mai «liniștise», numai că de la o vreme atențiile deveneau și mai substanțiale. Aurul l-a speriat.

— Vai, Viorel, ești atît de copilăros. Pentru o pereche de butoni și un ceas faci atîta tapaj?

De data aceasta Viorel Dumitrescu nu s-a mai lăsat «liniștit». Era foarte clar și pentru el că față de cîștigul lunar al familiei Bob, lucrurile acestea nu puteau fi niște fleacuri. Aici lua sfîrșit existența primului clasic triunghi conjugal, iar căpitanul C. Panait înregistra în dosarul «Bob» încă un element.

Cel de-al doilea triunghi conjugal al familiei Bob avea să se năruiască nu peste multă vreme. Ioana Pătrașcu, «marea dragoste» a lui A. Bob, avea să se sperie tot în fața aurului. Bob îi dăruise un colier de aur de 40 de grame. Ioana P. l-a refuzat, dar i-a propus să-l cumpere. Bob a acceptat. Mai întîi pentru o sumă derizorie, apoi pentru un preț mai aproape de valoarea colierului, mai ales că Ioana Pătrașcu începuse să-l evite. Pînă la ruptura definitivă n-a mai trecut multă vreme și declarația Ioanei Pătrașcu urma să îngroașe dosarul «Bob». Pentru căpitanul C. Panait, cele două noi elemente nu puteau fi decît binevenite.

«VENIT MĂTUȘĂ. STOP. BUCUROS VĂZUT. STOP»

Menajul Bob și-a reluat viața normală. Și pentru a sărbători evenimentul, tandrul soț A. Bob s-a hotărît să-i facă soției un cadou mai consistent. Așa se face că soții Bob o vizitează pe doamna Renata I., o cunoștință de la care mai «cumpăraseră» și altă dată lucruri «drăguțe». După o vizită

Bob se crede în... siguranță.

mai scurtă de o jumătate de oră, soții Bob urcau bucuroși în mașină. A. Bob ținea în mînă un pachet voluminos. Ligia Bob nu-și putea ascunde satisfacția. Avea și de ce. În pachet se aflau o haină de blană veritabilă, o rochie lungă de seară, cîteva bluze și multe-multe mărunțișuri: parfumuri, inele etc.

A doua zi dimineață, Renata I., care era cunoscută pentru primirea și comercializarea de obiecte care-i erau trimise din străinătate, se îndrepta liniștită spre oficiul P.T.T.R. din apropiere. De aici expedie următoarea telegramă: «*Venit mătușă. Stop. Bucuros văzut. Stop*». «Coincidență» făcea ca telegrama să fie expediată pe adresa firmei al cărei reprezentant comercial la București era domnul Paul S.

Peste cîteva zile A. Bob o vizita din nou pe Renata I. De data aceasta doar pentru cinci minute și numai pentru a-i lăsa un plic. Alb, cu nici o indicație sau adresă înscrisă pe el.

După zece minute, o tînără elegantă suna la ușa doamnei Renata.

— Bună-ziua. Doamna Renata?

— Da.

— Sînt o prietenă a Lucianei. Mi-a spus că aveți o rochie de seară. Dar am uitat să mă prezint: Ana Vasiliu.

— Poftiți înăuntru, duduie.

Ana Vasiliu probă cîteva rochii.

— Aș dori s-o cumpăr pe cea neagră, dar este, parcă, prea scumpă. M-aș putea sfătui cu soțul meu, care mă așteaptă jos în mașină?

— Da, duduie, răspunse doamna Renata care pregătea cafeaua. Dacă vrea, poate veni sus.

— A, nu, nu-i plac lui treburile astea femeiești. Dar așa, să-l consult în privința prețului, n-ar fi rău.

Ana Vasiliu coborî. În numai cîteva minute «soțul» fotografia hîrtia care se afla în plicul pe care Bob nu indicase nici o adresă. Peste cîteva minute, Ana Vasiliu era bucuroasă s-o anunțe pe doamna Renata că soțul ei nu avea nici o obiecție în legătură cu cumpărarea rochiei. Dacă ei îi plăcea, ce conteaza cît costă.

— Ei, maică — îi răspunse doamna Renata — bine că mai sînt și bărbați de-ăștia, că de cîrpănoși e plină lumea.

Căpitanul C. Panait — «soțul» Anei Vasiliu — consulta fotografiile făcute în mașină. Era vorba de un tabel comparativ făcut de Bob. Pe coloane și poziții erau indicate numele firmelor și ofertele pe care le făceau pentru încheierea unui contract care prevedea livrarea unei mașini complexe. În dreptul firmei reprezentate de domnul Paul S., Bob desenase o săgeată roșie cu vîrful în sus. Mai tîrziu, căpitanul C. Panait avea să afle că asta însemna «*Urcă prețul urgent. Situație favorabilă*». Informație de care avea să la cunoștință nu numai Paul S...

«PREA MIC PENTRU O AFACERE AȘA DE MARE»

Au mai trecut două luni și domnul Paul S. se află din nou în București. De data aceasta, în locul obișnuitei întîlniri din biserica Boteanu, el îi propune lui Bob o vizită în «Parcul Libertății».

— Dragă, domnule Bob, iată ce ai de făcut de această dată...

— Îmi pare rău, domnule Paul, dar m-am hotărît să mă opresc. Cred că am făcut destule. Mi-e teamă că pe undeva lucrurile au început să se simtă.

— Glumești, domnule Bob? Ești nemulțumit de noi?

— Nu, nu e vorba de asta.

— Atunci e perfect, iată ce ți se cere...

— Vă repet: nu vă mai pot ajuta.

— Domnule Bob, fii rezonabil. E vorba de afacerea de care-ți pomenisem acum două luni. După ce se rezolvă, ne putem despărți mulțumiți unul de celălalt.

— Domnule Paul, vă repet, e foarte riscant. De fapt, v-am spus de-acum două luni că sînt prea mic pentru a vă ajuta în problema asta.

— Domnule Bob, străduiește-te. Dacă mă ajuți, te fac om.

— O să-ncerc, dar nu promit nimic.

— Sper că glumești, domnule Bob. Nu uita că dețin niște chitanțe semnate de dumneata. Mi-ar părea rău să ai necazuri

De data aceasta Bob nu mai răspunse Peste cîteva minute se-ndrepta spre stația de tramvai.

GHICI CU CINE DANSEZI?

De la o vreme, soții Bob deveniseră niște pasionați excursioniști. Nu era sfîrșit de săptămînă în care să nu iasă din București. Uneori, cînd puteau pleca de la serviciu mai devreme, «Moskvicia»-ul lor putea fi văzut și în timpul săptămînii rulînd cu viteză în afara Capitalei. Pe căpitanul Panait îl surprinse mai ales ruta, mereu aceeași, pe care o urmau în plimbările lor soții Bob. Se părea că dintr-o dată se-ndrăgostiseră de o anumită zonă, nu numai turistică, a țării. Asta-l făcu pe căpitanul Panait să-i propună «Pușțiului» o excursie pentru sîmbăta viitoare. Ruta era cea a soților Bob și de aceea nu e de mirare că în fața mașinii conduse de căpitanul Panait rula «Moskvicia»-ul familiei Bob.

Seara, la restaurantul stațiunii în care poposiseră, Panait și «Pușțiul» se amuzau urmărind perechile de dansatori: unele stîngace, altele extravagante. Dintre toate, perechea Bob făcea figura cea mai onorabilă. Într-un tîrziu, un bărbat pe care Panait și «Pușțiul» nu-l observaseră pînă atunci în restaurant, ceru permisiunea domnului Bob s-o invite pe Ligia la dans. Domnul, Bob încuviință. Dar Bob nu avea să rămînă prea multă vreme singur. La masa sa apăru un bărbat în costum sport. Cei doi începură o discuție, din care se înțelege că se cunosc de mult. Peste cîteva minute ieșiră. Bob deschise portiera mașinii în timp ce cunoscutul său îl aștepta în ușa restaurantului. Peste cîteva minute, Bob se reîntorcea în restaurant, nu înainte de a-i fi înmînat amicului său un pachețel de mărimea unui portțigaret, de fapt, două casete cu filme. Bob n-a trebuit să mai aștepte mult, căci bărbatul care-i invitase soția la dans se reîntorcea pentru a-i mulțumi și pentru a o conduce pe Ligia Bob.

— Domnule, vă mulțumesc. Soției dumneavoastră, de asemenea.

— Cu plăcere. Nu aveți pentru ce.

CULORI-CULORI ȘI MAI ALES KAKI

Simbăta următoare, la propunerea familiei Ionașcu, soții Bob îi întovărășeau într-o excursie la munte. «Wartburg»-ul familiei Ionașcu se dovedea destul de leneș, dar lui Bob nu-i displăcea. Avea timp să mai arunce o privire în dreapta și-n stînga. Duminică seara însă, la întoarcere, Bob nu se mai arăta dispus să meargă cu 60 la oră. Înainte de intrarea în București, claxonă de cîteva ori în semn de «la revedere» și acceleră.

Era aproape ora 23, cînd Bob sună la ușa atelierului fotografic condus de Vasile Florea. Acesta deschise într-un tîrziu, și Bob nu întîrzie înăuntru decît un minut.

A doua zi la ora 10, un bărbat îmbrăcat într-un costum cu revere foarte largi se prezenta la atelierul fotografic.

— Domnule Florea, m-a trimis prietenul Andrei să-i ridic filmul.

— A, da. Este gata. Poftiți și vă mulțumesc.

Peste o oră, pe biroul căpitanului Panait se odihnea un plic cu 20 de fotografii. Destul de reușite, ele reprezentau cîteva grupuri de soldați, coloane militare, un releu de transmisiune etc.

ARHIVA DIN SOBĂ

În timp ce familia Bob își urma șirul «excursiilor» săptămînale, căpitanul Panait descoperea pe una din ofertele firmei reprezentate de domnul Paul S. un aviz neobișnuit. Oferta făcea parte din lucrările încredințate — spre rezolvare — de întreprindere tehnicianului A.B. Dar iată și textul avizului: «Avizăm favorabil oferta firmei Z. Este cea mai bună mașină, unica la acest nivel tehnic pe plan mondial». Semnat V.S., director general în ministerul...

— Tovarășe director general, întrebă căpitanul Panait, este mașina oferită de firma Z chiar singura la acest nivel tehnic în lume?

— Cine v-a spus asta? Nici vorbă. E o mașină bună și destul de convenabilă ca preț. Dar de ce mă întrebați?

În loc de răspuns, căpitanul Panait puse pe biroul directorului general oferta firmei Z.

— E un fals. N-am dat niciodată un asemenea aviz.

— Dar pare a fi scrisul dumneavoastră. Nu?

— Pare, dar vă spun cu certitudine că e vorba de un fals. Bine «executat», dar tot fals se cheamă.

Expertizele ulterioare aveau să confirme spusele directorului general. Autorul falsului: A. Bob. Se obișnuise atît de mult cu falsificarea documentelor, încît «opera modificări» și pe acte care nu-i serveau în activitatea sa infracțională. Pur și simplu «exersa». În răstimp de o săptămînă, căpitanul Panait descoperea, aproape în fiecare lucrare de care se ocupase Bob, falsuri care duseseră la favorizarea firmei reprezentate de domnul Paul S. Dar din unele lucrări lipseau confirmările, reconfirmările, telexurile etc.

Pe toate acestea avea să le descopere căpitanul C. Panait în soba din sufrageria familiei Bob. «Dosarul» era complet și căpitanul Panait zîmbea amar amintindu-și vorbele directorului adjunct al întreprinderii unde lucrase Bob: «*În afară de mine, Bob este singurul om din întreprindere pentru care bag mîna în foc*». Din fericire, Bob n-a mai apucat să aprindă focul în soba din sufragerie.

«BUN VENIT, DOMNULE PAUL!»

A doua zi dimineață, după arestarea lui A. Bob, unul din consilierii întreprinderii îi comunica telefonic domnului Paul S: «Dacă pînă după-amiază la orele 18 nu sînteți în București, riscați să încheiem contractul cu altă firmă. Ar fi păcat, căci sînteți unul dintre clienții noștri cei mai vechi».

— Vă mulțumesc. Sosesc cu avionul de ora 15.

La aeroport, domnul Paul era întîmpinat de cîțiva reprezentanți ai ministerului.

— Vai, vă mulțumesc. Nu era nevoie de atîta deranj.

— Cum să nu, domnule Paul — răspunse căpitanul Panait — și ar fi trebuit să ne deranjăm încă mai de mult pentru dumneavoastră. Doar sînteți un client de «prestigiu» al ministerului nostru.

— O, nu, poate al întreprinderii, dar chiar al ministerului n-aș îndrăzni să spun.

— Ba da, chiar al ministerului, fiți sigur. Sînteți un vechi client al *ministerului nostru* și ne pare rău că de-abia astăzi ne-am învrednicit să vă spunem: «*Bun venit, domnule Paul!*»

P.S.

1942. În timpul unei alarme aeriene, tînărul A. Bob reușește să fure o diplomă de bacalaureat în alb din biroul secretariatului școlii, unde urmase doar șase clase. Pînă în 1948 «bacalaureatul» A. Bob este ajutor de șofer pe taxiul tatălui său.

1948. A. Bob se angajează ca șofer la o întreprindere de comerț exterior. Se dovedește săritor, bun la toate. Experiența de «piețar» îi prinde bine. Reușește să se facă util de la portar pînă la director. În timpul liber «confecționează» adeverințe pentru lemne, casă, alimente etc., pe care le vinde cu prețuri bune. Părăsește întreprinderea, regretat de toți.

1952. A. Bob se angajează la o altă întreprindere de comerț exterior, uzînd de această dată de «diploma» sa de bacalaureat. De lucrat, lucrează mai puțin, dar e bun la altele: obține camere la hotel, conduce mașina directorului etc. Toată lumea regretă că A. Bob nu are studii superioare pentru a i se încredința o funcție pe «măsura calităților sale». Oricum, conducerea întreprinderii — care-l angajase numai pe baza «*arătării diplomei de bacalaureat*» — îl premiază trimestrial pentru a-i rotunji veniturile. Pleacă și de aici, regretat de toată lumea: «*Un om minunat. Să-l pui la rană, nu alta*».

1961. Se angajează la o a treia întreprindere de comerț exterior ca tehnician. La angajare prezintă «acte de vechime» ca tehnician și o «copie» de pe «diploma» de bacalaureat. Cel care-l angajează scrie pe copie: «Conform cu originalul»!

1967. A. Bob este foarte apreciat de toată lumea. Își cumpără mașină.

În același an este racolat de Paul S., reprezentant al unei firme străine care colaborează cu întreprinderea unde este salariat A. Bob. În raport cu «serviciile» pe care A. Bob i le aduce, domnul Paul S. îl răsplătește cu diverse atenții: țigări, brichete aurite, 17 ceasuri de aur, casetofon, magnetofon, aparat de filmat, aparat de proiecție, cîteva costume de haine, o haină de blană pentru soție — valoare 70 000 lei — etc. Cînd afacerile ating punctul maxim, în contul lui A. Bob, Paul S. depune în străinătate sume în jurul zecilor de mii.

1968. Organele de securitate încep să-i aibă în atenție pe A. Bob. Se stabilește că el nu întreprinde numai acțiuni prin care favorizează firma Z, ci furnizează lui Paul S. și informații din domeniul militar. Acestea însă nu mai ajung la «beneficiar». Microfilmele realizate de A. Bob în excursiile sale montane se dovedesc, dincolo de granițe, de nedescifrat. Simțind că este «stînjenit» în activitatea sa infracțională, A. Bob începe să sustragă de la întreprindere documentele falsificate în scopul favorizării firmei reprezentate de Paul S. Bob nu avea de unde să știe că fotocopiile documentelor se aflau deja în fișetul căpitanului Panait.

La cei 75 de ani ai săi Renata I. reprezenta un intermediar convenabil: ieftin, eficace și, mai ales, greu de bănuit.

Ioana Pătrașcu și Viorel Dumitrescu se dezmeticesc la timp, contribuind la descifrarea misterioasei «prosperități» a familiei Bob.

1969. Lanțul infracțiunilor la sfîrșit. Pagubele provocate de activitatea infracțională a mult apreciatului A. Bob sînt recuperate aproape în întregime. A. Bob pierde șansa de a deveni și un desăvîrșit agent, furnizor de informații cu caracter militar.

N.R. Calitatea slabă a fotografiilor se datorează autenticității lor, faptului că ele au fost realizate în condițiile date de situație.

Dorin TUDORAN

ancheta socială

Recenta Hotărîre, adoptată la Plenara C.C. al P.C.R. cu privire la dezvoltarea continuă a educației fizice și sportului, document programatic de inestimabilă valoare practică, exprimă plenar marea însemnătate pe care partidul nostru o acordă acestei componente esențiale a procesului de educare comunistă a tinerei generații, activitate de interes național cu largi implicații în formarea omului nou, multilateral dezvoltat, al societății socialiste.

Întrebarea noastră, formulată în titlul prezentei anchete, vizează în mod special pe cei patru milioane de elevi și studenți din țara noastră. O adresăm deopotrivă părinților, pedagogilor, primii chemați să contribuie la fortificarea organismului, la dezvoltarea capacității fizice a tinerei generații, o adresăm tuturor celor care mai pun la îndoială valoarea și importanța educației fizice sau nu cunosc rezultatele nefaste ale unui fenomen în plină desfășurare: instalarea sedentarismului în viața tineretului studios.

Semnale de alarmă, dar și soluții optimiste.

Programul inițiat de partid — susținut în unanimitate specialiștii — va determina nu numai stimularea tineretului nostru pentru practicarea sistematică a exercițiilor fizice și sportului, ci — avîndu-se în vedere valorosul fond somatic al tinerilor noștri — și recuperarea tuturor funcțiilor importante, corectarea deficiențelor fizice și optimizarea calităților motrice.

DE CE NU FACEȚI SPORT?

De aproape două decenii, omul de specialitate cercetează cu asiduitate și rigoare științifică un fenomen social în plină desfășurare, cu largi și uneori dureroase implicații pentru viața și sănătatea concetățenilor noștri: descreșterea progresivă și alarmantă a interesului pentru sport, educație fizică și turism în rîndurile tineretului. O boală gravă a civilizației urbane.

În țara noastră, studiile efectuate pe baza unor eșantioane largi și reprezentative au văzut lumina tiparului în cîteva publicații de profil cu tiraj modest și cu o foarte redusă audiență la masele de cititori. Iată de ce revista noastră, beneficiind de girul cercetătorului avizat, și-a propus să facă publică o situație în bună măsură îngrijorătoare, dar foarte puțin cunoscută, în ciuda faptului că, paradoxal, se află în plină expansiune: sedentarismul, maladia endemică a secolului nostru grăbit, tinde să contamineze și lumea tineretului studios. De fapt, fenomenul poate fi sesizat *«cu ochiul liber»* în aspectul cotidian și obișnuit al străzii. Cît e ziua de lungă, adevărate cohorte de băieței imberbi și juni spinatici, trubaduri cu chitara și trubadurițe cu transistoare omoară ore scumpe în sporovăieli fără sfîrșit. Dar, aici o precizare: așternem aceste rînduri gîndindu-ne la *loisir*-ul întregului nostru tineret, și nicidecum la categoria restrînsă a celor leneși, hoinari și iresponsabili prin anii vîrstei de aur. Trîndăvia dulce la colț de stradă sau în jurul unui pahar de vorbă, promenadă galeșă de-a lungul bulevardelor, pierderea de vreme, cu sau fără folos — reprezintă un mod în care își petrece timpul liber marea majoritate a tinerilor orășeni între care, sîntem siguri, există foarte mulți elevi și studenți cu activitate profesională laborioasă și pasiuni dominante.

Dar să dăm cuvîntul cercetătorului. Ne vom strădui, totodată, să traducem limbajul ezoteric al specialistului prin cuvinte pe înțelesul tuturor, mai aproape de inima și durerea noastră. Primul popas: Centrul de cercetări științifice al C.N.E.F.S. Interlocutorul nostru, tovarășul profesor

Alături de dezvoltarea educației fizice în rîndul oamenilor muncii — se arată în recenta Hotărîre a Plenarei C.C. al P.C.R. — un loc important trebuie să-l dețină sportul de performanță, în vederea afirmării pe o scară tot mai largă a talentelor, îmbunătățirii continue a rezultatelor și reprezentării cu demnitate a sportului românesc în competițiile internaționale.

- **Cercetările efectuate pe un eșantion de 87 879 elevi și eleve din clasele I-XII au pus în evidență pronunțatul decalaj dintre creșterea somatică excelentă și o deficitară dezvoltare motrică.**
- **Mult prea puține ore de educație fizică în licee și în școlile profesionale și de cultură generală.**
- **Numeroase studii de specialitate atestă caracterul sedentar al ocupațiilor recreative pentru marea majoritate a tineretului școlar și universitar.**
- **Lipsa de concordanță între posibilitățile biologice și solicitarea motrică provoacă după 16 ani o frapantă hipochinezie.**
- **Se fumează și se bea mai mult decît altădată? Greu de apreciat statistic. Știm, în schimb, că, începînd cu vîrsta de 14-15 ani, se pășește cu foarte multă dezinvoltură pragul localurilor publice.**
- **Tinerii înotători beneficiază de o rezistență și o capacitate vitală superioare cu 30% față de colegii lor de generație care practică sistematic atletismul și gimnastica.**

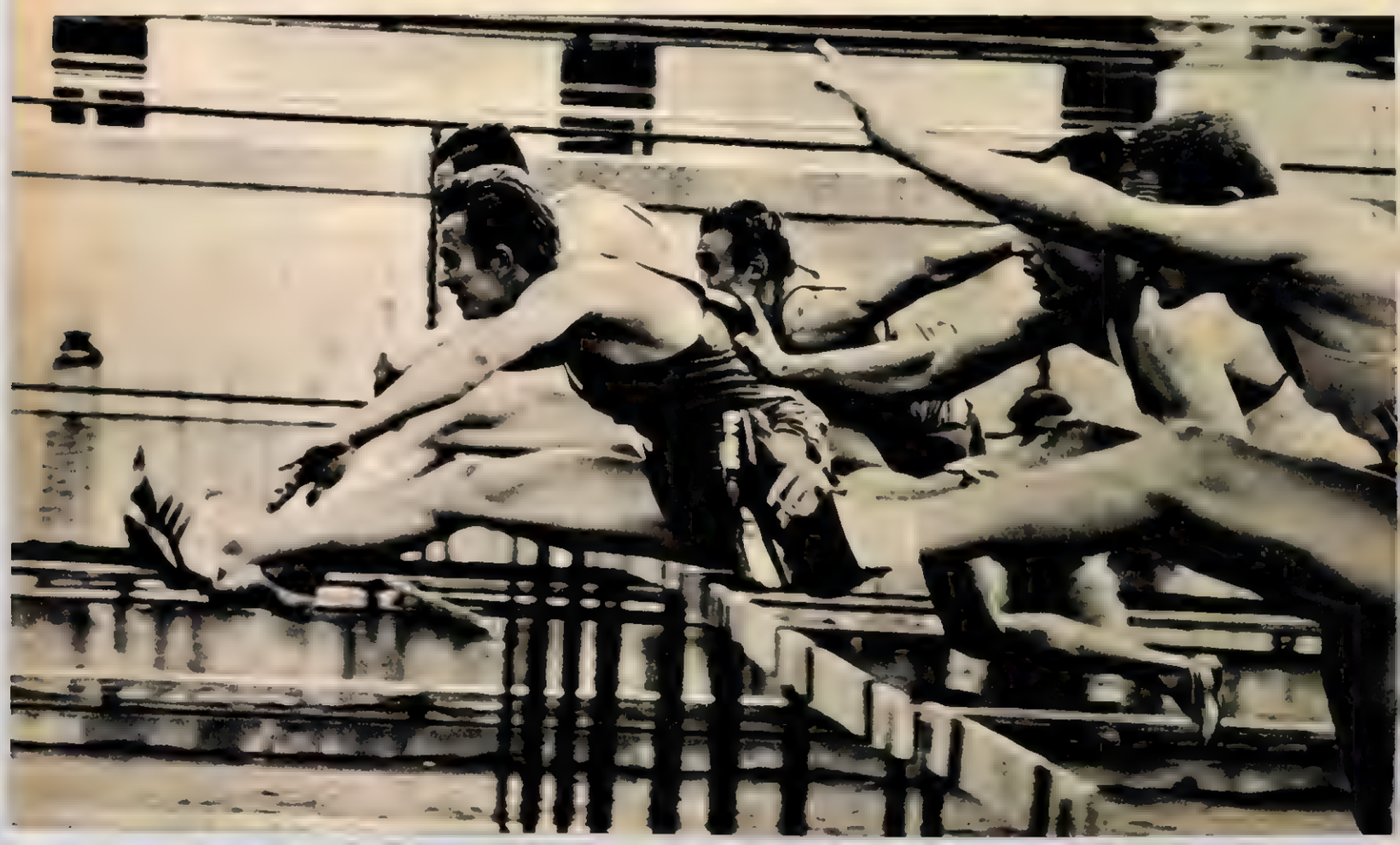

Concursurile sportive interşcolare, pasiune dominantă pentru liceeni de altădată, sînt departe de a captiva interesul şcolarilor de azi. Fotografia alăturată, realizată în 1912, vă înfăţişează echipa de fotbal a Liceului «Matei Basarab» din Bucureşti.

Virgil Mazilu, cercetător principal.

— Asistăm deci, tovarăşe profesor, la o accentuată tendinţă de sedentaritate în rîndurile tineretului, o situaţie pe care o putem aprecia drept îngrijorătoare sau de-a dreptul alarmantă?

— Propun să renunţăm la orice concluzii sentenţioase şi la orice afirmaţii sentimentale. Să adoptăm împreună limbajul statisticilor matematice, singurul capabil de a oferi păreri, soluţii şi opţiuni exacte. Creşterea în talie, greutate şi perimetru toracic a tinerei generaţii este un fapt constatat. Măsurătorile antropometrice privind dezvoltarea somato-funcţională a tinerilor noştri s-au efectuat în mod sistematic începînd cu anul 1950. Astfel, în 1957, studiile noastre au cuprins un eşantion de circa 310 000 de cazuri, iar în 1964 au fost examinaţi 340 171 copii şi tineri din mediul urban şi rural. Beneficiem de asemenea de o anchetă somatologică din 1926, datorată Valentinei Roşca, şi de un studiu cu indici antropometrici realizat în 1939 de profesor dr. Iacob Mihăilă. Datele comparative (ani de referinţă 1939 şi 1967) atestă cu limpezime creşterea în înălţime şi greutate a tinerei generaţii după cum urmează: la băieţii de 16 ani înălţimea medie a atins 171,36 centimetri (165,5 în 1939), iar greutatea, 50,41 kilograme (45,43 kilograme în 1939). La fete, măsurătorile indică acelaşi spor net în favoarea tinerelor de azi.

— S-au putut constata şi anumite deosebiri pe oraşe şi zone ale ţării?

— Cercetările din 1964 au indicat, într-adevăr, unele diferenţieri în dezvoltarea populaţiei tinere pe regiuni şi localităţi. Astfel, în comparaţie cu media pe ţară, tinerii din Bucureşti, Timişoara, Arad, Oradea, au prezentat un nivel superior al dezvoltării fizice. Într-o situaţie mai puţin favorabilă s-au aflat la acea dată copiii originari din alte regiuni ale ţării (Piteşti, Reşiţa, Făgăraş) şi din unele zone ale Moldovei şi Transilvaniei (Bacău, Bîrlad, Piatra Neamţ, Baia Mare). Ultimele investigaţii dovedesc însă o apreciabilă uniformizare a creşterii somato-funcţionale.

— Să revenim la durerea noastră. Avem, aşadar, un tineret solid, bine legat, dezvoltat armonios. Cum se poate aprecia însă creşterea somato-funcţională corelată cu dezvoltarea calităţilor motrice?

— Sau, mai simplu spus, în ce măsură organismul tinerilor noştri beneficiază, pe etape de vîrstă, şi de forţa corespunzătoare. Vom răspunde, folosind ultimul studiu al centrului nostru de cercetări. El a fost întocmit pe baza unor măsurători complexe, care au vizat atît calităţile somatice (talie, greutate) cît şi cele motrice — acestea din urmă testate prin alergări de viteză pe distanţă de 200—1 000 metri, rezistenţa cardiorespiratorie, flotări în braţe, tracţiune în braţe, ridicare a trunchiului din diverse poziţii, probe de aruncare, săritură, îndemînare etc. Au fost examinaţi 87 879 elevi şi eleve din clasele I—XII, din toate zonele ţării şi, deopotrivă, din mediul rural şi urban. Rezultatele dobîndite ne pot conduce spre următoarea concluzie lapidară: creşterea în înălţime şi greutate nu este însoţită de o dezvoltare, în paralel, şi a calităţilor motrice, dezvoltarea corporală promovînd chiar o stare de hipocinematoză care frînează optimizarea forţei organismului. Pe măsură ce se depăşeşte vîrsta adolescenţei, media performanţelor generaţiei actuale nu numai că nu se menţine la nivelul existent la vîrsta de 13—14 ani ci înregistrează chiar o tendinţă de scădere. Iată cîteva amănunte.

1) Evoluţia nu este continuu ascendentă la toate calităţile, aşa cum se constată a fi la această vîrstă creşterea somatică şi dezvoltarea funcţională. Ritmul de dezvoltare al acestor calităţi scade pe măsură ce obligaţiile şcolare cresc. După clasa a IX-a, la băieţi, şi clasa a V-a, la fete, acest fenomen neplăcut se face resimţit.

2) Rezistenţa cardiorespiratorie la alergările de durată, socotită ca un preţios indiciu al rezistenţei organice generale, prezintă după clasa a IX-a la băieţi un traseu deosebit de sinuos, în timp ce la fete se constată, după clasa a V-a, o cădere ireversibilă.

Ne-am adresat în continuare tovarăşului doctor *Ion Drăgan*, directorul Centrului de medicină sportivă.

— Cunosc îndeaproape cercetările colegilor mei de la Centrul de cercetări al C.N.E.F.S. Investigaţiile noastre ne obligă să tragem aceleaşi concluzii: un pronunţat decalaj între o creştere somatică excelentă şi o deficitară dezvoltare motrică. Prima este perfect explicabilă: ameliorarea dietei alimentare şi în special consumul ridicat de proteine, condiţiile îmbunătăţite ale traiului cotidian, climatul social optim, grija permanentă acordată celor mai tineri dintre noi, toate acestea şi multe altele au favorizat dezvoltarea accelerată şi armonioasă a tinerei generaţii. Tocmai de aceea, băieţii şi fetele noastre dovedesc, pînă în pragul adolescenţei, mari disponibilităţi naturale pentru efort fizic, deci o motricitate ridicată. Mai tîrziu însă lipsa cronică de mişcare (două ore de educaţie fizică în liceu şi şcolile de cultură generală şi una singură în cele profesionale) provoacă o gravă rămînere în urmă a forţei musculare, a rezistenţei la efort, a calităţilor cardiorespiratorii. Lipsa de concordanţă între posibilităţile biologice şi solicitarea motrică provoacă deci după 16 ani, o frapantă hipochinezie. Cu alte cuvinte *exact* în perioada în care tînărul are nevoie de mai multă mişcare, de sport, plimbări în aer liber, exerciţii fizice — el cade victimă a sedentarismului. Am comparat, pe baza unor cercetări îndelungate, calităţile morfologice şi funcţionale caracteristice elevilor care fac 6 ore de sport pe săptămînă cu cele ale colegilor lor care practică 2 ore de exerciţii fizice. Calităţile motrice ale primilor sînt mai ridicate cu 50%, iar dintre aceştia înotătorii beneficiază de o rezistenţă şi o capacitate vitală superioare cu 30%, chiar faţă de colegii lor care practică atletismul şi gimnastica.

— Deci un volum redus de mişcare, iar în «*compensaţie*», cafea, tutun, băuturi alcoolice?

— Consumul de cafea cunoaşte, într-adevăr, o creştere considerabilă. Fenomenul e mondial şi cauza una singură: instalarea sedentarismului. În privinţa fumatului, greu de făcut aprecieri exacte. Nici un licean nu-şi desconspiră public acest viciu aşa că o anchetă sociologică întreprinsă pe această idee, să-i spunem: «*fumatul la tinerii între 12 şi 18 ani*», ar duce la rezultate cu un mare coeficient de eroare. Din fericire, consumul de alcool cunoaşte un sensibil regres. Şcolarii şi studenţii noştri beau mai puţin decît tinerii generaţiilor trecute. În schimb, începînd cu vîrsta de 14—15 ani, se păşeşte cu foarte multă dezinvoltură pragul localurilor publice (ceea ce ar fi constituit o adevărată aventură pentru un licean de acum cîteva decenii), iar aici orele petrecute în compania unei cafele sau a unui «*mini-coniac*» tot pierdere de vreme se cheamă.

Sedentarismul îmbracă uneori aspecte monstruoase. Acest bărbat, originar dintr-un oraş american, cîntăreşte mai bine de 400 de kilograme. Evident, în cazul de faţă, asistăm şi la o formă paroxistică a dereglajului metabolic. Cu toate acestea, medicii sînt cu toţii de acord că o dietă alimentară raţională şi practicarea exerciţiilor fizice pot frîna în mare măsură orice anomalie funcţională.

ŞI TOTUŞI CE FAC TINERII NOŞTRI ÎN ORELE LIBERE?

Apelăm în continuare la cîteva studii de specialitate întocmite sub auspiciile «*Centrului de cercetare pentru problemele tineretului*», pe care directorul adjunct, tovarăşul *Fred Mahler*, a avut amabilitatea de a le pune la dispoziţia revistei noastre. Cercetările întreprinse atestă fără drept de tăgadă caracterul sedentar al ocupaţiilor recreative pentru marea majoritate a tineretului şcolar şi universitar.

În Capitală, de pildă, Oficiul de sondaje al Radioteleviziunii în colaborare cu Institutul de cercetări pedagogice a întreprins cercetări pe un eşantion de 1 705 elevi din clasele a VIII-a, a IX-a şi a X-a. Tuturor le-a fost adresată următoarea întrebare: La ce activităţi extraşcolare aţi participat în ziua anterioară? Materialul colectat a permis formularea următoarelor concluzii globale: preocupările extraşcolare, pentru un procent foarte ridicat de şcolari testaţi, sînt, în ordinea preferinţelor, următoarele: vizionarea emisiunilor TV, citirea de literatură beletristică, audiţii radiofonice, lectura presei, întîlnirile şi discuţiile cu prietenii, iar pe ultimele locuri, activitatea sportivă şi vizionarea filmelor la cinematograf.

Un studiu de mai mare amploare, vizînd petrecerea timpului liber, a fost întocmit în centrul studenţesc timişorean. Aici, într-o primă etapă, au fost chestionaţi 562 studenţi din anul I al Institutului politehnic şi 250 studente de la facultăţile de matematică, fizică-chimie, filologie şi ştiinţe economice. Iată şi rezultatele: la tineri, două treimi din timpul liber, consumat prin decizie personală, este alocat unor activităţi recreative sedentare (TV, discuţii cu prietenii), iar fetele îşi folosesc timpul într-o proporţie de 72,9 la sută pentru audiţii muzicale, lecturi, îndeletniciri personale (croşetat, activităţi culinare etc.).

Interlocutorii noştri ne-au înfăţişat, totodată, o suită de sugestii şi propuneri. Vi le prezentăm în mod sintetic pornind de la hotărîrea partidului.

1) Reevaluarea urgentă a programului de educaţie fizică în şcolile de cultură generală, licee, facultăţi.

2) Amenajarea unor centre şi terenuri de agrement în apropierea căminelor şi facultăţilor.

3) Popularizarea efectelor exerciţiilor fizice în combaterea sedentarismului.

4) Introducerea orelor de educaţie fizică în întreprinderi şi instituţii (o experienţă de acest fel, iniţiată la întreprinderea «*Electronica*» din Bucureşti, s-a soldat cu rezultate notabile).

5) Este necesar să se instituie un carnet de sănătate al elevului în care să se înregistreze pe lîngă starea de sănătate şi parametrii creşterii somato-funcţionali şi gradul de dezvoltare a calităţilor motrice exprimate prin performanţe sportive. Acest carnet ar avea menirea de a urmări copilul, adolescentul şi tînărul, din clasa I şi pînă la sfîrşitul studiilor superioare. Aşteptăm în continuare părerile specialiştilor şi nu numai ale acestora; părinţii, pedagogii şi tinerii înşişi au în această privinţă un cuvînt greu de spus. Paginile noastre le stau la dispoziţie.

Liviu TIMBUS

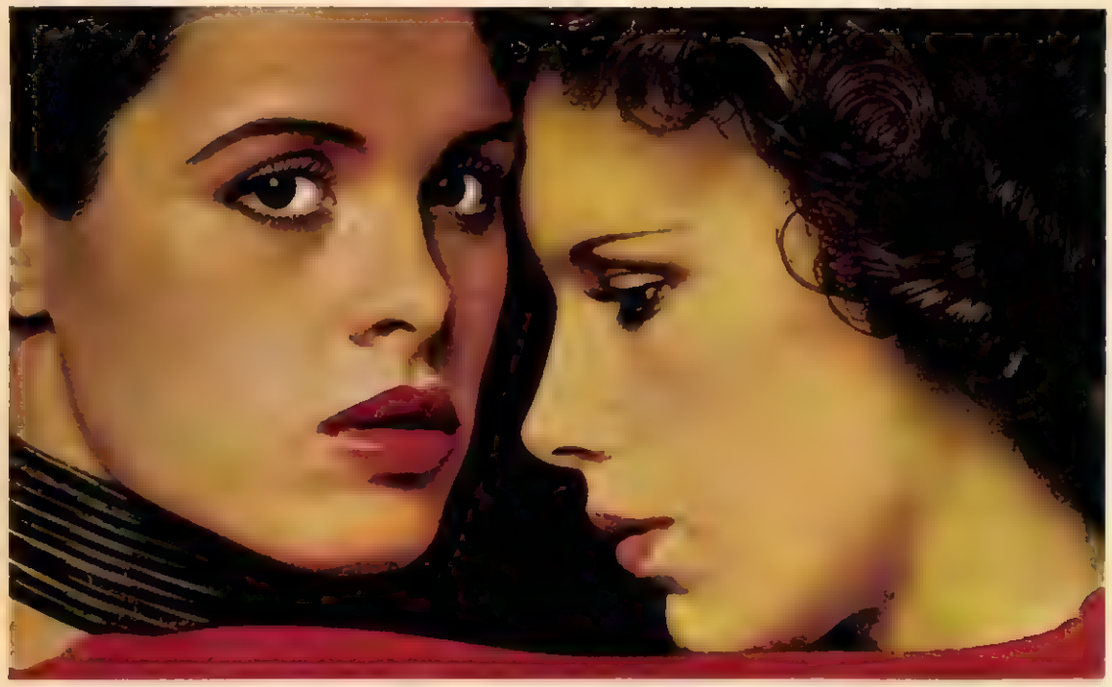

avem și noi, slavă domnului, parfumurile noastre!

Eu cred că nu greșesc cînd o numesc prejudecată. Cînd îi spun pe numele adevărat acelei inerții afective, acelei fixații olfactive care ne fac nările să vibreze cu voluptate cînd vorbim de parfumurile franțuzești și să cam stimbăm, din același nas, cînd pomenim de parfumurile create la noi acasă. Care fac pe unele din noi să scoată bani grei pentru un flacon — pîndit multă vreme la «coada calului» — de «Madame Rochas» sau «Emotion» și să aruncăm niște priviri nepăsătoare peste, să spunem, excelentul «Miraj 20». Este aici un anume snobism. Este la mijloc, să recunoaștem, și celebritatea meritată a cosmeticalelor franțuzești, întreținută spectaculos și insistent de decenii. Dar este și o ignorare a produselor noastre. Despre acestea, despre parfumurile și cosmeticalele românești — care au depășit de mult faza începuturilor stîngace, a naivităților sau agresiunilor olfactive, care au început și ele să aibă marcă și tradiție — se știe încă puțin. Vilva imensă care a lansat, în alte părți, o marcă de apă de colonie este «concurată» la noi de o reclamă modestă, austeră, făcută angro la o sumedenie de produse, ca nu cumva omul să cumpere «Turist» și să ignore «Cristalul» sau să uite, Doamne ferește, să achiziționeze, în aceeași zi, și «Eva». Poze greoaie de femei care sînt frumoase pe stradă și urîte foc pe fotografii, ambalaje neargătoase, flacoane grosolane, învechite, te alungă cît colo de colonii ca «Rapsodia», «Tabac» sau «Darclée».

Chiar și numele unora din produsele acestea, delicate prin însăși condiția și rațiunea lor de existență, au fost născute parcă într-un moment de secetă a inspirației: o colonie numită «Fumătorul» sau «Turist» (și ce miros fin, asemănător celor din gama «Dior», are acest «Turist»), nu prea reușește să ispitească cumpărătorul cu asemenea denumire aspră, rigidă. Aici sînt, cred, candorile (sau nepriceperea?) noastre comerciale, ori poate din nou prejudecățile, dar de alt soi, față de produse pe care ar trebui să le salvăm de acuza de frivolitate prin niște nume mai... bărbate. Oricum, e momentul să privim mai atent — și să mirosim cu mai multă concentrare! — produsele noastre. Fabrica «Miraj» (care purta, paradoxal, pînă nu de multă vreme numele «Macul roșu» — una din puținele flori care nu au miros!) desfășoară o intensă activitate de studiu și cercetare care a dus, în ultimii ani, la un adevărat revirment în parfumeria noastră: 700 de poziții în exclusivitate oferă acum gamele de parfumerie și cosmetică ale «Mirajului», pe care, firește, n-ar strica deloc să le găsim în permanență și în rafturile magazinului de reprezentare a fabricii, acel «Farmec» de pe Calea Victoriei, unde ceea ce se află în vitrine nu e chiar întotdeauna viu și natural înăuntru. Ni se spunea, la o recentă conferință de presă (organizată în jurul datei de 8 Martie, cînd cochetăriei feminine îi este permis, dacă nu este chiar invitată, cu amabilitate, să se manifeste în fel și chip, chiar și cu prilejul ședințelor de lucru), ni se spunea deci că fabrica și-a redus substanțial nevoile de import, introducînd materiale românești și izbutind să aibă produse cu caracteristici realmente competitive. Moda își spune cuvîntul extrem de energic și în acest domeniu — industria cosmetică fiind printre cele mai mobile din lume — și nu numai în ce privește nuanțele ei coloristice sau olfactive ci în însăși structurile ei chimice: untul de cacao sau lanolina sînt astăzi tot mai mult înlocuite cu produși purificați și înnobilați, de care dispune în primul rînd industria de specialitate. Pledoarie făcută deci în favoarea produselor fabricii (concurate nu o dată de borcănașele cu cremă «ne-mai-po-me-ni-tă», inventată și oferită pe sub mînă de cosmeticiene!), produse verificate, controlate, aprobate de forurile științifice competente ale țării. Dar pentru că publicăm aceste cîteva rînduri la rubrica de modă să notăm, printre noutățile olfactive, apariția gamei de parfumerie «Miraj» (parfumul «Miraj 20» cu rafinat miros floral, amintind de «Y» al lui Yves Saint Laurent), a parfumului cu note de jasmin, «Miraj V» (tip Figgy), a celui intitulat (nefericit!) Romanța (amintind de «Madame Rochas»). Cum vedeți, trebuie să ne scoatem, pînă una alta, argumentele tot din trusa franțuzească, dar nu-i nimic, scopul scuză mijloacele — cum se spune. Ni se anunță și apariția — în gama «Eva» și «Farmec Lux» — a acelor rujuri moderne de culoare carnat, culoarea roșie-bej a cărnii (care a și înlocuit rujurile încinse, închise, șingerinde, care n-au dansat, cum se vede, decît o vară, două!), precum și a pudrelor «Cristal», «Dalia» și a fardurilor colorate «Eva» pentru pleoape. Dar despre moda în machiaj, altă dată

S.

● Violonistul Ion Voicu, Artist al Poporului, a fost numit director al Filarmonicii «George Enescu».

● Actorul Teofil Vilcu a fost numit director al Teatrului Național din Iași, în locul poetului Corneliu Sturzu, devenit redactor șef al editurii «Junimea».

● Alexa Visarion — regizorul a cărui valoare de excepție ne-am bucurat s-o salutăm încă de la spectacolul lui de diplomă, «*Cartofi prăjiți cu orice*» de Arnold Wesker, montat pe scena «*Casandrei*» — a fost de curînd numit, în ciuda celor numai 27 de ani ai săi, director artistic al Teatrului Național din Cluj: «*Intențiile mele nu pot decît să coincidă cu interesele teatrului: să adunăm actori buni și să jucăm piese serioase. Am în vedere în primul rînd marele repertoriu — Ibsen, Cehov, Gorki, pentru că publicul clujean este un public special, un excelent public de teatru, și trebuie să i se ofere spectacole pe măsură*».

Tuturor le urăm succes!

● Există spectacole care, dincolo de calitățile și defectele lor, au marele merit de a impune hotărît un actor, de a oferi, uneori, marea revelație actoricească a unei stagiuni. Pînă acum, revelația actoricească a acestei stagiuni rămîne de departe Vasilica Tastaman: creația ei în Maggie, din «*După cădere*» de Arthur Miller, ne-a dezvăluit un registru dramatic deosebit de bogat, o sensibilitate cu totul ieșită din comun, o neașteptată disponibilitate pentru abordarea unor roluri de mare tragism.

Am întrebat-o ce repetă acum în teatru și ne-a răspuns: «*Nimic*».

Am întrebat-o dacă știe ce va juca în stagiunea viitoare și ne-a răspuns: «*Habar n-am*».

● Între proiectele TV: «*Galileo Galilei*» de Brecht, în regia lui Cornel Todea, care-și dorește ca interpret principal pe Mircea Albulescu.

● Este greu admisibilă comportarea direcției unor teatre care ajung să prezinte publicului bucureștean pur și simplu alte spectacole decît cele vizionate de cronicari la premiera de la sediu. Este inadmisibil ca un spectacol de turneu în București să se joace fără nici o repetiție pentru adaptarea actorilor la condițiile specifice sălii, este inadmisibil ca regizorul spectacolului (sau directorul, presupunînd că e om de teatru) să nu supravegheze direct repetiția, asigurînd reprezentației cel puțin ritmul de la premieră.

În felul acesta fiecare actor, odată sosit la București, ajunge să-și «*joace*» momentul sau numai replicuța mai «*dramatic*», mai «*nuanțat*», mai «*pauzat*», mai «*la rampă*», în concluzie într-un timp dublu sau triplu, pentru că fiecare actor vrea acum să se vadă mai bine. Ceea ce nu e deloc rău, în măsura în care nu dăunează unității spectacolului.

Dar, împotriva degradării unor spectacole s-au mai ridicat, sporadic, cîteva voci ale unor confrați, dînd exemple concrete. Dacă nu dăm de astă dată nume, o facem pentru... a nu nedreptăți pe nimeni.

● La Teatrul «Bulandra», «*Casa de modă*» de Theodor Mănescu va prilejui o adevărată paradă a vedetelor: Octavian Cotescu, Toma Caragiu, Ștefan Bănică.

● Pînă să-și hotărască profilul, Teatrului «Ion Vasilescu» îi este greu să se hotărască între Ștefan și George Bănică, ambii repetînd acum și urmînd să joace alternativ în «*Mitică Popescu*» de Camil Petrescu, piesă pe care o pune în scenă regizoarea Olimpia Arghir.

● Teatrului Mic îi revine meritul de a se preocupa în mod serios, de pe acum, de ce se va numi, nu peste multă vreme, «*stagiunea estivală*», însoțită — fără îndoială! — de aceleași fructuoase discuții teoretice, pe care le auzim în fiecare an! Hotărît să facă totuși ceva pentru această stagiune estivală, Teatrul Mic a inclus între proiectele sale o comedie satirizînd parazitismul birocratic, semnată de Alexandru Lungu: «*A opta minune*».

● La circ au început spectacolele excepționale cu delfinii din arhipelagul Bahamas. O garanție în plus că nu vom mai asista la glume de prost gust, delfinii fiind — după cum se știe — ființe foarte inteligente și spirituale.

Victor PARHON

actori și roluri

Pe vremea cînd juca în filmul «Domnului profesor, cu dragoste» Judy Geeson era doar o impetuoasă candidată la titlul de vedetă. Astăzi se vorbește despre ea ca despre o nouă Julie Christie.

VREȚI SĂ VEDEȚI CUM SE UCIDE UN DOCUMENTAR? INTRAȚI LA „TIMPURI NOI"

Zid lîngă zid cu cinematograful de artă «*Capitol*», nas în nas cu o vestită berărie bucureșteană («*Gambrinus*»), singura noastră sală de cinema destinată documentarelor și scurt metrajelor, «*Timpuri noi*», își trăiește, de ani de zile, un destin de cîine alungat: o vitrină care-ți spune «*pleacă de aici*» de cum te apropii, afișe pe care o mînă grăbită a trîntit trei titluri fără mamă, fără tată, despre care nu știi ce vor și de unde au căzut, un hol mai antipatic și mai cătrănit decît o stație de tramvai sub ploaie, pereți cenușii de care spînzură cîte o fotografie a unui actor, așa cum arăta el în prima tinerețe. Nici pomeneală că te-ai afla «*într-o casă*» a filmului documentar. Toată lumea știe că sala numită, culmea ironiei, «*Timpuri noi*» a devenit un vad al mîncătorilor de semințe, o haltă pentru cei care nu știu cum să-și omoare timpul. Cine are «*o fereastră*» de 20 de minute, cine a pierdut o întîlnire, se adăpostește acolo, mai ales că programul este non-stop, vii și pleci cînd vrei. Toată lumea știe, dar nimeni nu mișcă un deget pentru salubrizarea acestui cinematograf. Ori vorbești de «*Timpuri noi*», ori înțepi un elefant cu un ac de gămălie, tot una e. Nici nu este de mirare că, în psihologia multora, sala aceasta amărîtă a ajuns un fel de cimitir al peliculelor abandonate. Un film, odată intrat acolo, trebuie să-și ia orice speranță de audiență la public. Mai mult decît atît, are toate șansele de a ieși umilit și compromis. Ne întrebăm dacă este chiar imposibil ca filmul documentar să se bucure, în rînd cu celelalte, de un trai civilizat? Se cheltuiesc uneori bani și fantezie cu lansarea unor submediocre producții «*de lung metraj artistic*»; *micile filme*, cele care, de atîtea ori, sînt o mărturie nemijlocită a contemporaneității, a zilei de azi, sînt condamnate din naștere. Vreți o dovadă «*caldă*»? Poftim. Cine știe că, timp de o săptămînă, la «*Timpuri noi*» a rulat, sub nevolnicul titlu de «*Poveste fără cuvinte*», un admirabil scurt metraj despre «*Cupa Davis*», realizat de Constantin Vaeni? Sînt gata să ofer o floare celui care a aflat.

Sala cu pricina ucide filmele. Cît o mai lăsăm să-și facă de cap? Ce se întreprinde pentru a salva măcar acele documentare de excepție? Pentru «*Cupa Davis*» — care nu este un reportaj sportiv, cum s-ar putea crede, ci un moment din viața noastră, a tuturor, lîngă Țiriac și Năstase, în toamna lui '72 — nu s-a găsit nici o soluție. În schimb, unui documentar despre meciurile de cupă din Anglia, «*Cupa gloriei*», i s-a pus la dispoziție, nici mai mult, nici mai puțin, cinematograful de artă, «*Capitol*», același «*Capitol*» unde cu o săptămînă înainte rulase «*Andrei Rubliov*». Să ne înțelegem. Nu spun «*nu*» fotbalului, mai ales că, de piatră să fii, și tot ai vrea să-i vezi «*la lucru*», pe teren, pe faimoșii George Best și Gordon Banks. Dar nici nu poți să-ți stăpînești invidia cînd constați că atunci cînd nu se face nimic de dragul cinematografului, devine posibil de dragul jocului cu balonul rotund.

În vitrinele de la «*Capitol*», o fantezie nestăvilită a așezat, cu mult schepsis, mingi, ghete, trofee, autografe fotbalistice, pozele băieților de la Rapid. Să vezi și să nu crezi.

Așadar, cînd vrem, se poate.

M. MIHAIL

film

VICTOR ILIU

FASCINAȚIA CINEMATOGRAFULUI

Ne vom întoarce, de multe ori de acum încolo, la această carte de căpătîi, așa cum de atîtea ori, în călătoriile noastre imaginare, revenim la «*Moara cu noroc*». Desigur, va mai trece mult amar de vreme pînă cînd ne vom putea cumpăra filmele dragi să ni le proiectăm singuri acasă, să nu mai fim la cheremul nimănui, dar atîta timp cît există astfel de cărți — mărturii ale unei conștiințe și ale unui suflet — ne putem considera cinefili privilegiați. «*Fascinația cinematografului*» nu este doar «*o antologie*» cum o definesc, cu modestie, cei care, cu atîta trudă și migală, s-au ocupat de alcătuirea ei — *Bianca Sofia Iliu* și *George Littera;* este un tulburător film de montaj, în care secvențele-capitol compun imaginea unui exemplar destin de artist, de intelectual și om al cetății. Am urmărit destul de insistent, în timp, «*ludrile de cuvînt*» ale cineaștilor noștri și adeseori m-am întrebat de ce printre atîtea și atîtea declarații, propuneri, păreri, lipsesc cîteva vorbe simple dar trainice: dragostea pentru film. Acea dragoste care nu se sfiește să-și spună singură pe nume. Victor Iliu ne-a învățat și acest fel de iubire: «*Cu toate că cinematograful este o parte artă și o bună parte industrie, cu calcule de rentabilitate etc., e totuși un lucru care trebuie făcut cu dragoste. Și cînd spun dragoste mă gîndesc la tot ceea ce înseamnă cinematograful ca artă, ca instrument de educație și element de cultură, ca unealtă de investigație a spiritului, ca auxiliar al științei și al moralei. Și cînd toate acestea laolaltă înseamnă cinematograf, e lesne de înțeles de ce facerea unui film nu-i un simplu proces industrial și comercial, ci implică suflet și conștiința răspunderii*» (dintr-un articol fără dată: probabil 1944—1948). De la studiile de estetică propriu-zisă la însemnările de acută observație a raporturilor film-realitate-societate, film-spectator, totul ne aduce aminte, încă o dată, că pentru Iliu cinematograful nu a însemnat niciodată aventură, «*o apariție întîmplătoare și miraculoasă în cîmpul artelor spectaculare*», ci o necesitate născută din însăși dinamica civilizației.

Adevăruri cărora noi încă le mai căutăm și azi o expresie au fost afirmate de marele nostru cineast, răspicat, încă din 1939: «*La noi nu e timp de pierdut în experiențe sterile și fastidioase, în jurul unor teme artificiale și minore. O disciplină e indispensabilă*». Să nu uităm: în 1973, ca și în 1939. «*la noi nu e timp de pierdut*».

Răspunderea încordată a artistului față de tot ceea ce se naște sub cerul cinematografului răzbate din fiecare rînd. Eseurile-portret dedicate regizorilor noștri (Ciulei, Pintilie, Săucan), celor străini (Antonioni este privit sub microscop, cu o intuiție magnifică, într-o vreme în care autorul «*Aventurii*» mai era hulit), toate acestea sînt adevărate porți deschise cu generozitate către universul unor autori pe care avem datoria să-i pricepem.

Ca în cazul tuturor creatorilor de excepție, gîndul a ceea ce n-au mai apucat să împlinească ne dă amețeli. Cînd este vorba despre Victor Iliu nu mai operează doar lesnicioasa întrebare «*ce-ar fi făcut dacă...*». Aici avem material concret, știm că «*filmele visate*» erau «*despre Horia*», «*Răscoala*», «*Baltagul*», «*Pădurea spînzuraților*». Ca să citești capitolul cuprins între paginile 162 și 172 îți trebuie inimă tare. Dacă nu o avem, să amînăm lectura pentru ziua în care vom fi în stare și vom fi demni să ne închipuim un «*Baltagul*» făcut de Victor Iliu. Asta nu poate fi o zi ca oricare alta. Să ne-o pregătim fiecare în taină.

Magda MIHĂILESCU

9 CRONICARI — 9 FILME

CINECOTA SĂPTĂMÎNII

FILMUL	Călin Căliman	Dorian Costin	Ioana Creangă	Florica Ichim	Geku Ionescu	Magda Mihăilescu	Valerian Sava	Tudor Stănescu	D.I. Suchianu
Nunta de piatră	***	***	***	***	***	***	***	***	***
Explozia	*	**	**	**	o	**	*	**	**
Cu mîinile curate	**	***	**	**	*	**	**	**	**
Structura cristalului	***		***			***	**	***	
Alfred cel Mare					*	*	*	*	
Clovnii	***		***	****	****	***	****	***	**
Organizația	*		**	**	*	*	*	**	***
Eu nu văd, tu nu vorbești, el nu aude	*	*	**	*		o	*	*	***
Andrei Rubliov	****	***	****	****	***	****	****	****	****

o *inutil a vă deranja*
* *de văzut eventual*
** *de văzut*
*** *de văzut neapărat*
**** *capodoperă*

Nicoleta GHERGHEL

cine, ce, unde, cînd?

• **Reclama unui film care și-a trăit traiul — ponosit, ce-i drept, dar atît a meritat — continuă să ocupe prețiosul spațiu de afișaj din vitrinele de la Braseria Circului. Este vorba de «Săgeata căpitanului Ion». Nimeni nu s-a gîndit că locul cu pricina ar putea găzdui fotografii din viitoarele premiere românești, «Trecătoarele iubirii» (Malvina Urșianu) «Veronica» (Elisabeta Bostan), sau, mă rog, altele. Orice, dar nu imagini dintr-o peliculă care și-a dat de mult duhul.**

• **Producția filmului «Casa cu păpuși» (Nora), a cărui realizare a început-o Josef Losey, a fost suspendată pentru o săptămînă, datorită conflictelor ivite între cineast și interpretele principale, Jane Fonda și Delphine Seyrig. Se pare că autorul «Mesagerului» nu împărtășește punctul de vedere asupra piesei, extrem de feminist, propus de vedetele sale.**

• **Miklós Jancsó face naveta Polonia-Italia, întrucît lucrează «la două războaie»: un film inspirat de biografia generalului Bem (coautor — Wajda) și un altul — pentru televiziunea italiană — al cărui erou va fi Iulius Cezar.**

filmele de miercuri seara

propuneri pentru vedeta-mit

CICLUL INGRID BERGMAN

Odată ajuns la Hollywood, nu prea mai ai de ales: dacă te afirmi și devii un nume, ești exploatat de producători în mod organizat, de pe poziții de «*egalitate*», iar dacă nu te afirmi tot ești exploatat, dar mai la întîmplare și de pe poziții de vasalitate. E o deosebire de nuanță.

Și Ingrid Bergman, ca mai tîrziu Marilyn Monroe, deși considerată ca făcînd parte din puținele muritoare care s-au ridicat la rangul de vedetă-mit, nu s-a putut abate — oricît de minunat *părea* destinul ei — de la această regulă de fier. Prima a evadat, a doua s-a sinucis. Din nou doar o deosebire de nuanță.

Nu s-a determinat încă momentul cînd vedeta-mit își dă seama că e doar o sclavă aurită. O vedetă nu poate crea altceva decît ceea ce i se dă să creeze. Adică alții — foarte deștepți acești alții — fabrică un mit, ai misteriosei G.G., sau ai mondenei B.B., sau ai fatalei M.M., și aceasta este fericită că ea (G.G., B.B., sau M.M.) poate poza pentru mit.

Primele filme oferite de Telecinemateca în cadrul ciclului Ingrid Bergman, «*Testamentul*» și «*Lumina de gaz*» (doar cîteva din multe altele de acest gen), demonstrează cum nu se poate mai bine tactica folosită de industria filmului cu o tînără și talentată actriță. Cum în anii interbelici melodrama mai era încă la mare cinste, cum femeia trebuia să fie puternică și devotată dacă era guvernantă, și neștiutoare, candidă, fragedă, dacă era cucoană, actrița este astfel sacrificată gustului public pentru melodramă, gustului public despre cum trebuie să se poarte o femeie în societate. Ingrid Bergman nu și-a creat totuși un clișeu de comportament cu care să înfrunte alte clișee de fabricație a vedetelor, cum se întîmplă cu Bette Davis. Deși își păstrează mersul volt lin, obrajii de piersică, ochii luminoși și gura fragedă cu surîsul ei îngeresc, actrița aduce cu fiecare film o sinceritate a trăirii, un aer proaspăt în studiourile americane. Se pare că propriul efort de a depăși cinstit, prin participare directă, prin muncă și talent clișeul oferit, i-a fost totuși răsplătit de destin. Alfred Hitchcock — acest ironic și civilizat nonconformist al groazei — îi oferă posibilitatea de a fi ea însăși. Ea, victimă — *Doctor Notorius:* cîtă diferență între personajul de aici și sărmana victimă burgheză din *Lumina de gaz!* — și ea, stăpînă *(Suspiciune).* În sfîrșit, e foarte aproape de libertate. E inteligentă și frumoasă, riscă — și știe s-o facă! — ca să-și salveze dragostea.

Oricît ar părea de bizar, cam același lucru, dar evident altfel, îl va face puțin mai tîrziu, cînd va părăsi Hollywoodul pentru a-și urma un soț celebru și el, în Italia — Roberto Rossellini. Înainte de asta însă mai realizează printre altele și «*Casablanca*». Film de calitate, la fel de potrivit pentru a fi dat și în cadrul unui medalion Humphrey Bogart. Căci pe culmile gloriei, Ingrid Bergman este personalitatea feminină complexă și romantică, seducătoare și onestă. De data asta ea determină. Îl determină pe Boggie.

Dar, din păcate, cu cît se va apropia de realitate, de femeia obișnuită din ea *(Stromboli)* — care poate fi oferit telespectatorilor cu atît mai mult, îl avem în arhivă — steaua pălește, mitul se degradează. *Vă place Brahms?* Nu ne entuziasmează. Și așteptăm cu sufletul la gură ca Anthony Quinn și Ingrid Bergman să se întîlnească în *Vizita* După Dürrenmatt. Poate unde, și nouă, ca oricărui muritor de rînd, ne place să credem în mițurile pe care le-am adoptat odată. Și nu în ceea ce este dincolo de ele.

Rodica POP

IUTKEVICI
Serghei Iosifovici

Regizor, scenarist și teoretician sovietic de film, născut la St. Petersburg, la 15 septembrie 1904. Urmează, între 1921 și 1923 cursurile de regie ale lui Meyerhold și în 1922 participă cu alți tineri colegi: Kozințev, Trauberg și Gherasimov, la înființarea grupării de avangardă FEKS (*Fabrica actorului excentric*). După un prim stagiu teatral, debutează în 1925 în regia de film cu: *Trine*, continuînd cu: *Corabia neagră* (1926), *Dantele* (1928). Cultivă mai ales filmul social-politic, cu: *Muntele de aur* (1931), *Contraplanul* (1932), în colaborare cu F. Ermler, *Cei din mină* (1937), *Omul cu arma* (1938), după Pogodin, *Iacov Sverdlov* (1940). În anii războiului realizează filmul satiric *Pățaniile soldatului Șveik* (1941–1943), documentarul *Eliberarea Franței* (1945) și filmul muzical *Salut Moscova* (id.). Ca documentarist semnează de asemenea filme ca: *Ankara* (1934), *Vechea Pragă* (1942), *Parada sporturilor* (1946), ca și documentarul romanțat: *Căi nestrăbătute* (*Prjevalski*, 1950). Experiențele făcute cu acest film în domeniul culorii îi permit să realizeze cîteva opere de un mare rafinament în ce privește gama cromatică: *Skanderbeg* (1953), *Othello* (1956), originală ecranizare shakespeariană, *Subiect pentru o schiță* (1969), evocare a figurii lui Cehov. Vom mai aminti cele două filme dedicate marelui Lenin, *Povestiri despre Lenin* (1957) și *Lenin în Polonia* (1965), precum și transcrierea în desen animat a piesei lui Maiakovski, *Baia* (1962), relevînd calitățile de artist plastic ale cineastului (cîndva pictor scenograf). S.I. este maestru al artei din 1941 și Artist al Poporului din 1962.

IVAȘOV
Vladimir Sergheievici

Actor sovietic de film, născut la 28 august 1939. Unul dintre cei mai populari actori ai tinerei generații postbelice, sovietice. În 1963 își termină studiile la Institutul de artă cinematografică (VGIK) ca elev al lui M. Romm. Începe să turneze încă din anii studenției, la început în roluri de mică importanță, cunoscînd apoi o subită consacrare datorită creației sale cu totul remarcabile în filmul care avea să facă o frumoasă carieră internațională: *Balada soldatului* (1959). Pentru acest rol i se va decerna în Italia, din partea Organizației culturale San-Vincente, premiul întîi pentru cea mai bună creație masculină a anului (1961). V.I. poate fi admirat ulterior în filme ca: *Léon Garros își caută prietenul* (1960), *Evdochia* (1961), *Nori deasupra Borskului* (id.), *Mătușa cu violete* (1963), *Hocheștii* (1964), *Nostele lui Pecicrin* (1965), *Torentul de fier* (1967) ș.a.

IVENS
Joris

Regizor olandez de film, născut la Nijmegen (Olanda), la 18 noiembrie 1898. Unul din marii documentariști ai ecranului. Depășind performanțele formale atribuite în primele sale filme de avangardă: *Podul* (1928), *Stînci la suprafață* (id.) și *Ploaia* (1929), I.I. se îndreaptă hotărît către documentarul cu caracter social, spre zugrăvirea efortului uman către o viață mai bună. Din impresionanta sa filmografie vom desprinde mai ales *Nou rămîrum* (1930) *Zuiderzee* (id.), *Komsomolsk* (1932 — U.R.S.S.), *Barinage* (1922 — Belgia), *Pămînt spaniol* (1937), cu un comentariu scris și rostit de E. Hemingway, *The Four Hundred Millions* (1939 — S.U.A.), *The Power and the Land* (1940 — S.U.A.), *Action Stations* (1942 — Canada), *Indonesia Calling* (1945), *Primii ani* (1947 — 1950 — Bulgaria, Cehoslovacia, Polonia), *Cîntecul fluviilor* (1954 — 1955 — R.D.G.), *Raza victoriei* (1955–1956 — R.D.G.), *Till Eulenspiegel* (1956 — Franța — R.D.G., col. regie: Gérard Philipe), unica sa incursiune în filmul de ficțiune, *Sena a înflorit*, *Parisul* (1957 — Franța), *Scrisori din China* (id. — R.P. Chineză), *L'Italia non è un paese povero* (1959 — Italia) *Demain à Nanguila* (1960 — Mali), *Carnet de voiaj* și *Poporul înarmat* (1961 — Cuba), *Le ciel et la terre* (1965–1966 — R.D. Vietnam)...

IZVIȚKAIA
Izolda Vasilievna

Actriță sovietică de film, născută la 21 iulie 1932; moartă în 1971. Absolventă a Institutului unional de cinematografie în 1955, I.I. se remarcă încă din anii studenției în numeroase roluri secundare din filme ca: *Tinerețe zbuciumată*, *Aventurile vasului Bogatîr*, *În zori de zi*, *Primul eșalon* etc. Cariera ei începe însă practic de la memorabilul film *Ai 41-lea*, și de la nu mai puțin memorabila ei creație din rolul Mariuțkăi, partizana din romanul lui Boris Lavrenîev și eroina filmului lui Ciuhrai, creație ce avea să-i aducă notorietatea mondială. A fost incontestabil cel mai bun rol din cîte i s-au oferit înainte și după aceea în filme variate ca: *Poetul* (1957), *Primăvară neobișnuită* (id.), *Următoarea etapă* (id.), *Pe malurile Mării Negre* (1958), *Capu și părinți* (1960), *Omul își schimbă pielea* (id.), *Omul cu vintar* (1961), *Pace noului venit* (1961), o scurtă apariție, *Armageddon* (1962), *Reacție în lanț* (1963), *La doi pași de eșec* (1966) ș.a. În ultimii ani ai vieții a turnat mult pentru TV (*Amintim îndeosebi serialul Atragem focul asupra noastră*...)

Constantin POPESCU

divertisment și educație muzicală

UN NUME CARE URCĂ:
VLAD CONTA

Interlocutor—Vasile DONOSE, directorul emisiunilor muzicale RTV

— *Multiplele dumneavoastră preocupări muzicale v-au generat cumva, tovarășe Donose, preferințe speciale pentru un anume gen de muzică?*

— Enescu spunea că muzica poate fi bună sau proastă. Simplu. Îmi place muzica bună, evident, din punctul meu de vedere, adică aceea care răspunde nevoii de meditație și înălțare sufletească, și aceasta indiferent de genul din care face parte. Eu, de fapt, leg evoluția tuturor genurilor de muzică de o anumită dinamică, rapidă și complexă, a structurii noastre spirituale și aleg muzica înscrisă incontestabil în circuitul valorilor perene.

— *Credeți deci în durabilitatea genului «ușor»?*

— Sărăcia ideilor vehiculate în acest gen îl face mai puțin rezistent la eroziunea timpului, muzica ușoară rămînînd însă o componentă a cotidianului.

— *Apropo de muzica bună, nu înțeleg de ce includeți atît de des în programele dumneavoastră acele pastișe cvasifolclorice din repertoriul unor «maeștri» ai genului — formațiile «Sincron» și «Savoy».*

— Motivat sau nu, noi am renunțat, recunosc, uneori, la principiile noastre. Aceasta pentru că avem încă un volum mic de melodii față de ceea ce reclamă masa de ascultători. Chiar dacă anumite piese românești nu sînt competitive pe plan internațional, noi le preferăm pentru a evita o supraîncărcare a programelor cu muzică străină.

— *Raționa pare justă, dar dacă acuzați această criză de ce nu lărgiți aria de înregistrări prin piese autentice de muzică pop și folk?*

— E o sugestie.

— *Și atunci, soluția?*

— Trebuie să antrenăm mai mult toți factorii de cultură pentru a găsi un sistem unitar al cărui exponent să fie o «școală românească de interpretare în muzica ușoară». Noi înțelegem că muzica ușoară constituie un fenomen integrat în viața spirituală a tineretului nostru, căruia nu-i facem o vină pentru asta. Vinovați sînt cei care trebuie să controleze, și mai ales, să îndrume gusturile tinerilor și cînd spun «să îndrume», nu înțeleg să restrîngă.

— *Profit puțin de spiritul autocritic al ultimelor dumneavoastră replici și întreb... corespund emisiunile de muzică ale radioului și televiziunii gusturilor tineretului?*

— Sînt greu de stabilit proporțiile care să ne arate în ce măsură programele noastre răspund unor preferințe, individuale sau colective, *de moment* și în ce măsură răspund unei *idei* cu forțe transformatoare în viața tineretului. Problema se poate însă rezolva dacă avem în vedere în permanență latura *educativă*. În spiritul acestor deziderate emisiunile Radio-TV au în vedere perfecționarea formelor de prezentare a muzicii și mai ales a conținutului ei.

— *Mai ales?*

— De aici apare nevoia unei profilări a programelor: pe de o parte, trebuie să furnizăm evenimentul muzical capabil să atragă tinerii, pe de altă parte, să prezentăm dezbateri instructiv-educative care să lămurească ascultătorii asupra noțiunii de «*educație muzicală prin formele de divertisment*». Ați înțeles cred, acum, că politica de programe muzicale a RTV răspunde unor îndemnuri repetate pe care le desprindem din Documentele de partid și că ne asumăm funcții active în direcția educației național-patriotice și a cultivării respectului față de ceea ce se constituie ca valoare muzicală românească.

2 martie 1973

Interviu consemnat de George STANCA
Fotografie de I. PREDOȘANU

Să fii aplaudat pînă ce publicul «*a făcut rărî la mînă*», cum consemnează ziarul vest-german «*Flensburg Avis*», să fii chemat la rampă de patru ori după ce ai cîntat Beethoven, să-ți astîmperi admiratorii doar oferindu-le un supliment Chopin, încă unul Schumann și toate acestea la numai 19 ani, iată un fragment dintr-o carte de vizită rîvnită de orice artist. Tînărul pianist Vlad Conta, fiul cunoscutului dirijor Iosif Conta, este posesorul unor dovezi de remarcabilă afirmare internațională. Absolvent al Liceului de muzică «George Enescu» din București, laureat al mai multor concursuri republicane, al Concursului internațional de la Taormina (1969), elev al lui Carlo Zecchi (cursurile speciale de la Salzburg), Vlad Conta a cîștigat prin concurs o bursă de studiu la Conservatorul din Geneva, la clasa de virtuozitate înființată cu ani în urmă de Dinu Lipatti. «*Explozia*» talentului său confirmă încă o dată strălucitele virtuți ale școlii românești de pian. Stagiunea viitoare, Conta-jr. va apărea pe podiumurile noastre de concert, unde sub bagheta maestrului Carlo Zecchi va interpreta Concertul nr. 5 de Beethoven. Ne vom duce să-l aplaudăm și noi.

Profesorul Carlo Zecchi și elevul său Vlad Conta după concertul laureaților Cursurilor de la Salzburg, 1 august 1972.

TOP MUZICAL

SĂPTĂMÎNA TRECUTĂ	SĂPTĂMÎNA ÎN CURS	TITLUL	INTERPRET	SĂPTĂMÎNI ÎN TOP
1	1	Negru Vodă	Phoenix	4
2	2	Jocul țambalelor	Aura Urziceanu	4
3	3	Prinzi oare jocul vîntului din drum?	Marcela Saftiuc	4
4	4	Oameni de zăpadă	Roșu și Negru	4
5	5	Jumătatea asta	Mircea Florian	4
6	6	Crăiasa din povești	Romanticii	4
—	7	Eternitate	George Nicolescu	2
—	8	Joc de taină	Carmen Mureșan	1
—	9	Vacanța	Cronos	3
—	10	Șir de cocori	Sfinx	1

Compozitori: 1. Nicolae Covaci; 2. Gioni Răducanu; 3. Marcela Saftiuc; 4. Nancy Brandes; 5. Mircea Florian; 6. Doru Tufiș; 7. George Grigoriu; 8. Gabriel Mărgărint; 9. Robert Flavian. 10. Dan Andrei Aldea

TOP MUZICAL „FLACĂRA"
TALON Nr. 5

viața literară

ION SAVA

Masca la personajul Banquo din «Macbeth» de W. Shakespeare.

Nu cred că paginile de literatură ale unei reviste ca aceasta se pot limita exclusiv la fenomenul «literar», adică la cărți și reviste. Ca scriitori, ca oameni de litere, ne incumbă tot ce interesează cultura și, prin ea, societatea. Cazul la care mă refer în aceste rînduri e, în ultimă instanță, unul în care și noi, scriitorii, sîntem implicați, cu atît mai mult cu cît, în fond, e vorba de o modalitate a poeziei.

În București a avut loc, la Ateneu, o expoziție care, în mod normal, ar fi trebuit să fie privită ca un eveniment: expoziția Ion Sava. Sînc ultimit de lipsa ei de ecou. Expoziția s-a închis acum vreo două săptămîni fără ca între timp să fi apărut acele articole pe care importanța artistului le-ar fi reclamat. Să fie într-adevăr Ion Sava atît de uitat? Sau, ca să folosesc o expresie, după mine nu prea inteligentă, dar destul de curentă: o fi Ion Sava «depășit»?

Chiar dacă această expoziție a fost pentru unii o decepție, faptul acesta ar fi trebuit și ei să fie consemnat și comentat, ar fi trebuit să dea naștere la întrebări și ipoteze. Ion Sava a fost o mare personalitate a artei noastre, un artist de excepțională inteligență și de un excepțional temperament, care s-a impus vertiginos în epocă prin autoritatea unei vocații irezistibile. Dacă după mai mult de două decenii de la moartea artistului, unele mostre ale operei lui produc dezamăgire, faptul acesta ar merita toată atenția și ar trebui să ne pună pe gînduri. Dar indiferența cvasitotală prin care a trecut expoziția recent închisă îmi pare a fi un trist simptom pentru conștiința culturală a cronicarilor noștri.

În nici un caz Ion Sava nu a fost unul din acei artiști «ajunși», supralicitați și adulați în timpul vieții, a căror glorie se destramă după moarte cu iuțeala baloanelor de săpun. El s-a impus în epoca lui prin singurul mod în care valoarea se impune: împotriva unor rezistențe, violentînd niște clișee, niște convenții sau chiar foarte stimabile și întemeiate puncte de vedere ori gusturi. Ion Sava a fost contestat, discutat, admirat, hulit, criticat și «consacrat», așa cam cum s-a întîmplat în aceeași vreme și cu G. Călinescu. Confruntarea cu el, după timpul unei generații, ar putea să indice anumite mutații de sensibilitate și de orientare, ar putea provoca anumite reacții și eventual chiar dezamăgiri. Dar, cum spuneam, și dezamăgirea e, în asemenea caz, un notabil fenomen de cultură și merită cel puțin un examen obiectiv. S-ar părea însă că această confruntare pur și simplu nu s-a produs.

Poate că e de vină și felul mai puțin decît insuficient în care a fost pregătită și organizată expoziția. Nu s-a făcut din timp tot ce trebuia pentru ca lucrările artistului, aflate în colecții particulare, să poată fi expuse. Multe persoane care posedă lucrări (unele importante) de Ion Sava le-ar fi împrumutat cu plăcere dacă ar fi aflat în timp util de pregătirea expoziției. De aici caracterul ei foarte inegal și incomplet. (Pe lîngă aceasta, am aflat că, în vederea editării unui album, s-au fotografiat din expoziție numai desene și caricaturi ce reprezentau personalități ale vieții artistice din epocă, în loc să se reproducă picturi incomparabil mai importante și mai valoroase reprezentînd figuri anonime. E nevoie să mai subliniem că dovedește un asemenea criteriu?)

Discutînd cu cineva, după expoziție, interlocutorul meu, om de cultură și de gust, mi-a mărturisit o sumă de rezerve și de reticențe. Ion Sava ar fi fost o «legendă», de fapt, un «autodidact», iar desenele, caricaturile și picturile lui ar păcătui printr-un caracter anecdotic, «literar» și oarecum «melodramatic». Ar fi fost un diletant, un touche-à-tout, de o categorie stimabilă mai mult prin intenții decît prin realizare, abordînd prea multe domenii și neajungînd în fiecare decît cel mult la jumătatea drumului. Interlocutorul meu îmi mai dădea ca exemplu, de alăturat lui Ion Sava, pe Victor Ion Popa.

Deloc nu pot fi de acord cu asemenea păreri. Arghezi, care s-a exprimat într-adevăr în asemenea termeni despre Victor Ion Popa, avea o cu totul altă părere despre Ion Sava. Dar nu vreau să recurg la autoritatea nimănui, fie ea și a lui Arghezi (care era totuși de o extraordinară pătrundere în materie de artă și aproape tot ce a scris despre artiști s-a confirmat și rezistă).

Caricatura, care era pentru Ion Sava o vocație primordială și o funciară pasiune, nu era la el «epigramatică», ea reprezenta o dimensiune patetică a existenței. E adevărat că a făcut și el o mulțime de caricaturi de tip epigramatic, așa cum, la un colț de masă, pe o listă de bucate sau o cutie de țigări, a scris și Al. O. Teodoreanu nenumărate catrene. (E adevărat, de asemeni, că în expoziția recentă au fost în număr prea mare, în raport cu restul, caricaturile de acest fel) Dar caricatura însemna pentru Ion Sava o *metaforă absolută*, o viziune dantescă asupra lumii, cu aceeași semnificație etică și existențială ca și la Hieronymus Bosch. Metafora teratologică ce divulgă și stigmatizează virtuala noastră monstruozitate cotidiană este, în concepția caricaturală a lui Ion Sava, o funcție purificatoare. De aceea caricatura este pentru el drumul, propriu-zis «metoda», prin care ajunge la poezie. Poezia din acel mic portret de «Dobrogeancă», de pildă, pămîntie, umilă, plină de reproșuri mute și poate inconștiente, ca fețișele torturate ale lui Dostoievski. Sau poezia tragică, amețitor dureroasă, a măștii lui Banquo.

Al. PALEOLOGU

UN CONTROVERSAT: GH. PANU

Anul acesta se împlinesc 125 de ani de la moartea lui Gh. Panu. Generațiile mai noi nu știu mare lucru despre pateticul și talentatul ziarist și om politic. Mărturiile principale despre el nu se împacă. Portretul omului este privit fie cu o excesivă severitate, fie cu o înțelegere vecină cu admirația.

Iată opinia lui Titu Maiorescu despre Gh. Panu:

«Gh. Panu era mai întîi de toate un ziarist de incontestabil talent și pe lîngă aceasta, fără să fi fost un orator în accepția proprie a cuvîntului, avea în discursurile sale parlamentare o logică strînsă a argumentării, care îl făcea să fie totdeauna ascultat. Dar lipsa sa de caracter l-a purtat prin toate partidele și l-a făcut să slujească rînd pe rînd cauzele cele mai contradictorii cu același spor de argumentare logică, omnia pro pecunia. Astăzi, figura acestui om politic multicolor se vede turnată în bronz și așezată în grădina populară a Cișmigiului spre edificarea trecătorilor».

Și iată-o și pe cea a lui Ibrăileanu:

«Cu o mîndră stîngăcie, cu o admirabilă și bărbătească urîțenie de om robust, cu ochii aceia care se uitau cu un fel de ură dureroasă, cu glasul sacadat și răgușit de pasionat, Gheorghe Panu venea la tribună parcă din mijlocul celor obijduiți și întunecați, ca un răzbunător al lor». *Ibrăileanu nu se oprește însă numai la viața politică a lui Panu, ci caracterizează și pe fostul literat junimist Gheorghe Panu:* «După cum Eminescu a fost Poetul, Conta Filozoful etc., așa Panu a fost Polemistul». *Alăturare elocventă.*

Care dintre opinii e mai adevărată?

Dacă precizăm că Gheorghe Panu este, din punct de vedere politic cel puțin, un junimist renegat putem înțelege desenul lapidar și necruțător al lui Titu Maiorescu. Acesta acceptase în cercul «Junimii» pe tînărul Gheorghe Panu, după ce acesta atacase ideile și cercul «Junimii», îl trimisese apoi cu o bursă la Paris, ca să aibă surpriza să constate că fostul discipol se emancipase și trecuse în altă tabără politică. Gheorghe Panu devenise partizanul lui C.A. Rosetti. Știm că Titu Maiorescu nu iartă nici o dizidență.

G. Ibrăileanu laudă dimpotrivă pe omul perioadei pe care o minimalizează Maiorescu. E vremea cînd Gheorghe Panu scotea ziarul de orientare radical-democratică «Lupta», vreme în care strălucește atît oratorul politic, cît și gazetarul, cît și polemistul. Perioada funestă a activității lui Gheorghe Panu este cea din timpul gazetei «Săptămîna». E momentul compromisurilor și al oscilațiilor. Explicația este se pare de psihologie adîncă: apăruse pe firmamentul politicii românești o nouă stea: Tache Ionescu. Om de jos, ca și Gheorghe Panu, Tache Ionescu reușise ceea ce nu reușise acesta. Lovinescu este cel ce sugerează deruta psihologică a lui Gheorghe Panu și tot el îi face următorul portret: «Era un om hîrsut deși pleșuvise, cu un aer ursuz, chip rotund încadrat într-o barbă rotundă, ceva din Victor Hugo, cu craniul lui Paul Verlaine, destul de asemănător omului de bronz din Cișmigiu, cărula peste redingotă îi atîrnă o lungă zdreanță din care aruncă semințe trecătorilor...» *Puneți alături fericita eleganță a lui Tache Ionescu în toate fața de acest chip lipsit de farmec. Gheorghe Panu a trăit probabil un sentiment de adîncă frustrație în fața evoluției și ascensiunii politice a acestui personaj pe care-l vedea înfăptuind ceea ce își propusese el, Panu, și nu realizase.* «Săptămîna» *se transformă în baricadă de luptă antitachistă. Dar cauzele nerealizării lui Gheorghe Panu pot fi, după cîte lasă să se vadă faptele, mult mai complexe. A început remarcabil ca istoric și n-a mers pînă la capăt. A făcut politică fără să reușească pînă la capăt. A practicat cu succes gazetăria. A fost un polemist faimos. A făcut cîț talent dar intermitent critică literară. Este memorialistul de necontestat al «junimii». Manifestare proteică, dar realizări parțiale. Poate Gheorghe Panu ar fi putut fi un scriitor adevărat, poate un romancier așa cum credea Ibrăileanu. În orice caz Lovinescu recunoaște memoriilor lui Gheorghe Panu puterea de a recrea viața. Risipirea în politică a dăunat literaturii.*

Cine să-l aniverseze deci pe Gheorghe Panu? Istoricii, gazetarii, literații, oamenii politici? Gheorghe Panu rămîne incontestabil o personalitate greu de cantonat, ceea ce o poate face în cele din urmă cu atît mai captivantă. Meritele lui sînt mai presus decît defectele. Vitriolanta opinie a lui Maiorescu, trebuie luată, ca și altele ale aceluiași, cu o necesară precauție. Credem că Gheorghe Panu este mult mai aproape de portretul pe care i-l face Ibrăileanu și acesta este dealtfel acel Gheorghe Panu care ne interesează astăzi. Clocotul activității lui politice, radicalismul său ca și drama lui sufletească, pe care ne-o indică E. Lovinescu, nu pot decît să ni-l apropie. El poate interesa pe literat din două motive: ca precursor și ca figură romanescă. Este vremea să-l scoatem pe Gheorghe Panu din prăfuite și uitate colecții de gazete vechi. Inteligența autentică nu trebuie lăsată să piară.

M. UNGHEANU

despre cărți

Eugen Seceleanu, «Eternitate locală», Editura Cartea românească. *Tema romanului cu care debutează Eugen Seceleanu este moartea, înțeleasă ca deformare malignă a celulelor gîndirii. Personajele sînt atinse de un acut automatism comportamental, faptele lor fiind generate și controlate de un sistem al formulelor șablon. În aceste condiții, viața devine șablonul cel mai absurd și meconic.* **«Asociația pensionarilor din cartierele de lîngă Olt»** *cheltuiește bruma de energie pe care o mai au membrii ei pentru îndeplinirea unor acțiuni aflate permanent în afara vieții sociale. Activitatea zeloșilor pensionari nu poate influența în nici un chip* **«viața»** *orașului, deși devotamentul lor nu poate fi contestat:* **«Este ora 0 și 14 minute. În parcul din apropierea cofetăriei «Liliacul alb», echipa de asigurarea ordinii, disciplinei și comportării frumoase a «Asociației pensionarilor din cartierele de lîngă Olt» pindește atentă și răbdătoare».** *De fapt, nimeni și prin nimic nu poate participa la viața urbei pentru simplul motiv că ea, viața, nu există.* **«Eternitatea»,** *satirizată de Eugen Seceleanu, nu este atît de* **«locală».** *Falsul artist Ludovic Domșa (demascat public,* **«înfierat»** *pe calea undelor în foiletonul* **«Habar n-avea»,** *exclus din cercul* **«Arta noastră, viața noastră»,** *părăsit de iubită, alungat din oraș) abia ajuns într-o altă localitate trimite o ilustrată în care scrie* **«...scumpa mea, arta din acest județ progresează frumos datorită mie».** *Din păcate, nimeni nu are motive să se îndoiască de adevărul acestei știri. Batjocoritul Ionel Taflan, poet lamentabil, este singura existență reală din urbe. Aventura sa cu Aneta Varodi, conștiința* **«vocației»** *poetice pe care o are, îi dau o identitate. De aici și recunoașterea sa mai* **mult decît locală»** *pe care i-o oferă autorul. Numai că, degeaba a scris Ionel Taflan versul* **«Și munții Himalaia așterne-i peste mine!»** *Omul — spunea cineva — poate crede în imposibil, dar nu poate crede niciodată în improbabil. Sigur, pentru a crede în improbabil e nevoie de imaginație și imaginația, fie ea și mediocră, nu le mai este accesibilă concetățenilor lui Ionel Taflan.* **«Nici unul nu crede însă nimic. Ce Himalaia? Iată munții noștri, se văd clar și precis. Munții județeni, îi știu doar cu toții. Iei o rănită la spinare, îndeși în ea pîine, slănină, ceapă, rachiu alb, un jerseu, că e cam răcoare, și îi dai bătaie. Așa-i viața!»**

Bun diagnostician al balilor sociale, talent viguros, Eugen Seceleanu ni se pare un debutant remarcabil.

Marta Bărbulescu: «Dincolo de cercuri», Editura Albatros. *Ajunsă la cel de-al treilea volum («Jocul anilor», 1967, «Îngerii lui Rafael», 1969) Marta Bărbulescu confirmă prezența sa veleitară, nesemnificativă în literatură. O platitudine exemplară caracterizează și acest ultim volum. Nu lipsesc nici prețiozitățile:* **«Un miracol ce nu se rostește/ și n-ai nevoie să cauți intraductibilul,/ urcînd ori coborînd pantele crepusculului» («Plenitudine»).** *Dincolo de cercurile cu care se joacă Marta Bărbulescu se află orice în afară de poezie.*

George Damian: «Din Nord», Editura Junimea. *Un debut din seria marilor gafe editoriale. Rizibilul dă nota caracteristică a «poeziei» lui George Damian:* **«În somn, ca într-o apă,/ M-arunc, să mă pătrund/ De adevăruri certe!»**

Dorin TUDORAN

CORNEL BRAHAȘ:

întors

În contextul atîtor debuturi lirice devitalizate, epigonice și de expresie alambicată, «*Întors*» (Editura Cartea românească) propune un poet ce-l distingem, fără eforturi, din seria uniformizatoare a începuturilor. Mai întîi, prin temperament. Fără retorism și gesturi inutile exterioare, Cornel Brahaș e un vital, un liric ce-și declară, nedisimulat, pofta de viață, de realitate. Fulgurantă, concisă, poezia sa, nu o dată, e ca un strigăt. Ne-o spune însuși autorul într-un poem intitulat semnificativ, «*Sens*»: «*Ploile timpului trec fluorescent prin sărut,/ nu dor, nu/ ard ploile timpului.../ Despicat damnesc scînteile-n buze,/ nevoia de viață zvîcnește în strigăt*».

Pentru tînărul poet, viața e, cum afirmă, frumos și în spiritul poeziei sale, însuși titlul unui poem, o «*absență imposibilă*». Capacitatea poetului de *a fi* în realitate e ireductibilă, *trăirea* vieții e inevitabilă, organică: «*Las pleoapele să cadă, să se unească buzele, dar/ nu se poate! Pe-acolo trece lumea cu hohotul ei de/ viață*».

Vom observa însă, numaidecît, că deși înzestrat cu acest presant gust al vieții, poetul nu e totuși un euforic, un exultant al realului. Acesta nu e receptionat senzorial, sau numai senzorial; poetul are *conștiința* vieții. De aceea el nu ne va apărea în ipostaza vreunei jucăușe și insensibile făpturi panice. Tonusul vital al poeziei lui Cornel Brahaș provine din condiția ei umană. Deși încă neînchegat ca personalitate poetică, debutantul de astăzi ne permite a-i vedea premisele dezvoltării în substanța omenească a liricii lui. El e un însetat de viață, dar un însetat în sensul cunoașterii și înțelegerii datelor reale. El vrea să evadeze din «*începuturi*» tocmai pentru a intra mai adînc în miezul timpului său. Al unui timp pe care dacă îl iubește și în care îi place să fie prezent, aceasta nu înseamnă că îl scutește și de omenești și responsabilele neliniști. Aici aflăm mai sus-pomenita condiție umană a poeziei lui și pe care dacă o va exploata susținut pe mai departe vom avea în Cornel Brahaș un poet de tulburător mesaj. Eul liric care tresare «*la toate zîmbetele universale*», nu-i însă scutit de grija viitorului uman: «*Cine-o să m-ajute să cred că lumea înseamnă numai/ fluvii imense de iubire, cine-o să m-ajute să privesc/ frumos păsările, să ghicesc frumos în palma pămîntului?// Cine-o să mă ajute/ să mă întorc din Europa/ privind frumos păsările/ și ghicind la fel de frumos/ în palma pămîntului?// Cine-o să mă ajute/ să mă înfund în destinul Europei/ și să ies în fibrele păcii/ prin destinele noastre?*» («*Despre pace*»).

Dar iată că acea condiție umană a poeziei lui Cornel Brahaș se manifestă din plin și printr-o expresie de conținute sugestii într-un poem în care dragostea de țară îi răscolește simplele și adîncile sentimente omenești: «*Ți-e imposibil să treci prin România/ cu ușurință-n priviri./ Și România trebuie traversată/ trebuie traversată fără grabă/ de la un capăt la altul—/ca Om.// Să lași avioanele să se ascundă-n păsări,/ vapoarele să se scufunde-n pești,/ automobilul din cai să ne urmărească/ și pe jos să traversezi România —/ ca Om.// Ți-e imposibil să treci prin țară/ confundată cu pămîntul ei,/ fără bogății-n priviri*».

Apoi, se mai distinge acest tînăr poet de anumiți confrați ai săi care emit o producție de goale și diluate înșiruiri de cuvinte, fără suportul ideii și emoției, se mai distinge, spunem, printr-o expresie de strictă economie verbală. La Cornel Brahaș remarcăm identificarea vocabulei cu propriu-i gînd și sentiment. Fără îndoială, stîngăciile nu lipsesc, oscilațiile verbale îl împiedică, pe alocuri, comunicarea congruentă. Dar, în genere, impresionează prospețimea și autenticitatea exprimării.

«*Întors*» e un debut concludent, iar autorul lui, un poet pe care-l așteptăm cu interes.

Traian STOICA

despre reviste

Orizont

Bine gîndit, sumarul numărului (9) al revistei timișorene Orizont *e dedicat aproape în întregime problemei traducerilor, care va constitui, după cum deducem din editorialul publicației, subiectul unei mai ample dezbateri. Revistă ce deschide cu o grăitoare și plină de miez convorbire cu Franyo Zóltán, venerabilul scriitor și emeritul tălmăcitor din «română, germană, maghiară, franceză, engleză, italiană, sîrbă, elină, latină, chineză clasică, sanscrită, arabă, indiană».' Pentru noblețea spiritului acestui autentic gen de cultură, reținem, printre altele, și următoarea mărturisire:* «Limbile clasice le cunosc doar filologic, celelalte le vorbesc curent. Am studiat orientalistica la Universitatea din Viena, nu ca să fac carieră diplomatică sau universitară, ci pentru a putea traduce direct din original opere încă necunoscute Europei».

Semnează articole și răspund, deocamdată, la ancheta inițiată Victor Iancu, Ștefan Aug. Doinaș, D.I. Suchianu, Aurel Buteanu, Andrei A. Lilian, Tașcu Gheorghiu, Romulus Vulpescu ș.a.

Am citit, de asemeni, cu atenție și următoarele rînduri: «În Banat s-au născut și au trăit traducători de prestigiu european, dedicați pînă la sacrificiu acestei activități. În Banat au existat numeroase inițiative rodnice care au adus după sine promovarea pentru prima oară în cultura română, a unor valori europene. În fine, în Banat, datorită unor rodnice prietenii între oamenii de cultură români, germani, maghiari și sîrbi, a existat întotdeauna o emulație sporită, o bună cunoaștere reciprocă, a unor literaturi, a unor scriitori care, dincolo de înțelegere, s-au dedicat muncii de cunoaștere și recunoaștere a unor valori literare». *Așteptăm ca dezbaterea să aducă și din acest punct de vedere datele și contribuțiile necesare unei cunoașteri cît mai concrete.*

Consemnăm acest număr ca pe un reviriment intervenit în viața publicației, peste care se cam depusese, neutral, un cenușiu prof «provincial». Deci iată că se poate. Excelsior!

Astra

Numărul pe februarie al revistei lunare din Brașov apare, așa cum îndeobște ne-a obișnuit această publicație, cu un sumar variat și cuprinzător. Echilibrat compartimentate, paginile revistei, elegant și aerat machetate, îmbrățișează diversitatea unei problematici corespunzătoare caracterului său «politic-social-cultural».

Intenția colectivului redacțional de a oferi cititorului un ansamblu de informații și comentarii din cele mai diverse domenii de activitate, transmise într-o formă accesibilă și atractivă, nu eșuează în facilități.

Subiectele, tematica se mențin întotdeauna la un nivel superior, fără limbajul reborbativ al prezumțiosului intelectualism. Relevăm, în acest sens, «serialul» Medic, societate, răspundere semnat de Radu Ozun.

O notă bună pentru revista brașoveană o constituie prezentarea și cantitativă și calitativă a realităților locale. Poate că, ajunși în punctul acesta, nu ar fi lipsită de interes sugestia noastră de a se reflecta mai mult opinia cititorilor asupra multiplei vieți a regiunii în formele pe care revista crede a fi cît mai potrivite pentru profilul ei. Și, dacă ne e îngăduit, încă o sugestie. Paginile publicației găzduiesc un număr suficient de poezii. Am dori însă ca revista să nu publice numai pe pagina întîi o piesă lirică de un mesaj mai precis patriotic și cetățenesc. Deci, o astfel de poezie să-și găsească un loc mai mare și în celelalte pagini. Vom opri șirul sugestiilor cu încă una: prezența mai frecventă a aspectului social al județului.

Astra e o publicație cu un conținut interesant și cu o înfățișare grafică distinsă.

S. TRAIAN

vorbiți și scrieți românește

convenție și opțiune (II)

Întrebarea pe care o pune cel care lucrează într-un magazin unui client este *ce doriți* (sau: ce ați dorit) *dumneavoastră?* Folosirea verbului *a dori* în asemenea împrejurări se bazează pe o convenție care stabilește modalitatea de a pune o întrebare politicoasă celui care urmează să fie servit. A răspunde la această întrebare utilizînd tot verbul *a dori*, a spune deci **doresc** *jumătate de kilogram de măsline* înseamnă a nu respecta convenția amintită prin folosirea unui cuvînt într-o împrejurare inadecvată. Verbul continuă să sugereze, în acest context, ideea de politețe, dar politețea se adresează acum persoanei care vorbește. Or, prea multă politețe la adresa propriei tale persoane este de un gust îndoielnic. Ceva asemănător se întîmplă cu verbul *a servi: vreți să vă servesc (cu) salată?* sau: *nu vreți să vă serviți* (cu) *salată?* reprezintă modalități foarte ceremonioase de a invita pe cineva să mănînce un anumit lucru. Răspunsul normal la o asemenea invitație este: *mulțumesc, am să iau* și în nici un caz: *mulțumesc am să mă servesc* (ceea ce ar denota o referire prea ceremonioasă la adresa propriei persoane a vorbitorului) și cu atît mai puțin *mulțumesc, serviți-mă* (ceea ce ar fi chiar nepoliticos). S-a întîmplat însă lucrul următor: unii au ajuns să folosească acest verb cu regimul sintactic modificat și cu o deviere de sens care îl face sinonim cu *a mînca: am servit masa, am servit un pahar de vin, servește friptură*, în loc de *am mîncat (la masă), am băut un pahar de vin, ia* (sau *mănîncă*) *friptură* ș.a.m.d. Expresiile de acest tip ajung să fie întrebuințate de unii în împrejurări care nu reclamă în nici un fel o atitudine ceremonioasă (în familie, cu prieteni intimi) și, mai mult, cu privire la propria lor persoană. Lăsînd la o parte devierea sintactică (nu ne interesează acum acest aspect), trebuie observat din nou că sîntem în prezența unei abateri de la o anumită convenție, prin folosirea unei anumite expresii într-o împrejurare inadecvată. De aici, aspectul ilar al următorului început de dialog auzit de mine odată, la mare, pe caniculă, într-o bragagerie. Vocea exponentului dorințelor unui grup abia intrat în prăvălie: «*Nu dorim să servim niște bragă!*»

Emanuel VASILIU

bolile presei

indiferența la conținut

A fost o vreme cînd o bună parte din critica noastră literară păcătuia prin luarea în considerație numai a conținutului cărții despre care referea. A venit însă acum o vreme cînd tot o bună parte din critica literară manifestă o indiferență totală la ceea ce vrea să spună autorul într-o carte. Și astfel se face că într-o recenzie sau cronică întîlnim tot felul de speculații — neapărat cu pretenții de subtilitate — ce însă ne lasă într-o completă ignoranță asupra a ceea ce a găsit de cuviință să ne comunice scriitorul respectiv. Citim o astfel de critică, bîntuiți de toate bănuielile posibile: o fi poate vorba în carte — să zicem — despre Napoleon, s-o fi petrecînd acțiunea vreunui roman în antichitate sau în perioada imediat următoare războiului de o sută de ani, ori poate că în cutare carte de versuri poetul s-o fi emoționat în fața — poți să știi? — a unor edenice sau de infern priveliști! Dar să nu creadă cititorul că, de dragul unor îndoielnice glume, exagerăm, îi vom relata «aprecierile» dintr-o astfel de recenzie. Ne spune criticul, fiind vorba despre o carte de poezie, că autorul e «un poet expresiv prin rigoarea imaginilor cè încheagă demersul poetic... urmărind nuanțarea unei terminologii proprii, el încearcă felurite tehnici... Interesantă ni se pare, din acest punct de vedere, îmbinarea poemului în proză cu versul, formula dînd posibilitatea transpunerii sentimentului de nedefinit spre acuratețea finală»... și, tot așa, învîrtind penița pe hîrtie, recenzentul nu suflă o vorbuliță despre gîndurile și sentimentele poetului comentat, despre atitudinea și concepția lui de viață, adică despre «mesajul» scrierii, fără de care nu poate exista o creație autentică și în lumina căruia criticul — tot autentic — e necesar să-și emită judecățile de valoare.

Recenzia a apărut în «România literară» numărul 10 și e semnată de Toma Roman. Precizăm însă că autorul în cauză nu e singurul beneficiar al situației arătate. Am vrut să semnalăm fenomenul.

Tr. S.

cronica ringului

ce naște din boxer... repudiază ringul

Cu ani în urmă, într-o seară de la sfîrșitul lunii octombrie, pe una din pistele aeroportului parizian Orly, un «*Constellation*» se pregătea să decoleze cu destinația New York. La ora 20 și 54 de minute, uriașa aeronavă se înșuruba în văzduh, dispărînd în nori. Printre pasageri, la bordul avionului se aflau și două celebrități franceze: violonista Ginette Neveu, invitată pentru cîteva concerte în Statele Unite, și marele campion de box Marcel Cerdan, care mergea la New York cu intenția de a-și recuceri titlul mondial la categoria mijlocie, titlu pe care îl pierduse în fața americanului de origine italiană Jackie La Motta.

Zumzetul monoton al motoarelor invita la somn. Dar Marcel Cerdan nu putea dormi. Se gîndea la soția sa Marinette și la cei doi fii, Marcel și René, care așteptau ca el să se întoarcă acasă cu centura cu diamante. Se mai gîndea, de asemenea, la cîteva din întîlnirile sale de pe ring. La partida cu Leon Fouquet, de pildă, din februarie 1947. În prima repriză reușise să facă un k.o. magistral, care îi adusese titlul de campion european la «*mijlocie*». Apoi, meciul infernal cu americanul Tony Zale, din septembrie 1948, cînd a cîștigat centura mondială, făcîndu-l k.o. în rundul 12 pe senzaționalul învingător al lui Rocky Graziano. Iată-l și pe Jackie La Motta, în fața căruia pierduse titlul de campion mondial în iunie 1949, pe ringul din Detroit. De data aceasta, Marcel se ducea să-l înfrunte din nou pe Jackie, pentru a-și recuceri titlul. Trebuia să cîștige. Acum ori niciodată. La 33 de ani, un boxer se pregătește să-și încheie socotelile...

Trecuseră cîteva ore de cînd avionul zbura deasupra oceanului. Cei mai mulți dintre pasageri dormeau cînd, la postul echipajului, radioul aduse mesajul aeroportului Santa Maria din Insulele Azore, locul primei escale: «*timpul este senin*». A urmat o frîntură de răspuns a celor din avion, apoi liniștea care nu a mai fost niciînd întreruptă de avionul în care călătorea Marcel Cerdan. Aparate de recunoaștere au reperat ulterior epava uriașului «*Constellation*» pe insulița Sao Miguel, la nord de Santa Maria. Nu rămăsese nici un supraviețuitor. Tragedia s-a petrecut la 27 octombrie 1949.

...De curînd, din Franța ne-a sosit știrea că Marcel Cerdan jr., fiul fostului campion mondial, a renunțat la box după o activitate de opt ani ca profesionist. El a încercat să refacă pe ring drumul glorios al tatălui său dar nu a reușit. În cartea de aur a campionilor mondiali rămîne un singur Marcel Cerdan. Cel dispărut în accidentul de avion din octombrie 1949.

Petre HENT

Printre prietenii și admiratorii marelui campion francez Marcel Cerdan s-a numărat și celebrul șansonetist Maurice Chevalier. Iată-l pe cei doi M.C. punîndu-și împreună la punct forma fizică... Cerdan în dreapta imaginii.

cum putem progresa în rugby ?

Răspunde Radu DEMIAN

Reducînd, din plecare, introducerea de «intrare în atmosferă», îmi permit să susțin că progresul rugbyului românesc se poate realiza îmbunătățind substanțial trei verigi vitale.

Prima — la nivelul juniorilor. *Cred că este absolut necesar ca fiecare echipă de divizia A (începînd din toamnă) și de divizia B (un an mai tîrziu, să zicem) să-și aibă propria formație de juniori. Demn de subliniat mi se pare, la acest sector, necesitatea selecționării băieților cu gabarit (mai ales pentru înaintași), tehnica neputînd niciodată surmonta total handicapul fizic. Această optică «de pornire» a rugbyștilor de mîine mi se pare esențială, dacă avem în vedere dorința de a fi competitivi pe plan european.*

A doua verigă — la nivelul cluburilor. *Unitățile noastre rugbystice trebuie să crească calitativ și cantitativ. Un club de rugby are nevoie de 2-3 echipe pe lîngă cea fanion (inclusiv o echipă de tineret-rezerve, ca la fotbal, care să fie treapta intermediară de la juniori la seniori), ajungînd să fie o «școală proprie» de rugby.*

A treia verigă — la nivelul echipei reprezentative. *Națională de rugby va crește angajînd cel puțin 8—10 întîlniri anuale cu adversari puternici (pentru anul 1973 sînt programate doar trei meciuri, dintre care cele cu Spania și Maroc sînt aproape jocuri «de unui singur», adversarii fiind mult inferiori), echipe de rugby engleze, franceze și — de ce nu? — neozeelandeze și australiene.*

Aș mai adăuga că progresul rugbyului pretinde o propagandă pe care, deocamdată, nu o are. Nu vă puteți închipui cît o ajutat, de pildă, televiziunea franceză la răspîndirea și întărirea rugbyului galic.

tenis

între computer și fantezie

Întîlnirile Smith-Năstase string, de fiecare dată, pe stadioane și în fața televizoarelor milioane de iubitori ai tenisului. Interesul stîrnit de aceste întîlniri este motivat, deopotrivă, de valoarea celor doi campioni, ca și de marile deosebiri ce există între ei.

Stan Smith, premiantul unei școli de tradiție cu 10 milioane de elevi. Un sistem de pîrghii conectat la un computer întotdeauna bine reglat, care are cablate comenzile elementare: serviciu — voleu — smeci. Un jucător la care voința, perseverența, curajul, ambiția și inteligența sînt neobișnuite.

Ilie Năstase, tînărul pentru care tenisul nu reprezintă competiție propriu-zisă, ci un mod de exprimare. Un ambițios care vrea să arate că se poate face și altfel, ceea ce se face de 100 de ani într-un fel. Un geniu, pentru că procentul de mingi excepționale depășește cu mult pe cel al mingilor normale. Un jucător cu un singur adversar — el însuși.

În spatele rezultatelor consemnate în meciuri, seturi, gheme și puncte, cei doi mari campioni exercită o atracție deosebită în rîndurile iubitorilor de tenis din lumea întreagă, printre aceștia situîndu-se în primul rînd tineretul, pentru care inspirarea din mișcările acestora poate fi o bună lecție de tenis.

Într-un referendum organizat în rîndurile tinerilor jucători de tenis din Franța, Ilie Năstase a fost preferat — tuturor celorlalți — de 47 la sută din participanți. Principalele argumente au fost: „*jocul său strălucitor, aparenta sa dezinvoltură, alura sa «în vînt», fantezia și ușurința sa*". Pe locul doi în acest clasament, cu 20 la sută din voturi, se află, la egalitate, Stan Smith, Rod Laver și Manuel Santana. Urmează John Newcombe, Ken Rosewall și Patrick Proisy.

...După finala pierdută la Wimbledon, Năstase a plecat ultimul din vestiar. Afară, o mulțime de tineri, cu fețe grave, continuau să-l aștepte și, pentru prima oară, trecînd prin mijlocul admiratorilor, lui Năstase nu i s-a cerut nici un autograf, în semn de solidaritate mută cu favoritul lor. Erau membrii clubului fan-ilor lui Ilie.

Pentru americani, Năstase este urmașul lui Santana și, împreună cu acesta, reprezintă Europa pe lista cîștigătorilor de la Forest Hills. Acolo unde, după opinia unei reviste de specialitate, Stan Smith trece printre primele zece personalități «*elegante*» ale anului 1972, sute de mii de tineri se străduiesc să pronunțe corect «*Ilie Năstase*».

Probabil că pentru fiecare dintre noi jucătorul ideal ar avea jocul lui Năstase, asociat cu concentrarea lui Smith. Dar, oare, așa ceva este cu putință?

Ștefan GEORGESCU
antrenor

confidențial

controlul de noapte al fotbaliștilor...

S-ar putea ca acest titlu insolit să se bucure în fața ochilor dumneavoastră — în primă instanță — de creditul pe care-l are, uneori, un cuplet de revistă. Cine știe — vă spuneți, poate stimați cititori — ce curiozitate glumeață din viața fotbaliștilor ne este prezentată în acest colț de pagină!?! Ei bine, n-ați ghicit! «*Curiozitatea glumeață*» pe care v-o împărtășim este foarte... neglumeață și trebuie privită, după părerea noastră, cu mult mai mare interes și simț de răspundere decît o simplă curiozitate.

Și acum, direct la obiect: știați, de pildă, că fotbaliștii unui club foarte serios și respectat, ne referim la Steaua, sînt controlați, acasă, seară de seară între 10 și 11,30 — de către antrenori? Dacă nu știați trebuie să vă spunem că această «*metodologie*» a făcut parte, de-a lungul anilor, din stilul de lucru a doi antrenori foarte apreciați, Ștefan Covaci și Valentin Stănescu, «*profesorul*» Constantin (altă personalitate a fotbalului nostru) făcînd, la rîndul său, același lucru.

Să nu credeți că le facem un proces de intenție acestor antrenori care se folosesc totuși de o metodă potrivită, să zicem, «*epocii de piatră a fotbalului*». Nu. Antrenorii — și Constantin și alții, de la alte cluburi — *sînt nevoiți* să recurgă la acest mijloc! Sînt nevoiți să-și caute jucătorii rătăciți prin baruri și restaurante, sînt nevoiți să fie «*dădace*» la niște «*copii*» între 20 și 30 de ani! De ce sînt nevoiți? Pentru că fotbaliștii cu asemenea abateri au fost ani de zile «*amenințați cu degetul*» sau pedepsiți formal (cu alte cuvinte încurajați indirect să persevereze în rele), pentru că «*eficiența*» muncii educative cu unii jucători este de ani de zile o vorbă.

Așa se face că — asociațiile și cluburile neluînd măsuri corespunzătoare — antrenorii sînt la «*mîna jucătorilor*», trebuie să-i păzească așa cum pot, pentru a putea alinia, duminicile, un «*11*» valid.

Și cînd te gîndești că în alte țări, tehnicienii consultă doar, înaintea antrenamentului, datele fiziologice la zi ale fotbalistului — ele exprimă cu rigurozitate științifică ce fel de «*viață invizibilă*» a dus jucătorul ziua și noaptea — și pe baza lor exclusivă îl primesc la pregătire sau îl trimit acasă, împreună cu sancțiunea respectivă, care este departe de a fi formală. Efectul? Cei inapți pentru condiția — fizică și morală — de fotbalist se elimină singuri!

...În vreme ce la noi, cluburile duc, uneori, cîte cinci-șase ani de «*muncă de lămurire*» cu Viorel sau cu Gigel, care nu vor în ruptul capului să se facă «*băieți cuminți*»!

M.P.

fotbal

lacrimile lui oblemenco

...Acum patru luni și jumătate, două veşti — ca două strigăte! — au răscolit lumea celor care iubesc fotbalul românesc.

«Oblemenco a fost operat într-o situație disperată. Ulcer perforat, intervenție în extremis!» Peste cîteva zile: *«Oblemenco este între viață și moarte! Ulcerul a reperforat. A doua operație».*

Emoție profundă printre fotbaliști. Emoție printre cei care-i iubesc pe fotbaliști.

«Va trăi, oare, jucătorul craiovean?» — se întrebau, cu teamă în suflet, cei care-l știau de atîția ani pe exemplarul Oblemenco.

Pe băiatul acela înalt ca un munte și timid ca un școlar...

Pe atacantul-uragan din fața careului de 16 metri care, după meci, pe stradă, se ascunde pur și simplu din calea manifestațiilor de simpatie ale numeroșilor săi suporteri...

Pe tînărul de caracter, model de seriozitate, de demnitate, de omenie, în relațiile sale de lucru, de viață, cu toată lumea...

«Va trăi Oblemenco?»

Pe atunci, un simplu DA ne era de ajuns. Cei care l-au stimat și l-au iubit pe acest tînăr rar ar fi fost împăcați măcar cu acest răspuns. Despre fotbal, pe mai departe, pentru Oblemenco, nici nu putea fi vorba, în zilele acelea, în care luni se spunea *«va trăi»*, iar marți *«nu va trăi»*.

Știm cu toții ce a urmat.

Oblemenco a trăit. Oblemenco trăiește. Oblemenco — minune a celor care l-au îngrijit, a fiziculul său robust și a muncii sale pentru a reveni în fotbal — *joacă și marchează goluri!*

Cu două zile înaintea partidei cu Rapid (vineri), Oblemenco nu primise, încă, avizul medical pentru a juca prima partidă a returului!

Duminică, pe Stadionul Republicii, Oblemenco a marcat trei goluri, fiind motorul moral al unei echipe de fotbaliști care s-au bătut ca lei pentru a întoarce soarta unei partide pe trei sferturi compromisă. La golul egalizator, o *«rachetă»* a lui Oblemenco de pe la 30 de metri, fostul internațional rapidist Ion Ionescu îmi spunea că nu știe vreun portar care s-o fi putut apăra.

...Era mare și firească bucuria la cabina oltenilor după meci. Felicitări, chiote, îmbrățișări. Un singur om stătea în colțul lui și plîngea. Oblemenco. Lacrimi de imensă fericire. Lacrimile unui om care, acum patru luni și jumătate, își dorea un singur lucru: să apuce să-și crească fetița, să n-o lase orfană.

Marius POPESCU

P.S.

În pofida naturii potrivnice, returul a luat un start promițător, mai cu seamă sub raportul angajamentului fotbaliștilor, care ne-au oferit destule mostre de frumoasă încleștare sportivă sub semnul unui fair-play pe care-l dorim o permanență a întrecerilor soccerului nostru. În dinamica luptei pentru titlu, meciul Rapid-Universitatea Craiova — care va intra, nu ne îndoim, în galeria partidelor cu totul memorabile ale istoriei campionatului nostru (așa cum au intrat, cîndva, jocurile Rapid-Steagul roșu, Steaua-Steagul roșu etc.) — a născut un derby de zile mari, în etapa a doua, la Craiova.

Universitatea-Dinamo, iată un reactiv «cap de afiș» pe care nu-l vor scăpa fanii lui Oblemenco, fie ei din Mărgăriteşti sau din Ciupercenii Vechi, din Bechetu sau din Seaca de Pădure.

m.p.

cititori-comentatori

adio sport, adio mișcare, vivat coniacul!

Sportul din județul Covasna nu gravitează pe orbita marilor constelații românești. O echipă de lupte în divizia «A» (cu «masca de oxigen» pe față), o echipă feminină de baschet în eșalonul secund (cu abonament în ultimul vagon al clasamentului), trei echipe de fotbal (decimate an de an într-o serie a categoriei «C»), ceva sport școlar, (fără prea mare importanță) și cam atît. Pentru toate acestea se cheltuiesc importante fonduri bănești (care anual depășesc cu mult un milion de lei), iar progresul care ar însemna campioni, locuri fruntașe în diferite competiții naționale se lasă așteptat.

Cu prilejul unor dări de seamă pe linie de sport, se reclamă insistent lipsa de interes a tineretului covăsnean pentru sportul de performanță și chiar absența unor talente autentice care să asigure progresul.

Nu-i adevărat! Justificarea e total falimentară iar necunoscuta problemei este alta. Am aflat-o zilele trecute trecînd prin Tg. Secuiesc. O firmă mare, luminoasă, recent instalată pe fațada casei de cultură, anunța: «CLUBUL ORĂȘENESC». Club e doar firma deoarece înăuntru, într-o încăpere de aproximativ 15/7 metri, adică ideală pentru o sală de box, lupte, gimnastică, haltere etc., s-a instalat un bar cu mese joase, cu fum, rom, coniac și cu mulți tineri între 15 și 18 ani.

Și atunci mi-am pus întrebarea: cum să fie atras tineretul spre sport cînd numai în orașul amintit, pe o suprafață de 1 kilometru, există 2 restaurante, 5 baruri, 3 bufete, și NICI O SALĂ DE SPORT...

Mi-aș mai îngădui să amintesc gospodarilor din județul nostru măcar una din indicațiile recentei Plenare a C.C. al P.C.R. cu privire la dezvoltarea continuă a educației fizice și sportului și anume recomandarea privitoare la construcțiile sportive cu soluții simple și economicoase și cu «posibilități multiple de folosire».

Sper să nu-și închipuie cineva că prin «posibilități multiple» se poate înțelege și rom și coniac?...

Ion HATOS
Sf. Gheorghe, jud. Covasna
Cartier Simeria, bl. 8

împotriva pauzelor din fotbalul românesc (I)

Este știut că fotbalul zilelor noastre a ajuns deopotrivă o știință și o artă. Dar pentru a ajunge la acest nivel de interes și popularitate a avut de străbătut o cale lungă de zbuciumate dar fecunde înnoiri. A fost modelat — de cunoscuți sau iluștri anonimi — cu migală, cu ardoare, cu preocuparea de a-l face să trăiască pe tiparul tuturor înnoirilor, al mersului permanent înainte, al progresului și al comenzilor societății. El are preciziuni de la care nu există derogare, dar oferă și loc larg pentru creație, promovînd talentul ca și oricare artă.

Fenomenul cel mai important al fotbalului, în ultimii 25 de ani, este locul ocupat de **club**, deci de echipă în accepțiunea ultimă a cuvîntului. Clubul devine, datorită organizării sale complexe, personalității conducătorilor, multor prestigioși antrenori și virtuozilor jucători, **celula esențială a fotbalului contemporan.**

Tocmai acest lucru îl subliniază **Hotărîrea Plenarei C.C. al P.C.R. cu privire la dezvoltarea continuă a educației fizice și sportului:** «...**asigurarea unor cluburi puternice în scopul desfășurării procesului de instruire la nivelul cerințelor internaționale. La principalele discipline se vor constitui** cluburi (s.n.) **pe ramuri de sport».**

Progresul acestor ultimi 25 de ani a depășit orice previziune. Pentru că el s-a făcut **în profunzime** — vezi numărul impresionant de practicanți, numai U.E.F.A. are înregistrați în scripte cîrca 6,5 milioane; s-a făcut **în întindere** — citățim numărul impresionant de țări afiliate la F.I.F.A., circa 136; dar s-a făcut și în **înălțime** — subliniem numărul mare de competiții: Cupa campionilor cu finală Europa-America de Sud, Cupa Cupelor, Cupa Europei internațiuni, Cupa orașelor tîrguri, Turneul U.E.F.A. pentru juniori, Cupe regionale (Balcaniadă seniori-tineret, Europa Centrală etc., Universiade, Spartachiade, Feroviare etc.).

Astăzi un meci internațional amical între țări nu mai prezintă interesul pe care, de exemplu, l-a manifestat lumea de pretutindeni cînd s-a jucat pe Wembley Anglia-R.P. Ungaria. În schimb, astăzi trebuie să ne gîndim că, nu peste mult timp, n-ar fi exclus ca revalorizarea noțiunii de echipă națională să se facă chiar prin organizarea unui veritabil campionat european intertări. Un prim început l-am trăit vizionînd Cupa internațiuni disputată pe serii în Europa. Gîndesc eu, mai întîi, cu un calendar propriu, pe osatura unor puternice echipe de club; mai ales că trăim în secolul vitezei supersonice și nu s-ar mai pierde timp mult cu deplasările. Vom trăi și vom vedea...

Va evolua cu siguranță și forma jocului care, prin natura sa, este a spectacolului eficace. Spiritele noastre vor privi nostalgic cum se duce fotbalul limpede, curgător, plin de artificii, pentru că am și început să ne obișnuim cu un fotbal mai aspru, mai dinamic, construit colectiv. Va promova cu siguranță acel fotbal a cărui frumusețe constă în eficacitate și dăruire de sine. Bineînțeles că va trebui luptat energic, continuu, pentru a proteja fotbalul și fotbaliștii de violență și cinism.

Am ținut să prezint acest tablou al fotbalului modern tocmai fiindcă munca în necunoscut pierde teren încet-încet. Iar fiindcă este vorba de fotbalul modern, atunci și antrenamentul, instruirea, vor solicita metode și investigații moderne. Cu atît mai mult cu cît decalajul între teorie și practică este minim iar **«programarea procesului de antrenament»** este o certitudine folosindu-se — ca și în producție — de matematică, electronică, cibernetică, psihologie etc.

Printre multiplele mijloace care concură la ridicarea nivelului fotbalului este fără tăgadă și **calendarul competițional.** O definiție mai aproape de realitate ar credita calendarul ca un sistem de diviziune a timpului pe care fotbalul îl folosește pentru periodizarea antrenamentelor, pentru întîlniri amicale și oficiale, interne și internaționale, pentru muncă și relaxare, pentru refacere și așa mai departe.

Studiind atent această problemă, am ajuns la concluzia că acolo unde el a ținut cont numai și numai de interesele fotbalului, de creșterea și dezvoltarea lui, nefracționînd competiția pentru un motiv sau altul, calendarul și-a adus o contribuție nemăsurat de mare. Acolo însă unde el a fost întocmit în funcție de capriciile climei, de interese legate de satisfacerea stagiului militar, de examene sau cursuri universitare etc., eficiența lui s-a rezumat numai la detaliul că oferea o înșiruire de date.

Să ne justificăm afirmațiile. Nu însă înainte de a preciza că jucînd mult, forma sportivă are o longevitate mare (ceea ce înseamnă că nu este de admis fracționarea pregăturii) și numai după ce trecem în revistă calendarele unor țări europene.

Nordicii, U.R.S.S.: au 2 luni pauză, 3 luni pregătire și 7 luni competiție. Încep pregătirile în ianuarie și le termină la jumătatea lunii aprilie, cînd încep jocurile oficiale. Turul și returul se desfășoară în continuare pînă la începutul lunii noiembrie. Participanții la competițiile europene sînt desemnați, în consecință, cu 6 luni înainte!

AUSTRIA: are 45 de zile pauză iarna și 15 zile vara; 60 de zile sînt afectate iarna pentru pregătiri; se joacă 8 luni în continuare, turul începînd primăvara.

R.F.G. și OLANDA: Pauză de 50 de zile (20 de zile iarna, 30 de zile vara), 70 de zile de pregătire (60 în vară și 10 în iarnă) și 8 luni de competiție neîntreruptă.

ITALIA, SPANIA, ANGLIA: Simplu și categoric. O vacanță vara, de 40 de zile, după care o pregătire de 60 de zile. Turul campionatului începe în luna septembrie și se continuă cu returul fără nici o întrerupere pînă se termină, adică în anul viitor, la sfîrșitul lunii mai. Deci repet: 40 de zile pauză (odihnă, tratament, refacere psihică etc.), 60 de zile pregătire și opt luni și jumătate, aproape nouă luni, de competiție non-stop!!

ROMÂNIA: Începem turul campionatului în jurul datei de 20 august și după circa 3 luni și jumătate ne oprim. Dăm o pauză de circa 20-25 de zile și circa 2 luni și jumătate ne apucăm să ne pregătim deoarece în jurul datei de 15 martie continuăm cu returul, deci iar circa 3 luni de competiție. În consecință: avem pauză 50-60 de zile (în iarnă și vară), circa 90 de zile afectăm pregătirilor și ne mai rămîn între 6 luni și jumătate și șapte luni de competiție. Și de cele mai multe ori cu **pauze mari** și dese pentru cantonamentul lotului național și cu înghesuirea etapelor în final — fie că este vorba de campionat, fie că este vorba de **«Cupă».**

Constantin TEAȘCĂ

(Va urma)

Cupon de participare
la concursul nostru de
CITITORI-COMENTATORI Nr. 4

DE CE?

CUM?

ÎN CE CONDIȚII?

Sîntem 7 cetățeni din Capitală care — fără să știm unul de altul — antrenați numai de îndemnul unui harnic și price-put agent de asigurare, Mihail Siminel, am hotărît să utilizăm, în folosul copiilor noștri, calea deschisă de asigurările de stat.

Ne-au fost prezentate mai multe feluri de asigurări practicate de ADAS și fiecare dintre noi, judecînd separat unul de altul, sfătuindu-ne cu soțiile (soții), am ales și am încheiat ASIGURAREA CU TERMEN FIX.

CITITORII CARE DORESC SĂ ÎNCHEIE O ASIGURARE CU TERMEN FIX SAU SĂ OBȚINĂ INFORMAȚII SUPLIMENTARE DESPRE ACEASTA SÎNT RUGAȚI SĂ DECUPEZE ȘI SĂ EXPEDIEZE ÎN PLIC, LA ADRESA INDICATĂ, CUPONUL ALĂTURAT.

DE CE?

Pentru că asigurarea cu termen fix se potrivește mai bine cu interesele familiei fiecăruia dintre noi. Ea răspunde perfect simțămintelor noastre de nețărmurită dragoste pentru copiii noștri. Fiecare părinte simte plăcere intensă să întindă asupra odraslelor sale o aripă care să le ocrotească timp cît mai îndelungat.

Firește, fiecare dintre noi a avut motive aparte, deosebit nuanțate, pentru a încheia la ADAS această asigurare, dar, în esență, gîndul nostru a fost același. Noi am gîndit așa: fiul meu (fiica mea) are în prezent atîția ani. Aceasta înseamnă că, în anul cutare, va termina pregătirea profesională și, intrînd în viața activă, se va afla în pragul întemeierii unui cămin propriu. În acel moment, copilul nostru va avea nevoie de un sprijin material mai substanțial. Ce-ar fi dacă noi, părinții, am face în așa fel încît, în jurul acestei date, copilul să primească o importantă sumă de bani? Cum să facem ca acești bani să fie primiți de copiii noștri, chiar dacă noi, părinții, la acea dată, nu vom mai fi în viață?

Această problemă, grea de rezolvat numai cu puteri proprii, se rezolvă prin ADAS, cu ajutorul ASIGURĂRII CU TERMEN FIX.

CUM?

Fiecare dintre noi, ținînd seamă de puterile proprii, am stabilit suma de bani pe care dorim ca fiul nostru (fiica noastră) să o primească de la ADAS. Această sumă poate fi cel puțin de 10 000 de lei sau mai mare (crescînd din 5 000 în 5 000 de lei). Totodată, am stabilit și la ce vîrstă, adică după cîți ani începînd de acum, copiii noștri să primească suma respectivă și acest număr de ani reprezintă durata asigurării.

Această durată poate fi de cel puțin 5 ani și de cel mult 20 de ani. Înseamnă că putem lua o astfel de măsură de ocrotire a copilului chiar de cînd el se află în fașă.

La stabilirea duratei am ținut seama de faptul că, la expirarea asigurării, nu se admite ca vîrsta noastră, a celor care am încheiat asigurarea, să depășească 65 de ani. Pe aceste baze am încheiat contractul de asigurare (poliță de asigurare) cu ADAS.

ÎN CE CONDIȚII?

În baza acestui contract, noi plătim la ADAS, lunar, prima de asigurare, care variază în funcție de: vîrsta fiecăruia dintre noi, suma asigurată și durata asigurării.

Agentul de asigurare ne-a dat lămuriri la toate întrebările noastre. În special, am dorit să știm ce se va întîmpla cu asigurarea dacă noi, cei care am încheiat-o, între timp decedăm. Agentul de asigurare a deschis cartea în care se află tipărite condițiile generale și condițiile speciale ale acestei asigurări și am aflat acolo răspunsul. Astfel:

— Dacă decesul se întîmplă din cauză de accidente sau boli infecțioase acute chiar și numai după 2 zile, respectiv 5 zile — socotite de la orele 24 ale zilei în care s-a plătit cea dintîi rată a primei de asigurare — ADAS va achita copilului nostru, la împlinirea termenului stabilit prin poliță, întreaga sumă asigurată, fără ca de la data decesului să se mai plătească la ADAS prime de asigurare.

— În caz de deces al asiguratului din altă cauză decît cele arătate mai sus, soluția este aceeași dacă decesul a intervenit după ce au trecut 2 ani de la încheierea asigurării.

— Dacă decesul — din alte cauze decît accidente și boli infecțioase acute — a intervenit înainte de împlinirea a doi ani de la încheierea asigurării, în acest caz ADAS plătește sume parțiale.

Noi însă avem încredințarea că vom trăi pînă ce copilul nostru va primi de la ADAS suma asigurată și ne vom bucura cu el de cele ce va izbuti să realizeze cu această sumă. Pînă atunci, vom plăti regulat, lunar, primele de asigurare, *al căror total este, în toate cazurile, mai mic decît suma ce se va primi de copilul nostru*

În același timp, am luat act că, oricînd, în perioada cît durează asigurarea, putem schimba, printr-o simplă cerere scrisă, persoana care va primi suma fără ca această schimbare să atragă obligația noastră de a face plăți suplimentare.

Noi considerăm că o astfel de reglementare este judicioasă și apără bine interesele familiilor noastre. Am luat această măsură de a încheia asigurarea în folosul copiilor noștri și sîntem convinși că am făcut o treabă bună.

Din explicațiile agentului am luat cunoștință că o astfel de asigurare se poate încheia nu numai în beneficiul copiilor noștri, ci și în beneficiul oricărei persoane, indiferent de vîrstă și chiar dacă ea nu face parte din familie.

ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT
CENTRALA
Direcția organizare, învățămînt și popularizare
str. Smîrdan nr. 5, București — sectorul 4
Telefon 15 42 64

Subsemnatul . . . . . **.de profesie** . . . . . **.domiciliat în localitatea** . . . . . **.județul** . . . . . **str.** . . . . . **nr.** . . **.blocul** . . **scara** . . **etajul** . . **apartamentul** . . **(telefon** . . . . . **la domiciliu și la locul de muncă) vă rog să trimiteți la domiciliul meu un agent de asigurare, între orele** _____ **(1), în legătură cu asigurarea** _____ **material documentar suplimentar prin poștă cu termen fix (Tarif ADAS V).**

Data . . . . . **Semnătura** . . . . . .

(1) se va tăia rîndul de prisos.

FUGIT IRREPARABILE TEMPUS... (II)

«Ei bine, nu vreau să mor înainte de vreme!» exclamația aceasta patetică — sau chiar indirijită?! — a actriței Olga Tudorache a avut, se pare, niște reverberații neașteptate. A trezit niște instincte vitale amorțite. A stîrnit niște ambiții anchilozate. Actorii vor să joace: toți și mult. Mi-au spus-o, mi-au telefonat-o, mi-au scris-o. Fără luminile rampei, cerul lor n-are soare. Fără viața trăită pe scenă, viața lor n-are noimă. Semnătura pe statul de salarii fără semnătura — cît mai marel — de pe afiș e, adeseori, umilitoare...

Știu toate astea. Recunosc și adevărul lor. Dar mai știu că teatrul — teatrul acesta care există în conștiința și afecțiunea publicului în primul rînd prin actori — nu poate împlini totdeauna toate visele: nici ale celor de pe scenă, nici ale celor din cu-

Liliana Tomescu așteptînd, cu flori, un alt Charlie... Poate fi și autohton!

lise, nici măcar ale celor din sală... Nu pot fi scrise piese numai cu personaje principale. Nu pot fi montate numai capodopere (nu de alta, dar acestea apar, din păcate, mai anevoie decît lucrările mediocre!). Teatrul trebuie însă să-și păzească, să-și îngrijească, să-și cultive cu pasiune — și răspunderel — florile sale rare: marile talente, marii săi actori. Un mare actor care nu joacă două stagiuni constituie o pierdere ireparabilă: un Peer Gynt sau o Ofelie, o Oana sau un Miroiu nejucați la timpul lor sînt gesturi ireversibile. Acum cîțiva ani semnalam, în aceleași pagini, și cu aceeași durere, cum vechea gardă a Naționalului îmbătrînește și este scoasă din circuitul valorilor înainte de vreme. Sigur, e greu să ai mereu roluri pe măsura unui Caiboreanu, să-i poți oferi Elvirei Godeanu, lui Al. Giugaru sau Ion Finteșteanu partituri corespunzătoare, e greu să poți împlini și nevoile de repertoriu ale teatrului și cele ale actorilor ajunși, încă în putere, la vîrsta senectuții. (Drept care, cei de mare vitalitate și care nu sînt dispuși să depună armele, precum Al. Giugaru, de pildă, acceptă să joace pe alte scene, în piese și roluri care nu sînt întotdeauna foarte demne de înaltul lor rang artistic.)

Se întîmplă însă, așa cum semnalam în articolul de săptămîna trecută, ca teatrul să-și ignore, uneori cu ingratitudine, chiar forțele sale viguroase și tinere, cele care îi fac faima, care îi aduc succesele, care atrag publicul în sală. De ce nu am văzut-o în ultima vreme pe Clody Bertola, așa cum eram învățați să o vedem, în spectacole memorabile; ne e dor să o revedem pe Irina Răchițeanu; de ce atît de rar Silvia Popovici pe prima scenă a țării? Întrebările acestea ne frămîntă adesea, pe noi cei care scriem despre lumea teatrului și, oricît de încurcați ne-am trezi în fața lor, un ascuns sentiment de bucurie tot ne încearcă: deci spectatorii nu-și uită actorii preferați, deci sînt legați de ei, îi așteaptă și vin pentru ei la teatru... Multă vreme ne-a fost frică — dintr-un soi de prejudecată sau poate dintr-o modestie ipocrită — de termenul *«vedetă»*, îl ocoleam deliberat, ni se părea că e asemeni unei boli rușinoase, și ajunsesem să topim într-o pastă de cuvinte cenușii, amorfe, uniformizatoare, nume celebre, personalități actoricești alături de iluștri necunoscuți și de prezențe mediocre. Dar vedeta există, fie că ne place sau nu să o numim așa, actorul mare luminează un întreg spectacol, iar prin acest actor plin de har piesa își comunică ideile, mesajul, înfrumusețează conștiințele — adică își împlinește destinul...

Deci, ne întrebăm și noi, ridicînd stîlpul în apărarea vedetelor noastre: ce a jucat George Constantin — acest actor monumental, ciocoitor, care poate interpreta orice gen de rol cu egală forță de fascinație! — ce a jucat în ultimele două-trei stagiuni? Actorul nu se plînge, *«înțelege* — cum se spune — *situația»*, ba chiar își amintește că a făcut un Ibsen și un Gorki la televiziune, și o experiență filmică grozavă cu tînărul regizor Radu Gabrea. Dar noi nu putem uita că de la rolul episodic (turnat însă în aur, e adevărat!) din *«Omul care...»* și de la acea *«Fîntînă a Bîlnduzieh»*, cu o viață atît de scurtă și lipsită de strălucire, George Constantin nu a mai apărut pe scenă în fața noastră. Adică, la drept vorbind, de la *«Regele Lear»*, spectacolul-eveniment iubit și huiit cu egală înverșunare, deci constituind exact ambianța necesară afirmării unui actor-eveniment ca George Constantin... Lucid și răbdător, fără a schița proteste inutile, acest actor comunist, care e și secretar de partid al Teatrului «Nottara», știe că păcatul primordial, cauza principală, zace undeva, în zonele alcătuirii repertoriului, acolo unde mulți din cei ce răspund de *«programul repertorial»* al teatrului sînt destui de oscilanți, de nesiguri, de greu de urnit. George Constantin nu luptă pentru *«cauza»* lui — o fi bine?, o fi rău? — dar oricum, luptă pentru cauza teatrului. Ceea ce *sigur* e bine. La ora aceasta, se pare că putem avea speranțe: apare în *«Cei șase»*, alături de alți cinci actori de primă mînă ai teatrului, spectacol cu care trupa «Nottara» speră să dea — în sfîrșit! — o lovitură în stagiunea actuală.

Nu, altceva nu a mai jucat: nu ar fi avut cînd, *«Adio, Charlie»* se joacă de trei, de patru ori pe săptămînă. *«Schimbul»* în restul serilor. Se întîmplă astfel un lucru paradoxal: muncind mult, un actor poate rămîne totuși pe loc, fiind paralizat tocmai de programarea istovitoare a aceleiași și aceleiași piese. Rezultatul poate fi, uneori, aproape identic cu cel al insuficientei sale folosiri scenice. E adevărat, orice teatru este tentat, mai ales într-o stagiune secetoasă, să stoarcă peste poate vechile sale succese. Dar actorul se epuizează. Nu poate să-și reconstituie—și la a trei suta zecea oară — stările interioare, trăirile autentice. Nu poate respira, nu poate merge înainte dacă în el nu începe lupta cu un nou personaj, cu un nou spectacol. Trei ani de zile Liliana Tomescu nu a pregătit nimic nou: e ca și cum toamna nu ai mai semănat grîu pe cîmp, sperînd că el va răsări la primăvară din grăunțele anilor trecuți...

Acum, în chiar ziua în care stăteam de vorbă pentru acest articol, Liliana Tomescu începuse, în sfîrșit, repetițiile la o nouă piesă. Originală. Comedie (cam amară, după cîte îmi spune). Scrisă de I.D. Șerban — un dramaturg care a debutat cîndva pe această scenă.S-a chemat —neinteresant — *«Cazul doctorului Bărăgan»*. Se va chema, mai interesant, *«Popasul astenicilor»* sau poate *«Hanul astenicilor»*. Doctorul Bărăgan a fost, firește, un rol pentru un actor. Ideea — ingenioasă! — a directorului teatrului, Horia Lovinescu, de a transforma doctorul în doctoriță i-a oferit pînă la urmă Lilianei Tomescu un rol nou. Tot e ceva!

Cum se vede, cu bunăvoință, cu idei, cu căutări insistente se pot găsi totuși soluții ca marii noștri actori să treacă din culise pe scenă. Să existe. Să existe pentru noi, pentru ei. Să nu trăiască obsedați de acel *«fugit irreparabile tempus»*...

Sanda FAUR

George Constantin sau incorigibilul optimist în acțiune.

reportajul viu

Reportajul este stimulat de evenimente. Atunci cînd în țară se întîmplă ceva deosebit, reporterii pun mîna pe stilouri, pe aparate de filmat, pe carele de reportaj și aleargă acolo unde se convertesc în fapte, în produse materiale și spirituale, cifrele planurilor, proiectelor și obiectivelor noastre majore. Prezentul este domeniul de activitate al reporterului. El trebuie să fie aici, acolo, oriunde, să observe, să întrebe, să relateze operativ, subliniind cu grijă pentru adevăr semnificațiile realității observate. O realitate contrafăcută, poleită sau umbrită de comoditatea sau lipsa de pătrundere a reporterului nu impresionează pe nimeni. Tendința de a ocoli din nepricepere, din timiditate sau din orice alt motiv, acel spirit critic constructiv, sunetul clar al adevărului face din investigațiile noastre reporterești, uneori, niște simple relatări nesemnificative. Sigur că trebuie efort creator, pentru ca un reportaj despre o inovație — de la Uzinele «23 August», de exemplu — să fie înțeles și de cei care nu lucrează la Uzinele «23 August». Punînd accentul pe economisirea metalului rezultat din aplicarea inovației, concluzia duce firesc la economisirea oricărei materii prime, a oricărui bun și acesta este un lucru care poate interesa pe toți lucrătorii. Momente de mare sinceritate prin care oamenii își dezvăluie preocupările lor, frămîntările lor, gîndirea lor creatoare sînt surprinse în consens cu efortul mare al țării pentru progres social, bunăstare materială și spirituală. Depinde de noi, de felul nostru de a ne planifica fiecare clipă, de calitatea muncii noastre pentru ca tot ce ne-am propus să fie posibil. În fiecare seară, la ora 19,30, în cadrul rubricii **«Cincinalul înainte de termen — cauză a întregului popor»** *pe micul ecran apar figuri de oameni care își îndeplinesc ceas de ceas, neabătut, angajamentele ferme de înfăptuire a cincinalului cu șase luni mai devreme. Oriunde s-ar deplasa reporterii și operatorii televiziunii, la Reșița, la* **«Automatica»**, *la* **«Clujeana»**, *la Sebeș sau însoțind pe secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în vizitele sale de lucru în întreprinderile și județele țării ei găsesc, așa cum s-a întîmplat la «Proiect»-București, soluții publicistice și telegenice de a oferi milioanelor de telespectatori adevărul despre un domeniu sau altul.*

Diferența dintre presa scrisă și presa transmisă în imagine și cuvînt este și aceea că actualitatea pe micul ecran poate fi chiar concomitentă cu evenimentul. Presa scrisă este întotdeauna în urma evenimentului cu o noapte. Cotidianul aspiră la fotografie, renunțînd la ea în favoarea textului pe cînd T V le are în același timp, suprapuse. Realitatea respiră pe micul ecran atunci cînd operatorii și reporterii știu să se apropie de ea. Și de cele mai multe ori în telejurnale, în anchete, în reportaje asta se întîmplă. Alexandru Stark știe să observe pe cei care văd viitorul cu ochii mari ai copilăriei și să mediteze la sensurile unor vechi și statornice preocupări; Ioan Grigorescu scrutează cu un ochi întotdeauna asociativ meridianele lumii dînd ritm și suplețe gîndului și imaginii; Arîslide Buhoiu abordează o tematică diversă reușind să surprindă gesturi insolite sau reportajele semnate de Carmen Dumitrescu, Ion Sava, Rodica Rarău alături de reportajele unor scriitori care au adus pe ecran o lume pentru ei obsedantă, o lume pe care o întîlnim transfigurată și în operele lor. Dar asta nu înseamnă că pe micul ecran nu este loc pentru o mai complexă și mai dinamică prezentare a zilelor și nopților noastre de efort și dăruire.

•

În noaptea de 11 spre 12.III. a.c. o iarnă tîrzie și excesiv de bogată a trimis luna martie, perturbînd circulația în sud-estul țării. Ziarele de dimineață au dat următorul buletin meteorologic:«Vremea se va ameliora treptat în toate regiunile țării». Seara a fost rostit și la televizor. A doua zi însă, meteorologul n-a mai putut ajunge la T V decît pe schiuri. În timp ce ziarele își pregăteau grupajele și fotografiile de a doua zi, T V transmitea cu carele de reportaj de la fața locului înainte de căderea nopții aspecte din lupta bucureștenilor pentru repararea întreruperii de curent, pentru deszăpezirea și deblocarea străzilor, și alte aspecte inedite ale unui martie înzăpezit. Luni seara meteorologul, nu de puține ori în contratimp cu vremea, spunea cu un optimism imperturbabil: «Se prevede că, începînd din cursul zilei de marți, vremea se va ameliora».

Coman ȘOVĂ

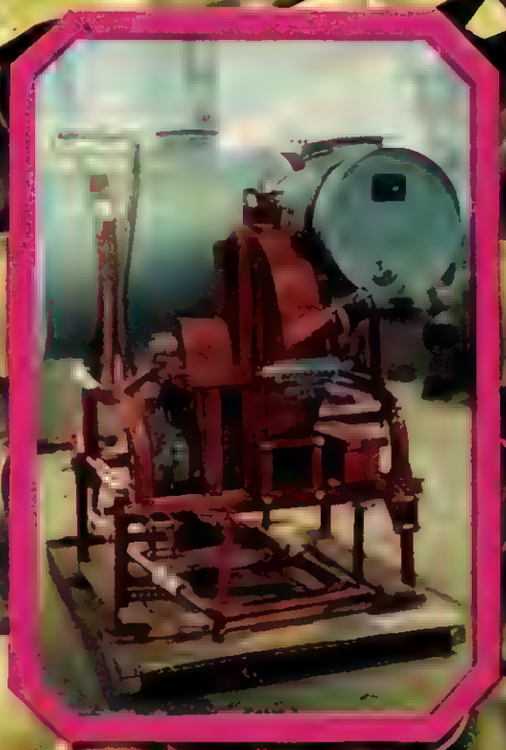

FABRICA DE MAȘINI AGRICOLE
CODLEA-BRAȘOV

str. Armata roșie nr. 147
Telefon: 51 130-51 291

Întreprinderea s-a dezvoltat vertiginos, specializîndu-se în producerea unor utilaje de mare însemnătate pentru agricultură, iar din anul 1969 s-a profilat pe mașini destinate combaterii dăunătorilor.

La Codlea-Brașov se produc diferite tipodimensiuni de mașini cu următoarele întrebuințări:

— mașini pentru stropit manual;
— aparate de stropit și prăfuit carosabile;
— 2 tipuri de mașini purtate pe roți;
— 2 tipuri de mașini tractate, din care cea mai nouă, cu o capacitate de 900 litri, a fost recent asimilată, cucerind în același timp mari premii la expoziții internaționale.

Noua capacitate pusă în funcțiune va produce peste 1 000 tone anual echipament [illegible] agricole.

[illegible] sînt produse noi, asimilate [illegible] dintre ele sînt livrate peste [illegible] o gamă largă de repere: în [illegible] Ungaria, Guineea, Iran ș.a.

OFENSIVA ÎMPOTRIVA ZGOMOTULUI

Poluarea acustică este un fenomen nedorit dar omniprezent în viața modernă. Specialiștii români sînt prezenți în lupta care se duce pe plan mondial împotriva acestui flagel.

Dezvoltarea impetuoasă a tuturor ramurilor economiei noastre naționale a condus în mod inevitabil la creșterea numărului surselor de zgomot și vibrații, la *«poluarea acustică»* a unor zone foarte întinse și a numeroase locuri de muncă.

Se știe că zgomotul produce asupra omului o serie de efecte dintre cele mai variate, atît fiziologice cît și psihologice. Astfel, în funcție de nivelul de intensitate al zgomotului s-au constatat afecțiuni ale diverselor organe și aparate ale corpului, traume psihice, reducerea productivității muncii și a inteligibilității vorbirii.

Ca urmare a acțiunii îndelungate a unui zgomot puternic se poate produce o slăbire *permanentă* a acuității auditive. Tensiunea arterială crește, pulsul se accelerează, agerimea vederii slăbește, ritmul respirației devine mai sacadat. Prin intermediul scoarței cerebrale zgomotul provoacă iritații nervoase, grăbește procesul de oboseală, diminuează atenția și reacțiile psihice, produce astenii.

În fine, un alt fapt, poate mai puțin cunoscut: zgomotul și vibrațiile care depășesc anumite intensități afectează nefavorabil înseși caracteristicile funcționale și de siguranță în exploatare ale instalațiilor și agregatelor amplasate în zonele poluate, precum și calitatea produselor!

Viața omului modern este, așadar, tot mai mult afectată de poluarea sonoră, care îi asaltează pretutindeni: la locul de muncă, pe stradă, în locuința sa sau atunci cînd călătorește.

În acest context mai larg ne-am propus să prezentăm aci, foarte succint, cîteva realizări și direcții de cercetare, în principal ale specialiștilor români, pe *«frontul antizgomot»*.

Dar mai întîi să amintim că datorită acțiunii nocive a zgomotului asupra organismului uman a fost necesară stabilirea unor niveluri limită, a căror depășire să nu fie permisă. În țara noastră, pe teritoriul organizațiilor socialiste, limitele de zgomot la locurile de muncă sînt stabilite în *«Normele republicane de protecție a muncii»*. Pe de altă parte, recent a apărut Ordinul 710 al ministrului sănătății, care stabilește, printre altele, și maximele admisibile ale zgomotului în centrele populate, ceea ce este o noutate pentru țara noastră.

Aceste norme sînt obligatorii pentru organizațiile de proiectare la elaborarea studiilor și proiectelor, precum și pentru organizațiile de stat și cooperatiste care exploatează unități sau instalații ce produc zgomot în vecinătatea zonelor locuite.

Dacă, în linii mari, pînă acum se urmărea doar îndepărtarea de centrele locuite a surselor poluante.— ceea ce avea și numeroase dezavantaje, de pildă ocuparea unor întinse zone agricole, deplasări lungi spre locul de muncă — noile norme stabilesc posibilitățile de conviețuire în bună vecinătate a industriilor cu zonele de locuit, *cu condiția echipării adecvate a unităților cu mijloacele necesare de combatere a poluării sonore*.

Deoarece, evident, peste noapte nu se pot înlătura toate sursele «zgomotoase», este necesar ca toate ministerele economice, centralele și unitățile industriale, în cadrul planurilor de dezvoltare și modernizare a întreprinderilor și a proceselor tehnologice, să-și întocmească programe de echipare a instalațiilor existente cu dispozitive adecvate. Este adevărat că de cele mai multe ori zgomotul generat de o anumită mașină sau un anumit proces tehnologic nu poate fi eliminat cu desăvîrșire, dar el poate fi *atenuat* chiar la sursă.

Astfel, în industria textilă, în locul războaielor de țesut cu suveică (după cum se știe, ele sînt foarte zgomotoase) s-au construit altele, de tip nou, la care suveica a fost înlocuită cu o piesă ușoară, lansată hidraulic sau pneumatic, care nu mai produce zgomot. Asemenea războaie au și început să fie introduse în industria textilă din țara noastră.

De curînd, pe străzile Bucureștiului (pe liniile 14 și 30) și ale Timișoarei au început să circule noile tipuri de tramvaie silențioase, la care sursa principală de zgomot — rulajul roților metalice pe șine — a fost înlăturată prin utilizarea unor roți de construcție specială.

În industria minieră sursa principală de zgomot o constituie perforatoarele pneumatice. În unele țări minerii sînt protejați contra acțiunii nocive a zgomotului prin utilizarea antifoanelor tip cască și dotarea perforatoarelor cu atenuatoare de zgomot. Ca urmare a colaborării dintre Institutul de cercetări științifice pentru protecția muncii și Uzina «Independența»-Sibiu, începînd din acest an și la noi în țară se vor fabrica perforatoare pneumatice cu nivel redus de zgomot și vibrații.

Locuitorii orașelor cunosc foarte bine cît de supărătoare sînt zgomotele generate de ciocanele pneumatice și compresoarele de aer cu ocazia diferitelor lucrări de demolare. Asemenea zgomote s-ar putea diminua mult dacă s-ar utiliza ciocane pneumatice prevăzute cu atenuatoare de zgomot și compresoare silențioase. La noi aceasta este încă o problemă de viitor.

În construcția de mașini o sursă importantă de poluare sonoră o constituie mașinile de ștanțat. Pentru a combate zgomotul de impact generat și a împiedica transmiterea vibrațiilor la pardoseala halei, aceste utilaje se pot monta pe dispozitive vibroizolante.

Există uneori situații cînd muncitorul nu poate fi scos din mediul zgomotos, el fiind obligat să mînuiască sau să dirijeze îndeaproape o mașină zgomotoasă. Ce se poate face în asemenea situații pentru a feri totuși, chiar și parțial, pe muncitor? Să se utilizeze dispozitive de protecție numite antifoane, care se introduc în canalul urechii sau acoperă urechea ca niște căști, contribuind la atenuarea zgomotului care ajunge la timpan. Asemenea antifoane se fabrică și la noi în țară.

Ambele tipuri de antifoane sînt astfel concepute și executate încît atenuează mult componentele înalte ale zgomotului, *care sînt cele mai dăunătoare*, lăsînd însă să treacă componentele de frecvență mai joasă. Avînd capacitatea de a filtra sunetele, aceste aparate permit purtătorilor să comunice între ei prin vorbire.

Cu toate rezultatele importante obținute pînă în prezent în acțiunea de combatere a poluării sonore mai sînt însă multe lucruri de făcut. Dar prin efortul comun al specialiștilor, al tuturor acelora care sînt conștienți de necesitatea asigurării unui climat de liniște, va putea fi înfăptuit deziderатul *«liniște la locul de muncă, liniște pe stradă, liniște la locul de odihnă!»*

Dr. ing. A.V. DARABONT
Ing. Dan VĂITEANU

semnal extern

responsabilitățile vieții internaționale

Cîtuși de puțin rectilinie, evoluția vieții internaționale se înfățișează în zilele noastre mai de grabă sub forma unei hărți extrem de complexe și complicate, pe care distingem și marile zone, și mișcări generatoare de încredere și optimism, dar și acele obstacole naturale sau artificiale ridicate în calea curentelor binefăcătoare. În ritmul și amploarea vieții internaționale contemporane, o asemenea hartă se alcătuiește sub ochii noștri din însuși fluxul telegramelor de presă zilnice. Procesele mondiale în ansamblul lor se caracterizează printr-o preponderență a influenței factorilor de progres. Pentru a nu da decît exemple dintre cele mai recente, vom aminti substanțiala și semnificativa deplasare spre stînga remarcată la alegerile legislative din Franța și Chile, valul stabilirii de relații diplomatice cu Republica Democrată Germană și Republica Populară Chineză, tendințele spre unificarea pașnică, independentă, fără nici un amestec din afară, a Coreei, manifestările spre o înțelegere între forțele de opoziție din Japonia și, nu în ultimul rînd, evoluția negocierilor din cadrul reuniunii multilaterale consacrată pregătirii Conferinței general-europene care își desfășoară cea de-a treia rundă la Dipoli, în apropierea capitalei finlandeze. Ceea ce am vrea să reliefăm în aceste rînduri este ideea că ultimii ani au înregistrat intensificarea substanțială a contribuției țării și partidului nostru la dezvoltarea proceselor pozitive ale vieții internaționale. Fie că s-au afirmat în cîmpul relațiilor bilaterale sau în cel al raporturilor multilaterale interstatale, fie că s-au referit la colaborarea frățească internaționalistă cu toate statele socialiste sau la dialogul nostru cu țările capitaliste sau cu cele în curs de dezvoltare, contribuțiile românești au fost marcate de spiritul unei înalte responsabilități pe care partidul și statul nostru o manifestă față de soarta și destinele poporului român, de prezența sa în lumea contemporană, de destinele socialismului, păcii și progresului.

Observînd și participînd la dinamica vieții internaționale din zilele noastre, ne apar cu atît mai pătrunse de responsabilitate cuvintele spuse de la tribuna Organizației Națiunilor Unite de șeful statului și partidului nostru «Să nu uităm că istoria va judeca felul în care noi, oamenii politici de astăzi, am pregătit viitorul generațiilor de mîine, am înțeles aspirațiile și voința popoarelor, am slujit progresul, civilizația și pacea».

Plenara ultimă a Comitetului Central al Partidului Comunist Român a adăugat prin documentele sale — și în primul rînd prin cuvîntările tovarășului Nicolae Ceaușescu — o nouă dovadă semnificativă acestui înalt spirit responsabil cu care comuniștii români, forța conducătoare a societății românești din a doua jumătate a secolului al XX-lea, iau în considerare și participă la procesul revoluționar mondial, la întreaga dezvoltare a dinamicii relațiilor intraeuropene și internaționale.

Cîteva dintre activitățile de politică externă desfășurată numai în intervalul de la plenară de către conducătorul statului și partidului nostru ilustrează consecvența acestei responsabilități. În răstimpul de la încheierea plenarei și pînă la 12 martie, tovarășul Nicolae Ceaușescu a întreprins vizita neoficială, de prietenie, în Republica Socialistă Cehoslovacă, la invitația tovarășului Gustav Husak (în zilele de 6 și 7 martie); a primit pe președintele companiei Boeing, E.H. Boullioun, delegația Comitetului Central al Partidului Muncii din Coreea, condusă de Kim Dong Ghiu, pe inginerul Sayed Marei, prim-secretar al Comitetului Central al Uniunii Socialiste Arabe din Republica Arabă Egipt; s-a întreținut cu ministrul afacerilor externe al Republicii Malgașe, Didier Ratsiraka. În aceste zile se împlinește, de asemenea, un an de la evenimentul de o deosebită însemnătate în dezvoltarea relațiilor de prietenie și colaborare multilaterală dintre Republica Socialistă România și țările africane care l-a constituit vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu în 8 țări de pe continentul negru.

Toate aceste manifestări se adaugă strălucitelor dovezi ale responsabilității cu care sîntem angajați la cel mai înalt nivel în viața internațională.

Cristian POPIȘTEANU

stînga franceză — un cîștig de 100 mandate

Cel de-al doilea tur de scrutin al alegerilor pentru Adunarea Națională Franceză a ilustrat evident — prin cîștigurile spectaculoase de voturi și de mandate obținute de uniunea forțelor de stînga — audiența largă în opinia publică a programului comun. Chiar dacă partidele alcătuind coaliția guvernamentală au reușit să depășească totalul de 246 mandate necesare obținerii majorității absolute în Adunare (cu circa 30 mandate), ele au înregistrat un puternic recul, în timp ce partidele de stînga și-au sporit reprezentarea cu aproximativ 100 locuri — obținînd 181 mandate. Vii comentarii a stîrnit, totodată, în cercurile politice, eșecul înregistrat de așa-zisa mișcare reformatoare a lui J.J. Servan Schreiber (el însuși cît pe ce să nu fie ales). Lansat în campania electorală cu surle și trîmbițe, autopreconizîndu-se *«arbitru al situației»*, Servan Schreiber și partidul său n-au obținut nici cele 30 mandate necesare pentru a putea constitui un grup parlamentar.

Fotografia îi înfățișează (de la stînga la dreapta) pe Georges Marchais, Roland Fabre, liderul grupării radicalilor de stînga, și François Mitterand.

nu se turnează un western...

Ca și în urmă cu cîțiva ani, cînd au ocupat Alcatrazul, indienii au pus stăpînire acum pe «Genunchiul rănit» (Wounded Knee).

Peste 200 de indieni, membri ai tribului Sioux-Ogallala, înarmați cu tradiționalele tomahawkuri, cu lănci, dar și cu arme de foc moderne, ocupă o construcție de pe o colină ce domină mica localitate Wounded Knee din Dakota de Sud–S.U.A. Sînt luați 11 ostatici din rîndul localnicilor și închiși în clădire. Își fac apariția detașamente ale trupelor federale, militari ai gărzii naționale, agenți ai F.B.I., polițiști cu elicoptere și mașini blindate. Pentru a nu se ajunge la incidente armate, indienii eliberează ostaticii, dar continuă să ocupe clădirea și zona înconjurătoare. Încercarea *«forțelor de ordine»* de a pune capăt acțiunii indienilor duce totuși la schimburi de focuri, urmate de un *«acord de încetare a focului»* și de angajarea de negocieri... Acestea ar putea părea principalele secvențe ale unui scenariu de western. Un western care ar putea fi intitulat chiar *«Genunchiul rănit»* (cum sună traducerea cuvintelor *«Wounded Knee»*) și ar fi menit să reamintească, pe peliculă, despre masacrarea aci, la 29 decembrie 1890, a 200 de indieni de către detașamentul federal de cavalerie nr. 9. Dar *«decorul»* este natural, iar protagoniștii — indieni și forțe de ordine — nu sînt nici actori, nici figuranți. Cît privește localitatea Wounded Knee, ea a fost simbolic aleasă de cei peste 200 de indieni, despre care se relata la începutul acestor rînduri, pentru o acțiune — sprijinită de Mișcarea indienilor americani — prin care să fie atrasă, în mod public și de o manieră spectaculoasă, atenția asupra revendicărilor lor: deschiderea unei anchete privind respectarea celor 371 tratate încheiate în secolul trecut între triburile indiene și autoritățile federale, plata unor compensații pentru pămînturile rezervațiilor care au fost preluate de autorități, îmbunătățirea sistemului de învățămînt și de asistență medicală din rezervații, cercetarea activității Biroului federal pentru problemele indienilor etc... În aceleași zile, o delegație a indienilor Sioux a prezentat la sediul O.N.U. un protest împotriva felului în care populațiile autohtone sînt tratate pe teritoriul S.U.A. Pentru soluționarea actualului conflict și pentru satisfacerea revendicărilor indienilor s-au pronunțat o serie de personalități politice, între care senatorul din Dakota de Sud, George McGovern, care a venit la Wounded Knee pentru a discuta cu conducătorii indienilor și senatorul Mike Mansfield, liderul majorității democrate din Senat etc.

Mica localitate din Dakota de Sud a fost împresurată de trupe federale.

Senatorul McGovern și una dintre căpeteniile indienilor Sioux, Richard Wilson (stînga).

cronica de trei secunde

urma și turma

Nu prea se știe la ce va folosi această grozavă cheiloscopie (o scriu și eu cum am cumpărat-o...). Ea vine de se leagă cu dactiloscopia — chestia aceea nemaipomenită conform căreia toți indivizii pot fi clasați, repertoriați și identificați după amprentele digitale, care amprente sînt individuale și imuabile din a șasea lună de viață uterină pînă la descompunerea cu totul amorală și anormală a cetățeanului în țărînă. Ce ți-e dat în frunte ți-e scris, dar uneori adevărul e chiar în degetul mic — cam acesta ar fi mesajul dactiloscopilor, mesaj plin de fior liric, juridic și administrativ.

Cheiloscopia merge mai departe și mai sus, recurgînd la amprentele buzelor. Se constată că și buzele sînt personalizate — ca și degetele — încît, cu excepția gemenilor, nu există două persoane care să aibă aceleași amprente ale buzelor. Descoperirea ar putea fi un argument interesant pentru cei care se mai opun uniformizării umane, aplatizării și înregimentării oamenilor în mari turme unde deosebirile se stabilesc doar de la cazier la cazier. Căci dacă degetele noastre lasă urme diferite, — ar putea reflecta acești *«individualiști»* —, dacă nici buzele nu ne seamănă perfect, atunci cu atît mai mult gesturile omului au dreptul să se diferențieze, sărutările sale să nu fie aceleași, ca să nu mai discutăm, fiind prea complicat și prea evident, despre gîndurile și cuvintele cu care fiecare visează să lase o urmă pe lume. În esență, studiul celor mai simple urme lăsate de om prin marea sa trecere pe pămînt — dovedește că la propriu și la desfigurat, individul, din rădăcina sa, e unic și nerepetabil.

...Gînduri exaltante, cu care mai mult de cîteva poezii și cîteva cronici de trei parale nu vom avea ce face în calitatea noastră de conformiști ai umanismului. Fiindcă dacă din dactiloscopie a ieșit frumusețea aceea de idee a cazierului — din cheiloscopie nu se știe deloc ce mare brînză va ieși. Criminologii — la care, ca un făcut, ne zboară întîi și întîi gîndul — zic că ei știau de mult că femeile, prin grandioasa invenție a rujului de buze, pot lăsa pe pahare și pe sticlă urme revelatoare. Îndrăgostiții — la care, într-un elan vital, ne duce același gînd — nu sînt nici ei entuziasmați și pe bună dreptate; ar fi o invenție groaznică să aplici cheiloscopia în amor, ca să afli ce? Alte aplicații în viața socială nu se prea văd, decît dacă vrem să facem satiră normală. Nu vrem.

Există un singur domeniu unde noua metodă de identificare — zic specialiștii — ar fi apărut la țancul potrivit. S-a constatat că pe locurile accidentelor aviatice, capetele oamenilor se găsesc mult mai des decît degetele lor... Aici, în domeniul catastrofelor aeriene, *«cheiloscopia ar prezenta chiar avantaje»*.

Așa înfloresc, mor și se aplică reciproc avantajos — ideile exaltante în lupta omului cu ghearele și cu dinții, pentru urma aceea care scapă turma de pe vremea v-ați-ascunsei...

Radu COSAȘU

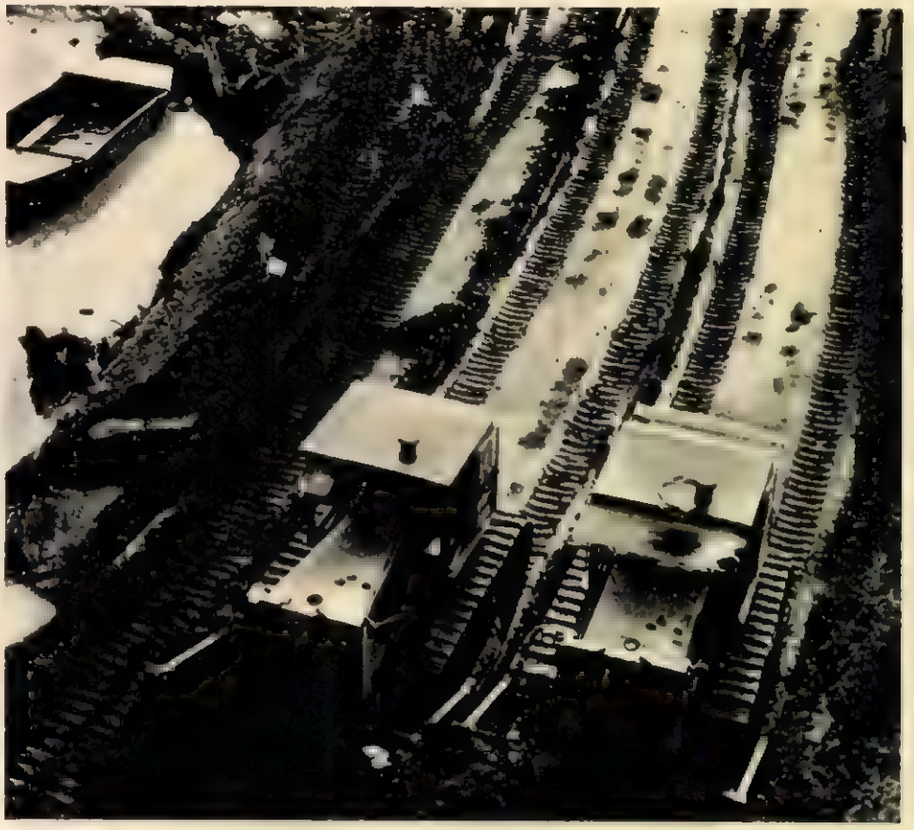

acolo unde a fost unul din cele 5 000 de cratere

O imagine din împrejurimile Hanoiului. Aici s-a aflat un crater provocat de bombele căzute în timpul războiului. Pentru buna desfășurare a lucrărilor agricole de primăvară au fost depuse eforturi însemnate în vederea nivelării a peste 5 000 asemenea cratere pe terenurile răscolite de bombe.

oameni despre care se vorbește

***PETER PETERSON**, consilierul pentru probleme economice al președintelui S.U.A. După turneul pe care l-a întreprins în cinci capitale vest-europene a plecat la Tokyo unde a avut convorbiri succesive cu oficialități nipone în legătură cu criza monetară occidentală și dezechilibrul balanței comerciale japono-americane. În timp ce fostul ministru de comerț al S.U.A. se afla la Tokyo, Takashi Hosomi, trimisul special al ministrului japonez al finanțelor purta tratative la Washington în aceleași probleme.*

***FRANCISCO CAAMANO**, unul dintre conducătorii acțiunilor de guerilă din Republica Dominicană ar fi fost ucis în cursul operațiunii de debarcare pe coasta dominicană efectuată zilele trecute. Colonelul Caamano s-a distins în 1965 prin rezistența curajoasă pe care a opus-o clicii de generali reacționari și intervenției trupelor nord-americane. Autoritățile militare dominicane refuză să dea alte relații în legătură cu soarta acestui lider al mișcării de guerilă.*

***HAFEZ ISMAIL**, consilier special al președintelui R.A. Egipt, Anwar Sadat, pentru problemele securității naționale, a desfășurat în ultimele săptămîni o intensă activitate diplomatică în diferite capitale în legătură cu situația din Orientul Apropiat. După călătoria sa la Moscova, Hafez Ismail a întreprins vizite succesive la Londra, Bonn, Washington și la sediul de la New York al O.N.U. Reîntors la Cairo, a prezentat președintelui Sadat un amplu raport asupra rezultatului contactelor realizate.*

***CEVDET SUNAY**, președintele Turciei, a avut în ultimele zile consultări cu principalii lideri politici ai țării, în vederea realizării unui acord între autoritățile civile și militare cu privire la candidatura și modalitățile de alegere a noului șef al statului turc. Pînă la încheierea ediției, primele tururi de scrutin din parlament nu au decis alegerea noului președinte.*

***AMIR ABBAS HOVEIDA**, primul ministru al Iranului. Pot intra în proiectul de buget pe care l-a prezentat zilele acestea, guvernul din Teheran va aloca pentru dezvoltarea economică aproximativ 1,97 miliarde dolari. La capitolul cheltuielilor sociale și culturale cifra este de 1,54 miliarde dolari. Totodată vor putea fi simțitor ameliorate veniturile provenite din exploatarea petrolului și gazelor naturale. Veniturile statului urmează să se ridice la circa 3,3 miliarde dolari.*

***GEMAL BIEDIĆ**, primul ministru al Iugoslaviei, întreprinde un turneu de patru săptămîni printr-o serie de țări din Asia. În prima etapă a călătoriei sale a avut convorbiri oficiale la Delhi cu premierul Indiei, Indira Gandhi. În continuare, premierul Gemal Biedić vizitează Shri Lanka, Malayezia, Singapore, iar în ultima parte a călătoriei sînt programate vizite în Australia și Bangladesh.*

TEHERAN:

„kayhan" despre românia și conducătorul său

Recent apărut la Teheran, reputatul almanah «KAYHAN» (în fotografia din stînga sus, una din coperte), tipărit de editura cu același nume — cea mai mare casă editorială iraniană — cuprinde mai multe pagini dedicate României și personalității tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al P.C.R., președintele Consiliului de Stat al R.S. România. Sub titlul: «*România — cifre și date*», capitolul consacrat țării noastre prezintă succint realizările obținute de poporul român în construirea societății socialiste multilateral dezvoltate, înfățișînd totodată activitatea prestigioasă a României pe arena internațională. «*Dezvoltarea relațiilor cu toate țările lumii, indiferent de sistemul lor social-politic, pe baza principiilor înțelegerii și păcii, ale colaborării și interesului reciproc — iată linia fundamentală a politicii externe a României*», se afirmă, cu majuscule, în partea care se referă la politica noastră externă. Un spațiu larg este dedicat bunelor relații de prietenie și cooperare româno-iraniene, care cunosc un curs ascendent în urma întîlnirilor dintre conducătorii celor două state.

În partea rezervată prezentării vieții și activității unor șefi de state este publicată o amplă biografie a tovarășului Nicolae Ceaușescu, însoțită de o fotografie a conducătorului statului român. Sînt scoase aci în evidență meritele sale în conducerea poporului român spre obținerea unor mari realizări în construcția socialistă, activitatea sa neobosită pe plan internațional pentru instaurarea în lume a unui climat de destindere, pace și bunăînțelegere între toate popoarele.

valori românești în univers

Ionel Perlea

Un surprinzător caz artistic mondial, purtînd toate amprentele marii vocații — severă și riguroasă conștiință artistică, dispreț oricărui exhibiționism, o modestie înciudătoare unită cu un caracter tranșant, un devotament absolut artei, slujită de forța naturală a unui talent excepțional — a reprezentat mult regretatul dirijor și compozitor român Ionel Perlea, personalitate de primă mînă a mișcării muzicale românești, care, după George Enescu, a atins planul cel mai necontestat al universalității contemporane. Imediat după ultimul război, Ionel Perlea a fost primul mesager artistic care a atras atenția lumii, încă tulburată și învălmășită, asupra fibrei nobile a poporului nostru, asupra unei adevărate civilizații muzicale care se grefa în țara noastră pe o înclinare nativă, exteriorizată cu brio în epoca modernă. Surprins către sfîrșitul războiului într-un turneu în Germania, el a fost internat într-un lagăr de concentrare, de unde a fost eliberat, la încheierea ostilităților, în apropiere de granița italiană, dîndu-i-se astfel posibilitatea unei imediate și provizorii stabiliri la Milano, oraș în care în acel moment mă aflam. Am putut asista astfel la o reluare neîntîrziată a zborului internațional al acestui mare artist, cînd, la mai puțin de o lună de la sosire, după un concert simfonic ținut într-o sală oarecare, și în urma unei primiri entuziaste făcute de presa și publicul milanez, Ionel Perlea a fost chemat imediat să ia — în așteptarea lui Toscanini — conducerea teatrului Scala, în curs de reconstrucție după bombardamentele suferite. Reintoarcerea lui Toscanini a însemnat consolidarea lui Ionel Perlea, căci marele maestru italian, venit pentru scurt timp din exilul său în Statele Unite, a ales el însuși pe dirijorul român drept cel mai demn succesor al său. După o scurtă perioadă strălucitoare de activitate la Milano, Ionel Perlea a fost chemat la Metropolitan în New York, unde s-a ilustrat ca una din cele mai magistrale baghete ale lumii, pînă în clipa cînd un accident nefericit l-a constrîns să se retragă, continuînd totuși, grație unui act de generozitate și profundă apreciere a guvernului american — care i-a pus la dispoziție o orchestră-școală — să fie prezent în viața muzicală internațională. L-am revăzut apoi la Roma și la București. S-a întors, înainte de a muri, în țara sa, cu o trepidație emotivă de copil, și acest fapt a constituit cea mai mare și ultima fericire a vieții și carierei celui care, în străinătate, ținea permanent pe noptiera sa «mersul trenurilor din România» spre a reparcurge cu imaginația, în clipele de răgaz, numele gărilor prin care trecea odată spre a ajunge din București în localitatea sa natală, Ograda, de pe lîngă Dunăre.

Ascensiunea vertiginoasă și maximă pe care Ionel Perlea a înregistrat-o imediat după război, între Milano și New York — capitale muzicale ale lumii — a reprezentat însăși consfințirea firească și senzațională a genului acestui fiu al pămîntului românesc, a acestei flori a țării noastre, din care și-a supt seva morală pînă în ultima clipă, după ce i-a proiectat numele pe cerul cel mai înalt al contemporaneității mondiale.

Dragoș VRÂNCEANU

LONDRA:

ce nu s-a mai văzut în ultimii 50 de ani

«*Greva noastră de azi este pentru o salarizare echitabilă*» — iată lozinca purtată atît de pichetele de demonstranți (ca acesta, de pildă, în fața clădirii Parlamentului) cît și de participanții la manifestațiile de amploare împotriva așa-numitului program antiinflaționist al guvernului, care prevede înghețarea salariilor, manifestări care reprezintă «*cele mai mari acțiuni revendicative din ultimii 50 de ani*», după cum transmit în aceste zile din capitala britanică, agențiile internaționale de presă.

mapamond '73

inima

Spunîndu-mi-se că tînăra aceea superbă, care sub saltureile ei făcea scîndura trambulinei dintr-o piscină pariziană să vibreze ca o strună, purta în piept un stimulator cardiac sub forma unui minuscul generator electric, acționat de o baterie atomică funcționînd pe bază de plutoniu 238, am simțit deodată că plonjam în plin științifico-fantastic. Și totuși, nu mă aflam nici în fața unei creaturi extraterestre și nici a materializării cine știe cărei înflăcărate imaginații de scriitor. Pur și simplu, tînăra femeie care de mai bine de doi ani trăia o viață normală, cu un puls cardiac normal, fusese o condamnată. Trebuia să fi murit de mult ca victimă fără apel a unei boli necruțătoare, în lupta cu care medicina se dovedise, pînă acum cîțiva ani, neputincioasă. Fusese atinsă de grava afecțiune cunoscută sub numele de «boala lui Stockes Adam» care provoacă perturbări în funcționarea fasciculului de nervi puși să stimuleze mușchii cardiaci. Mai înainte, mima ei nu bătea cu mai mult de 30-40 pulsații pe minut (în loc de 72-76), ca un motor obosit, incapabil să poarte încărcătura ce i se încredințase, dînd deseori «*rateuri*» traduse prin sincope dureroase și crize prelungite. Acum, trăia. Pieptul ei despica apa strandului și, la fiecare plonjeu, jerba stropilor țîșnea în sus ca o explozie de viață.

M-am gîndit deseori la ea, ori de cîte ori îmi simțeam inima cam «*albastră*» și socoteam că i se potrivește mai bine numele de cord. Căci pumnul acesta de mușchi, cu funcția unei pompe aspiro-respingătoare, în care ne-am grăbit să ne localizăm sufletul și sentimentele, s-a dovedit în ultimul deceniu a fi nu numai operabil, ci și înlocuibil, fie și temporar, cu o inimă de împrumut sau, în extremis, cu un cord artificial. Iar sentimentele noastre nu numai că n-au dispărut, dar s-au îmbogățit cu o și mai mare încredere în triumful vieții asupra morții, în inteligența omului, în cutezanța lui de a-și sfida destinul. Doctorul Christiaan Barnard, de la Capetown, care a reușit primul transplant de inimă, a oferit lumii medicale o excepțională, deși inutilă încă, demonstrație de curaj. Gestul lui a fost demiurgic dar, deocamdată, n-a rămas decît ca o posibilă dar încă neperfectată soluție în războiul pentru inimă, care, deși n-a fost cîștigat, s-a dovedit că poate să nu fie pierdut. Mai mari și mai sigure șanse de izbîndă au fost oferite de punerea la punct a «*pacemaker*»-ului — minusculul aparat electric implantat în organismul bolnav, cu electrozii prinși de pereții inimii sau atașați de ventricul, și al cărui impuls constant stimulează nervii mușchilor cardiaci. Mai întîi, aparatul a fost alimentat cu o baterie cu mercur, al cărei inconvenient, dincolo de necesitatea schimbării încărcăturii la fiecare doi ani, mai prezenta și riscul unor fatale «*pene*» de funcționare; dar recent, s-a putut realiza, simultan, în Canada, S.U.A. și Franța, un alimentator atomic de energie funcționînd fără întrerupere timp de 26 de ani (durata cît plutoniul își păstrează radioactivitatea). Numai 150 de miligrame de plutoniu pentru 26 de ani de viață. Un bănuț de metal, cît unghia degetului mare, cu miezul de material radioactiv învelit într-o dublă cămașă, una de tantal, capabilă să reziste la temperaturi de 3000 de grade, alta de platină perfect inoxidabilă, prima necesară protecției de eventualele radiații nocive pentru ceilalți — în cazul cînd purtătorul aparatului ar avea poftă să se arunce în foc; cealaltă pentru evitarea oricăror acțiuni toxice ale bateriei asupra organismului.

Nu detaliile tehnice, pe care nu sînt în măsură a le releva, îmi stîrnesc entuziasmul, ci victoria vieții asupra morții, a unei părticele de viață din imensitatea veșniciei care ne cutremură în asocierea cu neființa. Cei ce au realizat-o sînt oameni obișnuiți, cu inimi obișnuite din mușchi făcuți de natură să funcționeze ca o pompă aspiro-respingătoare, dar încrederea lor în triumful rațiunii asupra orbecăielii mi se pare nețărmurită. Se spune că multe suferințe omenești au pierit prin simplul proces de «*oboșire*» a microbilor care le provocau, dar moartea n-a obosit niciodată de la sine. Moartea trebuie obosită, întîrziată, amînată, învinsă. Și eșecul ei nu poate fi provocat prin vrăjitorii, prin vilva sterilă și neputincioasă în jurul deținătorilor de miraculoase «*panacee medicale*», vehiculate de tarabagii ai credulității, ci numai și numai prin știință și cercetare.

De aceea, cînd mi-e inima cam «*albastră*» și îmi vine să-i zic mai curînd cord, mă gîndesc la trambulina aceea care vibra ca o strună sub arteziana stropilor de apă...

Ioan GRIGORESCU

varietăți

LA ȘCOALA DIN SCORNICEȘTI...

Nu știu dacă și astăzi se mai obișnuiește—ca odinioară—să se dea școlarilor să scrie «pe curat» tema: «Școala din satul meu». *Dacă se mai obișnuiește, atunci școlarii din Scornicești, județul Olt, vor trebui obligatoriu să-și înceapă lecția cu:* «... în comuna mea există un liceu teoretic, având o secție cu profil sanitar, în care învață în total 330 de copii. Clădirea școlii din comuna mea are zece săli de clasă, 7 laboratoare, 12 cabinete de studiu de specialitate, o sală de sport, bibliotecă...»

Ehei, unde-s vremurile în care tema «Școala din satul meu» *era tot atît de lesne de scris pe cît era de greu de trăit.*

OMAGIU LUI NICOLAUS COPERNICUS

Într-o originală și frumoasă combinație de metal și ceramică policoloră, artistul plastic Stefan Knapp din Polonia a creat acest basorelief de anvergură, montat pe un perete al Universității din Toruń. După cum se știe, acest înalt for științific poartă numele marelui premergător al astronomiei moderne, Nicolaus Copernicus, de la a cărui naștere a trecut o jumătate de mileniu.

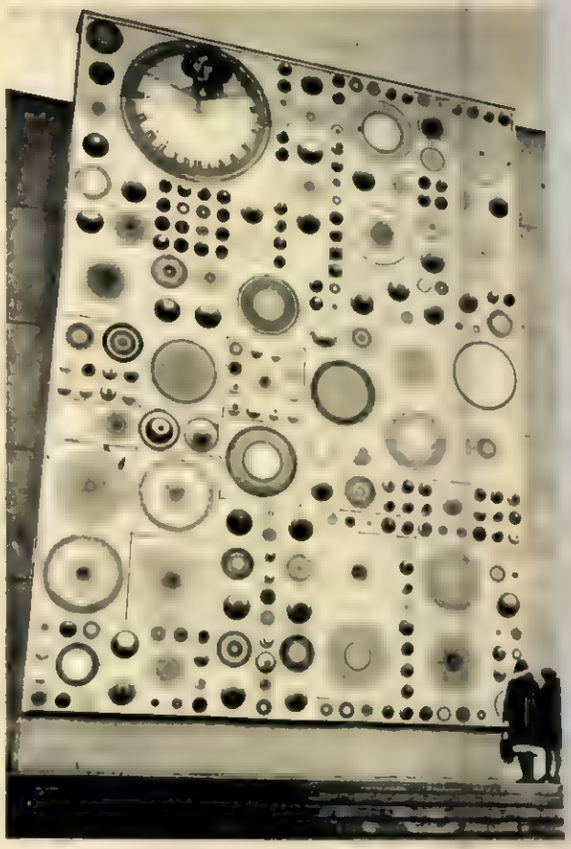

NICI CHIAR AȘA!

«Dialogul» șofer-lege *a început la noi acum șaizeci de ani. În* MONITORUL OFICIAL *din 11 octombrie 1913 găsim publicat primul* Regulament pentru circulația automobilelor, *în care se prevedeau, între altele: viteza maximă în orașe—15 kilometri pe oră, obligativitatea înzestrării automobilelor-trăsuri cu «două frîne tari, trompetă cu sunet grav, două felinare în față și unul în spate, două plăcuțe cu numărul de ordine». În oraș, excesele de fum erau hotărît interzise, de asemenea și pocnetele prin eșapament, «ca să nu se sperie caii înhămați sau călăriți». Contravenienții urmau să fie judecați ca infractori. Legi ulterioare completează regulamentul din 1913 prevăzînd amenzi grele pentru conducerea fără permis și închisoare de 15—45 de zile pentru cei găsiți beți la volan. Se reduce și viteza în oraș—12 kilometri pe oră. Un ministru de interne, mai drastic, ridică în 1929 cuantumul amenzilor pentru contravenții la 10 000—20 000 de lei, iar pentru producerea de accidente grave, anularea permisului și închisoare șase luni minimum. Trecînd peste litera legii, prefectura poliției Capitalei adaugă încă o asprime pentru șoferii cu contravenții grave: îi leagă cu mîinile la spate și-i plimbă prin oraș, sub escortă, ca să-i huiduiască lumea.*

MARȘ LA LOC ÎN CIUBOTĂ!

Invers proporțional cu greutatea acestui mini-cățeluș — 450 grame — este prețul lui: 5 000 de mărci vest-germane (costul unui Volkswagen). Prețioasa jevrupă, care face parte dintr-o specie foarte rară, este proprietatea unui crescător hamburghez și locuiește, de predilecție, într-o gheată.

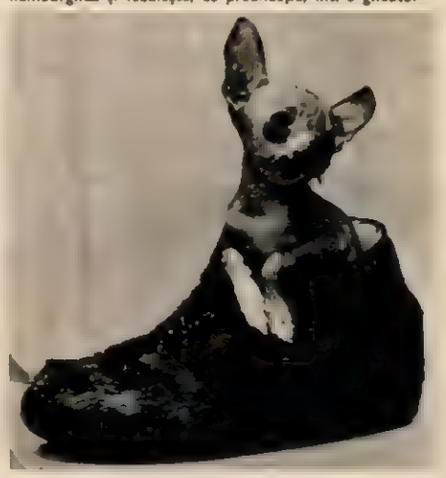

CENTENAR?

Disciplinele sportive nu au — în general vorbind — acte de stare civilă, documente care să stabilească exact data și locul nașterii, numele părinților și ai nașilor etc. Tenisul nu face excepție de la această regulă. Afirmă unii — dar atestarea documentară lipsește — că un anume maior din armata britanică, Walter Clopton Wingfield, ar fi inventatorul sportului alb, obîrșia ar fi Țara Galilor, iar anul de naștere — 1873. Tenisul ar fi deci centenar. Ceea ce se știe precis este că primul club de tenis din lume s-a numit Leamington Club, și că a fost înființat de maiorul Harry Gem. Clubul nu mai există, dar Lawn Tennis Association — pe scurt LTA — se pretinde eredele lui, pregătindu-se să sărbătorească, la 11 iunie a acestui an, 100 de ani de existență. Așadar, din nou, centenar. Printre alte piese pregătite pentru centenar, și urmărind evocarea nostalgică a unor momente din istoria tenisului, figurează și această imagine, reconstituind un meci de dublu mixt în anul 1873.

MAI MULTĂ LUMINĂ!

La efortul de îmbunătățire a iluminatului public din orașele țării își aduce acum o valoroasă contribuție și Uzina de cinescoape din București. Aici se fabrică (și se vor livra în curînd) lămpile cu vapori de mercur de înaltă presiune la care vanadatul de ytriu, corectat cu europiu, asigură un plus de flux luminos de 10 pînă la 12 la sută și un spectru îmbunătățit, permițînd o corectare de 8 la sută la redarea fidelă a culorilor. Mai multă lumină! La propriu sau la figurat, — nici pînă azi nu se știe în ce sens a cerut-o Goethe —, lumina este una din marile bucurii ale oamenilor.

TELEGRAME STRĂINE

• *Telespectatorii francezi au prilejul să-l vadă într-un nou serial intitulat* «Tînărul Fabre» *(13 episoade a cîte 26 minute) pe adolescentul Mehdi, cunoscut și telespectatorilor noștri, în ipostaza de copil, din serialele cu Sebastien. Ca și în filmele anterioare, autoare și realizatoare a acestui serial este mama lui Mehdi, fosta actriță Cécile Aubry.*

• *De curînd a avut loc inaugurarea Editurii Academiei de științe din Austria. Ca primă operă a fost scoasă de sub tipar lucrarea* «Alexandru cel Mare», *aparținînd istoricului prof. dr. Fritz Schachermeyr. Noua editură își propune să publice circa 100 de lucrări pe an, mai ales dintre acelea a căror tipărire ar comporta mari riscuri financiare pentru edițiile cu scop lucrativ. În încheiere, un amănunt oarecum insolit: autorii nu vor fi remunerați pentru cărțile tipărite.*

• «Opera de trei parale» *de Bertolt Brecht, într-o nouă și admirabilă montare, condusă de neobositul Giorgio Strehler, obține un statornic triumf la teatrul «Metastasio» din orașul toscan Prato. Succesul spectacolului este asigurat și de interpretarea strălucită a doi dintre cei mai reprezentativi oameni ai cinecultului din Italia: Milva și Modugno.*

• *Uniunea scriitorilor din R.P. Ungară va organiza în acest an cea de-a treia ediție a Întîlnirii poeților europeni. Fixat inițial în 1974, acest important eveniment cultural a fost devansat la 8-15 aprilie a.c. spre a fi astfel legat de festivitățile prilejuite de cea de-a 150-a aniversare a nașterii marelui poet al Revoluției, Sándor Petőfi. Totodată, acest for al stăruitorilor europeni va dezbate și tema raporturilor dintre curentele poetice moderne și poezia angajată. Se scontează pe participarea a 100 poeți maghiari și a circa 80 poeți străini.*

• *Bătrîna Bretanie este în fierbere: menestrelul Alain Barrière, născut în 1935 pe meleaguri bretone, obosit de «show business», vine să guste o binemeritată relaxare în locurile natale.* «M-am instalat. Fără a renunța însă la cîntec. Dar am nevoie de Bretania și doresc să fac ceva pentru ea» — *a declarat Barrière după ce a cumpărat «Tai-Roz», o fermă de 19 hectare lîngă mica localitate bretonă Branderion.*

• *Prestigiosul săptămînal milanez* «L'Europeo» *consemnează într-unul din ultimele sale numere un interesant eveniment din lumea presei europene: acordarea distincțiilor cîștigătorilor celei de-a X-a ediții a Premiilor Editurii Rizzoli. Renumita editură italiană acordă anual premii pentru cele mai frumoase și mai eficiente anunțuri și campanii publicitare apărute în presa din 20 de țări europene. La ediția jubiliară, marele premiu («Presa de aur») la «alb-negru» a revenit Agenției de publicitate «Sek» din Helsinki, pentru campania Boston, iar la «color», Agenției «Young et Rubicam» din Frankfurt (R.F. a Germaniei) pentru campania publicitară Air France*

E.A.

CU TURLE ȘI TIMONE...

... dar fără comentarii. Precizăm, doar, că ceea ce vedeți sînt două din modelele prezentate drept «covoruri de seară» la un recent salon de modă de la Viena.

prezentate de E. DASCĂLU

cititori către cititori

Pentru a putea insera un număr mult mai mare de adrese la această rubrică, vom folosi prescurtări pentru anumite teme foarte solicitate. Astfel, teme diverse = D; automobilism = A; cinema = C; enigmistică = E; filatelie = Flt; literatură = L; limbi străine = Lb; muzică = M; prietenie = P; sport = S, teatru = Te; tehnică = Th; viața tineretului = T; schimb de foto actori = Fa; schimb de ilustrate = V.

Următorii cititori doresc să corespondeze

Marcov Bogdan, funcționar, Timișoara, bd. Lenin nr. 5 V; *Marto Eduard*, 24 ani, impiegat, Iași 8, Fd. Bucium nr. 8 D, Fa, V, schimb de discuri și monede vechi; *Cristea Cristina*, 18 ani, elevă, Iași, str. Republicii nr. 59, sc. B, et. I, ap. 8: P, V; *Bîrsan Dinu*, 19 ani, Boștenii-Pașcani, str. Ghiocei nr. 5, jud. Iași: P, T, V; *Dimitriu Nicoleta*, 16 ani, elevă, Ploiești, str. 24 ianuarie, bl. F sc. 2, et. I, ap. 9: C, M, V; *Dragomir Vasile*, 19 ani, lăcătuș-mecanic, Mangalia, str. Țepeș Vodă nr. 37: P, T; *Dragoș Livia*, Baia Mare, str. Florilor nr. 2, ap. 1: P, V; *Florea Stela*, 17 ani, elevă, Albalulia, str. Avram Iancu nr. 7: S; *Zaman Florina*, 18 ani, elevă, Mangalia-Sud, str. Rozelor nr. 2, bl. B, et. IV, ap. 22. D, Fa, V; *Turlescu Mirela*, Pitești, bd. Republicii nr. 56: psihologie, P, V; *Neagu Nela*, 23 ani, tehniciană, Constanța, Șos. Mangaliei nr. 78: D, V; *Rădulescu Alice*, 16 ani, Buzău, str. Păcii nr. 27: matematică, C, Lb, Flt, M, S; *Ilie Constantin*, 18 ani, lăcătuș, Bocșa română, str. MFA, bl. 1, ap. 7, jud. Caraș-Severin: P, Fa; *Enache Marinela*, stud., Oradea, str. Armatei roșii nr. 5, căm. C 2: D, V; *Postelnicu Mauro*, 25 ani, prof., com. Gurbănești, jud. Ilfov: D; *Năzgodneanu Didi*, 18 ani și *Năzgodneanu Angela*, 17 ani, elevi, București, sect. 6, str. Pleșani nr. 34: L, Lb, M, P; *Răduco C. Luiza*, 17 ani, elevă, Constanța, str. Muncii nr. 27: D, V; *Arjoca Dumitru*, 26 ani, tehnician, Motru, bl. J 5, sc. 2, et. III, ap. 14, jud. Gorj: D, V; *Călugăreanu Angela*, 18 ani, Dorohoi, str. M. Kogălniceanu nr. 1: turism, M, P, S, V; *Sincrăian Maria*, 17 ani, elevă, Cluj, Aleea Băișoara nr. 11, sc. II, ap. 18: L, Lb, M, Te; *Volchovschi Ana*, prof., Iași, str. Pușkin nr. 22, bl. 3, sc. A, et. II, ap. 6: știință, V; *Martin Nuți*, 16 ani, elevă, Bălan, bl. 53, sc. III, ap. 4, jud. Harghita: M, P, Fa, V; *Preoteasa Nicușor*, 17 ani, elev, Topliță, str. Gării nr. 5, jud. Harghita: P, V; *Apreutesei Tincuța*, 18 ani, țesătoare, Hărman, str. Avram Iancu nr. 15, jud. Brașov. V; *Romașcu Marricica*, 21 ani, prof., com. Todirești, jud. Vaslui: D, V; *Onescnic Gerhard*, Cîmpulung Moldovenesc, str. Tăcarilor nr. 7: Lb, M, P, Fa, V; *Popa Emilia Serena*, 22 ani, com. Cojocna, str. Libertății nr. 26, jud. Cluj: C, E, L, P, S, V; *Lavru Mariana*, laborantă, Mangalia-Sud, str. Ștefan cel Mare nr. 24, bl. D 5, sc. B, et. I, ap. 8: D, V; *Preda Ilie*, 17 ani, elev, Giurgiu, str. Gării nr. 178, P, S, V; *Stănuleț Ana*, 20 ani, Sibiu, str. Hipodrom, bl. S, ap. 45: D; *Popa Eugen*, 16 ani, elev, com. Goaznaș, sat Slăveni, jud. Olt: D; *Cușner Ariton*, 27 ani, șofer, Vișeul de Sus, str. Căpșunilor nr. 1, jud. Maramureș: P, V; *Coroamă Gheorghe*, 19 ani, cîmpiar, Rădăuți, str. Călărași, bl. 7, et. III, ap. 57: D, V; *Ocolișan Irina*, 21 ani, stud., Timișoara, zona Circumvalațiunii, bl. H, sc. E, et. V, ap. 21: Flt, V; *Popovici Cristina Gerda*, 22 ani, Dorohoi, str. Luminii nr. 8: D; *Popa Nela*, 21 ani, Focșani, str. Cornei nr. 34: P, S, V; *Vlaicu Simona*, elevă, Tg. Jiu, bd. 1 Mai, bl. B 2, sc. 1, ap. 7: P, V; *Heilpern Mariana*, 17 ani, Tîrgoviște, Aleea Trandafirilor nr. 10, sc. B, et. III, ap. 35: M, P, V; *Filimon Alina*, 17 ani, elevă, Huși str. Al. Vlahuță nr. 5, jud. Vaslui: P, V; *Nicolae Florea*, 19 ani și *Nicolae Roza*, 19 ani, Constanța, str. Teodor Burada nr. 37: P, Fa, V; *Zevedei Silvia Aurelia*, 16 ani, elevă, Filipeștii de Tîrg, str. Cuza Vodă nr. 237, jud. Prahova: D, Fa; *Costache Gh. Ion*, 24 ani, tehnician, Pitești, str. Bradu de Sus, cvartal Bradu: A, Th, S, Fa, V; *Romanescu Letiția*, 19 ani, elevă, Tg. Jiu, bd. 1 Mai, bl. H 2, sc. 2, ap. 25: D, V; *Drăguț Sergiu*, 22 ani, Pitești, str. Griviței nr. 5, sc. C, et. II, ap. 33: Lb, M, P, Fa, V; *Borovinț Gheorghe*, 17 ani, elev, com. Ianca, sat. Plopu, jud. Brăila, cl. p. Făurei 2: P, S, V; *Hangonu Eduard*, 21 ani, Piatra Neamț, str. Castanilor nr. 45: L, Lb, M, T, V; *Cătlean Octavian*, 18 ani, elev, com. Șanț, jud. Bistrița-Năsăud: M, P, S, Fa, V; *Corneagă Iulius*, 23 ani, Iași, str. Arcul nr. 25, sc. A, et. II, ap. 3: M, V; *Niță Florina*, Pitești, str. Geamăna nr. 380: C, M, P, S, V; *Bodea Mihai*, 23 ani, București, sect. 4, str. M. Basarab nr. 37, et. I, ap. 6: D; *Pruteanu Gheorghe*, 17 ani, Bîrlad, str. Republicii nr. 277, bl. Z 1, sc. D, et. II, ap. 9: A, L, P, S; *Neche Mariana*, stud., Constanța, bd. Lenin nr. 124, căm. 2: geografie, turism, A, P, V; *Banu Mihai*, București, sect. 4, str. Cozla nr. 3, bl. 81A, sc. 5, et. VI, ap. 203: L, Lb, istorie; *Nicolae Miki*, 30 ani, floricultor, Cluj, str. Răsinari nr. 2, et. V, ap. 65: D; *Apostol Cornelia*, 18 ani, Hunedoara, str. N. Bălcescu nr. 1: Fa, V; *Popescu Livia*, 23 ani, ing., București 49, str. I.O.R. nr. 11, sc. B, ap. 29: artă fotografică; *Abil Lucica*, 16 ani, elevă, com. Agigea str. Sanatoriului nr. 120, jud. Constanța: P, T, V; *Drăgănescu Violeta*, 19 ani, funcționară, Constanța, bd. Lenin nr. 53: M, P, T; *Popescu Mihai*, Giurgiu, bd. C.F.R. nr. 24: D; *Lică Rodica Sonia*, 16 ani, elevă, Timișoara, str. Stadion nr. 12, ap. 2: D, V; *Chifor Cornel-Romeo*, 20 ani, muncitor, Predeal, bd. Gh. Gheorghiu-Dej nr. 69: C, M, P, S, Th; *Ștefănică Nuți*, com. Cordun, jud. Neamț: D; *Olteanu Ioan*, prof., com. Gurghiu, jud. Mureș: P, T; *Stan Ana*, 17 ani, elevă, Focșani, str. Dornei nr. 38: V; *Sporală Castel*, com. Vidra, sat Șerbești, jud. Vrancea: D, V; *Poiană Marieta*, Fălticeni, str. Major Ioan nr. 8: D, Fa, V; *Stoica Petre*, 20 ani, electronist, București, sect. 3, Șos. Mihai Bravu, bl. D 5, sc. E, et. V, ap. 21: M, P, S, T, Fa; *Branzei Iuliana*, 28 ani, vînzătoare, Sighetul Marmației, str. Unirii, bl. 1, sc. 2, ap. 26: D, Fa; *Albu Ionica*, 19 ani, contabilă, Focșani, str. Major Sonțo nr. 1 bis: D, Fa, V; *Predoi Silvia*, 19 ani, Anina 2, str. Dealul Frumos nr. 57, jud. Caraș-Severin: A, C, Lb; *Gonganu Vali*, Petrila, cart. 8 Martie, bl. 27, et. II, ap. 32, jud. Hunedoara: P, V; *Serghievschi Lesia*, 20 ani, Brașov, Piața Teatrului nr. 3, sc. B, ap. 14: Lb, M, P; *Grigore Marioara*, 20 ani, învățătoare, com. N. Bălcescu, jud. Ilfov: P, V.

DUNACOR

E cît se poate de natural: pentru fibrele artificiale vă adresați la

COMBINATUL PENTRU FIBRE ARTIFICIALE

BRĂILA

Șos. Vizirului, km 10

care produce:

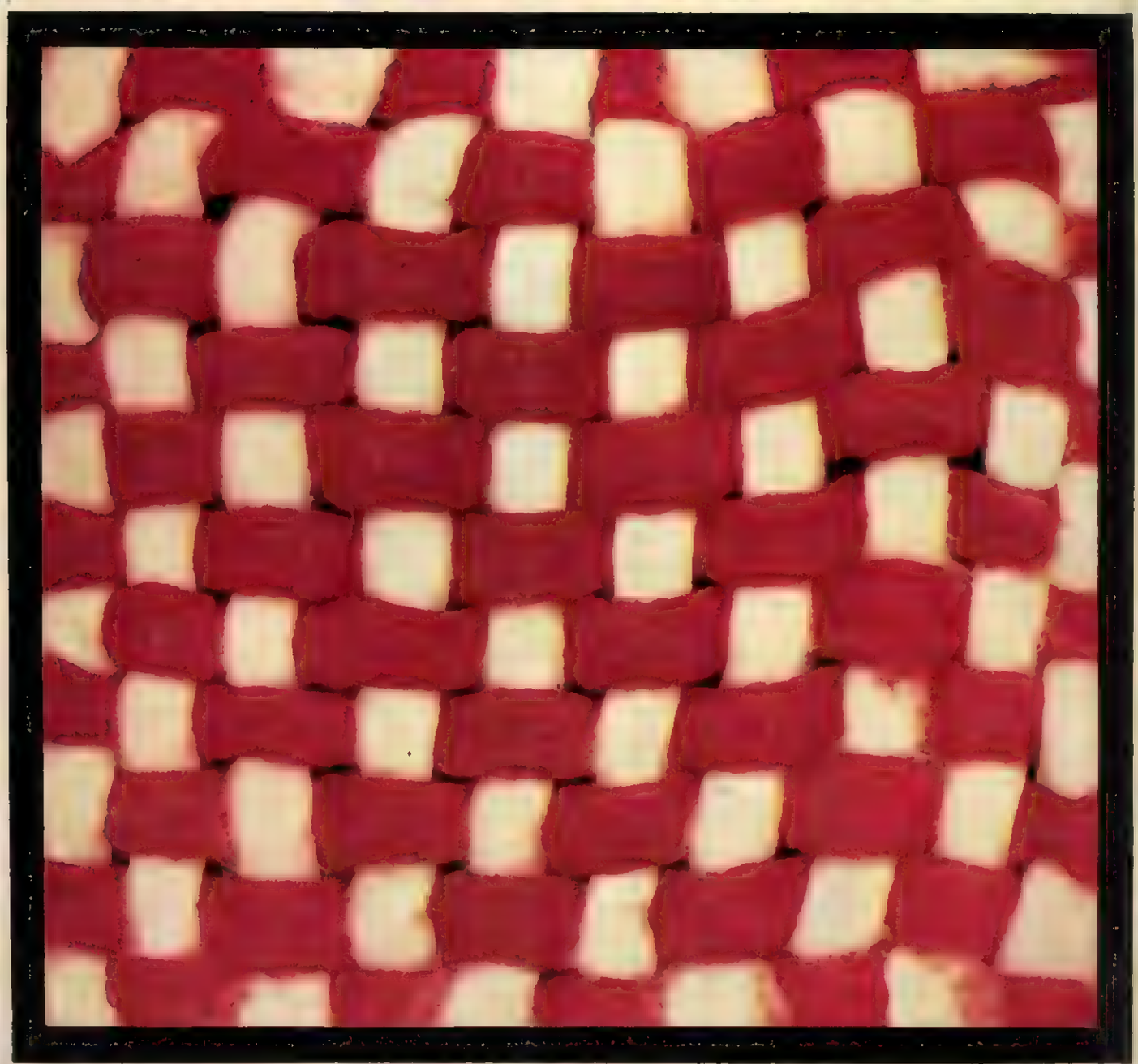

— celofibră tip bumbac;
— celofibră tip lînă;
— celofan neacoperit și acoperit sau lăcuit, simplu sau imprimat, colorat, livrabil în coli, role ori confecții (pungi de diferite forme și mărimi);
— carboximetilceluloză purificată și tehnică;
— sulfat de sodiu tehnic anhidru;
— rețea cord viscoză în țesătură carcass, breacker, topplay, pentru confecții din cauciuc;
— fir cord simplu sau cablat.

INFORMAȚII SE POT OBȚINE LA TELEFON 16100
TELEX CELOSTUF 0118518

cuvinte încrucișate

un buchet pentru dumneavoastră!

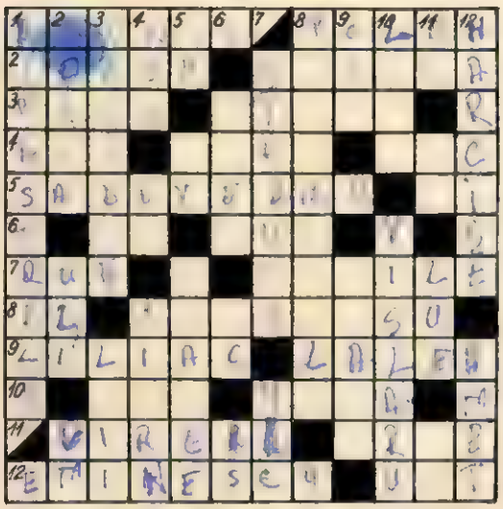

ORIZONTAL: 1) Frumosul la a cărui moarte lacrimile Afroditei s-au transformat în anemone — Dulceața florilor 2) Cunoscută actriță italiană, protagonistă a filmului «*Floarea soarelui*» — Adaos la o «*foaie verde*» dintr-o apreciată melodie populară. 3) Tăgadă, contestare (înv.) — Aria florilor. 4) Sub nas — Prefix pentru vechi — Curcubeul material al triumfului. 5) Autorul romanului «*Nada florilor*» (1950) — Mostre înflorate din portul popular. 6) Floarea ochilor lui — «*Tînără fată pe o pajiște înfloritâ*» de E.L. Kirchner (1908). 7) Localitate în Suedia și... stradă la Paris — Adjectiv pentru frunze fără codiță. 8) Îi oferă ei flori — Poet și fabulist român din a cărui operă poetică desprindem bucata «*Vino, seara s-a strecurat în grădină*». 9) Un ciorchine plăcut mirositor — Faima olandezului ... horticultor. 10) Adriana cea mică — A trata cu iod. 11) Șarpele cu clopoței — Floarea ochilor. 12) Nemuritorul autor al unei nemuritoare «*Flori albastre*» — Înrourate.

VERTICAL: 1) Florile cerului senin. 2) «*Cultivatoare*» a florilor vieții — Spaima bobocilor... Centimetru 3) Frumoase flori din titlul unui roman de aventuri de Vintilă Corbul și Eugen Burada — Zei casnici la romani. 4) Termen de comparație pentru puritatea unui ghiocel — Zvon de viață nouă — Vas pentru excursioniști. 5) Firicel de floare albastră — Seve! — Flori de cîmp. 6) Unitate de forță — Rimă la un cîntec! — Ei sînt floarea (sing.). 7) Compozitor vienez în creația căruia se află și un agreabil «*Liliac*» — Inițialele celui care a scris «*1907, din primăvară pînă-n toamnă*». 8) Dramaturg italian jucat și pe scenele noastre, printre altele, cu piesa «*Omul cu floarea*». 9) Hop! — Cunoscut poet persan (1184-1291), autor al celebrului «*Gulistan*» («*Grădina trandafirilor*»). 10) Un mănunchi de fire — Margareta noastră, cea cu «*Margarete*». 11) Zar la table — Cari! — Rîu în Camerun — Ide! 12) Flori dintr-o foarte vizitată poiană — Boabele de porumb în ipostaza de... floricele.

Toma MICHINICI

Dicționar: BÎHĂ, RUI, ARI, LUE.

Dezlegarea jocului ARIPI, apărut în numărul trecut

ORIZONTAL: 1) IBSEN — URIAS. 2) BOTGROSI — CT. 3) IDRO — VULTUR. 4) SIANO — RAUTU. 5) RV — MAE — N.-T.6) ALIC — PLISC. 7) LANSAT — CIOC. 8) TUS — VELA — DI. 9) A — KI — RE — URO. 10) IMITA — MINOR. 11) RA — BRANCUSI.

umor

Puncte de vedere.

În centrul problemei.

ANDO

În exclusivitate: perspectiva.

Dragoș ANTON

cronica satirică

în coadă de pește

Nu trebuie să fii un filozof de meserie ca să înțelegi că toate lucrurile au un început și un sfîrșit. Chiar dacă, într-un exces de pedanterie, credem că începutul e neclar, sfîrșitul se află în afara oricăror discuții... Că toate lucrurile au un sfîrșit — e limpede pentru toată lumea, de la pescar pînă la geometru... Dar că lucrurile se pot termina în coadă de pește — asta e mai puțin limpede. Coada de pește sugerează un sfîrșit destul de tenebros și de ambiguu. Nici nu *știu* dacă e cu adevărat sfîrșit sau altă drăcovenie... Coada de pește sugerează un sfîrșit penibil, o iubire eternă care se termină prin împărțirea mobilei. Eu iau discul, tu iei pisica, eu iau canapeaua, tu iei tablourile.

Recunosc, expresia «*în coadă de pește*» aproape că mă sperie. Mi-e și nu știu cum să întreb cum s-a terminat o piesă sau o idilă să nu dau peste răspunsul ăsta blestemat. În coadă de pește...

— Cum s-a terminat iubirea dintre zvăpăiata Y și îngînduratul X?

— În coadă de pește... Nu-ți vine să plîngi?

Am întrebat apoi cum s-a terminat piesa unui confrate, unanim apreciat de cînd umbla tuns.

— În coadă de pește...

Coada asta de pește e dată dracului. Sugerează un sfîrșit care nu vrea să se admită ca atare. Un sfîrșit care vrea să-și întindă solzii și după ce totul s-a dus de ripă. Un mort care deși duhnește, are tot felul de păreri foarte clare, altminteri. Apoi expresia asta diavolească mai vrea să spună că nimic nu e clar pe lumea asta. Nu e clar dacă Mimi l-a părăsit pe Nelu sau Nelu a părăsit-o pe Mimi, sau dacă Mimi nu cumva îl așteaptă și acuma pe Nelu, deși Nelu... În puține cuvinte totul s-a terminat în coadă de pește.

Dar magnifica și solzoasa expresie ne mai aduce aminte și de începuturile glorioase, frenetice, măreț, ireproșabile care se termină apatic și fals. El spune că a găsit iubirea eternă, și imediat după această descoperire fuge în provincie cu o contabilă șatenă. Dar nici cu provincia, nici cu șatena contabilă nu se înțelege. Și escapada asta se termină — bineînțeles — în aceeași coadă a aceluiași pește infam și instabil...

O, ce bine ar fi dacă s-ar naște într-o bună dimineață și expresia...

— A început-o în coadă de pește...

Atunci coada de la început ne-ar face mai previzibilă coada de la sfîrșit. Același pește și aceeași coadă ne-ar familiariza și cu începutul și cu sfîrșitul.

Teodor MAZILU

COPERTA NOASTRĂ

Baletul «Surîsul Hiroshimei» după poemul lui Eugen Jebeleanu, pe scena Operei din Iași.

Fotografie de Arcadie OSMULICHIEVICI

Acest număr al revistei noastre s-a tipărit într-un tiraj de 120 000 exemplare.

PREȚUL REVISTEI: 3 LEI

41 505

Prezentarea artistică: V. OLAC

flacăra album

DORU STĂNCULESCU — cîștigătorul «Marelui Premiu» al Festivalului studențesc de muzică și poezie «Primăvara baladelor», festival încheiat acum o săptămînă la București.

Fotografie de S. STEINER

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Scînteii 1, Sectorul 1. Căsuța poștală 41 12. Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744. TIPARUL executat la Combinatul poligrafic «Casa Scînteii».

Redactor șef: ADRIAN PĂUNESCU

ANUL XXII — NR. 13 (929) — 24 MARTIE 1973

Flacăra

ÎN ACEST NUMĂR:

răspunsuri la întrebările rubricii «Flacăra la dispoziția dumneavoastră»

PUTEREA ȘI ADEVĂRUL FILMULUI POLITIC

Vorbiți și scrieți românește

JURNAL DIN ANTARCTICA:

doi români în drum spre insula Deception

DE PRIMĂVARĂ ASPRĂ

Ciudată primăvară, mai aspră ca oricare, se zdruncină lumina, apoi se regăsește, suprimea este probă, durata e nădejde, zăpada florii doare, floarea zăpezii doare.

Climatul nostru-i lupta și lupta ne așteaptă, ce-un drum care e unul, un neam care e unul în primăvara aspră, ce ne încearcă drumul; [illegible] mai puternici, ținta ni-i mai dreaptă.

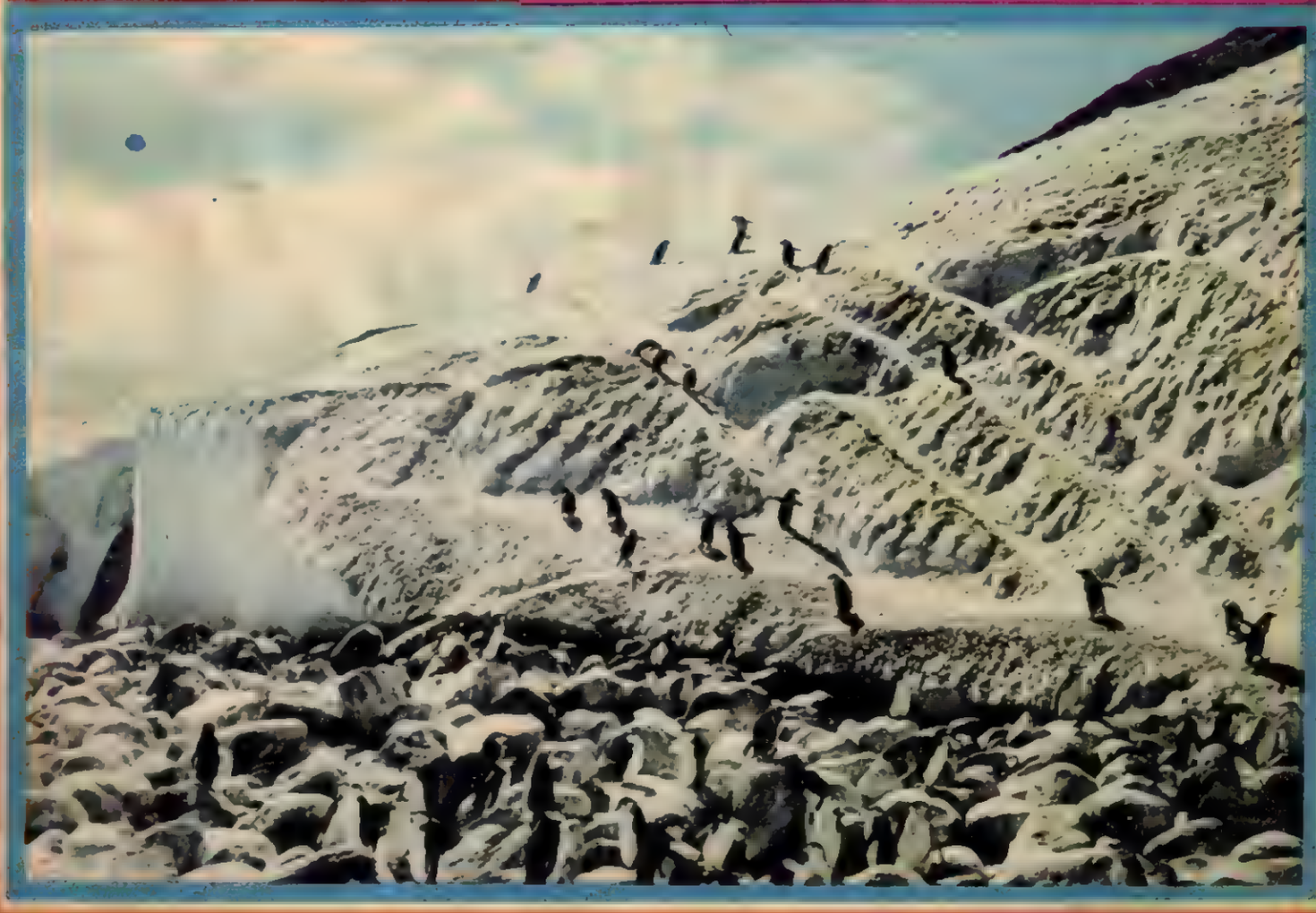

flacăra la dispoziția dumneavoastră

CĂ SÎNTEM SAU CĂ NU SÎNTEM DE ACORD CU OPINIILE CELOR ÎNTREBAȚI PUBLIC, ÎN REVISTA NOASTRĂ, ASUPRA UNOR PROBLEME DE CARE DOMNIILE-LOR RĂSPUND — NE FACEM DATORIA DE A TIPĂRI ACESTE SCRISORI, RESPECTÎND UN PRINCIPIU PE CARE N-AR FI BINE SĂ-L APĂRĂM NUMAI CÎND SÎNTEM ÎN CAUZĂ — ȘI ANUME DREPTUL LA REPLICĂ. FIREȘTE, ACESTE REPLICI ȘI-AR PUTEA PRIMI ELE ÎNSELE. REPLICA.

ÎN LEGĂTURĂ CU TĂIEREA COPACILOR DIN JUDEȚUL DÎMBOVIȚA

Urmare articolului și grupajului foto apărut în revista «Flacăra» nr. 11 (927) din 10 martie a.c., pag. 25, intitulat «De ce sînt doborîți copacii din jud. Dîmbovița?», vă aducem la cunoștință că în ședința din 20 martie a.c. Comitetul oamenilor muncii din unitatea noastră, luînd în discuție aspectele semnalate, a tras următoarele concluzii:

— drumul național nr. 7 București-Pitești se află în administrarea DRDP București pînă la km 84, din care o parte se află pe teritoriul jud. Dîmbovița;

— în anumite porțiuni șoseaua are în părțile laterale vegetații de esență moale (plopi) în vîrstă de circa 80-120 ani. Din cauza îmbătrînirii, acești copaci prezintă scorburi, ramuri uscate, coroane asimetrice și în general vegetație încedă, ceea ce constituie un permanent pericol pentru siguranța circulației, mai ales că prin înălțimea acestor arbori întreținerea și curățirea lor este imposibilă, cu atît mai mult cu cît este vorba de un drum de importanță internațională (E 15 a).

Din cauza acestei stări de vegetație a plopilor care se rup cu ușurință în timpul ploilor, al vînturilor și poleiului s-au produs întreruperi de circulație și accidente din care unele soldate cu victime omenești.

Conform art. 18 din Decretul 142/1953, «Plantațiile aflate pe zonele drumurilor de toate categoriile nu sînt supuse legii regimului silvic și vor fi administrate după criterii tehnice specifice drumurilor de către organul care are în sarcină drumul».

Pe această bază, Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor a emis ordinul nr. 440/19 mai 1962 care prevede defrișarea eșalonată a plantațiilor de pe drumul național București-Pitești.

Această acțiune continuă în fiecare an deoarece tăierea unor arbori de asemenea dimensiuni este o operațiune greoaie și care necesită numeroase măsuri de protecție și mînă de lucru calificată. Se urmărește de asemenea înlăturarea cu precădere a acelor arbori care prezintă un grad mai mare de pericol pentru circulație sau împiedică vizibilitatea.

În acest sens, în cursul anului 1972 Secția de drumuri și poduri Tîrgoviște a întocmit două tabele cu arborii de pe DN 7 care urmează să fie defrișați, luînd și avizul Ocolului silvic Găești.

Deoarece masa lemnoasă rezultată este total necorespunzătoare (adresa M.E.F. nr. 84750/2024/2030/12 dec. 1962) s-a trecut la valorificarea materialului prin organele locale, unități socialiste de stat, cooperatiste și populație în conformitate cu dispozițiile legale în vigoare.

De asemenea, vom înlocui arborii defrișați cu plantație tînără care va da drumului un aspect estetic superior situației existente, așa cum dealtfel s-a procedat în sectorul din fața zonei industriale a orașului Găești, pe același drum național.

Întrucît materialul apărut în revistă pune sub semnul întrebării necesitatea defrișării acestor arbori, concluzionăm asupra periculozității pe care existența lor o aduce siguranței circulației rutiere pe drumul internațional E 15 a, drum cu trafic foarte important și în continuă creștere:

— la orice vînt de intensitate medie, datorită esenței lor slabe, îmbătrînirii peste limita biologică și a mărimii coronamentului (ce se întinde peste partea carosabilă), copaci întregi se rup, crengi de dimensiuni mari cad pe drum, pe cablurile telefonice și electrice sau pe casele învecinate, producînd accidente, unele din ele avînd caracter deosebit de grav, provocînd pagube materiale atît mijloacelor de transport, bunurilor ce se transportă, instalațiilor din zonă și întreruperi de circulație;

— în perioadele de formare a poleiului, chiciurii și zăpezii, din cauza friabilității materialului lemnos la temperatură scăzută se întîmplă același fenomen; în plus, chiciura ce se scutură de pe crengile situate deasupra drumului formează straturi de polei deosebit de periculoase pentru siguranța circulației și care nu pot fi combătute avînd o alimentare continuă; situația se agravează în punctele în care drumurile laterale și ieșirile din curți debușează în drumul național, datorită lipsei totale de vizibilitate;

— datorită distanței mici dintre copaci (în lungul drumului), precum și a amplasării lor lîngă și în acostamentul drumului, orice situație incidentală în care un vehicul este nevoit să iasă din partea carosabilă se transformă datorită ciocnirii inevitabile de aceste plute în accidente grave de circulație.

Față de cele arătate, vă rugăm să considerați că măsura luată pentru defrișarea unor copaci de pe drumul național nr. 7 București-Pitești (E 15 a) este de utilitate socială.

Ing. Ion Predescu
președintele Comitetului oamenilor muncii din Direcția regională drumuri și poduri București

CONTRA «POLUĂRII FOLCLORULUI»

Neplăcut surprins de faptul că, număr de număr, publicați cîte o fotografie frumoasa reprezentînd chipuri de țărani în costume specifice peste care se aplică o banderolă cu urîta expresie «poluarea folclorului», mi-am propus să vă fac cunoscute cîteva opinii cîștigate după ani de frecventare a manifestărilor de cultură populară.

Nu doresc să credeți că pun la îndoiala bunele intenții din care au izvorît articolele publicate de cunoscutul folclorist Hari Brauner, dar sînt obligat să constat cum în articole sînt puse din nou în circulație păreri pe care le întîlnim la numeroși intelectuali ce cunosc la suprafață fenomenele discutate. Ca să mă explic, ar trebui să arăt că în grădina conceptelor ce se vehiculează cu privire la folclor și artă populară stăruie numeroase noțiuni înțelese fals. Mă întreb, de pildă, cum poate fi «poluată» un domeniu de creație artistică, fie el folclor, literatură cultă sau sculptură? Ar fi mai corect să se spună că domeniului i se substituie o altă producție, a falsurilor, și că publicul ar trebui să învețe să le deosebească, să cîștige în discernămînt. Într-adevăr, am văzut, nu o dată, figuri de operetă, costumate bizar, ce chinuiau cîte o melodie țărănească, deseori la televizor, dar și pe scenele unor case de cultură, sau suite coregrafice cu fetișcane îmbrăcate cu «minifote» ce nu voiau să se decidă între sîrbă și «pas de deux»

Un sondaj făcut pe litoral în vara trecută m-a obligat să constat că subdouitoarea firmă «artă populară», instalată pe căsuțe «rustice» cu pridvor, se desfac cu miile tot felul de subproduse, măști africane, buzdugane, «indianca cu cercei», aplice cu «arici la doctor», lupi cu limbă roșie, «țărăncuța» de Grigorescu, șarpe ulcior și alte minunății. Industria falsurilor ia în antreprizăă nu doar prestigiul artei românești, ci și pe cel din Africa și Oceania, Mexic... sau Egiptul antic. De ce trebuie să numim însă acest fenomen «poluarea artei populare»? Apărăm oare, în acest fel, artiștii autentici cum sînt Stelian Ogrezeanu și alți zeci de ceramiști de la Horezu, pe cei din Oboga, pe Maria Spiridon și atîtea harnice și îndemînatice continuatoare de tradiții? Deschidem prin aceasta drumul către înțelegerea formelor produse la Poiana Deleni (jud. Iași) sau Biniș (Caraș Severin), a căutărilor pline de inventivitate în creația lui Neculai Popa din Tîrpești, Stan Pătraș din Sîpința sau Elisabetei Ștefănuță din Cîmpulung?

În articolele publicate de dv. sînt citate părerile unor inspectori de la comitetele județene de cultură și educație socialistă, care susțin că instructori de tot felul «sosesc și intervin» în autenticitatea folclorului local. Nedumerește de-a dreptul. Cum adică, poate fi un inspector atît de străin de realități? Să nu știe oare că instructorii sînt chemați și plătiți ca să intervină, de către comitetele respective? E drept, unii din acești instructori nu prea știu mare lucru despre folclorul local și atunci încep falsificări, adaptări operetistice, unele dezgustătoare ticuri profesionale. Dar de ce să aruncăm vălul învinuirilor și asupra unor instructori care au condus echipe din sate la succese internaționale indiscutabile? La Efes, la Agrigento, Zakopane, în Olanda, Franța și Suedia, echipele noastre cu săteni au cîștigat zeci de trofee, succese care, fără instructori pricepuți, ar fi fost imposibile. Știu oare, după trei, patru ani de filologie sau istorie, proaspeții inspectori mai mult despre folclor decît cei care, seară de seară, trudesc cu țăranii după orele de la cîmp, pentru a impune în festivaluri naționale și internaționale «Purtata» fetelor de la Căpîlna, Călușul de pe valea Cotmenei sau Corăgheasca? Spuneți-le cum doriți, instructori sau altfel, dar sînt necesari oamenii capabili să descopere talente, să le îndrume către expresivitate stilistică, să construiască din materialul folcloric local un spectacol. Fără ei «autenticitatea» folclorului la direct drumul spre arhivă sau spre neant, iar scenele căminelor culturale și caselor de cultură, ale festivalurilor, rămîn la discreția improvizațiilor de import.

Știu că va fi greu să obțin adeziunea dv., cînd voi susține că «poluarea» se află în altă parte, nu în folclor sau arta populară. Totuși, în cazul în care îmi veți publica această intervenție, promit să scriu încă trei-patru articole în care să-mi spun părerea despre modul cum sînt vehiculate în presă, nu totdeauna de către specialiști, noțiuni ca autenticitate, stilizare, valorificare, cu referiri la folclor și artă populară, răspîndindu-se confuzii care se interpun între receptivitatea publicului și fenomenul viu de creație populară.

Aș dori ca acestea, precum și alte opinii, să contribuie la afirmarea talentelor reale în perimetrul valorii, la ideea de promovare a culturii noastre populare.

Pînă atunci, permiteți-mi să vă propun ca pe banderola tipărită de pe fotografiile ce le publicați să apară întrebarea: «Folclorul, frumoasa necunoscută?»

Vasile Savonea
șef serv. artă plastică și artă populară Centrul de îndrumare a creației populare și a mișcării artistice de masă

DE LA MINISTERUL SĂNĂTĂȚII

În legătură cu scrisorile și articolele referitoare la sectorul sanitar, publicate în nr. 9/1973 al revistei «Flacăra», vă comunicăm următoarele:

Sub titlul «Omenie și repartiție» se tratează felul în care a fost repartizată la post medicul absolvent Maminuț Viorica. Se relatează nemulțumirea acestui medic pentru motivul că nu i s-a acordat prioritate absolută pentru comuna Dobîrlău, județul Covasna.

În urma scrisorilor trimise de dr. Maminuț Viorica la organele superioare de partid, ziarelor Scînteia și Munca, Ministerul Sănătății a cercetat cele sesizate, constatîndu-se următoarele:

— postul din comuna Dobîrlău, județul Covasna, a fost ales în mod legal de dr. Dobai Dionisie, absolvent al facultății din Tg. Mureș, cu media 8,54, pe motiv că soția și părinții acestuia domiciliază în comuna Ozun, județ Covasna, limitrofă cu localitatea Dobîrlău;

— pentru a obține repartizarea în comuna Dobîrlău, medicul Maminuț Viorica a indus în eroare atît organele locale, cît și Ministerul Sănătății. Astfel, în 25 septembrie 1972, din a declarat la Ministerul Sănătății că este căsătorită, soțul inginer, ambii cu domiciliul în Brașov, iar mama sa s-a mutat cu puțin timp înainte de repartizare în comuna Dobîrlău.

În 30 septembrie 1972, după repartizare, medicul Maminuț Viorica s-a prezentat la miliția comunei Dobîrlău și la consiliul popular comunal unde a declarat că are media 10 și că a fost repartizată în această comună rugînd cele două organe să-i faciliteze viza de domiciliu stabil în comună cu data de 30 august 1972, pentru că altfel buletinul nu este luat în considerație de comisia de repartizare. Întrucît președinta consiliului popular comunal a primit-o în spațiu, organul de miliție a aplicat pe buletin viza cu data retroactivă solicitată;

— la media pe care o avea medicul Maminuț Viorica, 8,72 — neavînd nici dreptul de a beneficia de 50 sutimi, nefiind căsătorită — a fost repartizată în circumscripția sanitară Valea Salciei, județul Buzău;

— reportizarea pe un post suplimentar în județele Brașov sau Covasna ar fi creat nemulțumiri în rîndul celorlalți absolvenți, cu medii mai mari, aceste județe fiind frecvent solicitate.

Pentru rezolvarea situației actuale, tovarășei Maminuț Viorica i s-au propus două soluții: fie să se prezinte la postul în care a fost repartizată de comisie, apoi să se transfere în condițiile reglementate de lege, fie să fie repartizată pe un alt post pe care l-ar fi putut alege la repartizare în baza mediei și a situației sale familiale.

Pînă în prezent medicul Maminuț Viorica nu a acceptat nici una din aceste soluții și nici nu s-a prezentat la post, în comparație cu sutele de medici din promoția 1972 care s-au prezentat imediat la locul de muncă unde au fost repartizați.

Considerăm că presa centrală nu trebuie să încurajeze și să fie ecoul unor asemenea elemente, nefiind stimulativ pentru politica de repartizare a medicilor la locul de muncă.

Sub titlul «Despre medicul satului» se fac unele aprecieri privind competența medicilor repartizați în mediul rural, după absolvirea facultății.

În ceea ce privește calificarea, competența, eficiența și problematica pe care o are de rezolvat medicul de medicină generală, vă facem cunoscut că acesta are o solidă pregătire profesională care-i permite să asigure o asistență de medicină generală de calitate. Astfel, prin programa analitică teoretică, prin stagiile și instructajele practice efectuate în timpul anilor de învățămînt, absolventul facul-

Anunțăm pe cititorii noștri că revista «Flacăra», redactorii și colaboratorii ei nu primesc scrisori anonime.

tății de medicină generală este instruit cu precădere asupra problematicii cu care va fi confruntat în dispensar.

De asemenea, la spitalul județean, atît la prezentarea la post cît și periodic, în cursul activității desfășurate la circumscripție, medicul de medicină generală efectuează stagii practice, fiind astfel la curent cu cuceririle științei medicale. În plus, prin îndrumarea permanentă pe care o primește din partea medicilor primari și specialiști din spital și policlinică, el beneficiază și de experiența acestora. În acest fel, medicul de medicină generală reușește să rezolve complet și la nivel calitativ corespunzător cazurile care-l solicită. Rezultatele obținute de medicii de medicină generală, stabilite științific, pe baza indicatorilor demografici de morbiditate, de eficiență, ne îndreptățesc să apreciem, cel puțin pentru etapa actuală, că sistemul de asistență medicală pentru populația rurală este corespunzător.

Ministerul Sănătății, organele locale cărora le sînt subordonate unitățile de medicină generală din mediul rural, spitalele teritoriale, au sarcina de a supraveghea și lua măsuri pentru continua îmbunătățire a asistenței medicale a populației sătești, să depună eforturi pentru a înlătura deficiențele ce se mai semnalează, izolat, în unele locuri. Menționăm însă că asemenea deficiențe, în marea majoritate, nu sînt generate de gradul de competență al medicului, ci mai ales de condițiile de viață și de muncă ale medicului din mediul rural. Credem că problemele legate de condițiile de lucru, de locuință, de alimentație, care se asigură absolvenților facultății de medicină, navetismul în contextul cauzelor care-l generează, pot și trebuie să facă obiectul unor dezbateri constructive. Aprecierea competenței medicilor de medicină generală considerăm că trebuie să fie făcută de tehnicieni de profil. Atitudini și acțiuni contrare unor principii elementare pot crea confuzii principiale în rîndurile personalului medical, precum și manifestări dăunătoare, de neîncredere a populației față de medic.

În legătură cu articolul «Ei sînt copiii noștri», vă informăm următoarele:

Cauza principală a neorganizării tratamentelor la domiciliu pe timpul nopții o constituie lipsa mijloacelor de transport. Ministerul Sănătății a informat la vreme asupra necesarului de mijloace de transport pentru asigurarea asistenței medicale la domiciliu, problemă care pînă în prezent nu a fost soluționată.

Cu actualele posibilități de bază materială, Direcția sanitară a municipiului București va organiza în mod experimental începînd din luna martie a.c. un serviciu de tratamente la domiciliu în cursul nopții, la policlinica Drumul Taberei care va deservi sectorul 7.

Se va studia de asemenea posibilitatea asigurării mijloacelor de transport pentru echipele de tratamente la domiciliu, prin închirierea unor taximetre.

În concluzie, din felul în care sînt tratate problemele ce fac obiectul referirilor de mai sus reiese că aprecierile formulate nu au avut la bază o suficientă și competentă documentare în materie.

Acest procedeu poate avea implicații negative sau chiar dăunătoare atît asupra opiniei publice cît și asupra disciplinei personalului medico-sanitar.

Considerăm că pentru o mai justă informare a populației referitor la aspectele de sănătate publică ar fi utilă o consultare prealabilă a organelor de presă cu aparatul tehnic al Ministerului Sănătății.

Director
Dr. Claudiu Taindel

O SCRISOARE DE LA U.N.C.A.P.

În legătură cu articolul publicat în revista «Flacăra» nr. 8 (924) din 17 februarie 1973, intitulat «Intervenim locului în drept», vă comunicăm următoarele:

La data de 4.XII. 1972 cooperatoarea Elionora C. Alexa s-a adresat Uniunii naționale a cooperativelor agricole de producție printr-o scrisoare (dealtfel, unica scrisoare adresată organelor agricole cooperatiste) prin care făcea cunoscut că, «din diferite motive», nu a primit lot «complet» în folosință personală, solicitînd să i se rezolve favorabil cererea.

Din cercetările întreprinse rezultă că pînă în anul 1970 Elionora C. Alexa, împreună cu soțul său, a deținut un lot în folosință personală, în suprafață de 30 ari. După moartea soțului, survenită în anul 1970, Elionora C. Alexa a continuat să dețină aceeași suprafață de teren, cu toate că i se cuveneau, conform statutului cooperativei agricole, numai 15 ari teren arabil. Normal, încă din 1970, conducerea cooperativei agricole trebuia să atribuie petiționarei un lot în suprafață de pînă la 15 ari. Acest lucru l-a făcut de-abia în 1973, dar greșit, deoarece a atribuit Elionorei C. Alexa numai 10 ari. Uniunea județeană a cooperativelor agricole de producție Botoșani a primit indicații din partea Uniunii naționale să intervină la Cooperativa agricolă Românești ca Elionora C. Alexa să primească încă 5 ari, completîndu-i-se astfel lotul în mărimea celui corespunzător stabilit de adunarea generală pentru ceilalți cooperatori.

Vicepreședinte,
Gheorghe Popa

NE RĂSPUNDE MINISTERUL MUNCII

În articolul apărut în nr. 9 al revistei dv. din 24 februarie 1973, la rubrica «Flacăra — martor ocular», semnat de Gh. Filiman, în legătură cu problema calității pîinii din Valea Jiului, se arată că tovarășul Negruț, primarul municipiului Petroșani, solicită sprijinul Ministerului Muncii pentru completarea forței de muncă calificată necesară fabricii de pîine și critică Ministerul Muncii pentru întîrzierea acordării unui spor de 10% la salariul tarifar al brutarilor, conform prevederilor H.C.M. nr. 914/1968, solicitat de către consiliul popular.

Față de cele arătate, pentru informarea corectă a cititorilor cît și a dv. vă facem cunoscute următoarele:

— Ministerul Muncii nu are în atribuțiile sale calificarea de muncitori pentru diferitele nevoi ale economiei, neavînd în subordine școli profesionale de muncitori calificați, ci numai școli speciale pentru deficienți.

Completarea forței de muncă calificată, necesară bunei desfășurări a producției de pîine, este o sarcină a conducerii colective a întreprinderilor, care cu sprijinul organelor locale ale administrației de stat, cărora le sînt subordonate, trebuie să ia măsurile corespunzătoare pentru recrutarea și calificarea muncitorilor. Calificarea acestora se poate realiza în cadrul planului de școlarizare aprobat întreprinderii, de către organul tutelar al acesteia, prin cursuri de calificare la locul de muncă sau prin școli de specialitate, conform contractelor de muncă încheiate cu cei în cauză, așa cum este reglementat și se procedează de către toate întreprinderile din economia națională.

— Reglementările în vigoare cu privire la remunerarea muncii nu prevăd salarii tarifare majorate cu 10% pentru muncitorii brutari — în general, și deci nici pentru cei din Valea Jiului — care să poată fi acordate cu avizul Ministerului Muncii. Ele prevăd însă într-adevăr salarii mai mari pentru muncitorii care lucrează în abatajele din mină, ceea ce este desigur justificat.

Vă rugăm să publicați acest răspuns în revista «Flacăra», ce cu onoare o conduceți.

Director
Ing. Florian Constantin

UN RĂSPUNS PROMPT

Urmare a articolului «Un cart care nu mai vine» apărut în revista «Flacăra» nr. 11 (927) din 10.03.1973, vă comunicăm că cele sesizate sînt întemeiate, situația datorîndu-se lipsei, în perioada expedierii cartului, a anvelopelor 350 × 10 cu care se echipează.

Întreprinderea producătoare I.I.L. «Clemet» Tîrgoviște se face vinovată de neexpedierea ulterioară a acestor anvelope, fiind omis acest beneficiar dintre cei peste 20 aflați în aceeași situație la livrarea cartuilor.

Am luat măsuri, și astăzi 16.03.1973 au fost expediate anvelopele către Școala generală Măiag, județul Gorj, cu avizul de expediție nr. 299143.

Cei vinovați au fost sancționați.

Vă mulțumim pentru sprijinul acordat.

Director
Ing. Diaconescu Longin
Consiliul popular județean Dîmbovița
Direcția de industrie locală

Secunda dinaintea pîinii

Sfărîmînd țițînile gerului, luînd de aici și însămînțînd în univers boala de viscol,
predînd din nou pămîntul
luminii soarelui natal,
a venit primăvara;
Brazdele se-ntorc greoi
pe partea cealaltă
și asupra Țării Românești
se anunță, de pe acum,
în secunda dinaintea grîului,
viitorul miros de pîine coaptă
al cărei izvor îl poartă
în taina lui, pămîntul
împrimăvărat cu încăpățînare
într-o tîrzie și dulce și rodnică
și ireductibilă ceață de martie

realitatea

carnet politic

mediul înconjurător

Revoluția tehnico-științifică mondială a dezvoltat, în ritmuri adeseori buimăcitoare, descoperiri, metode, aparate, substanțe și mașini față de care, cu tot respectul ce li-l datorăm, rămînem năuci, încercînd delicii de care, uneori, nu-i străină o doză de masochism intelectual. Ne entuziasmează să constatăm că propria noastră inteligență, vreau să zic a speciei, poate, prelungită prin computere, să ne confrunte cu nimicnicia absolută. Stăm trăsniți în fața televizoarelor, respirînd în ritmul pașilor grotești ai selenauților, citim cu o secretă înfumurare că, chiar ascunși în păduri, oamenii pot fi detectați de la zece kilometri înălțime și ochiți în direcția căldurii pe care o degajă, aflăm că se pot învăța limbi străine în somn, printr-un procedeu care este, la urma urmei, o violare a conștientului, resimțim ca o ofensă acută eșecurile transplanturilor de inimă, deși cauzate de intoleranța organismului la corpuri străine, pe scurt, imaginația noastră și civilizația noastră abordează, realizează și recepționează, cu o imensă și modelatoare voluptate, parametrii de vîrf ai înfrîngerilor naturii.

În ce mă privește, am coborît din copac de suficiente generații pentru a participa febril la această aventură.

Și totuși, din cîte ramuri oferă știința admirației mele nelimitate, cred că sînt pe punctul să declar dragoste ecologiei.

Ca tuturor științelor acestor ani, reproșez ecologiei excesul de fantastic în calcule și perspective. Refuz, de pildă, calculul avansat de unii specialiști care afirmă că, dacă pe fiecare locuitor al globului ar reveni o cantitate de consum de energie electrică egală consumurilor pe cap de locuitor ale Statelor Unite, căldura degajată ar risca să ducă la topirea calotelor glaciare ale polilor. Deși, dracu' știe, s-ar putea întîmpla să fie necesară, într-un viitor previzibil, o reîmpărțire, la scara mondială, a consumului electric pe cap de locuitor.

Deocamdată, să refuzăm utopia unei științe a echilibrului natural cum este ecologia. Deocamdată să ne asumăm răspunderile ecologice pentru ceea ce ne privește concret și imediat.

Mai mult decît oricare altă societate, socialismul și constructorii săi se raportează la viitor. Ne simțim adînc răspunzători pentru ceea ce va fi viața urmașilor noștri, deși n-are rost să părem mai visători și mai altruiști decît sîntem: înainte de orice ne interesează ce va fi propria noastră viață.

Construim și desăvîrșim în ritmuri înalte industrii avansate, chimizăm, irigăm, pe scurt, tindem către industrializarea agriculturii. Prețul progresului tehnico-științific nu poate să nu greveze și să nu reașeze echilibrul natural.

Încleștați revoluționar într-un efort de dezvoltare unic prin proporțiile eforturilor, covîrșitor prin consecințe, am ridicat la proporții mitice, dintr-o nevoie firească, ceea ce am tot numit, poate prea apăsat, *lupta cu natura*. E absolut firesc să ne entuziasmeze fiecare nou coș de fabrică; totuși, coșul acesta poluează. Iubesc deopotrivă cetățile Moldovei lui Ștefan și cetățile învecinate ale chimiei; totuși, toată Valea Trotușului miroase a farmacie. N-am fi realizat niciodată recoltele record ale ultimilor doi ani fără cooperativizarea agriculturii; dar ogoarele de mii de hectare sînt o nouă natură, echilibrul schimbat al pămîntului cere compensație, alt tratament, în hidroameliorații, de pildă.

Comitetul Executiv al Comitetului Central al partidului a discutat, recent, proiectul de lege privind protecția mediului înconjurător, stabilind să fie supus dezbaterii publice și înaintat, apoi, Marii Adunări Naționale.

Rîndurile de față nu intenționează să anticipeze o dezbatere pe care, mai ales, specialiștii au datoria să o privească — și o privesc deseori — cu cea mai drastică responsabilitate. Rîndurile de față ar vrea, doar, să sublinieze o realitate **politică** a mediului înconjurător: am depășit de mult faza **cantitativă** a dezvoltării noastre. Și nu numai opțiunile noastre sînt fundamentate pe criterii calitative, dar însuși echilibrul nostru este condiționat de **calitatea criteriilor**. De la urbanistică la tartale, nu putem concepe, organiza și realiza nimic «în lupta cu natura», ci în acord cu ea, cu natura înconjurătoare și cu natura oamenilor noștri.

Putem și trebuie să schimbăm natura și oamenii, în acord cu ea înșăși și cu ei înșiși.

Revoluția noastră este în faza în care legiferează și trebuie să asigure realitatea protecției acestor acorduri.

Eugen MANDRIC

cronica instituțiilor

proba solidarității

Vremea a pus săptămîna trecută la încercare capacitatea de mobilizare și de acțiune a unor instituții naționale. O iarnă rebelă întîrzia cu furiile sale pe străzile Capitalei și prin județe, o nedreptate a elementelor, subită, venea să încurce planurile de primăvară ale municipalităților și să amenințe desfășurarea cursului normal al vieții. Nimic de zis, ne-au ajutat și meteorologii să fim nepregătiți! Este un prilej de a analiza mersul treburilor la instituția asta, mai importantă decît pare, după ironiile curente acumulate pe seama sa. Vreau să spun, de fapt, că ar trebui să fie serioasă și să participe mai intens la viața fiecăruia dintre noi. Se cere însă un studiu mai riguros și o estimare mai corectă a fenomenelor, cît este omenește posibil. În orice caz, mi-e greu să accept eroarea, în cazul unei ierni de asemenea proporții. Zăpada asta n-a venit de sub pămînt, ci s-a format în straturi atmosferice și observațiile ar fi putut să dea indicații asupra evoluției lucrurilor. Cunosc țări unde meteorologii se adresează din oră în oră diferitelor categorii de cetățeni cu indicații dintre cele mai nuanțate. Un biometeorolog prestigios îmi spunea odată că nu lipsesc avertismente serioase legate de activitatea solară și de intensitatea exploziilor pe steaua noastră, capabile să influențeze ritmul cardiac și sensibilitatea organismului la diferiți stimuli. S-a pornit de la o cercetare, concluzionîndu-se că numărul accidentelor rutiere crește amețitor în cazul anumitor conformații ale petelor solare. Iată cît de departe poate merge ajutorul meteorologiei. Cu atît mai mult, atunci cînd are în vedere mișcarea anotimpurilor și tulburări ale naturii apropiate, s-ar cuveni măcar o acuratețe a prevederilor și un oarecare avans în timp față de realizarea lor. După cîte înțelegem din comentariile televizate, se estimează circulația continentală sau chiar de proporții mai mari a unor curenți atmosferici, putem să apreciem, înainte de a ajunge la noi, cam ce ne vor aduce.

Dînd meteorologiei ce este al meteorologiei, să ne întoarcem din cerul ei frămîntat pe pămîntul nostru vrednic, și să aducem omagiul de admirație pentru dăruirea oamenilor și hotărîrea lor de a înfrunta elementele. N-a fost o glumă și să nu ne uităm cu ușurință înapoi, acum că a trecut vîntoasa. Se puneau probleme de circulație, de aprovizionare a populației și de funcționare a economiei naționale. Muncitorii nu mai puteau ajunge la fabrici, medicii la spitale, pîinea și laptele în magazinele alimentare. Calea ferată era blocată, nămeții paralizau legătura dintre orașe. Totul a durat însă cîteva ore. Au intervenit măsurile energice ale conducerii partidului și statului, instituindu-se starea de necesitate. A fost chemată în ajutor armata, s-au precizat obligațiile fiecărui cetățean și s-au concentrat eforturile, prin constituirea comandamentelor locale. Viața a decurs normal, fără perturbări majore, datorită acestei solicitări a forței colective.

Armata este în conștiința noastră o instituție care exprimă întreaga națiune. În momentele de cumpănă, intervenția cetățenilor în uniformă este însoțită nu numai de atributele rapidității de execuție și ale eficacității, dar și de sentimentul certitudinii și al participării integrale. Am verificat încă o dată capacitatea de a îndeplini cele mai diverse misiuni, răspunsul prompt la ordinele Comandantului Suprem și devotamentul față de țară. Îmi amintesc un clasic al teoriei militare, admirat și de Lenin, dacă nu mă înșel, care spunea că cele trei forțe morale sînt reprezentate într-o armată modernă de talentul și valoarea comandantului, de virtutea unităților și de sentimentul național al soldaților. Am avut prilejul, în lupta cu elementele, de a aprecia înaltul spirit de corp și conștiința cetățenească a militarilor. Armata și-a îndeplinit sarcinile cu discreție și la timp, intervenind în momentele cele mai dificile. Am citit în ziare despre un drum deschis cu tancheta. În mașina blindată se aflau medicii pentru o urgență, soldații din prima linie a bătăliei pentru sănătatea populației într-un sat urma să se nască cel de-al nouălea copil al unei familii. Cîte asemenea exemple nu se pot da?! Se cuvine a spune deci un cuvînt de laudă fiilor de muncitori și țărani, comandanților, elevilor școlilor militare, pe care i-am urmărit lucrînd chiar în Piața Scînteii! Îl merită din plin. Instituția militară se află în România în slujba poporului, ceea ce devine cu atît mai evident în momente grele.

Ca o a doua armată au funcționat salariații întreprinderilor de transport în comun. Fiecare traseu era o aventură, punînd la încercare perspicacitatea conducătorului auto, excelența lui profesională și voința de a-i sluji pe ceilalți. Am văzut autobuze trecînd unul pe lîngă celălalt într-o jumătate de oră, atît de îngust era spațiul și de reduse posibilitățile de manevră. Îți trebuiau nervi mai solizi decît în povestea aceea dintr-un film de groază cu șoferi, care a rulat la noi în urmă cu mai mulți ani. Era vorba de blocarea unei întregi artere a orașului, de interesele a mii de oameni. Responsabilitatea a fost extraordinară, n-am înregistrat nici un abandon. Era frig, era umezeală, oamenii deveniseră desigur mai nervoși. Mașinile se împotmoleau la fiecare pas și pasagerii trebuiau să le împingă. Te credeai la capătul puterilor. Și totuși... Oamenii săreau pe scară, din mers, și autobuzul pleca mai departe. Orice oprire putea însemna sfîrșitul cursei, un vehicul inutil și gol la marginea drumului. M-am gîndit că nu lipsește deck aceeași abnegație conducerii I.T.B.-ului, pe vreme bună de astă dată, pentru ca transportul în comun să fie cel mai bine organizat și cel mai eficient.

A urmat apoi duminica entuziasmului colectiv. La chemarea comandamentului municipal și a organizației de partid, întreaga populație și-a petrecut ziua de repaus în zăpadă, eliberînd ultimele trasee. Elevii din licee, muncitorii, bătrînii, tinerii, bărbați și femei, cot la cot, într-o impresionantă unanimitate. Era proba solidarității genuine. Nimeni n-a așteptat să fie chemat de două ori. Un apel presimțit al primăverii, o opțiune simbolică pentru orașul curățit de troiene, în așteptarea soarelui zîmbitor.

Zilele nămeților din martie au fost un exemplu de disciplină și de participare. Ele întăresc încrederea noastră în capacitatea țării de a înfrunta momente mai grele, pe care nu le dorește nimeni. La urma urmei, așa o zăpadă în cea dintîi lună a primăverii este un fenomen absurd. Natura va renaște, oricum, și lumina va urca sus, pe cer.

Aurel Dragoș MUNTEANU

arhivă socială

zăpezi-document

Au trecut și zăpezile, urmă n-a mai rămas. Realitatea lor rece, apăsătoare, sufocantă se va evapora pînă și din amintiri. Va fi de ajuns o ploaie cu soare, va fi de ajuns un oftat de țigancă cu tămîioare și brebenei sub șorț, răsărind la prima răscruce de april, în întîmpinarea unor îndrăgostiți, ca acest remember polar al zăpezilor din '73 să se pulverizeze precum un zîmbet. Din păcate sau din fericire, la noi, numai zîmbetul și amintirea răului trec la fel de repede. Deci, pentru zăpezi nu vom mai avea nici un document. Poate hărțile barice care vor descrie, pentru specialiști, traseele lor aeriene.

Cum am făcut ca să uităm atît de repede? Păi, păi aici intervine un mecanism social fără reproș: societatea, o societate normală nu suportă prea multă vreme stările excepționale, starea de calamitate. Cînd intervine starea de calamitate, o societate serioasă se mobilizează pe loc: omul pune mîna pe par, pe lopată, pe găleată, pe pompa de incendiu, sare în apă sau în foc, se aruncă înainte, cu riscul propriei sale ființe — pentru ce?, pentru a pune capăt stării de calamitate, pentru a face ca lucrurile să intre în normal, pentru a uita. Nu poți să-ți încarci memoria cu nenorociri, e firesc să le uiți, te lupți în fond să lichidezi răul, ca să uiți răul. Sentimentul e individual și social în egală măsură (înghiți antinevralgice ca să nu te doară capul, pui mîna pe lopată, împreună cu toți colegii de birou, ca să scapi de troiene).

De ce oare n-am reacționa la fel cînd intervin și alt fel de calamități? De ce oare ne alarmăm mai puțin cînd unele proiecte sînt înzăpezite, cînd idei productive zac sub troiene de imposibilitate, cînd inițiative generoase înghețată sub gerul stupid al refuzului sau al neînțelegerii, cînd invenții sau descoperiri importante sînt puse la rece, cu anotimpurile, în blocurile de gheață ale dulapurilor de arhivă! Simțul nostru de normalitate pare în asemenea cazuri mai puțin frustrat. De vreme ce nu intri în zăpadă pînă la brîu, de vreme ce nu-ți trosnesc urechile de ger, de vreme ce nu-ți intră zloata în cizme puțin îți pasă dacă alături de tine, pe același trotuar uscat, pe același palier al vieții sociale se află un înzăpezit, un înghețat, un înecat, o victimă a stării invizibile de calamitate, care, ici-colo, în unele birouri, în unele instituții, acoperă cu nămol sau troiene ideile care pot accelera dezvoltarea noastră. Accelerarea trebuie să pornească, să aibă ca albie un climat normal. Ca să nu existe troiene pe cîmpuri. Sau, dacă există, ici și colo, trebuie să le dai la o parte cu lopata, trebuie să lichidezi urmările unei stări de calamitate.

Dar calamitățile invizibile, asupra cărora meteorologii nu ne previn? Cum să luptăm cu ele? Avem ca document lupta cu zăpezile din '73.

Paul ANGHEL

lumea în care trăim

ne grăbim

Dacă ar fi să facem procesul prejudecăților care ne domină, ar trebui să începem cu ideea noastră despre timp. De-a lungul atîtor secole s-a trăit după mișcările soarelui și activitatea umană, productivă sau nu, era condiționată de orarele naturii. Nimeni nu se grăbea și toți păreau fericiți în brațele unei naturi care își consumă ciclurile imperturbabilă. Industrializarea are marele merit de a fi eliberat pe om de constrîngerile tradiționale ale naturii. Dar ea a impus și alte ritmuri pentru existență și a dat noi valori timpului. De aceea ne grăbim. Nu numai noi, ci întreaga planetă. Și nici nu ar trebui să ne mirăm atît de mult...

Prejudecata ideii de timp creează și decalajul dintre cercetare și practica industrială. La Conferința Națională a Partidului Comunist Român se sublinia imperios necesitatea orientării cercetării științifice spre problemele de interes major ale economiei și mai ales spre «scurtarea termenelor de finalizare a cercetărilor și aplicarea rapidă în producție a rezultatelor acestora...» Istoria unui secol ne demonstrează, fără drept de apel, că timpul s-a redus drastic de la înregistrarea unei descoperiri pînă la punerea ei în practică. Astfel, dacă pentru aplicarea industrială a polistirenului au fost necesari 96 de ani, iar pentru esterii vinilici 55 de ani, timpul pentru nailon s-a redus la 10 ani, pentru tranzistori la 5 ani, pentru polietilenă de mare densitate la numai 2 ani etc.

Dacă ar fi să ne întrebăm de ce noi înșine ne grăbim atît de mult, am putea invoca și datoria sacră față de istoria țării, și faptul că socialismul e incompatibil cu înapoierea economică; și momentul strategic în care trăim și care ne plasează într-o lume cu decalaje economice flagrante între națiuni, decalaje care nu pot fi învinse decît prin accelerarea ritmurilor dezvoltării, în sfîrșit pentru simplul fapt că «mai avem multe de făcut pentru a asigura poporului nostru un înalt nivel de civilizație și bunăstare...»

Aplicarea rapidă a rezultatelor cercetării în producție a revenit și la recenta Plenară a C.C. al P.C.R., ideea înscriindu-se ca o componentă în marele ansamblu de forțe angajate în soluționarea problemelor complexe de care depinde dezvoltarea economică și modernizarea țării. Dacă pînă acum cîteva decenii universitarii dețineau ponderea în cercetare, centrul de greutate s-a mutat în institutele specializate (261 la număr în 1970). Dar o imensă rezervă de creiere zace uneori și în birouri, unde este ascunsă în obscure posturi în centrale sau întreprinderi. O rezervă de materie cenușie — cu un potențial creator nebănuit — care stă, care nu produce, dar pentru formarea căreia s-au cheltuit miliarde de lei și timp, într-o epocă în care timpul e mai prețios decît aurul. Dacă din punctul de vedere al statului asta înseamnă blocarea birocratică a unor investiții uriașe, din punctul de vedere al individului cu statut de specialist o atare situație poate avea multiple semnificații sociale. În primul rînd, birocrația împiedică o selecție justă a valorilor umane ale unui grup social, care are un rol important în dezvoltare. Excluși de la procesul de creație-producție ei nu pot aduce dovada capacității lor. În al doilea rînd ar putea să însemne negarea unui ideal sau, mai exact spus, imposibilitatea afirmării unei personalități care lucrează într-un domeniu special. Dar autoblocarea într-un post birocratic mai înseamnă și o problemă de conștiință. Și mereu sîntem datori să invocăm cuvîntul *participare*. El nu are virtuți magice, nu este o soluție pentru toate misterele tehnologice pe care le avem de rezolvat, dar cu siguranță el numește exact atitudinea pe care sîntem datori să ne-o asumăm în fața națiunii în acest moment hotărîtor al istoriei sale.

Cornel BOZBICI

munca mea

Academician profesor Grigore C. MOISIL răspunde la întrebarea redactorului nostru Sandu Naumescu *«La ce lucrați acum?»*

Preocupările mele se îndreaptă în momentul de față, ca și întotdeauna, în două direcții. Prima privește activitatea mea științifică, despre care nu știu cînd va interfera cu cea didactică. A doua este cea didactică, despre care nu știu cînd va da și rezultate științifice. Voi începe cu cea de-a doua, poate e mai accesibilă. În acest an școlar țin un șir de lecții asupra unor capitole moderne ale matematicilor: informatica, cercetarea operațională, logica matematică, filozofia științelor matematice, la facultățile de drept, de medicină și de filozofie. Deși subiectul este același, lecțiile sînt complet diferite, la fiecare facultate ele adresîndu-se unor ascultători cu interese diferite.

Despre munca mea științifică vă voi spune că mă ocup de «negație». Adică de trecerea de la o propoziție cum ar fi: *«plouă»*, la propoziția *«nu plouă»*, *«e imposibil să plouă»*, *«poate că nu plouă»*. Această trecere ne arată că noi negăm în mai multe feluri. Negăm uneori spunînd pur și simplu *«nu»*, alteori negația e tare, de forma: *«E imposibil» sau «e absurd»*; alteori negația e mai slabă: *«Poate că da, poate că nu»*. Aceste diferite moduri de a nega dau loc la proprietăți diferite în domeniul logicii formale.

Există pe lume o tendință foarte răspîndită de a folosi noul aparat inventat de oameni: *calculatorul electronic în foarte multe feluri de activități*. Se știe că el e întrebuințat în inginerie, la proiectare și în economie pentru planificare și pentru gestiunea întreprinderilor. La noi în țară, în ultimii 17 ani, de cînd am început să țin lecții la Facultatea de matematici asupra acestor probleme, pe atunci pentru toată lumea foarte noi, s-au făcut progrese deosebite. La decada cărții am fost impresionat, dîndu-mi seama că în ultimul an au apărut foarte multe volume de informatică: unele dintre ele datorate unor foști elevi de-ai mei.

Ceea ce se știe mai puțin este că au început să se utilizeze calculatoarele și în studiile de gramatică, și în cele de istorie, de arheologie, de biologie, de drept, de arte plastice, de arhitectură și de muzică. La multe universități din străinătate există cadre de informatică medicală și de informatică juridică. Prin cursurile mele pregătesc viitoarele cadre de acest tip ale universităților din țara noastră. Privitor la folosirea calculatoarelor în arte nu sîntem rămași în urmă: precum se știe, marele nostru compozitor Aurel Stroe a utilizat calculatorul în unele dintre compozițiile sale. Alți tineri compozitori o fac și ei, iar acum mă duc la un concert-dezbatere organizat de Radioteleviziunea română, unde se vor executa lucrări în care matematica, electronica și calculatoarele își au locul lor. Menționez că la Institutul de arte plastice am organizat niște cursuri privind folosirea calculatoarelor de către artiștii plastici. Despre lucrurile acestea vom mai vorbi...

un sat al munților carpați: rucăr

Într-una din zilele acestei ierni, norocul m-a dus în acel sat-minune pe care îl spală aerul curat al unui relief ce se încăpățînează de cîteva mii de ani să rămînă Munții Carpați, în acel sat-minune al cărui nume trosnește ca o bucată de lemn sănătos pus pe foc, în acel sat-minune unde se poartă respectul față de om și unde se poartă iubirea față de cele bătrîne, în acel sat-minune care se numește Rucăr și care rămîne unul din nucleele frumosului ținut al Muscelului. Era o zi de iarnă, o zi curată, în care sufletul se degaja de bagajele lui temporare și în care oamenii respirau parcă direct în univers. Era o zi-muncă și era o zi-gîndire. La lumina zăpezii, munții dimprejur dădeau ei înșiși reflexe și în aerul orbitor nu se înțelegea bine cine pe cine luminează, soarele, izolat în cer, pămîntul sau zăpada, de pe toate pantele și de pe toate ulițele, cerul.

Poate că viața noastră, a oamenilor, nu este decît permanenta căutare a locului în care să ne simțim cel mai bine. Și poate că avem mereu iluzia că ne simțim bine într-un loc, mai bine decît în oricare altul, și de aceea ne legăm de acel loc. Nașterile noastre într-un sat sau în altul pot fi pînă la urmă întîmplătoare. Ne legăm de acele locuri care ne convin spiritual și toate întrebările pe care ni le punem, ni le punem în perspectiva acestei permanente căutări a mai binelui. Fac și eu parte dintre oamenii care își caută un loc unde să se simtă cel mai bine. Destule așezări din România mi-au dat senzația că, locuind în ele, sînt mai bun, mai sănătos și mai în putere. Rucărul e printre aceste așezări. Sînt un om febril, și la Rucăr am simțit că mișcările mi se încetinesc și încep să contemplu, să am timp să trăiesc în loc de a fugi. Scurt popas și o repede strivită părere. Degeaba vrem să fim altfel decît sîntem. Dar, în fine, la Rucăr am întîlnit oameni, o comunitate cu legi limpezi și de necălcat. Pentru că — trebuie spus — aceste comunități au și darul de a impune legi peste care nu se poate trece. Într-un efort, cum este acesta al societății noastre socialiste, de a construi un om nou, sate ca Rucărul sînt puncte de real sprijin. O anumită credință în bine, un anumit climat care condamnă încă de la primele ei manifestări fărădelegea sînt printre temeiurile de la care se poate porni în crearea acelui om nou. La Rucăr, legile binelui acționează și, la lumina lor, se nasc inițiative, oamenii muncesc, iar spiritul locurilor există.

Dar cum e Rucărul în raport cu alte sate? Un sat de munte, din imediata vecinătate a Transilvaniei, dar păstrînd ceea ce e muscelean. Și, la urma urmei, ceea ce este larg-valah, un altoi de bun cumpăt pe un trunchi foarte volubil.

Primarul Rucărului se numește Gheorghe Miloș. Pentru că obișnuim să spunem despre oamenii pe care vrem să-i lăudăm că sînt oameni dintr-o bucată, mă voi conforma și voi număra bucățile din care e făcut caracterul acestui om. La orice numărătoare iese numai o bucată. Gheorghe Miloș e un om dintr-o bucată. El face muncă aplicată, concretă, în văzul lumii, nu creează mistere inutile și ascultă ce-i spun cei ce l-au ales. Mi-a părut și destul de cultivat și, mai ales, m-a impresionat la el grija pentru Rucăr, ca sat cu personalitate între satele țării.

Am vorbit amîndoi despre sistematizare și el mi-a mărturisit cu satisfacție că sistematizarea atît de originalului Rucăr nu va însemna, cum vroiau unii, ca n-aveau nici o legătură cu locurile, cu spiritul lor, alinierea Rucărului la o tipologie rurală cubistă, monotonă și fals utilitară. Rucărul va rămîne Rucăr. Pătrunzîndu-se de toate miracolele lumii moderne și absorbind în structura sa avantajele modernității, Rucărul va refuza să devină un sat oarecare. De fapt, nimeni n-are nevoie de un Rucăr lipsit de personalitate, pentru că se știe că personalitatea noastră în lume se compune din ceea ce știm să fim înăuntru. Rucărul va rămîne Rucăr și primarul acestui sat muscelean mi-a vorbit cu ardoare despre necesitatea de a se ține seama de inventivitatea oamenilor de aici, a celor ce-au știut, de-a lungul vremii, să deseneze cu imaginație și să construiască așijderi acest sat-minune al Țării Românești. Și mi-a mai vorbit acest primar, acest muscelean trecut prin viață și care, chiar în noaptea în care mă aflam acolo, a participat șase ore la o deszăpezire a șoselei, mi-a mai vorbit despre înțelegerea cu care primul secretar al județului Argeș, Gheorghe Năstase, a privit și privește păstrarea tradițiilor românești, element fără de care nu se poate, al continuității noastre pe aceste locuri.

Am fost, într-o zi cu lumină panoramică, într-un sat-minune, ale cărui silabe trosnesc, atunci cînd le pronunți, ca o bucată de lemn sănătos pus pe foc.

Se numește Rucăr și se va numi Rucăr. La prima vedere, pare un sat făcut de oameni. Dar Rucărul este mai mult. El este expresia împăcării dintre om și natură, fructul iubirii dintre Munții Carpați și Valea Dîmboviței. Dacă n-ar exista aici, Rucărul ar putea fi descoperit pe una din văile senine ale cerului. Nu că n-ar avea contradicții, nu că n-ar avea probleme și greutăți, dar această comunitate muscleană a Rucărului împlinește un ideal moral și satură acea aventură a spiritului care se numește dor de înălțimi.

Și — revin — important e nu că acest sat există azi, ci că el se încăpățînează, înnoindu-se, să rămînă el însuși și de acum încolo. Încă nici nu știu dacă rucărenii nu și-au descoperit satul gata lucrat de Munții Carpați.

A. PĂUNESCU

80 de ani de la crearea P.S.D.M.R.

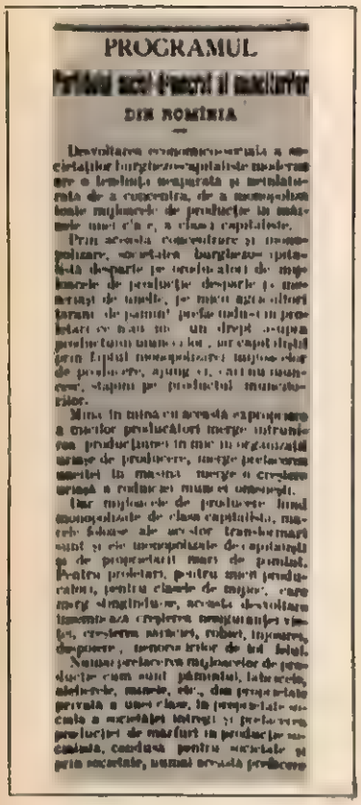

PROGRAMUL

Partidului social-democrat al muncitorilor

DIN ROMÂNIA

Dezvoltarea comerțului și a societăților burghezo-capitaliste moderne are o latură negativă și anume aceea că, în măsura în care, în aceeași măsură de producție în mâinile unei clase, a clasei capitaliste.

Prin această concentrare și monopolizare, societatea burgheză pătrunde în contradicție de mijloacele de producție despre o anumită de unde, în mod agravat, altă tară de pământ poate fi luată în proprietate și nu un drept asupra producției muncitorului, ci capitalistul prin faptul monopolizării mijloacelor de producție, ajung să, cu mai mare, stăpâni pe producții muncitorilor.

Mina în mâna cu această exploatare a maselor producătoare în mic în organizații mari de producere, merge pauperizarea maselor în masă merge o creștere uriașă a rutinei mari și omogenă.

Iar mijloacele de producție fiind monopolizate de clasa capitalistă, marele număr de mijloace transformă sunt și ele monopolizate de capitaliști și de proprietari mari de pământ. Pentru proletari, pentru masa producătoare, pentru clasele de mijloc, care merg dispărând, această dezvoltare înseamnă creșterea mulțimii celor, creșterea mizeriei, robiei, ingrozirii, degradării, tensiunea luptei de tot felul.

Numai prelucrarea mijloacelor de producție cum sunt pământul, fabricile, uzinele, mașinile, etc., din proprietate privată a unei clase, în proprietate socială a societății întregi și prelucrarea producției de mărfuri în producție socială, conduse pentru societate și prin societate, numai această prelucrare

REVENDICĂRI CU LARG ECOU

Înscriind ca revendicări imediate obiective cu caracter general democratic, care exprimau cerințele etapei istorice de dezvoltare în care se afla România, ca ameliorarea stării materiale și intelectuale a muncitorilor, dreptul la grevă, dreptul de organizare și de întrunire, învățământ general, ziua de muncă de opt ore, programul P.S.D.M.R. afirma totodată necesitatea luptei pentru «desființarea proprietății private asupra mijloacelor de producție și prefacerea lor în proprietate socială», «distrugerea societății burgheze și întemeierea societății socialiste».

Aceste cerințe cu o profundă semnificație politică au avut un larg ecou în opinia publică românească.

În fotografie: facsimilul programului P.S.D.M.R., publicat de gazeta «Munca».

Se împlinesc zilele acestea 80 de ani de la congresul de constituire a Partidului social-democrat al muncitorilor din România, moment de însemnătate istorică în dezvoltarea luptelor sociale din țara noastră, în organizarea pe plan național a clasei muncitoare și afirmarea sa în principalele probleme care frământau viața social-politică a societății românești din acea vreme. Crearea P.S.D.M.R. a reprezentat rezultatul firesc al dezvoltării proletariatului, al creșterii conștiinței sale de clasă, al răspândirii ideologiei marxiste în România.

Partidul social-democrat al muncitorilor din România a fost făurit în anul 1893, dar procesul de clarificare ideologică și activitatea organizatorică și de propagandă a socialiștilor români în această direcție încep cu mult mai devreme. Este semnificativ, în acest sens, faptul că pînă la acea dată în România apăruseră peste *40 publicații socialiste și muncitorești*, între care se remarcau ziarul «Drepturile omului», unul dintre primele cotidiene editate de socialiști pe plan mondial, revista de mare prestigiu științific și literar «Contemporanul», gazeta săptămînală «Munca» etc. În presa muncitorească și socialistă fuseseră tipărite, integral sau parțial, lucrări importante ale lui Marx și Engels, precum și ale unor socialiști români. Astfel, «Revista socială» publicase în anul 1886 lucrarea lui Constantin Dobrogeanu-Gherea «Ce vor socialiștii români?», document programatic de mare importanță pentru dezvoltarea ulterioară a mișcării muncitorești din țara noastră. Reprezentanții socialiștilor români pătrunseseră deja în anul 1888 în parlament.

Și mai edificator este faptul că la data convocării congresului existau organizații politice și profesionale muncitorești la București, Iași, Galați, Ploiești, Craiova, Botoșani, Roman și în alte orașe, iar documentele mișcării muncitorești și socialiste utilizau, încă din anul 1885, termenul «partidă» sau «partidul muncitorilor» ori «partidul socialist». *«După 15 ani de luptă necurmată* — se arăta în raportul socialiștilor români la Congresul socialist internațional de la Bruxelles (1891) — *și mai cu seamă în cei șase ani din urmă, socialismul român a ajuns să aibă cluburile sale, literatura sa și un partid politic... Acest partid a trimis deja în parlamentul român reprezentanți și a silit opinia publică să recunoască ființa socialismului român... Fiecare oraș are nodul său socialist...»*

La Congresul socialist ținut la București în sala «Sotir» din Piața Amzei, în zilele de 31 martie — 3 aprilie 1893, au participat delegați ai cercurilor și cluburilor muncitorești din București, Iași, Craiova, Gălați, Ploiești, Roman, Bacău, Botoșani, Tg. Frumos și Tecuci. Congresul a adoptat programul și statutul de organizare al P.S.D.M.R. și a ales organul conducător al partidului — Consiliul General — din care făceau parte Ioan Nădejde, Constantin Mille, V.G. Morțun, Al. Radovici și alții.

Făurirea Partidului social-democrat al muncitorilor din România a marcat un moment deosebit în lupta clasei muncitoare împotriva exploatării capitaliste. Ideile socialiste, revendicările general-democratice imediate pentru care militau socialiștii au adus un suflu nou în viața social-politică a țării.

În condițiile lipsei de drepturi politice pentru masele largi, P.S.D.M.R. a pus, ca unul dintre obiectivele principale în activitatea sa, *lupta pentru vot universal*, care a avut răsunet în straturile cele mai diverse ale opiniei publice, rallind în jurul clasei muncitoare toate forțele progresiste ale țării. Totodată, P.S.D.M.R. a formulat puncte de vedere înaintate cu privire la evoluția României pe calea dezvoltării industriale, s-a preocupat de rezolvarea democratică a problemei agrare, a organizat cluburi socialiste la sate — adevărate focare de educare politică a țăranilor. Atenția acordată țărănimii reprezenta una din caracteristicile mișcării socialiste a vremii, care se străduia să aplice adevărurile generale ale socialismului științific la condițiile concrete ale țării noastre, cu o populație în majoritate țărănească.

Atitudinea mișcării socialiste, a P.S.D.M.R., împotriva monarhiei, pentru o *republică democratică*, pentru *realizarea egalității între toți cetățenii, indiferent de naționalitate*, a contribuit la crearea unei largi opinii democratice în România.

Încă de la apariție mișcarea socialistă din țara noastră, P.S.D.M.R. s-a afirmat ca detașament activ al mișcării muncitorești și socialiste internaționale. Socialiștii români au întreținut legături cu Marx și Engels, cu celelalte partide muncitorești, au participat la dezbaterea marilor probleme ce preocupau mișcarea socialistă internațională la congresele de la Paris (1889), Bruxelles (1891) și Zürich (1893) ale Internaționalei a II-a.

Spre sfîrșitul secolului al XIX-lea, datorită părăsirii sale de către elementele intelectuale burghezo-liberale, P.S.D.M.R. înregistrează o temporară criză organizatorică, manifestată mai ales la nivelul conducerii partidului. Partea înaintată a proletariatului, militanți revoluționari ca I.C. Frimu, Ștefan Gheorghiu, M. Gh. Bujor, Alecu Constantinescu, Vasile Anagnoste ș.a., au dus mai departe mișcarea muncitorească. Astfel, în 1910 a fost reconstituit Partidul social-democrat, «viăstar al vechii rădăcini socialiste», care avea să continue, în forme superioare, lupta clasei muncitoare, făcînd ca proletariatul să se afirme și mai mult ca cea mai înaintată forță politică, singura revoluționară din România.

Idealurile înscrise în urmă cu 80 de ani în programul de activitate al P.S.D.M.R., preluate și dezvoltate de mișcarea noastră muncitorească și-au găsit înfăptuirea în anii care s-au scurs de la eliberarea de sub jugul fascist, perioadă în care țara noastră a cunoscut profunde transformări politice și social-economice.

Ridicînd pe o treaptă superioară luptele duse de masele largi ale poporului pentru libertate națională și dreptate socială și acționînd în spiritul înaltei responsabilități față de destinele națiunii române și interesele generale ale socialismului, Partidul Comunist Român, continuatorul tradițiilor înaintate ale mișcării muncitorești și socialiste din țara noastră, a îndrumat cu consecvență activitatea creatoare a oamenilor muncii în direcția făuririi unei Românii multilateral dezvoltate, libere și independente.

Visul vechilor socialiști — distrugerea societății burgheze și întemeierea societății socialiste — a devenit astăzi realitate. În România fiind eliminate burghezia și moșierimea și lichidată pentru totdeauna exploatarea omului de către om, Clasa muncitoare, asupriță în trecut, a devenit astăzi clasa conducătoare în societate. Ea este proprietară, împreună cu întregul popor, a mijloacelor de producție. Țărănimea muncitoare a pășit cu încredere pe drumul agriculturii socialiste, indicat de partid, obținînd succese tot mai importante în sporirea producției agricole, ridicîndu-și continuu nivelul de trai material și spiritual. Orînduirea socialistă a creat condiții propice înfloririi culturii naționale. Unită într-un singur front, intelectualitatea participă activ la construirea socialismului, își aduce contribuția la progresul economic și cultural al patriei.

Împlinirea a opt decenii de la acel eveniment crucial în viața mișcării noastre muncitorești care a însemnat constituirea partidului clasei muncitoare — Partidul social-democrat al muncitorilor din România — ne găsește într-un moment de maximă încordare a capacităților noastre creatoare pentru dezvoltarea economico-socială a țării, pentru accelerarea progresului ei multilateral. Această operă de însemnătate istorică nu poate fi dezlipită de acțiunile revoluționare ale înaintașilor, pe care-i simțim mereu alături în munca noastră de azi și atunci cînd visăm la România de mîine.

«Istoria partidului nostru — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — este istoria luptelor sociale și naționale ale clasei muncitoare, țărănimii, intelectualității, ale tuturor oamenilor muncii fără deosebire de naționalitate, este istoria nașterii și dezvoltării mișcării muncitorești și revoluționare din România. Noi, comuniștii, sîntem continuatorii tradițiilor progresiste ale întregului popor».

Crearea P.S.D.M.R. se înscrie la loc de cinste în cronica vie a măreților tradiții revoluționare de luptă pentru eliberarea socială și națională a poporului nostru, pentru socialism.

Aurel SIMION
doctor în istorie

1 MAI LA BUCUREȘTI — UN DOCUMENT DE EPOCĂ

Prezenți la Congresul socialist internațional de la Paris din iulie 1889, unde s-a hotărît sărbătorirea zilei de 1 Mai ca zi de solidaritate internațională a clasei muncitoare, socialiștii români au organizat, începînd chiar din anul 1890, mari manifestații internaționaliste cu prilejul acestei zile.

Fotografia noastră, înfățișînd un grup de participanți la sărbătorirea zilei de 1 Mai 1892, organizată de militanți socialiști la București, este un document de epocă, evidențiind creșterea influenței ideilor socialiste în rîndul maselor.

AȘA A FOST PE ATUNCI...

Exploatarea exercitată de către capitaliștii autohtoni și trusturile imperialiste străine înrăutățea continuu — la sfîrșitul veacului trecut — condițiile de viață și muncă ale maselor muncitoare. Aceasta a dus la ascuțirea contradicțiilor dintre proletariat și burghezie, a determinat amplificarea luptei de clasă, a accelerat organizarea clasei muncitoare din România. Fotografia noastră înfățișează «săpători în puț» (petrol) la Moinești în anul 1885. Așa se extrăgea petrolul pe atunci...

adevărurile lui G. APOSTU

Adevărurile sale G. Apostu le spune în piatră. În piatră, în lemn, în bronz sau în oțel. Cu duritatea, cu netezimea, cu îndărătnicia și impermeabilitatea acestora.

Lumea, ne spun pietrele și lemnele lui G. Apostu, a suferit teribile transformări în această ultimă jumătate a veacului. «Masini dinamice» (un termen la modă!) i-au accelerat progresul, tehnicile de imprimare, cinematograful, televiziunea radioul, creierele electronice ne informează cu o viteză uluitoare asupra marilor schimbări al căror teatru cotidian e planeta noastră. Popoarele se apropie unele de altele, schimburile de cultură sînt de-acum o realitate, științele, exacte sau umaniste, se dezvoltă pe baze noi. Tehnice sau artistice, bunurile noii civilizații a lumii se adresează, la rîndu-le, unor oameni noi. Acești oameni nu mai sînt contemplativii de ieri, înrobiți tradiției și ai dogmelor, ai idealismului și ai formelor statice, ci niște ființe grăbite, inteligente, materialiste, active, însetate de a cunoaște, impregnate de preocupări sociale. Arta pe care le-o oferim, ne spun pietrele, și lemnele, și bronzurile lui G. Apostu, trebuie să țină seama de aceste date. Arta pe care le-o oferim, chiar dacă se extrage ca sens din universul mitului și al basmului, deci din sufletul nostru străvechi (cum e arta lui G. Apostu), trebuie să țină seama de revoluția tehnică și spirituală a zilei de azi.

— Sculpturile dumneavoastră, stimate G. Apostu, se află în mai multe colțuri ale pămîntului. În România, în S.U.A., în Franța, în Anglia, în Belgia, în Germania federală, în Danemarca, în Suedia, în Finlanda... Unde stau — după părerea dumneavoastră — cel mai bine?

— Arta adevărată stă bine oriunde. La Paris, monumentul lui Rodin închinat lui Balzac e aproape ascuns de niște arbori, abia se vede, și totuși rămîne ceea ce e. Dar arta monumentală — nu spun o noutate — are nevoie de spațiu. Mi-ar plăcea ca toate lucrările mele de artă monumentală să fie așezate în piețe, la marile răspîntii ale drumurilor.

— Vă va trebui pentru asta acordul creatorilor de orașe, al arhitecților.

— Da, îmi va trebui, și mă tem că n-o să-l prea am... Și nu numai din vina lor. Sculptorul, ca și pictorul sînt chemați uneori la sfîrșitul banchetului, cînd se-aruncă firimiturile, cînd orașele sau noile ansambluri arhitectonice sînt gata. Sînt chemați ca să «umple golurile»: voi, cei de colo, cu statuile și cu tablourile voastre, vedeți pe unde v-ați putea aciua... Visez ziua cînd — împreună cu cei responsabili — arhitecții și artiștii plastici și, lîngă ei, scriitorii, poeții, toți cei ce au un cuvînt de spus asupra spațiului de trăit frumos al oamenilor se vor așeza la aceeași masă rotundă, în fața proiectului unui oraș. Ca să-l decidă împreună, fiecare cu partea de care răspunde.

— Totuși, un ansamblu arhitectonic înseamnă, înainte de toate, case și străzi.

— Da și nu. Gîndiți-vă la cetățile Egiptului și la arta lor: cine-au fost «înainte de toate» acolo, arhitecții sau sculptorii? Ca să nu mai vorbim de împrejurările cînd arhitectul și sculptorul se confundă, sînt, poate, unul și același om. Ce este un arc de triumf, să zicem cel al lui Marc Aureliu: arhitectură sau sculptură?

— Despre aceste lucruri care se confundă voiam să vă întreb și eu ceva. După ce, după egipteni (sau după greci?), a trăit exclusiv din valorile sale, într-o totală opacitate față de teritoriul vecin al arhitecturii, iată că azi, cu ajutorul lui G. Apostu și al altor artiști, mai ales al celor «nefigurativi», sculptura a sărit în extrema cealaltă. Ea prezintă forme care se apropie de cele ale arhitecturii, mergînd adesea pînă la confundare și suprapunere. Nu credeți că există riscul ca opera sculpturală de acest tip să se piardă în masa arhitecturii, devenind un simplu ornament al acesteia?

— Despre acest fenomen s-a discutat și se discută mult. Și tocmai de aceea e necesar acel «marș comun», în același pas, pornind cu dreptul de la-nceput, de la proiectul noului ansamblu arhitectonic. Ca să ne completăm reciproc, dar să ne și delimităm unii de alții.

— Dar această sculptură — «nefigurativă» — poate totuși ieși în piețe, în calea oamenilor, așa cum vreți dumneavoastră? Ce ne facem cu cei care n-o plac, n-o consumă?

— Știam că discuția noastră o să ajungă aici...

— E un subiect care vă displace?

— Dimpotrivă. Chemarea și ambiția mea sînt să fac sculptură monumentală, adică o artă destinată prin definiție marelui public, și deci chestiunea raporturilor cu publicul e pentru mine vitală. La întrebarea dumneavoastră — ce-i de făcut cu cei care «nu consumă» arta mea sau a altora — aș putea scăpa, ca și pînă acum, cu exemple ilustre, la care orice replică a dumneavoastră ar îngheța. V-aș putea aminti că au existat nu numai oameni, ci și popoare care n-au «consumat» și n-au înțeles marea artă, distrugînd Panteonul sau Sfînta Sofia — da, v-aș putea bombarda și strivi cu calibrul greu al acestor pilde, care bubuie și azi în inima rușinată a omenirii — dar noi, ca artiști și ca oameni ai zilei de azi, care creăm pentru ziua aceasta și pentru oamenii ei, vom închide ochii la aceste rușini ale istoriei și-i vom redeschide spre prezent și spre viitor. Da, există încă o neînțelegere — și nu atît față de artă, cît față de un anume statut al ei — împotriva căreia trebuie să luptăm din greu.

— V-aș ruga să fiți mai limpede.

— O să vă povestesc o întîmplare. E foarte măruntă, e un fleac, dar e nostimă și plină de semnificații. Înainte de a muri, marele critic și om de artă care a fost Petru Comarnescu a scris în testamentul lui că vrea să fie îngropat la Voroneț. A fost un gest sublim, și cine l-a cunoscut pe Comarnescu știe că nu l-a făcut ca să pozeze. El a vrut să ție aprinsă pentru noi, cei de azi, această făclie a Voronețului, care e primăvara artei noastre, întuind parcă frigul tomnatic din noi, din uitarea noastră. Dar nu despre asta voiam să vă vorbesc, despre altceva. Tot Comarnescu a lăsat cu limbă de moarte că și-ar vrea la căpătîi nu o cruce, ci o sculptură, un simbol de artă. Am fost ales s-o fac eu. Am făcut-o: un șir de pietre, un ansamblu monumental, cîteva mii de kilograme de piatră (amănunt pe care vă rog să-l notați, o să vedeți îndată de ce). Înarmat cu toate aprobările de rigoare,— ale Uniunii artiștilor plastici, ale Mitropoliei Iașului, ale Comisiei monumentelor istorice —, am îmbarcat lucrările într-un camion și, împreună cu meșterul cioplitor, ajutorul meu, am plecat la Voroneț. Acolo, mi se spusese la București, urma să fim așteptați și ajutați să montăm ansamblul. Ei bine, nu numai că n-am fost așteptați de nimeni, asta n-ar fi nimic, nu era prima oară cînd trebuia să fiu propriul meu salahor, să-mi car pietrele cu spinarea, să le montez, să torn ciment; dar un Oarecare din Voroneț a declarat lucrările mele «indezirabile» (cuvîntul, de fapt, a fost altul...) și m-a somat, sub blestem, să părăsesc de urgență locul. Nostim, nu? M-am încleștat cu mîinile de pietrele mele și-am refuzat... Dar stați să vezi că nostimada de-abia începe. Primarul de pe atunci al Humorului, în fața căruia am ajuns, mi-a repetat cuvintele Oarecarelui de la Voroneț. S-au pierdut zile întregi cu telefoane și intervenții la București, pînă cînd lucrurile au fost puse la punct.

— Nostimă poveste, într-adevăr... Care-i morala ei?

— Prea mulți neavizați dau anateme... Nu-s un înfatuat, dar am prezumția — autorizată de contemporani mei — că pot fi stăpînul acestui cîmp

— Cineva ar putea spune: singura imixtiune pe care G. Apostu o acceptă în parohia lui este cea a adorației fără rezerve.

— Ceea ce accept — și chiar cer — e o «imixtiune» în cunoștință de cauză, deci s-ar părea că sîntem în fața unei probleme insolubile. Dumneavoastră aveți dreptate: ca artist, o spun cu tristețe... Dar și eu am dreptate. Și iarăși o spun cu tristețe, fiindcă problema, repet, e insolubilă. Din cauza asta, a insolubilității acestei probleme, comisiile de artă monumentală se lovesc de o serie de dificultăți.

— Mai precis, care sînt aceste dificultăți?

— Lucrurile se petrec cam în felul următor. Primarul unui oraș vrea, să zicem, o statuie, o piesă de artă, pentru cutare stradă sau cutare edificiu. Încredințează comanda unui sculptor, acesta îi prezintă niște proiecte, primarul sau consilierii lui pun degetul pe unul din ele: «Ăstal» E dreptul lor să aleagă, nimic de zis. Dar iată că omul vine cu proiectul la noi, la comisie, căci așa cere legea, ca să-i dăm «validarea artistică». Noi strîmbăm din nas (e dreptul nostru!), îi cerem un alt proiect, dar acel alt proiect nu mai sună la primărie. Începe penibile tîrguieli, artistul în cauză trece prin toate chinurile (nu numai artistice, căci riscă să rateze comanda, deci să piardă niște bani) și încearcă să ne-mpace pe toți, să cîrpească într-o singură haină toate pretențiile centrifuge ale comisiei și ale factorilor locali... Și noi, pînă la urmă, aprobăm cîrpeala, fiindcă ne-am plictisit. Și fiindcă nu mai vrem să vedem ochii triști ai sculptorului. Și fiindcă nu vrem să se piardă niște bani afectați pentru «artă». Și fiindcă vrem să dăruim totuși orașelor noastre, unele dintre ele atît de goale și de triste, un monument oarecare, fie el și mai cîrpit... Dar eu cred că nu mai merge cu cîrpeli.

— S-ar putea ca demonstrația dumneavoastră să fie înțeleasă de către unii astfel: după părerea lui G. Apostu, artistul este chiar un «Dumnezeu» care nu va greși niciodată.

— Chiar așa vreau să se înțeleagă această părere a mea: *artistul adevărat nu greșește*. Pot greși doar cei care cumpără sau comandă piesa de artă. Cînd primăria unui oraș sau conducerea unei instituții vrea o astfel de piesă, ea bate, de multe ori, la altă ușă decît la cea care trebuie. Propunînd o fîntînă ca monument închinat unui om,— proiectul pentru un monument al lui Spiru Haret, comandat de edilii de altădată ai Bucureștilor —, Brâncuși a propus apa vie a artei lui, deci ceea ce știa și putea el să facă. El putea face o fîntînă, nu simulacrul de ipsos al unui om. A greșit el sau au greșit edilii? În artă, rolurile nu se pot schimba, fiecare face ce știe, fiecare face ce poate. Cîți însă dintre cei din jurul artistului înțeleg acest adevăr?

— Dar cei ce comandă lucrări de artă, pentru împodobirea unui oraș sau a unei clădiri, nu sînt și n-au fost niciodată artiștii, ci oamenii acelui oraș. Ei vor plăti aceste lucrări cu banii lor sau ai primăriei, deci tot cu ai lor. Ei sînt niște oameni care muncesc, uneori din greu, și care se privează de o parte din recompensa trudei lor ca să cumpere o lucrare a dumneavoastră. Nu-i firesc ca tot ei să spună «da» sau «nu» artei pe care le-o oferiți? Eu aș zice să pornim de la cauză. Pînă acum am discutat despre efecte. Care e cauza, de unde credeți că pleacă neînțelegerile de care vă plîngeți?

— Dintr-o mai veche prejudecată, după care artistul — artistul plastic, în primul rînd — nu-i un «producător», nu-i un «creator de valori». O carte bună se vinde, aduce cîștig, ca și actorul care umple sala cu oameni. Opera de sculptură și de pictură «nu-și scoate direct banii». Mă rog, așa zic unii... În consecință, creatorul ei e un parazit și deci să facă bine și să tacă din gură, să zică mersi că-i tolerăm printre noi...

— Sînt curios cum o să combateți această tezâ...

— N-o s-o combat. Un Paciurea, un Anghel, un Țuculescu au plătit, prin opera lor, pentru noi toți și pentru încă o sută de ani de acum încolo.

— Și totuși, cum demonstrați acest fel de «valoare» a artei dumneavoastră?

— Nu mai e nevoie de demonstrație. A demonstrat-o hoții de la Brukenthal. Istoria artelor plastice românești va înregistra acest moment — «șocul Brukenthalului», i-am zis eu — ca pe unul de vîrf. Pentru prima oară, după șocul acesta, paznicii muzeelor noastre au primit revolvere. Iată că, după șocul acesta, s-a văzut că arta plastică are o valoare, o foarte mare valoare...

*

Adevărurile sale — sau opiniile sale — G. Apostu și le spune prin arta sa.

Una dintre ultimele sale lucrări (în oțel) se cheamă «Fructul soarelui». O alta, la fel de nouă (în bronz), se cheamă «Fluturii». Îmi stă pe limbă un joc de cuvinte, cu fluturi care pot să-și ardă aripile cînd zboară prea sus, spre soare. Dar tac. Am impresia că interlocutorul meu e un om căruia nu-i plac glumele... Păcat. Afară e primăvară și, peste fiori, zboară fluturii, închipuind un grațios tablou cinematic, făcînd artă fără să știe și fără să vrea.

Ilie PURCARU

Fotografie de Elena GHERA

prețul

O anchetă de I. NICOLAE

Cine n-are bătrîni să-și cumpere. Noi îi avem, dar ne sînt departe, sus, în birourile ministerelor și centralelor. La Vaslui, la filatură, directorul și inginerul-șef (Constantin Maftei — în imagine) au făcut parte dintr-o echipă care a demontat niște utilaje vechi, punînd mîna direct la treaba asta care mie unuia mi se pare mult sub competența dumnealor. Dar trebuia creat rapid un front de lucru, prin eliberarea unor spații, pentru montarea unor utilaje noi. Și apoi mai trebuia și încă mai trebuie dat — în permanență — celor tineri exemple sută la sută concrete. De aceea sînt zile cînd, de dimineața și pînă noaptea, «șefii» nu părăsesc filatura. Dealtfel, actuala reușită a filaturii — în producția propriu-zisă — se datorează faptului că tot colectivul ei a participat la «montarea» în întregime, deci în regie proprie, a utilajelor unității. Etapa de montare a fost o școală.

Dacă ar fi să pun un moto acestei anchete, atunci îndemnul «Să nu ne lăsăm amăgiți!» cred că ar fi cel mai nimerit. Dar înainte de orice comentariu, să vă pun și pe dumneavoastră în temă, să vă explic de unde am pornit.

Săpăturile pentru temelia filaturii de bumbac din Vaslui au început în noiembrie '70, iar în august '72 — cu 40 de zile mai devreme decît termenul planificat — filatura a și fost pusă în funcțiune. Azi, în martie '73, tot acolo, planul este realizat în proporție de 110%, la capitolul «cheltuieli» s-au realizat economii serioase și nu s-a pomenit vreun refuz al produselor din pricina calității. Însuși primarul orașului, tovarășul Pavel Stoica, mi-a mărturisit că-i foarte mulțumit de cum merg treburile la această unitate și de felul în care muncesc oamenii ei.

Trăgînd o linie și făcînd totalul s-ar părea că am dat peste un exemplu bun, fericit, roz. Dar să nu ne pripim, să nu ne lăsăm amăgiți.

Pentru că în spatele realizărilor filaturii vasluiene se află niște eforturi omenești deosebite, niște eforturi care ar fi putut fi evitate dacă această tînără întreprindere ar fi fost încadrată nu numai cu tineri absolvenți, ci și cu ceva mai mulți specialiști cu vechime.

Dar să-mi justific afirmațiile și cu informații precise. Luni, 5 martie 1973, cînd «mi-am făcut documentarea», filatura avea 12 ingineri, dintre care doar 2 cu vechime,— directorul și inginerul șef —,ceilalți 10 fiind stagiari. Tehnicienii erau în proporție de 50% tineri; iar dintre cei 9 maiștri, doar 3 aveau vechime, ceilalți 6 fiind veniți de pe băncile școlii. Media de vîrstă a «populației» întreprinderii era de 18-19 ani. Și în răstimpul scurt de atunci și pînă azi lucrurile n-aveau cum să se schimbe.

Iată deci ce m-a făcut să spun că realizările filaturii din Vaslui sînt bune și de laudă, însă nu trebuie să le îngăduim «să ne fure ochii». Pentru că acolo a existat *o posibilitate de «și mai bine»* care a fost ratată. Și ratată tocmai din pricina prostului raport intern dintre forțele «noi» și cele «cu vechime» ale întreprinderii; ratată tocmai din pricina unei repartizări cu cusur a absolvenților în producție; ratată tocmai din pricina retragerii în lumea călduță a birourilor — mai mult sau mai puțin ministeriale — a zeci și zeci de specialiști cu experiență.

Realitatea cea adevărată este că împlinirile filaturii din Vaslui au fost obținute cu un preț mare. Un preț nu în bani, ci un preț plătit cu muncă, cu eforturi, cu sudoare. Despre acest preț special al lor am socotit că se cuvine, am socotit că sîntem datori să vorbim. Și să vorbim în felul nostru, adică cu imagini și cuvinte.

Însă înainte de a spune lucruri concrete despre «prețul» succeselor filaturii de bumbac, înainte de a trece la imaginile de la Vaslui și la comentariul lor, țin să mai scriu cîteva rînduri despre o chemare, două răspunsuri și un pericol.

«Este necesar ca absolvenții noi să fie repartizați, de regulă, în unitățile vechi, iar unitățile noi să fie încadrate cu specialiști cu experiență din centrale, întreprinderi și ministere și numai într-o mică proporție cu specialiști tineri. Numai astfel se va asigura ca aceste unități să-și poată desfășura activitatea în condiții bune». Acesta este îndemnul înțelept al partidului, aceasta este chemarea căreia îi răspund și bătrînii cu experiență, și tinerii înfometați de experiență.

Un singur pericol există și trebuie să fim conștienți de el. Din partea celor — mulți, puțini, știu eu cîți or fi — care au uitat să mai fie ingineri adevărați; vreau să spun creatori — prin gîndire și muncă inginerească directă — de bunuri noi. Din partea inginerilor care se complac în îndeletniciri administrative. Din partea acelor ciudate păsări dăunătoare care chiar după ce se scutură copacul știu să se reașeze în același loc, prielnic vieții lor personale, prin crengi și crenguțe apropiate. Din partea acelor care, dîndu-se deoparte, fac să crească prețul realizărilor noastre.

Fotografii de Elena GHERA

Băieții și fetele de la filatura vasluiană au făcut și încă fac față dificultăților. Lipsesc și azi acolo șefii de servicii — mecanic șef, plan, producție, pentru sectoarele de producție — și funcțiile acestea sînt girate de stagiari. Cu alte cuvinte aceștia dau mult. Și eu nu spun că acum, în perioada în care învață meserie și sînt plini de energie, le-ar prinde bine să dea mai puțin; dar e păcat ca — să le spunem așa — plusurile lor să compenseze niște lipsuri datorate unei repartizări de cadre defectuoase, în loc să fie pur și simplu niște adevărate plusuri, niște depășiri de plan nete. Asta pe de o parte. Pe de altă parte trebuie să recunoaștem că nici creșterea profesională a cadrelor tinere exagerat intensivă — datorită nevoii de a face față situațiilor practice — nu-i o soluție tocmai fericită. Creșterea omului în producție trebuie să fie ponderată, echilibrată în timp. Vreau să spun că integrarea unui nou specialist în producție trebuie să se facă în timp și alături, ba chiar aș zice pe seama cadrelor cu multă experiență.

Utilajele ultramoderne și ultrascumpe sînt îndreptățite să pretindă mîini și minți ultracalificate. Un utilaj de-al filaturii costă între două sute și patru sute de mii de lei; un om lucrează cam la trei utilaje; deci înseamnă că se dă pe mîna unei fete de 18 ani aproape un milion și jumătate de lei. În general, situația la capitolul calificării este bună, pentru că toți muncitorii filaturii au trecut prin școli. Însă perfecționarea pregătirii profesionale continuă și la locul de muncă, pe utilaj și sub controlul șefilor direcți. Pentru cei care n-au rezultate prea grozave există o preocupare specială. Maiștrii stau cîte o lună întreagă «pe capul» lor și le dau, pentru felul în care muncesc, calificative deosebit de severe. De asemenea, a fost inițiată o pregătire a muncitorilor slab calificați și în afara orelor de program, cînd ei sînt chemați să-și împlinească deficitul de cunoștințe. Pentru acțiunea de ridicare a calificării au fost mobilizate toate forțele întreprinderii: și muncitorii fruntași, și maiștrii, și ajutorii de ingineri. Și iată că iar am ajuns la inginerii stagiari. În lipsa celor cu experiență, funcția aceasta specială de profesor pe care o are un inginer vizavi de colectivul din subordinea sa, revine în întregime tot lor. Desigur, ei își fac și această datorie, însă nu cu competența care le-ar asigura-o ceva mai multă practică. Colaborarea dintre generații este o condiție a productivității muncii — la urma urmei, pentru această idee am pledat în aceste pagini.

Deci s-a ajuns la succese. Foarte bine! Dar cum? Aceasta-i întrebarea. Și răspunsul e unul: cu eforturi mari. Cu o muncă de învățare, de dăruire dacă-mi acceptați cuvîntul; cu o muncă de suplinire a ceea ce le lipsea acestor copii ai profesiilor numiți stagiari: experiența. Și cînd spun experiență n-aș vrea să fie înțeles cuvîntul limitat la sensul strict profesional, adică privitor doar la suma de cunoștințe profesionale. Pentru că experiența se referă și la obișnuința muncii uzinale, căre-i cu totul altă decît cea din amfiteatre și biblioteci. Din fericire, stagiarii, în majoritatea lor, s-au dovedit foarte devotați, foarte loiali cauzei întreprinderii vasluiene. Inginerii Dumitru Maxim (îi puteți vedea în imagine, în dreapta), David Lupu, Dumitru Diaconescu, Iudit Moscovici, ca și alții dealtfel, pur și simplu s-au străduit să facă totul ca să învingă lipsa lor — firească, justificată — de experiență. Practic, le-au fost date sarcini, sarcini concrete, la fel ca unor ingineri cu vechime.

OCHI PENTRU TIMP

Dacă am avea ochi pentru timp așa cum avem pentru spațiu, atunci România din pitorească ce este ar deveni neasemuit mai pitorească. Atunci am putea spune, la modul intuitiv, spațio-temporal, cu Bacovia

«Amurg de toamnă violet...
Din turn, pe cîmp, văd voievozi cu piete;
Străbunii trec în pîlcuri violete,
Orașul tot e violet».

Dar și pitorescul care e dat nemijlocit simțurilor noastre e așa de mult pe cuprinsul țării, încît se revarsă din ele ca șampania spumoasă din cupă.

Coboram în vara anului trecut pe Bistrița la vale către Cheile Bicazului. În dreapta noastră, Ceahlăul ne privea morocănos cum trecusem pe lîngă măria-sa, mulțumindu-ne să-l salutăm din mers. Eram grăbiți să ajungem la chei. Seninul împrăștia de sus brîndușe, stîncile aveau zulufi de aur. Eu mă pregăteam să mă laud. Trecusem prin chei și fusesem la Lacul Roșu în tinerețile mele. Acolo, în anul 1939, am întîlnit întîia oară în viață pe Mihail Sadoveanu ori poate a doua oară. Aveam deci cu ce mă lăuda și ziua era la fel de luminată.

N-am priceput prea bine niciodată de ce lui Sadoveanu îi plăcea să-mi zică Ștefan, deși știa cum mă cheamă. Dar poate că socotea îndestulător cînd eram împreună să existe un singur Mihai, și acela era el. Dealtfel nici nu mai rămînea loc pentru un altul. Mai poate că văzîndu-mă așa mic de stat îi venea în minte statura mică a lui Ștefan. Dar eu eram nici Ștefan cel Mare, nici Mihail Sadoveanu, ci un oarecare Mihai Beniuc, care scosese o carte ce se numea «Cîntece de pierzanie». Atît!

— Vedeți, le spuneam tovarășilor mei după ce am oprit automobilul, aici m-am întîlnit cu Mihail Sadoveanu.

— Și ce ți-a spus? — au întrebat ei.

— A zis așa: Ștefane, aici am fost nu tare demult împreună cu Panait Istrati și știi ce a făcut? S-a așezat în genunchi și a sărutat pămîntul, spunînd că nu crede să existe în această lume un loc mai sublim. Ei, ce zici Ștefane?

N-am zis nimic, l-am privit numai pe Mihail Sadoveanu, care avea și el ceva din măreția Cheilor Bicazului și-mi venea să repet gestul lui Panait Istrati. Dar am făcut-o numai în gînd. Și mi-am adus aminte de Movila lui Burcel, care s-a aplecat, să poată urca pe cal, de pe spinarea sa, Ștefan cel Mare.

Nu m-am gîndit atunci, dar mă gîndesc astăzi: ce bine ar fi să fiu și eu o movilă de pe care să poată oricine, făcîndu-și ochii roată, să vază în cuprinsul țării minunățiile ei toate. Iar cine le-ar vedea și le-ar cunoaște din Maramureș pînă la Marea Neagră, din Delta Dunării pînă la Porțile de Fier, din piscurile Carpaților pînă în întinderile Bărăganului ori de la Voroneț la Mănăstirea Argeșului și din Cetatea Neamțului la Cetatea Devei, cred că multe locuri ar găsi unde ar îngenunchea și ar săruta pămîntul, zidurile străvechi ori construcțiile noi ale socialismului, în această Românie unde natura s-a luat la întrecere cu mîna omului, ca să iasă și să zămislească frumosul. Frumosul și binele individual și colectiv.

Iată de ce mi-i greu să mă concep în movila de pe care să se vadă, în spațiu și în timp, România pitorească. În spațiu, deci geografic, etnic și cultural, treacă-meargă. Avem piscuri înalte prin munți, ghiduri, ghizi și ochi. Dar în timp... Ar trebui o alt fel de movilă! Una clădită pe lupte, pe eroism și martiriu, chiar dacă ar fi numai de la podul lui Apolodor peste Dunăre la Drobeta-Turnu Severin, pînă la hidrocentrala de la Porțile de Fier ori fie pînă la hidrocentralele de pe Lotru ori de pe Argeș. Cred că s-ar putea vedea mai ușor astfel ianicul spirit tutelar al acestui pămînt: cu o față spre trecut și cu alta spre viitor.

Căci pitorească e țara noastră și geografic și istoric. Iar cine o cunoaște nu poate să n-o iubească, pămîntean al acestor ținuturi ori străin de peste țări și mări.

Cred că și dacă aș muri, m-aș ridica din cînd în cînd pe creasta mormîntului și, punîndu-mi mîna streașină la ochi, aș privi jur-împrejur să mai văd România.

M. BENIUC

folclor

Poluarea folclorului (VI)

Nu ți se pare că ești prea categoric cînd ești categoric?

— Adică?

— Oare nu ai spus că pe scena căminului cultural nu trebuie să se prezinte decît folclor autentic?

— Dacă am spus așa, este pentru că am vrut să afirm cu tărie, să scot în evidență la maximum ce gîndesc eu că trebuie să constituie activitatea de bază a căminului. Dar ce regulă nu are excepție?

Scena căminului cultural, formațiile sătești trebuie *în primul rînd* să contribuie la păstrarea și transmiterea bunurilor folclorice din regiune, la valorificarea în special a celor pe cale de dispariție. Cei în a căror sarcină cad îndrumarea și directivarea formațiilor artistice sătești au datoria să vegheze ca folclorul local să fie stimulat, ca bătrînii păstrători ai obiceiurilor, ai tradițiilor, ai cîntecelor să fie ținuți în mare cinste, ca tineretului să-i fie insuflată dragostea pentru specificul local. Iată deci una dintre muncile însemnate, obligatorii pentru fiecare activist cultural, care în aceeași vreme trebuie să aibă cultura necesară pentru a fi în stare să prețuiască talentele autentice, oamenii valoroși, personalitățile artistice cărora le va da posibilitatea să se realizeze, să se afirme.

Mă gîndesc la acei săteni care simt îmboldul să-și manifeste chemarea artistică și pe alte căi. Scena căminului cultural e bine să constituie — hai să zicem — un laborator experimental pentru ei.

Un exemplu.

Am mai pomenit și s-a mai scris și în «Flacăra» despre originalul teatru sătesc de amatori din comuna Șanț — Bistrița-Năsăud. Cu aproape patru decenii în urmă, pe cînd făceam parte din echipele monografice de cercetare a realității sociale, inițiate de către profesorul Dimitrie Gusti, am luat cunoștință pentru întîia oară de preocupările și realizările șănțenilor în domeniul teatrului. Teatrul lor a luat naștere și s-a dezvoltat datorită inițiativei și stăruințelor a doi dintre săteni. Cît de impresionat am rămas anul trecut reîntîlnindu-l după atîția ani pe, azi, septuagenarul Constantin Zugan continuîndu-și activitatea artistică. S-a creat o adevărată tradiție locală.

Celor mai tineri li se pare firesc să participe, fie ca actori, fie ca spectatori activi, la reprezentațiile improvizate de pe scena căminului cultural.

Lucrurile se petrec cam așa: în fața unei săli ticsite de săteni, Constantin Zugan propune, în destul de puține vorbe, un subiect născocit de el. Pe loc se ivesc actorii. Acesta se propune pentru un rol, acesta pentru altul, după cum socot ei că li se potrivește și simt că-i pot realiza. Cei aleși, cu aprobarea asistenței, pășesc pe scenă și după cîteva indicații primite de la Zugan, fie privitoare la text, fie la regie, piesa se înjgheabă sub ochii spectatorilor. Replicile sînt improvizate pe loc. Din sală cîte unul mai intervine dînd diferite sugestii, ajutînd la punerea în scenă, la realizarea spectacolului. A doua reluare, după cîteva zile, înseamnă uneori spectacolul definitiv.

Este mai mult decît impresionantă participarea activă a întregii colectivități sătești. Unul aduce o pătură, altul o masă, o ladă de zestre și toate cele de trebuință scenografiei piesei. La această a doua repetiție replicile, gîndite acasă, se amplifică. Glume și vorbe pline de tîlc își fac locul spre marea satisfacție a întregii asistențe. M-a interesat îndeosebi faptul că printre actorii improvizați se oferă și unii cîntăreți, care, pentru a da mai multă viață reprezentației, intervin cu cîte un — să zicem — interludiu muzical.

Am vorbit cu o foarte bună cîntăreață care mi-a mărturisit că își face singură cîntecele, melodia și textul anume pentru spectacol. Aproape de necrezut. Creațiile ei sînt integrate stilului local, izvorîte din tradiția sănătoasă a cîntecelor învățate de la bătrîni, încît cu greu poți să le distingi de repertoriul folcloric al satului. Am întrebat-o de ce participă cu atîta dăruire la spectacole. «Consătenii nu mă prea iau în seamă, îmi răspunde ea, dar de cînd apar pe scenă, ei mă respectă, mă prețuiesc. Sînt binevăzută în sat, ba unele femei, chiar mai înstărite, mă și pizmuiesc că ele, vezi bine, nu pot face ce fac eu, că trebuie să te naști așa, să ai harul...»

Am înfățișat mai amănunțit unul dintre nenumăratele aspecte care pot fi surprinse în diferitele colțuri ale țării, din care se poate deduce cît de mare și însemnată este munca ce revine activistului cultural în domeniul spiritual. El trebuie să stimuleze, să ajute la punerea în practică a inițiativelor atît de frumoase ale unor elemente înzestrate din colectivitatea sătească care, prin contribuția lor, însuflețesc viața satului.

Veghind ca aceste contribuții, aduse de elementele talentate, să nu fie simple copii nedibace ale celor văzute pe micul ecran sau în alte părți, ci realizări originale, îndrumătorul cultural își va îndeplini cu prisosință misiunea. *Deci, păstrarea nealterată a folclorului nu trebuie să însemne înăbușirea inițiativei creatoare. După cum nici stimularea exagerată a oricăror inițiative nu trebuie să aducă prejudicii tezaurului folcloric specific locului.*

Alt exemplu.

În comuna Iancu Jianu din fostul județ Romanați am admirat odinioară foarte mult realizările învățătoarei Elena Constantinescu. Din proprie inițiativă, această destoinică animatoare cultiva cu elevele sale vechile jocuri din partea locului. Însuflețită de un real talent, ea își îngăduise să prezinte dansurile locale într-o savantă prelucrare — să zicem — scenică, purtînd pecetea originalității și de o calitate artistică superioară. Acordînd o grijă deosebită costumelor, împodobind capul fetelor cu întraripate marame de borangic (purtate tradițional doar de neveste), stolul fetelor își făcea apariția, zîne din povești, Ilene Cosînzene, transfigurînd jocul printr-o viziune artistică originală.

Cu prilejul sărbătoririi primului întîi mai liber, am adus la București, în 1945, printre alte grupuri și pe Elena Constantinescu cu elevele ei. A fost o adevărată revelație. Din fericire, dar și din nenorocire, căci...

De-a lungul anilor, nenumărați maeștri de dansuri, instructori, metodiști, regizori și mai știu eu cum le zicea, s-au grăbit să preia ceea ce modesta învățătoare înfăptuise, cu atîta talent și dăruire, în comuna ei. Unii au preluat de-a dreptul, alții pe ocolite și într-o bună zi ne-am trezit că jocurile comunei Iancu Jianu fuseseră copiate aidoma sau mai prost și incluse în repertoriile diferitelor ansambluri mai mari și mai mici. Iată fixată deci în timp una din primele cauze care au dus la amestecătura stilurilor, la poluare.

Preluate fără nici o noimă, reușitele învățătoarei din Iancu Jianu n-au făcut decît să strice, să ducă la șablonizare.

Nu m-ar mira să aflu că și în comuna Iancu Jianu s-au prezentat cîndva niscaiva «învățați bucureșteni» care i-au arătat Elenei Constantinescu cum trebuie să-și învețe elevele să joace «prelucrarea prelucrării» ei...

Hari BRAUNER

civilizația ochiului

circul în viață, viața în circ

de Vasile BĂRAN

I

Am cunoscut cîndva un actor tînăr care, după ce îl interpretase cu un răsunător succes pe Pietro Gralla din «Act venețian» și-a pus în joc toate onorurile pentru a demonstra că putem auzi cu ochii și vedea cu urechile, că putem să mergem în mîini și să stăm, vreme îndelungată, în cap, fără ca nimeni să ne silească, ba dimpotrivă, că putem face toate astea dintr-o mare plăcere și revelație, că putem chiar să ne-apucăm cu dinții de-o bară de metal aflată cu zece metri deasupra frunții noastre. Urmărindu-l la un asemenea spectacol și cunoscîndu-i, mai apoi, și pe ceilalți coechipieri, am avut deodată senzația că mă găsesc într-o regiune a vieții extrem de ciudată, cu o floră psihologică dintre cele mai curioase, pe un sol mirific pe care floarea cea mai des întîlnită e aventura. Dar ce fel de aventură? Să dovedești, de pildă, că-ți poți răsuci propriul corp de trei ori în aer fără să-ți fringi oasele căzînd și fără ca din pricina șocului produs de greutate și viteză să-i smulgi din umeri brațele celui care te prinde. Se poate oare? — m-am întrebat. Se poate, sigur că se poate! Mai ales că pentru asta ai la îndemînă o cupolă și un trapez volant inventat, cum am aflat, cu peste o sută de ani în urmă de către francezul Jules Léotard, ba chiar și o formulă algebrică — $A \times S^2$ — pe care, dacă va fi nevoie, voi încerca s-o descifrez ceva mai tîrziu; fiindcă, iată, înainte de a trece mai departe, trebuie să vorbesc despre acest cunoscut al meu, actorul Radu Cornea, născut în Transilvania, la Cluj, absolvent al liceului de-acolo și al Institutului de teatru din București, copil de muncitori, mai avînd cinci frați cu meserii «fel de fel», — adică mecanici, ingineri, constructori —, acest Radu Cornea care cu trei ani în urmă, la Turda, unde el îl interpreta pe Dragomir din «Năpasta» și pe David Sleter din «Cînd luna e albastră» avea s-o întîlnească dintr-o întîmplare (foarte asemănătoare celor descrise de Gautier în acel «Căpitan Fracasse») pe acrobata de kopf-balans aerian, Aurelia Augustin Pokluda, gimnastă excelentă, cîștigătoarea medaliei de aur la unul dintre festivalurile internaționale ale circurilor. Gimnasta venise la Turda cuCircul București aflat într-un turneu prin țară și el se dusese acolo ca spectator, dar sub efectul admirației s-a hotărît chiar în acea clipă să părăsească și să sacrifice, de dragul acestei lumi, tot ce era legat de viața sa și să se facă acrobat. Și, cum mărturisește, s-a văzut, deodată, urcînd o pantă și sărind prin copaci înalți cu fructe necunoscute după ce toată vremea de pînă aci fusese încredințat (dar nici nu se întrebase!) că organismul omenesc nu poate digera decît pîine și pepeni. Și chiar dacă paznicul nu-i dădea voie să culeagă acele fructe splendide și nemaivăzute, lumea totuși i s-a părut alta, cu mult mai ademenitoare. Căci asta am înțeles-o și eu: de cum o dorință ni se înfățișează ca fiind teribilă, dar și posibilă de împlinit, ne sprijinim în ea cu cea mai mare încredere, avînd certitudinea că odată și odată realitatea externă ni se va conforma.

Bine-bine, acrobat! Dar cum?

Ar trebui să fii lucid, — i s-a spus cu ulmire și îngrijorare —, tu ești actor de teatru, ce ai tu cu circul, circul e altceva! Nu-ți dai seama? Rațiunea e și ea o expresie a voinței! Ia gîndește-te, ia uită-te cu ochii tăi și nu cu cei ai imaginației care, de obicei, înfrumusețează totul! Ce ai tu cu circul, ce ți s-a întîmplat, cum poți să explici, nu poți să explici?

Și mai era un argument, și încă unul foarte serios, pentru că din cele mai vechi timpuri se știe că, de obicei, acrobații învață totul de mici, cei mai mulți se nasc în circ, pe cînd el, actorul despre care povestesc, avea aproape 30 de ani! Cum o să se facă acrobat la vîrsta asta, cînd el n-a sărit niciodată nici măcar două trepte deodată ale unei scări?

Și totuși lucrul acesta se va întîmpla. Și se va întîmpla cu atît mai repede, cu cît îndoielile și neîncrederea celorlalți se arătau mai evident. Fiindcă acei «ceilalți» erau acum nu foștii colegi de teatru, nu spectatorii care-l prețuiseră, nu părinții, nu frații, nu rudele și prietenii, ci oamenii de la circ, noii colegi, coechipierii, stăpînii pe meserie, obișnuiți ca pasărea în aer cu ceea ce el abia se-nvăța, vulturi crescuți din ou în colivie sau, mai exact, unul care încearcă să facă primii pași — primii pași în mîini, cum s-ar spune — pe o planetă nouă, pe un teritoriu inaccesibil.

E oare posibil?

Cu toată nedumerirea, aș putea mărturisi că pînă aici înțelesesem. M-am gîndit că e chiar omenesc să ai puterea și inteligența să-ți poți considera propriul trup un univers în care capul să fie al tău. Să poți, adică să-ți faci din limitele propriului tău corp niște dușmani pe care să-i poți birui, niște fortărețe pe care trebuie să le cucerești, dar nu distrugîndu-le forța de rezistență, ci atrăgînd-o de partea ta, de partea gîndului și a inimii tale.

Dar cum nu mă simt în stare să-i dau unei asemenea aventuri (care nu se poate naște decît artificial în mintea mea) prețul cuvenit (recunoscîndu-i din prima clipă caracterul de iluzie) n-am crezut nici un moment cele ce mi s-au spus și abia cînd, cu cîteva săptămîni în urmă, l-am văzut pe Radu Cornea, anunțat împreună cu acea foarte tînără și înzestrată gimnastă, Aurelia Augustin Pokluda (astăzi Aurelia Cornea), într-un kopf-balans aerian, în spectacolul «Aprindeți stelele» mi-am dat seama că nu degeaba sîntem uneori ispitiți să ne întrebăm: ceea ce vedem cu ochii noștri poate fi totodată și realitatea?

Sigur că nu mă aflam pentru prima dată la circ; aș putea mărturisi chiar că am asistat în viața mea la spectacole și mai tulburătoare, dar faptul că-l vedeam, după trei ani, pe actorul din «Act venețian» zburînd pe sub cupolă m-a făcut să mă gîndesc la acea regiune a acelor ființe deopotrivă de neobișnuite și deopotrivă de comune. Fiindcă iată, arta cu cele mai îndepărtate tradiții pare să fie totodată și cea mai neverosimilă — arta copacului care se smulge din rădăcini, a pădurii cu picioare, a plantelor care aleargă.

II

Era să uit ca după acel spectacol, încă tulburat de povestea asta, l-am rugat pe directorul artistic al circului să-mi istorisească una și alta din viața circului, să-mi spună ce i se pare lui mai neobișnuit și ce banal, comun. Căzînd de acord, el mi-a propus să mă duc a doua zi ceva mai devreme, să avem timp, cel mai bine, spunîndu-mi, ar fi să stau eu însumi de vorbă cu oamenii arenei. Așa se face că după ce am văzut încă o dată spectacolul, de astă dată pe fragmente, m-am înfățișat șefului trupei de zburători, un bărbat tot de 30 de ani, dar născut în circ, crescut în circ, Emil Petrescu-Ganea și, cum nu mai aveam de ce să mă mir, l-am întrebat ce fac părinții lui, adică Traian Ganea, artist emerit al R.S.R., și Carolina Ganea, amîndoi foști acrobați și despre care aflasem că erau acum pensionari? Ce să facă? Tatăl se ocupă de o invenție în legătură cu poluarea (!), iar mama cu treburile casnice. Din toată viața — îmi spune acrobatul-junior — s-au ales cu un cîine care îi ajută la o mie de lucruri; cînd pleacă în oraș, cîinele le aduce hainele, îi ajută la îmbrăcat, iar cînd vin de pe unde umblă face totul, ca ei, bătrînii retrași la casa lor, să se simtă bine; numai pantofilor îi e mai greu să le dea cu cremă.

Cîinele ăsta, spune Emil Petrescu, crescut și el la circ, a înțeles cel mai exact că astăzi bătrînii sînt, adesea, foarte ușor uitați de copii. Și cîneva trebuie să-i ajute.

Mi-l prezintă apoi, în foiala culiselor, pe Mihail Stroici, unul dintre colegii săi, absolvent al Institutului de educație fizică și sport ai cărui părinți au ieșit și ei la pensie tot de la circ, după ce, înainte, au fost amîndoi zburători celebri.

— Pînă cînd? — îl întreb pe Stroici.

— Pînă la pensie. Ba tata a făcut acrobație și ca pensionar. A încetat zborul la 55 de ani!

Acum — mi se povestește — întreaga trupă de zburători este formată din tineri Fetele fac performanțe masculine: două salturi și jumătate. La ora asta numai în S.U.A. (și mi se dă numele circului «Ringling») la trupa Gaonas se poate întîlni așa ceva.

Succesul cel mai de preț al zburătorilor e însă triplul salt mortal executat la 21 iunie 1972 de voltigarul Ion Buduruș. E chemat să-l văd: un băiat nu prea înalt, lat în umeri; pînă și la gît are mușchi. După cum mi se explică, lista performerilor ar fi așa: Ernest Clarke—1910, Alfredo Codona—1919, Arthur Cancello—1937, Genesio Amadori—1938 (căzînd în același an și zdrobindu-se de pămînt la circul din Liège), Evgheni Donatovici Morus—1946, S.S. Suhov—1948, Fay Alexander—1952 (cel care a jucat și în filmul «Trapeza»), Lalo Palacios—1958 (cinci ani mai tîrziu se va sinucide dezamăgit că nu-l mai poate executa), Tony Steele—1962 (cel care va realiza și recordul absolut — triplu salt și jumătate), și Ion Buduruș —1972, băiatul de lîngă mine pe care-l privesc acum cu uluire. Fiindcă îmi dau seama că într-un răstimp de peste o jumătate de secol numai zece acrobați de pe mapamond au reușit această aventură: rostogolirea în aer de trei ori a corpului omenesc. Folosesc prilejul să descifrez acea formulă $A \times S^2$ (A fiind accelerația gravitațională egală cu 9,81, iar S—numărul de secunde la pătrat) și aflu că viteza de cădere liberă a unui corp în trei secunde e de 90 metri; că șocul de incidență reprezintă o forță de aproape 5 400 kilograme; și că deci cel care ar trebui să prindă o asemenea greutate (atletul-porter, atletul «prinzătorul») ar fi pur și simplu distrus! Dar iată că există o artă și o tehnică a triplului salt care reduce șocul la numai 200-300 kilograme. Șoc pe care un atlet bine antrenat îl poate suporta. Cum se explică însă exact această artă nu mai e nimeni în stare s-o facă; ea ne poate fi doar arătată.

— Vreți să vedeți? Avem un film lucrat cu încetinitorul.

— Ce vîrstă ai? — îl întreb pe voltigarul Buduruș.

— Destul de potrivită ca să mai încerc.

— Ai să-l ajungi pe Steele?

— Încerc. E visul meu. Mă perfecționez continuu și nu se poate să nu reușesc.

— Dar dacă Tony Steele obține un nou record?

— Nu se mai poate.

Intervine Emil Petrescu, porterul:

— Steele s-a lăsat de trapez. Are 35 de ani. S-a îmbolnăvit. Tata a fost la el în mod special să-l cunoască. Acum cîțiva ani. În '67. Era atunci în R.F.G., la circul Krone.

Reține apoi remarca pe care o face, o clipă mai tîrziu, vorbind parcă mai mult pentru sine:

— Cred că nici porterul n-ar mai îndrăzni să încerce cu el. Atunci, la Durango (S.U.A.), cu zece ani în urmă, cînd Steele a realizat recordul absolut la triplu salt mortal, el a fost prins de Lee Strath. Avea încredere. Dar cînd n-o mai ai? E foarte dificil să nu ai încredere în cel care trebuie să-l prinzi. Îți pierzi toată puterea. Cînd sari tu, te privește... Îți rupi o mînă, un picior, sînt ale tale... Dar cînd trebuie să prinzi pe altul...

Lîngă noi, pe covorul manejului mic, se rostogolește o minge. Nu e minge. E acrobata Leni Dumitrache, «femeia-cauciuc». Nu vrea să-mi spună vîrsta. Aflu, dintr-o șoaptă, că a împlinit 33 de ani și că își prezintă numărul de la 9 ani! 24 de ani de acrobație!

Cum e totuși cu vîrsta la circ?

Încearcă să-mi răspundă la întrebare maestrul Constantin Crețu, șeful trupei de salturi la basculă. Dealtminteri, trupa nu e alta decît propria sa familie: el, în vîrstă de 48 de ani (mai are doi ani și iese la pensie), soția (fiica clovnului Ciacanica), în vîrstă de 44 de ani, doi fii, Mitică și Titi, și o nepoată. Constantin Crețu a dat prima reprezentație la vîrsta de 12 ani. Mă interesează ce gînduri are acum la anii pensionării?

— La o distracție...

— Anume?

— Să colind munții, să merg la mare...

— Care a fost cea mai mare bucurie a vieții dumneavoastră?

— O performanță de talie mondială...

— Dar nefericiri? Cînd ați fost cel mai trist?

Acrobatul își acoperă ochii și îmi răspunde așa, cu ochii închiși:

— Cînd a murit fetița nepoatei mele. Anul trecut. În octombrie, pe patru. Eram în R.F.G., aveam spectacol și a murit într-un accident. Am trăit atunci cea mai mare groază. Rîdeam cu lacrimi, fiindcă atunci cînd am aflat noi, eram încă în spectacol. Fetița se găsea în curtea circului călcată de o mașină.

Îi spun, mai mult cu scopul să depășim momentul:

— Ar trebui ca nepoata să vă mai facă o strănepoată.

— Așa ne-am gîndit și noi. Da' acum plecăm în Spania, la circul Castillia, pentru 10 luni. Și nu vreau să descompletăm trupa

Îmi vine în minte o întrebare mai neobișnuită. Dar cum tot sîntem la circ, o pun

— Cît timp poate lucra în echipa dumneavoastră de salturi la bascul o femeie însărcinată?

— Pînă la cinci luni.

— Nu glumiți?

Acrobata Amanda Lupașcu din echipa de echilibristică pe biciclete condusă de soțul ei, Petre Lupașcu, confirmă: ea a continuat să lucreze și pînă la 7 luni. A născut două fetițe, Nadia și Carmen, astăzi în vîrstă de 19 și 22 de ani. Au absolvit liceul. Și-au luat bacalaureatul. Și sînt... dansatoare pe sîrmă. Atunci, cu douăzeci de ani în urmă, s-au

născut în vagoane. Acum vagoanele le-au vîndut.

— Cine vi le-a cumpărat?

— Un apicultor. Îl trebuiau pentru albine. Noi ne-am făcut casă în oraș...

III

Și astfel artiștii aceștia ciudați îți devin, deodată, pe cît de neverosimili, pe atît de apropiați, cunoscuți, înțeleși. Ei se urcă pe frînghii și îi înțelegi. Ei coboară de pe frînghii și îi înțelegi. Admirația pe care o ai în fața lor, gloria pe care ei sînt convinși că au cîștigat-o în fața ta dispar de îndată ce îi întrebi prietenește, familiar: «Aveți copii? Cîți? Cum se poartă ei cu dumneavoastră? Dar dumneavoastră cu ei?» Și stai de vorbă «de la om la om», de la omul care a făcut saltul în aer, de la omul care a verificat prin generații că suprema cădere e moartea, la cel care e încîntat că a cunoscut un tigru, un cerb, un șoim și un delfin, toate într-o singură ființă.

Dresorul Sergiu Dermengi cu care stau de vorbă a încercat de-a lungul anilor (cu întreaga sa familie — soția, Ecaterina Dermengi, și Dermengi-junior, cel mai tînăr dresor al circului) să răstoarne legea după care dacă n-ar fi muștele n-ar fi nici păsările, dacă n-ar fi păsările n-ar fi nici vulpile, dacă n-ar fi șoarecii n-ar fi nici pisicile, cu un cuvînt, dacă n-ar fi peștii cei mici n-ar fi nici peștii cei mari. Și dacă oamenii se trag, într-adevăr, din animale, ei a mai vrut să vadă care anume se trage din leu și care din iepure, care din elefant și care din furnică. Ironia cu care își prezintă meseria nu-i poate totuși ascunde satisfacția ce-i aprinde deodată fața atunci cînd îmi povestește cum a ajuns la acea arcă despre care au scris multe ziare ale lumii cu prilejul spectacolelor prezentate în zeci de țări, în care convietuiau pașnic o găină și o vulpe, un iepure și un lup, un șoarece și o pisică etc., etc., «Arca lui Dermengi», cu o mulțime de animale care, de obicei, în viața de toate zilele se suprimă.

— Cînd și cum v-ați făcut dresor?

— Lucrez din 1954. Eram student la medicină veterinară. Trebuie să mai spun că m-au interesat animalele de mic copil. De asta m-am și dus la medicină veterinară.

— Ați terminat-o?

— Nu. Am plecat din anul trei. Aveam o cățelușă pe care am învățat-o să'socotească, să extragă rădăcina pătrată, să spună cît e ceasul. Mi-a venit ideea s-o prezint directorului circului de-atunci. De cinci ori m-am dus la secretară și de cinci ori secretara mi-a spus să nu mai dau pe-acolo. A șasea oară a speriat-o cu cîteva lătrături și a dat buzna peste director. Ce-o fi făcut acolo nu știu, că directorul m-a chemat: «E a dumitale? Nemaipomenit! De mîine te prezinți la program». Am fost angajat din primul moment pe post de dresor. În circ cățeaua a găsit un cîine și a născut zece cățel. Cu ei am făcut o echipă de fotbal... Pe urmă, în 1962, m-am hotărît să fac dresură mixtă...

— Dar dumneavoastră? Dumneavoastră faceți teatru cu urși?

Cel pe care-l întrerupe prezentatorul Mihai Ciucă. Tocmai pune în scenă o comedie. Cînd urșii nu-i dau **replica** le face observații întocmai ca un regizor. Le amintește subiectul, îi mustruluiește, îi ceartă că nu sînt atenți la **idei** și, în consecință, nu le mai dă zahăr.

— N-aveți impresia că vorbiți de unul singur?

— Sînt absolut convins că mă înțeleg. Iată, cei care au greșit și-au lăsat capul în jos. Păstrez cu ei o disciplină fantastică. Pînă cînd totul e pus la punct în cele mai mici amănunte. Pînă cînd comedia e perfectă. Nu admit nici un fel de improvizație. Altfel numărul se degradează, iar ei se obișnuiesc cu cabotinismul.

— Și dacă în loc de comedie iese tragedie? Sau socotiți urșii niște ființe inofensive?

— Urșii sînt cele mai periculoase animale. Sub mormăiala lor se ascunde cel mai îngrozitor răcnet.

— Și nu vă e teamă?

— Dacă mă port corect cu ei, sînt **respectuoși**. Eu nu lucrez cu biciul.

— Și totuși, nu vă e frică? Respectuoși-respectuoși, dar, orice s-ar spune, mai sînt și urși!

— **N-am** voie să-mi fie frică. Frica ar fi, într-adevăr, tragedie. Pentru că frica produce o transpirație pe care animalele o simt. Și se reped!...

— Dar cînd și-e frică de un om, nu transpiri?

— Ba da, totdeauna teama produce transpirație. Dar numai animalele o sesizează. Și mai e ceva: să nu stai niciodată cu spatele la ele. Să le privești tot timpul în ochi. Lidia Jiga, formidabila maestră, a făcut atunci, la Harkov, în 1971, o greșeală: s-a întors cu spatele la tigru. Și tigrul a sfîșiat-o!

Familia Dermengi făcînd morală celor trei cimpanzei.

IV

Ultimul popas îl fac la directorul artistic al circului, tovarășul Iosif Aurel, autorul unui roman din viața circului, «Paiațe și oameni», și a mai multor cărți de specialitate, printre care o «istorie a circului universal» prefațată de Victor Eftimiu.

Tovarășul Iosif Aurel e pornit împotriva birocrației, o numește «boala secolului» și mărturisește că dacă la vîrsta de 16 ani, pe cînd era în liceu, n-ar fi fugit de-acasă, din Iași, atras de scamatoriile acelui iluzionist italian Marcello Liri, s-ar fi făcut medic; dar un medic deosebit, care să-i poată opera pe birocrați și să-i facă sănătoși. Visul lui a fost să scoată din buzunare o lume frumos colorată în care oamenii să se simtă veseli și fericiți, dar iată că lumea-i ca lumea, nu scapă de birocrați, că de cînd e la direcția circului din București toată lupta e să învețe cum se iau aprobările. Și aici nu merge cu scamatorii, că altfel ai face o scamatorie și lucrurile s-ar rezolva.

Despre tovarășul Iosif Aurel se povestește că e în stare să bage în buzunar un ceas de mînă și să scoată zece de masă plus o pereche de porumbei și un șarpe! Se poate? Sigur că se poate, fiindcă directorul artistic al circului nu e altul decît maestrul iluzionist A. Iosefini.

— De ce Iosefini?

— De la Iosif, Iosif Aurel.

Ca să ne descreștim frunțile, să fim adică în spiritul artei sale, îl rog să uite o clipă de birocrația care-l întristează și să ne spună care a fost cel mai impresionant succes din viața sa. Nu ezită să-i mărturisească. Succesul ăsta a avut loc ceva mai demult, cînd s-a căsătorit. Succesul a fost chiar căsătoria. Era la Sibiu, dădea un spectacol și o elevă din clasa a patra de liceu s-a îndrăgostit subit de el. Eleva a devenit Luana Iosefini, partenera sa în spectacole, și mama unei fetițe, tot Luana Iosefini, astăzi studentă în anul III la medicină. (Deci, tot o să aibă un medic în familie!)

— Dar un moment de mare umor?

— Două. Odată a venit la mine un arhitect să-i prezic trei numere cîștigătoare la loto. În schimb, el îmi face un proiect pentru o vilă la mare. I-am spus să-și ia o hîrtie și să noteze numerele pe care i le dictez. Am crezut că n-o să mai vină. Dar peste o vreme m-am pomenit cu el aducîndu-mi proiectul. Cîștigase 50 000 de lei. M-a rugat să-i mai dictez trei numere. Stupefiat, i-am spus că nu mai aveam inspirație. Asta s-a întîmplat prin 1948. Proiectul îl am și acum... Vila...

Altă dată mi-a ținut calea un puști. Voia să-mi dea 10 000 de lei dacă o să-i ghicesc ce necazuri o să aibă el în viață. «Poți să ai, poți să nu ai — i-am spus. Depinde și de tine». «Nu, nu, mie să-mi spuneți exact» — n-a vrut el să se lase dus de nas. Și a scos din ghiozdan cei 10 000 de lei. M-am îngrozit. Aici nu mai era nici o glumă. L-am dus în casă spunîndu-i să aștepte pînă fac eu «vrăjitoria». Între timp am anunțat miliția. Băiatul, din Piatra Olt, furase banii de la părinți și mă căuta să-i prezic viitorul.

— Spuneți-mi la ce folosește iluzionismul?

— E o artă care impresionează. Îl face pe om să mediteze. Îi arată că el poate fi și drac, și Dumnezeu.

— Puteți să faceți ceva să dispară?

— Cum să nu!

— În mod real?

— În mod real, nu! De asta i se și spune artei mele **iluzionism.**

— Dar dacă ați putea s-o faceți **în mod real**, ce-ați vrea să dispară?

— **Birocrația!** Birocrația cu toate paralelismele pe care le creează!

Fotografii de S. STEINER

despre dragoste, cu frumusețe și disperare...

Am golit stiloul de cerneala otrăvită de amărăciune, cu care am scris, săptămînile trecute, acea pledoarie pentru actorii care văd, simt și trăiesc — nejucind — acea «fugă ireparabilă a timpului», ca să-l încarc azi cu cerneala colorată a mulțumirii. Revărsate peste noi, una după alta, ca o ploaie binefăcătoare după o perioadă de secetă, premierele teatrale ale acestui martie tumultuos ne-au dăruit în primul rînd cîteva momente de fierbinte artă actoricească. Nu evenimente teatrale, nu izbucniri de inteligentă gîndire regizorală, — regizorii noștri sînt cufundați parcă într-un dulce somn hibernal —, ci creații actoricești. Iată cîteva.

CU FRUMUSEȚE ...

Scundă și invadată de rotunjimi care nu fac prea bine pe scenă dar, evident, nepăsîndu-i de aceasta. Șleampătă, trăgînd o gheată scîlciată într-un picior și un pantof în celălalt. Cu mișcări dezordonate, nasul cam roșu și tonuri de voce stridente. Pusă pe harță cu vînzătoarea de lapte ori cu măcelarul din colț și gata să împrumute, fără să ceară îngăduință, rochia festivă din garderobul colocatarei. Frizată mărunt și roșcat ca să acopere cărunțeala celor 65 de ani dați, cu cochetărie, drept 61. Aceasta e doamna Orban, eroina piesei dramaturgului maghiar Örkeny Istvan, «Joc de pisici» sau, mai bine-zis, aceasta e Vally Voiculescu-Pepino în rolul doamnei Orban. Örkeny a scris o piesă despre bătrînețe, ceea ce poate fi trist; o piesă despre bătrînețea feminină, ceea ce poate fi cutremurător; o piesă despre iubirea înșelată a unei bătrîne, ceea ce poate fi grotesc. Piesa lui Örkeny e tristă, cutremurătoare și grotească; și totuși rar am văzut o lucrare în care setea de viață să se zbată cu mai multă frumusețe și disperare, în care dragostea să fie mai mișcătoare, în care nevoia de comunicare și fericire să fie mai aprinsă, în care tinerețea sufletească să nege cu atîta dispreț ravagiile aduse de vreme trupului. Cred că treaba aceasta a reușit pe scenă (desigur, cu ajutorul regizorului de foarte bun profesionalism care este Ioan Taub, invitat special de la Naționalul timișorean să monteze «Jocul...» la Teatrul «Bulandra») în primul rînd datorită actriței acestei atît de speciale care e Vally Voiculescu-Pepino. Datorită vitalității ei nesofisticate și umorului care îi îmbibă întreaga ființă dulce și rotofeie. Datorită farmecului ei care vine din inteligență și modestie. Datorită feminității ei simple și bune care nu trezește nimănui nici un complex și nici o îngrijorare. Vally Voiculescu-Pepino se încarcă — fără nici o reținere — cu cei 65 de ani ai eroinei și reușește să ne convingă că, în ciuda candorii infantile a jocului de-a pisicile cu vecina ei de apartament, în ciuda nepăsării cu care o tratează fiica și ginerele, în ciuda existenței vecine cu mizeria pe care o duce bătrîna budapestană, în ciuda faptului că amorezul septuagenar o părăsește pentru a se căsători cu prietena ei cea mai bună, în pofida timpului, a bătrîneții, a trădării, a singurătății, viața merită să fie trăită. Doamna Orban se sinucide cu un soi de purgativ și se scoală dimineața cu cheful de a «lua viața de la început». Ce splendidă lecție de vitalitate, tragică și comică, totodată, sublimă și grotească, așa cum e viața însăși de fapt, demnă și nedemnă, frumoasă și mizerabilă. În orice caz, nu viața aseptică, îndestulată și pustie, civilizată și seacă pe care o duce sora doamnei Orban, în bogăția asigurată, la München, de fiul ei, și ce excepționale replici, cu ce rară distincție și finețe, îi oferă Beate Fredanov în rolul acestei bătrîne care își duce existența falsă, acolo departe, roasă de dorul patriei, al compatrioților, dar mai ales al surorii ei!

În această luptă cu timpul lacom și cu bătrînețea pizmașă, Vally Voiculescu-Pepino este de două ori învingătoare. Prima dată, în numele eroinei ei. A doua oară, în numele ei propriu, al îndrăznelii de a-și încărca umerii cu cîteva decenii în plus și de a sfida curgerea vremii. Cum se vede, nu sînt oamenii întotdeauna sub timpuri

CU DISPERARE...

Tot despre dragoste e vorba, firește, și în «Dragostea noastră» (scrisă de Silvia Andreescu și Theodor Mănescu), numai că aici cuplul amorezilor e tînăr și înflăcărat dar, vai, proaspăt divorțat, chinuit și contorsionat, obsedat de vorbe, introspecții și retrospecții, declarații și contradeclarații, aici iubirea e pretext și subtext al incomunicabilității, aici, de-a lungul a două lungi acte, doi oameni se explică, se complică, se împușcă un pic (ca să-și dovedească de fapt marea iubire) și pînă la urmă ne părăsesc lăsîndu-ne speranța unui happy-end. Constantin Codrescu, acest actor atît de ambițios și gata totdeauna să-și pună la grele încercări talentul său polivalent, și-a asumat «Dragostea aceasta a noastră», atît de pindită de melo și atît de mult vorbită, și-a asumat-o cu totul și cu totul în triplă ipostază — de regizor, scenograf și interpret principal. Iar aceasta a deschis textului porțile spre un spectacol care, ferit de lacrimă și nevricale, rămîne sensibil, uman, ba chiar și, pe cît posibil, adevărat. Regizorul Codrescu nu l-a protejat deloc pe actorul Codrescu, a lăsat-o pe Ea în prim-planul piesei, o Ea (interpretată de Magda Popovici) mai vie, mai demnă, mai inteligentă și cu trăiri mai profunde ca El, un El pe care autorii piesei l-au dorit «trist-comic», dar a ieșit mai curînd slăbănog, mărunt orgolios, puțintel mulog, pînă la urmă însă nobil și generos. Constantin Codrescu a înălțat personajul, așa cum a înălțat piesa. Constantin Codrescu a reușit să facă dintr-un dialog lung de un act și un ceas întreg (act în care nu se întîmplă nimic, ci se spun și răspun aceleași lucruri) un fapt de teatru în care sînt conținute trăire și suferință omenească. Și chiar dacă spectacolul Teatrului Mic e departe de a constitui un eveniment al stagiunii, rămîne o pagină semnată apăsat de o mînă foarte sigură. Și de real talent

Sanda FAUR

Vally Voiculescu-Pepino: farmecul vitalității neostenite (alături de ea, Violeta Andrei).

culise

● La Teatrul Național «I.L. Caragiale» a avut loc cea de-a treia premieră a acestei stagiuni: o nouă versiune a piesei «Zodia taurului» de Mihnea Gheorghiu, regia fiind semnată acum de Mihai Berechet, în aceleași decoruri, ale Floricăi Mălureanu, pe care le cunoșteam din spectacolul premiat al Teatrului Național din Craiova. Urmînd după «Un fluture pe lampă» de Paul Everac și «A doua față a medaliei» de I.D. Sîrbu, recenta premieră reconfirmă preocuparea susținută a teatrului pentru promovarea dramaturgiei originale, precum și succesul de care s-a bucurat în această stagiune dramaturgia românească pe prima scenă a țării.
Totuși, dat fiind că ne apropiem de sfîrșitul stagiunii, nu credem că și numărul premierelor — numai trei! — poate fi considerat un succes, cel puțin avînd în vedere numărul mare al actorilor acestui teatru, cele două săli de care dispune și, nu în ultimul rînd, caracterul atît de întreprinzător cu care ne-a obișnuit direcția lui Radu Beligan. Știm cîte piese au fost sau sînt în lucru, știm — prin natura rubricii — și culisele lor, dar trebuie să ne intereseze și cîte vor ieși pe scenă în această stagiune.

● Semnalam, nu demult, arbitrara schimbare a titlurilor unor piese, în stare să producă numai derută. Studioul I.A.T.C. pare-se că vrea să dețină recordul absolut la acest capitol: altfel, «Celebrul 702» de Al. Mirodan n-ar fi devenit «Autorul moare azi», iar celebra piesă a lui Arthur Miller «Vrăjitoarele din Salem» n-ar fi ajuns «Vînătoarea de vrăjitoare»! Întrebăm: pe cînd «Peripețiile lui Tipătescu» în loc de «O scrisoare pierdută», «Boierii și Clara» în loc de «Vlaicu Vodă» sau «Iubirea învinge» în loc de «Tache, Ianke și Cadîr»?

● Fără să vrem am fost martorii unei discuții în tramvai: doi tineri căsătoriți dorind să vadă cît mai repede un spectacol care avea în acea seară premiera, de teama schimbărilor ce pot interveni în distribuție! Cum obișnuim să vedem spectacolele mai mult la premieră sau numai la premieră, n-am putut să-i înțelegem pe cei doi decît peste cîteva zile, cînd am aflat că în spectacolul «Valentin și Valentina» de M. Roscin la Teatrul «Bulandra» — spectacol care se bucură în continuare de un mare succes de public, fiind jucat uneori și de șase ori pe săptămînă — au avut loc, în numai cinci luni, față de distribuția de la premieră, nici mai mult, nici mai puțin, decît opt schimbări! Continuînd în acest ritm, de aproximativ două schimbări pe lună, nădăjduim că teatrul ne va invita, încă în această stagiune, și la spectacolul pe care nu l-am văzut la premieră!

● La TV sînt gata cele șase episoade ale primei serii din «Cireșarii» și se lucrează intens la următoarele. După cum se știe, cunoscutul roman pentru copii al lui Constantin Chiriță a fost adaptat în formula serial pentru televiziune de Radu Dumitru, regia fiind semnată de Andrei Blaier. Totuși, cînd va începe proiecția noului serial? E neapărată nevoie să se aștepte mai întîi terminarea lucrurilor celor 18 sau 24 de episoade, cîte vor cunoaște, pînă la urmă, «Cireșarii» televiziunii?

● Actorul trubadur Tudor Gheorghe a terminat un nou spectacol de poezie patriotică, «Acolo unde-s 'naiți stejari» (sub auspiciile Muzeului literaturii române) și lucrează acum la spectacolul «Nopțile poetului», pe versuri de Al. Macedonski.

● La sfîrșitul lunii martie, la Kammerspiele din München, va avea loc premiera spectacolului cu piesa «Macbett» de Eugen Ionescu, în regia și decorurile lui Liviu Ciulei, costumele fiind create de Radu Boruzescu.

● Cel mai nou termen de dare în folosință a Teatrului Național din Craiova este 21 aprilie.

● Anunțată într-o rubrică săptămînală de informații ca aparținînd lui I.D Sîrbu, piesa «Un tînăr mai puțin furios» aparține de fapt lui I.D. dar Șerban.

Victor PARHON

scrisori către un meloman

exaltările juvenile

Îmi scrii că și, pe tine te fascinează opera, de unde tragi concluzia că frecventarea acestui gen ar fi calea cea mai firească de acces la muzică. N-ai dreptate. Spre muzică se poate veni din direcții foarte felurite și fără să se poată afirma că un mod de apropiere ar fi mai pedagogic decît altul. Este pedagogic ceea ce pornește din noi înșine, ceea ce răspunde unor necesități și impulsuri pe care le simțim în intimitatea ființei noastre. Spunîndu-ți că am început prin a iubi opera, n-am făcut o aserțiune estetică general-valabilă, ci am evocat propria-mi experiență de inițiere muzicală, experiență care — pare-se — are puncte comune cu a ta. Pe de altă parte, chiar în cadrul unei astfel de predilecții similare se pot manifesta deosebiri care ne atrag încă o dată atenția asupra caracterului prin excelență individual, aproape inimitabil, al pătrunderii în lumea muzicii. Iată, tu ești un entuziast al operelor lui Wagner, în vreme ce primii mei pași spre muzică aveau un cu totul alt patron. Ne putem considera desigur rude dar foarte îndepărtate. Ne înrudim în măsura în care se înrudesc «Traviata» și «Walkiria». Dar ce legătură este între acestea în afară de faptul că se desfășoară pe scenă, cu concursul cîntăreților și orchestrei? O asemenea legătură de-abia dacă permite să se vorbească despre rudenie. Felul cum se pronunța Wagner despre opera italiană contemporană exprimă mai degrabă sentimentul apartenenței la o tabără opusă decît la aceeași familie...

Este desigur un avantaj să-ți poți începe drumul spre muzică ascultînd cu plăcere operele lui Wagner. E ca și cum din prima clasă elementară te-ai și dovedit apt să înțelegi și să faci algebră. Îți dai seama unde poți să ajungi dacă la șapte ani rezolvi ecuații! Eu n-am avut această șansă. Am făcut parte multă vreme dintre cei ce se osteneau din greu la început cu socotitul cel mai rudimentar. Mă atrăgea și pe mine ceea ce prilejuiește desfătarea oricărui meloman nepretențios: melodia cantabilă și pe cît posibil mai lirică (pentru a nu spune sentimentală...). De aici preferința pentru acel gen de operă — profund disprețuit de Wagner — care oferă cu generozitate un asemenea melodism. Adio del passato... La donna è mobile... Ridi pagliaccio... E lucevan le stelle... Che gelida manina... Acestea erau formele în care îmi suridea muzica îndrăgostiților, și — de ce n-aș mărturisi-o? — pe atunci nu puteam concepe că ar fi posibil să existe o muzică mai sublimă decît a acestor arii. Și este, cred, mai bine că nu s-a găsit nimeni care să-mi atragă atenția asupra treptelor superioare, căci, probabil, dacă aș fi aflat că «Rigoletto» și «Tosca» nu exprimă ceea ce este mai înalt în muzică, iubirea mea pentru această muzică ar fi fost mortal atinsă și nu m-aș fi putut abandona cu frenezia și fervoarea pe care i le-am dăruit ca ofrandă. Familiarizarea cu muzica și adîncirea în ea de poruncile inimii trebuie să asculte, iar nu de calcule estetizante. Deși nu întru totul lăudabilă, exaltarea se dovedește în ultimă instanță mult mai fertilă decît prudența, rezerva, judiciozitatea — excelente în cadrul școlii, dar meschine într-o iubire. Or, relația normală cu muzica ține de cea mai pasionată dintre iubiri.

Am cunoscut această iubire cu tot ce mi se arată acum, retrospectiv, ca vulgar. Nu începea bine aria și deja auzeam — cu emoție crescîndă — cum se apropie de mine «sis»-ul sau «dos»-ul final, «acuta» al cărei strălucitor și prelung răsunet trebuia să încununeze extatic voluptatea sentimental-auditivă. După care, firește, mă integram cu toată ființa aplauzelor și urlelor delirante, adeseori minute-n șir, cîtuși de puțin deranjat de faptul că pe scenă acțiunea se întrerupea iar tenorul sau soprana se înclinau probabil nu mai puțin fericiți. Nu regret deloc că am trecut pe aici. Manifestărilor de maturitate precoce le-am preferat totdeauna evoluția progresivă și chiar lentă. Ca să apreciezi cum se cuvine o treaptă înaltă pe care — în virtutea unui destin mai precipitat — ai ajuns să te afli, este extrem de folositor să fi cunoscut și treptele inferioare, chiar dacă ele sînt legate de experiențe care mai tîrziu îți vor părea puerile. Cine nu face o experiență de viață și cunoaștere la vremea ei, o face mai tîrziu cu mari primejdii și riscînd chiar degradarea. Pot lua atunci naștere situații care sînt cu adevărat penibile, — deoarece provin dintr-un contrast grotesc —, cum e cea căreia i-am fost martor timp de o săptămînă la teatrul wagnerian din Bayreuth. Veniți din toate colțurile lumii și arborînd somptuoase straie sărbătorești, închinătorii acestui templu muzical se comportau în fața Tetralogiei și a lui Parsifal (a acestui Parsifal, la a cărui reprezentare Wagner interzisese publicului orice fel de reacție) așa cum mă manifestam eu pe vremuri la «Rigoletto» și «Paiațe». Dar ce spun! În templul lui Richard Wagner entuziasmul se manifesta nu cu mîinile, ci cu picioarele, nu prin aplauze, ci prin tropăit. Și dacă aici nu erau de așteptat acute, se așteptau în schimb bereа și crenvurștii spre care — de cum înceta tropăitul — se dezlănțuia o năvală hunică. Văzîndu-i pe toți acești «wagnerieni» cum apoi, ghiftuiți, se duc să-l vadă pe Siegfried murind sau pe Parsifal ridicînd cupa Graalului, îmi aminteam cu nostalgie și simpatie vremurile cînd ovaționam de la galerie acutele lui Știrbei sau gravele lui Niculescu-Basu, cu golul în stomac și în buzunar! Ce bine că am făcut această școală!

George BĂLAN

moda

putem avea speranțe...

Nu e bine să disperi niciodată, credeți-mă, nici măcar în materie de modă. Nu e frumos să-ți pierzi speranțele, ca să nu mai vorbesc de faptul că e complet nesănătos. Ei bine, exact atunci cînd prohodeam de zor noua modă și strîmbam mai cu foc din nas privind în revistele de specialitate, cînd ni se părea că nu mai e nimic de făcut cu această modă sălcie, anostă, searbădă și o acuzam de plagiat făcut fără cap, exact atunci ni s-a oferit surpriza: colecția prezentată de diverse cooperative din București, cele care, de fapt, ne îmbracă peste an și nu totdeauna — ziceam — cu gustul cel mai sigur, cu știința tendințelor celor mai proaspete.

Și iată că aici, în Sala rondă a Intercontinentalului, a trebuit să cam depunem armele critice. Sigur, nu toate armele și nu definitiv: manechinele cooperativelor mai au multe etape de parcurs pînă a căpăta rasă și dezinvoltură, pînă a ști să meargă ca lumea pe podium, să zîmbească nechinuit și să nu-și mai proptească bărbia cu mînuța, ca la fotograf; sigur, destule dintre rochiile, și mantourile, și taioarele prezentate au fost potopite cu tot felul de abțibilduri inutile — coșulețe cu flori în relief, găici și găiculițe, ruje și volănașe de prisos, funde prost plasate, combinații greoaie cu imitații de piele. Sigur, au existat în acest spectacol de modă și momente plate, și izbucniri de gust provincial, după cum nu a existat o adevărată (deși anunțată) colecție de vară...

Dar ceea ce contează și ceea ce s-a văzut clar în această prezentare (să-i spunem, protocolar, întreaga titulatură) a Uniunii cooperativelor meșteșugărești de confecții, încălțăminte, prestări neindustriale din municipiul București este faptul că arta croitoriei trăiește încă puternic la noi. Că avem meștere cu idei, fantezie și mînă sigură. Că avem croitori care știu să taie excelent un costum bărbătesc, să-i dea linie reverului, distincție hainei, cădere bună pantalonului. Că avem excelente tricoteuze. Aici, în zona tricotajelor, a avut loc unul din momentele tari ale serii; aici, unde se cheamă că nu avem cine știe ce tradiție și experiență, aici s-a dat lovitura cea mare: rochii croșetate de mînă din mohair — în combinații cromatice și croieli foarte moderne, cu mîneci potolit ample, cu talii marcate, cu mici imixtiuni de desene florale, pardesiuri și taioare în carouri tricotate la mașină, toate frumoase, foarte frumoase, distinse, elegante. Am reținut numele a două dintre creatoarele tricoteuze și le menționez cu convingerea că merită a fi memorate: Dumitra Rădulescu și Lucia Bazacopol

(dacă am notat numele corect, din spusele prezentatoarei).

Bune, purtabile (și găsibile în magazine, ni s-a spus!), hainele din aba, croite și decorate în spiritul vestimentației folclorice, ba chiar și rochiile de seară — unele din marame vaporoase sau material sclipicios de fotă — zonă în care maestra Georgeta Bucur (cea care ne dă săptămînal sfaturi teoretice la televiziune) nu s-a zgîrcit deloc la fantezie și gust, dornică să ne demonstreze ce știe și cît poate. Oricum, demonstrația practică i-a reușit. Chiar dacă premiile cu care au fost distinse multe produse (prezentarea aceasta de modă fiind momentul culminant, se pare, al unui concurs intern al cooperativelor) nu ni s-au părut întotdeauna foarte judicios distribuite, esențială a fost emulația stîrnită, ambițiile răscolite, talentele scoase la iveală. Putem avea speranțe: moda nu ne-a trădat definitiv.

S.

Fotografii de Elena GHERA

prezentul social

cronica serviciilor către populație

«dorim ca jumătate din populația țării să fie angajată în acțiuni turistice»

— «Aveți o țară minunată, frumoasă ca o grădină, cu munți falnici, păduri virgine, cu o deltă fascinantă și o faună ce a dispărut demult din zonele centrale și vestice ale Europei. O țară cu un folclor neasemuit și cu numeroase locuri în care natura și-a conservat aievea întreaga ei originalitate ancestrală».

Am reprodus, cu alte cuvinte, cîteva dintre cele mai curente și mai obișnuite aprecieri făcute țării noastre de către numeroși vizitatori străini, călători prin arcul carpatin sau prin marele complex lacustru de la gurile Dunării. Nu e mai puțin adevărat însă, că omul marilor aglomerări urbane se reîntoarce în sînul naturii, solicitînd chiar și în mijlocul singurătății vegetale servicii civilizate și căi de acces pentru autoturisme fragile. Turistul cu traista în băț a rămas de domeniul amintirilor.

— Sau ceea ce ne vom strădui să realizăm în anii viitorului. Impactul dintre natură și civilizație reprezintă o treabă delicată, dar nu imposibil de rezolvat

Și tovarășul *Stelian Streja* din **Ministerul Turismului** se arată în continuare optimist:

— În 1972 am avut trei milioane de turiști străini și aproape șapte milioane și jumătate de cetățeni români au solicitat serviciile noastre. După datele noastre estimative, în anul în curs, vizitatorii străini vor depăși cifra de trei milioane, iar numărul concetățenilor noștri, amatori de turism în țară și peste hotare, va trece de nouă milioane.

— Ce se înțelege prin turism?

— Nimeni n-a elaborat pînă în prezent o definiție completă. O organizație turistică italiană a instituit chiar un premiu pentru cel care o va *descoperi*. Personal, consider că turism se cheamă: o acțiune complexă, națională și internațională, economică și socială, care asigură celui plecat din localitatea de reședință satisfacerea unor motivații turistice ca odihna, tratamentul, lărgirea orizontului de cunoaștere, sport etc.

— Ce elemente noi aduce definiția dumneavoastră?

— În mod expres, două: acțiunea socială a turismului și importanța lui instructiv-educativă.

— Să le luăm pe rînd.

— Dreptul la odihnă și tratament este asigurat tuturor cetățenilor noștri. Cu toate acestea anumite categorii socio-profesionale preferă să-și petrecă timpul liber după vechile canoane. Avem 50 000 locuri rezervate UNCAP (Uniunea națională a cooperativelor agricole de producție), dar sătenii noștri, foarte mulți, preferă să-și consume concediile în ograda casei. Într-o proporție încă nesatisfăcătoare fac turism muncitorii, funcționarii, pensionarii. Din această cauză, iarna, primăvara și spre sfîrșitul toamnei sute de hoteluri, cabane, așezăminte pentru odihnă și tratament rămîn goale. În al doilea rînd, activitate turistică înseamnă nu numai vizitarea litoralului și stațiunilor montane, ci și a orașelor patriei, a marilor obiective industriale, care au schimbat atît de structural peisajul patriei.

— Să revenim la întrebarea noastră inițială. Avem o țară frumoasă ca o grădină, dar turistul modern nu se poate mărgini doar la contemplarea splendorilor naturale.

— În actualul cincinal statul nostru a alocat dezvoltării turismului cinci miliarde lei. În anii următori o bună parte a fondurilor vor fi îndreptate spre stațiunile de munte și de tratament. Țara noastră va trebui să devină o veritabilă patrie pentru sporturile de iarnă, pentru alpinism și excursii montane. Dar ne gîndim nu numai la atragerea unui număr sporit de vizitatori străini ci, deopotrivă, și la dezvoltarea turismului intern. În conformitate cu recenta Hotărîre a Plenarei C.C. al P.C.R. cu privire la dezvoltarea continuă a educației fizice și sportului, ne propunem să reînviem și să lărgim dragostea cetățenilor noștri pentru drumeție, să procedăm la reînființarea asociațiilor turistice din școli, întreprinderi, instituții, din orașe și județe, atît de prețuite cu decenii în urmă. Beneficiem în prezent de un sfert de milion de locuri de cazare.

Vom depista și vom declara numeroase localități rurale drept «sate turistice» (e vorba de acele așezări sătești cunoscute în prezent pentru puternicele lor vetre folclorice, cu obiceiuri și îndeletniciri originale, situate în zone pitorești și dotate cu mijloace de cazare și o rețea comercială satisfăcătoare). Vom oferi de asemenea tot sprijinul și serviciile noastre posesorilor de autoturisme ce vor accepta să înființeze asociații turistice. Există toate posibilitățile, și o dorim din tot sufletul, *ca cel puțin jumătate din populația țării să fie angajată anual în acțiuni turistice.*

Liviu MAIOR

dialog cu cititorii

Din vina noastră, probabil, care nu ne-am învrednicit încă niciodată să explicăm cu amănunțime cititorilor cum se desfășoară procesul de elaborare și tipărire a «Flăcării» — proces despre care doar am amintit de mai multe ori că e foarte lung și complicat — nu sîntem în măsură să satisfacem pretențiile celor care ne scriu și ne solicită să le răspundem «în numărul viitor», adică peste 3—4 zile, și nici nu putem lua în considerare diferite texte, nu suficient de devreme expediate în legătură cu anumite evenimente.

Și în săptămîna care a trecut, două scrisori interesante au avut de suferit de pe urma acestor condiții. Una este cea a cititorului *Gabriel Rodian* din Galați, scrisoare care se referă la împlinirea a 125 de ani de la apariția Manifestului Comunist. Sîntem întru totul de acord cu cele scrise de corespondentul nostru gălățean. O observație totuși ne-am permite. Scrie tovarășul Radian: «Cea mai convingătoare aniversare ar fi, după părerea mea, publicarea față-n față a celor prevăzute de Marx și Engels acum cinci sferturi de veac și a felului în care aceste previziuni s-au realizat pînă în ziua de azi». Sîntem de părere că nu aceasta ar fi cea mai semnificativă ilustrare a perenității Manifestului. Într-adevăr, Manifestul Comunist nu este o colecție de preziceri, un fel de «Vis al Maicii Domnului» raportat la realitățile social-economice și politice. Mai mult, orice cititor lucid va recunoaște că unele dintre proiecțiile în viitor formulate în Manifest nu s-au realizat în totalitatea lor sau în cadrele concrete schițate acolo. Și cu toate acestea, Manifestul Comunist rămîne unul dintre cele mai importante documente ale gîndirii și acțiunii umane, mesaj tulburător al libertății și demnității omului, operă a cărei influență n-a încetat și nu încetează să crească. Nu pentru că ar conține previziuni mai muk sau mai puțin confirmate este Manifestul o operă de răscruce, ci pentru că a exprimat cu o forță unică demersul fundamental prin care omul se afirmă liber și creator: examinarea critică, neîntinată de dogme a întregii realități în mișcare, abordarea lumii din perspectiva unei filozofii deschise spre toate orizonturile înnoirii. De la apariția Manifestului oamenii nu mai pot trăi și gîndi ca înainte.

Ocupîndu-se de Ziua femeii, vechiul nostru cititor și prieten *Nicu Poenaru* din Cîmpulung, jud. Argeș, propune instituirea unei «săptămîni a femeii» între 1 și 8 martie, «îngemănînd într-o singură sărbătoare o anumită tradiție românească, «mărțișorul», și Ziua internațională a femeii». De ce o săptămînă, întrebam noi, și nu o lună sau un an? Își pot permite bărbații să rezerve măcar o săptămînă în care să nu aducă omagii femeilor? O zi pe an are semnificație de simbol, mai multe introduc o discriminare, cu totul și cu totul nedorită. Cît despre ideea tovarășului Poenaru de a face să coincidă săptămîna femeii cu zilele «babelor», ce să mai spunem? Însăși alăturarea celor doi termeni ni se pare un sacrilegiu. Să nu uităm ce ne-a învățat, încă din secolul al XVIII-lea, un scriitor francez: femeile se împart, după vîrstă, în două categorii — tinere și foarte tinere.

Despre Piața comună, la care se referă cititorul *Martin Naghiu* din București, am scris de nenumărate ori în paginile revistei. Agitată de contradicții — dintre care unele foarte ascuțite — întîmpinînd mari greutăți în adoptarea unei poziții unitare într-o serie de probleme esențiale (ca, de pildă, în actuala criză a sistemului monetar interoccidental), Piața comună a devenit totuși o realitate indiscutabilă, și datorită forței economice a componenților ei joacă un rol de mare importanță în lumea contemporană. Este evident că un anumit nivel de coeziune a putut fi realizat și deoarece statele membre se găsesc toate pe trepte apropiate de dezvoltare. Astfel, dacă luăm doar un singur indice, venitul național pe cap de locuitor, vom observa că el este (ne referim la cele șase partenere mai «vechi») de 3 100 dolari în R.F.G., de 2 900 dolari în Franța și Luxemburg, de 2 700 dolari în Belgia, de 2 400 dolari în Olanda și de 1 700 dolari în Italia (de fapt în nordul și centrul Italiei indicele e de 2 250 dolari, media scăzută fiind datorită rămînerii în urmă a sudului). O asemenea situație creează premise obiective pentru o politică economică în bună măsură comună. Situația e mult mai complicată în acele grupări de state în care există disparități importante între nivelul de dezvoltare sau între dimensiunile partenerilor.

Cititorilor care ni s-au plîns că n-au putut găsi ultimele numere din «Flacăra» le răspundem că studiem cu seriozitate mărirea tirajului, mărire pe care sperăm s-o realizăm în măsura posibilităților. Deocamdată, eforturile (și disponibilitățile noastre de hîrtie) sînt orientate spre apropiata creștere de la 40 la 48 de pagini a volumului revistei. De aceea, încă o dată recomandăm celor care nu vor să riște a rămîne fără revistă să se aboneze de urgență.

H. DONA

opinia unui alegător

Cum bine se știe, la 18 ani tot românul devine major și e chemat să-și exercite dreptul de a alege și de a fi ales. Dreptul acesta este garantat de Constituție și el se constituie în aceeași vreme într-una din datoriile morale fundamentale ale existenței noastre cetățenești. Nu mai este pentru nimeni o noutate faptul că acest drept reprezintă expresia cea mai fidelă a democrației socialiste, expresia cea mai vie și mai directă a libertății morale a fiecăruia dintre noi de a-și dovedi, public, capacitatea și libertatea de opțiune, responsabilitatea, gradul de responsabilitate în fața realităților majore ale societății, pe care astfel, și în primul rînd astfel, este chemat să le aprecieze, să le judece, să le găsească soluții. Dreptul acesta implică, apoi, prin însăși rațiunea lui de a fi garantat de Constituție, obligația morală a fiecărui cetățean de a-și asuma răspunderile viitorului, pentru că opțiunea presupune, evident, capacitatea de a gîndi și de a proiecta viitorul.

Dar dreptul și răspunderea de a alege, în primul rînd, atît de grave, de hotărîtoare, de definitorii pentru conștiința noastră civică, nu pot și nu trebuie înțelese ca fiind expresia exercitării virtuților cetățenești doar într-un anume moment, ziua alegerilor, ci ca o permanență a atitudinii noastre morale, a participării noastre directe, nemijlocite, la viața cetății, la existența societății care nu pot, nu au cum să fie mai bune sau mai rele decît sîntem noi înșine.

Despre această permanență a dreptului nostru de a alege, înțeles ca o permanență a dreptului nostru moral de a sluji societatea în care trăim, și de a fi permanent răspunzători de destinul ei, despre acest drept de a înțelege că în afara opțiunii noastre societatea nu poate exista, despre acest drept de a înțelege că istoria se construiește din clipe și că fiecare clipă, în istorie, reprezintă o opțiune, despre acest drept de a înțelege că există o permanență a datoriei cetățenești — iată despre ce vă propun să vorbim în cele 60 de rînduri săptămînale ale rubricii *Opinia unui alegător*.

Trăim un timp al faptelor concrete, al confruntării cuvintelor cu faptele, al moralei cuvîntului acoperit, garantat, justificat de fapte. Și fiecare cuvînt, fiecare fapt trebuie, este imperios necesar — și nici nu poate fi altfel — să exprime o opțiune, o alegere. Sigur, cea mai ușoară alegere, cea mai comodă, cea mai puțin plină de angajare și de riscuri ar fi alegerea pe care cetățeanul o face, dimineața, între două tramvaie, urcîndu-se cu muk curaj, cu multă ambiție, cu multă hotărîre, în cel mai puțin aglomerat.

Există chiar o filozofie, oricît ni s-ar părea de ciudat, de neverosimil, de ridicol, de inuman, în ultimă instanță, un asemenea fapt, o filozofie a alegerii drumului comod și deci o artă a acestei alegeri. Evidența amoralismului unei astfel de filozofii a alegerii nu mai trebuie argumentată.

Un primar dintr-un oraș oltenesc, nu cu prea mulți ani în urmă, își începuse activitatea de ales și de alegător prin a-și alege, din urbea pe care era chemat să o dirijeze, să o gospodărească, să o reprezinte în efortul ei spre mai bine, prin a-și alege, zic, casa cea mai frumoasă și prin a se instala în ea, punînd bugetul obștii la bătaie pentru recondiționarea și înfrumusețarea reședinței sale.

Un țăran din cîmpie, fost sărac lipit pămîntului, cioban la oile unor vechili de moșie, a ales, la un moment dat, drumul istoric al socialismului și s-a bătut pentru limpezirea acestui drum, devenind întemeietorul uneia din primele gospodării colective din Drăgănești Olt. Un sat de bordeie, de bordeie autentice, un sat care ar fi putut deveni muzeu al mizeriei, a devenit, dimpotrivă, și datorită lui, un adevărat oraș, ultimul care avea să se mute într-o casă nouă fiind el, fostul cioban, întemeietorul, pentru că zicea acest țăran ajuns filozof și constructor al unei lumi noi: «Eu am ales acest drum în viață nu pentru a mă chivernisi pe mine, ci pentru a chivernisi o obște și în numele ei. Nu casa mea contează întîi, ci ideea de a crea condiții pentru ca toți foștii locuitori ai bordeielor să trăiască revoluția unei ferestre în dreptul ochilor, cînd se așază la masă».

Dinu SĂRARU

cronica pretențiilor

bicicleta

Există o confrerie a amatorilor de mers cu bicicleta. Intimă, sinceră, cordială, fiindcă se bazează nu pe zeci de cai putere, ci pe travaliul muscular al fiecăruia dintre membrii săi. Uneori, cînd este mai în vîrstă, pasionatul ciclist-amator face figură de original. Îl știe cartierul, știrnește chiar zîmbete și comentarii. Îl vezi, de cum se desprimăvărează și pînă toamna tîrziu, pedalînd uniform în diverse direcții. Iar în cîte o duminică de vară, vecinii pregătindu-se să iasă și ei la o scurtă plimbare, îl surprind, ușor scandalizați, cum meșterește îndelung la cele două roți, înainte de a-și arunca în spate un rucsac pentru a porni spre un punct, evident mai îndepărtat decît bodega de la colțul străzii.

Se fac glume pe socoteala pasionatului ciclist amator, ba i se scornesc și porecle, mai ales de către acele spirite trucuiente, de care nu ducem lipsă, și care în viața lor n-au pus piciorul pe-o minge, n-au alergat (decît poate numai după tramvai) și, în general, n-au făcut nici un efort fizic gratuit. Ceea ce nu-i împiedică să emită judecăți drastice în toate domeniile. Mai ales în sport. Un singur lucru nu pot ei contesta pasionatului de ciclism: sănătatea-i scandaloasă. Nu și-o pot explica, dar o acceptă, prea fiind evidentă. Contrariați, de pe banca din parc sau de la măsuța din grădina bodegii, îl văd avîntîndu-se printre mașini și tramvaie, ultim hidalgo într-o lume dată pe mîna motoarelor.

Ei nu cunosc, n-au de unde să cunoască sentimentul de plenitudine și forță născut din exercițiul fizic. Sînt oameni care în mod deliberat renunță la comoditatea unui bilet de concediu (transport, casă, masă, asigurate) pentru o aventură de cîteva săptămîni pe bicicletă. Un profesor de educație fizică din județul Covasna pleacă în fiecare vacanță de vară prin țară, cu bicicleta, însoțit de elevii săi. Mai acum cîțiva ani, un student de la Institutul de arhitectură a fost primit într-un cadru sărbătoresc de colegi și profesori, după un periplu prin mai multe țări europene.

Pentru cei mici mersul cu bicicleta reprezintă una dintre marile bucurii ale copilăriei. Pentru matur, un mijloc excelent de a face mișcare fără a pierde prin aceasta timp. Să mai adăugăm că bicicleta, într-o lume poluată de milioane de țevi de eșapament, face figura unui nufăr imaculat pe o baltă stătută și mocirloasă. Bicicleta — vehicul al viitorului? De ce nu?

Cele de mai sus ne-au fost sugerate de recenta Hotărîre a Plenarei Comitetului Central al P.C.R. cu privire la dezvoltarea continuă a educației fizice și sportului: «O deosebită atenție se va acorda activităților sportive și turistice care se pot practica în mod organizat sau independent și au influență favorabilă asupra stării fizice și sănătății, extinderii atletismului, gimnasticii, excursiilor, înotului, *mersului pe bicicletă* (s.n.), schi, patinaj, precum și altor ramuri sportive», se spune în respectiva Hotărîre.

Va fi pusă deci și bicicleta în drepturile ei.

Asta înseamnă, în primul rînd, o popularizare convingătoare a multiplelor avantaje ce decurg de pe urma practicării zilnice a mersului pe bicicletă. Asemeni acțiuni trebuie întreprinse nu numai în școli, ci și în întreprinderi (prin asociațiile sportive, organizațiile U.T.C. și sindicatele respective, în primul rînd).

Cred că în acest context ar fi binevenită ridicarea interdicției de a se circula cu bicicleta pe unele dintre marile artere ale Bucureștiului, după cum ar fi necesară delimitarea strictă a unei porțiuni de circa un metru, un metru jumătate lărgime din suprafața magistralelor, bulevardelor sau «căilor» importante din Capitală și din alte orașe mari, și anume cea de lîngă trotuare, care să fie afectată exclusiv celor ce merg cu bicicleta. Așa se procedează în multe orașe ale lumii, evitîndu-se posibile accidente și o inhibiție a eventualului ciclist în fața unui trafic tumultuos. Să se asigure de asemenea locuri speciale pentru parcarea bicicletelor.

În ce mă privește, sper să vă dau o întîlnire, stimați cititori, în primăvara aceasta la pădurea Băneasa. Pe bicicletă, firește.

Mihai HETCO

oamenii— așa cum sînt

jurnal de uzină (II)

Se observă ușor, indiferent din punctul din care ai privi. Asta mă face să mă gîndesc că oamenii l-au așezat așa parcă intenționat, pentru a-l avea mereu sub ochi și a ști pentru ce au muncit și muncesc. L-au pus la vedere, așa cum cineva ar scoate mai la lumină o medalie. Mai direct vorbind, piesa e un fel de plinie uriașă, dar «plinia» asta are niște amănunte a căror descifrare ar putea să dea lesne dureri de cap unui nespecialist. E ceea ce cred că a intuit și maistrul Nicolae Găgeanu, care, întrebat despre operația care se executa la statorul generatorului, ne-a răspuns în așa fel încît să putem nota cît mai corect. Totul expus sistematic, chiar pedant, ca să priceapă chiar și unul mai puțin familiarizat cu tehnica, atestînd reala vocație pedagogică a maistrului.

Este un om tînăr, are 29 de ani, din care 12 au fost ani de muncă. A început la «Energoreparații», unde a participat la montarea primului hidrogenerator de la Argeș și apoi la efectuarea unor lucrări la grupul de 50 megawați de la Fintînele și la Centrala electrică Baia Mare. Pe oriunde s-a dus și-a luat însă cu el cărțile și... ochii, să vadă, și urechile, ca să audă. Și a învățat. Pe măsură ce prindea mai bine tainele meseriei, oamenii începeau să aibă mai multă încredere în el. A început, treptat, să-i învețe el însuși pe alții cum să muncească. Apoi a fost trimis în Franța pentru specializare.

— Cum să fie! Au fost politicoși dar necruțători. N-aveau încredere în noi. Pînă la urmă, ca să spun numai sfîrșitul, au fost nevoiți să recunoască adevărul și și-au cerut scuze: frumos, așa cum numai ei știu. Hazul este că nu puțini dintre noi puteau să fie pe urmă răutăcioși. Pentru că își cam întrecuseră profesorii.

«În ultimul timp — îmi spune maistrul — n-a fost zi să plec acasă mai devreme de 8—9 seara. Ne apropiem de sfîrșitul lucrării. Dacă am început și am continuat bine, sîntem obligați să terminăm tot așa, nu?»

«Dar familia?»

«Soția mă înțelege. Știe că situația asta nu poate să dureze mult, și-apoi vom intra în normal. Îmi pare rău totuși pentru ea, că n-am mai dus-o la un film nu știu de cînd, iar să se ducă singură, nu [illegible].

Oamenii — așa cum sînt. Adică și sacrificîndu-se puțin.

VREM SĂ SE VORBEASCĂ MAI MULT DESPRE NOI

La întoarcere, secretarul comitetului de partid de la turboagregate, Constantin Stoianovici, ne spune:

— Am vrea să se vorbească mai mult despre uzina noastră, despre rezultatele ei. Pentru că, nu știu cum, mi se pare a fi cam ocolită de către gazetari precum și de către alți tovarăși, cum ar fi cei de la Camera de Comerț. De ce o spun? Fiindcă în afară de liniile de ciment sau de coloanele de sinteză pentru industria chimică aici se produc, așa cum ați văzut, generatoare de 330 megawați. Întrebarea este ce vom face cu ele cînd, în toată țara, nu vom putea plasa decît vreo cîteva, restul trebuind să meargă la export. De aceea spun că ar trebui să se vorbească mai mult despre noi — că e o necesitate și nu... dorință de a fi lăudați.

Noi așteptăm vizite mai dese de-acum. Și să nu se uite că însuși secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, s-a interesat îndeaproape de creșterea uzinei noastre, vizitînd-o, de șase ani încoace, în fiecare an. Și dacă dînsul și-a făcut timp să vină aici, n-ar putea și alții — printre care gazetarii — să vină și să ajute puțin la întărirea prestigiului «firmei»?

Uzina de mașini grele este o scenă imensă pe care evoluează un personaj central: metalul. Materia primă, materia primordială în care zvîcnesc impulsurile aspre — strict disciplinate însă — ale unei geneze prin care dobîndește condiția unei virtuți fundamentale: aceea a *perspectivei de utilitate*.

Oamenii pun în mișcare metalul și-i dau un sens. Oamenii pun în mișcare metalul și-i dau valoare. Astfel, oamenii își dau lor înșiși un sens și dau cuvintelor și faptelor lor o valoare. Prin muncă.

Dumitru ELIADE

tipuri și tertipuri

rîs și lacrimi

Omul este singurul animal care știe că trebuie să moară. Și asta i-a dat lacrima. Dar este, în același timp, și singura ființă care știe că știe acest lucru, și asta i-a dat zîmbetul. Rîsul a fost ultima și suprema achiziție a omului, semnul desăvîrșirii sale. După ce le-a făcut pe toate,— și pe Dumnezeu —, în a șaptea zi a creației sale a rîs de bucurie pentru tot ce a izbutit și de tristețe pentru tot ce a ratat. A rîs de imperfecțiunile altora și a fost prima treaptă a lucidității, și a rîs de propriile sale eșecuri și a fost a doua treaptă a unei ascensiuni nesperate. Prima treaptă — să rîzi de alții — e la îndemîna oricui, a doua — curajul să rîzi de tine — e privilegiul marilor spirite și al inițiaților. Îndrăzneala e rară, fiindcă, nesiguri de prestigiile lor veșnic amenințate, unii oameni se tem să rîdă de slăbiciunile lor știute, convinși, de o politică a struțului, că îngropîndu-le, le și spulberă. Orice aluzie, cît de benignă și de inofensivă la adresa blazonului lor spiritual, îi pune în stare de alarmă. Orice ironie, cît de nevinovată, le declanșează un prurit moral insuportabil. E voie să rîzi de oricine, și cît de tare, cu excepția lor. Și atunci cum să le ceri propriul lor zîmbet consimțit și generos, atitudinea lor spontană și activă, suprema detașare a spiritului de propriile sale limite? Am cunoscut un om care, jignit mortal de o aluzie care nici nu-l viza, a băgat cuțitul moral într-un semen al său confundat cu altul, incapabil să-și recunoască eroarea și în fața evidenței. Spunem, de obicei, despre asemenea oameni că n-au simțul umorului, eufemism camuflînd o altă realitate: asemenea ființe au starea umorilor exaltată de un orgoliu ce le readuce lîngă starea, inițială, a maimuțelor. Am citit, de curînd, un studiu datorat unui savant în psihologia animală: cea mai acuzată trăsătură psihologică a maimuțelor e vanitatea. Au un singur scop: să pară oameni. Unii oameni fac asemenea eforturi ca să pară ceea ce nu sînt, că ajung maimuțe. În fața unui asemenea spectacol nu mai poți să rîzi. Atunci cînd condiția umană e amenințată de involuție, începi să te simți vizitat de lacrima spaimei. Lacrimile dau alarma, rîsul certifică biruința finală asupra primejdiei depășite.

Iar cînd ajungi la augusta performanță: să rîzi de propriile tale precarități, înseamnă că ai urcat încă o treaptă: a OMULUI liber.

Aurel BARANGA

jurnal de critic

DESPRE INTERVIU. Interviul este o formă mormă de comunicare, născut în secolul trecut, odată cu proliferarea gazetelor. Cu toate acestea, un «precursor» al interviului poate fi socotit Socrate. A întreba ca să te edifici, ca să edifici pe interlocutor, ca să-l aduci, maieutic, la adevăr — iată sensul dialogului socratic, din unghiul care ne interesează. (El este, de bună seamă, mai mult decît atît, este o ținută filozofică și o Metodă.) Socratismul, aplicabil și interviului, constă în *pătrunderea în conștiința altuia prin chestionare*. Întrebarea devine astfel principiu dinamizant, imixtiune fertilă, catalizator spiritual. Exagerînd un pic, putem zice că întrebarea e un fel de *cal troian*. Asediind spiritul partener, ea poate prilejui mutații sau răsturnări considerabile. O întrebare e întotdeauna un atac, fie și pașnic.

E cazul să deosebim trei tipuri de interviu: interviu-chestionar, interviu-convorbire și interviu-discuție.

Interviul-chestionar are un țel strict informativ. Unde v-ați născut, la ce lucrați etc. Se produc astfel date obiective; cel doi, întrebat și întrebător, nu colaborează. El sînt și foarte inegali: primul e o notorietate, celălalt un anonim.

Interviul-convorbire presupune deja o mai mare apropiere valorică între conlocutori. Scopul (ideal) e de a se realiza, prin întrebări disparate și iscusite care să provoace răspunsuri revelatoare, un *portret* al întrebatului. O subordonare deci tot există.

Interviul-discuție e stadiul superior. El exige, în principiu, o relativă egalitate a partenerilor. Nu mai avem subordonare, cei doi nu sînt o celebritate și un reporter, ci două minți pe măsură care-și propun să arunce lumini asupra unui anume subiect, pe principiul că din ciocnirea ideilor se va aduce scînteia adevărului. Se obține portretul mental al amîndor.

Interviul a suferit o evoluție istorică. Interviul clasic e cel de *jos în sus*. Un gazetar evaziobscur merge acasă la Maestru, supunîndu-i unei chestionări sau angajînd, cel mult, o convorbire. Interesează numai întrebatul, întrebătorul deloc: el este un simplu agent intermediar, un *delegat* al opiniei publice. Întrebătorul interviului clasic nu are «personalitate», el se mulează cerințelor tipice. El nu face decît să «transmită» niște curiozități publice, nefiind deci provocator, ci înregistrator.

În faza modernă, genul interviului căpătînd amploare și mare audiență, întrebătorul de talent devine în rîndu-i notoriu. El poate fi *original*, avînd manieră specifică de a întreba. Interviul capătă *marca sa*, publicul caută un interviu *de*. (Nu doar *cu*) Raportul întrebătorului față de întrebat e tot de subordonare. El e un incitant celebru, celălalt însă o valoare în sine.

Dar acest raport poate fi răsturnat cînd un om notoriu chestionează un, pînă atunci, anonim. Valoarea acestui procedeu e indiscutabilă. Întîi și-ntîi, el aduce un curent de democrație spirituală. Se dovedește că nu există un monopol al gîndirii, că idei excelente au nu doar cei «de profesie» (filozofi, scriitori, savanți), ci și omul curent. Interviul de acest tip are valoarea unei prospectări psiho-sociologice, oferind un tablou al gîndirii de masă. Tîlcul politic implicit este limpede. Al doilea punct de onoare al interviului-invers stă în sporul de comunicare. Între «elită» spirituală și omul din public se produce un dialog nemijlocit și, subliniez, *serios*, adică golit de festivismul inerent «întîlnirilor cu etc.». Scriitorul care stă de vorbă cu inginerul X află realmente preocupările acestuia, stilul său de gîndire, tendințele sale. Ca să nu mai spunem că pentru scriitor, care iese din cercul său strîmt, e o utilă lecție de viață concretă. Și, în fine, acest gen de interviu are și o valoare «justițiară». Oameni care, din lipsă de timp sau timiditățî explicabile, țineau doar pentru ei o ideație captivantă și uneori chiar un stil oral cuceritor, intră, pe drept cuvînt, în sfera interesului general. Scriitorul a mai creat un «personaj» — ck se poate de viu.

Să ne întrebăm acum totuși de ce se iau interviuri, clasice, moderne sau «inverse». Poate că nu trebuie mers prea adînc. Nevoia de dialog e înrădăcinată în om. Sîntem funciarmente curioși, și de cum ne întîlnim semenul îl și luăm un microinterviu: «Ce mai faci? ș.a.». Rațiunea umană însăși, cred, e mai mult un organ producător de întrebări decît de răspunsuri. Cunoaștem întrebări perfecte ca «A fi sau a nu fi»?, dar nici un răspuns care să nu îngăduie perfectare. Sîntem avizi de certitudini, vorba lui Geo Dumitrescu, de răspunsuri calmante, de acelea luăm interviuri. Apoi, o conștiință (și iau cuvîntul, nota bene, în ambele înțelesuri, cel moral și cel intelectual) care s-a ridicat deasupra altora e o prezență stimulantă, neliniștitoare. Un om de valoare atrage întrebările ca magnetul pilitura de fier. Cei vechi «intervievau» oracolul din Delfi (deși preceptul de pe templu suna: intervievează-te pe tine însuți!), cei medievali convorbeau cu retortele și cu duhurile. Noi, care am zeificat omul, am născocit cea mai sacră discuție: cea de la Om la Om. Interviul e astfel o formă de simbioză a conștiințelor.

Să nu uităm că dialogul s-a născut în Grecia antică, spațiul oamenilor senini. Cum s-a observat, în *Caracterele* lui Teofrast lipsește ipocritul.

George PRUTEANU

ilie constantin — despre prozatori și critici

Înscriindu-se în falanga «criticii literaților», după expresia lui Perpessicius, care o disocia astfel de «critica profesională», cartea lui Ilie Constantin este încă o demonstrație a polivalenței unei personalități scriitoricești. Surprinzător rămîne faptul că articolele sale nu reprezintă deloc, ca atîtea alte cazuri, un amestec de poezie și critică. Ele sînt o inserție în peisajul actual al prozei și criticii românești, trasată cu degajare și grație, desfășurarea ei interioară fiind una de entuziasme (Marin Preda, Fănuș Neagu, Adrian Păunescu, Nicolae Balotă, Valeriu Cristea, Constantin Țoiu, Teodor Mazilu) și reticențe (Ion Oarcăsu, L. Ulici, N. Păduraru). Ceea ce-i conturează profilul, dincolo de «întîmplarea» critică a cronicarului, este o viziune foarte închegată asupra menirii criticii, așa cum reiese ea din prezentarea volumului V de «Scrieri» ale lui Pompiliu Constantinescu: «Critica artiștilor este avangarda, critica profesională ariegarda, cea dintîi ușor înarmată, cealaltă trupa hoplîților care vine și organizează metodic cuceririle cu elan săvîrșite... Critica profesională ca să fie viabilă, are nevoie de critica artiștilor. Fără ea, cea dintîi ar rămîne într-o tristă scleroză a gustului și s-ar prăbuși în neant. Fără critica profesională, revoluțiile artistice ar fi în primejdie să se anuleze și să cadă în anarhie».

Sau în modul prin care definește atributele unui cronicar: ce trebuie și ce nu trebuie circumscris cadrului său: «Acest critic (e vorba de C. Stănescu) pleacă parcă de la premisa că scrierea abordată ne este binecunoscută tuturor și tot ce se mai poate face este s-o lumineze din unghiuri noi. Sînt rare cazurile cînd, neavînd parcurs un roman oarecare poți afla din cronica lui Stănescu dacă merită sau nu să-l citești. De altfel, cele mai bune comentarii ale sale sînt cele în care scrutează creația unor autori importanți, general acceptați, ceea ce ar indica — se pare disponibilități pentru pagina de istorie literară. În raportul critic — operă Ilie Constantin vădește o pondere, de care mulți critici «de profesie» sînt lipsiți. Esența relației constă, după opinia lui, nu în subordonare, ci în dialog. Preferințele sale în materie de proză merg spre așa-zisul «realism magic» (Vasile Voiculescu, Fănuș Neagu), unde elementarul și legenda, imprevizibilul și ritul păgîn își fac simțită respirația în detaliul precis al descrierii. Căci nu întîmplător, cei doi prozatori menționați se remarcă prin vocația certă a poveștirii. O preocupare aparte, care-i distinge glasul în corul confraților săi, e interesul pentru ceea ce Silvian Iosifescu a numit cu un termen inspirat «literatura de frontieră»: «Imposibila întoarcere» a lui Marin Preda și «Sub semnul întrebării» a lui Adrian Păunescu. În ambele cazuri autorul dezghioacă din aparența formei (eseu și interviu) miezul personalității celor discutați, care transcede genul ca atare, îmbogățindu-l și modelîndu-l, conferindu-i sensuri nebănuite pînă acum. Ilie Constantin abordează cu dezinvoltură și competență, într-o manieră lipsită de prețiozitate și pedanterie, probleme de istorie literară («Dialoguri din trecut» — Ion Valerian, «Defilarea caracudei» — Dan Mănucă) și de actualitate, de literatură comparată («Antigona și Anastasia» — D.R. Popescu) și de estetică («Construcție și redactare» — P. Sălcudeanu, Ion Lungu «Timp, durate, comunicare» — A.D Munteanu). Există permanent în paginile acestei cărți un echilibru între lector și autor, criteriile enunțate privitor la virtuțile actului critic fiind puse în practică neostentativ și eficace. «Prozatori și critici» nu e un op abstract, ci o lectură atrăgătoare. Spre deosebire de multe cărți de structură similară, ea ne descoperă o gîndire critică originală și unitară, o capacitate de receptare cu multe ramificații, «un temperament, un gust o cultură, o conștiință».

Iulia MOLDOVEANU

despre cărți

DUMITRU M. ION, «Povestea minunatelor călătorii», *Editura Ion Creangă*
Trecînd peste prejudecata conform căreia cărțile pentru copii sînt inaccesibile adulților, aceștia din urmă, citind romanul lui Dumitru M. Ion, vor avea bucuria unei lecturi fascinante. Așa cum mărturisește și autorul, cartea sa este povestea unei copilării fantaste, prin care în parte a trecut și-n parte a visat-o puternic și egal. Ca orice carte foarte bună, *«Povestea minunatelor călătorii»*, deși este rodul unei imaginații și fantezii spectaculoase, sfîrșește prin a ne convinge de realitatea timpului și spațiului pe care le cuprinde. Bineînțeles, pentru început îți vine greu să accepți existența planetei farfurideilor, dar cînd afli că acolo *«Nici chiar inspectorul șef al farfurideilor nu are decorații»* nu-ți rămîne decît să spui: «Această planetă trebuie să existe!». Și cu asta, pasul cel mai greu a fost făcut. Apoi, în funcție de experiența turistică a cititorului, locurile întîlnite îi par cunoscute: Roma, Iași, Cincinnati: *«Într-un cuvînt, satul era o minunăție de sat și se întindea pe cele șapte coline așezate peste alte coline. Acolo ajungeau toate drumurile de la orice răspîntie și din satul acesta, unde fiecare naș își are nașul,...»*. Nu lipsesc nici concursurile de poezie cu cîștigători contestați: *«Nouă ne plăcuse o poetă, căreia-i scăpase magnetofonul în iarbă și nu-l mai găsea. A recitat atunci o poezie care suna cam așa: «A fost odată un leu verde/ Adormit pe un perete;/ Un copil l-a împușcat/ Și-a căzut noaptea din pat!...»* Amintindu-ne de buni cunoscuți de-ai noștri, «distinsul om de afaceri ZOLI», care n-a auzit de Gargantua și nici nu bănuiește că în Marea Marmara nu există insule năpădite de «prețiosul» lemn de soc, termină prin a ne fi simpatic. Lumea în care călătorești Sir și Mariove, grație prietenilor lor farfuridei LO și LA, nu cunoaște bombele din plastic, dar agresorii nu lipsesc nici de aici. Ei folosesc pisici explozibile, gălbenușuri și albușuri de ouă crude cu care vor să înece satele etc. Surprizele absolute pentru cititor le constituie existența orășelului în care farfurideii îți iau *«orice pietricică de pe suflet, chiar și melancolia»*, mulțumirea unui inspector care a fost bătut peste gură cu ouă de struț, omuleții care se ocupă, în general, cu iarna și n-o lasă să intre așa, hodoronc-tronc, în casele oamenilor. Copii ai planetei noastre, Sir și Mariove pun, din obișnuință, mai tuturor celor pe care-i întîlnesc întrebări de genul: *«Tu ești cumva un om rău?»*. *«Ești un motan bun?»*. *«Dar cai tăi sînt beți?»* În această iarnă atît de adevărată și energică în ultima ei parte, de parcă ar fi o plăsmuire venită de pe altă planetă, ne-am bucura aflînd că o mulțime de părinți au primit în dar din partea copiilor lor romanul lui Dumitru M. Ion.

OVIDIU ALEXANDRU, «De ziua formei», *Editura Cartea românească*. Renunțînd, într-o măsură, la poezia aberantă care dădea nota de ridicol a primului său volum, *«Ahile»*, Ovidiu Alexandru reușește de această dată să fie un poet mai «accesibil». Poeziile onorabile ale acestei cărți sînt definițiile lirice ale patriei: *«Cea dintîi formă a patriei, bunătatea/ Cea dintîi formă a patriei, demnitatea/ Cea dintîi formă a patriei, libertatea»*. Prozaismul afectat nu a dispărut, iar jocurile lingvistice nesemnificative îi răpesc multă vreme poetului: *«Sînt semne stafornice-stat-ornice»*, *«se caută un alt sultan-sult-an»*, *«sînt dat spre zbur-dările trupești»*, *«în revărsatul-Re-Vărsatul-zorilor»*, *«strecura-strec-ura»*, *«Spahii-spah-ii»*, *«răsărit-ră-sărit»* etc. Așteptăm o mai profundă limpezire a poeziei lui Ovidiu Alexandru, o ieșire «curajoasă» a sa de sub zodia tentațiilor frivol *«apocaliptice apoca-liptice»*.

Dorin TUDORAN

Din volumul cu care debutează D. Matală lipsesc mai toate locurile comune, stîngăciile și ostentațiile debutului. Acest prozator, ca și necunoscut pînă acum, vine cu un ton foarte personal și cu un stil aproape format, de o eleganță surprinzătoare. Dintre cele trei nuvele ale volumului, prima *(Striptease)* și, mai ales, ultima *(Paznicul și păsările cerului)* ne fac să-l includem pe D. Matală în linia prestigioasă a prozei de facturâ analitică, antisentimentală și anticalofilă. Personajului acestei proze, modernă în substanță și mijloace, autorul îi creează un regim de luciditate capricioasă ce ne amintește de Anton Holban (deși, prin sensul notelor de la subsol, probabil, autorul ar dori să ni-l evoce pe Camil Petrescu!). «Subiectele» sînt ca și inexistente, resursele epice izvorăsc din prodigioasa memorie afectivă a eroului, din autoexaminarea stărilor sufletești, din aducerea în prezent a unor amintiri sufletește inactuale. Programul sentimental al eroului este exprimat limpede: «Ei povestesc mereu întîmplări neterminate, de ieri, de alaltăieri, cel mult de acum o săptămînă, mereu altele. Eu aduc întotdeauna aceleași amintiri, vechi, de ani de zile, pe care le-am mai și spus o dată, la timpul lor, dar am uitat probabil și acum nu fac decît să le retrăiesc de unul singur. N-am rămas decît cu amintirile și tot încerc din răsputeri să le aduc de la trecut la prezent și nu recunosc deschis că în felul acesta mă trag ele pe mine în trecut». Rememorînd scene, gesturi, cuvinte spuse mai demult, eroul se vede mereu pus în fața alternativelor: să se lase copleșit de un trecut ireversibil (pentru el, oarecum invers decît la personajul lui Anton Holban, moartea nu mai este o prezumție ce nu dovedește nimic) sau să devină beneficiarul diverselor forme de consolare ale cercului de amici. Prins mereu în jocul serilor de alternative ce i se impun sau pe care și le construiește cu infinită suspiciune, personajul nuvelelor lui D. Matală este în fond un inconformist căruia îi este frică de propria sa revoltă. Caracteristică pentru această distanță dintre dorința de a fi și neputința de a acționa este mica revoltă de interior din cea de-a doua nuvelă: *Fericirea la domiciliu*. Analiza «cazului» este, în primele pagini, remarcabilă: intensitatea explozivă a nonconformismului este bine păzită de obiectivul, minim, ce i se dă și de spațiul intim, unde se manifestă.

Lipsește din proza lui D. Matală acel romantism desuet, întîlnit adesea în narațiunile scrise la persoana întîi. Falsa duioșie, pitorescul minor și sentimental (note a căror justificare, în proza de acest tip, n-ar sta decît în dorința secretă a personajului de a stîrni compasiunea, de a ni se înfățișa în culori atrăgătoare, simpatice) sînt înlocuite, cu excelente rezultate, de un «realism» psihologic mai dur, puțin frecventat, de antiidilism și refuzul convențiilor, refuz cu atît mai net cu cît ele, convențiile, ne îmbărbătează, după cum se știe, mai ales în momente de intensă durere, în suferință, în crizele provocate de evenimente ireparabile. O notă de radicalism străbate lungile dar pasionantele confesiuni ale personajului acestei proze analitice. Însă confesiunea are aici o funcție negativă. Ea nu este un mod al dezvăluirii directe și confortabile ci, dimpotrivă, adesea devine o manieră, abil folosită, de închidere a drumului adevărat. Confesiunea îi creează personajului alibiuri, justificări nefondate, deschide piste false, înfundate. Voința de luciditate a personajului este aproape tot atît de mare cît și dorința lui de a se ascunde, de a se menaja, de a-și crea alternative așa zicînd «eroice». Tensiunea dintre luciditate și autoînșelare marchează cele mai bune pagini. «Curajul» personajului de a-și lăsa propria lașitate să cadă în cursele divulgării întinse de luciditate dă confesiunii un ritm convulsiv, conflictual. Dacă acest ritm poate fi mai bine identificat în prima nuvelă, cea de-a treia ar putea fi superioară acesteia prin rafinamentul justificărilor, prin fervoarea moralistă cu care personajul se dezangajează frecvent de legăturile sentimentale. Modul de a se sustrage unor confruntări mai deschise, eventual violente, în orice caz directe este anticiparea precipitată, în imaginație, a întîmplărilor. Încît, în momentele decisive, cînd realitatea și nu propria lui imaginație anticipatoare i se dezvăluie, este prea tîrziu pentru ca o confruntare reală să mai poată avea loc. Inventînd realități și sensuri imaginare, presupunînd tot timpul intențiile celuilalt și luînd hotăriri în baza unui singur criteriu (ești foarte hotărît să-mi păstrez întîietatea», o întîietate însă fără concurenți), pentru a nu fi surprins de dificultățile unei reale alegeri, eroul pune luciditatea și puterea de analiză, reale, în serviciul unei detestabile abilități. Mecanismul autodezvăluirii este urmărit și demontat cu pătrundere și finețe. Sub aparențele unui ins morocănos, lubitor, pe față, de ordine însă un inconformist latent și instabil, afectînd o oarecare pornire de a proteja ființele slabe, aflate în pragul unor deznădejdi minore, eroul acestei proze este un personaj fragil, bănuitor, dotat cu un destul de fin mecanism de alarmă gata să se declanșeze la cel mai neînsemnat semn de primejdie și, cum se întîmplă adesea, recepționînd false mesaje și intrînd în criză chiar cu mult înainte ca motivele ei să se manifeste evident. Anticiparea este însă o reacție de autoprotejare. În momente de intensă suferință, eroul din *Paznicul și păsările cerului* întreprinde acțiuni absurde, se închide în casă și se apucă să văruiască pereții cu o pensulă de ras. Superior prin discreția parcurgerii suferinței, personajul e totuși inferior prin confecționarea unor cîmpuri de evaziune, de fugă din fața durerii. În fond, scriitorul analizează un caz de alienare prin mistificarea suferinței și fuga de angajare la antipodul celui din prima nuvelă a volumului unde acțiunile celor din jur sînt suspectate de a fi tot atîtea forme de consolare și compasiune, moduri de sustragere din miezul unei crize ce trebuie parcursă pe cont propriu și prin luptă contra convențiilor. Sub forma unor remarcabile analize psihologice, în cele două nuvele ni se sugerează, fără ostentație ori tezism, și două feluri de a trăi.

C. STĂNESCU

manuscriptum

Cu primul număr pe anul 1973, **Manuscriptum,** *revista trimestrială editată de Muzeul literaturii române, a ajuns la al zecelea volum. Punctînd acest mic jubileu, redacția publică un binevenit sumar pe durata apariției de pînă acum, astfel diversificat: cronologic, rubrici, autori, colaboratori, iconografic.*

Apărută sub direcția mult regretatului de noi Perpessicius, revista a continuat și după dispariția luminatului cărturar să-și mențină și să-și dezvolte însușirile unei publicații necesare și cu rosturi adînci în peisajul literaturii și culturii noastre.

Dragostea pătimașă pentru slova românească a primului director al revistei, căreia i-a închinat, cu un exemplar devotament, întreaga sa viață, luminează și însuflețește și pe cei ce se îngrijesc astăzi de apariția acestei frumoase și substanțiale publicații.

Dînd la iveală documentul sau creația rămasă în manuscris, materialul biografic sau autobiografic al scriitorului, corespondența inedită, faptul revelator de istorie literară, revista, prin modalitățile expresive folosite, introduce cititorul în procesul de geneză al literaturii noastre. De aici impresia acestui cititor de a fi martorul direct al unei evoluții literare. Revista **Manuscriptum** *nu a fost concepută ca un magazin arhivistic, cu un sumar de rece înregistrare a unor piese doar de valoare muzeală. Ceea ce cîștigă adeziunea cititorului obișnuit pentru această publicație, și nu numai a specialistului, e faptul prezentării vii a conținutului ei. E aici una dintre calitățile esențiale ale revistei: de a fi o continuă istorie vie a literaturii noastre. Contribuie la aceasta, fără îndoială, optica alegerii materialelor, care, de obicei, ajută la clarificarea unui proces de creație, la relevarea unei laturi caracteristice a personalității prezentate, la conturarea climatului spiritual și social al unei epoci, la descifrarea relațiilor dintre operă și eveniment, fie acesta de ordin biografic sau, mai larg, istoric... Dar mai contribuie, în același timp, și comentariul avizat, revelator al datului inedit, chiar punerea în pagină a documentului respectiv, iconografia interesantă.*

La reconstituirea istoriei literare românești, **Manuscriptum** *vine cu o contribuție vie și originală.*

S. TRAIAN

vorbiți și scrieți românește

convenție și opțiune (III)

Faptul că vorbitorii folosesc limbajul în acord cu anumite *convenții* și faptul că respectarea acestor convenții este *obligatorie* (în sensul că nerespectarea lor este sancționată într-un fel sau altul) nu trebuie să ne lase impresia că exprimarea prin vorbire a gîndurilor reprezintă un domeniu supus imperiului unui convenționalism plictisitor și tiranic. Evident, există mulți oameni care vorbesc convențional și deci cenușiu și plictisitor, tot așa cum există scriitori sau publiciști (chiar *sînt* aceștia scriitori sau publiciști!?) care scriu convențional și deci cenușiu și plictisitor, tot așa cum, în sfîrșit, există oameni de știință ale căror expuneri orale sau scrise se caracterizează prin convenționalismul exprimării. Dar există și oameni care nu vorbesc convențional, scriitori sau publiciști (adevărații scriitori sau publiciști!) care nu scriu convențional și oameni de știință ale căror expuneri nu se caracterizează prin convenționalismul exprimării. Se poate spune despre acești oameni că «știu să vorbească» (sau să scrie), tot așa cum despre o anumită categorie de oameni se poate spune că «știu să se îmbrace» sau «știu să se poarte» în anumite circumstanțe.

De remarcat însă că «a ști să te îmbraci» nu înseamnă numai a ști că seara trebuie să porți «costum închis la culoare» și dimineața «costum mai deschis la culoare». Mai trebuie să știi să alegi *unul dintre* costumele «închise» sau *unul dintre* costumele «deschise» (deci o *anumită* culoare închisă sau deschisă, un *anumit* model al țesăturii etc.), trebuie să știi să asortezi o anumită cravată, un anumit model și o anumită culoare de pantofi etc. Există deci o anumită libertate de opțiune *în cadrul* convenției de care trebuie să știi să te folosești. Dar, ca să știi să te *folosești* de această libertate, trebuie să știi mai întîi că *există* o astfel de libertate; să știi, mai departe, să *decizi* care dintre variatele posibilități de opțiune sînt și care nu sînt compatibile cu convenția. În sfîrșit, trebuie să cunoști atît de bine convențiile, încît să-ți poți permite să te abați, pînă la un punct, de la ele, cu scopul de a obține un anumit efect. *Cît* anume te poți abate de la ceea ce este impus prin convenție este o chestiune de tact, de pricepere și, mai mult decît orice, o chestiune de *gust*. Un costum prea sobru și impersonal, într-o împrejurare nu foarte oficială, poate fi «salvat» de o cravată mai viu colorată (care, prin aceasta, este puțin neconformă cu convenția).

Așa cum am mai avut ocazia să arăt, uzul unui anumit limbaj este un aspect al comportamentului social (așa cum este și uzajul vestimentar, de exemplu) și se supune unor convenții care caracterizează acest comportament. Se pot face unele analogii instructive între cele spuse mai sus în legătură cu aspectul vestimentar al comportamentului social și cele ce se pot spune în legătură cu aspectul lingvistic al acestui comportament. Să încercăm o transpunere a observațiilor de mai sus în domeniul caracterizării comportamentului lingvistic.

Vorbitorul trebuie să fie conștient de libertatea de opțiune pe care o are în cadrul unei anumite convenții. Acest lucru înseamnă a spune, de exemplu, că vorbitorul trebuie să fie conștient de faptul că *îmi pare bine că ai venit la mine* nu este singura posibilitate de a-și exprima satisfacția față de vizita unui prieten sau a unei cunoștințe. La îndemîna sa stau o serie de alte expresii care spun, în linii mari, cam același lucru: *ce bine îmi pare că ai venit la mine, tare mă bucur că ai venit la mine, e o mare plăcere pentru mine să te văd aici, nici nu știi cît mă bucur că te văd aici, la mine* etc., etc. Trebuie observat că toate aceste moduri de exprimare aparțin stilului vorbirii de toată ziua sau, altfel spus, sînt în acord cu convențiile acestui stil. Se va putea spune: aceste expresii spun, de fapt, lucruri diferite; ele reprezintă, în fond, *nuanțe* ale aceleiași «idei». La această observație se poate răspunde arătînd că nuanțarea în planul comunicării ideilor este corespondentul lingvistic al nuanțării în planul «comportamentului vestimentar». Se evită deci prin nuanțare convenționalismul exprimării, tot așa cum se evită convenționalismul vestimentar prin nuanțarea culorii într-un anumit registru, prin nuanțarea modelului de țesătură etc. Vorbește convențional cel care știe doar atît: că un prieten nu poate fi întîmpinat cu *vizita pe care ați binevoit să mi-o faceți în modesta mea locuință este o mare onoare pentru mine*. Și nu este conștient, în același timp, de multitudinea posibilităților de opțiune tolerate de convenție.

Violarea cu tact și bun-gust a convenției lingvistice este «de efect», tot așa cum este «de efect» violarea cu tact și bun-gust a convenției vestimentare. O astfel de abatere se realizează lingvistic prin «modularea» într-un stil funcțional în altul (modularea este, de obicei, de scurtă durată). Dan Barbilian obișnuia să vorbească despre o *mulțime* deșartă și nu despre o *mulțime vidă*, folosind în locul cuvîntului neologic, consacrat prin convenție, cuvîntul din vorbirea cotidiană, *deșert*. Neologismul rar, eventual adoptarea de cuvinte noi, împrumutate de obicei dintr-o limbă de cultură, sînt caracteristice «stilului înalt». Pot spune, realizînd un efect stilistic, într-o conversație de toată ziua *prefer să mă plimb sub regim solar*, în loc de *prefer să mă plimb cînd e soare*.

Se va putea întreba cineva: cum se explică faptul că unele cazuri de nerespectare a convenției lingvistice sînt tolerate și chiar evaluate pozitiv, în timp ce altele sînt neacceptate și sancționate?

O explicație propriu-zisă este greu, dacă nu chiar imposibil de dat. Se pot face însă unele observații care să sugereze în ce direcție poate fi căutată o explicație. În primul rînd, trebuie observat faptul că nu sînt tolerate abaterile *masive* și sînt tolerate «mici» abateri. Dacă în loc de *mi-e prea cald în camera asta* voi spune *regimul termic al acestei încăperi depășește toleranța la căldură a organismului meu în acest moment*, este sigur că voi stîrni zîmbete. Este deci vorba de «tactul» și măsura pe care trebuie să le am în momentul în care vreau să ies din limitele convenției. Dacă voi vorbi despre *regimul solar* în fața unui interlocutor pentru care aceste cuvinte nu spun nimic sau pentru care «stilul înalt» nici nu există, risc să nu fiu înțeles sau să par cel puțin bizar, dacă nu ridicol. Este vorba deci, de asemenea, de gradul de adecvare la «contextul extralingvistic». Dacă vreau ca în stilul conversației zilnice să folosesc exprimarea neologică, voi spune *un participant la traficul rutier m-a călcat pe pantof* în loc de *cineva, pe stradă, m-a călcat pe pantof* voi stîrni, din nou, zîmbete. Am «modulat» într-un stil impropriu, întrucît expresia neologică pe care o folosesc provine din stilul regulamentelor administrative și nu din stratul «savant» al limbii.

Emanuel VASILIU

ÎN OBIECTIV- FILMUL ROMÂNESC

PUTEREA ȘI ADEVĂRUL FILMULUI POLITIC

O anchetă realizată de Magda MIHĂILESCU

Una din realitățile pregnante ale cinematografiei contemporane este afirmarea tot mai răspicată a filmului politic. În goană după clasificări, unii critici au început să vorbească despre «un gen aparte — filmul politic». Dacă în treburile altora nu avem de gînd să facem noi, aici și acum, ordine, în ceea ce ne privește, intenționăm să separăm puțin apele de uscat. Credem că pentru o cinematografie cum este a noastră, a cărei angajare reprezintă însăși rațiunea ei de existență și nu o direcție printre altele, filmul politic nu poate fi considerat «o categorie», ci o opțiune și o datorie majoră.

Dorind să dezbatem implicațiile acestei înțelegeri, ne-am adresat unor cineaști și scriitori: Ce înseamnă pentru dumneavoastră un autentic film politic? Care ar trebui să fie semnificațiile lui? În ce condiții un film numit de actualitate (termenul nu este cel mai fericit, dar nu avem deocamdată altul) merită și numele de film politic? În ce măsură un film istoric, al unor evenimente, poate fi un film politic?

Au avut amabilitatea să ne răspundă:
TITUS POPOVICI, EUGEN MANDRIC, MALVINA URȘIANU, IOAN GRIGORESCU

TITUS POPOVICI

Suferința (printre multe altele) a criticii noastre de film cred eu că este mania generalizărilor, setea de sistematizare cu orice preț. Auzim fără încetare, de atîția ani, formularea «film de actualitate»; am văzut botezate cu acest nume filme care reluau vechile poncife ale filmului burghez (și încă ale celui ieftin), triunghiurile amoroase etc., atîta că protagoniștii erau îmbrăcați în salopete și decorul era un șantier.

Acum, am senzația că riscăm să tratăm în același fel filmul politic. Pornind de la intuiția genială a lui Napoleon: «La destinée moderne c'est la politique», putem deduce — și e foarte comod — că orice film (avînd în vedere că noi facem filme *angajate*) e și politic *ipso facto*.

Trăim o epocă în care evenimentele politice zguduie conștiințele și implică în mod *obiectiv* fiecare destin individual, cu voia sau fără voia lui. În ceea ce mă privește, cred că filmul politic e acela care se ocupă de oamenii care sînt implicați și *se implică* cu voia lor, în deplină cunoștință de cauză, cu toată responsabilitatea și cu toate riscurile. În al doilea rînd, raportul fundamental, *miza* acestui gen de film (sau direcție a filmului contemporan) eu o consider raportul dintre *putere și adevăr*, ceea ce înseamnă în fond cea mai puternică, mai complexă și mai dramatică ofensivă împotriva alienării umane (sociale, naționale sau pur și simplu individuale). În condițiile noastre, nu văd un film angajat fără eroi angajați. Am sentimentul că vechea formulare a angajării numai a autorului (valabilă în general pentru literatura secolului al XIX-lea) nu e suficientă, în cazul aflat în discuție.

Datorită unei carențe vechi a cinematografiei noastre (ale cărei sechele sînt departe de a fi devenit «istorice»), filmul politic — în sensul în care am încercat să-l definesc sumar — apare ca rod al întîmplării sau al inițiativelor individuale. Or, într-o țară care se dezvoltă într-o perspectivă științific studiată, o cinematografie fără un plan de perspectivă riscă să apară, cum din păcate apare încă a noastră, sub semnul improvizației: alături de filme care dovedesc maturitate de gîndire, talent, profesionalism, apar aberații agramate, în care e siluită pînă și elementara ortografie filmică (nu dau exemple, nu vreau să supăr pe nimeni).

Văd filmul politic ca un film esențialmente de *dezbatere;* un film a cărui carieră în conștiințe începe *după* ce s-a făcut lumină în sală. Iar această dezbatere, direcțiile ei, au fost strălucit analizate în Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie 1971: *echitatea*, relațiile umane dintre oameni, participarea tuturor la dezbaterea și realizarea marilor opțiuni naționale, analiza lucidă a trecutului revoluției noastre *de pe pozițiile acestei revoluții*.

Un singur exemplu: dincolo de realizări meritorii — unele în stare să obțină un calificativ superior — nouă nu avem filmul sau filmele perioadei ilegale a partidului nostru. Cîte avem — repet, unele bune — se reduc la lupta comuniștilor împotriva aparatului represiv, dacă vreți, sînt oglinda unui eroism în defensivă. Dar lucrurile n-au stat așa sau, mai clar, după părerea mea, nu asta a fost esența acelei epoci. Pentru că oamenii aceia luptau, sufereau, stăteau în închisori și lagăre, înfruntau plutoanele de execuție, tortura, pregătindu-se în același timp pentru *preluarea puterii*, prefigurînd în discuții, în conflicte, în activitatea practică un program revoluționar de lungă durată, cu mari implicații în destinul națiunii.

Concluzînd: văd semnificațiile filmului nostru politic în reflectarea acestui drum, lung, greu, sinuos, uneori contradictoriu, în *dezbaterea opțiunii politice* ca formă a destinului.

Dacă extindem sfera noțiunii, atunci toate filmele noastre de actualitate sînt și politice (unele bune, altele mai puțin bune).

În ceea ce mă privește, am făcut distinguo-ul mai înainte.

Între filmul istoric și filmul unor evenimente există, de asemenea, un clivaj foarte important.

Eu am conceput (dacă am reușit sau ba, nu e de competența mea să apreciez) și le-au pus în practică, ele pot constitui baza unor filme politice.

La o primă vedere, seria de filme pe care le-am scris împreună cu Sălcudeanu pot fi incluse în categoria filmului «polițist» (altă noțiune hipergeneralizantă și producătoare de confuzie). În intenția noastră (și după cîte am văzut pînă acum cred că pot afirma, fără falsă modestie, că această intenție a fost realizată) ele sînt *filme politice*, deoarece vorbesc despre preluarea și consolidarea puterii, văzută din unghiul organelor de stat însărcinate de partid cu reprimarea contrarevoluției.

Dar în ultimă analiză, cu toată inimiciția mea pentru definiții, eu văd filmul politic românesc actual ca un film de *dezbatere;* al marelui proces început de la Congresul al IX-lea, procesul adîncirii democrației socialiste, omeniei socialiste, demnității, înțeleasă ca obligație, răspundere, ca drept inalienabil la deplina desfășurare a personalității umane, în lupta cu tot ce o poate frîna, fie că asta se numește inerție, mentalități moștenite din trecut sau contradicții apărute în acest proces fără precedent în istorie.

EUGEN MANDRIC

Filmul românesc contemporan este cunoaștere, este atitudine în toate zonele pe care le abordează; și iubirea cea mai gingașă, și eroismul cel mai aspru, și întîmplările cu băiețandri netunși, și privirea noastră asupra trecutului de jerfe, tot ce se întrepătrunde în complexul sentimental și intelectual, în deprinderi și comportamente, în cultură profesională și în pasiuni diferențiate, în semne de întrebare și în convingeri mistuitoare, tot ce formează universul spiritual al constructorilor socialismului multilateral dezvoltat este, pentru filmul românesc contemporan, subiect de cunoaștere și atitudine activă, angajată în numele noului umanism — umanismul socialist — pe care-l desăvîrșim.

În acest sens, filmul este politic, indiferent de zona sau epoca în care investighează. Politic prin tendința sa, politic printr-o atitudine față de viață sprijinită pe concepția despre lume a Partidului Comunist Român, esența sa revoluționară și întreaga originalitate creatoare a experienței partidului nostru.

Aceasta implică, firește, și angajarea polemică față de alte concepții de viață, față de orientări retrograde în arta și gîndirea lumii contemporane. Filmele cineaștilor români, izvorîte dintr-o realitate stenică, izvorîte dintr-o revoluție care rezolvă cu uriașe eforturi nu numai problemele dezvoltării economice dar și, sau mai binezis, în primul rînd, marile întrebări, chinuitoarele întrebări ale ființei umane, trebuie să propage o artă net opusă la tot ceea ce degradează ființa umană.

Poate cea mai mare din ambițiile filmului nostru trebuie să fie și vehicularea, în peliculele de circulație internațională, a răspunsurilor comuniștilor, a răspunsurilor poporului nostru la întrebările și frămîntările lumii contemporane.

Nici filmul de actualitate nu poate fi privit ca «un gen» printre altele, ci ca însăși vocația primordială a cinematografiei, cu toate răspunderile pe care le solicită și le impune realizatorului. Modul cum reușește să surprindă complexitatea vieții noastre, sensul și amploarea prefacerilor sociale dă măsura participării artei cinematografice la educarea cetățenească, la dezbaterea cinematografică a fenomenelor proprii lumii socialiste și poate reprezenta sau poate face parte din *răspunsul românesc la întrebările contemporaneității*.

MALVINA URȘIANU

Continui să consider, continui să declar că doar simpla abordare a unui eveniment politic nu acordă, imediat, unei creații cinematografice calificativul de film politic. Știu că voi pune din nou pe gînduri pe cîțiva cronicari și spectatori, dar nu încetez să cred că «*Gioconda fără surîs*» este un film *mai politic* decît «*Serata*», care, într-un anumit fel, era istoric. După părerea mea, filmul politic este un film *de opțiune*, presupune comentariul interior al autorului asupra unor evenimente sau realități sociale, unghiul subiectiv, participarea sa la acele realități. Poate lumea va fi ispitită să creadă că «*Trecătoarele iubiri*», filmul pe care l-am terminat de curînd, este doar o poveste de dragoste. Eu îl numesc tot politic, pentru că exprimă clar o opțiune personală.

«*Puterea*» și «*Adevărul*» — un moment de conștiință.

«*Mihai Viteazul*» ca un film de actualitate și ca un film politic. *De actualitate* — pentru că problema independenței naționale, a dreptului inalienabil al fiecărei națiuni de a-și hotărî soarta împotriva imixtiunii, a dictatului forței, nu este și nu va fi multă vreme de domeniul strict al istoriei, obiect adică de studiu, de clasificare sau de pioasă aducere aminte. Planeta noastră singerează încă din pricină că acest principiu, uneori acceptat teoretic, este călcat în picioare, în mod mai mult sau mai puțin cinic. *Film politic* — pentru că acel erou extraordinar, intuind ideea unirii naționale, într-o epocă sfîșiată de războaie religioase, de contradicțiile unui feudalism întîrziat, își depășea propria lui condiție de principe feudal (vezi legarea țăranilor de pămînt) și devenea în mod obiectiv un om politic modern, indiferent de propria lui viziune sau înțelegere a istoriei. Dacă e vorba de filmul unor *evenimente*, din nou se impune delimitarea. Tragedia inundațiilor a constituit un eveniment, a scos la iveală uriașe rezerve de energie umană, inclusiv politică. Naționalizarea, colectivizarea sînt evenimente de tip istorico-politic: tratîndu-le din unghiul acelora care le-au gîndit și au luat în fața istoriei răspunderea de a le realiza,

În ce măsură filmul istoric poate fi și politic?

Dacă se mărginește doar la ilustrarea unui epos spectaculos, rămîne o superproducție și atîta tot. Chiar și filmele unor evenimente contemporane, atîta timp cît urmăresc doar întîmplările, faptele, nu pot fi decît relatări mai mult sau mai puțin ritmate. Nu orice film despre 23 August este un film politic, se poate face și un film de aventuri inspirat din evenimentele acelui timp. Gama posibilităților este întinsă, de la pelicula de suspense pînă la reflexia de ordin politic.

IOAN GRIGORESCU

Dacă am accepta ideea că filmul politic este un simplu «gen», ar trebui să recunoaștem, implicit, că filmul apolitic este și el, la rîndul său, alt gen, opus primului sau colateral acestuia. Ideea mi se pare pe cît de ridicolă pe atît de năstrușnică, deoarece, dintotdeauna, arta n-a fost altceva decît politică prin emoție, luptă angajată prin armele esteticului, convingere prin forța de seducție a frumosului, și tot ceea ce a dat ea mai peren, tot ceea ce s-a sedimentat de-a lungul timpului, stratificîndu-se în tezaurul multisecular de cultură al omenirii, n-a fost altceva decît reflexul participării unor generații succesive de talente la marile probleme ale epocilor în care au trăit creatorii acestui tezaur. Mai trebuie oare demonstrat faptul că arta marilor dramaturgi ai antichității, operele de bază ale lui Dante, Shakespeare, Tolstoi, Dostoievski, Hugo, Dickens, Twain, Caragiale, Hemingway sau Malraux au fost o artă politică? În film, nici creațiile lui Griffith, Eisenstein sau Chaplin nu pot fi disociate de politic. Într-una din comediile mute ale lui Charles Chaplin, *«Evadatul»*, eroul își încheie povestea mergînd însingurat de-a lungul unei frontiere, cu un pas în Mexic și cu altul în Statele Unite, într-un «no men's land», acea fîșie de pămînt deopotrivă a indeciziei și a vulnerabilității.

Ori de cîte ori s-a încercat însă o abordare mai frontală a politicului în artă,— în ciuda posibilității creării unei istorii politice a omenirii văzute prin transfigurarea artistică —„criticii au fost acuzați de «sociologism vulgar» și astfel a cam retezat elanul exegeților politicului prin artă. Există, și trebuie s-o recunoaștem, în creația artistică angajată politic o artă-manifest, o artă a tribunilor și o artă a reflexiilor, a faptului de viață revolut în care realitatea este cernută prin sita patosului distanței, cînd devansul artistic față de prezent și mesajul pentru viitor apar prin evocarea critic-analitică a trecutului apropiat. O mostră a genului în arta noastră cinematografică de actualitate o constituie *«Puterea»* și *«Adevărul»*. Dar filme politice s-au făcut la noi și înainte de acesta, și după el. Filmul politic nu este un «gen», ci o chintesență a gîndirii artistice în reflectarea unei epoci, cu implicații imediate în actualitate și cu capacitatea plină de cutezanță de a avertiza viitorul. El rămîne avangarda unei arte și nu «perifericul» ei, acesta din urmă fiind întotdeauna rezervat genurilor grefate pe viguroasa tulpină a adevăratei arte, care își are rădăcinile adînc înfipte în realitățile unei societăți.

În *«Explozia»*, ultimul film pe care l-am scris, transpus pe peliculă într-o concepție regizorală proprie de către Mircea Drăgan, politicul nu mai este înfățișat prin patosul distanței, ci prin surprinderea cvasiimediată a faptului de viață, transfigurat artistic. Mesajul lui era conținut de urmărirea comportamentului omului socialist la întîlnirea cu moartea, cu sfîrșitul, cu neprevăzutul, cu «fatalitatea». Acest film, apreciat chiar în paginile revistei de față într-o cronică elogioasă (contrazisă tot aici în mod inexplicabil de un critic amator care, de patru săptămîni îl cotează fără argumente drept «inutil de a vă deranja»), a «deranjat», în numai două luni de la data premierei, peste 800 000 de spectatori, făcînd o rețetă care concurează cele mai gustate filme polițiste sau de aventuri. Încă o demonstrație (în ciuda vocilor singulare și neavenite, ca și a «țintarelor» cu calificative incropite după o metodă de mult abandonată de presa serioasă în dialogul criticii cu publicul și cu creatorii) că filmul politic de actualitate se bucură de mare succes, că el nu este un simplu gen tratabil între alte «genuri», ci o determinantă a opțiunii artei față de realitate.

actori și roluri

ION CARAMITRU, pe numele său din film Pantazescu, un hoț de comori artistice dintr-un serial realizat de televiziunea franceză în colaborare cu televiziunile mai multor țări. Regizorul Jean-Jacques Sirkis filmează în țară noastră episodul «Tezaurul de la Pietroasa». Operator — Mircea Gherghinescu.

Fotografie de S. STEINER

muzica

maraton sau cursă contra-cronometru?

Nici acum nu ne-am hotărît dacă să numim Gala top - Săptămîna «maraton» sau «cursă contracronometru». De ce neapărat un termen sportiv? Pentru că manifestarea, manifestările din Sala Palatului au fost strîns legate de o noțiune des întîlnită în sport — performanța. Performanță din partea spectatorilor, care timp de 6 ore nu s-au ridicat din fotolii, a interpreților, hărțuiți între așteptare și apariție, și mai ales a organizatorilor.

Concepută de multă vreme și avînd atuul unei publicități specifice revistei organizatoare, *Gala top '72* a reușit să-și supună laureații unei probe de foc — aceea a întîlnirii directe cu publicul. Punctele acumulate în top au fost astfel confirmate sau infirmate de aplauzele spectatorilor-cititori, beneficiari ai unui spectacol alcătuit, pe cît se pare, din preferințele lor.

Muzica ușoară a acuzat de data aceasta lipsa unor «nume» care și-ar fi meritat cu prisosință locul pe scena galei, mai ales că unii interpreți ocupau locuri fruntașe în referendumul anual. Ne referim în primul rînd la absența Didei Drăgan, deținătoarea locului întîi, apoi la «forfait»-ul celei de-a treia clasate, — e drept, în urma unei erate —, Marina Voica (se pregătește, probabil, pentru o eventuală gală a unui alt săptămînal bucureștean). Regretabilă este și absența Margaretei Pîslaru, a Andei Călugăreanu și a lui Mihai Constantinescu, cîntăreți de incontestabilă popularitate.

Jazz-ul a fost reprezentat prin mereu aceeași mînă de «tineri» entuziaști, grupați de astă dată în jurul unei voci sublime, țîșnită parcă dintr-o coloană infinită: Aura Urziceanu. Alături de ea ar fi trebuit să apară și o altă talentată solistă a jazz-ului românesc, Elena Constantinescu, anunțată în mai multe rînduri. Ar fi trebuit...

Cu excepția formației Mondial, *secția pop* a fost prezentă prin tot ce are mai bun la ora actuală. N-au lipsit deci *Phoenix, Sfinx, Roșu și Negru, Romanticii*. Din păcate, o formație cu potențe inimaginabile ca *Sfinx* a prezentat, grație organizatorilor, o singură melodie, în rest fiind folosită ca grup de acompaniament. Nu credem că aceasta este menirea trioului condus de Dan Aldea, mai ales cînd, vădit competitiv, celelalte formații au fost acceptate cu un repertoriu mai întins.

Melodiile incluse în timpul afectat *muzicii folk* au creat oarecare nedumeriri. Plasarea în cadrul acestui gen a unor cîntăreți care practică în fapt o muzică ușoară expusă simplist, apare cel puțin bizară. Nu este de ajuns, credem, numai o voce și o chitară pentru a te numi cîntăreț folk. Mai aproape de acest termen au fost clujenii Marcela Saftiuc și Traian Cosma, precum și Doru Stănculescu (cu remarcabila-i compoziție *«Hai, hai!»*). În afara genului, dar în plină actualitate, s-a situat Mircea Florian cu *«Opțiune pentru pace»*.

Evoluția *muzicii populare românești* a fost pe alocuri tulburată de manifestările reprobabile din partea unui număr restrîns de spectatori, lipsiți de criterii și incapabili să discearnă frumusețea folclorului nostru.

Iată-ne deci convinși, dealtfel ca și anul trecut, că nu-i deloc ușor să strîngi într-un singur spectacol aproape toate genurile muzicale de divertisment, mai ales cînd ai un public amalgamat ca vîrstă, temperament și gusturi, și că este mult mai bine să lași fiecărui gen publicul său.

George STANCA

de la a la z

JACOBSSON Ulla

Actriță suedeză de film, născută la Göteborg, la 23 mai 1929. Reprezentantă de frunte a tinerei generații de artiști scandinavi postbelici, U.J. se afirmă încă de la al doilea film al ei: *N-a dansat decît o vară* (1951-Arne Mattsson), ca o interpretă sensibilă, plină de grație. Cariera tinerei și talentatei debutante se anunță strălucită, desfășurîndu-se conform așteptărilor, pe plan internațional. Turnează astfel nu numai în patrie în filme importante: *Karin, fiica lui Mans* (1954-Alf Sjöberg) după Strindberg; *Comoara lui Arne* (id-G. Molander) după S. Lagerlöf; *Surîsurile unei nopți de vară* (1955-Ingmar Bergman) sau *Căruța fantomă* (1958-A. Mattsson), ci și în R.F.G.: *Und ewig bleibt die Liebe* (1954), *Die heilige Lüge* (1955), *Die letzten werden die ersten sein* (1956), *Riviera Story* (1961), *Alle Jahre wieder* (1968), în Franța: *Crimă și pedeapsă* (1956), în Anglia: *Zoulou* (1963), *Eroii de la Telemark* (1965), în S.U.A.: *Love is a Ball* (1962), *The Final Hour* (1963) ș.a.

JAKUBOWSKA Wanda

Regizoare poloneză de film, născută în 1907, la Varșovia. Propagatoare a ideilor progresiste într-o Polonie aservită capitalului străin, W.J. activează ca documentaristă în cadrul grupului avangardist Start, de a cărui înființare la parte activă, și mai tîrziu sub egida unei Cooperative a autorilor de film, realizînd succesiv filme ca: *Reportaj nr. 1* (1930), *Noi construim* (1934), *Pe tărmurile Niemen-ului* (1939). În anii ocupației naziste va fi deportată în lagărul de la Auschwitz, ca luptătoare activă în rezistență, perioadă pe care o va descrie în filmul *Ultima etapă* (1948), zguduitor document despre „universul concentraționar", operă distinsă cu numeroase premii internaționale. A mai semnat ulterior filme ca: *Soldatul victorios* (1953), *Regele Mathias* (1957), *Întîlnire în întuneric* (1960-copr. cu R.D.G.), *S-a întîmplat ieri* (id.), *Sfîrșitul lumii noastre* (1964), *Hotarul fierbinte* (1966) ș.a. S-a consacrat în ultima vreme formării de noi cadre regizorale revoluționare, practicînd un stil de o rigoare aproape clasică sub raportul compoziției plastice. Dintre filmele sale de o rară perfecțiune formală, uneori sever cris.cate, alcoarn vehement apărate de efanatici» să. reținem mai ales: *Cantata* (1963), *Așa am vrut* (1964), *Sărmanu flăcău* (1965), *Roșu și alb* (1967), *Limite și strigăt* (1968), *Vînturi înnoitoare* (id.), *Sirocco* (1969-copr. cu Franța), *Agnus Dei* (1970), *Pacifista* (1971), *Poporul cere* (1972), film premiat la Cannes. Operele sale singulare vădesc în afara concepției lor revoluționare stilul unui artist dublat de un om de cultură, de un intelectual cu o formație complexă (a studiat dreptul, folclorul și istoria artelor, debutînd ca regizor de filme documentare).

JANCSO Miklos

Regizor maghiar de film, născut la Vac (Ungaria), în 1921. Unul dintre cei mai discutați cineaști ai noii școli maghiare de film. Un cineast al marilor elanuri al vorbitorului. A fost astfel succesiv Ludovic al XV-lea în *Madame Du Barry* (1919), Henric al VIII-lea în *Anna Boleyn* (1920), Mitia în *Frații Karamazov* (1921), faraonul din *Soția faraonului* (id.), maurul din *Othello* (1922), țarul *Petru cel Mare* (1923), califul Harun-al-Rașid în *Cei trei demoni ai omenirii (Cabinetul figurilor de ceară*, 1924), portarul din *Ultimul om* (id.), Nerone în *Quo vadis?* (1925), *Tartuffe* (id.), acrobatul din *Variete* (id.), Mefisto din *Faust* (1926), casierul din *Ispitele trupului* (1927), colonelul din *Ironia destinului (Ultima comandă*, 1928), țarul Pavel din *Patriotul* (id.), profesorul Unrath din *Îngerul albastru* (1930), regele din *Aventurile regelui Pausole* (1933), crișmarul Cesar din *La bolena neagră* (1934), regele Frederic din *Cei doi regi* (1935), fabricantul din *Străpinul (În amurg*, 1937), țăranul avar din *Uliciorul sfărîmat* (id.), savantul Robert Koch (1939), președintele Burilor din *Ohm Krüger* (1941), Bismarck în *Concedierea* (1942). Măreția artistului este umbrită însă de scăderile omului, care a acceptat cu complezență, după 1933, titluri onorifice acordate de oficialitățile naziste în 1941

JANNINGS Emil

Actor german de film și teatru, născut la New York (Brooklyn), în 1886 (după surse mai recente, în Elveția, la Rorschach, 1884), mort în 1950, la Strobihof, Austria. Monstru sacru al cinematografului mondial și al celui german în particular, E.J. rămîne un actor de extraordinară diversitate, cu un joc de o mare intensitate dramatică (cu alunecări spre caboturaj, inerente formației sale teatrale). Pe parcursul unei cariere de peste 30 de ani el ne oferă o galerie de personaje memorabile, în filme clasice ale școlii germane mute sau ale celei americane precum și în cîteva din operele marcante ale primului deceniu

Constantin POPESCU

cronica tv

minus 360 de grade

Nimic din ceea ce a fost trecut pe programul TV din 18-24 martie la emisiunea 360 de grade nu a apărut la ora și cu titlul anunțat. În loc de *filmul Trofee cinegetice* vedem *reportajul Trofeul*. În loc de «Secrete culinare în văzul tuturor» nu vedem nimic. În loc de Steaua-C.F.R. Cluj vedem R.D.G.-Cehoslovacia, meci jucat anul trecut și oferit acum, nouă, telespectatorilor, pentru a ne cînțări adversarii, să știm și noi ce tactică să aplicăm în partida cu R.D.G. Eftimie Ionescu, ca să ne dea curaj, ne informează că este o echipă atletică, excelentă la capitolul condiției fizice, cu șuturi necruțătoare din toate pozițiile în plasa adversă, că are contraatacuri periculoase și rapide, că este un fundaș stînga acolo, unul Koubek, ceva de speriat, care bate tot timpul la poartă în loc să-și vadă de treburile lui (ba mai și marchează goluri). Observă (ca o cobe) că pe banca cehoslovacilor nu prea există bucurie. Cum să existe, cînd erau conduși cu 3-0 pe propriul lor teren? Din minutul 72 începe un avînt cehoslovac pentru înscrierea golului de onoare, dar «este vizibilă diferența de pregătire fizică». Nemții rămîn proaspeți și gata să la startul la 100 m plat!. Motive de optimism pentru noi... Meciul ne-a dat o perspectivă clară. E.I., care n-are trac atunci cînd comentează echipele străine, ne-a îmbărbătat. Putem lua taurul de coarne fără sfială! Totuși ce căuta pe micul ecran acest meci care *s-a jucat acum un an* și care se cuvenea să fie studiat numai de tehnicienii naționalei noastre, ca să nu ne zdruncine și nouă încrederea în forțele băieților din națională cu atleții din toamna trecută.

Ar fi urmat, după program, «Trofee cinegetice», un film de Al. Satmari. Urmează însă dansuri populare, nepreviizute în program, dar văzute și răsvăzute de mai multe ori cu alte ocazii. Trecem și peste hopul ăsta! (Strict autentic: televizorul se defectează și mă duc vizavi la inginerul Stoca, știindu-l un pasionat telespectator al programului de duminică. Adormise în fotoliu. Adînc de tot. Nu l-am deranjat și am bătut la ușa familiei Serea; închiseserâ televizorul și discutau de-ale lor. Numai de hatîrul acestei cronici i-am rugat să-l redeschidă.) 360 de grade la... Intercontinental. Străbătuse deja meridianele grad cu grad și acum se afla la Intercontinental, în sala «Belvedere», la taclale cu admirabilii noștri actori de comedie. Să mai spună și ei cîte o glumă, două, acolo. Se face apelul ca la școală, toți sînt prezenți în afară de Vasilica Tastaman și Rodica Tapalagă. Paul Sava a răspuns «prezent», dar n-a spus nici pîs! Adrian Georgescu, de asemenea. Furdui a spus două «anecdote» de care a rîs el (colegii lui au marcat). Cea mai reușită a fost Ilinca Tomoroveanu care, de fapt, nu face comedie. (M-am uitat la familia Serea, care se înnoptase de atîta haz.) Mai departe. Emil Hossu recită de la etajul 27 ceva despre primăvară și jos se încarcă trolenele în autobasculante. Asonant și improvizat mi s-a părut acest program de duminică după-amiază. 180 de minute oarecare dintr-o zi de odihnă a celor care au învins în lupta cu viscolul.

Scad din cele 180 de minute 10 minute, și anume pe cele din sala «Rapsodia», care au făcut notă aparte prin distincția și măsura cu care Pop Simion a oferit informații inedite despre cartea și afișul turistic.

A fost frig la TV. Au fost minus 360 de grade în această duminică, spre deosebire de alte duminici.

Coman ȘOVA

cine, ce, unde, cînd?

● În sfîrșit, după o pauză considerabilă, se anunță o premieră cinematografică românească: «Veronica», feeria muzicală realizată de Elisabeta Bostan, neobosita prietenă a celor mici. Protagonistă — o mogîldeață-minune pe nume Lulu Mihăescu, în vîrstă de patru ani. În triplu rol, pe post de învățătoare, de zînă și de împărăteasă a furnicilor — Margareta Pîslaru. Premiera — la jumătatea lunii aprilie.

● Marlon Brando a refuzat să primească Premiul «Globul de aur», acordat de Asociația criticilor străini din Hollywood, pentru creația sa din filmul «Nașul» (amintim că înmînarea acestei distincții precede cu cîteva săptămîni acordarea Oscarurilor). În telegrama trimisă asociației, Brando menționează: «Vă cer respectuos să înțelegeți că a accepta o onoare — chiar dacă pornește de la bune intenții — înseamnă a primi puținul rămas de la alții. Mai mult decît atît, doresc ca nimeni să nu accepte acest premiu în numele meu».

● Și Annie Girardot vrea să scape de sub tutela producătorilor. De curînd, cunoscuta actriță a întemeiat propria sa casă «Girsa» (bănuim că numele vine de la Girardot și Salvatori). Planul «femeii cu bani» sună așa: ...«Să fac filme amuzante în care nu va trebui să joc neapărat eu. În afară de asta, vreau să dau o mînă de ajutor unor tineri regizori care, ca și mine, își iubesc meseria cu pasiune».

● Săptămînalul american «Variety» publică un nou «All Time Box Office Champs», o statistică la zi a celor mai rentabile filme din toate timpurile: *Nașul, Pe aripile vîntului, Sunetul muzicii, Love Story, Licențiatul, Aeroportul, Cele zece porunci, Ben Hur, My Fair Lady*.

● Ewa Krzyzewska (în fotografie) este protagonista filmului «Gelozie și medicină», realizat de cineastul polonez Janusz Majewski după un best-seller al lui Michel Choromanski.

CINECOTA SĂPTĂMÎNII
9 cronicari — 9 filme

Filmul	Călin Călimman	Ioana Creangă	Florica Ichim	Gelu Ionescu	Magda Mihăilescu	Horia Pătrașcu	Valerian Sava	Tudor Stănescu	D.I. Suchianu
Zestrea	*	*	**		*	**	*	*,	**
Cu mîinile curate	**	**	**	*	**	**	**	**	**
Adio, arme!	*	0	*		0		0	**	***
Copilul sălbatic	**	**			**	*	**	**	
Structura cristalului	***	***			***	****	**	***	***
Alfred cel Mare				*	*		*	*	
Clovnii	***	***	****	****	****	***	****	***	**
Organizația	*	**	**	*	*	**	*	**	***
Eu nu văd, tu nu vorbești, el nu aude	*	**	*		0	0	*	*	***

o *mutul a vă deranja*
* *de văzut eventual*
** *de văzut*
*** *de văzut neapărat*
**** *capodoperă*

Nicoleta GHERGHEL

TOP MUZICAL

SĂPTĂMÎNA TRECUTĂ	SĂPTĂMÎNA ÎN CURS	TITLUL	INTERPRET	SĂPTĂMÎNI ÎN TOP
1	1	Negru Vodă	Phoenix	5
7	2	Eternitate	George Nicolescu	3
—	3	Cine te-a adus în calea mea	Margareta Pîslaru	2
4	4	Oameni de zăpadă	Roșu și Negru	5
9	5	Vacanța	Cronos	4
2	6	Jocul șambalelor	Aura Urziceanu	5
—	7	Vouă	Dida Drăgan	1
3	8	Prinzi oare jocul vîntului din drum?	Marcela Saftiuc	5
8	9	Joc de taină	Carmen Mureșan	2
6	10	Crăiasa din poveți	Romanticii	5

Compozitorii: 1. Nicolae Covaci. 2. George Grigoriu. 3. George Grigoriu. 4. Nancy Brandes. 5. Robert Flavian. 6. Gioni Răducanu. 7. Petre Magdin. 8. Marcela Saftiuc. 9. Gabriel Mărgărinț. 10. Doru Tufiș.

TOP MUZICAL «FLACĂRA» TALON NR. 8

GRĂDINA COPILĂRIEI MELE

Casa în care m-am născut, ca și multe altele din București de altădată de la sfîrșitul secolului trecut și de la începutul veacului nostru, n-avea grădină. Era flancată în dreapta de un strîmt pavaj, dacă mi-amintesc bine, iar în fundul curții avea o cișmea cu manivelă, la care noi, copiii, Radu și cu mine, ne încercam puterile (ale mele, copil plăpînd, nu făceau două parale!). Așa cum era, îngustă și nu prea adîncă, mica noastră curte nu m-a îmbiat niciodată la joacă sau la visare. Era ca un coridor fără acoperiș, pe care-l străbăteam ca să ieșim la plimbare la Șosea. La care șosea? Firește, la Șoseaua Kiseleff, atunci, în prima decadă a secolului nostru, mai mult decît astăzi, cînd avem Băneasa, cu lacul ei, locul de atracție al bucureștenilor de toate vîrstele. Această șosea, cu numeroasele ei boschete, cu gedaiul ei de alei tăinuite dar familiare îndrăgostiților, cu Bufetul lui Mîncu, care ne părea în Bucureștii nu prea mari un impunător monument în stil național, ținea de fapt loc grădinilor ce le lipseau mai tuturor în capitala României la început de veac. O evoluție istorică mult prea precipitată transformase orașul altădată bogat în imense grădini și cu mari case în stil oriental, ascunse în fundul lor, într-o metropolă fără stil (ceea ce nu percepeam la vîrsta mea cea crudă) și mai ales fără grădinița ei, cu pomi fructiferi și cu răzoare de flori.

Este ceea ce am găsit, cel puțin pe jumătate, la casele bunicilor din Turnu Severin. Pe jumătate, pentru că grădina și curtea, ambele destul de largi, erau lipsite de flori, cu excepția liliacului violet care înflorea la începutul primăverii, vestindu-ne-o cu aroma sa «inefabilă». Într-o altă grădină din vecini, nu mai știu care, ni se trimiteau în fiecare an ramuri grele de liliac alb învolt, cu floare plină și deasă față de modesta ei rudă săracă a vegetației proprii. Era floarea de predilecție a mamei, și de cîte ori mi se oferă astăzi o cît de mică rămurea cu horbotă de liliac alb învolt, mireasma lui puternică îmi redeșteaptă amintirea celei plecate prea curînd, îngropată sub jerbe nenumărate de flori, fără să-i fi putut însoți cel din urmă drum, deoarece, bolnav fiind, mi se ascunsese neașteptatul deznodămînt, pe cînd ... cu toții ai ei așteptam de la o zi la alta ieșirea ei din sanatoriu.

De cîte ori trec prin orașul ce se cheamă acum Drobeta-Turnu Severin mă furișez de grupul ocazional și trec pe strada Decebal, să-mi arunc o privire peste gardul înalt de piatră cu grilaj și să iscodesc grădina copilăriei mele. Casa a fost vîndută de bunicul meu, cînd s-a mutat cu mătușă-mea, la patru ani după moartea soției sale, la Timișoara, unde ginerele lui, Vasile Călinescu, funcționa în magistratură cu gradul de consilier la Curtea de apel (pe nemțește: Tafelrichter). Nu știu ce va fi simțit bătrînul (avea 78-79 de ani) cînd s-a rupt de casa pe care o clădise și în care locuise mai mult de jumătate din viața sa. Firește, un resort vital se va fi sfărîmat în mușchiul robust, deoarece inima l-a lăsat în curînd, și peste un an, un an și jumătate, a luat drumul spre cimitirul din Turnu Severin, să se odihnească de veci lîngă soția lui, pe care o suportase cu stoicism, și mai ales în preajma fiicei pe care o adorase, Constanța, mama mea.

Nu-mi amintesc să fi simțit o suferință reală la auzul știrii că ai mei se mutau la Timișoara, după ce vînduseră casa, împărțindu-și între ei prețul bunicei al casei bunicilor. Eram student în ultimul an la Facultatea de filozofie și litere din București. Severinul nu mai îmi spunea nimic, eram avid să cunosc frumosul oraș de pe malurile Begăi, vestit prin mozaicul său de patru suburbii, fiecare de dimensiunile unui oraș de mărimea celui dunărean, și mai ales prin cafenelele lui în stil vienez, ce mă îmbiau atunci mai mult decît grădinile și parcurile acestei din urmă mici urbe și chiar decît... grădina copilăriei mele.

Șerban Cioculescu în 16 ani (1918) cu Gherghinescu-Vania, poetul (în mijloc), și cu vărul criticului, Mircea Marinescu, viitorul magistrat (în dreapta).

Am spus că aceasta dispunea de o curte mare și de un spațiu propriu corespunzător (de fapt, dublu). Curtea se ținea de-a lungul zidurilor casei, destul de întinsă, pînă în fundul ei, străjuit de un zarzăr impunător ca proporții, dar nu și prin fructele lui, pistruiate și nesuculente. Era largă, dinspre stradă, pe stînga, pavată, în mijloc pietruită, iar spre dreapta, mărginită de un tufiș destul de înalt. Către mijlocul curții, văd încă un pavilion înalt, pe coperișul de tablă al căruia ne suiam să tropăim în lipsa bunicii, punînd în practică zicala: «cînd pisica nu-i acasă, șoarecii joacă pe masă». Urcam pe coperiș mulțumită unui corcoduș rămuros și înalt, pe care ne cățăram bucuroși, ca să ne facem mendrele, nesupravegheați. Era singurul joc «violent» la care mă dedasem alături de pîrdalnicul de frate-meu, Radu, și de mai micul nostru văr, Mircea, ambii mai buni escaladatori ca mine. Profitam așadar cu nevinovăție de absența bunicii, care de la orele 3 de după-amiază pleca prin vecini, pe la prietene și se înapoia după alte trei ore, cînd ne găsea în ordine. Ea însăși simțea că sosirea ei făcea minuni și se anunța cu umor, trîntind greaua poartă de fier dinspre stradă:

— Vine goanga!

«Goanga» era personificarea disciplinei absolute, de la mic la mare, pînă la doctorul, soțul ei, care nu-i găsise leacul la înțepăturile limbii decît în mutismul integral. Să nu uit să spun că torționara mea nu era lipsită de umor. Spunea, cu o exclamație plină de haz, cînd avea să întîmpine pretențiile nesăbuite ale cuiva, cele două cuvinte pe care nu le-am auzit decît din gura ei:

«Moț, Catinco!»

Cea cu moț, dacă nu era de față, de bună seamă că sughița, prin telepatie, la vorba de duh a bunicii.

Așadar, după orele de școală ale dimineților, în cele trei ceasuri de «respiro» ale după-amiezei subscrisului, grădina a fost raiul copilăriei mele. Să-l descriu cît mai exact mi-este peste puteri. Voi încerca totuși. Un spațiu larg se deschidea între tufișul ce o despărțea de curte și gardul care dădea spre vecin, unde locuia un simpatic avocat, Dunăreanu, și frumoasa lui soție, o vieneză trandafirie și mereu voioasă.

Pe dreapta, în mijloc, prin raport cu întîia curte interioară, străjuia o boltă de viță umbroasă, care mă răzbuna, prin farmecul ei discret, de vulgara romanță sentimentală, atunci pe buzele tuturor mahalagiilor:

«Colo-n grădiniță,
Sub bolta de viță,
Vin', fetiță,
Vin' să-ți dau guriță».

Lateral, de-a lungul întregului gard (sau zid?) despărțitor de vecinul sus-zis, se întindea o altă mai întinsă viță-de-vie, prinsă de un spalier cu un mic coperiș. Între această viță, în fiecare an încărcată cu toate bunătățile, și boltă se ridica un nuc uriaș, ale cărui frunze amărui erau smulse fără milă ca să ni se facă băi așa zicînd întăritoare. Grădina se întindea în fund, dincolo de chioșcul pomenit, o altă bună porțiune de teren, toată, ca și celelalte, plantată cu cei mai feluriți pomi și arbuști, de la alun la exoticul «reine-Claude», în pronunția specifică a bunicii, — care-i număra puținele dar imensele roade, în spirit monopolist —, «renglodul».

varietăți

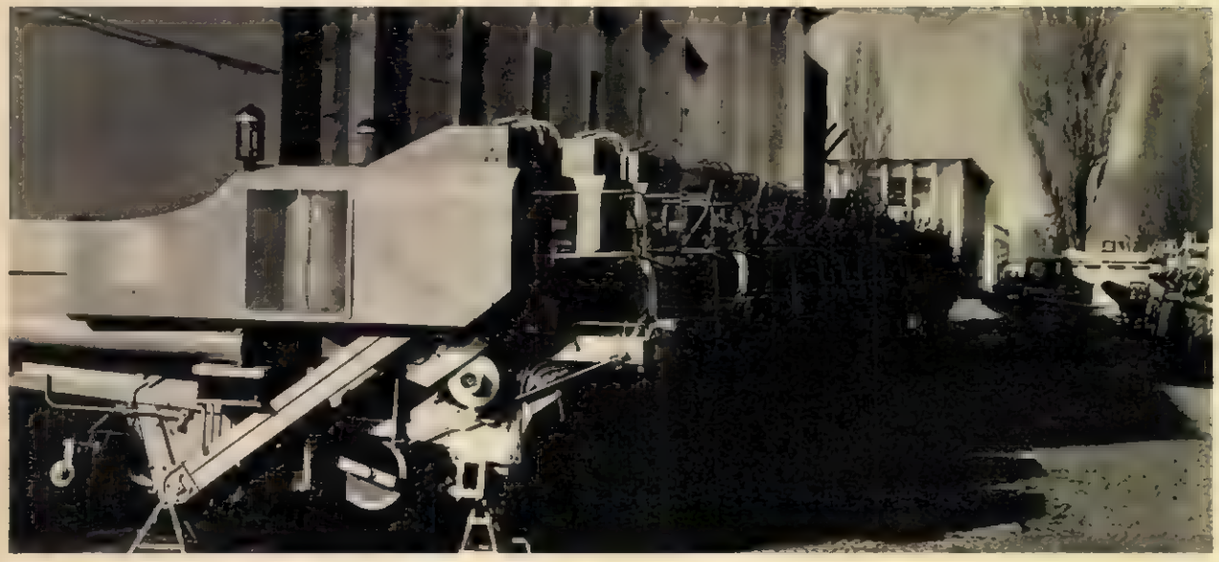

3 000 DE GLORII

O uzină bucureșteană care-și onorează firma — «Semănătoarea». Prezentă în primele linii ale bătăliei pentru modernizarea și mecanizarea agriculturii socialiste din România, «Semănătoarea» trimite mereu pe ogoare tipuri perfecționate de mașini-agricole. Ca aceste combine, denumite Gloria C-12, și din care, în anul care a început, vor fi livrate 3 000 de exemplare.

MOGOȘOAIA: LA MULȚI ANI!

Ați vizitat Muzeul de artă brâncovenească de la Mogoșoaia? Mai vizitați-l o dată: îl găsiți deschis între orele 10 și 17 (zilnic, afară de luni și marți). Și fiindcă tot treceți pe acolo, dați mai multă atenție palatului în care este adăpostit. Bijuteria aceasta arhitectonică a împlinit 270 de ani. Palatul a fost clădit de Constantin Brâncoveanu pentru fiul său Ștefan, în anul 1702. Pe pisania aflată într-unul din foișoarele palatului se poate citi: «Acest palat den temelie iaste zidit și înfrumusețat de pre luminatul înălțatul Domn Io Constantin Basarab Voevod, dăruit și dat la al doilea fiu, lui Ștefan moștenire ohabnică, săvîrșind acest frumos lăcaș la anul de la Hs. 1702, septembrie 20». *După mărturia unor demnitari străini, care au cunoscut palatul în trecerea lor pe la noi, știm că la vremea aceea ansamblul arhitectonic de la Mogoșoaia trecea drept una din cele mai somptuoase reședințe domnești din Europa. În fotografie (făcută în anul 1931): palatul — fațada dinspre lac. În prim-plan, în barcă: scriitoarea Martha Bibescu.*

FUMĂTORI DE PIPĂ, SÎNTEȚI SALVAȚI!

...iar salvarea a venit, se înțelege, de la Dunhill, faimoasa firmă producătoare de tutun, pipe, brichete, portțigarete și alte ustensile legate de iarba dracului. Fumătorii de pipă se vor putea plimba de acum înainte liniștiți prin ploaie, fără teama că li se va stinge focul sacru din coșul pipei. Și un mic amănunt: minisumbreluța pe care o vedeți este din aur și nu costă decît o mie de dolari. Scump, dar nu face...

AUTOMAS — MONSTRUL ȘOSELELOR

Uzina franceză constructoare de mașini din Champs sur Yonne recomandă reprezentanților presei pe Automas, vehiculul rutier în stare să transporte 500 de tone (adică 50 de vagoane) cu remorca sa construită pe 22 de linii a 3 osii fiecare. Vehiculul, care va fi utilizat la transportul unor gigante mase indivizibile, este considerat un eveniment industrial mondial de prim ordin.

UITE, TASSI, CUM SE FACE!

Micuței Lori Banducci din San Francisco i s-a dat în primire un ponei, pe nume Tassi. Lori nu vrea să fie doar un simplu îngrijitor, ci și un bun educator. Drept care, iat-o aplicînd o metodă pedagogică verificată — exemplul personal. Numai așa a acceptat Tassi să bea din găleata care — nu se știe de ce — nu-i era pe plac.

telegrame străine

● Cronicarul coregrafic Sylvie de Nussac de la «l'Express» a criticat cu asprime spectacolul cu baletul «Frumoasa din pădurea adormită» prezentat la Opera din Marsilia. Grav ofensat, primarul orașului, cunoscutul om politic francez Gaston Defferre, s-a adresat prin presa ziaristei îndrăznețe: «Vă previn că nu veți mai fi invitată la Opera din Marsilia și că, dacă totuși veți veni, veți fi tratată ca un ziarist care nu stăpînește bine meșteșugul scrisului». În afară de aceasta, Defferre a acționat-o în judecată cerînd despăgubiri în valoare de 500 000 franci, dar a pierdut procesul. Presa, a IV-a putere în stat, își arată forța...

● Între 25 aprilie și 5 mai se va desfășura la Trento (Italia) un festival al filmului, interesant prin inedितul lui. Organizat de Clubul alpin italian cu scopul de a cultiva dragostea pentru munte, festivalul va primi în competiție filme scoțind la iveală frumusețea de negrăit a drumeției pe înălțimi, realizate de alpiniști sau de cineaști amatori. Concursul este dotat cu Premiul «Mario Bello» constînd dintr-o plachetă de argint și suma de 500 000 lire.

● Premiile Societății poeților francezi din acest an au fost acordate după cum urmează: Marele Premiu, dramaturgului Jean Sarment, autorul cunoscutei «Mamourette», jucată și la noi cu mare succes; Premiul criticii poetice, lui Jean Guirec; Premiul Desbordes-Valmore, literatei Marcelle Gérard. Premiul internațional al «Prietenilor francezei» a fost atribuit lui M. Bedretti-Tuncel, traducător a numeroase lucrări dramatice din franceză în turcă, Bedretti fiind profesor de franceză la Universitatea din Ankara.

● «Au fost tăiate scene fundamentale. Personajul-cheie, interpretat de Lea Massari,a devenit de neînțeles și redus la un rol minor. Semnificația scenei finale a fost dată peste cap și toate implicațiile spirituale escamotate în mod brutal». (Din scrisoarea adresată presei franceze de către regizorul italian Valerio Zurlini, realizatorul filmului «Profesorul»). Cel încriminat este Alain Delon, producător și interpret principal al filmului, care a operat în copia prezentată în sălile parizriene tăieturi neinspirate

● Editura «Welzo» din Salzburg (Austria) va publica în 1974 o amplă monografie a marelui pictor austriac Wilhelm Thoeny (1888-1949). Moartea pictorului a survenit la New York, la un an după ce un incendiu distrusese circa 1 000 de lucrări de-ale sale, în majoritate uleiuri, acuarele și desene. O întîmplare fericită a făcut însă ca, recent, după 15 ani de la incendiu să fie găsite 250 acuarele, care n-au fost mistuite de flăcări

● S-a stins recent din viață într-un spital din Atena, la 73 de ani celebra actriță greacă Katina Paxinou. Debutînd în teatru în 1920 regretata artistă s-a afirmat treptat ca o tragediană de prim rang. Ulterior ea a avut și creații remarcabile în numeroase filme din care menționăm: «Cui îi bate ceasul» după Hemingway, rol pentru care a obținut Premiul Oscar, și «Rocco și frații săi», prezentat și la noi, în care a jucat rolul mamei

● O nouă stea pe firmamentul cîntecului african. După vestita Myriam Makeba și mai nouă Bella Bellow din Togo, tînăra de 21 de ani Abeti, originară din Kisangani (Zair), s-a afirmat ca o strălucită interpretă, atît a cîntecului contemporan cît și al celui din folclorul african. Debutînd la televiziunea zaireză, Abeti și-a continuat drumul ascendent cu turnee în marile orașe africane Lomé, Kinshasa, Abidjan, Niamey, Dakar, poposind de curînd la «Olympia» din Paris.

● Acceptînd să întruchipeze pe ecran figura mamei sale, — neuitata Judy Garland —„Liza Minnelli a declarat: «Nici nu poate fi vorba de exploatarea numelui mamei mele. Filmul va fi un omagiu adus memoriei unei ilustre actrițe și cîntărețe. Dar mi-e teamă, pentru că nu ajung ca interpretă nici la picioarele ei». Filmul va fi regizat de Vincente Minnelli, acela care„— așa cum arată el 'Express» —„ca soț și tată„ cunoaște scenariul pe de rost.

E A

INFRUMUSEȚÎND MAȘINA TIMPULUI

Se numește Eugen Tamaș și din două pasiuni — ceasornicele și florile — a făcut una singură: ceasornicele florale. Oricine a trecut prin orașul Tîrgu Mureș i-a admirat una din opere — imensul ceas floral din centrul orașului. Ultimul proiect al lui Eugen Tamaș: construirea unui ceas-mamă care să acționeze un mare număr de ceasuri-pui instalate în diferite puncte ale orașului.

cititori
către cititori

Pentru a putea insera un număr mult mai mare de adrese la această rubrică, vom folosi prescurtări pentru anumite teme foarte solicitate. Astfel, teme diverse=D; automobilism=A; cinema=C; enigmistică=E, filatelie=Fit, literatură=L, limbi străine=Lb muzică=M; prietenie=P, sport=S, teatru=T; tehnică=Th; viața tineretului=T; schimb de foto actori = Fa; schimb de ilustrate = V.

Următorii cititori doresc să corespondeze:

Lațchescu Ionel, 18 ani, muncitor, Caransebeș,str. Valea Chenei nr. 35: M, P, V; *Macrig Doru și Domir Mihai*, Rișnov, str. Negoiul nr. 4, jud. Brașov P, Fa, V, *Veniamin Titus-Aurel*, 23 ani, com. Suhuit-Tansa, jud. Iași: arte plastice, L; *Lazu Aurel*, 25 ani, Slatina, str. Păcii, bl. 8, sc. A, et. II, ap 7: D, V; *Nacu Gelu*, 21 ani, Hunedoara, Aleea Oțelarului nr. 1, bl. CM 5, et. IV, ap. 163: D, V; *Nicorescu Ion*, 29 ani, com. Movileni, jud. Olt: D; *Linetski Aleksei*, 17 ani, stud., U.R.S.S., Kiev 57, str. Kovalski 5: Lb, S, V; *Beșchea Gheorghe*, Brașov, str. Operetei nr. 43: P, turism; *Benyovszky Zoltan*, 18 ani, elev, Brașov, str. Hărmanului nr. 65: C, L, M, P, V; *Rădulescu Marian*, 22 ani, prof., Focșani, str. Timiș nr. 9: Lb, M, P, S; *Împărat Ana*, 16 ani, elevă, com. Luncoiu de jos nr. 78, jud. Hunedoara: Lb, P; *Vornicu Rica*, com. Havîrna, jud. Botoșani: L, P, Fa, V; *Gheorghiu Maria*, 16 ani, elevă, Reghin, str. Salcîmilor nr. 28 A, jud. Mureș: P, V; *Schmtzer Valeriu*, 22 ani, com. Telești, jud. Gorj, of.p. Clinica: D, V; *Sorescu Gabriela*, 17 ani, elevă, București, sect. 7, Drumul Taberei nr. 54, bl. F 3, sc. 3, et. IV, ap. 54: Flt, L, P, V; *Țîrlea Iulian*, 20 ani, Galați, Tiglina II, str. Constructorilor nr. 7, ap. 3: D; *Kirceș Mihai*, Reghin, str. Viorelelor nr. 25, jud. Mureș: P, Fa, V; *Toma Constantin*, Roman, str. T. Vladimirescu. bl. 3, ap. 13: D, V; *Pârhăuțonu Elena*, 17 ani. elevă, Iași, Splai Bahlui nr. 20 A, bl. I 1, sc. B, et. 1, ap. 4: D, V, *Karacsony Sigismund*, 22 ani, tehnician, Tg. Mureș, str. Lenin nr. 43: psihologie, turism, S, Te; *Velinski Vera*, 17 ani, elevă, București, sect. 8, Calea Grivița nr. 178, bl. P, et. VI, ap. 25: V; *Eneo Mihail*, 19 ani, mecanic, com. Hoghiz, jud. Brașov: P, Fa, V; *Lazăr Olga*, 17 ani, elevă, Aiud, str. 23 August nr. 90, jud. Alba: P, Fa, V; *Circu Irina*, elevă, Galați, str. Muzicii nr. 13: D, V; *Teodoru Ștefan*, 27 ani, tehnician, Galați, str. Borzești nr. 35: D; *Barbu Anda*, 18 ani, elevă, Buzău, str. C. Brîncoveanu nr. 9 bis: D, V; *Herciu Ioan*, 26 ani, electrician, com. Mărgineni, jud. Bacău: C, M, P, S, T, V; *Crețu Ilie*, 17 ani, elev, com.Girov, sat Căciulești nr. 21, jud. Neamț: D, Fa; *Cristian Doina*, 16 ani, elevă, Cîmpulung, str. E. Pompiliu nr. 5, bl. 4, sc. B, et. III, ap. 2, jud. Argeș: P, V; *Zeca Nicolae*, 18 ani, Brăila, str. Zidari nr. 38: D, V; *Sabău Mariana*, 16 ani, elevă, com. Noșlac, sat Stîna de Mureș, jud. Alba: P, V; *Cosman Viorel*, 25 ani, electrician, Galați, str. Aviației, micro 40, bl. C 6, ap. 19: E, Lb, T, O.Z.N.; *Bradovinschi Mariana*, 23 ani, stud. Cluj, str Hasdeu nr. 45, căm. V, cam. 58: L, Lb, M; *Appel Cristina*, 17 ani, elevă, Turnu Măgurele, str. Ghiocelor nr. 3: C, L, T; *Grigoraș Elena*, 25 ani, contabilă, C.A.P. Fălticeni, jud. Suceava: D; *Cornelru Letiția*, 17 ani, elevă, Ploiești, blocuri-vest, str. Înfrățirii nr. 11, bl. 7, sc. C, ap. 46: L, T, V; *Vlaicu Costel*, 20 ani, stud., Iași, str. Țuțora nr. 2, sc. B, et. III, ap. 14: V; *Antonescu Lili*, 17 ani, elevă, Călărași, str. Rahova nr 40: P, V; *Voinea Gicu*, 23 ani, tehnician, Galați, str. Culturii nr. 13: D, V; *Picu Ioan*, 30 ani, muncitor, Cugir, str Tineretului nr. 2, jud. Alba: P, V; *Jogărariu Teodor*, 18 ani, elev, Cîmpina, str. Griviței nr. 1, jud. Prahova: P, S, Fa; *Preda Eugenia*, 16 ani, București, sect. 6, str. Radu Constantin nr.22, bl. 24, sc. B, et. I, ap. 26: D, V; *Marinescu Eugen*, 23 ani, stud., București, sect. 7, Splaiul Independenței nr. 290, bl. G, cam. 110: D, V; *Sul Olimpia*, 16 ani, elevă, Brăila, str. Th. Aman nr. 88: D; *Marinescu Florina*, 20 ani, București, sect. 7, str. Flămînda nr. 96, bl. 2, sc. 1, et. 1, ap. 6, of.p. 17: D, Fa, V; *Rotaru Veronica*, 20 ani, tehniciană, Iași, str. Piața Unirii, bl. 9, et. VII, ap. 43: Flt, L, Fa, V; *Scîntee Dan*, 18 ani, elev, Iași, str. Decebal nr. 8, bl. C 1, sc. C, et. 1, ap. 5: P, Fa, V, *Gavrilescu T. Ioan*, 18 ani, elev, com. Popricani, jud. Iași: P, Fa, *Ilie Mirceo*, 19 ani, Constanța, str. Timișana nr. 32: C, M, S, V; *Rogosievici Theresia*, 24 ani, contabilă, Suceava, str. Ortuz nr. 32, bl. H 10, sc. A, ap. 27: D, V; *Sănduleanu Constantin*, 18 ani, elev, București, sect. 5, str. Ciulini nr. 1, Jilava: D, V; *Socaci Iuliu*, 26 ani, constructor, Deva, str. Zamfirescu, căm. nr. 2: C, M, schimb de discuri și reviste; *Cobianu Iulia*, 18 ani, elevă, Turnu Măgurele, str. Cpt. Stăncuiescu, bl. C 22, sc. B 2, et. III, ap. 42 C, L, M; *Andriescu Vlad*, 30 ani, tehnician, com. Grințieș, jud. Neamț: Lb; *Iordache Dumitru*, 23 ani, prof., com. Leordeni, str. Glîmbocata nr. 219, jud. Argeș: D, V; *Ilaș Emil*, 22 ani, Iași, str. Trecăt. Trei Ierarhi nr. 12: D, V, *Kövendi Ileana*, 16 ani, elevă, Baia Mare, str Rozelor nr. 6/4: M, Fa, V, *Glăvan Petru*, 23 ani, tehnician, Galați, Aleea C.F.R. 1 nr. 28: C, M, P, V; *Avram Angelica*, 18 ani, elevă, com. Topolog, jud. Tulcea. L, P, T; *Luca Laura*, 20 ani, vînzătoare, Lupeni, magazinul 30 tricotaje, jud. Hunedoara: C, L, P, Fa, V; *Titulescu Gianl*, 18 ani, elev, Drobeta Tr. Severin, Calea Traian nr. 119: Lb, P, S; *Cazacu Doina*, 19 ani, com Micești, jud. Argeș. M, P, V; *Teodorescu Marin*, 22 ani, electrician, Turnu Măgurele, str. M. Bravu, bl. G 1, sc. I, et. VII, of.p. 126: D, V; *Marcu Jean*, 19 ani, elev, Timișoara, Bd. 6 Martie nr. 46: P, V; *Pandelea Vasile*, 18 ani, instalator, Hunedoara, str. Nicolae Bălcescu nr. 9, bl. G 2, et. III, ap. 80: P, S, V; *Pietraru Francisc*, 18 ani, Constanța, Șos. Mangaliei nr. 74, căm. C 4, sc. 1, et. III, ap. 303: M, P, V; *Blaga Vica*, 23 ani, tehn. proiectant, Galați, str. Avîntului nr. 36: D, V; *Marc Magdalena*, 20 ani, Galați, str. Grădina Veche nr. 124: V, *Havrici Octavian*, 20 ani, stud., București, sect. 1, str. Mierlei nr. 24: A, E, Flt., P, T, Fa; *Urson Georgeta*, elevă, Reghin, str. M Viteazul, bl. 2, sc. II, et. I, ap. 25, jud. Mureș: P, Fa, V. *Andrieș Ana și Firțade Aneta*, 16 ani, eleve, Andrieș Iosif, 18 ani, strungar, Brașov, str. Curnanilor nr. 7: C, L, M, P, Fa, V; *Geangu Elena*, 38 ani, funcționară, Fetești, jud. Ialomița, str. Veșnicia 18 bis: D, V; *Mihăilă Antonie*, student, Petrila, jud. Hunedoara, str. T Vladimirescu,bl. nr. 1, sc. A, et. 1, ap. 36: L, P, V; *Negoescu Vasile*, 23 ani, mecanic, Buzău, str. En. Văcărescu nr. 3, bis: P, V, Th,„știință; *Dobre Vasile*, 16 ani, elev, București, sect. 3, str. Toporași nr. 15 A, Pantelimon: D; *Miron Marcela*, Bacău, str. Aurel Șaeu nr. 41: muzică populară; *Perojan Vasile*, elev, Roșiori de Vede, jud. Teleorman, Bd. Republicii 11: E, Lb, M, P.

întoarcerea la rosturile fundamentale

O anchetă socială de Nicolae CRISTACHE

Un inginer, acum la a doua tinerețe, îmi povestea cum prin '52, cînd învățase să construiască o hidrocentrală înainte de a ști bine să-și radă tuleiele, ceruse și i se aprobase să plece pe șantierul de la Sadu 5. Chiar din prima zi telefonă la București: «Așa și așa, ce să fac?» «Descurcă-te! — fu răspunsul. D-aia te-am trimis acolo ». S-a descurcat atît cît s-a priceput el, atît cît s-au priceput ceilalți — cel mai în vîrstă constructor n-avea 35 de ani. Specialiștii cu experiență erau puțini, dar nici șantierele nu erau prea numeroase. Bucureștiul reclama prezența cadrelor de concepție. După doi ani a fost rechemat în centrală: «Să mai dăm și altul tovarăș posibilitatea să se specializeze». Cam de acest fel sînt amintirile celor din generația Sadu 5.

Anii n-au astîmpărat dorul de acțiune al generațiilor care au urmat. În urmă cu doi ani, unii dintre cei mai buni studenți ai politehnicii din București au cerut să fie repartizați la Uzina de strunguri din Tîrgoviște, pe atunci în construcție. «În șase luni — afirmă ei cu mîndrie nedisimulată — am învățat cît în 10 ani în oricare altă uzină din țară». Inginerul șef, nici el cine știe ce mai în vîrstă, este de altă părere: «Copiii ăștia sînt într-adevăr nemaipomeniți. S-au adaptat mai repede decît am sperat eu însumi. Dar utilajele pe care au învățat costă milioane. Dacă am fi dispus de la început de un nucleu oricît de restrîns de specialiști cu înaltă calificare, altele ar fi fost roadele de astăzi și nici ei («copiii») nu s-ar fi chinuit atîta...».

Nu sînt un amator de statistici, și nici n-aș vrea să repet ceea ce știe toată lumea: cît de considerabilă e partea pe care statul o reține din nevoile generale ale țării pentru dezvoltarea învățămîntului. Dar obligațiile de reporter mă poartă adesea prin săli de curs, laboratoare, cabinete științifice, ateliere, biblioteci. Le privesc cu ochii generației mele de-acum zece ani, le măsor cu balanța ambițiilor noastre de-atunci, și nu mă mir cînd observ că peste noapte apare o generație de specialiști — cum îi numea inginerul de la Tîrgoviște — nemaipomeniți, răspîndiți în întreaga țară, poate cu naivitate dar îndrăzneți, maturi și tumultuoși. Vin în urma noastră, a mea și a colegilor mei, mai multe asemenea generații, avîndu-le în față pe cele de la Sadu 5, Bicaz și atîtea altele. Am crescut, am cunoscut viața și i-am pătruns rosturile, fiecare generație în spațiul istoric specific al unui proces unic. Nu ne putem permite să cheltuim de mai multe ori ca să învățăm același lucru. A repartiza rațional toate aceste forțe, a îmbina echilibrat gradele diferite de experiență, văzîndu-se unitatea de bază, celula productivă, unica generatoare și regeneratoare de valoare — nu este acesta exemplul fascinant al adevăratei echități sociale? Aceste gînduri mi-au însoțit lectura hotărîrii recentei Plenare a C.C. al P.C.R. de a se face o mai judicioasă distribuire a cadrelor de conducere și de specialiști în favoarea activității directe de producție; cu ele am pornit, intenționînd a face un sondaj de opinie în rîndurile celor care urmează a se reintegra activității nemijlocit productive.

EROI SÎNT CEI CARE PLEACĂ SAU CEI CARE RĂMÎN?

Trebuie precizat de la început că părerile sînt împărțite. Cei care rămîn zic: «Sarcinile noastre nu se reduc, ci dimpotrivă, cresc. Și cresc cu un minus de o treime din personal. Ce-a fost pînă acuma muncă, dar ce-o să fie de-acum încolo!» Cei care pleacă răspund la o chemare fierbinte a partidului; au avantajul opțiunii între împlinirea datoriei. Ce concluzii se pot trage totuși? Multe, desigur. Una se impune cu deosebire: întoarcerea specialiștilor spre unitățile nemijlocit productive sau, cum afirmă titlul prezentei anchete, întoarcerea la rosturile fundamentale ale cadrelor cu înaltă calificare nu implică nicidecum transformarea organelor centrale în «oaia neagră» a societății. Din contră, răspunderile ca și prestigiul acestora sporesc, se limpezesc competențele și rolul lor în economie. Acestea fiind zise, îl putem înțelege mai bine pe inginerul Mihai Preda de la Ministerul Industriei Chimice, care privește transferul său la Institutul de cercetări și proiectări pentru anvelope și articole tehnice din cauciuc ca pe un act firesc în interesul muncii:

Mihai Preda: «Durerea noastră cea mare sînt investițiile. Realizarea planului cincinal depinde tocmai de înfăptuirea acestora în termenele fixate. Documentațiile devin în acest caz hotărîtoare, iar institutele de proiectări duc lipsă de cadre de specialitate».

Mihai Preda se consideră un astfel de specialist. Mulți ani a lucrat la F.M.U.A.B. și Uzina de mecanică fină-București; cunoaște deci partea de execuție. În minister s-a ocupat de «organizarea conducerii și a producției», iar în prezent urmează cursurile postuniversitare: «Metode moderne de analiză economico-financiară». Acestea îi vor ajuta să aleagă soluții de proiectare optime, «Tehnic, poți oferi soluțiile cele mai fanteziste. Important e să găsești varianta cea mai oportună, considerată din perspectiva eficienței economice».

Este mai multă nevoie de el acolo și se va duce. O problemă de disciplină și de conștiință.

DEMNITATEA UNUI DEMNITAR

Simt nevoia să spun că în viața mea n-am auzit de atîtea ori pronunțat acest cuvînt ca în cursul anchetei de față. Poate și pentru că măsurile de reorganizare a ministerelor — acțiune terminată marți, 20 martie — vizează în principal posturile de conducere. În Dicționarul limbii române literare contemporane, în dreptul cuvîntului «demnitar» găsesc: «înalt funcționar de stat». Sec. Ce poate simți un «înalt funcționar de stat», m-am întrebat, cînd i se desființează postul? Așa mi-a venit ideea demnității demnitarului. Și tot singur mi-am răspuns:Cere să se întoarcă la locul de unde a plecat..

«Ar fi fost soluția cea mai simplă și cea mai ușoară», îmi spune inginerul Gaius Tănase, fost secretar general în Ministerul Industriei Chimice. Despre Gaius Tănase, fostul său subaltern la IPROCHIM, Nicolae Vlăsceanu, îmi relata cum în cei aproape 18 ani cît a lucrat la sus-numita instituție ca inginer șef a instaurat acolo o adevărată școală de cercetare și proiectare și că, astăzi chiar, institutul trage foloase de pe urma rigorilor gîndirii sale în materie de organizare. Afirmația fostului secretar general nu pare a fi deci una de circumstanță. Să te întorci în instituția unde ai lăsat rodul anilor cei mai productivi din viață și să beneficiezi de ce ai semănat tu și alții, adică să preiei un compartiment bine organizat, iar pe deasupra să mai fii și profesor universitar, cu 15 ani de catedră, iată perspectiva ploasă a ceea ce Gaius Tănase numea «soluția cea mai simplă și cea mai ușoară ».

«Foarte greu astăzi, continuă inginerul și profesorul Gaius Tănase, este să conduci o centrală industrială. După cum aminteam secretarul general al partidului la ultima Plenară, centralele nu-și îndeplinesc încă întru totul răspunderile și menirea pentru care au fost create. Competențe nepreluate, răspunderi rămase în suspensie, aglomerări de hîrtii, de rutină și de birocrație în relațiile cu ministerele, necesitatea perfecționării din mers în vederea transpunerii grabnice în practică a hotărîrilor Conferinței Naționale și ale Plenarei din martie... Am cerut să lucrez la Grupul industrial de prelucrare a maselor plastice, deoarece cunosc sectorul; corespunde profilului meu de inginer electromecanic...

REP. — Experiența din minister, bănuiesc, vă va fi folositoare...

G.T. — Cu toată bunăvoința centralelor, există o îngrămădire, în special de instrucțiuni și regulamente, care le înăbușă. Precizez: îngrămădire nu de legi, legile sînt clare, ci de dispoziții ulterioare, care practic fac imposibilă orice decizie din partea centralei fără aprobarea ministerului. Va fi nevoie ca, în primul rînd, centrala să-și preia cu mai multă vigoare competențele și răspunderile. În prezența acestora toate celelalte hibe dispar. În al doilea rînd, degrevarea specialiștilor de treburile administrative, stimularea lor materială în funcție de rezultatele muncii lor și repartizarea pe posturi care să le valorifice integral — să nu ne sperie expresia! — capacitatea lor tehnică și inventivă.

PASIUNEA — UN ORATOR CARE CONVINGE

Spuneam la început că într-un minister nu se vine la cerere. Am exagerat. Iată ce povestește tovarășa Nicolau, locțiitorul secretarului de partid de la Ministetul Industriei Chimice:«Ne-am pomenit într-o zi cu un băiat venit de pe stradă, adică nu l-a adus și nu l-a chemat nimeni. Foarte grav și tot pe atît de timid: «Sînt chimist, ne-a zis, și vreau să lucrez într-o uzină chimică». Părea foarte serios și decis. Mai tîrziu am aflat că fusese muncitor tipograf. În tipografie și-a terminat liceul. Și tot tipografia i-a trimis la facultate. La finele facultății s-a simțit obligat moral față de tovarășii de muncă și s-a întors la tipografie. Cînd a considerat conturile încheiate, a venit la noi. L-am înțeles, mă rog, nu chiar imediat. S-a ținut de capul nostru. Susținea morțiș că vrea să lucreze într-o uzină chimică. Ne-am gîndit să-l probăm un timp în cadrul ministerului. S-a făcut indispensabil. Noi am uitat că îl luasem de probă, dar n-a uitat el».

Silviu Petrescu: «Toată viața am visat să ajung chimist. La repartizare am avut remușcări. Nu mă obliga nimeni, dar m-am întors lîngă foștii mei colegi din tipografie. N-am uitat nici un moment totuși că pasiunea mea este chimia. Cum n-aveam pe nimeni, m-am prezentat direct la minister. Măsurile adoptate recent la Plenara partidului, pe mine m-au ajutat; și i-au ajutat și pe alți colegi de-ai mei, care deși trăiau cu nostalgia producției sau a proiectării, nu ajungeau să se hotărască, oscilau, și fiindcă oscilau se lăsau duși de val...

CE ÎNVAȚĂ SPECIALIȘTII NOȘTRI PESTE HOTARE?

Firește, multe. Eu n-aș putea da însă detalii. Să zicem că lăsăm întrebarea deschisă. Cert este că, dintre cei ce se duc acolo, sînt unii care învață altceva decît sarcina pentru care au fost trimiși. În plus sau în minus. Există tot felul de cazuri. Inginerul Ion Florea de la Ministerul Industriei Chimice a aflat un adevăr pe cît de simplu, pe atît de sănătos. Mașinile pe care a lucrat se găsesc și la noi. La fel și o parte din tehnologii. Profesorii noștri sînt la fel de pregătiți teoretic ca și cei pe care i-a ascultat. Ce au ei în plus e că sînt mai puțin... multilaterali. Așa se face că la întoarcere inginerul Ion Florea, mai puțin mîndru de diversitatea cunoștințelor sale, a cerut să fie transferat din minister într-o unitate specializată și productivă.

Inginerul Ion Florea: Pentru mine activitatea de minister a fost o adevărată practică postuniversitară. Unii au însă vocația multilateralității. Eu nu o am. Mie mi-au plăcut cei cîțiva ingineri pe care i-am cunoscut în străinătate. Știau mai puține lucruri, dar cele puține pe care le cunoșteau, le cunoșteau, nu glumă. Ceea ce tot multilaterali se cheamă, dar în alt sens. Acest sens îmi convine mai mult. Îl simt mai aproape de posibilitățile și talentul meu. Munca în minister înseamnă și ea tot o specializare, dar de un fel deosebit. O gamă mai largă de cunoștințe și nici una aprofundată pînă la ultimele ei consecințe. Este cunoscută dezvoltarea industriei chimice din țara noastră. La fel de cunoscute îi sînt și perspectivele. Munca de coordonare și de sinteză este foarte necesară, dar mie mi se pare că locul meu este în proiectare. Esențial ar fi să se evite suprapunerile și paralelismele. Ca și orice confuzie de termeni. Ultima cuvîntare a tovarășului Nicolae Ceaușescu m-a ajutat să-mi formulez la nivel de principiu aceste dibuiri și să nu mă mai îndoiesc de oportunitatea intențiilor mele.

PLENARA PARTIDULUI – ÎN ACȚIUNE!

DE CE DEASUPRA PROBLEMELOR?

IUBIRILE ILENEI MIHĂESCU

Pentru inginera Ileana Mihăescu, etapa Ministerul Industriei Metalurgice a fost un lung — e drept, plăcut — periplu, la capătul căruia s-a regăsit în sfîrșit acasă. Cu toate bucuriile, emoțiile, surprizele plăcute și neplăcute de rigoare.

Acasă, adică la uzina Neferal din Brănești.

La Neferal a semnat primul stat de plată după absolvirea liceului. De la Neferal a pornit în lunga călătorie spre Neferal. Prima haltă: Institutul politehnic, unde a trimis-o uzina. A doua haltă, cel puțin la fel de importantă: din nou la Neferal, pentru a se căsători cu inginerul stagiar Mihăescu: A treia: ministerul. De-aici...

Întoarcerea la rosturile fundamentale a inginerei Ileana Mihăescu înseamnă deci revenirea la prima dragoste: laboratorul, uzina; și la o altă dragoste: inginerul soț Mihăescu, căruia i se alătură și în timpul orelor de dimineață; la a treia dragoste: activitatea de inginer productiv în metalurgia neferoaselor.

OCHIUL LIMPEDE AL MINISTERULUI

La CEPECA a fost încercat un test. Subiecții, majoritatea, cu părul fumuriu. Tema trebuie să fi sunat cam așa: În atenția cadrelor de conducere din ministere. Cîte ore din programul dumneavoastră afectați zilnic previziunii științifice?

Cei mai mulți s-au grăbit și au fost sinceri: zero, unu, două procente. Cei mai cumpătați au răsfoit în memorie paginile citite în bibliotecă și au indicat: 20 procente. Extremele au fost eliminate ca la patinajul artistic.

La CEPECA a fost făcut un al doilea test (cu un alt prilej): Rugăm să se ridice în picioare conducătorii de centrale care pot afirma că la această oră sînt în măsură să preia integral competențele și răspunderile ce le revin prin lege. Și foarte puțini s-au ridicat.

Prima întrebare: Dacă uneia dintre îndatoririle lor principale ministerele îi afectează unu sau două procente din programul zilnic, înseamnă că se ocupă cu altceva. Cu ce? De data aceasta testul l-am executat personal. Răspunsul (în mare): Cu treburile centralelor și unităților din subordine (muncă de îndrumare și control).

A doua întrebare: Dacă centralele nu și-au preluat toate funcțiile, cine le îndeplinește pe cele nepreluate? Răspunsul: ministerele.

Concluzia (simplă): Să treacă la întreprinderi și centrale o parte din cadrele din minister. În acest fel unitățile de bază și centralele își vor putea îndeplini integral atribuțiile, iar ministerele se vor putea dedica rosturilor lor specifice.

Cred că această matematică simplă — la nivelul reporterului certat cu matematicile superioare — au încercat să mi-o demonstreze interlocutorii mei de la Ministerul Industriei Ușoare. «Adică, afirmau inginerii Bernard Stoican și Constantin Chelărescu, hotărîrile Plenarei partidului de la începutul lunii martie pornesc de la o realitate pe cît de autentică, pe atît de stringent necesară: creșterea autonomiei și răspunderii unităților de bază și ale centralelor. Pînă la această oră ministerele au îndeplinit un rol complex și util într-un anumit fel. De-acum înainte importanța lor se menține, dar altfel. Pentru acest chip nou este nevoie de mai puțini oameni, cu anume aptitudini. Locul specialistului, locul său primordial este uzina, creația, invenția».

Acestea sînt motivele care l-au îndemnat să ceară trecerea lor în centralele industriale. Aici, la bază, în întreprindere sînt foarte multe de făcut. Din perspectiva pe care le-o dau anii activității de coordonare privesc altfel drumurile viitoare ale uzinei, ale centralei decît cei angajați într-un anumit orizont al dezvoltării acestora.

Atît întreprinderile cît și centralele dispun de cadre de specialiști temeinic pregătiți. Se vor integra colectivelor unde vor merge, indiferent la ce nivel, și vor încerca împreună cu acestea să înfăptuiască sarcinile trasate de partid în privința așezării centralelor, uzinelor, în matca lor adevărată.

Oamenii cu care am discutat sînt toți la vîrsta maturității și statorniciei. Vîrsta la care schimbările de orice fel sînt măsurate cu alte balanțe decît cele ale adolescenței.

Și tocmai de aceea întoarcerea la rosturile fundamentale a specialistului este considerată nu ca o dislocare din așezările vîrstei adulte, ci dimpotrivă, ca o integrare necesară în acel moment din viață care se cheamă maturitate; maturitate care se face simțită prin posibilitatea liberei opțiuni în sensul patriotismului.

Eroii fotografiei: pescari din Țara de Foc și... crabi.

GRUPUL „VULCANTAR" ÎȘI IA ZBORUL SPRE SUD

Prima vizită la Institutul antarctic argentinian din Buenos Aires a reprezentat, de fapt, primul contact între specialiști vulcanologi argentinieni și români. Sîntem însoțiți de dr. Cezar Lissignoli, șeful serviciului de relații publice din institut, glaciolog cu îndelungată experiență în expediții antarctice.

Ajunși în apropierea unei clădiri impozante pe care flutură steagul argentinian — semn că este o instituție oficială — remarcăm pe acoperiș o puternică antenă de radio prin care se ține legătura cu expedițiile din Antarctica. Zilnic, la o oră dinainte stabilită, se realizează aci legătura cu baze situate la 4 000 sau 5 000 kilometri, instituția centrală putînd fi informată astfel cum decurg cercetările, care sînt principalele observații științifice sau, în caz de nevoie, să acorde ajutorul necesar membrilor expedițiilor. Din cînd în cînd, pe aceeași cale a undelor, aceștia pot lua legătura cu familiile lor, prilej de imensă bucurie și pentru unii, și pentru ceilalți.

Sîntem invitați într-un birou spațios unde facem cunoștință cu diverși conducători de departamente ale institutului, care se arată satisfăcuți de sosirea noastră la timp pentru a putea participa la expediție (sosirea noastră abia în ultimele zile a dat emoții!). În continuare ni se oferă harta Antarcticii și o serie de informații pe care le așteptam cu nerăbdare: facem parte din grupul «Vulcantar»*) a cărui misiune este deplasarea în insula Deception din Arhipelagul Shetland de Sud, unde există vulcani activi, pentru a determina compoziția și temperaturile emanațiilor de gaze vulcanice (*fumaroie*), a colecta probe de condensate și sublimate ale acestora și a studia caracterul și evoluția activității vulcanice din această insulă. Durata misiunii este de aproape două luni.

Ne este anunțată componența grupului «Vulcantar»: dr. José Viramonte, conferențiar la Universitatea din Salta, Ricardo Sureda, asistent la Universitatea națională din Cordoba, Felipe Rivelli, student în geologie la Universitatea din Salta, și doi tehnicieni: Francisco Román Martinez și Hugo Sparani. Ultimii doi au plecat din Buenos Aires cu trei zile mai înainte pe vasul «Bahía Aguirre», pe care se află tot echipamentul, aparatele, utilajul și alimentele necesare. Pe acest vas ne vom îmbarca și noi peste trei zile în portul Ushuaia, situat în extremitatea sudică a continentului sud-american.

*) Forma prescurtată pentru «cercetări vulcanologice în Antarctica».

Odată clarificate aceste lucruri este rîndul nostru a oferi amabililor noastre gazde cîteva informații despre preocupările specialiștilor români în vulcanologie, și ele sînt ascultate cu mult interes. Le oferim harta geologică a țării, explicîndu-le principalele unități geologice și evoluția activității vulcanice de-a lungul istoriei pămîntului românesc. Subliniind interesul științific și practic pe care Carpații românești îl stîrnesc în rîndul vulcanologilor și faptul că României îi revine onoarea de a organiza chiar anul acesta Simpozionul internațional de vulcanologie, cea mai importantă reuniune internațională de acest fel, colegii argentinieni se arată foarte interesați în a vizita țara noastră și a stabili contacte cît mai strînse cu specialiștii români. La încheierea vizitei la Institutul antarctic argentinian ne dăm întîlnire peste două zile, la 3 decembrie în zori, cînd vom pleca împreună la Ushuaia, în sud, aproape de Capul Horn.

Extremitatea sudică a Cordilierei andine: piscuri semețe, păduri sălbatice și ghețari suspendați.

În dimineața plecării din Buenos Aires, cercetători de cele mai variate profesii: geologi, oceanografi, meteorologi, medici, arhitecți așteptau plini de emoție și curiozitate zborul spre sudul îndepărtat. Unii aflați la prima «aventură», alții trecuți de cîteva ori prin «ciurul» ghețurilor veșnice, formau un grup de vreo 20 de persoane, fiecare sub 40 de ani. Ei urmau să ajungă, folosind aceleași mijloace de transport, în Antarctica, la bazele «Esperanza» și «Petrel» sau în Arhipelagul Shetland de Sud.

Din centrul capitalei pînă la aeroportul internațional «Ezeiza», pe o distanță de aproape 40 de kilometri, străbatem orașul Belgrano, de fapt acum un cartier al «Marelui Buenos Aires», cel mai mare oraș de limbă spaniolă, cu aproape 9 000 000 locuitori. Orașul, situat pe țărmul sudic al giganticului estuar al fluviului La Plata, s-a întins pe o imensă cîmpie, «*pampa*». Privit dinspre fluviul cu apele tulburi, galbene și nicidecum de argint («la plata»), cum era doar în imaginația conchistadorilor cu secole în urmă, Buenos Aires apare puternic și plin de dinamism, cu construcții gigantice; dinspre *pampa*, această impetuozitate viguroasă se estompează: orașul e mai degrabă plat și vast, dar înecat în verdeață, plin de prospețime. Aceeași imagine o păstra și cînd îl priveam din Boeingul 737 cu care ne deplasam spre sud în acel început de decembrie 1972. După o oră de zbor ne găseam în centrul «imensității plate», la limita arbitrară a provinciei Buenos Aires cu provincia La Pampa — cuvînt care descrie o imensă pășune, cu vaste suprafețe cultivate și un sol foarte fertil. De fapt *pampasul* argentinian se întinde și mai spre nord, în provinciile Cordoba, Santa Fé, Entre Rios și Corrientes, și parcă se contopește cu *gaucho*, personaj tipic argentinian din imensa cîmpie, sursă de inspirații pentru artele plastice, muzică și literatură. Capodopera gauchoului rămîne fără îndoială marele poem «Martin Fierro» al lui J. Hernandez. Desigur, *pampa* mai înseamnă vinatul bogat și în primul rînd vestiții cerbi regali și roșii. După un zbor de cîteva minute apar spre est, de sub un plafon de nori, țărmul Oceanului Atlantic, Golful Bahía Blanca și Rio Negro, care înseamnă trecerea de la *pampa* la *meseta* patagoneză și de la impozanta Cordilieră andină la faleza abruptă și plaja spre ocean. Nu trece mult și la orizont se conturează Cordiliera, în timp ce zburăm deasupra unui imens cîmp de sonde petroliere; este zona Comodoro Rivadavia. Ne aflăm în inima Patagoniei.

Gheorghe ISTRATE
Ioan TEODORU

Fotografii de Gh. ISTRATE

Fotografie de Radu CONSTANTINESCU

CUM AU UIMIT SUDORII GRIVIȚEI ROȘII ZECE DELEGAȚII DE SPECIALIȘTI STRĂINI

Decembrie 1942. Un vas de transport, călător prin mările Nordului, se frînge brusc în mijlocul apelor ca despicat de o bardă nevăzută. Supraviețuitorii, pescuiți de un crucișător, istoviți, uluiți, cum nava s-a rupt în două cît au bate din palme și de la sine putere. Nimic în calea ei. Nici aisberguri submerse, nici torpile submarine.

În aceeași iarnă, în cîmpiile Ucrainei, zeci de tancuri naziste, prinse în corsetul unui ger de minus 50 de grade, încep să pocnească și să crape de la o clipă la alta ca niște borcane de compot răpuse de îngheț.

Friabilitatea carcasei de oțel, au stabilit ulterior specialiștii, a fost cauzată de către temperatura atmosferică extrem de scăzută.

Toate acestea se petreceau, așadar, cu treizeci și unu de ani în urmă, într-o vreme cînd inginerul Iulian Anghel, sudorul șef al Uzinelor de utilaj chimic «Grivița roșie», împlinise frumoasa vîrstă de patru ani.

— Problema comportării oțelului la temperaturi ridicate sau extrem de scăzute m-a pasionat în toți anii studenției. Fragilitatea oțelului a fost studiată și în perioada antebelică, dar în răstimpul ultimei conflagrații mondiale, mașinile de război construite de beligeranți și obligate să suporte capcanele nepreväzutului, uluitoarele dezastre cauzate de ger au dovedit cu prisosință că metalul secolului nostru este încă departe de a fi tare ca... oțelul. În condiții de temperatură scăzută el devine casabil, se frînge ca un vas de porțelan, ca, știu eu, un bibelou gingaș pe care-l scăpăm printre degete. Și încă un amănunt: friabilitatea se propagă cu viteza sunetului. De fapt, problema rămîne deschisă pînă în zilele noastre. Ați auzit, desigur, întîmplări tragice cu poduri care se prăbușesc pe neașteptate în răstimpul sezonului rece. La noi în țară, controlorii de linie au descoperit nu o dată șinele de cale ferată retezate de ferăstrăul înghețului.

— Deci, născut și călit la temperaturi extrem de ridicate, oțelul suportă mult mai ușor baia flăcărilor decît strînsoarea înghețurilor?

— Da și nu. Cînd e obligată să îndure temperaturi foarte ridicate, structura oțelului se poate deteriora prin creșterea excesivă a granulației.

— Deci... Una caldă, una rece. Dumneavoastră și colectivul pe care îl conduceți ați izbutit să domoliți capriciile oțelului și să realizați ceea ce puțini au izbutit să înfăptuiască pe plan mondial. Ne referim la cele două mari agregate în curs de construcție: coloanele multistrat de înaltă presiune, necesare combinatelor chimice, și coloanele unei instalații de pirolizăcomandate de Grupul petrochimic al Pitești-ului. Cititorii noștri sînt curioși să afle cum și în ce fel ați învins încăpățînarea oțelului. Să începem cu începutul. Ministerul Industriei Chimice s-a adresat întreprinderii dumneavoastră, iar dumneavoastră ca executant ați apelat la un for de specialitate, care avea datoria să vă furnizeze documentația și tehnologia de fabricație. Ce vi s-a răspuns?

— Faptele sînt consumate, mai bine să le lăsăm baltă.

— Ne vom informa din altă parte și tot vom publica răspunsul primit.

Interlocutorul nostru pare jenat. «De ce nu mă lăsați să vorbesc despre activitatea colectivului meu și mă obligați să tulbur viața ușoară și somnul dulce al celor care și-au procurat o diplomă pentru a purta halat alb și titluri onorifice?» Nu mi-o spune, dar îi ghicim gîndurile, cercetîndu-i obrazul crispat și firul de zîmbet ușor în colțul buzelor:

— Mai bine vă spun un banc. Se zice că într-un institut de cercetări un cerc de specialiști s-au hotărît să studieze detenta puricelui. Au așezat animalul pe un plan orizontal în fața unei linii de plecare și unul dintre cercetători a tras un foc cu pistolul de start. Puricele a sărit 7 centimetri. L-au luat, l-au așezat din nou la punctul de plecare, dar i-au rupt un picior. Foc! Și puricele a sărit 5 centimetri. L-au mai ologit de un membru și puricele s-a deplasat doar 2 centimetri. În sfîrșit, ultima probă, realizată cu un purice cu toate picioarele retezate. Au tras specialiștii foc după foc dar paraziților a rămas locului. Concluzia cercetătorilor: puricele fără picioare nu... aude.

— O parabolă — înțelegem noi — cu funcționari ai institutelor de cercetări care-și propun teme ridicole, ajung la rezultate lipsite de utilitate practică, propun soluții fanteziste sau ridică mîinile și se predau de îndată ce producția le solicită rezolvarea unor probleme dificile.

Iar pentru cititori iată și paragraful cu pricina, extras ad-litteram din scrisoarea-răspuns redactată de reprezentanții mai sus-citatului for de specialitate:

«După informațiile pe care le posedăm sudarea secțiunilor mari și foarte mari (de la 90 milimetri în sus) prezintă la ora actuală probleme serioase în întreaga lume. Menționăm de asemenea că în țara noastră există o experiență foarte redusă în domeniul sudării unor table groase la vasele de presiune, grosimea maximă sudată pînă în prezent fiind de 90 milimetri».

(Și tot în paranteză fie spus și în afara discuției pe care am avut-o cu inginerul Anghel, sîntem informați de asemenea că tot domnia-sa a izbutit să efectueze pentru întîia oară în România sudarea titanului, tema propusă spre rezolvare în 1974 (sic!) de către un institut «specializat» din Timișoara.)

— Să reluăm firul evenimentelor. Deci, refuzați de forurile de specialitate, ați fost obligați să vă întocmiți singuri documentația și să întreprindeți cu mijloacele pe care le aveați probele și experiențele necesare. A trebuit, altminteri spus, să elaborați tehnologia de sudare la coloanele instalației de pirolizăcare, odată ajunse la beneficiar, vor trebui să suporte temperaturi de minus 160 grade, iar în cazul coloanelor multistrat, să sudați plăci de oțel, deci să le supuneți la temperaturile foarte ridicate produse de arcul electric și flăcările aparatelor de preîncălzire. Cum ați izbutit?

— Am muncit.

Izbucnesc în rîs:

— Asta o știm fără să ne-o spuneți. Dar cum, prin ce mijloace?

— Oamenii noștri au lucrat, traducînd în fapte indicațiile secretarului general al partidului nostru: să ne îndeplinim sarcinile de producție cu un ceas mai devreme, să prindem timpul din urmă, să ne dinamizăm întreaga activitate, dar nu pe seama efortului fizic, ci printr-o mai mare investiție de inteligență, prin optimizarea procedeelor tehnologice.

— Și totuși, cîteva amănunte.

Din nou interlocutorul nostru pare deconcertat și vădit inoportunat de insistențele reporterului. «Am muncit mai bine, mai intens...» Și cam atît. Atît despre munca acerbă pentru domesticirea metalului, despre nopțile pierdute și eforturile supraomenești. Nimic despre experimentele repetate, soldate nu o dată cu eșecuri dramatice, nimic despre o activitate trepidantă, continuă, începută în vara lui 1972 și încununată cu succes abia la începutul acestui an. Sîntem nevoiți să apelăm din nou la cei care îl cunosc îndeaproape.

— Cine este și cum îl cunoaștem noi pe inginerul Anghel? Personal i-aș spune copilul-minune al întreprinderii. Sosește în uzină la șase și pleacă acasă pe la 10-11 seara. De unde atîta forță, energie, putere de dăruire?

Și tovarășul Marin Voinea, secretarul comitetului de partid, ține să facă următoarele precizări:

— În primul rînd, pasiunea pentru meseria aleasă. Pasiunea, singura capabilă să ordoneze, să potențeze talentul înnăscut, aptitudinile moștenite sau cîștigate. Apoi, deprinderea de a munci. Da, activitatea ordonată consacrată unui scop precis poate fi considerată o deprindere, care se cîștigă în ani de zile. Or, comunistul Iulian Anghel muncește de la patrusprezece ani, cînd a intrat ca ucenic la Uzinele «Tractorul» din Brașov. A urmat liceul la seral și tot după orele de program a făcut și doi ani de facultate. Un drum spinos, trudnic, dar cu rezultate notabile în formarea omului destoinic și harnic, atît de propriu secolului nostru grăbit, care reclamă travaliu metodic, decizii clare și opțiuni ferme.

Am coborît apoi în secția de cazangerie pentru a sta de vorbă cu mai mulți colaboratori apropiați ai inginerului Anghel, sudorii Nicolae Bunea, Vasile Bîzgă, Florea Oprescu, Ion Toma, Ion Virivescu. De numele acestora se leagă în mare măsură realizarea coloanelor multistrat și a celor din instalația de pirolizăBărbați între două vîrste, aleși printr-o riguroasă selecție dintre sutele de confrați de breaslă și obligați să învețe într-un timp record un procedeu de sudură rar și dificil pe întreaga suprafață a Terrei. Cinci artizani care au izbutit să sudeze secțiuni de oțel de 280 milimetri (vă rugăm să recitiți scrisoarea «forului de specialitate») Dar și de data aceasta am întîlnit oameni

— De ce m-am apucat de o lucrare atît de dificilă? Ni s-a explicat că execuția în țară a subansamblurilor cerute va aduce statului nostru economii de peste 100 milioane lei valută. Ne reîntoarcem în cabinetul inginerului Anghel.

— Lucrările de sudură realizate de colectivul dumneavoastră au stîrnit admirație unor delegații sosite din Olanda, Anglia, Franța, Republica Federală a Germaniei și din alte țări. Secția dumneavoastră a fost apreciată drept o «universitate a sudurii moderne».

— Da. Am avut un an bun.

— La cîte spectacole de film și de teatru ați fost în acest răstimp?

— La nici unul.

— Nu vă felicităm.

— Într-o viață de om nu e loc pentru toate.

— Sîntem într-o zi de simbătă, s-a făcut ceasul cinci și am rămas singuri în tot acest imens palat administrativ. Ce program aveți pentru următoarele ore?

— Rămîn la birou să-mi rezolv corespondența.

— Cînd pot să vă mai dau un telefon?

— Mîine.

— Mîine e duminică.

— Da, mă găsiți aici.

Vă reamintim numele acestui bărbat admirabil: Iulian Anghel, sudorul-șef al Uzinelor de utilaj chimic «Grivița roșie».

Liviu TIMBUS

ÎNTREPRINDEREA «11 IUNIE»

GALAȚI

Calea Prutului 50 A

produce și livrează pe bază de comandă următoarele produse

- Accesorii metalice pentru industria de încălțăminte, marochinărie și confecții.
- Mobilier industrial, bancuri de lucru, cărucioare de transport interfazic, containere metalice etc.
- Tîmplărie metalică — uși și ferestre.

vreți să fiți atrăgătoare?
folosiți cu încredere noile produse cosmetice :

- *Apa de colonie Eva 1001*
- *Apa de colonie Eva 1002*
- *Apa de colonie Eva — Sublim*
- *Apa de colonie Eva — Perfect*
- *Parfum de toaletă Miraj*
- *Caseta Eva*
- *Pudre compacte*
- *Produse de machiaj*
- *Vopsele pentru păr*

cronica ringului

îți mulțumim, maestre!

Lucian Popescu a ieșit la pensie!

Iată o veste care răscolește sacul cu amintiri al celor mai vîrstnici dintre iubitorii sportului cu mănuși. Gîndul zboară cu mulți ani în urmă, cînd pe ringurile de la circul Sidoli, Romcomit sau de la Arenele romane se scriau primele pagini glorioase din boxul românesc. Dumitru Teică, Constantin Nour, Cristian Panaitescu, Dumitru Călinescu, Petre Mihai și alți pionieri ai sportului cu mănuși din țara noastră sînt de cîțiva ani venerabili pensionari. Acum a venit rîndul mai tînărului lor coleg Lucian Popescu să-și ocupe locul printre ei, încheind plutonul primei generații de boxeri români. Oamenii aceștia, cu părul alb, au fost în tinerețe cei dintîi care au îndrăznit să urce în «careul magic», pentru a le demonstra străinilor că și flăcăii de la poalele Carpaților pot străluci într-un sport pe care francezii l-au numit «nobila artă». De numele fiecăruia dintre ei se leagă fapte și întîmplări care au pus bazele scrimei pugilistice la noi, care au făcut să se vorbească despre sportivii României.

Dintre toți aceștia, «mezinul» Lucian Popescu a fost un adevărat magnific al ringului. Așa spun toți cei care l-au văzut boxînd. Și afirmația are acoperire în aurul celor trei titluri de campion al Europei pe care le-a cucerit, stabilind o performanță neegalată pînă în prezent de nici un alt boxer român. La 7 iunie 1930, cînd nu avea decît 18 ani și jumătate, Lucian Popescu i-a luat centura de campion european la categoria muscă francezului Kid Oliva, după zece reprize de luptă în care compatriotul lui Carpentier a făcut cunoștință cu podeaua de cîteva ori. În septembrie 1931, la Arenele romane, un alt campion al Europei își pierde titlul la București în fața lui Lucian Popescu. Este vorba de «cocoșul» spaniol Carlos Flix, care a cedat la puncte după ce în rundul 13 a scăpat de K.O. ca prin urechile acului. Al treilea titlu continental l-a cucerit Lucian Popescu atunci cînd specialiștii de peste hotare considerau că «vedeta de la București» e la apusul carierei. În vara anului 1939, belgianul Phil Dolhem — campion european la categoria pană — cedează titlul boxerului român după ce, literalmente, a fost martelat de directa de stînga a acestuia...

Noi am avut numeroase prilejuri să-l vedem pe antrenorul emerit Lucian Popescu îndrumîndu-și elevii din colțul ringului. Nu vom uita însă niciodată seara de 8 iunie 1969, cînd, la Patinoarul 23 August, Lucian Popescu l-a condus magistral pe Aurel Dumitrescu, care a cîștigat în stil de mare campion titlul european la categoria cocoș...

Pentru toate succesele obținute ca sportiv, pentru toate cele realizate ca antrenor, maestre Lucian Popescu, îți mulțumim!

Petre HENT

FOTOGRAFIE DE EPOCĂ. *În plină glorie, Lucian Popescu este invitat în 1932 la Paris. Iată-l antrenîndu-se în sala Wagram cu campionul mondial Al. Brown-Panama. Printre spectatori, în centrul imaginii, celebrul șansonetist Maurice Chevalier.*

tenis

prea puține competiții de anvergură

Frumusețea jocului, Țiriac și Năstase, Cupa Davis, televiziunea, șiring tot mai mulți iubitori ai tenisului pe terenuri. Au fost cîteva sute, acum sînt cîteva mii și, poate, ar fi mai mulți dacă producția mărită a Fabricii de rachete din Reghin nu s-ar lăsa mult așteptată.

Tineri și vîrstnici vin pe terenuri cu dorința de a se mișca în aer liber și de a se întrece. Întrecerea dezvăluie tuturor adevărata frumusețe a jocului, antrenînd deopotrivă fizicul și mintea. În tenis, competiția a devenit, după cum se poate ușor remarca, principalul mijloc de perfecționare.

Jucătorul modern consacră trei sferturi din activitatea sa competiției și numai un sfert antrenamentelor. În lume se organizează campionate pentru toate categoriile de jucători, pentru începători și avansați, pentru copii și veterani, pentru artiști, medici etc.

La noi, din păcate, această importantă parte a activității de tenis este încă deficitară. Numărul celor care participă la competiții nu depășește 400, iar jumătate din ei susțin mai puțin de 10 meciuri anual. Campionatul național pe echipe mixte, în care se întrec aproximativ 100 de juniori și junioare, seniori și senioare, și-a făcut datoria ani de-a rîndul.

În ultimul timp însă a apărut un fenomen firesc, există cluburi care, prin specificul lor, pot favoriza activitatea seniorilor și cluburi sau asociații care-și îndreaptă atenția în special asupra copiilor și juniorilor. Credem că a venit momentul organizării de campionate naționale, — pe echipe —, separat pentru juniori și separat pentru seniori. Se va da astfel posibilitatea afirmării unui număr mai mare de elemente de perspectivă.

În afara concursurilor tradiționale, organizate anual de F.R.T., există foarte puține competiții amicale și oficiale. Sînt ignorate aproape complet «campionatele de casă», după sistemul provocării jucătorului superior clasat, întîlnirile amicale intercluburi, cupele comemorative, concursurile cu handicap etc.

Preocuparea pentru mărirea numărului de concursuri trebuie să stea alături de preocuparea pentru mărirea numărului de terenuri, rachete și mingi.

Numai astfel campionii noștri nu vor mai fi, peste cîțiva ani, un produs al hazardului, ci al unei selecții științifice.

Ștefan GEORGESCU

sportul de masă

educația fizică și sportul școlar

Condițiile civilizației contemporane și perspectivele ei, marcate de inserția cuceririlor științei, tehnicii și culturii în toate sferele și domeniile vieții și activității sociale, impun o corespunzătoare reconsiderare a concepțiilor cu privire la locul și rolul sportului în societate și la contribuția lui în procesul formării și dezvoltării omului modern. Concomitent se cer a fi regîndite și reașezate infrastructurile instituționale și organizatorice.

În acest context, o atenție cu totul specială merită să fie acordată problemei locului și funcționalității ce se conferă educației fizice și sportului în cadrul școlii de toate gradele. Deși, de multă vreme, virtuțile educative ale sportului au fost recunoscute, problema este actuală, întrucît realități evidente demonstrează că nici pînă astăzi posibilitățile educaționale ale acestuia n-au fost pe deplin valorificate. Sub acest raport, cu toate că, în plan teoretic, educația fizică și sportul școlar nu mai sînt considerate «dexterități» sau discipline școlare auxiliare, cu toate că în planurile de învățămînt ale diferitelor tipuri de unități de învățămînt se asigură o anumită pondere educației fizice și sportului, iar programele după care se predau aceste discipline sînt din ce în ce mai atent elaborate și mijloacele materiale afectate înregistrează o curbă mereu ascendentă, rezultatele pe care le obținem nu pot fi considerate satisfăcătoare.

Între mulți alți factori care au concurat la perpetuarea acestei situații, unul nu se pare a fi esențial: nici pînă astăzi nu s-a reușit o integrare organică a activității de educație fizică și sportivă în procesul general de formare a personalității tînărului; legăturile dintre educația fizică și celelalte componente ale educației rămîn încă, în multe privințe, legături superficiale, artificioase și nu înregistrează procesul obiectiv de aprofundare reclamat de nevoile realizării la nivel superior a obiectivelor lor comune. *Într-un fel sau altul și astăzi educația fizică și sportul se mai practică în școală doar ca activități compensatorii, de recreare sau, nu de puține ori, de obligație de la care nu te poți sustrage din cauza unor restricții administrative.*

Or, pentru a se putea valorifica superior resursele formative ale educației fizice și sportului în școală, este necesar ca toți cei ce au atribuții și responsabilități în acest domeniu, începînd de la factorii de conducere și decizie pînă la cei de execuție, să fie unanimi în a considera că sportul și educația fizică nu-și pot îndeplini pe deplin funcțiile educative decît atunci cînd ele sînt îndreptate în mod conștient și sistematic spre cultivarea acelorași disponibilități și atitudini morale, afective și volitionale ale personalității tineretului, atît prin exerciții fizice, cît și prin exerciții de activitate intelectuală sau muncă practică. Adică, atunci cînd se va înțelege și accepta adevărul că *exercițiile și activitatea de educație fizică nu se situează în nici un fel, din punct de vedere al «încărcăturii» lor educaționale, mai prejos decît celelalte categorii de exerciții și activități care concură la cultivarea și dezvoltarea personalității tineretului.*

Conf. univ. Ștefan COSTEA

înaintea derbiului de la craiova, echipa dinamo–bucureşti a susținut un meci de verificare cu echipa revistei «flacăra»

Aflată în febra pregătirilor pentru sezonul în aer liber, echipa de fotbal a revistei «Flacăra» a susținut marți, 20 februarie, în sala Dinamo un meci de verificare în compania actualilor lideri ai Diviziei naționale A. Jucătorii dinamoviști s-au dovedit niște sparring-parteneri utili și bine inspirați, opunînd o lăudabilă rezistență cunoscutului sextet: Cavai (care l-a înlocuit pe titularul Cezar Ivănescu, ușor demoralizat), Marin Florea, Mihai Ungheanu, Iulian Neacșu, Dorin Tudoran, Adrian Păunescu. După cum se vede, din cauza entuziasmului nu s-a putut juca decît în echipe de cîte șase jucători. Tot ceea ce nu le-a reușit jucătorilor de la «Flacăra» le-a reușit dinamoviștilor; mai ales înscrierea unui anumit număr de goluri. Refuzînd propunerea glumeață a antrenorului Ion Nunweiller («dacă ne aranjați meciul de la Craiova, vă asigur victoria meciului de azi»), echipa «Flăcării» a creat, așadar, toate premisele unui derbi loial și înverșunat. «Flacăra» va fi prezentă la meciul din cetatea băniei și vă va informa despre tot și despre toate. Pînă una alta, menționăm, mai ales pentru suporterii craiovenilor, că în meciul de marți cei mai în formă dintre jucătorii dinamoviști au fost Moldovan, Radu Nunweiller, Dumitrache, Lucescu și Constantinescu. Dinu nu a participat la menționata întîlnire, pentru a fi cît mai prezent în meciul de la Craiova.

T. DORIN

confidențial

Meci amical de atracție, duminica trecută, pe unul din terenurile complexului sportiv Ghencea, onorat, printre alții, de președintele F.R.F., Mircea Angelescu, de cei doi antrenori ai reprezentativei, Valentin Stănescu și Robert Cosmoc, și de cîteva mii de spectatori, care au înfruntat năroiul pînă la glezne (și chiar mai sus) pentru a vedea la lucru pe actuala campioană, F.C. Argeș, și pe una din principalele pretendente la titlul actualei ediții, Steaua. A fost o partidă de culoare,— la propriu și la figurat —(jucătorii celor două echipe reușind, în condiții cum nu se poate mai vitrege, o frumoasă pledoarie pentru fotbal.

Din discuțiile purtate după joc, am «decupat» pentru dumneavoastră următoarele secvențe:

Dobrin: *După cum o văd eu, echipa cea mai bine echilibrată, pe compartimente, din campionat este Steaua. După mine, e favorita nr. 1 în lupta pentru titlu.*

Constantin: *Tătaru a redevenit ambițios ca altădată, Aelenei și Dumitriu IV sînt refăcuți — semnele sînt bune. Ne grăbim... încet, dar sigur. Un campionat nu se cîștigă într-o săptămînă și nici o echipă puternică nu se consolidează într-o lună.*

Halagian: *Campionatul nu-l mai putem lua. Ne propunem însă o consolare de marcă: să privim, la vară, «Cupa României» într-una din vitrinele Piteștiului.*

Dumitru: *După un tur de acomodare la Steaua, acum mă simt bine din toate punctele de vedere și cred în împlinirea unor mari proiecte: 1) cîștigarea titlului cu Steaua; 2) calificarea reprezentativei noastre în turneul final C.M. Argumentele mele la «punctul doi» — revenirea lui Dumitrache, care merge din ce în ce mai bine, și capacitatea echipei de a juca ofensiv bine.*

fotbal

«să jucăm pe românește, cum ne e firea!»

Unul dintre marii «fabricanți de talente» din fotbalul românesc, antrenorul Ștefan Cîrjan,— omul care i-a descoperit și i-a lansat pe viitorii «emeriți» Ozon și Constantin, ca și pe Paraschiva și pe Dinulescu — îmi spunea nu demult că prima boală de care suferă fotbalul românesc este imitația. *«Ne place atît de mult cum joacă englezii, vest-germanii sau italienii, încît sîntem gata să ne convertim admirația într-o copie a jocului lor. Tristețea începe însă de la capacitățile diferite de «copiere» ale antrenorilor față de cele ale jucătorilor. Poți să gîndești ca Ramsey, Schön sau Herrera, dar este infinit mai greu să te angajezi ca Bobby Moore sau Ball, Netzer sau Overath, Mazzola sau Facchetti. Ca să nu spun că tiparele altora de joc ni se potrivesc, uneori, nouă așa cum ni s-ar potrivi pantofii încălțați invers, dreptul în piciorul stîng și stîngul în piciorul drept».*

...«Concepția» încălțatului pantofilor invers se poartă cu destulă ambiție, confirmată atît de declarațiile «tehnice» ale unor antrenori, cît și de modul de exprimare a echipelor pe teren.

Promovînd mecanic jocul de angajament al englezilor sau al vest-germanilor, se uită, uneori, de pildă, că Dumitrache nu poate juca în genul lui Gerd Müller și nici Dobrin ca Netzer, și asta nu pentru că cei doi «D» ar fi handicapați de clasă, ci pentru că au altă structură, sînt altfel făcuți și *pot* altfel, în alt mod, să joace foarte bine.

Tot Ștefan Cîrjan îmi spunea : «*...dacă, spre exemplu, l-aș fi obligat pe Ozon să se angajeze pe tot terenul, să facă și marcaj, să facă de toate, dacă i-aș fi cerut, cu alte cuvinte, să fie un luptător, aș fi scos, probabil, din el un bun jucător de divizia B*».

Greșit ar fi dacă rîndurile de mai sus ar fi interpretate ca un îndemn de a-i scuti pe unii dintre fotbaliștii noștri de la regimul de perfecționare multilaterală care le este prescris și cerut absolut legitim. Ele se vor exclusiv un apel la valorificarea «primei naturi» a jucătorilor noștri cu har, chiar și în condițiile «grefei» unor altor însușiri necesare, valoroase. Să nu-l punem pe Dumitrache să joace ca un «buldozer» (pentru că nu poate — el rămînînd, oricît l-am chinui, să zicem, cu halterele, un «vîrf de scînteie») și nici lui Dobrin să nu-i cerem să are tot terenul (ă la Netzer), pentru că în repriza a doua va «dispărea» (ca la Belgrad, în meciul al treilea cu Ungaria) precum o cometă.

Și pentru că e vorba de potriviri, am vrea să credem, de asemenea, că ofensiva... ofensivei declarată de Valentin Stănescu este (în afara considerentelor de eficiență) și rodul concluziei că jocul pe atac se potrivește — temperamental — mai bine fotbaliștilor români, oricînd mai dispuși să se avînte spre poarta adversă decît să combine, stăruitor, la mijlocul terenului.

Angelo Niculescu spunea cîndva, cu temei, că fotbaliștii noștri au învățat jocul în zona mediană, deprinderea lui reprezentînd o etapă necesară în creșterea echipei reprezentative. Și pe baza acestui beneficiu s-a trecut acum la cultivarea jocului ofensiv, singurul apreciat (în lume) a fi în stare să rezolve criza fotbalului internațional, să-l reașeze pe orbita progresului.

Vrînd-nevrînd, ajung la același Ștefan Cîrjan care spunea: «*Să jucăm pe românește, cum ne e firea. Să atacăm, o echipă română care atacă este de trei ori mai competitivă decît una care se apără*».

Marius POPESCU

P.S. Dacă am fi văzut în campionatul anglez o partidă atît de dramatică, de «plină» ca Rapid—Universitatea Craiova, am fi vorbit, fără îndoială, în interminabile superlative despre ea. Cu mici excepții, acest joc absolut memorabil a fost fals taxat ca un accident al Rapidului.

Ori ne «englezim» pînă la încheietura șiretului, ori exact invers...

împotriva pauzelor din fotbalul românesc (II)

Încercam în primul articol cu acest titlu («Flacăra» nr. 12 din 17 martie a.c.) să subliniez însemnătatea calendarului competițional.

Rolul principal al întocmirii calendarului revine federațiilor. Ele se servesc, în acest scop, de:

I. **Criterii metodice:** a) cuprinderea, pe competiții diferențiate, fotbal de performanță, baza de masă a performanței, cupa, campionatul de juniori etc.; b) sincronizarea competițiilor interne (campionate republicane cu cele ale elevilor și studenților privind juniorii) cu succesiunea competițiilor externe amicale și internaționale; c) asigurarea continuității concursurilor; d) calendarul echipelor naționale cu perioadele lor de pregătire centralizată sau necentralizată.

II. **Criterii climaterice** decurgînd din împrejurarea că temperaturile ridicate din vară împiedică buna desfășurare a partidelor la lumina zilei, iar gerul și zăpada iernii îngreunează competițiile în aer liber (de fapt nu atît temperatura cît faptul că terenurile de joc devin uneori improprii, acolo unde gospodarii n-au găsit, ani de zile, mijloacele necesare atenuării asperităților climaterice).

III. **Criterii economice** dictate de competiții nerentabile (campionat de tineret și juniori paralel cu cel divizionar A etc.), de numărul prea mic de jocuri în detrimentul unei lungi perioade de inactivitate și așa mai departe.

IV. **Criterii organizatorice** care să asigure competitorilor, datorită valorii, drepturile cîștigate. Este vorba de competiții în piramidă la a cărei bază să figureze multe eșaloane competiționale, în timp ce în vîrf selecția să fie foarte riguros făcută printr-un număr nu prea mare de echipe. Privit așa, calendarul nu are nici un motiv să nu poată fi făcut pe perioade de mai mulți ani, asigurînd greutatea metodică, de profunzime științifică, garantînd fotbaliștilor, echipelor, că *singură valoarea* este în măsură să le confere măiestria sportivă și promovarea sau retrogradarea tehnică în competiții.

Cu alte cuvinte, însemnătatea calendarului constă în: *garantarea continuității, a durabilității și a ritmicității.*

Stabilindu-se foarte precis etapele (datele) pe lîngă educația și seriozitatea ce se obțin în pregătire se confirmă că fotbalul vine să servească calitatea și nu așa-zisele interese de moment, de culise etc.

Din nefericire, ne numărăm printre puținele țări (federații) din lume care n-au reușit să racordeze fotbalul la cerințele lui vitale. De cînd mă știu în fotbal, Federația română nu și-a onorat niciodată, de la cap la coadă, calendarul întocmit și publicat. Fără să mai vorbim de cel de perspectivă fixat pe 2—3 ani înainte. Uneori, bizar chiar, se schimbă pînă și data de reîncepere a returului; fără să mai vorbim de datele cupei lăsate la cheremul «funcționarilor» sau «voluntarilor» și ca atare modificate chiar și în cursul unei... zile.

Dar însemnătatea calendarului mai constă și în: sincronizarea calendarului cluburilor (campionat, cupă — interne și internaționale) cu cel al echipelor naționale pentru ca jucătorii să poată corespunde la cel mai înalt nivel în momentele-cheie; și verificarea practică a metodelor, mijloacelor folosite de tehnicieni, de toți cei care concură la realizarea fotbalului autohton. Aceasta, în credința că numai clubul este în măsură să producă pe jucătorul de elită sau că, lucrînd în perspectivă, ai posibilitatea să asiguri sportivilor pînă și fișa proprie a bioritmului.

Așadar, formarea calendarului intern și extern impune o gîndire metodică și ea rezultă din cunoașterea relațiilor de timp și spațiu din pregătire în concurs, frecvența acestora și intervalele care le separă, succesiunea și gradul lor de dificultate. Pentru că efortul la fotbal este specific solicitărilor repetate, legate de caracterul ritmic al întrecerilor, cu precădere competițional. Timp de 8–9 luni pe an i se cere fotbalistului să fie constant într-o stare de echilibru la un nivel foarte înalt; solicitarea și refacerea organismului său formează laturile unui singur fenomen care să-i impună la cel mai ridicat parametru competitiv. Deci, cu atît mai mult, gîndirea metodică reclamă cu insistență — pentru o bună reușită pe toate planurile — evitarea interferenței în viața competițională a echipelor și ioturilor. Chiar mai mult — insistența asiduă pentru a grada, a pivota în jurul anumitor meciuri, anumitor competiții. Concomitent nu trebuie renunțat la cantitatea numerică a jocurilor, cunoscînd că din cercetările fiziologice, biochimice, nervoase etc., omul nu «crapă» pînă la 1 200 de ore de lucru anual. Noi nu credem că atingem 400 de ore efectiv de lucru, cu jocul competițional cu tot!

Dacă așa stau lucrurile, trebuie să recunoaștem că noi am făcut prea puțin ca să nu zic nimic pentru ca acest «calendar competițional» să fie un element de bază în organizarea și dezvoltarea fotbalului nostru. De cele mai multe ori nici n-am știut că nu mărirea numărului de echipe la eșaloanele A și B este în măsură să puncteze progresul. Această pentru că cei 11 titulari ai naționalei trebuie să fie selecționați dintr-o competiție foarte concentrată; ceea ce ar corespunde la noi cu circa 12—14 echipe (în timp ce italienii au 16 echipe, portughezii idem, R.F. a Germaniei 18, R.D. Germană 14, Suedia 12, Cehoslovacia 16, U.R.S.S. 16). Și chiar acum ignoranța încă mai dăinuie din moment ce se urmărește să se mai mărească numărul de echipe, în loc să se micșoreze și chiar să se desființeze așa-zisul «tineret». Neștiutorii, dacă ar face numai un simplu calcul, ar cunoaște că 9 luni a 4 săptămîni pe lună dau 36 de duminici, adică 30 etape necesare pentru un tur și retur (la un campionat cu numai 16 competitori), plus etape de cupă — pe ideea a două jocuri, plus date pentru jocurile echipei naționale, plus datele din mijlocul săptămînii pentru cupa campionilor, cupa orașelor tîrguri etc., deci ar putea eșalonul superior să ajungă la circa 50–60 de jocuri oficiale; adăugînd și pe cele amicale, din perioada pregătitoare sau din cursul săptămînii cînd ies din diferite mari competiții, putem afirma că există posibilitatea umplerii datelor cu jocuri. Chiar și atunci cînd campionatul nostru ar începe la 1 septembrie și s-ar termina la începutul lunii iunie, cu o mică întrerupere, dictată de sărbătorile de iarnă. Luna iunie să rămînă afectată concediului, refacerii și tratamentelor, iar în cursul lunilor iulie și august să se facă pregătirea generală și specială cum trebuie, în stațiuni ozonizate. Altfel, fracționînd pregătirea și competiția pe mai departe, diluînd-o, prin mărirea competitorilor, nu facem decît să păstrăm fotbalul și fotbaliștii departe de jocul competițional care le formează trăsăturile cerute de lupta aspră pentru puncte. Să ne pregătim mai mult decît să jucăm (și să nu ne intereseze foarte multe luni din an «rezultatele», ci «problemele metafizice» cum bine sesiza Belphegor într-un material publicat în paginile ziarului Sportul) e ca și în muzica lăutarului care cîntă după ureche!

Argumentele cu clima trebuie să dispară în fața obiectivului potrivit căruia fotbalului nostru i se cere să se întîlnească în decembrie, ca și în februarie, cu englezii, italienii etc. și că la aceste date adversarii sînt în plină competiție iar noi sîntem cu testul Cooper în buzunar, obținut prin văile și dealurile țării. Slavă Domnului că și la Milano, Londra, München este zăpadă în lunile cu pricina, numai că cluburile noastre nu știu a se gospodări, nu-și îngrijesc bazele sportive, nu le fac să fie bune de joc; pentru că acolo unde joacă se și antrenează. Este ridicol să constați că în toată lumea terenul de joc este al echipei de categorie superioară, că pe el intră numai cînd se joacă pe puncte. Iar la noi, fie el și orașul Galați care are un club profilat numai pe fotbal, n-are nici măcar un singur teren propriu de antrenament. Curată dotare... Sau parafrazîndu-l tot pe Belphegor: «basm de vorbe frumoase»...

Constantin TEASCĂ

cititori-comentatori

rețeta ajax

«Iradiați» cu fotbal, am trăit în anii din urmă metamorfozele sale inedite, din zodia *spectacolului* spre aceea a *rezultatului*, păstrîndu-și însă nealterată puterea de atracție. Contemporani cu marele Real (dirijat de «rexs» Di Stefano), cu Internazionale (și «dresorul» său — controversatul H.H.), cu Celtic și Benfica, am asistat mereu la înlocuirea idolilor cu jambiere. Am ajuns azi la contemporanul cel mai en vogue, olandezul zburător al gazonului, Cruyf, slujitorul dezinvolt al clubului Ajax. Nume mitologic, învestit cu puteri nebănuite de «ajax»-ii prezentului, clubul din țara lalelelor, aflat în mariaj durabil cu triumful, ne-a dat o nouă probă a inatacabilei sale rețete de succes.

Avînd conștiința valorii lor, discipolii distinsului nostru conațional Ștefan Covaci nu uită nici un moment că păstrarea la cote înalte cere dăruire și exclude compromisul.

Salutară mi se pare persistența succesului, deoarece se sprijină pe un argument deosebit: personalitatea jucătorilor. Jucătorul nu cunoaște rigorile controlului școlăresc al antrenorului, pentru simplul motiv că acesta nu e necesar. Cruyf și colegii săi știu exact valoarea somnului, a alimentației, a antrenamentului individual... vizibil sau nu, a bunului simț. Vedetele — ei știu bine asta — riscă să părăsească soclul la primul indice de concesie.

Toate ar putea să îndemne la reflecții și pe prietenul meu, concetățeanul Cornel Dinu (singurul pe care Covaci îl vede capabil să reziste turnirurilor de la Ajax), și pe incorigibilul Răducanu (munte de talent și infantilism) și pe Dumitrache (stins prematur) ș.a.m.d.

Pentru că fiecare succes al lui Ajax mi se pare o lecție vie, care trebuie odată și odată să molipsească băieții noștri, prea dispuși să se mulțumească cu repere apropiate.

Lucian GRIGORESCU
Tîrgoviște

Cupon de participare
la concursul nostru de
CITITORI-COMENTATORI Nr. 5

semnal extern

petrol

Noțiune, în multiple sensuri, incendiară pentru relațiile internaționale intercapitaliste pe parcursul ultimului secol petrolul reintră în scena occidentală într-un rol de prim-plan. De data aceasta valoarea petrolului este invocată pe teren pur economic, însă cu o insistență mereu crescîndă. S-a ajuns pînă la a se vorbi în ultimele săptămîni în întreaga presă occidentală de «foamea de energie». În termeni fără echivoc, Richard Nixon s-a adresat Congresului Statelor Unite avertizîndu-l asupra seriozității situației: «Trebuie să facem față unei realități dure — a spus președintele. Statele Unite consumă acum mai mult decît produc». Denumind prioritățile economice ale noului său mandat, el a menționat între acestea balanța energetică. Pentru prima oară în ultimele două decenii, guvernul S.U.A. a autorizat o sporire a importurilor de petrol în acest an pînă la 35% din nevoile de combustibil ale țării. La ora cînd scriu aceste rînduri, teleimprimatoarele agenției «France Presse» transmit comunicatul Institutului american al petrolului care anunță diminuarea rezervelor de petrol și de gaze naturale ale S.U.A. în 1972. Rezervele sigure, exploatabile, ale țării se cifrează actualmente la 4,9 miliarde de tone petrol și la 7,53 miliarde de mc de gaze naturale. Reproduc comentariul «France Presse» la aceste cifre: «Anunțarea acestor diminuări nu va face decît să dea apă la moară profeților unei apropiate grave crize în aprovizionarea cu energie a S.U.A.». După cum s-a văzut, profeții nu șomează.

Dacă actualmente principalul înfometat de petrol este S.U.A. (căruia Venezuela și Canada îi livrează de pe acum cantități însemnate), o situație asemănătoare se profilează și pentru Europa occidentală. O spunea sub titlul «Noul război al petrolului», săptămînalul parizian «l'Express»: «Dependența (Europei occidentale — n.n.) față de petrol va crește și chiar se va accentua pînă în 1985. Experții apreciază că în cazul în care producătorii ar spori la maximum capacitățile lor de producție, în 1985 va fi nevoie de un supliment de 235 de milioane de tone extrase din fundul mărilor pentru a se satisface cererea. S.U.A. mai găsesc încă în subsolul propriu esențialul consumului lor. Situația, chiar dacă este pe cale de a se deteriora, nu va fi niciodată atît de dramatică precum a Europei (occidentale — n.n.), care trebuie să importe cvasitotalitatea necesarului său».

Dacă acesta este foarte în mare tabloul situației care pune petrolul în rolul actorului principal, există, dincolo de considerentele tehnice și științifice și de aspectul balanței energetice, un motiv determinant care face întreaga ecuație atît de neplăcută în capitalele occidentale. Este ofensiva țărilor producătoare de petrol în apărarea drepturilor lor asupra resurselor proprii începînd cu acela de a le naționaliza și pînă la cererea privind creșterea procentajului ce le revine din exploatarea bogățiilor naționale. În această direcție toate cercurile interesate au urmărit cu maxim interes reuniunea extraordinară care s-a ținut acum cîteva zile la Viena, a Organizației țărilor exportatoare (OPEC) pentru a pregăti conferința din vară care va analiza amplu evoluția de pe piața petrolului.

În capitalele occidentale se manifestă îngrijorare că țările OPEC ar putea formula — după cum lasă să se întrevadă exemplul recentei majorări a prețului petrolului venezuelan — noi revendicări la contracte în raport cu seismele crizei monetare care a afectat principalele state capitaliste. «În presa economică internațională se vorbește mult despre rolul pe care l-au avut șeicii din Orientul Mijlociu în criza monetară» («La Stampa»). Cu toate că acel celebru cartel al marilor companii petroliere occidentale — creat printr-un acord din 1928, secret și azi — rămîne redutabilul interlocutor al statelor producătoare, la Washington s-a lansat — deocamdată doar exploratoriu — «ideea unei asociații a principalelor țări consumatoare de petrol pentru a contracara influența crescîndă a OPEC» (A.F.P.). La rîndul lor, «responsabilii politicilor petroliere ale țărilor Pieței comune lărgite se întrunesc periodic spre a face față aceleiași ofensive a producătorilor». Miza care mobilizează atenția atîtor cercuri financiare și economice? Una singură «primejdia de a plăti petrolul peste costul său, după ce l-au plătit atîta vreme sub prețul său»! (l'Express).

Ce ar mai fi de adăugat? Poate vechiul adagiu francuzesc: fiecare la rîndul său.

Cristian POPIȘTEANU

PANAMA: canalul și mai mult decît atît

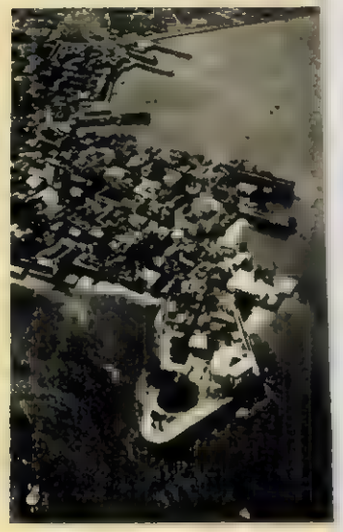

Tăind de-a curmezișul teritoriului panamez, canalul lung de 81 kilometri (fotografia 1) menit să permită navelor să ajungă direct din Atlantic în Pacific — fără a mai ocoli pe la Capul Horn, bîntuit de furtuni ce constituie spaima navigatorilor — a devenit de mai multă vreme un «punct nevralgic» al relațiilor panamezo-americane. Prin interpretarea și aplicarea unilaterală a tratatului din 1903, Statele Unite au creat de facto, încălcînd suveranitatea Republicii Panama, un teritoriu care (respectiv cei 2 000 kilometri pătrați ce constituie zona canalului) s-a transformat într-o enclavă de tip colonial, știrbind integritatea teritorială a țării. În plus, deși această cale de navigație ar fi trebuit — cum se releva într-un studiu recent al Comisiei Economice pentru America Latină — să constituie una din resursele de bază ale statului panamez, acesta nu a reușit să obțină din exploatarea canalului decît 1,9 milioane dolari anual, în timp ce profiturile reale furnizate de ei s-au cifrat, de pildă, în 1970 la 175 milioane dolari— principalii beneficiari de pe urma tranzitului prin canal fiind importatorii și exportatorii nord-americani. O situație de injustiție care stîrnește nemulțumirea profundă a panamezilor, stare de spirit concretizată în incidentele sîngeroase de la începutul lui 1964 dintre populația panameză și trupele americane din zona canalului, ca și în puternicele manifestații ce au continuat de atunci fără întrerupere (fotografia 3). Tratativele inițiate la sfîrșitul aceluiași an 1964 au bătut pasul pe loc. Toate acestea au determinat în ultimul timp guvernul panamez să invite Consiliul de Securitate al O.N.U. să organizeze o ședință în orașul Ciudad de Panama (fotografia 2 prezintă o imagine din avion a peninsulei ce constituie zona cea mai veche a capitalei panameze). Și astfel, pentru a cincea oară, acest important for al O.N.U. s-a întrunit în afara New Yorkului — după Londra (1946), Paris (1948 și 1951), Addis Abeba (1972) — și pentru prima oară pe pămîntul latino-american. Acest fapt conferă dealtfel reuniunii, în opinia observatorilor, o importanță deosebită. Pentru că luarea în dezbatere a problemei Canalului Panama se înscrie în cadrul mai larg al temei principale la ordinea de zi, și anume: «examinarea măsurilor pentru menținerea și întărirea păcii și securității în America Latină în conformitate cu dispozițiile și principiile Cartei O.N.U.».

ulster: victimele violenței— un dramatic apel la pace

Referendumul din Irlanda de Nord — în cadrul căruia nu s-au prezentat la urne decît aproximativ 61 la sută dintre cetățenii cu drept de vot, iar dintre cei de origine catolică doar doi la sută, care au optat pentru alipirea la Republica Irlanda, în timp ce restul (imensa majoritate, respectiv protestanții) s-au pronunțat pentru menținerea actualelor legături cu Marea Britanie — n-a adus nici un element nou care să lase să se întrevadă cît de cît perspectiva unei reglementări a situației explozive din Ulster. Dimpotrivă, anunțarea rezultatelor a generat noi și violente incidente. Și mai mult chiar, acestea s-au extins pînă în capitala britanică, unde un comando alcătuit din elemente ale tendinței «dure» a «aripii provizorii» a organizației clandestine Armata Republicană Irlandeză (I.R.A.), avînd baza la Belfast, a organizat o serie de explozii în plin centrul Londrei (fotografia 1), provocînd moartea unei persoane și rănirea altor 243. Londonezii au fost puși astfel «față în față cu ceea ce în Ulster a devenit de mult un eveniment cotidian». Dar iată că aceste «evenimente cotidiene» — cum definea ziarul «Sun» sîngeroasele incidente zilnice soldate cu numeroase victime, atît din rîndul ambelor comunități nord-irlandeze, cît și din rîndul soldaților britanici — au început să aibă drept efect apeluri tot mai frecvente la reinstaurarea păcii. Ca acest panou, de pildă (imaginea 2), plasat pe o stradă din Belfast, care, prezentînd cifra «la zi» a victimelor violenței în Irlanda de Nord, începînd din august 1969, constituie un dramatic memento ce cheamă la pace.

valori românești în univers

gheorghe zamfir

Cîndva, cu trecerea sa prin Moldova, Franz Liszt a rostit din inimă calde cuvinte de laudă pentru iscusitul cobzar Barbu Lăutarul. În zilele noastre, fără doar și poate că l-ar fi prețuit pe Gheorghe Zamfir naingiul.

Nemaiavîndu-l, vai,la îndemînă pe Liszt, ca ilustrul muzician să-i arate cinstirea lui, Gheorghe Zamfir cuceri lumea întreagă.

Să-i înșirui izbînzile? Treabă de prisos. Căci nu-i suflare în țara asta, de la năpîrstocii claselor elementare pînă la bătrînii înțelepți, care să nu țină socoteala premiilor dobîndite de dînsul prin străinătăți, cum și a țărilor faimoase de pe unde le-a smuls. E o aritmetică ce nu se poate face pe degete și care cere trudă multă, dar care, în schimb, naște cea mai îndreptățită mîndrie. Mîndria că Gheorghe Zamfir e de-al nostru, dublată de mîndria că a ajuns să nu mai fie numai al nostru. De ajuns să amintesc aici că Gheorghe Zamfir și tovarășii săi au urcat scena «Olympiei» din Paris, pe care nu urcă fitecine, și n-a coborît decît în entuziasmul sălii.

Pentru noi, cînd Gheorghe Zamfir își duce naiul la buze și începe a sufla măiestrit în țevile de trestie, în timp ce ai lui îi țin hangul, piruie toate ciocîrliile țării; suie dorurile noastre toate; coboară oleanurile din vechi; ride hazul de necaz, tipic românului; tropotesc bătuta, și briul, și hora, și sîrba-n căruță; tremură jocul altițelor și chilimurilor; răsună «primăvara, muma noastră»; hăulește toamna sură cînd, în zăcătorile podgoriilor, fierbe mustul. Și ne suride îngerește Ileana Cosînzeana ori ne tulburâ privirile prin gene lungi ale Ancuței crișmărița. Și ne izbește zvoana misterioasă a codrilor adînci, în care se trăgeau, cîndva, voinicii setoși de libertate, ridicați, cu pistoalele la cingători, împotriva împilării. Și auzim clocotișul «Dunării măreție», altădată sicriu de ape pentru vrăjmași, azi dătătoare de energie și lumină. Într-un cuvînt, din susul vremii și pînă în ceasul de față, chiuie bucuria de a trăi pe aceste pămînturi rodnice și frumoase «de la vileagul mării la crucea brazilor»...

Pentru noi. Dar pentru străinii care l-au îndrăgit și îmbrățișat? Nu ascund că o țiră de pitoresc exotic e amestecat în prețuirea lor înflăcărată, cu aplauze îndelungi și cu răs-bisuri. Însă nu mă îndoiesc că naingiul năzdrăvan înalță în sufletele străine icoana unei țări îndepărtate, știută unora poate din auzite, dar în care talentele și frumusețile nu-s nici puțintele, nici rare. Și mai e ceva. Naiul de azi al lui Gheorghe Zamfir s-a născut, în vechime, din dragoste. Din dragostea marelui Pan pentru nimfa Syrinx. Și dragostea e repede înțeleasă și împărtășită.

Joacă-ți, Zamfire, naiul pe buze, ca să împrăștii în lume dragostea românească!

Lucian SEBASTIAN

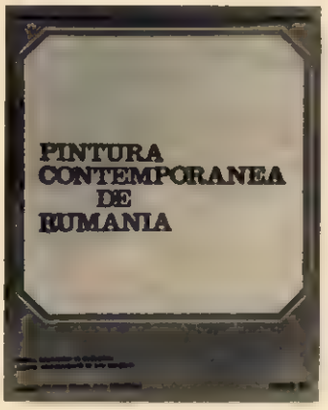

spania — unturneu al picturii românești

Februarie 1973 — San Sebastian; Martie — Logrono; Aprilie — Valladolid; Mai — Madrid; Iunie — Barcelona, iată etapele prezentării, într-o serie de importante centre ale Spaniei, a unei expoziții cuprinzînd lucrări reprezentative ale pictorilor români contemporani. Publicul spaniol are astfel posibilitatea de a lua contact direct cu pictura lui Corneliu Baba, Henri Catargi, Alexandru Ciucurencu, Aurel Ciupe, Brăduț Covaliu, Dumitru Ghiață, Ligia Macovei, Ion Gheorghiu, Viorel Mărgineanu, Ion Pacea, Gheorghe Șaru ș.a. Imaginea de sus înfățișează coperta caietului expoziției, cuprinzînd și o succintă trecere în revistă a artei picturale românești contemporane și a reprezentanților săi, semnată de criticul de artă Mircea Deac.

pentru prima dată în lume — o femeie șef de orchestră la operă

O femeie șef de orchestră la operă n-a mai fost niciodată.

Parisul a făcut să cadă și ultimul bastion al supremației bărbaților. Catherine Comet își va realiza, în sfîrșit, visul de o viață. În robă neagră cu mîneci lungi, ea va dirija orchestra Operei din Paris în serile de balet.

Alături de numele lui Boris de Vinogradov și Diego Masson, pe ultima pagină a somptuosului album care prezintă creațiile și titlurile de operă pînă la sfîrșitul anului 1974 va figura în permanență și cel al Catherinei Comet. Slăbuță, brunetă, cu ochii mari și păr pieptănat cuminte, în bluză și pantaloni, Catherine Comet a suit, la numai 27 de ani, pe podium, în fața a 90 de instrumentiști cheloși.

La 6 ani și-a dorit să fie «șef de orchestră». Și iat-o — este! Fără a face din cariera sa o suită de competiții sportive, ea a obținut premii de prim rang — patru mari premii la concursuri internaționale.

Scurta carieră a dirijoarei Catherine Comet este deja jalonată de evenimente memorabile: dirijarea operelor «Carmen», «Boema», «Nunta lui Figaro», a «Simfoniei în Do Major» de Bizet și a «jocurilor» de Debussy.

Pentru prima dată în lume, în robă neagră cu mîneci lungi, o femeie tînără și frumoasă va dirija orchestra Operei din Paris.

mapamond '73

«civilizația» obligatorie

În ciuda aparențelor care îi făceau să arate ca exponatele vii ale unui muzeu etnografic, oamenii aceștia erau deplin autentici. Tatuajele din ocru, panașele din aripi de vultur, fulelele lungi, mărgelele din cosițe de smoală și, mai ales, bentițele colorate legate de-a latul frunții, peste tîmple, îi situau într-o zonă geografică a trecutului uitat, folosit de atîtea ori drept fundal al unor inepuizabile surse de conflicte pentru filmele cu cow-boys. Erau indieni americani. Veniseră din cîteva zeci de triburi, stăpîne altădată peste Far-West, să pledeze la Conferința mondială asupra mediului înconjurător pentru dreptul lor de a fi ei înșiși, de a-și păstra stăpînirea măcar asupra celor citorva «rezervații» ce le fuseseră acceptate de lumea «civilizată», socotind cea mai elementară etică în relațiile contemporane dreptul comunităților de a respinge moduri de viață impuse din afară. «Dacă vreți să salvați natura, nu uitați oamenii» — spuneau ei. «Singur orașul New York poluează mediul înconjurător cît cinci sute de milioane de indieni. Iar noi sîntem mai puțini de două milioane».

Veniseră și vreo două duzini de eschimoși din Alaska și Groenlanda. Mici de stat, cu fețele smeade, cu un irezistibil zîmbet în ochi, acești oameni ai zăpezilor veșnice mi s-au părut a fi cele mai curtenitoare ființe din cîte am cunoscut pe pămînt. Arareori mai poate fi găsită o limbă omenească în care formulele de politețe să fie atît de măiestrit gîndite și atît de cuceritor grăite, încît vulgaritatea și grosolănia să se rușineze de sine. Se afla printre ei un tînăr din Ammassalik căruia, deși îl chema Iaeriki, toți îi spuneam Nanuk; bărbat de vreo 30 de ani, cu candori adolescentine, cu o insațiabilă curiozitate față de tot ce îi arăta lumea «civilizată» în care poposise, cunoscător al englezei și al limbii pescărușilor deoarece știa să stringă în jurul lui stoluri nesfîrșite din păsăretul alb al Stockholmului. Nu îi plăcea să i se spună «eschimos», cuvîntul acesta nu exista în limba lui, el nu însemna altceva decît «mîncător de carne crudă» și denumirea aceasta le fusese dată locuitorilor Nordului îndepărtat de către indienii americani. El era, ca toți semenii lui, un «Inuit», adică om, și fiecare dintre noi nu era altceva decît un «Inuit». L-am rugat într-o seară să-mi recite o poezie în limba lui și, ascultîndu-l, l-am întrebat cîți oameni de pe pămînt l-ar putea înțelege? Mi-a răspuns că l-ar înțelege toți locuitorii din ținuturile zăpezilor veșnice, din Alaska pînă în Groenlanda, căci limba lor este una singură, în ciuda distanțelor care îi separă. Mi-a spus că strămoșii lui, o rasă mongoloidă a pămînturilor septentrionale, au pornit de undeva din nordul Siberiei și au ajuns în Groenlanda trecînd prin anul 900 dincolo de strîmtoarea Bering, în Alaska, pentru a popula tot Extremul Nord al continentului american și a da astfel ocol pămîntului pe calota de gheață a Arcticii spre a se convinge înaintea tuturor columbilor că forma planetei noastre este elipsoidală. L-am întrebat ce l-a adus la conferința de la Stockholm? Mi-a răspuns că l-a adus același lucru ca pe orice «Inuit» al pămîntului. Că nu avem decît un singur pămînt și că trebuie să pricepem asta. Și că nimic nu este mai rău pentru conaționalii săi decît «civilizația» obligatorie. Că ei își au cultura, credințele și tehnica lor. Că arta lor este mai veche decît a multor popoare și că întregul ei spirit nu izvorăște decît din respectul față de natură. Că în fiecare primăvară, la vremea cînd focile își aduc pe lume puii, sute de vînători vin din lumea «civilizată» și prind puii de foci pe care îi jupoaie de vii pentru blana lor fină, de un alb imaculat. Că atunci, zăpada Nordului devine roșie de sînge... «Cînd trebuie să judecăm un lucru, noi ne punem întotdeauna în situația celui judecat. La noi, suprema lege este aceea a întrajutorării. Faptul că existăm de mii de ani pe acest pămînt, într-o climă care altora li se pare insuportabilă, arată forța de adaptabilitate a omului și faptul că natura, oricît de aspră ar fi, rămîne umană. Este oare permis ca omul să nu fie uman cu natura?»

În timpul ultimului război, americanii și-au stabilit o bază militară la nord de Ammassalik. Tradiționalul echilibru de viață al localnicilor a fost răsturnat. Civilizația a devenit obligatorie. Șocul a fost dur. Au apărut boli necunoscute de oamenii înghețului veșnic: gripa, bronșita, pneumonia. Apoi, bolile venerice și alcoolismul. Bucuria de a trăi și libertatea de a urma marile ritmuri ale anotimpurilor au fost bulversate. Sufletul unui popor a început să piară. «De ce am venit la Stockholm? Ca să le vorbesc oamenilor despre asta. De la Inuit la Inuit. Căci prima lovitură pe care o capătă natura este atunci cînd sufletul popoarelor e ucis». Așa a grăit Nanuk, dar nimeni nu l-a ascultat.

Ioan GRIGORESCU

cronica de trei secunde

haina mea dragă și groasă

Fără megalomanie dar cu o sănătoasă și necesară impudoare, afirm că haina mea de iarnă, haina mea cea groasă, dintr-o stofă grosolană, cusută tranic și permanent demodată, e citeodată mult mai interesantă decît ziarele universului. Sînt unele zile cînd ea e mai pasionantă și mai captivantă decît toate cărțile care apar în lume.

Am un anume sistem pentru a o citi: mă așez pe scaunul biroului meu, ea stă pe spătarul scaunului. Privesc peretele camerei și încep să o buzunăresc, fără să mă uit la ea, doar simțind-o tandru cum îmi mîngîie spatele, brațele, coatele. Încep cu buzunarele din dreapta și stînga. Descopăr în fiecare o viață foșnitoare, fremătătoare, de deltă, de junglă, de bibliotecă și pustiu. Buzunarul din dreapta fiind rupt, cuprinde hîrtiuțe cu însemnări, știri decupate din presă, uitate acolo, nefolosite, de mult adormite, fără dată, ceea ce le dă o vrajă de mesaj din altă galaxie. Habar n-am de unde și cînd am tăiat dintr-un ziar știrea asta cu două tunuri care au ruginit într-un hambar din Alsacia. Și ce am vrut, la ce m-am gîndit cînd am decupat-o? Sau despre cine era vorba în această frază găsită pe o foaie de calendar — 14 noiembrie: «în mijlocul isteriei — e în el un element de echilibru»... Care el? Care 14 noiembrie? Un fior sumbru — ideea că am ignorat semnele importante ale cuiva, semnalele misterioase ale cerului meu interior — mă străbate din degete pînă pe scoarță. Într-o zi am găsit un plic decolorat, aproape bleu, care conținea refuzul unei cereri adresate către o instituție administrativă. Ce vroiam în cererea aceea?

În buzunarul stîng, niciodată rupt, port obiecte și hîrtiuțe cu numere de telefon. Am o ascuțitoare, un pieptene, o alifie admirabilă chinezească, din nu știu ce piele de tigru, cu care-ți trece orice migrenă, minunat mirositoare, o gumă, o lentilă de ochelari, mii de fire de tutun scuturate din țigări rătăcite sau rupte într-o clipă de mînie împotriva tabacului. O dată am găsit o pereche de zaruri. Altă dată o cutiuță de camfor. Totdeauna — un flacon de extraveral, ca să fie, nu de folosit, ci de știut — de știut că-i acolo. Hîrtiuțele cu numere de telefon sînt în cantitate enormă — foarte rar ele au și un nume alături de număr, ceea ce dovedește cît de mizerabil mă mai comport în viață. Oricum, numerele acelea, fără nume, dau cea mai exactă dimensiune de mister hainei mele.

Trec la buzunarul de la piept, unde țin portvizitul. Îmi permit un accent pudic și mărturisesc că foarte rar mă uit în portvizit. Îl pipăi doar, aflu că e acolo, îl las să zacă acolo, trec mai departe. Cu mîna stîngă, mă introduc în buzunarul exterior, din stînga reverului stîng, și descopăr acolo pixul de metal. O mare liniște mă cuprinde. Cercetez mai profund, e imposibil să nu găsesc în acest simpatic buzunar ceva nostim, ceva surprinzător. Am un instinct de cal care caută zahăr. Scotocesc bine, apare o hîrtie bine mototolită, uzată, gălbuie, scrisă în nemțește — știu imediat ce e, e noaptea aceea din urmă cu cinci ani, la München, cînd schimbam trenul pentru Frankfurt și priveam doi tineri care-și luau rămas bun sărutîndu-se cast și îndelungat pe peron. Îi văd foarte clar, duc mîna la buzunarul interior din stînga, unde nu e decît o certitudine: pachetul imbecil și ticălos de «Snagov»...

...Din cînd în cînd, haina mi se descoase la mîneci. O aud cum pîrîie din încheieturi, ca un avion, ca un tren, ca un Apollo-13. O dau soției să mi-o coasă. Văd șnaturile de vatelină, de mătase, de stofă, îi văd mărunțaiele și n-am nici un dezgust. Îmi iubesc haina, e a mea. Țin la ea mai mult decît la orice cămașă.

Radu COSAȘU

idei contra idei

din folclorul politicii externe

Politica internațională — ca și orice domeniu al vieții sociale — își are folclorul ei specializat. Cine nu-și amintește de strategii de cafenea (atît de suculent creionați de umoriștii noștri din trecut) care preziceau cu o perfectă certitudine cum va reacționa francezul sau englezul și ce va face neamțul sau americanul — tocmai pe baza imaginilor stereotipe construite în mintea lor de povești și anecdote auzite despre aceștia.

De fapt, din cele mai vechi timpuri, corăbierii și negustorii care ajungeau pe meleaguri străine erau izbiți de existența unor culturi și obiceiuri diferite la alte popoare și Herodot este primul care face legătura dintre acestea și modul de guvernare al semințiilor respective. În monumentala sa operă cu privire la istoria civilizațiilor, Arnold Toynbee susține că o serie de condiții grele (țări aspre, pămînturi virgine, înfrîngeri severe, presiuni la frontiere etc.) au stat la baza marilor realizări ale comunităților umane care au făurit civilizații rămase în istorie. Încercarea maximă însă nu produce în mod mecanic reacția optimă. Polinezienii, după ce au realizat un tur de forță prin expansiunea lor în insulele Pacificului, au obosit și au rămas la o viață primitivă. Eschimoșii au atins «un plafon de civilizație» după ce au reușit extraordinara performanță de a stăpîni ciclul climatic de pe malurile Arcticii. Toynbee însă nu oferă un răspuns explicit cu privire la cauzele «grandoarei și decadenței» civilizațiilor amintite.

Lipsa unei viziuni științifice asupra dezvoltării sociale se exprimă deseori în supralicitarea factorilor psihici și spirituali în analiza vieții internaționale. La mare vogă în prezent — în studii occidentale ca și în comentarii de politică externă — sînt speculațiile și predicțiile privind «miracolul japonez». Ignorînd cu desăvîrșire condițiile economice și politice speciale, ca și solul favorabil pe care l-a găsit revoluția tehnologică în Japonia, psihologii amatori se întrec în a căuta explicația spectaculoasei expansiuni japoneze în «tenacitatea niponă» și în străfundurile tradiției ei — de la codul samurailor, șintoism și zenbudism, la Yamato Damaşii (sufletul Japoniei). Avem de-a face cu aceeași școală care tălmăcea politica Franței în lumina «spiritualității, prudenței și zgîrceniei francezului», hitlerismul ca expresie a «dorinței megalomane de putere a germanilor» etc., etc. Acest gen de literatură se potrivește de minune anecdotei, dar n-are nimic comun cu știința. Fără a ajunge la metoda marxistă de analiză a corelației dintre existență și condițiile sociale, istoricul englez Trevelyan a prins într-o singură frază esența problemei atunci cînd a scris că Anglia și-a descoperit vocația maritimă abia după revoluția industrială.

Desigur, tenacitatea niponă joacă un anumit rol în performanța extraordinară a Japoniei, dar acest rol poate fi înțeles numai în ambianța social-politică generală a Japoniei postbelice — atît ca obiect asupra căruia se reflectă procesele vieții materiale cît și ca factor activ, care la rîndul său își exercită influența asupra acestor procese. I-ar fi greu acestei tenacități, devenite proverbiale, să se manifeste pe piața mondială cu atîta vigoare încît a înghesuit pînă și majestatea-sa dolarul, dacă nu ar dispune în acest scop de un formidabil surplus de produse pentru export la prețuri competitive.

Pe scurt, exagerarea rolului factorilor spirituali, ca și orice pierdere a proporțiilor, compromite însăși cauza necesității studierii sale. Pe de o parte deci, comunitatea nu poate fi înfățișată ca un organism înzestrat cu capacitatea de a gîndi, simți și acționa într-un mod similar omului, mai ales că aceasta ar presupune un grad de conformitate și uniformitate socială pe care nici o analiză a vreunei comunități naționale nu o confirmă, cu atît mai puțin acolo unde ea este divizată în clase antagoniste. Pe de altă parte, a nu cuprinde în analiza politicii externe viața psihică a națiunii și trăsăturile ei specifice înseamnă a scăpa din vedere o latură esențială a conștiinței sociale, și deci întreaga interacțiune dialectică dintre existență și conștiință — contribuție teoretică majoră a marxismului la descifrarea mecanismului social și politic.

Silviu BRUCAN

oameni despre care se vorbește

GENERALUL EDGARDO JARRIN, primul ministru al Republicii Peru. Referindu-se la obiectivele viitoarei reuniuni de la San Salvador a țărilor latino-americane, șeful guvernului peruan a declarat că pe prim-plan se va situa adoptarea poziției comune pe care aceste țări urmează s-o opună măsurilor represive ale companiilor nord-americane de pescuit. Premierul Jarrin s-a pronunțat pentru găsirea unui numitor comun al diverselor poziții în apărarea suveranității maritime a țărilor latino-americane.

HECTOR J. CAMPORA, candidatul Frontului justițialist de eliberare în alegerile prezidențiale din Argentina. Deși, în ciuda victoriei sale categorice în alegeri (49,04 la sută din voturi), nu a obținut majoritatea absolută (50 la sută plus un vot) este considerat virtualmente noul președinte al țării. În acest sens, președintele Alejandro Lanusse a făcut o declarație publică, precizînd că un al doilea scrutin a devenit inutil, de vreme ce triumful candidatului peronist este evident.

HAFEZ EL ASSAD, președintele Siriei. După ce proiectul constituției permanente a Siriei, aprobat de parlament în luna ianuarie, a întrunit o majoritate de peste 97 la sută în cadrul referendumului ce a avut loc zilele acestea, șeful statului sirian a semnat un decret cu privire la intrarea în vigoare, cu efect imediat, a legii fundamentale a țării. Potrivit noii constituții, în termen de 90 zile de la intrarea ei în vigoare vor fi organizate alegeri generale.

MUJIBUR RAHMAN, liderul partidului de guvernămînt (Liga Awami) din Republica Bangladesh. După alegerile parlamentare ce au avut loc la 7 martie și în cadrul cărora partidul său a obținut o largă majoritate, la cererea președintelui Choudhury a acceptat să îndeplinească sarcinile șefului guvernului pînă la formarea noului cabinet. Revenind din nou investitura de premier, Mujibur Rahman a constituit la 16 martie noul guvern al Republicii Bangladesh.

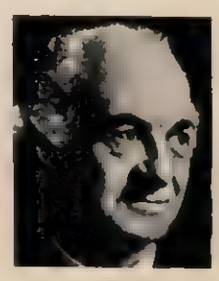

LINUS PAULING, celebrul biochimist american, laureat al Premiului Nobel, își continuă pledoaria sa științifică în legătură cu efectele salutare ale vitaminei C în combaterea gripei. Se pare că, în ciuda controverselor iscate de cartea sa pe această temă, punctul de vedere al lui Pauling cîștigă teren. 1 000 de persoane supuse recent unui test la Universitatea din Toronto au prezentat rezistență la virusul gripei datorită unei cure specifice de vitamina C.

EDITH IRVING, soția scriitorului american Clifford Irving, autorul unei false biografii a celebrului miliardar american Howard Hughes. După ce soțul ei a fost judecat și condamnat pentru fals, un tribunal din Zürich a pus-o sub acuzare pentru că a folosit documente de identitate pe alt nume, cu prilejul depunerii la o bancă elvețiană a 318 000 dolari proveniți din procedeele frauduloase ale lui C. Irving. În același caz, doamna Irving a ispășit anul trecut, în S.U.A., o condamnare de două luni închisoare.

ASTĂ-SEARĂ, MAESTRUL EMYRO NU PRIMEȘTE APLAUZE

Pe coperta dosarului ce creștea în dimensiuni de la o zi la alta, o funcționară a scris: «Vampirul». Nu era doar o exprimare cifrată.

CEAȚA ZVONURILOR

Clujenii își mai amintesc, desigur, despre anul cînd povestea vampirului plutea în ceața de iarnă timpurie; pătrundea ca o undă de frig ciudat pe sub uși, printre canaturile ferestrelor, tulburînd pacea căminelor; întreținea obsesia privirii paralizante a doi ochi de jar, tulburînd cugetele înclinate spre superstiții; făcea să se ferece porțile, să se pustiască străzile la lăsarea întunericului.

Se spunea că seara sau spre zori, cînd Someșul expiră un nor lung de ceață care, încet, învăluie orașul, atunci e ora cînd... Se vorbea despre o căruță fără vizitiu, cu cai galopînd înnebuniți... Despre presimțirea animalelor domestice; clinii ce mîrlie, tresar în somn și se încovrigă, despre pisicile cărora li se zbîrlește părul, se ascund în unghere, atunci cînd presimt apropierea... Pe labele picioarelor păroase — se spunea — are pernițe moi, de aceea nimeni nu aude apropierea lui; ochii fosforescenți se fixează asupra victimelor anulîndu-le orice posibilitate de reacție, de salvare, apropiindu-și-le apoi cu brațele lungi, păroase, terminate cu gheare în formă de seceră. De aceea victimele lui au membrele retezate și trupul vidat de sînge... de aceea... se spune că... s-a întîmplat că... se știe că...

AȘA SE NASC ȘI SE UMFLĂ ZVONURILE SEMINȚELE CRIMEI

Dacă ar fi fost numai zvonurile; numai alarmele false! Dar erau și faptele! Acele dovezi ale unei oribile crime care au confruntat organele de urmărire penală cu unul dintre cei mai abili și diabolici criminali.

Așteptarea. Familia medicului Leonte era una dintre cele mai respectate din oraș. El, priceput, săritor, atent cu bolnavii; doamna Clara, o femeie deosebit de blîndă și de amabilă. Într-o seară, soția medicului a trimis-o pe Viorica, cea mai mare dintre cele două fetițe pe care le aveau, să cumpere zahăr. Au trecut minute, ore, s-a înnoptat de-a binelea și fetița nu s-a mai întors. Îngrijorarea s-a insinuat treptat în inimile părinților, dar nici unul nu o rostea. Apoi au plecat să o caute. Vînzătorul le-a confirmat că a servit-o; au sunat pe la cunoștințe, la spitale, la miliție. Dimineața i-a găsit pe cei doi părinți în fața unei realități pe care nu erau capabili să o înțeleagă. Viorica dispăruse. Poate a lovit-o o mașină, iar șoferul, ca să ascundă accidentul, a dus-o și i-a aruncat cadavrul cine știe unde... Poate a răpit-o cineva... Poate... Vecinii spuneau că au văzut trecînd în miez de noapte o căruță ciudată, fără vizitiu, în goana cailor... Nevasta tutungiului își amintea că în noaptea aceea a auzit un zgomot ciudat la geam, așa cum ar zgîria cu unghiile o pisică imensă, a văzut doi ochi de flăcări, a țipat și a leșinat... Cineva văzuse prin ceață umbre bizare...

Tatăl era atît de zdruncinat încît — își amintește procurorul — atunci cînd s-a prezentat la procurorul de serviciu i-a strîns mîna stîngă în care acesta ținea țigara aprinsă și apoi s-a scuzat: «Iertați-mă, bine cu nu era aprinsă». Mama nu mai spera. Avea presimțirile ei. Și cînd nimeni nu mai credea, speranța că Viorica e în viață a renăscut într-un mod bizar, datorită unor scrisori.

Anonimele. Erau două: una în limba română și alta în limba maghiară. După cîteva zile a sosit și a treia. Vorbeau despre răpirea fetiței, care se află în puterea unor oameni ce au săvîrșit acest act pentru a împlini o răzbunare. Dacă scrisorile nu mințeau, Viorica mai era în viață. Pentru a putea fi salvată, trebuia aflat motivul răzbunării. Medicul nu își amintea însă nimic de vreun denunț. Nu făcuse în viața sa așa ceva și cu atît mai puțin ar fi putut da informații despre posibilii răzbunători. Era oare medicul sincer? Dacă vroia să ascundă un episod negru din viața lui, chiar cu prețul îngreunării cercetărilor? Dacă medicul se teme să dea informații în această direcție de frică să nu pună în pericol viața fetiței? Întrebările acestea se rosteau firesc. Trecutul distinsului și omenosului medic era însă limpede. Dacă, poate, cineva glumește totuși cu aceste anonime? Poate făptașul vrea ca prin aceste anonime să direcționeze cercetările într-un anume sens, spre a le deturna de la pistele cu șanse.

Ultima din gară. Ion și Vasile, doi tineri moldoveni, lucrau la descărcarea unor vagoane sosite de la abatorul din Luduș. S-au oprit brusc, cu furcile rămase încremenite în aer, privind unul la altul și nevenindu-le să-și creadă ochilor. Apoi au fugit la «domnul Kelemen». Șeful nu prea a fost impresionat de relatarea lor cu voce precipitată. «Io zic să vă lăsați de păcăleli!» Băieții s-au jurat și șeful a venit bombănind la «fața locului». A fost rîndul lui să încremenească de uimire. Oasele acelea nu mai erau de animale.

Geamantanul. Chiș V. făcea parte dintre oamenii care o viață întreagă părăsesc casa la ora cînd pleacă în cursă primele autobuze. Fabrica «lui» era tocmai în cellalt capăt al Clujului. Ieșea din curte și parcurgea drumul pînă la stație somnoros și, de aceea, nu a observat geamantanul din drum decît în clipa în care s-a împiedicat de el. A privit în dreapta, în stînga. Nimeni. S-a întors acasă. Prea era nou geamantanul și greu. Cînd l-a deschis a dat de un pachet învelit în hîrtie de ziar. Apoi i-a venit rău. Năvasta lui, care privea curioasă peste umăr, și-a făcut cruce. Omul a înțeles că trebuie să meargă la miliție, dar prea i se înmuiaseră picioarele. Se împleticea pe drum, dar nu din cauza gurii de țuică pe care o băuse ca să prindă putere. Avea impresia că toți oamenii se uită după el și îl arată cu degetul, că mînerul geamantanului care devenise teribil de greu îl arde în palmă. «Am fost de serviciu peste noapte, — își amintește ofițerul —, tocmai mă pregăteam să plec, cînd am văzut un om clătinîndu-se, mirosind a țuică și tîrînd după el un geamantan. Am strigat la el în clipa în care l-am văzut că îmi pune geamantanul pe masă. L-am trimis acasă să se culce dacă e beat, dar în momentul în care a ridicat capacul geamantanului, întorcindu-se cu spatele, cuvintele mi-au rămas undeva în gît».

URMELE «VAMPIRULUI»

Originea zvonului. Zvonurile despre «vampir» se strecurau șoptite, insinuante, pătrunzătoare. Cînd expertiza a stabilit că trupul fetiței a fost vidat de sînge, iar membrele i-au fost decupate cu loviturile unei lame tăioase, un ofițer de miliție a exclamat: «Fantastic! Cel care a lansat zvonurile știa prea multe! În orice caz, știa prea devreme!»... Era de aflat cine a lansat zvonul, adică un fel de căutare a acului în carul cu fîn.

Se căuta originea zvonului. Era necesar să se selecteze, să se excludă zvonurile apărute ulterior, arborescente, cum erau cele referitoare la unele fete care au rămas gravide din cauza «vampirului» despre studenta răpită în fața căminului și care țipa disperată în timp ce demara mașina (s-a verificat: studenta își exprima cam zgomotos bucuria pentru sosirea neașteptată a logodnicului cu mașină), despre căruța care circula fără vizitiu (era vorba despre un transport clandestin de carne furată și vizitiul stătea culcat, să nu fie observat) și multe altele. Poate cel mai interesant raport, în anume fel, l-a dat un tînăr ofițer, instalat pentru a verifica semnalările despre urmele suspecte ce apar pe gheața canalului Someșului. El a raportat că toată noaptea nu a văzut decît litere formate de sloiurile de gheață ce se scurgeau pe canal, litere ce semnificau cuvinte și curgeau așa cum curg toate ale vieții. Investigațiile au avut totuși un oarecare rezultat. A fost localizată o tutungerie, în apropierea locuinței familiei medicului Leonte, unde tutungiul era extrem de activ în a întreține zvonul în forma «interesantă». Un ofițer în civil a început să cumpere țigări numai din acel loc, să intre în vorbă și la un moment dat i-a spus tutungiului: «la mai slăbește-mă, domnule, cu «vampirul», că de o lună numai cu asta o ții!» «Cum, dumneata nu crezi? Mi-a spus cutare, cutare, chiar și domnul doctor Rovan crede. El mi-a spus primul». Deci, medicul stomatolog, mai exact tehnicianul dentar, vecin de apartament cu familia victimei.

«Un bărbat bine». Atît era în stare să spună vînzătoarea de la magazinul unde a fost cumpărat geamantanul care avea încuietoarea defectă, motiv pentru care vînzătoarea își amintea de vînzarea lui grăbită. Informație vagă. Oricît de mult a colindat vînzătoarea străzile, restaurantele și cafenelele, nu a putut face nimic altceva decît să dea diverse alarme false, ca apoi să-și ceară scuze cînd se uita la om mai de aproape.

«Atenție! E înarmat». «Vampirul» și-a procurat revolverul într-un mod original. Unul milițian care patrula în civil în cartierul suspectat i s-a făcut, brusc, extrem de cald. Simțea în spate pași care se apropie, o prezență, dar nu era capabil să se întoarcă. Picioarele nu îl mai ascultau. A simțit o durere în ceafă și s-a prăbușit vîsind cercuri concentrice, rotitoare. Cînd și-a revenit, nu mai avea armă. «Atenție! Criminalul e înarmat!»

ȘEDINȚELE DE HIPNOZĂ

După ce presimțirile de mamă au dus-o pe doamna Clara din prima clipă cu gîndul spre rău, acum era, poate, singura persoană care mai spera că Viorica nu e moartă. Mai ales că nimeni nu i-a spus ce s-a găsit, spre a o cruța. Slăbită, palidă, disperată, în speranța ei se comporta ciudat. Spre surprinderea tuturor, s-a aflat că în locuința ei se țineau ședințe de hipnoză. Ca hipnotizator a fost solicitat vecinul, tehnicianul dentar Gheorghe Rovan, iar ca mediu, un văr care a fost chemat de la Oradea.

«Ciudată poveste...», au comentat cei ce conduceau ancheta și ale căror lucrări erau tot mai mult aglomerate, îngreunate de informațiile speriosilor, de alarmele false, de cele mai ciudate și fantastice vești. Desigur, oamenii erau de bună-credință. Unii erau în stare să jure că au văzut monstrul. Orice umbră în ceață era interpretată în fel și chip, orice întîrziere era semnalată. De multe ori, mașina miliției sosea scrîșnind din cauciucuri să intervină cu maximă rapiditate, ca să constate că fata «răpită» întîrziase cine știe prin ce locuri.

«Ciudat acest hipnotizator, care în prima fază spune cam ceea ce conțineau anonimele și apoi, după descoperirea cadavrului, cam ceea ce susțineau zvonurile lansate».

UN ALIBI PERFECT

Cine era «hipnotizatorul». Înalt, frumos, elegant, umblat prin toată lumea și arborînd un aer de superioritate, dentistul Gh. Rovan era solicitat îndeosebi de clientelă feminină. Se știa despre el, de pildă, că a fost dat în judecată de către una dintre clientele căreia îi pusese o plombă, pentru faptul că ar fi violat-o. «De cîte ori ați fost la dînsul în cabinet?» — a întrebat-o judecătorul pe reclamantă. «Cam de 8—9 ori». «Și cînd s-a întîmplat violul?» «Păi, să vedeți, de fiecare dată» — a susținut reclamanta. Gh. Rovan se logodise, și multiplele lui aventuri amoroase s-au rărit.

Bănuielile care s-au ivit au căzut în momentul în care s-a aflat că în noaptea crimei Gh. Rovan călătorea de la Deva spre Cluj, afirmație întărită și de logodnica sa și dovedită și cu semnătura depusă în ziua precedentă în registrul de vizitatori al muzeului din Deva. Deci, nu poate fi el.

S-a întîmplat însă că un bătrîn care nu avea altă treabă în ultima vreme decît să stea în parcul din apropiere și să ofere bomboane de ciocolată fetițelor, să o audă pe una spunîndu-i în timp ce îl refuza: «Nu vreau! Faci și tu ca nenea ăla». «Care nene?» — a întrebat-o bătrînul, pornind după fetiță cu pași ce au devenit mult prea repezi pentru vîrsta lui. «Ăla care ne-a dus la el și a vrut...» — i-a spus fetița, indicîndu-i locuința tehnicianului dentar.

«Dentistul atrage în cabinetul lui fetițe, ademenindu-le cu bomboane de ciocolată» — raporta peste cîteva minute «bătrînul». În ziua următoare s-a constatat că semnătura din registrul de vizitatori ai muzeului din Deva era așezată cam înghesuit, între altele două. După o sistematică cercetare a întregii gospodării a părinților logodnicei lui Rovan, unde acesta stătuse cîteva zile după întoarcerea de la Deva, s-a observat că sub un coteț a fost săpată o groapă și apoi acoperită cu pămînt. Era goală. S-a găsit doar un fragment de ziar. Un fragment banal, care în mîinile experților criminaliști a însemnat o probă decisivă. Era fragmentul rupt dintr-o pagină în care a fost învelit trunchiul fetiței ucise.

CUM SE STING ZVONURILE

Arestarea nu a fost ușoară. S-a ținut cont că e înarmat și a fost luat prin surprindere. Dar nu s-a avut în vedere, nu s-a crezut capacitatea lui de a hipnotiza. Cei doi milițieni care îl escortau au simțit la un moment dat că picioarele le sînt plumbuite, că privirea li se încețoșează... «Vampirul» a scăpat! Pentru a-l prinde a doua oară, un tînăr ofițer de miliție a riscat totul.

Am notat, pentru final, cuvintele judecătorului Orbonaș care a pronunțat sentința în proces: «Maestrul Emyro, căci așa se prezenta Rovan «afară», a avut o înaltă școală în lumea gangsterilor. S-a ascuns sub nume false și certificate de absolvire care îi dădeau dreptul să practice profesiunea de tehnician dentar, folosea capacitatea de a hipnotiza pentru a atrage fetițe în apartamentul său. Viorica, atrasă și ea în același mod, se pare că s-a trezit din starea de hipnoză. În fața pericolului ca fata să nu strige și să alarmeze vecinii, criminalul a dus-o în baie, unde a omorît-o folosindu-se de un brici... Nu este ușor să pronunți o condamnare la moarte. Ai tot felul de ezitări, de frămîntări. În acest caz, nu am stat o clipă pe gînduri».

Zvonurile cu «vampirul» s-au stins. A mai rămas doar o poveste cu un tînăr ofițer de miliție, care privind sloiurile vestitoare de primăvară curgînd pe apele Someșului, descifra în formele lor litere care-i vorbeau despre o moarte prematură survenită în timpul îndeplinirii unei misiuni.

Emil POENARU

Instalîndu-vă
uși celulare PIPERA puteți
deschide casa Dvs. celor mai
pretențioși oaspeți!

COMBINATUL PENTRU INDUSTRIALIZAREA LEMNULUI
PIPERA
BUCUREȘTI, ȘOS. PIPERA 48, TELEFON: 33.00.80; TELEX: 011.230

cuvinte încrucișate

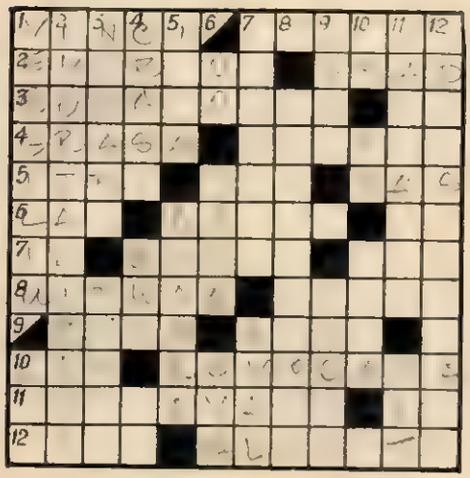

cine știe, dezleagă!

ORIZONTAL: 1) Titan al Renașterii, personalitate plurivalentă, pentru care «știința este fiica experienței» — Un mod de a cunoaște (pl.). 2) Filozof, publicist și poet nord-american (1803–1882), autor al maximei «Nu există cunoaștere care să nu fie putere» — Orașul de pe Mureș. 3) Comisii juridice în slujba cunoașterii unor elemente necesare într-un proces — Făcut de oaie! 4) Obeză — Bună dispoziție specifică unui grup de cunoștințe apropiate. 5) Oraș în Italia — O îndoială... certă — Geo Bogza i-a închinat o foarte cunoscută carte. 6) Unul negru în expresie — Aflat în cercetare — Ce e al tău e al tău! 7) Iele! — Știe multe — Un câțeluș năstrușnic. 8) Știe și totuși... nu știe nimic (fem.) — Încărcați de ani. 9) A face cunoscut — Tras pe roată. 10) Măsură de capacitate olandeză — Anulată. 11) Pași făcuți... cu bună știință — Cosmetic de larg consum. 12) Are multe de învățat — O strângere de mână (pl.).

VERTICAL: 1) Mare poet latin, autor al versului devenit maximă: «Fericit e acela care a putut cunoaște cauzele lucrurilor» — Omul bun al temei. 2) Avansuri în contul memoriei viitorimii. 3) Luarea lui «nu știu» în brațe (pl.) — Nobil atenian din opera lui Shakespeare a cărui primă replică dată cinicului filozof Apemantus, pornit contra compatrioților săi, este: «De ce le spui netrebnici? Nu-i cunoști». 4) Sînt sub orice critică — Cîntă la ore fixe — Unde merge mia, merge și suta! 5) Ca âsta mai rar — Celebrul orator roman care în «Tusculane» reia în traducere expresia grecească de pe frontispiciul templului lui Apolo din Delfi: «Cunoaște-te pe tine însuți» 6) Scor alb — Dascăl la... școala de 7 ani — «Totul despre Eva», peliculă cu Bette Davis și Anne Baxter. 7) Reclamă o susținută muncă educativă (pl.) — Cursul superior. 8) «Mă bucur să învăț ca să pot învăța pe alții» (Seneca) (pl.). 9) Face față la podea — Vechi stat de pe teritoriul României de astăzi, al cărui prim rege cunoscut a fost Burebista. 10) Suliman — Literă grecească — Așezată. 11) Mare romancier francez de la care aflăm că «Știința fără conștiință este ruina sufletului» — Istoric roman, autor al expresiei «Nu se știe ce poate să aducă seara» (Liviu). 12) Cunoaștere.

Toma MICHINICI

Dicționar: ITRI, AAM, BAIT.

Dezlegarea jocului UN BUCHET PENTRU DUMNEAVOASTRĂ! apărut în *numărul trecut*

ORIZONTAL: 1) ADONIS — POLEN. 2) LOREN — SIPICA. 3) BIHA — STRAT — R. 4) ACI — STRA — ARC. 5) SADOVEANU — II. 6) T — EA — NUD — P — S. 7) RUE — C — SESILE. 8) EL — BRESLASU. 9) LILIAC — LALEA. 10) E — ADI — IODA — R. 11) CROTAL — IRIS. 12) EMINESCU — UDE.

umor

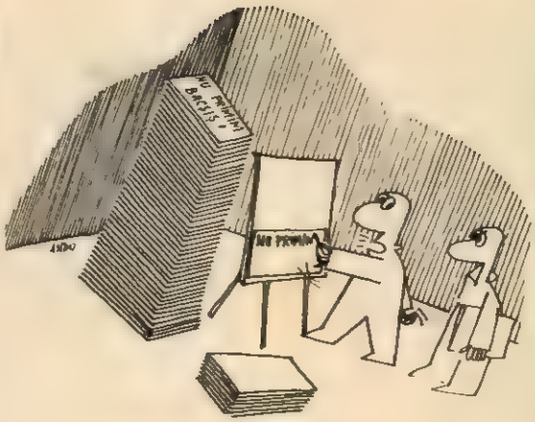

— Și mie ce-mi iese la treaba asta?...

ANDO

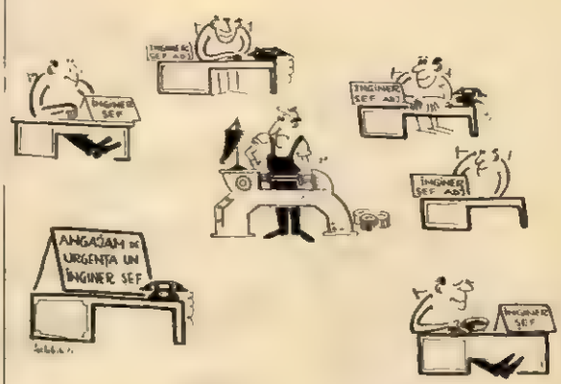

Sorin POSTOLACHE

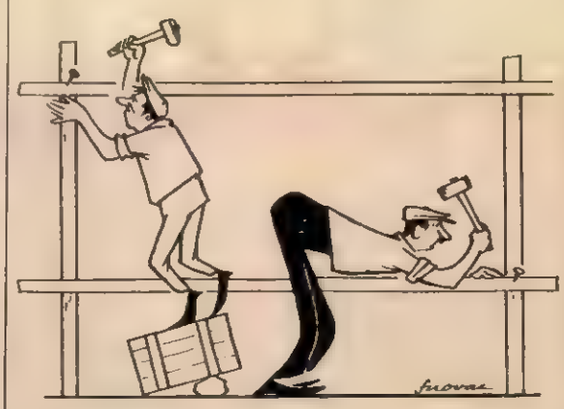

Omul potrivit...

S. NOVAC

cronica satirică

pomana porcului

Se pare că porcul, animal care suscită atîtea discuții în contradictoriu, e totuși un animal generos... Din recunoașterea acestor calități s-a născut mîncarea cu un titlu atît de sugestiv, «pomana porcului»... Porcul vrea să-și răsfețe semenii oferindu-le pe gratis tot ce are el mai picant. Deși înjunghiat, deși preschimbat în șorici, sentimentul de recunoștință nu i s-a alterat...

Pomana e pomană — e evident: cel care înghite cu plăcere asemenea mîncare nu scoate un leu din buzunar. Ar însemna să jignească memoria porcului... Există deci o categorie de oameni care trăiesc numai din pomeni. Ei nici nu-și închipuie că pentru hrană și îmbrăcăminte trebuie să plătească vreun chior... Ei și-au cucerit dreptul sfînt de a primi pomeni, iar banii cîștigați îi depun la CEC sau la ciorap.

Tot ce au pe ei acasă, în dulap sau pe cap este — într-un fel sau altul — «pomana porcului». Cravata au primit-o de pomană. Micul dejun e tot un fel de atenție. Cina se compune și ea din rămășițele unui parastas. După cum vedeți, porcul acesta miraculos e teribil de multilateral, el oferă totul, de la șorici pînă la toaleta de seară.

A ajunge la pomana porcului nu e chiar atît de simplu. Un anume drum trebuie străbătut. Individul lasă să se înțeleagă că el știe să închidă ochii la o adică, pomana porcului ar fi răsplata acestei discreții. La rîndul lui dă și el pomeni. Șoriciul primit ca o mică atenție merge mai departe. Sufletul lor de colivă și parastas e destul de viclean, știe să se descurce în toate împrejurările...

Dacă s-ar respecta pe sine, porcul, care e un animal atît de serios, care și-a dovedit nu o dată utilitatea, ar renunța să mai facă pomeni, să-și mai ofere magnificul șoric pe gratis... Cine vrea să guste din porc, s-o plătească, să nu se mai gudure pe lîngă bietul dobitoc, cerșindu-i ba una, ba alta. În fond, a reabilita demnitatea unui biet animal nu e un vis imposibil.

Teodor MAZILU

COPERTA NOASTRĂ

Bulevardul pinguinilor» din insula Deception. Fotografie de Gh. strate, coautor al serialului «Jurnal din Antarctica», pe care-l puteți rmări în revista noastră.

Pentru geologii români participanți la expediția antarctică, insula Deception... nu a fost deloc o decepție.

Acest număr al revistei noastre s-a tipărit într-un tiraj de 120 000 exemplare.

PREȚUL REVISTEI: 3 LEI

41 505

Prezentarea artistică: V. OLAC

flacăra album

SVETLANA SVETLICINAIA, frumoasa și talentata actriță sovietică pe care, spre părerea noastră de rău, nu am mai întîlnit-o de mult pe ecrane.

Fotografie de A. MAKAROV (A.P.N.)

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Scînteii 1, Sectorul 1. Casuța poștală 41 12 Of 33 Telefon 17 60 40 — int 1744 TIPARUL executat la Combinatul poligrafic «Casa Scînteii»

Redactor șef: ADRIAN PĂUNESCU

ANUL XXII — NR 14 (930) - 31 MARTIE 1973

flacara

O primăvară a încercărilor, a luptei, o primăvară în care oamenii dau din nou măsura întreagă a capacității lor de mobilizare și muncă, a solidarității în clipele grele.

COLOANE PE DUNĂRE

UZINA ESTE AȘA CUM SÎNTEM NOI

unde sînt slovnii de altădată?

O CIUDATĂ AFACERE STÎRNEȘTE VÎLVĂ PE TREI CONTINENTE

visul unei nopți de 1 aprilie

CHIMIA, METALURGIA ȘI POLUAREA

SURÎSUL LUI NAGASAKI

În pagina 39, STAREA DE CEARI*

Un reportaj de la meciul de fotbal Universitatea Craiova — Dinamo București

Flacăra la dispoziția dumneavoastră

PRIMIM DE LA MINISTERUL COMERȚULUI INTERIOR

Articolele publicate au fost analizate cu atenție de cadrele de specialitate, luîndu-se o serie de măsuri pentru eliminarea lipsurilor. Astfel, în legătură cu semnalările critice privind durata exagerată a operațiilor de inventariere și consecințele acesteia, pentru anul 1973, potrivit unor noi reglementări, s-a [illegible] în mod experimental efectuarea unui [illegible] redus de inventare la unitățile care [illegible]nt bonuri de vînzare sau tichete prin casele de marcat, urmînd a se analiza eficiența acestei măsuri și posibilitatea extinderii și permanentizării ei.

De asemenea, ministerul nostru a elaborat noi indicații de organizare a desfășurării inventarierii în cadrul unităților comerciale, măsuri care vor duce desigur la scurtarea perioadei de închidere a magazinelor. Noile indicații prevăd, printre altele, efectuarea inventarelor — la unitățile mici — în afara orelor de program; desfășurarea inventarierii în două etape la unitățile de desfacere care au și magazii de mină; înființarea unor gestiuni de tranzit care să poată efectua vînzarea unor mărfuri de larg consum pe toată durata inventarierii; folosirea, la gestiunile mari, a mai multor comisii de inventariere etc.

Subscriem la aprecierea făcută într-unul dintre articolele publicate în revista «Flacăra» referitor la uniformitatea și monotonia firmelor magazinelor. Conducerile organizațiilor și întreprinderilor comerciale trebuie să se preocupe mai mult de găsirea unor denumiri de firme și embleme cît mai originale, sugestive. Magazinele reprezentative — în primul rînd — vor avea embleme deosebite, care treptat să-și cîștige un nume în rîndul populației și să se impună prin calitatea servirii și ținuta lor.

În sensul acesta au fost date dealtfel îndrumări care pe parcurs sînt traduse în fapte. Avem convingerea că însuși articolul publicat vine să atragă din nou atenția că alegerea și stabilirea firmelor și emblemelor comerciale este o cerință căreia trebuie să i se dea toată atenția.

Problema profilului rețelei de alimentație publică și a diversificării continue a sortimentelor de preparate din acest sector este deosebit de complexă și actuală.

Ne preocupă permanent dezvoltarea acestui sector, cu deosebire a rețelei cu profil culinar, accent punîndu-se pe tipurile de unități: autoserviri, pensiuni, Gospodina, lactate.

Un început îl constituie preocuparea — care se manifestă în ultima vreme în diverse localități (Cluj, București, Ploiești, Brașov etc.) — de centralizare și concentrare a bazei tehnico-materiale pentru realizarea unei producții calitativ superioare și în flux continuu.

Cu destule greutăți, mai ales în privința formării cadrelor de specialitate (dieteticieni), s-a organizat în Capitală o unitate specifică de tip dietetic. Experiența pozitivă a acestei unități este în prezent studiată și preluată de tot mai multe întreprinderi de alimentație publică din țară, urmărind ca în locul unei alimentații abundente în grăsimi să se introducă o alimentație mai rațională, așezată pe principii științifice.

Pe linia generalizării experienței pozitive obținute în diverse direcții, Ministerul Comerțului Interior a întreprins în ultima perioadă un șir de măsuri, organizînd cu cadrele de specialitate, în principal cu cei care lucrează nemijlocit în producția culinară, o serie de întîlniri și schimburi de experiență. Au fost folosite în acest scop concursurile de artă culinară, expozițiile cu vînzare, punîndu-se accent pe preparate obținute din materii prime cum ar fi carne de pasăre, pește, legume.

Un compartiment deosebit de important care ne preocupă este cel al dezvoltării cantinelor-restaurant, al unităților de incintă din întreprinderi și instituții, al secțiilor de preparate, mai ales în întreprinderile în care lucrează multe femei.

Vă asigurăm că problemele ridicate în coloanele revistei «Flacăra» sînt în atenția specialiștilor din ministerul nostru, care se preocupă permanent de rezolvarea lor judicioasă și operativă, în spiritul cerințelor actuale ale societății noastre.

Prim-adjunct al ministrului,
Nicolae Bozdog

DIN PARTEA COMITETULUI JUDEȚEAN MEHEDINȚI AL P.C.R.

Urmare la criticile aduse în revista dv. nr. 11/1973, la rubrica «Realitatea», privind unele deficiențe constatate în comunele Balta și Izverna din județul nostru pe linia organizării și desfășurării «Lunii cărții la sate», vă comunicăm următoarele:

Confirmăm justețea criticilor semnalate cunoscînd că acestea au fost constatate chiar în prezența unui activist al Comitetului județean de cultură și educație socialistă care a însoțit corespondentul dv. în deplasarea la comunele în cauză.

Ne exprimăm tot regretul față de modul cum bibliotecarele respective — și îndeosebi directorul căminului cultural din comuna Izverna — au privit sarcinile de educație tocmai în cadrul unei acțiuni ca «Luna cărții la sate» pentru care s-au luat măsuri corespunzătoare pe toate planurile.

De aceea, deficiențele le socotim intolerabile și am trecut la următoarele măsuri:

— în planul activului din rețeaua culturală a județului, întrunit în ziua de 14 martie a.c., s-a lecturat articolul respectiv pe marginea căruia s-au provocat discuții. Considerăm de mare eficiență luările de poziție ale participanților și concluziile care s-au impus;

— am recomandat forurilor în drept sancționarea cu «mustrare cu avertisment» a bibliotecarelor Dascălu Veronica și Drăghiceanu Eugenia, precum și a directorului de cămin cultural Căpăstraru Vasile care, pentru că în situația respectivă, pe lîngă lipsa de control a activității bibliotecii, a dovedit și grave deficiențe în cultura sa generală, urmează să fie schimbat din această funcție într-un viitor apropiat;

— de asemenea, am avertizat și conducerea Comitetului județean de cultură și educație socialistă asupra necesității luării unor măsuri de îmbunătățire a activității sale de îndrumare și control a unităților din rețea.

Secretar,
Ilie Matei

OMUL DE LA VOLAN

În ultimul timp datorită sporirii de-a dreptul explozive a parcului auto la noi în țară (atît parcul public cît și cel proprietate personală), problema siguranței circulației a devenit o problemă de prim ordin. Motivarea se face de la sine, avîndu-se în vedere pierderile de vieți omenești, inestimabile ca valoare, suferințele și pagubele materiale, rezultate în urma accidentelor de circulație.

Cauzele accidentelor sînt multiple și nu-mi propun să fac nici o enumerare și nici o analiză a lor, ci mă voi opri asupra unui singur aspect și anume, factorul om — omul de la volan — factor de care depinde în cea mai mare măsură prevenirea și eliminarea accidentelor.

În primul rînd consider că ar fi imperios necesar ca înainte de a fi admis într-o școală de șoferi, fiecare candidat să fie supus la o examinare amănunțită, la un laborator psihologic auto, pentru a preveni încredințarea volanului persoanelor fără aptitudini. Dealtfel, examenul psihologic este o condiție de menținere în funcție pentru șoferii profesioniști din cadrul Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor, lucru foarte important și care ar trebui să fie extins la nivel de țară.

În al doilea rînd, consider că ar trebui acordată o mai mare atenție calificării șoferilor profesioniști. Toate, dar absolut toate școlile profesionale, eliberează un carnet de muncitor calificat abia după 2-3 ani de pregătire, însă cînd e vorba de șoferi, calificarea se face cu acceleratorul. În numai 6 luni, candidatul la șoferie este declarat apt pentru a i se încredința spre exploatare valori de zeci de mii de lei sau chiar sute de mii și, ce e mai important, i se încredințează viața tuturor persoanelor pe lîngă care trece. Să nu uităm că la școlile de șoferi profesioniști se prezintă candidați doar acei care nu au reușit la alte școli profesionale. De asemenea, să nu neglijăm faptul că dacă, să zicem, un proaspăt strungor greșește și rebutează o piesă, paguba e mică și, să reținem, recuperabilă, pe cînd, dacă un tînăr șofer (calificat așa cum am arătat, în 6 luni) greșește, urmarea poate fi un accident cu urmări irecuperabile, cu pierderi de vieți omenești. De ce atunci nu dăm acestei școli de pregătire a șoferilor importanța cuvenită? De ce nu se recrutează candidați dintre cei mai bine pregătiți absolvenți ai școlii de cultură generală, căci cîștigurile realizate în producție or atrage totuși un număr suficient de tineri candidați, cu condiția de a se schimba optica, modul de a privi meseria de șofer, care de fapt e o meserie ca oricare alta, cu o importanță tot mai mare în cadrul economiei naționale. Acest lucru însă nu-l pot face decît factorii competenți din cadrul Ministerului Educației și Învățămîntului și Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor, care ar fi de dorit să integreze școlile de șoferi profesioniști în rețeaua școlilor profesionale, acordîndu-le aceeași importanță. O văd ca singura rezolvare echitabilă a situației.

În sprijinul celor de mai sus, aș mai amintr doar că, prin natura meseriei lor, șoferii vin în contact cu foarte mulți oameni față de care trebuie să aibă o comportare cît mai civilizată. Sînt suficiente cazuri cînd șoferii trebuie să fie educatori, mai ales șoferii de pe mijloacele de transport în comun, care trebuie să fie exemple de conduită, și de ce nu, propagatori de cultură. Pentru aceasta însă trebuie să fie ei înșiși pregătiți atît ca meserie cît și cultură generală.

Nu am pretenția că am atins toate laturile problemei, fapt pentru care cred că nu ar fi lipsit de interes să fie pusă în discuția opiniei publice.

Ing. Junc Cornel
șef adjunct la Autobaza T.A.
oraș Dr. Petru Groza

ALT PUNCT DE VEDERE DESPRE MEDICUL SATULUI

Doresc să-mi exprim un punct de vedere personal referitor la articolul apărut în nr. 9/24 februarie a.c. sub semnătura tov. Ana Voinescu.

De la început subliniez faptul că sînt în deplină cunoștință de cauză, fiind unul din mulțe de medici care lucrează în domeniul rural din momentul absolvirii unei facultăți de medicină.

Doresc să subliniez că repartizarea în producție în mediul rural al absolvenților facultăților de medicină, care poartă titlul de DOCTOR-MEDIC, pentru efectuarea stagiului, nu este nici pe departe un act cu consecințe dramatice, cum se afirmă în articolul sus-citat.

Sînt de acord că există multe situații care ar trebui rezolvate într-un mod mai echitabil, în privința aspectului repartizărilor și al preocupărilor pentru a se crea condiții mai bune de viață și muncă, dar acestea nu influențează în mod decisiv asupra exercitării profesiei.

Trebuie ținut seama de faptul că, spre deosebire de alte specialități, absolvenții facultăților de medicină se prezintă la postul repartizat după stagii clinice în spitale și policlinici universitare care însumează patru ani de program de învățămînt; deci tînărul (sau mai vîrstnicul) DOCTOR-MEDIC are la absolvire un bagaj suficient de cunoștințe teoretice și practice pentru a-și profesa meseria pentru care s-a pregătit timp de 6 ani.

Cu mijloacele de care dispune, în primul rînd examenul clinic, medicul de medicină generală este capabil să rezolve circa 80-90% din cazurile care i se prezintă, fiind o verigă importantă în rețeaua de asistență medicală din țara noastră. Personal, în cei trei ani de activitate am vindecat mii de cazuri, bolnavi adulți sau copii, fără a fi nevoie ca aceștia să se adreseze serviciilor de specialitate sau unor medici cu «experiență».

Într-adevăr este greu ca o colectivitate de cîteva mii de suflete să te considere ca «doctorul nostru», dar sînt convins că majoritatea colegilor care lucrează în mediul rural au ajuns în acest stadiu, printr-o cunoaștere într-o perioadă relativ scurtă de timp a întregii populații deservite, printr-o apropiere sinceră de omul bolnav, solicitudine și o exemplară ținută profesională și etică.

Afirmația că locuitorii satelor devin un fel de «cobai» ne dezonorează și o resping categoric, acest lucru putînd fi confirmat de toți oamenii de bună-credință, care locuiesc în orașe și care au la țară un părinte, un frate, în foarte multe cazuri, copiii care sînt lăsați în îngrijirea rudelor de la sate, copii ce nu ar fi transformați, deliberat, de către părinții lor în «cobai».

Desigur, în activitatea noastră se mai întîmpină multe greutăți chiar și rezultate nesatisfăcătoare, dar care nu pot anula efortul general pentru acordarea unei asistențe medicale eficiente, preocuparea continuă pentru ridicarea la un nivel înalt al conștiinței profesionale, pentru o ținută morală corectă.

Dr. Gigi Lefter
Circ. sanitară Avrămeni,
jud. Botoșani

CINCI ANI DE AȘTEPTARE

Vă scriu aceste rînduri pentru a vă face cunoscut unul din păsurile mele și ale concetățenilor mei în aceeași măsură. Dar iată despre ce este vorba: sînt sinăian get-beget. Îmi iubesc orașul și vreau să-l văd înflorind. Cetățenii sînt buni gospodari și oameni așezați, dar nu pot face mare lucru fără sprijinul consiliului popular, conducerii întreprinderilor locale. Dar să vă dau un exemplu: pe cînd eram în liceu, ca rezultat al unei acțiuni patriotice de mare amploare în care toți elevii au fost angrenați, sub îndrumarea și din inițiativa unor profesori a fost amenajată o bază sportivă de toată frumusețea, apreciată nu numai de localnici. Oricine poate afirma că sportul de masă și de performanță cunoscuse un adevărat reviriment. Activitățile cultural-sportive aici atrăgeau un număr apreciabil de oameni. La fel de bine se poate afirma că activitatea sportivă locală este acum aproape inexistentă, excepțînd doar sporturile de iarnă care beneficiază de condiții naturale. Elevii fac orele de sport împrăștiați prin oraș, pe asfaltul terenurilor de parcare și pe culoarele școlii cînd timpul este nefavorabil. Căci sînt aproape 5 ani (cinci ani) de cînd terenurile de sport au fost distruse, aparînd în loc o groapă de dimensiuni apreciabile. O groapă care a costat mai multe milioane, incontestabil mai mult decît însăși baza sportivă. Ne-am consolat repede la gîndul promisiunii că în locul ei se va construi un patinoar artificial.

Anunțăm pe cititorii noștri că revista «Flacăra», redactorii și colaboratorii ei nu primesc scrisori anonime.

Dar au trecut cinci ani și lucrările sînt în aceeași stare. S-au trecut cu vederea prevederile legale care spun că o bază sportivă nu poate fi distrusă decît după construirea alteia care să-i ia locul. Noi, elevii de atunci, și profesorii noștri avem sentimentul că munca noastră a fost furată, batjocorită chiar.

Dar revenind la groapa care de atîta timp îmbogățește peisajul nostru urban (căci este chiar peste drum de primărie). Ne întrebăm dacă nu s-ar fi putut transforma cel puțin temporar într-o bază piscicolă încurajînd totodată pescuitul, ca sport, al răbdării; sau de ce această băltoacă nu este speculată cumva turistic și artistic prin concertele nocturne ale broaștelor care ar concura cu succes programul nu prea lăudat al casei de cultură?

Sperăm că Oficiul județean de turism cu sediul în orașul nostru și consiliul popular au luat cunoștință de măsurile și directivele concrete date de partidul nostru cu privire la dezvoltarea educației fizice și sportului. Fie ca entuziasmul celor care au construit acea bază sportivă să însuflețească în aceeași măsură toți factorii de conducere din sus-numitele instituții. Pretenții mai mari avem de la cei care s-au vînturat prin străinătate pe spezele statului pentru îmbogățirea experienței turistice și creșterea competenței organizatorice. Cetățenii au dovedit că sînt oricînd gata să-și aducă contribuția la înfrumusețarea orașului lor.

Ing. Constantin Neagoe
Sinaia
bd. 23 August nr. 80

SE OFERĂ PĂMÎNT PENTRU LILIAC

Eu nu cer nimic pentru mine: doresc mult ca satul meu, Bătrînești, din jud. Vrancea, satul în care am muncit ca învățătoare 37 de ani și ca deputată, să ajungă un sat vestit. Bătrînești era aproape șters de pe harta țării; cu cîteva case, fără apă potabilă și fără lumină, am suferit și am muncit în condiții grele, într-o școală aproape dărîmată. Acum are școală modernă, cămin nou, apă potabilă, lumină electrică. Articolul tov. Gh. Grosu, inventatorul liliacului multicolor, publicat în revista Flacăra, mi-a sugerat ideea ca la marginea satului meu să se planteze acea pădure de liliac și trandafiri, ca un monument al naturii.

Satul meu ar deveni centru turistic, s-ar asfalta și șoseaua din mijlocul lui, pe o porțiune de 3 km, fiind aproape de șoseaua națională, între Focșani și București.

Loc de plantat este suficient: pămînt viran cu lacuri lîngă calea ferată.

Viorica Macarie
Înv. Bătrînești-Vrancea

PROPUNERI CE-ȘI AȘTEAPTĂ MATERIALIZAREA

La ancheta socială «De ce nu faceți sport?» publicată în revista «Flacăra» din 17 martie '73, interlocutorii anchetei au înfățișat cîteva sugestii și propuneri, pornind de la recenta Hotărîre a Plenarei C.C. al P.C.R. Considerăm că aceste propuneri, atunci cînd vor fi traduse în fapte, vor reduce în mare măsură victimele sedentarismului, care sînt reprezentate de tineri, generația desăvîrșirii construcției societății socialiste, multilateral dezvoltate. Una dintre aceste sugestii care mi-am reținut atenți și interesul în mod special — «introducerea orelor de educație fizică în întreprinderi și instituții» — va fi, cred eu, metoda eficientă pentru înlăturarea sedentarismului, pentru sănătatea fizică, morală a omului, a tînărului în genere, avînd în vedere faptul că astăzi sînt încadrați în muncă cît mai mulți tineri. Doresc din toată inima ca această metodă de înlăturare a sedentarismului, de corectare a deficiențelor fizice să se generalizeze într-un interval de timp pe cît de scurt posibil.

Osman Merian
vînzătoare la O.C.L. metalo-chimice
Constanța

O SCRISOARE DIN PARTEA UZINEI CHIMICE ORĂȘTIE

În revista «Flacăra» nr. 8 din 17 februarie 1973 este publicat articolul «În matematica muncii și aspirației 5=4,6», în care este vorba despre aplicarea cu succes a instalației pentru recondiționarea sau regenerarea uleiurilor realizată pe baza invenției inginerului Adalbert Storca. Cum din articol nu rezultă unde se produce această instalație, precum și amănunte tehnice, iar uzina noastră fiind un mare consumator de uleiuri minerale, vă rugăm să ne informați la ce întreprindere sau persoană putem să ne adresăm pentru a intra în posesia unor informații suplimentare.

Ing. șef mec. energetic Olariu S
Ing. șef energetic Homorodeanu

Tovarășe Olariu, comenzile pentru instalațiile de recondiționare sau regenerarea uleiurilor se pot face la Grupul școlar al Ministerului Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții, București, bd. Preciziei nr. 12, sector 7.

DE LA MINISTERUL ECONOMIEI FORESTIERE ȘI MATERIALELOR DE CONSTRUCȚII

La scrisoarea dumneavoastră nr. 33 di 10 martie 1973, referitoare la articolul «Cimentul și mediul ambiant» publicat în revist «Flacăra» nr. 11/1973, vă relatam următoarele

Desprăfuirea în industria de ciment est una din marile probleme ce preocupă specialiștii și producătorii de ciment de pretutindeni

Prin angajarea unor mijloace tehnice ș materiale importante, pe baza unei îndelungate experiențe de proiectare, execuție ș exploatare, în țări dezvoltate din punct de vedere tehnic și economic s-a reușit să se înregistreze unele progrese în domeniul desprăfuirii fabricilor de ciment.

Cu toate acestea problema desprăfuirii generale pe întregul flux al fabricilor de ciment este încă departe de a fi complet rezolvată.

Rezolvarea problemei desprăfuirii a constituit o preocupare principală și pentru conducerea Ministerului Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții. În acest scop au fost angrenate numeroase cadre de specialiști din cercetare, proiectare și execuție, din industria constructoare de mașini și din exploatare.

Pe baza unor cercetări și proiectări proprii, ca și prin importul unor părți de instalații au fost realizate de către industria constructoare de mașini un număr de electrofiltre, cu performanțe în continuă îmbunătățire. Sume importante de investiții, de ordinul sutelor de milioane, au fost deja investite în ultimii 10 ani pentru desprăfuirea fabricilor de ciment.

Pînă în prezent dintr-un număr de 55 cuptoare de clincher în funcțiune, la un număr de 37 cuptoare s-au montat instalații de desprăfuire, ceea ce a condus la reducerea considerabilă a poluării în zonele respective.

Cu toate acestea poluarea în zonele fabricilor de ciment, așa cum în mod just se relatează în articolul publicat, continuă să prezinte un grad ridicat. Principalele greutăți pe care le întîmpinăm în lupta pentru reducerea poluării sînt determinate nu numai de specificul producției de ciment, ci și de:

— lipsa de experiență a proiectanților, executanților și a uzinelor executante a instalațiilor de desprăfuire. Instalațiile produse în țară încă nu realizează performanțe și nici gradul de fiabilitate scontat, față de cele perfecționate din alte țări;

— deficiențele din proiectare și execuția neîngrijită a unor echipamente, mai ales a celor electrice la grupurile redresoare și la panourile electrice (cazul grupurilor redresoare de la Aleșd și Tg. Jiu livrate de Electrotehnica), duc la scoaterea din funcțiune a electrofiltrelor pe perioade îndelungate pentru reparații;

— lipsa de experiență în exploatare a instalațiilor tehnologice și de desprăfuire, în special la fabricile noi puse în funcțiune (Tg. Jiu, Aleșd, Cîmpulung), determină de asemenea derulări în funcționare.

Cu toate progresele înregistrate, modul de funcționare a instalațiilor de desprăfuire nu ne mulțumește, motiv pentru care această problemă a făcut obiectul mai multor analize și acțiuni, stabilindu-se măsurile necesare de luat pentru îmbunătățirea în continuare a situației, dintre care enumerăm:

— formarea unor colective de specialiști care au executat proiectul de îmbunătățire a instalațiilor existente de desprăfuire și mărirea capacității acestora. Pe baza lor se execută în prezent la fabricile Tg. Jiu și Turda modificarea și amplificarea instalațiilor la 8 cuptoare;

— au fost organizate echipe de «service» specializate pentru depănarea și repararea electrofiltrelor, precum și pentru controlul și asistența tehnică necesară;

— organizarea școlarizării cadrelor necesare întreținerii și exploatării electrofiltrelor;

— prevederea unor sume importante de investiții pentru echiparea în continuare cu electrofiltre a instalațiilor tehnologice, mai ales a celor din vecinătatea centrelor locuite.

În același timp va fi necesar ca și Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini-Unelte și Electrotehnicii să ia măsuri pentru îmbunătățirea calității echipamentelor electrice pentru electrofiltre, pentru eliminarea deficiențelor de proiectare și execuție și mărirea gradului de siguranță în exploatare.

Considerăm că măsurile luate vor conduce în viitor la îmbunătățirea situației și reducerea poluării provocate de fabricile de ciment.

Adjunct al ministrului,
Ing. Silviu Opriș

NE SCRIE PREȘEDINTELE COMITETULUI DE CULTURĂ ȘI EDUCAȚIE SOCIALISTĂ CONSTANȚA

Referitor la scrisoarea «Sculpturi în discuție», publicată în revista «Flacăra» nr. 10/1973, vă comunicăm următoarele.

La sfîrșitul anului 1971 Consiliul Culturii și Educației Socialiste a alocat suma de 1,4 milioane lei în vederea decorării litoralului cu lucrări de artă monumentală. Tot pe plan central au fost stabiliți și artiștii.

Printre aceștia a fost și artistul plastic Mihai Mihai — autorul lucrării în cauză, al cărui proiect a fost aprobat atît la nivel județean cît și central de către comisia de artă monumentală constituită pe țară ca organ de specialitate al Consiliului Culturii și Educației Socialiste și Uniunii artiștilor plastici la care participă și reprezentanți ai U.G.S.R. și C.C. al U.T.C.

Lucrarea este intitulată «element decorativ», a fost stabilită prin plan pe faleza orașului Mangalia unde a și fost amplasată provizoriu o perioadă de timp. În prezent se află depozitată într-un spațiu verde, urmînd a fi instalată definitiv odată cu încheierea studiilor și proiectelor de amplasament.

Președinte
Gh. Munteanu

RĂSPUNDE MARCELA SAFTIUC

Remarc nu fără surprindere că autorul notiței din numărul 12 al revistei «Flacăra», care aduce observații cu privire la unul din cîntecele din repertoriul meu, se dovedește a fi insuficient informat referitor la muzica folk și în acest sens ignoră că, prin definiție chiar, muzica folk își are izvoarele în folclorul național pe care îl prelucrează (piesa muzicală în discuție circula ca un cîntec popular în momentul în care eu am ascultat-o întîia oară). Dar, îl invit pe autorul notiței să mai asculte cu atenție încă o dată cîntecul «Firi lacrimilor tale» în forma originală și, dacă dorește, îl invit să mă asculte și pe mine

Copacii tineri

S-a dezghețat pămîntul și s-a dezghețat soarele. Toate imaginile de coșmar ale unor zile, în care dealurile din cîteva colțuri de țară începuseră să umble și casele să se crape, mi-au părut secvențe dintr-un film menit să ne zădărască și să ne facă mai treji. Acum, viața reintră în normal și nu de la sine, ci prin forța noastră. Dar dacă e să căutăm și greșeala noastră, în felul cum arată prin unele părți pămîntul pe care călcăm, hai să vedem ce e pe acest pămînt. Pe acest pămînt sînt multe și fericite lucrări ale noastre, pe acest pămînt sînt fabricile și uzinele noastre, armatele și recoltele noastre, mormintele și leagănele noastre. Pe acest pămînt sînt și pădurile noastre.

Și iată, observăm că nu avem destui copaci. Dacă unele din dealurile Moldovei s-au sfărîmat, ele s-au sfărîmat și pentru că fuseseră despădurite. Revista noastră a publicat, în urmă cu cîtva timp, imaginile dramatice ale unor copaci doboriți inutil pe vechea șosea București—Pitești, în județul Dîmbovița. Aflăm despre existența unor măsuri hotărîte și imediate pentru apărarea copacilor țării. Nu va mai fi voie — nici un înțelept de ocazie nu va mai avea voie! — să taie copacii țării, atunci cînd îi va trece lui prin cap. Mai mult decît atît, în aceste zile participăm cu toții la un frumos și emoționant act, menit să redea pămîntului una dintre ancorele forței și temeiniciei lui: copacii. Se sădesc copaci. De-a lungul și de-a latul țării, puieții sînt așezați cu grijă, într-un pămînt ce nu merită să fie gol. Copaci tineri, copaci fragezi, a căror delicată coajă o rivnesc caprele și ale căror tinere coroane desenează fericit și odihnitor privirea copiilor noștri... Tineri copaci își capătă, în aceste zile de primăvară, dreptul la existență. Bătrîni copaci sînt protejați, de orice pericol, prin aceeași hotărîre care înnobilează pămîntul țării cu tineri copaci, pomi fructiferi.

Îmi amintesc o imagine zguduitoare a lui Marin Preda din «Imposibila întoarcere», în care scriitorul, reîntors în sat, se întreba de ce nu mai sînt copaci, de ce au lăsat ei, cei de acolo, satul fără apărarea copacilor în fața cerului. Nu e o superstiție, dar copacii apără realmente pe cei care îi sădesc. Inutilă barbarie a tăia un copac pe care focul îl mistuie în cîteva minute! Superb semn de civilizație a sădi un copac tînăr și a proteja un copac bătrîn! E loc destul de copaci, e nevoie de copaci. Bine așezați, bine îngrijiți, copacii se pot constitui într-un decor arhitectural natural, de care să aibă nevoie nu numai cei ce folosesc lemnul, ci noi toți, cei ce folosim privelișteа pentru a ne odihni, pentru a ne educa și pentru a dura. Oriunde e un loc liber poate fi un copac. Oriunde e un copac e mai multă omenie.

Tineri copaci, prin care vijîie vîntul de primăvară, vîntul iute și minios al unei primăveri aspre, tineri copaci pătrunzîndu-se de sărurile pămîntului și crescînd repede și încăpățînați și dînd stabilitate dulcilor coline, întinselor cîmpii...

Cine rezistă, în această primăvară, tentației de a sădi un copac? În pămîntul amar, în pămîntul îngreunat de presiunea abia învinsei ierni, cazmaua pătrunde greu și se îngroașe de lut lipicios. Încet-încet, locul e gata. Rădăcinile firave se așază în el stîngaci, pămîntul le acoperă și, după un timp, începe să miroase a coajă de copac viu.

Să nu rămînem descoperiți în fața cerului! Copacii bătrîni pe care-i apărăm de indiferența barbară a unora și copacii tineri pe care-i sădim, în ciuda oricărui surîs sceptic, sînt plini de pace și de roadele nobile cu care se poate încununa, în zilele de sărbătoare, fruntea unei colectivități.

Prin toate coroanele lor vijîie vîntul iute și minios de primăvară. Și miroase a coajă de copac viu. Și o floare plină de presimțirea fructului viitor.

Adrian PĂUNESCU

În curînd «Flacăra» în 48 de pagini

O PRIMĂVARĂ A ÎNCERCĂRILOR, A LUPTEI, O PRIMĂVARĂ ÎN CARE OAMENII DAU DIN NOU MĂSURA ÎNTREAGĂ A CAPACITĂȚII LOR DE MOBILIZARE ȘI MUNCĂ, A SOLIDARITĂȚII ÎN CLIPELE GRELE

Casele «pleacă», pământul fuge, oamenii merg, nu stau să plîngă.

La gîndul că această casă se va prăbuși, poate, Suditu Ilie Vasile și-o dărîmă singur, prevăzător, trist și demn.

BUZĂU

casele pleacă noaptea, dar pămîntul va răsări din nou

Primul capitol al cărții pe care Stan C. Jarcău o are în inimă și-n gînd se numește «Eforturi și sacrificii». Omul are 81 de ani, este din comuna Zărnești, județul Buzău, iar cartea se cheamă «Mărăști, Mărășești, Oituz».

L-am căutat pe el, pentru că atunci cînd casele pleacă noaptea, cînd totul alunecă, cînd îți fuge pămîntul de sub picioare, trebuie totuși să găsești un bărbat adevărat și să vorbești cu el. Un om care a văzut multe, care a suferit, a rîs și a plîns, dar trăiește și nu moare nici atunci cînd aude expresia «munca de jos». I se pare probabil o expresie prefabricată. Pentru el nu există muncă de jos. Munca adevărată e totdeauna muncă, adică sus.

Am văzut pămînt crăpat, am văzut locuri unde înainte erau fîntîni, am văzut nu numai oameni cu ochii triști, ci și cîini deznădăjduiți, care nu lătrau. De ce și la cine? Casa doar plecase.

Stan C. Jarcău nu ne-a spus nici că a mai văzut așa ceva, nici că se apropie anul 2000 și nici că vom trece ușor printr-o asemenea încercare. Nu. A recunoscut acolo, în bătătura lui, că e greu și primejdios să-ți fugă casa noaptea, că nu e chiar așa de ușor ca acolo unde a fost casa să nu mai fie nimic.

Și totuși...

— Am văzut și am trăit lucruri și mai și. Nu nenorociri... Mai rău. Am făcut frontul și, împreună cu baba («stai și tu jos — îi zice — și atunci, doar atunci ea stă), mă duc anual la Mărăști, Mărășești și Oituz, acolo unde am luptat. Și am învins atunci și rămînem și acum.

Omul poreclit «Stan Fix» ne-a spus multe, foarte multe. De pildă: trebuie să facem eforturi să-i depășim pe francezi... Sau: am medalia «Bărbăție și credință» și merg gratuit cu cefereurile.

Am văzut oameni plecați din casele lor după ce le-au plecat casele, oameni care s-au mutat la rude, prieteni sau la nași pur și simplu. Poate că au vrut să pună fruntea în pămînt, dar pămîntul era crăpat și fugea. Dar acești oameni trăiesc, muncesc, se strămută și nu mor. Li se aduc

Comuna Mihăilești. O prezență ciudată aici: barca cu numărul 23, și nu ne aflăm la cunoscuta milă 23 din deltă. Clădirea din imagine adăpostește cazanul de țuică.

Așa se face un drum drept

alimente, apă minerală, le mănîncă și o beau și știu și singuri că viața merge înainte, chiar dacă ADAS-ul nu apăruse încă.

Pe primarul comunei Mihăilești, Ionescu N. Constantin, i-am scos noi din pantofi. Și-a luat cizmele și a plecat cu barca acolo unde, pînă mai acum cîteva zile, era izlazul comunal. Drăgan Iacovache, de 63 de ani, îmi spune: «Eu barcă pînă acum n-am mai văzut și n-a văzut nici tătîcu' ».

Spunea asta în barcă, lîngă noi; alături trecea barca cu

Alunecă pământul sub roți: se merge cu bicicleta doar în virtutea tradiției.

BRĂILA

sîmbătă seara, duminică dimineața, în lunca inundată a siretului

La Brăila ajungem pe lumină. Peronul se populează brusc cu o lume febrilă, megafoanele anunță plecarea mai departe a trenului, puhoaiele de oameni se string, se adună, se subțiază, curg prin ușă spre piață, unde se văd deja autobuze cu ciorchini pe scări, plecînd unul după altul. E soare, cald și mult, enorm de mult, praf, iar noi întrebăm despre inundații.

O cunoștință recentă nu știe nimic.

Sper, absurd, ca în ziarul «Scînteia» să se fi strecurat o greșeală: județul Brăila să fi fost amintit dintr-o eroare tipografică printre cele afectate de inundații.

Echipa de filmare de la «Dincolo de nisipuri», pe care o întîlnim în holul hotelului, nu știe mai mult.

La Comisia județeană de apărare împotriva inundațiilor ajungem spre seară. Primele știri: în realitate nu e vorba de 120 000 de hectare inundate, ci numai de 62 000. Riurile nu prezintă, deocamdată, nici un pericol. Apa provine din exces de umiditate și din pricina topirii bruște a zăpezilor. Cîmpia Brăilei, cea mai plată din țară, are o rețea hidrologică săracă. Solul nu permite infiltrația apei pe orizontală, ci numai pe verticală. Pămîntul este deja saturat de apa de la precipitațiile abundente din toamnă. În aceste condiții zăpada topită rămîne pe cîmp. Puținătatea riurilor îngreunează evacuarea. Punctele de pericol maxim alternează de la o zi la alta, citeodată de la oră la oră. Cad poduri, șosele amenințate de surpare, crescătorii de animale în pericol de a fi cuprinse de apă, uliție și case sub volbură. Nu lipsesc unele apeluri panicarde: «Avem nevoie de bărci de salvare. Trimiteți mașini amfibii. Aruncați șoselele în aer, în caz contrar satul va dispărea...» Unde apa n-a pătruns decît în cantitate mică, alt exces, un soi insolit de autoliniștire: «N-avem noi grijă asta, vine armata și se descurcă...» În cele mai multe cazuri însă nu e timp nici de apeluri panicarde, nici de reflecții docte, apa se năpustește din toate părțile, lucrările preventive sînt date peste cap de furia viturilor. Acțiunea, solidaritatea și inițiativa devin acte spontane de apărare.

Sîmbătă seara comandamentul din satul Cuza-Vodă raportează «situație calmă». Sătenii renunță la veghe: urmează o zi grea. Noaptea, satul este trezit de vuietul ca «de tractoare la lucru» al undei de apă năvălind de pe cîmp, străcurîndu-se în pivnițe, hambare, grajduri, cotețe, ocupînd ulițele, bătînd în pereți și garduri, amenințînd ferestrele. Munca de salvare a animalelor, de întrajutorare a celor foarte grav loviți durează pînă dimineața. Pagubele au fost reduse la minimum. Deocamdată. Multe case sînt înconjurate de ape. Cît timp va putea rezista mușcăturii umede temelia? Pe cîmp, nu toate zăpezile s-au topit. Căldura care a început

Lucrările de îndiguire împotriva apei încep din apă.

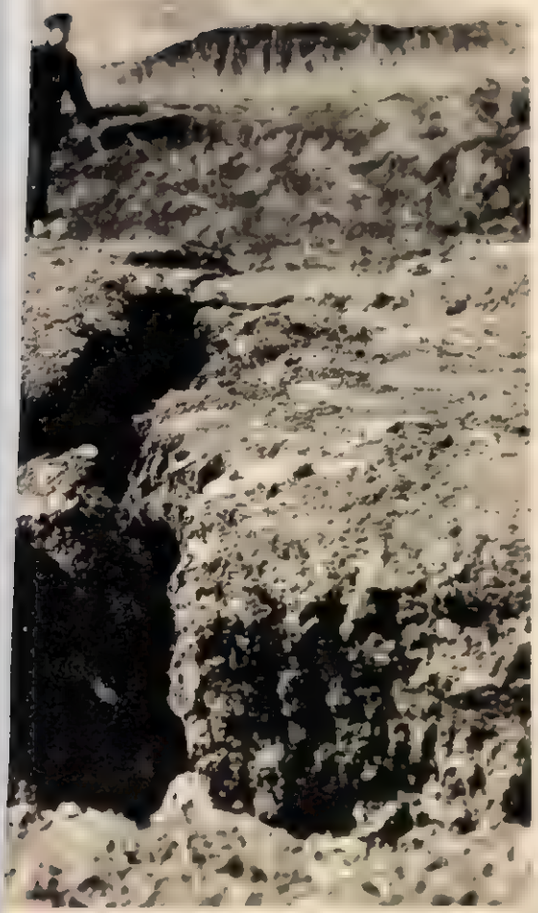

Învingătoarea muncă

numărul 23 și orice fel de apropiere între mila 23 din deltă și o comună din județul Buzău trebuie exclusă!

Părea a fi totuși o mare. Dar vorba unei bătrîne: marea nu intră-n casă la oameni.

La rame, morar și primar sută la sută, Ionescu N. Constantin visează bine și supiu. N-a făcut armata la marină și nici canotaj la clubul «Metalul», să zicem și noi așa. «Dar mare lucru să visești nici nu e. Prinzi totul repede».

Și cazanul de țuică e acum inundat. De apă rea, tulbure, nu obișnuita apă care se bea dimineața, după ce ai băut țuică.

Și tot din cauza apei, în comună s-a născut o nouă tandrețe: iei o vecină, o cumătră, că ești bărbat doar, și o duci pe brațe pînă dincolo. Jos e apă și femeia trebuie ajutată și ocrotită. ...Ajungem la «debarcaderul» pe care nu și-l doreau oamenii, după ce am văzut case pline ochi de apă, cu pereți pe care mai stăteau doar pozele de la trecutele nunți și cîte o jumătate din calendarele agricole pe anul în curs.

Trece, cu bicicleta în mînă, Anghel P. Nicolae, factor poștal, și duce ziare. Unele cu barca. Află și sătenii din presa centrală și județeană ce li s-a întîmplat și că totul va fi în regulă.

Primarul ne asigură că vor începe însămînțatul și că apa, oricît ar fi ea de apă, se duce dacă nu te pierzi cu firea. Și oamenii, deși nu sînt veseli — nici n-ar avea de ce! — nu se pierd cu firea.

•

La Buzău, capitala județului, e soare, iar la Comitetul județean de partid inginerul Done dă date despre «cît s-a scos din apă, cît s-a excavat, cîte case au fost ajutate» și o face clar, calm și sigur că din nou în Buzău va fi bine, și că pămîntul, căci despre el e vorba în aceste zile, aici, pămîntul va răsări din nou, din ape.

Eugen SECELEANU

CÎMPIA BRĂILEI
ÎN MARTIE 1973

anunță ploaie. Prin apropiere nu-i nici un rîu în care apa să fie evacuată.

Comisia înregistrează caz după caz.

DUMINICĂ DIMINEAȚA

Primul popas — cotul Buzăului, lîngă satul Latinu. Ne însoțesc Panait Gheorghiu, șeful corpului de control de la Consiliul popular județean, și Nicolae Costin, secretarul Comisiei județene de apărare împotriva inundațiilor.

Omul însărcinat cu paza rîului informează despre scăderea nivelului apei cu opt centimetri.

Scăderile de nivel din cursul nopții sînt normale. Dezghețul este neînsemnat. Cu toate astea Siretul a crescut îngrijorător. Pînă la «cota de atenție» nu mai sînt decît foarte puțini centimetri.

Șoseaua devine neîncăpătoare. Comuna Măxineni este în pericol. Apa bate-n coastă încă din timpul nopții. În sate n-a mai rămas nimeni. Șiruri nesfîrșite de copii, femei, bărbați, bătrîni se întind pînă dincolo de zona noastră de vizibilitate. Pe șosea, grupuri compacte continuă să sosească. Se lucrează la digul de apărare. Apa a fost blocată în șosea. Dacă nu va avea forța de a o depăși, va năvăli în comună; primarul se află undeva pe cîmp. Abia spre prînz, va realiza amploarea acțiunii și va telefona la comisie: «Veniți să vedeți cum se muncește la noi sau trimiteți un ziarist...» «De unde? se miră ofițerul de serviciu. Dar apropo, doi reporteri de la Flacăra sînt în zona dumitale...» «Bine, se decide brusc primarul, mă duc să-i caut...» Nu ne-a găsit, și pe această cale îi transmitem omagiile noastre. La întoarcerea noastră, peste cîteva ore, comuna era blindată cu o serpentină de pămînt lungă de cîțiva kilometri.

Apa a găsit forța de a trece șoseaua înaltă de peste doi metri.

De partea cealaltă, în malul surpat, s-au format cataracte. Din șosea ies aburi. Pămîntul răsuflă înăbușit de sub ape. Pe o întindere de mii de hectare, în dimineața albicioasă, apele se îngemănează cu cerul într-o pîclă deasă, albă de aburi. Pe întinderea de ape strălucitoare, pe o rază de cîțiva kilometri, nici un reper. Nu există maluri. Linia pierdută în ceață a orizontului desparte o mare necuprinsă de o altă mare, poate la fel de întinsă. Planctonuri de zăpadă navighează buimace fără nici o țintă. Lîngă șosea, la malul înalt, ochiul galben al apei pare de o încremenire stranie. Atîta posibilă viață aducătoare de moarte înfioară. Privite de aproape, undele nămoloase își pierd strălucirea. Zac în neființă, îmbuibate. Peste cîtva timp vor începe să miroase .. Cu aceeași indolență trufașă stăpînesc curțile și ulițele din Gulianca.

Cele vechi, fiindcă noi suvoaie, dinspre cîmp, dau năvală, gîlgîie cu sațietate printre ulucii gardurilor și se duc mai departe în alt cîmp. Pe spinarea lor lucioasă își fac de joacă rațele și pescărușii, sub supravegherea lacomă a ulilor.

Localnicii se întorc de la tîrg. În căruțe — purcelușî de lapte, păsări, viței și vițelușe. «Cît o să dureze puhoaiele?» Tîrgul din Mălcănești a fost cam pustiu astăzi. Oamenii sînt ocupați cu muncile de îndiguire. Ce-i de făcut în viitor? «Așteptăm. Atîta apă n-am mai pomenit nici la inundațiile din '70. Or trece și astea. Cu semănăturile o să fie mai greu. Chiar de va fi timp frumos, mai devreme de o lună nu se va putea începe nimic. Numai să reziste casele. Apa a pătruns în pivnițe. Pe cîmp mai e zăpadă netopită. De n-ar da ploile!...»

Dincolo de linia orizontului, în marea bănuită se află comuna Salcia-Tudor, satele Ariciu și Cuza-Vodă.

Plutim pe un drum bătut de ape. De o parte și de alta, necuprinsul bălților din care răsar păduri de coceni rămași de la inundațiile din toamnă. Ne încrucișăm cu alte mașini, mașini grele, cu dublu diferențial. Discutăm cu activiști, ingineri, secretari de partid, organe de control ale diferitelor foruri interesate.

La casele din apropiere nu se poate ajunge decît cu animale de tracțiune. Apa este în scădere atît în Cuza-Vodă cît și în Ariciu. Pentru cît timp, nu se știe. Și apoi apa scade într-o parte și crește în alta. Părăsește un sat și se oprește în altul. Orice încercare de a o dirija pare fantezistă. Atotcuprinzătoare, o oprești într-un loc și nenorocești un altul. Primarul comunei, Constantin Șerban, a organizat echipe de salvare a bunurilor sătenilor. N-a fost ușor. Cei mai puțin amenințați băteau în retragere. A deschis gardurile și a zis: «Trebuie să salvăm comuna. Pe aici vor trece apele. Vă opuneți, rămîneți singuri».

Au venit apele. În fața primejdiei neînțelegerile s-au topit în interesul general. Cîteva nopți n-a dormit nimeni în comună.

— Cînd se vor retrage apele, continuă primarul, sîntem hotărîți să amenajăm prin muncă patriotică întreg sistemul de canale de evacuare a apelor. Cei de la Jirlău, năpăstuiți toamna trecută, și l-au făcut singuri, iar acum aproape că n-au bătaie de cap...

Prim-vicepreședintele Consiliului popular județean, prezent în aceste zile în toate punctele periclitate ale județului, ne spune că astfel de măsuri au fost stabilite încă de anul trecut. E drept, atunci nu se bănuia o asemenea amploare a calamității și obiectivele au vizat o întindere mai mică.

O SPĂRTURĂ ÎN DIGUL SIRETULUI

Imensitatea de ape cuprinse între Latinu și Olăneasca, pe zeci de mii de hectare, are un singur debușeu — Siretul, și un singur punct de scurgere — sistemul de aspersoare de lîngă Latinu. Digul construit întru domesticirea rîului și apărarea culturilor se împotrivește acum menirii sale primordiale. A fost spart chiar lîngă stația de pompare. Eliberată, marea de ape de ploaie se prăvălește zgomotoasă în albia Siretului, ascuns în spatele perdelelor de protecție. Pericolul n-a fost îndepărtat. O inundare a rîului ar transforma spărtura în supapă de ieșire a debitelor excesive ale acestuia. Iar confruntarea apelor ar putea fi catastrofală pentru întreaga zonă pe care brăilenii o numesc Lunca Siretului. De o parte a digului, apele din cîmpie se adună la poale și cresc în virtutea dreptului lor la scurge-

La crescătoria de vite din Salcia nu se ajunge decît călare.

re; de partea cealaltă Siretul bolboroseşte ameninţător din cotele sale în creştere. Locuitorii privesc cu îngrijorare la această cumpănă a apelor. O echipă de intervenţie se află ziua şi noaptea la faţa locului. Cîţiva agenţi hidrotehnici, un buldozer cu dantura de oţel sclipind în soare, o draglină rezemată în cupa de excavaţie, aspersoarele ca nişte soldaţi de plumb rînduiţi într-o cartuşieră, saci de polietilenă cu pămînt...

În cît timp poate fi astupată spărtura în caz de primejdie? Răspunsul exact oferit de agenţii hidro Ilie Ştefan şi Băluţă Ştefan este: «într-o oră».

În judeţ a fost organizat un sistem verificat şi eficace de prevenire şi prevenire a calamităţii. În orice punct ar apărea, în cîteva ore întregul judeţ poate fi pregătit de acţiune.

După începutul inerent (cu ezitări şi panică pe alocuri), primejdiei generalizate oamenii îi opun forţa condiţiei lor, solidaritatea.

Nicolae CRISTACHE

Cu aceeaşi indolenţă trufaşă apele stăpînesc curţile şi uliţele din Gulianca.

ARGEŞ

cînd a plecat din locul lui gorganul de la valea mare

Spune Baraghin, bătrînul: «Toate rănile se vindecă, în afară de rănile pămîntului». Gorganul de la Valea Mare-Podgoria, judeţul Argeş, a crăpat ca un bostan căzut în drum din căruţă. «Era noapte,— spune Baraghin, tînărul —,pe la miezul nopţii am simţit că bate vîntul în casă. Ne înveleam şi nu ne dam seama de ce. Pe urmă am văzut stelele prin pereţi. Mi-am luat nevasta şi copilul şi i-am mutat la tata, că nu stă departe... S-a rupt casa de la temelie pînă la coamă. S-a rupt şi pămîntul pe bătătură».

Gorganul, bornă de hotar — de aci începe satul cu vetrele, de aici colinele cu podgorii. Stînx la marginea cătunului, care îi încerca pe oameni de înţelepciune: ai bătut coasa, ai adăpat vitele, ai lăsat mîncare copiilor, ai stins focul, ai închis porţile — îi întreba pe vălenari cînd treceau dimineaţa prin umbra lui. Spune Lache Grădinaru: «Cînd vedeam că nu-mi aduc aminte de ceva or sînt într-o încurcătură, mă uitam la Gorgan şi mi se limpezeau gîndurile».

Ciutura se lasă în puţ cu lanţul şi se scoate pe jumătate goală; luminarea nu mai are loc printre ghizdurile care s-au hîrnit unul peste altul, iar cumpăna fîntînii a încremenit ca un semn de întrebare. Spune bătrîna Dumitra Bărăitaru: «De 70 de ani stau sub poalele Gorganului, iar Gorganul a stat la locul lui». Casa Vioricăi Bărăitaru şi casa lui Dumitru Bărăitaru s-au culcat uşurel pe spate, aşezîndu-se cuminţi, cu ochii ferestrelor spre crugul cerului. Gardul din fundul grădinilor a fost adus peste celălalt gard de la gura grădinilor. Merii, şi perii, şi prunii au alunecat în picioare, înghesuindu-se unii în alţii, cu rădăcinile încîlcite, cu crengile amestecate. Vor înflori şi vor rodi. «O prună şi o pară, o pară şi o mară». «Şapte copii am, toţi mari, cu case şi la casele lor — spune Tudor Baraghin Pe el, pe Dumitru, îl lovi năpasta». O casă frumoasă, să se întoarcă după soare, avea Dumitru Roman. Nouă. Dusumeaua mirosea a răşină proaspătă... Bagi pumnul prin pereţi. «Am venit aici după ce am ieşit la pensie — spune

Casa memorială «Liviu Rebreanu», singura pe care mişcarea Gorganului n-a putut-o clinti.

Maria Cociu. Aveam eu un loc de la mama şi am venit din Bucureşti să ne facem aici un adăpost pentru bătrîneţe».

Toate curţile de pe această uliţă sînt pline cu ghiocei de grădină, cu zambile şi cu narcise. Pogoane de ghiocei de zambile, de narcise pe sub coroanele pomilor, pe sub streşinile caselor. Un şir de stîlpi de gard culcaţi la pămînt, ca o grupă de soldaţi mitraliaţi pe cînd se deplasa în flanc indian: picioare la cap — cap la picioare, picioare la cap — cap la picioare...

Gorganul tot, secerat la rădăcină, a îngenuncheat la marginea satului.

A îngenuncheat în pragul casei lui Liviu Rebreanu, singura casă pe toată uliţa care nu s-a spart, care nu a căzut. Odaia în care a fost scrisă «Răscoala»: în stînga biroului la care lucra — o fereastră. Dincolo de fereastră — Gorganul... Dacă nu a murit atunci cînd mureau pe el privirile scriitorului, cum să mai moară?

«Pe Dumitru îl lovi năpasta. Dar nu ne dăm noi», spune Baraghin, bătrînul. Inginerul Vrabiescu, de la Comandamentul de prevenire şi combatere a inundaţiilor, se apleacă şi azi, ca şi ieri, ca şi alaltăieri, asupra rănilor pămîntului. Purtate de pămînt, ca de apă, au curs la vale zambilele şi narcisele. Au curs ghioceii. Ai lui Baraghin desfac ţiglă cu ţiglă, cărămidă cu cărămidă, casa lui Dumitru, cu grijă să nu se spargă nimic, şi le pun alături, pentru casă nouă. Alte trei familii sînt evacuate, dar stăpînii caselor le dau tîrcoale. «Şi ce o să faceţi?» «O să ne facem altele» Clar. Demn.

Spune bătrînul Baraghin: «O să-şi facă ei altele, dar mai important este să oprim Gorganul. O familie care a plecat poate să vină înapoi, o casă dărîmată poate să fie zidită, dar un deal care s-a urnit nu poţi să-l mai întorci». Inginerul Vrabiescu măsoară fisurile cu centimetrul, cum măsoară strungarii cu şublerul. «Alunecarea a încetat, anunţă el. De ieri Gorganul stă pe loc». «Pentru cît timp?»,

(Continuare în pag. 8)

O casă frumoasă a avut Dumitru Baraghin dar la miezul nopţii a crăpat.

Inginerul Vrabiescu măsoară fisurile.

flacăra martor ocular

(Urmare din pag. 7)

îl întreb. «Asta nu pot s-o prevăd. Dar dacă drenăm toate apele de suprafață ca să nu mai pătrundă în adîncime, sper că-l putem menține în această poziție pînă cînd Oficiul de îmbunătățiri funciare va începe niște lucrări fundamentale».

Pe dealul Gorgan, șiroaiele apelor au început să fie zvîntate

Cireșul, îngropat pînă la coamă, a înmugurit; în luna mai, cireșele se vor coace. Viața continuă, în ciuda a tot ce o contrariază. Sau, poate, tocmai de aceea.

«O să ne facem alte case».

Și în același timp vor face totul ca să oprească Gorganul.

Marin IONIȚA

Un șir de stîlpi culcați la pămînt.

Regretăm faptul că, pentru realizarea acestor fotografii, fotoreporterii noștri au fost obligați să facă, la distanță de cîteva ore, două drumuri. Primul, pentru a afla de la directorul Oficiului de îmbunătățiri funciare Argeș, tovarășul Stănciulescu, că «la Valea Mare nu s-a întîmplat nimic grav, oamenii au fost mutați preventiv, fotografii nu se pot face». Al doilea, pentru a surprinde, nu cu bucurie, tristețea acestor imagini. De ce era nevoie de atîta discreție, la urma urmei, tovarășe Stănciulescu?

IAȘI

apa trece, oamenii rămîn

Primele măsuri la Iași: instituirea unui sistem rapid de informare, avertizare și prognoză pe întreaga arie a teritoriului supus unor eventuale calamități, iar ca acțiuni imediate, golirea pînă la nivel minim a tuturor acumulărilor de ape: iazuri, eleștee, amenajări piscicole și, în mod special, vidarea bazinelor artificiale de la Podu Iloaiei, Cucuteni, Ciurbești, Iezăreni și Aroneanu. Aceste căldări uriașe săpate de om în scoarța pămîntului — adevărate avanposturi plasate în calea naturii dezlănțuite — pot cuprinde și stăvili un volum de aproximativ 45 milioane metri cubi de apă.

Dar natura nu s-a lăsat chiar atît de ușor păcălită. Prinsă în corsetul unui ger de minus 1 grad (minus 9 grade pe brîul subcarpatic), zăpada a rămas locului, despicată doar ici-colo de firicele moicome de apă. Viața părea că-și reia cursul normal, din moment ce neaua promitea o topire lentă. O situație care l-a îndemnat pe unii să uite brusc instrucțiunile ferme sosite de la Comandamentul județean de apărare contra inundațiilor: supravegherea construcțiilor și instalațiilor de apărare, verificarea și completarea digurilor la cota indicată, protejarea magistralelor de gaz metan și a rețelelor de înaltă tensiune apărarea aducțiunilor de apă potabilă, asigurarea unor cantități de apă minerală în caz de epidemii hidrice, stabilirea locurilor de refugiu pentru animale, stocarea unor cantități de piatră brută etc. Din fericire, cei mai mulți, și în primul rînd detașamentele operative, conduse și însuflețite de comitetele de partid comunale, au rămas de veghe ziua și noaptea.

În dimineața zilei de 23 martie vrăjmășia naturii devine evidentă. Răpus de un soare puternic, stratul de zăpadă începe să se topească. Se anunță viituri năprasnice, la Osoi, la Prisăcani în Lunca Prutului, la Podu Iloaiei, la Vlădeni și Iacobeni. La sediul Comandamentului pentru combaterea inundațiilor telefonul sună fără întrerupere. Se recepționează știri incandescente din toate zonele județului. Fraze lapidare, telefonice, încărcate de rigoarea și dramatismul comunicatelor de front: «Creșterea bruscă a nivelului rîului Prut a produs inundarea satului Sălăgeni», «Drumul național Iași–Vaslui întrerupt din cauza alunecării unui versant», «Au fost avariate sau distruse parțial rețelele electrice de înaltă tensiune la Birca, Cornești, Comarna, Răducăneni, Covasna, Hilița, Bucium, Vișani, Pietrărie Vale, Țigănești, Glovănești».

Se trimit în grabă spre zonele sinistrate numeroase echipe formate din muncitori, membri ai gărzilor patriotice, țărani cooperatori, precum și puternice detașamente ale forțelor militare, dotate cu 51 autocamioane, trei mașini amfibii, blindate, autosanitare și cisterne cu benzină.

Duminică dimineață, un nou apel disperat: în comuna Țibana, izolată de revărsarea apelor, șase bolnavi în stare gravă (între care, două gravide) reclamă de urgență intervenția organelor sanitare.

Se telefonează la Ministerul Apărării Naționale și, spre miezul zilei, pe aeroportul din Iași aterizează un elicopter de mare capacitate. Cîteva ore mai tîrziu, bolnavii din Țibana se aflau sub îngrijire medicală într-un spital din capitala Moldovei. De asemenea, pe întreg județul, prin intervențiile ferme, operative, ale omului, prin eroismul și spiritul de abnegație al miilor de cetățeni, natura dezlănțuită începe să se declare învinsă. Apele mai rămîn suverane pe o suprafață de 45 000 de hectare

Dar brusc, în noaptea de 26 spre 27 martie, natura redevine deosebit de ostilă. În cîteva zone din județ apa începe să pătrundă, picătură cu picătură, în scoarța pămîntului, să întindă, perfid, pînze lichide sub coasta dealurilor, să roadă și să despice straturile friabile ale colinelor erodate. (O acțiune energică de împădurire a acestor versanți ar reduce sensibil posibilitatea unor alunecări de teren.) Aproape imperceptibil, falii întregi de teren încep să coboare, distrugînd din temelii sute de gospodării țărănești. Cîțiva martori oculari ne istorisesc că începuse un vuiet surd, straniu, neobișnuit, apoi scrîșnete și trosnete sosite din inima pămîntului, acolo unde au început să crape colțurile de stîncă și să se rupă rădăcinile copacilor. Cîteva clipe mai tîrziu sute de case clădite pe coasta dealurilor încep să se frîngă pe neașteptate, ca retezate de o bardă nevăzută, în vreme ce în odăi, printre dușumelele sfărîmate, țîșnesc șuvoaie negre ca pornite din gură de sondă.

•

Ne îndreptăm spre comuna Osoi. Un întreg deal a pornit-o la vale, îngropînd case, grădini, vii. Cîtva timp I.M.S.-ul nostru aleargă lejer pe șoseaua netedă, apoi brusc, decorul calm, sfrălucitor, de început de primăvară, dispare, și-n fața noastră pămîntul torturat își dezvăluie rănile. Case distruse ori cu pereții străbătuți de largi crăpături ce anunță o iminentă prăbușire, vii și livezi, cu butuci și pomi culcați la pămînt ori cu rădăcinile în aer, ca și cum o turmă de porci mistreți gigantici le-ar fi rîmat și le-ar fi călcat în picioare. După vreo doi kilometri de luptă cu un noroi clisos și adînc pînă la glezne, și după șanțuri mai mult sau mai puțin reușite peste gropi și crăpături adînci, intrăm în comuna Osoi. Oameni împing, trag de juguri, ajutînd boii în opinteala lor cumplită. Prin curți, mai la fereală, tot avutul celor amenințați să li se prăbușească locuința. Doi bărbați cară gîfîind un televizor, o bătrînă face o fiertură. Copiii aleargă și se zbengue la garduri, ca și cum nimic nu s-ar fi întîmplat. Noroc de căldura de afară, noroc de seninul acestei zile nepăsătoare. Oamenii au fețe împietrite, vorbesc puțin, dar nu se vaită. Pun mîna și se ajută. Locuitorii celor 72 de case distruse sau abandonate din cauza pericolului ce îl reprezintă adîncile crăpături din pereți au găsit adăpost la rude, la vecinii care pentru moment au încă locuința întreagă, la școala transformată rapid în dormitor pentru cîteva zeci de copii. Nici un mort, nici un rănit. Se acționează rapid și cu eficacitate. Toată lumea pune mîna, toată lumea ajută. Pînă și cei mici. Zărim cîțiva prichindei grăbind în urma celor mari. Cu mare importanță duc în brațe perne și pleduri. În fața nenorocirii, sătenii se simt solidari, un singur trup, un singur suflet.

Un om ne întîmpină. Schițează un salut obosit. Este Gheorghe Moise, secretarul comitetului comunal de partid. Ochi tulburi de nesomn, barbă nerasă de trei zile. Conduce operația de evacuare, de punere la adăpost a bunurilor oamenilor. Este chemat în șapte locuri, în orice moment îl înconjoară mai mulți inși.

— În noaptea de 25 martie pereții caselor au început să trosnească, dușumelele să se ridice, mesele să joace. Sătenii au ieșit cu mic cu mare afară. După un prim moment de panică, am început să ne organizăm. În prezent, avem tot timpul legătura cu Iașul, primim alimente, medicamente. Vor începe în curînd evaluarea pagubelor și ajutorarea celor sinistrați. Își vor ridica alte case, vor primi pentru aceasta fonduri și materiale de construcție.

— De cînd n-ați dormit?

— De vreo două nopți, dar să-i văd eu pe ai noștri la adăpost, și sînt ca și odihnit.

•

Cîțiva kilometri mai departe. Imagine de Gange revărsat. Jijia, umilul pîrîu din timpul verii, s-a umflat neverosimil și a inundat suprafețe de mii de hectare. La confluența sa cu Prutul, o adevărată deltă, apă și smîrcuri cît vezi cu ochii. Pe podul ce duce spre comuna Prisăcani și pe malul Jijiei, zeci de săteni.

— Cîți oameni aveți «pe poziție»?

— 400–500, dar în cazul că, Doamne ferește, nivelul apei atinge cota de inundații, se poate conta pe toată populația aptă de muncă a comunei. Chipul îi este tras, încercănat, barba crescută. Mantaua de cauciuc, stropită pînă sus de noroi. Dar în aceste zile, un bărbat în putere de pe Jijia și Prut, dacă ar fi văzut odihnit și rumen la față, fără semnele luptei cu natura, ar fi arătat cu degetul de toți, pe bună dreptate.

•

Intrăm în curtea lui Dumitru Diaconu. Aparent, totu-i în ordine. Casa, arătoasă, nouă. «Anul trecut am terminat-o». În spate însă, un perete stă să se prăbușească. În încăperi nu se mai poate intra, podeaua ajunge aproape la tavan. Toate lucrurile, claie peste grămadă, în curte.

Șoseaua înghițită de alunecările de teren.

Mai la fereală, un frigider. Cei șase copii ai lui Dumitru Diaconu se joacă de-a v-ați ascunselea și baba-oarba. Nevasta ferește de năvala copiilor fotografia-tablou de nuntă și un pește-bibelou din sticlă. Omul privește dealul din spatele casei, grădina. «Asta-i. Nu-i timp de bocit. Am să m-apuc să fac o nouă casă. Totul de la început. Sînt încă tînăr, voi primi și ajutor de la stat. Asta-i, viața merge înainte».

În încercata Moldovă, apa și pămîntul s-au răzvrătit iarăși au lovit orbește în munca oamenilor. Dar nu i-au putut îngenunchea ori dezbina. Din contră. Topometrii măsoară și delimitează locurile viitoarelor gospodării. O coloană de mașini a venit de la Iași aducînd medicamente și alimente. Este preluată încărcătura, cu căruța, cu spatele, în punctul șoselei de unde coloana nu mai poate înainta

De veghe pe frontul apelor.

Flacăra
martor ocular

«Pe aici nu se trece!»

În numai cîteva zile rîul Jijia a căpătat dimensiunile unui adevărat fluviu.

Pe cer își face apariția un elicopter. Se îndreaptă spre Sălăgeni, sat izolat de două zile de revărsarea Prutului. Aflăm în ultimul moment că unități militare și bărci amfibii au pătruns pînă în satul respectiv și au salvat copii, femei, bărbați, bunuri amenințate.

«Și viața merge înainte», cum spunea Dumitru Diaconu.

Liviu TIMBUS și Mihai HETCO

Fotografii de S. STEINER, Radu CONSTANTINESCU și Ion PREDOȘANU

Ceea ce a mai rămas din «camera de oaspeți».

VII

Concursuri... stele... flori... Mi-am pus de multe ori întrebarea: oare în ce măsură membrii diferitelor jurii își dau seama de răspunderea mare ce apasă pe umerii lor? Cu atît mai mult în zilele noastre. Verdictul lor nu se mai adresează doar candidaților și celor prezenți în sala concursului ci și milioanelor de telespectatori care, privind micul ecran, iau cunoștință, în aceeași clipă, de hotărîrile pecetluind soarta candidaților. Din păcate, mașina electronică nu calculează pregătirea, calificarea, talentul candidaților ci calculate exact sînt numai cele cîteva cifre reprezentînd punctele de apreciere ale fiecărui membru al juriului. Ba de la o vreme, de cînd unii dintre membrii juriului socot că ar fi nevoie să mai ia și cuvîntul, să prezinte — în afara notelor — și aprecieri, să mai dea și sfaturi candidaților reușiți sau picați de către ei, răspunderea asumată devine și mai mare. Oare își dau ei seama de însemnătatea unor decrete, unor cuvinte ascultate de o întreagă țară? Își dau seama ei, cei din juriu, din care unii trec drept specialiști consacrați, că părerile lor pot avea, au, o influență exagerată, că — dacă cumva nu sînt bine cumpănite — ele pot deruta, pot provoca confuzii nedorite nu numai în mintea candidaților?

Înainte de a înfățișa unele probe concrete ilustrînd nedumeririle mele, voi da cîteva exemple din care se vede limpede că, uneori, opinia unei persoane calificate prin funcția oficială ce o ocupă, dublată de certificate și diplome de specialitate, departe de a fi cea mai justă, îmbracă dimpotrivă forme nespus de dăunătoare.

Emilia Petrescu, eminenta noastră cîntăreață, cea care ori de cîte ori se prezintă dincolo de granițele țării, chiar și în fața celui mai pretențios public, obține cele mai răsunătoare succese, este literalmente purtată în triumf, îmi povestea următoarea întîmplare. Cu ani în urmă, izbutise, cu mare greutate, să participe în străinătate la un mare concurs internațional. Președintele juriului era un celebru «Herr Doktor», cu nenumărate titluri în coadă. Incomparabila noastră interpretă a fost respinsă brutal de la prima înfățișare. Mirată peste măsură, a încercat să obțină lămuriri de la savantul președinte. Poate interpretarea ei nu a fost pe placul comisiei? Răspunsul celui întrebat a fost prompt și categoric. Nici vorbă de interpretare. Cîntăreața noastră trebuia să priceapă că este totalmente lipsită de voce și de cel mai elementar simț muzical. El, în marea lui bunătate, ține să-i dea un sfat prietenesc. Să se lase definitiv de această meserie, ca să se lase și deziluziile de ea. Din fericire, conștientă de vocația ei, Emilia Petrescu nu s-a lăsat copleșită de sfaturile binevoitoare ale netăgăduitului specialist așa cum nu s-a lăsat dezarmată nici de alte piedici. Și-a văzut de treabă, și-a urmat chemarea, muncind din greu cu toată seriozitatea și în felul acesta o foarte mare artistă nu și-a ratat cariera, viața.

La puțină vreme după această întîmplare, în Olanda are loc un concurs de interpretare a muzicii lui Haydn. În juriu, cei mai străluciți specialiști în materie. Emilia Petrescu răsare ca o mare și unică revelație pentru vocea ei socotită de examinatori neasemuită, pentru o interpretare plină de subtilitate în stilul cel mai pur în pasajele de extremă dificultate. Cine este cel mai entuziasmat dintre entuziasmați? Cine ridică candidata în slava cerului mărturisind că este copleșit de vocea ei unică, de muzicalitatea ei desăvîrșită? Același «Herr Professor Doktor» cu cozi de zmeu, care cu puțin timp înainte o sfătuise să se lase de meserie. Ce cap o fi făcut marele om în clipa în care Emilia Petrescu, pe care el nu o recunoscuse, i-o fi reamintit sfaturile «binevoitoare» pe care ea nu le urmase?

Sînt cunoscute greutățile concursului «Prix de Rome», pentru absolvenții Școlii de Arte Frumoase de la Paris. Un juriu, care pînă mai deunăzi era format numai din cadre didactice, are privilegiul să acorde subzistența bursă de la Roma și totodată un titlu pompos «fericitului cîștigător». Ei bine, cred că nu greșesc afirmînd că de-a lungul deceniilor, nici unul dintre premianți, chiar nici unul, nu a devenit o celebritate peste al cărui nume să nu poată trece istoria artelor. După ce, odată cu înalta calificare conferită de juriu, candidatul cunoaște un efemer succes, el alunecă cu repeziciune către penibilul și sfîșietorul anonimat.

Îmi vine în minte o întîmplare binecunoscută mie de multă vreme. Maestrul D.G. Kiriac face parte dintr-o comisie de examinare la conservator. Unul din elevii lui preferați, prea emotiv, amuțește în fața juriului. Nu poate răspunde la nici o întrebare. Nici una. Kiriac își roagă colegii să aibă răbdare. Candidatul își va reveni. Juriul înțelege. Are răbdare. Pînă la urmă, în loc de a-l respinge cu cea mai mică notă, justificată de prima sa examinare, juriul acordă candidatului nota maximă.

Țin să precizez din capul locului că *nu mă ridic împotriva concursurilor care la noi arată* **preocuparea nobilă și dezinteresată** *de a promova elementele meritoase*. Totul depinde însă de seriozitatea regulamentului concursului, de abnegație în munca pentru depistarea talentelor. Mi-a fost dat să iau cunoștință de anunțuri prin care candidații erau înștiințați, de la o zi la alta, că respectivele concursuri de preselecție pentru «Floarea din grădină» și «Steaua fără nume» la un loc, se țin timp de cîteva ore în sala X din, să zicem, Cluj, unde urmează să se prezinte concurenții din mai multe județe. Oricine a lucrat și lucrează în domeniul folclorului știe bine că pentru a cunoaște personalitatea și calitățile unui cîntăreț popular este necesară o investigație amănunțită, deci nu poate fi concludentă o superficială luare de contact. Desigur, cînd ți se înfățișează un zurbagiu, te lămurești pe loc și îl respingi fără nici o remușcare. Dar, din fericire, nu se prezintă numai zurbagii.

Ar fi de dorit ca măcar unul din membrii juriului să-l cunoască mai bine pe candidat, să știe cît prețuiește, pentru ca judecata sau sentința să fie cît mai bine chibzuite. Este absolut necesar să se ia în seamă că *podiumul, reflectoarele, asistența și cîte și mai cîte îl scot pe concurent din mediul obișnuit, îl inhibează și îl împiedică să se comporte firesc*. Membrii unui juriu folcloric trebuie să țină seama că de multe ori prezența plină de «aplomb» a candidatului poate fi gălnoasă, poate acoperi un diletantism de calitate îndoielnică. (Cu alt prilej mă voi ocupa pe îndelete de concurentul care dădea impresia că îl pastișează pe Amza Pellea în straie «moroșenești» și căruia i s-a acordat aproape punctajul «maxim» de către juriu. Părerea sau mai bine-zis nemulțumirea nu-mi aparține numai mie ci și altor spectatori foarte calificați și serioși.)

Cînd am imprimat primul disc al Mariei Tănase, în vara anului 1936, ne-am pierdut, eu și tehnicienii, o noapte întreagă pentru un singur cîntec. Nu mulți ar fi avut această răbdare. Ar fi hotărît că este totalmente lipsită de cel mai elementar simț muzical, nefiind în stare să intre odată cu orchestra sau, emoționată, distonînd în permanență. Dar eu o adusesem să imprime acest disc tocmai pentru că îi cunoșteam talentul...

Oare ce s-ar face membrii juriilor dacă nu s-ar bucura de, să zicem, privilegiul imunității, al intangibilității pentru eventualele lor greșeli de apreciere? Desigur, întrebare fără dezlegare. Dar cu anume tîlc. Să dea de gîndit celor ce ar trebui să prezinte cartonașele cu cifre cu o mînă poate mai tremurătoare.

Mă întreb cine ar putea răspunde la întrebarea pusă mie de un telespectator: «Cum se face că juriile concursurilor ce ne sînt prezentate nu se retrag niciodată să mai și delibereze?»

Poate ar fi, vorba tovarășului Dan Deșliu, «partea cea mai hazlie» a spectacolului dacă deliberarea s-ar desfășura pe micul ecran, public.

De ce 13?
De ce 15?

Harl BRAUNER

coloane pe dunăre

Încă din anu de şcoală m-a fascinat cu liniştea, cu modestia lui...

Martor de secole, aici, lîngă Dunăre, asemeni unui semn de mirare ori întrebare, desenat din piatră. Învăluit îndelung de priviri, sub răsăritul semeţ al soarelui, sub flamurile de foc ale asfinţitului, la margine de drum fără pulbere. Mărturie despre una din cutezătoarele opere arhitecturale ale începutului de mileniu al noii ere a omenirii.

Profesorul ne explica,împrumutînd glasul unei ceremonii, însemnătatea istorică a piciorului rămas din podul lui Apolodor din Damasc. Treceau, într-o clipă, prin faţa ochilor învăpăiaţi de imaginaţia adolescenţei, lungi coloane de romani înzăuaţi, împlătoşaţi, apăraţi de scuturi metalice, cărora ne era greu să le precizăm destinaţia esenţială: «erau oare arme de luptă sau, mai degrabă, opere de artă, purtate vremelnic de mîna bărbătească a oştenilor lui Traian, înainte de a fi depuse în muzeele lumii!»

Trăiam pe atunci sub imperiul unor reverii eroice, imaginînd — cu mult dincolo de litera cărţii — încleştări bărbăteşti între cei ce aveau să ne fie strămoşi. Fiindcă nimic nu se poate naşte cu adevărat fără confruntare, fără încleştări dramatice, fără jertfă. Istoria însăşi este un lung convoi de jertfe; multe dintre ele devenite pietre de graniţă de la un veac la alt veac, de la o înfrîngere temporară la o victorie-simbol.

Şi Dunărea îşi urma imperturbabilă drumul către mare, adunîndu-şi rîurile cu înţelegere şi blîndeţe, purtîndu-le spre repetata, eterna întîlnire cu fluxurile şi refluxurile.

Profesorul, împrumutînd glasul unei ceremonii, ne vorbea despre nesfîrşitele lecţii ale istoriei, acolo, lîngă piciorul podului lui Apolodor din Damasc — mărturia unei cutezătoare opere arhitecturale, din anii 102-105, un drum de aproape 1 135 metri lungime, şi 14,55 metri lăţime peste apa capricioasă a Dunării. Cîtă încordare omenească se va fi scris pe faţa trecătoare a apei pentru zidirea, în trupul ei instabil, a celor 20 de picioare de piatră, ce barau o treime din lăţimea fluviului! Cîte vieţi de sclavi se vor fi zidit în eternitate odată cu mortarul pentru ca harul neîntrecutului Apolodor să ia chip real! Şi cît de explozivă trebuie să fi fost clipa izbînzii! Ori cît de sobră, aşa cum se cuvine în faţa marilor opere! Oricum, pentru inaugurarea podului s-au bătut medalii de bronz, ca la orice eveniment de seamă.

...Aflîndu-mă în inima Romei, lîngă Columna lui Traian, aveam să descopăr cu ochii umeziţi de-atîta căutare de-a lungul coloanei, înfăţişată într-una din scenele sale, şi opera ascunsului Apolodor. Îngemănată cu miile imagini de pe Columnă, ea prindea parcă viaţă iar — din amintire semnul de mirare ori de întrebare, rămas de străjă la Dunăre peste vremi, îmbrăca haina imaterială a unui fantastic profesor a cărui lecţie «Timpul», predată fără cuvinte, devenea foarte accesibilă.

Mai tîrziu, aveam să fiu martor la un moment memorabil din viaţa oraşului care are onoarea, şansa de a fi păstrat relicve de o asemenea însemnătate istorică. Oraşului Turnu Severin, la propunerea secretarului general al partidului, i se adăuga, prin decret, şi vechiul său nume — Drobeta. Cu acel prilej se inaugura, în apropierea locului unde podul lui Apolodor întîlnea malul românesc şi a castrului roman, construit de acelaşi arhitect, Muzeul «Porţile de Fier». Aici, o spectaculoasă machetă înfăţişa — reconstituit după mărturii şi documente — imaginea din anii de demult a drumului durat în piatră şi lemn, peste Dunăre. Timpul a lucrat după implacabilele lui legi iar valurile s-au dovedit mai tenace decît piatra.

Podul fusese neîndoios mai mult decît o conjuncţie necesară între cele două maluri; era chiar condiţia lor de existenţă! Oamenii au durat alte poduri peste Dunăre, animaţi de raţiuni noi, de responsabilităţi noi. Nu mult în susul apei s-a zidit în pieptul Dunării, într-o arcuire de o inegalabilă splendoare, barajul maru hidrocentrale, replică prin vreme cutezătorului vis în piatră al lui Apolodor.

Era spre înserare cînd m-am aflat în oraşul de la Dunăre, nu departe de ceea ce a mai rămas din podul arhitectului din Damasc. Pe undeva, prin apropiere, de după înalţele fire de iarbă, se înălţa monoton şi neorgolios un strigăt de greier, de parcă ar fi măsurat, dezinteresat, vremea. Apele îşi urmau, alături de secole, drumul fără odihnă. Undeva, în dreapta, la Şantierul naval, începuseră să se aprindă luminile. Iar mult mai sus, spre Porţile de Fier, bătea — o ştiam acolo, clădită cu temeritate — inima puternicei hidrocentrale, deprinzînd apa cu noua lecţie a luminii.

Am privit, căutînd în amintiri ochii elevului de altădată, umbra piciorului de pod. Era aceeaşi ca atunci, demult, ca un statornic semn de întrebare ori de mirare. Şi m-am gîndit că n-ar fi imposibil ca, animată, să prindă viaţă, să-şi întoarcă faţa spre oraş, căutînd în susul Dunării, minunea unde valurile devin lumină, unde se scriu poemele timpului de azi, măsurat prin încleştarea altor lupte.

Poate că de aici s-a ivit credinţa, pe care doresc să o comunic, că de la podul lui Apolodor pînă la pieptul barajului înălţat, sau al altora ce se vor înălţa din trupul viu al apei, oamenii au zidit mereu cu visul, cu fapta, punţi trainice de-a lungul eternului fluviu, conştienţi că numai aşa îşi vor onora numele şi vocaţia.

Şi aşteptam ca, dintr-o clipă în alta, umbra rămasă din măreţia podului de altădată să înceapă să vorbească, sau să cînte.

Şi parcă aşa s-a şi întîmplat.

Nicolae DRAGOŞ

memoriile lui şerban cioculescu (V)

Autoportret de Şerban Cioculescu (24.VII.1922)

Portret de Şerban Cioculescu, al elevului de liceu Ghiţă Bunescu (5 VII.1919).

grădinarai - nu e cazul!

N-am o imaginaţie ingroşătoare. În grădina bunicilor mei creşteau însă specii pe cît de neobişnuite şi de misterioase, la puţina mea iniţiere botanică, pe atît de mari şi de gustoase: pere de cîte un sfert de kilogram, care ne umpleau bărbia de zeama lor cea dulce, mere de aceeaşi greutate, bune de copt, caise aromate, care băteau într-un roşu de gură de cuptor încins cînd erau coapte şi cădeau de greutate, piersici pufoase, mai mari decît caisele, pe care le mîngîiam cu teamă, sfiindu-mă să rup vreuna, de mila ei şi de frica «goangei», vişine de dulceaţă şi cireşe de toate soiurile, dulci şi amare, menite şi ele să treacă prin laboratorul emeritei gastronoame, în fine, la coadă, lăsate să se treacă fără a fi culese, corcoduşele şi zarzărele. Nu mai vorbesc de nucile pe care eu unul le crutam cînd erau încă în coaja lor cea verde, al cărei contact m-ar fi expus cu acela al vindictei cerberoaicei-goange, nici de strugurii a căror abundenţă mă punea la adăpost de orice consecinţe penale.

Acestei grădini nu-i lipseau ca să fie completă decît exoticii smochini, ce creşteau însă în curtea aproape vecină, de pe acelaşi trotuar, a casei doctorului Gruescu, fost primar al oraşului. Ne înfruptam însă din ele prin bunăvoinţa copiilor lui, Vica şi Tanţu, care le culegeau încă verzi, dar roşii pe dinăuntru şi de cu totul alt gust decît smochinele uscate, de import. Clima temperată a oraşului dădea aşadar mai toate roadele pămîntului.

Paradis pierdut al copilăriei mele, grădină din vis, coborîtă pe pămînt, tu mi-ai îndulcit copilăria de orfan sensibil şi oropsit, tu mi-ai păstrat voioşia înnăscută, tu m-ai învăţat să tac, să visez, să sper, tu mi-ai alinat lacrimile şi mi-ai întărit cugetul, pavilionul tău mi-a adăpostit primele lecturi libere, mi-a deschis zările îndepărtatului Western, cu poveştile lui Karl May, cu epopeea Niebelungilor, cu miturile Helladei şi ale miezonopţii neguroase, tu mi-ai înlesnit evadările şi învăţăturile vieţii, tu ai rodit în mine sămînţa tenace, dacă nu şi foarte de soi, din care au răsădit voinţă, simţire şi înţelegere.

Paradis pierdut, nu te-am mai privit ulterior decît de peste gard, temîndu-mă să-mi caut paşii pe aleile tale şi să răscolesc pietrişul de demult, căicat de alte rînduri de copii şi populat de alte umbre.

Paradis pierdut, ţi-am furat din văzduhul tău mireasma şi polenul, care mă doftoricesc şi astăzi cu farmacopeea lor secretă.

■

Îmi recitesc cu aspre mustrări lăuntrice proza lirică, despre care, în calitate de editor al lui Caragiale, îmi spun, în spirit autocritic, că «nu mă prinde». A fost aşa cum am spus, dar s-a cam prea amestecat aci literatură îndoielnică şi ea face mai mult rău decît bine veracităţii lucrurilor. Efectiv, în mihnirea anilor de ocupaţie străină şi de tiranie a bunicii, care s-a prăpădit la puţine luni după retragerea inamicului, grădina fermecată a fost pentru mine, în anotimpul bun, refugiul pe care nu mi-l putea da casa propriu-zisă, unde n-aveam dreptul la camera mea, ca o binemeritată «arrière-boutique», cum spunea Montaigne, a solitudinii studioase.

În casa noastră se instalase, adică a fost încartiruit un căpitan, ventripotentul ofiţer în rezervă, Hauptmann Johnen, altminteri om de treabă, care n-a abuzat de ospitalitatea nevoită. Ba chiar, găsind printre boarfele din camera lui un vechi pantof alb de satin, care servise «goangei» *in nuce* la nuntă, cu mai bine de patru decenii în urmă, el a trimis ordonanţa să ni-l restituie, cu un cartonaş pe care era scrisă caligrafic, în caractere gotice, întrebarea: «Was ist das?» (Ce-i asta?) Pasămite, galantul Fritz a crezut despre condur că fusese al mamei Tity, încă june şi plăcută, fără a bănui adevărata provenienţă.

În vara anului 1918, comunicatele germane ascundeau începutul dezastrului militar, după reuşita ofensivei de pe Somme, a lui Foch. Se strecura însă prin corespondenţa căpitanului, interceptată de noi, ziarul german «Vossische Zeitung», care dădea uneori comunicatele aliaţilor, indicînd limpede că ne aflam, din fericire, la începutul sfîrşitului. Atunci mi-am luat inima în dinţi şi i-am spus ordonanţei căpitanului: «Sie werden den Krieg verlieren!» (Veţi pierde războiul!)

Soldatul mi-a răspuns într-un limbaj crud:

«Das ist mir ganz Wurst, nur soll diese Schweinerei aushören». (Mi-e egal, numai să înceteze această porcărie) Porcăria era războiul-fulger, care se poticni în al cincilea an împingînd la exasperare poporul german tîrît în aventură de clica prusiană militaristă.

Puţini colegi de-ai noştri, ai copiilor, erau primiţi la noi. Printre ei, cel mai simpatic era Ghiţă Bunescu, conşcolarul vărului meu Mircea. Era un băieţel zvelt, năltuţ, cu un oval pur şi cu ochi inteligenţi, dar mai ales de o voioşie irezistibilă. Rîdea la cea mai mică giumă sau situaţie comică. Rîsul lui creştea în hohote de cascadă, nestăpînit, sonor, contaminant. Mi-amintesc cum într-o zi, cînd se întorcea bunica din turneul ei de vizite, el s-a ascuns după o uşă, parcă prevăzînd că ea avea să-şi dea în petic. Într-adevăr, bunica se întorcea din casa mamei lui Ghiţă, o văduvă uscăţivă şi austeră, în a cărei curte se rătăcise o curcă a vecinilor, care şi-au recuperat-o fără controversă. Bunica a făcut greşeala să ne comunice faptul ca o posibilă încercare culpabilă de apropiere a păsării, tocmai bună de tăiat. Noi am lăsat-o să spună, îndemnaţi de semnele lui Ghiţă să nu-i trădăm prezenţa, dar ei nu s-a mai putut stăpîni şi a izbucnit într-un hohot tot mai amplu, căruia ne-am asociat şi noi, partenerii lui. A fost un moment greu pentru «goanga», care se întrecuse cu bîrfeala.

Veselul Ghiţă avea să sfîrşească tragic, curmîndu-şi firul zilelor, la vîrsta de 21 de ani, din dragoste pentru o preafrumoasă văduană cu copii, care nu-i refuzase decît căsătoria, temîndu-se de gura lumii, cum că ar fi abuzat de naivitatea îndrăgostitului.

Cu puţine luni înainte, treceam cu ei pe Calea Victoriei, în plină forfotă. Un beţiv, la înghesuială, s-a legat de o tînără, apucînd-o de mijloc, fără să ştie că o urma soţul, care nu înţelegea gluma. Bărbatul ultragiat i-a ars beţivului la repezeală o pereche de palme. Cel plesnit a protestat cu o mare mirare:

— Dar nu e cazul!

A urmat o altă pereche de palme.

Beţivul îi dădea şi el înainte:

— Dar nu e cazul!

Pornit, soţul lipea perechi de palme, una după alta, pe obrajii aprinşi ai nefericitului curtezan, care-şi debita invariabil protestarea de nevinovăţie. Lumea se strînsese curioasă în cerc mereu mai mare, oprind circulaţia în jurul celor trei, dar singurul care a făcut un haz enorm de păţania beţivului a fost Ghiţă care repeta înecîndu-se de rîs şi iar izbucnind într-o reprizâ nouă de ilaritate:

— Dar nu e cazul!

Cu Ghiţă am profitat adesea de absenţele «goangei», ca să ne înfruptăm nestingheriţi din bunătăţile grădinii fermecate, ale cărei roade, cu excepţia «renglodului», păreau nesecate. Ce era să facem? Nu-i aşa că era cazul?

Puţină veselie strică, oare, după dulcegăria strepezitoare (nu era cazul!) ce s-a strecurat în proza mea?

(Va urma)

sub semnul urgenței

Pentru traducerea în viață a hotărîrilor Conferinței Naționale a Partidului Comunist Român

«Este o datorie de onoare a partidului, a întregului nostru popor să facă totul pentru asigurarea cadrului ambiant propice ocrotirii sănătății oamenilor, pentru păstrarea nealterată a frumuseților patriei, pentru a transmite generațiilor viitoare toate darurile cu care natura a hărăzit România».

NICOLAE CEAUȘESCU

chimia, metalurgia și poluarea

Dimensiunea pe care a căpătat-o, printre altele, în actualitatea noastră fenomenul poluării. Faptul că fenomenul trebuie tratat cu energie încă din primele faze. Nu după ce s-a întins. Nu după ce s-a complicat. Nu atunci cînd combaterea devine extrem de costisitoare, dată fiind gravitatea situației. Nu după ce s-au produs daune mari pe diverse planuri. Față de cele întîmplate prin alte părți, noi ne-am pus problema mai devreme, iar interceptarea ei într-un punct de gravitate mai mic e de natură să se soldeze cu beneficii de ordinul sănătății populației precum și cu avantaje de factură economică.

În măsura în care punerea problemei și rezolvarea ei nu sînt etape separate de un mare interval de timp.

A doua latură pe care o avem în vedere este că poluarea nu reprezintă un fenomen menit să impresioneze doar judecata și sensibilitatea forurilor centrale. Ideea asta ar fi foarte prejudiciantă. Nu doar aceste instanțe trebuie să gîndească și să lupte în vederea protejării mediului ambiant, ca și factorii de decizie locali. Mă gîndesc la conducerile întreprinderilor, precum și la autoritățile din localitățile în care ele se nasc sau funcționează. Prin unele locuri, cei la care ne referim se preocupă foarte puțin sau deloc de faptul că o serie de unități industriale aruncă în aer, pe sol sau în apă, însemnate cantități de substanțe poluante. Grija pentru randamentul optim al instalațiilor de protecție, al mecanismelor absorbante, grija pentru captarea, depozitarea și neutralizarea produșilor nocivi, iată adesea mai intensitate, mai permanență. Se recunoaște că măsurile de combatere nu sînt simple, ele depășind uneori puterea și mijloacele factorilor locali, dar, se știe, în același timp [illegible] trădarea și sentimentul de responsabilitate ai acestora ar fi în măsură să organizeze și să cîștige multe bătălii împotriva dușmanului nostru, ai tuturor.

După cărbune și după ciment, astăzi vom încerca să atragem atenția spre agresiunea exercitată asupra mediului ambiant de către o serie de uzine chimice și metalurgice, insuficient echipate pentru prevenirea poluării. Unitățile acestor sectoare sînt poate factorii cei mai activi de perturbare a constantelor mediului înconjurător. În cazul cînd mecanismele antipoluării nu funcționează, pădurile din jur sînt în suferință. Vița-de-vie și pomii fructiferi rodesc mai puțin. Culturile de legume au productivitate mai slabă. Apicultura nu se mai poate face. Să mai adăugăm și avariile produse sistemului energetic național, în zonele cu atmosferă corosivă, datorită poluării cu substanțe chimice. Stîlpii de înaltă tensiune și rețelele de înaltă tensiune ajung să se defecteze frecvent, să reziste mai puțin în atari circumstanțe. Iar în rîndul populației crește frecvența afecțiunilor căilor respiratorii superioare, acute și cronice, crește frecvența astmului, a afecțiunilor conjunctivale etc.

În țara noastră, 860 kilometri pătrați sînt poluați cu substanțe chimice. Sigur, asta nu înseamnă mult la dimensiunea unei țări, dar nu înseamnă nici o suprafață neglijabilă. Dacă ne gîndim la ardoarea cu care trebuie apărată natura, odată ce apărînd-o pe ea, ne apărăm pe noi și bogățiile noastre. Vom da cîteva exemple. Uzina chimică Borzești afectează mediul înconjurător cu vapori de clor, pentaoxid de vanadiu, mercur și benzen. Colorom Codlea, cu baza naftol, aftanaftilamină, hidrogen sulfurat, pentaoxid de azot, bioxid de sulf. Poluează, de asemenea, apele de profunzime cu amină. În general, suprafața devenită inutilizabilă în jurul unei fabrici de superfosfați ajunge, în prezent, pînă la 250 de hectare. Fabrica de hîrtie și celuloză Zărnești [illegible] răspîndește în atmosferă bioxid de sulf și clor. Combinatul chimic Făgăraș, oxid de azot și fenoli. Fabrica de viscoză Lupeni, hidrogen sulfurat și tetraclorură de carbon, ambele într-o concentrație de zece ori mai mare decît [illegible] Combinatul Chimic Craiova, sulf, azot și compuși de azot. Rîul Trotuș e și el poluat cu fenoli proveniți de la Combinatul de cauciuc sintetic, de la Rafinăria Dărmănești și de la CIL Comănești. Rîul Bistrița e poluat de fabrica Letea, iar în Tîrnava ajung reziduuri de cianuri și plumb. Fapt care obligă organele sanitare să întrerupă frecvent aprovizionarea cu apă a orașului Blaj, în vederea operațiunilor de purificare. În sfîrșit, să notăm că rafinăriile poluează și ele.

Dintre unitățile metalurgice amintim Combinatul de feroaliaje de la Baia Mare-Firiza, care pulverizează în atmosferă fluor și compuși de fluor, plumb și oxizi de plumb, bioxid de sulf și zinc, substanțe decelabile în jur pe o suprafață de 50 kilometri pătrați. Combinatele de la Slatina și Copșa Mică răspîndesc cam aceiași produși, rezidurile provenite de la ultima unitate interceptînd și apele freatice cu amoniac, cianuri și plumb. Unitățile siderurgice de la Hunedoara, Călan, Deva și Reșița poluează atmosfera cu bioxid de sulf, fumigine și fenoli.

Ca și pînă acum, în numele opiniei publice, rugăm factorii responsabili să ne răspundă în legătură cu acțiunile prevăzute în vederea remedierii unor atari situații.

Fotografie de S. STEINER

prezentul social

carnet politic

o sesiune de muncă intensă

Deși obișnuiți cu amploarea concentrată și ritmurile dinamice ale dezbaterilor Marii Adunări Naționale, nu putem să nu subliniem caracterul excepțional de viu al sesiunii a X-a a celei de-a VI-a legislaturi, desfășurate săptămîna aceasta: zece puncte la ordinea de zi, opt proiecte de legi, dintre care unele reglementînd probleme fundamentale ale vieții noastre, de la casele în care trăim la dezvoltarea economică și socială a țării, avem toate motivele să socotim această sesiune a Marii Adunări Naționale drept un eveniment pe care nu-l vom uita.

Perfecționînd cadrul instituțional pentru înfăptuirea sarcinilor stabilite de Congresul al X-lea și de Conferința Națională a Partidului, legile privind Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României, Curtea Superioară de Control Financiar și Consiliul organizării economico-sociale, au o vastă și roditoare rădăcină comună: adîncirea democrației socialiste, concepția partidului nostru despre socialism ca operă conștientă a întregului popor.

Consiliul Suprem al Dezvoltării, organism larg reprezentativ de dezbatere și decizie, urmează să asigure prognozelor și planului național unic bogăția de aspirații și idei posibilă a fi dedusă din confruntarea reală a opiniilor, intereselor, soluțiilor. Condiția hotărîtoare a activității sale va fi îmbinarea fundamentărilor științifice cu receptivitatea la opinia maselor largi, pentru fiecare din opțiunile angajînd eforturile națiunii.

Studiile și analizele Consiliului Suprem al Dezvoltării vor beneficia de o metodă pentru întîia oară **legiferată** ca obligație: sondaje ale opiniei publice privind fenomenele și tendințele creșterii economice, soluțiile privind ridicarea eficienței muncii sociale.

Așteptăm și încrezători și nerăbdători implicațiile, pentru elaborarea hotărîrilor, ale sondajelor de opinie publică. Electronica și informatica în slujba democrației, concluzii desprinse matematic din pasionatele noastre frămîntări și dezbateri, vor conferi opțiunilor o bază și mai riguroasă pentru acordul, necesar, între aspirațiile celor interesați și decizia care-i privește.

A doua dintre legile adoptate în această sesiune, asupra căreia am vrea să ne oprim în rîndurile de față, se referă la Consiliul organizării economico-sociale.

A promova principii moderne și echitabile de conducere și organizare înseamnă, înainte de orice, apropierea conducerii de activitatea de producție, apropierea deciziei de execuție.

Cît mai puține verigi intermediare, cît mai puține zone în care sînt posibile tergiversări în decizie și dispersări de răspundere, acesta este un deziderat a cărui aplicare corectă depinde de intuirea stadiului concret și a necesităților concrete ale unui sector sau altuia într-un moment determinat al dezvoltării.

Dirijarea acestui proces de continuă perfecționare a structurilor noastre, prognoza evoluției sale, hotărîtoare pentru politica de cadre și pentru garantarea eficienței, în viața economică și social-culturală, realizarea unui echilibru în cadrul căruia prioritară, în repartizarea forțelor, va fi consecvent producția directă — materială și spirituală — iată sarcina consiliului nou creat.

Remarcăm că Marea Adunare Națională legiferează și pentru Consiliul organizării economico-sociale obligativitatea informaticii, introducerea sistemelor de conducere cu mijloace de prelucrare automată a datelor.

În spiritul hotărîrilor Congresului al X-lea, și Conferinței Naționale, cea de-a X-a sesiune a celei de-a VI-a legislaturi a Marii Adunări Naționale a adoptat miercuri Legea privind dezvoltarea construcției de locuințe, vînzarea de locuințe din fondul de stat către populație și construirea de case de odihnă proprietate personală și Legea privind administrarea fondului locativ și reglementarea raporturilor dintre proprietari și chiriași, legi definitorii pentru politica partidului și statului față de ridicarea bunăstării celor ce muncesc, ceea ce exprimă concepția partidului nostru asupra eticii și echității socialiste concret și cu grijă aplicate.

Mai mult decît oricînd, complexitatea problemelor pe care trebuie să le soluționăm și amploarea eforturilor noastre cer calcule foarte exacte. Informatica este cu atît mai necesară, cu cît în organizarea economico-socială nu există greșeli tehnice, pot exista numai erori politice. Legile pe care Marea Adunare Națională le adaugă, acum, edificiului democrației noastre socialiste sînt fundamente perfecționate ale cadrului instituțional, pentru justa elaborare a politicii.

Eugen MANDRIC

cronica instituțiilor

u.a.s.c.r.

Tineretul constituie astăzi una din problemele majore ale lumii, pe alocuri foarte dificil de rezolvat, așa cum atestă numeroasele mini-revoluții studențești din Europa sau de aiurea. Nu lipsesc teoreticienii inflamați de mesianism juvenil, iar o carte de literatură imaginează un viitor conflict armat între generații. Dincolo de ilaritatea unor asemenea proiecții, mi se pare a discerne o reală neliniște, circumscrisă cu multă acuitate de Charles Reich, profesor la Yale și autor al celebrei *The Greening of America*, atunci cînd anunță că o adevărată revoluție este în curs, bazată pe adînci transformări ale individului și ale culturii, avînd drept act final schimbarea mentalității și a structurii politice. În lumea capitalistă contemporană, tineretul a pierdut idealurile care acordă valoare vieții sociale și constituie liantul comunităților. Societatea de consum a satisfăcut apetiturile cele mai diverse, în ordinea materială a lucrurilor, dar nu a răspuns la marile întrebări ale epocii, privind finalitatea existenței și determinările adînci ale istoriei. Charles Reich înregistrează, ca principală sursă a disoluției tineretului occidental, pierderea de sine, alterarea conștiinței unui întreg al lumii și pulverizarea sa pînă la pierderea completă a identității: «Începînd cu școala, dacă nu mai înainte, individul este deposedat în mod sistematic de imaginație, de creativitatea, de moștenirea, de visele și caracterele sale unice, cu scopul de a-l croi în formă de unitate productivă, pentru o societate tehnologică de masă. Instinctul, simțirea și spontaneitatea sînt reprimate de către forțe coplesitoare. (...) În cele din urmă, oamenii se identifică realmente cu profesiile, cu funcțiile și ocupațiile lor și sînt de acum înainte niște străini pentru ei înșiși». Desigur, aveam de-a face și cu gustul noptatic pentru ruină socială al tineretului dezabuzat și nesolicitat politicește, după cum nu ne putem ascunde bănuiala că este amestecată și multă iresponsabilitate în lamentările fără sfîrșit ale unui sfîrșit de ev cultural. La urma urmei tinerii aceștia devin oameni de afaceri și negustori ajunși, de te miri cum s-a produs metamorfoza și de unde au apărut energii atît de proaspete.

«Rămînă însă ei cu trinul lor și noi cu Țara Moldovii» am zice, parafrazînd un personaj sadovenian. Am urmărit săptămîna trecută lucrările Conferinței Uniunii Asociațiilor Studenților Comuniști din România, contemplînd marile sarcini ale tineretului nostru, legate de obiective economice și politice imediate. Am văzut expresia optimistă a participanților, hotărîrea lor de a munci, dînd curs imaginației și celor mai cutezătoare ambiții. Este o altă studențime, o altă vîrstă, mai pură, a țării și o întruchipare liberă a viitorului său. Conferința a fost onorată de cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, în care s-a făcut apel la întreg potențialul revoluționar al tineretului organizat din România, subliniindu-se necesitatea participării sale mai active la finalizarea acțiunilor întreprinse de partid în domeniul învățămîntului. *«Să înțelegeți că a fi comunist, a fi student comunist înseamnă a fi revoluționar, a fi întotdeauna pentru tot ceea ce este nou, a fi permanent pentru înlocuirea vechiului care nu mai corespunde necesităților, pentru reînnoirea, pe baza materialismului dialectic și istoric, deci pe cale revoluționară, a societății. Noi construim socialismul, sîntem revoluționari și permanent trebuie să rămînem revoluționari, dacă dorim victoria comunismului în România!»* a spus secretarul general al partidului. Sînt cuvintele înflăcărate ale unui revoluționar adevărat, ale unui exemplu de conduită morală și politică ireproșabilă. Nu mă îndoiesc de faptul că toți membrii organizației de tineret au înțeles semnificația lor profundă în ceea ce privește imperativul permanent al acțiunii revoluționare, necesitatea transformării continue a societății și a structurilor sale. Cuvîntarea din prima zi a conferinței mi se pare a avea o însemnătate principială neobișnuită, scoțînd încă o dată în evidență caracterul programatic al întregii politici instituționale a partidului, vizînd crearea unor structuri dinamice, capabile de cea mai rapidă adaptare la exigențele economiei moderne și eliberate de scleroza birocratică. Tovarășul Ceaușescu a sugerat fundamentul teoretic al continuității revoluționare a activității partidului nostru, subliniind că forța politică a societății românești contemporane își va face întotdeauna datoria.

Cînd vorbim de birocrație, uităm de multe ori că ea reprezintă ipostaza istorică a unui rău mai adînc. Orice acțiune antibirocratică are drept corolar o mai mare libertate individuală și o creștere a demnității personale a cetățeanului. Într-o societate socialistă, birocrația este fenomenul cel mai străniu și mai retrograd, o expresie a neîncrederii funcționarilor în atașamentul genuin al oamenilor muncii față de instituția comunistă, o subapreciere a capacităților de analiză și decizie. Birocrația de orice fel generează suspiciune, contribuie la încărcarea atmosferei sociale și la irosirea celor mai nobile energii. De aceea, este normal ca tineretul să fie în avangarda luptătorilor pentru nou, împotriva oricărei osificări. Organizația comunistă a studenților a fost chemată încă o dată de secretarul general al partidului să participe mai eficient la efortul întregului nostru partid de a realiza programul său economic, de a ridica nivelul muncii ideologice, traducînd în practică prevederile Proiectului de norme propus la Conferința Națională. Importanța acțiunilor inițiate de partid și sensul hotărîrilor recentei Plenare au fost nuanțate de tovarășul Ceaușescu: *«...reducerea aparatului birocratic, simplificarea lui, apropierea de masele populare constituie o condiție ca acest aparat de stat necesar să nu se poată rupe de mase, să nu uite de misiunea sa de a servi poporul, de a fi întotdeauna în serviciul poporului. Acesta este pînă la urmă scopul esențial al măsurilor pe care le înfăptuim în momentul actual. Toate aceste măsuri au o însemnătate deosebită pentru dezvoltarea în ritm intens a industriei și agriculturii, a științei, culturii, pentru ridicarea bunăstării întregului popor, pentru întreaga activitate de construcție a societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră, care este și trebuie să fie opera poporului însuși, stăpîn deplin pe destinele sale».*

Asemenea probleme s-au discutat în Conferința organizației politice studențești, într-o atmosferă de participare și adîncă responsabilitate comunistă.

Aurel Dragoș MUNTEANU

mai bine mai tîrziu decît niciodată

opinia unui alegător

Indiscutabil, proverbul rămîne proverb, adică adevărul lui nu poate fi în nici un caz, și de nimeni, pus în discuție și niciodată. Pentru că, într-adevăr «mai bine mai tîrziu decît niciodată».

Și cu toate acestea, e aici, în această înțelepciune, o doză de acceptare resemnată a unei realități care ar fi putut fi totuși altfel, dacă..

Împotriva acestei doze de resemnare, care are în ea ceva negativ, în ultimă instanță, ceva care seamănă cu o mistică a indolenței acceptate ca un dat imuabil și față de care noi trebuie să ne construim resemnarea înțeleaptă sau înțelepciunea resemnării împotriva acestela, deci vreau eu să vă solidarizez astăzi, cînd citiți această revistă, adusă și ea de atîtea ori cu întîrziere la chioșc, și cumpărată uneori, după ore de așteptare și întrebări nerăbdătoare, marțea, tocmai la Tușnad, și atunci cu satisfacția asta mică, mizeră, umilitoare: «mai bine mai tîrziu decît niciodată».

Într-o primăvară trecută, dar nu prea îndepărtată, chiar în satul meu, Slătioara, nu știu ce administrator comunal își trăsese curentul electric peste niște rîpi, tocmai la el acasă, în timp ce un cătun întreg de oameni gospodari și plătitori harnici ai dărilor și contribuțiilor pentru îmbogățirea vieții lor materiale și spirituale rămăsese tot cu lampa, pentru că se terminase firul și odată ce pomenitul funcționar de primărie își pusese becul în pridvor, nu-l mai interesase soarta celorlalți.

Atunci, alegătorii mei din Potreș — cum îi zice și azi cătunului — au răspuns cu tristețe, dar și cu umor, astfel:

Chemat satul de un mai mare al județului, deputat firește, la școală să discute iar probleme ale gospodăririi locale, și fiind noaptea, cum s-a ridicat acesta să vorbească, cineva dintre potreșeni a stins lumina electrică, iar din bănci au răsărit, ca într-o poveste, zeci de lămpi ca niște steluțe palide.

— Cu noi să vorbiți la lumina lămpii, căci la lampă trăim acasă la noi...

Și, culmea, acesta a acceptat și a promis și a spus: «în două, trei luni, se rezolvă» și «știți dumneavoastră, stimați tovarăși alegători, că e mai bine mai tîrziu decît niciodată».

Dar acest proverb «salvator» a venit să închidă realitatea unor ani cînd niște țărani foarte deștepți au trăit în continuare la lumina lămpii, fără radio, fără televizor, fără puterea de a călători cu mintea lor isteață prin lume.

Niște copii mintoși au văzut și ei cu trei ani mai tîrziu, țara lor și lumea și, poate că datorită acestor trei ani, «mai tîrziu» ei au pierdut prilejul de a inventa alt proverb — mai aproape de adevărul realității lor imediate. Dacă nu cumva în acești trei ani «mai tîrziu» ar fi putut învăța să-și aleagă mai bine reprezentantul la primărie.

Dinu SĂRARU

tineret (I)

arhiva socială

uzina este așa cum sîntem noi

N-ați observat o creștere, o creștere substanțială a universului de cultură și gust al tineretului nostru? Cine spune «nu» — e bătrîn, cine spune «da» — foarte iute — e un snob, un ins cu panica bătrîneții, ajuns în postura de a-i flata facil pe tineri. Adevărul nu e la mijloc, adevărul indică întotdeauna o calitate diferită a lucrurilor comune, diferită de ceea ce citește prea lesne ochiul comun.

Ochiul comun ne spune că tinerii sînt altfel decît noi, că ne dau uneori necazuri, că găinile ouă azi cîteodată boboci de rață, că plopul face și coacăze, că asinii nu mai sînt ca iepurii de odinioară, că șopîrlele nu mai arată ca vechii aligatori, sau viceversa. Bineînțeles că viceversa, adică ceea ce se vîntură pe toate buzele: «conflict» între generații, opoziție de structuri, dom'le nu mai e ca pe vremea mea.

Desigur, nu mai e nici ca pe vremea mea, e altfel. Cît de altfel? Cum altfel?!... Foarte simplu. Mai alaltăieri, într-o seară, academicianul Grigore Moisil, unul dintre cei mai tineri oameni pe care îi cunosc, spunea cam așa: pe vremea mea, într-o generație, erau 2–3 matematicieni licențiați. 2–3 la o generație care se întinde pe 30–40 de ani. Azi sînt cu sutele, iar cu zecile sînt genii în profesie.

Să extindem evaluarea și la alte domenii: ieri erau cîțiva vorbitori de limbi străine într-o școală. Azi sînt cu zecile, iar cei mai mulți dintre ei nu iau drumul facultăților de limbi — încă prea comode — ci se îndreaptă spre fizică, matematică, inginerie, medicină, arhitectură. Dacă luăm fiecare dintre aceste domenii în parte, vom observa că lupta pentru promovarea valorilor e aspră, că selecția e acerbă, că smulgerea unui loc care să-i dea copilului drept la învățătură e năprasnică — și această pentru faptul că sînt mii de copii eminenți, iar locuri în facultăți sînt puține, deși locurile s-au dublat, s-au triplat. Observați, spre edificare, bătălia anuală de la medicină, arhitectură, electronică etc. Cine se înfruntă? Niște copii care au absolvit strălucit liceele, care au muncit să-și plătească meditații (ei sau părinții), care au învățat — pentru admitere — materia anului I sau II. Ce concluzii să tragi pentru actuala generație?

Se mai întîmplă și altceva. Nu știu cum, nu știu cînd mai are timp, dar actuala noastră generație tînără se arată foarte deschisă și spre umanități. Sălile de concert sînt luate cu asalt (pinacotecile și muzeele mai puțin!), bibliotecile de poezie, eseu, filozofie, de asemeni. Cercetați fișierele, intrați în sălile de lectură și vă veți convinge... Discutînd cu părinți și cu profesori, îmi dau seama că asemenea tineri, tineri din această generație, muncesc nu 8, ci 16 sau 18 ore pe zi. (Mai trebuie adăugată și munca fizică, practica de uzină sau munca voluntară.)

Desigur, cum se spune, mai sînt și uscături. Pădure fără uscături nu se poate. Desigur, mi se poate răspunde, uneori se văd numai copacii — exemplarele de elită — nu și pădurea, care e umbroasă, tenebroasă, cu colțuri tainice și duium de probleme. Sînt, nu mă îndoiesc, duium de probleme, inclusiv problema uscăturilor.

Dar problema e alta: dacă noi, cei ce am depășit o anume vîrstă, înțelegem suficient tineretul. Dacă ochiul nostru nu s-a blazat cumva, dacă măsurile unora din noi nu sînt cumva prea mici sau prea mari, oricum, alături de ei...

Pornesc de la o constatare: decalajul vîrstelor subliniază cu roșu un decalaj de aprecieri, judecăți, evaluări, existent uneori.

Prin ce anume se demarcă de noi, cei care încărunțim, tinerii cu tratatul de matematică sub braț? Iată-i, merg la braț cu părinții, iar părinții duc de braț, fără să simtă, o necunoscută. Cum arată această enigmă? Ca orice enigmă. Ca viitorul care nu e numai surîzător, dar și plin de surprize.

Să te alarmezi, să fii flegmatic, să bagatelizezi, să admonestezi viitorul?... Tinerii matematicieni știu prea bine că o enigmă (ecuația) nerezolvată, ștearsă de pe tablă cu buretele, nu e mai puțin o ecuație, fie și nerezolvată sau rezolvată fals.

Ar rămîne să fie convinși de asta și nematematicienii. Eu, oricum, mă număr printre cei uimiți de capacitățile tineretului nostru. Și cred că nu mă înscriu în fals.

Paul ANGHEL

La 38 de ani, Constantin Stanciu pare de 28: păr negru, des, ușor ondulat, tuns îngrijit, ovalul feței perfect, pielea bine întinsă, ochi iscoditori și nu prea. «Bună-ziua. Îmi cer scuze că am întîrziat.» Dicție clară, timbru plăcut, siguranță de sine.

Genul muncitorului învățat și stăpîn pe ceea ce știe.

Primul gest, după ce a intrat în sediul B.O.B., a fost să se așeze pe scaunul său de secretar; dă la o parte niște cărți, pe urmă se răzgîndește. Se așază de partea cealaltă a mesei lungi de ședințe, chiar în fața mea; își împreunează mîinile pe pînza roșie și așteaptă.

Fixasem această întîlnire cu o zi înainte, prin telefon. Telefonista de la Uzina «Timpuri noi»: «Care Stanciu? Deputatul în M.A.N.?»

Deputatul: «Veniți cît mai de dimineață. Mai tîrziu... (Cu jumătate de glas.) Sînt membru al Comitetului municipal de partid și deputat. S-ar putea să fiu chemat».

«Dacă vrei să-i înțelegi pe oameni trebuie să-i iei așa cum sînt...» — va declara deputatul spre sfîrșitul discuției.

TATĂL: «TIMPUL E CÎT ÎL VALORIFICI»

Pînă la un anumit punct, povestea vieții lui Constantin Stanciu e previzibilă. Generația sa, care la Uzina «Timpuri noi» din Capitală și în multe alte uzine și fabrici din țară conduce principalele locuri de muncă, constituie rezervorul de elită al specialiștilor de înaltă calificare.

Anii de după criza generală din '29-'33. Vagoane de-a treia burdușite cu oameni — brațe de muncă și familiile acestora. Mahalaua marilor orașe. Goana după pîinea de fabrică. Balansul dintre sat și oraș, agravat de nesiguranța vremurilor. La hotarul acestor două lumi, de o parte și de alta, se nasc viitoarele școli profesionale de după război.

Case naționalizate, dormitoare înghesuite, ciorapi, indispensabili, cămăși curate, pantofi, haine, masă și dormit pe gratis, spălătoare, program cazon, pedagogie nouă, muncitori-instructori.

Constantin Stanciu a nimerit la o școală profesională din Ploiești. Familia a rămas în Capitală.

— Te-ai gîndit ce meserie îți alegi?

— ?!?

«Uite așa și așa, avem nevoie de cutare și cutare. Ce zici?... Fii mai vesel, ce naiba...»

A ales strungul. Pe atunci se făcea meserie, nu glumă. Educatorii-muncitori dormeau laolaltă cu ucenicii. Supraveghere strictă. În uzină erau preluați de maiștri. Cei mai buni meseriași atunci s-au format. («Generația mea...»)

La «Timpuri noi» era un director scrupulos: «Nu, nu. Nu putem. Avem nevoie de muncitori, dar nu-i putem fura pe cei de la Ploiești...»

— Sîntem șase frați, un singur salariu, mama analfabetă, trebuie să-i ajut...

— Asta-i altceva — și l-au angajat.

Ca în oricare biografie nouă: primirea în U.T.C., acțiunile voluntar-patriotice, șantierele de muncă (Casa de cultură din raionul Tudor Vladimirescu), echipa artistică, echipa de dansuri, cursurile de ridicare a calificării, funcții în biroul organizației, în schimbul întîi — două-trei ore după program la sediu, în schimbul doi — două-trei ore înainte de program prin secții, printre membrii organizației, armata, trei ani. Însurătoarea cu o prietenă din copilărie, de pe aceeași stradă, copilul, cererea de intrare în partid. Întrebări cunoscute: «De ce vrei să intri în rîndurile comuniștilor?», recomandările obișnuite: «Mai multă combativitate, mai comunicativ...» Sentimentul că a realizat prea puțin, nevoia de recunoaștere, școala de maiștri, la seral, 15-16 ore de muncă neîntreruptă, trei ani; soția, tînără, suferea, dar l-a ajutat și pînă la urmă s-au înțeles; este ales membru al Comitetului de partid pe uzină și delegat la Conferința sectorului patru.

— Tovarășe Stanciu, l-a întrerupt primul secretar de atunci al Comitetului orășenesc de partid, lasă foaia, bag-o în buzunar... Sala s-a clătinat, în rîndul trei cineva zîmbea, n-a mai știut dacă să bage sau nu foaia în buzunar, poate era doar așa, o expresie

În pauză l-a chemat primul secretar: «Te-ai intimidat, nu te descuraja, ai fost la obiect...»

Soția a zîmbit și a încuviințat matern: «Nu-ți tale nimeni capul...»

Uzina a avut nevoie de reglori. S-a pregătit, a dat examen. Sarcina educării tinerelor cadre; cunoștea importanța hotărîtoare a primilor pași în meserie, ei însuși ce-ar fi devenit, ce s-ar fi întîmplat cu generația sa fără atmosfera și disciplina brigăzilor de muncă ale tineretului? S-a apropiat de fiecare tînăr, îndrumare neîntreruptă, control sever, urmărire îndeaproape, dimineața înainte de lucru, punerea la punct a mașinilor, înțelegerea schemelor la reperele de executat, în pauză sau după program, analiza muncii de peste zi. Acasă, frații mai mici, Petre, Maria, Stana, Florica, Cornel, îi urmează exemplul pe rînd; cunoștințele teoretice devin insuficiente, studiul (of!) cu creionul în mînă. Redimensionarea liniilor tehnologice, elemente ale productivității muncii. Uzina crește, utilaje noi, munca tot mai complexă, formarea noilor generații de muncitori îl absoarbe cu totul...

...La Conferința de partid a municipiului București a fost ales în prezidiu. Adunarea era condusă de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Constantin Stanciu reprezenta colectivul de muncitori, tehnicieni și ingineri de la «Timpuri noi». A luat din nou cuvîntul.

În uzină, muncitorii l-au ales secretar de partid pe secție. Ziua — producție, norme, acomodarea la noile instalații și tehnologii, participarea, în calitate de secretar de partid, la conducerea secției, noțiuni noi, căutate în dicționare, doar nu se poate un secretar de partid incompetent în problemele de specialitate... La început a fost greu, foarte greu, l-au ajutat cunoștințele dobîndite la școala de maiștri. Seara — școală; noaptea — lecții; între astea — activitatea în Comitetul de partid al sectorului patru, plenare, conferințe, ședințe, fiul creștea, soția s-a transferat în uzină...

...«Cunoști sectorul, a început dintr-o dată primul secretar al municipiului, după ce pînă atunci discutaseră despre una, despre alta. Cunoști oamenii și ei te cunosc pe dumneata. Ai activat la U.T.C., la partid. Ne-am gîndit să candidezi în alegerile de deputați pentru Marea Adunare Națională...»

Constantin Stanciu își întrerupe povestirea. Privește spre ușa închisă cu yale. De partea cealaltă, cineva insistă. Ezită. Bătăile în ușă încetează. Se destinde. «Cam telegrafic... Nu vi se pare?» Nu mi se pare. Ascensiunea lui e ascensiunea unei generații aflate azi în plină maturitate profesională și politică.

Biblioteca de acasă s-a îmbogățit pe negîndite cu cărți de economie, legi, norme juridice, reviste de specialitate, dicționare tehnice, broșuri din diferite domenii.

Diminețile devin obositoare.

«Nu te neliniști, l-a spus tatăl. Timpul e cît îl valorifici». Parcă ieri, la prima sesiune a M.A.N., în holul impunător, s-a apropiat cu inima cît un purice de un deputat mai vîrstnic ca să-l întrebe în ce fel își va găsi scaunul în sală.

Responsabilitatea a înlocuit emoția cînd a apărut competența.

UZINA ESTE AȘA CUM SÎNTEM NOI...

«Cum să realizez planul dacă cutăruia și cutăruia, adică la cei mai buni, li s-a dat transferul pentru U.M.G.? Mă rog, au existat rațiuni superioare. Atunci aceleași rațiuni superioare să înțeleagă și faptul că nici eu nu pot găsi peste noapte înlocuitori...»

Privește spre carnetul meu de note. «...Evident, este un exemplu teoretic. Nimeni n-a spus așa. Dar controverse pe această temă au existat».

Există adevăruri întortocheate, fără ieșire; cel puțin aparent. Atitudinea tranșantă, ca și încercarea de a găsi o cale de mijloc se dovedesc în aceeași măsură ineficiente. Alții spun: «Nu e treaba mea. Să se descurce cum or ști cei din conducerea administrativă». Sau: «Unde este echitatea muncitorească dacă mie mi se repartizează numai începători, în timp ce la alte linii tehnologice se duc cei pe care eu m-am căznit să-i calific?» Echitate, dreptate, omenie, democrație... Revendicări, intransigență, combativitate... În realitatea muncii noțiunile acestea se complică. Devin cazuri particulare, concrete.

Dacă ar exista balanțe care să măsoare toate astea!

Constantin Stanciu a învățat secretul adevărului simplu, mai sigur și cu mai multă precizie: uzina sîntem noi; iar noi devenim, luăm chipul uzinei. Interesele ei sînt ale noastre; interesele fiecăruia sînt ale tuturor. La locul de muncă fiecare să-și îndeplinească obligațiile, totul îl privește personal; întrajutorarea, colaborarea nu înseamnă transfer de sarcini. În termenii disciplinei muncitorești a aplica o hotărîre presupune asumarea voluntară a întregului complex de obligații. Cînd începi să te lamentezi, să aștepți ca altul sau alții să-ți pună totul la dispoziție, să găsești «motive» fără a încerca să le înțelegi și a le preveni, să faci tot ce depinde de tine înainte de a-l lua pe «nu» în brațe, dovedești aceeași lipsă de înțelegere a sensului echității muncitorești ca și aceea care minimalizează dreptul muncitorului de a cîștiga integral ce i se cuvine și de a-i asigura condițiile ce i se cuvin pe măsura capacității sale fizice și intelectuale.

Pentru Constantin Stanciu punerea în termeni a acestei ecuații simple a disciplinei muncii reprezintă o condiție sine qua non a autoperfecționării și autodepășirii, a progresului uzinei. De pe această bază resursele productivității și ale eficienței apar nelimitate. Cu ajutorul ei se poate elabora matematica superioară a modelării conștiințelor...

Pentru mine, ascultătorul sau cititorul, ecuația simplă a muncitorului Constantin Stanciu nu reprezintă numai o condiție de bază, ci îmi apare ca un rezultat al unui proces deopotrivă de rapid și îndelungat de formare și maturizare a unei întregi generații de muncitori; generație care, astăzi, constituie unul dintre detașamentele importante pe frontul muncii, al înfăptuirii comandamentelor etapei pe care o străbate poporul nostru.

C. NICOLAE

sub semnul omeniei

De săptămîna viitoare, «Lumea văzută de aproape» — o rubrică de Ion Mărgineanu.

Săptămînal, din numărul nostru 15, «Capriciile gustului» — o rubrică de estetică aplicată, de Gheorghe Achiței.

cronica pretențiilor

lelea mărie

O știți pe lelea Mărie din Mărginime? Pe Maria Hanzu, poftim, din comuna Gura Rîului, de lîngă Sibiu. Dacă nu, e bine totuși să-i aflați, în puține vorbe, viața.

Simplă, curată, frumoasă. Precum iile, ștergarele și fotele ieșite de-a lungul anilor din mîinile sale harnice, neobosite. Fiindcă aceasta i-a fost și îi este viața. O necurmată trudă în slujba Frumosului, așa cum l-a apucat de la bunii și străbunii ei, nealterat de nici o «inovație» nechibzuită. Pe o temă severă — cîteva culori, albul, roșul, negrul — ea realizează nesfîrșite improvizații, materializate în obiectele vestimentare enumerate mai sus, care de fapt numai obiecte vestimentare n-ar trebui numite, ci însemne de recunoaștere a unei stirpe alese de țărani, aflători în spațiul geografic cu pricina «de cînd lumea». Uneltele ei: suveica, bătătorul, fusul și acul.

Lelea Mărie nu s-a dorit doar o artizană, cu renume de mult statornicit în așezările de la poalele Cindrelului. Din pasiunea pentru portul local s-a născut o alta, cea de profesoară, fiindcă Maria Hanzu, găsind înțelegerea cuvenită, a devenit realmente profesoară, la secția externă a Școlii populare de artă din Sibiu. Și-a adus războiul de țesut de-acasă, și a început să predea învățăcelelor sale preceptele unei îndeletniciri milenare. În puțină vreme, pereții încăperii cu pricina s-au acoperit de ștergare, fețe de masă cu alesături, ii cu bete și ciupag. Albul, roșul și negrul, culorile regine, sînt prezente în toate lucrările, expresie a sobrietății și echilibrului ce guvernează arta țărăncii muntence și a discipolelor ei.

S-a organizat și o expoziție. Oamenii vin, admiră și se întăresc în convingerea că arta populară, departe de a fi perimată, obiect de muzeu, este vie, exuberantă, de o nobleță a expresiei neîntrecută. S-a editat, tot la Sibiu, un album în care, strălucit florilegiu, sînt adunate cele mai frumoase modele de cusături, concepute și executate de-a lungul vremurilor în așezările de la poalele Cindrelului. Au fost alese de Maria Hanzu și unele numără venerabila vîrstă de 150 de ani. Se mai găsește în comuna lelii Mărie și un muzeu al portului popular local, înființat din inițiativa — ați ghicit, desigur — aceleiași neobosite mărginence.

Viața și munca întru Frumos a acestei femei, modul în care fervoarea sa a găsit rezonanță la autoritățile locale, mai apoi la forurile culturale sibiene, și, în fine, rezultatele splendide ale unei asemenea conlucrări, mă fac să ridic reușita Mariei Hanzu la rangul de exemplu ce merită a fi urmat.

Oriunde există asemenea pasionați după Frumosul autentic, oriunde creatorii anonimi refac cu simplitate și firesc gesturile născătoare de artă pură, nesofisticată ale înaintașilor lor, ei trebuie încurajați, sprijiniți, puși în valoare.

Iar arta lor să facă prozeliți.

Așa vom avea revelația, dacă mai este nevoie, și este nevoie, a unei arte nu numai de o bogăție infinită, exuberantă și subtilă, în același timp, ci și a viabilității, a vitalității sale, martori fiind ei, creatorii săi, modești și harnici, din cine știe ce așezare de munte ori de cîmpie. Din acest punct de vedere, lelea Mărie este un simbol.

Mihai HETCO

starea comerțului

«n-avem!»

Își are memoria capriciile ei: înregistrează cu precizie maximă unele fapte, iar pe altele nu le însemnă nici măcar cu o scrijelitură pe răbojul amintirilor. Dacă ar fi, de exemplu, să ne amintim ce mărfuri se găseau în magazine cu vreo zece ani în urmă, în ce cantități și cum decurgeau operațiile de cumpărare, azi, în comparație, ar trebui să fim nespus de mulțumiți. Dar, odată cu mărirea stocurilor, cu îmbunătățirea calității mărfurilor și cu diversificarea sortimentelor, au crescut atît pretențiile cît și posibilitățile noastre. Rămîne astfel mereu deschisă foarfeca dintre ceea ce ne oferă comerțul și ceea ce dorim.

Este apreciabil faptul că din an în an cumpărătorul s-a învățat să fie tot mai pretențios. El cîștigă mai mult și vrea să fie mai bine îmbrăcat, să-și echipeze gospodăria cu tot felul de «mașinării», cu mobilă mai frumoasă și cu atîtea alte multe dovezi de viață îndestulată și civilizată. Dar, în calea dorințelor lui se interpune uneori acel «N-avem!» rostit pe variate intonații și însoțit de ridicarea umerilor a neputință.

Ce se află oare în spatele acestui lapidar «N-avem!»?

Am ales un magazin care își îndeplinește cu regularitate planul. Este vorba de magazinul «Bucureștii» din Piața Sf. Gheorghe: 40 000-50 000 cumpărători pe zi, desfaceri în valoare de zeci de milioane pe lună, zeci de mii de articole și sortimente în cele mai diferite dimensiuni, culori etc. Totuși, iată ce am aflat, în spatele forfotei de cumpărători, în birourile magazinului. Interlocutorul nostru este directorul comercial Enache: «În primele 3 trimestre ale anului 1972 au fost acționați la arbitraj, pe baza legii contractelor economice, furnizorii care nu au executat contractele încheiate și s-au obținut penalizări în valoare de 850 000 lei! Este o sumă mare, ea însă nu acoperă nici pe departe pagubele magazinului și nici timpul pierdut de mii de cumpărători obligați să alerge dintr-un magazin în altul după marfa dorită». În primele două luni ale acestui an se menține boala restanțelor. Iată o imagine a principalelor restanțe: peste 600 000 lei la confecții femei și bărbați, 750 000 lei la tricotaje, 200 000 lei la încălțăminte, 300 000 lei la stofe-țesături. Nu mai intrăm în detaliile restanțelor la galanterie, frigidere, sobe cu petrol, aragazuri, fiare de călcat electrice și alte articole de sezon care, nefiind livrate la timp, încarcă depozitele cu produse care nu pot fi vîndute decît iarna următoare, frînînd astfel viteza de circulație a mărfurilor.

Toate aceste restanțe, livrări neritmice, cereri de schimbare a sortimentelor, însoțite de efortul făcut pentru a procura mărfuri similare (atît cît este posibil) din altă parte pentru a îndeplini totuși planul, se soldează printr-o corespondență anormal de mare, cheltuieli suplimentare pentru convorbiri telefonice, deplasări la alți furnizori și diferite încurcături care necesită un aparat birocratic supradimensionat, cheltuieli inutile.

Ca într-o lupă uriașă, în «piață» se distinge mai clar lanțul slăbiciunilor care duce la acel prea des «N-avem!»: întîrzieri în darea în funcțiune a unor obiective industriale, neexecutarea contractelor între producătorii de materii prime și cei care le prelucrează, defecțiuni în circuitul de aprovizionare, telescoparea unor «condiții obiective» etc.

Nu respingem întru totul posibilitatea apariției unor dereglări temporare pe circuit. Fenomenul are însă un caracter endemic și de aceea trebuie stăvilit prin metode mai radicale. Cadrul legal există și legea trebuie aplicată în spiritul ei. Ce părere au cei vinovați despre prea des repetatul «N-avem!»?

Eugen IAROVICI

foileton

într-o săptămînă

Luni. M-a trimis nevasta să repar aspiratorul. I se desprinsese — lui, nu ei — una din urechiușele de care se prinde capacul. Treabă simplă, o sudură cu trei bobițe de metal. Meșterul de la cooperativa din Drumul Taberei, din spatele «Favorit»-ului, n-a vrut să vină acasă; m-a pus să-i car aspiratorul pe bancul lui de lucru. L-am ascultat supus, c-altceva n-aveam ce face. Apoi, cu seninătate, «meșterul» ăsta calificat a făcut vreo cîteva găuri în tabla aspiratorului. Vopseaua s-a cojit și a sărit pe o suprafață cît palma. Habar n-am de chestiunile tehnice, dar tot am simțit că nu-i ceva în ordine. Mi-a explicat tot meșterul că nu trebuia folosită sudura electrică, pentru că-i prea aprigă, ci cea oxiacetilenică, fiind mai puțin... temperamentală. Apoi a sudat găurile din tablă, a nivelat cicatricele cu ciocanul și cu polizorul, a prins urechiușa, și-a... mușamalizat afacerea sub un strat gros de «Duco». Cu aspiratorul în brațe m-am întors la nevastă-mea, să-i spun bucuria: are urechiușa prinsă. Chiar dacă mîine, poimîine, o să fluiere prin găurelele alea, azi — luni, cînd e început de săptămînă — totul e O.K.

Miercuri. Ar fi fost o zi tot bună pentru mine dacă n-aș avea firea asta păcătoasă a mea. Așa însă, mulțumită ei, belelele colegilor mei sînt belelele mele. Unul din ei a fost citat — pe ziua de 6 martie, între 9 și 13, la miliție, la serviciul circulației, unde i s-a spus că-i contravenient și că trebuie să plătească o amendă pentru că, în nu știu ce zi, în nu știu ce intersecție, a trecut cu mașina sa — S-B-9353 — pe roșu. Colegul meu n-a recunoscut greșeala și ofițerul interlocutor s-a miniat, pentru că fapta o constatase «un întreg echipaj». Apoi, cînd a auzit că mașina colegului meu este închisă — împreună cu alte cîteva sute de mașini și de la începutul iernii — într-o hală a complexului expozițional din Piața Scînteii, omul s-a mai calmat și nu i-a pretins decît o adeverință precum că într-adevăr așa stau lucrurile. Acum, colegul meu aleargă după adeverința asta. Aleargă bucuros, dar dacă n-avea mașina închisă acolo pentru întreaga iarnă, oare cum s-ar fi descurcat, oare cum ar mai fi stat cu bucuria? Că doar mașina lui fusese văzută în altă parte, de «un întreg echipaj».

Vineri. Făcînd ordine de primăvară prin sertare, am descoperit — nevastă-mea și eu — că avem în casă trei carnete CEC. După ce am constatat că sîntem «oameni cu bani», am avut cîteva clipe de destindere, de încredere în viitor și în noi. Apoi, după ce le-am deschis și am văzut că pe unul aveam o sută de lei, pe altul 50 de lei, iar pe ultimul 25 de lei, sus-menționatele sentimente de superioritate s-au mai moderat. Ba chiar, nu știu de ce, am simțit amîndoi nevoia să punem un cu totul alt accent problemei. Am început eu — proaspăt reciclat în chestiuni de raționalizare — propunînd să păstrăm doar două carnete — unul pentru ea, unul pentru mine — iar pe al treilea să-l desființăm. Și așa, ca omul, care socotește că-i bine să se lege singur la cap, avînd tocmai drum pe lîngă «cecul cel mare de pe Victoriei», am intrat acolo. Am cerut să-mi desființeze carnetul cu cei 25 de lei și tovarășele funcționare mi-au răspuns cererii cu foarte multă seriozitate. Aș fi scăpat repede dacă nu aș fi făcut greșeala să-mi fac carnetul cu pricina tocmai la Iași. Așa, a trebuit să se facă o comandă telefonică la agenția de-acolo ca să se verifice — printr-o convorbire «operativă» — dacă libretul meu nu-i cumva mâșluit. Că mutră dubioasă de banală — e adevărat! — am avut de cînd mă știu. Și totuși într-un ceas, un ceas și ceva, lucrurile s-au terminat. Convorbirea a fost obținută și efectuată, libretul a fost confirmat valabil și apoi desființat, iar mie mi-au dat la casierie 13 lei și 50, bani curați în mînă. Socoteala — mi-au explicat domnișoarele acelea foarte amabile — cam așa s-a făcut: 25 lei depunere plus 1 leu dobîndă fac 26 de lei, din care s-a scăzut 12,50 costul convorbirii telefonice și restul cuvenit mie s-a «rădicat» la fabuloasa sumă de 13,50 lei. Mă despărțeau 50 de bănuți de cifra care te împinge la superstiții, încît i-am luat și i-am dus liniștit nevestii-mi. Mare greșeală! S-a înfuriat și nici unul din argumentele mele de om inteligent n-a reușit s-o convingă că noi trebuie să plătim cheltuielile de verificare a cinstei noastre. Minte de femeie, se încăpățînă să susțină una și bună: că dacă CEC-ul n-are încredere îl privește direct și personal; și că e nedrept să-i plătim noi operațiunile de control. Am stat o noapte să-i explic că fleacurile astea zilnice — banalitățile astea — dacă le dai importanță, te pot duce rapid la una din formele astheniei.

Nelu IONESCU

cronica serviciilor către populație

cînd vom păși, calmi și senini, pragul cabinetelor dentare?

Stăm și așteptăm ore la rînd cum se stă și se așteaptă la dentist. Răpuși de oboseală, năuciți de carii dentare, presați de scurgerea chinuitoare a timpului. Tineri și bătrîni, oameni amăriți cu pulpite purulente și programări neonorate, cetățeni pasnici, înrăiți de durere și obligați să-și irosească ore scumpe, așteptînd un loc pe fotoliul medicului stomatolog.

— Asta e situația, stimate tovarășe doctor Teodor Nicolau. Cum o apreciați în calitatea dumneavoastră de inspector în Ministerul Sănătății și de principal coordonator al rețelei stomatologice din țara noastră?

— Omul are un singur ficat și 32 de dinți. Apoi morbiditatea prin carie dentară afectează 95 la sută din populația țării, deci concetățeanul nostru merge la dentist o dată sau de mai multe ori pe an, din fragedă pruncie și pînă la bătrînețe.

— Slabă consolare pentru colegii noștri de suferință.

— Cu toate acestea situația este mai puțin dramatică. Îmi permit o întrebare: cînd ați fost ultima oară la dentist?

— ... Aproximativ cu doi ani în urmă.

— Sau un răstimp care a acționat extrem de favorabil asupra rețelei noastre sanitare de profil. În prezent, dispunem de 3 600 unități de lucru în care lucrează 5 000 de medici stomatologi. Un medic curant la 14 000 locuitori în mediul urban și un medic pentru 27 000 pacienți în mediul rural. Iar aici e locul să amintesc și să subliniez că intrarea în producția de serie, în țara noastră, a aparaturii dentare (asimilarea «unității dentare» de către specialiștii de la I.O.R. reprezintă un mare succes al tehnicii noastre medicale) va determina într-un timp record lărgirea și modernizarea tuturor cabinetelor noastre stomatologice. De asemenea, viitoarele promoții de absolvenți ai celor cinci facultăți de stomatologie din țară vor modifica sensibil și raportul medic-pacient. Peste foarte puțin timp vom dispune de un medic la 1 800 de locuitori la orașe și unul la 8 000 în satele și comunele noastre.

— Deci mai mulți medici, mai multe unități de lucru decît în trecut, dar, paradoxal, mai multe ore pierdute în sălile de așteptare.

— Explicația, una singură: pe vremea cabinetelor particulare (cîteva sute în marile orașe, două-trei în tîrguri și tîrgușoare, unul sau nici unul în zone întinse ale mediului rural) se tratau un număr extrem de restrîns de concetățeni. Instituirea asistenței medicale gratuite și educația sanitară desfășurată programatic în ultimele decenii au provocat un adevărat asalt al cabinetelor dentare.

— Ne veți vorbi, eventual, și despre carențele de organizare?

— Nu ne ascundem după deget. Există, ca să vă fac plăcere, slăbiciuni dar și... lipsuri. În primul rînd, defectuoasa programare a pacienților, luarea peste rînd, favoritismele. Invitați-i pe cititorii dumneavoastră să ne semnaleze asemenea cazuri și le promitem că vom lua măsuri prompte împotriva celor vinovați. Și încă ceva: instrucțiunile noastre prevăd instituirea unor cabinete speciale pentru urgențe. Din păcate, această indicație expresă n-a fost respectată de către toate cabinetele stomatologice. Vă promit că vom reveni asupra aplicării acestor măsuri.

— Să vă ajute Dumnezeu... În sfîrșit, să presupunem că, mai devreme sau mai tîrziu, pacientul ajunge să se instaleze în fotoliul dentar. Ei bine, abia acum încep chinurile. Din clipa în care strămoșul nostru antropoid a avut proasta inspirație de a introduce în alimentația curentă turta din făinoase, semnînd actul de nastere al cariei dentare — descendenții lui au trebuit să suporte cele mai groaznice suplicii, încercînd să-și trateze dantura.

— Din nou sîntem în dezacord. La ora actuală, terapeutica dentară a înlăturat orice durere.

— Glumiți?

— Deloc. Toate intervențiile se fac sub anestezie. Șlefuirea, depulparea, tratamente extrem de neplăcute altădată, sînt suportate astăzi cu ușurință. La obturația de canal se utilizează materiale noi care nu mai produc durere, iar operații curente (tratarea unui dinte monoradicular, de pildă) se fac, în 10–15 minute și nu în 5–7 ședințe ca înainte.

– Așadar, la ora actuală, medicii stomatologi din țara noastră au sarcina expresă de a aplica un tratament nedureros! *Ne dați voie să încredințăm tiparului aceste rînduri, rugîndu-l pe tasterist să le scoată în evidență?*

— De acord. Avem și noi o rugăminte: să informați cititorii dumneavoastră că în curînd va începe o largă acțiune profilactică pentru prevenirea cariei dentare, prin aplicații topice de fluor (acoperirea danturii cu un strat protector) și cu ajutorul unor paste de dinți și tablete de fluor. În acest scop, sîntem pe cale de a califica un nou cadru medical: igienistul dentar. El va mai avea sarcina de a depista bolnavii (în școli, instituții, întreprinderi) și de a lua amprente de studiu. Altă măsură, înlocuirea oțelului inoxidabil (celebra viplă care provoca inflamații de gingie) printr-un material nou, realizat dintr-un amestec de crom cu molibden și cobalt și pe care îl vom utiliza la confecționarea protezei mobile.

— Dar un «medicament-bomboană» care să vindece de la o zi la alta cariu dentară?

— Anul acesta, la propunerea Organizației Mondiale a Sănătății (O.M.S.), s-a repus în studiu etiologia cariei dentare. Se va găsi mult așteptatul panaceu? Să sperăm.

Liviu TIMBUS

dialog cu cititorii

despre pîrțag

Discutînd pe marginea recentelor evenimente meteorologice, cititorul *Nicolae Anghelu* din București ne comunică unele observații cu privire la funcționarea transportului în comun și, cu aceeași ocazie, se interesează și de soarta tramvaielor. «Acum cîțiva ani am citit că tramvaiele nemaicorespunzînd cerințelor traficului dintr-o metropolă modernă, vor fi treptat retrase și de pe teritoriul Capitalei, așa cum au fost retrase și din celelalte mari orașe ale lumii. Ce se mai aude în această privință?» După cîte știm, ideea eliminării totale a tramvaielor nu figurează printre planurile municipalității bucureștene, cel puțin în ce privește viitorul imediat. E și firesc să fie așa, din moment ce bătrînul mijloc de transport nu și-a epuizat, nici pe departe, posibilitățile și continuă să prezinte numeroase avantaje. E interesant de subliniat că, chiar în marile capitale în care, de multe decenii, nu mai circulă tramvaie, se fac auzite voci (inclusiv ale unor urbaniști de înaltă competență și evident spirit modern) care regretă pripeala de altădată și chiar sugerează reintroducerea pitoreștilor vehicule. Argumente nu lipsesc și ele par foarte serioase: transportul cu tramvaie e, pînă la urmă, mai ieftin decît cel cu autobuze, capacitatea de îmbarcare nu e cu nimic mai mică și — să nu uităm obsesia nr. 1 a zilelor noastre! — tramvaiul nu poluează atmosfera. Singurul avantaj al autobuzelor — mobilitatea — începe să devină o amintire: în mai toate orașele mari autobuzelor li se rezervă un culoar special de pe care nu pot ieși și pe care n-au voie să circule turismele. În aceste condiții, e greu de sesizat vreo deosebire esențială față de circulația pe șine. În consecință, în momentul de față, eforturile se îndreaptă nu spre eliminarea tramvaielor, ci spre perfecționarea acestor vehicule care devin silențioase, confortabile, agreabile.

Am amintit această evoluție, pentru că, o dată mai mult, ea infirmă graba celor care, setoși de «modernitate» cu orice chip, ignoră realitățile, disprețuiesc considerentele economice și uită că orice perfecționare trebuie pusă în slujba omului și nu a unor abstracte mituri tehnice. Exemplul tramvaielor e doar unul din multe altele.

Periodic, primim la redacție scrisori din partea unor tineri care ar dori să se consacre profesiunii de ziarist și care ne cer lămuriri cu privire la posibilitățile de a urma învățămîntul ziaristic. După cum se știe, o facultate de ziaristică funcționează în cadrul Academiei «Ștefan Gheorghiu». Tineri care și-au luat examenul de bacalaureat, care au la activ o perioadă de muncă în producție și care au colaborat, în calitate de corespondenți voluntari, la publicații locale sau centrale, au, desigur, șanse să beneficieze — dacă vor reuși la concursul de admitere — de cursurile și seminariile facultății de ziaristică. E bine ca cei interesați — și astfel răspundem și cititorilor *Gh. Săftoiu* din Săcele (jud. Brașov) și *Valeriu Compa* din Oradea — să ia contact cu redacțiile ziarelor din localitățile respective. Am vrea doar să mai adăugăm o scurtă precizare. Așa cum reiese și din scrisorile la care ne-am referit, mulți dintre cei care vor să intre în presă își închipuie că ziaristica e un fel de profesiune mirifică: întîmplări palpitante, autoritate asupra celor mari și celor mici, notorietate rapidă, cunoștințe ametitoare, călătorii fascinante etc., etc. N-am vrea să vorbim de rău despre o profesiune care nouă, celor care o practicăm de multă vreme, ne este nespus de dragă și pe care o considerăm cea mai frumoasă profesiune din lume. Dar tinerii atrași de mirajul gazetăriei ar trebui să știe, în același timp, că ziaristica este o meserie teribil de grea, acaparatoare, necesitînd un consum imens de tensiune nervoasă, o meserie care nu-ți oferă — din păcate — numai satisfacții, în care, foarte rar, cuvîntul tipărit ajunge să redea cu fidelitate tumultul de gînduri și de sentimente pe care ai vrut să le exprimi. Statisticile forurilor celor mai competente în materie (ca, de pildă, Organizația Mondială a Sănătății) arată că în nici o altă profesiune nivelul morbidității (pe primul plan bolile nervoase, acele ale cordului și cele gastro-intestinale) și al mortalității nu este atît de ridicat, că nici o altă profesiune nu uzează în asemenea proporții și cu asemenea rapiditate. Din toate aceste motive ne-am permite să sugerăm celor care vor să vină alături de noi ca, înainte de a începe pregătirile pentru un eventual concurs de admitere, să-și rezerve timp pentru un examen realist și lucid al posibilităților, vocației și rezistenței lor în raport cu o profesiune extrem de exigentă.

H. DONA

tipuri și tertipuri

despre pîrțag

Nu mă simt în stare să dau definiția pîrțagului, îi pot determina, în schimb, funcția fundamentală: sare. Mitocanului, parvenitului, îmbogățitului în prestigii de dată recentă îi sare pîrțagul din te miri ce și cînd te aștepți mai puțin. Gelos de autoritatea lui, veșnic amenințată, decis să și-o apere cu cuțitul în dinți și toroipanul în mîini, mitocanul e sensibil la orice aluzie, și la cea mai inocentă, convertită în sensibilitatea sa exacerbată într-un «afront». Totul e făcut să-l diminueze și să-i surpe la soclu.

De aceea se simte bine doar în tovărășia cîtorva intimi, de credința și fidelitatea cărora e sigur. Cu tot restul lumii e atent, mefient și în stare permanentă de ripostă. Răspunsurile lui alarmate sînt: «adică»?, «nu înțeleg» și «explică-te». Și cum nici un argument nu-i satisface, îl sare pîrțagul, concretizat în cîteva formule clasice și sacrosante: «cu mine nu-ți merge», «ascultă, tovarășe, chestiile astea eu le-am fumat demult», și, mai ales: «dacă ești prieten cu Ionescu, spune-i să-și bage mințile în cap, că-i zboară fundu'!» Caracteristica primordială a pîrțagului e că durează puțin. Scînteie electrică a orgoliilor ofensate, pîrțagul se consumă instantaneu, moare în clipa în care s-a născut, ca flacăra de magneziu la fotograf: o fracțiune de secundă, cît e necesar să lumineze un intelect și o mentalitate.

A nu se confunda pîrțagul cu arțagul.

Arțagul e o trăsătură de caracter, pîrțagul e un capriciu. Cu arțagul te naști, pîrțagul se dobîndește odată cu avansarea în schemă. Într-un fel, e un apendice al mașinii și al celorlalte avantaje date de autoritate. De aceea se și pierde odată cu ea. Am cunoscut un tovarăș vestit pentru pîrțagurile lui nediferențiate. A fost suficient să-i reducă din schemă pentru ca toate pîrțagurile lui să se vindece în chip miraculos. Singurul lucru care mă întristează e cînd văd subalternii intimidați: «șeful e cu capsa pusă» sau «fii atent, te ia tare».

La auzul acestor cuvinte oamenii pălesc. Și atunci, îmi dau seama că nu-i de glumit cu pîrțagul. Generează frica. Cel mai abject dintre sentimentele omenești. Cel mai degradant. Pîrțagul se cere tratat cu vitriol și dispreț.

Aurel BARANGA

O CIUDATĂ AFACERE STÎRNEȘTE VÎLVĂ PE TREI CONTINENTE

MUZEUL, RELICVA ȘI MILIONUL DE DOLARI

Toamna trecută, Thomas P.F. Hoving, directorul Muzeului de artă «Metropolitan» din New York, a anunțat presei achiziția unui vas grec, vînd o vechime de 2 500 de ani și semnat de creatorii săi, pictorul Eufremios și olarul Euxitheos. Hoving declara că vasul este de o calitate atît de remarcabilă, încît, ținînd seama de existența lui, «istoria artei va trebui rescrisă».

T. Hoving și Dietrich von Bothmer, șeful secției de artă greacă și romană a muzeului, au refuzat să dea detalii despre achiziționarea vasului — un *krater*, cum îl numeau elinii, în formă de calicu de floare, folosit pentru a amesteca vinul cu apa la ospețe. Singurul lucru pe care l-au aflat ziarele, în noiembrie 1972, a fost că acest giuvaer aparținea unei colecții particulare europene încă înainte de primul război mondial.

Afirmația a fost primită, de la început, cu scepticism de numeroși experți în artă care susțineau că un vas de asemenea valoare nu ar fi putut trece neobservat, vreme de atîția ani, dacă s-ar fi aflat într-o colecție din Europa. Dar atunci cine îl vînduse muzeului? De unde apăruse enigmaticul *krater*, bătrîn de două milenii și jumătate? Cine se îndurase să se despartă de el — și pentru ce sumă?

PUNCTUL DE PLECARE

Poate că nici una dintre aceste întrebări nu și-ar fi găsit răspuns, dacă, în ultimele luni, presa americană nu s-ar fi ocupat în repetate rînduri de actualii conducători ai prestigiosului muzeu newyorkez. Ceea ce a reținut atenția ziariștilor a fost, după expresia cotidianului «New York Times», «ciudata politică de vînzări și cumpărări, practicată de Thomas Hoving și principalii săi colaboratori».

Pentru a nu intra în amănunte de prisos, să precizăm că este vorba de o serie de achiziții pe care «Metropolitan» le-a făcut, în 1971 și 1972, de la cîțiva comercianți particulari, în schimbul unor obiecte de artă aflate în posesia sa și provenite de la diferiți donatori. Cercetînd mai în detaliu aceste tranzacții, gazetarii au constatat cu stupoare că, de fiecare dată și fără nici o excepție, muzeul a obținut pentru piesele sale prețuri cu mult sub nivelul «pieței», cu aceeași regularitate «Metropolitan» a plătit noile sale achiziții cu sume care se ridicau considerabil peste cele indicate de «bursa» valorilor artistice. Cu alte cuvinte, muzeul vindea ieftin și cumpăra scump, oferind astfel, la ambele operații, o largă marjă de profituri negustorilor cu care făcea aceste bizare afaceri.

De aici a pornit investigația și în cazul *kraterului* grec. În ianuarie și februarie 1973, o echipă de patru redactori și reporteri ai ziarului «New York Times» a întreprins o anchetă, al cărei scop inițial era de a determina, cît mai aproape de adevăr, prețul cu care fusese plătit străvechiul vas și de a stabili dacă în locul lui fuseseră cedate alte exponate. În caz afirmativ, detectivii improvizați trebuiau să afle care anume erau obiectele respective și la cît se ridica valoarea lor.

Înainte de toate, gazetarilor le revenea sarcina de a descoperi identitatea celui care vînduse *kraterul*. Dar iată că, odată scoasă la iveală această primă verigă, ea a tras după sine un lanț de uluitoare contradicții și nepotriviri între afirmațiile celor în cauză.

UN MISIT DISCRET

Așadar, «Metropolitan» a cumpărat vasul de la un anume Robert E. Hecht-junior, cetățean american, fiul lui Robert Hecht-senior, multimilionarul proprietar al cîtorva zeci de magazine universale din Washington, Baltimore și alte orașe ale Statelor Unite. Întrebat de unde avea prețioasa relicvă antică, Hecht-junior, care locuiește de 25 de ani în Italia, a declarat cu seninătate că nu el era posesorul, ci altcineva: «O persoană al cărei nume nu-l pot destăinui, deoarece ar avea neplăceri cu fiscul din țara sa. Eu nu am jucat decît rolul unui intermediar care lucrează pentru un comision».

Evident, nimeni nu interzice unui fiu de milionar să practice misitia, fie și în domeniul artistic. Dar, cînd unul dintre ziariștii de la «New York Times» s-a interesat la vamă despre felul cum fusese introdus în țară prețiosul *krater* i s-a răspuns că, pe declarația completată de Hecht în septembrie 1972, la rubrica «proprietate» figurează numele lui, iar la rubrica «valoare» 1 000 000 de dolari.

Chestionați la rîndul lor, directorul muzeului, T. Hoving, și șeful secției de antichități greco-romane, D. von Bothmer, au afirmat că: 1) nu cunosc cine este proprietarul vasului și nu l-au văzut niciodată la față; 2) singurul om cu care au tratat e Hecht, căruia i-au înmînat și banii; 3) știau de la început că au de-a face cu un intermediar și nu cu veritabilul posesor; 4) prețul plătit nu atingea nici pe departe un milion de dolari, ci reprezenta o sumă mult mai mică.

Thomas Hoving a refuzat să mai adauge ceva la cele de mai sus. Spre deosebire de el, Dietrich von Bothmer s-a dovedit întrucîtva mai guraliv, declarînd: «Nu am pus nici o întrebare cu privire la originea vasului. Convingerea mea fermă este că asemenea rarități se pot găsi în colecțiile europene și, mai ales, în cele din Anglia, fără ca prezența lor să fie cunoscută cercurilor de specialiști. Tot ce m-a interesat pe mine a fost autenticitatea obiectului, în primul rînd, și calitatea sa, în al doilea rînd. Satisfăcut pe ambele planuri, nu m-a mai preocupat nimic altceva».

LUVRUL PE LOCUL AL DOILEA

Nu era prima oară cînd von Bothmer avea prilejul să comenteze în public importanta achiziție a «Metropolitanului». O mai făcuse într-un rînd, din proprie inițiativă, în cadrul unui articol apărut în suplimentul săptămînal ilustrat (ce coincidență!) al ziarului care avea să întreprindă ancheta. În numărul 12783, din 16 noiembrie 1972, «The New York Times Magazine» găzduia în coloanele sale o largă expunere a lui von Bothmer, care nu-și ascundea mîndria de «a fi procurat muzeului una dintre cele mai de seamă capodopere ale umanității».

În articol, șeful secției de artă greco-romană preciza că, încă din primăvara anului 1972, stabilise contactul cu «un foarte competent și foarte respectabil anticar, care se bucură de o imensă reputație internațională». Acesta îi propusese cumpărarea unui vas comparabil cu celebrul *krater* de la Muzeul Luvru din Paris, cunoscut în lumea specialiștilor sub numele de «calicul lui Herakles». Firește, von Bothmer a răspuns afirmativ. După cîteva săptămîni de «negocieri delicate» anticarul i-a invitat pe el și pe Hoving într-o locuință particulară din New York: într-un boschet din parcul acestei case, sub puternica lumină a unui reflector, îi aștepta vasul, instalat pe un soclu de marmură. «Văzîndu-l, am rămas fără grai, copleșit de emoție», scria von Bothmer, plin de patetism.

La fel de încîntat a fost și directorul său. În aceeași lună în care «The New York Times Magazine» îi publica articolul, Thomas Hoving consacra în întregime buletinul trimestrial editat de «Metropolitan» vasului purtînd semnăturile lui Eufremios și Euxitheos. În editorialul buletinului, Hoving arăta: «Oferim acum admirației vizitatorilor un exponat care se numără printre cele două sau trei supreme valori artistice aflate în patrimoniul muzeului nostru... În condiții de conservare mai bune decît calicul lui Herakles de la Luvru, acesta este, poate, cel mai frumos vas pe care ni l-a lăsat vechea Eladă».

Nimeni nu a pus și nu pune la îndoială vreuna din afirmațiile de mai sus. Experții sînt de acord că Eufremios a fost cel mai mare pictor ceramist al Greciei antice. În cazul de față, opera sa atinge culmile măiestriei. Una din fețele *kraterului* înfățișează un grup de războinici care-și iau armele. Cealaltă latură zugrăvește o scenă mitologică, rar reprezentată grafic: sub privirile lui Hermes, Sarpedon, fiul lui Zeus, ucis în războiul Troiei, e luat pe brațe de pe cîmpul de luptă de către Somn și Moarte.

PERSONA NON GRATA

Calitatea vasului e, așadar, neîndoielnică. Mult mai dubioasă pare a fi însă calitatea celui grație căruia «Metropolitan» a putut dobîndi una dintre «cele două sau trei valori supreme» ale sale. Căci investigația echipei de ziariști de la «New York Times» a dezvăluit că, definindu-l pe Hecht drept «un foarte competent și foarte respectabil anticar, care se bucură de o imensă reputație internațională», von Bothmer formula ceea ce eufemistic s-ar putea numi un gigantic neadevăr.

Robert E. Hecht-junior (care, oricît de junior ar fi, a împlinit totuși 53 de ani) nu este nici anticar, nici — cu atît mai puțin — competent și respectabil. Profesia lui declarată (și înscrisă ca atare în pașaport) este aceea de voiajor comercial, deși în cei 25 de ani de cînd lipsește din S.U.A., nu a fost, nici măcar o lună, salariatul vreunei firme.

Cît despre «imensa lui reputație internațională», gazetarii-detectivi au confirmat-o, dar într-un sens exact opus celui folosit de von Bothmer: arestat de cinci ori în Turcia și de două ori în Italia pentru trafic ilicit cu obiecte de artă excavate prin contrabandă, Hecht a fost eliberat de fiecare dată «din lipsă de probe». După ultima arestare însă, la 25 aprilie 1967, autoritățile turce l-au expulzat, declarîndu-l *persona non grata* și punîndu-i în vedere să nu mai revină niciodată pe teritoriul acestei țări.

Întrebați dacă aveau cunoștință despre strania respectabilitate a intermediarului cu care negociaseră cumpărarea vasului, Hoving și von Bothmer s-au abținut de la orice comentariu, toate stăruințele ziariștilor fiind de prisos. Concluzia inevitabilă a presei americane a fost că cei doi conducători ai muzeului «Metropolitan» nu ignorau puțin onorabilele antecedente ale misitului, dar fie că au preferat să nu le ia în seamă, fie că au mizat tocmai pe ele pentru a încheia o tranzacție care devenea din ce în ce mai suspectă.

DOUĂ SCRISORI ȘI TREI MINCIUNI

Ajuns la acest punct și avînd de înfruntat vîlva stîrnită în opinia publică de revelațiile echipei de gazetari, Dietrich von Bothmer s-a decis să facă, după expresia lui, «cîteva declarații suplimentare, menite să aducă lămuriri definitive». La o conferință de presă convocată în incinta muzeului «Metropolitan», șeful secției de antichități greco-romane a prezentat celor de față copiile unor scrisori semnate de «proprietarul efectiv al vasului achiziționat».

Noul erou al afacerii se numește Dikkran Sarrafian și locuiește la Beirut, capitala Libanului. Întreaga sa corespondență, așa cum a fost exhibată ziariștilor de von Bothmer, e adresată lui Robert Hecht-junior, «bunul lui amic». Într-o primă scrisoare, datată 10 iulie 1971, Sarrafian își informează prietenul că, hotărîndu-se să emigreze în Australia, vrea să-și lichideze toată averea, «inclusiv *kraterul* meu cel roșu, pe care-l am de atîta vreme».

Din scrisoare reiese că Hecht cunoștea vasul, pe care-l văzuse cu cîteva luni mai înainte la hotelul «Savoy» din Zürich. Grațiosul obiect de artă se afla în Elveția de cîțiva ani, în grija unor alți prieteni ai lui Sarrafian. «Le-am dat instrucțiunile necesare pentru a ți-l înmîna d-tale personal (acest cuvînt e subliniat de două ori — n.a.) și nimănui altuia», încheia el.

Într-o a doua epistolă, datînd din august 1971, proprietarul vasului scria lui Hecht: «Cifra e cea pe care am discutat-o cu d-ta, adică un milion de dolari sau mai mult, dacă e posibil. E de la sine înțeles că sînt dispus să-ți achit un comision de 10 la sută, pentru a compensa eforturile pe care le-ai făcut și cheltuielile pe care le-ai avut de suportat».

După ce au ascultat lectura celor două

misive, ziariștii au pus o serie de întrebări lui von Bothmer. Iată-le pe cele mai importante:

1) Abia cu cîteva zile în urmă, solicitat de echipa de la «New York Times», el și directorul său, T. Hoving, susținuseră că *kraterul* provenea dintr-o colecție europeană. Or, Libanul nu se află în Europa. De ce această minciună?

2) Tot atunci, cei doi conducători ai muzeului afirmaseră că nu știau cine e veritabilul proprietar al vasului. Or, din documentele prezentate acum, rezultă că identitatea lui era de mult cunoscută. De ce această a doua minciună?

3) Cu același prilej, se contestase că suma plătită pentru *krater* ar fi fost de un milion de dolari, pretinzîndu-se că prețul real era mult mai mic. Cu cît fusese cumpărat, de fapt, obiectul?

La început, von Bothmer a reacționat foarte violent față de «impertinența» întrebărilor care puneau la îndoială corectitudinea sa și a directorului Thomas Hoving. Cînd indignarea i s-a mai potolit, șeful secției de antichități a spus că cele două «mici inexactități» se datorau «dorinței noastre de a nu dezvălui numele unui partener de la care aveam intenția să mai cumpărăm și alte lucrări de artă și pe care nu am vrut să-l punem în încurcătură».

Pus în încurcătură, la rîndul lui, von Bothmer a trebuit să mărturisească o nouă «inexactitate»: prețul plătit pentru vas nu era considerabil mai mic, ci considerabil mai mare de un milion de dolari — mai precis, 1 300 000... Ziariștii au așteptat zadarnic o explicație pentru această a treia minciună.

VASUL SE FACE ȚĂNDĂRI

Dar nedumeririle iscate de conferința de presă de la muzeul «Metropolitan» nu s-au oprit aici. Continuîndu-și investigațiile, unul din membrii echipei de la «New York Times» a telefonat la domiciliul lui Dikkran Sarrafian din Beirut. La celălalt capăt al firului a răspuns doamna Sarrafian, scuzîndu-se că nu-și poate deranja soțul care se culcase.

Nimic anormal în asta, deoarece, conform fusului orar al Libanului, era aproape unsprezece noaptea. În schimb, ziaristului i s-a părut ceva mai ciudat faptul că proprietarul vasului, care în iulie 1971 era pe punctul de a emigra în mare grabă, tocmai la antipozi, dormea liniștit în februarie 1973, la aceeași adresă, din același oraș și aceeași țară.

Convorbirea a avut loc în dimineața următoare. Într-o engleză nu tocmai corectă, dar destul de curgătoare, Sarrafian a răspuns, fără reticențe, la toate întrebările interlocutorului său. Da, vasul fusese al lui: îl avea de la tatăl său, care îl achiziționase prin 1920, a Londra. Da, Hecht era un vechi și bun prieten, căruia îi încredințase misiunea de a vinde *kraterul*. Da, era mulțumit de felul cum se desfășurase tranzacția și nu avea nici o pretenție, nici de la Hecht, nici de la muzeul «Metropolitan».

Pe neașteptate însă discuția telefonică, purtată la mii de kilometri distanță, a luat o întorsătură surprinzătoare. Sporovăind într-una, furat de propriul său antren, Sarrafian a declarat că ceea ce moștenise de la tatăl său nu era altceva decît o cutie de pălării cu vreo 40 de cioburi. Nu, nu el a restaurat vasul. I-a dat lui Hecht cutia cu cioburi, pe care, dealtfel, nici nu spera să primească prea mulți bani, ci doar «o sumă oarecare». Treaba prietenului său ce a făcut cu fragmentele și cum le-a vîndut.

Bine, s-a mirat ziaristul, dar atunci cum rămîne cu scrisorile din iulie și august 1971? Acolo era vorba, cît se poate de limpede, de un vas întreg, nu de niște cioburi, precum și de un milion întreg de dolari, nu de o sumă oarecare. Cum explică dl. Sarrafian aceste date care se bat cap în cap?

Domnul Sarrafian nu a explicat nimic. Devenind brusc mult mai puțin locvace, el a răspuns,pe un ton sec, că atît avea de spus. Totuși,la insistențele ziaristului, emigrantul care nu emigrase a izbucnit: «Ce vrei de la mine, domnule? Dacă nu mă crezi, vino aici și te voi convinge că nu arăt ca un milionar. N-am nici iaht, nici casă, nici mașină — n-am nimic. N-am nici măcar pretenții de la cineva! Singurul care se poate plînge că a pierdut în această afacere e fiscul Statelor Unite...»

Sarrafian a refuzat cu încăpățînare să furnizeze motivele pentru care considera că fiscul S.U.A. fusese frustrat. În schimb, el a revenit asupra afirmațiilor sale anterioare, amintindu-și dintr-o dată că un alt vechi și bun prieten al său, arheolog de renume mondial, îi spusese, încă din prin 1935, că cele 40 de cioburi din cutia de pălării aveau o mare valoare, deoarece erau rămășițele unui vas antic; păcat doar că lipseau multe fragmente. Cum îl chema pe vechiul și bunul său prieten? Acest mărunt detaliu scăpa memoriei lui. Dar cum îi chema pe vechii și bunii lui prieteni din Elveția, cărora le dăduse instrucțiuni să transmită vasul (sau cioburile) lui Hecht? Nici acest lucru nu îl ținea minte. Dar cum de putuse fi reconstituit vasul în condiții mai bune, decît «caliciul lui Herakles» de la Luvru, din moment ce îi lipseau numeroase fragmente? Sarrafian nu avea habar cum, nu văzuse niciodată *kraterul* restaurat. Nu a avut curiozitatea să vadă o bijuterie care valora peste un milion de dolari? Nu!

Și, imediat, după acest ultim cuvînt, ziaristul a auzit țăcănitul telefonului pus în furcă.

APARIȚII ȘI DISPARIȚII

Încă de la primii pași ai anchetei pe noile făgașe, omul pe care au dorit să-l abordeze reporterii de la «New York Times» era, bineînțeles, Robert E. Hecht-junior. Treaba s-a dovedit însă deosebit de dificilă. Din ziua de 19 februarie, cînd cotidianul a publicat cel dintîi articol asupra acestui caz (inclusiv citatele menționate din declarația inițială a lui Hecht), foarte competentul și foarte respectabilul anticar a dispărut de la domiciliul său din Roma.

În urma lui, a rămas ca purtător de cuvînt un... avocat de drept penal, maestrul Giuseppe Lojacono, care s-a mulțumit să spună laconic, dar semnificativ: «Cu cît se va vorbi mai puțin despre această afacere, cu atît va fi mai bine».

În după-amiaza de 21 februarie însă cu cîteva ore înainte ca Sarrafian să se culce, neputînd astfel răspunde primei chemări telefonice de peste ocean, portarul hotelului «St. Georges» din Beirut l-a informat discret pe corespondentul local al cotidianului «New York Times» că Hecht a soait în urmă cu jumătate de ceas, locuind în apartamentul nr. 283. Toate tentativele corespondentului de a intra în contact cu el au dat greș. Dealtfel, chiar de a doua zi, inaccesibilul misit a părăsit capitala Libanului. În schimb, la 24 februarie, Sarrafian a recunoscut că primise vizita bunului său prieten, care îl prevenise că «ziariștii îl vor supune unui adevărat interogatoriu», avînd gentilețea, pare-se, să-i sugereze și unele răspunsuri.

Tot la 24 februarie, avocatul Lojacono a convocat reprezentanții presei din Roma, pentru a-i anunța că, în dimineața următoare, clientul său își va face o apariție publică, «avînd cîteva noutăți senzaționale de comunicat». Dar ziua de 25 a trecut fără ca Hecht să poată fi văzut și fără ca senzaționalele lui noutăți să poată fi auzite. Cam stînjenit, maestrul Lojacono a tras concluzia că «omul pe care toți îl așteptăm s-o fi răzgîndit».

La o deducție asemănătoare au ajuns și cei care nu erau specialiști în drept penal. Cu atît mai mult cu cît, foarte curînd, s-a aflat că, în ziua de 25 februarie, Hecht nu putea fi la Roma pentru simplul motiv că era la New York. Nu ca turist oarecare, ci ca oaspete al nimănui altuia decît însuși directorul muzeului «Metropolitan», Thomas Hoving.

Despre acest lucru presa nu a aflat decît a doua zi, direct din gura lui Hoving. Musafirul său nu mai era de găsit nicăieri. «S-ar zice că mania tuturor anticarilor cinstiți, care nu au nimic de ascuns, este să dispară ca prin farmec, ori de cîte ori sînt căutați, vînzolindu-se prin trei continente și nerămînînd nicăieri mai mult de 24 de ore», comenta sarcastic un gazetar.

De data aceasta, Thomas Hoving s-a dovedit mai puțin scorțos ca de obicei și a binevoit să ofere ziariștilor o puzderie de amănunte. Ca, de exemplu, că luase micul dejun cu Hecht, consumînd ochiuri cu slănină, ba chiar că la masa de prînz, unde se bucurase de aceeași distinsă companie, mîncase o porție de spaghetti. Cu detaliile care interesau presa, directorul muzeului a fost sensibil mai zgîrcit, limitîndu-se la a spune că Hecht îi asigurase de «proveniența perfect onestă a *kraterului*». Întrebat ce părere are despre onestitatea celui care îi garanta onestitatea proveniență, Hoving a răspuns scurt: «Bună».

Cu același prilej însă au ieșit la lumină noi contradicții între declarațiile principalilor eroi ai afacerii. De pildă, Hoving a afirmat că văzuse vasul la 27 iunie 1972, la Zürich, împreună cu von Bothmer, infirmînd astfel poeticul pasaj din articolul acestuia din urmă, cu boschetul din grădina newyorkeză. De asemenea, directorul a susținut că reconstituirea se efectuase din peste 50 de fragmente, și nu din 40, așa cum spunea Sarrafian, ceea ce însemna fie că fostul proprietar mințea (de ce?), fie că pe parcurs apăruseră mai bine de zece cioburi suplimentare (de unde?).

În cele din urmă, ziariștii au ajuns la unanima concluzie că, departe de a lămuri ceva, noile declarații ale lui Hoving au adăugat noi semne de întrebare unei afaceri din care misterele nu lipseau.

RĂZBUNAREA BORFAȘULUI

În timp ce la New York și Beirut ițele se încurcau din ce în ce mai rău, Roma a ieșit și ea din rolul șters pe care-l jucase pînă atunci. Începutul l-a făcut colonelul de carabinieri Felice Mambor, care a anunțat că întreprinde o investigație în legătură cu *kraterul* cumpărat de muzeul «Metropolitan». Pista urmată de el pornea de la un denunț, conform căruia vasul ar fi fost procurat prin săpături ilegale într-o regiune din apropiere de capitala Italiei.

A intrat apoi în scenă procurorul-adjunct Domenico Sica, care a întocmit acte de dare în judecată a patru indivizi (numele lor a fost ținut secret), sub acuzația că au efectuat excavațiile respective, în urmă cu doi sau trei ani, și că au furat fragmentele vasului semnat de Eufremios și Euxitheos. Din aceleași surse judiciare s-a mai aflat că obiectul a fost sustras dintr-un mormînt etrusc, împreună cu un *krater* similar, despre care se crede că nu a fost încă scos din Italia.

Informațiile cele mai complete le-a furnizat un anume Armando Cenere, cunoscut de poliția din Roma ca borfaș și hoț de buzunare. Prezentîndu-se din proprie inițiativă în fața autorităților, Cenere a declarat că în noiembrie 1971, ca membru al unei bande de *tombaroli* (traficanți de relicve antice dezgropate ilegal), participase la o serie de săpături nocturne în regiunea Sant'Angelo. Situată la aproximativ 40 km nord-est de Roma, această zonă adăpostește cîteva mii de morminte etrusce*)!

Lucrînd împreună cu șase complici, timp de opt zile, Cenere a găsit mai întîi baza și un miner al *kraterului*, apoi alte fragmente, precum și statuia unui sfinx înaripat. Pentru toată această recoltă el a primit 5 300 000 de lire italiene (circa 8 800 de dolari). Citind în ziare despre vasul vîndut muzeului «Metropolitan» și despre suma cu care fusese plătit, Cenere s-a considerat tras pe sfoară și, pentru a se răzbuna, s-a hotărît să mărturisească adevărul.

Așa cum era și firesc, depoziția borfașului a fost privită cu suspiciune, ca o poveste destul de puțin plauzibilă. Dar procurorul Sica și-a modificat atitudinea atunci cînd autoinculpatul i-a descris în amănunțime scena pictată pe un fragment cît palma de mare, pe care Cenere avusese răgazul să-l studieze îndeaproape. «Am văzut acolo un bărbat rănit la inimă, la burtă și la piciorul drept, a spus el. Îl ia de umeri un om cu cască și cu aripi și altul se uită la el». Și a continuat cu numeroase detalii.

Or, descrierea sa coincide exact cu imaginea existentă pe o suprafață de dimensiunea unei palme din acea față a vasului care zugrăvește moartea lui Sarpedon. Așa cum s-a arătat, e o scenă mitologică rar reprezentată, deci nu e de presupus ca un individ de nivelul cultural al borfașului s-o fi cunoscut dinainte. Mai mult, la 24 februarie, data declarației sale, presa italiană nu publicase nici o reproducere a *kraterului;* chiar dacă ar fi văzut fotografia apărută în «New York Times», Cenere tot n-ar fi putut distinge amănuntele pe care le-a enumerat și mai ales culorile exacte ale fiecărui personaj; cu atît mai puțin ar fi avut de unde să știe cele cîteva indicii de forme și culori referitoare la cealaltă față a vasului, a cărei fotografie nu a apărut în nici un ziar din lume.

Autoritățile italiene au anunțat oficial că, «sînt multe probabilități» ca vasul achiziționat de muzeul newyorkez să fie cel dezgropat de Cenere. Totodată s-a solicitat concursul poliției americane pentru elucidarea cazului.

EPILOG

...nu există încă, în adevăratul înțeles al cuvîntului — și poate nici nu va exista vreodată. Aproape fiecare zi ce trece aduce cîte un amănunt suplimentar. S-a aflat, astfel, că un elenist, pictor și restaurator din Zürich, Fritz Buerki, a lucrat la lipirea fragmentelor *krateruhi* cu pricina vreme de aproape un an, ceea ce pare să confirme relatarea lui Cenere. S-a mai aflat că un traficant de obiecte artistice din Roma, avînd la activul său un bogat cazier judiciar, s-ar fi lăudat unor prieteni, în toamna anului 1971, că a cumpărat un vas etrusc spart cu 30 000 de dolari și că l-a vîndut «unui american stabilit în Italia» cu 100 000 de dolari. S-a mai aflat că pentru a plăti noua achiziție, muzeul «Metropolitan» a vîndut o colecție de monede romane de aur. (Unde? La Zürich. Cui? Domnului Robert E. Hecht-junior. Cu cît? Cu 1 300 000 de dolari). S-a mai aflat că la «bursa» antichităților respectivele monede ar fi valorat cel puțin 2 500 000 de dolari.

Dar ceea ce vrea cu adevărat să știe opinia publică, nu s-a aflat. Deocamdată...

Nicolae MINEI

Vasul în cauză: 2500 ani de existență, două luni de anchetă.

*) Etrușcii sînt vechi locuitori ai Italiei (provinciile Toscana și Umbria). Înaintea romanilor, ei au înființat un mare imperiu, lăsînd numeroase vestigii artistice de o imensă valoare.

folclor

COSTUMUL POPULAR ROMÂNESC, MĂRTURIE A UNEI CIVILIZAȚII STRĂVECHI, ÎNDEMN PENTRU O NOUĂ CIVILIZAȚIE

Găteală de cap pentru femeile măritate: zona etnografică Argeș (Muntenia).

un eseu
de Mircea MALIȚA

Costum femeiesc: zona etnografică Năsăud (Transilvania).

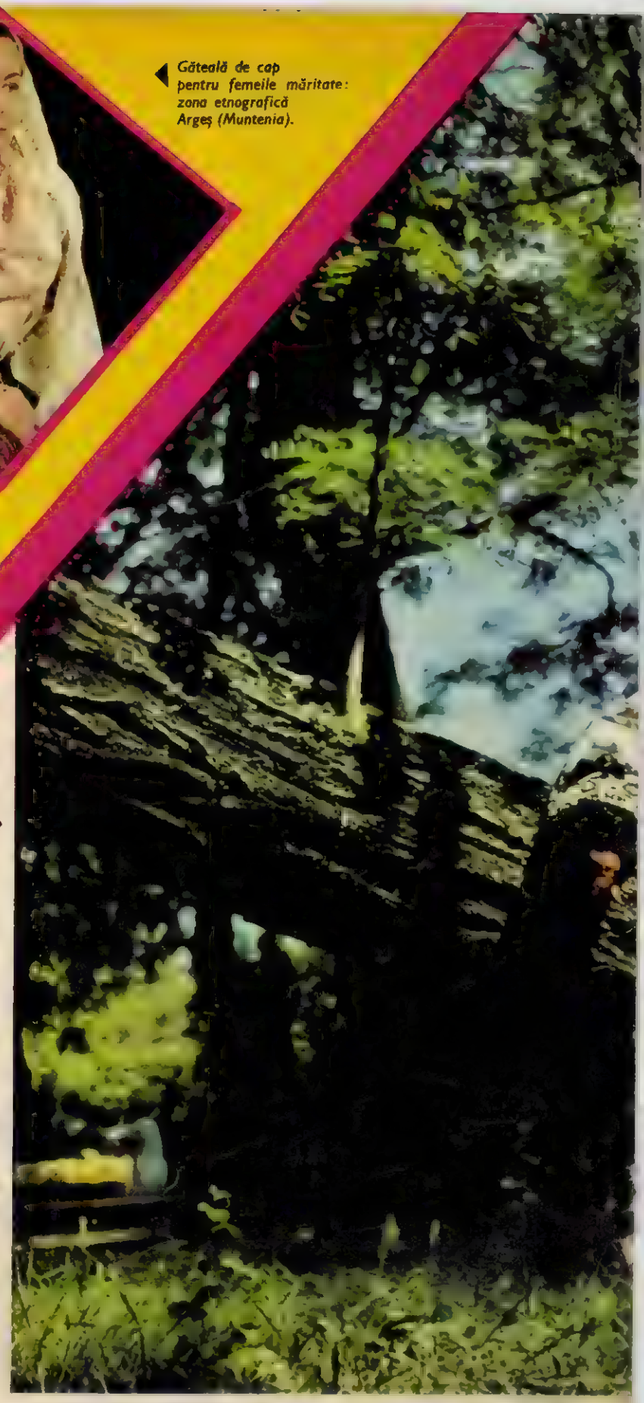

Prefață la volumul «ROMÂNIA. DIN TEZAURUL PORTULUI POPULAR TRADIȚIONAL»*)

Am în față un volum care, dincolo de emoții, stîrnește gînduri și invită la meditație. Vizităm muzee, răsfoim reviste colorate, vizionăm filme pe ecran lat; moda îmbrăcămintei din lume ni se perindă în fața ochilor pe stradă sau la televiziune; ne exersăm criteriul frumosului de la vitrina cu cravate pînă la scaunul pe care ne așezăm. Dacă în acest continuu exercițiu de observare, înregistrare și judecăți privirile ne cad pe o ie românească, ne convingem îndată că, oricare ar fi criteriile estetice la care aderăm, ea rezistă la comparații și chiar mai mult: ea depășește altă creație. Are o putere extraordinară de a dura, de a înfrunta, de a străluci în orice decor, de a respira prin mijloacele proprii demnitate, eleganță, distincție.

Rareori pot fi întrunite în slujba omului cu maximum de expresivitate elemente atît de cîntărite, conținînd deopotrivă abstracție intelectuală și abilități miniaturale.

Dacă înlocuim expresivitatea prin eficacitate, avem definiția zborului în Lună. Creația tehnică este în definitiv funcționalitate, economie de mijloace, ingeniozitate.

Costumul românesc este un monument în sensul propriu al cuvîntului. El nu stă în căsuța sociologică sau etnografică a îmbrăcămintei, ci în linie cu piramidele egiptene, cu catedralele franceze și cu digurile Olandei. El are acest drept pentru că este o probă adusă la maturitate a existenței unei civilizații închegate. El este una din mărturiile vizibile și tangibile ale civilizației satului de pe pămîntul nostru. Costumul românesc ne scoate din domeniul artei și ne duce în acela al istoriei. Pentru mine el nu se asociază cu hora satului, cu cimiliturile și cu poveștile populare; el rimează cu perfecta și armonioasa așezare a comunității libere, care a știut să străbată toate intemperiile istoriei prin neîntrecutul său sistem de autoghidare și adaptare.

Obștea țărănească a străbătut, odată cu costúmul, istoria. Și-a păstrat limba și ființa națională, capacitatea de a dăinui, înclinarea de a gîndi și a crea. Costumul, cîntecul, balada acompaniază miracolul permanențelor istorice. Civilizațiile sînt cel puțin seculare. Ca să fie rotunde, mature, aduse la suprema lor expresie, mileniul este un pas minimal

Folclorul este, în raport cu arheologia, o ciudată mină de suprafață. Nu trebuie să sapi, să lipești, să reconstruiești și să identifici. În folclor obiectele sînt toate noi, dar turnate în tipare vechi, milenare.

Există un ritm de învățare pentru omenire. Meșteșugurile se învățau extrem de greu. Era nevoie de vreo cincisprezece generații pentru ca produsul să fie susceptibil de a primi marca civilizației. Aceasta însemnează 500 de ani. Unde altădată a fost nevoie de zece generații, astăzi sînt suficiente douătrei. Se învață mult mai repede, mai condensat, cu ajutorul teoriilor și al deducției.

Civilizația satelor la noi a început să deprindă ceramica și artele casnice, uneltele de cultură elementară a pămîntului din neolitic, perioadă reprezentată de pămîntul țării noastre mai bogat decît în orice alt colț al Europei.

Cu o minte grăbită nu poți surprinde ritmurile istoriei. Vorbind de decadența costumului, care a început probabil acum un veac, îi atribuim o înflorire maximală pe timpul civilizației ilustrate de bisericile și mînăstirile moldovenești. Dar civilizația satelor, cu limba, obiceiurile și costumele își atinsese culmea în momentul apariției feudalismului, căci altfel n-ar fi putut să suporte asaltul stăruitor pe care acesta l-a efectuat asupra structurii sale.

Epoca înfloririi costumului nostru trebuie să fie situată în jurul mileniului întîi, exact în perioada pentru cunoașterea căreia arheologia, istoria și celelalte științe sînt mai neputincioase. Atunci s-a produs cea mai mare performanță a satului, aceea de a fi călcat, distrus, incendiat și de a renaște, de a se reface în formele sale inițiale. În acel punct de dezvoltare a acestei civilizații se elaborase deja un tipar comparabil cu perenitatea trăsăturilor transmise de gene.

Comunitatea satului nu era diferențiată; costumul era unul și același într-o așezare rurală, deosebiri distinctive apăreau doar între obștile vecine; costumele diferă de la o regiune la alta. Nu ar fi lipsită de sens ipoteza că pe teritoriul nostru au existat atîtea grupări independente înaintea formării statului nostru, atîtea cnezate cîte stiluri distincte de costume putem identifica.

Neavînd vigoarea necesară, fiind limitate de propriile dimensiuni, așezările din vechea civilizație a satului nu au întreprins lucrări masive de alterare a naturii, creații artificiale, arhitecturale. Condițiile istorice erau net protivnice. Nimic nu putea dăinui în calea unor năvăliri periodice, al căror ciclu aproape sezonal a fost învățat repede în cursul generațiilor.

Satul a făcut deci pace cu natura înconjurătoare care îi servea și de camuflaj. Așezările rurale nu au fost trădate de turnuri înalte și semețe, arta s-a exersat într-un cadru interior, ca pentru a crea o pavăză. Pe nordici frigul i-a obligat să aibă exterioare cenușii și interioare colorate și vii. Poporul român a deprins formula din cauza adversităților istorice. În creația lui este uluitoare rima, neîntîlnită în civilizațiile moderne, între costum și decorația interiorului. Cămașa se prelungește în pernă, în cusătura de pat, în scoarță și cergă, în semnele geometrice care coboară de pe mîneci și ajung pe linguri, pe oale, pe uneltele cu care se prelucrează lîna. Civilizația contemporană a pierdut, prin specializare, legătura dintre arta decorativă a interioarelor și aceea a costumelor, dar și din cauză că a dispărut funcțiunea de conservare pe care o reprezenta căminul pentru familia mare.

Dacă costumul lărgește orizontul istoric, el aruncă tot atîtea lumini în direcția caracterului și trăsăturilor minții poporului care i-a dat naștere.

Arta populară română, scrie Mario Ruffini, este o artă mare și robustă. Ea păstrează din originile romane și mediteraneene simțul veseliei, al măsurii și al intuiției juste. Pentru Ruffini dispoziția arhaică a desenelor după o simetrie geometrică este unul din semnele cele mai autentice ale spiritului de invenție și de clasare pe categorii. Entuziasmat, Henri Focillon, unul dintre cei mai mari specialiști ai istoriei artelor, exclamă: «Acest popor are nevoie să născocească; pentru aceasta el are în mîinile țărănești, atît de fine și pricepute, aptitudinea necesară, și în inima sa, fluxul frumoaselor aspirații pe care nu le satisface o indolență plină de vise». Tot el spune: «Fetele brodează frumoasele lor cămăși de mirese; fiecare provincie are stilul său, fiecare loc are aptitudinile decorului și preferințele de culoare, fiecare muncitoare pune în sentimentul comun capriciul personal și mîndria gustului său. Femeile țes aceste pînze în care se amestecă acordurile a două universuri: Asia, în același timp apropiată și depărtată, cu fantezia ei, cu profuziunea și obsesia ciudată a multiplicității formelor; Mediterana, maică a ordinii, a gîndurilor clare și a distribuțiilor fericite».

Costumul popular este pentru poporul român un certificat de aptitudine. Mărturie a unei civilizații străvechi, el este îndemn pentru o nouă civilizație, îndreptată de astă dată spre exterior, spre transformarea naturii, spre crearea de bunuri materiale la dimensiunile unei colectivități largi și nefărîmițate.

Mesajul lui de demnitate, pricepere și gîndire abstractă rămîne însă etern valabil.

Costum femeiesc: zona etnografică Romanați (Oltenia).

Costum femeiesc: zona etnografică Vlașca (Muntenia).

Suman femeiesc și bărbătesc: zona etnografică Bihor (Transilvania).

Costum femeiesc: zona etnografică Muscel (Muntenia).

*) Album în curs de publicare de Tancred Bănățeanu și Elena Zlotea.

muzică

avem totuși un festival

După atîtea începuturi trîmbițate publicitar, urmate de tot atîtea finaluri fără nici o explicație, după atîtea încercări ratate de a ne dovedi că și noi putem mări numărul de festivaluri pe cap de meloman, iată-ne din nou în fața unui festival. Modest, fără tam-tamuri dar cu ambiții în privința calității și avînd girul unui juriu de prim rang (George Sbârcea, Catinca Ralea, Aurel Gherghel, Marius Țeicu, Savel Stiopul), festivalul «*Primăvara baladelor*» a fost în fapt o manifestare de ne-muzică ușoară. Oricît de bizar ar părea, termenul este conform cu intențiile organizatorilor, multe dintre piesele prezentate atingînd cîmpuri diverse — folclor, pop, muzică ușoară, folk — fără a se încadra strict într-unul singur. Și, mai precis, festivalul s-a constituit ca o rezultantă inedită și spectaculoasă a unui amestec, deloc formal, între genuri diverse de muzică și poezie. Ca oricărei manifestări artistice studențești, nici acesteia nu i-a lipsit entuziasmul, de data aceasta bine dozat și, normal, plin de orgoliul pionieratului. Găsim astfel justificată mîndria organizatorilor dacă acum la ora bilanțului constatăm că «Primăvara baladelor» a fost o reușită. N-am vrea să se înțeleagă această apreciere ca un termen mulțumitor-acoperitor, ca o sarcină îndeplinită și atît. Festivalul a fost *realmente* reușit pentru că a promovat talente *adevărate* (Doru Stănculescu, noul cuplu Marcela Saftiuc-Traian Cosma, duetul Vali Sterian-Carmen Marin), a trasat unele direcții, impunînd totodată un gen prezentat pînă acum cu o inexplicabilă teamă — cîntecul de actualitate, cîntecul ancorat în cotidian. Muzica tinerilor noștri intră astfel destul de timid, dar o face, într-un fagaș în care cinematograful, poezia și proza au pășit mai demult — arta politică. «Nopțile» (Vali și Carmen), «Marea nuntă» sau cîntecele prezentate în afara concursului de Mircea Florian — expuse în companie inutilă a unei liare «cete de ceterași» — sînt cîteva exemple încurajatoare care merită însă să fie amplificate, mai ales că poezia contemporană poate oferi numeroase texte pentru cîntecul politic.

O notă în plus au oferit festivalului recitalurile hors-concours susținute de consacrați ca Alexandru Mica — într-un program alcătuit din balade vechi, trioul Bebe Paraschivescu-Dan Aldea-Cornel Ionescu sau formațiile Phoenix și Sfinx. În ciuda unor mici erori de selecție, inerente poate, festivalul de muzică și poezie «Primăvara baladelor» este un mare început căruia îi dorim din toată puterea cuvintelor noastre să-și continue drumul.

doru stănculescu speră...

— Ai cîștigat «Marele premiu» la «Primăvara baladelor». Și acum ce-i de făcut?

— Să cînt în continuare, atît eu cît și ceilalți care s-au afirmat la acest festival. Cred însă că alții ar avea ceva de făcut de acum încolo.

— Care «alții»?

— Cei care pot profita de pe urma succeselor noastre, acum cît sînt proaspete în mintea publicului. Așteptăm deci oferte din partea RTV, a Electrecord-ului etc.

— Să sperăm că vor citi și «alții» acest interviu. În fine, «Marele premiu» ți-a adus o recunoaștere oficială a meritelor; crezi că mai poți fi în continuare «fratele Mihaelei Mihai»?

— Premiul mă face să fiu acum pe picioarele mele, și în ochii spectatorilor. Mă bucur că pînă la urmă Mihaela n-a putut să răspundă invitației de a face parte din juriu, pentru că altfel premiul meu, dacă l-aș fi luat, ar fi fost privit cu neîncredere.

— Bănuiesc că acest premiu înseamnă mult pentru tine.

— Este, în primul rînd, o replică promptă dată «galeriei» de la Sala Palatului, cînd am cîntat la «Săptămîna Top '72».

— Avem deja conflicte cu publicul?

— Nu, dar am impresia că voi, cei care urmăriți cu pasiune top-urile și care le alcătuiți...

— ...Noi, da! Eu — nu. Top-ul este o rubrică a cititorilor. Vezi «Flacăra», numărul 10, pagina 23.

— Mă rog, «vo»; pe voi vă interesează foarte mult muzica străină și mai puțin cea autentic românească. De aceea cred că revistele care și-au sacrificat un spațiu pentru muzica ușoară au un foarte important rol în educația tineretului.

— Au! Dar voi, cîntăreții de folk ce rol aveți? Sper că măcar tu te consideri ca făcînd parte din această categorie.

— Eu n-aș zice că fac muzică folk, sau că sînt un cîntăreț «de vagă inspirație folclorică». Eu fac o muzică în spirit național, nu neapărat folclorică. Deși sînt bucureștean, am călătorit mult prin țară, am ascultat destule cîntece românești și am prins gustul folclorului.

— Bine, dar de la gust pînă la esență...

— La început, spre folclor m-a atras ineditul, apoi am înțeles că înseamnă mult mai mult, că de fapt este esența a ceea ce ne caracterizează. În fond, sub o formă sau alta, toți artiștii «fac folclor» numai că unii n-o știu iar alții, n-o recunosc.

— Ce crezi «Ai, hai» este o piesă scrisă așa, în spiritul spuselor tale?

— Cred că da.

— Și este compoziția ta?

— Da, melodia — da.

— Bine, tu ai spus! Dar textul?

— L-am găsit într-o culegere de folclor la trei ani după scrierea melodiei.

— Mai bine mai tîrziu decît...

— Sau «totul este bine cînd se termină cu bine».

— Nici că se putea un final mai bun pentru acest interviu.

16 martie 1973

George STANCA

premiile

Marele Premiu — Doru Stănculescu, tehnică vocală bună, o compoziție memorabilă (Rică), și alta cu virtuți de mare șlagăr — «Ai, hai».

Premiul U.A.S.C.R., pentru ținută și omogenitate — cvintetul condus de *Emanoil Nedea*, Brașov.

Premiul special al juriului — trio-ul ieșean compus din *Virgil Ioniță, Cezar Ionescu Laurențiu, Nicu Moraru*. Piese polifonice bine aranjate în manieră preclasică.

Premiul Centrului universitar București — Cristina Romak, Eugen Eliu (Timișoara) — un cuplu discret, voci bune, incomplet sudate.

Premiul pentru cea mai bună prelucrare a unei piese folclorice — «Colind» de Marcela Saftiuc și Traian Cosma.

Premiul pentru compoziție originală — «Nopțile» de Vali Sterian și Carmen Marin. Cunoscuți deja publicului bucureștean, cei doi interpreți au adus, prin maniera de prezentare a melodiei premiate, un plus de inedit festivalului.

Premiul pentru cea mai bună transpunere muzicală a unei poezii din lirica românească sau universală — «Glossa» compusă de Aurel Popescu, pe versuri de Mihail Eminescu.

Premiul de popularitate — Marcela Saftiuc și Traian Cosma (Cluj). Un duo cu mari calități, dezavantajat însă în concurs de neclaritatea unor texte.

Remarcabili, dar nepremiați — *Nicu Vladimir* și *Mircea Vintilă*, ultimul cu o voce caracteristică genului folk.

TOP MUZICAL

SĂPTĂMÎNA TRECUTĂ	SĂPTĂMÎNA ÎN CURS	TITLUL	INTERPRET	SĂPTĂMÎNI ÎN TOP
1	1	Negru Vodă	Phoenix	6
2	2	Eternitate	George Nicolescu	4
3	3	Cine te-a adus în calea mea	Margareta Pîslaru	3
5	4	Vacanță	Cronos	5
4	5	Oameni de zăpadă	Roșu și Negru	6
7	6	Vouă	Dida Drăgan	2
–	7	Frumoasele duminici	Olimpia Panciu și Marius Țeicu	1
9	8	Joc de taină	Carmen Mureșan	3
10	9	Crăiasa din povești	Romanticii	6
8	10	Prinzi oare jocul vîntului din drum?	Marcela Saftiuc	6

Compozitori: 1. Nicolae Covaci, 2. și 3. George Grigoriu, 4. Robert Flavian, 5. Nancy Brandes, 6. Petre Magdin, 7. Marius Țeicu, 8. Gabriel Mărgărint, 9. Doru Tufiș, 10. Marcela Saftiuc.

cronica tv

sinceritatea este telegenică

Sinceritatea copiilor este întotdeauna cuceritoare și telegenică. Gesturile lor emoționează prin acea firească puritate primăvăratică (în orice anotimp), neumbrită de convenințe și fard. Copiii uimesc adesea prin performanțele pe care le reușesc în diferite domenii de activitate. În muzică au apărut și apar copii minune, de asemenea în artele plastice, în sport sau chiar în științe. Ei au pasiuni pe care și le onorează cu o sfîntă tenacitate. Ocrotesc pădurile, florile, păsările și animalele, devin mici cooperatori cu lot propriu etc. E de ajuns ca în preajma unui copil să fie un om matur de ispravă, ca acesta să-i devină model. Copiii sîntem noi înșine într-o mai aleasă devenire. Ei prelungesc existența noastră cu încă o generație și pot fi precum vrem noi, sau cum am visat noi înșine să fim. În copii se păstrează șansa noastră de a atinge culmile sperate.

Pe micul ecran apar copii în cele mai diverse ipostaze și atunci cînd apar pelicula devine mai generoasă, mai încărcată de sens. Un teritoriu fără copii este un teritoriu arid, sortit pieirii. Dar ca să avem copii așa cum îi dorim, trebuie să le creăm climatul spiritual de care au nevoie. Micul ecran a devenit, de mult, un prieten al copiilor. Nu întotdeauna însă TV le oferă emisiuni la nivelul lor de înțelegere și «exigență». Adesea filmele noastre de desene animate (care se dau în antracte) nu au consistență, fabula este săracă, personajele nefericit stilizate — copiii rămîn... impasibili așteptînd pe Mannix. Dacă n-ar fi existat un Disney, care vine să sporească bucuria și imaginația copilului, micul ecran ar fi rămas cenușiu pentru un sfert dintre telespectatorii noștri. (Unde sînt poveștile lui Creangă, ale lui Eminescu, basmele populare dacă nu pe masa desenatorilor noștri de filme animate?) Emisiunile *cu copii* însă sînt, așa cum am spus, bine prezentate.

Iată, de pildă, duminică 25.III, în cadrul unui grupaj, pe care l-aș intitula «Pledoarie pentru schi», după formidabilul maraton tradițional (Suedia), la care au participat peste 10 000 de schiori între 12 și 76 de ani, o adevărată probă de sănătate publică, a apărut pe micul ecran un copil sergent (la vîrsta de 7 ani), Alin Radu Popescu zis Norocel. Se cuvine să relevăm aici fapta celor doi părinți adoptivi și a vînătorilor de munte care prin grija lor au făcut dintr-un copil abandonat, născut prematur cu o greutate de 900 de grame, un șoim. Viața copilului a atîrnat mult timp de un fir de ață. (A primit o educație spartană, cu dușuri reci în fiecare zi, și a crescut ca din apă. La 3 ani și 6 luni a început să schieze.) Numai grija, veghea și adînca omenie a soților Popescu au făcut ca astăzi Alin zis Norocel, «înfiat» în numele unei tradiții ostășești de vînătorii de munte, să fie, la frageda vîrstă de 7 ani, ridicat la gradul de sergent pentru merite excepționale. Alin — deținătorul a numeroase diplome pentru performanțele sale de pe pîrtia de schi — schiază alături de vînătorii de munte întrecîndu-i adesea. Aflăm din acest reportaj că din dispoziția Comandantului Suprem al Forțelor noastre armate li s-au dăruit copiilor 3 500 de perechi de schiuri. În final, primul sergent copil din istoria armatei noastre, Alin Radu Popescu, transmite dintre zăpezile Carpaților un emoționant salut Comandantului Suprem, tovarășului Nicolae Ceaușescu, părinte iubitor al copiilor patriei. În salutul său, în performanțele sale, în vocea tulburător de sinceră și în privirea micului ostaș am descifrat o generație a faptelor de mîine.

Coman ȘOVA

TOP MUZICAL «FLACĂRA»
TALON Nr. 7

de la A la Z

JACKSON Glenda

Actriță britanică de teatru, film și TV, născută la Liverpool, în 1936. Personalitate cu totul ieșită din comun, G.J. debutează pe scenele Londrei, jucînd la 20 de ani roluri dificile de compoziție pentru ca mai tîrziu să atace marile roluri ale repertoriului shakespearian (o Ofelie memorabilă). În 1967 regizorul Peter Brook îi dă ocazia să ia primul contact cu ecranul într-un film insolit *Marat-Sade*, după piesa mult comentată a lui Peter Weiss, în rolul Charlotte Corday. În 1970 i se va decerna Premiul Oscar pentru interpretarea sa din *Love*, film realizat de Ken Russell după romanul *Femei în dragoste* al lui D.H. Lawrence (parteneri, Alan Bates și Oliver Reed), film care marchează astfel întîlnirea între două mari personalități artistice. Același Ken Russell o va distribui ulterior în alte două filme ale sale: *The Music Lovers* (1970), amplu film biografic, dedicat compozitorului Ceaikovski (protagonist: Richard Chamberlein), unde realizează o nouă creație calificată de critici drept «senzațională», și în muzicalul *The Boy Friend* (1972), prezentat și la noi în festivalul filmului britanic. În ultimii ani va mai izbuti alte două strălucite performanțe dramatice în serialul TV: *Elizabeth R.*, rolurile același personaj al reginei Elisabeta a Angliei în filmul *Maria Stuart* de Charles Jarrot, și în *Sunday, Bloody Sunday*, de John Schlesinger, film pentru care a figurat pentru a doua oară pe lista candidaților la Premiul Oscar pe 1971.

JAQUE Catelain

Actor și regizor francez de film, născut Jacques Guérin-Catelain la St. Germain-en-Laye (Franța), la 9 februarie 1897; mort la Paris la 5 martie 1965. A cunoscut în Franța în anii '20 o popularitate comparabilă cu cea a lui Alain Delon de azi, ca întîiul june-prim al ecranului francez. Perioada cea mai interesantă a carierei sale este cea dintre anii 1918 și 1923 cînd interpretează pe rînd, sub bagheta lui Marcel L'Herbier, filme ca: *Le Torrent*, *Le Carnaval des Vérités*, *L'Ex-Voto*, *Rose-France*, *L'Homme du large*, *El Dorado*, *Don Juan et Faust*, *L'Inhumaine*. În anii 1923 și 1924 își încearcă forțele ca regizor (sub îndrumarea lui L'Herbier) cu două filme originale: *Le marchand de plaisirs* și *La galerie des monstres*, continuînd însă să activeze ca actor, domeniu în care este mult mai solicitat. Devine astfel un Valentino al ecranului francez în filme ca: *Le prince charmant*, *Koenigsmark*, *Cavalerul rozelor*, *Printemps d'amour*, *Le vertige*, *Little Devil May Care* (S.U.A.), *Occidentul*, *Paris-Panama*, *Noapi princiare* etc. Odată cu trecerea la filmul vorbitor, cariera lui J.C. suferă o bruscă eclipsă, fapt care-l determină să se îndrepte către teatru. Dintre filmele în care a mai apărut ca actor de compoziție amintim: *In einer kleine Konditorei* (Germania, 1930), *Le rêve* (1931), *Fericirea* (1934), *La route impériale* (1935), *La garçonne* (1936), *L'Escadrille de la chance* (id.) *Oameni noi* (1937), *Haț de femei* (1938), *Adrienne Lecouvreur* (id.), *Antanta cordială* (1939), *Comedia fericirii* (1940), *La revoltée* (1948). *Elena et les hommes* (1956). A turnat și în S.U.A.: *Dragostea noastră* (1945), *The Razor's Edge* (1946), în Italia: *Gli ultimi giorni di Pompei* (1950) etc.

JANSSEN David

Actor american de film și TV, născut David Meyer, la Naponee (Nebraska, SUA), la 27 martie 1930. Își începe cariera artistică într-un circ ecvestru, debutînd apoi în film, la 14 ani. Dar abia în 1952 începe să capete roluri importante și devine cunoscut ca actor mai întîi la Universal, apoi la Warner Bros, în filme ca: *Bongo Goes to College* (1952), *Yankee Buccaneer* (id.), *Cult of the Cobra* (1954), *Jungla pătrată* (1955), *To Hell and Back* (id.), *Never Say Goodbye* (1956), *Toy Tiger* (id.), *Francis in the Haunted House* (id.), *Showdown in Abilene* (id.), *Lafayette Escadrille* (1957) etc. Din 1957 devine un star al TV debutînd cu un prim mare succes în serialul *Richard Diamond, Private Detective* (1959), urmat de altele la fel de populare ca: *Naked City*, *Follow the Sun*, *Target: the Corruptors*, *Checkmate* și cel mai aclamat dintre toate: *The Fugitive* (*Evadatul*, 1965). Continuă să lucreze și la Hollywood, apărînd mai rar, în filme ca: *Twenty Plus Two* (1961), *King of the Roaring Twenties* (id.), *Man-Trap* (id.), *Belle Sommers* (1962), *My Six Loves* (1963), *Warning Shot* (1966), *The Shoes of the Fisherman* (1968) *The Spitting Image* (1969), *Naufragiați în spațiu* (1970) etc ..

Constantin POPESCU

moda

zîmbind de propriile glume...

Ideea este — să recunoaștem — salvatoare: ostentă de moarte să tot caute și să găsească (ori nu!), la fiecare șase luni, cîte un cuvînt nou și neașteptat de spus în garderoba feminină, moda s-a întors, decisă, cu fața spre bărbați. Aici, de cîteva bune secole, pămînt virgin, tocmai bun de defrișat, aici, de la pantaloni de atlas cu funde la genunchi și de la perucile albe cu straturi de bucle paralele, mai nimic, numai haine negre, numai haine cenușii, numai ciopoiacuri, numai ipostaza gravă și solemnă a bărbăției. Dar unde e coada cu ochi verzi a păunului, unde e penajul strălucitor al canarului, unde e fala colorată și țanțoșă a masculilor din regnurile inferioare, cum să lipsim tocmai specia supremă — și mai ales stăpînul speciei! — de atributele ei cele mai spectaculoase? Vitregiți atît amar de vreme, bărbații trebuie repuși în drepturile lor vestimentare, au hotărît creatorii de modă. Ale lor deci, din nou, culorile aprinse ale spectrului solar. Ale lor, din nou, fundele și dantelutele. Ale lor alinturile, catifelele, jocurile de-a surpriza. Din vechea garderobă e păstrat, cu certitudine, pînă una-alta, doar pantalonul. Yves Saint-Laurent croiește costume trandafirii și turcoaz. Esterel lansează tunici imprimate cu flori și cămăși cu fluturi... Ca să treacă granița spre bărbați, cochetăriile modei străbat vama unisex-ului, adică zona în care Adam și Eva se îmbracă ambigen. Aidoma. Abia după aceea, purtînd asupra-i recuzita feminină, moda pentru bărbați are curajul să se afirme singură în arenă. Cămășile capătă, cum vedeți, ruje, volănașe duble, broderii cu acul, ba chiar și funde de catifea pe post de papion (foto 1). Puloverele bărbătești se mîndresc că au devenit colorate, peticite, impestrițate (foto 2) cum erau, pînă mai ieri, ale noastre. Șepcile — de Gavroche ori Sherlock Holmes — trecute o vreme prin atelierele modiștelor și metamorfozate în pălării de «damă» revin acasă, mai Gavroche, mai Sherlock Holmes ca la plecare, mai mari, mai colorate, ba chiar și nițeluș mai coraghioase (foto 3).

Ei, dar să nu ne speriem prea tare. E și asta o joacă vremelnică a bărbaților, ca și cea cu pletele lăsate pe umeri și cu bretoanele căzute pe frunte. Să nu-i luăm în serios. Vor doar să ne pună la încercare. Vor să vadă cît timp le acceptăm cochetăria. Vor să vadă cît rezistăm în fața raptului. De fapt, ei își trimit în paginile de modă doar piloții de încercare și măscăricii. Ei, ceilalți, mulții, serioșii, gravii, purtătorii de costume gri și stăpînii casei, stau într-un colț și rid De propriile glume...

S.

culise

● Între 28 martie și 6 aprilie are loc în U.R.S.S. trecerea în revistă a celor mai reprezentative spectacole ale *«Festivalului dramaturgiei românești»*, care s-a desfășurat în peste 30 de teatre, în toate republicile Uniunii Sovietice, oferind publicului, alături de piesele lui Mihail Sebastian *(«Jocul de-a vacanța»* și *«Steaua fără nume»)* și Victor Eftimiu *(«Omul care a văzut moartea»)*, o bogată imagine a dramaturgiei noastre contemporane, din care n-au lipsit numele lui Horia Lovinescu *(«Omul care...»* și *«Hanul de la răscruce»)*, Aurel Baranga *(«Fii cuminte, Crisloforo»* și *«Opinia publică»)*, Paul Everac *(«Simple coincidențe»)*, Al. Mirodan *(«Celebrul 702»)* și Ecaterina Oproiu *(«Nu sînt Turnul Eiffel»)*.

În luna mai, în țara noastră, va avea loc «Festivalul dramaturgiei clasice ruse și sovietice.»

● Concomitent cu premiera pe țară a piesei *«Simbăta amăgirilor»* de I.D. Sîrbu (iarăși un titlu arbitrar schimbat în *«Simbăta păcălelilor»!)* — spectacol prezentat de Teatrul «Al. Davila» din Pitești și în cadrul turneului său la București — la Łódź a avut loc premiera poloneză a piesei *«Arca bunei speranțe»*, iar editura craioveană *«Scrisul românesc»* a oferit publicului premiera editorială a romanului *«pentru copii și părinți»*, în tiraj de masă, *«De ce plînge mama?»*, aparținînd tot scriitorului I.D. Sîrbu.

● În timp ce la Teatrul «Ion Creangă» din București avea loc noua premieră a piesei *«Nota zero la purtare»* de Virgil Stoenescu și Octavian Sava, în regia Ilenei Cîrstea, spectacol însoțit de o frumoasă transmitere a ștafetei între generațiile de interpreți ai textului celor doi autori, palmaresul piesei, care înregistrase pînă atunci diferite montări — pe scenele teatrelor, la radio sau la televiziune — în U.R.S.S., R.P. Chineză, R.S. Cehoslovacia, Iugoslavia și R.P. Ungară, își adăuga o nouă montare în R.D. Germană, la Friedrich Wolf-Theater din Neustrelitz.

● La Teatrul de Comedie au început repetițiile piesei *«Volponea»* de Ben Johnson, cu Mircea Șeptilici în rolul titular și Ion Lucian în Mosca, regia spectacolului fiind semnată de Ion Cojar.

● Intensă activitate la Teatrul de stat din Sibiu: de curînd a avut loc premiera *«Conu Leonida față cu reacțiunea»* de I.L. Caragiale, în regia lui Andrei Belgrader (spectacol de diplomă al tînărului regizor), acum se repetă *«Revizorul»* de Gogol, în regia lui Iulian Vișa, iar de la 1 aprilie încep repetițiile piesei *«Răposatul»* de Nușici, regia spectacolului fiind încredințată lui Liubișa Georgievski, de la Teatrul din Scopje.

● La Oradea a avut loc premiera musicalului *«Prețul»*, după piesa cu același nume de Ion Băieșu. Spectacolul orădean, regizat de Magda Bordeianu, reprezintă cea de-a șasea versiune scenică pe care o cunoaște în această stagiune comedia lui Ion Băieșu, devenit, peste noapte, «co-autor» cu Ady Braun!

● După premiera pe țară de la Teatrul «Nottara», piesa *«Cei șase»* de Robert Hossein și Fr. Dard urmează să aibă astăzi, 31 martie, o nouă premieră la Teatrul Național din Cluj.

● Din cronica ziarului *«Jutarnye Novosti»* la spectacolul *«Măsură pentru măsură»* de Shakespeare, realizat de Horea Popescu la Teatrul Național din Belgrad: «Oaspetele din România, regizorul Horea Popescu, ne-a dezvăluit — cu un ansamblu renăscut, reîmprospătat — un Shakespeare adevărat și pămîntesc, un Shakespeare înundat de poezie, un Shakespeare nebun, plin de pasiune și de înțelepciune. A fost o adevărată plăcere să vezi cum se desfășoară viața dublă a eroilor lui Shakespeare pe imensul scrinciob (autorul decorului este de asemeni regizorul Horea Popescu), cum se schimbă și se mascheză omul lui Shakespeare, molipsit de putere, cum se revarsă în sală un întreg mecanism minat de joc și de risul tămăduitor».

Victor PARHON

viața literară

OPINII

numai literatură?

Deschidem una din cărțile anului trecut și iată ce citim: «Eu cred că se poate face un mare roman, cuprinzător de viață, de mari pasiuni și de mari catastrofe, fără curajul de a merge puțin orbește în inima vieții, din instinct, fără ezitări, fără rezerve, cu prețul ridicolului, al gafei sau al prostului-gust... Acest curaj explică resursele romanului rus și, în bună parte, ale romanului englez. E un curaj pe care literatura franțuzească l-a avut foarte rar — poate niciodată». Și răsfoim alta: «Despre orice s-ar putea vorbi, numai de secetă literară — nu. E drept că recolta de «volume» a ultimului an e relativ mai săracă decît în anii trecuți, dar aceasta nu din pricina unei scăderi de creație cît mai mult din pricina unei crize editoriale. Cei mai mulți scriitori stau cu volumele în sicriașul mesei». O altă pagină, din altă carte se oprește asupra înfățișării scriitorului: «Există, fără îndoială, și astăzi, mai ales în provincie, poeți cu păr lung, lavalieră, unghii negre și ghete scîlciate. Dar nu mai dau ei tonul. Tipul tînărului de astăzi are altă înfățișare. Poartă pulover, pantaloni de sport, e tuns scurt, cu părul lins și încleiat cu fixină. Citește gazete sportive, e mare amator de cinema, știe pe de rost toate firmele fabricilor de automobile din lume și cînd face literatură, păstrîndu-și toate aceste atribute moderne, scrie eseuri».

Diversitate de păreri, vom zice, fenomenul literar văzut din mai multe unghiuri de vedere, ceea ce este foarte adevărat. Numai că, și ultimul citat ne obligă să ne divulgăm fără întîrziere, numai că nici unul din aceste pasaje scoase din cărțile anului trecut nu aparține literaturii de astăzi, deși aparențele n-o spun. Pentru că pasiunea pentru roman și nostalgia după fervoarea romanului rus este actuală, pentru că frazele privind bilanțul unui an îngropat de mult se pot aplica și anului trecut, pentru că tineretul de astăzi seamănă leit cu cel de ieri, minus părul scurt și fixina, dar nu și eseul. Mai ales ultima nepotrivire ne-a obligat la desconspirare. Iat-o: primul pasaj aparține lui Mihail Sebastian, e scris în 1932, iar ediția Corneliei Ștefănescu ne-a ușurat accesul la el; al doilea a fost scris în 1926 de Lucian Blaga, în revista *Banatul*, după cîte ne informează alcătuitorul ediției *Ceasornicul de nisip*, Mircea Popa; al treilea a fost extras din al doilea volum de *Considerații confortabile* semnat de Al. Philippide și a fost publicat prima dată în 1930 odată cu articolul din care face parte: *Eseiști români*. Dacă vom încerca să reconstituim atmosfera unei epoci literare trecute n-am avea decît să deschidem vechi reviste ori să apelăm la atît de prețioasele culegeri de felul celor de mai sus. Dar ce va face viitorul cercetător literar dacă va încerca să reconstituie tensiunea spirituală a momentului literar actual? Care vor fi documentele și confesiunile scriitoricești ce-i vor sta la îndemînă? Scriitorul de azi a pierdut bunul obicei de a se exprima divers și nuanțat. El vrea să fie numai prozator ori numai poet. Orice altă relație cu orice alt sector al literelor este ignorată și chiar disprețuită de mulți cu desăvîrșire. Cu extrem de puține excepții, exprimarea de păreri literare nu stă în obiceiul scriitorului actual. Acesta se menține înconjurat de un mister inexplicabil și destul de suspect. Ce cred romancierii de astăzi despre roman? Ce cred ei despre cei mai iluștri reprezentanți ai speciei de astăzi? Ce părere le solicită romanul recent al unui confrate de talent? E greu, dacă nu imposibil, de aflat. Ce cred poeții despre poezia lor și despre a altora? Care sînt dificultățile actuale ale literaturii române? Către ce orizont trebuie să se îndrepte? Spiritul de dezbatere lipsește literaturii române de astăzi și asta din pricina tăcerii majorității scriitorilor. Or, o viață literară autentică, prin care înțeleg viața spiritului unei literaturi, nu se poate realiza fără liantul schimbului public de opinii, al schimbului de opinii cu ajutorul literei tipărite. Este prea puțin *Imposibila întoarcere*, nu ajung doar *Spiralele* lui Eugen Barbu, nici doar *Lampa lui Diogene* de Șt. Aug. Doinaș și articolele lui Aurel Dragoș Munteanu, Petru Popescu ori părăsitele *Unghiuri* ale lui Adrian Păunescu. Un scriitor modern are datoria cunoașterii de sine și a explicitării poziției sale.

În afara literaturii pe care o scrie ne interesează, în egală măsură, imaginea pe care fiecare scriitor o are despre literatură. Iată o chestiune asupra căreia scriitorii de astăzi n-au nici un motiv să mai stăruie în tăcere.

M. UNGHEANU

vorbiți și scrieți românește

prejudecăți confortabile

Am avut, în diverse împrejurări, ocazia să aud idei formulate cam așa: «Studenților nu le poate fi predat un curs de gramatică bazat pe cutare teorie lingvistică fiindcă nu l-ar înțelege» (aici, «cutare teorie lingvistică» stă în locul numelui oricărei teorii lingvistice apărute și dezvoltate în ultimii 10-20 de ani și care își propune să satisfacă exigențele metodologiei contemporane). Sau: «Studiile consacrate limbii române bazate pe «cutare teorie lingvistică» («cutare teorie lingvistică» avînd aici același sens) nu pot fi folosite de către profesorii din învățămîntul mediu fiindcă nu le înțeleg; așadar, aceste studii nu pot contribui la îmbunătățirea procesului de predare a limbii române în școlile medii.»

Departe de mine intenția de a susține că, să spunem, teoria transformaționalistă a limbii este «ușoară», sau că studiile de limbă română (sau de orice altă limbă) bazate pe această teorie ar fi «ușoare». Nu pot însă să nu observ că nu există știință «ușoară» și că oricine vrea sau trebuie să cunoască «din interior» un anumit domeniu al științei este solicitat să facă un *efort*; un efort mare, susținut și disciplinat. Și, dacă lucrurile stau așa (și *stau* așa!), mi se pare legitimă întrebarea: Sînt oare studenții înscriși la facultățile cu profil filologic deficitari din punctul de vedere al capacității lor de a face efortul necesar de înțelegere și de însușire a unui sistem de cunoștințe științifice? Cred că nimeni și nimic nu ne dă dreptul să pornim de la o asemenea premisă. Dacă admitem, și nu ni se pare deloc o aberație, că un tînăr între 18 și 22 de ani *poate* învăța analiza matematică sîntem obligați să admitem și că un tînăr de 18-22 de ani poate învăța gramatică transformațională, sau stratificațională, sau proiectivă, sau, mai pe scurt, orice tip de gramatică, oricît de «abstractă» ar fi sau ar părea ea. Același lucru, într-o variantă mai «slabă» dacă un student al facultății de filozofie (deci o facultate cu profil umanist) poate «înțelege» și poate învăța logică matematică, trebuie să admitem și că un student al facultății de filologie (tot facultate cu profil umanist) poate «înțelege» și poate învăța orice tip de gramatică, independent de gradul ei de formalizare.

Acestea ar fi de spus în legătură cu studenții. În privința profesorilor din învățămîntul mediu, ei sînt, în întregime, produsul facultăților filologice: atîta vreme cît timp de 4 sau 5 ani de zile, durata studiilor universitare, li s-a cultivat, în forme implicite sau explicite, ideea că este oarecum «normal» să nu înțeleagă nici teoriile apărute în ultimii 10-20 de ani, nici aplicările lor la studiul limbilor concrete, și că este tot atît de «normal» să nu le *învețe*, este firesc ca, în momentul în care li se cere părerea, să spună cu seninătate și cu bucuria secretă a pronunțării unui mic verdict: «Cercetările voastre, ale lingviștilor de orientare mai nouă, nu-mi folosesc la nimic, fiindcă nu le înțeleg; dați-mi altceva, care să-mi fie realmente util în încercarea mea de a îmbunătăți predarea limbii române.» De unde această replică? De nicăieri altundeva decît din faptul că actualul profesor n-a fost *învățat* să «înțeleagă» anumite lucruri, nu i s-a *cerut* să le înțeleagă; și nu a fost învățat și nu i s-a cerut fiindcă s-a considerat că, oarecum «prin definiție», un filolog nu poate avea acces la o lingvistică bazată pe o metodologie modernă. Sau, și mai grav, s-a considerat că teoriile mai noi nu merită efortul pe care l-ar solicita spre a fi «înțelese» și, mai departe, învățate.

Să ne întrebăm acum care este tipul de abordare a fenomenului lingvistic considerat «pe înțelesul» studenților și, prin urmare, al viitorilor și actualilor profesori? Evident, o abordare ne-structuralistă, ne-transformațională, ne-stratificațională, ne-proiectivistă, pe scurt, o abordare independentă de tot ceea ce lingvistica a adus ca nou în ultimele zeci de ani, adică o abordare în bună și sănătoasă manieră tradiționalistă. Nu este nici locul, nici cazul de a încerca aici o «evaluare» a ceea ce se numește «gramatică tradițională». Mă întreb doar atît: De unde sentimentul acesta de «pe înțeles» pe care îl au unii, chiar și specialiști, în contactul cu definițiile și formulările de tip «tradiționalist»? De unde această senzație de accesibilitate?

Mă tem că numai din familiarizarea cu *cuvintele* acestor formulări și definiții, nu și cu *sensurile* acestor cuvinte. Căci, altfel, tocmai formulările și definițiile de tip tradiționalist sînt cele care ascund probleme dintre cele mai spinoase (lingvistice, logice, ontologice), care continuă mereu să rămînă deschise, în ciuda sutelor și sutelor de pagini care încearcă să le rezolve: ce e cuvîntul? ce e propoziția? de ce *stare* e substantiv, deși se spune că verbele pot exprima, printre altele, și o «stare»? de ce în *dau apă calului*, *calului* zicem că e în dativ, iar în *dau apă la cal* zicem că *la cal* este în acuzativ precedat de prepoziție? ce este *bolnav* din *fiind bolnav, nu m-am dus la școală* (căci nume predicativ nu e ușor să spunem că este, deoarece *fiind* este la un mod *nepredicativ*)? etc., etc.

Se pare că cei care pun la îndoială utilitatea gramaticilor ne-tradiționaliste pentru învățămînt se bazează pe două idei: că studenții facultăților filologice nu pot înțelege gramaticile de orientare ne-tradiționalistă și că gramaticile de tip tradiționalist sînt (spre deosebire de cele dintîi) «pe înțelesul» studenților și al profesorilor din învățămîntul mediu. Ambele idei nu sînt, de fapt, după cum am văzut, altceva decît simple prejudecăți. Ce e drept, utile: putem vorbi în liniște despre «modernizarea învățămîntului limbii» fără a ne simți în vreun fel obligați să-l și modernizăm. E mult mai confortabil.

Emanuel VASILIU

despre cărți

ION ȚUGUI, «Cîinturile marelui pod», Editura «Cartea românească». Acest cel de-al treilea volum al poetului Ion Țugui dovedește încă o dată că poezia este adevărata dragoste pentru imposibil. Frumoasa iluzie care hrănește aventura lirică întreprinsă de poet în «Cîinturile marelui pod» o constituie încercarea de infiltrare în transcendent (lucrul în sine). În cazul de față, transcendentul, adică termenul care nu poate constitui niciodată obiectul unei experiențe, este moartea. Ion Țugui este unul dintre cei care mai cred că singură poezia este experiența căreia îi poate fi supus orice termen. Primul ciclu al volumului *(Anatomie)* reprezintă pregătirea pentru riscanta călătorie: «Un singur cuvînt pentru toate/ Nu va rosti oricine, nu va vesti oricînd,/ Neîngăduită-i trecerea în semnul/ Zilelor ascunse ochiului de-acum». Cele zece poeme ale acestei prime părți a volumului cuprind situații ipotetice imaginate de cel ce se pregătește pentru înfruntarea marelui pod. În cel de-al doilea ciclu, care dă și titlul volumului, poetul se află în plină explorare a spațiului visat, dar la aceeași distanță de tainele acestuia. Rătăcitorul află ceea ce nu credea: asemeni vieții, moartea nu e decît un anotimp: «Întunecată pasăre, frumusețea noastră de-o vară/ Îți amintește saltul în ireal;/ Printre tulpini, deopotrivă cu miasmele pure/ Tu cîntai, eu mă desăvîrșeam în moarte». Poetul se înfioară simțind că se află sub aceeași stea a singurătății: «Trebuie să fiu al cuiva/ Așa cum slăbiciunea este a tuturor/ Mărunță odraslă, în vremuri de pace,/ Coroană rară veșmîntului alb». Și nu-i mai rămîne nimic de făcut decît să-și dorească reîntoarcerea: «Vai, Doamne, cîtă ceață mi-ascunde pătimirea/ Și-mi stă parcă pe suflet un cîine-împărătesc./ Străbat cu nimbul plaiuri de măgure și nimfe/ Mereu surîzătoare imperiului suav./ Eu cel ce-n stîrpea veche, lumește rîndută/ Eram păstor de păsări pe-un obelisc moldav». Pînă aici a fost «Annabassis»-ul; de-aici, reîntoarcerea, «Katabassis»-ul. «Pedeapsa burgului», ciclul final al cărții, însumează meditațiile poetului reîntors și pedepsit de cetate pentru deșertăciunea experienței sale. Pînă și titlurile înregistrează resemnarea poetului: «Nepăsare», «Simplissimus», «Recuperare» etc. Asemeni celor dinaintea sa, Ion Țugui nu a întîlnit marele pod de peste Stix; i-a auzit doar cîinturile. Poetul se întoarce în cetate trecînd peste un pod lumesc dar purtînd în suflet iluzia și blestemul marelui pod, niciodată văzut de cineva: «Mi s-a pierdut și chipul orei către vis/ Și e blestem în cei ce și-a-mplinit spre lume/ Un pod să se apropie de ei singuri». «Cîinturile marelui pod» este o carte remarcabilă, scrisă de un poet care știe că a nu-ți imagina, măcar, moartea, înseamnă a-ți transforma viața într-o cumplită ipocrizie.

ANA MĂȘLEA, «Ziua dragostei», Editura «Junimea». Volum oarecare. Lectura e tulburată, uneori, de stihuri precum: «Ce știi despre mine aristocratic popas/ În viața mea, nobil incas» sau «Am văzut un șarpe mort/ demistificat și calm.» Pentru că în poeziile acestui volum șarpele edenic, reprezentînd Erosul, este așa de brutal «demistificat», ne amintim cu nostalgie de o poezie excelentă, «Ana Kelemen», scrisă în 1937 de Mihai Beniuc și din care citîm și pentru Ana Mășlea: «Îți minte, Ana Kelemen,/ Cînd cerii vechi șopteau în barbă/ Veneai ca șarpele prin iarbă,/ Îți minte, Ana Kelemen!»

Dorin TUDORAN

istoria în ciorne

FANU AL. DUȚULESCU
profesor emerit

«Se știe prea puțin despre români»

Cea mai nouă industrie a veacului — cea a informațiilor — ne pedepsește: «Se știe prea puțin despre români», e de părere interlocutorul nostru de azi, profesorul emerit Fanu Al. Duțulescu din Craiova, repetind, cu vocea șoptită a bătrînilor, cu mîhnirea aceea palidă a vechilor dascăli, nu prea gălăgioși în zilele noastre, un adevăr cu care (vai!) mă tem că începem să ne obișnuim.

Se știe încă prea puțin despre noi, deși se știe mult, infinit mai mult decît altădată. În tabelele de valori ale lumii contemporane. România își are pătratul ei, cu parametri încă în studiu. Se știe mult, dar se știe totuși puțin. În Larousse-ul pe care-l descopăr în biblioteca interlocutorului nostru («Nouveau Petit Larousse en couleurs», 1968, 70 500 articles), despre Eminescu se scriu 5 rînduri, despre Brâncuși 4, despre Cantemir 3, despre Enescu 3, despre Blaga, Sadoveanu, Vlaicu sau Coandă — nici unul. Nici unul din cei patru n-au încăput în cele 70 500 de articole.

— E vina Larousse-ului, tovarășe profesor?

— Mai curînd a noastră. Nu-i poți pretinde unui dicționar străin să se ocupe de altceva decît de realitățile lui naționale. Și cînd totuși o face (cum e cazul Larousse-ului), vina de a nu fi bine informat aparține, într-o mare măsură, dicționarelor naționale, care nu transmit suficient de bogat și de elocvent, suficient de argumentat, suficient de convingător (ca să-i pună pe gînduri pe autorii enciclopedilor universale, să-i oblige să studieze aceste realități) informațiile ce nu pot fi găsite în altă parte.

— De aici, importanța dicționarelor naționale, a enciclopediilor naționale.

— Putem consulta, putem chiar traduce și reinterpreta, acolo unde e cazul, un dicționar enciclopedic universal, dar nu-l putem înlocui cu acesta pe cel național. Să vă mai spun că ultimul nu trebuie să fie o copie, o ediție mimetică a celui dintîi, ci trebuie să-și aibă personalitatea sa, izvorîtă din reflectarea rezervorului propriu al culturii materiale și spirituale a poporului? E un truism, dar trebuie totuși să ne oprim puțin asupra lui. Am răsfoit dicționare enciclopedice «naționale» — deci concepute, redactate și vîndute ca atare — care, nu știu de ce, practică o curioasă mixtură. Ledîndu-se la niște ambiții «universale» ce le depășesc. Din cauza acestei mixturi, ele nu mai reușesc să insiste pe realitățile naționale, expedîndu-le sau definîndu-le simplificat.

— Avem un «Dicționar enciclopedic român», în patru volume, tipărit în 1966. Ce părere aveți despre el?

— A fost o inițiativă lăudabilă. Ea se așază într-un șir mai vechi, care începe cu «Enciclopedia românească» a lui Diaconovici, cu întreprinderile enciclopedice ale lui Candrea-Adamescu, Lucian Predescu, Dumitru Gusti... Acest dicționar a adus, față de întreprinderile ce i-au premers, un spor de organizare și de metodă. Dar, tocmai din cauza mixturii de care vorbeam, spune încă puțin — mult prea puțin! — despre români...

•

Datorăm cititorilor noștri — înainte de a transcrie în întregime interviul de azi — cîteva explicații.

De ce o astfel de discuție — despre dicționare enciclopedice și despre informațiile lor asupra românilor — cu un profesor pensionar de provincie, vechi dascăl al unui liceu craiovean, nume umil, nume cvasinecunoscut?

Necunoscut marelui public, profesorul emerit Fanu Al. Duțulescu reprezintă totuși, în domeniul de care ne ocupăm, tradiția. La ora de față, la vîrsta domniei-sale, este unicul în România care o reprezintă. Și dacă este încă un necunoscut, nu-i vina domniei-sale.

Activitatea de lexicograf a prof. Fanu Al Duțulescu se întinde pe vreo treizeci de ani, timp în care a alcătuit, de unul singur, cîteva dicționare enciclopedice însumînd zeci de mii de cuvinte-titlu. Elev al lui C. Rădulescu-Motru, prof. Fanu Al. Duțulescu a editat, în 1945, primul «Dicționar filozofic românesc», cuprinzînd explicația înțelesurilor a 13 000 de termeni, carte care circulă și e consultată și azi, deși, prin forța împrejurărilor, în unele privințe dicționarul e azi depășit. Ulterior, d-sa a elaborat (dar n-a mai tipărit, fiindcă n-a găsit editor) un «Dicționar al tezelor marxiste» (5 000 de cuvinte-titlu), un «Dicționar enciclopedic de mitologie universală», într-o variantă extinsă și una prescurtată, și, în sfîrșit, un «Dicționar enciclopedic al spectacolului» (30 000 de cuvinte-titlu), conceput, după expresia autorului său, «cu ochiu deschiși spre realitatea românească». Numai ultima d-sale lucrare rulează circa 7 000 de pagini dactilografiate, deci un volum uriaș de muncă, pentru că totul, de la adunarea, organizarea, sortarea și fișarea materialului, și pînă la redactarea lui, s-a făcut de un singur om. (Nu mai spunem cu cîți redactori, cu cîți colaboratori, în cît timp, s-a lucrat la «Dicționarul enciclopedic român».)

Acestea fiind zise, e timpul să continuăm discuția.

•

— Spuneați, tovarășe profesor, că «Dicționarul enciclopedic român» spune prea puține despre români. N-aș vrea să facem, aici, un proces postum (dicționarul acesta s-a învechit de-acum, a murit, l-am uitat, să sperăm că noile lui ediții vor fi mai complete, mai informate). V-aș invita, în schimb, la o discuție de principiu: credeți că dicționarele enciclopedice pe domenii — cum sînt dicționarele dv. — pot totuși tenta editurile? Tipul de dicționar enciclopedic universal rămîne totuși cel mai prestigios...

— Cel mai prestigios, cel mai tentant, dar și cel mai greu de înfăptuit. Cele mai utile mi se par — nu zîmbiți! — dicționarele mele. Ele pot rămîne «enciclopedice» și «universale», dacă nu vrem să renunțăm la titulatură, dar pe o arie precizată. Șorții de a efectua lucrări cu ambiția exhaustivității sînt mai mari pe perimetre bine determinate. Într-un moment cînd, pentru crearea volumului necesar de informație în diferite sectoare, este nevoie de mașinu electronice, ambiția marilor realizări enciclopedice — totale și fără rival — mi se pare depășită, riscantă, chiar și în țările cu o veche tradiție în acest domeniu. Lucru cu atît mai revelant într-o cultură ca a noastră încă tînără, încă la început de drum. Consemnarea amplă a fenomenului românesc nu se poate realiza, cel puțin deocamdată, datorită terenurilor încă nedefrișate, decît, cred eu, pe sectoare tematice.

— ...Cum e cel al spectacolului.

— Da, cum e cel al spectacolului. Și multe altele.

— Dați-mi, vă rog, un exemplu: un lucru fundamental despre români scăpat — sau expediat — de «Dicționarul enciclopedic român».

— Un nume românesc de importanță universală: Grigore Gabrielescu. În «Dicționarul enciclopedic român» se spun despre el doar cîteva vorbe. Poftim, să citim împreună «Gabrielescu Grigore (1859-1915), tenor român de renume mondial și animator al vieții muzicale din România. A cîntat și în străinătate, printre altele la Scala din Milano. Gabrielescu este și autor de piese corale și romanțe». Atît, numai atît! O expediere cu totul rezumativă, pentru un personaj a cărui importanță obliga la un alt tratament[*].

— Mai dați-mi un exemplu.

— O omisiune din «Dicționarul enciclopedic»: «Arbore», pentru care spicuiesc din dicționarul meu: «...Valoros prim-tenor al Operei Române (...) Debutează în țară ca bariton, participant la diferite formații de operă, pînă în 1921, cînd e angajat la Opera Română. Numele real de familie, Calmuschi, și-l schimbă în 1923 cu al soției, Arbore (Adriana), distinsă pianistă. (Face această schimbare spre a se deosebi pe scenă de fratele său, Leo Calmuschi, de asemenea cîntăreț la Opera Română.) Cîntă peste hotare, în Italia, Iugoslavia, Cehoslovacia, Spania, Germania, excelînd în repertoriul wagnerian».

— Stimate tovarășe profesor, demonstrația dumneavoastră e limpede. Zestrea culturii noastre — s-a mai spus — e scumpă, dar puțină. Considerarea ei din diferite unghiuri și la diferite altitudini nu poate fi făcută înainte de a avea un inventar complet al ei. V-am înțeles exact? Ați mai avea ceva de adăugat?

— Aș mai avea de adăugat un lucru.

— Vă ascultăm.

— Este nevoie, spuneam, de cît mai multe dicționare. Fie enciclopedice, fie (cum cred eu) pe domenii. De primă necesitate, vorbind despre domenii, sînt dicționarele pe teme umaniste. Să nu uităm că specialitățile tehnice absorb astăzi un mare număr de oameni și, mai ales pentru aceștia, orientarea în domeniul umanistic se poate face — parțial, desigur, dar de neînlocuit — prin dicționare. Să vă dau un exemplu. L-am rugat, acum cîtva timp, pe un tînăr coleg, care predă la un liceu seral, să facă un test printre elevii lui. Iată rezultatul: din 50 de elevi chestionați, 44 n-au știut să spună nimic despre originea lui Iancu de Hunedoara. (Colegul meu le-a spus, ca să-i încurce: «Iancu de Hunyady».) Li s-a dat tema pentru acasă. A doua zi, din cei 44, doar 7 au venit cu ea rezolvată. Ceilalți oameni cu slujbe, oameni ocupați în producție — făcuseră ceea ce puteau să facă: se adresaseră «Dicționarului enciclopedic român», care însă nu spune nimic pe această temă, nimic despre originea lui și a lui Mateiaș (care în dicționar e trecut «Matei»...) din Țara Românească. Așa că, să nu ne supărăm pe Larousse și pe alte enciclopedii străine, cînd noi înșine ne ignorăm...

•

Nu ne-am propus, în cadrul interviului de azi, să cerem tipărirea «Dicționarului spectacolului» conceput de prof. Fanu Al. Duțulescu. Nici semnatarul acestei rubrici, nici revista care îl găzduiește, n-au autoritatea de a formula o asemenea exigență.

Nu ne-am propus, în cadrul interviului de azi, decît să așezăm cîteva fapte (dintr-un domeniu specializat și limitat: al dicționarelor și enciclopediilor) sub o opinie a unui bătrîn profesor, care răsună adînc și în inima noastră:

«Se știe încă prea puțin despre români»

Noi înșine ne oferim nouă înșine prea puține date despre noi înșine. De ce?

Ilie PURCARU

[*] În dicționarul interlocutorului nostru: „Gabrielescu Grigore (1859—1915), celebru tenor român din Craiova, mult prețuit de Mascagni, de Puccini și îndeosebi de Adelina Patti (cu care a cîntat în București, în 1885, și care l-a supranumit «excelentissimul Gabrielescu», dăruindu-i, în fața publicului, un inel al ei cu briliante), datorită căreia ajunge, după studii temeinice, la Milano, unde va cînta permanent 4 stagiuni (după cum atestă cunoscuta lucrare a lui Pompeo Cambiasi, istoricul Teatrului Scala între 1778—1906, în care lui G.G. i se atribuie valorificarea maximă a tuturor superlativelor). Debutează la Scala în 1886, în opera Nestoria de Galiegnani, după care urmează Israel de Franchetti, Edgar de Puccini, Gioconda de Ponchielli, apoi reluările sale favorite din Rigoletto, Traviata, Aida, Tosca, Trubadurul, Norma. Odată consacrat, cîntă în toată lumea. O nevroză, implicînd laringele și coardele vocale, îl readuce în țară. Între 1904 și 1907 conduce Teatrul Național din Craiova. Inventează un aparat pentru ritmica muzicii și compune romanțe și corale (Horă de la Jii, Cu plăvanii de la plug, Cucul). Din 1911 e profesor la Conservatorul «Cornetti» din Craiova, apoi director al acestuia, pînă la 13 martie 1915, cînd își curmă viața, împușcîndu-se, regizîndu-și moartea și chiar îngropăciunea într-un impresionant spectacol popular cu muzici militare și cîntări vocale, în cîntec și veste bună, așa cum hotărîse în testamentul lăsat la conservatorul local".

cronica ringului

picătura de sînge...

Cu cîțiva ani în urmă, asistînd la prima ediție a Campionatelor europene de tineret, m-am convins că meciurile dintre tinerii boxeri sînt adesea mult mai dramatice decît cele dintre seniori. Experiența puțină, conjugată cu marea dorință de afirmare și curajul năvalnic caracteristic vîrstei, face din pugilistul junior un agresiv prin excelență pe ring, un om care ignoră pericolul și care în pornirea firească de a plasa cît mai multe lovituri le recepționează la rîndul său pe toate cele expediate de adversar. Observația aceasta m-a determinat să-i pun, cîndva, tostului mare campion maghiar László Papp următoarea întrebare: «Întrevedeți posibilitatea ca din box să fie excluse loviturile foarte puternice, așa-zise decisive?» Papp mi-a dat următorul răspuns: «Nu, nu întrevăd această posibilitate. Boxul nu e ping-pong. Și apoi nu știu cum ne-am putea înțelege să nu lovim tare. Există însă soluția clasică: apărarea. Un sistem defensiv bine pus la punct îl poate apăra pe boxer chiar și de cel mai năprasnic atac. Eschiva, parada, acel miraculos «pas înapoi», jocul de picioare, toate acestea, bine însușite, reduc aproape la zero posibilitatea de a primi lovituri decisive. Toți boxerii știu să atace, dar cîștigă numai cei care au învățat să se și apere...»

Mi-am amintit de această discuție cu cîtva timp în urmă, cînd, asistînd la o gală din cadrul campionatului de juniori organizată la clubul Progresul din Capitală, am văzut ceva ce nu avea mai nimic comun cu scrima pugilistică. Tinerii boxeri, dealtfel foarte inimoși și bine dotați fizic, își cărau la pumni cu nemiluita, spărgîndu-și buzele și nasurile, pe care nici prin gînd nu le trecea să le apere. Și — culmea! — această învălmășeală de pumni era dirijată de către antrenorii din colț (Mihai Voinea, Ion Pintea, Gheorghe Fiat, Gheorghe Tomescu, Gheorghe Lungu, Eugen Dinu), care dădeau sfaturi de îndoielnică competență tehnică, cum ar fi: «la-l acum!», «Sări pe el!» (!?), «Nu-l lăsa!», «Ataci tot timpul!» și alte asemenea invitații la ofensivă cu orice preț. Nici un cuvînt despre apărare, nici un sfat de isteține tactică. Rezultatul? Mai mult de o treime din meciuri s-au terminat înainte de limită, fie prin abandon, fie prin k.o., învingătorii coborînd și ei din ring destul de șifonați. Și se mai plîng antrenorii că nu vin copiii la box...

Cînd am ajuns acasă, am observat pe guierul cămășii o picătură de sînge. Sărise din ring, desigur urmare a sfaturilor de genul «la-l acum!», «Sări pe el!», «Nu-l lăsa!», «Ataci tot timpul!»...

Sportul e altceva!

Petre HENT

O pereche de mănuși, una dintre cele mai mari bucurii pentru tinerii boxeri. Să nu transformăm această bucurie în teamă...

Fotografie de Ion MIHĂICĂ

tenis

o prezență în care ne punem speranța: TENIS CLUB BUCUREȘTI

Înființat în vara trecută, *Tenis club București* își propune anul acesta să intre în fondul problemelor.

...Mai întîi, a făcut două importante achiziții: Günther Bosch, antrenorul echipei noastre de tineret care se pregătește pentru Cupa Galeea, și Vasile Serester, antrenorul lotului național de juniori. Așadar, un început bun, dacă ne gîndim că unul din scopurile creării clubului este și acela de a constitui un centru permanent de pregătire a speranțelor tenisului nostru.

Paralel cu aceasta, cei doi antrenori și-au propus *formarea unor grupe experimentale, alcătuite din copii între 6 și 10 ani*. Gîndindu-se să fructifice marea popularitate de care se bucură tenisul și activitatea tenistică spontană ce se desfășoară pe lîngă școli, în parcuri, pe trotuarele străzilor, amintiții antrenori se deplasează cu regularitate în cîteva școli din Capitală unde țin lecții de inițiere. «Aceste lecții — îmi mărturisea Vasile Serester — constituie, de fapt, forma de selecție pentru grupele experimentale. În cadrul lor, noi putem testa deopotrivă înclinația și dragostea copiilor pentru tenis, economisind o mare cantitate de muncă și de materiale. De asemenea, această metodă prezintă și avantajul că numărul copiilor cuprinși într-o astfel de selecție naturală continuă este mult mai mare».

«Vreau să remarc — spunea Günther Bosch — înțelegerea și sprijinul de care ne bucurăm în școli. În acest sens, aș cita școlile generale nr. 114 și 117, care în timpul iernii ne-au asigurat orele necesare desfășurării activității în sală, iar pentru la vară intenționăm să amenajăm cîteva terenuri bituminizate».

«În afara preocupărilor privind depistarea și creșterea viitorilor campioni,— ne atrăgea atenția președintele clubului, Ilie Turcu — *Tenis club București* își menține porțile deschise pentru cei dornici să se recreeze, jucînd tenis. Astfel, încă de pe acum sînt ocupate 179 din cele 220 de locuri rezervate membrilor cotizanți. În calendarul competițional al acestora figurează concursul veteranilor, campionatul clubului, întîlniri cu alte asociații sportive, campionate cu handicap etc. Vom organiza, de asemenea, în funcție de solicitări, cursuri de inițiere pentru doritorii de toate vîrstele».

Urăm succes tînărului club bucureștean, exprimîndu-ne speranța că va deveni unul din piloniii tenisului românesc.

Ștefan GEORGESCU
antrenor

cum putem progresa în sportul luptelor?

Răspunde DUMITRU PÎRVULESCU

Deși luptele ne-au adus multiple satisfacții de-a lungul anilor (3 titluri olimpice, 6 titluri de campioni mondiali, 5 de campioni europeni), sînt convins că acest «buchet» poate crește considerabil.

Cîteva din resursele și motoarele acestui progres ar putea fi, după opinia mea, următoarele:

1) Preocuparea prioritară a antrenorilor pentru o mai bună pregătire tehnică a elevilor lor, pentru însușirea cît mai multor procedee tehnice — vremea uriașilor irezistibili fiind apusă, forța fizică, oricît de mare, nemaiînsemnînd, în absența valorilor tehnice, mare lucru.

2) Creșterea numărului de antrenamente săptămînale de la trei, cîte se fac la ora actuală, la cinci, pregătirea temeinică și multilaterală cerînd un volum mai mare de timp consacrat lucrului individualizat.

3) Contractarea mai multor meciuri internaționale, criteriul comparației și al confruntării cu vîrfurile sportive din lume fiind o importantă trambulină spre «mai sus»

4) Instaurarea unui riguros control asupra vieții sportive a practicanților acestei discipline sportive foarte grele, foarte pretențioase, care îți oferă mari satisfacții, dar îți și cere o «viață invizibilă» fără cusur.

5) Popularizarea corespunzătoare, — la televiziune, în ziare —, luptele fiind, la noi, un «cap de afiș» de care mulți își aduc aminte doar atunci cînd se socotește totalul de medalii la marile concursuri polisportive internaționale.

confidențial

în cabina «lanternei roșii»

...O victorie mică, două puncte mari — iată psihologia pe care am întîlnit-o în cabina Sportului studențesc după succesul obținut în dauna echipei A.S.A.-Tg. Mureș. Nemulțumiți de evoluția lor din repriza a doua, «cînd le-a trecut de două ori gîngțul pe la ureche» la marile ocazii ratate de Naghi și Mureșan, studenții bucureșteni și antrenorii lor s-au bucurat cu discreție și au cîntărit cu o apreciabilă maturitate viitorul.

M. Sandu: În următoarele trei partide — cu Steagul roșu, în deplasare, cu Dinamo și C.S.M. Reșița, ambele în București — ne jucăm în mare măsură soarta. Vom lupta însă fără precupețire pînă la capăt. Dacă o fi să cădem, vom cădea eroic; fiți totuși sigur că vom face totul să supraviețuim eroic.

Antrenorul Gh. Ola: Nemulțumit de jocul elevilor mei din repriza a doua, pot să vă spun că am pierdut destule meciuri în care am jucat bine, mai bine decît adversarul, care în schimb ne-a luat punctele. Ce va fi în viitor? Cine poate ști?! Știu însă sigur că Sportul se va bate aprig pentru fiecare punct, pentru fiecare metru, pentru fiecare speranță.

R. Chihaia: Avem șanse. Pînă acum, în retur, am făcut un pas și jumătate — meci nul la Bacău, victorie cu A.S.A. — pentru împlinirea lor. Și vom mai face mulți pași pe drumul ăsta.

Antrenorul Oct. Popescu: Retrogradarea devine din ce în ce mai mult «un joc colectiv». Pentru a scăpa trebuie să aduni puncte și să fii ajutat și de jocul celorlalte rezultate. Între acești doi termeni, cel care depinde exclusiv de tine — adunarea punctelor — trebuie urmărit cu o perseverență fanatică. Ea este prima șansă a oricărei «lanterne».

Pentru dezvoltarea sportului românesc, conform hotărîrii Plenarei Comitetului Central al P.C.R. cu privire la dezvoltarea continuă a educației fizice și sportului

o competiție inutilă sau despre eficiență în fotbal

Am acum în față rîndurile unor antrenori cu privire la *campionatul de tineret-rezerve* și care, singure, vorbesc de faptul că autorii lor, fie că sînt prea în miezul problemei, de nu pot distinge pădurea din cauza copacilor (este vorba de cei tineri ca Deliu, Băluțiu), fie că se folosesc de rutina lor spre a obține «titluri academice» (mă refer la Traian Ionescu). Evident, acei care cunosc subiectul la care mă refer sesizează că în timp ce unii se feresc de a sublinia nume (cînd scriu sau vorbesc), eu operez invers, cu cărțile pe față. Așa că jos masca, pentru a vedea ce se ascunde sub aceste idei!

Mai întîi mi se pare util să precizez că ceea ce mi-a atribuit I. Chirilă în «Sportul» că aș fi spus despre valabilitatea campionatului «tineret-rezerve» (un fel de sac fără fund al «eficienței») «rezumă» mult prea mult opinia pe care mi-am exprimat-o. Pe cronicar n-am să mă supăr căci al se folosește, cotidian, de «interlocutorii» pentru a-și spune propriile sale păreri. În schimb, în dreptul fotografiei altuia este inserat un adevărat catehism care începe cam așa:

«...sub masca acestei idei se ascund cei care își apără interesele personale, vizînd obținerea jucătorilor eliberați ca urmare a eventualei desființări...» Poate că aceste rînduri sînt trimise pe adresa mea.

Poate că unii în cauză *nu știu* că fotbalul modern s-a depărtat mult de perioada cînd era o simplă lovire a mingii de către 22 de jucători sub conducerea a trei arbitri. Altfel nu se explică pledoaria lor pentru o competiție — cea de tineret-rezerve — care se desfășoară într-un anonimat total, pe terenuri necorespunzătoare (uneori la limita maidanelor), lipsită de privirea tehnicianului principal și cu tente regulamentare care reclamă «jucători sugari» și nu jucători capabili să joace în orișice moment în cea mai selectă competiție, indiferent de actul său de naștere...

N-ar fi exclus ca «tehnicienii» în cauză (unii pensionați de la vîrsta de 50 de ani pentru activitate meritorie... fotbalistică, dar numai unii, pentru că pe noi ceilalți fotbalul ne scoate la pensie la 60 de ani) *să nu priceapă* că fotbalul modern este fotbalul cu mîză de promovare sau de evitare a retrogradării; că fotbalul trebuie să urmărească victorii în cît mai multe meciuri pentru a putea obține perlele necesare coroanei ce se atribuie elitei naționale, europene, mondiale. Și că nu poate fi vorba nicidecum de un campionat de plezariști, instruiți prin spatele porților terenurilor bune, purtați duminică de duminică pe toate plaiurile țării în desaga echipei prime care s-ar putea în final să retrogradeze, în timp ce garnitura de «tineret-rezerve» să cîștige competiția! «Per aspera ad astra», drumul spre reușită e presărat cu greutăți, ar trebui să-și reamintească acei care preconizează, dimpotrivă, căi pavate cu lipsă de răspundere, cu rezultate fără rezultate!

Dar care să fie *așa de greu să-și reamintească* distinșii preopinenți că fotbalul zilelor noastre a devenit un festival unde totul gravitează nu numai în jurul unui interpret (jucător, antrenor), ci în jurul unei echipe, luată ca un întreg, considerată ca însăși un interpret? Să nu știe ei oare că în toată lumea singurul sistem de împrospătare a echipelor din diviziile A constă în promovarea elementelor din categoria secundă și nu în competiții-fantomă de tipul «tineret-rezerve»? Iar uneori acești laureați din categoria secundă, cu mîză, se dovedesc capabili — chiar în anul promovării — să cîștige pînă și «maratonul elitei». Reamintiți-vă de isprava lui Ipswich Town cu renumitul ei antrenor de atunci, Alf Ramsey, pentru a ne limita la acest unic exemplu.

Mai mi-au reținut atenția și alte idei, precum: «...a pune un semn de egalitate între divizia B și echipele de tineret-rezerve înseamnă a confunda noțiunile». Evident că bunăcuviința ne obligă să nu confundăm noțiunile. În cazul acesta, trebuie făcută o delimitare clară între o ființă (cititi competiția tineret-rezerve, tributară bugetului statului, azil pentru «întîrziații» în fotbal, pentru «pensionări glaciale», beneficiari de carantină regulamentară, dar cu drepturile la zi) și o unitate B, concepută ca un rezervor al unității A. Diferența obligă la mustrări de conștiință și nu la induceri în eroare... Acolo unde nu există responsabilitate, acolo unde nu există interes pentru realizări și beneficii palpabile pentru propria-i producție, pledoariile rămîn simple baloane de săpun.

Curios îmi pare și faptul că antrenorul Deliu nu știe că jucătorii Mantu, Niculescu, Bădin, Velea, Țarălungă, Pană, Marcu și alții nu provin de la eșalonul tineret-rezerve. Ei, aceștia, dar și Deliu însuși. Să-i fie atît de greu lui Băluțiu să-și reamintească că Pexa, Solomon, Șoo, Fanea Lazăr, Uifăleanu ș.a. n-au nici o contingență cu furnizorul tineret-rezerve? N-ar fi exclus ca într-o zi să-i auzim spunînd că și Coman, Negrea, Vigu, Dumitru, Năstase, Pantea, Voinea sau Deleanu, Constantinescu, Cuperman, Lucescu, Florian Dumitrescu sau Rosznai, Mateescu, Troi, Dobrin, Vlad, Ivan II, Dembrovschi, Ghiță și alții au avut ca trambulină de lansare și afirmare competiția de tineret-rezerve!

Pentru ca fotbalul românesc să se poată ridica are nevoie de niște adevărați «obsedați» de realizare profesională, de ideali practicieni care să prezinte fotbalul ca artă, ca spectacol cît mai emoționant, cu rezultate și eficiență pe toate planurile. În «Hotărîrea Plenarei Comitetului Central al P.C.R. cu privire la dezvoltarea continuă a educației fizice și sportului» se reamintește din nou, cu toată claritatea și fermitatea: «se va acorda o deosebită atenție selecționării și utilizării în toate organismele sportive a cadrelor care dovedesc dragoste și pasiune pentru această activitate, animate de o înaltă principialitate partinică și un dezvoltat simț al responsabilității». Investiții vizînd un fotbal competitiv, elevat și nu o caricatură de competiție. Iată ce îi trebuie fotbalului românesc.

Rîndurile acestea le-a scris un om care n-a învins niciodată, dar care speră că a convins de nenumărate ori. Pentru că el a gîndit că o atitudine fermă de *politică pur fotbalistică* este mai importantă pentru colectivitate decît niște victorii facile, întîmplătoare, chiar dacă victimele erau niște titani.

Momentan antrenez o echipă de categoria B fiindcă am crezut de cuviință că și în Galați trebuie reactualizat fotbalul mare. Faptul că scriu cu atîta vehemență despre desființarea actualei forme de campionat nu este în legătură cu prezența mea la cîrma unei echipe din categoria secundă. Am în vedere atașamentul și răspunderea ce ar trebui să revină tuturor acelora care se dedică fotbalului. Părerile mele mai sus expuse se bazează și pe faptul că în toate țările cu *fotbal bun* există, verificate, două linii de dezvoltare: una de circumstanță, în care competitorii se pregătesc pentru a se întîlni, dar nu a se depăși (fotbal de bulevard, de excursie — așa cum este organizat la noi campionatul de tineret-rezerve), și alta industrială, comerț de spectacole, de eficiență internă și internațională, de afirmare prin cluburi autohtone sau echipe reprezentative. Cel mai necugetat lucru ar fi ca, în condițiile practicării primului fel de fotbal, investițiile pecuniare să se ridice la nivelul celui de-al doilea mod de a grăbi fotbalul. Asta înseamnă să arunci banii pe fereastră... Și e păcat, fiindcă banii sînt tare scumpi!

Sînt pentru eficiență și în fotbal, în această epocă în care în România se cere tuturor muncă eficientă.

Constantin TEAȘCĂ

Angelo NICULESCU
comentează pentru dumneavoastră etapa de fotbal

TRECUTĂ

La 11 martie a.c., echipele noastre porniseră cu mult elan să atace prima etapă a returului, poate spre a dovedi tuturor că pregătirea lor de iarnă n-a fost o simplă vorbă de clacă... Dar se pare că răbufnirea viscolului și căderea abundentă a zăpezii care a acoperit terenurile, suspendînd activitatea fotbalistică timp de o săptămînă, au făcut ca elanul să se transforme în aleanu... Aleanu după un joc mai bun în viitor, pentru că totuși cel din prezent este departe de-a mulțumi pe cineva, fie ei oficiali, fie specialiști, fie spectatori sau telespectatori care au privilegiul de-a vedea și alt nivel de joc, ca, de pildă, cel practicat de o echipă pregătită tot de-un antrenor român, Ștefan Covaci...

Dar să nu luăm drept etalon echipa Ajax. Să ne oprim la un meci de duminica trecută, din divizia B: Metalul București–Gloria Buzău. A fost un joc mult mai dinamic, mai decis, mai aerisit din punct de vedere tactic, decît al celor două partide din divizia A, disputate în aceeași zi pe «Republicii» și pe terenul «Politehnica» (Steaua–C.F.R. Cluj și Sportul studențesc–A.S.A. Tg. Mureș).

Din relatările radiofonice ale cronicarilor sportivi și ale observatorilor federali se poate deduce că și restul partidelor din țară au suferit de aceleași păcate, care nu sînt de azi, de ieri: joc lent, lipsit de orizont, cu puține pilpîiri de energie, și acelea repede stinse, care infirmă total rezultatul zecilor, sutelor de kilometri ce-ar fi fost făcuți de jucători prin munți și văi în «perioada precompetițională». O singură, valoroasă excepție: meciul Universitatea Craiova–Dinamo București. Început în tempo viu, el ne-a oferit, în toate cele 90 de minute de joc, un admirabil test al ambiției sportive, al luptei fără răgaz, care ne determină să mutăm sediul dictonului de odinioară din Banat în Oltenia... Astăzi, se pare că «Oltenii-s fruncea», ei situîndu-se aproape de fruncea clasamentului, cu veleități mai justificate, credem noi, decît ale altor pretendenți...

În partida urmărită de noi la București — Steaua–C.F.R. Cluj — am avut o primă reprizăa iluziilor, din partea elevilor lui Constantin și Jenei. Pornită în iureș, Steaua și-a pierdut însă repede suflul, pentru ca în repriza a II-a feroviarii clujeni să-i dea o replică neașteptată. Abuzul de dribling din partea unor jucători talentați (Tătaru, Iordănescu, Aelenei) a dus la un prea mare consum de energie, care ar fi fost mai bine utilizată în acțiuni de ample colectivă... «Unde sînt — ne întrebăm ca poetul damnot — frumoasele «sferturi de oră», vădite de vechea C.C.A., pe vremea cînd actualii antrenori erau motoarele neobosite ale apărării constructive și ale atacului lucid și implacabil?

«Scorurile italiene» și «egalurile», care ne-au dat un sold de 11 goluri, nu sînt, cred, de natură să mulțumească pe nimeni. Ele nu ne dau, cum greșit și tendențios ar vrea să le prezinte unii, măsura «echilibrului de forțe», «eficienței apărărilor», ci sînt numai un corolar al jocului încîlcit, al indeciziei atacului, al lipsei de curaj în fața porții.

Ca să concludem: pentru întîlnirile internaționale care ne așteaptă, toate aceste «semne» sînt departe de a fi liniștitoare...

VIITOARE

Întîlnirile nu trebuie considerate dinainte jucate. Nici C.F.R. Cluj — deținătoarea locului patru — nu poate subestima energia metalurgiștilor din Cetatea de foc — aflați pe locul unsprezece — după cum nici Dinamo București, de la înălțimea locului doi, nu poate să desconsidere pe U.T.A., care are de refăcut prestigiul de echipă fruntașă. Petrolul și S.C. Bacău, rămase ambele debitoare în fața susținătorilor proprii, au un joc deschis ca rezultat, iar la Brașov, Steagul roșu nu poate minimaliza asaltul studenților bucureșteni. Poate numai A.S.A. Tg. Mureș să aibă «acasă» o sarcină mai ușoară în fața formației de pe litoral.

În orice caz, la Pitești vom avea un derbi adevărat, ce îl anunță, în primul rînd, evoluția de pînă acum a celor două echipe: F.C. Argeș și «U» Craiova, două vechi rivale încă din divizia B. Orice rezultat este deschis, chiar și un egal.

La București, Rapid va încerca să confirme egalul obținut în deplasare la Arad, în fața Universității-Cluj.

Jiul, bine cotată în acest campionat, primește replica echipei Steaua, liderul actual. Cred că va fi un joc susținut.

Deci, pronosticurile mele:

C.F.R.–C.S.M.: 1, x; Dinamo–U.T.A.: 1; S.C. Bacău–Petrolul: x; Steagul roșu–Sportul studențesc: 1, x; A.S.A.–F.C. Constanța: 1; F.C. Argeș–«U» Craiova: 1, x, 2; Rapid–«U» Cluj: 1, x, 2; Jiul–Steaua: 1, x, 2.

cititori–comentatori

să pedalăm iar...

pe cînd turneul internațional de tenis de la București?

Nu spun nici o noutate dacă — amintind performanțele obținute de tenisul românesc în ultimii ani — constat că ne aflăm în fața unora din cele mai mari realizări ale sportului românesc din toate timpurile. Cine ar fi visat vreodată că România va ajunge în finala Cupei Davis?

Întrebarea care stăruie în minte e următoarea: avînd doi dintre cei mai buni tenismani ai lumii, avînd un palmares glorios, de ce nu organizăm la București un turneu internațional de tenis?

Pentru marii noștri tenismani ar fi o recunoaștere a strădaniilor depuse. Pentru tinerii noștri tenismeni ar fi o prețioasă ocazie de a învăța. Pentru noi toți ar fi un minunat prilej de a vedea evoluția unor rachete din primul eșalon al tenisului mondial.

Eforturile financiare ar fi — sînt sigur — acoperite.

Intrarea Bucureștiului în circuitul mondial al marilor turnee ar însemna, în fond, o recunoaștere a unei situații existente.

Constantin SIMA
Liceul Titu, Orașul Titu — jud. Dîmbovița

Ciclismul, puternic concurat de sporturile cu motor, se retrage obosit de pe șoselele țării. Tot mai puțini sînt acei temerari ai efortului solitar în cursele contracronometru sau din spectaculoasele întreceri de semifond. Trebuie să observăm încă o dată că mulți tineri sînt din ce în ce mai puțin dispuși să se supună unei discipline spartane de antrenament și de viață.

Dar — cred eu — sportul cu pedale, ca mijloc recreativ sau ca sport de performanță, trebuie repus în drepturile sale. Evident, aceasta necesită o mare investiție de entuziasm, de tenacitate, abstracție făcînd de investițiile materiale.

Ar fi bine să fie promovați ca antrenori și conducători numai oameni care au cunoscut din plin duritatea și satisfacțiile acestui sport, care pot da dovada unei priceperi pedagogice dobîndite în focul aprigelor întreceri cicliste dar nu în afara unor solide cunoștințe teoretice. Cred că ar trebui reînființate concursurile pentru copii, gen «Cravatele roșii», care se disputau în urmă cu cîțiva ani. Urmărite cu atenție, aceste concursuri ar putea să dea la iveală noi mari talente, ca Marin Niculescu, Gabriel Moiceanu sau Tudor Vasile, în stare să onoreze o tradiție frumoasă, dar atît de încercată astăzi.

Radu Dorel LIVIU
student A.S.E., București

Cupon de participare la Concursul nostru de

La împlinirea unui mileniu de existență a orașului, locuitorii din Satu Mare se mîndresc cu îndelungata lui istorie și deopotrivă cu înfăptuirile de mare însemnătate economică și culturală.

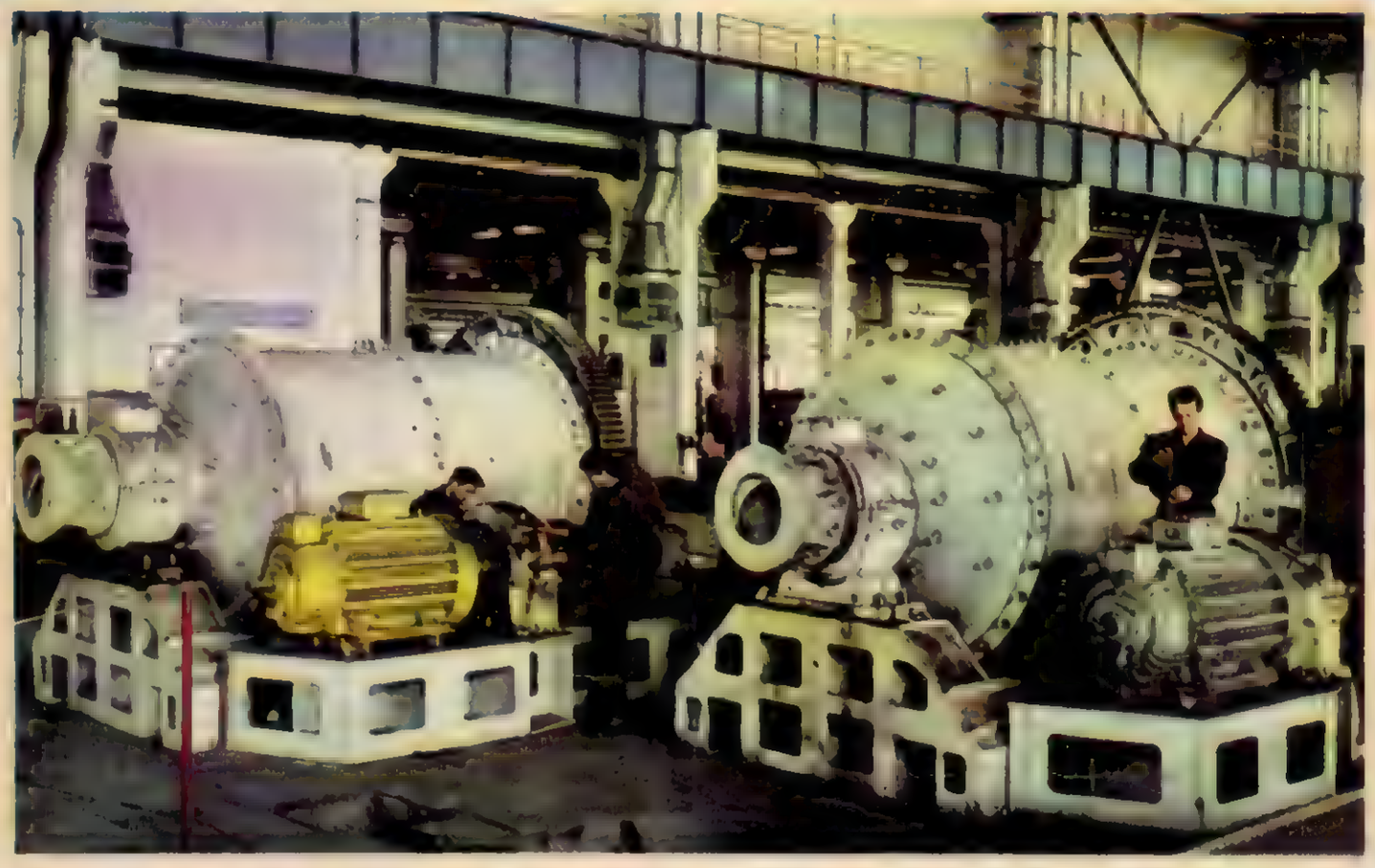

UN TITLU DE PRESTIGIU – GRUPUL DE UZINE PENTRU UTILAJ MINIER – ÎN CARE UZINA UNIO DIN SATU MARE

ocupă un loc de frunte, construiește:
— Utilaj de transport continuu:
transportoare cu bandă de cauciuc pentru orice înclinație, lungime și capacitate de transport.
transportoare suspendate, elevatoare;
— Utilaj minier de exploatare și transport:
mașini de încărcat cu rulare pe șine și pe pneuri,
locomotive diesel și electrice de mină,
transportoare cu racleți, vagoneți, trolii,
ventilatoare electrice, pneumatice și electropneumatice,
mașini de torcretat;
— Instalații de preparare a minereului;
— Utilaj chimic și pentru industria materialelor de construcții și refractare;
— Armături metalice.

De-a lungul și de-a latul țării, pe șantiere, în mine, în uzine, în porturi și pe platformele noilor așezări industriale, produsele GRUPULUI DE UZINE PENTRU UTILAJ MINIER au fost consacrate cu indispensabile și de neînlocuit.

cuvinte încrucișate

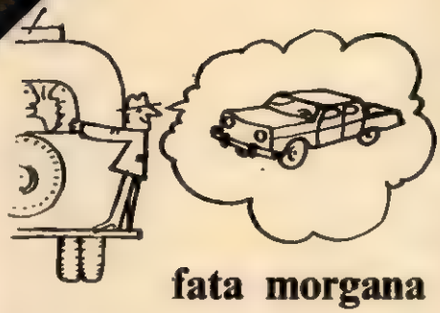

fata morgana

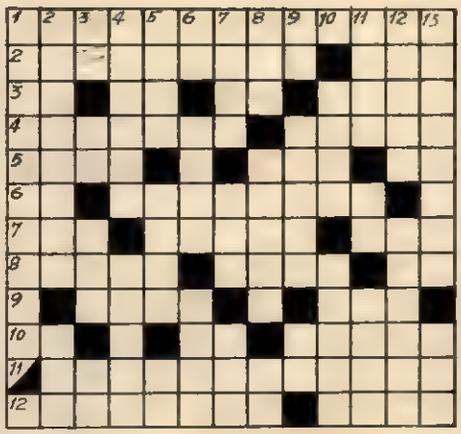

ORIZONTAL: 1) Aparență (3 cuv.). 2) Piesă a lui Molière în prologul căreia autorul ne atrage atenția asupra «Dobitoacelor care nu sînt atît de dobitoace pe cît le credem» — O prietenă a lui V. Em. Galan. 3) Subsol! — Cîntecul palmipedelor romane — Cadet! — Radarul uman al aparențelor. 4) Mijlocește o confruntare cu tine însuți, dar numai de formă — Un fel de uite marea, nu e marea... 5) Riu în Anglia — Pe drum... de stele — Ler! 6) Parte! — Mare poet român, autorul unei cunoscute «Glosse». 7) Abreviație latină — Unguent estival — Hipo (abr. uz.). 8) Aparent — Ar fi omul însuși după G. Buffon — E de suprafață. 9) Aparența... uitării — Mamifer tibetan. 10) Eterna enigmă... schimbătoare — Două în duet! — Făcut frumos pe dinafară sau pe dinăuntru. 11) Sclavi ai aparențelor. 12) Aparență de domeniul modei pentru o Mărie dintr-o cunoscută zicală românească — Nu-i deloc în același loc.

VERTICAL: 1) Poet francez a cărui fabulă, «Țăranul de la Dunăre», începe cu versul: «Nu trebuie să judeci oamenii după aparență» (2 cuv.). 2) Aparentul, destul de frecvent — Chiar așa! 3) Pif gol! — Cald! — E într-o doagă — Primele dintre ultimele! 4) Fără... îndoială (fem. pl.) — Acoperiș ocrotitor. 5) Locuitor la înălțime — Un sentiment... în mare — Eter evaporat! 6) Avertisment canin — Eroină a poemului dramatic «Nathan înțeleptul» de Lessing care, în discuția cu templierul, spune «Oamenii nu-s totdeauna ce par» — Neprinșii «negustori cinstiți». 7) Să mergem... la operă — Tîrg în Italia — Populație liliput din Africa. 8) E de regulă secret — Dincolo de orice aparență (fem.). 9) În aparență e un necunoscut! — Aparențe (fig.) — Dacă-i mică te păcălește. 10) Strînsă cu ușa (reg.) — Poetic. 11) Ținut în Grecia antică — A vui — Anatomie (abr.). 12) Fard — Verb conjugat «oficial» ...mîine, 1 aprilie. 13) Aparent — O limită în vestimentație

Toma MICHINICI

Dicționar: NIDD, AOC, NUS, EFE, SARC.

Dezlegarea jocului CINE ȘTIE, DEZLEAGĂ!, apărut în numărul trecut

ORIZONTAL: 1) VINCI — IUBIRI. 2) EMERSON — ARAD. 3) ROGATORII — BE. 4) GRASA — ANTREN. 5) ITRI — TIV — OLT. 6) LAI — CATAT — AI. 7) IL — CITIT — PIF. 8) UITUCA — ADUSI. 9) ZICE — ATAS — C. 10) AAM — REVOCATA. 11) PROMOVARI — IR. 12) TINC — ALIANTE.

varietăți

fostul student parizian — DOMNITORUL

Personalitatea domnitorului Cuza (de la a cărui moarte se împlinesc, la 5 mai, o sută de ani) s-a impus opiniei publice europene îndată după alegerea sa din 1859. În presa franceză — mai ales — au apărut numeroase articole elogioase despre *Le Prince Couza, hospodar de la Moldavie et de la Valachie* — cum l-au definit ziariștii francezi. Iată, bunăoară, ce scria, la 3 martie 1859, prestigioasa revistă pariziană «L'illustration», care-i rezervă domnitorului pagina întîi întreagă, cu un desen perfect realizat după o fotografie: «Sînt vreo 25 de ani de cînd un tînăr moldovean, purtînd un nume necunoscut, venea la Paris ca să studieze. Astăzi numele lui strălucește de un imens renume. El a mers în fruntea națiunii române, care se ridică printr-un sublim efort... Născut în anul 1820, la Galați, dintr-o familie neaoș românească — una dintre cele mai vechi și mai onorate... Cine l-a cunoscut îl elogiază pentru firea sa deschisă, de om afabil, fermecător... Alexandru I a fost obiectul unei manifestări naționale care l-a făcut glorie. Numele său se leagă de o foarte frumoasă mișcare politică din secolul nostru. Și înțelepciunea sa în guvernare asigură românilor destinul cuvenit curajului și inteligenței lor».

Ce comentariu se mai poate adăuga acestor binemeritate laude făcute de străini marelui luptător pentru cauza unității poporului nostru?

ce este un vitolphilist?

Domnul Caussignac din Geneva este *vitolphilist*. Adică? Adică este un om care colecționează cu asiduitate etichetele de pe țigările de foi. Colecția sa numără 20 000 de exemplare, cel mai valoros fiind unul din anul 1860, de pe o havană cubaneză.

idei încrucișate

pentru o lună normală

Cer de la început scuză cititorului (eventual) al acestor rînduri, pentru conținut derizoriu. Avem fiecare din noi probleme serioase de rezolvat, vă asigur că nu lipsa de probleme — ci mai degrabă inversul acestei stări de lucruri — mă împinge să procesez cu o vehemență pe care o și simt deplasată, împotriva lunilor consacrate unor campanii care mă lasă perplex și, într-un fel, frustrat.

Am terminat anul trecut antrenați, cu toți avîntul, în «luna cadourilor».

Fără nici o tranziție, fără nici o pregătire și, mai ales, fără să simțim nevoia, am început anul acesta, participînd entuziaști la «luna curățatului chimic».

La ora la care scriem sîntem intens solicitați și tragic împărțiți între «luna preparatelor culinare și «luna ondulației permanente», încît celor mai devotați dintre noi nu le rămîne nici măcar o cheznță neconsacrată unui țel civilizator și nici o șansă să pună un ban de o parte pentru apropiata «lună a albirilor».

Poate să fie, în ce mă privește, un semn de bătrînețe, dar simt nevoia să trăiesc, măcar din cînd în cînd, cîte o lună normală, în care să nu se întîmple nimic excepțional. Să mă duc dimineața la slujbă fără să mi se ceară pronosticuri despre albituri, să mănînc, la prînz, ce vreau eu și nu «preparate culinare», nevastă-mea să-și facă permanent pentru că vrea să-mi placă mie și nu pentru că ne aflăm în plină campanie de curățat chimic.

Dar lăsînd la o parte enervările personale, cred că ar merita să reflectăm, fie și în treacăt, la originile demagogice conținute în delirul publicitar pe care vi l-am semnalat.

Pentru asta ar trebui să ne întrebăm cui folosește afișarea pe toate gardurile a cîtorva preparatelor culinare? Vînzării unor mărfuri aflate în astfel de cantități încît publicul trebuie împins spre cumpărare? Lansării unor noi produse și noi centre de desfacere?

Recunoaștem alimentației publice și diverselor ei trusturi că au parcurs un oarecare proces de diversificare. În orice caz însă ofertele de servicii, în acest domeniu, rămîn sub nivelul cererilor. Reclama nu urmărește să impulsioneze comerțul ci, mai curînd, să se constituie într-o referință despre excelența activităților tovarășilor care coordonează rețeaua restaurantelor bucureștene.

«Luna ondulației permanente» are sarcina să ascundă faptul că zone vaste ale Capitalei, îndeosebi noile cartiere, n-au nici o unitate a cooperativei «Igiena».

Ce s-ar fi întîmplat dacă luam în serios, în ianuarie, «luna curățatului chimic» și ne prezentam la foarte puținele unități «Nufărul», conform invitației? Proclamam anul curățatului chimic»?

Firește, nimeni nu ia în serios toate prostioarele afișate prin diverse vitrine, cenzura bunului-simț echilibrează extravagențele ondulației permanente, «Nufărul» spală cît pot mașinile sale să o facă.

Așa stînd lucrurile, să lăsăm în pace măcar lunile care vin.

Să facem reclamă pentru informarea consumatorilor, pentru ușurarea judecăților acestora, să nu inventăm artificiale și, pînă la urmă, plicticoitoare perioade de excepție, permanent ondulate.

Eugen MANDRIC

Ora 3.00. Se descarcă materialele și alimentele. «BAHÍA AGUIRRE» se odihnește după lupta cu valurile din pasajul Drake, luminat de primele raze de soare.

Aproape de insula Deception, aisbergurile devin frecvente.

La 20 000 kilometri DEPARTE DE ȚARĂ

Privit de sus peisajul Patagoniei apare destul de monoton, lipsit de păduri și parcă fără viață, pustiu. Ici, colo se disting lacuri minuscule și drumuri rectilinii fără sfîrșit.

După patru ore de zbor facem prima escală la Rio Gallegos, oraș situat la vărsarea în ocean a rîului cu același nume, capitala provinciei Santa Cruz. Ceea ce frapează de la înălțime este coloritul viu, predominant, verde și roșu, al acoperișului caselor, parcă uniform de înalte, și rețeaua rectangulară de străzi. La coborîrea din avion simțim... prima caracteristică a acestor locuri: vînturile puternice dinspre vest. Colegul Ricardo Sureda, originar din acest oraș, ne spune că aici vînturile sînt mai puternice chiar decît în Antarctica, ajungînd la viteze de 200—250 kilometri pe oră!

ÎNAINTE DE GHEȚURILE ANTARCTICII... ȚARA DE FOC

Nu trece decît o oră, și vîntul se mai liniștește. Cea mai mare parte a pasagerilor cu care am călătorit rămîn aici, iar grupul destinat Antarcticii continuă călătoria spre sud, cu un avion militar. Pe deasupra strîmtorii Magellan, pe care o vedem foarte bine, avem impresia că «jos» e furtună: apele sînt foarte agitate, se disting creste de valuri înspumate care la început ni se par sloiuri de gheață. De aici, în față, se vede teritoriul Tierra del Fuego (Țara de Foc), separat natural de ținuturile Patagoniei. După o scurtă escală la Rio Grande, oraș situat numai la opt metri deasupra nivelului mării și care, la prima vedere, are aceleași caracteristici ca și Rio Gallegos, continuăm zborul spre sud.

Călătoria devine brusc mai interesantă odată cu trecerea Anzilor. Observăm trecerea de la o zonă asemănătoare *mesetei* patagoneze la zona de precordiliera și — mai spre sud și vest — la cordiliera propriu-zisă, cu piscuri semețe și pante abrupte, acoperite parțial de păduri. Din acest peisaj se detașează prin frumusețe și diferență de colorit lacurile andine Fagnano și Escondido, zăpada conservată pe sub vîrfuri și ghețarii suspendați.

În cîteva minute, din împărăția Anzilor apar, întinzîndu-se mult către vest, canalul Beagle și orașul-port Ushuaia, ținta călătoriei noastre aeriene și puntea spre Antarctica a majorității expedițiilor.

Aterizăm la baza aeronavală situată în partea vestică a orașului. Primii pași în Țara de Foc, la ieșirea din aeroport, înseamnă și un contrast de temperatură (de la plus 25°C, la plecarea din Buenos Aires, la minus 2—3°C aici) și de relief, prin trecerea de la imensitatea *pampei* «calde» la Anzii stîncoși ce găzduiesc ghețarii.

Ushuaia, orășel cu vreo 5 000 de locuitori, capitala Țării de Foc, este considerat orașul cel mai sudic de pe glob. Cea mai mare parte a populației locale sînt descendenții vechilor triburi de indieni *yaganes* și *onas* și se ocupă mai ales cu pescuitul, vînătoarea și creșterea oilor; desigur se întîlnesc și locuitori de origine europeană, mai ales spanioli și italieni, a căror principală îndeletnicire o constituie comerțul cu bunuri de consum și articole pentru turiști. (În ultimii ani prezența turiștilor pe aceste locuri se face tot mai mult simțită. Au început chiar să se organizeze excursii anuale în Antarctica avînd un punct de oprire și în Țara de Foc, unde există și o rezervație naturală, în vecinătatea graniței cu statul Chile.) Mulți dintre europenii statorniciți în Țara de Foc sînt urmașii celor veniți spre sfîrșitul secolului trecut în căutare de aur sau mari crescători de oi care dispun de imense suprafețe de teren.

În împrejurimile orășelului Ushuaia se înalță spectaculoasele creste andine, cu impozantele vîrfuri Cinco Hermanos și Monte Olivo, care au aproape 1 500 de metri altitudine.

ÎL ÎNTÎLNIM PE COMANDANTUL COUSTEAU

La aeroport aflăm că vaporul nostru, «*Bahía Aguirre*», încă nu a sosit. În scurtul răgaz disponibil vizităm portul, cu care ocazie avem primele surprize plăcute: din cînd în cînd asistăm la salturi ale focilor la suprafața apei, iar cîteva minute mai tîrziu descoperim, ancorate în port, vasul «*Calypso*» și spărgătorul de gheață argentinian «*San Martin*», pe care, dealtfel, vom înnopta în așteptarea vasului nostru. În zorii zilei de 4 decembrie, acesta își face apariția după ce a navigat timp de o săptămînă prin apele Atlanticului venind de la Buenos Aires.

Spre seară, înainte de plecare, la căpitanul vasului vine în vizită comandantul Cousteau împreună cu cîțiva colaboratori, cu care ocazie se pun la punct unele probleme tehnice legate de traversarea pasajului Drake și are loc o scurtă discuție amicală cu grupul de exploratori de pe «*Aguirre*». Ne luăm bun rămas cu asigurarea că ne vom reîntîlni în Antarctica.

Ultimele pregătiri de plecare au durat aproape toată ziua, astfel că abia spre miezul nopții ridicăm ancora, pornind spre est pentru a străbate canalul Beagle, care astăzi este foarte calm. Petrecem prima noapte, pentru noi neobișnuit de luminoasă, foarte calmă, în îndepărtatele latitudini australe.

În dimineața următoare cînd ne-am trezit ieșeam din canal și intram plini de emoție în cea mai agitată mare de pe glob, pasajul Drake, locul de întîlnire a oceanelor Pacific și Atlantic. Zărim ultimele insule stîncoase înspre Capul Horn apoi «*Bahía Aguirre*» se avîntă în lupta cu valurile.

Spre seară oceanul este și mai agitat și călătoria devine spectaculoasă și... anevoioasă pentru cei care suferă de rău de mare. Noi, cei doi români, suportăm cu bine «*situația*», dar constatăm că legănatul valurilor ne predispune la somn.

În cabinele vecine și pe punte se așterne liniștea; afară este frig și sînt valuri mari, iar colegii noștri nu mai îndrăznesc să coboare din pat, poziția orizontală fiind mai potrivită spre a suporta mai ușor tangajul. Astfel mai trece o noapte, pentru ca abia spre seara zilei de 6 decembrie să întîlnim un fapt deosebit: în față, ca un nor alb, plutește primul aisberg! Cînd ne apropiem observăm în urma lui o «trenă» de alți trei-patru, mai mici.

ANTARCTICA!

Treptat, aisbergurile se înmulțesc, prezența lor, formele și dimensiunile cele mai diverse devenind un fapt obișnuit. Cerul foarte senin permite să observăm spre est, la mare distanță, un șir de stînci din Țara lui Graham, iar luminozitatea perfectă, aerul rece și pur ne fac să «*uităm*» că este de fapt miezul «*nopții*»

După un somn scurt, pe la ora 2 agitația de pe punte ne face să ne trezim: se apropie debarcarea. În față, impozantă, cu pereți abrupți, aproape toată acoperită cu ghețari, pe un fond perfect luminat, insula Deception!

Vaporul se oprește la vreo 2 kilometri de insulă și se pregătește elicopterul pentru recunoaștere. Este prima cursă spre Antarctica în această vară australă și este nevoie să se examineze dacă nu cumva aisbergurile au blocat îngusta intrare în insulă. La cabina de comandă și la platforma de elicopter de la pupa, multă animație. Se comunică observațiile: *totul este favorabil*.

Vaporul se pune în mișcare pentru a intra în «*Puerto Foster*», cum se numește marea interioară din insula Deception. Se lasă la apă o barcă cu motor, ne luăm rămas bun de la restul colegilor care vor pleca mai departe, la alte baze din Antarctica și după cîteva minute, la ora 4 dimineața, în această zi de 7 decembrie 1972, primii geologi români în Antarctica pun piciorul pe un pămînt situat la 20 000 kilometri de țară, avînd drept martori oculari curioșii pinguini antarctici. Natura a rezervat acestui moment memorabil un cadru feeric, o vreme neobișnuit de calmă și însorită.

Gheorghe ISTRATE
și Ioan TEODORU

(Va urma)

film

cronica filmului

unde sînt CLOVNII de altădată?

Oare și de data aceasta Fellini ne întinde o capcană? Cînd spune că «cinematograful seamănă foarte mult cu circul» și că, «probabil, dacă n-ar fi existat cinematograful, dacă nu l-aș fi întîlnit pe Rossellini și dacă circul ar fi rămas un gen de spectacol de o anumită actualitate, mi-ar fi plăcut mult să fiu directorul unui mare circ, căci circul este un amestec de tehnică, de precizie și de improvizație. În timp ce se desfășoară spectacolul pregătit și repetat, se riscă, într-adevăr, ceva, vreau să spun că, în același timp, se trăiește». Nu. Cînd spune toate astea, magicianul nu se mai joacă de-a v-ați ascunselea cu noi, trebuie să-l credem pe cuvînt pe omul care n-a apucat să fie director de circ, dar care l-a creat pe Zampano și Gelsomina, pe Il Matto, care a chemat clovnii să se prindă în hora personajelor din «8 1/2» sau să împrumute Cabiriei măștile lor, care își degnizează eroii în veșminte insolite ori îi obligă să meargă ca pe sîrmă. Clovnii, cei reali și cei imaginari, trebuiau odată și odată să dea năvală într-un film. Și, ca într-un mare spectacol de adio, să ne aducă aminte cîtă viață este într-o clovnerie, cîtă clovnerie este într-o viață. Căci pînă la urmă, aici a ajuns magicianul Fellini — adică acolo unde era de așteptat — ducînd puțin de nas televiziunile italiană și franceză care i-au solicitat un reportaj despre clovni. Un Fellini care nu trage pe nimeni pe sfoară este greu de închipuit și, trezindu-se în acea situație fericită cunoscută îndeobște sub numele de «mănînci calule ovăz», cineastul a profitat cît a putut: «Nu am avut decît să-mi deschid din nou valiza de iluzionist — spune el — pentru a face să renască amintirile mele de copil din vremea cînd am văzut montîndu-se prima cupolă, cînd măscăricii cu chipurile vopsite mă captivau și mă terorizau totodată».

Fellini nu putea realiza un documentar de strictă consemnare a dispariției unei arte. Nu-i dădea pace «circul său interior» și iată că ancheta «pe urmele unor clovni» se urnește greu, reportajul este nevoit să se retragă, de multe ori, pentru a face loc fantasmelor felliniene. Nu numai omul care există în clovn își cere drepturile, ci și clovnul din oameni, iar primii care invadează ecranul sînt cei care i-au întovărășit copilăria în orașul său natal, Rimini: nebunii tîrgului, nevestele-jandarm, caraghioșii cu ifose, solemna ceată de pierde-vară (în privința acesteia din urmă, evocarea băieților din «I Vitteloni» este limpede). Circul l-a fermecat pe puștiul de odinioară, dar clovnii nu l-au făcut să rîdă, semănau prea mult cu ceea ce întîlnea în plină stradă. Cu atît mai mult nu-i vor înveseli acum, cînd cei care au scris un capitol din istoria candidă a rîsului printre lacrimi sînt bieți bătrîni ce-și duc traiul prin azil, sanatorii, colțuri retrase. «Orașul nu mai știe de ei». James Guyon, primul August din La Belle Époque, Rhum, regele Medranoului, Antonet, Bario și Dario, Rivel sînt doar amintiri, din minunile lor a rămas ici și colo cîte un album.

Împreună cu o echipă de teleaști, Fellini scotocește Parisul, doar-doar va da de o urmă a grandorii de altădată, o rămășiță capabilă să înfrunte vremea. Pierre Étaix îi făgăduiește un filmuleț primitiv, realizat de socrul său, Fratellini. Culmea ironiei — bobina se rupe, aparatul de proiecție se împotmolește, ecranul rămîne ostil.

I se spune că la televiziunea franceză ar exista o peliculă

(Continuare în pag. 32)

premiile ACIN – premiile publicului

Dincolo de semnificația lor festivă, premiile Asociației cineaștilor pe anul 1972 constituie și un prilej de bucurie aparte pentru iubitorii cinematografiei românești; numele laureaților, titlurile filmelor distinse coincid cu multe din preferințele, din opțiunile publicului nostru, exprimate de nenumărate ori în cadrul unor anchete, al unor discuții, în scrisorile trimise redacțiilor și creatorilor. «Puterea» și «Adevărul» a fost marele film politic al lui 1972, «Felix și Otilia» a reprezentat un moment de deplină biruință artistică, «Nunta de piatră», «Apoi s-a născut orașul», «Victor Iliu» au confirmat încă o dată talentul de excepție al unor tineri creatori ca Dan Pița, Mircea Veroiu, Constantin Vaeni, Nicolae Cabel, iar Margareta Pogonat, interpreta acelui emoționant «Drum în penumbră», ori Leopoldina Bălănuță au fost, pentru toată lumea, «actrițele anului».

Și cînd te gîndești că se scrie atîta literatură despre prăpastia dintre gustul publicului și cel al profesioniștilor.

FELIX ȘI OTILIA:

premiul pentru regie (Iulian Mihu) și pentru scenariu (Ioan Grigorescu).

MARGARETA POGONAT

ACTRIȚELE ANULUI:

LEOPOLDINA BĂLĂNUȚĂ

film

(Urmare din pag. 31)

documentară despre clovni. Dar la televiziunea franceză, o cucoană pe nume Adelaide, pentru care Fellini sau Bellini este totuna, îi aruncă un film cu numărul 354 A. Atîta știe madame Adelaide, filmul cu clovni — de fapt trei secvențe amărîte — are numărul 354 A. Cineastul pleacă mai departe, dar noi rămînem o clipă acolo, cutremurați la gîndul că într-o bună zi s-ar putea ca toate Adelaidele lumii, reunite, să ne transforme filmele dragi în simple cifre, să facă o apă și un pămînt din Antonioni și Wajda, din Welles și Jancsó, din Tarkovski și Koncialovski. Dar să trecem peste asta. Ajunge un prohod, ajunge o singură moarte.

Negăsind mărturii despre circ — o lume care nu mai are azi nici o semnificație căci oamenii nu mai știu să rîdă, spune scurt cineastul — Fellini îl omagiază nostalgic pe clovnii de altădată. Iată-l pe Guyon, clovnul care a fugit din spital pentru a-i vedea pe Footit și Chocolat și care avea să moară în stal, nebăgat în seamă de nimeni, între un hohot de rîs și un spasm de durere. Iată-i pe frații Fratellini zburînd — ca în desenele lui Chagall — pe mari aripi de fluturi, colindînd spitalele, alinînd durerea răniților. Viața refuză să se lase reconstituită, închipuirea mai poate cîrpi cîte ceva (distanța pînă la Steiner din *La dolce vita*, solitarul care ascultă zgomotele naturii înregistrate pe bandă de magnetofon, nu este chiar atît de mare). Cred că este prima dată cînd Fellini își îmblînzește fantezia, cînd acceptă să o țină în frîu, pentru a ocroti parcă realitatea atît de plăpîndă. În secvența tragic-grotescă a înmormîntării ultimului clovn, în timpul paradei funerare, care la un moment dat părea să atingă paroxismul, un actor bătrîn ieșe din rînd, implorîndu-l pe autor: «Nu mai pot Federico, am obosit». M-am întrebat de ce nu-i silește Fellini să intre înapoi în horă, așa cum își biciuia personajele din «8 1/2». De ce rabdă o poveste duioasă despre clovnul Fru-Fru care vine ori de cîte ori aude chemarea unei trompete? Și, în general, de ce stă el — nemaipomenitul născocitor de povești — să asculte basmele altora? Nu cumva înțeleptul se îndoiește, nu cumva știe că tot mai puțini muritori pot să țină pasul cu ritmurile lui îndrăcite? Așadar, pînă la urmă, vorbind despre clovnii de altădată, Fellini a făcut ce-a făcut și ne-a mai spus cîteva adevăruri despre sine, adică și-a mai rotunjit filmul cel mare și neterminat al vieții sale.

Avea dreptate Gideon Bachman, lui Fellini nu poți să-i zici niciodată «La revedere, Federico», ci doar «ciao, Federico».

Magda MIHĂILESCU

gros-plan

DAVID HEMMINGS

David Hemmings nu are nici una din trăsăturile născătoare de idoli. Un obraz fără linii, fără expresie, o gură mică, de copil, cu o bărbie și mai mică, pierdută parcă în șanțul ușor adîncit al buzei de jos. Și totuși Antonioni l-a ales să reprezinte suveranitatea epocii moderne, prin personajul fotografului de succes, Thomas, din «Blow-up». Și totuși Clive Donner l-a ales să reprezinte suveranitatea incertă de monarh, prin personajul regelui Alfred cel Mare.

Distanța în timp a celor două personaje este cosmică. Dar ceea ce le apropie nu este jocul uniform sau sărăcăcios al unui actor care nu se poate «juca» decît pe sine, ceea ce le apropie nu este doar acest chip alb, șters. Ceea ce le apropie este protuberanța ochilor. Protuberanța mereu încercănată a ochilor. Ea devine simbolul omului care nu trebuie să se vadă, ci doar să vadă. Ea dăruiește lui David expresie, personalitate, similitudini și diferențieri în nuanțele rolurilor sale. Ea încredințează ochilor și chipului profunzimea, misterul, neliniștea sau seninătatea sufletului.

O privire albastră ieșită din orbite, parcă nesătulă de cît și ce poate cuprinde, de cît și ce poate exprima, de cît și ce poate disimula. Pentru că ochii lui David sînt ochii omului-cameleon, care trebuie să fie luat drept ceea ce nu este. Fie că este deghizat ca Thomas, sub chipul reparatorului sau al instalatorului, pentru a surprinde depresiunea nervoasă a unei Brigitte Bardot sau sinuciderea unei Marilyn, fie că e deghizat ca Alfred cel Mare, sub haina preoțească sau a vagabondului, pentru a se regăsi pe sine însuși, pentru a restabili echilibrul puterii prin echilibrul moral și social al unei țări. Datorită lui, personajele sale, chiar deghizate, devin transparente. Ceea ce le trădează sînt totdeauna ochii.

Prin fotograful Thomas, David este omul-ochi, ochiul pe picioare, creatura cu ochi-ventuze, țarul captator de imagini.

Prin Alfred cel Mare, David este ochiul-clarviziune și ochiul patimă, ochiul-înțelepciune și ochiul-slăbiciune.

Thomas și Alfred — clarviziunea vederii și a spiritului. David Hemmings nu este Thomas, nu este nici Alfred cel Mare și nu este numai unul sau celălalt. Cu certitudine însă, Hemmings este un idol. Ochiul-obiectiv a născut idolul-ochi.

Nicoleta GHERGHEL

CINECOTA SĂPTĂMÎNII — 9 cronicari — 9 filme

Filmul	Călin Căliman	Ioana Creangă	Florica Ichim	Gelu Ionescu	Magda Mihăilescu	Horia Pătraşcu	Valerian Sava	Tudor Stănescu	D.I. Suchianu
Zestrea	*	*	**		*	**	*	*	**
Cu mîinile curate	**	**	**	*	**	**	**	**	**
Atentatul	***	**	**	**	**		**	**	
Salvarea	**				**		*	**	
Copilul sălbatic	**	**	*	*	**	*	**	**	****
Clovnii	***	***	****	****	****	***	****	***	**
Organizația	*	**	**	*	*	**	*	**	***
Structura cristalului	***	***			***	****	**	***	***
Eu nu văd, tu nu vorbești, el nu aude	*	**	*		0	0	*	*	***

0 *inutil a vă deranja*
* *de văzut eventual*
** *de văzut*
*** *de văzut neapărat*
**** *capodoperă*

cinemateca

mai este ceva dincolo de morală?

Fără îndoială că da. Întrebarea care mai poate fi și care trebuie, neapărat, pusă este însă, — dincolo de care morală? Căci o întreagă istorie a artelor contemporane poate servi drept document, dacă nu în acuzarea, cel puțin în punerea sub semnul întrebării a moralei burgheze, așa cum se cristalizase ea în secolul trecut.

Fie că o ilustrează (*Libelei*, Austria, 1933), fie că o analizează (*Pe chei*, S.U.A., 1954), fie că o neagă (*Scurtă întîlnire*, Anglia, 1948), oricare din aceste filme, grupate tematic în ciclurile lunii martie poate constitui un punct de plecare, într-o posibilă analiză a schimbării conținutului unor precepte de morală.

Dacă Max Ophüls a învățat cum nu se poate mai bine lecția montajului, nu a lui Eisenstein, ci a lui Pudovkin și aplicînd-o la banda sonoră, poate, fără nici un risc, să-și înceapă filmul cu o arie din «Răpirea din Serai» și să și-l termine cu Simfonia Destinului, nu aceeași maleabilitate o demonstrează însă și în abordarea subiectului. *Libelei* poate ilustra cum cel care «rîvnește la nevasta altuia» este pedepsit foarte aspru, cu moartea, distrugînd în același timp și o inimă nevinovată. Se pare însă că războiul mondial — cel de-al doilea, că primul se pare că nu reușise întru totul — l-a făcut pe oameni mai indulgenți cu privire la aplicarea pedepsei capitale în chestiuni de inimă. Așa că, David Lean, în 1946, poate să povestească, înduioșînd sufletele, cu o sinceritate tulburătoare și astăzi, despre «scurta întîlnire» a unor oameni obișnuiți. Poveste, de fapt, dacă ar fi s-o interpretăm juridic, a unui dublu adulter, autosancționat de parteneri printr-o despărțire definitivă, foarte apropiată de moarte.

În schimb, Max Fleischer are umor și, văzînd, în 1973, selecția de benzi desenate cu Popeye marinarul și cu Betty Boop (realizate între 1933 și 1938) cred că-i putem înscrie, eventual, și pe ei printre precursorii «absurdului». Al unui absurd tehnicist, mecanicist, ironic, pînă la o demență a mișcării, care-și păstrează totuși logica ei copilărească. Acest lucru nu le-a înduioșat deloc pe femeile puritane americane, care au cerut suprimarea Bettyei Boop, «ființă» desenată care atenta, chipurile, la «bunele moravuri». Față de o asemenea cerință a «pieței», Fleischer s-a văzut nevoit să-și asasineze creatura.

Elia Kazan are vocația analizei psihologiei maselor. *Pe chei* este unul din puținele filme care povestesc despre crearea stării de conștiință a maselor, dominată de ideea tradițională și idilică a cinstei. Cinstea care înseamnă a nu vorbi despre ticăloșiile stăpînilor pentru a-i lăsa să te exploateze în voie. Astfel că «turnătorul» nu mai este «denunțătorul» lui Ford. Este omul care are curaj. Să se lupte cu ei și să lupte pentru alții. Să lupte astfel pentru dreptate.

Aceeași luptă pentru adevăr și dreptate este valabilă, la alt nivel, și pentru un creator. Să-i dăm cuvîntul lui Ingmar Bergman, a cărui operă va constitui unul din ciclurile cele mai interesante ale actualei stagiuni a Cinematecii: «Industria filmelor comerciale nu are morală. Sau poate morala este dependentă de imoralitate și nu putem vorbi de o etică artistică... Pentru că cei mai mulți dintre oameni privesc activitatea noastră ca suspectă, sînt obligat să-mi fac o morală pentru mine însumi. O morală atît de absolută încît devine citeodată foarte greu de purtat de cei care i-a formulat regulile.»

Și acum, iată care sînt regulile autoformulate de Bergman: 1) Să fii mereu interesant. 2) Să acționezi mereu după conștiința ta de artist. 3) Fiecare film este ultimul meu film. *Ploaia peste dragostea noastră*, 1946, și *Muzică și întuneric*, 1947, sînt doar începutul unei opere bazate pe această morală.

Rodica POP

«AL ȘAPTELEA SIGILIU» va fi unul din filmele pe care le veți putea viziona în cadrul ciclului „Ingmar Bergman, la Cinemateca".

universul

semnal extern

anticipări general europene

Săptămîna viitoare (la 6 aprilie) consultările multilaterale pregătitoare ale Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa vor intra într-o a treia vacanță de la startul începerii lor în noiembrie 1972. Pînă atunci se vor fi înregistrat probabil progrese decisive în definirea primelor două puncte ale agendei viitoarei prime conferințe general europene, respectiv problemele securității și colaborarea economică, tehnico-științifică și în domeniul mediului înconjurător.

Ceea ce relevă observatorii de la fața locului este intensa muncă a grupurilor de lucru însărcinate cu pregătirea diferitelor aspecte ale ordinii de zi, muncă desfășurată pe baza regulilor de procedură adoptate la începutul lunii decembrie și în a căror formulare este des amintit aportul delegației române. Caracterul predominant concret al acestei a treia etape iese în evidență din însuși progresul înregistrat în armonizarea punctelor de vedere. Să nu uităm nici o clipă că procesul edificării securității europene, al dezvoltării largi, neîngrădite a cooperării între statele continentului, al promovării coexistenței pașnice, este un proces îndelungat și mai cu seamă complex și delicat, complicat și nuanțat. Acest proces se desfășoară nu numai sub acțiunea imenselor forțe ale progresului și cu concursul favorizant al cercurilor realiste care acționează pe linia destinderii ci și în prezența factorilor care încearcă să-l frîneze, să rețină relațiile intereuropene sub imperiul vechilor practici internaționale.

Ceea ce am vrea să subliniem aici este concluzia comună degajată de organismele de lucru ale reuniunii multilaterale privind unitatea dintre principii — măsuri — acțiuni, unitate fără de care viitoarea conferință nu va putea elabora acel sistem eficient care să garanteze securitatea și să stimuleze cooperarea în Europa. În acest sens reține atenția un document de lucru prezentat recent de delegația română care insistă asupra necesității ca rezultatul lucrărilor Comisiei în problemele securității a viitoarei conferințe să fie la înălțimea obiectivului final de construire a unor relații de tip nou între statele continentului pe baza unui sistem de angajamente și măsuri concrete care să excludă din raporturile interstatale, pentru totdeauna, folosirea forței și amenințarea cu forța. În cadrul acelei unități dintre principii — măsuri — acțiuni, în atenția diplomaților de la consultările multilaterale s-a aflat și importanta idee a necesității sporului de încredere politică între state, încredere în a cărei substanță intră factori de prim ordin ca dezangajarea militară și dezarmarea.

Pe tot parcursul celor trei etape de pînă acum ale reuniunii pregătitoare, prezența diplomației României socialiste s-a remarcat atît prin documentele prezentate, cît și printr-o activă conlucrare. Această activitate susținută decurge din indicația conducerii noastre de stat și de partid care consideră problema securității europene o chestiune centrală, de prim plan, a politicii internaționale a Republicii Socialiste România. Citățm cuvintele secretarului general al partidului la recenta plenară a Comitetului Central: «România și-a adus contribuția la aceste dezbateri și este hotărîtă să participe, în continuare, în mod activ, atît la pregătirea cît și la organizarea conferinței, astfel ca aceasta să corespundă pe deplin așteptărilor poporului nostru și tuturor popoarelor din Europa».

Într-un secol prin excelență al experimentului științific, consultările multilaterale de la Helsinki se revendică a fi un laborator politico-diplomatic de o factură încă necunoscută în analele relațiilor internaționale, în care 32 de state europene împreună cu S.U.A. și Canada cercetează laolaltă în egalitate căile pentru o fundamentare de durată și de perspectivă a raporturilor intereuropene. Și atunci cînd — potrivit tuturor estimărilor, în vara acestui an — se va întruni cea dintîi conferință pentru securitate și cooperare în Europa, activitatea *laboratorului de la Dipoli* va fi trecută în categoria experiențelor pozitive din istoria relațiilor internaționale contemporane.

Cristian POPIȘTEANU

De o parte și de alta a bătrînului Dunăriu.

a doua tinerețe a unui centenar

Dincolo de perdeaua de pomi ce din stradă pare că-ți ascunde un parc, în preajma unuia din cartierele noi ale capitalei ungare, la o distanță de un sfert de oră de mers cu mașina din centrul orașului, dai peste vestigiile cetății romane Aquincum. Ele au rămas, peste vreme, mărturie în piatră a existenței încă în urmă cu aproximativ două milenii, aci, pe malurile Ister-ului (cum denumeau romanii bătrînul Dunăriu) a unei așezări în pas cu civilizația acelor timpuri. Și totuși în ciuda trecutului său bimilenar, iată că Budapesta își sărbătorește — prin manifestări care au început în septembrie trecut și vor lua sfîrșit în luna noiembrie a acestui an — centenarul. Mai precis, un veac de cînd a devenit fapt unirea Budei, Pestei și Obudei. Consacrînd o aspirație înscrisă printre principalele obiective ale revoluționarilor unguri de la 1848, evenimentul avea să constituie un moment de puternic impuls în dezvoltarea Budapestei și în transformarea sa într-un mare oraș modern. Un fapt, evident nu fără legătură: dacă în 1870 Buda, Pesta și Obuda totalizau aproximativ 280 000 locuitori, patru decenii mai tîrziu, în 1910, Budapesta număra un milion de suflete, iar astăzi — de două ori pe atît. Acest **astăzi** este urmarea firească a celei de-a doua nașteri a Budapestei, a celei de-a doua nașteri a Ungariei însăși. Eliberarea Budapestei (13 februarie 1945) a precedat cu puțin eliberarea întregii țări, care a luat sfîrșit în acel început de aprilie al anului victoriei asupra fascismului hitlerist, și pentru care și-au jertfit viața — în luptele de la Tisa și pînă-n centrul capitalei — și 11 000 militari români. Istoria nouă a țării și-a pus din plin amprenta și asupra celui mai important centru politic, economic, cultural al său. Ce reprezintă astăzi cei 525 kilometri pătrați, situați în inima Europei, cam la jumătatea distanței dintre Ecuator și Polul Nord? Cartierele coborînd de pe colinele Budei, cu străduțele lor înguste ce te fac parcă să retrăiești atmosfera din urmă cu un veac a acestui vechi centru rezidențial; Pesta, mai nouă, mai modernă, mai febrilă; Obuda, care din cea mai veche parte a orașului e pe cale de a deveni cea mai nouă — aci concentrîndu-se o bună parte din cele 91 000 apartamente prevăzute a se construi în capitală în actualul cincinal; orașul cu cel mai vechi metrou din Europa, mijloc de comunicație în continuă dezvoltare (de curînd a fost dat în folosință și ultimul tronson al liniei Est-Vest de 9,8 kilometri și se accelerează lucrările la linia Nord-Sud, pentru a se degaja circulația pe cei 3 500 kilometri de străzi și bulevarde); Dunărea și frumoasele poduri ce se arcuiesc deasupra ei; Csepel, Ganz, Lang, Ikarus și alte mai mari și mai mici întreprinderi — în total vreo 1 500 — în care lucrează 35 la sută din populația orașului. Într-un cuvînt, un oraș care, în al 28-lea an al celei de-a doua tinereți, își singele vieții noi pulsează din plin.

I. C.

Monumentul ridicat în cinstea aniversării centenarului Budapestei, pe insula Margareta.

LONDRA:

să tot alegi, la olympia

Cele mai noi realizări în domeniul înfrumusețării și ușurării vieții în casele noastre și-au dat întîlnire la cea de-a 50-a ediție, jubiliară, a Tîrgului internațional «Căminul ideal» — deschis în sala londoneză «Olympia». Prezente între sutele de firme din numeroase țări ce expun aci, o serie de întreprinderi românești au participat cu o expoziție proprie de produse a căror varietate și calitate au stîrnit interesul vizitatorilor.

Din numărul viitor, în paginile noastre externe, o nouă rubrică: «Scrisori cu adresă» de I. Cârje

prezentarea trecutului românesc — un titlu de mîndrie pentru «editori riuniți»

După cît se pare, «Editori Riuniți», cunoscuta casă editorială din capitala italiană, și-a făcut un titlu de mîndrie din a aduce în fața cititorilor și specialiștilor lucrări zugrăvind cele mai importante momente din zbuciumata și multiseculara noastră existență pe aceste meleaguri. Cu puțin timp în urmă, am prezentat cititorilor «Flăcării» volumul «România 1945–1947, anii revoluției democrat-populare», apărut în aceeași editură. Iată că recent a văzut tot aici lumina tiparului un alt titlu: «România 1918 — Unirea Transilvaniei cu România». Lucrarea este elaborată de un colectiv al Institutului de studii istorice și social-politice de pe lîngă C.C. al P.C.R., sub redacția lui Ion Popescu-Puțuri și Augustin Deac. Cele peste 675 pagini ale volumului — cuprinzînd și 160 de reproduceri după documente ale vremii — au darul de a-l convinge pe cititor că unirea realizată la 1 decembrie 1918 a fost un act legic, care reprezintă împlinirea năzuințelor de unitate națională ce au animat secole de-a rîndul lupta plină de jertfe a poporului român.

Cele două lucrări la care ne-am referit mai sus nu vor rămîne însă izolate. În prestigioasa editură italiană vor mai vedea lumina tiparului și următoarele volume: «România — marea răscoală a țăranilor din 1907», «România — luptele revoluționare ale muncitorilor feroviari și petroliști», «România în războiul antihitlerist», «Rezistența antifascistă în România», «Națiunea română și contemporaneitatea». Toate acestea precum și altele care vor fi publicate în Italia, vor contribui la mai buna cunoaștere de către cititorul italian a trecutului de luptă al poporului nostru, a faptului că aspirațiile de libertate și dreptate socială ale poporului român sînt tot atît de vechi ca și existența noastră de veacuri pe aceste pămînturi.

cronica de trei secunde

ghetele mele

...Dar mai presus decît haina cea groasă, grosolană și sfîntă, mi-am iubit în acele zile cu imens volum de zăpadă — ghetele, ghetele noi, abia cumpărate de la «Adam», ghetele cu talpă solidă și antiderapantă, ghetele cu șireturi, nu cu abțibilduri moderne, ghetele clasice, negre, frumoase, abia începute, ca două inocente ale lumii viscolite și viforoase.

Am trăit o sinceră aventură spirituală cu ele. Le cumpărasem într-o zi de primăvară a lui februarie, vrăjit, văzîndu-le că-mi vin bine și sînt lucioase, ochioase și conformiste, în sensul curat și nobil al cuvîntului. Adică erau realizate conform idealului meu despre gheată. Din copilărie tînjeam după o gheată cu talpă groasă, o gheată de iarnă în care să nu intre apa și ciorapul să nu știe ce-i aia umezeală. Acest ideal mi-a fost alterat treptat de bunica mea, care mi-a explicat și m-a influențat nociv că bărbatul adevărat nu poartă ghete și cizme, ci șoșoni și galoși. Nu pot ascunde această înrîurire nefastă asupra idealului meu, ceea ce m-a și adus la multe concesii și compromisuri cu diverse perechi, dacă nu de șoșoni, atunci de galoși. Ajunsesem chiar să am un sentiment de satisfacție — eu, care nu trăiesc pe picior mare — la intrarea în multe case frumoase și civilizate, în clipa aceea foarte aristocratică a lepădării galoșilor în vestibul. Rămîneam în pantofi și, în lașitatea mea păcătoasă, îi mulțumeam în gînd bunicii mele pentru că m-a învățat cum să fiu în rînd cu lumea civilizată. Prima mea reacție era aceea de a privi rapid dacă toți cei din jurul meu poartă pantofi. Dacă apărea vreo pereche de botine, fie din cele mai fine, mă încruntam. Duceam concesia și înstrăinarea de idealul meu pînă la a-mi ridica ușor pantalonul, cum stăteam așa, picior peste picior, ca toți să vadă că port pantofi curați, deci galoși... În această atmosferă sufletească am trăit multe ierni.

Pînă cînd, deodată, să fie trei ani de atunci, m-a pocnit o nevroză printre semnele căreia, unul din primele, a fost acesta: vreau iarna ghete solide, clasice, ca în copilărie. Cu șireturi, nu cu fermoar. Cu șireturi care se încurcă și trebuie să te apleci să le legi și să le dezlegi. Ghete cu care să treci prin zăpadă, din greu, dar mîndru și liber de orice angoasă igrasioasă. Ghete care să-mi permită să citesc ziarul pe stradă, în plină lapoviță, fără să-mi pese pe ce și unde calc. Ghete care să mă pună în contact cu pămîntul și universul și să mă facă totodată imponderabil față de ele. Ghete cu un anume scîrț, chiar. Un scîrț al lor, care să se confunde — ca în vrednicele halucinații — cu scîrțul zăpezii. Tînjeam la toate acestea, cu atît mai mult cu cît nu găseam asemenea ghete printre știrile blocului meu de gheață, iar ceea ce purtam în picioare erau două nostime cizmulițoghetuțe, cu totul banale, cu elastic pe margine, cunoscute în toată țara, de toți bărbații, realizare venită dintr-o idee de ajuns de superficială asupra iernii și încălțărilor ei.

...Le-am cumpărat vrăjit, la «Adam», mai ales că erau și îmblănite cu o materie albă, pufoasă, care iradia în ansamblul negru al pielii ca un simbure rațional, în adînc. Le-am cumpărat pe o vreme însorită, pentru iarna viitoare, nimeni din jurul meu nu mai cumpăra ghete grele și bune de străbătut nămeții. Eu însumi nu speram să mă bucur atît de repede și atît de copilărește de ele. Era o bucurie planificată pentru altă dată. Îmi afundam piciorul, adînc, în zăpadă, călcam prin lapoviță mîndru și neînfricat, convins că nu mi se va uda ciorapul. Mă simțeam ocrotit și mă doream, la rîndul meu, ocrotitor, generos, bun cu oamenii. Numai în basme oamenii mai sînt transfigurați în halul acesta de către obiectele lor. Ghetele antiderapante, cu talpă dublă, mi-au dat zilele fericite ale străbaterii lumii cu ciorapul uscat și curat.

Radu COSAȘU

o nouă «vară fierbinte»?

Mii de oameni s-au adunat pe treptele Capitoliului din Washington. Mulți dintre ei au venit cu autobuzele din diferite regiuni ale țării și, îndeosebi, din statele din est. Motivul? Reiese din însăși felul în care a fost înfățișat în presa americană: «marșul împotriva sărăciei». Prezentarea noului program social al administrației a stîrnit decepție și nemulțumire în rîndul unor largi categorii de cetățeni ai S.U.A. — ceea ce face pe unii comentatori să prevadă o nouă «vară fierbinte».

oameni despre care se vorbește

MOHAMMED REZA PAHLAVI ARYAMEHR, Șahinșahul Iranului. Referindu-se la hotărîrea recentă privind preluarea controlului complet al tuturor instalațiilor petroliere — ceea ce implică o schimbare radicală a rolului Consorțiului internațional în Iran — șeful statului iranian a subliniat într-un mesaj radiotelevizat că țara sa «a dobîndit suveranitatea absolută asupra industriei sale petrolifere», iar autoritățile de la Teheran «au obținut proprietatea și conducerea completă și reală asupra bogățiilor naționale de țiței».

LUIS ECHEVERRIA, președintele Mexicului. Prezentînd, în fața parlamentului, obiectivele turneului pe care urmează să-l întreprindă, începînd de la sfîrșitul lunii martie, în Canada, Marea Britanie, Belgia, Franța, U.R.S.S și R.P. Chineză, conducătorul statului mexican a menționat că țara sa «dorește relații cu toate țările lumii, pentru a lua, împreună cu ele, o serie de măsuri concrete de cooperare care să permită dezvoltarea și diversificarea economiei mexicane».

DAVID BRUCE, fost ambasador al S.U.A. în Anglia, R.F. Germania, Franța, conducător al delegației americane la convorbirile de la Paris cu reprezentanții R.D. Vietnam în 1971 și începutul anului 1972. După anunțarea hotărîrii americano-chineze privind crearea unui Birou de legătură al S.U.A. la Pekin și al unuia al R.P. Chineze la Washington, președintele Nixon l-a numit în fruntea celor 20 de componenți ai reprezentanței americane în capitala R.P. Chineze. David Bruce își va lua în primire postul în jurul datei de 1 mai.

HERBERT WEHNER, unul dintre cei doi vicepreședinți ai Partidului Social-Democrat din R.F. Germania (celălalt fiind Helmut Schmidt, ministrul de finanțe). Anunțarea intenției sale de a renunța la această funcție începînd de la 10 aprilie a.c., a suscitat în ciuda invocării de «motive personale» o vie reacție pe scena politică vest-germană. Wehner și-a exprimat însă dorința de a rămîne purtătorul de cuvînt al P.S.D. în Bundestag și de a candida, la viitorul Congres al partidului, de la Hanovra, pentru un loc în Comitetul executiv național și în prezidiul P.S.D.

ALFRED HITCHCOCK, binecunoscut regizor american de filme de «suspense». Un tribunal francez l-a condamnat în aceste zile să plătească scriitorului francez Charles de Peyret-Chappuis, 150 000 franci drept daune pentru titlul pus ultimului său film — «Frenzy» — și care aparține unei piese scrise de Peyret-Chappuis în 1938 («Frénésies»). Totodată, tribunalul a dispus ca filmul să poarte o mențiune care să precizeze că nu are nici o legătură cu piesa scriitorului francez.

STANISLAW TREPCZYNSKI, ministru adjunct de externe al R.P. Polone, președintele celei de-a 27-a sesiuni a Adunării Generale a O.N.U. Într-un interviu acordat ziarului parizian «Le Figaro», diplomatul polonez a declarat: «Sîntem convinși că în Europa este posibilă dezvoltarea de relații diversificate și armonioase între țările din est și din vest. Faptul că structurile economice actuale ale țărilor din estul și vestul Europei creează mari posibilități potențiale de dezvoltare a relațiilor reciproce».

valori românești în univers

badea cîrțan

Am văzut un bărbat, pe numele său Alexandru Drăghia, care la șaptezeci de ani s-a apucat să colinde Europa pe bicicletă. Călător de plăcere — născînd, fără-ndoială, o anume curiozitate chiar și în rîndul gazetarilor care s-au grăbit să-l imortalizeze pe prima pagină a unor ziare. Dar merită să consemnăm următoarele: pe ghidonul bicicletei fluturâ un steguleț tricolor; pe cozorocul șepcii omul a scris cu litere mari: PEGAS (ceea ce ar însemna o frumoasă reclamă fabricii noastre de biciclete); iar pe spatele bluzei de trening, tot cu litere mari: ROMÂNIA. Pedalînd prin țările Europei, omul vrea să se știe cine este și de unde vine. Duce cu el gînduri bune, pe care le dăruiește, generos, celor ce-i ies în cale.

Și iată, călătorul acesta pe bicicletă, șofer-pensionar, mi-a amintit un alt călător — de pe la începutul de secol — acela în straie țărănești de prin părțile Făgărașului, despre care am auzit demult, încă din anii copilăriei, despre care toți am auzit cîte ceva, despre care se știe totuși atît de puțin. Este adevărat, o stradă din București (poate și din alte orașe) îi poartă numele. Dar cine a fost Badea Cîrțan? Țin minte, la o lecție de istorie, învățătorul ne-a spus cam așa: «Copii, să știți că a fost un țăran blajin, sfătos și înțelept, care s-a dus pînă la Roma, ca să vadă Columna lui Traian, și după ce a văzut-o...» Iar în mintea noastră, acest Badea Cîrțan s-a fixat ca un moș simpatic, aidoma unuia de la noi din sat. Am aflat, mai apoi, că citea mult și m-am gîndit că citea călindare, cum obișnuiau țăranii pe-atunci.

În presa vremii, în presa de la noi și de aiurea, s-a scris mult despre Badea Cîrțan, lungile și chinuitoarele sale călătorii stîrnind un alt interes decît cel turistic. Pe urmă? A rămas în cîteva rînduri de istorie, ca o figură luminoasă, un om ce și-a închinat viața — cum a putut, cum s-a priceput — unei idei, ideii de dreptate pentru toți frații lui de origine latină. S-a dus în Italia și-n Franța nu ca să cerșească înțelegere și bunăvoință pentru cei de-aici, ci pentru a dovedi ceea ce spusese cronicarul, că și noi «De la Rîm ne tragem». Dovezile lui Badea Cîrțan erau cărțile scrise în românește, pe care le purta în desagă, și pe care, era convins, toți frații lui de origine latină, de pretutindeni, le vor putea citi și prețui. Dovezile lui erau mîndria de român și dulcea limbă românească în care se adresa fraților latini (convins, de asemenea, că ei îl vor înțelege).

Peripețiile prin care a trecut, și vesele și triste, au năpădit cu pitoresc numele lui Badea Cîrțan. Să zicem că e bine și așa, bine că i-a rămas numele. Doar n-a îndeplinit nici o misiune «oficială». N-a lăsat în urmă nici o operă scrisă. Și totuși... Și totuși, cu vorba și fapta, omul acesta a reușit să înfioare multe inimi, să trezească mari speranțe în vremuri de restriște. Pornind în lungile lui călătorii uneori a ajuns la destinație, alteori, și nu de puține ori, a ajuns la arest, autoritățile austro-ungare văzînd în el nu un moșulică simpatic, ci pe agitatorul primejdios pentru ordinea nedreaptă. Născut în 1849 în satul Cîrța, Badea (Gheorghe) Cîrțan se stinge din viață în 1911. Nicolae Iorga nota atunci: «A avut norocul să moară aici pe pămînt românesc și, în loc să-și petreacă ultimele ceasuri în arestul vechilor săi dușmani, a închis ochii în casa unde-l așezase mila unei soții de ministru plenipotențiar. Iar la mormînt a fost dus cu cheltuiala secțiunii din Sinaia a Ligei culturale». Poate că după atîția ani ar trebui să corectăm în noi imaginea acestui călător zbuciumat. Să se fi scris la noi, cu înaltă simțire, o carte frumoasă și adevărată despre Badea Cîrțan? Posibil — și într-un asemenea caz este vina mea că nu o știu. O s-o caut, și mă leg s-o citesc cu sufletul la gură. Aș dori să descopăr în ea un Badea Cîrțan mesager înflăcărat al ideilor de latinitate și unitate națională.

Nicolae ȚIC

carnavaluri și măști

Atmosfera exuberantă (pe alocuri prea exuberantă chiar, soldîndu-se la Rio de Janeiro, de pildă, cu aproximativ 140 morți și peste 11 000 răniți) a pus stăpînire, în acest început de primăvară pe acele orașe ce-și fac un titlu de mîndrie din perpetuarea tradiționalelor carnavaluri, cu parăzile, carele alegorice, «bătăile» cu flori și măștile specifice. La Nisa (fotografia din dreapta jos), ediția din acest an a căpătat un fast deosebit, marcînd cea de-a 100-a aniversare a organizării carnavalului aici. Punctul «forte» al carnavalului l-au constituit concertele date cu acest prilej de o serie de vedete ale muzicii ușoare ca Thyerry le Luron, Claude François, Sylvie Vartan ș.a. Dar iată că, pe alocuri, asupra manifestărilor carnavalești și-au pus pecetea și preocupările actuale. Cum s-a întîmplat la Veneția, unde trecătorii au avut surpriza să remarce și «măști» mai puțin obișnuite (fotografia din dreapta sus) purtînd în mîini veritabile măști antigaz, de felul celor pe care autoritățile le-au impus lucrătorilor de la Porto Marghera să le poarte din cauza înaltului grad de toxicitate la locul de muncă. Studenții Academiei de arte frumoase din orașul-lagună au înțeles să atragă și în acest mod atenția asupra multiplelor și primejdioaselor fațete ale poluării, ce pun în pericol minunata capodoperă a civilizației umane care este Veneția, în întregul său.

mapamond '73

surîsul lui nagasaki

Ironia sorții a făcut ca, și în ierarhia nenorocirii, orașul acesta să ocupe un loc secundar. Hiroshima este primul, Nagasaki rămîne al doilea. La Hiroshima omenirea a fost obligată să intre în era atomică pășind peste o sută de mii de cadavre, la Nagasaki nu i s-a oferit decît confirmarea certitudinii că acest lucru n-a fost o iluzie sau o amăgire, drept care holocaustul nuclear a mai cerut o sută de mii de cadavre. M-am întrebat, trăind cîtva timp printre japonezi, cum de mai pot surîde acești oameni, și dacă surîsul lor nu este o stare de spirit, o atitudine congenitală față de viață, ori un «savoir vivre» dobîndit printr-un mod propriu de înfruntare a durerii. Un niponolog de peste ocean îmi spunea că, prin surîsul lor, japonezii ignoră în mod manifest cursa spre viitor la care,cu tot optimismul specific lor, s-au angajat într-un fascinant elan, izvorît din coincidența geniului cerut de moment cu ceasul istoric pe care îl trăiește întreaga omenire în aspirațiile ei de progres și dezvoltare. Același niponolog descoperea «cheia» succesului expansiunii economice japoneze de după cel de-al doilea război mondial în «solidaritatea tradițională» dintre muncitorul arhipelagului nipon și întreprinderea capitalistă, găsind în relația patronat-mînă de lucru esența eficienței. Două constatări «de visu» ale subsemnatului răstoarnă însă cu brutalitate afirmația mai sus-citată. Prima: nicăieri în lume, o-ciocnire de baricadă între oprimatori și oprimați nu mi s-a părut mai dură, mai neînduplecată, mai sanguinară și mai intolerantă decît o luptă de stradă într-un oraș japonez. Am asistat la o astfel de ciocnire în orașul Doamnei Butterfly, în Nagasaki, și pot spune că orașul acesta, care a fost al crizantemelor și nu mai e, și-a împărțit fața între surîs și strigăt de mînie. Am mai văzut astfel de demonstrații de «solidaritate» patronat-mînă de lucru și la Tokyo, și la Kyoto, și la Osaka — și atunci strada nu mai era decît un gigantic dragon șerpuitor în trupul căruia loveau fără istov dar și fără prea mult spor bîtele ordinii publice. Ochii acestui șarpe din mii de trupuri erau incendiați cu grenade lacrimogene, picioarele lui de miriapod erau secerate de paloșele lichide ale tunurilor de apă, gurile îi erau astupate de tunetul megafoanelor, surîsul îi era schimonosit de amenințarea ultimatumurilor.

A doua constatare vine din certitudinea verificată că japonezii sînt cei mai informați oameni din lume. Opinia publică japoneză absoarbe 45 de milioane de exemplare de cotidiane pe zi, șapte programe de televiziune din care cinci emit douăzeci și patru de ore din douăzeci și patru. Numai canalul de televiziune școlară și educativă emite, cincisprezece ore pe zi, cursuri postliceale și universitare, programe de inițiere tehnică și științifică, lecții de engleză, franceză, germană, rusă și chineză — imensă tele-universitate cu milioane de cursanți. În 1970, cursul de inițiere în informatică, prezentat de postul de televiziune NHK, a fost urmărit și însușit de 700 000 de telespectatori care după desfășurarea lui și-au manifestat dorința de a se prezenta la examene. Căci eficiența acestui enorm efort educativ nu este lăsată doar pe seama eterului. Nimeni nu difuzează cursuri și lecții costisitoare, nimeni nu tipărește cărți în tiraje de masă doar pentru orgoliul statistic. L-am întrebat la Tokyo pe dl. K. Yoshida, directorul programelor de televiziune educativă din NHK și președinte al juriului internațional «Premiul Japoniei» — din care fusesem invitat să fac parte la una din recentele lui ediții — cum se poate urmări, practic, eficiența emisiunilor de tele-școală? Mi-a răspuns dezarmant de simplu: prin promovarea socială a sutelor de mii de cursanți benevoli. Pe toată durata cursurilor, aceștia își trimit lucrările scrise catedrelor care patronează televiziunea școlară, iar la sfîrșit se pot prezenta în fața comisiilor de examene care nu oferă candidaților numai o strîngere de mînă și atestate de asiduitate ci, în urma unor minuțioase și succesive examinări, le înmînează diplome de absolvire perfect valabile în obținerea unei calificări. Mi s-a arătat că, cel puțin în domeniul predării limbilor străine prin intermediul undelor, s-au obținut rezultate spectaculoase.

În schimb, pasiunea pentru ficțiune a regresat simțitor în ciuda demonstrației că ne aflăm în plin științifico-fantastic. Într-o țară în care realitatea le apare oamenilor drept cea mai captivantă dintre aventuri, șansa de a le mai stîrni interesul prin produsul imaginației devine infimă. Alergînd spre viitor cu picioarele lor arcuite și cu surîsul care numai europenilor le apare enigmatic, japonezii au de partea lor un atu imbatabil: niciodată, nici la bine, nici la rău, colectivitatea lor nu a fost infectată de morbul individualismului.

Ioan GRIGORESCU

varietăți

Visul unei nopți de 1 aprilie

— Cu noi doi, chère BRIGITTE, posteritatea nu va fi avară... Soclurile de marmură albă ale viitoarelor noastre statui nu așteaptă decît să le luăm în primire... Și să nu uiți, chère Brigitte, că asta ți-o spusei eu, Dinu Săraru.

Această imagine a apărut într-o cunoscută și de mare tiraj revistă ilustrată pariziană. Odată cu fotografia, redacția a propus cititorilor un concurs — ghicitoare, cu o singură întrebare de cultură generală: cine este cîntărețul cu ochelari care apare alături de Margareta Pîslaru? Din zecile de mii de răspunsuri, unul singur valabil, evident: al cititoarei care l-a indicat pe **Samy Davis jr.**

Pe aeroportul Otopeni a aterizat, aseară tîrziu, Boeing-ul care a adus la București pe **Tom Jones** *și cîntecul său vrăjit. Marele cîntăreț britanic a refuzat — din motive de modestie, a explicat domnia-sa — să concerteze în Sala Palatului și nici oferta de a accepta să apară în studiourile RTV nu a avut mai mult succes. Pînă la urmă a primit să dea spectacolele pe scena cinematografului Tomis, între două proiecții ale filmului «O floare și doi grădinari».*

Din surse cu totul și cu totul confidențiale aflăm că Tom Jones va folosi șederea sa la București și pentru a lua cîteva lecții de canto de la Aurelian Andreescu (care l-a întîmpinat — după cum se vede — la sosire pe aeroportul Otopeni).

După cîte sîntem informaţi, sînt foarte avansate tratativele pentru transformarea celebrului trio Anda Călugăreanu — Florian Pittiş — Dan Tufaru într-un cvartet, prin includerea **Ginei Lollobrigida.** *Deşi ideea aparţine teleproducătorului A. (de la Averty) Bocăneţ, se pare că succesul tratativelor se datorează, în primul rînd, lui Florian Pittiş, al cărui farmec personal — după cum declară supervedeta italiană — nu este întrecut decît de statura sa.*

Doamna şi Domnul Bardot
Paris

Doamna şi Domnul Rădulescu
Bucureşti

au deosebita plăcere să vă invite la cununia copiilor lor

Brigitte *şi* *Perche (Bibanul)*

Solemnitatea va avea loc în două reprize: la Catedrala Notre-Dame din Paris — unde se vor primi şi felicitările — şi la biserica Sfînta Paraschiva din Craiova — unde se vor primi şi cadourile.

Filmări combinate: T. PROSAN. Texte: E. DASCĂLU

cronica satirică

fără ocupaţie

Am ascultat un comentariu radiofonic în legătură cu introducerea noului cod al muncii, într-o frizerie care se afla foarte aproape de salonul de coafură rezervat doamnelor. Erau acolo, victime ale progresului tehnic de înfrumuseţare, şi cîteva fete ale căror riduri timpurii nu veneau, pun mîna în foc, din oboseala muncii. Experienţa mea de romancier nu m-a înşelat niciodată în această privinţă. Îmi dau uşor seama dacă o fiinţă omenească munceşte sau nu. În privinţa bărbaţilor mă mai înşel, dar cu femeile, niciodată.

Ascultau comentariul radiofonic şi cele două feţe brăzdate de riduri. Cînd au auzit că de la 16 ani munca devine şi o obligaţie civică nu numai morală, o spaimă atroce s-a aşternut pe faţa lor de multă vreme acoperită numai de farduri şi glume stupide.

— Auzi, tu?

Şi o înghiontesţe energic de parcă i s-ar fi arătat imaginea morţii.

— Ce să aud?

— Păi unde ţi-a fost capul?

— Mă gîndeam la Nelu.

— Nelu? N-auzi că acuma e obligatoriu să ne încadrăm? Situaţia e tîmpită de tot şi tu te gîndeşti la Nelu. De Nelu îţi arde ţie?

— Îl iubesc pe Nelu...

Cealaltă e şi ea pînă la urmă îngrozită. Chipul lui Nelu dispare. S-a trezit brusc la realitate.

— Da tu, e adevărat? Eu am crezut că e o glumă... N-am crezut că e posibil.

Ele, în măreaţa lor inconştienţă, vorbeau de această lege ca de un bărbat nestatornic.

— Poate se răzgîndeşte, tu.

Fetele nu păreau să aibă mai mult de 17-18 ani şi, cu excepţia ridurilor de care nici natura, nici societatea n-aveau nici o vină, erau sănătoase tun. Spaima lor, aproape animalică în faţa muncii, m-a îngrozit.

— Cum tu, adică şi noi două să ne încadrăm?

Am văzut, n-am de ce să mă plîng, multe peisaje umane deplorabile în viaţa mea, dar peisajul oferit de cele două dolofane îngrozite animalic de perspectiva muncii mi s-a părut cel mai îngrozitor.

Teodor MAZILU

umor

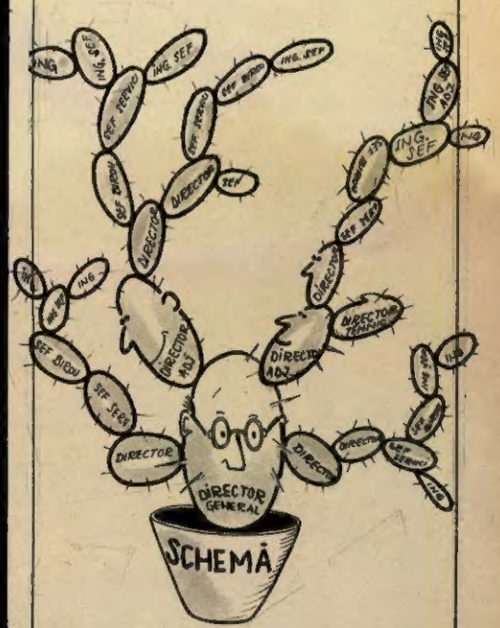

Cactus cu pui.

Sorin POSTOLACHE

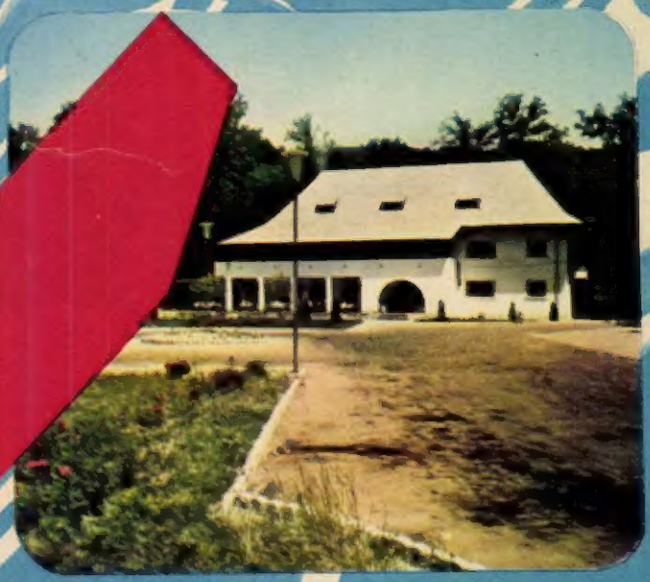

Pe toate traseele turistice care împînzesc țara, în locurile cele mai pitorești, cooperația de consum a construit numeroase hanuri, moteluri, cabane, locuri ospitaliere pentru un popas reconfortant.

COOP

Pentru amatorii de liniște și aer curat, pentru iubitorii de excursii, facem cîteva recomandări:

Pe șoseaua națională București-Pitești-Brașov, patru unități turistice ale cooperației de consum vă oferă, în orice anotimp, condiții ideale pentru a petrece, într-o atmosferă intimă, familiară, cîteva zile de adevărată recreare.

În județul Argeș: Hanul VALEA URSULUI la 8 km de Pitești; Hanul RUCĂR, din localitatea cu același nume, de la poalele Munților Făgăraș; Cabana BRUSTURET, în apropiere de Cheile Dîmbovicioarei.

În județul Brașov: Hanul BRAN, nu departe de cunoscutul castel cu același nume, la 25 km de Brașov.

La oricare dintre aceste unități veți poposi, vă stau la dispoziție camere confortabile cu încălzire, restaurante unde veți fi ospătați cu mîncăruri gustoase, bine pregătite, completate cu băuturi selecționate din podgorii renumite.

Cei care preferă drumeția pot face excursii deosebit de plăcute în împrejurimi.

(RECOOP)

a iubi sportul

STAREA DE DERBI

Oricît de frumos ar fi un meci, dacă nu este și un derbi, el nu ne va reaminti că fotbalul nu mai este un simplu joc, ci un puternic ferment social, viață din viața noastră. Starea de derbi este cea care ne exprimă cel mai exact. De această dată, ea a fost creată de cele șase goluri cu care cuplul Oblemenco-Bălan îngenunchea la București un Rapid ce conducea, «confortabil», la pauză. Zece goluri, un meci de pomină dar nu un derbi. Acesta avea să înceapă abia după finalul partidei de pe «Republicii». Fără cele șase goluri ale craiovenilor, nici partida «U» Craiova–Dinamo București n-ar fi fost decît «una de tradiție», «așteptată cu viu interes». Așa însă ea a creat un imens interes, o stare de derbi. Adică un meci, care înseamnă mult mai mult decît cele 90 de minute de joc. Înseamnă o confruntare pe care au creat-o, văzut-o și trăit-o nu numai cei care au prins un loc în echipe sau tribune, ci și zecile de mii de suporteri care, de la distanțe diferite, se aflau cu sufletul tot în inelul de beton al stadionului din Craiova.

Joi, 22 martie, în rapidul «Traian» care ne purta spre Craiova, am trăit cîteva ipotetice variante ale derbiului. La recepția hotelului «Jiul», odată cu cheile de la cameră și se dădea

Minutul 4. Pe banca dinamoviștilor parcă nimeni nu vrea să creadă că este 1—0 pentru «U».

Un gol care a detronat liderul.

și «talonul de participant» la derbi: «Băieții de la «Dinamo» vin mîine și vor sta la etajul trei». Pe străzi, în librării, la simigeriile cu halviță și sugiuc, la Bărca, Dăbuleni, Leu ori Bechet oamenii pregăteau meciul de duminică.

Vineri, dinamoviștii coborau din autocarul ce-i aducea de la Timișoara, unde Nelu Nunweiller încercase, cu siguranță, să ia «amprentele» amicalului «U» Craiova–«Poli». Dar numai în căminul studențesc de la «Agronomia» din Craiova se știa cu adevărat ce este cu întinderea lui Marcu, cită neliniște produsese viroza pulmonară contractată de Bălan în timpul întoarcerii de la București, cît suflet mai are Oblemenco pentru o nouă confruntare cu el însuși. Starea de derbi.

Sîmbătă, dinamoviștii făceau un ușor antrenament la «Pădurice», dar gîndurile tuturor suporterilor craioveni se îndreptau spre camera 313 de la «Jiul», unde Nelu Nunweiller avea să rămînă toată ziua pentru a stabili — pe cît îi este cu putință unui antrenor — cum vor juca elevii săi. Această dădeau autografe pe fotografii, vederi, caiete; încercau să ia pulsul orașului.

În duminica meciului, la ora 11, stadionul era plin. Totuși, spre el continuau să curgă valuri de suporteri, care știau că nu vor vedea meciul, dar vroiau să-l trăiască în cît mai imediata apropiere a arenei. La 12, în holul hotelului, pe lîngă grupul dinamoviștilor, înconjurați de cîțiva microbiști veniți în timpul nopții din București ori Medgidia spre a-și încuraja idolii, trecea un june oltean «asculținds» la casetofon — cu potențiometrul de sunet indicînd ultima poziție — meciul Rapid–«U» Craiova: «Oblemenco, șut, goool!!!» În căminul de la «Agronomie», înconjurați de dragostea tuturor, elevii lui Cernăianu sînt și ei, vorba cuiva, «roșii ca lămîia». Norocul, optimismul masorului: «Ahea! Ahea! Ahea!» Dar iată-i pe protagoniști în propriile lor cuvinte, gîndind la meciul care avea să înceapă peste puțină vreme. Regret că nu pot smulge de pe banda minifonului inflexiunile vocilor: *MANTA:* «O să batem». *RĂMUREANU:* «Meci greu, dar echipa noastră e optimistă. Dealtfel, «Dinamo» a mai făcut jocuri bune la Craiova, în anii trecuți, așa că sperăm, și azi, într-un meci nul, dacă nu chiar într-o victorie». *NICULESCU:* «Meci foarte greu, însă nu putem să-l pierdem. Pronostic — noi». *CHERAN:* «E un meci foarte greu, mai ales că jucăm aici, la Craiova. «U» este în plină formă, dar noi sperăm într-un rezultat, vorba aia, mai mult în favoarea noastră». *BĂDIN:* «Niciodată n-am dat pronosticuri, dar cred că batem astăzi». *SANDU G.:* «Ce pot să vă spun despre acest meci, decît că e un meci greu. Eu am sarcina să-l țin pe Oblemenco. Dacă nu-și face jocul, jumătate din potențialul ofensiv al craiovenilor e anihilat». *PANĂ:* «Azi trebuie să-l ajut pe Oblemenco să dea gol». *SĂTMĂREANU II:* «Părerea mea este că meciul se va decide în primele 20–25 de minute. De maturitatea echipei noastre cred că depinde rezultatul meciului și sper că vom cîștiga». *OBLEMENCO:* «Greu pentru noi». *DELEANU:* «Greu pentru noi». *SAMEȘ:* «Trebuie să învingem». *DINU:* «Nu pierdem». *DESELNICU:* «După meci». *DOBRĂU:* «Despre meciul de azi?(!) Meci foarte greu. Prima șansă o avem noi, însă ei vor căuta prin toate mijloacele să ne învingă. Știu că sîntem mai buni ca ei». *STRÎMBEANU:* «1:0 pentru noi». *RADU NUNWEILLER:* «Meciul se anunță foarte greu pentru ambele echipe, deoarece miza e foarte mare. Consider că ambele echipe au șanse. Sper într-o victorie a noastră». *IVAN:* «Cred că vom cîștiga». *SĂLCEANU:* «O să fie meci greu, dar sper că vom realiza cel puțin un meci nul». *ȚARĂLUNGĂ:* «Un meci destul de dificil. Cîștigăm cu 2:1». *DUMITRACHE:* «Normal, nu pierdem». *MARCU:* «Cred că batem». *DORU POPESCU:* «Meci greu. Sperăm într-o victorie și să nu plecăm învinși (!). *MINCIOAGĂ:* «2:1 pentru noi». *MOLDOVAN:* «Meci greu, foarte greu. Victorie la limită, am impresia, a echipei craiovene. Sincer». Antrenorul *CERNĂIANU:* «Cîștigă Craiova cu 1:0». Antrenorul *NUNWEILLER:* «Evident, un meci dificil. Sperăm, oricum, într-un rezultat onorabil».

Antrenorul Cernăianu nu și-a spus încă ultimul cuvînt.

Ce echipă i-ar putea învinge?

Pînă să se dezmeticească, subsemnatul a urmărit primele zece minute nu de la masa presei, ci din afara stadionului; de la zece metri de locul care «i se cuvenea». N-am văzut unicul gol al meciului. N-am văzut tribunele exultînd. În schimb am fost răsplătit de spectacolul din afara stadionului și, de fapt, vreau să vă spun că duminică la Craiova nu a existat «în afara» stadionului. Cînd s-a marcat golul, pentru o clipă m-am uitat speriat la oamenii cocoțați pe stîlpii stadionului. N-a căzut nici unul; îi susținea starea de derbi, căci, vă jur, acei oameni de pe stîlpi aplaudau!

După pauză am stat lîngă antrenorul național, Valentin Stănescu. Iată cîteva din cele spuse de el spontan, cu umor și neliniște, cum îi e firea antrenorului echipei naționale: «Dacă ar juca fără Dobrău, Deleanu, Sătmăreanu II și Florian Dumitrescu, lui «Dinamo» i-ar merge jocul». «Din șăștia doi (Deselnicu și Doru Popescu) nu faci un jucător mediocru». «Să-l lase pe Sameș să tragă. Lovește mingea foarte tare; ia uite, Sameș trage la poarta lui!»

Sigur, n-a fost un meci numaidecît frumos. A fost doar un derbi. Aspru dar lipsit de duritățile (nici un cartonaș galben!), crispat pînă la rigiditate, cu un gol oarecare dar consfințind o victorie meritată. Acordînd nota 6 pentru «*Trofeul Petschovschi*», cronicarul ziarului «*Sportul*» mi se pare a nu fi înțeles mai nimic din atmosfera acestui derbi. Starea de derbi e aspră, dar la Craiova corectitudinea mi s-a părut în afara oricărei îndoieli. Dealtfel, G. Nicolaescu gafează împotriva tuturor celor prezenți la meci scriind: DOBRĂU (cu majuscule). După evoluția în acest meci, chiar și talentatul jucător dinamovist și-ar fi scris numele într-o cronică a meciului altfel: dobrău.

Starea de derbi e aspră, tocmai pentru că nu implică numai energiile, priceperea și conștiințele a 22 sau 30 dintre noi. Ea este un examen sever pentru toți cei care participă la ea. Starea de derbi, o stare socială absolut necesară.

A doua zi după meci, la Craiova, s-a muncit mai bine.

T. DORIN
Fotografii de Traian PROSAN

COPERTA NOASTRĂ
Ilustrație la textul melodiei «Dați băieții o șansă» după «The Beatles Illustrated Lyrics», vol. 2. Editor — Allan Aldridge.

Acest număr al revistei noastre s-a tipărit într-un tiraj de 120 000 exemplare.

41 505

PREȚUL REVISTEI: 3 LEI

Prezentarea artistică:
V. OLAC

...album

MARIE LAFÔRET, «fata cu ochii de aur», a trădat cinematograful de dragul muzicii ușoare.

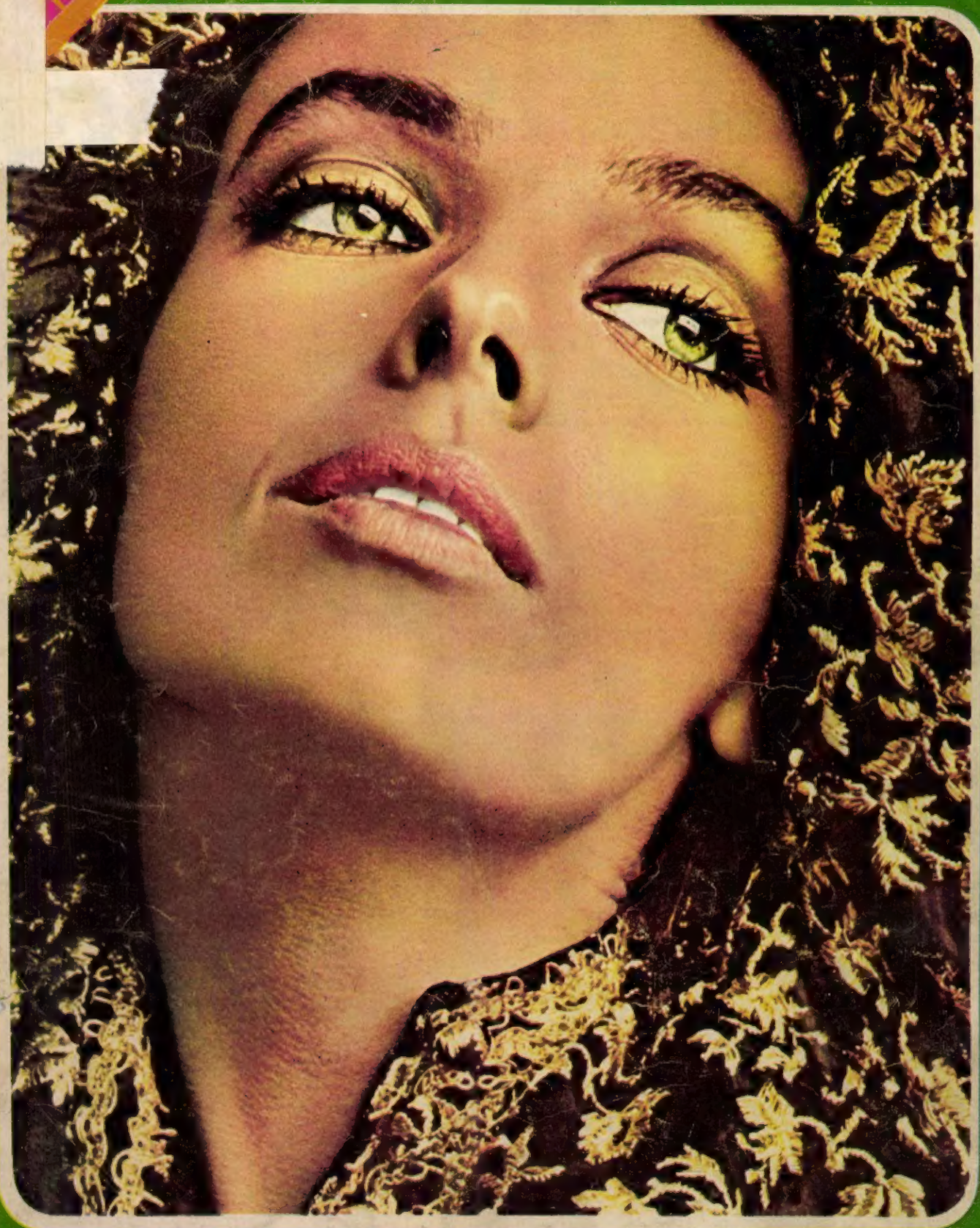

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Scînteii 1, Sectorul 1. Căsuța poștală 41 12. Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744. TIPARUL executat la Combinatul poligrafic «Casa Scînteii».

Redactor șef: ADRIAN PĂUNESCU